

Bisale-i Nur Külliyyati

Küellifi

**BEDİÜZZAMAN
SAİD NURSÎ**

Hayatı-Mesleği-Tercüme-i Hâli

İNDEKS - DİPNOT - SÖZLÜK - KRONOLOJİK BİLGİ

İçindekiler

Takdim	7
Bediüzzaman Said Nursî kimdir?	9
Ön söz	15-38

Medine-i Münevvereli bir âlimin Üstad Bediüzzaman Said Nursî'yi muhtelif yönleriyle anlatan bir yazısı.

Giriş	39-52

Bu *Tarihçe*'yi hazırlayan Üstadın hizmetkârlarının kaleme aldığı bir takdim yazısı olup, *Tarihçe-i Hayat*'ın hazırlanmasında nasıl bir üslup ve tarz ihtiyar edildiği, böyle bir eserin hazırlanmasının maksadının ne olduğu izah edilir.

BİRİNCİ KISIM: İLK HAYATI	53-236

Bediüzzaman Hazretlerinin doğumundan ilk sürgün edildiği 1925 yılına kadar geçen hayatına dair kısmı anlatılır. Bu dönemde Üstadın tahsil hayatı, Doğu vilâyetlerinde halkı aydınlatmak için yaptığı çalışmaları ve bu maksatla tesisini düşündüğü üniversitenin gerçekleştirilmesi için İstanbul ve Ankara hükûmetleri nezdindeki çalışmalarından bahsedilir. Birinci Dünya Harbi ve Millî Mücadele yıllarındaki hizmetleri, Büyük Millet Meclisi ile olan çalışmaları anlatılır. Cumhuriyetin ilânından sonra Doğuda cereyan eden hâdiselerde yatıştırıcı rol oynamasına rağmen, 1925'in başından itibaren sürgüne çıkarılır.

İKİNCİ KISIM: BARLA HAYATI	237-334

Üstad Bediüzzaman Hazretlerinin Şark vilâyetlerinden sürgüne gönderildiği Isparta'nın Barla nahiyesindeki 8,5 yıllık hayatı anlatılmaktadır. Barla'nın Bediüzzaman Hazretlerinin hayatında fevkalâde büyük ehemmiyeti vardır. Zira "Kur'an'ın manevî bir mu'cizesi" dediği bu asrın Kur'an tefsiri Risale-i Nur'ların telifine başladığı yer burasıdır.

ÜÇÜNCÜ KISIM: ESKİŞEHİR HAYATI	335-437

1935 senesinin 11 aylık bölümünde bulunduğu Eskişehir hapisanesindeki hayatıdır. Üstad Hazretleri, "Gizli cemiyet kuruyor, rejim aleyhindedir; rejimin temel nizamlarını yıkıyor" gibi bahanelerle Barla'dan talebeleriyle birlikte alınarak Eskişehir'e sevk edilir. Burada, asıl sebep olan "cemiyetçilik" gibi suçlardan değil, bir eserinde Kur'an'ın tesettürle ilgili ayetini izah ederken kullandığı iki cümle sebebiyle talebeleriyle birlikte 11 ay hapse mahkûm edilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM: KASTAMONU HAYATI	438-610

1936 yılının baharında Eskişehir hapsinden tahliye olan Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri, bu sefer de Kastamonu'da gözetim altında ikamete mecbur edilir. Burada uzunca bir müddet polis karakolunda, daha sonra da tam karakolun karşısındaki bir evde kontrol ve gözetim altında tutulur.

BEŞİNCİ KISIM: DENİZLİ HAYATI 611-692

Sekiz senelik Kastamonu ikametinden sonra yine “cemiyetçilik, halkı hükümet aleyhine çevirmek, inkılaplar aleyhinde bulunmak” gibi ithamlarla Denizli Ağır Ceza Mahkemesine yüz yirmi altı talebesiyle beraber sevk edilir.1943 baharında geldiği Denizli’de mahkeme safahatı boyunca hapiste tutulan Üstad Bediüzzaman ve talebeleri,1944 baharında mahkemenin beraat kararı vermesiyle birlikte, hapisten alınıp Afyon’un Emirdağ kazasına götürülür.

ALTINCI KISIM: EMİRDAĞ HAYATI 693-824

Üstad Bediüzzaman Hazretleri,1944’ün baharında geldiği Emirdağ’da 1947 senesinin sonuna kadar sıkı bir tarassut altında ikamet ettirilir. Ne var ki, buradan da, yine aynı gerekçelerle, 15 kadar talebesiyle birlikte alınarak Afyon Ağır Ceza Mahkemesine sevk edilir.

YEDİNCİ KISIM: AFYON HAYATI 825-930

1948’in Ocak ayında, getirildiği Afyon hapsinde kanunsuz yere tutulan Bediüzzaman Hazretleri, burada son derece sıkıntılı bir hayat geçirir. Mahkeme, Üstad evvelâ 20 ay hüküm vermişse de, karar Temyizde esastan bozulmuştur. Bilâhare Afyon Mahkemesi de bu karara uymuş, ancak karara uymayı 20 ay geciktirerek, Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri, işkence ve sıkıntılar altında kanunsuz yere hapiste kalmak zorunda bırakılmıştır.

SEKİZİNCİ KISIM: ISPARTA HAYATI 931-1101

1949’un Eylül’ünde Afyon hapsinden tahliye olduktan sonra tekrar Emirdağ’a dönen Bediüzzaman Hazretleri,1951’in Eylül’ünde Eskişehir’e, oradan da 1,5 ay sonra Isparta’ya geçmiştir. 1950’nin başından itibaren Isparta’ya yerleşen Üstad Bediüzzaman Said Nursî, vefatına kadar hep burada kalmış, ancak muhtelif sebeplerle ve arzusuyla İstanbul, Emirdağ, Eskişehir, Barla gibi yerlere giderek, oralarda değişik sürelerde bulunmuştur.

RİSALE-İ NUR VE HARİÇ MEMLEKETLER ..... 1102-1148**EKLER 1149-1391**

Şahıs Bilgileri	1151
Yer Bilgileri	1200
Ayet ve Arapça Metin İndeksi	1231
Hadis İndeksi	1245
Şahıs İndeksi	1247
Yer İndeksi	1255
Genel İndeks	1261
Tarihsel Gelişim ve Olaylar İçinde Bediüzzaman Said Nursî	1377

Takdim

“Doğrudan doğruya Kur’ân’dan alıp ilhamı, / Asrın idrakine söyletmeliyiz İslâmı.”

Din, vatan ve hürriyet şairi Mehmed Akif’in, Kur’ânî bir nur ve mukaddes kitabımızdan müjdeli bir mesaj beklentisi içindeki İslâm dünyası adına bu mısralarla dile getirdiği ideal, elinizdeki eserin müellifi Bediüzzaman Said Nursî tarafından telif edilen *Risale-i Nur* Külliyyatı ile gerçekleşmiş; Kur’ân’ın çağımız insanına verdiği mesajlar bu eserlerle ortaya konulmuştur.

Modern çağ insanının aradığı Kur’ân yorumunu, en mükemmel şekliyle *Risale-i Nur*’da bulmak mümkündür. Bu yorum, “ruh-i aslî”yi rencide etmeden, asrın idrakine uygun izahları ihtiva eden bir hususiyete sahiptir. *Risale-i Nur*, Kur’ân’ın bu asra bakan mesajını anlayıp yorumlama hususunda “tecdit” vazifesini ifa etmiştir.

Çağımızın hususiyetlerini derin bir vukufuyla tahlil ile maddî ve manevî hastalıklarını isabetle teşhis eden Bediüzzaman, “Zaman iman kurtarmak zamanıdır” formülü çerçevesinde kaleme aldığı *Risale-i Nur*’la, bu zamanın manevî ihtiyaçlarına tatminkâr cevaplar veren bir iman hazinesini ortaya koymuştur.

Neden zaman, iman kurtarmak zamanıdır?

Çünkü çağımızda iman, eski devirlerde görülmemiş hücum ve taarruzlara maruzdur. Eskiden iman, böylesine büyük tehlikelerle karşı karşıya değildi. Cemiyetlere, büyük ölçüde teslimiyete dayalı bir iman hâkimdi. O itibarla, büyük zatların sözleri, delilsiz de olsa kabul ediliyordu. Bugün ise, materyalist cereyanların yaygın hâle gelmesi sebebiyle, bu imanı tehdit eden şüpheler birçok zihni meşgul edecek seviyeye ulaşmıştır. Asırlardır Kur’ân aleyhine yığılagelen şüphe, itiraz ve evhamlar, bu asrın çalkantıları içinde yol bulup, çağın modern imkânları kullanılarak birçok insana mal edilebilmiştir.

İşte Bediüzzaman Said Nursî, bu gelişmelerin, Müslümanların dahi imanını tehlikeye sokacağını görerek, bir sel gibi gelen inançsızlık telkinleri karşısında, doğrudan doğruya Kur’ân’dan ilham alarak telif ettiği *Risale-i Nur* gibi muhkem bir seddi tesise muvaffak olmuştur.

Bu eserlerde, her insanın zihnini meşgul eden ve modern çağ insanlarının da bigâne kalamayacağı, “Ben kimim? Nereden geldim? Nereye gidiyorum? Bu dünyadaki vazifem nedir?” suallerine doyurucu izahlar getirilmekte; başta Allah’a iman olmak üzere bütün iman esasları izah ve ispat edilmekte; bu konularda fen ve felsefe adına ortaya konulan şüphe ve sualler ikna edici bir üslûpla cevaplandırılmakta; ilimle dinin uzlaşmazlığı yolundaki iddialar püskürtülerek, ilme din namına sahip çıkılmakta; İslâmî dejenere etmek maksadıyla girilen tahrifatçı tahrir teşebbüsleri boşa çıkarılmakta; maddeci anlayışa bina edilen medeniyetin insanlığı sürüklediği manevî buhranlar, Kur’ân’ın tevhid ve haşir gibi geniş hakikatlerine dair akli doyuran, ruhu okşayan, kalbi tatmin eden tatlı izahlarla tedavi edilmekte; ruhun ve kalbin vazifesizliğinden doğan sıkıntıların sürüklediği sefahat ve başıboşluk hâli, Kur’ân mesajıyla izale edilmektedir.

Risale-i Nur'un çok büyük önem taşıyan bir diğer özelliği de, çağımızın sosyal ve siyasî problemlerine; din ve demokrasi, din ve siyaset, cihad, terör gibi tartışma konularına küresel boyutta ve kalıcı geçerlilik taşıyan ufuk açıcı yorumlarıyla sağlam ve tutarlı çözümler getirmesi; demokrasiyi, hak ve hürriyetleri, sivil toplumu önceleyen ve müspet hareket esasına dayanan orijinal ve örnek bir hizmet metoduna kaynaklık etmesidir.

Risale-i Nur'un pek çok dünya diline çevrildiği; dünya üniversitelerinde tezlere ve ilmi araştırmalara konu olduğu; hakkındaki peşin hükümlerin sür'atle yıkılmaya yüz tuttuğu; muhteva ve mesajının her geçen gün daha iyi anlaşıldığı şu günlerde, bu paha biçilmez kıymetteki eserleri orijinal bir tanzimle ve istifadeyi kolaylaştıracak yeniliklerle tekrar neşrederek, önemli bir hizmeti daha ifa ettiğimiz inancındayız.

Yapılan yenilikleri şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Metinde geçen bilinmeyen kelimelerin anlamları aynı sayfada verilmiş; kelimelerin seçiminde 8-11. sınıf öğrenci düzeyi esas alınmıştır. Kelimeye, geçtiği yerdeki anlamın verilmesine özen gösterilmiş; farklı anlamları peş peşe sıralanmıştır. Ayrıca, bilinen sözlük anlamının dışında, *Risale-i Nur*'un orijinal üslûbu içinde kendisine has bir anlamda kullanılan kelime veya kelime gruplarının açıklaması da, buna uygun şekilde yapılmıştır.

2. *Risale-i Nur*'un metni, üslûp ve özelliği de dikkate alınarak, Türkçenin imlâ kurallarına göre dizilmiştir.

3. Müellif Bediüzzaman Said Nursî'nin kısa biyografisinden başka; onun hayatında önem taşıyan tarihlerin sıralandığı bir tarih cetveline, ayrıca yer verilmiştir. Bu cetvel, aynı tarihlerde Türkiye'de ve dünyada meydana gelen önemli olayları da ihtiva etmektedir. Bu tercih ile, *Risale-i Nur*'a taallûk eden önemli olayların, cereyan ettikleri konjunktür çerçevesinde değerlendirilebilmesi hedeflenmiştir.

4. *Risale-i Nur*'da geçen şahıs ve mekân bilgilerinin yer aldığı listelerle birlikte, "şahıs ve mekân indeksi" de mevcuttur. Böylece okuyucu, şahıs ve mekânlar hakkında bilgilenmekle birlikte, onların metindeki yerlerine de kolaylıkla ulaşabilecektir.

5. Metinde geçen ayet ve hadisler için iki ayrı başlık altında indeks hazırlanmıştır. İndekslerin alfabetik sıralanışında, metinlerin Türkçe okunuşları esas alınmıştır. Böylece, Arap alfabesini bilmeyenlerin de indeksten istifade edebilmesi hedeflenmiştir.

6. Genel indeks, konu başlıkları belirlenirken alt başlıkların da dikkate alındığı bir titizlikle hazırlanmıştır.

7. Her risalenin "telif tarihi" ile ilgili olarak elde bulunan bilgiler hem o risalenin başlangıcına, hem de liste olarak eserin sonuna konulmuştur.

YENİ ASYA NEŞRİYAT

Bediüzzaman Said Nursî kimdir?

1878'de Bitlis'in Hizan ilçesinin Nurs köyünde doğan Bediüzzaman, ilk eğitimini ağabeyi Molla Abdullah'tan aldı. Değişik medreselerde kısa aralıklarla kalarak beş yıl süren tahsil hayatına, Tağ Köyünde sekiz yaşında başladı. Sonunda, Doğubayazıt'ta Şeyh Mehmet Celâfî'nin medresesinde üç ay süren bir eğitimden sonra icazetini aldı ve Doğubayazıt'tan ayrıldı. İlmî münazaralardaki başarısı, genç yaşta ulaştığı seviye, anlaşılması en zor konuları kolaylıkla anlaması ve mütalâa ettiği kitapları kolaylıkla ezberine alması gibi farklılıkları sebebiyle, zamanın âlimleri ona "Bediüzzaman" lâkabını uygun gördüler.

Bitlis'e gelen Bediüzzaman, Vali Ömer Paşanın konağında iki yıl kaldıktan sonra Van'a gitti. Burada kaldığı on yıl boyunca, çalışmalarını pek çok farklı ilimde derinleştirirken, Horhor Medresesini kurarak dersler de vermeye başladı. Eğitim çalışmaları sırasında, fen ilimleriyle din ilimlerinin birlikte okutulacağı, "Medresetüzzehra" adını verdiği üniversite projesinin eğitim esasları ve yönetim şeklini de belirledi.

Vali konağında bir gazetede okuduğu haber üzerine Bediüzzaman, hayatının bir gayesi olarak "Kur'an'ın sönmez ve söndürülmez manevî bir güneş hükmünde olduğunu, ben dünyaya ispat edeceğim ve göstereceğim!" diyerek kesin kararını verdi. Bu haber, İngiliz Sömürgeci Bakanı Gladstone'un ağzından bir "oyun"u dile getiriyordu: "İslâm dünyasına hâkim olmak için, ya Kur'an Müslümanların elinden alınmalı, ya da Müslümanlar Kur'an'dan soğutulmalı." Van'daki uzun ikametinin neticesi olan bu karar ve Şarkta kurulmasını istediği üniversite fikri, Said Nursî'nin bundan sonraki hayatını şekillendiren en önemli iki hedefti.

Üniversite düşüncesini hükümete iletmek isteyen Said Nursî, Van valisi İşkodralı Tahir Paşanın teşviki ve referansıya, 1907 yılının başlarında İstanbul'a gitti. İlk iş olarak, Doğuda kurulmasını istediği üniversite ile ilgili bir dilekçeyi padişahın özel kalem dairesi olan Mabeyn-i Hümayuna sundu. Ancak, hükümet dilekçenin konusunu gerçekleştirmek için hiçbir girişimde bulunmadı. Gelişinden iki ay sonra Fatih'teki Şekerci Handa kalmaya başladı. "Burada her suale cevap verilir, her müşkül hallolunur, fakat sual sorulmaz" şeklinde bir daveti kapısına asması, kısa sürede bütün İstanbul'da değişik çevrelerde yankı buldu. Evhamlanan hükümet tarafından birkaç kere tutuklanan Bediüzzaman, hukukî açıdan suç isnat edilemeyince, serbest bırakıldı. Ancak, suçsuzluğu onu Toptaşı Tımarhanesine gönderilmekten kurtaramadı.

Doktorların "sağlam" raporu vermesine rağmen, o gözetimde kalmaya devam etti, sadece yeri değişti; tımarhaneden tekrar hapishaneye gönderildi. Çünkü, hükümet ile uzlaşmamıştı. Zaptiye Nazırı Şefik Paşanın, "ihsan-ı şahane" ile birlikte getirdiği Padişah selâmını reddetmişti-kurulmasını önerdiği üniversitenin rektörü tayin edilmesine ve rektörlük maaşının hemen ödenmeye başlanacağı sözünü almasına rağmen. Bu arada, elbette, eğitim hakkındaki teklifi Bakanlar Kurulunun gündemine alınacak ve görüşülmesi sağlanacaktı. Bediüzzaman, bu teklifleri sus payı olarak gördüğünden kabul etmedi ve hapishaneye gönderilmeyi tercih etti.

23 Temmuz 1908'de II. Meşrutiyetin ilân edilmesiyle serbest bırakılan Bediüzzaman Said Nursî, İstanbul'da çok hareketli bir siyasî hayat yaşamaya başladı. Gazetelerde, "Hürriyete Hitap" adıyla yayınlanan nutkunu, önce hürriyetin üçüncü gününde Sultanahmet'teki mitingde, daha sonra İttihatçıların ileri gelenleriyle birlikte gittiği Selânik Meydanında okudu.

İstanbul'daki sosyal hareketlilik devam ederken, cemiyetlere üye oluyor, gazetelerde makaleler yazıyor, konferanslara ve toplantılara katılıyor, kendisine yakın bulunduğu toplumsal gruplara görüşlerini aktarıyordu. Meşrutiyetin ilânı ile birlikte, çeşitli çevrelerde meydana gelen tepkiyi ortadan kaldırmak için, önemli teşebbüslerde bulundu. Bediüzzaman imzasıyla Sadrazamlık aracılığı ile Doğu illerindeki nüfuzlu şahıslara telgraflar çekti. İstanbul'un muhtelif yerlerindeki avcı taburlarını dolaştı. Medrese mensuplarının toplandıkları yerlere gitti. Meşrutiyetin ve anayasal sistemin İslâmîyete aykırı olmadığını, Asr-ı Saadetdeki yönetim ruhuna uygunluğunu anlatarak, gerilimi hayli yatıştırdı.

Tarihe 31 Mart Vak'ası olarak geçen ayaklanmada yatıştırıcı bir rol oynamasına rağmen, Bediüzzaman da, sıkıyönetim mahkemesinde, diğerleri gibi idam talebiyle yargılandı.

Meşrutiyetin İslâmiyete olan uygunluğunu ve ülke için gerekliliğini içeren kapsamlı bir savunmanın sonunda beraat etti. Serbest bırakıldıktan sonra İstanbul'dan ayrıldı. Bu müdafaası, *İki Mekteb-i Musibetin Şehadetnamesi* veya *Divan-ı Harb-i Örfî* adıyla neşredildi.

1910 yılı baharında Van'a ulaşan Bediüzzaman, birkaç ay Horhor Medresesinin yeniden düzenlenmesi işiyle meşgul oldu. Hakkâri, Bitlis, Muş, Diyarbakır ve Urfa yörelerindeki aşiretleri ziyaret etti. Meşrutiyeti, hürriyeti, anayasayı ve bunların İslâmî temellerini, meşrutiyetin nimetlerinden faydalanmaları için gayret göstermelerinin gerekliliğini anlattı. Daha sonra bu görüşmelerin ve açıklamaların özetini *Münazarat* adı altında yayınladı.

Kış mevsiminin girmesiyle Şam'a giden Said Nursî, âlimlerin daveti üzerine Emeviye Camii'nde, sonradan *Hutbe-i Şamiye* adı ile neşredilen, İslâm dünyasının siyasî, ekonomik ve sosyal sorunları ve çözüm yollarını anlattığı bir hutbe okudu.

Üniversite projesini iletme amacıyla İstanbul'a dönen Bediüzzaman, Sultan Reşad'a, Rumeli seyahatinde Doğu Vilâyetlerini temsilen, eşlik etti. Daha sonra, Balkan Savaşının başlamasıyla inşası durdurulan Üsküp Üniversitesi için ayrılan tahsisatın aktarılması ile birlikte Bediüzzaman'ın "Doğuda bir üniversite kurulması" teklifi, hükümetçe kabul edildi. Üniversitenin temeli, 1913 yılında atıldıysa da, I. Dünya Savaşının başlaması bu projenin de ertelenmesine sebep oldu.

Birinci Dünya Savaşının başlamasıyla birlikte Doğu İllerimizin Ruslar tarafından işgal edilmesi üzerine, talebeleriyle beraber Doğu Milis Teşkilâtını kurdu ve Van-Bitlis cephesinde gönüllü alay komutanı olarak Ermenilere ve Ruslara karşı savaştı. Bitlis savunması sırasında Ruslara esir düşünce, Kosturma'ya sevk edildi. Şubat 1917'de başlayan Rus ihtilâli sırasında firar ederek, Kosturma, Petersburg, Varşova, Viyana, Sofya üzerinden, Kasım 1918'de İstanbul'a ulaştı.

Gelişi büyük bir ilgiyle karşılanan Bediüzzaman, Harbiye Nazırı Enver Paşanın teklifi üzerine, İstanbul'da kurulma aşamasında olan Dârülhikmeti'l-İslâmiyeye üye tayin edildi. Şeyhülislâm Mûsa Kâzım Efendinin teklifi ile de, Sultan Vahdettin tarafından kendisine ilmiyede "Mahreç" payesi verildi. "Mahreç Mevleviyeti" olarak da anılan bu paye, Osmanlı ülkesindeki bütün resmî ulemanın reisi olan "Başmüdderris"ten sonraki ilmî rütbe anlamına geliyordu.

Çamlıca'da, Yusuf İzzettin Paşa Köşkünde kalan Bediüzzaman, Kur'ân'ın mu'cizeliğini çağın insanına göstermek için yazdıklarını neşretmeye başladı.

İman rükünlerinin ispatına dair *Nokta*, çeşitli ayet ve hadisleri tefsir eden *Sünubat*, Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed'in (a.s.m.) peygamberliğini ispat eden *Şuaat*, Kur'ân'ın mu'cizeliğini anlatan *Rumuz*, sosyal konularda *Tulûat*, tevhidin ispatı hakkında *Katre*, özlü sözleri içine alan *Hakikat Çekirdekleri*, ahlâk ve ubudiyet derslerini ihtiva eden *Habbe*, *Zerre* ve *Şemme* adlı risalelerini yazdı ve yayınladı.

Bu sırada Birinci Dünya Savaşı da bitmiş ve İngilizler payitahtı işgal etmekle kalmamış, Türkiye'de kendi politikalarını destekleyecek bir kamuoyu da oluşturmaya başlamışlardı. Kamuoyunda ciddî kuvvet kazanan İngiliz taraftarlığı, etkisini, Bediüzzaman'ın *Hutuvât-ı Sitte* adlı eserini İstanbul'un önemli yerlerinde dağıtmasıyla, kaybetti.

Anadolu'da başlayan İstiklâl Savaşının ve Kuva-i Milliye'nin aleyhine, İngilizlerin etkisinde kalan bazı çevrelerin baskısıyla çıkarılan Şeyhülislâm fetvasına karşı bir fetva yayınladı. Yazı ve makalelerinde İstiklâl Savaşını "cihad," Kuva-i Milliyecileri de "mücahit" ilân ederek istiklâl mücadelesini destekledi. Büyük Millet Meclisi Hükümeti de, Bediüzzaman'ı yakından takip ettiğinden, ısrarla Ankara'ya davet etti.

Bediüzzaman, 25 Kasım 1922'de Ankara'da Büyük Millet Meclisinde düzenlenen resmî "hoş geldin" merasimiyle karşılandı. Bir yandan meclis çalışmalarına katılıyor, bir yandan da milletvekilleriyle önemli konuları tartışıyordu. Yeni kurulan devletin yapılanmasına katkıda

bulunmak için 10 maddelik bir beyanname hazırlayarak milletvekillerine dağıttı. Bu faaliyetleri bazı çevreleri oldukça rahatsız ettiğinden, Büyük Millet Meclisi başkanı Mustafa Kemal Paşa ile aralarında ciddî bir tartışmaya yol açtı. Mustafa Kemal özür dileyip tartışmayı daha fazla uzatmasa da, bu olay Bediüzzaman ve yeni rejimin kurucuları arasındaki görüş farklılığının ilk işareti oldu.

Ankara'da kaldığı sırada, tabiatçılığı ve inkârcılığı ortadan kaldırmayı hedef alan, *Hubab* ve *Zeylû'z-Zeyil* gibi eserlerini yayınladı. Sultan Reşad döneminde karar verildiği hâlde, savaş yüzünden inşası sürdürülemeyen Medresetüzzehra'nın yeniden kurulması için TBMM'ne sunulan teklif kabul edilerek kanunlaştı.

Bediüzzaman, bu çalışmaları sırasında, yeni rejimin önde gelenlerinin farklı bir yolda olduğunu ve onlarla birlikte hareket etmenin mümkün olmadığını anladı. Kendisine Ankara'da kalma karşılığında sunulan, Büyük Millet Meclisi Hükümetinin en yüksek dinî makamı olan Şark Umumî Vazilîği ve milletvekilliği imkânlarını reddederek 1923 yılının Mayıs ayı başlarında Van'a gitti.

Bir süre sonra Ereğ Dağında, talebeleriyle ders yapmaya başladı. Bu arada Ankara'ya karşı tepkiler artıyordu. Mektup yazarak ayaklanmada kendisinden destek isteyen Şeyh Said'i plânından vazgeçirmeye çalıştı. Hamidiye paşalarından Kör Hüseyin Paşayı Şeyh Said'e destek kararından vazgeçirtti. Yatıştırıcı bir rol oynamasına rağmen, Şeyh Said Hâdisesi sonrası, Doğudaki diğer nüfuzlu kimseler gibi, o da Burdur'da zorunlu ikamete gönderildi.

1925 yılının Mayıs ayı ortalarında getirildiği Burdur'da *Nurun İlk Kapısı* adı ile kitaplaştırdığı iman hakikatlerini anlatmaya başladı. Daha önce Arapça olarak yazdığı *Şemme* ve *Şule* risalelerinin ek parçalarını kaleme aldı. Yine hükümetin emriyle, 25 Ocak 1926'da önce Isparta'ya, sonra da ücra bir köy olan, Barla'ya nakledildi.

Öldükten sonra dirilişi ispatlayan *Haşir Risalesi*, Kur'ân-ı Kerim'i esas alan ve insanların imanlarını kurtarmalarına vesile olan *Sözler* ve *Mektubat* tamamen, *Lem'alar* ise 26. Lem'aya kadar, Barla'da yazıldı.

Bu sırada Ankara'da, yeni yönetim dinden uzak dünyevî bir temel üzerine oturtulmaya çalışılıyordu. 1928 yılında gerçekleşen harf inkılâbı ile, Arap harfleriyle kitap yayınlamak yasaklanınca, risaleler el yazısıyla yüz binlerce yazılarak çoğaltılmaya başlandı.

Sekiz yıllık Barla hayatından sonra Bediüzzaman 1934 yılının yaz aylarında Isparta'nın merkezine getirildi. 20 Nisan 1935'de savcının talimatıyla evi aranan Said Nursî'nin kitaplarına el konuldu. Bediüzzaman'la birlikte Isparta ve havalisinden 120 Nur Talebesi, tutuklanarak askerî araçlarla Eskişehir hapisanesine gönderildi.

Bediüzzaman, Eskişehir hapisanesinde Yirmi Yedinci, Yirmi Sekizinci, Yirmi Dokuzuncu ve Otuzuncu Lem'alar ile Birinci ve İkinci Şua risalelerini yazarak *Risale-i Nur*'un telifine devam etti. Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi, 19 Ağustos 1935 tarihinde verdiği kararla, Said Nursî'ye, hukukî bir suç isnat edilememesine rağmen, *Tesettür Risalesi* bahanesiyle, ancak "kanaat-i vicdaniye"ye dayanarak, 11 ay hapisle birlikte Kastamonu'da "mecburî ikamet" cezası verdi. On beş talebesini ise altışar ay hapis ile cezalandırdı.

Tahliye edildiğinde serbest bırakılmayarak, polis gözetimi altında mecburî ikamet için Kastamonu'ya gönderildi. Üçüncü Şua olan *Münacat Risalesi*, Dördüncü Şua olan *Hasbiye Risalesi*, Altıncı Şua ve Yedinci Şua olan *Ayetü'l-Kübra* Risalesi burada yazıldı.

Bediüzzaman, 20 Eylül 1943'de Isparta Savcısından gelen talimat üzerine yeniden tutuklanıp, 3 Ekim 1943 tarihinde Isparta'ya gönderildi. Önce askerî konvoy eşliğinde kara yoluyla Çankırı üzerinden Ankara'ya, sonra Isparta'ya getirildi. *Risale-i Nur* ile ilgili davaların birleştirilmesi kararı alındığı için, Isparta, Kastamonu ve Denizli'deki Nur Talebeleriyle beraber 25 Ekim 1943'te Denizli'ye sevk edildi.

Tecrit altında başlayan Denizli hapsinde On Birinci Şua, On İkinci ve On Üçüncü Şuaları yazdı. 15 Haziran 1944 günü Denizli Ağır Ceza mahkemesinden beraat ve tahliye kararı çıkmasına rağmen serbest bırakılmadı. Bakanlar Kurulu kararıyla Emirdağ'da zorunlu ikamete tâbi

tutuldu. Burada, camie gitmesine bile müsaade edilmeyecek kadar ağır takip ve tarassuda uğruyordu. Bediüzzaman, hayatı boyunca yirmi üç defa denenecek zehirleme teşebbüslerinin ilk üçünü Emirdağ'da yaşadı.

Bu arada Yargıtay Birinci Ceza Dairesi, 30 Aralık 1944 tarihinde verdiği kararla, savcı tarafından temyiz edilen Denizli Ağır Ceza Mahkemesinin beraat kararını onayladı. 1946 yılından itibaren Isparta ve İnebolu'da *Risale-i Nur*'lar teksir edilmeye başlanmış ve 1947 yılında, hacin sınırlı da olsa serbest bırakılmasıyla, Nurların İslâm âlemine yayılması sağlanmıştı. Yeni yazı ile teksir edilen *Asa-yı Mûsa* ve baskısı yapılan *Gençlik Rehberi* gibi risaleler Hristiyan misyonerlere verilmiş ve *Risale-i Nur*'lar Amerika'ya kadar gönderilmişti.

Bu tür gelişmelerden duyulan rahatsızlıkla, 17 Ocak 1948 günü Said Nursî ve *Risale-i Nur* Talebeleri Afyon Ağır Ceza Mahkemesine sevk edildi. Denizli mahkemesinde gizli cemiyet kurma, rejim aleyhinde olma, inkılâpların kabul etmeme, Mustafa Kemal'i tahkir, v.b. gibi iddialarla yargılanıp beraat kararı almalarına rağmen, Afyon Ağır Ceza Mahkemesinde de aynı iddialarla yargıldılar. Said Nursî, Afyon Cezaevinin bütün ağır ve zor şartlarına rağmen, On Dördüncü ve On Beşinci Şuaları burada yazarak *Risale-i Nur*'ların telifini tamamladı.

Mahkeme, 6 Aralık 1948 tarihinde Said Nursî hakkında 20 ay ağır hapis cezasına hükmetti. Temyiz edilen karar Yargıtay, Bediüzzaman'ın lehine bozdu. Ancak, Afyon Ağır Ceza Mahkemesi yargılamayı uzatarak, 20 aylık sürenin cezaevinde geçmesini sağlayıp 20 Eylül 1949'da serbest bıraktı. 72 gün Afyon'da polis kontrolünde iskâna tâbi tutulup, ancak 28 Aralık 1949 tarihinde mecburî ikamet yeri Emirdağ'a dönebildi.

Bediüzzaman, 14 Mayıs 1950'de başlayan çok partili dönemi, 23 Ağustos 1953'e kadar kaldığı Emirdağ'da karşılamıştı. Türkiye'de 27 yıl aradan sonra yeniden başlayan demokratikleşme dönemini büyük bir sevinç ve ümitle karşılayan Bediüzzaman, talebeleriyle birlikte demokratlara çok önemli bir destek sağladı. Toplumun iç dinamiklerine ve bünyesine uygun değişiklikleri teşvik eden Bediüzzaman, hayatının sonuna kadar Demokratlardan ve demokrasi-den yana olan tavırını korudu. 1952 yılında İstanbul'da, *Gençlik Rehberi* adlı kitabı hakkında Bediüzzaman'a bir dava daha açıldı. 5 Mart 1952'de yapılan son duruşmada, dava konusu kitabın 1943 yılında Denizli mahkemesinden beraat kararı aldığı ve bu kararın da Yargıtayca onaylanmış olduğu anlaşıldığından, men-i muhakeme kararı verilerek dava sonuca bağlandı. Ardından, Said Nursî Emirdağ'a döndü.

Daha sonra 1953 yılı başlarında İstanbul'a gelen Bediüzzaman, Fener Rum Patrikhanesini de ziyaret etti. Patrik Athenagoras ile görüşmesinde Hz. Muhammed'in (a.s.m.) peygamberliğini, Kur'ân-ı Kerim'in de Allah'ın kitabı olduğunu kabul etmeleri hâlinde, Hristiyanları kastederek, ehl-i necat olacaklarını bildirdi.

23 Ağustos 1953'te yerleşmek üzere geldiği Isparta'da açılan bir davanın daha sorgu hâkimliğinde iken reddedilmesi ile Bediüzzaman'la ilgili mahkemeler devri kapandı.

Bu arada biyografisi talebeleri tarafından kaleme alındı; Bediüzzaman tarafından düzeltmeler yapılarak *Tarihçe-i Hayat* ismi ile *Risale-i Nur Külliyyatına* dahil edildi.

Bediüzzaman, bundan sonraki hayatını ziyaretle geçiriyor, gittiği yerlerde talebelerine dersler yapıyordu. Takvimler 21 Mart 1960 tarihini gösterirken, ağır hasta bir vaziyette, yanındaki talebeleriyle Urfa'ya gitti. Seksen iki yıllık ömrünü 23 Mart 1960 günü, İpek Palas Oteli 27 numaralı odada sabaha karşı tamamladı.

Ömrü boyunca verdiği iman ve hürriyet mücadelesi yüzünden baskı altında kalan Bediüzzaman, 27 Mayıs 1960'daki hükümet darbesinden sonra kabrinde de rahat bırakılmadı. Halilürrahman Dergâhına defnedilen naaşı, 12 Temmuz 1960 gecesi kabrinden alınarak Isparta-Afyon civarında kimsenin bilmediği bir mezara defnedildi.

Dayanılması güç baskılara maruz bırakılmasına rağmen, hayat tarzıyla bir destan yazan Bediüzzaman, arkasında miras olarak Kur'ân'ın çağa dersi ve mesajı olan *Risale-i Nur Külliyyatı* ile milyonlarca Nur Talebesini bıraktı. □

Bediüzzaman Said Nursi Hazretleri (1878-1960)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
1
وَبِهِ نَسْتَعِينُ
Ön Söz

Bu Ön Söz, Medine-i Münevvere’de bulunan mühim bir âlim tarafından yazılmıştır.

Büyük İkbâl’e ait olan “Ön Söz”de demiştim ki: “Büyüklerin tarih-i hayatları okunurken, ulvî menkıbeler söylenip, aziz hatıraları anılırken, insan başka bir âleme girdiğini hissediyor. Gönlünü, tertemiz sevgi hislerinin ulvî ateşi yakıyor ve İlâhî feyzi sarıyor. Tarih öyle büyük insanlar kaydeder ki, birçok büyükler, onlara nispetle küçük kalır.”

*“Tarihe şerefler veren erler anılırken,
Yükselmede ruh, en geniş âlemlere yerden.
Bin rayihanın feyzi sarar ruhu derinden,
Geçmiş gibi Cennetteki gül bahçelerinden.”*

Bu derin hakikati, “Ön Söz”ü yazarken bütün azamet ve ihtişamıyla idrak etmiş bulunuyorum. Zira, aziz ve muhterem okuyucularımıza en derin bir ihlâs ve samimiyetle takdim ettiğimiz bu eser, hemen bir asra yaklaşan uzun ve bereketli ömrünün her safhası binlerle harikaya sahne olan gönüller fatihi büyük Üstat Bediüzzaman

1. Rahman ve Rahîm olan Allah’ın adıyla.
Ve sadece Ondan yardım dileriz.

âlem: dünya, cihan.

âlim: ilim adamı.

asır: yüzyıl.

azamet: büyüklük, ululuk, yücelik.

aziz: muhterem, saygın.

bereket: bolluk, gürlük.

Cennet: Allah’ın insanlara müjdelediği, ölümden sonraki âlemde bulunan, Allah’a inanan,

günah işlememiş veya günahlarından temizlenmiş olanların gireceği, ebediyen içinde kalacakları yer.

eser: kitap.

feyiz: Allah’ın kuluna bağışladığı marifet ve dinî heyecan.

hakikat: gerçek, bir şeyin aslı ve esası.

harika: her zaman rastlan-

mayan, olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran, âdet ve tabiat dışında olan şey.

hatıra: geçmişte yaşanan şeylerin zihinde kalan izi, anı.

idrak: akıl erdirmeye, kavrama.

ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemezsizin, sırf

Allah rızası için yapma.

ihtişam: debdebe, şanlı görünüş, büyük gösteriş.

İlâhî: Allah’la ilgili, Cenab-ı Hakka dair.

kaydetmek: yazıya geçirmek, deftere yazmak.

Medine-i Münevvere: nurlu Medine şehri.

menkıbe: meşhur kimselerin ahvâline dair hayat hikâyesi, kıssa, hikâye.

muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, aziz, saygın.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

nispet: kıyas, ölçü, oran.

rayiha: hoş koku.

ruh: insan ve hayvanlardaki dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan gayr-i maddî cevher, manevî varlık.

safha: devre, merhale, evre.

şeref: manevî büyüklük, yükseklik, yücelik, ululuk, seçkinlik.

takdim: arz etmeye, sunma.

tarih-i hayat: bir kimsenin hayatını anlatan kitap, biyografi.

ulvî: yüksek, yüce, manevî, ruhanî.

zira: çünkü, ondan ki, şundan, şu sebepten ki, onun için.

Said Nursî'ye, onun yüz otuz parçadan ibaret olan Risale-i Nur Külliyyatına ve ahlâk ve faziletleri, ihlâs ve samimiyetleri, iman ve irfanları ile hayatın her safhasında sadece bir ülkeye değil, bütün insanlık âlemine tertemiz örnekler vermekte devam eden Nur Talebelerine aittir.

Bir kitabın mukaddemesini, o kitabın hulâsası diye tarif ederler. Hâlbuki, her mevzuu müstakil bir esere sığmayacak kadar derin ve geniş olan bu muazzam kitabın muhteviyatını böyle birkaç sahifelik mukaddemeye sığdırmak kabil midir?

Bugüne kadar âcizâne yazdığım manzum ve mensur yazılarımın hiç birisinde bu kadar acz ve hayret içerisinde kalmamıştım. Binaenaleyh, bu eseri derin bir zevk, İlâhî bir neşe ve coşkun bir heyecanla okuyacak olanlar, hayranlıkla görecekler ki, Bediüzzaman, çocukluğundan beri müstesna bir şekilde yetişen ve bütün ömrü boyunca İlâhî tecellilere mazhar olan bambaşka bir âlim ve mümtaz bir şahsiyettir.

Ben, bu büyük zatı, eserlerini ve talebelerini inceden inceye tetkik edip de o nur âleminde hissen, fikren ve ruhen yaşadıktan sonra, büyük ve eski bir Arap şairinin bir beyti ile çok derin bir hakikati ifade ettiğini öğrendim: “Bütün âlemi bir şahsiyette toplamak, Cenab-ı Hakka zor gelmez.”

âcizâne: âciz ve güçsüz bir şekilde.

acz: zayıflık, güçsüzlük.

ahlâk: insanın yaratılıştan gelen hususiyetleri ile Kur'ân-ı Kerim ve sünnet-i şerifte sınırlan çizilen kaidelerin hayata geçirilmesiyle kazanılan iyi ve güzel davranışların bütünü.

âlem: dünya, cihan.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.

beyit: aynı vezinle yazılmış, ikişer mısralı bendlerden oluşan şiirlerde her bir bend.

binaenaleyh: bundan dolayı, buna binaen.

eser: kitap.

fatih: fetheden, açan.

fazilet: kişiyi ahlaklı, iyi hareket etmeye yönelten manevi kuvvet.

fikren: fikir ile, düşünerek.

hakikat: gerçek, bir şeyin aslı ve esası.

hâlbuki: oysa ki.

hayran: çok takdir eden, çok beğenen, hayranlık hisseden.

heyecan: birden bire şiddetle hislenme, ürperme, duygularda ve rûhî yapıda meydana gelen coşkunluk.

hissen: his itibarıyla, hissi olarak.

hulâsa: bir şeyin özü, esası.

ibaret: meydana gelen, oluşan.

ifade: anlatma.

ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemezsizin, sırf Allah rızası için yapma.

İlâhî: Cenab-ı Hakka dair.

irfade: anlayış, vukuf; hakikata vakıf olma; kültür.

kabil: mümkün.

külliyat: bir yazarın basılmış

eserlerinin tamamı.

manzum: vezinli, kafiye söz, nazım olarak yazılmış eser.

mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma.

mensur: manzum olmayan nesir hâlindeki yazı.

mevzu: ele alınan, üzerinde durulan husus, bahis, konu.

muazzam: muhteşem; ehemmiyetli, önemli.

muhteviyat: içindekiler.

mukaddeme: önsöz, giriş, dibace.

mümtaz: meziyetleriyle başkalarından ayrılan, seçkin.

müstakil: başlı başına, kendi başına.

müstesna: istisna olan, başkasına benzemeyen, fevkalâde.

ruhen: ruh bakımından, ruh yönünden, ruh olarak.

safha: devre, merhale, evre.

sahne: bir olayın cereyan ettiği yer.

şahsiyet: kişilik, değerli, yüksek kişi.

talebe: öğrenciler, tahsil görenler.

tarif: tanım; bir kavramı kelimelerle ifade etme.

tecelli: Hakka yönelen kalplerin Hak nuruyla parlaması, Allah'ın nurunun, Allah'a yönelen kimselerin iç dünyasında görünmesi, ortaya çıkması.

tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.

zat: kişi.

zevk: manevi haz.

Gayesinin ulviyetinden, davasının ihtişamından ve imanının azametinden feyiz ve ilham alan bu kutbun cazibesine takılanların adedi günden güne çoğalmaktadır.

Akıllara hayret veren bu ulvî hâdisе münkirleri kahrettiği gibi, mü'minleri de şad ve mesrur eylemekte devam edip gidiyor.

İmanlı gönüllerde manevî bir rabîta hâlinde yaşayan bu İlâhî hâdiseyi büyük bir mücahit, kalpleri vecd içinde bırakan bir üslûpla, bakınız nasıl ifade ediyor:

“Ahlâksızlık çirkefinin bir tufan hâlinde her istikamete taşıp uzanarak her fazileti boğmaya koyulduğu kara günlerde, onun, yani Bediüzzaman'ın feyzini bir sır gibi kalpten kalbe mukavemeti imkânsız bir hamle hâlinde intikal eder görmekle teselli buluyoruz. Gecelerimiz çok karardı; ve çok kararan gecelerin sabahları pek yakın olur.”

Evet, bir sır gibi kalpten kalbe mukavemeti imkânsız bir hâlde yayılıp dağılan bu nurun, memleketin her köşesinde feyiz ve tesirini görenler, hayret ve dehşetler içinde sormaya başladılar: “Şöhreti memleketimizin her tarafını kaplayan bu zat kimdir? Hayatı, eserleri, meslek ve meşrebi nedir? Tuttuğu yol bir tarikat mı, bir cemiyet mi, yoksa siyasî bir teşekkül müdür?”

Bununla da kalmadı; derhal gerek idarî ve gerek adlî çok mühim takipler ve pek ciddî tetkikler, uzun ve müselsel mahkemeler cereyan etti. Neticede, bu İlâhî

adli: adaletle ilgili.
azamet: büyüklük, ululuk, yücelik.
cazibe: cezp edicilik, çekicilik.
cemiyet: manevî birlik teşkil eden cemaat.
cereyan: olma, meydana gelme.
çirkef: pis, kirlî, iğrenç şey.
dava: takip edilen fikir, iddia, ülkü.
dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürme.
eser: kitap.

fazilet: iyi ahlak, iffet, namus, iyi huy.
feyiz: Allah'ın kuluna bağışladığı marifet ve dinî heyecan.
gaye: maksat, meram, hedef.
hâdisе: vakia, olay.
hamle: ileri atılış.
idarî: idare ile ilgili.
ifade: anlatma.
ihtişam: debdebe, şanlı görünüş, büyük gösteriş.
ilâhî: Allah'la ilgili, Cenab-ı Hakka dair.
ilham: feyiz yoluyla kalbe ge-

len mana, kalpte meydana gelen, delilsiz olarak anlaşılan ve insanı ibadet ve amel etmeye götüren ilim.
intikal: geçme, bulaşma, sırayet etme.
istikamet: yön, cihet.
kahr: üstün gelerek mahvetme, üstün gelerek helâk etme, ezme.
kutb: bir tarikatın en büyük lideri.
manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

memleket: ülke, yurt, vatan.
mesrur: sevinçli, memnun, şen, sürurlu.
meşrep: gidis, hareket tarzı, tavır, tutum, meslek.
mukavemet: karşı koyuş, direniş.
mücahit: mücahede eden, nefsi-ne karşı savaşan.
mühim: düşündürden, düşündürücü.
mü'min: iman eden, inanan.
münkir: Allah'ın varlığını kabul ve tasdik etmeyen, imansız, dinsiz.
müselsel: silsileli, zincirleme, ardi ardına, peş peşe.
netice: sonuç.
nur: aydınlık, parıltı, ışık, şule.
rabîta: iki şeyi birbirine bağlayan şey, bağ.
sır: gizli tutulan, kimseye söylenmeyen şey, gizli iş veya söz.
siyasî: siyaset ile ilgili.
şad: sevinçli, memnun, mutlu, bahtiyar.
şöhret: ad, san.
takip: peşinden yürüme, arkasından gitme.
tarikat: Allah'a ulaşmak için, şeyhin gözetiminde müridin takip edeceği terbiye usul ve yolu, seyyir ü sülûk sırasında tutulan yol.
teselli bulmak: avunmak, acısını dindirmek.
teşekkül: örgüt, teşkilât.
tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.
tufan: çok şiddetli yağmur ve sel.
ulvî: yüksek, yüce.
ulviyet: ulvilik, yücelik, yükseklik, ululuk.
üslûp: ifade yolu.
vecd: kendini kaybedercesine ilâhî aşka dalma.
zat: kişi, şahıs, fert.

tecellinin gönüller ülkesine kurulan bir iman ve irfan müessesesinden başka bir şey olmadığı tahakkuk edince, adaletin İlahî bir surette tecellisi şu şekilde zuhur etti:

Bediüzzaman Said Nursî ve bütün Risale-i Nur eserlerinin beraati kararı resmen ilân edildi. Ve artık, ruhun maddeye, hakkın batıla, nurun zulmete, imanın küfre her zaman galebe çalacağı, ezelden ebede değişmeyecek olan İlahî kanunların başında gelen bir hakikat olduğu güneşler gibi belirdi.

Her hangi bir iklimde zuhur eden bir islahatçının mahiyet ve hakikatini, sadakat ve samimiyetini gösteren en gerçek miyar, davasını ilâna başladığı ilk günlerle, muzaffer olduğu son günler arasında ferdî ve içtimaî, uzvî ve ruhî hayatında vücuda gelen değişiklik farklarıdır, derler.

Meselâ, o adam ilk günlerde mütevazî, âlicenap, feragat ve mahviyetkâr, hulâsa, bütün ahlâk ve fazilet bakımından cidden örnek olan gayet temiz ve son derecede mümtaz bir şahsiyetti. Bakalım, cihadında muzaffer olup hislerde, emellerde, gönüllerde yer tuttuktan sonra, yine o eski temiz ve örnek hâlinde kalabilmiş mi? Yoksa, zafer neşesiyle birçok büyük sanılan kimseler gibi yere göğe sığmaz mı olmuş?

İşte, büyük küçük her hangi bir dava ve gaye sahibinin mahiyet ve hakikatini, şahsiyet ve hüviyetini en hakikî çehresiyle aksettirecek olan en berrak ayna budur. Tarih boyunca, bu müthiş imtihanı kazanmanın şaheser

adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakkanîyet, âdillik.

ahlâk: insanın yaratılıştan gelen hususiyetleri ile İslâm'da sınırları çizilen kaidelerin hayata geçirilmesiyle kazanılan iyi ve güzel davranışların bütünü.

aksetmek: yansımak.

âlicenap: cömert.

batıl: boş ve manasız olan, gerçeğe uymayan, doğru olmayan.

beraat: aklanma.

berrak: duru, açık.

cidden: gerçekten, ciddi olarak.

cihat: din uğrunda çalışma ve gerekirse savaşma.

çehre: şekil, görünüş.

dava: takip edilen fikir, iddia.

ebed: sonu olmayan gelecek zaman, sonsuzluk, daimilik.

emel: ümit.

eser: kitap.

ezel: başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik.

fazilet: kişiyi ahlaklı, iyi hareket etmeye yönelten manevî kuvvet.

feragat: hakkından isteyerek vazgeçme.

ferdî: fertle ilgisi olan.

galebe: galip gelme.

gaye: maksat, meram, hedef.

gayet: çok, fazla, son derece.

hakikat: gerçek, bir şeyin aslı ve esası.

hakikî: gerçek, sahici.

his: duygu.

hulâsa: kısaca, sözün kısası.

hüviyet: benlik, şahsiyet, kimlik.

islahatçı: düzeltmeler yapan, daha iyi hale getirmek için çalışan.

içtimaî: sosyal.

iklim: ülke, memleket.

İlahî: Allah'la ilgili, Cenab-ı Hakka dair.

ilân: meydana çıkarma, yayma, duyurma, bildirme.

imtihan: Allah'ın sıkıntı, hastalık, fakirlik gibi çeşitli şekillerde kullarını denemesi.

irfan: Allah'ı bilme ve tanıma, marifetullah.

küfür: Allah'ın varlığına, birliğine inanmama, Ona yakışmayacak sıfatlar yüklenme.

mahiyet: bir şeyin aslı, esası, hakikatı, iç yüzü.

mahviyetkâr: tevazulu, alçakgönüllü, kendini hesaba katmayan.

mesela: misal olarak, örneğin.

miyar: ölçü.

muzaffer: üstün gelmiş, zafer kazanmış, galip gelmiş.

müessese: manevî olarak yerleşmiş, topluma tesir eden fikir, düşünce v.b.

mümtaz: meziyetleriyle başkalarından ayrılan, seçkin.

mütevazî: alçak gönüllü olan, kibirsiz, gösterişsiz.

müthiş: şaşkınlık uyandıran, hayret edilecek kadar değişik.

nur: aydınlık, parıltı, parlaklık,

ziya, ışıık, şule.

resmen: resmî olarak, devlet tarafından.

ruhî: manevî; ruha ait, ruhla ilgili.

sadakat: bağlılık, dostluk, doğruluk.

samimiyet: içtenlik.

suret: tarz, yol.

şaheser: fevkalâde, müthiş.

şahsiyet: kişilik; değerli, yüksek kişi.

tahakkuk: bir şeyin doğruluğunun meydana çıkması, ger-

çekliğinin anlaşılması.

tecelli: Cenab-ı Hakkin güzel isimlerinin kâinatta ve insanlarda zahir olması; açılıp belirmeye, açıkça ortaya çıkma.

uzvî: madde ile ilgili, maddî.

vücuda gelmek: var olmak, meydana gelmek.

zafer: muvaffak olma, mak-sada erme, başarma, başarı.

zuhur: görünme, meydana çıkma.

zulmet: karanlık.

misalini, evvelâ peygamberler ve bilhassa Sultanü'l-Enbiya Sallâllâhü Aleyhi Vesellem Efendimiz, sonra onun halife ve Sahabeleri ve daha sonra onların nurlu yolunda yürüyen büyük zatlar vermişlerdir.

Peygamber Efendimiz, şu ¹ **الْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ** yani, “Âlimler peygamberlerin vârisleridirler” hadis-i şerifleriyle, âlim olmanın pek kolay bir şey olmadığını, i'cazkâr belâgatleri ile beyan buyuyorlar.

Zira, madem ki bir âlim, peygamberlerin vârisidir; o hâlde, hak ve hakikatin tebliğ ve neşri hususunda, aynen onların tutmuş oldukları yolu takip etmesi lâzımdır —her ne kadar bu yol, bütün dağ, taş, çamur, çakıl, uçurum, daha beteri takip, tevkif, muhakeme, hapis, zindan, sürgün, tecrit, zehirlenme, idam sehpaları ve daha akıl ve hayale gelmeyen nice bin zulüm ve işkencelerle dolu da olsa...

İşte, Bediüzzaman, yarım asırdan fazla o mukaddes cihadı ile bütün ömrü boyunca bu çetin yolda yürüyen ve karşısına çıkan binlerle engeli bir yıldırım sür'atiyle aşan ve peygamberlerin vârisi olan bir âlim olduğunu amelî bir surette ispat eden bir zattır.

Kendisinin ilmî, ahlâkî, edebî birçok fazilet ve meziyetleri arasında, beni en çok meftun eden şey, onun, o

husus: mevzu, konu.
i'cazkâr: mu'cizeli olan.
ilmi: ilim ile ilgili, ilme dair.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
işkence: eziyet, azap, bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, zulüm.
lâzım: gerek, gerekli, lüzumlu.
madem: değil mi ki, böyle ise.
meftun: şaşkınlık derecesinde beğenmiş, hayran ve şaşkın.
meziyet: bir kişiyi başkalarından ayıran veya yücelten vasıf, üstünlük vasfı, yüksek karakter.
misal: benzer, örnek, nümune.
muhakeme: yargılama.
mukaddes: takdis edilmiş, mübarek, ayıp ve noksanlardan kurtulmuş, kutsal, aziz, temiz.
neşr: herkese duyurma, tamim.
nur: aydınlık, parlaklık, zıya, ışık, şule.
Sahabe: Peygamberimiz Hz. Muhammed'in mübarek yüzünü görmekle şereflenen ve onun sohbetlerine katılan mü'min kimse.
Sultanü'l-Enbiya: peygamberlerin sultanı, Hz. Muhammed (a.s.m.).
suret: tarz, yol, gidiş.
sür'at: çabukluk, hız.
sürgün: uzaklaştırma, memleketinden çıkarma.
tevkif: peşinden yürüme, arkasından gitme, kovalama.
tebliğ: dinî bir emrin yaratılmışlara duyurulması.
tecrit: bir kişinin başka bir insan veya nesneyle olan ilişkisini kesme.
tevkif: cezaî tahkikat sırasında, zanlının mahkeme kararına kadar geçici olarak hapsedilmesi.
vâris: mirasçı.
zat: kişi, şahıs, fert.
zindan: hapishane.
zira: çünkü, ondan ki, şundan, şu sebepten ki, onun için.
zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

1. Keşfü'l-Hafa, 2:1745; Buharî, İlim: 10; Ebu Davud, İlim: 1; İbni Mâce, Mukaddime: 17; Darimî, Mukaddime: 32; Müsned, 5:196.

ahlaki: ahlâkla ilgili.
âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
amelî: yapmak suretiyle, uygulamalı, pratik, tecrübî.
aynen: hiç değişmeden, olduğu gibi.
belagat: söz ve yazıda sanatlı ve tesirli ifade.
beyan: anlatma, açık söyle-

me, bildirme, izah.
bilhassa: hele, en çok, özellikle.
cihat: din uğrunda çalışma ve gerekirse savaşıma.
edebi: terbiye ve nezaketle ilgili.
evvelâ: birinci olarak, ilk önce.
fazilet: kişiyi ahlaklı, iyi hare-

ket etmeye yönelten manevî kuvvet, erdem.
hadis-i şerif: Peygamberimizden aktarılan sözlerin genel adı.
hakikat: gerçek, bir şeyin aslı ve esası.
halife: Hz. Muhammed'in vekili olarak Müslümanların yöneticisi olan kimse.

dağlardan daha sağlam, denizlerden daha derin, semalardan daha yüksek ve geniş olan imandır.

Rabbim, o ne muazzam iman, o ne bitmez ve tükenmez sabır, o ne çelikten irade! Hayal ve hatıralara ürpermeler veren bunca tazyik, tehdit, tazip ve işkencelere rağmen, o ne eğilmez baş, ne boğulmaz ses ve nasıl kırsılmaz nefestir!

Büyük İkbâl'in heyecanlı şiirlerinden aldığım coşkun bir ilham neşesiyle, vaktiyle yazdığım "Mücahit" ünvanını taşıyan bir manzumede, aşağıdaki mısraları okuyarlardan, belki şairâne bir mübalâğada bulunduğumu söyleyenler olmuştur.

Lâkin şu mukaddemesini yazmakla şeref duyduğum şaheseri okuyanlar, vecd ile dolu bir hayranlıkla anlayacaklar ki, Allah'ın ne kulları varmış! Eğer bir iman, kemalini bulursa, neler yapar ve ne harikalar doğurmuş!

*Bir azm, eğer iman dolu bir kalbe girerse,
İnsan da, o imandaki son sırta ererse,*

*En azgın ölümler ona zincir vuramazlar;
Volkan gibi coşkun akıyor, durduramazlar.*

*Rabbimden iner azmine kuvvet veren ilham,
Peygamberi rüyada görür belki her akşam.*

*Hep nur onun iman dolu kalbindeki mihrap,
Kandil olamaz ufukuna dünyadaki mehtap.*

azm: kesin karar, kasıt, niyet.
hayran: çok takdir eden, çok beğenen, hayranlık hisseden.
ilham: içe, gönüle doğma, kalbe gelme, gönle doğan şey.
irade: dileme, isteme, bir şeyi yapma veya yapmama konusunda karar verebilme ve bu kararı yerine getirme gücü.
işkence: eziyet, azap, bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, zulüm.
kandil: sıvı, yağ ve fitil konularak yakılan aydınlatma kabı.
kemal: olgunluk, yetkinlik.
kuvvet: fizikî güç, kudret, takat.
lâkin: ama, fakat, ancak.
manzume: vezinli, kafiyeli söz, şiir, eser.
mehtap: dolunay.
mısra: bir beytin satırlarından her biri, bir satırlık manzum söz.
mihrap: cami, mescit ve namazgâhlarda kible yönünde bulunan ve imamın namaz kıldırırken durduğu çoğunlukla girintili bölüm.
muazzam: ulu, muhteşem.
mukaddeme: önsöz, giriş, dibace.

mübalâğa: bir işi, bir şeyi çok büyütme, aşırı büyütme, abartma.
mücahit: cihat eden, din uğruna din düşmanlarıyla, Allah rızası için ve Allah'ın adını yüceltmek gayesiyle savaşan.
nur: aydınlık, parıltı, parlaklık, ziya, ışık, şule.
sabır: başa gelen üzücü olaylara, belâ ve âfetlere veya bir haksızlığa katlanma, tahammül göstererek Allah'a tevekkül

kül edip sıkıntılara göğüs germe.
sema: gökyüzü, gök.
sır: bir şeyin veya işin dikkat, tecrübe, yetenek ve tecrübe ile anlaşılabilen en zor ve en ince yanı, insanın aklının erişemediği ilâhî hikmet.
şaheser: üstün eser, çok üstün değer ve güzellikteki eser.
şairâne: şairce, şair gibi, şaire yakışacak şekilde.
seref: onur, haysiyet.

tazyik: eziyet etme, eziyette bulunma.
tazyik: zorlama, baskı.
tehdit: gözdağı verme, birisini korkutma, korku verme.
ufuk: gökle yerin veya denizin birleşmiş gibi görüldüğü yerler.
ünvan: ad, isim, lâkap.
vecd (vecit): kalbe gelen feyiz, tabii bir şekilde kendinden geçme, iç temaşa sebebiyle cebzelenme.
volkan: yanardağ, bürkan.

*Kar kış demez, irkilmez, üzülmez, acı duymaz;
Meusim, bütün ömrünce ılık gölgeli bir yaz.*

*Cennetteki âlemleri dünyada görür de,
Mahvolrsa eğilmez sıra dağlar gibi derde.*

*En sarp uçurumlar gelip etrafını sarsa,
Ay batsa, güneş sönse, ufuklar da kararsa,*

*Gökler yıkılıp çökse, yolundan yine dönmez,
Ruhundaki imanla yanan meş'ale sönmez.*

*Kalbinde yanardağ gibi iman ne mukaddes!
Vicdanına her an şunu haykırmada bir ses:*

*Ey yolcu! Şafaklar sökecek; durma, ilerle!
Zulmetlere kan ağlatacak meş'alelerle...*

*Yıldızlara bas, çık yüce âlemlere, yüksel,
İnsanlığı kurtarmaya Cennetten inen el!*

Sanki, bu mısralar iman kahramanı, büyük mücahit Bediüzzaman Hazretleri için yazılmış. Zira bu yüksek sıfatlar, hep onun sıfatlarıdır. Cenab-ı Hak şu ayet-i kerimede, bakınız, mücahitlere neler vaat ediyor:

1 وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ

Meal-i şerifi: "Bizim uğrumuzda mücahede edenlere mutlaka yollarımızı gösteririz. Ve hiç şüphe yok ki, Allah muhsinlerle (Allah'ı görür gibi ibadet eden mücahitlerle) beraberdir."

1. Ankebut Suresi: 69.

âlem: bütün yaratılmışlar.
ayet-i kerime: Kur'an'ın ayeti.
Cennet: Allah'ın insanlara müjdelediği, ölümden sonraki âlemde bulunan, Allah'a inanan, günah işlememiş veya günahlarından temizlenmiş olanların gireceği, ebediyen içinde kalacakları yer.
ibadet: Allah'ın emrettiklerini yerine getirme, Allah'a karşı

kulluk vazifesini yapma.
meal-i şerif: şerefli, yüce mana.
meş'ale: aydınlatıcı alet, lâmba, kandil.
mısra: bir beytin satırlarından her biri, bir satırlık manzum söz.
mukaddes: takdis edilmiş, mübarek, ayıp ve noksanlardan kurtulmuş, kutsal, aziz, temiz.

mutlaka: ne olursa olsun, kesin, muhakkak.
mücahede: savaşma, mücadele, uğraşma, çaba, gayret.
mücahit: cihat eden, din uğruna din düşmanlarıyla, Allah rızası için ve Allah'ın adını yüceltmek gayesiyle savaşan.
sıfat: hâl, keyfiyet, nitelik, vasıf.
şafak: güneş doğmadan az önce beliren aydınlık.

ufuk: gökle yerin veya denizin birleşmiş gibi görüldüğü yerler.
vaat: Allah'ın kullarına muhakkak gerçekleşeceğini bildirdiği ahiret hayatında, amellerinin karşılığı ve Allah'ın lütfu olarak verilecek mükâfat, ahiret mükâfatı.
vicdan: iyiyi kötüden, hayrı şerden ayırt etmeye yardımcı olan ahlaki duygu.
zira: çünkü, ondan ki, şu sebepten ki.
zulmet: karanlık.

Demek ki, iman ve Kur'ân uğrunda candan ve cihandan geçen mücahitlere, büyük Allah, hakikat ve hidayet yollarını göstereceğini vaat buyuruyor. Hâsâ, Cenab-ı Hak vaadinde hulf etmez—yeter ki, bu azîm vaad-i lâhîyi icap ettirecek şartlar tahakkuk etsin.

Bu ayet-i kerime, Üstadın karakter ve şahsiyetini tahlil hususunda bize nurdan bir rehber oluyor ve o nurun billûr ışığı altında artık en ince çizgileri ve en hassas noktaları görüp sezebiliyoruz. Zira, madem ki bir insan Cenab-ı Hakkın hıfz ve himayesinde bulunmak nimetine mazhar olmuştur; artık onun için korku, endişe, üzüntü, yılma, usanma ve saire gibi şeyler bahis mevzuu olamaz.

Allah'ın nuru ile nurlanan bir gönlün semasını hangi bulutlar kaplayabilir? Her an huzur-i lâhîde bulunmak bahtiyarlığına eren bir kulun ruhunu, hangi fâni emel ve arzular, hangi zavallı teveccüh ve iltifatlar ve hangi pespaye gaye ve ihtiraslar tatmin, teskin ve teselli edebilir?

*Allah'tır onun yârı, mürebbisi, velisi;
Andıkça, bütün nur oluyor duygusu, hissi.*

*Yükselmededir marifet iklimine her an,
Bambaşka ufuklar açıyor ruhuna Kur'ân.*

*Kur'ân ona yâd ettiriyor, "Bezm-i Elest"i,
Âşık, o tecellinin ezelden beri mesti.*

İşte, Bediüzzaman böyle harikalar harikası bir inayete mazhar olan mübarek bir şahsiyettir. Ve bunun içindir ki, zindanlar ona bir gülistan olmuş; oradan ebediyetlerin

arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.

âşık: lâhî aşka düşmüş gönül eri.

ayet-i kerime: Kur'ân'ın ayeti.

azîm: büyük, yüce, ulu.

bahis: söz konusu.

bahtiyar: bahtlı, mes'ut, mutlu.

Bezm-i Elest: elest meclisi, Allah'ın ruhları yarattığında, "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" anlamındaki sorusuna, ruhların, "Evet, Rabbinizsin" diye cevap verdikleri an.

billûr: şeffaf, parlak taş.

candan ve cihandan geçmek: kendi hayatından ve dünyadan vazgeçmek.

ebediyet: sonsuzluk.

emel: ümit, umma.

endişe: kaygı, keder, gam, şüphe.

ezel: başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik, ebedin zıddı.

fâni: muvakkat, geçici, ölümlü.

gaye: maksat, meram, hedef.

gülistan: gül bahçesi, gül tarlası.

hakikat: gerçek, bir şeyin aslı ve esası.

hassas: incelikli.

hâsâ: asla, katiyen, hiçbir vakit.

hıfz: koruma, muhafaza.

hidayet: doğru olan, hak olan.

himaye: koruma, esirgeme.

hulf etmek: verdiği sözü tutmak.

husus: mevzu, konu.

icap ettirmek: gerektirmek.

ihtiras: şiddetle arzu, aşırı hırs ve istek.

iklim: ülke, memleket.

iltifat: yüzünü çevirip bakma.

inayet: yardım, ihsan, lütuf.

madem: değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

marifet: bilme, ilim, danış.

mazhar olmak: nail olmak.

mest: keyifle kendinden geçmiş, sarhoş.

mevzu: ele alınan, üzerinde durulan husus, konu.

mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu.

mürebbi: terbiye eden, yetiştiren.

nimet: Allah'ın bağışladığı maddî ve manevî lütuf ve ikramlar.

nokta: hâl, durum.

nur: ziya, ışık, şule.

pespaye: aşağılık, adı, alçak.

rehber: kılavuz, delil.

sema: gökyüzü, gök.

şahsiyet: kişilik, kişi özelliği.

tahakkuk etmek: meydana gelmek.

tahlil: çözümleme, analiz.

tatmin: doyma, doygunluk.

tecelli: Cenab-ı Hakkın güzel isimlerinin kâinatta ve insanlarda zahir olması.

teselli: avutma, acısını dindirme.

teskin: sakinleştirme, yatıştırma, durdurma.

teveccüh: hoşlanma, güler yüz gösterme, iltifat etme.

ufuk: gökle yerin veya denizin birleşmiş gibi görüldüğü yerler.

vaat buyurmak: söz vermek,

bir şeyi vereceğini veya yapacağını peşin olarak söylemek.

veli: dost, yakın.

vesaire: bunun gibileri ve benzerleri, diğerleri.

yad etmek: hatırlamak, anmak.

yar: sevgili, mahbup, maşuk.

zindan: hapishane.

zira: çünkü, şu sebepten ki, onun için.

nurlu ufuklarını görür. İdam sehpaları, birer vaaz ve irşat kürsüsüdür; oradan insanlığa ulvî bir gaye uğrunda sabır ve sebat, metanet ve celâdet dersleri verir. Hapishaneler birer medrese-i Yusufiyeye inkılâp eder; oraya girerken, bir profesörün üniversiteye ders vermek için girdiği gibi girer. Zira oradakiler, onun feyiz ve irşadına muhtaç olan talebeleridir. Her gün birkaç vatandaşın imanını kurtarmak ve canileri melek gibi bir insan hâline getirmek, onun için dünyalara değışilmez bir saadettir.

Böyle bir yüksek iman ve ihlâs şuuruna malik olan insan, hiç şüphesiz ki, zaman ve mekân mefhumlarının fâniler üzerinde bıraktığı yaldızlı tesirleri kesif madde âleminde bırakarak, ruhu ile maneviyat âleminin pırıl pırıl nurlar saçan ufuklarına yükselmiş bir hâlededir.

Büyük mutasavvıfların (r.a.) fenâfillâh, bekabillâh diye tarif ve tavsif buyurdıkları yüksek mertebe, işte bu kudsî şerefe nail olmaktadır.

Evet, her mü'minin kendine mahsus bir huzur, huşû, tefeyyüz, tecerrüt ve istiğrak hâli vardır. Ve herkes, iman ve irfanı, salâh ve takvası, feyiz ve maneviyatı nispetinde bu İlâhî hazdan feyizyâb olabilir. Lâkin, bu güzel hâl, bu tatlı visal ve bu emsalsiz haz, geçen ayet-i kerimede ki ihsan erbabı olan o büyük mücahitlerde her zaman devam ediyor. Ve işte onlar, bu sebepten dolayıdır ki, Mevlâyı unutmak gafletine düşüyorlar. Nefisleriyle, aslanlar gibi bütün ömürleri boyunca çarpışıyorlar. Ve hayatlarının her lâhzası, en yüksek terakki ve tekâmül

âlem: dünya, cihan.
ayet-i kerime: Kur'an'ın ayetleri.
bekabillah: Allah ile var olmak.
cani: cinayet işlemiş kimse.
celâdet: yiğitlik, kahramanlık.
emsalsiz: eşsiz, benzersiz.
erbap: sahipler, malikler.
fâni: ölümlü.
fenâfillâh: Allah'ın varlığında yok olma.
feyiz: ilim, irfan.
feyizyab: feyiz bulan.

gaflet: gafillik.
gaye: maksat, meram, hedef.
huşu: Allah'a karşı korku ve saygı ile boyun eğme, bu duygunun meydana getirdiği korku ile karşık sevgiden gelen edepli bir hâl.
huzur: gönül ferahlığı, kalp, kafa rahatlığı, sükûnet, rahat.
ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemezsizin, sırf Allah rızası için yapma.
ihsan: iyilik etme, güzel davranma.

ilâhî: Allah'la ilgili, Cenab-ı Hakka dair.
inkılâp etmek: hâl değiştirmek.
irfan: Allah'ı bilme ve tanıma.
irşat: doğru yolu gösterme, gafletten uyandırma, uyarma.
istiğrak: kulun kalbini dünya ile ilgili şeylerden arındırıp Allah'a bağlanması ve İlâhî aşk ve vecd dalgınlığı içinde bulunması.
kesif: sık, yoğun.
kudsi: mukaddes, kutlu, aziz.

kürsü: camilerde vaizin, medreselerde müderrisin oturduğu yer.
lâhza: göz açıp kapayıncaya kadar geçen zaman, an.
lâkin: ama, fakat, ancak.
mahsus: başkasında bulunmayan, bir şeye veya kişiye has olan.
malik: sahip.
maneviyat: manevî olan hususlar, ruha, hisse, inanca ait şeyler.
medrese-i Yusufiye: Yusuf'un medresesi, Hz. Yusuf'un (a.s.) iftira, haksızlık ve zulüm ile hapiste kalmasından kinaye olarak, iman ve Kur'an'a hizmetinden dolayı tevkif edilenlerin hapsedildiği yer manasında, hapishane.
mefhum: bir sözün ifade ettiği mana, sözden çıkarılan mana.
mekân: yer, mahal.
mertebe: rütbe, paye.
metanet: sağlamlık, dayanıklılık.
Mevlâ: Allah.
mutasavvıf: tasavvuf ehli.
mücahit: din uğruna din düşmanlarıyla, Allah rızası için ve Allah'ın adını yüceltmek gayesiyle savaşan.
mü'min: iman eden, inanan.
nail olmak: yetişmek, ulaşmak.
nefis: kulun kötü ve günah olan hâl ve huyları, süffî arzuları.
nispet: kıyas, ölçü, oran.
nurlu: aydınlık, parıltılı.
saadet: mutluluk, bahtiyarlık.
sabır: başa gelen üzücü olaylara tahammül göstererek Allah'a sığınıp sıkıntılara göğüs germe.
salâh: dine olan bağlılık.
sebat: kararından vazgeçmeme.
şeref: yücelik, seçkinlik.
şuur: bir şeyi anlama, tanıma ve kavrama gücü.
takva: Allah'ın yasaklarından kaçınmada azamî titizlik gösterme.
talebe: öğrenciler.
tarif: etraflıca anlatma, bildirme.
tavsif: vasıflandırma, niteleme.
tecerrüt: her şeyden vazgeçip Allah'a yönelme.
tefeyyüz: feyizlenme.
tekâmül: olgunlaşma.
terakki: yükselme.
ufuk: gökle yerin veya denizin birleşmiş gibi görüldüğü yerler.
ulvi: yüksek, yüce.
vaaz: vaizin camide, cemaati irşat amacıyla, dinî işlerle ilgili olarak Kur'an ve hadislerden aktardığı ve yorumladığı sözler.
visal: ulaşma, kavuşma.
yaldızlı: göz boyayan.
zira: çünkü, şu sebepten ki, onun için.

hatıraları kaydediyor. Ve bütün varlıkları o Cemal, Kemal ve Celâl sıfatları ile muttasıf olan Rabbülâlemîn'in rızasında erimiş bulunuyorlar.

Mevlâ, bizleri de o bahtiyarlar zümresine ilhak eyesin, âmin.

Yukarıdaki sahifelerde, büyük Üstadın, dostlarını meftun ve hayran ettiği kadar da, düşmanlarını dehşetler içerisinde bırakan azametli imanından bahsettik. Biraz da mümtaz şahsiyeti, nurdan bir hâle hâlinde sarmakta olan üstün meziyetlerinden, ahlâk ve kemalâtından bahsedelim.

Malûm ya, her şahsiyeti, muhtelif ve muayyen meziyetler çerçeveler. Binaenaleyh, Üstadın şahsiyetini tekvin eden başlıca sıfatlar şunlardır:

FERAGATİ

Bir dava sahibinin ve bilhassa ıslahatçının muvaffakîyet şartlarının en mühimi feragattir. Zira gözler ve gönüller, bu mühim noktayı en ince bir hassasiyetle tetkik ve takibe meyyaldirler. Üstadın bütün hayatı ise, baştan başa feragatin şaheser misalleriyle dolup taşmaktadır.

Allâme Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi merhumdan, feragate ait şöyle bir söz işitmiştim: “İslâm bugün öyle mücahitler ister ki, dünyasını değil, ahiretini dahi feda etmeye hazır olacak.”

ahiret: öbür dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.

ahlâk: insanın yaratılıştan gelen hususiyetleri ile Kur'an-ı Kerim ve sünnet-i şerifte sınırları çizilen kaidelerin hayata geçirilmesiyle kazanılan iyi ve güzel davranışların bütünü.

allâme: pek çok konuda ihtisas sahibi büyük bilgin, ilmi seviyesi çok yüksek olan âlim.

âmin: "Yâ Rabbi! Öyle olsun, kabul eyle!" anlamında duanın sonunda söylenir.

azametli: büyük, ulu, yüce.

bahtiyar: bahtlı, talihli, mutlu.

bilhassa: hele, özellikle.

binaenaleyh: buna binaen.

Celâl: Allah'ın Kahhar, Cebbar, Mütekebbir gibi sertlik, hisimlilik, yücelik ifade eden nitelikleri hakkında kullanılan, Allah'ın güzel isimlerinden biri.

Cemal: Cenab-ı Hak'ın lütuf ve ihşanı ile tecellisi.

dava: takip edilen fikir, iddia, ülkü.

dehşet: büyük korku hâli.

feda etmek: uğruna vermek.

feragat: hakkından isteyerek vazgeçme.

hâle: ay ve güneşin etrafında bazen görünen parlak ışıklı halka.

hassasiyet: ihtimamlılık, dikkatlilik.

hatıra: anı.

hayran: çok takdir eden, çok beğenen.

ıslahatçı: daha iyi hâle getirmek için çalışan kişi.

ilhak eylemek: ilâve etmek, eklemek, katmak.

kaydetmek: yazıya geçirmek, deftere yazmak.

Kemal: en yüksek değer, değer, kıymet, paha.

kemalât: faziletler, iyilikler, olgunluklar, mükemmellikler.

malûm: bilinen, belli.

meftun: şaşkınlık derecesinde beğenmiş, hayran ve şaşkın.

merhum: rahmete kavuşmuş, ölü.

Mevlâ: Allah.

meyyal: çok meylli.

meziyet: bir kişiyi başkalarından ayıran veya yücelten vasıf.

misal: örnek, nümune.

muayyen: belli, belirlî.

muhtelif: çeşitli, çeşit çeşit, farklı.

muttasıf: kendisinde bir hâl, bir sıfat bulunan.

muvaffakiyet: Allah'ın yardımıyla başarılı olma, başarma.

mücahit: cihat eden, din uğruna din düşmanlarıyla, Allah rızası için ve Allah'ın adını yü-

celtmek gayesiyle savaşılan.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

mümtaz: meziyetleriyle başkalarından ayrılan, seçkin.

nur: zıya, ışık, sule.

Rabbülâlemîn: âlemlerin Rabbi, bütün âlemleri idare ve terbiye eden Allah.

rıza: razı olma, hoşnutluk.

sıfat: özellik, hal, keyfiyet, nitelik.

şaheser: fevkalâde, müthiş.

şahsiyet: kişilik; değerli, yük-

sek kişi.

seyhülislâm: Osmanlı İmparatorluğunda, kabinede sadrazamdan sonra yer alan ve din işlerine bakmakla görevli üye.

takip: peşinden yürüme, arkasından gitme.

tekvin: meydana getirme, vücuda getirme.

tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.

zira: çünkü.

zümre: cemaat, topluluk.

nur deryasında tebellür eden bir varlık olduğu gibi, Kur'ân'dan doğmuş ve Kur'ân'la beraber yaşayacaktır.

ŞEFKAT VE MERHAMETİ

Büyük Üstat, hak ve hakikati tâ çocukluğunda bulmuştu. Kalbinin feryadını ve ruhunun münacatını dinlemek için mağaralara kapandığı günlerde bile ibadet ve taat, tefekkür ve murakabelerden feyiz ve huzur almanın zevkine ermiş olan bir ârif-i billâh idi.

Lâkin, karanlık gece dalgalarını andıran korkunç küfür ve ilhad kâbusunun Müslüman dünyasını ve dolayısıyla memleketimizi kaplamak üzere olduğu o tehlikeli günlerde, yatağından fırlayan bir aslan gibi, yanardağları andıran bir kükreyişle cihad meydanına atıldı. Bütün rahat ve huzurunu bu mukaddes davaya feda etti. Ve işte bu hikmete mebnidir ki, o günden beri her sözü bir dilim lâv, her fikri bir ateş parçası olmuş, düştüğü gönülleri yakıyor; hisleri, fikirleri alevlendiriyor.

Büyük Üstadın tam bir uzlet ve inzivadan sonra tekrar irşat ve cemiyet hayatına atılması, aynen İmam-ı Gazalî'nin hayatında geçirmiş olduğu o mühim ve tarihî merhaleye benzemektedir.

Demek ki, Cenab-ı Hak, büyük mürşitleri böyle bir müddet inzivada terbiye, tasfiye ve tezkiye ettikten sonra tenvir ve irşat vazifesiyle mükellef kılıyor. Ve bu sebeplerdir ki, bir mâ-i mukattardan daha temiz ve berrak

ârif-i billâh: mürşit, ermiş, evliya, Cenab-ı Hakkı bilen, velî.

aynen: hiç değişmeden, olduğu gibi.

berrak: pek parlak, duru, açık.

cemiyet: topluluk, birlik.

dava: takip edilen fikir, iddia.

derya: deniz, bahr.

feda etmek: uğruna vermek.

feryat: yardım istemek için yüksek sesle bağırma, çağırma.

feyiz: Allah'ın kuluna bağışladığı marifet ve dinî heyecan.

fikir: düşünce.

hakikat: gerçek, bir şeyin aslı ve esası.

hikmet: herkesin bilmediği gizli sebep.

his: duygu.

huzur: gönül ferahlığı, kalp, kafa rahatlığı, sükunet, rahat.

ibadet: Allah'ın emrettiklerini yerine getirme, Allah'a karşı kulluk vazifesini yapma.

ilhad: gerçek inancın şaşma, sapıtma, hak yoldan çıkma.

inziva: tek başına yaşama, dünya işlerinden vazgeçme, dünyadan el-etek çekme.

irşat: doğru yolu gösterme, doğru yola yöneltme, uyarma.

kâbus: sıkıntı, korku.

küfür: Allah'ın varlığına, birliğine inanmama, Ona yakışmayacak sıfatlar yükleme.

lâkin: ama, fakat, ancak.

lâv: yanardağların püskürmesi sırasında çıkan ve soğuyunca katılaştıran kitle.

mâ-i mukattar: saf su.

mebni: -den dolayı, sebebiyle.

memleket: ülke, yurt, vatan.

merhale: evre.

merhamet: şefkat göstermek, korumak, iyilik etmek, biçarelere yardımda bulunmak, esirgemek.

mukaddes: mübarek, aziz, temiz.

murakabe: kendi iç âlemine bakma, nefisini kontrol altına alma.

müddet: vakit, zaman, süre.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

mükellef: bir şeyi yapmaya, ödemeye mecbur olan, vazifeli.

münacat: gizlice dertleşme, fısılda-

dama.

mürşit: irşat eden, doğru yolu gösteren, rehber, kılavuz.

nur: aydınlık, parlaklık, ziyâ, ışık, şule.

rahat: kişinin sıkıntısı, hastalığı, acısı, derdi, noksanı olmama hâli, sıkıntısızlık, esenlik.

şefkat: ana babanın evlâdına sevgisi gibi yürekte muhabbet besleme.

taat: Allah'ın emirlerini yerine getirme, Allah'tan korkup yasaklarından kaçınma.

tasfiye: kalbi nefsi şeylerden arıtma.

tebellür etmek: billurlaşmak, billur hâline gelmek.

tefekkür: kendi nefsinin ve yaratıcının sırlarına erebilmesi için, iç dünyasına eğilerek derin düşünceye dalması, yaratılışın ve yaratılışın üzerinde gönül gözüyle temâşalarda bulunarak yaratıcıya yönelmesi.

tenvir: bir konu hakkında başkalarını aydınlatma.

terbiye: besleme, yetistirme, büyütmeye.

tezkiye: nefsi ve kalbi, Allah'tan başka varlıklara karşı aşırı sevgi ve ilgi göstermekten kurtarmak ve manevî kurtuluşa ermek amacıyla başvurulan mücadele yollarının tamamı.

uzlet: insanlardan uzak durma, bir köşeye çekilip kendine yaşama.

vazife: ahlâk veya iş icabı yapılması gereken iş, görev.

olan yüreklerinden kopup gelen nefesler, kalplere akse-
der etmez bambaşka tesirler icra ediyor.

Arz ettiğim gibi, İmam-ı Gazalî'nin bundan dokuz yüz
sene evvel ahlâk ve fazilet sahasında yapmış olduğu füt-
tuhatı, bu asırda Bediüzzaman, iman ve ihlâs vadisinde
başarmıştır.

Evet, Hazret-i Üstadı bu müthiş cihad meydanlarına
sevk eden, hep bu eşsiz şefkat ve merhameti olmuştur.
Ve bunu bizzat kendisinden dinleyelim:

*“Bana, ‘Sen şuna buna niçin sataştın?’ diyorlar. Far-
kında değilim. Karşımda müthiş bir yangın var; alevleri
göklere yükseliyor. İçinde evlâdım yanıyor, imanım tutuş-
muş yanıyor. O yangını söndürmeye, imanımı kurtarma-
ya koşuyorum. Yolda birisi beni kösteklemek istemiş de,
ayağım ona çarpmış; ne ehemmiyeti var? O müthiş yan-
gın karşısında bu küçük hâdise bir kıymet ifade eder mi?
Dar düşünceler, dar görüşler!..”*

İSTİĞNASI

Üstadın, hayatı boyunca cemiyetimizin her tabakasına
vermekte olduğu binlerle istiğna örnekleri, dillere destan
olmuş bir ulviyeti haizdir.

Masivadan tam manasıyla istiğna ederek, uzvî ve ruhî
bütün varlığı ile Rabbülâlemîn'in bitmez ve tükenmez
hazinesine dayanmayı müddet-i hayatında bir itiyat de-
ğil, âdeta bir mezhep, meşrep ve meslek olarak kabul

âdeta: sanki, düpedüz, baya-
ğı, bas bayağı.

ahlâk: insanın yaratılıştan ge-
len hususiyetleri ile Kur'an-ı
Kerim ve sünnet-i şerifte sı-
nırları çizilen kaidelerin haya-
ta geçirilmesiyle kazanılan iyi
ve güzel davranışların bütü-
nü.

aksetmek: yansımak.

arz etmek: söylemek, ifade
etmek.

asır: yüzyıl.

bizzat: kendisi, kendi, şahsen.

cemiyet: topluluk, birlik.

cihat: din yolunda çalışma ve
gerekirse savaşma.

ehemmiyet: kıymet, değer.

evlât: veletler, çocuklar.

evvel: önce.

fazilet: iyi ahlak, iffet, namus,
iyi huy.

fütuhât: zaferler, fetihler, ga-
libiyetler.

hâdise: vakia, olay.

haiz: bir şeye sahip olma, sa-
hip, mâlik.

hazine: zengin ve değerli

kaynak.

ihlâs: bir işi, bir ameli, başka
bir karşılık beklemezsizin, sırf
Allah rızası için yapma.

istiğna etmek: çekinmek,
uzak durmak.

itiyat: âdet edinme, alışkan-
lık hâline getirme, alışma,
alışkanlık.

kıymet: değer, paha, bedel,
tutar.

kösteklemek: engellemek.

mana: anlam.

masiva: dünya ile ilgili olan

şeyler.

merhamet: acımak, şefkat gös-
termek, korumak, iyilik etmek.

meslek: gidis, usûl, tarz.

meşrep: yaratılış, tabiat, huy, mi-
zaç, ahlâk.

meydan: geniş, açık, düz yer,
alan.

mezhep: gidilen, tutulan, takip
edilen yol.

müddet-i hayat: ömür müddeti,
yaşam süresi, bir kimsenin ömrü.

müthiş: şaşkınlık uyandıran, hay-
ret edilecek; korkunç.

Rabbülâlemîn: âlemlerin Rabbi,
bütün âlemleri idare ve terbiye
eden Allah.

ruhi: ruha ait, ruhla ilgili, manevî.

saha: alan, konu.

sevk: önüne katıp sürme, öne,
ileri sürme, gönderme.

şefkat: ana babanın evlâdına
sevgesi gibi yürekte muhabbet
besleme.

tabaka: topluluk, sınıf, zümre.

ulviyet: ulvîlik, yücelik, yüksek-
lik, ululuk.

uzvi: uzva ait, uzuvla ilgili, maddî.

etmiştir. Ve bunda da, ne pahasına olursa olsun, sebat eylemekte hâlâ devam etmektedir.

İşin orijinal tarafı, bu meslek, kendi şahsına münhasır kalmamış, talebelerine de kudsî bir mefkûre hâlinde intikal etmiştir. Nur deryasında yıkanmak şerefine mazhar olan bir Nur Talebesinin istiğnasına hayran olmamak kabîl değildir.

Bakınız, Üstad, *Mektubat* ünvanını taşıyan şaheserin İkinci Mektubunda, bu mühim noktayı altı vecihle ne kadar asil bir iman ve irfan şuuru ile izah eder:

“*Birincisi*: Ehl-i dalâlet, ehl-i ilmi, ilmi vasıta-i cer etmekle ittiham ediyorlar. ‘İlmi ve dini kendilerine medar-ı maişet yapıyorlar’ deyip, insafsızcasına onlara hücum ediyorlar. Binaenaleyh, bunları fiilen tezkîp lâzımdır.

“*İkincisi*: Neşr-i hak için enbiyaya ittiba etmekle mükellefiz. Kur’ân-ı Hakîm’de, hakkı neşredenler ¹ **إِنْ أَجْرِي الْأَعْلَىٰ لِلَّهِ ۝ إِنْ أَجْرِي الْأَعْلَىٰ لِلَّهِ** diyerek, insanlardan istiğna göstermişler.”

İşte, *Risale-i Nur* Külliyyatının mazhar olduğu İlâhî fütuhât, hep bu enbiya mesleğinde sebat kahramanlığının şaheser misali ve harikulâde neticesidir. Ve bu sayede Üstad, izzet-i ilmiyesini cihankıymet bir elmas gibi muhafaza eylemiştir.

Artık herkesin, uğrunda esir olduğu maaş, rütbe, servet ve daha nice bin şahsî ve maddî menfaatlerle asla

asil: soylu.

binaenaleyh: bundan dolayı, buna binaen.

cihankıymet: dünya değerinde.

derya: deniz, bahr.

ehl-i dalâlet: doğru ve hak yoldan sapanlar, dalâlette olanlar.

ehl-i ilim: ilim sahipleri, bilimle uğraşanlar.

elmas: çok kıymetli bir mücevher.

enbiya: nebiler, peygamberler.

esir: kul, köle.

fatih: fetheden, açan.

fiilen: yaparak, işleyerek.

fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.

hak: doğru, gerçek.

harikulâde: fevkalâde, eşi ve benzeri olmayan, olağanüstü.

hayran olmak: çok takdir etmek, çok beğenmek.

hücum etmek: saldırmak.

İlâhî: Allah’la ilgili, Cenab-ı Hakka dair.

ilim: bilgi.

itikal etmek: geçmek, bulaşmak, sirayet etmek.

insafsızca: acımasızca.

irfan: Allah’ı bilme ve tanıma, marifetullah.

istiğna göstermek: çekinmek, uzak durmak.

ittiba etmek: tâbi olmak, uymak.

ittiham etmek: suçlamak.

izah etmek: açıklamak, bir konuyu ayrıntılarıyla ortaya koymak.

izzet-i ilmiye: ilim sıfatının üstünlüğü, haysiyeti, şerefi.

kabil: mümkün.

kudsî: mukaddes, kutlu, aziz.

Kur’ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur’ân.

lâzım: gerek, gerekli, lüzumlu.

maddî: para, mal vb. şeylerle ilgili.

mazhar olmak: nail olmak, şeref lenmek, kavuşmak.

medar-ı maişet: geçim kaynağı.

mefkûre: ülkü, gaye, ideal.

Mektubat: Risale-i Nur Külliyyatının dört büyük kitabından birinin adı.

menfaat: fayda, kâr, gelir.

misal: örnek, nümune.

muhafaza eylemek: korumak.

1. Benim mükâfatımı ancak Allah verir. • Benim mükâfatımı ancak Allah verir. (Yunus Suresi: 72; Hüd Suresi: 29; Sebe Suresi: 47.)

mühim: önemli, ehemmiyetli.

mükellef: yükümlü, görevli.

münhasır: hasredilmiş, ayrılmış, bir şeye veya kimseye mahsus.

neşir: yayma.

neşr-i hak: hakkı, doğruyu yayma, neşretme.

netice: sonuç.

nur: ziya, ışık, şule.

orijinal: özgün, yalnız kendine has bir vasıf, nitelik taşıyan.

rütbe: makam, mevki.

sebat eylemek: kararlı olmak, kararından vazgeçmemek.

servet: zenginlik, varlık, mal.

şaheser: fevkalâde, müthiş.

şahıs: insanın kendi nefsi, kendi varlığı, nefis, zat.

şahsi: kişisel.

şeref: onur.

suur: bir şeyi anlama, tanıma ve kavrama gücü.

talebe: öğrenciler, tahsil görenler.

tezkîp: yalanlama.

ünvan: ad, isim.

vasıta-i cer etmek: bir şeyi kazanç veya menfaate âlet etmek.

alâkası olmayan bir insan, nasıl olur da gönüller fatihi olmaz? İmanlı gönüller, nasıl onun feyiz ve nuruyla dolmaz?

İKTİSATÇILIĞI

İktisat, bundan evvel bahsettiğimiz istiğnanın tefsir ve izahından başka bir şey değildir. Zaten iktisat sarayına girebilmek için, evvelâ istiğna denilen kapıdan girmek lâzımdır. Bu sebeple iktisatla istiğna, lâzımla mülzem kabilindedir.

Üstat gibi, istiğna hususunda peygamberleri kendine örnek kabul eden bir mücahidin iktisatçılığı, kendiliğinden husule gelecek kadar tabîî bir haslet hâlini alır ve artık ona günde bir tas çorba, bir bardak su ve bir parça ekmek kâfi gelebilir. Zira bu büyük insan, büyük ve munsif Fransız şairi La Martin'in dediği gibi, "Yemek için yaşamıyor, belki yaşamak için yiyor."

Üstadın meşrep ve mesleğini tamamen anladıktan sonra, artık onun yüksek iktisatçılığını böyle yemek içmek gibi basit şeylerle mukayese etmeyi çok görüyorum. Zira, bu büyük insanın yüksek iktisatçılığını manevî sahalarda tatbik etmek ve maddî olmayan ölçülerle ölçmek lâzım gelir.

Meselâ, Üstat, bu yüksek iktisatçılık kudretini sırf yemek, içmek, giymek gibi basit şeylerle değil, bilâkis fikir, zihin, istidat, kabiliyet, vakit, zaman, nefis ve nefes gibi manevî ve mücerret kıymetlerin israf ve heder

alâka: ilgi, ilişki, bağ.
bahsetmek: anlatmak.
basit: bayağı, kıymetsiz olağan, sıra işi.
bilâkis: tam tersine.
evvel: önce.
evvelâ: ilk önce.
feyiz: ilim, irfan.
fikir: düşünme, düşünce.
haslet: insanın yaratılışından gelen huy ve karakter, mizaç.
heder: boşa gitme, ziyan olma.
husule gelmek: hasil olmak,

meydana gelmek.
husus: mevzu, konu.
iktisat: aşırı davranmama, her hususta itidal üzere bulunma.
israf: gereksiz yere harcama.
istidat: yaratılıştan olan ve zamanla geliştirilen kabiliyet.
istiğna: aza kanaat etme, olanla yetinme, tokgözlülük.
izah: bir konuyu ayrıntılarıyla ortaya koyma, eksiksiz anlatma.
kabil: nevi, sınıf, cins, tür.

kabiliyet: yetenek, istidat.
kabul: alıp kullanma.
kâfi gelmek: yetmek, ihtiyacı karşılamak.
kıymet: bir kişide bulunan üstün vasıf.
kudret: güç, kuvvet, takat, ıktidar.
lâzım: gerek, gerekli, lüzumlu.
maddî: para, mal vb. şeylerle ilgili, maddeye ait, madde ile alâkalı, cismanî.
manevî: madde dışı olan,

maddî olmayan, manaya ait.
meselâ: misal olarak, örneğin.
meslek: gidiş, usul, tarz.
meşrep: yaratılış, tabiat, mizaç.
mukayese etmek: kıyaslamak, karşılaştırmak.
munsif: inşafı, hakkı itiraf eden.
mücahit: cihat eden, din uğruna din düşmanlarıyla, Allah rızası için ve Allah'ın adını yüceltmek gayesiyle savaşan.
mücerret: gözle görmeyen, elle tutulmayan, soyut.
mülzem: lüzumlu görmüş, gerektirilmiş.
nefes: canlı varlık.
nefis: kendi, şahıs.
nur: ziya, ışık, şule.
peygamber: Allah'ın elçisi, Allah tarafından haber getirerek ilâhî emir ve yasakları insanlara tebliğ eden elçi, haberci, nebi, resul.
sırf: sade, katıksız.
tabîi: tabiatı icabı olan, doğuştan, yaratılıştan, normal.
tamamen: eksiksiz ve tam olarak, mükemmel biçimde.
tatbik etmek: uygulamak.
tefsir: açıklama.
zaten: esasen, aslında.
zihin: anlama, bilme, kavrama gücü, anlayış, kavrayış.
zira: şu sebepten ki, onun için.

edilmemesi ile ölçen bir dâhîdir. Ve bütün ömrü boyunca bir karakter hâlinde takip ettiği bu titiz muhasebe ve murakabe usulünü, bütün talebelerine de telkin etmiştir. Binaenaleyh, bir Nur Talebesine olur olmaz eseri okutmak ve her sözü dinlettirmek kolay bir şey değildir. Zira, onun gönlünün mihrak noktasında yazılı olan şu “Dikkat!” kelimesi, en hassas bir kontrol vazifesi görmektedir.

İşte, Bediüzzaman, kudretli bir ıslahatçı ve harikalar harikası bir pedagoğ (mürebbi) olduğunu, yetiştirdiği tertemiz nesille fiilen ispat etmiş ve iktisat tarihine nurdan pırıltılarla yazılan bir atlas sahife daha ilâve eden bir nâdire-i fıtrattır.

TEVAZU VE MAHVİYETKÂRLIĞI

Nur Risalelerinin bu kadar harikulâde bir şekilde cihana yayılmasında, bu iki hasletin çok faydası olmuş ve pek derin tesirleri görülmüştür.

Çünkü, Üstat, sohbet ve teliflerinde kendine bir “kutbülârifin” ve bir “gavsülvasılın” süsü vermediği için, gönüller ona pek çabuk ısınmış, onu tertemiz bir samimiyetle sevmiş ve derhal ulvî gayesini benimsemiştir.

Meselâ, ahlâk ve fazilete, hikmet ve ibrete ait olan birçok sohbet ve telkinlerini, doğrudan doğruya nefesine tevcih eder. Keskin ve ateşin hitabelerinin ilk ve yegâne muhatabı öz nefsidir. Oradan, merkezden muhite yayılmasına, bütün nur ve sürura, saadet ve huzura müştak olan gönüllere yayılır.

ahlâk: insanın yaratılıştan gelen hususiyetleri ile Kur’ân-ı Kerim ve sünnet-i şerifte sınırlan çizilen ka-idelerin hayata geçirilmesiyle kazanılan iyi ve güzel davranışların bütünü.

ateşin: şiddetli, hiddetli, ateşli.

atlas: ipekten yapılmış kumaş.

binaenaleyh: bundan dolayı.

cihan: dünya.

dâhi: son derece zeki, deha sahibi.

eser: kitap.

fazilet: iyi ahlak, namus, iyi huy.

fiilen: yaparak, işleyerek.

gavsülvasılın: evliyaullahın büyüklüğü hakkında kullanılır.

gaye: ülkü, maksat, hedef.

harikulâde: fevkalâde, eşi ve benzeri olmayan, olağanüstü.

haslet: güzel huy, iyi özellik.

hassas: incelikli, en ufak ölçüleri sağlıklı ve kesin olarak veren.

hikmet: kâinattaki ve yaratılıştaki ilâhî gaye.

hitabe: bir topluluğa karşı costurucu sözler söyleme, nutuk.

huzur: gönül ferahlığı, kalp, kafa rahatlığı, sükûnet, rahat.

ıslahatçı: bir şeyi daha iyi hâle getirmek için çalışan kişi.

ibret: bir olaydan, kötü bir durumdan ders alma, ders çıkarma.

iktisat: aşırı davranmama, her hususta itidal üzere bulunma.

ilâve etmek: eklemek, katmak.

ispat etmek: delillerle kanıtlamak.

kontrol: denetim, teftiş, murakabe.

kudretli: güçlü.

kutbülârifin: ariflerin en büyüğü, ariflerin en ileri geleni.

mahviyetkârlık: alçakgönüllülük, mütevazılık, kendini hesaba katmamazlık.

meselâ: misal olarak, örneğin.

mihrak: merkez nokta.

muhasebe: hesaplaşma, karşılıklı hesap görme.

muhatap: hitap olunan, konuşulan kimse.

muhit: çevre.

murakabe: denetleme, gözetleme, kontrol etme.

mürebbi: çocuk terbiyecisi.

müştak: iştiaqlı, çok istekli.

nâdire-i fıtrat: yaratılıştaki benzersizlik, mizaçta benzersizlik.

nefis: kendi, şahıs, kötülüğe

sevk eden, hayırlı işlerden alıkoyan güç.

nesil: kuşak.

nur: ziya, ışık, şule.

öz: kendi.

pedagoğ: pedagoji uzmanı, eğitimci, terbiyecisi, mürebbi.

saadet: mutluluk, kutluluk, bahtiyarlık, mes’ut olma.

samimiyet: içtenlik.

sohbet: görüşüp konuşma, karşılıklı hoşça konuşma.

sürur: sevinç.

takip etmek: bir yol tutup

gitmek.

talebe: öğrenciler.

telif: eser.

telkin: fikir aşılama, öğüt verme.

tevazu: alçakgönüllülük, kibirsizlik, mütevazılık.

tevcih etmek: yöneltmek, çevirmek.

ulvi: yüksek, yüce.

usûl: yol, tarz, üslup, şekil.

vazife: ödev, görev.

yegâne: biricik, tek, yalnız.

zira: çünkü.

Üstat, hususî hayatında gayet halim selim ve son derece mütevizdir. Bir ferdi değil, hiçbir zerreyi incitmemek için azamî fedakârlıklar gösterir. Sayısız zahmet ve meşakkatlere, ızdırıp ve mahrumiyetlere katlanır — fakat imanına, Kur'ân'ına dokunulmamak şartıyla. Artık o zaman bakmışsınız ki, o sakin deniz, dalgaları semalara yükselen bir tufan, sahillere heybet ve dehşet saçan bir umman kesilmiştir. Çünkü o, Kur'ân-ı Kerîm'in sadık hizmetkârı ve iman hudutlarını bekleyen kahraman ve fedaî bir neferidir. Kendisi bu hakikati veciz bir cümle ile şu şekilde ifade eder:

“Bir nefer nöbette iken, başkumandan da gelse, silâhını bırakmayacak. Ben de Kur'ân'ın bir hizmetkârı ve bir neferiyim. Vazife başında iken karşıma kim çıkarsa çıksın, hak budur derim, başımı eğmem...”

Vazife başında ve cihad meydanında iken, şu mısralar lisan-ı hâlidir:

*Şahlanan bir ata benzer, kırarım kanlı gemi,
Sinsi düşmanlara, hâşâ, satamam benliğimi.*

*Benliğimden uzak olmaktır esaret bence,
Böyle bir zillete düşmek ne hazin işkence!*

*Ebedî vuslatın aşkıyla geçer her ânım,
Dest-i kudretle yapılmış kaledir imanım.*

*Bu mukaddes emelimden ne kadar dilşadım,
Görmek ister beni Cennette şehit ecdadım.*

an: göz açıp kapayıncaya kadar geçen zaman.

azamî: en fazla, en çok, nihayet derecede.

Cennet: Allah'ın insanlara müjdelediği, ölümden sonraki âlemde bulunan, Allah'a inanan, günah işlememiş veya günahlarından temizlenmiş olanların gireceği, ebediyen içinde kalacakları yer.

cihat: din uğrunda çalışma ve gerekirse savaşma.

dehşet: korku.

derece: değer, miktar.

dest-i kudret: Allah'ın ezeli gücünün eli.

dilşad: sevinmiş, kalbi hoş olmuş, gönlü hoş.

ebedi: sonu olmayan, hiç son bulmayacak şekilde süren.

ecdad: dedeler, büyük babalar, atalar.

emel: ümit.

esaret: esirlik, tutsaklık.

fedai: canını esirgemeyen, mühim bir maksat uğruna canını vermeye hazır bulunan.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

fert: şahıs, kişi.

gayet: son derece.

gem: idare etmek için atın ağzına takılan demir.

hak: gerçek, doğru.

hakikat: gerçek.

halim: yumuşak huylu.

hâşâ: asla, katiyen, hiç bir vakit.

hazin: hüzünlü, acıklı.

heybet: korkuyla birlikte hür-

met, saygı ve hayranlık uyandıran ululuk, yücelik, haşmet.

hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.

hudut: sınırlar.

hususî: kişisel, özel.

ıztırap: aşırı elem, azap, sıkıntı.

ifade etmek: anlatmak.

ışkence: eziyet, azap, bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, zulüm.

lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.

mahrumiyet: mahrumluk, dilediğini, istediğini elde edememe.

meşakkat: sıkıntı, güçlük, zorluk.

mısra: bir beytin satırlarından her biri.

mukaddes: mübarek, kutsal, aziz, temiz.

mütevazi: tevâzu eden, alçakgönlü olan, kibirsiz, gösterişsiz.

nefer: asker, er.

sadık: sadakatli, dostluğu ve bağlılığı içten olan.

sema: gökyüzü, gök.

sinsi: gizli ve kurnaz bir şekilde kötülük yapan.

şehit: Allah'ın ve yüce dininin adını yüceltme uğrunda canını feda ederek savaşta vurulup ölen Müslüman.

tufan: çok şiddetli yağmur ve sel.

umman: büyük deniz, derya, okyanus.

vazife: görev.

veciz: kısa ve özli söz.

vushit: Allah'a kavuşma.

zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.

zerre: en küçük parça.

zillet: alçaklık.

Ruhum oldukça müebbet; ebedîdir ömrüm,
En büyük vuslata, Allah'a çıkan yoldur ölüm.

Kitaba girmezden evvel, Üstadı ilmî, fikrî, tasavvufî ve edebî cepheleriyle de mütalâa etmek isterdim. Fakat çok derin ve pek şümillü olan bu mevzuların birkaç sayfa ile hulâsa edilemeyeceğini kat'î bir surette idrak ettikten sonra, artık adı geçen mevzulara birkaç cümle ile temas etmeyi münasip gördüm. Rabbim imkânlar lütfederse, bu derin mevzuları Risale-i Nur Külliyyatı ve Nur Talebeleri ile birlikte, büyük ve müstakil bir eserle, tahlilî bir surette tetkik ve mütalâa etmeyi bütün ruhumla arzu ediyorum. Bu hususta, büyük Üstadımızın ve aziz kardeşlerimin kıymetli dualarını niyaz eylerim.

ÜSTADIN İLMÎ CEPHESİ

Merhum Ziya Paşa, şu

“Âyinesi iştir kişinin, lâfa bakılmaz,
Şahsın görünür rütbe-i aklı eserinde”

beyti ile nesilden nesile bir düstur hâlinde intikal edecek olan çok büyük bir hakikati ifade etmiştir.

Evet, Müslüman ırkımıza *Risale-i Nur Külliyyatı* gibi muazzam bir iman ve irfan kütüphanesini hediye eden, gönülleri üzerinde mukaddes bir nur müessesesi kuran mümtaz ve müstesna zatın kudret-i ilmiyesi hakkında

arzu etmek: istemek.

âyine: ayna.

aziz: muhterem, saygın.

beyit: aynı vezinle yazılmış, mana bakımından birbirine bağlı iki bentlerden oluşan şiirlerde her bir bend.

cephe: yön.

düstur: kural, prensip, esas.

ebedî: zevalsız, sonu olmayan.

edebî: edebiyatla ilgili.

eser: kitap; bir kimsenin meydana getirdiği mahsul.

evvel: önce.

fikrî: fikirle alakalı.

hakikat: gerçek.

hediye etmek: birine karşılıksız olarak bir şey vermek, armağan etmek.

hulâsa etmek: özetlemek.

husus: mevzu, konu.

ırk: kök, asıl.

idrak etmek: anlamak.

ifade etmek: dile getirmek, söylemek.

ilmî: ilim ile ilgili.

imkân: iyi şart, elverişli şart.

intikal etmek: miras kalmak.

irfan: Allah'ı bilme ve tanıma.

kat'î: kesin, şüphesiz.

kıymetli: değerli.

kudret-i ilmiye: ilimdeki üstünlük.

külliyyat: bir ilim dalında veya bir konuda yazılmış bütün eserler.

kütüphane: kitaplık.

lâf: lâkirdi, söz.

lüftetmek: ikram ve yardımda bulunmak.

merhum: rahmete kavuşmuş, rahmetli.

mevzu: konu.

muazzam: ehemmiyetli, önemli.

mukaddes: mübarek, kutsal, aziz, temiz.

müessese: sonsuza kadar devam eden, sonsuz, ebedî.

müessese: kurum, manevî olarak yerleşmiş, topluma tesir eden fikir, düşünce v.b.

mümtaz: meziyetleriyle başkalarından ayrılan, seçkin.

münasip: uygun, yerinde.

Müslüman: İslâm dinine girmiş, İslâm dininden olan, mü'min, Müslim.

müstakil: ayrıca, bağımsız.

müstesna: istisna olan, başkasına benzemeyen, benzeri olmayan, seçkin, mümtaz, fevkalâde.

mütalâa etmek: bir konuda karar verebilmek için iyice düşünmek.

nesil: kuşak.

niyaz eylemek: rica etmek.

nur: ilim.

rütbe-i akıl: aklın derecesi.

suret: şekil, tarz.

şahıs: kişi, kimse, fert.

şümül: içine alma, kaplama, ihata etme, havi olma.

tahlilî: tahlile ait, tahlille ilgili.

talebe: öğrenciler.

tasavvufî: tasavvufla ilgili.

tetkik: inceleme.

vuslat: kavuşma, erişme.

zat: kişi, şahıs, fert.

tafsilâta girişmek, öğle vakti, güneşi tarif etmek kadar fuzulî bir iştir.

Yalnız, yanık bir şairimizin,

“Hüsn olur kim, seyrederken ihtiyar elden gider”

dediği gibi, hayatının her lâhzasında İlâhî tecellilere mazhar bulunan bu mübarek zatın ilim ve irfanından, ahlâk ve kemalâtından bahsetmek, insana bambaşka bir zevk ve İlâhî bir haz veriyor. Bunun için sözü uzatmaktan kendimi alamıyorum.

Üstat, Risale-i Nur Külliyyatında dinî, içtimaî, ahlaki, edebî, hukukî, felsefî ve tasavvufî en mühim mevzulara temas etmiş ve hepsinde de harikulâde bir surette muvaffak olmuştur.

İşin asıl hayret veren noktası, birçok ulemanın tehlikeli yollara saptıkları en çetin mevzuları gayet açık bir şekilde ve en kat'î bir surette hallettiği gibi, en girdaplı derinliklerinden, Ehl-i Sünnet ve Cemaatin tuttuğu nurlu yolu takip ederek sahil-i selâmete çıkmış ve eserlerini okuyanları da öylece çıkarmıştır.

Bu sebeple, *Risale-i Nur* Külliyyatını aziz milletimizin her tabakasına kemal-i emniyet ve samimiyetle takdim etmekle şeref duyuyoruz. Nur Risaleleri, Kur'ân-ı Kerîm'in nur deryasından alınan berrak katreler ve hidayet güneşinden süzülen billûr huzmelerdir. Binaenaleyh, her Müslümana düşen en mukaddes vazife, imanı kurtaracak olan bu nurlu eserlerin yayılmasına çalışmaktır. Zira,

ahlâk: insanın yaratılıştan gelen hususiyetleri ile Kur'ân-ı Kerîm ve sünnet-i şerifte sınırları çizilen kaidelerin hayata geçirilmesiyle kazanılan iyi ve güzel davranışların bütünü.
ahlâkî: ahlâkla ilgili.
aziz: muhterem, saygın.
bahsetmek: anlatmak.
berrak: duru, açık.
billûr: şeffaf, parlak taş, elmas gibi kıymetli.
binaenaleyh: buna binaen.

derya: deniz.
dinî: dine ait, dinle ilgili.
edebi: edebiyatla ilgili.
ehl-i sünnet ve'l-cemaat: Peygamber Efendimizin hak yolundan ve ona uyan topluluktan ayrılmayanlar.
eser: kitap; bir kimsenin meydana getirdiği, ortaya koyduğu mahsul.
felsefî: felsefe ile ilgili.
fuzulî: boşuna, gereksiz.
gayet: son derece.
girdaplı: çok tehlikeli, içinden

çıkılması zor.
halletmek: çözmek, karışık bir meselenin içinden çıkma.
harikulâde: fevkalâde, esi ve benzeri olmayan, olağanüstü.
hidayet: doğru ve hak olan.
hukukî: hukukla ilgili.
huzme: bir ışık kaynağından çıkan süten hâlindeki ışık, ışık demeti.
hüsn: güzellik.
içtimaî: toplumsal.
ihtiyar: tercih, irade.
İlâhî: Allah'la ilgili.

ilim: 1. okuyarak öğrenilen bilgi. 2. kulun marifet sayesinde idrâk ettiği şey. 3. fen.
irfan: Allah'ın sır ve gerçeklerini kavrama, kâinatın sırlarını bilme kudreti.
kat'î: kesin, şüphesiz.
katre: damla.
kemalât: faziletler, iyilikler.
kemal-i emniyet: tam bir emniyet.
külliyyat: bir ilim dalında veya bir konuda yazılmış bütün eserler.
lâhza: göz açıp kapayıncaya kadar geçen zaman, an.
mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma.
mevzu: ele alınan, üzerinde durulan husus, bahis, konu.
mukaddes: mübarek, kutsal, aziz, temiz.
muvaffak: başarılı.
mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
Müslüman: İslâm dinine girmiş, İslâm dininden olan, mü'min.
nurlu: aydınlık, parıltılı, ışıklı.
sahil-i selâmet: korku ve endişenin olmadığı, güvenilir, emin kıyı.
samimiyet: içtenlik.
suret: tarz, şekil, biçim.
şeref duymak: onur duymak.
tabaka: topluluk, sınıf, zümre.
tafsilât: tafsiller, açıklamalar, izahlar.
takdim etmek: arz etmek, sunmak.
takip: peşinden yürüme, arkasından gitme.
tarif etmek: etrafla anlatmak, etrafla bildirmek.
tasavvuf: Allah'a ulaşma bilgisi ve metodu.
tasavvufî: tasavvufa ilgili.
tecelli: Cenab-ı Hakkın güzel isimlerinin kâinata ve insanlarda görünmesi.
temas etmek: değinmek.
ulema: âlimler, bilginler.
vazife: iş, görev.
zat: kişi, şahıs, fert.
zevk: manevî haz.
zira: çünkü.

tarihte pek çok defalar görülmüştür ki, bir eser nice fertlerin, ailelerin, cemiyetlerin ve sayısız insan kitlelerinin hidayet ve saadetine sebep olmuştur. Ah, ne bahtiyardır o insan ki, bir mü'min kardeşinin imanının kurtulmasına sebep olur!

ÜSTADIN FİKRİ CEPHESİ

Malûm ya, her mütefekkirin kendine mahsus bir tefekkür sistemi, fikrî hayatında takip ettiği bir gayesi ve bütün gönlü ile bağlandığı bir ideali vardır. Ve onun tefekkür sisteminden, gaye ve idealinden bahsetmek için uzun mukaddemeler serd edilir. Fakat, Bediüzzaman'ın tefekkür sistemi, gaye ve ideali, uzun mukaddemelerle filân yorulmaksızın, bir cümle ile hulâsa edilebilir: Bütün semavî kitapların ve bilumum peygamberlerin yegâne davaları olan “Hâlık-ı Kâinatın ulûhiyet ve vahdaniyetini ilân” ve bu büyük davayı da ilmî, mantıkî ve felsefî delillerle ispat eylemektir.

“O hâlde Üstadın mantık, felsefe ve müspet ilimlerle de alâkası var?”

Evet, mantık ve felsefe, Kur'ân'la barışıp, hak ve hakikate hizmet ettikleri müddetçe, Üstat en büyük mantıkçı ve en kudretli bir feylesoftur. Mukaddes ve cihanşumul davasını ispat vadisinde kullandığı en parlak delilleri ve en kat'î bürhanları, Kur'ân-ı Kerim'in Allah kelâmı olduğunu her gün bir kat daha ispat ve ilân eden “müspet ilim”dir.

alâka: ilgi, ilişki, bağ.
bahtiyar: bahtlı, talihli, mutlu.
bilumum: bütün.
burhan: doğruyu yanlıştan, hakkı batıldan ayıran delil.
cemiyet: topluluk, birlik.
cephe: yön.
cihanşumul: dünya çapında.
dava: takip edilen fikir, iddia.
delil: belge.
eser: kitap.
felsefe: hikmet bilgisi.
felsefi: felsefe ile ilgili.
fert: şahıs, kişi.
feylesof: filozof, bilgin.
fikrî: fikirle alakalı, fikre ait.
gaye: maksat, merak, hedef.
hakikat: gerçek.
Hâlık-ı Kâinat: kâinatın ve içindeki her şeyin yaratıcısı, Allah.
hidayet: iman yoluna girme.
hizmet etmek: bir uğurda bir işin yapılması için çalışmak, o iş için gayret göstermek, çabalamak.
hulâsa etmek: özetlemek.
ilân: meydana çıkarma, belli etme, yayma, duyurma, bildirme.
ilim: kâinat içinde meydana gelen olayların sebep, oluş, sonuç ve tesirleri konusunda, aklın ölçüleri çerçevesinde tahsil ve tecrübe ile edinilen doğru bilgi, bilim.
ilmî: ilim ile ilgili.
ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma.
kat'î: kesin, şüphesiz.
kelâm: ilâhî söz, ilâhî emir, vahiy.

kitle: kütle, yığın, küme.
kudret: ehil ve muktedir olma.
mahsus: başkasında bulunmayan, bir şeye veya kişiye has olan.
malûm: belli.
mantık: doğru düşünme, akla uygun söz söyleme, hüküm verme usul, esas ve kullarından bahseden ilim.
mantıkî: mantık ilmi ile ilgili.
mukaddeme: önsöz, dibace.
mukaddes: mübarek, kutsal,

aziz, temiz.
müddetçe: sürece.
mü'min: iman eden, inanan.
müspet ilim: pozitif bilim.
mütefekkir: tefekkür eden, düşünen, her şeyi hikmetince, ibret almak ve kavramak üzere düşünen, düşündür.
peygamber: Allah'ın elçisi, Allah tarafından haber getirerek ilâhî emir ve yasakları insanlara tebliğ eden elçi, haberci, nebi, resul.
saadet: mutluluk, bahtiyarlık.

semavî: Allah tarafından olan, ilâhî.
serdetmek: söylemek.
sistem: yol, yöntem, metot.
takip etmek: bir yol tutup gitmek.
tefekür: bir mesele hakkında zihni faaliyet gösterme, düşünme, zihni yorma.
ulûhiyet: ilâhlık, Allah'lık.
vahdaniyet: Allah'ın birliği ve varlığı, Allah'ın bir oluşu.
yegâne: biricik, tek, yalnız.

Zaten felsefe, aslında hikmet manasına geldikçe, Vacibü'l-Vücut Teâlâ ve Tekaddes Tazretlerini, Zat-ı Bâri'sine lâyük sıfatlarla ispata çalışan her eser en büyük hikmet ve o eserin sahibi de en büyük hakîmdir.

İşte Üstad, böyle ilmî bir yolu, yani Kur'ân-ı Kerîm'in nurlu yolunu takip ettiği için, binlerle üniversitelinin imanını kurtarmak şerefine mazhar olmuştur. Hazretin bu hususta haiz olduğu ilmî, edebî ve felsefî daha pek çok meziyetleri vardır. Fakat onları, eserlerinden misaller getirerek, inşaallah, müstakil bir eserde arz etmek emelindeyim. Ve minallahi't-tevfik.

TASAVVUF CEPHESİ

Nakşibendî meşayihinden, her harekâtını Peygamber-i Zîşan Efendimiz Hazretlerinin harekâtına tatbik etmeye çalışan ve büyük bir âlim olan bir zata sordum:

“Efendi Hazretleri, ulema ile mutasavvıfe arasındaki gerginliği sebebi nedir?”

“Ulema, Resul-i Ekrem Efendimizin ilmine, mutasavvıflar da amelîne vâris olmuşlar. İşte bu sebepten dolayıdır ki, Fahr-i Cihan Efendimizin hem ilmine ve hem amelîne vâris olan bir zata ‘zülcenaheyn,’ yani ‘iki kanatlı’ deniliyor. Binaenaleyh, tarikatten maksat, ruhsatlarla değil, azimetlerle amel edip ahlâk-ı Peygamberî ile ahlâklanarak bütün manevî hastalıklardan temizlenip Cenab-ı Hakkın rızasında fâni olmaktır. İşte bu ulvî dereceyi kazanan kimseler, şüphesiz ki ehl-i hakikattirler. Yani,

ahlâk: insanın yaratılıştan gelen hususiyetleri ile İslâm'da çizilen kaidelerin hayata geçirilmesiyle kazanılan iyi ve güzel davranışların bütünü.
ahlâk-ı Peygamberî: Peygambere ait ahlâk.
âlim: ilimle uğraşan, bilgin.
amel: bir insanın dinî emirler ve yasaklara göre yaptığı iş, hareket.
arz etmek: ifade etmek, sunmak.
azimet: kulların, Allah tarafın-

dan kendilerine yüklenen görevlere tam bir kararlılıkla uymaları.
binaenaleyh: bundan dolayı, ondan dolayı, buna binaen.
cephe: yön.
derece: mertebe, kademe.
edebî: edebiyatla ilgili.
ehl-i hakikat: gerçeği bulup onun peşinden gidenler.
emel: ümit.
eser: kitap.
Fahr-i Cihan: cihanın, dünyanın iftihar sebebi olan Pey-

gamberimiz.
fâni olmak: bağlanmak, enesini öldürmek.
felsefe: hikmet bilgisi.
felsefî: felsefe ile ilgili.
haiz olmak: sahip olmak.
hakîm: çok bilgili, hikmet sahibi, bilge.
harekât: davranışlar.
hazret: saygı, yüceltme maksadıyla kullanılan tabir.
hikmet: kâinattaki ve yaratılıştaki lâhî gaye.
husus: mevzu, konu.

ilim: bilme, bilis, bilgi.
ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.
inşaallah: Allah isterse, Allah izin verirse.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
lâyık: yarasır, yakışır.
maksat: kastedilen şey.
mana: anlam.
manevî: ruhî, fikrî, hissî.
mazhar olmak: nail olmak, kavuşmak.
meşayih: şeyhler, pirlar.
meziyet: bir kişiyi başkalarından ayıran veya yücelten vasıf, fazilet.
misal: örnek.
mutasavvıf: tasavvufu uğraşan, tasavvuf ehli.
mutasavvıfe: mutasavvıflar.
müstakil: ayrıca, bağımsız.
Nakşibendi: Şeyh Muhammed Bahaüddin Nakşibend tarafından kurulan, gizli zikirle Allah sevgisini kalbe nakşetmeyi esas alan bir ehl-i sünnet tarikatı.
nurlu: aydınlık, parıltılı, ışıklı.
Peygamber-i Zîşan: Şanlı Peygamber Hz. Muhammed (a.s.m.).
Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).
rıza: razılık, razı olma, hoşnutluk, memnunluk.
ruhsat: izin, müsaade, icazet.
sahip: bir şey yapan, meydana getiren, üreten.
sıfat: nitelik, vasıf.
şeref: onur.
takip: bir yol tutup gitme.
tarikât: Allah'a ulaşmak için, şeyhin gözetiminde müridin takip edeceği terbiye usul ve yolu, seyyir ü sülûk sırasında tutulan yol.
tasavvuf: mutasavvıfların ilmî, Allah'a ulaşma bilgisi ve yaklaşımı.
atbik etmek: benzetmek, uydurmak.
teâlâ: âlî olsun, yüce olsun, ulu olsun.
ulema: âlimler, ilim sahipleri.
ulvî: yüksek, yüce.
Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî ve zatî olan.
vâris: mirasçı.
ve minallahi't-tevfik: muvaffakiyet Allah'tandır, başarmayı O nasip eder.
zat: kişi, şahıs, fert.
zaten: esasen, aslında.
Zat-ı Bâri: yaratan, yaratıcı zat, Cenab-ı Allah.

tarikatten maksut ve matlûp olan gayeye ermişler demektir. Fakat, bu yüksek mertebeyi kazanmak, her adama müyesser olamayacağı için, büyüklerimiz matlûp olan hedefe kolaylıkla erebilmek için muayyen kaideler vazeylemişlerdir. Hulâsa, tarikat, şeriat dairesinin içinde bir dairedir. Tarikatten düşen şeriata düşer, fakat —mazallah— şeriattan düşen ebedî hüsranda kalır.”

âlem: varlık sınıflarından her biri.
asil: yüce.

aynelyakin: gözle görür derecede inanma.

azamet: büyüklük, yücelik.

beyanat: açıklamalar, izahlar.

bilâkis: aksine, tersine, tam tersi.

binaenaleyh: bundan dolayı, buna binaen.

binnetice: neticede.

Cennet-i Âlâ: Cennet katlarının en yükseği, sekizinci Cennet.

cevheri: özle ilgili, özde, asılda.

derece: mertebe, kademe.

didar-ı Mevlâ: Cenab-ı Allah'ın Cennetliklere cemâlini göstermesi, görünmesi.

ebedi: süreklî.

Esmâ-i Hüsnâ: Allah'ın güzel isimleri.

gaye: maksat, meram, hedef.

hakikî: gerçek, sahici.

hakkalyakin: matifet mertebesinin en yükseği.

hedef: ulaşılmak istenen gaye.

hulâsa: kısaca, sözün kısası.

hüsran: zarar, ziyan, kayıp.

ihtilâf: uyuşmazlık, fikir ayrılığı.

ihtisam: debdebe, şanlı görünüş.

ilmelyakin: yakîn ile bilme, bir şeyi ilim ve delil ile kesin olarak bilme, tanıma, kabul etme.

istihdaf etmek: hedef edinmek, gaye edinmek, amaçlamak.

kaide: usul, kural, erkân, yol.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.

kemal-i vecd: tam bir coşma halidir.

külliyat: bir ilim dalında veya bir konuda yazılmış bütün eserler.

küre: gezegen.

letâîf: kalp, ruh, akıl, sır gibi ince duygular, incelikler, güzellikler.

maazallah: Allah korusun.

mabet: ibadet edilen yer.

maksut: kast edilmiş, kast edilen.

mâni: engel.

matlup: istenilen, aranılan şey.

mertebe: rütbe, derece.

meşgul: ilgilenen, uğraşan.

muayyen: tayin edilmiş, belirli.

murakabe: kendi iç âlemine bakma, nefisini kontrol altına alma, Allah tarafından sürekli denetlenmesine inanma.

Bu büyük zatın beyanatına göre, Bediüzzaman'ın açtığı nur yolu ile, hakikî ve şaibesiz tasavvuf arasında cevherî hiçbir ihtilâf yoktur. Her ikisi de rıza-i Bâri'ye ve binnetice Cennet-i Âlâya ve didar-ı Mevlâ'ya götüren yollarıdır.

Binaenaleyh, bu asil gayeyi istihdaf eden her hangi mutasavvıf bir kardeşimizin *Risale-i Nur* külliyyatını seve seve okumasına hiçbir mâni kalmadığı gibi, bilâkis *Risale-i Nur*, tasavvuftaki murakabe dairesini Kur'ân-ı Kerîm yolu ile genişleterek, ona bir de tefekkür vazifesini en mühim bir vird olarak ilâve etmiştir.

Evet, insanın gözüne gönlüne bambaşka ufuklar açan bu tefekkür sebebiyle, sadece kalbinin murakabesi ile meşgul olan bir salık, kalbi ve bütün letaifi ile birlikte, zerrelerden kürelere kadar bütün kâinatı azamet ve ihtişamı ile seyir ve temaşa, murakabe ve müşahede ederek, Cenab-ı Hakkin o âlemlerde bin bir şekilde tecelli etmekte olan Esmâ-i Hüsnâsını, sîfât-ı ulyasını kemal-i vecd ile görerek, artık sonsuz bir mabette olduğunu aynelyakin, ilmelyakin ve hakkalyakin derecesinde hisseder. Çünkü,

mutasavvıf: tasavvuf ehli.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

müşahede: ilâhî sırları ve tecellileri seyretme, ilâhî âlemi görme.

müyesser: nasip olan.

rıza-i Bâri: Allah'ın rızası.

salık: bir tarikata girip hidayet yolunu takip eden, mürit.

sîfât-ı ulya: çok yüce vasıflar.

şaibesiz: noksansız, eksiksiz.

şeriat: Allah'ın emri, ilâhî kânun.

tarikât: Allah'a ulaşmak için, seyhin gözetiminde müridin takip edeceği terbiye usul ve yolu.

tasavvuf: mutasavvıfların ilmi, Allah'a ulaşma bilgisi ve yaklaşımı.

tecelli: Cenab-ı Hakkin güzel isimlerinin kâinata ve insanlarda görünmesi.

tefekkür: derin düşünme, maksadı kavramak için zihni yorma; müridin kendi nefsinin ve yaratıcının sırlarına

erebilmesi için, iç dünyasına eğilerek derin düşünmeye dalması.

temaşa: hayretle ve dikkatle bakma.

vazeylemek: tayin etmek.

vazife: dinî yükümlülük.

vird: belli zamanlarda okunması manevî bir vazife olarak kabul edilen Kur'ân cüzleri, Esmâ-yı Hüsnâ ve dualar.

zerre: maddenin en küçük parçası, molekül, atom.

içine girdiği mabet öyle ulu bir mabettir ki, milyarlaraya sığmayan cemaatin hepsi aşk ve şevk, huşû ve istiğraklar içinde Hâlıkını zikrediyor. Yanık, tatlı ve güzel lisanları, şive, name, ahenk ve besteleri ile bir ağızdan

¹ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ

diyorlar.

Risale-i Nur'un açtığı iman ve irfan ve Kur'ân yolunu takip eden, işte böyle muazzam ve muhteşem bir mabede girer. Ve herkes de iman ve irfanı, feyiz ve ihlâsı nispetinde feyizyâb olur.

EDEBÎ CEPHESİ

Eskiden beri, lâfız ve mana, üslûp ve muhteva bakımından, edipler ve şairler, mütefekkirler ve âlimler ikiye ayrılmışlardır. Bunlardan bazıları, sadece üslûp ve ifadeye, vezin ve kafiyeyle kıymet vererek, manayı ifadeye feda etmişlerdir. Ve bu hâl de kendini en çok şiirde gösterir.

Diğer zümre ise, en çok mana ve muhtevaya ehemmiyet vererek, özü söze kurban etmemişlerdir. Artık Bediüzzaman gibi büyük bir mütefekkirin edebî cephesi, bu küçük mukaddeme ile kolayca anlaşılır sanırım. Zira Üstat o kıymetli ve bereketli ömrünü, kulaklarda kalacak olan sözlerin tanzim ve tertibi ile değil, bilâkis kalplerde, ruhlarda, vicdan ve fikirlerde kudsî bir ideal hâlinde insanlıkla beraber yaşayacak olan din hissini, iman şuurunun, ahlâk ve fazilet mefhumunun asırlara, nesillere telkini ile meşgul olan bir dâhîdir. Artık bu kadar ulvî bir

1. Allah, zatında, sıfatlarında ve fiillerinde bütün kusur ve noksanlıklardan münezzehtir. Ezel den ebede kadar yapılan bütün hamdler Allah'a mahsustur. Allah'tan başka ilâh yoktur. Ve Allah en büyüktür, en yücedir.

ahenk: uyum, armoni.
ahlâk: insanın yaratılıştan gelen hususiyetleri ile Kur'ân-ı Kerim ve sünnet-i şerifte sınırları çizilen kaidelerin hayata geçirilmesiyle kazanılan iyi ve güzel davranışların bütünü.
âlim: ilim adamı.
asır: yüzyıl.

aşk: Allah sevgisi.
bereketli: mübarek, uğurlu.
bilâkis: aksine, tam tersi.
cemaat: bir mezhebe veya bir dine bağlı olanların oluşturduğu topluluk, hey'et.
cephce: yön, taraf.
dâhî: son derece zeki, anlayışlı, uyanık, deha sahibi.
edebî: edebiyatla ilgili.

edip: güzel ve sanatlı söz söyleyen veya yazan, bu şekilde eserler meydana getiren.
ehemmiyet vermek: önem vermek, değer vermek.
fazilet: iyi ahlak, iyi huy.
feda etmek: uğruna vermek.
feyiz: ilim, irfan.
feyizyab: feyiz bulan.
fikir: düşünce.

Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.

his: duygu.

huşu: Allah'a karşı korku ve saygı ile boyun eğme, bu duygunun meydana getirdiği korku ile karşılık beklemezsizin, sırf Allah karşılık beklemeksizin, edepli bir hâl.

ifade: anlatım.

ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemezsizin, sırf Allah rızası için yapma.

irfan: Allah'ı bilme ve tanıma.

istiğrak: kulun kalbini dünya ile ilgili şeylerden arındırıp Allah'a bağlanması ve nihayet derecede, kendini bilmeyecek şekilde ilâhî aşk ve vecd dalgınlığı içinde bulunması.

kıymet vermek: değer vermek.

kıymetli: değerli.

kudsî: mukaddes, kutlu, aziz.

kurban etmek: bir gaye uğrunda feda etmek.

lâfız: söz, kelime.

lisan: dil.

mabet: ibadet edilen yer.

mana: anlam.

mefhum: bir sözün ifade ettiği mana, sözden çıkarılan mana.

meşgul: ilgilenen, uğraşan.

muazzam: ulu, muhteşem.

muhteşem: ihtişamlı, haşmetli, görkemli, şanlı, ulu, yüce, büyük.

muhteva: bir şeyin içinde olan, içinde bulunan, içteki şey, içerik.

mukaddeme: önsöz, dibace.

mütefekkir: tefekkür eden, her şeyi hikmetince, ibret almak ve kavramak veya anlatılabilecek düşünen.

nesil: kuşak.

nispet: kıyaslama, kıyas, oran.

şevk: keyif, neşe, sevinç.

şive: söyleyiş, telâffuz.

şuur: bir şeyin inceliklerini iyice idrak etme.

takep etmek: bir yol tutup gitmek.

tanzim: düzenleme, tertipleme.

telkin: fikir aşılama, öğüt verme.

tertip: sıralama, düzenleme.

ulvî: yüksek, yüce.

üslûp: sanatkânn görüş, duyusu, anlayış veya anlatıştaki özelliği.

vezin: ölçü.

vicdan: his, duygu.

zikretmek: Allah'ı anmak.

zira: çünkü, onun için.

zümre: takım, bölüm, grup, sınıf.

gayenin tahakkuku için candan ve cihandan geçen bir mücahit, pek tabiidir ki, fânî şekillerle meşgul olamaz.

Bununla beraber, Üstat, zevk inceliği, gönül hassasiyeti, fikir derinliği ve hayal yüksekliği bakımından harikulâde denecek derecede edebî bir kudret ve melekeyi hazırdır. Ve bu sebeple, üslûp ve ifadesi, mevzua göre değişir. Meselâ, ilmî ve felsefî mevzularda mantıkî ve riyazî delillerle aklı ikna ederken, gayet veciz terkipler kullanır. Fakat gönlü mest edip ruhu yükselteceği anlarda ifade o kadar berraklaşır ki, tarif edilemez. Meselâ, semalardan, güneşlerden, yıldızlardan, mehtaplardan ve bilhassa bahar âleminde ve Cenab-ı Hakkın o âlemlerde tecelli etmekte olan kudret ve azametini tasvir ederken üslûp o kadar lâtif bir şekil alır ki, artık her teşbih, en tatlı renklerle çerçevesiz bir levhayı andırır; ve her tasvir, harikalar harikası bir âlemi canlandırır.

İşte bu hikmete mebnidir ki, bir Nur Talebesi, Risale-i Nur Külliyyatını mütalâası ile —üniversitenin herhangi bir fakültesine mensup da olsa— hissen, fikren, ruhen, vicdanen ve hayalen tam manasıyla tatmin edilmiş oluyor.

Nasıl tatmin edilmez ki? Risale-i Nur Külliyyatı, Kur'ân-ı Kerîm'in cihanşümül bahçesinden derilen bir gül demetidir. Binaenaleyh, onda, o mübarek ve İlahî bahçenin nuru, havası, ziyası ve kokusu vardır.

*Ruhun bu ihtiyacını söyler akan sular,
Kur'ân'a her zaman beşerin ihtiyacı var.*

Ali Ulvi Kurucu

âlem: varlık sınıflarından her biri.
azamet: büyüklük, yücelik.
berraklaşmak: durulaşmak, açılmak.
beşer: insan, insanlık, âdemoğlu.
bilhassa: hele, özellikle.
binaenaleyh: bundan dolayı, buna binaen.
candan ve cihandan geçmek: hayatından ve dünyadan vazgeçmek.
cihanşümül: dünya çapında.
delil: belge.
edebî: edebiyatla ilgili.
fânî şekil: geçici durum, geçici şey.
felsefî: felsefe ile ilgili.
fikir: düşünce.
fikren: fikir ile, zihnen.
gaye: maksat, meram, hedef.
gayet: son derece.
haiz: sahip, mâlik.
harikulâde: fevkalâde, eşi ve benzeri olmayan, olağanüstü.
hassasiyet: hassaslık, duygulu olma, duygusallık.
hayalen: zihinde canlandırma, hayal, hayal olarak.
hikmet: herkesin bilmediği gizli sebep.
hissen: his itibarıyla, hissî olarak.
ifade: söyleyiş tarzı.
ikna etmek: inanmasını sağlamak, inandırmak.
İlahî: Allah'la ilgili, Cenab-ı Hakka dair.
ilmi: ilim ile ilgili, ilme dair.
kudret: güç, kuvvet, iktidar.
külliyyat: bir ilim dalında veya bir konuda yazılmış bütün eserler.
lâtif: yumuşak, hoş, güzel.
levha: tablo.
mana: anlam.
mantıkî: mantık ilmi ile ilgili.
mebni: -den dolayı, sebebiyle.
mehtap: dolunay.
meleke: iktidar, maharet.
mensup: bir şeye veya kimseye

nispeti olan, alâkası bulunan.
meselâ: örneğik, söz gelişi.
mest: keyifle kendinden geçmiş, sarhoş, esrik.
meşgul olmak: ilgilenmek, uğraşmak.
mevzu: ele alınan konu.
mübarek: feyizli, bereketli.
mücahit: cihat eden, din uğruna din düşmanlarıyla, Allah rızası için ve Allah'ın adını yüceltmek gayesiyle savaştan.
mütalâa: dikkatli okuma.
nur: aydınlık, parlaklık, ışık, süle.

riyazî: hesapla, matematikle ilgili.
ruhen: ruh yönünden.
sema: gökyüzü, gök.
tabii: elbette, şüphesiz.
tahakkuk: gerçekleşme, meydana gelme, olma.
talebe: öğrenciler.
tarif etmek: etrafla anlatmak.
tasvir: bir şeyi anlatma.
tatmin etmek: kalbe emniyet vermek, şüpheleri gidermek.

tecelli: Cenab-ı Hakkın güzel isimlerinin kâinatı ve insanlarda görünmesi.
terkip: birkaç şeyin birleşerek meydana getirdikleri yeni şey, sentez.
teşbih: benzetme.
üslûp: kendine has ifade veya yazı tarzı.
veciz: kısa ve özlü söz.
vicdanen: vicdan yönünden.
zevk: manevî haz.
ziya: ışık, aydınlık, parlaklık.

GİRİŞ

Evelâ şunu itiraf edelim ki, bu *Tarihçe-i Hayat* büyük Üstadın hayatını tam manasıyla ifade etmekten çok uzaktır. Pek çok noktalar kısa kesilmiştir.

Hem, onun şahsiyetine ait hususları aydınlatacak ve açacak mahiyetteki vak'a ve hâdiselerden birçoğu zikredilmemiştir. Serd edilen fikir ve kanaatleri teyit eden vak'a ve hâdiseler pek çoktur. Bahsetmeyişimizin yegâne sebebi, kendisinin razı olmamasıdır.

Evvelden beri hem sohbetlerinde, hem mektuplarında bu zamanın cemaat zamanı olup, şahsî kemalât ve meziyetlerin hizmet-i imaniyede şahs-ı manevî kadar tesiri olmadığını zikretmesi; hem, şahsından ziyade Kur'ân-ı Hakîm'den nebean eden *Risale-i Nur*'a nazar edilmesini, bütün kıymet ve faziletin *Risale-i Nur*'da tecellî eden hakikat-i Kur'âniyeye ait olduğunu defalarca ihtar etmesi ve kendisine ait böyle bir tarihçe-i hayat hazırlandığını duyduğu zaman, "Tafsilâta lüzum yok. Yalnız *Risale-i Nur* hizmetine dair bahisler yazılsın" diye haber göndermesi gibi sebeplere binaen, şahsına ait bahisler gayet kısa kesilmiştir. Üstadın hayatına temas eden ve daha ziyade hizmet-i Nuriyeye ait mektuplar, müdafaalar, muhtelif zamanlara ait o zamandaki ahvalini bir derece ifade eden makale ve hatıralarını olduğu gibi koyduk. Bu

ahval: durum vaziyet.
bahis: konu, mesele.
bahsetme: konu etme, anlatma.
binaen: den dolayı, -den ötürü, -için, -dayanarak, yapılarak, bu sebepten.
cemaat: topluluk.
dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
evvelâ: birinci olarak, her

şeyden önce, ilk önce.
fazilet: değer, meziyet.
fikir: rey, görüş, mülâhaza, kanaat.
gayet: çok, fazla, son derece.
hâdis: vakıa, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.
hakikat-i Kur'âniye: Kur'ân'ın aslı, mahiyeti.
hizmet-i imaniye: imana ait hizmet, iman ve Kur'ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.

hizmet-i Nuriye: Nur hizmeti, Risâle-i Nur için çalışma.
husus: konu, özellik.
ifade: anlatma, anlatım, anlatış.
ihtar: hatırlatma, bir konuda hatırlatma yapma.
itiraf: başkasının bilmediği gizli bir kusurunu söyleme, kendisi için iyi sayılmayacak bir hâli gizlemeyip söyleme.
kanaat: görüş, fikir.
kemalât: faziletler, iyilikler, kemaller, olgunluklar, mü-

kemmellikler.
kıymet: değer.
Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.
lüzum: ihtiyaç, gereklik.
mahiyet: bir şeyin aslı, esası, hakikatı, iç yüzü, bir şeyi tayin eden aslı unsur, neden ibaret olduğu, nitelik.
mana: anlam.
meziyet: bir kişiyi başkalarından ayıran veya yücelten vasıf, üstünlük vasfı, değerlilik, yüksek karakter, fazilet.
muhtelif: türlü türlü, çeşitli, çeşit çeşit, farklı.
müdafa: savunma.
nazar: dikkat, göz atma, bakma, bakış.
nebean: yerden çıkma, kaynama, fıskırma.
razi: rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen, muvafakat eden, hoşnut olan.
serd: güzel sözle ifade etme.
sohbet: topluluk hâlinde iken herhangi bir konuda yapılan karşılıklı konuşma.
şahis: insanın kendi nefsi, kendi varlığı, nefis, zat.
şahs-ı manevî: manevî şahıs.
şahsî: şahsa ait, kişiyi, kendine ait, şahısla ilgili, hususi.
şahsiyet: bir feridin kendine has görünüş, duyuş, düşünüş ve davranışlarının tamamı, kişilik, kişi özelliği.
tafsilât: tafsiller, açıklamalar, izahlar, etraflı olarak bildirmeler.
tarihçe-i hayat: bir kimsenin hayatını anlatan kitap.
tecelli: açılıp belirme, açıkça ortaya çıkma, aydınlanma.
tesir: etki.
teyit: doğrulama, doğru çıkarma, destekleme.
vakıa: vuku bulan, olan, geçen şey.
yegâne: biricik, tek, yalnız.
zikir: anma, bildirme, söylenme, ifade etme.
ziyade: çok, fazla, artık.

suretle, bu eser, istikbaldeki münevver Nur Talebeleri için hakikî bir me'haz teşkil etmektedir. Muhterem edib ve muharrirler, bundan istifade ile inşaallah daha mü-kemmel, daha hakikatli ve faydalı tarihçe-i hayatlar hazırlayacaklardır.

Şurasını da hatırlatmak isteriz ki, bu eser, muhtelif meslek ve meşreplere mensup bulunan muharrirlerin indî mütalâalarına ve ediplerin yersiz mübalâğalara kaçan kalemlerine havale edilerek safiyeti bozulmamıştır.

Hem, yine itiraf edelim ki, *Risale-i Nur*'un parlak ve nurlu vafına ve Said Nursi'nin baştan başa iffet-i müces-seme ve şecaat-i harika teşkil eden hayat ve ahlâkına lâ-yık izah, ifade ve üslûp ile meydana çıkmadık. Bu zatın ifa ettiği binler küllî hizmetten bir tek hizmet, yaşadığı müteaddit zamanlardan tek bir zamanda gösterdiği kah-ramanlık ve harika şecaati, telif ettiği âsârından bir tek eseri dahi onun için muazzam bir tarihçe-i hayat hazırlanmasına sebep olabilirken; binler ayrı ayrı seciye, ahlâk-ı âliye, hizmet-i Kur'âniye, şehamet-i imaniye ile do-lu ve yüz otuz kadar eserleriyle, değil bir kasaba, bir vilâyet, bir memlekette; belki milletler, devletler muvace-hesinde âlem-i İslâm ve insaniyete şamil ve müessir hiz-met-i küllîye ile mücehhez tarihçesi, elbette bu esere sı-ğışmaz ve sığışamadı.

Hem, Üstadın mesleğini, meşrebini ve hususi ahvali-ni, pek çok seciye ve hasletleri şahsında ve hizmetinde toplayan şahsiyetini tarif edemedik. Onun yaşadığı

ahlâk-ı âliye: üstün ahlâk.
ahval: haller, durumlar.
âlem-i İslâm: İslâm dünyası.
asar: bir yazarın yazdıkları.
belki: hatta.
edib: edebiyatla meşgul olan.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüp-hesiz.
eser: basılma kitap.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hakikî: gerçek, sahici.
harika: hayranlık hissi uyandıran.
haslet: güzel huy, iyi özellik.
hatıra: baştan geçen olayların kaleme alınması ile ortaya çıkan eser.
havale: başka birine bırakma.
hizmet-i Kur'âniye: Kur'an'ın hiz-meti.
hizmet-i küllîye: genel hizmet.
hususî: bir kişiye özel.
ifa: bir işi gerçekleştirme.
ifade: anlatma, anlatım, anlatış.
iffet-i mücesseme: cisimleşmiş iffet, namus.
indi: kendine ait.
insaniyet: insanlık, bütün insan-lar.
inşaallah: Allah izin verirse ma-nasında kullanılan bir dua.
istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.
istikbal: gelecek, gelecek zaman.
itiraf: bir kusurunu söyleme.
izah: açıklama yapma.
kasaba: ilçe.
külli: umumî.
lâyık: uygun, yakışır.
makale: belli bir konu üzerinde yazılmış yazı.
me'haz: kaynak.
mensup: ilgili olan.
meslek: aklen, kalben, amelen yürünen yol.
meşrep: yaratılış, tabiat, huy, mi-zaç, ahlâk.
muazzam: muhteşem, ehemmi-yetli, önemli, çok büyük.
muharrir: yazar, yazar.
muhtelif: türlü türlü, çeşitli, çeşit

çeşit, farklı.

muhterem: saygı değer, hür-mete lâyık, aziz, saygın.

muvâcehe: ön, karşı.

mübalâğa: abartma.

mücehhez: donanmış.

müessir: tesir eden.

mükemmel: tam, eksiksiz.

münevver: nurlanmış, nur-landırılmış.

mütalâa: düşünce, rey, mülâ-haza.

müteaddit: çeşitli.

nur: aydınlık.

safiyet: saflık, halislik, temiz-lik.

seciye: yaratılış, karakter.

suret: biçim, şekil, tarz.

şahıs: insanın kendi nefsi, kendi varlığı.

şamil: içine alan, kaplayan, çevreleyen.

şecaat: yiğitlik, cesurluk, kor-kusuzluk, kahramanlık.

şecaat-i harika: hayret ve hayranlık uyandıran yiğitlik, harika kahramanlık.

sehamet-i imaniye: imandan

gelen yiğitlik.

talebe: öğrenciler, tahsil gö-renler.

tarihçe-i hayat: bir kimsenin hayatı.

telif: kitap yazma, eser orta-ya koyma.

teşkil: vücut verme, meyda-na getirme, yapma.

üslûp: ifade yolu, kendine has ifade.

vâsf: hâl, nitelik, hususiyet.

vilâyet: il.

zat: kişi, şahıs, fert.

müteaddit hayat safhalarını yakından gören ve içinde bulunan talebe ve hizmetkârlarını birer birer dinlemek ve görüşmek lâzımdır ki, tarihçe-i hayatı bir derece mufassal hazırlanabilsin.

Bu eserin mütalâasıyla görülecek ki, bugün, yalnız Anadolu ve âlem-i İslâm için değil, bütün insanıyet için kayda değer büyük bir hakikat meydana çıkmıştır. Bu hakikat, umumun iştirakıyla külliyyet kesb ederek, “Risale-i Nur hizmet-i imaniyesi” ve “Bediüzzaman ve Nur Talebeleri” diye adlandırılmaktadır. Bu hakikatin ve bu cereyanın neden ibaret bulunduğu, menşei, gâye ve ideali ne olduğu, halk tabakalarındaki tesiri, fert ve cemiyetin hayat-ı maddiye ve maneviyesine, istikbaldeki milletçe emniyet ve saadetimizin teminine ait tesiri, bu *Tarihçe-i Hayat* ile tebarüz etmektedir.

Netice itibarıyla, zehirlemekten zevk alan akrep misillü ve anarşist ruhlu olmayan herbir fert, bu davanın karşısında ancak sevinç duyar.

Belki bize şöyle bir sual sorulabilir: “Acaba bu *Tarihçe-i Hayat* ile Said Nursî beşerin efkârına insan üstü bir varlık olarak gösterilmek mi isteniyor?”

Hayır!

Dünyanın ve hayatın mahiyetini bilen insanlar için, muvakkat alâyişin, şan ve şöhretin hiçbir kıymeti yoktur. Hakikati müdrük bir insan, fânîlerin sahte iltifatlarına

akrep: örümcekgillerden, kuyruğunun ucunda zehirli bir iğnesi bulunan, tehlikeli küçük hayvanlık.
alâyiş: debdebe, tantana, gösteriş.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
anarşist: hiçbir düzen ve otorite tanımayan, karışıklık ve bozgunculuktan yana olan, ondan fayda uman kimse.
beşer: insan, insanlık, âdemoğlu.

cemiyet: topluluk, birlik.
cereyan: gidiş, hareket, akım.
efkâr: düşünceler, fikirler, görüşler.
emniyet: eminlik, güvenlik, korkusuzluk.
eser: basılma kitap.
fert: kişi, birey.
gaye: maksat, meram, hedef.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hayat-ı maddiye ve maneviye: maddî ve manevî hayat.
hizmet-i imaniye: imana ait hizmet, iman ve Kur'an haki-

katlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.
ibaret: meydana gelen, oluş, müteşekkil.
insanıyet: insanlık, bütün insanlar.
istikbal: gelecek, gelecek zaman, ati.
iştirak: katılma, benimseme.
kesb: kazanma, elde etme.
kıymet: değer.

külliyyet: bütünlük, tümlük.
lâzım: gerek, gerekli, lüzumlu.
mahiyet: bir şeyin aslı, esası, hakikati, iç yüzü, bir şeyi tayin eden aslı unsur, neden ibaret olduğu, nitelik.
menşe: esas, kök, bir şeyin çıktığı, neşet ettiği yer, beslenip yetiştirilen yer.
misillü: benzeri, gibi, aynısı, benzer gibi, eş kabilinden.
mufassal: tafsilâtli olarak açıklanan, uzun uzadıya açıklanıp anlatılan, ayrıntılı, detaylı.
muvakkat: belirli bir zamana mahsus, vakitli, süresiz, geçici.
mütalâa: okuma, dikkatli okuma.
müteaddit: çoğalan, çok, birçok, türlü türlü, çeşitli, birden fazla.
netice: sonuç.
saadet: mutluluk, kutluluk, bahtıyarlık, mes'ut olma.
safha: devre, merhale, evre.
sual: soru.
şahsiyet: bir ferdin kendine has görünüş, duyus, düşünüş ve davranışlarının tamamı, kişilik, kişi özelliği.
şan: şan, şöhrat, ün.
şöhret: herkesçe bilinme, tanınma durumu, ün.
tabaka: topluluk, sınıf, zümre.
talebe: öğrenciler, tahsil görenler.
tarif: etrafıyla anlatma, anlatılma, etrafıyla bildirme, bildirilme.
tarihçe-i hayat: bir kimsenin hayatını anlatan kitap.
tebarüz: belli olma, belirme, görünme, gözükme, bariz hale gelme.
temin: sağlama, elde etme.
tesir: etki.
umum: hep, bütün, cümle, herkes.
zevk: tatma, tat, lezzet, haz.

aks: yansıma.
âlem: dünya, cihan.
aleyhissalâtü vesselâm: Salât ve selâm onun üzerine olsun," anlamında Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ismini duyunca söylenmesi sünnet olan dua.
asır: yüzyıl.
âyine-misal: ayna gibi.
aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.
cereyan: fikir, sanat, siyaset hareketi.
dava: takip edilen fikir, iddia, ülkü.
deha: çok akıllılık, zekiliğin ve anlayışlılığın son derecesi.
din-i mübin-i İslâm: aşikâr, apaçık olan İslâm dinî.
eser: basılma kitap.
ezelî: ezele mensup, ezel ile ilgili, öncesiz, başlangıcsız.
fânî: ölümlü, geçici.
fedâ: gözden çıkarma, uğruna verme.
fedâî: canını esirgemeyen.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.
ferâgat: hakkindan vazgeçme.
feyiz: ilim, irfan.
hak: gerçek, doğru.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hayret: şaşkınlık.
hükümran: hâkim, hükümdar. hüküm ve saltanat süren. hükümferma.
ilâhî: Allah'la ilgili, Cenab-ı Hakka dair.
ilân: meydana çıkarma, belli etme, yayma, duyurma, bildirme.
inayet: yardım, ihsan, lütuf.
inayet-i Hak: Cenab-ı Hakkin koruması, yardımı, inayeti.
inkışaf: açılma, ortaya çıkma, görülmeye, açığa çıkma, meydana çıkma.
istidat: kabiliyet, yetenek.
kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.
kemalât: faziletler, insandaki ahlâk ve huy güzelliikleri.
kesb: elde etme, kazanma.
kıymet: değer.
kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.
Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.
Kur'ânî: Kur'ân'la ilgili, Kur'ân'a ait olan.
külliyet: bolluk, çokluk.
ma'kes: yansıma yeri, ayna.
malik: sahip.

kıymet vermez ve arkasına dönüp bakmaz. İşte, Said Nursî bu noktadan da manevî büyük bir kahramandır. Hayatı, insanı hayrette bırakan çeşitli kahramanlıklarla dolu olmakla beraber; hakta, hak yolunda fânî olup, şahsından feragat etmede de mümtaz bir fedakâr olarak nazara çarpmaktadır. İlâhî bir inayete mazhariyetle, dağ gibi engelleri aşıp, bu asrın yüzlerce menfi cereyanları karşısında kudsî davasını çekinmeyerek ilân edip selâmete çıkarması, kendisinin şahsiyetinden tamamıyla feragat ettiğini, hak yolunda fedâî olduğunu göstermektedir.

Evet, Said Nursî şahsî dehasıyla ve inayet-i Hakla insanlık âleminde yeni bir çığır açmıştır. Bu zat, bütün istidadını ve benliğini ezeli bir hakikate feda ederek, bütün zamanlarda hükümran olan bu Kur'ânî hakikati dava edinmiştir. Şahsında ve hizmetinde görünen bütün yüksek vasıf ve kemalât, ancak kudsî davasından aksetmektedir. Nasıl ki binler ayna ortasında bulunan bir lâmba, nuranî ışığa malik olduğu için karşısındaki aynalar adedince külliyyet kesb eder ve o kadar kıymet alır; zira her bir aynada bir lâmba, ışığıyla beraber mevcuttur. Aynen öyle de, Bediüzzaman, şu kâinatın ve umum zamanların manevî güneşi olan Kur'ân-ı Hakîm'e ve din-i mübin-i İslâmın mübelliği Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâma müteveccih olmuştur. Ve onların ziyasına ma'kes *Risale-i Nur*'un zuhuruna, inkişafına vesile olduğu için, eserinden ışık alan, davasından feyiz ve kuvvet alan yüz binler, hatta milyonlarca insanın âyine-misal

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.
mazhariyet: elde etme, nail olma, kavuşma, şereflenme.
menfi: müspet olmayan, olumsuz.
mevcut: var olan, bulunan, olan.
mübelliğ: tebliğ eden, haber veren, bildiren.
müdrîk: idrak eden, anlayan, kavrayan, farkında olan, akli eren.
mümtaz: meziyetleriyle başkalarından ayrılan, seçkin.
müteveccih: teveccüh eden, bir tarafâ, bir cihete dönen, yönelen.
nazar: dikkat.
nuranî: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.
selâmet: hayırlı son, iyi ve güzel sonuç.
şahıs: insanın kendi nefsi, kendi varlığı, nefis, zat.
şahsî: şahsa ait, kişiye, kendine ait, şahısla ilgili, hususî.
sahsiyet: bir ferdin kendine has görünüş, duyus, düşünüş ve davranışlarının tamamı, kişilik, kişi özelliği.
umum: hep, bütün, cümle, herkes.
vasf: hâl, nitelik, hususiyet.
vesile: bahane, sebep.
zat: kişi, şahıs, fert.
zira: çünkü, ondan ki, sundan, şu sebepten ki.
ziya: ışık, aydınlık, nur, parlaklık.
zuhur: ortaya çıkma, hasıl olma.

akıl, kalp ve ruhlarında manen yaşamakta ve örnek bir insan, büyük bir mütefekkir olarak kabul ve yâd edilmektedir.

İşte, onu manen yaşatan bu gibi kıymetlerdir. Dalâlet cereyanlarının karşısında ehl-i iman fedakârlarından büyük bir şahs-ı manevî meydana çıkararak, muhkem bir sedd-i Kur'ânî ve imanî tesis edip, mü'minlerin nokta-i istinadı olmasıdır. İnandığı kudsi davaya gösterdiği azîm ve sebatla, mü'minlerin kalplerini ihtizaza vererek, ruhlarda İslâmî aşk ve heyecanı uyandırmasıdır. Fânîlere perestîş eden bîçare insanlara bâkî ve lâyemut bir hakikati gösterip nazarları oraya çevirmeye çalışmasıdır. Vazifesinin böyle ulviyeti ile beraber —fakat beşeriyet itibarıyla— ubudiyet vazifesiyle de kendini herkesten ziyade kusurlu, noksan ve âciz gören ve öyle bilen, dergâh-ı rahmette acz ve fakr ile niyaz eden ve insanlığa rahmeti, saadeti talep eden bir abd-i azizdir, bir fakir-i müstağnidir. Evet, o, “Bir kimsenin imanını kurtarırsam, o zaman bana Cehennem dahi gül gülistan olur” demektedir. Nefsindeki enaniyet ve gurur putunu kırmakla kalmamış; âlemdeki tabiatperestlerin putlarını dahi tarumar etmek gibi bir vazife gördüğü, dost ve düşman, herkesin malûmu olmuştur.

İşte, Bediüzzaman hakkında takdir ve tebriki ifade eden bütün yazılar bu mana içindir.

Bazı gazetelerin zaman zaman yaptıkları neşriyattan anlaşılıyor ki, din ve İslâmiyet düşmanları, ekseriya

abd-i aziz: izzetli kul.
âciz: eli yetmez, gücü yetmez, güçsüz.
acz: zayıflık, güçsüzlük.
âlem: dünya, cihan.
azim: niyetli, kesin kararlı.
bâkî: daimî, sonu gelmez.
beşeriyet: beşerîlik, insanlık.
bîçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.
cereyan: fikir, sanat, siyaset hareketi.
dalâlet: iman ve İslâmiyetten ayrılmak, azmak, doğru yoldan ayrılma, azma, batıla yö-

nelme.
dava: takip edilen fikir, iddia, ülkü.
dergâh-ı rahmet: Allah'ın rahmet kapısı, dergâhi.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri, İslâm dinini kabul edenler.
ekseriya: pek çok zaman, sık sık, çok defa olarak.
enaniyet: kendini beğenme, bencillik, egoistlik.
fakir-i müstağni: ihtiyacını başkasına bildirmeyen.

fakr: Allah'a muhtaç olma.
fânî: ölümlü.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, fedâ eden.
gurur: kendini yüksek ve değerli tutma hissi.
gülistan: gül bahçesi, gül tarlası.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
heyecan: coşkunculuk, coşma.
ifade: anlatma, anlatım, anlatış.
ihtizaz: gönül ferahlama,

hazzetme, ferah, sevinç.
iman: inanç, itikat, tasdik.
İslâmî: İslâm dinine mensup, İslâm ile alakalı, İslâma ait.
kiymet: değer.
kudsi: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.
kusur: eksiklik, noksan.
lâyemut: sona ermez.
malûmu olmak: bilmek.
mana: anlam, sebep.
manen: iç varlık bakımından, duyguca, gönülce, yürekçe, ruhça, mana itibarıyla, manaca.
muhkem: sağlam, sağlamlaştırılmış, kuvvetli.
mü'min: iman eden, inanan.
mütefekkir: tefekkür eden, düşünen, her şeyi hikmetince, ibret almak ve kavramak üzere düşünen, düşünür.
nazar: bakış, dikkat.
nefis: kötülüğe sevk eden, şehevî istekleri kamçılıyıp hayırlı işlerden alıkoyan güç.
neşriyat: yayınlar.
niyaz: yalvarma, yakarma.
noksan: eksiklik, azlık, tam olmayış.
nokta-i istinat: dayanak noktası, güvenme ve itimat noktası.
perestîş: aşırı derecede sevme, aşırı sevgi, düşkünlük, meftunluk.
rahmet: Allah'ın kullarını bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi.
saadet: hayra, ebedî kurtuluşa ermek için Allah'ın insana yardım etmesi.
sebat: kararlı olma, karardan vazgeçmeme, azimlilik.
sedd-i Kur'ânî ve imanî: Kur'ân'a ve imana ait set, Kur'ân'ın ve imanın yıkılmaz seddi, kalesi.
shahs-ı manevî: manevî şahıs.
tabiatperest: her şeyin kendi kendine olduğunu veya tabiatın meydana getirdiğini iddia eden.
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.
talep: isteme, dileme, istek, arzu.
tarûmar: karma karışık, dağınık, perişan.
tebrik: kutlama, uğurlu, hayırlı, mübarek olmasını dileme.
tesis: kurma, meydana getirme.
ubudiyet: kulluk, itaat.
ulviyet: ulvîlik, yücelik, ululuk.
vazife: yapılması gereken iş, görev.
yâd: hatırlama, anma, hatıra getirme.
ziyade: çok, fazla, artık.

ahlâk: insanın yaratılıştan gelen hususiyetleri ile Kur'ân-ı Kerim ve sünnet-i şerifte sınırları çizilen kaidelelerin hayata geçirilmesiyle kazanılan iyi ve güzel davranışların bütünü.

aleyhinde: karşısında, zararına olarak.

atıl: işlemez, boş, faydasız, etkisi olmayan.

bahane: vesile, sebep.

beraat: aklanma.

beyan: anlatma, bildirme.

demokrasi: halk hakimiyetine dayanan, temel hak ve hürriyetleri, eşitliği sağlayan yönetim.

devr-i sabık: geçmiş devir.

dindar: dininin emirlerini yerine getiren.

dini: dine ait olan, din ile ilgili.

faaliyet: durmadan çok çalışma, hareket, gayret.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

hain: ihanet eden.

hakaret: küçük düşürme, saygı göstermeme, aşağılama.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.

hücûm: saldırma, hamle ile ileri atılmak.

hürriyet: özgürlük.

icap: gerek.

icat: vücuda getirme, getirilme, yoktan var etme, ibda.

idam: öldürme.

ifsat: fesada uğratma, bozma, düzensizlik meydana getirme.

iftira: aslı olmadan birine suç yüklemek, olmayan bir suçu başkasına yüklemek, bühtan, ifk.

ihtiras: siddetle arzu, aşırı hirs ve istek.

ilânât: ilânlar, duyurular.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

inkîşaf: gelişme.

İslâmî: İslâm dinine mensup, İslâm ile alakalı, İslâma ait.

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

kin: gizli düşmanlık, öç almayı amaçlayan gizli düşmanlık, garaz, kuvvetli hinc.

komite: kötü bir maksat için toplanmış gizli cemiyet, topluluk.

perde ardından bahaneler icat ederek dine saldırmaktadırlar. Doğrudan doğruya dinin ve İslâmiyetin aleyhinde bulunmuyorlar; dine hizmet eden, bu uğurda türlü fedakârlıklara katlananları nazar-ı ammede kötölemek, halkın sevgisini çürütmek için hücumla geçiyorlar —tâ ki dine hizmet edenleri atıl vaziyete getirip, dinî inkişafa mâni olsunlar; imansızlığın, ahlâksızlığın revaç bulmasını temin etsinler. Demokrasi devrinde ve din hürriyetine müsaade edildiği bu zamanda böyle olursa, “Din zehirdir” diye millet kürsüsünden ilânât yapıldığı bir devirde din-darlara, hususan İslâmî gelişme ve inkişafa hizmet edenlere nasıl davranıldığı kolayca anlaşılır.

Devr-i sabıkta, Üstad ve Nur Talebelerini mahkemeye sevk edenler arasında öyleleri çıkmış ki, kanun perdesi altında menfi ideolojilerine, şahsî kin ve ihtiraslarına göre hareket etmişler; vazifelerinin icabını yapmaları lâzım gelirken, sanki vatan ve millet hainlerini yakalamış gibi çeşitli hakaret ve iftiralarla Bediüzzaman ve talebelerine hücum etmişler; mahkeme beraat vermişken, kanunu tatbik etmekle mükellef bazıları, Said Nursî için yakında idam edileceği şayiasını etrafa yaymaktan sıkılmamışlardır. Biz, bu yazılarla onlar aleyhinde konuşmak değil, bir hakikati beyan etmek istiyoruz. Belki onlardan birçoğu bu hareketinde mazurdur, mecburen yapmıştır. Her ne olursa olsun, bu muameleler ispat ediyor ki, Bediüzzaman'ın muhakeme olunduğu, mahkemeye sevk edildiği tarihlerde gizli dinsizler, ifsatsat komiteleri faaliyette idiler. Mahkeme eliyle mahkûm edemedikleri ve davasına mâni

lâzım: gerek, gerekli, lüzumlu.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

mâni: engel, özü.

mazur: özür, özrü olan.

mecburen: ister istemez, beraber, zorunlu olarak, zorla, zoraki.

menfi: müspet olmayan, olumsuz.

muamele: davranma, davranış, birine karşı her hangi bir davranışta bulunma.

muhakeme: bir dava ile ilgili tarafların hakim huzuruna çıkmaları, duruşma.

mükellef: bir şeyi yapmaya, bir şeyi ödemeye mecbur olan, vazifeli, muvazzaf.

müsaade: izin, icazet, ruhsat.

nazar-ı amme: umumun nazarı.

revaç: kıymet, değer, itibar, rayiç.

sevk: gönderme, yollama.

şahsî: şahsa ait, kişiye, kendine ait, şahısla ilgili, hususî.

şayia: yayılmış haber, yaygın olan söylenti.

talebe: öğrenciler, tahsil görenler.

tatbik: yerine getirme, uygulamama.

temin: sağlama.

vatan: bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, üzerinde yaşadığı ülke, yurt.

vazife: ahlâk veya iş icabı yapılması gereken iş, görev.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

olamadıkları Said Nursî'ye, insafsızca iftiralarda, yalan propagandalarda bulunacaklardı ve bulundular. Bu elîm vaziyeti gören her insaf sahibi, onun müstakim bir din adamı, hakikat adamı olduğunu söylemekten çekinmemiştir. Binaenaleyh, Bediüzzaman ve Risale-i Nur hakkında tekrarlar ve ısrarla devam edegelen takdîrîkâr yazı ve takrizlerin neşredilmesinin bir mühim âmîli de bu olsa gerektir ve tenkit edilmemelidir.

Nazar-ı dikkatle bu zatı ve eserlerini temaşa edenler, kemal-i takdirle tebrik ve senadan kendilerini alamamışlardır. Bilhassa mahkûm ettirilmek için sevk edildiği mahkemeler ve ehl-i vukuf, eserlerini ve hayatını tetkikten sonra, eserlerinde görünen kemalât ve güzelliği tasdik etmişlerdir. Şu hâlde, milletin en zeki ve ferasetli tabakasının, ehl-i akıl ve kalbin yarım asırdan beri devam edegelen ve gittikçe umumiyet kesb eden Said Nursî ve *Risale-i Nur* hakkındaki kanaat ve ifadeleri, gerçekten büyük bir hakikatin tezahürü olarak kabul edilmek icap eder.

Sual: Madem Allah Alîm'dir; Onun bilmesi ve iltifatı kâfidir. Ehl-i kemal büyük zatlar, daima kendilerini setretmişler. Hem bâkî bir âlemde hakikatler bütün çıplaklığıyla ortaya döküleceğine göre, ne için *Risale-i Nur*'un meziyetleri, İlâhî inayet ve ikramlar çoklukla zikredilmiş; Said Nursî'nin hizmet-i Kur'âniyesi esnasında mazhar olduğu harika muvaffakiyet ve kemalât beyan edilmiş ve

âlem: dünya, cihan.
Alîm: her şeyi hakkıyla bilen Allah.
amil: sebep.
asır: yüzyıl.
bâkî: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez, sonsuz.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
bilhassa: hususen, özellikle.
binaenaleyh: bundan dolayı.
daima: her vakit, sürekli.
ehl-i akıl ve kalp: akıl sahipleri

ve gönül ehli.
ehl-i kemal: olgun ve değerli kişiler, kemal sahibi olanlar.
ehl-i vukuf: bir mesele hakkında bilgi ve yetki sahibi olanlar, hâkimler.
elîm: çok dert ve keder veren, çok acı verici, acıklı.
eser: basılma kitap.
esna: ara, aralık, sıra, vakit, zaman, hengâm.
ferâset: anlama, sezme kabiliyeti.
hakikat: gerçek, asıl, esas.

hârîka: olağanüstü.
hizmet-i Kur'âniye: Kur'an'ın hizmeti.
ısrar: ayak direme.
ıcap: gerekme hâli, lâzım, gerekli.
ifade: anlatma, anlatım.
ikram: iyi bir armağan verme, bir şey sunma, bağış, ihسان.
ilâhî: Allah'la ilgili, Cenab-ı Hakka dair.
iltifat: güler yüzle muamele, nazik davranma, gönlü hoş

etme, teveccüh etme, iyilik etme.
inayet: yardım, ihsan, lütuf.
insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.
kâfi: yeterli.
kanaat: görüş, fikir.
kemalât: faziletler, iyilikler, kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.
kemal-i takdir: takdirin en mükemmeli.
kesb: kazanma, elde etme.
madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.
mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.
mâni: engel olma.
mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma.
meziyet: bir kişiyi başkalarından ayıran veya yücelten vasıf, üstünlük vasfı, değerlilik, yüksek karakter, fazilet.
muvaffakiyet: Allah'ın yardımıyla başarılı olma, muvaffak olma, başarıma.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
müstakim: temiz, namuslu, doğru, ahlâklı, istikamet sahibi.
nazar-ı dikkat: dikkatli bakma, dikkatli bakış.
nesr: yayım, yayın.
propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.
senâ: överek bahsetme, övme, övüş, medih.
setr: örtme, kapanma, gizleme, setretme.
sevk: gönderme, yollama.
sual: soru.
takdîrîkâr: beğenip alkışlayan, takdir eden.
takriz: övme yazısı, bir eser hakkında yazılan ve eserin başına konulan övgü yazısı.
tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.
tebrik: kutlama, uğurlu, hayırlı, mübarek olmasını dileme.
temâşâ: bakma, bakıp seyretme.
tenkit: eleştirme.
tetkik: inceleme.
tezahür: ortaya çıkma, meydana çıkma.
umumiyet: herkese ait olma.
vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.
zat: kişi, şahıs, fert.
zîkr: anılma, iyilikle anma.

bunlar ne için neşredilmiş; hatta ilmî eserlerinin bir çoğunun arkasında bu nevi takrizler konulmuş?

Cevap: Bu hususta mukni cevaplar bazı mektuplarda vardır. Bir hulâsası şudur:

Bediüzzaman'ın *Risale-i Nur*'un neşriyle hizmeti, doğrudan doğruya Kur'ân hesabınadır. İman hakikatlerinin neşri, Müslümanların imanlarının takviyesi, kuvvetlenmesi, dolayısıyla İslâm dininin teâlî etmesi, din düşmanlarının müfsit hücumlarının defedilmesi ve İslâm dininin insanlar arasında maddî ve manevî kemalâtın zübde ve hulâsası olduğunu âleme ilân etmek ve herkese kanaat-i kat'îye vermek için zikredilmiştir. Yukarıda bahsedildiği gibi, aleyhte olanlar öyle insafsızca hücumlarda bulunmuşlardır ki, Said Nursî, hadsiz muarızlara, çok kuvvetli ve kesretli düşmanlara karşı az, fakir ve zayıf olan *Risale-i Nur* talebelerine, kuvve-i maneviye, gaybî imdat, teşci, sebat ve metanet vermek için, *Risale-i Nur* hakkındaki ikram-ı İlâhî ve hizmetin makbuliyetine ait inayet-i Rabbaniyeyi zikretmiş; insafsız hücum ve asılsız iftiralara karşı mecburiyetle müdafaaya geçilmiştir.

Hem *Tarihçe-i Hayat*'a geçen bir mektubunda Bediüzzaman, "Ben itiraf ediyorum ki, böyle makbul bir eserin mazharı olmaya hiçbir vecihle liyakatim yoktur. Fakat çok ehemmiyetsiz bir çekirdekten koca dağ gibi bir ağacı halk etmek kudret-i İlâhiyenin şe'nindedir ve âdetidir ve azametine delildir. Ben kasemle temin ederim ki, *Risale-i Nur*'u senadan maksadım, Kur'ân'ın hakikatlerini

âdet: her vakit yapılan.
âlem: dünya, cihan.
aleyhte: karşısında.
azamet: büyüklük, yücelik.
bahsetme: anlatma, söyleme.
def: mâni olma, savmak, uzaklaştırma.
delil: bir davayı, meseleyi ispata yarayan şey, bürhan, beyyine.
ehemmiyet: değer, önem.
eser: basılma kitap.
fakir: zavallı, biçare, âciz.
gaybî: gayba ait, göze görünmeyenlere ait, gaypla ilgili, hazırda olmayan.
hadsiz: sınırsız, sayısız.
hakikat: asıl, esas.
halk: yaratma, yaratış.
hatta: üstelik, bile, dahî.
hulâsa: kısaca, sözün kısası.
husus: mevzu, konu.
hücum: saldırma, hamle ile ileri atılmak.
iftira: olmayan bir suçu başkasına yükleme, bühtan, ifk.
ikram-ı İlâhî: Allah'ın ikram ve ihسانی.
ilân: meydana çıkarma, belli etme, yayma, duyurma, bildirme.
ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
imdat: yardım, yardıma yetişme, zor durumda kalana yapılan yardım.
inayet-i Rabbaniye: Allah'ın inayeti.
insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.
itiraf: bir kusurunu söyleme.
kanaat-i kat'îye: kesin kanaat, varılan kesin düşünce.
kasem: yemin, and, ahdetme.
kemalât: faziletler, iyilikler, kemaller, olgunluklar, mükemmelikler.
kesretli: çokluğu olan, çok fazla.
kudret-i İlâhiye: Allah'ın kudreti, Allah'ın kudretiyle yaptığı işler, fiiller, tasarruflar.
kuvve-i maneviye: manevî güç, moral.
liyakat: lâyük olma, değerlilik, yararlılık, uygunluk.
maddî: maddeye ait, madde ile alakalı, cismanî.
makbul: genel olarak istenilen.
makbuliyet: makbullük, beğenilmiş, geçerlilik.
maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, merak.
manevî: madde dışı olan, maddî

olmayan, manaya ait.

mahzar: nail olma, şereflenme, kavuşma; nail olmuş, erişmiş, kavuşmuş.

mecburiyet: mecbur olma, mecburluk, zarurîlik durumu, zora tutulma, zorunluluk.

metanet: sağlamlık, kaviilik, metinlik, dayanıklılık.

muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.

mukni: ikna eden, inandıran, inandırıcı, kandıran.

müdafa: savunma.

müfsit: fesat çıkarıcı, fesatçı, bozucu.

neşr: yayım, yayın.

nevi: tür, çeşit.

sebat: kararlı olma, karardan vazgeçmeme, azimlilik.
senâ: överek bahsetme, övme, övüş, medih.

şe'n: hal, keyfiyet, durum, özellik, yapı, istidat.

takriz: övme yazısı, bir eser hakkında yazılan ve eserin başına konulan övgü yazısı.

takviye: kuvvetlendirme,

sağlamlaştırma.

telebe: öğrenciler, tahsil görenler.

teâlî: yükselme, yücelme, çok yüce olma.
temin: güvence, emniyet hissi verme.

teşci: cesaret verme, cesaretlendirme.

vecih: sebep, vesile.

zıkr: anma, adını anma, bildirme.

zübde: netice, sonuç, hulâsa, öz.

ve imanın rükünlerini teyit ve ispat ve neşirdir. Hâlık-ı Rahîmîme yüz binler şükür olsun ki, beni kendime beğendirmemiş, nefsimin ayıplarını ve kusurlarını bana göstermiş ve o nefs-i emmareyi başkalarına beğendirmek arzusu kalmamış. Kabir kapısında bekleyen bir adamın arkasındaki fânî dünyaya riyakârâne bakması, acınacak bir hamakattir ve dehşet verici bir hasarettir. İşte bu hâlet-i ruhiye ile, yalnız hakaik-ı imaniyenin tercümanı olan *Risale-i Nur*'un, Kur'ân'ın malı olarak meziyetlerini izhar ediyorum. Sözlerdeki hakaik ve kemalât benim değil, Kur'ân'ındır ve Kur'ân'dan tereşşuh etmiştir. Madem ben fânîyim, gideceğim; elbette bâkî olacak bir şey ve bir eser, benimle bağlanmamak gerektir ve bağlanmamalı. Evet, lezzetli üzüm salkımlarının hasiyetleri kuru çubukta aranılmaz. İşte ben de öyle kuru çubuk hükmündeyim.”

Evet, Said Nursî, *Risale-i Nur*'la dinsizliğe ve İslâmiyet aleyhindeki cereyanlara karşı giriştiği Kur'ân ve iman hizmetinde çok yardımcıları, hükümet ve milletçe teşvik ve müzaherete muhtaç iken, bilâkis çeşitli iftira, tezvîr ve ithamlarla hapse sürülmek, eserlerini imha etmek, halkı kendinden soğutmak için aleyhinde türlü isnatlar yapılmıştır. Elbette hak bildiği mesleğini, Kur'ân'ın şerefine ve Hazret-i Peygamberin nübüvvetinin teâlîsine ait hizmetini aleyhteki iftiralarından müberra kılmak için, hakikati söyleyecek, müdafaada bulunacak; faraza bazıları tarafından şahsî bir noksanlık telâkki edilse bile, umumun istifade ve saadeti için şahsî zararına da razı olacaktır.

aleyhinde: karşısında, zarana olarak.
aleyhteki: hakkındaki, zarana yönelik olarak yapılan.
arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.
bâkî: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez, sonsuz.
bilâkis: aksine, tersine, tam tersi, tersine olarak.
cereyan: fikir, sanat, siyaset hareketi.
dehşet: büyük korku hâli,

korkma, ürkme.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
eser: basılma kitap.
fânî: ölümlü, geçici.
faraza: farz edelim ki, farz edin ki, sayalım ki, ola ki.
hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.
hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hâlet-i ruhiye: insanın ruh hâli, psikolojik durum, insanın

manevî hâli, iç durumu.
Hâlık-ı Rahîm: sonsuz merhamet ve şefkat sahibi yaratıcı, Allah.
hamakat: ahmaklık, beyinsizlik, budalalık, bönlük, anlayışsızlık.
hasaret: hasar, zarar, ziyan.
hasiyet: hususi fayda, özellikle, tesir, keyfiyet.
hükümünde: değerinde, kıymetinde, yerinde.
hükümet: devlet.
iftira: olmayan bir suçu baş-

kasına yüklemek.
iman: inanma, inanç, itikat.
imha: bozma, yok etme, mahvetme, ortadan kaldırma, yıkma.
isnâd: bir şeyi bir kimseye ait gösterme.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.
itham: suçlu görme, suçlama.
izhar: açığa vurma, meydana çıkarma, aşikâr etme.
kabir: ölüleri defnetmek için kazılan çukur, mezar, sin, merkad. büyük, ulu.
kemalât: faziletler, iyilikler, kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.
kusur: eksiklik, noksan.
madem: değil mi ki.
meslek: kişinin kendi yapısına uygun bulup yürüdüğü manevî yol, aklen, kalben, amelen yürünen yol.
meziyet: üstünlük vasfı, değerlilik, fazilet.
muhtâc: ihtiyacı olan.
müberra: temize çıkmış, aklanmış.
müdafa: savunma.
müzaheret: yardım, arka çıkma.
nefs: kötülüğe sevk eden, hayırlı işlerden alıkoyan güç; kendi, şahıs.
nefs-i emmare: kötülüğü emreden nefis.
neşir: yayma, herkese duyurma, tamim.
noksan: eksiklik, kusurlu.
nübüvvet: nebilik, peygamberlik.
razi: rıza gösteren, kabul eden.
riyakârâne: ikiyüzlülükle.
rûkn: esas, kaide, prensip.
saadet: mutluluk, bahtiyarlık.
şahsî: şahsa ait, kişiye, kendine ait.
şeref: manevî büyüklük.
şükür: minnettarlık ifade etme, teşekkür.
teâlî: yükselme, yücelme, çok yüce olma.
tercüman: tercüme eden.
telâkki: kabul etme, alma, bir görüşle bakma.
tereşşuh: sızma, sızıntı yapma.
teşvik: istek uyandırma.
teyit: kuvvetlendirme, sağlamlaştırma.
tezvîr: süslü yalan söyleme.
umum: hep, bütün, cümle, herkes.

aleyhteki: zararına yönelik.
arz: ifade etme.
asla: hiç bir vakit, olması imkân-sız.
âyine: ayna, mirat.
aza: bir kuruluşa mensup, üye.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
cereyan: fikir, sanat, siyaset hareketi.
dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürkme.
ekseriyetle: daha ziyadesiyle, çoklukla, çoğunlukla.
esaret: esirlik, harp esirliği, tut-saklık.
faaliyet: durmadan çok çalışma, hareket, gayret.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
Harb-i Umumi: genel harp, umumî savaş.
hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
idare: bir işi yürütmeye, çekip çevirme.
ifa: bir işi yapma, bir işi gerçekleştirmek.
iftira: aslı olmadan birine suç yüklemek, olmayan bir suçu başkasına yüklemek, bühtan, ifk.
ikamet: oturma, bir yerde kalma.
ilân: meydana çıkarma, belli etme, yayma, duyurma, bildirme.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
iştirak: katılma, benimseme.
itibaren: den beri, ...den başlayarak, itibar ederek.
kabil: soy, nevi, sınıf, cins, tür.
kemalât: faziletler, iyilikler, kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.
Kuva-i Milliye: millî kuvvetler, İstiklâl Harbinde Anadolu'da kurulan hükümet ve bu hükümetin askerî kuvveti, millî kuvvet.
küllî: çok, büyük, çok miktarda.
külliyat: bir şeyin bütünü, bir şeyin tamamı, hepsi.
lâyık: vasıfları, nitelikleri, özü, hareket ve davranışlarıyla bir şeyi elde etmeye hak kazanmış olan.
lâzım: gerek, gerekli, lüzumlu.
lüzum: ihtiyaç, gereklilik.
maruz: bir şeyin karşısında, tesiri altında bulunan ve önünde engel ve siper bulunmayan.
Meclis-i Mebusan: mebuslar meclisi, Osmanlı devleti zamanında halk tarafından seçilen mebusların meclisi, Millet Meclisi.

Onun için, *Risale-i Nur* hakkında beyan edilen ve neşredilen senalara bu gibi noktalardan bakmak lâzımdır; yoksa hizmete zarar olur. Dar düşünce ile hareket etmek zamanında değildir. İmansızlar, kendi muzır mesleklerini, menfi ideolojilerini, sahte kahramanları, hatta İslâm düşmanlarını —onlar asla lâyük olmadığı hâlde— çeşitli methüsenâ ile insanlığın nazarına göstermeye, alkış toplamaya çalışıyorlar. Uzağa gitmeye lüzum yok; dünyayı saran dehşetli dinsizlik cereyanını idare edenler büyük kahramanlar olarak ilân edilirken, neden Müslümanlar hak dinlerini medh ü sena etmesinler, onun kemalâtını, ulviyetini neşretmesinler; Kur'ân'a âyine olan ve bu zamanın dinsizlik cereyanlarına meydan okuyup, dine en büyük hizmeti ifa eden bir eser külliyyatı ve onun muhterem, mütevâzi ve hadsiz zulümlere maruz kalmış müellifi medhedilmesin? Hâlbuki, yazılan yazılar mücerret mevzular olarak değil, ekseriyetle müdafaa kabilinden, aleyhteki iftiralara cevap olarak neşredilmiş hakikatlerdir.

Üstadın hayatı, küllî hizmeti noktasından topluca iki büyük safha arz etmektedir.

Birincisi: Doğuşundan itibaren tahsil hayatı, Van'daki ikameti, İstanbul'a gelişi, siyasî hayatı, seyahatleri, Harb-i Umumiyyeye iştiraki, Rusya'daki esareti, İstanbul'da Darü'l-Hikmeti'l-İslâmiye azalığında bulunuşu, Kuva-i Milliyyede İstanbul'daki hizmeti, Ankara'ya geleerek ilk Meclis-i Mebusandaki faaliyetleri ve kısa bir

menfi: müspet olmayan, olumsuz, hakikatin aksini iddia eden.
meslek: kişinin kendi yapısına uygun bulup yürüdüğü manevî yol, aklen, kalben, amelen yürünen yol.
methüsenâ: methedip övme.
meth: övme, birinin iyi şeylerini söyleme, sena, sitayiş.
mevzu: ele alınan, üzerinde durulan husus, bahis, konu.
muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, aziz, saygın.

muzır: zararlı, zarar veren, zarara sebep olan, zararı dokunan.
mücerret: yalnız, tek, tek başına, soyut.
müdafaa: savunma.
müellif: telif eden, yazan, yazar.
mütevâzi: tevâzu eden, alçak gönüllü olan, kibirsiz, gösterişsiz.
nazar: dikkat, bakış.
neşr: yayım, yayın.
safha: devre, merhale, evre.

senâ: överek bahsetme, övme, övüş, medih.
seyahat: yolculuk, uzun yolculuk.
siyasî: siyaset gereği olan, siyasetle ilgili, siyasete ait.
tahsil: ilim öğrenme, bilgi edinme, öğrenim.
ulviyet: ulvîlik, yücelik, yükseklik, ululuk.
zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

müddet sonra Van'a çekilip inzivayı ihtiyar etmesi gibi, her biri ayrı bir hayat sahnesi olan Üstadın hayatının bu birinci safhası, iman ve Kur'ân hizmeti itibarıyla ikinci safha hayatının mukaddemesi hükmündedir, ikinci büyük hizmetine hazırlıktır. Ömrünün ellinci senesine kaddır.

İkincisi: Van'da inzivada iken Garba nefyedilip Isparta'nın Barla nahiyesinde ikamete memur edildiği zamandan başlar ki, "Risale-i Nur'un zuhuru ve intişarıdır." Azamî ihlâs, azamî fedakârlık, azamî sadakat, metanet ve dikkat ve iktisat içinde Risale-i Nur'la giriştiği hizmet-i imaniye ve manevî cihad-ı diniyedir.

Hayatının bu ikinci safhası, Harb-i Umumî neticesinde Osmanlı hilâfetinin inkıraz bulmasıyla insanlık âleminde medeniyet-i beşeriyeyi mahveden ve semavî dinlerle mücadeleyi esas ittihaz edinen komünizm rejiminin insanıyetin yarısını istilâ ederek dünyayı dehşete saldırdığı ve memleketimizi tehdide yeltendiği ve manevî tahribatının tehlikesine maruz kaldığımız bir devreye rastlar. Bu devre, bin senedir Kur'ân'a bayraktarlık yapmış, İslâmiyete asırlarca hizmet etmiş kahraman bir millet için dikkatle incelenmesi lâzım gelen bir devredir.

Üstad, *Risale-i Nur*'u telif ederken, Kur'ân'ın i'cazî lem'aları olan bu eserlerin her taife-i insaniyede inkişaf edeceğini, dinsizliğin memleketimizi istilâsına mâni olacağını, memleket ve millet için bir sedd-i Kur'ânî vazifesini göreceğini, *Risale-i Nur* hizmetinin umumiyet kesb

tek başına yaşama, dünya işlerinden vaz geçme, dünyadan el-etek çekme.

istilâ: ele geçirme, bir şeye hakim olma.

itibarıyla: yönüyle.

ittihaz: kabul etme, sayma, tutma, addetme.

kesb: elde etme, kazanma.

lâzım: gerek, gerekli, lüzumlu.

lem'a: parıldı, parlayış, parlama.

mahv: yok, etme, ortadan kaldırma, harap etme, perişan etme.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

mâni: engel, özür.

maruz: bir şeyin karşısında, tesiri altında bulunan ve önünde engel ve siper bulunmayan.

medeniyet-i beşeriyeye: insanlığın medeniyeti.

memleket: bir devletin toprağı, ülke, yurt, vatan, diyar.

memur: emir ile hareket eden, emir altında olan, bir amirin emri ile hareket eden kimse.

metanet: sağlamlık, kavilik, metinlik, dayanıklılık.

mukaddeme: başta ve asıl maksada girmeden önce söylenen veya yazılan şey, ilk söz, önsöz, başlangıç, giriş, dibace, medhal.

mücadele: savaşıma, savaş, iki taraf arasında kıyasıya yapılan üstün gelme çatışması, kavga.

müddet: vakit, zaman, süre, bir şeyin devam ettiği zaman parçası.

nahiye: idarî teşkilatlanmada kaza ile köy arasındaki kademe.

nefy: sürme, sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme.

netice: sonuç, son.

ömür: ömür, yaşama, yaşayış, hayat.

sadakat: bağlılık, doğruluk.

safha: devre, merhale, evre.

sedd-i Kur'ânî: Kur'ân'a ait set, Kur'ân'ın yıkılmaz seddi, kalesi.

semavi: Allah tarafından olan, ilâhî.

tahribat: tahripler, yıkip bozmalarda.

taife-i insaniye: insana ait taife.

tehdit: gözdağı verme, birisini korkutma, birinin gözünü korkutma, korku verme, gözdağı.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.

umumiyet: umumî olma hâli, umumîlik, bir şeyin herkese ait olması, genellik.

vazife: yapılması gereken iş, görev.

zuhur: meydana çıkma, ortaya çıkma.

âlem: dünya, cihan.

asır: yüzyıl.

azamî: en fazla, en çok, nihayet derecede.

bayraktar: bayrak taşıyan, alemdar.

cihad-ı diniye: din için savaşmak, dinî cihat.

dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürkme.

devre: dönem.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, fedâ eden.

garp: batı.

Harb-i Umumî: Birinci Dünya Savaşı.

hilâfet: halifelik.

hizmet-i imaniye: iman ve Kur'ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmî delillerle anlaşılmasına hizmet etme.

hükümünde: yerinde.

i'cazi: mucize olan, mucizeli.

ihlâs: bir işi sırf Allah rızası için yapma.

ihtiyar: seçme, tercih, irade.

ikamet: oturma, bir yerde

kalma.

iktisâd: aşırı davranmama, her hususta itidal üzere bulunma.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

inkıraz: sönme, yok olma, tükenme, bitme.

inkışaf: keşfolunma.

insaniyet: insanlık, bütün insanlar.

intişar: yayılma, dağılma, neşrolunma.

inziva: bir köşeye çekilme,

ahlâk: insanın yaratılıştan gelen hususiyetleri ile Kur'ân-ı Kerim ve sünnet-i şerifte sınırlan çizilen ka-idelerin hayata geçirilmesiyle ka-zanılan iyi ve güzel davranışların bütünü.

alem: simge, nişan, alâmet.

âsâr: eserler, bir yazarın yazdıkları.

asır: yüzyıl.

cihâdeğer: cihan kıymetinde. çok kıymetli.

fedakâr: kendini veya şahsî men-faatlerini hiçe sayan, feda eden.

feveran: kaynama, fıskırma (da-man).

hakikat: asıl, esas.

hakikat-i Kur'âniye: Kur'ân'ın aslı, mahiyeti.

hamiyet-i İslâmiye: İslâmiyet için İslâmî gayeler uğruna fedakârlıkta bulunma, çalışma.

hikmet: yüksek bilgi.

hissiyat: hisler, duygular.

hitap: birine söz söyleme, sözü biri üzerine çevirme.

iman: inanma, inanç, itikat, tas-dik.

insanîyet-i kübra: en büyük in-sanlık.

intişar: yayılma, dağılma, neşre-lunma.

istifade: faydalanma, yararlan-ma, yarar sağlama.

izhar: açığa vurma, meydana çı-karma, aşikâr etme.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve su-resinde sayısız hikmet ve fayda-lar bulunan Kur'ân.

Kur'âni: Kur'ân'a ait, Kur'ân'dan gelen.

Maarif dairesi: eğitim bakanlığı.

maddeten: maddî olarak.

maddî: maddeye ait, madde ile alâkalı, cismanî.

mahsus: başkasında bulunma-yan, bir şeye veya kişiye has olan.

mana: anlam.

manen: iç varlık bakımından, duygucu, gönülce, yürekçe, ruh-ça, mana itibarıyla, manaca.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

manzume: eser.

mazi: geçmiş zaman, yaşanılan-dan önceki zaman.

menfaat: fayda, kâr, gelir, ihtiyaç karşılığı olan şey.

meşrep: gidış, hareket tarzı, tavır, tutum, meslek.

edip, Türk milletinin yine İslâmiyetin kahraman bir ordu-su ve fedakârı olacağını, *Risale-i Nur*'un neşri ve ileride resmen intişarı milletçe benimsenmesi ve Maarif dairesi-nin hakikat-i Kur'âniyeye yapışması neticesi, maddeten ve manen milletin terakki edeceğini, İslâmiyetin büyük kuvvet bulacağını zikretmiştir.

Risale-i Nur bir alemdir, ürvandır; bu zamanda zuhur eden Kur'ânî hakikatler manzumesidir; necip milletimi-zin, insanîyet-i kübra olan İslâmiyete sarılması, yep yeni bir ruh ve taze bir iman aşkı ve heyecanı içinde uyanma-sının ifadesidir; içinde bulunduğumuz asrın değıştirdiği hayat şartları ve yeni bir dünya nizamı ve görüşü karşı-sında imanın tahkim ve takviyesi ile feveran eden hamiyet-i İslâmiyenin manasıdır; mütenebbih kalpleri iman ve muhabbet-i Nebevî ile coşkun ve cihâdeğer şeref-i inti-sabıyla serefrac fedakârların yetişmesi ve bu milletin ma-zisine mütenasip kahramanlığı, yüksek iman ve ahlâkı iz-har etmesi işaretidir.

Bediüzzaman, *Risale-i Nur*'u, hiçbir makam ve meşre-bin tesiri altında kalmadan, maddî-manevî hiçbir menfa-at ve hissiyat karışmadan, doğrudan doğruya Kur'ân-ı Hakîmin umumun istifade edebileceği ve umuma hitap eden hakikatlerini tefsir etmiş, bu hakikatlerin tercü-manlığını yapmıştır. Telif ettiği âsârından herkes istifade edebilmektedir. Bir taifeye, bir sınıf halka mahsus değıl-dir. Bu *Tarihçe-i Hayat*, okuyucuların nazarını, bu zamanda Kur'ân'ın hikmet nurları olan *Risale-i Nur*'a çe-virip, ondan istifadeyi gösterecektir. Said Nursî ise

muhabbet-i Nebevî: Pey-gamber sevgisi.

mütenasip: orantılı, nispetli.

mütenebbih: uyanan, uyan-mış, uyanık.

nazar: dikkat.

necip: asil, soylu, temiz.

neşr: dağıtma, yayma, sac-ma, serpmeye.

netice: sonuç.

nizam: düzen, kanun, kaide.

nur: aydınlık, parıltı, parlaklık,

ziya, ışık, şule.

resmen: resmî olarak, resmî

sekiide, devlet adına, devlet tarafından.

serefrac: benzerlerinden üstün olan, başta gelen, seçkin.

şeref-i intisap: bağlanma, ka-tılma şerefi.

tahkim: kuvvetlendirme, sağ-lamlaştırma, muhkem hale getirme.

taife: kavim, kabile.

takviye: kuvvetlendirme, sağlamlaştırma.

tefsir: açıklama, tamamen açıklama, izah.

telif: kitap yazma, eser orta-ya koyma.

terakki: ilerleme, gelişme.

tercüman: tercüme eden,

başka bir dilde yazılmış veya söylenmiş bir şeyi yine başka dile çeviren, çevirici, dilmaç.

tesir: etki.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

ünvan: ad, isim, lâkap.

zîkr: bildirme, bildirilme.

zuhur: görünme, meydana çıkma.

Kur'an'ın hizmetinde fedakârâne çalışmış, sünnet-i Peygamberiye ittiba etmiş, numune-i imtisal bir zat olarak görünmektedir.

Tarihçe-i Hayat'ta geçen bazı mektuplardan anlaşılacağı üzere, Said Nursî, bir zamanlar felsefe mesleğinde çok ileri gitmiş; sonra, Kur'an-ı Hakîm'in irşadıyla hak ve hakikate erişmiş ve bu zamanda fen ve felsefe ile iştiغال edip şek ve şüphelere maruz kalanları, akli delillerle şüphelerden kurtaracak eserler telif etmiştir.

Risale-i Nur'un yolu, mesleği, bu zamandaki hayat şartlarına, insanların ahval-i ruhiyelerine göre en selâmetli, en kısa ve umumî bir cadde-i Kur'an'dır. Serapa ilim ve tefekkür üzerine gitmektedir. İçtimâî hayatta çeşitli hizmetler gören fertlerin istifadesi büyüktür.

Risale-i Nur'u okuyan ve ondan ders alarak tefekkür-ü imaniyeyi kazananlar, dünyevî vazife ve mesleklerini, ahiret hayatına ve ebedî saadete vesile yaparak büyük bahtiyarlığa erişecektir. İslâm dinindeki bu büyük hakikati derk eden münevverler, elbette, hak dininin hizmetini büyük bir saadete deruhte edecekler, hakikati arayan, fakat bulamayan insanlığa da neşre çalışacaklar. Evet, talebe, profesör, mebus, kim olursa olsun, mes'uliyet dairesi olanlar, muhitini tenvir ile mükelleftir. Bir vilâyet, hatta bir memleketin saadet ve selâmeti, tenvir ve irşad ile mükellef olanlar, elbette çok daha ziyade müteyakkız davranmak mecburiyetindedirler.

Said Nursî, *Risale-i Nur*'la bu millete en büyük hizmeti, iyiliği yapmıştır. Mukabilinde, şahsı için bir teşekkür

ahiret: öbür dünya.
ahval-i ruhiye: ruh hâlleri, psikolojik hâller ve durumlar.
akli: akla dayanan.
bahtiyar: bahtlı, talihi, mes'ut, mutlu.
cadde-i Kur'an: Kur'an yolu.
delil: bir davayı, meseleyi ispata yarayan şey, bürhan, beyyine.
derk: anlama, kavrama.
deruhte: üstüne alma, yüklenme, kendini vazifeli bilme.
dünyevî: dünyaya ait, dünya

ile ilgili.
ebedî: ebede mensup, zevalsiz, sonu olmayan, sürekli, hiç son bulmayacak şekilde süren.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
eser: basılma kitap.
fedakârane: fedakârca, fedakârlıklı.
felsefe: hikmet bilgisi.
fert: şahıs, kişi.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hatta: üstelik, dahi.

İçtimâî: toplumla alâkalı.
ilim: bilme, bilgi, bilgi.
irşat: doğru yolu gösterme.
istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.
İştigal: meşgul olma.
ittiba: tâbi olma, uyma, arkasından gitme, itaat etme.
Kur'an-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'an.
maruz: bir şeyin karşısında, tesiri altında bulunan ve önünde engel ve siper bulun-

mayan.

mebus: halk tarafından seçilerek meclise gönderilen, milletvekili.

mecburiyet: mecburluk, zorunluluk.

memleket: bir devletin toprağı, ülke, yurt, vatan, diyar.

meslek: gidış, usul, tarz.

mes'uliyet: mes'ul olma hâli, mes'ullük, sorumluluk, yaptığı iş ve hareketten hesap vermeye mecbur olus.

muhit: bir kimsenin sürekli ilişkide bulunduğu insanlar topluluğı. çevre.

mukabil: karşılık olarak, karşılığında.

mükellef: bir şeyi yapmaya, bir şeyi ödemeye mecbur olan, vazifeli, muvazzaf.

münevver: bilgili, kültürlü kimse, aydın.

müteyakkız: uyanık.

neşr: dağıtma, yayma.

numune-i imtisal: örnek alınacak şekildeki nümune, örnek nümune.

profesör: üniversitede ders veren hoca.

saadet: mutluluk, kutluluk, bahtiyarlık, mes'ut olma.

selâmet: kurtuluş, dert, sıkıntı, kusur, noksanlık ile korku ve endişeden uzak olma.

serapa: tamamıyla, bütünüyle, bütün, hep.

sünnet-i Peygamberî: Peygamber sünneti, Hz. Peygambere ait sünnet.

şahıs: insanın kendi nefsi, kendi varlığı, nefis, zat.

şek: şüphe, zan, tereddüt.

talebe: öğrenciler, tahsil görenler.

tefekkür: maksadı kavramak için düşünme.

tefekkür-i imaniye: imanı meselelerin düşünülmesi.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.

tenvir: bilgi verme, aydınlatma.

teşekkür: yapılan bir iyilik karşısında minnet.

umumî: herkese ait.

vazife: yapılması gereken iş, görev.

vesile: yol, vasıta.

vilâyet: il.

zat: kişi, şahıs, fert.

ziyade: çok, fazla, artık.

âcizâne: âciz ve güçsüz bir şekilde.

alâmet: iz, belirti, işaret, nişan.

aleyhindeki: zararına olan.

ashap: arkadaşlar; büyük bir meslek veya mezhep sahibine uyanlar.

bahtiyar: bahtlı, talihi, mes'ut, mutlu.

basiret: kalp gözüyle görme, doğru ve ölçülü görüş.

cereyan: fikir, sanat, siyaset hareketi.

cihet: sebep, vesile, mucip, bahane.

dünyevî: dünyaya ait, dünya ile ilgili.

elzem: daha (en, pek) lâzım, lüzumlu, gerekli.

eser: basılma kitap.

faaliyet: durmadan çok çalışma, hareket, gayret.

gaye: maksat, meram, hedef.

gerçi: öyle ise de, her ne kadar.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hakikî: gerçek, sahici.

havi: içine alan, kaplayan, cami, biriktirici, kuşatan, ihtiva eden.

ihtar: hatırlatma, bir konuda hatırlatma yapma.

ilân: meydana çıkarma, belli etme, yayma, duyurma, bildirme.

iltihak: karışma, katılma, eklenme, sonradan girme.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.

istikbal: gelecek, gelecek zaman, ati.

kafile: birlikte yolculuk eden topluluk.

mahiyet: bir şeyin aslı, esası, hakikati, nitelik, tabiat.

maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.

matuf: eğilmiş, bir tarafa doğru dönmüş, yönelmis.

dahi istemiyor. Gerçi şahsına tevcih edilen yüksek medih ve tavsifatı havi mektuplar var; bunları, okuyucuların Nurlardan istifadelerine bir alâmet olduğu cihetle, *Risale-i Nur* hesabına kabul etmiş. Hakikatte Said Nursî'nin bu milletten, gençlikten istediği, imanla dünyevî ve uhrevî saadeti kazanmalarıdır. Bunun için, Kur'an'ın bu zamana ait dersi olan *Risale-i Nur*'u esas tutup her yerde, her dairede neşrini, iman hakikatlerinin öğrenilmesini istemektedir. Kendisi, defalarca bu millet ve memleket aleyhindeki cereyanlara karşı yegâne çarenin *Risale-i Nur* olduğunu ihtar etmekte ve müjdelemektedir.

Üstadın rıza-i İlâhîye matuf hizmet, hareket ve faaliyetlerini başka maksat ve gayelere yorumlamak isteyenler, ancak basiretsizliklerini ilân ediyorlar.

İnsanın yüksek mahiyet ve ruhunun istediği hakikî sadet, ancak Kur'an'ın gösterdiği yolda ve rıza-i İlâhînin parıldadığı ufuktur. Bediüzzaman, *Risale-i Nur*'la insanlığa bu yolu ve bu ufku göstermekte, sırat-ı müstakim ashabının nurlu kafilesine iltihak etmenin insan için elzem olduğunu duyurmakta ve ispat etmektedir.

İşte biz, âcizâne hazırladığımız bu eserle, bu hakikate bir nebze hizmet etmek istedik. İstikbalin münevver bahçiyarlarına bir mehaz olarak bu eseri neşrediyoruz. Daha derin ve geniş bir tarihçe hazırlanması dileğimizdir.

Hazırlayanlar

۱ وَمِنَ اللَّهِ التَّوْفِيقُ وَالْهُدَايَةُ

1. Muvaffakiyet hidayet Allah'tandır.

mehaz: kaynak, menba.

memleket: bir devletin top-rağı, ülke, yurt, vatan, diyar.

meth: övme, birinin iyi şeylerini söyleme, sena, sitayiş.

muvaqqiyet: Allah'ın yardımıyla başarılı olma, muvaffak olma, başarıma.

müjde: sevindirici haber, iyi haber, muştu, beşaret.

münevver: bilgili, kültürlü kimse, aydın.

nebz: bir parça, az şey, az miktar, azıcık.

neşr: dağıtma, yayma, saçma, serpmeye, yayınlama.

nur: aydınlık, parlantı, parlaklık, ziya, ışık, şule.

rıza-i İlâhî: Allah'ın rızası, hoşnutluğu.

saadet: mutluluk, kutluluk, bahtiyarlık, mes'ut olma.

sırat-ı müstakim: Allah'ın gösterdiği hidayet yolu.

şahıs: insanın kendi nefsi, kendi varlığı, nefis, zat.

tavsifat: tavsifler, vasıflandırmalar, sıfatlanma.

tevcih: belirli bir yöne dön-dürme, çevirme.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait, ahiret âlemiyle ilgili.

yegâne: biricik, tek, yalnız.

❁❁❁
Birinci Kısım
İlk Hayatı
❁❁❁

Bediüzzaman Said Nursî, (Rumî 1293) tarihinde Bitlis vilâyetine bağlı Hizan kazasının İsparit nahiyesinin Nurs köyünde doğmuştur. Babasının adı Mirza, anasının adı Nuriye'dir. Dokuz yaşına kadar peder ve validesinin yanında kaldı. O esnada, bir hâlet-i ruhiye, tahsilde bulunan büyük biraderi Molla Abdullah'ın ilimden ne derece feyizyab olduğunu tetkike sevk etti. Molla Abdullah'ın, gittikçe tekâmül ederek köydeki okumamış arkadaşlarından okumakla tezahür eden meziyetini düşünüp hayran kaldı. Bunun üzerine ciddî bir şevk ile tahsili gözüne aldı ve bu niyetle nahiyeleri İsparit ocağı dahilinde bulunan Tağ köyünde Molla Mehmed Emin Efendinin medresesine gitti. Fakat fazla duramadı. Hâlet-i fitriyeleri icabı, daima izzetini **(HAŞİYE)** koruması ve hatta

HAŞİYE: Molla Said'de küçük yaşta görülen bu izzet, nefse muhabbetten gelmiyordu. Kader-i İllâhî, istikbalde i'lâ-i kelimetullah vazifesini inayetiyle vereceği bir abdine, o vazifeyi bihakkın ifası için lâzım olacak hasletlerden biri olan izzet-i ilmiyeyi vermişti. Molla Said, henüz o zaman bunun mahiyet ve hikmetini belki bilemiyordu, fakat zaman gösterdi ki, şimdi muhteşem bir ağaç mahiyetini alan Risale-i Nur'un muazzam ve geniş hizmetinin levazimatından olan izzet-i ilmiyeyi Cenab-ı Hak Molla Said'in ruhunda, tâ o zaman küçük bir çekirdek olarak dercetmişti.

abd: kul.
amirâne: emrederek, emredencesine.
bihakkın: tamamıyla, hakkıyla.
birader: erkek kardeş.
Cenab-ı Hak: Allah.
çekirdek: bir şeyin esası, özü.
dahil: iç, içeri.
derç etmek: yerleştirmek, sokmak.
derece: değer, miktar.
esna: sıra, zaman.

feyizyab olmak: feyiz bulmak.
hâlet-i fitriye: doğuştan gelen nitelik.
hâlet-i ruhiye: insanın ruh hâli.
haslet: güzel huy, iyi özellik.
hayran kalmak: çok beğenmek.
hikmet: herkesin bilmediği gizli sebep.
hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma.
icap: gerekme hali.

ifa: bir işi yapma, bir işi gerçekleştirme.
i'lâ-yı kelimetullah vazifesi: Allah'ın adını, Allah'ın birliğini yükseltme, yüceltme yükümlülüğü.
ilim: bilim.
inayet: yardım, ihsan, lütuf.
istikbal: gelecek.
izzet: itibar, şeref.
izzet-i ilmiye: ilmin gerektirdiği vakar, haysiyet, şeref ve ağırbaşlılık.

kader-i illâhî: ilâhî kader, Allah'ın kader kanunu.
kaza: ilçe.
levazimat: lüzumlu maddeler, ihtiyaç maddeleri.
mahiyet: bir şeyin aslı, esası, hakikati.
medrese: İslâm dünyasında düzenli öğretim kuruluşu, mektep.
meziyet: değerlilik, yüksek karakter, fazilet.
muazzam: ehemmiyetli, önemli.
muhabbet: sevgi.
muhteşem: ihtişamlı, görkemli, yüce, büyük.
nahiye: idarî teşkilâtlanmada kaza ile köy arasındaki kademe.
niyet: maksat, meram.
peder: baba.
Rumî: Osmanlı devletinde malî işlerde kullanılan güneş takvimi.
sevk etmek: yöneltmek.
şevk: şiddetli arzu ve heves.
tahsil: öğrenim.
tekâmül etmek: kernal bulmak, olgunlaşmak.
tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.
tezahür etmek: ortaya çıkmak, belirmek.
valide: anne.
vilâyet: il.

amirâne söylenen küçük bir söze dahi tahammül edemesi medreseden ayrılmasına sebep oldu. Tekrar Nurs'a döndü. Nurs'ta ayrıca bir medrese olmadığından, dersini büyük biraderinin haftada bir defa sılaya geldiği günlere hasrederdi. Bir müddet sonra Pirmis karyesine, sonra Hizan şeyhinin yaylasına gitti. Burada da tahakküme tahammülsüzlüğü, dört talebe ile geçinmemesine sebep oldu. Bu dört talebe, birleşip kendisini daima taciz ettiklerinden, bir gün Şeyh Seyyid Nur Muhammed Hazretlerinin huzuruna çıkıp, izhar-ı acz ile arkadaşlarını şikâyet etmeyerek şöyle dedi:

“Şeyh Efendi, bunlara söyleyiniz, benimle dövüştükleri vakit dördü birden olmasınlar, ikişer ikişer gelsinler.”

Seyyid Nur Muhammed, küçük Said'in bu mertliğinden hoşlanarak, “Sen benim talebemsin; kimse sana ilâzemez” buyurdu.

Bu hâdiseden sonra “Şeyh Talebesi” diye yad edildi. Burada bir müddet kaldıktan sonra, biraderi Molla Abdullah ile beraber Nurşin köyüne geldiler. Yaz olması dolayısıyla, ahali ve talebelerle birlikte Şeyhan Yaylasına gittiler. Orada, biraderi Molla Abdullah ile bir gün dövüşmüş; Tağî Medresesi müderrisi Mehmed Emin Efendi, küçük Said'e, “Ne için kardeşinin emrinden çıkıyorsun?” diye işe karışmış.

Buldukları medrese, meşhur Şeyh Abdurrahman Hazretlerinin olması dolayısıyla, hocasına şu yolda cevap verir:

ahali: bir memlekette yaşayanlar, halk.
amirâne: emrederek, emredercesine.
birader: erkek kardeş.
daima: her vakit, sürekli, her zaman.
emir: buyruk.
hâdis: vakia, olay.
hasretmek: zaman ayırmak.
hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.
Hizan: Bitlis'e bağlı bir ilçe ismi.

hoca: öğretmen.
huzur: karşı, makam.
izhar-ı acz: aczini gösterme, gücü yetmez olduğunu ortaya koyma.
karye: köy.
medrese: İslâm dünyasında düzenli öğretim kuruluşu, mektep.
mertlik: özü, sözü doğruluk, yiğitlik.
meşhur: tanınmış, ünlü.

müddet: zaman, süre.
müderris: medrese hocası.
seyyid: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) torunu Hz. Hasan'ın soyundan olan kimse.
sılaya gelmek: vatanını ve yakınlarını ziyaret etmek.
şeyh: bir tarikatta en üst mertebeye ulaşmış kimse.
şikâyet etmek: dert yanmak, yakınmak.

taciz etmek: rahatsız etmek, huzursuz kılmak.
tahakküm: zorla hükmetme, hükmü altına alma.
tahammül etmek: sabır göstermek.
tahammülsüzlük: sabrede-memezlik, sabır göstereme-mezlik.
talebe: öğrenciler.
yad edilmek: anılmak.
yaıla: dağ yazlığı.

“Efendim, şu tekkede bulunmak hasebiyle, siz de benim gibi talebesiniz. Şu hâlde burada hocalık hakkınız yoktur” diyerek, gündüz vakti bile herkesin güçlkle geçebileceği cesim bir ormandan geceleyin geçerek Nurşin’e gelir.

Şarkî Anadolu’da medrese teşkilâtındaki hususiyetlerden birisi şudur ki: İcazet almış bir âlim, istediği köyde hasbetenillâh bir medrese açar; medrese talebelerinin ihtiyacı, iktidarı olursa medrese sahibi tarafından, iktidarı yoksa halk tarafından temin edilir. Hoca meccanen ders verir; talebelerin iâşe ve levazımâtını da halk deruhte ederdi. Bunların içinde yalnız Molla Said, hiçbir suretle zekât almıyordu. Zekât ve başkasının eser-i minneti olan bir parayı kat’iyen kabul etmiyordu. (HAŞİYE)

Nurşin’de bir müddet kaldıktan sonra Hizan’a döndü. Sonra medrese hayatını terk ederek, pederinin yanına geldi ve bahara kadar evde kaldı. O sırada şöyle bir rüya görür:

Kıyamet kopmuş, kâinat yeniden dirilmiş. Molla Said, Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmı nasıl ziyaret edebileceğini düşünür. Nihayet Sırat Köprüsünün başına gidip durmak hatırına gelir. “Herkes oradan geçer, ben de

HAŞİYE: Zekât ve sadaka ve mukabilsiz hiçbir şey almadığının sebep ve hikmeti, Risale-i Nur’dan İkinci Mektup ve sair risalelerde beyan edilmiştir. Evet, Molla Said’in istikbalde Risale-i Nur’la göreceği hizmet-i imaniyeyi kemal-i ihlâsla ifası ve bu hizmetin meydana gelebilmesi için “Uhrevî hizmetin mukabilinde hiçbir şey talep etmemek” olan kudsî düsturun icmalî bir fihristesi, daha küçük yaşında iken rahmet-i İlähiye tarafından ruhunda yerleştirilmişti.

aleyhissalâtü vesselâm: Salât ve selâm onun üzerine olsun.
âlim: ilim adamı.
beyan etmek: anlatmak, izah etmek.
cesim: kocaman, çok büyük.
deruhte etmek: üstüne almak, yüklenmek.
düstur: kanun, kaide.
eser-i minnet: minnet eseri, iyilik görmüş olmanın izi.

fihriste: bir kitapta veya bir dükkânda bulunan şeyleri sırayla gösteren liste.
hasbetenillah: karşılık istemeksizin.
haseb: dolayı, gereğince.
hatıra gelmek: akla gelmek.
hikmet: herkesin bilmediği gizli sebep.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur’ân hakikatlerinin ikna

edici ve ilmî delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
hoca: öğretmen.
hususiyet: özellik.
iâşe: yedirip içirme.
icazet: diploma, yetki belgesi.
icmalî: topluca, tafsilsiz, kısa.
ifa: bir işi gerçekleştirme.
iktidarı olmak: gücü yetmek, yapabilmek.
istikbal: gelecek.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı.
kat’iyen: asla.
kemal-i ihlâs: mükemmel ve kususursuz samimiyet.
kıyamet: kâinatın ölümünden sonra, bütün ölülerin dirilip ayağa kalkmaları, mahşerde toplanmaları.
kudsî: mukaddes, kutlu, aziz.
levazımât: ihtiyaç maddeleri.
meccanen: parasız, ücretsiz olarak.
medrese: İslâm dünyasında düzenli öğretim kuruluşu, mektep.
mukabil: karşılık.
müddet: süre, zaman.
nihayet: en sonunda.
peder: baba.
rahmet-i İlähiye: Allah’ın sonsuz rahmeti.
ruh: karakter, yaratılış.
sadaka: Allah rızası için ihtiyaç sahibi fakirlere yapılan yardım.
sair: diğer, başka.
Sırat Köprüsü: İslâm akaidinde, Cehennem üzerine çekilmiş olduğuna inanılan, kıldan ince kılıçtan keskin, geceden karanlık gibi mecazî ifadelerle vasıflandırılan, mahiyetini tam olarak kavrayamadığımız köprü.
suret: şekil.
Şarkî Anadolu: Doğu Anadolu.
talebe: öğrenciler.
talep etmek: istemek, dilemek.
tekke: zikir yeri, tarikat evi.
temin etmek: karşılamak.
terk etmek: bırakmak.
teşkilât: kuruluşlar.
uhrevî: ahirete dair.
zekât: İslâmın beş şartından biri olan, mal ve paranın paklığını ve helâllüğünü sağlamak üzere, Allah için malın belli bir kısmının her yıl zekât verilebilecek kimselere dağıtılması.
ziyaret etmek: görmeye gitmek.

orada beklerim” der ve Sırat Köprüsünün başına gider. Bütün peygamberan-ı izam hazeratını birer birer ziyaret eder; Peygamber Efendimizi de ziyarete mazhar olunca uyanır.

Artık bu rüyadan aldığı feyiz, tahsil-i ilim için **(HAŞİYE)** büyük bir şevk uyandırır. Pederinden izin alarak, tahsil yapmak üzere Arvas nahiyesine gider. Burada icra-i tedris eden meşhur Molla Mehmed Emin Efendi, kendisine ders vermeye tenezzül etmeyip, talebelerinden birisine okutmasını tavsiye edince, izzetine ağır gelir.

Bir gün, bu meşhur müderris camide ders okutmakta iken, Molla Said itiraz ederek, “Efendim, öyle değil” hitabında bulunur; okutmasına tenezzül etmediğini hatırlatır.

Orada bir müddet kaldıktan sonra, Mir Hasan Veli Medresesine gitti. Aşağı derecede okuyan yeni talebelere ehemmiyet verilmemek bu medresenin âdeti olduğunu anlayınca, sıra ile okunması icap eden yedi ders kitabını terk ederek, sekizinci kitaptan okuduğunu söyledi.

Birkaç gün sonra Vastan kasabasına gitti ise de, orada tebdil-i hava için ancak bir ay kadar kaldı. Bilâhère Molla Mehmed isminde bir zatın refakatinde Erzurum

HAŞİYE: Tarihçe-i Hayat’ında yazılmamış o rüyada mazhar olduğu bir hakikati sonradan şöyle anladık ki: Molla Said Hazret-i Peygamberden ilim talebinde bulunmasına karşılık, Hazret-i Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, ümmetinden sual sormamak şartıyla ilm-i Kur’ân’ın talim edileceğini tebliğ etmişler. Aynen bu hakikat hayatında tezahür etmiş; daha sabavetinde iken bir allâme-i asır olarak tanınmış ve kat’iyen kimseye sual sormamış, fakat sorulan bütün suallere mutlaka cevap vermiştir.

âdet: alışkanlık.
Aleyhissalâtü Vesselâm: Salât ve selâm onun üzerine olsun.
allâme-i asır: asrın en büyük âlimi.
bilâhère: sonra, sonraları.
derece: mertebe, kademe.
ehemmiyet vermek: değer vermek.
feyiz: Allah’ın kuluna bağışladığı marifet ve dinî heyecan.
hakikat: gerçek, bir şeyin aslı ve esası.
hazerat: hazretler.
hitapta bulunmak: bir gruba veya bir topluluğa karşı konuşmak.
icap etmek: gerekmek.
icra-i tedris: ders alma.
ilim: kâinat içinde meydana gelen olayların sebep, oluş, sonuç ve tesirleri konusunda, aklın ölçüleri çerçevesinde tahsil ve tecrübe ile edinilen doğru bilgi, bilim.
ilm-i Kur’ân: Kur’ân ilmi.
izzet: itibar, şeref.
kasaba: şehirden küçük, köyden büyük, henüz kırsal özelliklerini yitirmemiş olan yerleşim merkezi.
kat’iyen: hiçbir zaman, asla.
mazhar olmak: nail olmak, şeref lenmek.
medrese: İslâm dünyasında düzenli öğretim kuruluşu, mektep.
meşhur: tanınmış, ünlü.
müddet: zaman, süre.

müderris: medrese hocası.
nahiye: idarî teşkilâtlanmada kaza ile köy arasındaki kademe.
peder: baba.
peygamberan-ı izam: büyük peygamberler.
sabavet: çocukluk.
Sırat Köprüsü: İslâm akaidinde, Cehennem üzerine çekilmiş olduğuna inanılan, kıldan ince kılıçtan keskin, geçeden karanlık gibi mecazi ifadelerle vasıflandırılan, mahiyetini

tam olarak kavrayamadığımız köprü.
sual: soru.
şevk: aşırı istek ve heves.
tahsil: öğrenme.
tahsil-i ilim: ilim öğrenme.
talebe: öğrenciler.
talepte bulunmak: istemek, dilemek.
talim etmek: öğretmek, yetiştirmek.
tarihçe-i hayat: bir kimsenin hayatını anlatan kitap, biyografî.

tavsiye etmek: öğütlemek.
tebdil-i hava: hava değişikliği.
tebliğ etmek: müjdelemek.
tenezzül etmek: alçakgönüllülük göstermek.
terk etmek: bırakmak.
tezahür etmek: zuhur etmek, görünmek.
ümmet: Müslümanların tamamı.
ziyaret: görmeye gitme.

vilâyetine tâbi Bayezit'e hareket etti. Hakikî tahsiline işte bu tarihte başlar. Bu zamana kadar hep "sarf" ve "nahiv" mebadileriyle meşgul olmuştu ve "izhar"a kadar okumuştur. Bayezit'te Şeyh Mehmed Celâlî Hazretlerinin nezdinde yaptığı bu hakikî ve ciddi tahsili üç ay kadar devam etmiştir. Fakat pek gariptir. Zira Şarkî Anadolu usul-i tedrisiyle, *Molla Cami*'den, nihayete kadar ikmal-i nüsah etti. Buna da, her kitaptan bir veya iki ders, nihayet on ders tederrüs etmekle muvaffak oldu ve mütebakisini terk eyledi. Hocası Şeyh Mehmed Celâlî Hazretleri ne için böyle yaptığını sorulduğunda, Molla Said cevaben, "Bu kadar kitabı okuyup anlamaya muktedir değilim. Ancak, bu kitaplar bir mücevherat kutusudur; anahtarını sizdedir. Yalnız sizden şu kutuların içinde ne bulunduğunu göstermenizin istirhamındayım. Yani, bu kitapların neden bahsettiklerini anlayayım da, bilahare tab'ima muvafık olanlara çalışırım," demiştir.

Maksadı ise, esasen kendisinde fitraten mevcut bulunan icat ve teceddüt fikrini medrese usullerinde göstermek ve bir teceddüt vücuda getirmek **(HAŞİYE)** ve bir sürü haşiye ve şerhlerle vakit zayi etmemektir. Bu suretle,

HAŞİYE: Yirmi üç senede telifi tamamlanan ve yüz otuz kitaptan müteşekkil *Risale-i Nur* adlı eserleriyle, ilm-i kelâm sahasında bir teceddüt yaptığı görülmüştür.

Evet, kendisi, on beş sene tahsili lâzım gelen ilmi üç ayda elde etmesi, gaybî bir işarettir ki:

"Bir zaman gelecek, on beş sene değil, bir sene bile ilm-i iman dersini alacak medreseler ele geçmeyecek. İşte o zamanda, müştaklara on beş

bilâhere: sonra, sonraları.

cevaben: cevap olarak.

esasen: aslında.

eser: kitap.

fitraten: yaratılıştan, yaratılış itibarıyla.

fikir: düşünce.

garip: hayret verici.

gaybî: gayba ait, gaypla ilgili.

hakikî: gerçek.

hareket etmek: yola çıkmak.

haşiye: bir eserin metnini serh ve izah eden kitap.

hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.

hoca: öğretmen.

icat: yeni bir şey ortaya koyma, buluş.

ilim: kâinat içinde meydana gelen olayların sebep, oluş, sonuç ve tesirleri konusunda, aklın ölçüleri çerçevesinde tahsil ve tecrübe ile edinilen doğru bilgi, bilim.

ilm-i kelâm: kelâm ilmi, Cenab-ı Hakkin zat ve sıfatların-

dan, nübüvvet, haşır, kader gibi imana ait meselelerden İslâmî esaslar dairesinde delil ve bürhana dayalı olarak bahseden ilim.

istirham: rica etme.

izhar: açığa vurma, meydana çıkarma, aşikâr etme.

lâzım gelmek: gerekmek.

maksat: istenilen şey, niyet.

mebadi: temel prensip.

medrese: İslâm dünyasında düzenli öğretim kuruluşu, mektep.

meşgul olmak: ilgilenmek, uğraşmak.

mevcut bulunmak: hazır bulunmak.

muktedir: gücü yeten.

muvaffak olmak: başarılı olmak, başarmak.

muvafık: uygun.

mücevherat: mücevherler.

müştak: arzulu.

müteşekkil: meydana gelen, meydana gelmiş, kurulmuş, kurulu.

nahiv: Arapça dilbilgisinin konusu cümleler olan bölümü.

nezd: yan, huzur.

nihayet: son, bitim; en sonunda.

refakat: yol arkadaşlığı.

sarf: Arapça dilbilgisinin konusu kelimeler olan bölümü.

sual etmek: sormak.

suret: tarz, yol, gidış.

Şarkî Anadolu: Doğu Anadolu.

şerh: bir eserin zor anlaşılabilir yerlerini çözüp yorumlayarak açıklama ve bu maksatla yazılan eser.

tab: tabiat, karakter, yaratılış, hilkat.

tâbi: bağlı.

tahsil: öğrenim.

teceddüt: yeni hale gelme, yenileşme, yenilik.

telif: kitap yazma.

terk eylemek: bırakmak.

usûl: tarz, üslûp.

usûl-i tedris: eğitim-öğretim metodu.

vilâyet: il.

vücut: var olma, var oluş, varlık.

zat: kişi, şahıs.

zayi etmek: ziyan etmek.

zira: çünkü, şu sebepten ki.

alelusul yirmi sene tahsili lâzım gelen ulûm ve fûnunun zübde ve hülâsasını üç ayda tahsil ve ikmal etmiştir.

Bunun üzerine, hocalarının hangi ilim tab'ına muvafık olduğu sualine cevaben, "Bu ilimleri birbirinden tefrik edemiyorum; yâ hepsini biliyorum veyahut hiç birisini bilmiyorum" der.

Her hangi bir kitabı eline alırsa, anlardı. Yirmi dört saat zarfında *Cem'ü'l-Cevami*, *Şerhü'l-Mevakıf*, *İbnü'l-Hacer* gibi kitapların iki yüz sahifesini, kendi kendine anlamak şartıyla mütalâa ederdi. O derece ilme dalmıştı ki, hayat-ı zahîrî ile hiç alâkadar görünmezdi. Hangi ilimden olursa olsun, sorulan suale tereddütsüz derhal cevap verirdi.

senelik dersi, on beş haftada ellere verebilecek Kur'ânî bir tefsir çıkacak ve Said onun hizmetinde bulunacak."

Evet tam zuhur etti ve aynen görüldü. *Risale-i Nur* otuz senelik müthiş bir zamanda gizli dinsiz ve ifsat komitelerinin hücumlarına rağmen iman hakikatleri derslerini yüz binler nüshalarıyla her tarafta neşrettiler ve binler kalemlerin gayretleriyle matbaalara ihtiyaç bırakmadan Kur'ân'ın bu yeni dersleri yayıldı, milyonlarca insanın imanlarının takviyesine vesile oldu. Anadolu'daki *Risale-i Nur*'un faaliyeti, iman hizmeti ve makul yüksek dersleri, herkesin nazar-ı dikkatini celp etti. Mahkemeler ve tetkikler yoluyla, Cenab-ı Hak, Nurları ehl-i siyaset ve hükümete de okutturdu ve mektepliler arasında yayıldı, genç İslâm ve iman fedakârları çoğaldı. Ve bunun büyük bir neticesi olarak, küfr-i mutlakin ve dalâletin hücumu önlendi, geri çekildi. Yer yer bütün vatanda din lehinde cereyanlar başladı. İzn-i İlahî ile, âlem-i İslâm ve insaniyete doğmaya başlayan İslâmî saadetin fecr-i sadıknı gösterdi. Elhamdülillâhi Rabbilâlemîn...

alâkadar: ilgili.

alelusul: yol yordam gereğince, usulen.

âlem-i İslâm ve insaniyet: İslâm ve insanlık âlemi.

celp etmek: kendine çekmek.

cereyan: bir tarafa doğru akış, akım.

cevaben: cevap olarak.

dalâlet: iman ve İslâmiyetten ayrılma, azma, batıla yönelme.

ehl-i siyaset ve hükümet: ülkenin idaresiyle meşgul olanlar, politikacılar.

faaliyet: hareket, gayret.

fecr-i sadık: gerçek aydınlık.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

fûnun: fenler.

gayret: çalışma, çabalama.

hakikat: asıl, esas.

hayat-ı zahîrî: asıl ve hakikî olmayan hayat.

hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme.

hoca: öğretmen.

hulâsa: bir şeyin özü, esası, temel kısmı.

hücum: saldırı.

ifsat: karıştırma, karışıklık çıkarma.

ikmal etmek: tamamlamak, bitirmek.

ilim: kâinat içinde meydana gelen olayların sebep, oluş, sonuç ve tesirleri konusunda, aklın ölçüleri çerçevesinde tahsil ve tecrübe ile edinilen doğru bilgi, bilim.

İslâmî: İslâma ait.

izn-i İlahî: Allah'ın izni.

komite: hey'et, birlik.

Kur'ânî: Kur'ân'a dair, Kur'ân'la ilgili.

küfr-i mutlak: kayıtsız şartsız küfür, hiçbir imani hükmü, delili, hakikati kabul etmeme.

lâzım gelmek: gerekmek.

leh: onun faydasına, ondan yana.

makul: aklın kabul edeceği.

mektep: eğitim ve öğretim kuruluşu, okul.

muvafık olmak: uygun olmak.

mütalâa etmek: dikkatli okumak, incelemek.

müthiş: dehşetli, korkunç.

nazar-ı dikkat: dikkatli bakış.

neşretmek: dağıtmak, yaymak.

netice: bir işin, bir fiilin sonunda elde edilen şey, semere.

nüsha: bir kitaptan veya yazılı bir şeyden çıkarılan kopya.

saadet: mutluluk, bahtiyarlık.

sahife: sayfa.

sual: soru.

tab: tabiat, karakter, yaratılış.

tahsil: öğrenim.

takviye: kuvvetlendirme, sağlamlaştırma.

tefrik etmek: birbirinden ayırmak, ayrı tutmak.

tefsîr: Kur'ân'ın mana bakımından izahı.

tereddütsüz: bir konuda şüphede kalmama, duraksamama.

tetkik: inceleme.

ulûm: ilimler.

vesile: bir şeyle uğraşmayı mümkün kılan, yol, vasıta.

zarfında: içerisinde.

zuhur etmek: görünmek, meydana çıkmak.

zübde: netice, sonuç, öz.

O ZAMANKİ HAYATINA KISA BİR BAKIŞ

Evvelâ: Hükema-i İsrakiyyunun mesleklerine sülûk ederek, züht ve riyazete başladı. Hükema-i İsrakiyyun, tedric kanunu mucibince vücutlarını riyazete alıştırmışlardı; o ise, tedrice riayet etmeyerek, birden bire riyazete daldı. Gün geçtikçe vücudu tahammül etmeyerek zayıf düşmeye başladı. Üç günde bir parça ekmekle idare ediyordu. Ulema-i İsrakiyyunun “riyazetin küşayış-i fikre hizmet ettiği” nazariyesi üzerine, onlar gibi yapacağım diye çalışıyordu.

Saniyen: İmam-ı Gazalî Hazretlerinin *İhyaü'l-Ulûm*'unda tasavvuf nokta-ı nazarında

¹ دَعَ مَا يُرِيكَ إِلَى مَا لَا يُرِيكَ kaidesine ittibaen, ekmeği bile bir zaman terk edip, ot ile idareye koyuldu.

Salisen: Nadir konuşuyordu. Kürtlerin edip dâhîlerinden Molla Ahmed Hâni Hazretlerinin gündüzleyin bile havf ile girilen kubbe-i saadetine kapanır, bazen geceleyin de orada kalırdı. Bundan dolayı ahali Bediüzzaman'a, “Ahmed Hâni Hazretlerinin feyzine mazhar olmuştur” diyordu. Bu hâli müşarünileyhin kerametine hamlederlerdi.

O vakitlerde kendisi on üç, on dört yaşlarında idi. Sonra, ulemadan mümtaz simalarla mülâkat etmeye karar verdi. Ve Bağdat'a ziyaret kastıyla, hocasından izin

1. Şüpheli olanı bırak, şüpheli olmayana bak. (Buharî, Büyü: 6; Tirmizî, Kıyame: 60.)

ahali: halk.

dâhî: deha sahibi.

edip: edebiyatçı.

evvelâ: birinci olarak.

feyz: ihsan, bağış, kerem.

hamletmek: yormak.

havf: korku.

hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.

hizmet: bir kimsenin hesabına veya menfaatine iş görme.

hükema-i İsrakiyyun: İsrakiyye mesleğindeki filozoflar.

idare etmek: yetinmek.

ittibaen: tâbi olarak, ittiba ederek, uyarak, yolundan giderek.

kaide: usul, kural.

kanun: bir işte uyulması gereken usul, yol, nizam.

keramet: kerem, ihsan.

kubbe-i saadet: saadet kubbesi, mutluluk kubbesi.

küşayış-i fikir: fikir açıklığı, düşünce eyleminin coşması.

mazhar: olmak nail olmak, kavuşmak.

meslek: gidiş, usul, tarz.

mucibince: gereğince.

mülâkat etmek: görüşmek, konuşmak.

mümtaz: seçkin.

müşarünileyh: sözü edilen kişi.

nadir: seyrek, az.

nazariye: ilmi görüş, teori.

nokta-i nazar: bakış açısı.

riayet etmek: uymak, tâbi olmak.

riyazet: nefsi terbiye, dünya lezzetlerinden ve rahatından sakınma.

salisen: üçüncü olarak.

saniyen: ikinci olarak.

sima: kimse, kişi, şahsiyet.

sülûk etmek: bir yol tutmak.

tahammül etmek: yüke katlanmak.

tasavvuf: kişinin kalbini dünya ilgilerinde kesip gönlünü Allah sevgisine bağlaması.

tedric: derece derece ilerleme.

terk etmek: bırakmak.

ulema: âlimler, ilim sahipleri.

ulema-i İsrakiyyun: İsrakiyyun âlimleri.

zühd: maddî şeylere sırt çevirme.

istedi. Derviş kıyafetine girdi. Yolları takip etmeden, dağlarda, ormanlarda gece dolaşarak, Bağdat'a gitmek niyetinde iken, Bitlis'e geldi.

Bitlis'te Şeyh Mehmed Emin Efendi Hazretlerinin yanına giderek, iki gün kadar dersinde bulundu. Şeyh Mehmed Emin Efendi, kendisine kisve-i ilmiyeye girmesini teklif etti. Molla Said cevaben, "Ben henüz sinn-i bulûğa vasıl olmadığımdan, muhterem bir müderris kıyafetini kendime yakıştıramıyorum. Ve ben bir çocuk iken, nasıl hoca olabilirim?" diyerek teklifini kabul etmemiştir.

Bundan sonra, Şirvan'daki biraderinin yanına gitti. Orada büyük kardeşiyle ilk görüşmede aralarında şöylece kısa bir muhavere cereyan etti.

Molla Abdullah:

"Sizden sonra ben Şerh-i Şemsî kitabını bitirdim, siz ne okuyorsunuz?"

Bediüzzaman:

"Ben seksen kitap okudum."

Molla Abdullah:

"Ne demek?"

Bediüzzaman:

"İkmal-i nüsah ettim ve sıranıza dahil olmayan birçok kitapları da okudum."

Molla Abdullah:

"Öyle ise seni imtihan edeyim?"

Bediüzzaman: "Hazırım; ne sorarsanız sorunuz."

Molla Abdullah, biraderini imtihan eder. Kifayet-i ilmiyesini takdir ile, sekiz ay evvel talebesi bulunan Molla Said'i

birader: erkek kardeş.

cereyan etmek: olmak, meydana gelmek.

cevaben: cevap olarak.

derviş: bir tarikate girmiş, onun yasa ve törelerine bağlı kimse.

evvel: önce.

hoca: öğretmen.

ikmal-i nüsah: nüshaları tamamlama.

kast: niyet, amaç.

kifayet-i ilmiye: ilmî yeterlilik.

kisve-i ilmiye: ilim adamlarına, hocalara ait elbise, ilmî kıyafet.

muhavere: konuşma, sohbet.

muhterem: saygıdeğer, aziz.

müderris: medrese hocası.

sinn-i bulûğ: ergenlik yaşı.

takdir: bir şeyin değerini, kıymetini, lüzumunu anlama.

talebe: öğrenciler.

teklif: yapılması, kabulü veya incelenmesi için sunma.

üstat: öğretici.

vasıl olmak: erişmek, ulaşmak.

ziyaret: görmeye gitme.

kendisine üstat kabul etti ve talebelerinden gizli olarak küçük biraderinden ders almaya başladı. Ve bittabi, daha evvel okuttuğu kardeşini kendisine üstat yaptığını sezdirmiyordu. Nihayet, talebeler Molla Abdullah'ın Molla Said nezdinde ders okuduğunu, kapıdan, anahtar deliğinden gizlice görünce taaccüp ederek sormuşlarsa da, Molla Abdullah cevaben, “Nazar değmemek için, ben ona ders veriyorum” demiş ve talebelerini aldatmıştı.

Molla Abdullah'ın yanında bir müddet kaldıktan sonra Siirt'e gelir. Orada bulunan Molla Fethullah Efendinin medresesine gider.

Molla Fethullah, Molla Said'e: “Geçen sene *Süyutî* okuyordunuz, bu sene *Molla Cami*'yi mi okuyorsunuz?”

Bediüzzaman:

“Evet *Cami*'yi bitirdim.”

Molla Fethullah, hangi kitabı sordu ise, “Bitirdim” cevabını alınca tahayyürde kaldı. Bu kadar kitabı bitirdiğini, hem de az zamanda bitirdiğini aklına sığdıramadı; taaccüp etti ve dedi:

“Geçen sene deli idin, bu sene de mi delisin?”

Bediüzzaman, “İnsan başkasına karşı kesr-i nefis için hakikati ketmedebilir, fakat babadan daha muhterem olan Üstadına karşı hakikat-i mahzdan başka bir şey söyleyemez. Emrederseniz, söylediğim kitaplardan beni imtihan ediniz” der.

Molla Fethullah hangi kitaptan sordu ise, cevabını güzelce verir. Bunun üzerine, bu muhavereyi dinleyen ve bir sene evvel Said'in hocasının hocası bulunan Molla

birader: erkek kardeş.
bittabi: tabiatından dolayı, yapısı gereği.
cevaben: cevap olarak.
evvel: önce.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hakikat-ı mahz: bir şeyin özü, esası.
hoca: öğretmen.
kesr-i nefis: nefisini kırma, nefsi düşürme.

ketmetmek: gizlemek, saklamak.
medrese: ders okutulan yer.
muhavere: karşılıklı olarak konuşma.
muhterem: saygıdeğer, aziz, saygın.
müddet: zaman, süre.
nazar değmek: göz değmek.
nezd: yan, kat, huzur, ind.
nihayet: en sonunda.

taaccüp etmek: şaşkırmak, hayret etmek.
tahayyürde kalmak: hayrete düşmek, şaşakalmak.
talebe: öğrenciler.
üstat: öğretici.

Ali-i Suran namındaki zat, kendilerinden ders almaya başladı.

Molla Fethullah, “Pekâlâ, zekâda harikasınız; fakat hıfzınız nasıldır? *Makamat-ı Haririye*’den birkaç satırını iki defa okumakla hıfz edebilir misiniz?” diyerek kitabı uzatır.

Molla Said, alarak, bir yaprağını bir defa okumakla hıfz etti ve okudu.

Molla Fethullah, “Zekâ ile hıfzın ifrat derecede bir kimsede tecemmuu nadirdir” diyerek hayrette kaldı.

Bediüzzaman, orada iken *Cem’ü’l-Cevami* kitabını, günde bir-iki saat iştigal etmek üzere bir haftada hıfzettii. Bunun üzerine Molla Fethullah şu kelâmı söyleyerek kitabın üzerine yazdı:

1 **قَدْ جَمَعَ فِي حِفْظِهِ جَمَعَ الْجَوَامِعِ جَمِيعَهُ فِي جُمُعَةٍ**

Bu hâl Siirt’te şuyu bulmuş ve Molla Fethullah ulemaya, “Bizim medreseye gayet genç bir talebe geldi, her ne sual ettimse bilâtevakkuf cevap verdi. Bu yaşta zekâsına ve ilmine ve fazlına hayran kaldım” diyerek, pek çok metheder.

Bunun üzerine, ulema bir yerde toplanarak, Bediüzzaman’ı davet ederler. Bediüzzaman, intihap ettikleri bütün suallerine bilâtereddüt cevap verirken, Molla Fethullah’ın yüzüne bakıyordu. Sanki kitaba bakıyor gibi kendilerinden okuyarak cevap veriyordu. Bunu gören

1. *Cem’ü’l-Cevami*’nin tamamını bir haftada ezberine aldı.

bilâtereddüt: tereddütsüz.
bilâtevakkuf: durmadan, duraksamadan.
fazl: iyi ahlâk, olgunluk, ilim ve irfan sahibi oluş.
gayet: çok, son derece.
hıfz: ezber.
ifrat: aşırı, olması gereken-den fazla.
ilim: okuyarak öğrenilen bilgi.
intihap etmek: seçmek.

iştigal etmek: bir iş üzerinde çalışmak, bir işle meşgul olma.
kelâm: söz, ibare.
medrese: İslâm dünyasında düzenli öğretim kuruluşu, mektep.
methetmek: övmek, birinin iyi şeylerini söylemek.
nadir: ender bulunan.
nam: ad, isim.

sual: soru.
şüyû bulmak: yayılmak, dil-den dile aktarılmak.
talebe: öğrenci.
tecemmu: toplanma.
ulema: âlimler, ilim sahipleri.
zat: kişi, şahıs, fert.
zekâ: insanın düşünme, akıl yürütme, anlama, yargılama, çözüme ve sonuç çıkarma kabiliyetlerinin tamamı.

ulema, Bediüzzaman'ın harikulâde bir genç olduğuna hükmedip, faziletini takdir ve sena ettiler.

Bu hâl etrafta işitilir. Ahali, kendisine veliyyullah derecesinde ihtiram eder ve o nazarla bakarlar. Bu vaziyet, ikinci derecede bulunan birtakım âlim ve talebelerin rekabetlerini arttırdı. Genç, tecrübesiz talebelerden bir kısmı, ilmen mağlûp edemedikleri Bediüzzaman'ı kavga yoluyla iskât etmek teşebbüsünde bulunmuşlarsa da, meseleden haberdar olan Siirt ahali, kendisini kurtarmak için gelmişler. Ahali nazarında büyük mevki olduğu için, derhal muarızların ellerinden kurtarılmış ve bir odaya bırakılmış ise de; Bediüzzaman, mesleklerine olan fevkalâde muhabbetinden, muarızları bulunan talebe ve ehl-i ilmin cahillere hedef olmamasını temin için, kendisi odadan çıkıp, muarızları tarafından telef edilse bile ehl-i ilmin işine cahillerin karışmamasını müdafaa eder. Bu ihtilâfı kaldırmak maksadıyla her hangi bir talebeye, “Beni öldürünüz, ilmin haysiyetini muhafaza ediniz!” diyerek yüzünü çevirmiş ise de, hiçbir talebe kendisine hücum etmemiş ve nihayet ihtilâf bertaraf edilmiştir. Siirt Mutasarrıfı, kendisini muhafaza etmek üzere yanına çağırdığı ve o talebeleri nefyedeceği haberini tebliğ etmeye gönderdiği jandarmaya karşı Bediüzzaman, “Biz talebeyiz, birbirimizle dövüşürüz, barışırsız. Binaenaleyh, mesleğimiz haricinde bulunan birisinin bize karışması muvafık olmadığından gelemeyeceğim ve hata da benimdir” cevabında bulunarak, jandarmaları reddetmiştir.

ahali: halk.
âlim: ilim adamı.
bertaraf etmek: ortadan kaldırmak, yok etmek.
binaenaleyh: bundan dolayı, buna binaen.
cahil: bilgisiz, bilmeyen.
ehl-i ilim: ilim ehli.
fazilet: bilgi, hüner.
fevkalâde: olağanüstü, normalin üstünde.
haberdar: haberli, vâkif.
hariç: bir şeyin dışı, dışarı.

harikulâde: olağanüstü, eşi ve benzeri olmayan.
haysiyet: şeref, onur, itibar.
hücum etmek: saldırmak, hamle ile ileri atılmak.
hükmetmek: karar vermek.
ihtilâf: anlaşmazlık, fikir ayrılığı.
ihiram etmek: hürmet etmek, saygı göstermek.
ilim: kâinat içinde meydana gelen olayların sebep, oluş, sonuç ve tesirleri konusunda, aklın ölçüleri çerçevesinde tahsil ve tecrübe ile edinilen doğru bilgi, bilim.
ilmen: ilim yönünden.
iskât etmek: susturmak.
mağlup etmek: yenmek.
maksat: niyet, meram.
mesele: problem, sorun.
meslek: tutulan yol.
mevki: makam.
muarız: muhalefet eden, karşı çıkan.
muhabbet: sevgi, dostluk.
muhafaza etmek: korumak, saklamak.

mutasarrıf: Tanzimattan sonra, Osmanlı idarî teşkilatında sancakların en büyük idare amirine verilen isim.
muvafık: yerinde, uygun, uyar, münasip.
müdafaa etmek: savunmak.
nazar: fikir, mülâhaza; nezdinde.
nefyetmek: sürmek, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etmek.
nihayet: en sonunda.
rekabet: aynı amaç güden kimseler arasındaki çekişme, yarış.
sena etmek: övmek, methetmek.
takdir etmek: bir şeyin değerini, kıymetini, lüzumunu anlamak.
talebe: öğrenci.
tebliğ etmek: ulaştırmak, götürmek.
telef etmek: yok etmek, öldürmek.
temin: sağlama.
teşebbüs: bir işi yapmak için harekete geçme, girişme.
ulema: âlimler, ilim sahipleri.
vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.
veliyyullah: ermiş kimse, Allah'ın sevdiği kulu.

Bu esnada on beş, on altı yaşlarında bulunuyordu. Lâkin, kuvve-i bedeniyece pek çevik ve metindi. “Saidü'l-Meşhur” lâkabıyla yad ediliyordu. Siirt'te, kendisiyle mücadele etmek isteyen bütün arkadaşlarına karşı hazır bulunduğu ve aynı zamanda sorulacak bütün suallere cevap vereceğini, kimseye sual sormayacağını ilân etti.

Sonra, tekrar Bitlis'e geldi. Bitlis'te bir-iki şeyh hanedanının, âlim ve talebelerin arasında geçimsizlik olduğunu işitir. Fesadı netice veren sözlerin, bilhassa gyibetin İslâmiyete yakışmadığını onlara ihtar edince, Molla Said'i Şeyh Emin Efendiye şikâyet ederler.

Şeyh Emin ise, “Henüz çocuk olduğundan, kabil-i hitap değildir” der.

Bu söz Molla Said'e tebliğ edildiği anda, zaten bu gibi sözlere fıtraten tahammülsüz olduğundan, Şeyh Emin Efendinin huzuruna çıkarak elini öper ve “Efendim, beni imtihan ediniz; kabil-i hitap olduğumu ispat etmek isterim” der.

Şeyh Emin Efendi, mütenevvi ilimlerden ve en müşkül meselelerden on altı sual tertip ederek sorar. Molla Said, suallerin umumuna cevap verdikten sonra, Kureyş Camine gider, ahaliye vaaz ve nasihat etmeye başlar. Bunun üzerine Bitlis ahalsinin bir kısmı Molla Said'e, bir kısmı da Şeyh Emin Efendiye yardım etmek isterler. Bundan dolayı vali, büyük bir vukuata meydan vermemek için Bediüzzaman'ı nefyeder. Bu defa da Şirvan'a gider.

Zaten infirat eden böyle zatların muarızları pek çok bulunur. Bilhassa mücadele-i ilmiyede mağlûp düşenlerden

ahali: halk.
âlim: ilim adamı.
bilhassa: hele, özellikle.
çevik: hızlı ve hareketli, çabuk hareket edebilen.
esna: ara, sıra.
fesat: karışıklık, nifak.
fıtraten: yaratılış itibarıyla.
gyibet: hazırda olmayan birisinin arkasından kötü konuşma, dedikodu yapma.
hanedan: hükümdar veya devlet büyüğü gibi bir kişiye dayanan soy, büyük aile.
huzur: yan, kat, karşı.
ihtar etmek: hatırlatmak.
ilân etmek: duyurmak, bildirmek.
ilim: kâinat içinde meydana gelen olayların sebep, oluş, sonuç ve tesirleri konusunda, aklın ölçüleri çerçevesinde tahsil ve tecrübe ile edinilen doğru bilgi, bilim.
infirat etmek: yalnız olmak, ayrılp tek kalmak.
ispat etmek: kanıtlamak.
kabil-i hitap: kendisiyle konuşulabilir, söz anlar.

kuvve-i bedeniye: bedene ait kuvvet.
lâkin: ama, fakat.
ünvan: unvan.
mağlûp düşmek: yenilmek.
mesale: problem.
metin: sağlam ve dayanıklı, kavî.
meydan: fırsat, imkân, vakit.
muarız: muhalefet eden, muhalif.
mücadele etmek: çatışmak.

mücadele-i ilmiye: ilim yoluyla yapılan savaş, cihat.
müşkül: güç, zor, çetin.
mütenevvi: çeşitli, muhtelif.
nasihat etmek: öğüt vermek.
nefyetmek: sürmek, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme.
netice vermek: sonuç vermek.
Saidü'l-Meşhur: Meşhur Said.
sual: soru.

tahammülsüz: sabırsız.
talebe: öğrenciler.
tebliğ etmek: ulaştırmak, götürmek.
tertîp etmek: sıralamak.
umum: hep, bütün.
vaaz: teşvik ve korkutma yoluyla iyiliğe yöneltme, öğüt verme.
vukuat: hâdiseler, olaylar.
yad etmek: anmak.
zat: kişi, şahıs, fert.

bazı zahir hocalar, Molla Said'i ahali nazarında küçük düşürmek için var kuvvetleriyle çalışıyorlardı. Her hususatını tecessüs ettirirlerdi. Bir gün, nasılsa kazaen sabah namazını geçirmiş. Buna vâkıf olan hasımları, "Molla Said, namazı terk etmiştir" diyerek ahali arasında işaada bulundular. Molla Said'den soruldu ki:

"Niçin herkes bunu böyle söylüyor?"

Molla Said, "Evet, esassız bir şey, âlemin içinde çabuk yayılmaz. Hata bendedir. Onun için, iki cezaya uğradım: birisi Allah'ın itabı, diğeri nasın tarizi. Bunun esas sebebi ise, geceleyin âdet edindiğim vird-i şerifi terk ettiğimdir. İşte âlemin ruhu bu hakikate temas etmişse de, tamamını kavrayamayarak ismini bilemeyip şu veçhile hatayı isimlendirmişler" cevabını verir.

Şirvan'da bulunduğu sırada Siirt civarından birisi gelecek, "Aman efendim, Siirt'e bir çocuk gelmiş; kendisi on dört-on beş yaşında, umum ulemayı ilzam etti. Şunu ilzam etmek için sizi davete geldim" der.

Molla Said de şu davete icabet ederek Siirt'e gitmek için hazırlanır. Yola düşerler; iki saat gittikten sonra, o küçük hocanın evsaf ve kıyafetini sorar.

O adam: "Efendim, ismini bilmiyorum; fakat ilk gelişte derviş kıyafetinde olup omuzunda bir pösteki vardı. Bilahare talebe kıyafetine girdi ve umum ulemayı ilzam etti."

Bunu dinlediğinde, kendisinden bahsettiğini ve bir sene evvelki kendi vukuatının şimdi civar köylerde şuyu bulduğunu anlayarak geriye döner, davete icabet etmez.

âdet edinmek: alışkanlık haline getirmek.
ahali: halk.
âlem: insanlar, halk.
bilâhare: sonra, sonradan, sonraları.
ceza: karşılık, azap.
dave: çağırma.
derviş: bir tarikate girmiş, onun yasa ve törelerine bağlı kimse.
esas: temel.
evsaf: nitelikler, özellikler.

evvelki: önceki.
hakikat: gerçek, bir şeyin aslı ve esası.
hasım: düşman, rakip.
hata: suç, günah, kabahat.
hoca: öğretmen.
hususat: hususlar, yönler.
icabet etmek: davete uymak.
ilzam etmek: münazarada karşısındakini susturmak.
işaada bulunmak: haber yaymak, herkese duyurmak.

itap: azarlama, tersleme.
kazaen: kaza olarak, istemeyerek.
nas: insanlar, halk.
nazar: ön; nezdinde.
şüyu bulmak: yayılmak, dile aktarılmak.
talebe: öğrenciler.
tariz: üstü kapalı şekilde tenkit etme, iğneleme, taşlama.
tecessüs etmek: bir insanın bilinmesini istemediği bir kusurunu, ayıbını veya özel du-

rumunu araştırıp öğrenmeyi istemek.
terk etmek: bırakmak.
ulema: âlimler, ilim sahipleri.
umum: bütün.
vâkıf olmak: bir işten haberi olmayarak.
var kuvvetleriyle: bütün güçleriyle.
vird-i şerif: âyet ya da dua gibi kutsal sözler.
vukuat: hâdiseler, olaylar.
zahir: görünüşte.

Bilahare Siirt'e bağı Tillo kasabasına gitti. Meşhur bir türbeye kapandı. Orada, harika olarak, *Kamus-i Okyanus*'u Babü's-Sin'e kadar hıfz etti. Ne fikre binaen *Kamus*'u hıfz ettiği sorulduğunda,

"Kamus, her kelimenin kaç manaya geldiğini yazıyor. Ben de bunun aksine olarak, her manaya kaç kelime kullanıldığını gösterir bir kamus vücuda getirmek merakına düştüm," cevabında bulundu.

Mezkûr türbeye kapandığı vakit, küçük biraderi Mehmed yemeğini getiriyordu. Yemek içindeki taneleri, kubbenin etrafında bulunan karıncalara vererek, kendisi ekmeğini yemeğin suyuna batırarak kanaat ediyordu.

"Neden dolayı taneleri karıncalara veriyorsun?" denildiğinde,

"Bunlarda hayat-ı içtimaiyeye malikiyet ve fevkalâde vazifeşinaslık ve çalışma bulunduğunu müşahede ettiğim için, cumhuriyetperverliklerine mükâfaten kendilerine muavenet etmek istiyorum" cevabında bulunmuştur. (HAŞİYE)

aks: ters, karşıt, zıt.

Aşere-i Mübeşşere: Cennetle müjdelenen on Sahabî. (Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Abdurrahman bin Avf, Hz. Übeyde bin Cerrah, Hz. Said Bin Zeyd, Hz. Saad bin Ebi Vakkas, Hz. Ubeydullah bin Talha, Hz. Zübeyr ibnü'l-Avvam.).

bilâhare: sonra, sonradan, sonraları.

binaen: -den dolayı, -e dayanarak.

birader: erkek kardeş.

cevaben: cevap olarak.

cumhuriyetperverlik: cumhuriyetçilik.

dindar: dinî kaidelere hakkıyla riayet eden, mütedeyyin.

fevkalâde: çok iyi, çok üstün.

fikir: düşünce.

hâdis: vakia, olay.

hakikat-ı adalet: adaletin esası, aslı.

halife: Hz. Muhammed'in vekili olarak Müslümanların yöneticisi olan kimse.

hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, toplum hayatı.

hıfz etmek: ezberlemek.

Hulefa-yı Raşidin: doğru yolda olan dört büyük halife; Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali.

hüküm: kuvvet, kudret.

hürriyet-i şer'iye: dinî hükümlerle belirlenmiş özgürlük.

ispat etmek: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koymak.

kamus: büyük sözlük.

kanaat etmek: kismete razı olmak, elindekiyle yetinmek.

kasaba: şehirden küçük, köyden büyük, henüz kırsal özelliklerini yitirmemiş olan yerleşim merkezi.

malikiyet: maliklik, sahiplik.

mana: anlam.

mana-i dindar: dindar anlamda.

meşhur: tanınmış.

mezkûr: adı geçen.

muavenet etmek: yardım etmek.

mükâfaten: mükâfat olarak, ödül olarak.

müşahede etmek: bir şeyi gözle görmek.

reisicumhur: halkın reisi, cumhurbaşkanı.

Sahabe-i Kiram: cömert, şeref sahibi, soyu temiz Sahabeler.

Sıddık-ı Ekber: en büyük doğrulayıcı.

sual: soru.

tarihçe-i hayat: bir kimsenin hayatını anlatan kitap, biyografi.

türbe: genellikle büyük zatların mezarları üzerine yapılan kubbeli yapı.

vazifeşinaslık: işine bağlılık.

vücuda getirmek: yeni bir şey ortaya koymak.

zikretmek: bildirmek.

Tillo'da iken, bir gece Şeyh Abdülkadir-i Geylânî Hazretlerini (k.s.) rüyasında görür. Geylânî Hazretleri (k.s.) kendisine hitaben,

“Molla Said! Miran aşireti reisi Mustafa Paşaya gidiniz ve kendisini tarik-ı hidayete davet ediniz; yaptığı zulümden vazgeçerek, namaza ve emr-i marufa müdavim olmasını tavsiye ediniz. Aksi takdirde öldürünüz.”

Molla Said, bu rüyayı görür görmez, hemen tedarikini yaparak Miran aşiretine doğru Tillo'dan hareket eder; doğruca Mustafa Paşanın çadırına girer. Paşa orada bulunmadığından, biraz istirahat eder. Sonra Mustafa Paşa içeri girer. Orada hazır olanların hepsi kıyam ettikleri hâlde, Molla Said yerinden bile kıyıdanmaz. Paşanın nazar-ı dikkatini celp edince, aşiret binbaşlarından Fettah Beyden kim olduğunu sorar. Fettah Bey, meşhur Molla Said olduğunu bildirir. Hâlbuki, Paşa ulemadan hiç hoşlanmazdı. Şüphesiz bunun üzerine daha fazla kızmış ise de izhar etmemişti. Molla Said'e ne için buraya geldiğini sorunca, Molla Said cevaben, “Seni hidayete getirmeye geldim. Ya zulmü terk edip namazını kılacaksın, veyahut seni öldüreceğim” demesinden, Paşa hiddetlenerek dışarı çıkar. Biraz dolaştıktan sonra yine çadıra girer ve Molla Said'e ne için geldiğini tekrar sorar.

Molla Said, “Sana söyledim ya, onun için geldim” der.

Mustafa Paşa çadırın direğinde asılı bulunan Said'in kılıcına işaret ederek, “Bu pis kılıçla mı?”

aşiret: göçebe hâlinde yaşayan, çoğunlukla bir soydan gelen insanlar, kabile.
celp etmek: kendine çekmek.
cevaben: cevap olarak.
emr-i maruf: iyiliği emretme.
hâlbuki: oysa ki.
hareket etmek: yola çıkmak.
hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.
hazır olmak: bir yerde bulunmak.

hidayete getirmek: doğru yola getirmek.
hiddetlenmek: öfkelenmek, kızmak.
hitaben: hitap ederek.
istirahat etmek: dinlenmek.
işaret etmek: bir şeyi el, göz, kaş veya parmakla göstermek.
izhar etmek: açığa vurmak, aşikâr etmek.
kıyam etmek: ayağa kalkmak.
meşhur: tanınmış, ünlü.

müdavim olmak: bir şeyde devam etmek.
nazar-ı dikkat: dikkatli bakış.
reis: baş, başkan.
tarik-ı hidayet: hidayet yolu, doğru olanı gösteren yol.
tavsiye etmek: öğütlemek.
tedarik: hazırlık.
terk etmek: bırakmak, bir şeyden vazgeçmek.
ulema: âlimler, bilginler.
zulüm: hak eden kimseye hakkını vermeme, adaletsizlik, haksızlık, eziyet.

Bediüzzaman, “Kılıç kesmez, el keser” cevabında bulunur.

Mustafa Paşa tekrar dışarıya çıkarak, biraz gezindikten sonra içeriye girer.

Bediüzzaman’a: “Benim Cezîre’de çok âlimlerim var; eğer hepsini ilzam edebilirsen senin dediğini yaparım, eğer ilzam edemezsen seni Fırat Nehrine atarım.”

Molla Said, “Bütün ulemayı ilzam etmek benim haddim olmadığı gibi, beni de nehre atmak senin haddin değildir. Fakat, ulemaya cevap verince sizden bir şey isterim ki; o da mavzer tüfeğidir. Şayet sözünde durmazsan, seni onunla öldüreceğim” der.

Bu muhavereden sonra Paşa ile birlikte atlarla Cezi-re’ye giderler. Yolda, Paşa kat’iyen Molla Said’le konuşmaz. Bani Hanı dedikleri mevkie gelince, yorgunluğundan, Molla Said orada biraz yatar. Uykudan uyanır uyanmaz, etrafında bütün Cezire âlimlerinin kitapları ellerinde beklediklerini görür. Biraz görüştükten sonra çay ikram edilir. Cezire âlimleri, Molla Said’in şöhretini işittikleri için, mebhut ve hayran bir vaziyette, çaylarını bile unutarak, Molla Said’in sualine intizar etmekte idiler. Molla Said ise kendi çayını içtikten sonra dalgın dalgın karşısında bulunan bir-iki âlimin çayını da içer; onlar fark edemezler. Mustafa Paşa, hocalara hitaben, “Ben okumuş değilim; fakat, Molla Said ile mücadelenizde mağlûp olacağınızı şimdi anlıyorum. Zira, bakıyorum ki siz düşünmekten çaylarınızı unuttunuz hâlde, Molla

âlim: hoca, ilim sahibi.

hayran: çok takdir eden, çok beğenen.

hitaben: hitap ederek.

hoca: öğretmen, kendisine itibar edilen büyük kimse.

ikram etmek: sunmak.

ilzam etmek: tartışmada kuvvetli deliller ve belgeler

öne sürerek karşındakini cevap veremez hâle getirmek.

intizar etmek: beklemek.

kat’iyen: asla.

mağlûp olmak: yenilmek.

mavzer: bir cins tüfek.

mebhut: şaşakalmış.

mekân: yer, mekân.

muhavere: konuşma.

mücadele: usulünce yapılan münakaşa.

sual: soru.

şayet: eğer.

şöhret: ün.

ulema: âlimler, bilginler.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

zira: çünkü.

Said kendi çayını içtikten başka, iki-üç bardak da sizin çayınızı içti.”

Bunun üzerine, biraz lâtife ettikten sonra, Molla Said bu âlimlere karşı, “Efendiler, bendeniz vaad etmişim, hiç kimseye sual sormam. Binaenaleyh, suallerinize muntazırım” der.

Bu hocalar kırk kadar sual sorarlar. Umumuna cevap verdikten sonra, her nasılsa, Molla Said bir sualin cevabını yanlış söylediği hâlde, karşısındakiler doğru telâkki ederek tasdik etmişlerdi. Meclis dağılınca Molla Said hatırlar, hemen arkalarından koşarak, “Affedersiniz, bir sualin cevabını yanlış söylediğim hâlde, farkına varmadınız” diyerek, cevabını tashih eder.

Hocalar dediler:

“İşte şimdi hakkıyla bizi tam ilzam ettiniz.”

Sonra, o hocalardan bir kısmı Molla Said'den ders almaya gelirler.

Bundan sonra Mustafa Paşa, ahdedtiği mavzer tüfeğini hediye eder ve namaz kılmaya başlar.

Molla Said, ilimdeki emsalsiz harika istidadı derecesinde, vücutça da gayet idmanlı ve kuvvetli idi. Güreş tutmaktan pek hoşlanırdı. Medreselerde bulunan umum talebelerle güreşirdi. Hiçbirisi güreşte bile onu mağlûp edemezdi.

ahdetmek: söz vermek.

âlim: hoca, ilim sahibi.

bendeniz: kulunuz.

binaenaleyh: bundan dolayı, buna binaen.

emsalsiz: eşsiz, benzersiz.

gayet: çok, fazla, son derece.

hoca: öğretmen, kendisine

itibar edilen büyük kimse.

idmanlı: antrenmanlı.

ilim: kâinat içinde meydana gelen olayların sebep, oluş, sonuç ve tesirleri konusunda, aklın ölçüleri çerçevesinde tahsil ve tecrübe ile edinilen doğru bilgi, bilim.

ilzam etmek: tartışmada kuvvetli deliller ve belgeler öne sürerek karşındakini cevap veremez hâle getirmek.

istidat: kabiliyet, yetenek.

lâtife: nükte, espri.

mağlûp etmek: yenmek.

mavzer: bir cins tüfek.

meclis: topluluk.

medrese: İslam dünyasında düzenli eğitim kuruluşu, mektep.

muntazır: bekleyen, gözeten.

sual: soru.

talebe: öğrenciler.

tasdik etmek: onaylamak.

tashih etmek: düzeltmek, yanlışını gidermek.

telâkki etmek: anlamak.

umum: hep, bütün.

vaat etmek: söz vermek, taahhüt etmek.

Mustafa Paşa ile bir gün at yarışına çıkarlar. Fakat kastî olarak Mustafa Paşa gayet serkeş ve talimsiz ve hiç bilinmemiş bir at hazırlanmasını emreder. Molla Said'e binmek için verir. (Allahu a'lem, attan düşüp ölmesini istemiş.) On altı yaşında bulunan Molla Said, serkeş atı biraz dolaştırdıktan sonra, koşturmayı arzu eder. At, onun verdiği istikametten çıkarak başka bir istikamete doğru koşar. Var kuvvetiyle durdurmak isterse de muvaffak olamaz. Nihayet çocukların bulunduğu yere gider. Cezîre ağalarından birisinin oğlu yol üstüneyken, hayvan iki ayağını kaldırıp çocuğun omuzları arasına vurunca, çocuk yere düşerek hayvanın ayakları altında çırpınmaya başlar. Nihayet etraftan imdada ulaşırlar. Çocuğu hareketsiz, ölü suretinde görünce, Molla Said'i öldürmek isterler. Ağanın hizmetçileri hançerlerini çekince, Molla Said hemen rovelverine el atar ve adamlara hitaben:

“Hakikate bakılırsa çocuğu Allah öldürmüş, zahire bakılırsa at öldürmüş, sebebe bakılırsa Kel Mustafa öldürmüş. Çünkü bu atı bana o verdi. Durunuz, ben gelip çocuğa bakayım; ölmüş ise sonra muharebe edelim” diyerek attan inerek çocuğu kucaklar. Çocukta hareket görmeyince, soğuk suyun içine batırıp çıkarır. Çocuk gülererek gözünü açar. Bunun üzerine bütün ahali mütehayyir kalırlar.

Bu acip vak'a üzerine bir müddet Cezîre'de kaldıktan sonra, talebesi Molla Salih ile bedevî Arapların meskeni olan Biro'ya giderler. Orada biraz kalınca tekrar Mustafa Paşanın eskisi gibi zulme başladığını işitir, yanına gider

acip: tuhaf, hayret veren.
ahali: halk.
Allahü a'lem: Allah bilir.
arzu etmek: bir şeyi istemek.
bedevî: çölde yaşayan.
gayet: çok, son derece.

hakikat: gerçek, bir şeyin aslı ve esası.
hançer: iki tarafı keskin, kıvrık ve sivri uçlu büyük bıçak.
hitaben: hitap ederek, söyleyerek.
imdada ulaşmak: yardıma yetişmek.
istikamet: yön, cihet.
kastî: isteyerek, bile bile yapılan.
mesken: ikamet olunan, otululan ev.

muharebe etmek: savaşmak.
muvaffak olmak: başarılı olmak, başarmak.
müddet: süre.
mütehayyir kalmak: hayrette kalmak, şaşırarak.
nihayet: en sonunda.
rovelver: tabanca, küçük silâh.
sebep: bir şeyin ortaya çıkmasını gerektiren şey, neden, vesile.

serkeş: itaat etmeyen, asi.
suret: biçim, görünüş.
talebe: öğrenciler.
talimsiz: idmansız.
vakıa: vuku bulan, olan, geçen şey.
var kuvvetiyle: bütün gücüyle.
zahir: görünüş, görünen şey.
zulüm: hak eden kimseye hakkını vermeme, adaletsizlik, haksızlık, eziyet.

ve ona nasihat eder, tehdit eder. Bir gün, bir münakaşa arasında Mustafa Paşaya, “Yine mi zulme başladın? Seni Hak namına öldüreceğim” tehdidinde bulunur. Paşanın kâtibi ortaya atılır. O sırada Molla Said, Mustafa Paşayı zulmünden dolayı çok tahkir eder.

Paşa bu tahkire tahammül edemeyerek, öldürmek için üzerine hücum eder; fakat Miran ağaları zaptederler. Nihayet Mustafa Paşanın oğlu Abdülkerim, Molla Said’e yaklaşıp, “Onun akidesi yanlıştır; rica ederim, şimdilik buradan başka yere teşrif ediniz” der.

Abdülkerim’in sözünü kırmaz; yalnız olarak bedevîlerin meskeni olan Biro Çölüne doğru hareket eder. Yolda bedevî eşkıyalarına tesadüf eder. Bedevîlerin silâhları mızrak ve Molla Said’in silâhı mavzer olduğundan, eşkıyalara doğru kurşun atmaya başlar; eşkıyalar çekilirler. Yoluna devam ederken ikinci çeteye tesadüf eder. Bu defa eşkıyalar çok olduğundan, etrafını çevirirler. Kendisini öldürecekleri sırada içlerinden birisi tanıyarak, “Ben bunu Miran aşiretinin içinde gördüm. Bu meşhur bir adamdır” deyince, derhal bedevîler çekilerek kusurlarının af buyrulmasını dilerler. Ve korkulu olan yerlerde kendilerine muhafızlık yapmak istemişlerse de, Molla Said reddedip yalnız olarak yoluna devam eder. Birkaç gün sonra Mardin’e gelir.

Mardin uleması muarazaya kalkıştırlarsa da, muvaffak olamazlar. Evlâtları yaşında olan genç Said’de harika bir

akide: iman, inanç.
aşiret: göçebe hâlinde yaşayan, çoğunlukla bir soydan gelen insanlar, kabile.
bedevî: çölde yaşayan.
çete: hırsız, eşkıya, çapulcu topluluğu.
eşkıya: dağ hırsızları, haydutlar, yol kesiciler.
etraf: taraflar, yanlar, uçlar, kıyıları.
evlât: vevletler, çocuklar.
hareket etmek: yola çıkmak.

hücum etmek: saldırmak, hamle ile ileri atılmak.
kâtip: yazan, yazıcı.
kusur: suç, kabahat.
mavzer: bir cins tüfek.
mesken: ikamet olunan, otulmuş ev.
meşhur: tanınmış, herkesin bildiği, ünlü.
mızrak: uzun saplı, ucu sivri demirli harp aleti, kargı.
muaraza: sözle karşılıklı mücadele.

muhafızlık yapmak: bekçilik etmek, korumak.
muvaffak: başarılı.
münakaşa: bir mesele üzerinde farklı fikirler söyleyerek yapılan tartışma.
nam: ad, isim.
nasihat etmek: öğüt vermek.
nihayet: en sonunda.
rica: dileme, isteme.
silâh: savunmak veya saldırmak amacıyla kullanılan öldürücü, ezici, kırıcı, parçalayıcı araç.

tahammül etmek: sabretmek.
tahkir: aşağı ve alçak addetme, aşağılama.
tehdit etmek: birisini korkutmak.
tesadüf etmek: rast gelmek, rastlamak.
teşrif etmek: şereflendirmek, şeref vermek.
ulema: âlimler, bilginler.
zapt etmek: sıkı tutmak.
zulüm: hak eden kimseye hakkını vermeme, adaletsizlik, haksızlık, eziyet.

şekildeki ilmî kudreti görünce, kendilerine üstat kabul ederler.

Bu esnada, Mardin'e gelen iki talebeye tesadüf etti. Bunlardan birisi, Cemaledin-i Efganî'ye mensup olup, diğeri tarikat-ı Sünusiyeden idi. Bunlar vasıtasıyla hem Cemaledin-i Efganî'nin mesleğine, hem de tarik-ı Sünusîye aşinalık peyda etti.

Molla Said çok genç yaşta iken siyasî hayata atılır, vatan ve millete hizmete başlar. İlk hayat-ı siyasiyesi Mardin'de başlamıştır. Bunun üzerine bir mutasarrıfın pençe-i kahriyle, elleri bağlı, muhafız nezaretinde Bitlis'e nefyedildi. Jandarmalarla yolda giderken namaz vakti gelir. Namaz kılmak için, kayıtların açılmasını jandarmalara ihtar eder. Jandarmalar kabul etmeyince, demir kayıtları bir mendil gibi açarak önlerine atar. Jandarmalar bu hâli keramet addedip hayretler içinde kalırlar. Teslimiyetle, rica ve istirham ile, "Biz şimdiye kadar muhafızınız idik, bundan sonra hizmetçiniziz" derler" (HAŞİYE)

Bitlis'te iken bir gün kendilerine Vali ile bir kısım memurların içki içtikleri ihbar olununca, hiddetlenerek, "Bitlis gibi dindar bir memlekette hükümeti temsil eden bir zatın irtikâp ettiği bu muameleyi kabul edemem" diyerek, içki meclisine gider. Evvelâ içki hakkında bir

HAŞİYE: Bir gün Bediüzzaman'a soruldu:

"Kaydı nasıl açtın?"

Dedi:

"Ben de bilmem. Fakat, olsa olsa namazın kerametidir."

addetmek: saymak.

aşına: bildik, tanıdık.

dindar: dinî kaidelere hakkıyla riayet eden, mütedeyyin.

esna: ara, sıra.

evvelâ: ilk önce.

hayat-ı siyasiye: politik hayat, siyasi hayat.

hiddetlenmek: öfkelenmek, kızılmak.

hükümet: devlet.

ihbar: haber verme, bildirme, duyurma.

ihtar etmek: hatırlatmak.

ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.

irtikâp etmek: kötü, fena ve günah teşkil edecek bir iş yapmak.

istirham: merhamet dileme.

kayıt: ayağa vurulan zincir, pranga.

keramet: Allah'ın velî kullarında

görülen olağanüstü hâller veya tabiatüstü hâdiseler.

kudret: güç, kuvvet, takat, ıktidar.

meclis: toplantı.

memur: şehir, il, kasaba.

memur: devlet hizmetinde çalışan ve bunun karşılığında aylık, maaş alan kimse.

mensup: bir şeyle veya kimseyle alâkası bulunan, ilgili olan.

meslek: tutulan yol, sülûk edilen yer.

millet: halk.

muamele: davranış.

muhafız: herhangi bir şeyi korumakla vazifeli asker.

mutasarrıf: Tanzimattan sonra, Osmanlı idarî teşkilatında sancakların en büyük idare amirine verilen isim.

nefyetmek: sürmek, başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etmek.

nezaret: gözetim, kontrol.

pençe-i kahr: mahveden, yok eden pençe.

peyda: hazır, mevcut.

rica: yalvarma, niyaz etme.

talebe: öğrenciler.

tarik-ı Sünusi: Sünüsü tarikatı.

temsil etmek: birinin, bir topluluğun veya bir kuruluşun adına hareket etmek.

tesadüf etmek: rast gelmek, rastlamak.

teslimiyet: boyun eğiş.

üstat: öğretici.

vasıta: aracı.

zat: kişi, şahıs, fert.

hadis-i şerif okuduktan sonra pek acı sözler söyler. Valinin vurdurmak için işaret etmesi ihtimaline binaen de bir elini revolverinin bulunduğu yerde tutar. Fakat, Vali fevkalâde mütehammil ve hamiyetli bir zat olduğundan, kat'iyen ses çıkarmaz. Oradan ayrılınca Valinin yaveri, genç Said'e, "Ne yaptınız? Söyledikleriniz idamınızı muciptir" der.

Genç Said, "İdam hayalime gelmedi, hapis ve nefiy zannedirdim. Her ne ise, bir münkeri defetmek için ölürsem ne zararı var?" cevabında bulunur.

Oradan avdetinden bir-iki saat sonra, iki polis vasıtasıyla Vali kendisini istetir. Valinin odasına girerken, Vali hürmet ve tazimle genç Said'i karşılayarak elini öpmek ister. İltifatla yer göstererek, "Herkesin bir ustası vardır; sen de benim ustadımsın" der.

* * *

Genç Said, fitraten bir kanun altında yaşamayı ve hareketinin tahdit olunmasını sevmez, her hâlinde, her hareketinde gayet serbest olmasını arzu eder ve daima "Ben hürriyet ve serbestiyetimi hiçbir keyfî kanunla tahdit ettirmem" derdi. Bunun içindir ki, ilk İstanbul'a teşriflerinde yine her kayıttan uzak kalmakta ısrar etmiş ve hayatının bütün safhalarında bu vaziyet müşahede edilmiştir.

Ondaki bu serbestiyet ve hürriyet aşkı, hayatının yarısından sonra Avrupa'dan gelen müthiş bir dalâlet ve

arzu etmek: bir şeyi istemek.
avdet: dönüş.
binaen: -den dolayı, -e dayanarak.
dalâlet: iman ve İslâmiyetten ayrılma, azma, batıla yönelme.
def etmek: ortadan kaldırmak, yok etmek.
fevkalâde: son derece.
fitraten: fitrî olarak, yaratılış itibariyle.
gayet: çok, son derece.

hadis-i şerif: Peygamberimizden aktarılan sözlerin genel adı.
hamiyetli: onurlu ve haysiyetli.
harekât: hareketler.
hayale gelmek: akla gelmek, düşünmek.
hürmet: saygı.
hürriyet: herkesin meşrû hareketlerinde tam serbest olması.
ihimal: olabirlik, bir şeyin olabilmesi mümkün olma.

iltifat: güler yüzle muamele, gönlü hoş etme.
işaret etmek: bir şeyi el, göz, kaş veya parmakla göstermek.
kanun: bir işte uyulması gereken usul, nizam.
kat'iyen: asla.
kayıt: şart.
keyfi: kanun ve nizama uygun olmayarak, yol ve usûle aykırı.
mucip: gerektiren.

münker: haram görülen her çeşit hareket ve iş.
müşahede: bir şeyi gözle görme, seyrederek anlama, seyretme.
mütehammil: tahammüllü.
müthiş: dehşetli, korkunç.
nefiy: sürme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme.
revolver: tabanca.
safha: devre, merhale, evre.
serbest: hür.
serbestiyet: hürriyet.
tahdit olmak: sınırlamak.
tazim: hürmet, ululama, büyük sayma.
teşrif: şereflendirme, şeref verme.
üstâ: öğretici.
vasıta: aracı.
vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.
yaver: emir subayı.
zannetmek: sanmak, kesin olarak bilmeksizin kuvvetli ihtimalle hükmetmek.
zat: kişi, şahıs, fert.

zındıka taarruzuna karşı koymayı ve felsefe-i tabiiyeden doğan dehşetli bir istibdad-ı mutlakın hilâf-ı Kur'ân prensiplerine boyun eğmemeyi, onlara itaat etmemeyi ve hakiki hürriyet-i meşrua olan İslâmî hürriyet ve medeniyete çalışmayı netice vermiştir.

Molla Said, Bitlis'te iken on beş-on altı yaşlarındaydı. Henüz sinn-i bülûğa vasil olmuştu. O zamana kadar bütün malûmatı sünihat kabilinden olduğu için, uzun uzadıya mütalâaya lüzum görmezdi. Fakat o zaman sinn-i bülûğa vasil olduğundan mı veyahut siyasete karıştığundan mı, her nedense eski sünihat yavaş yavaş kaybolmaya başladı. Bunun üzerine her türlü fenne ait eserleri tetkike koyuldu. Bilhassa din-i İslâma varit olan şek ve şüpheleri reddetmek için *Metâli ve Mevakıf* nam eserlerle *ulûm-i aliye* [**آلِيَه**] —sarf, nahiv, mantık vesaire— ve *âliye*'ye [**عَالِيَه**] —tefsir ve ilm-i kelâma— dair kırk kadar kitabı iki sene zarfında hıfzyledi. Hatta, her gün okumak şartıyla, hıfzettığı kitapların üç ayda bir kere devrine muvaffak oluyordu.

Molla Said'in iki mütezat hâli vardı:

Sirincisi: Fikrinin münkeşif bulunduğu vakitler ki; her ne eline alırsa, onu anlamaması mümkün değildi.

Şkincisi: Fikrinin münkabız bulunduğu vakitler ki; mütalâa değil, konuşmaktan bile hoşlanmazdı.

bilhassa: özellikle.
dehşetli: dehşet veren, korkunç.
din-i İslâm: İslâm dini.
eser: kitap.
felsefe-i tabiiye: her şeyi tabiata dayandıran felsefe.
fen: tecrübî, ispatla meydana gelmiş ilimlere verilen genel ad.
fikir: düşünce.
hakiki: gerçek, sahici.
hıfzylemek: ezberlemek.
hilaf-ı Kur'ân: Kur'ân dışı, Kur'ân'a aykırı.
hürriyet: insanın ne kendisine ne de başkasına zarar vermeden kanun, düzenleme ve değerler çerçevesinde serbestçe hareket edebilmesi.
hürriyet-i meşrua: dinî ilkelerle sınırlı özgürlük.
ilm-i kelâm: kelâm ilmi, Cenab-ı Hakkın zat ve sıfatlarından, nübüvvet, haşir, kader gibi imana ait meselelerden İslâmî esaslar dairesinde delil ve bürhana dayalı olarak bahseden ilim.
İslâmî: İslâm dinine mensup, İslâm ile alakalı, İslâma ait.
istibdad-ı mutlak: hiçbir hak ve hürriyeti tanımayan tam baskı, tam diktatörlük.
itaat etmek: uymak, alınan emre göre hareket etmek.
kabil: cins, tür.
malûmat: bilgi.
mantık: doğru düşünme, akla uygun söz söyleme, hüküm verme usul, esas ve kurallarından bahseden ilim.
medeniyet: bir topluluğun hayat tarzı, bilgi seviyesi, sanat gücü,

maddî ve manevî varlığı ile ilgili vasıfların tamamı.
münkabız: çekilmiş, daralmış.
mutezat: tezatlı, birbirine zıt, aykırı.
muvaffak: başanlı.
münkeşif: inkişaf eden, açılmış.
mütalâa: tetkik, araştırma.
nahiv: Arapça dilbilgisinin konusu cümleler olan bölümü.
nam: ad, isim.
netice: sonuç.

prensip: temel fikir, esas, ilke.
sarf: Arapça dilbilgisinin konusu kelimeler olan bölümü.
sinn-i bulûğ: ergenlik yaşı.
siyaset: politika.
sünihat: kalbe gelen manalar, doğuşlar.
şek: şüphe, zan, tereddüt.
taarruz: saldırı, hücum.
tefsir: Kur'ân'ın mana bakımından izahı.
tetkike koyulmak: dikkatle araştırmak, inceleme yapmak.

ulûm-i aliye: alet ilimleri; gramer ve mantık ilmi gibi ilimler.
ulûm-i âliye: yüce ilimler, fıkıf, tefsir, kelâm gibi dinî ilimler.
varit olmak: erişmek, ulaşmak.
vasil olmak: erişmek, ulaşmak.
vesaire: ve baskaları, bunun gibileri.
zarfında: içerisinde.
zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

Molla Said, günde bir-iki cüz okumak suretiyle Kur'an'ı hıfza başladı. Her gün iki cüz ezber etmekle, Kur'an'ın mühim bir kısmını hıfzına aldı; fakat, iki sünhat ile, tekmili müyesser olmadı:

Birincisi: Kur'an'ın çok sür'atle okunması bir hürmetsizlik olmasın diye.

İkincisi: Kur'an hakaikinın hıfzının daha ziyade lüzumu var, diye kalbine gelmiş. Onun için, Kur'an hakaikinın anahtarı olacak ve şübehata karşı muhafaza ve mukabele edecek hikmet ve funun-i İslâmiyeye dair kırk Risaleyi iki senede hıfzına aldı. Her gün bir parça ezberden okumak suretiyle, hepsini üç ayda ancak devrediyordu.

Mirkat ismindeki kitabı, haşiye ve şerh olmaksızın hıfz etmeye başladı. Bilahare eline geçen mezkûr kitabın haşiye ve şerhi ile kendi nokta-i nazarını karşılaştırmış. Bütün meseleler muvafık olup, ancak üç kelime tevafuk etmemiş; bu tevcihleri de ulemanın tahsinine mazhar olarak kabul edilmiştir.

Bir gün Bitlis meşayihinden Şeyh Mehmed Küfrevi Hazretlerinin kendilerine beddua ettiğini birisi yalandan söyler. Bunun üzerine müşarünileyhi ziyarete gider. Şeyh Hazretleri Molla Said'e iltifat eder, teberrüken bir ders verir. İşte Molla Said'in en son aldığı ders bu olmuştur.

Bir gece Molla Said, rüyasında Şeyh Mehmed Küfrevi Hazretlerini görür. Kendisine hitaben, "Molla Said,

beddua etmek: bir kimsenin kötü olması için dua.
bilâhare: sonra, sonraları.
cüz: Kur'an'ın bölündüğü otuz kısımdan her biri.
fünun-u İslâmiye: İslâmî fenler, İslâmî ilimler.
hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.
haşiye: bir eserin metnini şerh ve izah eden kitap.
hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.

hıfz: ezberleme.
hikmet: kâinattaki ve yaratılıştaki ilâhî gaye.
hitaben: hitap ederek, söyleyerek.
hürmetsizlik: saygısızlık.
iltifat etmek: güler yüzle muamele etmek, gönülü hoş etmek.
mazhar: nail olma, şereflenme.
meşayih: şeyhler.
mezkûr: adı geçen, anılan.
muhafaza: koruma, saklama.

mukabele: karşı koyma.
muvafık: yerinde, uygun.
mühim: önemli, büyük.
müşarünileyh: ismi evvelce söylenmiş olan, sözü edilen.
müyesser olmak: nasip olmak.
nokta-i nazar: bakış açısı.
suret: tarz, yol, gidiş.
sünhat: kalbe gelen manalar, doğuşlar.
sür'at: çabuk olma, hızlilik.
serh: bir eserin zor anlaşılın yerlerini çözüp yorumlayarak

açıklama ve bu maksatla yazılan eser.
şübehah: şüpheler.
tahsin: beğenme, güzel bulma.
teberrüken: mübarek görerek, uğur sayarak.
tekmil: tamamlama, bitirme.
tevafuk etmek: uymak, uygun gelmek.
tevcih: mana verme, yorumlama, tefsir etme.
ulema: âlimler, bilginler.
ziyade: çok, fazla, artık.
ziyarete gitmek: görmeye gitmek.

gel beni ziyaret et, gideceğim” demesi üzerine hemen gider, ziyaret eder. Ve şeyhin uçup gittiğini görünce uyanır. Saate bakar, saat gecenin yedisidir. Tekrar yatar. Sabahleyin Şeyhin hanesinden matem seslerinin yükseldiğini işitir. Oraya gider ve Şeyh Hazretlerinin gece saat yedide vefat ettiğini haber alır. Mahzun olarak geriye döner.

أَنَا لِلَّهِ وَأَنَا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١﴾ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ آمِينَ ﴿٢﴾

Molla Said, Şarkın büyük ulema ve meşayihinden olan Seyyid Nur Mehmed, Şeyh Abdurrahman-ı Tağî, Şeyh Fehim ve Şeyh Mehmed Küfrevi gibi zevat-ı âliyenin her birisinden ilmüirfan hususunda ayrı ayrı derslere nail olduğundan, onları fevkalâde severdi. Ulemadan Şeyh Emin Efendi, Molla Fethullah ve Şeyh Fethullah Efendilere de ziyade muhabbeti vardı.

Van'da maruf ulema bulunmadığından, Hasan Paşanın daveti üzerine Molla Said Van'a gitti. Van'da on beş sene kalarak, aşairin irşadı için aralarında seyahatle tedris ve tederrüs vazifesiyle hayat geçirdi. Van'da bulunduğu müddet, vali ve memurîn ile ihtilât ederek, bu sırada yalnız eski tarzdaki ilm-i kelâmın İslâm dini hakkındaki şek ve şüphelerin reddine kâfi olmadığına kanaat hâsıl etmiş ve fününun tahsiline lüzum görmüştür. (HAŞİYE)

HAŞİYE: Bediüzzaman'ın çok genç yaşındaki bu vukufiyeti, onun istikbaldeki çok muazzam hizmet-i Kur'âniye ve İslâmiyesi için hazırlanmasını temin etmiştir. Bu kanaatini o zaman izhar ettiğinden otuz-kırk sene sonra, ilm-i kelâmı bir tecceddüt yapan Risale-i Nur Külliyyatının telifine Cenab-ı Hak muvaffak eylemiştir.

1. Biz Allah'ın kullarıyız; sonunda yine Ona döneceğiz. (Bakara Suresi: 156.)

2. Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun. Âmin.

asır: yüzyıl.

aşair: aşiretler, kabileler.

davet: çağırma, çağrı.

fevkalâde: olağanüstü, normalin üstünde.

fünun: fenler.

hane: ev, mesken.

hizmet-i Kur'âniye ve İslâmiye:

Kur'an'ın ve İslâm'ın hizmeti.

husus: mevzu, konu.

ihtilât: karışıp görüşme.

ilm-i kelâm: kelâm ilmi, Cenab-ı

Hakkın zat ve sıfatlarından, nü-

büvvet, haşir, kader gibi imana

ait meselelerden İslâmî esaslar

dairesinde delil ve bürhana daya-

lı olarak bahseden ilim.

ilmüirfan: ilim ve irfan.

irşat: doğru yola yöneltme, gaf-

letten uyandırma, uyarma.

istikbal: gelecek.

izhar etmek: göstermek, belirt-

mek.

kâfi olmak: yetmek, yeterli ol-

mak.

kanaat hasıl etmek: kanaat ge-

tirmek, düşünmek.

külliyat: bir şeyin tamamı.

lüzum görmek: gerekli bulmak.

mahzun: hüzünlü, kederli, üzün-

tülü.

maruf: seriatın emrettiği, iyi bu-

lup beğendiği.

matem: ölen, kaybedilen şeyin

ardından üzülme ve ağlama.

memurîn: memurlar, devlet hiz-

metinde bulunan kimseler.

meşayih: şeyhler.

muazzam: ehemmiyetli, önemli.

muhabbet: ülfet, sevgi, dostluk.

muvaffak eylemek: başarılı kıl-

mak.

müddet: süre, zaman.

nail olmak: yetişmek, ulaş-

mak.

seyahat: gezi.

seyyid: Hz. Muhammed'in

(a.s.m.) torunu Hz. Hasan'ın

soyundan olan kimse.

şark: doğu.

şek: şüphe, zan, tereddüt.

tahsil: öğrenim.

tarz: usul, yol.

tecceddüt: yenilik.

tedrîs: okutma, öğretme,

ders verme.

tederrüs: ders görme, öğren-

me.

telîf: kitap yazma, eser orta-

ya koyma.

temin etmek: sağlamak.

ulema: âlimler, bilginler.

vazife: ahlâk veya iş icabı ya-

pılması gereken iş, görev.

vefat etmek: ölmek.

vukufiyet: iyice bilme ve an-

lama.

zevat-ı âliye: yüce şahıslar,

yüksek meziyetli zatlar.

ziyade: çok, fazla.

ziyaret etmek: görmeye git-

mek.

Bu kanaati hâsıl ettiği o zamanda, ulûm-i müspete denilen bütün fenleri tettebbua başlayarak pek kısa bir zamanda tarih, coğrafya, riyaziyat, jeoloji, fizik, kimya, astronomi, felsefe gibi ilimlerin esaslarını elde etmiştir. Bu ilimleri bir hocadan ders alarak değil, yalnız kendi mütalâası sayesinde hakkıyla anlamıştır. Meselâ bir coğrafya muallimini, mübahaseye girişmeden evvel yirmi dört saat içerisinde eline geçirdiği bir coğrafya kitabını hıfz etmek suretiyle, ertesi gün Van Valisi merhum Tahir Paşa'nın konağında onu ilzam eder. Ve yine aynı surette bir muaraza neticesinde, beş gün zarfında kimya-i gayr-i uzvîyi (inorganik kimya) elde ederek, kimya muallimiyle muarazaya girer ve onu da ilzam eder. İşte, pek genç yaşındaki mezkûr harikulâdeliklere ve bahr-i umman hâlinde bir ilme malikiyetine şahit olan ehl-i ilim, Molla Said'e "Bediüzzaman" lâkabını vermiştir.

Bediüzzaman, Van'da bulunduğu müddet zarfında, o zamana kadar edindiği fikir ve mütalâalar ve ilmî ve dinî tedris usullerini görmekte ve zamanın ihtiyacı-zarurîlerini nazar-ı itibara almakla, kendisine mahsus bir usul-i tedris icat eder. Bu da, hakaik-ı diniyeyi asrın fehmine uygun en yeni izah ve beyan tarzlarıyla ispat etmek suretiyle talebelerini tenvir etmektedir.

Molla Said, Van'da bulunduğu zamanlarda, bazı hususlarda o havalinin ulemasına muhalif bulunuyordu. (HA-ŞİYE) Bu hususlar şunlardır:

HAŞİYE: Aynı vaziyet, seksen senelik hayatında da devam etmiştir.

asır: yüzyıl.
astronomi: gök cisimleri ile ilgilenen ilim.
Bahr-i Umman: Hint Okyanusu.
beyan: deliller göstererek ispatlama.
beyan: deliller göstererek ispatlama.
dini: din ile ilgili.
ehl-i ilim: ilimle uğraşanlar.
esas: temel, öz.
evvel: önce.
fehmi: anlayış, idrak.
fen: ilim.
fikir: düşünce.

hakaik-i diniye: dine ait olan hakikatlar.
hakkıyla anlamak: doğru şekilde, tam olarak anlamak.
harikulâdelik: fevkalâdelik, olağanüstülük.
havali: çevre, yöre.
hıfzetmek: ezberlemek.
hoca: öğretmen.
husus: mevzu, konu.
icat etmek: yeni bir şey ortaya koymak.
ihtiyacı-zarurî: yaşamak için gerekli olan ihtiyaç.

ilim: bilgi, bilim.
ilmî: ilim ile ilgili.
ilzam etmek: tartışmada kuvvetli deliller ve belgeler öne sürerek karşındakini cevap veremez hâle getirmek.
ispat etmek: delillerle doğruyu ortaya koymak, kanıtlamak.
izah: bir konuyu ayrıntılarıyla ortaya koyma, açıklama.
jeoloji: yerbilimi.
kanaat hasıl etmek: kanaat getirmek, düşünmek.

lâkap: ünvan.
mahsus: başkasında bulunmayan, bir şeye veya kişiye has olan.
malikiyet: malik ve sahip olma.
merhum: rahmetli, ölmüş.
meselâ: misal olarak, örneğin.
mezkûr: zikredilen, anılan.
muallim: öğretmen.
muaraza: söz mücadelesi.
muhalif: karşıt.
mübahese: bir konu hakkında konuşma.
müddet: süre.
mütalâa: tetkik, araştırma; iyice düşünülerek verilen karar.
nazar-ı itibara almak: dikkate almak.
netice: sonuç.
riyaziyat: matematik bilgisi.
suret: tarz, yol.
şahit: bir durumu, olayı gören; tanık.
talabe: öğrenciler.
tarz: usul, yol.
tedris: öğretme.
tenvir etmek: bir konu hakkında başkalarını aydınlatmak.
tettebbu: etrafıca araştırma, bir şey hakkında geniş bilgi edinme.
ulema: âlimler, ilim sahipleri.
ulûm-i müspete: müspet ilimler.
usul: metot, tarz, üslup, şekil.
usul-i tedris: eğitim-öğretim metodu.
vaziyet: hal, durum.
zarfında: içerisinde.

1. Kat'iyen hiç kimseden hediye olarak para almamak ve maaş bile kabul etmemek. Evet, hayatta hiçbir maddî mülkiyeti olmayıp, fakir ve kimsesiz ve daimî nefiy ve hapislerle çok sıkıntılı ve dehşetli musibetler içerisinde yaşadığı hâlde, kimseden para ve mukabelesiz hediye almadığı bilmüşahede görülmüştür.

2. Hiçbir âlimden sual sormamak. Yirmi sene zarfında, daima ancak sorularına cevap vermişti. Bu hususta kendileri derlerdi ki: “Ben ulemanın ilmini inkâr etmem; binaenaleyh, kendilerinden sual sormak fazladır. Benim ilmimden şüphe edenler varsa sorsunlar, onlara cevap vereyim.”

3. Yanında bulunan talebelerini aynı kendisi gibi zekât ve hediye almaktan menetmek. Onları da yalnız rıza-i İlâhî için çalıştırdı. Hatta çok zamanlar talebelerini kendi iâşe ederdi.

4. Daima mücerret kalmak ve dünyada hiçbir şeyle alâka peyda etmemek. Bunun içindir ki, “Bütün malımı bir elimle kaldırıp götürebilmeliyim” demiştir. Bu hâlin sebebi sorulunca, “Bir zaman gelecek, herkes benim hâlime gıpta edecektir. Saniyen, mal ve servet bana lezzet vermiyor; dünyaya ancak bir misafirhane nazarıyla bakıyorum” derdi.

Van'da bulunduğu vakit, merhum Vali Tahir Paşa, Avrupa kitaplarını tetebbu ederek, kendisine sualler tertip edip sorardı. Bunların hiç birisini görmediği ve Türkçeyi de yeni konuşmaya başladığı hâlde, cevabında

alâka peyda etmek: bağ kurmak.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.

bilmüşahede: bizzat şahit olarak.

binaenaleyh: bunun üzerine, bundan dolayı.

daima: her vakit, her zaman.

daimî: sürekli, devamlı.

dehşetli: korkulu, korkutucu.

gıpta etmek: imrenmek.

hediye: armağan.

husus: mevzu, konu.

iâşe etmek: geçindirmek, yedirip içirmek.

ilim: bilgi.

inkâr etmek: reddetmek.

kat'iyen: hiçbir zaman, asla.

lezzet: zevk, haz, keyf.

maddî: para, mal vb. şeylerle ilgili.

men etmek: yasaklamak, engellemek.

merhum: rahmete kavuşmuş, ölmüş.

mukabelesiz: karşılıksız.

musibet: dert, sıkıntı.

mücerret: tecrit edilmiş, yalnız, tek.

mülkiyet: mülk sahipliği.

nazar: mülâhaza, niyet.

nefiy: sürgün.

rıza-i İlâhî: Allah'ın rızası, hoşnutluğu.

saniyen: ikinci olarak.

sebeb: neden.

servet: zenginlik, mal, mülk.

sual: soru.

talebe: öğrenciler.

tertiple etmek: düzenlemek.

tetebbu etmek: etraflıca araştırmak, iyice incelemek.

ulema: âlimler, ilim sahipleri.

zarfında: içerisinde.

zekât: İslâmın beş şartından biri olan, mal ve paranın paklığını ve helâlligini sağlamak üzere, Allah için malın belli bir kısmının her yıl zekât verilebilecek kimselere dağıtılması.

tereddüt etmezdi. Bir gün kitapları görür ve Tahir Paşanın bunlardan sual tertip ettiğini anlayarak az bir zamanda kitapların muhtevasını elde eder.

O zamanda en büyük gaye ve düşüncesi, Mısır'daki Camiü'l-Ezher'e mukabil, Bitlis ve Van'da "Medresetüz-zehra" isminde bir dârülfünun vücuda getirmektir. Bu teşebbüsünü kuvveden fiile çıkarmak niyetinde olup, bunu tasarlıyordu.

Van'da yaz zamanlarını Başit ve Beytüşşebap namındaki yaylalarda geçiriyordu. Bir gün Tahir Paşaya mezkûr dağların başında Temmuz'da bile buz bulunduğunu söyler. Tahir Paşa itiraz eder ve "Temmuz'da kat'iyen oralarda buz bulunmaz" iddiasında bulunur. Yaylada iken bir gün bunu hatırlayarak Tahir Paşaya yazdığı ilk Türkçe mektubunda der:

"Ey Paşa! Başit başında buz tuttu. Görmediğin şeyi inkâr etme. Her şey senin malûmatında münhasır değildir, vesselâm!"

Molla Said, aşiretler arasında olan her hangi bir çimsizliği işitince, hemen müdahale ederek, irşat yoluyla her iki tarafı da derhal barıştırdı. Hatta, hükûmetin bile barıştırmaktan âciz kaldığı Şeker Ağa ile Miran Reisi Mustafa Paşayı barıştırdı. Ve Mustafa Paşaya, "Daha tevbe etmedin mi?" diye sorunca, Mustafa Paşa da cevaben, "Seyda! Ne söylerseniz, sözünüzden çıkmam" demiştir.

âciz: eli yetmez, gücü yetmez, güçsüz.
aşiret: göçebe hâlinde yaşayan, çoğunlukla bir soydan gelen insanlar, kabile.
Camiü'l-Ezher: Mısır'daki Ezhher Üniversitenin adı.
cevaben: cevap olarak.
derhal: hemen.
dârülfünun: üniversite.
gaye: hedef.

hükümet: devlet.
iddia: haklı haksız bir hükümdede veya fikirde ayak direme.
inkâr etmek: reddetmek, kabul ve tasdik etmemek.
irşat: doğru yolu gösterme, uyarma.
itiraz etmek: karşı çıkmak.
kat'iyen: asla.
kuvveden fiile çıkarmak: bir düşüncüyü hayata geçirmek,

gerçekleştirmek.
malûmat: bilgi.
mezkûr: adı geçen, anılan.
muhteva: içerik.
mukabil: karşılık, muâdil.
müdahale etmek: araya girmek.
münhasır: sınırlanmış, sınırlı.
nam: ad, isim.
niyet: maksat, meram.
seyda: efendi, hoca.

sual: soru.
tereddüt etmek: kesin karar verememek, bir konuda şüphede kalmak.
tertip etmek: düzenlemek.
teşebbüs: girişim.
tevbe: günah işlemekten ve kötülük yapmaktan vazgeçme.
vesselâm: mektup sonlarında "sonsuz selâm" manasında kullanılır.
vücuda getirmek: yapmak.

Mustafa Paşa, at ile para teberru etmek ister. Bediüz-zaman reddederek, “Şimdiye kadar kimseden para almadığımı iştmediniz mi? Bahusus sizin gibi zalimden nasıl para alırım? Ve siz galiba tevbenizi bozdunuz. Şu takdirde Cezire’ye ulaşamazsınız” demiştir.

Ve hakikaten Cezire’ye yetişmeden yolda öldüğünü haber alır.

Bediüzzaman, riyaziyede harikulâde bir sür’at-i intikale malikti. Her hangi bir müşkül meseleyi, zihnen hemen hallederdi. Hatta, cebir mukabele ilminde bir Risale telif etmişti. Tahir Paşa nezdinde hesap meseleleri münakaşa mevzuu olduğunda, hesaba dair hangi mesele bahsedilse, başkaları ve en mahir kâtipler neticeyi bulamadan, Molla Said zihnen çıkarıyordu. Çok defalar böyle yarışlara girer ve umumunda daima birinci gelirdi. Bir defasında şöyle bir sual sordular:

“On beş Müslim, on beş gayrimüslim farz edilerek bir-biri ardına dizilince, bunlara yapılacak her kurada gayrimüslime isabet etmesi matlûptur. Nasıl taksim edilir?”

Bu suale cevaben, “Bunların yüz yirmi dört vaziyet-i muhtemelesi vardır” diyerek yapar.

Hem de der: “Bundan daha müşkülünü de kendim icat ederim. İki bin beş yüz vaziyet-i muhtemeleye göre yaparım.”

İki saat zarfında yüz adamdan elli adet gayrimüslimi o vaziyette taksim eder ki, daima kurayı gayrimüslime

bahsetmek: konu etmek.

bahusus: özellikle, hele.

cevaben: cevap olarak.

daima: her zaman.

dair: belli bir şey hakkında olan, ilgili.

farz etmek: varsaymak.

gayr-ı Müslim: Müslüman olmayan.

hakikaten: gerçekten.

halletmek: çözmek, karışık bir meselenin içinden çıkmak.

harikulâde: fevkalâde, olağanüstü.

hesap: sayı bilgisi.

icat etmek: yeni bir şey ortaya koymak, bulmak.

ilim: bilgi, bilim.

isabet etmek: rast gelmek.

kâtip: eskiden devlet memuru.

kur’a: talih denemek maksadıyla çekilen şey, ad çekme.

mahir: maharetli, becerikli.

malik: sahip.

matlup: talep edilen, istenilen şey.

mesele: problem.

mevzu: konu.

münakaşa: bir mesele üzerinde farklı fikirler söyleyerek

yapılan tartışma.

Müslim: Müslüman.

müşkül: zor.

netice: sonuç.

nezd: yan, huzur.

risale: kitapçık.

riyaziye: matematik.

sual: soru.

sür’at-i intikal: çabuk anlama, kavrama.

taksim etmek: bölmek, paylaşmak.

teberru etmek: karşılıksız, isteyerek vermek, bağışlamak.

telif etmek: kitap yazmak.

tevbe: günah işlemekten ve kötülük yapmaktan vazgeçme.

umum: hep, bütün.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

vaziyet-i muhtemele: ihtimal dahilinde olan vaziyetler, mümkün olabilir durum.

zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.

zarfında: içerisinde.

zihnen: zihin ile.

düşürür. Ve hatta beş yüz gayrimüslim olmakla iki yüz eli bin vaziyet-i muhtemele üzerine bir mesele çıkarttı ve Tahir Paşaya göstererek bir risale şeklinde yazdı. (HAŞİYE 1)

Bediüzzaman, Van'da bulunduğu zamanlarda, Vali Tahir Paşa ile bazı gazetelerden havadis okurdu. Bilhassa İslâmiyeti âlâkadar eden hususlara dikkat ederdi. Van'daki ikameti esnasında, âlem-i İslâmın vaziyetini bir derece öğrenmiş bulunuyordu. Bir gün Tahir Paşa bir gazetede şu müthiş haberi ona göstermişti. Haber şu idi:

İngiliz Meclis-i Mebusanında Müstemlekât Nazırı, elinde Kur'ân-ı Kerîm'i göstererek söylediği bir nutukta, "Bu Kur'ân İslâmların elinde buldukça, biz onlara hâkim olamayız. Ne yapıp yapmalıyız, bu Kur'ân'ı onların elinden kaldırmalıyız; yahut Müslümanları Kur'ân'dan soğutmalıyız" diye hitabede bulunmuş.

İşte bu müthiş haber, onda tarifi fevkinde bir tesir uyandırmıştı. İstidadı şimşek gibi alevli, duyguları ve bütün letaifi uyanık ve ilim, irfan, ihlâs, cesaret ve şecaat gibi harika inayet ve seciyelere mazhar olan Bediüzzaman'ın, bu havadis üzerine, "Kur'ân'ın sönmez ve söndürülmez manevî bir güneş hükmünde olduğunu, ben dünyaya ispat edeceğim ve göstereceğim" diye kuvvetli bir niyet ruhunda uyanır ve bu saikle çalışır. (HAŞİYE 2)

HAŞİYE 1: Maatteessüf, o risale Van'da bir yangında yanmıştır.

HAŞİYE 2: Said Nursî, altmış beş sene evvel Van'da Vali Tahir Paşanın yanında iken okuduğu bir gazetede, İngiliz Müstemlekât Nazırının İngiliz Meclis-i Mebusanında elinde Kur'ân'ı göstererek, "Bu Kur'ân Müslümanların elinde kaldıkça biz onlara hakikî hâkim olamayız. Ya Kur'ân'ı ortadan

âlâkadar etmek: ilgilendirmek.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
bilhassa: özellikle.
cesaret: cesurluk, yiğitlik, yüreklilik.
derece: miktar.
esna: sıra, zaman.
evvel: önce.
fevk: üst, öte.
gayr-ı Müslim: Müslüman olmayan.
hakikî: gerçek, sahici.

hâkim: sözünü geçiren, ege-men.
havadis: haberler.
hitabede bulunmak: bir topluluğa karşı coşturucu sözler söylemek, nutuk atmak.
husus: mevzu, konu.
hüküm: kuvvet, kudret.
ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık belemeksizin, sırf Allah rızası için yapma.
ikamet: oturma, bir yerde kalma.
ilim: okuyarak öğrenilen bilgi.

inayet: yardım, ihsan, lütf.
irfan: hakikate vakif olma, bir şeyin özüne inme.
ispat etmek: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koymak.
istidat: yaratılıştan olan ve zamanla geliştirilen kabiliyet.
maatteessüf: maalesef.
manevî: maddî olmayan, manaya ait.
mazhar olmak: nail olmak, sereflenmek, kavuşmak.

meclis-i mebusan: millet meclisi.
mesele: problem.
müstemlekât nazırı: sömürge-lerden sorumlu bakan.
müthiş: dehşetli, korkunç.
niyet: maksat, hedef.
nutuk: siyasi konuşma.
risale: kitapçık.
sâik: sevk eden, gönderen.
seciye: yaratılış, tabiat, karakter.
şecaat: yiğitlik, korkusuzluk, kahramanlık.
tesir: etki.
vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.
vaziyet-i muhtemele: ihtimal dahilinde olan vaziyetler, mümkün olabilir durum.

âlem-i İslâm: İslâm dünyası.
allâme: pek çok konuda ihtisas sahibi büyük bilgin.
amirâne: emredercesine.
asr-ı hazır: simdiki asır.
aynen: olduğu gibi.
beyan etmek: ispatlamak.
bilâkis: aksine.
cihansûmul: dünya çapında.
dehşetli: korkulu.
edebî: edebiyatla ilgili.
ekseri: çok.
emel: şiddetli arzu.
emsal: benzerler.
eser: kitap.
evvel: önce.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.
feveran: kaynama.
fevk: üzeri.
filhakika: gerçekten.
gayret: mukaddes değerlere saldınlma anında uyanan duygu, mukaddes değerleri koruma hissi.
haddin fevkinde olmak: haddi olmayarak, haddini aşarak.
Hakim: her şeyi bir maksatla uygun ve hikmetle yaratan Allah.
hal-i hazır: mevcut durum.
hâlet: hâl.
harb-i umumi: dünya savaşı.
hıfz: ezber.
hikmet-i Kur'âniye: Kur'ân'ın hikmeti.
hizmet-i imaniye: iman hizmeti.
hücüm etmek: saldırmak.
i'caz: mucize gösterme.
i'caz-ı Kur'an: Kur'an'ın mucize göstermesi.
ikna: bir kanaati, fikri, düşüncüyü kabul ettirme.
ilim: bilgi.
ilmi: ilme dair.
inayet-i ilâhiye: Allah'ın yapmış olduğu lütuflar, himayeler, yardimlar.
infilâk: patlama.
inkılâp: değişim.
inkışaf: açılma, ortaya çıkma.
ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma.
istihdam-ı ilâhî: Allah'ın çalıştırması, hizmet ettirmesi.
izhar: açığa vurma, meydana çıkarma.
kabiliyet: yetenek.
kâfir: Allah'ın varlığını inkâr eden.

kaldırmalıyız veya onları Kur'an'dan soğutmalıyız" sözü üzerine, ruhunda bir feveran ve nihayetsiz bir gayret uyanır. Kur'an'ın bir mu'cize olduğunu ispat ederek her tarafa neşretmek ve kâfirleri tam susturmak ister, buna kat'î karar verir. Van'da bulunduğu on beş sene müddet içerisinde hıfzına aldığı seksenden ziyade kitabı ezbere devrettiği gibi, âlem-i İslâmın hâl-i hazırda durumu hakkında da gerekli her türlü malûmatı elde eder.

Nazirsiz bir allâme olan Bediüzzaman, daha genç yaşında görünen müstesna zekâ ve ilminden de anlaşıldığı gibi, sair emsalleri fevkinde, kendisine ayrıca hikmet-i Kur'âniye talim edilmişti. Kendisi, asr-ı hazırın ihtiyacını karşılayacak, zamanın ilmi ve edebî seviyesinin fevkinde bütün dünyaya Kur'an'ın mu'cize olduğunu ispat ve herkesi ikna edebilecek bir kabiliyet, metanet, emel ve fedakârlık taşıyordu.

Bir buğday tanesi kadar çam çekirdeğinden dağ gibi bir ağacın zuhuru, kudret-i İlâhiyeyi açıkça gösterdiği gibi; maddî hiçbir kuvvete sahip olmayan, bilâkis mazlum ve bir nevi elleri kolları bağlı bir vaziyette Bediüzzaman'ın çekirdek-misal hayatı ve hizmetiyle tarihin en dehşetli bir devrinde hem Anadolu, hem âlem-i İslâm, hem dünyanın ekserisine de madde-ten tesir edecek ve zihniyetlerini değiştirecek manevî, küllî ve cihansûmul bir inkışafın zuhuru, aynen bir kudret-i mutlaka ve istihdam-ı İlâhî ve sevk-i Rabbanî ile olduğu akla ve kalbe görünmektedir.

Filhakika, bir eserinde tahdis-i nimet suretinde hizmet-i imaniyeye ait inayet-i İlâhiyeden bahsederken şöyle der:

"Eski Harb-i Umumîde ve daha evvelerinde bir vakia-i sadıkada görüyorum ki: Ararat Dağı denilen meşhur Ağrı Dağının altındayım. Birden o dağ müthiş infilâk etti; dağlar gibi parçaları dünyanın her tarafına dağıttı. O dehşet içinde baktım ki, merhum validem yanımdadır. Dedim:

"Ana, korkma. Cenab-ı Hakkın emridir. O hem Rahîm'dir, hem Hakîm'dir."

Birden, o hâlette iken baktım ki, mühim bir zat bana amirâne diyor ki: "İ'caz-ı Kur'an'ı beyan et."

Uyandım, anladım ki, bir büyük infilâk olacak. O infilâk ve inkılâptan sonra Kur'an etrafındaki surlar kırılacak. Doğrudan doğruya Kur'an kendi kendini müdafaa edecek. Ve Kur'an'a hücum edilecek; i'cazı onun çelik bir zırhı olacak. Ve şu i'cazın bir nev'ini, şu zamanda izharına -haddimin fevkinde olarak- benim gibi bir adam namzet olacak ve namzet olduğumu anladım."

kat'î: kesin.

kudret-i İlâhiye: Allah'ın kudreti.

kudret-i mutlaka: sonsuz ve sınırsız kudret.

külli: umumî.

maddeten: fiilen.

maddi: madde ile alakalı.

malûmat: bilgi.

manevî: maddî olmayan.

mazlum: zulme uğramış.

merhum: rahmetli.

metanet: gayret.

müdafaa etmek: savunmak.

müddet: süre.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

müstesna: benzeri olmayan, fevkalâde.

müthiş: dehşetli, korkunç.

namzet: bir şeyi yapmaya aday.

nazirsiz: benzersiz, eşsiz.

neşretmek: yaymak.

nihayetsiz: sonsuz.

Rahim: çok merhametli olan Allah.

sair: diğer, başka.

sevk-i Rabbanî: Rabbin sevk etmesi.

suret: tarz, yol, gidış.

tahdis-i nimet: ilâhî nimeti şükrederek anlatma.

talim etmek: öğretmek.

vakia-i sadika: sadık rüya.

valide: anne.

zat: kişi, şahıs, fert.

zihniyet: düşünce.

ziyade: fazla.

zuhur: hasıl olma.

Bediüzzaman, şarkî Anadolu'da "Medresetüzzehra" namında bir dârülfünun açmak, ya Van'da veyahut da Diyarbakir'de dârülfünun derecesinde bir medrese tesisine çalışmak için İstanbul'a geldi. İstanbul'a gelişini bir muharrir şöyle tasvir etmişti:

"Şarkın yalçın kayalıklarından, bir ateşpare-i zekâ, İstanbul afakında tulû etti."

İstanbul'a gelmeden evvel bir gün Tahir Paşa, "Şark ulemasını ilzam ediyorsun, fakat İstanbul'a gidip o denizdeki büyük balıklara da meydan okuyabilecek misin?" demişti.

İstanbul'a gelir gelmez ulemayı münazaraya davet etti. Bunun üzerine İstanbul'daki meşhur âlimler grup grup ziyarete gelip sualler soruyorlar ve o hepsinin de cevaplarını sahih olarak veriyordu. Bundan maksadı, Şarkî Anadolu'daki ilim ve irfan faaliyetine nazar-ı dikkati celp etmektir. Yoksa, Molla Said, kat'iyen hodfuruşluğu sevmezdi. Her türlü gösteriş ve alâyişten müberra olarak hareket ederdi. İlim, cesaret, hafıza ve zekâ itibarıyla pek harika idi. Aynı derecede, belki daha ziyade olarak, halis ve muhlis idi. Tasannu ve tekellüften kat'iyen hoşlanmazdı. İstanbul'daki ikametgâhının kapısında şöyle bir levha asılı idi: "Burada her müşkül halledilir, her suale cevap verilir; fakat sorulmaz." (HAŞİYE)

HAŞİYE: Burada şunu ilâveten beyan etmek icap eder ki: Said Nursî'nin hayatının son otuz-kırk senesinde, din-i İslâma ve Kur'an'a hizmet cihe-tinde fevkalâde bir rahmet ve inayetle Risale-i Nur ihsan edildiğinden ➔

afak: ufuklar.
âlim: ilim adamı.
alâyiş: debdebe, tantana.
ateşpare-i zekâ: zekâsı ateş parçası.
beyan etmek: söylemek, izah etmek.
celp etmek: çekmek.
cesaret: cesurluk.
cihet: yön.
dârülfünun: üniversite.
derece: seviye.
din-i İslâm: İslâm dini.
evvel: önce.

faaliyet: hareket.
fevkalâde: olağanüstü, normalin üstünde.
hafıza: ezber.
halis: her amelini, yalnız Allah rızası için işleyen.
halletmek: çözmek.
hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, çabalaması.
hodfuruşluk: kendini beğenmişlik.
icap etmek: gerekmek.

ihsan etmek: bağışlamak, vermek.
ikametgâh: ikamet yeri, ev.
ilâveten: ek olarak, ilave olarak.
ilzam etmek: cevap veremez hâle getirmek.
inayet: gayret, çalışma, özenme.
irfan: kültür.
kat'iyen: asla.
maksat: niyet.
medrese: yüksek mektep.
meşhur: tanınmış.

muharrir: yazar.
muhlis: ihlâslı, samimî.
müberra: azade, aklanmış.
münazara: bir konu üzerinde belli kurallara uyularak yapılan tartışma.
müşkül: problem.
nam: ad, isim.
nazar-ı dikkat: dikkatli bakış.
rahmet: merhamet etme, şefkat gösterme.
sahih: doğru.
sual: soru.
şark: doğu.
Şarkî Anadolu: Doğu Anadolu.
tasannu: yapmacık.
tasvir: bir şeyi yazıyla anlatma.
tekellüf: gösteriş, sahte tavrı.
tesis: kurma.
tulû etmek: doğmak.
ulema: âlimler, bilginler.
ziyade: çok, fazla.

İstanbul'da, grup grup gelen ulemanın suallerini cevaplandırıyor. Genç yaşında böyle bilâistisna bütün suallere cevap vermesi ve gayet mukni ve belîğ ifade ve harika hâl ve tavırlarıyla, ehl-i ilmi hayranlıkla takdire sevk ediyordu. Ve "Bediüzzaman" ünvanına bihakkın lâyük görüyorlar ve bu fevkalâde zatı, bir "nadire-i hilkat" olarak tavsif ediyorlardı.

Hatta bu zamanlarda Mısır Camiü'l-Ezher Üniversites-i reislerinden meşhur Şeyh Bahîd Efendi İstanbul'a bir seyahat için geldiğinde, Kürdistan'ın sarp, yalçın kayaları arasından gelerek İstanbul'da bulunan Bediüzzaman Said Nursi'yi ilzam edemeyen İstanbul uleması, Şeyh Bahîd'den bu genç hocanın ilzam edilmesini isterler. Şeyh Bahîd de bu teklifi kabul ederek bir münazara zemini arar. Ve bir namaz vakti Ayasofya Camiinden çıkıp çayhaneye oturduğunda bunu fırsat telâkki eden Şeyh Bahîd Efendi, yanında ulema hazır bulunduğu hâlde

☞ ve âlemşümül bir manevî cihad-ı diniye ve hizmet-i Kur'âniyede bulunduğundan anlaşılmiş ve sonra kendileri de bir manevî ihtarla kaleme almışlardır ki, onun hayatı bir intizam dairesinde geçiyordu. Yani, ileride mühim bir hizmet-i Kur'âniyede bulunacağı için, Cenab-ı Hak o hizmet-i Kur'âniyeye zemin hazırlamak hikmetiyle, Said'i fevkalhad şartlar içerisinde ve fevkalâde inayet altında harika bir zekâ ve deha ile mücehhez olarak istihdam ve istimal ediyordu. Onun için, Tarihçe-i Hayat'ın başında beyan edildiği vecihle, onun hayat ve ahvaline bu nokta-i nazarla bakmak lâzımdır. Ve hatta kendisi Hüriyetten evvel birçok talebelerine, dostlarına, "Bir nur görüyorum, istikbale büyük ümitlerle bakıyorum" diye, ehemmiyetli bir Kur'an hizmetinin vuku bulacağını haber veriyordu. Bir hiss-i kablelvuku ile, Risale-i Nur'un şimdiki manevî hizmet-i Kur'âniye ve imaniyesini, o zamanları siyaset âleminde olacak zannedip, bütün kuvvetiyle, İstanbul'da, siyaseti dine, Kur'an'a alet ederek çalışıyordu.

ahval: hâller.

âlem: dünya.

âlemşümül: bütün dünyaya yayılan.

âlet etmek: vasıta yapmak.

Bediüzzaman: son devrin büyük İslâm alimi, müctehit, allâme.

belîğ: düzgün olarak meramını anlatan.

beyan etmek: anlatmak, izah etmek.

bihakkın: tamamıyla, hakkıyla.

bilâistisna: istisnasız.

cihad-ı diniye: dinî cihat.

deha: zekâlığın ve anlayışlılığın son derecesi.

ehemmiyetli: pek önemli.

ehl-i ilim: ilimle uğraşanlar.

evvel: önce.

fevkalâde: olağanüstü.

fevkalhad: haddinden fazla.

hikmet: kâinattaki ve yaratılıştaki İlâhî gaye.

hiss-i kablelvuku: bir hadisenin gerçekleşmesinden önce kalbe doğması.

hizmet-i Kur'âniye ve imaniye: Kur'an ve iman hizmeti.

Hüriyet: 1908 de II. Meşrutiyetin ilânı ile birlikte gerçekleşen yeni sistemin halk arasındaki adı.

ifade: anlatış.

ihtar: uyarı.

ilzam etmek: cevap veremez hâle getirmek.

inayet: yardım, ihsan, lütf.

intizam: tertipli olma.

istihdam: hizmet ettirme.

istikbal: gelecek.

istimal: kullanma.

Kürdistan: Osmanlı devleti zamanında bir coğrafi bölge adı.

manevî: fikrî; manaya ait.

meşhur: ünlü.

mukni: ikna edici.

mücehhez: donatılmış.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

münazara: bir konu üzerinde belli kurallara uyularak yapılan tartışma.

nadire-i hilkat: yaratılıştan ender bulunan.

nokta-i nazar: bakış açısı.

nur: aydınlık, ışık, şule.

reis: başkan, en üst idareci.

sevk etmek: yöneltmek.

siyaset: politika.

sual: soru.

talebe: öğrenciler.

tavsif etmek: vasıflandırmak.

telâkki: kabul etme.

ulema: âlimler.

ümit: umut.

ünvan: lâkap.

vuku bulmak: meydana gelmek.

zannetmek: sanmak.

zat: kişi, şahıs, fert.

zemin hazırlamak: ortam hazırlamak, uygun koşullar sunmak.

Bediüzzaman'a hitaben, مَا تَقُولُ فِي حَقِّ الْأُورُوبَاءِ وَالْعُثْمَانِيَّةِ, yani, "Avrupa ve Osmanlılar hakkında ne diyorsunuz, fikriniz nedir?" der.

Şeyh Bahîd Efendinin bu sualden maksadı, Bediüzzaman'ın şek olmayan bir bahr-i umman gibi ilmini ve ateşpare-i zekâsını tecrübe etmek değil, belki zaman-ı istikbale ait şiddet-i ihatasını ve idare-i âlemdeki siyasetini anlamak idi.

Buna karşı Bediüzzaman'ın verdiği cevap şu oldu:

أَنَّ الْأُورُوبَا حَامِلَةٌ بِالْإِسْلَامِيَّةِ فَسَتَلِدُ يَوْمًا مَا
وَأَنَّ الْعُثْمَانِيَّةَ حَامِلَةٌ بِالْأُورُوبَائِيَّةِ فَسَتَلِدُ يَوْمًا مَا

Yani: "Avrupa bir İslâm devletine hamiledir; günün birinde onu doğuracak. Osmanlılar da Avrupa ile hamiledir; o da onu doğuracak."

Bu cevaba karşı Şeyh Bahîd Hazretleri, "Bu gençle münazara edilmez. Ben de aynı kanaattayım. Fakat bu kadar veciz ve belîğâne bir tarzda ifade etmek, ancak Bediüzzaman'a hastır" (HAŞİYE) demiştir.

HAŞİYE: Nitekim Bediüzzaman'ın dediği gibi, ihbaratın iki kutbu da tahakkuk etmiş; bir iki sene sonra Meşrutiyet devrinde şeair-i İslâmiyeye muhalif çok âdât-ı ecnebiyeyi ahz etmek ve gittikçe Türkiye'de yerleştirmek; ve şimdi Avrupa'da Kur'an'a ve İslâmiyete karşı gösterilen hüsn-i alâka ve bilhassa bahtiyar Alman milletinde fevc fevc İslâmiyeti kabul etmek gibi hâdiseler, o ihbarı tamamıyla tasdik etmişlerdir.

âdât-ı ecnebiye: yabancıların gelenek ve görenekleri.
ahz etmek: almak.
ateşpare-i zekâ: ateş parçası zekâ.
Bahr-i Umman: Hint Okyanusu.
bahtiyar: bahtlı, talihli.
belîğâne: düzgün ve fasih olarak.
bilhassa: hele, özellikle.
fevc fevc: bölük bölük.
fikir: düşünce.
hâdis: vakia, olay.

has: özel.
hitaben: hitap ederek, birine yönelerek.
hüsn-i alâka: güzel ilgi.
idare-i âlem: dünya yönetimi.
ifade etmek: söylemek.
ihbar: haber.
ihbarat: bildirmeler, haber vermeler.
ilim: bilgi.
kanaat: görüş, fikir.
kutup: yön.
maksat: niyet.

Meşrutiyet: Osmanlılarda 1876 Anayasasıyla başlayan, 1908 değişikliğiyle devam eden hukukî ve siyasi döneme verilen ad.
muhalif: muhalefet eden, bir fiil veya düşünceye karşı gelen.
münazara etmek: bir konu üzerinde belli kurallara uyarak tartışmak.
nitekim: gerçekten, hakikaten.
sual: soru.

şeair-i İslâmiye: İslâma sembol olmuş iş ve ibadetler.
şek: şüphe, tereddüt.
şiddet-i ihata: anlama, kavrama gücünün şiddeti.
tahakkuk etmek: gerçekleşmek, meydana gelmek, olmak.
tarz: üslup, eda.
tasdik etmek: onaylamak.
tecrübe etmek: sınamak.
ulema: âlimler.
veciz: kısa, öz, derli toplu.
zaman-ı istikbal: gelecek zaman.

Bediüzzaman'ın İstanbul'da hayatı bir derece siyasîdir. Siyaset yoluyla İslâmiyete hizmet edilecek diye kanaat besliyordu. Siyasî hayata karışması, İslâmiyete hizmet aşkının bir neticesiydi. Daima hürriyet taraftarı idi. Gördüğü haksızlıklardan dolayı Jön Türklere daima muhalefette bulunarak, “Siz dini incittiniz, gayretullaha dokundunuz, şeriatı tezyif ettiniz; neticesi vahim olacaktır” diye izhar-ı muhalefetten çekinmiyordu.

Hürriyetten sonra mücahit arkadaşlarıyla beraber İttihad-ı Muhammedî (a.s.m.) Cemiyetini kurmuşlar; cemiyet pek kısa bir zamanda inkişafa başlamış, hatta Bediüzzaman'ın bir makalesiyle Adapazarı ve İzmit havalisinde elli bin kişi cemiyete dahil olmuştu.

Hürriyeti sû-i tefsir etmemek ve meşrutiyeti “meşrutiyet-i meşrua” olarak kabul etmek lâzım geldiğini ileri sürerek, bu hususta dinî gazetelerde makaleler neşrediyor ve hitabelerde bulunuyordu. Bu makale ve hitabeleri, emsalsiz denecek kadar belîğ ve mukni idi. Ehl-i ilim ve ehl-i siyaset, Said Nursî'nin bu yazılarından ve derslerinden çok istifade etmişlerdir. O zamandaki intibah-ı millîyi, Anadolu ve Asya'nın saadet-i dünyeviyesinin fecr-i sadıkı olarak müjde veriyor, fakat elden kaçmaması için evamir-i şer'iyeyi çabuk imtisal etmenin zarurî olduğunu ileri sürüyordu. “Eğer meşrutiyeti hürriyet-i şer'iyeye ile kabul etmezsek ve öyle tatbik edilmezse, elimizden kaçacak, müstebit bir idareye yerini terk edecek” diye ihtar ediyordu. O nutuk ve makalelerden numune olarak cüz'î bir kısmını buraya derç ediyoruz:

belîğ: düzgün olarak meramını anlatan.
cemiyet: topluluk, birlik.
cüz'i: pek az.
dahil olmak: girmek.
daima: her vakit, her zaman.
derç etmek: almak.
ehl-i ilim: ilimle uğraşanlar.
ehl-i siyaset: ülkenin idaresiyle meşgul olanlar, politikaçılar.
emsalsiz: eşsiz, benzersiz.
evamir-i şer'iyeye: şer'i emirler, dinle ilgili işler.
fecr-i sadık: gerçek aydınlık.
gayretullah: Allah'ın hak dinini koruma sıfatı.
havali: bölge.
hitabede bulunmak: bir topluluğa karşı coşturucu sözler söylemek, nutuk atmak.
hizmet: bir kimsenin hesabına veya menfaatine iş görme.
husus: mevzu, konu.
hürriyet: bağımsızlık; 1908 de II. Meşrutiyetin ilânı ile birlikte gerçekleşen yeni sistemin halk arasındaki adı.
hürriyet-i şer'iyeye: dinî ilkelerle belirlenmiş özgürlük.
ihtar etmek: dikkatini çekmek, uyarmak.
imtisal etmek: emre tamamen uymak.
inkişaf: gelişme.
intibah-ı millî: milletçe uyanış.
istifade etmek: faydalanmak, yararlanmak.
İttihad-ı Muhammedî: Süheyli Paşa, Mehmet Sadık, Ferik Rıza Paşa, Derviş Vahdeti ve arkadaşları tarafından İstanbul'da 5 Nisan 1909 tarihinde kurulan bir cemiyet.
izhar-ı muhalefet: karşı olduğunu belli etmek.
kanaat beslemek: düşünmek.
lâzım gelmek: gerekmek.

makale: belli bir konu üzerinde yazılmış gazete yazısı.
meşrutiyet: başında hükümdar bulunmakla birlikte seçilmiş kurulan bir yasama meclisine dayanan, yürütmesi denetime açık anayasal idare şekli.
meşrutiyet-i meşrua: dine uygun meşrutiyet, meşru meclisle dayalı yönetim şekli.
muhalefette bulunmak: bir düşünce, fiil veya harekete karşı durmak.

mukni: ikna edici, inandırıcı.
mücahit: din uğruna din düşmanlarıyla, Allah rızası için ve Allah'ın adını yüceltmek gayesiyle savaşılan.
müstebit: hükmü altında bulunanlara söz hakkı ve hareket serbestliği vermeyen.
neşretmek: yayınlamak.
netice: sonuç.
nutuk: konuşma.
numune: örnek.
saadet-i dünyeviye: dünya saadeti.

siyasî: siyasetle ilgili.
sû-i tefsir etmek: yanlış yorumlamak.
şeriat: Allah tarafından peygamber vasıtasıyla bildirilen, lâhî emir ve yasaklara dayanan hükümlerin hepsi.
tatbik etmek: uygulamak.
terk etmek: bırakmak.
tezyif etmek: küçük düşürmek.
vahim: ağır, dehşet verici.
zarurî: mecburî, zorunlu.

Bediüzzaman Said Nursî'nin ilân-ı hürriyetin üçüncü gününde irticalen söylediği ve sonra Selânik'te Hürriyet Meydanında tekrar ettiği ve o zamanın gazetelerinin neşrettikleri nutkunun suretidir.

Hürriyete Hitap

Ey hürriyet-i şer'î! Öyle müthiş ve fakat güzel ve müjdeli bir seda ile çağırıyorsun ki, benim gibi bir bedevîyi tabakat-ı gaflet altında yatmışken uyandırıyor sun. Sen olmasaydın, ben ve umum millet zindan-ı esarette kalacaktık. Seni ömr-i ebedî ile tebşir ediyorum. Eğer aynü'l-hayat şeriatı menba-ı hayat yapsan ve o Cennette neşvünema bulsan, bu millet-i mazlumenin de eski zamana nispeten bin derece terakki edeceğini müjde veriyorum. Eğer hakkıyla seni rehber etse ve ağraz-ı şahsî ve fikr-i intikam ile sizi lekedar etmezse....

Yâ Rab! Ne saadetli bir kıyamet ve ne güzel bir haşir ki, ¹ **وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ** hakikatinin küçük bir misalini bu zaman bize tasvir ediyor. Şöyle ki:

Asya'nın ve Rumeli'nin köşelerinde medfun olan medeniyet-i kadime hayata başlamış; menfaatini mazarrat-ı umumiyede arayan ve istibdadı arzu edenler, ² **يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تَرَابًا** demeye başladılar. Yeni hükümet-i meşrutamız mu'cize gibi doğduğu için, inşaallah bir seneye kadar, ³ **نُكِّلِمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا** sırrına mazhar olacağız. Mütevekkilâne, saburâne tuttuğumuz otuz sene

yönetim; zulüm ve tahakküm.

kıyamet: bütün kâinatın Allah tarafından tâyin edilen bir vakitte yıkılıp mahvolması.

lekedar: lekeli.

mazarrat-ı umumiyeye: umumun zararları.

mazhar: nâil olma, şereflenme, kavusma, ortaya çıkma ve görünme yeri.

medeniyet-i kadime: eski medeniyet.

medfun: defnedilmiş, gömülü.

menba-ı hayat: hayatın ana unsuru. Hayat kaynağı.

menfaat: fayda.

millet-i mazlume: mazlum, zulme uğramış millet.

misal: benzer, örnek.

mütevekkilâne: kadere boyun eğerek şekilde.

müthiş: dehşet veren, korkutan.

neşv ü nema: büyüme ve yetişme, gelişme.

nisbeten: göre, nisbetle, kıyaslanarak, öncekine göre, bir dereceye kadar, şöyle böyle.

ömr-i ebedî: ebedî ömür.

rehber: yol gösteren.

saadet: mutluluk.

sabûrane: sabır içinde olarak.

sada: ses.

sır: Cenâb-ı Hakkin baktığı yer olan kalbdeki latife, gizli hakikat.

şeriat: doğru yol, hak din yolu; İslâm dini, İslâm'ın bütün hükümleri.

tabakat-ı gaflet: kalın gaflet tabakaları.

tasvir: bir şeyin özelliklerini anlatarak, gözönünde canlandırma.

tebşir: müjdelemek.

terakki: yükselme, ilerleme.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

zindan-ı esaret: esirlik zindanı.

1. Ölümünden sonra diriliş hakkıdır.

2. "Ne olurdu," der "ben bir toprak olaydım!" (Nebe Suresi: 40.)

3. Çocukken beşikte konuşuruz. (Meryem Suresi: 29.)

ağraz-ı şahsî: şahsî garazlar.

arzu: istek.

aynü'l-hayat: hayat suyu, hayatın devamına vesile olan kan.

bedevî: göçebe hayatı yaşayan; çölde yaşayan.

fikr-i intikam: intikam düsünçesi.

hakikat: gerçek.

haşir: toplanmak, birikmek; insanların öldükten sonra tekrar diriltilip bir yerde toplanmaları.

hitap: konuşma, söz söyleme, çağırma, topluluğa veya birisine karşı konuşma.

hükümet-i meşruta: meşru-

tiyet idaresi, meşrutiyet hükümeti

hürriyet: özgürlük.

hürriyet-i şer'î: şeriatın tarif ettiği hürriyet.

inşaallah: Allah'ın izin ve müsaadesiyle.

istibdad: kânuna ve nizâma tâbi olmayan, keyfî, baskıcı

ahlâk-ı rezile: kötü ahlâk.

amel: fil, iş, emek.

beraat-i istihlâl: bir kitabın, bir şiirin veya bir makalenin başında o içindekile hakkında toplu bir fikir verecek surette güzel sözler kullanma.

burak-ı meşveret-i şer'iye: şeriatın ilerlemeye, gelişmeye in mü-sait meşveret sistemi.

camî-i ahlâk-ı hasene: Bütün güzel ahlakları toplayan.

cennet-i terakki: cenneti andıran ilerleme.

desais-i şeytaniye: şeytana âit gizli hileler.

duhûl: dahil edilme, bir yere koyma.

efkâr-ı faside: bozuk fikirler, kötü düşünceler.

fikren: düşünce itibarıyla, fikir bakımından.

hakikat-i İslâmiye: İslâmiyet hakikati.

hâkimiyet-i milliyeye: millî hakimiyet.

havale: bir işi veya bir şeyi başka birisine bırakma, ismarlama.

hâzin-i Cennet: Cennet hazinelerinin bekçisi, teşrifatçısı.

hilâf-ı şeriat: şeriatı aykırı.

hüküm: .

ihvan-ı vatan: vatan evlatları.

ihya: diriltme, hayat verme.

inşaallah: Allah'ın izin ve müsaadesiyle.

israfat: lüzumundan fazla yapılan harcamalar, israflar.

ittihad-ı kulûb: kalblerin birleşmesi.

ittihad-ı millet: milletin birliği.

kâh: zaman olur, bâzan.

kanun-ı esası: anayasa.

kanun-ı şer'i: şeriatın kanunu.

lâubali: geveze, zevzek.

lezaiz-i nameşrua: helâl olmayan lezzetler.

maarif: tahsil ile elde edilen bilgi, ilim; mahâret, üstadlık, hüner; ma'rifetler, kütüphaneler; eğitim.

mazlum: zulme uğrayan.

mebadi: tohum, başlangıç ve çekirdekler.

medeniyet: sosyal meselelerde, ilim, fen ve sanatta daha tekâmül etmiş gelişmiş cemiyet.

mesafe-i terakki: ilerlemedeki mesafe.

meşrutiyet: bir hükümdarın başkanlığı altındaki millet meclisi ile idare edilen devlet sistemi.

milel-i mütemeddine: medeni milletler.

ramazan-ı sükûtun sevabıdır ki; azapsız, cennet-i terakki ve medeniyet kapılarını bize açmıştır. Hâkimiyet-i milliyenin beraat-i istihlâli olan kanun-ı şer'î, hâzin-i cennet gibi, bizi duhule davet ediyor.

Ey mazlum ihvan-ı vatan! Gidelim, dahil olalım. Birinci kapısı, şeriat dairesinde ittihad-ı kulûb; ikincisi, muhabbet-i milliyeye; üçüncüsü, maarif; dördüncüsü, sa'y-i insanî; beşincisi, terk-i sefahattir. Ötekilerini sizin zihniniz havale ediyorum...

Sakin ey ihvan-ı vatan! Sefahatlerle ve dinde lâubaliliklerle tekrar öldürmeyiniz. Ve bütün efkâr-ı fasideye ve ahlâk-ı rezileye ve desais-i şeytaniyeye ve tabasbusata karşı Şeriat-ı Garra üzerine müesses olan kanun-ı esası Azrail hükmüne geçti, onları susturdu.

Sakin ey ihvan-ı vatan! İsrifat ve hilâf-ı şeriat ve lezaiz-i nameşrua ile tekrar ihya etmeyiniz. Demek şimdiye kadar mezarda idik, çürüyorduk. Şimdi bu ittihad-ı millet ve meşrutiyet ile rahm-ı madere geçtik, neşvünema bulacağız. Yüz bu kadar sene geri kaldığımız mesafe-i terakkiden, inşaallah mu'cize-i Peygamberî ile şimendifer-i kanun-ı şer'iye-i esasiyeye amelen ve burak-ı meşveret-i şer'iye fikren bineceğiz. Bu vahşetengiz sahra-i kebiri kısa zamanda tayyetmekle beraber, milel-i mütemeddine ile omuz omuza müsabaka edeceğiz. Zira onlar kâh öküz arabasına binmişler, yola gitmişler; biz birden bire şimendifer ve balon gibi mebadiye bineceğiz, geçeceğiz. Belki cami-i ahlâk-ı hasene olan hakikat-i İslâmiyenin ve

mu'cize-i Peygamberî: Peygamber mu'cizesi.

muhabbet-i milliyeye: millî muhabbet.

müesses: kurulmuş, tesis edilmiş.

müsabaka: yarışma.

neşvünema: büyüme ve yetiştirme, gelişme.

rahm-ı mader: ana rahmi.

ramazan-ı sükût: sessizlik orucu hükmünde geçen süre.

sahra-i kebir: büyük çöl; Cezaire, Tunus ve Libya'nın gü-

neyinden Çat Çölü hisasına kadar uzanan Afrika'nın en büyük çölü.

sa'y-i insanî: insanın çalışması.

Sefahet: zevk, eğlence ve yaksak şeylere düşkünlük.

sevap: hayır. İlâhî mükâfâtı kazandıran işler.

şeriat: doğru yol, hak din yolu; İslâm dini, İslâm'ın bütün hükümleri.

Seriat-ı Garra: parlak din; İslâmiyet.

şimendifer: demiryolu katarı, tren.

şimendifer-i kanun-ı şer'iye-i esasiye: şeriatın esas kanunlarının treni, vasıtası

tabasbusat: yaltakçılık, dalakavukluk.

tayy: sarmak, dürmek, atlamak, üzerinden geçmek.

terk-i sefahat: sefahatten uzaklaşmak, terk etmek.

vahşetengiz: korkulu, vahşet dolu.

istidad-ı fıtrînin ve feyz-i imanın ve şiddet-i açlığın hazma verdiği teshil yardımı ile fersah fersah geçeceğiz. Nasıl ki vaktiyle geçmiştik.

Talebeliğin bana verdiği vazife ile ve hürriyetin فرمان-ı mezuniyetiyle ihtar ediyorum ki:

Ey ebna-i vatan! Hürriyeti sû-i tefsir etmeyiniz; tâ elimizden kaçmasın ve müteaffin olan eski esareti başka kapta bize içirmekle bizi boğmasın. **(HAŞİYE)** Zira hürriyet, müraat-ı ahkâm ve adab-ı şeriat ve ahlâk-ı hasene ile tahakkuk ve neşvünema bulur.

.....

Bediüzzaman

HAŞİYE: Evet, daha dehşetli bir istibdat ile, pek acı ve zehirli bir esareti bize içirdiler.

adab-ı şeriat: şeriat adabı.

ahlâk-ı hasene: güzel ahlâk.

Bediüzzaman: zamanın güzeli, essizi; Said Nursî Hazretlerinin ünvanı.

ebna-i vatan: vatan çocukları.

esaret: esirlik.

ferman-ı mezuniyet: izin emri.

fersah: uzunluk ölçüsü birimi. Çokluk mânâsında kullanılır.

feyz-i iman: îmânın verdiği feyiz ve bereket.

geçeceğiz.

hasiye: dipnot.

hazım: sindirim.

hürriyet: özgürlük.

ihtar: hatırlatma, ikaz, uyarma, dikkat çekme.

istidad-ı fıtrî: yaratılıştaki kabiliyet.

müraat-ı ahkâm: hükümlere riayet, uymak.

müteaffin: kokuşmuş.

neşvünema: büyüme ve yetiştirme, gelişme.

sû-i tefsir: kötü tefsir, açıklama.

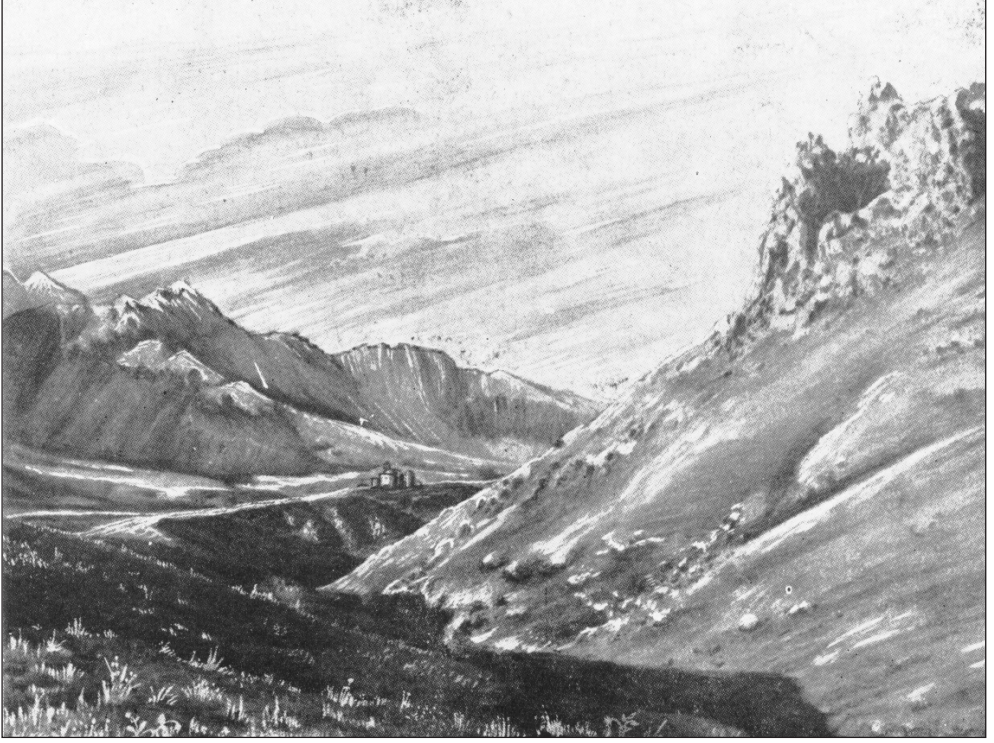
ma.

şiddet-i açlık: çok fazla acıkmış olma

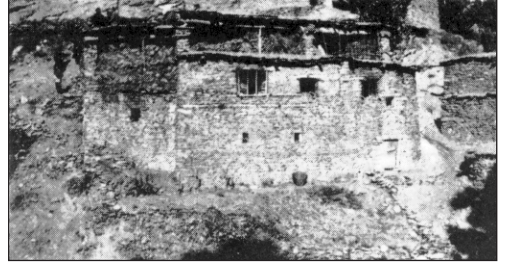
tahakkuk: delil ile ispat edilme, gerçekleşme.

talebe: öğrenci.

teshil: kolaylaştırma.

Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerinin Van'da Ereğ Dağında kaldığı, *çilehane* tesmiye edilen mahallin uzaktan görünüşü.

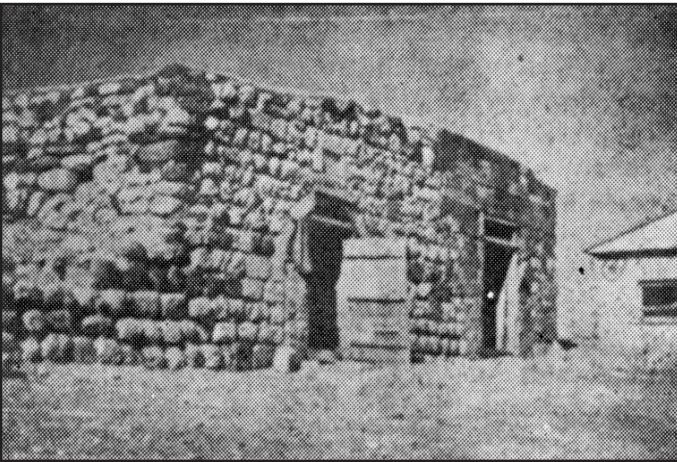

Üstat Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerinin Bitlis'in Hizan kazasının Nurs köyünde dünyaya geldikleri ev.

Üstad Bediüzzaman Said Nursî'nin ilk tahsilini almaya başladığı Nurs köyü yakınlarındaki Tağ Medresesi.

Üstad Hazretlerinin *Kamus-i Okyanus'u sin* harfine kadar hıfzına aldığı Tillo kasabasındaki Kubbe-i Hasiye.

Molla Said'in Cizre âlimleriyle münazara yaptığı Bani Hanı mevki.

Yaşasın Şeriat-ı Ahmedi ﴿a.s.m.﴾

Dinî Ceride: 77

5 Mart 1325

18 Mart 1909

Şeriat-ı Garra, kelâm-ı Ezelîden geldiğinden, ebede gidecektir. Nefs-i emmarenin istibdad-ı rezilesinden selâmetimiz, İslâmiyete istinat iledir, o hablülmetine temessük iledir. Ve haklı hürriyetten hakkıyla istifade etmek, imandan istimdat iledir. Zira, Sâni-i Âlem'e hakkıyla abd ve hizmetkâr olanın, halka ubudiyete tenezzül etmemesi gerekir. Herkes kendi âleminde bir kumandan olduğundan, âlem-i asgarında cihad-ı ekber ile mükelleftir. Ve ahlâk-ı Ahmediye ile tahallük ve sünnet-i Nebeviyeyi ihya ile muvazzaftır.

Ey evliya-i umur! Tefvik isterseniz, kavanin-i âdetullahı tevfik-ı hareket ediniz. Yoksa tevfiksizlik ile cevab-ı red alacaksınız. Zira, maruf umum enbiyanın memalik-i İslâmiye ve Osmaniyeden zuhuru, kader-i İlähiyenin bir işaret ve remzidir ki, bu memleket insanların makine-i tekemmülâtının buharı diyanettir. Ve bu Asya ve Afrika tarlasının ve Rumeli bostanının çiçekleri ziya-i İslâmiyet ile neşvünema bulacaktır.

Dünya için din feda olunmaz. Gebermiş istibdadı muhafaza için, vaktiyle mesail-i şeriat rüşvet verilirdi. Dinin

abd: kul, köle, hizmetçi.
ahlâk-ı Ahmediye: Peygamberimizin (a.s.m.) ahlâkı.
âlem: dünya, kâinat.
âlem-i asgar: en küçük âlem, insan.
bostan: bahçelik, sebze meyve bahçesi.
ceride: gazete.
cevab-ı red: red cevabı.
cihad-ı ekber: nefisle yapılan mücâdele.
diyanet: dinle ilgili olmak.
ebed: sonsuzluk.
enbiya: peygamberler.
evliya-i umur: idâreciler, iş başında bulunanlar.
feda: fâkir.
hablül-metin: sağlam ip.
hizmetkâr: hizmetçi.
hürriyet: özgürlük
ihya: diriltme, hayat verme.
iman: inanma, itikat; Resûl-i Ekrem'in (a.s.m.) tebliğ ettiği inanılması gerekli esasları tasdik etmekten doğan bir nurdur.
istibdad: kanuna ve nizâma tâbi olmayan, keyfî, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.
istifade: yararlanma, faydalanma.
istimdat: yardım isteme; medet umma.
istinad: dayanma, güvenme.
kader-i İlähiye: Allah'ın takdiri.
kavanin-i âdetullah: İlähî işleyiş dair kâinata konulan kanunlar.
kelâm-ı ezeli: ezeli söz, varlığının başlangıcı olmayan Allah'a ait olduğu için manen ezeli olan söz.
makine-i tekemmülât: ilerleme makinası.
maruf: bilinen.
memalik-i İslâmiye: İslâm memleketleri.
memleket: ülke, vatan, yurt.
mesail-i şeriat: şeriatın meseleleri, kâideleri.

muhafaza: korumak.
muazzaf: vazifeli.
mükellef: yükümlü, vazifeli, bir şeyi yapmaya mecbur olan.
nefs-i emmare: kötülüğü teşvik eden, emreden nefis.
neşvünema: büyüme ve yetiştirme, gelişme.
remz: işaret.
Sâni-i Âlem: bütün âlemi san'atla yaratan Allah.
selâmet: tehlikeden, kork-

tuklarından ve kötülüklerden kurtulma; (edebiyatta) doğruluk, sağlamlık.
sünnet-i Nebeviye: Peygamberimizin (a.s.m.) söz ve hareketleri.
Şeriat-ı Garra: parlak din; İslâmiyet.
tahallük: ahlâklanmak.
temessük: yapışma, sarılma, sıkıca tutma.
tenezzül: inme, düşme.
tevfik: Allah'ın yardımı, başa-

rılı kılması.
tevfik-i hareket: uygun hareket.
ubudiyet: kulluk, kölelik, kul olduğunu bilip Allah'a itaat etme.
umum: hep, bütün, cümle, herkes.
ziya-i İslâmiyet: İslâmiyet nuru.
zuhur: ortaya çıkma, meydana çıkma, başgösterme.

meseleleri terk ve feda edilmesinden, zarardan başka ne faydası görüldü? Milletın kalp hastalığı, zaaf-ı diyanettir. Bunu takviye ile sıhhat bulabilir.

Bizim cemaatimizin meşrebi, muhabbete muhabbet ve husumete husumettir. Yani, beynelislâm muhabbete imdat ve husumet askerini bozmaktır.

Mesleğimiz ise, ahlâk-ı Ahmediye (a.s.m.) ile tahallûk ve sünnet-i Peygamberîyi ihya etmektir. Ve rehberimiz Şeriat-ı Garra ve kılıcımız da berahin-i kâti ve maksadımız i'lâ-i kelimetullahtır...

Bediüzzaman

ahlâk-ı Ahmediye: Peygamberimizin (a.s.m.) ahlâkı.
berahin-i kâti: kat'i bürhanlar, deliller.
beynelislâm: Müslümanlar arasında.
cemaat: topluluk.
feda: fakir.
husumet: düşmanlık.
ihya: diriltme, hayat verme.
i'lâ-i kelimetullah: Allah'ın ismini, davasını yüceltmek, yaymak.

imdat: yardım, yardıma yetişmek.
maksat: ana fikir; kastedilmiş, istenilen şey.
mesele: düşünülüp halledilecek iş ve husus, ehemmiyetli iş; problem.
meslek: yol, usûl, gidış; sanat, geçim için tutulan yol; sistem; mezheb, mâneviyatta tutulan.
mesrep: âdet, huy, yaratılış, ahlâk; takip edilen usûl, yol.

muhabbet: sevgi, sevmek.
rehber: yol gösteren.
sıhhat: sağlık, âfiyet.
sünnet-i Peygamberî: Peygamber sünneti.
Şeriat-ı Garra: parlak din; İslâmiyet.
tahallûk: ahlâklanmak.
takviye: destekleme, kuvvetlendirme.
zaaf-ı diyanet: dine bağlılıkta zayıflık.

Biz kalûbelâdan cemiyet-i Muhammedide dahiliz. Cihetü'l-vaahdet-i ittihadımız tevhididir. Peyman ve yemini-miz imandır. Madem ki muvahhidiz; müttehidiz. *Her bir mü'min, i'lâ-i kelimetullah ile mükelleftir.* Bu zamanda en büyük sebebi maddeten terakki etmektir. Zira, ecne-biler fûnun ve sanayi silâhıyla bizi istibdad-ı manevîleri altında eziyorlar. Biz de fen ve sanat silâhıyla i'lâ-i kelimetullahın en müthiş düşmanı olan cehil ve fakr ve ihtilâf-ı efkâra cihat edeceğiz.

Amma cihad-ı haricîyi Şeriat-ı Garranın berahin-i katiasının elmas kılıçlarına havale edeceğiz. *Zira, medenîlere galebe çalmak ikna iledir, söz anlamayan vahşiler gibi icbar ile değildir.* Biz muhabbet fedaîleriyiz; husumete vaktimiz yoktur.

Meşrutiyet ki, adalet ve meşveret ve kanunda inhisar-ı kuvvetten ibarettir. On üç asır evvel Şeriat-ı Garra teessüs ettiğinden, ahkâmda Avrupa'ya dilencilik etmek, din-i İslâma büyük bir cinayettir ve şimale müteveccihen namaz kılmak gibidir.

adalet: doğruluk, hakkaniyet.
ahkâm: hükümler, kânunlar, nizamlar, prensipler.
berahin-i kâtia: kat'i bürhanlar, deliller.
cehil: câhillik.
cemiyet-i Muhammedi: Hz. Muhammede (a.s.m.) bağlı olan cemiyet, topluluk.
ceride: gazete.
cihad: düşmanla savaşma, Allah yolunda malla ve canla düşmana karşı savaşma; din için çalışma.
cihad-i haricî: dışa karşı yapılan cihad, savaş.
cihetü'l-vaahdet-i ittihat: üzerinde anlaşma sağlanan birlik noktaları.
din-i İslâm: İslâm dini.
ecnebi: yabancı; garip, alışılmamış; başka milletten olan.
elmas: en saf karbon olan ve cam gibi şeffaf, parlak maden.
fakr: fakirlik, ihtiyaç, yoksulluk, azlık, muhtaçlık.
fedai: fedakar, kendini bir hizmete adayan.
fûnun: fenler.
galebe: üstün gelmek, yenmek, bozmak, çokluk.
hakikat: gerçek.
havale: bir işi veya bir şeyi başka birisine bırakma, ısmarlama.
husumet: düşmanlık.
ibaret: meydana gelmiş, toplanmış.
icbar: zoraki, zorlama.
ihtilâf-ı efkâr: fikirlerin ayrılığı.
ikna: inandırmak, râzi etmek.
i'lâ-i kelimetullah: Allah'ın ismini, davasını yüceltmek, yaymak.
iman: inanma, itikat; Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) tebliğ ettiği inanılması gerekli esasları tasdik etmekten doğan bir nurdur.

inhisar-ı kuvvet: kuvveti bir elde, tek elde bulundurma.
istibdad-ı manevî: mânevî diktatörlük.
kalû belâ: (ruhlar) "evet dediler" maddeten; maddi olarak.
medenî: faziletli, terbiyeli, kibar; şehirde oturan.
meşrutiyet: bir hükümdarın başkanlığı altındaki millet meclisi ile idare edilen devlet sistemi.
meşveret: işlerin danışıp görüşme yoluyla halledilmesi.

muhabbet: sevgi, sevmek.
muvahhid: Allah'ın birliğine inanan. Tevhide bağlı.
mükellef: yükümlü, vazifeli, bir şeyi yapmaya mecbur olan.
mü'min: Allah'a ve emirlerine, kânunlarına iman eden, inanan.
müteveccihen: doğru, yönelerek.
müthiş: dehşet veren, korkutan.
müttehid: birleşmiş, birleşik.

peyman: ahd, yemin.
sanayi: sanatlar; sanatlı varlıklar.
Şeriat-ı Garra: parlak din; İslâmiyet.
şimal: kuzey.
teessüs: kurulma, yerleşme.
terakki: yükselme, ilerleme.
tevhid: birleme, Allah'ın bir olduğuna ve Ondan başka ilâh olmadığına inanma.
vahşi: medenî olmayan, insanlardan kaçan, ehli ve alışı olmayan, merhametsiz.

Kuvvet, kanunda olmalı. Yoksa, istibdat tevzi olunmuş olur. ¹ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ hâkim ve âmir-i vicdanî olmalı. O da marifet-i tam ve medeniyet-i âmm veyahut din-i İslâm namıyla olmalı. Yoksa, istibdat daima hükümferma olacaktır.

İttifak hüdadedir, heva ve heveste değil.

İnsanlar hür oldular, amma yine abdullahtırlar. Her şey hür oldu... Başkasının kusuru, insanın kusuruna senet ve özür olamaz...

Yeis, mâni-i herkemaldir. “Neme lâzım, başkası düşünsün” istibdadın yadigârıdır..

Bediüzzaman

İstanbul Hahambaşısı Yahudî Karasso ile Bediüzzaman arasında Selânik'te cereyan eden bir konuşma sırasında, Karasso konuşmayı yarıda bırakarak dışarıya fırlamış ve arkadaşlarına, “Eğer yanında biraz daha kalsaydım, az kalsın beni de Müslüman edecek idi” diyerek, mağlûbiyetini hayret ve telâşla izhar etmiştir.

Karasso ki, Osmanlı İmparatorluğunu parçalamak için sinsi ve tertipli bir şekilde çalışan gizli bir teşkilâta mensup olup, ortada fevkalâde bir rol oynuyordu. Karasso'nun Bediüzzaman'ı ziyaret etmekten maksadı, onu kendi fikrine çevirmek ve meş'um gayesine alet etmekte. Fakat heyhat!..

1. Muhakkak ki Allah kudret ve izzet sahibidir. (Hac Suresi: 40..)

abdullah: Allah'ın kulu.
amir-i vicdanî: vicdana hükmeden, vicdanın âmiri.
cereyan: akım, hareket; bir fikir etrafında toplanıp faaliyet-te bulunma.
din-i İslâm: İslâm dini.
fevkalâde: olağanüstü.
Hahambaşı: Musevilerin dini lideri.
hâkim: egemen, hükmeden,

hâkimiyet sahibi; galip; haklı ve haksızı ayırıp hak ve adalete üzere hükmeden, başkasını müdahale ettirmeden idare eden anlamında Allah'ın ismi.
heva: istek, heves, nefsin arzusu.
heves: gelip geçici istek.
hüda: doğru yol, istikâmet.
hükümferma: hüküm süren,

hükümünü geçiren.
hür: özgür.
istibdat: kânuna ve nizâma tâbi olmayan, keyfî, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.
ittifak: birleşme.
izhar: ortaya koyma, açığa çıkarma; gösterme.
maksad: ana fikir; kastedilmiş, istenilen sey.

mani-i herkemal: her kemâl ve ilerlemenin engeli.
marifet-i tam: eksiksiz bilgi, marifet.
medeniyet-i âmm: genel medeniyet.
mensup: bağlı, ait.
meş'um: kötü. Uğursuz.
nam: isim, ün, şan.
özür: bir kusurun affı için gösterilen sebep, bahane.
sinsi: gizli, serdirmeyen.
tertip: düzenleme, sıralama.
teşkilât: teşkiller, meydana getirmeler; düzenli çalışan birlik.
tevzi: dağıtma, paylara ayırma.
yadigâr: hediye, armağan.
yeis: ümitsizlik.

Nihayet menhus 31 Mart Hâdisesi meydana gelir. Şeriat isteyen ve o hâdisede ismi karışan on beş kadar hoca idam edilir. Bediüzzaman, onlar mahkeme binasının bahçesinde asılı durdukları ve kendisi de pencereden onları gördüğü bir hâlde muhakeme olunur.

Mahkeme reisi Hurşit Paşa sorar:

“Sen de şeriat istemişsin?”

Bediüzzaman cevap verir:

“Şeriatın bir hakikatine, bin ruhum olsa feda etmeye hazırım. Zira şeriat, sebab-i saadet ve adalet-i mahz ve fazilettir. Fakat, ihtilâlcilerin isteği gibi değil!”

Bediüzzaman’ın divan-ı harpteki bu kahramanca müdafaası, o zaman iki defa tab edilip neşredilmiştir. O dehşetli mahkemeden idamını beklerken beraat etmiş ve mahkemeye teşekkür etmeyerek, yolda Bayezit’ten tâ Sultanahmet’e kadar, arkasında kalabalık bir halk kitlesi mevcut olduğu hâlde, “Zalimler için yaşasın Cehennem! Zalimler için yaşasın Cehennem!” nidalarıyla ilerlemiştir.

Divan-ı harpteki müdafaasının bir kısmı bu *Tarihçe-i Hayat*’ta yazılmıştır. Tâ ki 31 Mart Hâdisesinin iç yüzü ve Bediüzzaman’ın kahramanca müdafaası bir derece anlaşılabilir.

adalet-i mahz: tam ve eksiksiz adâlet.

beraat: heybetlilik, büyüklük, sağlamlık, dayanıklılık, kavîlik, ilim, cesâret ve diğer güzel vasıflarda emsâlden üstünlük; aklanma.

dehşet: bir tehlike veya korkunc birşey karşısında duyulan ürküntü; olağanüstü şeyler karşısındaki şaşkınlık.

Divan-ı Harb-i Örfi: İttihad ve Terakki hükümeti zamanında kurulan ve oldukça sert kararlar alan

sıkıyönetim mahkemesi.

divan-ı harp: Sıkıyönetim, askeri idâre.

eser: yapı, birinin meydana getirdiği şey, kitap; birşeyin varlığına işaret eden tesir, iz.

fazilet: meziyet, iyilik, ilim ve iman, irfan yönünden yüksek derece; erdem; dini ve ahlâki görevlere uyma derecesi.

feda: fakir.

hâdise: olay.

hakikat: gerçek.

halk: yaratma, var etme.

idam: yok etme, yok olma.

ihtilâl: ayaklanma, devlete isyan, bozukluk, kaşıklık.

menhus: uğursuz, kötü.

muhakeme: akıl yürütüp doğru bir netice elde edebilme, tartma, değerlendirme; yargılama.

müdafaa: savunma.

neşr: yaymak; Kıyâmetten sonra bütün insanların dirilip toplandıktan sonra dağılıp yayılmaları.

nida: seslenmek, yalvarmak.

reis: başkan.

sebeb-i saadet: mutluluk sebebi.

Şahadetname: diploma.

Şeriat: doğru yol, hak din yolu; Islâm dini, Islâm’ın bütün hükümleri.

tab: basma, baskı.

tarihçe-i hayat: bir şeyin veya bir insanın doğumundan ölümüne kadar başından geçen şeyler, biyografisi.

zalim: zulmeden, haksızlık yapan.

İki Mekteb-i Musibet Şahadetnamesi yahut Divan-ı
Harb-i Örfî ve Said Nursî adlı eserden parçalar:

2 بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ 1 وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبَحُ بِحَمْدِهِ

Mukaddeme

Vakta ki hürriyet divanelikle yâd olunurdu; zayıf istibdat tımarhaneyi bana mektep eyledi. Vakta ki itidal, istikamet irtica ile iltibas olundu; Meşrutiyette şiddetli istibdat hapishaneyi mektep eyledi.

Ey şu şahadetnamemi temaşa eden zevat! Lütfen ruh ve hayalinizi misafireten, yeni medeniyete karışmış asa-bî bir bedevî talebenin hâl-i ihtilâlde olan ceset ve dimağına gönderiniz. Tâ tahtie ile hataya düşmeyiniz.

Otuz Bir Mart Hâdisesinde divan-ı harb-i örfîde dedim ki:

Ben talebeyim. Onun için her şeyi mizan-ı şeriatla muvazene ediyorum. Ben milliyetimizi, yalnız İslâmiyet biliyorum. Onun için her şeyi de İslâmiyet nokta-i nazarından muhakeme ediyorum.

Ben hapishane denilen âlem-i berzahın kapısında dururken ve darağacı denilen istasyonda ahirete giden şimendiferi beklerken, cemiyet-i beşeriyenin gaddarâne hâllerini tenkit ederek, değil yalnız sizlere, belki bu zamandaki nev-i benibeşere irad ettiğim bir nutuktur.

Onun için, ³ يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ sırınca, kabr-i kalpten

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü noksandan tenzih ederiz.

2. Hiçbir şey yoktur ki Onu övüp, Onu tesbih etmesin. (İsra Suresi: 44.)

3. Sırların ortaya çıktığı gün. (Tark Suresi: 9.)

ahiret: Kıyametten sonra kurulacak olan âlem, öte dünya, ikinci hayat.

âlem-i berzah: ölenlerin, Kıyamete kadar buldukları âlem; kabir âlemi; ruhların ve rûhânîlerin bulunduğu âlem.

asabi: sinirli, öfkeli.

bedevî: göçebe hayatı yaşa-

yan; çölde yaşayan.

cemiyet-i beşeriye: toplum; insanların oluşturduğu topluluk veya kurumlar.

ceset: ölmüş canlı vücudu.

darağacı: idama mahkûm olanların asıldıkları sehpa.

dimağ: akıl, zihin, fikir, beyin.

divane: deli, kaçı, budala; bir

şeye çok düşkün olmak.

divan-ı harb-i örfî: İttihad ve Terakki hükümeti zamanında kurulan ve oldukça sert kararlar alan sıkıyönetim mahkemesi.

gaddarâne: gaddarcasına.

hâdise: olay.

hâl-i ihtilâl: ihtilâl, dalgalan-

ma hali.

hayal: zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, hulya; görüntü; belli belirsiz görülen şey, gölge.

hürriyet: özgürlük.

iltibas: birbirine benzeyen şeylere şaşırıp birbirine karıştırmak, yanlışlık, karışıklık.

irad etmek: söylemek, getirmek.

irtica: geriye dönme, eski hayat tarzına dönmek.

istasyon: durak.

istibdat: kânuna ve nizâma tâbî olmayan, keyfi, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.

istikamet: doğruluk, nâmuslu hareket; yön, cihet.

itidal: denge, istikâmet. Soğukkanlılık. Emin olma hâli.

kabr-i kalp: kalbin ortası, merkezi.

medeniyet: sosyal meselelerde, ilim, fen ve sanatta daha tekâmül etmiş gelişmiş cemiyet.

mektep: okul; yazı yazacak yer.

meşrutiyet: bir hükümdarın başkanlığı altındaki millet meclisi ile idare edilen devlet sistemi.

milliyet: milliyetçilik fikri.

mizan-ı şeriat: şeriatın ölçüleri.

muhakeme: akıl yürütüp doğru bir netice elde edebilme, tartma, değerlendirme; yargılama.

mukaddeme: giriş, ilk söz, başlangıç, önde gelen.

muvazene: ölçülülük, dengeli olma; tartma, ölçme, düşünme, karşılaştırma.

nev-i benibeşer: insanoglu cinsi.

nokta-i nazar: görüş, bir nevi fikir, bakış açısı.

nutuk: konuşma, hitâbet.

sır: Cenab-ı Hakkın baktığı yer olan kalbdeki latife, gizli hakikat.

şahadetnâme: diploma.

şiddet: sertlik, katılık.

şimendifer: demiryolu katarı, tren.

tahtie: yanlışını göstermek.

temaşa: hoşlanarak bakmak, seyretmek, ibretle bakmak.

tenkit: elestiri.

yad: anma, hatırlama, hatırdâ tutmak.

zevat: zatlâ, kişiler.

hakaik çıplak çıktı; namahrem olan kimseler nazar etmesin. Ahirete kemal-i iştîyak ile müheyyayım. Bu asılanlarla beraber gitmeye hazırım. Nasıl ki, bir bedevî garaip-perest, İstanbul'un acayip ve mehasinini iştîmiş, fakat görmemiş; nasıl kemal-i hahişle görmeyi arzu eder! Ben de ma'rez-i acayip ve garaip olan âlem-i ahireti, o hahişle görmek istiyorum. Şimdi de öyleyim. Beni oraya nef-yetmek, bana ceza değil! Sizin elinizden gelirse, beni vicdanen tazip ediniz! Ve illâ başka suretle azap, azap değil, benim için bir şandır!

Bu hükûmet zaman-ı istibdatta akla husumet ediyor-du; şimdi de hayata adavet ediyor. Eğer hükûmet böyle olursa, yaşasın cünun, yaşasın mevt! Zalimler için de yaşasın Cehennem! Ben zaten bir zemin istiyordum ki, efkârımı onda beyan edeyim. Şimdi bu Divan-ı Harb-i Örfî iyi bir zemin oldu.

Bidayetlerde herkesten sual olunduğu gibi, Divan-ı Harpte bana da sual ettiler:

“Sen de şeriat istemişsin?”

Dedim:

“Şeriatın bir hakikatine bin ruhum olsa feda etmeye hazırım. Zira şeriat, sebab-i saadet ve adalet-i mahz ve fazilettir. Fakat, ihtilâlcilerin isteyişi gibi değil!”

Hem de dediler:

“İttihad-ı Muhammediyeye (a.s.m.) dahil misin?”

adalet-i mahz: tam ve eksiksiz adâlet.

ahiret: Kiyâmetten sonra kurulacak olan âlem, öte dünya, ikinci hayat.

âlem-i ahiret: âhiret âlemi.

arzu: istek.

azap: dünyada günah işlemiş olanlara ahirette verilecek ceza; eziyet, organik veya ruhi büyük sıkıntı.

bedevî: göçebe hayatı yaşayan, çölde yaşayan.

beyan: açıklama; izah; anlatma.

bidayet: başlangıç, baş.

cünun: delilik.

divan-ı harp: sıkıyönetim, askerî idare.

divan-ı harb-i örfî: İttihad ve Terakki hükûmeti zamanında kurulan ve oldukça sert kararlar alan sıkıyönetim mahkemesi.

efkâr: fikirler, düşünceler.

fazilet: meziyet, iyilik, ilim ve iman, irfan yönünden yüksek derece; erdem; dini ve ahlâkî görevlere uyma derecesi.

feda: uğruna verme.

garaip: acâip şeyler, hayret edilecek şeyler.

garaipperest: garipliklere hayran.

hahiş: istek, arzu.

hakaik: gerçekler, hakikatler.

hakikat: gerçek.

husumet: düşmanlık.

hükûmet: devlet

ihtilâl: ayaklanma, devlete isyan, bozukluk, karışıklık.

İttihad-ı Muhammedi: Süheyl

Paşa, Mehmed Sadık, Ferik Rıza Paşa, Derviş Vahdeti ve arkadaşları tarafından 5 Nisan 1909 tarihinde İstanbul'da kurulan cemiyetin adı.

kemal-i hahiş: büyük bir istekle, can atarcasına.

kemal-i iştîyak: çok büyük bir istek ve arzulu oluş.

ma'rez-i acayip ve garaip: şaşkırtıcı ve hayrat verici şeylerin sergilendiği yer.

mehasin: güzellikler, iyilikler, iyi ahlâklar, insana verilen hü-

sün ve cemâl.

mevt: ölüm; hayatın sona ermesi.

müheyya: hazır hale getirilmiş.

namahrem: dînen evlenmeye mâni akrabalığı olmayan erkek veya kadın.

nazar: bakma, bakış, göz atma; düşünme.

nefy: sürgün etme, olumsuz olma, yokluk

sebeb-i saadet: mutluluk sebebi.

sual: isteme, sorma.

suret: resim, şekil, görünüş; tarz, üslup, cihet.

Şeriat: doğru yol, hak din yolu; İslâm dini, İslâm'ın bütün hükümleri.

tazip: acı çektirme, sıkıntı verme, azap çektirme, indirme.

vicdanen: vicdan ile, vicdan bakımından.

zalim: zulmeden, haksızlık yapan.

zemin: yer; yüzey, satıh.

Dedim:

“Maaliftihar! En küçük efradındanım. Fakat, benim taraf ettiğim vecihle... Ve o ittihattan olmayan, dinsizlerden başka kimdir, bana gösterin!”

İşte o nutku şimdi neşrediyorum; tâ ki meşrutiyeti lemeden ve ehl-i şeriatı me'yusiyetten ve ehl-i asrı tarih nazarında cehil ve cünundan ve hakikati evham ve şüpheden kurtarayım. İşte başlıyorum:

Dedim:

Ey paşalar, zabitler!

Hapsimi iktiza eden cinayetlerin icmalî:

اِذَا مَحَاسِنِي اللَّاتِي اَدَلُّ بِهَا كَانَتْ ذُنُوبِي فَقُلْ لِي كَيْفَ اَعْتَدِرُ

Yani: *Medar-ı iftiharım olan mehasinim, şimdi günah sayılıyor. Artık nasıl itizar edeyim, mütehayyirim.*

Mukaddeme olarak söylüyorum:

Mert olan cinayete tenezzül etmez. Şayet isnat olunsa, cezadan korkmaz. Hem de haksız yere idam olunsam, iki şehit sevabını kazanırım. Şayet hapiste kalsam, böyle hürriyeti lâfızdan ibaret bulunan gaddar bir hükümetin en rahat mevkii hapisane olsa gerektir. Mazlûmiyetle ölmek, zalimiyetle yaşamaktan daha hayırlıdır.

Bunu da derim ki:

Siyaseti dinsizliğe alet yapan bazı adamlar, kabahatlerini setr için başkasını irtica ile ve dinini siyasete alet

cehil: câhillik.
cinayet: birisini öldürmek, katl.
cünun: delilik.
efrat: fertler.
ehl-i asır: belirli bir yüzyılda yaşayanlar.
ehl-i şeriat: şeriat hüküm ve kanunlarını bilen kimseler.
evham: olmayan birşeyi olur zannı ile meraklanmak, vehimler, kuruntular.
gaddar: çok zâlim.
hakikat: gerçek.

hükümet: devlet.
hürriyet: özgürlük.
ibaret: meydana gelmiş, toplanmış.
icmal: hulâsa etme, kısaltma, bir araya toplama, kısa anlatmak, biriktirmek uzun bir hesaptan sonra çıkarılan netice.
idam: yok etme, yok olma.
iktiza: gerekme, gerektirme, lazım gelme, işe yarama, icab etme.
irtica: geriye dönme, eski hayat tarzına dönmek.

isnad: dayandırma, mal etme, birisi için bir şeyi söyledi veya yaptı demek.
itizar: özür dileme.
ittihat: aynı noktada birleşme.
lâfız: kelime, söz.
maaliftihar: iftiharla, iftihar duyarak.
mazlumiyet: zulme uğramışlık.
medar-ı iftihar: iftihar sebebi.
mehasin: güzellikler, iyilikler,

iyi ahlâklar, insana verilen hüsn ve cemâl.

meşrutiyet: bir hükümdarın başkanlığı altındaki millet meclisi ile idare edilen devlet sistemi.

mevki: yer, bir şeyin bulunduğu veya meydana geldiği yer.

me'yusiyet: ümitsizlik.

mukaddeme: giriş, ilk söz, başlangıç, önde gelen.

mütehayyir: hayrete düşen, şaşırarak.

nazar: bakma, bakış, göz atma; düşünme.

nesr: yaymak; Kıyametten sonra bütün insanların dirilip, toplan-dıktan sonra dağılıp yayılmaları.

nutk: konuşmak, haykırmak.

setr: örtme, gizleme.

sevap: hayır. İlahî mükâfâtı kazandıran işler.

şehit: Allah yolunda canını fedâ eden Müslüman.

tarif: bir şeyi belli noktalar ve işâretlerle inceden inceye anlatıp tanıtmak; tanım.

tenezzül: inme, düşme.

vecih: cihet, yön, taraf, cephe, tarz, şekil, sebep.

zabit: subay, askere kumanda eden rütbeli asker, kuvvetli, yavuz; zabteden.

zalimiyet: zalimlik.

yapmakla itham ederler. Şimdiki hafiyeler eskilerden berterdirler. Bunların sadakatine nasıl itimat olunur? Adalet onların sözlerine nasıl bina olunur?

Hem de, cerbeze ile, insan adalet yaparken zulme düşüyor. Zira, insan kusursuz olmaz. Fakat uzun zamanda ve efrad-ı kesîre içinde ve tahallül-i mehasinle tadil olunan müteferrik kusurları cerbeze ile cem edip, bir zaman-ı vahitte, bir şahs-ı vahitten sudurunu tevehhüm ederek, şedit cezaya müstahak görür. Hâlbuki bu tarz, bir zulm-i şedittir.

Şimdi gelelim on bir buçuk cinayetlerimin tadadına: **(HAŞİYE)**

BİRİNCİ CİNAYET: Geçen sene bidayet-i hürriyette elli altmış telgraf umum şark aşiretlerine Sadaret vasıtasıyla çektim. Meali şu idi:

“Meşrutiyet ve kanun-i esasî işittiğiniz mesele ise, hakikî adalet ve meşveret-i şer’iyeden ibarettir; hüsn-i telâkki ediniz. Muhafazasına çalışınız. Zira dünyevî saadetimiz meşrutiyettedir. Ve istibdattan herkesten ziyade biz zarardideyiz.”

Her yerden bu telgrafın cevabı, müspet ve güzel olarak geldi. Demek Vilâyat-ı Şarkiyeyi tembih ettim, gafil bırakmadım; tâ yeni bir istibdat onların gafletinden

HAŞİYE: Müellifin meslek ve meşrebine ait parçalar alınmış olup, tafsilât arzu edenler mezkûr esere müracaat etsinler.

adalet: doğruluk, hakkaniyet.
aşiret: kabîle, oymak, göçebe hâlinde yaşayan çoğunlukla bir soydan gelen insanlar.
bidayet-i hürriyet: hürriyet (1408) ilân edildiği zaman.
cem: toplamak.
cerbeze: haklı haksız sözlerle hakikati gizlemek; aldatıcı kurnazlık.
cinayet: birisini öldürmek, katil.
dünyevi: dünyaya ait, dünya ile ilgili.
efrad-ı kesire: çok sayıda kişiler.
gafil: gaflette bulunan; dikkatsiz, iyi düşünmeyen, uyanık olmayan; habersiz, dikkatsiz; ihmal eden.
gaflet: dikkatsizlik, endişesizlik, vurdumduymazlık, gafillik; ihmal, habersizlik, nefsine uyarak Allah’ı ve emirlerini unutmak.
hafiy: ajan, casus; polis; gizli çalışan.
hakikî: gerçek.
haşiy: dipnot.
hüsn-i telâkki: güzel anlayış, iyiyeye yorma.
istibdat: kânuna ve nizâma tâbî olmayan, keyfî, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.
itham: suçlama.
itimat: güvenme, emniyet etme, birşeye kalben güvenip dayanma.
kanun-i esasî: anayasa.
meal: birşeyin pekçok mânâlarından biri; birşeyin kısaca mânâsı, anlamı.
meşrutiyet: bir hükümdarın baş-

kanlığı altındaki millet meclisi ile idâre edilen devlet sistemi.
meşveret-i şer’iye: dîne uygun olarak yapılan meşveret.
muhafaza: korumak.
müspet: müstahak: hak eden.
müteferrik: çeşitli, kısım kısım, başka başka, dağınık.
saadet: mutluluk.
sadakat: bağlılık, doğruluk.
Sadaret: başbakanlık. Hükûmet.
sudür: meydana çıkma, ol-

ma.
şahs-ı vahit: tek şahıs.
şark: doğu.
şedit: şiddetli.
tadat: sayma, sıralama, birer birer söyleme.
tadil: değiştirme, düzeltme, yok etme.
tahallül-i mehasin: güzel haller.
tarz: usul, şekil, üslûp.
tembih: uyarı, ikaz, ihtar.
tevehhüm: zannetme, evhamlanma, yok olanı var zan-

netmekle ümitsizliğe ve korkuya düşme.
umum: hep, bütün, cümle, herkes.
vasıta: araç.
vilâyat-ı şarkiy: şark, doğu vilâyetleri.
zaman-ı vahit: aynı zamanda. Bir zaman içinde.
zarardide: zarar görmek.
zulm: zulüm.
zulm-i şedit: şiddetli zulüm ve baskı.

istifade etmesin. Neme lâzım demediğimden cinayet işledim ki, bu mahkemeye girdim.

İKİNCİ CİNAYET: Ayasofya’da, Bayezit’te, Fatih’te, Süleymaniye’de umum ulema ve talebeye hitaben müteaddit nutuklar ile şeriatın ve müsemma-i meşrutiyetin münasebet-i hakikiyesini izah ve teşrih ettim. Ve mütehakkimâne istibdadın şeriatla bir münasebeti olmadığını beyan ettim. Şöyle ki:

1 **سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ** hadisinin sırrıyla, şeriat âleme gelmiş; tâ istibdadı ve zalimâne tahakkümü mahvetsin.

Her hangi bir nutuk irad ettimse, her bir kelimesine kimsenin bir itirazı varsa, bürhan ile ispata hazırım. Ve dedim ki: *Asıl şeriatın meslek-i hakikisi, hakikat-i meşrutiyet-i meşruadır.*

Demek, meşrutiyeti delâil-i şer’iye ile kabul ettim. Başka medeniyetçiler gibi taklidî ve hilâf-ı şeriat telâkki etmedim. Ve şeriatı rüşvet vermedim. Ve ulema ve şeriatı Avrupa’nın zünun-i fasidesinden iktidarına göre kurtarmaya çalıştığımın cinayet ettim ki, bu tarz muamelenizi gördüm.

ÜÇÜNCÜ CİNAYET: İstanbul’da yirmi bine yakın hemşehrilerimi, hamal ve gafil ve safdil olduklarından, bazı partiler onları iğfal ile Vilâyat-ı Şarkiyeyi lekedare etmelerinden korktum. Ve hamalların umum yerlerini ve kahvelerini gezdim. Geçen sene, anlayacakları suretle, meşrutiyeti onlara telkin ettim. Şu mealde:

1. Milletin efendisi, onlara hizmet edendir. (Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ*, 1:462, hadis no: 1515.)

âlem: dünya, kâinat.
asl-i şeriat: asıl şeriat
beyan: açıklama; izah; anlatma.
bürhan: birşeyi ispatlamak için kullanılan delil, ispat vâsıtası.
delâil-i şer’iye: şeriatın delilleri.
gafil: gaflette bulunan; dikatsiz, iyi düşünmeyen, uya-

nık olmayan; habersiz, dikatsiz; ihmal eden.
hadis: Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed’in (a.s.m.) genel kural değerindeki söz ve davranışları; bu söz ve davranışları inceleyen bilim.
hakikat-i meşrutiyet-i meşrua: şeriatı uygun meşrutiyet hakikatî.
hamal: taşıyıcı.

hemşehri: aynı şehirden, aynı memleketten olan.
hilâf-i şeriat: şeriata aykırı.
hitaben: hitap ederek, seslenerek.
iğfal: kandırma, aldatma, gaflette bırakma.
iktidar: güç, kuvvet.
irad: söylemek, getirmek.
ispat: doğruyu delil gösterecek meydana koyma.

istibdat: kânuna ve nizâma tâbi olmayan, keyfî, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.
istifade: yararlanma, faydalanma.
itiraz: kabul etmediğini belirtme, karşı çıkma.
izah: açıklamak.
lekedare: lekeli.
mahv: yok etme, silme.
meal: birşeyin pekçok mânâlarından biri; birşeyin kısaca mânâsı, anlamı.
medeniyet: sosyal meselelerde, ilim, fen ve sanatta daha tekâmül etmiş gelişmiş cemiyet.
meslek-i hakiki: gerçek meslek.
meşrutiyet: bir hükümdarın başkanlığı altındaki millet meclisi ile idare edilen devlet sistemi.
muamele: davranış, işlem, birbiri ile iş görme, amel etme, alış veriş.
münasebet: iki şey arasındaki uygunluk, yakınlık, bağlılık, yakışmak, vesile, alâka.
münasebet-i hakikiye: gerçek münasebet.
müsemma-i meşrutiyet: meşrutiyet olarak isimlendirilen.
müteaddit: ayrı ayrı, birkaç, çeşit çeşit.
mütehakkimâne: hükmedercesine.
nutuk: konuşma, hitâbet.
rüş: bülüğa erme, olgunluk hali, iyi kötü, fayda zarar ayırımını yapabilme durumu; doğruya bağlanma, hak yolunda salâbet.
safdil: saf kalplilik, saflık.
sır: Cenâb-ı Hakkın baktığı yer olan kalbdeki latife, gizli hakikat.
suret: resim, şekil, görünüş; tarz, üslup, cihet.
şeriat: doğru yol, hak din yolu; İslâm dini, İslâm’ın bütün hükümleri.
tahakküm: zorbalık etme; zorla hükmetme, mânevî baskı.
taklid: bakarak, benzeterek yapmak. Taklit edilen.
talebe: öğrenci.
telâkki: anlama, anlayış, kabul etme.
telkin: fikir aşılama, öğüt verme, zihinde yer ettirme.
teşrih: açmak, desmek, araştırmak.
ulema: âlimler, bilginler.
umum: hep, bütün, cümle, herkes.
vilâyat-ı şarkiyeye: doğu illeri.
zalimâne: zalimcesine.
zünun-i faside:

İstibdat, zulüm ve tahakkümdür; meşrutiyet, adalet ve şeriatır. Padişah, Peygamberimizin emrine itaat etse ve yoluna gitse halifedir; biz de ona itaat edeceğiz. Yoksa, Peygambere tâbi olmayıp zulüm edenler, padişah da olsalar haydutturlar.

Bizim düşmanımız cehalet, zaruret, ihtilâftır. Bu üç düşmana karşı sanat, marifet, ittifak silâhiyle cihat edeceğiz. Ve bizi bir cihette teyakkuza ve terakkiye sevk eden hakikî kardeşlerimiz Türklerle ve komşularımızla dost olup el ele vereceğiz. Zira husumette fenalık var; husumete vaktimiz yoktur. Hükûmetin işine karışmayaacağız. Zira, hikmet-i hükûmeti bilmiyoruz.

İşte, o hamalların Avusturya'ya karşı, benim gibi bütün Avrupa'ya karşı ^(HAŞİYE) boykotları ve en müşevveş ve heyecanlı zamanlarda âkılâne hareketlerinde bu nasihatın tesiri olmuştur. Padişaha karşı irtibatlarını tadil etmeye ve boykotajlarla Avrupa'ya karşı harb-i iktisadî açmaya sebebiyet verdiğimden, demek cinayet ettim ki, bu belâya düştüm.

DÖRDÜNCÜ CİNAYET: Avrupa, bizdeki cehalet ve taassup müsaadesiyle, şeriatı —hâşâ ve kellâ— istibdada müsait zannettiklerinden, nihayet derecede kalben

HAŞİYE: Bediüzzaman'a zürefadan biri, birgün, irfanıyla mütenasip bir esvap giymesi lüzumundan bahseder. Müşarünileyh de, "Siz Avusturya'ya güya boykot yapıyorsunuz; hem onun gönderdiği kalpakları giyiyorsunuz. Ben ise bütün Avrupa'ya boykot yapıyorum. Onun için yalnız memleketimin maddî ve manevî mamûlâtını giyiyorum" buyurmuştur.

adalet: doğruluk, hakkaniyet.

âkılâne: akla uygun. Akıllıca.

belâ: afet, musibet; içinden çıkılması güç, sakıncalı durum; büyük zarar ve sıkıntıya yol açan olay veya kimse; istenmedik bir davranışa zorlayan.

boykotaj: münasebeti kesmek. Boykot.

cehalet: bilgisizlik, câhillik.

cihad: düşmanla savaşıma, Allah yolunda malla ve canla düşmana karşı savaşıma; din için çalışma.

cihet: yön, taraf; vesîle, sebep, bahâne.

cinayet: birisini öldürmek, katl.

hakiki: gerçek.

halife: öncekinin yerine geçen; dinî hükümlerin tatbiki için peygambere (a.s.m.) vekil olan devlet başkanı, imam.

harb-i iktisadî: iktisadî harb, ekonomik savaş.

hâşâ: aslâ, katiyen, öyle değil, Allah korusun.

haşiyeye: dipnot.

hikmet-i hükûmet: hükûmet kararları ve uygulamalarının hikmeti.

husumet: düşmanlık.

hükûmet: devlet.

ihtilâf: anlaşmazlık, uyuşmazlık, karşılıklık, ikilik.

irtibat: bağlanmak, rabtedilmek.

istibdat: kânuna ve nizâma tâbi olmayan, keyfî, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.

itaat: söz dinleme.

ittifak: birleşme.

kellâ: aslâ, öyle değil.

marifet: bilgi, bilme, tanıma, hüner, anlatma, övme.

meşrutiyet: bir hükümdarın başkanlığı altındaki millet meclisi ile idare edilen devlet sistemi.

sistemi.

müsaade: izin.

müsait: uygun.

müşevveş: karmakarışık, düzensiz anlaşılabilir.

nasihat: öğüt.

sebebiyet: sebep olma, sebeplik.

sevki: önüne katıp sürme.

şeriat: doğru yol, hak din yolu; İslâm dini, İslâm'ın bütün hükümleri.

taassub: şiddetli ve aşırı bağlılık.

tâbi: kitap basan.

tadil: değiştirme, düzeltme, yok etme.

tahakküm: zorbalık etme; zorla hükmetme, mânevî baskı.

terakkî: yükselme, ilerleme.

tesir: etki; iz bırakma.

teyakkuz: uyanıklık.

zan: şüphe, zannetmek, sanmak, sezme.

zaruret: ister istemez, çaresiz olarak, ihtiyaç.

zulüm: haksızlık, ezilme.

üzülmüştüm. Onların zannını tekzip etmek için, meşrutiyeti herkesten ziyade şeriat namına alkışladım. Lâkin yine korktum ki, başka bir istibdat tekrar o zanni tasdik eder diye, ne kadar kuvvetim varsa Ayasofya Camiinde mebusana hitaben feryat ettim. Ve söyledim ki:

Meşrutiyeti meşruiyet ünvanı ile telâkki ve telkin ediniz. Tâ yeni ve gizli ve dinsiz bir istibdat, pis eliyle o mübareği ağrazına siper etmekle lekedat etmesin. Hürriyeti adab-ı şeriatla takyit ediniz. Zira cahil efrat ve avam-ı nas kayıtsız hür olsa, şartsız tam serbest olsa, sefih ve itaatsiz olur. Adalet namazında kibleniz dört mezhep olsun. Tâ ki, namaz sahih ola. Zira, hakaik-ı meşrutiyetin sarahaten ve zimnen ve iznen dört mezhepten istihracı mümkün olduğunu dava ettim.

Ben ki, bir adî talebeyim. Ulemaya farz olan bir vazifeyi omuzuma aldım. Demek cinayet ettim ki, bu tokadı yedim.

BEŞİNCİ CİNAYET: Gazeteler iki kıyas-ı fasit cihetiyle ve haysiyet kırıcı bir neşriyatla ahlâk-ı İslâmiyeyi sarstılar ve efkâr-ı umumiyeği perişan ettiler. Ben de gazetelerle, onları reddeden makaleler neşrettim. Dedim ki:

Ey gazeteciler! Edipler edepli olmalı; hem de edeb-i İslâmiye ile müteeddip olmalı. Ve onların sözleri, kalb-i umumî-i müşterek-i milletten bîtarafâne çıkmalı. Ve matbuat nizamnamesini, vicdanınızdaki hiss-i diyanet ve niyet-i halisa tanzim etmeli. Hâlbuki, siz iki kıyas-ı fasitle, yani taşrayı İstanbul'a ve İstanbul'u Avrupa'ya kıyas

âdâb-ı şeriat: şeriatın düsturları, kaideleri.
adalet: doğruluk, hakkaniyet.
adi: basit, normal, her zaman yapılan.
ağraz: garazlar, kötü maksatlar.
avam-ı nâs: insanların ilmi irfanı kit, okuma yazması olmayanları.
bîtarafâne: tarafsız bir şekilde.
cihet: yön, taraf; vesile, sebep, bahâne.

dava: tâkip edilen fikir, iddiâ.
edeb-i İslâmiye: İslâm terbiyesi.
edep: terbiye, güzel ahlâk.
edip: edebiyatçı, yazar.
efkâr-ı umumi: kamuoyu, umumun fikiri.
efrat: fertler, kişiler.
farz: saymak, öyle kabul etmek.
feryat: bağırıp çağırma, yüksek sesle dileme.
hakaik-ı meşrutiyet:
haysiyet: itibar, değer, şeref,

kıymet, derece, merteye; cihet, bakım.
hiss-i diyanet: dini duygular. Din hissi.
hitaben: hitap ederek, seslenerek.
istibdat: kânuna ve nizâma tâbî olmayan, keyfî, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.
istihrac: birşeyin içinden başka şey çıkarmak, bir mânâyı istidlâl etmek, meydana ve hârice çıkarmak.

itaat: söz dinleme.
kayıt: bağ, sınır.
kible: Kâbe yönü.
kıyas: benzetme, karşılaştırma, mukayese etme.
kıyas-ı fasit: bozuk, yanlış kıyas.
lekedat: lekeli.
matbuat: basın-yayın dünyası; matbaalar.
mebusan: milletvekilleri.
meşruiyet: meşrûluk, kânuna, dine uygun bulunma, yasak olmayış.
meşrutiyet: bir hükümdarın başkanlığı altındaki millet meclisi ile idâre edilen devlet sistemi.
mezhep: yol, gidilen yol, tutulan çığır; dinin esaslarında bir olmakla beraber teferruatta farklı hususlar bulunan müctehidlerin olması.
müteeddip: edeplenme, terbiye olma.
nam: isim, ün, şan.
nesr: yaymak; Kıyâmetten sonra bütün insanların dirilip, toplandıktan sonra dağılıp yayılmaları.
neşriyat: yayıncılık.
niyet-i halisa: samimi niyeti olmak.
nizamname: tüzük metni. İlgili yerlere bildirilen resmî hükümler.
sahih: doğru, kusursuz, şüphesiz.
sarahaten: açıkça.
sefih: helâl olmayan zevk ve eğlencelere düşkün, sefâlete düşmüş kimse.
siper: arkasında saklanılan şey. Sığınak, mania.
şeriat: doğru yol, hak din yolu; İslâm dini, İslâm'ın bütün hükümleri.
takyid: kayıt altına alma.
tanzim: düzene koyma, sıralama, düzenleme.
tasdik: onaylama, doğrulama.
tekzip: yalanlama, yalan olduğunu söyleme; bir işe inanmayıp inkâr etme.
telâkki: anlama, anlayış, kabul etme.
telkin: fikir aşılama, öğüt verme, zihinde yer ettirme.
ulema: âlimler, bilginler.
ünvan: isim, lâkap, nâm, ün.
vicdan: insanın içindeki iyiyi kötüden ayırabilen ve iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan mânevî bir his.
zan: şüphe, zannetmek, sanmak, sezme.
zimnen: gizli bir mânâ ile. Gizli ifade ile.
ziyade: fazla, çok.

ederek, efkâr-ı umumiye-yi bataklığa düşürdünüz ve şah-sî garazları ve fikr-i intikamı uyandırdınız. Zira, elifba okumayan çocuğa felsefe-i tabiiye dersi verilmez. Ve er-keğe tiyatrocunun libası yakışmaz. Ve Avrupa'nın hissi-yatı İstanbul'da tatbik olunmaz. Akvamın ihtilâfı, mekân-ların ve aktarın tehalüfû, zamanların ve asırların ihtilâfı gibidir. Birisinin libası, ötekinin endamına gelmez. De-mek Fransız Büyük İhtilâli, bize tamamen hareket düstu-ru olamaz. Yanlışlık, tatbik-i nazariyat ve mukteza-i hâli düşünmemekten çıkar.

Ben ki ümmî bir köylüyüm; böyle cerbezeli ve muga-lâtalı ve ağrazlı muharrirlerle nasihat ettim. Demek cina-yet işledim.

ALTINCI CİNAYET: Kaç defa büyük içtimalarda heyecan-ları hissettim. Korktum ki, avam-ı nas siyasete karışmak-la asayiş-i ihlâl etsinler. Türkçeyi yeni öğrenen köylü bir talebenin lisanına yakışacak lâfızlarla heyecanı teskin et-tim. Ezcümle, Bayezid'de talebenin içtimasında ve Aya-sofya mevlidinde ve Ferah Tiyatrosundaki heyecana ye-tiştim. Bir derece heyecanı teskin ettim. Yoksa bir fırtına daha olacaktı.

Ben ki bedevî bir adamım; medenîlerin entrikalarını bildiğim hâlde işlerine karıştım. Demek cinayet ettim.

YEDİNCİ CİNAYET: İşittim, İttihad-ı Muhammedî (a.s.m.) namıyla bir cemiyet teşekkül etmiş. Nihayet derecede korktum ki, bu ism-i mübareğin altında bazılarının bir yanlış hareketi meydana gelsin.

ağraz: garazlar, kötü maksatlar.
aktâr: her taraf, her yer; çaplar.
akvam: kavimler, milletler.
asayiş: emniyet, güvenlik.
asır: yüzyıl.
avam-ı nâs: insanların ilmi irfanı kıt, okuma yazması olmayanlar.
bedevî: göçebe hayatı yaşayan, çölde yaşayan.
cemiyet: topluluk, birlik, heyet.
cerbeze: haklı haksız sözlerle hak-kikati gizlemek; aldatıcı kurnazlık.
cinayet: birisini öldürmek, katl.
düştur: kâide, prensip, ölçü, ayar.
efkâr-ı umumî: kamuoyu, umu-mun fikiri.
endam: boydan, boya göre, boyu gösterir.
entrika: gizli hilelerle dolap çevir-mek.
ezcümle: bu cümleden, meselâ.
felsefe-i tabiiye: herşeyi tabiata dayandıran felsefe.
fikr-i intikam: intikam düşünce-

si.
garaz: maksat, niyet, kasıt; kötü niyet ve kin.
his: duygu.
hissiyat: duygular, hisler.
içtima: toplantı, toplanma.
ihlâl: bozma.
İhtilâl: ayaklanma, devlete is-yan, bozukluk, karışıklık.
İttihad-ı Muhammedî: Sü-heyli Paşa, Mehmed Sadık, Fe-rik Rıza Paşa, Derviş Vahdeti ve arkadaşları tarafından 5 Nisan 1909 tarihinde İstan-

bul'da kurulan cemiyetin adı.
lâfız: kelime, söz.
libas: elbise.
lisan: dil, anlatma şekli, tarzı.
medenî: faziletli, terbiyeli, ki-bar; şehirde oturan.
mekân: yer.
mugalâta: yanıltıcı söz etme, safsata.
muharrir: yazar. Yazı yazar araştırmacı.
mukteza-i hâl: durumun gereği, icabı.
nam: isim, ün, şan.

nasihat: öğüt.
siyaset: politika, idare etme sanatı.
talebe: öğrenci.
tatbik: yerine getirme, ifâ et-me.
tatbik-i nazariyat: teorinin pratiğe dönüşmesi. Fikrin uy-gulamaya geçirilmesi.
tehalüf: birbirine zıt olmak, birbirine uymamak.
teskin: yatıştırma.
ümmî: okuma yazma bilme-yen veya tahsil görmemiş.

Sonra işittim, bu ism-i mübareği bazı mübarek zevat (Süheyl Paşa ve Şeyh Sadık gibi zatlar), daha basit ve sırf ibadete ve sünnet-i seniyyeye tebaiyete nakletmişler. Ve o siyasî cemiyetten kat-ı alâka ettiler. Siyasete karışmaya-caklar. Lâkin tekrar korktum, dedim: “Bu isim umumun hakkıdır, tahsis ve tahdit kabul etmez. Ben nasıl ki din-dar müteaddit cemiyete bir cihetle mensubum. Zira mak-satlarımı bir gördüm. Kezalik, o ism-i mübareğe intisap ettim. Lâkin tarif ettiğim ve dahil olduğum İttihad-ı Mu-hammedînin (a.s.m.) tarifi budur ki:

Şarktan garba, cenuptan şimale uzanan bir silsile-i nu-ranî ile merbut bir dairedir. Dahil olanlar da bu zamanda üç yüz milyondan ziyadedir. Bu ittihadın cihetülvahdeti ve irtibatı, tevhid-i İllâhidir. Peyman ve yemini, imandır. Müntesipleri, kalûbelâdan dahil olan umum mü'minler-dir. Defter-i esmaları da Levh-i Mahfuzdur. Bu ittihadın naşir-i efkârı, umum kütüb-i İslâmiyedir. Günlük gazete-leri de, i'lâ-i kelimetullahı hedef-i maksat eden umum di-nî gazetelerdir. Kulüp ve encümenleri, cami ve mescitler-dir ve dinî medreseler ve zikirhanelerdir. Merkezi de Ha-remeyn-i Şerife'nin. Böyle cemiyetin reisi, Fahr-i Âlemdir (a.s.m.). Ve mesleği, herkes kendi nefsiyle mü-cahede, yani ahlâk-ı Ahmediye (a.s.m.) ile tahallük ve sünnet-i Nebeviyye'yi ihya ve başkalarına da muhabbet ve —eğer zarar etmezse— nasihat etmektir. Bu ittihadın ni-zamnamesi sünnet-i Nebeviye ve kanunnamesi evamir ve nevahî-i şer'iyedir. Ve kılıçları da berahin-i katıdır. Zi-ra *medenilere galebe çalmak ikna iledir, icbar ile değildir.*

ahlâk-ı Ahmediye: Peygam-berimizin (a.s.m.) ahlâkı.
berahin-i kâta: kat-ı bürhan-lar, deliller.
cemiyet: topluluk, birlik, he-yet.
cenup: güney.
cihet: yön, taraf; vesile, se-bep, bahâne.
cihetü'l-vahdet: birlik yönü.
defter-i esma: isimler defteri.
encümen: meclis, komisyon. Şura.
evamir: emirler, kânunlar.

Fahr-i Âlem: âlemin kendi-siyle övündüğü Peygamberi-miz (a.s.m.).
galebe: üstün gelmek, yen-mek, bozmak, çokluk.
garp: batı.
hedef-i maksat: maksat ve hedef.
ibadet: kulluk vazifesi.
icbar: zoraki, zorlama.
ihya: diriltme, hayat verme.
ikna: inandırmak, râzı etmek.
i'lâ-i kelimetullah: Allah'ın is-mini, davasını yüceltmek,

yaymak.
intisap: bağlanma, emrine girme, mâiyetine girme.
irtibat: bağlanmak, rabtedil-mek.
ittihad: birlik.
İttihad-ı Muhammedi: Sü-heyl Paşa, Mehmed Sadık, Fe-rik Rıza Paşa, Derviş Vahdeti ve arkadaşları tarafından 5 Nisan 1909 tarihinde İstan-bul'da kurulan cemiyetin adı.
kalû belâ: (ruhlar) “evet dedi-ler” (Bkz.: Bezmi-i Elest).

kanunname: kanun metni.
kat-ı alâka: alakayı kesmek.
kütüb-i İslâmiye: İslâmî kitaplar.
Levh-i Mahfuz: olmuş ve olacak herşeyin yazılı bulunduğu kader levhası.
maksat: ana fikir; kastedilmiş, is-tenilen şey.
medenî: faziletli, terbiyeli, kibar; şehirde oturan.
medrese: İslâm tarihi boyunca üniversite seviyesinde eğitim ya-pılan müesseses.
mensup: bağlı, ait.
merbut: bağlı.
muhabbet: sevgi, sevmek.
mübarek: İllâhî hayrın bulunduğu şey, bereketlenmiş, uğurlu, hayır-lı.
mücahede: cihad etme, çarpış-ma, savaş.
müntesip: bağlı, mensup.
müteaddit: ayrı ayrı, birkaç, çeşit çeşit.
nakil: nakleden, taşıyan.
nasihat: öğüt.
naşir-i efkâr: fikirleri neşreden, yayan.
nefis: menfaatli her şeyi elde et-mek isteyen şehvet, zararlı gör-düğü herşeyi uzaklaştırmak iste-yen gadap duygularının kaynağı; yaratılışla verilmiş olan arzu ve is-tekler, meyiller, bedeninin hissî is-teklere; can, kişi, öz varlık; bir şe-yin zâtı olan, kendisi.
nevahi-i şer'iy: seriatın getirdiği yasaklar.
nizamname: tüzük metni. İlgili yerlere bildirilen resmî hükümler.
peyman: ahd, yemin.
reis: başkan.
silsile-i nurani: nurânî silsile, soy.
sünnet-i Nebeviye: Peygamberi-mizin (a.s.m.) söz ve hareketleri.
sünnet-i seniyye: Peygamber Efendimizin (a.s.m.) yüce sünneti.
Şark: doğu.
şimal: kuzey.
tahallük: ahlâklanmak.
tahdit: sınırlama.
tahsis: belli bir maksat için kul-lanma, bir kimse veya şey için ayırmak, birşeye özel kılma.
tebaiyet: uyma, tâbî olma, bağ-lanma.
tevhid-i İllâhî: Allah'ın birliğine iman ve ondan başka ilâh olma-dığını tasdik etme.
umum: hep, bütün, cümle, her-kes.
zat: kendi, aslı.
zevat: zatlar, kişiler.
zikirhane: Allah'ın zikredildiği yer.

Taharri-i hakikat, muhabbet iledir. Husumet ise, vahşet ve taassuba karşı idi. Hedef ve maksatları da, i'lâ-i kelimetullahtır. Şeriat da, yüzde doksan dokuz ahlâk, ibadet, ahiret ve fazilete aittir. Yüzde bir nispetinde siyasete mütealliktir; onu da ulüemirlerimiz düşünsünler.

Şimdi maksadımız, o silsile-i nuranîyi ihtizaza getirmekle, herkesi bir şevk ve hâhiş-i vicdaniye ile tarik-ı terakkide Kâbe-i kemalâta sevk etmektir. Zira, *i'lâ-i kelimetullahın bu zamanda bir büyük sebebi, maddeten terakki etmektir.*

İşte ben bu ittihadın efradındanım ve bu ittihadın tezahürüne teşebbüs edenlerdenim. Yoksa, sebep-i iftirak olan fırkalardan, partilerden değilim.

Elhâsıl: Sultan Selim'e biat etmişim. Onun ittihad-ı İslâm'daki fikrini kabul ettim. Zira o, Vilâyat-ı Şarkiyeyi ikaz etti; onlar da ona biat ettiler. Şimdiki şarklılar, o zamandaki şarklılardır. Bu meselede seleflerim, Şeyh Cemaleddin-i Efganî, allâmelerden Mısır müftüsü merhum Muhammed Abdüh, müfrit âlimlerden Ali Suavi, Hoca Tahsin ve ittihad-ı İslâmı hedef tutan Namık Kemal ve Sultan Selim'dir ki, demiş:

İhtilâf ü tefrika endişesi

Küşe-i kabrimde hatta bîkarar eyler beni.

İttihatken savlet-i a'dayı def e çaremiz,

İttihat etmezse millet, dağdar eyler beni.

Yavuz Sultan Selim

ahiret: Kıyâmetten sonra kurulacak olan âlem, öte dünya, ikinci hayat.

âlim: ilim ile uğraşan; çok bilgili; bilgin.

bîkarar: kararsız, yerinde durmayan.

dağdar: pek acılı, üzüntülü. Gönlü acılı.

def: uzaklaştırma, itme, kovma.

efrad: fertler.

fazilet: meziyet, iyilik, ilim ve iman, irfan yönünden yüksek derece; erdem; dinî ve ahlâkî görevlere uyma derecesi.

fırka: grup, parti, topluluk, tümen.

fikir: düşünce.

hâhiş-i vicdani: vicdana ait arzu.

Husumet: düşmanlık.

ibadet: kulluk vazifesi.

ihtilâf ü tefrika: uyuşmazlık ve anlaşamama.

ihtizaz: deprenme, haz duyma, ferahlama, şevk ile meyil ve hareket, harekete geçme, titreşme, titreşim.

ikaz: gafletten kurtarma, uyardırma.

i'lâ-i kelimetullah: Allah'ın ismini, davasını yüceltmek, yaymak.

ittihad: birlik.

ittihad-ı İslâm: İslâm Birliği.

İttihat: aynı noktada birleşme.

Kâbe-i kemalât: güzel huyların hedefi ve merkezi.

küşe-i kabir: kabrin köşesi.

maksat: ana fikir; kastedilmiş, istenilen şey.

merhum: ölmüş, rahmete kavuşmuş.

mesele: düşünülp halledilecek

iş ve husus, ehemmiyetli iş; problem.

muhabbet: sevgi, sevmek.

müfrit: ifrat eden, aşırıya giden.

müftü: fetva veren.

müteallik: alâkalı, bağlı.

nispet: münâsebet, yakınlık, bağlılık, oran, ölçü; rağmen, inat olarak, inat olsun diye.

savlet-i a'da: düşmanın saldırısı.

sebeb-i iftirak: ayrılık sebebi.

selef: evvelce bulunmuş

olan, yerine geçilen.

sevk: önüne katıp sürme.

silsile-i nurani: nurânî silsile, soy.

şark: doğu.

şeriat: doğru yol, hak din yolu; İslâm dini, İslâm'ın bütün hükümleri.

şevk: çok şiddetli arzu, nes'e.

Şeyh: tarikat dersi veren mânevî lider, mürid.

taassup: şiddetli ve aşırı bağlılık.

taharri-i hakikat: hakikatın

araştırılması.

tarik-i terakki: ilerleme yolu.

terakki: yükselme, ilerleme.

teşebbüs: bir işe girişmek, sağlam bir niyetle bir şeye başlamak.

tezahür: görünme, belirme, ortaya çıkma.

ülülemir: emir sahipleri.

vahşet: korku ve ürküntü, vahşilik, ıssızlık, yabaniilik.

vilâyat-ı şarkiy: şark, doğu vilâyetleri.

Ben zahiren buna teşebbüs ettim, iki maksad-ı azîm için:

Birincisi: O ismi tahdit ve tahsisten halâs etmek ve umum mü'minlere şümulünü ilân etmek. Tâ ki, tefrika düşmesin ve evham çıkmasın.

İkincisi: Bu geçen musibet-i azîmeye sebebiyet veren fırkaların iftirakının, tevhid ile önüne set olma. Vâ-esefâ ki, zaman fırsat vermedi. Sel geldi, beni de yıktı. Hem derdim: Bir yangın olsa, bir parçasını söndürecekmişim. Fakat hocalık elbisem de yandı. Ve uhdesinden gelemediğim bir yalancı şöhret de maalmemnuniye refoldu.

Ben ki adî bir adamım; böyle meclis-i mebusan ve ayan ve vükelânın en mühim vazifelerini düşündürecek bir emri uhdeme aldım. Demek cinayet ettim.

SEKİZİNCİ CİNAYET: Ben işittim ki, askerler bazı cemiyetlere intisap ediyorlar. Yeniçerilerin hâdise-i müthişesi hatırıma geldi. Gayet telâş ettim. Bir gazetede yazdım ki:

Şimdi en mukaddes cemiyet, ehl-i iman askerlerin cemiyetidir. Umum mü'min ve fedakâr askerlerin mesleğine girenler, neferden seraskere kadar dahildir. Zira, ittihat, uhuvvet, itaat, muhabbet ve i'lâ-i kelimetullah, dünyanın en mukaddes cemiyetinin maksadıdır. Umum mü'min askerler tamamıyla bu maksada mazhardırlar. Askerler merkezdir. Millet ve cemiyet onlara intisap etmek

adi: basit, normal, her zaman yapılan.
ayan: açık, gözle görünür.
cemiyet: topluluk, birlik, heyet.
cinayet: birisini öldürmek, katl.
ehl-i iman: hakkı kabul ve tasdik etmiş olanlar, dinin bütün hakikatlerini kabul edenler, iman sahipleri.
evham: olmayan birşeyi olur zannı ile meraklanmak, vehimler, kuruntular.

fedakâr: fedâ eden, kıymet ve ehemmiyet verilen bir şey uğrunda herşeyi gözden çıkaran.
fırka: grup, parti, topluluk, tümen.
hâdise-i müthişe: müthiş ve üzücü hâdise.
halâs: kurtulma, kurtuluş.
iftirak: ayrılmak, dağılmak.
i'lâ-i kelimetullah: Allah'ın ismini, davâsını yüceltmek, yaymak.
ilân: açıklamak, ilân etmek,

herkese duyurmak.
intisap: bağlanma, emrine girme, mâiyetine girme.
itaat: söz dinleme.
ittihat: aynı noktada birleşme.
maalmemnuniye: memnuniyetle.
maksat: ana fikir; kastedilmiş, istenilen şey.
maksad-ı azîm: büyük gaye ve maksat.
maksat: ana fikir; kastedilmiş, istenilen şey.

mazhar: nâil olma, şereflenme, kavuşma, ortaya çıkma ve görünme yeri.
meclis-i mebusan: Osmanlı Parlamentosu. Milletvekillerinin toplandığı meclis.
merkez: bir şeyin ortası, bir şeyin en işlek yeri.
muhabbet: sevgi, sevmek.
mukaddes: kudsî, temiz, pâk, ârî.
musibet-i azîm:
mühim: önemli.
mü'min: Allah'a ve emirlerine, kânunlarına iman eden, inanan.
nefer: asker, er.
ref: kaldırmak, lağvetmek.
sebebiyet: sebep olma, sebeplik.
serasker: ordu kumandanı, komutan. Genelkurmay. Milli Savunma Bakanı.
set: engel, duvar.
şümül: kaplamak, içine almak.
tahdit: sınırlama.
tahsis: belli bir maksat için kullanma, bir kimse veya şey için ayırmak, birşeye özel kılma.
tefrika: ayrılık, bölünme.
teşebbüs: bir işe girişmek, sağlam bir niyetle bir şeye başlamak.
tevhit: birleme, Allah'ın bir olduğuna ve Ondan başka ilâh olmadığına inanma.
uhde: bir işi üzerine alma; söz verme.
uhuvvet: kardeşlik, din kardeşliği, samîmi dostluk.
umum: hep, bütün, cümle, herkes.
vâesefa: esefler olsun, eyvah, çok yazık.
vükelâ: askerî âmirler, komutanlar.
zahiren: görünüşte.

lâzımdır. Sair cemiyetler, milleti, asker gibi mazhar-ı muhabbet ve uhuvvet etmek içindir.

Amma İttihad-ı Muhammedî (a.s.m.) ki, umum mü'minlere şamildir. Cemiyet ve fırka değildir. Merkezi ve saff-ı evveli gaziler, şehitler, âlimler, mürşitler teşkil ediyor. Hiçbir mü'min ve fedakâr asker —zabit olsun, nefer olsun— hariç değil ki, tâ intisaba lüzum kalsın. Lâkin bazı cemiyet-i hayriye, kendine İttihad-ı Muhammedî diyebilir. Buna karışmam.

Ben ki adî bir talebeyim; böyle büyük ulemanın vazifelerini gasp ettim. Demek cinayet ettim.

DOKUZUNCU CİNAYET: Martın otuz birinci günündeki dehşetli hareketi, iki üç dakika uzaktan temaşa ettim. Müteaddit metalibi işittim. Fakat, yedi renk sür'atle çevrilsen yalnız beyaz görüldüğü gibi, o ayrı ayrı matlâplar-daki fesadâtı binden bire indiren ve avamı anarşilikten kurtaran ve efrat elinde kalan umum siyaseti mu'cize gibi muhafaza eden lâfz-ı şeriat yalnız görüldü. Anladım iş fena, itaat muhtel, nasihat tesirsizdir. Yoksa, her vakit gibi yine o ateşin söndürülmesine teşebbüs edecektim. Fakat avam çok; bizim hemşehriler gafil ve safdil; ben bir şöhret-i kâzibe ile görünüyorum. Üç dakikadan sonra çekildim. Bakırköy'üne gittim. Tâ beni tanıyanlar karışmasınlar. Rast gelenlere de karışmamak tavsiye ettim. Eğer zerre miktar dahlim olsa idi, zaten elbisem beni ilân ediyor, istemediğim bir şöhret de beni herkese gösteriyordu. Bu işte pek büyük görünecektim. Belki,

adi: basit, normal, her zaman yapılan.

âlim: ilim ile uğraşan; çok bilgili; bilgin.

avam: sıradan biri, fakir halk tabakası; okuyup yazması az olan; ilim ve irfânı az, basit yaşayışa sahip kimse.

cemiyet: topluluk, birlik, heyet.
cemiyet-i hayriye: hayırlı cemiyet.

cinayet: birisini öldürmek, katl.
dehşet: bir tehlike veya korkunç birşey karşısında duyulan ürküntü; olağanüstü şeyler karşısındaki şaşkınlık.

efrat: fertler, kişiler.

fedakâr: fedâ eden, kıymet ve ehemmiyet verilen bir şey uğrun-da herşeyi gözden çıkararak.

fenâ: yokluk, yok olma.

fırka: grup, parti, topluluk, tümen.

gafil: gaflette bulunan; dikkatsiz, iyi düşünmeyen, uyanık olmayan; habersiz, dikkatsiz; ihmal eden.

gasp: başkasının malını rızası olmadan zorla almak.

hemşehri: aynı şehirden, aynı memleketten olan.

intisap: bağlanma, emrine girme, mâiyetine girme.

itaat: söz dinleme.

İttihad-ı Muhammedî: Süheyli Paşa, Mehmed Sadık, Ferik Rıza Paşa, Derviş Vahdeti ve arkadaşları tarafından 5 Nisan 1909 tarihinde İstanbul'da kurulan cemiyetin adı.

lâfz-ı şeriat: şeriatın sözü, lafzı.

mazhar-ı muhabbet: muhabbetle erişmek, sevgiye ulaşmak.

metalib: istekler, arzular, talep

edilen şeyler.

mu'cize: benzerini yapmaktan insanların âciz kaldığı şey.

muhafaza: korumak.

muhtel: bozuk, karışık.

mü'min: Allah'a ve emirlerine, kânuunlarına îman eden, inanan.

mürşit: doğru yolu gösteren, irşad eden.

müteaddit: ayrı ayrı, birkaç, çeşit çeşit.

nasihat: öğüt.

nefer: asker, er.

safdil: saf kalplilik, saflik.

saff-ı evvel: ön safta, ilk safta bulunanlar. Çiğir açanlar.

sair: başkası, diğeri, birşeyden geri kalan, maadâ.

şamil: kaplayan, içine alan, ihtivâ eden, çevreleyen.

şöhret-i kâzibe: geçici, yalancı şöhret, aldatıcı nâm.

temaşa: hoşlanarak bakmak, seyretmek, ibretle bakmak.

tesir: etki; iz bırakma.

teşebbüs: bir işe girişmek, sağlam bir niyetle bir şeye

başlamak.

teşkil: meydana getirme, ortaya koyma.

uhuvvet: kardeşlik, din kardeşliği, samimi dostluk.

ulema: âlimler, bilginler.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

zabit: subay, askere kumanda eden rütbeli asker, kuvvetli, yavuz; zabteden.

zerre: maddenin en küçük parçası, atom. Risâle ismi.

Ayastefanos'a kadar tek başıma olsun Hareket Ordusu-
na mukabele ederek ispat-ı vücut edecektim. Merdane
ölecektim. O vakit dahlim bedihî olurdu, tahkike lüzum
kalmazdı.

İkinci günde bir ukde-i hayatımız olan itaat-ı askeriye-
den sual ettim.

Dediler ki: "Askerlerin zabitleri asker kıyafetine gir-
miş. İtaat çok bozulmamış."

Tekrar sual ettim: "Kaç zabıt vurulmuş?"

Beni aldattılar, dediler: "Yalnız dört tane. Onlar da
müstebit imişler. Hem şeriatın adap ve hududu icra olu-
nacak."

Bir de gazetelere baktım; onlar da o kıyama meşru gi-
bi tasvir ediyorlardı. Ben de bir cihette sevindim. Zira en
mukaddes maksadım, şeriatın ahkâmını tamamen icra
ve tatbiktir. Fakat itaat-i askeriye hâle geldiğinden, ni-
hayet derecede me'yus ve müteessir oldum. Ve umum
gazetelerle askere hitaben neşrettim ki:

Ey Askerler! Zabitleriniz bir günah ile nefislerine zu-
lüm ediyorlarsa, siz o itaatsizlikle otuz milyon Osmanlı
ve üç yüz milyon nüfus-i İslâmiyenin haklarına bir nevi
zulmediyorsunuz. Zira, umum İslâm ve Osmanlıların
haysiyet, saadet ve bayrak-ı tevhidi, bu zamanda bir ci-
hette sizin itaatiniz ile kaimdir.

Hem de şeriat istiyorsunuz. Fakat itaatsizlikle şeriata
muhalefet ediyorsunuz.

adap: usul, yol, yordam, dav-
ranış kâideleri, terbiye, ahlâk
ve terbiyenin gerektirdiği ko-
nuşma ve hareket tarzı.
ahkâm: hükümler, kânunlar,
nizamlar, prensipler.
bayrak-ı tevhid: tevhid bay-
rağı.
bedihî: ap açık, belli.
cihet: yön, taraf, vesile, se-
bep, bahâne.
halel: bozukluk, eksiklik, baş-
kası tarafından verilen zarar.
haysiyet: itibar, değer, şeref,

kıymet, derece, mertebe, ci-
het, bakım.
hitaben: hitap ederek, sesle-
nerek.
hudud: sınır.
icra: tatbik, yerine getirme.
ispat-ı vücut: belli bir yerde
bulduğunu kanıtama, gös-
terme.
itaat: söz dinleme.
itaat-i askeriye: askerin
amirlerine itaati.
kaim: ayakta duran, kendine
yetebilen.

kıyam: ayakta durmak, aya-
ğa kalkmak, ayaklanmak;
ölümden sonra tekrar diril-
mek.
maksat: ana fikir; kastedil-
miş, istenilen şey.
merdane: mertçesine; er kişi-
ye yakışır sürette.
meşru: helâl, İslâma uygun,
haram ve yanlış olmayan.
me'yus: ümitsiz, kederli.
muhalefet: karşı gelme.
mukabele: karşılık, karşıla-
mak.

mukaddes: kudsi, temiz, pâk, âri.
müstebit: diktatör, zulüm ve
baskı yapan. Başkasının hukuku-
nu elinden alan.
müteessir: tesir altında kalmış,
üzülmüş veya sevinmiş, hissiyatı-
na dokunmuş, üzüntülü.
nefis: menfaatli her şeyi elde et-
mek isteyen şehvet, zararlı gör-
düğü herşeyi uzaklaştırmak iste-
yen gadap duygularının kaynağı;
yaratılışla verilmiş olan arzu ve is-
tekler, meyiller, beden hissi is-
tekleri; can, kişi, öz varlık; bir şe-
yin zatı olan, kendisi.
neşr: yaymak; Kıyametten sonra
bütün insanların dirilip, toplan-
dıktan sonra dağılıp yayılmaları.
nev: çeşit, sınıf, cins, tür.
nüfus-i İslâmiye: Müslüman nü-
fusu.
saadet: mutluluk.
sual: isteme, sorma.
Şeriat: doğru yol, hak din yolu; İslâm
dini, İslâm'ın bütün hüküm-
leri.
tahkik: doğru olup olmadığını
araştırmak, veya doğruluğunu
yanlışlığını ortaya çıkarmak, ince-
lemek, içyüzünü araştırmak.
tasvir: bir şeyin özelliklerini anla-
tarak, gözönünde canlandırma.
tatbik: yerine getirme, ifâ etme.
ukde-i hayat: hayat düğümü.
umum: hep, bütün, cümle, her-
kes.
zabıt: subay, askere kumanda
eden rütbeli asker.
zulüm: haksızlık, eziyet.

Ben onların hareketini ve şecaatlerini okşadım. Zira efkâr-ı umumiyenin yalancı tercümanı olan gazeteler, nazarımıza hareketlerini meşru göstermişlerdi. Ben de takdirle beraber nasihatimi bir derece tesir ettirdim. İsyanı bir derece bastırdım. Yoksa böyle asan olmazdı.

Ben ki, bilfiil tımarhaneyi ziyaret etmiş bir adamım. “Neme lâzım, böyle işleri akıllılar düşünsün” demediğimden cinayet ettim.

ONUNCU CİNAYET: Harbiye Nezaretindeki askerler içine Cuma günü ulema ile beraber gittim. Gayet müessir nutuklarla sekiz tabur askeri itaate getirdim. Nasihatlerim tesirini sonradan gösterdi. İşte nutkun sureti:

Ey asakir-i muvahhidîn! Otuz milyon Osmanlı ve üç yüz milyon İslâmın namusu ve haysiyeti ve saadeti ve bayrak-ı tevhidi, bir cihette sizin itaatinize vabestedir. Sizin zabitleriniz bir günah ile kendi nefsine zulmetse, siz bu itaatsizlikle üç yüz milyon İslâma zulmediyorsunuz. Zira bu itaatsizlikle uhuvvet-i İslâmiyeyi tehlikeye atıyorsunuz. Biliniz ki, asker ocağı cesim ve muntazam bir fabrikaya benzer. Bir çark itaatsizlik etse, bütün fabrika hercümerç olur. Asker neferatı siyasete karışmaz. Yeniçeriler şahittir. Siz şeriat dersiniz, hâlbuki şeriata muhalefet ediyorsunuz. Ve lekedar ediyorsunuz. Şeriatla, Kur’ân ile, hadis ile, hikmet ile, tecrübe ile sabittir ki; sağlam, dindar, hakperest ulülemre itaat farzdır. Sizin ulülemriniz, üstadınız, zabitlerinizdir. Nasıl ki, mahir mühendis, hazık tabip bir cihette günahkâr olsalar, tıp ve

asakir-i muvahhidîn: tevhide bağlı askerler.

âsân: kolay.

bayrak-ı tevhid: tevhid bayrağı.

bilfiil: fiilen, bizzat kendi çalışması ile yaparak.

cesim: büyük, iri, kocaman; iri vücutlu.

cihet: yön, taraf; vesile, sebep, bahâne.

cinayet: birisini öldürmek, katl.

efkâr-ı umumi: kamuoyu, ummun fikiri.

farz: saymak, öyle kabul etmek.

hadis: Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed’in (a.s.m.) genel kural değerindeki söz ve davranışları; bu söz ve davranışları inceleyen bilim.

hakperest: doğruluktan ve haktan ayrılmayan, hak ve doğruluğu ciddi seven.

haysiyet: itibar, değer, şeref, kıymet, derece, mertebe; cihet, bakım.

hazık: işinin ehli, maharetli, müteahhasıs.

herc ü merc: darmadağın, allak bullak, karmakarışık.

hikmet: felsefe, ilim; iyilik, güzellik, faydalılık.

İsyan: baş kaldırma, söz dinleme, ayaklanma.

itaat: söz dinleme.

lekedar: lekeli.

mahir: hünerli, sanatkâr, becerikli.

meşru: helâl, İslâma uygun, haram ve yanlış olmayan.

muhalefet: karşı gelme.

muntazam: düzene girmiş, intizamlı.

müessir: eseri yapan; tesirli, dokunaklı.

namus: iffet, ırz, edeb, hayâ. • kânun; şeriat.

nasihat: öğüt.

nazar: bakma, bakış, göz atma; düşünme.

neferat: neferler, askerler.

nefs: menfaatli her şeyi elde etmek isteyen şehvet, zararlı gördüğü her şeyi uzaklaştırmak isteyen gadap duygularının kaynağı; yaratılışa verilmiş olan arzu ve istekler, meyiller, bedeninin hissi istekleri; can, kişi, öz varlık; bir şey

yin zatı olan, kendisi.

nezaret: bakmak, seyir bakışı; nâzırlık etmek, reislik, bakanlık.

nutuk: konuşma, hitâbet.

saadet: mutluluk.

sabit: duran; doğruluğu ispatlanmış.

siyaset: idare etme sanatı, politika.

suret: resim, şekil, görünüş; tarz, üslûp, cihet.

şecaat: hak ve hakikati cesâret arslan kesilme, cesâret,

öfke duygusunun orta derecesi.

şeriat: doğru yol, hak din yolu; İslâm dini, İslâm’ın bütün hükümleri.

tabip: doktor.

tabur: bölüklerden teşekkül eden bir askerî birlik.

takdir: kıymet vermek; değerini, lüzumunu anlamak; ilm-i ilâhî ile bir nizam verilmesi.

tecrübe: deneme, imtihan.

tercüman: tercüme eden, çeviren.

tesir: etki; iz bırakma.

uhuvvet-i İslâmiye: İslâm kardeşliği.

ulema: âlimler, bilginler.

ulülemir: idâreci, başkan, devlet reisi.

üstad: ilim veya sanatta üstün olan kimse, usta, sanatkar, muallim.

vabeste:

zabit: subay, askere kumanda eden rütbeli asker, kuvvetli, yavuz; zabteden.

zulm: zulüm.

hendeselerine zarar vermez. Kezalik; münevverü'l-efkâr ve fenn-i harbe aşına, mektepli, hamiyetli, mü'min zabitelerinizin bir cüz'î nameşru hareketi için itaatinize halel vermekle Osmanlılara, İslâmlara zulmetmeyiniz! Zira, itaatsizlik yalnız bir zulüm değil, milyonlarca nüfusun hakkına bir nevi tecavüz demektir. Bilirsiniz ki, bu zamanda bayrak-ı tevhid-i İlâhî sizin yed-i şecaatinizdedir. O yed'in kuvveti de itaat ve intizamdır. Zira bin muntazam ve mutî asker, yüz bin başıbozuğa mukabildir. Ne hacet, yüz sene zarfında otuz milyon nüfusun vücuda getirmedeği böyle pek çok kan döktüren inkılâpları siz itaatinizle kan dökmeden yaptınız.

Bunu da söylüyorum ki, hamiyetli ve münevverü'l-fikir bir zabiti zayi etmek, manevî kuvvetinizi zayi etmektir. Zira, *şimdi hükümferma, şecaat-i imaniye ve akliye ve fenniye*dir. Bazen bir münevverü'l-fikir, yüze mukabildir. Ecnebler size bu şecaatle galebeye çalışıyorlar. Yalnız şecaat-i fitriye kâfi değil.

Elhasıl: Fahr-i Âlemin fermanını size tebliğ ediyorum ki, itaat farzdır. Zabitinize isyan etmeyiniz. Yaşasın askerler!.. Yaşasın meşruta-i meşrua!..

Demek ki ben, bu kadar âlim varken, böyle mühim vazifeleri deruhte ettiğimden cinayet ettim.

ON BİRİNCİ CİNAYET: Ben Vilâyat-ı Şarkiyede aşiretlerin hâl-i perişaniyetini görüyordum. Anladım ki, *dünyevî bir saadetimiz, bir cihetle fûnun-i cedide-i medeniye ile olacak. O fûnunun da gayr-i müteaffin bir mecrası ulema*

akliye: akılcılık; akıl ile anlaşılabilir ve bulunan; akıl hastalıkları.
âlim: ilim ile uğraşan; çok bilgili; bilgin.
aşına: yabancı olmayan, tanıdık.
aşiret: kabîle, oymak, göçebe hâlinde yaşayan çoğunlukla bir soydan gelen insanlar.
bayrak-ı tevhid-i İlâhî: İlâhî tevhid bayrağı.
cihet: yön, taraf; vesile, sebep, bahâne.

cinayet: birisini öldürmek, katl.
cüz'î: azdan olan, parçaya âit olan; pek az; kıymetsiz.
deruhte: yapma, yerine getirme, üzerine alma.
dünyevî: dünyaya âit, dünya ile ilgili.
ecnebi: yabancı; garip, alışılmamış; başka milletten olan.
elhasıl: kısacası, netice olarak, özetle.
Fahr-i Âlem: âlemin kendisiyle övündüğü Peygamberi-

miz (a.s.m.).
farz: saymak, öyle kabul etmek.
fenn-i harp: harb fenni.
fenni: fenle ilgili ve fene âit; müsbet ilme dayanan.
ferman: emir, buyruk, tebliğ.
fûnun: fenler.
fûnun-i cedide-i medeniye: medeniyetin yeni fenleri, ilimleri.
galebe: üstün gelmek, yenecek, bozmak, çokluk.
gayr-i müteaffin: bozulma-

yan.
hacet: ihtiyaç.
halel: bozukluk, eksiklik, başkası tarafından verilen zarar.
hâl-i perişaniyet: perişan, dağınık hâl.
hamiyet: iman ve İslâmî savunma gayreti.
hendese: çizgi, satır ve hacim olarak bu üç şeklin hususiyetlerini ve ölçülerini inceleyen matematik kolu, şekil bilgisi; geometri.
hükümferma: hüküm süren, hükmünü geçiren.
inkılâp: bir halden diğer bir hâle geçme; değişme, köklü değişim.
intizam: tertib, düzen, nizam üzere olmak.
isyan: baş kaldırma, söz dinlemezlik, ayaklanma.
itaat: söz dinleme.
kâfi: yeterli.
manevî: mânâyâ âit, maddî olmayan.
mecra: suyun aktığı yol, kanal.
mektep: okul; yazı yazacak yer.
meşruta-i meşrua: şeriata uygun hareket eden meclis.
mukabil: karşı, karşılık olarak, bedel.
muntazam: düzene girmiş, intizamlı.
mutî: söz dinleyen, itaat eden.
mühim: önemli.
mü'min: Allah'a ve emirlerine, kânunlarına iman eden, inanan.
münevverü'l-efkâr: aydınlık fikirli.
münevverü'l-fikir: aydın fikirli.
nameşru: dinen uygun ve helâl olmayan.
nev: çeşit, sınıf, cins, tür.
nüfus: nefisler, canlar, şahıslar.
saadet: mutluluk.
şecaat: hak ve hakikati cesâret arslan kesilme, cesâret, öfke duygusunun orta derecesi.
şecaat-i fitriye: doğuştan verilen cesâret, yiğitlik.
şecaat-i imaniye: imandan gelen cesâret, kahramanlık.
tebliğ: ulaştırmak, bildirmek.
tecavüz: haddini aşma; söz veya hareketle ileri gitme, saldıрма.
vilâyat-ı şarkiyeye: şark, doğu vilâyetleri.
yed-i şecaat: şecaat, yiğitlik eli.
zabit: subay, askere kumanda eden rütbeli asker, kuvvetli, yavuz, zaatbeden.
zayi: elden çıkan, kaybolan, zarar, ziyan, kayıp.
zulmet: karanlık.
zulüm: haksızlık, eziyet.

ve bir menbaı da medreseler olmak lâzımdır. Tâ ulema-i din, fûnun ile ünsiyet peyda etsin. Zira, o vilâyatta yarı bedevî vatandaşların zimam-ı ihtiyarı, ulema elindedir.

Ve o saik ile Dersaadet'e geldim. Saadet tevehhümü ile, o vakitte, —şimdi münkasım olmuş, şiddetlenmiş olan— istibdatlar, merhum Sultan-ı Mahlûa isnat edildiği hâlde; onun zaptiye nazırı ile bana verdiği maaş ve ihsan-ı şahanesini kabul etmedim, reddettim; hata ettim. Fakat o hatam, medrese ilmi ile dünya malını isteyenlerin yanlışlarını göstermekle hayır oldu. Aklımı feda ettim. Hürriyetimi terk etmedim. O şefkatli Sultana boyun eğmedim. Şahsî menfaatimi terk ettim.

Şimdiki sivrisinekler beni cebir ile değil; muhabbetle kendilerine müttelik edebilirler. Bir buçuk senedir burada memleketimin neşr-i maarifi için çalışıyorum. İstanbul'un ekserisi bunu bilir.

Ben ki bir hamalın oğluyum. Bu kadar dünya bana müyesser iken kendi nefsimi hamal oğulluğundan ve fakr-ı hâlden çıkarmadım. Ve dünya ile kökleşemediğim ve en sevdiğim mevki olan Vilâyat-ı Şarkiyenin yüksek dağlarını terk etmekle millet için tımarhaneye, tevkifhaneye ve Meşrutiyet zamanında işkenceli hapishaneye düşmeme sebebiyet veren öyle umurlara teşebbüs etmekle büyük bir cinayet eyledim ki; bu dehşetli mahkemeye girdim.

cinayet: birisini öldürmek, katl.
dehşet: bir tehlike veya korkunç birşey karşısında duyulan ürküntü; olağanüstü şeyler karşısındaki şaşkınlık.
Dersaadet: başkent, İstanbul.
fakr-i hâl: fakir olma hâli, yoksulluk, fakirlik.
fûnun: fenler.
ihsan-ı şahane: padişaha mahsuz ihsan, mükâfat.
isnat: dayandırma, mal etme, birisi için bir şeyi söyledi veya yaptı demek.
istibdat: kânuna ve nizâma tâbî olmayan, keyfî, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.
medrese: İslâm tarihi boyunca üniversite seviyesinde eğitim yapılan müesseseler.
menba: kaynak, merkez.
menfaat: fayda.
merhum: ölmüş, rahmete kavuşmuş.
Meşrutiyet: bir hükümdarın başkanlığı altındaki millet meclisi ile idâre edilen devlet sistemi.
mevki: yer, bir şeyin bulunduğu veya meydana geldiği yer.
münkasım: kısımlara, bölümlere ayrılma.
müttelik: birbirleriyle aynı fikirde olan, birleşmiş, anlaşmış olan.
müyesser: nâsib olma.
nazır: benzer olan.
nefis: menfaatli her şeyi elde etmek isteyen şehvet, zararlı gördüğü herşeyi uzaklaştırmak isteyen gadap duygularının kaynağı; yaratılışa verilmiş olan arzu ve is-

teklere, meyiller, bedeninin hissi istekleri; can, kişi, öz varlık; bir şeyin zatı olan, kendisi.
neşr-i maarif: ilim ve kültürü yayma. Eğitimin yaygınlaşması.
peyda: mevcut, açık, âşikâr, meydana gelen.
saadet: mutluluk.
saik: sevkeden.
sebebiyet: sebep olma, sebeplilik.
Sultan: hükümdar, saltanat sahibi.

Sultan-ı Mahlû: tahttan indirilmiş olan sultan; II. Abdülhamit.
şefkat: karşılıksız, sâfi sevgi besleme; başkasının kederleriyle alâkalanma, acyarak merhamet etme.
teşebbüs: bir işe girişmek, sağlam bir niyetle bir şeye başlamak.
tevehhüm: zannetme, evhamlanma, yok olanı var zannetmekle ümitsizliğe ve korkuya düşme.

tevkifhane: tevkif yeri, hapishane.
ulema: âlimler, bilginler.
ulema-i din: din âlimleri.
umur: işler.
ünsiyet: alışkanlık, dostluk, ahbablık, yakınlık.
vilâyet: iller.
vilâyat-ı şarkiyet: Kürdistan olarak da tâbir edilen doğu vilâyetleri.
zaptiye: askerlik, subaylık.
zimam-ı ihtiyar: insanın tercih etme iradesi, ihtiyarı.

YARI CİNAYET: Şöyle ki, daire-i İslâmın merkezi ve rabitası olan nokta-i hilâfeti elinden kaçırmamak fikriyle ve sabık sultan merhum Abdülhamid Han Hazretleri sabık içtimaî kusuratını derk ile, nedamet ederek kabul-i nasihat istidat kesp etmiş zannıyla ve “Aslâh tarik musalâhadır” mülâhazasıyla, şimdiki en çok ağraz ve infialâta mebde ve tohum olan bu vukua gelen şiddet suretini daha ahsen surette düşündüğümünden merhum sultan-ı sabıka ceride lisanıyla söyledim ki:

Münhasıf Yıldız'ı dârülfünun et; tâ Süreyya kadar âli olsun! Ve oraya seyyahlar, zebaniler yerine ehl-i hakikat melâike-i rahmeti yerleştir; tâ Cennet gibi olsun! Ve Yıldız'daki milletin sana hediye ettiği servetini milletin baş hastalığı olan cehaletini tedavi için büyük dinî dârülfünunlara sarf ile millete iade et. Ve milletin mürüvvet ve muhabbetine itimat et. Zira, senin şahane idarene millet mütekeffildir. Bu ömürden sonra sırf ahireti düşünmek lâzım. Dünya seni terk etmeden evvel sen dünyayı terk et. Zekâtü'l-ömrü, ömr-i sani yolunda sarf eyle.

Şimdi muvazene edelim: Yıldız eğlence yeri olmalı veya dârülfünun olmalı; ve içinde seyyahlar gezmeli veya ulema tedris etmeli; ve gasp edilmiş olmalı veyahut hediye edilmiş olmalı, hangisi daha iyidir? İnsaf sahiple ri hükmetsin.

Ben ki bir gedayım, bir büyük padişaha nasihat ettim, demek yarı cinayet ettim.

ağraz: garazlar, kötü maksatlar.
ahiret: Kıyâmetten sonra kurulacak olan âlem, öte dünya, ikinci hayat.
ahsen: makbul, geçerli.
âli: yüce, yüksek.
aslâh: en iyi.
cehalet: bilgisizlik, câhillik.
ceride: gazete.
cinayet: birisini öldürmek, katl.
daire-i İslâm: islam dairesi.
dârülfünun: üniversite.

derk: iyice anlama, anlamak, idrak etmek.
ehl-i hakikat: hakikat ve doğruyu bulan kimseler.
fikir: düşünce.
gasp: başkasının malını rızası olmadan zorla almak.
geda: fakir, kimsesiz.
hüküm: bkz. hüküm.
içtimaî: sosyal hayatla ilgili.
infialât: darılma ve gücünmeler.
İnsaf: merhamet ve adâlet dairesinde hareket, hakikati

kabûl ve itiraf.
istidat: kabiliyet, yetenek.
itimat: güvenme, emniyet etme, birşeye kalben güvenip dayanma.
kabul-i nasihat: nasihatın kabul görmesi.
kesp: çalışma, emek sarf etme, işleme, yapma, kazanma.
kusurat: kusurlar.
lisan: dil, anlatma şekli, tarzı.
mebde: başlama, başlangıç, kaynak, kök, esas.
melâike-i rahmet: rahmet,

yağmur melekleri.

merhum: ölmüş, rahmete kavuşmuş.

muhabbet: sevgi, sevmek.

musalâha: barışma, anlaşma.

muvazene: ölçülülük, dengeli olma; tartma, ölçme, düşünme, karşılaştırma.

mühhasıf: sönükleşen, kararmış, gölgelenmiş.

mülâhaza: dikkatle bakmak, düşünme, iyice düşünüp bir işin hakikatını incelemek.

mütekeffil: kefil olan.

nasihat: öğüt.

nedamet: pişmanlık.

nokta-i hilâfet: halifelikle yönetilen devletin başkenti.

ömr-i sani: ikinci ömür, ikinci hayat.

rabita: bağ, bağlayan, rabteden, bitistiren.

sabık: geçen, geçen devre, geçmiş, daha önce, önceki, evvelki.

sarf: harcama, masraf, gider; (gramer): bir dili meydana getiren kelimelerin değişmesinden, birbirinin türemesinden bahseden ilim dalı, kelime bilgisi, fiil çekimlerini, isim ve fiil çeşitlerini öğreten ilim.
seyyah: çok seyahat eden.

sultan: hükümdar, saltanat sahibi.

sultan-ı sabık: geçmiş, evvelki sultan.

suret: resim, şekil, görünüş; tarz, üslup, cihet.

Süreyya: Ülker (Pervin) yıldızı; yedi veya altı yıldızlardır ki; ikişer ikişer karşılıklı dururlar ve Ay'ın geçtiği yerlere yakın görünürler.

şahane: şah gibi, şaha yakışır surette; pek güzel, mükemmel, çok iyi.

tarik: yol, tarz, usul, vâsıta, meslek.

tedris: öğretme, ders verme.

ulema: âlimler, bilginler.

vuku: meydana gelme.

zan: şüphe, zannetmek, sanmak, sezme.

zebani: Cehennemde vazifeli azap melekleri.

zekâtü'l-ömrü: ömrün zekatı.

Cinayetin öteki yarısını söylemek zamanı gelmedi. **(HAŞİYE)**

Yazık! Eyvahlar olsun! Saadetimiz olan Meşrutiyet-i meşrua, bir menba-ı hayat-ı içtimaiyemiz ve İslâmiyete uygun olan maarif-i cedideye, millet nihayet derecede müştak ve susamış olduğu hâlde, bu hâdisede ifratperver olanlar Meşrutiyete garazlar karıştırmakla ve fikren münevver olanlar da dinsizce harekât-ı lâubaliyâne ile millletin rağbetine karşı, maatteessüf, set çektiler. Bu seddi çekenler, ref etmelidirler. Vatan namına rica olunur.

Ey paşalar, zabitler! Bu on bir buçuk cinayetin şahitleri binlerle adamdır. Belki, bazılarında İstanbul'un yarısı şahittir. Bu on bir buçuk cinayetin cezasına rıza ile beraber on bir buçuk sualime de cevap isterim.

İşte bu seyyiatıma bedel bir hasenem de var, söyleyeceğim:

Herkesin şevkini kıran ve neşesini kaçırın ve ağrazlar ve taraftarlıklar hissini uyandıran ve sebab-i tefrika olan ırkçılık cemiyat-ı akvamiyeyi teşkiline sebebiyet veren ve ismi meşrutiyet ve manası istibdat olan ve İttihat ve Terakki ismini de lekedar eden buradaki şube-i müstebidâneye muhalefet ettim.

HAŞİYE: O yarının zamanı, on beş sene sonra, yirmi sekiz senedir müellifin sebab-i hapsi olan, *Sirâcinnur*'un ahirindeki bahse bakınız, tam o yan cinayeti bileceksiniz.

ağraz: garazlar, kötü maksatlar.
bedel: karşılık, yerine.
cemiyat-ı akvamiye: milletlerin ortak cemiyetleri.
cinayet: birisini öldürmek, katl.
fikren: düşünce itibarıyla, fikir bakımından.
garaz: maksat, niyet, kasıt; kötü niyet ve kin.
hâdis: olay.
harekât-ı lâubaliyane: ciddiyetsiz hareketler.
hasene: iyilik, güzellik, hayırlı amel; Allah rızasına uygun iş.
haşiy: dipnot.
ifratperver: aşırıya kaçmaktan zevk duyan.
istibdat: kânuna ve nizâma tâbi olmayan, keyfî, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.

lekedar: lekeli.
maarif-i cedide: yeni eğitim sistemi.
maatteessüf: üzülen; üzüntüyle ifade etmek gerekir ki...; yazıklar, teessüfler olsun; ne yazık ki...
menba-ı hayat-ı içtimaiye: meşrutiyet: bir hükümdarın başkanlığı altındaki millet meclisi ile idare edilen devlet sistemi.
meşrutiyet-i meşrua: dîne uygun meşrutiyet.

muhalefet: karşı gelme.
münevver: nurlu, aydın.
müştak: arzulu, fazla istekli, işiyak gösteren.
nam: isim, ün, şan.
rağbet: birşeyi çok isteme.
ref: kaldırmak, lağvetmek.
rıza: razı oluş.
rica: istek, ümit.
Saadet: mutluluk.
sebeb-i tefrika: ayrılık sebebi.
sebebiyet: sebep olma, sebeplik.

set: engel, duvar.
seyyiat: kötülükler, günahlar, suçlar.
sual: isteme, sorma.
sevki: çok şiddetli arzu, neşe.
şube-i müstebidâne: diktatör, zulüm ve baskı yapanların yeri.
taraftar: taraf olan.
teşkil: meydana getirme, ortaya koyma.
zabit: subay, askere kumanda eden rütbeli asker, kuvvetli, yavuz; zabteden.

Herkesin bir fikri var. İşte sulh-i umumî, aff-ı umumî ve ref-i imtiyaz lâzım. Tâ ki, biri bir imtiyaz ile başkasına haşerat nazarıyla bakmakla nifak çıkmasın. Fahir olmasın, derim: *Biz ki hakikî Müslümanız; aldanız, fakat aldatmayız. Bir hayat için yalana tenezzül etmeyiz. Zira biliyoruz ki,* ¹ **إِنَّمَا الْحِيَلَةُ فِي تَرْكِ الْحَيْلِ**. Fakat, meşru, hakikî meşrutiyetin müsemmasına ahdüpeyman ettiğimden, istibdat ne şekilde olursa olsun, meşrutiyet libası giysin ve ismini taksın; rast gelsem sille vuracağım.

Fikrimce meşrutiyetin düşmanı, meşrutiyeti gaddar, çirkin ve hilâf-ı şeriat göstermekle, meşveretin de düşmanlarını çok edenlerdir. “Tebeddül-i esma ile hakaik tebeddül etmez.”

En büyük hata, insan kendini hatasız zannetmek olduğundan, hatamı itiraf ederim ki; nasın nasihatini kabul etmeden nasa nasihati kabul ettirmek istedim. Nefsimi irşat etmeden başkasının irşadına çalıştığım emr-i bilmarufu tesirsiz etmekle tenzil ettim. Hem de tecrübe ile sabittir ki, ceza bir kusurun neticesidir. Fakat bazen o kusur, işlenmemiş başka kusurun suretinde kendini gösterir. O adam masum iken cezaya müstahak olur. Allah musibet verir, hapse atar, adalet eder. Fakat hâkim ona ceza verir, zulmeder.

Ey ulülemir! Bir haysiyetim vardı; onunla İslâmiyet milliyetine hizmet edecektim; kırdınız. Kendi kendine olmuş istemediğim bir şöhret-i kâzibem vardı; onunla

1. En birinci hile, hileleri terk etmektir.

adalet: doğruluk, hakkaniyet.
afv-ı umumî: genel af.
ahd ü peyman: söz ve yemin. And içmek.
emr-i bilmaruf: iyiliği emretme.
Fahr: övünme, büyüklük tasalama.
fikir: düşünce.
gaddar: çok zâlim.
hakaik: gerçekler, hakikatlar.

hakikî: gerçek.
hâkim: haklı ve haksız ayırıp hak ve adalet üzere hükmeden.
haşerat: zararlı böcek, akrep, yılan gibi hayvanlar.
haysiyet: itibar, değer, şeref, kıymet, derece, mertebe, cihet, bakım.
hilâf-ı Şeriat: şeriata aykırı.
imtiyaz: birseyi diğerinden

ayırma, farklılık tanıma, ayrıcalık.
irşat: doğru yolu gösterme; gafletten uyandırıp hidâyet yolunu gösterme.
irşat: doğru yolu gösterme; gafletten uyandırıp hidâyet yolunu gösterme.
istibdat: kânuna ve nizâma tâbî olmayan, keyfî, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.

küm.
libas: elbise.
masum: günahı, kötülüğü olmayan, suçsuz.
meşru: helâl, İslâma uygun, haram ve yanlış olmayan.
meşrutiyet: bir hükümdarın başkanlığı altındaki millet meclisi ile idâre edilen devlet sistemi.
meşveret: işlerin danışıp görüşme yoluyla halledilmesi.
milliyet: milliyetçilik fikri.
musibet: belâ, felâket, hastalık, dert, sıkıntı, ezâ, başa gelen acı durumlar.
müsemma: isimlendirilen, isim sâhibi.
müstehak: hak eden, hak etmiş, kendisi kazanmış.
nâs: kesinlik kazanmış dinî hükümler; Kur'ân veya hadisin açık ve kesin hükmü.
nasihat: öğüt.
nazar: bakma, bakış, göz atma; düşünme.
nefis: menfaatli her şeyi elde etmek isteyen şehvet, zararlı gördüğü herşeyi uzaklaştırmak isteyen gadap duygularının kaynağı; yaratılışa verilmiş olan arzu ve istekler, meyiller, bedeninin hissi istekleri; can, kişi, öz varlık; bir şeyin zâtı olan, kendisi.
netice: sonuç.
nifak: dıştan Müslüman görüldüğü halde inanmamak, ikiyüzlülük, dinde riyâ.
ref-i imtiyaz: ayrıcalığı kaldırmak.
sabit: duran; doğruluğu ispatlanmış.
sille: tokat.
sulh-i umumî: genel barış.
suret: resim, şekil, görünüş; tarz, üslup, cihet.
şöhret-i kâzibe: geçici, yalancı şöhret, aldatıcı nâm.
tebeddül: başkalaşma, değişme.
tebeddül-i esmâ: isimlerin değişmesi.
tecrübe: deneme, imtihan.
tenezzül: inme, düşme.
tenzil: kıymetten düşürme, hiçe indirme, aşağı indirme.
tesir: etki; iz bırakma.
ulû'l-emr: idâreci, başkan, devlet reisi.
zan: şüphe, zannetmek, sanmak, sezme.
zulm: zulüm.

avama nasihatimi tesir ettiriyordum, maalmemnuniye, mahvettiniz. Şimdi usandıgım bir hayat-ı zaifim var. Kahrolayım, eğer idama esirgersem. Mert olmayayım, eğer ölmeye gülmekle gitmezsem. Sureten mahkûmiyetim, vicdanen mahkûmiyetinizi intaç edecektir.

Bu hâl bana zarar değil, belki şandır. Fakat millete zarar ettiniz. Zira nasihatimdeki tesiri kırdınız. Saniyen, kendinize zarardır. Zira hasmınızın elinde bir hüccet-i kâtiâ olurum. Beni mihenk taşına vurdunuz. Acaba fırka-i halise dediğiniz adamlar böyle mihenge vurulsalar, kaç tanesi sağlam çıkacaktır. Eğer meşrutiyet bir fırkanın istibdadından ibaret ise ve hilâf-ı şeriat hareket ise, **(HAŞİYE)** فَلَيْشَهْدِ الثَّقَلَانِ أَنِّي مُرْتَجِعٌ! Zira, yalanlarla ittihat yalandır. Ve ifsadat üzerine müesses olan ism-i meşrutiyet, fasittir. *Müsemma-i meşrutiyet; hak, sıdk, muhabbet ve imtiyazsızlık üzerine beka bulacaktır...*

“Otuz Bir Mart Hâdisesi” denilen o saika ve müthiş fırtına, esbab-ı adîde sebepler tahtında öyle bir istidad-ı tabiîyi müheyya etmişti ki; neticesi hercümerç olduğu hâlde, minindillah, ehl-i kıyamın lisanına, daima mu’cizesini gösteren ism-i şeriat geldi. O fırtınayı gayet hafif geçirdiğinden Nisan’ın nısfından sonraki gazeteleri indallah mahkûm ediyor. Zira, o hâdiseye sebebiyet veren yedi mesele ve onunla beraber yedi hâl nazar-ı mütalâaya alınsa, hakikat tezahür eder. Onlar da bunlardır:

HAŞİYE: Yani, “Bütün dünya, cin ve ins şahit olsun ki, ben mürteciyim.”

adî: basit, normal, her zaman yapılan.

avam: sıradan biri, fakir halk tabakası; okuyup yazması az olan; ilim ve irfânı az, basit yaşayışa sahip kimse.

beka: varlığı devam ettirme; devamlılık, sonsuzluk.

ehl-i kıyam: kıyam edenler, ayaklananlar.

fasit: bozguncu, doğru olmayan, bozuk, müfsid, yanlış olan.

fırka: grup, parti, topluluk, tümen.

fırka-i halise: saf, temiz topluluk.

hâdis: olay.

hak: doğru, gerçek; adalet; pay; geçmiş ve harcanmış emek; herşeyi hakkıyla yaratan, varlığı hak olan ve her hakkın sahibi olan anlamında Allah’ın ismi.

hakikat: gerçek.

hasm: muhâlif, karşı taraf, düşman.

Haşiye: dipnot.

hayat-ı zaif: kuvvetsiz hayat.

herc ü merc: darmadağın, allak bullak, karmakarışık.

hilâf-ı şeriat: seriata aykırı.

hüccet-i kâtiâ: doğruluğu kesin olan delil.

ibaret: meydana gelmiş, toplanmış.

idam: yok etme, yok olma.

ifsadat: bozukluklar.

imtiyaz: birşeyi diğerinden ayırma, farklılık tanıma, ayrıcalık.

indallah: Allah’ın indinde, yanında, nazarında.

intac: netice verme, doğurma.

istibdat: kânuna ve nizâma tâbi olmayan, keyfi, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.

ittihat: aynı noktada birleşme.

kahr: zorlama, cebr, ezme, mahvetme; Allah’ın şiddetli ve azap verici vasıflarının tecellisi, lütfun zıddı.

lisan: dil, anlatma şekli, tarzı.

maalmemnuniye: memnuniyet-
le.

mahkûm: aleyhinde hüküm verilmiş olan, dâvâyı kaybedip cezâlanan, birisinin hükümü altında bulunan; zorunda olan, katlanan.

mahkûmiyet: hüküm giyme.

mahv: yok etme, silme.

Meşrutiyet: bir hükümdarın başkanlığı altındaki millet meclisi ile idâre edilen devlet sistemi.

mihenk: ölçü, tartı.

mu’cize: benzerini yapmaktan insanların âciz kaldığı şey.

muhabbet: sevgi, sevmek.

müesses: kurulmuş, tesis edilmiş.

müheyya: hazır hale getirilmiştir.

müsemma-i meşrutiyet: meşrutiyet olarak isimlendirilen.

müthiş: dehşet veren, korkutan.

nasihat: öğüt.

nazar-ı mütalâa: nazarı, düşünçesi ve bilgisi dahilinde.

netice: sonuç.

nısf: yarın.

saika: sevkeden, sürükleyen.

saniyen: ikinci olarak.

sebebiyet: sebep olma, sebeplik.

sıdk: doğruluk.

sureta: görünüşte, zahiren.

şan: ün, nam, şöhret.

tesir: etki; iz bırakma.

tezahür: görünme, belirme, ortaya çıkma.

vicdanen: vicdan ile, vicdan bakımından.

1. Yüzde doksanı İttihat ve Terakki'nin aleyhinde, hem onların tahakkümü ve istibdadı aleyhinde bir hareket idi.

2. Fırkaların meydan-ı münakaşatı olan vükelâyı tebdil idi.

3. Sultan-ı mazlumu sukut-i musammemden kurtarmaktı.

4. Hissiyat-ı askeriye'nin ve adab-ı dindaranelerinin muhalif telkinatının önüne set olmaktı.

5. Pek çok büyütülen Hasan Fehmi Beyin katilini meydana çıkarmaktı.

6. Kadro haricine çıkanları ve alay zabitlerini mağdur etmemekti.

7. Hürriyeti, sefahate şümülünü men ve adab-ı şeriatla tahdit ve avamın siyaset-i şer'î bildikleri yalnız kısas ve kat-i yed haddini icra idi.

Fakat, zemin bataklık ve dam (tuzak) ve plân serilmişti. Mukaddes olan itaat-ı askeriye feda edildi. Üssülesas esbap, fırkaların taraftarâne ve garazkârâne münakaşatı ve gazetelerin belâgat yerine mübalâğat ve yalan ve ifratperverâne keşmekeşleri idi. Bu metalib-i seb'ada; nasıl ki, yedi renk çevrilse yalnız beyaz görünür. Bunda da yalnız ziya-i şeriat-ı beyza tecelli etti. Fesadın önüne set çekti.

.....

âdâb-ı dindarane: dindarlıktan gelen edep, terbiyeler.

âdâb-ı şeriat: şeriatın düsturları, kaideleri.

alay: 3-4 tabur piyade veya 5 bölük askerden meydana gelen kuvvet.

aleyh: onun hakkında, onun üzerinde, onun zararına (olumsuz olarak kullanılır).

avam: sıradan biri, fakir halk tabakası; okuyup yazması az olan; ilim ve ırfânı az, basit yaşayışa sahip kimse.

belâgat: hitap ettiği kimsele-re göre uygun, tam yerinde, düzgün ve hakikatlı söz söyleme sanatı, hâlin gerektirdiğine uygun söz söylemek.

esbap: sebepler.

feda: fakir.

fesat: bozuk ve fenâlik, kanışıklık, haddi aşır zulmetmek.

fırka: grup, parti, topluluk, tümen.

garazkârâne: garaz edercesine, kin besleyerek.

had: yazı.

hissiyat-ı askeriye: askerlikle ilgili hisler.

icra: tatbik, yerine getirme.

ifratperverane: aşırın gidercesine, aşırıcı.

istibdat: kânuna ve nizâma tâbi olmayan, keyfî, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.

itaat-ı askeriye: askerin amirlerine itaati.

katil: öldüren; insanın ölümüne sebep olan.

keşmekeş: karışıklık, karma-

sıklık, kargaşa.

kısas: bir suç işleyenin aynı şekilde cezalandırılması.

mağdur: haksızlığa uğramış.

men: yasaklama, engelleme, mâni olma.

metalib-i seb'a: yedi istek.

meydan-ı münakaşat: münakaşaların yapıldığı meydan, alan.

muhalif: uymayan, zıt olan, karşı duran.

mukaddes: kudsî, temiz, pâk, ârî.

mübalâğat: abartmalar.

münakaşat: münâkaşalar, tartışmalar.

sefahet: zevk, eğlence ve yasak şeylere düşkünlük.

set: engel, duvar.

siyaset-i şer'i: dine hizmet düşüncesiyle yapılan siyaset.

sukut-i musammem: kesin olarak kararlaştırılmış olan indirilme.

sultan-ı mazlum: zulme uğramış Sultan.

şümül: içine alma kapsama.

tahakküm: zorbalık etme; zorla hükmetme, mânevî baskı.

tahdit: sınırlama.

taraftarâne: taraf olarak, taraf tutarak, taraftarlık ederek.

tebdil: değiştirme, değişiklik.

tecelli: görünme, bilinme; Allah'ın her bir isminin mânâsını icrâ etmesi; Allah'ın Rezzak ismiyle rızık vermesi, Muhyî ismiyle diriltmesi, Şâfi ismiyle hastalara şifâ vermesi gibi.

telkînat: aşılamar, telkinler.

üssülesas: gerçek ve sağlam temel.

vükelâ: askerî âmirler, komutanlar.

zabit: subay, askere kumanda eden rütbeli asker, kuvvetli, yavuz; zabteden.

zemin: yer, yüzey, satih.

Bütün kuvvetimle derim ki: Terakkimiz, ancak milliyetimiz olan İslâmiyetin terakkisiyle ve hakaik-i şeriatın tecellisiyledir. Yoksa, “Yürüyüşünü terk etti; başkasının da yürüyüşünü öğrenmedi” olan darbimesele mâsadak olacağız.

Evet, hem şanüşeref-i millet-i İslâmiye, hem sevab-ı ahiret, hem hamiyet-i milliyet, hem hamiyet-i İslâmiye, hem hubb-i vatan, hem hubb-i din ile mütehassis olmalıyız...

Ey paşalar, zabitler! Cinayetlerime ceza ve şimdi suallerime de cevap isterim. İslâmiyet ise, insanîyet-i kübra ve şeriat ise, medeniyet-i fuzlâ (en faziletli medeniyet) olduğundan âlem-i İslâmiyet, medine-i fazıla-i Eflâtuniye olmaya sezadır.

Birinci Sual: **(HAŞİYE)** Gazetelerin aldatmalarıyla meşru bilerek buradaki görenek ve âdâta binaen cereyan-ı umumîye kapılan safdillerin cezası nedir?

İkinci Sual: Bir insan yılan suretine girse yahut bir velî haydut kıyafetine girse veyahut meşrutiyet, istibdat şekline girse; ona taarruz edenlerin cezası nedir? Belki, hakikaten onlar yilandırlar, haydutturlar ve istibdattırlar.

Üçüncü Sual: Acaba müstebit yalnız bir şahıs mı olur? Müteaddit şahıslar müstebit olmaz mı? Bence,

HAŞİYE: Bu sualler kırk-elli masum mahpusun tahliyesine sebep oldu.

âdât: âdetler, yapılan işler.
âlem-i İslâmiyet: İslâm dünyası.
cereyan-ı umumîye: genel akım.
cinayet: birisini öldürmek, katl.
darbimesel: atasözü.
fazilet: meziyet, iyilik, ilim ve iman, irfan yönünden yüksek derece; erdem; dini ve ahlâki görevlere uyma derecesi.
hakaik-i şeriat: şeriatın hüküm ve hakikatleri.
hamiyet-i İslâmiye: İslâmı koruma, Müslümanlara sahip çıkma gayreti.
hamiyet-i milliyet: milletin hak ve hukukunu koruma konusunda gösterilen gayret ve titizlik.
haşiye: dipnot.
haydut: eşkiya.
hubb-i din: din sevgisi.
hubb-i vatan: vatan sevgisi.
insanîyet-i kübra: en büyük insanlık.
istibdat: kânuna ve nizâma tâbî olmayan, keyfî, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.
mâsadak: doğrulayıcı.

medeniyet-i fuzlâ: en faziletli medeniyet.
meşru: helâl, İslâma uygun, haram ve yanlış olmayan.
meşrutiyet: bir hükümdarın başkanlığı altındaki millet meclisi ile idâre edilen devlet sistemi.
milliyet: milliyetçilik fikri.
müstebit: diktatör, zulüm ve baskı yapan. Başkasının hukukunu elinden alan.
müteaddit: ayrı ayrı, birkaç, çeşit çeşit.

mütehassis: hislenen, duyulan.
safdil: saf kalplilik, saflık.
sevab-ı ahiret: âhiret sevabı.
seza: lâyk, münâsip.
sual: isteme, sorma.
suret: resim, şekil, görünüş; tarz, üslup, cihet.
şanüşeref-i millet-i İslâmiye: Müslüman milletin şan ve şerefi.
şeriat: doğru yol, hak din yolu; İslâm dini, İslâm'ın bütün hükümleri.

taarruz: sataşmak, ilişmek, saldırmak.
tecelli: görünme, bilinme; Allah'ın her bir isminin mânâsını icrâ etmesi; Allah'ın Rezzak ismiyle rızık vermesi, Muhyî ismiyle diriltmesi, Şâfi ismiyle hastalara şifâ vermesi gibi.
terakkî: yükselme, ilerleme.
veli: bak. evliyâ, Allah'ın sevdiği kulu.
zabit: subay, askere kumanda eden rütbeli asker, kuvvetli, yavuz; zabteden.

kuvvet kanunda olmalı, yoksa istibdat münkasım olmuş olur. Ve komitecilikle tam şiddetlenir.

Dördüncü Soru: Bir masumu idam etmek mi, yoksa on caniyi affetmek mi daha zarardır?

Beşinci Soru: Maddî tazyikler, ehl-i meslek ve fikre galebe etmediği gibi daha ziyade nifak ve tefrika vermez mi?

Altıncı Soru: Bir maden-i hayat-ı içtimaiyemiz olan ittihad-ı millet; ref-i imtiyazdan başka ne ile olur?

Yedinci Soru: Müsavatı ihlâl ve yalnız bazılara tahsis ve haklarında kanunu tamamıyla tatbik etmek; zahiren adalet iken bir cihette acaba müsavatsızlıkla zulüm ve garaz olmaz mı? Hem de tebrîe ve tahliye ile masumiyetleri tebeyyün eden ekser mahpusînin, belki yüzde sekseni masum iken; acaba ekseriyet nokta-i nazarında bu hâl hükümferma olsa, garaz ve fikr-i intikam olmaz mı? Divan-ı Harbe diyeceğim yok, ihbar edenler düşününler.

Sekizinci Soru: Bir fırka kendisine bir imtiyaz taksa, herkesin en hassas nokta-i asabiyesine daima dokundura dokundura zorla herkesi meşrutiyete muhalif gibi gösterse ve herkes de onların kendilerine taktığı ismi meşrutiyet altında olan muannit istibdada ilişmiş ise, acaba kabahat kimdedir?

adalet: doğruluk, hakkaniyet.
cani: cinâyet işleyen.
cihet: yön, taraf; vesile, sebep, bahâne.
divan-ı harp: sıkıyönetim, askerî idare.
ehl-i meslek: bir mesleğe bağlı olanlar.
ekser: pek çok.
ekseriyet: çoğunluk.
fırka: grup, parti, topluluk, tümen.
fikir: düşünce.
fikr-i intikam: intikam dü-

şüncesi.
galebe: üstün gelmek, yememek, bozmak, çokluk.
garaz: maksat, niyet, kasıt; kötü niyet ve kin.
hâl: şimdî, bulunulan an; durum, vaziyet, görünüş, tavr.
hassas: duyarlı.
hükümferma: hüküm süren, hükümünü geçiren.
idam: yok etme, yok olma.
ihbar: haber verme.
ihlâl: bozma.
imtiyaz: birşeyi diğerinden

ayırma, farklılık tanıma, ayrıcalık.
istibdat: kânuna ve nizâma tâbi olmayan, keyfî, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.
komite: kötü bir maksat için toplanmış gizli cemiyet.
maddî: madde ile alâkalı.
maden-i hayat-ı içtimaiye: sosyal hayatın çıktığı yer.
mahpus: hapsedilmiş.
masum: günahî, kötülüğü olmayan, suçsuz.

masumiyet: suçsuzluk.
meşrutiyet: bir hükümdarın başkanlığı altındaki millet meclisi ile idare edilen devlet sistemi.
muannit: inatçı, bir noktada inat edip duran; küfründe ısrar eden.
muhalif: uymayan, zıt olan, karşı duran.
münkasım: kısımlara, bölümlere ayrılmış.
müsavat: eşitlik.
nifak: dıştan Müslüman görüldüğü halde inanmamak, ikiyüzlülük, dinde riyâ.
nokta-i asabiye: sinirlenme noktası.
nokta-i nazar: görüş, bir nevi fikir, bakış açısı.
ref-i imtiyaz: ayrıcalığı kaldırmak.
sual: isteme, sorma.
tahliye: serbest bırakmak, boşaltmak.
tahsis: belli bir maksat için kullanma, bir kimse veya şey için ayırmak, birşeye özel kılma.
tatbik: yerine getirme, ifâ etme.
tazyik: sıkıntı verme, baskı yapma.
tebeyyün: açığa çıkma, belli olma, sabit olma.
tebrîe: suçtan, şüpheden, zandan uzak olduğunu bildirme; temizliğini ve suçsuzluğunu ortaya çıkarma.
tefrika: ayrılık, bölünme.
zahiren: görünüşte.
ziyade: fazla, çok.
zulüm: haksızlık, eziyet.

Dokuzuncu Soru: Acaba bahçıvan bir bahçenin kapısını açsa, herkese ibahe etse, sonra da zayıf vuku bulsa; kabahat kimdedir?

Onuncu Soru: Fikir ve söz hürriyeti verilse, sonra da muaheze olunsu; acaba bîçare milleti ateşe atmak için bir plân olmaz mı? Böyle olmasa idi, başka bahaneyle mevki-i tatbiki konulacağı hayale gelmez mi idi?

On Birinci Soru: Herkes meşrutiyete yemin ediyor. Hâlbuki ya müsemma-i meşrutiyete kendi muhalif veya muhalefet edenlere karşı sükût etse, acaba kefareti yemin vermek lâzım gelmez mi? Ve millet yalancı olmaz mı? Ve masum olan efkâr-ı umumiye; yalancı, bunak ve gayr-i mümeyyiz addolunmaz mı?

Elhâsıl: Şedit bir istibdat ve tahakküm, cehalet cihetiyle şimdi hükümfermadır. Güya istibdat ve hafiyelik tenasuh etmiş. Ve maksat da Sultan Abdülhamid'den istirdad-ı hürriyet değilmiş. Belki, hafif ve az istibdatı, şiddetli ve kesretli yapmış!

Yarım Soru: Nazik ve zayıf bir vücut ki, sivrisineklerin ve arıların ısırmasına tahammül edemediği için, gayet telâş ve zahmetle onları def'e çalışırken; biri çıksa, dese ki: "Maksadı sivrisinekleri, arıları defetmek değil, belki büyük aslanı ikaz edip kendine musallat etmek ister." Acaba böyle demekle hangi ahmağı kandıracaktır?

Sualin diğer yarısı çıkmaya izin yoktur.

bahane: yalandan özur.
bîçare: çaresiz, zavallı.
cehalet: bilgisizlik, cahillik.
cihet: yön, taraf; vesile, sebep, bahâne.
def: uzaklaştırma, itme, kovma.
efkâr-ı umumi: kamuoyu, umumun fikri.
elhâsıl: kısacası, netice olarak, özetle.
fikr: düşünce.
gayr-i mümeyyiz: temyiz çağına gelmemiş.
güya: sanki.
hafiy: ajan, casus; polis; gizli çalışan.
hayal: zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düşünce, hulya; görüntü; belli belirsiz görülen şey, gölge.
hükümferma: hüküm süren, hükümünü geçiren.
hürriyet: özgürlük, bağımsızlık, serbestlik.
ibahe: mübah kılmak, helâl etmek, sevap veya günah olmamak, bir şeyin yasak ve haram olmaktan çıkması, izin vermek.
istibdat: kanuna ve nizâma tâbi

olmayan, keyfi, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.
kefareti yemin: yemin kefareti.
kesret: çokluk, sıklık.
maksat: ana fikir; kastedilmiş, istenilen şey.
masum: günahı, kötülüğü olmayan, suçsuz.
meşrutiyet: bir hükümdarın başkanlığı altındaki millet meclisi ile idare edilen devlet sistemi.
mevki-i tatbiki: uygulama

mevkii.
muaheze: sorgulama, hesaba çekme.
muhalefet: karşı gelme.
muhalif: uymayan, zıt olan, karşı duran.
musallat: rahatsız eden, satan.
müsemma-i meşrutiyet: meşrutiyet olarak isimlendirilen, meşrutiyet denilen şey.
nazik: nezaketli, terbiyeli, zayıf, ince, dayanıksız; ehemmi-

yet verilmesi gereken; tehlikeli husus.
sual: isteme, sorma.
sükût: suskunluk, sessizlik.
şedit: şiddetli.
tahakküm: zorbalık etme; zorla hükmetme, manevî baskı.
tahammül: sabretme, katlanma, dayanma.
tenasuh: birbirine nasihat etme.
vuku: meydana gelme.
zayıf: kayıplar, zararlar.

Ey paşalar, zabitler! Bütün kuvvetimle derim ki:

Gazetelerde neşrettiğim umum makalâtımdaki umum hakaikte nihayet derecede musırrım. Şayet zaman-ı mazi canibinden, Asr-ı Saadet mahkemesinden adaletname-i şeriatla davet olunsam; neşrettiğim hakaiki aynen ibraz edeceğim. Olsa olsa o zamanın ilcaatının modasına göre bir libas giydireceğim.

Şayet müstakbel tarafından üç yüz sene sonraki tenkidat-ı ukalâ mahkemesinden tarih celpnameşiyle celp olunsam, yine bu hakikatleri tevessü ve inbisat ile çatlayan bazı yerlerini yamalamakla beraber, taze olarak orada da göstereceğim. Demek, hakikat tahavvül etmez, hakikat haktır, **أَلْحَقُّ يَعْלו وَلَا يُعَلَى عَلَيْهِ**¹ Millet uyanmış; muğalâta ve cerbeze ile iğfal olursa da, devam etmeyecektir. Hakikat telâkki olunan hayalin ömrü kısadır. Feveran eden efkâr-ı umumîye ile, o aldatmalar ve muğalâtalar dağılacak ve hakikat meydana çıkacaktır, inşaallah.

Sizin işkenceli hâpishanenizin hâli, zaman müthiş, mekân muvahhiş, mahpusîn mütevahhiş, gazeteler mürçif, efkâr müşevveş, kalpler hazin, vicdanlar müteessir ve me'yus, bidayet-i hâlde memurlar şematetli, nöbetçiler müz'ic olmakla beraber, vicdanım beni tazip etmediği için, o hâl bana eğlence gibiydi. Musibetlerin tenevvüü, musikinin nağmelerinin tenevvüü gibi bana geliyordu.

1. Hak yücedir ve hiçbir şey ondan daha yüce değildir. (Kesfû'l-Hafâ, 1:127, hadis no: 362.)

adaletname-i şeriat: şeriatın mahkeme çağrı pusulası.
Asr-ı Saadet: mutluluk çağı, Peygamber Efendimizin (a.s.m.) peygamber olarak dünyada bulunduğu devir.
bidayet-i hâl: hâlin başlangıcı.
canib: yan, yön, cihet, taraf.
celp: kendi tarafına çekmek, götürmek, kazanmak.

celpname: çağrı pusulası.
cerbeze: haklı haksız sözlerle hakikati gizlemek; aldatıcı kumazlık.
efkâr: fikirler, düşünceler.
efkâr-ı umumî: kamuoyu, umumun fikri.
feveran: çıkma, fıskırma.
hakaik: gerçekler, hakikatler.
hakikat: gerçek.
hayal: zihinde tasarlanan,

canlandırılan ve gerçekleştirilen şey, düş, hulya; görüntü; belli belirsiz görülen şey, gölge.
hazin: hüzünen veren, acıklı, kederli.
iğfal: kandırma, aldatma, gaflette bırakma.
ilcaat: gereklilik, işin gereği.
inbisat: genişleme, yayılma; açık yüzlü olma, sevinçli ve

neşeli olma.

libas: elbise.

mahpusin: mahpuslar.

me'yus: ümitsiz, kederli.

muğalâta: yanıltıcı söz etme, saf-sata.

musir: ısrarlı.

musibet: belâ, felâket, hastalık, dert, sıkıntı, ezâ, başa gelen acı durumlar.

musiki: müzik, güzel sesler, nağmeler.

muvahhiş: vahşet veren; korkutup ürktüren.

mürçif: fitne ve fesat için ortalığı karıştıran.

müstakbel: ilerideki, gelecek, gelecek zaman.

müşevveş: karmakansık, düzensiz anlaşılmaz.

müteessir: tesir altında kalmış, üzülmüş veya sevinmiş, hissiyatına dokunmuş, üzüntülü.

mütevahhiş: ürken, korkan.

müz'ic: rahatsız eden, sıkıntı veren.

nağme: âhenk, güzel, ses, âvaz, ezgi, teğanni.

neşr: yaymak; Kıyâmetten sonra bütün insanların dirilip, toplandıktan sonra dağılıp yayılmaları.

nihayet: son.

şematet: kuru gürültü, şamata.

tahavvül: bir halden diğer bir hale geçme, değişme, dönüşme, değişiklik.

tazip: acı çektirme, sıkıntı verme, azap çektirme, incitme.

telâkki: anlama, anlayış, kabul etme.

tenevvü: çeşitlenme, çeşit çeşit olma.

tenkidat-ı ukalâ: akılların tenkidleri.

tevessü: genişleme, yayılma, çatlama.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

vicdan: insanın içindeki iyiyi kötüden ayırabilen ve iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan mânevî bir his.

zabit: subay, askere kumanda eden rütbeli asker, kuvvetli, yavuz; zabteden.

zaman-ı mazi: geçmiş zaman.

Hem de geçen sene tımarhanede tahsil ettiğim dersi, şimdi bu mektepte itmam ettim. Musibet zamanının uzunluğundan, uzun dersler gördüm. Dünyanın ruhanî lezzeti olan hüzn-i masumâne ve mazlumânededen, zayıfa şefkat ve gadre şiddet-i nefret dersini aldım.

Ümidim kavidir ki, çok masumların kalplerinden hararet-i hüznle tebahhur eden “ay,” “vay” ve “ah”lar, rahmetli bir bulut teşkil edecektir. Ve âlem-i İslâmdeki yeni yeni İslâm devletlerinin teşekkülleriyle o rahmetli bulut teşekküle başlamıştır.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi.
bedeviyet: göçebelik, ilkelik.
diyanet: dinle ilgili olmak.
edep: terbiye, güzel ahlâk.
edip: edebiyatçı, yazar.
efkâr-ı umumî: kamuoyu, umu-
mun fikiri.
fikr: düşünce.
gadr: vefasızlık, hâinlik; merha-
metsizlik; zulüm..
hararet-i hüzn: hüznün sıcaklığı.
haysiyet: itibar, değer, şeref, kıy-
met, derece, mertebe; cihet, ba-
kım.
hükümferma: hüküm süren,
hükümünü geçiren.
hürriyet-i fikir: fikir ve düşünce
hürriyeti.
hürriyet-i mutlaka: hiçbir kayıt
ve şarta bağlı olmayan bir hürri-
yet.
hüsnüniyet: iyi niyet.
hüzn-i masumâne: masumca bir
hüzn.
iftira: yalan yere birisini suçlu
göstermek, birisine suç atmak.
insaf: merhamet ve adâlet dâire-
sinde hareket, hakîkatı kabûl ve
itiraf.
intikam: öç alma, hınc ve acı çı-
karma.
itmam: tamamlama.
kavi: kuvvetli, sağlam, metin,
zorlu.
lâubali: geveze, zevce.
mahall-i ağraz: kasten yapılan
kötülüklerin yeri.
masum: günahı, kötülüğü olma-
yan, suçsuz.
mazlumane: zulme uğrayarak.
medeniyet: sosyal meselelerde,
ilim, fen ve sanatta daha tekâmül
etmiş gelişmiş cemiyet.
mektep: okul; yazı yazacak yer.
mimsiz:
mugalâta: yanıltıcı söz etme, saf-
sata.
Musibet: belâ, felâket, hastalık,
dert, sıkıntı, ezâ, başa gelen acı
durumlar.

Eğer medeniyet böyle haysiyet kırıcı tecavüzlere ve ni-
fak verici iftiralara ve insafsızcasına intikam fikirlerine ve
şeytancasına mugalâtalara ve diyanette lâubalicesine ha-
reketlere müsait bir zemin ise, herkes şahit olsun ki, o
saadet-saray-ı medeniyet tesmiye olunan böyle mahall-i
ağraza bedel, Vilâyat-ı Şarkiyenin hürriyet-i mutlakının
meydanı olan yüksek dağlarındaki bedeviyet ve vahşet
çadırlarını tercih ediyorum. Zira bu mim’siz medeniyette
görmediğim hürriyet-i fikir ve serbestî-i kelâm ve hüsnü-
niyet ve selâmet-i kalp, Şarkî Anadolu’nun dağlarında
tam manasıyla hükümfermadır.

Bildiğime göre edipler edepli olurlar. Edepsiz bazı
gazeteleri naşir-i ağraz görüyorum. Eğer edep böyle ise
ve efkâr-ı umumîye böyle karma karışık olsa, şahit olu-
nuz, böyle edebiyattan vazgeçtim. Bunda da dahil deği-
lim. Vatanımın yüksek dağlarında, yani Başit başındaki

müsait: uygun.

naşir-i ağraz: kasten söyle-
nen kötülükleri yayan.

nifak: dıstan Müslüman gö-
ründüğü halde inanmamak,
ikiyüzlülük, dinde riyâ.

rahmet: şefkat etme, merha-
met etme, esirgeme.

ruhanî: cisim olmayıp gözle
görülmeyen cin ve melâike
gibi bir mahlûk; ruhâ âit; ruh-
tan meydana gelmiş melek.

saadet-saray-ı medeniyet:
selâmet-i kalp: kalbin korku

ve kötülüklerden kurtulması.

serbestî-i kelâm: söz hür-
riyeti, konuşma özgürlüğü

şark: doğu.

şefkat: karşılıksız, sâfi sevgi
besleme; başkasının kederiyle
alâkalanma, acıyarak merha-
met etme.

şiddet-i nefret: şiddetli nef-
ret.

tahsil: gelir elde etme, hâsil
etmek, elde etmek.

tebahhur: buharlaşmak.

tecavüz: haddini aşma; söz

veya hareketle ileri gitme,
saldırma.

tesmiye: isimlendirme, ad
verme.

teşekkül: meydana gelme,
şekillenme, şekil alma.

teşkil: meydana getirme, or-
taya koyma.

tımarhane: akıl hastahanesi.
vahşet: korku ve ürküntü,
vahşilik, ıssızlık, yabanilik.

vilâyat-ı şarkiyeye: şark, doğu
vilâyetleri.

zemin: yer; yüzey, satıh.

ecram ve elvah-ı âlemi, gazetelere bedel mütalâa edeceğim.

*Muarradır feza-i feyzimiz şeyn-i temennadan.
Bize dad-ı ezeldir zîrden bâlâdan istiğna.
Çekildik neşve-i ümitten, tûl-i emellerden.
Öyle mecnunuz ki, ettik vuslat-ı Leylâ'dan istiğna.*

* * *

Tembih

Medeniyetten istifam, sizi düşündürecek. Evet, böyle istibdat ve sefahate ve zilletle memzuç medeniyete, bedeviyeti tercih ediyorum. Bu medeniyet, eşhası fakir ve sefih ve ahlâksız eder. Fakat *hakikî medeniyet, nev-i insanın terakki ve tekemmülüne ve mahiyet-i nev'iyesinin kuveden fiile çıkmasına hizmet ettiğinden bu nokta-i nazardan medeniyeti istemek, insaniyeti istemektir.*

Hem de mana-i meşrutiyete iptilâ ve muhabbetimin sebebi şudur ki: *Asya'nın ve âlem-i İslâmın istikbalde terakkisinin birinci kapısı meşrutiyet-i meşrua ve şeriat da-iresindeki hürriyettir. Ve tâli ve taht ve baht-ı İslâmın anahtarı da meşrutiyetteki şûradır.* Zira, şimdiye kadar üç yüz yetmiş milyon İslâm ecanibin istibdad-ı manevîsi altında eziliyordu. Şimdi hâkimiyet-i İslâmiye, âlemde, bhusus bundan sonra Asya'da hükümferma olduğu hâlde her bir ferd-i Müslüman hâkimiyetin bir cüz-i hakikisine malik olur. Ve hürriyet üç yüz yetmiş milyon İslâmı esaretten halâs etmeye bir çare-i yegânedir. Farz-ı muhal

âlem: dünya, kâinat.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi.
baht-ı İslâm: İslâmın kaderi, ikbali ve saadeti.
bahusus: bilhassa, en çok, özellikle, bu hususla beraber, bununla beraber.
bâlâ: yüksek, yukarı, üst.
bedel: karşılık, yerine.
bedeviyet: göçebelik, ilkelik.
cüz-i hakikî: gerçek parça, bölüm.
çare-i yegâne: tek çıkar yol, tek çare.

dad-ı ezel: Allah vergisi.
ecanip: ecnebler, yabancılar.
ecram: maddeler, yıldızlar.
elvah-ı âlem: âlemin levha ve manzaraları.
esaret: esirlik.
eşhas: şahıslar.
farzımuhal: olması imkânsız olup, var gibi kabul etmek; olmayacak şeyi olmuş gibi düşünmek.
ferd-i Müslüman: Müslüman her bir kişi.
fiil: iş, amel, oluş, hareket.

hakikî: gerçek.
hâkimiyet: üstünlük.
hâkimiyet-i İslâmiye: İslâmî yetin topluma hâkimiyeti.
halâs: kurtulma, kurtuluş.
hükümferma: hüküm süren, hükümünü geçiren.
iptilâ: mütelâ olmak, birakamayacak derecede bağlanmak.
istibdad-ı manevî: mânevî diktatörlük.
istibdat: kânuna ve nizâma tâbi olmayan, keyfî, baskıcı

yönetim; zulüm ve tahakküm.
istiğna: Allah'tan başka kimsenin minneti altına girmek, gönül tokluğu.
istikbal: gelecek zaman.
kuvve: duygu, his, kabiliyet.
malik: sahip olan, mülk sahibi.
mecnun: cinnet getirmiş, deli.
medeniyet: sosyal meselelerde, ilim, fen ve sanatta daha tekâmül etmiş gelişmiş cemiyet.
memzuç: karışmış.
Meşrutiyet: bir hükümdarın başkanlığı altındaki millet meclisi ile idâre edilen devlet sistemi.
meşrutiyet-i meşrua: dîne uygun meşrutiyet.
Muarra: yüksek, temiz, kötülükten uzak.
muhabbet: sevgi, sevmek.
mütalâa: bir işi düşünme, okuma; tetkik etme, etraflıca düşünme.
nev-i insan: insan cinsi.
nokta-i nazar: görüş, bir nevi fikir, bakış açısı.
sefahet: zevk, eğlence ve yasak şeylere düşkünlük.
sefih: helâl olmayan zevk ve eğlencelere düşkün, sefâlete düşmüş kimse.
Şeriat: doğru yol, hak din yolu; İslâm dini, İslâm'ın bütün hükümleri.
şeyn-i temenna: minnettarlığın kusurları, noksanları.
şûra: danışma.
taht: hükümdarların oturduğu büyük koltuk.
tali: baht, kismet, kader.
tekemmül: olgunlaşma, kemâle doğru gitme.
tenbih: ikaz. Nasihat.
terakki: yükselme, ilerleme.
tercih: birşeyi üstün tutma; seçme.
tûl-i emel: bitmeyen arzu.
vuslat-ı Leylâ: Leylâ'ya kavuşma; sevgiliyle buluşma.
zillet: aşâğılık, horluk, alçaklık.

olarak; burada yirmi milyon nüfus, tesis-i hürriyette çok zarardide olsalar da feda olsunlar. Yirmiyi verir, üç yüzü alırız.

Yazık! Eyvahlar olsun! Bizdeki unsurlar, ırklar, hava gibi muhtelittir. Su gibi memzuç olmamışlar. İnşaallah, elektrik-i hakaik-ı İslâmiyetle imtizaç ederek, ziya-i maarif-i İslâmiye hararetiyle kuvvet tevlit ederek bir mizac-ı mutedile-i adalet vücuda gelecektir.

Yaşasın meşrutiyet-i meşrua! Sağ olsun hakikat-ı şeriat terbiyesinden tam ders alan neyyir-i hürriyet!

*İstibdadın Garibüzzamanı,
Meşrutiyetin Bediüzzamanı,
Şimdikinin de Bid'atüzzamanı*

Said Nursî

bid'atüzzaman: zamanın yeni çıkmış harikulâdesi.
hakikat-i şeriat: dinin hakikati.
irk: unsur, cins, etnisite.
imtizaç: kaynaşmak, uygun ve mutabık olmak, mezc olmak, uyusmak, iyi geçinmek.
istibdat: kanuna ve nizama tâbî olmayan, keyfî, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.

memzuç: karışmış.
meşrutiyet: bir hükümdarın başkanlığı altındaki millet meclisi ile idâre edilen devlet sistemi.
meşrutiyet-i meşrua: dîne uygun meşrutiyet.
mizac-ı mutedile-i adalet:

adaletin sevimli ve yumuşak yapısı, huyu.
muhtelit: karışmış, karışık.
neyyir-i hürriyet: parlak hürriyet.
terbiye: beslemek, yetiştirmek, büyütme.
tesis-i hürriyet: hürriyeti

yerleştirmek, kökleştirmek.
tevlit: doğurma, netice verme.
unsur: birşeyin parçası; kök, esas madde, element.
zarardide: zarar görmek.
ziya-i maarif-i İslâmiye: Islâmi bilgi ve eğitimin ışığı.

Bundan sonra İstanbul'da fazla kalmaz, Van'a gitmek üzere İstanbul'dan ayrılır. Batum yoluyla Van'a giderken Tiflis'e uğrar. Tiflis'te Şeyh San'an Tepesine çıkar. Dikkatle etrafı temaşa ederken, yanına bir Rus polisi gelir ve sorar:

“Niye böyle dikkat ediyorsun?”

Bediüzzaman der:

“Medresemın plânını yapıyorum.”

O der:

“Nerelisin?”

Bediüzzaman:

“Bitlisliyim.”

Rus polisi:

“Bu Tiflis'tir?”

Bediüzzaman:

“Bitlis, Tiflis, birbirinin kardeşidir.”

Rus polisi:

“Ne demek?”

Bediüzzaman:

“Asya'da, âlem-i İslâm'da üç nur birbiri arkasında inkişafa başlıyor. Sizde birbiri üstünde üç zulmet inkişafa başlayacaktır. Şu perde-i müstebidâne yırtılacak, takallüs edecek. Ben de gelip burada medresemi yapacağım.”

âlem-i İslâm: İslâm âlemi.

inkişaf: gelişme, açılma, meydana çıkma; terakkî etme.

medrese: İslâm tarihi boyunca üniversite seviyesinde eğitim yapılan müessesesi.

perde-i müstebidâne: zorba-
ca perde.

takallüs: bir halden başka hale değişmek, başka kalıba girmek.

temaşa: hoşlanarak bakmak, seyretmek, ibretle bakmak.

zulmet: karanlık.

Rus polisi:

“Heyhat! Şaşarım senin ümidine.”

Bediüzzaman:

“Ben de şaşarım senin aklına! Bu kışın devamına ihtimal verebilir misin? Her kışın bir baharı, her gecenin bir neharı vardır.”

Rus polisi:

“İslâm, parça parça olmuş?”

Bediüzzaman:

“Tahsile gitmişler. İşte Hindistan, İslâmın müstait bir valedidir; İngiliz mekteb-i idadisinde çalışıyor. Mısır, İslâmın zeki bir mahdumudur; İngiliz mekteb-i mülkiyesinden ders alıyor. Kafkas ve Türkistan İslâmın iki bahadır oğullarıdır; Rus mekteb-i harbiyesinde talim ediyorlar. İlâahir...

“Yahu, şu asilzade evlât, şahadetnamelerini aldıktan sonra, her biri bir kıt’a başına geçecek, muhteşem âdil pederleri olan İslâmiyetin bayrağını afak-ı kemalâtta temevvüç ettirmekle, kader-i ezelinin nazarında, feleğin inadına, nev-i beşerdeki hikmet-i ezeliyenin sırrını ilân edecektir.”

* * *

âdil: adâletli.

afak-ı kemalât: olgunluk ufukları.

asilzade: sülâlesi ve âilesi görgülü, temiz ve asil olan.

aşair: aşiretler, kabileler.

aşiret: kabîle, oymak, göçebe hâlinde yaşayan çoğunlukla bir soydan gelen insanlar.

bahadır: kahraman, cesur, yiğit.

evlât: çocuklar.

felek: gök, gök katı, dünya, âlem.

hikmet-i ezeliye: ezelden beri var olan lâhî hikmet, gizli sır ve gaye. İlâhî maksad.

ıçtimaî: sosyal hayatla ilgili.

ilân: açıklamak, ilân etmek, herkese duyurmak.

ilmî: ilme âit ve ilimle ilgili; ilme uygun.

irşad: doğru yolu gösterme; gafletten uyandırıp hidâyet yolunu gösterme.

kader-i ezeli: olmuş ve olacakların kaydedildiği ezeli program; kader.

kıt’a: dünyanın kara parçalarından her biri.

mahdum: evlât, oğul. Kendisine hizmet edilen. Efendi.

medeni: faziletli, terbiyeli, kibar; şehirde oturan.

mekteb-i harbiye: harb okulu.

mekteb-i idadi: Osmanlılarda lise mektebi.

mekteb-i mülkiye: siyasal bilgiler fakültesi.

muhteşem: ihtişamlı, göz alıcı.

muvasalat: ulaşma, kavuşma.

müstait: kabiliyetli kimse. Ze-

ki ve akıllı.

nazar: bakma, bakış, göz atma; düşünme.

nehar: gündüz. Gün aydınlığı.

nev-i beşer: insan nev’i, insanlık, bütün insanlar.

peder: baba.

sır: Cenâb-ı Hakkın baktığı yer olan kalbdeki latîfe, gizli

hakikat.

şahadetname: diploma.

Tahsil: gelir elde etme, hâsil etmek, elde etmek.

talim: öğretme, yetiştirme, eğitime.

temevvüç: dalgalanma.

velet: çocuk, evlât, erkek çocuk.

Van'a muvasalat ettikten sonra, aşairi (aşiretleri) dolaşarak içtimâî, medenî, ilmî derslerle onları irşada çalışmıştır. Bu hususta, سوال-cevap hâlinde *Münazarat* isimli bir kitap neşretmiştir. Bediüzzaman'ın bir taraftan ehli siyasetle, diğer taraftan halk tabakası ve aşiretlerle muhaveresi, şüphesiz ki gayet merakaverdir. Bütün bunlarda; bu zatın yegâne azîm ve gayesinin İslâmiyet nurunun ve Kur'ân hakikatlerinin dünyaya yayılması olduğu ve kendisinin de bir dellâl-ı Kur'ân vazifesini bütün hayatında ifa ettiği görülmektedir.

aşiret: kabîle, oymak, göçebe hâlinde yaşayan çoğunlukla bir soydan gelen insanlar. **neşr:** yaymak; Kıyâmetten sonra bütün insanların dirilip, toplandıktan sonra dağılıp yayılmaları.

azîm: büyük, yüce, çok ileri. **merakaver:** merak verici, düşündürücü. **yegâne:** biricik, tek olarak.

ehli siyaset: siyasetle uğraşanlar, politikacılar, idareciler. **zât:** kendi, aslı.

hakikat: gerçek.

BEDİÜZZAMAN'IN ŞARKTAKİ AŞAİRE MUHAVERE VE MÜNAZARALARINDAN BİRKAÇ MİSAL

Sual: “Dine zarar olmasın, ne olursa olsun?”

Cevap: İslâmiyet güneş gibidir, üflemeyle sönmez; gündüz gibidir, göz yummakla gece olmaz. Gözünü kapayan, yalnız kendine gece yapar. Hem de, mağlûp biçare bir reise yahut müdahin memurlara veyahut mantıksız bir kısım zabıtlere itimat edilirse ve dinin himayesi onlara bırakılırsa mı daha iyidir? Yoksa efkâr-ı amme-i milletin arkasındaki hissiyat-ı İslâmiyenin madeni olan ve herkesin kalbindeki şefkat-i imaniye olan —envar-ı İllâhînin lemaatının içtimalarından ve hamiyet-i İslâmiyenin şerarat-ı neyyirânesinin imtizacından hâsıl olan amud-i nuranînin ve o seyf-i elmasın hamiyetine bırakılırsa mı daha iyidir? Siz muhakeme ediniz.

âli; yüce, yüksek.

amud-i nurani: nurdan sütun.

aşair: kabileler, aşiretler.

biçare: çaresiz, zavallı.

dememe: hiddetli söz, hoşagitmeyen söz, avaz; sinek vızıltısı.

din-i hakk-ı fitri: insanın yaratılışına uygun hak din; İslâmiyet.

efkâr-ı amme-i millet: millet kamuoyu.

envar-ı İllâhî: İllâhî nurlar.

fenn-i hikmet: felsefe.

hamiyet: iman ve İslâmî savunma gayreti.

hamiyet-i İslâmiye: İslâmî koruma, Müslümanlara sahip çıkma gayreti.

hâsıl: husûle gelen, çıkan, meydana gelen.

himayet: koruma, korunma.

hiss-i dini; din hissi.

hissiyat-ı İslâmiye: İslâmî duygular.

içtima: toplantı, toplanma.

imtizac: kaynaşmak, uygun ve mutabık olmak, mezcılmak, uyusmak, iyi geçinmek.

incizap: cezb edilme, çekilme.

itim: güvenme, emniyet etme, birşeye kalben güvenip dayanma.

kâinat: Allah'ın dışında var olan herşey, bütün varlıklar, dünya.

lemeat: lem'alar, parlayışlar, parıltılar. Risâle-i Nur Külliyyatı'ndan bir eserin adı.

meden: asil, esas, kaynak; men-

bâ.

misal: benzer, örnek.

muhakeme: akıl yürütüp doğru bir netice elde edebilme, tartma, değerlendirme; yargılama.

muhavere: konuşma, görüşerek konuşma.

murakabe: kontrol etmek, teftiş etmek; gözetmek.

müdahin: dalkavuk, yüze gülen.

münazara: karşılıklı konuşma, tartışma.

nafiz; içe işleyen, delip geçen, içeri giren, tesirli.

nağamat: nağmeler, güzel sesler.

raks: oynama.

reis: başkan.

seyf-i elmas: elmas kılınc.

sual: isteme, sorma.

şark: doğu.

şedit: şiddetli.

şefkat-i imaniye: imandan gelen şefkat.

şehamet: cesaretililik.

şerarat-ı neyyirane: parlak

kıvılcıklar.

şevk: çok şiddetli arzu, neş'e.

takarrür: yerleşme, kararlaşma.

tantana: lüks, gösteriş; gürültü, patırtı.

teessüf: üzülmeye, beğenmemeye ve râzı olmadığını ifade etme, eseflenme.

tele'lü: parıldama.

tesir: etki; iz bırakma.

zabit: subay, askere kumanda eden rütbeli asker, kuvvetli, yavuz; zabteden.

ve hakaikin esrarını ihtizaza veren musika-i İlâhiye hiç durmuyor; mütemadiyen güm güm eder.

Padîşahlar padişahı olan Sultan-ı Ezelî, Kur'ân denilen musika-i İlâhiyesiyle umum âlemi doldurarak kubbe-i asumanda şiddetli ses getirmekle, sadef-i kehf-misal olan ulema ve meşayih ve hutebanın dimağ, kalp ve femlerine vurarak, aks-i sedası onların lisanlarından çıkıp seyrüseyelân ederek, çeşit çeşit sedalarla dünyayı güm güm ile ihtizaza getiren o sedanın tecessüm ve intıbayla umum kütüb-i İslâmiyeyi bir tambur ve kanunun bir teli ve bir şeridi hükümüne getiren ve her bir tel, bir nev'i ile onu ilân eden o seda-i semavî ve ruhanîyi kalbin kulağı ile işitmeyen veya dinlemeyen, acaba o sedaya nispeten sivrisinek gibi bir emûrin demdemelerini ve karasinekler gibi bir hükûmetin adamlarının vızvızlarını işitecek midir?

* * *

Sual: “Hürriyeti bize çok fenâ tefsir etmişler. Hatta, âdetâ ‘Hürriyette insan her ne sefahat ve rezalet işlerse, başkasına zarar etmemek şartıyla bir şey denilmez’ diye bize anlatmışlar. Acaba böyle midir?”

Cevap: *Öyleler hürriyeti değil, belki sefahat ve rezaletlerini ilân ediyorlar ve çocuk bahanesi gibi hezeyan ediyorlar. Zira, nazenin hürriyet, adab-ı şeriatla müteeddibe ve mütezeyyine olmak lâzımdır. Yoksa, sefahat ve rezaletteki hürriyet, hürriyet değildir; belki hayvanlıktır, şeytanın istibdadıdır, nefs-i emmareye esir olmaktır.*

adab-ı şeriat: şeriatın düsturları, kaideleri.
aks-i seda: ses yankılanması.
âlem: dünya, kâinat.
demdeme: hiddetli söz, hoşagitmeyen söz, avaz; sinek vızıltısı.
dimağ: akıl, zihin, fikir, beyin.
emir: iş, buyruk, idâreci.
esir: bütün kâinatta bulunan ve her tarafı kaplamış olan lâtif madde, elektrik, ışık ve sıcaklığın yayılmasına vasıtalık eden madde.

esrar: gizler, sırlar, bilinmeyen şeyler; gizli hikmetler ve manalar.
fem: ağız.
fenâ: yokluk, yok olma.
hakaik: gerçekler, hakikatler.
hezeyan: saçmalık; saçmalamak, saçma sapan konuşma, sayıklama.
huteba: hatipler.
ihtizaz: deprenme, haz duyma, ferahlama, şevk ile meyil ve hareket, hareket geçme, titreme, titreşim.

ilân: açıklamak, ilân etmek, herkese duyurmak.
ıntıba: kalp ve ruhta hâsıl olan tesir.
istibdat: kânuna ve nizâma tâbî olmayan, keyfî, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.
kubbe-i asuman: gökkubbe.
kütüb-i İslâmiye: İslâmî kitaplar.
lisan: dil, anlatma şekli, tarzı.
meşayih: şeyhler, pîrler.
musika-i İlâhiye: İlâhî mûsikî.

müteeddibe: edeplenmiş, terbiye edilmiş.
mütemadiyen: aralıksız, durmadan, devamlı sürette.
mütezeyyine: süslenmiş.
nazenin: ince, nâzik, latîf, nazlı.
nefs-i emmare: kötülüğü teşvik eden, emreden nefis.
nev: çeşit, sınıf, cins, tür.
ruhani: cisim olmayıp gözle görülmeyen cin ve melâike gibi bir mahlûk; ruhâ âit; ruhtan meydana gelmiş melek.
sada: ses.
seda-i semavi: semavî ses; Cenâb-ı Hakkın hitâbı.
sadef-i kehf-misal: mağara gibi sesi aksettiren inci kabuğu.
Sultan-ı Ezelî: kudret, kuvvet ve hükümranlığının başlangıcı olmayan Allah.
tecessüm: cisimleşme, maddeleşme, gizlice inceden inceye araştırma.
tefsir: bir mânâyı açıklamak, Kur'ân-ı Kerim'in cümle ve kelimelerini izah ve isbat etmek ve bu maksatla yazılan eser.
ulema: âlimler, bilginler.
umum: hep, bütün, cümle, herkes.

Hürriyet-i umumî efradın zerrat-ı hürriyatının muhasalasıdır. Hürriyetin şe'ni odur ki, ne nefesine, ne gayriye zararı dokunmasın.

.....

Fakat, ey göçerler! Sizde olan yarı hürriyettir; diğer yarısı da başkasının hürriyetini bozmamaktır. Hem de kut-i lâyemut ve vahşet ile âlûde olan hürriyet, sizin dağ komşularınız olan hayvanlarda da bulunuyor. Vakia, şu bîçare vahşî hayvanların bir lezzeti ve tesellisi varsa, o da hürriyetleridir. Lâkin, güneş gibi parlak, ruhun mâşukası ve cevher-i insaniyetin küfvü o hürriyettir ki; saadet-saray-ı medeniyette oturmuş ve marifet ve fazilet ve İslâmiyet terbiyesiyle ve hulleleriyle mütezeyyine olan hürriyettir.

* * *

Sual: “Nasıl, hürriyet imanın hassasıdır?”

Cevap: *Zira, rabıta-i iman ile Sultan-ı Kâinata hizmetkâr olan adam, başkasına tezellül ile tenezzül etmeye ve başkasının tahakküm ve istibdadı altına girmeye o adamın izzet ve şehamet-i imaniyesi bırakmadığı gibi, başkasının hürriyet ve hukukuna tecavüz etmeyi dahi, o adamın şefkat-i imaniyesi bırakmaz.*

Evet, bir padişahın doğru bir hizmetkârı, bir çobanın tahakkümüne tezellül etmez. Bir bîçareye tahakküme dahi, o hizmetkâr tenezzül etmez. Demek, iman ne kadar

âlûde: karışmış, karışık, bulaşmış, alaca.

bîçare: çaresiz, zavallı.

cevher-i insaniyet: insanlık cevheri.

efrad: fertler.

fazilet: meziyet, iyilik, ilim ve iman, irfan yönünden yüksek derece; erdem; dinî ve ahlâkî görevlere uyma derecesi.

hassa: birşeye mahsus özellik, tesir, his, duygu.

hizmetkâr: hizmetçi.

hukuk: haklar, insanın cemiyet hayatında uyması gereken kâideler, esaslar; haklıyı haksızdan ayıran kâideler.

hulle: pahalı elbise, Cennet giysisi.

iman: inanma, itikat; Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) tebliğ ettiği inanılması gerekli esasları tasdik etmekten doğan bir nurdur.

istibdat: kânuna ve nizâma tâbî olmayan, keyfî, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.

kut-i lâyemut: ölmeyecek kadar, yetecek miktar yiyecek.

küfûv: denk, uygun, yakışan.

marifet: bilgi, bilme, tanıma, hüner, anlatma, övme.

maşuka: sevgili.

muhassal: toplam, hulâsa.

mütezeyyine: süslenmiş.

nefs: menfaatli her şeyi elde et-

mek isteyen şehvet, zararlı gördüğü herşeyi uzaklaştırmak isteyen gadap duygularının kaynağı; yaratılışla verilmiş olan arzu ve istekler, meyller, bedeninin hissî istekleri; can, kişi, öz varlık; bir şeyin zatı olan, kendisi.

rabıta-i iman: iman bağı.

saadet-saray-ı medeniyet:

Sultan-ı Kâinat: kâinatın sultanı ve sahibi olan Allah.

şefkat-i imaniye: imandan gelen şefkat.

şehamet-i imaniye: imandan gelen coşkunluk.

şe'n: iş, gerek, tavır, hal, birşeyin husûsiyetinin fiilî görünümü, neticesi ve eseri.

tahakküm: zorbalık etme; zorla hükmetme, mânevî baskı.

tecavüz: haddini aşma; söz veya hareketle ileri gitme, saldıрма.

tenezzül: inme, düşme.

terbiye: beslemek, yetiştirmek, büyütmek.

teselli: üzüntülü bir kimseyi söz ve öğütte ferahlandırma.

tezellül: alçalma, hor ve hakir olma, zillete düşme.

vahşet: korku ve ürküntü, vahşilik, ıssızlık, yabanilik.

vahşî: medenî olmayan, insanlardan kaçan, ehli ve alışı olmayan, merhametsiz.

vakia: vuku bulmuş, var olan, mevcut hâdise; olan, olmuş.

zerrat-ı hürriyat: hürriyet zerreleri.

mükemmel olursa, o derece hürriyet parlar. İşte, Asr-ı Saadet...

Sual: “Bir büyük adama ve bir velîye ve bir şeyhe ve bir büyük âlime karşı nasıl hür olacağız? Onlar, meziyetleri için, bize tahakküm etmek haklarıdır. Biz onların faziletlerinin esiriyiz.”

Cevap: *Velâyetin, şeyhliğin, büyüklüğün şe'ni, tevazu ve mahviyettir; tekebbür ve tahakküm değildir. Demek, tekebbür eden, sabiyy-i müteşeyyihtir; siz de büyük tanımanız.*

Sual: “Heyhat! Bize teselli veren şu ulvî emeli ye'se inkılâp ettiren ve etrafımızda hayatımızı zehirlendirmek ve devletimizi parça parça etmek için ağızlarını açmış olan o müthiş yılanlara ne diyeceğiz?”

Cevap: *Korkmayınız; medeniyet, fazilet ve hürriyet âlem-i insaniyette galebe çalmaya başladığından, bizzarure terazinin öteki yüzü şey'en feşey'en hafiflesecektir. Farzimuhal olarak -Allah etmesin- eğer bizi parça parça edip öldürseler; emin olunuz, biz yirmi olarak öleceğiz, üç yüz olarak dirileceğiz. Başımızdan rezail ve ihtilâfatın gubarını silkip, hakikî münevver ve müttehit olarak kervan-ı benîbeşere pişdarlık edeceğiz. Biz, en şedit, en kavi ve en bâkî hayatı intaç eden öyle bir ölümden korkmayız. Biz ölsek de, İslâmiyet sağ kalır. O millet-i kudsiye sağ olsun.*

âlem-i insaniyet: insanlık âlemi.

âlim: ilim ile uğraşan; çok bilgili; bilgin.

Asr-ı Saadet: mutluluk çağı, Peygamber Efendimizin (a.s.m.) peygamber olarak dünyada bulunduğu devir.

bâkî: ebedî, dâimî, sonu gelmez, ölmez, sonsuz, geride kalan, arta kalan; ebedî, sonsuz, ölmez, daimî manasında Cenâb-ı Hakkın bir ismi.

bizzarure: kesinlikle, zarûri

olarak, mecburî olarak.

emel: ümit, şiddetli istek, gaye.

esir: köle.

farzimuhal: olması imkânsız olup, var gibi kabul etmek; olmayacak şeyi olmuş gibi düşünmek.

fazilet: meziyet, iyilik, ilim ve iman, irfan yönünden yüksek derece; erdem; dinî ve ahlâkî görevlere uyma derecesi.

galeb: üstün gelmek, yenmek, bozmak, çokluk.

gayrimüslim: Müslüman olmayan.

gubar: toz.

hakikî: gerçek.

hürriyet: özgürlük, bağımsızlık, serbest oluş.

ihtilâfat: ihtilâflar, birbirine zıt ve farklı şeyler, farklılıklar.

inkılâp: bir halden diğer bir hâle geçme; değişme, köklü değişim.

intac: netice verme, doğurma.

kavi: kuvvetli, sağlam, metin,

zorlu.

kervan-ı benîbeşer: insanoğulları kervanı.

mahviyet: tevâzu, alçak gönüllülük.

medeniyet: sosyal meselelerde, ilim, fen ve sanatta daha tekâmül etmiş gelişmiş cemiyet.

meziyet: iyi ve doğru hareket; üstünlük vasıfları.

millet-i kudsiye: yüce millet.

münevver: nurlu, aydın.

müsavî: birbirine denk, aynı seviyede olan.

müttehit: birleşmiş.

pişdar: öncü, kumandan, önde giden.

rezail: rezillikler.

sabiyy-i müteşeyyih: kendini yaşlı gösteren çocuk; büyüklük taslayan küçük.

şedit: şiddetli.

şe'n: iş, gerek, tavır, hal, birşeyin husûsiyetinin fiilî görünümü, neticesi ve eseri.

Şeyh: tarikat dersi veren mânevî lider, mürid.

tahakküm: zorbalık etme; zorla hükmetme, mânevî baskı.

tekebbür: kibirlenme, kendini büyük sayma.

teselli: üzüntülü bir kimseyi söz ve öğütte ferahlandırma.

tevazu: alçak gönüllülük, kibirsizlik, mahviyet.

ulvî: yüce, yüksek.

velâyet: velîlik, velî olan kimse-nin hâli.

veli: bak. evliyâ, Allah'ın sevgili kulu.

ye's: ümitsizlik.

Sual: “Gayrimüslimlerle nasıl müsavi olacağız?”

Cevap: Müsavat ise, fazilet ve şerefte değildir, hukuk-tadır. Hukukta ise, şah ve geda birdir. Acaba bir şeriat, “Karıncaya bilerek ayak basmayınız” dese, tazibinden menetse, nasıl benîâdem’in hukukunu ihmal eder? Kel-lâ... Biz imtisal etmedik. Evet, İmam-ı Ali’nin (r.a.) adı bir Yahudî ile muhakemesi ve medar-ı fahriniz olan Salâ-haddin-i Eyyubî’nin miskin bir Hristiyan ile mürâfaası, si-zin şu yanlışınızı tashih eder zannederim.” (HAŞİYE)

Zira, meşrutiyet, hâkimiyet-i millettir; hükûmet hiz-metkârdır. Meşrutiyet doğru olursa, kaymakam ve vali reis değiller, belki ücretli hizmetkârlardır. Gayrimüslim, reis olamaz, fakat hizmetkâr olur. Farz ediniz, memuri-yet bir nev’î riyaset ve bir ağalıktır. Gayrimüslimlerden üç bin adamı ağalığımızı, riyasetimize şerik ettiğimiz vakit-te, millet-i İslâmiyeden aktar-ı âlemde üç yüz bin adamın riyasetine yol açılıyor. Biri zayı edip, bini kazanan zarar etmez.

adî: basit, normal, her zaman ya-pılan.

aktar-ı âlem: her taraf, dünyanın dört bir yanı.

beniadem: insanoğlu, Âdemoğlu, insanlık âlemi.

farz: saymak, öyle kabul etmek.

fazilet: meziyet, iyilik, ilim ve iman, irfan yönünden yüksek de-rece; erdem; dini ve ahlâki görev-lere uyma derecesi.

gayrimüslim: Müslüman olma-yan.

geda: fakir, kimsesiz.

hâkimiyet-i millet: milletin hâ-kim olması, egemenliği.

haşiye: dipnot.

hizmetkâr: hizmetçi.

hukuk: haklar, insanın cemiyet hayatında uyması gereken kâide-ler, esaslar; haklıyı haksızdan ayı-ran kâideler.

imtisal: uyma, sarılma, yapışma, tutunma.

medar-ı fahir: övünme sebebi.

memuriyet: memurluk.

men: yasaklama, engelleme, mâ-ni olma.

meşrutiyet: bir hükümdarın baş-kanlığı altındaki millet meclisi ile idâre edilen devlet sistemi.

millet-i İslâmiye: İslâm milleti.

HAŞİYE: Eski Said, Nur’un parlak hâsiyetinden gelen kuvvetli bir ümit ve tam teselli ile, siyaseti İslâmiyete âlet yaparak, hararetle hüriyete çalışırken, diğer bir hiss-i kable'l-vuku ile dehşetli ve lâdinî bir istibdad-ı mutlakın geleceğini bir hadis-i şerifin manasından anlayıp, elli sene evvel haber vermiş. Said’in teselli haberlerini o istibdad-ı mutlak, yirmi beş se-ne bilfiil tekzip edeceğini hissetmiş ve otuz seneden beri

¹ **أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ** deyip, siyaseti bırakmış, Yeni Said olmuş-tur.

1. Şeytandan ve siyasetin şerrinden Allah’a sığınırım.

misk: Asya’da yaşayan bir cins erkek ceylanın karnı de-risinin altından çıkartılan gü-zel kokulu bir madde.

muhakeme: akıl yürütüp doğru bir netice elde edebil-me, tartma, değerlendirme; yargılama.

mürâfaa: yüzleşerek muhâ-keme olmak, karşılıklı hak id-diâ ederek konuşma.

müsavat: eşitlik.

nev: çeşit, sınıf, cins, tür.

reis: başkan.

riyaset: başkanlık.

şah: padişah, Sultan. Sahip.

şeriat: doğru yol, hak din yo-lu; İslâm dini, İslâm’ın bütün hükümleri.

şerik: ortak, rakip.

tashih: düzeltmek, yanlışlar-dan arındırmak.

tazip: acı çektirme, sıkıntı verme, azap çektirme, incit-me.

Yahudî: Hz. Yakub’un (a.s.) oğlu Yahuda’ya mensub olanlar. Müseviler, Beni İsrail.

zan: şüphe, zannetmek, san-mak, sezme.

zayı: elden çıkan, kaybolan, zarar, ziyan, kayıp.

OTUZ BİR MART HÂDİSESİ HAKKINDA BİR CEVABI

Ben 31 Mart Hâdisesinde şuna yakın bir hâl gördüm. Zira, İslâmiyetin meşrutiyetperver ve hamiyetli fedâîleri, cevher-i hayat makamında bildikleri nimet-i meşrutiyeti şeriatı tatbik edip, ehl-i hükûmeti adalet namazında kıbleye irşat ve nam mukaddes şeriatı meşrutiyet kuvvetiyle ilâ ve meşrutiyeti şeriat kuvvetiyle ibka ve bütün seyyiat-ı sabıkayı muhalefet-i şeriat üzerine ilka etmek için bazı telkinatta ve teferruatın tatbikatında bulundular. Sonra, sağını solundan fark edemeyenler, —hâşâ— şeriatı istibdada müsait zannederek, tûti kuşları taklidi gibi, “Şeriat isteriz!” demekle, hakikî maksat ortada anlaşılmaz oldu. Zaten plânlar serilmişti. İşte o zaman, yalan olarak hamiyet maskesini takınan bazı herifler, o ismi mukaddese tecavüz ettiler. İşte cây-ı ibret bir nokta-i siyah!.. (HAŞİYE)

.....

Hakikaten, bence Müslüman neslinden gelen bir adamın akıl ve fikri İslâmiyetten tecerrüt etse bile, fıtratı ve vicdanı hiçbir vakit İslâmiyetten vazgeçemez; en ebleh ve en sefih bile, sedd-i rasin-i istinadımız olan İslâmiyete bütün mevcudiyetiyle taraftardır —lâsiyyema, siyasetten haberdar olanlar..

HAŞİYE: Gitme, dikkat et, âlihimmət olanlar o hâdisede sükût ettiler. Garazkâr cerideler, hakikî hürriyetin sadasını susturdular. Meşrutiyet pek az adamların üstüne münhasır kaldı, fedakârları da dağıldılar.

adalet: doğruluk, hakkaniyet.
cây-ı ibret: ibret verici.
cevher-i hayat: hayat cevheri, can.
ebleh: ahmak, budala, aptal.
ehl-i hükûmet: hükûmette olanlar.
fedâi: fedakar, kendini bir hizmete adayan.
fitrat: yaratılış, huy, tabiat.
haberdar: haberi olan.
hâdis: olay.
hakikî: gerçek.
hamiyet: iman ve İslâmî sa-

vunma gayreti.
hâşâ: aslâ, katiyen, öyle değil, Allah korusun.
Haşiye: dipnot.
ibka: ayakta tutma, devam ettirme, bākileştirme, sonsuzlaştırma.
ilka: koyma, bırakma.
irşat: doğru yolu gösterme; gafletten uyandırıp hidâyet yolunu gösterme.
ism-i mukaddes: kutsal isim.
istibdat: kânuna ve nizâma tâbi olmayan, keyfî, baskıcı

yönetim; zulüm ve tahakküm.
taklit: Kâbe yönü.
kible: Kâbe yönü.
lâsiyyema: bilhassa, hususan, özellikle.
maksat: ana fikir; kastedilmiş, istenilen şey.
meşrutiyet: bir hükûmdarın başkanlığı altındaki millet meclisi ile idâre edilen devlet sistemi.
meşrutiyetperver: meşrûtiyete düşkün.
mevcudiyet: varlık, var olma.

muhalefet-i şeriat: İslâma muhalefet.
mukaddes: kudsî, temiz, pâk, âri.
müsait: uygun.
nesil: soy, sop, zürriyet, döl, kuşak; halk; çocuk yapmak.
nokta-i siyah: dikkat edilmesi gereken bir nokta.
sefih: helâl olmayan zevk ve eğlencelere düşkün, sefâlete düşmüş kimse.
seyyiat-i sabıka: geçmiş kötü-lükler.
şeriat: doğru yol, hak din yolu; İslâm dini, İslâm'ın bütün hükümleri.
taklit: benzetmeye ve benzemeye çalışmak, benzerini yapmak, birine benzemeye çalışmak.
tatbik: yerine getirme, ifâ etme.
tecavüz: haddini aşma; söz veya hareketle ileri gitme, saldırma.
teccerüt: sıyrılmak, soyunma, çıplak olma.
tefferruat: bir şeyin bütün incelikleri, ayrıntılar, detaylar.
telkinat: aşılamlar, telkinler.
tûti: papağan.
zan: süphe, zannetmek, sanmak, sezme.

Hem, zaman-ı Saadetten şimdiye kadar hiçbir tarih bize bildirmiyor ki; bir Müslüman, muhakeme-i akliyesi ile başka bir dini İslâmiyete tercih etmiş olsun ve delil ile başka bir dine dahil olmuş olsun. Dinden çıkanlar var; o başka mesele. Taklit ise ehemmiyetsizdir. Hâlbuki, edyan-ı saire müntesipleri, mutlaka fevç fevç muhakeme-i akliye ile ve bürhan-ı kat'î ile daire-i İslâmiyete dahil olmuşlar ve olmaktadırlar. *Eğer biz, doğru İslâmiyeti ve İslâmiyete lâayk doğruluğu ve istikameti göstersek, bundan sonra onlardan fevç fevç dahil olacaklardır.*

Hem de, tarih bize bildiriyor ki: *Ehl-i İslâmın temeddünü, hakikat-i İslâmiyete ittibalı nispetindedir; başkalarının temeddünü ise, dinleriyle makusen mütenasiptir.*

Hem de, hakikat bize bildiriyor ki: *Mütenebbih olan beşer, dinsiz olamaz. Lâsiyyema, uyanmış, insaniyeti tatmış, müstakbele ve ebede namzet olmuş adam dinsiz yaşayamaz. Zira, uyanmış bir beşer, kâinatın tehacümüne karşı istinat edecek ve gayr-i mahdut âmâline (emellerine) neşvünema verecek ve istimdatgâhı olacak noktayı, yani din-i hak olan dane-i hakikati elde etmezse yaşamaz. Bu sırdandır ki, herkeste din-i hakkı bulmak için bir meyl-i taharri uyanmıştır. Demek, istikbalde nev-i beşerin din-i fıtrîsi İslâmiyet olacağına berâetü'l-istihlâl vardır.*

Ey insafsızlar! Umum âlemi yutacak, birleştirecek, besleyecek, ziyalandıracak bir istidatta olan hakikat-i İslâmiyeti, nasıl dar buldunuz ki, fukaraya ve mutaassıp bir

âlem: dünya, kâinat.

âmâl: emeller, arzular.

berâetü'l-istihlâl: iyi bir alâmet, güzel bir başlangıç.

beşer: insan.

bürhan-ı kat'î: ispatlanarak kesinleşmiş deliller.

daire-i İslâmiyet: İslâmiyet dâiresi.

dane-i hakikat: hakikat dânesi.

delil: bilinmeyi keşfetmek veya bilinenin doğruluğunu göstermek için vasıta olarak kullanılan husus.

din-i fıtrî: yaratılışa uygun din.

din-i hak: hak din, İslâmiyet.

ebed: sonsuzluk.

edyan-ı saire: diğer dinler.

ehemmiyet: önem.

ehl-i İslâm: Müslümanlar.

emel: ümit, şiddetli istek, gâye.

fevç: gurup, dalga, kısım.

fukara: fakirler.

gayr-i mahdut: sınırlandırılmamış, hudutsuz, sayısız.

hakikat: gerçek.

hakikat-i İslâmiyet: İslâmiyetin hakikati.

insaf: merhamet ve adâlet dâiresinde hareket, hakikati kabul ve itiraf.

insaniyet: insanlık.

istidat: kabiliyet, yetenek.

istikamet: doğruluk, nâmuslu hareket; yön, cihet.

istikbal: gelecek zaman.

istimdatgâh: yardım isteme yeri.

istinat: dayanma, güvenme.

ittiba: uyma, tâbî olma, arkasından gitme.

kâinat: Allah'ın dışında var olan herşey, bütün varlıklar, dünya.

Lâsiyyema: bilhassa, husûsan,

özellikle.

makusen: aksi olarak. Birbirine ters olarak.

meyl-i taharri: araştırma meylî.

muhakeme-i akliye: karar vermek için akılla iyi düşünme, hüküm verme.

mutaassıp: bir şeyi savunmada aşırılık gösteren ve inat eden; körü körüne inat ve ısrar eden.

müntesip: bağlı, mensup.

müstakbel: ilerideki, gelecek;

gelecek zaman.

mütenasip: uygun, aralarında muntazam bir nisbet bulunan.

mütenebbih: uyanmış.

namzet: aday.

neşvünema: büyüme ve yetiştirme, gelişme.

nev-i beşer: insan nev'i, insanlık, bütün insanlar.

nispet: oran.

sır: Cenâb-ı Hakkın baktığı yer olan kalbdeki latife, gizli hakikat.

taklit: benzetmeye ve benzetmeye çalışmak, benzerini yapmak, birine benzemeye çalışmak.

tehcüm: hücum etme; üşüşme, hızlıca toplanma, saldı.

temeddün: medenileşme.

tercih: birşeyi üstün tutma; seçme.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

zaman-ı Saadet: Asr-ı Saadet; Hz. Peygamber (a.s.m.) ve Sahabî devri.

kısım hocalara tahsis edip, İslâmiyetin yarı ehlini dışarıya atmak istiyorsunuz! Hem de, umum kemalâtı cami ve bütün nev-i beşerin hissiyat-ı âliyesini besleyecek mevaddı muhit olan o kasr-ı nuranî-i İslâmiyeti, ne cür'etle, matem tutmuş bir siyah çadır gibi, bir kısım fukaraya ve bedevilere ve mürtecilere has olduğunu tahayyül ediyorsunuz? Evet, *herkes âyinesinin müşahedatına tâbidir. Demek, sizin siyah ve yalancı âyineniz size öyle göstermiştir.*

Sual: “İfrat ediyorsun, hayali hakikat görüyorsun. Bizi de techil ile tahkir ediyorsun. Zaman ahir zamandır, gittikçe daha fenalaşacak.”

Cevap: Neden dünya herkese terakki dünyası olsun da, yalnız bizim için tedenni dünyası olsun? Öyle mi? İşte ben de sizinle konuşmayacağım. Şu tarafa dönüyorum; müstakbeldeki insanlarla konuşacağım:

Ey üç yüz seneden sonraki yüksek asrın arkasında gizlenmiş ve sakitâne Nurun sözünü dinleyen ve bir nazar-ı hafî-i gaybî ile bizi temaşa eden Said'ler, Hamza'lar, Ömer'ler, Osman'lar, Tahir'ler, Yusuf'lar, Ahmed'ler, ve saireler! Sizlere hitap ediyorum. Başlarınızı kaldırınız, “Sadakte” deyiniz. Ve böyle demek sizlere borç olsun. Şu muasrlarım, varsın beni dinlemesinler. Tarih denilen mazi derelerinden sizin yüksek istikbalinize uzanan telsiz telgrafla sizin ile konuşuyorum. Ne yapayım, acele ettim, kışta geldim; sizler Cennetâsâ bir baharda geleceksiniz. Şimdi ekilen nur tohumları, zemininizde çiçek açacaktır.

ahir zaman: son zaman; Peygamberimizden sonra Kıyamete kadar devam edecek olan müddet.
asr: yüzyıl; ikindi namazı vakti.
âyine: ayna, görüntü.
bedevi: göçebe hayatı yaşayan; çölde yaşayan.
cennetâsâ: Cennet gibi.
cü'ret: cesâret etmek.
fukara: fakirler.
hakikat: gerçek.
has: özel, hususî, mahsus.

hissiyat-ı âliye: yüce duygular.
hitap: konuşma, söz söyleme, çağırma, topluluğa veya birisine karşı konuşma.
ifrat: aşırı, aşırılık, haddinden geçme, pek ileri gitme.
istikbal: gelecek zaman.
kasr-ı nuranî-i İslâmiyet: İslâmiyetin nurlu sarayı.
kemalât: olgunluklar, mükemmellikler, faziletler.
matem: yas, keder, üzüntü.
mazi: geçmiş zaman; geçen,

geçmiş olan.
mevad: maddeler.
muasır: çağdaş, aynı çağda yaşayan.
muhit: ihâta eden, herşeyi kuşatan ve herşeyi içerisine alan; etraf, çevre.
mürteci: rûcû eden, geri dönen. Geriye yönelmek isteyen.
müstakbel: ilerideki, gelecek, gelecek zaman.
müşahadat: gözle görünen şeyler.

nazar-ı hafî-i gaybî:
nev-i beşer: insan nev'i, insanlık, bütün insanlar.
Sadakte: doğru söyledin.
sakitane:
tâbi: kitap basan.
tahayyül: hayâle getirme, fikir kurma, hayalde canlandırma.
tahkir: hakâret etme, horlamak, aşağılamak.
tahsis: belli bir maksat için kulanma, bir kimse veya şey için ayırmak, birşeye özel kılma.
techil: câhil görme.
tedenni: aşağı düşme, daha kötü bir dereceye düşme, alçalma.
temaşa: hoşlanarak bakmak, seyretmek, ibretle bakmak.
terakki: yükselme, ilerleme.
umum: hep, bütün, cümle, herkes.
zemin: yer, yüzey, satıh.

Biz, hizmetimizin ücreti olarak sizden şunu bekliyoruz ki: Mazi kıt'asına geçmek için geldiğiniz vakit, mezarımıza uğrayınız; o bahar hediyelerinden birkaç tanesini medresemin **(HAŞİYE 1)** mezar taşı denilen ve kemiklerimizi misafir eden ve Horhor toprağının kapıcısı olan kalenin başına takınız. Kapıcıya tembih edeceğiz; bizi çağırınız. Mezarımızdan ¹ هَنِيئًا لَكُمْ sedasını işiteceksiniz.

Şu zamanın memesinden bizimle süt emen ve gözleri arkada maziye bakan ve tasavvuratları kendileri gibi hakikatsiz ve ayrılmış olan bu çocuklar, varsınlar şu kitabın **(HAŞİYE 2)** hakaikını hayal tevehhüm etsinler. Zira ben biliyorum ki, şu kitabın mesaili hakikat olarak sizde tahakkuk edecektir.

Ey muhataplarım! Ben çok bağıyorum. Zira asr-ı salis-i aşrın, yani on üçüncü asrın minaresinin başında durmuşum, sureten medenî ve dinde lâkayt ve fikren mazi-nin en derin derelerinde olanları camie davet ediyorum.

İşte ey iki hayatın ruhu hükmünde olan İslâmiyeti bırakan iki ayaklı mezar-ı müteharrik bedbahtlar! Gelen neslin kapısında durmayınız. Mezar sizi bekliyor; çekiliniz. Tâ ki, hakikat-i İslâmiyeyi hakkıyla kâinat üzerinde temevvüçsaz edecek olan nesl-i cedit gelsin!

HAŞİYE 1: Medresetüzzehra'nın Van'daki numunesi olan ve vefat eden Horhor Medresesinin mezar taşı hükmünde bulunan Van Kalesi demektir.

HAŞİYE 2: İstikbalde telif edilecek Risale-i Nur Külliyyatını hiss-i kable'l-vuku ile haber veriyor.

asr: yüzyıl; ikindi namazı vakti.
asr-ı salis-i aşr: on üçüncü yüzyıl.
bedbaht: bahtsız, mutsuz, kötü, fenâ.
fikren: düşünce itibâriyle, fikir bakımından.
hakaik: gerçekler, hakikatler.
hakikat: gerçek.
hakikat-i İslâmiye: İslâmiyet hakikati.
Hâşiye: dipnot.
hayal: zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, hulya; görüntü; belli be-

1. Sizi tebrik ederiz.

lirsiz görülen şey, gölge.

hizmet:

kâinat: Allah'ın dışında var olan herşey, bütün varlıklar, dünya.

kıt'a: dünyanın kara parçalarından her biri.

mazi: geçmiş zaman; geçen, geçmiş olan.

medenî: faziletli, terbiyeli, ki-bar; şehirde oturan.

mesail: meseleler.

mezar-ı müteharrik: hareket eden mezar.

muhatap: söyleyeni dinleyen, kendisine hitap edilen.

nesil: soy, sop, zürriyet, döl, kuşak; halk; çocuk yapmak.

nesl-i cedit: yeni nesil.

ruh: özü, cevheri, esası, aslı.

седа: ses.

suret: resim, şekil, görünüş;

tarz, üslup, cihet.

tahakkuk: delil ile ispat edilme, gerçekleşme.

tasavvurat: düşünceler.

tembih: ikaz, ihtar, uyarı.

temevvüçsaz: dalgalandıran.

tevehhüm: zannetme, evhamlanma, yok olanı var zannetmele ümitsizliğe ve korkuya düşme.

Sual: “Eskiler bizden âlâ veya bizim gibi; gelenler bizden daha fena gelecekler?”

Cevap: Ey Türkler ve Kürtler! Acaba şimdi bir miting yapsam, sizin bin sene evvelki ecdadınızı ve iki asır sonraki evlâtlarınızı şu gürültühane olan asr-ı hâzır meclisine davet etsem, acaba sağ tarafta saf tutan eski ecdadınız demeyecekler mi:

“Hey miras yedi yaramaz çocuklar! Netice-i hayatımız siz misiniz? Heyhat! Bizi akim bir kıyas ettiniz, bizi kısır bıraktınız.”

Hem de, sol tarafında duran ve şehristan-ı istikbalden gelen evlâtlarınız, sağdaki ecdatlarınızı tasdik ederek demeyecekler mi ki:

“Ey tembel pederler! Siz misiniz, hayatımızın suğra ve kübrası? Siz misiniz şu şanlı ecdadımızla bizi rapt eden rabitamızın hadd-i evsati? Heyhat! Ne kadar hakikatsiz ve karıştırıcı ve müşağabeli bir kıyas oldunuz”

İşte, ey bedevî göçerler ve ey inkılâp softaları! **(HAŞİYE 1)**
Manzara-i hayal **(HAŞİYE 2)** üstünde gördünüz ki, şu büyük mitingde iki taraf da sizi protesto ettiler.

* * *

HAŞİYE 1: Sonradan ilâve edilmiştir.

HAŞİYE 2: Hayal dahi bir simatografıdır.

akim: neticesiz, kısır, beyhüde, boş.

âlâ: üstün, yüce, çok yüksek, kıymetli.

asr-ı hâzır: şimdiki asır.

bedevî: göçebe hayatı yaşayan; çölde yaşayan.

ecdad: atalar.

evlâ: çocuklar.

gürültühane: gürültü evi.

hadd-i evsat: ortadaki çizgi.

hakikat: gerçek.

haşiyeye: dipnot.

heyhat: eyvah, yazık, ne ya-

zık.

inkılâp: bir halden diğer bir hâle geçme; değişme, köklü değişim.

kıyas: benzetme, karşılaştırma, mukayese etme.

kübra: en büyük.

manzara-i hayal: hayalde görülen yer.

meclis: toplanıp oturulan ve çeşitli meseleler hakkında konuşulan yer.

miras: ölenin geride bıraktıkları.

miting: herhangi bir maksat için yapılan açık hava toplantısı.

müşağabe: aldatma, kötülük etme.

netice-i hayat: hayatın neticesi, gayesi.

peder: baba.

rabita: bağ, bağlayan, rabteden, bitistiren.

rapt: bağlama.

softa: bir fikre körü körüne bağlanan.

suğra: daha küçük.

şehristan-ı istikbal: istikbal memleketi.
tasdik: onaylama, doğrulama.

CEVAPLARDAN BİR KISIM

Öyle ise ben derim: Hakikaten sizin harikulâde şecaate istidadınız vardır. Zira, bir menfaat veya cüz'î bir haysiyet veya itibarî bir şeref için veya "Fîlân yiğittir" sözlerini işitmek gibi küçük emirlere hayatını istihfaf eden ve ya ağasının namusunu isti'zam için kendini feda eden kimseler, eğer uyansalar, hazinelere değer olan İslâmiyet milliyetine, **(HAŞİYE)** yani üç yüz milyon İslâmın uhuvvetlerini ve manevî yardımlarını kazandıran İslâmiyet milliyetine, binler ruhu da olsa, acaba istihfaf-ı hayat etmezler mi? Elbette hayatını on paraya satan, on liraya binler şevkle satar.

Maatteessüf, güzel şeylerimiz gayrimüslimler eline geçtiği gibi, güzel olan ahlâklarımızı da yine gayrimüslimler çalmışlar. Güya bizim bir kısım içtimaî ahlâk-ı âliyemiz, yanımızda revaç bulmadığından, bize darılıp onlara gitmiş; ve onların bir kısım rezaili, kendileri içinde çok revaç bulmadığından, cehaletimizin pazarına getirilmiş!..

Hem, büyük bir taaccüp ile görmüyor musunuz ki, terakkiyat-ı hâzıranın üssülesası ve belki din-i hakkın muktezası olan "Ben ölürsem devletim, milletim ve ahbablarım sağdırlar" gibi kelime-i beyza ve haslet-i hamrayı gayrimüslimler çalmışlar. Çünkü, onların bir fedaîsi der: "Ben ölürsem, milletim sağ olsun; içinde bir

ahbab: dost, dostlar, sevilenler.
ahlâk: görgü, terbiye, huy.
ahlâk-ı âliye: yüksek, üstün ahlâk.
cehalet: bilgisizlik, cahillik.
cüz'î: azdan olan, parçaya âit olan; pek az; kıymetsiz.
din-i hak: hak din, İslâmiyet.
emir: bkz. emr.
feda: fakir.
fedaî: fedakar, kendini bir hizmete adayan.
gayrimüslim: Müslüman olmayan.
hakikat: gerçek.
harikulâde: olağanüstü, şaşırtıcı derecede.
haslet-i hamra: hamiyet, gayret ve utanmadan gelen ve yüz kızarması şeklinde görülen güzel bir huy.
haşiyet: dipnot.
haysiyet: itibar, değer, şeref, kıy-

HAŞİYE: Milliyetimiz bir vücuttur; ruhu İslâmiyet, aklı Kur'an ve imandır.

met, derece, mertebe; cihat, bakım.
hazine: değerli mücevherlerle dolu sandık, define.
ictimaî: sosyal hayatla ilgili.
istidat: kabiliyet, yetenek.
istihfaf: hafife alma, küçümseme.
istihfaf-ı hayat: hayatı küçümseme.
isti'zam: büyütme.
itibari: gerçek olmayan, varsayılan.
kelime-i beyza: parlak, kıy-

metli söz.
maatteessüf: üzülen; üzüntüyle ifade etmek gerekir ki...; yazıklar, teessüfler olsun; ne yazık ki...
menfaat: fayda.
milliyet: milliyetçilik fikri.
mukteza: gereken, lâzım gelen, icap eden.
namus: iffet, ırz, edeb, hayâ.
- kanun; şeriat.
revaç: sürüm, kıymet, değer, geçerlik, makbuliyet.
rezail: rezillikler.

secaat: hak ve hakikati cesâret arslan kesilme, cesâret, öfke duygusunun orta derecesi.
şeref: onur, haysiyet.
şevk: çok şiddetli arzu, neş'e.
taaccüp: şaşkınlıkla karşılaşma, hayret etme.
terakkiyat-ı hâzıra: şimdiki gelişmeler.
uhuvvet: kardeşlik, din kardeşliği, samimi dostluk.
üssülesas: gerçek ve sağlam temel.

hayat-ı maneviyem vardır.” Ve bütün sefaletin ve şahsiyatın esası olan “Ben öldükten sonra dünya ne olursa olsun, isterse tufan olsun”; veyahut ¹ **وَإِنْ مِتُّ عَطْشًا فَلَا نَزَلَ الْقَطْرُ** olan kelime-i hamka ve seciye-i avra, himmetimizin elini tutmuş rehberlik ediyor.

İşte, en iyi haslet ki, dinimizin muktezasıdır, biz ruhumuzla, canımızla, vicdanımızla, fikrimizle ve bütün kuvvetimizle demeliyiz ki: “Biz ölsek, milletimiz olan İslâmiyet hayydir, ilelebet bâkîdir. Milletim sağ olsun. Sevab-ı uhrevî bana kâfidir. Milletin hayatındaki hayat-ı maneviyem beni yaşattırır, âlem-i ulvîde beni mütelezziz eder ² **وَأَلْمُوتُ يَوْمَ نُورِوزِنَا** deyip, Nurun ve hamiyetin nurlu rehberlerini kendimize rehber etmeliyiz.

.....

Sual: “Her şeyden evvel bize lâzım olan nedir?”

Cevap: Doğruluk.

Sual: “Daha?”

Cevap: Yalan söylememek.

Sual: “Sonra?”

Cevap: Sıdk, sadâkat, ihlâs, sebat, tesanüt.

Sual: “Neden?”

Cevap: Küfrün mahiyeti yalandır. İmanın mahiyeti sıdktır. Şu bürhan kâfi değil midir ki, hayatımızın bekası imanın ve sıdkın ve tesanüdün devamıyladır?

1. Eğer susuzluktan ölürsem, bir damla yağmur yağmasın.

2. Ölüm, Nevruz Bayramı günümüzdür.

âlem-i ulvî: yükseklerdeki âlem ve dünyalar.

bâkî: ebedî, dâimî, sonu gelmez, ölmez, sonsuz, geride kalan, arta kalan; ebedî, sonsuz, ölmez, daimî manasında Cenâb-ı Hakkın bir ismi.

beka: varlığı devam ettirme; devamlılık, sonsuzluk.

bürhan: birşeyi ispatlamak

için kullanılan delil, ispat vâsıtası.

fikir: düşünce.

hamiyet: iman ve İslâmî savunma gayreti.

haslet: huy, tabiat, karakter, meziyet.

hayat-ı maneviyeye: mânevî hayat.

hayy: “gerçek hayat sahibi

olan ve bütün mahlûklara hayat veren” anlamında Allah'ın ismi..

himmet: ciddi gayret, kalb ile gösterilen samîmi gayret.

ihlâs: yapılan ibâdet ve işlerde hiçbir karşılık ve menfaati hakiki ve esas gaye etmeyecek, yalnız ve yalnız Allah rızâsini esas maksat edinmek.

ilelebed: sonsuza kadar.

iman: inanmak, itikad; Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) tebliğ ettiği inanılması gerekli esasları tasdik etmekten doğan bir nurdur.

kâfi: yeterli.

kelime-i hamka: ahmakça söz, ahmakların sözü.

küfür: imansızlık, Allah'a inanmamak, hakkı kabul etmemek.

mahiyet: birşeyin aslı, içyüzü, esası.

mukteza: gereken, lâzım gelen, icap eden.

mütelezziz: memnun, lezzet alan, lezzet duyan.

nur: aydınlık, parlak, ışık; Risale-i Nur.

rehber: yol gösteren.

sadakat: bağlılık, doğruluk.

sebat: dayanmak, kararlı olmak.

seciye-i avra: dünyaperestlik, sadece dünyayı görenlerin tek gözü, tek yönlü seciyesi.

sefalet: perişanlık, yoksulluk.

Sevab-ı uhrevî: âhiret için yapılan, kazanılan sevaplar.

sıdk: doğruluk.

sual: isteme, sorma.

şahsiyat: şahsını düşünmeler.

tesanüt: dayanışma, birbirini destekleme.

tesanüt: dayanışma, birbirini destekleme.

tufan: çok şiddetli ve her tarafı kaplayan fırtınalı yağmur.

vicdan: insanın içindeki iyiyi kötüden ayırabilen ve iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan mânevî bir his.

Sual: “En evvel rüesamız ıslah olunmalı?”

Cevap: Evet, reisleriniz malınızı ceplerine indirip hapsedtikleri gibi, akıllarınızı da sizden almışlar veya dimağınızda hapsedmişler. Öyle ise, şimdi onların yanındaki akıllarınızla konuşacağım:

Eyyühe’r-rüus ve’r-rüesa! Tekâsülî olan tevekkülден sakininiz. İşi birbirinize havale etmeyiniz. Elinizdeki malımızla ve yanınızdaki aklımızla bize hizmet ediniz. Çünkü, şu mesakini istihdam etmekle ücretinizi almışsınız.

1 **فَعَلَيْكُمْ بِالتَّادِرِكِ لِمَا ضَيَعْتُمْ فِي الصَّيْفِ**

İşte, şimdi hizmet vaktidir.

Elhâsıl: İslâm uyandı ve uyanıyor. **(HAŞİYE)** Fenalığı fena, iyiliği iyi olarak gördüler. Evet, Şu dereler aşairini tövbekâr eden işte bu sırdır. Hem de bütün İslâm yavaş yavaş bu istidadı almakta ve kesb etmektedir. Lâkin, sizler bedvî olduğunuzdan ve fitrat-ı asliyeniz oldukça bozulmamış olduğundan, İslâmiyetin kudsî milliyetine daha yakınsınız.

* * *

Seyahatimde, beni tanımayanlar, kıyafetime bakıp beni tacir zannettiklerinden, derlerdi ki:

HAŞİYE: Evet, kırk beş sene evvel söylenen bu sözü, Pakistan, Arabistan aşairi dahi hâkimiyet ve istiklâliyetlerini kazandıklarından, Eski Said’i bu dersinde tasdik ediyorlar ve daha da edeceklər.

aşair: aşiretler, kabîleler.

bedevî: göçebe hayatı yaşayan, çölde yaşayan.

dimağ: akıl, zihin, fikir, beyin.

elhasıl: kısacası, netice olarak, özetle.

eyyühe’r-rüus ve’r-rüesa: ey baştakiler ve başkanlar.

fitrat-ı asliye: bozulmamış yaratılış, insan doğuştan İslâm fitratı üzerine yaratılmıştır.

haşiye: dipnot.

havale: bir işi veya bir şeyi başka birisine bırakma, ısmarlama.

hizmet: insanlara yararlı olma, faydalı işler yapma, çalışma.

ıslah: iyileştirme, kötülüklerini gi-

1. Yazın kaybettiğinizi telâfiye çalışmalısınız.

derme, düzeltme.

istidat: kabiliyet, yetenek.

istihdam: bir işte kullanmak için alıkoyma, çalıştırma, kullanma, hizmet ettirme.

kesb: çalışma, emek sarf etme, işleme, yapma, kazanma.

kudsî: mukaddes, yüce, temiz.

mesakin: bir yerde oturan fa-

kir, fukara ve kimsesiz, itaat-kâr kimseler.

milliyet: milliyetçilik fikri.

reis: başkan.

rüesa: reisler, başkanlar.

sır: Cenab-ı Hakkın baktığı yer olan kalpteki lâfite, gizli hakikat.

sual: isteme, sorma.

tacir: ticaret yapan, mal alıp

satana; tüccar.

tekâsülî: tembellikten gelen, tembellik anlamındaki.

tövbekâr: tövbe etmiş olan.

tevekkül: sebeplere sanıldık-tan sonra neticesini Allah’a bırakma, neticeye rıza gösterme.

zan: şüphe, zannetmek, sanmak, sezme.

“Tacir misin?”

“Evet, hem tacirim, hem de kimyagerim.”

“Nasıl?”

“İki madde var; mezcettiriyorum. Birinden tiryak-ı şâfi, birinden elektrik-i muzî tevellüt eder.”

“Bunlar nerede bulunur?”

“Medeniyet ve fazilet çarşısında. Cephesinde ‘insan’ yazılı iki ayak üstünde gezen sandık içindeki üstünde ‘kalp’ yazılan yâ siyah veya pırlanta gibi parlak olan bir kutudadır.”

“İsimleri nedir?”

“İman, muhabbet, sadakat, hamiyet.”

*Ceride-i seyyare, ebu lâşey, ibnüz zaman,
ehulacaip, ibni ammilgaraip
Said Nursî*

ceride-i seyyare: “hareketli” gazete.

ebu lâşey: hiçbir şeye sahip olmayan, dünyaya değer vermeyen” manasında, “hiçbir şeyin babası” demektir.

ehu'l-acaip: insanı şaşırtan acâipliklerin kardeşi.

elektrik-i muzî: aydınlatan elektrik.

fazilet: meziyet, iyilik, ilim ve iman, irfan yönünden yüksek derece; erdem; dini ve ahlâki

görevlere uyma derecesi.

hamiyet: iman ve İslâmî savunma gayreti.

ibni ammi'l-garaip: garipliklerin amcaoğlu.

ibnüz zaman: zamanın çocuğu.

iman: inanma, itikat; Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) tebliğ ettiği inanılması gerekli esasları tasdik etmekten doğan bir nurdur.

kimyager: kimyacı, eczacı.

medeniyet: sosyal meselelerde, ilim, fen ve sanatta daha tekâmül etmiş gelişmiş cemiyet.

mezç: katma, kaynaştırma, kanştırma, birleştirme.

muhabbet: sevgi, sevmek.

pırlanta: çok taş edilmiş, foyasız parlak elmas.

sadâkat: bağlılık, doğruluk.

tacir: tüccar, ticaret yapan.

tevellüt: doğma, doğum, doğmuşluk.

tiryak-ı şafi: şifa taşıyan ilaç.

Sonra Van'dan Şam'a gider. Şam ulemasının ilhahı ve ısrarı üzerine, Camiü'l-Emevî'de on bine yakın ve içeri-
sinde yüz ehl-i ilim bulunan azîm bir cemaate karşı bir
hutbe irad eder. Bu hutbe fevkalâde takdir ve tahsin ile
kabule mazhar olur. Bilahare, buradaki hutbesi, *Hutbe-i
Şamiye* namıyla tab edilmiştir.

Bu hutbe-i Şamiye, İslâm âleminin içinde bulunduğu
maddî-manevî hastalıkların nelerden ibaret bulunduğunu,
felâket ve esarete hangi sebeplerden dolayı maruz
kaldıklarını bildiren ve buna karşı çare-i halâs gösteren
ve bundan sonra İslâmiyetin zemin yüzünde maddî-man-
evî en yüksek terakkiyi göstereceğini, İslâmî medeniye-
tin kemal-i haşmetle meydana geleceğini ve zemin yüzü-
nü pisliklerden temizleyeceğini delâil-i aklıye ile ispat
eden, müjde veren çok kıymetli, bütün Müslümanlara,
hatta insanlığa şamil bir derstir, bir hutbedir.

Hutbe-i Şamiye'nin baş taraflarında diyor:

Ben bu zaman ve zeminde, beşerin hayat-ı içtimaiye
medresesinde ders aldım ve bildim ki: Ecnebilere, Avrupa-
lılar terakkide istikbale uçmalarıyla beraber, bizi maddî
cihette Kurun-i Vustada durduran ve tevkif eden altı ta-
ne hastalıktır. O hastalıklar da bunlardır:

1. Ye'sin, (ümitsizliğin) içimizde hayat bulup dirilmesi.
2. Sıdkın hayat-ı içtimaiye-i siyasiyede ölmesi.
3. Adavete muhabbet.

adavet: düşmanlık, kin.
âlem: dünya, kâinat.
azîm: büyük, yüce, çok ileri.
beşer: insan.
bilâhare: sonra, sonradan.
Camiü'l-Emevî: Şam'daki meşhur
Emevî Camii.
cemaat: topluluk.
cihet: yön, taraf; vesile, sebep,
bahâne.
çare-i halâs: kurtuluş çaresi.
delâil-i aklıye: akli ve mantıkî
deliller.
ecnebi: yabancı; garip, alışılma-
mış; başka milletten olan.
ehl-i ilim: ilim sahipleri.
esaret: esirlik.
felâket: âfet, belâ, musibet.
fevkalâde: olağanüstü.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat.
hayat-ı içtimaiye-i siyasiye:
hutbe: Cuma günleri minberden
cemaate okunan ve dinlenilmesi
Cumandan farzlarından olan ilâhî
emir ve nehiylerin tebliği.
ısrar: ısteleme
ibaret: meydana gelmiş, toplan-

mış.
ilhah: birşeyin kabulü için ısrar-
larla üzerine düşmek.
irad: söylemek, getirmek.
ispat: doğruyu delil göstere-
rek meydana koyma.
istikbal: gelecek zaman.
kemal-i haşmet: mükemmel
heybet ve büyüklük.
Kurun-i Vusta: Orta Çağ.
maruz: birşeyin karşısında ve
tesiri altında bulunan, uğra-
ma.
mazhar: nail olma, şereflen-

me, kavuşma, ortaya çıkma
ve görünme yeri.
medeniyet: sosyal mesele-
lerde, ilim, fen ve sanatta da-
ha tekâmül etmiş gelişmiş
cemiyet.
medrese: İslâm tarihi boyunca
üniversite seviyesinde eği-
tim yapılan müessesesi.
muhabbet: sevgi, sevmek.
nam: isim, ün, şan.
sıdk: doğruluk.
samil: kaplayan, içine alan,
ihtivâ eden, çevreleyen.

tab: basma, baskı.
tahsin: beğenme ve alkışla-
ma, güzelleştirme, iyi ve gü-
zel bulma.
takdir: kıymet vermek; dege-
rini, lüzumunu anlamak; ilm-i
ilâhî ile bir nizam verilmesi.
terakki: yükselme, ilerleme.
tevkif: hapsedmek, durdur-
mak.
ulema: âlimler, bilginler.
yeis: ümitsizlik.
zemin: yer; yüzey, satıh.

4. Ehl-i imanı birbirine bağlayan nuranî rabitaları bilmemek.

5. Çeşit çeşit sari hastalıklar gibi intişar eden istibdat.

6. Menfaat-ı şahsiyesine himmeti hasretmek.

Bu altı dehşetli hastalığın ilâcını da, bir tıp fakültesi hükmünde hayat-ı içtimaiyemize, eczahane-i Kur'âniyeden ders aldığım "altı kelime" ile beyan ediyorum. Mualecenin esasları onları biliyorum.

BİRİNCİ KELİME:

"El emel," yani, Rahmet-i İlähiyeden kuvvetli ümit beslemek. Evet, ben kendi hesabıma aldığım derse binaen, ey İslâm cemaati, müjde veriyorum ki: Şimdiki âlem-i İslâmın saadet-i dünyeviyesi, bahusus Osmanlıların saadeti ve bilhassa İslâmın terakkisi onların intibahıyla olan Arabın saadetinin fecr-i sadıkının emareleri inkişafa başlıyor. Ve saadet güneşinin de çıkması yakınlaşmış. Ye'sin yağmına olarak ben dünyaya işittirecek ^(HAŞİYE) derecede kanaat-ı kat'iyemle derim:

İstikbal yalnız ve yalnız İslâmiyetin olacak. Ve hâkim, hakaik-ı Kur'âniye ve imaniye olacak.

HAŞİYE: Eski Said, hiss-i kablelvuku ile 1371'de, başta Arap devletleri, âlem-i İslâmın ecnebi esaretinden ve istibdadından kurtulup İslâmî devletler teşkil edebileceklerini kırk beş sene evvel haber vermiş. İki Harb-i Umumî ve otuz-kırk sene devam eden istibdad-ı mutlakı düşünmemiş, bin üç yüz yirmi yedide olacak gibi müjde vermiş, tehirinin sebebini nazara almamış.

âlem-i islâm: İslâm âlemi.
bahusus: bilhassa, en çok, özellikle, bu hususla beraber, bununla beraber.
beyan: açıklama; izah; anlatma.
cemaat: topluluk.
dehşet: bir tehlike veya korkunç birşey karşısında duyulan ürküntü; olağanüstü şeyler karşısındaki şaşkınlık.
eczahane-i Kur'âniye: insanın bütün manevî sıkıntı ve yaralarını iyileştiren çözümler

sunan Kur'ân eczahanesi.
ehl-i iman: hakkı kabul ve tasdik etmiş olanlar, dinin bütün hakikatlerini kabul edenler, iman sahipleri.
emare: delil; işaret, belirti, iz.
emel: ümit, şiddetli istek, gaye.
fecr-i sadık: gerçek aydınlık, sabaha karşı doğu ufkunda yayılmaya başlayan beyaz aydınlık.
hakaik-ı Kur'âniye: Kur'ân hakikatleri.

hâkim; egemen, hükmeden, hâkimiyet sahibi; galip; haklı ve haksız ayırıp hak ve adalet üzere hükmeden, başkasını müdahale ettirmeden idare eden anlamında Allah'ın ismi.
hasr: çekme, mâl etme, mahsus kılma.
haşiye: dipnot.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat.
himmet: ciddi gayret, kalb ile gösterilen samimi gayret.

iman: inanma, itikat; Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) tebliğ ettiği inanılması gerekli esasları tasdik etmekten doğan bir nurdur.
inkışaf: gelişme, açılma, meydana çıkma; terakki etme.
intibah: uyanıklık, hassasiyet.
intişar: yayılma, dağılma; üreme.
istikbal: gelecek zaman.
kanaat-ı kat'iyeye: kesin kanaat.
menfaat-ı şahsiye: şahsi menfaat.
mualece: bir işin üzerinde durarak teşebbüs etme, bir işe girişme.
nuranî: nurlu, ışıklı.
rabita: bağ, bağlayan, rabteden, bitiştiiren.
rağm: aksine olma, ters, zıt; inat.
rahmet-i İlähiye: Allah'ın rahmeti.
saadet: mutluluk.
saadet-i dünyevi: dünya saadeti.
terakki: yükselme, ilerleme.
yeis: ümitsizlik.

Bu davama çok bürhanlardan ders almışım. Şimdi o bürhanlardan mukaddematlı bir buçuk bürhanı zikre-
ceğim. O bürhanın mukaddematına başlıyoruz:

İslâmiyet hakaikî hem manen, hem maddeten terakki
etmeyeabil ve mükemmel bir istidadı var.

Birinci cihet olan manen terakki ise: Biliniz! Ha-
kikî vukuatı kaydeden tarih, hakikate en doğru şahittir.
(İşte tarih bize gösteriyor.) Hatta, Rusu mağlûp eden Ja-
pon başkumandanının İslâmiyetin hakkaniyetine şaha-
deti de şudur ki: “Hakikat-ı İslâmiyenin kuvveti nispetin-
de ve Müslümanlar o kuvvete göre hareket etmeleri de-
recesinde ehl-i İslâm temeddün edip terakki ettiğini tarih
gösteriyor. Ve ehl-i İslâmın hakikat-i İslâmiyede zaafiyeti
derecesinde tevahhuş ettiklerini, vahşete ve tedenniye
düşüklerini ve hercümerç içinde belâlara, mağlûbiyetle-
re düşüklerini tarih gösteriyor.” Sair dinler ise bilakistir.

.....

*Eğer biz ahlâk-ı İslâmiyenin ve hakaik-ı imaniyenin ke-
malâtını ef alimizle izhar etsek, sair dinlerin tâbileri elbet-
te cemaatlerle İslâmiyete girecekler; belki küre-i arzın ba-
zı kıt'aları ve devletleri de İslâmiyete dehalet edecekler.*

.....

Ey bu Cami-i Emevî'deki kardeşlerim gibi âlem-i İslâ-
mın cami-i kebirinde olan kardeşlerim! Siz de ibret alınız.
Bu kırk beş senedeki bu dehşetli hâdisattan ibret alınız.

hakikat-i İslâmiyet: İslâmiyetin doğruları, gerçekleri, esasları.
ahlâk-ı İslâmiye: İslâm ahlâkı, İslâmın öngördüğü görgü ve terbiye kuralları.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi.
bilâkis: aksine, tersine.
bürhan: birşeyi ispatlamak için kullanılan delil, ispat vâsıtası.
camî-i kebir: büyük cami.
cemaat: topluluk.
cihet: yön, taraf, vesile, sebep, bahâne.
dehalet: sığınmak, aman dilemek, medet, yardım isteyiş.
dehşet: bir tehlike veya korkunç birşey karşısında duyulan ürküntü; olağanüstü şeyler karşısındaki şaşkınlık.
ef'al: fiiller, hareketler.
ehl-i İslâm: Müslümanlar.
hâdisat: hâdiseler, olaylar.
hakaik: gerçekler, hakikatler.
hakaik-ı imaniye: iman hakikatleri.
hakikat: gerçek.
hakikat-i İslâmiye: İslâmiyet hakikatı.

Hakikî: gerçek.

hakkaniyet: haktan ve doğruluktan ayrılmama, gerçeklik, doğruluk.

hercümerç: darmadağın, alalak bullak, karmakarışık.

ibret: uyanıklığa sebep olan ders; çok çirkin ve düşündürücü; tuhaf, acayip.

istidat: kabiliyet, yetenek.

izhar: ortaya koyma, açığa çıkarma; gösterme.

kabil: mümkün, muhtemel; kabul eden.

kemalât: olgunluklar, mükemmellikler, faziletler.

kıt'a: dünyanın kara parçalarından her biri.

küre-i arz: yer küre; dünya.

mağlûp: yenilen.

manen: mânâ itibâriyle ve mânevî olarak.

mukaddemat: başlangıçlar, hazırlıklar.

nispet: oran, miktar.

sair: başkası, diğeri, birşeyden geri kalan, maadâ.

sahadet: görme, şahit olma;

tanıklık.

tâbi: kitap basan.

tedenni: alçalma, düşüş.

temeddün: medenileşme.

terakki: yükselme, ilerleme.
tevahhuş: korkma, ürkme, vahşete düşme, kaçma, çekinme.

vahşet: korku ve ürküntü, vahşilik, ıssızlık, yabaniilik.

vukuat: vak'alar, hâdiseler.

zafiyet: zayıflık, güçsüzlük.

zikr: anmak, Allah'ı zikretmek.

Tam aklınızı başınıza alınız, ey mütefekkir ve akıl sahibi ve kendini münevver telâkki edenler!

Hâsıl-ı kelâm: Biz Kur'ân Şakirtleri olan Müslümanlar, bürhana tâbi oluyoruz, akıl ve fikir ve kalbimizle hakaik-ı imaniyeye giriyoruz. Başka dinlerin bazı efratları gibi ruhbanları taklit için bürhanı bırakmıyoruz. Onun için, akıl ve ilim ve fennin hükmettiği istikbalde, elbette bürhan-ı aklîye istinat eden ve bütün hükümlerini, akla tes-pit ettiren Kur'ân hükmedecek.

Hem de İslâmiyet güneşinin inkişafına ve beşeri tenvir etmesine mümanaat eden perdeler açılmaya başlamışlar. O mümanaat edenler çekilmeye başlıyorlar. Kırk beş sene evvel o fecrin emareleri göründü. Yetmiş bir de fecr-i sadık başladı veya başlayacak. Eğer bu fecr-i kâzip de olsa, otuz-kırk sene sonra fecr-i sadık çıkacak.

Evet, hakikat-i İslâmiyetin mazi kıt'asını tamamen istilâsına sekiz dehşetli mâniler mümanaat ettiler.

Birinci, İkinci, Üçüncü Mâniler: Ecnebîlerin cehli ve o zamanda vahşetleri ve dinlerine taassuplarıdır. Bu üç mâni, marifet ve medeniyetin mehasini ile kırıldı, dağılmaya başlıyor.

Dördüncü, Beşinci Mâniler: Papazların ruhanî reislerin riyasetleri ve tahakkümleri, ve ecnebîlerin körü körüne onları taklit etmeleridir. Bu iki mâni dahi fikr-i hürriyet ve meyl-i taharri-i hakikat nev-i beşerde başlamasıyla zeval bulmaya başlıyor.

beşer: insan.

bürhan: birşeyi ispatlamak için kullanılan delil, ispat vâsıtası.

bürhan-ı akli: akla dayanan delil.

cehl: cehalet, bilgisizlik.

dehşet: bir tehlike veya korkunç birşey karşısında duyulan ürküntü; olağanüstü şeyler karşısındaki şaşkınlık.

ecnebi: yabancı; garip, alışılmamış; başka milletten olan.

efrat: fertler, kişiler.

emare: delil; işaret, belirti, iz.

fecir: güneş doğmadan önce güneşin doğduğu yerde meydana gelen aydınlık.

fecr-i kâzip: yalancı aydınlık; sabaha karşı doğu ufunda bir müddet görülen ve daha sonra da kaybolan aydınlık.

fecr-i sadık: gerçek aydınlık, sabaha karşı doğu ufunda yayılmaya başlayan beyaz aydınlık.

fenn: ilim, san'at; mârifet, hüner.

fikr-i hürriyet: hürriyet fikri.

hakaik-ı islâmiyet: İslâm dininin hakikâleri, gerçekleri, doğruları.

hakaik-ı imaniye: îman hakikatleri.

hâsıl-ı kelâm: sözün kısıası.

hüküm: karar, emir, kuvvet, hâkimlik, âmirlik; irâde, kumanda, nüfuz.

inkışaf: gelişme, açılma, meydana çıkma; terakkî etme.

istikbal: gelecek zaman.

istilâ: kaplama, yayılma, ele geçirme.

istinat: dayanma, güvenme.

kıt'a: dünyanın kara parçalarından her biri.

mâni: engel.

mâniya: engel.

marifet: bilgi, bilme, tanıma, hüner, anlatma, övme.

mazi: geçmiş zaman; geçen, geçmiş olan.

medeniyet: sosyal meselelerde, ilim, fen ve sanatta daha tekâmül etmiş gelişmiş cemiyet.

mehasin: güzellikler, iyilikler, iyi ahlâklar, insana verilen hüsün ve cemâl.

meyl-i taharri-i hakikat: gerçeği araştırma meyli.

mümanaat: engel olmak.

münevver: nurlu, aydın.

mütefekkir: insanlığın ve Müslümanların problemlerini ve çârelerini çok düşünen, âlim kişi.

nev-i beşer: insan nev'i, insanlık, bütün insanlar.

papaz: kilisenin ruhanî reisi.

reis: başkan.

riyaset: başkanlık.

ruhanî: cisim olmayıp gözle görülmeyen çin ve melâike gibi bir mahlûk; ruhâ âit; ruhtan meydana gelmiş melek.

ruhban: Hristiyan din adamı.

şakirt: talebe, yardımcı.

taassup: şiddetli ve aşırı bağlılık.

tâbi: kitap basan.

tahakküm: zorbalık etme; zorla hükmetme, mânevî baskı.

taklit: benzetmeye ve benzemeye çalışmak, benzerini yapmak, birine benzemeye çalışmak.

telâkki: anlama, anlayış, kabul etme.

tenvir: nurlandırma, aydınlatma.

tespit: belirleme, saptama.

vahşet: korku ve ürküntü, vahşilik, ıssızlık, yabanilik.

zeval: sona erme, yok olma.

Altıncı, Yedinci Mânîler: Bizdeki istibdat ve şeriatın muhalefetinden gelen sû-i ahlâkımız mümanaat ediyordular. Bir şahıstaki münferit istibdat kuvveti şimdi zeval bulması, cemaat ve komitenin dehşetli istibdatlarının otuz-kırk sene sonra zeval bulmasına işaret etmekle, ve hamiyet-i İslâmiyenin şiddetli feveranı ile ve sû-i ahlâkın çirkin neticeleri görülmesiyle bu iki mâni de zeval buluyor ve bulmaya başlamış. İnşallah tam zeval bulacak.

Şekizinci Mânî: Fünun-i cedidenin bazı müspet mesaili, hakaik-ı İslâmiyenin zahirî manalarına muhalif ve muarız tevehhüm edilmesiyle, zaman-ı mazideki istilâsına bir derece set çekmiş. Meselâ: Küre-i arzda emr-i İllâhî ile nezarete memur “Sevr” ve “Hut” namlarında iki ruhanî melâikeyi, dehşetli cismanî bir öküz, bir balık tevehhüm edip, ehl-i fen ve felsefe, hakikati bilmediklerinden İslâmiyete muarız çıkmışlar.

Bu misal gibi yüz misal var ki, hakikati bilindikten sonra, en muannit feylesof da teslim olmaya mecbur oluyor. Hatta Risale-i Nur, “Mu’cizat-ı Kur’âniye”de, fennin iliştiği bütün ayetlerin her birisinin altında Kur’ân’ın bir lem’a-i i’cazını gösterip, ehl-i fennin medar-ı tenkit zannettikleri Kur’ân-ı Kerim’in cümle ve kelimelerinde fennin eli yetişmediği yüksek hakikatleri izhar edip, en muannit feylesofu da teslim mecbur ediyor. Meydandadır, isteyen bakabilir ve baksın; bu mâni, kırk beş sene evvel söylenen o sözden sonra nasıl kırıldığını görsün.

ayet: Kur’ân’ın her bir cümlesi; işaret, delil; Allah’ın varlık ve birliğine işaret eden delill.

cemaat: topluluk.

cismanî: bedene mensub, vücutla ilgili; mânevî ve ruhaninin zıddı.

dehşet: bir tehlike veya korkunç birşey karşısında duyulan ürküntü; olağanüstü şeyler karşısındaki şaşkınlık.

ehl-i fen: fen ilimleri ile uğraşanlar.

emr-i ilâhî: Allah’ın emri.

felsefe: madde ve hayatı başlangıç ve gaye bakımında inceleyen ilim. Felsefe dine dayandığında hakikati bulmuş, sırt çevirdiğinde de çelişkiler içerisinde kalmıştır.

fen: ilim, san’at; mârifet, hüner.

feveran: çıkma, fıskırma.

feylesof: filozof, felsefe bilgini; felsefe ile uğraşan; dinsiz.

fünun-i cedide: yeni fenler.

hakaik-ı islâmiye: İslâmın hakikatleri.

hakikat: gerçek.

hamiyet-i İslâmiye: İslâmî koruma, Müslümanlara sahip çıkma gayreti.

hut: balık.

istibdat: kânuna ve nizâma tâbî olmayan, keyfî, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.

istilâ: kaplama, yayılma, ele geçirme.

izhar: ortaya koyma, açığa çıkarma; gösterme.

komite: kötü bir maksat için toplanmış gizli cemiyet.

küre-i arz: yerküre; dünya.

lem’a-i i’caz: mu’cizelik parıltısı.

mâni: engel.

medar-ı tenkit: tenkide sebep olan, tenkid sebebi.

melâike: melekler.

mesail: meseleler.

muannit: inatçı, bir noktada inat edip duran; küfründe ısrar eden.

muarız: karşı, zıd, ters.

Mu’cizat-ı Kur’âniye: Kur’ân’ın mu’cizeliğini ve mu’cizelerini anlatan Yirmi Besinci Söz isimli risale.

muhalefet: karşı gelme.

muhalif: uymayan, zıt olan, karşı duran.

mümanaat: engel olmak.

münferit: tek, yalnız, tek ba-

şına.

müspet: doğru, olumlu.

nam: isim, ün, şan.

netice: sonuç.

nezaret: bakmak, seyir bakışı; nâzırlık etmek, reislik, bakanlık.

ruhanî: cisim olmayıp gözle görülmeyen cin ve melâike gibi bir mahlûk; ruhâ âit; ruhtan meydana gelmiş melek.

set: engel, duvar.

Sevr: öküz.

sû-i ahlâk: kötü ahlâk.

seriat: doğru yol, hak din yolu; İslâm dini, İslâm’ın bütün hükümleri.

tevehhüm: zannetme, evhamlanma, yok olanı var zannetmekle ümitsizliğe ve korkuya düşme.

zahiri: görünüşte, dıştan, maddî yüze ait.

zaman-ı mazi: geçmiş zaman.

zan: şüphe, zannetmek, sanmak, sezme.

zeval: sona erme, yok olma.

Evet, bazı muhakkikîn-i İslâmiyenin bu yolda telifatları var. Bu Sekizinci dehşetli mânianın zirüzeber olacağına dair emareler görünüyor.

Evet, şimdi olmasa da otuz-kırk sene sonra, fen ve hakikî marifet ve medeniyetin mehasini bu üç kuvveti tam teçhiz edip, cihazatını verip, o sekiz mânileri mağlûp edip dağıtmak için taharri-i hakikat meyelânını ve insafı ve muhabbet-i insanıyeti, o sekiz düşman taifesinin sekiz cephesine göndermiş. Şimdi onları kaçırmaya başlamış. İnşallah yarım asır sonra onları darmadağın edecek.

Evet meşhurdur ki: “En kat’î fazilet odur ki, düşmanları dahi o faziletin tasdikine şahadet etsin.”

Bediüzzaman, misal olarak İslâmiyetin hakkaniyeti hakkında takdîrîkâr ifadelerde bulunan Prens Bismarck ile Mister Carlyle’in sözlerini naklettikten sonra diyor:

İşte Amerika ve Avrupa’nın zekâ tarlaları Mister Carlyle ve Bismarck gibi böyle dâhî muhakkikleri mahsulât vermesine istinaden, ben de bütün kanaatimle derim ki:

Avrupa ve Amerika İslâmiyetle hamiledir; günün birinde bir İslâmî devlet doğuracak. Nasıl ki Osmanlılar Avrupa ile hamile olup, bir Avrupa devleti doğurdu.

Ey Cami-i Emevî’deki kardeşlerim ve yarım asır sonraki âlem-i İslâm camiindeki ihvanlarım! Acaba baştan buraya kadar olan mukaddemeler netice vermiyor mu ki,

âlem-i islâm: İslâm âlemi.
asir: yüzyıl.
cihazat: cihazlar, maddî-mânevî âletler, lüzumlu edevât.
dâhî: eşine ender raslanır hârikulade zekî, fetânet ve hikmet sahibi.
emare: delil; işaret, belirti, iz.
fazilet: mezîyet, iyilik, ilim ve iman, irfan yönünden yüksek derece; erdem; dinî ve ahlâkî görevlere uyma derecesi.
fen: ilim, san’at; mârifet, hüner.

hakikî: gerçek.
hakkaniyet: haktan ve doğruluktan ayrılmama, gerçeklik, doğruluk.
ifade: söz, anlatım.
ihvan: kardeşler.
insaf: merhamet ve adâlet dairesinde hareket, hakikati kabul ve itiraf.
istinaden: dayanarak.
kanaat: aç gözlü olmayıp hırs göstermemek, kısmetine râzi olmak; inanç.
kat’î: kesin.

mahsulât: meyveler, ürünler, neticeler.
mania: engel.
marifet: bilgi, bilme, tanıma, hüner, anlatma, övme.
medeniyet: sosyal meselelerde, ilim, fen ve sanatta daha tekâmül etmiş gelişmiş cemiyet.
mehasin: güzellikler, iyilikler, iyi ahlâklar, insana verilen hüsn ve cemâl.
meyelân: bir tarafa eğilmiş, ziyâde meyil gösterme, yö-

nelme.

muhabbet-i insanıyet: insanlık sevgisi.

muhakkikîn-i islâmiye: Müslüman muhakkikler.

muhakkik: hakikati araştırıp bulan, bir meselenin içyüzünü inceleyerek vâkıf olan, hakikatlarla hakkıyla vâkıf olan ve ehl-i tahkik olan büyük İslâm âlimleri.

mukaddeme: giriş, ilk söz, başlangıç, önde gelen.

nakl: nakleden, taşıyan.

şahadet: şahit olma, görme, tanıklık; tasdik etmek.

taharri-i hakikat: hakikatin araştırılması.

takdîrîkâr: takdir eden.

tasdik: onaylama, doğrulama.

te’lifât: te’lifler, kaleme alınan eserler, yazılanlar.

teçhiz: donatma.

zirüzeber: darmadağın, parça parça.

istikbalin kıt'alarında hakikî ve manevî hâkim olacak ve beşeri dünyevî ve uhrevî saadete sevk edecek yalnız İslâmiyettir ve İslâmiyete inkılâp etmiş ve hurafattan, tahri-fattan sıyrılacak İsevîlerin hakikî dinidir ki, Kur'ân'a tâbi olur, ittifak ederler.

İkinci Cihet: Yani, maddeten İslâmiyetin terakki-sinin kuvvetli sebepleri gösteriyor ki; İslâmiyet, madde-ten dahi istikbale hükmedecek. Birinci Cihet, maneviyat cihetinde terakkiyatı ispat ettiği gibi; bu İkinci Cihet da-hi maddî terakkiyatını ve istikbaldeki hâkimiyetini kuv-vetli gösteriyor. Çünkü, âlem-i İslâmın şahs-ı manevîsi-nin kalbinde gayet kuvvetli, kırılmaz "Beş Kuvvet" içtima ve imtizaç edip yerleşmiş.

Birincisi: Bütün kemalâtın ustası ve üç yüz yetmiş milyon nefisleri bir tek nefis hükmüne getirebilen ve ha-kikî bir medeniyetle ve müspet ve doğru fenlerle teçhiz edilmiş olan ve hiçbir kuvvet onu kıramayacak bir mahi-yette bulunan hakikat-i İslâmiyettir.

İkinci Kuvvet: Medeniyetin ve sanatın hakikî ustası ve vesilelerin ve mebadilerin tekemmülüyle cihaz-lanmış olan şedit bir ihtiyaç ve belimizi kıran tam bir fakr öyle bir kuvvettir ki, susmaz ve kırılmaz.

Üçüncü Kuvvet: Yüksek şeylere müsabaka suretinde beşere yüksek maksatları ders veren, o yolda çalıştıran ve istibdadatı parça parça eden ve ulvî hisleri

âlem-i islâm: İslâm âlemi.

beşer: insan.

cihaz: aza, organ.

cihet: yön, taraf; vesile, sebep, bahâne.

dünyevî: dünyaya âit, dünya ile ilgili.

fakr: fakirlik, ihtiyaç, yoksulluk, azlık, muhtaçlık.

fen: ilim, san'at; mârifet, hüner.

hakikat-i islâmiyet: İslâmiyetin hakikati.

hakikî: gerçek.

hâkim: egemen, hükmeden, hâ-kimiyet sahibi; galip; haklı ve haksızı ayırıp hak ve adalet üzere hükmeden, başkasını müdahale ettirmeden idare eden anlamın-da Allah'ın ismi.

hâkimiyet: üstünlük.

his: duygu.

hurafat: aslı esâsi olmayan bâtıl rivâyetler, batıl inanışlar.

imtizaç: kaynaşmak, uygun ve mutabık olmak, mezc olmak, uyuşmak, iyi geçinmek.

inkılâp: bir halden diğer bir hâle geçme, değişme, köklü değişim.

isevî: Hz. İsâ'nın dininden olanlar; Hristiyan.

istibdadat: istibdadlar, baskılar, zulümler.

istikbal: gelecek zaman.

ittifak: birleşme.

kemalât: olgunluklar, mükem-mellikler, faziletler.

kıt'a: dünyanın kara parçalarından her biri.

maddeten: maddi olarak.

maddi: madde ile alakalı.

mahiyet: birşeyin aslı, içyüzü, esâsi.

maksat: ana fikir; kastedilmiş, is-tenilen şey.

maneviyat: mânâ âlemine âit olanlar, dinden, imandan ve mu-kaddesattan gelen kuvvet.

mebadî: tohum, başlangıç ve çe-kirdekler.

medeniyet: sosyal meselelerde, ilim, fen ve sanatta daha tekâmül

etmiş gelişmiş cemiyet.

müsabaka: yarışma.

müspet: olumlu, uygun, ya-pılması memnuniyet veren, pozitif.

nefis: menfaatli her şeyi elde etmek isteyen şehvet, zararlı gördüğü herşeyi uzaklaştır-mak isteyen gadap duygularının kaynağı; yaratılışla verilmiş olan arzu ve istekler, me-yiller, beden hissi istekleri; can, kişi, öz varlık; bir şeyin zâtı olan, kendisi.

saadet: mutluluk.

sevk: önüne katıp sürme.

suret: resim, şekil, görünüş; tarz, üslup, cihet.

şahs-ı manevî: bir şahıs ol-mayıp, kendisine bir şahıs gi-bi muâmele edilen şirket, ce-maat, cemiyet gibi ortaklıklar; belli bir kişi olmayıp bir ce-matten meydana gelen mâ-nevî şahıs.

şedit: şiddetli.

tâbi: kitap basan.

tahrifat: birşeyin aslını boz-

malar, değiştirmeler.

teçhiz: donatma.

tekemmül: olgunlaşma, ke-mâle doğru gitme.

terakki: yükselme, ilerleme.

terakkiyat: yükselişler, ilerle-meler.

uhrevî: âhirete dâir, öteki dünyaya âit.

ulvî: yüce, yüksek.

ustad: ilim veya sanatta üs-tün olan kimse, usta, sanat-kar, muallim.

vesile: sebep, aracı.

heyecana getiren ve gıpta ve haset ve kıskançlık ve rekabetle ve tam uyanmakla ve müsabaka şevkiyle ve tecceddüt meyliyle ve temeddün meyelânıyla teşhiz edilen üçüncü kuvvet, yalnız hürriyet-i şer'iyedir. Yani, *insaniyete lâyık en yüksek kemalâta olan meyl ve arzu ile cihazlanmış olmak.*

Dördüncü Kuvvet: Şefkatle cihazlanmış şehamet-i imaniyedir. Yani, tezellül etmemek, haksızlara zalimlere zillet göstermemek, mazlumları da zelil etmemek. Yani, hürriyet-i şer'iyenin esasları olan, müstebitlere dalkavukluk etmemek, ve biçarelere tahakküm ve tekebbür etmemektir.

Beşinci Kuvvet: İzzet-i İslâmiyedir ki, i'lâ-i kelimetullahı ilân ediyor. Ve bu zamanda i'lâ-i kelimetullah, maddeten terakkiye mütevakıf, ve medeniyet-i hakikiyeye girmekle i'lâ-i kelimetullah edilebilir. İzzet-i İslâmiyenin iman ile kat'î verdiği emri, elbette âlem-i İslâmın şahs-ı manevîsi o kat'î emri istikbalde tam yerine getireceğine şüphe edilmez.

Evet, nasıl ki eski zamanda İslâmiyetin terakkisi düşmanın taassubunu parçalamak ve inadını kırmak ve tecavüzatını defetmek silâh ile, kılıç ile olmuş; istikbalde, silâh, kılıç yerine, hakikî medeniyet ve maddî terakki ve hak ve hakkaniyetin manevî kılıçları düşmanları mağlûp edip dağıtacak.

âlem-i islâm: İslâm âlemi.
biçare: çaresiz, zavallı.
cihaz:
dalkavuk: maddî ve şahsî menfaatleri için her türlü zilleti, soytarlığı yapan adam.
def: uzaklaştırma, itme, kovma.
emr: emir, buyruk, komut, talimat; iş; kanun; emredici olan, reis, yönetici.
gıpta: imrenme.
hakikî: gerçek.
hakkaniyet: haktan ve doğ-

ruluktan ayrılmama, gerçeklik, doğruluk.
haset: başkasının iyi hâlini istememe; çekememezlik, kıskançlık.
hürriyet-i şer'iy: dîni hürriyet.
i'lâ-i kelimetullah: Allah'ın ismini, davasını yüceltmek, yaymak.
ilân: açıklamak, ilân etmek, herkese duyurmak.
iman: inanmak, itikat; Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) tebliğ ettiği

inanılması gerekli esasları tasdik etmekten doğan bir nurdur.
inat: direnme, üsteleme, ısrar etme.
insaniyet: insanlık.
istikbal: gelecek zaman.
izzet-i İslâmiye: İslâmın izzeti.
kat'î: kesin.
kemalât: olgunluklar, mükemmellikler, faziletler.
maddeten: maddî olarak.
maddî: madde ile alakalı.

mazlum: zulme uğrayan.
medeniyet: sosyal meselelerde, ilim, fen ve sanatta daha tekâmül etmiş gelişmiş cemiyet.
medeniyet-i hakikiye: gerçek medeniyet.
meyelân: bir tarafa eğilmiş, ziyâde meyl gösterme, yönelme.
meyil: yönelme, eğilim, arzu.
müsabaka: yarışma.
müstebit: diktatör, zulüm ve baskı yapan. Başkasının hukukunu elinden alan.
mütevakkıf: birşeye bağlı olan, onunla iş görecek olan.
rekabet: rakip olma.
shahs-ı manevî: bir şahıs olmayıp, kendisine bir şahıs gibi muâmele edilen şirket, cemaat, cemiyet gibi ortaklıklar; belli bir kişi olmayıp bir cematten meydana gelen mânevî şahıs.
şefkat: karşılıksız, sâfi sevgi besleme; başkasının kederiyle alâkalanma, acıyarak merhamet etme.
shahamet-i imaniye: imandan gelen coşkunculuk.
sevki: çok şiddetli arzu, neş'e.
taassup: şiddetli ve aşırı bağlılık.
tahakküm: zorbalık etme; zorla hükmetme, mânevî baskı.
tecavüzat: saldırılar, tecavüzler, taarruzlar.
tecceddüt: tâzelenme, yenilenme.
teçhiz: donatma.
tekebbür: kibirlenme, kendini büyük sayma.
temeddün: medenîleşme.
terakki: yükselme, ilerleme.
tezellül: alçalma, hor ve hakir olma, zillete düşme.
zalim: zulmeden, haksızlık yapan.
zelil: aşağı, alçak, zillete düşen.
zillet: aşağılık, hortluk, alçaklık.

ahmak: düşünce kusurlu.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi.

beşer: insan.

bîçare: caresiz, zavallı.

cihet: yön, taraf; vesile, sebep, bahâne.

dehşet: bir tehlike veya korkunc birşey karşısında duyulan ürküntü; olağanüstü şeyler karşısındaki şaşkınlık.

delil: bilinmeyen keşfetmek veya bilinenin doğruluğunu göstermek için vasıta olarak kullanılan husus.

ecnebi: yabancı; grip, alışılmamış; başka milletten olan.

edip: edebiyatçı, yazar.

ehl-i iman: hakkı kabul ve tasdik etmiş olanlar, dinin bütün hakikatlerini kabul edenler, iman sahipleri.

ehl-i İslâm: Müslümanlar.

esbap: sebepler.

fazilet: meziyet, iyilik, ilim ve iman, irfan yönünden yüksek derece; erdem; dinî ve ahlâkî görevlere uyma derecesi.

galebe: üstün gelmek, yenmek, bozmak, çokluk.

günahkâr: günah işleyen.

harap: yıkılmış, eskimış.

Harb-i Umumî: Dünya Savaşı (I, II.).

hasenat: hayırlar, iyilik ve güzellikler.

heva: istek, heves, nefsin arzusu.

heves: gelip geçici istek.

hüda: doğru yol, istikâmet.

ihtilâl: ayaklanma, devlete isyan, bozukluk, karışıklık.

istikbal: gelecek zaman.

komite: kötü bir maksat için toplanmış gizli cemiyet.

kuvve-i maneviye: mânevî kuvvet, moral, mânevîyattan gelen dayanma gücü.

medar: sebep, vâsita, vesile.

medeniyet: sosyal meselelerde, ilim, fen ve sanatta daha tekâmül etmiş gelişmiş cemiyet.

mehasin: güzellikler, iyilikler, iyi ahlâklar, insana verilen hüsn ve cemâl.

menfaat: fayda.

meyl: yönelme, eğilim, arzu.

meylü'l-istikmal: olgunluğa ermeyi isteme arzusu.

me'yus: ümitsiz, kederli.

murat: istenen, talep edilen, dilek.

Biliniz ki, bizim muradımız, medeniyetin mehasini ve beşere menfaati bulunan iyilikleridir. Yoksa, medeniyetin günahları, seyyiatları değil ki; ahmaklar o seyyiatları, o sefahatleri mehasin zannedip, taklit edip, malımızı harap ettiler. Ve dini rüşvet verip, dünyayı da kazanamadılar. Medeniyetin günahları iyiliklerine galebe edip, seyyiatı hasenatına racih gelmekle, beşer iki Harb-i Umumî ile iki dehşetli tokat yiyip, o günahkâr medeniyeti zirüzeber edip, öyle bir kustu ki, yeryüzünü kanla bulaştırdı. İnşallah istikbaldeki İslâmiyetin kuvvetiyle, medeniyetin mehasini galebe edecek, zemin yüzünü pisliklerden temizleyecek, sulh-i umumîyi de temin edecek.

Evet, Avrupa'nın medeniyeti fazilet ve hüda üstüne tesis edilmediğinden, belki heves ve heva, rekabet ve tahakküm üzerine bina edildiğinden; şimdiye kadar medeniyetin seyyiatı hasenatına galebe edip ihtilâlcilerle kurtlaşmış bir ağaç hükmüne girdiği cihetle; Asya medeniyetinin galebesine kuvvetli bir medar, bir delil hükmündedir. Ve az vakitte galebe edecektir.

Acaba istikbale karşı, ehl-i iman ve İslâm için, böyle maddî ve manevî terakkiyata vesile ve kuvvetli, sarsılmaz esbap varken ve demiryolu gibi istikbal saadetine yol açtığı hâlde, nasıl me'yus olup ye'se düşüyorsunuz ve âlem-i İslâmın kuvve-i maneviyesini kırıyorsunuz? Ve ye'is ve ümitsizlikle zannediyorsunuz ki, "Dünya herkese ve ecnebilere terakki dünyasıdır; fakat, yalnız bîçare ehl-i İslâm için tedenni dünyası oldu" diye pek yanlış bir hataya düşüyorsunuz. Madem meylü'l-istikmal (tekemmül meyli)

racih: üstün olan, kıymet ve fazilet ve itibarı fazla olan, tercih edilen.

rekabet: rakip olma.

rûst: bülüğe erme, olgunluk hali, iyi kötü, fayda zarar ayırımını yapabilme durumu; doğruya bağlanma, hak yolunda salâbet.

saadet: mutluluk.

sefahet: zevk, eğlence ve yasak şeylere düşkünlük.

seyyiat: kötülükler, günahlar, suçlar.

sulh-i umumî: genel barış.

tahakküm: zorbalık etme; zorla hükmetme, mânevî baskı.

taklit: benzetmeye ve benzemeye çalışmak, benzerini yapmak, birine benzemeye çalışmak.

tedenni: aşağı düşme, daha kötü bir dereceye düşme, alçalma.

tekâmül: ilerleme, olgunlaşma.

temin: sağlama, karışılma.

terakki: yükselme, ilerleme.

terakkiyat: yükselişler, ilerlemeler.

tesis: kurmak, meydana getirmek, temelleştirmek, esaslar koymak.

vesile: sebep, vasıta, fırsat, bahane.

yeis: ümitsizlik.

zan: şüphe, zannetmek, sanmak, sezme.

zemin: yer, yüzey, satıh.

zirüzeber: alt üst, karma karışık, darmadağınık.

kâinatta fitrat-ı beşeriyede fitraten derç edilmiş; elbette beşerin zulüm ve hatasıyla başına çabuk bir kıyamet kopmazsa istikbalde, hak ve hakikat, âlem-i İslâmda nev-i beşerin eski hatiatına kefarete olacak bir saadet-i dünyeviyeyi de gösterecek, inşaallah.

Evet, bakınız, zaman hatt-ı müstakim üzerine hareket etmiyor ki, mebde ve müntehası birbirinden uzaklaşsın. Belki küre-i arzın hareketi gibi bir daire içinde dönüyor. Bazen terakki içinde yaz ve bahar mevsimi gösterir, bazen tedenni içinde kış ve fırtına mevsimi gösterir. Her kıştan sonra bir bahar, her geceden sonra bir sabah olduğu gibi, nev-i beşerin dahi bir sabahı, bir baharı olacak inşaallah. Hakikat-i İslâmiyenin güneşiyle, sulh-i umumî dairesinde hakikî medeniyeti görmeyi rahmet-i İlahiyeden bekleyebilirsiniz.

İKİNCİ KELİME:

Müddet-i hayatımda tecrübelerimle fikrimde tevellüt eden şudur:

Yeis en dehşetli bir hastalıktır ki, âlem-i İslâmın kalbine girmiş. İşte o yeistir ki, bizi öldürmüş gibi, garpta bir-iki milyonluk küçük bir devlet, şarkta yirmi milyon Müslümanları kendine hizmetkâr ve vatanlarını müstemleke hükümüne getirmiş. Hem o yeistir ki, yüksek ahlâkımızı öldürmüş, menfaat-i umumiye-yi bırakıp menfaat-i şahsiyeye nazarımızı hasrettirmiş. Hem o yeistir ki, kuvve-i maneviyemizi kırmış. Az bir kuvvetle, imandan gelen kuvve-i maneviye ile şarktan garba kadar istilâ ettiği

ahlâk: görgü, huy, terbiye.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi.
beşer: insan.
dehşet: bir tehlike veya korkunç birşey karşısında duyulan ürküntü; olağanüstü şeyler karşısındaki şaşkınlık.
derç: içine alma, katma, koyma, yerleştirme.
fitraten: yaratılış olarak, yaratılış bakımından.
fitrat-ı beşeriye: insan yaratılışı; insan tabiatı.
garp: batı.

hak: doğru, gerçek; adalet; pay; geçmiş ve harcanmış emek; herşeyi hakkıyla yaratın, varlığı hak olan ve her hakkın sahibi olan anlamında Allah'ın ismi.
hakikat: gerçek.
hakikat-i İslâmiye: İslâmiyet hakikati.
hakiki: gerçek.
hasr: çekme, mâl etme, mahsus kılma.
hatiat: hatâlar; günahlar; kötülükler; yanlışlar.

hatt-ı müstakim: doğru çizgi, doğru yol.
hizmetkâr: hizmetçi.
iman: inanma, itikat; Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) tebliğ ettiği inanılması gerekli esasları tasdik etmekten doğan bir nurdur.
istikbal: gelecek zaman.
istilâ: kaplama, yayılma, ele geçirme.
kâinat: Allah'ın dışında var olan herşey, bütün varlıklar, dünya.

kefarete: işlenen bir günahın karşılıkla giderilmesi.
kıyamet: bütün kâinatın Allah tarafından tayin edilen bir vakitte yıkılıp mahvolması.
kuvve-i maneviye: mânevi kuvvet, moral, mâneviyâtın gelen dayanma gücü.
küre-i arz: yer küre; dünya.
mebde: başlama, başlangıç, kaynak, kök, esas.
medeniyet: sosyal meselelerde, ilim, fen ve sanatta daha tekâmül etmiş gelişmiş cemiyet.
menfaat-i şahsiye: şahsî menfaat.
menfaat-i umumiye: genel menfaat.
müddet-i hayat: hayat müddeti; ömür.
münteha: son, en son derece, en son yer, nihâyet.
müstemleke: sömürge.
nazar: bakma, bakış, göz atma; düşünme.
nev-i beşer: insan nev'i, insanlık, bütün insanlar.
rahmet-i İlahiye: Allah'ın rahmeti.
saadet-i dünyeviyeye: dünya mutluluğu.
sulh-i umumî: genel barış.
şark: doğu.
tedenni: aşağı düşme, daha kötü bir dereceye düşme, alçalma.
terakki: yükselme, ilerleme.
tevellüt: doğma, doğum, doğmuşluk.
yeis: ümitsizlik.
zulüm: haksızlık, eziyet.

hâlde, o kuvve-i maneviye-i harika me'yusiyetle kırıldığı için, zalim ecnebler dört yüz seneden beri üç yüz milyon Müslümanı kendilerine esir etmiş. Hatta bu yeisle, başkasının lâkaytlığını ve füturunu kendi tembelliğine özür zanneder, “Neme lâzım,” der, “herkes benim gibi berbattır” diye şehamet-i imaniyeyi terk edip hizmet-i İslâmiyeyi yapmıyor.

Madem bu derece bu hastalık bize bu zulmü etmiş, bizi öldürüyor; biz de o katilimizden kisasımızı alıp öldüreceğiz. ¹ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ kılınca ile o ye'sin başını parçalayacağız. ² مَا لَا يَدْرِكُ كَلْمَهُ لَا يَتْرِكُ كَلْمَهُ hadisinin hakika-tıyla belini kıracağız inşaallah.

Yeis, ümmetlerin, milletlerin “seretan” denilen en dehşetli bir hastalığıdır. Ve kemalâta mâni ve

³ أَنَا عِنْدَ حُسْنِ ظَنِّ عَبْدِي بِي hakikatine muhaliftir; korkak, aşağı, âcizlerin şe'nidir, bahaneleridir. Şehamet-i İslâmiyenin şe'ni değildir. Hususan Arap gibi nev-i beşerde medar-ı iftihar yüksek seciyelerle mümtaz bir kavmin şe'ni olamaz. Âlem-i İslâm milletleri Arabın metanetinden ders almışlar. İnşaallah, yine Araplar ye'si bırakıp, İslâmiyetin kahraman ordusu olan Türklerle hakikî bir tesanüt ittifak ile el ele verip Kur'ân'ın bayrağını dünyanın her tarafında ilân edeceklerdir.

âciz: güçsüz, gücü yetmez olan; beceriksiz, eli ermez; kabiliyetsiz.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi.

dehşet: bir tehlike veya korkunç birşey karşısında duyulan ürküntü; olağanüstü şeyler karşısındaki şaşkınlık.

ecnebi: yabancı; garip, alışılmamış; başka milletten olan.

esir: bütün kâinatta bulunan ve her tarafı kaplamış olan lâtif madde, elektrik, ısı ve sıcaklığın yayılmasına vasıtalık eden madde.

fütur: yeis, ümitsizlik, usanç; zaaf; keder, gam; gevşeklik.

hadis: Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed'in (a.s.m.) genel kural değerindeki söz ve davranışları; bu söz ve davranışları inceleyen bilim.

hakikat: gerçek.

hakiki: gerçek.

hizmet-i İslâmiye: İslâmla ilgili hizmet.

ittifak: birleşme.

kavim: millet, aralarında dil, âdet, örf, kültür birliği olan insan topluluğu.

kemalât: olgunluklar, mükemmellikler, faziletler.

kısas: bir suç işleyenin aynı şekilde cezalandırılması.

kuvve-i maneviye-i harika: olağanüstü moral gücü.

lakayt: karışmayan, kıymet ve ehemmiyet vermeyen, ilgisiz.

mâni: engel.

medar-ı iftihar: iftihar sebebi.

metanet: kararlılık, dayanıklılık, sağlamlık.

me'yusiyet: ümitsizlik.

1. Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin! (Zümer Suresi: 53.)

2. Tamamı elde edilemeyen şeyin, hepsi terk edilmez. (Kesfü'l-Hafâ, 2:196, hadis no: 2258.)

3. Ben kulumun güzel zannı yanındayım. (Buha'rî, Tevhid: 15; Tirmizî, Tevbe: 1.)

muhalif: uymayan, zıt olan, karşı duran.

mümtaz: seçkin, üstün.

nev-i beşer: insan nev'i, insanlık, bütün insanlar.

seciye: huy, karakter, güzel ahlâk.

seretan: kangren.

şahamet-i imaniye: imandan gelen coşkunluk.

şahamet-i İslâmiye: akıl ve zeka ile birlikte olan İslâmî yiğitlik.

şe'n: iş, gerek, tavır, hal, birşeyin hususiyetinin fiilî görünümü, neticesi ve eseri.

tesanüt: dayanışma, birbirini destekleme.

ümmet: bir peygambere inanıp onun yolunda gidenlerin hepsi.

yeis: ümitsizlik.

zalim: zulmeden, haksızlık yapan.

zan: şüphe, zannetmek, sanmak, sezme.

zulm: zulüm.

ÜÇÜNCÜ KELİME:

Bütün hayatımdaki tahkikatımla ve hayat-ı içtimaiyenin çalkamasıyla, hulâsa ve zübdesi bana kat'î bildirmiş ki: Sıdk, İslâmiyetin üssülesasıdır ve ulvî seciyelerinin rabitasıdır ve hissiyat-ı ulviyesinin mizacıdır. Öyle ise, hayat-ı içtimaiyemizin esası olan sıdkı, doğruluğu içimizde ihya edip, onunla manevî hastalıklarımızı tedavi etmeliyiz.

Evet, sıdk ve doğruluk İslâmiyetin hayat-ı içtimaiyesinde ukde-i hayatiyesidir. Riyakârlık, fiilî bir nevi yalancılıktır. Dalkavukluk, tasannu, alçakça bir yalancılıktır. Nifak ve münafıklık, muzır bir yalancılıktır. Yalancılık ise, Sâni-i Zülcelâl'in kudretine iftira etmektir.

Küfür, bütün envayıyla kizbdır, yalancılıktır. İman sıdktır, doğruluktur. Bu sırra binaen, kizb ve sıdkın ortasında hadsiz bir mesafe var; şark ve garp kadar birbirinden uzak olmak lâzım geliyor. Nâr ve nur gibi birbirine girmemek lâzım. Hâlbuki, gaddar siyaset ve zalim propaganda, birbirine karıştırmış, beşerin kemalâtını da karıştırmış. (HAŞİYE)

.....

HAŞİYE: Ey kardeşlerim! Kırk beş sene evvel Said'in bu dersinden anlaşılıyor ki; o Said siyasetle, içtimaiyat-ı İslâmiye ile ziyade âlakadardır. Fakat, sakın zannetmeyiniz ki, o, dini siyasete âlet veya vesile yapmak meşleğinde gitmiş. Hâşâ! Belki o, bütün kuvvetiyle siyaseti dine âlet ediyormuş. Ve derdi ki: "Dinin bir hakikatini bin siyasete tercih ederim." Evet, o zamanda kırk-elli sene evvel hissetmiş ki, bazı münafık zındıkların siyaseti dinsizliğe âlet etmeye teşebbüs niyetlerine ve fikirlerine mukabil, o da

beşer: insan.

dalkavuk: maddî ve şahsî menfaatleri için her türlü zilleti, soytanlığı yapan adam.

enva: çeşitler, türler, cinsler, neviler.

fiilî: fiille ilgili, amelî.

gaddar: çok zâlim.

garp: batı.

had: sınır.

haşîye: dipnot.

hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat.

hissiyat-ı ulviye: yüce duygular.

gular:

hulâsa: bir şeyin, bir bahsin özü; kısaca esâsı.

iftira: yalan yere birisini suçlu göstermek, birisine suç atmak.

ihya: diriltme, hayat verme.

iman: inanma, itikat; Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) tebliğ ettiği inanılması gerekli esasları tasdik etmekten doğan bir nurdur.

kat'î: kesin.

kemalât: olgunluklar, mü-

kemmellikler, faziletler.

kızp: yalan; yalan söyleme.

kudret: güç, tâkat; Cenâb-ı Hakkın bütün kâinata hükmeden ezeli ve ebedî kudsi sıfatı.

küfür: Allah'ı inkâr etme, inançsızlık.

mizaç: huy, tabiat, fitrat, bün-ye.

muzır: ziyan veren, zararlı, zarara sokan.

münafık: ikiyüzlü, araya nifak sokan, ahdinde durma-

yan, inanmadığı halde inanır görünen.

nâr: ateş.

nevi: çeşit, sınıf, cins, tür.

nifak: dıştan Müslüman görüldüğü halde inanmamak, ikiyüzlülük, dinde riyâ.

nur:

propaganda: bir fikri, ya da malî beğendirmek için yapılan ilân, reklâm.

rabita: bağ, bağlayan, rabteden, bitişiren.

riya: özü sözü bir olmamak, inandığı gibi hareket etmeyis, gösteriş, iki yüzlülük.

Sâni-i Zülcelâl: sonsuz büyüklük sahibi, herşeyi san'atla yaratan Allah.

seciye: huy, karakter, güzel ahlâk.

sıdk: doğruluk.

sır: Cenâb-ı Hakkın baktığı yer olan kalbdeki latife, gizli hakikat.

siyaset: idare etme sanatı, politika.

şark: doğu.

tahkikat: araştırmalar.

tasannu: yapmacık hareket, zorla bir şeyi daha iyi göstermeye çalışma.

ukde-i hayatiye: hayat düğümü.

ulvî: yüce, yüksek.

üssülesas: gerçek ve sağlam temel.

zalim: zulmeden, haksızlık yapan.

zübde: netice, öz, kaynak, en hâlis kısım.

Ey bu Cami-i Emevî'deki kardeşlerim ve kırk-elli sene sonra âlem-i İslâm mescid-i kebirindeki dört yüz milyon ehl-i iman olan ihvanımız! Necat yalnız sıdkla, doğrulukla olur. Urvetü'l-vüska, sıdktır. Yani, en muhkem ve onunla bağlanacak zincir, doğruluktur. Amma maslahat için kizb ise, zaman onu neshetmiştir.

DÖRDÜNCÜ KELİME:

Bütün hayatımda, hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeden kat'î bildiğim ve tahkikatların bana verdiği netice şudur ki:

bütün kuvvetiyle siyaseti İslâmiyetin hakaikına bir hizmetkâr, bir alet yapmaya çalışmış. Fakat, o zamandan yirmi sene sonra gördü ki, o gizli münafık zındıkların Garplılaştırmak bahanesiyle siyaseti dinsizliğe âlet yapmalarına mukabil, bir kısım dindar ehl-i siyaset, dini siyaset-i İslâmiyeye alet etmeye çalışmışlardı. İslâmiyet güneşi yerdeki ışıklara alet ve tâbi olamaz. Ve alet yapmak, İslâmiyetin kıymetini tenzil etmektir, büyük bir cinayettir. Hatta Eski Said o çeşit siyaset tarafgirliğinden gördü ki: Bir salih âlim, kendi fikr-i siyasetine muvafık bir münafığı hararetle sena etti ve siyasetine muhalif bir salih hocayı tenkit ve tefsik etti.

Eski Said ona dedi: "Bir şeytan senin fikrine yardım etse rahmet okutacak. Senin fikr-i siyasetine muhalif bir melek olsa lânet edeceksin."

Bunun için Eski Said ¹ **أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ** dedi. Ve otuz beş sene beri (şimdi kırk beş sene oldu) siyaseti terk etti. **(HAŞİYE)**

HAŞİYE: Üstadımızın yüz otuz parça kitabı ve mektupları, üç mahkeme ve hükümet memurları tarafından tam tetkik edildiği ve aleyhinde çalışan zalim, mürted ve münafıklara karşı mecbur da olduğu halde, hatta idamı için gizli emir verildiği halde, dini siyasete alet ettiğine dair en ufak bir emare bulamamaları, dini siyasete alet etmediğini kat'î ispat ediyor. Ve hayatını yakından tanıyan biz Nur Şakirdleri ise, bu fevkalâde hale karşı hayranlık duymakta ve Risale-i Nur'un dairesindeki hakiki ihlâsa bir delil saymaktayız.

Nur Şakirdleri

1. Şeytandan ve siyasetin şerrinden Allah'ta sığınırım.

âlem-i islâm: İslâm âlemi.

ehl-i iman: hakkı kabul ve tasdik etmiş olanlar, dînin bütün hakikatlerini kabul edenler, iman sahipleri.

hayat-ı içtimaiye-i beşeriye: insanların sosyal hayatı, toplum hayatı

ihvan: kardeşler.

kat'î: kesin.

kizp: yalan; yalan söyleme.

maslahat: fayda, maksat, keyfiyet.

mescid-i kebir: büyük mescid, âlem mescidi.

muhkem: sağlam.

necat: kurtuluş, selâmet.

nesh: kaldırma, hükümden

düşürme.

sıdk: doğruluk.

tahkikat: araştırmalar.

urvetü'l-vüska: kopmaz ve sağlam kulp.

Muhabbete en lâıyk şey muhabbettir; ve husumete en lâıyk sıfat husumettir. Yani, hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeyi temin eden ve saadete sevk eden muhabbet ve sevmek sıfatı, en ziyade sevlmeye ve muhabbete lâıyktır. Ve hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeyi zirüzeber eden düşmanlık ve adavet, her şeyden ziyade nefrete ve adavete ve ondan çekilmeye müstahak ve çirkin ve muzır bir sıfattır...

.....

BEŞİNCİ KELİME:

Meşveret-i şer'iyeden aldığım ders budur: Şu zamanda bir adamın bir günahı, bir kalmıyor. Bazen büyür, sirayet eder, yüz olur. Bir tek hasene bazen bir kalmıyor, belki bazen binler dereceye terakki ediyor. Bunun sırr-ı hikmeti şudur:

Hürriyet-i şer'iyeye ile meşveret-i meşrua, hakikî milliyetimizin hâkimiyetini gösterdi. Hakikî milliyetimizin esası, ruhu ise İslâmiyettir. Ve Hilâfet-i Osmaniye ve Türk ordusunun o milliyete bayraktarlığı itibarıyla, o İslâmiyet milliyetinin sadefi, kal'ası hükmündedir. Arap, Türk, hakikî iki kardeş, o kal'a-i kudsiyenin nöbetarlarıdır.

İşte, bu kudsi milliyetin rabıtasıyla, umum ehl-i İslâm bir tek aşiret hükmüne geçiyor. Aşiretin efradı gibi, İslâm taifeleri de birbirine uhuvvet-i İslâmiye ile murtabıt, alâ-kadar olur. Birbirine manen, —lüzum olsa maddeten—

adavet: düşmanlık, kin.
alâkadar: bağlı, alâkalı, ilgili.
aşiret: kabile, oymak, göçebe hâlinde yaşayan çoğunlukla bir soydan gelen insanlar.
bayraktar: bayrak taşıyan.
efrat: fertler.
ehl-i İslâm: Müslümanlar.
hakikî: gerçek.
hâkimiyet: üstünlük.
hasene: iyilik, güzellik, hayırlı amel; Allah rızasına uygun iş.

hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeye: beşerin sosyal hayatı.
hilâfet-i Osmaniye: Osmanlı devleti.
husumet: düşmanlık.
hürriyet-i şer'iyeye: dinî hürriyet.
kal'a: kale.
kal'a-i kudsiye: mukaddes kale.
kudsi: mukaddes, yüce, temiz.

maddeten: maddi olarak.
meşveret-i mesrua: dinin is-tediği meşveret.
meşveret-i şer'iyeye: dine uygun olarak yapılan meşveret.
milliyet: milliyetçilik fikri.
muhabbet: sevgi, sevmek.
murtabıt: bağlı, irtibatlı.
muzır: ziyan veren, zararlı, zarara sokan.
müstahak: hak eden.
nefret: tikslenme, tiksinti.

nöbetar: nöbet tutan. Nöbetçi.
rabıta: bağ, bağlayan, rabteden, bitiş-tiren.
ruh: öz, can.
saadet: mutluluk.
sadef: cevheri muhafaza eden kabuk; kap; inci kabuğu, şeffaf sert kabuk.
sevk: önüne katıp sürme.
sıfat: nitelik, vasıf.
sırr-ı hikmet: fayda ve gâyenin sırrı.
sirayet: bulaşma, yayılmak, gelişmek.
taife: kavim, kabile, takım, hususî bir sınıf meydana getiren insanlar.
temin: sağlama, karşılama.
terakki: yükselme, ilerleme.
uhuvvet-i İslâmiye: İslâm kardeşliği.
umum: hep, bütün, cümle, herkes.
zirüzeber: darmadağın.
ziyade: fazla, çok.

yardım eder. Güya bütün İslâm taifeleri bir silsile-i nuraniye ile birbirine bağlıdır.

Nasıl ki bir aşiretin bir ferdi bir cinayet işlese, o aşiretin bütün efradı, o aşiretin düşmanı olan başka aşiretin nazarında müttehem olur. Güya her bir fert o cinayeti işlemiş gibi, o düşman aşiret onlara düşman olur. O tek cinayet, binler cinayet hükmüne geçer. Eğer o aşiretin bir ferdi, o aşiretin mahiyetine temas eden medar-ı iftihar bir iyilik yapsa, o aşiretin bütün efradı onunla iftihar eder. Güya her bir adam, aşirette o iyiliği yapmış gibi iftihar eder.

İşte bu mezkûr hakikat içindir ki, bu zamanda, hususan kırk-elli sene sonra, seyyie, fenalık işleyenin üstünde kalmaz. Belki milyonlar nüfus-i İslâmiyenin hukukuna tecavüz olur; kırk-elli sene sonra çok misalleri görülecek.

Ey bu sözlerimi dinleyen bu Cami-i Emevî'deki kardeşler ve kırk-elli sene sonra âlem-i İslâm camiindeki ihvan-ı Müslimîn! “Biz zarar vermiyoruz, fakat menfaat vermeye iktidarımız yok. Onun için mazuruz” diye özür beyan etmeyiniz. Bu özrünüz makbul değil. Tembelliğiniz ve “Neme lâzım” deyip çalışmamanız ve ittihad-ı İslâm ile, milliyet-i hakikiye-i İslâmiye ile gayrete gelmediğiniz, sizlere gayet büyük bir zarar ve bir haksızlıktır.

İşte, seyyie böyle binlere çıktığı gibi, bu zamanda hasene, yani İslâmiyetin kudsiyetine temas eden iyilik, yalnız işleyene münhasır kalmaz. Belki bu hasene,

âlem-i islâm: İslâm âlemi.

aşiret: kabîle, oymak, göçebe hâlinde yaşayan çoğunlukla bir soydan gelen insanlar.

beyan: açıklama; izah; anlatma.

cinayet: birisini öldürmek, katl.

efrad: fertler.

fert: birey, kişi.

gayet: çok, pek çok.

güya: sanki.

hakikat: gerçek.

hasene: iyilik, güzellik, hayırlı amel; Allah rızasına uygun iş.

hukuk: haklar, insanın cemiyet hayatında uyması gereken kâideler, esaslar; haklıyı haksızdan ayıran kâideler.

hususan: bilhassa, özellikle.

iftihar: övünme; başkasının iyi bir hâli ile sevinme.

ihvan-ı Müslimîn: Müslüman kardeşler.

iktidar: güç, kuvvet.

ittihad-ı İslâm: İslâm Birliği.

kudsiyet: yücelik ve pâklık.

mahiyet: birşeyin aslı, içyüzü, esâsi.

makbul: kabul edilmiş olan, geçerli.

mazur: özürlü olma, mâzeretli.

medar-ı iftihar: iftihar sebebi.

menfaat: fayda.

mezkûr: sözü edilen, zikredilen, bahsedilen.

milliyet-i hakikiye-i İslâmiye: İslâmın gerçek milliyeti, ruhu İslâmiyet, aklı Kur'ân ve iman olan milliyet.

münhasır: yalnız birşeye veya kimseye âit olan, mahsus olan.

müttehem: suçlanan, kendinden şüphe edilen..

nazar: bakma, bakış, göz atma; düşünme.

nüfus-i İslâmiye: Müslüman nüfusu.

özür: bir kusurun affı için gösterilen sebep, bahane.

seyyie: kötülük, günah, suç, fenalık.

nüfusu.

silsile-i nuraniye: nurlu nesil, nûrânî silsile.

taife: kavim, kabîle, takım, hususî bir sınıf meydana getiren insanlar.

tecavüz: haddini aşma; söz veya hareketle ileri gitme, saldırma.

temas: değmek.

milyonlar ehl-i imana manen fayda verebilir, hayat-ı maneviye ve maddiyesinin rabitasına kuvvet verebilir. Onun için, “Neme lâzım” deyip kendini tembellik döşegine atmak zamanı değil!

Ey bu camideki kardeşlerim ve kırk-elli sene sonraki âlem-i İslâm mescid-i kebirindeki ihvanlarım! Zannetmeyiniz ki, ben bu ders makamına size nasihat etmek için çıktım. Belki buraya çıktım, sizde olan hakkımızı dava ediyorum. Yani, Kürt gibi küçük taifelerin menfaati ve saadet-i dünyeviyeleri ve uhreviyeleri sizin gibi büyük, muazzam taife olan Arap ve Türk gibi hâkim üstatlarla bağlıdır. Sizin tembelliğiniz ve füturunuzla, biz biçare küçük kardeşleriniz olan İslâm taifeleri zarar görüyoruz. Hususan ey muazzam ve büyük ve tam intibaha gelmiş veya gelecek olan Araplar! En evvel bu sözlerle sizinle konuşuyorum. Çünkü, bizim ve bütün İslâm taifelerinin üstatları, imamları ve İslâmiyetin mücahitleri sizlerdiniz. Sonra muazzam Türk milleti o kudsî vazifenize tam yardım ettiler.

Onun için, tembellikle günahınız büyüktür. Ve iyiliğiniz ve haseneniz de gayet büyük ve ulvîdir. Hususan kırk-elli sene sonra, Arap taifeleri, Cemahir-i Müttefika-i Amerika gibi, en ulvî bir vaziyete girmeye, esarete kalan hâkimiyet-i İslâmiyeyi eski zaman gibi küre-i arzın nısfında, belki ekserisinde tesisine muvaffak olmanızı rahmet-i İllâhiyeden kuvvetle bekliyoruz. Bir kıyamet çabuk kopmazsa, inşaallah nesl-i ati görecek.

âlem-i islâm: İslâm âlemi.
bicare: çaresiz, zavallı.
Cemahir-i Müttefika-i Amerika: Amerika Birleşik Devletleri.
dava: takip edilen fikir, iddiâ.
ehl-i iman: hakkı kabul ve tasdik etmiş olanlar, dinin bütün hakikatlerini kabul edenler, iman sahipleri.
ekseri: genellikle, çoğunlukla.
esaret: esirlik.
fütur: yeis, ümitsizlik, usanç; zaaf; keder, gam; gevşeklik.

gayet: çok, pek çok.
hâkim: egemen, hükmeden, hâkimiyet sahibi; galip; haklı ve haksızı ayırıp hak ve adalete üzere hükmeden, başkasını müdahale ettirmeden idare eden anlamında Allah'ın ismi.
hâkimiyet-i İslâmiye: İslâmiyetin topluma hâkimiyeti.
hasene: iyilik, güzellik, hayırlı amel; Allah rızasına uygun iş.
hayat-ı maneviye: mânevî hayat.

hususan: bilhassa, özellikle.
ihvan: kardeşler.
imam: önder.
intibah: uyanıklık, hassasiyet.
kıyamet: bütün kâinâtın Allah tarafından tâyin edilen bir vakitte yıkılıp mahvolması.
kudsi: mukaddes, yüce, temiz.
küre-i arz: yerküre, dünya.
menfaat: fayda.
mescid-i kebir: büyük mescid, âlem mescidi.
muazzam: büyük, iri, kosko-

ca.
muvaffak: başarılı.
mücahit: cihad eden, din için çalışan, din için düşmanla çarpışan.
nasihat: öğüt.
nesl-i âti: gelecek nesil.
nısf: yar.
rabita: bağ, bağlayan, rabteden, bitişiren.
rahmet-i İllâhiye: Allah'ın rahmeti.
saadet-i dünyeviye: dünya mutluluğu.
taife: kavim, kabîle, takım, hususî bir sınıf meydana getiren insanlar.
uhreviye: âhirete âit.
ulvî: yüce, yüksek.
üstat: ilim veya sanatta üstün olan kimse, usta, sanatkar, mualim.
vaziyet: durum.
zan: şüphe, zannetmek, sanmak, sezme.

Sakın kardeşlerim, tevehhüm, tahayyül etmeyiniz ki, ben bu sözlerimle siyasetle iştiğal için himmetinizi tahrik ediyorum. Hâşâ! Hakikat-i İslâmiye bütün siyasetin fevkindedir. Bütün siyasetler ona hizmetkâr olabilir. Hiçbir siyasetin haddi değil ki, İslâmiyeti kendine alet etsin.

Ben kusurlu fehmimle şu zamanda, hey'et-i içtimaiye-i İslâmiyeyi, çok çark ve dolapları bulunan bir fabrika suretinde tasavvur ediyorum. O fabrikanın bir çarkı geri kalsa, yahut bir arkadaşı olan başka çarka tecavüz etse, makinenin mihanikiyeti bozulur. Onun için, ittihad-ı İslâmın tam zamanı gelmeye başlıyor. Birbirinizin şahsî kusurlarına bakmamak gerekir.

Bunu da teessüf ve teellümle size beyan ediyorum ki: Ecnebilerin bir kısmı, nasıl kıymettar malımızı ve vatanlarımızı bizden aldılar, onun bedeline çürük bir mal verdiler; aynen öyle de, yüksek ahlâkımızı ve yüksek ahlâkımızdan çıkan ve hayat-ı içtimaiyeye temas eden seciyelerimizin bir kısmını bizden aldılar, terakkilerine medar ettiler. Ve onun fiyatı olarak bize verdikleri, sefihâne ahlâk-ı seyyieleridir, sefihâne seciyeleridir.

Meselâ, bizden aldıkları seciye-i milliye ile, bir adam onlarda der: “Eğer ben ölsem milletim sağ olsun. Çünkü, milletimin içinde bir hayat-ı bâkiyem var.” İşte bu kelimeyi bizden almışlar; ve terakkیاتlarında en metin esas budur. Bizden hırsızlamışlar. Bu kelime ise din-i haktan ve iman hakikatlerinden çıkar. O, bizim, ehl-i imanın malıdır. Hâlbuki, ecnebilerden içimize giren pis,

ahlâk-ı seyyie: kötü huy, çirkin ahlâk.

bedel: karşılık, yerine.

beyan: açıklama; izah; anlatma.

çark:

din-i hak: hak din, İslâmiyet.

ecnebi: yabancı; garip, alışılmamış; başka milletten olan.

ehl-i iman: hakkı kabul ve tasdik etmiş olanlar, dinin bütün hakikatlerini kabul edenler, iman sahipleri.

esas: bir şeyin özünü oluşturan ana öge, temel, hakikat ve mahiyet; doğru biçim; ana, temel olarak alınan, başlıca, asal, esasî, rükün, şart.

fehmi: anlama; anlayış, zihnen kavrayış.

fevk: üst, üzeri.

had: yetki, sınır.

hakikat: gerçek.

hakikat-i İslâmiye: İslâmiyet hakikatı.

hâşâ: aslâ, katiyen, öyle değil, Allah korusun.

hayat-ı bâkiye: ebedî, bakî, sonsuz âhiret hayatı.

hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat.

heyet-i içtimaiye-i İslâmiye: Müslümanların sosyal hayatı. İslâmî topluluk ve gruplar.

himmet: ciddi gayret, kalb ile gösterilen samîmi gayret.

hizmetkâr: hizmetçi.

iman: inanma, itikat; Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) tebliğ ettiği inanılması gerekli esasları tasdik etmekten doğan bir nurdur.

ıştiğal: bir iş işleme, uğraşma, çalışma.

ittihad-ı islâm: İslâm Birliği.

kıymettar: değerli, pahalı, kıy-

metli.

medar: sebep, vâsıta, vesîle.

metin: kuvvetli, yıkılmaz, sağlam, güçlü, metanetli.

mihanikiyet: cansız, duygusuz, fakat âhenkli hareket ve hareket kabiliyeti.

seciye: huy, karakter, güzel ahlâk.

sefihâne: helâl olmayan zevk ve eğlencelere düşkün olarak.

siyaset: idare etme sanatı, politika.

suret: resim, şekil, görünüş; tarz, üslup, cihet.

şahsî: kişisel, özel.

tahayyül: hayâle getirme, fikir kurma, hayalde canlandırma.

tahrik: harekete geçirme; kıskırtma.

tasavvur: birşeyi zihinde şekillendirme; düşünce, tasarı; tasarlama.

tecavüz: haddini aşma; söz veya hareketle ileri gitme, saldıрма.

teellüm: kederlenme, tasalanma.

teessüf: üzülmeye, beğenmemeye ve râzî olmadığını ifade etme, eseflenme.

temas: değmek.

terakki: yükselme, ilerleme.

terakkiyat: yükselişler, ilerlemeler.

tevehhüm: zannetme, evhamlanma, yok olanı var zannetmekle ümitsizliğe ve korkuya düşme.

fena seciye itibarıyla bir hodgâm adam bizde diyor: “Ben susuzluktan ölsem, hiç yağmur bir daha dünyaya gelmesin. Eğer ben görmezsem bir saadeti, dünya istediği gibi bozulsun.” İşte bu ahmakâne kelime dinsizlikten çıkıyor, ahireti bilmemekten geliyor; hariçten içimize girmiş, zehirliyor.

Hem, o ecnebilerin bizden aldıkları fikr-i milliyetle, bir ferdi bir millet gibi kıymet alıyor. Çünkü, *bir adamın kıymeti, himmeti nispetindedir. Kimin himmeti milleti ise, o kimse tek başıyla küçük bir millettir.*

Bazılarımızdaki dikkatsizlikten ve ecnebilerin zararlı seciyelerini almamızdan, kuvvetli ve kudsî İslâmî milliyetimizle beraber, herkes “Nefsi! Nefsi!” demekle ve milletin menfaatini düşünmemekle, menfaat-i şahsiyesini düşünmekle, bin adam, bir adam hükmüne sukut eder.

۱ مَنْ كَانَ هِمَّتُهُ نَفْسَهُ فَلَيْسَ مِنَ الْإِنْسَانِ لِأَنَّهُ مَدَنِيٌّ بِالطَّبَعِ

Yani: *Kimin himmeti yalnız nefsi ise, o insan değil; çünkü, insanın fıtratı medenîdir.* Ebna-i cinsini mülâhaza ya mecburdur; hayat-ı içtimaiye ile, hayat-ı şahsiyesi devam edebilir. Meselâ, bir ekmeği yese, kaç ellere muhtaç ve ona mukabil o elleri manen öptüğünü ve giydiği libasla kaç fabrikayla alâkadar olduğunu kıyas ediniz. Hayvan gibi bir postla yaşamadığından, ebna-i cinsiyetle fitraten alâkadar olmasından ve onlara manevî bir fiyat vermeye mecbur olduğundan, fıtratıyla medeniyetperverdir. Menfaat-i şahsiyesine hasr-ı nazar eden, insanlıktan çıkar,

1. Hazret-i Ali'den (r.a.) iktibas: Emsal-i Ali, s. 30.

ahiret: Kıyâmetten sonra kurulacak olan âlem, öte dünya, ikinci hayat.
ahmakâne: ahmakçasına.
alâkadar: bağlı, alâkalı, ilgili.
ebna-i cins: kendi sülâlesinden olanlar, aynı cinsten olanlar.
ecnebi: yabancı; garip, alışılmamış; başka milletten olan.
fenâ: yokluk, yok olma.

fitrat: yaratılış, huy, tabiat.
fitraten: yaratılış olarak, yaratılış bakımından.
fikr-i milliyet: milliyetçilik fikri.
hasr-ı nazar: dikkati, bakışı bir yere yöneltme.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat.
hayat-ı şahsiye: şahsi hayat.
himmet: ciddi gayret, kalb ile

gösterilen samîmi gayret.
hodgâm: kendini düşünen.
kıyas: benzetme, karşılaştırma, mukayese etme.
kıymet: değer.
kudsî: mukaddes, yüce, temiz.
libas: elbise.
medenî: faziletli, terbiyeli, kibar; şehirde oturan.
medeniyetperver: medeni-

yeti seven, medenî olmaya düşkün.

menfaat: fayda.

menfaat-i şahsiye: şahsi menfaat.

milliyet: milliyetçilik fikri.

mukabil: karşı, karşılık olarak, bedel.

mülâhaza: dikkatle bakmak, düşünme, iyice düşünüp bir işin hakikatını incelemek.

nefis: menfaatli her şeyi elde etmek isteyen şehvet, zararlı gördüğü herşeyi uzaklaştırmak isteyen gadap duygularının kaynağı; yaratılışla verilmiş olan arzu ve istekler, meyiller, beden hissi istekleri; can, kişi, öz varlık; bir şeyin zâtı olan, kendisi.

nefsi: nefse âit ve onunla ilgili, nefisten kaynaklanan.

nispet: oran.

post: hayvan derisi.

saadet: mutluluk.

seciye: huy, karakter, güzel ahlâk.

sukut: değerden düşme, düşüş, alçalış.

masum olmayan canî bir hayvan olur. Bir şey elinden gelmese, hakikî özrü olsa, o müstesna.

ALTINCI KELİME:

Müslümanların hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyedeki saadetlerinin anahtarı meşveret-i şer'iyedir. ¹ وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ

ayet-i kerîmesi, şûrayı esas olarak emrediyor.

Evet, nasıl ki nev-i beşerdeki telâhuk-ı efkâr ünvanı altında asırlar ve zamanların tarih vasıtasıyla birbiriyle meşvereti, bütün beşeriyetin terakkiyatı ve fûnunun esas olduğu gibi; en büyük kıt'a olan Asya'nın en geri kalmasının bir sebebi, o şûra-i hakikiyeyi yapmamasıdır.

Asya kıt'asının ve istikbalinin keşşafı ve miftahı şûradır. Yani, nasıl fertler birbiriyle meşveret eder; taifeler, kıt'alar dahi o şûrayı yapmaları lâzımdır. Ki üç yüz, belki dört yüz milyon İslâmın ayaklarına konulmuş çeşit çeşit istibdatların kayıtlarını, zincirlerini açacak, dağıtacak; meşveret-i şer'iyeye ile, şehamet ve şefkat-i imaniyeden tevellüt eden hürriyet-i şer'iyedir. Ki o hürriyet-i şer'iyeye, adab-ı şer'iyeye ile süslenip, Garp medeniyet-i sefihânesindeki seyiyatı atmaktır. İmandan gelen hürriyet-i şer'iyeye iki esası emreder:

أَنْ لَا يُدْلِلَ وَلَا يَتَدَلَّلَ مَنْ كَانَ عَبْدًا لِلَّهِ لَا يَكُونُ عَبْدًا لِلْعِبَادِ
وَلَا يَتَّخِذُ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ نَعَمَ الْحَرِيَّةُ الشَّرْعِيَّةُ
عَطِيَّةُ الرَّحْمَنِ

adab-ı şer'iyeye: dinin kaideleri, âdâbları.

asır: yüzyıl.

ayet-i kerîme: Kur'an'ın âyeti.

beşeriyet: insanlık.

esas: bir şeyin özünü oluşturan ana öğe, temel, hakikat ve mahiyet; doğru biçim; ana, temel olarak alınan, başlıca, asal, esasî, rûkûn, şart.

fert: birey, kişi.

fûnun: fenler.

Garp: Batı, Avrupa.

hakikî: gerçek.

hayat-ı içtimaiye-i İslâmiye: Müslümanların sosyal hayatı.

hürriyet-i şer'iyeye: dinî hürriyet.

istibdat: kânuna ve nizâma tâbî olmayan, keyfî, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.

istikbal: gelecek zaman.

keşşaf: keşfeden, açan.

kıt'a: dünyanın kara parçalarından her biri.

masum: günahı, kötülüğü olma-

1. Onların aralarındaki işleri istişare ileidir. (Şûra Suresi: 38.)

yan, suçsuz.

medeniyet-i sefihâne: sefa-hate düşkün medeniyet.

meşveret: işlerin danışıp görüşme yoluyla halledilmesi.

meşveret-i şer'iyeye: dinin emrettiği ve öngördüğü danışma, görüşme, fikir alış veriş yapma sistemi.

miftah: anahtar.

müstesna: ayrı muâmeleye

tâbî tutulan, kâide dışı bırakılmış olan.

nev-i beşer: insan nev'i, insanlık, bütün insanlar.

saadet: mutluluk.

seyyiat: kötülükler, günahlar, suçlar.

şefkat-i imaniye: imandan gelen şefkat.

şehamet: cesaretililik.

şûra: danışma.

şûra-i hakikî:

taife: kavim, kabîle, takım, hususî bir sınıf meydana getiren insanlar.

telâhuk-i efkâr: fikirlerin birbirine eklenmesi.

terakkiyat: yükselişler, ilerlemeler.

tevellüt: doğma, doğum, doğmuşluk.

vasıta: araç, sebep.

Yani, iman bunu iktiza ediyor ki: *Tahakküm ve istibdat ile başkasını tezlil etmemek ve zillate düşürmemek ve zalimlere tezelliül etmemek. Allah'a hakikî abd olan, başkalara abd olamaz, Birbirinizi —Allah'tan başka— kendinize Rab yapmayınız. Yani, Allah'ı tanımayan, her şeye, herkese, nispetine göre bir rububiyet tevehhüm eder, başına musallat eder.*

Evet, *hürriyet-i şer'iyeye Cenab-ı Hakkın Rahman, Rahîm tecellisiyle bir ihsanıdır ve imanın bir hassasıdır.*

*فَلْيَحْيِ الصَّدْقُ وَلَا عَاشَ الْيَأْسُ فَلْتَدُمُ الْمَحَبَّةُ وَالتَّقْوَى وَالشُّورَى
الْمَلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُوَى وَالسَّلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى*

Yaşasın sıdk, ölsün yeis! Muhabbet devam etsin, şûra kuvvet bulsun! Bütün levn ve itap ve nefret heva, hevese tâbi olanlara olsun. Selâm ve selâmet hüdaya tâbi olanlar üstüne olsun. Âmin...

* * *

Şam'da fazla kalmadı. Şarkî Anadolu'da Medresetüz-zehra namıyla vücuda getirmek istediği dârülfünunun küşadı için çalışmak üzere İstanbul'a geldi. Sultan Reşad'ın Rumeli'ye seyahati münasebetiyle Vilâyat-ı Şarkiyeye namına refakat etti. Yolda, şimendiferde iki mektep muallimi ile aralarında bir bahis açılır. Şimendiferde yaptıkları

abd: kul, köle, hizmetçi.
âmin: "Yâ Rabbi! Öyle olsun, kabul eyle!" mânâsında duâdan sonra söylenir.
bahis: bahsedilen konu.
Cenab-ı Hak: Allah.
dârülfünun: üniversite.
hakikî: gerçek.
hassa: birşeye mahsus özellik, tesir, his, duygu.
heva: istek, heves, nefsin arzusu.
heves: gelip geçici istek.
hüda: doğru yol, istikâmet.

hürriyet-i şer'iyeye: dinî hürriyet.
ihsan: iyilik etmek, bağışta bulunmak.
iktiza: gerekme, gerektirme, lazım gelme, işe yarama, icab etme.
iman: inanma, itikat; Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) tebliğ ettiği inanılması gerekli esasları tasdik etmekten doğan bir nurdur.
istibdat: kânuna ve nizâma tâbi olmayan, keyfî, baskıcı

yönetim; zulüm ve tahakküm.
itab: tekdir etme, azarlama.
küşad: açmak, açılış.
levn: kınama.
Medresetüz-zehra: Bediüzzaman'ın Doğu'da yapılmasını idarecilere teklif ettiği, fen ilimleriyle müsbet ilimlerin birlikte okutulmasını düşündüğü üniversite.
mektep: okul; yazı yazacak yer.
muallim: öğretmen, ilim öğ-

reten.

musallat: rahatsız eden, sataşan.
münasebet: iki şey arasındaki uygunluk, yakınlık, bağlılık, yakışmak, vesile, alâka.

nam: isim, ün, şan.
nefret: tikslenme, tiksinti.
nispet: oran, miktar.

Rahîm: "sonsuz şefkat ve merhamet sahibi, çok bağışlayıcı olan" anlamında Allah'ın bir ismi.

Rahman: "sonsuz merhamet ve şefkatle bütün varlıkları rızıklandıran" anlamında Allah'ın bir ismi.

refakat: arkadaşlık, beraberlik.

rububiyet: Cenâb-ı Hakkın her zaman, her yerde ve her mahlûka muhtaç olduğu şeyleri vermesi, onu terbiye etmesi ve idâresi altında bulundurması vasfı.

selâmet: tehlikeden, korktuklarından ve kötülüklerden kurtulma; (edebiyatta) doğruluk, sağlamlık.

sıdk: doğruluk.

Şarkî Anadolu: Doğu ve Güydoğu Anadolu bölgesi.

şimendifer: demiryolu katarı, tren.

şûra: danışma.

tâbi: kitap basan.

tahakküm: zorbalık etme; zorla hükmetme, mânevî baskı.

tecelli: görünme, bilinme; Allah'ın her bir isminin mânâsını icrâ etmesi; Allah'ın Rezzak ismiyle rızık vermesi, Muhyî ismiyle diriltmesi, Şâfi ismiyle hastalara şifâ vermesi gibi.

tevehhüm: zannetme, evhamlanma, yok olanı var zannetmekle ümitsizliğe ve korkuya düşme.

tezelliül: alçalma, hor ve hakir olma, zillate düşme.

tezli: zillate düşürme, alçalma.

Vilâyat-ı Şarkiyeye: şark, doğu vilâyetleri.

yeis: ümitsizlik.

zalim: zulmeden, haksızlık yapan.

zillet: aşâğılık, hortluk, alçaklık.

bu mübahasenin hulâsası, *Hutbe-i Şamiye* adlı eserin zeylinde yazılmıştır. Birkaç cümlesini aynen alıyoruz.

Hürriyetin başında, Sultan Reşad'ın Rumeli'ye seyahati münasebetiyle Vilâyat-ı Şarkıye namına ben de refakat ettim. Şimendiferimizde iki mektepli mütefennin arkadaşıyla bir mübahase oldu.

Benden sual ettiler ki:

“*Hamîyet-i diniye mi, yoksa hamîyet-i millîye mi daha kuvvetli, daha lâzım?*”

Dedim:

“*Biz Müslümanlar indimizde ve yanımızda, din ve milliyet bizzat müttehattir; itibarî, zahirî, arzî bir ayrılık var. Belki, din milliyetin hayatı ve ruhudur. İkisine birbirinden ayrı ve farklı bakıldığı zaman, hamîyet-i diniye avam ve havassa şamil oluyor; hamîyet-i millîye yüzden birisine - yani, menfaat-i şahsiyesini millete feda edene- münhasır kalır. Öyle ise, hukuk-i umumiye içinde hamîyet-i diniye esas olmalı; hamîyet-i millîye ona hadim ve kuvvet ve kal'ası olmalı. Hususan biz Şarklılar, Garplılar gibi değiliz. İçimizde, kalplerde hâkim hiss-i dinîdir. Kader-i Ezeli ekser enbiyayı Şarkta göndermesi işaret ediyor ki, yalnız hiss-i dinî Şarkı uyandırır, terakkiye sevk eder. Asr-ı Saadet ve Tâbiîn, bunun bir bürhan-ı kat'îsidir.*”

Ey bu hamîyet-i diniye ve milliyeden hangisine daha ziyade ehemmiyet vermek lâzım geldiğini soran bu

arızî: zatî ve irsî olmayıp, sonradan ortaya çıkan.

Asr-ı Saadet: mutluluk çağı, Peygamber Efendimizin (a.s.m.) peygamber olarak dünyada bulunduğu devir.

avam: sıradan biri, fakir halk tabakası; okuyup yazması az olan; ilim ve irfânî az, basit yaşayışa sahip kimse.

bürhan-ı kat'î: ispatlanarak kesinleşmiş deliller.

ehemmiyet: önem.

ekser: pek çok.

enbiya: peygamberler.

eser: yapı, birinin meydana getirdiği şey, kitap; birşeyin varlığına işaret eden tesir, iz.

feda: fakir.

Garp: Batı dünyası, Avrupa.

hadim: hizmet eden, hizmetkâr.

hâkim: egemen, hükmeden, hâkimiyet sahibi; galip; haklı ve haksız ayırıp hak ve adalet üzere hükmeden, başkasını müdahale ettirmeden idare eden anlamında Allah'ın ismi.

hamîyet-i diniye: dini gayret, hamîyet, fedâkârlık.

hamîyet-i millîye: milletin hak ve hukukunu koruma konusunda gösterilen gayret ve titizlik.

havas: mârifet ve yaşayışça üstün olan, üst tabaka.

hiss-i dinî: din hissi.

hukuk-i umumiye: umumun hak ve hukuku.

hulâsa: birşeyin, bir bahsin özü; kısaca esâsı.

hürriyet: özgürlük, bağımsızlık, serbestlik.

işaret: iz, belirti, alâmet.

itibarî: gerçek olmayan, varsayılan.

Kader-i Ezeli: olmuş ve olacaklarının kaydedildiği ezeli program; kader.

kal'a: kale.

mektep: okul; yazı yazacak yer.

menfaat-i şahsiye: şahsî menfaat.

milliyet: milliyetçilik fikri.

mübahase: birşey hakkında iki veya daha çok kişi arasındaki konuşma.

münasebet: iki şey arasındaki uygunluk, yakınlık, bağlılık, yakışmak, vesile, alâka.

münhasır: yalnız birşeye veya ya kimseye âit olan, mahsus

olan.

mütefennin: fen bilgisi olan, fenlerden anlayan.

müttehit: birleşmiş.

nam: isim, ün, şan.

refakat: arkadaşlık, beraberlik.

sevk: önüne katıp sürme.

seyahat: gezme, dolaşma, yolculuk.

şamil: kaplayan, içine alan, ihtivâ eden, çevreleyen.

Şark: Doğu milletleri.

şimendifer: demiryolu katarı,

tren.

Tâbiîn: Peygamber Efendimiz (a.s.m.) sağ iken görmüş olan mü'minlerle, yâni sahabilerle görüşmüş ve onlardan ders almış olan salih Müslümanlar.

terakki: yükselme, ilerleme.

Vilâyat-ı Şarkıye: şark, doğu vilâyetleri.

zahiri: görünüşte, dıştan, maddî yüze ait.

zeyil: ek, parça, ilâve.

ziyade: fazla, çok.

şimendifer denilen medrese-i seyyarede ders arkadaşlarımız ve şimdi zamanın şimendiferinde istikbal tarafına bizimle beraber giden bütün mektepliler! Size de derim ki:

“Hamiyet-i diniye ve İslâmiyet milliyeti, Türk ve Arap içinde tamamıyla mezcolmuş ve kabil-i tefrik olamaz bir hale gelmiş. Hamiyet-i İslâmiye, en kuvvetli ve metin ve Arştan gelmiş bir zincir-i nuranîdir, kırılmaz ve kopmaz bir urvetü'l-vüskadır, tahrip edilmez, mağlûp olmaz bir kudsi kal'adır” dediğim vakit, o iki münevver mektep muallimleri bana dediler: “Delilin nedir? Bu büyük davaya büyük bir hüccet ve gayet kuvvetli bir delil lâzım. Delil nedir?”

Birden şimendiferimiz tünelden çıktı. Biz de başımızı çıkardık, pencereden baktık. Altı yaşına girmemiş bir çocuğu, şimendiferin tam geçeceği yolun yanında durmuş gördük. O iki muallim arkadaşlarıma dedim:

“İşte bu çocuk, lisan-ı hâliyle sualimize tam cevap veriyor. Benim bedelime, o masum çocuk bu seyyar medresemizde üstadımız olsun. İşte lisan-ı hâli bu gelecek hakkı der.

“Bakınız; bu dabbetülârz, dehşetli hücum ve gürültüsü ve bağırmasıyla ve tünel deliğinden çıkıp hücum ettiği dakikada, geçeceği yola bir metre yakınlıkta o çocuk duruyor. O dabbetülârz, tehdidiyle ve hücumunun tahakkümü ile bağırarak tehdit ediyor. ‘Bana rast gelenlerin vay hâline’ dediği hâlde, o masum, yolunda duruyor. Mükemmel bir hürriyet ve harika bir cesaret ve kahramanlıkla,

arş: kürsü, taht, yüce makâm, en yüksek gök; Allah'ın kudret ve saltanatının tecellî yeri.
bedel: karşılık, yerine.
cesaret: yiğitlik, korkusuzluk.
dabbetülârz: hadiste âhirzamanda yerden çıkacağı bildirilen yer hayvanı.
dehşet: bir tehlike veya korkunç birşey karşısında duyulan ürküntü; olağanüstü şeyler karşısındaki şaşkınlık.
delil: bilinmeyen keşfetmek veya bilinenin doğruluğunu

göstermek için vasıta olarak kullanılan husus.
gayet: çok, pek çok.
hakikat: gerçek.
hamiyet-i diniye: dini gayret, hamiyet, fedâkârlık.
hamiyet-i İslâmiye: İslâmî koruma, Müslümanlara sahip çıkma gayretli.
harika: imkânların üstünde olan şey, hayret uyandıran, büyük ve görülmedik eser, görülmedik derecede kıymetli.

hüccet: senet, vesika, delil; bir iddiânın doğruluğunu ispat için gösterilen belge.
hücum: saldırı.
hürriyet: bağımsızlık, özgürlük, serbestlik.
istikbal: gelecek zaman.
kabil-i tefrik: ayrılması mümkün.
kal'a: kale.
kudsi: mukaddes, yüce, temiz.
lisan-ı hâl: birşeyin durumu ve görünüşü ile bir mânâ ifade

etmesi.

masum: günahı, kötülüğü olmayan, suçsuz.

medrese: İslâm tarihi boyunca üniversite seviyesinde eğitim yapılan müessesese.

medrese-i seyyare: hareket eden, giden okul.

mektep: okul; yazı yazacak yer.
metin: kuvvetli, yıkılmaz, sağlam, güçlü, metanetli.

mezç: katma, kaynaştırma, karıştırma, birleştirme.

milliyet: milliyetçilik fikri.

muallim: öğretmen, ilim öğrenen.
münevver: nurlu, aydın.

rast gelme: karşı karşıya gelme, karşılaşma, karşısına çıkma.

seyyar: bir yerde durmayıp yer değiştiren; sâbit ve devamlı olmayan.

sual: isteme, sorma.

şimendifer: demiryolu katarı, tren.

tahakküm: zorbalık etme; zorla hükmetme, mânevî baskı.

tahrip: yıkma, harap etme, bozma.

tehdit: hiddet etme, korkutma.

urvetü'l-vüska: kopmaz ve sağlam kulp.

üstâd: ilim veya sanatta üstün olan kimse, usta, sanatkar, muallim.

zincir-i nurani: nurlu zincir.

beş para onun tehdidine ehemmiyet vermiyor. Bu dabbetuların hücumunu istihfaf ediyor ve kahramancıklığıyla diyor: ‘Ey şimendifer! Sen gök gürültüsü gibi bağırmanla beni korkutamazsın!’ Sebat ve metanetinin lisan-ı hâli, güya der: ‘Ey şimendifer, sen bir nizamın esirisin. Senin gem’in, dizginin, seni gezdirenin elindedir. Senin bana tecavüz etmen haddin değil. Beni istibdadın altına alamazsın. Haydi yoluna git, kumandanının izniyle yolumdan geç!’”

İşte ey bu şimendiferdeki arkadaşlarım ve elli sene sonra fenlere çalışan kardeşlerim! Bu masum çocuğun yerinde Rüstem-i İranî ve Herkül-i Yunanî, o acip kahramanlıklarıyla beraber tayy-ı zaman ederek o çocuğun yerinde bulduklarını farz ediniz. Onların zamanında şimendifer olmadığı için, elbette, şimendiferin bir intizam ile hareket ettiğine bir itikatları olmayacak. Birden bu tünel deliğinden başında ateş ve nefesi gök gürültüsü gibi, gözlerinde elektrik berkleri olduğu hâlde birden çıkan şimendiferin dehşetli tehdit hücumuyla Rüstem ve Herkül tarafına koşmasına karşı, o iki kahraman ne kadar korkacaklar, ne kadar kaçacaklar; o harika cesaretleriyle bin metreden fazla kaçacaklar. Bakınız; nasıl bu dabbetuların tehdidine karşı hürriyetleri, cesaretleri mahvolur. Kaçmaktan başka çare bulamıyorlar. Çünkü, onlar, onun kumandanına ve intizamına itikat etmedikleri için, muftı bir merkep zannetmiyorlar. Belki, gayet müthiş, parçalayıcı, vagon cesametinde yirmi aslanı arkasına takmış bir nevi aslan tevehhüm ederler.

acip: şaşılın ve hayret uyandıran şey; benzeri görülmeyen; garip.
berk: şimşek.
cesamet: büyüklük, irilik.
cesaret: yiğitlik, korkusuzluk.
dabbetularz: hadiste âhîrzamanda yerden çıkacağı bildirilen yer hayvanı.
dehset: bir tehlike veya korkunc birşey karşısında duyulan ürküntü; olağanüstü şeyler karşısındaki şaşkınlık.
dizgin: atların yönetiminde kullanılan ve başlarına takılan ip ya da kayış.
ehemmiyet: önem.
esir: bütün kâinata bulunan ve her tarafı kaplamış olan lâtif madde, elektrik, ışık ve sıcaklığın yayılmasına vasıtalık eden madde.
farz: saymak, öyle kabul etmek.
fen: ilim, san’at; mârifet, hüner.
gem: atları yönlendirmek için iki tarafından dizgine bağlanan ve ağızlarına takılan metal çubukçuk.
güya: sanki.
had: yetki, sınır, güç.
Herkül-i Yunanî: Yunanlıların güçlü kuvveli hayalî kahramanı Herkül.
hürriyet: bağımsızlık, özgürlük, serbestlik.
intizam: tertib, düzen, nizam üzere olmak.
istibdat: kânuna ve nizâma tâbî olmayan, keyfî, baskıcı yönetim; zulüm ve tahakküm.

istihfaf: hafife alma, küçümseme.
itikat: inanma, inanç, gönülden tasdik ederek inanma.
lisan-ı hâl: birşeyin duruşu ve görünüşü ile bir mânâ ifade etmesi.
mahv: yok etme, silme.
masum: günahı, kötülüğü olmayan, suçsuz.
merkep: binek.
metanet: kararlılık, dayanıklılık, sağlamlık.
muti: söz dinleyen, itaat

eden.
nev: çeşit, sınıf, cins, tür.
nizam: düzen, ölçüler, kaideler; usul ve esaslardaki uyumluluk.
Rüstem-i İranî: İranlıların güçlü kuvvetli hayalî kahramanı olan Rüstem.
Sebat: dayanmak, kararlı olmak.
şimendifer: demiryolu katarı, tren.
tayy-ı zaman: zamanı atlamak, zamanın üstüne çık-

mak.
tecavüz: haddini aşma; söz veya hareketle ileri gitme, saldırma.
tehdit: hiddet etme, korkutma.
tevehhüm: zannetme, evhamlanma, yok olanı var zannetmekle ümitsizliğe ve korkuya düşme.
vagon: tren bölmelerinden herbiri.
zan: şüphe, zannetmek, sanmak, sezme.

Ey kardeşlerim ve ey elli sene sonra bu sözleri işiten arkadaşlarım! İşte altı yaşına girmeyen bu çocuğa o iki kahramandan ziyade cesaret ve hürriyet ve çok mertebe onların fevkinde bir emniyet ve korkmamak hâletini veren, o masumun kalbinde hakikatin bir çekirdeği olan şimendiferin intizamına ve dizginini bir kumandanın elinde bulunduğu ve cereyanı bir intizam altında ve birisi onu kendi hesabıyla gezdirmesine olan itikadı ve itminanı ve imanındır. Ve o iki kahramanı gayet korkutan ve vicdanlarını vehme esir eden, onların, onun kumandanını bilmemek ve intizamına inanmamak olan cahilâne itikatsızlıklarıdır.

.....

O iki temsilde, o iki acip kahramanın pek acip korku ve telâşlarına ve elemelerine sebep, onların adem-i itikatları ve cehaletleri ve dalâletleri olduğu gibi; Risale-i Nur'un yüzer hüccetlerle ispat ettiği bir hakikati ki, bu risalenin mukaddemesinde bir-iki misali söylenmiş, mesele şudur ki:

Küfür ve dalâlet, bütün kâinatı, ehl-i dalâlete binler müthiş düşman taifeleri ve silsileleri gösteriyor. Kör kuvvet, serseri tesadüf, sağır tabiat elleriyle, Manzume-i Şemsiyeden tut, tâ kalpteki verem mikroplarına kadar binler taife düşmanlar biçare beşere hücum ettiklerini; ve insanın cami mahiyeti ve küllî istidadatı ve hadsiz ihtiyacı ve nihayetsiz arzularına karşı mütemadiyen korku, elem, dehşet ve telâş vermesiyle, küfür ve dalâlât, bir

acip: şaşılana ve hayret uyandıran şey; benzeri görülmeyen; garip.
adem-i itikat: inanmama.
arzu: istek.
beşer: insan.
biçare: çaresiz, zavallı.
cahilâne: bilgisizce.
camî: pekçok mânâları ve hakikatleri içinde toplayan, birçok şeyle alâkalı olan; toplayan ve ihtivâ eden.
cehalet: bilgisizlik, câhillik.
cereyan: akım, hareket; bir fi-

kir etrâfında toplanıp faaliyet-te bulunma.
cesaret: yiğitlik, korkusuzluk.
dalâlet: hak ve hakikatten, doğru yoldan sapma, dinden ayrılmaya; azma.
dehşet: bir tehlike veya korkunç birşey karşısında duyulan ürküntü; olağanüstü şeyler karşısındaki şaşkınlık.
dizgin: atların yönetiminde kullanılan ve başlarına takılan ip ya da kayış.
ehl-i dalâlet: doğru ve hak

yoldan sapanlar, dalâlette olan, yolunu sapmış, iman ve İslâmdan çıkmış olanlar.
elem: ağrı, acı, keder, dert, gam, kaygı.
emniyet: güven.
esir: bütün kâinatta bulunan ve her tarafı kaplamış olan lâtif madde, elektrik, ışık ve sıcaklığın yayılmasına vasıtalık eden madde.
fevk: üst, üzeri.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hakikat: gerçek.

hâlet: durum, hal, vaziyet, keyfiyet.
hüccet: senet, vesika, delil; bir iddiânın doğruluğunu ispat için gösterilen belge.
hücum: saldırı.
hürriyet: bağımsızlık, özgürlük, serbestlik.
ihtiyacat: ihtiyaçlar.
iman: inanma, itikat; Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) tebliğ ettiği inanılması gerekli esasları tasdik etmekten doğan bir nurdur.
intizam: tertib, düzen, nizam üzere olmak.
ispat: doğruyu delil göstererek meydana koyma.
istidadat: kabiliyetler, yetenekler.
itikak: inanma, inanç, gönülden tasdik ederek inanma.
itminan: inanma, tam olarak bilme, kararlılık, tatmin olmuşluk.
kâinat: Allah'ın dışında var olan herşey, bütün varlıklar, dünya.
kumandan: yöneten, emir veren, idare eden.
küfür: Allah'ı inkâr etme, inançsızlık.
küllî: bütüne mensup parçalardan ve fertlerden meydana gelen, umumî, bütûn.
mahiyet: birşeyin aslı, iç yüzü, esâsi.
Manzume-i Şemsiye: Güneş Sistemi.
masum: günahı, kötülüğü olmayan, suçsuz.
mertebe: derece, mevki, makam.
misal: benzer, örnek.
mukaddeme: giriş, ilk söz, başlangıç, önde gelen.
mütemadiyen: aralıksız, durmadan, devamlı sürette.
müthiş: dehşet veren, korkutan.
nihayet: son.
risale: mektup, küçük kitap.
serseri: başıboş, işi gücü olmayıp boşa doluşan, haylaz, derbeder, âvâre.
silsile: zincirleme, sıralama.
şimendifer: demiryolu katarı, tren.
taife: kavim, kabîle, takım, hususî bir sınıf meydana getiren insanlar.
temsîl: örnek, bir şeyin aynısını veya mislini yapma, benzetme.
tesadüf: rastlantı.
vehm: olmadığı halde var zan etme.
vidan: insanın içindeki iyiyi kötünden ayırabilen ve iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan mânevî bir his.
ziyade: fazla, çok.

acıp: şaşılan ve hayret uyandıran şey; benzeri görülmeyen; garip.
Ahiret: Kıyametten sonra kurulacak olan âlem, öte dünya, ikinci hayat.

âlem-i ruhani: ruhânî ve gaybî âlem.

âlem-i şahadet: şehâdet âlemi, gözle gördüğümüz âlem.

bahriye: denize ait.

berriye: karaya ait.

cismanî: bedene mensub, vücutla ilgili; mânevî ve ruhaninin zıddı.

ecram: maddeler, yıldızlar.

ehl-i dalâlet: doğru ve hak yoldan sapanlar, dalâlette olan, yolunu sapmış, îman ve İslâm'dan çıkmış olanlar.

elîm: acı veren, çok acıklı, üzüntü veren.

fen: ilim, san'at; mârifet, hüner.

hadîsat: hâdiseler, olaylar.

hakikat: gerçek.

hakîkî: gerçek.

halk: yaratma, var etme.

harîc: dış, dışarı, dışta kalan.

havale: bir işi veya bir şeyi başka birisine bırakma, ismarlama.

hikmet: felsefe, ilim; iyilik, güzellik, faydalılık.

his: duygu.

hüccet: senet, vesika, delil; bir iddiânın doğruluğunu ispat için gösterilen belge.

hücum: saldırı.

idam-ı ebedî: sonsuz yok oluş.

iman: inanmak, itikat; Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) tebliğ ettiği inanılması gerekli esasları tasdik etmekten doğan bir nurdur.

iptal-i his: hisleri uyuşturma; hisleri, vazifelerini yapamaz hâle koyma.

istinat: dayanma, güvenme.

kahraman:

kâinat: Allah'ın dışında var olan herşey, bütün varlıklar, dünya.

kat'î: kesin.

Kudret-i Ezeliye: başı sonu olmayan İlahî kudret, kuvvet.

küfr: îmansızlık, Allah'a inanmamak, hakkı kabul etmemek.

küfür: Allah'ı inkâr etme, inançsızlık.

küre: yuvarlak cisim.

mahiyet: birşeyin aslı, içyüzü, esâsı.

maneviyat: mânâ âlemine âit olanlar, dinden, îmandan ve mukaddesattan gelen kuvvet.

Cehennem zakkumu olduğunu ve bu dünyada da sahibini bir Cehennem içine koyduğunu ve din ve imandan hariç binler fen ve terakkiyat-ı beşeriye, o Rüstem ve Herkül'ün kahramanlıkları gibi, beş para fayda vermediğini gösterip; yalnız iptal-i his nev'inden, muvakkaten o elîm korkuları hissetmemek için sefahat ve sarhoşlukla şırnğa ediyor.

İşte, iman ve küfrün muvazenesi: Ahirette Cennet ve Cehennem gibi meyveleri ve neticeleri verdiği gibi dünyada da, iman, bir manevî Cenneti temin ve ölümü bir terhis tezkeresine çevirmesini; ve küfür dünyada dahi bir manevî Cehennem ve hakikî saadet-i beşeriyeyi mahvetmesi ve ölümü bir idam-ı ebedî mahiyetine getirmesini kat'î ve his ve şuhuda istinat eden Risale-i Nur'un yüzer hüccetlerine havale edip kısa kesiyoruz.

Bu temsilin hakikatini görmek isterseniz, başınızı kaldırınız, bu kâinata bakınız. Ne kadar şimendifer misillü balon, otomobil, tayyare, berriye ve bahriyye gemiler; karada, denizde, havada Kudret-i Ezeliyenin nizam ve hikmetle halk ettiği yıldızların kürelerine ve kâinat ecramına ve hâdisatın silsilelerine ve müteselsil vakıatlarına bakınız. Hem, âlem-i şahadette ve cismanî kâinatta bunların vücudu gibi, âlem-i ruhanî ve maneviyatta Kudret-i Ezeliyenin daha acip müteselsil nazireleri var olduğunu, akıllı bulunan tasdik eder, gözü bulunan çoğunu görebilir.

İşte kâinat içinde maddî ve manevî bütün bu silsileler, imansız ehl-i dalâlete hücum ediyor, tehdit ediyor,

misil: benzer.

muvakkaten: geçici olarak.

muvazene: ölçütülük, dengeli olma; tartma, ölçme, düşünme, karşılaştırma.

müteselsil: birbirini tâkip eden, zincirleme, arasız, uza-yıp giden.

nazire: benzer.

nev: çeşit, sınıf, cins, tür.

nizam: düzen, ölçüler, kâideler; usûl ve esaslardaki uyumluluk.

saadet-i beşeriye: beşerin

saâdeti, insanlığın mutluluğu.

sefahet: zevk, eğlence ve yasadık şeylere düşkünlük.

silsile: zincirleme, sıralama.

şimendifer: demiryolu katan, tren.

şuhud: şahid olma, müşâhede etme.

tasdik: onaylama, doğrulama.

tayyare,: uçak.

tehdit: hiddet etme, korkutma.

temsîl: örnek, bir şeyin aynı

sını veya mislini yapma, benzetme.

terakkiyat-ı beşeriye: insana âit yükselişler, ilerlemeler.

terhis: izin ve ruhsat verme, serbest bırakma, salma, kurtarma.

tezkere: belge, pusula, bir işe izin verildiğini gösteren vesika.

vakıat: olaylar.

zakkum: Cehennemde bir ağacın ismi, Cehennemliklerin yiyeyeceği.

korkutuyor; kuvve-i maneviyesini zirüzeber ediyor. Ehl-i imana, değil tehdit ve korkutmak, belki sevinç ve saadet, ünsiyet ve ümit ve kuvvet veriyor. Çünkü, ehl-i iman, iman ile görüyor ki; o hadsiz silsileleri, maddi ve manevî şimendiferleri, seyyar kâinatları mükemmel intizam ve hikmet dairesinde birer vazifeye sevk eden bir Sâni-i Hakîm, onları çalıştırıyor. Zerre miktar, vazifelerinde şaşır-mıyorlar, birbirine tecavüz edemiyorlar. Ve kâinattaki kemalât-ı sanata ve tecelliyat-ı cemaliyeye mazhar oldukla-rını görüp, kuvve-i maneviyeyi tamamıyla eline verip, saadet-i ebediyenin bir numunesini iman gösteriyor.

İşte, ehl-i dalâletin imansızlıktan gelen dehşetli elemle-rine ve korkularına karşı hiçbir şey, hiçbir fen, hiçbir te-rakkiyat-ı beşeriye bir teselli veremez, kuvve-i maneviye-yi temin edemez; cesareti zirüzeber olur. Fakat, muvaka-tat gaflet perde çeker, aldattır.

Ehl-i iman, iman cihetiyle, değil korkmak ve kuvve-i maneviyesi kırılmak; belki o temsildeki masum çocuk gi-bi, fevkalâde bir kuvve-i maneviye ve bir metanetle ve imandaki hakikatle onlara bakıyor. Bir Sâni-i Hakîm'in hikmet dairesinde tedbir ve idaresini müşahede eder, ev-ham ve korkulardan kurtulur.

“Sâni-i Hakîm'in emri ve izni olmadan, bu seyyar kâ-inatlar hareket edemezler, ilişemezler” deyip, anlar; kemal-i emniyetle hayat-ı dünyeviyesinde derecesine gö-re saadete mazhar olur. Kimin kalbinde imandan ve

olan herşey, bütün varlıklar, dün-ya.

kemalât-ı sanat: san'at mükem-mellikleri.

kemal-i emniyet: tam bir emni-yet.

kuvve-i maneviye: mânevi kuv-vet, moral, mânevîyâttan gelen dayanma gücü.

masum: günahı, kötülüğü olma-yan, suçsuz.

mazhar: nâil olma, şereflenme, kavuşma, ortaya çıkma ve görün-me yeri.

metanet: kararlılık, dayanıklılık, sağlamlık.

muvakkat: geçici; kısa bir zaman, vakitli, fâni.

müşahede: görme, seyretme, şâ-hit olma.

numune: örnek, misal.

saadet: mutluluk.

saadet-i ebediye: sonsuz saadet; Cennet hayatı, ebedî mutluluk.

Sâni-i Hakîm: herşeyi sanatla ve hikmetle yaratan Allah.

sevk: önüne katıp sürme.

seyyar: bir yerde durmayıp yer değistiren; sâbit ve devamlı ol-mayan.

silsile: zincirleme, sıralama.

şimendifer: demiryolu katarı, tren.

tecavüz: haddini aşma; söz veya hareketle ileri gitme, saldırma.

tecelliyat-ı cemaliye: güzellik görüntüleri.

tedbir: idâre etme, evirip çevir-me.

tehdit: hiddet etme, korkutma.

temin: sağlama, karşılama.

temsil: örnek, bir şeyin aynısını veya mislini yapma, benzetme.

terakkiyat-ı beşeriye: insana âit yükselişler, ilerlemeler.

teselli: üzüntülü bir kimseyi söz ve öğütte ferahlandırma.

ünsiyet: alışkanlık, dostluk, ah-baplık, yakınlık.

vazife: görev.

zirüzeber: altüst, karma karışık.

cihet: yön, taraf; vesile, se-bep, bahâne.

dehşet: bir tehlike veya kor-kunç birşey karşısında duyu-lan ürküntü; olağanüstü şey-ler karşısındaki şaşkınlık.

ehl-i dalâlet: doğru ve hak yoldan sapanlar, dalâlette olan, yolunu sapıtmış, îman ve İslâm'dan çıkmış olanlar.

ehl-i iman: hakkı kabul ve tasdik etmiş olanlar, dînin bü-tün hakikatlerini kabul eden-ler, îman sahipleri.

elem: ağrı, acı, keder, dert, gam, kaygı.

evham: olmayan birşeyi olur zannı ile meraklanmak, ve-himler, kuruntular.

fen,; ilim, san'at; mârifet, hü-ner.

fevkalâde: olağanüstü.

gaflet: dikkatsizlik, endişesiz-lik, vurdumduymazlık; gafillik;

ihmal, habersizlik; nefesine uyarak Allah'ı ve emirlerini unutmak.

hadsiz: sınırsız, sonsuz.

hakikat: gerçek.

hayat-ı dünyeviye: dünya hayatı.

hikmet: felsefe, ilim; iyilik gü-zellik, faydalılık.

idare: yönetme.

iman: inanma, itikat; Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) tebliğ ettiği inanılması gerekli esaslar tasdik etmekten doğan bir nurdur.

intizam: tertip, düzen, nizam üzere olmak.

kâinat: Allah'ın dışında var

âlem-i islâm: Islâm âlemi.

asır: (bkz. asr.).

beşer: insan.

bilbedahe: açıklıkla, açıktan, meydana olarak, besbelli, ap açık bir şekilde.

cesaret: yiğitlik, kahramanlık, korkusuzluk.

dalâlet: hak ve hakikatten, doğru yoldan sapma, dinden ayrılma; azma.

darülfünun: üniversite.

dehşet: bir tehlike veya korkunc birşey karşısında duyulan ürküntü; olağanüstü şeyler karşısındaki şaşkınlık.

Din-i Hak: hak din, İslâmiyet.

esir: bütün kâinatta bulunan ve her tarafı kaplamış olan lâtif madde, elektrik, ışık ve sıcaklığın yayılmasına vasıtalık eden madde.

Garp: Batı dünyası, Avrupa.

hâdisat: hâdiseler, olaylar.

hakaik: gerçekler, hakikatler.

hakaik-ı imaniye: iman hakikatleri.

hakikat: gerçek.

his: duygu.

hüccet: senet, vesika, delil; bir iddiânın doğruluğunu ispat için gösterilen belge.

hüküm: bkz. hüküm.

iman: inanma, itikat; Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) tebliğ ettiği inanılması gerekli esasları tasdik etmekten doğan bir nurdur.

intibah: uyanıklık, hassasiyet.

ispat: doğruyu delil göstererek meydana koyma.

istifade: yararlanma, faydalanma.

ittihat: aynı noktada birleşme.

kâinat: Allah'ın dışında var olan herşey, bütün varlıklar, dünya.

kat'i: kesin.

kuvve-i maneviye: mânevî kuvvet, moral, mâneviyâttan gelen dayanma gücü.

mahv: yok etme, silme.

maslahat-ı beşeriye: insanın faydasına olan şeyler; insana faydalı yönde.

menfaat-i insaniye: insana ait fayda.

metanet: kararlılık, dayanıklılık, sağlamlık.

milliyet: milliyetçilik fikri.

muzmahil: perişan, darmadağın.

nokta-i istinat: dayanak noktası, dayanma yeri.

politika: yöntem, metot.

Din-i Haktan gelen bu hakikat çekirdeği bulunmazsa ve nokta-i istinadı olmazsa, bilbedahe temsildeki Rüstem ve Herkül'ün cesaretleri ve kahramanlıkları kırıldığı gibi, onun cesareti ve kuvve-i maneviyesi muzmahil olur ve vicdanı tefessüh eder ve kâinatın hâdisatına esir olur. Her şeye karşı korkak bir dilenci hükmüne düşer. İmanın bu sırr-ı hakikatini ve dalâletin de bu dehşetli şekavet-i dünyeviyesini Risale-i Nur yüzer kat'î hüccetlerle ispat ettiğine binaen, bu pek uzun hakikati kısa kesiyoruz.

Acaba, en ziyade kuvve-i maneviye ve teselliye ve metanete ihtiyacını hissetmiş bu asırdaki beşer, bu zamanda o kuvve-i maneviyeyi ve teselliyi ve saadeti temin eden İslâmiyet ve imandaki nokta-i istinat olan hakaik-ı imaniyeyi bırakıp, Garplılaşmak ünvanı ile, İslâmiyet milliyetinden istifade yerine, bütün bütün kuvve-i maneviye-yi kırıp ve teselliyi mahveden ve metanetini kıran dalâlet ve sefahate ve yalancı politika ve siyasete dayanması ne kadar maslahat-ı beşeriyeden ve menfaat-i insaniyeden uzak bir hareket olduğunu, pek yakın bir zamanda, intibaha gelmiş, —başta İslâm olarak— beşer hissedecek ve dünyanın ömrü kalmışsa, Kur'an'ın hakaikına yapışacak.

* * *

O vakit Kosova'da, büyük bir İslâm dârülfünununun tesisine teşebbüs edilmişti. Orada hem İttihatçılara, hem Sultan Reşad'a der ki: “Şark böyle bir dârülfünuna daha ziyade muhtaç ve âlem-i İslâmın merkezi hükmündedir.”

saadet: mutluluk.

sefahet: zevk, eğlence ve yasak şeylere düşkünlük.

sırr-ı hakikat: hakikat sırrı.

siyaset: idare etme sanatı.

Şark: Doğu bölgemiz.

şekavet-i dünyeviye: dünya bahtsızlığı.

tefessüh: bozulma, cürüme, kokup dağılma.

temin: sağlama, karışılma.

temsil: örnek, bir şeyin aynısını veya mislini yapma, benzetme.

teselli: üzüntülü bir kimseyi söz ve öğütte ferahlandırma.

tesis: kurmak, meydana getirmek, temelleştirmek, esaslar koymak.

teşebbüs: bir işe girişmek,

sağlam bir niyetle bir şeye başlamak.

ünvan: isim, lâkap, nâm, ün.

vakit: zaman.

vicdan: insanın içindeki iyiyi kötüden ayırabilen ve iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan mânevî bir his.

ziyade: fazla, çok.

Bunun üzerine, Şarkta bir dârülfünun açılacağını vaat ederler. Bilahare Balkan Harbi çıkmasıyla, o medrese yeri, yani Kosova istilâ edilir. Bunun üzerine, müracaatla, Kosova'daki dârülfünun için tahsis edilen on dokuz bin altın liranın Şark Dârülfünunu için verilmesini talep eder; bu talebi kabul edilir.

Bediüzzaman tekrar Van'a hareket eder. Van Gölü kenarındaki Artemit'te (Edremit) o dârülfünununun temeli atılır. Fakat, ne çare ki, Harb-i Umumînin zuhuruyla, teşebbüs geri kalır. Zaten o kış, Molla Said, talebelerine “Hazır olunuz, büyük bir musibet ve felâket bize yaklaşıyor” diye haber vermişti.

bilâhare: sonrasında, sonradan.
darülfünun: üniversite.
felâket: âfet, belâ, musibet.
Harb-i Umumi: Birinci Dünya Savaşı.
istilâ: kaplama, yayılma, ele geçirme.
medrese: İslâm tarihi boyunca üniversite seviyesinde

eğitim yapılan müessese.
musibet: belâ, felâket, hastalık, dert, sıkıntı, ezâ, başa gelen acı durumlar.
müracaat: başvurma.
Şark: Doğu bölgemiz.
tahsis: belli bir maksat için kullanma, bir kimse veya şey için ayırmak, birşeye özel kılma.

talebe: öğrenci.
talep: istek.
teşebbüs: bir işe girişmek, sağlam bir niyetle bir şeye başlamak.
vaat: söz verme, söz verilen şey, bir kimsenin yapacağına veya yapmayacağına dâir söz vermiş olduğu husus.
zuhur: ortaya çıkma, mey-

dana çıkma, başgösterme.

BEDİÜZZAMAN SAİD NURSİ'NİN GÖNÜLLÜ ALAY KUMANDANI OLARAK VATAN VE MİLLETE FEDAKÂRÂNE HİZMETLERİ

Bediüzzaman, Kafkas Cephesinde Enver Paşa ve fırka kumandanının hayranlıkla takdir ettikleri hizmet-i cihadîyeyi yaptıktan sonra, Rus kuvvetlerinin ilerlemesinden dolayı Van'a çekildi. Van'ın tahliyesi ve Rusların hücumu sırasında, bir kısım talebeleriyle Van Kalesinde şehit oluncaya kadar müdafaaya kat'î karar verdikleri hâlde, geri çekilen Van Valisi Cevdet Beyin ısrarıyla, Vastan kasabasına çekildi. Vali, kaymakam, ahali ve asker Bitlis tarafına çekilirken, bir alay Kazak süvarisi Vastan üzerine hücum etmişti. Molla Said, Van'dan kaçan ahalinin mal ve çoluk çocuklarının düşman eline geçmemesi için otuz-kırk kadar kaçamamış asker ve bir kısım talebeleriyle o Kazaklara karşı koymuş ve hepsinin kurtulmasını sağlamıştır. Hatta, hücum eden Kazaklara dehşet vermek için, geceleyin onların üstündeki yüksek bir tepeye hücum tarzında çıkıyor; güya büyük bir imdat kuvveti gelmiş zannettirerek, Kazakları oyalayıp, ilerletmiyordu. Böylelikle, Vastan'ın Rus istilâsından kurtulmasına sebep olmuştur.

O muharebe zamanlarında sipere döndüğü vakit, kıymettar talebesi Molla Habip ile, *İşaratü'l-İ'caz* namındaki tefsirini telif ediyordu. Bazen avcı hattında, bazen at üzerinde, bazen da sipere girdikleri zaman, kendisi söylüyor, Molla Habip de yazıyordu. *İşaratü'l-İ'caz*'ın büyük

ahali: halk, bir memlekette oturanlar, yaşayanlar.

alay: üç tabur piyade veya beş bölük süvari askerinden oluşan askeri kuvvet.

bazen: zaman zaman, ara sıra.

cephe: savaş sahası, savaş yapılan yer.

dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürme.

fedakârâne: fedakârca, değer verilen bir şey uğruna her şeyi gözden çıkararak.

fırka: tümen.

güya: sanki.

hayran: şaşırarak, hayrette kalan.

hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.

hizmet-i cihadiye: cihad hizmeti.

hücum etmek: saldırmak.

imdat: yardım.

İşaratü'l-İ'caz: Bediüzzaman Said Nursî'nin, Risale-i Nur Külliyyatında yer alan bir eseri.

istilâ: işgal etme.

kasaba: şehirden küçük, köyden büyük yerleşim merkezi.

kat'î: kesin.

kıymettar: kıymetli, değerli.

kumandan: komutan.

kuvvet: silâhlı güç.

muharebe: savaş, harp.

müdafa: karşı koyma, savunma.

nam: ad, isim.

siper: düşmandan korunmak için sığınılan yer.

süvari: atlı asker.

şehit: Allah'ın ve yüce dininin uğruna canını feda ederek savaşta ölen Müslüman.

tahliye: boşaltma, terk etme.

takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.

talebe: öğrenci.

tarz: biçim, şekil.

tefsir: Kur'ân'ı açıklamak ve yorumlamak maksadıyla yazılan kitap.

telif etmek: yazmak.

vali: bir ili idare eden en büyük memur.

vatan: ülke, yurt.

zan: zannetme, sanma, kesin olarak bilmeksizin kuvvetli ihtimalle hükmetme.

bir kısmı bu vaziyette telif edilmiştir. **(HAŞİYE)** Bu harika tefsirin başındaki "İfade-i Meram"ı, tefsir hakkında bir derece malûmat vermesi itibarıyla aynen derç ediyoruz:

* * *

HAŞİYE: TENBİH: Bu *İşaratü'l-İ'caz* tefsiri, eski Harb-i Umumînin birinci senesinde, cephe-i harpte, me'hazsız olarak, kitap mevcut olmadığı halde telif edilmiştir. Harp zamanının zaruretinden başka, dört sebebe binaen gayet muhtasar ve icazlı bir tarzda yazılmış; Fatıha ve nısf-ı evvel daha mücmel, daha muhtasar kalmıştır.

Evvelâ: O zaman, izaha müsaade etmiyordu. Eski Said, icazlı ve kısa tabirata ifade-i meram ediyordu.

Saniyen: Gayet zeki olan kendi talebelerinin derece-i fehmlerini düşünüyordu; başkaların anlamalarını düşünmüyordu.

Salisen: Eski Said, en dakik ve en ince olan nazm-ı Kur'an'da, icazlı olan i'câzı beyan ettiği için, kısa ve ince düşmüştür. Fakat şimdi ise, Yeni Said nazarıyla mütalâa ettim; elhak, Eski Said'in bütün hatıfatıyla beraber, şu tefsirdeki tetkikat-ı ilmiyesi, onun bir şaheseridir. Yazıldığı vakit, daima şehid olmaya hazırlandığı için, hâlis bir niyetle ve belâgatın kanunlarına ve ulûm-i Arabiyyenin düsturlarına tatbik ederek yazdığı için, hiçbirini cerh edemedim. Belki Cenab-ı Hak, bu eseri ona bir keffarettüzünub yapacak bu tefsiri tam anlayacak adamları da yetiştirecek, inşaallah. Eğer Birinci Harb-i Umumî gibi mâniler olmasaydı, tefsirin şu birinci cildi, i'câz vücuhundan olan i'câz-ı nazmiyi beyan ettiği gibi, diğer cüzler ve mektuplar da müteferrik tefsir hakikatlerini içine alsaydı, Kur'an-ı Mu'cizülbeyana güzel bir tefsir-i câmi olurdu. Belki, inşaallah, şu cüz-i tefsir yüz otuz adet *Sözler* ve *Lem'alar* ve *Mektubat* risaleleriyle beraber me'haz olursa, ileride bahtiyar bir heyet öyle bir tefsir-i Kur'anî yazsın, inşaallah.

Said Nursî

* * *

Hem, İstanbul'da Fetva Emîni Ali Rıza Efendi, çok zaman bu tefsiri mütalâa ile, yanına gelen dostlarına müteaddit defalar, "Bu *İşaratü'l-İ'caz*, bin tefsir kuvvetinde ve kıymetindedir" diye yemin ederek ilân ediyordu.

Şark uleması, Şam ve Bağdat'ta büyük âlimler, "*İşaratü'l-İ'câz* gayet harika ve emsalsiz bir tefsirdir" diye istihsan etmişlerdir.

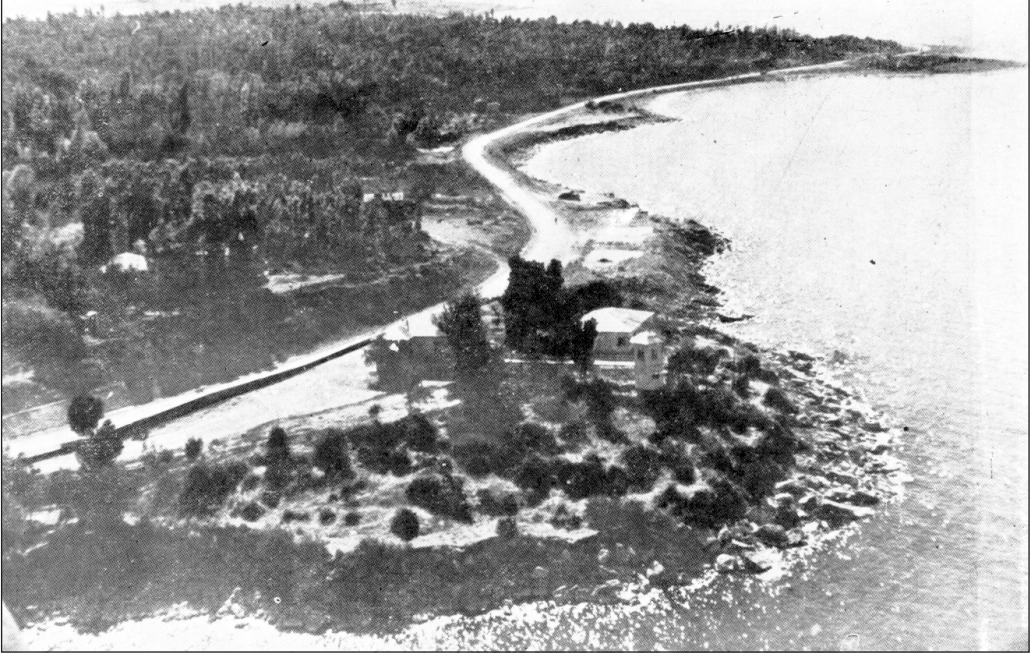
âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
bahtiyar: bahtlı, talihli, mutlu.
belâgat: sözün düzgün, kursuz, yerinde ve hâlin ve makamın icabına göre söylenmesini öğreten ilmin adı.
beyan etmek: anlatmak, açıklamak, izah etmek.
binaen: -den dolayı, -için.
cephe-i harp: savaş alanı.
cerh: çürütme, reddetme, iptal etme.
cüz: bir kitabın parçalarından

her biri.
cüz-i tefsir: tefsirin bir bölümü.
daima: her vakit, sürekli olarak.
dakik: ince ve derin.
derç etmek: koymak, yerleştirmek.
derece-i fehîm: anlayış derecesi.
düstur: kanun, kural, prensip.
elhak: doğrusu, gerçek.
emsal: eş, benzer.
eser: kitap.

evvelâ: ilk önce.
fetva: İslâm'da, bir mesele hakkında şeyhülislâm, müftü gibi yetkili kimseler veya dinî meselelere tam vakif kimseler tarafından verilen şer'î hüküm veya karar.
gayet: çok, son derece.
hakikat: gerçek, bir şeyin asli ve esası.
halis: saf, temiz.
Harb-i Umumî: Birinci Dünya Savaşı.
harika: olağanüstü, hayranlık

hissi uyandıran.
harp: savaş.
haşîye: dipnot.
hatiat: hatalar, yanlışlar.
hey'et: kurul, topluluk.
icaz: az sözle çok mana ifade etme.
i'caz: taklidi mümkün olmayacak derecede güzel ve düzgün söz söyleme.
i'caz-ı nazmî: Kur'an'ın kelime ve ayetlerinin dizilişindeki mu'cizelik.
ifade-i meram: maksadın ifade edilmesi, ön söz.
ilân: yayma, duyurma, bildirme.
inşaaallah: Allah izin verirse manasında kullanılan bir dua.
istihsan etmek: beğenmek.
İşaratü'l-İ'caz: Bediüzzaman Said Nursî'nin, Risale-i Nur Külliyyatında yer alan bir eseri.
izah: açıklama yapma.
kefaretü'z-zünup: günahların affı için gereken bedel, karşılık.
kıymet: değer.
Kur'an-ı Mu'cizülbeyan: açıklamalarıyla akılları benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'an-ı Kerim.
malûmat: bilgi, bilgiler.
mania: engel.
mehaz: bir eser yazılırken başvuru kaynağı.
muhtasar: kısa, özet.
mücmel: kısa ve az sözle ifade edilmiş, özet.
müsaade etmek: izin vermek.
mütalâa etmek: okumak, incelemek, etrafıca düşünmek.
müteaddit: birçok.
müteferrik: çeşitli, farklı.
nazar: bakış, düşünce; göz.
nazm-ı Kur'an: Kur'an'ın kelime ve ayetlerinin dizilişi.
nısf-ı evvel: ilk yan.
salisen: üçüncü olarak.
saniyen: ikinci olarak.
şaheser: yüksek değerde olan eser.
şehit: Allah yolunda canını feda eden Müslüman.
tabirat: tabirler, deyimler, sözler.
tabtik etmek: uygulamak.
tefsir: Kur'an'ı açıklamak ve yorumlamak maksadıyla yazılan kitap.
tefsir-i camî: geniş tefsir.
tefsir-i Kur'anî: Kur'an tefsiri.
telif edilmek: yazılmak.
tetkikat-ı ilmiye: ilmi inceleme, araştırmalar.
ulûm-i Arabiye: Arapça ilimler, Arapçayı çeşitli bakımlardan inceleyen ilimler.
vaziyet: hâl, durum.
vücuh: vehicler, yönler; bölümler.
zaruret: sıkıntı, zorunluluk.

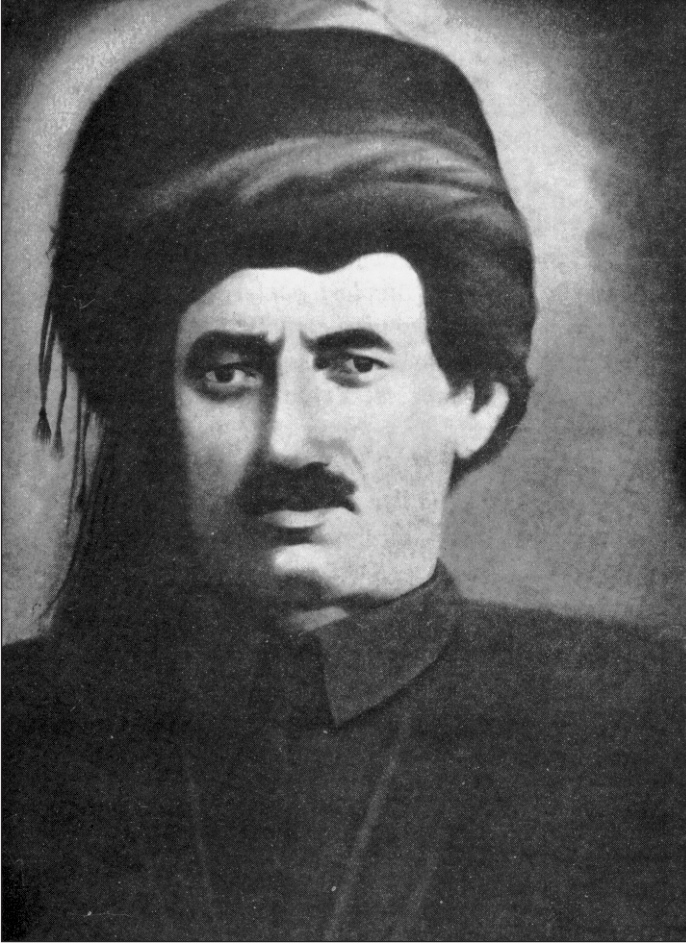

Üstat Bediüzzaman Said Nursî'nin temelini attığı Darülfünun'un yeri.

Bediüzza-
man Haz-
retlerinin
Van'daki
hayatına
ait Çora-
vanis kö-
yündeki
medrese-
nin ya-
nından
Erek
Dağının
görünüşü.

dârülfünun: üniversite.

Üstat Bediüzzaman Hazretleri Birinci Cihan Harbinin sonlarında.

Birinci Cihan Harbi: Birinci Dünya Savaşı.
dârülfünun: üniversite.
hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.
medrese: İslâm dünyasında düzenli eğitim veren kuruluş, okul.

İfade-i Meram

Kur'ân-ı Azîmüşşan, bütün zamanlarda gelip geçen nevi-i beşerin tabakalarına, milletlerine ve fertlerine hitaben Arş-ı Âlâdan irad edilen İlâhî ve ŝumullü bir nutuk ve umumî ve Rabbanî bir hitabe olduğu gibi; bilinmesi, bir ferdin veya küçük bir cemaatin iktidarından hariç olan, bilhassa bu zamanda, dünya maddiyatına ait pek çok fenleri, ilimleri camidir.

Bu itibarla; zamanca, mekânca, ihtisasça daire-i ihata-sı pek dar olan bir ferdin fehminden, karihasından çıkan bir tefsir, bihakkın Kur'ân-ı Azîmüşşan'a tefsir olamaz. Çünkü, Kur'ân'ın hitabına muhatap olan milletlerin, insanların ahval-i ruhiyelerine, maddiyatına ve cami bulunduğu ince fenlere, ilimlere bir fert vakıf ve sahib-i ihtisas olamaz ki, ona göre bir tefsir yapabilsin. Maahaza, bir ferdin mesleği, meşrebi taassuptan hâlî olamaz ki, hakaik-ı Kur'âniyeyi görsün, bîtarafâne beyan etsin. Maahaza, ferdin fehminden çıkan bir dava, kendisine has olup, başkası o davanın kabulüne davet edilemez; meğer ki, bir nevi icman tasdikine mazhar ola.

Binaenaleyh, Kur'ân'ın ince manalarının ve tefsirlerde dağınık bir surette bulunan mehasininin ve zamanın tecrübesiyle fennin keŝfi sayesinde tecelli eden hakikatlerinin tespitiyle, her biri birkaç fende mütehasıs olmak üzere muhakkikîn-i ulemadan yüksek bir heyetin tetkikatıyla, tahkikatıyla bir tefsirin yapılması lâzımdır. Nitekim,

ahval-i ruhiye: ruh hâlleri, psikolojik hâller ve durumlar.

arş-ı âlâ: göğün en yüksek tabakası, Cenab-ı Hakkın kudret ve saltanatının en yüksek dairesi.

beyan etmek: anlatmak, açıklamak, bildirmek, izah etmek.

bihakkın: tamamıyla, hakkıyla.

bilhassa: özellikle.

binaenaleyh: bundan dolayı.

bîtarafâne: tarafsızca.

camî bulunmak: içinde bulunurmak, içermek.

cemaat: topluluk.

daire-i ihata: kavrayış ve anlayış sınırları, alanı.

dava: takip edilen fikir, iddia, ülkü.

fehîm: anlayış, kavrayış, idrak, zekâ, akıl.

fen: tecrübe, ispatla meydana gelmiş ilimlere verilen genel ad.

fert: şahıs, kişi.

hakaik-ı Kur'âniye: Kur'ân ait olan ve ondan gelen gerçekler.

hakikat: gerçek, bir şeyin aslı ve esası.

hâlî: uzak, müstesna.

hey'et: bir topluluğu meydana getiren kişilerin bütünü.

hitabe: düzgün söz söyleme, konuşma.

hitaben: hitap ederek, söyleyerek, birine yönelerek.

hitap: birine söz söyleme, konuşma.

icma: bir meselede âlimlerin görüş birliği.

ifade-i meram: maksadın ifade edilmesi, ön söz.

ihtisas: uzmanlık, belli bir alanda derin bilgi sahibi olma.

iktidar: güçlülük, güç yetirebilme.

ilâhî: Allah'la ilgili, Cenab-ı Hakka dair.

irad etmek: söylemek.

kariha: fikir kuvveti, düşünce kabiliyeti, zekâ.

keşif: gizli bir şeyi bulup meydana çıkarma.

Kur'ân-ı Azîmüşşan: şan ve şerefi yüce olan Kur'ân.

maddiyat: maddî ve cismanî şeyler, gözle görürlüp elle tutulur cinsten şeyler.

maahaza: bununla beraber.

mazhar olmak: erişmek, şeref lenmek, kavuşmak.

mehasin: güzellikler, iyilikler.

mekân: yer.

meslek: yol, usul, tarz.

mesrep: gidiş, hareket tarzı, tavir, tutum, meslek.

muhakkikîn-i ulema: hakaikatî bulup ortaya çıkaran âlimler.

muhatap: hitap olunan, kendisine söz söylenen.

mütehasıs: ihtisas sahibi, bir ilim dalında veya bir meslekte derin bilgi sahibi olan, uzman.

nevi: tür, çeşit.

nev-i beşer: insanoğlu, insan türü.

nitekîm: gerçekten, hakikaten.

nutuk: bir topluluğa karşı konuşma, söz söyleme.

Rabbanî: Rabbe ait, Allah'tan.

sahib-i ihtisas: belli bir sahada derinleşmiş, geniş bilgi sahibi olmuş kişi.

şumul: içine alma, kaplama.

taassup: aşırın bağlılık, aşırı tarftarlık.

tahkikat: hakikati ve doğruyu öğrenmek için yapılan araştırmalar.

tasdik: onaylama, doğruluğunu kabul etme.

tecelli etmek: görünmek, bilinmek, ortaya çıkmak.

tefsir: Kur'ân'ı açıklamak ve yorumlamak maksadıyla yazılan kitap.

tetkikat: araştırmalar, incelemeler.

umumî: genel.

vâkıf: bilen.

kanunî hükümlerin tanzim ve ittıradı, bir ferдин fikrinden değil, yüksek bir heyetin nazar-ı dikkat ve tetkikatından geçmesi lâzımdır ki, umumî bir emniyeti ve cumhuru nâsın itimadını kazanmak üzere millete karşı bir kefalet-i zimniye husule gelsin; ve icma-ı ümmet, hücceti elde edebilsin.

Evet, Kur'ân-ı Azîmüşşan'ın müfessiri, yüksek bir deha sahibi ve nâfiz bir içtihadı malik ve bir velâyet-i kâmileyi haiz bir zat olmalıdır. Bilhassa bu zamanda, bu şartlar ancak yüksek ve azîm bir heyetin tesanüdüyle telâhuk-ı efkârından ve ruhlarının tenasübüyle birbirine yardım etmekten ve hürriyet-i fikirle taassuptan azade olmakla tam ihlâslarından doğan dâhî bir şahs-ı manevîde bulunur; ve o şahs-ı manevî, Kur'ân'ı tefsir edebilir. Çünkü, "Cüzde bulunmayan, küllde bulunur" kaidesine binaen, her fertte bulunmayan bu gibi şartlar hey'ette bulunur. Böyle bir heyetin zuhurunu çoktan beri bekliyorken, hiss-i kablelvuku kabîlinden, memleketi yıkıp yakacak büyük bir zelzelenin arefesinde bulunduğumuz zihne geldi. (HAŞİYE)

"Bir şey tamamıyla elde edilemediği takdirde, tamamıyla terk etmek caiz değildir" kaidesine binaen, acz ve kusurumla beraber, Kur'ân'ın bazı hakikatleriyle,

HAŞİYE: Evet, Van'da Horhor medresemizin damında esnâ-yı derste büyük bir zelzelenin gelmekte olduğunu söyledi. Hakikaten söylediği gibi, az bir zaman sonra Harb-i Umumî başladı.

Hamza, Mehmed Şefik, Mehmed Mihri.

acz: zayıflık, güçsüzlük.
arefe: belirli bir günden bir önceki gün.
azade: bağlardan kurtulmuş, hür, serbest.
azîm: büyük, yüce.
bilhassa: özellikle.
binaen: -den dolayı, -için, -dayanarak.
caiz: dinen yapılmasında sakınca olmayan; uygun; yapıldığında günah teşkil etmeyen, yapılması veya yapılması konusunda emir bulun-

mayan kişinin kendi isteğine bırakılan.
cumhur-i nâs: insanların çoğunluğu.
cüz: kısım, parça.
dâhî: son derece zeki, anlayışlı, deha sahibi.
deha: çok akıllılık, zekiliğin ve anlayışlılığın son derecesi.
emniyet: inanma, güvenme.
esna-i ders: ders esnasında, ders sırasında.
fert: şahıs, kişi.
haiz: bir şeye sahip olma, sa-

hip, mâilik.
hakikat: gerçek, bir şeyin aslı ve esası.
hakikaten: gerçekten.
harb-i umumi: dünya savaşı.
haşiye: bir kitabın sayfalarının kenarına veya altına yazılan açıklayıcı yazı, dipnot.
heyet: bir topluluğu meydana getiren kişilerin bütünü.
hiss-i kablelvuku: bir hâdisene gerçekleşmesinden önce kalbe doğması, hissedilmesi.
husule gelmek: meydana

gelmek, oluşmak.
hüccet: delil, ispat.
hüküm: karar.
hürriyet-i fikir: düşünce özgürlüğü.
ittırat: düzgün tarzda olma; intizam, düzen.
icma-ı ümmet: aynı sırada yaşamış olan İslâm âlimlerinden müçtehit olanların, şeriâtın bir meselesi hakkında verilen hükümde birleşmeleri, dinî bir konuda söz birliği etmeleri.
icthâat: fikir, kanaat, görüş açısı.
ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemezsizin, sırf Allah rızası için yapma.
itimât: emniyet, güven.
kabil: cins, tür, çeşit, gibi.
kaide: kural, prensip.
kanunî: kanuna ait, kanunla ilgili, kanuna dair.
kefalet-i zimniye: zimnen kefil olma, açıktan değil de dolaylı kefillik.
Kur'ân-ı Azîmüşşan: şan ve şerefi yüce olan Kur'ân.
kusur: eksiklik, noksan.
küll: bütün, bir şeyin tamamı.
malik: sahip.
medrese: İslâm dünyasında düzenli eğitim veren kuruluş, okul.
memleket: ülke, yurt, vatan.
müfessir: Kur'ân-ı Kerim'in metnini izah eden, açıklayan İslâm âlimi.
nâfiz: tesir eden; etkili.
nazar-ı dikkat: dikkatli bakış.
şahs-ı manevî: belirli bir kişi olmayıp bir topluluktan meydana gelen manevî şahıs.
taassup: aşırı bağlılık, aşırı tarafdarlık.
tanzim: düzenleme, tertipleme, islah etme, düzeltme, iyileştirme.
tefsir: Kur'ân'ın mana bakımından izahı, açıklanması.
telâhuk-ı efkâr: fikirlerin birbiri peşine gelip birleşmesi, birbirine eklenmesi.
tenasüp: uyuma, uygunluk, birbirini tutma.
terk etmek: bırakmak, vazgeçmek.
tesanüt: dayanışma, birbirine dayanma, birbirinden destek alma, omuzdaşlık.
tetkikat: araştırmalar, incelemeler.
umumi: genel.
velâyet-i kâmile: olgunluğa erişmiş velâyet.
zat: kişi, şahıs, fert.
zelzele: yer sarsıntısı, deprem.
zuhur: görünme, meydana çıkma.

nazmındaki i'cazına dair bazı işaretleri tek başıma kaydetmeye başladım. Fakat, Birinci Harb-i Umumînin patlamasıyla, Erzurum'un, Pasinler'in dağlarına ve derelerine düştük. O kıyametlerde, o dağ ve tepelerde fırsat buldukça, kalbime gelenleri, birbirine uymayan ibarelerle, o dehşetli ve muhtelif hâllerde yazıyordum. O zamanlarda, o gibi yerlerde, müracaat edilecek tefsirlerin, kitapların bulunması mümkün olmadığından, yazdıklarım yalnız sünuhat-ı kalbiyemden ibaret kaldı. Şu sünuhatım, eğer tefsirlere muvafık ise, nurun ala nur; şayet muhalif cihetleri varsa, benim kusurlarıma atfedilebilir. Evet, tashihe muhtaç yerleri vardır, fakat hatt-ı harpte, büyük bir ihlâs ile, şehitler arasında yazılıp giydirilen o yırtık ibarelerin tebdiline -şehitlerin kan ve elbiselerinin tebdili gibi- cevaz veremedim ve kalbim razı olmadı; şimdi de razı değildir. Çünkü, hakikat-i ihlâs ile baktım, tashih yerini bulamadım. Demek, sünuhat-i Kur'âniye olduğundan, i'caz-ı Kur'âniye onu yanlışlardan himaye etmiş.

atıf: bağlama; yükleme.

cevaz: caiz olma, izin, müsaade, ruhsat, yasak olmama, yapılmasına teşvik olunmayan, ancak mâni de olunmayan amel, iş.

cihet: yan, yön, taraf.

dair: alâkalı, ait, ilgili.

dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürme.

ehl-i tahkik: gerçeği araştıranlar, gerçeğin peşinden gidenler.

hakikat-i ihlâs: ihlâsın mahiyeti, hakikati; ihlâsın ölçü ve prensipleri.

hakiki: gerçek, sahici.

harb-i umumî: dünya savaşı.

hatt-ı harp: savaşta düşman karşısında bulunan yer, cephe.

himaye: koruma, esirgeme.

ibare: cümle.

ibaret: meydana gelen, oluşan.

i'caz: taklidi mümkün olmayacak derecede güzel ve düzgün söz söyleme.

ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma.

istikbal: gelecek, gelecek zaman.

kayıt etmek: yazıya geçirmek, deftere yazmak.

kıyamet: son derece büyük yıkım, katlanılması güç belâ, büyük sıkıntı, belâ.

kusur: eksiklik, noksan.

maahaza: bununla beraber.

maksat: kastedilen, varılmak istenen nokta, niyet, amaç.

mazhar olmak: nail olmak, şeref lenmek, kavuşmak, erişmek.

mehaz: bir eser hazırlanırken

Maahaza, kaleme aldığım şu İşaratü-i-İ'caz adlı eserimi, hakikî bir tefsir niyetiyle yapmadım; ancak ulema-i İslâm'daki ehl-i tahkikin takdirlerine mazhar olduğu takdirde, uzak bir istikbalde yapılacak yüksek bir tefsire bir örnek ve bir mehaz olmak üzere, o zamanların insanlarına bir yadigâr maksadıyla yaptım.

başvurulan kaynak.

muhalif: aykırılık gösteren, uymayan.

muhtaç: ihtiyacı olan, kendisine bir şey lâzım olan, ihtiyaç içinde bulunan, bir eksiği olup onu tamamlamak isteyen.

muhtelif: türlü türlü, çeşitli, çeşit çeşit, farklı.

muvafık: yerinde, uygun, uyar, münasip.

müracaat: her hangi bir eserden yararlanma.

nazım: düzen, sıra.

niyet: maksat, amaç.

nurun alâ nur: nur üstüne nur.

sünuhat: içe doğan şeyler, kalbe gelen manalar, doğuşlar.

sünuhat-ı kalbiye: kalbe gelen manalar.

sünuhat-i Kur'âniye: Kur'ân'ın kalbe gelen manaları.

şayet: eğer.

sehit: Allah'ın ve yüce dininin

uğrunda canını feda ederek savaşta ölen Müslüman.

takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.

tashih: düzeltme, daha iyi ve daha doğru hale getirme.

tebdil: değiştirme, dönüştürme, başka bir hâle getirme.

tefsir: Kur'ân'ı açıklamak ve yorumlamak maksadıyla yazılan kitap.

ulema-i İslâm: İslâm âlimleri.

yadigâr: armağan, hediye, hatıra.

O muharebede yirmi talebe kadar kıymettar ve *İşaratu'l-İcaz* tefsirinin kâtibi olan Molla Habip, İran cephesinde kumandan Halil Paşa ile mühim bir muhabere vazifesini temin ettikten sonra Vastan'da şehit düşer.

O muharebeler esnasında, Ermeni fedailerini bazı yerlerde çoluk çocuğu kesiyorlardı. Buna karşı Ermenilerin çocukları da bazen öldürülüyordu. Bediüzzaman'ın bulunduğu nahiyeye binlerle Ermeni çocuğu toplanmıştı. Molla Said askerlere, "Bunlara ilişmeyiniz!" diye emretti. Daha sonra bu Ermeni çoluk çocuğunu serbest bıraktı; onlar da, Rusların içerisindeki ailelerinin yanına döndüler. Bu hareket Ermeniler için büyük bir ibret dersi olup, Müslümanların ahlâkına hayran kalmışlardı. Bu hâdise üzerine, Ruslar bizi istilâ ettiklerinde, fedâî komitelerin reisleri Müslüman çoluk çocuğunu kesmek âdetini bırakıp, "Madem Molla Said bizim çoluk çocuklarımızı kesmedi, bize teslim etti; biz de bundan sonra Müslümanların çocuklarını kesmeyeceğiz" diye ahdettiler. Molla Said, bu suretle o havalideki binlerle masumların felâketten kurtulmasını temin etmiş oldu.

Bir müddet sonra, Ruslar, Van ve Muş tarafını istilâ edip, üç fırka ile Bitlis'e hücum ettiği sırada, Bitlis Valisi Memduh Bey ile Kel Ali, Bediüzzaman'a, "Elimizde bir tabur asker ve iki bin kadar gönüllünüz var; biz geri çekilmeye mecburuz," dediler.

Bediüzzaman onlara, "Etraftan kaçıp gelen ahalinin ve hem de Bitlis halkının malları, çoluk ve çocukları

âdet: usul, alışkanlık.

ahali: halk.

ahit: söz verme.

ahlâk: insanın yaratılıştan gelen hususiyetleri ile Kur'an-ı Kerim ve sünnet-i şerifte sınırları çizilen kaidelerin hayata geçirilmesiyle kazanılan iyi ve güzel davranışların bütünü.

cephe: savaş alanı, savaş yapılan yer.

esna: sıra, zaman, bir işin yapıldığı an.

fedâî: canını esirgemeyen, değer verdiği bir şey uğrunda herşeyini gözden çıkaran, her şeyini veren.

felâket: büyük dert, belâ.

fırka: tümen.

hâdise: olay.

havali: bölge.

hayran: çok takdir eden, çok beğenen.

hücüm: saldıрма, hamle ile ileri atılmak.

ibret: ders verici olay, iş.

istilâ etmek: işgal etmek.

kâtip: yazan, yazıcı.

kıymettar: kıymetli, değerli.

komite: kötü bir maksat için toplanmış gizli cemiyet.

kumandan: komutan.

masum: suçsuz, kabahatsiz, günahsız.

meccbur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.

muhabere: haberleşme.

muharebe: savaşma, vuruşma, savaş, cenk, harp.

müddet: vakit, zaman, süre,

bir şeyin devam ettiği zaman parçası.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

nahiye: civar, çevre, havali.

reis: baş, başkan.

suret: tarz, yol, şekil.

şehit: Allah'ın ve yüce dininin uğrunda canını feda ederek savaşta ölen Müslüman.

tabur: dört bölükten meydana gelen, bölük veya bataryadan büyük, alaydan küçük askerî birlik.

talebe: öğrenciler, tahsil görenler.

tefsir: Kur'an'ı açıklamak ve yorumlamak maksadıyla yazılan kitap.

temin etmek: sağlamak.

vali: bir ili idare eden en büyük memur.

vazife: ödev, bir kimsenin yapmak zorunda bulunduğu iş.

düşman eline düşecek; biz mahvoluncaya kadar dört beş gün mukavemete mecburuz,” demesi üzerine; onlar, “Muş’un sukut etmesi dolayısıyla otuz topumuzu askerler bu tarafa kaçırmaya çalışıyorlar. Eğer sen, o otuz topu gönüllülerinle ele geçirebilirsen, birkaç gün o toprakları mukabele ederiz ve ahali de kurtulur” dediler.

Bediüzzaman, “Öyle ise ben, ya ölürüm veya o toprakları getiririm,” diyerek üç yüz gönüllünün başına geçti. Geceleyin, Nursin tarafına, toprakların getirildiği cihete gitti. Toprakları takip eden bir alay Rus Kazanına kendi muhbirleri, “Bitlis’i müdafaa eden gönüllü kumandanı üç bin adamla ve dağdaki meşhur Mûsa Bey bin kişi ile toprakları kurtarmaya geliyorlar” diyerek, pek ziyade mübalâğa ile ihbar etmeleri üzerine, Kazak kumandanı korkmuş, ilerleyememişti. Bediüzzaman da, beraberindeki üç yüz gönüllüyü rast geldikleri topraklara birer ikişer taksim edip Bitlis’e gönderir; kendisi ise ilerleyerek toprakları birer birer kurtarıp, en son topu da üç arkadaşıyla birlikte ele geçirir. Bu şekilde, otuz topun Bitlis’e gelmesini temin eder. O topraklarla, üç dört gün, asker ve gönüllüler düşmana mukabele edip, bütün ahali ve cihazat ve mallar kurtulur.

Bediüzzaman, o harpte, gönüllülere cesaret vermek için, sipere girmeyerek, avcı hattında dolaşır. Avcı hattında en ileride atını sağa sola koştururken, birden hatırına gelir ve ruhuna ilişir ki, “Şu anda şehit olsam; bu vaziyetim, yani en ileride göze çarpan şu hâlim, sakın, mertebe-i şehadetin bir esası olan ihlâsıma zarar

ahali: halk.

alay: üç tabur piyade veya beş bölük süvari askerinden oluşan askeri kuvvet.

cihazat: cihazlar, kendilerine ihtiyaç duyulan aletler.

cihet: yan, yön, taraf, yer.

esas: temel, hakikat, öz.

harp: savaş.

hatır: zihin, fikir, hafıza; akıl, kalp.

ihbar: haber verme, bildirme, duyurma.

ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemezsizin, sırf Allah rızası için yapma.

kumandan: komutan.

mahvolmak: yok olmak, perişan olmak.

mecbur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.

mertebe-i şahadet: şehitlik mertebesi, derecesi.

meşhur: tanınmış, herkesin bildiği, şöhretli, ünlü.

muhbir: haber veren, haberci.

mukabele etmek: karşılık vermek, karşılamak.

mukavemet: karşı koyma, dayanma, direnme.

mübalâğa: aşırı büyütme, abartma, abartı.

müdafaa: saldırıya karşı koyma, savunma.

siper: düşmandan korunmak için sığınılan yer.

sukut: düşme; düşman eline geçme.

şehit: Allah’ın ve yüce dininin uğrunda canını feda ederek savaşta ölen Müslüman.

takip: peşinden yürüme, arkasından gitme.

taksim etmek: bölmek, parçalara ayırmak, paylaşmak.

temin etmek: sağlamak.

vaziyet: durum, hâl.

ziyade: çok, fazla.

vermesin, bir hodfuruşluk manası olmasın” diyerek, bir-
den atını döndürür ve arkadaşlarının yanına gelir. (HAŞİYE)

Avcı hattında dolaşırken, vücuduna dört gülle isabet etmiş, fakat geri çekilmemiş ve gönüllülerin cesareti kırılmaması için, sipere dahi girmemiştir. Hatta bunu işiten Vali Memduh Bey ve Kumandan Kel Ali, “Aman geri çekilsin!” diye haber gönderdikleri zaman, demiş:

“Bu kâfirlerin güllesi beni öldürmeyecek...”

Hakikaten, üç gülle ölecek yerine isabet ettiği hâlde, biri hançerini, diğeri tütün tabakasını delip geçmiş ve kendisine bir zarar vermemiştir.

HAŞİYE: İşte, muharebenin şiddetli anında, hayat-memat meselesi vakitinde “Benim zahiren kahramanlık gibi görünen bu vaziyetim hakiki ihlâsa aykırı olmasın?” diye düşünmesi, kemalât-ı insaniyenin bir misalidir, denilebilir. Meydan-ı harpte, düşman karşısında, güllerle içerisinde, talebelerine cesaret vermek için en elzem bir kahramanlığı fiilen göstermek emeliyle avcı hattında atını sağa sola döndürürken, bu suretle cesaret-i imaniye ve şehamet-i İslâmiyeyi en âlâ bir derecede, bir kumandan manasıyla ifa ederken, ruhunda ve niyetinde en âli ve safi bir mertebe-i kemal olan sırr-ı ihlâsi kaçırmamayı ehemmiyetle düşünmesi ve dikkat kesilmesi, onun zahiren takdire şayan hizmet-i diniyesi, fedakârane mücahedesi kadar, belki daha ziyade, ruhunun kemaline de delâlet eder.

İşte, Molla Said bütün hayatının şehadetiyle gerçi beyne'l-İslâm “Bediüzzaman”, “Sahibüzzaman”, “Fahrüddeveran”, “Fatînülasır” ünvanlarıyla yad edilmiş; fakat bu, hiçbir zaman hakikatsiz ve bir sözden ibaret değildir. Risale-i Nur ile yaptığı muazzam hizmet-i imaniye ve Kur’âniyesi ve teşkil ettiği hamiyet-i diniye ile serfirâz milyonlar fedakâr talebelerin kudsi şahs-ı manevîsi, bir şahid-i sâdik ve bir delil-i kâti’dır.

a'lâ: en yüksek.
âli: yüce, yüksek, ulu.
bediüzzaman: zamanın güzeli, harikası, mükemmel insanı.
beynüslâm: Müslümanlar arasında.
cesaret-i imaniye: imandan kaynaklanan cesaret.
delâlet etmek: göstermek, delil olmak.
delil-i kâti: kesin delil.
ehemmiyet: önem.
elzem: lüzumlu, gerekli.

emel: arzu, istek.
fahrüddeveran: devirlerin övüncü, asırların iftihar vesilesi.
fatînülasır: asrın en dâhisi, zekisi.
fedakâr: kendini veya şahsi menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.
fedakârâne: fedakâr olana yakışacak surette, canını feda edercesine.
fiilen: fiille, hal ve hareketlerle, yaparak.

gülle: top mermisi.
hakikat: gerçek, asıl.
hakikaten: gerçekten.
hakiki: gerçek.
hamiyet-i diniye: dini korumak ve yüceltmek maksadıyla çalışma, gayret gösterme.
hançer: iki tarafı keskin, kıvrık ve sivri uçlu büyük bıçak.
haşîye: bir kitabın sayfaları kenarına veya altına yazılan açıklayıcı yazı, dipnot.
hizmet-i diniye: dinî hizmet, din için çalışıp çabalama.

hizmet-i imaniye ve Kur’âniye: imana ve Kur’ân’a ait hizmet, iman ve Kur’ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
hodfuruş: kendini beğendirmeye çalışan, kendini satan, övünen.
ibaret: meydana gelen, oluşan.
ifa etmek: bir işi yapmak, yerine getirmek.
ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemeksizin, sırf Allah rızası için yapma.
kâfir: imansız, dinsiz.
kemal: olgunluk, mükemmellik.
kemalât-ı insaniye: insana ait mükemmellik ve olgunluklar.
kudsi: mukaddes, kutlu, aziz, yüce.
kumandan: komutan.
mana: anlam.
memat: ölüm.
mertebe-i kemal: olgunluk, mükemmellik derecesi.
mesele: ehemmiyetli, önemli iş.
meydan-ı harp: savaş meydanı, savaş alanı.
misal: örnek, numune.
muazzam: çok büyük, çok önemli.
muharebe: savaş, harp.
mücahede: savaşma, mücadele, uğraşma, çaba, gayret.
safi: halis, temiz.
sahibüzzaman: zamanın sahibi, zamanın kuvvetli, kudretli kişisi.
serfiraz: benzerlerinden üstün olan, başta gelen, seçkin.
sırr-ı ihlâs: ihlâs sırrı.
siper: düşmandan korunmak için sığınılan yer.
suret: tarz, yol, gidiş.
şahid-i sâdik: doğru sözlü şahit.
şahs-ı manevî: belirli bir kişi olmayıp bir topluluktan meydana gelen manevî şahıs.
şayan: yakışır, yararışır, lâyıf.
şahadet: tanıklık etme, doğrulama.
şehamet-i İslâmiye: İslâmдан gelen cesaret ve yiğitlik.
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.
talebe: öğrenci.
teşkil: vücut verme, meydana getirme, yapma.
unvan: ad, isim, lâkap.
vali: bir ili idare eden en büyük memur.
vaziyet: durum, hâl.
yâd: hatırlama, anma, hatıra getirme.
zahiren: görünüşte, görünüşe göre.
ziyade: çok, fazla.

Geceleyin Vali ve Kumandan Kel Ali ve ahali kurtulduktan, gönüllüler ve askerler çekildikten sonra, bir kısım fedakâr talebeleriyle Bitlis'te bakıye kalan bir kısım biçareler için, kendilerini feda etmek fikriyle kaçmazlar. Sabahleyin düşmanın bir taburu ile müsademe ederler; arkadaşlarının çoğu şehit olur. Hatta yeğeni ve fedakâr bir talebesi olan Ubeyd dahi kendi bedeline şehit düştükten sonra, düşmanın üç sıra askerini yararak geçip, hayatta kalan üç talebesiyle pek acip bir surette su üzerinde bulunan bir sütreye girer. Hem yaralı, hem ayağı kırık bir hâlde otuz üç saat su ve çamur içinde kalır. Tüfek ellerinde, o vaziyet-i müthişe içinde, üst kattaki odada düşman askeri ve zabitleri bulunduğu hâlde, kemal-i istirahat-i kalple ve ahalinin kurtulmasının sevinciyle sürur içinde, beraberindeki arkadaşlarına teselli vererek der:

“Karşımıza ne vakit çoklukla düşman askerleri gelirse, o vakit silâhlarımızı kullanacağız, kendimizi ucuza satmayacağız, bir-iki düşmana kurşun atmayacağız...”

Lâtif bir inayet-i İlâhiyedir ki, otuz üç saat, onlar Rus askerlerini gördükleri ve Ruslar da onları aradıkları hâlde bulamadılar. Bu esnada Bediüzzaman, talebeleri olan gönüllü fedailere hitaben, “Arkadaşlar, durmayınız. Sizlere hakkımı helâl ettim; beni bırakınız, siz kendinizi kurtarmaya çalışınız,” demesi üzerine, fedakâr ve kahraman talebeler, “Sizi bu hâlde bırakıp gidemeyiz; şehit olursak, yine hizmetinizde olsun” deyip kalırlar. Sonra Ruslar esir edip, Van, Celfa, Tiflis, Kiloğrif, Kosturma'ya sevk ederler.

acip: hayret veren, hayrette bırakan.
ahali: halk, bir memlekette oturanlar, yaşayanlar.
bakıye kalan: geriye kalan.
bedel: bir şeyin yerine verilen ve yerini tutan, değiştirilen şey.
biçare: çaresiz, zavallı.

esna: ara, sıra, vakit, zaman.
fedâ: gözden çıkarma, uğruna verme.
fedâi: canını esirgemeyen, mühim bir maksat uğruna canını vermeye hazır bulunan.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.
hitaben: hitap ederek, söyleyerek.
inayet-i İlâhiye: Allah'ın yardımı.
kemal-i istirahat-ı kalp: tam

bir kalp rahatlığı.
kumandan: komutan.
lâtif: hoş, güzel.
müsademe: iki grup arasında silâhlı çarpışma, çatışma, vuruşma.
sevk etmek: göndermek, yollamak.
suret: tarz, hal, şekil, biçim.
sürur: mutluluk, neşe.
sütire: engel, perde, örtü.
şehit: Allah'ın ve yüce dininin uğrunda canını feda ederek savaşta ölen Müslüman.

tabur: dört bölükten meydana gelen, bölük veya bataryadan büyük, alaydan küçük askerî birlik.
talebe: öğrenci.
teselli: avutma, acısını dindirme, güzel sözler söyleyerek rahatlatma.
vali: bir ili idare eden en büyük memur.
vaziyet-i müthişe: dehşet verici, korkutucu durum.
zabit: subay.

Üstat Bediüzzaman Hazretleri Birinci Cihan Harbinin akabinde, İstanbul'da Biraderzadesi Abdurrahman ile birlikte.

akabinde: arkasından, hemen ardından.

Birinci Cihan Harbi: Birinci Dünya Savaşı.

biraderzade: kardeş çocuğu, kullanılan tabir. yeğen.

hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla

üstat: öğretici, bir ilim ve sanatta üstün olan kimse.

Bediüzzaman Said Nursi Hazretlerinin Van'daki Horhor Medresesinin bahçesinden, Van Kalesi ve mağaralarının görünüşü.

hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.

medrese: İslâm dünyasında düzenli eğitim veren kuruluş, okul.

Ermeni fedaîleri meşhurdur; hatta öyle rivayet ederler ki, “Fedaîlerin yüzleri, kızarmış kömür üstüne tutulup gözleri patlama derecesine gelse dahi, yine sır vermezler.” İşte Ruslar o zaman diyorlardı ki: “Bediüzzaman’ın gönüllüleri, Ermeni fedaîlerinin fevkindedir! Bunun içindir ki, bizim Kazaklarımızı imhada fazla muvaffak olmuşlardır.”

Bediüzzaman’ı üsera kampına götürürler. Burada şu şekilde şayan-ı takdir bir hâdise cereyan eder. Şöyle ki:

Bir gün Rus Başkumandanı esirleri teftişe gelir. Teftiş esnasında Bediüzzaman kumandana selâm vermez ve yerinden kalkmaz; kumandan kızar. “Belki tanımamıştır” diyerek tekrar önünden geçtiği zaman yine yerinden kalkmayınca, kumandan, tercüman vasıtasıyla der:

“Beni her hâlde tanımadılar?”

Bediüzzaman:

“Tanıyorum, Nikola Nikolaviç’tir.”

Kumandan:

“Şu hâlde Rus ordusuna, dolayısıyla Rus çarına hakaret ediyorlar.” Bediüzzaman:

“Hakaret etmedim. Ben bir Müslüman âlimiyim. İmanlı bir kimse, Cenab-ı Hakkı tanımayan bir adamdan üstündür. Binaenaleyh, ben sana kıyam etmem” der.

Bunun üzerine Bediüzzaman divan-ı harbe verilir. Birkaç zabıt arkadaşı, hemen özür dileyerek vahim neticenin önlenmesine çalışmasını istirham ederler.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
başkumandan: başkomutan.
binaenaleyh: bundan dolayı, onun için.
Cenab-ı Hak: Allah.
cereyan etmek: olmak, meydana gelmek.
çar: eskiden Rus imparatoruna verilen isim.
divan-ı harp: askeri mahkeme.
esna: ara, sıra, vakit, zaman.

fedaî: feda eden, kendini ya da sahip olduğu herhangi bir şeyi adayan, veren.
fevk: üst, üzeri.
hâdise: olay.
hakaret: saygı göstermeme, aşağılama.
iman: hak dini kabul etme, İslâm dinini kabul etme, İslâmın gerekli olan esaslarına inanma, Allah’a inanma.
imha: yok etme, mahvetme, ortadan kaldırma.

istirham etmek: rica etmek, istemek.
kamp: esirlerin, sürgünlerin ve mahkûmların topluca bulunduğu yer.
kıyam etmek: ayağa kalkmak.
kumandan: komutan.
meşhur: tanınmış, herkesin bildiği, şöhretli, ünlü.
muvaffak: başarılı.
netice: son, sonuç.
rivayet: bir haber, söz veya

olayı nakletme, aktarma.
sır: gizli tutulan, kimseye söylenmeyen şey.
şayan-ı takdir: beğenilmeye, takidre lâyık.
teftiş: kontrol etme.
tercüman: tercüme eden, başka bir dilde yazılmış veya söylenmiş bir şeyi yine başka dile çeviren.
üsera: esirler, tutsaklar.
vahim: ağır, sonu tehlikeli ve korkulu, dehşet verici.
vasita: aracılık.
zabıt: subay.

Fakat Bediüzzaman, “Bunların idam kararı, benim ebedî âleme seyahat etmem için bir pasaport hükmündedir” deyip, kemal-i izzet ve şecaatle hiç ehemmiyet vermez.

Nihayet idamına karar verilir. Hüküm infaz edileceği vakit, namaz kılmak için müsaade ister; vazife-i diniyesini ifadan sonra, atılacak kurşunlara göğsünü gereceğini beyan eder. Tam bu esnada, namazını eda ederken, Rus kumandanı gelerek Bediüzzaman’dan özür dileyip, “O hareketinizin mukaddesatınıza olan bağlılıktan ileri geldiğine kanaat getirdim, rica ederim, beni affediniz” diyecek, verilen idam hükmünü geri aldırır.

Bediüzzaman, iki buçuk sene kadar Sibiryâ taraflarında esarette kalır. Bütün hayatını, fisebilillâh Kur’ân’a, İslâmiyete, sünnet-i seniyenin ihyasına hasr ve vakfeden bu fedakâr-ı İslâm, buralarda da kat’iyen boş durmaz. İçerisinde bulunduğu muhiti tenvir ve irşat için çalışır. Bu müddet içinde kendisiyle beraber esarette bulunan zabıtlere dersler veriyordu. Bir gün, doksan zabıt arkadaşına ders verdiği sırada, bir Rus kumandanı gelir, “Siyasî ders veriyor” diye, dersine mâni olursa da, faaliyetinin dinî, ilmî, içtimaî olduğunu öğrenince serbest bıraktırır.

Nihayet, esaretten firar ile kurtulup, Petersburg ve Varşova’ya gelmeye muvaffak olur. Bilahare, Viyana tarikiyle 1334 senesinde İstanbul’a teşrif eder.

âlem: dünya, cihan.
beyan: söyleme, bildirme, açıklama.
bilahare: sonra, sonradan, daha sonra.
dinî: dine ait, din ile ilgili.
ebedî: sonsuz, sonu olmayan, sürekli.
eda etmek: yerine getirmek.
ehemmiyet: kıymet, değer, önem.
esaret: esirlik, tutsaklık.
esna: ara, sıra, vakit, zaman.
faaliyet: çalışma, hareket, gayret.
fedakâr-ı İslâm: İslâm fedakârı, İslâm için kendi menfaatlerinden vazgeçip feda eden, bu uğurda çaba sarf edip çalışan.
firar: kaçma, gizlice gitme.
fisebilillâh: Allah yolunda.
hasr: yalnız bir şeye mahsus kılma, yalnız bir şeye kullanma.
hüküm: karar.
içtimaî: toplumla alâkalı, cemiyete ait, sosyal.
idam: öldürme.
ifa: yerine getirme.
ihya: kuvvetlendirme, kuvvet ve tazelik verme.
ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.
infaz: bir hükmü yerine getirme, bir emri gerçekleştirme.
irşat: doğru yolu gösterme, doğru yola yöneltme, gafletten uyandırma, uyarma.
kanaat getirmek: inanmak.
kat’iyen: hiç bir zaman, asla, kesinlikle.
kemal-i izzet: tam bir şeref ve üstünlük.
kumandan: komutan.
mâni: engel.
muhit: bir kimsenin sürekli ilişkide bulunduğu insanlar topluluğu, çevre.
mukaddesat: mukaddes olan şeyler, kutsal şeyler, mübarek,

aziz, temiz, yüce olarak kabul edilen şeyler.
muvaffak: başarılı.
müddet: zaman, süre.
müsaade: izin.
nihayet: en sonunda.
rica etmek: dilemek, istemek.
seyahat: yolculuk.

siyasî: siyasetle ilgili, siyasete ait.
sünnet-i seniye: Hz. Muhammed’in (a.s.m.) yüce sünneti; yüksek hal, söz ve tavırları.
secaat: yiğitlik, yüreklilik, cesurluk, korkusuzluk, kahramanlık.
tarik: yol, cadde.

tenvir: aydınlatma, nurlandırma; bilgi verme.
teşrif etmek: şereflendirmek, bir yere buyurmak.
vakfetmek: birşeyi karşılıksız olarak Allah yoluna vermek.
vazife-i diniye: dinî görev.
zabit: subay.

Harb-i Umumîde gönüllü alay kumandanı olan Bedi-
üzzaman Said Nursî, bu esaret hayatını bir eserinde **(HAŞİ-**
YE) şöyle anlatıyor:

HAŞİYE: Bu esareten hayli zaman geçtikten sonra, Barla'ya bir esir gi-
bi gönderilen Üstad, eski macera-yı hayatından bir kısmını da "Yirmi Al-
tıncı Lem'a'nın On Üçüncü Ricası" olarak kaleme almıştır. Merak eden-
ler o risaleye müracaat edebilirler.

alay: üç tabur piyade veya beş bölük süvari askerinden oluşan askeri kuvvet.
esaret: esirlik, tutsaklık.
eser: kitap.
Harb-i Umumi: Birinci Dünya Savaşı.
haşiye: bir kitabın sayfaları-
nın kenarına veya altına yazı-
lan açıklayıcı yazı, dipnot.
hayli: epeyce, çok.
kumandan: komutan.
macera-i hayat: hayat mace-
rası, hayat serüveni.
müracaat: her hangi bir eser-
den yararlanma.
risale: belirli bir konuda yazıl-
mış küçük kitap.

دیند نومردوسی - ۱۱۷۹ -

Offener Befehl

Nr. 63

ОТКРИТЬ ЛИСТЪ

N°

آچیق امر

نومردوسی - ۶۳ -

számú

Nyilt paranes

Bediüzzaman'ın
Rusya esaretinden
fırar edip,
Almanya yolu ile
Sofya'ya geldiği
zaman, Sofya
Ateşemiliterliği
tarafından verilen
pasaportudur.

für Herrn ... } Said Mirza { für Herr
за Господина ... }

Служебная чинъ

Truppenteil ...

Csapatfőst. ...

Отъ кои войско-

за часть ...

Staatsangehö-

rigkeit ...

Honosság ...

Поданство ...

Reist von ...

Utazik ...

Нагуна отъ ...

nach ...

за ...

Zweck der Reise

Az utazás célja

Причина на ва-

ту ването ...

بو آچیق امر - ۱۷ - صفر ۱۳۴۰ - تاریخ مذکورہ مبارک ہے۔

تاریخ مذکورہ مبارک ہے۔

طرقند ملند

Dieser Ausweis - offene Befehl - ist nur gültig im Zusammenhang mit

ausgestellt von

ÖN YÜZÜ

İsmi : Said Mirza Efendi
Rütbesi : Fahrî kaymakam
Kıt'ası : Gönüllü Kürt Süvari Alayı
Tabiiyeti : Osmanlı
Seyahat mebdei : Sofya
Gideceği mahal : İstanbul (Dersaadet)
Sebeb-i seyahat : Esaretten avdet, 17 Haziran 1918

alay: üç tabur piyade veya bes bölük süvari askerinden oluşan askeri kuvvet.

ateşemiliterlik: askerî ateşelik, ordu adına elçilik yapan kimsenin yeri.

avdet: geri gelme, dönme, dönüş.

dersaadet: İstanbul'un Osmanlı

dönemindeki isimlerinden biri; saadet kapısı, başkent.

esaret: esirlik, tutsaklık.

fahrî: bir işi para almaksızın, karşılık beklemeden yapan, gönüllü.

fırar: kaçma, gizlice gitme.

kıt'a: askerî birlik, müfreze.

mahal: yer, bölge.

mebde: başlangıç.

rütbe: derece, mertebe.

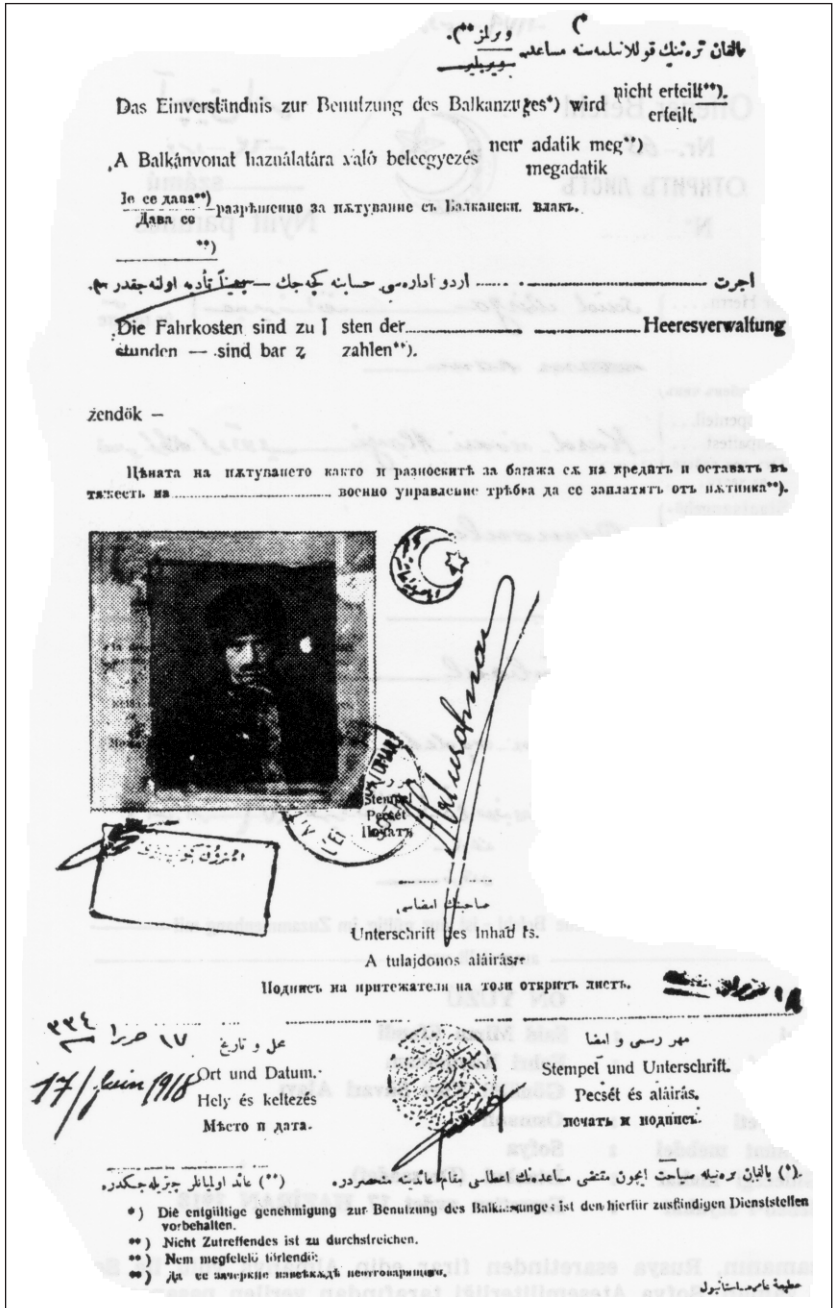
sebeb-i seyahat: yolculuk

sebebi.

seyahat: yolculuk.

süvari: atlı asker.

tâbiyyet: bir devletin halkından olma, uyruk.

Bediuzzaman'ın Rus esaretinden dönüştü aldığı "Vatana Avdet" belgesinin arka yüzü.

Yirmi Altıncı Lem'anın Dokuzuncu Ricasından Bir Kısım

Harb-i Umumîde, esaretle, Rusya'nın şark-ı şimalîsinde, çok uzak olan Kosturma vilâyetinde bulunuyordum. Orada Tatarların küçük bir camii, meşhur Volga Nehrinin kenarında bulunuyordu. Oradaki arkadaşlarım olan esir zabitler içinde sıkılıyordum. Yalnızlık istedim; dışarıda izinsiz gezemiyordum. Tatar mahallesi, kefaletle beni Volga Nehrinin kenarındaki küçük camie aldılar. Ben yalnız olarak camide yatıyordum. Bahara yakın. O şimal kıt'asının pek çok uzun gecelerinde çok uyanık kalıyordum. O karanlık gecelerde ve karanlıklı gurbette, Volga Nehrinin hazin şırıltıları ve yağmurun rikkatli şıpıltıları ve rüzgârın firkatli esmesi, beni derin gaflet uykusundan muvakkaten uyandırdı. Gerçi daha kendimi ihtiyar bilmiyordum; fakat Harb-i Umumîyi gören ihtiyardır. Güya ¹ **يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا** sırrına mazhar olarak, öyle günlerdir ki, çocukları ihtiyarlandığı cihetle, kırk yaşında iken, kendimi seksen yaşında bir vaziyette buldum. O karanlıklı, uzun gece ve hazin gurbet, hazin vaziyet içinde hayattan, bir me'yusiyet geldi. Aczime, yalnızlığıma baktım, ümidim kesildi. O halette iken, Kur'ân-ı Hakîm'den imdat geldi, dilim ² **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ** dedi. Kalbim de ağlayarak dedi:

1. Çocukları ihtiyarlatan gün (kıyamet günü). (Müzzemmil Suresi: 17.)

2. Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmran Suresi: 173.)

acz: zayıflık, güçsüzlük.

cihet: yan, yön, taraf.

esaret: esirlik, tutsaklık.

firkat: ayrılma, ayrılık; hasret.

gaflet: ihmal, dikkatsizlik.

gerçi: öyle ise de, her ne kadar.

gurbet: yabancı memleket, yabancı yer, vatan dışı.

güya: sanki.

hâlet: hâl, durum.

Harb-i Umumi: Birinci Dünya Sa-

vaşı.

hazin: keder veren, hüznü, üzüntülü, acıklı.

imdat: yardım.

kefalet: birinin verdiği sözü yerine getirmemesi durumunda sorumluluğu üzerine alma durumu, yüklenme, kefillik.

kıt'a: memleket, ülke.

mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma.

meşhur: tanınmış, herkesin bildiği, şöhretli, ünlü.

me'yusiyet: ümitsizlik.

muvakkaten: geçici olarak, az bir zaman için.

rikkatli: rikkat sahibi olan, yufkalık, incelik, merhamet sahibi.

şark-ı şimali: kuzeydoğu.

şimal: kuzey.

vaziyet: durum, hâl.

vekil: kullarının işlerine ve rızıkına kefil olan, her şeyi idaresi altında bulunduran, kendisine dayanılan, gözeten, şahit ve koruyucu Allah .

vilayet: il.

zabit: subay.

*Garibem, bîkesem, zaifem, nâtüvanem, el-aman
güyem,
Affücüyem, medethahem zidergâh et İlähi!*

Ruhum dahi vatanımdaki eski dostları düşünüp o gurbette vefatımı tahayyül ederek, Niyazi-i Mısırî gibi dedim:

*Dünya gamından geçip, yokluğa kanat açıp,
Şevk ile her dem uçup, çağırırım, dost, dost!*

diye, dostları arıyordu. Her ne ise... O hüznü, rikkatli, firkatli, uzun gurbet gecesinde, dergâh-ı İlähîde zaaf ve aczim o kadar büyük bir şefaathçi ve vesile oldu ki, şimdi de hayretteyim. Çünkü birkaç gün sonra, gayet hilâf-ı me'mul bir surette, yayan gidilse bir senelik mesafede, tek başımla, Rusça bilmediğim hâlde firar ettim. Zaaf ve aczime binaen gelen inayet-i İlähiye ile harika bir surette kurtuldum. Ta Varşova ve Avusturya'ya uğrayarak İstanbul'a kadar geldim ki, bu surette kolaylıkla kurtulmak pek harika olmuştu. Rusça bilen en cesur ve en kurnaz adamların muvaffak olamadıkları çok teshilât ve çok kolaylıkla, o uzun firarî seyahati bitirdim.

Fakat o Volga Nehri kenarındaki camideki mezkûr gecenin vaziyeti bana bu kararı verdirmiş ki, bakiye-i ömrümü mağaralarda geçireceğim. Bu insanların hayat-ı içtimaiyesine karışmak artık yeter. Madem sonunda kabre yalnız gideceğim; yalnızlığa alışmak için şimdiden yalnızlığı ihtiyar edeceğim, demiştim.

Fakat, maatteessüf, İstanbul'daki ciddî ve çok ahbap ve İstanbul'un şaşaalı hayat-ı dünyeviyesi, hususan

acz: zayıflık, güçsüzlük.

ahbap: dost.

bakiye-i ömür: ömrün geri kalanı.

binaen: -den dolayı, -den ötürü, -için.

ciddî: gerçek, hakikat.

dem: an, vakit, zaman.

dergâh-ı İlähi: İlähî dergâh, sığınak, Allah katı.

firar: kaçma, gizlice gitme.

firarî: firar eden, kaçan.

firkat: ayrılma, ayrılık, hasret.

gam: tasa, keder, üzüntü.

gayet: çok, son derece.

gurbet: yabancı memleket, yabancı yer, vatan dışı.

hârîka: her zaman rastlanmayan, olağanüstü, hayranlık hissi uyandıran.

hayat-ı dünyeviye: dünya-hayati.

hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, cemiyet hayatı, toplum hayatı.

hayret: şaşma.

hilâf-ı me'mul: umulanın tersine, beklenenin aksine.

hususan: özellikle, bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.

ihtiyar: seçme, tercih, irade.

inayet-i İlähiye: Allah'ın yardımı.

kabir: mezar.

maatteessüf: üzümlere belirteyim ki.

mesafe: uzaklık, uzunluk.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

muvaffak: başarılı.

rikkatli: rikkat sahibi olan,

yufkalık, incelik, merhamet sahibi.

ruh: insan ve hayvanlardaki dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan gayr-i maddî cevher, manevî varlık.

seyahat: yolculuk.

suret: tarz, şekil, biçim.

şasaa: gösteriş, debdebe, tantana.

şefaathçi: aracı.

şevk: şiddetli arzu, aşırı istek ve heves.

tahayyül etmek: hayale getirmek, hayalinde canlandırma, zihinde canlandırmak.

teshilât: kolaylaştırmalar, kolaylıklar.

vaziyet: durum, hâl.

vefat: ölümler.

vesile: bir şeye ulaşmayı mümkün kılan, yol, vasıta, aracı.

zaaf: zayıflık, kuvvetsizlik.

haddimden çok fazla bana teveccüh eden şanüşeref gibi neticesiz şeyler, o kararımı muvakkaten bana unutturdular. Güya o gurbet gecesi, hayatımın gözünde nurlu siyahlıktı. Ve İstanbul'un beyaz, şaşaalı gündüzü, o hayat gözümün nursuz beyaz parçası idi ki, ileriye göremedi, yine yattı. Tâ iki sene sonra Gavs-ı Geylânî, *Fütuhu'l-Gayb* kitabıyla tekrar gözümü açtırdı.

gurbet: yabancı memleket, yabancı yer, vatan dışı.

güya: sanki.

muvakkaten: geçici olarak, az bir zaman için.

netice: sonuç.

nur: aydınlık, parlaklık, ışık.

şanüşeref: şan ve şeref.

şaaa: gösteriş, debdebe, tantana.

teveccüh etmek: ilgi, alâka göstermek, yönelmek.

İstanbul'u tekrar şereflendirmesi, ehl-i ilmi ve halkı çok fazla memnun ve mesrur etti. Kendisine haber verilmeyen, Meşihat dairesindeki "Dârülhikmeti'l-İslâmiye" azalığına tayin olundu. Dârülhikmet, o zaman, Mehmed Akif, İzmirli İsmail Hakkı, Elmalılı Hamdi gibi İslâm âlimlerinden mürekkep bir İslâm akademisi mahiyetinde idi.

Çok zeki, kahraman ve gayyur bir âlim olan veled-i manevîsi ve biraderzadesi Abdurrahman (rahmetullâhi aleyh) şöyle anlatıyor:

1334 senesinde esaretten geldikten sonra, amcam, rızası olmadan Dârülhikmeti'l-İslâmiyeye aza tayin edildi. Fakat esarete çok sarsılmış olduğundan, bir müddet mezunen vazifeye gidemedi. Çok defa istifa etmek teşebbüsünde bulundu, fakat dostları bırakmadılar. Bunun üzerine Dârülhikmete devama başladı. Hâline dikkat ediyordum ki; zarureten fazla kendine masraf yapmıyordu. Maişetçe neden bu kadar muktesit yaşıyorsun diyenlere cevaben, "Ben sevad-ı azama tâbi olmak isterim. Sevad-ı azam ise, bu kadar tedarik edebilir. Ben, ekalliyet-i müsrifeye tâbi olmak istemem" demişlerdir.

Dârülhikmetten aldığı maaştan miktar-ı zarureti ayırdıktan sonra, mütebakisini bana vererek, "Hıfz et!" dedi. Ben de, bir sene zarfındaki fazla kalmış paraları amcamın bana olan şefkatine, hem malı istihkâr etmesine itimaden, haberi olmadan tamamen sarf ettim. Sonra bana dedi ki:

akademi: bütün ilim dallarını içine alan araştırma kuruluşu.
âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
aza: üye.
biraderzade: kardeş çocuğu, yeğen.
cevaben: cevap olarak.
daire: devlet işlerini gören kuruluşlardan her biri.
defa: kere, kez.
ehl-i ilim: ilim ile uğraşanlar,

âlimler.
ekalliyet-i müsriye: israfçı azınlık, bolluk içinde yaşayan küçük bir topluluk.
esaret: esirlik, tutsaklık.
gayyur: çok gayretli, çok çalışkan.
hıfz: saklama, koruma.
istifa: görevi bırakma.
istihkâr: hor görme, kıymet vermeme.
itimaden: dayanarak, güve-

nerek.
mahiyet: bir şeyin aslı, esası, nitelik, vasıf.
maişet: yaşayış, geçim.
masraf: harcama.
mesrur: sevinçli, şen.
meşihat: şeyhülislâmlık, diyanet işleri dairesi, dini ilimler dairesi.
mezunen: izinli olarak.
miktar-ı zaruret: lâzım olan miktar.

muktesid: iktisatlı, tutumlu, lüzumsuz harcamalarda bulunmayan.
müddet: vakit, zaman, süre.
mürekkep: -den oluşmuş, -den olma.
mütebaki: geriye kalan, artan.
rahmetullâhi aleyh: Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun.
rıza: kendi isteği ile davranma, istek.
sarf: harcama, masraf etme.
sevad-ı azam: ümmetin çoğunluğu.
şefkat: ana babanın evlâdına sevgisi gibi yürekte muhabbet besleme.
tâbi olmak: uymak, bağlı olmak.
tayin: bir işe yerleştirme, atama.
tedarik etmek: elde etmek, bulmak, sağlamak.
teşebbüs: bir işi yapmak için harete geçme, başlama, girişme.
vazife: iş, memuriyet, görev.
veled-i manevî: manevî evlât.
zarfındaki: belli bir süre içindeki.
zaruret: mecburiyet, zorunda olmak, zorunluluk, gereklilik.

“Bu para bize helâl değildi, millet malı idi; niçin sarf ettin? Madem ki öyledir, ben de seni vekilharçlıktan azil ile kendimi nasbettim.”

Bir müddet aradan geçti... Hakaikten on iki telifatını tab ettirmek kalbine geldi. Maaştan toplanan paraları, o telifatların tab'ına verdi. Yalnız bir-iki küçüğü müstesna olmak üzere, diğerlerini etrafa meccanen dağıttı. Niçin sattırmadığını sual ettim. Dedi ki:

“Maaştan bana kut-i lâyemut caizdir; fazlası millet malıdır. Bu suretle millete iade ediyorum”

Dârülhikmetteki hizmeti, hep böyle şahsî teşebbüsü ile idi. Çünkü, orada müştereken iş görmek için bazı mâniler görüyordu. Onu tanıyanlar biliyorlar ki, Bediüzzaman kefenini boynuna takmış ve ölümünü göze almıştır. Onun içindir ki, Dârülhikmeti'l-İslâmiyede demir gibi dayandı. Ecnebi tesirâtı, Dârülhikmeti kendine alet edemedi. Yanlış fetvalara karşı, pervasızca mücadele etti. İslâmiyete muzır bir cereyan ortaya atıldığı vakit, o cereyanı kırmak için eser neşrederdi.

alet etmek: hoş olmayan bir işe yardımcı veya aracı etmek.

azil: birisini işinden veya makamından ayırma, işinden çıkarma.

caiz: yapılmasında sakınca olmayan, yapılması veya yapılmaması konusunda emir bulunmayıp kişinin kendi isteğine bırakılan.

cereyan: fikir, sanat, siyaset hareketi.

ecnebi: yabancı, Müslüman olmayan.

eser: kitap.

fetva: İslâm'da, bir mesele hakkında şeyhülislâm, müftü gibi yetkili kimseler veya dinî meselelere tam vakif kimseler tarafından verilen şer'î hüküm veya karar.

helâl: Allah'ın müsaade ettiği, din bakımından günah olmayan şey.

hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.

iade: geri gönderme, verme, geri çevirme, geri verme, geri döndürme.

kefen: gömülmeden önce ölünün sarıldığı beyaz bez, kefen.

kut-i lâyemut: ölmeyecek kadar alınan gıda.

mâni: engel.

meccanen: bedava, parasız, ücretsiz olarak.

muzır: zararlı, zarar veren, zarara sebep olan, zararı dokunan.

mücadele etmek: çalışmak,

çaba ve gayret göstermek.

müddet: zaman, süre.

müstesna: ayrı, hariç.

müştereken: ortaklaşa, ortak olarak.

nasp: bir işe, memuriyete yerleştirme, tayin etme.

neşir: yayım, yayın.

perva: korku.

sarf: harcama.

sual: sorma.

suret: tarz, yol, gidış.

şahsî: şahsa ait, kişiye, kendine ait, kişisel.

tab: kitap basma, kitap baskısı.

telifat: telif edilen kitaplar.

tesirat: etkiler, tesirler.

teşebbüs: bir işi yapmak için harekete geçme, başlama, girişme.

vekilharç: mal sahibi adına harcama yapmaya yetkili olan kimse.

Esaretten Avdetinden Sonraki İstanbul Hayatına Dair
Kaleme Aldığı Bir Parçadır

Yirmi Altıncı Lem'adan Onuncu Rica

Bir zaman, esaretten geldikten sonra, İstanbul'da, bir-iki sene yine gaflet galebe etti. Siyaset havası, nazarımı nefsimden kaldırıp afaka dağıtmış iken, bir gün İstanbul'un Eyüp Sultan Kabristanının dereye bakan yüksek bir yerinde oturuyordum. İstanbul etrafındaki afaka baktım. Birden, bakıyorum, benim hususî dünyam vefat ediyor. Bazı cihette ruh çekiliyor gibi bir hâlet-i hayaliye bana geldi. Dedim: "Acaba bu kabristanın mezar taşlarındaki yazıları mıdır ki, bana böyle hayal veriyor?" diye nazarımı çektim. Uzağa değil, o kabristana baktım. Kalbime ihtar edildi ki: "Bu senin etrafındaki kabristanın, yüz İstanbul, içinde vardır. Çünkü yüz defa İstanbul buraya boşalmış. Bütün İstanbul halkını buraya boşaltan bir Hakîm-i Kadîr'in hükmünden kurtulup müstesna kalamazsın, sen de gideceksin."

Ben kabristandan çıkıp, bu dehşetli hayal ile Sultan Eyüp Camiinin mahfelindeki küçük bir odaya, çok defa girdiğim gibi, bu defa da girdim. Düşündüm ki, ben üç cihette misafirim. Bu menzilikte misafir olduğum gibi, İstanbul'da da misafirim, dünyada da misafirim. Misafir, yolunu düşünmeli. Nasıl ki bu odadan çıkacağım, bir gün de İstanbul'dan çıkacağım, diğer bir gün de dünyadan çıkacağım.

afak: bütün dünya, gözle görülen âlem.
avdet: geri gelme, dönme, dönüş.
cihet: yan, yön, taraf.
dair: alâkalı, ait, ilgili.
dehşetli: korku veren, ürktüten.
esaret: esirlik, tutsaklık.
gaflet: ihmal, dikkatsizlik.
galebe: galip gelme, yenme.
Hakim-i Kadîr: sonsuz kuv-

vet ve kudret sahibi olan ve her şeyi hikmetle yaratan, Allah.
hâlet-i hayaliye: hayalî hâl, hayal olan durum.
hususî: kişiye has olan, özel.
hüküm: karar, emir.
ihtar: hatırlatma.
kabristan: mezarlık.
mahfel: kapalı bölme, oda.
menzil: yer.
müstesna: hariç, ayrı.

nazar: bakış.
nefis: kişinin kendisi, şahsı; kötülüğe sevk eden, hayırlı işlerden alıkoyan güç.
ruh: insan ve hayvanlardaki dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan gayr-i maddî cevher, manevî varlık.
siyaset: politika.
vefat: ölüm.

İşte bu hâlette, gayet rikkatli ve firkatli elemli bir hü-
zün ve gam, kalbime, başıma çöktü. Çünkü ben yalnız
bir-iki dostu kaybetmiyorum; İstanbul'da binler sevdiğim
dostlarımdan müfarakat gibi, çok sevdiğim İstanbul'dan
da ayrılacağım. Dünyada yüz binler dostlarımdan iftirak
gibi, çok sevdiğim ve müptelâ olduğum o güzel dünya-
dan da ayrılacağım diye düşünürken, yine kabristanın o
yüksek yerine gittim. Ara sıra sinemaya ibret için gitti-
ğimden, bana, İstanbul içindeki insanlar, o dakikada, si-
nemada geçmiş zamanın gölgelerini hazır zamana getir-
mek cihetiyle, ölmüş olanları ayakta gezer suretinde gös-
terdikleri gibi, aynen ben de, o vakit gördüğüm insanla-
rı, ayakta gezen cenazeler vaziyetinde gördüm. Hayalim
dedi ki: Madem bu kabristanda olanlardan bir kısmı, si-
nemada, gezer gibi görülüyor; ileride kat'iyen bu kabris-
tana gireceklerini, girmiş gibi gör. Onlar da cenazelerdir,
geziyorlar.

Birden, Kur'ân-ı Hakîm'in nuruyla ve Gavs-ı Azam
Şeyh Geylânî (k.s.) Hazretlerinin irşadiyla, o hazin hâlet,
sürurlu ve neşeli bir vaziyete inkılâp etti. Şöyle ki:

O hazin hale karşı Kur'ân'dan gelen nur böyle ihtar
etti ki: Senin, şimal-i şarkîde, Kosturma'daki gurbetinde
bir-iki esir zabıt dostun vardı. Bu dostların her hâlde İs-
tanbul'a gideceklerini biliyordun. Sana birisi dese idi:
“Sen İstanbul'a mı gideceksin, yoksa burada mı kalacak-
sın?” Elbette, zerre miktar aklın varsa, İstanbul'a ferah
ve sürurla gitmesini kabul edecektin. Çünkü bin birden,
dokuz yüz doksan dokuz ahababın İstanbul'dadırlar.

ahbab: dost, dostlar, sevilen
dostlar.

aynen: bir şeyin aslı veya kendisi
olarak, tıpkı tıpkısına, hiç deyiş-
meden, olduğu gibi.

cenaze: ölü.

cihet: yan, yön, taraf.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüp-
hesiz.

elem: acı, keder, maddî-manevî
ıztırap.

ferah: gönül açıklığı, sevinç.

firkat: ayrılık, hasret.

gam: tasa, keder, üzüntü.

gayet: çok, son derece.

gurbet: kişinin yabancı yerlerde
kalması.

hâlet: hâl, durum.

hazin: keder veren, acı uyandı-

ran, hüznü veren.

hazret: saygı, ululama, yü-
celtme, övme maksadıyla
kullanılan tabir.

hüzün: keder, tasa, gam.

ibret: ders alma, ders çıkar-
ma.

iftirak: ayrılma.

ihtar: dikkatini çekme, hatı-
latma, uyarma.

inkılâp: bir hâlden diğer hâle
geçme, hâl değiştirme, deği-

şim, dönüşüm.

irşat: doğru yolu gösterme,
doğru yola yönelme, gaffet-
ten uyandırma, uyarma.

kabristan: mezarlık.

kat'iyen: kesin olarak, kesin-
likle.

müfarakat: uzaklaşma, ayrıl-
ma, ayrılık.

müptelâ: düşkün, bir şeye
düşkün ve tutulmuş olan.

neşe: keyif, sevinç.

nur: aydınlık, ışıık.

rikkatli: rikkat sahibi olan,
yufkalık, incelik, merhamet
sahibi.

suret: şekil, biçim, görünüş.

sürur: sevinç.

şimal-i şarkî: kuzey doğu.

vaziyet: durum, hâl.

zabit: subay.

zerre miktar: çok az derece-
de, ölçüde.

Burada bir-iki tane kalmış; onlar da oraya gidecekler. Senin için İstanbul'a gitmek hazin bir firak, elîm bir iftirak değil. Hem de geldin; memnun olmadın mı? O düşman memleketindeki pek karanlık, uzun gecelerinden ve pek soğuk fırtınalı kışlarından kurtuldun. Bu güzel, dünya Cenneti gibi İstanbul'a geldin.

Aynen öyle de, senin küçüklüğünden bu yaşına kadar, sevdiklerinden yüzde doksan dokuzu, sana dehşet veren kabristana geçmişler. Bu dünyada kalan bir-iki dostun var; onlar da oraya gidecekler. Dünyada vefatın firak değil, visaldir, o ahbaplara kavuşmaktır. Onlar, yani o ervah-ı bâkiye, eskimiş yuvalarını toprak altında bırakıp, bir kısmı yıldızlarda, bir kısmı âlem-i berzah tabakatında geziyorlar diye ihtar edildi.

Evet, bu hakikati Kur'ân ve iman o derece kat'î bir surette ispat etmiştir ki, bütün bütün kalpsiz, ruhsuz olmazsa veyahut dalâlet kalbini boğmamış ise, görüyor gibi inanmak gerektir. Çünkü bu dünyayı hadsiz enva-ı lütuf ve ihsanıyla böyle tezyin edip mükrimâne ve şefikâne rububiyetini gösteren ve tohumlar gibi en ehemmiyetsiz cüz'î şeyleri dahi muhafaza eden bir Sâni-i Kerîm ve Rahîm, masnuatı içinde en mükemmel ve en cami, en ehemmiyetli ve en çok sevdiği masnuu olan insanı, elbette ve bilbedahe, sureten görüldüğü gibi böyle merhametsiz, akıbetsiz idam etmez, mahvetmez, zayi etmez. Belki bir çiftçinin toprağa serptiği tohumlar gibi, başka bir hayatta sümbül vermek için, Hâlık-ı Rahîm o sevgili

ahbap: dost, dostlar, sevilenler.
akıbet: netice, sonuç.
âlem-i berzah: ruhların kıyama kadar kalacakları âlem.
bilbedahe: apaçık bir şekilde.
camî: pek çok manaları ve hakikatleri kendinde toplayan, birçok şeyle alâkalı olan; ihtiva eden, kaplayan.
cüz'î: kıymetsiz, önemsiz, küçük.

dalâlet: iman ve İslâmîyetten ayrılma, doğru yoldan ayrılma, batıla yönelme.
dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürme.
ehemmiyet: kıymet, değer, önem.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
elîm: çok dert ve keder veren, çok acı verici, acıklı.
enva-ı lütuf: lütuf türleri,

hoşluk ve güzellik çeşitleri.
ervah-ı bâkiye: ebedî ruhlar.
firak: ayrılık, ayrılma.
hadsiz: sınırsız.
hakikat: gerçek.
Hâlık-ı Rahîm: sonsuz merhamet ve şefkat sahibi yaratıcı, Allah.
hazin: keder veren, acı uyandıran, hüznü veren.
idam: öldürme, yok etme.
iftirak: ayrılık.

ihsanat: ihsanlar, iyilikler, bağışlar, yardımlar, nimetler, lütuflar.
ihtar: dikkatini çekme, uyarma, hatırlatma.
iman: inanç, Allah'a ve bildirdiği esaslara inanma.
ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.
kabristan: mezarlık.
kat'î: kesin, şüphesiz.
mahv: yok etme, ortadan kaldırma, perişan etme.
masnu: sanatla yapılmış, sanat değeri yüksek varlık.
masnuat: sanatla yapılmış, sanat değeri yüksek varlıklar.
memleket: devlet, ülke, yurt.
merhamet: acıma, şefkat gösterme, iyilik etme, yardımda bulunma.
muhafaza: koruma, saklama.
mükrimâne: ikram ederek, ağır-layarak.
rububiyet: Cenab-ı Hakkın her zaman, her yerde, her mahlûka muhtaç olduğu şeyleri vermesi, onu terbiye etmesi ve idaresi altında bulundurma vasfı.
Sâni-i Kerîm: ikramı bol olan ve her şeyi sanatlı yaratan Allah.
suret: biçim, tarz, şekil.
sureten: görünüş itibarıyla, görünüşte.
şefikâne: şefkatli, merhametli bir şekilde, acyarak, esirgeyerek.
tabakat: tabakalar.
tezyin: süsleme, ziynetlendirme.
vefat: ölüm.
visal: ulaşma, kavuşma.
zayi: kaybetme, yok etme.

masnuunu, bir rahmet kapısı olan toprak altına muvakkaten atar. **(HAŞİYE)**

İşte bu ihtar-ı Kur'ânîyi aldıktan sonra, o kabristan, İstanbul'dan ziyade bana ünsiyetli oldu. Halvet ve uzlet, bana sohbet ve muâşeretten daha ziyade hoş geldi. Ben de Boğaz tarafındaki Sarıyer'de, bir halvethane kendime buldum. Gavs-ı Azam (k.s.) *Fütuhu'l-Gayb*'ıyla bana bir üstat ve tabip ve mürşit olduğu gibi, İmam-ı Rabbanî de (r.a.) Mektubat'ıyla bir enis, bir müşfik, bir hoca hükmüne geçti. O vakit, ihtiyarlığa girdiğimden ve medeniyetin ezvakından çekildiğimden ve hayat-ı içtimaiyeden sıyrıldığımın pek çok memnun oldum, Allah'a şükrettim.

HAŞİYE: Bu hakikat, iki kere iki dört eder derecesinde, sair risalelerde, hususan Onuncu ve Yirmi Dokuzuncu Sözlerde ispat edilmiştir.

enis: dost, arkadaş.
ezvak: zevkler.
hakikat: gerçek.
halvet: tenhaya çekilme, yalnızlık, tek başına kalma.
halvethane: gizli ibadet yeri.
haşiyeye: bir kitabın sayfalarının kenarına veya altına yazılan açıklayıcı yazı, dipnot.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat,

cemiyet hayatı, toplum hayatı.
hoca: öğretmen, kendisine itibar edilen büyük kimse.
hususan: bilhassa, özellikle.
hükmüne geçmek: yerine geçmek.
ihtar-ı Kur'ânî: Kur'ân'ın hatırlatması, uyarması, bildirmesi, dikkat çekmesi.
ispat: delil ve şahit gösterecek doğruyu ortaya koyma.
kabristan: mezarlık.
masnu: sanatla yapılmış, sa-

nat değeri yüksek varlık.
medeniyet: medenilik, şehirlilik, uygarlık.
memnun: hoşnut, razı.
muâşeret: insanlarla beraber yaşama, toplumsal ilişkiler içinde bulunma.
muvakkaten: geçici olarak, az bir zaman için.
mürşit: irşat eden, doğru yolu gösteren, rehber, kılavuz.
müşfik: şefkatli, merhametli, acıyan.
rahmet: acıma, merhamet

etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.
sair: diğer, öteki.
sohbet: görüşüp konuşma.
şükür: Allah'ın verdiği nimetler karşısında elhamdülillah deme, Allah'a hamd etme.
tabip: doktor.
uzlet: insanlardan uzak durma, yalnızlık.
ünsiyet: alışkanlık, ülfet, dostluk, ahbablık, arkadaşlık.
üstat: öğretici.
zilyade: çok, fazla.

On Birinci Rica

Esaretten geldikten sonra, İstanbul'da Çamlıca Tepe-si'nde bir köşkte, merhum biraderzadem Abdurrahman (rahmetullâhi aleyh) ile beraber oturuyorduk. Bu hayatım, hayat-ı dünyeviye cihetinde bizim gibilere en mes'udâne bir hayat sayılabilirdi. Çünkü esaretten kurtulmuştum; Dârülhikmette, meslek-i ilmiyeme münasip, en âlî bir tarzda neşr-i ilme muvaffakiyet vardı. Bana teveccüh eden haysiyet ve şeref, haddimden çok fazla idi. Mevkice İstanbul'un en güzel yeri olan Çamlıca'da oturuyordum. Hem, her şeyim mükemmeldi. Merhum biraderzadem Abdurrahman gibi gayet zeki, fedakâr, hem talebe, hem hizmetkâr, hem kâtip, hem evlâd-ı maneviyem beraberdi. Dünyada herkesten ziyade kendimi mes'ut bilirken, aynaya baktım; saçımda, sakalımda beyaz kılları gördüm..

Birden, esarete, Kosturma'daki camideki intibah-ı ruhî yine başladı. Onun eseri olarak, kalben merbut olduğum ve medar-ı saadet-i dünyeviye zannettiğim hâlâtı, esbabı tetkike başladım. Hangisini tetkik ettimse, baktım ki, çürüktür, alâkaya değmiyor, aldatıyor. O sıralarda, en sadâkatli zannettiğim bir arkadaşımda, umulmadık bir sadâkatsizlik ve hatıra gelmez bir vefasızlık gördüm. Hayat-ı dünyeviyyeden bir ürkmek geldi. Kalbime dedim: "Acaba ben bütün bütün aldanmış mıyım? Görüyorum ki, hakikat noktasında acınacak hâlimize, pek çok insanlar gıpta ile bakıyorlar. Bütün bu insanlar divane mi

alâka: ilgi, gönül bağı.
âli: yüksek.
biraderzade: kardeş çocuğu, yeğen.
cihet: yan, yön, taraf.
divane: deli, akılı başında olmayan.
esaret: esirlik, tutsaklık.
esbap: sebepler, vasıtalar.
eser: tesir, etki.
evlâd-ı maneviyeye: manevî evlat.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, fe-

da eden.
gayet: son derece.
gıpta: aynı hâli şiddetle arzu etme, imrenme, başkasında olan iyi hâlin kendisinde de olmasını isteme.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.
hâlât: haller, durumlar.
hatır: zihin, fikir, akıl.
hayat-ı dünyeviye: dünya hayatı.
haysiyet: şeref, onur, itibar.

hizmetkâr: hizmet eden.
intibah-ı ruhi: ruhi uyanış.
kalben: içten, gönülden, yürekten.
kâtip: yazan, yazıcı.
köşk: bahçe içinde yapılmış, daha çok yazlık olarak kullanılan süslü bina.
medar-ı saadet-i dünyeviye: dünyadaki mutluluğun sebebi, dünyada mutlu olma vesilesi.
merbut: bağlı, raptedilmiş, mensup.

merhum: rahmete kavuşmuş, ölmüş.
meslek-i ilmiye: ilim mesleği.
mes'udâne: mutlu olarak.
mes'ut: saadetli, bahtlı, bahtiyar, kutlu, mutlu.
mevki: yer, mekân.
muvaffakiyet: başarılı olma, başarıma.
mükemmel: kemale erdirilmiş, kemal bulmuş, kâmil, tamamlanmış, noksanziz, tam, eksiksiz.
münasip: uygun, yerinde.
neşr-i ilim: bilgiyi yayma, neşretme.
rahmetullâhi aleyh: Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun.
sadâkatsizlik: bağlılık, dostluk, doğruluğa yakışmayan hâl ve davranış.
şeref: iyi ün, onur, kişisel değer.
talebe: öğrenci.
tarz: biçim, şekil.
tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.
teveccüh: yönelme, yöneliş.
vefa: dostluk ve sevginin gerektirdiği davranışlar.
zannetmek: sanmak, kesin olarak bilmeksizin kuvvetli ihtimalle hükmetmek.
ziyade: çok, fazla.

olmuşlar? Yoksa şimdi ben divane mi oluyorum ki, bu dünyaperest insanları divane görüyorum?”

Her ne ise... Ben, ihtiyarlığın verdiği şiddetli intibah cihetinde, en evvel, alâkadar olduğum fânî şeylerin fânîliğini gördüm. Kendime de baktım, nihayet-i aczde gördüm. O vakit, beka isteyen ve beka tevehhümüyle fânîlere müptelâ olan ruhum bütün kuvvetiyle dedi ki: “*Madem cismen fânîyim; bu fânîlerden bana ne hayır gelebilir? Madem ben âcizim; bu âcizlerden ne bekleyebilirim? Benim derdime çare bulacak bir Bâkî-i Sermedî, bir Kadîr-i Ezelî lâzım*” diyerek taharriye başladım.

O vakit, her şeyden evvel, eskiden beri tahsil ettiğim ilme müracaat edip, bir teselli, bir rica aramaya başladım. Maatteessüf, o vakte kadar ulûm-i felsefeyi ulûm-i İslâmiye ile beraber havsalama doldurup, o ulûm-i felsefeyi, pek yanlış olarak, maden-i tekemmül ve medar-ı tenevvür zannetmiştim. Hâlbuki, o felsefî meseleler, ruhumu pek çok fazla kirletmiş ve terakkiyat-ı maneviyemde engel olmuştu. Birden Cenab-ı Hakkın rahmet ve keremiyle, Kur’ân-ı Hakîm’deki hikmet-i kudsiye imdada yetişti. Çok risalelerde beyan edildiği gibi, o felsefî meselelerin kirlerini yıkadı, temizlettirdi.

Ezcümle, fûnun-i hikmetten gelen zulûmat-ı ruhiye ruhumu kâinata boğduruyordu. Hangi cihete baktım, nur aradım; o meselelerde nur bulamadım, teneffüs edemedim. Tâ, Kur’ân-ı Hakîm’den gelen ve **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ**¹

1. Ondan başka ilâh yoktur. (Haşır Suresi: 22, 23; Bakara Suresi: 255, v.d.)

âciz: güçsüz.

alâkadar: ilgili, ilişkili, bağlı.

Bâkî-i Sermedî: ezel ve ebedî kuşatan sonsuzluk sahibi Allah.

beka: ebedîlik, sonsuzluk.

beyan: anlatma, açıklama, bildirme, izah etme.

Cenab-ı Hak: Allah.

cihet: yön, taraf.

cismen: cisim olarak, vücutça, bedence.

çare: ilâç, derman, çözüm.

dert: hastalık, illet, acı, ağrı, sızı.

divane: deli, akli başında olmayan.

dünyaperest: dünyaya tapan, dünyaya düşkün, hırslı kimse.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

ezcümle: bu cümleden olarak, özetle.

fânî: muvakkat, geçici.

felsefî: felsefe ile ilgili meseleler.

fûnun-i hikmet: mahlûkattaki hikmet ve faydaları ortaya koyan fen ilimleri.

hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, oysa ki, aslında.

havsala: akıl, zihin; anlama gücü, hafıza.

hikmet-i kudsiye: kusursuz ve eksiksiz hikmet, ilâhî hikmet.

ilâh: tanrı, ibadet edilecek.

imdat: yardım, yardıma yetişme, zor durumda kalana yapılan yardım.

intibah: uyanış, uyanıklık.

Kadîr-i Ezelî: her şeye gücü yeten, varlığının evveli olmayan, Allah.

kâinat: masiva, yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.

kerem: cömertlik, lütuf, ihsan, bağış.

Kur’ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur’ân.

maatteessüf: tüzülerek belirtiyim ki.

madem: değil mi ki, ...den dolayı.

maden-i tekemmül: gelişmenin, ilerlemenin kaynağı.

medar-ı tenevvür: aydınlanma, nurlanma sebebi.

mesele: konu.

müptelâ: bir şeye düşkün ve tutulmuş olan, tiryaki.

müracaat: başvurma, danışma.

nihayet-i acz: sınırsız acizlik, çaresizlik.

nur: aydınlık, ışık.

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, başıslama, şefkat gösterme.

rica: ümit.

taharri: arama, araştırma.

tahsil: ilim öğrenme, bilgi edinme, öğrenim.

teneffüs: nefes alma, soluklanma, solunum.

terakkiyat-ı manevîye: ma-

nevî ilerleme, yükselme.

teselli: avunma.

tevehhüm: zannetme, olmayan bir şeyi var sanma.

ulûm-i felsefî: felsefî ilimler.

ulûm-i İslâmiye: İslâmî ilimler.

zan: sanma.

zulûmat-ı ruhiye: ruhî darlık ve karamsarlık.

cümlesiyle ders verilen tevhid, gayet parlak bir nur olarak, bütün o zulümatı dağıttı; rahatla nefes aldım. Fakat nefis ve şeytan, ehl-i dalâlet ve ehl-i felsefeden aldıkları derse istinat ederek, akıl ve kalbe hücum ettiler. Bu hücumdaki münazarat-ı nefsiye, lillâhilhamd, kalbin muzafferiyetiyle neticelendi. Çok risalelerde kısmen o münazaralar yazılmış. Onlara iktifa edip, burada yalnız binde bir muzafferiyet-i kalbiyeyi göstermek için, binler bürhandan bir tek bürhan beyan edeceğim. Tâ ki, gençliğinde hikmet-i ecnebiye veya fûnun-i medeniye namı altındaki kısmen dalâlet, kısmen malâyaniyat meseleleriyle ruhunu kirletmiş, kalbini hasta etmiş, nefsini şımartmış bir kısım ihtiyarların ruhunda temizlik yapsın; tevhid hakkında şeytan ve nefsin şerrinden kurtulsun. Şöyle ki:

Ulûm-i felsefiyenin vekâleti namına nefsim dedi ki: *“Bu kâinattaki eşyanın, tabiatıyla bu mevcudata müdahaleleri var. Her şey bir sebebe bakar. Meyveyi ağaçtan, hububatı topraktan istemelî. En cüz’î, en küçük bir şeyi de Allah’tan istemek ve Allah’a yalvarmak ne demektir?”*

O vakit, nur-i Kur’ân ile, sırr-ı tevhid, şu gelecek surette inkişaf etti. Kalbim, o mütefelsif nefsim dedi: *“En cüz’î ve en küçük şey, en büyük şey gibi, doğrudan doğruya bütün kâinat Hâlık’ının kudretinden gelir ve hazinesinden çıkar. Başka surette olamaz. Esbap ise bir perdedir. Çünkü en ehemmiyetsiz ve en küçük zannettiğimiz mahlûklar, bazen sanat ve hilkat cihetinde en büyüğünden daha büyük olur. Sinek, tavuktan sanatça ileri geçmezse de, geri de kalmaz. Öyle ise, büyük küçük tefrik*

beyan: anlatma, açıklama, bildirme, izah etme.
bürhan: delil, hüccet.
cihet: yön, taraf.
cüz’î: kıymetsiz, önemsiz, teferruat.
dalâlet: İslâm harici, din dışı.
ehemmiyet: kıymet, değer, önem.
ehl-i dalâlet: iman ve İslâmı yetten, doğru yoldan ayrılanlar.
ehl-i felsefe: felsefe ile uğraşanlar.

esbap: sebepler.
fûnun-i medeniye: medeniyetin ortaya çıkardığı fenler, modern ilimler.
gayet: çok, son derece.
Hâlık: her şeyi yoktan var eden, yaratıcı, Allah.
hazine: zengin ve değerli kaynak.
hikmet-i ecnebiye: yabancılara ait ilimler, Batı felsefesi ve bilimi.
hilkat: yaratılış.
hububat: tohumlar, tahıl.

iktifa: yeterli bulma, kâfi görme, var olanla yetinme.
inkişaf: açılma, ortaya çıkma, görülme, ağa çıkma, meydana çıkma.
istinat: dayanma.
kâinat: masiva, yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.
kısmen: kısmî olarak, bütün değil, bir kısım, bir bölüm olarak veya bazı bakımdan, bazı yönden.
kudret: güç, kuvvet, takat, ik-

tidar.

lillâhilhamd: Allah’a hamd olsun ki.

mahlûk: halk edilmiş, yaratılmış, yaratık.

malâyaniyat: faydasız şeyler, boş işler.

mesele: problem, sorun.

mevcudat: var olan her şey, yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.

muzafferiyet: üstünlük, üstün gelme, galip olma.

muzafferiyet-i kalbiye: kalbin üstün gelmesi, kalbi duyguların üstün gelmesi.

müdahale: karışma, araya girme.

münazara: bir konu üzerinde belli kurallara uyularak yapılan tartışma.

münazarat-ı nefsiye: insanın kendi nefsiyle yaptığı münazaralar, tartışmalar.

mütefelsif: felsefe yapan, felsefe ile aklı karışmış.

namına: adına, yerine.

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kamçılıyıp hayırlı işlerden alıkoyan güç.

netice: sonuç.

nur: aydınlık, ışık.

nur-i Kur’ân: Kur’ân-ı Kerim’in nuru, aydınlığı, ışığı.

ruh: insan ve hayvanlardaki dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan gayr-i maddî cevher, manevî varlık.

sebeb: bir şeyin meydana gelmesi için gerekli olan şey.

sırr-ı tevhit: Allah’ın birliğinin sırrı.

suret: biçim, şekil, tarz.

şer: kötülük, fenalık.

tevhid: Allah’ın bir olduğuna ve ondan başka ilâh olmadığına inanma, yaratılışa birlik.

ulûm-i felsefe: felsefî ilimler.

vekâlet: başkasının yerine ve adına hareket etme veya konuşma.

zannetme: sanma.

zulûmat: karanlık.

ahir: son.

aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.

azamet-i kudret: kudretin büyüklüğü.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

bilmüşahede: görerek, bizzat şahit olarak, görür şekilde, görme derecesinde.

cilve: görünme, akis yansıma; Allah'ın isim ve sıfatlarının varlıklar üzerinde aksederek görünmesi.

ecza: etkili, tesirli madde.

esbab-ı maddiye: maddî sebepler.

gayet: çok, son derece.

hadsiz: sınırsız, sonsuz.

harikulâde: eşi ve benzeri olmayan, olağanüstü.

hikmet: kâinattaki ve yaratılıştaki ilâhî gaye, maksat.

hususan: bilhassa, özellikle.

icat: vücuda getirme, yoktan var etme.

ihata: bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma.

ihata-i ilmiye: ilmin kuşatıcılığı, ilmin genişliği.

ilm-i muhit: her şeyi ihata edici, kuşatıcı ilim.

intizam: tertipler, düzenlemeler, düzenler.

irade: dileme, isteme, bir şeyi yapma veya yapmama konusunda karar verebilme ve bu kararı yerine getirme gücü.

ispat: doğruyu delillerle gösterme.

Kadîr-i Alim: her şeyi hakkıyla bilen ve her şeye gücü yeten, Allah.

Kadîr-i Ezelî: her şeye gücü yeten, varlığının evveli olmayan, Allah.

Kadîr-i Mutlak: hiç bir kayıt ve sarta tâbi olmaksızın her şeye gücü yeten sonsuz kudret sahibi, Allah.

kat'i: kesin, şüphesiz.

kudret: güç, kuvvet, takat, iktidar.

kuvvet: sıhhat, sağlamlık.

mahiyet-i ilmiye: bir şeyin ilmi hakikati.

mahsus: bir şeye has olan, özel, ait.

edilmeyecek; ya bütünü esbab-ı maddiye taksim edilecek, veyahut bütünü birden bir tek Zata verilecektir. Birinci şık muhal olduğu gibi, bu şık vaciptir, zarurîdir. Çünkü bir tek Zata, yani, bir Kadîr-i Ezelî'ye verilse, madem bütün mevcudatın intizam ve hikmetleriyle vücudu kat'î tahakkuk eden ilmi her şeyi ihata ediyor; ve madem ilminde her şeyin miktarı taayyün ediyor; ve madem, bilmüşahede, her vakit hiçten, nihayetsiz sühuletle, nihayetsiz sanatlı masnular vücuda geliyor; ve madem o Kadîr-i Alîm'in, bir kibrit çakar gibi, emri **كُنْ فَيَكُونُ** ile, hangi şey olursa olsun icat edebildiğini,

hadsiz kuvvetli deliller ile, çok risalelerde beyan ettiğimiz ve hususan Yirminci Mektup ve Yirmi Üçüncü Lem'anın ahirinde ispat edildiği gibi, hadsiz bir kudreti var. Elbette, bilmüşahede görülen harikulâde sühulet ve kolaylık, o ihata-i ilmiyeden ve azamet-i kudretten geliyor.

Meselâ, nasıl ki, göze görülmeyen eczalı bir mürekkeple yazılan bir kitaba, o yazıyı göstermeye mahsus bir ecza sürülse, o koca kitap birden her bir göze vücudunu gösterip kendini okutturur. Aynen öyle de, o Kadîr-i Ezelî'nin ilm-i muhitinde, her şeyin suret-i mahsusası, bir miktar-ı muayyen ile taayyün ediyor. O Kadîr-i Mutlak, emri **كُنْ فَيَكُونُ** ile, o hadsiz kudretiyle ve nazif iradesiyle, o yazıya sürülen ecza gibi, gayet kolay ve sühulet ile, kudretin bir cilvesi olan kuvvetini, o mahiyet-i ilmiyeye

1. "Ol!" der, olur. (Yâsin Suresi: 82.)

masnu: sanatla yapılmış, sanata değeri yüksek varlık.

meselâ: misal olarak, örnek olarak.

mevcudat: var olan her şey, yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.

miktar: ölçü, derece.

miktar-ı muayyen: belirli miktar, belli olan miktar.

muhal: imkânsız, olması

mümkün olmayan.

nafiz: etkili, tesirli olan.

nihayetsiz: sonsuz.

sanat: bir şeyi yapmada gösterilen ustalık, ustalık, hüner, mârifet.

suret-i mahsus: özel, o varlığa ait şekil.

sühulet: kolaylık.

taayyün: belli olma, belirlenme.

tahakkuk: delil ile ispat edilme, kesinleşme, doğruluğu meydana çıkma.

taksim: paylaşırma, bölüşdürme.

tefrik: ayırma, ayırt etme.

vacip: yapılması gerekli olan.

vücüt: var oluş, varlık.

zarurî: zorunlu, mecburî, gerekli.

sürer, o şeye vücud-i haricî verir, göze gösterir, nukuş-i hikmetini okutturur.

Eğer bütün eşya birden o Kadîr-i Ezelî'ye ve Alîm-i Külli Şey'e verilmezse, o vakit sinek gibi en küçük bir şeyin vücudunu, dünyanın ekser nevilerinden hususî bir mizan ile toplamak lâzım gelmekle beraber; o küçücük sineğin vücudunda çalışan zerrelere, o sineğin sırr-ı hilkatini ve kemal-i sanatını bütün dekaikiyla bilmekle olabilir. Çünkü esbab-ı tabiiye ile esbab-ı maddiye, bilbedahe ve umum ehl-i aklın ittifakıyla, hiçten icat edemez. Öyle ise, her hâlde, onlar icat etse, elbette toplayacak. Madem toplayacak; hangi zîhayat olursa olsun, ekser anasır ve envaından numuneler, içinde vardır. Âdeta kâinatın bir hulâsası, bir çekirdeği hükmündedir. Elbette, o hâlde bir çekirdeği bütün bir ağaçtan, bir zîhayatı bütün rûy-i zeminden ince eleklerle eleyip ve en hassas bir mizan ile ölçüp toplattırmak lâzım geliyor. Ve madem esbab-ı tabiiye cahildir, camittir; bir ilmi yoktur ki bir plân, bir fihriste, bir model, bir program takdir etsin, ona göre manevî kalıba giren zerrati eritip döksün, tâ dağılmasın, intizamını bozmasın. Hâlbuki her şeyin şekli, hey'eti hadsiz tarzlarda olabildiği için, hadsiz had ve hesaba gelmez eşkâller, miktarlar içinde bir tek şekil ve miktarda, sel gibi akan anasırın zerrelere dağılmayarak, muntazaman, miktarsız, kalıpsız, birbirini üstünde kitle hâlinde durdurmak ve zîhayata muntazam bir vücut vermek, ne derece imkândan, ihtimalden, akıldan uzak olduğu görünüyor. Elbette kimin kalbinde körlük yoksa görür.

âdeta: sanki.

Âlim-i Külli Şey: her şeyi bilen ve her şey ilmi dâhilinde olan Allah.

anasır: elemanlar, unsurlar, kısımlar, parçalar.

bilbedahe: apaçık bir şekilde.

cahil: bilgisiz, habersiz.

camit: cansız.

dekaik: incelikler.

ehl-i akıl: akıllı olanlar, akıl sahipleri.

ekser: çoğunluk.

enva: çeşitler, türler, nevilere.

esbab-ı maddiye: maddî sebepler.

esbab-ı tabiiye: tabii sebepler.

eşkâl: biçimler, suretler, şekiller.

fihriste: bir şeyin içinde neler bulunduğunu sırayla gösteren liste.

hadsiz: sınırsız, sonsuz.

hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, oysa ki.

hey'et: şekil, biçim.

hulâsa: temel kısım.

hususî: bir şeye has olan, özel.

hükmünde: yerinde, değerinde; gibi.

icat: vücuda getirme, yoktan var etme.

ihhtimal: olabilirlik, gerçekleştirebilirlik.

imkân: mümkün olma, olabilirlik.

intizam: düzen, tertip.

ittifak: fikir birliği, söz birliği.

Kadîr-i Ezelî: her şeye gücü yeten, varlığının evveli olmayan, Allah.

yan, Allah.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.

kemal-i sanat: sanattaki mükemmellik.

kitle: kütle, yığın, küme.

manevî: maddî olmayan, ruha ait.

miktar: ölçü.

mizan: ölçü, denge.

muntazam: düzgün, düzenli, tertipli.

muntazaman: düzenli olarak, düzgün bir şekilde.

nevi: tür, çeşit.

nukuş-i hikmet: hikmet nakışları.

numune: örnek, misal.

ruy-i zemin: yeryüzü.

sırr-ı hilkat: yaratılış sırrı, yaratılışın maksadı, hikmeti.

takdir: hazırlama.

tarz: biçim, şekil, yol.

umum: bütün, tüm.

vücud-i haricî: haricî vücut, varlığı ortaya çıkan, dışarda varlığı bilinen, nesnel.

vücut: gövde, beden; varlık.

zerrat: zerrelere, çok küçük parçalar, moleküller, atomlar.

zerre: pek ufak parça, en küçük parça, çok küçük parça.

zîhayat: hayat sahibi, canlı.

Evet, bu hakikate binaen,

۱ **اِنَّ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ لَنْ يَخْلُقُوْا ذُبَابًا وَّلَوْ اَجْتَمَعُوْا لَهٗ**

bu ayet-i azîmenin **(HAŞİYE)** sırrıyla, bütün esbab-ı maddiye toplansa, onların ihtiyarları da olsa, bir tek sineğin vücudunu ve o vücudun cihazatını mizan-ı mahsusla toplayamazlar. Toplasalar da, o vücudun miktar-ı muayyenesinde durduramazlar. Durdursalar da, daima tazelenmekte olan ve o vücuda gelip çalışan zerrati, muntazaman çalıştıramazlar. Öyle ise, bilbedahe, esbab bu eşyaya sahip çıkamazlar. Demek Sahib-i Hakikîleri başkadır.

Evet, öyle bir Sahib-i Hakikî'leri var ki,

۲ **مَا خَلَقْتُمْ وَّلَا بَعَثْتُمْ اِلَّا كَنَفْسٍ وَّاحِدَةً**

ayetinin sırrıyla, bütün zeminin yüzündeki zîhayatı, bir sineğin ihyası kadar kolay yapar. Bir baharı, bir tek çiçek kolaylığında icat eder; çünkü, toplamaya muhtaç değil. Emr-i **۳ كُنْ فَيَكُوْنُ**

'e malik olduğundan; ve her baharda hadsiz mevcudat-ı bahariyenin madde-i unsuriyesinden başka hadsiz sıfat ve ahval ve eşkâllerini hiçten icat ettiğinden; ve ilminde her şeyin plânı, modeli, fihristesi ve programı taayyün ettiğinden; ve bütün zerrat Onun ilim ve kudreti dairesinde hareket ettiklerinden, kibrit çakar gibi, her şeyi nihayet kolaylıkla icat eder. Ve hiçbir şey, zerre miktar hareketini şaşırmasın. Seyyaratı mutî bir ordusu olduğu gibi,

HAŞİYE: Yani, "Allah'tan başka bütün çağırıldığını ve ibadet ettiğiniz şeyler toplansalar, bir sineği halk edemezler."

ahval: hâller, durumlar.

ayet-i azîme: büyük ve azametli ayet.

bilbedahe: açıktan, aşikâr olarak.

binaen: -den dolayı, -için, -dayanarak.

cihazat: uzuvlar, organlar.

daima: her vakit, sürekli, hiç durmadan.

esbab-ı maddiye: maddî sebepler.

esbab: nedenler, sebepler, vasıtalar.

eşkâl: biçimler, şekiller.

fihriste: bir şeyin içinde nelerin bulunduğunu sırayla gösteren liste.

hadsiz: sınırsız, sonsuz.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

halk: yaratma, yaratış.

haşiye: bir kitabın sayfalarının kenarına veya altına yazılan açıklayıcı yazı, dipnot.

icat: vücuda getirme, yoktan var etme.

ihtiyar: seçme, tercih, irade.

ihya: canlandırma, diriltme, hayat verme, yeniden hayata döndürme.

kudret: güç, kuvvet, takat, iktidar.

madde-i unsuriye: bileşik bir şeyi meydana getiren maddeler, elementler.

malik: sahip.

1. Hâc Suresi: 73.

2. Sizin yaratılmanız da, diriltmeniz de, ancak tek bir kişinin yaratılıp diriltmesi gibidir. (Lokman Suresi: 28.)

3. "Ol!" der, olur verir. (Yâsin Suresi: 82.)

mevcudat-ı bahariye: baharda dirilen mevcudat, bahar mevsiminde ortaya çıkan varlıklar.

miktar-ı muayyene: belirlenmiş ölçü, belirlenmiş miktar.

mizan-ı mahsus: özel ölçü.

muhtâc: ihtiyacı olan, kendi-

sine bir şey lâzım olan, ihtiyaç içinde bulunan, bir eksikliği olup onu tamamlamak isteyen.

nihayet: son derece.

Sahib-i Hakikî: her şeyin gerçek sahibi olan Allah.

sıfat: hâl, nitelik, vasıf, özellik.

taayyün: meydana çıkma, aşikâr olma, belli olma, belirlenme.

vücut: gövde, beden.

zemin: yeryüzü.

zerrat: zerreler, çok küçük parçalar, moleküller, atomlar.

zîhayat: hayat sahibi, canlı.

zerrat dahi muntazam bir ordusu hükmüne geçer. Madem o kudret-i ezeliyeye istinaden hareket ediyorlar ve o ilm-i ezelinin düsturuyla çalışıyorlar; elbette o eserler, o kudrete göre vücuda gelir. Yoksa, o küçük, ehemmiyetsiz şahsiyetlerine bakmakla, o eserler küçülmez. O kudrete intisap kuvvetiyle bir sinek, bir Nemrut'u gebertir; karınca, Firavun'un sarayını harap eder. Zerre gibi küçük çam tohumu, dağ gibi koca bir çam ağacının yükünü omuzunda taşıyor. Bu hakikati çok risalelerde ispat ettiğimiz gibi, nasıl ki bir nefer, askerlik vesikasıyla padişaha intisap noktasında, yüz bin defa kendi kuvvetinden fazla, bir şahı esir etmek gibi eserlere mazhar olur; öyle de, her şey, o kudret-i ezeliyeye intisabıyla, yüz bin defa esbab-ı tabiiyenin fevkinde mu'cizat-ı sanata mazhar olabilir.

Elhâsıl, her şeyin nihayet derecede hem sanatlı, hem sühuletli vücudu gösteriyor ki, muhit bir ilim sahibi olan bir Kadîr-i Ezelî'nin eseridir. Yoksa, yüz bin muhal içinde, değil vücuda gelmek, belki imkân dairesinden çıkıp imtina dairesine girecek ve mümkün suretinden çıkıp mümteni mahiyetine girecek ve hiçbir şey vücuda gelmeyecek, belki de vücuda gelmesi muhal olacaktır.

İşte bu gayet ince ve gayet kuvvetli ve gayet derin ve gayet zahir bir bürhan ile şeytanın muvakkat bir şakirdi ve ehl-i dalâletin ve ehl-i felsefenin bir vekili olan nefsim sustu. Ve, lillâhilhamd, tam imana geldi. Ve dedi ki: Evet, bana öyle bir Hâlık ve Rab lâzım ki, en küçük hatırat-ı kalbimi ve en hafî niyazımı bilecek; ve en gizli

bürhan: delil.
düstur: kanun, kural.
ehemmiyet: kıymet, değer, önem.
ehl-i dalâlet: iman ve İslâmîyetten, doğru yoldan ayrılanlar.
ehl-i felsefe: felsefe ile uğraşanlar.
elhâsıl: sonuç olarak, özetle, kısacası.
esbab-ı tabiiye: tabii sebepler.
fevkinde: üstünde.

gayet: çok, son derece.
hakikat: gerçek.
Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.
icâd: vücuda getirme, yoktan var etme.
İlm-i Ezelî: varlığının evveli olmayan sonsuz ilim sahibi Allah.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
imkân: olabilecek hâlde bulunma, mümkün olma, olabi-

lirlik.
imtina: imkânsızlık, olamayış.
intisap: bağlanma, emrine girme.
ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.
istinaden: dayanarak, güvenerek.
Kadîr-i Ezelî: her şeye gücü yeten, varlığının evveli olmayan, Allah.
kudret: güç, kuvvet, takat, ictidar.

Kudret-i Ezeliye: varlığının evveli olmayan sonsuz kudret ve kuvvet sahibi Allah.

lillâhilhamd: Allah'a hamd olsun ki.

mahiyet: bir şeyin aslı, esası, hakikati, iç yüzü, nitelik, vasıf.

mazhar olmak: nail olmak, erişmek, kavuşmak, bir şeyin ortaya çıktığı, görüldüğü yer.

mu'cizat-ı sanat: sanat mu'cizeleri.

muhal: imkânsız, olması mümkün olmayan.

muhit: kuşatan, saran.

muntazam: intizamlı, düzgün, düzenli, tertipli.

mutî: itaat eden, boyun eğen, emre uyan.

muvakkat: belirli bir zamana mahsus, vakitli, süresiz, geçici.

mümkün: olabilir, imkân dahilinde.

mümteni: olamaz, mümkün olmayan, imkânsız.

nefer: rütbesiz asker, er.

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kamçılayıp hayırlı işlerden alıkoyan güç.

nihayet: son.

padişah: büyük şah, hükümdarlar hükümdarı, sultan.

Rab: besleyen, yetistiren, verdiği nimetlerle mahlûkatı ıslah ve terbiye eden Allah.

sanat: bir şeyi yapmada gösterilen ustalık, hüner, mârifet.

seyyarat: gezegenler.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

sühulet: kolaylık.

şah: hükümdar.

şahsiyet: kişilik, belirgin özellik.

şakirt: talebe, öğrenci.

vekil: başkasının yerine ve adına hareket eden, konuşan.

vesika: belge.

vücut: varlık, beden.

zahir: görünen, açık.

zerrat: zerreler, çok küçük parçalar, moleküller, atomlar.

zerre: çok küçük parça.

ihtiyacı ruhumu yerine getirdiği gibi, bana saadet-i ebediyeyi vermek için, koca dünyayı ahirete tebdil edecek ve bu dünyayı kaldırıp ahireti yerine kuracak; hem sineği halk ettiği gibi semavatı da icat edecek; hem güneşi semanın yüzüne bir göz olarak çaktığı gibi, bir zerreyi de göz bebeğimde yerleştirecek bir kudrete malik olsun. Yoksa, sineği halk edemeyen, hatırat-ı kalbime müdahale edemez, niyaz-ı ruhumu işitemez. Semavatı halk etmeyen, saadet-i ebediyeyi bana veremez. Öyle ise, benim Rabbim odur ki, hem hatırat-ı kalbimi islah eder, hem cevvi havayı bulutlarla bir saatte doldurup boşalttığı gibi dünyayı ahirete tebdil edip, Cenneti yapıp, kapısını bana açar, “Haydi gir” der.

İşte, ey nefsim gibi bedbahtlık neticesinde bir kısım ömrünü nirsuz felsefî ve ecnebi fûnununa sarf eden ihtiyar kardeşlerim! Kur’ân’ın lisanındaki mütemadiyen ¹ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ferman-ı kudûsinden ne kadar kuvvetli ve ne kadar hakikatli ve hiçbir cihette sarsılmaz ve zedelenmez ve tagayyür etmez bir rûkn-i imanîyi anlayınız ki, nasıl bütün manevî zulûmatı dağıtır ve manevî yaraları tedavi eder!

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.
bedbaht: bahtsız, bahtı kara, tâli’siz.
cevv-i hava: hava boşluğu, atmosfer.
cihet: yan, yön, taraf.
ecnebi: yabancı.
felsefî: felsefe ile ilgili meseleler.
ferman-ı kudûsî: mukaddes ferman, Allah tarafından kullarına bildirilen hüküm.
fûnun: fenler, fen bilimleri.
hafî: gizli, saklı.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.
halk etmek: yaratmak.
hatırat-ı kalp: kalbe gelen hatıralar.
islah: iyi duruma getirme, iyileştirme, düzeltme.
icat: vücuda getirme, yoktan var etme.
ihtiyacı ruh: ruhun ihtiyacı.
ilâh: tanrı, ibadet edilecek varlık.
kudret: güç, kuvvet.
lisan: dil, anlaşma amacıyla kullanılan sesli işaretler sistemi.

1. Ondan başka ilâh yoktur. (Haşır Suresi: 22, 23; Bakara Suresi: 225; v.d.)

malik: sahip.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

müdahale: karışma, el atma, araya girme.

mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı.

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kamçılayıp hayırlı işlerden al-

koyan güç.

netice: sonuç.

niyaz: yalvarma, yakarma, dua.

niyaz-ı ruh: ruhun yalvarışı, yakarışı.

nur: aydınlık, ışık.

rûkn-i imanî: imana ait esas, imanın esası.

saadet-i ebediye: sonsuz mutluluk.

sarf: harcama.

sema: gökyüzü, gök.

semavat: semalar, gökler.

tagayyür: değişme, başkalaşma.

tebdil: değiştirme, döndürme, dönüştürme, başka bir hâle getirme.

zerre: çok küçük parça, molekül, atom.

zulûmat: karanlıklar.

İstanbul'da Dârülhikmette bulunduğu zaman, *Sünihat* risalesinde yazdığı gayet acı bir vakıa-i ruhaniye:

Rüyada Bir Hitabe

1335 senesi Eylül'ünde, dehrin hâdisatının verdiği ye-
is ile şiddetle muztarip idim. Şu kesif zulmet içinde bir
nur arıyordum. Manen rüya olan yakazada bulamadım.
Hakikaten yakaza olan rüya-i sadıkada bir ziya gördüm.
Tafsilâtı terk ile bana söylettirilmiş noktaları kaydedece-
ğim. Şöyle ki:

Bir Cuma gecesinde nevm ile âlem-i misale girdim.
Biri geldi dedi:

“Mukadderat-ı İslâm için teşekkül eden bir meclis-i
muhteşem, seni istiyor.”

Gittim gördüm ki, münevver, emsalini dünyada gör-
mediğim, Selef-i Salihînden ve âsârın mebuslarından her
asrın mebusları içinde bulunur bir meclis gördüm. Hiçap
edip, kapıda durdum. Onlardan bir zat dedi ki:

“Ey felâket, helâket asrının adamı, senin de reyin var,
fikrini beyan et!”

Ayakta durup dedim:

“Sorun cevap vereyim.”

Biri dedi:

“Bu mağlûbiyetin neticesi ne olacak, galibiyette ne
olurdu?”

acıp: hayret veren, hayrette
bırakan.

âlem-i misal: görüntüler âle-
mi, dünyadaki işlerin görün-
tülendiği ve gözleendiği, ruhla-
rın bulunduğu âlem.

âsâr: asırlar, yüzyıllar, çağlar.
asir: yüzyıl, çağ.

beyan: anlatma, açıklama,
bildirme, izah etme.

dehir: dünya, uzun zaman.

emsal: eş, benzer.

felâket: büyük dert, belâ.

galibiyet: üstünlük, üstün

gelme, yenme, mağlûp etme.

gayet: çok, son derece.

hâdisat: hâdiseler, olaylar.

hakikaten: gerçekten.

helâket: yıkılış, mahvoluş.

hiçap: utanma, utanma duy-
gusu, mahcubiyet.

hitabe: bir topluluğa karşı ko-
nuşma, düzgün söz söyleme.

kaydetmek: yazmak, önemli
noktaları tespit etmek.

kesif: kalın, yoğun, koyu.

mağlûbiyet: yenilme, yenilgi,
boyun eğme, bir kuvvetlinin

idaresi altında bulunuş.

manen: iç varlık bakımından,
duygucu, gönülce, yürekçe,
ruhça, mana itibarıyla, mana-
ca.

mebus: gönderilen, yollanan,
vekil.

meclis: topluluk, hey'et.

meclis-i muhteşem: muhte-
şem meclis, ihtişamlı, gör-
kemli topluluk.

mukadderat-ı İslâm: İslâmın
başından geçecek olanlar, ba-
şına gelecek hâller, durumlar.

muztarip: ızdırıp çeken, sıkıntılı.

münevver: nurlu, aydın.

netice: sonuç.

nevm: uyku.

nur: aydınlık, ışık.

rey: düşünce, fikir, müşahede,
mütalâa, görüş, oy.

rüya-i sadıka: doğru rüya, mak-
bul ve muteber kimselerin gör-
dükleri şekilde, dünyada hakikat-
ları çıkan sadık rüya.

Selef-i Salihin: Ehl-i Sünnet ve
Cemaatin ilk rehberleri, İslâmın
ilk dönemlerindeki salih insanlar.

tafsilât: açıklamalar, ayrıntılar.

terk: bırakma, salıverme, vazgeç-
me.

teşekkül: meydana gelme, oluş-
ma.

vakıa-i ruhaniye: ruhla ilgili hâdi-
se, ruhen yaşanmış olay.

yakaza: uyku ile uyanıklık arası.

yeis: ümitsizlik.

zat: kişi, şahıs, fert.

ziya: ışık, aydınlık, nur, parlaklık.

zulmet: karanlık.

Dedim:

“Musibet şerr-i mahz olmadığı için, bazen saadette felâket olduğu gibi, felâketten dahi saadet çıkar. Eskiden beri i'lâ-i kelimetullah ve beka-i istiklâliyet-i İslâm için, farz-ı kifaye-i cihadı deruhte ile kendini yekvücut olan âlem-i İslâma fedaya vazifedar ve hilâfete bayraktar görmüş olan bu devlet-i İslâmiyenin felâketi, âlem-i İslâmın saadet-i müstakbelesiyle telâfi edilecektir.

“Zira şu musibet, maye-i hayatımız ve âb-ı hayatımız olan uhuvvet-i İslâmiyenin inkişaf ve ihtizazını harikulâde tacil etti. Biz incinirken, âlem-i İslâm ağlıyor. Avrupa ziyade incitse, bağıracaktır. Şayet ölsek; yirmi öleceğiz, üç yüz dirileceğiz. Harikalar asrındayız. İki-üç sene mevttten sonra meydanda dirilenler var. Biz mağlûbiyetle bir saadet-i acile-i (عاجله) muvakkata kaybettik.

Fakat bir saadet-i âcile-i (آجله) müstemirre bizi bekliyor. Pek cüz'î ve mütehavvil ve mahdut olan hâli, geniş istikbal ile mübadele eden kazanır.

Birden meclis tarafından denildi:

“İzah et!”

Dedim:

“Devletler, milletler muharebesi, tabakat-ı beşer muharebesine terk-i mevki ediyor. Zira beşer esir olmak istemediği gibi, ecir olmak da istemez. Galip olsa idik,

âb-ı hayat: hayat suyu, ebedî hayyatı kazanmayı temin eden manevî değerler.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

asır: yüzyıl, çağ.

bayraktar: bayrağı taşımakla görevli; bir topluluğun başı, reisi.

beka-i istiklâliyet-i İslâm: İslâmın bağımsızlığının devamlılığı.

beşer: insan.

cüz'î: kıymetsiz, önemsiz.

deruhte: üstüne alma, yüklenme, kendini vazifeli bilme, yerine getirme.

devlet-i İslâmiye: İslâm devleti.

ecir: ücretle çalışan, işçi.

farz-ı kifaye-i cihad: Müslümanların tamamı olmayıp, bir kısmının muhakkak yapması gereken ve bu şekilde farz olan cihat.

fedâ: gözden çıkarma, uğruna verme.

felâket: musibet, çok zarar, sıkıntı doğuran durum.

galip: galebe eden, galebe çalan, üstün gelen, yenen.

harika: her zaman rastlanmayan, olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran.

harikulâde: eşi ve benzeri olmayan, görülmedik derecede, olağanüstü.

hilâfet: halifelik, Hz. Peygamberin vekilliği, Hz. Peygambere vekil olarak Müslümanları ve İslâmlığı koruma görevi.

ihtizaz: harekete geçme.

i'lâ-i kelimetullah: Allah'ın adını, Allah'ın birliğini yükseltme, yüceltme.

inkişaf: açılma, ortaya çıkma, görülmeye, meydana çıkma.

istikbal: gelecek, gelecek zaman, ati.

izah: açıklama, bir konuyu ayrıntılarıyla ortaya koyma.

mağlûbiyet: yenilme, yenilgi.

mahdut: sınırlanmış, sınırlı.

mâye-i hayat: hayat için gerekli olan, hayatın esası.

meclis: topluluk, hey'et.

mevt: ölüm.

muharebe: savaş, harp.

musibet: felâket, belâ, dert, sıkıntı.

mübadele: değiş-tokuş, karşılıklı olarak değiştirme, ta-

kas.

mütehavvil: çabuk değişen.

saadet: mutluluk, bahtiyarlık.

saadet-i acile-i müstemirre: ileride görülecek olan devamlı saadet, ertelenen saadet.

saadet-i âcile-i muvakkata: peşin yaşanan geçici saadet.

sayet: eğer.

şerr-i mahz: tamamen kötülük, iyi tarafı hiç olmayan.

tabakat-ı beşer: insanların oluşturduğu sosyal sınıflar.

tacil: hızlandırma, çabuklaştırma.

telâfi: tamamlama, yerini doldurma, zarar karşılama.

terk-i mevki: yerini, mevkiini terk etme.

uhuvvet-i İslâmiye: İslâm kardeşliği.

vazifedar: vazifeli, görevli.

yekvücut: tek vücut, hep birden, tek bir insan gibi.

zira: çünkü, ondan ki, sundan, şu sebepten ki, onun için.

ziyade: çok, artık.

hasmımız, düşmanımız elindeki cereyan-ı müstebidâne-ye belki daha şedidâne kapılacak idik. Hâlbuki o cereyan hem zalimâne, hem tabiat-ı âlem-i İslâma münafi, hem ehl-i imanın ekseriyet-i mutlakasının menfaatine mübayin, hem ömrü kısa, parçalanmaya namzettir. Eğer ona yapışsa idik, âlem-i İslâmı fıtratına, tabiatına muhalif bir yola sürecek idik.

“Şu medeniyet-i habise ki, biz ondan yalnız zarar gördük ve nazar-ı şeriatı merdut ve seyyiatı hasenatına galebe ettiğinden; maslahat-ı beşer fetvasıyla mensuh ve intibah-ı beşerle mahkûm-i inkıraz, sefih, mütemerrit, gaddar, manen vahşî bir medeniyetin himayesini Asya’da deruhte edecektik.”

Meclisten biri dedi:

“Neden şeriat şu medeniyeti **(HAŞİYE)** reddeder?”

Dedim:

“Çünkü, beş menfi esas üzerine teessüs etmiştir. Nokta-i istinatı kuvvettir. O ise, şe’ni tecavüzdür. Hedef-i kastı menfaattir. O ise, şe’ni tezahumdur. Hayatta

HAŞİYE: Bizim muradımız, medeniyetin mehasini ve beşere menfaatı bulunan iyiliklerdir. Yoksa, medeniyetin günahları, seyyiatları değil ki; ahmaklar, o seyyiatları, o sefahetleri mehasin zannedip, taklit edip, malımızı harap ettiler. Medeniyetin günahları, iyiliklerine galebe edip, seyyiatı hasenatına racih gelmekle, beşer, iki harb-i umumi ile iki dehşetli tokat yiyip, o günahkâr medeniyeti zirüzeber edip, öyle bir kustu ki, yeryüzünü kanla bulaştırdı. İnşallah istikbaldeki İslâmiyetin kuvveti ile, medeniyetin mehasini galebe edecek, zemin yüzünü pisliklerden temizleyecek, sulh-i umumiyi de temin edecek.

ahmak: akılsız, sersem, kalın kafalı, şaşkın, anlayışsız.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
beşer: insan, insanlık.
cereyan: aynı görüşü paylaşanların oluşturduğu hareket.
cereyan-ı müstebidâne: zorlayarak, zorla yapılan hareket. kanun ve kaideye bağlı olmaksızın hareket eden cereyan.
dehşetli: korkunç, ürkütücü.
deruhte: üstüne alma, yük-

lenme, yapma.

ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri, İslâm dinini kabul edenler.

ekseriyet-i mutlaka: kesin çoğunluk.

esas: temel.

fetva: İslâm’da, bir mesele hakkında şeyhülislâm, müftü gibi yetkili kimseler veya dinî meselelere tam vakıf kişiler tarafından verilen şer’î hüküm veya karar.

fıtrat: yaratılış, tabiat, mizac.

gaddar: acımasız, merhametsiz, zulüm ve haksızlık eden.

galebe etmek: galip gelmek, üstün gelmek.

günahkâr: günahlı, günah işleyen, günah işlemiş.

hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.

harap etmek: perişan etmek, yıkmak.

harb-i umumi: dünya savaşı.

hasenat: güzellikler, iyilikler.

hasım: düşman.

hasiye: bir kitabın sayfalarının kenarına veya altına yazılan açıklayıcı yazı, dipnot.

hedef-i kast: hedef ve maksat.

himaye: koruma, esirgeme, muhafaza etme.

inşallah: Allah izin verirse.

intibah-ı beşer: insanlığın uyanması.

istikbal: gelecek, gelecek zaman.

kuvvet: fizikî güç, kudret, takat.

mahkûm-i inkıraz: çökmeye, son bulmaya, bitmeye mahkûm.

manen: iç varlık bakımından, duyguca, gönülce, yürekçe, ruhça, mana itibarıyla, manaca.

maslahat-ı beşer: insanın faydasına olan işler, seyler.

meclis: topluluk, hey’et.

medeniyet: uygarlık.

medeniyet-i habise: pis, çirkin, kötü medeniyet.

mehasin: güzellikler, iyilikler.

menfaat: fayda, yarar.

menfi: negatif, olumsuz.

mensuh: hükümü kaldırılmış, geçersiz kılınmış.

merdut: reddolunmuş, reddedilmiş, kabul edilmeyen.

muhalif: aykırı, uymayan.

murat: maksat, kastedilen.

mübayin: uymayan, farklı, zıt.

münafi: zıt, uymaz, aykırı.

mütemerrit: dik başlı, inatçı.

namzet: aday.

nazar-ı şeriat: şeriatı göre, Cenab-ı Hakkın emirlerine göre.

nokta-i istinat: dayanak noktası.

racih: daha üstün, diğerinden üstün.

sefahat: zevk, eğlence ve yasak şeylere düşkünlük, sefihlik.

sefih: helâl olmayan zevk ve eğlencelere düşkün.

seyyiat: fenalıklar, kötülükler; günahlar.

sulh-i umumi: genel barış.

şedidâne: çok şiddetli olarak.

şe’ni: gerek, neticesi ve eseri.

şeriat: İslâm dini, İslâmın bütün hükümleri.

tabiat: mizac, yapı.

tabiat-ı âlem-i İslâm: İslâm âleminin tabiatı, mizacı, yapısı.

taklit: benzemeye veya benzetmeye çalışma.

tecavüz: saldırma, haddini aşma.

teessüs: kurulma, yerleşme.

temin: sağlama, gerçekleştirme.

tezahum: birbirine sıkıntı verme, birbirine zahmet verme.

zalimâne: zalimce, acımasızca.

zannetme: sanma.

zemin: yer.

zirüzeber: altüst, darmadağın.

aher: başka, diğer.

ahlâk: insanın yaratılıştan gelen hususiyetleri ile Kur'ân-ı Kerim ve sünnet-i şerifte sınırları çizilen kaidelerin hayata geçirilmesiyle kazanılan iyi ve güzel davranışların bütünü.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.

bedavet: bedevilik, göçebelik.

bedel: karşılık.

beşer: insan, insanlık.

cây-ı dikkat: dikkat edilecek nokta.

cazibedar: çekici.

cemaat: topluluk.

cidal: kavga, çarpışma, savaş.

derece-i melekiye: meleklik derecesi.

dereke-i kelbiyet: köpeklik derecesi, alçaklık.

düstur: prensip, esas.

ekall-i kalil: azın azı, pek az, en az.

ekser: çoğunluk.

ekseriyet: en büyük kısım, çoğunluk.

esas: temel.

fert: şahıs, kişi.

haram: İslâmiyetçe yasaklanan işler.

haşmet: ihtişam, gösterişlilik, heybet, büyüklük.

havaic-i gayr-i zaruriye: zorunlu olmayan ihtiyaçlar.

havaic-i zaruriye: zorunlu ihtiyaçlar.

heva: istek, arzu, nefse ait olan şeylere düşkünlük.

heves: nefisten gelen gelip geçici istek.

hınzır: domuz.

hükmüne: yerine.

ıztırap: azap, acı, sıkıntı.

ıfsat etmek: bozmak.

insaniyet: insanlık.

istiğna: aza kanaat etme, olanla yetinme, tok gözlülük.

istinkâf: geri durma, çekinme, sakinme.

kâfi: yeter, yeterli.

kitle: insan topluluğu.

Kurun-i Ulâ: İlk Çağ.

küll: hep, bütün, bir şeyin tamamı, tümü.

lâakal: en azından, hiç olmazsa.

mabeyn: ara.

masraf: gider, harcama.

mecmu: bütün, toplam.

medeni: uygar, modern.

medeniyet: medenilik, uygarlık.

medeniyet-i hâzıra: şimdiki medeniyet.

menfi: negatif, olumsuz.

mesh-i manevi: bir kimsenin iç dünyasının kötü ve çirkin bir hale

düsturu cidaldır. O ise, şe'ni tenazudur. Kitleler mabeynindeki rabıtası, aheri yutmakla beslenen unsuriyet ve menfi milliyettir. O ise, şe'ni böyle müthiş tesadümdür. Cazibedar hizmeti, heva ve hevesi teşci ve arzularını tatmin ve metalibini teshildir. O heva ise, şe'ni insaniyeti derece-i melekiyeden, dereke-i kelbiyete indirmektir. İnsanın mesh-i manevisine sebep olmaktır. Bu medenilerden çoğu, eğer içi dışına çevrilse, kurt, ayı, yılan, hınzır, maymun postu görülecek gibi hayale gelir.

“İşte, onun için bu medeniyet-i hâzıra, beşerin yüzde seksenini meşakkate, şekavete atmış; onunu mümevveh (hayalî) saadete çıkarmış; diğer onunu da, beyne beyne (ikisi ortası) bırakmış. Saadet odur ki, külle, ya eksere sadet ola. Bu ise, ekall-i kalilindir ki, nev-i beşere rahmet olan Kur'ân, ancak umurun, lâakal ekseriyetin saadeti-ni tazammun eden bir medeniyeti kabul eder.

“Hem serbest hevanın tahakkümüyle, havaic-i gayr-i zaruriye havaic-i zaruriye hükmüne geçmişlerdir. Bedavette bir adam dört şeye muhtaç iken, medeniyet yüz şeye muhtaç ve fakir etmiştir. Sa'y, masrafa kâfi gelmediğinden, hileye, harama sevk etmekle, ahlâkın esasını şu noktadan ifsat etmiştir. Cemaate, nev'e verdiği servet, haşmete bedel, ferdi, şahsı fakir, ahlâksız etmiştir. Kurun-i Ulânın mecmu vahşetini, bu medeniyet bir defada kustu!

“Âlem-i İslâmın şu medeniyete karşı istinkâfı ve soğuk davranması ve kabulde ıztırapı cây-ı dikkattir. Zira istiğna

gelmesi.

meşakkat: zahmet, sıkıntı, güçlük, zorluk.

metalip: talep olunan, istenen şeyler, istekler, arzular.

milliyet: millete has olma durumu veya millî olma durumu, ulusallık.

muhtaç: ihtiyacı olan, kendisine bir şey lâzım olan, ihtiyaç içinde bulunan, bir eksiği olup onu tamamlamak isteyen.

mümevveh: hayali.

müthiş: dehşetli, korkunç.

nevi: tür.

nev-i beşer: insan nevi, insanlık.

rabıta: bağ.

saadet: mutluluk.

sa'y: çalışma.

servet: zenginlik, varlık, mal, mülk.

sevk etmek: götürmek, sürüklemek.

şahıs: insan, kişi.

şekavet: mutsuzluk, sıkıntı.

şe'ni: gereği, neticesi ve ese-

ri.

tahakküm: zorla hükmetme, baskı.

tatmin: doyma, doyurma.

tazammun eden: içine alan, içeren.

tenazu: kavga etme, çekişme.

tesadüm: çarpışma, vuruşma.

teshil: kolaylaştırma.

teşci: cesaretlendirme.

unsuriyet: ırkçılık.

vahşet: yabanîlik, vahşilik.

zira: çünkü.

ve istiklâliyet hassasıyla mümtaz olan şeriatdaki İlahî hidayet, Roma felsefesinin dehasıyla aşılınmaz, imtizaç etmez, bel' olunmaz, tâbi olmaz.

“Bir asıldan tev'em (ikiz) olarak neş'et eden eski Roma ve Yunan iki dehaları, su ve yağ gibi, mürur-i a'sar (asırlar), medeniyet ve Hristiyanlığın temzicine çalıştığı hâlde, yine istiklâllerini muhafaza, âdeta tenasuhla o iki ruh şimdi de başka şekillerde yaşıyorlar. Onlar tev'em ve esbab-ı temziç varken imtizaç olunmazsa, şeriatın ruhu olan nur-i hidayet, o muzlim pis medeniyetin esası olan Roma dehasıyla hiçbir vakit mezç olunmaz, bel' olunmaz.”

Dediler: “Şeriat-ı Garradaki medeniyet nasıldır?”

Dedim: “Şeriat-ı Ahmediyenin (a.s.m.) tazammun ettiği ve emrettiği medeniyet ise ki, medeniyet-i hâzıranın inkişайдan inkişaf edecektir. Onun menfi esasları yerine, müspet esaslar vazeder.

“İşte nokta-i istinat, kuvvete bedel haktır ki, şe'ni adalet ve tevazündür. Hedef de, menfaat yerine fazilettir ki, şe'ni muhabbet ve tecazüptür. Cihetülvahdet de unsuriyet-i milliyet yerine, rabıta-i dinî, vatanî, sınıfdır ki, şe'ni samimi uhuvvet ve müsâlemet ve haricin tecavüzüne karşı yalnız tedâfüdür. Hayatta düstur-i cidal yerine düstur-i teavündür ki, şe'ni ittihat ve tesanüttür. Heva yerine hüdadır ki, şe'ni insaniyeten terakki ve ruhen tekâmüldür. Hevayı tahdit eder, nefsin hevesat-ı süfliyesinin teshiline bedel, ruhun hissiyat-ı ulviyesini tatmin eder.

adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi.
âdeta: sanki.
bedel: karşılık.
bel' olunmak: ortadan kaldırılmak, yutulmak.
cihetülvahdet: birlik ciheti.
deha: üstün zekâ.
düstur: kanun, kural, esas.
düstur-i teavün: yardımlaşma kanunu.
düstur-i cidal: çarpışma kanunu, varlıkların sürekli mü-

cadele ve çarpışma hâlinde olduğunu kabul eden görüş.
esbab-ı temziç: karışma sebepleri, mezcolma sebepleri.
fazilet: kişiyi ahlâklı, iyi hareket etmeye yönelten manevî kuvvet, erdem.
felsefe: hikmet bilgisi.
hariç: dış, dışarı.
hassa: bir kimseye, ya da bir şeye özel olan nitelik.
hedef: maksat, niyet, amaç.
heva: istek, arzu, nefse ait olan şeylere düşkünlük, nef-

sin zararlı ve günah olan arzulan.
hevesat-ı süfliye: aşağı, kötü istekler, alçak arzular.
hidayet: doğru ve hak yolda olma.
hissiyat-ı ulviye: yüce hisler ve duygular.
hüda: doğruluk, hidayet.
ilâhi: Allah tarafından olan.
insaniyeten: insanlık bakımından.
imtizaç: uyusma, uygunluk, bağdaşma.

inkısa: açılma, gizli sırların bilinmesi.
inkışaf: açılma, ortaya çıkma, görülmeye.
istiklâl: bağımsızlık.
istiklâliyet: bağımsızlık.
ittihat: bir olma, birlik.
medeniyet: medenîlik, uygarlık.
medeniyet-i hâzıra: şimdiki medeniyet.
menfaat: fayda, çıkar.
menfi: negatif, olumsuz.
mezç olunmak: karıştırılmak.
muhabbet: sevgi, dostluk.
muhafaza: koruma.
muzlim: karanlık, zulmetli.
mümtaz: ayrıcalıklı, üstün.
müsâlemet: herkesle barış içinde olma.
müspet: gerçek, doğru, yararlı.
nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kamçılayıp hayırlı işlerden alıkoyan güç.
neş'et: meydana gelme, doğma.
nokta-i istinat: dayanak noktası.
nur-i hidayet: hidayet nuru.
rabıta-i dinî: din bağı.
ruhen: ruh yönünden.
sınıfı: sosyal tabakalarla ilgili.
şe'ni: gereği, neticesi ve eseri.
şeriat: İslâm dini, İslâmın bütün hükümleri.
şeriat-ı Ahmediyeye: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) tarif ettiği, getirdiği ve bildirdiği şeriat.
Şeriat-ı Garra: parlak din, İslâmiyet.
tâbi: uyan, itaat eden.
tahdit: sınırlama.
tatmin etmek: doyumak.
tazammun etmek: içine almak, içermek.
tecavüz: saldırma, saldırı.
tecazüp: birbirini çekme.
tedâfû: savunma.
tekâmül: mükemmelleşme, olgunlaşma.
temziç: iki ya da daha fazla şeyi birbirine katıp karıştırmak.
tenasuh: ruhun bir bedenden başka bir bedene geçtiğini kabul eden batıl görüş.
terakki: yükselme, ilerleme, gelişme.
tesanüt: dayanışma.
tevazün: denklik, birbirine denk olma.
tev'em: ikiz.
uhuvvet: kardeşlik, din kardeşliği, samimi dostluk.
unsuriyet-i milliyet: ırkçılık.
vatanî: vatanla ilgili.
vazetmek: koymak.

“Demek, biz mağlûbiyetle ikinci cereyana takıldık ki, mazlumların ve cumhurun cereyanıdır. Başkalarından yüzde seksen fakir ve mazlumsa, İslâm'dan doksan belki doksan beştir.

“*Âlem-i İslâm şu ikinci cereyana karşı lâkayt veya muarız kalmakla hem istinatsız, hem bütün emeğini heder, hem onun istilâsıyla istihaleye maruz kalmaktansa, âkılâne davranıp onu İslâmî bir tarza çevirip, kendine hadim kılmaktır. Zira düşmanın düşmanı, düşman kaldıkça dosttur; nasıl ki, düşmanın dostu, dost kaldıkça düşmandır.*

“Şu iki cereyan birbirine zıt, hedefleri zıt, menfaatleri zıt olduğundan; birincisi dese ‘Öl,’ diğeri diyecek ‘Diril.’ Birinin menfaati zarar, ihtilâf, tedenni, zaaf, uyumamızı istilzam ettiği gibi, ötekinin menfaati dahi kuvvetimizi, itihadımızı bizzarure iktiza eder.

“Şark husumeti, İslâm inkişafını boğuyordu; zail oldu ve olmalı. Garp husumeti, İslâmın ittihadına, uhuvvetin inkişafına en müessir sebeptir; bâkî kalmalı.”

Birden o meclisten tasdik emareleri tezahür etti.

Dediler: “Evet, ümitvar olunuz. Şu istikbal inkılâbı içinde, en yüksek gür seda İslâmın sedası olacaktır!”

Tekrar biri sordu: “Musibet, cinayetin neticesi, mü-kâfatın mukaddimesidir. Hangi fiilinizle kadere fetva verdirdiniz ki, şu musibetle hükmetti? Musibet-i amme

âkılâne: akıllıca, mantıklı.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
bâkî: sürekli, devamlı, kalıcı.
bizzarure: ister istemez, mecburen.
cereyan: aynı eğilimde olan, aynı görüşü paylaşanların oluşturduğu hareket, akım.
cinayet: adam öldürme derecesinde ağır suç.
cumhur: halk, umum.
emare: belirti, işaret.
emek: çaba, gayret.
fakir: muhtaç, düşkün, yoksul.
fetva: hüküm, karar.
fiil: davranış, hareket.
garp: ülkemize göre Avrupa, Batı.
hadim: hizmetçi, hizmet eden.
hedef: maksat, niyet, amaç.
heder: boşa gitme, karşılıksız kalma.
husumet: düşmanlık.
hükmetme: karar verme.
hüküm: hakimiyet, hakim olma.
ihtilâf: anlaşmazlık, uyuşmazlık, farklı görüş ve düşünüş, fikir ayrılığı.
iktiza etmek: gerektirmek.
inkılâp: değişim, dönüşüm.
inkişaf: gelişme, ilerleme.
İslâmî: İslâma uygun.
istihale: bir hâlden başka bir hâle geçiş, hâl değiştirme, başkalaşım, dönüşüm.
istikbal: gelecek, gelecek zaman.
istilâ: yayılma, ele geçirme.
istilzam: gerektirme.

istinat: dayanak.
ittihat: birleşme, birlik oluşturma, bir olma, birlik.
kader: ilâhî hüküm.
lâkayt: kayıtsız, ilgisiz.
mağlûbiyet: yenilme, yenilgi.
maruz kalmak: bir şeyin karşısında, tesiri altında kalmak.
mazlum: zulüm görmüş, zulme uğramış.
meclis: topluluk, hey'et.
menfaat: fayda, çıkar, yarar.
muarız: muhalefet eden, karşı çıkan.
mukaddime: başlangıç.
musibet: felâket, belâ, dert, sıkıntı.
musibet-i amme: herkesi etkileyen belâ ve âfet.
müessir: tesirli, etkili.
mükâfat: ödül.
netice: sonuç.
seda: ses.
şark: doğu, doğu bölgeleri.
tarz: biçim, şekil.
tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama.
tedenni: aşağı düşme, daha

kötü bir dereceye düşme, alçalma, gerileme.
tezahür: ortaya çıkma, belirme, görünme.
uhuvvet: kardeşlik, din kardeşliği, samimi dostluk.
ümitvar: ümitli, umutlu.
zaaf: zayıflık.
zail olmak: yok olmak, ortadan kalkmak.
zıt: karşıt.
zira: çünkü.

ekseriyetin hatasına terettüp eder. Hazırda mükâfatınız nedir?”

Dedim: “Mukaddemesi üç mühim erkân-ı İslâmiyede ki ihmalimizdir: salât, savm, zekât. Zira, yirmi dört saat-ten yalnız bir saati, beş namaz için Hâlık Teâlâ bizden istedi. Tembellik ettik; beş sene yirmi dört saat talim, meşakkat, tahrikle bir nevi namaz kıldırdı. Hem, senede yalnız bir ay oruç için nefsimizden istedi. Nefsimize acı- dık; kefareten beş sene oruç tutturdu. Ondan, kırktan yalnız biri, ihsan ettiği maldan zekât istedi. Buhl ettik, zulmettik; O da bizden müterakim zekâtı aldı.

¹ **الْجَزَاءُ مِنْ جِنْسِ الْعَمَلِ**

“Mükâfat-ı hâzıramız ise: Fasık, günahkâr bir millet-ten, humsu olan dört milyonu velâyet derecesine çıkar- dı; gazilik, şehadetlik verdi. Müşterek hatadan neş’et eden müşterek musibet, mazi günahını sildi.”

Yine biri dedi: “Bir amir, hata ile felâkete atmış ise?..”

Dedim: “Musibettede mükâfat ister. Ya amir-i hatada- rın hasenatı verilecektir; o ise hiç hükmünde. Veya hazi- ne-i gayp verecektir. Hazine-i gaypta böyle işlerdeki mü- kâfatı ise, derece-i şehadet ve gaziliktir.”

Baktım meclis istihsan etti. Heyecanımdan uyandım. Terli, elpençe yatakta oturmuş kendimi buldum. O gece böyle geçti...

* * *

1. Amelin karşılığı kendi türünden bir şeyle verilir.

amel: fiil, iş.
amir: emreden, emir verme yetkisi bulunan idareci.
amir-i hatadar: hatalı idareci.
buhl: cimrilik, pintilik.
derece: mertebe, kademe.
derece-i şahadet: şehitlik derecesi, Allah yolunda ölenlerin Allah katındaki mertebesi.
ekseriyet: çoğunluk.
elpençe: ellerin önde kavuş-

turulmuş hâli.
erkân-ı İslâmiye: İslâmiyetin rükünleri, esasları.
fasık: Allah’ın emirlerine aykırı hareket eden, günahkâr.
felâket: musibet, çok zarar, sıkıntı doğuran durum.
gazi: savaştan sağ ve muzaffer dönen.
günah: Allah’ın emirlerine aykırı davranış, uygunsuz fiil, di-

nî suç.
günahkâr: günah işlemiş.
Hâlık-ı Teâlâ: her şeyi yoktan var eden yüce Allah.
hasenat: iyilikler, güzellikler.
hazine-i gayp: gayp hazinesi, var olan fakat görünmeyen hazine; Allah’ın rahmet hazinesi.
heyecan: birden bire şiddetle hislenme, ürperme, duygular-

da ve ruhi yapıda meydana gelen coşkunluk.

hums: beşte bir.

hükmünde: değerinde.

ihmal: gereken ilgi ve önemi gerektirdiği şekilde göstermeme.

ihsan etmek: vermek, bağışlamak, lütuf ve ikramda bulunmak.

istihsan: güzel bulma, beğenme.

kefareten: kefaret olarak, dinî bir suça karşılık (affettirmek ümidiyle) Allah yolunda verilen.

mazi: geçen, geçmiş.

meclis: topluluk, hey’et.

meşakkat: zahmet, sıkıntı, güçlük, zorluk.

mukaddime: başlangıç.

musibet: felâket, belâ, dert, sıkıntı.

musibettede: felâkete uğramış, belâyâ, kazaya uğrayan.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

mükâfat: ödül.

mükâfat-ı hâzıra: hazır mükâfat, hemen verilen mükâfat.

müşterek: ortaklaşa, ortak.

müterakim: biriken, birikmiş.

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, hayırlı işlerden alıko- yan güç.

neş’et: meydana gelme, ileri gelme, oluşma.

nevi: çeşit, tür.

salât: namaz.

savm: oruç.

şahadet: şehitlik, Allah yolunda canını verme.

tahrik: hareket ettirme.

talim: eğitim, uygulamalı olarak yapılan öğretim.

terettüp etmek: sonuç olarak çıkmak.

velâyet: vefâlık, evliyâlık, Allah dostluğu.

zira: çünkü.

zulüm: işi yerli yerince yapma- ma, hak eden kimseye hakkını vermeme, adaletle aykırı davran- ma, adaletsizlik.

Bediüzzaman, yanında başka kitaplar bulundurmuyordu.

“Neden başka kitaplara bakmıyorsun?” denildiğinde, buyururlardı ki:

“Her şeyden zihnimi tecrit ile Kur’ân’dan fehmediyorum.”

Eserlerden nakletse de, bazı mühim gördüğü mesaili, tağyir etmeden alırdı.

“Niçin aynen böyle tekrar ediyorsun?” diye sorulduğunda,

“Hakikat usandırmaz. Libası değiştirmek istemem” buyururdu.

Yukarıda bir nebze zikredilmişti ki, Bediüzzaman, hakaik-ı Kur’âniyeye ^(HAŞİYE) ait on iki telifatını tab ettirmişti.

HAŞİYE: Üstat Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerinin İstanbul’da ve bir kısmını bilâhare Ankara’da tab ile neşrettiği o zamanki eserleri, kırk sene sonra Arabî *Mesnevî-i Nuriye* ismiyle birarada bir mecmua hâlinde neşredildi. İşte bu *Mesnevî-i Nuriye*’nin Mukaddemesinde bu eserler hakkında diyor:

“Kırk elli sene evvel, Eski Said, ziyade ulûm-i akliye ve felsefiyede hareket ettiği için, hakikatü’l-hakaika karşı ehl-i tarikat ve ehl-i hakikat gibi bir meslek aradı. Ekser ehl-i tarikat gibi yalnız kalben harekete kanaat edemedi. Çünkü, akli, fikri hikmet-i felsefe ile bir derece yaralıydı, tedavi lâzımdı.

“Sonra, hem kalben, hem aklen hakikate giden bazı büyük ehl-i hakikatın arkasında gitmek istedi. Baktı, onların herbirinin ayrı, cazibedar bir hassası var. Hangisinin arkasından gideceğine tahayyürde kaldı. İmam-ı Rabbanî de ona gaybî bir tarzda “Tevhid-i kible et” demiş. Yani, “Yalnız bir üstadın arkasından git.” O çok yaralı Eski Said’in kalbine geldi ki:

“Üstad-ı hakikî Kur’ân’dır. Tevhid-i kible bu üstatla olur” diye, yalnız o üstad-ı kudsinin irşadıyla hem kalbi, hem ruhu gayet garip bir tarzda

aklen: akıl ile.

Arabi: Arapça.

aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.

bilâhare: sonra, sonradan, sonraları.

cazibedar: çekici.

ehl-i hakikat: hakikati arzuların, gerçeği bulup onun peşinden gidenler.

ehl-i tarikat: tarikate bağlı olanlar, tasavvuf yoluna girenler.

ekser: çoğunluk.

emsal: eş, benzer.

eser: kitap.

evvel: önce.

fehmetmek: anlamak, kavramak.

hakaik-ı Kur’âniye: Kur’ân ait olan ve ondan gelen gerçekler.

hakikat: gerçek, bir şeyin aslı ve esası.

hakikatü’l-hakaika: gerçeklerin aslı.

haşiye: bir kitabın sayfalarının kenarına veya altına yazılan açıklayıcı yazı, dipnot.

hikmet-i felsefe: felsefe ilmi.

ispat: doğruyu delillerle gösterme, ortaya koyma.

kalben: kalp ile.

kanaat: yeterli bulma, yetinme.

libas: elbise.

mecmua: seçilmiş yazılardan meydana gelen kitap risale.

mesail: meseleler.

meslek: tutulan yol.

mukaddeme: ön söz, başlangıç, giriş.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

mütebaki: geri kalan kısım.

nakletmek: anlatmak, aktarmak.

nebze: bir parça.

neşretmek: yayınlamak.

tab: bastırma, kitap haline getirme.

tağyir etmek: değiştirmek.

tarz-ı beyan ve ifade: açıklama ve söyleme şekli.

tecrit: ayırma, bir tarafta tutma, yalıtma, soyutlama.

telifat: telifler, kitaplar, eserler.

ulûm-i akliye ve felsefe: akli ve felsefi ilimler, akla ve felsefeye dayanan ilimler.

zihin: hafıza, bellek; anlayış, kavrayış.

zikretmek: anmak, sözünü etmek.

ziyade: gerekenden fazla.

Bu eserlerden üç dördü Türkçe olup, mütebakisi Arabîdirler. Bu zamana kadar hiçbir kitapta emsali bulunmayan bir tarz-ı beyan ve ifade ile hakikatleri ispat ediyorlar.

sülûke başladılar. Nefs-i emmaresi de şükûk ve şübehâtıyla onu manevî ve ilmi mücahedeye mecbur etti. Gözü kapalı olarak değil; belki İmam-ı Gazalî (r.a.) Mevlâna Celâleddin (r.a.) ve İmam-ı Rabbanî (r.a.) gibi kalp, ruh, akıl gözleri açık olarak, ehl-i istiğrakın akıl gözünü kapadığı yerlerde, o makamlarda gözü açık olarak gezmiş. Cenab-ı Hakka hadsiz şükrolsun ki, Kur'an'ın dersiyile, irşadiyle hakikate bir yol bulmuş. Hatta **۱** **وَ فِي كُلِّ شَيْءٍ آيَةٌ لِّمَن يَدَّبَّرُ** hakikatine mazhar olduğunu, Yeni Said'in Risale-i Nur'uyla göstermiş.

Mevlâna Celâleddin (r.a.) ve İmam-ı Rabbanî (r.a.) ve İmam-ı Gazalî (r.a.) gibi, akıl ve kalb ittifakıyla gittiği için, herşeyden evvel kalb ve ruhun yaralarını tedavi ve nefsinin evhamdan kurtulmasını temine çalışıp, felilâhilhamd, Eski Said Yeni Said'e inkilâp etmiş. Aslı Farişî, sonra Türkçe olan *Mesnevî-i Şerif* gibi o da Arapça bir nevi *Mesnevî* hükmünde *Katre*, *Hubab*, *Habbe*, *Zühre*, *Zerre*, *Şemme*, *Şule*, *Lem'alar*, *Reşhalar*, *Lâsiyemalar* ve sair dersleri ve Türkçede *Nokta* ve *Lemaat*'ı gayet kısa bir surette yazmış; fırsat buldukça da tab etmiş. Yarım asra yakın o mesleği Risale-i Nur suretinde, fakat dahilî nefis ve şeytanla mücadeleye bedel, harîçte muhtaç mütehayyirlere ve dalâlete giden ehl-i felsefeye karşı, Risale-i Nur, geniş ve küllî mesnevîler hükmüne geçti...

O fidanlık *Mesnevî*, turuk-i hafiye gibi enfüsî ve dâhilî cihetinde çalışmış; kalp ve ruh içinde yol açmaya muvaffak olmuş. Bahçesi olan Risale-i Nur, hem enfüsî, hem ekser cihetinde turuk-i cehriye gibi afakî ve harîç daireye bakıp marifetullah'a geniş ve her yerde yol açmış. Âdeta Musa Aleyhisselâm'ın asâsi gibi nereye vurmuş su çıkarmış.

Hem Risale-i Nur, hükema ve ulemanın mesleğinde gitmeyip, Kur'an'ın bir i'caz-ı manevîsiyle, her şeyde bir pencere-i marifet açmış; bir senelik işi bir saatte götür gibi Kur'an'a mahsus bir sırrı anlamıştır ki, bu dehşetli zamanda hadsiz ehl-i inadın hücumlarına karşı mağlûp olmayıp galebe etmiş..."

1. Her bir şeyde Onun birliğine işaret eden bir delil vardır. (İbnü'l-Mu'tez isimli Arap şairine ait bir mısra. İbni Kesîr, Tefsîrül-Kur'ânî'l-Azîm, 1:24.)

afakî: dış âlemlle ilgili.
asa: değnek, sopa.
bedel: karşılık, karşı.
cihet: yan, yön, taraf.
dâhilî: içe ait, iç ile ilgili.
dalâlet: iman ve İslâmîyetten ayrılma, batla yönelme.
dehşetli: korkunç, ürkütücü.
delil: iz, işaret.
ehl-i felsefe: felsefe ile uğra-

şanlar.
ehl-i inat: inat edenler.
ehl-i istiğrak: kendinden geçip dünyayı unutanlar.
ekser: çoğunluk.
enfüsî: nefiste meydana gelen; iç dünyayla ilgili.
evham: vehimler, zanlar, kuşku, kuruntular.
evvel: önce.

Farişî: İran dili, Farsça.
felillâhilhamd: Allah'a hamd olsun, şükürler olsun.
galebe: galip gelme, yenme.
gaybî: gayba ait, göze görünmeyenlere ait, gaypla ilgili.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hakikat: gerçek, bir şeyin aslı ve esası.
harîcî: dışarıya ait, dışla ilgili.

harîc: bir şeyin dışı, dışırası.
hasa: bir kimseye, ya da bir şeye özel olan nitelik, özellik.
hücum: saldırma, saldırı.
hükema: âlimler, filozoflar.
hükmüne geçmek: yerinde de-
ğerinde olmak; gibi olmak.
i'caz-ı manevî: mana bakımından mucize oluş.
ilmi: ilim ile ilgili, ilme dair.
inkilâp etmek: bir hâlden diğer hâle geçmek, dönüşmek.
irşat: doğru yolu gösterme, doğru yola yönelme, gafletten uyandırma, uyarma.
ittifak: birleşme, birlikte hareket.
küllî: çok, büyük, çok miktarda.
mahsus: bir şeye veya kişiye has olan, özel.
makam: manevî yer, mevki.
manevî: ruha ve içe ait olan, ruhî; fikrî, hissî.
marifetullah: Allah'ı tanıma, anlama, bilme.
mazhar: kavuşma, erişme.
meslek: maneviyatta tutulan yol; yol, usul.
Mesnevî: Mevlâna'nın 26.000 beyitlik meshur tasavvufî eseri.
mısra: siirin satırlarından her biri.
muvaffak: başarılı.
mücadele: savaşma; uğraşma.
mücahede: mücadele, çarpışma.
mütehayyir: hayrete düşen, ne yapacağını bilemeyen, kararsız.
nefis: kötülüğe sevk eden, hayırlı işlerden alıkoyan güç.
nefs-i emmare: insanı kötülüğe sürükleyen nefis.
pencere-i marifet: Allah'ı tanıtan pencere.
sair: diğer, öteki.
suret: biçim, görünüş, tarz.
sülûk: belli bir yolu takip ederek manevî terakki mertebelerinde devam etme.
şübehât: şüpheler.
şükûk: şüpheler.
şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnunluk ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.
tab: basma, kitap haline getirme.
tahayyür: hayrette kalma.
tarz: şekil, biçim, yol; anlatım ve davranış biçimi.
tevhid-i kible: bir tek yere yönelme, birini takip etme.
turuk-i cehriye: zikirlerini açtık-
tan sesli olarak yapan tarikatlar.
turuk-i hafiye: zikirleri gizli olarak, kalple yapan tarikatlar.
ulema: âlimler.
üstad-ı hakiki: gerçek öğretici.
üstad-ı kudsi: kutsallardan uzak, kutsal öğretici.
üstâ: öğretici.

Dârülhikmette bulunduğu zamanlarda geçirdiği bir inkılâb-ı ruhîyi, bilahare neşrettiği bir eserinde şöyle beyan ediyor:

Eski Said'in gafil kafasına müthiş tokatlar indi, ¹ **أَلْمَوْتُ حَقٌّ** kaziyesini düşündü; kendini bataklık çamurunda gördü. Medet istedi, bir yol aradı, bir halâskâr taharri etti; gördü ki, yollar muhtelif. Tereddütte kaldı, Gavs-ı Azam olan Şeyh Geylânî'nin (r.a.) *Fütuhu'l-Gayb* namındaki kitabıyla tefeül etti. Tefeülde şu çıktı:

² **أَنْتَ فِي دَارِ الْحِكْمَةِ فَاطْلُبْ طَبِيبًا يُدَاوِي قَلْبَكَ**

Aciptir ki, o vakit ben, Dârülhikmeti'l-İslâmiye azası idim. Güya ehl-i İslâmın yaralarını tedaviye çalışan bir hekîm idim. Hâlbuki, en ziyade hasta, ben idim. Hasta, evvelâ kendine bakmalı, sonra hastalara bakabilir. İşte, Hazret-i Şeyh bana der ki:

“Sen kendin hastasın, kendine bir tabip ara!”

Ben dedim:

“Sen tabibim ol!”

Tuttum, kendimi ona muhatap addederek o kitabı bana hitap ediyor gibi okudum. Fakat, kitabı çok şiddetli idi; gururumu dehşetli kırıyordu nefsimde şiddetli ameliyat-ı cerrahiye yaptı. Dayanamadım, yarısına kadar kendimi ona muhatap ederek okudum, bitirmeye tahammülüm kalmadı. O kitabı dolaba koydum. Fakat, sonra ameliyat-ı şifakârâneneden gelen acılar gitti, lezzet geldi. O

acıp: hayret veren, hayrette bırakan, şaşılacak şey.

add: sayma, sayılma.

ameliyat-ı cerrahiye: cerrahî ameliyat, cerrahî operasyon.

aza: üye.

beyan: anlatma, açıklama, bildirme, izah etme.

bilahare: sonra, sonradan.

dehşetli: korkutucu; çok aşırı bir biçimde.

ehl-i İslâm: İslâm topluluğu, Müslümanlar.

eser: kitap.

evvelâ: her şeyden önce, ilk önce.

gafil: gaflette bulunan, ihmal eden.

Gavs-ı Azam: en büyük gavs, Abdülkadir-i Geylânî Hazretlerinin namı.

gurur: kendini yüksek ve değerli tutma hissi.

güya: sanki.

hekîm: doktor, tabip.

halâskâr: kurtarıcı.

hâlbuki: oysa ki.

1. Ölümlü haklıdır.

2. Sen Dârülhikmettesin; kalbini tedavi edecek bir tabip ara!

hitap: birine söz söyleme, sözü biri üzerine çevirme.

inkılâb-ı ruhi: ruhtaki değişim, dönüşüm.

kaziye: hüküm.

medet: inayet, yardım.

muhatap: kendisine söz söylenen, konuşulan kimse.

muhtelif: çeşitli.

müthiş: dehşet veren, ürkü-

ten, korkutan.

nam: ad, isim, şöhret.

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, hayırlı işlerden alıkoyan güç.

neşretmek: yayınlamak; dağıtmak.

tabip: hekim, doktor.

tahammül: sabretme, dayan-

ma, katlanma.

taharri: arama, araştırma.

tedavi: hastalığı iyileştirme için yapılan bakım.

tefeül: bir kitabı rastgele açarak denk gelen yeri okuma ve o kısmı uğurlu sayma.

tereddüt: kararsızlık, karar verememe.

ziyade: çok, fazla.

birinci üstadımın kitabını tamam okudum ve çok istifade ettim. Ve onun virdini ve münacatını dinledim, çok isti-faza ettim.

Sonra, İmam-ı Rabbanî'nin Mektubat kitabını gör-düm, elime aldım, halis bir tefeül ederek açtım. Acayıp-tendir ki, bütün Mektubat'ında yalnız iki yerde "Bediüz-zaman" lâfzı var. O iki mektup, bana birden açıldı. Pede-rimin ismi Mirza olduğundan, o mektupların başında "Mirza Bediüzzaman'a mektup" diye yazılı olarak gör-düm.

"Fesühbanallah!" dedim. "Bu bana hitap ediyor."

O zaman Eski Said'in bir lâkabı "Bediüzzaman" idi. Hâlbuki, Hicretin üç yüz senesinde Bediüzzaman-ı He-medanî'den başka o lâkapla iştihar etmiş zatlari bilmi-yordum. Demek, İmamın zamanında dahi öyle bir adam vardı ki, ona o iki mektubu yazmış. O zatın hâli benim hâlime benziyormuş ki, o iki mektubu kendi derdime de-va buldum.

Yalnız, İmam, o mektuplarında tavsiye ettiği gibi, çok mektuplarında musırrâne şunu tavsiye ediyor: "Tevhid-i kible et!" Yani, "Birini üstat tut, arkasından git, başkası-ya meşgul olma!"

Şu en mühim tavsiyesi, benim istidadıma ve ahval-i ruhiyeme muvafık gelmedi. Ne kadar düşündüm, "Bunun arkasından mı, yoksa ötekinin mi arkasından gideyim?" Tahayyürde kaldım. Her birinde ayrı ayrı cazibedar

acayıp: şaşırtıcı ve hayret ve-rici şeyler.
ahval-i ruhiye: ruh hâlleri, psikolojik hâller ve durumlar.
ameliyat-ı şifakârâne: şifa veren ameliyat.
Bediüzzaman: zamanın gü-zeli, harikası, mükemmel in-sani.
dert: hastalık; sorun.
deva: ilâç, çare.
fesühbanallah: Allah'ı her türlü kusur, ayıp ve eksikler-den tenzih ederim" manasın-

dadır. Şaşkınlığı anlatmak için kullanılır.
halis: ihlâslı, samimî.
Hicret: Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göçü, bu tarih esas alınarak düzen-lenen İslâmî takvim.
hitap: birine söz söyleme, sö-zü biri üzerine çevirme.
istidat: yetenek, kabiliyet.
istifade: faydalanma, yararlanma.
istifaza: feyiz alma, ilim, irfan ve manevî zenginlik kazan-

ma.
iştihar: meşhur olma, tanınma.
lâfız: söz, kelime.
lâkap: bir kimseye, asıl adın-dan ayrı olarak, bir sıfatına, vasfına dayanılarak daha son-ra takılan ad, takma ad.
lezzet: her hangi bir şey kar-sısında duyulan zevk, haz, keyf.
musırrâne: ısrarla, ısrarlı bir şekilde.
muvafık: uygun.

mühim: önemli, ehemmiyetli.
münacat: dua, Allah'a yalvarma.
peder: baba.
tavsiye: öğütleme.
tefeül: bir kitabı rastgele açarak denk gelen yeri okuma ve o kıs-mı uğurlu sayma.
tevhid-i kible: sadece bir kimse-nin ardından gitme, sadece bir yolu izleme.
üstat: öğretici, bir ilim veya sa-natta üstün olan kimse.
virt: devamlı okunan ayet, dua, zikir ve benzeri kutsal sözler.
zat: kişi, şahıs.

hasiyetler var. Biriyle iktifa edemiyordum. O tahayyürde iken, Cenab-ı Hakkin rahmetiyle kalbime geldi ki: “Bu muhtelif turukların başı ve şu cetvellerin menbaı ve şu seyyarelerin güneşi, Kur’ân-ı Hakîm’dir. Hakikî tevhid-i kible bunda olur. Öyle ise en âlâ mürşit de ve en mukaddes üstat da odur”; ona yaşıttım. (HAŞİYE)

* * *

Harb-i Umumîde mağlûbiyetimizden dolayı fazla müteessir olduğunuzu görüyoruz diyenlere cevaben, “Ben kendi elemelerime tahammül ettim; fakat, ehl-i İslâmın eleminden gelen teellümat beni ezdi. Âlem-i İslâma indirilen darbelerin en evvel kalbime indiğini hissediyorum. Onun için bu kadar ezildim. Fakat bir ışık görüyorum ki, o elemelerimi unutturacak, inşaallah,” diyerek tebessüm eylerdi.

İstanbul’da, en büyük ve en ehemmiyetli ve tesirli hizmet-i vataniye ve milliyesinden birisi de *Hutuwat-ı Sitte* adlı eseriyle, gaddar zalimlerin yüzlerine tükürüp, izzet-i diniyeyi ve şeref-i İslâmiyeyi muhafaza etmesidir.

İstanbul’un yabancılar tarafından işgali sıralarında, İngiliz Anglikan Kilisesinin Meşihat-ı İslâmiyeden sorduğu

HAŞİYE: Yazının sonunda diyor: "Nâkis ve perişan istidadım, elbette lâ-yıkıyla, o mürşid-i hakikinin âb-ı hayat hükmündeki feyzini massedip alamıyor. Fakat, ehl-i kalp ve sahib-i halin derecatına göre o feyzi, o âb-ı hayatı yine onun feyziyle gösterebiliriz. Demek, Kur’ân’dan gelen o Sözler ve o Nurlar, yalnız akfî mesail-i ilmiye değil; belki kalbî, ruhî, halî mesail-i imaniyedir ve pek yüksek ve kıymettar maarif-i İlahiye hükmündedirler.

âb-ı hayat: hayat suyu.
aklı: akıl ile ilgili, aklın kabul ettiği.
âlâ: üstün, yüce, kıymetli.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
cazibedar: çekici, cazibeli.
Cenab-ı Hak: Allah.
cetvel: kanal.
cevaben: cevap olarak.
derecat: dereceler, basamaklar, kademeler, yükseklikler, mertebeler.
ehemmiyet: kıymet, değer, önem.
ehl-i İslâm: İslâm topluluğu, Müslümanlar.
ehl-i kalp: gönül ehli.
elem: acı, dert, üzüntü, keder.
eser: basılma kitap.
evvel: önce.
feyiz: ilim, irfan, marifet.
gaddar: acımasız, insafsız, haksızlık ve zulmeden.
hakikî: gerçek.
halî: hale ait, hal ile ilgili.
harb-i umumî: dünya savaşı.
hasiyet: bir şeye has vasif, özellik.
haşiyeye: bir kitabın sayfalarının kenarına veya altına yazılan açıklayıcı yazı, dipnot.
hizmet-i vataniye ve milliyeye: vatana ve millete yapılan hizmet.
hükmünde: değerinde, kıymetinde, yerinde.
iktifa: yeterli bulma, yetinme.
inşaallah: Allah izin verirse.
istidat: yetenek, kabiliyet.
izzet-i diniye: dinin yüceliği, kıymeti.
kalbî: manevî, kalple ilgili, kalbe ait.
kıymettar: kıymetli, değerli.
Kur’ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur’ân.
maarif-i İlahiye: İlahî bilgiler.
mağlûbiyet: yenilme, yenilgi.
mass: emme.

menba: kaynak.
mesail-i ilmiye: ilmî meseleler.
mesail-i imaniye: imanî meseleler.
muhafaza: koruma.
muhtelif: çeşitli, farklı.
mukaddes: kutsal, kusur ve noksanlardan uzak.
mürşid-i hakikî: hakikî irşat edici, yol gösterici.
mürşit: irşat eden, doğru yolu gösteren, rehber, kılavuz.
müteessir: üzülmiş, hüznünlü, kederli, mahzun.
nakis: noksan, kusurlu.
perişan: dağınık, kaşışık.
rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.
ruhî: ruha ait, ruhla ilgili.
sahib-i hâl: hâl ve fiil sahibi olan, meşgul olan.
seyyare: gezegen.
şeref-i İslâmiye: İslâmiyetin şerefi.
tahammül: dayanma, katlanma, sabretme.

tahayyür: hayrette kalma, tercih etmekte zorlanma.
tebessüm: gülümseme.
teellümat: teellümler, elem, keder, acı duymalar.
tesir: etki.
tevhid-i kible: sadece bir kimsenin ardından gitme, sadece bir yolu izleme.
turuk: tarikler, yollar.
üstat: öğretici.
zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.

altı sualine altı tükürük manasında verdiği makul ve sert cevapları, onun derece-i cesaret ve kemalât ve şecaatini fiilen göstermektedir.

Hutuvat-ı Sitte'yi neşrettiği zaman, Çanakale'de muharebe oluyordu. İstanbul'un işgalini müteakip, İngiliz başkumandanına bu eser gösterilir ve Bediüzzaman'ın bütün kuvvetiyle aleyhte bulunduğu kendisine ihbar edilir. O cebbar kumandan, idam kararıyla vücudunu ortadan kaldırmak istedi ise de; fakat, kendisine Bediüzzaman idam edilirse bütün Şarkî Anadolu İngilize ebediyen adavet edeceği ve aşiretler her ne pahasına olursa olsun isyan edecekleri söylenmesi üzerine, bir şey yapamaz.

İstanbul'da, İngilizler, desiseleriyle şeyhülişlâmı ve diğer bazı ulemayı lehlerine çevirmeye çalışmalarına mukabil; Bediüzzaman, *Hutuvat-ı Sitte* adlı eseri ve İstanbul'daki faaliyeti ile, İngilizin âlem-i İslâm ve Türkler aleyhindeki müstemlekecilik siyasetini ve entrikalarını, tarihî düşmanlığını etrafa neşrederek, Anadolu'daki Millî Kurtuluş Hareketini desteklemiş, bu hususta en büyük amillerden birisi olmuştur.

Bu hizmetine dair kendi ifadesinden bir parça:

Bir zaman İngiliz devleti İstanbul Boğazının topraklarını tahrip ve İstanbul'u istilâ ettiği hengâmda, o devletin en büyük daire-i diniyesi olan Anglikan Kilisesinin Başpapazı tarafından Meşihat-ı İslâmiyeden dinî altı soruldu. Ben de o zaman Dârülhikmeti'l-İslâmiyenin azası idim.

adavet: düşmanlık.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
aleyh: karşı, karşıt.
amil: etken, sebep.
aşiret: göçebe hâlinde yaşayan, çoğunlukla bir soydan gelen insanlar, kabile, oymak.
başkumandan: başkomutan.
cebbâr: zorba, zor kullanan.
dair: alâkalı, ait, ilgili.
daire-i diniye: dinî daire, din işlerinden sorumlu kurum.
derece-i cesaret: cesaret de-

recesi.
desise: hile, oyun, aldatmaca.
dini: dine ait, din ile ilgili.
ebediyen: ebedî olarak, sonsuza kadar.
entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek maksadıyla hazırlanan düzen, hile, desise.
eser: kitap.
faaliyet: çalışma, hareket, gayret.
fiilen: yaparak, hal ve hareketle.

hengâm: zaman, sıra, vakit.
hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.
husus: mevzu, konu.
idam: öldürme.
ifade: anlatım; açıklama.
ihbar: haber verme, bildirme.
istilâ: ele geçirme, işgal etme.
isyan: başkaldırma, ayaklanma.
işgal: bir yeri ele geçirme, istilâ etme.
kemalât: faziletler, iyilikler,

olgunluklar, mükemmellikler.
kumandan: komutan.
leh: onun tarafına, ondan yana.
makul: akla uygun, mantıklı.
mana: anlam.
Meşihat-ı İslâmiye: İslâmî işlerin ilmi meseleleri ile uğraşan devlet dairesi, Şeyhülişlâmlik makamı.
muharebe: savaş, harp.
mukabil: karşı, karşılık.
müstemlekecilik: sömürgecilik.
müteakip: -den sonra, ardı sıra.
neşir: herkese duyurma, tamim.
neşretmek: yayınlamak; yaymak.
siyaset: politika.
sual: soru.
Şarkî Anadolu: Doğu Anadolu.
şecaat: yiğitlik, cesurluk, korkusuzluk, kahramanlık.
şeyhülişlâm: Osmanlı imparatorluğunda, kabinede sadrazamdan sonra yer alan ve din işlerine bakmakla görevli üye.
tahrip: harap etme, yıkma, kırıp dökme.
tarihî: tarihsel; geçmişten gelen, unutulmayan.
ulema: âlimler, bilginler.
vücut: varlık; beden.

Bana dediler:

“Bir cevap ver. Onlar, altı suallerine altı yüz kelime ile cevap istiyorlar.” Ben dedim:

“Altı yüz kelime ile değil, altı kelime ile değil, hatta bir kelime ile değil, belki bir tükürük ile cevap veriyorum. Çünkü, o devlet, işte görüyorsunuz, ayağını boğazımıza bastığı dakikada, onun papazı, mağrurâne, üstümüzde sual sormasına karşı yüzüne tükürmek lâzım geliyor. Tükürün o ehl-i zulmün o merhametsiz yüzüne!..” demiştim.

* * *

İstanbul'daki bu çok ehemmiyetli ve muvaffakiyetli hizmetinden, Türk milletine pek ziyade menfaatler husule geldiğini müşahede eden Ankara hükûmeti, Bediüzzaman'ın kıymet ve ehemmiyetini takdir ederek, Ankara'ya davet ederler.

M. Kemal Paşa, şifre ile davet etmiş ise de, cevaben, “Ben, tehlikeli yerde mücadele etmek istiyorum. Siper arkasında mücadele etmek hoşuma gitmiyor. Anadolu'dan ziyade burayı daha tehlikeli görüyorum,” demiştir.

Üç defa şifre ile davet ediliyor. Eski Van Valisi, dostu mebus Tahsin Bey vasıtasıyla davet edildiği için, nihayet karar verir ve Ankara'ya gelir.

Ankara'da alkışlarla karşılanır; fakat, ümit ettiği muhiti bulamaz. Kendisi, Hacı Bayram civarında ikamet eder. Meclis-i Mebusanda dine karşı gördüğü lâkaytlık ve

aza: üye.

belki: şüphesiz. bir şeyin veya olayın diğerinden daha üstün olduğunu ifade eden edattır.

cevaben: cevap olarak.

davet: çağırma, çağrı.

ehemmiyet: kıymet, değer, önem.

ehl-i zulüm: zalimler, zulmedenler, haksızlık edenler.

hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.

husule gelmek: meydana

gelmek, oluşmak.

hükümet: yönetim.

kiymet: değer.

mağrurâne: gururla, kibirle.

mebus: milletvekili.

menfaat: fayda, yarar.

merhamet: acımak, şefkat göstermek, korumak, iyilik etmek.

muvaffakiyet: Allah'ın yardımıyla başarılı olma.

mücadele: savaşıma, mücadele.

müşahede etme: şahit olma, gözlemlenme, seyrederek anlama.

nihayet: en sonunda.

papaz: Hıristiyan din adamı, rahip.

sual: soru.

takdir: beğenme, beğendiğini belirtme, değer verme.

vali: bir ili idare eden en büyük memur.

vasıta: aracı.

ziyade: çok, fazla.

Garplılaşmak bahanesi altında Türk milletinin kudsi mefahir-i tarihiyesi olan şeair-i İslâmiyeden bir soğukluk gördüğü için, mebusların ibadete, bilhassa namaza müdavim olmalarının lüzum ve ehemmiyetine dair bir beyanname neşreder ve mebuslara dağıtır; Kâzım Karabekir Paşa da M. Kemal'e okur.

O beyanname şudur:

beyanname: açıklama.

bilhassa: özellikle.

Garplılaşmak: Batılılaşmak.

mebus: milletvekili.

mefahir-i tarihiye: tarihi övünç kaynağı.

neşretmek: yaymak.

şeair-i İslâmiye: İslâm dininin alâmetleri, nişanları olan esaslar.

âlem: dünya, cihan.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
âlihimm: himmeti yüksek, gayreti çok olan.
dünya-i deniye: adı, alçak dünya.
ehl-i hâl ve akd: Sorunları çözen yetkililer.
evamir-i kat'îye: kesin emirler.
evliyaullah: Allah'ın velî kulları, Allah dostları, Allah'ın salih kulları.
ferâiz: farzlar; Allah'ın emirleri.
feyz: bolluk ve berekete ait.
gazi: gazâ eden, ordunun başına geçen, savaşan, savaşta sağ ve muzaffer dönen.
güruh: cemaat, topluluk, kısım.
harikulâde: çok güzel, mükemmel.
haseb: dolayı, cihetince, gereğince.
hükümünde: değerinde, yerinde.
idame: devam ettirme, sürdürme.
iltizam: kendisi için gerekli görme, kendi için lüzumlu sayma, kendi üzerine alma.
imtisal: emre tamamen uyma, gerekeni yapma, alınan emre boyun eğme.
istimdad-ı nur: nur isteme, aydınlık dileme.
kat'î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
madem: ...den dolayı, böyle ise.
mesale: konu.
mesrur: sevinçli, memnun.
meta: mal, servet; geçici dünya zevki.
muhabbet: ülfet, sevgi, sevme, dostluk.
muzafferiyet: muzafferlik, düşmana üstün gelme, galibiyet.
muztar: çaresiz kalmış, yapmak zorunda kalmış.
mücahidin-i İslâm: İslâm mücahidleri, İslâmiyet için cihad edenler.
nasihat: öğüt; doğruya, iyiye, güzele sevk etmek için yapılan konuşma.

1 يَا أَيُّهَا الْمَبْعُوثُونَ أَنْتُمْ لِمَبْعُوثُونَ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ

Ey mücahidin-i İslâm ve ey ehl-i hal ve akd!

Bu fakirin bir meselede on sözünü, birkaç nasihatini dinlemenizi rica ediyorum.

1. *Şu muzafferiyetteki harikulâde nimet-i İlâhiye bir şükür ister ki, devam etsin, ziyade olsun. Yoksa, nimet böyle şükür görmezse, gider. Madem ki Kur'an'ı Allah'ın tufikiyle düşmanın hücumundan kurtardınız; Kur'an'ın en sarîh ve en kat'î emri olan salât gibi feraizi imtisal etmeniz lâzımdır, tâ onun feyzi, böyle harika suretinde üstünüzde tevali ve devam etsin.*

2. *Âlem-i İslâmı mesrur ettiniz, muhabbet ve teveccühünü kazandınız; lâkin, o teveccüh ve muhabbetin idamesi, şeair-i İslâmiyeyi iltizam ile olur: Zira, Müslümanlar İslâmiyet hasebiyle sizi severler.*

3. *Bu âlemde, evliyaullah hükümünde olan gazi ve şühedalara kumandanlık ettiniz; Kur'an'ın evamir-i kat'îsine imtisal etmekle öteki âlemde de o nuranî güruha refik olmaya çalışmak, al-i himmetlilerin şe'nidir: Yoksa, burada kumandan iken, orada bir neferden istimdad-ı nur etmeye muztar kalacaksınız. Bu dünya-i deniye, şan ve şerefiyle öyle*

1. Ey mebuslar! Muhakkak siz büyük bir günde diriltileceksiniz!

nefer: rütbesiz asker, er.

nimet: iyilik, lütuf, ihsan, bağış.

nimet-i İlâhiye: Allah'ın nimeti, lütufu, ihsanı.

nuranî: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.

refik: arkadaş, yoldaş, yol arkadaşısı.

salât: namaz.

sarih: açık, aşikâr.

suret: biçim, şekil, tarz.

şan: yüksek makam, rütbe.

şeair-i İslâmiye: İslâma ait işaretler, İslâma sembol olmuş iş ve ibadetler.

şe'n: durum, özellik, yapı.

şeref: övünülecek, iftihar edilecek şey.

şüheda: şehitler.

sükran: iyiliğe karşı gösterilen iyi tavır, gönül borcu, min-

nettarlık.

şükür: Allah'a karşı kulluk görevlerini yerine getirme.

tevali: arkası kesilmeksizin sürme, ard arda gelme, sürüp gitme.

teveccüh: yönelme, sevgi, ilgi.

tevfik: Allah'ın yardımı, başarılı kılması.

ziyade: çok, fazla.

bir meta değil ki, aklı başındaki insanları işba etsin, tatmin etsin ve maksud-i bizzat olsun.

4. Bu millet-i İslâmın cemaatleri, her ne kadar bir cemaat namazsız kalsa, hatta fasık da olsa, yine başlarındakini mütedeyyin görmek ister. Hatta, umum Şarkta, umum memurlara dair en evvel sordukları sual bu imiş: “Acaba namaz kıyorlar mı?” derler. Namaz kılarsa, mutlak emniyet ederler, kılmazsa, ne kadar muktedir olsa, nazarlarında müt-tehemdir.

Bir zaman, Beytüşşebap aşairinde isyan vardı. Ben gittim, sordum:

“Sebep nedir?”

Dediler ki:

“Kaymakamımız namaz kılmıyordu; öyle dinsizlere nasıl itaat edeceğiz?” Hâlbuki, bu sözü söyleyenler de namazsız, hem de eşkiya idiler.

5. Enbiyanın ekseri Şarkta ve hükemanın ağlebi Garpta gelmesi Kader-i Ezelînin bir remzidir ki, Şarkı ayağa kaldıracak din ve kalptir, akıl ve felsefe değildir. Madem Şarkı intibaha getirdiniz; fitratına muvafık bir cereyan veriniz. Yoksa, sa'yiniz ya hebaen mensura gider veya sathî kalır.

ağlep: çoğunlukla, ekseriyetle.

aşair: aşiretler, kabileler, oymaklar.

Beytüşşebap: Şırnak ilinin bir ilçesi.

cemaat: topluluk, aralarında çeşitli bağlar bulunan insanlar topluluğu.

cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.

dair: alâkalı, ilgili.

ekser: pek çok.

emniyet: inanma, güvenme.

enbiya: nebiler, peygamberler.

eşkiya: dağ hırsızları, haydutlar, yol kesiciler.

evvel: önce, ilk.

fasık: Allah'ın emirlerine aykırı hareket eden, günahkâr.

felsefe: bir şeyin nazarı yönü.

fitrat: yaratılış, tabiat, mizaç, huy.

Garp: ülkemize göre Avrupa.

hebaen mensurâ: boşuna olarak, boşuna harcanarak, faydasız yere.

hükema: filozoflar.

intibah: uyanış.

isyan: başkaldırma, itaatsizlik, emre karşı gelme.

işba: doyurma.

itaat: söz dinleme, boyun eğme, emre uygun hareket etme.

Kader-i Ezelî: olmuş ve olacakların yer aldığı ilâhî ilim; her şeyin kaydedildiği ezeli program.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, he-

le.

maksud-i bizzat: kendi maksadı, şahsî gaye, şahsî amaç.

millet-i İslâm: İslâm milleti, Müslümanlar.

muktedir: iktidarlı, gücü yeten.

mutlak: elbette, behemehâl.

muvafık: uygun, münasip.

mütedeyyin: dinin emirlerini eksiksiz yerine getiren, dindar, dine bağlı.

müttehem: kabahatli olan, suçlu.

nazar: bakış, nezdinde.

remiz: bir şeye delâlet eden şekil, alâmet, sembol, amblem.

sathî: yüzeysel, derine inmeyen, üstün körü.

sa'y: iş, çalışma, çabalama.

sual: soru.

Şark: Avrupa'ya nispeten Asya.

Şark: doğu yönünde yer alan yerler, doğu bölgeleri.

tatmin: doyurma, ihtiyacını karşılama.

umum: bütün.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

âlem-i küfür: küfür dünyası.

a'mal: yapılan, uygulanan şeyler.

azim: niyetli, kesin kararlı.

cemaat: topluluk, aralarında çeşitli bağlar bulunan insanlar topluluğu.

cereyan-ı bid'akârâne: dinin aslında olmayan, sonradan ihdas edilen âdetleri dine sokuşturmaya çalışarak, dine zarar verme hareketi.

dâhil: içerisi, içinde bulunulan ülke.

dâhilî: içe ait; yurt içi.

desatir: düsturlar, kaideler.

dinen: din bakımından, diyanet noktasından, dince.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

felsefe: hayat tarzı, yaşama şekli ile ilgili düşünce.

fırak-ı dâlle-i İslâmiyet: İslâm içinde çıkan dalâlet fırkaları, İslâmiyetten ayrılan gruplar.

fünun: fenler.

galebe: galip gelme, üstünlük.

haric: dışarı.

hasım: muhalif, karşı taraf, düşman.

hürmet: şeref, saygı.

ihmal: ehemmiyet vermeme, mühimsememe, önemsememe, gereken ilgi ve önemi gerektiği şekilde göstermeme.

inkılâpvârî: inkılâba benzer değişim, inkılâp gibi.

inkıyat: boyun eğme, bağlanma, teslim olma.

intibah: uyanış.

istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.

kayıt: endişe, telâs, tasa, kaygı, gâile.

kemmiye-i kalile-i muzırra: az miktarda zarar veren.

6. Hasımınız ve İslâmiyet düşmanı İngiliz, dindeki kayıtsızlığınızdan pek fazla istifade ettiler ve ediyorlar. Hatta diyebilirim ki, Yunan kadar İslâma zarar veren, dinde ihmalinizden istifade eden insanlardır. Maslahat-ı İslâmiye ve selâmet-i millet namına, bu ihmali a'male tebdil etmeniz gerekir. Görülüyor ki, İttihatçıların o kadar azim ve sebat ve fedakârlıklarıyla, hatta İslâmın şu intibahına da sebep oldukları hâlde, bir kısmı dinde lâubalilik tavrını gösterdikleri için, dahildeki milletten nefret ve tezyif gördüler. Hariçteki İslâmlar, dindeki ihmallerini görmedikleri için, onlara takdir ve hürmet verdiler ve veriyorlar.

7. Âlem-i küfür, bütün vesaitiyle ve medeniyetle, felsefesiyle, fünüyuyla, misyonerleriyle âlem-i İslâma hücum ve maddeten uzun zamandan beri galebe ettikleri hâlde, âlem-i İslâma dinen galebe edemedi. Ve dahilî bütün fırak-ı dâlle-i İslâmiye, birer kemmiye-i kalile-i muzırra suretinde mahkûm kaldığı ve İslâmiyet, metanetini ve salâbetini sünnet ve cemaatle muhafaza eylediği bir zamanda, lâubaliyâne Avrupa medeniyet-i habisesinden süzülen bir cereyan-ı bid'akârâne, sinesinde yer tutamaz. Demek, âlem-i İslâm içinde mühim ve inkılâpvârî bir iş görmek, İslâmiyetin desatirine inkıyat ile olabilir, başka olamaz, hem olmamış; olmuş ise, çabuk ölüp, sönmüş.

lâubalilik: kayıtsızlık, önemsememe, saygısızca.

lâubaliyâne: laubali bir şekilde; alâkasız, saygısız ve dik-katsiz bir şekilde.

maddeten: maddî olarak.

mahkûm: mecbur.

maslahat-ı İslâmiye: İslâmiyetin getirdiği barış, düzenlik.

medeniyet: medenîlik, şehirlilik, uygarlık.

medeniyet-i habise: pis, çirkin, kötü medeniyet.

metanet: metin olma, daya-

nıklılık, sağlamlık.

misyoner: Hristiyanlığı neşre ve tanıtmaya çalışan kimse.

muhafaza: koruma.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

nam: yerine, vekillik.

salâbet: Metanet, manevî kuvvet, dayanma, sebat.

sebat: kararlı olma, kararından vazgeçmeme, azimlilik.

selâmet-i millet: milletin selâmeti, milletin kurtuluşu, esenliği.

sine: kalp, göğüs, bünye, benlik.

suret: biçim, şekil, tarz.

sünnet: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) Kur'an dışında, Müslümanlara örnek olan mübarek söz, fiil ve emirleri, kabulleri veya takrirleri.

takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.

tebdil: değiştirme, dönüştürme.

tezyif: küçük düşürme.

vesait: vasıtalar, sebepler.

8. Zaaf-ı dine sebep olan Avrupa medeniyeti sefihânesi yırtılmaya yüz tuttuğu bir zamanda ve medeniyet-i Kur'ân'ın zaman-ı zuhuru geldiği bir anda, lâkaydâne ve ihmalkârâne müspet bir iş görmez. Menfice, tahripkârâne iş ise; bu kadar rahnelere maruz kalan İslâm, zaten muhtaç değildir.

9. Sizin muzafferiyetinizi ve hizmetinizi takdir eden ve sizi seven, cumhur-i mü'minindir ve bilhassa tabaka-i avamdır ki, sağlam Müslümanlardır; sizi ciddî sever ve tutar ve size minnettardır ve fedakârlığınızı takdir ederler. Ve intibaha gelmiş en cesim ve müthiş bir kuvveti size takdim ederler. Siz dahi, evamir-i Kur'âniyeyi imtisal ile onlara ittisal ve istinat etmeniz, maslahat-ı İslâm namına zarurîdir. Yoksa, İslâmiyetten tecerrüt eden bedbaht, milliyetsiz, Avrupa meftunu Frenk mukallitlerini avam-ı Müslimîne tercih etmek maslahatı İslâma münafi olduğundan, âlem-i İslâm nazarını başka tarafa çevirecek ve başkasından istimdat edecektir.

10. Bir yolda dokuz ihtimal-i helâket, tek bir ihtimal-i necat varsa, hayatından vaz geçmiş mecnun bir cesur lâzım ki; o yola sülûk etsin. Şimdi, yirmi dört saatten bir saati işgal eden namaz gibi zaruriyatı diniyenin imtisalinde yüzde doksan dokuz ihtimal-i necat var; yalnız gaflet, tembellik haysiyetle, bir ihtimal zarar-ı dünyevî olabilir: Hâlbuki,

istinat: dayanma, güvenme.
işgal: meşgul etme, isten alıkoyma, uğraştırma.
ittisal: ulaşma, bitişme, birleşme.
lâkaydâne: lâkayt bir şekilde, kayıtsızca, ilgisizlikle.
maruz: bir şeyin etkisi ve tesiri altında bulunma.
maslahat: iş, emir, husus, madde, keyfiyet.
maslahat-ı İslâm: İslâmiyetin getirdiği barış ve düzen.
mecnun: çılgın, deli.
medeniyet-i sefihâne: sefih hâldeki medeniyet, sefahate düşkün medeniyet.
meftun: tutkun, müptela, aşırı bağlanmış.
menfi: olumsuz, müspet olmayan.
milliyet: din, mezhep, millet.
minnettâr: bir iyiliğe karşı minnet duyan.
mukallit: taklitçi, taklid eden, başkasına özenerek onun gibi olmaya çalışan.
muzafferiyet: muzafferlik, üstünlük, düşmana üstün gelme, galibiyet.
münafi: zıt, aykırı.
müspet: olumlu.
müthiş: şaşkınlık uyandıran, hayret edilecek, şaşılacak kadar değişik.
nam: ad, isim, yerine.
nazar: bakış, fikir.
rahne: zarar, ziyan; gedik, yara.
sülûk: bir yola girme, bir yol tutma.
tabaka-i avam: avam tabakası, halktan ilmi irfanı kıt olanların tabakası, halk.
tahripkârâne: yıkıcı şekilde.
takdim: bir şeyi karşılıksız olarak birine verme, sunma.
takdir: beğenme.
tecerrüt: soyunma, soyutlanma, uzak olma.
zaaf-ı din: din zayıflığı.
zaman-ı zuhur: görünme, ortaya çıkma zamanı.
zarurî: mecburî, zorunlu, ister istemez.
zaruriyat-ı diniye: dince yapılması mecburî olan işler.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
avam-ı Müslimin: Müslümanların avam tabakası, Müslümanların avam olanları.
bedbaht: bahtsız, tâli'siz, zavallı.
bilhassa: özellikle.
cesim: önemli, büyük.
ciddî: gerçek olarak, hakikaten.
cumhur-u mü'minin: mü'minlerin umumu, Allah'a iman edenler.

dünyevî: dünyaya ait.
evamir-i Kur'âniye: Kur'ân'ın emirleri.
fedakâr: kendini veya şahsi menfaatlerini hiçe sayan, fedâ eden.
feraiz: farzlar.
Frenk: Avrupalı, Fransız.
gaflet: dikkatsizlik, endişesizlik, Allah'tan uzaklaşıp nefsin arzularına dalmak.
haysiyet: özellik, sebep.
ihmalkârâne: ihmal ederek, dikkatsizce, önemsemeye-

rek.
ihimal: olabirlik.
ihimal-i helâket: yok olma ihtimali, yıkılma, zarar görme ihtimali.
ihimal-i necat: kurtuluş ihtimali, kurtulma ihtimali.
imtisal: emre tamamen uyma, gerekeni yapma, alınan emre boyun eğme.
intibah: duyguların harekete geçmesi.
istimdat: aman dileme, merhamet ve yardımına sığınma.

an'ane-i müstemirre: sürüp giden, devam edegelen, yerleşmiş gelenekler.

bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.

bahusus: hususiyetle, en çok, hele.

bilmecburiye: mecburiyetle, zorunlu olarak.

bizzat: kendisi, şahsen.

ciddi: mühim, önemli.

cihet: yön.

dalâlet: şaşkınlık.

delâil: deliller, bürhanlar, ispat vasıtaları.

deruhte: üstüne alma, yüklenme, kendini vazifeli bilme.

feraiz: farzlar; Allah'ın emirleri.

fitrat: yaratılış, tabiat, mizaç, huy.

gaflet: gafillik, boş bulunma, ihtiyatsızlık, dikkatsizlik.

hacat-ı diniye: dini ihtiyaç.

hadsiz: çok, pek çok.

hakiki: gerçek.

hamiyet: millî onur ve haysiyet.

hukuk-i ibad: kul hakkı.

hukukullah: Allah'ın hukuku.

icma: müctehit olan İslâm âlimlerinin dinî bir konuda aynı sözü söylemeleri, bir konuda görüş birliğine varmaları.

idame: devamlı ve daimî kılma.

ihbarat: ihbarlar, bildirmeler, haber vermeler.

ihmal: boşlama, önemsememe.

ihtimal-i necat: kurtuluş ihtimali, kurtulma ihtimali.

ihtimal-i zarar: zarar ihtimali.

ihtiyacat-ı ruhiye: ruhun ihtiyaçları.

imtisal: özdeşleşme, bir şeyin suretine girme.

inkılâb-ı azim: büyük inkılâp, büyük ve köklü değişiklik.

istinat: dayanma, güvenme.

lâakal: en azından, hiç olmazsa.

lâfza: söz.

lehviyat-ı medeniye: medeniyetin ortaya çıkardığı gayri mesru,

feraizin terkinde, doksan dokuz ihtimal-i zarar var. Yalnız, gaflete, dalâlete istinat eden tek bir ihtimal-i necat olabilir.

Acaba dine ve dünyaya zarar olan ihmal ve ferazinin terkinde ne bahane bulunabilir? Hamiyet nasıl müsaade eder? Bahusus, bu mücahidin kumandanlar ve büyük meclis taklit edilir. Kusurlarını millet ya taklit veya tenkit edecek; ikisi de zarardır. Demek, onlarda hukukullah, hukuk-i ibadî da tazammun ediyor. Sırr-ı tevatür ve icma tazammun eden hadsiz ihbaratı ve delâilî dinlemeyen ve safsata-i nefis ve vesvese-i şeytandan gelen bir vehmi kabul eden adamlarla hakikî ve ciddî iş görülmez.

Şu inkılâb-ı azîmin temel taşları sağlam gerek. Şu meclisin şahsiyet-i maneviyesi, sahip olduğu kuvvet cihetiyle mana-i saltanatı deruhte etmiştir. Eğer şair-i İslâmiyeyi bizzat imtisal etmek ve ettirmekle mana-i hilâfeti dahi vekâleten deruhte etmezse, hayat için dört şeye muhtaç, fakat an'ane-i müstemirre ile günde lâakal beş defa dine muhtaç olan şu fitratı bozulmayan ve lehviyat-ı medeniye ile ihtiyacat-ı ruhiyesini unutmayan milletin hacat-ı diniyesini meclis tatmin etmezse, bilmecburiye, mana-i hilâfeti tamamen kabul ettiğiniz isme ve resme ve lâfza verecek ve o manayı idame etmek için kuvveti dahi verecek. Hâlbuki, meclis elinde

boş oyun ve eğlenceler.

mana-i hilâfet: hilâfetin manası, halifelîğin mahiyeti, halifelîğin özelliği.

mana-i saltanat: saltanatın manası, hükümdarlığın anlamı, sultanlığın mahiyeti.

mücahidin: mücahitler, din için mücadele edenler.

müsaade: izin.

safsata-i nefis: nefsin safsatası, nefsin yalan ve uydurmaları.

sırr-ı tevatür: tevatür sırrı, bir

sözün nesilden nesile, sözüne inanılır büyük bir topluluk tarafından nakledilmesinin sırrı.

şahsiyet-i maneviye: manevî şahsiyet, manevî kişilik.

şair-i İslâmiye: İslâma ait işaretler, İslâma sembol olmuş iş ve ibadetler.

taklit: benzemeye veya benzetmeye çalışma.

taklit: birinin davranış ve işlerinin şekil ve biçim olarak aynı yapma.

tatmin: insanın kalbinin ma-

nevî olarak doyması, huzur ve sükûnete ermesi.

tazammun: ihtiva etme, içine alma, içinde bulundurma.

tenkit: eleştirme.

vehim: yanlış ve esassız düşünce.

vekâleten: vekâlet yoluyla, birisine vekil olarak, başkası adına.

vesvese-i şeytan: şeytanın vesvesesi, şeytanın verdiği vesvese.

bulunmayan ve meclis tarikiyle olmayan öyle bir kuvvet, inşikak-ı asâya sebebiyet verecektir. İnşikak-ı asâ ise, ¹ **وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا** ayetine zıttır. Zaman cemaat zamanıdır. Cemaatin ruhu olan şahs-ı manevî daha metindir ve tenfiz-i ahkâm-ı şer'iyeye daha ziyade muktedirdir. Halife-i şahsî, ancak ona istinat ile vezaifini deruhte edebilir. Cemaatin ruhu olan şahs-ı manevî, eğer müstakim olsa, ziyade parlak ve kâmil olur. Eğer fena olsa, pek çok fena olur. Ferdin iyiliği de, fenalığı da mahduttur; cemaatin gayr-i mahduttur. Harice karşı kazandığınız iyiliği, dahildeki fenalıkla bozmayınız. Bilirsiniz ki, ebedî düşmanlarınız ve zıtlarınız ve hasımlarınız İslâmın şearini tahrip ediyorlar. Öyle ise, zarurî vazifeniz, şeari ihya ve muhafaza etmektir. Yoksa, şuursuz olarak şuurlu düşmana yardımdır. Şearide tehavün, zaaf-ı milliyeti gösterir. Zaaf ise, düşmanı tevkif etmez, teşci eder.

³ **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ** ² **نِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ**

muhafaza: koruma.
muktedir: iktidarlı, gücü yeten.
müstakim: temiz, namuslu, doğru, ahlâklı, istikamet sahibi.
ruh: hayat ve canlılık veren şey.
sebebiyet: sebep olma.
şahs-ı manevî: manevî şahıs, belli bir kişi olmayıp bir cemaat-teb meydana gelen manevî şahıs.
şeari: Müslümanlara ait kurallar, kaideler, bütün Müslümanlarla ilgili meseleler ve âlâmetler.
şuur: bilinç.
şuursuz: idraksiz, bilgisiz.
tahrip: harap etme, yıkma, bozma.
tarik: yol.
tehavün: mühimsememe, önem vermeme, ehemmiyet göstermeme.
tenfiz-i ahkâm-ı şer'iyeye: dinî hükümlerin yerine getirilmesi.
teşci: cesaret verme, cesaretlendirme.
tevkif: durdurma, durdurulma.
vazife: görev.
vezaif: vazifeler, işler.
Zaaf: zayıflık, kuvvetsizlik.
zaaf-ı milliyet: milliyet zayıflığı.
zarurî: zorunlu.
ziyade: çok, fazla.

1. Allah'ın dinine ve Kur'an'a hep birlikte sımsıkı sarılın. (Âl-i İmran Suresi: 103.)

2. Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmran Suresi: 173.)

3. O ne güzel dost ve O ne güzel yardımcıdır. (Enfal Suresi: 40.)

cemaat: topluluk, aralarında çeşitli bağlar bulunan insanlar topluluğu.

dâhil: içerisi, içinde bulunulan ülke.

deruhte: üstüne alma, yüklenme, kendini vazifeli bilme.

ebedî: sonu olmayan, daimî, sürekli.

fena: çirkin, kötü.

gayr-i mahdut: hudutsuz, sınırsız, sonsuz.

halife-i şahsî: şahıs olarak halife.

haric: dış memleket, yaşanılan ülkenin dışındaki ülke.

hasım: düşman, rakip.
ihya: uyandırma, canlandır-

ma.

inşikak-ı asâ: ihtilâf, ikilik; birliğin bozulması.

istinat: dayanma, güvenme.

kâmil: tam, olgun, eksiksiz, noksansız, mükemmel.

mahdut: sınırlı, belirli.

metin: sağlam ve dayanıklı, kavi, berk.

Bu mebusana hitap, namaz kılanlara altmış mebus daha ilâve eder. Namazgâh olan küçüçük odayı, büyük bir odaya tebdil ettirir.

Bu parça, mebuslara ve umum kumandanlara ve ulemalara okutturulmakla, reisle şiddetli bir münakaşaya sebebiyet verir.

Bir gün Divan-ı Riyasette, elli altmış mebus içinde, karşılıklı fikir teatisinde, M. Kemal Paşa, “Sizin gibi kahraman bir hoca bize lâzımdır. Sizi, yüksek fikirlerinizden istifade etmek için buraya çağırdık. Geldiniz, en evvel namaza dair şeyleri yazdınız, aramıza ihtilâf verdiniz” der.

Bu söz üzerine, Bediüzzaman, birkaç makul cevabı verdikten sonra, şiddetle ve hiddetle iki parmağını ileri uzatarak, “Paşa, Paşa! İslâmiyette, imandan sonra en yüksek hakikat namazdır. Namaz kılmayan haindir; hainin hükmü merduttur” der. Fakat Paşa tarziye verir, ilişemez.

Bediüzzaman, Ankara’da bulunduğu müddetçe, en birinci maksadı olan, Şark dârülfünununun tesisi için uğraşmaktan kat’iyen geri durmadı. Bir gün mebuslar hey’etine der:

“Bütün hayatımda bu dârülfünunu takip ediyorum. Sultan Reşad ve İttihatçılar, yirmi bin altın lira verdiler. Siz de o kadar ilâve ediniz.”

O zaman, yüz elli bin banknot vermeye karar verdiler. Bunun üzerine, “Bunu mebuslar imza etmelidirler” der.

banknot: kâğıt bir lira.
Bediüzzaman: zamanın, çağın eşsiz güzelliği.
dair: alakalı, ilgili.
dârülfünun: üniversite.
divan-ı riyaset: reislik, başkanlık makamı.
evvel: önce, ilk.
hain: hıyanet eden, arkadan vuran.
hain: hıyanet eden, arkadan vuran.

hakikat: gerçek.
heyet: kurul, komite.
hiddet: öfke, kızgınlık.
hitap: söz söyleme, topluluğa veya birisine karşı konuşma.
hüküm: emir, buyruk.
ihtilâf: ayrılık, bir konuda farklı görüş ve düşünüş, fikir ayrılığı.
istifade: faydalanma, yararlanma.
ittihatçı: İttihat ve Terakki Partisi mensubu.
kat’iyen: hiç bir zaman, asla.

maksat: gaye.
makul: akla yakın, akla uygun, aklın kabul edeceği.
mebus: milletvekili.
mebusan: mebuslar, milletvekilleri.
merdut: reddedilmiş, geri çevrilmiş.
müddet: süre, zaman.
münakaşa: tartışma.
namazgâh: namaz kılınan yer.
reis: başkan.
sebebiyet: sebep olma.

Şark: doğu yönünde yer alan yerler, doğu bölgeleri.
tarziye: hatalı bir hareketten dolayı affını isteme, özür dileme.
teati: karşılıklı olarak alıp verme, verişme, mübadele.
tebdil: değiştirme, başka bir hale getirme.
tesis: kurma, meydana getirme.
ulema: âlimler, bilginler, ilim sahipleri.
umum: bütün.

Bazı mebuslar diyorlar ki:

“Yalnız, sen medrese usulüyle, sırf İslâmiyet noktasında gidiyorsun. Hâlbuki, şimdi Garplılara benzemek lâzım.”

Bediüzzaman:

“O Vilâyat-ı Şarkîye, âlem-i İslâmın bir nev’î merkezi hükmündedir; fûnun-i cedide yanında, ulûm-i diniye de lâzım ve elzemdir. Çünkü, ekser enbiyanın Şarkta, ekser hükemanın Garpta gelmesi gösteriyor ki, Şarkın terakkîyatı dinle kaimdir. Başka vilâyetlerde sırf fûnun-i cedide okuttursanız da, Şarkta her hâlde millet, vatan maslahatı namına, ulûm-i diniye esas olmalıdır. Yoksa, Türk olmayan Müslümanlar, Türke hakikî kardeşliğini hissedemeyecek. Şimdi, bu kadar düşmanlara karşı teavün ve tesanüde muhtacız. Hatta bu hususta size bir hakikatli misal vereyim:

“Eskiden, Türk olmayan bir talebem vardı. Eski medreseimde, hamiyetli ve gayet zeki o talebem, ulûm-i diniyeden aldığı hamiyet dersi ile her vakit derdi: ‘Salih bir Türk, elbette fasık kardeşimden ve babamdan, bana daha ziyade kardestir ve akrabadır.’ Sonra aynı talebe, tâli’sizliğinden, sırf maddî fûnun-i cedide okumuş. Sonra, ben, dört sene sonra esaretten gelince onunla konuştum. Hamiyet-i milliye bahsi oldu. O dedi ki: ‘Ben şimdi, Rafizî bir Kürdü, salih bir Türk hocasına tercih ederim.’ Ben de, ‘Eyvah!’ dedim. ‘Ne kadar bozulmuşsun?’ Bir hafta çalıştım, onu kurtardım, eski hakikatli hamiyete çevirdim.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
bahis: konu.
ekser: pek çok.
elzem: daha (en, pek) lâzım, lüzumlu, gerekli.
enbiya: nebîler, peygamberler.
esaret: esirlik, tutsaklık, hüküm altında bulunma.
fasık: Allah’ın emirlerine aykırı hareket eden, günahkâr.
fûnun-i cedide: yeni fenler, ilimler.

Garp: ülkemize göre Avrupa.
gayet: son derece.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.
hakiki: gerçek.
hamiyet: millî onur ve haysiyet.
hamiyet: gayret.
hamiyet-i milliye: millî duygu ve hislerin muhafaza edilmesi için yapılan çaba.
hükema: filozoflar.
hükümünde: değerinde, yerinde.

de.
kaim: ayakta duran, ayakta bulunan, ayağa kalkan.
maddi: madde ile alakalı, cismanî.
maslahat: uygun iş.
mebus: milletvekili.
medrese: eski dönemde ders okutulan düzenli öğretim kuruluşu.
misal: örnek.
nam: ad, yerine.
nevi: çeşit.
Rafizî: ehl-i sünnete aykırı

akide veya fikir sahibi olan kimse.

salih: dinin emir ve yasaklarına uygun hareket eden, takva sahibi, müttakî.

Şark: Avrupa’ya nispeten Asya.

Şark: doğu yönünde yer alan yerler, doğu bölgeleri.

talebe: öğrenci.

teavün: yardım etme.

terakkîyat: ilerlemeler, gelişmeler, yükselişler.

tesanüt: dayanışma, birbirine dayanma ve destek olma.

ulûm-i diniye: dinî ilimler.

usul: yol, tarz, üslup, şekil.

Vilâyat-ı Şarkîye: şark vilayetleri, doğu illeri.

vilâyet: il.

ziyade: çok, fazla.

“İşte ey mebuslar, o talebenin evvelki hâli Türk milletine ne kadar lüzumu var! İkinci hâli ne kadar vatan menfaatine uygun olmadığını fikrinize havale ediyorum. Demek, farzımuhal olarak, siz başka yerde dünyayı dine tercih edip, siyasetçe dine ehemmiyet vermeseniz de, her hâlde şark vilâyetlerinde din tedrisatına azamî ehemmiyet vermeniz lâzım.”

Bu hakikatli maruzat üzerine, muhalifler dışarı çıkıp, yüz altmış üç mebus o kararı imza ederler.

* * *

Bediüzzaman, küçük yaşında iken tasavvur ettiği ve hayatını o yolda feda etmeye azmettiği ve hayatının bir gayesi ve neticesi olarak kabul ettiği âlem-i İslâm'da büyük bir intibah ve inkişaf emeliyle Ankara'ya gelmişti. Daha meşrutiyetin ilânından evvel, İstanbul'a gelmeden, Şarkî Anadolu'da yüzlerce ehl-i ilim ve erbab-ı fazilet kimselerle mübahaseleri ve İstanbul'da birden bire meydana çıkararak ulemayı hayrete sevk etmesi ve ehl-i siyaseti telâşa düşürmesi, ruhunda büyük bir İslâmî inkilâbın müessisi hâlinin mevcut olduğunu gösteriyordu. Ve kendisi, daha eskiden ruhunda bu vazifenin mes'uliyetini, hem şevk ve sürurunu hissetmişti.

Hürriyetin ilânını müteakip, gazetelerde meşrutiyeti şeriata hadim yapmakla, Anadolu ve âlem-i İslâm kıt'asında büyük bir saadetin zuhuruna vesile olunacak ümi-diyle neşrettiği makaleler ve muhtelif içtimalardaki nutukları, hep bu mezkûr niyet ve tasavvurunun neticesi idi.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

azamî: en fazla, en çok, nihayet derecede.

azm: kasıt, niyet.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

ehl-i ilim: ilim sahipleri, ilim adamları.

ehl-i siyaset: ülkenin idaresiyle meşgul olanlar, siyaset adamları, politikacılar.

emel: şiddet arzu, ümit.

erbab-ı fazilet: faziletli kimseler; değer, kıymet, meziyet, hüner, marifet, ilim, irfan, güzel ahlâk sahibi kimseler.

evvel: önce, ilk.

farzımuhal: imkânsız farz etme, olmayacak bir şeyi olacaktı gibi düşünme.

feda: uğruna verme.

hadim: hademe, hizmetçi.

hâl: tavır, davranış, tutum.

havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ısrarlama.

ıçtima: toplantı, toplanma.

ilân: meydana çıkarma, belli etme, yayma, duyurma, bildirme.

inkılâp: bir hâlden diğer bir hale geçme, değişme, dönüşme.

inkişaf: ortaya çıkma, gelişme.

intibah: uyanış.

İslâmî: İslâm ile alakalı, İslâma ait.

kıt'a: yer yüzündeki beş büyük kara parçası.

maruzat: arz edilenler, sunulanlar.

mebus: milletvekili.

menfaat: fayda.

mes'uliyet: mes'ul olma hali, sorumluluk.

meşrutiyet: Osmanlılarda 1876 Anayasasıyla başlayan, 1908 değişikliğiyle devam eden hukuki ve siyasi döneme verilen ad.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

muhallif: zıt, karşıt.

muhtelif: çeşitli.

mübahase: iddialı konuşma, bahse girişme; bahis, iddia.

müessis: tesis edici, tesis eden, kuran, kurucu.

müteakip: den sonra.

neşir: gazeteye yazma, yazdırma veya kitap, gazete bastırıp çıkarma.

niyet: maksat, meram.

nutuk: bir topluluğa karşı konuşma, ikna maksadıyla bir topluluk önünde yapılan konuşma, hitap, söylev.

saadet: mutluluk.

sevk: önüne katıp sürme, yöneltme.

siyaseten: siyaset bakımından, siyasi yönden.

sürur: sevinç, mutluluk.

şark: doğu yönünde yer alan yerler, doğu bölgeleri.

Şarkî Anadolu: Anadolu'nun doğu tarafı, Doğu Anadolu.

şeriat: Allah'ın emri, ilâhî kanun.

şevk: şiddetli arzu, aşırı istek ve heves.

talebe: öğrenci.

tasavvur: düşünce, tasarım.

tasavvur: yapılmasını düşünme.

tedrisat: öğretim.

ulema: âlimler, bilginler, ilim sahipleri.

vazife: dinî mükellefiyet, yükümlülük.

vesile: fırsat, elverişli hal.

vilâyet: il.

zuhur: görünme, belli olma, ortaya çıkma.

El-Hutbetü's-Şamiye, Sünuhat ve Lemaat gibi bazı eserlerinde de görüldüğü gibi, “*Şu istikbal zulümatı ve inkılâpları içerisinde en gür ve en muhteşem seda, Kur'ân'ın sedası olacaktır!*” diye beyanatı vardı.

Abbasileri müteakiben, âlem-i İslâm içinde İslâmî idareyi ele alan Türklerin bin senelik muazzam idaresinden ve hilâfet sürmelerinden sonra, bütün dünyayı dehşete veren bir harb-i umumî meydana gelmiş, Osmanlı Devleti inkıraz bulmuş, İslâmın ebedî düşmanları merkez-i hükûmeti istilâ ederek Müslümanlığın mahvolduğu kanaatine varmışlardı. İşte, Bediüzzaman, İlâhî kudretin tecellisiyle ve ihsanıyla, böyle en elzem bir vakitte, dine revaç verebilecek bir teşekkülün zuhuru dolayısıyla ve kendisi de beraber çalışmak ümidiyle Ankara'ya gelmişti. Avn-i İlâhî ve mu'cize-i Peygamberî ile düşman taarruzlarını defeden ve milletin idaresinin başına geçen yeni hükümet-i cumhuriyede, doğrudan doğruya Kur'ân'a istinat eden ve âlem-i İslâmın vahdetini nokta-i istinat yapacak ve İslâmiyetin hakikatinde mevcut kuvve-i ulviye ile madî ve maneî medeniyeti meydana getirecek bir niyet ve gayeyi bulundurmak ve aşılacak üzere Mecliste çalışıyordu. Fakat pek kuvvetli mâniler karşısına çıktı.

Âlem-i İslâmı alâkadar eden ve bin üç yüz yıllık ümmetin, dehşetli tehlikesinden istiaze ettiği (Allah'a sığındığı) bir zamanın ve fitneyi ateşlendireceklerin kimler olduğunu anlamış bulunuyordu.

alâkadar: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
avn-i İlâhî: Allah'ın yardımı.
beyanat: açıklamalar, izahlar.
def: mâni olma, savmak, uzaklaştırma.
dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürkme.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
ebedî: sonu olmayan, daimî, süreklî.
elzem: daha (en, pek) lâzım,

lüzumlu, gerekli.
fitne: dinsizlik, canilik.
hakikat: gerçek, esas.
harb-i umumî: genel harp, dünya savaşı.
hilâfet: halifelik, Hz. Peygambere vekil olarak Müslümanları ve İslâmı koruma görevi, İslâm devlet reisliği.
hükümet-i Cumhuriye: cumhuriyet hükümeti. cumhuriyet idaresi.
idare: yönetim, memleket işlerinin yürütülmesi.

ihsan: verilen, bağışlanan şey.
ilâhî: Allah'la ilgili, Cenab-ı Hakka dair.
inkılâp: değişme, dönüşme.
inkıraz: sönme, yok olma, tükenme, bitme.
İslâmî: İslâma uygun.
istiaze: sığınma, bağlanma, güvenme.
istikbal: gelecek.
istilâ: ele geçirme, kaplama, yayılma.
istinat: dayanma, güvenme.

kanaat: inanma, görüş, fikir.
kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.
kuvve-i ulviye: yüce duygu.
maddî: madde ile alâkalı, cismanî.
mahv: yok olma, ortadan kalkma, batma.
maneî: manaya ait, maddî olmayan.
mâni: meneden, engel olan.
medeniyet: ilim, teknik, sanayi ve ticaretin nimetlerinden gerçek anlamda yararlanarak, bolluk, güvenlik ve rahatlık içinde yaşayış.
merkez-i hükümet: hükümet merkezi, ülkeyi idare merkezi.
muazzam: saygıdeğer, çok büyük, yüce.
mu'cize-i Peygamberî: Peygambere ait mu'cize, Peygamber mu'cizesi.
muhteşem: haşmetli, yüce.
müteakiben: -den sonra.
niyet: maksat, meram.
nokta-i istinat: dayanak noktası, güvenme ve itimat noktası.
revaç: rağbet, kıymet, değer.
seda: ses, duyulan.
seda: ses, duyulan.
taarruz: saldıрма, sataşma, ilişme.
tecelli: belirme, bilinme, görünme.
teşekkül: şekillenme, şekil alma, meydana gelme.
ümme: Müslümanların tamamı; bütün Müslümanlar.
vahdet: birlik, beraberlik.
zuhur: görünme, belli olma, ortaya çıkma.
zulûmat: karanlıklar, dinsizlik, zulüm ve küfür.

Bir gün riyaset odasında, M. Kemal Paşa ile iki saat kadar konuştular. İslâm ve Türk düşmanlarının arasında nam kazanmak emeliyle, şeair-i İslâmiyeyi tahrip etmenin bu millet ve vatan ve âlem-i İslâm hakkında büyük zarar tevhit edeceğini; eğer bir inkılâp yapmak icap ediyorsa, doğrudan doğruya İslâmiyete müteveccihen Kur'ân'ın kudsî kanun-i esasî noktasından yapmak lâzım geldiği mealinde ihtarlarda bulunur ve şu temsili ders verir. (Mektubat, s. 699. Altıncı Risale olan Altıncı Kısım):

“Meselâ, Ayasofya Camii, ehl-i fazl ve kemalden mübarek ve muhterem zatlarla dolu olduğu bir zamanda, tek tük, sofada ve kapıda haylaz çocuklar ve serseri ahlâksızlar bulunup, camiin pencerelerinin üstünde ve yakınında ecnebilerin eğlenceperest seyircileri bulunsa, bir adam o camie girip ve o cemaat içine dahil olsa, eğer güzel bir sada ile şirin bir tarzda Kur'ân'dan bir aşır okusa; o vakit, binler ehl-i hakikatin nazarları ona döner. Hüsn-i teveccühle, manevî bir dua ile o adama bir sevap kazandırır. Yalnız, haylaz çocukların ve serseri mühlitlerin ve tek tük ecnebilerin hoşuna gitmeyecek. Eğer o mübarek camie ve o muazzam cemaat içine o adam girdiği vakit süflî ve edepsizcesine, fuhşa ait şarkıları bağırıp çağırarsa, raks edip zıplasa; o vakit, o haylaz çocukları güldürecek, o serseri ahlâksızları fuhşiyata teşvik ettiği için hoşlarına gidecek ve İslâmiyetin kusurunu görmekte mütelezziz olan ecnebilerin istihzakârâne tebessümlerini celp edecek. Fakat, umum o muazzam ve mübarek cemaatin bütün efradından bir nazar-ı nefret ve tahkir celp

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

aşır: Kur'ân'dan on ayetlik bölüm.

celp: elde etme, kendine çekme.

cemaat: bir imama uyup namaz kılan Müslümanlar topluluğu.

cemaat: topluluk, aralarında çeşitli bağlar bulunan insanlar topluluğu.

dâhil: içinde, giren.

ecnebi: yabancı, başka milletten olan.

efrat: fertler.

eğlenceperest: eğlenceyi çok seven, eğlenceye tapan, bütün vaktini eğlenerek geçiren; eğlence düşkünü.

ehl-i fazlûkemaal: olgun ve faziletli, erdemli, lütuf sahibi olanlar.

ehl-i hakikat: hakikati arzularayanlar, gerçeği bulup onun peşinden gidenler; Allah adamı.

emel: şiddetli arzu, hırs.

fuhsiyat: gayrimeşru ilişkiler, fuhuşlar.

fuhuş: kötülük, namusa aykırı hareket, zina, gayrimeşru cinsi münasebet.

haylaz: hoş gitmeyen davranışlarda bulunan.

hüsn-i teveccüh: sevgi ile karışık medih ve takdir.

icap: gerekme hâli, lâzım, gerekli, lüzum.

ihtar: dikkatini çekme, hatırlatma, uyarı.

inkılâp: değişme, dönüşüm, köklü değişme.

istihzakârâne: alaylı bir şekilde, dalga geçer gibi.

kanun-i esasî: ana prensipler, ana esaslar, ana kanun.

kudsî: mukaddes, yüce.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

meal: anlam, mana, mefhum, mazmun, kavram.

Meselâ: misal olarak, şunun gibi, söz gelisi, faraza.

muazzam: ehemmiyetli, önemli.

muazzam: ulu, muhteşem.

muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, saygın.

mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

mülhit: İslâm dininden ayrılan, Allah'ı inkâr eden, dinsiz, imansız.

mütelezziz: lezzet alan, tat hisseden, hazzeden, hoşla-

nan.

müteveccih: teveccüh eden, bir tarafa, bir cihete dönen, yönelen.

nam: ün, şöret, şan.

nazar: iltifat, teveccüh.

nazar-ı nefret ve tahkir: hakaret eden, küçük gören ve nefret eden bakış.

raks: oynama, dans etme.

riyaset: reislik, başkanlık.

seda: ses, duyulan.

serseri: gayesiz, hedefsiz.

süflî: aşağılık, alçak, bayağı,

adı.

şeair-i İslâmiye: İslâma ait işaretler, İslâma sembol olmuş iş ve ibadetler.

tahrip: harap etme, yıkma, bozma.

tarz: biçim, şekil, suret.

tebessüm: gülümseme.

temsîl: misal getirme, özellik- le öğüt alınıns diye mesel anlatma.

tevhit: doğurma, sebep olma.

umum: bütün.

zat: kişi, şahıs, fert.

edecektir; esfel-i safilîne sukut derecesinde, nazarlarında alçak görünecektir.

“İşte aynen bu misal gibi, âlem-i İslâm ve Asya, muazam bir camidir. Ve içinde ehl-i iman ve ehl-i hakikat, o camideki muhterem cemaattir. O haylaz çocuklar ise, çocuk akıllı dalkavuklardır. O serseri ahlâksızlar, Frenkmeşrep, milliyetsiz, dinsiz heriflerdir. Ecnebi seyirciler ise, ecnebilerin naşir-i efkârı olan gazetecileridir. Her bir Müslüman, hususan ehl-i fazl ve kemal ise, bu camide, derecesine göre bir mevkii olur, görünür; nazar-ı dikkat ona çevrilir. Eğer İslâmiyetin bir sırr-ı esası olan ihlâs ve rıza-i İllâhî cihetinde, Kur’ân-ı Hakîm’in ders verdiği ahkâm ve hakaik-ı kudsiyeye dair harekât ve a’mal ondan sudûr etse, lisan-ı hâli, manen âyât-ı Kur’âniyeyi okusa, o vakit manen âlem-i İslâmın her bir ferdinin vird-i zebanını olan ¹ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ duasında dahil olup hissedar olur ve umumu ile uhuvvetkârâne alâkadar olur. Yalnız hayvanat-ı muzırta nev’inden bazı ehl-i dalâletin ve sakallı çocuklar hükmündeki bazı ahmakların nazarlarında kıymeti görünmez. Eğer o adam, medar-ı şeref tanıdığı bütün ecdadını ve medar-ı iftihar bildiği bütün geçmişlerini ve ruhen nokta-i istinat telâkki ettiği Selef-i Salihînin cadde-i nuranîlerini terk edip, heveskârâne, hevaperestâne, riyakârâne, şöhetperverâne, bid’akârâne işlerde ve harekâta bulursa, manen bütün ehl-i hakikat ve ehl-i imanın nazarında en alçak mevkie düşer.

² اتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ

1. Allah'ım, mü'min erkek ve kadınları bağışla.

2. Mü'minin ferasetinden korkun. Çünkü o, Allah'ın nuruyla bakar. (Keşfü'l-Hafâ, 1:42.)

ahkâm: hükümler, emirler.
alâkadar: ilgili, ilişkili.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
a'mal: ameller, işler.
âyât-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın ayetleri.
bid'akârâne: dinde olmayanı dine mal etmeye çalışarak.
cadde-i nurani: nurani İslâmiyet yolu, Kur'ân caddesi,

dünya ve ahireti aydınlatan Kur'ân'ın yolu.
celp: elde etme, kendine çekme.
cemaat: topluluk, aralarında çeşitli bağlar bulunan insanlar topluluğu.
dalkavuk: kendisine çıkar ve yarar sağlayacak olan kimselelere aşırı saygı ve hayranlık göstererek yaranmak isteyen

kimse.
ecdat: dedeler, atalar.
ecnebi: yabancı.
ehl-i dalâlet: dalâlet ehli; yoldan çıkanlar, azgın ve sapkın kimseler.
ehl-i fazlûkemal: olgun ve faziletli, erdemli, lütuf sahibi olanlar.
ehl-i hakikat: hakikati arzulayanlar, gerçeği bulup onun

peşinden gidenler; Allah adamı.
ehl-i hakikat: hakikati arzulayanlar, gerçeği bulup onun peşinden gidenler; Allah adamı.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
esfel-i safilîn: aşağıların en aşağısı, Cehennem'in en aşağı tabakası.
Frenkmeşrep: Avrupalı gibi, Batılıları taklit eden, yaşayış tarzını Avrupalılara benzeten.
hakaik-ı kudsiye: mukaddes hakaikatlar, gerçekler.
harekât: hareketler, davranışlar.
haylaz: yaramaz.
hayvanat-ı muzırta: zararlı canlılar, zararlı hayvanlar.
hevaperest: nefsin isteklerine düşkün, gayr-i meşrû arzu ve hevesinin peşinde olan, sefih.
heveskârâne: hevesli bir şekilde.
hükmünde: değerinde, yerinde.
ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemeक्सizin, sırf Allah rızası için yapma.
lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.
manen: mana bakımından.
medar-ı iftihar: iftihar sebebi, övünme sebebi.
medar-ı şeref: şeref kazandıran sebep.
mekki: durum, vaziyet, yer.
muazzam: çok büyük, ulu, yüce.
muhterem: saygı değer, hürmete layık, saygın.
naşir-i efkâr: düşünceleri, fikirleri yayan, neşreden.
nazar-ı dikkat: dikkatli bakma, dikkatli bakış.
nevi: cins.
nokta-i istinat: dayanak noktası, güvenme ve itimat noktası.
rıza-i İllâhî: Allah'ın rızası, hoşnutluğu.
riyakârâne: riyakârca, iki yüzlülükle.
ruhen: ruh bakımından.
Selef-i Salihîn: Ehl-i Sünnet ve Cemaatin ilk rehberleri ve Ashap ile Tabiîn'in ileri gelenleri ile Tebe-i Tâbiînden olan Müslümanlar.
sırr-ı esas: esas sır, asıl hakikat.
sudûr: sâdir olma, meydana çıkma, çıkma, olma.
sukut: düşme, düşüş, aşağı inme.
uhuvvetkârâne: kardeşesine, samimî dostçasına.
umum: hep, herkes.
vird-i zeban: dilden düşmeyen zikir.

sırrına göre, ehl-i iman ne kadar âmî ve cahil de olsa, akli derk etmediği hâlde, kalbi öyle hodfuruş adamları soğuk görür, manen nefret eder.

“İşte, hubb-i câha meftun ve şöhretperestliğe müptelâ adam (ikinci adam), hadsiz bir cemaatin nazarında esfel-i safiline düşer, ehemmiyetsiz ve müstehzi ve hezeyancı bazı serserilerin nazarında muvakkat ve menhus mevki kazanır, ¹ **أَلَا خَلَاءَ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ** sırrına göre dünyada zarar, berzahta azap, ahirette düşman bazı yalancı dostları bulur.

“Birinci suretteki adam, faraza hubb-i câhı kalbinden çıkarmazsa, fakat ihlâs ve rıza-i İllâhîyi esas tutmak ve hubb-i câhı hedef ittihaz etmemek şartıyla, bir nevi meşru makam-ı manevî, hem muhteşem bir makam kazanır ki, o hubb-i câh damarını tamamıyla tatmin eder. Bu adam, az, hem pek az ve ehemmiyetsiz bir şey kaybeder; ona mukabil çok, hem pek çok kıymettar, zararsız şeyleri bulur. Belki birkaç yılını kendinden kaçırrı. Ona bedel, çok mübarek mahlûkları arkadaş bulur, onlarla ünsiyet eder. Veya ısırcı yabanî eşek arılarını kaçırpı, mübarek rahmet şerbetçileri olan arıları kendine celp eder. Onların ellerinden bal yer gibi, öyle dostlar bulur ki, daima dualarıyla âb-ı kevser gibi feyizler, âlem-i İslâmın etrafından onun ruhuna içirilir ve defter-i a'maline geçirilir.”

M. Kemal Paşa itiraz ile içindeki niyet ve hâlet-i ruhiyesini ifadeyle Bediüzzaman'ı kendine çekmek ve

Âb-ı Kevser: Cennetteki sulardan biri; Kevser suyu.
ahiret: öbür dünya, ikinci hayat.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
âmî: bilgisiz, cahil.
azap: büyük sıkıntı, şiddetli acı.
bedel: karşılık.
berzah: ruhların kıyamete kadar bekleyeceği, dünya ile ahiret arasındaki yer.
cahil: bilgisiz, bilmeyen, habersiz.
celp: elde etme, kendine çekme.
defter-i a'mal: insanların işlediği ve yaptığı şeylerin kaydedildiği defter; amellerin defteri.
derk: anlama, kavrama.
ehemmiyetsiz: önemsiz.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
esfel-i safilin: aşağıların en aşağısı, Cehennem'in en aşağı tabakası.
faraza: farz edelim ki, öyle sayalım ki, söz gelişi.
feyiz: ilim, irfan.
hadsiz: çok, pek çok.
hezeyan: saçmalama, abuk sabuk konuşma, herze.
hodfuruş: kendini beğendirmeye çalışan, övünen.
hubb-i câh: makam sevgisi, rütbe ve mevki sevgisi ve bunlara karşı gösterilen aşırı hırs.
ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemeksizin, sırf Allah rızası için yapma.
ittihaz: edinme, alma, kabul etme.
kıymettar: kıymetli, değerli.
mahlûk: yaratık, Allah tarafından yaratılmış olan.
makam: manevî mevki.
makam-ı manevî: manevî makam, maddî olmayan makam.
manen: mana bakımından, manaca.
meftun: tutkun, müptelâ, aşırı bağlanmış.
menhus: uğursuz, kötü, meş'um.
mesru: şeriata uygun, şeriâtın

1. Allah'a karşı gelmekten sakınanlar dışında, o gün dostlar birbirine düşmandır. (Zuhruf Suresi: 67.)

müsaade ettiği şey.
mevki: yer, makam.
muhteşem: haşmetli, yüce.
mukabil: karşılık.
muvakkat: geçici.
mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.
müptelâ: tutkun, bir şeye düşkün ve tutulmuş olan.
müstehzi: istihza eden, alaya alan, herkesle alay etmekten

hoşlanan, alaycı.
nazar: düşünme, fikir, mülâhaza, niyet.
nazar: bakış, nezdinde.
nevi: çeşit.
rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi.
rıza-i İllâhî: Allah'ın rızası, hoşnutluğu.
serseri: gayesiz, hedefsiz;

öteden beri başıboş olan.
sır: gizli hakikat.
suret: biçim, şekil, tarz.
şöhretperest: şöhret düşkünü.
tatmin: insanın yüreğini rahatlatma, inandırıp içini rahatlatma.
ünsiyet: alışkanlık, ülfet, dostluk.

nüfuzundan istifade etmek ister. Ve Bediüzzaman'a mebusluk, hem Dârülhikmetteki eski vazifesini, hem Şarkta Şeyh Sünusi'nin yerine vaiz-i umumî, hem bir köşk tahsisi gibi teklifler yapar.

Bediüzzaman, rivayetlerde gelen eşhas-ı ahir zamana ait haberlerin mühim bir kısmını ve Hürriyetten evvel İstanbul'da tevlini söylediği hadislerin ihbar ettiği ahir zamanın dehşetli şahıslarının âlem-i İslâm ve insaniyette zuhur ettiğini görür. Ve yine, gelen rivayetlerden, onlara karşı çıkacak ve mukabele edecek olan hizbü'l-Kur'ân hakkında, "O zamana yetiştiğiniz zaman, siyaset canibiyle onlara galebe edilmez; ancak manevî kılıç hükümünde i'caz-ı Kur'ân'ın nurlarıyla mukabele edilebilir" tavsiyesine mürâ'atla, Ankara'da teşrik-i mesai edemeyeceği için, kendisine tevdi edilmek istenen mebusluk, Dârülhikmeti'l-İslâmiye gibi Diyanetteki azalığı, hem Vilâyat-ı Şarkıye Vaiz-i Umumîliği tekliflerini kabul etmez. Kendisini fikrinden vazgeçirmek için çalışan ve Ankara'dan ayrılmamasını rica için istasyona kadar gelen bir kısım mebusların da arzularına uyamayacağını bildirerek, Ankara'dan ayrılır, Van'a gider. Ve orada hayat-ı içtimaiyeden uzaklaşarak Erek Dağı eteğinde, Zernâbad Suyu başında bir mağaracıkta idame-i hayat etmeye başlar.

ahir zaman: dünyanın son zamanı ve son devresi, dünya hayatının kıyamete yakın son devresi.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
aza: üye.
canip: yan, yön, cihet, taraf.
Dârülhikmeti'l-İslâmiye: 1918-1922 yılları arasında büyük hizmetler yapmış olan İslam akademisi veya Yüksek İslam Şurası manasındaki dini

müessesesi.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
Diyanet: Diyanet İşleri Başkanlığı.
eşhas-ı ahir zaman: ahir zaman şahısları, ahir zaman nesli, ahir zamanda yaşayan kimseler.
galebe: galip gelme, üstünlük.
hadis: Hz. Muhammed'e (a.s.m.) ait söz, emir, fiil veya Hz. Peygamberin onayladığı

başkasına ait söz, iş veya davranış.
hâlet-i ruhiye: insanın ruh hâli, psikolojik durum, insanın manevî hâli, iç durumu.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, toplum hayatı.
hizbü'l-Kur'ân: Kur'ân taraftarı, Kur'ân grubu.
hükümünde: değerinde, yerinde.
i'caz-ı Kur'ân: Kur'ân'ın mucizeliği, yüksek ve

erişilmez ifadesi.
idame-i hayat: hayatını devam ettirme.
ihbar: haber verme, bildirme.
insaniyet: insanlık, bütün insanlar.
istifade: faydalanma, yararlanma.
itiraz: kabul etmediğini belirtip karşı çıkma.
köşk: bahçe içinde yapılmış, daha çok yazlık olarak kullanılan süslü bina, kasr.
manevi: maddî olmayan, içe ait, mana ile ilgili.
mebus: milletvekili.
mukabele: karşılık verme, karşılama.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
müracaat: başvurma, danışma.
niyet: maksat, meram.
nur: aydınlık, parıltı, parlaklık, ziya, ışık, şule.
nüfuz: itibar, yetki.
rivayet: Hz. Peygamberin hadislerinin nakledilmesi.
şark: doğu yönünde yer alan yerler, doğu bölgeleri.
tahsis: has kılma, ayırma.
teşrik-i mesai: mesaiyeri birleştirme, birlikte çalışma, işbirliği yapma, bir işi beraber yapma.
tevdi: havale, başkasına bırakma.
tevil: yorumlama, yorum.
vaiz-i umumî: umumî vaiz, genel vaiz.
Vilâyat-ı Şarkıye: şark vilâyetleri, doğu illeri.
zuhur: görünme, belli olma, ortaya çıkma.

Ankara'daki Hayatına Dair Risale-i Nur'dan Bir Parça

(YIRMİ ÜÇÜNCÜ LEM'A, TABİAT RİSALESİNDEN)

1338'de Ankara'ya gittim. İslâm ordusunun Yunana galebesinden neşe alan ehl-i imanın kuvvetli efkârı içinde, gayet müthiş bir zındıka fikri, içine girmek ve bozmak ve zehirlendirmek için dessayâne çalıştığını gördüm. "Eyvah!" dedim. "Bu ejderha, imanın erkânına ilişecek." O vakit, şu ayet-i kerîmenin bedahet derecesinde vücut ve vahdaniyeti ifham ettiği cihetle, ondan istimat edip, o zındıkanın başını dağıtacak derecede Kur'ân-ı Hakîm'den alınan kuvvetli bir bürhanı, Arabî bir risalede yazdım. Ankara'da Yeni Gün Matbaasında tab ettirmiştim, fakat maatteessüf Arabî bilen az ve ehemmiyetle bakanlar da nadir olmakla beraber, gayet muhtasar ve mücmel bir surette o kuvvetli bürhan tesirini göstermedi. Maatteessüf, o dinsizlik fikri hem inkişaf etti, hem kuvvet buldu..."

Arabi: Arap diline ait Arapça dili.
ayet-i kerîme: Kur'ân'ın ayeti; azamet ve şerefi olan ayet.
bedahet: açıklık, aşikâr, ispata ihtiyaç olmayacak derecede açıklık.
bürhan: delil, ispat, hüccet.
cihet: yön.
dair: alâkalı, ilgili.
dessasâne: aldatıcı bir şekilde, hileyle iş yaparak.
efkâr: düşünceler, fikirler, görüşler.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
ejderha: korkunç ve hayalî bir hayvan.
erkân: rükünler, esaslar.
galebe: galip gelme, üstünlük.
gayet: son derece.
ifhâm: ikna edip susturma, delil göstermekle ve ispat etmekle galip gelme.

inkişaf: ortaya çıkma, gelişme.
istimat: aman dileme, merhamet ve yardımına sığınma.
Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.
maatteessüf: ne yazık ki, üzülerek belirtiyim ki.

muhtasar: kısaltılmış, özet.
mücmel: öz olarak anlatılmış, kısa ve az sözle ifade edilmiş, öz, özet.
müthiş: dehşet veren, ürktüten, korkutan, dehşetli, korkunç.
nadir: seyrek, az, ender bulunan.

risale: kitap.
suret: biçim, tarz, görünüş.
tab: kitap basma, kitap baskısı, baskı.
vahdaniyet: Allah'ın birliği ve varlığı, Allah'ın bir oluşu.
vücut: var olma, var oluş, varlık.
zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

(مردل ۶۱۵ - ۱ - ۳۳۸)

آناطولی - بغداد دمیر پولاری

۱ نجی موقع

ورق

جلد

۲۵۶

۲

موقفندن موقوفه

تاریخچه قدر معتبردر .

افندی به مخصوصدر .

کیشی ایچون معتبردر .

تاریخنده اعطا اولمشدر .

مدیر عمومی

حاکم امضایی
محمد

۱ نجی موقع

ورق

جلد

۲۵۶

عزیمت ایچون معتبر

موقفندن

موقوفه قدر

Bediüzzaman, kendisine tevdi edilen mebusluğu ve teklif edilen Diyanetteki müşavere azalığını ve Şark Vilâyetleri Umumî Vazîliği-ni kabul etmeyerek Ankara'dan Van'a giderken "Eski Said'i "Yeni Said'e götüreren tren bileti.

aza: üye.

Diyanet: Diyanet İşleri Başkanlığı.

mebus: milletvekili.

müşavere: bir konuda bilen ve güvenilen kimselerin görüşünü alma, danışma, mesveret.

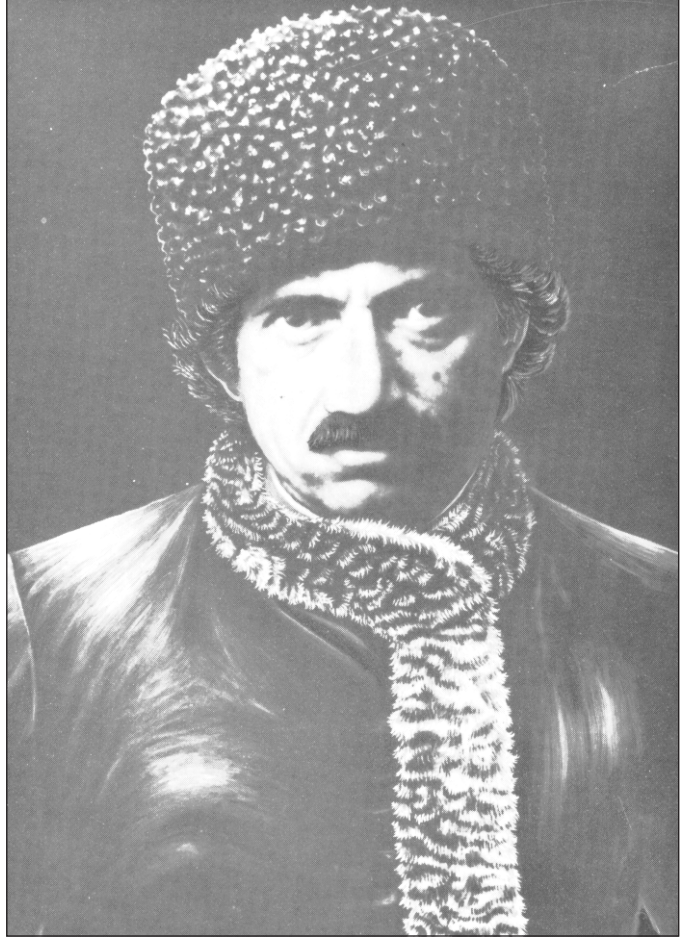
Şark vilâyetleri: Doğu illeri.

tevdi: verme, bırakma.

umumî: genel, herkesle alâkalı.

vazî: dinî öğütlerde bulunan kimse, dinin emir ve yasaklarını anlatarak nasihat eden.

Bediüzzaman Hazretleri Rusya esaretinden avdet edip Almanya'ya uğradığı zaman, Almanlar tarafından 1918 tarihinde alınmış fotoğrafı.

avdet: geri gelme, dönme, dönüş, rücu. **esaret:** esirlik, harp esirliği, tutsaklık.

İkinci Kısım

Barla Hayatı

RİSALE-İ NUR'UN ZUHURU

Üstad Bediüzzaman Said Nursî'nin Şarkî Anadolu'da dünyaya gelişinden itibaren geçirdiği hayat safhalarını buraya kadar birer birer gördük, temaşa ettik. Şimdi, geçen kırk-elli senelik hayatının neticesi ve meyvesi hükmünde, tarihin pek ender kaydettiği cihan vüs'atindeki muazzam bir davaya giriyoruz. Bütün maddî ve manevî zulmetleri izale edip, âlemi nuruyla ziyalandıracak olan Risale-i Nur meydana çıkıyor; dünya ilim ve irfan sahasına Türkiye'den bir güneş doğuyor.

Bediüzzaman Hazretlerinin Vilâyat-ı Şarkiyeden Garbî Anadolu'ya Nefyedilmesi, Risale-i Nur'un Zuhuru, Telif ve Neşri

Van'da, mezkûr mağarada yaşamakta iken, Şarkta ihtilâl ve isyan hareketleri oluyor. "Sizin nüfuzunuz kuvvetlidir" diyerek, yardım isteyen bir zatın mektubuna,

âlem: dünya, cihan.

Barla: Isparta'nın bir ilçesi. Bediüzzaman Hazretlerinin sekiz yıl sürgün olarak kaldığı ve Risale-i Nur'lann büyük bir kısmını telif ettiği yer.

Bediüzzaman: son devrin büyük İslâm alimi, müçtehit, al-lâme; çağdaş Kurân tefsiri Risâle-i Nur'un yazarı Said Nursî Hazretlerinin yaygın olarak bilinen ön adı. "Zamanın, çağın eşsiz güzelliği" anlamına gelmektedir.

cihan: dünya, kâinat, âlem.

dava: takip edilen fikir, iddia, ölkü.

ender: daha (en, pek) nadir, çok seyrek ve az bulunan.

hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.

ihtilâl: isyan, ayaklanma, baş kaldırma.

ilim: bilme, biliş, bilgi; bir şeyin doğrusunu bilme.

irfan: kültür.

isyan: başkaldırma, itaatsiz-

lik, serkeşlik, emre karşı gelip ayaklanma.

itibaren: den beri, ...den başlayarak, itibar ederek.

izale: ortadan kaldırma.

kayd: yazıya geçirme, deftere yazma.

maddi: maddeye ait, madde ile alâkalı, cismanî.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

muazzam: çok büyük, çok iri,

koskocaman.

nefiy: sürme, sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme; sürgün.

neşir: yayım, yayın.

netice: bir işin, bir fiilin sonunda elde edilen şey, semere, sonuç.

nur: aydınlık, parlaklık, ziyâ, ışık, şule.

nüfuz: söz geçirme.

safha: devre, merhale.

şark: doğu yönünde yer alan yerler, doğu bölgeleri.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.

temâşâ: bakma, bakıp seyretme.

üstâc: öğretici; muallim, öğretmen, usta, sanatkâr.

vüs'at: genişlik, bolluk.

zat: kişi, şahıs, fert.

ziya: ışık, aydınlık, nur, parlaklık.

zuhur: görünme, meydana çıkma.

zulmet: karanlık.

“Türk milleti asırlardan beri İslâmiyete hizmet etmiş ve çok velîler yetiştirmiştir. Bunların torunlarına kılıç çekilmez; siz de çekmeyiniz, teşebbüsünüzden vazgeçiniz. Millet, irşat ve tenvir edilmelidir” diye cevap gönderiyor.

Fakat, yine, hükûmet Bediüzzaman’ı Garbî Anadolu’ya nefy ediyor. Van’da mağaradan çıkarılıp Anadolu’ya hareket etmek üzere jandarmalarla sevk edilirken, yollara dökülüp, “Aman Efendi Hazretleri, bizi bırakıp gitme. Müsaade buyur, sizi göndermeyelim. Arzu eder-seniz Arabistan’a götürelim” diye yalvaran silâhlı gruplara, ahaliye ve ileri gelen zatlara, “Ben Anadolu’ya gideceğim, onları istiyorum” diyerek, hepsini teskin ediyor.

Evvelâ Burdur vilâyetine askerî muhafızlarla nefyediliyor. Burdur’da zulüm ve tarassutlar altında işkenceli bir esaret hayatı geçiriyor. Fakat, asla boş durmuyor; on üç ders olan *Nurun İlk Kapısı* kitabındaki hakikatleri bir kısım ehl-i imana ders verip, gizli olarak kitap hâline getiriyor. Bu hikmet cevherlerinin kıymetini takdir eden müştak ehl-i iman, el yazılarıyla bu kitabı çoğaltıyorlar.

Nihayet, “Burada Said Nursî boş durmuyor, dinî mu-sahabelerde bulunuyor” diye, gizli din düşmanları tarafından rapor tanzim ettiriliyor. Ve burada da, “Ücra bir köşede, mahrumiyetler, kimsesizlik ve gurbet hayatı içinde kendi kendine ölür gider” düşüncesiyle, dağlar arasında تنها bir yer olan Isparta vilâyetine bağlı Barla nahiyesine gönderilmeye karar veriliyor.

ahali: bir memleketin yerlileri, o memlekette oturanlar, yaşayanlar.

Arabistan: Arap ülkesi, Arapların yaşadığı yer, memleket.

askeri: askere veya askerliğe ait, askere mahsus, askerle ilgili.

asla: hiç bir vakit, olması imkân-sız.

cevher: esas, maya, öz.

ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri, İslâm dinini kabul edenler.

esaret: esirlik, harp esirliği, tut-saklık.

evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk önce.

gurbet: yabancı memleket, yabancı yer, vatan dışı, doğup büyüdüğü ülke, şehir, köy dışında kalan yerler, yâd el.

hikmet: kâinattaki ve yaratılıştaki ilâhî gaye.

hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.

hükûmet: yönetim.

irşat: doğru yolu gösterme, doğru yola yöneltme, gafletten uyandırma, uyarma.

işkence: eziyet, azap, bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, zulüm.

jandarma: yurt içinde iç güvenliği ve asayiş sağlamaya gayesiyle meydana getirilen askerî teşkilât.

kıymet: değer, bir şey için tespit edilen karşılık, paha, bedel, tutar.

mahrumiyet: mahrumluk, didediğini, istediğini elde edememe, nasipsizlik, hissesizlik.

muhâfiz: her hangi bir şeyi korumakla vazifeli asker.

musâhabe: sohbet etme, sohbet, söyleşme, konuşma, görüşme.

müsaade: izin, icazet, ruhsat.

nahiye: bölge, küçük yer.

nihayet: en sonunda.

rapor: her hangi bir işte, bir konuda yapılan inceleme ve araştırma sonucu, düşünceleri

ri veya gözlemleri bildiren yazı.

sevk: önüne katıp sürme, öne, ileri sürme, gönderme.

takdir: bir şeyin değerini, kıymetini, lüzumunu anlama.

tanzim: düzenleme, tertipleme, ıslah etme, düzeltme, iyileştirme.

tenhâ: sessiz, boş, ıssız.

tenvir: bir şey hakkında bilgi verme, bir konu hakkında başkalarını aydınlatma.

teskin: sakin kılma, sakinleş-

tirme, yatıştırma, durdurma.

teşebbüs: bir işi yapmak için harete geçme, başlama, girişme.

ücra: çok uçta, uç yer, kenarda olan, sapa, تنها, sakin ve uzak yer.

veli: Allah’ın sevgisine, himayesine kavuşmuş, ermiş kimseler, Allah dostu, evliya.

vilayet: il.

zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

Bediüzzaman Said Nursî Burdur'da iken, bir gün o zamanın Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Reisi Mareşal Fevzi Çakmak Burdur'a geliyor. Vali, Mareşale, "Said Nursî hükûmete itaat etmiyor; gelenlere dinî dersler veriyor" diye, şekvada bulunuyor. Mareşal Fevzi Çakmak, Bediüzzaman'ın ne kadar dâhî ve ne kadar manevî büyük ve müstakim bir zat olduğunu bildiği için, diyor ki:

"Bediüzzaman'dan zarar gelmez; ilişmeyiniz, hürmet ediniz."

Sürgün edildiği bütün yerlerde Bediüzzaman aleyhinde cebirle, resmî kimseler vasıtasıyla, dehşetli propagandalar yaptırılarak, ehl-i imanın Üstad Bediüzzaman'a yaklaşmamaları ve dinî derslerinden istifade etmemeleri için çok menfi gayretler sarf ediliyor. Fakat, Üstadın imanî derslerinin nüfuz ve kıymeti, ahali arasında kalpten kalbe sirayet ediyor ve eserlerine olan aşk ve muhabbet kalpleri istilâ ediyor.

* * *

ahali: bir memleketin yerlileri, o memlekette oturanlar, yaşayanlar.
aleyh: karşı, karşıt.
cebr: zor, zorlama, baskı yapma.
dâhî: son derece zeki, anlayışlı, uyanık, deha sahibi.
dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürkme.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri, İslâm dinini kabul edenler.
eser: basılma kitap.

gayret: çalışma, çabalama.
hükümet: yönetim.
hürmet: saygı.
imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.
istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.
istilâ: üste çıkma, üstün gelme, bir şeyin bir şey üzerine çıkması.
itaat: boyun eğme, uyma, dinleme, alınan emre göre hareket etme.
kiymet: değer, bir şey için

tespit edilen karşılık, paha, bedel, tutar.
manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.
mareşal: en yüksek askerî derece, mareşal.
muhabbet: ülfet, sevgi, sevmeye, dostluk.
müstakim: temiz, namuslu, doğru, ahlaklı, istikamet sahibi.
nüfuz: içe geçme, işleme.
propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkala-

rına tanıtmak, benimsetmek amacını güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.
reis: bir hey'et veya meclisteki üyelerin başı.
resmî: devletin olan, devlete ait, devletle ilgili.
sarf: harcama, masraf etme, gider.
sirayet: birinden diğerine geçme, bulaşma.
sürgün: ceza olarak belli bir yerin dışında veya belli bir yerde oturtulan kimse.
şekva: şikâyet, yakınma, hoşnutsuzluk, memnuniyetsizlik.
üstâd: öğretici; muallim, öğretmen, usta, sanatkâr.
vali: bir vilâyeti idare eden en büyük memur.
vasıta: aracılık.
zat: kişi, şahıs, fert.

aksi: ters, karşıt, zıt.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
atıl: işlemez, boş, faydasız.
bahtiyar: bahtlı, talihli, mes'ut , mutlu.
beld: şehir, kasaba, memleket, kent.
cereyan: fikir, sanat, siyaset hareketi.
daimi: sürekli, devamlı.
dalâlet: iman ve İslâmiyetten ayrılma, azmak, doğru yoldan ayrılma, azma, batla yönelme.
dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürkme.
ebedi: ebede mensup, zevsalsiz, sonu olmayan, sürekli, hiç son bulmayacak şekilde süren.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri, İslâm dinini kabul edenler.
eser: basılma kitap.
evlât: sülâle, nesil.
feveran: kaynama, fıskırma (damar).
hakikat: asıl, esas.
hamiyet-i İslâmiye: İslâmiyet için İslâmî gayeler uğruna fedakârlıkta bulunma, çalışma.
hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.
hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.
ihsan-ı Rabbanî: Cenab-ı Hakkın yarattıklarına vermiş olduğu bütün nimetler, hediyeler, ikramlar, ücretler.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.
imdat: yardım, yardıma yetişme, zor durumda kalana yapılan yardımdır.
İslâmî: İslâm dinine mensup, İslâm ile alâkalı, İslâma ait.
istibdat: hak ve hukuku tanıma, keyfi uygulama, zulüm ve tahakküm.
lemeân: parlama, parıldama.
lütf-u Yezdanî: Allah'ın lütfü.
manevi: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.
mâni: engel, ötür.
medar: dayanak noktası, sebep, vesile.
memat: ölüm, vefat, irtihal, ahirete göç etme.
men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir şeyi diriğ etme, bir şeyin yapılmasını engelleme, esirgeme, vermeme, önleme.
mevcut: var olan, bulunan, olan.
millet-i İslâmiye: İslâm milleti.

Barla

Barla, ehl-i imanın manevî imdadına gönderilen Risale-i Nur Külliyyatının telif edilmeye başlandığı ilk merkezdir.

Barla, millet-i İslâmiyenin, hususan Anadolu halkının başına gelen dehşetli bir dalâlet ve dinsizlik cereyanına karşı, Kur'ân'dan gelen bir hidayet nurunun, bir saadet güneşinin tulû ettiği beldedir.

Barla, rahmet-i İlähiyenin ve ihsan-ı Rabbanînin ve lütf-i Yezdanînin bu mübarek Anadolu hakkında, bu kahraman İslâm milletinin evlâtları ve âlem-i İslâm hakkında, hayat ve mematlarının, ebedî saadetlerinin medarı olan eserlerin lemaan ettiği bahtiyar yerdir.

Bediüzzaman Said Nursî, Barla nahiyesinde daimî ve çok şiddetli bir istibdat ve zulüm ve tarassut altında bulunduğuyordu. Barla'ya nefiy sebebi ise, kalabalık şehirlerden uzaklaştırıp, böyle ücra bir köye atılarak, ruhunda mevcut hamiyet-i İslâmiyenin feveran etmesine mâni olmak, onu konuşurmamak, söyletmemek, İslâmî, imanî eserler yazdırmamak, atıl bir vaziyete düşürüp dinsizlerle mücahededen ve Kur'ân'a hizmetten menetmek idi. Bediüzzaman ise, bu plânın tamamen aksine hareket etmekte muvaffak oldu; bir an bile boş durmadan, Barla gibi تنها bir yerde Kur'ân ve iman

muvaffak: başaran, başarmış, başarılı.
mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.
mücahede: savaşıma, mücadele, uğraşıma, çaba, gayret.
nahiye: bölge, küçük yer.
nefiy: sürme, sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme; sürgün.
nur: aydınlık, parıltı, parlaklık, ziyâ, ışık, şule.
plân: bir şeyi gerçekleştirmek

için yapılan düzenleme.
rahmet-i İlähiye: Allah'ın sonsuz rahmeti, İlähî rahmet.
ruh: insan ve hayvanlardaki dirlilik kaynağı, hayatın temel ve sebebi olan gayr-i maddî cevher, manevî varlık.
saadet: mutluluk, kutluluk, bahtiyarlık, mes'ut olma.
sebeb: bir şeyin ortaya çıkmasını gerektiren şey, sebep, neden.
tamamen: büsbütün.
tarassut: gözetme, gözleme,

gözle takip etme, dikkatle bakma.
teelif: kitap yazma, eser ortaya koyma.
tenhâ: sessiz, boş, ıssız.
tulû: doğma, doğuş.
ücra: çok uçta, uç yer, kenarda olan, sapa, تنها, sakin ve uzak yer.
vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.
zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

hakikatlerini ders veren *Risale-i Nur* eserlerini telif ederek, perde altında neşrini temin etti. Bu muvaffakiyet ve bu muzafferiyet ise, çok muazzam bir galibiyet idi. Zira, o pek dehşetli dinsizlik devrinde, hakikî bir tek dinî eser bile yazdırılmıyordu. Din adamları susturulup, yok edilmeye çalışılıyordu.

Dinsizler, Bediüzzaman'ı yok edememişler, uyuşmuş kalp ve akılları ihtizaza getiren İslâmî ve imanî neşriyatına mâni olamamışlardı. Bediüzzaman'ın yaptığı bu dinî neşriyat, yirmi beş senelik eşedd-i zulüm ve istibdad-ı mutlak devrinde hiçbir zatın yapamadığı bir iş idi.

Bediüzzaman Barla'ya 1926-1927 senelerinde nefyedilmiştir. Bu tarihler, Türkiye'de yirmi beş sene devam edecek bir istibdad-ı mutlakın icra-i faaliyetinin ilk seneleri idi. Gizli dinsiz komiteleri, "İslâmî şairleri birer birer kaldırarak İslâm ruhunu yok etmek, Kur'an'ı toplatıp imha etmek" plânlarını güdüyorlardı. Buna muvaffak olunamayacağını iblisâne düşünerek, "Otuz sene sonra gelecek neslin kendi eliyle Kur'an'ı imha etmesini intaç edecek bir plan yapalım" demişler ve bu plânı tatbik etmeye koyulmuşlardı. İslâmiyeti yok etmek için tarihte görülmemiş bir tahribat ve tecavüzat hüküm sürmüştür.

Evet, altı yüz sene, belki Abbasiler zamanından beri, yani bin seneden beri Kur'an-ı Hakîm'in bir bayraktarı olarak bütün cihana karşı meydan okuyan Türk milletini, bu vatan evlâtlarını, İslâmiyetten uzaklaştırmak ve mahrum bırakmak için, Müslümanlığa ait her türlü

bayraktar: bayrak taşıyan, alemdar.
cihan: dünya, kâinat, âlem.
dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürkme.
eser: basılma kitap.
eşedd-i zulüm: zulmün en şiddetlisi.
evlât: vevletler, çocuklar.
galibiyet: üstünlük, üstün gelme, yenme, mağlûp etme.
hakikî: hakikate mensup.
hüküm: hakimiyet, hakim olma.

iblisâne: iblisçesine, şeytana yarışı şekilde, şeytanca.
icra-yı faaliyet: faaliyetlerin icrası, bir işi yapmak için harekete geçme, bir işe başlama.
ihtizaz: gönü ferahlama, hazzetme, ferah, sevinç.
imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.
imha: bozma, yok etme, mahvetme, ortadan kaldırma, yıkma.
intaç: netice verme, sonuç

doğurma, sonuçlanma, sebep olma.
İslâmî: İslâm dinine mensup, İslâm ile alâkalı, İslâma ait.
istibdad-ı mutlak: hiç bir hak ve hürriyeti tanımayan tam baskı, tam diktatörlük.
komite: encümen, hey'et, alt kurul, komisyon.
Kur'an-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'an.
mahrum: istediğini, dilediğini elde edemeyen, bir şeye sa-

hip olamayan, yoksun.

mâni: engel, özür.

muazzam: çok büyük, çok iri, koskocaman.

muvaffak: başaran, başarmış, başarılı.

muvaffakiyet: Allah'ın yardımıyla başarılı olma, muvaffak olma, başarma.

muzafferiyet: muzafferlik, üstünlük, düşmana üstün gelme, galibiyet.

nefy: sürme, sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme, sürgün.

nesil: kuşak, nesil.

nesr: yayım, yayın.

neşriyat: yayımlanmış şeyler, basılıp dağıtılan yazılar, eserler, makaleler.

neşriyat: yayımlar.

plân: bir şeyi gerçekleştirmek için yapılan düzenleme.

plân: bir şeyin, bir eserin düzeni, tertibi, programı.

ruh: insan ve hayvanlardaki dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan gayr-i maddî cevher, manevî varlık.

şair: Müslümanlara ait kurallar, kaideler, bütün Müslümanlarla ilgili meseleler ve âlâmetler.

tahribat: tahripler, yıkıp bozma.

tatbik: yerine getirme, uygulama.

temin: sağlama.

vatan: bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, üzerinde yaşanılan ülke, yurt.

zat: kişi, şahıs, fert.

zira: çünkü, ondan ki, şundan, şu sebepten ki, onun için.

alâkadâr: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.

aleyh: karşı, karşıt.

an'ane: âdet, örf, gelenek, nesilden nesile aktarılagelen şeyler.

bayraktar: bayrak taşıyan, âlemdar.

bilhassa: her şeyden önce, başta, en çok, hususan, özellikle.

cihan: dünya, kâinat, âlem.

cüz'î: az, parçaya ait olan, pek az.

dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürkme.

delâlet: yol göstermek, kılavuzluk.

ebedî: ebede mensup, zevsalsiz, sonsuz, süreklî.

ecdât: dedeler, büyük babalar, atalar.

edep: iyi ahlâk, güzel terbiye.

edîb: edebiyatçı, edebiyatla meşgul olan.

emel: ümit, umma.

farmason: mason.

felâket: musibet, çok zarar, sıkıntı doğuran durum.

felsefe: hikmet bilgisi.

feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.

hâdise: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.

hakikat: asıl, esas.

hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.

iğfalât: iğfal etmeler, aldatmalar, aldatışlar, kandırmalar.

ihraz: nâil olma, erişme.

irtibat: bağlantı, münasebet.

itikât: Allah'a inanma, Allah'a olan bağlılık, kesin inanış, iman.

kelâm: söyleyiş, konuşma, nutuk.

kıyamet: dünyanın sonu, bütün ölümlerin dirilerek mahşerde toplanması.

komünizm: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen.

küllî: külle ilgili, bütüne ait, umumî, bütün, hepsi.

maddeten: maddî olarak.

maddî: maddeye ait, madde ile alâkalı, cismani.

manen: duyguca, gönülce, ruhça, mana itibarıyla, manaca.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

masum: suçsuz, kabahatsiz, günahsız.

mazi: geçmiş zaman, yaşanılardan önceki zaman.

medeniyet: medenîlik, şehirlilik, uygarlık.

medfun: defnedilmiş, gömülmüş.

mektep: eğitim ve öğretim kuruluşu, ilim ve irfan öğrenilen yer, okul.

bağların koparılmasına çalışılıyor ve bilfiil de muvaffak olunuyordu. Bu vakia cüz'î değil, küllî ve umumî idi; milyonlarca insanın, hususan gençlerin ve milyonlarca insanların, talebelerin iman ve itikatlarına dünyevî ve uhrevî felâketlerine taallük eden çok geniş ve şümullü bir hâdise idi. Ve kıyamete kadar gelip geçecek Anadolu halkının ebedî hayatlarıyla alâkardı. O zaman ve o senelerde, bin yıllık parlak mazinin delâlet ve şahadetiyle, Kur'ân'ın bayraktarı olarak en yüksek bir mevki-i muallâyî ihraz etmiş bulunan kahraman bir milletin hayatında, İslâmiyet ve Kur'ân aleyhinde dehşetli tahavvüller ve tahripler yapılıyor ve cihanın en namdar ordusunun bin senelik cihad-ı diniye ile geçen parlak mazisi ve o mazide medfun muhterem ecdadı, yeni nesillere ve mektepli talebelere unutturulmaya çalışılıyor; ve mazi ile irtibatları kesilerek birtakım maskeli ve sureta parlak kelâmlarla iğfalâtta bulunularak, komünizm rejimine zemin hazırlanıyordu.

İslâmiyetin hakikatinde mevcut maddî manevî en yüksek terakki ve medeniyet umdeleri yerine, dinsiz felsefenin bataklığındaki nursuz prensipler, edepsiz edip ve feylesofların fikir ve ideolojileri gizli komünistler, farmasonlar, dinsizler tarafından telkin ediliyor ve çok geniş bir çapta tedaris ve talime çalışılıyordu. Bilhassa İngiliz, Fransız gibi İslâm düşmanlarının İslâm âlemini maddeten ve manen yıpratmak, sömürmek emellerinin başında, kahraman Türk milletinin dinî bağlardan uzaklaştırılması, örf, âdet, an'ane ve ahlâk bakımından tamamen

mevki-i muallâ: en yüce mevki, yüce makam.

muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, aziz, saygın.

namdar: meşhur, ünlü, şöretli, namlı.

nesil: kuşak, nesil.

nur: aydınlık, parıltı, parlaklık, ziya, ışık, şule.

örf: âdet, gelenek.

prensip: temel fikir, temel bilgi, esas, ilke.

rejim: idarede tutulan yol, yönetme tarzı, düzenleme biçimi.

sureta: görünüşte, görünüş olarak.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

şümül: içine alma, kaplama, ihata etme, havi olma.

tahavvül: değişme, dönüşme, dönme, dönüş, başkalaşma.

tahrip: harap etme, yıkma, kırıp dökme, bozma.

taleb: öğrenci, tahsil gören.

talim: öğretme, yetiştirme.

tedris: okutma, öğretme, ders verme.

telkin: fikir aşılama, öğüt verme, zihinde yer ettirme, kulâğına koyma.

terakki: ilerleme, gelişme.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait, ahiret âlemiyle ilgili.

umde: esas alınacak şey; ilke, prensip, rûkûn.

umumî: genele ait, umumla ilgili, herkesle ilgili.

vakia: vuku bulan, olan, geçen şey; olmuş bir iş.

İslâmiyete zıt bir duruma getirilmek plânları vardı ve bu plânlar maalesef tatbik sahasına konmuştu.

İşte, Bediüzzaman Said Nursî'nin, *Risale-i Nur*'la Anadolu'daki hizmet-i imaniye ve Kur'âniyesine cansiperâne çalışan bir fedai-yi İslâm olarak başladığı seneler ki; zemin yüzünün görmediği pek dehşetli bir dinsizlik devrinin başlangıcı ve teessüs zamanı idi. Bunun için, Bediüzzaman'ın *Risale-i Nur*'la hizmetine nazar edildiği vakit, böyle dehşetli bir zamanı göz önünde bulundurmamak icap eder. Zira, tarihte emsali görülmemiş bu kadar ağır şerait tahtında yapılan zerre kadar hizmet, dağ gibi bir kıymet kazanabilir; ufacak bir hizmet, büyük bir değeri ve neticeyi haiz olabilir. İşte, *Risale-i Nur*, böyle dehşetli ve ehemmiyetli bir zamanın mahsulü ve neticesidir.

Risale-i Nur'un müellifi, yirmi beş senelik din yıkıcılığının hükmettiği dehşetli bir devrin cihad-ı diniye meydana nın en büyük kahramanı ve tâ kıyamete kadar ümmet-i Muhammediyeyi (a.s.m.) Dârüsselâma davet eden ve beşeriyete yol gösteren rehber-i ekmeledir. Ve hem, Risale-i Nur, Kur'ân'ın elmas bir kılıcıdır ki, zaman ve zemin ve fiiliyat bunu kat'iyetle ispat etmiş ve gözlere göstermiştir.

İşte öyle elim ve feci ve dehşetli bir devri ihdas eden dinsizlerin icraatı olan pek ağır şartlar dahilinde Bediüzzaman'ın inayet-i Hak'la telife muvaffak olduğu *Risale-i Nur* eserleri, dinsizliğin istilâsına karşı, yıkılması gayrikabil olan muazzam ve muhteşem bir set teşkil etmiştir.

beşeriyet: beşerilik, insanlık.
cansiperâne: canını feda edercesine, canını siper ederek.
Dârüsselâm: Cennet.
davet: çağırma, çağrı.
dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürkme.
ehemmiyet: pek önemli olma, değerlilik.
elim: çok dert ve keder veren, çok acı verici, acıklı.
elmas: çok değerli.
emsa: eş, benzer.

eser: basılma kitap.
fecî: dehşetli, korkunç.
fedai-yi İslâm: İslâm fedaisi, İslâm için canını esirgemen, canını vermeye hazır bulunan.
fiiliyat: fiil olarak gerçekleştirilen şeyler, yapılanlar, lâfta kalmayanlar.
gayr-ı kabil: mümkün olmayan, imkânsız, gerçekleşmesi mümkün olmayan.
haiz: bir şeye sahip olma, sahip, mâlik.

hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.
hüküm: hakimiyet, hakim olma.
icap: gerekme hâli, lâzım, gerekli, lüzum.
icraat: işler, yapılan, tatbik edilen işler, uygulanan şeyler.
ihdas: yenilik, yeniden bir şey yapma, yeni bir şey meydana getirme, ortaya koyma.
ispat: delil ve şahit gösterek doğruyu ortaya koyma,

doğruyu delillerle gösterme.

istilâ: üste çıkma, üstün gelme, bir şeyin bir şey üzerine çıkması.

kat'iyet: kat'îlik, kesinlik.

kıyamet: dünyanın sonu, bütün ölümlerin dirilerek mahşerde toplanması, varlığın bozulup dağılması, kâinatın ölümünden sonra, bütün ölümlerin dirilip ayağa kalkmaları, mahşerde toplanmaları.

kıymet: değer, bir şey için tespit edilen karşılık, paha, bedel, tutar.

mahsul: husul bulan, hasıl olan, meydana gelen şey.

muazzam: çok büyük, çok iri, koskocaman, ehemmiyetli, önemli.

muhteşem: ihtişamlı, haşmetli, görkemli, debdebeli, şanlı, ulu, yüce, büyük.

muvaffak: başaran, başarmış, başarılı.

nazar: göz atma, bakma, bakış.

netice: sonuç.

plân: bir şeyin, bir eserin düzeni, tertibi, programı.

rehber-i ekmel: en mükemmel rehber.

set: mâni, perde, engel, hail.

şart: vaziyet, hâl, durum.

şerait: şartlar.

taht: aşağı, alt.

tatbik: yerine getirme, uygulama.

teessüs: kurulma, teşekkül etme, oluşma.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.

teşkil: vücut verme, meydana getirme, yapma.

ümme-i Muhammediye: Hz. Muhammed'in ümmeti; Hz. Muhammed'e (a.s.m.) bağlı olan ve yolundan gidenler.

zemin: yer.

zerre: pek ufak parça, en küçük parça, çok küçük parça.

zıt: karşıt.

zira: çünkü, ondan ki, şundan, şu sebepten ki, onun için.

ahali: bir memleketin yerlileri, o memlekette oturanlar, yaşayanlar.

aklî: akla dayanan, akla mensup, akıl ile bulunan veya bilinen şeyler, akıl ile ilgili.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

batıl: boş ve manasız olan, gerçeğe uymayan, doğru ve haklı olmayan.

beşer: insan, insanlık, âdemoğlu.

bürhan: delil, ispat, tanık, hüccet.

canan: sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

cerh: reddetme, iptal etme.

duçar: tutulmuş, uğramış, yakalanmış.

ebed: sonu olmayan gelecek zaman, sonsuzluk, daimilik.

fedâ: gözden çıkarma, uğruna verme.

felsefe: hikmet bilgisi.

feveran: kaynama, fıskırma (daman).

feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.

hakikat: asıl, esas.

hakikat-ı Kur'âniye: Kur'ân'a ait olan gerçek.

hakikat-ı kübra: en büyük olan gerçek.

halâskâr: kurtarıcı.

hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.

icap: gerekme hâli, lâzım, gerekli, lüzum.

ilzam: susturma, cevap veremez hâle getirme.

istikbal: gelecek, gelecek zaman, atı.

istilâ: üste çıkma, üstün gelme, bir şeyin bir şey üzerine çıkması.

ışkence: eziyet, azap, bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, zulüm.

kumandan: bir mevkiin, bir işin veya askerlik yahut korumak maksadıyla meydana getirilen bir kuruluşun başında bulunan ve sevk ve idareyi düzenleyen kimse, komutan.

küfr-i mutlak: kayıtsız şartsız küfür, mutlak küfür, hiç bir imanı hüküm, delili, hakikati kabul etmeme, kesin ve tam bir inkâr.

külliyet: bolluk, çokluk.

maddiyunluk: maddiyunların mesleği, maddecilik, materyalistlik.

mağlûbiyet: yenilme, yenilgi, boyun eğme, bir kuvvetlinin idaresi altında bulunuş.

mahbup: muhabbet olunmuş, sevilmiş, sevilen, sevgili.

mantıkî: akla uygun, mantık idelerine uygun, mantıklı.

Risale-i Nur, maddiyunluk, tabiiyunluk gibi dine muarız felsefenin muhal, batıl ve mümteni olduğunu cerh edilmez bürhanlarla, aklî, mantıkî delillerle ispat ederek, en dinsiz feylesofları dahi ilzam etmiştir. Küfr-i mutlakı mağlûbiyete duçar etmiş; dinsizliğin istilâsını durdurmuştur.

Evet, Bediüzzaman'a yapılan o tarihî zulüm ve işkence ve ihanetler altında feveran edip parlayan *Risale-i Nur*, bu zamanda ve istikbalde bir seyfülislâmdır. *Risale-i Nur*, ruhların sevgilisi, kalplerin mahbubu, âşıkların mâşuku, canların cananı olmuş; icabında bu canan için canlar feda edilmiştir. *Risale-i Nur*, beşerin sertacı; ve halâskârı mevki-i muallâsında hizmet yapmış ve yapmaktadır. *Risale-i Nur*, Kur'ân'ın son asırlarda beklenen bir mu'cize-i manevisi olarak tulû etmiş ve başta müellifi Bediüzzaman Said Nursî olarak milyonlarla talebeleri ve kardeşleri, bu hakikat-i Kur'âniye etrafında pervaneler gibi dönerek onun nuruyla nurlanmışlar, ondaki Kur'ân ve iman hakikatlerini massetmişler (emmişler), imanlarını kuvvetlendirmişler ve bu hakikat-i kübrayı bütün dünyaya ilân etmek ve ölüncüye kadar onu okumak ve ona hizmet etmek gayesini azmetmişlerdir.

Evet, Türk milletini ve bu vatan ahalisini ve âlem-i İslâmı ebede kadar şerefle yaşatacak ve mazide olduğu gibi istikbalde de tarihin altın sahifelerine Kur'ân ve İslâmiyet hizmetinde âlem-i İslâmın pişdarı ve namdar kumandanı olarak kaydettirecek medar-ı iftihar *Risale-i Nur*'dur. Büyük bir vüs'at ve külliyeti taşıyan ve Anadolu'da

maşuk: aşk ve ilgi ile sevilen, sevgili.

mazi: geçmiş zaman, yaşanandan önceki zaman.

medar-ı iftihar: iftihar sebebi, övünme sebebi.

mevki-i muallâ: en yüce mevki, yüce makam.

muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.

mu'cize-i manevî: manevî mu'cize.

muhal: imkânsız, olması mümkün olmayan, olmaz, ol-

mayacak.

mümteni: imtina eden, çekinen, razı olmayan.

namdar: meşhur, ünlü, şöretli, namlı.

nur: aydınlık, parıltı, parlaklık, ziya, ışık, şule.

pervane: geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek, gece kelebeği.

pişdâr: önde giden, öne düşen, öncü.

sahife: sayfa.

sertâc: baş tacı.

seyfül-İslâm: İslâmın kılıcı, İslâmın askeri.

seref: onur, haysiyet.

tabiiyyun: tabiatçılar.

talebe: öğrenciler, tahsil görenler.

tulû: doğma, doğuş.

vatan: bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, üzerinde yaşanılan ülke, yurt.

vüs'at: zenginlik, kuvvetlilik.

zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

ve İslâm âleminde zuhur edip her tarafta hüsn-i kabule ve tesire mazhariyetle gittikçe inkişaf ve intişar eden bu eser, Kur'ân'ın malıdır, âlem-i İslâmın ve ehl-i imanın malıdır ve bu vatan ahalisinin İslâmî bir medar-ı iftihar-ıdır. Bu memlekette hükmeden bir hükümetin nokta-i istinadı, hem aynı zamanda bütün dünyaya duyuracağı muazzam hakikatler manzumesidir ki, inşaallah bir zaman gelip radyo ile bütün âlemlere ders verilecek ve ilân edilecektir.

Evet, dünya ilim ve irfan sahasına Türkiye'den bir güneş doğmuştur. Bu yeni doğan güneş, bin üç yüz yıl evvel âlem-i beşeriyete doğmuş olan güneşin bir in'ikâsıdır ve o manevî güneşin her asırda parlayan lem'alarından birisidir ve beklenen son mu'cize-i manevîsidir. Yalnız maneviyat sahasında değil, zahiren ve maddeten dahi tesirini göstermiştir.

Evet, Risale-i Nur bütün dünya milletlerinin hayatlarını muhafaza ve müdafaa için sarıldıkları ve güvendikleri atom ve emsali bomba ve silâhlarının fevkinde muazzam bir tesire sahiptir. Bunun böyle olduğunu, bir parça ilim ve basiret nazarıyla Nur Risalelerine bakanlar ve Risale-i Nur müellifi Bediüzzaman Said Nursi'nin otuz seneden beri Anadolu'daki hizmet-i imaniyelerine dikkat edenler görür, anlar ve tasdik ederler. Hakikate nüfuz eden zatlar için Risale-i Nur'un tulûndan bu güne kadar geçen zaman içerisinde yapılan hizmetin neticeleri, nihayet derecede muhteşem ve muazzamdır, milyarlar takdir ve tebrike lâyıktır.

âlem: insanlar, halk.
âlem-i beşeriyet: insanlık âlemi.
atom: atom çekirdeklerinin parçalanmasından meydana gelen bomba.
basiret: kalp gözüyle görme, doğru ve ölçülü görüş.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri, İslâm dinini kabul edenler.
emsal: es, benzer.
eser: basılma kitap.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida,

başlangıç.
fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.
hakikat: asıl, esas.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.
hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.
hizmet-i imaniye: imana ait hizmet, iman ve Kur'ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hiz-

met etme.
hüküm: hakimiyet, hakim olma.
hükümet: yönetim.
hüsn-i kabul: iyi karşılamak, güzellikle kabul etmek, benimsemek.
ilân: bir durumu basın, radyo, televizyon, afiş vs. yoluyla halka bildirme, herkese duyurma.
ilim: bilme, bilis, bilgi, bir şeyin doğrusunu bilme.
in'ikâs: yankılanma.

inkişaf: açılma, ortaya çıkma, görülmeye, açığa çıkma, meydana çıkma.
inşaallah: Allah isterse, Allah dilerse, Allah'ın emri olursa, Allah izin verirse manalarında kullanılan bir dua.
intişar: yayılma, dağılma, neşrolunma.
irfan: kültür.
İslâmî: İslâm dinine mensup, İslâm ile alakalı, İslâma ait.
lâyık: yakışan, yararışır, yakışır.
lem'a: parıltı, parlamış, parlamama.
maddeten: maddî olarak.
manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.
maneviyat: maddî olmayanlar, manevî olan hususlar, ruha, hisse, inanca ait şeyler.
mazhariyet: elde etme, nail olma, kavuşma, şereflenme.
memleket: bir devletin toprağı, ülke, yurt, vatan, diyar.
muazzam: çok büyük, çok iri, koskocaman.
mu'cize-i manevî: manevî mu'cize.
muhafaza: koruma, saklama, hıfzetme.
muhteşem: ihtişamlı, haşmetli, görkemli, debdebeli, şanlı, ulu, yüce, büyük.
müdafaa: koruma, korunma, savunma.
netice: sonuç.
nihayet: son derece.
nokta-i istinat: dayanak noktası, güvenme ve itimat noktası.
takdir: kıymet verme, ölçme, ölçüye vurma, değer biçme.
tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.
tebrik: kutlama, uğurlu, hayırlı, mübarek olmasını dileme.
tulû: doğma, doğuş.
tulû: görünme, meydana çıkma.
zahiren: görünüşte, görünüşe göre, meydana olarak.
zat: kişi, şahıs, fert.
zuhur: görünme, meydana çıkma.

akide: iman, inanılan ve itikat edilen esas, inanç.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

asr-ı Muhammedî: Hz. Muhammed'e ait asır, onun yaşamış olduğu yüzyıl.

azamî: en fazla, en çok, nihayet derecede.

azîm: büyük, yüce, ulu.

canip: yan, yön, cihet, taraf.

cebr: zor, zorlama, baskı yapma.

celp: çekme, çekiş, kendine çekmek.

dalâlet: iman ve İslâmiyetten ayrılmak, azmak, doğru yoldan ayrılmak, azma, batıla yönelme.

felâket: musibet, çok zarar, sıkıntı doğuran durum.

fevkalâde: alışılmıştan farklı, olağanüstü, normalin üstünde.

helâket: yıkılma, yıkılış, mahvolma, mahvoluş.

hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.

ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemezsizin, sırf Allah rızası için yapma.

ihtiyar: seçme, tercih, irade.

iman-ı tahkikî: tahkikî iman, imana dair bütün meseleleri inceleyip delil ve bürhan ile inanma.

intişar: yayılma, dağılma, neşrolunma.

istilâ: üste çıkma, üstün gelme, bir şeyin bir şey üzerine çıkması.

ittihâ: birleşme, birlik oluşturma, bir olma, birlik oluşturup ikiliği ortadan kaldırma, birlik.

ittihaz: kabul etme, sayma, tutma, addetme.

kudsiyet: kutsallık, mukaddeslik, azizlik.

küllî: bütüne ait, umumî, hepsi.

maddî: maddeye ait, madde ile alakalı, cismanî.

mağlup: yenilmiş, kendisine galip gelinmiş, yenilen kimse.

mahiyet: bir şeyin aslı, esası, hakikatı, iç yüzü.

makbul: geçerli, muteber.

manevî: ruha ve içe ait olan, ruhî.

millet-i İslâmiye: İslâm milleti.

misillü: benzeri, gibi, aynı, benzer gibi, eş kabilinden.

muhafaza: koruma, saklama, hifzetme.

muhalif: muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, bir fiil veya düşünceye karşı gelen.

mukabele: karşı gelme, karşı koyma.

muzaffer: üstün gelmiş, üstünlük elde etmiş, zafer kazanmış, yenmiş, galip gelmiş.

mücadele: savaşma, savaş, iki ta-

Evet, Risale-i Nur iman-ı tahkikîyi bu vatanda neşretmekle imanı kuvvetlendirip, bu memleketteki dinsizlik ve imansızlık, dalâlet ve sefahate karşı mukabele ve müspet bir tarzda mücadele ederek bunları mağlûp etmiştir. Büyük ve küllî ve umumî mücahede-i diniyesinde muzaffer olmuştur. Taife-i mücahidîn olan Nur Talebeleri, azamî sadâkat ve ittihattan neş'et eden azîm, manevî, makbul bir sır ile, rahmet-i İllâhiyenin celbine ve teveccühüne vesile olmuştur. Bu ihlâslı taife-i mücahidîn, küçük bir çekirdek gibi dar bir dairede iken, o çekirdekte âlemi istilâ edecek bir şecere-i tubanın mahiyeti bulunduğu misillü, on dördüncü asr-ı Muhammedîde (Aleyhissalâtu Vesselâm) Kur'an'dan çıkan Risale-i Nur'un Anadolu'da tulû ve intişar etmesiyle, neticede neşvünema ederek âlem-i İslâm ve insaniyete kadar genişlemiş ve daha da genişleyecektir.

İşte Risale-i Nur, hem fevkalâde ihlâsı ve hem yalnız tevhid ve iman akidelerinin hizmetini esas meslek ittihaz ederek bir kudsiyet kazanması ve mahiyetinde bütün haik-ı Kur'âniye ve İslâmiye mevcut bulunarak her tarafı kaplayacak bir nur-i hakikat olması dolayısıyla, rahmet-i İllâhiye canibinde, bu millet-i İslâmiyeyi maddî manevî felâket ve helâket tehlikelerinden bir sedd-i Kur'ânî ve nur-i imanî olarak muhafazaya vesile olmuştur.

Risale-i Nur, iman ve Kur'an muhaliflerine karşı mücadelesinde cebir ve münazaa yolunu değil, ikna ve ispat yolunu ihtiyar etmiştir.

raf arasında kıyasıya yapılan üstün gelme çatışması, kavga.

mücahede-i diniye: dinle ilgili mücahede, mücadele.

münazaa: ağız dalaşına girme, dalaşma, çekişme, ağız kavgası, münakaşa.

neşet: meydana gelme, ileri gelme, hasıl olma, oluşma.

neşir: dağıtma, yayma, saçma, serpmeye.

neşvünemâ: yayılıp gelişme, büyüüp gelişme; büyüme,

boy atma, yetişme, gelişme.

nur-u hakikat: hakikat nuru, gerçeğin aydınlığı.

rahmet-i illâhiye: Allah'ın sonsuz rahmeti, ilâhî rahmet.

sedd-i Kur'ânî: Kur'an'a ait set, Kur'an'ın yıkılmaz seddi, kalesi.

sefahat: yasak şeylere, zevk ve eğlenceye aşırı derecede düşkünlük.

secere-i tuba: Cennetteki Tuba ağacı.

taife-i mücahidin: cihat

edenler, Allah yolunda savaşanlar grubu.

teveccüh: yüzünü bir yöne çevirme, yönelme, yöneliş.

tevhit: Allah'ın bir olduğuna inanma, Allah'ın varlığını, birliğini, dengi ve ortağı bulunmadığını kabul etme.

tulû: doğma, doğuş.

umumî: umuma ait, umumla ilgili, herkesle alakalı, herkese ait.

vesile: bir şeyle uğraşmayı mümkün kılan, yol, vasıta.

Risale-i Nur, yüz otuz risalelerinde doğrudan doğruya hakikatin berrak vechesini bütün vuzuh ve çıplaklığıyla göstermiştir. Din-i hak olan İslâmiyeti ve âlem-i insaniyetin hidayet güneşi olan Kur'ân'ın mu'cizeliğini bütün dünya efkârı muvacehesinde ve bütün fikir ve felsefe sahasında cerh edilmez kat'î deliller ile göstermiştir. Ve mantikî hüccetlerle ispat etmiştir ki, yeryüzündeki bilim kemalât ve medeniyet ve terakki umdeleri, semavî dinler ve peygamberler eliyle gelmiş; ve bilhassa İslâmiyetin zuhuruyla, âlem-i insaniyet, İslâm âleminin taht-ı riyasetinde cehalet gayyasından kurtulmuş ve kurtulacaktır. Felsefe ve hikmetin içerisinde görünen fazilet, menfaat-i umumiye vesaire gibi insanî esaslar ise, güneşin doğmasıyla ondan yayılan ve aydınlanan gece âleminin nurları gibi, Nübüvvet güneşinin tulûu beşeriyetin fikir ve kalplerinde akisler ve lem'alar husule getirmiş olmasındandır. Hakikatli felsefe ve hikmetin, fen ve sanatın üzerinde görünen bu ışıklar, Kur'ân güneşinin ve Nübüvvet kandilinin âlem-i beşeriyete akislerinden ve cilvelerinden mütevellittir.

Ey âlem-i İslâm! Uyan, Kur'ân'a sarıl, İslâmiyete mad-dî ve mane'î bütün varlığını müteveccih ol.

Ve ey Kur'ân'a bin yıllık tarihinin şahadetiyle hadim olan ve İslâmiyet nurunun zemin yüzünde naşiri bulunan yüksek ecdadın evlâdî! Kur'ân'a yönel ve onu anlamaya, okumaya ve onu anlatacak onun bu zamanda bir mu'cize-i mane'îsi olan Nur risalelerini mütalâa etmeye çalış. Lisanın Kur'ân'ın ayetlerini âleme duyururken, hâl ve

akis: çarparak geri dönme, yankı.
âlem: dünya, cihan.
âlem-i beşeriyet (insanîyet): insanlık âlemi.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
ayet: Kur'ân'ın her bir cümlesi, Kur'ân'ın surelerini oluşturan ilâhî söz.
berrak: nurlu, pek parlak, duru, açık.
beşeriyet: beşerîlik, insanlık.
bilhassa: her şeyden önce,

başta, hele, en çok, hususen, hususî olarak, özellikle, mahsus.
bilumum: bütün, tamamı, hep, genel olarak.
cehalet: bilmezlik, cahillik, ilimden yoksun olma.
cerh: bir iddiayı, bir fikri çürütme.
cilve: tecelli, iyi şekilde ortaya çıkma.
delil: şahit, belge, tanık.
din-i hak: hak din, İslâmiyet.
ecdat: dedeler, büyük baba-

lar, atalar.
efkâr: düşünceler, fikirler, görüşler.
esas: temel.
evlât: veletler, çocuklar.
fazilet: kişiyi ahlaklı, iyi hareket etmeye yönelten mane'î kuvvet, erdem.
felsefe: hikmet bilgisi.
fen: tecrübî, ispatla meydana gelmiş ilimlere verilen genel ad.
fikir-i düşünme, düşünce.
gayya: Cehennemde bir kuyu

veya dere.

hâdim: hademe, hizmetçi, hizmet eden, işe yarayan.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.
hikmet: yüksek bilgi.
husûl: hasil olma, meydana gelme, peydâ olma.
hüccet: delil, ispat, burhan; bir iddiânın doğruluğunu ispat için gösterilen vesika, senet.
insani: insana ait, insanla alakalı.
ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.
kat'î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.
kemalât: faziletler, iyilikler, kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.
lem'a: parıltı, parlamış, parlama.
lisan: dil, anlaşma amacıyla kullanılan sesli işaretler sistemi.
maddî: maddeye ait, madde ile alakalı, cismanî.
mane'î: ruha ve içe ait olan, ruhî.
mantikî: akla uygun, mantık kaidelerine uygun, mantıklı.
medeniyet: medenîlik, şehirlilik, uygarlık.
mu'cize-i mane'î: mane'î mu'cize.
muvâcehe: ön, karşı.
mütalâa: okuma, dikkatli okuma.
müteveccih: teveccüh eden, bir tarafa, bir cihete dönen, yönelen.
mütevellid: meydana gelmiş, ileri gelmiş, hasil olmuş.
naşir: dağıtan, yayan, neşreden, saçan, açan.
nur: aydınlık, parıltı, parlaklık, ziya, ışık, şule.
Nübüvvet: nebîlik, peygamberlik, Allah'ın elçiliği, peygamberlik hâl ve şânı.
peygamber: Allah'ın elçisi, Allah tarafından haber getirerek ilâhî emir ve yasakları insanlara tebliğ eden elçi, haberci, nebi, resul.
semavî: Allah tarafından olan, ilâhî.
taht-ı riyaset: riyaset altında; bir reisin önderliğinde, bir reisin yönetimi altında.
terakki: ilerleme, gelişme.
tulû: doğma, doğuş.
umde: esas alınacak şey; ilke, prensip, rükün.
veche: yüz, çehre, surat.
vesaire: ve başkaları, bunun gibileri ve benzerleri, diğerleri.
vuzuh: vazıh olma hali, açıklık.
zemin: yer.
zuhur: görünme, meydana çıkma.

etvar ve ahlâkın da onun manasını neşretsin, lisan-ı hâlin ile de Kur'ân'ı oku. O zaman, sen dünyanın efendisi, âlemin reisi ve insaniyetin vasıta-i saadeti olursun.

Ey asırlardan beri Kur'ân'ın bayraktarlığı vazifesiyle cihanda en mukaddes ve muhterem bir mevki-i muallâyı ihraz etmiş olan ecdadın evlât ve torunları! Uyanınız! Âlem-i İslâmın fecr-i sadıkında gaflette bulunmak, kat'iyen akıl karı değil. Yine âlem-i İslâmın intibahında rehber olmak, arkadaş, kardeş olmak için Kur'ân'ın ve imanının nuruyla münevver olarak İslâmiyetin terbiyesiyle tekemmül edip, hakikî medeniyet-i insaniye ve terakki olan medeniyet-i İslâmiyeye sarılmak ve onu hâl ve harekâtında kendine rehber eylemek lâzımdır.

Aurupa ve Amerika'dan getirilen ve hakikatte yine İslâmın malı olan fen ve sanatı, nur-i tevhid içinde yoğurarak, Kur'ân'ın bahşettiği tefekkür ve mana-i harfî nazarıyla, yani onun sanatkârı ve ustası namıyla onlara bakmalı ve "Saadet-i ebediye ve sermediyeyi gösteren hakaik-i imaniye ve Kur'âniye mecmuası olan Nurlara doğru ileri, arş!" demeli ve dedirmeliyiz.

Ey eski çağların cihangir Asya ordularının kahraman askerlerinin torunları olan muhterem din kardeşlerim! Beş yüz senedir yattığınız yeter; artık Kur'ân'ın sabahında uyanınız. Yoksa, Kur'ân-ı Kerim'in güneşinden gözlerinizi kapatarak gaflet sahrasında yatmakla, vahşet ve gaflet sizi yağma edip perişan edecektir. Kur'ân'ın mecrasından ayrılarak, birleşmeyen su damlaları gibi,

ahlâk: seciye, tabiat, huy.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
bağış: bağış, ihsan, verme. bağışlayan, veren, affeden.
bayraktar: bayrak taşıyan, âlem-dar.
cihan: dünya, kâinat, âlem.
cihangir: dünyayı, cihanı zapt eden.
ecdad: dedeler, büyük babalar, atalar.
etvar: hâl ve hareketler, işler, tarzlar, tavırlar.
evlât: veletler, çocuklar.
fecr-i sadık: gerçek aydınlık, sabaha karşı doğu ufkunda yayılmaya başlayan beyaz aydınlık.
fen: tecrübi, ispatla meydana gelmiş ilimlere verilen genel ad.
gaflet: Allah'tan uzaklaşıp nefsinin arzularına dalmak.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.
hakikî: gerçek, sahici.
harekât: hareketler.
ihraz: bir şey kazanma, kesp etme, elde etme.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
insaniyet: insanlık, bütün insanlar.
kat'iyen: hiç bir zaman, asla.
Kur'ân-ı Kerim: Kur'ân; Hz. Muhammed'e vahiy ile indirilen en son İlahî kitap.
lâzım: gerek, gerekli, lüzumlu.
lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.
mana: anlam; bir kelime, söz, hareket veya işaretin ifade ettiği anlam.
mana-yı harfî: bir şeyin kendisini değil de sanatkârını, ustasını, sahibini bilip tanıtın mana.
mecmua: dergi.
mecmua: toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi, koleksiyon.
medeniyet-i insaniye: insana ait medeniyet, insanlık medeniyeti.
medeniyet-i İslâmiye: İslâm medeniyeti.
mevki-i muallâ: en yüce mevki, yüce makam.
muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, aziz, saygın.
mukaddes: takdis edilmiş, müba-

rek, ayıp ve noksanlardan kurtulmuş, kutsal, aziz, temiz.
münevver: nurlanmış, nurlandırılmış, parlatılmış, aydınlatılmış.
nam: ad, isim.
nam: yerine, vekillik.
nazar: düşünme, fikir, mülâhaza, niyet.
neş: dağıtma, yayma, saçma, serpmeye.
nur: aydınlık, parlıtı, parlaklık, ziya, ışık, şule.
nur-u tevhit: tevhit nuru, bir-

lik nuru; Allah'ın birliğindeki aydınlık, Allah'ın birliğini güneş gibi gösteren nur.
rehber: yol gösteren, kılavuz, delil.
reis: baş, başkan, âmir, bir topluluğun en üst idarecisi.
saadet-i ebediye: zevsalsiz, sonu olmayan mutluluk, sonsuz mutluluk.
sahra: geniş ve susuz arazi, çöl.
tefekkür: derin düşünme, maksadı kavramak için zihni-

ni eşyanın manasını anlama haline yönetme, eşyaya ait bilgileri kalbe getirme.
tekemmül: olgunlaşma, kemâle doğru gitme, kemâle erme, mükemmelleşme.
terakki: ilerleme, gelişme.
terbiye: iyi ahlâk, nezaket, görgü.
vahşet: yabanilik, vahşilik.
vasıta-i saadet: saadet vasıtası, mutluluk vasıtası.
vazife: ahlâk veya iş icabı yapılması gereken iş, görev.

toprağa düşmeyiniz. Yoksa, toprak gibi, sefahat ve şehvet-i medeniye sizi emerek yutacaktır. Birleşen su damlaları gibi, Kur'ân-ı Kerîm'in saadet ve selâmet mecrasında ittihat ederek, sefahat ve rezalet-i medeniye süpürüp, bu vatana ab-ı hayat olan hakikat-i İslâmiye sularını akıttınız. O hakikat-i İslâmiye suları ile bu topraklarda iman ziyası altında hakikî medeniyetin fen ve sanat çiçekleri açacak, bu vatan maddî ve manevî saadetler içinde gül ve gülistana dönecektir, inşaallah.

Sadede dönüyoruz. Evet, Bediüzzaman Said Nursî, Barla'da ikamete memur edilip Risale-i Nur'u telif ettiği seneler, yukarıda bir nebze zikrettiğimiz gibi, zerreyi dağ gibi kıymetlendiren ehemmiyetli seneler idi. Nasıl ki kışın dondurucu soğuşunda ve ağır şerait altında bir saatlik nöbet, bir sene ibadetten hayırlıdır; aynen öyle de, o zaman-ı müthişede, değil yüz otuz risaleyi, belki iman ve İslâmiyete dair hakikî bir tek risale yazabilmek dahi, binler risale kıymet ve ehemmiyetinde idi.

Evet, dinsizliğin hükümferma olduğu o dehşetli devirde, ehl-i din, terzil edilmeye çalışılıyordu. Hatta Kur'ân'ı dahi tamamen kaldırmak ve Rusya'daki gibi dinî akideleri tamamen imha etmek düşünülmüş, fakat millet-i İslâmiyece bir aksülameli netice verebilmesi ihtimali ileri sürülünce, bundan vazgeçilmiş; yalnız şu karar alınmıştı: “Mekteplerde yaptıracağımız yeni öğretim usulleriyle yetiştirecek gençlik, Kur'ân'ı ortadan kaldıracak ve bu suretle milletin İslâmiyetle olan alâkası kesilecek.” Bütün bu dehşetengiz plânları çeviren o müthiş fitnenin menbaları,

âb-ı hayat: hayat suyu; içene ebedî hayat verdiğiğine inanılan efsanevî su, bengisu.
akide: iman, inanılan ve itikat edilen esas, inanç.
aksülamel: tepki, reaksiyon.
alâka: ilgi, ilişki, bağ.
dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.
dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürkme.
dehşetengiz: çok dehşet verici, çok korkutucu, ürkütücü,

korkunç.
ehemmiyet: pek önemli olma, değerlilik.
ehl-i din: dindar, dinine bağlı, dindar olanlar.
fen: tecrübî, ispatla meydana gelmiş ilimlere verilen genel ad.
fitne: dinsizlik, cânîlik.
gülistan: gül bahçesi, gül tarlası.
hakikat-i İslâmiye: İslâmiyete ait hakikat.
hakiki: gerçek, sahici.

hükümferma: hükümran, hüküm süren. hâkimiyette idare eden.
ibadet: Allah'ın emrettiklerini yerine getirme, Allah'a karşı kulluk vazifesini yapma.
ihimal: olabirlik, bir şeyin olabilmesi mümkün olma, gerçekleşebilirlik.
ikamet: oturma, bir yerde kalma.
imha: bozma, yok etme, mahvetme, ortadan kaldırma, yıkma.

inşaallah: Allah isterse, Allah dilerse, Allah'ın emri olursa, Allah izin verirse manalarında kullanılan bir dua.

ittihat: birleşme, birlik oluşturma, bir olma, birlik oluşturma ikiliği ortadan kaldırma, birlik.

kıymet: değer, bir şey için tespit edilen karşılık, paha, bedel, tutar.
maddî: maddeye ait, madde ile alâkalı, cismanî.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

medeniyet: medenîlik, şehirlilik, uygarlık.

mektep: eğitim ve öğretim kuruluşu, ilim ve irfan öğrenilen yer, okul.

memur: emir ile hareket eden, emir altında olan, bir amirin emri ile hareket eden kimse.

menba: kaynak, her hangi bir şeyin çıktığı yer.

millet-i İslâmiye: İslâm milleti.

müthiş: dehşet veren, ürküten, korkutan, dehşetli, korkunç.

nebze: bir parça, az sey, az miktar, azıcık.

netice: sonuç.

perişan: acınacak hâlde bulunan, derbeder.

plân: bir şeyin, bir eserin düzeni, tertibi, programı.

rezalet-i medeniye: medeniyetin sebep olduğu rezillikler, medenî rezillikler.

saadet: mutluluk, kutluluk, bahtiyarlık, mes'ut olma.

sadet: konuşulan madde, asıl konu, esas mana.

sefahat: yasak şeylere, zevk ve eğlenceye aşırı derecede düşkünlük.

selâmet: kurtuluş, halâs.

suret: tarz, yol, gidış; usul, metot, üslûp.

şehvet-i medeniye: medeniyetin aşırı istek ve arzuları.

şerait: şartlar.

tamamen: büsbütün.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.

terzil: rezil etme, itibarını düşürme.

usûl: ilmî çalışmanın düzgün ve yeterli şekilde yapılabilmesi için gerekli olan başlangıç bilgisi, metot bilgisi, metot, metodoloji.

vatan: bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, üzerinde yaşanılan ülke, yurt.

zerre: pek ufak parça, en küçük parça, çok küçük parça.

zıkr: bildirme, bildirilme.

zya: ışık, aydınlık, nur, parlaklık.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

aleyh: karşı, karşıt.

Asr-ı Saadet: Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (a.s.m.) peygamber olarak dünyada bulunduğu devir.

azamet: büyüklük, ululuk, yücelik.

cereyan: fikir, sanat, siyaset hareketi.

cihan: dünya, kâinat, âlem.

daimi: sürekli, devamlı.

dalâlet: iman ve İslâmiyetten ayrılmak, azmak, doğru yoldan ayrılmak, azma, batıla yönelme.

dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürme.

demokrat: demokrasi taraftarı, demokrasiden yana olan.

ehemmiyet: pek önemli olma, değerlilik.

enva: çeşitler, türler, neviler.

esaret: esirlik, harp esirliği, tutaklık.

faaliyet: durmadan çok çalışma, hareket, gayret.

fakir: muhtaç, düşkün, yoksul.

fesat: karşılık, nifak.

hâdisat: yeni olan şeyler, hadiseler, olaylar.

hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.

hakikatperest: hakki ve hakikati seven, hakikate inanan, gerçek tarafını tutan, hakikat taraftarı, hakikat âşığı, dürüst, doğru.

hârici: ecnebî, yabancı.

havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ısmarlama.

hizmet-i imaniye: imana ait hizmet, iman ve Kur'ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.

ifa: bir işi yapma, bir işi gerçekleştirme.

ihtiva: içine alma, içinde bulundurma.

inkışaf: gelişme.

inziva: bir köşeye çekilme, tek başına yaşama, dünya işlerinden vaz geçme, dünyadan el-etek çekme.

İslâmiyet: Müslümanlık, semavî dinlerin sonuncusu.

istikbal: gelecek, gelecek zaman, atı.

ittifak: birleşme, birlik.

kıymet: değer, bir şey için tespit edilen karşılık, paha, bedel, tutar.

komite: encümen, hey'et, alt kurul, komisyon.

maada: başka, gayri, ayrıca, kalan, geçen, fazla, müstesna.

şimdiki dinî inkişafın muarız ve düşmanları olan haricî dinsiz cereyanların reisleri ve adamları idi. Evet, Türk milleti içerisinde meydana getirilen o dehşetli hâdisatın iç yüzünü, tafsilâtını, istikbalin hakikatperest tarihçilerine ve bunları, şimdi demokrat idaredeki serbestiyetle bir derece neşretmekte olan İslâm-Türk muharrirlerine havale ediyoruz. Bizim vazifemiz, yalnız ve yalnız hakaik-ı imaniye ve Kur'âniye ile meşgul olmaktır. Biz, yalnız ve yalnız iman ve İslâmiyet cereyanındayız.

Evet, o dalâlet ve zındıkanın en azgın devirlerinde, Bediüzzaman Said Nursî, daimî nezaret ve tarassut altında ve böyle müthiş ve pek çok ağır şerait içerisinde idi. Nemrut'ların, Firavun'ların, Şeddat'ların ve Yezit'lerin yapamadığı zulümlerin envaı Bediüzzaman'a yapılıyordu. Ve yirmi beş sene böyle devam etti. O zaman âlem-i İslâm, maddeten fakirdi ve müstevlilerin esaretinde bulunuyordu. Bütün gizli fesat ve dinsizlik komiteleri, hem Türkiye'de, hem âlem-i İslâmda müthiş faaliyetler yapıyor ve taraftarları onları destekliyor ve hepsi de İslâmiyet aleyhinde ittifak ediyorlardı.

İşte, *Risale-i Nur*, Asr-ı Saadette İslâmın cihanı fetih anahtarları hükmünde olan Bedir, Uhud muharebelerinin ehemmiyeti nev'inden bir kıymeti ihtiva eden bir zamanın mahsulüdür ki, vesile olduğu hizmet-i imaniye ve ifasında bulunduğu manevî cihad-ı diniye, tarihte Asr-ı Saadetten maada hiçbir zamanda görülmemiş bir azamettedir. Eli kolu bağlı hükmünde olan Bediüzzaman Said Nursî, öyle dehşetli bir esarete, nefiy ve inzivada telif

maddeten: maddî olarak.

mahsul: topraktan yetişen, ürün.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

meşgul: ilgilenen, uğraşan.

muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.

muharebe: savaşma, savaş, cenk, harp.

muharrir: yazar, yazar.

müstevli: istilâ eden, ele geçen, zapteden, hükmü altına alan.

nefiy: sürme, sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme; sürgün.

neşr: yayım, yayın.

nezaret: gözaltı.

reis: baş, başkan, âmir, bir topluluğun en üst idarecisi.

serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.

şerait: şartlar.

tafsilât: tafsiller, açıklamalar, izahlar, etraflı olarak bildirmeler.

taraftar: taraflı, birinin veya bir grubun tarafını tutan, bir tarafı destekleyen.

tarassut: gözetme, gözleme, gözle takip etme, dikkatle bakma.

vazife: dinî mükellefiyet, yükümlülük.

vesile: bir şeyle uğraşmayı mümkün kılan, yol, vasıta.

zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

ve neşrettiği yüz otuz parça Risale-i Nur eserleriyle, be-
liğ bir hatip olarak, Anadolu mescidinde ve âlem-i İslâm
camiinde konuşuyor, ehl-i İslâma Kur'ân'dan aldığı der-
sini tekrar ediyor; güya Bediüzzaman Said Nursî, on dör-
düncü asr-ı Muhammedînin ve yirminci asr-ı Milâdînin
minaresinin tepesinde durup, muasırları olan ehl-i İslâm
ve insaniyete bağırıyor ve bu asrın arkasında dizilmiş ve
müstakbel sıralarında saf tutmuş olan nesl-i ati (**HASİYE**) ile
bir mürşid-i azam, bir müceddid-i ekber olarak konuş-
yor.

* * *

HASİYE: Risale-i Nur'a herkesten ziyade iştiyak gösteren, masum genç-
ler ve çocuklardır. Binler numunesinden bir numunesi şudur:

Bir zaman, Bolvadin kazasından geçerken, Üstadın geldiğini gören ilk
ve orta mektep talebeleri, bilâistisna hepsi mektebin bahçesinden çıkarak
arabanın etrafını alıp selâm veriyorlardı ve lisan-ı hâllerile "Hoş geldiniz"
diyerek tebriklerini ve minnettarlıklarını takdim ediyorlardı. Bunun hik-
metini, bir müddet evvel, Emirdağ'ında, bindiği faytonun geçtiğini görüp
tâ uzaklardan dikenlere basarak, "Bediüzzaman dede, Bediüzzaman de-
de!" diye Emirdağ köylerinin yollarında koşuşan masum çocuklar mün-
sebetiyle Üstadımızdan sormuştuk. O zaman, "Bu masumların akılları
derk etmiyor, fakat ruhları bir hiss-i kablelvuku ile hissediyor ki, Risale-i
Nur'la bunlar hem imanlarını kurtaracak, hem vatanlarını, hem kendile-
rini, hem istikballerini deşetli tehlikelerden muhafaza edecekleri için, bu
hakikati kalpleri hissetmiş ve benim Risale-i Nur'un tercümanı olmam ha-
sebiyle, Risale-i Nur'a ait muhabbet, teşekkürat ve minnettarlığı bana
gösteriyorlar" dedi ve onlara dua ettiğini söyledi.

Üstad Bediüzzaman, çocukları pek sever, böyle etrafında toplandıkla-
rında, "Masum olduğunuz için dualarınız makbuldür, bana dua ediniz" di-
ye onlara iltifat ederdi.

İşte, anneleri hep Nur Talebeleri olan Bolvadin masumlarının samimî
alâkalarının sebebi bu idi.

alâka: sevgi, sevmek.

asr-ı Milâdî: Milâdî yüzyıl.

asr-ı Muhammedî: Hz. Mu-
hammed'e ait asır, onun ya-
şamış olduğu yüzyıl.

belîğ: belâgatla, düzgün ola-
rak meramını anlatan.

bilâistisna: istisnasız, ayırt et-
meksizin.

dehşet: büyük korku hâli,
korkma, ürkme.

derk: anlama, kavrama.

ehl-i İslâm: İslâm topluluğu,
Müslümanlar.

ehl-i İslâm: İslâm topluluğu,
Müslümanlar.

eser: basılma kitap.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida,
başlangıç.

güya: sanki, sözde.

hakikat: gerçek, hayalî olma-
yan, görülen, mevcut olan, bir
şeyin aslı ve esası.

haseb: dolayı, cihetince, ge-
reğince.

hasiye: bir kitabın sayfalan-
nın kenarına veya altına yazı-
lan açıklayıcı yazı, derkenar.

hatip: hitap eden, topluluğa
karşı konuşan, tutuk söyle-
yen.

hikmet: herkesin bilmediği
gizli sebep; gizli, bilinmeyen
nokta.

hiss-i kablelvuku: Bir şeyi
vukuundan önce hissetme,
bir hadisenin gerçekleşme-
sinden önce kalbe doğması.

iltifat: güzel sözler söyleye-
rek birini samimî olarak okşa-
ma.

insaniyet: insanlık, bütün in-

sanlar.

istikbal: gelecek, gelecek zaman,
ati.

istiyyak: aşırı isteme, çok fazla ar-
zu etme.

kaza: ilçe.

lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin duru-
şu ve görünüşü ile bir mana ifade
etmesi.

makbul: kabul edilmiş olan, ali-
nan, reddedilmeyen.

masum: suçsuz, kabahatsiz, gü-
nahsız.

mektep: eğitim ve öğretim kuru-
luşu, ilim ve irfan öğrenilen yer,
okul.

minnettar: bir iyiliğe karşı min-
net duyan.

muasır: aynı asırda yaşayanlar-
dan her biri, aynı devirde yaşa-
yan.

muhabbet: sevgi.

muhafaza: koruma, saklama, hif-
zetme.

müceddid-i ekber: tecdit edenle-
rin en büyüğü, en büyük müced-
did.

müddet: vakit, zaman, süre, bir
şeyin devam ettiği zaman parça-
sı.

münasebet: vesile, rabita, bağ.
mürşid-i azam: en büyük mürşit,
rehber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

müstakbel: gelecek zaman, istik-
bal.

nesli ati: gelecek nesil.

nümune: örnek, misal, örnek ola-
rak gösterilen.

ruh: insan ve hayvanlardaki diri-
lik kaynağı, hayatın temeli ve se-
bebi olan gayr-i maddî cevher,
manevî varlık.

saf: yan yana dizilerek meydana
getirilen sıra.

samimî: içten, candan, gönülden,
kalbî, menfaatsiz, riyasiz.

sebeb: bir şeyin ortaya çıkmasını
gerektilen şey, sebep, neden.

takdim: arz etme, sunma.

talebe: öğrenciler, tahsil görenler.

tebrik: kutlama, uğurlu, hayırlı,
mübarek olmasını dileme.

tehlike: büyük zarar ve yok ol-
maya yol açabilecek durum.

telif: kitap yazma, eser ortaya
koyma.

tercüman: tercüme eden, başka
bir dilde yazılmış veya söylenmiş
bir şeyi yine başka dile çeviren,
çevirici, dilmaç.

teşekkürat: teşekkürler, minnet,
memnuniyet ve şükür ifade etme-
ler.

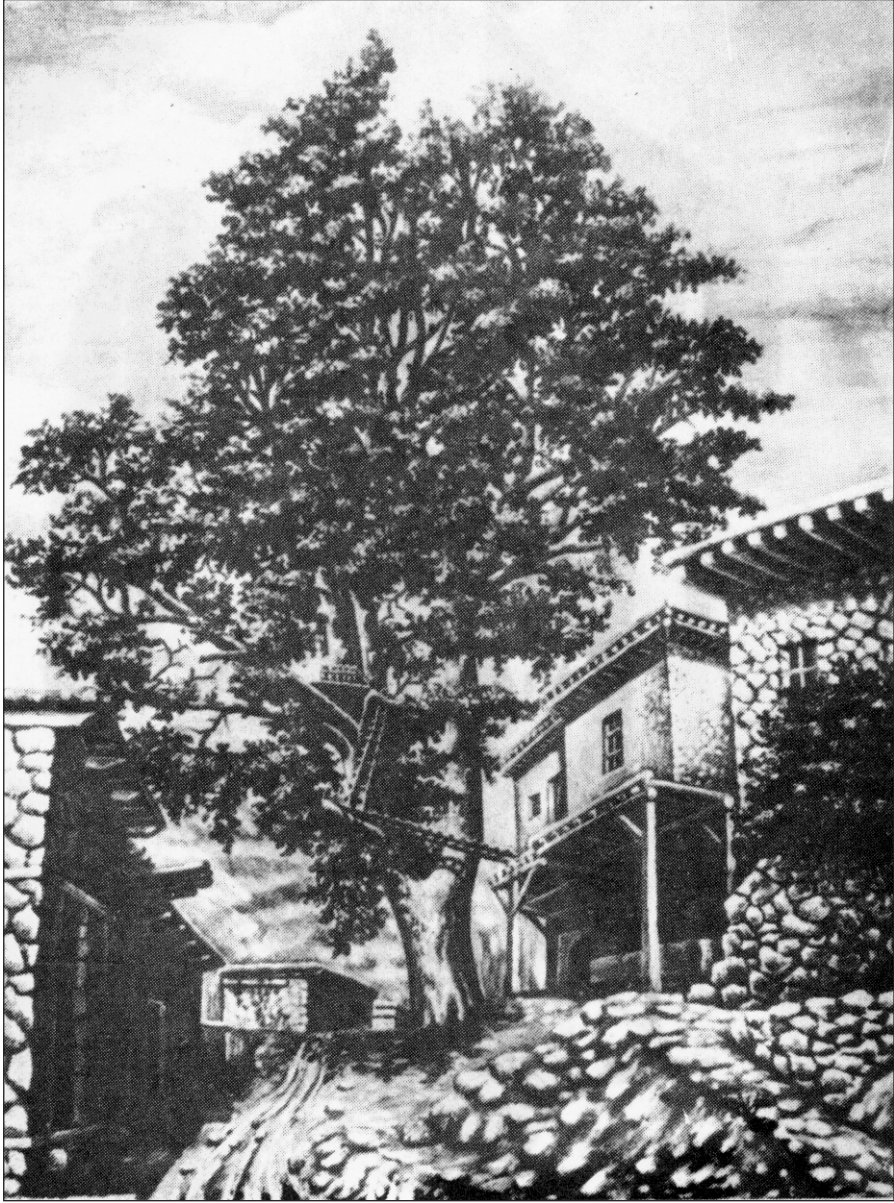
vatan: bir kimsenin doğup büyü-
düğü yer, üzerinde yaşanılan ül-
ke, yurt.

ziyade: çok, fazla, artık.

Üstat Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerinin Barla'ya ilk geldikleri zaman çekilmiş resmi.

Üstat Bediüzzaman'ın Barla'daki medresesi ve üzerinde ders ve evrat okudukları çınar ağacı.

afat: afetler, büyük belâ ve musibetler.

akli: akla dayanan, akla mensup, akıl ile bulunan veya bilinen şeyler, akıl ile ilgili.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

beşeriyet: beşerilik, insanlık.

emsal: eş, benzer.

eser: basılma kitap.

ferâgat-i nefis: kendi hakkından vazgeçme.

fikrî: fikir cinsinden, fikirle alâkalı, fikre ait.

gayet: çok, fazla, son derece.

güya: sanki, sözde.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

hâlet-i ruhiye: insanın ruh hâli, psikolojik durum, insanın manevî hâli, iç durumu.

harikulâde: fevkalâde, eşi ve benzeri olmayan, görülmedik derecede, olağanüstü.

hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadyıyla kullanılan tabir.

hitam: son, nihayet, sona erme, bitme, neticelenme, tamamlanma.

hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.

hüküm: kuvvet, kudret.

ihsan: iyilik etme, güzel davranma, bağışlama, ikram etme, lütf, bağış, yardım.

ihtiyaç: gereklilik, lüzumluluk hâli, muhtaç oluş.

ilim: bilme, biliş, bilgi; bir şeyin doğrusunu bilme.

imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.

irade: dileme, isteme, bir şeyi yapma veya yapmama konusunda karar verebilme ve bu kararı yerine getirme gücü.

irşat: doğru yolu gösterme, doğru yola yöneltme, gafletten uyandırma, uyarma.

İslâmî: İslâm dinine mensup, İslâm ile alâkalı, İslâma ait.

istiyak: aşırı isteme, çok fazla arz etme.

kâfi: yeten, kâfi gelen, deruhte eden, ihtiyacı karşılayan.

kalbî: kalbe mensup, kalple ilgili, kalbe ait.

komünizm: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen.

külliyyat: bir yazarın basılmış eserlerinin tamamı.

malik: sahip.

manevî: ruha ve içe ait olan, ruhî.

maruz: bir şeyin karşısında, tesiri

Risale-i Nur'un Telifi ve Neşri

Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri öyle müşkül ve ağır vaziyetler altında *Risale-i Nur* Külliyyatını telif ediyor ki, tarihte hiçbir ilim adamının karşılaşmadığı zorluklara maruz kalıyor. Fakat, sönmeyen bir azîm, irade ve hizmet aşkına malik olduğu için yılmadan, yıpranmadan, usanıp bıkmadan, bütün kuvvetini sarf ederek emsalsiz bir sabır ve tahammül ve feragat-i nefis ile, bu millet ve memleketi komünizm ejderinden, mason afatından, dinsizlikten muhafaza edecek —eden ve etmekte olan— ve âlem-i İslâmî ve beşeriyeti tenvir ve irşatta büyük bir rehber olan bu harikulâde *Risale-i Nur* eserlerini meydana getiriyor. Yüz otuz parça olan *Risale-i Nur* külliyyatının telifi yirmi üç senede hitama eriyor. Nur risaleleri, şiddetli ihtiyaç zamanında telif edildiğinden, her yazılan risale, gayet şifalı bir tiryak ve ilâç hükmünü taşıyor ve öyle de tesir edip pek çok kimselerin manevî hastalıklarını tedavi ediyor. *Risale-i Nur*'u okuyan her bir kimse, güya o risale kendisi için yazılmış gibi bir hâlet-i ruhiye içinde kalarak büyük bir iştiyak ve şiddetli bir ihtiyaç hissederek mütalâa ediyor. Nihayet öyle eserler vücuda geliyor ki, bu asır ve gelecek asırların bütün insanların imanî, İslâmî, fikrî, ruhî, kalbî, akli ihtiyaçlarına tam cevap verecek ve kâfi gelecek Kur'ânî hakikatler ihsan ediliyor.

altında bulunan ve önünde engel ve siper bulunmayan.

mason: dünyevi maksatlarla kurulmuş, sıkı bir dayanışmayı esas alan komitacı teşkilâtın mensubu.

memleket: bir devletin top-rağı, ülke, yurt, vatan, diyar.

muhafaza: koruma, saklama, hifzetme.

müşkül: güç, zor, çetin.

mütalâa: okuma, dikkatli okuma.

neşr: yayım, yayın.

nihayet: en sonunda.

rehber: yol gösteren, kılavuz, delil.

ruhî: ruha ait, ruhla ilgili.

sabır: sabır, dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.

sarf: kullanma.

tahammül: zora dayanma, sabretme, sabır gösterme.

tedâvi: hastalığı iyileştirme için yapılan bakım.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.

tenvir: bir şey hakkında bilgi verme, bir konu hakkında başkalarını aydınlatma.

tenvir: nurlandırma, aydınlatma, ışıklandırma.

tiryak: panzehir olarak kullanılan, zehirlenme veya hastalıklardan şifa bulmaya vesile olan ilâç.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

vücut: var olma, var oluş, varlık.

Risale-i Nur, Kur'ân-ı Hakîmin hakikî bir tefsiridir. Ayetler, sırasıyla değil, devrin ihtiyacına cevap veren imanî hakikatleri mübeyyin ayetler tefsir edilmiştir.

Tefsir iki kısımdır: Biri ayetin ibaresini ve lâfzını tefsir eder, biri de ayetin mana ve hakikatlerini izah ile ispat eder. *Risale-i Nur*, bu ikinci kısım tefsirlerin en kuvvetlisi ve en kıymetli ve en parlağı ve en mükemmeli olduğu, ehl-i tahkik ve tetkikten binlercesinin şahadetiyle ve tasdikiyle sabittir.

Risale-i Nur'un telifi ve neşriyatı, şimdiye kadar misli görülmemiş bir tarzdadır. Bediüzzaman Said Nursî, kendi eliyle risaleleri yazıp tefsir edecek derecede bir yazıya malik değildir; yarım ümmîdir. Bunun için kâtiplere sür'atle söyler ve sür'atle yazılır. Günde bir iki saat telifatla meşgul olarak on, on iki ve bir iki saatte yazılan harika eserler vardır.

Üstat Bediüzzaman'ın telif ettiği risaleleri, talebeler, elden ele ulaştırmak suretiyle müteaddit nüshalar yazarlar, yazılan nüshaları müellifine getirirler. Müellif, müstensihlerin yanlışlarını düzeltir. Bu tashihati yaparken, eserin aslı ile karşılaştırmadan kontrol eder. Şimdi de yirmi beş otuz sene evvel telif ettiği bir eseri tashih ederken aslına bakmaz.

Yazılan risaleleri, etraf köylerden ve kazalardan gelenler, büyük bir merak ve iştiyakla alıp gidiyorlar ve el yazısıyla neşrediyorlardı.

asl: bir şeyin örneği değil kendisi olan.
ayet: Kur'ân'ın her bir cümlesi, Kur'ân'ın surelerini oluşturan ilâhî söz.
ayet: Kur'ân'ın her bir cümlesi, Kur'ân'ın surelerini oluşturan ilâhî söz.
eser: basılma kitap.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
hakikat: asıl, esas.
hakikî: gerçek, sahici.
hârîka: her zaman rastlan-

mayan, olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran, âdet ve tabiat dışında olan şey.
ibare: cümle.
imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.
ispat: delil ve şahit gösterecek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.
iştiyak: aşırı isteme, çok fazla arzu etme.
izah: açıkça ortaya koyma, açıklama yapma, bir konuyu

ayrıntılarıyla ortaya koyma, eksiksiz anlatma.
kâtip: yazan, yazıcı.
kaza: ilçe.
kıymetlar: kıymetli, değerli, pahalı.
kontrol: gözden geçirme.
Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.
lâfız: söz, kelime, ağızdan çıkan, manalı veya manasız söz.
malik: sahip.

mana: anlam; bir kelime, söz, hareket veya işaretin ifade ettiği anlam.
merak: bir şeyi öğrenmek istemek, çok şiddetli arzu, heves, düşkünlük.
meşgul: ilgilenen, uğraşan.
misil: benzer, eş, nazır, tıpkısı.
mübeyyin: beyan eden, açıkça bildiren, açıklayan, meydana koyan, bildiren.
mükemmel: güzel, âlâ, harika.
müstensih: istinsah eden, bir yazının suretini, kopyasını çıkaran, yazılı bir metnin suretini çıkararak çoğaltan, kopya eden.
müteaddit: çoğalan, çok, birçok, türlü türlü, çeşitli, birden fazla.
neşr: dağıtma, yayma, sacma, serpmeye.
neşriyat: yayınlar.
nüsha: bir kitaptan veya yazılı bir şeyden çıkarılan suret.
sabit: ispat edilmiş, ispatlanmış.
suret: tarz, yol, gidiş; usul, metot, uslûp.
sür'at: çabukluk, hız, acele.
talibe: öğrenciler, tahsil görenler.
tarz: biçim, şekil, suret.
tasdik: onaylama.
tashih: düzeltme, daha iyi ve daha doğru hale getirme, yanlışını giderme.
tashihat: düzeltmeler, tashihler.
tefsir: Kur'ân'ın mana bakımından izahı, Kur'ân'ın şerhi.
telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.
telîfat: telifler.
ümmî: okuma yazması olmayan, okumamış.

Üstat Bediüzzaman, Kur'ân'dan başka hiçbir kitaba müracaat etmeden ve telifat zamanında yanında hiçbir kitap bulunmadan Nur Risalelerini telif etmiştir.

Merhum Mehmed Akif'in,

*Doğrudan doğruya Kur'ân'dan alıp ilhamı,
Asrın idrakine söyletmeliyiz İslâmı.*

beytiyle ifade ettiği idealini tahakkuk ettirmek, Bediüzzaman'a müyesser olmuştur.

Risale-i Nur'un neşir keyfiyeti de tarihte hiçbir eserde görülmemiştir. Şöyle ki:

Kur'ân hattını muhafaza etmek hizmetiyle de muvazaf olan *Risale-i Nur'un*, muhakkak Kur'ân yazısıyla neşredilmesi lâzımdı. Eski yazı yasak edilmiş ve matbaaları kaldırılmıştı. Bediüzzaman'ın parası, serveti yoktu; fakirdi, dünya metayıyla alâkası yoktu. Risaleleri elle yazarak çoğaltanlar da, ancak zarurî ihtiyaçlarını temin ediyorlardı. *Risale-i Nur'u* yazanlar karakollara götürülüyor, işkence ve eziyetler yapılıyor, hapislere atılıyordu. Bediüzzaman aleyhinde hükümet eliyle yaptırılan propaganda ve tazyiklerle her tarafa dehşetler saçılıyor; ahali, Hazret-i Üstada yaklaşmaya, ondan din, iman dersi almaya cesareti kalmayacak derecede evhamlandırılıyordu. Vaktiyle de, din adamlarının, hakikatperestlerin, sırf dindar oldukları için darağaçlarında can vermeleri, bir korku ve yılgınlık havası meydana getirmişti. Hüküm sürmekte olan eşedd-i zulüm ve istibdad-ı mutlak içinde,

ahali: bir memleketin yerlileri, o memlekette oturanlar, yaşayanlar.

alâka: ilgi, ilişki, bağ.

aleyh: karşı, karşıt.

beyit: iki mısradan oluşan şiir.

cesaret: cesurluk, yiğitlik, yüreklilik.

darağacı: idama mahkûm olanların asıldıkları sehpa, dâr.

dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürme.

dindar: dinî kaidelere hakkıyla riayet eden, dininin emirlerini yerine getiren, mütedeyyin.

eser: basılma kitap.

eşedd-i zulüm: zulmün en şiddetlisi.

eziyet: büyük sıkıntı, zahmet, meşakkat.

eziyet: incitme, sıkıntı verme.

fakir: muhtaç, düşkün, yoksul.

hakikatperest: hakkı ve hakikati seven, hakikate inanan, gerçek tarafını tutan, hakikat taraftarı, hakikat âşığı; dürüst, doğru.

hatt: yazı, el yazısı.

Hazret-i Üstat: Üstat Hazretleri, Bediüzzaman Said Nursî.

hizmet: bu şekilde yapılan iş, vazife, memuriyet.

hüküm: hakimiyet, hakim olma.

hükümet: devlet.

idrak: anlayış, akıl erdirmeye, anlamaya, kavrama kabiliyeti.

ifade: anlatma, anlatım, anlatış.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

istibdat-ı mutlak: hiç bir hak ve hürriyeti tanımayan tam baskı, tam diktatörlük.

ışkence: eziyet, azap, bir kimse-

ye verilen maddî-manevî sıkıntı, zulüm.

keyfiyet: bir şeyin nasıl olduğu, hâl, durum, vaziyet, husus, vasıf, nitelik, kalite, iç yüz.

lâzım: gerek, gerekli, lüzumlu.

matbaa: basım evi; kitap, dergi, gazete v.b. şeylerin basıldığı yer.

merhum: rahmete kavuşmuş, ölmüş, ölü.

meta: mal, servet; ticarî de-

ğeri olan mal.

muhafaza: terk etmeme, de-ğistirmeme, bırakmama.

muhakkak: her hâlde, ne olursa olsun.

muvazzaf: vazifelenendirilmiş, kendisine görev verilmiş, vazifeli.

müracaat: her hangi bir eserden yararlanma.

müyesser: nasip olan.

neşir: yayım, yayın.

neşr: yayım, yayın.

propaganda: bir inanç, dü-

şünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.

servet: zenginlik, varlık, mal, mülk.

sırf: ancak, sadece, yalnız, salt.

tahakkuk: gerçekleşme, meydana gelme, olma.

tazyik: zorlama, baskı.

temin: sağlama.

zarurî: mecburî, zorunlu, ister istemez, kaçır.

ehl-i diyanet sükût-i mutlaka mahkûm edilmişti. Ne dinin hakikatlerinden bahseden hakikî bir Risale neşrettiriyor ve ne de o hakikatler millete ders verdiriliyordu. Bu suretle İslâmiyet, ruhsuz bir ceset hâline getirilmeye çalışılıyor; din-i İslâmın mahiyeti ve esaslarını ders vermek, kat'iyen men ediliyordu. (HAŞİYE)

İşte başlangıçta pek azgın olan bu dinsizlik devri, *Risale-i Nur*'un umumiyet kesb eden neşriyatıyla yıkılmış; ehl-i imanın manevî ve maddî, bilhassa manevî hayatına tatbik edilen istibdat zincirleri parçalanmıştır. *Risale-i Nur*, dinsizliğin belini kırmış ve temel taşlarını tarumar etmiştir.

Evet, o zamanlar ki, dinsizliğin mukabil cephesinde *Risale-i Nur* şimşekler gibi parlamış ve Kur'ân-ı Hakîm'in bu nuru bütün satvet ve şevketiyle zuhur ederek perde altında neşrolunmuştur.

Risale-i Nur'dan tahkikî iman dersi alan ve gittikçe ziyadeleşen Nur Talebelerinin imanları inkişaf etmiş, imanî bir şehamet ve İslâmî bir cesarete sahip olmuşlardır. Nasıl ki, cesur bir kumandan yüzlerce askere lisan-ı hâliyle cesaret verir ve nokta-i istinat olursa, aynen öyle de, *Risale-i Nur* şahs-ı manevîsinin mümessili olan Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri başta olarak, tahkikî iman dersleriyle imanları kuvvetlenen yüz binlerce, şimdi milyonlarca Nur Talebeleri, ehl-i imana bir nokta-i istinat ve

HAŞİYE: Bütün o dinsizlik icraatını bugünkü dinî inkişafı hazmedemeyen gizli dinsizler yapıyordu.

bilhassa: her şeyden önce, başta, hele, en çok, hususen, hususî olarak, özellikle, mahsus.
cephes: savaş sahası, savaş yapılan yer.
cesaret: cesurluk, yiğitlik, yürekliplik.
ceset: ölü vücut, naaş.
cesur: cesaretili, yürekli, yiğit.
din-i İslâm: İslâm dini.
ehl-i diyanet: dindar kişiler.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri, İslâm dinini kabul

edenler.
esas: temel.
hakikat: asıl, esas.
hakikî: hakikate mensup.
haşiye: bir kitabın sayfalarının kenarına veya altına yazılan açıklayıcı yazı, derkenar.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.
inkişaf: gelişme.
İslâmî: İslâm dinine mensup, İslâm ile alakalı, İslâma ait.

istibdat: hak ve hukuku tanı-mama, keyfî uygulama, zulüm ve tahakküm.
kat'iyen: katî olarak, kesin olarak, kesinlikle.
kumandan: bir mevkiin, bir işin veya askerlik yahut koruma maksadıyla meydana getirilen bir kuruluşun başında bulunan ve sevk ve idareyi düzenleyen kimse, komutan.
Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve

faydalar bulunan Kur'ân.

lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.

maddî: maddeye ait, madde ile alakalı, cismanî.

mahiyet: bir şeyin aslı, esası, hakikati, iç yüzü, bir şeyi tayin eden aslı unsur, neden ibaret olduğu, nitelik.

mahkûm: mecbur.

manevî: ruha ve içe ait olan, ruhî.

men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir şeyi diriğ etme, bir şeyin yapılmasını engelleme, esirgeme, vermeme, önleme.

mukabil: karşı, karşılık, muâdil.

neşr: yayım, yayın.

neşriyat: yayınlar.

nokta-i istinat: dayanak noktası, güvenme ve itimat noktası.

nur: aydınlık, parlaklık, ziyâ, ışık, şule.

satvet: şiddetli tesir eden, ezici kuvvet, güç.

suret: tarz, yol, gidış, usul, metot, üslup.

şehamet: zekâ ve akıllılıkla beraber olan cesaret, yiğitlik.

şevket: büyüklük, heybet, azamet, debdebe, haşmet.

tahkikî: tahkikle alakalı, tahkike ait, araştırma, inceleme ile ilgili.

talebe: öğrenciler, tahsil görenler.
tarumar: karma karışık, dağınık, perişan.

tatbik: yerine getirme, uygulama.

umumiyet: umumî olma hâli, umumîlik, bir şeyin herkese ait olması, genellik.

ziyade: Artma, çoğalma.

zuhur: görünme, meydana çıkma.

aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.

cesaret: cesurluk, yiğitlik, yüreklilik.

ehl-i hakikat: hakikati arzularınlar, gerçeği bulup onun peşinden gidenler; Allah adamı.

evham: vehimler, zanlar, kuşku-lar, esassız şeyler, kuruntular.

evlât: veletler, çocuklar.

fedâ: gözden çıkarma, uğruna verme.

gaye: maksat, meram, hedef.

gaye-i hayat: hayatın gayesi, hayatın amacı.

hademe: hizmetçiler, hizmet görenler, hadimler.

hazm: tahammül etme.

hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.

hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.

hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.

husûl: hasıl olma, meydana gelme, peydâ olma.

iyal: bir kimsenin geçindirmekle yükümlü, mükellef olduğu kimseler, kadın, eş.

icraat: işler, yapılan, tatbik edilen işler, uygulanan şeyler.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

izale: giderme, giderilme.

kıymet: değer, bir şey için tespit edilen karşılık, paha, bedel, tutar.

lüzum: lâzım olma hâli, işe yarama, gerekme.

musaddak: tastik edilmiş, tastik olunmuş, doğrulanmış, gerçekliği kabul edilmiş, tastikli.

muvaffak: beceren, neticeye varan, sonuç alan.

mücadele: bir gayeye varmak için gösterilen ferdi veya toplu çaba; bir gaye uğrunda, bir şey için veya bir şeye karşı uğraşma.

mümessil: temsil eden, temsilci.

müsellem: herkes tarafından kabul edilen, doğruluğu, gerçekliği herkesçe kabul edilmiş olan, belli, aşikâr, söz götürmez, su götürmez.

nasih: kitabın kopyasını çıkaran.

neşr: yayım, yayın.

niyet: maksat, meram.

refah: bolluk, rahatlık.

rıza-yı İlahî: Allah'ın rızası, hoşnutluğu.

saadet: mutluluk, kutluluk, bahtıyarlık, mes'ut olma.

sahih-i selâmet: selâmet sahilii, korku ve endişenin olmadığı, güvenilir, emin kıyı.

sefine-i Rabbaniye: Allah'ın ya-

bir hüsn-i misal olmuşlardır. Nur Talebelerinin bu iman kuvvetleri ve dinsizliğe karşı kahramanca mücadeleleri, halkın üzerinde çok tesir yapmış ve bir intibah (uyanıklık) husule getirmiştir. Böylelikle, milletin içindeki korku ve evhamları da *Risale-i Nur*'la izale etmişler, vatan ve millette umumî bir cesaret, ümit ve ferahlık husule getirip Müslümanları yeisten kurtarmışlardır.

Risale-i Nur'u gaye-i hayat edinen bir Nur Talebesi, yüz adam kuvvetinde olduğu ve yüz nasih kadar iman ve İslâmiyete hizmet ettiği, ehl-i hakikatçe müsellemler ve musaddaklardır. Nur Talebeleri, dinsizliğin şaşaalı taarruzlarına, tantanalı yaygaralarına, zulümlerine, hapislerine, Üstaları gibi, kıymet vermeden, korkmadan, lüzumunda canlarını, mallarını, evlât ve ıyallerini dahi çekinmeden *Risale-i Nur*'la iman ve İslâmiyete hizmet uğrunda feda etmişlerdir.

Nur Talebeleri, tek bir şeyi gaye edinmiştir: "İmanlarını kurtarmak niyetiyle *Risale-i Nur*'u okumak ve rıza-i İlahî için iman ve İslâmiyete *Risale-i Nur*'la hizmet etmek." Bu gayelerinde muvaffak olmak için, her şeylerini bu hizmete hizmetkâr yapmışlardır.

Evet, Nur Talebeleri, ümmet-i Muhammediyeyi sahil-i selâmete çıkaran bir sefine-i Rabbaniyenin hademeleri olduklarına inanmışlardır. Hayatta en büyük gayeleri, Kur'ân ve imana hizmet ederek, ümmet-i Muhammed'in refah ve saadet içinde yaşamasına vesile olmaktadır. *Risale-i Nur*'un el yazısıyla neşri senelerinde, evlerinden

ratıklarını taşıyan gemi; dünya.

şahs-ı manevî: manevî şahıs; belli bir şahıs olmayıp, kendisine bir şahıs gibi muamele edilen şirket, cemaat, cemiyet gibi ortaklıklar.

şaşaa: gösteriş, debdebe, tantana.

taarruz: düşman kuvvetlerini geriletmek, kaçtırtmak için yapılan saldırı, hücum.

taleb: öğrenciler, tahsil görenler.

tantana: çok ses çıkarma, gürültü, patırtı.

umumi: umuma ait, umumla ilgili, herkesle alakalı, herkese ait.

ümit: umut, umma, ümit; bazı şeylerin istediği yönde olması konusunda beslenen his.

ümmet-i Muhammediye: Hz. Muhammed'in ümmeti; Hz. Muhammed'e (a.s.m.) bağlı

olan ve yolundan gidenler. **üstat:** öğretici; muallim, öğ-

retmen, usta, sanatkâr.

vatan: bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, üzerinde yaşadığı ülke, yurt.

vesile: bir şeyle uğraşmayı mümkün kılan, yol, vasıta.

yaygara: gereksiz olarak yüksek sesle bağırıp çağırma, gürültü çıkarma, gürültü, patırtı.

yeis: ümitsizlik.

zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

yedi-sekiz sene çıkmadan *Risale-i Nur*'u yazıp neşredenler olmuştur. O zamanlar, Isparta havalisinde, erkek, kadın, genç ve ihtiyarlardan binlerce Nur Talebesi, hatta Nur dershanesi olan Sav Köyü bin kalemle, senelerce Nur Risalelerini yazıp çoğaltıyorlardı. *Risale-i Nur*, telifinden yirmi sene sonra teksir makinesiyle neşredilmiş ve otuz beş sene sonra da matbaalarda basılmaya başlanmıştır. İnşallah, bir zaman gelecek, *Risale-i Nur* Külliyyatı altınla yazılacak ve radyo diliyle muhtelif lisanlarda okunacak ve zemin yüzünü geniş bir derslane-i Nuriyeye çevirecektir.

Risale-i Nur'un neşrinde, mübarek hanımlar da ehemmiyetli fedakârlıklara mazhar olmuşlardır. Hatta, Hazret-i Üstada gelip, "Üstadım! Ben, efendimin göreceği dünyevî işleri de yapmaya çalışacağım; o senindir, *Risale-i Nur*'undur" diyen ve erkeklerinin *Risale-i Nur* hizmetinde çalışmalarına daha fazla imkânlar veren kahraman hanımlar görülmüştür. *Risale-i Nur*'u yazan efendilerine geceleri lâmba tutarak, onların din, iman hizmetlerine canla başla iştirak etmişlerdir. *Risale-i Nur*'u, hanımlar, kızlar elleriyle yazmışlar, göz nurları dökmüşler, mübarek kâtibeler olarak imana hizmet etmişlerdir. Hatta öyle Nur Talebesi hanımlar vardır ki, kendilerini son nefeste iman nuruyla hüsn-i hatimeye nail edecek Nur risalelerini hararetle okumuşlar ve diğer din kardeşleri olan hanımlara da okuyup tanıtmışlar; Nurları hanımlar içinde neşrederek, çok hanımların Kur'ân ve iman nurlarıyla nurlanmalarına vesile olup kahramanca hizmette

dershane: sınıf, ders verilen yer, ders yeri.

dershane-i Nuriye: Nur dershanesi, nur medresesi, *Risale-i Nur* okunan ve okutulan yerler.

ehemmiyet: pek önemli olma, değerlilik.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

hararet: ateşlilik, coşkunculuk, heyecanlılık.

hatta: manaya kuvvet ver-

mek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

havali: etraf, çevre, civar, yöre, dolay.

Hazret-i Üstat: Üstat Hazret-

leri, Bediüzzaman Said Nursî.

hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.

hüsn-i hatime: iman ile ahirete gitmek, kelime-i şehadet söyleyerek ölmek.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

imkân: iyi şart, elverişli şart.

inşallah: Allah isterse, Allah dilerse, Allah'ın emri olursa, Allah izin verirse manalarında kullanılan bir dua.

iştirak: ortak olma, ortaklık etme.

kâtibe: kadın kâtip, kadın sekreter.

külliyat: bir ilim dalında veya bir konuda yazılmış bütün eserler.

lisan: konuşma dili.

matbaa: basım evi; kitap, dergi, gazete v.b. şeylerin basıldığı yer.

mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma; nail olmuş, erişmiş, kavuşmuş.

muhtelif: türlü türlü, çeşitli, çeşit çeşit, farklı.

mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.

nail: muradına ermiş, emelini gerçekleştirmiş, amacına ulaşmış.

neşr: dağıtma, yayma, herkese duyurma, yayım, yayın.

nur: aydınlık, parlıltı, parlaklık, zıya, ışık, şule.

talebe: öğrenciler, tahsil görenler.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.

üstat: öğretici; muallim, öğretmen, usta, sanatkâr.

vesile: bir şeyle uğraşmayı mümkün kılan, yol, vasıta.

zemin: yer.

âdeta: sanki, düpedüz, bayağı, bas bayağı.

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.

alâka: ilgi, ilişki, bağ.

bahtiyar: bahtlı, talihtli, mes'ut , mutlu.

basiret: bilis, kavrayis, feraset.

cennetmisal: Cennet gibi, Cennet benzeri.

cûsuhurûs: coşup taşma, kayna-yıp taşma, neşe ve ahenk.

dahil: karışma, girme.

daima: her vakit, süreklî, her za-man.

defter-i hasenat: iyilikler, güzel-likler defteri, insanların yaptığı iyiliklerin yazıldığı manevî defter.

derece: meretebe, kademe.

dua: Allah'a yalvarma, niyaz.

ekseri: çoğu zaman, çok defa, ek-seriyetle.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

fedakâr: kendini veya şahsî men-faatlerini hiçe sayan, feda eden.

feyiz: bolluk, bereket, verimlilik.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

hayr: iyilik, karşılık gözetilmeden yapılan iyilik.

hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan ta-bir.

hizmet: bu şekilde yapılan iş, va-zîfe, memuriyet.

ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemezsizin, sırf Allah rızası için yapma.

imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.

inşaallah: Allah isterse, Allah di-lerse, Allah'ın emri olursa, Allah izin verirse manalarında kullanı-lan bir dua.

itikat: bir inanca, bir fikre bağlan-ma, inanma.

kabir: ölüleri defnetmek için ka-zılan çukur, mezar, sin, merkad. büyük, ulu.

kayd: yazıya geçirme, deftere yazma.

kıymet: değer, bir şey için tespit edilen karşılık, paha, bedel, tutar.

kudsî: mukaddes, kutlu, muaz-zez, aziz.

mabeyn: ara, aralık, iki şeyin ara-sı.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

meretebe: derece, basamak.

muhabbet: ülfet, sevgi, sevme, dostluk.

mukaddes: takdis edilmiş, müba-rek, ayıp ve noksanlardan kurtul-muş, kutsal, aziz, temiz.

bulunmuşlardır. *Risale-i Nur*'u okuyup okutmakla iman mertebelerinde terakki edip âdeta birer mürşit meretebe-sine yükselmişlerdir. Hanımlar, sırf Allah rızasını tahsil için, saffet ve ihlâsla, *Risale-i Nur*'daki parlak ve çok fe-yizli Kur'ân nurlarına bağlanmış ve kalplerinde sönmez bir muhabbet ve sevgi besleyerek dünya ve ahirette bah-tiyar olacak bir vaziyete kavuşmuşlardır. *Risale-i Nur*'un kıymet ve büyüklüğü, temiz kalplerine o kadar yerleşmiş ki, onu beraberce okuyup dinledikçe, içleri nurlarla, fe-yizlerle dolup taşmış, nuranî göz yaşları dökerek cûsuhu-ruşa gelmişlerdir.

Ne bahtiyardır o hanımlar ki, *Risale-i Nur*'un bu mu-kaddes imanî hizmetinde çalıştıkları için, onlar daima ha-yırla yad edilecek, ahiretlerine nurlar gönderilecek, ka-birleri Cennet-misal pürnur olacak ve ahirette de en yük-sek meretebelere ulaşacaklardır, inşaallah. En başta Bedi-üzzaman Hazretlerinin dualarına dahil olmakla beraber, *Nur Talebeleri* mabeynindeki şirket-i maneviye sırrıyla defter-i hasenatlarına hayırlar kaydedilmektedir. *Risale-i Nur*'a samimi alâkaları, o fedakâr hanımları, milyonlarca *Nur Talebelerinin* dualarına nail etmektedir. *Risale-i Nur*'ları okuyup okutmakla büyük manevî kazançlara, yüksek derecelere erişmektedirler. İnşaallah, ekserî ha-nımların böyle olmasını, rahmet-i İllâhîden kuvvetle itikat ve ümit ve niyaz ediyoruz.

Basiretli *Nur* naşirleri, otuz beş sene evvel *Risale-i Nur*'daki yüksek hakikatleri görmüş, o kudsî dersleri almış ve o zamandan beri ihlâs ve sadâkatle gizli din

mürşit: bir tarikatın başında bulunan, tarikat bağlularını uyaran, onları manevî bir ter-biyeye yetiştiren, marifet ve irfan nuruyla aydınlatan kim-se, şeyh.

nail: yetişen, ulaşan, ele geçi-ren.

naşir: dağıtan, yayan, neşre-den, saçan, açan.

niyaz: rica, dua.

nur: aydınlık, parlıtı, parlaklık, ziya, ışık, şule.

nurani: nurlu, ışıklı, parlak,

münevver.

pürnur: nur dolu, nur içinde, nurlu, aydınlık.

rahmet-i İllâhiye: Allah'ın sonsuz rahmeti, İllâhî rahmet.

rıza: razılık, razı olma, hoş-nutluk, memnunluk.

saffet: saffilik, halislik, arılık, berraklık.

samimi: içten, candan, gönül-den, kalbî, menfaatsiz, riyasız.

sırf: ancak, yalnız.

şirket-i maneviye: manevî şirket, manevî ortaklık.

tahsil: hâsil etme, ele geçir-me, elde etme, kazanma.

talebe: öğrenciler, tahsil gö-renler.

terakki: ilerleme, gelişme.

ümit: umut, umma, ümit; ba-zı şeylerin istediği yönde ol-ması konusunda beslenen his.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

yâd: hatırlama, anma, hatıra getirme.

düşmanlarına göğüs germiştir. Nur kahramanlarının haneleri müteaddit defalar arandığı ve kendileri defalarca hapislere atılarak orada şiddetli azaplar ve sıkıntılar çektirildiği hâlde, elmas kalemleriyle Risale-i Nur'un bu kadar senedir naşirliğini yapmışlardır. İstedikleri takdirde dünya nimetleri kendilerine yâr olduğu hâlde, her türlü şahsî, dünyevî rütbelerden, varlıklardan feragatle, ömürlerini Risale-i Nur'un hizmetine vakfetmişlerdir.

“Acaba, Risale-i Nur Şakirtlerindeki bu cehd ve kuvvetin, bu feragat ve fedakârlığın ve bu derece sebat ve sadâkatin sebebi nedir?” diye bir soru sorulursa, bu soruların cevabı muhakkak ki şu olacaktır:

“Risale-i Nur'daki cerh edilmez yüksek hakikatler, iman hizmetinin yalnız ve yalnız rıza-i İllâhî için yapılması ve Bediüzzaman Hazretlerinin azamî ihlâsıdır.”

Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri, Barla'da sekiz sene kadar kalmıştır. Ekserî zamanlarını kırlarda, bağ ve bahçelerde geçiriyordu. İki-üç saat kadar uzaklıktaki tenha dağlara veya bağlara çekilir, Nur risalelerini telif eder; bir taraftan da telif ettiği risaleler Isparta ve havalisinde el yazısıyla istinsah edilip kendisine gönderildiğinde, bunları tashih ederdi. Bir gün içinde hem tashihat yapar, hem gidip gelme dört-beş saat süren yerlere yaya olarak gider, hem aynı günün üç-dört saatini telifata hasreder ve hem de çok zaman yemeğini kendisi hazırlardı. O zamanlarda kırk yerde, risaleler, Risale-i Nur'a müştak ilk talebeler tarafından el yazısıyla çoğaltılıyordu. Üstat bu kitapları sırtına yüklenir; dağ, bağ veya kırlara kadar

azamî: en fazla, en çok, nihayet derecede.
azamî: maksimum.
azap: eziyet, iskence.
cehd: azim, gayret, fedakârlık.
cerh: reddetme, iptal etme.
ekserî: çoğu zaman, çok defa, ekseriyetle.
elmas: çok değerli.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.
ferâgat: hakkından isteyerek

vazgeçme.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.
hane: ev, mesken, beyt, ikamet edilen yer.
hasr: yalnız bir şeye mahsus kılma, yalnız bir şeye kullanma.
havali: etraf, çevre, civar, yöre, dolay.
hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.

hizmet: bu şekilde yapılan iş, vazife, memuriyet.
ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemezsizin, sırf Allah rızası için yapma.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
istinsah: nüshasını yazma, örneğini çıkarma, kopya etme.
muhakkak: hakikati ve gerçeği belli olmuş, doğruluğu kesinlik kazanmış, şüphesiz, mutlak.

müteaddit: çoğalan, çok, birçok, türlü türlü, çeşitli, birden fazla.
nimet: servet, varlık.
rıza-yı İllâhî: Allah'ın rızası, hoşnutluğu.
rütbe: sıra, derece, mertebe, paye.
sebat: kararlı olma, kararından vazgeçmeme, azimlilik.
sual: soru.
şahsî: şahsa ait, kişiye, kendine ait, şahısla ilgili, hususî.
şakirt: talebe, öğrenci.
talebe: öğrenciler, tahsil görenler.
tashih: düzeltme, daha iyi ve daha doğru hale getirme, yanlışını giderme.
tashihat: düzeltmeler, tashihler.
telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.
telifât: telifler.
tenhâ: sessiz, boş, ıssız.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

azm: kesin karar.

bahtiyar: talihi, mes'ut , mutlu.

bayraktar: bayrak taşıyan, âlem-dar.

bilâkis: aksine, tersine, tam tersi, tersine olarak.

cehd: azim, gayret, fedakârlık.

celp: çekme, kendine çekmek.

cerayan: fikir, sanat, siyaset hareketi.

cihan: dünya, kâinat, âlem.

dalâlet: iman ve İslâmiyetten ayrılma, azmak, doğru yoldan ayrılma, azma, batla yönelme.

dava: takip edilen fikir, iddia, ülkü.

ebedi: ebede mensup, zevsalsiz, sonu olmayan, sürekli, hiç son bulmayacak şekilde süren.

ehl-i dalâlet: dalâlet ehlî; yoldan çıkanlar, azgın ve sapkın kimseler.

ehl-i siyaset: ülkenin idaresiyle meşgul olanlar, siyaset adamları, politikaçılar.

gaye: maksat, merak, hedef.

hâdis: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.

hakikat: asil, esas.

hâl-i âlem: şimdiki hâl ve yaşama şekli.

hasr: yalnız bir şeye mahsus kılma, yalnız bir şeye kullanma.

hizmet: bu şekilde yapılan iş, vazife, memuriyet.

ibaret: meydana gelen, oluşan, müteşekkil.

insanîyet: insanlık, bütün insanlık.

irşat: doğru yolu gösterme, doğru yola yöneltme, gafletten uyandırma, uyarma.

istikbal: gelecek, gelecek zaman.

itikâat: bir inanca, bir fikre bağlanma, inanma.

izale: ortadan kaldırma.

izn-i ilâhî: Allah'ın izni.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

mana: anlam; bir kelime, söz, hareket veya işaretin ifade ettiği anlam.

maruz: bir şeyin karşısında, tesiri altında bulunan ve önünde engel ve siper bulunmayan.

mebde: evvel, baş, başlama, başlangıç.

medar: dayanak noktası, sebep, vesile.

mesut: saadetli, bahtlı, bahtiyar.

meşgale: iş güç, iş, uğraş, meşgulliyet, meşgul olunan şey.

muazzam: çok büyük, çok iri, koskocaman, ehemmiyetli, önemli.

mukaddes: takdis edilmiş, müba-

gider, orada tashihini yapar, evine gelirdi. Nefye mahkûm edilerek, zamanın en dehşetli zulmüne maruz bırakılmış ve kimse ile görüşmesine müsaade edilmemişti. Fakat o, bu yokluk içinde tükenmez bir varlığa kavuşmuştu. Çünkü o, âlem-i İslâm ve insanîyeti tenvir ve irşat edecek Kur'ân'dan gelen iman hakikatlerini telif ediyor ve aynı zamanda neşrediyordu. Bütün meşgalesini, telif etmekte olduğu eserlere hasretmişti. Bir gün gelecek bu eserler Anadolu'ya yayılacak, âlem-i İslâm merkezlerine gidecek; ehl-i siyasetin nazar-ı dikkatini celp edecek ve o zaman, âlem-i İslâmın asırlardır bayraktarlığını yapmış bir millet içerisinde yerleştirilmek istenen dinsizlik, imansızlık ideolojilerini parçalayacak, son asırların dalâlet tağutlarının şahs-ı manevîsinden ibaret olan ehl-i küfür, ehl-i sefahat ve ehl-i dalâlet cerayanlarının bu vatani istilâsına set çekecek, istikbal nesillerinin ebedî kurtuluş ve saadetini temine medar olacaktır.

İşte, o, tarihin en muazzam bir hâdisesinin mebdeini izn-i İlâhî ve tasarruf-i Rabbanî ile hazırladığı için böyle çok mukaddes bir manayı havi davanın hamili bulunduğu itibarıyla dünyanın en mes'udu, zamanın en bahtiyarı idi. Giyinişinde, gayesinde, idealinde zerre kadar değişiklik ve tezelzül olmamıştı; bilâkis, hâl-i âlemin itikatlarını düzeltecek, zulmeti izale edecek bir meş'ale-i hidayeti hamil idi. Vazifesi ve hizmeti, bütün insanların iki cihana ait saadet ve refahını tazammun ettiği için bir cehd ve azm içinde bulunuyordu.

rek, ayıp ve noksanlardan

kurtulmuş, kutsal, aziz, temiz.

müsaade: izin, icazet, ruhsat.

nazar-ı dikkat: dikkatli bakma, dikkatli bakış.

nefy: sürme, sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme.

nesil: kuşak, göbek.

neşr: dağıtma, yayma, saçma, serpmeye.

refah: bolluk, rahatlık.

saadet: mutluluk, kutluluk,

bahtiyarlık, mes'ut olma.

set: mâni, perde, engel, hail.

şahs-ı manevî: ; belli bir kişi olmayıp bir cemaatten meydana gelen manevî şahıs.

tâgut: insanları, Allah'ın iman ve kulluk etmekten uzaklaştırıp kendisine veya başkasına kulluk yapmaya çağırma ve yönlendiren her şey.

tasarruf-i Rabbanî: Allah'ın tasarrufu, Allah'ın idaresi, Allah'ın sarf etmesi.

tazammun: ihtiva etme, içine

alma, içinde bulundurma.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.

temin: sağlama.

tenvir: bir şey hakkında bilgi verme, bir konu hakkında başkalarını aydınlatma.

tezelzül: sarsıntı.

vazife: ahlâk veya iş icabı yapılması gereken iş, görev.

zerre: en küçük parça.

zulmet: karanlık.

zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

Üstadın Barla'daki ikametgâhı, iki odadan ibaret bir evdir. Esasen, müstakil bir evi ve yeryüzünde taht-ı tasarruf ve temellükünde bir karış yeri dahi yoktur. Barla'da sekiz sene müddetle ikamet ettiği ev, üç yüz elli milyon ehl-i İslâmın merkezi hükmünde ilk derslane-i nuriyesidir. Bu Derslane-i Nuriyenin altında, daimî akan bir çeşme vardır ve önünde derslane-i nuriyeye bitişik çok kalın ve üç sütun hâlinde semaya yükselen gayet muhteşem bir çınar ağacı vardır. Çınar ağacının dalları arasında bir kulübecik yapılmıştır. Burası, Hazret-i Üstadın bahar ve yaz mevsimlerindeki istirahati ve vazife-i tefekkürîye ve ubudiyeti için en münasip bir menzildir.

Üstadın sıddık hizmetkârları, talebeleri ve Barla ahali si diyorlar ki: "Üstadı, geceleri, Derslane-i Nuriyenin önündeki bir şecere-i mübareke olan çınar ağacının dalları arasında bulunan kulübecikte, sabahlara kadar tesbihat ile, ezkâr ile terennüm eder görürdük. Hele bahar ve yaz mevsimlerinde bu muhteşem ağacın binlerce dalları arasında şevk ve cezbe içinde uçuşan kuşlar arasında Üstadın böyle sabahlara kadar çalışmasını görürdük de; ne zaman uyur, ne zaman kalkar, bilemezdik."

Üstat çok hasta olur, çok vakitleri de hastalık ve sıkıntı ile geçirdi. Pek az yer; o da bir parça çorba gibi mahdut bir şeydi. Geceleri, Kur'ân-ı Kerim'den virt edindiği sureleri ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın münacat-ı meşhuresi olan "Cevşenü'l-Kebir" namındaki münacatını ve Şah-ı Geylânî ve Şah-ı Nakşibend gibi eazım-ı evliyanın münacat ve hiziplerini ve salâvat-ı nuriyeleri

ahali: halk.

Cevşenü'l-Kebir: büyük zırh anlamındaki Hz. Muhammed (a.s.m) Efendimize vahiy ile gelen, Esmâ-i Hüsnâ'yı içine alan emsalsiz bir münacat ve benzersiz bir dua.

cezbe: ruhi heyecan, coşkunluk, ruhun coşkunlukla kendinden geçme hâli.

daimî: sürekli, devamlı.

derslane-i nuriye: Nur dershanesi, nur medresesi, Risale-i Nur okunan ve okutulan

yerler.

eazım-ı evliya: velîlerin en büyükleri, Allah dostlarının en büyükleri, en büyük velîler.

ehl-i İslâm: İslâm topluluğu, Müslümanlar.

esasen: doğrusu, gerçeği.

gayet: çok, fazla, son derece.

Hazret-i Üstat: Üstat Hazretleri, Bediüzzaman Said Nursî.

hizb: dilden düşmeyen dua, vird.

hizmetkâr: hizmet yapan

kimse, hizmetçi.

ibaret: meydana gelen, oluşan, müteşekkil.

ikamet: oturma, bir yerde kalma.

ikametgâh: ikamet yeri, oturuş yeri, ev, hane.

istirahat: dinlenme, rahatlama.

Kur'ân-ı Kerim: Kur'ân; Hz. Muhammed'e vahiy ile indirilen en son ilâhî kitap.

mahdut: miktarı, sayısı belli, az miktarda, az sayılı, sınırlı,

belirli.

menzil: yer, dünya, ev.

muhteşem: ihtişamlı, haşmetli, görkemli, debdebeli, şanlı, ulu, yüce, büyük.

müddet: vakit, zaman, süre, bir şeyin devam ettiği zaman parçası.

münacat: Allah'a dua etme, yalvarma, Onun manevi huzurunda tazarru ve niyazda bulunma.

münacat-ı meşhure: meşhur münacat, meşhur dua.

münasip: uygun, yerinde.

müstakil: başlı başına, kendi başına, kendi kendine, ayrıca, bağımsız.

nam: ad, isim.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

salâvat-ı nuriye: nurlu salavat.

sema: gökyüzü, gök.

sıddık: çok doğru, çok dürüst.

sure: Kur'ân-ı Kerim'in ayrıldığı 114 bölümden her biri.

şecere-i mübareke: mübarek, kutlu ağaç; mübarek sülâle, silsile.

şevk: keyif, neşe, sevinç ışık, ziya.

talebe: öğrenciler, tahsil görenler.

terennüm: yavaş ve güzel bir sesle söyleme veya ötmeye.

tesbihat: tesbihler, Cenab-ı Hakkın bütün noksan sıfatlardan uzak ve bütün kemal sıfatlara sahip olduğunu ifade eden sözler.

ubudiyet: kul olduğunu bilip Allah'a itaat ve ibadet etme.

vazife-i tefekkürîye: tefekkür vazifesi.

vird: zikir; belli zamanlarda, belli sayıda, belli duaların zikir olarak belli biçimde ve düzenli şekilde okunması.

aks-i nur: ışığın yansıması, nurun, aydınlığın yansıması.

asla: hiç bir vakit, olması imkân-sız.

ayat-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın ayet-leri.

azamî: en fazla, en çok, nihayet derecede.

bilhassa: her şeyden önce, başta, hele, en çok, hususen, hususî olarak, özellikle, mahsus.

camî: ihtiva eden, kaplayan.

cem: toplama, toplanma, bir yere getirme, biriktirme, yığma.

Cenab-ı Hak: Allah; doğru, gerçek, Hakkın tâ kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah.

daima: her vakit, sürekli, her zaman.

derc: toplama, biriktirme.

ehl-i hakikat: hakikati arzula-yanlar, gerçeği bulup onun peşinden gidenler; Allah adamı.

enva: çeşitler, türler, neviler.

evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk önce.

ferd-i ferid: eşi, benzeri olmayan fert, seçilmiş zat.

hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.

hakikat: asıl, esas.

hissiyat: hisler, duygular.

hizb: dilden düşmeyen dua, vird.

ifa: bir işi yapma, bir işi gerçekleştirmeye.

ifade: anlatma, anlatım, anlatış.

inkışaf: açılma, ortaya çıkma, görülmeye, açığa çıkma.

irade: dileme, isteme, bir şeyi yapma veya yapmama konusunda karar verebilme ve bu kararı yerine getirme gücü.

istidat: kabiliyet, yetenek.

kemalât-ı insaniye: insana ait mükemmellik ve olgunluklar.

kemal-i hayret: şaşkınlığın son derecesi, çok fazla şaşkınlık.

kemal-i rahmet: rahmetin mükemmelliği.

lemeat: lem'alar, parıltılar, parlayışlar.

maden-i hakiki: hakiki maden, gerçek maden.

mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma; nail olmuş, erişmiş, kavuşmuş.

mele-i âlâ: melekler âlemi, en yüksek hey'et.

menba: kaynak, her hangi bir şeyin çıktığı yer.

menzil: yer, dünya, ev.

meşgul: ilgilenen, uğraşan.

meşguliyet: uğraşılan ve meşgul olunan şey.

muhteşem: ihtişamlı, haşmetli, görkemli, debdebeli.

mübarek: hayırlı, mutlu, uğurlu.

mümkün: mümkün, olabilir, im-

ve bilhassa Risale-i Nur'un menbaı olan "Hizbü'n-Nuriye"yi ve âyât-ı Kur'âniyenin lemaatı olan ve bir silsile-i tefekkür bulunan ve Yirmi Dokuzuncu Lem'ada cem edilen hizip ve münacatları okur, bunları tamam edince de yine Risale-i Nur'la meşgul olurdu. Gündüzleri ise, daima Risale-i Nur'un mütalâası ve tashihi ile meşgul olur; Risale-i Nur hizmetini her şeye tercih eder, Risale-i Nur'a ait yetişecek acele bir iş zamanında diğer meşguliyetlerini bırakır, evvelâ o işi tamamlardı.

Said Nursî, bahar mevsiminde menzilin önündeki muhteşem çınar ağacının dalları arasındaki kulübeciğe çıkar, vazifesini orada ifa eder; Risale-i Nur'un hakikatlerini, menba ve maden-i hakikisi olan mele-i âlâda tefeyyüz ve temaşa ve tefekkür ederdi. Üstadın, gerek

¹ شَجَرَةٌ مُبَارَكَةٌ sırrına mazhar olan bu çınar ağacı ve ge-

rekse Çam Dağlarındaki o çok ünsiyet ettiği ağaçların ve dağların başındaki tefekkür ve hissiyatını ifade edebilmek acaba mümkün müdür? Asla mümkün değildir. Cenab-ı Hak, kemal-i rahmetiyle bu ferd-i feridi, kemalât-ı insaniyenin bütün envaını camî bir istidatta yaratmış ve bu istidatların da azamî şekilde inkişafını irade etmiş ki; bu müstesna zatı, İslâmiyet ağacının son asırlara uzanan ve binler dal budak salan Risale-i Nur şahs-ı manevîsi itibarıyla bütün hakaikte "üstad-ı küll" hükmüne getirmiş ve top yekûn İslâmiyet hakikatlerinin bir aks-i nurunu ve tecellisini Risale-i Nur şahs-ı manevîsinde derç ederek, ehl-i hakikat ve kemali hayretle baktırmış ve böylece,

1. Mübarek ağaç. (Nur Suresi: 35.)

kân dahilinde, kabil.

münacat: Allah'a dua etme, yalvarma, Onun manevî huzurunda tazarru ve niyazda bulunma.

müstesna: istisna olan, başkasına benzemeyen, benzeri olmayan, seçkin, mümtaz.

mütalâa: okuma, dikkatli okuma.

sahs-ı manevî: belli bir kişi

olmayıp bir cemaatten meydana gelen manevî şahıs.

tashih: düzeltme, yanlışını giderme.

tecelli: açılıp belirme, açıkça ortaya çıkma, aydınlanma.

tefekkür: derin düşünme, maksadı kavramak için zihni

nişyanın manasını anlama haline yönelme, esyaya ait bilgileri kalbe getirme.

tefeyyüz: feyizlenme.

temâşâ: bakma, bakıp seyretme.

ünsiyet: alışkanlık, ülfet, dostluk, ahabplık, arkadaşlık.

üstad-ı küll: her çeşit ilimde, her hususta çok ileri bilgisi olan, herkesin üstadı.

vazife: ahlâk veya iş icabı yapılması gereken iş, görev.

zat: kişi, şahıs, fert.

risalet-i Ahmediye ve hakikat-i Muhammediyenin cami bir âyinesi olan Risale-i Nur ile Said Nursî, bir Said olarak çürümüş, erimiş; fakat manen bütün âlem-i İslâm olarak tevellüt etmiş, beka bulmuştur. Ve tâ kıyamete kadar Risale-i Nur bâkî kalacak ve daima tekemmül edecektir. Hiç mümkün müdür ki; sinek kanadının icadından lâkayt kalmayan ve o kanadın zerrelere pek çok hikmet ve maslahatları takip eden Sâni-i Zülcelâl, Risale-i Nur ile onun telif edildiği menzillerle ve Nur müellifinin kudsî vazifelerini gördüğü yerlerle âlakadar olmasın ve öyle kudsî hizmetlere hadim (hizmet eden) olan mekânlar ve Dershane-i Nuriyeler ve şecere-i mübarek, rahmetin kast-ı tahsisinden hariç kalsın? Kat'iyen mümkün değildir!

Said Nursî Hazretleri Barla'da iken, yaz aylarında bazen Çam Dağına çıkar, bir müddet yalnız olarak orada kalırdı. Buldukları dağ hayli yüksekti. Barla dershane-i nuriyesinin önündeki çınar ağacının tepesindeki kulübeciği gibi, Çam Dağının en yüksek tepesinde olan iki büyük ağaç üzerinde dershane-i Nuriye manasında birer menzili vardı. Bu çam ve katran ağaçlarının tepelerinde, Risale-i Nur'la meşgul oluyordu. Hem ekser zamanlar, Barla'dan, bu ormanlık havaliye gelip giderdi. Ve derdi ki: "Ben bu menzilleri, Yıldız Sarayına değişmem."

Şimdi sözü burada keserek, Üstadın Risale-i Nur'u telif ettiği mezkûr Çam Dağında ve Barla nahiyesindeki hayatına ve Risale-i Nur'un mahiyetine ait risale ve mektuplardan birkaçını aşağıya derç ediyoruz.

âlakadar: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
âyine: ayna, mirat.
bâkî: yok olmayan, sürekli ve kalıcı olan, bütün varlıklar yok olurken yok olmayan ve bütün varlıklar yok olduktan sonra da zatiyla var olacak tek varlık; Allah.
Barla: Isparta'nın bir ilçesi. Bediüzzaman Hazretlerinin sekiz yıl sürgün olarak kaldığı

ve Risale-i Nur'un büyük bir kısmını telif ettiği yer.
beka: kalıcılık, devamlılık, sabit olmak.
camî: ihtiva eden, kaplayan.
daima: her vakit, sürekli, her zaman.
derç: toplama, biriktirme.
Dershane-i Nuriye: Nur dershanesi, nur medresesi, Risale-i Nur okunan ve okutulan yerler.
ekser: en çok, daha ziyade.
hakikat-i Muhammediye: Hz

Peygamberin manevî şahsiyeti, İslâmîyetin aslı ve esası.
hariç: bir şeyin dışı, dışarı, dışta kalan.
havali: bölge.
hayli: oldukça, epeyce, çok miktarda.
hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.
icat: vücuda getirme, getirilme, yoktan var etme, ibda.
kat'iyen: hiç bir zaman, asla.
kiyamet: dünyanın sonu, bü-

tün ölümlerin dirilerek mahşerde toplanması, varlığın bozulup dağılması, kâinatın ölümlünden sonra, bütün ölümlerin dirilip ayağa kalkmaları, mahşerde toplanmaları.

kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

lâkayt: kayıtsız, ilgi göstermeyen, ilgisiz, aldırış etmeyen.

mahiyet: bir şeyin aslı, esası, hakikati, iç yüzü, bir şeyi tayin eden aslı unsur, neden ibaret olduğu, nitelik.

mana: eş, benzer.

manen: iç varlık bakımından, duyguya, gönüle, yüreğe, ruha, mana itibarıyla, manaca.

mekân: yer, mahal.

menzil: yer, dünya, ev.

meşgul: ilgilenen, uğraşan.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

müddet: vakit, zaman, süre, bir şeyin devam ettiği zaman parçası.

mümkün: mümkün, olabilir, imkân dahilinde, kabil.

nahiye: bölge, küçük yer.

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

risalet-i Ahmediye: Peygamber Efendimizin (a.s.m.) peygamberliği.

Sani-i zülcelâl: sonsuz büyüklük sahibi olan ve her şeyi sanata yaratan, Allah (cc.).

şecere-i mübareke: mübarek, kutlu ağaç, mübarek sülâle, silsile.

tekemmül: olgunlaşma, kemâle doğru gitme, kemale erme, mükemelleşme.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.

tevellüt: doğma, doğum.

vazife: ahlâk veya iş icabı yapılması gereken iş, görev.

zerre: pek ufak parça, en küçük parça, çok küçük parça.

Üstad Hazretlerinin Barla'da 8,5 sene kaldığı Nurun ilk medresesi önündeki muhteşem çınar ağacı ile dallar arasında tefekkür ve ibadet ettiği köşkü.

Barla: Isparta'nın bir ilçesi. Bediüzzaman Hazretlerinin sekiz yıl sürgün olarak kaldığı ve Risale-i Nur'ların büyük bir kısmını telif ettiği yer.

hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.

ibadet: Allah'ın emrettiklerini yerine getirme, Allah'a karşı

kulluk vazifesini yapma.

medrese: ders okutulan yer.

muhteşem: ihtişamlı, haşmetli, görkemli, debdebeli, şanlı, ulu, yüce, büyük.

tefekkür: derin düşünme, maksadı kavramak için zihni eşyanın manasını anlama haline yönetme, eşyaya ait bilgileri kalbe getirme.

Üstad Bediüzzaman Said Nursi Hazretlerinin Barla'ya dört-beş saat mesafedeki Çam Dağında buldukları zaman, üzerinde tefekkür ettikleri çam ağacı.

Barla: Isparta'nın bir ilçesi. Bediüzzaman Hazretlerinin sekiz yıl sürgün olarak kaldığı ve Risale-i Nur'lann büyük bir kısmını telif ettiği yer.

hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.

mesafe: uzaklık, uzunluk.

tefekkür: derin düşünme,

maksadı kavramak için zihni eşyanın manasını anlama haline yöneltme, eşyaya ait bilgileri kalbe getirme.

Dördüncü Mektup

azamî: en fazla, en çok, nihayet derecede.

aziz: muhterem, saygın.

bereket: bolluk, bereket, gürlük.

cilve: güzel ve hoş bir biçimde görünme.

care: bir engel veya sıkıntıdan kurtulabilmek için yapılması gereken, çıkış yolu.

dellâl: ilân edici, hakka davet eden.

ehl-i hakikat: hakikati arzularanlar, gerçeği bulup onun pesinden gidenler; Allah adamı.

hamd: Allah'a karşı olan şükran ve memnuniyetini onu överek bildirme, Allah'ın yüceliğini övme.

hasbihal: halleşme; görüşüp konuşma, sohbet.

hâsseten: hususî olarak, özellikle, yalnız, ayrıca, bilhassa.

hatır: zihin, fikir, hafıza; akılda tutma melekesi, insanın düşünme ve akılda tutma gücü.

hatıra: anı.

hayalen: hayal olarak, hayâlî bir şekilde, zihinde tasarlayıp canlandırarak.

hazine-i bînihaye: sonsuz, bitmez tükenmez hazine.

hengâm: zaman, devir, çağ, sıra, vakit.

hiç ender hiç: hiç bir şey, bir hiç kadar.

hizmet-i Kur'an: Kur'an hizmeti.

ins: insan, beşer, Âdemoğlu.

ism-i Hakîm: Hakîm ismi; Cenab-ı Hakkın hikmetle, faydaları takip ederek iş gören manasındaki ismi.

ism-i Vedûd: seven ve sevilen manasında Cenab-ı Hakkın bir ismi.

istihdam: bir hizmette kullanma, hizmete alma, hizmet ettirme, bir işte çalıştırma, çalıştırma.

kusur: eksiklik, noksan.

mahrem: gizli olan, herkese söylenmeyen, gizli sır vasfı olan.

mâni: engel, özur.

mazhar: bir şeyin çıktığı yer, zühur ettiği, görüldüğü yer.

menzil: yer, dünya, ev.

mertebe: derece, basamak.

mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahlûklar, yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.

musâhabe: sohbet etme, sohbet, söyleşme, konuşma, görüşme.

münezzeh: arınmış, temiz, arı, pak, tenzih edilmiş, uzak, berî.

mûştak: istiyaklı, arzulu.

mütesellî: teselli bulan, avunan, acıyı unuttur gibi olan, üzüntüsü dağılan.

noksan: eksiklik, azlık, tam olmıyış.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۝ ۱ وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِغُ بِحَمْدِهِ ۝ ۲
سَلَامٌ لِلَّهِ وَرَحْمَتُهُ وَبَرَكَاتُهُ عَلَىٰ إِخْوَانِكُمْ لِأَسِيمًا... إِلَىٰ آخِرِهِ ۝ ۳

Aziz kardeşlerim,

Ben şimdi Çam Dağında, yüksek bir tepede, büyük bir çam ağacının tepesinde bir menzilde bulunuyorum. İnsan tevahhuş ve vuhuşa ünsiyet ettim. İnsanlarla sohbet arzu ettiğim vakit, hayalen sizleri yanımda bulur, bir hasbihal ederim, sizinle müteselli olurum. Bir mâni olmazsa, bir iki ay burada yalnız kalmak arzusundayım. Barla'ya dönsem, arzunuz veçhile sizden ziyade müştak olduğum şifahî bir musahabe çaresini arayacağız. Şimdi bu çam ağacında hatıra gelen iki üç hatırayı yazıyorum.

• *Birincisi:* Bir parça mahrem bir sırdır. Fakat senden sır saklanmaz. Şöyle ki:

Ehl-i hakikatın bir kısmı nasıl ki ism-i Vedûd'a mazhardırlar ve azamî bir mertebede o ismin cilveleriyle, mevcudatın pencereleriyle Vacibü'l-Vücut'a bakıyorlar; öyle de, şu hiç ender hiç olan kardeşinize, yalnız hizmet-i Kur'an'a istihdamı hengâmında ve o hazine-i bînihayenin dellâlî olduğu bir vakitte, ism-i Rahîm ve ism-i Hakîm mazhariyetine medar bir vaziyet verilmiş. Bütün Sözler o mazhariyetin cilveleridir. İnşallah, o Sözler,

۴ وَمَنْ يُؤْتِ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا ۝
sırrına mazhardırlar.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksandan tenzih ederiz.

2. Hiçbir şey yoktur ki Onu övüp, Onu tesbih etmesin. (İsra Suresi: 44.)

3. Allah'ın selâmı, rahmeti ve berekâtı sizin ve kardeşlerinizin, hassaten ... üzerine olsun.

4. Kirme hikmet verilmişse, ona pek çok hayır verilmiştir. (Bakara Suresi: 269.)

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

selâm: kullara gelen ayıp, eksiklik, kusur ve yokluktan salim olan, kendisi her türlü eksikliklerden yüce olduğu gibi

yarattıklarına da selâmet veren Allah.

sohbet: görüşüp konuşma, karşılıklı hoşça konuşma.

şifahî: ağızdan, sözle, sözlü olarak.

tevahhuş: yalnızlaşma, vahşileşme, yabancılılaşma.

ünsiyet: alışkanlık, ülfet,

dostluk, ahbablık, arkadaşlık.

Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî ve zatî olan; varlığı başkasının varlığına bağlı değil, kendinden olup ezeli ve ebedî olan Allah (c.c.).

vuhûş: vahşiler, yabanîler, ehilileşmemiş olanlar.

ziyade: çok, fazla, artık.

- *İkincisi:* Tarık-ı Nakşî hakkında denilen,

Der tarik-ı Nakşibendî lâzım amed çâr terk;

Terk-i dünya, terk-i ukba, terk-i hestî, terk-i terk.

olan fıkra-i rânâ birden hatıra geldi. O hatıra ile beraber, birden şu fıkra tulû etti:

Der tarik-ı aczmenđî lâzım amed çâr çiz:

Fakr-ı mutlak, acz-i mutlak, şükr-i mutlak,

şevk-i mutlak ey aziz!

Sonra senin yazdığın, “Bak kitab-ı kâinatın safha-i renginine, ilâahir,” olan rengin ve zengin şiir hatırıma geldi. O şiirle semanın yüzündeki yıldızlara baktım. “Keşke şair olsaydım, bunu tekmiil etseydim” dedim. Hâlbuki şiir ve nazma istidadım yokken, yine başladım. Fakat nazım ve şiir yapamadım. Nasıl hutur etti ise, öyle yazdım. Benim vârisim olan sen, istersen nazma çevir, tanzim et. İşte birden hatıra gelen şu:

Dinle de yıldızları, şu hutbe-i şîrinine;

Name-i nurîni, Hikmet, bak ne takrir eylemiş.

Hep beraber nutka gelmiş, hak lisanıyla derler:

Bir Kadîr-i Zülcelâl'in haşmet-i sultanına, birer bürhan-ı

nurefşanız biz.

Vücut-i Sânia, Hem vahdete, hem kudrete şahitleriz

biz.

âmed: gelme, geliş, gelir, olur.
aziz: muhterem, saygın.
bürhan-ı nurefşan: nur saçan hüccet, parlak delil.
cilve: güzel ve hoş bir biçimde görünme.
çâr-çiz: dört şey.
der: kelimeleri “-de” hâline koyan veya “içinde” manası katan.
fakr-i mutlak: sonsuz fakirlik, tam muhtaçlık, mutlak çaresizlik, yoksulluk.
fıkra: kısım, fasıl, bölüm.

hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
haşmet-i sultan: sultanın haşmeti, padişahın büyüklüğü.
hatır: zihin, fikir, hafıza; akılda tutma melekesi, insanın düşünme ve akılda tutma gücü.
hikmet: yüksek bilgi
hutûr: hatıra gelme, akla gelme, hatırlama.
ilâahir: sona kadar, sonuna kadar.

inşallah: Allah isterse, Allah dilerse, Allah'ın emri olursa, Allah izin verirse manalarında kullanılan bir dua.
istidat: kabiliyet, yetenek.
Kadîr-i Zülcelâl: sonsuz büyüklük, haşmet ve kudret sahibi, Allah.
kitab-ı kâinat: kâinat kitabı.
kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.
lâzım: gerek, gerekli, lüzumlu.
lisan: dil, anlaşma amacıyla

kullanılan sesli işaretler sistemi.
mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma; nail olmuş, erişmiş.
mazhariyet: görünme ve tezahür yeri olma.
nazım: kafiyeli, vezinli söz.
nutuk: söz söyleme, konuşma.
rengin: güzel, lâtif, hoş, tabiata hoş gelen.
safha-i rengin: süslü sayfalar.
sema: gökyüzü, gök.
şahit: şahitlik yapan, gördüğü veya bildiği şeyi mahkeme önünde yemin ederek söyleyip davanın sonuçlanmasına yardım eden kimse, şahit, tanık.
şair: şiir yazan veya söyleyen kimse.
şevk-i mutlak: kayıtsız, şartsız şevk; tam mutluluk ve sevinç, her hâl-ü kârda sevinç içinde olma.
şükr-i mutlak: mutlak şükür, tam şükür; mutlak bir şükür içinde olma.
tanzim: düzenleme, tertipleme, ıslah etme, düzeltme, iyileştirme.
tarik-ı aczmenđi: Cenab-ı Hakka karşı acz ve fakrını hissetme ve bunu bildirme yolu.
Tarik-ı Nakşî: Şeyh Bahaüddin Nakşibendî'nin kurduğu tarikatin yolu, Nakşibendî tarikati.
tekmiil: tamamlama, noksanlarını giderme, bitirme.
terk: bakmama, ihmal etme.
terk-i dünya: dünyayı terk etme, dünya ile ilgilenmeme, dünyadan vaz geçip bir köşeye çekilme.
terk-i hestî: varlığı, vücudu terk etme.
terk-i terk: nesi var nesi yok, her şeyini, bütün özelliklerini ve emellerini terk edip Allah'a yönelme, ucbe ve fahre girmemek için yaptığı terki de düşünmeme.
terk-i ukba: ahiretteki mükâfatları terk etme, onları düşünmeme.
tulû: zihne gelme, kalbe doğma.
vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.
vâris: ölen bir kimsenin mal ve mülküne yakınlık veya vasiyet yoluyla kanunen miracı olan, mirasçı.
vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.
vücut-i sâni: her şeyi sanatla yaratan Allah'ın varlığı.

ağsan: dallar, ağacın dalları, bu-
daklar.

âlem: insanlar, halk.

âlem: varlık sınıflarından her biri.

arz: yer, dünya.

aşiyâne: mesken, ev.

ayet: Allah'ın varlığına delâlet
eden şey.

bâki: ebedî, daimî, sonu gelmez,
bitip tükenmez, ölmez, sonsuz.

bürhan: delil, ispat, tanık, hüccet.
Cemil -i Zülcelâl: büyüklük, izzet
ve azamet sahibi olan ve sonsuz
güzellik sahibi Allah.

çün: gibi, madem ki, çünkü, nasıl,
nice, misilli, niçin.

dâhiye-i hilkat: yaratılıştan dâhi
olan.

dest-i hikmet: hikmet eli, her şeyi
hikmetle yapan el.

ecram-ı semaviye: gök cisimleri,
yıldızlar, gezegenler.

gemi-i cebbar: büyük ve aza-
metli gemi.

güya: sanki, sözde.

Hakim-i Zülcelâl: sonsuz büyük-
lük sahibi olan ve her şeyi hik-
metle yaratan, Allah.

hane-i devvar: yıldız.

harika: her zaman rastlanmayan,
olağanüstü vasıflar taşıyan ve
hayranlık hissi uyandıran, âdet ve
tabiat dışında olan şey.

harika-i sanat-ı hâlıkane: yaratı-
cıya yakışır şekildeki sanat hari-
kası, yaratıcının yapmış olduğu
sanat harikası.

haşiye: bir kitabın sayfalarının
kenarına veya altına yazılan açık-
layıcı yazı, derkenar.

Kadir-i Zülkemaal: sonsuz kemal
ve kudret sahibi olan, Allah.

Kehkeşan: samanyolu, saman
uğrusu, hacılar yolu.

masnuat: sanatla yapılmış şeyler.

melâike: melekler, ferişteher;
nurdan yaratılmış, fitratları safı,
makamları sabit olan, Allah'ın
emirlerine tam itaat eden mah-
lûklar.

melek: Allah'ın nurdan yarattığı,
iradeleri, cinsiyetleri, yeme ve iç-
meleri olmayan, çeşitli şekillere
girebilen, göze her zaman görüle-
meyen, Allah'ın emirlerine tam
itaat eden mahlûk, ferişteher.

mescid-i seyyar: Gezici, seyyar
mescit.

mezraa: ziraat yapılacak yer, tar-
la, ekilecek yer.

misbah-ı nevvâr: nurlu lamba.

mu'cizat: mu'cizeler, Allah tara-
fından verilip, yalnız peygamber-

*Şu zeminin yüzünü yıldızlayan, Nazenin mu'cizatı çün
melek seyranına,*

*Şu semanın arza bakan, Cennete dikkat eden, binler
müdakkik gözlerimiz biz. (HAŞİYE)*

Tuba-i hilkatten semavat şıkına, hep Kehkeşan

ağsanına,

*Bir Cemil-i Zülcelâl'in dest-i hikmetiyle takılmış, pek
güzel meyveleriz biz.*

Şu semavat ehline birer mescid-i seyyar, birer

hane-i devvar, birer ulvî aşiyâne,

Birer misbah-ı nevvâr, birer gemi-i cebbar, birer

tayyareleriz biz.

Bir Kadîr-i Zülkemaal'in, bir Hakîm-i Zülcelâl'in birer

mu'cize-i kudret, birer harika-i sanat-ı Hâlıkane,

Birer nadire-i hikmet, birer dâhiye-i hilkat, birer nur

âlemiyiz biz.

Böyle yüz bin dil ile, yüz bin bürhan gösteririz; işittiririz

insan olan insana.

Kör olası dinsiz gözü, görmez oldu yüzümüzü, hem

işitmez sözümüzü; hak söyleyen ayetleriz biz.

HAŞİYE: Yani Cennet çiçeklerinin fidanlık ve mezraacığın olan zeminin yüzünde hadsiz mu'cizat-ı kudret teşhir edildiğinden; semavat âlemindeki melâikeler o mu'cizatı, o harikaları temaşa ettikleri gibi, ecram-ı semaviyenin gözleri hükmünde olan yıldızlar dahi, güya melâikeler gibi zemin yüzündeki nazenin masnuatı gördükçe Cennet âlemine bakıyorlar ve o muvakkat harikaları bâki bir surette Cennette dahi temaşa ediyorlar gibi, bir zemine, bir Cennete bakıyorlar; yani o iki âleme nezaretleri var demektir.

lerin gösterebilecekleri bü-
yük harika işler.

mu'cizat-ı kudret: kudret
mu'cizeleri.

mu'cize-i kudret: Cenab-ı
Hakkın kudretinin mu'cizesi.

muvakkat: belirli bir zamana
mahsus, vakitli, süresiz, geçi-
ci.

müdakkik: tetkik eden, ince-
leyen, araştıran, inceden in-

ceye araştıran, en ufak gizli
seyleri gören.

nadire-i hikmet: bir gayeye
binaen benzersiz yaratılan,
yaratılmış.

nazenin: narin, ince yapılı.

nezaret: bakma, bakış, etrafı,
görme, seyir, manzara.

nur: aydınlık, parlaklık,
ziya, ışık, şule.

sema: gökyüzü, gök.

semavat: semalar, gökler.

seyran: bakıp seyretme.

suret: biçim, görünüş, kılık,
kiyafet.

tayyare: uçak, uçucu alet.

temâşâ: bakma, bakıp sey-
retme.

teşhir: sergileme.

tuba-i hilkat: yaratılış ağacı.

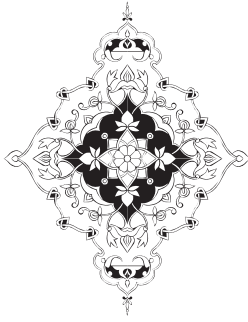
ulvî: yüksek, yüce.

zemin: yeryüzü.

Sikkemiz bir, turramız bir; Rabbimize musahharız,
müsebbihiz, zikrederiz âbidâne .
Kehkeşanın halka-i kübrasına mensup birer
mezczuplarız biz.

¹ **الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي**

Said Nursî

---

1. Bâkî olan yalnız Allah'tır.

âbidâne: ibadet edene yakışır surette, kulluğa yararışır bir şekilde.

bâkî: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez, sonsuz.

halka-i kübra: en büyük halka.

Kehkeşan: Samanyolu, sa-

man uğrusu, hacılar yolu.

mezczup: cezbeye tutulmuş, lâhî aşkla aklî dengesi değişmiş kimse, divane.

musahhar: boyun eğen, emir altına giren.

müsebbih: tesbih çeken, sübhanallah diyen.

sikke: Allah'ın, kendi müba-

rek isimlerine mazhar olmakla değerli kıldığı mahlûkları üzerindeki, kendini tanıtan ve gösteren, taklit edilmez alâmeti, işareti, nişanı.

turra: mühür, damga, tuğra.

zikir: Allah'ın adlarını anarak dua etme, Allah'ı anma.

Altıncı Mehtap

ahbab: dost, dostlar, sevilen dostlar.

akarip: akrabalar, hısımlar, yakınlar.

akran: yaşı rütbe, mevki, v.s. hâllerde birbirine eşit olanlar.

âlem-i berzah: ruhların kıyamete kadar kalacakları âlem; kabir âlemi.

berekât: bolluklar, bereketler, iyilikler.

Cenab-ı Hak: Allah; doğru, gerçek, Hakkin tâ kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah.

diyar-ı gurbet: gurbet diyarı, yabancı memleket, gurbet ili.

ekseriyet-i mutlaka: bir fazlasıyla elde edilen çoğunluk, çokluk, kesin çoğunluk.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

elim: çok dert ve keder veren, çok acı verici, acıklı.

ferkadan: Kuzey Kutbuna yakın görünen, İkizler de denilen iki yıldızın her birine verilen ad.

fikir: akıl, hafıza.

firkat: hasret.

garibane: garipçesine, garip gibi, garibe yakışır şekilde.

garip: kimsesiz, zavallı.

gayret: çalışma, çabalama.

gurbet: gariplik, yabancılık.

hamd: Allah'a karşı olan şükran ve memnuniyetini onu överek bildirme, Allah'ın yüceliğini övme.

hamiyet: insanda bulunan din, millet, bayrak, vatan gibi mukaddes değerler ile kendi aile ve yakınlarını koruma duygusu ve gayreti.

hazin: keder meydana getiren, acı uyandıran, hüznü veren.

hazinâne: keder veren, acı uyandıran, hazin.

hemheme: rüzgârın esmesi ile ağaç yapraklarından çıkan sesler.

hissiyat: hisler, duygular.

ihsan: iyilik etme, güzel davranma, bağışlama, ikram etme, lütuf, bağış, yardım.

ihtiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı.

kusur: eksiklik, noksan.

madem: ...den dolayı, böyle ise.

medar-ı teselli: ferahlık sebebi, teselli kaynağı.

muhtelif: türlü türlü, çeşitli, çeşit çeşit, farklı.

münezzeh: arınmış, temiz, arı, pak, tenzih edilmiş, uzak, berî.

müteessir: teessüre kapılan, hisleriyle oynanmış, üzülmüş, hüznünlü, kederli, mahzun.

neşet: meydana gelme, ileri gelme, hasil olma, oluşma.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۝ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِيحُ بِحَمْدِهِ ۚ
سَلَامٌ لِلَّهِ وَرَحْمَتُهُ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ وَعَلَىٰ إِخْوَانِكُمْ مَادَامَ
الْمَلَوَانِ وَتَعَاقَبَ الْعَصْرَانِ وَمَادَامَ الْقَمْرَانِ وَاسْتَقْبَلَ الْفَرْقَدَانِ ۚ

Gayretli kardeşlerim, hamiyetli arkadaşlarım ve dünya denilen diyar-ı gurbette medar-ı tesellilerim.

Madem Cenab-ı Hak sizleri, fikrime ihsan ettiği manalara hissedar etmiştir; elbette hissiyatıma da hissedar olmak hakkınızdır. Sizleri ziyade müteessir etmemek için, gurbetimdeki firkatimin ziyade elim kısmını tayyedip, bir kısmını sizlere hikâye edeceğim. Şöyle ki:

Şu iki üç aydır pek yalnız kaldım. Bazen on beş yirmi günde bir defa misafir yanımda bulunur. Sair vakitlerde yalnızım. Hem yirmi güne yakındır, dağcılar yanımda yok, dağıldılar.

İşte gece vakti, şu garibâne dağlarda, sessiz, sedasız, yalnız, ağaçların hazinâne hemhemeleri içinde, kendimi birbiri içinde beş muhtelif renkli gurbetlerde gördüm.

Birincisi, ihtiyarlık sırrıyla, hemen ekseriyet-i mutlaka ile, akran ve ahababım ve akaribimden yalnız ve garip kaldım; onlar beni bırakıp âlem-i berzaha gittiklerinden neş'et eden hazin bir gurbeti hissettim. İşte, şu gurbet

1. Her türlü kusur ve noksanlıktan münezzeh olan Allah'ın adıyla.

2. Hiçbir şey yoktur ki Onu övüp, Onu tesbih etmesin. (İsra Suresi: 44.)

3. Allah'ın selâmı, rahmeti ve berekâtı, gece ve gündüz devam ettikçe, sabah ve akşam geldikçe, ay ve güneş döndükçe, ferkadan denilen iki yıldız doğdukça ikinize ve kardeşlerinize olsun.

noksan: eksiklik, azlık, tam olmayış.

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlama, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

sada: ses, seda.

sair: diğer, öteki, başka.

selâm: kullara gelen ayıp, eksiklik, kusur ve yokluktan salim olan, kendisi her türlü eksikliklerden yüce olduğu gibi yarattıklarına da selâmet veren Allah.

tayy: çıkarma, atma.

tesbih: Allah'ı bütün kusur ve noksan sıfatlardan uzak tutma, Sübhanallah deme, Cenab-ı Hakkı (c.c.) şanına lâyık ifadelerle anma, Allah'a söz, iş, davranış ve kalple içten ibadet etme.

ziyade: çok, fazla, artık.

içinde, ayrı diğer bir daire-i gurbet açıldı. O da, geçen bahar gibi alâkadar olduğum ekser mevcudat beni bırakıp gittiklerinden hâsıl olan firkatli bir gurbeti hissettim. Ve şu gurbet içinde bir daire-i gurbet daha açıldı ki, vatanımdan ve akaribimden ayrı düşüp yalnız kaldığımdan tevellüt eden firkatli bir gurbeti hissettim. Ve şu gurbet içinde, gecenin ve dağların garibâne vaziyeti, bana rikkatli bir gurbeti daha hissettirdi. Ve şu gurbetten dahi, şu fânî misafirhaneden ebedülâbâd tarafına harekete amade olan ruhumu fevkalâde bir gurbette gördüm. Birden “Fesüphanallah!” dedim. “Bu gurbetlere ve karanlıklara nasıl dayanılır?” düşündüm. Kalbim feryat ile dedi:

*Yâ Rab! Garibem, bikesem, zaifem, nâtüvanem,
alilem, âcizem, ihtiyarem.
Bîhtiyarem, el-amangûyem, afcûyem, medethahem;
zidergâhet İlâhî!*

Birden nur-i iman, feyz-i Kur’ân, lütf-i Rahman imdadıma yetiştiler. O beş karanlıklı gurbetleri beş nuranî ünsiyet dairelerine çevirdiler. Lisanım ¹ **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ** söyledi kalbim

**فَانِ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ
رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ**

ayetini okudu, aklım dahi ıztırabından ve dehşetinden feryat eden nefsim hitaben dedi:

1. Allah bize kâfidir. O ne güzel vekildir. (Âl-i İmran Suresi: 173.)

2. Ey Peygamber, eğer insanlar senden yüz çevirirse, sen de ki: "Allah bana yeter. Ondan başka ibadete lâayk hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur." (Tevbe Suresi: 129.)

akarip: akrabalar, hısımlar, yakınlar.
alâkadar: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.
amade: hazır, hazırlanmış.
Arş: yüksekliği sebebiyle bütün cisimleri içine alan ve Allah'ın kudret ve hükmüyle istiva ettiği şey.

belâ ender: belâ içinde.
belâ: musibet, gam, keder, afet, sıkıntı.
bîçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.
daire-i gurbet: gariplik, yabancılık dairesi.
dehşet: büyük korku hâli,

korkma, ürkme.
ebedülâbâd: ebedlerin ebedi, tükenmez, ebedî hayat, sonsuzluk.
ekser: en çok, daha ziyade.
fânî: ölümlü.
feryat: haykırma, çılgılık.
Fesüphanallah: Allah'ı her

türlü kusur, ayıp ve eksiklerden tenzih ederim" manasındadır. Şaşkınlığı anlatmak için kullanılır.
fevkalâde: alışılmıştan farklı, olağanüstü, normalin üstünde.
feyz-i Kur’ân: Kur’ân'ın feyzi, Kur’ân'ın verdiği ilham, bereket ve ilim bolluğu.
firkat: hasret.
garibane: garipçesine, garip gibi, garibe yakışır şekilde.
gurbet: gariplik, yabancılık.
hâsıl: meydana gelen, ortaya çıkan, beliren.
hataender: kusur içinde.
hitaben: hitap ederek, söyleyerek, birine yönelerek.
ıztırab: üzüntü veren bir durumun meydana getirdiği kuvvetli acı, aşırı elem, azap, sıkıntı.
ibadet: tapma, tapınma.
ilâh: tanrı, mabud.
ilâhî: Ey Allah'ım!.
imdat: yardım, yardıma yetişme, zor durumda kalana yapılan yardım.
kâfi: yeter, yetecek; elveren, yetişen.
lâyık: yakışan, yaraşır, yakışır.
lütf-u Rahman: mahlûkatına hayır ve rahmet irade eden Allah'ın lütfü.
mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahlûklar, yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.
nefis: hayat, ruh, can.
nurani: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.
nur-u iman: iman nuru, Allah'ın varlığına, yaratıcılığına inanmadaki gönül, kalp ve fikir aydınlığı.
Rabb: efendi, sahip, her şeyin maliki, malik.
rikkatli: rikkat sahibi olan, yufkalık, incelik, merhamet sahibi.
tevekkül: Allah'a dayanma ve güvenme, gücünün yetmediği yerde Allah'tan bekleme.
tevellüt: doğma, doğum.
ünsiyet: alışkanlık, ülfet, dostluk, ahbaplık, arkadaşlık.
vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.
vekil: kulların işlerine ve rızıkına kefil olan, her şeyi idaresi altında bulunduran, kendisine dayanılan, gözeten, şahit ve koruyucu Allah (c.c.).
zira: çünkü, ondan ki, şundan, şu sebepten ki, onun için.

Bırak bîçare feryadı, belâdan kıl tevekkül. Zira feryat,
 belâ ender, hata ender belâdır bill!
 Belâ vereni buldunsa eğer, safa ender, vefa ender, atâ
 ender belâdır bill!
 Madem öyle, bırak şekvayı, şükret; çün belâbil, demâ
 keyfinden güler hep gül mül.
 Ger bulmazsan, bütün dünya cefa ender, fenâ ender,
 heba ender belâdır bill!
 Cihan dolu belâ başında varken, ne bağırrsın küçücük
 bir belâdan, gel tevekkül kıl.
 Tevekkül ile belâ yüzünde gül; tâ o da gülsün.
 O güldükçe küçülür, eder tebeddül.

Hem, üstatlarımdan Mevlâna Celâleddin'in nefsine dediği gibi dedim:

أَوْ كُفْتُ أَلَسْتُ وَتَوَكُّفِي بَلَى شُكْرِي بَلَى چِيسْت كَشِيدَنْ بَلَا
 سِرِّ بَلَا چِيسْت كِه يَعْنِي مَنَّم حَلَقَه زَنْ دَرَكَه فَقْرٌ وَفَنَا¹

O vakit, nefsim dahi, "Evet, evet! Acz ve tevekkül ile, fakr ve iltica ile nur kapısı açılır, zulmetler dağılır.

² "الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نُورِ الْإِيمَانِ وَالْإِسْلَامِ" dedi.

Meşhur Hikem-i Atâiye'nin şu fıkrası:

مَاذَا وَجَدَ مَنْ فَقَدَهُ ۝ وَمَاذَا فَقَدَ مَنْ وَجَدَهُ

Yani: "Cenab-ı Hakki bulan, neyi kaybeder? Ve Onu kaybeden, neyi kazanır?"

acz: zayıflık, güçsüzlük.

atâ ender atâ: lütuf içinde, bağış içinde.

belâ: musibet, gam, keder, afet, sıkıntı.

belâbil: bülbüller.

cefa ender: sıkıntı içinde, eziyet içinde, cefa içinde.

Cenab-ı Hak: Allah; doğru, gerçek, Hakkin tâ kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah.

cihan: dünya, kâinat, âlem.

çün: gibi, madem ki, çünkü, nasıl, nice, misilli, niçin.

demâ: her zaman, vaktaki.

fakr: varlıktan geçme, yalnız Allah'a muhtaç olma.

fenaender: yokluk içinde.

fıkra: kısım, fasıl, bölüm.

ger: eğer.

iltica: sığınma, barınma.

keyif: neşe, alkol veya uyuşturucu maddelerin meydana getirdiği hafif sarhoşluk.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

meşhur: tanınmış, herkesin bildiği, şöhretli, adı yaygınlık kazanmış, ünlü, namılı.

mül: şarap.

nefis: kendi, şahıs.

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehve istekleri kamçılayıp hayırlı işlerden alıkoyan

güç.

nur: aydınlık, parıltı, parlaklık, ziya, ışık, şule.

safaender: rahatlık içerisinde, zevk içinde.

sekva: şikâyet, yakınma, hoşnutsuzluk, memnuniyetsizlik.

sükür: nimet ve iyiliğin sahi-

bini tanıma ve ona karşı minnet duyma.

tebeddül: başkalaşma, değişme, başka hale getirme, başka şekil alma.

tevekkül: bir işin gerçekleşmesi için gereken çalışmayı ve çabayı gösterip sebeplere

başvurduktan sonra işi Allah'a bırakma, neticeyi ondan bilme, kadere razı olma.

üstat: öğretici; muallim, öğretmen, usta, sanatkâr.

vefaender: vefa içinde, vefa ile.

zulmet: karanlık.

Yani, “Onu bulan her şeyi bulur. Onu bulmayan hiçbir şey bulmaz. Balsa da, başına belâ bulur,” ne derece âlî bir hakikat olduğunu gördüm ve ¹ طُوبَى لِلْغُرَبَاءِ hadisinin sırrını anladım, şükrettim. İşte kardeşlerim, karanlıklı bu gurbetler çendan nur-i imanla nurlandılar; fakat yine bende bir derece hükümlerini icra ettiler ve şöyle bir düşünceyi verdiler:

“Madem ben garibim ve gurbetteyim ve gurbete gideceğim; acaba şu misafirhanedeki vazifem bitmiş midir? Tâ ki sizleri ve Sözlere tevkil etsem ve bütün bütün alâkamı kessem,” fikri hatırıma geldi. Onun için sizden sormuştum ki, “Acaba yazılan Sözlere kâfi midir, noksanı var mı? Yani, vazifem bitmiş midir? Tâ ki rahat-ı kalple kendimi nurlu, zevkli, hakikî bir gurbete atıp, dünyayı unutup, Mevlâna Celâleddin’in dediği gibi,

دَانِي سَمَاعِ جِهٍ بُوْدُ بِي خُوْدُشْدَنْ زِهَسْتِي
² اَنْدَرِ فَنَائِي مُطْلَقِ ذَوْقِ بَقَا چَشِيدَنْ

deyip, ulvî bir gurbeti arayabilir miyim?” diye sizi o sualler ile tasdi etmiştim.

³ اَلْبَاقِي هُوَ اَلْبَاقِي

Said Nursî

1. O gariplere müjdeler olsun. (Keşfü'l-Hafa, 887.)
2. Semanın ne olduğunu bilir misin? O, varlıktan geçip fena-i mutlakta beka zevkini tatmaktadır.
3. Bâkî olan yalnız Allah'tır.

alâka: ilgi, ilişki, bağ.
âli: yüce, yüksek, ulu.
bâkî: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez, sonsuz.
beka: bâkîlik, ebedîlik, sonu olmama, bulunduğu hâlde kalma.

çendan: gerçi, o kadar, her ne kadar, pek o kadar.
fenâ-i mutlak: sonsuz yok oluş, mutlak yok oluş.
fikir: düşünme, düşünce.
garip: kimsesiz, zavallı.
gurbet: yabancı yerlere gitme.

hadis: Hz. Muhammed'e (a.s.m.) ait söz, emir, fiil veya Hz. Peygamberin onayladığı başkasına ait söz, iş veya davranış.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

hakikî: gerçek, sahici.
hamd: teşekkür, şükran.
hatır: zihin, fikir, hafıza; akılda tutma melekesi, insanın düşünme ve akılda tutma gücü.
icra: yürütme, bir karar, bir düşünceyi gerçekleştirme, bir işi yerine getirme, kuvveden fiile geçirme, yapma.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
kâfi: yeten, kâfi gelen, deruhte eden, ihtiyacı karşılayan.
kâfi: yeter, yetecek, elveren, yetişen.
madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.
müjde: sevindirici haber, iyi haber, müstü, beşaret.
noksan: eksiklik, azlık, tam olmaması.
nur: aydınlık, parlaklık, ziya, ışık, şule.
nur-u iman: iman nuru, Allah'ın varlığına, yaratıcılığına inanmadaki gönül, kalp ve fikir aydınlığı.
Rabb: efendi, sahip, her şeyin maliki, malik.
rahat-ı kalp: kalp rahatlığı, kalbin huzurlu ve tasasız oluşu.
sema: Mevlavî âyinlerinde tarikat mensuplarının musiki eşliğinde cezbe hâlinde ayakta dönme hareketi.
sual: soru.
şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnurluk ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.
tasdi: rahatsız etme, sıkma, can sıkma, taciz etme.
tevkil: vekil etme, edilme.
ulvî: yüksek, yüce.
vazife: ahlâk veya iş icabı yapılması gereken iş, görev.
zevk: tatma, tat, lezzet, haz.

On Üçüncü Mektup

بِسْمِهِ ۞ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ۚ

أَسْلَامٌ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى... وَالْمَلَأَمَ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُوَى ۙ

adem-i müracaat: başvurmama, müracaat etmeme.

ahir: son, sonraki, en sonra.

ahiret: kıyametten sonra kurulacak olan âlem.

arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.

aziz: muhterem, saygın.

Cenab-ı Erhamürrâhimin: inayet ve rahmet, yardım ve lütf sahiplerinin en merhametlisi olan, şeref ve azamet sahibi olan yüce Allah (c.c.).

ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.

el-cevap: sorulan şeye verilen karşılık; söz veya yazı ile cevap.

emniyet: eminlik, güvenlik, korukusuzluk.

enva-ı rahmet: rahmetin çeşitleri.

enva-ı zulüm: zulüm çeşitleri, zulümün türlüğü.

esaret: esirlik, tutsaklık.

esbap: nedenler, sebepler.

hâl-i âlem: dünyanın vaziyeti, âlemin durumu.

halvet: ibadet, riyazet, zikir maksadıyla bir hücreye kapanma.

hamd: Allah'a karşı olan şükran ve memnuniyetini onu överek bildirme, Allah'ın yüceliğini övme.

ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemezsizin, sırf Allah rızası için yapma.

inziva: bir köşeye çekilme, tek başına yaşama, dünya işlerinden vaz geçme, dünyadan el-etek çekme.

istirahat: dinlenme, rahatlama.

lâkayt: kayıtsız, ilgi göstermeyen, ilgisiz, aldırış etmeyen.

manen: iç varlık bakımından, duygucu, gönülce, yürekçe, ruhça, mana itibarıyla, manaca.

maruz: bir şeyin karşısında, tesiri altında bulunan ve önünde engel ve siper bulunmayan.

meçbur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kamçılayıp hayırlı işlerden alıkoyan güç.

nefiy: sürme, sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme; sürgün.

niyaz: rica, dua.

niyet: bir işi yapmayı önceden düşünme.

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, sefkat gösterme.

siyaset: politika.

sükür: nimet ve iyiliğin sahibini

Aziz kardeşlerim,

Hal ve istirahatimi ve vesika için adem-i müracaatımı ve hâl-i âlem siyasetine karşı lâkaytlığımı pek çok soruyorsunuz. Şu sualleriniz çok tekerür ettiğinden, hem manen de benden sorulduğundan, şu üç suale Yeni Said değil, belki eski Said lisaniyla cevap vermeye mecbur oldum.

Birinci Sualiniz: İstirahatin nasıl? Hâlin nedir?

Elcevap: Cenab-ı Erhamürrâhimîn'e yüz bin şükür ediyorum ki, ehl-i dünyanın bana ettiği enva-ı zulmü, enva-ı rahmete çevirdi. Şöyle ki:

Siyaseti terk ve dünyadan tecerrüt ederek bir dağın mağarasında ahireti düşünmekte iken, ehl-i dünya, zulmen beni oradan çıkarıp nefyettiler. Hâlık-ı Rahîm ve Hakîm o nefyi bana bir rahmete çevirdi. Emniyetsiz ve ihlâsı bozacak esbaba maruz o dağdaki inzivayı emniyetli, ihlâslı Barla dağlarındaki halvete çevirdi. Rusya'da esarette iken niyet ettim ve niyaz ettim ki, ahir ömrümde bir

1. Allah'ın adıyla.

2. Hiçbir şey yoktur ki, Onu övüp Onu tesbih etmesin. (İsra Suresi: 44.)

3. Selâm, hüdaya (doğru yola) tabi olanların üzerine olsun... Kinama ve kötülleme de hevaya (nefsinin kötü arzularına) uyanlara olsun.

tanıma ve ona karşı minnet duyma.

tâbi: boyun eğen, uyan, itaat eden, itaatte bulunan, bağlanan.

tecerrüt: Her şeyden boş olma, her şeyden uzak olma.

tekerrür: tekrarlanma.

terk: bırakma, salıverme,

vazgeçme.

tesbih: Allah'ı bütün kusur ve noksan sıfatlardan uzak tutma, Sübhanallah deme, Cenab-ı Hakki (c.c.) şanına lâyük ifadelerle anma, Allah'a söz, iş, davranış ve kalple içten ibadet etme.

vesika: bir mal veya yiyece-

ğin halka eşit şekilde dağıtılması için hükümetçe verilen izin kâğıdı.

zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.

zaif: zayıf, güçsüz, kuvvetsiz, takatsız, dermansız.

zulmen: zulümle, haksızlıkla, zulmederek.

mağaraya çekileyim. Erhamürrâhimîn, bana Barla'yı o mağara yaptı, mağara faydasını verdi. Fakat sıkıntılı mağara zahmetini, zayıf vücuduma yükledi. Yalnız Barla'da, iki üç adamda bir vehhamlık vardı. O vehhamlık sebebiyle bana eziyet verildi. Hatta o dostlarım, güya istirahatimi düşünüyorlar. Hâlbuki o vehhamlık sebebiyle hem kalbime, hem Kur'ân'ın hizmetine zarar verdiler. Hem ehl-i dünya bütün menfilere vesika verdiği ve canileri hapisten çıkarıp affettikleri hâlde, bana, zulüm olarak, vermediler. Benim Rabb-i Rahîmim, beni Kur'ân'ın hizmetinde ziyade istihdam etmek ve Sözlere namıyla, envar-ı Kur'âniyeyi bana fazla yazdırmak için, dağdağsız bir surette beni şu gurbette bırakıp, bir büyük merhamete çevirdi. Hem, ehl-i dünya, dünyalarına karışabilecek bütün nüfuzlu ve kuvvetli rüesaları ve şeyhleri, kasabalarda ve şehirlerde bırakıp akrabalarıyla beraber herkesle görüşmeye izin verdikleri hâlde, beni zulmen tecrid etti, bir köye gönderdi. Hiç akraba ve hemşehrilerimi, bir iki tanesi müstesna olmak üzere, yanıma gelmeye izin vermedi. Benim Hâlık-ı Rahîm'im, o tecridi, benim hakkımda bir azîm rahmete çevirdi. Zihnimi safî bırakıp, gılluğıştan azade olarak Kur'ân-ı Hakîmin Feyzini, olduğu gibi almaya vesile etti. Hem, ehl-i dünya, bidayette iki sene zarfında iki adî mektup yazdığımı çok gördü. Hatta şimdi bile on veya yirmi günde veya bir ayda bir iki misafirin sırf ahiret için yanıma gelmesini hoş görmediler, bana zulmettiler. Benim Rabb-i Rahîm'im ve Hâlık-ı Hakîm'im, o zulmü bana merhamete çevirdi ki, doksan

adi: alışılmış olan, her zaman ki gibi, fevkalâde olmayan.
ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.
akraba: yakınlar, aralarında soyca yakınlık bulunanlar, hisimlar.
azade: bağlardan kurtulmuş, hür, serbest.
azîm: büyük, yüce, ulu.
bidayet: başlangıç, ön, ilk.
cani: cinayet işlemiş, kimse.
dağdağa: gürültü, patırtı,

beyhude telâş ve ızdırıp.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.
envar-ı Kur'âniye: Kur'ân nurları, Kur'ân'ın saçtığı parlıklar.
eziyet: büyük sıkıntı, zahmet, meşakkat.
feyz: ilim, irfan.
gılluğış: gizli kin, kötü niyet.
gurbet: yabancı memleket, yabancı yer, vatan dışı, doğup büyüdüğü ülke, şehir, köy di-

şinde kalan yerler, yâd el.
güya: sanki, sözde.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
Hâlık-ı Hakîm: hikmetle yaratan, yarattıklarında hikmetli olduğunu gösteren yaratıcı, Allah.
Hâlık-ı Rahîm: sonsuz merhamet ve şefkat sahibi yaratıcı, Allah.
hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak,

bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

hemşehri: aynı şehirlî, aynı memleketli.

istihdam: bir hizmette kullanma, hizmete alma, hizmet ettirme, bir işte çalıştırma, çalıştırma.

istirahat: dinlenme, rahatlatma.

izin: izin, müsaade, ruhsat.

kasaba: şehirden küçük, köyden büyük, henüz kırsal özelliklerini yitirmemiş olan yerleşim merkezi.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

menfi: nefy edilmiş, sürgün edilmiş, sürgün.

merhamet: acımak, şefkat göstermek, korumak, iyilik etmek, bîçarelere yardımda bulunmak, esirgemek.

müstesna: ayrı tutularak, hariç, ayrı.

nam: ad, isim.

nüfuz: söz geçirme.

Rabb-i Rahîm: şefkat ve merhamet sahibi olan Cenab-ı Hak.

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.

rüesa: reisler, başkanlar.

sâfi: saf olan, duru, katıksız, katıksız.

sırf: ancak, sadece, yalnız, salt.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

şeyh: tarikat kurucusu, bir tari-katta en üst mertebeye ulaşmış kimse; bir tekke veya zaviyede ders veren ve müritleri bulunan kimse.

tecrîd: ayırma, bir tarafta tutma, yalnız bırakma.

vehham: çok şüphe ve vesvese eden, çok kuruntulu; vehimli, kuruntulu.

vesika: bir mal veya yiyeceğin halka eşit şekilde dağıtılması için hükümetçe verilen izin kâğıdı.

vesile: bir şeyle uğraşmayı mümkün kılan, yol, vasıta.

zarf: bir fiilin, bir sıfatın veya başka bir zarfın manasına yer, zaman, nitelik, nicelik, bakımlardan tamamlayan kelimeler; belirteç.

ziyade: çok, fazla, artık.

zulmen: zulümle, haksızlıkla, zulmederek.

zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

sene manevî bir ömrü kazandıracak şu şuhur-i selâsede, beni bir halvet-i mergubeye ve bir uzlet-i makbuleye koymaya çevirdi. ¹ **أَلْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ** .

İşte hâl ve istirahatim böyle.

İkinci Sualiniz: Neden vesika almak için müracaat etmiyorsun?

Elcevap: Şu meselede ben kaderin mahkûmuyum, ehl-i dünyanın mahkûmu değilim. Kadere müracaat ediyorum. Ne vakit izin verirse, rızkımı buradan ne vakit keverse, o vakit giderim. Şu mananın hakikati şudur ki:

Başta gelen her işte iki sebep var: biri zahirî, diğeri hakikî. Ehl-i dünya zahirî bir sebep oldu, beni buraya getirdi. Kader-i İlahî ise, sebep-i hakikîdir; beni bu inzivaya mahkûm etti.

Sebeb-i zahirî zulmetti; sebep-i hakikî ise adalet etti. Zahirîsi şöyle düşündü: “Şu adam, ziyadesiyle ilme ve dine hizmet eder, belki dünyamıza karışır” ihtimaliyle beni nefyedip üç cihetle katmerli bir zulüm etti. Kader-i İlahî ise benim için gördü ki, hakkıyla ve ihlâsla ilme ve dine hizmet edemiyorum. Beni bu nefye mahkûm etti. Onların bu katmerli zulmünü muzaaf bir rahmete çevirdi. Madem ki nefyimde kader hakîmdir ve o kader âdildir; ona müracaat ederim. Zahirî sebep ise, zaten bahane nev’inden bir şeyleri var. Demek onlara müracaat manasızdır. Eğer onların elinde bir hak veya kuvvetli bir esbap bulunsaydı, o vakit onlara karşı da müracaat olunurdu.

1. Her hâl için Allah’a hamd olsun. (Fezû'l-Kadir, 1:368, hadis no: 662.)

adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakkanîyet, âdillik.

âdil: adaletli olan, doğruluk gösteren.

bahane: yalandan özür, asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.

cihet: yan, yön, taraf.

ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.

el-cevap: sorulan şeye verilen karşılık; söz veya yazı ile cevap.

esbap: nedenler, sebepler, vasıtalar.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

hakiki: gerçek, sahici.

halvet-i mergûbe: istenilen ve râğbet edilen yalnızlık.

hamd: teşekkür, şükran.

hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.

ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma.

ihtimal: olabilirlik, bir şeyin olabilmesi mümkün olma, gerçekleşebilirlik.

ilim: okuyarak öğrenilen bilgi.

inziva: bir köşeye çekilme, tek başına yaşama, dünya işlerinden vaz geçme, dünyadan el-etek çekme.

istirahat: dinlenme, rahatlatma.

izin: izin, müsaade, ruhsat.

kader: Cenab-ı Hakkın takdir ve tayin etmesi.

Kader-i İlahî: İlahî kader, Allah’ın kader kanunu.

katmer: bir şeyin kat kat olması, çok yapraklı oluşu.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

mahkûm: kendisine hükmolunan, birinin hükmü altında olan.

mana: anlam; bir kelime, söz, hareket veya işaretin ifade ettiği anlam.

manevi: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

muzaaf: kat kat, iki kat, iki misli, katmerli.

müracaat: başvurma, danışma; başvuru.

nefiy: sürme, sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme; sürgün.

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, sefkat gösterme.

rızk: Allah tarafından her canlı için ayrılmış ve takdir edilmiş olan nimet, yiyecek içecek ve giyecek ile ilgili şeyler.

sebeb-i hakikî: gerçek sebep, doğru ve gerçek olan neden, bir şeyin hakikî sebebi.

sebeb-i zahirî: görünürdeki sebep.

sual: soru.

shuhur-i selâse: Üç Aylar; Recep, Şaban ve Ramazan.

uzlet-i makbule: makbul yalnızlık.

vesika: bir mal veya yiyece-

ğin halka eşit şekilde dağıtılması için hükümetçe verilen izin kâğıdı.

zahirî: görünen, görünürdeki, görünüşteki.

zaten: tabii olarak, esasen, aslında, asil olarak, kendiliğinden.

ziyade: çok, fazla, artık.

zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

Başlarını yesin, dünyalarını tamamen bıraktığım ve ayaklarına dolaşsın, siyasetlerini büsbütün terk ettiğim hâlde düşündükleri bahaneler, evhamlar, elbette asılsız olduğundan, onlara müracaatla o evhamlara bir hakikat vermek istemiyorum. Eğer uçları ecnebi elinde olan dünya siyasetine karışmak için bir iştiham olsaydı, değil sekiz sene, belki sekiz saat kalmayacak, tereşsuh edecekti, kendini gösterecekti. Hâlbuki, sekiz senedir bir tek gazete okumak arzum olmadı ve okumadım. Dört senedir burada taht-ı nezarete bulunuyorum; hiçbir tereşsuh görünmedi. *Demek Kur'ân-ı Hakîm'in hizmetinin bütün siyasetlerin fevkinde bir ulviyeti var ki, çoğu yalancılıktan ibaret olan dünya siyasetine tenezzüle meydan vermiyor.*

Adem-i müracaatımın ikinci sebebi şudur ki: Haksızlığı hak zanneden adamlara karşı hak dava etmek, bir nevi haksızlıktır. Bu nevi haksızlığı irtikâp etmek istemem.

Üçüncü Sualiniz: Dünyanın siyasetine karşı ne için bu kadar lâkaytsın? Bu kadar safahat-ı âleme karşı tavrını hiç bozmuyorsun? Bu safahatı hoş mu görüyorsun? Veyahut korkuyor musun ki, sükût ediyorsun?

Elcevap: Kur'ân-ı Hakîmin hizmeti, beni şiddetli bir surette siyaset âleminden men etti. Hatta düşünmesini de bana unutturdu. Yoksa, bütün sergüzeşt-i hayatım şahittir ki, hak gördüğüm meslekte gitmeye karşı korku elimi tutup men edememiş ve edemiyor.

adem-i müracaat: başvur-mama, müracaat etmeme.
âlem: dünya, cihan.
arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.
bahane: yalandan özü, asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
dava: mahkeme toplantısı, duruşma, celse.
dava: takip edilen fikir, iddia, ülkü.
ecnebi: yabancı, garip, alışmamış.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
el-cevap: sorulan şeye verilen karşılık; söz veya yazı ile cevap.
evham: vehimler, zanlar, kuşku-lar, esassız şeyler, kuruntular.
fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu

şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
ibaret: meydana gelen, oluşan, müteşekkil.
irtikap: kötü, fena ve günah teşkil edecek bir iş yapma, kötü iş işleme.
iştihâ: istek, fazla istek, arzu.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve su-resinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.
lâkayt: kayıtsız, ilgi göstermeyen, ilgisiz, aldınış etmeyen.
men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir şeyi diriğ etme, bir şeyin yapılmasını engelleme, esirgeme, vermeme, önleme.
meslek: gidis, usûl, tarz.
meydan: fırsat, imkân, vakit.
müracaat: başvurma, danışma; başvuru.
safahat: safhalar, görünüşler.
safahat-ı âlem: âlemin safhaları, âlemin değişik bölüm ve kısımları, dünya hâdiseleri.
sergüzeşt-i hayat: hayat mace-rası, hayat hikâyesi.
siyaset: politika.
sual: soru.
suret: biçim, görünüş, kılık, kıya-fet.
sükût: susma.
şahit: şahitlik yapan, gördüğü veya bildiği şeyi mahkeme önünde yemin ederek söyleyip davanın sonuçlanmasına yardım eden kimse, şahit, tanık.
taht-ı nezaret: gözetim altında.
tamamen: büsbütün.
tavir: eşya, olaylar ve insanlar karşısında takınılan hâl, tutum, durum, vaziyet.
tenezzül: kendine aykırın düşen bir işi veya durumu kabul etme, alçalma.
tereşsuh: sızma, sızıntı yapma.
terk: bırakma, saliverme, vazgeç-me.
ulviyet: ulvilik, yücelik, yükseklik, ululuk.
zan: zannetme, sanma, kesin olarak bilmeksizin kuvvetli ihtimalle hükmetme.

Hem neden korkum olacak? Dünya ile, ecelimden başka bir alâkam yok. Çoluk çocuğumu düşüneneğim yok. Malımı düşüneneğim yok. Hanedanımın şerefini düşüneneğim yok. Riyakâr bir şöret-i kâzibeden ibaret olan şan ve şeref-i dünyeviye'nin muhafazasına değil, kırılmasına yardım edene rahmet! Kaldı ecelim. O, Hâlık-ı Zülcelâl'in elindedir. Kimin haddi var ki, vakti gelmeden ona ilişsin. Zaten izzetle mevti, zilletle hayata tercih edenlerdeniz.

Eski Said gibi, birisi şöyle demiş:

وَنَحْنُ أَنَا لَأَتَوَسَّطُ بَيْنَنَا ۝ لَنَا الصَّدْرُ دُونَ الْعَالَمِينَ أَوْ الْقَبْرِ¹

Belki hizmet-i Kur'ân, beni hayat-ı içtimaiye-i siyasiye-i beşeriyeyi düşünmekten menediyor. Şöyle ki:

Hayat-ı beşeriye bir yolculuktur. Şu zamanda, Kur'ân'ın nuruyla gördüm ki, o yol bir bataklığa girdi. Mülevves ve ufunetli bir çamur içinde, kabile-i beşer düşe kalka gidiyor. Bir kısmı selâmetli bir yolda gider, bir kısmı mümkün olduğu kadar çamurdan, bataklıktan kurtulmak için bazı vasıtaları bulmuş. Bir kısm-ı ekseri, o ufunetli, pis, çamurlu bataklık içinde, karanlıkta gidiyor. Yüzde yirmisi, sarhoşluk sebebiyle, o pis çamuru misküamber zannederek yüzüne gözüne bulaştırıyor; düşerek, kalkarak gider, tâ boğulur. Yüzde sekseni ise, bataklığı anlar, ufunetli, pis olduğunu hisseder; fakat mütehayyirdirler, selâmetli yolu görmiyorlar. İşte bunlara karşı iki çare var:

Birisi, topuz ile o sarhoş yirmisini ayıltmaktadır.

1. Biz öyle insanlarız ki, bizim için işin ortası yoktur. Biz ya her şeyin üstünde olur, ya da ölümlü kabre gideriz. [Emir Ebu Firas el-Hemedani'nin şiiri. (M. Bahaüddin el-Âmilî, el-Keskül, 2:200.)]

alâka: ilgi, ilişki, bağ.

ecel: her mahlûkun ve canlının Allah tarafından takdir edilen ölüm vakti, insan ömrünün belli vakti.

ecel: her mahlûkun ve canlının Allah tarafından takdir edilen ölüm vakti, insan ömrünün belli vakti.

Hâlık-ı Zülcelâl: Sonsuz büyüklük sahibi yaratıcı, Allah.

hânedân: kökten asil ve büyük aile, köklü aile, ocak.

hayat-ı içtimaiye-i siyasiye-i beşeriye: insanın siyasetle ilgili toplum hayatı.

hizmet-i Kur'ân: Kur'ân hizmeti.

ibaret: meydana gelen, oluşan, müteşekkil.

izzet: değer, itibar, şeref, yücelik.

kabile-i beşer: insan topluluğu, insan kafilesi.

kısm-ı ekser: büyük çoğunluk, büyük kısım.

men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir şeyi diriğ etme, bir şeyin yapılmasını engelleme, esirgeme, vermeme, öleme.

meslek: tutulan yol, sülûk edilen yer.

mevt: ölüm, vefat.

misk ü amber: amber miski; hoş ve güzel koku.

muhafaza: koruma, saklama, hıfzetme.

mülevves: kirli, pis, murdar.

mümkün: mümkün, olabilir, imkân dahilinde, kabil.

nur: aydınlık, parlıtı, parlaklık, ziya, ışık, şule.

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, sefkat gösterme.

riyakâr: riya eden, iki yüzlü, sah-

tekâr.

sarhoşluk: kendinden geçmişlik.

selâmet: salimlik, emînlik; dert, sıkıntı, kusur, noksanlık ile korku ve endişeden uzak olma.

şan: şan, şöret, ün.

şeref: onur, haysiyet.

seref-i dünyeviye: dünyaya

ait, dünya ile ilgili şeref.

şöhret-i kâzibe: geçici, yalancı şöret, aldatıcı ün.

tercih: bir şeyi diğerlerinden üstün tutma, öne alma, seçme, daha çok beğenme.

topuz: baş tarafı top şeklindeki, saplı eski bir savaş aleti.

ufunet: kötü ve pis koku, çürük koku.

vasıta: alet, araç.

zan: zannetme, sanma, kesin olarak bilmeksizin kuvvetli ihtimalle hükmetme.

zaten: tabii olarak, esasen, aslında, asıl olarak, kendiliğinden.

zillet: hakirlik, horluk, alçaklık, aşağılık, bayağılık, adîlik.

İkincisi, bir nur göstermekle mütehayyirlere selâmet yolunu irae etmektir.

Ben bakıyorum ki, yirmiyeye karşı seksen adam, elinde topuz tutuyor. Hâlbuki, o biçare ve mütehayyir olan sekse karşı hakkıyla nur gösterilmiyor. Gösterilse de, bir elinde hem sopa, hem nur olduğu için, emniyetsiz oluyor. Mütehayyir adam, “Acaba nurla beni celp edip topuzla dövmek mi istiyor?” diye telâş eder. Hem de bazen arzularla topuz kırıldığı vakit, nur dahi uçar veya söner.

İşte o bataklık ise, gafletkârâne ve dalâletpişe olan sefihâne hayat-ı içtimaiye-i beşeriyedir. O sarhoşlar, dalâletle telezüz eden mütemerritlerdir. O mütehayyir olanlar, dalâletten nefret edenlerdir, fakat çıkamıyorlar; kurtulmak istiyorlar, yol bulamıyorlar; mütehayyir insanlardır. O topuzlar ise, siyaset cereyanlarıdır. O nurlar ise, hakaik-ı Kur’âniyedir. Nura karşı kavga edilmez, ona karşı adavet edilmez. Sırf şeytan-ı racimden başka ondan nefret eden olmaz. İşte, ben de nur-i Kur’ân’ı elde tutmak için, ¹ **أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ** deyip, siyaset topuzunu atarak, iki elim ile nura sarıldım. Gördüm ki, siyaset cereyanlarında, hem muvafıkta, hem muhalifte o nurların âşıkları var. Bütün siyaset cereyanlarının ve tarafgirliklerin çok fevkinde ve onların garazkârâne telâkkiyatlarından müberra ve safî olan bir makamda verilen ders-i Kur’ân ve gösterilen envar-ı Kur’âniyeden hiçbir taraf ve hiçbir kısım çekinmemek ve ittiham etmemek gerektir.

1. Şeytandan ve siyasetten Allah'a sığınırım.

adavet: düşmanlık, husumet.
arıza: aksama.
âşık: birine, bir şeye tutkun, çok aşırı seven, şiddetli muhabbet besleyen.
biçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.
celp: çekme, çekiş, kendine çekmek.
cereyan: fikir, sanat, siyaset hareketi.
care: bir engel veya sıkıntı

dan kurtulabilmek için yapılması gereken, çıkış yolu.
dalâlet: iman ve İslâmiyetten ayrılmak, azmak, doğru yoldan ayrılmak, azma, batıla yönelme.
dalâletpişe: dalâlet ve sapıklığı meslek hâline getirmiş.
emniyet: inanma, güvenme.
envar-ı Kur’âniye: Kur’ân nurları, Kur’ân’ın saçtığı parlı-

lıklar, ışıklar.
fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.
gafletkârâne: gafletli bir biçimde.
garazkârâne: garz ve düşmanlığa kapılarak, garazkârlıkla, düşmancasına.
hakaik-ı Kur’âniye: Kur’ân ait olan ve ondan gelen gerçekler.

hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.

hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeye: insanlara ait olan sosyal hayat.

irae: gösterme, göstererek öğretme.

kabir: ölüleri defnetmek için kazılan çukur, mezar, sin, merkad. büyük, ulu.

mana: anlam; bir kelime, söz, hareket veya işaretin ifade ettiği anlam.

muhalif: muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, bir fil ve ya düşünceye karşı gelen.

muvafık: taraflı.

müberra: temize çıkmış, aklanmış; müstesna, azade.

mütehayyir: hayrette kalan, şaşmış, şaşırılmış, şaşkın.

mütemerrit: temerrüt eden, dik başlılık eden, dik başlı, inatçı; kötü fiilinde direnen, inatlaşan.

nefret: bir şeyden veya kimse-den iğrenme, tikslenme, ikrah.

nur: aydınlık, parlaklık, ziyâ, ışık, şule.

nur-u Kur’ân: Kur’ân-ı Kerim’in nuru, aydınlığı, ışığı.

sâfi: halis, temiz.

sefihâne: sefih olan kimseye yakışır yolda, sefihçe.

sırf: ancak, sadece, yalnız, salt.

siyaset: politika.

şeytan-ı racim: recm edilmiş, taşlanmış, lânetlenmiş, kovulmuş şeytan.

tarafgir: bir tarafı tutan, bir tarafı destekleyen, taraflı.

telâkkiyat: telakkiler.

telâş: tasa, endişe, kaygı.

telezüz: lezzet, tad alma, hoşlanma, hoşâ gitme.

Meğer dinsizliği ve zındıkayı siyaset zannedip ona tarafgirlik eden insan suretinde şeytanlar ola veya beşer kıyafetinde hayvanlar ola...

Elhamdülillâh, siyasetten tecerrüt sebebiyle, Kur'ân'ın elmas gibi hakikatlerini propaganda-i siyaset ittihamı altında cam parçalarının kıymetine indirmedim. Belki git-tikçe o elmaslar kıymetlerini her taifenin nazarında par-lak bir tarzda ziyadeleştiriyor.

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَيْنَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ
لَوْلَا أَنْ هَدَيْنَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رَسُولَنَا بِالْحَقِّ¹

² *الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي*

Said Nursî

bâki: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez, sonsuz.

beşer: insan, insanlık, âdemoğlu.

elhamdülillâh: Allah'a hamd olsun, hamd Allah'a aittir.

elmas: çok kıymetli bir mücevher.

hakikat: asıl, esas.

hamd: teşekkür, şükran.

ittihâm: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altında olma.

ittihâm: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altında olma.

kıyafet: kılık; bir şeyin dış görünüşü.

kıymet: değer, bir şey için tespit

1. Ve onlar derler ki: "Hidayetiyle bizi (bu nimete) kavuşturan Allah'a hamd olsun. Allah hidayet etmeseydi, biz kendiliğimizden buna erişemezdik. Gerçekten, Rabbimizin peygamberleri bize hakkı getirdiler." (A'raf Suresi: 43.)

2. Baki olan yalnız Allah'tır.

edilen karşılık, paha, bedel, tutar.

meğer: ama, fakat, lâkin.

nazar: itibar.

nimet: iyilik, lütuf, ihsan, bağış.

propaganda-i siyaset: siyaset propagandası, siyasi fikir

ve düşünceleri başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla yapılan faaliyet.

siyaset: politika.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

tarafgir: bir tarafı tutan, bir tarafı destekleyen, tarafli.

tarz: biçim, şekil, suret.

tecerrüt: Her şeyden boş olma, her şeyden uzak olma.

zan: zannetme, sanma, kesin olarak bilmeksizin kuvvetli ihtimalle hükmetme.

zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

ziyade: Artma, çoğalma.

Yirmi İkinci Lem'a

Isparta'nın âdil valisine ve adliyesine ve zabıtasına, en mahrem ve en has ve halis kardeşlerime mahsus olarak yirmi iki sene evvel Isparta'nın Barla nahiyesinde iken yazdığım gayet mahrem bu risaleciğimi, Isparta milletiyle ve hükümetiyle alâkadarlığımı gösterdiği için takdim ediyorum. Eğer münasip görölse, ya yeni veya eski harfle daktilo ile birkaç nüsha yazılsın ki, yirmi beş otuz senedir esrarımı arayanlar ve tarassut edenler de anlasınlar ki, gizli hiçbir sırrımız yok. Ve en gizli bir sırrımız işte bu risaledir, bilsinler.

Said Nursî

İşarat-ı Selâse

On Yedinci Lem'anın On Yedinci Notasının Üçüncü Meselesi iken, suallerinin şiddet ve şümülüne ve cevaplarının kuvvet ve parlaklığına binaen, Otuz Birinci Mektubun Yirmi İkinci Lem'ası olarak Lemaata karıştı. Lem'alar bu Lem'aya yer vermedirler. Mahremdir, en has ve halis ve sadık kardeşlerimize mahsustur.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ
قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا¹

Bu mesele üç işaretir.

BİRİNCİ İŞARET

Şahsıma ve Risale-i Nur'a ait mühim bir sual: Çocuklar tarafından deniliyor ki, "Sen ehl-i dünyanın dünyasına

1. Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Allah'a tevekkül edene Allah kâfidir. Allah emrini mutlaka gerçekleştirir. Allah her şeye bir ölçü takdir etmiştir. (Talak Suresi: 3.)

âdil: adaletli olan, doğruluk gösteren.

adliye: mahkeme, yargılama işleriyle uğraşan daire.

alâkadar: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.

binaen: den dolayı, -den ötürü, -için, -dayanarak, yapılarak, bu sebepten.

daktilo: yazı makinesi.

ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.

esrar: sırlar, gizlenen ve bilinmeyen şeyler, aklın eremeyeceği şeyler.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

gayet: çok, fazla, son derece.

hükümet: yönetim.

işarat-ı selâse: üç işaret.

Lemeat: Risale-i Nur Külliyyatından bir eserin adı.

mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken.

mahsus: başkasında bulunmayan, bir şeye veya kişiye

has olan.

millet: bir yerde bulunan kimse-lerin bütünü, herkes.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

münasip: uygun, yerinde.

nahiye: idarî teşkilâtlanmada kaza ile köy arasındaki kademe; bu-
cak.

nüsha: bir kitaptan veya yazılı bir şeyden çıkarılan suret.

sadık: sadakatli, dostluğu ve bağlılığı içten olan.

sual: soru.

şahıs: insanın kendi nefsi, kendi varlığı, nefis, zat.

şümül: içine alma, kaplama, ihata etme, havi olma.

takdim: arz etme, sunma.

tarassut: gözetme, gözleme, gözle takip etme, dikkatle bakma.

vali: bir vilâyeti idare eden en büyük memur.

zabıta: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.

ahiret: kıyametten sonra kurulacak olan âlem.

alâkadâr: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.

bedel: karşılık, karşı.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

efrat: fertler, tek olanlar, birer.

ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.

elcevap: sorulan şeye verilen karşılık; söz veya yazı ile cevap.

emaneten: emanet yoluyla, emanet olarak.

emir: iş buyurma, buyruk.

endişe: düşünce, vesvese, kuşku, kuruntu, merak, kaygı, keder, gam, şüphe, korku.

esrar: sırlar, gizlenen ve bilinmeyen şeyler, aklın eremeyeceği şeyler.

fırsat: bir iş için en uygun zaman ve hâl.

fikir: düşünme, düşünce.

hükümet: yönetim.

istiare: başkasından kullanmak üzere alma, ödünç alma, birinden iğreti bir şey alma.

istikbal: gelecek, gelecek zaman, ati.

kabahat: çirkin hareket, uygun-suz iş.

kader-i ilâhî: ilâhî kader, Allah'ın kader kanunu.

kâfi: yeter, yetecek; elveren, yetişen.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

karakol: asayiş ve güvenliği sağlamakla görevli gezici kuvvet, kol, devriye.

kaza: ilçe.

kumandan: bir mevkiin, bir işin veya askerlik yahut korumak maksadıyla meydana getirilen bir kuruluşun başında bulunan ve sevk ve idareyi düzenleyen kimse, komutan.

mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken.

mebus: halk tarafından seçilerek meclise gönderilen, milletvekili.

mecburiyet: mecbur olma, mecburluk, zarurîlik durumu, zora tutulma, zorunluluk.

mestur: örtülü, örtülmüş, setro-lunmuş, kapalı, gizli, perdeli.

mes'ul: yaptığı işlerden hesap vermeye mecbur olan, sorumlu.

mes'uliyet: mes'ul olma hâli, mes'ullük, sorumluluk, yaptığı iş ve hareketten hesap vermeye mecbur oluş.

müdafa: savunma.

karışmadığın hâlde, nedendir ki, her fırsatta onlar senin ahiretine karşıyorlar? Hâlbuki hiçbir hükümetin kanunu, târikî'd-dünya ve münzevilere karışmıyor.”

Elcevap: Yeni Said'in bu suale karşı cevabı süküttür. Yeni Said, “Benim cevabımı kader-i İlâhî versin” der. Bununla beraber, mecburiyetle, emaneten istiare ettiği Eski Said'in kafası diyor ki: Bu suale cevap verecek, Isparta vilâyetinin hükümetidir ve şu vilâyetin milletidir. Çünkü bu hükümet ve şu millet, benden çok ziyade bu sorunun altındaki mana ile alâkadardır. Madem binler efradı bulunan bir hükümet ve yüz binler efradı bulunan bir millet benim bedelime düşünmeye ve müdafaa etmeye mecburdur; ben neden lüzumsuz olarak müddeilerle konuşup müdafaa edeyim?

Çünkü dokuz senedir ben bu vilâyetteyim; gittikçe daha ziyade dünyalarına arkamı çeviriyorum. Hiçbir hâlim de mestur kalmamış. En gizli, en mahrem risalelerim dahi hükümetin ve bazı mebusların ellerine geçmiş. Eğer ehl-i dünyayı telâşa ve endişeye düşürecek dünyevî bir karışmak hâlim ve karıştırmak teşebbüsüm ve fikrim olsaydı, bu vilâyet ve kazalardaki hükümet, dokuz sene dikkat ve tecessüs ettikleri hâlde ve ben de çekinmeyecek yanıma gelenlere esrarımı beyan ettiğim hâlde, hükümet bana karşı sükût edip ilişmediler. Eğer milletin ve vatanın saadetine ve istikbaline zarar verecek bir kaba-hatim varsa, dokuz seneden beri valisinden tut, köy karakol kumandanına kadar kendilerini mes'ul eder. Onlar kendilerini mes'uliyetten kurtarmak için, hakkımda

müddei: dava eden, bir iddia bulunan, iddia sahibi, davacı.

münzevi: bir köseye çekilip ibadetle uğraşan, vaktini ibadetle geçiren.

münzevi: köşesine çekilip kimseyle görüşmeyen, herkesten uzaklaşıp yalnız yaşayan.

Rahim: merhamet eden, çok merhametli olan, esirgeyen, koruyan, acıyan Allah.

Rahman: rahmeti bütün her-

kese yayılan ve bütün yaratılmışların rızıklarını ve geçim şekillerini içine alan rahmetin sahibi Allah.

saadet: mutluluk, kutluluk, bahtiyarlık, mes'ut olma.

sükût: susma.

takdir: tayin etme, miktarını belirleme.

târik-i dünya: dünyayı terk eden, dünya işlerinden elini ayacağını çekip bir köşede oturan.

tecessüs: iç yüzünü araştır-

ma, ayrıntısını öğrenme, araştırma merakı, araştırmacılık.

telâş: tasa, endişe, kaygı.

teşebbüs: bir işi yapmak için harete geçme, başlama, girişme.

tevekkül: Allah'a dayanma ve güvenme, gücünün yetmediği yerde Allah'tan beklemeye.

vali: bir vilâyeti idare eden en büyük memur.

vilâyet: il.

ziyade: çok, fazla, artık.

habbeyi kubbe yapanlara karşı kubbeyi habbe yapıp beni müdafaa etmeye mecburdurlar. Öyle ise bu sualin cevabını onlara havale ediyorum.

Amma şu vilâyetin milleti, umumiyetle benden ziyade beni müdafaa etmek mecburiyetleri şundandır ki, bu dokuz senedir hem kardeş, hem dost, hem mübarek olan bu milletin hayat-ı ebediyesine ve kuvvet-i imaniyesine ve saadet-i hayatiyesine bilfiil ve maddeten tesirini gösteren yüzer risalelerle çalıştığımızı ve hiçbir dağdağa ve zarar, hiç kimseye o risaleler yüzünden gelmediği ve hiçbir garazkârâne tereşsuhat-ı siyasiye ve dünyeviye görülmediği ve lillâhilhamd şu Isparta vilâyeti, eski zamanın Şam-ı Şerif'inin mübarekiyetini ve âlem-i İslâmın medrese-i umumîsi olan Mısır'ın Camiü'l-Ezher'i mübarekiyeti nev'inden, kuvve-i imaniye ve salâbet-i diniye cihetinde bir mübarekiyet makamını Risale-i Nur vasıtasıyla kazanarak bu vilâyette, imanın kuvveti lâkaytlığa ve ibadetin iştiyaki sefahate hâkim olmasını ve umum vilâyetlerin fevkinde bir meziyet-i dindarâneyi Risale-i Nur bu vilâyette kazandırdığından, elbette bu vilâyetteki umum insanlar, hatta faraza dinsizi de olsa, beni ve Risale-i Nur'u müdafaa mecburdur. Onların çok ehemmiyetli müdafaa hakları içinde, benim gibi vazifesini bitirmiş ve lillâhilhamd, binlerle şakirtler benim gibi bir âcizin yerinde çalışmış ve çalıştığı hengâmda, ehemmiyetsiz cüz'î hak kim beni müdafaa sevk etmiyor. Bu kadar binlerle dava vekilleri bulunan bir adam, kendi davasını kendi müdafaa etmez.

âciz: eli yetmez, gücü yetmez, güçsüz.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
amma: ama, lâkin, ancak, öyle ki, şu kadar ki.
bilfiil: gerçek olarak, lâfla değil işle.
Camiü'l-Ezher: Mısır'daki Ezher Üniversitenin adı.
cihet: yan, yön, taraf.
cüz'i: küçük.
dağdağa: gürültü, patırtı, beyhude telaş ve ızdırıp.

dava: mahkeme.
ehemmiyet: kıymet, değer.
elbette: kesinlikle, mutlakla, şüphesiz.
faraza: farz edelim ki, farz edin ki, sayalım ki, ola ki.
fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.
garazkârâne: garaz ve düşmanlığa kapılarak, garazkârlıkla, düşmancasına.
habbe: tane.
hâkim: sözünü geçiren, ege-men.

hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ismarlama.
hayat-ı ebediye: ahiret hayatı.
hengâm: zaman, devir, çağ, sıra, vakit.
ibadet: Allah'ın emrettiklerini

yerine getirme, Allah'a karşı kulluk vazifesini yapma.
iştiyak: şevklenme, göreceği gelme, özleme, tahassür.
kuvve-i maneviye: iman kuvveti.
lâkayt: kayıtsız, ilgi göstermeyen, ilgisiz, aldınç etmeyen.
lillâhilhamd: ne kadar hamd ve şükürler varsa ve olmuşsa, cümlesi Allah'a mahsustur, Ona gider, Ona aittir.
maddeten: sözde değil, fiilen.
meccur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.
meccuriyet: meccur olma, meccurluk, zarurluk durumu, zora tutulma, zorunluluk.
meziyet-i dindarâne: dindarca meziyet, dindarlık fazileti ve üstünlüğü.
mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.
mübarekiyet: mübareklik.
müdafaa: savunma.
saadet-i hayatiye: hayattaki mutluluk.
salâbet-i diniye: din sağlamlığı, dinin emirlerini korumakta ve tatbik etmekteki ciddiyet.
sefahat: yasak şeylere, zevk ve eğlenceye aşırı derecede düşkünlük.
sevk: yönlendirme.
sual: soru.
şakirt: talebe, öğrenci.
Şam-ı Şerif: Şam, Suriye'nin başşehri.
tereşsuhat-ı siyasiye ve dünyeviye: siyasete ve dünyaya ait belirtiler, arzular, gayeler.
umum: hep, bütün, cümle, herkes.
umumiyet: umumî olma hâli, umumîlik, bir şeyin herkese ait olması, genellik.
vasıta: aracılık.
vazife: ahlâk veya iş icabı yapılması gereken iş, görev.
vekil: başkasının yerine ve adına hareket eden, konuşan.
vilayet: il.
ziyade: çok, fazla, artık.

asr-ı hürriyet: hürriyet asrı, serbestlik asrı.

Bolşevizm: Lenin tarafından geliştirilen komünist nazariye ve uygulama, ihtilâl yoluyla proletarya iktidarı kurma taraftarlığı, bolşeviklik.

burjuva: zenginler, sınıfı.

celp: çekme, çekiş, kendine çekmek.

delâlet: delil olma, gösterme.

düstur: kanun, kaide, kural, prensip, esas.

ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.

elcevap: sorulan şeye verilen karşılık; söz veya yazı ile cevap.

esas: temel.

ezcümle: belli başlı, başlıca, özellikle, bu cümleden olarak, bu da, bu babdan.

galebe: galip gelme, yenme, üstünlük.

hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.

haric: bir şeyin dışı, dışarı, dışta kalan.

hayat-ı içtimaiye-i beşeriye: insanlara ait olan sosyal hayat.

hususî: bir şeye, bir kişiye, bir yere has olan, herkese âid olmayan, özel.

hükümet: yönetim.

intibah: uyanma, uyanış.

isyan: başkaldırma, itaatsizlik, serkeşlik, emre karşı gelip ayaklanma.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.

kanun-ı esasi: ana prensipler, ana esaslar, ana kanun.

kanun-ı fitrat: yaratılış kanunu.

macera-yı hayat: hayat macerası, hayat serüveni, hayatın seyri.

makam-ı içtimai: sosyal hayattaki mevki, makam.

muhalif: karşı, uyma, karşıt.

muktezâ: iktiza eden, gereken, lâzım gelen, icap eden, gerekli olan.

muvafık: yerinde, uygun, uyar, münasip.

müracaat: başvurma, danışma, başvuru.

müsavat: aynı hâl ve derecede olma, her bakımdan aynı derecede olma, birinin diğerinden imtiyazı ve üstünlüğü olmama, müsavilik, beraberlik, eşitlik.

müstebidâne: müstebitçe, müstebit olana yakışır şekilde, keyfi olarak ve baskıcı şekilde.

nazar-ı dikkat: dikkatli bakma, dikkatli bakış.

nüfuz: bir kimsenin emir ve hükümlerinin işleme, geçerli olması.

İKİNCİ İŞARET

Tenkittârâne bir suale cevaptır.

Ehl-i dünya tarafından deniliyor ki: "Sen neden bizden küstün? Bir defa olsun hiç müracaat etmeyip sükût ettin. Bizden şiddetli şekva edip 'Bana zulmediyorsunuz' diyorsun. Hâlbuki bizim bir prensibimiz var, bu asrın muktezası olarak hususî düsturlarımız var. Bunların tatbikini sen kendine kabul etmiyorsun. Kanunu tatbik eden zalim olmaz. Kabul etmeyen isyan eder. Ezcümle, bu asr-ı hürriyette ve bu yeni başladığımız cumhuriyetler devrinde, müsavat esası üzerine tahakküm ve tagallübü kaldırmak düsturu bizim bir kanun-i esamız hükümüne geçtiği hâlde, sen kâh hocalık, kâh zahitlik suretinde teveccüh-i ammeyi kazanarak, nazar-ı dikkati kendine celp ederek, hükümetin nüfuzu haricinde bir kuvvet, bir makam-ı içtimai elde etmeye çalıştığın, zahir hâlin ve eski zamandaki macera-i hayatının delâletiyle anlaşılıyor. Bu hâl ise, şimdiki tabirle, burjuvaların müstebidâne tahakkümleri içinde hoş görünebilir. Fakat bizim tabaka-i avamın intibahıyla ve galebesiyle tezahür eden tam sosyalizm ve Bolşevizm düsturları bizim daha ziyade işimize yaradığı için o sosyalizm düsturlarını kabul ettiğimiz hâlde, senin vaziyetin bize ağır geliyor. Prensiplerimize muhalif düşüyor. Onun için sana verdiğimiz sıkıntıdan şekvaya ve küsmeye hakkın yoktur."

Elcevap: Hayat-ı içtimaiye-i beşeriyede bir çığır açan, eğer kâinatdaki kanun-ı fitrata muvafık hareket etmezse,

prensip: temel fikir, temel bilgi, esas, ilke.

sosyalizm: üretim araçlarının ferdi olmaktan çıkarılıp kamuya mal edilmesi ve gelir paylaşımının düzenlenmesi esaslarına dayanan doktrin, toplumsuluk.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

sükût: susma.

şekva: şikâyet, yakınma, hoşnutsuzluk, memnuniyetsizlik.

tabaka-i avam: avam taba-

kası, halktan ilmi irfanı kit olanların tabakası, halk.

tabir: ifade, söz.

tagallüb: zorbalık, zorla hüküm sürme.

tahakküm: zorbalık etme, zorla hükmetme, hükümü altına alma.

tatbik: yerine getirme, uygulama.

teveccüh-i amme: genel teveccüh, umurun, herkesin, halkın yönelişi.

tezahür: zuhur etme, ortaya

çıkma, meydana çıkma, belirme, görünme.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

zahir: görünen, görünücü.

zalin: zulmeden, haksızlık eden, acımasız ve haksız davranan.

ziyade: çok, fazla, artık.

zulüm: işi yerli yerince yapmama, hak eden kimseye hakkını vermeme, adalete aykırı davranma, adaletsizlik.

hayırlı işlerde, terakkide muvaffak olamaz. Bütün hareketi şer ve tahrip hesabına geçer. Madem kanun-i fitrata tatbik-i harekete mecburiyet var; elbette fitrat-ı beşeriye-yi değiştirmek ve nev-i beşerin hilkatindeki hikmet-i esasiyeyi kaldırmakla, mutlak müsavat kanunu tatbik edilebilir. Evet, ben neseben ve hayatça avam tabakasındayım. Ve meşreben ve fikren “müsavat-ı hukuk” mesleğini kabul edenlerdenim. Ve şefkaten ve İslâmiyetten gelen sırr-ı adalet ile, burjuva denilen tabaka-i havassın istibdat ve tahakkümlerine karşı eskiden beri muhalefetle çalışanlardanım. Onun için, bütün kuvvetimle adalet-i tamme lehinde, zulüm ve tagallüp ve tahakküm ve istibdadın aleyhindeyim. Fakat nev-i beşerin fitratı ve sırr-ı hikmeti, müsavat-ı mutlaka kanununa zıttır. Çünkü Fâtır-ı Hakîm, kemal-i kudret ve hikmetini göstermek için, az bir şeyden çok mahsulât aldırır ve bir sahifede çok kitapları yazdırır ve bir şey ile çok vazifeleri yaptırdığı gibi, beşer nev’i ile de binler nev’in vazifelerini gördürür. İşte o sırr-ı azîmdendir ki, Cenab-ı Hak, insan nev’ini binler neveleri sümbül verecek ve hayvanatın sair binler neveleri kadar tabakat gösterecek bir fitratta yaratmıştır. Sair hayvanat gibi, kuvalarına, lâtifelerine, duygularına had konulmamış; serbest bırakıp hadsiz makamatta gezecek istidat verdiği için, bir nevi iken binler nevi hükmüne geçtiği içindir ki, arzın halifesi ve kâinatın neticesi ve zîhayatın sultanı hükmüne geçmiştir.

İşte, nev-i insanın tenevvüünün en mühim mayesi ve zembereği, müsabaka ile, hakikî imanlı fazilettir. Fazileti

adalet-i tamme: tam ve eksiksiz olan adalet.
aleyh: karşı, karşıt.
arz: yer, dünya.
avam: halkın büyük kısmı, umum, herkes; “havas”ın zıddı.
beşer: insan, insanlık, âdemoğlu.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
Fâtır-ı Hakîm: her şeyi bir maksada uygun ve hikmetle benzersiz bir şekilde yaratan

Allah.
fazilet: kişiyi ahlaklı, iyi hareket etmeye yönelten manevi kuvvet, erdem.
fitrat: yaratılış, tabiat, mizaç, huy.
fitrat-ı beşeriye: insanın yaratılışı, insanın tabiatı.
fikren: fikir ile, düşünerek, zihnen.
had: sınırlar.
hakiki: gerçek, sahici.
hayvânât: hayvanlar.
hikmet-i esasiye: temel ve

asıl hikmet, gaye.
hilkat: yaratma, yaratış; yaratılma, yaratılış.
istibdat: hak ve hukuku tanımama, keyfi uygulama, zulüm ve tahakküm.
istidat: kabiliyet, yetenek.
kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.
kemal-i kudret ve hikmet: Cenab-ı Allah’ın hikmet ve kudretindeki eksiksiz ve kursuz mükemmellik.

kemal-i kudret: kudretin mükemmelliği.
kuva: kuvvetler, güçler, takatlar.
leh: hakkında, onun için, onun tarafına, ondan yana.
mahsulât: meydana gelen, elde edilen şeyler.
makamat: makamlar.
mâye: maya, asıl ve gerekli madde; temel, esas, asıl, öz.
meslek: tutulan yol, sülük edilen yer.
meşreben: mesrepçe, mesrep olarak.
muhalefet: bir düşünce, fiil veya harekete karşı durma.
muvaffak: başaran, başarmış, başarılı.
müsabaka: yarış, yarışma, karşılaşma, birbirini yenmeye çalışma.
müsavat: aynı hâl ve derecede olma, her bakımdan aynı derecede olma, birinin değerinden imtiyazı ve üstünlüğü olmama, müsavilik, beraberlik, eşitlik.
müsavat-ı hukuk: hukuktaki eşitlik.
müsavat-ı mutlaka: mutlak eşitlik, kayda şarta bağlı olmayan eşitlik.
neseben: nesepeçe, soy bakımından, soyca, soyu itibarıyla.
nev’i insan: insan çeşidi, insan cinsi, insanoğlu.
sair: diğer, öteki, başka.
sırr-ı adalet: adalet sırrı; hakka riayetkârlık, adalet gerçeği.
sırr-ı azîm: büyük sır.
sırr-ı hikmet: hikmet sırrı, herkesin bilmediği gizli sebep.
şefkaten: şefkat ederek, şefkat göstermek ve acımak suretiyle.
tabaka: topluluk, sınıf, zümre.
tabaka-i havas: havâs tabakası, yaşayışça üstün ve zengin olan sosyal sınıf.
tabakat: tabakalar.
tagallüb: zorbalık, zorla hüküm sürme.
tahrip: harap etme, yıkma, kırıp dökme, bozma.
tatbik: yerine getirme, uygulama.
tatbik-i hareket: hareket etme, davranma.
tenevvü: çeşitlenme, çeşit çeşit olma, çeşitlilik.
terakki: ilerleme, gelişme.
vazife: ahlâk veya iş icabı yapılması gereken iş, görev.
zemberek: hareketi sağlayan güç kaynağı, hareket yaptıran alet.
zıt: karşıt.
zîhayat: hayat sahibi.
zulüm: işi yerli yerince yapmama, hak eden kimseye hakkını vermeme, adalete aykırı davranma, adaletsizlik.

acz: zayıflık, güçsüzlük.
ademiyyat: insaniyet, insanlık, adamlık.
bîdâd: zulüm, işkence.
bilhassa: her şeyden önce, başta, hele, en çok, hususen, hususî olarak, özellikle, mahsus.
ehl-i fazilet: güzel huylu, üstün ahlâklı, fazilet sahibi, erdemli olanlar.
fahr: övünme, böbürlenme, büyüklük, şeref, onur, kıvanç.
fakr: fakirlik, yoksulluk, muhtaçlık, züğürtlük.
fazilet: kişiyi ahlâklı, iyi hareket etmeye yönelten manevi kuvvet, erdem.
fazl: alicenaplık, ihsan, cömertlik.
fehmetmek: anlamak, kavramak, idrak etmek.
gaddar: çok fazla gadreden, zulüm, haksızlık, merhametsizlik eden.
gayet: çok, fazla, son derece.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
hayat-ı içtimaiye-i beşeriye: insanlara ait olan sosyal hayat.
hürriyet: iradenin ve seçme kabiliyetinin serbestçe kullanılması.
idrak: anlayış, akıl erdirmeye, kavrama kabiliyeti.
ihsan: iyilik etme, güzel davranma, bağışlama, ikram etme, lütuf, bağış, yardım.
imha-yı fazilet: faziletin yok edilmesi; kişiyi, ahlâklı, iyi yönde hareket etmeye sevk eden manevi kuvvetin yok edilmesi.
imha-yı hakikat: hakikatin imhası, gerçeğin ortadan kaldırılması.
imha-yı hürriyet: özgürlük ve serbestiyetin ortadan kaldırılması, hürriyetin yok edilmesi.
istibdat: hak ve hukuku tanıma, keyfî uygulama, zulüm ve tahakküm.
kâmilane: kâmil bir şekilde, olgunluk ve mükemmellik içinde.
kerem: cömertlik, lütuf, ihsan, bağış; bu vasıflara sahipliğinden doğan yardım severlik, hayır ve güzel işler.
lâyık: uygun, yakışır, münasip.
lillâhilhamd: ne kadar hamd ve şükürler varsa ve olmuşsa, cümlesi Allah'a mahsustur, Ona gider, Ona aittir.
mahiyet-i beşeriye: insanlığın mahiyeti, özelliği, vazifesi.
mahv: yok, etme, ortadan kaldırma, harap etme, perişan etme.
medar-ı tahakküm: zorbalık sebebi, tahakküm vesilesi.
mesrep: gidış, hareket tarzı, tavır,

kaldırmak, mahiyet-i beşeriye'nin tebdiliyle, aklın söndürülmesiyle, kalbin öldürülmesiyle, ruhun mahvedilmesiyle olabilir. Evet, şu hürriyet perdesi altında müthiş bir istibdadı taşıyan şu asrın gaddar yüzüne çarpılmaya lâyık iken ve Hâlbuki o tokada müstahak olmayan gayet mühim bir zatın yanlış olarak yüzüne savrulan kâmilâne şu sözün,

*Ne mümkün zulm ile, bîd'âd ile imha-i hürriyet?
Çalış, idraki kaldır, muktedirsən âdemiyetten!*

sözünün yerine, bu asrın yüzüne çarpmak için ben de derim:

*Ne mümkün zulm ile, bîd'âd ile imha-i hakikat?
Çalış, kalbi kaldır, muktedirsən âdemiyetten!*

Veyahut,

*Ne mümkün zulm ile, bîdâd ile imha-i fazilet?
Çalış, vicdanı kaldır, muktedirsən âdemiyetten!*

Evet, imanlı fazilet, medar-ı tahakküm olmadığı gibi, sebep-i istibdat da olamaz. Tahakküm ve tagallüp etmek faziletsizliktir. Ve bilhassa ehl-i faziletin en mühim meşrebi, acz ve fakr ve tevazu ile hayat-ı içtimaiye-i beşeriye'ye karışmak tarzındadır. Lillâhilhamd, bu meşrep üstünde hayatımız gitmiş ve gidiyor. Ben kendimde fazilet var diye fahir suretinde dava etmiyorum. Fakat nimet-i İlâhiyeyi tahdis suretinde şükretmek niyetiyle diyorum ki:

Cenab-ı Hak, fazl ve keremiyle, ulûm-i imaniye ve Kur'âniyeye çalışmak ve fehmetmek faziletini ihsan

tutum, meslek.

muktedir: iktidarlı, gücü yeten, güçlü, kuvvetli, iş becerebilen.

müstahak: hak eden, hak etmiş.

nimet-i İlâhiye: Allah'ın nimeti, Allah'ın lütufu, Allah'ın ihsanı, Allah'ın bahşettiği her türlü rızık.

niyet: maksat, meram.

sebeb-i istibdat: baskı, zorlama nedeni.

suret: biçim, görünüş, kılık,

kiyafet.

şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnunluk ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.

tagallüb: zorbalık, zorla hüküm sürme.

tahakküm: zorbalık etme, zorla hükmetme, hükmü altına alma.

tahdis: nimete karşı şükretme.

tebdil: değiştirme, döndürme, dönüştürme, başka bir

hâle getirme.

tevazu: alçak gönüllülük, kibirsizlik, bir kimsenin başkalarını kendinden küçük görmemesi, onlara saygı ve sevgi göstermesi, mütevazilik.

vicdan: iyiyi kötüden, hayrı şerden ayırt etmeye yardımcı olan ahlâkî duygu.

zat: kişi, şahıs, fert.

zulüm: işi yerli yerince yapmama, hak eden kimseye hakkını vermeme, adalete aykırı davranma, adaletsizlik.

etmiştir. Bu ihsan-ı İllâhîyi bütün hayatımda, lillâhilhamd, tevfik-i İllâhî ile şu millet-i İslâmiyenin menfaatine, saadetine sarf ederek, hiçbir vakit vasıta-i tahakküm ve tagallüp olmadığı gibi, ekser ehl-i gafletçe matlûp olan teveccüh-i nâs ve hüsn-i kabul-i halk dahi, mühim bir sırta binaen benim menfurumdur, onlardan kaçıyorum. Yirmi sene eski hayatımı zayi ettiği için onları kendime muzır görüyorum. Fakat Risale-i Nur'u beğenmelerine bir emare biliyorum, onları küstürmüyorum.

İşte, ey ehl-i dünya! Dünyanıza hiç karışmadığım ve prensiplerinize hiçbir cihet-i temas bulunmadığı ve dokuz sene esaretteki bu hayatımın şahadetiyle yeniden dünyaya karışmaya hiçbir niyet ve arzum yokken, bana eski bir mütegalip ve daima fırsatı bekleyen ve fikr-i istibdat ve tahakkümü taşıyan bir adam gibi yapılan bunca tarassut ve tazyikiniz hangi kanun iledir? Dünyada hiçbir hükümet böyle fevkalkanun ve hiçbir ferdin tasvibine mazhar olmayan bir muameleye müsaade etmediği hâlde, bana karşı yapılan bu kadar bed muamelelere, yalnız değil benim küsmem, belki eğer bilse nevi beşer küser, belki kâinat küsüyor!

ÜÇÜNCÜ İŞARET

Mağlatalı, divanecesine bir sual.

Bir kısım ehl-i hüküm diyorlar ki: “Madem sen bu memlekette duruyorsun; şu memleketin cumhurî kanunlarına inkıyat etmek lâzım gelirken, sen neden inziva perdesi altında kendini o kanunlardan kurtarıyorsun?

arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.

bed: fena, kötü, çirkin, yaramaz.

binaen: den dolayı, -den ötürü, -için, -dayanarak, yapılarak, bu sebepten.

cihet-i temas: bağlantı yönü, temas yönü.

cumhuri: cumhurla ilgili, umuma ait, halkın çoğunluğuyla alâkalı.

daima: her vakit, sürekli, her zaman.

divanecese: deliler gibi, delice, akıl harici.

ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.

ehl-i gaflet: dünyaya daldığından dolayı ahiretin farkında olmayan.

ekser: en çok, daha ziyade.

emare: alâmet, nişan, eser, ipucu, belirti, karine.

esaret: esirlik, harp esirliği, tutsaklık.

fert: şahıs, kişi.

fevkalkanun: kanun üstü, kanunun kabul etmediği, kanununun karışmadığı.

fırsat: bir iş için en uygun zaman ve hâl.

hükümet: yönetim.

ihsan-ı İllâhî: İllâhî ihsan; Cenab-ı Hakkın mahlûkatına ihsan ettiği bütün nimetler, ikramlar, hediyeeler, bağışlar.

inkıyat: boyun eğme, baş eğme.

inziva: bir köşeye çekilme, tek başına yaşama, dünya iş-

lerinden vaz geçme, dünyadan el-etek çekme.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

mağlata: mugalâta, zihin karıştırarak saçma söz, boş ve manasız söz, karşısındakini yanıltmak için söylenen boş lakırdı.

matlup: talep edilen, istenilen, aranan şey.

mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma; nail olmuş, erişmiş, kavuşmuş.

memleket: devlet.

menfaat: fayda, kâr, gelir, ihtiyaç karşılığı olan şey.

menfur: kendisinden nefret edilen, sevilmeyen, iğrenç.

millet-i İslâmiye: İslâm milleti.

muamele: davranma, davranış, birine karşı her hangi bir davranışta bulunma.

muzır: zararlı, zarar veren, zarara sebep olan, zararı dokunan.

müsaade: izin, icazet, ruhsat.

mütegalip: hak ve hukuka hürmet etmeden sahiplenen, kuvvet kullanarak sahip olmaya çalışan, zorla elde eden, zorba.

nevi beşer: insanoğlu, insan soyu; insanlar.

prensip: temel fikir, temel bilgi, esas, ilke.

saadet: mutluluk, kutluluk, bahtıyarlık, mes'ut olma.

sarf: kullanma.

sual: soru.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

tarassut: gözetme, gözleme, gözle takip etme, dikkatle bakma.

tasvip: münasip görme, uygun bulma, uygun sayma.

tazyik: zorlama, baskı.

teveccüh-i nas: insanların ilgisi, insanların insana vermiş oldukları değer.

tevfik-i İllâhî: Cenab-ı Hakkın insanı doğru yola lütfu ile sevk etmesi, başarılı kılması.

vasıta-i tahakküm ve tagallüb: baskı ve zorbalık vasıtası.

zayi: yitik, zarar, ziyan.

Ezcümle, şimdiki hükûmetin kanununda, vazife haricinde bir meziyeti, bir fazileti kendine takıp, onunla bir kısım millete tahakküm edip nüfuzunu icra etmek, müsavat esasına istinat eden cumhuriyetin bir düsturuna münafidir. Sen neden vazifesiz olduğun hâlde elini öptürürsün? Halk beni dinlesin diye hodfüruşâne bir vaziyet takınıyorsun?”

Elcevap: Kanunu tatbik edenler, evvelâ kendilerine tatbik ettikten sonra başkasına tatbik edebilirler. Siz kendinize tatbik etmediğiniz bir düsturu başkasına tatbik etmekle, herkesten evvel siz düsturunuzu, kanununuzu kıriyorsunuz ve karşı geliyorsunuz. Çünkü bu müsavat-ı mutlaka kanununun bana tatbikini istiyorsunuz. Ben de derim:

Ne vakit bir nefer, bir müşirin makam-ı içtimaîsine çıkarsa ve milletin o müşire karşı gösterdikleri hürmet ve teveccühe iştirak ederse ve onun gibi, o teveccüh ve hürmete mazhar olursa veyahut o müşir, o nefer gibi adileşirse ve o neferin sönük vaziyetini alırsa ve o müşirin vazife haricinde hiçbir ehemmiyeti kalmazsa; hem eğer en zeki ve bir ordunun muzafferiyetine sebebiyet veren bir erkân-ı harp reisi, en aptal bir neferle teveccüh-i ammede ve hürmet ve muhabbette müsavata girerse, o vakit sizin bu müsavat kanununuz hükmünce bana şöyle diyebilirsiniz: “Kendine hoca deme! Hürmeti kabul etme! Faziletini inkâr et! Hizmetçine hizmet et! Dilencilere arkadaş ol!”

adı: bayağı, aşağı, değersiz.

cumhuriyet: siyasi mekanizması seçimle kurulan, adalet ve hukukun üstünlüğüyle temel hak ve hürriyetleri sağlamayı amaçlayan idare şekli.

düstur: kanun, kaide, kural, prensip, esas.

ehemmiyet: kıymet, değer.

elcevap: sorulan şeye verilen karşılık; söz veya yazı ile cevap.

esas: temel.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk önce.

ezcümle: belli başlı, başlıca, özellikle, bu cümleden olarak, bu da, bu babdan.

fazilet: iyi ahlak, iffet, namus, iyi huy.

halk: topluluk, insan topluluğu, insanlar.

haric: bir şeyin dışı, dışarı, dışta kalan.

hükümet: yönetim.

hürmet: saygı.

icra: yürütme, bir kararı, bir düşüncüyü gerçekleştirme, bir işi yerine getirme, kuvveden fiile geçirme, yapma.

inkâr: reddetme, tanımama, kabul ve tasdik etmeme, inanmama.

istinat: dayanma.

iştirak: ortak olma, ortaklık etme.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

makam-ı içtimaî: sosyal hayattaki mevki, makam.

mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma; nail olmuş, erişmiş, kavuşmuş.

meziyet: bir kişiyi başkalarından ayıran veya yücelten vasıf, üstün-

lük vasfı, değerlilik, yüksek karakter, fazilet.

muhabbet: ülfet, sevgi, sevmeye, dostluk.

muzafferiyet: muzafferlik, üstünlük, düşmana üstün gelme, galibiyet.

münâfi: zıt, muhalif, uymaz, aykırı.

müsavat: aynı hâl ve derecede olma, her bakımdan aynı derecede olma, birinin diğerinden imtiyazı ve üstünlüğü olmama, müsavilik, beraber-

lik, eşitlik.

müsavat-ı mutlaka: mutlak eşitlik, kayda şarta bağlı olmayan eşitlik.

müşir: en yüksek askerî derece, mareşal.

nefer: rütbesiz asker, er.

nüfuz: bir kimsenin emir ve hükümlerinin işlemesi, geçerli olması.

reis: baş, başkan, âmir, bir topluluğun en üst idarecisi.

sebebiyet: sebep olma, icap ettirme, gerektirme.

tahakküm: zorbalık etme, zorla hükmetme, hükmü altına alma.

tatbik: yerine getirme, uygulamama.

teveccüh: hoşlanma, güler yüz gösterme, iltifat etme.

teveccüh-i amme: genel teveccüh, umumun, herkesin, halkın yönelişi.

vazife: ahlâk veya iş icabı yapılması gereken iş, görev.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

Eğer deseniz: “Bu hürmet ve makam ve teveccüh, vazife başında olduğu vakte mahsustur ve vazifedarlara hastır. Sen vazifesiz bir adamsın; vazifedarlar gibi millletin hürmetini kabul edemezsin.”

Elcevap: Eğer insan yalnız bir cesetten ibaret olsa ve insan dünyada lâyemutâne daimî kalsa ve kabir kapısı kapansa ve ölüm öldürülse, o vakit vazife yalnız askerlik ve idare memurlarına mahsus kalırsa; sözünüzde dahi bir mana olurdu.

Fakat madem insan yalnız cesetten ibaret değil; cesedi beslemek için kalp, dil, akıl, dimağ koparılıp o cesede yedirilmez. Onlar imha edilmez; onlar da idare ister.

Ve madem kabir kapısı kapanmıyor ve madem kabrin öbür tarafındaki endişe-i istikbal her ferdin en mühim meselesidir. Elbette milletin itaat ve hürmetine istinat eden vazifeler, yalnız milletin hayat-ı dünyeviyesine ait içtimaî ve siyâsî ve askerî vazifelere münhasır değildir. Evet, yolculara seyahat için vesika vermek bir vazife olduğu gibi, ebed tarafına giden yolculara da hem vesika, hem o zulümatlı yolda nur vermek öyle bir vazifedir ki, hiçbir vazife o vazife kadar ehemmiyetli değildir. Böyle bir vazifenin inkârı, ölümün inkârıyla ve her gün **1** *أَلْمَوْتُ حَقٌّ* davasını, cenazelerinin mührüyle imza edip tasdik eden otuz bin şahidin şahadetini tekzip ve inkâr etmekle olur.

1. Ölüm kesin bir gerçektir.

askerî: askere veya askerliğe ait, askere mahsus, askerle ilgili.
cenaze: insan ölüsü.
ceset: ten, gövde, vücut, beden.
daimî: süreklî, devamlı.
dimağ: akıl, şuur.
ebed: sonu olmayan gelecek zaman, sonsuzluk, daimîlik.
ehemmiyet: kıymet, değer.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
elcevap: sorulan şeye verilen karşılık; söz veya yazı ile cevap.
endişe-i istikbal: gelecek düşüncesi, gelecek kaygısı.
fert: şahıs, kişi.
hayat-ı dünyevîye: dünyaya ait olan hayat.
ibaret: meydana gelen, olu-

şan, müteşekkil.
ıçtimaî: toplumlu alâkalı, cemiyete ait, sosyal.
imha: bozma, yok etme, mahvetme, ortadan kaldırma, yıkma.
inkâr: reddetme, tanıma, kabul ve tasdik etmeme, inanmama.
istinat: dayanma.
itaat: boyun eğme, uyma,

dinleme, alınan emre göre hareket etme.
kabir: ölüleri defnetmek için kazılan çukur, mezar, sin, merkad. büyük, ulu.
lâyemutâne: ölmezlikle, ölümsüz.
madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.
mahsus: başkasında bulunmayan, bir şeye veya kişiye has olan.
mana: anlam; bir kelime, söz, hareket veya işaretin ifade ettiği anlam.
mesele: konu.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
mühr: mühür, bir kimsenin, bir kuruluşun adının veya ünvanının tersine kazılı bulunduğu, metal, plâstik, ağaç v.b. şeylerden yapılmış araç, damga, kase, imza.
münhasır: hasredilmiş, ayrılmış, bir şeye veya kimseye mahsus.
nur: aydınlık, parıltı, parlaklık, zıya, ışık, şule.
seyahat: yolculuk, uzun yolculuk.
siyâsî: siyaset gereği olan, siyasetle ilgili, siyasete ait.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
şahit: şahitlik yapan, gördüğü veya bildiği şeyi mahkeme önünde yemin ederek söyleyip davanın sonuçlanmasına yardım eden kimse, şahit, tanık.
tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.
tekzip: yalanlama, yalan olduğunu söyleme.
vazife: ahlak veya iş icabı yapılması gereken iş, görev.
vazifedar: vazifeli, vazifesi olan, iş gören.
zulûmat: karanlıklar.

acz: zayıflık, güçsüzlük.

âdil: adaletli olan, doğruluk gösteren.

berzah: ruhların kıyamete kadar bekleyeceği, dünya ile ahiret arasındaki yer.

bid'a: dinin aslına uymayan adet ve uygulamalar.

ehl-i dalâlet: yoldan çıkanlar, azgın ve sapkın kimseler.

ehl-i insaf: insaf sahipleri, merhametli olanlar, orta yolu tutanlar.

ehl-i marifet: bilim, hüner ve sanat sahibi kişiler, usta ve mahir olanlar.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

enaniyet: gurur, benlik.

esna: ara, aralık, sıra, vakit, zaman, hengâm.

fasık: Allah'ın emirlerine aykırı hareket eden, günahkâr.

fazilet-i imaniye: imanın fazileti, imanın kazandırdığı güzellikler.

firavunluk: nefisini ve benliğini firavun gibi ilâh seviyesine çıkaracak derecede büyük görme.

hâcât-ı zaruriye: zorunlu ihtiyaçlar, gerekli ihtiyaçlar.

hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.

hakaik-i imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.

ihtiram: hürmet etme, saygı gösterme.

iktiza: lâzım gelme, gerekme, ihtiyaç hissedilme.

inziva: bir köşeye çekilme, tek başına yaşama, dünya işlerinden vaz geçme, dünyadan el-etek çekme.

istiğfar: tevbe etme, Allah'tan günahlarının bağışlanmasını isteme.

istinat: dayanma.

izzet: değer, itibar, şeref, yücelik.

kanun-i müsavat: eşitlik kanunu, eşitlik prensibi.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

küfran-ı nimet: nimete karşı nankörlük etme, Cenab-ı Hakkın ihsan ettiği nimetleri bilmemek, hürmetsizlikte bulunmak, nimetlere şükürsüzlük.

makam-ı ihtiram: hürmet edilecek makam, karşısındakine değer verme makamı.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

meslek: tarz, davranış.

muhafaza: koruma, saklama.

müsavat: aynı hâl ve derecede olma, her bakımdan aynı derecede olma, birinin diğerinden imtiyazı ve üstünlüğü olmama,

Madem manevî hacat-ı zaruriyeye istinat eden manevî vazifeler var. Ve o vazifelerin en mühimmi, ebed yolunda seyahat için pasaport varakası ve berzah zulûmatında kalbin cep feneri ve saadet-i ebediyenin anahtarı olan imandır ve imanın ders ve takviyesidir. Elbette, o vazifeyi gören ehl-i marifet, her hâlde, küfran-ı nimet suretinde, kendine edilen nimet-i İlâhiyeyi ve fazilet-i imaniyeyi hiçe sayıp, sefipler ve fasıkların makamına sukut etmeyecektir. Kendini, aşağıların bid'alarıyla, sefahatleriyle bulaştırmayacaktır! İşte, beğenmediğiniz ve müsavatsızlık zannettiğiniz inziva bunun içindir.

İşte bu hakikatle beraber, beni işkence ile taciz eden sizin gibi enaniyette ve bu kanun-i müsavatı kırmakta firavunluk derecesinde ileri giden mütekebbirlere karşı demiyorum. Çünkü mütekebbirlere karşı tevazu, tezellül zannedildiğinden, tevazu etmemek gerektir. Belki ehl-i insaf ve mütevazi ve adil kısmına derim ki:

Ben, felillâhilhamd, kendi kusurumu, aczimi biliyorum. Değil Müslümanlar üstünde mütekebbirâne bir makam-ı ihtiram istemek, belki her vakit nihayetsiz kusurağımı, hiçliğimi görüp, istiğfar ile teselli bulup, halklardan ihtiram değil, dua istiyorum. Hem zannederim, benim bu mesleğimi, benim bütün arkadaşlarım biliyorlar. Yalnız bu kadar var ki, Kur'ân-ı Hakîm'in hizmeti esnasında ve hakaik-i imaniyenin dersi vaktinde, o hakaik hesabına ve Kur'ân şerefine, o makamın iktiza ettiği izzet ve vakar-ı ilmiyeyi ders vaktinde muhafaza edip, başımı ehl-i dalâlete eğmemek için, o izzetli vaziyeti

müsavatlık, beraberlik, eşitlik.

mütekebbir: tekebbür eden, kibirlenen, kendini beğenmiş, kibirli, büyüklük taslayan, büyülenen.

mütekebbirane: mütekebbir olana yakışır şekilde, kibirlilikle, kibirlenerek, kendini beğenmişlikle.

mütevâzî: tevâzu eden, alçak gönüllü olan, kibirsiz, gösterişsiz.

nihayet: son, uç, bitim, en-cam.

nimet-i İlâhiye: Allah'ın nimeti, Allah'ın lütfu, Allah'ın ihsanı, Allah'ın bahşettiği her türlü rızık.

saadet-i ebediye: zevalsiz, sonu olmayan mutluluk, sonsuz mutluluk.

sefahat: yasak şeylere, zevk ve eğlenceye aşırı derecede düşkünlük.

sefih: süse, gösterişe, zevk ve eğlenceye aşırı düşkün olan.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

taciz: rahatsız etme, huzursuz kılma, sıkma.

takviye: kuvvetlendirme, sağlamlaştırma.

tevazu: alçak gönüllülük, kibirsizlik.

tezellül: kendini hor ve hakir gösterme.

vakar-ı ilmiye: ilimden gelen onurluluk, ilmi izzet, ilimden gelen ağırbaşlılık.

varaka: yazılı kâğıt.

zan: sanma, sani.

muvakkaten takınıyorum. Zannedirim, ehl-i dünyanın kanunlarının haddi yoktur ki, bu noktalara karşı çıkabilsin!

CÂY-I HAYRET BİR TARZ-I MUAMELE

Malûmdur ki, her yerde ehl-i maarif, marifet ve ilim noktasında muhakeme eder. Nerede ve kimde marifet ve ilmi görse, meslek itibarıyla ona karşı bir dostluk ve bir hürmet besler. Hatta düşman bir hükûmetin bir profesörü bu memlekete gelse, ehl-i maarif, onun ilim ve marifetine hürmeten onu ziyaret ederler ve ona hürmet ederler.

Hâlbuki İngilizin en yüksek meclis-i ilmiyesinin, Meşihat-ı İslâmiyeden sorduğu altı sorunun cevabını altı yüz kelime ile Meşihat-ı İslâmiyeden istedikleri zaman, bura maarifinin hürmetsizliğine uğrayan bir ehl-i marifet, o altı suale altı kelime ile, mazhar-ı takdir olmuş bir cevap veren ve ecnebilerin en mühim ve hükemaların en esaslı düsturlarına hakikî ilim ve marifetle muaraza edip galebe çalan ve Kur'ân'dan aldığı kuvvet-i marifet ve ilme istinaden Avrupa feylesoflarına meydan okuyan ve hürriyetten altı ay evvel İstanbul'da hem ulemayı ve hem de mekteplileri münazaraya davet edip kendisi hiç sormadan suallerine noksansız olarak doğru cevap veren (HAŞİYE) ve bütün hayatını bu milletin saadetine hasreden

HAŞİYE: Yeni Said diyor ki: Şu makamda Eski Said'in iftihar-kârane söylediği şu sözlere ben iştirak etmiyorum. Bu risalede sözü ona verdiğim için susturamıyorum. Enaniyetlilere karşı bir parça enaniyetini göstereyim diye sükût ediyorum.

cây-i hayret: hayret edilecek yer veya şey, hayrete değer.
davet: çağırma, çağrı.
düstur: kanun, kaide, kural, prensip, esas.
ecnebi: yabancı, garip, alışmamış.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.
ehl-i maarif: ilim, irfan sahipleri, bilgili ve kültürlü kişiler.
ehl-i marifet: bilim, hüner ve

sanat sahibi kişiler; usta ve mahir olanlar.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.
galebe: galip gelme, yenme, üstünlük.
had: yetki.
hakiki: gerçek, sahici.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
hasr: yalnız bir şeye mahsus

kılma, yalnız bir şeye kullanma.
haşîye: bir kitabın sayfalarının kenarına veya altına yazılan açıklayıcı yazı, derkenar.
hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
hükema: âlimler, çok bilgili kimseler, feylesoflar, filozof-

lar.
hükümet: yönetim.
hürmet: saygı.
hürmeten: hürmet olsun diye, hürmet, saygı ve ikram maksadıyla.
hürriyet: 1908 de II. Meşrutiyetin ilânı ile birlikte gerçekleşen yeni sistemin halk arasındaki adı.
ilim: bilme, biliş, bilgi; bir şeyin doğrusunu bilme.
istinaden: istinat ederek, dayanarak, güvenerek, delil kabul ederek.
kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.
kuvvet-i marifet ve ilim: ilim ve marifet kuvveti.
malûm: bilinen, belli, belirsiz olmayan.
marifet: bilgi.
mazhar-ı takdir: beğenilmiş, değeri anlaşılmış, takdir edilmiş.
mektep: eğitim ve öğretim kuruluşu, ilim ve irfan öğrenilen yer, okul.
memleket: bir devletin toprağı, ülke, yurt, vatan, diyar.
Meşihat-ı İslâmiye: İslâmî işlerin ilmi meseleleri ile uğraşan devlet dairesi, Şeyhülislâmlık makamı.
muaraza: birbirine karşı gelme.
muhakeme: düşünme, akıl yürütme, akıl yürütüp doğru bir netice elde edebilme, bir konuyu akıl süzgecinden geçirme, tartma, değerlendirme.
muvakkaten: geçici olarak, az bir zaman için.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
münazara: bir konu üzerinde belli kurallara uyularak yapılan tartışma.
noksan: eksik.
saadet: mutluluk, kutluluk, bah-tiyarlık, me'sut olma.
sual: soru.
tarz-ı muamele: muamele şekli, davranış tarzı.
ulema: âlimler, bilginler, ilim sahipleri.
ziyaret: görmeye gitme, bir yeri veya kimseyi görmeye gitme.

ve yüzer risale, o milletin Türkçe olan lisanıyla neşredip o milleti tenvir eden; hem vatandaş, hem dindaş, hem dost, hem kardeş bir ehl-i marifete karşı en ziyade sıkıntı veren ve hakkında adavet besleyen ve belki hürmetsizlik eden, bir kısım maarif dairesine mensup olanlarla az bir kısım resmî hocalardır.

İşte, gel bu hâle ne diyeceksin? Medeniyet midir? Maarifperverlik midir? Vatanperverlik midir? Milliyetperverlik midir? Cumhuriyetperverlik midir? Haşa! Haşa! Hiç, hiçbir şey değil. Belki bir kader-i İllâhîdir ki, o kader-i İllâhî, o ehl-i marifet adamın dostluk ümit ettiği yerden adavet gösterdi ki, hürmet yüzünden ilmi riyaya girmesin ve ihlâsı kazansın.

adavet: düşmanlık, husumet.
cumhuriyetperverlik: cumhuriyetçilik, cumhuriyetçi olan.
ehl-i marifet: bilim, hüner ve sanat sahibi kişiler; usta ve mahir olanlar.
enaniyet: kendini beğenme, bencillik, egoistlik.
hâsâ: asla, katiyen, hiç bir vakit.
hürmet: saygı.
iftiharkârane: övünürcesine.
ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemezsizin, sırf Allah rızası için yapma.

iştirak: katılma, benimseme.
kader-i illâhî: illâhî kader, Allah'ın kader kanunu.
lisan: dil, anlaşma amacıyla kullanılan sesli işaretler sistemi.
maarif: eğitim bakanlığı.
maarifperver: maarifin yayılmasına, maarife ait şeyleri muhafaza eden, eğitim öğretimi işini seven.
medeniyet: medenîlik, şehirlilik, uygarlık.
mensup: bir şeye veya kim-

seye nispeti olan, alâkası bulunan, bir şeye ilgili olan.
milliyetperver: milletini seven, ulusçu, milliyetçi.
neşr: yayım, yayın.
resmî: devlet adına olan.
riya: insanlara, kendisinde iyi veya övgüye değer bir takım özellikler bulunduğunu gösterme ve böylelikle onların gönlünde sevgi kazanmaya çalışma temayülü, eğilimi.
sükût: susma.
tenvir: bir şey hakkında bilgi

verme, bir konu hakkında başkalarını aydınlatma.
ümit: umut, umma, ümit; bazı şeylerin istediği yönde olması konusunda beslenen his.
vatandaş: bir devlet tebaasından olan, yurttaş.
vatanperver: yurtsever, vatanına düşkün, vatanını seven kimse.
ziyade: çok, fazla, artık.

Halime

Kendimce cây-ı hayret ve medar-ı şükran bir taarruz:

Bu fevkalâde enaniyetli ehl-i dünyanın enaniyet işinde o kadar hassasiyet var ki, eğer şuuren olsa idi, keramet derecesinde veyahut büyük bir deha derecesinde bir muamele olurdu. O muamele de şudur:

Kendi nefsim ve aklım bende hissetmedikleri bir parça riyakârane enaniyet vaziyetini, onlar enaniyetlerinin hassasiyet mizanıyla hissediyorlar gibi, şiddetli bir surette, ben hissetmediğim enaniyetimin karşısına çıkıyorlar. Bu sekiz dokuz senede, sekiz dokuz defa tecrübem var ki, onların zalimâne bana karşı muamelelerinin vukuundan sonra, kader-i İlâhîyi düşünüp, “Ne için bunları bana musallat etti?” diye nefsimin desiselerini arıyordum. Her defada, ya nefsim şuursuz olarak enaniyete fitrî meyletmiş veyahut bilerek beni aldatmış, anlıyorum. O vakit, kader-i İlâhî, o zalimlerin zulmü içerisinde hakkımda adalet etmiş derdim.

Ezcümle, bu yazın arkadaşlarım güzel bir ata beni bindirdiler. Bir seyrangâha gittim. Şuursuz olarak, nefsimde hodfüruşâne bir keyif arzusu uyanmakla, ehl-i dünya öyle şiddetli o arzumun karşısına çıktılar ki, yalnız o gizli arzuyu değil, belki çok iştihamımı kestiler. Hatta, ezcümle, bu defa Ramazan’dan sonra, eski zamanda gayet

adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakkaniyet, âdillik.
arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.
belki: hatta.
cây-ı hayret: hayret edilecek yer veya şey, hayrete değer.
deha: çok akıllılık, zekiliğin ve anlayışlılığın son derecesi.
desise: hile, oyun, aldatmaca, düzen, entrika, dolap.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşün-

meyen.

enaniyet: kendini beğenme, bencillik, egoistlik.

ezcümle: belli başlı, başlıca, özellikle, bu cümleden olarak, bu da, bu babdan.

fevkalâde: alışılmıştan farklı, olağanüstü, normalin üstünde.

fitri: tabii, yaratılıştaki, doğuştan olan.

gayet: çok, fazla, son derece.

hassasiyet: ihtimamlılık, dikkatlilik.

hatime: son söz, bir eserin sonuç kısmı.

hatta: manaya kuvvet vermek için “üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de...” manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

istiha: istek, fazla istek, arzu.

kader-i ilâhî: ilâhî kader, Allah’ın kader kanunu.

keramet: ermişçesine yapılan iş, hareket veya söylenen söz, fikir.

keyif: zevk, eğlence.

medar-ı şükran: şükürü gerektiren, şükre sebep.

mevil: bir tarafa doğru yönelme.

mizan: ölçü.

muamele: davranma, davranış, birine karşı her hangi bir davranışta bulunma.

musallat: fazlasıyla üzerine giden, rahatsız eden, aşırı derecede sataşan, sık sık rahatsızlık veren.

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kamçılayıp hayırlı işlerden alıkoyan güç.

riyakârane: riyakâr olana yakışır şekilde, riyakârca, riyakârlıkla, ikiyüzlülükle.

seyrangâh: seyir yeri, eğlence ve gezme yeri.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

suur: bir şeyi anlama, tanıma ve kavrama gücü; anlayış, idrak.

şuuren: suur ile, suur olarak.

taarruz: düşman kuvvetlerini geriletmek, kaçrtmak için yapılan saldırı, hücum.

tecrübe: deneyim, sınama, sınav, imtihan.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

vuku: olma, meydana gelme, ortaya çıkma, oluş.

zalim: zulmeden, haksızlık eden, acımasız ve haksız davranan.

zalimane: zalim olana yakışır şekilde, zulmeder surette, zalimce.

zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

âmin: Yâ Rabbi! Öyle olsun, kabul eyle!" anlamında duanın sonunda söylenir.

Cenab-ı Hak: Allah; doğru, gerçek, Hakkın tâ kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah.

ehl-i dalâlet ve tuğyan: sapık ve azgın kimseler.

ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.

enaniyet: kendini beğenme, bencillik, egoistlik.

gaybî: gayba ait, göze görünmeyenlere ait, gaypla ilgili, hazırda olmayan.

güya: sanki, sözde.

had: sınır.

hassasiyet: ihtimamlılık, dikkatlilik.

hikmet: kâinatı ve yaratılıştaki lâhî gaye.

hürmet: saygı.

hüsnüzan: iyi zan, güzel kanaat.

ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemeksizin, sırf Allah rızası için yapma.

iltifat: güler yüzle muamele, nazik davranma, gönlü hoş etme, teveccüh etme, iyilik etme.

kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

muhafaza: koruma, saklama, hıfzetme.

müftehirâne: iftiharla, iftihar ederek, övünerek, gururlu bir şekilde.

müteşekkirâne: müteşekkir olarak, teşekkürle, iyilik bilirlikle, iyiliğe karşı nazik davranışla.

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kamçılayıp hayırlı işlerden alıkoyan güç.

noksan: eksiklik, azlık, tam olmıyış.

Rab: besleyen, yetiştiren, verdiği nimetlerle mahlûkatı ıslah ve terbiye eden Allah.

riyakârane: riyakâr olana yakışır şekilde, riyakârca, riyakârlıkla, ikiyüzlülükle.

şer: kötülük.

şükür: nimet ve iyiliğin sahibini tanıma ve ona karşı minnet duyma.

takva: Allah'tan korkma, Allah korkusuyla dinin yasak ettiği şeylerden kaçınma, Allah'ın emirlerini tutup azabından korunma, Allah'ın yasaklarından kaçınmada azamî titizlik gösterme.

tarz: biçim, şekil, suret.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tut-

büyük, kudsî bir imamın bize karşı gaybî kerametiyle iltifatından sonra kardeşlerimin takva ve ihlâsları ve ziyaretçilerin hürmet ve hüsnüzanları içinde –ben bilme-yerek– nefsim müftehirâne, güya müteşekkirâne perde-si altında riyakârâne bir enaniyet vaziyetini almak istedi. Birden bu ehl-i dünyanın hadsiz hassasiyetle ve hatta riyakârlığın zerrelere de hissedebilir bir tarzda, birden bana iliştiler. Ben Cenab-ı Hakka şükrediyorum ki, bun-ların zulmü bana bir vasıta-i ihlâs oldu.

وَقُلْ رَبِّ اعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ ﴿١﴾

وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ

اللَّهُمَّ يَا حَافِظُ يَا حَفِيزُ يَا خَيْرَ الْحَافِظِينَ ﴿٢﴾ اِحْفَظْنِي وَاحْفَظْ

رُفْقَائِي مِنْ شَرِّ النَّفْسِ وَالشَّيْطَانِ ﴿٣﴾ وَمِنْ شَرِّ الْجِنِّ وَالْإِنْسَانِ

وَمِنْ شَرِّ أَهْلِ الضَّلَالَةِ وَأَهْلِ الطُّغْيَانِ آمِينَ آمِينَ آمِينَ

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾

1. De ki: "Ey Rabbim, şeytanların vesveselerinden Sana sığınırım. • Onların yanımda bulunmalarından da, yâ Rabbi, Sana sığınırım." (Mü'minun Suresi: 97-98.)

2. Ey koruyan, ey koruyucuların en hayırlısı olan Allah'ım! Beni ve arkadaşlarımı nefis ve şeytanın şerrinden, ehl-i dalâlet ve tuğyanın şerrinden muhafaza eyle. Âmin, âmin, âmin.

3. Seni her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim bildiğimiz yoktur. Süphesiz Âlîm (herşeyi hakkıyla bilen) ve Hakîm (her işi hikmetle yapan) ancak sensin. (Bakara Suresi: 32.)

ma, münezzeh sayma.

vasıta-i ihlâs: ihlâs vasıtası, ihlâsi kazandıran vasıta.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

vesvese: süphe, işkil, kuruntu, tereddüt; kalbe gelen asılsız kötü ve sinsi düşünce.

yâ Rabbi: ey Rabbim, ey Allah'ım.

zerre: pek ufak parça, en küçük parça, çok küçük parça.

zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

Yirmi İhtıncı Lem'anın İhtıncı Hıcası

Bir zaman, elim bir esaretimde, insanlardan tevahhuş edip Barla Yaylasında, Çam Dağının tepesinde yalnız kaldım. Yalnızlıkta bir nur arıyordum. Bir gece, o yüksek tepenin başındaki yüksek bir çam ağacının üstündeki üstü açık odacıkta idim. Üç dört gurbeti birbiri içinde ihtiyarlık bana ihtar etti. Altıncı Mektupta izah edildiği gibi, o gece, ıssız, sessiz, yalnız, ağaçların hışırtılarından ve hemhemelerinden gelen hazin bir seda, bir ses, rikkatime, ihtiyarlığıma, gurbetime ziyade dokundu. İhtiyarlık bana ihtar etti ki: Gündüz nasıl şu siyah bir kabre tebeddül etti, dünya siyah kefenini giydi; öyle de, senin ömrünün gündüzü de geceye ve dünya gündüzü de berzah gesine ve hayatın yazı dahi ölümün kış gecesine inkılâp edeceğini kalbimin kulağına söyledi. Nefsim bilmeceburiye dedi:

Evet, ben vatanımdan garip olduğum gibi, bu elli sene zarfındaki ömrümde zeval bulan sevdiklerimden ayrı düştüğümünden ve arkalarında onlara ağlayarak kaldığımdan, bu, vatan gurbetinden daha ziyade hazin ve elim bir gurbettir. Ve bu gece ve dağın garibâne vaziyetindeki hazin gurbetten daha ziyade hazin ve elim bir gurbete yaklaşıyorum ki, bütün dünyadan birden müfarakat zamanı yaklaştığını ihtiyarlık bana haber veriyor.

berzah: ruhların kıyamete kadar bekleyeceği, dünya ile ahiret arasındaki yer.

bilmeceburiye: mecburiyetle, mecbur kalarak, mecburen, zorunlu olarak.

Çam Dağı: Isparta'nın Barla ilçesinin birkaç saatlik yakınında bulunan dağın adı. Bediüzzaman Said Nursi'nin Barla'da kaldığı yıllarda uğrak yerlerindedir.

elim: çok dert ve keder veren, çok acı verici, acıklı.

esaret: esirlik, harp esirliği, tutsaklık.

garibane: garipçesine, garip gibi, garibe yakışır şekilde.

garip: gurbette, kendi memleketinin dışında bulunan, yabancı.

gurbet: gariplik, yabancılık.

hazin: hüznü, acıklı.

hemheme: rüzgârın esmesi ile ağaç yapraklarından çıkan sesler.

ihtar: hatırlatma, bir konuda hatırlatma yapma.

ihtiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı.

inkılâp: bir hâlden diğer hâle geçme, hâl değiştirme, değişim, dönüşüm.

izah: açıkça ortaya koyma, açıklama yapma, bir konuyu ayrıntılarıyla ortaya koyma, eksiksiz anlatma.

kabir: ölüleri defnetmek için kazılan çukur, mezar, sin, merkad. büyük, ulu.

kefen: gömülmeden önce ölünün sarıldığı beyaz bez,

kefen.

müfarakat: uzaklaşma, ayrılma, ayrılık.

nefis: hayat, ruh, can.

nur: aydınlık, parıltı, parlaklık, zıya, ışık, şule.

ömür: ömür, yaşama, yaşayış, hayat.

rikkat: merhamet, acıma, başkalarının düştüğü durumdan dolayı müteessir olma hasleti.

sada: ses, seda.

tebeddül: başkalaşma, değişme, başka hale getirme, başka şekil alma.

tevahhuş: yalnızlaşma, vahşileşme, yabancılaşma.

vatan: bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, üzerinde yaşanılan ülke, yurt.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

zeval: ölme, ölüm.

ziyade: çok, fazla, artık.

Cenab-ı Hak: Allah; doğru, gerçek, Hakkın tâ kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah.

cihazat: cihazlar, kendilerine ihtiyaç duyulan maddî manevî aletler, lüzumlu aletler, azalar, organlar.

delil: bir davayı, meseleyi ispata yarayan şey, bürhan, beyyine.

dergâh: makam.

Enis: dost, arkadaş; yar, sevgili, yoldaş.

gurbet: gariplik, yabancılık.

Hâlik: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı; Allah.

hâli: تنها, ıssız.

Hamî: himaye edici, himaye eden, koruyucu, koruyan, sahip çıkan, gözeten.

ibad: abdlar, kullar, ibadet edenler.

ihtiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı.

ihtiyare: yaşlı, ihtiyar kadın.

iman-ı billâh: Allah'a inanma, Allah'ı, onun kâinata tecelli eden bütün sıfat ve isimleriyle beraber kabul ederek Ona inanma.

imdat: yardım, yardıma yetişme, zor durumda kalana yapılan yardımdır.

kâfi: yeter, yetecek; elveren, yetişen.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.

Kerîm: yarattıklarına karşılık beklemeden bağışta bulunan, kullarına nimetler ihsan eden, günahları örten, günah işleyen affeden, Allah.

kitab-ı âlem: âlem kitabı, bir kitap hüviyetinde olan âlem, kâinat.

lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

makbul: kabul edilmiş olan, alınan, reddedilmeyen.

matumat: yenecek şeyler.

melâike: melekler, feriştehtar; nurdan yaratılmış, fitratları safî, makamları sabit olan, Allah'ın emirlerine tam itaat eden mahlûklar.

mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahlûklar, yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.

mûnis: insandan kaçmayan, insana yakın, cana yakın, kanı sıcak.

muzaaf: kat kat, iki kat, iki misli, katmerli.

nimet: servet, varlık.

Bu gurbet gurbet içinde ve bu hüznün hüznü içindeki vaziyetten bir rica, bir nur aradım. Birden iman-ı billâh imdada yetişti. Öyle bir ünsiyet verdi ki, bulunduğum muzaaf vahşet bin defa tezauf etse idi, yine o teselli kâfi gelirdi.

Evet, ey ihtiyar ve ihtiyareler! Madem Rahîm bir Hâlik'ımız var; bizim için gurbet olamaz. *Madem O var; bizim için her şey var.* Madem O var; melâikeleri de var. Öyle ise bu dünya boş değil; hâli dağlar, boş sahralar Cenab-ı Hakkın ibadıyla doludur. Zîşuur ibadından başka, Onun nuruyla, Onun hesabıyla taşı da, ağacı da birer munis arkadaş hükmüne geçer, lisan-ı hâl ile bizimle konuşabilirler ve eğlenirler.

Evet, bu kâinatın mevcudatı adedince ve bu büyük kitab-ı âlemin harfleri sayısınca vücuduna şahadet eden ve zîruhların medar-ı şefkat ve rahmet ve inayet olabilen cihazatı ve mat'umatı ve nimetleri adedince rahmetini gösteren deliller, şahitler, bize Rahîm, Kerîm, Enis, Vedûd olan Hâlik'ımızın, Sâniimizin, Hamî'mizin dergâhını gösteriyorlar. O dergâhta en makbul bir şefaathçi, acz ve zaaftır. *Ve acz ve zaafın tam zamanı da, ihtiyarlıktır.* Böyle bir dergâha makbul bir şefaathçi olan ihtiyarlıktan küsmek değil, sevmek lâzımdır.

nur: aydınlık, parlaklık, tanıklık.

Rahîm: merhamet eden, çok merhametli olan, esirgeyen, koruyan, acıyan Allah.

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.

rica: umma, ümit etme.

sahra: geniş ve susuz arazi, çöl.

Sâni: her şeyi sanatlı olarak yaratan Allah.

şahadet: şahit olma, şahitlik,

şahit: şahitlik yapan, gördüğü veya bildiği şeyi mahkeme önünde yemin ederek söyleyip davanın sonuçlanmasına yardım eden kimse, şahit, tanık.

şefaath: birinden başkasının adına bir ricada bulunma, kusurağının veya suçunun bağışlanmasını dileme.

teselli: avunma.

tezauf: iki kat olma, iki misli olma, katlanma.

ünsiyet: alışkanlık, ülfet, dostluk, ahabplık, arkadaşlık.

vahşet: ıssızlık, tenhalık, yalnızlık.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

Vedûd: çok şefkatli olan ve çok sevgi beslenen, seven ve sevilen Allah (c.c.).

vücut: var olma, var oluş, varlık.

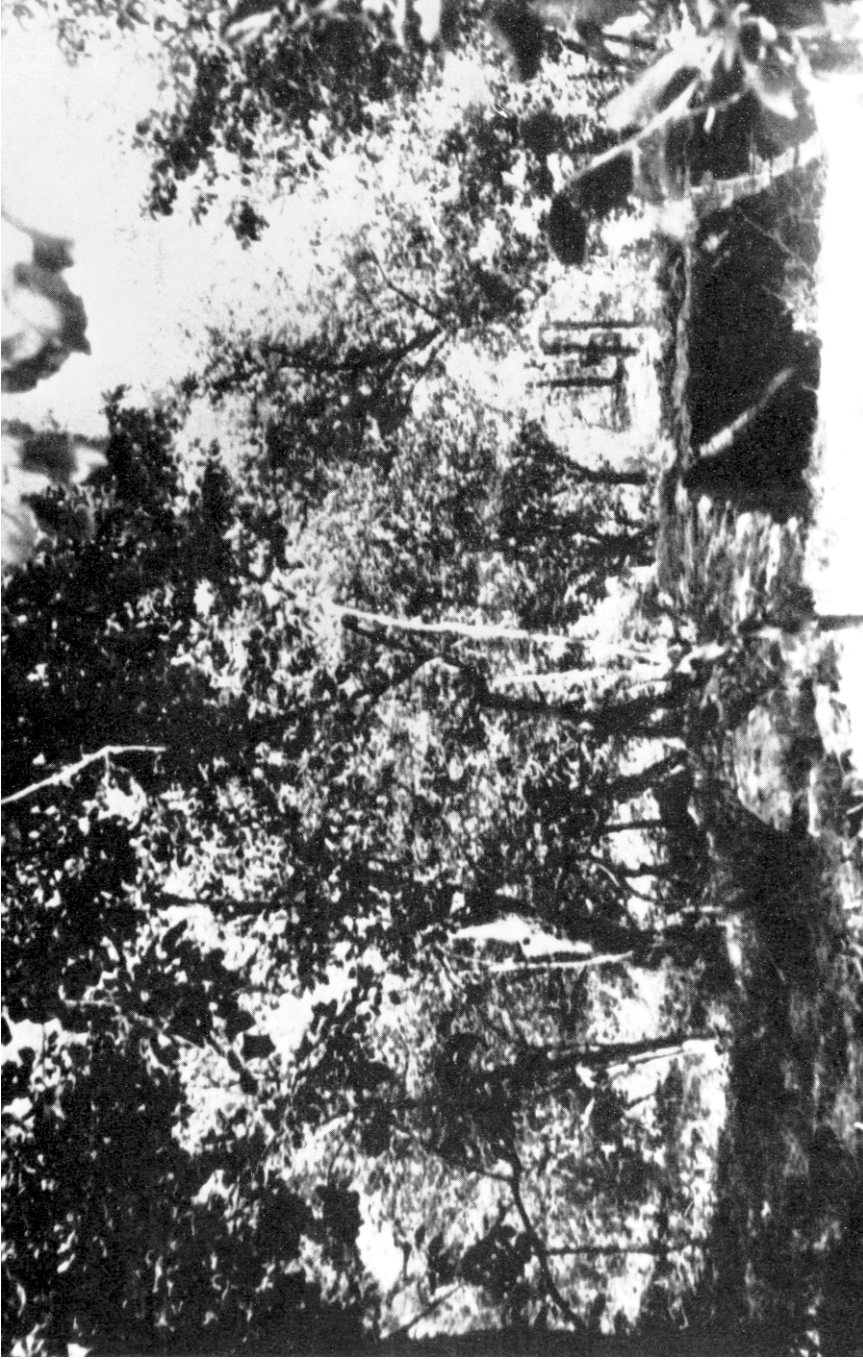
zîruh: ruh sahibi, ruhlı, canlı, hayattar.

zîşuur: şuurlu, şuuru sahibi.

Üstat Hazretlerinin yaz aylarında Çam dağlarında Eğirdir Gölüne nazır tepedeki katran ağacı.

Bediüzzaman said Nursî Hazretlerinin Barla'da Yirmi Sekizinci Sözü telif ettikleri, "Cennet Bahçesi" ile tesmiye olunan, Süleyman'ın bahçesi.

BEDİÜZZAMAN SAİD NURSİ'NİN BİR KAÇ MEKTUBU VE
NUR RİSALELERİNİN TELİFİ ZAMANLARINDA RİSALE-İ
NUR'U EL YAZILARIYLA NEŞREDENLERDEN
BAZILARININ FIKRALARIDIR

Yirmi Sekizinci Mektubun Üçüncü Meselesinin Tetimmesi Olabilir Küçük ve Hususî Bir Mektuptur.

*Ahiret kardeşlerim ve çalışkan talebelerim Hüsrev
Efendi ve Re'fet Bey,*

Sözler namındaki envar-ı Kur'âniyede üç keramet-i
Kur'âniyeyi hissediyorduk. Sizler dahi, gayret ve şevki-
nizle bir dördüncüsünü ilâve ettirdiniz. Bildiğimiz üç ise:

Birincisi: Telifinde fevkalâde sühulet ve sür'attir. Hat-
ta beş parça olan On Dokuzuncu Mektup, iki üç günde
ve her günde üç dört saat zarfında (mecmuu on iki saat
eder) kitapsız, dağda, bağda telif edildi. Otuzuncu Söz,
hastalıklı bir zamanda, beş altı saatte telif edildi. Yirmi
Sekizinci Söz olan Cennet bahsi bir veya iki saatte, Sü-
leyman'ın Dere Bahçesinde telif edildi; ben ve Tefvik ile
Süleyman, bu sür'ate hayrette kaldık. Ve hakeza...

ahiret: öbür dünya, öteki
dünya, kıyametten sonra ku-
rulacak olan âlem.
bahis: konu, mesele.
envar-ı Kur'âniye: Kur'ân
nurları, Kur'ân'ın saçtığı parıl-
tılar, ışıklar.
esbap: nedenler, sebepler,
vasıtalar.
fevkalâde: alışılmıştan farklı,
olağanüstü, normalin üstün-
de.
gayret: çalışma, çabalama.
hâkeza: benzeri.

hatta: manaya kuvvet ver-
mek için "üstelik, fazla olarak,
bundan başka, kadar, bile,
dahi, hem de..." manalarında,
cümle başlarında kullanılan
edattır.
hususî: bir şeye, bir kişiye, bir
yere has olan, herkese âid ol-
mayan, özel.
ilâve: ekleme, katma.
istiyak: aşırı isteme, çok fazla
arzu etme.
kemal-i istiyak: istek ve ar-
zunun son derecesi, tam bir

istek ve arzu.
keramet-i Kur'âniye:
Kur'ân'ın kerameti.
mecmu: bütün hepsi.
meşgale: iş gücü, iş, uğraş,
meşguliyet, meşgul olunan
şey.
mühim: önemli, ehemmiyet-
li.
nam: ad, isim.
neşr: yayım, yayın.
sühulet: kolaylık.
sür'at: çabukluk, hız, acele.
sevki: şiddetli arzu, aşırı istek

ve heves.
talebe: öğrenciler, tahsil görenler.
telif: kitap yazma, eser ortaya
koyma.
tercih: bir şeyi diğerlerinden üs-
tün tutma, öne alma, seçme, da-
ha çok beğenme.
tesmiye: isimlendirme, ad ver-
me.
tetimme: bir konuyu veya eseri
tamamlamak için eklenen kısım,
bir şeyin tam olması için gereken
şey; ek.

Yirmi Sekizinci Mektubun Yedinci Meselesi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ¹

Şu Mesele Yedi İşarettir.

Evvelâ tahdis-i nimet suretinde birkaç sırr-ı inayeti izhar eden Yedi Sebebi beyan ederiz:

BİRİNCİ SEBEP: Eski Harb-i Umumîden evvel ve evvelinde, bir vakıa-i sadıkada görüyorum ki, Ararat Dağı denilen meşhur Ağrı Dağının altındayım. Birden o dağ, müthiş infilâk etti. Dağlar gibi parçaları, dünyanın her tarafına dağıttı. O dehşet içinde baktım ki, merhum validem yanımdadır. Dedim: “Ana korkma! Cenab-ı Hakkın emridir; O Rahîm’dir ve Hakîm’dir.” Birden o hâlette iken, baktım ki mühim bir zat, bana amirâne diyor ki: “İ’caz-ı Kur’ân’ı beyan et.” Uyandım; anladım ki, bir büyük infilâk olacak. O infilâk ve inkılâptan sonra, Kur’ân etrafındaki surlar kırılacak. Doğrudan doğruya Kur’ân, kendi kendini müdafaa edecek. Ve Kur’ân’a hücum edilecek; i’cazı, onun çelik bir zırhı olacak. Ve şu i’cazın bir nev’ini şu zamanda izharına, haddimin fevkinde olarak, benim gibi bir adam namzet olacak ve namzet olduğumu anladım.

1. De ki, ancak Allah'ın lütfuyla ve rahmetiyle ferahlansınlar. Bu, onların dünyada toplayıp durduklarından daha hayırlıdır. (Yunus Suresi: 58.)

amirâne: emrederek, emreder gibi, emredercesine, amirmiş gibi.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
Cenab-ı Hak: Allah; doğru, gerçek, Hakkın tâ kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah.
dehşet: büyük korku hâli,

korkma, ürkmeye.

emir: iş buyurma, buyruk, buyrultu (ağızdan veya yazı ile).

Eski Harb-i Umumi: 1914-1918 yılları arasında cereyan eden Birinci Dünya Savaşı.

evail: ilk vakitler, evvel zamanlar, eski, geçmiş zamanlar, iptidalar, önceler, başlan-

gıçlar, [ziddi “evahir”].

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk önce.

fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.

had: sınır.

Hakîm: her şeyi bir maksatla uygun ve hikmetle yaratan,

hikmet sahibi Allah.

hâlet: hâl, suret, keyfiyet.

hücüm: saldırma, hamle ile ileri atılmak.

i’caz: mu’cize gösterme, kimse-nin yapamayacağı şeyleri yapma.

infilâk: patlama, şiddetli patlama.

inkılâp: bir hâlden diğer hâle geçme, hâl değiştirme, değişim, dönüşüm.

izhar: açığa vurma, meydana çıkarma, aşikâr etme.

lütuf: iyi muamele, iyilik, iyi, yumuşak, dostça davranış.

merhum: rahmete kavuşmuş, ölmüş, ölü.

meşhur: tanınmış, herkesin bildiği, şöhretli, adı yaygınlık kazanmış, ünlü, namılı.

müdafaa: savunma.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

müthiş: dehşet veren, ürüten, korkutan, dehşetli, korkunç.

namzet: bir şeyi yapmaya aday.

Rahim: merhamet eden, çok merhametli olan, esirgeyen, koruyan, acıyan Allah.

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.

sırr-ı inayet: çok cömert olan Allah'ın ihsanlarının, yardım ve lutfunun sırrı.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

tahdis-i nimet: llâhî nimeti şükrederek anlatma, Cenab-ı Hakka karşı şükürünü eda etme ve tesekkür etme maksadıyla nail olduğu nimeti anma, onunla sevincini ve şükürünü bildirme, verilen nimeti izhar etme.

vakıa-i sadıka: sadık olay, doğruluğu şüphesiz hâdise, olay.

valide: ana, anne.

zat: kişi, şahıs, fert.

zırh: savaşlarda ok, kılıç, süngü gib silâhlardan korunmak için giyilen, demir ve tel levhalardan yapılmış giysi.

Madem i'caz-ı Kur'ân'ı bir derece beyan, *Sözler*'le oldu. Elbette o i'cazın hesabına geçen ve onun reşahatı ve berekâtı nev'inden olan hizmetimizdeki inayati izhar etmek, i'caza yardımdır ve izhar etmek gerektir.

İKİNCİ SEBEP: Madem Kur'ân-ı Hakîm mürşidimizdir, üstadımızdır, imamımızdır, her bir adaptada rehberimizdir. O, kendi kendini methediyor; biz de onun dersine ittibaen, onun tefsirini methedeceğiz. Hem madem, yazılan *Sözler* onun bir nevi tefsiridir ve o risalelerdeki hakaik Kur'ân'ın malıdır ve hakikatleridir ve madem Kur'ân-ı Hakîm ekser surelerde hususan **آلر** 'larda, **حم** 'lerde kendi kendini kemal-i haşmetle gösteriyor, kemalâtını söylüyor, lâıyk olduğu methi kendi kendine ediyor; elbette *Sözler*'de in'ikâs etmiş Kur'ân-ı Hakîm'in lemaat-ı i'caziyesinden ve o hizmetin makbuliyetine alâmet olan inayati Rabbaniyenin izharına mükellefiz. Çünkü o üstadımız öyle eder ve öyle ders verir.

ÜÇÜNCÜ SEBEP: Sözler hakkında, tevazu suretinde demiyorum, belki bir hakikati beyan etmek için derim ki: *Sözlerdeki hakaik ve kemalât, benim değil Kur'ân'ındır ve Kur'ân'dan tereşşuh etmiştir.* Hatta Onuncu Söz, yüzer âyât-ı Kur'âniyeden süzölmüş bazı katarattır; sair risaleler dahi umumen öyledir. Madem ben öyle biliyorum ve madem ben fânîyim, gideceğim; elbette bâkî olacak bir şey ve bir eser, benimle bağlanmamak gerektir ve bağlanmamalı. Ve madem ehl-i dalâlet ve tuğyan, işlerine gelmeyen bir eseri, eser sahibini çürütmeyle eseri

alâmet: iz, belirti, işaret, nişan.
ayat-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın ayetleri.
bâkî: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmeyen, sonsuz.
berekât: bolluklar, bereketler.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
ehl-i dalâlet ve tuğyan: sapık ve azgın kimseler.
ekser: en çok, daha ziyade.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
eser: bir kimsenin meydana getirdiği, ortaya koyduğu mahsul.
fânî: ölümlü.
hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.
hakikat: asıl, esas.
hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.
hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.
i'caz: mu'cize gösterme, kimse-nin yapamayacağı şeyleri yapma.
imam: önde ve ileride olan, delil, rehber.
inayat: lütüfler, ihسانlar, iyilikler, yardımlar.
inayet-i Rabbaniye: Allah'ın mahlûkâtın terbiye, tedbir ve idaresinde onlara yapmış olduğu lütüfler, himayetler, yardımlar.
in'ikâs: aksetme, yansıma.
ittibaen: tâbi olarak, ittiba ederek, uyarak, yolundan giderek.
izhar: açığa vurma, meydana çıkarma, aşikâr etme.
katarat: katreler, damlalar.
kemalât: faziletler, iyilikler, kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.
kemal-i haşmet: haşmetin son derecesi, mükemmel büyüklük ve heybet.
Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

lâyık: yakışan, yaraşır, yakışır.
lemeât-i i'caziye: mu'cizâne parlıt, insanları âciz bırakan parlıtlar, mu'cizevî parlayışlar.
madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.
makbuliyet: makbullük, beğenilmişlik, geçerlilik.
meth: övme, birinin iyi şeylerini söyleme, sena, sitayiş.
mükellef: bir şeyi yapmaya,

bir şeyi ödemeye mecbur olan, vazifeli, muvazzaf.
mürşit: irşat eden, doğru yolu gösteren, rehber, kılavuz.
rehber: yol gösteren, kılavuz, delil.
reşahat: damlalar, sızıntılar, serpintiler.
sahip: bir şey yapan, meydana getiren, üreten.
sair: diğer, öteki, başka.
sure: Kur'ân-ı Kerîm'in ayrıldığı 114 bölümden her biri.
suret: tarz, yol, gidiş; usul,

metot, üslup.
tefsir: Kur'ân'ın mana bakımından izahı, Kur'ân'ın serhi.
tereşşuh: sızma, sızıntı yapma.
tevazu: alçak gönüllülük, kibirsizlik, bir kimsenin başkalarını kendinden küçük görmemesi, onlara saygı ve sevgi göstermesi, mütevazilik.
umumen: umumî olarak, bütün, hep, herkese olduğu gibi.
üstat: öğretici; muallim, öğreten, usta, sanatkâr.

çürütmek âdetleridir; elbette sema-i Kur'ân'ın yıldızlarıyla bağlanan risaleler, benim gibi çok itirazata ve tenkidata medar olabilen ve sukut edebilen çürük bir direk ile bağlanmamalı. Hem madem örf-i nasta, bir eserdeki mezâyâ, o eserin mastarı ve menbâ zannettikleri müellifin etvarında aranılıyor ve bu örfe göre, o hakaik-ı âliyeyi ve o cevahir-i galiyeyi kendim gibi bir müflise ve onların binde birini kendinde gösteremeyen şahsiyetime mal etmek hakikate karşı büyük bir haksızlık olduğu için, risaleler kendi malım değil, Kur'ân'ın malı olarak, Kur'ân'ın reşahat-ı meziyyatına mazhar olduklarını izhar etmeye mecburum.

Evet, lezzetli üzüm salkımlarının hasiyetleri kuru çubukta aranılmaz. İşte ben de öyle bir kuru çubuk hükümündeyim.

DÖRDÜNCÜ SEBEP: *Bazen tevazu küfran-ı nimeti istizam ediyor, belki küfran-ı nimet olur. Bazen de tahdis-i nimet iftihar olur. İki de zarardır. Bunun çare-i yegâne-si ki, ne küfran-ı nimet çıksın, ne de iftihar olsun- meziyet ve kemalâtları ikrar edip, fakat temellük etmeyerek, Mün'im-i Hakikî'nin eser-i in'amı olarak göstermektir.*

Meselâ, nasıl ki murassa ve müzeyyen bir elbise-i fahi-reyi biri sana giydirse ve onunla çok güzelleşsen; halk sana dese: “Maşaallah çok güzelsin, çok güzelleştin.”

Eğer sen tevazukârâne desen: “Hâşâ! Ben neyim? Hiç! Bu nedir, nerede güzellik?” O vakit küfran-ı nimet

âdet: görenek, usul, alışkanlık.

bazen: zaman zaman, ara sıra, her zaman değil.

cevahir-i galiye: yüksek dereceli, kıymetli cevherler.

çare-i yegâne: tek çare, tek çıkar yol.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

elbise-i fahire: kıymetli, değerli elbise.

eser-i in'am: iyilik eseri, verilen nimetin eseri.

etvar: hâl ve hareketler, işler, tarzlar, tavırlar.

hakaik-ı âliye: yüce gerçekler, ulu hakikatler.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

halk: topluluk, insan topluluğu, insanlar.

hasiyet: hususi fayda.

hâşâ: asla, katiyen, hiç bir vakit.

iftihar: övünme, kendi yaptığı işlerden övgüyle söz etme,

koltuk kabartma.

ikrar: tasdik ve kabul etme, doğrulama.

istizam: gerektirme.

itirazat: itirazlar.

izhar: gösterme, belirtme.

kemalât: faziletler, iyilikler, kemaller, olgunluklar, mü-kemmellikler.

küfran-ı nimet: nimete karşı nankörlük etme, Cenab-ı Hakkın ihsan ettiği nimetleri bilmemek, hürmetsizlikte bulunmak, nimetlere şükürsüz-

lük.

mastar: kaynak, temel.

maşaallah: Allah nazardan saklasın, ne güzel, Allah korusun.

mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma; nail olmuş, erişmiş, kavuşmuş.

meccur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.

medar: dayanak noktası, sebep, vesile.

menba: kaynak, her hangi bir şeyin çıktığı yer.

meselâ: misal olarak, şunun gibi, söz gelişi, faraza.

mezâyâ: meziyetler, üstünlük vasıfları.

meziyet: bir kişiye başkalarından ayıran veya yücelten vasıf, üstünlük vasfı, değerlilik, yüksek karakter, fazilet.

murassâ: kıymetli taşlarla, mücevherlerle, sırmalarla süslenmiş, cevherle bezenmiş, mücevherli.

müflis: iflâs etmiş, her şeyini kaybetmiş, malını-mülkünü kaybetmiş, varını-yoğunu elinden çıkarmış.

Mün'im-i Hakikî: nimetin, sebeplerin arkasındaki gerçek sahibi, yedirip içiren ve rızıklandırmanın tâ kendisi olan Allah.

müzeyyen: zıynetlendirilmiş, süslenmiş, süslü, bezenmiş, donanmış.

örf-i nâs: insanların örfü; insanlar arasında kabul görmüş, alışkanlık hâline gelmiş hâller, gelenekler, an'aneler.

reşahat-ı meziyyat: meziyetlerin damlaları, sızıntıları, serpintileri.

sema-yı Kur'ân: Kur'ân'ın sema-sı.

tahdis-i nimet: İlâhî nimeti şükrederek anlatma, Cenab-ı Hakkı karşı şükürünü eda etme ve teşekkür etme maksadıyla nail olduğu nimeti anma, onunla sevincini ve şükürünü bildirme, verilen nimeti izhar etme.

temellük: sahiplenme, kendine mâl etme, mülk edinme, sahip olma.

tenkidât: tenkidler, eleştiriler.

tevazu: alçak gönüllülük, kibirsizlik, bir kimsenin başkalarını kendinden küçük görmemesi, onlara saygı ve sevgi göstermesi, mütevazilik.

tevazukârâne: alçak gönüllü olana yakışır şekilde, alçak gönüllülikle.

zan: zannetme, sanma, kesin olarak bilemesizin kuvvetli ihtimalle hükmetme.

olur ve hulleyi sana giydiren mahir sanatkâra karşı hürmetsizlik olur.

Eğer müftehirâne desen: “Evet ben çok güzelim, benim gibi güzel nerede var? Benim gibi birini gösteriniz.” O vakit, mağrurâne bir fahirdir.

İşte, fahirden, küfrandan kurtulmak için demeli ki: “Evet ben güzelleştim. Fakat, güzellik libasıdır ve dolayısıyla libası bana giydirenindir, benim değildir.”

İşte bunun gibi, ben de, sesim yetişse bütün küre-i arza bağırarak derim ki:

“Sözler güzeldirler, hakikattirler; fakat benim değildirler; Kur’ân-ı Kerîm’in hakaikından telemmu etmiş şualardır.”

1 وَمَا مَدَحْتُ مُحَمَّدًا بِمَقَالَتِي ❁ وَلَكِنْ مَدَحْتُ مَقَالَتِي بِمُحَمَّدٍ
düsturuyla derim ki:

وَمَا مَدَحْتُ الْقُرْآنَ بِكَلِمَاتِي ❁ وَلَكِنْ مَدَحْتُ كَلِمَاتِي بِالْقُرْآنِ

Yani, “Kur’ân’ın hakaik-ı i’cazını ben güzelleştiremedim, güzel gösteremedim; belki Kur’ân’ın güzel hakikatleri, benim tabiratlarımı da güzelleştirdi, ulvileştirdi.”

Madem böyledir; hakaik-ı Kur’ân’ın güzelliği namına, Sözler namındaki âyinelerinin güzelliklerini ve o âyine-darlığa terettüp eden inayat-ı İlâhiyeyi izhar etmek, makbul bir tahdis-i nimettir.

âyine: ayna, mirat.

âyinedar: ayna tutan.

bahis: bahseden, araştıran, anlatan.

düstur: kanun, kaide, kural, prensip, esas.

fahr: övünme, böbürlenme, büyüklenme, şeref, onur, kıvanç.

hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

hulle: elbise, kıyafet.

hürmet: saygı.

izhar: açığa vurma, meydana çıkarma, aşikâr etme.

küfran: iyilik bilmeme, görülen iyiliği unutma, nankörlük.

küre-i arz: arz küresi, yer yuvarlağı, dünya, yer küre.

lâkin: ama, fakat, ancak, şu kadar var ki.

libas: elbise, giyilecek şey, giysi.

madem: çünkü, için, değil mi ki,

1. Ben Hazret-i Muhammed'i sözlerimle methedemedim. Lâkin, sözlerimi ondan bahsederek övmüş ve güzelleştirmiş oldum.

...den dolayı, böyle ise, hele.

mağrurâne: gururlu bir şekilde, kendini beğenerek.

mahir: maharetli, hünerli, elinden iş gelir, becerikli.

makbul: kabul edilmiş olan, alınan, reddedilmeyen.

meth: övme, birinin iyi şeylerini söyleme, sena, sitayiş.

müftehirane: iftiharla, iftihar

ederek, övünerek, gururlu bir şekilde.

nam: ad, isim.

sanatkâr: usta.

tabirat: tabirler, ifadeler, terimler, deyimler.

tahdis-i nimet: lâhî nimeti şükrederek anlatma, Cenab-ı Hakka karşı şükürünü eda etme ve teşekkür etme maksa-

diyla nail olduğu nimeti anma, onunla sevincini ve şükürünü bildirme, verilen nimeti izhar etme.

telemmu: parıldama, ışıl-dama.

terettüp: sonuç olarak çıkma.

ulvî: yüksek, yüce.

BEŞİNCİ SEBEP: Çok zaman evvel bir ehl-i velâyetten işittim ki, o zat, eski velîlerin gaybî işaretlerinden istihraç etmiş ve kanaati gelmiş ki, “Şark tarafından bir nur zuhur edecek, bid’alar zulûmatını dağıtacak.” Ben, böyle bir nurun zuhuruna çok intizar ettim ve ediyorum. Fakat, çiçekler baharda gelir. Öyle kudsî çiçeklere zemin hazırlamak lâzım gelir. Ve anladık ki, bu hizmetimizle o nura-nî zatlara zemin ihzar ediyoruz.

Madem kendimize ait değil; elbette Sözler namındaki nurlara ait olan inayat-ı İlâhiyeyi beyan etmekte medar-ı fahir ve gurur olamaz; belki medar-ı hamd ve şükür ve tahdis-i nimet olur.

ALTINCI SEBEP: Sözlerin telifi vasıtasıyla Kur’ân’a hizmetimize bir mükâfat-ı acile ve bir vasıta-i teşvik olan inayat-ı Rabbaniye, bir muvaffakiyettir. Muvaffakiyet ise izhar edilir.

Muvaffakiyetten geçse, olsa olsa bir ikram-ı İlâhî olur. İkram-ı İlâhî ise, izharı bir şükr-i manevîdir.

Ondan dahi geçse, olsa olsa hiç ihtiyarımız karışmadan bir keramet-i Kur’âniye olur; biz mazhar olmuşuz. Bu nevi ihtiyarsız ve habersiz gelen bir kerametın izharı, zararsızdır.

Eğer adî keramatın fevkine çıksa, o vakit olsa olsa Kur’ân’ın i’caz-ı manevîsinin şuleleri olur. Madem i’caz izhar edilir; elbette i’caza yardım edenin dahi izharı i’caz

adi: alışılmış olan, her zaman ki gibi, fevkalâde olmayan.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

bid’a: dinin aslına uymayan adet ve uygulamalar.

ehl-i velâyet: velî olanlar; erenler, Allah’ın dostluğunu kazananlar, velîlik sıfatını taşıyanlar.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.

gaybî: gayba ait, göze görünmeyenlere ait, gaypla ilgili, hazırda olmayan.

hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.

i’caz: mu’cize gösterme, kimse-nin yapamayacağı şeyleri yapma.

ihtiyar: seçme, tercih, irade.

ihzar: hasırlama.

ikram-ı İlâhî: Allah’ın ikram

ve ihsanı.

inayet-i Rabbaniye: Allah’ın mahlûkatın terbiye, tedbir ve idaresinde onlara yapmış olduğu lütüfler, himayeler, yardımlar.

intizar: bekleme, gözleme.

istihraç: bir şeyden bir şey çıkarma, sonuç çıkarma, mana çıkarma.

kanaat: görüş, fikir.

keramat: kerametler, ermişlerin, velîlerin olağan üstü sözleri ve hâlleri.

keramet-i Kur’âniye: Kur’ân’ın kerameti.

kudsi: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma; nail olmuş, erişmiş, kavuşmuş.

muvaffakiyet: Allah’ın yardımıyla başarılı olma, muvaffak olma, başarma.

mükâfat-ı âcile: âcil, peşin, acele bir mükâfat.

nur: aydınlık, parıltı, parlaklık, ziya, ışık, şule.

nurani: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.

Şark: doğu yönünde yer alan yerler, doğu bölgeleri.

şule: ışık.

şükr-i manevî: insanın duygu ve azalarıyla ettiği şükür, manevî şükür.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.

vasıta: aracılık.

vasıta-i teşvik: teşvik vasıtası, teşvik etme vasıtası.

veli: Allah’ın sevgisine, himayesine kavuşmuş, ermiş kimseler, Allah dostu, evliya.

zat: kişi, şahıs, fert.

zemin: yer.

zuhur: görünme, meydana çıkma.

zulûmat: karanlıklar.

hesabına geçer, hiç medar-ı fahir ve gurur olamaz; belki medar-ı hamd ve şükrandır.

YEDİNCİ SEBEP: Nev-i insanın yüzde sekseni ehl-i tahkik değildir ki, hakikate nüfuz etsin ve hakikati hakikat tanıyıp kabul etsin. Belki, surete, hüsn-i zanna binaen, makbul ve mutemet insanlardan işittikleri mesaili takliden kabul ederler. Hatta, kuvvetli bir hakikati zayıf bir adamın elinde zayıf görür ve kıymetsiz bir meseleyi kıymettar bir adamın elinde görse, kıymettar telâkki eder.

İşte, ona binaen, benim gibi zayıf ve kıymetsiz bir bîçarenin elindeki hakaik-ı imaniye ve Kur'âniyenin kıymetini, ekser nâsın nokta-i nazarında düşürmemek için, bilmecburiye ilân ediyorum ki, ihtiyarımız ve haberimiz olmadan, Birisi bizi istihdam ediyor; biz bilmeyerek bizi mühim işlerde çalıştırıyor. Delilimiz de şudur ki: Şuurumuz ve ihtiyarımızdan hariç bir kısım inayata ve teshilâta mazhar oluyoruz. Öyle ise, o inayetleri bağırarak ilân etmeye mecburuz.

İşte geçmiş Yedi Esbaba binaen, küllî birkaç inayet-i Rabbaniyeye işaret edeceğiz.

Birinci İşaret

Yirmi Sekizinci Mektubun Sekizinci Meselesinin Birinci Nüktesinde beyan edilmiştir ki, “tevfukat”tır.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

bîçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.

bilmecburiye: mecburiyetle, mecbur kalarak, mecburen, zorunlu olarak.

binaen: den dolayı, -den ötürü, - için, -dayanarak, yapılarak, bu sebepten.

delil: şahit, belge, tanık.

ehl-i tahkik: gerçeği araştıranlar, gerçeğin pesinden gidenler.

ekser: pek çok, çoğunluk.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

hariç: dışta bırakılmak üzere.

hatta: manaya kuvvet vermek için “üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de...” manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

hüsn-i zan: bir kimsenin veya bir hadisenin iyiliği hakkındaki vicdanî ve iyi kanaat.

ihtiyar: seçme, tercih, irade.

ilân: meydana çıkarma, belli etme, yayma, duyurma, bildirme.

inayat: lütuflar, ihsanlar, iyilikler, yardımlar.

inayet-i Rabbaniye: Allah'ın mahlûkatın terbiye, tedbir ve idaresinde onlara yapmış olduğu lütuflar, himayeler, yardımlar.

istihdam: bir hizmette kullanma,

hizmete alma, hizmet ettirme, bir işte çalıştırma, çalıştırma.

kıymet: değer.

kıymettar: kıymetli, değerli, pahalı.

makbul: kabul edilmiş olan, alınan, reddedilmeyen.

mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma; nail olmuş, erişmiş, kavuşmuş.

meçbur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.

mesail: meseleler.

mesele: ehemmiyetli, önemli iş.

mu'temed: kendine güvenilen, itimat edilen, güvenilir, emin kimse.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

nâs: insanlar, topluluk, halk, herkes.

nev'i insan: insan çeşidi, insan cinsi, insanoğlu.

nokta-i nazar: görüş açısı, bakış açısı; görüş, fikir.

nüfuz: geçme, ulaşma.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

suur: bir şeyi anlama, tanıma ve kavrama gücü; anlayış, idrak.

takliden: taklit ederek, taklit olarak, benzerini yaparak.

telâkki: kabul etme, alma.

teshilât: kolaylaştırmalar.

tevfukat: tevfuklar, uygunluklar, raslantılar, birbirine uygun gelişler.

Ezcümle, Mu'cizat-ı Ahmediye Mektubatında, Üçüncü İşaretinden tâ On Sekizinci İşaretine kadar altmış sahife, habersiz, bilmeyerek —bir müstensihin nüshasında iki sahife müstesna olmak üzere mütebaki bütün sahifelerde— kemal-i muvazenetle, iki yüzden ziyade “Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm” kelimeleri birbirine bakıyorlar. Kim insaf ile iki sahifeye dikkat etse, tesadüf olmadığını tasdik edecek. Hâlbuki tesadüf, olsa olsa bir sahifede kesretli emsal kelimeleri bulunsa, yarı yarıya tevafuk olur, ancak bir iki sahifede tamamen tevafuk edebilir. O hâlde böyle umum sahifelerde “Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm” kelimesi, iki olsun, üç olsun, dört olsun veya daha ziyade olsun, kemal-i mizan ile birbirinin yüzüne baksa; elbette tesadüf olması mümkün değildir. Hem sekiz ayrı ayrı müstensihin bozmadığı bir tevafukun, kuvvetli bir işaret-i gaybiye, içinde olduğunu gösterir.

Nasıl ki ehl-i belâğatin kitaplarında, belâğatin derecesi bulunduğu hâlde; Kur'ân-ı Hakîm'deki belâgat, derece-i i'caza çıkmış. Kimsenin haddi değil ki, ona yetişsin. Öyle de, Mu'cizat-ı Ahmediyenin bir âyinesi olan On Dokuzuncu Mektup ve mu'cizat-ı Kur'âniyenin bir tercimanı olan Yirmi Beşinci Söz ve Kur'ân'ın bir nevi tefsiri olan Risale-i Nur eczalarında tevafukat, umum kitapların fevkinde bir derece-i garabet gösteriyor. Ve ondan anlaşılıyor ki, mu'cizat-ı Kur'âniye ve mu'cizat-ı Ahmediyenin bir nevi kerametidir ki, o âyinelerde tecelli ve temessül ediyor.

Aleyhissalâtu Vesselâm: Salât ve selâm onun üzerine olsun,” anlamında Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (a.s.m.)ismini duyunca söylenmesi sünnet olan dua.
âyine: ayna, mirat.
belâgat: sözün düzgün, kusursuz, yerinde ve hâlin ve makamın icabına göre söylenmesini öğreten ilmin adı, edebiyat kaideleri ile ilgili ilim.
derecat: dereceler, basamak-

lar, kademeler, yükseklikler, mertebeler.
derece-i garabet: hayret vericilik derecesi, gariplik derecesi.
derece-i i'caz: mu'cizelik derecesi.
ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.
ehl-i belâgat: güzel, kusursuz söz söyleyenler, edipler, edebiyatçılar.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

emsal: eş, benzer.
ezcümle: belli başlı, başlıca, özellikle, bu cümleden olarak, bu da, bu babbdan.
fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.
had: yetki.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.
işaret-i gaybiye: gaypla ilgili işaret; Hz. Peygamber, mücte-

hit imamlar tarafından gayba ait verilen haberler, işaret yolu ile yapılan açıklamalar.

kemal-i mizan: ölçünün tam ve kusursuz oluşu, tam ölçü, mükemmel ölçü.

kemal-i muvazenet: dengeyin ve ölçünün kusursuzluğu, mükemmel derecede ölçülü ve dengeli olma.

keramet: Allah'ın velî kullarında görülen olağanüstü hâller veya tabiatüstü hadiseler.

kesretli: çokluğu olan, çok fazla.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

mu'cizat-ı Ahmediye: Peygamber Efendimizin (a.s.m.) gösterdiği mu'cizeler.

mu'cizat-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın mu'cizeleri.

mümkün: mümkün, olabilir, imkân dahilinde, kabil.

müstensih: istinsah eden, bir yazının suretini, kopyasını çıkaran, yazılı bir metnin suretini çıkararak çoğaltan, kopya eden.

müstesna: ayrı tutularak, hariç, ayrı.

mütebâki: bâki kalan, geri kalan, geriye kalan, artan, küsur.

nüsha: bir kitaptan veya yazılı bir şeyden çıkarılan suret.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

sahife: sayfa.

tamamen: bütünü.

tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.

tecelli: açılıp belirme, açıkça ortaya çıkma, aydınlanma.

tefsir: Kur'ân'ın mana bakımından izahı, Kur'ân'ın şerhi.

temessül: bir şekil ve surete girme, cisimlenme.

tercüman: tercüme eden, başka bir dilde yazılmış veya söylenmiş bir şeyi yine başka dile çeviren, çevirici, dilmaç.

tesadüf: rastgelme, rastlantı; önceden bilinmeyişi, hesaplanmayan karşılaşma.

tevafuk: uyuma, uygun gelme, uygunluk, rastlamak, münasebet, birbirine denk gelme.

ziyade: çok, fazla, artık.

İkinci İşaret

Hizmet-i Kur'âniyeye ait inayat-ı Rabbaniyenin ikincisi şudur ki:

Cenab-ı Hak, benim gibi kalemsiz, yarım ümmî, diyar-ı gurbette, kimsesiz, ihtilâttan menedilmiş bir tarzda; kuvvetli, ciddî, samimî, gayyur, fedakâr ve kalemleri birer elmas kılıç olan kardeşleri bana muavin ihсан etti. Zayıf ve âciz omuzuma çok ağır gelen vazife-i Kur'âniyeyi, o kuvvetli omuzlara bindirdi. Kemal-i kereminden, yükümü hafifletirdi.

O mübarek cemaat ise, —Hulûsî'nin tabiriyle— telsiz telgrafın ahizeleri hükmünde ve —Sabri'nin tabiriyle— Nur Fabrikasının elektriklerini yetiştiren makineler hükmünde ayrı ayrı meziyetleri ve kıymetli muhtelif hasiyetleriyle beraber, —yine Sabri'nin tabiriyle— bir tevafukat-ı gaybiye nev'inden olarak, şevk ve sa'yügayret ve ciddiyette birbirine benzer bir surette esrar-ı Kur'âniyeyi ve envar-ı imaniyeyi etrafa neşretmeleri ve her yere eriş-tirmeleri ve şu zamanda —yani hurufat değişmiş, matbaa yok, herkes envar-ı imaniyeye muhtaç olduğu bir zamanda— ve fütur verecek ve şevki kıracak çok esbap varken, bunların fütursuz, kemal-i şevk ve gayretle bu hizmetleri, doğrudan doğruya bir keramet-i Kur'âniye ve zahir bir inayet-i İlâhiyedir.

Evet, velâyetin kerameti olduğu gibi, niyet-i halisenin dahi kerameti vardır. Samimiyetin dahi kerameti vardır.

âciz: eli yetmez, gücü yetmez, güçsüz.

ahize: alıcı, nakledici alet, elektrik enerjisini mekanik enerjiye dönüştüren alet.

cemaat: topluluk, bir yere toplanmış insanlar, takım, bölük.

Cenab-ı Hak: Allah; doğru, gerçek, Hakkın tâ kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah.

ciddî: gerçek, hakikat.

ciddiyet: ciddîlik.

diyar-ı gurbet: gurbet diyarı, yabancı memleket, gurbet ili.

envar-ı imaniye: iman nurları, imana ait parlıklar.

esbap: nedenler, sebepler, vasıtalar.

esrar-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın sırları, Kur'ân'a ait gizlilikler.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

fütur: zayıflık, gevşeklik, bezginlik, usanma, usanç, bıkkıma.

gayyur: çok gayretli, çok çalışkan.

hasiyet: bir şeye has vasıf.

hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.

hizmet-i Kur'âniye: Kur'ân'ın hizmeti.

hurufat: harfler.

ihşan: iyilik etme, güzel davranma, bağışlama, ikram etme, lütuf, bağış, yardım.

inayet-i Rabbaniye: Allah'ın mahlûkâtın terbiye, tedbir ve idaresinde onlara yapmış olduğu lütuflar, himayeler, yardımlar.

kemal-i kerem: ihşanın mükemmeli, tam bir ikram edicilik.

kemal-i şevk ve gayret: şevk ve gayretteki mükemmellik.

keramet: Allah'ın velî kullarında görülen olağanüstü hâller veya tabiatüstü hadiseler.

keramet-i Kur'âniye: Kur'ân'ın kerameti.

kıymetli: kıymetli, değerli, pahalı.

matbaa: basım evi; kitap, dergi, gazete v.b. şeylerin basıldığı yer.

men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir şeyi diriğ etme, bir şeyin yapılmasını engelleme, esirgeme, vermeme, önleme.

meziyet: bir kişiyi başkalarından ayıran veya yücelten vasıf, üstünlük vasfı, değerlilik, yüksek karakter, fazilet.

muavin: muavenette bulunan, yardım eden, yardımcı.

muhtâc: ihtiyacı olan, kendisine bir şey lâzım olan, ihtiyaç içinde bulunan, bir eksiği olup onu tamamlamak isteyen.

muhtelif: türlü türlü, çeşitli, çeşit çeşit, farklı.

mübarek: hayırlı, mutlu, kut-

lu, uğurlu.

neşr: dağıtma, yayma, saçma, serpme.

niyet-i halise: halis olan niyet, her türlü hileden, riyadan, kötülükten uzak olan niyet, samimî olan gaye.

samimî: içten, candan, gönülden, kalbî, menfaatsiz, riyasız.

samimiyet: samimîlik, içtenlik.

sa'y ü gayret: çalışma ve çabalama.

suret: biçim, görünüş, kılık,

kiyafet.

şevk: şiddetli arzu, aşırı istek ve heves.

tabir: ifade, söz.

tarz: biçim, şekil, suret.

tevfûkat-ı gaybiye: gaybulla ilgili raslantılar.

ümmî: okuma yazması olmayan, okumamış.

vazife-i Kur'âniye: Kur'ân'la ilgili vazife, Kur'ân vazifesi.

velâyet: velîlik, ermişlik, Allah dostluğu.

zahir: açık, belli, meydanda.

Bahusus lillâh için olan bir uhuvvet dairesindeki kardeşlerin içinde, ciddî, samimî tesanüdün çok kerametleri olabilir. Hatta şöyle bir cemaatin şahs-ı manevîsi bir velî-i kâmil hükmüne geçebilir; inayata mazhar olur.

İşte ey kardeşlerim ve ey hizmet-i Kur'ân'da arkadaşlarım! Bir kal'ayı fetheden bir bölüğün çavuşuna bütün şerefi ve bütün ganimeti vermek, nasıl zulümdür, bir hatadır; öyle de, şahs-ı manevînin kuvvetiyle ve kalemle-
riniz ile hâsıl olan fütuhattaki inayati, benim gibi bir bî-
çareye veremezsiniz! Elbette, böyle mübarek bir cemaat-
te, tevafukat-ı gaybiyeden daha ziyade kuvvetli bir işa-
ret-i gaybiye var; ve ben görüyorum, fakat herkese ve
umuma gösteremiyorum.

Üçüncü İşaret

Risale-i Nur eczaları, bütün mühim hakaik-ı imaniye ve Kur'âniyeyi hatta en muannide karşı dahi parlak bir surette ispatı, çok kuvvetli bir işaret-i gaybiye ve bir inayet-i İlâhiyedir. Çünkü, hakaik-ı imaniye ve Kur'âniye içinde öyleleri var ki; en büyük bir dahî telâkki edilen İbni Sina, fehminde aczini itiraf etmiş, "Akıl buna yol bulamaz" demiş. Onuncu Söz risalesi, o zatın dehasıyla yeti-
tişemediği hakaikı, avamlara da, çocuklara da bildiriyor.

Hem meselâ, sırr-ı kader ve cüz-i ihtiyârînin halli için, koca Sa'd-ı Taftazanî gibi bir allâme, kırk elli sahifede, meşhur *Mukaddemat-ı İsna Aşer* namıyla telvih nam kitabında ancak hallettiği ve ancak havassa bildirdiği aynı

acz: zayıflık, güçsüzlük.

allâme: pek çok konuda ihtisas sahibi büyük bilgin, ilmi seviyesi çok yüksek olan âlim, üstad-ı azam.

avam: halkın büyük kısmı, umum, herkes; "havas"ın zıddı.

bahusus: hususiyetle, en çok, hele.

bîçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.

cemaat: topluluk, bir yere toplanmış insanlar, takım, bölük.

ciddî: gerçek, hakikat.

cüz-i ihtiyârî: Cenab-ı Hak tarafından insana verilen arzu serbestliği; dilediği gibi hareket edilebilir kuvveti; cüzî irade.

çavuş: çavuş, onbaşidan sonra gelen ve görevi manga komutanlığı olan erbaş rütbesi.

dâhi: son derece zeki, anlayışlı, uyanık, deha sahibi.

deha: çok akıllılık, zekîliğin ve anlayışlılığın son derecesi.

ecza: cüz'ler, parçalar, kısım-

lar.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

fehminde: anlama, anlayış, kavrayış, idrak, zekâ, akıl.

fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.

ganimet: savaşta düşmandan ele geçirilen mal, para veya esir.

hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.

hall: çözüme, çözüme, karışık bir meselenin içinden çıkma-

hâsıl: meydana gelen, ortaya çıkan, beliren.

hata: yanlış, yanlışlık, galat.

hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

havas: okumuşlar, bilginler, âlimler.

hizmet-i Kur'ân: Kur'ân hizmeti.

inayat: lütüfler, ihsanlar, iyilikler, yardımlar.

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

işaret-i gaybiye: gaypla ilgili işaret; Hz. Peygamber, müctehit imamlar tarafından gayba ait verilen haberler, işaret yolu ile yapılan açıklamalar.

itiraf: başkalarının bilmediği gizli bir kusurunu söyleme, kendisi için iyi sayılmayacak bir hâli gizlemeyip söyleme.

mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma; nail olmuş, erişmiş, kavuşmuş.

meselâ: misal olarak, şunun gibi, söz gelişi, faraza.

meşhur: tanınmış, herkesin bildiği, şöhretli, adı yaygınlık kazanmış, ünlü, namılı.

muannit: inatçı, ayak direyen.

mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

nam: ad, isim.

sahife: sayfa.

samimi: içten, candan, gönülden, kalbî, menfaatsiz, riyasiz.

sırr-ı kader: kader sırrı, kaderin hikmeti.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

şahs-ı manevî: ; belli bir kişi olmayıp bir cemaatten meydana gelen manevî şahıs.

şeref: onur, haysiyet.

telâkki: kabul etme, alma.

telvih: açıklama, belli etme.

tesanüt: dayanışma, birbirine dayanma, birbirinden destek alma, omuzdaşlık.

tevâfukât-ı gaybiye: gaybla ilgili raslantılar.

uhuvvet: kardeşlik.

umum: herkes, bütün insanlar, bütün halk.

veliyy-i kâmil: kemale ermiş evliya.

zat: kişi, şahıs, fert.

ziyade: çok, fazla, artık.

zulüm: işi yerli yerince yapma, hak eden kimseye hakkını vermeme, adalete aykırı davranma, adaletsizlik.

akıbet: nihayet, son, bitim.
azim: büyük, yüce, ulu.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
bu'diyet: uzaklık.
eser-i inayet: lütuf eseri; ihsan, iyilik, yardım alâmeti.
faaliyet-i hayretnüma: hayret uyandıran bir faaliyet, hayranlık veren faaliyet, hayret veren gayret, çalışma.
felsefe: hikmet bilgisi.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.
harekât: hareketler.
haşr-ı azam: kıyamet koptuktan sonraki en büyük haşır, toplama.
hayretengiz: hayret veren, hayret verici, hayret içinde bırakıcı, şaşırtıcı.
hikmet: yüksek bilgi.
i'caz: âciz bırakma, acze düşürme, âciz hâle getirme.
ihata: tam kavrayış, zihnen, aklın ve bilgiyle kavrayış, mükemmel bir şekilde anlama.
ihya: canlandırma, hayat verme, yeniden hayata döndürme.
imtina: imkânsızlık, olamayıp.
kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.
keşif: gizli bir şeyi bulma, gizli bir şeyi bulup meydana çıkarma.
kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.
kudret-i ilâhiye: Allah'ın kudreti, Allah'ın kudretiyle yaptığı işler, fiiller, tasarruflar.
Kur'ân-ı Azîmüştân: şan ve şerefi yüce olan Kur'ân.
kurbîyet-i ilâhiye: Allah'a yakınlık.
mesail: meseleler.
muamma: Anlaşılmaz, çözülmesi güç iş.
muamma-yı hayretnüma: hayret uyandıran sır ve gizlilikler.
müdahale: karışma, el atma, araya girme, sokulma.
nefis: hayat, ruh, can.
nispeten: nispet olarak, nispetle, kıyaslayarak, öncekine göre, bir dereceye kadar.
nükte: herkesin anlayamadığı ince mana, ancak dikkat edildiğinde anlaşılabilir ince söz ve mana.
remiz: işaret; istediğini işaretle ifade etme, ima.
seyyarat: gezegenler.
sırr-ı ehadiyet: ehadiyet sırrı; Allah'ın her bir varlıkta görülen birlik tecellisinin sırrı.
sırr-ı hikmet: hikmet sırrı, herkesin bilmediği gizli sebep.
sırr-ı hilkat-i âlem: cihanın yaratılmasının sırrı, âlemin yaratılma-

mesaili, kadere dair olan Yirmi Altıncı Sözde, İkinci Mebhasın iki sahifesinde tamamıyla hem herkese bildirecek bir tarzda beyanı, eser-i inayet olmazsa nedir?

Hem, bütün ukulü hayrette bırakan ve hiçbir felsefenin eliyle keşfedilemeyen ve sırr-ı hilkat-i âlem ve tılsım-ı kâinat denilen ve Kur'ân-ı Azîmüştân'ın i'caziyle keşfedilen o tılsım-ı müşkülküşa ve o muamma-i hayretnüma, Yirmi Dördüncü Mektup ve Yirmi Dokuzuncu Sözün ahirindeki remizli nüktede ve Otuzuncu Sözün tahavvülât-ı zerratin altı adet hikmetinde keşfedilmiştir. Kâinatın faaliyet-i hayretnümanın tılsımını ve hilkat-i kâinatın ve akıbetinin muammasını ve tahavvülât-ı zerrattaki harekâtın sırr-ı hikmetini keşif ve beyan etmişlerdir; meydana dandadır, bakılabilir.

Hem, sırr-ı ehadiyet ile, şeriksiz vahdet-i rububiyeti, hem nihayetsiz kurbîyet-i İlâhiye ile, nihayetsiz bu'diyetimiz olan hayretengiz hakikatleri kemal-i vuzuh ile On Altıncı Söz ve Otuz İkinci Söz beyan ettikleri gibi, kudret-i İlâhiyeye nispeten zerrat ve seyyarat müsavi olduğunu ve haşr-i azamda umum zîruhun ihyası, bir nefsin ihyası kadar o kudrete kolay olduğunu ve şirkin hilkat-i kâinat müdahalesi imtina derecesinde akıldan uzak olduğunu kemal-i vuzuh ile gösteren Yirminci Mektuptaki **وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ** kelimesi beyanında ve üç temsili havinin onun zeyli, şu azîm sırr-ı vahdeti keşfetmiştir.

Hem hakaik-ı imaniye ve Kur'âniyede öyle bir genişlik var ki, en büyük zekâ-i beşerî ihata edemediği hâlde,

1. O her şeye kadirdir. (Hüd Suresi: 4; Rum Suresi: 50.)

sındaki hikmet, amaç, gaye.
sırr-ı vahdet: Cenab-ı Allah'ın umum esyada birden tecelli eden birliğinin sırrı.
şerik: ortak, hissedar.
şirk: Allah'a ortak koşma, Allah'tan başka yaratıcının bulunduğuna inanma.
tahavvülât-ı zerrat: zerrelere değişmesi, atomlardaki bir hâlden başka bir hâle geçme, değişiklik.

tarz: üslup, eda.
temsîl: bir şeyin aynını yapma.
tılsım: herkesin bilip çözemediği gizli sır, bilmece.
tılsım-ı kâinat: kâinatın tılsımı, evrenin gizli sırrı.
tılsım-ı müşkülküşa: açılması ve anlaşılması zor şeyleri çözüme kavuşturan tılsım.
ukul: akıllar, zihinler, uslar.
umum: hep, bütün, herkes.

vahdet-i rububiyet: Allah'ın birliği, terbiye ve idare edici Cenab-ı Hakkin birliği.
zekâ-yı beşerî: insana ait zekâ, insan zekâsı.
zerrat: zerrelere, çok ufak parçalar, moleküller, atomlar.
zeyl: ek, ilâve.
zîruh: ruh sahibi, ruhlı, canlı, hayattar.

benim gibi zihni müşevveş, vaziyeti perişan, müracaat edilecek kitap yokken, sıkıntılı ve sür'atle yazan bir adamda, o hakaikın ekseriyet-i mutlakaşı dekaikıyla zuhuru, doğrudan doğruya Kur'ân-ı Hakîm'in i'caz-ı manevîsinin eseri ve inayet-i Rabbanîyenin bir cilvesi ve kuvvetli bir işaret-i gaybiyedir.

Döndüncü İşaret

Elli altmış risaleler **(HAŞİYE)** öyle bir tarzda ihsan edilmiş ki, değil benim gibi az düşünen ve zuhurata tebaiyet eden ve tetkike vakit bulamayan bir insanın, belki büyük zekâlardan mürekkep bir ehl-i tetkikin sa'y ve gayretiyle yapılmayan bir tarzda telifleri, doğrudan doğruya bir eser-i inayet olduklarını gösteriyor. Çünkü, bütün bu risalelerde, bütün derin hakaik, temsilât vasıtasıyla, en âmî ve ümmî olanlara kadar ders veriliyor. Hâlbuki, o hakaikın çoğunu, büyük âlimler, "Tefhim edilmez" deyip, değil avama, belki havassa da bildiremiyorlar.

İşte en uzak hakikatleri en yakın bir tarzda, en âmî bir adama ders verecek derecede, benim gibi Türkçesi az, sözleri muğlak, çoğu anlaşılmasız ve zahir hakikatleri dahi müşkülleştiriyor diye eskiden beri iştihar bulmuş ve eski eserleri o suiîştiharı tasdik etmiş bir şahsın elinde bu harika teshilât ve sühulet-i beyan, elbette bilâşüphe bir eser-i inayettir ve onun hüneri olamaz ve Kur'ân-ı Kerîm'in i'caz-ı manevîsinin bir cilvesidir ve temsilât-ı Kur'ânîyenin bir temessülüdür ve in'ikâsıdır.

HAŞİYE: Bu bahis yayıldığıında bu kadardı. Şimdi yüz otuzdur.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
âmî: cahil.
avam: kültürlü, yüksek tabakadan olmayan; kaba ve cahil halk tabakası, ayak takımı.
bilâşüphe: şüphesiz, tereddütsüz, kuşkusuz.
cilve: güzel ve hoş bir biçimde görünme.
ehl-i tetkik: dikkatle araştıranlar, titizlikle inceleyenler.
ekseriyet-i mutlaka: bir fazlasıyla elde edilen çoğunluk,

çokluk, kesin çoğunluk.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
eser: basılma kitap.
eser-i inayet: lütf eseri; ihsan, iyilik, yardım alâmeti.
gayret: büyük faaliyet, alışılmışın üstünde çalışma, uğraşma.
hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcud olan, bir şeyin aslı ve esası.

hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
hârika: olağanüstü.
havas: okumuşlar, bilginler, âlimler.
hüner: marifet, bilgililik, ustalık, maharet.
ihsan: iyilik etme, güzel davranma, bağışlama, ikram etme, lütf, bağış, yardım.
inayet-i Rabbanîye: Allah'ın mahlûkatın terbiye, tedbir ve idaresinde onlara yapmış ol-

duğu lütuflar, himayeler, yardımlar.

in'ikâs: aksetme, yansıma.

işaret-i gaybiye: gaypla ilgili işaret; Hz. Peygamber, müçtehit imamlar tarafından gayba ait verilen haberler, işaret yolu ile yapılan açıklamalar.

iştihar: meşhur olma, şöret bulma, şöret kazanma, tanınma, ün salma.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

Kur'ân-ı Kerîm: Kur'ân; Hz. Muhammed'e vahiyyle indirilen en son ilâhî kitap.

muğlak: anlaşılmasız, karışık, açık olmayan, çapraşık söz.

müracaat: her hangi bir eserden yararlanma.

mürekkep: den oluşmuş, -den olma.

müşevveş: teşevvüşe uğramış, belirsiz, karışık, düzensiz, karma-karışık.

müşkül: güç, zor, çetin.

perişan: dağınık, karışık.

sa'y: çalışma, çabalama, gayret etme, iş görme, emek sarf etme.

sühulet-i beyan: anlatmadaki, bildirmedeki kolaylık.

sür'at: çabukluk, hız, acele.

şahıs: kişi, kimse, fert.

tarz: biçim, şekil, suret.

tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.

tebaiyet: tâbilik, tâbi olma, uyuma.

tefhim: anlatma, açıklama.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.

temsilât: temsiller, örnekler.

temsilât-ı Kur'ânîye: Kur'ân'ın verdiği temsiller, misaller.

teshilât: kolaylaştırmalar.

tektik: dikkatle araştırma, inceden inceleme, inceleme.

ümmî: okuma yazması olmayan, okumamış.

vasıta: aracılık.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

zahir: açık, belli, meydanda.

zekâ: insanın düşünme, akıl yürütme, anlama, yargılama, çözme ve sonuç çıkarma kabiliyetlerinin tamamı.

zihin: anlama, bilme, kavrama gücü, anlayış, kavrayış.

zuhur: görünme, meydana çıkma.

zuhurat: hesapta olmayan durumlar, umulmadık, beklenmedik hâller.

Beşinci İşaret

Risaleler umumiyetle pek çok intişar ettiği hâlde, en büyük âlimden tut, tâ en âmî adama kadar ve ehl-i kalp büyük bir veliden tut, tâ en muannit dinsiz bir feylesofa kadar olan tabakat-ı nâs ve taifeler o risaleleri gördükleri ve okudukları ve bir kısmı tokatlarını yedikleri hâlde, tenkit edilmemesi ve her taife derecesine göre istifade etmesi, doğrudan doğruya bir eser-i inayet-i Rabbaniye ve bir keramet-i Kur'âniye olduğu gibi, çok tetkikat ve taharriyatın neticesiyle ancak husul bulan o çeşit risaleler, fevkalâde bir sür'atle, hem idrakimi ve fikrimi müşevveş eden sıkıntılı inkıbaz vakitlerinde yazılması dahi, bir eser-i inayet ve bir ikram-ı Rabbanîdir.

Evete, ekser kardeşlerim ve yanımdaki umum arkadaşlarım ve müstensihler biliyorlar ki, On Dokuzuncu Mektubun beş parçası, birkaç gün zarfında, her gün iki üç saatte ve mecmuu on iki saatte, hiçbir kitaba müracaat edilmeden yazılması, hatta en mühim bir parça ve o parçada lâfz-ı Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm kelimesinde zahir bir hatem-i nübüvveti gösteren Dördüncü Cüz üç dört saatte, dağda, yağmur altında ezber yazılmış. Ve Otuzuncu Söz gibi mühim ve dakik bir risale, altı saat içinde, bir bağda yazılmış. Ve Yirmi Sekizinci Söz, Süleyman'ın bahçesinde bir, nihayet iki saat içinde yazılması gibi, ekser risaleler böyle olması, ve eskiden beri sıkıntılı ve munkabız olduğum zaman, en zahir hakikatleri dahi beyan edemediğimi, belki bilemediğimi yakın

aleyhissalâtu vesselâm: Salât ve selâm onun üzerine olsun," anlamında Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ismini duyunca söylenmesi sünnet olan dua.
âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
âmî: cahil.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
derece: mertebe, kademe.
ehl-i kalp: maneviyata çok kıymet veren, kalben Cenab-ı Hakka çok yakınlık hissedip çok hikmetlerden anlayan zat.
ekser: pek çok, çoğunluk.
eser-i inayet-i Rabbaniye: Allah'ın lütfunun, ihsanının eseri.
fevkalâde: alışılmıştan farklı, olağanüstü, normalin üstünde.
feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.
fikir: akıl, hafıza.
hakikat: asıl, esas.
hatem-i nübüvvet: Peygamberlik mührü.
hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
husûl: hasil olma, meydana gelme, peydâ olma.
idrak: anlayış, akıl erdirmeye, anlama, kavrama kabiliyeti.

intişar: yayılma, dağılma, neşrolunma.
istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.
keramet-i Kur'âniye: Kur'ân'ın kerameti.
lâfz-ı Resul-i Ekrem: Hz. Peygamberin sözü.
mecmu: bütün hepsi.
muannit: inatçı, ayak direyen.
munkabız: sıkıntılı, sıkılmış.
mühim: önemli, ehemmiyetli.

müracaat: her hangi bir eserden yararlanma.
müstensih: istinsah eden, bir yazının suretini, kopyasını çıkaran, yazılı bir metnin suretini çıkararak çoğaltan, kopya eden.
müşevveş: teşevvüşe uğramış, belirsiz, karışık, düzensiz, karmakarışık.
netice: sonuç.
nihayet: en sonunda.
sür'at: çabukluk, hız, acele.
tabakat-ı nâs: insan sınıfları,

insan katmanları.
taharriyat: araştırmalar, ara-malar, incelemeler, tahkik etmeler.
taife: kavim, kabile.
umum: hep, bütün, cümle, herkes.
umumiyet: umumî olma hâli, umumîlik, bir şeyin herkese ait olması, genellik.
veli: Allah'ın sevgisine, himayesine kavuşmuş, ermiş kimseler, Allah dostu, evliya.
zahir: açık, belli, meydanda.

dostlarım biliyorlar. Hususan o sıkıntıya hastalık da ilâve edilse, daha ziyade beni dersten, teliften menetmekle beraber, en mühim Sözler ve risaleler, en sıkıntılı ve hastalıklı zamanımda, en sür'atli bir tarzda yazılması, doğrudan doğruya bir inayet-i İlâhiye ve bir ikram-ı Rabbanî ve bir keramet-i Kur'âniye olmazsa, nedir?

Hem, hangi kitap olursa olsun, böyle hakaik-ı İlâhiyeden ve imaniyeden bahsetmiş ise, alâküllihâl, bir kısım mesaili, bir kısım insanlara zarar verir; ve zarar verdikleri için, her mesele herkese neşredilmemiş; Hâlbuki, şu risaleler ise, şimdiye kadar hiç kimsede —çoklardan sordüğüm hâlde— suitesir ve aksülamel ve tahdiş-i ezhan gibi bir zarar vermedikleri, doğrudan doğruya bir işaret-i gaybiye ve bir inayet-i Rabbaniyeye olduğu bizce muhakkaktır.

Altıncı İşaret

Şimdi bence kat'iyet peyda etmiştir ki; ekser hayatım, ihtiyar ve iktidarımın, şuur ve tedbirimin haricinde, öyle bir tarzda geçmiş ve öyle garip bir surette ona cereyan verilmiş; tâ Kur'ân-ı Hakîme hizmet edecek olan bu nevi risaleleri netice versin. Âdeta bütün hayat-ı ilmiyem, mukaddemat-ı ihzariye hükmüne geçmiş. Ve Sözler ile i'caz-ı Kur'ân'ın izharı, onun neticesi olacak bir surette olmuştur. Hatta şu yedi sene nefyimde ve gurbetimde ve sebepsiz ve arzusun hilâfında tecerrüdüm ve meşrebime muhalif, yalnız bir köyde imrar-ı hayat etmeğliğim ve eskiden beri ülfet ettiğim hayat-ı içtimaiyenin çok

âdeta: sanki, düpedüz, bayağı, bas bayağı.

aksülamel: tepki, reaksiyon.

alâküllihâl: ister istemez, olduğu kadar, şöyle böyle.

arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.

garip: tuhaf, şaşılacak, bambaşka.

gurbet: yabancı yerlere gitme.

hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.

hariç: bir şeyin dışı, dışınsı, dışta kalan.

hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, cemiyet hayatı, toplum hayatı.

hayat-ı ilmiye: ilmî hayat, ilimle ilgili çalışmalarından oluşan hayat.

hilâf: ters, karşı, zit, aykırı.

hizmet: birinin işini görme, bir kimsenin hesabına veya menfaatine iş görme.

hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.

ihtiyar: seçme, tercih, irade.

iktidar: güç yetme, yapabilme, bir işi gerçekleştirmek için gereken kuvvet.

ilâve: ekleme, katma.

imrar-ı hayat: hayat geçirme.

inayet-i Rabbaniyeye: Allah'ın

mahlûkatın terbiye, tedbir ve idaresinde onlara yapmış olduğu lütuflar, himayeler, yardımlar.

işaret-i gaybiye: gaypla ilgili işaret; Hz. Peygamber, müçtehit imamlar tarafından gayba ait verilen haberler, işaret yolu ile yapılan açıklamalar.

izhar: açığa vurma, meydana çıkarma, aşikâr etme.

kadir: bir işi yapmaya gücü yeten, kudret ve kuvvet sahibi ve her şeye kudreti yeten.(Allah).

kat'iyet: kat'îlik, kesinlik.

keramet-i Kur'âniye: Kur'ân'ın kerameti.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir şeyi diriğ etme, bir şeyin yapılmasını engelleme, esirgeme, vermeme, önleme.

mesail: meseleler.

mesale: ehemmiyetli, önemli iş.

meşrep: su içme yeri.

muhakkak: hakikati ve gerçeği belli olmuş, doğruluğu kesinlik kazanmış, süphesiz, mutlak.

muhalif: karşı, uyma, karşıt.

mukaddemat-ı ihzariye: bir şeyi hazırlamak için önceden yapılan işler.

nefy: sürme, sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme; sürgün.

nesr: herkese duyurma, tamim.

netice: bir işin, bir fiilin sonunda elde edilen şey, semere.

netice: sonuç.

su'-i tesir: etkinin kötülüğü; kötü tesir, etki.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

sür'at: çabukluk, hız, acele.

şuur: bir şeyi anlama, tanıma ve kavrama gücü; anlayış, idrak.

tahdiş-i ezhan: zihinleri kurcalama.

tarz: biçim, şekil, suret.

tecerrüt: Her şeyden boş olma, her şeyden uzak olma.

tedbir: idare etme, çekip çevirme.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.

ülfet: alışma, kaynaşma, iyi geçinme, gönüllerin birleşmesi.

ziyade: çok, fazla, artık.

ani: bir an içinde, hemen o anda, derhal.

ayat-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın ayetleri.

binaen: den dolayı, -den ötürü, - için, -dayanarak, yapılarak, bu sebepten.

dest-i inayet: inayet eli, dikkat, gayret, ihsan, iyilik eli.

deva: ilâç, çare, tedbir.

ekser: pek çok, çoğunluk.

ekseriyet-i mutlaka: bir fazlasıyla elde edilen çoğunluk, çokluk, kesin çoğunluk.

enva: çeşitler, türler, neviler.

eser: basılma kitap.

esrar: sırlar, gizlenen ve bilinmeyen şeyler, aklın eremeyeceği şeyler.

hacete: ihtiyaç, lüzum, muhtaçlık.

hâlet: hâl, suret, keyfiyet.

halis: temiz.

hariç: bir şeyin dışı, dışarı, dışta kalan.

hasr-ı fikir: bir şeye bütün fikrini verme, fikir hasretme, başka şeyle meşgul olmadan bütün fikrî çalışmayı bir şey üzerinde toplama.

hilâf-ı âdet: âdete aykır.

hizmet-i Kur'âniye: Kur'ân'ın hizmeti.

ihsan: iyilik etme, güzel davranma, bağışlama, ikram etme, lütf, bağış, yardım.

ihtiyaç: gereklilik, lüzumluluk hâli, muhtaç oluş.

ihtiyar: seçme, tercih, irade.

ilâç: derde devâ olan şey.

intişar: yayılma, dağılma, nesrolunma.

kaide: usul, kural, erkân, nizam, düzen, yol.

kanaat: görüş, fikir.

lâyık: uygun, yakışır, münasip.

men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir şeyi dirîğ etme, bir şeyin yapılmasını

rabitalarından ve kaidelerinden nefret edip terk etmekliğim, doğrudan doğruya bu hizmet-i Kur'âniyeyi halis, safî bir surette yaptırmak için bu vaziyet verildiğine şüphem kalmamıştır. Hatta çok defa bana verilen sıkıntı ve zulmen bana karşı olan tazyikat perdesi altında, bir dest-i inayet tarafından merhametkârâne, Kur'ân'ın esrarına hasr-ı fikir ettirmek ve nazarı dağıtmamak için yapılmıştır kanaatindeyim. Hatta eskiden mütalâaya çok müştak olduğum hâlde, bütün bütün sair kitapların mütalâasından bir men', bir mücanebet ruhuma verilmişti; böyle gurbette medar-ı teselli ve ünsiyet olan mütalâyayı bana terk ettiren, anladım ki, doğrudan doğruya âyât-ı Kur'âniyenin üstad-ı mutlak olmaları içindir.

Hem, yazılan eserler, risaleler, ekseriyet-i mutlaka, hariçten hiçbir sebep gelmeyerek, ruhumdan tevellüt eden bir hacete binaen, ani ve def'î olarak ihsan edilmiş. Sonra, bazı dostlarıma gösterdiğim vakit, demişler: "Şu zamanın yaralarına devadır. "İntişar ettikten sonra, ekser kardeşlerimden anladım ki, tam şu zamandaki ihtiyaca muvafık ve derde lâyük bir ilâç hükmüne geçiyor.

İşte ihtiyar ve şuurumun dairesi haricinde, mezkûr hâletler ve sergüzeşt-i hayatım ve ulûmların envalarındaki hilâf-ı âdet ihtiyarsız tetebbuatım, böyle bir netice-i kudsiyeye müncer olmak için, kuvvetli bir inayet-i İlâhiye ve bir ikram-ı Rabbanî olduğuna bende şüpheli bırakmamıştır.

engelleme, esirgeme, verme, öleme.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

muvafık: yerinde, uygun, uyar, münasip.

mücanebet: bir şeyden çekinme, sakınma, uzak durma.

müştak: iştiyaklı, arzulu.

mütalâa: okuma, dikkatli okuma.

nazar: dikkat.

nefret: bir şeyden veya kim-seden iğrenme, tikslenme, ik-

rah.

netice-i kudsiye: kutsal, mukaddes netice, kutsal sonuç.

rabıta: ilgi, alâka, bağ.

sâfi: saf olan, duru, katıksız, katıksız.

sair: diğer, öteki, başka.

sergüzeşt-i hayat: hayat macerası, hayat hikâyesi.

şuur: bir şeyi anlama, tanıma ve kavrama gücü; anlayış, idrak.

tazyikat: tazyikler, baskılar, zorlamalar, sıkırtmalar.

terk: bırakma, salıverme, vazgeçme.

tetebbuat: etraflıca araştırmalar ve incelemeler.

tevellüt: doğma, doğum.

ulûm: ilimler.

üstad-ı mutlak: ilimde üstünlüğü ve öğreticiliği tartışmasız olan üstad.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

zulmen: zulümle, haksızlıkla, zulmederek.

Yedinci İşaret

Bu hizmetimiz zamanında, beş altı sene zarfında, bilâ-mübâlâğa yüz eser-i ikram-ı İllâhî ve inayet-i Rabbanîye ve keramet-i Kur'âniyeyi gözümüzle gördük. Bir kısmını On Altıncı Mektupta işaret ettik, bir kısmını Yirmi Altıncı Mektubun Dördüncü Mebhasının mesail-i müteferrika-sında, bir kısmını Yirmi Sekizinci Mektubun Üçüncü Me-selesinde beyan ettik. Benim yakın arkadaşlarım bunu biliyorlar. Daimî arkadaşım Süleyman Efendi çoklarını biliyor. Hususan Sözler'in ve risalelerin neşrinde ve tas-hihatında ve yerlerine yerleştirmekte ve tesvid ve tebyi-zinde, fevkalme'mul kerametkârâne bir teshîlâta mazhar oluyoruz; keramet-i Kur'âniye olduğuna şüphemiz kal-mıyor. Bunun misalleri yüzlerdir.

Hem, maişet hususunda o kadar şefkatle besleniyoruz ki, en küçük bir arzu-i kalbimizi, bizi istihdam eden Sa-hib-i İna-yet, tatmin etmek için fevkalme'mul bir surette ihsan ediyor ve hakeza... İşte bu hâl gayet kuvvetli bir işaret-i gaybiyedir ki, *biz istihdam olunuyoruz: hem rıza dairesinde, hem inayet altında bize hizmet-i Kur'âniye yaptırılıyor.*

1 الْحَمْدُ لِلَّهِ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي

2 سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَوةً تُكُونُ لَكَ رِضَاءً وَلِحَقَّةً أَدَاءً

3 وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا ﴿٥﴾ آمِينَ

1. Allah'a hamd olsun. Bu ancak Rabbimin fazlındandır.
2. Seni her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim bilgimiz yoktur. Şüphesiz Âlîm (herşeyi hakkıyla bilen) ve Hakîm (her işi hikmetle yapan) ancak sensin. (Bakara Suresi: 32.)
3. Allah'ım! Efendimiz Muhammed'e, onun Al ve Ashabına, Senin rızana ve onun hakkının ödenmesine vesile olacak şekilde çok salât ve selâm eyle. Âmin.

arzu-i kalp: kalbin arzusu, kalbin isteği.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
bilâ-mübâlâğa: abartmaksızın, abartısız.

daimî: sürekli, devamlı.
eser-i ikram-ı İllâhî: Allah'ın lütfunun, ihsanının eseri.
fazl: alicenaplık, ihsan, cömertlik.
fevkalme'mul: umulanın üs-

tünde, umulandan çok fazla.
hakeza: benzeri.
hamd: Allah'a karşı olan şükran ve memnuniyetini onu överek bildirme, Allah'ın yüceliğini övme.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.

hizmet-i Kur'âniye: Kur'an'ın hizmeti.

husus: mevzu, konu.

hususan: bilhassa, ayrıca, başka-
ca, hususî olarak.

ihsan: iyilik etme, güzel davranma, bağışlama, ikram etme, lütuf, bağış, yardım.

ina-yet: yardım, ihsan, lütuf.

inayet-i Rabbanîye: Allah'ın mahlûkatın terbiye, tedbir ve idaresinde onlara yapmış olduğu lütuflar, himayeler, yardımlar.

istihdam: bir hizmette kullanma, hizmete alma, hizmet ettirme, bir işte çalıştırma, çalıştırma.

işaret-i gaybiye: gaypla ilgili işaret; Hz. Peygamber, müçtehit imamlar tarafından gayba ait verilen haberler.

keramet-i Kur'âniye: Kur'an'ın kerameti.

kerametkârâne: kerametli bir şekilde, keramet göstermesine.

maişet: yaşama, yaşayış.

mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma; nail olmuş, erişmiş, kavuşmuş.

misal: bir şeyin benzer hâli, benzer, örnek, nümune.

neşr: dağıtma, yayma, saçma, serpmek.

rıza: razılık, razı olma, hoşnutluk, memnunluk.

Sahib-i İna-yet: gerçek ihsan, iyilik sahibi olan Allah.

salât: Hz. Peygambere dua; Hz. Muhammed'e, Ashabına, ailesine Allah'ın rahmet ve mağfiretini, meleklerin istiğfârını ve müminlerin dualarını dileme.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevme, içten ve karşılıksız merhamet, karşılık beklemeden yardım etme.

tashihat: düzeltmeler, tashihler.

tatmin: doyma, doyunluk.

tebyiz: müsveddeyi temize çekme, beyaza çekme.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzehten sayma.

teshîlât: kolaylaştırmalar.

tesvid: yazı ile karalama, müsvedde yapma.

vesile: bir şeyle uğraşmayı mümkün kılan, yol, vasıta.

acz: zayıflık, güçsüzlük.
ahir: son, sonraki, en sonra.
arif: çok irfanlı, bilgi sahibi.
beyanat: açıklamalar, izahlar.
bilâperva: korkusuzca, çekinmeden.
bürhan: delil, ispat, tanık, hüccet.
dalâlet-i fenniye: fenden, ilimden gelen sapkınlık, ilmi dalâlet.
deva: ilâç, çare, tedbir.
ekser: pek çok, çoğunluk.
ekseriyet: en büyük kısım, çokluk, çoğunluk.
elcevap: sorulan şeye verilen karşılık; söz veya yazı ile cevap.
erkân: rûkûnler, esaslar.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.
Hakim-i Rahim: her şeyi gaye ve hikmetlerle yaratan, çok çok merhametli, Allah.
hikmet: herkesin bilmediği gizli sebep, gizli, bilinmeyen nokta.
ihsan: iyilik etme, güzel davranma, bağışlama, ikram etme, lütf, bağış, yardım.
ilhak: ilâve etme, ekleme, katma.
iltizam: birinin tarafını tutma, taraftarlık yapma, tarafgirlik.
iz'an: inanç, gönülden yönelme, gönülden inanma.
kâfi: yeten, kâfi gelen, deruhte eden, ihtiyacı karşılayan.
kavi: kuvvetli, güçlü, dayanıklı, metin, muhkem.
Kur'ân-ı Kerim: Kur'ân; Hz. Muhammed'e vahiyle indirilen en son ilâhî kitap.
lâyik: yakışan, yararışır, yakışır.
mahfuz: hıfz olunmuş saklanmış.
mahrem: gizli olan, herkese söylenmeyen, gizli sır vasfı olan.
mahremce: hususiyet arz eden, samimî olarak.
makbul: kabul edilmiş olan, alınan, reddedilmeyen.
marifet: bilme, ilim, danış.
mazhar-ı i'câz: mu'cizeliğin göründüğü yer.
mevki: yer, mekân.
müfessir: Kur'ân-ı Kerim'in metnini tefsir, şerh ve izah eden İslâm âlimi.
münasip: uygun, yerinde.
müstensih: istinsah eden, bir yazının suretini, kopyasını çıkaran, yazılı bir metnin suretini çıkarak çoğaltan, kopya eden.
nadiren: ender olarak, az olarak, pek az bulunarak.
sahife: sayfa.
sırr-ı inayet: çok çömert olan Allah'ın ihsanlarının, yardım ve lutfunun sırrı.
sual: soru.

Mahrem Bir Suale Cevaptır

[*Şu sırr-ı inayet, eskiden mahremce yazılmış, On Dördüncü Sözün ahirine ilhak edilmişti. Her nasılsa ekser müstensihler unutup yazmamışlardı. Demek münasip ve lâyük mevki burasıymış ki, gizli kalmış.]*

Benden sual ediyorsun: “Neden senin Kur'ân'dan yazdığın Sözlerde bir kuvvet, bir tesir var ki, müfessirlerin ve ariflerin sözlerinde nadiren bulunur? Bazen bir satırda bir sahife kadar kuvvet var; bir sahifede bir kitap kadar tesir bulunuyor?”

Elcevap: Şeref i'caz-ı Kur'ân'a ait olduğundan ve bana ait olmadığından, bilâperva derim:

Ekseriyet itibarıyla öyledir. Çünkü, yazılan Sözler tasavvur değil, tasdikdir; teslim değil, imandır; marifet değil, şahadettir, şuhuttur; taklit değil, tahkiktir; iltizam değil, iz'andır; tasavvuf değil, hakikattir; dava değil, dava içinde bürhandır. Şu sırrın hikmeti budur ki:

Eski zamanda, esasat-ı imaniye mahfuzdu; teslim kavi idi. Teferruatta, ariflerin marifetleri delilsiz de olsa, beyanatları makbul idi, kâfi idi. Fakat, şu zamanda, dalâlet-i fenniye elini esasata ve erkâna uzatmış olduğundan, her derde lâyık devayı ihsan eden Hakim-i Rahim olan Zat-ı Zülcelâl, Kur'ân-ı Kerim'in en parlak mazhar-ı i'cazından olan temsilâtından bir şulesini, acz ve zaafıma, fakr ve

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
Şeref: manevî büyüklük, yükseklik, yücelik, ululuk, seçkinlik.
şuhut: gözle görme, müşahede.
şule: ışık.
tahkik: doğru olup olmadığını araştırma, hakikatini araştırma, araştırıp soruşturma.
taklit: başkasının fikir ve görüşlerine körü körüne uyma, onun gibi hareket etme.

tasavvuf: İslâmiyetin temel prensiplerine dayanarak, nefsi dünya alâkalarından ve sevgisinden kesip Allah'a ulaşma yolundaki kalbe, ah-lâka, nefse, ruha, marifete, makama ve bâtna ait bilgiler, mutasavvıfların ilmi, Allah'a ulaşma bilgisi ve yaklaşımı.
tasavvur: bir şeyi zihinde şekillendirme, tasarlama, kurma.
tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini

kabul etme.
teferruat: ayrıntılar, asıldan ayrılan ikinci derecede bölümler, dallar, bölümler, şubeler.
temsilât: temsiller, örnekler.
tesir: etki.
teslim: doğrulama, doğru olduğunu kabul etme.
zaaf: zayıflık, kuvvetsizlik, demansizlik, anıklık.
Zat-ı Zülcelâl: sonsuz büyüklük ve haşmet sahibi olan zat, Allah.

ihtiyacıma merhameten, hizmet-i Kur'ân'a ait yazılarını ihسان etti.

Felillâhilhamd, sırr-ı temsil dürbünüyle, en uzak hakikatler gayet yakın gösterildi. Hem, sırr-ı temsil cihetülvahdetiyle, en dağınık meseleler toplattırıldı. Hem, sırr-ı temsil merdiveniyle, en yüksek hakaika kolaylıkla yetiştirildi. Hem, sırr-ı temsil penceresiyle, hakaik-ı gaybiyeye, esasat-ı İslâmiyeye şuhuda yakın bir yakın-i imaniye hâsıl oldu. Akılla beraber vehim ve hayal, hatta nefis ve heva teslime mecbur olduğu gibi, şeytan dahi teslim-i silâha mecbur oldu.

Elhâsıl, yazılarımda ne kadar güzellik ve tesir bulunsa, ancak temsîlât-ı Kur'âniyenin lemaatındandır. Benim hissem, yalnız şiddet-i ihtiyacımla taleptir ve gayet acizlikle tazarrumdur. Dert benimdir, deva Kur'ân'ındır.

acz: zayıflık, güçsüzlük.
cihetülvahdet: birlik ciheti.
deva: ilaç, çare, tedbir.
elhâsıl: hasılı, netice itibariyle, sonuç olarak, özetle, sözün kısası, uzatmayalım, kısacası.
fakr: fakirlik, yoksulluk, muhtaçlık, züğürtlük.
gayet: çok, fazla, son derece.
hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.
hakaik-ı gaybiye: gizli olan ve bilinmeyen gerçekler.
hakikat: gerçek, hayalî olma-

yan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.
hâsıl: peyda olan, çıkan, meydana gelen, ortaya çıkan, beliren.
hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
heva: istek, arzu, nefse ait olan şeylere düşkünlük, nefsin zararlı ve günah olan ar-

zulan.
hisse: pay, nasip, kısımet.
hizmet-i Kur'ân: Kur'ân hizmeti.
ihsan: iyilik etme, güzel davranma, bağışlama, ikram etme, lütuf, bağış, yardım.
ihtiyaç: gereklilik, lüzumluluk hâli, muhtaç oluş.
lemeat: lem'alar, parıltılar, parlamışlar.
mecbur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.

merhameten: acıyarak, merhamet ederek.
mesele: ehemmiyetli, önemli iş.
nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kamçılayıp hayırlı işlerden alkoyan güç.
sırr-ı temsil: temsil sırrı, benzetmenin, örnek vermenin ardındaki gaye.
şiddet-i ihtiyaç: ihtiyacın, muhtaç olmanın şiddeti, ihtiyacın çok fazla olması.
şuhut: gözle görme, müşahede.
talep: isteme, dileme, istek, arzu.
tazarru: yalvarma, Allah'a huşu içinde yalvarma.
temsîlât-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın verdiği temsiller, misaller.
tesir: etki.
teslim: karşısındakinin hükmü altına girme, boyun eğme, rıza gösterme.
teslim-i silâh: silâh bırakma, silâhını teslim etme.
vehim: zan, şüphe.
yakin-i imaniye: şüphesiz, sağlam iman; imanın kesin ve sağlam bilgiye dayanması.

(Yirmi Sekizinci Mektuptan)

Yedinci Meselenin Hatimesidir

Sekiz inayet-i İlâhiye suretinde gelen işaret-ı gaybiyeye dair gelen veya gelmek ihtimali olan evhamı izale etmek ve bir sırr-ı azîm-i inayeti beyan etmeye dairdir.

Şu Hatime Dört Nüktedir.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

çendan: gerçi, o kadar, her ne kadar, pek o kadar.

dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.

def: ortadan kaldırma, yok etme, giderme.

evham: vehimler, zanlar, kuşku- lar, esassız şeyler, kuruntular.

farz-ı muhal: imkânsız farz etme, olmayacak bir şeyi olacakmış gibi düşünme.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

halel: bozukluk, eksiklik.

hatime: son söz, bir eserin sonuç kısmı.

hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

iddia: bir fikri ısrarla savunma.

ihtimal: olabilirlik, bir şeyin olabileceği mümkün olma, gerçekleşebilirlik.

inayat: lütüfler, ihsanlar, iyilikler, yardımlar.

inayet: yardım, ihsan, lütuf.

inkâr: reddetme, tanımama, kabul ve tasdik etmeme, inanmama.

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

işaret: işaretler, alâmetler, belirtiler.

işaret-i gaybiye: gaypla ilgili işaret; Hz. Peygamber, müçtehit imamlar tarafından gayba ait verilen haberler, işaret yolu ile yapılan açıklamalar.

itimat: dayanma, güvenme, emniyet etme.

izale: ortadan kaldırma.

BİRİNCİ NÜKTE: Yirmi Sekizinci Mektubun Yedinci Meselesinde yedi sekiz küllî ve manevî inayat-ı İlâhiyeden hissettiğimiz bir işaret-i gaybiyeyi, "Sekizinci İnayet" namıyla "tevfukat" tabiri altındaki nakışta o işaretin cilvesini gördüğümüzü iddia etmiştik. Ve iddia ediyoruz ki, bu yedi sekiz küllî inayatlar, o derece kuvvetli ve kat'îdirler ki, her birisi tek başıyla o işaret-ı gaybiyeyi ispat eder. Farz-ı muhal olarak, bir kısmı zayıf görülse, hatta inkâr edilse, o işaret-ı gaybiyenin kat'iyetine hanel vermez. O sekiz inayati inkâr edemeyen, o işaret-ı inkâr edemez. Fakat, tabakat-ı nâs muhtelif olduğu, hem kesretli tabaka olan tabaka-i avam, gözüne daha ziyade itimat ettiği için, o sekiz inayatın içinde en kuvvetlisi değil, belki en zahirîsi tevfukat olduğundan -çendan ötekiler daha kuvvetli, fakat bu daha umumî olduğu için- ona gelen evhamı def etmek maksadıyla, bir muvazene nev'inden, bir hakikati beyan etmeye mecbur kaldım. Şöyle ki:

kat'î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.

kat'iyet: kat'îlik, kesinlik.

kesretli: çokluğu olan, çok fazla.

küllî: çok, büyük, çok miktarda.

maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

mecbur: icbar edilmiş, zorla

bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.

muvazene: ölçü, kıyas, mukayese.

nam: ad, isim.

sırr-ı azîm-i inayet: Cenab-ı Allah'ın inayetinin, ihsanının, iyiliğinin ihsanlarının, insanlar tarafından akledilmeyen büyük hikmeti.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

tabaka: topluluk, sınıf, zümre.

tabaka-i avam: avam taba-

kası, halktan ilmi ifranı kıt olanların tabakası, halk.

tabakat-ı nâs: insan sınıfları, insan katmanları.

tabir: ifade, söz.

tevfukat: tevfuklar, uygunsuluklar, raslantılar, birbirine uygun gelişler.

umumî: umuma ait, umumla ilgili, herkesle alâkalı, herkese ait.

zahirî: görünen, görünürdeki, görünüşteki.

ziyade: çok, fazla, artık.

O zahirî inayet hakkında demiştik: Yazdığımız risalelerde, “Kur’ân” kelimesi ve “Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm” kelimesinde öyle bir derece tevafukat görünüyor, hiçbir şüphe bırakmıyor ki; bir kasıt ile tanzim edilip, muvazi bir vaziyet verilir. Kasıt ve irade ise, bizlerin olmadığına delilimiz, üç dört sene sonra muttali olduğumuzdur. Öyle ise, bu kasıt ve irade, bir inayet eseri olarak gaybîdir. Sırf i’caz-ı Kur’ân ve i’caz-ı Ahmediyeyi teyit suretinde ve iki kelimedede tevafuk suretinde o garip vaziyet verilmiştir. Bu iki kelimenin mübarekiyeti, i’caz-ı Kur’ân ve i’caz-ı Ahmediyeye bir hatem-i tasdik olmakla beraber; sair misil kelimeleri dahi, ekseriyet-i azîme ile tevafuka mazhar etmişler. Fakat, onlar birer sahifeye mahsus; şu iki kelime bir iki risalenin umumunda ve ekser risalelerde görünüyor. Fakat, mükerrer demişiz: Bu tevafukun aslı, sair kitaplarda da çok bulunabilir; amma kasıt ve irade-i âliyyeyi gösterecek bu derece garabette değildir. Şimdi bu davamızı çürütmek kabil olmadığı hâlde, zahir nazarlarda çürümüş gibi görmekte, bir iki cihet olabilir:

Birisi: “Sizler düşünüp, böyle bir tevafuku rast getirmişsiniz” diyebilirler. “Böyle bir şey yapmak kasıt ile olsa, rahat ve kolay bir şeydir.”

Buna karşı deriz ki: Bir davada iki şahid-i sadık kâfidir. Bu davamızdaki kasıt ve irademiz taallûk etmeyerek, üç dört sene sonra muttali olduğumuza yüz şahid-i sadık bulunabilir.

amma: ama, lâkin, ancak, öyle ki, şu kadar ki.
cihet: sebep, vesile, mucip, bahane.
dava: takip edilen fikir, iddia, ülkü.
delil: şahit, belge, tanık.
ekser: pek çok, çoğunluk.
ekseriyet-i azîme: büyük çoğunluk.
garabet: tuhafılık.
garip: hayret verici.
gaybî: gayba ait, göze görünmeyenlere ait, gaypla ilgili,

hazırda olmayan.

hatem-i tasdik: tasdik mühürü, onaylama ve kabul mühürü.

inayet: yardım, ihsan, lütuf.

irade: dileme, isteme, bir şeyi yapma veya yapmama konusunda karar verebilme ve bu karar yerine getirme gücü.

irade-i âliye: bir şeyi yapmak veya yapmamak konusunda karar verebilme ve bu karar yürütülebile kudretine sahip yüksek irade.

kabil: olan, olabilir, mümkün, ihtimal dairesinde.

kâfi: yeter, yetecek; elveren, yetişen.

kasd: niyet, kurma.

mahsus: başkasında bulunmayan, bir şeye veya kişiye has olan.

mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma; nail olmuş, erişmiş, kavuşmuş.

misil: benzer, eş, nazır, tıpkısı.

muttali: bir işten haberli, haber almış, öğrenmiş, bilgili,

haberdar.

muvâzi: paralel, bir yönde ve aynı açıklıkta bulunan veya uzanan, birbirine denk.

mübarekiyet: mübareklik.

mükerrer: tekrarlanmış, tekrar olunmuş, iki veya daha fazla yapılmış, tekrarlı.

nazar: göz atma, bakma, bakış.

Resul-i Ekrem: çok cömert, ke- rîm olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

sahife: sayfa.

sair: diğer, öteki, başka.

sırf: ancak, yalnız.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

şahid-i sadık: doğru sözlü şahit.

taallûk: ilişki, ilgi.

tanzim: düzenleme, tertipleme, ıslah etme, düzeltme, iyileştirme.

tevafuk: uyma, uygun gelme, uygunluk, rastlamak, münasebet, birbirine denk gelme.

tevafukat: tevafuklar, uygunluklar, raslantılar, birbirine uygun gelişler.

teyit: doğrulama, doğru çıkarma, destekleme.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

zahir: görünen, görünücü.

Bu münasebetle bir nokta söyleyeceğim: Bu keramet-i i'caziye, Kur'ân-ı Hakîm belâgat cihetinde derece-i i'cazda olduğu nev'inden değildir. Çünkü, i'caz-ı Kur'ân'da, kudret-i beşer o yolda giderek o dereceye yetişemiyor. Şu keramet-i i'caziye ise, kudret-i beşerle olmayor; kudret o işe karışamıyor. **(HAŞİYE)**

ÜÇÜNCÜ NÜKTE: İşaret-i hassa, işaret-i amme münasebetiyle bir sırr-ı dakik-ı rububiyet ve rahmaniyete işaret edeceğiz.

Bir kardeşimin güzel bir sözü var; o sözü bu meseleye mevzu edeceğiz. Sözü de şudur ki:

Bir gün güzel bir tevafukatı ona gösterdim.

Dedi: “Güzel! Zaten her hakikat güzeldir. Fakat bu sözlerdeki tevafukat ve muvaffakiyet daha güzeldir.”

Ben de dedim: “Evet, her şey ya hakikaten güzeldir, ya bizzat güzeldir, veya neticeleri itibarıyla güzeldir. Ve bu güzellik, rububiyet-i ammeye ve şümül-i rahmete ve tecelli-i ammeye bakar. Dediğin gibi, bu muvaffakiyetteki işaret-i gaybiye daha güzeldir. Çünkü bu, rahmet-i hassaya ve rububiyet-i hassaya ve tecelli-i hassaya bakar bir surettedir.”

HAŞİYE: On Dokuzuncu Mektubun On Sekizinci İşaretinde, bir nüshada, bir sahifede dokuz "Kur'ân" tevafuk suretinde bulunduğu hâlde birbirine hat çektik; mecmuunda Muhammed lâfzı çıktı. O sahifenin mukabilindeki sahifede sekiz "Kur'ân" tevafukla beraber, mecmuunda lâfzullah çıktı. Tevafukatta böyle bedî şeyler çok var.

Bu haşiyenin mealini gözümüzle gördük.
Bekir, Tevfik, Süleyman, Galip, Said.

bedî: eşi ve benzeri olmayan, eşsiz güzel; yeni, garip, eşsiz.

belâgat: söz ve yazıda sanatlı ve tesirli ifade; sözün güzel olmakla beraber yerinde, hâl ve makama uygun olması.

bizzat: kendisi, kendi, şahsen.

derece: meretebe, kademe.

derece-i i'caz: mu'cizelik derecesi.

fehîm: anlama, anlayış, kavrayış, idrak, zekâ, akıl.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

hakikaten: doğrusu, gerçekten.

haşîye: bir kitabın sayfalarının kenarına veya altına yazılan açıklayıcı yazı, derkenar.

işaret-i gaybiye: gaypla ilgili işaret; Hz. Peygamber, müctehit imamlar tarafından gayba ait verilen haberler, işaret yolu ile yapılan açıklamalar.

işaret-i hassa: hususî işaret, özel işaret, özel alâmet.

keramet-i i'caziye: Kur'ân'ın i'cazına ait keramet, Kur'ân-ı Kerîm'in i'cazının, mu'cizeliğinin vesile olduğu keramet.

keramet-i i'caziye: Kur'ân'ın i'cazına ait keramet, Kur'ân-ı Kerîm'in i'cazının, mu'cizeliğinin vesile olduğu keramet.

kudret: güç, kuvvet, takat, iktidar.

kudret-i beşer: insan gücü, kuvveti.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

lâfz: söz, kelime, ağızdan çıkan, manalı veya manasız söz.

lâfzullah: Allah lâfzı.

meal: anlam, mana, mefhum, mazmun, kavram.

mecmu: bütün hepsi.

mesele: konu.

mevzu: ele alınan, üzerinde durulan husus, bahis, konu.

mukabil: karşı karşıya gelen, bir şeyin karşısında bulunan.

muvaffakiyet: Allah'ın yardımıyla başarılı olma, muvaffak olma, başarma.

münasebet: vesile, rabta, bağ.

netice: sonuç.

nüsha: bir kitaptan veya yazılı bir şeyden çıkarılan suret.

rahmet-i hassa: Allah'ın hususî rahmeti.

rububiyet-i amme: Cenab-ı Allah'ın her şeyi içine alan terbiye ediciliği.

rububiyet-i hassa: İlâhî terbiyenin hususî yönü.

sahife: sayfa.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

şümül-i rahmet: rahmetin ihatası, Allah'ın (c.c.) rahmeti-

nin her şeyi içine alması, kaplaması.

takrip: yaklaştırma, yanıştırma.

tecelli-i âmme: umumî tecelli; razikiyet, ihya, imâte gibi Cenab-ı Hakkın bütün mahlûkatı kuşatan isimlerine ait büyük tecelliler.

tecelli-i hâssa: hususî tecelli; Cenab-ı Hakkın seçkin kullarına veya çaresizlik içindeki mahlûkatına karşı hususî yardımları, lütûfları, ihسانları, hi-

mâyeleri.

temsil: misal getirme, özellikle öğüt alınış diye mesel anlatma.

tevafuk: uyuma, uygun gelme, uygunluk, rastlamak, münasebet, birbirine denk gelme.

tevafukat: tevafuklar, uygunluklar, raslantılar, birbirine uygun gelişler.

zaten: tabii olarak, esasen, aslında, asıl olarak, kendiliğinden.

Bunu bir temsil ile fehme takrip edeceğiz. Şöyle ki:

Bir padişahın umumî saltanatı ve kanunuyla, merhamet-i şahanesi umum efrad-ı millete teşmil edilebilir. Her fert, doğrudan doğruya o padişahın lütfuna, saltanatına mazhardır. O suret-i umumiyede, efradın çok münasebat-ı hususiyesi vardır.

İkinci cihet, padişahın ihsanat-ı hususiyesidir ve evamir-i hassasıdır ki, umumî kanunun fevkinde, bir ferde ihsan eder, iltifat eder, emir verir.

İşte bu temsil gibi, Zat-ı Vacibü'l-Vücut ve Hâlık-ı Hakîm ve Rahîm'in umumî rububiyet ve şumul-i rahmeti noktasında her şey hissedardır. Her şeyin hissesine isabet eden cihette, hususî Onunla münasebettardır. Hem kudret ve irade ve ilm-i muhitiyle her şeye tasarrufatı, her şeyin en cüz'î işlerine müdahalesi, rububiyeti vardır. Her şey, her şe'ninde Ona muhtaçtır; Onun ilim ve hikmetiyle işleri görülür, tanzim edilir. Ne tabiatın haddi var ki, o daire-i tasarruf-i rububiyetinde saklansın ve tesir sahibi olup müdahale etsin; ve ne de tesadüfün hakkı var ki, o hassas mizan-ı hikmet dairesindeki işlerine karışsın. Risalelerde, yirmi yerde, kat'î hüccetlerle tesadüfü ve tabiatı nefyetmişiz ve Kur'ân kılıcıyla idam etmişiz, müdahalelerini muhal göstermişiz. Fakat, rububiyet-i ammedeki daire-i esbab-ı zahiriyede, ehl-i gafletin nazarında hikmeti ve sebebi bilinmeyen işlerde, tesadüf namını vermişler. Ve hikmetleri ihata edilmeyen bazı ef'al-i İlâhiyenin kanunlarını, tabiat perdesi altında gizlenmiş, görememişler, tabiata müracaat etmişler.

cihet: yan, yön, taraf.

cüz'î: küçük.

daire-i esbab-ı zahiriye: görülebilen, görünür sebepler dairesi.

daire-i tasarruf-ı rububiyet: İlâhî irade ve terbiyenin tasarruf dairesi, makamı.

efrad-ı millet: milletin fertleri.

efrat: bireyler.

ehl-i gaflet: dünyaya daldığından dolayı ahiretin farkında olmayan.

evamir-i hassa: hususî emirler, özel işler.

fert: birey, şahıs, kişi.

fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.

had: yetki.

Hâlık-ı Hakîm-i Rahîm: Rahîm ve hakîm olan yaratıcı, Allah.

hikmet: kâinattaki ve yaratılıştaki İlâhî gaye.

hususî: bir şeye, bir kişiye, bir yere has olan, herkese âid olmayan, özel.

hüccet: delil, ispat, burhan; bir iddiânın doğruluğunu ispat için gösterilen vesika, senet.

ihata: tam kavrayış, zihnen, aklen ve bilgiyle kavrayış, mükemmel bir şekilde anlama.

ihsan: iyilik etme, güzel davranma, bağışlama, ikram etme, lütuf, bağış, yardım.

ihsanat-ı hususiyeye: hususî ihsanlar, özel hediye ve ikramlar; Cenab-ı Hakkin her bir

mahlûkuna hususî ihsanları, ikramları.

ilm-i muhit: her şeyi ihata edici, kuşatıcı ilim.

iltifat: güler yüzle muamele, nazik davranma, gönlü hoş etme, teveccüh etme, iyilik etme.

irade: dileme, isteme, bir şeyi yapma veya yapmama konusunda karar verebilme ve bu karar yerine getirme gücü.

isabet: uygunluk, yerine oturma, yerini bulma, tam zamanında ve yerinde olma.

kat'î: kesin, şüphesiz.

kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.

lütuf: iyi muamele, iyilik, iyi, yumuşak, dostça davranış.

mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma; nail olmuş, erişmiş, kavuşmuş.

mizan-ı hikmet: hikmet terazisi.

muhal: imkânsız, olması mümkün olmayan, olmaz, olmayacak.

muhtaç: ihtiyaç olan, kendisine bir şey lâzım olan, ihtiyaç içinde bulunan, bir eksikliği olup onu tamamlamak isteyen.

müdahale: güç kullanma.

münasebat-ı hususiyeye: özel ilgiler, özel yakınlıklar, özel ilişkiler.

münasebettar: ilgili, alâkalı, bir şeye uygun ve yakın olan.

müracaat: danışma; başvuru.

nam: ad, isim.

nazar: düşünme, fikir, bakış.

nefiy: inkâr etme.

rububiyet: Cenab-ı Allah'ın her zaman, her yerde, her mahlûka muhtaç olduğu şeyleri vermesi, terbiye, tedbir ve malikiyeti ve besleyiciliği keyfiyeti.

rububiyet-i amme: Cenab-ı Allah'ın her şeyi içine alan terbiye ediciliği.

saltanat: sultanlık, hükümdarlık.

suret-i umumiyeye: genel tarz, genel görünüş.

şe'n: hâl, keyfiyet, durum, özellik, yapı, istidat.

şumul-i rahmet: rahmetin ihatası, Allah'ın rahmetinin her şeyi içine alması, kaplaması.

tanzim: düzenleme, tertipleme, ıslah etme, düzeltme, iyileştirme.

tasarrufat: tasarruflar.

temsil: benzetme.

tesadüf: bir şeyin kendiliğinden meydana gelmesi.

teşmil: yayma, genişletme, şümullendirme.

umum: hep, bütün, herkes.

umumî: umuma ait, umumla ilgili, herkesle alâkalı, herkese ait.

Zat-ı Vacibü'l-Vücut: varlığı mutlaka gerekli olan zat, Cenab-ı Allah.

İkincisi, hususî rububiyetidir ve has iltifat ve imdad-ı Rahmanîsidir ki, umumî kanunların tazyikatı altında tahammül edemeyen fertlerin imdadına Rahmanü'r-Rahîm isimleri imdada yetişirler, hususî bir surette muavene ederler, o tazyikattan kurtarırlar. Onun için, her zî-hayat, hususan insan, her anda Ondan istimdat eder ve medet alabilir. İşte bu hususî rububiyetindeki ihsanatı, ehl-i gaflete karşı da tesadüf altına gizlenmez ve tabiata havale edilmez.

İşte bu sırta binaendir ki, İ'caz-ı Kur'ân ve İ'caz-ı Ahmediyedeki işaret-ı gaybiyeyi, hususî bir işaret telâkki ve itikat etmişiz. Ve bir imdad-ı hususî ve muannitlere karşı kendini gösterecek bir inayet-i hasa olduğunu yakın ettik ve sırf lillâh için ilân ettik. Kusur etmişsek Allah affetsin. Âmin.

1 رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا

âmin: Yâ Rabbi! Öyle olsun, kabul eyle!" anlamında duanın sonunda söylenir.

binaen: den dolayı, -den ötürü, - için, -dayanarak, yapılarak, bu sebepten.

ehl-i gaflet: dünyaya daldığından dolayı ahiretin farkında olmayan.

fert: şahıs, kişi.

havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ismarlama.

hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.

hususî: bir şeye, bir kişiye, bir yere has olan, herkese âid olmayan, özel.

ihsanat: ihsanlar, iyilikler, bağışlar, yardımlar, nimetler, lütuflar.

ilân: meydana çıkarma, belli etme, yayma, duyurma, bildirme.

iltifat: güler yüzle muamele, nazik davranma, gönlü hoş etme, teveccüh etme, iyilik etme.

imdad-ı hususî: hususî, özel yardım.

imdad-ı Rahmani: Cenab-ı Hakkın Rahman ismiyle mahlûkatının hiç birisini hariç bırakmayarak, her birisine yapmış olduğu lütuflar, yardımlar, korumalar.

imdat: yardım, yardıma yetişme, zor durumda kalana yapılan yardım.

inayet-i hasa: Özel yardım, özel himaye, hususî lütuf; Cenab-ı Hakkın sevdiği kullarına yapmış olduğu hususî himayesi ve yardımı.

istimdat: aman dileme, merhamet ve yardımına sığınma.

işaret-i gaybiye: gaypla ilgili işaret; Hz. Peygamber, müçtehit imamlar tarafından gayba ait verilen haberler, işaret yolu ile yapılan açıklamalar.

itikat: bir inanca, bir fikre bağlanma, inanma.

kusur: suç, kabahat.

medet: inayet, yardım, imdat,

1. Ey Rabbimiz, unutarak veya yanlışlıkla bir kusur işlersek, bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Suresi: 286.)

nusret.

muannit: inatçı, ayak direyen.

muavenet: yardım, yardım etme, yardımcılık, teâvün.

Rab: besleyen, yetiştiren, verdiği nimetlerle mahlûkatı islah ve terbiye eden Allah.

Rahmanürrahim: çok şefkatli, çok merhametli olan Allah.

rububiyet: Rablik, ilâhlık.

sırf: ancak, sadece, yalnız, salt.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

tahammül: zora dayanma, sabretme, sabır gösterme.

tazyikat: tazyikler, baskılar, zorlamalar, sıkıştırılmalar.

telâkki: kabul etme, alma.

tesadüf: bir şeyin kendiliğinden meydana gelmesi.

umumî: umuma ait, umumla ilgili, herkesle alakalı, herkese ait.

yakîn: kesin bilme, şüpheden sıyrılarak bilme, son derece emin olarak bilme, doğru ve kuvvetle bilme.

zihayat: hayat sahibi.

Kardeşlerim,

Size, Üstat ve talebeler ve ders arkadaşları içinde fayda verecek bir fikrimi beyan edeceğim. Şöyle ki:

Sizler —haddimin fevkinde— bir cihette talebemsiniz ve bir cihette ders arkadaşlarımsınız ve bir cihette muin ve müşavirlerimsiniz.

Aziz kardeşlerim! Üstadınız lâyuhti değil; onu hatasız zannetmek hatadır. Bir bahçede çürük bir elma bulunmakla bahçeye zarar vermez, bir hazinede silik para bulunmakla hazineyi kıymetten düşürmez. Hasenenin on sayılmasıyla, seyyienin bir sayılmak sırnıyla; insaf odur ki, bir seyyie bir hata görünse de, sair hasenata karşı kalbi bulandırıp itiraz etmemektir. Hakaika dair mesailde, külliyyatları ve bazen de tafsilâtları sünuhat-ı ilhamiye nev'inden olduğundan, hemen umumiyetle şüphesizdir, kat'îdir...

Biliniz, kardeşlerim ve ders arkadaşlarım, benim hatamı gördüğünüz vakit serbestçe bana söylemeniz mesrur olacağım. Hatta başıma vursanız, “Allah razı olsun” diyeceğim. Hakkın hatırını muhafaza için, başka hatırlara bakılmaz. Nefs-i emmarenin enaniyeti hesabına, Hakkın hatırı olan, bilmediğimiz bir hakikati müdafaa değil, aler-re'si velayn kabul ederim...

alerre'sivelayn: baş ve göz üstüne.
aziz: muhterem, saygın.
bazen: zaman zaman, ara sıra, her zaman değil.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
cihet: yan, yön, taraf.
dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.
enaniyet: kendini beğenme, bencillik, egoistlik.
fevk: üst, üst taraf, yukarı,

üzeri.
fikir: düşünme, düşünce.
hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.
hasenat: iyi ameller, iyi işler, hayırlar.
hasene: güzel ve hayırlı iş.
hata: suç, günah, kabahat.
hatır: gönül, kalp, his.
hatta: manaya kuvvet vermek için “üstelik, fazla olarak,

bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de...” manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
hazine: para, altın gibi kıymetli şeylerin saklandığı sağlam yer.
insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.
itiraz: bir fikri, hükmü veya durumu kabul etmeyip çürütmeye kalkışma, karşı çıkma, karşı durma.
kat'î: kesin atan, şüpheye ve

tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.
kıymet: değer.
külliyyat: bir şeyin bütünü, bir şeyin tamamı, hepsi.
lâyuhti: hatasız, hata işlemez, yanılmaz, yanlış yapmaz.
mesail: meseleler.
mesrur: sevinçli, memnun, sen, sürurlu.
muhafaza: koruma, saklama, hifzetme.
müdafaa: savunma.
müşavir: istişare edilen, fikrine müracaat edilen, kendisine danışılan kimse.
nefs-i emmare: insanı kötülüğe sürükleyen nefis, insana kötü ve günah olan işlerin yapılmasını emreden nefis.
razi: rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen, muvafakat eden, hoşnut olan.
sair: diğer, öteki, başka.
seyyie: fenalık, kötülük, çirkinlik.
sünuhat-ı ilhamiye: ilham olan hatırlayışlar, ilhamla akla gelenler, ilham olarak kalbe doğanlar.
tafsilât: tafsiller, açıklamalar, izahlar, etraflı olarak bildirmeler.
talebe: öğrenciler, tahsil görenler.
umumiyet: umumî olma hâli, umumîlik, bir şeyin herkese ait olması, genellik.
üstat: öğretici; muallim, öğretmen, usta, sanatkâr.
zan: zannetme, sanma, kesin olarak bilmeksizin kuvvetli ihtimale hükmetme.

bazen: zaman zaman, ara sıra, her zaman değil.

bîçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.

celp: çekme, çekiş, kendine çekmek.

ciddî: mühim, önemli.

dalâlet: iman ve İslâmiyetten ayrılma, azmak, doğru yoldan ayrılma, azma, batıla yönelme.

deha: çok akıllılık, zekiliğin ve anlayışlılığın son derecesi.

dergâh: makam.

ehl-i dalâlet: dalâlet ehli; yoldan çıkanlar, azgın ve sapkın kimseler.

emsal: es, benzer.

esrar: sırlar, gizlenen ve bilinmeyen şeyler, aklın eremeyeceği şeyler.

ezhan: zihinler, insanda akıl, fikir, zekâ, hafıza, anlayış, kavrayış kudretleri.

fâkihe: yemiş, meyve.

gaflet: Allah'tan uzaklaşıp nefsinin arzularına dalmak.

hâdim: hademe, hizmetçi, hizmet eden, işe yarayan.

hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

hakikat-ı Kur'âniye: Kur'an'ın aslı, mahiyeti.

himmet: çalışma, çabalama, gayret gösterme, emek sarf etme.

hurma: hurma ağacının meyvesi.

ikram-ı ilâhî: Allah'ın ikram ve ihsanı.

inkısam: parçalanma.

insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.

istimdat: medet dileme, imdat isteme, yardıma çağırma.

kat'î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.

kemal-i merhamet: merhametin son derecesi, tam bir merhamet, mükemmel ve kusursuz merhamet ile.

kemal-i rahmet: rahmetin mükemmelliği.

keramet: Allah'ın velî kullarında görülen olağanüstü hâller veya tabiatüstü hâdiseler.

keramet-i Kur'âniye: Kur'an'ın kerameti.

kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

kulûb: kalpler, gönüller.

Kur'an-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'an.

kut: yaşatacak gıda, yaşamak için yenen şey, yiyecek, nızık.

maatteessüf: teessüfle, esefle, yazık ki, üzülerek belirtiyim ki.

Bilirsiniz ki, şu zamanda, şu vazife-i imaniye çok mühimdir; benim gibi zayıf, fikri çok cihetlerle inkısam etmiş bir bîçareye yükletmemeli, elden geldiği kadar yardım etmeli... Cenab-ı Hak, kemal-i rahmetinden, iki senedir ciddî hakaika nispeten yemişler, fâkiheler nev'inden tevafukat-ı lâtife ile ezhanımızı taltif etti, zihnimizi neşelendirdi; kemal-i merhametinden, o tevafukat-ı lâtife meyveleriyle ciddî bir hakikat-i Kur'âniyeye zihnimizi sevk etti ve ruhumuza o meyveleri gıda ve kut yaptı. Hurma gibi hem fâkihe, hem kut oldu; hem hakikat, hem ziyet ve meziyet birleşti.

Kardeşlerim, bu zamanda, dalâlet ve gaflete karşı pek çok manevî kuvvete muhtacız. Maatteessüf, ben şahsım itibarıyla çok zayıf ve müflisim. Harika kerametim yok ki bu hakaikî onunla ispat edeyim ve kudsî bir himmetim yok ki onunla kulûbu celp edeyim. Ulvî bir deham yok ki onunla ukulü teshir edeyim. Belki, Kur'an-ı Hakîm'in dergâhında bir dilenci hadim hükmündeyim. Bu muan-nit ehl-i dalâletin inadını kırmak ve insafa getirmek için Kur'an-ı Hakîm'in esrarından bazen istimdat ederim. Keramat-ı Kur'âniye olarak, tevafukatta bir ikram-ı ilâhî hissettim; iki elimle sarıldım.

Evet, Kur'an'dan tereşşuh eden *İşaratü'l-İ'caz ve Risale-i Haşir*'de kat'î bir işaret hissettim. Emsalleri bulunsun bulunmasın, bence bir keramet-i Kur'âniyedir.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

meziyet: bir kişiyi başkalarından ayıran veya yücelten vasıf, üstünlük vasfı, değerlilik, yüksek karakter, fazilet.

muannit: inatçı, ayak direyen.

muhtâc: ihtiyacı olan, kendisine bir şey lâzım olan, ihtiyaç içinde bulunan, bir eksiği olup onu tamamlamak isteyen.

müflis: iflâs etmiş, her şeyini

kaybetmiş, malını-mülkünü kaybetmiş, varını-yoğunu elinden çıkarmış.

nispeten: nispet olarak, nispetle, kıyaslayarak, öncekine göre, bir dereceye kadar.

sevk: yönlendirme.

taltif: iltifat etme, gönül okşama, iyilikle gönül alma.

tereşşuh: sızma, sızıntı yapma.

teshir: cezbetme, kendine bağlama.

tevafukat: tevafuklar, uy-

gunluklar, raslantılar, birbirine uygun gelişler.

tevafukât-ı latife: hoş ve tatlı uygunluklar, rast gelmeler, rastlaşmalar, birbirini tutmalar, münasebetler.

ukul: akıllar, zihinler, uslar.

ulvî: yüksek, yüce.

vazife-i imaniye: imanla ilgili vazife, iman vazifesi.

zihin: bilinç, dimağ.

ziynet: süs, bezek.

Aziz, sıddık, çalışkan kardeşim,

Senin gördüğün vazife-i Kur'âniyenin hepsi mübarektir. Cenab-ı Hak sizi muvaffak etsin, fütur vermesin, şevkinizi arttırsın. Uhuvvet için bir düstur beyan edeceğim; o düsturu cidden nazara almalısınız.

Hayat, vahdet ve ittihadın neticesidir. İmtizaçkârâne ittihat gittiği vakit, manevî hayat da gider.

1 *وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ* *işaret ettiği gibi, tesanüt bozulsa cemaatin tadı kaçar.*

Bilirsiniz ki, üç elif ayrı ayrı yazılsa kıymeti üçtür, tesanüd-i adedi ile yazılsa yüz on bir kıymetinde olduğu gibi; sizin gibi üç-dört hadim-i Hak, ayrı ayrı ve taksimü'l-a'mal olmamak cihetiyle hareket etseler, kuvvetleri üç-dört adam kadardır. *Eğer hakikî bir uhuvvetle birbirinin faziletleriyle iftihar edecek bir tesanütle, birbirinin aynı olmak derecede bir tefânî sırrıyla hareket etseler, o dört adam, dört yüz adam kuvvetinin kıymetindedirler.* Sizler, koca Isparta değil, belki büyük bir memleketi tenvir edecek elektriklerin makinistleri hükmündesiniz... Makinenin çarkları birbirine muavenete mecburdur; birbirini kıskanmak değil, belki bilâkis birbirinin fazla kuvvetinden memnun olurlar. Şuurlu farz ettiğimiz bir çark, daha kuvvetli bir çarkı görse, memnun olur; çünkü, vazifesini tahfif ediyor. *Hak ve hakikatın, Kur'ân ve imanın hizmeti olan büyük bir hazine-i âliyeyi omuzlarında taşıyan zatlar, kuvvetli omuzlar altına girdikçe, iftihar eder, minnettar olur, şükreder. Sakın birbirinize tenkit kapısını açmayınız.*

1. İhtilâfa düşmeyin; sonra cesaretiniz kırılır, kuvvetiniz de elden gider. (Enfal Suresi: 46.)

aziz: yüksek dereceli, çok değerli.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
bilâkis: aksine, tersine, tam tersi, tersine olarak.
cemaat: topluluk, bir yere toplanmış insanlar, takım, bölük.
cidden: şaka olmayarak, gerçekten, ciddi olarak.

cihet: yan, yön, taraf.
çark: bir eksenin döndürdüğü tekerlek biçimindeki makine parçası.
düstur: kanun, kaide, kural, prensip, esas.
elif: Arap alfabesinin ilk harfi.
farz: bir netice elde etmek için ihtimali veya gerçek olarak kabul edilen bir tahminde bulunma, sayma, tutma, bir

hususu bir davaya mevzu ve asil kılma.
fütur: zayıflık, gevşeklik, bezginlik, usanma, usanç, bıkma.
hâdim-i Hak: Allah'ın hizmetçisi.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.
hakiki: gerçek, sahici.
hariç: dışta bırakılmak üzere.

hazine-i âliye: ulvî, yüce hazine.
hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.
iftihar: övünme, kendi yaptığı işlerden övgüyle söz etme, koltuk kabartma.
İhtilâf: anlaşmazlık, uyuşmazlık, bir konuda farklı görüş ve düşüncü, fikir ayrılığı.
İmtizaçkârâne: bağdaşarcasına, karışmış gibi.
ittihat: birleşme, birlik oluşturma, bir olma, birlik oluşturup ikiliği ortadan kaldırma, birlik.
kıymet: değer.
mahrum: istediğini, dilediğini elde edemeyen, bir şeye sahip olmayan, yoksun.
manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.
meçbur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.
memleket: bir devletin toprağı, ülke, yurt, vatan, diyar.
meziyet: bir kişiyi başkalarından ayıran veya yücelten vasıf, üstünlük vasfı, değerlilik, yüksek karakter, fazilet.
minnettar: bir iyiliğe karşı minnet duyan.
muavenet: yardım, yardım etme, yardımcılık, teâvün.
muvaffak: işi rast gitmiş olan kimse, Allah'ın yardımına nail olmuş kişi.
mübarek: feyizli, bereketli.
nazar: dikkat.
sıddık: çok doğru, çok dürüst.
şevk: şiddetli arzu, aşırı istek ve heves.
şuur: kendi varlığından haberi olma hissi, bilinç.
şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnunluk ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.
tahfif: hafifletme, yükünü azaltma.
tefânî: birbirinde fani olma, fikren arkadaşının meziyet ve hissiyatı ile yaşama.
tenvir: nurlandırma, aydınlatma, ışıklandırma.
tesanüd-i adedi: sayıların dayanışması. (iki tane 1 rakamının toplamının 2 etmesi, yanyana yazıldığında ise 11 olması gibi).
tesanüt: dayanışma, birbirine dayanma, birbirinden destek alma, omuzdaşlık.
uhuvvet: kardeşlik.
vahdet: birlik, yalnızlık, teklilik bir ve tek olma.
vazife: iş, memuriyet.
vazife-i Kur'âniye: Kur'ân'la ilgili vazife, Kur'ân vazifesi.
zat: kişi, şahıs, fert.

Tenkrit edilecek, kardeşlerinizden hariç dairelerde çok var. Ben nasıl meziyetinizle iftihar ediyorum, o meziyetlerden ben mahrum kaldıkça sizde bulunduğundan memnun oluyorum, kendimindir telâkki ediyorum; siz de Üstadınızın nazarıyla birbirinize bakmalısınız, âdeta *her biriniz, ötekinin faziletlerine naşir olunuz.*

Bediüzzaman

Sevgili ve muhterem Üstadım,

Sözler'inizin, yani risalelerinizin her biri, birer deva-i azîmdir. Sözler'inizden pek çok feyiz alıyorum. O kadar ki; okudukça, tekrar etmeyi istiyorum ve tekrarında duyduğum İlahî bir zevki tarif edemeyeceğim. Bugün Sözler'inizden değil hepsini, bir tanesini alan insafla okursa, hakkı teslim; ve münkir ise, gittiği yolu terke; fasık ise, tevbeye mecbur olacağına kat'iyen ümitvarım...

Hüsrev

Nur Risalelerine çok müştak ve onların mütalâasından intibaha gelen bir doktora yazılan mektuptur.

Merhaba ey kendi hastalığını teşhis edebilen bahtiyar doktor, samimi ve aziz dostum!

Senin harareтли mektubunun gösterdiği intibah-ı ruhî, şayan-ı tebriktir.

âdeta: sanki, düpedüz, bayağı, bas bayağı.

aziz: yüksek dereceli, çok değerli.

bahtiyar: bahtlı, talihli, mes'ut, mutlu.

Bediüzzaman: son devrin büyük İslâm alimi, müçtehit, allâme; çağdaş Kurân tefsiri Risâle-i Nur'un yazarı Said Nursî Hazretlerinin yaygın olarak bilinen ön adı. "Zamanın, çağın eşsiz güzelliği" anlamına gelmektedir.

deva-i azim: büyük çare, ilaç.

fasık: Allah'ın emirlerine aykırı hareket eden, günahkâr.

feyiz: ilim, irfan.

hararet: ateşlilik, coşkunluk, heyecanlılık.

insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.

intibah: uyanma, uyanış.

intibah-ı ruhî: ruhî uyanış, ruha ait uyanma.

kat'iyen: katî olarak, kesin olarak, kesinlikle.

mecbur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.

memnun: hoşnut, razı.

muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, aziz, saygın.

münkir: Allah'ın varlığını kabul ve tasdik etmeyen, iman-sız, dinsiz.

müştak: iştiaklı, arzulu.

mütalâa: okuma, dikkatli okuma.

naşir: dağıtan, yayan, neşreden, saçan, açan.

nazar: düşünme, fikir, mülâhaza, niyet.

samimî: z.f. içli dışlı, senli benli.

şayan-ı tebrik: tebrik etmeye, kutlamaya değer.

tarif: bir kavramı kelimelerle ifade etme.

telâkki: kabul etme, alma.

terk: bırakma, salıverme, vazgeçme.

teslim: doğrulama, doğru olduğunu kabul etme.

teşhis: hastalığın mahiyetini anlama.

tevbe: günah işlemekten ve kötülük yapmaktan vaz geçme.

ümitvar: ümitli, umutlu, uman, ümidi olan.

üstat: öğretici; muallim, öğretmen, usta, sanatkâr.

zevk: manevî haz.

Biliniz ki, *mevcudat içinde en kıymettar, hayattır. Ve vazifeler içinde en kıymettar, hayata hizmettir. Ve hidemat-ı hayatiye içinde en kıymettar, hayat-ı fâniyenin hayat-ı bâkiyeye inkılâp etmesi için sa'y etmektir. Şu hayatın bütün kıymeti ve ehemmiyeti ise, hayat-ı bâkiyeye çekirdek ve mebde ve menşe cihetindedir.* Yoksa, hayat-ı ebediyeyi zehirleyecek ve bozacak bir tarzda şu hayat-ı fâniyeye hasr-ı nazar etmek, anî bir şimşegi sermedi bir güneşe tercih etmek gibi bir divaneliktir.

Hakikat nazarında herkesten ziyade hasta olan, madî ve gafil doktorlardır.

Eğer eczahane-i kudsiye-i Kur'âniyeden tiryak-misal imanî ilâçları alabilseler, hem kendi hastalıklarını, hem beşeriyetin yaralarını tedavi ederler. İnşaallah, senin şu intibahın, senin yarana bir merhem olacağı gibi, seni dahi doktorların marazına bir ilâç yapar.

Hem bilirsin, me'yus ve ümitsiz bir hastaya manevî bir teselli, bazen bin ilâçtan daha nafidir. Hâlbuki, tabiat bataklığında boğulmuş bir tabip, o biçare marizin elîm ye'sine bir zulmet daha katar. İnşaallah, bu intibahın, seni öyle biçarelere medar-ı teselli ve nurlu bir tabip yapar.

Bilirsin ki, ömür kısadır, lüzumlu işler pek çoktur. Aca-ba, benim gibi sen dahi kafanı teftiş etsen, malûmatın içinde ne kadar lüzumsuz, faydasız, ehemmiyetsiz odun yığınları gibi camit şeyleri bulursun? Çünkü, ben teftiş ettim, çok lüzumsuz şeyleri buldum. İşte, o fennî malûmatı, o felsefî maarifi faydalı, nurlu, ruhlu yapmak çaresini

anî: bir an içinde, hemen o anda, derhal.
bazen: zaman zaman, ara sıra, her zaman değil.
beşeriyet: beşerilik, insanlık.
biçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.
camit: cansız.
cihet: yan, yön, taraf.
çare: vasıta.
çekirdek: bir şeyin esası, özü, nüvesi.
divane: deli, aklı başında olmayan, budala, alık.
eczahane-i kudsiye-i

Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim'in kudsi eczanesi.
elîm: çok dert ve keder veren, çok acı verici, acıklı.
felsefî: felsefeye mensup, felsefe ile ilgili.
fennî: fenne mensup, fenle ilgili olan.
gafil: gaflette bulunan, ihmal eden.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu

şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
hasr-ı nazar: sadece bir şey bakıp ona dikkat etme.
hayat-ı bakîye: bâkî olan, bitmeyen sonsuz hayat.
hayat-ı ebediye: ebedî ve sonsuz hayat.
hayat-ı fâniye: fânî hayat, sonu olan hayat.
hidemat-ı hayatiye: hayata ait vazifeler.
hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için

gayret gösterme, çabalama.
ilâç: tedbir, çare, tavsiye, derman.
imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.
inkılâp: bir hâlden diğer hâle geçme, hâl değiştirme, değişim, dönüşüm.
inşaallah: Allah isterse, Allah dilerse, Allah'ın emri olursa, Allah izin verirse manalarında kullanılan bir dua.
intibah: uyanma, uyanış.
kıymet: değer.
kıymettar: kıymetli, değerli, pahalı.
lüzum: lâzım olma hâli, işe yarama, gerekme.
maarif: tahsille elde edilen bilgi.
maddî: maddeye ait, madde ile alakalı, cismanî.
malûmat: bilgi.
manevî: ruha ve içe ait olan, ruhî.
mariz: marazlı, hasta, hastalıklı.
mebde: ilk unsur, prensip.
medar-ı teselli: ferahlık sebebi, teselli kaynağı.
mense: esas, kök, bir şeyin çıktığı, neşet ettiği yer, beslenip yetişilen yer.
merhem: melhem, deriye, yaraya sürülen ilâç.
mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahlûklar, yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.
me'yus: ümitsiz, yeise düşmüş, ümidi kesilmiş, kederli.
nafi: faydalı, kârlı, menfaat sağlayıcı.
ömür: ömür, yaşama, yaşayış, hayat.
sa'y: çalışma, çabalama, gayret etme, iş görme, emek sarf etme.
sermedi: ebedî, sürekli, daimî, ölümsüz.
tabiat: maddî âlem.
tabip: hasta tedavi eden kimse, hekim, doktor.
tarz: biçim, şekil, suret.
teftiş: kontrol etme, muayene.
tercih: bir şeyi diğerlerinden üstün tutma, öne alma, seçme, daha çok beğenme.
teselli: avutma, acısını dindirme, güzel sözler söyleyerek rahatlatma.
tiryakmisal: ilâç gibi, ilâca benzeyen.
ümit: umut, umma, ümit; bazı şeylerin istediği yönde olması konusunda beslenen his.
vazife: iş, memuriyet.
ye's: ümitsizlik.
ziyade: çok, fazla, artık.
zulmet: karanlık.

aramak lâzımdır. Sen dahi Cenab-ı Haktan bir intibah iste ki, senin fikrini Hakîm-i Zülcelâl'in hesabına çevirsin, o odunlara bir ateş verip nurlandırısın. Lüzumsuz maarif-i fenniye, kıymettar maarif-i İlähiye hükmüne geçsin.

Zeki dostum,

Kalp çok arzu ederdi, ehl-i fenden, envar-ı imaniyeye ve esrar-ı Kur'âniyeye iştiyak derecesinde ihtiyacını hissetmek cihetinde Hulûsî Beye benzeyecek adamlar ileri atılsın. Hem madem Sözler senin vicdanınla konuşabilirler; her bir Sözü, şahsımdan değil, belki Kur'ân'ın dellâ- lından sana bir mektuptur ve eczahane-i kudsiye-i Kur'âniyeden birer reçetedir farz et. Gaybubet içinde, hâzırâne bir musahabe dairesini onlarla aç. Hem arzu ettiğin vakit bana mektup yaz. Ben cevap vermesem de güvenme. Çünkü, eskiden beri mektupları pek az yazarım. Hatta üç senedir kardeşimin çok mektuplarına karşı bir tek cevap yazdım.

Said Nursî

* * *

Risale-i Nur tesvidinde çok hizmeti sebkât eden temiz kalpli, ihlâslı bir hafız, müdakkik bir hoca olan Hafız Halid'in bir fıkrasıdır.

Risale-i Nur'un müellifi Bediüzzaman, nadire-i cihan, hadim-i Kur'ân Said Nursî (r.a.) hakkında hissiyatımdan binden birini beyan ediyorum:

arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.

Bediüzzaman: son devrin büyük İslâm alimi, müçtehit, allâme; çağdaş Kurân tefsiri Risâle-i Nur'un yazarı Said Nursî Hazretlerinin yaygın olarak bilinen ön adı. "Zamanın, çağın eşsiz güzelliği" anlamına gelmektedir.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

Cenab-ı Hak: Allah; doğru, gerçek, Hakkın tâ kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah.

cihet: yan, yön, taraf.

dellâl: ilân edici; hakka davet eden.

eczahane-i kudsiye-i Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerîm'in kudsi eczanesi.

envar-ı imaniye: iman nurları, imana ait parlıklar.

esrar-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın sırları, Kur'ân'a ait gizlilikler.

farz: bir netice elde etmek için ihtimalli veya gerçek olarak kabul edilen bir tahminde bulunma, sayma, tutma, bir hususu bir davaya mevzu ve asıl kılma.

fikir: düşünme, düşünce.

gaybubet: kaybolma, yokluk, göz önünde olmayış, hazırda olmayıp, başka yerde olma.

hafız: Kur'ân-ı Kerîm'i tamamen ezberleyen ve okuyan kimse.

Hakîm-i Zülcelâl: sonsuz büyüklük sahibi olan ve her şeyi hikmetle yaratan, Allah.

hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahî, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

hazırane: karşısında bulunup, görürcesine.

hissiyat: hisler, duygular.

hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.

ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemezsizin, sırf Allah rızası için yapma.

ihhtiyac: gereklilik, lüzumluluk hâli, muhtaç oluş.

iştiyak: aşırı isteme, çok fazla arzu etme.

kalp: insanın manevî bünyesindeki hislerin ve duyguların merkezi; gönül, dil.

kıymettar: kıymetli, değerli, pahalı.

lâzım: gerek, gerekli, lüzumlu.

maarif-i fenniye: teknik eğitim (teknoloji).

maarif-i ilâhiye: ilâhî bilgiler.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

musâhabe: sohbet etme, sohbet, söyleşme, konuşma, görüşme.

müdakkik: tetkik eden, inceleyen, araştıran, inceden inceye araştıran, en ufak gizli şeyleri gören.

nadire-i cihan: dünyada en-

der, dünyada az bulunan.

nur: aydınlık, parlaklık, ziya, ışık, şule.

reçete: bir hasta veya hastalık için yazılan ilaç listesi.

sebkât: geçme, ilerleme.

şahıs: insanın kendi nefsi, kendi varlığı, nefis, zat.

tesvid: yazı ile karalama, müsvedde yapma.

vicdan: iyiyi kötüden, hayrı şerden ayırt etmeye yardımcı olan ahlâkî duygu.

Üstadım, kendisi Nur ism-i celiline mazhardır. Bu ism-i şerif, kendileri hakkında bir ism-i azamdır. Kendi karyesinin adı Nurs, validesinin ismi Nuriye, Kadirî üstadının ismi Nureddin, Nakşî üstadının ismi Seyyid Nur Mehmed, Kur'ân üstatlarından Hafız Nuri, hizmet-i Kur'âniyede hususî imamı Zinnureyn, fikrini ve kalbini tenvir eden ayet-i Nur olması ve müşkül mesailini izaha vasıta olan nur temsilâtı gayet kıymettardır. Resailin mecmuuna “Risale-i Nur” tesmiyesi, Nur ismi onun hakkında ism-i azam olduğunu teyit etmektedir. “Risale-i Nur” adlı harika telifatının bir kısmı Arabî olmakla beraber, Risale-i Nur eczaları şimdiye kadar yüz on dokuz balığ olmuştur. (HAŞİYE) Her bir risale kendi mevzuunda harikadır. Gayet yüksek olmakla beraber “Onuncu Söz” ismiyle iştihar eden, haşre ait olan risalesi pek harikadır, camidir. Ulemaca sırf naklî olan haşri ve neşri, gayet kuvvetli ve kat'î delâil-i akliye ile ispat etmiştir. Onunla çokları imanını kurtarmış,

1 هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا

ayetinin sırrıyla diyebilirim ki: Risale-i Nur, bir kamer-i marifettir ki, şems-i hakikat olan Kur'ân-ı Mu'cizül-Beyan'dan nurunu istifaza eylemiş ki,

2 نُورُ الْقَمَرِ مُسْتَفَادٌ مِنَ الشَّمْسِ

olan meşhur kaziye-i felekiyeye mâsadak olmuştur. Hem diyebilirim ki: Üstadım, Kur'ân hakkında bir kamer

HAŞİYE: Şimdi yüz otuz balığ olmuştur.

1. Güneşi bir ışık, ayı bir nur yapan Odur. (Yunus Suresi: 5.)
2. Ay ışığını güneşten almaktadır.

ait: bir kimse veya bir şeyle ilgili olan.
Arabi: Arapçaya ait, Arap dili ile ilgili.
ayet-i Nur: Nur ayeti; Nur Suresi 35. ayet.
balığ: erişmiş, vasıl olmuş, belli bir dereceyi bulmuş, yetişmiş.
cami: ihtiva eden, kaplayan.

delâil-i akliye: akıl ile bulunan deliller, akla ait deliller, akılla anlaşılabilen deliller.
ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.
fikir: akıl, hafıza.
haşr: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları, Allah'ın, ölüleri diriltip mahşere çıkarması,

kiyamet.
hizmet-i Kur'âniye: Kur'ân'ın hizmeti.
hususî: bir şeye, bir kişiye, bir yere has olan, herkese âid olmayan, özel.
imam: önde ve ileride olan, delil, rehber.
ism-i âzam: en büyük isim.
ism-i celil: Celil ismi, Cenab-ı

Hakkın büyüklüğü ve kudretiyle her şeyi hükmüne boyun eğdirdiğini ifade eden ismi.
ism-i şerif: şerefli isim.
istifaza: feyz alma, feyz bulma, feyizlenme.
iştihar: meşhur olma, şöhrat bulma, şöhrat kazanma, tanınma, ün salma.
Kadirî: Abdülkadir-i Geylânî hazretlerinin yolunda olan, onun tarikatine mensup olan.
karye: köy.
kat'î: kesip atan, şüpheyi ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.
kaziye-i felekiye: astronomi ile ilgili hüküm.
kiymettar: kıymetli, değerli, pahalı.
Kur'ân-ı Mu'cizül-Beyan: açıklamalarıyla akılları benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim; beyanı beşer takatinin haricinde olan Kur'ân-ı Kerim.
mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma; nail olmuş, erişmiş, kavuşmuş.
mecmu: toplam, tüm.
mesail: meseleler.
mevzu: ele alınan, üzerinde durulan husus, bahis, konu.
müşkül: güç, zor, çetin.
naklî: nakil ve rivayete dayanan, anlatıma dayanan, nakil ile öğrenilen; akla dayanmayan.
Nakşî: Hz. Şah-ı Nakşibend'in kurduğu tarikat ve bu tarikata mensup olan.
neşr: kıyamet günü bütün ölümlerin dirilmesi.
nur: aydınlık, parlaklık, ziyâ, ışık, şule.
resail: risaleler.
sırf: tamamıyla, büsbütün, baştan aşağı.
şems-i hakikat: hakikat güneşi, gerçeğin parlaklığı.
telifât: telifler.
temsilât: temsiller, örnekler.
tenvir: nurlandırma, aydınlatma, ışıklandırma.
tesmiye: isimlendirme, ad verme.
teyit: doğrulama, doğru çıkarma, destekleme.
ulema: âlimler, bilginler, ilim sahipleri.
üstat: öğretici; muallim, öğretmen, usta, sanatkâr.
valide: ana, anne.
vasıta: aracı.

hükmünde olup, sema-i risaletin şemsi olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâmdan nuru istifade edip “Risalet-i Nur” şeklinde tezahür etmiş.

aleyhissalâtu vesselâm: Salât ve selâm onun üzerine olsun,” anlamında Peygamberimiz Hz. Muhammed’in (a.s.m.)ismini duyunca söylenmesi sünnet olan dua.

bilhassa: her şeyden önce, başta, hele, en çok, hususen, hususî olarak, özellikle, mahsus.

daima: her vakit, sürekli, her zaman.

derya: deniz, bahr.

enaniyet: kendini beğenme, bencilik, egoistlik.

fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.

gurur: kendini yüksek ve değerli tutma hissi.

hadis: Hz. Muhammed’e (a.s.m.) ait söz, emir, fiil veya Hz. Peygamberin onayladığı başkasına ait söz, iş veya davranış.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

haslet: güzel huy, iyi özellik.

hatta: manaya kuvvet vermek için “üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahî, hem de...” manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

hikmet-i hakikî: gerçek hikmet.

icabat: icaplar, gerekenler, lâzım gelenler, bir iş için gerekli olanlar.

ikaz: dikkat çekme, uyarma, uyandırma.

istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.

kamer: Ay.

kıymet: değer.

mahviyet: alçak gönüllülük, kendini değersiz gösterme, hiçe sayma, fazla tevazu, kendine ehemmiyet vermemiş.

maşaallah: Allah nazardan saklasın, ne güzel, Allah korusun.

memnun: hoşnut, razı.

mesele: konu.

mezun: yetkili, salâhiyetli.

miktar: kadir, kıymet, ölçü, değer, derece.

muhalefet: uygun olmama, aykırılık, zıtlık, ayrılık, muhaliflik.

mültefit: ilgi gösterip iyi davranan.

mümtaz: meziyetleriyle başkalarından ayrılan, seçkin.

nadiren: ender olarak, az olarak, pek az bulunarak.

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kamçılayıp hayırlı işlerden alıkoyan güç.

Üstadım, başkalarında nadiren bulunan mümtaz hasletlerin zahîrî tavrının pek fevkinde bir vaziyet gösteriyor. Zahir hale bakılsa; ilmihali bilmiyor gibi görünür; birden bakarsın bir derya kesiliyor. Mezun olduğu miktarı Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâmdan istifade derecesi nispetinde söyler. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâmdan istifadesi olmadığı vakitlerde, yeni ay gibi mahviyet gösterir; “Bende nur yok, kıymet yok” der. Bu hasleti de tam tevazudur. ¹ وَمَنْ تَوَاضَعَ رَفَعَهُ اللَّهُ hadisiyle, tam amil olmasıdır.

İşte, bu haslet icabatındandır ki, bizim gibi talebelerinden, bazı mesail-i ilmiyede muhalefet bulunsa, onların sözlerini içinde arar; hak bulduğu vakit kemal-i tevazu ile ve lezzetle kabul ederek teslim eder; “Maşaallah, siz benden daha iyi bildiniz. Allah razı olsun” der. Hak ve hakikati, nefsin gurur ve enaniyetine daima tercih eder. Hatta, ben bazı meselelerde muhalefet ediyordum; bana karşı gayet mültefit, memnunâne bir tavır alır; eğer yanlış yapsam, güzelce, damarıma dokunmayarak beni ikaz eder, eğer güzel bir şey söylemiş isem çok memnun olur.

Üstadım, bilhassa hikmet-i hakikîye fenninde, yani hikmet-i Şeriat ve İslâmiyet noktasında pek harikadır ve hikmet-i beşeriyede dahi çok ileridir; hatta, o ilimde

1. Kim tevazu gösterirse, Allah onu yükseltir. (Müslim, Birr: 69; Tirmizî, Birr: 82; Müsned, 2:386.)

nispet: oran.

razi: rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen, muvafakat eden, hoşnut olan.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerîm olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

sema-yı risalet: peygamberlik seması, göğü.

şems: güneş.

talebeler: öğrenciler, tahsil görenler.

tavir: eşya, olaylar ve insanlar karşısında takınılan hâl, tutum, durum, vaziyet.

tercih: bir şeyi diğerlerinden üstün tutma, öne alma, seçme, daha çok beğenme.

teslim: doğrulama, doğru olduğunu kabul etme.

tevazu: alçak gönüllülük, kibirsizlik, bir kimsenin başkalarını kendinden küçük görmemesi, onlara saygı ve sev-

gi göstermesi, mütevazilik.

tezahür: zuhur etme, ortaya çıkma, meydana çıkma, belirme, görünme.

üstat: öğretici; muallim, öğretmen, usta, sanatkâr.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

zahir: görünen, görünücü.

zahîrî: görünen, görünürdeki, görünüşteki.

Eflâtun ve İbni Sina'yı geçmiş diyebilirim. Bundan on üç sene evvel, Dârülhikmeti'l-İslâmiye azasından iken, küçükten beri, şimdiye kadar izn-i İllâhî ile onun bir muini ve nâsırı ve muhafızı olan kutb-i Rabbanî ve kandil-i nuranî Abdülkadir-i Geylânî (r.a.) Hazretlerinin *Fütuhu'l-Gayb* risalesini tefeülün açtığı esnada,

1 *أَنْتَ فِي دَارِ الْحِكْمَةِ فَاطْلُبْ طَبِيبًا يُدَاوِي قَلْبَكَ*

ibaresi çıktı. O ibare, onun hakkında pek manidar olarak, Eski Said'i Yeni Said'e çevirmesine sebebiyet vermiştir.

Eski Said olduğu zamanlarda, İngilizlerin dinî suallerine gayet lâtif ve müskit bir cevap vermiştir. Ve ilm-i mantıkta, İbni Sina'nın telifatını geçecek *Talikat* namında harika bir risalesi var. İşkâl-i mantığıyeyi "kıyas-ı istikraî" cihetiyle on bine kadar iblâğ edip, hiçbir âlimin yetişemediği bir derece-i ihata göstermiş. *Sünuhât* isminde bir risalesinde gördüm ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Veselâm âlem-i manada bir medresede ona ders verdiği görmüş. O ders-i manevîye binaen, *İşaratü'l-İ'caz* namındaki harika tefsiri yazmış. Bana bir gün dedi ki:

"Harb-i Umumî hadisat ve netaicleri mâni olmasaydı, *İşaratü'l-İ'caz*'ı, Allah'ın izniyle altmış cilt yazacaktım. İnşallah, Risale-i Nur, ahiren, o mutasavver harika tefsirin yerini tutacak."

1. Sen Darülhikmettesin. Kalbini tedavi edecek bir tabip ara.

ahiren: sonradan.
âlem-i mana: manevîyat büyüklerince bilinen âlem, manevî olarak bilinen âlem.
âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
aza: bir kuruluşa mensup, üye.
binaen: den dolayı, -den ötürü, -için, -dayanarak, yapılarak, bu sebepten.
cihet: yan, yön, taraf.

derece-i ihata: anlama, kavrama derecesi.
ders-i manevî: manevî ders.
esna: ara, aralık, sıra, vakit, zaman, hengâm.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
hâdisat: yeni olan şeyler, hadiseler, olaylar.
Harb-i Umumî: genel harp, umumî savaş; 1914-1918 yılları arasında cereyan eden Bi-

rinci Dünya Savaşı.
harika: her zaman rastlanmayan, olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran, âdet ve tabiat dışında olan şey.
harzet: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.
ibare: cümle.
iblâğ: ulaştırma.
ilim: bilme, biliş, bilgi; bir şe-

yin doğrusunu bilme.

ilm-i mantık: mantık ilmi, doğru muhakeme ve doğru düşüncenin esaslarını ve kaidelerini konu alan ilim.

inşallah: Allah isterse, Allah dilerse, Allah'ın emri olursa, Allah izin verirse manalarında kullanılan bir dua.

İşaratü'l-İ'caz: i'caza dair işaretler, bir şeyin mu'cize olduğuna dair var olan belirtiler.

İşkâl-i mantığıye: mantıkla ilgili müşkül, mantık ilmi açısından çözümlü zor kabul edilen konular.

izin: izin, müsaade, ruhsat.

izn-i İllâhî: Allah'ın izni.

kandil-i nurani: nuranî kandil, nurlu kandil.

kıyas-ı istikraî: ayrı ayrı hâdiselerden yola çıkarak bir genelleme yapma, istikra yoluyla yapılan kıyas, tüme varım.

kutb-i Rabbanî: Allah tarafından terbiye edilen büyük bir kutup, âlim.

lâtif: yumuşak, hoş, güzel, nazik, narin.

manidar: anlamlı, manalı, mana taşıyan.

muhâfız: koruyan, saklayan, muhafaza eden, gözleyen, bekleyen.

muîn: yardımcı, muavin.

mutasavver: tasavvur edilmiş, tasarlanmış, düşünülmüş, zihinde canlandırılmış.

müskit: susturun, susturucu, karışığa meydan vermeyen, konuşmayacak hâle getiren.

nam: ad, isim.

nâsır: yardımcı, yardım eden, muîn.

netaic: neticeler, sonuçlar.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

sebebiyet: sebep olma, icap ettirme, gerektirme.

sual: soru.

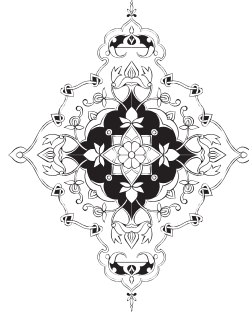
tabip: hasta tedavi eden kimse, hekim, doktor.

Talikat: Bediüzzaman Said Nursî'nin mantık ilmi üzerine telif ettiği bir eserinin adı.

tefsir: Kur'an'ın mana bakımından izahı, Kur'an'ın şerhi.

Üstadımla yedi-sekiz sene musahabetim esnasında mühim meşhudatım çoktur. Fakat, ¹ الْقَطْرَةُ تَدُلُّ عَلَى الْبَحْرِ mucibince, deryaya delâlet maksadıyla, bu fıkra kâfi görüldü. Çünkü, Üstadımdan iftirak zamanı idi; acele yazdım. Üstadım ² وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ ayetinin sırrıyla, çok defa yanlarında beni musahip bulmak hakkını ve teveccüh duasıyla yerine getireceklerine eminim.

Hafız Halid

1. Damla denizi gösterir.

2. Yanınızdaki arkadaşına [iyilik edin]... (Nisâ Suresi: 36.)

acele: çabuk, çabukluk.

ayet: Kur'ân'ın her bir cümlesi, Kur'ân'ın surelerini oluşturan ilâhî söz.

delâlet: yol göstermek, kılavuzluk.

derya: deniz, bahr.

esna: ara, aralık, sıra, vakit, za-

man, hengâm.

hafız: Kur'ân-ı Kerim'i tamamen ezberleyen ve okuyan kimse.

iftirak: hicran, ayrılık.

kâfi: yeten, kâfi gelen, deruh-

te eden, ihtiyacı karşılayan.

maksat: kastedilen, varılmak

istenen nokta, niyet, meram. **meşhudat:** görünenler, gözle görülen şeyler, müşahede edilenler.

mucibince: gereğince.

musahabet: sohbetler, ko-

nuşmalar.

musahip: sohbet eden, birbi-

riyle sohbet eden, arkadaş.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

teveccüh: yüzünü bir yöne çevirme, yönelme, yöneliş.

üsta: öğretici; muallim, öğretmen, usta, sanatkâr.

❁❁❁

Üçüncü Kısım

Eskişehir Hayatı

❁❁❁

Bisale-i Nur'un gittikçe inkişaf ettiğini, iman ve İslâmiyetin kuvvetlenmeye başladığını anlayan gizli din düşmanları, "Bediüzzaman; gizli cemiyet kuruyor, rejim aleyhindedir; rejimin temel nizamlarını yıkıyor" gibi uydurma ve hükûmeti aldatıcı tertip ve ithamlarla 1935 senesinde Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesinde, idam kastıyla ve muhakkak surette mahkûm edilmesi direktifiyle hakkında dava açtırılıyor. Bunun üzerine, Dahiliye Vekili ve Jandarma Umum Kumandanı, teçhiz edilmiş askerî bir kıt'a ile birlikte Isparta'ya geliyorlar. Isparta-Afyon yolu boyunca süvari askerleri yerleştiriliyor. Isparta vilâyeti ve civarı askerî birliklerle kontrol altında bulunduruluyor.

Bir sabah vakti, masum ve mazlum Bediüzzaman inzivagâhından çıkarılarak, talebeleriyle beraber, elleri kelepçeli olarak kamyonlarla Eskişehir'e sevk ediliyor. Yolda, Bediüzzaman ve talebelerine yakın bir alâka duyan Müfrez Kumandanı Ruhi Bey, kelepçeleri çözdürüyor. Bu suretle, namazlar kazaya bırakılmadan yola devam ediliyor. Hakikati ve Bediüzzaman'ın masumiyetini idrak

alâka: ilgi, ilişki, bağ.
aleyh: karşı, karşıt.
askeri: askere veya askerliğe ait, askere mahsus, askerle ilgili.
Bediüzzaman: son devrin büyük İslâm alimi, müctehit, al-lâme.
cemiyet: topluluk, birlik.
civar: çevre, yöre, etraf.
dava: mahkeme toplantısı, duruşma, celse.
direktif: üst makamlardan, tutulacak yol üzerine verilen

emirle, talimat, emir.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.
hükümet: devlet.
idam: öldürme.
idrak: anlayış, akıl erdirmeye, kavrama kabiliyeti.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
inkişaf: gelişme.
inzivagâh: inziva yeri.
itham: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altın-

da olma.
jandarma: yurt içinde iç güvenliği ve asayişini sağlamak gayesiyle meydana getirilen askerî teşkilât.
kasd: niyet, kurma.
kaza: vakit çıktıktan sonra namazın kılınması veya zamanında yapılmayan ibadetlerin yerine getirilmesi.
kelepçe: tutukluların kaçmasını önlemek için bileklerine takılan demir halka, kelepçe.
kıt'a: askerî birlik, müfrez.

kumandan: bir mevkiin, bir işin veya askerlik yahut korumak maksadıyla meydana getirilen bir kuruluşun başında bulunan ve sevk ve idareyi düzenleyen kimse, komutan.
mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.
masum: suçsuz, kabahatsiz, günahsız.
masumiyet: masumluk, kabahatsizlik, suçsuzluk.
mazlum: zulüm görmüş, zulme uğramış.
muhakkak: her hâlde, ne olursa olsun.
müfrez: müstakil vazife yapmak için ordudan ayrılmış askerî birlik.
nizam: düzen.
rejim: devletin şekli ve hükümet tarzı.
suret: tarz, yol, gidış.
talebe: öğrenciler, tahsil görenler.
teçhiz: cihazlama, lüzumlu şeyleri tamamlama, donatma, hazırlama.
tertip: hile, komplo.
umum: umumî, genel olma, herkese ait olma.
vilayet: il.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

azap: eziyet, işkence.

bahadır: cesur, yiğit, kahraman.

ceberut: aşırı büyüklük, pek ziyade kibir.

dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürkmeye.

düstur: kanun, kaide, kural, prensip, esas.

esfel-i safilîn: aşağıların en aşağısı, Cehennem'in en aşağı tabakası.

hâdim: hademe, hizmetçi, hizmet eden, işe yarayan.

hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.

hareket: bir gaye uğruna yapılan faaliyet, akım.

hata: suç, günah, kabahat.

havali: etraf, çevre, civar, yöre, dolay.

hükümet: devlet.

ıdam: öldürme.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.

İslâmî: İslâma uygun.

istibdat: hak ve hukuku tanıma, keyfi uygulama, zulüm ve tahakküm.

isyan: başkaldırma, itaatsizlik, serkeşlik, emre karşı gelip ayaklanma.

işkence: eziyet, azap, bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, zulüm.

izzet: değer, itibar, şeref, yücelik.

kumandan: bir mevkiin, bir işin veya askerlik yahut korumak maksadıyla meydana getirilen bir kuruluşun başında bulunan ve sevk ve idareyi düzenleyen kimse, komutan.

mağlûbiyet: yenilme, yenilgi, boyun eğme, bir kuvvetlinin idaresi altında bulunuş.

mahkûm: mecbur.

mahv: batma, bitme, yok olma.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

muhtemel: ihtimal dahilinde olan, umulur, beklenir, olabilir, olması mümkün, olmayacak şey değil.

müfreze: müstakil vazife yapmak için ordudan ayrılmış askerî birlik.

müspet: menfi olmayan, pozitif, olumlu.

mütedeyyin: dinin emirlerini eksiksiz yerine getiren, dindar, dine bağlı.

mütevellid: meydana gelmiş, ileri gelmiş, hasıl olmuş.

ömür: ömür, yaşama, yaşayış, hayat.

eden Müfreze Kumandanı, Bediüzzaman ve talebelerinin bir dostu olmuştur...

Yüz yirmi talebesiyle Eskişehir Hapishanesine getirilen Said Nursî, tam bir tecrid-i mutlak içerisinde alınarak, kendisine ve talebelerine dehşetli işkenceler tatbikine başlanıyor. Bediüzzaman Said Nursî, kendisine yapılan bu işkence ve azaplara rağmen, Otuzuncu Lem'a ve Birinci ve İkinci Şuaları telif ediyor. Hapisteki birçok kişiler Üstat Bediüzzaman hapse girdikten sonra ıslah-ı nefis ederek mütedeyyin bir hale geliyorlar.

Gizli dinsizler, Isparta havalisinde “Bediüzzaman ve talebeleri idam edilecek” diye propagandalar yaptırarak, korku ve dehşet saçıyorlar. **(HAŞİYE)** Diğer taraftan Bediüzzaman'ın hapse konulmasından mütevellit muhtemel bir isyan hareketinin vukuundan korkan istibdat ve ceberut devrinin hükümet reisi, Şark vilâyetlerine seyahate çıkıyor.

Hâlbuki, Bediüzzaman, ömrü boyunca müspet hareket etmeyi düstur edinmiş, “Birkaç adamın hatasıyla yüzer adamların zarar görmesine sebep olunamaz”

HAŞİYE: Evet, zulmün sonu, zalimin mahvına olarak öyle tecelli eder etmiştir ki; o plânları yapanlar, şimdi ölümün idam-ı ebedisine mahkûm bir vaziyette Cehennem'in esfel-i safilînine yuvarlanmakta, tam mağlûbiyet ve Cehennem azabından daha şedit azaplar içerisinde şevketi sönmüş olarak zelilâne bir ömür geçirmektedirler.

Bediüzzaman ise, iman ve İslâmîyetin bahadır ve kahraman bir hadimi olarak, İslâmî bir izzet ve imanî bir şehametle hâlâ yaşamakta, Kur'an ve iman hizmetini devam ettirmekte ve İslâmî zaferleriyle Müslüman Türk milletine ve âlem-i İslâma manevî bayramlar idrak ettirmektedir.

plân: bir şeyi gerçekleştirmek için yapılan düzenleme.

propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.

rağmen: olduğu hâlde, yine de, ise de.

reis: baş, başkan, âmir, bir topluluğun en üst idarecisi.

seyahat: yolculuk, uzun yolculuk.

Sark: doğu.

sedid: şiddetli, sert, katı.

sehâmet: zekâ ve akıllılıkla beraber olan cesaret, yiğitlik.

sevket: büyüklük, heybet, azamet, debdebe, haşmet.

talebe: öğrenciler, tahsil görenler.

tatbik: yerine getirme, uygulama.

tecelli: belirme, bilinme, görünme.

tecrîd-i mutlak: hücre hapsi.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

vilâyet: il.

vuku: olma, meydana gelme, ortaya çıkma, oluş.

zafer: muvaffak olma, makkasade erme, başarıma, başarı.

zalim: zulmeden, haksızlık eden, acımasız ve haksız davranan.

zelilâne: zelim olarak, zelimce, aşağılanarak, alçakça.

zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

demıştır. Bunun içindir ki, yapılan o kadar gaddarâne zulümler esnasında bir tek hâdise meydana gelmemiş ve Bediüzzaman Said Nursî, talebelerine daima sabır ve tahammül ve yalnız iman ve İslâmiyete çalışmayı tavsiye etmiştir. Ve bu gibi evhamların dinsizlik hesabına, maksad-ı mahsusla husule getirildiğini herkes anlamıştır.

Bediüzzaman, yüz yirmi talebesiyle beraber 1935'te Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesine sevk ediliyor. Ani yapılan araştırmalarla elde edilen bütün risale ve mektuplar meydanda olduğu hâlde, mahkûmiyetlerini intaç edecek bir delile rast gelinememiş ve neticede kanaat-i vicdaniye ile keyfî bir surette Said Nursî'ye on bir ay; ve on beş arkadaşına da altışar ay ceza vererek, mütebaki kalan yüz beş kişiyi beraat ettirmiştir. Hâlbuki isnat edilen suç sabit olsaydı, Bediüzzaman Said Nursî'nin idamına ve arkadaşlarının da hiç olmazsa ağır hapsine hükmedilecekti. Nitekim, bu yersiz karara Bediüzzaman itiraz etmiş ve bu cezanın bir beygir hırsızına veya bir kız kaçırıcısına layık olduğunu belirterek, kendisinin ya beraatine veya idamına veyahut yüz bir sene hapse mahkûmiyetine hükmedilmesini ısrarla istemiştir.

Burada, harika bir hâdiseyi nakletmeden geçemeyeceğiz. Şöyle ki:

Bediüzzaman hapiste iken, bir gün o zamanın Eskişehir müdde-i umumîsi Üstadı çarşıda görür. Hayret ve taaccüple ve vazifesine son vereceği ihtarıyla, hapislane müdürüne:

anî: bir an içinde, hemen o anda, derhal.
beraat: aklanma.
beygir: at, yük taşımak için kullanılan at, iğdiş edilmiş at.
ceza: suç, kusur, veya yanlış hareket sonunda tatbik edilen müeyyide.
daima: her vakit, sürekli, her zaman.
delil: bir davayı, meseleyi ispata yarayan şey, bürhan, beyyine.
esna: ara, aralık, sıra, vakit,

zaman, hengâm.
evham: vehimler, zanlar, kuşku- lar, esassız şeyler, kuruntular.
gaddarane: zalimce, gaddarca, merhametsizce, haincesine.
hâdise: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
hârika: olağanüstü.
husûl: hasıl olma, meydana

gelme, peydâ olma.
hüküm: bir dâvanın veya bir meselenin tetkik edilmesinden sonra varılan karar.
ısrar: ayak direme.
idam: öldürme.
ihtar: dikkatini çekme, tenbih, uyarma, uyarı.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
intaç: netice verme, sonuç doğurma, sonuçlanma, sebep olma.
isnat: bir şeyi bir kimseye ait

gösterme, sözü söyleyene nispet etme, bir söz ve haberin birisine ait olduğunu belirtme.
itiraz: bir mahkemenin görüş ve kararına karşı bir görüş öne sürülerek değiştirilmesini isteme.
kanaat-i vicdaniye: vicdanî kanaat, vicdana ait fikir.
keyfî: kanun ve nizama uygun olmayarak, yol ve usûle aykırı, keyfe, arzuya, isteğe bağlı, keyifile ilgili.
lâyık: uygun, yakışır, münasip.
mahkûmiyet: hüküm giyme, hükümlülük.
maksat-ı mahsus: özel maksat, özel gaye.
müddeiumumî: savcı.
nakl: anlatma, söyleme, hikâye etme.
netice: sonuç.
nitekim: nasıl ki, gerçekten, hakikaten.
sabır: başa gelen üzücü olaylara, belâ ve âfetlere veya bir haksızlığa katlanma, tahammül göstere- rek Allah'a tevekkül edip sıkıntılara göğüs germe.
sabit: ispat edilmiş, ispatlanmış.
sevk: önüne katıp sürme, öne, ileri sürme, gönderme.
suret: tarz, yol, gidış.
taaccüp: şaşma, hayret etme, şaşkalma.
tahammül: zora dayanma, sabretme, sabır gösterme.
talebe: öğrenciler, tahsil görenler.
tavsiye: öğütlemeye.
vazife: iş, memuriyet.
zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

“Ne için Bediüzzaman’ı çarşıya çıkardınız? Şimdi çarşıda gördüm,” der. Müdür de:

“Hayır, efendim. Bediüzzaman hapishanede, hatta tecrittedir; bakınız” diye cevap verir.

Bakarlar ki, Üstad yerindedir. Bu harika vakıa adliye-de şayi olur. Hâkimler, “Bu hâle akıl erdiremiyoruz” diye birbirlerine nakledeleler. **(HAŞİYE)**

* * *

HAŞİYE: Aynen bunun gibi bir vakıa da, Bediüzzaman Denizli hapsinde iken olmuştur. Üstadı, halk, iki-üç defa muhtelif camilerde sabah namazında görür. Savcı iştir; hapishane müdürüne pürhiddet, “Bediüzzaman’ı sabah namazında dışarıya, camie çıkarmışsınız” der. Tahkikat yapar ki, Üstad hapishaneden dışarıya kat’iyen çıkarılmamış.

Eskişehir Hapishanesinde iken de, bir Cuma günü, hapishane müdürü, katip ile otururken bir ses duyuyor:

“Müdür Bey! Müdür Bey!”

Müdür bakıyor; Bediüzzaman yüksek bir sesle:

“Benim mutlaka bugün Ak Camide bulunmam lâzım.”

Müdür, “Peki Efendi Hazretleri” diye cevap veriyor. Kendi kendine, “Her hâlde Hoca Efendi kendisinin hâpiste olduğunu ve dışarıya çıkamayaacağını bilemiyor” diye söylenir ve odasına çekilir.

Öğle vakti, Bediüzzaman’ın gönlünü alayım, Ak Camie gidemeyeceğini izah edeyim düşüncesiyle Üstadın koğuşuna gider. Koğuş penceresinden bakar ki, Bediüzzaman içeride yok! Hemen jandarmaya sorar.

“İçeride idi; hem, kapı kilitli” cevabını alır.

Derhal camie koşar. Bediüzzaman’ın ileride, birinci safta, sağ tarafta namaz kıldığını görür. Namazın sonlarında Bediüzzaman’ı yerinde göremeyip, hemen hapishaneye döner; Hazret-i Üstadın “Allahü Ekber” diyerek secdeye kapandığını hayretler içerisinde görür. (Bu hâdiseyi bizzat o zamanki hapishane müdürü anlatmıştır.)

adliye: mahkeme, yargılama işle-riyle uğraşan daire.

Allahü Ekber: Allah en büyük ve en yücedir.

aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.

bizzat: kendisi, kendi, şahsen.

hâdise: vakıa, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.

hâkim: yargıç.

hârîka: olağanüstü.

hatta: manaya kuvvet vermek için “üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de...” manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.

Hazret-i Üstat: Üstat Hazretleri, Bediüzzaman Said Nursî.

izah: açıkça ortaya koyma, açıklama yapma, bir konuyu ayrıntılarıyla ortaya koyma, eksiksiz anlatma.

kâtip: bir kuruluşta yazı işle-riyle görevli kimse, sekreter, yazman.

kat’iyen: katî olarak, kesin olarak, kesinlikle.

koğuş: hastahane, kışla, hapishane gibi umumî binalarda çok sayıda kişinin oturmasına veya yatmasına mahsus bü-yük oda.

muhtelif: türlü türlü, çeşitli, çeşit çeşit, farklı.

mutlaka: ne olursa olsun, kesin, muhakkak.

nakl: anlatma, söyleme, hikâ-ye etme.

pürhiddet: çok kızgın, çok hırslı.

saf: camide cemaatin oluş-turduğu sıra.

savcı: devlet adına ve yaran-na davalar açan, kamu hakla-rını ve hukukunu yerine ge-tirmek üzere yargıç katında

sanıkları kovuşturan görevli, müddeiumumî.

secde: namazda, alınla bera-ber burnu yere koyma şek-lindeki ibadet vaziyeti.

şayi: duyulmuş, işitilmiş, her-keşce bilinmiş, halkın diline düşmüş.

tahkikat: araştırmalar, soruş-turmalar.

tecrîd: hücre hapsi.

vakıa: vuku bulan, olan, ge-çen şey.

BEDİÜZZAMAN SAİD NURSÎ'NİN ESKİŞEHİR MAHKEMESİ MÜDAFAATINDAN BİR KISMI

1935

Eskişehir Mahkemesinde, Said Nursî'nin siyasi şeylerle meşgul olmadığı tahakkuk etmiş, sadece bir ayet-i kerîmeyi tefsir eden bir risalesinden dolayı ceza verilmiştir ki; ayet-i kerîme tefsirinden dolayı bir müfessiri cezalandırmak, dünyanın hiçbir mahkemesinde görülmemiştir. Elbette ve elbette büyük bir adlî hatadır. O müdafaadan bir parça:

Ey heyet-i hâkime!

Beni dört-beş madde ile ittiham edip tevkif ettiler.

BİRİNCİ MADDE: *İrtica fikriyle dini alet edip, emniyet-i umumiyeyi ihlâl edebilecek bir teşebbüs niyeti olduğu ihbar edilmiş.*

Elcevap: Evvelâ, imkânât başkadır, vukuat başkadır. Her bir fert, çok adamları öldürebilmesi mümkündür. Bu imkân-ı katil cihetiyle mahkemeye verilir mi? Her bir kibrit, bir haneyi yakması mümkündür. Bu yangın imkânıyla kibritler imha edilir mi?

Saniyen: Yüz bin defa hâşâ! İştigal ettiğimiz ulûm-i imaniye, rıza-i İlâhiyeden başka hiçbir şeye alet olamaz. Evet, güneş kamere peyk ve tâbi olmadığı gibi, saadet-i ebediyenin nuranî ve kudsî anahtarı ve hayat-ı uhreviyenin bir güneşi olan iman dahi, hayat-ı içtimaiyenin aleti olamaz. Evet, bu kâinatın en muazzam meselesi ve şu

adli: adaletle ilgili.

alet: vasıta.

ayet-i kerîme: Kur'an'ın ayeti.

ceza: suç, kusur, veya yanlış hareket sonunda tatbik edilen müeyyide.

cihet: sebep, vesile, mucip, bahane.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

emniyet-i umumîye: genel güvenlik.

evvelâ: birinci olarak, her

şeyden önce, ilk önce.

fert: şahıs, kişi.

fikir: düşünme, düşünce.

hane: ev, mesken, beyt, ikamet edilen yer.

hâşâ: asla, katiyen, hiç bir vakit.

hata: yanlış, yanlışlık, galat.

hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, cemiyet hayatı, toplum hayatı.

hayat-ı uhrevîye: uhrevî hayat, ahirete ait olan hayat.

heyet-i hâkime: hâkimler

heyeti, hakimler kurulu.

ihbar: haber verme, bildirme, anlatma, duyurma.

ihlâl: bozma, sakatlama, sağlamlığına zarar verme.

iman: hak dini kabul etme, İslâm dinini kabul etme, İslâm'ın gerekli olan esaslarına inanma, Allah'a inanma.

imha: bozma, yok etme, mahvetme, ortadan kaldırma, yıkma.

imkân: olabilecek hâlde bulunma, mümkün olma, olabi-

lirlik.

imkânât: imkânları olabirlikler, olması ve olmaması ihtimal dahilinde olanlar.

irtica: gericilik.

ıştigal: bir iş işleme, bir işle uğraşmak, bir iş üzerinde çalışma, meşgul olma.

ittiham: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altında olma.

kâinat: dünya.

kamer: Ay.

kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

mesele: konu.

meşgul: ilgilenen, uğraşan.

muazzam: ehemmiyetli, önemli.

müdafa: savunma.

müdafaat: müdafaalar, savunmalar, korunmalar.

müfessir: tefsir eden, açıklayan, kısa bir şeyi genişletip anlamını ortaya koyan, kapalı söylenmiş bir şeyi açık anlatarak anlamını ve maksadını açığa çıkaran.

mümkün: mümkün, olabilir, imkân dahilinde, kabil.

niyet: maksat, meram.

nuranî: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.

peyk: her hareketinde birine bağlı bulunan, bir başkasına bağlılığı bulunan.

rıza-yı İlâhî: Allah'ın rızası, hoşnutluğu.

saadet-i ebediye: zevalsiz, sonu olmayan mutluluk, sonsuz mutluluk.

saniyen: ikinci derecede, ikinci olarak.

siyasi: siyaset gereği olan, siyasetle ilgili, siyasete ait.

tâbi: bağlı.

tahakkuk: gerçek olarak meydana çıkma, bir şeyin doğruluğunun meydana çıkması, gerçekliğinin anlaşılması.

tefsir: açıklama, tamamen açıklama, izah.

teşebbüs: bir işi yapmak için harete geçme, başlama, girişme.

tevkif: cezaî tahkikat sırasında, zanlının mahkeme kararına kadar geçici olarak hapsedilmesi.

ulûm-i imaniye: iman ilimleri, imanla ilgili ilimler.

vukuat: vak'alar, vuku bulan şeyler, hâdiseler, olaylar.

hilkat-i âlemin en büyük muamması olan sırr-ı imandan daha ehemmiyetli bir mesele-i kâinat yoktur ki, bu mesele-i sırr-ı iman ona alet olsun.

Ey heyet-i hâkime! Eğer bu işkenceli tevkifim yalnız hayat-ı dünyeviyeme ve şahsıma ait olsa idi, emin olunuz ki, on seneden beri sükût ettiğim gibi yine sükût edecektim. Fakat, tevkifim çokların hayat-ı ebediyelerine ve muazzam tılsım-ı kâinatın keşfini tefsir eden Risale-i Nur'a ait olduğundan, yüz başım olsa ve her gün biri kesilse, bu sırr-ı azîmden vazgeçmeyeceğim. Ve sizin elinizden kurtulsam, elbette ecel pençesinden kurtulamayacağım. Ben ihtiyarım, kabir kapısındaım. İşte o müthiş tılsım-ı kâinat keşşafı olan Kur'ân-ı Hakîm'in o muazzam keşfini göze gösterir bir surette tefsir eden Risale-i Nur'un o tılsıma ait yüzer meselelerinden, bu herkesin başına gelecek olan ecele ve kabre ait yalnız bu sırr-ı imana bakınız ki:

Acaba, bu dünyanın bütün muazzam mesail-i siyasiyesi, ölüme, ecele inanan bir adama daha büyük olabilir mi ki, bunu ona alet etsin? Çünkü, vakit muayyen olmadığından, her vakit baş kesebilen ecel, ya idam-ı ebedîdir veyahut daha güzel bir âleme gitmeye terhis tezkeresidir. Hiçbir vakit kapanmayan kabir, ya hiçlik ve zulûmat-ı ebediye kuyusunun kapısıdır, veyahut daha daimî ve daha nuranî bâkî bir dünyanın kapısıdır.

İşte, Risale-i Nur, keşfiyat-ı kudsiye-i Kur'âniyenin feyizli, iki kere iki dört eder derecesinde kat'iyetle gösterir

âlem: dünya, cihan.

alet: vasıta.

bâkî: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez, sonsuz.

daimî: sürekli, devamlı.

ecel: her mahlûkun ve canlının Allah tarafından takdir edilen ölüm vakti, insan ömrünün belli vakti.

ehemmiyet: pek önemli olma, değerlilik.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

emin: şüpheye düşmeyen, kesin olarak bilen.

hayat-ı dünyeviye: dünyaya ait olan hayat.

hayat-ı ebediye: ahiret hayatı.

heyet-i hâkime: hâkimler heyeti, hakimler kurulu.

ihtiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı.

işkence: eziyet, azap, bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, zulüm.

kabir: ölüleri defnetmek için kazılan çukur, mezar, sin, merkad. büyük, ulu.

kat'iyet: kat'îlik, kesinlik.

keşfiyat-ı kudsiye-i Kur'âniye: Kur'ân'ın kudsi keşifleri.

keşif: gizli bir şeyi bulma, gizli bir şeyi bulup meydana çıkarma.

keşşaf: keşfeden, keşif sahibi, gizli bir şeyi meydana çıkaran, keşifçi.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

mesele: konu.

mesele-i kâinat: kâinat meselesi.

mesele-i sırr-ı iman: iman sını meselesi.

muayyen: tayin edilmiş, belli, belirli.

muazzam: ulu, muhteşem.

müthiş: şaşkınlık uyandıran, hayret edilecek, şaşılacak kadar değişik.

nurani: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.

sırr-ı azîm: büyük sır.

sırr-ı iman: iman sırrı, iman hakikati.

suret: tarz, yol, gidiş.

sükût: susma.

şahıs: insanın kendi nefsi, kendi varlığı, nefis, zat.

tefsir: açıklama, tamamen açıklama, izah.

terhis: izin verme, müsaade etme, serbest bırakma.

tevkif: cezaî tahkikat sırasında, zanlının mahkeme kararına kadar geçici olarak hapsedilmesi.

tezkere: kısa yazı, pusula.

tılsım: herkesin bilip çözemediği gizli sır, bilmece.

tılsım-ı kâinat: kâinatın tılsımı, evrenin gizli sırrı.

zulûmat-ı ebediye: ebedî, sonsuz karanlıklar.

ki, eceli idam-ı ebediden terhis vesikasına ve kabri dipsiz hiçlik kuyusundan müzeyyen bir bahçe kapısına çevirmeleri, şüphesiz, kat'î bir çaresi var. İşte bu çareyi bulmak için bütün dünya saltanatı benim olsa, bilâtereddüt feda ederim. Evet, hakikî aklı başında olan feda eder.

İşte, efendiler, bu mesele gibi yüzer mesail-i imaniyeyi keşf ve izah eden Risale-i Nur'a evrak-ı muzırza gibi —hâşâ yüz bin defa hâşâ!— siyaset cereyanlarına alet edilmiş garazkâr kitaplar nazarıyla bakmak, hangi insan müsaade eder, hangi akıl kabul eder, hangi kanun iktiza eder? Acaba istikbal nesl-i atisi ve hakikî istikbal olan ahiretin ehli ve Hâkim-i Zülcelâli, bu suali müsebbiplerinden sormayacaklar mı?

Hem, bu mübarek vatanda bu fıtraten dindar millete hükmedenler, elbette dindarlığa taraftar olması ve teşvik etmesi, vazife-i hâkimiyet cihetiyle lâzımdır. Hem madem, lâik cumhuriyet prensibiyle bîtarafâne kalır ve o prensibiyle dinsizlere ilişmez; elbette dindarlara dahi bahanelerle ilişmemek gerekir.

Salisen: Bundan on iki sene evvel Ankara reisleri, İngilizlere karşı *Hutuwat-ı Sitte* namındaki mücahedatımı takdir edip, beni oraya istediler. Gittim. Gidişatları, benim ihtiyarlık hissiyatıma uygun gelmedi.

“Bizimle çalış” dediler.

Dedim: “Yeni Said öteki dünyaya çalışmak istiyor, sizinle çalışamaz; fakat size de ilişmez.”

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.
alet: vasıta.
bahane: yalandan özur, asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
bilâtereddüt: tereddütsüz.
bîtarafâne: tarafsızca, herhangi bir tarafı, kimseyi ve yanı tutmaksızın.
cereyan: fikir, sanat, siyaset hareketi.
cihet: sebep, vesile, mucip,

bahane.

cumhuriyet: siyasi mekanizması seçimle kurulan, adalet ve hukukun üstünlüğüyle temel hak ve hürriyetleri sağlamayı amaçlayan idare şekli.
dindar: dinî kaidelere hakkıyla riayet eden, dininin emirlerini yerine getiren, mütebedeyin.
ecel: her mahlûkun ve canlının Allah tarafından takdir edilen ölüm vakti, insan ömrünün belli vakti.
ehil: bir yerde oturan.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
evrak-ı muzırza: zararlı evrak, kâğıtlar, yapırlar.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
fedâ: gözden çıkarma, uğruna verme.
fıtraten: fitrî olarak, yaratılıştan, yaratılış itibarıyla.
garazkâr: kinli, düşmanlık güden, garazı olan, kötü kast sahibi.

hakiki: gerçek, sahici.

Hâkim-i Zülcelâl: sonsuz büyüklük ve haşmet sahibi olan, her şe-ye hükmeden, Allah (c.c).

hâşâ: asla, katiyen, hiç bir vakit.

hissiyat: hisler, duygular.

Hutuvât-ı Sitte: İstanbul'u işgal eden İngilizlerin Müslüman halkı Osmanlı idaresinden soğutmak, halkı kıskırtmak, halka ümitsizlik aşlamak için giriştikleri hileli faaliyetleri yok etmek için Bediüzzaman Said Nursî'nin yazdığı bir risâle.

hüküm: hakimiyet, hakim olma.

ihtiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı.

insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.

istikbal: gelecek, gelecek zaman, ati.

kabir: ölüleri defnetmek için kazılan çukur, mezar, sin, merkad. büyük, ulu.

kat'î: kesin atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.

kesif: gizli bir şeyi bulma, gizli bir şeyi bulup meydana çıkarma.

lâik: dünya işlerini din işlerinden ayıran, din işlerini devlet işlerine karıştırmayan, lâidini, seküler.

mesail-i imaniye: imanî meseleler.

mesele: konu.

mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.

mücahedat: mücahedeler, savaşmalar.

müsaade: izin, icazet, ruhsat.

müsebbip: sebep olan, ortaya çıkmasına yol açan.

müzeyyen: ziynetlendirilmiş, süslenmiş, süslü, bezenmiş, donanmış.

nam: ad, isim.

nazar: düşünme, fikir, mülâhaza, niyet.

nesli ati: gelecek nesil.

prensip: temel fikir, temel bilgi, esas, ilke.

reis: baş, başkan, âmir, bir topluluğun en üst idarecisi.

salisen: üçüncü olarak.

saltanat: sultanlık, padişahlık, hükümdarlık.

siyaset: politika.

sual: soru.

takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.

terhis: izin verme, müsaade etme, serbest bırakma.

vazife-i hâkimiyet: hakimiyet vazifesi.

vesika: inanılacak, dayanılacak, güvenilecek sağlam delil, hüccet, belge.

Evet, ilişmedim ve ilişenlere de iştirak etmedim. Çünkü, an'anat-ı milliye-i İslâmiye lehinde istimal edilebilir bir deha-i askerîyi, an'ane aleyhine çevirmeye maatteessüf bir vesile oldu. Evet, ben, Ankara reislerinde, hususan Reisicumhurda bir deha hissettim ve dedim:

“Bu dehayı, kuşkulandırmakla an'anat aleyhine çevirmek caiz değildir. Onun için, ne kadar elimden gelmişse, dünyalarından çekindim, karışmadım. On üç seneden beri siyasetten çekildim. Hatta bu yirmi bayramdır, bir-ikisinden başka umumlarında, bu gurbette, kendi odamda yalnız, mahpus gibi geçirdim; tâ ki siyasete ulaşmam tevehhüm edilmesin. Hükûmetin işlerine ilişme-diğime ve karışmak istemediğime delâlet eden,

BİRİNCİ DELİL: On üç senedir, siyaset lisanı olan gazeteleri bu müddet zarfında hiç okumadığım, dokuz sene oturduğum Barla köyünde, dokuz ay ikamet ettiğim Isparta'da dostlarım biliyorlar. Yalnız, Isparta tevkifhanesinde, gayet insafsız bir gazetecinin dinsizcesine, Risale-i Nur'un talebelerine hücumunun bir fıkrası, istemediğim hâlde kulağıma girdi.

İKİNCİ DELİL: On senedir Isparta vilâyetinde bulunuyordum. Dünyanın çok tahavvülâtı içinde siyasete karışmak teşebbüsüne dair hiçbir emare, hiçbir tereşsuhat görülmediğidir.

ÜÇÜNCÜ DELİL: Hiçbir hatıra gelmeyen, anî olarak benim ikametgâhim bastırıldı, tam taharri edildi. On sene-den beri en mahrem evrakımı ve kitaplarımı aldılar.

aleyh: karşı, karşıt.

an'anat: an'aneler, gelenekler.

an'anat-ı milliye-i İslâmiye: İslâmın millî gelenekleri.

an'ane: âdet, örf, gelenek, nesilden nesile aktarılagelen şeyler.

anî: bir an içinde, hemen o anda, derhal.

Barla: Isparta'nın bir ilçesi. Bediüzzaman Hazretlerinin sekiz yıl sürgün olarak kaldığı ve Risale-i Nur'ların büyük bir kısmını telif ettiği yer.

dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.

deha: çok akıllılık, zekâlığın ve anlayışlılığın son derecesi.

deha-i askerî: askerî deha, askerlikle ilgili alanda üstün zekâlılık.

delâlet: delil olma, gösterme.

delil: bir davayı, meseleyi ispata yarayan şey, bürhan, beyyine.

emare: alâmet, nişan, eser, ipucu, belirti, karine.

evrak: kâğıt yaprakları, kitap sayfaları, yapraklar, kâğıtlar.

fıkra: kısa hikâye, masal, kıssa.

gayet: çok, fazla, son derece.

gurbet: gariplik, yabancılık.

hatır: zihin, fikir, hafıza.

hatta: manaya kuvvet vermek için “üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de...” manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.

hücum: saldıрма, hamle ile ileri atılmak.

hükûmet: devlet.

ikamet: oturma, bir yerde kalma.
ikametgâh: ikamet yeri, oturulan yer, ev, hane.

insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.

istimâl: kullanma.

iştirak: katılma, benimseme.

leh: hakkında, onun için, onun tarafına, onun faydasına veya zararına, ondan yana.

lisan: dil, anlaşma amacıyla kullanılan sesli işaretler sistemi.

maatteessüf: teessüfle, esefle, yazık ki, üzülerek belirtmeye ki.

mahpus: hapsedilmiş olan, mevkuf.

mahrem: herkesçe bilinmesi gereken.

müddet: vakit, zaman, süre, bir şeyin devam ettiği zaman parçası.

reis: baş, başkan, âmir, bir topluluğun en üst idarecisi.

reisicumhur: halkın reisi, cumhurbaşkanı.

siyaset: politika.

taharri: arama, araştırma, inceleme, tahkik etme.

tahavvülât: tahavvüller, değişimler.

talebe: öğrenciler, tahsil görenler.

tereşsuhat: kulaktan dolma, kesin olmayan haberler.

teşebbüs: bir işi yapmak için harete geçme, başlama, girişme.

tevehhüm: vehimlenme, kuruntuya kapılma.

tevkifhane: tutuklu evi.

vesile: bahane, sebep.

vilâyet: il.

Hem vali dairesi, hem polis dairesi, bu kitaplarımda siyaset-i hükûmete ilişecek hiçbir maddeyi bulamadıklarımı itiraf etmeleridir. Acaba, on sene değil, belki on ay benim gibi sebepsiz nefyedilen ve merhametsizce zulüm gören ve işkenceli taziyik ve tarassut edilen bir adamın en mahrem evrakı meydana çıksa, zalimlerin yüzlerine savrulacak on madde çıkmaz mı?

Eğer denilse: “Yirmiden ziyade mektupların yakalandı.”

Ben de derim: “O mektuplar birkaç sene zarfında yazılmışlar. Acaba, on sene zarfında on dosta, on ve yirmi ve yüz mektup çok mu? Madem muhabere serbesttir ve dünyanıza ilişmezler; bin olsa da, bir suç teşkil etmezler.”

DÖRDÜNCÜ DELİL: Müsadere edilen bütün kitaplarımı görüyorsunuz ki, siyasete arkalarını çevirip, bütün kuvvetleriyle imana ve Kur’ân’a, ahirete müteveccih olmalarıdır. Yalnız iki-üç risalelerde, Eski Said sükûtu terk ederek bazı gaddar memurların işkencelerine karşı hiddet etmiş; hükûmete değil, belki vazifesini sû-i istimal eden o memurlara itiraz eylemiş, mazlumâne şekvasını yazmış. Fakat, yine o iki-üç risaleyi mahrem deyip neşrine izin vermedim. Has bir kısım dostlarıma münhasır kalmışlardır. Hükûmet ele bakar ve zâhire dikkat eder. Kalbe bakmak, gizli ve hususî işlere bakmak hakkı yoktur ki, herkes kalbinde ve hanesinde istediğini yapabilir ve padişahları zemmeder, beğenmez.

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.
daire: devlet işlerini gören kuruluşlardan her biri.
delil: bir davayı, meseleyi ispata yarayan şey, bürhan, beyyine.
evrak: kâğıt yaprakları, kitap sayfaları, yapraklar, kâğıtlar.
gaddar: çok fazla gadreden, zulüm, haksızlık, merhametsizlik eden.
hane: ev, mesken, beyt, ika-

met edilen yer.
hiddet: öfke, kızgınlık, gadap, hisım.
hususî: bir şeye, bir kişiye, bir yere has olan, herkese âid olmayan, özel.
hükûmet: devlet.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
işkence: eziyet, azap, bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, zulüm.
itiraf: başkalarının bilmediği gizli bir kusurunu söyleme,

kendisi için iyi sayılmayacak bir hâli gizlemeyip söyleme.
itiraz: bir fikri, hükmü veya durumu kabul etmeyip çürütmeye kalkışma, karşı çıkma, karşı durma.
izin: izin, müsaade, ruhsat.
madem: cünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.
mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken.
merhamet: acımak, şefkat göstermek, korumak, iyilik

etmek, biçarelere yardımda bulunmak, esirgemek.
muhabere: haberleşme, mektuplaşma, yazışma.
münhasır: hasredilmiş, ayrılmış, bir şeye veya kimseye mahsus.
müsadere: işlenen bir suç karşılığı olarak, suçlunun malının bütünü veya bir bölümü üstündeki sahipliğine son verilmesi ve bu sahipliğin bir başka kuruluşa devredilmesi.
müteveccih: teveccüh eden, bir tarafa, bir cihete dönen, yönelen.
nefy: sürme, sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme.
nesr: yayım, yayın.
padişah: büyük şah, hükümdar, hükümdarlar hükümdarı, sultan, melik.
serbest: hareketi her hangi bir şekilde engellenmeyen, engelsiz.
siyaset: politika.
siyaset-i hükûmet: hükümetin siyaseti, bir memleketi idare edenlerin memleketi idare tarzı.
su-i istimal: bir şeyi kötüye kullanma.
sükût: susma.
şekva: şikâyet, yakınma, hoşnutsuzluk, memnuniyetsizlik.
tarassut: gözetme, gözleme, gözle takip etme, dikkatle bakma.
taziyik: zorlama, baskı.
terk: bırakma, salıverme, vazgeçme.
teşkil: vücut verme, meydana getirme, yapma.
vali: bir vilâyeti idare eden en büyük memur.
vazife: ödev, bir kimsenin yapmak zorunda bulunduğu iş.
zahir: görünen, görünücü.
zalim: zulmeden, haksızlık eden, acımasız ve haksız davranan.
zem: yerme, kınama, ayıplama.
ziyade: çok, fazla, artık.
zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

aleyh: karşı, karşı.

ayet: Kur'an'ın her bir cümlesi, Kur'an'ın surelerini oluşturan lâhî söz.

Barla: Isparta'nın bir ilçesi. Bedi-üzzaman Hazretlerinin sekiz yıl sürgün olarak kaldığı ve Risale-i Nur'ların büyük bir kısmını telif ettiği yer.

dahiliye vekâleti: iç işleri bakanlığı.

delil: bir davayı, meseleyi ispata yarayan şey, bürhan, beyyine.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

evham: vehimler, zanlar, kuşku-lar, esassız şeyler, kuruntular.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

ezan: Müslümanları ibadete çağır-mak için çok defa minarenden, "tekbir, şahadet" gibi, bilinen belirlili kelimeleri söylemek suretiyle yüksek sesle okunan sözler, ibadete çağrı amacıyla yüksek sesle yapılan davet.

ezcümle: belli başlı, başlıca, özelliikle, bu cümleden olarak, bu da, bu babdan.

gaddarane: zalimce, gaddarca, merhametsizce, haincesine.

garaz: kötü kasıt, düşmanca niyet, kin.

habbe: yuvarlak ve ufak tane.

hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, cemiyet hayatı, toplum hayatı.

hususî: bir şeye, bir kişiye, bir yere has olan, herkese âid olmayan, özel.

hükümet: devlet.

ibadet: Allah'ın emrettiklerini yerine getirme, Allah'a karşı kulluk vazifesini yapma.

ihtiyar: seçme, tercih, irade.

iktidar: güç yetme, yapabilme, bir işi gerçekleştirmek için gereken kuvvet.

ilmi: ilim ile ilgili, ilme dair.

intişar: yayılma, dağılma, neşrolunma.

inziva: bir köşeye çekilme, tek başına yaşama, dünya işlerinden vaz geçme, dünyadan el-etek çekme.

ışkence: eziyet, azap, bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, zulüm.

itiraz: bir fikri, hükmü veya durumu kabul etmeyip çürütme-yi kalkışma, karşı çıkma, karşı durma.

Ezcümle: Yedi sene evvel, daha yeni ezan çıkmadan, bir kısım memurlar sarığıma, hem hususî Şafiice ibadeti-me müdahale etmek istemelerine mukabil, bir kısa Risale yazıldı. Bir zaman sonra yeni ezan çıktı; ben o risale-yi mahrem dedim, intişarını men ettim. Hem, ezcümle, Dârülhikmeti'l-İslâmiyede bulunduğum zaman, tesettür ayeti aleyhinde Avrupa'dan gelen itiraza karşı bir cevap yazmıştım. Bundan bir sene evvel, eski matbu risalele-rimden alınan ve On Yedinci Lem'a namındaki risalenin bir meselesi olarak kaydedilmiş ve sonra Yirmi Dördün-cü Lem'a ismini alan kısacık *Tesettür Risalesi*, ilerideki kanunlara temas etmemek için, o Tesettür Risalesini set-tettim. Her nasılsa, yanlışlıkla bir yere gönderilmiş. Hem o Risale, medeniyetin, Kur'an'ın ayetine ettiği itiraza karşı, müskit ve ilmî bir cevaptır. Bu hürriyet-i ilmiye, Cumhuriyet zamanında elbette kayıt altına alınamaz.

BEŞİNCİ DELİL: Dokuz senedir, bir köyde inzivayı ihtiyar ettiğim; ve hayat-ı içtimaiyeden ve siyasetten sıyrılmak istediğim; ve bu defa gibi, müteaddit başıma gelen bütün işkencelere tahammül edip, dünya siyasetine karışma-mak için bu on senede hiç müracaat etmediğimdir. Eğer müracaat etseydim, Barla yerine İstanbul'da oturabilirdim. Ve belki, bu defadaki gaddarâne tevkifimin sebebi, müracaatsızlıktan küsen ve gururlarına dokunan Isparta Valisinin ve hükûmetin bazı memurlarının garazlarından veya iktidarsızlıklarından habbeyi kubbe yapıp, Dahiliye Vekâletini evhamlandırmasıdır.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

kayd: yazıya geçirme, deftere yazma.

mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken.

matbu: tab edilmiş, basılmış (dergi, kitap, gazete).

medeniyet: medenîlik, şehir-lilik, uygarlık.

men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir

seyi diriğ etme, bir şeyin yapılmasını engelleme, esirgeme, vermeme, önleme.

mukabil: bir şeye karşı yapılan.

müdahale: karışma, el atma, araya girme, sokulma.

müskit: susturan, susturucu, karşılığa meydan vermeyen, konuşamayacak hâle getiren.

müteaddit: çoğalan, çok, birçok, türlü türlü, çeşitli, birden fazla.

nam: ad, isim.

setr: örtme, kapanma, gizleme, setretme.

siyaset: politika.

Şafii: Şafii mezhebinden olan kimse.

tahammül: zora dayanma, sabretme, sabır gösterme.

tesettür: örtünme, kapanma.

tevkif: cezaî tahkikat sırasında, zanlının mahkeme kararına kadar geçici olarak hapsedilmesi.

vali: bir vilâyeti idare eden en büyük memur.

Elhâsıl: Benimle temas eden bütün dostlarım bilirler ki, siyasete değil karışmak, değil teşebbüs, belki düşünmesi dahi esas maksadıma ve ahval-i ruhiyeme ve hizmet-i kudsiye-i imaniyeme muhaliftir ve olamıyor. Bana nur verilmiş, siyaset topuzu verilmemiş. Bu hâlin bir hikmeti şudur ki: Hakaik-ı imaniyeye müştak ve memuriyet mesleğine giren birçok zatlara, bu hakaika, endişeli ve tenkitkârâne baktırmamak, onlardan mahrum etmemek için, Cenab-ı Hak kalbime siyasete karşı şiddetli bir kaçınmak ve bir nefret vermiştir kanaatindeyim.

.....

Binbaşı Merhum Asım Bey istiçvap edildi. Eğer doğru dese, Üstadına zarar gelir ve eğer yalan dese kırk senelik namuskârâne ve müstakimâne askerliğinin haysiyetine çok ağır gelir diye düşünüp, “Ya Rab, canımı al!” diyerek, on dakikada teslim-i ruh eyledi, istikamet şehidi oldu. Ve dünyada hiçbir kanunun hata diyemeyeceği bir muavenet-i hayriyeye ve bir tasdike hata tevehhüm edenlerin çirkin hatalarına kurban oldu.

Evet, Risale-i Nur’dan tam ders alan, bir su içer gibi, kolayca terhis tezkeresi telâkki ettiği ecel şerbetini içer. Eğer benden sonra dünyada kalan kardeşlerimin teellümlerini düşünmeseydim, ben de, âlicenap kardeşim Asım Bey gibi “Yâ Rab! Canımı da al” diyecektim. Her ne ise...

Benim sebep-i ittihamımdan olan,

ahval-i ruhiye: ruh hâlleri, psikolojik hâller ve durumlar.
âlicenap: şerefli, haysiyetli kimse.
Cenab-ı Hak: Allah.
ecel: her mahlûkun ve canlının Allah tarafından takdir edilen ölüm vakti, insan ömrünün belli vakti.
elhâsıl: hasılı, netice itibarıyla, sonuç olarak, özetle, sözün kısası, uzatmayalım, kısacası.
endişe: düşünce, vesvese, kuşku, kuruntu, merak, kaygı,

keder, gam, şüphe, korku.
esas: temel.
hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.
hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.
hata: suç, günah, kabahat.
haysiyet: şeref, onur, itibar.
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
isticvap: cevap isteme, soruya çekme, ifadesini alma, söyletme, konuşturma.

kanaat: görüş, fikir.
kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.
kurban: bir gaye uğrunda feda olma.
mahrum: istediğini, dilediğini elde edemeyen, bir şeye sahip olamayan, yoksun.
maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.
memuriyet: memurluk, me-

mur olma hâli.

merhum: rahmete kavuşmuş, ölmüş, ölü.

muavenet-i hayriye: hayırda yardımlaşma.

müstakimane: müstakim olana yakışır şekilde, namuslulukla, doğrulukla, ahlâklılıkla.

müştak: istiyaklı, arzulu.

namuskârâne: namuslu olarak, haysiyetli, dürüst bir şekilde, namuslulukla.

nefret: bir şeyden veya kimse-den iğrenme, tikslenme, ikrah.

nur: ilim.

Rab: besleyen, yetiştiren, verdiği nimetlerle mahlûkatı islah ve terbiye eden Allah.

sebeb-i ittiham: suçlanma, itham edilme sebebi.

siyaset: politika.

şehit: Allah’ın ve yüce dininin adını yüceltme uğrunda canını feda ederek savaşa vurulup ölen Müslüman.

tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.

teellüm: elemleme, tasalanma, dertlenme, üzüme, üzüntü duyma.

telâkki: kabul etme, alma.

tenkidkârâne: tenkit edene yakışır şekilde, tenkit edercesine.

terhis: izin verme, müsaade etme, serbest bırakma.

teslim-i ruh: ruhu teslim etme, ölme.

teşebbüs: bir işi yapmak için harete geçme, başlama, girişme.

tevehhüm: vehimlenme, kuruntuya kapılma.

tezker: resmî izin kâğıdı.

topuz: baş tarafı top şeklinde, saplı eski bir savaş aleti.

zat: kişi, şahıs, fert.

ÜÇÜNCÜ MADDE: Risale-i Nur'un müsaade-i hükümet alınmadan intişarı ve hissiyat-ı imaniyeyi kuvvetleştirilmesiyle, ileride belki hükümetin serbestâne prensiplerine sed çeker ve emniyet-i umumiye-i ihlâl eder.

Elcevap: Risale-i Nur, nurdur. Nurdan zarar gelmez. Siyaset topuzunu on üç seneden beri elinden atmıştır. Ve bu vatanın ve bu milletin hayatlarının temel taşları olan hakikat-i kudsiyeyi tespit eder. Ve bu mübarek milletin yüzde doksan dokuzuna zararsız menfaati olduğuna, ezalarını okuyan bütün zatları işhat edebilirim.

Haydi biri çıksın, desin: “Bunda bir zarar gördüm.”

Ve saniyen: Benim matbaam yok ve müteaddit kâtiplerim yok. Birisini zorla bulabilirim. Ve hüsn-i hattım yok. Yarım ümmîyim, bir saatte ancak bir sahifeyi çok noksan yazımla yazabilirim. Merhum Asım Bey gibi bazı zatlar, benim için bir yadigâr olarak, güzel yazılarıyla yardım ettiler. Benim çok hazin gurbetimdeki hatıratımı yazdılar. Sonra, o envar-ı imaniyeyi derdine tam derman bulan bir kısım zatlar, onları okumak istediler ve okudular; hayat-ı ebediyelerine tam bir tiryak olduğunu haklalyakîn gördüler, kendilerine istinsah ettiler. Elinize geçen ve nazar-ı teftişinizde bulunan Fihriste Risalesi gösteriyor ki, Risale-i Nur'un her bir cüz'ü, bir ayet-i Kur'âniyenin hakikatini tefsir eder. Ve hususan erkân-ı imaniyeye dair ayetleri öyle vuzuhla tefsir eder ki, Avrupa feylesoflarının bin seneden beri Kur'ân aleyhinde hazırladıkları hücum plânlarını ve esaslarını bozuyor. Şimdilik elinizde

aleyh: karşı, karşıt.
ayet: Kur'ân'ın her bir cümlesi, Kur'ân'ın surelerini oluşturan lâhî söz.
ayet-i Kur'âniye: Kur'ân'ın ayeti.
cüz: kısım, parça, bölük.
dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.
derman: çare.
ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.
emniyet-i umumîye: genel güvenlik.
envar-ı imaniye: iman nurları, imana ait parlıklar.
erkân-ı imaniye: imana ait esaslar.
esas: temel.
feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.
gurbet: yabancı memleket, yabancı yer, vatan dışı, doğup büyüdüğü ülke, şehir, köy dışında kalan yerler, yâd el.
hakikat: asıl, esas.
haklalyakin: imanî meselelerin hakikatini tam olarak anlama.
hâtrât: hatıralar, hatırdaki kalan şeyler.
hayat-ı ebediye: ahiret hayatı.
hazîn: keder meydana getiren, acı uyandıran, hüznü veren.
hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.
hücum: saldıрма, hamle ile ileri atılmak.
hükümet: devlet.
ihlâl: bozma, sakatlatma, sağlamlığına zarar verme.
intişar: yayılma, dağılma, nesrolunma.
istinsah: nasihat alma, öğüt isteme. nüshasını yazma, örneğini çıkarma, kopya etme.
işhat: şahit gösterme, tanık getirme.
kâtip: yazar, yazıcı.
matbaa: basım evi.
menfaat: fayda, kâr, gelir, ihtiyaç

karşılığı olan şey.

merhum: rahmete kavuşmuş, ölmüş, ölü.

mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.

müsaade-i hükümet: devleti idare edenlerin, hükümetin izni, uygun görmesi.

müteaddit: çoğalan, çok, birçok, türlü türlü, çeşitli, birden fazla.

noksan: kusurlu, nakis.

nur: aydınlık, parlaklık, ziya, ışık, şule.

plân: bir şeyin, bir eserin düzeni, tertibi, programı.

prensip: temel fikir, temel bilgi, esas, ilke.
sahife: sayfa.

saniyen: ikinci derecede, ikinci olarak.

serbestâne: serbestçe, serbest bir şekilde.

siyaset: politika.

tefsir: açıklama, tamamen açıklama, izah.

tespit: sağlamca yerleştirme, sabit hale getirme, yerleştirme.

me, oturtma.

tiryak: en iyi çare, baş ilâç.

topuz: baş tarafı top şeklindeki, saplı eski bir savaş aleti.

ümmî: okuma yazması olmayan, okumamış.

vatan: bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, üzerinde yaşadığı yer, yurt.

vuzuh: vazih olma hali, açıklık.

yadigâr: yakın bir dosttan gelen armağan.

zat: kişi, şahıs, fert.

İhtiyar Risalesinin On Birinci Ricasında binler imanî ve tevhidî bürhanlardan bir tek bürhan var. Numune için ona bakınız, dikkat ediniz; devam doğru mudur, yanlış mıdır, anlarsınız.

Hem, bu vatana ve bu millete ne kadar menfaatli olduğunu, numune için Risale-i Nur'un eczalarından olan İktisat Risalesi ve hastalara imandan gelen yirmi beş devalı Risale ve ihtiyarlara imandan gelen on üç rica ve tesselli risaleleri bu mübarek milletin yarısından ziyade bir yekûn teşkil eden fakirler, hastalar, ihtiyarlar taifelerine gayet kıymettar bir hazine-i servet ve tiryak ve ziyâ olduğunu insaf ile bakan herkes kabul eder kanaatindeyim.

Hem, vazife-i tahkikatınıza yardım için derim: Fihriste Risalesi yirmi senelik risalelerimin bir kısmının fihristesidir. İçindeki risalelerin bir kısmının asılları Dârülhikmetten başlar. Fihriste'deki numaralar, telif tertibiyle değildirler. Meselâ, Yirmi İkinci Söz, Birinci Sözden daha evvel telif edilmiş ve Yirmi İkinci Mektup, Birinci Mektuptan daha evvel yazılmış. Bunlar gibi çok var...

Salisen: İman ilminden ibaret olan Risale-i Nur eczaları, emniyet ve asayişini temin ve tesis ederler. Evet, güzel seciyelerin ve iyi hasletlerin menşee ve menbaı olan iman, elbette emniyeti bozmaz, temin eder. İmansızlıktır ki, seciyesizliği ile emniyeti ihlâl eder.

Hem, bunu biliniz ki, yirmi-otuz sene evvel bir gazete gördüm ki, İngilizlerin bir müstemlekât nazırını demiş:

asayiş: rahat, huzur.
bürhan: delil, ispat, tanık, hüccet.
dava: takip edilen fikir, iddia, ülkü.
deva: ilâç, çare, tedbir.
ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
emniyet: emniyet, güvenlik, korkusuzluk.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

fakir: muhtaç, düşkün, yoksul.
fihriste: bir kitapta veya bir dükkânda bulunan şeyleri sırayla gösteren liste.
gayet: çok, fazla, son derece.
haslet: güzel huy, iyi özellik.
hazine-i servet: zenginlik hazinesi.
ibaret: meydana gelen, oluşan, müteşekkil.
ihlâl: bozma, sakatlama, sağlamlığına zarar verme.
ihtiyar: yaşlanmış kimse,

yaşlı.
ilim: bilme, biliş, bilgi.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.
insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.
kanaat: görüş, fikir.
kıymettar: kıymetli, değerli, pahalı.
menba: kaynak, her hangi bir şeyin çıktığı yer.
menfaat: fayda, kâr, gelir, ih-

tiyak karşılığı olan şey.
mense: esas, kök, bir şeyin çıktığı, neşet ettiği yer, beslenip yetiştirilen yer.
meselâ: misal olarak, şunun gibi, söz gelişi, faraza.
mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.
müstemlekât nazır: sömürge bakanı, sömürgelerden sorumlu bakan.
nümune: örnek, misal, örnek olarak gösterilen.
salisen: üçüncü olarak.
seciye: yaratılış, huy, tabiat, karakter, cibilliyet.
taife: bölük, takım, guruh, fırka.
telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.
temin: sağlama.
tertip: sıra, dize, düzen.
teselli: avutma, acısını dindirme, güzel sözler söyleyerek rahatlatma.
tesis: kurma, meydana getirme.
teşkil: vücut verme, meydana getirme, yapma.
tevhidî: tevhide dair, tevhitle ilgili.
tiryak: en iyi çare, baş ilâç.
vatan: bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, üzerinde yaşanılan ülke, yurt.
vazife-i tahkikat: gerçeği araştırma vazifesi, inceleme vazifesi.
yekûn: toplam, tutar.
ziya: ışık, aydınlık, nur, parlaklık.
ziyade: çok, fazla, artık.

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.

ayn-ı hak: hakkın, gerçeğin tâ kendisi.

dahiliye: ülkenin iç içişleri, dahilî durumu.

dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

elhâsıl: hasılı, netice itibariyle, sonuç olarak, özetle, sözün kısası, uzatmayalım, kısacası.

feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.

gurbetzedede: gurbet görmüş, gurbete düşmüş olan, memleketinin dışında kalan, gurbetçi.

hakiki: gerçek, sahiçi.

hâkim: sözünü geçiren, egemen.

hâtrât: anılar.

hâtrât-ı ilmiye: ilmî hatıralar, ilimle ilgili hatıralar.

hiddet: öfke, kızgınlık, gadap, hışım.

hükümet: yönetim.

hülya: hayal.

ifsat: fesada uğratma, bozma, düzensizlik meydana getirme.

ihbar: haber verme, bildirme, anlatma, duyurma.

ihtilâat: karışık görüşme, ilişkide bulunma, beraber yaşama.

ihtiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı.

ittihâm: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altında olma.

kanaat: görüş, fikir.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesce uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

kusur: suç, kabahat.

lillâhilhamd: ne kadar hamd ve şükürler varsa ve olmuşsa, cümlesi Allah'a mahsustur, Ona gider, Ona aittir.

maddiyyun: maddenin ezeli ve ebedî olduğuna, sonradan yaratılmamış bulunduğu inananlar.

maden-i kuvve-i maneviye: moral kaynağı, yürek gücünün kaynağı, insanda psikolojik ve moral gücünün kaynağı.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

mahsul: husul bulan, hasil olan, meydana gelen şey.

memnu: yasaklanmış, menedilmiş, mâni olunmuş, yasak edilmiş, yasak.

muannit: inatçı, ayak direyen.

"Bu Kur'ân Müslümanların elinde varken, biz onlara hakikî hâkim olamayız. Bunun kaldırılmasına ve çürütülmesine çalışmalıyız." İşte, bu kâfir muannidin bu sözü, otuz senedir nazarımı Avrupa feylesoflarına çevirmiş olduğundan, nefsimden sonra onlarla uğraşıyorum. Dahiliyeye pek bakamıyorum ve dahildeki kusuru, Avrupa'nın hatası, ifsadıdır derim. Avrupa feylesoflarına hiddet ediyorum, onları vuruyorum. Felillâhilhamd, Risale-i Nur, o muannit kâfirin hülyasını kırdığı gibi, maddiyyun, tabiiyyun feylesoflarını tam susturur bir vaziyete girmiştir. Dünyada, hangi şekilde olursa olsun, hiçbir hükümet yoktur ki, kendi memleketinin böyle mübarek mahsulünü ve sarsılmaz bir maden-i kuvve-i maneviyesini yasak etsin ve naşirini mahkûm eylesin! Avrupa'da rahiplerin serbestiyeti gösteriyor ki, hiçbir kanun, tarik-i dünya olanlara ve ahirete ve imana kendi kendine çalışanlara ilişmez.

Elhâsıl: On sene kadar sebepsiz bir nefye mahkûm; ihtilâttan, muhabereden memnu, gurbettede bir ihtiyar adamın, saadet-i ebediyenin anahtarı olan imanına dair hatırat-ı ilmiyesini yazmasını, dünyada hiçbir kanun ona yasak diyemez ve demez kanaatindeyim. Ve şimdiye kadar hiçbir âlim tarafından tenkit edilmemesi, elbette o hatırat ayn-ı hak ve mahz-ı hakikat olduğunu ispat eder.

Benim ittihamım ve tevkifime sebep gösterilen,

DÖRDÜNCÜ MADDE: Devletçe yasak edilen tarikat dersini vermekle ihbar edilmiş olmaktır.

muhabere: haberleşme, mektuplaşma, yazışma.

mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.

naşir: eser neşreden, yayınlayan.

nazar: dikkat.

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kamçılıyıp hayırlı işlerden alıkoyan güç.

nefiy: sürme, sürgün etme, cezalandırarak başka bir yer-

de ikamet etmeye mecbur etme.

rahîp: Hıristiyan din adamı ve bilgini, papaz, keşiş.

saadet-i ebediye: zevsalsiz, sonu olmayan mutluluk, sonsuz mutluluk.

serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.

tabiiyyun: tabiatçılar.

tarik: vasıta, vesile.

tarikat: Allah'a ulaşmak için, şeyhin gözetiminde müridin takip edeceği terbiye usul ve

yolu, seyir ü sülûk sırasında tutulan yol.

tarik-i dünya: dünyayı terk eden, dünya işlerinden elini ayağını çekip bir köşede oturan.

tenkîf: eleştirme, eleştiri.

tevkîf: cezaî tahkikat sırasında, zanlının mahkeme kararına kadar geçici olarak hapsedilmesi.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

Elcevap: Evvelâ, elinizdeki bütün kitaplarım şahittirler ki, ben hakaik-ı imaniye ile meşgulüm. Hem müteaddit risalelerde yazmışım ki: “Tarikat zamanı değil, belki imanı kurtarmak zamanıdır. Tarikatsiz Cennete giden pek çok; fakat imansız Cennete girecek yok. Onun için, imana çalışmak zamanıdır” diye beyan etmişim.

Saniyen: On senedir Isparta vilâyetinde bulunuyorum. Biri çıksın, “Bana, tarikat dersi vermiş” desin. Evet, bazı has ahiret kardeşlerime ulûm-i imaniye ve hakaik-ı âliye dersini hocalık itibarıyla vermişim. Bu, tarikat talimi değil, belki hakikat tedrisidir. Yalnız bu kadar var: Ben Şafîiyim, namazdan sonraki tesbihatım Hanefî tesbihatından biraz farklıdır. Hem, akşam namazından yatsı namazına kadar ve fecirden evvel, hiç kimseyi kabul etmemek şartıyla, kendi kendime günahlarımdan istiğfar ve ayetler okumak gibi şeylerle meşguliyetim var. Zannedirim, dünyada hiçbir kanun bu hâle yasak diyemez.

Bu mesele-i tarikat münasebetiyle hükûmet ve mahkeme memurları tarafından benden soruluyor:

Ne ile yaşıyorsun?”

Elcevap: Dokuz sene ikamet ettiğim Barla halkının müşahedesıyla, şiddet-i iktisat berekâtıyla, tam kanaat hazinesiyle, ekser günlerde her bir gün yüz para ile, bazı daha az bir masrafla yaşadığımı benimle temas eden dostlarım bilirler. Hatta yedi sene zarfında, elbise, pabuç gibi şeylere yedi banknot ile idare ettim.

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.
ayet: Kur’ân’ın her bir cümlesi, Kur’ân’ın surelerini oluşturan ilâhî söz.
banknot: kâğıt para.
Barla: Isparta’nın bir ilçesi. Bediüzzaman Hazretlerinin sekiz yıl sürgün olarak kaldığı ve Risale-i Nur’ların büyük bir kısmını telif ettiği yer.
berekât: bolluklar, bereketler.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
ekser: pek çok, çoğunluk.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk önce.
hakaik-ı âliye: yüce gerçekler, ulu hakikatler.
hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

Hanefî: İmam-ı zam Ebu Hanife’nin mezhebinden olan.
Hanefî: İmam-ı zam Ebu Hanife’nin kurduğu dört büyük ehl-i sünnet mezhebinden biri.
hatta: manaya kuvvet vermek için “üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de...” manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
hazine: zengin ve değerli kaynak.

hükümet: devlet.

idare: tutum, yerinde harcama.

ikamet: oturma, bir yerde kalma.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

istiğfar: tevbe etme, Allah’tan günahlarının bağışlanmasını isteme.

kanaat: kısmete razı olma, elindekiyle yetinme, göz tokluğu, elindeki yeterli görüp fazlasını istememe.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

masraf: bir iş görmek veya birşey almak için harcanan para.

mesele-i tarikat: tarikat meselesi.

meşgul: ilgilenen, uğraşan.

meşguliyet: meşgul olma, bir iş yapma.

münasebet: vesile, rabita, bağ.
müşahede: bir şeyi gözle görme, seyrederek anlama, seyretme.

müteaddit: çoğalan, çok, birçok, türlü türlü, çeşitli, birden fazla.

pabuç: ayakkabı, kundura.

saniyen: ikinci derecede, ikinci olarak.

Şafîi: Şafîi mezhebinden olan kimse.

şahit: şahitlik yapan, gördüğü veya bildiği şeyi mahkeme önünde yemin ederek söyleyip davanın sonuçlanmasına yardım eden kimse, şahit, tanık.

şiddet-i iktisat: iktisadın, tutumluluğun şiddeti.

talim: bir işi öğrenmek veya alıştırmak için yapılan çalışma, alıştırtma.

tarikat: Allah’a ulaşmak için, şeyhin gözetiminde müridin takip edeceği terbiye usul ve yolu, seyir ü sülûk sırasında tutulan yol.

tedris: okutma, öğretme, ders verme.

tesbihat: tesbihler, Cenab-ı Hakkın bütün noksan sıfatlardan uzak ve bütün kemal sıfatlara sahip olduğunu ifade eden sözler.

ulûm-i imaniye: iman ilimleri, imana ilgili ilimler.

vilayet: il.

zan: zannetme, sanma, kesin olarak bilmeksizin kuvvetli ihtimale hükmetme.

bahane: yalandan özür, asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.

berekât: bolluklar, bereketler.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

cüz'i: küçük.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek maksadıyla hazırlanan düzen, dalavere, hile, desise.

evham: vehimler, zanlar, kuşku-lar, esassız şeyler, kuruntular.

evrak: kâğıt yaprakları, kitap sayfaları, yapraklar, kâğıtlar.

fikir: düşünme, düşünce.

hakikat-i hâl: durumun gerçek yönü.

hatır: gönül, kalp, his.

hediye: birine karşılıksız olarak verilen şey, bağışlanan şey, armağan.

heyet-i hâkime: hâkimler heyeti, hakimler kurulu.

hizmet: birinin işini görme, bir kimsenin hesabına veya menfa-atine iş görme.

hüküm: bir davanın veya bir me-selenin tetkik edilmesinden sonra varılan karar.

hükümet: devlet.

ifadat: ifadeler.

ifade: sorgu sırasında verilen bilgi.

iktisat: tutum, biriktirme, artırma, tasarruf.

istinkâf: kabul etmeme, reddetme.

itham: kabahatli görme, töhmetlendirme, suçlu görme, suçlama, suç isnat etme.

kâfi: yeten, kâfi gelen, deruhte eden, ihtiyacı karşılayan.

kanaat: kismete razı olma, elindekiyle yetinme, göz tokluğu, elindekiyi yeterli görüp fazlasını istememe.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

mecburiyet: mecbur olma, mecburluk, zorunluluk durumu, zora tutulma, zorunluluk.

mükabil: karşı, karşılık, muâdil.

mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.

müdafaa: savunma.

paye: rütbe, derece, mertebe.

Hem, elinizde bulunan *Tarihçe-i Hayat*'ımın şahade-tiyle, bütün hayatımda halkların hediye ve sadakalarından istinkâf edip, en sadık dostlarımdan hatırlarını rencide ederek hediyesini reddetmişim. Eğer mecburiyetle hediye almış isem, mukabilini vermek şartıyla aldığımı, bana hizmet eden dostlarımdan bilirler. *Dârülhikmeti'l-İslâmiyede* aldığım maaştan çoğunu, o zaman yazdığım kitapların tab'ına sarf ettim; az bir kısmını hacca gitmek için sakladım. İşte o cüz'î para, iktisat ve kanaat berekâtıyla on sene bana kâfi geldi ve yüz suyumı döktürmedi. Daha o mübarek paradan biraz var.

Ey heyet-i hâkime!

Bu uzun ifadatımı dinlemekten usanmamak gerektir. Çünkü, yirmi-otuz kitap, benim tevkifnamemin evrakı içine girmişler. Bu kadar itham evrakıma karşı; elbette bu uzun ifade kısa kalır. Ben, on üç senedir dünya siya-setine karışmadığımdan, kanunları bilmiyorum. Hem, kendimi müdafaa için aldatmaya tenezzül etmediğime tarihçe-i hayatım şahittir. Ben, hakikat-i hâli olduğu gibi beyan ettim. Sizin vicdanınız var ve kanunların gadirsiz vech-i tatbiklerini bilirsiniz; hakkımda hükmünüzü verir-siniz.

Bunu da biliniz ki: Bazı iktidarsız memurların iktidar-sızlıklarından veya evhamlarından veya keçi ve kurt bahanesi nev'inden veya kendilerine paye vermek veya hükümete yaranmak fikriyle, yeni serbestî kanunlarının tatbiklerine zemin hazırlamak entrikalarından, hakkımda

red: reddetme, geri verme, geri çevirme, kabul etmeme.

rencide: incinmiş, kırılmış, kalbi kırılmış, gücendirilmiş, gücenmiş.

sadaka: Allah rızası için ihtiyaç sahibi fakirlere yapılan yardım, farz olmadığı hâlde kişinin fakirlere verdiği para, mal vs. gibi şeyler.

sadık: doğru, gerçek, hakikî, sahte olmayan.

sarf: harcama, masraf etme, gider.

serbestî: serbestlik, hürriyet.

siyaset: politika.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

şahit: şahitlik yapan, gördüğü veya bildiği şeyi mahkeme önünde yemin ederek söyleyip davanın sonuçlanmasına yardım eden kimse, şahit, tanık.

tab: kitap basma, kitap baskısı, baskı.

Tarihçe-i Hayat: bir kimsenin hayatını anlatan kitap.

tatbik: kanunu veya maddeyi uygulama.

tenezzül: kendine aykırı düşen bir işi veya durumu kabul etme, alçalma.

tevkifname: tutuklama bildirisi, tutuklama yazısı.

vech-i tatbik: uygulanma tarzı, uygulama vesilesi, uygulama yönü.

vicdan: iyiyi kötüden, hayrı şerden ayırt etmeye yardımcı olan ahlâkî duygu.

—dürbün ile bakarak— habbeyi kubbe gösterdiler. Sizlerden ümidimiz şudur ki: İktidarınızdan, onların evhamlarının kubbesinin habbe olduğunu göstermektir: Yani onların dürbünlerini aksine çevirip bakarsınız...

Hem, bir ricam var: Müsadere edilen kitaplarımın bin liradan ziyade bence kıymetleri var; bana iade ediniz. Onların mühim bir kısmı on iki sene evvel Ankara Kütüphanesine iftihar ve teşekkür ile kabul edildiğini, Kütüphane nazırı gazete ile ilân etmiştir.

Şimdilik hayatıma hükümleri geçen heyetinizin rey-i bu ifadem bir suretini müdde-i umumîye verip beni bu zarara sokanlar aleyhinde ikame-i dava etmek ve bir suretini Dahiliye Vekâletine ve bir suretini de Meclis-i Mebusana vermek istiyorum.

* * *

YUKARIDAKİ MÜDAFAATIMIN BİRİNCİ TETİMMEŞİ

Beni istintak eden zatın ve heyet-i hâkimenin nazarı dikkatlerine! Evvelki ifademe üç maddeyi ilâve ediyorum.

BİRİNCİ MADDE:

Bizi hayrette bırakan ve gayet şaşırta ve bir garazı ih-sas eden ve bililtizam hiçten bir sebep-i ittiham icat etmek nev'inden, musırrâne, bir cemiyet ve teşkilât varmış gibi soruyorlar, “Bu teşkilâtı yapmak için nereden para alıyorsunuz?” diyorlar.

aks: ters, karşıt, zit.
aleyh: karşı, karşıt.
bililtizam: bile bile.
cemiyet: topluluk, birlik.
dahiliye vekâleti: iç işleri bakanlığı.
dürbün: uzak gören, uzağı gösteren.
evham: vehimler, zanlar, kuşku-lar, esassız şeyler, kuruntular.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
garaz: kötü kasıt, düşmanca

niyet, kin.
gayet: çok, fazla, son derece.
habbe: yuvarlak ve ufak ta-ne.
heyet: bir topluluğu meydana getiren kişilerin bütünü, komite.
heyet-i hâkime: hâkimler heyeti, hakimler kurulu.
hüküm: emir, buyruk, kumanda, nüfuz.
iade: geri gönderme, gönderilme, geri çevirme, geri verme, geri döndürme.

icat: vücuda getirme, getiril-me, yoktan var etme, ibda.
ifade: sorgu sırasında verilen bilgi.
ihsas: hissettirme, sezdirme, üstü kapalı olarak dile getirme, açıktan söylememe, duyurulma.
ikame-i dava: dava açma.
iktidar: bir toplulukta veya kuruluştaki idareyi elde bulundurma.
ilân: bir durumu basın, radyo, televizyon, afiş vs. yoluyla

halka bildirme, herkese duyurma.
ilâve: ekleme, katma.
istintak: sorguya çekme.
kıymet: değer, bir şey için tespit edilen karşılık, paha, bedel, tutar.
Meclis-i Mebusan: mebuslar meclisi, Osmanlı devleti zamanında halk tarafından seçilen mebusların meclisi, Millet Meclisi.
musırrâne: ısrar ve inatla, ısrarlı bir şekilde.
müdafaat: müdafaalar, savunmalar, korunmalar.
müddeiumumî: savcı.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
müsadere: işlenen bir suç karşılığı olarak, suçlunun malının bütünü veya bir bölümü üstündeki sahipliğine son verilmesi ve bu sahipliğin bir başka kuruluşa devredilmesi.
nazar-ı dikkat: dikkatli bakma, dikkatli bakış.
nazır: vekil, bakan.
rey: düşünce, fikir, müşahede, mütalâa, görüş, oy.
rica: dileme, isteme.
sebeb-i ittiham: suçlanma, itham edilme sebebi.
suret: nüsha, kopya.
teşekkür: yapılan bir iyilik karşısında minnet, memnuniyet ve şükür ifade etme, şükretme.
tetimme: bir konuyu veya eseri tamamlamak için eklenen kısım, bir şeyin tam olması için gereken şey.
ümit: umut, umma, ümit.
zat: kişi, şahıs, fert.
ziyade: çok, fazla, artık.

Elcevap: Evvelâ, ben dahi soranlardan soruyorum: “Böyle bir cemiyet-i siyasiyenin bizim tarafımızdan vücuduna dair hangi vesika, hangi emareler var ve para ile teşkilât yaptığımızı hangi delil, hangi hüccet bulmuşlar ki, bu kadar musırrâne soruyorlar?”

âğraz-ı siyaset: siyasî hedefler, amaçlar, maksatlar.

akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.

aksülâmel: tepki, reaksiyon.

asabî: sinirli, öfkeli.

bilâperva: korkusuzca, çekinmeden.

caiz: yapılmasında sakınca olmayan, yapıldığında günah teşkil etmeyen, yapılması veya yapılması konusunda emir bulunmuyup kişinin kendi isteğine bırakılan.

cemiyet: topluluk, birlik.

cemiyet-i siyasiye: siyasî cemiyet, siyasî teşkilât, siyasî amaçlarla kurulmuş cemiyet, örgüt.

cerayan: fikir, sanat, siyaset hareketi.

cessas: meraklı.

cinayet: bu derecede ağır suç.

dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.

delil: şahit, belge, tanık.

düstur: kanun, kaide, kural, prensip, esas.

emare: alâmet, nişan, eser, ipucu, belirti, karine.

esrar: sırlar, gizlenen ve bilinmeyen şeyler, aklın eremeyeceği şeyler.

evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk önce.

faş: meydana çıkma, açığa vurma, dile verme.

fırsat: bir iş için en uygun zaman ve hâl.

garip: kimsesiz, zavallı.

gayet: çok, fazla, son derece.

hassas: çok çabuk hisseden, hissi galip olan.

hile: aldatmaya, kandırmaya yönelik tertip, düzen, desise.

hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.

hüccet: delil, ispat, burhan.

iman-ı tahkiki: tahkiki iman, imana dair bütün meseleleri inceleyip delil ve burhan ile inandırma.

kavim: millet, aralarında dil, âdet, örf, kültür birliği olan insan topluluğu.

kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

muhالیf: iktidara ve iktidar gö-

Ben, on senedir Isparta vilâyetinde şiddetli tarassut altında bulunmuşum. Bir-iki hizmetkâr ve on günde bir-iki yolcudan başka adamları görmeyen garip, kimsesiz, dünyadan usanmış, siyasetten gayet şiddetle nefret etmiş ve kuvvetli siyasî muhalif cemiyetlerin ne kadar aksülâmeler ile zararlı ve akim kaldığını mükerrer müşahedatla görmüş ve kendi kavim ve binler dostları içinde, en mühim fırsatta, siyasî cemiyet ve cereyanları reddetmiş ve karışmamış ve iman-ı tahkikinin gayet kudsî ve hiçbir şeyle zedelenmesi caiz olmayan hizmeti bozmak ve âğraz-ı siyasî ile çürütmeyi en büyük bir cinayet telâkki ederek, şeytandan kaçır gibi siyasetten kaçan ve on sene-den beri ¹ **أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ** kendine düstur

eden ve hileyi hilesizlikte bulan, asabî ve bilâperva esrarını faş eden, on sene koca Isparta vilâyetinin hassas ve cessas memurlarına böyle teşkilât sezdirmeyen bu adamdan, “Böyle bir teşkilât var ve siyasî bir dolabı çeviriyorsunuz” diyenlere karşı, yalnız ben değil, belki Isparta vilâyeti ve bütün beni tanıyanlar, belki bütün ehl-i akıl ve vicdan, onların iftiralarını nefretle karşılar ve “Garazkâr plânlar ile onu itham ediyorsunuz” diyecekler.

1. Şeytandan ve siyasetten Allah'a sığınırım.

rüşlerine zıt düşüncede bulunan.

musırrâne: ısrar ve inatla, ısrarlı bir şekilde.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

mükerrer: tekrarlanmış, tekrar olunmuş, iki veya daha fazla yapılmış, tekrarlı.

müşahedat: gözlemler.

nefret: bir şeyden veya kim-

seden iğrenme, tikslenme, iktidara.

redd: reddetme, geri verme, geri çevirme, kabul etmeme.

siyaset: politika.

siyasi: siyaset gereği olan, siyasetle ilgili, siyasete ait.

tarassut: gözetme, gözleme, gözle takip etme, dikkatle bakma.

telâkki: kabul etme, alma.

teşkilât: bir işin görülmesi ve yürütülmesi için meydana getirilen yapı, kuruluş, örgüt.

vesika: inanılacak, dayanılacak, güvenilecek sağlam delil, hüccet, belge.

vilayet: il.

vücut: var olma, var oluş, varlık.

Saniyen: *Meselemiz imandır.* İman uhuvvetiyle bu memlekette ve İsparta'nın yüzde doksan dokuz adamları ile uhuvvetimiz var. Hâlbuki cemiyet ise, ekser içinde ekalliyetin ittifakıdır. Bir adama karşı, doksan dokuz adam cemiyet olmaz. Meğer, gayet insafsız bir dinsiz, herkesi —hâşâ— kendi gibi dinsiz tevehhüm edip, bu mübarek ve dindar milleti tahkir etmek niyetiyle böyle işaa eder.

Salisen: Benim gibi, pek ciddî bir muhabbetle Türk milletini seven ve Kur'ân'ın senasına mazhariyetleri cihetiyle Türk milletini pek çok takdir eden ve altı yüz sene beri bütün dünyaya karşı koyan ve Kur'ân'ın bayraktarı olan bu millete karşı gayet şiddetli taraftar bulunan; ve bin Türkün şahadetiyle, bin milliyetçi Türkçüler kadar Türk milletine bilfiil hizmet eden; ve kıymettar otuz-kırk Türk gençleri, namazsız otuz bin hemşehrilerine tercih etmekle bu gurbeti ihtiyar eden; ve hocalık haysiyetiyle izzet-i ilmiyeyi muhafaza eden ve hakaik-ı imaniyeyi pek vazih bir surette ders veren bir insanın, on sene ve belki yirmi-otuz sene zarfında, yirmi-otuz değil, belki yüz, belki binler talebesi, sırf iman ve hakikat ve ahiret noktasında onunla fedakârâne bağlansa ve ahiret kardeşi olsalar çok mudur ve zararı mı var? Hiç ehl-i vicdan ve insaf, bunları tenkide cevaz verir mi? Ve bunlara cemiyet-i siyasiye nazarıyla bakabilir mi?

Rabian: On sene zarfında yüz banknot ile idare eden ve günde bazen kırk para ile geçinen ve yetmiş yamalı bir abayı yedi sene giyen bir adam hakkında, “Nereden

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.
bayraktar: bayrak taşıyan, alemdar.
bilfiil: gerçek olarak, lâfla değil işle.
cemiyet: topluluk, birlik.
cemiyet-i siyasiye: siyasi cemiyet, siyasi teşkilât, siyasi amaçlarla kurulmuş cemiyet, örgüt.
cevaz: caiz olma, izin, müsaade, ruhsat, yasak olmama,

yaşılmasına teşvik olunmayan, ancak mâni de olunmayan amel, iş.
ciddi: gerçek, hakikat.
cihet: yan, yön, taraf, sebep, vesile.
dindar: dinî kaidelere hakkıyla riayet eden, dininin emirlerini yerine getiren, mütebediyin.
ehl-i akıl ve vicdan: akıl ve vicdan sahipleri.
ehl-i vicdan ve insaf: vicdan ve insaf sahibi olanlar.

ekalliyet: azlık, azınlık.
ekser: pek çok, çoğunluk.
fedakârâne: fedakâr olana yakışacak surette, canını feda edercesine.
garazkâr: kinli, düşmanlık güden, garazı olan, kötü kast sahibi.
gayet: çok, fazla, son derece.
gurbet: gayeye erişmek için vatandan uzaklaşma.
hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.
hakikat: asil, esas.

hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
hâşâ: Allah göstermesin, uzak olsun.
haysiyet: şeref, onur, itibar.
hemşehri: aynı şehirli, aynı memlekeli.
iftira: aslı olmadan birine suç yüklemek, olmayan bir suçu başkasına yüklemek, bühtan, ifk.
ihtiyar: seçme, tercih, irade.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.
işaa: haber yayma, herkese duyurma.
itham: kabahatli görme, töhmetlendirme, suçlu görme, suçlama, suç isnat etme.
ittifak: birleşme, birlik.
izzet-ilmiye: ilmin izzeti, ilmin gerektirdiği vakar, haysiyet, şeref ve ağırbaşlılık.
kıymettar: kıymetli, değerli, pahalı.
mazhariyet: elde etme, nail olma, kavuşma, şereflenme.
meğer: ama, fakat, lâkin.
memleket: şehir, il, kasaba.
mesele: ehemmiyetli, önemli iş.
muhabbet: sevgi.
muhafaza: koruma, saklama, hıfzetme.
mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.
nazar: düşünme, fikir, mülâhaza, niyet.
nefret: bir şeyden veya kimse-den iğrenme, tikslenme, ikrah.
niyet: maksat, meram.
plân: bir şeyi gerçekleştirmek için yapılan düzenleme.
salisen: üçüncü olarak.
saniyen: ikinci derecede, ikinci olarak.
senâ: överek bahsetme, övme, övüş, medih.
sırf: ancak, sadece, yalnız, salt.
suret: tarz, yol, gidis.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
tahkir: aşağı ve alçak addetme, aşağılama.
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.
talebe: öğrenciler, tahsil görenler.
tenkit: elestiri.
tercih: bir şeyi diğerlerinden üstün tutma, öne alma, seçme, daha çok beğenme.
tevehhüm: vehimlenme, kuruntuya kapılma.
uhuvvet: kardeşlik.
vazih: açık, ayan, aşikâr, besbelli, kapalı olmayan.
zarfında: içerisinde.

aba: bu kumaştan yapılmış üstlük, hırka.

adliye: mahkeme, yargılama işleyle uğraşan daire.

akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.

alet: vasıta.

bahane: yalandan özür, asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.

banknot: kâğıt para.

bazen: zaman zaman, ara sıra, her zaman değil.

cebren: zorla, cebirle, kuvvet kullanılarak, mecburî, zoraki.

celp: yazı ile çağırma.

cemiyet: topluluk, birlik.

cihet: yan, yön, taraf.

dalkavuk: kendisine çıkar ve yarar sağlayacak olan kimselere aşırı saygı ve hayranlık göstererek yararlanmak isteyen kimse, saklaban, yaltakçı.

dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürleme.

desise: hile, oyun, aldatmaca, düzen, entrika, dolap.

efrad-ı millet: milletin fertleri.

ehl-i insaf: insaf sahipleri, merhametli olanlar, orta yolu tutanlar.

entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek amacıyla hazırlanan düzen, dalavere, hile, desise.

erkân: reisler, ileri gelenler.

fitne: karışıklık.

güya: sanki, sözde.

hâdise: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.

hadise-i vakia: gerçekleşmiş olay.

hatır: zihin, fikir, hafıza.

hayâl: aslı esası olmadan zihinde kurulan şey.

hukûk: haklar, kanunun verdiği haklar.

hükümet: devlet.

idare: yetinme.

iğfal: yanıltma, gaflete düşürerek kandırma, yanlış iş yaptırma, aldatma, aldatılma.

ihtiyat: ileriye düşünme, ilerisini düşünerek davranma, geleceği düşünerek tedbirli hareket etme.

insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.

istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.

ittihâm: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altında olma.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

para alıp yaşıyorsun ve teşkilât yapıyorsun?” diyenler ne kadar insaftan uzak düşüklerini, ehl-i insaf anlar.

İKİNCİ MADDE:

Menemen Hâdisesinin bir yalancı taklidini yapıp, millete dehşet verip, serbestî kanunları kolayca tatbik etmek desisesiyle hükûmeti iğfal ederek, güya “Hükûmetin serbestî kanunlarını kabul ettirmesine yardım ediyoruz” entrikasıyla, beni Barla’dan Isparta’ya cebren celp ettiler. Baktılar, ben öyle fitnelere alet olamıyorum ve öyle her cihetçe vatana, millete, dine zararlı olan akim teşebbüslere hiçbir meylim yoktur anladılar ki; o vakit, plânlarını değiştirdiler. Benim beğenmediğim bir şöhet-i kâzibenden istifade edip, hiç hatır ve hayalimize gelmeyen entrikalarla başımıza Menemen hâdise-i vakiasının bir mevhum taklidini geçirdiler. Hem millete, hem hükûmete, hem masum, mevkuf birçok efrad-ı millete büyük zarar verdiler. Şimdi yalanları meydana çıktıkça, kurdun keçiye bahane bulması nev’inden bahaneleri bulup, memurîn-i adliyeyi şaşırtmak istiyorlar. Adliye memurlarının bu meselede çok dikkate ve ihtiyata muhtaç olduklarını müdafaa-i milliye hukukum noktasında hatırlıyorum. Asıl ittihâm edilecek onlardır ki, hükûmetin bazı erkânına dalkavukluk edip ve sahtekârlıkla, bir yalancı cemiyet maskesi altında, bazı safdil masumları, bîçareleri tehye ederek küçük bir hâdise çıkarır; sonra şeytan gibi habbe-yi kubbe gösterip, hükûmeti şaşırtır, çok masumları ezdirir, memlekete büyük zarar verir, kabahati başkalara yükler. İşte bu meselemiz aynen böyledir.

masum: suçsuz, kabahatsiz, günahsız.

memurin-i adliye: adliye memurları.

mesele: konu.

mevhuf: vehim ve hayalde meydana getirilen, evham ürünü olan, hakikatte olmayan, vehim.

mevkuf: tevkif edilmiş, tutulmuş, zanlı olarak hapsedilmiş, tutuklu.

mevil: eğilim.

muhtâc: ihtiyacı olan, kendi-

sine bir şey lâzım olan, ihtiyaç içinde bulunan, bir eksiği olup onu tamamlamak isteyen.

müdafaa-i milliye: millî savunma, millî müdafaa.

nev: tür, çeşit.

plân: bir şeyi gerçekleştirmek için yapılan düzenleme.

rabian: dördüncü olarak, dördüncü derecede.

safdil: hile, oyun bilmeyen, kolay aldatılan, bön.

sahtekâr: düzenbaz, hilekâr.

serbestî: serbestlik.

şöhet-i kâzibe: gecci, yalancı şöhet, aldatıcı ün.

taklit: benzer.

tatbik: kanunu veya maddeyi uygulama.

teşebbüs: bir işi yapmak için harete geçme, başlama, girişme.

teşkilât: bir işin görülmesi ve yürütülmesi için meydana getirilen yapı, kuruluş, örgüt.

zarfında: içerisinde.

ÜÇÜNCÜ MADDE:

Hükûmetin daireleri içinde en ziyade hürriyetini muhafaza etmeye ve tesirat-ı hariciyeden en ziyade bitarafâne, hissiyatsız bakmakla mükellef olan, elbette mahkemedir. Ben mahkemenin hürriyet-i tammesine istinaden, hürriyetle, hukuk-i hürriyetimi bu suretle müdafaa etmeye hakkım vardır. Evet, her yerde, adliyede mal ve can meseleleri var. Eğer hâkim şahsî hiddet edip bir katili katletse, o hâkim katil olur. Demek adliye memurları, hissiyattan ve tesirat-ı hariciyeden bütün bütün azade ve serbest olmazsa, sureten adalet içinde müthiş günahlara girmek ihtimali var. Hem, canilerin, kimsesizlerin ve muhaliflerin dahi bir hakkı var. Ve hakkını aramak için, gayet bitarafâne bir merci isterler. Adalet noktasından tarafgirlik fikrini verip, adaletin mahiyetini zulme çeviren, hakkımda sarf edilen bir tabirdir ki, Isparta'da ve burada bazı isticvaplarda ismim Said Nursî iken, her tekrarında "Said Kürdi" ve "Bu Kürt" diye beni öyle yad ediyorlar. Bununla, hem ahiret kardeşlerimin hamiyet-i milliyelerine ilişip aleyhime bir his uyandırmak, hem mahkeme ve adaletin mahiyetine bütün bütün zıt ve muhalif bir cereyan vermektir.

Evet, hâkim ve mahkeme tarafgirlik şaibesinden müberra ve gayet bitarafâne bakması birinci şart-ı adalet olduğuna dair binler vukuat-ı tarihiyeden, Hazret-i Ali Radiyallahü Anhın hilâfeti zamanında bir Yahudî ile mahkemede beraber oturmaları ve çok padişahların adı adamlar ile mahkeme-i adalette görülmesi gibi çok

adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakkaniyet, âdillik.
adliye: mahkeme, yargılama işleriyle uğraşan daire.
ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.
aleyhime: benim hakkımda, benim zararına.
aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.
azade: bağlardan kurtulmuş,

hür, serbest.
biçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.
bitarafâne: tarafsızca, herhangi bir tarafı, kimseyi ve yanı tutmaksızın.
cani: cinayet işlemiş, kimse.
cereyan: geçiş, gidış.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
fikir: düşünme, düşünce.
gayet: çok, fazla, son derece.
habbe: yuvarlak ve ufak tane.
hâdise: vakia, olay, ilk defa

olan, meydana çıkan hâl.
hâkim: yargıç.
hamiyet-i milliyeye: millî duygu ve hislerin muhafaza edilmesi için yapılan çaba.
hiddet: öfke, kızgınlık, gadap, hisim.
his: duygu.
hissiyat: hisler, duygular.
hukuk-i hürriyet: hürriyetin getirdiği haklar.
hükümet: devlet.
hürriyet: bağımsızlık; serbestlik, hür oluş.

hürriyet-i tamme: tam hürriyet.
ihtimal: olabilirlik, bir şeyin olabilmesi mümkün olma, gerçekleşebilirlik.
isticvap: cevap isteme, sorguya çekme, ifadesini alma, söyletme, konuşturma.
istinaden: istinat ederek, dayanarak, güvenerek, delil kabul ederek.
kabaha: kusur, suç, töhmet.
katil: adam öldüren, insan öldüren kimse, canı.
katl: öldürme, katletme.
mahiyet: bir şeyin aslı, esası, hakikati, iç yüzü, bir şeyi tayin eden aslı unsur, neden ibaret olduğu, nitelik.
masum: suçsuz, kabahatsız, günahsız.
memleket: bir devletin toprağı, ülke, yurt, vatan, diyar.
merci: merkez, kaynak, baş vurulacak yer, müracaat edilecek yer, dönülecek yer, sığınılacak yer.
meşale: konu.
muhafaza: koruma, saklama, hıfz etme.
muhالیf: iktidara ve iktidar görüşlerine zıt düşüncede bulunan.
müdafaa: savunma.
mükellef: bir şeyi yapmaya, bir şeyi ödemeye mecbur olan, vazifeli, muvazzaf.
müthiş: dehşet veren, ürktüren, korkutan, dehşetli, korkunc.
sarf: kullanma.
serbest: hareketi her hangi bir şekilde engellenmeyen, engelsiz.
suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.
sureten: suret olarak, görünüş itibarıyla, şekilde, şekil olarak.
şahsî: şahsa ait, kişiye, kendine ait, şahısla ilgili, hususî.
tabir: ifade, söz.
tarafgir: bir tarafı tutan, bir tarafı destekleyen, taraflı.
tehyic: heyecanlandırma, heyecana getirme, coşturma, coşkunculuk verme.
tesirat-ı hariciye: dıştan gelen etkiler, dış tesirler.
yâd: hatırlama, anma, hatıra getirme.
zıt: karşıt.
ziyade: çok, fazla, artık.
zulüm: işi yerli yerince yapmama, hak eden kimseye hakkını vermeme, adalete aykırı davranma, adaletsizlik.

hadisat-ı tarihiye varken, benim hakkımda bir yabanilik hissini veren ve nazar-ı adaleti şaşırtmak isteyen adamlara derim:

Ey efendiler!

adi: bayağı, basit.
bıtarafâne: tarafsızca, herhangi bir tarafı, kimseyi ve yanı tutmaksızın.
cihet: yan, yön, taraf.
civanmert: sözünde sağlam, iyilik sever, kahraman.
dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.
dindar: dinî kaidelere hakkıyla riayet eden, dininin emirlerini yerine getiren, mütedeyyin.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
fakir: muhtaç, düşkün, yoksul.
gayet: çok, fazla, son derece.
hadisat-ı tarihiye: tarihte meydana gelmiş olan çeşitli olaylar, geçmişte olmuş önemli hadiseler.
hakiki: gerçek, sahici.
hâkim: yargıç.
halis: temiz.
heyet-i hâkime: hâkimler heyeti, hakimler kurulu.
hilâfet: halifelik, Hz. Peygamberin vekillîği, Hz. Peygambere vekil olarak Müslümanları ve İslâmlığı koruma görevi.
hizmet: birinin işini görme, bir kimsenin hesabına veya menfaatine iş görme.
hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.
İslâmiyet: Müslümanlık, semavî dinlerin sonucusu.
işhat: bir dava hakkında delil olarak şahit gösterme.
kudsi: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.
Kürdistan: Osmanlı devleti zamanında bir coğrafi bölge adı.
Kürt: Ön Asya'da yaşayan bir topluluk ve bu topluluktan olan kimse.
mahkeme: hüküm yeri: davaların görülüp hükme bağlandığı yer.
mahkeme-i adalet: adalet mahkemesi, hakka riayet edilen mahkeme, doğruluğun benimsenip uygulandığı yer.
menfaat: fayda, kâr, gelir, ihtiyaç karşılığı olan şey.
meslek-i Kur'âniye: Kur'ân mesleği, Kur'ân yolu.

Ben, her şeyden evvel Müslümanım ve Kürdistan'da dünyaya geldim. Fakat, Türklere hizmet ettim ve yüzde doksan dokuz menfaatli hizmetim Türklere olmuş ve en çok hayatım Türkler içinde geçmiş ve en sadık ve en halis kardeşlerim Türklere çıkmış. Ve İslâmiyet ordularının en kahramanı Türkler olduğundan, meslek-i Kur'âniyem cihetiyle, her milletten ziyade Türkleri sevmek ve taraftar olmak kudsi hizmetimin muktezası olduğundan, bana Kürt diyen ve kendini milliyetperver gösteren adamların bini kadar Türk milletine hizmet ettiğimi, hakikî ve civanmert bin Türk gençlerini işhat edebilirim.

Hem, heyet-i hâkimenin ellerinde bulunan otuz-kırk kitabımı, hususan *İktisat*, *İhtiyarlar*, *Hastalar Risaleleri*'ni işhat ediyorum ki; Türk milletinin beşten dört kısmını teşkil eden musibetzedede, fakirler ve hastalar ve dindar müttakiler taifelerine bin Türkçü kadar hizmet eden o kitaplar, Kürtlerin ellerinde değil, belki Türk gençlerinin ellerindedirler.

Heyet-i hâkimenin müsaadesiyle, bizi bu belâyaya sokan ve hükümetin mühim bazı erkânını iğfal eden ve

milliyetperver: milletini seven, ulusçu, milliyetçi.
muktezâ: ihtiza eden, gereken, lâzım gelen, icap eden, gerekli olan.
musibetzedede: musibet görmüş, felâkete uğramış, belâyaya, kazaya uğrayan.
müberra: temize çıkmış, aklanmış.
müttaki: ittika eden, sakınan, çekinen, günah ve haramdan uzak duran, takva sahibi.
nazar-ı adalet: adalet terazisi,

si, kefesi.
Radiyallahü Anh: Sahabe veya İslâm büyüklerinin adı geçtiğinde söylenen "Allah ondan razı olsun" manasında dua. Tek erkek için söylenir.
sadık: doğru, gerçek, hakikî, sahte olmayan.
şâibe: şek, şüphe.
şart-ı adalet: adaletin şartı.
taife: bölük, takım, guruh, fırka.
tarafgir: bir tarafı tutan, bir tarafı destekleyen, taraflı.

taraftar: taraflı, birinin veya bir grubun tarafını tutan, bir tarafı destekleyen.
teşkil: vücut verme, meydana getirme, yapma.
vukuat-ı tarihiye: tarihî vakalar, tarihte olup biten olaylar.
yabanî: görgüsü olmayan, kaba.
Yahudi: İbrani ve İsrailî de denilen, Sami kavimlerinden bir ırk.
ziyade: çok, fazla, artık.

milliyetperverlik perdesi altında entrikaları çeviren mülhit zalimlere derim:

Ey efendiler! Benim hakkımda tespit edilmeyen ve tespit edilse dahi bir suç teşkil etmeyen ve suç olsa bile yalnız beni mes'ul eden bir madde yüzünden, kırktan fazla Türkün en kıymetli gençlerini ve en muhterem ihtiyarlarını, büyük bir cinayet işlemişler gibi bu belâyaya atmak, milliyetperverlik midir? Evet, sebepsiz böyle işkenceli tevkife düşenler içinde Türk gençlerinin medar-ı iftihar olacak bir kısım zatlar var ki; **(HAŞİYE)** uzaktan kıymetini hissedip, ona yalnız bir selâm veya imanî bir risale göndermemle, onu bir cani gibi çoluk ve çocukları içinden alıp bu belâyaya atmak milliyetçilik midir? Ben ki, sizin nazarımda yabanî millettendir diyorum; bu mevkufta olan civanmert ve muhterem Türk gençleri ve ihtiyarları içinde öyleleri var ki, onların bir tanesini, kendi milletimden yüz adama değiştirmem. İçinde öyleleri var ki, on sene bana zulüm eden memurlara, beş seneden beri onların hatırları için, o zalimlere bedduayı bıraktım. Ve onların içinde öyleleri var ki, âli seciyelerin en halis numunelerini o âlicenap Türk arkadaşlarda kemal-i hayret ve takdirle gördüm. Ve Türk milletinin sırr-ı tefevvukunu onlarla anladım. Ben, vicdanımla, mevcut ve çok emarelerle temin ederim ki; eğer bu masum mevkuflar adedince vücutlarını bulunsaydı veyahut onların umumuna

HAŞİYE: O zatlar, men-i mahkeme ile, iki aylık sıkıntılı tevkiften sonra tahliye edilmişlerdir.

âli: yüce, yüksek, ulu.

âlicenap: şerefli, haysiyetli kimse.

beddua: inkisar, ilenç, bir kimsenin kötü olması için dua, kötü dua.

belâ: musibet, gam, keder, afet, sıkıntı.

cani: acımasız, gaddar. candan sevilen, aziz.

cinayet: adam öldürme, cana kıyma, katil.

civanmert: sözünde sağlam, iyilik sever, kahraman.

entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek

maksadıyla hazırlanan düzen, dalavere, hile, desise.

erkân: reisler, ileri gelenler.

halis: temiz.

hatır: gönül, kalp, his.

heyet-i hâkime: hâkimler heyeti, hakimler kurulu.

hükümet: devlet.

iğfal: yanıltma, gaffeletme düşürerek kandırma, yanlış iş yapma, aldatma, aldatılma.

ihtiyar: yaşlanmış kimse,

yaşlı.

imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.

işkence: eziyet, azap, bir kimsene verilen maddî-manevî sıkıntı, zulüm.

kemal-i hayret: şaşkınlığın son derecesi, çok fazla şaşkınlık.

kıymet: değer.

kıymetli: kıymetli, değerli, pahalı.

medar-ı iftihar: iftihar sebebi, övünme sebebi.

men-i muhakeme: muhakemeyi durdurma, muhakemeye lüzum görmeyip menetme.

mes'ul: yaptığı işlerden hesap vermeye mecbur olan, sorumlu.

mevkuf: tevkif edilmiş, tutulmuş, zanlı olarak hapsedilmiş, tutuklu.

milliyetperver: milletini seven, ulusçu, milliyetçi.

muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, aziz, saygın.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

mülhit: İslâm dininden ayrılan, Allah'a ve dine inmayan, Allah'ı inkâr eden, dinsiz, imansız, münkir.

müsaade: izin, icazet, ruhsat.

nazar: huzur, kat, yan, ön, nezdinde.

nümune: örnek, misal, örnek olarak gösterilen.

seciye: yaratılış, huy, tabiat, karakter, cibilliyet.

tahliye: tutukluyu serbest bırakma, salıverme.

tespit: bir hâli şüpheye yer bırakmayacak şekilde görüp gösterme.

teşkil: vücut verme, meydana getirme, yapma.

tevkif: cezaî tahkikat sırasında, zanlının mahkeme kararına kadar geçici olarak hapsedilmesi.

yabanî: görgüsü olmayan, kaba.

zalim: zulmeden, haksızlık eden, acımasız ve haksız davranan.

zat: kişi, şahıs, fert.

zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

adi: bayağı, aşağı, değersiz.
ahir: son, sonraki, en sonra.
bahane: yalandan özür, asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
bedel: karşılık, karşı.
cüz'i: küçük.
ehemmiyet: pek önemli olma, değerlilik.
emare: alâmet, nişan, eser, ipucu, belirti, karine.
garip: kimsesiz, zavallı.
gayet: çok, fazla, son derece.
hatır: gönül, kalp, his.
hatıra: anı.
havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ismarlama.
hükümünde: niteliğinde.
ihiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı.
imza: bir şeyin altına ismini yazma.
insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.
kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.
kasem: yemin, and, ahdetme.
kıymet: değer.
kıymet-i zatiye: birinin kendi öz değeri, kıymeti.
kıymettar: kıymetli, değerli, pahalı.
Kürt: Ön Asya'da yaşayan bir topluluk ve bu topluluktan olan kimse.
mahkeme-i âdile: adaletle iş gören mahkeme.
mahsus: başkasında bulunmayan, bir şeye veya kişiye has olan.
maslahat: iş, emir, husus, madde, keyfiyet.
masum: suçsuz, kabahatsiz, günahsız.
masumiyet: masumluk, kabahatsizlik, suçsuzluk.
medar-ı iftihar: iftihar sebebi, övünme sebebi.
meşakkat: zahmet, sıkıntı, güçlük, zorluk.
mevcut: var olan, bulunan, olan.
mevkuf: tevkif edilmiş, tutulmuş, zanlı olarak hapsedilmiş, tutuklu.
muaheze: tenkit, itiraz, kinama, tariz.
müftehirane: iftiharla, iftihar ederek, övünerek, gururlu bir şekilde.
mülhit: İslâm dininden ayrılan,

gelen her nevi meşakkatlerini alabilseydim, kasem ederim ki, müftehirâne, o kıymettar zatlara bedel çekmek isterdim. Benim bunlara karşı bu hissim, onların kıymet-i zatiyeleri içindir; yoksa şahsıma karşı faydası dokunması değildir. Çünkü, bir kısmını yeni görüyorum. Bir kısmı, belki o benden fayda görmüş, ben ondan zarar görmüşüm. Fakat binler zarar görsem, yine onların kıymeti nazarımda tenzil etmez.

İşte, ey Türkçülük dava eden mülhit zalimler! Türk Milletinin medar-ı iftiharını olabilecek bu kadar zatları gayet adî ve ehemmiyetsiz bahaneler ile —sizin tabirinizle— benim gibi bir Kürt yüzünden perişan etmek, tezlil etmek milliyetçilik midir? Türkçülük müdür? Vatanperverlik midir? Haydi, o insafsız vicdanınıza havale ediyorum.

İşte mahkeme-i âdile, onların masumiyetini anlamakla çocuklarını tahliye etti. Eğer ortada bir suç varsa, o suç benimdir. Onlar, ulüv-i cenaplarından, benim gibi garip bir ihtiyar hocaya soba yakmak, su getirmek, yemek pişirmek ve kendime mahsus bir risalemi tebyiz etmek gibi cüz'î işlerimi sırf lillâh için yapmışlar ve benim hatırım için hatıra defterim hükümünde olan o iki risalemin ahirlerinde, bir hatıra olmak üzere imzalarını atmışlar. Acaaba, dünyada, böyleleri böyle bahanelerle muaheze edecek bir kanun, bir usul ve bir maslahat var mı?

Allah'a ve dine inanmayan, Allah'ı inkâr eden, dinsiz, imansız, münkir.
nazar: düşünme, fikir, mülâhaza, niyet.
nev'i: tür, çeşit.
perişan: kederli, hüznü, üzgün.
sırf: ancak, yalnız.
sırf-ı tefevvuk: üstün olmanın sırrı, üstünlüğün sırrı.
şahis: insanın kendi nefsi, kendi varlığı, nefis, zat.
tabir: ifade, söz.

tahliye: tutukluyu serbest bırakma, salıverme.
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.
tebyiz: müsveddeyi temize çekme, beyaza çekme.
temin: güvenlik, emniyet hissi verme, şüphe ve korkuyu giderme.
tenzil: indirme, peyderpey, yavaş yavaş indirme.
tezlil: aşağılama, küçük düşürme, horlama.
ulüv-i cenap: âlicenaplık,

cömertlik, büyüklük.
umum: hep, bütün, cümle, herkes.
usûl: tertip, düzen.
vatanperver: yurtsever, vatanına düşkün, vatanını seven kimse.
vicdan: iyiyi kötüden, hayrı şerden ayırt etmeye yardımcı olan ahlâkî duygu.
zalim: zulmeden, haksızlık eden, acımasız ve haksız davranan.
zat: kişi, şahıs, fert.

MÜDAFAATIMIN İKİNCİ TETİMMEŞİ

Ey heyet-i hâkime! Gelecek beyanatımda, belki vazife-nizce lüzumsuz şeyler bulunacak. Fakat, bu meseleler ile umum memleket, belki dünya alâkadardır. Yalnız siz değil, onlar dahi manen dinliyorlar. Hem, beyanatımda intizamsızlık göreceksiniz. Sebebi ise, mühim bir hakkım bana verilmedi. Benim hüsn-i hattım yok. Çok rica ettim ki, bu hayat-memat meselesidir, bir yazıcı bana veriniz; tâ hakkımı müdafaa için bir istida yazdırayım. Vermediler. Belki beni iki ay, gayet insafsızcasına bütün bütün konuşmaktan menettiler. Onun için, gayet noksan ve müşevveş yazımla intizamlı yazamadım. İşte ahir beyanatım budur:

Eğer farz-ı muhal olarak, müfsitlerin, muhbirlerin ihbar ettikleri gibi, Risale-i Nur, hükûmetin birtakım siyasetiyle ve bazı kanunlarıyla tevfiik edilmiyor, muaraza ediyor; belki başka siyasi kanaatlerdir ve ayrı ayrı fikirlerdir; ve umum risaleler, imandan değil, belki siyasetten bahseder diye, gayet zâhir bir iftira farz ve kabul edilse, cevaben derim:

Madem hürriyetin en geniş şekli cumhuriyettir. Ve madem hükûmet ise cumhuriyetin en serbest suretini kabul etmiştir. Elbette hakikî ve kat'î ve reddedilmez kanaat-i ilmiyeyi ve efkâr-ı saibeyi, asayişe dokunmamak şartıyla, cumhuriyetin hürriyeti, o hürriyet-i ilmiyeyi istibdat altına alamaz ve onu bir suç tanımaz. Evet, dünyada hiçbir hükûmet var mıdır ki, bütün bir tek kanaat-i siyasiyede bulunsun?

ahir: en son, en sondaki.
alâkadar: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.
asayiş: düzen, nizam.
bahsetme: konu etme.
beyanat: açıklamalar, izahlar.
cevaben: cevap olarak, karşılık şeklinde.
efkâr-ı saibe: isabetli görüşler.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
farz: bir hususu bir davaya mevzu ve asil kılma.

farz-ı muhal: imkânsız farz etme, olmayacak bir şeyi olacaktıymış gibi düşünme.
fikir: düşünme, düşünce.
gayet: çok, fazla, son derece.
hakikî: gerçek, sahici.
heyet-i hâkime: hâkimler heyeti, hakimler kurulu.
hükûmet: devlet.
hürriyet: iradenin ve seçme kabiliyetinin serbestçe kullanılması.
hürriyet-i ilmiye: ilim hürriyeti.

hüsn-i hat: güzel yazı.
iftira: aslı olmadan birine suç yükleme, olmayan bir suç başkasına yükleme, bühtan, ifk.
ihbar: haber verme, bildirme, anlatma, duyurma.
insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.
intizam: düzgün olma, düzgün dizilme, düzgünlük, tertipli olma.
istibdat: kendi başına ve hiç bir nizam ve kanuna bağlı

olmadan yönetme, keyfi idare sistemi, uyruklarına hiç bir hak ve özgürlük tanımayan sınırsız monarşi, despotluk, despotizm, bası.
istida: resmî makamlara bir işin yapılmasını, yerine getirilmesini istemek maksadıyla yazılan yazı, dilekçe, arzual.
kanaat: görüş, fikir.
kanaat-i ilmiye: ilmi kanaat, ilmi fikir, ilme ait görüş.
kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.
kat'î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.
lüzum: lâzım olma hâli, işe yarama, gerekme.
madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.
manen: iç varlık bakımından, duyguya, gönülce, yüreğe, ruha, mana itibarıyla, manaca.
memat: ölüme, vefat, irtihal, ahirete geç etme.
memleket: bir devletin toprağı, ülke, yurt, vatan, diyar.
men: yasak etme, mâni olma, bırakmama, bir şeyin yapılmasını engelleme.
mesele: konu; ehemmiyetli, önemli iş.
muaraza: birbirine karşı gelme.
muhbir: haber veren, haberci.
müdafaa: savunma.
müdafaat: müdafaalar, savunmalar, korunmalar.
müfsit: fesat çıkarıcı, fesatçı, bozguna.
mühim: lüzumlu, gerekli, önemli.
müşevveş: teşevvüşe uğramış, belirsiz, karışık, düzensiz, karma-karışık.
noksan: kusurlu, nakıs.
redd: tanımama, inkâr etme, çürütme.
rica: dileme, isteme.
serbest: bir şeye bağlı olmayan, istediği gibi hareket edebilen, başı boş.
siyaset: politika.
siyasi: siyaset gereği olan, siyasetle ilgili, siyasete ait.
suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.
tetimme: bir konuyu veya eseri tamamlamak için eklenen kısım, bir şeyin tam olması için gereken şey.
tevfiik: uygun düşürme, bir şeyi uygun duruma getirme.
umum: hep, bütün, cümle, herkes.
vazife: iş, memuriyet.
zahir: açık, belli, meydanda.

Haydi, farzımuhal olarak, ben, perde altında kendi kendime kanaat-i siyasiyemi yazmışım ve bir kısım has dostlarıma göstermişim; bunda suç var diyen kanunları işitmemişim. Hâlbuki Risale-i Nur, iman nurundan bahseder, siyaset zulmetine sukut etmemiş ve tenezzül etmez.

Eğer faraza, lâik cumhuriyetin mahiyetini bilmeyen bir dinsiz dese: “Senin risalelerin kuvvetli bir dinî cereyan veriyor, lâdinî cumhuriyetin prensiplerine muaraza ediyor.”

Elcevap: Hükûmetin lâik cumhuriyeti, dini dünyadan ayırmak demek olduğunu biliyoruz. Yoksa, hiçbir hatıra gelmeyen dini reddetmek ve bütün bütün dinsiz olmak demek olduğunu, gayet ahmak bir dinsiz kabul eder. Evet, dünyada hiçbir millet dinsiz olarak yaşamadığı gibi, Türk milleti misillü bütün asırlarda mümtaz olarak, bütün aktâr-ı cihanda nerede Türk varsa Müslümandır. Sair anasır-ı İslâmiyenin, küçük de olsa, yine bir kısmı İslâmiyet haricindedir. Böyle pek ciddî ve hakikî dindar ve bin sene kadar hak dininin kahraman ordusu olarak zemin yüzünde, mefahir-i milliyesini milyonlar menabi-i diniye ile çakan ve kılıçlarının uçlarıyla yazan bu mübarek milleti, “dini reddeder veya dinsiz olur” diye itham eden yalancı dinsizler ve milliyetsizler, öyle bir cinayet işliyorlar ki, Cehennemın esfel-i safilîn tabakasında ceza görmeye müstahak olurlar.

ahmak: pek akılsız, sersem, budala, kalın kafalı, şaşkın, zekaca gelişmemiş.

aktâr-ı cihan: her taraf, dünyanın dört bir yanı.

anasır-ı İslâmiye: Müslüman unsurlar, milletler.

ası: yüzyıl.

bahsetme: konu etme.

cereyan: bir tarafa doğru akış, akıntı, akım.

ciddî: gerçek, hakikat.

cinayet: bu derecede ağır suç.

cumhuriyet: siyasi mekanizması seçimle kurulan, adalet ve hukukun üstünlüğüyle temel hak ve hürriyetleri sağlamayı amaçlayan idare şekli.

dindar: dinî kaidelere hakkıyla riayet eden, dininin emirlerini yerine getiren, mütebedeyyin.

dini: dine ait, din ile ilgili.

faraza: farz edelim ki, farz edin ki, sayalım ki, ola ki.

farzımuhal: imkânsız farz etme, olmayacak bir şeyi olacaktı gibi düşünme.

gayet: çok, fazla, son derece.

hakikî: gerçek, sahici.

hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.

hariç: bir şeyin dışı, dışarı, dışta kalan.

has: halis, samimi, gerçek.

hatır: zihin, fikir, hafıza.

hükümet: yönetim.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

İslâmiyet: Müslümanlık, semavî dinlerin sonuncusu.

itham: kabahatli görme, töhmetlendirme, suçlu görme, suçlama, suç isnat etme.

kanaat-ı siyasiye: siyasi düşünce, siyasi fikir.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

lâdini: din dışı, dinsiz, dinle alâkası olmayan.

lâik: dünya işlerini din işlerinden ayıran, din işlerini devlet işlerine karıştırmayan, lâdinî,

seküler.

mahiyet: bir şeyin aslı, esası, hakikati, iç yüzü, bir şeyi tayin eden aslı unsur, neden ibaret olduğu, nitelik.

mefahir-i milliye: milli şerefler, millî iftihar vesileleri.

menabi-i diniye: dinî kaynaklar.

misillü: benzeri, gibi, aynı, benzer gibi, eş kabilinden.

muaraza: birbirine karşı gelme.

mübarek: hayırlı, mutlu, kut-

lu, uğurlu.

mümtaz: meziyetleriyle başkalarından ayrılan, seçkin.

prensip: temel fikir, temel bilgi, esas, ilke.

redd: tanımama, inkâr etme.

sair: diğer, öteki, başka.

siyaset: politika.

sukut: düşme, alçalma.

tenezzül: kendine aykır düşün bir işi veya durumu kabul etme, alçalma.

zemin yüzü: yeryüzü, dünya.

zulmet: karanlık.

Hâlbuki Risale-i Nur, hayat-ı içtimaiyenin kanunlarını da ihata eden dinin geniş dairesinden bahsetmez; belki asıl mevzuu ve hedefi, dinin en has ve en yüksek kısmı olan imanın erkân-ı azîmesinden bahseder.

Hem, ekseriyetle muhatabım, evvel kendi nefsim, sonra Avrupa feylesoflarıdır. Böyle mesail-i kudsiyeden, doğru olmak şartıyla, zarar tevehhüm eden, yalnız şeytanlar olabilir tasavvurundayım. Yalnız üç-dört Risale, tenkitkârâne şekva suretinde bir kısım memurlara bakmış. Fakat o risaleler hükûmetle mübareze ve tenkit için değil, belki bana zulmeden ve memuriyetini sû-i istimal eden bir kısım memurlara karşıdır. Hem sonra da sû-i tefhümüne medar olmamak için, o üç-dört risalelere “mahremdir” deyip, neşrini men etmişiz. Sair risalelerin ekser-i mutlaka dört-beş sene evvel ve bir kısmı sekiz sene evvel, bir kısmı on üç sene evvel telif edilmişlerdir. Yalnız İktisat ve İhtiyarlar ve Hastalar risaleleri geçen sene telif edilmişler. Ve bununla beraber, risaleler, hükûmetin kanunlarına mugayir olmadığı ve asayişî ihlâl ve halkı idlâl mahiyetinde bulunmadığını ve bilâkis hükûmetçe takdirlerle karşılanması lâzım geleceğini, zerre miktar akli bulunan, risaleleri bîtarafâne tetkik eden, tasdik eder. Ve eğer, farzımuhal olarak, hükûmetin nokta-i nazarına çok noktaları muhalif olsa bile, 28 Temmuz 1933 tarihinde evvelki cürümlerin bu kısımlarını affetmekte olan ve ahiren neşredilen Af Kanunu mucibince, o risaleleri takibe mahal kalmadığını iddia edip, bize edilen

ahiren: sonradan.
asayiş: düzen, nizam.
bahsetme: konu etme.
bilâkis: aksine, tersine, tam tersi, tersine olarak.
bîtarafâne: tarafsızca, herhangi bir tarafı, kimseyi ve yanı tutmaksızın.
ceza: karşılık, azap.
cürüm: kabahat, kusur, hata, günah, kanun hilâfına hareket.
ekser-i mutlaka: mutlak çoğunluk.

ekseriyetle: daha ziyadesiyile, çoklukla, çoğunlukla.
erkân-ı azîme: önemli esaslar, büyük rükünler.
esfel-i safilin: aşağıların en aşağısı, Cehennem'in en aşağı tabakası.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
farzımuhal: imkânsız farz etme, olmayacak bir şeyi olcaktır gibi düşünme.
feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.

hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, cemiyet hayatı, toplım hayatı.
hedef: emel, vanılmak istenen nokta, ulaşılmak istenen gaye.
hükümet: devlet.
idlâl: dalâlete düşürme, doğru yoldan çıkarma, saptırma, azdırma.
ihata: bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma.
ihlâl: bozma, sakatlama, sağlamlığına zarar verme.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
kanun: yol, usul, nizam, yasa.
mahiyet: bir şeyin aslı, esası, hakikati, iç yüzü, bir şeyi tayin eden aslı unsur, neden ibaret olduğu, nitelik.
mahrem: gizli olan, herkesçe bilinmemesi gereken.
medar: dayanak noktası, sebep, vesile.
memuriyet: memurluk, memur olma hâli.
men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir şeyi dirig etme, bir şeyin yapılmasını engelleme, esirgeme, vermeme, önleme.
mesail-i kudsiye: kudsi meseleler.
mevzu: ele alınan, üzerinde durulan husus, bahis, konu.
mucibince: gereğince.
mugayir: zıt, karşıt, muhalif, aykırı, farklı, başka türlü.
muhalif: muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, bir fill veya düşünceye karşı gelen.
muhâtab: hitap olunan, kendisine söz söylenen, konuşulan kimse.
mübarez: kavga, dövüşme, vuruşma, çatışma.
müstahak: hak eden, hak etmiş.
nefis: kendi, şahıs.
neşr: dağıtma, yayma, saçma, serpmeye, yayın.
nokta-i nazar: görüş açısı, bakış açısı.
sair: diğer, öteki, başka.
su-i istimal: bir şeyi kötüye kullanma.
su-i tefehhüm: yanlış anlama.
suret: biçim, tarz.
şekva: şikâyet, yakınma, hoşnutsuzluk, memnuniyetsizlik.
tabaka: sıralar hâlinde üst üste konulmuş şeylerden her biri, kat, katman.
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.
tasavvur: düşünce, tasarım.
tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulamaya, gerçekliğini kabul etme.
telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.
tenkidkârâne: tenkit edene yakışır şekilde, tenkit edercesine.
tenkit: eleştirme, eleştiri.
tetkik: dikkatle araştırma, inceden inceye yoklama, inceleme.
tevehhüm: vehimlenme, kuruntuya kapılma.
zerre: pek ufak parça, en küçük parça, çok küçük parça.
zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.

asayiş-i memleket: ülkenin huzur ve güvenliği.

atalet: tembellik, işsizlik, hareketsizlik, durgunluk, boş durma, çalışmama.

bâki: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez, sonsuz.

bedbaht: kötü, fena.

cahil: bilgisiz, bilmeyen, habersiz.

daimi: sürekli, devamlı.

def: ortadan kaldırma, yok etme, giderme.

delil: şahit, belge, tanık.

esas: temel.

gayret: çalışma, çabalama.

gerci: öyle ise de, her ne kadar.

hadsiz: sınırsız.

hakiki: gerçek, sahici.

hamiyetfuruş: kendini beğenerek hamiyetli olduğunu iddia eden, hamiyetli olduğunu göstermeye çalışan.

hayat-ı dünyeviye: dünyaya ait olan hayat.

hayvaniyet: hayvanlık.

iade: geri gönderme, gönderilme, geri çevirme, geri verme, geri döndürme.

idare-i millet: kamu yönetimi, millet idaresi.

iddia: bir fikri ısrarla savunma.

iman-ı tahkiki: tahkiki iman, imana dair bütün meseleleri inceleyip delil ve bürhan ile inanca.

imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.

insaniyet: insanlık mahiyeti, insan olma hâli, insana yakışır davranış.

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

itiraz: bir fikri, hükmü veya durumu kabul etmeyip çürütmeye kalkışma, karşı çıkma, karşı durma.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

kuvve-i maneviye: manevî güç, moral.

lâkayt: kayıtsız, ilgi göstermeyen, ilgisiz, aldırış etmeyen.

lâyemut: ölmez, mahvolmaz, hayati sona ermez, sonu olmayan, ölümsüz.

lâyezal: zevalsiz, bitimsiz, zeval bulmaz, ebedî, sonu gelmez.

mahal: yer.

mahiyet: bir şeyin aslı, esası, hakkı, iç yüzü, bir şeyi tayin eden aslı unsur, neden ibaret olduğu, nitelik.

haksızlığın bir an evvel def edilmesi ve risalelerin iade olunmasını talep ederim.

Eğer insanîyetin mahiyetini, hayvaniyetin en bedbaht ve en aşağı derecesinde telâkki ve dünyayı daimî ve lâyezal tevehhüm ve insanı bâkî ve lâyemut tahayyül eden bir sarhoş vicdansız tarafından denilse: “Senin bütün risalelerin, imanî pek kuvvetli ders veriyor; dünyadan soğutuyor, nazarı ahirete çeviriyor. Biz ise, bütün kuvvet ve dikkat ve zihnimize dünya hayatına müteveccih olmamızla bu zamanda yaşayabiliriz. Çünkü şimdi yaşamak ve düşmanlardan sakınmak çok müşkülleşmiştir.”

Elcevap: İman-ı tahkikinin dersleri, gerçi nazarı ahirete baktırıyor; fakat, dünyayı o ahiretin mezraa ve çarşısı ve bir fabrikası göstermekle, daha ziyade dünya hayatına çalıştırır. Hem, imansızlıktaki müthiş bir surette kırılan kuvve-i maneviye, gayet kuvvetli bir tarzda kazanır; ve me'yusiyet içinde atalet ve lâkaytlığa düşenleri şevk ve gayrete, sa'ye sevk eder, çalıştırır. Acaba, bu dünyada yaşamak isteyenler, böyle, hayat-ı dünyeviye'nin lezzetini, hem çalışmaya şevki, hem hadsiz musibetlerine karşı dayanmaya medar kuvve-i maneviyesini temin eden ve itiraz kabul etmeyen delillerle ispat edilen iman-ı tahkikinin derslerine yasak denecek bir kanunun vücudunu kabul ederler mi ve öyle bir kanun olabilir mi?

Eğer idare-i millet ve asayiş-i memleketin hakikî esaslarını bilmeyen bir cahil hamiyetfuruş dese: “Senin risalelerin, asayiş-i bozanlara ve idareyi karıştıranlara bir

medar: dayanak noktası, sebep, vesile.

me'yusiyet: ümitsizlik.

mezraa: ziraat yapılacak yer, tarla, ekilecek yer.

musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.

müşkül: güç, zor, çetin.

müteveccih: teveccüh eden, bir tarafa, bir cihete dönen, yönelen.

müthiş: dehşet veren, ürktüren, korkutan, dehşetli, korkunç.

nazar: dikkat, bakma, bakış.

sa'y: çalışma, çabalama, gayret etme, iş görme, emek sarf etme.

sevk: yönlendirme.

suret: biçim, tarz.

şevk: şiddetli arzu, aşırı istek ve heves.

tahayyül: hayale getirme, hayalinde canlandırma, zihinde canlandırma, tasavvur etme.

takip: suç araştırma, kovalama.

talep: isteme, dileme, istek, arzu.

tarz: biçim, şekil, suret.

telâkki: bir görüşle bakma.

temin: sağlama.

tevehhüm: vehimlenme, kuruntuya kapılma.

vücut: var olma, var oluş, varlık.

zihin: anlama, bilme, kavrama gücü, anlayış, kavrayış; bilinç, dimağ.

ziyade: çok, fazla, artık.

medar olabilir cihetiyle ve sen dahi ihtiyatsızlık edip idare-i hâzıraya itiraz etsen, risalelerin kuvvetiyle bir gaile açmak ihtimaliyle sana ilişıyoruz.”

Elcevap: Risale-i Nur’dan ders alan, elbette çok maaşumların kanını ve hukukunu zayi eden fitnelere girmez ve bilhassa tecrübeleriyle, mükerreren akim ve zararlı kalan fitnelere hiçbir cihetle yanaşmaz. Ve bu on sene-deki on fitnelere, Risale-i Nur’un şakirtlerinin ondan birisi, belki asla hiçbirisi karışmadığı gösterir ki, risaleler bu fitnelere zıt ve asayışı temine medardırlar. Acaba, idarece ve asayışı muhafazaca, bin imanlı adam mı, yoksa on dinsiz serseri mi daha kolaydır? Evet, iman, güzel seciyeler vermekle hem merhamet hissini, hem zarar vermekten sakınmak meylini verir.

Amma benim ihtiyatsızlığım ise, bu on üç senedir imkân dairesinde ne kadar elimden gelmişse, hükümetin nazar-ı dikkatini celp etmemek ve onunla uğraşmamak ve işlerine karışmamak için, Isparta vilâyetine malûm olan harika bir surette, münzeviyâne ve merdümgrizâne ve müşfikkârâne ve siyasetten müçtenibâne yaşadığımızı bu memleket bilir.

Ey beni bu belâya sevk eden insafsızlar! Anlaşıyor ki, asayiş aleyhinde hareket etmediğimden, benden kızdınız, hiddet ettiniz; asayişe düşmanlık damarıyla beni tevkif ettirdiniz. Evet, asayışı bozmak ve idareyi karıştırmak isteyenler, benim hakkımda hükümeti işgal ederek, adliyeyi lüzumsuz işgal edip beni tevkif ettirenlerdir.

akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.
aleyh: karşı, karşıt.
amma: ama, lâkin, ancak, öyle ki, şu kadar ki.
asayiş: düzen, nizam.
belâ: musibet, gam, keder, afet, sıkıntı.
belki: hatta.
bilhassa: her şeyden önce, başta, hele, en çok, hususen, hususi olarak, özellikle, mahsus.
celp: çekme, çekiş, kendine

çekmek.
cihet: sebep, vesile, mucip, bahane.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
fitne: karışıklık.
gaile: sıkıntı, musibet, felâket.
hârîka: olağanüstü.
hiddet: öfke, kızgınlık, gadap, hisım.
his: duygu.
hukûk: haklar, kanunun verdiği haklar.

hükümet: devlet.
idare: yönetim.
idare-i hâzıra: günümüz idaresi, şimdiki yönetim.
işgal: yanılma, gaflete düşürerek kandırma, yanlış iş yapma, aldatma, aldatılma.
ihtimal: olabirlik, bir şeyin olabirliği mümkün olma, gerçekleşebilirlik.
ihtiyatsızlık: tedbirsizlik.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
imkân: olabilecek hâlde bu-

lunma, mümkün olma, olabirlik.
insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.
itiraz: bir fikri, hükmü veya durumu kabul etmeyip çürütmeye kalkışma, karşı çıkma, karşı durma.
malûm: bilinen, belli, belirsiz olmayan.
masum: suçsuz, kabahatsız, günahsız.
medar: dayanak noktası, sebep, vesile.
memleket: şehir, il, kasaba.
merdümgrizane: insanlardan sıkalıp yalnızlık isteyerek.
merhamet: acımak, şefkat göstermek, korumak, iyilik etmek, biçarelere yardımda bulunmak, esirgemek.
mevil: eğilim.
muhafaza: koruma, saklama, hifzetme.
müçtenibane: sakınarak, çekinerek, bir şeye karışmayarak.
mükerreren: mükerreren olarak, tekrar olarak, tekrar be tekrar.
münzeviyane: münzevi bir şekilde, inzivaya çekilerek, bir köşeye çekilerek.
müşfikkârane: müşfik olana yakışır şekilde, şefkatlice, şefkat göstererek.
nazar-ı dikkat: dikkatli bakma, dikkatli bakış.
seciye: yaratılış, huy, tabiat, karakter, cibilliyet.
serseri: ötede beride başı boş geçen, işsiz, güçsüz.
sevk: önüne katıp sürme, öne, ileri sürme, gönderme, ulaştırma. siyaset: politika.
suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.
şakirt: talebe, öğrenci.
tecrûbe: yaşayarak elde edilen iyi veya kötü kazanımlar, deneyim.
temin: sağlama.
tevkif: ceza tahkikat sırasında, zanlının mahkeme kararına kadar geçici olarak hapsedilmesi.
vilâyet: il.
zayi: yitik, zarar, ziyan.
zıt: muhalif.

adliye: mahkeme, yargılama işle-riyle uğraşan daire.

amir: büyük memur, memurun üstü.

askeri: askere veya askerliğe ait, askere mahsus, askerle ilgili.

cenaze: insan ölüsü.

daire: devlet işlerini gören kuruluşlardan her biri.

dava: takip edilen fikir, iddia, ül-kü.

dini: dine ait, din ile ilgili.

Diyanet Riyaseti: Diyanet İşleri Başkanlığı.

düstur: kanun, kaide, kural, prensip, esas.

ehemmiyet: pek önemli olma, değerlilik.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

eser: telif.

evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk önce.

hakaik-ı İslâmiye: İslâmiyetin gerçekleri, İslâma ait hakikatlar.

heyet-i hâkime: hâkimler heyeti, hakimler kurulu.

hususan: bilhassa, ayrıca, başka-ça, hususî olarak.

hususî: bir şeye, bir kişiye, bir ye-re has olan, herkese âid olmayan, özel.

Hükümet-i İttihadiye: ittihat ve terakkî hükümeti.

hürmet: saygı.

hürriyet-i vicdan: vicdan hürriyeti.

idarî: idare ile alakalı, idare ile ilgili.

ifa: bir işi yapma, bir işi gerçekleştirmeye.

imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.

imza: bir şeyin altına ismini yazma.

işgal: meşgul etme, işten alıkoyma, uğraştırma.

ittifak: bir konuda, ortak bir gayede anlaşma, fikir birliği etme, uyuşma, bağdaşma.

kabir: ölüleri defnetmek için kazılan çukur, mezar, sin, merkad. büyük, ulu.

kâtip: yazan, yazıcı.

lâakal: en azından, daha aşağı olmaz, en az, hiç olmazsa.

lâyemut: ölmez, mahvolmaz, hayâtı sona ermez, sonu olmayan, ölümsüz.

matbaa: basım evi.

müddeiumumi: savcı.

müsaade: izin, icazet, ruhsat.

nam: ad, isim.

resmî: devletin olan, devlete ait, devletle ilgili.

salisen: üçüncü olarak.

Onların hakkında, değil yalnız biz, belki memleket namına başta müddeiumumî olarak, heyet-i hâkimeye dava etmelidir.

Eğer denilse: “Sen vazifesizsin, milletin hürmetini kabul edip vazifedarlar gibi dinî ders veremezsin. Hem, dinî ders verecek resmî bir daire var; onun müsaadesi lâzımdır.”

Elcevap: Evvelâ, benim matbaam ve kâtiplerim yoktur ki vazife-i neşri yapsın. Bizimki hususîdir. Hususî işlere, hususan imanî ve vicdânî olsa, hürriyet-i vicdan düsturu, onun serbestiyetini temin eder.

Saniyen: Hükümet-i İttihadiye, ittifaklarıyla Dârülhikmeti'l-İslâmiyede Avrupa'ya karşı hakaik-ı İslâmiyeyi ispat edecek ve millete ders verecek bir vazifeyle tazif etmeleri ve Diyanet Riyasetinin Van'da beni vaiz tayin etmesi ve şimdiye kadar yüz risaleden ziyade eserlerim ulema ellerinde gezmesi ve tenkit edilmemesi ispat eder ki, millete ders vermeye hakkım var.

Salisen: Eğer kabir kapısı kapansaydı ve insan dünyada lâyemut kalsaydı, o vakit vazifeler yalnız askerî ve idarî ve resmî olurdu. Madem her gün lâakal otuz bin şahit, cenazeleriyle ¹ **اَلْمَوْتُ حَقٌّ** davasını imza ediyorlar; elbet-

te dünyaya ait vazifelerden daha ehemmiyetli imanî vazifeler var. İşte Risale-i Nur, o vazifeleri Kur'an'ın emriyle ifa ediyor. Madem Risale-i Nur amirinin, hâkiminin kumandanı olan Kur'an, üç yüz elli milyona hükmedip

1. Ölümler haklıdır.

saniyen: ikinci derecede, ikinci olarak.

serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.

şahit: şahitlik yapan, gördüğü veya bildiği şeyi mahkeme önünde yemin ederek söyleyip davanın sonuçlanmasına yardım eden kimse, tanık.

tavzif: vazifelendirme, görevlendirme, işe alma, iş verme.

tayin: vazifeye gönderme, bir işe yerleştirme, atama.

temin: sağlama.

tenkit: eleştirme.

tevkif: cezaî tahkikat sırasında, zanlının mahkeme kararına kadar geçici olarak hapsedilmesi.

ulema: âlimler, bilginler, ilim sahipleri.

vaiz: vaaz eden, nasihat

eden, dinî meseleler üzerinde öğüt vererek irşat eden.

vazife: iş, memuriyet.

vazifedar: vazifeli, vazifesi olan, iş gören.

vazife-i neşir: yayın vazifesi, yayınlama vazifesi.

vicdanî: vicdanla ilgili, vicdana ait, iç duygu ile ilgili, kalbi his ile ilgili.

ziyade: çok, fazla, artık.

talimat yaptırıyor ve her gün lâakal beş defa, beşten dördünün ellerini dergâh-ı İlâhiyeye açtırıyor ve bütün camilerde ve cemaatlerde, namazlarda, kudsi, semavî fermanlarını hürmetle okutturuyor; elbette onun hakikî tefsiri ve o güneşin bir nuru ve onun bir memuru olan Risale-i Nur, o vazife-i imaniyesini, biiznillâh, sadmelere uğratmayarak görecektir. Öyle ise, ehl-i dünya ve ehl-i siyaset onunla mübareze değil, belki ondan istifade etmeye pek çok muhtaçtırlar. Evet, şu tılsım-ı kâinatın muğlâkını keşfeden ve mevcudatın nereden, nereye ve ne olacaklarının tılsımını açan Risale-i Nur'un eczalarından Yirmi Dokuzuncu Söz; ve tahavvülât-ı zerratin muammasını keşfeden Otuzuncu Söz; ve kâinatta mütemadiyen fenâ ve zeval içindeki faaliyet ve hallâkiyet-i umumiye tılsım-ı acibini hall ve keşfeden Yirmi Dördüncü Mektup; ve Tevhidin en derin ve en mühim muammasını keşf ve hall ve izah eden ve haşr-i beşerî bir sinek iyası kadar kolay olduğunu ispat eden Yirminci Mektup; ve tabiatperestlerin fikr-i küfürlerini esasıyla bozan ve tahrip eden "Tabiat Risalesi" namındaki Yirmi Üçüncü Lem'a gibi Risale-i Nur'un çok cüz'leri var. Bunların yalnız birisindeki muammayı keşfeden bir âlim, bir edip, bir profesör, hangi hükûmette olsa, takdirle mükâfat ve ikramiye verileceğini, bu risaleleri dikkatle mütalâa eden tasdik eyler.

Bu beyanatıma, sadetten hariç tafsilât nazarıyla bakmamak gerekir. Çünkü, Risale-i Nur'un yüzden ziyade risaleleri benim evrak-ı tevkifiyem hükümüne geçmiş

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
beyanat: açıklamalar, izahlar.
biiznillah: Allah'ın izni ile.
cemaat: topluluk.
cüz: kısım, parça, bölük.
dergâh-ı İlâhiye: Cenab-ı Hakkın dergâhı, kapısı, katı.
ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.
edib: edebiyatçı, edebiyatla meşgul olan.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşün-

meyen.
ehl-i siyaset: ülkenin idaresiyle meşgul olanlar, siyaset adamları, politikacılar.
faaliyet: aktivite, etkinlik, canlılık.
fenâ: yok olma, yokluk, geçip gitme, son bulma, ölümlülük.
ferman: emir, buyruk.
fikr-i küfür: inkâr fikri.
hakikî: gerçek, sahici, doğru.
hâkim: sözünü geçiren, ege-men.
hallâkiyet-i umumiye: bü-

tün her şeyi ilgilendiren yaratıcılık.
haşr-i beşerî: insanların yeneden dirilmesi.
hüküm: hakim olma, emretme, kumanda etme.
hükümet: devlet.
hürmet: riayet, ihtiram, saygı.
ihya: diriltme, hayat verme, yeniden hayata döndürme.
ikramiye: ikram olarak verilen para, çalışanları şevklendirmek için verilen ücret dışı para.

istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.
kesif: açma, meydana çıkarma.
kudsi: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.
kumandan: komutan.
lâakal: en azından, daha aşağı olmaz, en az, hiç olmazsa.
mevcudat: mevcutlar, varıklar.
muamma: anlaşılması güç.
muğlâk: kapalı, kilitli, anlaşılması zor.
mübareze: kavga, dövüşme, vuruşma, çatışma.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
mükâfat: iyi bir iş, hizmet veya başardan ötürü verilen şey, ödül.
mütalâa: okuma, dikkatli okuma.
mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı olarak, aralıksız şekilde, muttasıl, devamlı.
nam: ad, isim.
nazar: düşünme, fikir, mülâhaza, niyet.
nur: aydınlık, parlaklık, ışık.
sadet: konuşulan madde, asıl konu, esas mana.
sadme: darbe, yıkıcı müdahaleler.
semavi: Allah tarafından olan, ilâhî.
tabiatperest: her şeyin kendi kendine olduğunu veya tabiatın meydana getirdiğini iddia eden, tabiatçı.
tafsilât: tafsiller, açıklamalar, izahlar, etraflı olarak bildirmeler.
tahavvülât-ı zerrat: zerrelerin değişmesi, atomlardaki bir hâlden başka bir hâle geçme, değişiklik.
tahrip: harap etme, yıkma, kırıp dökme, bozma.
takdir: beğenme.
talimat: bir iş görülmesi için üst makam tarafından verilen yazılı veya sözlü emir, direktif.
tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulamaya, gerçekliğini kabul etme.
tefsir: Kur'an'ın mana bakımından izahı, Kur'an'ın şerhi.
tevhit: Allah'ın bir olduğuna inanma, Allah'ın varlığını, birliğini, dengi ve ortağı bulunmadığını kabul etme.
tılsım: herkesin bilip çözemediği gizli sır, bilmece.
tılsım-ı acip: Garip, anlaşılması güç, şaşırtıcı sır, bilmece.
tılsım-ı kâinat: kâinatın tılsımı, evrenin gizli sırrı.
vazife-i imaniye: imanla ilgili vazife, iman vazifesi.
zeval: ölümlü, ölmek.
zyade: çok, fazla, artık.

adi: bayağı, aşağı, değersiz.

alâkadâr: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağı.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

Arş: yüksekliği sebebiyle bütün cisimleri içine alan ve Allah'ın kudret ve hükümüyle istiva ettiği sey.

bedbaht: bahtsız, bahtı kara, talihsiz.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

cazibe-i umumiye: umumî bir cazibe, genel çekim gücü.

cihet: yan, yön, taraf.

desise: hile, oyun, aldatmaca, düzen, entrika, dolap.

dini: dine ait, din ile ilgili.

dünyevi: dünyaya ait, dünya ile ilgili.

ehemmiyet: pek önemli olma, değerlilik.

erkân: reisler, ileri gelenler.

evrak-ı tevkifiye: tutuklama, alıkoyma evrakı.

evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk önce.

fıkr-ı siyasi: siyasi düşünce.

hakikat-i câzibedâr: aslı ve esasıyla çekici olan hakikat, cazibeli gerçek.

hakiki: gerçek, sahici.

haysiyet: kıymet, derece.

heyet-i hâkime: hâkimler heyeti, hakimler kurulu.

himaye: koruma, esirgeme, muhafaza etme.

hulûl: girme, dahil olma, içine sokulma.

hüküm: hakimiyet, hakim olma.

hükümet: devlet.

iğfal: yanıltma, gaflete düşürerek kandırma, yanlış iş yaptıрма, aldatma, aldatılma.

ihtimal: olabilirlik, bir şeyin olabilmesi mümkün olma, gerçekleşebilirlik.

ihtiyaç: gereklilik, lüzumluluk hâli, muhtaç oluş.

imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.

imha: bozma, yok etme, mahvetme, ortadan kaldırma, yıkma.

inkılâp: bir hâlden diğer hâle geçme, hâl değiştirme, değişim, dönüşüm.

irticakârâne: geri dönmeyi istemesine, irticaî bir şekilde.

istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.

istikbal: gelecek, gelecek zaman, atı.

ittihaz: edinme, alma.

keşif: gizli bir şeyi bulma, gizli bir şeyi bulup meydana çıkarma.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

olduğundan, hem heyet-i hâkime tetkik ile mükelleftir, hem ben izah ve cevap vermeye Kur'ân'a ve âlem-i İslâma ve istikbale alâkadarlığı cihetiyle mecburum. Madem bir meselenin tam tenevvürü, her halde uzak ve yakın bütün ihtimalleri beyan etmekle olur; meselemize ait uzak bir ihtimali beyan etmeye ihtiyaç var. Şöyle ki:

Eğer dinsizliği ve küfrü kendine meslek ittihaz eden bedbaht bir kısım adamlar, bir maksad-ı siyasinin perdesi altında hükûmetin bazı erkânına hulûl edip iğfal etseler veya memuriyet mesleğine girseler ve Risale-i Nur'u desiselerle imha ve beni tehditleriyle susturmak için deseler: “*Taassup zamanı geçti; maziyi unutmak ve istikbale bütün kuvvetimizle müteveccih olmak lâzım gelirken, senin irticakârâne bir surette dinî ve imanî kuvvetli ders vermen işimize gelmez.*”

Elcevap: Evvelâ, o mazi zannedilen zaman ise istikbale inkılâp etmiş. Ve hakikî istikbal odur. Ve oraya gideceğiz.

Saniyen: Risale-i Nur, tefsir olduğu haysiyetiyle, Kur'ân-ı Hakîm ile bağlanınış; Kur'ân ise, küre-i arzı Arşa bağlayan cazibe-i umumiye gibi bir hakikat-i cazibedardır. Asya'da hükmedenler, Kur'ân'ın Risale-i Nur gibi tefsirleriyle mübareze edemezler; belki musalâha ederler, ondan istifade ederler ve himaye ederler.

Amma benim susmam ise, *madem adı bir keşif yolunda ve ehemmiyetsiz bir fıkr-i siyasi peşinde ve dünyevî bir haysiyet yüzünden çok ehl-i izzetin başları feda*

küfür: Allah'ın varlığına, birliğine inanmama, Ona yakışmayacak sıfatlar yükleme.

küre-i arz: arz küresi, yer yuvarlağı, dünya, yer küre.

maksat-ı siyasi: siyasi gaye, siyasi amaç, siyasi maksat.

mazi: geçmiş zaman, yaşanılan önceki zaman.

mecbur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.

memuriyet: memurluk, memur olma hâli.

musalâha: barışma, uzlaşma, sulh, barış.

mübareze: kavga, dövüşme, vuruşma, çatışma.

mükellef: bir şeyi yapmaya, bir şeyi ödemeye mecbur olan, vazifeli, muvazzaf.

müteveccih: teveccüh eden, bir tarafa, bir cihete dönen, yönelen.

saniyen: ikinci derecede, ikinci olarak.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

taassup: körü körüne bağlılık.

tefsir: Kur'ân'ın mana bakımından izahı, Kur'ân'ın serhi.

tehdit: gözdağı verme, birisini korkutma, korku verme.

tenevvür: bir şey hakkında bilgi sahibi olmak.

tetkik: dikkatle araştırma, inceden inceye yoklama, inceleme.

zan: zannetme, sanma, kesin olarak bilmeksizin kuvvetli ihtimalle hükmetme.

edilse; elbette koca Cennetin fiyatı olacak bir servet ve hayat-ı ebediye kazandıracak bir âb-ı hayat ve bütün feylesofları hayrette bırakacak bir keşfiyat yolunda, vücudum zerrelere adedince başlarım bulunsa ve feda edilmesi lâzım gelse, bilâtereddüt feda edilir. Hem, beni tehdit veya imha suretiyle susturmak, bir dil yerine bin dil konuşuracak. Yirmi seneden beri ruhlara yerleşen Risale-i Nur, susmuş bir dilime bedel, binler dilleri söylettirmesini Rahîm-i Zülcelâl'den ümitvarım.

EHEMMİYETSİZ, FAKAT EHEMMİYETLİ BİR SUÇ OLARAK BANA SORULAN BİR MESELE

Diyorlar ki: “Sen, şapkayı başına koymuyorsun; mahkeme gibi çok resmî yerlerde başını açmıyorsun. Demek, o kanunları reddediyorsun. O kanunları reddetmenin cezası şiddetlidir.”

Elcevap: Bir kanunu reddetmek başkadır ve o kanunla amel etmemek bütün bütün başkadır. Evvelkinin cezası idam ise; bunun cezası ya bir gün hapis ve bir lira ceza-i nakdî veya bir tekdir veya bir ihtardır. Ben o kanunlarla amel etmiyorum; hem, amel etmekle dahi mükellef olamıyorum. Çünkü münzevi yaşıyorum. Bu kanunlar hususî menzillere girmez.

Bir ihtar: Bu iki aydır gayet dikkatle ve ince elekle elemek suretiyle hem Isparta, hem Eskişehir mahkemeleri,

âb-ı hayat: ebedî hayatı kazanmayı temin eden manevî değerler.
amel: uygulama, meydana çıkarma.
bedel: karşılık, karşı.
bilâtereddüt: tereddütsüz.
ceza: kanunların ihlâlinde uygulanan müeyyide.
ceza-i nakdî: para cezası.
ehemmiyet: önem, kıymet, değer.
ehl-i izzet: izzetli kimseler.
elbette: kesinlikle, mutlaka,

şüphesiz.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
fedâ: kurban, kurban olma, uğruna verme.
feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.
hayat-ı ebediye: ebedî ve sonsuz hayat.
hayret: şaşkınlık.
haysiyet: onur, şeref, itibar.
hususî: bir şeye, bir kişiye, bir yere has olan, herkese âid olmayan, özel.

idam: öldürme.
ihtar: idarî bir ceza, resmî uyarı cezası.
imha: bozma, yok etme, mahvetme, ortadan kaldırma, yıkkma.
kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.
keşfiyat: keşifler, bulup meydana çıkarılan şeyler, yeni bulunan şeyler.
menzil: yer, dünya, ev.

mesele: konu.

mükellef: bir şeyi yapmaya, bir şeyi ödemeye mecbur olan, vazifeli, muvazzaf.

münzevi: köşesine çekilip kimseyle görüşmeyen, herkesten uzaklaşıp yalnız yaşayan.

Rahîm-i Zülcelâl: büyüklük sahibi olan bol merhamet sahibi Allah.

redd: reddetme, geri verme, geri çevirme, kabul etmeme, tanıma.

resmî: devletin olan, devlete ait, devlete ilgili.

servet: zenginlik, varlık, mal, mülk.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

tehdit: gözdağı verme, birisini korkutma, birinin gözünü korkutma, korku verme, gözdağı.

tekdir: azarlama, azar, uyarma, çıkışma, ikaz.

ümitvar: ümitli, umutlu, uman, ümidi olan.

zerre: maddenin en küçük parçası, molekül, atom.

akıbet: sonuç, netice.

asabî: sinirli, öfkeli.

belâ: musibet, gam, keder, afet.

belâhat: ahmaklık, bönülük, alınlık, kalın kafalılık, düşüncesizlik.

beyhude: boşuna, faydasız.

cemiyet: topluluk, birlik.

care-i yegâne: tek çare, tek çıkar yol.

dahiliye vekâleti: iç işleri bakanlığı.

deha: olağanüstü zekâ sahibi kimse.

Divan-ı Harb-i Örfi: İttihat ve Terakki hükümeti zamanında 31 Mart Olayından sonra kurulan ve oldukça sert kararlar alan sıkıyönetim mahkemesi.

entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek maksadıyla hazırlanan düzen, dalavere, hile, desise.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida.

fedakârane: fedâkâr olana yakı-sacak surette, canını feda eder-sine.

Gayretullah: Allah'ın hak dinini koruma sıfatı.

hâlbuki: hakikat ve doğrusu şu-der ki, öyle iken, oysa ki.

heyet-i hâkime: hâkimler heyeti, hâkimler kurulu.

hususan: bilhassa, ayrıca, başka-ca, hususî olarak.

hususî: bir şeye, bir kişiye, bir ye-re has olan, herkese âid olmayan, özel.

iftihar: övgü.

ihbar: dikkatini çekme, tenbih, uyarma, uyarı.

ihtiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı.

imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.

isnâd: bir şeyi bir kimseye ait gösterme, sözü söyleyene nispet etme, bir söz ve haberin birisine ait olduğunu belirtme.

itiraf: başkalarının bilmediği gizli bir kusurunu söyleme, kendisi için iyi sayılmayacak bir hâli giz-lemeyip söyleme.

keşif: açma, meydana çıkarma.

komite: encümen, heyet, alt ku-rul, komisyon.

mağlup: yenilmiş, kendisine galip gelinmiş, yenilen kimse.

mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken.

masum: suçsuz, kabahatsiz, gü-nahsız.

meçhul: bilinmeyen, hakkında bilgi olmayan, meçhul.

medar-ı itham: suç isnat etme dayanağı, töhmet altında bırak-ma vesilesi.

merdane: erkekçesine, mertçesi-

hem Dahiliye Vekâleti on seneden beri teraküm eden mahrem kitaplarımı ve hususî mektuplarımı müsadere edip teftiş ettikleri hâlde, gizli bir komite ve cemiyet gibi medar-ı itham hiçbir maddeyi tespit etmediklerini itiraf-la beraber, daha tetkike devam ediyorlar. Ben de derim:

Ey efendiler! Beyhude yorulmayınız! Eğer aradığınız varsa, hiçbir ucunu bu kadar zaman bulamadığınızdan biliniz ki; onu idare eden öyle acip bir deha vardır ki, mağlup edilmez ve mukabele edilmez. Çare-i yegâne, onunla musalâhadır. Yoksa, bu kadar masumlara zarar vermek ve ezmek yeter! Belki gayretullaha dokunur, ga-la (kıtlık) ve veba gibi belâlara vesile olur. Hâlbuki benim gibi asabî ve en gizli olan sırrını yabanî adamlara çekin-meyerek söyleyen ve Divan-ı Harb-i Örfide meşhur ve pek merdane ve fedakârane müdafaati yapan ve ihtiyar-lık zamanında en ziyade akıbeti tehlikeli ve meçhul ser-güzeşlerden sakınmaya mecbur olan bir adama böyle hiç keşfedilmeyecek komiteciliği isnat etmek, belâhat de-recesinde bir safdilliktir veyahut bir entrikadır.

Heyet-i hâkimededen bir hakkımı isterim: Benden müsa-dere edilen kitaplarımın bence bin liradan ziyade kıymet-leri var. Ve onların mühim bir kısmı, on iki sene evvel Ankara Kütüphanesinde iftihar ve teşekkürler ile kabul edilmiş. Hususan, sırf uhrevî ve imanî olan On Dokuzun-cu Mektup ile Yirmi Dokuzuncu Sözün benim için çok ehemmiyetleri var; benim manevî servetim ve netice-i hayatımdırlar ve i'caz-ı Kur'ânının on kısmından bir

ne, ere yakışır surette, mert-çe, erkeğe.

meşhur: tanınmış, herkesin bildiği, şöhretli, adı yaygınlık kazanmış, ünlü, namlı.

mukabele: karşı gelme, karşı koyma.

musalâha: barışma, uzlaşma, sulh, barış.

müdafaat: müdafaalar, sa-vunmalar, korunmalar.

müsadere: işlenen bir suç karşılığı olarak, suçlunun ma-lının bütünü veya bir bölümü

üstündeki sahipliğine son ve-rilmesi ve bu sahipliğin bir başka kuruluşa devredilmesi.

safdil: hile, oyun bilmeyen, kolay aldatılan, bön.

sergüzeşt: bir kimsenin ba-şından geçen hâl ve olaylar, serüven, macera.

suret: tarz, yol, gidış.

teftiş: kontrol etme, muayene.

teraküm: birikme, yığılma, toplanma.

tespit: bir hâli şüpheyi yer bırakmayacak şekilde görüp

gösterme.

tetkik: dikkatle araştırma, in-ceden inceye yoklama, ince-leme.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait, ahiret âlemiyle ilgili.

veba: hasta sıçanlardan in-sanlara geçen bir mikrobu-n oluşturduğu, bulaşıcı ve öldü-rücü hastalık, taun.

vesile: bahane, sebep.

yabanî: görgüsü olmayan, kaba.

ziyade: çok, fazla, artık.

kısımının cilvesini göze gösterdikleri için fevkalâde bence kıymetleri var. Hem onları, kendime mahsus olarak yazdırıp yaldızlatmışım. Hem, ihtiyarlığımın gayet hazin hatıratına dair olan İhtiyarlar Risalesinin üç-dört nüshalarından bir tanesini kendime mahsus yazdırmıştım. Madem muaheze edilecek hiçbir dünyevî madde içlerinde yoktur; onları ve Arabî risalelerimi bana iade etmenizi bütün ruhumla istiyorum. Hapiste ve kabirde dahi olsam, o kitaplarım bu garip dünyanın bana yüklediği beş elîm ve hazin gurbetlerde enislerim ve arkadaşlarımdır. Onları benden ayırmakla, tahammülsüz bir altıncı gurbete düşeceğim ve bu çok ağır gurbetin tazyikinden çıkan “ah”lardan sakınmalısınız.

Mahkemenin reis ve azalarından ehemmiyetli bir hakımı talep ederim. Şöyle ki:

Bu meselede yalnız şahsım medar-ı bahis değil ki, siz beni tebrîe etmekle ve hakikat-i hale muttali olmanızla mesele hallolsun. Çünkü, ehl-i ilim ve ehl-i takvanın şahs-ı manevîsi, bu meselede, nazar-ı millette itham altına girdiği ve hükûmete dahi ehl-i takva ve ilme karşı bir emniyetsizlik geldiği ve ehl-i takva ve ilim, tehlikeli ve zararlı teşebbüslerden nasıl sakınacağını bilmesi lâzım olduğu için, benim müdafaatımın kendim kaleme aldığım bu son kısmını, herhâlde yeni hurufla, matbaa vasıtasıyla intişarını isterim. Tâ ki ehl-i takva ve ehl-i ilim, entrikalara kapılmayıp zararlı, tehlikeli teşebbüslere yanaşmasınlar. Ve hükûmetin şahs-ı manevîsi nazar-ı millette ithamdan kurtulsun. Ve hükûmet dahi, ehl-i ilim

Arabi: Arapçaya ait, Arap dili ile ilgili.
aza: bir kuruluşa mensup, üye.
cilve: tecelli, iyi şekilde ortaya çıkma.
dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.
dünyevî: dünyaya ait, dünya ile ilgili.
ehemmiyet: kıymet, değer.
ehl-i ilim: ilim ile uğraşanlar.
ehl-i takva ve ilim: ilim ve

takva sahipleri.
ehl-i takva: Allah'tan korkan, emirlerine bağlı olan dindar kimseler.
elim: çok dert ve keder veren, çok acı verici, acıklı.
emniyet: emînlik, güvenlik, korkusuzluk.
enis: dost, arkadaş.
entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek maksadıyla hazırlanan düzen, dalavere, hile, desise.
fevkalâde: alışılmıştan farklı,

olağanüstü, normalin üstünde.
garip: tuhaf, şaşılacak, bambaşka.
gayet: çok, fazla, son derece.
gurbet: gariplik, yabancılık.
hakikat-ı hâl: işin aslı.
hall: çözüme, çözümlenme, karşılık bir meselenin içinden çıkma.
hâtürât: hatıralar, hatırdaki şeyler.
hazin: hüznünlü, acıklı.
huruf: harfler, isim ve fiil olmayan kelimeler.

hükûmet: devlet.
iade: geri gönderme, gönderilme, geri çevirme, geri verme, geri döndürme.
i'caz-ı Kur'ânî: Kur'ân'ın mucizeliği.
ihtiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı.
intişar: yayılma, dağılma, neşrolunma.
itham: kabahatli görme, töhmetlendirme, suçlu görme, suçlama, suç isnat etme.
kabir: ölüleri defnetmek için kazılan çukur, mezar, sin, merkad. büyük, ulu.
kiymet: değer, bir şey için tespit edilen karşılık, paha, bedel, tutar. madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.
mahsus: başkasında bulunmayan, bir şeye veya kişiye has olan.
manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.
matbaa: basım evi.
medar-ı bahis: söz konusu, bahsetmeye sebep olan, vesile olan.
mesele: konu.
muaheze: tenkit, itiraz, kınama, tariz.
muttali: bir işten haberi, haber almış, öğrenmiş, bilgili, haberdar.
müdafaat: müdafaalar, savunmalar, korunmalar.
nazar-ı millet: milletin görüşü.
netice-i hayat: hayatın neticesi ve gayesi.
nüsha: bir kitaptan veya yazılı bir şeyden çıkarılan suret.
reis: baş, başkan, âmir, bir topluluğun en üst idarecisi.
servet: zenginlik, varlık, mal, mülk.
şahıs: insanın kendi nefsi, kendi varlığı, nefis, zat.
şahs-ı manevî: manevî şahıs.
tahammül: kötü, güç durumlara karşı koyabilme gücü, kaldırma.
talep: isteme, dileme, istek, arzu.
tazyik: sıkıntı verme.
tebrîe: beraat ettirme, beraat hükmü.
teşebbüs: bir işi yapmak için harete geçme, başlama, girişme.
vasıta: alet, araç.

hakkında emniyet etsin ve bu anlaşılamazlık ortadan kalksın. Ve hükûmete ve millete ve vatana çok zararlı düşünün bu gibi hâdiseler ve anlaşılamazlık daha tekrür etmesin.

aleyhime: üzerime.
bürhan: delil, ispat, tanık, hüccet.
celp: çekme, çekiş, kendine çekmek.
ehl-i dalâlet: dalâlet ehli.
ehl-i ilim: ilim ile uğraşanlar.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
Elhak: varlığı hiç değişmeyen, ibadete lâyık ve her hakkın sahibi, Allah (c.c.).
emniyet: inanma, güvenme.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
fetva: açıklayıcı bilgi, izin.
garip: kimsesiz, zavallı.
hâdis: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.
hâkim: yargıç.
hârika: olağanüstü.
haşir: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları, Allah'ın, ölüleri diriltip mahşere çıkarması, kıyamet.
hikâye: öykü, kissa.
hükümet: devlet.
hükümet-i Cumhuriye: cumhuriyet hükümeti. cumhuriyet idaresi.
ilâc: hastalığı tedavide kullanılan madde.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
inkâr-ı haşir: haşirin inkârı, imanın altı esasından birisi olan öldükten sonra tekrar diriltiminin, ceza ve mükâfatın, ahiret hayatının varlığını reddetme.
itham: kabahatli görme, töhmetlendirme, suçlu görme, suçlama, suç isnat etme.
itirazname: itiraz kâğıdı, itiraz dilekçesi.
izah: açıkça ortaya koyma, açıklama yapma, bir konuyu ayrıntılarıyla ortaya koyma, eksiksiz anlatma.
kemal-i serbestiyet: serbestliğin son derecesi, tam serbestlik.
lisan: dil, anlaşma amacıyla kullanılan sesli işaretler sistemi.
mahrum: istediğini, dilediğini elde edemeyen, bir şeye sahip olmayan, yoksun.
mebusan: mebuslar, milletvekilleri.
memat: ölüm, vefat, irtihal, ahirete geç etme.

Elhak, bundan dokuz sene evvel Onuncu Söz, sekiz yüz nüsha yayılmasıyla, ehl-i dalâletin kalplerindeki inkâr-ı haşir kalplerinde sıkıştırıp lisanına getirmeye meydan vermedi, ağızlarını tıkadı ve harika bürhanlarını gözlerine soktu. Evet, Onuncu söz, haşir gibi bir rûkn-i azîm, imanın etrafında çelikten zırh oldu, ehl-i dalâleti susturdu. Elbette hükümet-i Cumhuriye bundan memnun oldu ki, mebusanın ve valilerin ve büyük memurların ellerinde kemal-i serbestiyetle Onuncu Sözün nüshaları gezdi.

Dört aydan beri, bu hayat-memat meselesinde, hiçbir yerden benim acınacak hâlîm bir mektupla dahi sordurulmadığı ve benim hakkımda halkı tenfir edecek bir surette teşhir etmekle nefret-i ammeyi aleyhime celp edip bütün bütün teshilât ve muavenetten mahrum kalmış, garip ve kimsesiz hâlîmi tasvir eden, itiraznamemde izah ettiğim bir hikâye:

Bir zaman, bir padişahın müptelâ olduğu bir hastalığın ilâcı, bir çocuğun kanı imiş. O çocuğun pederi, çocuğu, hâkimin fetvasıyla bir para mukabilinde padişaha vermiş. Çocuk, mecliste ağlamak ve şekva yerine gülmüş. Sormuşlar:

memnun: hoşnut, razı.

mesele: ehemmiyetli, önemli iş.

meydan: fırsat, imkân, vakit.

muavenet: yardım, yardımcı olmak.

mukabil: karşılık olarak, karşılığında.

müptelâ: düşkün, bir şeye düşkün ve tutulmuş olan.

nazar-ı millet: milletin görüşü.

nefret-i amme: umumun, genelın nefreti.

nüsha: bir kitaptan veya yazılı bir şeyden çıkarılan suret.

padişah: büyük şah, hükümdar, hükümdarlar hükümdarı, sultan, melik.

peder: baba, ata.

rûkn-i azîm: en büyük esas.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

şahs-ı manevî: manevî şahıs.

tasvir: bir şeyi yazıyla veya başka ifade tarzlarıyla anlatma.

tekerrür: tekrarlama.

tenfir: nefret ettirme, iğrendirme, tiksindirme.

teshilât: kolaylaştırmalar.

teşhir: ilân etme, herkese duyurma.

vali: bir vilâyeti idare eden en büyük memur.

vatan: bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, üzerinde yaşadığı ülke, yurt.

zırh: savaşlarda ok, kılıç, süngü gib silâhlardan korunmak için giyilen, demir ve tel levhalardan yapılmış giysi.

“Neden istimdat etmiyorsun, şikâyet etmiyorsun, gü-lüyorsun?”

Demiş ki:

“İnsan, musibete giriftar olduğu vakit, evvel pederine, sonra hâkime, sonra padişaha şekva eder. Benim pederim, beni kesilmek için satıyor. İşte, hâkim de ölmekliğime karar veriyor. İşte, padişah benim kanımı istiyor. Bu antika ve pek garip ve şekli çok çirkin ve hiç görülmemiş bu hale karşı ancak gülmekle mukabele edilir.”

İşte, ey Şükrü Kaya Bey, biz de o çocuk hükümüne geçtik! Derdimizi, evvel mahalli hükümetteki valiye, sonra mahkeme adaletine, sonra Dâhiliye Vekâletine müracaat edip mazlumiyetimizi beyan ederek zalimlerden bizi kurtarmak için arzuhâl etmek mukteza-i hâl iken, gördük ki, en son şekvamızı dinleyecek Dâhiliye Vekilinin hakkımızda kapıldığı asılsız evhamına bir hakikat rengi vermek ve hatasını örtmek fikriyle hatasında ısrar etmesi daha büyük bir hata olduğunu düşünmediğinden, duçar olduğu gurur hastalığına, kanımızı isteyerek, bizi asılsız bahanelerle perişan etmek istiyor. Biz de Şükrü Kaya'nın şahsını, Dâhiliye Vekili olan Şükrü Kaya Beye şekva ediyoruz. **(HAŞİYE)** Eğer serbestiyeti tam muhafaza etmek

HAŞİYE: Şükrü Kaya'nın ne derece asılsız evhama kapılıp garaz ettiğine delil şudur ki: Benim gibi kimsesiz ve üç-dört biçare arkadaşlarımı mahkemeye vermek için, kendisi, Ankara'dan yüz jandarma ve on beş-yirmi polis beraber alıp, güya Isparta'daki jandarma kuvveti ve bir fırka asker kâfi gelmiyormuş gibi ortalığa bir dehşet vermesidir. Acaba bir tek polisin ve bir tek jandarmanın eli ile yapılacak bir vazifeyi, millete iki-üç bin

adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakkaniyet, âdillik.
antika: genele, olağana, geleceğe aykırı, acayip, tuhaf.
arzuhâl: hâlin bildirilmesi, ne hâlde bulunduğunu bildirme.
bahane: yalandan özür, asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
biçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.
dahiliye vekâleti: iç işleri ba-

kanlığı.
Dahiliye Vekili: İçişleri Bakanlı.
delil: şahit, belge, tanık.
duçar: tutulmuş, uğramış, yalananmış.
evham: vehimler, zanlar, kuşku-kular, esassız şeyler, kuruntular.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
fikir: düşünme, düşünce.
garaz: kötü kasıt, düşmanca niyet, kin.

garip: hayret verici.
giriftar: tutulmuş, yakalanmış.
gurur: kibir, kurum, kurulma.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.
hâkim: yargıç.
hata: suç, günah, kabahat.
hükümüne: yerine.
hükümet: yönetim.
ısrar: ayak direme.
istimdat: medet dileme, imdat isteme, yardıma çağırma.

jandarma: yurt içinde iç güvenliği ve asayişini sağlamak gayesiyle meydana getirilen askerî teşkilâtta yer alan asker.

mahalli: bir yere mahsus, bir yere has olan.

mazlumiyet: mazlumluk, zulüm görmüslük.

meclis: toplantı.

muhafaza: koruma, saklama, hıfzetme.

mukabele: karşılık verme, karşılama.

mukteza-yı hâl: hâlin gerektirdiği şekilde, hâlin gereği, duruma göre, icabına göre.

musibet: felâket, belâ, asılsız gelen belâ, dert, sıkıntı.

müracaat: başvurma, danışma.

padişah: büyük şah, hükümdar, hükümdarlar hükümdarı, sultan, melik.

peder: baba, ata.

perişan: acınacak hâlde bulunan, derbeder.

serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.

şahıs: insanın kendi nefsi, kendi varlığı, nefis, zat.

şekva: şikâyet, yakınma, hoşnutsuzluk, memnuniyetsizlik.

şikâyet: dert yanma, sızlanma, yakınma.

vali: bir vilâyeti idare eden en büyük memur.

zalim: zulmeden, haksızlık eden, acımasız ve haksız davranan.

adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakka-niyet, âdillik.

aleyh: ona, onun üzerine.

amel: uygulama, meydana çıkarma.

asayiş: düzen, nizam, emniyet.

bîçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.

bililtizam: bile bile.

casus: hafiyeye, gizli haberleri öğrenerek veya sırları çözümlenerek heber veren çavuş.

celp: çekme, çekiş, kendine çekmek.

cürüm: kabahat, kusur, hata, günah, kanun hilâfına hareket.

dahiliye vekâleti: iç işleri bakanlığı.

Dahiliye Vekili: İçişleri Bakanı.

Dahiliye: ülkenin iç işleri, dahilî durumu.

dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürkmeye.

duçar: tutulmuş, uğramış, yakalanmış.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

fırka: grup.

garaz: kötü kasıt, düşmanca niyet, kin.

güya: sanki, sözde.

habbe: yuvarlak ve ufak tane.

hâdis: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.

hakikaten: doğrusu, gerçekten.

hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, cemiyet hayatı, toplum hayatı.

himaye: koruma, esirgeme, muhafaza etme.

hiss-i adalet: adalet duygusu.

hüküm: bir dâvanın veya bir meselenin tetkik edilmesinden sonra varılan karar.

hükümet: yönetim.

icat: vücuda getirme, getirilme, yoktan var etme, ibda.

iddia: ilere sürme.

ikame-i dava: dava açma.

istirahat: dinlenme, rahatlama.

jandarma: yurt içinde iç güvenliği ve asayiş sağlamak gayesiyle meydana getirilen askerî teşkilâtta yer alan asker.

kâfi: yeten, kâfi gelen, deruhte eden, ihtiyacı karşılayan.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

mağlup: boyun eğme, yenilme, yenilmiş olma.

mahalli: bir yere mahsus, bir yere has olan.

masum: suçsuz, kabahatsiz, günahsız.

mevki: makam, memuriyet.

isteyen ve hiçbir tesir karşısında mağlup olmayan ve vicdanlarındaki hiss-i adaletle hükmeden bu mahkeme, bizi Şükrü Kaya Beyin şahsı hakkında dinleyeceklerini bilseydim, en evvel, biz Şükrü Kaya'nın şahsı aleyhine ikame-i dava edecektik. Çünkü, bir seneden beri, her gün veya her hafta hakkımızda rapor isteye isteye, aleyhimize casusların, zabıtalının nazar-ı dikkatini celp ettirip, kurban koyunu gibi kesmek için bizi beslettiriyordu. Mahkeme ise, adaletten başka hiçbir şey düşünmemek lâzım gelirken ve hakikaten mahkeme içindeki zatlar da adaletle tam bağlı oldukları hâlde, yüksek makamdaki Şükrü Kaya gibi şahsın tesiratına karşı dayanamadıkları için, bizi tahliye edemeyip süründürüyorlar. Mahallî hükümet olan Isparta Valisi ve zabıtasını ise, herkesten ziyade bizi ve Ispartalı bîçare, masum mevküfları himaye etmek ve bir an evvel kurtulmasına sa'y etmeleri vazife-i vicdaniyeleri iken, bilâkis çok manasız ve asılsız bahanelerle Isparta mevküflarının, hususan muhtaç ve fakirlerin tayınlarını

lira zarar verdirip, sonra tahliye edilen bîçare masumları, Isparta'dan tâ Eskişehir'e beş yüz lira nakliyata sarf ettirmek ve o bîçareleri binlerce zararlara uğratmaktan başka, hayat-ı içtimaiye arasındaki mevkilerini sarıntılara duçar etmek gibi mühim hâdiseleri icat etmekle, ne derece Dahiliye Vekâletinin tedvirine ve asayiş temine ve bu bîçare milletin istirahatle çalışmalarına zarar verdiğini gösteriyor. Demek bililtizam, hiçten büyük bir hâdiseyi icat etmek garazıyla o vaziyeti göstermiş. Habbeyi yüz kubbe yaparak, Dahiliyenin en ziyade sükûnete muhtaç olduğu bir zamanda böyle her tarafı sarsacak bir vaziyeti icat etmek ve kanunsuz kanun namına amel etmek, kanunca mühim bir cürüm yaptığını iddia edip, Şükrü Kaya'nın şahsını, Dahiliye Vekili olan Şükrü Kaya Beye şekva ediyoruz.

mevkuf: tevkif edilmiş, tutulmuş, zanlı olarak hapsedilmiş, tutuklu.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

nakliyat: taşıma, nakil işleri, göç işleri.

nam: ad, isim.

nazar-ı dikkat: dikkatli bakma, dikkatli bakış.

rapor: her hangi bir işte, bir konuda yapılan inceleme ve araştırma sonucu, düşünce-leri veya gözlemleri bildiren ya-

zı.

sarf: harcama, masraf etme, gider.

sükûnet: rahat, huzur.

şahıs: insanın kendi nefsi, kendi varlığı, nefis, zat.

şekva: şikâyet, yakınma, hoşnutsuzluk, memnuniyetsizlik.

tahtiyat: tutukluysa serbest bırakma, salıverme.

tedvir: çekip çevirme, idare etme.

temin: sağlama.

tesir: etki.

tesirat: etkiler, tesirler.

vali: bir vilâyeti idare eden en büyük memur.

vazife: iş, memuriyet.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

vicdan: iyiyi kötüden, hayrı şerden ayırt etmeye yardımcı olan ahlâkî duygu.

zabıta: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.

zat: kişi, şahıs, fert.

ziyade: çok, fazla, artık.

tainınlarını verdirmeyip, açlıkla sefaletle düşmeleri için onları ezdirmeye çalışıyorlar. İşte bu hale, şekva değil, belki ağlamanın nihayet derecesini gösteren bu acı hale, o çocuk gibi gülmekle mukabele ediyoruz. Ve tevekkül edip, işimizi Aziz-i Cebbar'a havale ediyoruz.

Aziz-i Cebbar: istediğini mutlaka yapabilen, çok izzet sahibi olan Allah.

bahane: yalandan özür, asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.

bilâkis: aksine, tersine, tam tersi, tersine olarak.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

fakîr: muhtaç, düşkün, yoksul.

havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne

bırakma, ismarlama.

hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.

mana: anlam.

mevkuf: tevkif edilmiş, tutulmuş, zanlı olarak hapsedilmiş, tutuklu.

muhtâc: yoksul, fakir.

mukabele: karşılık verme, karşılama.

nihayet: son, uç, bitim, encam.

sa'y: çalışma, çabalama, gayret etme, iş görme, emek sarf

etme.

sefalet: aşım fakirlik, yoksulluk.

şekva: şikâyet, yakınma, hoşnutsuzluk, memnuniyetsizlik.

tayın: ekmek, erzak, yiyecek.

tevekkül: Allah'a dayanma ve güvenme, gücünün yetmediği yerde Allah'tan beklemeye.

vazife-i vicdaniye: vicdanî vazife.

Masum kardeşlerimin mazlumiyetinden gelen feratlarının iştirilmediği ve benim de onlarla konuşturulmadığım bir zamanda, onların me'yusiyetlerine bir telli vermek için yazdığım bir fıkradır.

cemiyet: topluluk, birlik.

cidden: şaka olmayarak, gerçekten, ciddi olarak.

dergâh-ı İlâhiye: Cenab-ı Hakkin dergâhı, kapısı, kati.

ecnebi: yabancı, garip, alışmamış. ehemmiyetsiz: önemsiz, kıymetsiz, değersiz.

entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek maksadıyla hazırlanan düzen, dalavere, hile, desise.

evrak: kâğıt yaprakları, kitap sayfaları, yapraklar, kâğıtlar.

feryat: haykırma, çığlık.

fıkra: kısım, fasıl, bölüm.

gayet: çok, fazla, son derece.

gülle: top mermisi.

Hafız-ı Zülcelâl: Yaratıklarını belâlardan, tehlikelerden koruyan büyüklük sahibi Allah.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

hârika: olağanüstü.

hıfz: saklama, koruma, siyanet, muhafaza.

himaye-i Rabbanîye: Rab olan Allah'ın himayesi, koruması.

himayet: koruma, esirgeme, muhafaza etme.

ilâve: ekleme, katma.

inayet-i Rahmaniye: Rahman olan Allah'ın inayeti, yardımı.

istintak: sorguya çekme.

keramet-i gaybiye: gaybla ilgili keramet, istikbal ile alâkalı keramet.

komite: encümen, heyet, alt kurul, komisyon.

mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken.

mahv: batma, bitme, yok olma.

manen: iç varlık bakımından, duygucu, gönülce, yürekçe, ruhça, mana itibarıyla, manaca.

masum: suçsuz, kabahatsiz, günahsız.

mazlum: zulüm görmüş, zulme uğramış.

mazlumiyet: mazlumluk, zulüm görmüşlük.

mevcut: var olan, bulunan, olan.

me'yusiyet: ümitsizlik.

muhafaza-i ilâhiye: ilâhî koruma, Allah'ın koruması.

muhalif: muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, bir fiil veya düşünceye karşı gelen.

mukabele: karşılık verme, karşılama.

(Bu makam münasebetiyle ilâve edilmiştir.)

Hafız-ı Zülcelâlin hıfz ve himayetine bakınız ki; meselemiz münasebetiyle Risale-i Nur'un risaleleri adedine muvafık olarak, yüz yirmi küsur adamın mahrem evrakları ile istintakta oldukları hâlde ve ecnebilerin entrikalarıyla ve muhalif komitecilerin dolaplarıyla mevcut ve münteşir müteaddit cemiyetlerin hiçbirisiyle, Risale-i Nur'un hiçbir şakirdinin münasebettarlığını gösterecek hiçbir madde bulunmaması, gayet zahir ve parlak bir himaye-i Rabbaniyedir. Muhafaza-i İlâhiyeye ve İmam-ı Ali (r.a.) ve Gavs-ı Azam (k.s.), Risale-i Nur'a ait keramet-i gaybiyelerini cidden teyit eden bir inayet-i Rahmaniye-dir. Kırk ikilik bir top gülesini, kırk iki masum ve mazlum kardeşlerimizin dergâh-ı İlâhiyeye açılan elleriyle doldurup, geri çevirip, atanların başlarında manen patlattırdı. Bizlere, yalnız ehemmiyetsiz, sevaplı, hafif birkaç yara bereden başka olmadı. Böyle bir seneden beri doldurulan bir toptan, böyle pek az zarar ile kurtulmak harikadır. Böyle pek büyük bir nimete karşı, şükür ve sürur ve sevinç ile mukabele etmek gerektir. Bundan sonraki hayatımız bize ait olamaz; çünkü müfsitlerin

muvafık: yerinde, uygun, uyar, münasip.

müfsit: fesat çıkaran, fesatçı, bozguncu.

münasebet: vesile, rabıta, bağ.

münasebettar: ilgili, alâkalı, bir şeye uygun ve yakın olan.

münteşir: etrafa yayılmış, duyulmuş.

müteaddit: çoğalan, çok, birçok, türlü türlü, çeşitli, birden fazla.

nimet: iyilik, lütuf, ihsan, bağış.

sevap: hayırlı bir işe karşı Allah tarafından verilen mükâfat.

sürur: sevinç, neşe, mutluluk.

sakirt: talebe, öğrenci.

şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnunluk ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.

teselli: avutma, acısını dindirme, güzel sözler söyleyerek rahatlatma.

teyit: doğrulama, doğru çıkarma, destekleme.

zahir: açık, belli, meydanda.

plânlarına göre, yüzde yüz mahv idi. Demek bundan sonraki hayatı kendimize değil, belki hak ve hakikate vakfetmeliyiz. Şekva değil, şükrettirecek rahmetin izini, yüzünü, özünü görmeye çalışmalıyız.

* * *

Garip ve bana pek çok ağır gelen ve üç günde bir bardak ayran ve bir bardak süttten başka bir şey yedirmeyen grip hastalığının üçüncü gününde, füc'eten hatırıma ihtar edildi. Ben de o hatırayı teberrük için, mahkemede ki müdafaanın bir mukaddemesi olarak yazdım. Şiddet ve kusur varsa, hastalığıma aittir. Evet, yüz adamın müdafa edeceği bir hakikati yalnız başıma müdafaaya mecbur olduğumdan, taab-ı dimağî ve perişaniyete ve daha çok müz'ic ahval içinde hakikati doğru olarak, olduğu gibi, bu kadar beyan edebildim.

ahval: hâller, durumlar, oluşlar.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

füc'eten: birdenbire, ansızın, ani olarak.

garip: tuhaf, şaşılacak, bambaşka.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir

şeyin aslı ve esası.

hatır: gönül, kalp, his.

ihtar: hatırlatma, bir konuda hatırlatma yapma.

kusur: eksiklik, noksan, suç, kabahat.

mecbur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.

mukaddeme: başta ve asıl

maksada girmeden önce söylenen veya yazılan şey, ilk söz, önsöz, başlangıç, giriş, dibace, medhal.

müdafa: savunma.

müz'ic: usanç veren, bunaltan, tedirgin eden, sıkı, rahatsız eden.

perişaniyet: perişanlık, dağınıklık, düzensizlik, tertipsizlik.

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.

şekva: şikâyet, yakınma, hoşnutsuzluk, memnuniyetsizlik.

şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnuluk ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.

taab-ı dimağî: zihin yorgunluğu.

teberrük: bereketlendirme, lâhî sevaba hissedarlık.

vakfetme: tahsis etme, ayırma.

Son müdafaata sonradan bir hikmete binaen ilhak edilmiş bir mukaddemedir.

Müdafaatımın bütün safahatında gizli ve müthiş bir komiteye karşı mübareze vaziyetini gösteren tarz-ı ifademdeki maksadım şudur:

• Nasıl ki hükûmet-i Cumhuriye “dini dünyadan tefrik edip bîtarafâne kalmak” prensibini kabul etmiş; dinsizlere dinsizlikleri için ilişmediği gibi, dindarlara da dindarlıkları için ilişmemesi o pensibin icabatındandır. Öyle de, ben dahi bîtaraf ve hürriyetperver olması lâzım gelen hükûmet-i Cumhuriyeyi, dinsizliğe taraftar ve entrikaları çeviren ve hükûmetin memurlarını iğfal eden gizli menfi komitelerden tefrik edilip, hükûmetin onlardan uzak olmasını istiyorum, o entrikacılarla mübareze ediyorum. O komitelerden, tesadüfle hükûmetin memuriyetine girenler, ciddî dindarlara takmak için iki kulp elinde tutmuş, garaz ettikleri dindarlara takıyorlar ve hükûmeti iğfale çalışıyorlar. O iki kulpun birisi, o mülhitlerin dinsizliğine temayül göstermemek manasıyla “irtica” kulpunu takıyor; diğeri —hâşâ ve hâşâ— dinsizliği bu hükûmet-i İslâmiyenin ayn-ı siyaseti telâkki etmediğimiz manasında, “dini siyasete alet etmek” kulpu ile lekelemek istiyorlar. (HAŞİYE)

HAŞİYE: Yani, “Hükûmet bir siyaset takip etmiyor —hâşâ, sümme hâşâ!— hükûmetin siyaseti dinsizliktir” diye tevehhüm eden o mülhitlerin nazannda, benim Kur’ân-ı Hakîm’in nusus-u kat’îyesinden tereşşuh eden Risale-i Nur ile takip ettiğim hakaik-ı imaniyeye hizmetimi, “muhalif bir siyaset” demekle, dünyada en şenî bir iftirayı eder.

alet: vasıta.

ayn-ı siyaset: siyasetin tâ kendisi, idare sanatının aslı.

binaen: den dolayı, -den ötürü, -için, -dayanarak, yapılarak, bu sebepten.

bîtaraf: tarafsız.

bîtarafâne: tarafsızca, herhangi bir tarafı, kimseyi ve yanı tutmaksızın.

ciddi: ağırbaşlı, hâlleri sakin olan kişi.

dindar: dinî kaidelere hakkiyla riayet eden, dininin emirlerini yerine getiren, mütedeyyin.

entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek maksadıyla hazırlanan düzen, dalavere, hile, desise.

garaz: kötü kasıt, düşmanca niyet, kin.

hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanı gerçekler.

hâşâ: Allah göstermesin, uzak olsun.

hikmet: sebep, gaye, fayda, maslahat.

hükûmet: devlet.

hükûmet-i Cumhuriye: cumhuriyet hükûmeti. cumhuriyet idaresi.

hükûmet-i İslâmiye: İslâmî hükûmet.

hürriyetperver: hürriyetçi, hürriyete âşik.

icabat: icaplar, gerekenler, lâzım gelenler.

iftira: aslı olmadan birine suç yüklemek, olmayan bir suçu başkasına yüklemek, bühtan, ifk.

iğfal: yanıltma, gaflete düşürerek kandırma, yanlış iş yaptıрма, aldatma, aldatılma.

ilhak: ilâve etme, ekleme, katma.

irtica: gericiilik.

komite: kötü bir maksat için toplanmış gizli cemiyet.

Kur’ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur’ân.

lâzım: gerek, gerekli, lüzumlu.

maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.

mana: anlam.

memuriyet: maaşla gördürülen devlet işi.

menfi: müspetin zıddı, müspet olmayan.

muhalif: iktidara ve iktidar görüşlerine zıt düşüncede bulunan.

mukaddeme: başta ve asıl maksada girmeden önce söylenen veya yazılan şey, ilk söz, önsöz, başlangıç, giriş, dibace, medhal.

mübareze: kavga, dövüşme, vuruşma, çatışma.

müdafaat: müdafaalar, savunmalar, korunmalar.

mülhit: İslâm dininden ayrılan, Allah’a ve dine inanmayan, Allah’ı inkâr eden, dinsiz, imansız, münkir.

müthiş: dehşet veren, ürküten, korkutan, dehşetli, korkunç.

nazar: huzur, kat, yan, ön, nezdinde.

nusus-ı kat’îye: kesin naslar.

prensip: temel fikir, temel bilgi, esas, ilke.

safahat: safhalar, görünüşler; devre.

siyaset: politika.

sümme: tekrar ve tekrar.

şeni: fena, kötü, çirkin, ayıp.

taraftar: taraflı, birinin veya bir grubun tarafını tutan, bir tarafı destekleyen.

tarz-ı ifade: ifade tarzı, söyleyiş, anlatış şekli.

tefrik: birbirinden ayırma, seçme, ayırdetme, ayrı tut-

ma.

telâkki: bir görüşle bakma.

temayül: bir yana veya bir kimseye fazla taraftarlık ve sevgi gösterme, ilgi duyma..

tereşşuh: sızma, sızıntı yapma.

tesadüf: rastgelme, rastlantı.

tevehhüm: vehimlenme, kuruntuya kapılma.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

Evet, hükümet-i Cumhuriye, o gizli müfsitlerin vatana ve millete muzır efkârlarını elbette terviç etmez ve taraftar olamaz; men etmek, cumhuriyet kanunlarının muktezasıdır. Ve öyle müfsitlere taraftarlıkla, cumhuriyetin esaslı prensiplerine zıddı zıddına gidemez. Hükümet-i Cumhuriye, bizimle o müfsitler mabeyninde hakem hükümünü alsın; hangimiz zalim ise ve tecavüz ediyorsa, o vakit, hakem hükümünü versin ve hâkimlik noktasında hükümünü icra etsin.

Evet, inkâr edilmez ki, kâinatta, dinsizlik ile dindarlık Âdem zamanından beri cereyan edip geliyor ve kıyame-te kadar gidecektir. Bu meselemizin künhüne vâkıf olan herkes, bize olan bu hücumun, doğrudan doğruya dinsizlik hesabına dindarlığa bir taarruz olduğunu anlar. Ekser-i hükemanın Garpta ve Avrupa'da zuhuru ve ağleb-i enbiyanın Şarkta ve Asya'da tulûları kader-i ezelînin bir işaret ve remzidir ki, Asya'da hâkim, galip, din cereyanıdır. Elbette, Asya'nın ileri kumandanı olan bu hükümet-i Cumhuriye, Asya'nın bu fitrî hasiyetinden ve madenin-den istifade edecek ve bitarafâne prensibini, değil dinsizlik tarafına, belki dindarlık tarafına temayül ettirecektir.

• İkinci madde: Risale-i Nur'un eczalarında mevadd-ı kanuniyeye muarız meseleler bulunması ortaya konulabilir. Bu cihet mahkemeye aittir. Fakat, Risale-i Nur, kendi başıyla yüz manevî keşfiyatı havi bir eserdir. Bu keşfiyatın bir tekini bile, keşşafın hakk-ı keşfini sıyanet

ağleb-i enbiya: peygamberlerin çoğunluğu, çoğu.
bitarafâne: tarafsızca, herhangi bir tarafı, kimseyi ve yarı tutmaksızın.
cereyan: olma, meydana gelme; akım.
cihet: yan, yön, taraf.
ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.
efkâr: düşünceler, fikirler, görüşler.
ekser-i hükema: hikmet ilmiyle uğraşanların çoğu, bilimlerin ekserisi.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
fitrî: tabii, yaratılıştaki, doğuştan olan.
galip: galebe eden, galebe çalan, üstün gelen, yenen.
Garp: Batı.
hakem: iki hasım tarafından, aralarındaki anlaşmazlığı hall etmek üzere, hâkim olarak seçilen kimse.
hâkim: sözünü geçiren, ege-men.
hakk-ı keşif: gizli olan bir şe-

yi açığa çıkarma hakkı.
hasiyet: bir şeye has vasıf.
havi: içine alan, kaplayan, kuşatan, ihtiva eden.
hücum: saldırma, hamle ile ileri atılmak.
hüküm: karar, emir, bir konu, iş veya kimse hakkında verilen karar.
hükümet-i Cumhuriye: cumhuriyet hükümeti. cumhuriyet idaresi.
icra: verilen bir hükmü yerine getirme.

inkâr: reddetme, tanımama, kabul ve tasdik etmeme, inanmama.
istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.
kader-i ezelî: olmuş ve olacakların yer aldığı ilâhî ilim.
kâinat: dünya.
keşfiyat: keşifler, bulup meydana çıkarılan şeyler, yeni bulunan şeyler.
keşşaf: keşfeden, keşif sahibi, gizli bir şeyi meydana çıkararak, keşifçi.
kiyamet: dünyanın sonu, bütün ölümlerin dirilerek mahşerde toplanması, varlığın bozulup dağılması.
kumandan: bir mevkiin, bir işin veya askerlik yahut korumak maksadıyla meydana getirilen bir kuruluşun başında bulunan ve sevk ve idareyi düzenleyen kimse, komutan.
kühn: bir şeyin aslı, hakikati, temeli.
mabeyn: ara, aralık, iki şeyin arası.
maden: öz, cevher.
manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.
men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama.
mevadd-ı kanuniye: kanun maddeleri.
muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.
muktezâ: iktiza eden, gereken, lâzım gelen, icap eden.
muzır: zararlı, zarar veren, zarara sebep olan, zararı dokunan.
müfsit: fesat çıkararak, fesatçı, bozguna.
prensip: temel fikir, temel bilgi, esas, ilke.
remz: bir manayı ifade eden işaret ve şekil.
sıyanet: koruma, muhafaza etme.
Şark: doğu.
taarruz: bir şeyin ve kimsenin üzerine şiddetle saldırma.
taraftar: taraflı, birinin veya bir grubun tarafını tutan.
tecavüz: el uzatma, başkasının hakkına dokunma.
temayül: bir yana veya bir kimseye fazla taraftarlık ve sevgi gösterme, ilgi duyma..
terviç: bir fikri tutma, destekleme.
tulû: görünme, meydana çıkma.
vâkif: bir şeyi elde eden, bir işten haberi olan.
zalim: zulmeden, haksızlık eden, acımasız ve haksız davranan.
ziya: kayıp, yitim.
zuhur: görünme, meydana çıkma.

âdil: adaletli olan, doğruluk gösteren.

akademi: yüksek okul.

aleyh: ona, onun üzerine.

bab: husus, kısım, bölüm, bahis.

cari: geçerli, yürürlükte, muteber.

cihet: yan, yön, taraf.

cürüm: kabahat, kusur, hata, günah, kanun hilâfına hareket.

edib: edebiyatçı, edebiyatla meşgul olan.

ehemmiyet: kıymet, değer, önem.

ehl-i fen ve felsefe: ilim ve felsefeyle meşgul olanlar.

ehl-i hakikat: hakikati arzulanlar, gerçeği bulup onun peşinden gidenler.

ehl-i ilim: ilim ile uğraşanlar.

evvelemirde: işin başlangıcında, her şeyden önce.

hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

havi: içine alan, kaplayan, kuşatan, ihtiva eden.

hukûk: haklar, kanunun verdiği haklar.

hükûmet: devlet.

ibaret: meydana gelen, oluşan, müteşekkil.

ihzar: hazır etme, hazırlama.

ikame-i dava: dava açma.

intihal: çalma, başkasının malını kendine mal etme, hırsızlık.

intikal: bir meseleden yola çıkarak diğer bir meseleyi anlama.

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

istihsal: hasil etme, meydana getirme, elde etme, üretme.

keşfiyat: keşifler, bulup meydana çıkarılan şeyler, yeni bulunan şeyler.

keşif: gizli bir şeyi bulma, gizli bir şeyi bulup meydana çıkarma.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

manevi: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

medar: dayanak noktası, sebep, vesile.

memleket: devlet.

menba: kaynak, her hangi bir şeyin çıktığı yer.

mesai: çalışma.

mucip: icap eden, uyan, gereken, gerektiren.

muhafaza: koruma, saklama, hifzetme.

muhakkik: gerçeği araştıran, gerçeği araştırıp bulan, bir şeyin iç yüzünü inceleyerek vakif olan.

muhtelif: türlü türlü, çeşitli, çeşit çeşit, farklı.

siyanet etmekle, ziyaa uğratmamak lâzım gelir. Keşfiyatın ehemmiyeti, ehl-i hakikat ve ehl-i ilim ve edipler ortasında gayet büyüktür ve ehemmiyeti var. Bir kimse diğerinin keşfiyatını temellük edemez. Eğer etse, onun aleyhine ikame-i dava etmek, bütün memleketlerde cari olan bir kanundur.

İleride hükûmetin müsaadesini istihsal suretiyle neşretmek istediğim ve yirmi-otuz seneden beri keşif ve telifine çalıştığım ve elli seneden beri devam eden tetkikat ve mücahedat-ı fikriye ve muhtelif menbalardaki taharriyat ve mesaimin neticesi ve semeresi olarak yazdığım ve maneî yüz keşfiyatı gösteren ve binlerce hakikati havi yüzden ziyade risaleden ibaret olan Risale-i Nur'un telifinden sonra neşredilen, bazı kanunlara uygun gelmeyen on beş noktasını ortaya atarak müttehem bir vaziyete koymak, bu hakikatlerin ve benim onlara taallük eden hukuklarımın ziyasını mucip olmakla beraber, diğerin intikal ve sirkatine ve temellük ve kendine mal etmesine zemin ihzar ettiğinden; bu babda, evvelemirde ve her şeyden ziyade hakikat namına ve hukuk hesabına hakkımın muhafazası, âdil mahkemenizin nazara alacağı ilk cihettir. Ve bir cürüm aleti olmak tevehhümüyle müsadere edilen risalelerimin tazammun ettiği hakaik, ehl-i fen ve felsefeye ve akademi muhakkiklerine karşı ispatıma medar olmak üzere elimde bulunması lâzım geleceğinden; bu keşfiyat ve münazarat-ı ilmiye üzerinde hazırlığımı tespit etmek için, tarafıma iadesini isterim.

mücahedat-ı fikriye: fikrî mücadeleler, fikir yoluyla yapılan savaşlar.

münazarat-ı ilmiye: ilmî münazaralar.

müsaade: izin, icazet, ruhsat.

müsadere: işlenen bir suç karşılığı olarak, suçlunun malının bütünü veya bir bölümü üstündeki sahipliğine son verilmesi ve bu sahipliğin bir başka kuruluşa devredilmesi.

müttehem: itham olunan, kendisinden şüphe edilen,

suçlu sayılan, suçlanan.

nazar: dikkat.

nesr: yayım, yayın.

semere: netice, sonuç.

sirkat: hırsızlık, çalma.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

taallük: ilişik, ilgi.

taharriyat: araştırmalar, araştırmalar, incelemeler, tahkik etmeler.

tazammun: ihtiva etme, içine alma, içinde bulundurma.

telif: kitap yazma, eser orta-

ya koyma.

temellük: sahiplenme, kendine mâl etme, mülk edinme, sahip olma.

tetkik: dikkatle araştırma, inceden inceye yoklama, inceleme.

tevehhüm: vehimlenme, kuruntuya kapılma.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

zemin: yer, ortam.

zya: kayıp, yitim.

zyade: çok, fazla, artık.

Beni mahkûm etseniz de, onlar mahkûm olamaz ve hapiste dahi benim arkadaşım olmalıdırlar.

Mahkemelerin ihkak-ı hak cihetindeki haysiyetine, şerefine mühim bir nakise, belki zıt olan garazkârların telkinatına tebaiyete, elbette mahkeme-i adalet tenezzül etmeyecek ve garazkârların entrikalarını akim bırakacaktır. Ve adaletten ve ihkak-ı haktan daha büyük bir makam vazife cihetinde tanımayan mahkemenin, her türlü tesirattan azade olarak vazifesini yapacağı esas adaletin muktezası olduğuna istinaden, şahsım namına değil, belki çok hakikatlerin ve birçok masum hukukların kendine bağlı olduğu bir hakikat-i âliye namına, hakkımdaki asılsız evhamlarını bir an evvel Risale-i Nur'un hürriyetini ilân etmekle refetmektir.

• Üçüncü madde: Bize isnat edilen mevhum suç ise, umumî bir tabirle ve kuyud-i ihtiraziye nazara alınmayarak, Ceza Kanununun yüz altmış üçüncü maddesi, yalnız zahirine ve umumiyetine temas ettirip, mahkûmiyetim istilzam edilmek istenildiği anlaşılıyor. Bize isnat edilen birkaç maddenin kat'î ve hakikî cevapları zaptınıza geçen müdafaatımda bulunmakla beraber, on veya on beş nokta yüzünden, manevî yüz keşfiyatı havi, yüzler hakikat-i mühimmeyi cami yüzden ziyade cüzden ibaret olan Risale-i Nur, mükâfat ve takdir yerine mücazat ve tenkitle karşılanmıştır. Mahkemenizden bu hakkımı ve Risale-i Nur'un hürriyet hakkını istemek, büyük bir hakkımdır. Bu cihetin halli ve faslı lâbûd ve zarurîdir.

adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakkaniyet, âdillik.
akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.
aleyh: karşı, karşıt.
azade: bağlardan kurtulmuş, hür, serbest.
cami: cem eden, toplayan, içine alan.
cihet: yan, yön, taraf.
cüz: kısım, parça, bölük.
entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek

maksadıyla hazırlanan düzen, dalavere, hile, desise.
evham: vehimler, zanlar, kuşku, esassız şeyler, kuruntular.
garaz: kötü kasıt, düşmanca niyet, kin.
garazkâr: kinli, düşmanlık güden, garazı olan, kötü kasıt sahibi.
fasıl: ayırma.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

hakikat-ı âliye: yüce, ulu gerçek.
hakikat-ı mühimme: önemli gerçek.
hakikî: gerçek, doğru.
havi: içine alan, kaplayan, kuşatan, ihtiva eden.
haysiyet: şeref, onur, itibar.
hücûm: saldırma, hamle ile ileri atılmak.
hükûmet: devlet.
hürriyet: serbestlik, hür oluş.
ibaret: meydana gelen, oluşan, müteşekkil.

ihkak-ı hak: haklıya hakkını verme, hakkı usulü dairesinde yerine getirme.
isnâd: bir şeyi bir kimseye ait gösterme, sözü söyleyene nispet etme, bir söz ve haberin birisine ait olduğunu belirtme.
istilzam: gerekli görme, lüzumlu görme.
istinaden: dayanarak, güvenilek, delil kabul ederek.
kat'î: şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.
keşfiyat: keşifler, bulup meydana çıkarılan şeyler, yeni bulunan şeyler.
kuyud-ı ihtiraziye: korunmak için ileriye ait tedbir kayıtları, bazı hakları kullanabilme şartı.
lâbûd: lâzım, gerekli, gerek, zarurî.
mahkeme-i adalet: adalet mahkemesi, hakka riayet edilen mahkeme.
mahkûmiyet: hüküm giyme, hükümlülük.
manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.
masum: suçsuz, kabahatsiz, günahsız.
mevhum: vehim ve hayalde meydana getirilen, evham ürünü olan, hakikatte olmayan, vehim.
muktezâ: iktiza eden, gereken, lâzım gelen, icap eden.
mücazat: bir suça karşı verilen ceza, karşılık, mutlak ceza.
müdafaat: müdafaalar, savunmalar, korunmalar.
mükâfat: iyi bir iş, hizmet veya başandan ötürü verilen şey, ödül.
nakise: eksiklik, noksanlık.
nazar: dikkat.
ref: kaldırma, giderme, feshetme, lağvetme, hükümsüz bırakma.
tabir: ifade, söz.
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.
tebaiyet: tâbilik, tâbi olma.
telkinât: telkinler.
tenezzül: kendine aykırı düşen bir işi veya durumu kabul etme, alçalmak.
tenkit: eleştirî.
tesirat: etkiler, tesirler.
umumî: umuma ait, umumla ilgili, herkesle alakalı, herkese ait.
umumiyet: umumî olma hâli, umumîlik, bir şeyin herkese ait olması, genellik.
vazife: iş, memuriyet.
zahir: görünen, görünücü.
zapt: kaydetme, özeti yazma.
zarurî: mecburî, zorunlu, ister istemez, naçar.
zıt: muhalif.
ziyade: çok, fazla, artık.

• Dördüncü madde: Şimdiye kadar bana hücum eden ve hükümeti aleyhimize çeviren kimselerin garaz-kâr oldukları ve sırf garazla iliştikleri bununla anlaşılıyor ki, bizi vurmak için her kapıya başvurdular. Evvelâ “tarikatchılık” (bir şey bulamadılar), sonra cemiyetçilik,” sonra “siyasetçilik ve inkılâba muhalif hareket ve muhalif komitecilik ve izinsiz neşriyatçılık” gibi çok cihetlerle itham etmek ve bizi vurmak için çalıştıkları hâlde, bunların hiç birinde tutunacak bir emare bulamadıklarından, en nihayet bir madde-i kanuniyenin, kuyud-i ihtiraziye nazara almayarak, zahirî umumiyetinden istifade edip, hiçbir zî-akıl kabul etmeyecek ve onlara hak vermeyecek bir nokta ile bizi itham ve mahkûm etmek istiyorlar. Evet, bahsedeceğimiz noktayı, dünyada hiçbir zîakıl, hakikat olarak kabul etmez ve zerre miktarı insafı olan, “İftiradır” diyecek. O nokta şudur:

“Said-i Kürdî dini siyasete alet ediyor” tabiridir. Bu tabirdeki ithamı çürütecek on beş-yirmi delilden ziyade ve beş-on kadarı müdafaatımda zaptınıza geçirilenlerden birisi şudur ki:

Yüzler şahidin şahadetiyle ispat etmeye hazır olduğum şu beyan edeceğim hâlim, o ithamı esasıyla çürütüyör. Şöyle ki:

Dokuz sene oturduğum Barla köyü halkının müşahedesıyla ve dokuz ay ikamet ettiğim Isparta’daki dostlarımın şahadetleriyle ve beni yakından tanıyan dostlarımın işhadiyla, on üç senedir ki, siyaset lisanı olan hiçbir

alâkadar: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.

Barla: Isparta'nın bir ilçesi. Bedi-üzzaman Hazretlerinin sekiz yıl sürgün olarak kaldığı ve Risale-i Nurların büyük bir kısmını telif ettiği yer.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

cemiyetçilik: cemiyet taraftarlığı, partichilik, grupçuluk.

cihet: yan, yön, taraf.

delil: bir davayı, meseleyi ispata yarayan şey, bürhan, beyyine.

emare: alâmet, nişan, eser, ipucu, belirti, karine.

esas: temel.

evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk önce.

hâdise: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

hareket: davranış, tutum, tavır, tarz.

hatta: manaya kuvvet vermek için “üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de...” manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

iftira: aslı olmadan birine suç yüklemek, olmayan bir suçu başkasına yüklemek, bühtan, ifk.

ikamet: oturma, bir yerde kalma.

inkılâp: devrim.

insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.

işhat: şahitlik.

itham: kabahatli görme, töhmetlendirme, suçlu görme, suçlama, suç isnat etme.

komite: kötü bir maksat için toplanmış gizli cemiyet.

kuyud-i ihtiraziye: korunmak için ileriyeye ait tedbir kayıtları, bazı hakları kullanabilme şartı.

lisan: dil, anlaşma amacıyla kullanılan sesli işaretler sistemi.

madde-i kanuniye: kanun maddesi.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

muhالیf: karşı, uyma, karşıt.

müdafaat: müdafaalar, savunmalar, korunmalar.

müşahede: bir şeyi gözle görme, seyrederek anlama, seyretme.

nazar: dikkat.

neşriyatçılık: yayıncılık.

nihayet: en sonunda.

siyaset: politika.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

şahıs: insanın kendi nefsi, kendi varlığı, nefis, zat.

şahit: şahitlik yapan, gördüğü veya bildiği şeyi mahkeme önünde yemin ederek söyleyip davanın sonuçlanmasına yardım eden kimse, şahit, tanık.

tabir: ifade, söz.

tarikatchılık: aynı dinden olmakla birlikte, bazı lâhî hakikatlere varma ve Allah'a vasil olma yolunda farklı görüş taşıyanların meydana getirdiği topluluk.

umumiyet: umumî olma hâli,

umumîlik, bir şeyin herkese ait olması, genellik.

zahiri: görünen, görünürdeki, görünüşteki.

zan: zannetme, sanma, kesin olarak bilmeksizin kuvvetli ihtimalle hükmetme.

zapt: kaydetme, özetini yazma.

zerre: pek ufak parça, en küçük parça, çok küçük parça.

ziakıl: akıl sahibi, akıllı.

ziyade: çok, fazla, artık.

gazeteyi ne okudum ve ne de istedim. Hatta birkaç hâdisede, şahsımla alâkadar zannedilen ve herkesi meraka sevk eden vakıalardan bahseden gazeteleri okumak arzusu bulunmadı ve okumadım ve okutmam.

On beş maddeden başka bütün mesaili, ahiretime ve imanıma ve hakikate müteveccih olduğu hükûmetin tetkikat-ı amikasıyla tezahür eden Risale-i Nur ile, Said dini siyasete alet ediyor; yani kâinatta yüksek ve mukaddes tanıdığı bir hakikat-i kudsiye olan Din-i Hakkı ve iman-ı tahkikiyi siyasete, yani ihtilâl-kârâne, en tehlikeli ve en günahlı ve çok hukukun zıyanına sebebiyet veren akim, süflî bir maksada alet etmiş denilir mi? Böyle diyenler, ne kadar daire-i akıl ve insaf ve vicdandan uzak düştükleri ve uzak hükmettikleri anlaşılabilir mi? Elbette, mahkeme-i adalet, böyle asılsız bu evham ve isnadları defedip, hakkımızda ihkak-ı hak edecektir. Gerçi, kanunları bilmemek eksere göre bir mazeret teşkil etmez. Fakat, haksız olarak ücra bir köyde, tarassut altında, yabancı bir yerde, şiddetle dünyadan küstürüp, nefiyle ikamet ettirip, mütemadiyen tarassutla taciz edilen bir adamın kanunları bilmemesi, elbette ehl-i insafın nazarında bir özür teşkil eder.

İşte, ben o adamım. Ve beni yanlış bir vehimle muaheze ettikleri mevadd-ı kanuniyenin hiçbirini bilmezdim. Hatta yeni hurufla imzamı atamazdım. Bazen hizmetçimden başka, on günde bir adamla görüşmedim. Herkes bana muavenetten kaçır. Avukat tutmaya iktidarım yok. Bütün hayatımda, “en menfaatli ve en iyi hile,

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.
akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.
arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.
avukat: hukukî konularda vatandaşların haklarını belli bir ücret mukabilinde koruyan kimse.
bahsetme: anlatma, söz etme.
daire-i akıl ve insaf ve vicdan: akıl, insaf ve vicdan da-

iresi.
def: ortadan kaldırma, yok etme, giderme.
Din-i Hak: hak din, İslâmiyet.
düstur: kanun, kaide, kural, prensip, esas.
ehl-i insaf: insaf sahipleri, merhametli olanlar, orta yolu tutanlar.
ekser: pek çok, çoğunluk.
evham: zanlar, kuşular, esassız şeyler, kuruntular.
gerçi: öyle ise de, her ne kadar.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.
hakikat-i kudsiye: mukaddes hakikat, gerçek.
hile: aldatmaya, kandırmaya yönelik tertip, düzen, desise.
huruf: harfler, isim ve fiil olmayan kelimeler.
hüküm: karar verme.
hükümet: devlet.
ihkak-ı hak: haklıya hakkını verme, hakkı usulü dairesinde yerine getirme.

ihtilâl-kârâne: ayaklanırcasına, isyan eder gibi.

ikamet: oturma, bir yerde kalma.
iktidar: güç yetme, yapabilme, bir işi gerçekleştirmek için gereken kuvvet.

iman-ı tahkiki: tahkikî iman, imana dair bütün meseleleri inceleyip delil ve bürhan ile inandırma.

isnadat: isnadlar.

kâinat: dünya.

mahkeme-i adalet: adalet mahkemesi, hakka riayet edilen mahkeme, doğruluğun benimsenip uygulandığı yer.

maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet.

mazeret: elde olmayarak meydana gelmiş, makul sebep, özür.

menfaat: fayda, kâr, gelir, ihtiyaç karşılığı olan şey.

mesail: meseleler.

mevadd-ı kanuniye: kanun maddeleri.

muaheze: tenkit, itiraz, kınama, tariz.

muavenet: yardım, yardım etme, yardımcılık, teâvün.

mukaddes: takdis edilmiş, mübarek, ayıp ve noksanlardan kurtulmuş, kutsal, aziz, temiz.

müdafaat: müdafaalar, savunmalar, korunmalar.

mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı olarak, aralıksız şekilde, muttasıl, devamlı.

müteveccih: teveccüh eden, bir tarafa, bir cihete dönen, yönelen.

nazar: huzur, kat, yan, ön.

nefiy: sürme, sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme.

özür: bir kusur veya suçun hoş görülmesini gerektiren sebep.

sebebiyet: sebep olma, icap et-tirme, gerektirme.

sevk: yönlendirme.

sıdk: doğruluk, gerçeklik, hakikat.

süflî: aşağılık, alçak, bayağı, adî.

taciz: rahatsız etme, huzursuz kılma, sıkma.

tarassut: gözetme, gözleme, gözle takip etme, dikkatle bakma.

tedkikat-ı amika: derin incelemeler, çok inceden ve derinden yapılan, araştırmalar, analizler.

teşkil: vücut verme, meydana getirme, yapma.

tezahür: zuhur etme, ortaya çıkma, meydana çıkma, belirme, görünme.

üca: kenarda olan, sapa, تنها, sakin ve uzak yer.

vakıa: vuku bulan, olan.

vehim: yanlış ve esassız düşünce.
zya: kayıp, yitim.

adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakka niyet, âdillik.

alâka: ilgi, ilişki. bağ.

asayiş: düzen, nizam, emniyet, rahat, huzur.

beraat: aklanma.

bidayet: başlangıç, ön, ilk.

binaen: den dolayı, -den ötürü, - için, -dayanarak, yapılarak, bu sebepten.

cihet: sebep, vesile, mucip, bahane.

delâlet: delil olma, gösterme.

emare: alâmet, nişan, eser, ipucu, belirti, karine.

evham: vehimler, zanlar, kuşku- lar, esassız şeyler, kuruntular.

hakikat: asıl, esas.

icabat: icaplar, gerekenler, lâzım gelenler.

iddianame: savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış oldu- ğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.

ifadat: ifadeler.

ihlâl: bozma, sakatlama, sağlam- lığına zarar verme.

ihlâl-i asayiş: asayişin ihlâli, rahat ve huzuru bozma.

irade: bir şeyi yapma veya yapma- ma konusunda karar verebilme ve bu karar yerine getirme gücü.

itirazname: itiraz kâğıdı, itiraz di- lekçesi.

izahat: izahlar, açıklamalar.

kat'î: kesip atan, şüpheye ve te- reddüde mahal bırakmayan, ke- sin, şüphesiz.

kat'iyen: hiç bir zaman, asla.

kuyud-i ihtiraziye: korunmak için ileriyeye ait tedbir kayıtları, ba- zı hakları kullanabilme şartı.

madde-i kanuniye: kanun mad- desi.

maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.

manen: iç varlık bakımından, duyguca, gönülce, yürekçe, ruh- ça, mana itibarıyla, manaca.

medar: dayanak noktası, sebep, vesile.

merasim: resmî muameleler.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

muaheze: tenkit, itiraz, kınama, tariz.

mukteziyat: iktiza edenler, ge- rektirenler.

mücmel: öz olarak anlatılmış, kı- sa ve az sözle ifade edilmiş, öz, özet.

müdafaat: müdafaalar, savun- malar, korunmalar.

müstelzim: icab eden, gerekti- ren, gereken, lüzumlu,.

nadiren: ender olarak, az olarak,

hilesizlik olduğu” düstur olduğundan, bütün müdafaatım- da hak ve hakikat ve sıdk ve doğruluk esasını takip ettim. Bu hakikate binaen, müdafaatımda veyahut bazen nadi- ren bir-iki risalelerimde, zaman-ı hâzırın kanunlarına ve resmî merasimlerine tevafuk etmeyen ifadatıma nazar-ı müsamaha ile bakmak adaletin mukteziyat ve icabatın- dandır. Benim müdafaatımda mücmel kalan noktalar, id- dianameye karşı yazdığım itiraznamemde vardır ve iti- raznamemde mücmel kalan noktaların müdafaatımda izahatı vardır; birbirini tekmil eder. Yüz altmış üçüncü madde-i kanuniyenin tazammun ettiği manen kuyud-i ih- tiraziye ile beraber ve vâzı-ı kanunun irade ettiği maksat asayişin ihlâlüne medar olmamak olduğuna binaen, ihlâl-i asayişe işaret ve delâlet edecek hiçbir emare ve tereşsu- hat, benim ve risalelerim yüzünde görülmediği ve zaptı- nıza geçen müdafaatımda yirmi defa kat'î bir surette bu kanunun meselemizle alâkası olmadığını ve kat'iyen ce- zayı müstelzim bir cihet bulunmadığını ispat ettiğim hâl- de, her nasılsa, bidayetdeki evhamın tesiratıyla, o mad- de-i kanuniye ile bizi muaheze etmek için mezkûr mad- deyî ileri sürmek hiçbir vecihle şan-ı adalete yakışmaya- cağından, beraatımı talep eyleyerek, en son sözüm:

حَسْبِنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ۝ ۱ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ
2

* * *

1. Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmran Suresi: 173.)

2. Ey Peygamber, eğer insanlar senden yüz çevirirlerse, sen de ki: "Allah bana yeter. Ondan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur." (Tevbe Suresi: 129.)

pek az bulunarak.

nazar-ı müsamaha: göz yu- man, görmezlikten gelen ba- kış, hoş gören nazar.

resmî: devletin olan, devlete ait, devletle ilgili.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

şan-ı adalet: adaletin şanı.

talep: isteme, dileme, istek, arzu.

tazammun: ihtiva etme, içine alma, içinde bulundurma.

tekmil: tamamlama, noksan- larını giderme, bitirme.

tereşsuhat: kulaktan dolma, kesin olmayan haberler.

tesirat: etkiler, tesirler.

tevafuk: uyma, uygun gel- me, uygunluk, rastlamak, münasebet, birbirine denk gelme.

vâzı-ı kanun: kanun koyucu.

vecih: sebep, vesile.

zaman-ı hâzır: şimdiki za- man.

zapt: kayıt.

İddianameye Karşı İtiraznamem

Ey heyet-i hâkime ve ey müddeiumumî! Bu iddianamede sebep-i ittihamım her bir maddeye karşı, istintak dairesinde zaptınıza geçen müdafaatımda cevapları vardır. Hususan, “Son müdafaatım” namındaki otuz beş sahifelik bir müdafaanameyi, itiraz yerine size takdim ediyorum. Bu noktaya nazar-ı adalet ve insafı çevirmek için derim ki:

.....

On seneden beri İsparta vilâyetinde, mazlum bir surette, tazyik altında asayiş-i dahiliye ve emniyet-i umumiye zarar verecek hiçbir emare, hiçbir tereşşuhat olmadığı hâlde, emniyet-i dahiliyeyi ihlâl etmek teşebbüsüyle ittiham edilmekliğime hangi insaf, hangi vicdan müsaade eder? Eğer yüz altmış üçüncü madde-i kanuniye manası bizim hakkımızda da vech-i tatbiki gibi mana verilse, o vakit başta Diyanet Riyaseti, bütün imamlar, hatipler ve vaizlere teşmil etmek lâzım gelir. Çünkü, hayat-ı diniyeyi telkin etmekte onlarla beraberiz. Eğer telkinat-ı diniye, emniyet-i dahiliyeyi mutlaka ihlâl etmek gibi manasız bir fikir ileri sürülse, umuma şamil olur. Evet, benim, onların fevkinde bir cihet var ki, o da kat’iyetle, şüphesiz, şeksiz hakaik-ı imaniyeyi izah etmektir. Bu ise, farzımuhal olarak, umum ehl-i dine bir itiraz gelse, bu hâl bizi itirazdan kurtarmaya vesile olur. Benim hakkımda bu kadar tahkikatla beraber daha tesbit edilmeyen; ve tespit edilse de, adalet-i hakikiye noktasında bir suç teşkil etmeyen; ve

adalet-i hakikiye: hakiki adalet, gerçek adalet.
asayiş-i dahiliye: ülkenin iç güvenliği ve huzuru, dahilî asayiş.
cihet: yan, yön, taraf.
Diyanet Riyaseti: Diyanet İşleri Başkanlığı.
ehl-i din: dindar, dinine bağlı, dindar olanlar.
emare: alâmet, nişan, eser, ipucu, belirti, karine.
emniyet-i dahiliye: dahilî emniyet, iç güvenlik.

emniyet-i umumiye: genel güvenlik.
farzımuhal: imkânsız farz etme, olmayacak bir şeyi olcakmış gibi düşünme.
fevîp: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.
hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.
hatîp: camide hutbe okuyan kimse.
hayat-ı diniye: dinî hayat.
heyet-i hâkime: hâkimler heyeti, hakimler kurulu.

hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.
iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.
ihlâl: bozma, sakatlama, sağlamlığına zarar verme.
insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.
istintak: sorguya çekme.
itiraz: bir fikri, hükmü veya durumu kabul etmeyi çü-

rütme kalkışma, karşı çıkma, karşı durma.

itirazname: itiraz kâğıdı, itiraz dilekçesi.

ittiham: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altında olma.

izah: açıkça ortaya koyma, açıklama yapma, bir konuyu ayrıntılarıyla ortaya koyma, eksiksiz anlatma.

kat’iyet: kat’îlik, kesinlik.

madde-i kanuniye: kanun maddesi.

mazlum: zulüm görmüş, zulme uğramış.

mutlaka: ne olursa olsun, kesin, muhakkak.

müdafaaname: müdafa metni, savunma mektubu, savunma dilekçesi.

müdafaat: müdafaalar, savunmalar, korunmalar.

müddeiumumî: savcı.

müsaade: izin, icazet, ruhsat.

nam: ad, isim.

nazar-ı adalet ve insaf: merhamet, vicdan ve adaletin gözü.

sebeb-i ittiham: suçlanma, itham edilme sebebi.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

şamil: şümulü bulunan, içine alan, kaplayan, çevreleyen, havi.

şek: şüphe, zan, tereddüt.

tahkikat: araştırmalar, soruşturmalar.

takdim: arz etme, sunma.

tazyik: zorlama, baskı.

telkin: fikir aşılama, öğüt verme, zihinde yer ettirme, kulağına koyma.

telkinat-ı diniye: dinî telkinler.

tereşşuhat: kulaktan dolma, kesin olmayan haberler.

tespit: bir hâlî şüpheye yer bırakmayacak şekilde görüp gösterme.

teşebbüs: bir işi yapmak için harete geçme, başlama, girişme.

teşmil: sınırlı olan bir kural veya manayı herkesi kapsayacak şekilde genişletme, daha genel bir mana verme.

umum: umumî, genel olma, herkese ait olma.

vaiz: vaaz eden, nasihat eden, dinî meseleler üzerinde öğüt verecek irşat eden.

vech-i tatbik: uygulanma tarzı, uygulama vesilesi, uygulama yöntemi.

vesile: bahane, sebep.

vicdan: iyiyi kötüden, hayrı şerden ayırt etmeye yardımcı olan ahlâkî duygu.

vilayet: il.

zapt: kayıt.

bir suç teşkil etse de, yalnız beni mes'ul eden bir madde yüzünden, yirmi kadar masum ve bîgünah kimseleri çoluk çocuğundan, işinden alıkoyup hapiste perişan etmek, elbette adliyenin nazar-ı adaletine uygun gelmez.

Benimle edna bir teması bulunan çok bîçare masumlar, tevkif ile mühim zararlara duçar oldular.

Şark hâdisesi münasebetiyle nefyedilmem, iddianamede iştiraki ihsas ettiği cihetle cevap veriyorum ki: Hükümetin dosyalarında, benim künyem altında hiçbir meşruhat yoktur. Sırf ihtiyat yüzünden nefyedildiğim, hükümetçe sabit olmuştur. Ben, o zaman da, şimdiki gibi münzevi yaşıyordum. Bir dağın mağarasında, bir hizmetçiyle yalnız otururken, beni tutup, on sene bilâsebep, müracaat etmediğim için, dokuz sene bir köyde, bir sene de Isparta'da ikamete mahkûm edip, âhîrinde bu müsibete giriftar ettiler.

adliye: mahkeme, yargılama işle-riyle uğraşan daire.
ahir: son, sonraki, en sonra.
bîçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.
bîgünah: günahsız.
bilâsebep: sebepsiz.
cihet: sebep, vesile, mucip, baha-ne.
duçar: tutulmuş, uğramış, yakalanmış.
edna: az, pek az.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
giriftar: tutulmuş, yakalanmış.
hâdis: vaka, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.
hükümet: devlet.
iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.
ihsas: hissettirme, sezdirme, üstü kapalı olarak dile getirme, açıklan söylememe, duyurulma.
ihtiyat: ileriyi düşünme, ilerisini düşünerek davranma, geleceği düşünerek tedbirli hareket etme.
ikamet: oturma, bir yerde kalma.
künye: bir kimsenin adı, soyadı,

doğumu, ülkesi, mesleği gibi özelliklerini gösteren kayıt.
mahkûm: mecbur.
masum: suçsuz, kabahatsiz, günahsız.
mes'ul: yaptığı işlerden hesap vermeye mecbur olan, sorumlu.
meşruhat: açıklamalar, izahlar, şerhler.
musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.
mühim: önemli, ehemmiyetli.

münasebet: vesile, rabita, bağ.
münzevi: köşesine çekilip kimseyle görüşmeyen, herkesten uzaklaşıp yalnız yaşayan.
müracaat: başvurma, danışma.
nazar-ı adalet: adalet terazisi, kefesi.
nefy: sürme, sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme.

perişan: acınacak hâlde bulunan, derbeder.
sabit: ispat edilmiş, ispatlanmış.
sırf: yalnız, sadece, tamamen.
sark: doğu.
temas: irtibat, görüşme.
teşkil: vücut verme, meydana getirme, yapma.
tevkif: cezaî tahkikat sırasında, zanlının mahkeme kararına kadar geçici olarak hapsedilmesi.

Üçüncü İddianame

“Barla’da iken tesis-i münasebet edildiği, uzağında ve yakınında bulunan bu eşhasın maddî ve manevî yardımlarını temin ederek faaliyete giriştiği ve heyet-i umumiyesine Risale-i Nur adını verdiği ve kısım kısım yazdırdığı bu eserlerini muhtelif vasıtalarla gizli gizli çoğalttırarak Antalya, Aydın, Milâs, Eğirdir, Dinar ve Van gibi mintikalarda, adamlarının delâletiyle neşr ve tamim ettirdiği, bu eserlerden devletin emniyet-i dahiliyesini ihlâl edecek olanlarına mahrem ve yarım mahrem diyerek işaretle koyduğu ve bu suretle istihdaf ettiği gayesini kendisinin de kabul ve izhar etmiş bulunduğu” hakkındaki fıkraya karşı, şu kat’î ve izahlı cevabın, sizin evvelce zaptınıza geçen “Son Müdafaa” namındaki otuz beş sahifelik müdafaatımı itirazname olarak takdimle beraber derim ki:

Yüz bin defa hâşâ! İman ilmini rıza-i İlahîden başka bir şeye alet etmemişim ve edemiyorum ve kimsenin de hakkı yoktur ki, edebilsin. Ve Risale-i Nur namı altındaki yüz yirmi beş Risale, yirmi sene zarfında telif edilmiş...

Mahrem dediğimiz risaleler ise, üç tanesi bize gurur ve riyaya medar olmamak için mahrem demişim. Şimdi ise, o setr-i mahremin bir köşesini faş etmeye mecbur olarak derim ki: O mahremlerden birisi keramet-i Gavsîye, ikinci keramet-i Alevîye, üçüncü, sırr-ı ihlâsa ait risalelerdir

alet: vasıta.

delâlet: yol göstermek, kılavuzluk.

emniyet-i dahiliye: dahili emniyet, iç güvenlik.

eser: basılma kitap.

eşhas: şahıslar, adamlar, kişiler, kimseler.

evvelce: daha evvel, daha önce.

faaliyet: durmadan çok çalışma, hareket, gayret.

faş: meydana çıkma, açığa vurma, dile verme.

fıkra: bent, madde, paragraf.

gaye: maksat, meram, hedef.

gurur: boş şeylere güvenerek aldanma, boş şeylerle böbürlenme.

had: sınırlar.

hâşâ: Allah göstermesin, uzak olsun.

heyet-i umumiye: umumî heyet, bir şeyin teferruatları nazara alınmadan olan umumî durumu.

iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki id-

dialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.

ihlâl: bozma, sakatlatma, sağlamlığına zarar verme.

ilim: bilme, bilgi.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

istihdâf: hedef edinme, hedef alma, hedef sayma, gaye edinme, amaçlama.

itirazname: itiraz kâğıdı, itiraz dilekçesi.

izah: açıkça ortaya koyma,

açıklama yapma, bir konuyu ayrıntılarıyla ortaya koyma, eksiksiz anlatma.

izhar: açığa vurma, meydana çıkarma, aşikâr etme.

kat’î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.

keramet: Allah’ın velî kullarında görülen olağanüstü hâller veya tabiatüstü hâdiseler.

keramet-i Alevîye: Hz. Ali’ye ait keramet, olağanüstü, fevkalâde hâl.

keramet-i Gavsîye: Seyyid Abdülkadir Geylânî’nin kerâmeti.

maddi: para, mal vb. şeylerle ilgili.

mahrem: gizli olan, herkese söylenmeyen, gizli sır vasfı olan.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

meçbur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.

medar: dayanak noktası, sebep, vesile.

mintika: bölge, taraf, cihet.

muhtelif: türlü türlü, çeşitli, çeşit çeşit, farklı.

müdafaa: savunma.

müdafaat: müdafaalar, savunmalar, korunmalar.

nam: ad, isim.

nesr: dağıtma, yayma, saçma, serpmeye.

rıza-yı İlahî: Allah’ın rızası, hoşnutluğu.

riya: insanlara, kendisinde iyi veya övgüye değer bir takım özellikler bulunduğunu gösterme ve böylelikle onların gönlünde sevgi kazanmaya çalışma temayülü, eğilimi.

sahife: sayfa.

setr-i mahrem: mahrem olan yerlerin, gösterilmesi ya da görülmesi haram olan yerlerin örtülmesi.

sırr-ı ihlâs: samimiyetin, doğruluğun sırrı.

suret: tarz, yol, gidis.

takdim: arz etme, sunma.

tamim: umumileştirme, umumileştirilme, herkese duyurma, yayma.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.

temin: elde etme.

tesis-i münasebet: münasebetin kurulması, alaka, ilişki kurma.

zapt: kayıt.

zarfında: içerisinde.

ahbab: dost, dostlar, sevilen dostlar.

asayiş-i dahiliye: ülkenin iç güvenliği ve huzuru, dahilî asayiş.

bahsetme: söz etme, anlatma.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

cevaben: cevap olarak, karşılık şeklinde.

cihet: yan, yön, taraf.

dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.

delil: şahit, belge, tanık.

enaniyet: kendini beğenme, bencilik, egoistlik.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

fihriste: bir kitapta veya bir dükkânda bulunan şeyleri sırayla gösteren liste.

gaddarane: zalimce, gaddarca, merhametsizce, haincesine.

gayet: çok, fazla, son derece.

gurbet: yabancı memleket, yabancı yer, vatan dışı, doğup büyüdüğü ülke, şehir, köy dışında kalan yerler, yâd el.

gurur: boş şeylere güvenerek aldanma, boş şeylerle böbürlenme.

has: halis, gerçek, samimi.

has: halis, temiz, gerçek.

hatırat-ı imaniye: imanla ilgili hatıralar.

hizmet-i Kur'âniye: Kur'an'ın hizmeti.

hücum: saldırı.

hükümet: devlet.

hüsn-i hat: güzel yazı.

iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.

insaf: adaleti ve hakkı düşünenek davranma.

istizah: izahat isteme, bir işin açık olarak bildirilmesini isteme, açıklama isteme.

itirazat: itirazlar.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

mahdut: sınırlanmış, çevrilmiş, hudutlandırılmış.

mahrem: gizli olan, herkese söylenmeyen, gizli sır vasfı olan.

mahsus: birine ayrılmış olan.

medar-ı itham: suç isnat etme dayanağı, töhmet altında bırakma vesilesi.

men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir şeyi diril etme, bir şeyin yapılmasını engelleme, esirgeme, vermeme, önleme.

mıntıka: bölge, taraf, cihet.

muavenet: yardım, yardım etme, yardımcılık, teâvün.

ki, o iki keramet, benim haddimden yüz derece fazla ve hizmet-i Kur'âniyemi takdir suretinde, Hazret-i Ali ile Hazret-i Gavsın işaretleridir. Ve riyadan, gururdan, enâniyetten kurtaracak sırr-ı ihlâsa dair risaleye, en has kardeşlerime mahsus olarak, mahrem denmiştir. Asayiş-i dahiliye ile bunların ne münasebeti var ki, onlar medar-ı itham oluyorlar. İkinci kısım mahremler ise, Dârülhikmette ve dokuz sene evvel Avrupa itirazatına ve Doktor Abdullah Cevdet'in dinsizce hücumlarına karşı yazdığım bir-iki Risale ve bazı memurların bana insafsızcasına ve gaddarâne tecavüzlerine karşı şekva suretinde yazdığım iki küçük risaledir ki, son müdafaatımda bahsetmişim. Bu dört risalenin telifinden bir zaman sonra, serbestî kanunlarına ve hükümetin işine hiçbir cihette temas etmemek için, onların neşrini men edip, "mahremdir" demişim, en has bir-iki kardeşime mahsus kalmıştır. Delilim de şudur ki: Bu kadar taharriyatınızda, o mahrem denilen risalelerin hiçbir yerde bulunmamasıdır. Yalnız ummunun fihristesi elinize geçmiş, o fihristeye göre bu noktalardan istizaha lüzum görülmüş, ben de cevap vermişim. O cevap da zaptınıza geçmiştir.

İddianamede, müteaddit mıntıkalar Risale-i Nur'un neşir ve tamimine adamlar vasıtasıyla çalıştığım beyan ediliyor. Cevaben derim ki:

Ben bir köyde, gurbette, kimsesiz, hüsn-i hattım yokken, tarassut altında, herkes benim muavenetimden çekinirken, yalnız gayet mahdut dört-beş ahabıma bir

müdafaat: müdafaalar, savunmalar, korunmalar.

münasebet: ilgi, alâka, yakınlık.

müteaddit: çoğalan, çok, birçok, türlü türlü, çeşitli, birden fazla.

neşir: dağıtma, yayma, saçma, serpmeye.

riya: insanlara, kendisinde iyi veya övgüye değer bir takım özellikler bulunduğunu gösterme ve böylelikle onların gönlünde sevgi kazanmaya

çalışma temayülü, eğilimi.

serbestî: serbestlik.

sırr-ı ihlâs: samimiyetin, doğruluğun sırrı.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

şekva: şikâyet, yakınma, hoşnutsuzluk, memnuniyetsizlik.

taharriyat: araştırmalar, araştırmalar, incelemeler, tahkik etmeler.

takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.

tamim: umumileştirme, umumi-

leştirilme, herkese duyurma, yayma.

tarassut: gözetme, gözleme, gözle takip etme, dikkatle bakma.

tecavüz: saldırma, satasma.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

vasıta: aracılık.

yadigâr: yakın bir dosttan gelen armağan.

zapt: kayıt.

yadigâr olarak hatırat-ı imaniyeyi gönderdiğime “neşir ve tamime çalışıyor” demek, ne kadar hilâf-ı hakikat olduğunu elbette takdir edersiniz. Benim gibi haddinden çok fazla teveccüh-i ammeye mazhar bir insanın, on beş sene Van’da tedris ile meşgul olduğum hâlde, bir tek dostuma bir-iki imanî risalelerimi göndermekle buna nasıl neşriyat denilir? Benim matbaam yok, kâtiplerim yok, hüsn-i hattım yok; elbette neşriyat yapamadım. Demek Risale-i Nur cazibedardır, kendi kendine intişar ediyor. Yalnız bu kadar var ki: “Onuncu Söz” namında haşre dair olan risaleyi, daha yeni harfler çıkmadan evvel tab ettirdik. Hükûmetin büyük memurlarının ve mebuslarının ve valilerinin ellerine geçti; kimse itiraz etmedi. Ondan, sekiz yüz nüsha intişar etti. Onun intişarı münasebetiyle, onun gibi sırf uhrevî ve imanî bir kısım risaleler, kendi kendine, bir kısım insanların eline geçti. Elbette ihtiyarsız, kendi kendine bu intişar, benim hoşuma gitmiş. Ben de bazı hususî mektuplarımda, bu takdirimi teşvik tarzında yazmışım. Bu üç aydır, bu kadar taharriyat-ı amika neticesinde, koca bir memlekette, on beş-yirmi adamın ellerinde kitaplarımı bulmuşlar. Benim gibi otuz sene telifat ve tedrisâtla ömrü geçen bir adamın, yirmi hususî dostunda bazı hususî risaleleri bulunması, ne suretle neşriyat olur? O neşriyatla, nasıl “Bir hedefi takip edebilir” denilir?

Efendiler! Eğer ben dünyevî veyahut siyâsî bir maksadı takip etseydim, bu on sene zarfında, on beş-yirmi de-ğil, yüz bin adamlarla alâkadarlığım tezahür edecekti.

alâkadar: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.
cazibedar: çekici, cazibeli, alımlı, cezp edici.
dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.
dünyevi: dünyaya ait, dünya ile ilgili.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
had: sınır.

haşr: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları, Allah’ın, ölüleri diriltip mahşere çıkarması, kıyamet.
hedef: emel, varılmak istenen nokta, ulaşılacak istenen gaye.
hilâf-ı hakikat: gerçeğe aykırı, hakikate muhalif, gerçeğe ve hakikate zıt.
hususî: bir şeye, bir kişiye, bir yere has olan, herkese âid olmayan, özel.
hükümet: devlet.

hüsn-i hat: güzel yazı.
ihtiyar: seçme, tercih, irade.
imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.
intişar: yayılma, dağılma, nesrolunma.
itiraz: bir fikri, hükmü veya durumu kabul etmeyip çürütmeye kalkışma, karşı çıkma, karşı durma.
kâtip: yazan, yazıcı.
maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.

matbaa: basım evi.
mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma.
mebus: halk tarafından seçilerek meclise gönderilen, milletvekili.
memleket: bir devletin toprağı, ülke, yurt, vatan, diyar.
meşgul: bir işle uğraşan, bir iş gören kimse.
münasebet: vesile, rabita, bağ.
nam: ad, isim.
neşriyat: yayımlanmış şeyler, basılıp dağıtılan yazılar, eserler, makaleler.
netice: sonuç.
nüsha: birbirinin aynı olan yazılı metinlerden her biri.
sırf: sadece, yalnız, tamamen.
siyâsî: siyaset gereği olan, siyasetle ilgili, siyasete ait.
tab: kitap basma, kitap baskısı, baskı.
taharriyat-ı amika: derin araştırmalar, çok ince ve derinden yapılan araştırmalar.
takdir: bir şeyin değerini, kıymetini, lüzumunu anlama; takdir; beğenme, beğendiğini belirtme.
tamim: umumileştirme, umumileştirilme, herkese duyurma, yayma.
tedrîs: okutma, öğretme, ders verme.
tedrisât: öğretilmeler, okutmalar, ders vermeler.
telifât: telifler.
teveccüh-i amme: genel teveccüh, umumun, herkesin, halkın yönelişi.
tezahür: zuhur etme, ortaya çıkma, meydana çıkma, belirme, görünme.
uhrevî: ahirete dair, ahirete ait, ahiret âlemiyle ilgili.
vali: bir vilâyeti idare eden en büyük memur.
zarfında: içerisinde.

aleyhimde: benim hakkımda, benim zararımda.

ayet: Kur'an'ın her bir cümlesi, Kur'an'ın surelerini oluşturan lâhî söz.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

cevab-ı ilmi: ilme mensup ve müteallik, kuvvetini ilimden alan cevap.

dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.

emare: alâmet, nişan, eser, ipucu, belirti, karine.

fıkra: kısım, fasıl, bölüm.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

hakikat-ı ilmiye: ilmî gerçek.

haşr: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları, Allah'ın, ölüleri diriltip mahşere çıkarması, kıyamet.

hayli: oldukça, epeyce, çok miktarda.

hükümet: devlet.

ibaret: meydana gelen, oluşan, müteşekkil.

iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.

ilân: duyurma, bildirme, meydana çıkarma.

inkâr: reddetme, tanımama, kabul ve tasdik etmeme, inanmama.

istimâl: kullanma.

itiraz: bir fikri, hükmü veya durumu kabul etmeyip çürütmeye kalkışma, karşı çıkma.

izahat: izahlar, açıklamalar.

kat'î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.

kaza: ilçe.

lâdinî: din dışı, dinsiz, dinle alâkası olmayan.

meal: anlam, mana, mefhum, mazmun, kavram.

medar-ı tenkit: tenkide sebep olan, tenkit sebebi, vesilesi.

medeniyet: medenîlik, uygarlık.

memuriyet: memurluk, memur olma hâli.

mescit: namaz kılınacak yer, cami, ibadet edilecek yer.

mukaddem: önde olan, önden giden, zaman bakımından önde olan, önceki.

mukteziyat: iktiza edenler, gerektirenler.

müdafaat: müdafaalar, savunmalar, korunmalar.

münasebet: vesile, rabita, bağ.

nahiye: idari teşkilâtlanmada kaza ile köy arasındaki kademe.

naklen: nakil yoluyla.

Her ne ise, bu noktaya dair son müdafaatımda daha fazla izahat ve tafsilât vardır.

2 فَلَدَّ كَرِّ مِثْلَ حَظِّ الْأَنْثَيْنِ 1 فَلَا مَهَ السُّدْسِ ayetlerinin,

eskiden beri medeniyetin itirazına karşı bütün tefsirlerde bulunan bir hakikat ve gayet kat'î ve şüphesiz bir cevab-ı ilmî, iddianamede benim aleyhimde nasıl istimal edilebilir?

İddianamede, yine Fihristeden naklen, “huruf-i Kur'âniye ve zikriyenin tercümeleri yerlerini tutmadıkları”ndan medar-ı tenkit beyan ediliyor. Bu mesele, sekiz sene mukaddem olmuş bir meseledir ve hiçbir itiraz kabul etmez bir hakikat-i ilmiyedir. Ondan hayli zaman sonra, bu zamanın bazı mukteziyatına göre tercüme edilmesinin hükümetçe kabulü ne suretle o hakikat-i ilmiyeye aleyhime çevirir?

Mescidimizin kapanması münasebetiyle, dört noktadan ibaret, bana vahşiyâne zulmeden nahiye müdürüyle birkaç arkadaşı ve kaza kaymakamının, şahıslarına ve memuriyetlerinin sû-i istimallerine karşı bir şekvanamedir ki, o risaleyi kimseye vermedim. Çünkü hiç kimsede bulunmamıştır.

“Onuncu Sözün tevafukatındandır ki, Onuncu Sözün satırları hem telif tarihine, hem dini dünyadan tefrik eden lâdinî cumhuriyetin ilânına tevafuk ediyor ki, haşrin inkârına bir emaredir.” Yani o fıkranın mealı budur: “Madem cumhuriyet dine, dinsizliğe ilişmiyor prensibiyle

1. Erkeğin mirastan hakkı iki kadın payı kadardır. (Nisâ Suresi: 176.)

2. Annenin hakkı altıda birdir. (Nisâ Suresi:11.)

presnip: temel fikir, temel bilgi, esas, ilke.

su-i istimal: bir şeyi kötüye kullanma.

suret: tarz, yol, gidiş.

şekvaname: şikâyet mektubu, şikâyetname.

tafsilât: tafsiller, açıklamalar, izahlar, etraflı olarak bildirmeler.

tefrük: birbirinden ayırma, seçme, ayırdetme, ayrı tutma.

tefsir: Kur'an-ı Kerim'i açıklamak maksadıyla yazılan kitap.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.

tercüme: bir dilden başka bir dile çevrilmiş eser, çeviri.

tevafuluk: uyuma, uygun gelme, uygunluk, rastlamak, münasebet, birbirine denk gelme.

tevafulukat: tevafuklar, uygunluklar, raslantılar, birbirine uygun gelişler.

vahşiyâne: vahşicesine, vahşice, vahşilikle.

zulm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

bîtarafâne kalıyor; ehl-i dalâlet ve ilhad, cumhuriyetin bu bîtarafılığından istifade etmekle haşrin inkârını izhar etmeleri muhtemeldir” demektir. Yoksa hükûmete bir taarruz değildir; belki hükûmetin bîtarafâne vaziyetine işarettir. Elhak, bundan dokuz sene evvel, Onuncu Söz, sekiz yüz nüsha yayılmasıyla, ehl-i dalâletin kalplerindeki inkâr-ı haşri sıkıştırdı; lisanlarına getirmelerine meydan vermedi; ağızlarını tıkadı. Onuncu Sözün harika bürhanlarını gözlerine soktu.

Evet Onuncu Söz, haşir gibi bir rûkn-i azîm imanın etrafında çelikten bir sur oldu ve ehl-i dalâleti susturdu. Elbette hükûmet-i cumhuriye bundan memnun oldu ki, meclisteki mebusanın ve valilerin ve büyük memurların ellerinde kemal-i serbestî ile gezdi.

Avrupa medeniyet ve felsefesi namına ve belki İngilizlerin ifsad-ı siyaseti hesabına tesettür ayetine ettikleri itiraz karşı, gayet kuvvetli ve müskit bir cevab-ı ilmîdir. Böyle bir cevab-ı ilmî, değil bundan on beş sene evvel, her zaman takdir ile karşılanır. Bu hürriyet-i ilmiyeyi, elbette hürriyetperver bir hükûmet-i cumhuriye tahdit etmez.

Ey heyet-i hâkime! Risale-i Nur'un hedefi dünya olsaydı veya bir maksad-ı dünyevî, içinde niyet edilseydi, yüz yirmi risale içinde nazarınızda on binler medar-ı tenkit noktalar bulunacaktı. Böyle yüz yirmi bin tatlı meyveler içinde, sizce sulfato gibi acı gelmiş yalnız on beş meyveler bulunmasıyla o mübarek bahçeyi yasak etmek ve

ayet: Kur'ân'ın her bir cümlesi, Kur'ân'ın surelerini oluşturan ilâhî söz.

bîtaraf: tarafsız.

bîtarafâne: tarafsızca, herhangi bir tarafı, kimseyi ve yanı tutmaksızın.

bürhan: delil, ispat, tanık, hüccet.

cevab-ı ilmî: ilmî cevap, ilim tarikıyla verilen cevap.

cumhuriyet: siyasî mekanizması seçimle kurulan, adalet ve hukukun üstünlüğüyle te-

mel hak ve hürriyetleri sağlamayı amaçlayan idare şekli.

ehl-i dalâlet ve ilhad: yoldan çıkanlar, azgın ve sapkın kimseleler ile dinsizler.

ehl-i dalâlet: dalâlet ehli.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

elhak: varlığı hiç değişmeyen, ibadete lâyık ve her hakkın sahibi, Allah (c.c.).

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

felsefe: hayat tarzı, yaşama

şekli ile ilgili düşünce.

gayet: çok, fazla, son derece.

hârika: olağanüstü.

haşr: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları, Allah'ın, ölüleri diriltip mahşere çıkarması, kıyamet.

hedef: maksat, niyet, amaç.

heyet-i hâkime: hâkimler heyeti, hakimler kurulu.

hükümet: devlet.

hükümet-i cumhuriye: cumhuriyet hükümeti. cumhuriyet idaresi.

hürriyet-i ilmiye: ilim hürriyeti.

hürriyetperver: hürriyetçi, hürriyetsever.

ifsad-ı siyaset: siyaseti bozma.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

inkâr: reddetme, tanımama, kabul ve tasdik etmeme, inanmama.

inkâr-ı haşir: haşrin inkârı, imanın altı esasından birisi olan öldükten sonra tekrar diriltilmenin, ceza ve mükâfatın, ahiret hayatının varlığını reddetme.

istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.

itiraz: bir fikri, hükmü veya durumu kabul etmeyip çürütmeye kalkışma, karşı çıkma, karşı durma.

izhar: açığa vurma, meydana çıkarma, aşikâr etme.

kemal-i serbestî: tam serbestlik.

lisan: dil, anlaşma amacıyla kullanılan sesli işaretler sistemi.

maksat-ı dünyevî: dünya ile ilgili maksat, dünyaya yönelik gaye.

mebusan: mebuslar, milletvekilleri.

meclis: milletvekillerinin oluşturduğu topluluk ve bu topluluğun bulunduğu bina.

medar-ı tenkit: tenkide sebep olan, tenkit sebebi, vesilesi.

medeniyet: medenîlik, şehirlilik, uygarlık.

memnun: hoşnut, razı.

meydan: fırsat, imkân, vakit.

muhtemel: ihtimal dahilinde olan, umulur, beklenir, olabilir, olması mümkün, olmayacak şey değil.

mübarek: feyizli, bereketli.

müskit: susturan, susturucu, karışığa meydan vermeyen, konuşmayacak hâle getiren.

nam: yerine.

nazar: düşünme, fikir, mülâhaza, niyet.

niyet: bir işi yapmayı önceden düşünme.

nüsha: birbirinin aynı olan yazılı metinlerden her biri.

rûkn-i azîm: en büyük esas.

sulfato: sıtma hâpi.

sur: kale, hisar.

taarruz: çatma, sataşma, ilişme.

tahdit: hudutlandırma, sınırlama.

takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.

tesettür: örtünme, kapanma.

vali: bir vilâyeti idare eden en büyük memur.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

acele: çabuk, çabukluk.
adaletperver: adalet sever.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
caiz: mümkün, olur, olabilir.
dâhil: içeri, iç.
ecnebi: yabancı.
ekseriya: pek çok zaman, sık sık, çok defa olarak.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek maksadıyla hazırlanan düzen, dalavere, hile, desise.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.
fırsat: bir iş için en uygun zaman ve hâl.
havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ismarlama.
havsala: anlama gücü, kavrama derecesi, anlama faaliyeti.
hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.
hükümet: devlet.
hükümet-i cumhuriye: cumhuriyet hükümeti. cumhuriyet idaresi.
hürriyetperver: hürriyetçi, hürriyetsever.
iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.
ihtilâf: karşılıklı görüşme, ilişkide bulunma, beraber yaşama.
ihtimal: olabirlik, bir şeyin olabilmesi mümkün olma, gerçekleştirebilirlik.
ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.
itirazname: itiraz kâğıdı, itiraz dilekçesi.
itizar: özür dileme, bir sebep göstererek affını dileme.
kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.
kısm-ı azam: büyük kısım, ekseriyet, çoğunluk.
medar-ı mes'ul: sorumluluk sebebi.

bahçe sahibini mes'ul etmek caiz olabilir mi? Adaletperver olan vicdanınıza havale ediyorum. Ben, son müdafaatımda beyan etmişim ki, otuz senedir Avrupa feylesoflarına ve Avrupa feylesofları hesabına dahilde, ecnebi dolapları hesabına çalışan mülhidlere karşı muaraza ederek cevap vermişim ve veriyorum. Muhatabım, ekseriya nefsimden sonra onlar olduğunu risalelerimi takip eden anlar. Şimdi ben sizlerden soruyorum: Böyle Avrupa feylesoflarının başına ve ecnebi entrikaları hesabına çalışan dinsiz her bir mülhidin yüzüne indirdiğim kuvvetli ilmî bir tokat, hangi suretle hükümet hesabına geçiyor? Böylelere ait olan tokadı hükümet hesabına almak bizim havsalamız almıyor ve ihtimal de vermiyoruz. Hükümet namına ve kanun hesabına bu haklı ilmî tokatları medar-ı mes'ul tutmak değil, belki hükümet-i cumhuriyenin hürriyetperverliği, bu tokatları alkışlar.

İTİZAR

(Üç gün müddetle tebliğ edilen iddianameye karşı itirazname yazmak.)

Birinci günü geç geldiği için, akşama kadar ancak okundu. İkinci gün kısm-ı azamı tercüme edildi. Ancak beş-altı saat fırsat bulup, acele bu uzun itiraznameyi yazdım. Evvelki müdafaatımda dediğim gibi, kanunları, hususan şimdiki resmî işleri bilmediğimden, çoktan beri ihtilâttan memnu olduğumdan ve dört-beş saatte yazılan uzun itirazname, elbette çok müşevveş ve noksan olmaktadır. Nazar-ı müsamaha ile bakmanızı temenni ederim.

memnu: yasaklanmış, menedilmiş, mâni olunmuş, yasak edilmiş, yasak.
mes'ul: yaptığı işlerden hesap vermeye mecbur olan, sorumlu.
muaraza: sözle karşılıklı mücadele, söz mücadelesi.
muhâtab: hitap olunan, kendisine söz söylenen, konuşulan kimse.
müdafaat: müdafaalar, savunmalar, korunmalar.
müddet: vakit, zaman, süre,

bir şeyin devam ettiği zaman parçası.
mülhit: İslâm dininden ayrılan, Allah'a ve dine inanmayan, Allah'ı inkâr eden, dinsiz, imansız, mümkir.
müşevveş: teşevvüşe uğramış, belirsiz, karışık, düzensiz, karmakarışık.
nam: yerine, vekillik.
nazar-ı müsamaha: göz yuman, görmezlikten gelen bakış, hoş gören nazar.
nefis: kendi, şahıs.

noksan: kusurlu, nakıs, eksik.
resmî: devletin olan, devlete ait, devletle ilgili.
suret: biçim, şekil.
tebliğ: resmî bir yazıyı, kararı halka veya ilgililere duyurma.
temenni: olmasını veya olmamasını isteme.
tercüme: bir sözü bir dilden başka bir dile çevirme.
vicdan: iyiyi kötüden, hayrı şerden ayırt etmeye yardımcı olan ahlâkî duygu.

CEZA HÂKİMİNE SON MÜDAFAA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Altmış küsur sahifeden ibaret olan ithamkârane karar-namedeki —on iki sahife— şahsıma ait kısmına karşı mü-dafaamdır.

Kararnamede aleyhimizde zikredilen maddelere karşı mahkemenin zaptına geçen müdafaatımda kat'î cevapları vardır. Bu kararname namındaki asılsız ve vehimli it-hamnameye karşı, on dokuz sahifeden ibaret itirazna-memi ve yirmi dokuz sahifeden ibaret son müdafaatımı ibraz ediyorum. Bu iki müdafa, sorgu hâkimlerinin ka-rarnamelerinin bütün muaheze noktalarını ve esas it-hamlarını kat'î bir surette red ile çürütüyor, asılsız oldu-ğunu gösteriyor. Yalnız, burada bu kararnamenin istinat ettiği ve itham edenlerin nereden aldandıklarını, bu asıl-sız muhahezeyi nereden iktibas ettiklerini gösterir “Beş Umde” olarak söyleyeceğim.

BİRİNCİSİ: Risale-i Nur'un yüz yirmi parçasından iki, üç, dört parçasında on beş fıkrayı bahane tutup, beni ve Ri-sale-i Nur'u hükümetin prensiplerine muhalif ve rejimine karşı muarız ve emniyet-i dahiliyeyi ihlâl teşebbüs itha-mı ile gayet asılsız bir davaya elcevap:

Ben de derim: Acaba umum Avrupa'nın mal-ı müşte-rekesi olan medeniyet ve yalnız bu zaman ilcaatına bina-en hükümet-i cumhuriyenin o medeniyetin bir kısım ka-nunlarını kabul etmesiyle, o medeniyetin menfaatli değil,

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksandan tenzih ederiz.

aleyhimizde: hakkımızda, bi-zim zararımızda.
bahane: uydurma sebep.
binaen: den dolayı, -den ötü-rü, -için, -dayanarak, yapıla-rak, bu sebepten.
emniyet-i dahiliye: dahilî emniyet, iç güvenlik.
fıkra: kısım, fasıl, bölüm.
gayet: çok, fazla, son derece.
hâkim: yargıç.

hükümet: devlet.
hükümet-i cumhuriye: cum-huriyet hükümeti. cumhuri-yet idaresi.
ibaret: meydana gelen, olu-şan, müteşekkil.
ibrâz: meydana çıkarma, or-taya koyma, gösterme.
ihlâl: bozma, sakatlama, sağ-lamlığına zarar verme.
iktibas: istifade suretiyle al-

ma.
ilcaat: zorlamalar, mecbur et-meler.
istinat: delil diye bakılan bir şey üzerine fikrini, iddiasını kurma.
itham: kabahatli görme, töh-metlendirme, suçlu görme, suçlama, suç isnat etme.
ithamkârane: suçlarcasına.
ithamname: iddianame, bir

suç işlemekten dolayı sanık ola-rak tutuklanan kimseye, o suçun isnadı hakkında itham heyetti ta-rafindan verilen yazı.

itirazname: itiraz kâğıdı, itiraz di-lekçesi.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

kararname: sorgu hakiminin ha-zırladığı, suçlamaya veya aklamaya dair resmi yazı.

kat'î: kesip atan, şüpheye ve te-reddüde mahal bırakmayan, ke-sin, şüphesiz.

mal-ı müstereke: birlikte, elbirli-ğiyle kazanılan mal.

medeniyet: medenîlik, şehirlilik, uygarlık.

menfaat: fayda, kâr, gelir, ihtiyaç karşılığı olan şey.

muaheze: tenkit, itiraz, kınama, tarz.

muarız: muhalefet eden, karşı çı-kan, muhalif.

muhalif: muhalefet eden, aykır-lık gösteren, uymayan, bir fiil ve-ya düşünceye karşı gelen.

müdafa: savunma.

müdafaat: müdafaalar, savun-malar, korunmalar.

nam: ad, isim.

prensip: temel fikir, temel bilgi, esas, ilke.

rejim: devletin şekli ve hükümet tarzı.

sahife: sayfa.

suret: biçim, şekil, tarz.

şahıs: insanın kendi nefsi, kendi varlığı, nefis, zat.

teşebbüs: bir işi yapmak için ha-rete geçme, başlama, girişme.

umde: esas, prensip, şart.

umum: bütün.

vehim: yanlış ve esassız düşünce.

zapt: kayıt.

zikir: bildirme, bildirilme.

aleyhine: zararına.

ayat-ı kat'iye: kesin ayetler.

ayet: Kur'an'ın her bir cümlesi, Kur'an'ın surelerini oluşturan lâhî söz.

cemiyet: topluluk, birlik.

esas: temel.

fesat: karışıklık, nifak.

feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.

garaz: kötü kasıt, düşmanca niyet, kin.

hakaik-ı kudsiye: mukaddes gerçekler.

hakaik-ı Kur'âniye: Kur'an ait olan ve ondan gelen gerçekler.

hâlen: şimdiki hâlde, şu anda.

hareket: davranış, tutum, tavır, tarz.

hedef: emel, varılmak istenen nokta, ulaşılmak istenen gaye.

hükümet: devlet.

hükümet-i cumhuriye: cumhuriyet hükümeti. cumhuriyet idaresi.

ihtilâf: anlaşmazlık, uyuşmazlık, bir konuda farklı görüş ve düşünüş, fikir ayrılığı.

ilâahir: sona kadar, sonuna kadar.

ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.

inkılâp: devrim.

itham: kabahatli görme, töhmetlendirme, suçlu görme, suçlama, suç isnat etme.

itiraz: bir fikri, hükmü veya durumu kabul etmeyip çürütmeye kalkışma, karşı çıkma, karşı durma.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

kasıt: kötü niyet.

komite: kötü bir maksat için toplanmış gizli cemiyet.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'an.

lâyık: uygun, yakışır, münasip.

mahkeme-i âdile: adaletle iş gören mahkeme.

medeniyet: medenîlik, şehirlilik, uygarlık.

muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.

muhalif: muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, bir fiil veya düşünceye karşı gelen.

müdafaat: savunma.

müdafaat-ı ilmiye: ilmi savunmalar, ilimle yapılan müdafalar.

mülhî: İslâm dininden ayrılan, Allah'a ve dine inanmayan, Allah'ın inkâr eden, dinsiz, imansız, mün-

belki kusurlu kısmına hakaik-ı Kur'âniye hesabına olan müdafaat-ı ilmiyeme hangi suretle "Hükûmetin prensibine ve hükûmetin rejimine muhalif" ve "Hükûmetin inkılâbı aleyhine hareket" namı veriliyor? Acaba bu hükûmet-i cumhuriye, Avrupa medeniyetinin kusurlu kısmının dava vekilliğine tenezzül eder mi? O kusurlu medeniyetin İslâmiyete muhalif kanunları eski zamandan beri hükûmetin hedefi midir? Hükûmete muarız vaziyet almak nerede, bu bir kısım kusurlu medeniyet kanunlarına karşı hakaik-ı Kur'âniyeyi ilmî bir surette müdafaat etmek nerede? Kur'an-ı Hakîm'in ayat-ı kat'iyesiyle, bin üç yüz seneden beri milyonlar tefsirlerinde ve hâlen kütüphanelerde dolu tefsirlerde

لِلذِّكْرِ مِثْلَ حَظِّ الْأُنثَىٰ ۚ فَلِأَمِّهِ السُّدُسُ ۚ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ
قُلْ لِأَزْوَاجِكُمْ ۚ فَاذْكُرُوا مَا طَابَ لَكُمْ ۚ

ilâahir gibi ayetlerin hakaik-ı kudsiyelerini Avrupa feylesoflarının itiraz ve tecavüzatına karşı otuz seneden beri yazdığım müdafaat-ı ilmiyemi "Hükûmetin inkılâbına, prensibine ve rejimine muhalif kastı var" diye beni itham etmek, öyle bir zahir garaz ve öyle bir esassız vehimdir ki, buradaki mahkeme-i âdileye taallük etmeseydi, müdafaat ve cevap vermeyi lâyük görmezdim.

Hem acaba, eskiden beri bu vatan ve millete zarar niyetiyle, Avrupa'nın dinsiz komiteleri hesabına ve Rum, Ermeniler cemiyeti vasıtasıyla dinsizlik ve ihtilâf ve fesat tohumlarını saçan mülhitlere karşı müdafaat-ı ilmiyem,

1. Erkeğin mirastan hakkı iki kadın payı kadardır. (Nisâ Suresi: 176.)

2. Anneye altıda bir vardır. (Nisâ Suresi: 11.)

3. Ey Peygamber! Hanımlarına söyle... (Ahzab Suresi: 28.)

4. Size helâl olan kadınlardan hâlinize göre evlenin. (Nisâ Suresi: 3.)

kir.

nam: ad, isim.

niyet: maksat, meram.

prensip: temel fikir, temel bilgi, esas, ilke.

rejim: devletin şekli ve hükümet tarzı.

suret: biçim, şekil, tarz.

taallük: münasebet, rabıta.

tecavüzat: saldırılar, tecavüzler.

tefsir: Kur'an-ı Kerim'i açıkla- mak maksadıyla yazılan kitap.

tenezzül: kendine aykır düşün- şen bir işi veya durumu kabul etme, alçalma.

vasıta: aracılık.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

vehim: yanlış ve esassız dü- şünce.

vekil: başkasının yerine ve adına hareket eden, konuşan.

zahir: açık, belli, meydanda.

hangi suretle hükûmet aleyhine alınıyor? Ve hangi sebeple hükûmete bir taarruz manası veriliyor? Hangi insafla böyle dinsizliği hükûmete mal edip ittiham ediliyor? Hükûmet-i Cumhuriyenin kuvvetli esasları böyle dinsizlerin aleyhinde olduğu hâlde, dinsizliği hükûmetin bazı prensiplerine mal edip, benim vatan ve millet ve hükûmet hesabına öyle müfsitlere karşı yirmi seneden beri galibâne müdafaat-ı ilmiyeme “Dini siyasete alet ve hükûmet aleyhine teşvik” manasını vermek, hangi insaf kabul eder ve hangi vicdan razı olur?

Evet, değil bu mahkemeye, belki bütün dünyaya ilân ediyorum: Ben, hakaik-ı kudsiye-i imaniyeyi, Avrupa feylesoflarına ve bilhassa dinsiz feylesoflara ve bilhassa siyaseti dinsizliğe alet edenlere ve asayişi manen ihlâl edenlere karşı müdafaat etmişim ve ediyorum.

Ben, hükûmet-i Cumhuriyeyi, ilcaat-ı zamana göre bir kısım kanun-i medeniyi kabul etmiş ve vatan ve millete zarar veren dinsizlik cereyanlarına meydan vermeyen bir hükûmet-i İslâmiye biliyorum. Kararname namındaki ithamnamede, vazifesini yapan müstantiklere değil, belki müstantiklerin istinat ettiği mülhit zalimlerin evham ve entrikalarına karşı derim:

Siz beni, dini siyasete alet etmekle itham ediyorsunuz. Ve o itham, zâhir bir iftira olduğu ve esassız, çürük bulunduğunu yüz delil-i kat’î ile ispat etmekle beraber, bu ağır iftiranıza mukabil, ben de sizi, siyaseti dinsizliğe alet etmek istiyorsunuz diye itham ediyorum!

aleyhine: zararına.

asayiş: rahat, huzur.

bilhassa: her şeyden önce, başta, hele, en çok, hususen, hususî olarak, özellikle, mahsus.

cereyan: fikir, sanat, siyaset hareketi.

delil-i kat’î: şüpheye yer bırakmayan, kesin delil.

entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek maksadıyla hazırlanan düzen, dalavere, hile, desise.

esas: temel.

evham: vehimler, zanlar, kuşku, esassız şeyler, kuruntular.

feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.

hakaik-ı kudsiye-i imaniye: imanın mukaddes ve kutsal hakikatleri.

hükûmet: devlet.

hükûmet-i cumhuriye: cumhuriyet hükûmeti. cumhuriyet idaresi.

hükûmet-i İslâmiye: İslâm

hükûmeti.

iftira: aslı olmadan birine suç yüklemek, olmayan bir suçu başkasına yüklemek, bühtan, ifk.

ihlâl: bozma, sakatlatma, sağlamlığına zarar verme.

ilân: meydana çıkarma, belli etme, yayma, duyurma, bildirme.

ilcaat-ı zaman: zamanın zorlamaları, çağın mecburiyetleri.

insaf: adaleti ve hakkı düşü-

nerek davranma.

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

istinat: güvenme, itimat etme.

itham: kabahatli görme, töhmetlendirme, suçlu görme, suçlama, suç isnat etme.

ithamname: iddianame, bir suç işlemekten dolayı sanık olarak tutuklanan kimseye, o suçun isnadı hakkında itham heyetti tarafından verilen yazı.

ittiham: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altında olma.

kanun-ı medenî: medenî kanun. **kararname:** sorgu hakiminin hazırladığı, suçlamaya veya aklamaya dair resmi yazı.

mana: anlam.

manen: iç varlık bakımından, duyguya, gönüle, yürekçe, ruha, mana itibarıyla, manaca.

mukabil: karşılık, karşılığında.

müdafaat: savunma.

müdafaat-ı ilmiye: ilmi savunmalar, ilimle yapılan müdafalar. **müfsit:** fesat çıkarıcı, fesatçı, bozguna.

mülhit: İslâm dininden ayrılan, Allah’a ve dine inanmayan, Allah’ı inkâr eden, dinsiz, imansız, münkir.

müstantik: sorguya çeken, sorgulayan, sorgu hâkimi.

nam: ad, isim.

prensip: temel fikir, temel bilgi, esas, ilke.

razi: rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen, muvafakat eden, hoşnut olan.

siyaset: politika.

suret: biçim, şekil, sebep.

taarruz: çatma, sataşma, ilişme.

teşvik: istek uyandırma.

vazife: ahlak veya iş icabı yapılması gereken iş, görev.

vicdan: iyiyi kötüden, hayrı şerden ayırt etmeye yardımcı olan ahlâkî duyu.

zahir: açık, belli, meydanda.

zalim: zulmeden, haksızlık eden, acımasız ve haksız davranan.

Bir zaman, cerbezeli bir padişah, adalet niyetiyle çok zulüm ediyormuş. Bir muhakkik âlim ona demiş: “Ey hâkim! Sen, raiyyetine adalet namıyla zulüm ediyorsun. Çünkü tenkitkârâne cerbezeli nazarın, zamanen müteferrik kusurâtı, birden toplar, bir zamanda tasavvur edip, sahibini şiddetli bir cezaya çarpıyorsun. Hem, bir kavmin müteferrik efradından vücuda gelen kusurâtı, o tenkitkâr cerbezeli nazarında topluyorsun. Sonra o perde ile, o tafenin her bir ferdine karşı bir nefret, bir hiddet size gelir; haksız olarak onlara vurursun. Evet, senin bir sene zarfında attığın tükürük, bir günde senden çıkmış bulursa, içinde boğulacaksın; müteferrik zamanda istimal ettiğin sulfato gibi acı ilâçları, bir günde birkaç kişi istimal etse, hepsini de öldürebilir. İşte aynı bunun gibi, mehasinin ortalarında bulunmasıyla, ara sıra kusurâtı setretmek lâzım gelirken, sen, raiyyetine karşı kusurâtı izale eden mehasini düşünmeden, cerbezeli nazarınla müteferrik kusurâtı toplayıp, ağır ceza veriyorsun.” İşte o padişah, o muhakkik âlimin ikazatıyla, adalet namına yaptığı zulümden kurtuldu.

Gizli bir kuvvet, biltizam beni mahkûm etmek istiyor. Ve her bahaneyi bulup, bin dereden su getirmek gibi her bir çareye müracaat edip, kurdun keçiyeye bahanesinden daha garip bahanelerle beni itham altına almak ve mahkûm ettirilmek istenildiğimi hissediyorum. Meselâ, üç aydır bu kelimeyi tekrar ediyorlar: “Said-i Kürdî, dini siyasete alet ediyor!” Ben de bütün mukaddesata yemin ediyorum ki, bin siyasetim olsa, hakaik-ı imaniyeye feda

adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakkaniyet, âdillik.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.

bahane: yalandan özür, asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.

biltizam: iş edinerek, özel surette kast ü niyetle.

cerbeze: haklı haksız sözlerle hakikatı gizlemek, aldatıcı sözlerle kurnazlık, ayyarlık etmek.

çare: çıkış yolu, yardım.

efrat: fertler, bireyler.

fedâ: gözden çıkarma, uğruna verme.

fert: şahıs, kişi.

garip: tuhaf, şaşılacak, bambaşka.

hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanı gerçekler.

hâkim: memleketi idare eden, hükümdar.

hiddet: öfke, kızgınlık, gadap, hisim.

ikazat: ikazlar, uyarımlar, tenbihler.

ilâc: hastalığı tedavide kullanılan madde.

istimâl: kullanma.

itham: kabahatli görme, töhmetlendirme, suçlu görme, suçlama, suç isnat etme.

izale: giderme, giderilme.

kavim: topluluk.

kusurât: kusurlar, noksanlıklar, eksiklikler, özürler, suçlar, kabahatler.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

mehasin: güzellikler, hüsünler, iyilikler.

meselâ: misal olarak, şunun gibi, söz gelişi, faraza.

muhakkik: tahkik eden, gerçeği araştırıp bulan, bir şeyin iç yüzünü inceleyerek vakif olan.

mukaddesat: mukaddes olan şeyler, kutsal şeyler, mübarek, aziz, temiz, yüce olarak kabul edilen şeyler.

müracaat: başvurma, danışma.

müteferrik: çeşitli, ayrı ayrı.

nam: ad, isim.

nazar: düşünme, fikir, mülâhaza, niyet.

nefret: bir şeyden veya kim-seden iğrenme, tikslenme, ikrah.

niyet: maksat, meram.

padişah: büyük şah, hükümdar, hükümdarlar hükümdarı, sultan, melik.

raiye: bir devletin tebaası olan ve vergi veren halk.

setretmek: örtmek, kapatmak, gizlemek.

siyaset: politika.

sulfato: sıtma hâpi.

taife: kavim, kabile.

tasavvur: bir şeyi zihinde şekillendirme, tasarlama, kurma.

tenkitkâr: tenkit eden.

tenkitkârâne: tenkit edene yakışır şekilde, tenkit edersine.

vücut: var olma, var oluş, varlık.

yemin: and, kasem.

zarfında: içerisinde.

zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

ediyorum. Ben, nasıl hakaik-ı imaniyeyi dünya siyasetine alet edebilirim? Ben, yüz yerde bu ithamı çürüttüğüm hâlde, yine manasız nakarat gibi tekrar edip ileri sürüyorlar. Demek, bililtizam ve her halde beni mes'ul etmek arzusunda bulunuyorlar. Ben de, aleyhimizdeki mülhît zalimleri, siyaseti dinsizliğe alet etmeleri ile itham ediyorum. Ve onların medar-ı ittihâmı olan bu müthiş manayı bildirmemek için bana isnat ettikleri, "Said, dini siyasete alet ediyor" cümlesiyle setre çalışıyorlar. Madem öyledir, her hâlde beni mahkûm etmek istiyorlar. Ben de ehl-i dünyaya derim: Bu ihtiyarlıktaki bir-iki senelik ömür için lüzumsuz tezellüle tenezzül etmem.

BEŞİNCİ UMDE: "Dört Nokta"dır.

Birinci Nokta: Kararnamede, kelimeler üzerinde oynanılıyor. Bir kelimenin, kastî olmadığı hâlde, bir manasında tariz çıkarıyorlar. Hâlbuki, Risale-i Nur'da hedef bütün bütün ayrı olduğundan; kelimatındaki kasta makrun olmayan tarizler değil, belki tasrihler de bulunsa, şayan-ı af ve müsamahadır. Bu noktayı izah eden bu misal, mikiyastır:

Meselâ, ben bir maksadımı hedef ederek yoluma koşup gidiyorum. İhtiyarsız yolumda koşarken, büyük bir adama çarpıp, o adam yere düşse; desem, "Efendim, affet! Ben, maksadıma gidiyordum. Bilmeyerek çarpıldım." Elbette affeder ve güvenmez. Eğer kastî olarak bir parmağı o adama taciz suretinde kulağına iliştirsem, hakaret telâkki edecek ve benden gücenecek.

af: bağışlama.
aleyhimizdeki: bize karşı hareket eden, zararımıza çalışsan.
arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.
bililtizam: iş edinerek, özel surette kast ü niyetle.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
hakaik-ı imaniye: imana ait

hakikatler, imanı gerçekler.
hakaret: saygı göstermeme, alçak görme, aşağılama.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
hedef: maksat, niyet, amaç.
ihtiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı; seçme, irade, tercih.
isnat: dayandırma.
itham: kabahatli görme, töhmetlendirme, suçlu görme, suçlama, suç isnat etme.
izah: açıkça ortaya koyma,

açıklama yapma, bir konuyu ayrıntılarıyla ortaya koyma, eksiksiz anlatma.
kararname: sorgu hakiminin hazırladığı, suçlamaya veya aklamaya dair resmi yazı.
kasdî: kastederek, isteyerek, bile bile yapılan.
kast: niyet.
kelimat: kelimeler, sözler, lâkırıldılar.
madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.
makrun: ulaşılmış, kavuşmuş, yakın.
maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.
mana: anlam.
medar-ı ittihâm: suçlanma sebebi.
meselâ: misal olarak, şunun gibi, söz gelişi, faraza.
mes'ul: yaptığı işlerden hesap vermeye mecbur olan, sorumlu.
mikiyas: nispet, derece, ölçü.
misal: bir şeyin benzer hâli, benzer, örnek, nümune.
mülhît: İslâm dininden ayrılan, Allah'a ve dine inanmayan, Allah'ı inkâr eden, dinsiz, imansız, münkir.
nakarat: çok sık tekrarlanmaktan dolayı bıkkınlık veren söz.
setr: örtme, kapanma, gizleme, setretme.
siyaset: politika.
suret: biçim, şekil.
şayan-ı afv ve müsamaha: bağışlamaya ve görmezden gelmeye lâyık, değer.
taciz: rahatsız etme, huzursuz kılma, sıkma.
tariz: dokunaklı söz söyleme, dokundurma, üstü kapalı, kinaye ile söz söyleme, üstü kapalı şekilde tenkit etme, iğneleme, taş atma, taşlama.
tasrih: açık açık söyleme, açıktan açığa bildirme, açıkça anlatma.
telâkki: kabul etme, alma.
tenezzül: kendine aykırı düşen bir işi veya durumu kabul etme, alçalma.
tezellül: zillete katlanma, aşağılanma.
umde: esas, prensip, şart.
zalim: zulmeden, haksızlık eden, acımasız ve haksız davranan.

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.

asayış: rahat, huzur, emniyet.

aza: bir kuruluşa mensup, üye.

cihet: sebep, vesile, mucip, bahane.

delil: şahit, belge, tanık.

ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

esbab-ı mucibe: gerektiren sebepler.

feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.

hadsiz: sınırsız.

hakikî: gerçek, sahici.

harekât-ı ilmiye ve fikriye: ilmi ve fikrî çalışmalar, hareketler.

havi: içine alan, kaplayan, kuşatan, ihtiva eden.

hedef: maksat, niyet, amaç.

hissiyat-ı diniye: dinle ilgili hisler.

iddia: bir fikri ısrarla savunma.

ihlâl: bozma, sakatlama, sağlamlığına zarar verme.

ilcaat-ı zaman: zamanın zorlamaları, çağın mecburiyetleri.

ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

indelmuhakeme: hüküm verme anında, duruşma sırasında, yargılama esnasında.

itirazname: itiraz kâğıdı, itiraz dilekçesi.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

kanun-ı medenî: medenî kanun.

kanunî: kanuna uygun, yasal.

kat'î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.

kelimat: kelimeler, sözler, lâkırdılar.

keşfiyat-ı maneviye: manevî keşifler.

kıymettar: kıymetli, değerli, pahalı.

madde-i kanuniye: kanun maddesi.

mahdut: miktarı, sayısı belli, az miktarda, az sayılı, sınırlı, belirli.

mahkûmiyet: hüküm giyme, hükümlülük.

maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.

mantıkî: akla uygun, mantık kaidelerine uygun, mantıklı.

maruz: bir şeyin karşısında, tesiri altında bulunan ve önünde engel ve siper bulunmayan.

Risale-i Nur'un hedefi iman ve ahiret olduğundan, harekât-ı ilmiye ve fikriyesinde ehl-i dünyanın siyasetine çarpsa ve şiddetli kelimat bulunsa, şayan-ı af ve müsamahadır. Maksudumuz size ilişmek değildir; hedefimizde yürüyoruz.

Dünyada hiç misli görülmemiş bir haksızlığa maruz kaldım. Şöyle ki:

Son müdafaatım ve üç itiraznamem ile, yirmi cihetle kat'î delillerle yüz altmış üçüncü maddenin bana temas etmediğini ve yirmi senede yazılan yüz yirmi risalemin içinde, kendilerince medar-ı tenkit yirmi kelimedenden aşığı mahdut birkaç nokta bulunmasıyla, ayrı ayrı zamanda yazılmış kıymettar ve menfaatli ve uhrevî ve Avrupa feylesoflarının dinsiz ve mülhit şakirtlerine karşı —Dârülhikmeti'l-İslâmiyenin azalığı münasebetiyle— hakikî ve ilmî müdafaatım, çok zaman sonra ilcaat-ı zamana göre kabul edilen Kanun-i Medenînin bazı maddelerine, yüz bin kelimat içinde on-on beş kelimenin muvafık gelmemesi sebebiyle, hem benim mahkûmiyetim talep edilmiş, hem mühim keşfiyat-ı maneviyeyi havi yüz yirmi kitap olan Risale-i Nur'un elde bulunan nüshaları müsadere edilmiş ve indelmuhakeme bütün ilmî ve mantıkî ve kanunî iddia ve müdafaatım esbab-ı mucibe gösterilmeksizin sebepsiz ve kanunsuz reddedilmiştir.

Yüz altmış üçüncü madde-i kanuniye, “asayışı ihlâl edebilecek hissiyat-ı diniyeyi tahrik edenler” mealinde bulunan şu kanunun, elbette bu hadsiz genişlik içinde bir

meal: anlam, mana, mefhum, mazmun, kavram.

medar-ı tenkit: tenkide sebep olan, tenkit sebebi, vesilesi.

menfaat: fayda, kâr, gelir, ihtiyaç karşılığı olan şey.

misil: benzer, eş, nazır, tıpkısı.

muvafık: yerinde, uygun, uyar, münasip.

müdafaat: müdafaalar, savunmalar, korunmalar.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

mülhit: İslâm dininden ayrılan, Allah'a ve dine inanan, Allah'ı inkâr eden, dinsiz, imansız, münkir.

münasebet: vesile, rabita, bağ.

müsadere: işlenen bir suç karşılığı olarak, suçlunun malının bütünü veya bir bölümü üstündeki sahipliğine son verilmesi ve bu sahipliğin başka kuruluşa devredilmesi.

nüsha: bir kitaptan veya yazılı bir şeyden çıkarılan suret.

redd: reddetme, geri verme, geri çevirme, kabul etmeme.

şakirt: talebe, öğrenci.

şayan-ı afv ve müsamaha: bağışlamaya ve görmezden gelmeye lâyık, değer.

tahrik: hareket ettirme, harekete geçirme, yola çıkartma.

talep: isteme, dileme, istek, arzu.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait, ahiret âlemiyle ilgili.

tefsiri var. Elbette kuyud-i ihtiraziyesi bulunacak. Yoksa, bu madde, bu geniş mana ile beni mahkûm ettiği gibi, bütün ehl-i diyaneti ve başta Diyanet Riyaseti olarak bütün vaizlere ve bütün imamlara, bana teşmil edildiği gibi teşmil edilebilir. Çünkü, yüz sahifeden fazla müdafaat-ı kat'îye ve hakikiyem ile beraber, bana temas ettirilebilecek bir mana veriliyor ki, o mana her nasihat eden kimseye ve hatta bir dostunu iyiliğe sevk etmek için irşat eden herkesi daire-i hükmü altına alabilir. Bu madde-i kanuniyenin manası şu olmak gerektir ki, taassup perdesi altında muhalif bir siyaseti takip ve terakkiyat-ı medeniyyeye set çekenlere set çekmek içindir. Bu maddenin, bu manada, çok kat'î delillerle ispat etmişiz ki, bize bir cihet-i teması yoktur.

Evet, bu madde, bu manada, tefsirsiz ve kuyud-i ihtiraziyesiz ve garazkâr istediği adamları onunla çarpmasına müsait hudutsuz bir manada olamaz. Evet, ben on sene nezaret ve dikkat altında ve yirmi senede telif ettiğim yüz yirmi risale ile bu kadar hakkımdaki tetkikat-ı amika neticesinde cüz'î bir derece asayiş ihlâl etmiş bir emare, ne bende ve ne de o risaleleri okuyanlarda bulunmadığı hâlde; ve yirmi veçhile ispat ettiğim ve beni yakından tanıyan zatların şahadetiyle, on üç seneden beri şeytandan kaçır gibi siyasetten kaçtığımı ve hükümetin işine karışmadığımı; ve tahammül-i beşer fevkinde işkencelere tahammül edip, dünyaya karışmadığım ve iman hizmetini bu dünyada en büyük maksat telâkki ettiğim hâlde, "Said dini siyasete alet edip, asayiş ihlâl teşebbüse niyet

asayiş: rahat, huzur, emniyet.
cihet-i temas: bağlantı yönü, temas yönü.
cüz'î: küçük, az, pek az.
daire-i hükmü: hüküm dairesi, hakimiyet dairesi.
delil: bir davayı, meseleyi ispata yarayan şey, bürhan, beyyine.
Diyanet Riyaseti: Diyanet İşleri Başkanlığı.
ehl-i diyanet: dindar kişiler.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

emare: alâmet, nişan, eser, ipucu, belirti, karine.
fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.
garazkâr: kinli, düşmanlık güden, başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
hudutsuz: sınırsız.

hükümet: devlet.
ihlâl: bozma, sakatlama, sağlamlığına zarar verme.
imam: namazda kendisine uyulan, Müslüman cemaate namaz kıldıran kişi.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
irşat: doğru yolu gösterme, doğru yola yöneltme, gaffletten uyandırma, uyarma.
ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

kat'î: kesin atan, şüpheyne ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.
kuyud-i ihtiraziye: korunmak için ileriye ait tedbir kayıtları, bazı hakları kullanabilme şartı.
madde-i kanuniye: kanun maddesi.
mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.
maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.
mana: anlam.
muhalif: iktidara ve iktidar görüşlerine zıt düşüncede bulunan.
müdafaat-ı kat'îye ve hakikiye: doğru ve tereddüt imkân bırakmayan savunmalar, tamamen gerçeğe dayanan savunmalar.
müsait: elverişli, uygun, muvafık.
nasihat: öğüt.
netice: sonuç.
nezaret: gözetilme.
sahife: sayfa.
set çekme: mani olma, engel olma.
sevk: yönlendirme.
siyaset: politika.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
tahammül: zora dayanma, sabretme, sabir gösterme.
tahammül-i beşer: insanın tahammülü, insanın dayanması.
tedkikat-ı amika: derin incelemeler, çok inceden ve derinden yapılan, araştırmalar, analizler.
tefsir: açıklama, tamamen açıklama, izah.
telâkki: kabul etme, alma.
telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.
terakkiyat-ı medeniye: medenî ve teknolojik ilerlemeler, medeniyetle ilgili gelişmeler.
teşmil: sınırlı olan bir kural veya manayı herkesi kapsayacak şekilde genişletme, daha genel bir mana verme.
vaiz: vaaz eden, nasihat eden, dinî meseleler üzerinde öğüt verecek irşat eden, ibadet yerlerinde dinin emir ve yasaklarını anlatarak nasihat eden.
vechile: yön ile.
zat: kişi, şahıs, fert.

adliye: mahkeme, yargılama işle-riyle uğraşan daire.

celp: çekme, çekiş, kendine çekmek.

cihangir: dünyayı, cihanı zapt eden.

cihet: sebep, vesile, mucip, baha-ne.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüp-hesiz.

hâdise-i adliye: adliyeyi ilgilendi-ren, kanunen suç sayılan hadise, olay.

haysiyet: şeref, onur, itibar.

hukûk: haklar, kanunun verdiği haklar.

hükümdar: padişah, hüküm sahi-bi, en yüksek reis, imparator.

hürriyet: serbestlik, hür oluş.

iftihar: övgü.

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

kanaat: görüş, fikir.

kemal-i inkıyat: itaatın son dere-cesi, mükemmel ve kusursuz bo-yun eğme, tam itaat.

kumandan: bir mevkiin, bir işin veya askerlik yahut korumak maksadıyla meydana getirilen bir kuruluşun başında bulunan ve sevk ve idareyi düzenleyen kim-se, komutan.

mahiyet: nitelik.

Mahkeme-i Temyiz: temyiz mahkemesi, mahkeme kararları-nın yolunda verilip verilmediğini tetkik etmekle görevli makam, yargıtay.

mahkûm: bir mahkemece hü-kûm giymiş, hükümlü.

mahkûmiyet: hüküm giyme, hü-kümlülük.

makale: belli bir konu üzerinde yazılmış yazı.

manevi: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

masum: suçsuz, kabahatsiz, gü-nahsız.

menfaattar: menfaat ve fayda gören.

mevcudiyet: mevcut olma, var-lık.

mevcut: var olan, bulunan, olan.

muahze: tenkit, itiraz, kınama, tariz.

mutavaât: itaat etme, boyun eğ-me.

müdafaa: savunma.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

müsadere: işlenen bir suç karşılı-ğı olarak, suçlunun malının bütü-nü veya bir bölümü üstündeki sahipliğine son verilmesi ve bu sahipliğin bir başka kuruluşa dev-

ediyor” diye, beni yüz altmış üçüncü maddeye temas et-tirmek, mahkûm etmek, bütün rûy-i zemindeki adliye ve mahkemelerin haysiyetine ilişecek ve nazar-ı dikkati celp edecek hiç görülmemiş bir hâdise-i adliyedir kanaatinde-yim.

İşte, cihangir hükümdarların ve kahraman kumandan-ların küçük mahkemelerde diz çöküp kemal-i inkıyat ile mutavaat göstermeleri, mahkemenin hiçbir cihetle zede-lenmeyecek bir haysiyet ve şerefının mevcudiyetini ispat eder. İşte, mahkemelerin bu yüksek ve manevî haysiye-tine dayanıp, hukukumu hürriyetle müdafaa ediyorum. Bir makale içindeki zararlı görülen dört-beş kelime san-sür edildikten sonra, mütebakisinin neşrine izin verilir-ken, yüz yirmi kitabın birbirinden ayrı ve ayrı ayrı za-manlarda telif edildiği hâlde, yalnız bir-iki risalede şimdi-ki nazarlara zararlı tevehhüm edilen on beş kelime yü-zünden, yüz on beş masum ve menfaattar ve mühim bir kısmı Ankara Kütüphanesinde mevcut olup iftiharla ka-bul edilen kitapların ele geçenlerinin müsadere ile mah-kûm edilmesi, rûy-i zemindeki adliyenin şerefine elbette ilişecek mahiyettedir. Elbette Mahkeme-i Temyiz bu hay-siyet ve şerefi sıyanet eder.

En ziyade tenkit edilen ve umum kitaplarımı muaha-zeye sebebiyet veren beş-on mesele içinde en mühimmi, gelecek bu iki meseledir:

2 1 لَدَّ كَرِّ مِثْلٍ حَظِّ الْأَنْثَيْنِ ۝ فَلَا مَهَّ السُّدَسِ

benim ve kitaplarımın mahkûmiyeti beş-altı meseleden, en

1. Erkeğin mirastan hakkı iki kadın payı kadardır. (Nisâ Suresi: 176.) • Annenin hakkı altıda birdir. (Nisâ Suresi:11.)

redilmesi.

mütebâki: bâki kalan, geri kalan, geriye kalan, artan, kü-sur.

nazar: düşünce, fikir, mülâha-za, niyet.

nazar-ı dikkat: dikkatli bak-ma, dikkatli bakış.

neşr: yayım, yayın.

niyet: bir işi yapmayı önce-den düşünme.

rûy-i zemin: yeryüzü.

sansür: her türlü yayının, si-nema, tiyatro eserlerinin hü-kümetçe, önceden denetlen-mesi işi, yayın ve gösterilme-sinin izne bağlı olması.

sebebiyet: sebep olma, icap ettirme, gerektirme.

sıyanet: koruma, muhafaza etme.

şeref: onur, haysiyet.

telif: kitap yazma, eser orta-ya koyma.

teşebbüs: bir işi yapmak için harete geçme, başlama, giriş-me.

tevehhüm: vehimlenme, ku-runtuya kapılma.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

ziyade: çok, fazla, artık.

birinci bu iki meseledir. Ben, hakikî, menfaatli medeniyete karşı değil, belki kusurlu ve zararlı “mimsiz” tabir ettiğim medeniyete karşı otuz-kırk seneden beri i'caz-ı Kur'an'ı esas tutup, o medeniyetin muhalif noktalarını aşağı düşürüp, medeniyetin aczi ile i'caz-ı Kur'an'ı ispat etmek esası üzerine matbu ve gayr-i matbu, Arapça ve Türkçe çok kitaplar yazdım. İrsiyet hakkındaki Kanun-i Medenînin, Kur'an'ın bu iki ayetine muhalif maddelerini vaktiyle muvazene etmişim. Onların muannit feylesoflarını da ilzam edecek deliller göstermişim. Hükûmet-i Cumhuriyenin ilcaat-ı zamanına göre kabul ettiği bir kısım kanun-i medenînin bir kısım maddelerini kabulden evvel, bu meseleleri, medeniyete ve feylesoflara karşı yazmışım ve müdafaa etmişim. Kurun-i ulâ ve vustadaki zayi olan kadınlık hukukunu, Kur'an-ı Hakîm gayet ehemmiyetle muhafaza ettiğini beyan etmişim. Şimdi, bu iki meseledeki beyanatım, hükûmet-i Cumhuriyenin kanununa muhaliftir diye, yüz altmış üçüncü madde ile muaheze edildim. Ben de adliyenin en yüksek mahkemesine derim ki:

Bin üç yüz elli senede ve her asırda üç yüz elli milyon insanların hayat-ı içtimaiyesinde en kudsî ve hakikî ve hakikatli bir düstur-i İlâhînin üç yüz elli bin tefsirlerin tasdikine ve aynen hükümlerine istinaden ve bütün ecdadımızın ruhlarına hürmeten, i'caz-ı Kur'an'ı Avrupa mülhitlerine karşı göstermek için, iki nass-ı ayeti on beş sene evvel ve on sene evvel ve dokuz sene evvel üç kitabımda zikretmekliğim, beni şimdiki şerait dahilinde ve

acz: zayıflık, güçsüzlük.
adliye: mahkeme, yargılama işleriyle uğraşan daire.
asır: yüzyıl.
ayet: Kur'an'ın her bir cümlesi, Kur'an'ın surelerini oluşturan ilâhî söz.
aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
beyanat: açıklamalar, izahlar.
dahil: ayıp, töhmet.

dâhil: içeri, iç.
delil: bir davayı, meseleyi ispata yarayan şey, bürhan, beyyine.
düstur-i ilâhî: ilâhî prensip, ilâhî kaide.
ecdat: dedeler, büyük babalar, atalar.
ehemmiyet: kıymet, değer, önem.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.

gayet: çok, fazla, son derece.
gayr-ı matbu: matbu olmayan, basılmamış.
hakikatli: esaslı.
hakikî: gerçek, sahici.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, cemiyet hayatı, toplum hayatı.
hukûk: haklar, kanunun verdiği haklar.
hüküm: karar.
Hükûmet-i Cumhuriye: cumhuriyet hükümeti. cumhuriyet idaresi.

hürmeten: hürmet olsun diye.
i'caz-ı Kur'an: Kur'an'ın mucizeliği.
ilcaat-ı zaman: zamanın zorlamaları, çağın mecburiyetleri.
ilzam: tartışmada kuvvetli deliller ve belgeler öne sürerek karşındakini cevap veremez hâle getirme, münazarada karşındakini susturma.
irsiyet: soydan gelen, soyaçekim, veraset.
ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.
istinaden: istinat ederek, dayanarak, güvenerek, delil kabul ederek.
kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.
Kanun-ı Medenî: medenî kanun.
kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.
Kur'an-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'an.
kurun-ı ulâ ve vusta: ilk ve orta çağ.
matbu: tab edilmiş, basılmış (dergi, kitap, gazete).
medeniyet: medenîlik, şehirlik, uygarlık.
menfaat: fayda, kâr, gelir, ihtiyaç karşılığı olan şey.
muahaze: tenkit, itiraz, kınama, tariz.
muannit: inatçı, ayak direyen.
muhafaza: koruma, saklama, hifzetme.
muhalif: muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, bir fiil veya düşünceye karşı gelen.
muvazene: ölçü, kıyas, mukayese.
müdafaa: savunma.
mülhit: İslâm dininden ayrılan, Allah'a ve dine inanmayan, Allah'ı inkâr eden, dinsiz, imansız, münkir.
nass-ı ayet: ayetin kesin, şüpheye ihtimal bırakmayan hükmü; ayetin delilliliği.
şerait: şartlar.
tabir: yorum, yorumlama.
tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.
tefsir: Kur'an'ın mana bakımından izahı, Kur'an'ın şerhi.
zayi: elden çıkan, kaybolan, yitik.
zikir: bildirme, bildirilme.

adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakkanîyet, âdillik.

âdeta: sanki, düpedüz, bayağı, bas bayağı.

adliye: mahkeme, yargılama işle-riyle uğraşan daire.

ahval-i sıhhiye: sağlıkla ilgili hal-ler.

aleyhimde: zararında.

binaen: den dolayı, -den ötürü, - için, -dayanarak, yapılarak, bu se-bepten.

cevaz: caiz olma, izin, müsaade, ruhsat, yasak olmama, yapılması-na teşvik olunmayan, ancak mâ-ni de olunmayan amel, iş.

cihet: yan, yön, taraf, sebep, vesi-le.

delil: bir davayı, meseleyi ispata yarayan şey, bürhan, beyyine. ehl-i hak ve hakikat: hak yolda olan ve hakikat ve doğruyu bulan kimseler.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüp-hesiz.

evham: vehimler, zanlar, kuşku-lar, esassız şeyler, kuruntular.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

farz-ı muhal: imkânsız farz et-me, olmayacak bir şeyi olacak-mış gibi düşünme.

feryat: şikâyet, haykırın.

gayet: çok, fazla, son derece.

habbe: yuvarlak ve ufak tane.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

hâkim: yargıç.

hayret: şaşkınlık.

hüküm: bir davanın veya bir me-selenin tetkik edilmesinden son-ra varılan karar.

idam: öldürme.

iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.

ihbarat: ihbarlar, bildirmeler, ha-ber vermeler.

ilân: meydana çıkarma, belli et-me, yayma, duyurma, bildirme.

irsal: göndermek gönderilmek, yollamak.

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

istinat: dayanma.

istinsah: nüshasını yazma, örne-ğini çıkarma, kopya etme.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

kararname: sorgu hakiminin ha-zırladığı, suçlamaya veya aklama-

ahval-i sıhhiyem noktasında yaşayamayacağım bir mah-pusiyete mahkûm edip ve dolayısıyla, bir cihette âdeta idamıma hükmeden ve yüz on beş risalemi bunun gibi bir-iki mesele yüzünden mahkûm eden haksız bir kararı, elbette rûy-i zeminde adalet varsa, bu kararı red ve bu hükümü nakzedecektir.

En ziyade bizi gayet hayretle, nihayet bir me'yusiyete düşüren şudur ki: Isparta'da habbeyi kubbe yapıp, hiçbir hakikate istinat etmeyen evham ve ihbarata binaen hak-kımda verdikleri karara karşı, mezhebimizde yalana hiçbir cihetle cevaz verilmediğinden, aleyhimde de olsa, hak ve doğru söylemek mecburiyetiyle, yüz yirmi sahife kuvvetli ve mantıkî delillerle kendimi müdafaa ettiğim ve bu kanun-la hiçbir cihetle temasım olmadığını ispat ettiğim hâlde, bu müdafaatımı ve ispatımı hiç nazara almayarak, telif tari-hiyle istinsah tarihlerini, hatta bir şahsa irsal eylediğim ta-rihleri dahi birbirine mağlâta ile karıştırıp ve yirmi senelik işi bir sene zarfında olmuş gibi görerek, nakarat gibi, Is-parta'daki evhamlı kararı, hem sorgu hâkimlerinin karar-namesinde, hem makam-ı iddianın iddianamesinde, hem bizi mahkûm eden mahkemenin son kararında aynen, haklı müdafaatımız nazara alınmadan tekrar edilmiş ve bi-zi mahkûm etmişlerdir. Ehl-i hak ve hakikati titreten bu haksızlığın bir an evvel ref'i ve Risale-i Nur'un masumiye-tinin ilânını, şiddetle adliyenin en yüksek makamı olan mahkemededen beklerim. Eğer pek haklı ve kuvvetli bu fer-yadımı, farz-ı muhal olarak, adliyenin yüksek makamı işi-tip dinlemezse, şiddet-i me'yusiyetimden diyeceğim:

ya dair resmi yazı.

mağlata: mugalâta, zihin ka-rıştıracak saçma söz, boş ve manasız söz, karşısındakini yanıltmak için söylenen boş lakırdı.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

mahpûsiyet: tutukluluk hâli.

makam-ı iddia: iddiada bulu-nan taraf, iddia makamı.

mantıkî: akla uygun, mantık kaidelerine uygun, mantıklı.

masumiyet: masumluk, ka-

bahatsızlık, suçsuzluk.

mecburiyet: mecbur olma, mecburluk, zarurîlik durumu, zora tutulma, zorunluluk.

me'yusiyet: ümitsizlik.

mezhep: din, dinde tutulan yol, dinde anlayış ve ibadet yolu.

müdafaa: savunma.

müdafaat: müdafaalar, sa-vunmalar, korunmalar.

nakarat: çok sık tekrarlan-maktan dolayı bıkkınlık veren söz.

nakz: bozma, çözme, kırma, yıkma.

nazar: dikkat.

nihayet: son derece.

redd: reddetme, geri verme, geri çevirme, kabul etmeme.

ref: kaldırma, giderme, fes-hetme, lağvetme, hükümsüz bırakma.

rûy-i zemin: yeryüzü.

telif: kitap yazma, eser orta-ya koyma.

zarfında: içerisinde.

ziyade: çok, fazla, artık.

Ey beni bu belâya sevk edip, bu hâdiseyi icat eden mülhit zâlimler! Madem ve herhâlde manen ve madde-ten beni idam etmeye niyet etmiştiniz; neden umum mazlumların ve biçarelerin hukuklarını muhafaza eden adliyenin çok ehemmiyetli haysiyetini rahnedar edecek entrikalarla, dolaplarla, adliyenin eliyle yürüdünüz? Doğrudan doğruya karşımda merdane çıkıp, “Senin vücudunu bu dünyada istemiyoruz” demeliydiniz!

Sorgu hâkimlerinin dört aya yakın bir zamanda, yüz on yedi adamın isticvabı ve tahkikâtıyla meşgul olduğu bir meseleyi bir buçuk günde Ağır Ceza Mahkemesi gayet sathî bir nazarla bakıp, onların içindeki noksan ve hataları görmeyerek ve bilhassa akademi heyeti muvacehesinde izah ve ispat edeceğimi iddia ettiğim Risale-i Nur’daki mühim keşfiyat-ı maneviyeye ait ilmî müdafatım esbab-ı mucibe ile red ve cerh edilmeksizin, sathî bir nazarla hükümde isti’cal ettiklerinden, hakperest ve adaletperver olmalarına, bu sathî nazar sebebiyle, pek yanlış olan bu kararın isabet-i kanuniyesi olmadığından, mucib-i tetkik ve nakzdır.

NETİCE: Bu babda duruşma evrakının ve bilhassa müsadere edilen matbu ve gayr-i matbu risalelerimin tetkik ve mütalâasından anlaşılacağı üzere, ilmî ve mantikî ve kanunî bütün itirazat ve müdafatım nazar-ı teemmüle alınmamış; gerek sorgu hâkimliğince ve gerek mahkemece esbab-ı mucibe gösterilmeksizin, delilsiz ve kanunsuz, indî mütalâalarla açıktan reddedilmiş ve bu sebeple,

adaletperver: adalete sever.
adiye: mahkeme, yargılama işleriyle uğraşan daire.
bab: husus, kısım, bölüm, bahis.
belâ: gam, keder, afet, sıkıntı.
biçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.
bilhassa: her şeyden önce, başta, hele, en çok, hususen, hususî olarak, özellikle, mahsus.
cerh: bir iddiayı, bir fikri çürütme.
ehemmiyet: kıymet, önem.

entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek maksadıyla hazırlanan düzen, dalavere, hile, desise.
esbab-ı mucibe: gerektiren sebepler.
evrak: işlem gören kâğıtlar.
gayr-i matbu: matbu olmayan, basılmamış.
hâdis: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.
hâkim: yargıç.
hakperest: doğruluk ve haktan taviz vermeyen, doğru-

luktan ayrılmayan, bunları ciddî manada seven.
haysiyet: şeref, onur, itibar.
heyet: bir topluluğu meydana getiren kişilerin bütünü, komite.
hukuk: haklar, kanunun verdiği haklar.
hüküm: bir dâvanın veya bir meselenin tetkik edilmesinden sonra varılan karar.
icat: vücuda getirme, getirilme, yoktan var etme, ibda.
idam: öldürme.

iddia: bir fikri ısrarla savunma.
ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.
isabet-i kanuniye: kanunda doğru karar verme.
isti’cal: bir işin çabuk yapılmasını isteme, acele etme, çabuklandırma.
isticvap: cevap isteme, sorguya çekme, ifadesini alma, söyletme, konuşturma.
itirazat: itirazlar.
izah: açıklama, anlatma.
kanunî: kanunla ilgili, yasal.
keşfiyat-ı maneviyeye: manevî keşifler.
maddeten: maddî olarak.
manen: gönülce, yürekçe, ruhça, mana itibarıyla, manaca.
mantıkî: akla uygun, mantık kaidelerine uygun, mantıklı.
matbu: tab edilmiş, basılmış (dergi, kitap, gazete).
mazlum: zulüm görmüş, zulme uğramış.
merdane: erkekçesine, mertçesine, ere yakışır surette, mertçe, erkekçe.
mucib-i tetkik ve nakz: araştırıp incelemeyi ve verilen kararın bozmayı gerektirici.
muhafaza: koruma, saklama.
muvecehe: ön, karşı.
müdafaat: müdafaalar, savunmalar, korunmalar.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
mülhit: İslâm dininden ayrılan, Allah’a ve dine inananmayan, Allah’ı inkâr eden, dinsiz, imansız, münkir.
müsadere: işlenen bir suç karşılığı olarak, suçlunun malının bütünü veya bir bölümü üstündeki sahipliğine son verilmesi ve bu sahipliğin bir başka kuruluşa devredilmesi.
mütalâa: okuma, dikkatli okuma.
nazar: dikkat, bakış.
nazar-ı teemmül: iyice, etraflıca düşünme.
niyet: bir işi yapma karar.
rahnedar: yaralı.
red: reddetme, geri verme, geri çevirme, kabul etmeme.
sathî: yüzde kalan, derine inmeyen, üstün körlü.
sevk: yönlendirme, gönderme, ulaştırma.
şiddet-i me’yusiyet: ümitsizliğin şiddeti, derecesi.
tahkikat: araştırmalar, soruşturmalar.
tetkik: dikkatle araştırma, inceden inceleme, inceleme.
umum: hep, bütün, cümle, herkes.
vücut: var olma, var oluş, varlık.
zalim: zulmeden, haksızlık eden, acımasız ve haksız davranan.

adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakka niyet, âdillik.

ahval-i sıhhiye: sağlıkla ilgili hal ler.

binaen: ...den dolayı, -den ötürü.
celse-i muhakeme: muhakeme oturumu, mahkeme heyettinin müzakere müddeti boyunca otu rumu.

cismani: bedene mensup, vücut la alâkali.

elbette: mutlaka, şüphesiz.

esbab-ı mucibe: gerektiren se bepler.

evrak: işlem gören kâğıtlar.

feylesof: felsefe ile uğraşan, filo zof.

havi: içine alan, kaplayan, kuşa tan, ihtiva eden.

heyet: topluluk, grup, komite.

hukuk: insanın toplum hayatında riayet etmesi gereken kaideler, esaslar, kurallar bütünü.

hüküm: bir davanın veya bir me selenin tetkik edilmesinden son ra varılan karar.

ibaret: meydana gelen, oluşan, müteşekkil.

iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.

iltica: sığınma, barınma.

indettetik: inceleme sonucunda.
indi: bir kimsenin kendi fikri, ken di görüşü, herkesin kendi fikir ve inancısına göre yapmış olduğu yo rumlar.

istilzam: gerektirme.

itirazname: itiraz dilekçesi.

izhar: açığa vurma, meydana çı karma, aşikâr etme.

keşfiyat: manevî sırlar, keşifler.

lâyiha: tasarı, müsvedde.

mahkûm: bir mahkeme hü kûm giymiş, hükümlü.

mazuriyet: mazurluk, özürsüzlük.

medeniyet: medenîlik, şehirlilik, uygarlık.

muamma: bilmece.

müdafa: savunma.

müdafaat: savunmalar.

müsadere: işlenen bir suç karşılı ğı olarak, suçlunun malının bütü nü veya bir bölümü üstündeki sahipliğine son verilmesi ve bu sahipliğin bir başka kuruluşa dev redilmesi.

mütalâa: düşünce, rey, mülâha za.

müteaddit: türlü türlü, çeşitli.

nakz: bozma, çözme.

nevâkis-ı kanuniye: kanunun noksanları, eksiklikleri, yetersiz likleri.

red: geri verme, geri çevirme.

sabık: önceki, evvelki, geçmişte-

otuz senedir Avrupa feylesoflarına ve medeniyetin sefih kısmına karşı Türk-İslâm hukukunu müdafa eden ve tı l-sım-ı kâinatın muammasını açan ve manevî keşfiyatı ha vi risalelerim müsadere olunduktan başka, ahval-i sıhhi yem noktasında tahammül edemeyeceğim cismanî ceza ile mahkûm edilmiş olduğumdan, gerek yukarıda serd edilen sebepler ve gerekse iddianameye karşı verdiğim itiraznamem ve son celse-i muhakemede esasa dair beş umdeyi havi tahriri takdim ettiğim ikinci itiraznamem ve son müdafaatımda tafsilen izahata ve ilmî ve kanunî se beplere ve indettetik tesadüf buyurulacak nevâkis-ı ka nuniyeye binaen, pek açık ve sarih bir surette mazuriye timi istilzam eden bu hükmünüzün nakzıyla, adaletin iz harını heyettinizden beklerim.

1 وَأَفْوِضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ der ve tevekkül ile Cenâb-ı Hakka iltica eylerim.

Sabık yüz küsur sahifeden ibaret yedi safha müdafa atım müteaddit defa mahkemece okunmakla beraber, müteaddit mahkemenin defterlerinde zapta geçmiş bu gelecek tashih lâyihası ise, daha temyiz evrakımız gelme diğinden okunmamış ve zapta geçmemiştir. Elbette ya kında o da zapta geçer.

1. Ben işimi Allah'a bırakıyorum. Şüphesiz ki Allah kullarını hakkıyla görendir. (Mü'min Sure si: 44.)

ki.

sarih: açık, meydanda, aşikâr, bedihi, tartışılmayacak kadar açıklık.

sefih: süse, gösterişe, zevk ve eğlenceye aşırı düşkün olan.

serd: sözü düzgün ve güzel söyleme, birbiri ardınca düz gün ve iyi konuşma.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

tafsilen: tafsilli bir şekilde, uzun uzadıya, ayrıntılı olarak.

tahammül: kötü, güç durum lara karşı koyabilme gücü, kaldırma.

tahrir: yazma, yazı.

takdim: arz etme, sunma.

tashih: düzeltme, daha iyi ve daha doğru hale getirme, yanlışını giderme.

temyiz: bir davanın kararının

bir üst mahkeme tarafından tekrar incelenmesi.

tesadüf: rastgelme, rastlantı.

tevekkül: Allah'a dayanma ve güvenme, gücünün yetmediği yerde Allah'tan bekle me.

tıslım-ı kâinat: kâinatın tıslı mı, evrenin gizli sırrı.

umde: esas, prensip, şart.

zapt: kayıt.

MAHKEME-İ TEMYİZİN DAVAMIZI NAKZETMEYİP TASDİKİ TAKDİRİNDE TASHİH-İ DAVA İÇİN HEYET-İ VEKİLEYE YAZILMIŞ BİR ARZUHALDİR

Orada zahiren görülecek şekva ise, hükûmete şekva etmektir ve tenkitler, hükûmeti iş-fale çalışan entrikacıları tenkit etmektir.

Ey ehl-i hall ve akd! Dünyada emsali nadir bulunan bir haksızlığa giriftar edildim. Bu haksızlığa karşı sükût etmek hakka karşı bir hürmetsizlik olduğundan, bilmecburiye gayet ehemmiyetli bir hakikati faş etmeye mecburum. Diyorum ki:

Ya benim idamımı ve yüz bir sene cezayı istilzam edecek kusurumu kanun dairesinde gösteriniz; veyahut bütün bütün divane olduğumu ispat ediniz; veyahut benim ve risalelerimin ve dostlarımın tam serbestiyetimizi verip, zarar ve ziyanımızı müsebbiplerinden alınız. **(HAŞİYE)**

Evet, her bir hükûmetin bir kanunu, bir usûlü var; o kanuna göre ceza verilir. Hükûmet-i cumhuriyenin

HAŞİYE: Mahkeme-i Temyizden davamızı nakz yerine tasdik geldiği takdirde, heyet-i vekileye ve hem Meclis-i Mebusana, hem Dahiliye Vekâletine ve hem Adliye Nezaretine vermek üzere, davamızı tashih münasebetiyle yazılmış bir layihadır. Eğer bu haklı derdimi ve ehemmiyetli hakkımı bu mercilere dinlettiremezsem, bu hayata veda etmek bana vacib olur. Çünkü, sükûtumla şahsî bir hakkımla beraber, binler muhterem hukuk zayi olur.

adliye nezareti: adalet bakanlığı.

arzuhâl: hâlin bildirilmesi, ne hâlde bulunduğunu bildirme.

bilmecburiye: mecburiyetle, mecbur kalarak, mecburen, zorunlu olarak.

ceza: suç, kusur, veya yanlış hareket sonunda tatbik edilen müeyyide.

dahiliye vekâleti: iç işleri bakanlığı.

divane: deli, akli başında olmayan, budala, alık.

ehemmiyet: kıymet, değer, önem.

ehl-i hall ve akt: çözüp düğümleyen, halledilmesi zor meseleleri ve işleri halledip neticeye bağlayanlar.

emsal: eş, benzer.

entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek maksadıyla hazırlanan düzen, dalavere, hile, desise.

faş: meydana çıkma, açığa vurma, dile verme.

gayet: çok, fazla, son derece.

giriftar: tutulmuş, yakalanmış.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

heyet-i vekile: vekiller heyeti, bakanlar kurulu, kabine.

hukûk: haklar, kanunun verdiği haklar.

hükûmet: devlet.

hükûmet-i cumhuriye: cumhuriyet hükûmeti. cumhuriyet idaresi.

hürmet: saygı.

idam: öldürme.

iğfal: yanıltma, gaflete düşürerek kandırma, yanlış iş yaptırma, aldatma, aldatılma.

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

istilzam: gerektirme.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

kusur: suç, kabahat.

mahkeme-i temyiz: temyiz mahkemesi, mahkeme kararlarının yolunda verilip verilmediğini tetkik etmekle görevli makam, yargıtay.

meçbur: icbar edilmiş, zorla bir işe girilmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.

Meclis-i Mebusan: mebuslar meclisi, Osmanlı devleti zamanında halk tarafından seçilen mebusların meclisi, Millet Meclisi.

mercî: merkez, kaynak, baş vurulacak yer, müracaat edilecek yer, dönülecek yer, sığınılacak yer.

muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, aziz, saygın.

münasebet: vesile, rabita, bağ.

müsebbip: sebep olan, ortaya çıkmasına yol açan.

nadir: seyrek, az, ender bulunan, eşî-benzeri az bulunan, bulunmaz.

nakz: bozma, çözme, hükümsüz kılma.

serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.

sükût: susma.

şahsî: şahsa ait, kişiye, kendine ait, şahısla ilgili, hususî.

şekva: şikâyet, yakınma, hoşnutsuzluk, memnuniyetsizlik.

tasdik: onaylama.

tashih: düzeltme, daha iyi ve daha doğru hale getirme, yanlışını giderme.

tashih-i dava: davanın tashihi, meselenin düzeltilmesi, verilen kararın devamının düzeltilmesi.

tenkit: eleştiri

usûl: tertip, düzen.

vacip: zorunlu.

veda: ayrılık, ayrılma, ayrılış.

zahiren: görünüşte, görünüşe göre, meydanda olarak.

zayi: elden çıkma, zarar, ziyan.

ziyan: zarar, kayıp.

aleyhinde: zararına yönelik.
ciddî: mühim, önemli.
dâhil: içeri, iç.
darağacı: idama mahkûm olanların asıldıkları sehpa, dâr.
eblehâne: akılsızcasına, ahmakçasına, aptalca.
efkâr-ı amme: genelin, umumun, düşünceleri, umuma ait düşünce, kamuoyu.
ehemmiyet: kıymet, değer, önem.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
elmas: çok kıymetli bir mücevher.
emsal: es, benzer.
entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek maksadıyla hazırlanan düzen, dalavere, hile, desise.
esas: temel.
esbap: nedenler, sebepler, vasıtalar.
feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.
gayet: çok, fazla, son derece.
hizmet-i Kur'âniye: Kur'an'ın hizmeti.
hükümet: devlet.
hürriyet: serbestlik, özgürlük.
idam: öldürme.
ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.
irtibat: ilgi, ilgili olma, bağlantı, münasebet.
ittihâm: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altında olma.
kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.
kıymet: değer, bir şey için tespit edilen karşılık, paha, bedel, tutar.
kurnaz: kolayca kandırılması mümkün olmayan, başkalarını bir takım oyunlarla kandırabilen kimse, açık göz, uyanık, zeyrek.
lâyık: vasıfları, nitelikleri, özü, hareket ve davranışlarıyla bir şeyi

kanunlarıyla beni ve dostlarımı en ağır bir cezaya müstehak edecek esbap bulunmazsa, elbette takdir ve mükâfat ve tarziye ile beraber, tam hürriyetimizi vermek lâzım gelir. Çünkü meydandaki gayet ehemmiyetli hizmet-i Kur'âniyem eğer hükûmetin aleyhinde olsa, böyle bir senelik bana ceza, birkaç dostuma altışar ay mahkûmiyetle olamaz. Belki yüz bir sene ve idam gibi bana ceza ve en ağır cezaları da benim ile ciddî hizmetime irtibat edenlere vermek lâzım gelir. Eğer hizmetimiz hükûmetin aleyhinde olmazsa; o vakit, değil ceza, hapis, ittihâm, belki takdir, mükâfatla karşılaşmak lâzım gelir. Çünkü, bir hizmet ki; yüz yirmi risale o hizmetin tercümanları olmuş ve o hizmetle koca Avrupa feylesoflarına meydan okuyup, esasları zir ü zeber edilmiş; elbette o tesirli hizmet ya dahilde gayet müthiş bir netice verir veya hut gayet nafi ve yüksek ve ilmî bir semere verecek. Onun için, göz boyamak nev'inde ve efkâr-ı ammeyi aldatmak tarzında ve hakkımızda zalimlerin entrikalarını, yalanlarını setretmek suretinde, çocuk oyuncağı gibi bana bir sene ceza verilmez. Benim emsalim, ya idam olur, darağacına müftehirâne çıkarlar, veyahut lâyük olduğu makamda serbest kalırlar.

Evet, binler lira kıymetinde elmasları çalabilen mahir bir hırsız, on kuruşluk bir cam parçasına hırsızlık etmekle elmas çalmış gibi aynı cezaya kendini mahkûm etmek, dünyada hiçbir hırsızın, belki hiçbir zîşuurun karı değildir. Böyle bir hırsız kurnaz olur; böyle nihayet derecede eb-lehâne hareket etmez.

elde etmeye hak kazanmış olan.
mahir: maharetli, hünerli, elinden iş gelir, becerikli.
mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.
mahkumiyet: hüküm giyilen süre.
müftehirane: iftiharla, iftihar ederek, övünerek, gururlu bir şekilde.
mükâfat: iyi bir iş, hizmet veya başandan ötürü verilen sey, ödül.

müstahak: hak eden, hak etmiş.
müthiş: şaşkınlık uyandıran, hayret edilecek, şaşılacak kadar değişik.
nafi: faydalı, kârlı, menfaat sağlayıcı.
netice: sonuç.
nev': tür, çeşit.
nihayet: son derece.
semere: netice, sonuç.
serbest: tutuklu veya bağimli olmayan, kayıtsız, hür.
setretmek: örtmek, kapat-

mak, gizlemek.
suret: biçim, tarz, şekil.
takdir: bir şeyin değerini, kıymetini, lüzumunu anlama.
tarziye: hatalı bir hareketten dolayı affını isteme, özür dileme.
zalim: zulmeden, haksızlık eden, acımasız ve haksız davranan.
zir ü zeber: altüst, karmakarışık, darmadağın.
zîşuur: şuurlu, şuur sahibi.

Ey efendiler! Haydi, vehminiz gibi ben o hırsız gibi oldum. Ben Isparta nahiyelerinden perişan bir köyde dokuz sene inzivada bulunan ve şimdi benimle beraber gayet hafif bir cezaya mahkûm olan safdil beş on biçarelerin fikirlerini hükûmet aleyhine çevirmekle, kendini ve gaye-i hayatı olan risalelerini tehlikeye atmaktan ise, eski zamanda olduğu gibi Ankara'da veya İstanbul'da büyük bir memuriyette oturup, binler adamı takip ettiğim maksada çevirebilirdim. O vakit, böyle zelilâne mahkûmiyet değil, belki mesleğime ve hizmetime münasip bir izzetle dünyaya karşılabıldım. Evet, fahr ve temeddüh niyetiyle değil, belki mecburiyet ve mahcubiyetle, hodfüruşâne eski bir kısım riyakârlığımı hatırlatmakla beni ehemmiyetsiz, vücudundan istifade edilmez adı mertebeye sukut ettirmek isteyenlerin yanlışlarını göstermek için derim:

İki Mekteb-i Musibet Şahadetnamesi namındaki matbu eski müdafaatımı görenlerin tasdikiyle, 31 Mart hâdisesinde, bir nutukla isyan etmiş sekiz taburu itaate getiren; ve bir zaman gazetelerin yazdıkları gibi, İstiklâl Harbinde *Hutuvât-ı Sitte* namında bir makale ile İstanbul'daki efkâr-ı ulemayı İngiliz aleyhine çevirip harekât-ı milliyeye lehinde ehemmiyetli hizmet eden; ve Ayasofya'da binler adama nutkunu dinlettiren; ve Ankara'daki Meclis-i Mebusanın şiddetli alkışlamasıyla karşılanan ve yüz elli bin banknot yüz almış üç mebusun imzası ile medrese ve dârülfünuna tahsisatı kabul ettiren; ve Reiscumhurun

adi: bayağı, aşağı, değersiz. aleyhine: zararına.
banknot: kâğıt para.
biçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.
dârülfünun: üniversite.
efkâr-ı ulema: âlimlerin görüşleri, âlimlerin fikirleri.
ehemmiyet: kıymet, değer, önem.
fahr: övünme, böbürlenme, büyülenme, şeref, onur, kıvanç.
fikir: düşünme, düşünce.
gaye-i hayat: hayatın gayesi,

hayatın amacı.
gayet: çok, fazla, son derece.
harekât-ı milliyeye: millî hareket, millî davranışlar, milletçe yapılan hareketler.
harp: savaş, cenk, devletler arasında meydana gelen kanlı ve silahlı kavga.
hodfüruşane: övünerek, kendini beğendirmeye çalışarak.
Hutuvât-ı Sitte: İstanbul'u işgal eden İngilizlerin Müslüman halkı Osmanlı idaresinden soğutmak, halkı kıskirt-

mak, halka ümitsizlik aşılama için giriştikleri hileli faaliyetleri yok etmek için Bediüzzaman Said Nursî'nin yazdığı bir risâle.
hükûmet: devlet.
inziva: bir köşeye çekilme, tek başına yaşama, dünya işlerinden vaz geçme, dünyadan el-etek çekme.
istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.
isyan: başkaldırma, itaatsizlik, serkeşlik, emre karşı gelip

ayaklanma.

itaat: boyun eğme, uyma, dinleme, alınan emre göre hareket etme.

izzet: değer, itibar, şeref, yücelik.
lehinde: faydasına olarak.

mahcubiyet: mahçupluk, utanç, sıkılganlık.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

mahkûmiyet: hüküm giyme, hükümlülük.

makale: belli bir konu üzerinde yazılmış yazı.

maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.

matbu: tab edilmiş, basılmış (dergi, kitap, gazete).

mebus: halk tarafından seçilerek meclise gönderilen, milletvekili.

mecburiyet: mecbur olma, mecburluk, zarurîlik durumu, zora tutulma, zorunluluk.

Meclis-i Mebusan: mebuslar meclisi, Osmanlı devleti zamanında halk tarafından seçilen mebusların meclisi, Millet Meclisi.

mekteb-i musibet: felâket okulu, felâket zamanı.

memuriyet: memurluk, memur olma hâli.

mertebe: derece, rütbe.

meslek: kişinin kendi yapısına uygun bulup yürüdüğü manevî yol.

müdafaat: müdafaalar, savunmalar, korunmalar.

münasip: yakışır, yaraşır, lâyıf.

nahiye: idarî teşkilâtlanmada kaza ile köy arasındaki kademe.

nam: ad, isim.

niyet: maksat, meram.

nutuk: bir topluluğa karşı konuşma, ikna maksadıyla bir topluluk önünde yapılan konuşma, hitap, söylev.

riyakâr: gösterişçi, içi dışı başka olan.

safdil: saf gönüllü, temiz kalpli.

sukut: düşme, düşüş, aşağı inme.

şahadetname: bir okulun bitirildiğine dair verilen resmî belge, diploma.

tahsisat: tahsis olunan şeyler, tahsis edilen para, ödenek.

tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulamaya, gerçekliğini kabul etme.

tehlike: büyük zarar ve yok olmaya yol açabilecek durum.

temeddüh: kendi kendini övme, kendini methetme, böbürlenme.

vücut: var olma, var oluş, varlık.
zelilâne: zelil olarak, zeliice, aşağılanarak, alçakça.

adi: bayağı, aşağı, değersiz.
başkumandan: bir devletin silâh-
 lı kuvvetlerinin en yüksek rütbe-
 lisi, başkomutan, serdar, başbuğ.
benlik: nefsi önde tutma, enani-
 yet, kibir, gurur.
beygir: at, yük taşımak için kulla-
 nılan at, iğdiş edilmiş at.
cephe-i harp: harp cephesi, mu-
 harebe bölgesi.
cinayet: ağır suç.
divan-ı riyaset: reislik, başkanlık
 makamı.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüp-
 hesiz.
enaniyet: kendini beğenme,
 bencillik, egoistlik.
fütür: zayıflık, gevşeklik, bezgin-
 lik, usanma, usanç, bııkma.
garazkâr: kinli, düşmanlık güden,
 garazı olan, kötü kasıt sahibi.
harp: savaş, cenk, devletler ara-
 sında meydana gelen kanlı ve si-
 lahlı kavga.
hiddet: öfke, kızgınlık, gadap, hi-
 sım.
hikmet-i İslâmiye: İslâmî kaide-
 lerin hikmeti.
hissedar: hisse, pay sahibi.
hükema: âlimler, çok bilgili kim-
 seler, feylesoflar, filozoflar.
hükümet-i İttihadiye: ittihat ve
 terakkî hükümeti.
hürmet: saygı.
istikbal: gelecek, gelecek zaman,
 ati.
iştirak: ortak olma, ortaklık et-
 me.
ittifak: bir konuda, ortak bir ga-
 yede anlaşma, fikir birliği etme,
 uyusma, bağdaşma.
ittiham: suç altında bulunma,
 töhmetli olma, töhmet altında ol-
 ma.
izzet-i ilmiye: ilmin izzeti, ilmin
 gerektirdiği vakar, ağırbaşlılık.
kemal-i metanet: tam ve mü-
 kemmel bir dayanıklılık.
kıymettar: kıymetli, değerli, pa-
 halı.
kudsiyet-i hizmet: hizmetin kud-
 siyeti, yüceliği.
lâyık: uygun, yakışır, münasip.
mağrur: büyüklük taslayan, gu-
 rurlu.
mahkûm: bir mahkemece hü-
 kûm giymiş, hükümlü.
mahviyet: alçak gönüllülük, ken-
 dini değersiz gösterme, hiçe say-
 ma, fazla tevazu, kendine ehem-
 miyet vermemiş.
muamele: davranma, davranış,
 birine karşı her hangi bir davra-
 nışta bulunma.
muannit: inatçı, ayak direyen.
muhafaza: koruma, saklama, hıf-
 zetme.
mukabele: karşılık verme, karşı-

hiddetine karşı divan-ı riyasette **(HAŞİYE)** kemal-i metanet-
 le, fütür getirmeyerek mukabele edip, namaza davet
 eden; ve Dârülhikmeti'l-İslâmiyede hükûmet-i İttihadiye-
 nin ittifakıyla hikmet-i İslâmiyeyi Avrupa hükemasına te-
 sirli bir surette kabul ettirmek vazifesine lââyık görünen ve
 cephe-i harpte yazdığı ve şimdi müsadere edilen *İşaratü'l-İ'caz*, o zamanın başkumandanı olan Enver Paşaya o
 derece kıymettar görünmüş ki, kimseye yapmadığı bir
 hürmetle, istikbaline koştığı o yadigâr-ı harbin hayrına,
 şerefine hissedar olmak fikriyle, *İşaratü'l-İ'caz*'ın tab'ı
 için kâğıdını vererek, müellifinin harpteki mücahedatı
 takdirkârâne yâd edilen bir adam, böyle adı bir beygir
 hırsızı veyahut kız kaçırıcı ve bir yankesici gibi en aşağı
 bir cinayetle kendini bulaştırıp izzet-i ilmiyesini ve kudsi-
 yet-i hizmetini ve kıymettar binler dostlarını rezil edip su-
 kut edemez ki, siz onu bir senelik ceza ile mahkûm edip,
 adî bir keçi, koyun hırsızı gibi muamele edesiniz. Ve se-
 bepsiz, on sene sıkıntılı bir tarassutla tazip ettikten son-
 ra, şimdi de bir sene hapisle beraber bir sene de nezaret
 altında tutmak suretiyle, padişahın tahakkümünü kaldır-
 madığı hâlde garazkâr bir hafiyenin veya adî bir polisin

HAŞİYE: Eski Said söz istiyor, diyor ki: “On üç senedir beni konuşur-
 madınız. Şimdi, madem beni nazara alıp, sizi ittiham altına alıyorlar ve
 sizden korkuyorlar; elbette benim onlarla konuşmam lâzım geliyor. Ger-
 çi benlik, enaniyet çirkindir fakat mağrur ve muannit enaniyetlilere karşı,
 haklı bir surette ve sırf kendisini müdafaa ve muhafaza etmek için benlik
 göstermek lâzım geliyor. Onun için, Yeni Said gibi, mahviyetle, mülâyi-
 mâne konuşamayacağım.” Ben de ona söz verdim; fakat enaniyetlerine,
 temeddühlerine iştirak etmiyorum.

lama.

mücahedat: mücahedeler,
 savaşmalar.

müdafaa: savunma.

müellif: kitap yazar, yazar.

mülâyimane: mülâyim ola-
 rak, yumuşak ve uysal bir şe-
 kilde.

müsadere: işlenen bir suç
 karşılığı olarak, suçlunun ma-
 lının bütünü veya bir bölümü
 üstündeki sahipliğine son ve-
 rilmesi ve bu sahipliğin bir
 başka kuruluşa devredilmesi.

nezaret: gözaltı.

padişah: hükümdar, hüküm-
 darlar hükümdarı, sultan.

Reisicumhur: halkın reisi,
 cumhurbaşkanı.

sukut: düşme, düşüş, aşağı
 inme.

suret: biçim, tarz, şekil.

tab: kitap basma, kitap baskı-
 sı, baskı.

tahakküm: hüküm sürme.

takdirkârâne: takdir edene

yakışır şekilde, takdir ederek.
tarassut: gözetme, gözleme,

gözle takip etme, dikkatle
 bakma.

tazip: Azap verme, eziyet et-
 me, eziyette bulunma.

temeddüh: kendi kendini öv-
 me, kendini methetme, bö-
 bürlenme.

tesirli: etkili.

vazife: ahlâk veya iş icabı ya-
 pılması gereken iş, görev.

yâd: hatırlama, anma, hatıra
 getirme.

yadigâr-i harp: harp yadigârı,
 savaş hatırası.

tahakkümü altında azap vermektense idam edilmesini daha evlâ görür. Eğer böyle bir adam dünyaya karışsaydı ve karışmaya arzusu olsaydı ve hizmet-i kudsiyesi müsaade etseydi, Menemen hâdisesinin ve Şeyh Said Vakasının onar misli olacak bir tarzda karıştırdı. Dünyaya iştirecek bir top sadası, bir sinek sadasına inmeyecekti.

Evet, hükümet-i Cumhuriyenin nazar-ı dikkatine arz ediyorum ki, beni bu belâya sevk eden gizli komitenin yaptığı tedabir ve ettiği propaganda ve entrikalar bu hâli gösteriyor. Çünkü, hiçbir hâdisede görülmemiş bir tarzda umumî bir propaganda, bir entrika ve bir dehşet, aleyhimize döndüğüne delil şudur ki: Altı aydır, yüz bin dostum varken, hiçbiri bana bir mektup yazamadı, bir selâm gönderemedi. Hükümeti iğfale çalışan entrikacıların ihbaratıyla vilâyât-ı şarkiyeden, tâ vilâyât-ı garbiyeye kadar her yerde istintaklar, taharriyatlar devam ettiğidir. İşte, entrikacıların çevirdikleri plân, benim gibi binler adamı en ağır cezaya çaracak bir hâdiseye göre tertip edilmiş.

Hâlbuki, en adî bir adamın, en adî bir hırsızlığı gibi bir hâdiseyi andıracak bir ceza vaziyetini netice verdi! Yüz on beş adamdan, on beş masumlara beş-altı ay ceza verildi.

Acaba dünyada hiçbir zîakıl, elinde gayet keskin elmas kılıç bulursa, müthiş bir arslanın veya ejderhanın kuyruğuna hafifçe iştirip, kendine musallat eder mi? Eğer

adî: bayağı, aşağı, değersiz.
aleyhimize: zararımıza.
arz: bir büyüğe sunma, gösterme, bildirme, önüne koyma.
arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.
azap: eziyet, işkence.
belâ: musibet, gam, keder, afet, sıkıntı.
dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürkme.
delil: şahit, belge, iz, emare.
elmas: çok kıymetli bir mü-

cevher.
entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek maksadıyla hazırlanan düzen, dalavere, hile, desise.
evlâ: daha uygun, daha lâyık, daha iyi.
gayet: çok, fazla, son derece.
hâdis: vakia, olay.
hafiy: saklı ve gizli şeyleri araştıran, casus.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.

hizmet-i kutsiye: mukaddes hizmet.
hükümet: devlet.
hükümet-i Cumhuriye: cumhuriyet hükümeti. cumhuriyet idaresi.
idam: öldürme.
iğfal: yanıtma, gaflete düşürerek kandırma, yanlış iş yaptırma, aldatma, aldatılma.
ihbarat: ihbarlar, bildirmeler, haber vermeler.
istintak: sorguya çekme.
komite: kötü bir maksat için

toplanmış gizli cemiyet.

masum: suçsuz, kabahatsiz, günahsız.

misli: benzer, eş, nazir, tıpkısı.

musallat: fazlasıyla üzerine giden, rahatsız eden, aşırı derecede sataşan, sık sık rahatsızlık veren.

müthiş: dehşet veren, ürküten, korkutan, dehşetli, korkunç.

nazar-ı dikkat: dikkatli bakma, dikkatli bakış.

netice: sonuç.

propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacını güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.

sada: ses, seda.

sevk: yönlendirme.

tahakküm: zorbalık etme, zorla hükmetme, hükmü altına alma.

taharriyat: araştırmalar, aramalar, incelemeler, tahkik etmeler.

tarz: biçim, şekil.

tedâbir: tedbirler, önlemler, çareler, yollar.

tertiple edilme: hileyle, komployla hazırlanma, düzenlenme.

umumî: umuma ait, umumla ilgili, herkesle alâkalı, herkese ait.

vakia: cenk, savaş.

vakia: olay.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

vilâyât-ı garbiye: batı illeri, vilâyetleri.

vilâyât-ı şarkiy: doğu illeri, vilâyetleri.

ziakıl: akil sahibi, akıllı.

adî: bayağı, aşağı, değersiz.
aleyhime: zararına.

arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.

bidayet-i Hürriyet: hürriyetin başlangıcı.

cihet: sebep, vesile, mucip, bahane.

dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürkme.

diplomat: siyasette becerikli olan, siyasetçi, siyasi.

divane: deli, akli başında olmayan, budala, alık.

efkâr-ı amme: genelin, umumun, düşünceleri, umuma ait düşünce, kamuoyu.

ehemmiyet: kıymet, değer, önem.

ehl-i hall ve akt: çözüp düğümleyen, halledilmesi zor meseleleri ve işleri halledip neticeye bağlayanlar.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.

fikir: rey, görüş, mülâhaza, kanaat.

havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ısmarlama.

hilâf-ı şuur: şuura ters.

hizmet-i kutsiye: mukaddes hizmet.

hücum: saldırma, hamle ile ileri atılmak.

hükûmet: devlet.

ihtiyar: seçme, tercih, irade.

ihtiyarî: mecburî olmayan, isteğe bağlı.

inziva: bir köşeye çekilme, tek başına yaşama, dünya işlerinden vaz geçme, dünyadan el-etek çekme.

işareten: işaret ederek.

mahkûmiyet: hüküm giyme, hükmülük.

makale: belli bir konu üzerinde yazılmış gazete yazısı.

maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.

memleket: bir devletin toprağı, ülke, yurt, vatan, diyar.

men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir şeyi dirîğ etme, bir şeyin yapılmasını

maksadı tahaffuz veya dövüşmek ise, kılıcı başka yere havale eder. İşte, sizin nazarinızda ve vehminizde beni o adam gibi telâkki etmişsiniz ki, beni bu tarzda cezaya, mahkûmiyete çarptınız. Eğer bu derece hilâf-ı şuur ve muhalif-i akıl hareket ediyorsam, koca memlekete dehşet verip propaganda ile efkâr-ı ammeyi aleyhime çevirmek değil, belki adî bir divane gibi tımarhaneye gönderilmem lâzım gelir. Eğer verdiğiniz ehemmiyete mukabil bir adam isem, elbette aslanı kendine saldırtmak ve ejderhayı kendine hücum ettirmek için, o keskin kılıcı onların kuyruklarına uzatmaz; belki mümkün olduğu kadar kendini muhafaza edecek... Nasıl ki on sene ihtiyarî bir inzivayı ihtiyar edip, takat-i beşerin fevkinde sıkıntılara tahammül ederek, hükûmetin işine hiçbir cihetle karışmadım ve karışmak arzu etmedim. Çünkü, hizmet-i kudsiyem beni men ediyor.

Ey ehl-i hall ve akd! Acaba hiç mümkün müdür ki, yirmi sene evvel gazetelerin yazdığı gibi, bir makale ile otuz bin adamı kendi fikrine çeviren; ve koca Hareket Ordusunun nazar-ı dikkatini kendine çeviren; ve İngiliz Başpapazının altı yüz kelime ile istediği suallerine altı kelime ile cevap veren; ve bidayet-i Hürriyette en meşhur bir diplomat gibi nutuk söyleyen bir adamın yüz yirmi risalesinde dünyaya, siyasete bakacak yalnız on beş kelime mi bulunur? Hiçbir akıl kabul eder mi ki, bu adam siyaseti takip ediyor ve maksadı dünyadır ve hükûmete ilişmektedir? Eğer fikri, siyaset ve hükûmete ilişmek olsaydı, böyle bir adam, bir tek risalesinde sarıhan, işareten yüz

engelleme, esirgeme, verme, öleme.

meşhur: tanınmış, herkesin bildiği, şöhretli, adı yaygınlik kazanmış, ünlü, namli.

muhafaza: koruma, saklama, hıfzette.

muhalif-i akıl: akla ve mantığa aykırı olan, akla zit, akla ters düşen, uymayan.

mukabil: karşı, karşılık, muadil.

mümkün: mümkün, olabilir, imkân dahilinde, kabil.

nazar: düşünce, bakış.

nazar-ı dikkat: dikkatli bakma, dikkatli bakış.

nutuk: bir topluluğa karşı konuşma, ikna maksadıyla bir topluluk önünde yapılan konuşma, hitap, söylev.

propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.

sarıhan: açıkça, açık olarak, açık bir şekilde, meydanda

olarak.

siyaset: politika.

sual: soru.

tahaffuz: kendini muhafaza etme, korunma, sakınma.

tahammül: zora dayanma, sabretme, sabır gösterme.

takat-i beşer: insanın gücü, takati.

telâkki: anlama, anlayış, görüş.

tımarhane: akıl hastahanesi.

vehim: yanlış ve esassız düşünce.

yerde maksadını ihsas edecekti. Acaba o adamın maksadı siyasetçe tenkit olsa idi, yalnız tesettür ve irsiyete dair eski zamandan beri cari bir-iki düsturdan başka medar-ı tenkit bulamaz mı idi? Evet, koca bir inkılâbı yapan bir hükûmetin rejimine muhalif bir fikr-i siyaseti takip eden bir adam, bir-iki malûm maddeler değil, yüz binler madde-i tenkit bulabilirdi. Güya hükûmet-i Cumhuriyenin yalnız inkılâbı, bir-iki küçük meseledir. Ben de, onu hiçbir tenkit maksadım olmadığı hâlde, eski yazdığım bir-iki kitabımda zikrettiğim bir-iki kelime varmış diye, hükûmetin rejimine ve inkılâbına hücum ediyor denilmiş. İşte, ben de soruyorum: Böyle en edna bir cezaya medar olmayan ilmî bir maddeye, koca bir memleketi meşgul edip endişe verecek bir şekil verilir mi?

İşte, beni ve beş on dostlarımı bu adı, ehemmiyetsiz cezaya çarpmak, umum memlekette aleyhimize bir şiddetli propaganda ve milleti korkutup bizden nefret ettirmek ve Dahiliye Nazırını, mühim bir kuvvetle, Isparta'da bir tek neferin göreceği işi görmek için Isparta'ya celp edilmesi ve Heyet-i Vekile Reisi İsmet, vilâyât-ı şarkıyeye o münasebetle gitmesi ve iki ay benim hapiste bütün bütün konuşmaktan men edilmem ve bu gurbette, kimse-sizlikte, hiç kimse hâlimi sormak ve selâm göndermeye meydan verilmemek gösteriyor ki, dağ gibi bir ağaçta, nohut gibi bir tek meyve bulundurup, manasız, hikmetsiz, kanunsuz bir vaziyettir ki, değil hükûmet-i Cumhuriye gibi en ziyade kanunperest ve kanunî bir hükûmet, belki hikmetle iş görmek manasıyla hükûmet namı

adi: bayağı, aşağı, değersiz.
aleyhimize: zararımıza.
cari: geçerli, yürürlükte, mu-teber.
celp: çekme, getirtme.
dahliliye nazır: içişleri baka-nı.
dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, il-gili.
düstur: kanun, kaide, kural, prensip, esas.
edna: az, pek az.
ehemmiyet: kıymet, değer,

önem.
endişe: düşünce, vesvese, kuşku, kuruntu, merak, kaygı, keder, gam, şüphe, korku.
fikr-i siyaset: siyaset düşün-cesi, fikri.
gurbet: gariplik, yabancılık.
güya: sanki, sözde.
heyet-i vekile: vekiller heye-ti, bakanlar kurulu, kabine.
hikmet: belirli gayelere yö-nelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
hücüm: sert sözle birine çat-

mak, karşı çıkmak.
hükümet: yönetim, devlet.
hükümet-i Cumhuriye: cum-huriyet hükümeti. cumhuri-yet idaresi.
ihsas: hissetirme, sezdirme, üstü kapalı olarak dile getir-me, açıktan söylememe, du-yurulma.
ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.
inkılâp: devrim.
irsiyet: soydan gelen, soya-çekim, veraset.
kanun: yol, usul, nizam.

kanunperest: kanun sever kanu-na düşkün.
madde-i tenkit: tenkit maddesi, tenkit kısmı, tenkit meselesi.
maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.
malûm: bilinen, belli, belirsiz ol-mayan.
mana: anlam.
medar: dayanak noktası, sebep, vesile.
medar-ı tenkit: tenkide sebep olan, tenkit sebebi, vesilesi.
memleket: bir devletin top-rağı, ülke, yurt, vatan, diyar.
men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir şeyi diriğ etme, bir şeyin yapılmasını engelleme, esirgeme, vermeme, önleme.
meşgul: ilgilenen, uğraşan.
muhalif: muhalefet eden, aykır-lık gösteren, uymayan, bir fill ve-ya düşünceye karşı gelen.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
münasebet: vesile, rabıta, bağ.
nam: ad, isim.
nefer: rütbesiz asker, er.
nefret: bir şeyden veya kimse-den iğrenme, tikslenme, ikrah.
propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanı-tmak, benimsetmek amacını gü-den ve çeşitli vastalarla yapılan faaliyet.
reis: baş, başkan, âmir, bir toplu-luğun en üst idarecisi.
rejim: idarede tutulan yol, yönet-me tarzı, düzenleme biçimi.
siyaset: politika.
tenkit: eleştirme, eleştiri.
tesettür: gösterilmesi dinen ya-sak olan kısımların örtülmesi.
umum: hep, bütün, cümle, her-kes.
vaziyet: bir kimse veya şeyin du-rumu, hâli.
vilâyât-ı şarkıye: doğu vilâyetle-ri, illeri.
zıkr: anma, anılma, adını anma, hatıra getirme, iyilikle anma.
ziyade: çok, fazla, artık.

cani: cinayet işlemiş kimse, acımasız, gaddar.

cinayet: adam öldürme, bu derecede ağır suç.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz, eninde sonunda.

hukûk: haklar , kanunun verdiği haklar.

hükümet: devlet, yönetim.

hükümet-i Cumhuriye: cumhuriyet hükümeti. cumhuriyet idaresi.

ittihâm: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altında olma.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

keyif: arzu, heves, istek.

nam: ad, isim.

redd: reddetme, geri verme, geri çevirme, kabul etmeme.

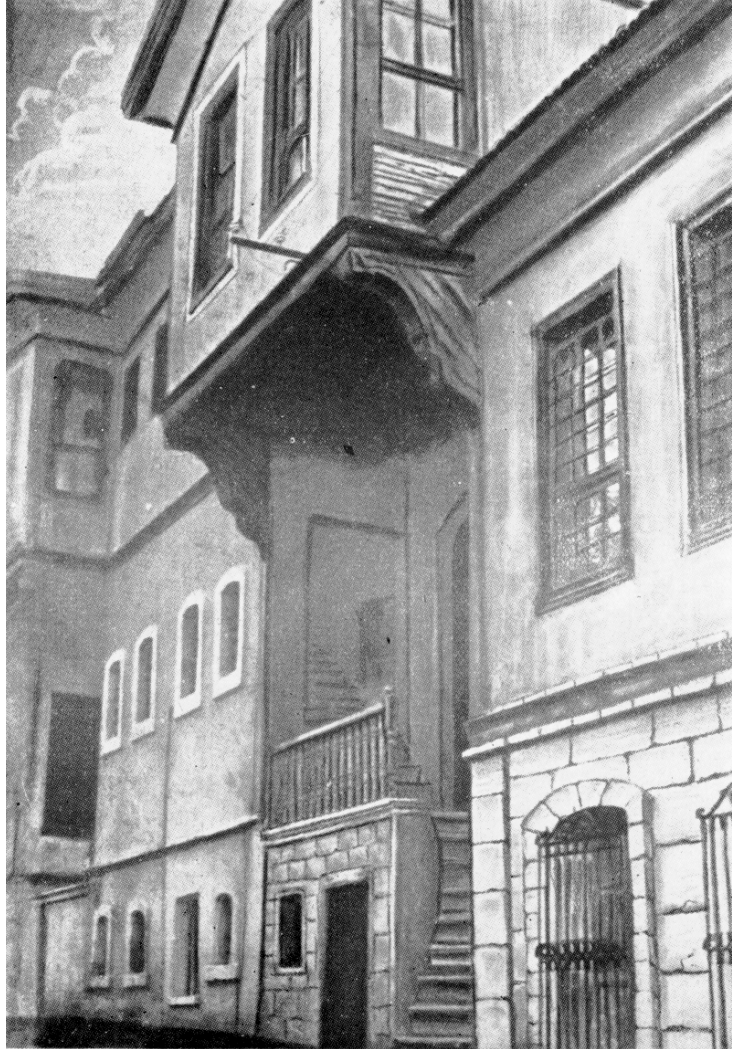
tecrîd-i mutlak: tam bir yalnızlık, hiç kimseyle görüşmemek.

ümit: umut, umma, ümit.

verilen dünyada hiçbir hükümetin işi olamaz. Ben hukukumu, kanun dairesinde istiyorum. Kanun namına kanunsuzluk edenleri, cinayetle ittiham ediyorum. Böyle canilerin keyiflerini, elbette hükümet-i Cumhuriyenin kanunları reddeder ve hukukumu iade eder ümidindeyim.

Eskişehir hapsinde tecrid-i mutlakta

Said Nursî

Üstat
Bediüzzaman
Said Nursî
Hazretlerinin
son zamanlarda
Eskişehir'e teşrif
ettiklerinde
kaldıkları ev.

On Altıncı Mektup

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ
فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹

Şu Mektup³ **فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيْنًا** sırrına mazhar olmuş, şidetli yazılmamış. Çoklar tarafından sarihan ve manen gelen bir suale cevaptır.

Şu cevabı vermek benim için hoş değil, arzu etmiyorum. Her şeyimi Cenab-ı Hakkın tevekkülüne bağlamıştım. Fakat, ben kendi hâlimde ve âlemimde rahat bırakmadığım ve yüzümü dünyaya çevirdikleri için, Yeni Said değil, bilmeceburiye Eski Said lisanıyla, şahsım için değil, belki dostlarımı ve Sözlerimi ehl-i dünyanın evham ve eziyetinden kurtarmak için, hakikat-i hâli hem dostlarıma, hem ehl-i dünyaya ve ehl-i hükme beyan etmek için Beş Noktayı beyan ediyorum.

BİRİNCİ NOKTA: Denilmiş: “Ne için siyasetten çekildin? Hiç yanaşmıyorsun?”

1. Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
2. Onlar öyle kimselerdir ki, insanlar onlara “Düşman size karşı büyük bir kuvvet topladı; onlardan korkun” dedikleri zaman onların imanı ziyadeleştirdi ve “Allah bize yeter; O ne güzel vekildir” dediler. (Â-i İmran Suresi: 173.)
3. Ona kavli-i leyyin ile (tatlı dille) söyleyin. (Taha Suresi: 44.)

âlem: dünya, cihan.

arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

bilmeceburiye: mecburiyetle, mecbur kalarak, mecburen,

zorunlu olarak.

Cenab-ı Hak: Allah.

ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.

ehl-i hüküm: hükmedenler, hüküm verenler.

evham: vehimler, zanlar, kuşku, esassız şeyler, kuruntular.

eziyet: incitme, sıkıntı verme.

hakikat-ı hâl: işin aslı.

lisan: dil, anlaşma amacıyla kullanılan sesli işaretler siste-

mi.

manen: iç varlık bakımından, duyguya, gönülce, yürekçe, ruha, mana itibarıyla, manaca.

mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma.

sarihan: açıkça, açık olarak, açık bir şekilde, meydanda olarak.

sır: bir şeyin veya işin dikkat, tecrübe, yetenek ve tecrübe ile anlaşılabilen en zor ve en ince yanı, insanın aklının erişemediği lâhî hikmet.

siyaset: politika.

sual: soru.

şahıs: insanın kendi nefsi, kendi varlığı, nefis, zat.

tevekkül: Allah'a dayanma ve güvenme, gücünün yetmediği yerde Allah'tan bekleme.

Elcevap: Dokuz on sene evveldeki Eski Said, bir miktar siyasete girdi. Belki siyaset vasıtasıyla dine ve ilme hizmet edeceğim diye beyhude yoruldu ve gördü ki, o yol meşkül ve müşkülâtli ve bana nispeten fuzuliyâne, hem en lüzumlu hizmete mâni ve hatarlı bir yoldur. Çoğu yalancılık ve bilmeyerek ecnebi parmağına alet olmak ihtimali var. Hem siyasete giren, ya muvafık olur veya muhalif olur. Eğer muvafık olsam, madem memur ve mebus değilim, o hâlde siyasetçilik bana fuzulî ve malâyani bir şeydir. Bana ihtiyaç yok ki, beyhude karışayım. Eğer muhalif siyasete girsem, ya fikirle veya kuvvetle karışacağım. Eğer fikirle olsa, bana ihtiyaç yok; çünkü, meseil tavazzuh etmiş, herkes benim gibi bilir. Beyhude çene çalmak manasızdır. Eğer kuvvet ile ve hâdisе çıkar-mak ile muhalefet etsem, husulü meşkül bir maksat için binler günaha girmek ihtimali var. Birinin yüzünden çok-lar belâyâ düşer. Hem, on ihtimalden bir iki ihtimale bi-naen günahlara girmek, masumları günaha atmak; vic-danım kabul etmiyor diye, Eski Said, sigara ile beraber gazeteleri ve siyaseti ve sohbet-i dünyeviye-i siyasiyeyi terk etti. Buna kat'î şahit, o vakitten beri sekiz senedir bir tek gazete ne okudum ve ne dinledim. Okuduğumu ve dinlediğimi, biri çıksın söylesin. Hâlbuki, sekiz sene ev-vel, günde belki sekiz gazete, Eski Said okuyordu. Hem beş senedir bütün dikkat ile benim hâlime nezaret edili-yor. Siyasetvari bir tereşşuh gören söylesin. Hâlbuki, be-nim gibi asabî ve ¹ **أَنَّما الْحِيلَةُ فِي تَرْكِ الْحِيلِ** düsturuyla en

asabî: sinirli, öfkeli.

belâ: musibet, gam, keder, afet, sıkıntı.

beyhude: boşuna, faydasız.

binaen: den dolayı, -den ötürü, - için, -dayanarak, yapılarak, bu se-bepten.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

fuzulî: boşuna, yersiz, gereksiz, lüzumsuz.

fuzuliyâne: lüzumsuz, boşuna, fazladan.

hâdisе: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.

hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.

hatar: tehlike, muhatara.

husul: hasil olma, meydana gel-me, peydâ olma.

ihtimal: olabilirlik, bir şeyin ola-bilmesi mümkün olma, gerçekle-sebilirlik.

ihtiyaç: gereklilik, lüzumluluk hâ-li, muhtaç oluş.

kat'î: kesip atan, şüpheye ve te-reddüde mahal bırakmayan, ke-sin, şüphesiz.

kuvvet: fizikî güç, kudret, takat. madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.

malâyani: manasız, faydasız, boş (şey).

mâni: meneden, geri bırakan, alı-koyan, engel olan.

masum: suçsuz, kabahatsiz, gü-nahsız.

mebus: halk tarafından seçilerek meclise gönderilen, milletvekili.

memur: devlet hizmetinde çalış-an ve bunun karşılığında aylık, maaş alan kimse.

mesail: meseleler.

meşkül: şüpheli, şüphe edilen.

muhalefet: birinin düşüncesine zit düşüncede bulunma, karşı koyma, bir düşünce, fiil veya ha-rekete karşı durma.

muhalif: muhalefet eden, aykır-

1. En büyük hile, hileleri terk etmektir.

lık gösteren, uymayan, bir fiil veya düşünceye karşı gelen.

müşkülât: müşkiller, güçlük-ler, zorluklar, çetinlikler.

nezaret: gözetme, gözden geçirme, yoklama, muayene, kontrol.

nispeten: nispet olarak, nis-petle, kıyaslayarak, öncekine göre, bir dereceye kadar.

siyaset: politika.

siyasetvârî: siyaset gibi, siya-sî bir ifade ve tavrıla.

sohbet-i dünyeviye-i siyasi-ye: dünya siyasetiyle ilgili sohbet.

şahit: şahitlik yapan, gördüğü veya bildiği şeyi mahkeme önünde yemin ederek söyle-yip davanın sonuçlanmasına yardım eden kimse, şahit, ta-nik.

tavazzuh: açıklanma, aydın-lanma, açıklığa kavuşma, açık hale gelme.

tereşşuh: sızma, sızıntı yap-ma.

terk: bırakma, salıverme, vazgeçme.

vasıta: aracılık.

vicdan: iyiyi kötüden, hayrı şerden ayırt etmeye yardımcı olan ahlâki duygu.

büyük hileyi hilesizlikte bulan pervasız, alâkasız bir insanın, değil sekiz sene, sekiz gün bir fikri gizli kalmaz. Siyasete iştihası ve arzusu olsaydı, tetkikata, taharriyata lüzum bırakmayarak, top güllesi gibi seda verecekti.

İKİNCİ NOKTA: Yeni Said ne için bu kadar şiddetle siyasetten tecennüp ediyor?

Elcevap: Milyarlar seneden ziyade olan hayat-ı ebediyeye çalışmasını ve kazanmasını; meşkûk bir iki sene hayat-ı dünyeviyeye lüzumsuz, fuzulî bir surette karışma ile feda etmemek için. Hem, en mühim, en lüzumlu, en saf ve en hakikatli olan hizmet-i iman ve Kur'ân için, şiddetle siyasetten kaçıyor. Çünkü, diyor:

Ben ihtiyar oluyorum; bundan sonra kaç sene yaşayacağımı bilmiyorum. Öyle ise, bana en mühim iş, hayat-ı ebediyeye çalışmak lâzım geliyor. Hayat-ı ebediyeyi kazanmakta en birinci vasıta ve saadet-i ebediyenin anahtarı, imandır; ona çalışmak lâzım geliyor. Fakat, ilim itibarıyla insanlara dahi bir menfaat dokundurmak için şer'an hizmete mükellef olduğumdan, hizmet etmek isterim. Lâkin, o hizmet ya hayat-ı içtimaiye ve dünyeviye-ye ait olacak; o ise elimden gelmez. Hem fırtınalı bir zamanda sağlam hizmet edilmez. Onun için o ciheti bırakıp, *en mühim, en lüzumlu, en selâmetli olan imana hizmet cihetini tercih ettim.* Kendi nefsimde kazandığım hakaik-ı imaniyeyi ve nefsimde tecrübe ettiğim manevî

alâka: ilgi, ilişki, bağ.
arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.
cihet: yan, yön, taraf.
düstur: kanun, kaide, kural, prensip, esas.
fedâ: gözden çıkarma, uğruna verme.
fikir: düşünme, düşünce.
fuzulî: boşuna, yersiz, gereksiz, lüzumsuz.
gülle: top mermisi.
hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imani gerçekler.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.
hayat-ı dünyeviye: dünyaya ait olan hayat.
hayat-ı ebediye: ahiret hayatı.
hayat-ı içtimaiye ve dünyeviye: toplum ve dünya hayatı.
hile: aldatmaya, kandırmaya yönelik tertip, düzen, desise.
hizmet-i iman ve Kur'ân: imana ve Kur'ân'a hizmet.

ihtiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı.
ilim: bilme, biliş, bilgi.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
iştiha: istek, fazla istek, arzu.
lâkin: ama, fakat, ancak, şu kadar var ki.
lâzım: gerek, gerekli, lüzumlu.
lüzum: ihtiyaç, gereklilik.
manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.
menfaat: fayda, kâr, gelir, ih-

tiyaç karşılığı olan şey.
meşkuk: şüpheli, şüphe edilen.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
mükellef: bir şeyi yapmaya, bir şeyi ödemeye mecbur olan, vazifeli, muvazzaf.
nefis: kendi, şahıs.
perva: korku, havf.
saadet-i ebediye: zevalsiz, sonu olmayan mutluluk, sonsuz mutluluk.
sada: ses, seda.
saf: temiz, halis, katıksız, karışık olmayan.
selâmet: salımlık, eminlik.
siyaset: politika.
şer'an: şer'î olarak, şeriata göre, şeriat bakımından, şeriat hükümlerine göre, şeriatça.
taharriyat: araştırmalar, aramalar, incelemeler, tahkik etmeler.
tarz: biçim, suret, şekil.
tecennüb: çekinme, sakınma.
tecrübe: deneyim, sınama, sınav, imtihan.
tedkikât: tedkikler.
tercih: bir şeyi diğerlerinden üstün tutma, öne alma, seçme, daha çok beğenme.
vasıta: aracı.
ziyade: çok, fazla, artık.

ilâçları, sair insanların eline geçmek için, o kapıyı açık bırakıyorum. Belki Cenab-ı Hak bu hizmeti kabul eder ve eski günahıma kefaret yapar. Bu hizmete karşı şeytan-ı racîmden başka hiç kimsenin —mü'min olsun kâfir olsun, siddik olsun zındık olsun— karşı gelmeye hakkı yoktur. Çünkü, *imansızlık başka şeylere benzemiyor. Zulümde, fıkta, kebairde birer menhus lezzet-i şeytaniye bulunabilir. Fakat, imansızlıkta hiçbir cihet-i lezzet yok; elem içinde elemdir, zulmet içinde zulmettir, azap içinde azaptır.*

İşte böyle hadsiz bir hayat-ı ebediyeye çalışmayı ve iman gibi kudsi bir nura hizmeti bırakmak, ihtiyarlık zamanında lüzumsuz, tehlikeli siyaset oyuncaklarına atılmak, benim gibi alâkasız ve yalnız ve eski günahlarına kefaret aramaya mecbur bir adamda ne kadar hilâf-ı akıldır, ne kadar hilâf-ı hikmettir, ne derece bir divaneliktir, divaneler de anlayabilirler.

Amma “Kur’ân ve imanın hizmeti ne için beni menediyor?” dersin; ben de derim ki: Hakaik-ı imaniye ve Kur’âniye birer elmas hükmünde olduğu hâlde, siyaset ile âlûde olsa idim, elimdeki o elmaslar iğfal olunabilen avam tarafından, “Acaba taraftar kazanmak için bir propaganda-i siyaset değil mi?” diye düşünürler, o elmaslara adı şişeler nazarıyla bakabilirler.

O hâlde, ben o siyasete temas etmekle, o elmaslara zulmederim ve kıymetlerini tenzil etmek hükmüne geçer. İşte ey ehl-i dünya! Neden benim ile uğraşıyorsunuz? Beni kendi hâlimde bırakmıyorsunuz?

adi: bayağı, aşağı, değersiz.
alâka: ilgi, ilişki, bağ.
âlûde: bulaşmış, bulaşık.
amma: ama, lâkin, ancak, öyle ki, şu kadar ki.
avam: kültürlü, yüksek tabakadan olmayan.
azap: büyük sıkıntı, şiddetli acı.
Cenab-ı Hak: Allah.
cihet-i lezzet: işin lezzet veren yönü, lezzet tarafı.
divane: deli, akli başında olmayan, budala, alık.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.
elem: dert, üzüntü, kaygı, tasa.
elmas: çok kıymetli bir mücevher.
fısk: hak yoldan veya hak yolundan çıkma, Allah'a karşı isyan etme.
hadsiz: sınırsız.
hakaik-ı imaniye ve Kur’âniye: iman ve Kur’ân hakikatleri.
hayat-ı ebediye: sonsuz olan ahiret hayatı.
hilâf-ı akıl: akla ters, akıl dışı.
hilâf-ı hikmet: hikmete zıt.
hükümünde: değerinde.
hükümüne: yerine.
iğfal: yanıltma, gaflete düşürerek kandırma, yanlış iş yaptırma, aldatma, aldatılma.
ihtiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
kâfir: Allah'ı inkâr eden.
kebair: büyük günahlar, cezası büyük olan günahlar. belli başlıları şunlardır.
kefaret: karşılık, dini bir suçtu affettirmek ümidiyle Allah rızası yolunda bir şey vermek veya oruç tutmak.
kıymet: değer, bir şey için tespit edilen karşılık, paha, bedel, tutar.
kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

lezzet-i şeytaniye: şeytani zevk, lezzet.
lüzum: ihtiyaç, gereklilik.
mecbur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.
men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir şeyi dirîğ etme, bir şeyin yapılmasını engelleme, esirgeme, vermeme, önleme.
menhûs: uğursuz, kötü, meş’um.
mü'min: iman eden, inanan.

nazar: düşünme, fikir, mülâhaza, niyet.
nur: aydınlık, parlaklık, ziyâ, ışık, şule.
propaganda-i siyaset: siyaset propagandası, siyasi fikir ve düşünceleri başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla yapılan faaliyet.
sair: diğer, öteki, başka.
siddik: hakki ve hakikati tereddütsüz kabullenen.
siyaset: politika.
seytan-ı racim: recm edilmiş,

taşlanmış, lânetlenmiş, kovulmuş şeytan.
taraftar: taraflı, birinin veya bir grubun tarafını tutan, bir tarafı destekleyen.
temas: ilgilenme.
tenzil: indirme, peyderpey, yavaş yavaş indirme.
zındık: Allah'a ve ahirete inanmayan, Allah'ı inkâr eden, imansız, mümkir.
zulmet: karanlık.
zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

Eğer dersiniz: Şeyhler bazen işimize karışıyorlar; sana da bazen şeyh derler. Ben de derim: Hey efendiler! Ben şeyh değilim, ben hocayım. Buna delil; dört senedir buradayım, bir tek adama tarikat verseydim, şüpheye hakkınız olurdu. Belki yanıma gelen herkese demişim: İman lâzım, İslâmiyet lâzım; tarikat zamanı değil.

Eğer dersiniz: Sana Said-i Kürdî derler. Belki sende unsuriyetperverlik fikri var; o işimize gelmiyor.

Ben de derim: Hey efendiler! Eski Said ve Yeni Said'in yazdıkları meydanda. Şahit gösteriyorum ki, ben ¹ **الْإِسْلَامِيَّةُ جَبَّتِ الْعَصِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةَ** ferman-ı kat'îsiyle, eski zamandan beri menfi milliyet ve unsuriyetperverliğe, Avrupa'nın bir nevi firenk illeti olduğundan, bir zehr-i kâtil nazarıyla bakmışım. Ve Avrupa, o firenk illetini İslâm içine atmış; tâ tefrika versin, parçalasın, yutmasına hazır olsun diye düşünür. O firenk illetine karşı eskiden beri tedaviye çalıştığımı, talebelerim ve bana temas edenler biliyorlar. Madem böyledir; hey efendiler! Her bir hâdiseyi bahane tutup, bana sıkıntı vermeye sebep nedir acaba? Şarkta bir nefer hata etse, garpta bir nefere askerlik münasebetiyle zahmet ve ceza vermek veya İstanbul'da bir esnafın cinayetiyle Bağdat'ta bir dükkâncıyı esnaflık münasebetiyle mahkûm etmek nev'inden, her hâdisi-i dünyeviyede bana sıkıntı vermek hangi usul iledir? Hangi vicdan hükmeder? Hangi maslahat iktiza eder?

1. İslâm, Cahiliyetten kalma ırkçılık ve kabileciliği ortadan kaldırmıştır. [Mana itibarıyla hadis olup, bu hususta birçok hadis vardır. Meselâ, "İslâm dini kendinden önceki batıl davranış ve adetleri kökünden söküp atar." (Kesfû'l-Hafâ, 1:127.)]

bahane: yalandan özür, asil sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
bazen: zaman zaman, ara sıra, her zaman değil.
ceza: suç, kusur, veya yanlış hareket sonunda tatbik edilen müeyyide.
cinayet: adam öldürme, cana

kıyma, katl.
delil: şahit, belge, tanık.
esnaf: bir sanatla veya dükkâncılıkla geçinen (kimse).
ferman-ı kat'î: kesin emir, buyruk.
fikir: düşünme, düşünce.
firenk: Avrupalı, Fransız.
garp: batı.

hâdisi: vakıa, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.
hâdisi-i dünyeviye: dünya ile ilgili hâdisi, dünyaya ait olay.
hata: yanlış, yanlışlık, galat.
hükûm: karar, emir, bir konu, iş veya kimse hakkında verilen karar.

iktiza: lâzım gelme, gerekme, ihtiyaç hissedilme.

illet: hastalık, sakatlık, her zaman rahatsız eden hastalık, sayrılık.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

lâzım: gerek, gerekli, lüzumlu.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

maslahat: iş, emir, husus, madde, keyfiyet.

menfi: nakis, negatif, olumsuz.
milliyet ve unsuriyetperverlik: kendi milliyetini ve ırkını sevmeklik.

münasebet: ilgi, alâka, yakınlık.

nazar: düşünme, fikir, mülâhaza, niyet.

nefer: rütbesiz asker, er.

nevi: tür, çeşit.

şahit: şahitlik yapan, gördüğü veya bildiği şeyi mahkeme önünde yemin ederek söyleyip davanın sonuçlanmasına yardım eden kimse, şahit, tanık.

şark: doğu.

şeyh: tarikat kurucusu, bir tari-katta en üst mertebeye ulaşmış kimse.

talebe: öğrenciler, tahsil görenler.

tarikât: Allah'a ulaşmak için, şeyhin gözetiminde müridin takip edeceği terbiye usul ve yolu, seyyir ü sülûk sırasında tutulan yol.

tefrika: nifak, ayrılık, ayrılma, bozuşma, anlaşmazlık.

temas: ilgilenme, görüşme.

unsuriyetperver: ırkdaşını seven, ırkçılığı seven.

usul: tertip, düzen.

vicdan: iyiyi kötüden, hayrı şerden ayırt etmeye yardımcı olan ahlâki duygu.

zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.

zehr-i kâtil: öldürücü zehir.

ÜÇÜNCÜ NOKTA: Hâlimi, istirahatimi düşünen ve her musibete karşı sabır ile sükûtumu istiğrap eden dostlarımla şöyle bir sualleri var ki: “Sana gelen zahmetlere, sıkıntılara nasıl tahammül ediyorsun? Hâlbuki, eskiden çok hiddetli ve izzetli idin, edna bir tahkire tahammül edemezdin?”

Elcevap: İki küçük hâdiseyi ve hikâyeyi dinleyiniz, cevabını alınız:

BİRİNCİ HİKÂYE: İki sene evvel benim hakkımda bir müdür sebepsiz, gıyabımda tezyifkârâne, hakaretli sözler söylemişti. Sonra bana söylediler. Bir saat kadar Eski Sa'id damarıyla müteessir oldum. Sonra Cenab-ı Hakkın rahmetiyle şöyle bir hakikat kalbe geldi, sıkıntıyı izale edip o adamı da bana helâl ettirdi. O hakikat şudur:

Nefsime dedim: Eğer onun tahkiri ve beyan ettiği kusurlar, şahsıma ve nefsimde ait ise; Allah ondan razı olsun ki, benim nefsimin ayıplarını söyler. Eğer doğru söylemiş ise, beni nefsimin terbiyesine sevk eder ve gururdan beni kurtarmaya yardımcıdır. Eğer yalan söylemiş ise, beni riyadan ve riyanın esası olan şöhret-i kâzibeden kurtarmaya yardımcıdır. Evet, ben nefsim ile musalâha etmemişim. Çünkü, terbiye etmemişim. Benim boynumda veya koynumda bir akrep bulunduğunu biri söylese veya gösterse, ondan darılmak değil, belki memnun olmak lâzım gelir. Eğer o adamın tahkiratı, benim imana ve Kur'ân'a hizmetkârlığım sıfatıma ait ise, o bana ait değil. O adamı, beni istihdam eden Sahib-i Kur'ân'a havale

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

Cenab-ı Hak: Allah.

edna: az, pek az.

esas: temel.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

giyab: hazır ve mevcut olmama, göz önünde bulunmama, yokluk.

gurur: kibir, kurum, kurulma.

hâdis: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.

hakaret: hakirlik, hor görme, incitme, küçük düşürme.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.

hiddet: öfke, kızgınlık, gadap, hışım.

hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

istiğrap: şaşırma, şaşma, garip bulma, hayret etme.

istihdam: bir hizmette kullanma, hizmete alma, hizmet ettirme, bir işte çalıştırma, çalıştırma.

istirahat: dinlenme, rahatlama.

izale: giderme, giderilme.

izzetli: şeref ve itibar sahibi.

kusur: eksiklik, noksan.

lâzım: gerek, gerekli, lüzumlu.

memnun: minnet altında bulunan, minnettar.

musalâha: barışma, uzlaşma, sulh, barış.

musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.

müteessir: teessüre kapılan, hisleriyle oynanmış, üzülmüş, hüznünlü, kederli, mahzun.

nefis: kendi, şahıs.

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.

razi: rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen, muvafakat eden, hoşnut olan.

riya: iki yüzlülük, yalandan gösteriş, samimiyezsizlik.

sabır: sabır, dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.

Sahib-i Kur'ân: Kur'ân'ın gerçek sahibi olan Allah.

sevk: yönlendirme.

sıfat: hâl, keyfiyet, nitelik, vasıf.

sual: soru.

sükût: susma.

şahıs: insanın kendi nefsi, kendi varlığı, nefis, zat.

şöhret-i kâzibe: geçici, yalancı şöhret, aldatıcı ün.

tahammül: zora dayanma, sabretme, sabır gösterme.

tahtir: hakaret etme, şeref ve haysiyetini incitme.

tahtirat: hakaret etmeler, hor görmeler, küçük görmeler.

terbiye: eğitme, yetiştirme.

tezyifkârane: alaya alan kimse gibi, alay eden kimseye yakışır şekilde.

zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.

ediyorum; O Aziz'dir, Hakîm'dir. Eğer sırf beni sövmek tahkir etmek çürütmek nev'inden ise, o da bana ait değil. Ben menfi ve esir ve garip ve elim bağlı olduğundan, haysiyetimi kendi elimle düzeltmeye çalışmak bana düşmez. Belki misafir olduğum ve bana nezaret eden şu köye, sonra kazaya, sonra vilâyete hükmedenlere aittir. Bir insanın elindeki esirini tahkir etmek, sahibine aittir; o müdafaa eder. Madem hakikat budur, kalbim istirahat etti, **1** وَأَفْوِضْ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ dedim. O vakı- ayı olmamış gibi saydım, unuttum. Fakat maatteessüf sonra anlaşıldı ki, Kur'ân onu helâl etmemiş.

İKİNCİ HİKÂYE: Şu senede işittim ki, bir hâdisе olmuş. O hâdisenin vukuundan sonra yalnız icmalen vukuunu işittiğim hâlde, o vakıa ile ciddî alâkadar imişim gibi bir muamele gördüm. Zaten muhabere etmiyordum; etsem de pek nadir olarak bir mesele-i imaniyeyi bir dostuma yazdım. Hatta dört senede kardeşime bir tek mektup yazdım. Ve ihtilâttan hem ben kendimi men ediyordum, hem de ehl-i dünya beni men ediyordu. Yalnız bir iki ahbap ile, haftada bir defa görüşebiliyordum. Köye gelen misafirler ise, ayda bir ikisi bazı bir iki dakika bir mesele-i ahirete dair benimle görüşüyordu. Bu gurbet hâlimde, garip, yalnız, kimsesiz, nafaka için çalışmaya benim gibilere muvafık olmayan bir köyde, her şeyden; herkes- ten men edildim. Hatta dört sene evvel, harap olmuş bir camii tamir ettirdim. Memleketimde imamlık ve vazilik

1. Ben isimi Allah'a bırakıyorum. Şüphesiz ki Allah kullarını hakkıyla görendir. (Mü'min Sure- si: 44.)

ahbap: dost, dostlar, sevilen dostlar.
alâkadar: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.
Aziz: izzetli, çok izzetli, kuvvet ve kudret sahibi, mağlûp edilmesi mümkün olmayan ve daima galip olan Allah.
ciddî: gerçek, hakikat.
dair: belli bir şey hakkında

olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.
esir: savaştan düşman eline düşen kimse, tutsak.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
garip: kimsesiz, zavallı.

gurbet: gariplik, yabancılık.
hâdisе: vakıa, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.
Hakîm: her şeyi bir maksatla uygun ve hikmetle yaratan, hikmet sahibi Allah.
harâp: yıkık, viran, eskime,

yıpranma, bozulma, v.b. sebeplerle yıkılmış olan.

hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ismarlama.

haysiyet: şeref, onur, itibar.

hüküm: hakimiyet, hakim olma.

icmalen: kısaltarak, kısaca, özetele.

ihtilâl: karışık görüşme, ilişkide bulunma, beraber yaşama.

imam: namazda kendisine uyulan, Müslüman cemaate namaz kıldırın kişi.

istirahat: dinlenme, rahatlama.

kaza: ilçe.

maatteessüf: teessüfle, esefle, yazık ki, üzülerek belirtiyim ki, madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

memleket: bir insanın doğup büyüdüğü yer, ülke, vatan.

men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir şeyi diriğ etme, bir şeyin yapılmasını engelleme, esirgeme, vermeme, önleme.

menfi: nefyedilmiş, sürgün edilmiş, sürgün.

mesele-i ahiret: ahiret meselesi.
mesele-i imaniye: imanı mesele, imanla ilgili mesele.

muamele: davranma, davranış, birine karşı her hangi bir davranışta bulunma.

muhabere: haberleşme, mektuplaşma, yazışma.

muvafık: yerinde, uygun, uyar, münasip.

müdafaa: savunma.

nadir: seyrek, az, ender bulunan, eşi-benzeri az bulunan, bulunmaz.

nafaka: yiyecek, içecek parası, geçimlik, geçimlik.

nev': tür, çeşit.

nezaret: bakma, gözetme.

sırf: sadece, yalnız.

tahkir: hakaret etme, şeref ve haysiyetini incitme.

tamir: onarma, düzeltme, bozuk şeyi düzeltme.

vai: vaaz eden, nasihat eden, dinî meseleler üzerinde öğüt verecek irşat eden, ibadet yerlerinde dinin emir ve yasaklarını anlatarak nasihat eden.

vakıa: olay, hâdisе.

vilayet: il.

vuku: olma, meydana gelme, ortaya çıkma, oluş.

zaten: tabii olarak, esasen, aslında, asil olarak, kendiliğinden.

Aziz-i Cebbar: istediğini mutlaka yapabilen, çok izzet sahibi olan Allah.

bazen: zaman zaman, ara sıra, her zaman değil.

beyhude: boşuna, faydasız.

cefa: eziyet, sıkıntı, zulüm.

cemaat: bir imama uyup namaz kılan Müslümanlar topluluğu.

cihet: sebep, vesile, mucip, bahane.

efkâr-ı amme: genelin, umumun, düşünceleri, umuma ait düşünce, kamuoyu.

ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

eziyet: büyük sıkıntı, zahmet, meşakkat.

hâdis: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.

hakaik-i imaniye ve Kur'âniye: imana ve Kur'ân'a ait hakikatler, gerçekler.

havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ısmarlama.

hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.

hürmet: riayet, ihtiram.

iskat: düşürme, düşürülme.

islah-ı hâl: kendi hâlini islah etme, düzeltme.

ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık belemeksizin, sırf Allah rızası için yapma.

imam: namazda kendisine uyulan, Müslüman cemaate namaz kıldırın kişi.

inşaallah: Allah isterse, Allah dilerse, Allah'ın emri olursa, Allah izin verirse manalarında kullanılan bir dua.

kefaretü'z-zünup: günahların kefareti.

kıymettar: kıymetli, değerli, pahalı.

mahrum: istediğini, dilediğini elde edemeyen, bir şeye sahip olmayan, yoksun.

mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma.

memur: devlet hizmetinde çalışan ve bunun karşılığında aylık, maaş alan kimse.

mesci: namaz kılınacak yer, cami, ibadet edilecek yer.

muamele: davranma, davranış, birine karşı her hangi bir davranışta bulunma.

murâd: maksat, meram, ulaşılmak istenen şey.

mübarek: feyizli, bereketli.

müdafa: savunma.

nazarında: gözünde, önünde, huzurunda.

nefret: bir şeyden veya kimse-

vesikam elimde olduğundan, o camide dört senedir (Allah kabul etsin) imamlık ettiğim hâlde, şu mübarek geçen Ramazan'da mescide gidemedim. Bazen yalnız namazımı kıldım; cemaatle kılınan namazın yirmi beş sevabından ve hayrından mahrum kaldım.

İşte, başıma gelen bu iki hâdiseye karşı, aynen iki seneye evvel, o memurun bana karşı muamelesine gösterdiğim sabır ve tahammülü gösterdim. İnşaallah devam da ettireceğim. Şöyle de düşünüyorum ve diyorum ki: Eğer ehl-i dünya tarafından başıma gelen şu eziyet, şu sıkıntı, şu tazyik, ayıplı ve kusurlu nefsim için ise, helâl ediyorum. Benim nefsim belki bununla islah-ı hâl eder, hem ona keffaretü'z-zünup olur. Dünya misafirhanesinin safasını çok gördüm; azıcık cefasını görsem, yine şükrederim. Eğer imana ve Kur'ân'a hizmetkârlığım cihetiyle ehl-i dünya beni tazyik ediyorsa, onun müdafaası bana ait değil; onu Aziz-i Cebbara havale ediyorum. Eğer asılsız ve riyaya sebep ve ihlâsı kıracak bir şöhret-i kâzibeyi kırmak için teveccüh-i ammeyi hakkımda bozmak murat ise, onlara rahmet. Çünkü, teveccüh-i ammeye mazhar olmak ve halkların nazarında şöhret kazanmak, benim gibi adamlara zarardır zannedirim. Benimle temas edenler beni bilirler ki, şahsıma karşı hürmet istemiyorum, belki nefret ediyorum. Hatta kıymettar mühim bir dostumu, fazla hürmeti için belki elli defa takdir etmişim. Eğer beni çürütmek ve efkâr-ı ammeden düşürtmek, ıskat ettirmekten muratları, tercümanlık ettiğim hakaik-i imaniye ve Kur'âniyeye ait ise, beyhudedir. Zira, Kur'ân

den iğrenme, tikslenme, ikrah.

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.

riya: ikiyüzlülük, yalandan gösteriş, samimiyetsizlik.

sabır: sabır, dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.

safa: rahat ve huzurlu olma, gönül şenliği, düşüncesizlik, kedersizlik, dertsizlik.

şahıs: insanın kendi nefsi, kendi varlığı, nefis, zat.

şöhret: herkesçe bilinme, tanınma durumu, ün.

şöhret-i kâzibe: geçici, yalancı şöhret, aldatıcı ün.

sükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnunluk ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.

tahammül: zora dayanma, sabretme, sabır gösterme.

tazyik: zorlama, baskı.

tekdir: azarlama, azar, uyarı, çıkışma, ikaz.

temas: görüşme, bir arada

bulunma.

tercüman: geşitli, hâl, durum, maksat veya duyguları ifade etme vasıtası.

teveccüh-i amme: genel teveccüh, umumun, herkesin, halkın yönelişi.

vesika: inanılacak, dayanılacak, güvenilecek sağlam delil, hüccet, belge.

zan: zannetme, sanma, kesin olarak bilmeksizin kuvvetli ihtimalle hükmetme.

yıldızlarına perde çekilmez. “Gözünü kapayan yalnız kendi görmez, başkasına gece yapamaz.”

DÖRDÜNCÜ NOKTA: Evhamlı birkaç sorunun cevabıdır:

BİRİNCİSİ: Ehl-i dünya bana der: “Ne ile yaşıyorsun? Çalışmadan nasıl geçiniyorsun? Memleketimizde tembelce oturanları ve başkasının sa’yi ile geçinenleri istemiyoruz.”

Elcevap: Ben iktisat ve bereketle yaşıyorum. Rezzakımdan başka kimsenin minnetini almıyorum ve almamaya da karar vermişim. Evet, günde yüz para, belki kırk para ile yaşayan bir adam, başkasının minnetini almaz. Şu meselenin izahını hiç arzu etmiyordum. Belki bir gururu ve bir enaniyeti ihsas eder fikriyle, beyan etmek bana pek nahoştur. Fakat, madem ehl-i dünya evhamlı bir surette soruyorlar; ben de derim ki:

Küçüklüğümden beri halkların malını kabul etmemek (velev zekât dahi olsa), hem maaşı kabul etmemek (Yalnız bir iki sene Dârülhikmeti’l-İslâmiyede dostlarımın icbarıyla kabul etmeye mecbur oldum), hem maişet-i dünyeviye için minnet altına girmemek bütün ömrümde bir düstur-i hayatımdır. Ehl-i memleketim ve başka yerlerde beni tanıyanlar bunu biliyorlar. Bu beş seneki nefyimde, çok dostlar bana hediyelerini kabul ettirmek için çok çalıştılar; kabul etmedim.

arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.
belki: hatta.
bereket: Allah vergisi bolluk.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
düstur-i hayat: hayat kanunu, hayat kaidesi.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.
ehl-i memleket: ülke ahalisi, bir ülkeye mensup olanlar.
enaniyet: kendini beğenme,

bencilik, egoistlik.
evham: vehimler, zanlar, kuşku, esassız şeyler, kuruntular.
fikir: düşünme, düşünce.
gurur: kibir, kurum, kurulma.
icbar: zorlama, zorla ve isteği dışında bir iş yaptıрма, mecbur etme, baskı.
ihsas: hissettirme, sezdirme, üstü kapalı olarak dile getirme, açıktan söylememe, duyurulma.
iktisâd: tutum, biriktirme, ar-

tırma, tasarruf.
izah: açıkça ortaya koyma, açıklama yapma, bir konuyu ayrıntılarıyla ortaya koyma, eksiksiz anlatma.
madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.
maişet-i dünyeviye: dünyada yaşamak için lüzumlu olan şey.
meccur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.

memleket: bir devletin toprağı, ülke, yurt, vatan, diyar.
mesale: konu.
minnet: iyilik, lütuf, bağış.
nahoş: hoş olmayan, hoş gitmeyen, iyi olmayan, beğenilmeyen.
nefy: sürme, sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme.
ömür: ömür, yaşama, yaşayış, hayat.
Rezzak: bütün yaratılmışların rızkını veren ve ihtiyaçlarını karşılayan Allah.
sa’y: çalışma, çabalama, gayret etme, iş görme, emek sarf etme.
sual: soru.
suret: biçim, şekil.
velev: olsa da, bile, hatta, ister, isterse, farz edelim ki.
zekât: İslâmın beş şartından biri olan, mal ve paranın paklığını ve helâliğini sağlamak üzere, Allah için malın belli bir kısmının her yıl zekât verilebilecek kimselere dağıtılması.
zira: çünkü, ondan ki, şundan, şu sebepten ki, onun için.

”Öyle ise, nasıl idare edersin?” denilse, derim: Bereket ve ikram-ı İlahî ile yaşıyorum. Nefsim çendan her hakarete, her ihanete müstahak ise de; fakat, Kur’ân hizmetinin kerameti olarak, erzak hususunda ikram-ı İlahî olan berekete mazhar oluyorum ¹ **وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ**

sırrıyla Cenab-ı Hakkın bana ettiği ihsanatı yad edip, bir şükür-i manevî nev’inde birkaç numunesini söyleyeceğim. Bir şükür-i manevî olmakla beraber, korkuyorum ki bir riya ve gururu ihsas ederek o mübarek bereket kesilsin. Çünkü, müftehirâne gizli bereketi izhar etmek, kesilmesine sebep olur. Fakat, ne çare, söylemeye mecbur oldum.

İşte birisi: Şu altı aydır otuz altı ekmekten ibaret bir kile buğday bana kâfi geldi; daha var, bitmemiş. Ne miktar kifayet **(HAŞİYE)** edecek, bilmiyorum.

İkincisi: Şu mübarek ramazanda, yalnız iki haneden bana yemek geldi; ikisi de beni hasta etti. Anladım ki, başkasının yemeğini yemekten memnuum. Mütebakisi, bütün ramazanda benim idareme bakan mübarek bir hanenin ve sadık bir arkadaşım olan o hane sahibi Abdullah Çavuşun ihbarı ve şahadetiyle, üç ekmek, bir kıyye pirinç bana kâfi gelmiştir. Hatta, o pirinç, on beş gün ramazandan sonra bitmiştir.

Üçüncüsü: Dağda üç ay, bana ve misafirlerime, bir kıyye tereyağı, her gün ekmekle beraber yemek şartıyla,

HAŞİYE: Bir sene devam etti.

1. Rabbinin nimetini minnet ve şükranla an. (Duha Suresi:11.)

bereket: Allah vergisi bolluk.

Cenab-ı Hak: Allah.

çendan: gerçi, o kadar, her ne kadar, pek o kadar.

erzak: yiyecek, içecek.

gurur: kibir, kurum, kurulma.

hakaret: hakirlik, hor görme, incitme, küçük düşürme.

hane: ev, mesken, beyt, ikamet edilen yer.

hatta: manaya kuvvet vermek için “üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de...” manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

husus: mevzu, konu.

ibaret: meydana gelen, oluşan, müteşekkil.

idare: yerinde harcama, yetinme, bir işi yürütme, çekip çevirme.

ihanet: hıyanet, arkadan vurma.

ihbar: haber verme, bildirme, anlatma, duyurma.

ihsanat: ihsanlar, iyilikler, bağışlar, yardımlar, nimetler, lütuflar.

ihsas: hissettirme, sezdirme, üstü kapalı olarak dile getirme, açığa söylememe, duyurulma.

ikram-ı İlahî: Allah’ın ikram ve ihsanı.

izhar: açığa vurma, meydana çıkarma, aşikâr etme.

kıyye: yeter, yetecek.

keramet: kerem, lütuf, ihsan, bağış.

kıyye: ağırlık ölçüsü, okka, 400 dirhem veya.

kıyye: kâfi miktarda olma, yeter, yetişme, yetme, yeterlilik.

kile: bir çeşit ağırlık ve hacim ölçüsü, hububat ölçüsü.

mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma.

meçbur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.

memnu: yasaklanmış, menedilmiş, mâni olunmuş, yasak edilmiş, yasak.

mübarek: feyizli, bereketli.

müftehirane: iftiharla, iftihar ederek, övünerek, gururlu bir şekilde.

müstahak: hak eden, hak etmiş.

mütebakî: bâkî kalan, geri kalan, geriye kalan, artan, küsur.

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kamçılıyıp hayırlı işlerden alıkoyan güç.

nev: tür, çeşit.

nümune: örnek, misal, örnek

olarak gösterilen.

riya: iki yüzlülük, yalandan gösteriş, samimiyetsizlik.

sadık: sadakatli, dostluğu ve bağlılığı içten olan.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

şükür-i manevî: insanın duygu ve azalarıyla ettiği şükür, manevî şükür.

yâd: hatırlama, anma, hatıra getirme.

kâfi geldi. Hatta Süleyman isminde mübarek bir misafirim vardı. Benim ekmeğim de ve onun ekmeği de bitiyordu. Çarşamba günü idi. Dedim ona: “Git, ekme getir.” İki saat, her tarafımızda kimse yok ki, oradan ekme alın. “Cuma gecesi senin yanında bu dağda beraber dua etmek arzu ediyorum” dedi. Ben de dedim:

“¹ تَوَكَّلْنَا عَلَى اللَّهِ , kal.”

Sonra hiç münasebeti olmadığı hâlde ve bir bahane yokken, ikimiz yürüye yürüye bir dağın tepesine çıktık. İbrikte bir parça su vardı. Bir parça şeker ile çayımız vardı. Dedim: “Kardeşim, bir parça çay yap.”

O, ona başladı; ben de derin bir dereye bakar bir katran ağacı altında oturdum. müteessifâne şöyle düşündüm ki: “Küflenmiş bir parça ekmeğimiz var; bu akşam ancak ikimize yeter. İki gün nasıl yapacağız ve bu safi kalp adama ne diyeceğim?” diye düşünmede iken, birden bire başım çevrilir gibi başımı çevirdim. Gördüm ki, koca bir ekme, katran ağacının üstünde, dalları içinde bize bakıyor.

Dedim: “Süleyman, müjde! Cenab-ı Hak bize rızık verdi.”

O ekmeği aldık; bakıyoruz ki, kuşlar ve hayvanat-ı vahşiye hiçbiri ilişmemiş. Yirmi otuz gündür hiçbir insan o tepeye çıkmamıştı. O ekme, ikimize iki gün kâfi geldi. Biz yerken, bitmek üzere iken, dört sene sadık bir

---

1. Allah'a tevekkül ettik.

arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.
bahane: vesile, sebep.
Cenab-ı Hak: Allah.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
hatta: manaya kuvvet vermek için “üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, hem de...” manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
hayvanât-ı vahşiye: vahşi

olan hayvanlar, yırtıcı hayvanlar.
ibrik: toprak veya madenden yapılmış, kulplu ve emzikli su kabı.
kâfi: yeter, yetecek.
katran: bir ağaç ismi, Lübnan ve Toroslarda yetişen bir sedir türü.
mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.

müjde: sevindirici haberi ifadede etmek için söylenen söz.
münasebet: ilgi, alâka, yakınlık.
müteessifâne: müteessif olarak, eseflenerek, kederlenerek.
rızık: yiyecek, içecek şey, azık.
sadık: doğru, gerçek, hakikî, sahte olmayan.
sâfi: halis, temiz.

sıddıkım olan müstakim Süleyman, ekmekle aşağıdan çıkageldi.

Dördüncüsü: Şu üstümdeki sakoyu yedi sene evvel eski olarak almıştım. Beş senedir elbise, çamaşır, pabuç, çorap için dört buçuk lira ile idare ettim. Bereket, iktisat ve rahmet-i İlähiye bana kâfi geldi.

İşte şu numuneler gibi, çok şeyler var ve bereket-i İlähiyenin çok cihetleri var; bu köy halkı çoğunu bilirler. Fakat, sakın bunları fahr için zikrediyorum zannetmeyiniz, belki mecbur oldum. Hem, benim için iyiliğe bir medar olduğunu düşünmeyiniz. Bu bereketler, ya yanıma gelen halis dostlarıma ihsandır; veya hizmet-i Kur'âniyeye bir ikramdır; veya iktisadın bereketli bir menfaatidir; veya hut, “Ya Rahîm, ya Rahîm” ile zikreden ve yanımda bulunan dört kedinin rızıklarıdır ki, bereket suretinde gelir, ben de ondan istifade ederim. Evet, hazin mırımlarını dikkatle dinlesen, “Ya Rahîm, ya Rahîm” çektiklerini anlarsın.

Kedi bahsi geldi, tavuğu hatıra getirdi. Bir tavuğum var. Şu kışta, yumurta makinesi gibi pek az fasıla ile, her gün Rahmet hazinesinden bana bir yumurta getiriyordu. Hem, bir gün iki yumurta getirdi; ben de hayrette kaldım. Dostlarımdan sordum, “Böyle olur mu?” dedim. Dediler: “Belki bir ihsan-ı İlähîdir.” Hem, şu tavuğun yavzın çıkardığı küçük bir yavrusu vardı. Ramazan-ı şerifin başında yumurtaya başladı, tâ kırk gün devam etti. Hem küçük, hem kışta, hem ramazanda, bu mübarek hâli bir

bahis: konu, mevzu.

bereket: Allah vergisi bolluk.

bereket-i İlähiye: İlähî bereket, bolluk, Allah'tan gelen ihsan, bolluk.

cihet: yan, yön, taraf.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

fahr: övünme, böbürlenme, büyükleme, şeref, onur, kıvanç.

fasıla: aralık, ara.

halis: gerçek.

hatır: zihin, fikir, hafıza.

hayret: şaşkınlık.

hazin: hüzünlü, acıklı.

hazine: zengin ve değerli kaynak.

hizmet-i Kur'âniye: Kur'an'ın hizmeti.

idare: yetinme.

ihsan: iyilik etme, güzel davranma, bağışlama, ikram etme, lütuf, bağış, yardım.

ihsan-ı İlähî: İlähî ihsan.

ikram: bağış, ihsan.

iktisâd: tutum, biriktirme, artırma, tasarruf.

istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.

kâfi: yeter, yetecek.

mecbur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.

medar: dayanak noktası, sebep, vesile.

menfaat: fayda, kâr, gelir, ihtiyaç karşılığı olan şey.

mübarek: feyizli, bereketli.

müstakim: temiz, namuslu, doğru, ahlâklı, istikamet sahibi.

nümune: örnek, misal, örnek olarak gösterilen.

pabuç: ayakkabı, kundura.

Rahîm: merhamet eden, çok merhametli olan, esirgeyen, koruyan, acıyan Allah.

Rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara açıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

rahmet-i İlähiye: Allah'ın sonsuz rahmeti, İlähî rahmet.

Ramazân-ı Şerif: mübarek,

serefli Ramazan ayı.

rızık: yiyecek, içecek şey, azık.

sako: üste giyilen erkek elbisesi.

sıddık: çok doğru, çok dürüst.

suret: şekil, biçim.

zan: zannetme, sanma, kesin olarak bilmeksizin kuvvetli ihtimalle hükmetme.

zıkr: söyleme, anma, bildirme; Allah'ın adlarını anarak dua etme, Allah'ı anma.

ikram-ı Rabbanî olduğuna, ne benim ve ne de bana hizmet edenlerin şüphemiz kalmadı. Hem ne vakit annesi kesti, hemen o başladı; beni yumurtasız bırakmadı.

İKİNCİ VEHİMLİ SUAL: Ehl-i dünya diyorlar ki: “Sana nasıl emniyet edeceğiz ki, sen dünyamıza karışmayacaksın? Seni serbest bıraksak, belki dünyamıza karışırsın. Hem, nasıl bileceğiz ki, sen kurnazlık yapmıyorsun? Kendini tarik-i dünya gösterip, halkın malını zahiren almaz, gizli alır bir kurnazlık olmadığını nasıl bileceğiz?”

Elcevap: Yirmi sene evvelki Divan-ı Harb-i Örfide ve Hürriyetten daha evvel zamanda çoklara malûm hâl ve vaziyetim ve İki Mekteb-i Musibetin Şahadetnamesi namında, o zaman Divan-ı Harpteki müdafaatım kat'î gösterir ki, değil kurnazlık belki edna bir hileye tenezzül etmez bir tarzda hayat geçirmişim. Eğer hile olsaydı, bu beş sene zarfında sizlere temellukkârâne bir müracaat edilecekti. Hileli adam kendini sevdirir, kendini çekmez; iğfal ve aldatmaya daima çalışır. Hâlbuki, bana karşı en mühim hücumlara ve tenkitlere mukabil, tezellüle tenezzül etmedim.

¹ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ deyip, ehl-i dünyaya arkamı çevirdim.

Hem de ahireti bilen ve dünyanın hakikatini keşfeden, akli varsa pişman olmaz, yeniden dünyaya dönüp uğraşmaz. Elli seneden sonra, alâkasız, tek başıyla bir adam, hayat-ı ebediyesini dünyanın bir iki sene gevezeliğine, şarlatanlığına feda etmez; feda etse, kurnaz olmaz, belki

1. Allah'a tevekkül ettim. (Hûd Suresi: 56.)

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.
alâka: ilgi, ilişki. bağ.
belki: hatta.
daima: her vakit, sürekli, her zaman.
Divan-ı Harb-i Örfi: İttihat ve Terakki hükümeti zamanında 31 Mart Olayından sonra kurulan ve oldukça sert kararlar

alan sıkıyönetim mahkemesi.
Divan-ı Harp: harp divanı, askeri mahkeme.
edna: az, pek az.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.
emniyet: inanma, güvenme.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
feda: gözden çıkarma, uğru-

na verme.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
hayat-ı ebediye: ebedî ve sonsuz olan ahiret hayatı.
hile: aldatmaya, kandırmaya yönelik tertip, düzen, desise.
hücûm: saldırma, hamle ile ileri atılmak.

Hürriyet: 1908 de II. Meşrutiyetin ilânı ile birlikte gerçekleşen yeni sistemin halk arasındaki adı.

iğfal: yanıltma, gaflete düşürerek kandırma, yanlış iş yaptırma, aldatma, aldatılma.

ikram-ı Rabbanî: Rabbimizin ikramı, ihsan.

kat'i: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.

keşif: gizli bir şeyi bulma, gizli bir şeyi bulup meydana çıkarma.

kurnaz: kolayca kandırılması mümkün olmayan, başkalarını bir takım oyunlarla kandırabilen kimse, açığöz, uyanık, zeyrek.

malûm: bilinen, belli, belirsiz olmayan.

mukabil: karşı, karşılık, muâdil.
müdafaat: müdafaalar, savunmalar, korunmalar.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

müracaat: başvurma, danışma.

nam: ad, isim.

serbest: bir şeye bağlı olmayan, istediği gibi hareket edebilen, başı boş.

sual: soru.

târik-i dünya: dünyayı terk eden, dünya işlerinden elini ayağını çekip bir köşede oturan.

temellukkârâne: dalkavukluk göstererek, yaltaklanarak.

tenezzül: kendine aykırı düşen bir işi veya durumu kabul etme, alçalma.

tenkit: eleştiri.

tezellül: alçalma, küçülme.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

vehim: sebpsiz korku, belirsiz ve manasız korku.

zahiren: görünüşte, görünüşe göre, meydanda olarak.

zarfında: içerisinde.

ebleh bir divane olur. Ebleh bir divanenin elinden ne gelir ki, onun ile uğraşılınsın.

Amma zahiren tarik-i dünya bâtinen talib-i dünya şüphesi ise, ¹ وَمَا أُبْرِي نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ¹ sırınca, ben nefsimi tebrie etmiyorum. Nefsim her fenalığı ister. Fakat, şu fânî dünyada, şu muvakkat misafirhanede, ihtiyarlık zamanında, kısa bir ömürde, az bir lezzet için, ebedî, daimî hayatını ve saadet-i ebediyesini berbat etmek, ehl-i aklın karı değil, ehl-i aklın ve zîşuurun karı olmadığından, nefs-i emmarem ister istemez akla tâbi olmuştur.

amma: ama, lâkin, ancak, öyle ki, şu kadar ki.

arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.

asayiş: rahat, huzur, emniyet, düzen.

bâtinen: dahilen, iç yüzünde, içinden olarak.

berbat: harap, viran, perişan.

daimî: sürekli, devamlı.

divane: deli, akli başında olmayan, budala, alık.

ebedî: ebede mensup, zevsalsiz, sonu olmayan, sürekli, hiç son bulmayacak şekilde süren.

ebleh: pek akılsız, ahmak, aptal, bön, alık, budala.

ehl-i akıl: akıllı olanlar, akıl sahipleri.

ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.

fânî: muvakkat, geçici.

fena: kötü, iyi olmayan, uygun-suz.

idare: döndürme, çevirme, yönetme.

ihtiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı.

irade: dileme, isteme, bir şeyi yapma veya yapmama konusunda karar verebilme ve bu kararı yerine getirme gücü.

lâyık: vasıfları, nitelikleri, özü, hareket ve davranışlarıyla bir şeyi elde etmeye hak kazanmış olan.

lezzet: her hangi bir şey karşısında duyulan zevk, haz, keyf.

maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.

muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.

muvakkat: belirli bir zamana mahsus, vakitli, süresiz, geçici.

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kamçılayıp hayırlı işlerden alıkoyan

ÜÇÜNCÜ VEHİMLİ SUAL: Ehl-i dünya diyorlar ki: “Sen bizi sever misin? Beğeniyor musun? Eğer seversen, neden bize küsüp, karışmıyorsun? Eğer beğenmiyorsan, bize muarızsın; biz muarızlarımızı ezeriz.”

Elcevap: Ben değil sizi, belki dünyanızı sevseydim, dünyadan çekilmezdim. Ne sizi ve ne de dünyanızı beğenmiyorum; fakat karışmıyorum. Çünkü, ben başka maksattayım. Başka noktalar benim kalbimi doldurmuş; başka şeyleri düşünmeye kalbimde yer bırakmamış. Sizin vazifeniz ele bakmaktır, kalbe bakmak değil. Çünkü, idarenizi, asayişinizi istiyorsunuz. El karışmadığı vakit, ne hakkınız var ki hiç lâyük olmadığınız hâlde, “Kalp de bizi sevsin” demeye? Kalbe karışsanız: Evet, ben nasıl bu kış içinde baharı temenni ediyorum ve arzu ediyorum; fakat irade edemiyorum, getirmeye teşebbüs edemiyorum.

1. Ben nefsimi temize çıkarmam. Çünkü nefis daima kötülüğe sevk eder. (Yusuf Suresi: 53.)

güç.

nefis-i emmare: insanı kötülüğe sürükleyen nefis, insana kötü ve günah olan işlerin yapılmasını emreden nefis.

ömür: ömür, yaşama, yaşayış, hayat.

saadet-i ebediye: zevsalsiz, sonu olmayan mutluluk, sonsuz mutluluk.

sual: soru.

tâbi: boyun eğen, uyan, itaat

eden, itaatte bulunan, bağlanan.

talib-i dünya: dünyayı isteyen, dünyaya talip olan.

târik-i dünya: dünyayı terk eden, dünya işlerinden elini ayağını çekip bir köşede oturan.

tebrie: bir kimseyi şüpheden ve zan altından kurtarma, birini temize çıkarma.

temenni: olmasını veya ol-

mamasını isteme.

teşebbüs: bir işi yapmak için harete geçme, başlama, girisme.

vazife: ahlâk veya iş icabı yapılması gereken iş, görev.

vehim: yanlış ve esassız düşünce.

zahiren: görünüşte, görünüşe göre, meydanda olarak.

zîşuur: şuurlu, suur sahibi.

Öyle de, hâl-i âlemin salâhatini temenni ediyorum, dua ediyorum ve ehl-i dünyanın islahını arzu ediyorum; fakat irade edemiyorum; çünkü elimden gelmiyor. Bilfiil teşebbüs edemiyorum; çünkü ne vazifemdir, ne de iktidarım var.

DÖRDÜNCÜ ŞÜPHELİ SUAL: Ehl-i dünya diyorlar ki: “O kadar belâlar gördük ki, kimseye emniyetimiz kalmadı? Sana nasıl emîn olabiliriz ki, fırsat senin eline geçse, arzu ettiğin gibi karışmazsın?”

Elcevap: Evvelki noktalar size emniyet vermekle beraber, memleketimde, talebe ve akrabam içinde, beni dinleyenlerin ortasında, heyecanlı hâdiseler içinde dünyanıza karışmadığım hâlde, diyar-ı gurbette ve yalnız, tek başıyla, garip, zayıf, âciz, bütün kuvvetiyle ahirete müteveccih, ihtilâttan, muhabereden kesilmiş, iman ve ahiret münasebetiyle uzaktan uzağa yalnız bazı ehl-i ahireti dost bulan ve başka herkese yabanî ve herkes de ona yabanî nazarıyla bakan bir insan, semeresiz, tehlikeli dünyanıza karışsa, muzaaf bir divane olmak gerektir.

BEŞİNCİ NOKTA: Beş küçük meseleye dairdir:

BİRİNCİSİ: Ehl-i dünya bana diyorlar ki: “Bizim usul-i medeniyetimizi, tarz-ı hayatımızı ve suret-i telebübümüzü ne için sen kendine tatbik etmiyorsun? Demek bize muarızsın?”

Ben de derim: Hey Efendiler! Ne hak ile bana usul-i medeniyetinizi teklif ediyorsunuz? Hâlbuki siz, beni

âciz: eli yetmez, gücü yetmez, güçsüz.
ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.
akraba: yakınlar, aralarında soyca yakınlık bulunanlar, hısmilar.
arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.
belâ: musibet, gam, keder, afet, sıkıntı.
bilfiil: fiilen, bizzat kendi çalışması ile yaparak, uygulama-

mada.
dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.
divane: deli, akli başında olmayan, budala, alık.
diyar-ı gurbet: gurbet diyarı, yabancı memleket, gurbet ili.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
ehl-i ahiret: ahiretini düşünenler.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.

emin olma: inanma, güvenme.
emniyet: inanma, güvenme.
evvelki: önceki.
fırsat: bir iş için en uygun zaman ve hâl.
garip: kimsesiz, zavallı.
hâdis: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
hâl-i âlem: dünyanın vaziyeti, âlemin durumu.

islah: iyi bir hâle koyma, iyi duruma getirme, iyileştirme, düzeltme.
ihtilâat: karışıp görüşme, ilişkide bulunma, beraber yaşama.
iktidar: güç yetme, yapabilme, bir işi gerçekleştirmek için gereken kuvvet.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
irade: dileme, isteme, bir şeyi yapma veya yapmama konusunda karar verebilme ve bu karar yerine getirme gücü.
memleket: bir devletin toprağı, ülke, yurt, vatan, diyar.
mesele: konu.
muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.
muhabere: haberleşme, mektuplaşma, yazışma.
muzaaf: kat kat, iki kat, iki misli, katmerli.
münasebet: ilgi, alâka, yakınlık.
müteveccih: teveccüh eden, bir tarafa, bir cihete dönen, yönelen.
nazar: düşünme, fikir, mülâhaza, niyet.
semere: netice, sonuç.
sual: soru.
suret-i telebüb: giyinme şekli, tarzı, biçimi.
talebe: öğrenciler, tahsil görenler.
tarz-ı hayat: hayat tarzı, yaşama şekli.
tatbik: yerine getirme, uygulama.
teklif: birinden eziyetli, zahmetli fakat diğeri hakkında yararlı bir iş isteme.
temenni: olmasını veya olmamasını isteme.
teşebbüs: bir işi yapmak için harete geçme, başlama, girişme.
usul-i medeniyet: medeniyet usulü, kaidesi, prensibi.
vazife: ahlâk veya iş icabı yapılmı gereken iş, görev.
yabanî: ilkel durumda yaşayan, vahşî.
zayıf: zayıf, güçsüz, kuvvetsiz, tatsız, dermansiz.

âdât: âdetler, görenekler, alışkanlıklar, gelenekler.

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.

ahkâm-ı diniye: dine ait hükümler, dinle ilgili hükümler.

akraba: yakınlar, aralarında soyca yakınlık bulunanlar, hısımlar.

efrad-ı millet: milletin fertleri.

ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünyaya adamı, ahireti düşünmeyen.

esâsât-ı Kur'âniye: Kur'âni esaslar, Kur'an esasları.

esrar: sırlar, gizlenen ve bilinmeyen şeyler, aklın eremeyeceği şeyler.

hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.

hakaik-ı İslâmiye: İslâmiyetin gerçekleri, İslâma ait hakikatler.

hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.

halis: temiz, saf, samimi.

hemşehri: aynı şehirli, aynı memleketli.

hukûk: haklar, kanunun verdiği haklar.

hukûk-i medeniye: medenî hukuk, temel hak ve hürriyetler.

huzûzat-ı nefsanîye: nefsin hazları, nefse hoş gelen şeyler.

ıskat: düşürme, düşürülme.

iade: geri gönderme, gönderilme, geri çevirme, geri verme, geri döndürme.

ihtilât: karışıp görüşme, ilişkide bulunma, beraber yaşama.

ikamet: oturma, bir yerde kalma.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

inhisar: yalnız bir kişiye ait olma.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

kanun-i medeniyet: medeniyete ait olan kanun.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

memleket: bir insanın doğup büyüdüğü yer.

memnu: yasaklanmış, menedilmiş, mâni olunmuş, yasak edilmiş, yasak.

menfi: nefyedilmiş, sürgün edilmiş, sürgün.

mevhibe-i ilâhiye: Allah vergisi, Cenab-ı Allah'ın ihsan ve hediyesi.

muamelât: muameleler, işlemler.

muhabere: haberleşme, mektuplaşma, yazışma.

mukabil: karşı, karşılık, muâdil.

hukuk-i medeniyetten ıskat etmiş gibi, haksız olarak beş sene bir köyde muhabereden ve ihtilâttan memnu bir tarzda ikamet ettirdiniz. Her menfiyi şehirlerde dost ve akrabasıyla beraber bıraktınız ve sonra vesika verdiğiniz hâlde, sebepsiz beni tecrit edip bir iki tane müstesna hiçbir hemşehri ile görüştürmediniz. Demek beni efrad-ı millettten ve raiyetten saymıyorsunuz. Nasıl kanun-i medeniyetinizin bana tatbikini teklif ediyorsunuz? Dünyayı bana zindan ettiniz. Zindanda olan bir adama böyle şeyler teklif edilmez. Siz bana dünya kapısını kapadınız; ben de ahiret kapısını çaldım; rahmet-i İlâhiye açtı. Ahiret kapısında bulunan bir adama, dünyanın karma karışık usul ve âdâtı ona nasıl teklif edilir? Ne vakit beni serbest bırakıp memleketime iade edip hukukumun verdiğiniz, o vakit usulünüzün tatbikini isteyebilirsiniz.

İKİNCİ MESELE: Ehl-i dünya diyorlar ki: “Bize ahkâm-ı diniyeyi ve hakaik-ı İslâmiyeyi talim edecek resmî bir dairemiz var. Sen ne salâhiyetle neşriyat-ı diniye yapıyorsun? Sen madem nefye mahkûmsun, bu işlere karışmaya hakkın yok.”

Elcevap: Hak ve hakikat inhisar altına alınmaz. İman ve Kur'an nasıl inhisar altına alınabilir? Siz dünyanın usulünü, kanununu inhisar altına alabilirsiniz; fakat hakaik-ı imaniye ve esasat-ı Kur'âniye, resmî bir şekilde ve ücret mukabilinde dünya muamelâtı suretine sokulmaz. Belki bir mevhibe-i İlâhiye olan o esrar, halis bir niyet ile ve dünyadan ve huzuzat-ı nefsaniyeden tecerrüt etmek

müstesna: ayrı tutularak, haric, ayrık.

nefy: sürme, sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme.

neşriyat-ı diniye: dinî neşriyat, din ile ilgili yayınlar, dinî konularda yazılmış kitap, gazete, dergi vs.

niyet: kalbin bir şeye karar vermesi, bir işin ne için yapılacağı bilmesi.

rahmet-i İlâhiye: Allah'ın

sonsuz rahmeti, ilâhî rahmet.

raiye: bir devletin tebaası olan ve vergi veren halk.

resmî: devletin olan, devlete ait, devletle ilgili.

salâhiyet: yetki, bir işe karışmaya veya vazife icabı bir işi yapmaya, bir harekette bulunmaya hakkı olma.

serbest: tutuklu veya bağimli olmayan, kayıtsız, hür.

suret: biçim, şekil, tarz.

talim: öğretme, yetistirme.

tarz: biçim, şekil.

tatbik: yerine getirme, uygulama.

tecerrüt: soyutlanma, sıynılma.

tecrîd: bir kişinin başka bir insan veya nesneyle olan ilişkisini kesme.

teklif: birinden eziyetli, zahmetli fakat diğeri hakkında yararlı bir iş isteme.

usûl: tertip, düzen, esaslar, kurallar.

vesika: izin kâğıdı.

zindan: hapishane.

vesilesiyle o feyizler gelebilir. Hem de sizin o resmî daireniz dahi memlekette iken beni vaiz kabul etti, tayin etti. Ben o vaizliği kabul ettim, fakat maaşını terk ettim. Elimde vesikam var. Vaizlik, imamlık vesikasıyla her yerde amel edebilirim; çünkü, benim nefyim haksız olmuştur. Hem menfiler madem iade edildi, eski vesikalarımın hükmü bâkîdir.

Saniyen: Yazdığım hakaik-ı imaniyeyi doğrudan doğruya nefsim'e hitap etmişim. Herkesi davet etmiyorum; belki ruhları muhtaç ve kalpleri yaralı olanlar, o edviye-i Kur'âniyeyi arayıp buluyorlar. Yalnız medar-ı maişetim için, yeni huruf çıkmadan evvel, haşre dair bir risalemi tab ettirdim. Bunu da, bana karşı insafsız eski vali, o risaleyi tetkik edip, tenkit edecek bir cihet bulamadığı için ilişemedi.

ÜÇÜNCÜ MESELE: Benim bazı dostlarım, ehl-i dünya bana şüpheli baktıkları için, ehl-i dünyaya hoş görünmek için, benden zahiren teberri ediyorlar, belki tenkit ediyorlar. Hâlbuki, kurnaz ehl-i dünya, bunların teberrisini ve bana karşı içtinaplarını, o ehl-i dünyaya sadakate değil, belki bir nevi riyaya, vicdansızlığa hamledip, o dostlarına karşı fenâ nazarla bakıyorlar.

Ben de derim: Ey ahiret dostlarım! Benim Kur'ân'a hizmetkârlığımdan teberri edip, kaçmayınız. Çünkü, inşaallah, benden size zarar gelmez. Eğer faraza musibet gelse veya bana zulmedilse, siz benden teberri ile kurtulamazsınız. O hâl ile musibete ve tokata daha ziyade

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.
amel etme: çalışma.
bâkî: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez, sonsuz.
belki: hatta.
cihet: yan, yön, taraf.
dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.
davet: çağırma, çağrı.
edviye-i Kur'âniye: Kur'ân-ı

Kerim'e ait ilâçlar, Kur'ân'ın şifaları.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
faraza: farz edelim ki, farz edin ki, sayalım ki, ola ki.
fenâ: kötü iyi olmayan, uygunsuz olan.
feyiz: bolluk, bereket, verimlilik.
hakaik-ı imaniye: imana ait

hakikatler, imanî gerçekler.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu sudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
haml: isnat, atıf, yakıştırma, yorma.
haşr: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları, Allah'ın, ölüleri diriltip mahşere çıkarması, kıyamet.
hitap: birine söz söyleme, sözü biri üzerine çevirme.
hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.

huruf: harfler, isim ve fiil olmayan kelimeler.

hüküm: yürürlük.

iade: geri gönderme, gönderilme, geri çevirme, geri verme, geri döndürme.

icînap: çekinme, sakınma, uzaklaşma, uzak durma.

insafsız: merhametsiz, acımasız.

inşaallah: Allah isterse, Allah dilerse, Allah'ın emri olursa, Allah izin verirse manalarında kullanılan bir dua.

kurnaz: kolayca kandırılması mümkün olmayan, başkalarını bir takım oyunlarla kandırabilen kimse, açığöz, uyanık, zeyrek.

medar-ı maişet: geçim kaynağı, geçim sebebi, geçim vasıtası.

memleket: bir insanın doğup büyüdüğü yer.

menfi: nefyedilmiş, sürgün edilmiş, sürgün.

musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.

nazar: bakış, düşünce, fikir, niyet.

nefis: kendi, şahıs.

nefy: sürme, sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme.

nev'i: tür, çeşit.

resmî: devletin olan, devlete ait, devletle ilgili.

riya: iki yüzlülük, yalandan gösteriş, samimiyetsizlik.

sadakat: bağlılık, doğruluk.

saniyen: ikinci derecede, ikinci olarak.

tab: kitap basma, kitap baskısı, baskı.

tayin: vazifeye gönderme, bir işe yerleştirme, atama.

teberri: sevmeyip yüz çevirme, uzaklaşma.

tenkit: eleştirme.

terk: bırakma, salıverme, vazgeçme.

tetkik: dikkatle araştırma, inceden inceye yoklama, inceleme.

vaiz: vaaz eden, nasihat eden, dinî meseleler üzerinde öğüt vererek irşat eden, ibadet yerlerinde dinin emir ve yasaklarını anlatarak nasihat eden.

vali: bir vilâyeti idare eden en büyük memur.

vesika: inanılacak, dayanılacak, güvenilecek sağlam delil, hüccet, belge.

vesile: bahane, sebep.

vicdan: iyiyi kötüden, hayrı şerden ayırt etmeye yardımcı olan ahlâkî duyuğu.

zahiren: görünüşte, görünüşe göre, meydana olarak.

ziyade: çok, fazla, artık.

zulm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

istihkak kesb edersiniz. Hem, ne var ki evhama düşüyorsunuz?

alâka: ilgi, ilişki, bağ.
alâkadar: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.
cereyan: fikir, sanat, siyaset hareketi.
evham: vehimler, zanlar, kuşku-lar, esassız şeyler, kuruntular.
eziyet: incitme, sıkıntı verme.
fâni: ölümlü, muvakkat, geçici.
fenâ: kötü iyi olmayan, uygunsuz (olan).
gayet: çok, fazla, son derece.
güya: sanki, sözde.
hakaik-ı imaniye ve Kur'âniye: imana ve Kur'an'a ait hakikatler, gerçekler.
Hakim: her şeyi bir maksatla uygun ve hikmetle yaratan, hikmet sahibi Allah.
hamiyet: insanda bulunan din, millet, bayrak, vatan gibi mukaddes değerler ile kendi aile ve yakınlarını koruma duygusu ve gayreti.
hasr: yalnız bir şeye mahsus kılma, yalnız bir şeye kullanma.
hata: yanlış, yanlışlık, galat.
hayat-ı ebediye: ebedî ve sonsuz olan ahiret hayatı.
hodfûrus: kendini beğendirmeye çalışan, kendini satan, övünen, övüngen.
hükümne: yerine.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.
istihkak: hak etme, hak kazanma, hakkı olma.
Kerim: yarattıklarına karşılık beklemeden bağışta bulunan, kullarına nimetler ihسان eden, günahları örten, günah işleyen affeden, Allah.
kesb: çalışıp, kazanma.
lüzum: ihtiyaç, gereklilik.
madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.
mazur: özür, özürlü, özrü olan.
misafirhane-i dünya: dünya misafirhanesi.
muamele: davranma, davranış, birine karşı her hangi bir davranışta bulunma.
mukabil: karşı, karşılık, muâdil.
Müdebbir: tedbir alan, tedbirli, her şeyi önceden düşünen.
nam: ad, isim.
namına: yerine.
nazar: bakış, düşünce, fikir, niyet.
nefiy: sürme, sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ika-

DÖRDÜNCÜ MESELE: Şu nefiy zamanında görüyorum ki: Hodfûrus ve siyaset bataklığına düşmüş bazı insanlar, bana tarafgirâne, rakibâne bir nazarla bakıyorlar. Güya ben de onlar gibi dünya cereyanlarıyla alâkadam.

Hey, efendiler! Ben imanın cereyanındayım; karşımda imansızlık cereyanı var. Başka cereyanlarla alâkam yok. O adamlardan ücret mukabilinde iş görenler, belki kendini bir derece mazur görüyor. Fakat, ücretsiz, hamiyet namına bana karşı tarafgirâne, rakibâne vaziyet almak ve ilişmek ve eziyet etmek, gayet fena bir hatadır. Çünkü, sabıkan ispat edildiği gibi, siyaset-i dünya ile hiç alâkadar değilim. Yalnız bütün vaktimi ve hayatımı hakaik-ı imaniye ve Kur'âniyeye hasır ve vakfetmişim. Madem böyledir; bana eziyet verip rakibâne ilişen adam düşünün ki, o muamelesi zındıka ve imansızlık namına imana ilişmek hükümüne geçer.

BEŞİNCİ MESELE: *Dünya madem fânîdir, hem madem ömür kısadır, hem madem gayet lüzumlu vazifeler çoktur, hem madem hayat-ı ebediye burada kazanılacaktır, hem madem dünya sahihsiz değil, hem madem şu misafirhane-i dünyanın gayet Hakîm ve Kerîm bir Müdebbiri var, hem madem ne iyilik ve ne fenalık cezasız kalmayacaktır, hem madem* ¹ *لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا* ¹ *sırrınca teklif-i mâlâyutak yoktur, hem madem zararsız yol,*

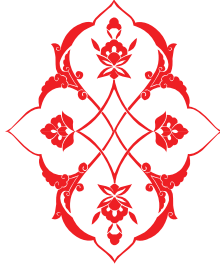
1. Allah bir kimseye gücünün yettiğinden başka sorumluluk yüklemeyiz. (Bakara Suresi: 286.)

met etmeye mecbur etme.
ömür: ömür, yaşama, yaşayış, hayat.
rakibâne: rakip olarak, rakip olana yakışır şekilde, her hangi bir işte birbirine üstünlük sağlamaya çalışırcasına.
sabıkan: evvelce, bundan önce, evvelce geçmişte, az önce geçtiği gibi.

siyaset: politika.
siyaset-i dünya: dünya siyaseti.
tarafgirâne: taraf tutarcasına, bir tarafı destekleyerek.
teklif-i mâlâyutak: ağır ve güç yetirilemeyi isteme, teklif etme.
ücret: hizmet, emek karşılığı alınan para veya mal, belli bir

işe harcanan emeğin hakkı olarak verilen karşılık.
vakıf: ayırma, bir şeye mahsus kılma.
vazife: ahlâk veya iş icabı yapılması gereken iş, görev.
vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.
zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

zararlı yola müreccahtır, hem madem dünyevî dostlar ve rütbeler kabir kapısına kadardır; elbette, en bahtiyar odur ki, dünya için ahireti unutmasın, ahiretini dünyaya feda etmesin, hayat-ı ebediyesini hayat-ı dünyevîye için bozmasın, malâyani şeylerle ömrünü telef etmesin, kendini misafir telâkki edip Misafirhane Sahibinin emirlerine göre hareket etsin, selâmetle kabir kapısını açıp sadet-i ebediyeye girsin. (HAŞİYE)

HAŞİYE: Bu mademler içindir ki, şahsıma karşı olan zulümlere, sıkıntılara aldırılmıyorum ve ehemmiyet vermiyorum, “Meraka değmiyorum” diyorum ve dünyaya karışmıyorum.

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.
bahtiyar: bahtlı, talihli, mes'ut, mutlu.
ceza: suç, kusur, veya yanlış hareket sonunda tatbik edilen müeyyide.
dünyevî: dünyaya ait, dünya ile ilgili.
ehemmiyet: kıymet, değer, önem.
elbette: kesinlikle, mutlaka,

şüphesiz.
emir: iş buyurma, buyruk, buyrultu (ağızdan veya yazı ile).
fedâ: gözden çıkarma, uğruna verme.
fenâ: kötü iyi olmayan, uygunsuz (olan).
hayat-ı dünyevîye: dünyaya ait olan hayat.
hayat-ı ebediye: ebedî ve sonsuz olan ahiret hayatı.
kabir: ölüleri defnetmek için

kazılan çukur, mezar, sin, merkad. büyük, ulu.
madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.
malâyani: manasız, faydasız, boş (şey).
müreccah: tercih edilen, üstün tutulan, uygun bulunan, üstün, yeğ.
ömür: ömür, yaşama, yaşayış, hayat.
rütbe: sıra, derece, mertebe,

paye.
saadet-i ebediye: zevalsiz, sonu olmayan mutluluk, sonsuz mutluluk.
selâmet: salimlik, eminlik.
şahıs: insanın kendi nefsi, kendi varlığı, nefis, zat.
telâkki: kabul etme, alma.
telef: boş yere harcama, yıpratma.
zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

On Altıncı Mektubun Zeyli

بِسْمِهِ ۞ ¹ وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ²

Ehl-i dünya, sebepsiz benim gibi âciz, garip bir adamdan tevehhüm edip binler adam kuvvetinde tahayyül ederek, beni çok kayıtlar altına almışlar. Barla'nın bir mahallesi olan Bedre'de ve Barla'nın bir dağında bir iki gece kalmaklığımı müsaade etmemişler. İşittim ki, diyorlar: "Said elli bin nefer kuvvetindedir; onun için serbest bırakmıyoruz."

Ben de derim ki: Ey bedbaht ehl-i dünya! Bütün kuvvetinizle dünyaya çalıştığınız hâlde, neden dünyanın işini dahi bilmiyorsunuz, divane gibi hükmediyorsunuz? Eğer korkunuz şahsımdan ise, elli bin nefer değil, belki bir nefer elli defa benden ziyade işler görebilir. Yani, odamın kapısında durup, bana "Çıkmayacaksınız!" diyebilir.

Eğer korkunuz mesleğimden ve Kur'ân'a ait dellâllîğimden ve kuvve-i maneviye-i imaniyeden ise, elli bin nefer değil, yanlıssınız, meslek itibarıyla elli milyon kuvvetindeyim; haberiniz olsun! Çünkü, Kur'ân-ı Hakîm'in kuvvetiyle, sizin dinsizleriniz dahil olduğu hâlde, bütün Avrupa'ya meydan okuyorum. Bütün neşrettiğim envar-ı imaniye ile, onların fûnun-i müspete ve tabiat dedikleri

âciz: eli yetmez, gücü yetmez, güçsüz.

bedbaht: bahtsız, bahtı kara, talihsiz.

belki: hatta.

dahil: içinde.

dellâl: ilân edici.

divane: deli, akli başında olmayan, budala, alık.

ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.

envar-ı imaniye: iman nurları, imana ait parlıklar.

fûnun-i müspete: müspet fen ilimleri, ispata dayalı pozitif ilimler.

garip: kimsesiz, zavallı.

1. Allah'ın adıyla.

2. Hiçbir şey yoktur ki, Onu övüp Onu tesbih etmesin. (İsra Suresi: 44.)

hüküm: karar verme.

itibarıyla: yönünden.

kayıt altına alma: hareketlerini sınırlandırma, tahdit.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

kuvve-i maneviye-i imaniye: imanın verdiği manevî güç ve moral, imandan kay-

naklanan manevî kuvvet.

mahalle: bir şehir veya kasabanın bölündüğü kısımlardan her biri.

meslek: kişinin kendi yapısına uygun bulup yürüdüğü manevî yol.

müsaade: izin, icazet, ruhsat.

nefer: rütbesiz asker, er.

neşir: yayınlama, dağıtma.

şahıs: insanın kendi nefsi, kendi varlığı, nefis, zat.

tahayyül: hayale getirme, hayalinde canlandırma, zihinde canlandırma, tasavvur etme.

tevehhüm: vehimlenme, kuruntuya kapılma.

zeyil: ek, ilâve.

ziyade: çok, fazla, artık.

muhkem kal'alarını zir ü zeber etmişim. Onların en büyük dinsiz feylesoflarını hayvandan aşağı düşürmüşüm. Dinsizleriniz dahi içinde bulunan bütün Avrupa toplansa, Allah'ın tevfiğiyle beni o mesleğimin bir meselesinden geri çeviremezler, inşaallah mağlûp edemezler. Madem böyledir; ben sizin dünyanıza karışmıyorum, siz de benim ahiretime karışmayınız. Karışsanız da beyhudedir.

*Takdir-i Hüda, kuvve-i bazı ile dönmez,
Bir şem'a ki, Mevlâ yaka, üflemeyle sönmez.*

Benim hakkımda, müstesna bir surette, ehl-i dünya pek ziyade tevehhüm edip, âdeta korkuyorlar. Bende bulunmayan ve bulunsa dahi siyasî bir kusur teşkil etmeyen ve ittihama medar olmayan şeyhlik, büyüklük, hanedan, aşiret sahibi, nüfuzlu, etbai çok, hemşehrileriyle görüşmek, dünya ahvaliyle alâkadar olmak, hatta siyasete girmek, hatta muhalif olmak gibi bende bulunmayan emirleri tahayyül ederek evhama düşmüşler. Hatta hapiste ve hariçteki, yani kendilerince kabil-i af olmayanların dahi aklarını müzakere ettikleri sırada beni âdeta her şeyden menettiler. Fena ve fânî bir adamın, güzel ve bâkî şöyle bir sözü var:

*Zulmün topu var, güllesi var, kal'ası varsa,
Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır.*

Ben de derim:

*Ehl-i dünyanın hükmü var, şevketi var, kuvveti varsa;
Kur'ân'ın feyziyle, hadiminde de,*

âdeta: sanki, düpedüz, bayağı, bas bayağı.

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.

ahval: hâller, durumlar, oluşlar.

alâkadar: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.

aşiret: göçebe hâlinde yaşayan, çoğunlukla bir soydan gelen insanlar, kabile, oymak.

bâkî: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez,

sonsuz.

beyhude: boşuna, faydasız.

ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.

emir: iş, şey, husus, vakia, hâdise, olgu.

etba: tabi olanlar, uyanlar.

evham: vehimler, zanlar, kuşku, esassız şeyler, kuruntular.

fânî: ölümlü.

feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.

gülle: top mermisi.

hânedân: kökten asil ve büyük aile, köklü aile, ocak.

hariç: bir şeyin dışı, dışarı, dışta kalan.

hemşehri: aynı şehirli, aynı memleketli.

inşaallah: Allah isterse, Allah dilerse, Allah'ın emri olursa, Allah izin verirse manalarında kullanılan bir dua.

ittiham: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altında olma.

kabil-i afv: bağışlanabilir, bağışlanı, affı mümkün, affedilebilir.

kal'a: büyük hisar.

kusur: suç, kabahat.

kuvve-i bazı: bazı kuvveti, bilek kuvveti, kol kuvveti.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

mağlûp etme: yenme, üstün gelme.

medar: dayanak noktası, sebep, vesile.

men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir şeyi diriğ etme, bir şeyin yapılmasını engelleme, esirgeme, vermeme, önleme.

mesele: ehemmiyetli, önemli iş.

meslek: kişinin kendi yapısına uygun bulup yürüdüğü manevî yol.

Mevlâ: Allah.

muhalif: muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, bir fiil veya düşünceye karşı gelen.

muhkem: sağlam, sağlamlaştırılmış, kuvvetli.

müstesna: istisna olan, başkasına benzemeyen, benzeri olmayan, seçkin, mümtaz, fevkalâde.

müzakere: bir iş hakkında konuşma, karşılıklı fikir söyleme, danışma, görüşme.

nüfuzlu: sözünü geçiren, sözü etkili olan.

siyaset: politika.

siyasi: politik.

suret: biçim, tarz, şekil.

şem'a: mumlu fitil, muma batırılmış fitil.

şeyh: tarikat kurucusu, bir tarihatta en üst mertebeye ulaşmış kimse.

tabiat: Allah'ın kâinata koyduğu, kâinatın düzenini devam ettiren kanun.

tahayyül: hayale getirme, hayalinde canlandırma, zihinde canlandırma, tasavvur etme.

takdir-i Hudâ: Allah'ın takdiri.

teşkil: vücut verme, meydana getirme, yapma.

tevehhüm: vehimlenme, kuruntuya kapılma.

tevfik: Allah'ın yardımı, başarılı kılması.

zirüzeber: altüst, karmakarışık, darmadağın.

ziyade: çok, fazla, artık.

zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

Şaşırılmaz ilmi, susmaz sözü vardır,
Yanılmaz kalbi, sönmez nuru vardır.

Çok dostlarla beraber bana nezaret eden bir kumandan, mükerreren sual ettiler:

“Neden vesika için müracaat etmiyorsun, istida vermiyorsun?”

Elcevap: Beş altı sebep için müracaat etmiyorum ve edemiyorum:

BİRİNCİSİ: Ben ehl-i dünyanın dünyasına karışmadım ki, onların mahkûmu olayım; onlara müracaat edeyim. Ben kader-i İllâhînin mahkûmuyum ve ona karşı kusurum var; ona müracaat ediyorum.

İKİNCİSİ: Bu dünya çabuk tebeddül eder bir misafirhane olduğunu yakînen iman edip bildim; onun için, hakikî vatan değil, her yer birdir. Madem vatanımda bâkî kalmayacağım; beyhude ona karşı çabalamak, oraya gitmek bir şeye yaramıyor. Madem her yer misafirhanedir; eğer Misafirhane Sahibinin rahmeti yâr ise, herkes yârdır, her yer yarar; eğer yâr değilse, her yer kalbe bârdır ve herkes düşmandır.

ÜÇÜNCÜSÜ: Müracaat, kanun dairesinde olur. Hâlbuki, bu altı senedir bana karşı muamele, keyfi ve fevka'l-kanundur. Menfiler kanunuyla bana muamele edilmedi; hukuk-i medeniyetten ve belki hukuk-i dünyeviyeden ıskat edilmiş bir tarzda bana baktılar. Bu fevka'l-kanun muamele edenlere, kanun namına müracaat manasız olur.

bâkî: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez, sonsuz.
bâr: yük, zahmet, eziyet, sıkıntı.
beyhude: boşuna, faydasız.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünyaya adamı, ahireti düşünmeyen.
fevkalkanan: kanun üstü, kanunun kabul etmediği, kanunun karışmadığı.
feyz: bolluk, bereket, verimlilik.
hâdim: hademe, hizmetçi, hizmet eden, işe yarayan.
hakikî: gerçek, sahici.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
hüküm: hakimiyet, hakim olma.
ilim: bilgi, fen.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
istida: resmî makamlara bir işin yapılmasını, yerine getirilmesini istemek maksadıyla yazılan yazı, dilekçe, arzuhal.
kader-i İllâhî: İllâhî kader, Allah'ın kader kanunu.
kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.
keyfi: kanun ve nizama uygun olmayarak, yol ve usüle aykırı, keyfe, arzuya, isteğe bağlı, keyifle ilgili.
kumandan: bir mevkiin, bir işin veya askerlik yahut korumak maksadıyla meydana getirilen bir kuruluşun başında bulunan ve sevk ve idareyi düzenleyen kimse, komutan.

kusur: suç, kabahat.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

menfi: nefyedilmiş, sürgün edilmiş, sürgün.

muamele: davranma, davranış, birine karşı her hangi bir davranışta bulunma.

mükerreren: mükerrer olarak, tekrar olarak, tekrar be tekrar.

müracaat: başvurma, danışma.

nezaret: gözetme, gözden geçirme, yoklama, muayene, kontrol.

nur: aydınlık, parlaklık, ziya, ışık, şule.

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.

sual: sorma, soruşturma.

sevket: büyüklük, heybet, azamet, debdebe, haşmet.

tebeddül: başkalaşma, değiş-

me, başka hale getirme, başka şekil alma.

vatan: bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, üzerinde yaşanılan ülke, yurt.

vesika: bir mal veya yiyeceğin halka eşit şekilde dağıtılması için hükümetçe verilen izin kâğıdı.

yakînen: yakın olarak, hiç şüphe edilecek bir tarafı bulunmaksızın, şüpheye düşmeden.

yâr: dost, yardımcı.

DÖRDÜNCÜSÜ: Bu sene buranın müdürü, benim namıma, Barla'nın bir mahallesi hükmünde olan Bedre karyesinde, tebdil-i hava için birkaç gün kalmaya dair müracaat etti; müsaade etmediler. Böyle ehemmiyetsiz bir ihtiyacıma cevab-ı red verenlere nasıl müracaat edilir? Müracaat edilse, zillet içinde faydasız bir tezellül olur.

BEŞİNCİSİ: *Haksızlığı hak iddia edenlere karşı hak dava etmek ve onlara müracaat etmek, bir haksızlıktır, hakka karşı bir hürmetsizliktir. Ben bu haksızlığı ve hakka karşı hürmetsizliği irtikâp etmek istemem vesselâm.*

ALTINCI SEBEP: Bana karşı ehl-i dünyanın verdikleri sıkıntı, siyaset için değil. Çünkü, onlar da bilirler ki, siyasete karışmıyorum, siyasetten kaçıyorum. Belki bilerek veya bilmeyerek zındıka hesabına, benim dine merbutiyetimden beni tazip ediyorlar. Öyle ise, onlara müracaat etmek, dinden pişmanlık göstermek ve meslek-i zındıkayı okşamak demektir. Hem, ben onlara müracaat ve dehalet ettikçe, adil olan kader-i lâhî, beni onların zalim eliyle tazip edecektir. Çünkü, onlar diyanete merbutiyetimden beni sıkıyorlar; kader ise benim diyanette ve ihlâsta noksanıyetim var, ara sıra ehl-i dünyaya riyakârlıklarımın dolayısı beni sıkıyor. Öyle ise, şimdilik şu sıkıntıdan kurtuluşum yok. Eğer ehl-i dünyaya müracaat etsem, kader der: “Ey riyakâr! Bu müracaatın cezasını çek!” Eğer müracaat etmezsem, ehl-i dünya der: “Bizi tanımıyorsun, sıkıntıda kal!”

âdil: adaletli olan, doğruluk gösteren.
belki: hatta.
cevab-ı red: red cevabı.
dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.
dehalet: sığınmak, aman dileme, medet, yardım isteyiş, birinin himaye ve merhametine sığınma.
diyanet: din.
ehemmiyetsiz: kıymetsiz, önemsiz.

ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.
fevkalkanan: kanun üstü, kanunun kabul etmediği, kanunun karşımadığı.
hukuk-ı dünyeviye: dünyevi haklar.
hukuk-ı medeniye: medenî hukuk, temel hak ve hürriyetler.
hükümünde: değerinde, yerinde.
hürmetsizlik: saygısızlık.

iskat: düşürme, düşürülme.
iddia: bir fikri ısrarla savunma.
ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemezsizin, sırf Allah rızası için yapma.
ihtiyaç: gereklilik, lüzumluluk hâli, muhtaç oluş.
irtikap: kötü, fena ve günah teşkil edecek bir iş yapma, kötü iş işleme.
kader: Cenab-ı Hakkın takdir ve tayin etmesi.
kader-i lâhî: lâhî kader, Al-

lah'ın kader kanunu.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkeşce uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

karye: köy.

mahalle: bir şehir veya kasabanın bölündüğü kısımlardan her biri.

manasız: anlamsız.

merbutiyet: bağlılık, mensup oluş, mensubiyet, ekililik.

meslek-i zındıka: dinsizlik, imansızlık mesleği.

muamele: davranma, davranış, birine karşı her hangi bir davranışta bulunma.

müracaat: başvurma, danışma.

müsaade: izin, icazet, ruhsat.

namına: yerine, adına.

noksanıyet: eksiklik, noksanlık, nakıslık.

riyakârlık: ikiyüzlülük, gösterişçilik.

siyaset: politika.

tarz: biçim, şekil, suret.

tazip: Azap verme, eziyet etme, eziyette bulunma.

tebdil-i hava: hava değişikliği, izin, müsaade, istirahat.

tezellül: alçalma, küçülme.

vesselâm: işte o kadar, son söz budur, artık bitti.

zalim: zulmeden, haksızlık eden, acımasız ve haksız davranan.

zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

zillet: alçalma, küçülme, düşme.

adavet: düşmanlık, husumet.
amir: büyük memur, memurun üstü.
asla: hiç bir vakit, olması imkân-sız.
beyhude: boşuna, faydasız.
bîçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.
ceza: suç, kusur, veya yanlış hareket sonunda tatbik edilen müeyyide.
cinayet: adam öldürme, cana kıyma, katl.
cürm-i meşhut: göz önünde işlenen suç, suç üstü, işlendiği görülen suç.
ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.
edepsizlik: terbiyesizlik, ahlâksızlık.
ehemmiyet: kıymet, değer, önem.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.
eşhas: şahıslar, adamlar, kişiler, kimseler.
evham: vehimler, zanlar, kuşku-lar, esasız şeyler, kuruntular.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
güya: sanki, sözde.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, cemiyet hayatı, toplum hayatı.
heyet-i içtimaiye: sosyal hayatın çeşitli kesimleri.
hiddet: öfke, kızgınlık, hisim.
hükümet: devlet, yönetim.
hükümet-i millîye: millî hükümet.
ihlâs: halis, içten, samimî, riyasız, karşılıksız sevgi ve bağlılık, gönül-den gelen dostluk.
ihtiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı.
iltifat: güler yüze muamele, nazik davranma, gönlü hoş etme, teveccüh etme, iyilik etme.
iman: inanma, inanç, itikat.
kâr-ı akıl: aklın kabul edeceği iş, akıllıca iş, akıl işi, akla uygun.
kabir: ölüleri defnetmek için kazılan çukur, mezar.
kader: takdir, kismet, kudret, ilâhî hüküm.
kat'a: hiç bir vakit, asla.
lâtif: hoş, güzel, tatlı.
mahrum: istediğini, dilediğini elde edemeyen, bir şeye sahip olmayan, yoksun.
malûm: bilinen, belli, belirsiz olmayan.
memur: emrolunan, emirle yaptırılmış olan iş, şey.
merci: merkez, kaynak, baş vurulacak yer, müracaat edilecek yer, dönülecek yer, sığınılacak yer.

YEDİNCİ SEBEP: Malûmdur ki, bir memurun vazifesi, heyet-i içtimaiyeye muzır eşhasa meydan vermemek ve nafilere yardım etmektir. Hâlbuki, beni nezaret altına alan memur, kabir kapısına gelen, misafir bir ihtiyar adama ¹ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ 'daki imanın lâtif bir zevkini izah ettiğim vakit, bir cürm-i meşhut hâlinde beni yakalamak gibi, çok zaman yanıma gelmediği hâlde, o vakit güya bir kabahat işliyorum gibi yanıma geldi. İhlâs ile dinleyen o bîçareyi de mahrum bıraktı; beni de hiddete getirdi. Hâlbuki, burada bazı adamlar vardı; o, onlara ehemmiyet vermiyordu. Sonra edepsizliklerde ve köydeki hayat-ı içtimaiyeye zehir verecek surette buldukları vakit, onlara iltifat etmeye ve takdir etmeye başladı.

Hem malûmdur ki, zindanda yüz cinayeti bulunan bir adam, nezarete memur zabıt olsun, nefer olsun, her zaman onlarla görüşebilir. Hâlbuki bir senedir hem amir, hem nezarete memur hükümet-i milliyeye iki mühim zat, kaç defa odamın yanından geçtikleri hâlde, kat'a ve asla, ne benim ile görüştüler ve ne de hâlimi sordular. Ben evvel zannettim ki, adavetlerinden yanaşmıyorlar. Sonra tahakkuk etti ki, evhamlarından, güya ben onları yutacağım gibi kaçıyorlar. İşte şu adamlar gibi eczası ve memurları bulunan bir hükümeti, hükümet diyerek merci tanıyıp müracaat etmek, kâr-ı akıl değil, beyhude bir zillettir. Eski Said olsaydı Antere gibi diyeycekti:

² مَاءُ الْحَيَاةِ بِذَلَّةِ كَجَهَنَّمَ ۝ وَ جَهَنَّمَ بِالْعِزِّ فَخْرٌ مَنْزِلِي

1. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. (Saffat Suresi: 35.)

2. Âb-ı hayat, zilletle içilince Cehennem gibidir; izzetle Cehennem, benim iftihar ettiğim bir yerdir.

muzır: zararlı, zarar veren, zarara sebep olan.
mühim: önemli.
müracaat: başvurma, danışma.
nafi: faydalı, kârlı, menfaat sağlayıcı.
nefer: rütbesiz asker, er.
nezaret: gözetme, gözetim, kontrol, gözaltı.

riyakâr: riya eden, iki yüzlü, sahtekâr.
suret: biçim, şekil.
tahakkuk: gerçek olarak meydana çıkma, bir şeyin doğruluğunun meydana çıkması, gerçekliğinin anlaşılması.
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.
vazife: görev.

zabıt: subay, askere kumanda eden rütbeli asker.
zan: zannetme, sanma, kesin olarak bilmeksizin kuvvetli ihtimalle hükmetme.
zevk: tatma, tat, lezzet, haz.
zillet: alçalma, küçülme, düşme.
zindan: hapishane.

Eski Said yok; Yeni Said ise, “Ehl-i dünya ile konuşmayı manasız görüyor. Dünyaları başlarını yesin! Ne yaparlarsa yapsınlar! Mahkeme-i kübrada onlarla muhaheme olacağız” der, sükût eder.

ADEM-İ MÜRACAATIMIN SEBEPLERİNDEN, SEKİZİNCİSİ:

“Gayrimeşru bir muhabbetin neticesi, merhametsiz bir adavet olduğu” kaidesine, adil olan kader-i İllâhî, lâyıf olmadıkları hâlde meylettiğim şu ehl-i dünyanın zalim eliyle beni tazip ediyor. Ben de bu azaba müstahakım deyip sükût ediyordum.

Çünkü, Harb-i Umumîde Gönüllü Alay Kumandanı olarak iki sene çalıştım, çarpıştım. Ordu Kumandanı ve Enver Paşa takdiratı altında kıymettar talebelerimi, dostlarımı feda ettim. Yaralanıp esir düştüm. Esaretten geldikten sonra *Hutuvât-ı Sitte* gibi eserlerimle kendimi tehlikeye atıp, İngilizlerin İstanbul’a tasallutu altında, İngilizlerin başlarına vurdum. Şu beni işkenceli ve sebepsiz esaret altına alanlara yardım ettim. İşte onlar da bana, o yardım cezasını böyle veriyorlar. Üç sene Rusya’da, esaretimde çektiğim zahmet ve sıkıntıyı, burada bu dostlarım bana üç ayda çektirdiler. Hâlbuki, Ruslar, beni Kürt Gönüllü Kumandanı suretinde, kazakları ve esirleri kesen gaddar adam nazarıyla bana baktıkları hâlde, beni dersten menetmediler. Arkadaşım olan doksan esir zabitlerin kısm-ı ekserisine ders veriyordum. Bir defa Rus Kumandanı geldi, dinledi. Türkçe bilmediği için siyasi ders zannetti; bir defa beni menetti; sonra yine izin

adavet: düşmanlık, husumet.
adem-i müracaat: başvur-mama, müracaat etmeme.
âdil: adaletli olan, doğruluk gösteren.
alay: üç tabur piyade veya beş bölük süvari askerinden oluşan askeri kuvvet.
azap: eziyet, işkence.
ceza: karşılık.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.
esaret: esirlik, harp esirliği,

tutsaklık.
eser: basılma kitap.
esir: savaşta düşman eline düşen kimse, tutsak.
fedâ: gözden çıkarma, uğruna verme.
gaddar: çok fazla gadreden, zulüm, haksızlık, merhametsizlik eden.
gayr-ı meşru: meşru olmayan, dine aykırı, kanunsuz.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.

Harb-i Umumi: genel harp, umumî savaş.
Hutuvât-ı Sitte: İstanbul’u işgal eden İngilizlerin Müslüman halkı Osmanlı idaresinden soğutmak, halkı kıskırtmak, halka ümitsizlik aşılamak için giriştikleri hileli faaliyetleri yok etmek için Bediüzzaman Said Nursî’nin yazdığı bir risâle.
işkence: eziyet, azap, bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, zulüm.

kader-i illâhî: İllâhî kader, Allah’ın kader kanunu.
kaide: temel, esas, prensip.
kısm-ı ekser: büyük çoğunluk, büyük kısım.
kıymettar: kıymetli, değerli, pahalı.
kumandan: bir mevkiin, bir işin veya askerlik yahut korumak maksadıyla meydana getirilen bir kuruluşun başında bulunan ve sevk ve idareyi düzenleyen kimse, komutan.
lâyık: uygun, yakışır, münasip.
mahkeme-i kübra: en büyük mahkeme, öldükten sonra bütün insanların diriltilecek Allah huzurunda hesaba çekileceği mahkeme.
manasız: anlamsız.
men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir şeyi diriğ etme, bir şeyin yapılmasını engelleme, esirgeme, vermeme, önleme.
merhamet: acımak, şefkat göstermek, korumak, iyilik etmek, biçarelere yardımda bulunmak, esirgemek.
meyil: bir tarafa doğru yönelme.
muhabbet: ülfet, sevgi, sevmek, dostluk.
muhakeme: bir dava ile ilgili tarafların hakim huzuruna çıkılması, duruşma.
müracaat: başvurma, danışma.
müstahak: hak eden, hak etmiş.
nazar: bakış, düşünce, mülâhaza, niyet.
netice: sonuç.
suret: biçim, şekil.
sükût: susma.
talebe: öğrenciler, tahsil görenler.
tasallut: son derece rahatsız etme, musallat olma.
tazip: Azap verme, eziyet etme, eziyette bulunma.
zabit: subay, askere komanda eden rütbeli asker.
zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.
zalim: merhametsiz, gaddar.

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.

alâka: ilgi, ilişki, bağ.

amir: büyük memur, memurun üstü.

bedbaht: bahtsız, bahtı kara, talihsiz, zavallı.

cemaat: bir imama uyup namaz kılan Müslümanlar topluluğu.

Cenab-ı Hak: Allah.

daimi: sürekli, devamlı.

dındaş: aynı dinden olan kimse.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

esaret: esirlik, harp esirliği, tutsaklık.

eşedd: daha şiddetli, en şiddetli, pek şiddetli, çetin ve sert.

güya: sanki, sözde.

hâkim: yargıç.

hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.

hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

hususî: kişisel, şahsî, özel.

ihtilât: kanşıp görüşme, ilişkide bulunma, beraber yaşama.

iltifat: güler yüze muamele, nazik davranma, gönlü hoş etme, teveccüh etme, iyilik etme.

imam: namazda kendisine uyulan, Müslüman cemaate namaz kıldırın kişi.

imamet: imamlık, halifelik, İslâm devlet reisliği.

kâfir: Allah'ı inkâr eden, dinsiz.

kışla: ask. askerlerin topluca barındığı büyük yapı.

kumandan: bir mevkiin, bir işin veya askerlik yahut korumak maksadıyla meydana getirilen bir kuruluşun başında bulunan ve sevk ve idareyi düzenleyen kimse, komutan.

mahrum: istediğini, dilediğini elde edemeyen, bir şeye sahip olmayan, yoksun.

mahsus: isteyerek, bile bile.

men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir şeyi diriğ etme, bir şeyin yapılmasını engelleme, esirgeme, vermeme, önleme.

menfaat-i imaniye: imanî fayda.

verdi. Hem, aynı kışlada bir odayı cami yaptık; ben imamlık yapıyordum. Hiç müdahale etmediler, ihtilâttan menetmediler, beni muhabereden kesmediler. Hâlbuki, bu dostlarım, güya vatandaşlarım ve dındaşlarım ve onların menfaat-i imaniyelerine uğraştığım adamlar, hiçbir sebep yokken, siyasetten ve dünyadan alâkamı kestiğimi bilirlerken, üç sene değil, belki beni altı sene sıkıntılı bir esaret altına aldılar; ihtilâttan menetttiler. Vesikam olduğu hâlde dersten, hatta odamda hususî dersimi de menetttiler. Muhabereye sed çektiler. Hatta vesikam olduğu hâlde, kendim tamir ettiğim ve dört sene imamlık ettiğim mescidimden beni menetttiler. Şimdi dahi cemaat sevabından beni mahrum etmek için, daimî cemaatim ve ahiret kardeşlerim mahsus üç adama dahi imamet etmemi kabul etmiyorlar.

Hem istemediğim hâlde, birisi bana iyi dese, bana nezaret eden memur kıskanarak kızıyor, nüfuzunu kırayım diye vicdansızcasına tedbirler yapıyor, amirlerinden iltifat görmek için beni taciz ediyor.

İşte, böyle vaziyette bir adam, Cenab-ı Hak'tan başka kime müracaat eder? Hâkim kendi müddei olsa, elbette ona şekva edilmez. Gel sen söyle; bu hale ne diyeceğiz? Sen ne dersen de; ben derim ki: Bu dostlarım içinde çok münafıklar var. Münafık kâfirden eşoddur. Onun için, kâfir Rusun bana çekirtmediğini çekirtiyorlar.

Hey bedbahtlar! Ben size ne yaptım ve ne yapıyorum? İmanınızın kurtulmasına ve saadet-i ebediyenize

mescit: namaz kılınacak yer, cami, ibadet edilecek yer.

muhabere: haberleşme, mektuplaşma, yazışma.

müdahale: kanşma, el atma, araya girme, sokulma.

müddei: dava eden, bir iddia bulunan, iddia sahibi, davacı.

münafık: ikiyüzlü, inandığı halde inanmış görünen kişi.

müracaat: başvurma, danışma.

nezaret: gözetme, gözetim,

gözaltında tutma, kontrol.

nüfuz: söz geçirme, sözünü dinletme.

set çekme: engel olma.

saadet-i ebediye: zevalsiz, sonu olmayan mutluluk, sonsuz mutluluk.**siyasi:** siyaset: siyasetle ilgili, siyasete ait, politika.

şekva: şikâyet, yakınma, hoşnutsuzluk, memnuniyetsizlik.

taciz: rahatsız etme, huzursuz kılma, sıkma.

tamir: onarma, düzeltme, bo-

zuk şeyi düzeltme.

vatandaş: bir devlet tebaasından olan, yurttaş.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

vesika: izin kâğıdı.

vicdan: iyiyi kötüden, hayrı şerden ayırt etmeye yardımcı olan ahlâkî duygı.

zan: zannetme, sanma, kesin olarak bilmeksizin kuvvetli ihtimalle hükmetme.

hizmet ediyorum! Demek hizmetim halis, lillâh için olmamış ki aksülamel oluyor. Siz ona mukabil, her fırsatta beni incitiyorsunuz. Elbette mahkeme-i kübrada sizinle görüşeceğiz.

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹ ◉ نِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ²

derim.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي³

Said Nursî

---

1. Allah bize kâfidir; O ne güzel vekildir. (Al-i İmran Suresi: 173.)

2. O ne güzel sahip ve ne güzel yardımcıdır. (Enfal Suresi: 40.)

3. Bâkî olan ancak Allah'tır.

---

aksülamel: tepki, reaksiyon.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

fırsat: bir iş için en uygun zaman ve hâl.

hâlis: saf, temiz, samimi.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

lillâh: Allah için.

mahkeme-i kübra: en büyük mahkeme, öldükten sonra bütün insanların diriltilerek Allah huzurunda hesaba çekileceği mahkeme.

mukabil: karşılık olarak, karşılığında.

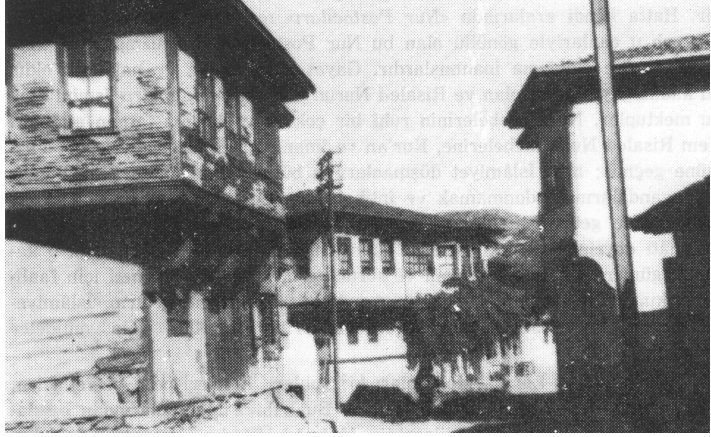

Dördüncü Kısım

Kastamonu Hayatı

Bediüzzaman Said Nursî, Eskişehir hapsinden çıktıktan sonra, Kastamonu vilâyetine nefyediliyor. Uzun bir müddet polis karakolunda ikamete mecbur edildikten sonra, karakolun tam karşısında, daimî bir tarassut altında olan bir eve yerleştiriliyor.

Bediüzzaman Said Nursi'nin Kastamonu'da sekiz sene karakolun göz hapsi altında ikamete mecbur edildiği ev (solda) ve karşısındaki polis karakolu.

daimî: sürekli, devamlı.

ikamet: oturma, bir yerde kalma.

mecbur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.

müddet: vakit, zaman, süre, bir şeyin devam ettiği zaman parçası.

nefiy: sürme, sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur

etme.

tarassut: gözetme, gözleme, gözle takip etme, dikkatle bakma.

vilayet: il.

Orada, sekiz sene ağır bir istibdat ve göz hapsi altında bir sürgün hayatı geçiriliyor. Fakat o, kat'iyen boş durmuyor, neşr-i envar-ı Kur'âniyeye gizli olarak devam ediyor. Bilhassa İnebolu'da çok fedakâr ve faal talebeleri yetiştiriyor. Aynen Isparta talebeleri gibi, şevkle Risale-i Nur'u yazmaya ve etrafa perde altında neşretmeye başlıyorlar. Karadeniz havalisinde de, Risale-i Nur eserleri böylece büyük bir rağbet görmeye başlıyor.

Hazret-i Üstat Kastamonu'da iken, Isparta'daki talebeleriyle daima alâkadardır. O, izn-i İllâhî ile biliyordu ki; Risale-i Nur'u dünyaya ilân ve neşrecek fedakârlardan ve naşirlerden kısm-ı azamı Isparta'dan çıkacak veya Isparta merkezindeki hizmet ile bu büyük vazife ifa edilecek.

Risale-i Nur Şakirtleri, sevgili Üstatlarının hâl ve istirahatıyla çok alâkadardır. Müşfik Üstatlarından ve Nurcu kardeşlerinin Risale-i Nur hizmetlerinden sık sık haber almayı arzu ederler.

Bediüzzaman Said Nursî, yirmi yedi sene zarfında, Nur Talebelerine hitaben ilmî, imanî, İslâmî mevzularda ve hizmet-i imaniyeye dair bazı mektuplar yazmıştır. Nur Talebeleri de, çok müştak oldukları bu mektupları el yazılarıyla çoğaltarak neşretmişlerdir. Din düşmanlarının, postahanelerden Nur risalelerini ve mektuplarını göndermeyi yasak edecek dereceye varan şiddetli tazyikatları zamanında bu mektupları ve Nur risalelerini, Nur Talebeleri köyden köye, kasabadan kasabaya, vilâyetten

alâkadardır: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.
arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.
aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına,

hiç değişmeden, olduğu gibi.
bilhassa: her şeyden önce, başta, hele, en çok, hususen, hususî olarak, özellikle, mahsus.
daima: her vakit, sürekli, her

zaman.
dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.
faal: çalışkan, gayretli, hamarat.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.
havali: etraf, çevre, civar, yöre, dolay.
hitaben: hitap ederek, söyleyerek, birine yönelerek.
hizmet-i imaniye: imana ait hizmet, iman ve Kur'an hakikatlerinin ikna edici ve ilmî delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
ifa: bir işi yapma, bir işi gerçekleştirme.
ilân: meydana çıkarma, belli etme, yayma, duyurma, bildirme.
ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.
imani: imana ait olan, imana dair olan, imana ilgili.
İslâmî: İslâm dinine mensup, İslâm ile alâkalı, İslâma ait.
istibdat: hak ve hukuku tanıma, keyfi uygulama, zulüm ve tahakküm.
istirahat: dinlenme, rahatlama.
izn-i İllâhî: Allah'ın izni.
kasaba: şehirden küçük, köyden büyük, henüz kırsal özelliklerini yitirmemiş olan yerleşim merkezi.
kat'iyen: hiç bir zaman, asla.
kısm-ı azam: büyük kısım, ekseriyet, çoğunluk.
mevzu: ele alınan, üzerinde durulan husus, bahis, konu.
müşfik: şefkatli, merhametli, acıyan.
müştak: iştiaqlı, arzulu.
naşir: dağıtan, yayan, neşreden, saçan, açan.
neşr: dağıtma, yayma, saçma, serpmeye.
neşr-i envar-ı Kur'âniye: Kur'an-ı Kerim'in nurlarının yayılması, neşredilmesi.
Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.
rağbet: istek, arzu, meyil.
sürgün: ceza olarak belli bir yerin dışında veya belli bir yerde oturtulan kimse.
şakirt: talebe, öğrenci.
şevk: şiddetli arzu, aşırı istek ve heves.
talebe: öğrenciler, tahsil görenler.
tazyikat: tazyikler, baskılar, zorlamalar, sıkıştırmalar.
üstat: öğretici.
vazife: ahlâk veya iş icabı yapılması gereken iş, görev.
vilayet: il.
zarfında: içerisinde.

vilâyete götürmüşlerdir. Hatta kendi aralarında “Nur postacıları” meydana getirmişlerdir. Bütün ruh u canlarıyla gönüllü olan bu Nur postacıları, bu hizmetin en kudsî bir vazife olduğuna inanmışlardır. Gayet ehemmiyetli ve hakikatli olduğu kadar gayet güzel olan ve Risale-i Nur’un “Lâhika Mektupları” ismini alan bu mektuplar, Nur Talebelerinin ruhî birçok ihtiyaçlarını tatmin etmiştir; hem Risale-i Nur talebelerine Kur’ân ve iman hizmetinde birer rehber hükmüne geçmiş, hem İslâmiyet düşmanlarının bütün bütün yalan ve uydurma propagandalarına aldanmamak ve intibah vermek hususunda uyandırıcı bir tesir husule getirmiştir. Ve bu suretle de, dinsizliğin o muvakkat şaşaalı saltanatı devrinde —çok kimselerin ümitsizliğe ve atalete düşürüldüğü o karanlık günlerde— kalplere inşirah ve sürur vermiş ve iman hizmeti için faaliyet aşkını yerleştirmiştir. Ve böylece mü’minleri yeisten kurtarıp, İslâmiyetin, Risale-i Nur’la istikbaldeki parlak zaferlerine işaretler edip müjdelere vermiştir.

Evet, o nuranî Lâhika Mektupları ki; ruhları, kalpleri cezp ve fetheden, akılları teshir eden hakikatlerle doludur. Bu Lâhika Mektuplarından bazıları ileride yeri geldikçe derç edilecektir. Hazret-i Üstadın Kastamonu’daki hayatına dair malûmatı, Kastamonu’dan yazdığı mektupların bir kısmından bazı parçalar almakla ve oradaki halis ve sadık Nur Talebelerinin mektuplarından birkaç mektubunu bu Tarihçeye idhal etmek suretiyle takdim ediyoruz. Aşağıda yazılan mektuplar beş yüz sahifeden

atalet: tembellik, işsizlik, hareketsizlik, durgunluk, boş durma, çalışmama.

cezp: kendine doğru çekme, çekilme.

dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.

derc: sokma, arasına sıkıştırma.

devir: dönem.

ehemmiyet: kıymet, değer, önem.

faaliyet: durmadan çok çalışma, hareket, gayret.

feth: açma.

gayet: çok, fazla, son derece.

hakikat: gerçek, asil, esas.

halis: samimi, gerçek.

hatta: manaya kuvvet vermek için “üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de...” manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

husûl: hasıl olma, meydana gelme, peydâ olma.

husus: mevzu, konu.

hükümüne: yerine.

idhal: dahil etme, içine alma, sokma.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

inşirah: sevinme, göğsün açılıp sevinç ve huzura kavuşturulması, ferahlama, rahatlama, iç açılması.

intibah: uyanma, uyanış.

istikbal: gelecek, gelecek zaman, atı.

kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

malûmat: bilgi.

muvakkat: belirli bir zamana mahsus, vakitli, süresiz, geçici.

müjde: sevindirici haber, iyi haber, mustu, beşaret.

mü’min: iman eden, inanan.

nurani: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.

propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.

rehber: yol gösteren, kılavuz, delil.

ruh u cân: ruh ve can.

ruh: insan ve hayvanlardaki dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan gayr-i maddî cevher, manevî varlık.

ruhi: ruha ait, ruha ilgili.

sadık: sadakatli, dostluğu ve bağlılığı içten olan.

sahife: sayfa.

saltanat: sultanlık, padişahlık, hükümdarlık.

suret: biçim, şekil, tarz.

sürur: sevinç, mutluluk, neşe.

şâsa: gösteriş, debdebe, tantana.

takdim: arz etme, sunma.

talebe: öğrenciler, tahsil görenler.

tatmin: doyma, insan kalbi-

nin manevî olarak doyması, ruhun manevî besinlerle beslenerek huzur ve sükûnete ermesi, mutmain olması.

teshir: cezbetme, kendine bağlama.

tesir: etki.

vazife: ahlâk veya iş icabı yapılması gereken iş, görev.

vilayet: il.

yeis: ümitsizlik.

zafer: muvaffak olma, mak-sade erme, başarma, başarı.

ziyade olan Kastamonu Lâhikasından, Üstadın Kastamonu'dan Isparta'daki talebelerine gönderdiği mektuplarından beş-on mektuptur. Bu mektuplarda Hazret-i Üstad, talebelerine, el yazısıyla risaleleri yazmalarının, neşretmelerinin ehemmiyetini; Risale-i Nur talebelerinin şimdilik cüz'î gibi görünen hizmetlerinin, hakikatte kâinatta en muazzam mesele olduğunu ve bir gün bu memlekette Risale-i Nur'un nuruyla geniş çapta fütuhât olacağını müjdelemekte, Risale-i Nur'un dairesinin ve neşriyatının temellerini, esaslarını vaz' ve tahkim etmektedir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, siddik kardeşlerim,

Risale-i Nur'un hizmetindeki ekser şakirtleri, birer nevi keramet ve ikram-ı İlâhî hissettikleri gibi, bu âciz kardeşiniz çok muhtaç olduğu için, çok nevilerini ve çeşitlerini hissediyor. Ve bu sıralarda, bu havalideki şakirtler yeminle itiraf ediyorlar ki, biz Nurun hizmetinde çalıştıkça, hem maişetçe, hem istirahat-i kalpçe bir genişlik, bir ferah, zâhir bir surette hissediyoruz. Ben kendimce o kadar hissediyorum ki, nefis ve şeytanım dahi o bedahete karşı hayret ederek sustular.

Said Nursî

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

âciz: eli yetmez, gücü yetmez, güçsüz.
aziz: muhterem, sevgili, çok değerli.
bedahet: açıklık, aşikâr, ispata ihtiyaç olmayacak derecede açıklık.
cüz'î: küçük.
ehemmiyet: önem.
ekser: pek çok, çoğunluk.
ferah: bol, geniş, rahat, iç açıcı.

fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
havalî: etraf, çevre, civar, yöre, dolay.
hayret: şaşma, şaşırma.
ikram-ı İlâhî: Allah'ın ikram ve ihsanı.
istirahat-ı kalp: kalp rahatlığı, kalbin dinlenmesi, iç huzuru.
itiraf: başkalarının bilmediği

gizli bir kusurunu söyleme, kendisi için iyi sayılmayacak bir hâli gizlemeyip söyleme.
kâinat: dünya.
keramet: kerem, lütuf, ihsan, bağış.
kusur: eksiklik, noksan.
maîset: geçinme geçiniş, dirlik.
memleket: bir devletin top-rağı, ülke, yurt, vatan, diyar.
mesele: ehemmiyetli, önemli

iş.

muazzam: ehemmiyetli, önemli, çok büyük.

muhtâc: ihtiyacı olan, kendisine bir şey lâzım olan, ihtiyaç içinde bulunan, bir eksigi olup onu tamamlamak isteyen.

müjde: sevindirici haber, iyi haber, muştı, beşaret.

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kamçılayıp hayırlı işlerden alıkoyan güç.

nesr: dağıtma, yayma, saçma, serpmeye.

nesriyat: yayımlanmış şeyler, basılıp dağıtılan yazılar, eserler, makaleler.

nevi: tür, çeşit.

noksan: kusurlu, nakıs.

nur: aydınlık, parlaklık, ziyaya, ışık, şule.

siddik: çok doğru, çok dürüst.

suret: biçim, şekil, tarz.

şakirt: talebe, öğrenci.

tahkim: kuvvetlendirme, sağlamlaştırma, muhkem hale getirme.

talebe: öğrenciler, tahsil görenler.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.

vaz: kurma, meydana getirme.

yemin: and, kasem.

zahir: açık, belli, meydanda.

ziyade: çok, fazla, artık.

Ahiret kardeşlerime mühim bir ihtar

İki maddedir.

BİRİNCİSİ: Risale-i Nur'a intisap eden kimsenin en ehemmiyetli vazifesi, onu yazmak ve yazdırmaktır ve in-
tişarına yardım etmektir. Onu yazan ve yazdıran ve oku-
yan, "Risale-i Nur Talebesi" ünvanını alır. Ve o ünvan al-
tında, her yirmi dört saatte benim lisanımla belki yüz de-
fa, bazen daha ziyade hayır dualarımda ve manevî ka-
zançlarımda hissedar olmakla beraber, benim gibi dua
eden kıymettar binler kardeşlerin ve Risale-i Nur Talebe-
lerinin dualarına ve kazançlarına dahi hissedar olur.
Hem dört vecihle dört nevi ibadet-i makbule hükmünde
bulunan kitabetinde, hem imanını kuvvetlendirmek, hem
başkalarının imanlarını tehlikeden kurtarmaya çalışmak,
hem hadisin hükmüyle, "Bir saat tefekkür, bazen bir se-
ne kadar bir ibadet hükmüne geçen" tefekkür-i imaniye
elde etmek ve ettirmek, hüsn-i hattı olmayan ve vaziyeti
çok ağır bulunan Üstadına yardım etmekle hasenatına
iştirak etmek gibi çok faydaları elde edebilir.

Ben kasekle temin ederim ki, bir küçük risaleyi ken-
dine bilerek yazan adam, bana büyük bir hediye vermiş
hükmüne geçer. Belki her bir sahifesi, bir okka şeker ka-
dar beni memnun eder.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.

bazen: zaman zaman, ara sıra, her zaman değil.

belki: hatta.

dua: Allah'a yalvarma, niyaz.

ehemmiyet: önem, kıymet.

hadis: Hz. Muhammed'e (a.s.m.) ait söz, emir, fiil veya Hz. Peygamberin onayladığı başkasına ait söz, iş veya davranış.

hasenat: iyi ameller, iyi işler, hayırlar.

hissedar: hisse sahibi, pay sahibi.
hükmünde: değerinde, kıymetinde.

hükmüne: yerine.

hüsn-i hat: güzel yazı.

ibadet: Allah'ın emrettiklerini yerine getirme, Allah'a karşı kulluk vazifesini yapma.

ibadet-i makbule: makbul olan, kabul olunmuş olan ibadet.

ihtar: hatırlatma, bir konuda hatırlatma yapma.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

intisap: mensup olma, bağlanma, bir kimseye mensupluk.

intişar: yayılma, dağılma, nesrolunma.

iştirak: ortak olma, ortaklık etme.

kasem: yemin, and, ahdetme.

kıymettar: kıymetli, değerli, pahalı.

kitabet: yazı yazma, kâtiplik.

kusur: eksiklik, noksan.

lisans: dil, anlaşma amacıyla kullanılan sesli işaretler sistemi.

manevî: madde dışı olan, maddi olmayan, manaya ait.

memnun: hoşnut, razı, minnettar, sevinçli.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

nevi: tür, çeşit.

noksan: kusurlu, nakis.

okka: dört yüz dirhemden oluşan bir ağırlık ölçüsü birimi, 1283 gram.

sahife: sayfa.

talebe: öğrenciler, tahsil görenler.

tefekkür: derin düşünme, maksadı kavramak için zihni- ni eşyanın manasını anlama haline yönelme, esyaya ait bilgileri kalbe getirme.

tefekkür-i imaniye: imanî meselelerin düşünülmesi, tefekkür edilmesi.

tehlike: büyük zarar ve yok olmaya yol açabilecek durum.

temin: güvenlik, emniyet hissi verme, şüphe ve korkuyu giderme.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve

yüce tutma, münezzeh sayma.

unvan: ad, isim, lâkap.

üstâd: öğretici.

vazife: ahlâk veya iş icabı yapılması gereken iş, görev.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

vecih: yön, cihet.

ziyade: çok, fazla, artık.

İKİNCİ MADDE: Maatteessüf, Risale-i Nur'un imansız ve emansız cinnî ve insî düşmanları, onun çelik gibi metin kalelerine, elmas kılıcı gibi kuvvetli hüccetlerine mukabele edemediklerinden, çok gizli desiseler ve hafî vasıtalarla, haberleri olmadan, yazarların şevklerini kırmak ve fütur vermek ve yazıdan vazgeçirmek cihetinde şeytanca-sına hücum edip darbe vuruyorlar. Hususan burada ihtiyaç pek çok ve yazıcılar pek az. Düşmanlar çok dikkatli; kısmen, talebeleri mukavemetsiz olduğundan, bu memleketi, o Nurlardan bir derece mahrum ediyorlar.

Benimle hakikat meşrebinde sohbet etmek ve görüşmek isteyen adam, hangi risaleyi açsa, benimle değil, hadim-i Kur'ân olan Üstadıyla görüşür ve hakaik-ı imaniyeden zevkle bir ders alabilir.

Sabri'nin mektubu yolda iken ve gelmeden evvel, o mektubun manevî tesiriyle bu ayeti, ¹ **أَوْ مِنْ كَانَ مَيْتًا** ayetiyle beraber düşünürken, birden hatırıma geldi: Risale-i Nur'un bu derece kuvvetli işaret-ı Kur'âniyeye ve şakirtlerinin bu kadar kıymetli beşarat-ı Kur'âniyeye ve aktapların iltifatına mazhariyetinin sırrı ve hikmeti, musibetin azameti ve dehşetidir ki, hiçbir eserin mazhar olmadığı bir kudsi takdir ve tahsin almış. Demek ehemmiyet, onun fevkalâde büyüklüğünde değil, belki musibetin fevkalâde dehşetine ve tahribatına karşı mücahedesi az olduğu hâlde, gayet büyük bir ehemmiyet kesb etmiş ki,

1. Ölü iken... (En'am Suresi: 122.)

aktap: kutuplar.
ayet: Kur'ân'ın her bir cümlesi, Kur'ân'ın surelerini oluşturan ilâhî söz.
azamet: büyüklük, ululuk, yücelik.
beşarat-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın haber verdiği müjdelere, haberler.
cihet: yan, yön, taraf.
cinnî: cin taifesinden olan.
darbe: vurus, vurma, çarpma.

dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürkme.
derece: değer, miktar.
desise: hile, oyun, aldatmaca, düzen, entrika, dolap.
ehemmiyet: kıymet, değer, önem.
eman: güven, güvenlik, korkusuzluk, rahatlık.
eser: basılma kitap.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

fevkalâde: alışılmıştan farklı, olağanüstü, normalin üstünde.
fütur: zayıflık, gevseklik, bezginlik, usanma, usanç, bıkmak.
gayet: çok, fazla, son derece.
hadim-i Kur'ân: Kur'ân'ın hizmetçisi.
hafî: gizli, saklı.
hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.
hakikat: gerçek, asıl, esas.

hatır: zihin, fikir, hafıza.
hikmet: herkesin bilmediği gizli sebep.
hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.
hüccet: delil, ispat, burhan.
hücüm: saldıрма, hamle ile ileri atılmak.
ihtiyaç: gereklilik, lüzumluluk hâli, muhtaç oluş.
iltifat: ilgi gösterme, lütuf.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
insî: insan cinsinden.
işarat-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın işaret ettiği manalar.
kesb: çalışıp, kazanma.
kısmen: kısmî olarak, bütün değil, bir kısım, bir bölüm olarak veya bazı bakımdan, bazı yönden.
kıymet: değer.
kudsi: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.
maatteessüf: teessüfle, esefle, yazık ki, üzülererek belirteyim ki.
mahrum: nasipsiz, yoksun.
manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.
mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma.
mazhariyet: elde etme, nail olma, kavuşma, şereflenme.
memleket: bir devletin toprağı, ülke, yurt, vatan, diyar.
metin: sağlam ve dayanıklı, kavi, berk.
mukabele: karşılık verme, karşılama.
mukavemet: bir gücün tesirine karşı koyan güç, direnç.
musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.
mücahede: savaşma, mücadele, uğraşma, çaba, gayret.
sohbet: görüşüp konuşma, karşılıklı hoşça konuşma.
şakirt: talebe, öğrenci.
şevk: şiddetli arzu, aşırı istek ve heves.
tahribat: tahripler, yıkıp bozma-lar.
tahsin: beğenme ve alkışlama, iyi ve güzel bulma.
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.
talebe: öğrenciler, tahsil görenler.
tesir: etki.
üstat: öğretici.

bu iki ayet de, işaret ve beşaret-i Kur'âniyede ifade eder ki: “Risale-i Nur dairesine girenler, tehlikede olan imanlarını kurtarıyorlar ve imanla kabre giriyorlar ve Cennete gidecekler” diye müjde veriyor.

Evet, bazı vakit olur ki, bir nefer, gördüğü hizmet için bir müşirin fevkine çıkar, binler derece kıymet alır...

On Dokuzuncu Sözü'nün âhirinde beyan edilen Kur'ân'daki tekrarın ekser hikmetleri *Risale-i Nur*'da dahi cereyan ediyor. Bilhassa ikinci hikmeti, tam tamına vardır. O hikmet şudur ki:

Herkes Kur'ân'a muhtaçtır. Fakat herkes, her vakit Kur'ân'ı okumaya muktedir olamaz, fakat bir sureye galiben muktedir olur. Onun için en mühim makasid-i Kur'âniye, ekser uzun surelerde derç edilerek, her bir sure bir küçük Kur'ân hükmüne geçmiştir. Demek hiç kimseyi mahrum etmemek için, haşir ve tevhid ve kıssa-i Mûsa gibi bazı maksatlar tekrar edilmiştir.

Aynı ehemmiyetli hikmet içindir ki, bazı defa haberim olmadan, ihtiyarım ve rızam olmadığı hâlde, bazı ince hakaik-i imaniye ve kuvvetli hüccetleri, müteaddit risalelerde tekrar edilmiş. Ben çok hayret ederdim: “Neden onlar bana unutturulmuş?” Sonra kat'î bir surette bildim ki, herkes, bu zamanda Risale-i Nur'a muhtaçtır. Fakat umumunu elde edemez. Elde etse de, tamam okuyamaz. Fakat küçük bir Risale-i Nur hükmüne geçmiş bir Risale-i camiayı elde edebilir ve ekser vakitlerde muhtaç olduğu meseleleri ondan okuyabilir. Ve gıda gibi her

ahir: en son, en sondaki.

ayet: Kur'ân'ın her bir cümlesi, Kur'ân'ın surelerini oluşturan lâhî söz.

beşaret-i Kur'âniye: Kur'ân'dan gelen müjde.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

bilhassa: her şeyden önce, başta, hele, en çok, hususen, hususî olarak, özellikle, mahsus.

cereyan: olma, meydana gelme.

derc: sokma, arasına sıkıştırma.

ehemmiyet: kıymet, değer, önem.

ekser: pek çok, çoğunluk.

fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.

galiben: çoğu zaman, çoğu kere.

hakaik-i imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.

haşir: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları, Allah'ın, ölüleri diriltilip mahşere çıkarması, kıyamet.

hayret: şaşma, şaşırma.

hikmet: herkesin bilmediği gizli sebep.

hüccet: delil, ispat, burhan.

hükmüne: yerine, değerine.

ifade: anlatma, anlatım, anlatış.

ihtiyar: seçme, tercih, irade.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

kabir: ölüleri defnetmek için kazılan çukur, mezar, sin, merkad. büyük, ulu.

kat'î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.

kıssa-i Mûsa: Hz. Mûsa'nın kıssası, Hz. Mûsa'nın başından geçen mühim hadiselerin anlatıldığı kısası.

kıymet: değer.

mahrum: nasipsiz, yoksun.

makasid-i Kur'âniye: Kur'ân-ı

Kerim'in maksatları, gayeleri.

maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.

mesele: konu.

muhtâc: ihtiyacı olan, kendisine bir şey lâzım olan, ihtiyaç içinde bulunan, bir eksikliği olup onu tamamlamak isteyen.

muktedir: iktidarlı, gücü yeten, güçlü, kuvvetli, iş becerebilen.

mühim: önemli, ehemmiyet-

li.

müjde: sevindirici haber, iyi haber, muştı, beşaret.

müşir: en yüksek askerî derece, mareşal.

müteaddit: çoğalan, çok, birçok, türlü türlü, çeşitli, birden fazla.

nefer: rütbesiz asker, er.

rıza: kendi isteği ile davranma.

risale-i camia: toplayıcı risale.

sure: Kur'ân-ı Kerim'in ayrıldığı

114 bölümden her biri.

suret: biçim, şekil, tarz.

tamam: tam, eksiksiz, noksansız, kâmil.

tehlike: büyük zarar ve yok olmaya yol açabilecek durum.

tevhit: Allah'ın bir olduğuna inanma, Allah'ın varlığını, birliğini, dengi ve ortağı bulunmadığını kabul etme.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

zaman ihtiyaç tekerrür ettiği gibi, o da mütalâasını tekrar eder.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Şefkat-i insaniye, merhamet-i Rabbaniyenin bir cilvesi olduğundan, elbette rahmetin derecesinden aşmamak ve Rahmetenlilâlemîn Zâtın mertebe-i şefkatinden taşmama gerektir. Eğer aşsa ve taşsa, o şefkat, elbette merhamet ve şefkat değildir, belki dalâlete ve ilhada sirayet eden bir maraz-ı ruhî ve bir sakam-ı kalbidir. Meselâ, kâfir ve münafıkların Cehennemde yanmalarını ve azap ve cihad gibi hâdiseleri kendi şefkatine sığdırmamak ve tevile sapmak, Kur'ân'ın ve edyan-ı semaviyenin bir kısm-ı azîmini inkâr ve tekzip olduğu gibi, bir zulm-i azîm ve gayet derecede bir merhametsizliktir. Çünkü, masum hayvanları parçalayan canavarlara himayetkârâne şefkat etmek, o biçare hayvanlara şedit bir gadr ve vahşî bir vicdansızlıktır. Ve binler Müslümanların hayat-ı ebediyelerini mahveden ve yüzer ehl-i imanın sû-i akibete ve müthiş günahlara sevk eden adamlara şefkatkârâne taraftar olmak ve merhametkârâne cezadan kurtulmalarına dua etmek, elbette o dua, o mazlum ehl-i imana dehşetli bir merhametsizliktir ve şenî bir gadir. Risale-i Nur'da kat'iyetle ispat edilmiş ki, küfür ve dalâlet, kâinata büyük bir tahkir ve mevcudata bir zulm-i azîmdir ve rahmetin

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

azap: ceza.

biçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.

ceza: karşılık, azap.

cihad: Allah yolunda malla ve canla düşmana karşı savaşma.

cilve: Esmâ-i İllâhînin tecellisi; eşya ve insanda, İllâhî kudret eserlerinin belirip görünmesi.

dalâlet: iman ve İslâmîyetten ayrılma, azm, doğru yoldan sapma, sapkınlık.

edyan-ı semaviye: semavî dinler, Allah tarafından gönderilmiş olan hak dinler.

ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri, İslâm dinini kabul edenler.

gadir: zulüm, kötülük, haksızlık.

gayet: çok, fazla, son derece.

hâdis: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.

hayat-ı ebediye: ebedî ve

sonsuz olan ahiret hayatı.

himayetkârâne: korumaya çalışarak, himaye ederek.

ihad: gerçek inançtan şaşma, sapıtma, hak yoldan çıkma.

kâfir: Allah'ı ve İslâmîyeti inkâr eden, kabul etmeyen.

kat'iyet: kat'îlik, kesinlik.

kısm-ı azim: büyük kısmı.

küfür: Allah'ın varlığına, birli-

ğine inanmama, Ona yakışmayacak sıfatlar yükleme.

mahv: yok, etme, ortadan kaldırma, harap etme, perişan etme.

maraz-ı ruhî: ruha ait olan, kişinin ruhunu sıkıntıya sokan hastalık.

mazlum: zulüm görmüş, zulme uğramış.

merhamet: acımak, şefkat göstermek, korumak, iyilik etmek, esirgemek.

merhamet-i Rabbaniy: Allah'ın acıyıp şefkat göstermesi, koruması, esirgemesi.

merhametkârâne: acıyarak, merhamet göstererek.

mertebe-i şefkat: şefkat derecesi.

mevcudat: mevcutlar, varlıklar.

münafık: kalbinde küfrü gizlediği hâlde Müslüman görünen, kâfirliğini gizleyerek Müslüman gibi davranan.

mütalâa: okuma, dikkatli okuma.

müthiş: dehşet veren, ürküten, korkutan, dehşetli, korkunç.

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

rahmeten li'l-âlemin: bütün âlemlere rahmet olan, Hz. Muhammed (a.s.m.).

sakam-ı kalbi: kalbe ait hastalık, kalbî illet.

sevk: yönlendirme.

sirayet: birinden diğerine geçme, bulaşma.

su-i akibet: akibetin, sonun kötü oluşu.

şedit: şiddetli, sert, katı.

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevmek, içten ve karşılıksız merhamet.

şefkat-i insaniye: insana ait şefkat hissi.

şefkatkârâne: şefkatli olarak, şefkat gösterene yakışır şekilde, merhametli bir şekilde, acıyıp esirgeyerek.

şenî: fena, kötü, çirkin, ayıp.

tahkir: hakaret etme, şeref ve haysiyetini incitme.

taraftar: taraflı, birinin veya bir grubun tarafını tutan, bir tarafı destekleyen.

tekerrür: tekrarlanma.

tekzip: yalanlama, yalan olduğunu söyleme.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.

tevil: yorumlama, yorum.

vicdan: his, duygu.

zulm-i azim: büyük zulüm.

afat: afetler, büyük belâ ve musibetler.

azap: ceza.

bazen: zaman zaman, ara sıra, her zaman değil.

belki: hatta.

cani: cinayet işleyen veya bu derecede ağır suç işleyen kimse.

dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

elzem: daha (en, pek) lâzım, lüzumlu, gerekli.

eser: basılma kitap.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

fakir: zavallı, biçare, âciz.

hadsiz: sınırsız, sayısız.

hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.

hakaik-ı İslâmiye: İslâmiyetin gerçekleri, İslâma ait hakikatler.

hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

ihtiyaç: gereklilik, lüzumluluk hâli, muhtaç oluş.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

imanı tahkiki yapmak: imana dair bütün meseleleri inceleyip delil ve bürhan ile inanmak.

iman-ı tahkiki: tahkiki iman, imana dair bütün meseleleri inceleyip delil ve bürhan ile inanma.

isâl: ulaştırma, vardırma, yetiştirme, eriştirme.

istirahat: dinlenme, rahatlama.

kâfi: yeten, kâfi gelen, deruhte eden, ihtiyacı karşılayan.

kâfir: Allah'ı ve İslâmiyeti inkâr eden, kabul etmeyen.

kanaat: kısmete razı olma, elindekiyle yetinme, göz tokluğu, elindekiyi yeterli görüp fazlasını istememe.

kat'i: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.

kesret-i mütalâa: mütalâanın çokluğu, çok okuma, çok çok tetkik.

lâyik: uygun, yakışır, münasip.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

masum: suçsuz, kabahatsiz, günahsız.

ref'ine ve afatın nüzulüne vesiledir. Hatta deniz dibinde balıklar, canilerden şekva ederler ki, "İstirahatimizin selbine sebep oldular" diye rivayet-i sahiha vardır. O hâlde, kâfirin ve münafığın azap çekmesine acıyıp şefkat eden adamlar, şefkate lâyük hadsiz masumlara acıyıyorlar.

Risale-i Nur, hakaik-ı İslâmiyeye dair ihtiyaçlara kâfi geliyor, başka eserlere ihtiyaç bırakmıyor. Kat'i ve çok tecrübelerle anlaşılmış ki, imanı kurtarmak ve kuvvetlendirmek ve tahkiki yapmanın en kısa ve en kolayı, Risale-i Nur'dadır. Evet, on beş sene yerine on beş haftada, Risale-i Nur, o yolu kestirir, iman-ı tahkikiye isal eder. Bu fakir kardeşiniz, yirmi sene evvel kesret-i mütalâa ile bazen bir günde bir cilt kitabı anlayarak mütalâa ederken, yirmi seneye yakındır ki, Kur'ân ve Kur'ân'dan gelen Risale-i Nur bana kâfi geliyordu. Bir tek kitaba muhtaç olmadım, başka kitapları da yanımda bulundurmam.

Risale-i Nur, çok mütenevvi hakaika dair olduğu hâlde, telifi zamanında yirmi seneden beri ben muhtaç olmadım. Elbette, siz yirmi derece daha ziyade muhtaç olmamak lâzım gelir. Hem madem ben sizlere kanaat ettim ve ediyorum, başkalara bakmıyorum ve meşgul olmuyorum; siz dahi Risale-i Nur'a kanaat etmeniz lâzımdır, belki bu zamanda elzemdir.

mesgul: ilgilenen, uğraşan.

muhtâc: ihtiyacı olan, kendisine bir şey lâzım olan, ihtiyaç içinde bulunan, bir eksiği olup onu tamamlamak isteyen.

münafık: kalbinde küfrü gizlediği hâlde Müslüman görünen, kâfirliğini gizleyerek Müslüman gibi davranan.

mütalâa: okuma, dikkatli okuma.

mütenevvi: aynı cinsten olmayan, nev' nev', türlü türlü,

çeşitli, çeşit çeşit, cins cins, muhtelif.

nüzul: yukarıdan aşağıya inme, iniş.

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

ref: kaldırma, giderme, feshetme, lağvetme, hükümsüz bırakma.

rivayet-i sahiha: sahih olan rivayet, Peygamberimizden

doğru olarak, sahih olarak nakledilmiş hadis.

selb: kaldırma, giderme.

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevmeye, içten ve karşılıksız merhamet, karşılık beklemeden yardım etme.

sekva: şikâyet, yakınma, hoşnutsuzluk, memnuniyetsizlik. tecrübe: deneyim.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.

vesile: bahane, sebep.

ziyade: çok, fazla, artık.

BİRİNCİ ESAS: Ehl-i imanın me'yusiyetine karşı istikbalde bir nur var diye müjde verdiğidir. Bir hiss-i kable'l-vuku ile Risale-i Nur'un istikbalde, dehşetli bir zamanda, çok ehl-i imanın imanlarını takviye edip kurtarmasını hissedip, o adese ile hürriyet inkılâbındaki siyaset dairelerine bakmış. Tabirsiz, tevilsiz tatbika çalışmış; siyaset ve kuvvet ve kemmiyet noktasında zannetmiş. Doğru hissetmiş, fakat tam doğru diyememiş.

İKİNCİ ESAS: Eski Said, bazı siyasî insanlar ve harika ediplerin hissettikleri gibi, çok dehşetli bir istibdadı hissedip, ona (istibdada) karşı cephe almışlardı. O hiss-i kable'l-vuku, tabir ve teville muhtaç iken, bilmeyerek resmî, zayıf ve ismî bir istibdat görüp, o siyasî ve dâhî edipler ona karşı hücum gösteriyorlardı. Hâlbuki, onlara dehşet veren bir zaman sonra gelecek olan istibdatların zayıf bir gölgesini, asıl zannederek öyle davranmışlar, öyle beyan etmişler. Maksat doğru, fakat hedef hata... İşte Eski Said de, eski zamanda, böyle acip bir istibdadı hissetmiş. Bazı âsârında, ona hücum ile beyanatı var. O müthiş istibdad-ı acibeye karşı meşruta-i meşruayı bir vasita-i necat görüyordu. *Ve "hürriyet-i şer'iyeye, Kur'an'ın ahkâmı dairesindeki meşveretle, o müthiş musibeti def eder"* diye düşünüp, öyle çalışmış. ...

Hem *Münazarat* risalesinin ruhu ve esası hükmünde olan hatimesindeki *Medresetü'zzehra'nın* hakikati ise, istikbalde çıkacak olan Risale-i Nur medresesine bir zemin ihzar etmek idi ki, bilmediği hâlde ihtiyarsız olarak

acip: tuhaf, hayret veren, hayrette bırakan, şaşılacak şey.
adese: mercek.
ahkâm: emirler, hükümler, buyruklar.
asar: bir yazarın yazdıkları.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
beyanat: açıklamalar, izahlar.
def: mâni olma, savmak, uzaklaştırma.
dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürkme.

edib: edebiyatçı, edebiyatla meşgul olan.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri, İslâm dinini kabul edenler.
esas: temel.
hakikat: asıl, esas.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
hatime: son söz, bir eserin sonuç kısmı.
hedef: emel, varılmak istenen nokta, ulaşılmak istenen

gaye.
hiss-i kablelvuku: Bir şeyi vukuundan önce hissetme, bir hadisenin gerçekleşmesinden önce kalbe doğması.
hücum: sert sözle birine çarpmak, karşı çıkmak.
hükümünde: değerinde, yerinde.
hürriyet-i şer'iyeye: dinî hürriyet.
ihzar: hazır etme, hazırlama.
iman: inanma, inanç, itikat,

tasdik.

inkılâp: devrim, değişim.

istibdat: kendi başına ve hiç bir nizama ve kanuna bağlı olmadan yönetme, keyfî idare sistemi, uyuşuklarına hiç bir hak ve özgürlük tanımayan sınırsız monarşi, despotluk, despotizm.

istibdat-ı acibe: şaşırtıcı, garip istibdat, daha önce örneği görülmemiş bir şekilde baskı, diktatorya, tahakküm.

istikbal: gelecek, gelecek zaman, ati.

kemmiyet: adet, miktar, sayı.

maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.

medrese: yüksek mektep, üniversite.

Medresetüzzehra: Bediüzzaman'ın doğuda (Van) yapılmasını idarecilere teklif ettiği, fen ilimleriyle din ilimlerinin birlikte okutulmasını düşündüğü üniversite.

meşruta-i meşrua: şeriata uygun hareket eden meclis.

meşveret: müşavere, bir konu hakkında çeşitli ve ehil şahıslardan fikir alma, danışma.

me'yusiyet: ümitsizlik.

muhtâc: ihtiyacı olan, kendisine bir şey lâzım olan, ihtiyaç içinde bulunan, bir eksiği olup onu tamamlamak isteyen.

musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.

müjde: sevindirici haber, iyi haber, mustu, beşaret.

Münazarat: Said Nursî'nin 1911 yılında neşrettiği, Doğunun ve İslâm âleminin problemlerini çareleriyle birlikte ele aldığı, hak, hukuk, adalet, hürriyet, meşrutiyet gibi kavramları yorumladığı bir eseri.

müthiş: dehşet veren, ürküten, korkutan, dehşetli, korkunç.

nur: aydınlık, parlaklık, ziyâ, ışık, şule.

resmî: devletin olan, devlete ait, devletle ilgili.

siyaset: politika.

siyasî: siyasetle uğraşan, siyaset adamı.

tabir: yorum, yorumlama.

takviye: kuvvetlendirme, sağlamlaştırma.

tabrik: yerine getirme, uygulama.

tevil: yorumlama, tabir etme.

vasita-i necat: kurtulma vasıtası.

zan: zannetme, sanma, kesin olarak bilmeksizin kuvvetli ihtimalle hükmetme.

zemin: ortam.

âli: yüce, yüksek, ulu.
banknot: kâğıt para.
basiret: kalp gözüyle görme, doğru ve ölçülü görüş.
Cenab-ı Hak: Allah.
cihet: yan, yön, taraf.
gayet: çok, fazla, son derece.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hakikat: gerçek, asil, esas.
Harb-i Umumi: genel harp, umumî savaş.
hiss-i kablelvuku: Bir şeyi vukundan önce hissetme, bir hadisenin gerçekleşmesinden önce kalbe doğması.
hizmet-i imaniye: imana ait hizmet, iman ve Kur'an hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
hüviyet: benlik, şahsiyet, kimlik, asil, mahiyet.
iblağ: gönderme, ulaştırma.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
inşaallah: Allah isterse, Allah dilerse, Allah'ın emri olursa, Allah izin verirse manalarında kullanılan bir dua.
istikbal: gelecek, gelecek zaman, ati.
kâfi: yeten, kâfi gelen, deruhte eden, ihtiyacı karşılayan.
kanaat: kısmete razı olma, elindekiyle yetinme, göz tokluğu, elindeki yeterli görüp fazlasını istememe.
kıymettar: kıymetli, değerli, pahalı.
kusur: eksiklik, noksan.
maddî: maddeye ait, madde ile alakalı, cismanî.
manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.
mebus: halk tarafından seçilerek meclise gönderilen, milletvekili.
medrese: yüksek mektep, üniversite.
Medresetüzzehra: Bediüzzaman'ın doğuda (Van) yapılmasını idarecilere teklif ettiği, fen ilimleriyle din ilimlerinin birlikte okutulmasını düşündüğü üniversite.
merhum: rahmete kavuşmuş, ölmüş, ölü.
mertebe: rütbe, paye.
muvaffak: başaran, başarmış, başarılı.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
mü'min: iman eden, inanan.
noksan: kusurlu, nakıs.
nuranî: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.
sabık: geçen, geçmiş, olmuş, ön-

ona sevk olunuyordu. Bir hiss-i kable'l-vuku ile o nuranî hakikati maddî suretinde arıyordu. Sonra, o hakikatin maddî ciheti dahi vücuda gelmeye başladı. Sultan Reşad (merhum), on dokuz bin altın lirayı, Van'da temeli atılan o Medresetü'z-Zehra'ya verdi. Temel atıldı. Fakat, sabık Harb-i Umumi çıktı; geri kaldı. Beş-altı sene sonra Ankara'ya gittim, yine o hakikate çalıştım. İki yüz mebustan yüz altmış üç mebusun imzalarıyla, o medresemize yüz elli bin banknota iblağ ederek, o tahsisât kabul edildi. Fakat, binler teessüf, medreseler kapandı, o hakikat geri kaldı. Fakat, Cenab-ı Hakka hadsiz şükrolsun ki, o medresenin manevî hüviyeti Isparta vilâyetinde tesis edildi, Risale-i Nur'u tecessüm ettirdi. İnşaallah istikbalde, Risale-i Nur Şakirtleri, o âli hakikatin maddî suretini de tesis etmeye muvaffak olacaklar...

Said Nursî

1 بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Risale-i Nur'un yüksek, kıymettar hizmet-i imaniyesi onlara kâfi olarak kanaat veriyordu. O şakirtlerin gayet keskin kalp basireti şöyle bir hakikati anlamış ki:

Risale-i Nur ile hizmet ise, imanı kurtarıyor. Tarikat ve şeyhlik ise, velâyet mertebeleri kazandırıyor. Bir adamın imanını kurtarmak ise, on mü'mini velâyet derecesine çıkarmaktan daha mühim ve daha sevaplıdır. Çünkü,

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

ceki, evvelki.

sevk: yönlendirme.

suret: biçim, şekil, görünüş.

şakirt: talebe, öğrenci.

şeyh: tarikat kurucusu, bir tarikatta en üst mertebeye ulaşmış kimse.

şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnunluk ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.

tahsilat: para alma, toplama.

tarikât: Allah'a ulaşmak için, şeyhin gözetiminde müridin takip edeceği terbiye usul ve yolu, seyir ü sülûk sırasında tutulan yol.

tecessüm: cisimleşme, cisim haline gelme, cisim ve vücut meydana getirme.

teessüf: üzülme, eseflenme, bir şeyin tesirini hissetme, acı duyma.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık ol-

mayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.

tesis: kurma, meydana getirme.

velâyet: velîlik, ermişlik, Allah dostluğu.

vilâyet: il.

vücut: var olma, var oluş, varlık.

iman saadet-i ebediye kazandırdığı için, bir mü'mine küre-i arz kadar bir saltanat-ı bâkiye temin eder. Velâyet ise, mü'minin Cennetini genişletir, parlattırır. Bir adamı sultan yapmak, on adamı vali yapmaktan daha sevaplı bir hizmettir.

İşte bu dakik sırrı, senin İspartalı kardeşlerinin bir kısmının akılları görmese de, umumunun keskin kalpleri görmüş ki, benim gibi biçare günahkâr bir adamın arkadaşlığını evliyalara, eğer bulunsaydı, müçtehitlere dahi tercih ettiler. Bu hakikate binaen, bu şehre bir kutup, bir gavs-ı azam gelse, “Seni on günde velâyet derecesine çıkaracağım” dese, sen Risale-i Nur’u bırakıp onun yanına gitsen, İsparta kahramanlarına arkadaş olamazsın.

Said Nursî

[Risale-i Nur Talebelerinden bir kısım kardeşlerimin, benim haddimin çok fevkinde hüsnüzanlarını tadil etmek için ihtar edilen bir muhaveredir.]

Bundan kırk sene evvel, büyük kardeşim Molla Abdullah (rahmetullahi aleyh) ile bir muhaveremi hikâye ediyorum:

O merhum kardeşim, evliya-i azîmeden Hazret-i Ziyaddin'in (kuddise sırrıhu) has müridi idi. Ehl-i tarikatçe, mürsîdinin hakkında müfritâne muhabbet ve hüsnüzan

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

biçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.
binaen: den dolayı, -den ötürü, -için, -dayanarak, yapılarak, bu sebepten.
dakik: ince, nazik, ufak, duyulmaz, tutulmaz.
ehl-i tarikat: tarikatçılar, kalbini dünyanın fani işlerinden ayırıp, Allah sevgisi ile bağlayan kimseler.
evliya: keramet sahibi olanlar, erenler, velîler, ulular.

evliya-i azîme: büyük velîler.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.
gavs-ı azam: tarikat kurucusu.
günahkâr: günahlı, günah işleyen, günah işlemiş.
had: sınır, yetki.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
has: halis, samimi, gerçek.

hikâye: anlatma, nakletme.
hüsnüzan: iyi zan, güzel kanaat.
ihtar: dikkatini çekme, tenbih, uyarma, uyarı.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
kuddise sırrıhu: sırrı mukaddes olsun, sırrı mübarek olsun, sırrı aziz olsun, (büyük velîler için kullanılır).
kusur: eksiklik, noksan.

kutup: bir tarikatın en büyük lideri.

küre-i arz: arz küresi, yer yuvarlağı, dünya, yer küre.

merhum: rahmete kavuşmuş, ölmüş, ölü.

muhabbet: üflet, sevgi, sevmeye, dostluk.

muhavere: konuşma, görüşerek konuşma, sohbet etme, karşılıklı olarak konuşma.

müçtehit: ayet ve hadislerden şer'î hükümler çıkarabilen, gerekli bütün ehillik şartlarına sahip olan, geniş ve derin bilgili din âlimi.

müfritane: müfrit bir şekilde, aşırı derecede, aşırı olarak.

mü'min: iman eden, inanan.

mürît: tarikatta bir şeyh ve mürsîde bağlanarak tarikat usul ve âdetleri ile tasavvufî hakikatleri öğrenen kimse.

mürsîs: bir tarikatın başında bulunan, tarikat bağlularını uyaran, onları manevî bir terbiyeyle yetiştiren, marifet ve irfan nuruyla aydınlatan kimse, şeyh.

noksan: kusurlu, nakis.

rahmetullahi aleyh: Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun.

saadet-i ebediye: zevalsiz, sonu olmayan mutluluk, sonsuz mutluluk.

saltanat-ı bâkiye: ebedî, sonsuz saltanat.

sır: bir şeyin veya işin dikkat, tecrübe, yetenek ve tecrübe ile anlaşılabilen en zor ve en ince yanı, insanın aklının erişemediği lâhî hikmet.

sultan: padişah, hükümdar.

tadil: doğrultma, doğrulama, düzeltme, denkleştirme.

talebe: öğrenciler, tahsil görenler.

temin: sağlama.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.

tercih: bir şeyi diğerlerinden üstün tutma, öne alma, seçme, daha çok beğenme.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

vali: bir vilâyeti idare eden en büyük memur.

velâyet: velîlik, ermişlik, Allah dostluğu.

etse de makbul gördükleri için, o merhum kardeşim dedi ki:

“Hazret-i Ziyaeddin bütün ulûmu biliyor. Kâinatta, kutb-i azam gibi, her şeye ıtlî var.” Beni onunla rapt etmek için harika makamlarını beyan etti. Ben de o kardeşime dedim ki:

“Sen mübalâğa ediyorsun. Ben onu görsem, çok meselelerde onu ilzam edebilirim. Hem, sen benim kadar onu hakikî sevmiyorsun. Çünkü, kâinattaki ulûmları bilir bir kutb-i azam suretinde tahayyül ettiğin bir Ziyaeddin seversin; yani, o ünvan ile bağlısın, muhabbet edersin. Eğer perde-i gayp açılrsa, hakikati görülse, senin muhabbetin ya zail olur veyahut dörtte birisine iner. Fakat, ben o zat-ı mübareki, senin gibi pek ciddî severim, takdir ederim. Çünkü, sünnet-i seniye dairesinde, hakikat meseleğinde, ehl-i imana halis ve tesirli ve ehemmiyetli bir rehberdir. Şahsî makamı görülse, değil geri çekilmek, vazgeçmek, muhabbette noksan olmak, bilâkis daha ziyade hürmet ve takdir ile bağlanacağım. Demek ben hakikî bir Ziyaeddin’i, sen de hayalî bir Ziyaeddin’i seversin.”

Benim o kardeşim insaflı ve müdakkik bir âlim olduğu için, benim nokta-i nazarımlı kabul edip takdir etti.

Ey Risale-i Nur’un kıymetli talebeleri ve benden daha bahtiyar ve fedakâr kardeşlerim!

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
bahtiyar: bahtlı, talihli, mes’ut, mutlu.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

bilâkis: aksine, tersine, tam tersi, tersine olarak.

ciddî: gerçek, hakikat.

ehemmiyet: kıymet, değer, önem.

ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri, İslâm dinini kabul edenler.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

hakikat: gerçek, asil, esas.

hakikî: gerçek, sahihi.

halis: gerçek, samimi, içten.

hârîka: her zaman rastlanmayan, olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran, âdet ve tabiat dışında olan şey.

hayalî: hayale ait, gerçek olmayan.

hürmet: saygı, ihtiram.

ıtlî: haberi olma, bilgisi bulunma, muttali olma. kokulu şeyler sürünme.

ilzam: tartışmada kuvvetli deliller ve belgeler öne sürerek karşındakini cevap veremez hâle getirme, münazarada karşındakini susturma.

insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.
kıymet: değer.

kutb-i azam: en büyük kutup, dîni bir meslek veya grubun başı, birçok Müslümanın kendisine bağlandıkları büyük evliyadan zamanın en büyük mürsidi.

makbul: kabul edilmiş olan, alınan, reddedilmeyen.

merhum: rahmete kavuşmuş, ölmüş, ölü.

mesele: konu, problem.

meslek: gidış, usul, tarz.

muhabbet: ülfet, sevgi, sevmeme, dostluk.

mübalâğa: bir işi, bir şeyi çok büyütme, bir konu veya işte lüzumundan fazla ileriye gitme, aşırı büyütme, abartma, abartı.

müdakkik: tetkik eden, inceleyen, araştıran, inceden inçeye araştıran, en ufak gizli şeyleri gören.

noksan: eksik, kusurlu.

nokta-i nazar: görüş açısı, bakış açısı.

perde-i gayp: gayp perdesi, gizli perde.

rapt: bağlama, tamamıyla bir şeye bağlanma.

rehber: yol gösteren, kılavuz, delil.

suret: biçim, görünüş, kılık, kıyafet.

sünnet-i seniye: Hz. Muhammed’in (a.s.m.) yüce sünneti.

şahsî: şahsa ait, kişiye, kendine ait, şahısla ilgili, hususî.

tahayyül: hayale getirme, hayalinde canlandırma, zihin-

de canlandırma, tasavvur etme.

takdir: beğenme, beğendiğini belirleme; bir şeyin değerini, kıymetini, lüzumunu anlama.

talebe: öğrenciler, tahsil görenler.

tesir: etki.

ulûm: ilimler.

ünvan: ad, isim, şöhret.

zail: zeval bulan, sona eren, devamlı olmayan, yok olan.

zat-ı mübarek: mübarek kişi.
ziyade: çok, fazla, artık.

Şahsiyetim itibarıyla sizin ziyade hüsnüzannınız belki size zarar vermez; fakat sizin gibi hakikatbin zatlar, vazife, hizmete bakıp, o noktada bakmalısınız. Perde açıl- sa, benim baştan aşağıya kadar kusurat ile âlûde mahi- yetim görünse, bana acıyacaksınız. Sizi kardeşliğimden kaçırmamak için kusuratımı gizliyorum.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bir hafta evvelki mektubunuza karşı hüsnüzannınızı bir derece cerh eden benim cevabımın hikmeti şudur ki:

Bu zamanda öyle fevkalâde hâkim cereyanlar var ki, her şeyi kendi hesabına aldığı için, faraza hakikî beklenilen ve bir asır sonra gelecek o zat dahi bu zamanda gelseydi, harekâtını o cereyanlara kaptırmamak için siyaset âlemindeki vaziyetten feragat edecek ve hedefini değiştirecek diye tahmin ediyorum.

Hem, üç mesele var: biri hayat, biri şeriat, biri iman. Hakikat noktasında ve en mühimmi ve en azamı, iman meselesidir. Fakat, şimdiki umumun nazarında ve hâl-i âlem ilcaatında en mühim mesele hayat ve şeriat görüldüğünden, o zat şimdi olsa da, üç meselenin birden umum rûy-i zeminde vaziyetlerini değiştirmek nev-i beşerdeki cari olan âdetullaha muvafık gelmediğinden,

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

âdetullah: Allah'ın tabiata koyduğu yaratılışa ait kanunlar.
âlem: dünya, cihan.
âlûde: bulaşmış, bulaşık.
asır: yüzyıl.
azam: en büyük.
cari: geçerli, işleyen, akan, akıcı.
cereyan: fikir, sanat, siyaset hareketi.
cerh: cürütme, reddetme, ip-

tal etme.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
faraza: farz edelim ki, farz edin ki, sayalım ki, ola ki.
ferâgat: hakkından isteyerek vazgeçme.
fevkalâde: alışılmıştan farklı, olağanüstü, normalin üstün- de.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hakikatbin: hakikati gören,

hakikati anlayan, hakikate inanan.
hakikî: gerçek, sahici.
hâkim: sözünü geçiren, ege- men.
harekât: davranışlar, tutum- lar.
hâl-i âlem: şimdiki hâl ve ya- sama şekli.
hedef: emel, vanılmak iste- nen nokta, ulaşılmak istenen gaye.

hikmet: herkesin bilmediği gizli sebep.

hüsnüzan: iyi zan, güzel kanaat.
ilcaat: zorlamalar, mecbur etme- ler.

iman: inanma, inanç, itikat, tas- dik.

kusur: eksiklik, noksan.

kusurat: kusurlar, noksanlıklar, eksiklikler, özürler, suçlar, kaba- hatlar.

mahiyet: bir şeyin aslı, esası, ni- telik, tabiat.

mesele: konu.

muvafık: yerinde, uygun, uyar, münasip.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

nazar: düşünme, fikir, mülâhaza, niyet.

nev'i beşer: insanoglu, insan so- yu.

noksan: kusurlu, nakıs.

rûy-i zemin: yeryüzü.

siyaset: politika.

şahsiyet: bir ferdin kendine has görünüş, duyuş, düşünüş ve dav- ranışlarının tamamı, kişilik, kişi özelliği.

şeriat: Allah'ın emri, ilâhî kanun.

tahmin: akla, sezgiye veya bazı verilere dayanarak gelecek bir şeyi, olayı kestirme.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olma- yan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.

umum: hep, bütün, cümle, her- kes.

vazife: ahlâk veya iş icabı yapıl- ması gereken iş, görev.

vaziyet: bir kimse veya şeyin du- rumu, hâli.

zat: kişi, şahıs, fert.

ziyade: çok, fazla, artık.

acıp: tuhaf, hayret veren, hayrette bırakan, şaşılacak şey.

ahlâk: insanın yaratılıştan gelen hususiyetleri ile Kur'an-ı Kerim ve sünnet-i şerifte sınırlan çizilen kaidelerin hayata geçirilmesiyle kazanılan iyi ve güzel davranışların bütünü.

akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

alet: vasıta.

avam: halkın büyük kısmı, umum, herkes.

azam: en büyük.

azîm: büyük, yüce, ulu.

defter-i a'mal: insanların işlediği ve yaptığı şeylerin kaydedildiği defter.

düstur: kanun, kaide, kural, prensip, esas.

düstur-i esasiye: temel düsturlar, prensipler, esas kaideler.

ehemmiyet: kıymet, değer, önem.

eşedd-i zulüm: zulmün en şiddetlisi.

fevkalâde: alışılmıştan farklı, olağanüstü, normalin üstünde.

gayet: çok, fazla, son derece.

halat: hâller, durumlar, vaziyetler, suretler, keyfiyetler.

halis: gerçek, samimi, içten.

hamiyet-i İslâmiye: İslâmiyet için İslâmî gayeler uğruna fedakârlıkta bulunma, çalışma.

haysiyet: cihet, bakım, yön.

hisse: pay, nasip, kismet.

hizmet: bu şekilde yapılan iş, vazife, memuriyet.

iğfal: yanılma, gaflete düşürerek kandırma, yanlış iş yaptıрма, aldatma, aldatılma.

ihlâs: halis, içten, samimî, riyasız, karşılıksız sevgi ve bağlılık, gönülden gelen dostluk.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

iştirak-i â'mâl-i uhreviye: ahirette ait olan işlerdeki ortaklık, ahiretle ilgili amellere ortak olma.

itimat: dayanma, güvenme, emniyet etme.

kiymet: değer.

kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

kusur: eksiklik, noksan.

küllî: çok, büyük, çok miktarda.

lâzım: gerek, gerekli, lüzumlu.

maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.

mesele: konu.

metanet: dayanıklılık, sebat, gayret.

muktezâ: iktiza eden, gereken, lâzım gelen, icap eden, gerekli

herhâlde en azam meseleyi esas yapıp, öteki meseleleri esas yapmayacak; tâ ki iman hizmeti safvetini umurun nazarında bozmasın ve avamın çabuk iğfal olunabilen akıllarında, o hizmet başka maksatlara alet olmadığı tahakkuk etsin.

Hem, yirmi seneden beri tahripkârâne eşedd-i zulüm altında o derece ahlâk bozulmuş ve metanet ve sadakat kaybolmuş ki, ondan, belki yirmiden birisine itimat edilmez. Bu acıp hâlâta karşı fevkalâde sebat ve metanet ve sadakat ve hamiyet-i İslâmiye lâzımdır. Yoksa akim kalır, zarar verir. Demek, en halis ve en selâmetli ve en mühim ve en muvaffakiyetli hizmet, Risale-i Nur Şakirtlerinin daireleri içindeki kudsî hizmettir.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
1

Bu seneki Ramazan-ı Şerif hem âlem-i İslâm için, hem Risale-i Nur şakirtleri için gayet ehemmiyetli, pek çok kıymetlidir.

Risale-i Nur şakirtlerinin iştirak-i a'mâl-i uhreviye düstur-i esasiyeleri sırınca, her birisinin kazandığı miktar, kardeşlerine aynı miktar defter-i a'maline geçmesi o düsturun ve rahmet-i İlâhiyenin muktezası olmak haysiyetiyle, Risale-i Nur'un dairesine sıdk ve ihlâs ile girenlerin kazançları pek azîm ve küllîdir. Her biri, binler hisse alır,

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

olan.

muvaffakiyet: Allah'ın yardımıyla başarılı olma, muvaffak olma, başarma.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

nazar: düşünme, fikir, mülâhaza, niyet.

noksan: kusurlu, nakis.

rahmet-i İlâhiye: Allah'ın sonsuz rahmeti, İlâhî rahmet.

Ramazan-ı Şerif: mübarek,

şerefli Ramazan ayı.

sadakat: bağlılık, doğruluk.

safvet: saflık, halislik, temizlik, paklık, arılık.

sebat: kararlı olma, karardan vazgeçmeme, azimlilik.

selâmet: hayırlı son, iyi ve güzel sonuç.

sıdk: samimilik, kalp temizliği, halisiyet.

şakir: talebe, öğrenci.

tahakkuk: gerçek olarak

meydana çıkma, bir şeyin doğruluğunun meydana çıkması, gerçekliğinin anlaşılması.

tahripkârane: yıkıcı şekilde.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

inşaaallah, emval-i dünyeviyyenin iştiraki gibi inkısam ve tecezzi etmeden her birisinin, defter-i ameline aynı geçmesi, bir adamın getirdiği bir lâmba, binler âyinelerin her birisine aynı lâmba inkısam etmeden girmesi gibidir.

Demek, Risale-i Nur'un sadık şakirtlerinden birisi, Leyle-i Kadrin hakikatini ve Ramazan'ın yüksek mertebesini kazansa, umum hakikî sadık şakirtler sahip ve hissedar olmak vüs'at-i rahmet-i İlâhiyeden çok kuvvetli ümitvarız.

Said Nursî

BİRİNCİ MESELE: Kardeşlerimizden birisinin namaz tesbihatında tekasül göstermesine binaen dedim: “*Namazdan sonraki tesbihatlar, tarikat-i Muhammediyedir (a.s.m.) ve velâyet-i Ahmediyenin (a.s.m.) evradıdır. O noktadan ehemmiyeti büyüktür.*”

Sonra, bu kelimenin hakikati böyle inkişaf etti: Nasıl ki, risalete inkılâp eden velâyet-i Ahmediye bütün velâyetlerin fevkindedir; öyle de, o velâyetin tarikatı ve o velâyet-i kübranın evrad-ı mahsusası olan namazın akabindeki tesbihat, o derece sair tarikatlerin ve evratların fevkindedir. Bu sır dahi şöyle inkişaf etti:

Nasıl zikir dairesinde bir mecliste veyahut hatm-i Nakşîyede bir mescitte birbiriyle alâkadar hey'et-i mecmuada

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

akabinde: arkası sıra, peşinden, peşi sıra, ardından, ardi sıra.
âyine: ayna, mirat.
binaen: den dolayı, -den ötürü, -için, -dayanarak, yapılarak, bu sebepten.
defter-i amel: amel defteri, insanların işlediği ve yaptığı şeylerin kaydedildiği defter.
ehemmiyet: kıymet, değer, önem.

emval-i dünyeviye: dünya malları.
evrâd-ı mahsusa: özel virtler, zikirler, sözler.
evrat: virtler, okunması âdet olan dinî dualar.
fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.
hakikat: gerçek, hayalî olmayan, görülen, mevcut olan, bir şeyin aslı ve esası.
hakiki: gerçek, sahici.

hissedar: hisse sahibi, pay sahibi.
inkılâp: bir hâlden diğer hâle geçme, hâl değiştirme, değişim, dönüşüm.
inkısam: bölünme, kısımlara ayrılma, parçalanma.
inkişaf: keşfolunma, manevî bir sırrın veya halin görünmesi.
inşaaallah: Allah isterse, Allah dilerse, Allah'ın emri olursa,

Allah izin verirse manalarında kullanılan bir dua.

İştirak: ortak olma, ortaklık etme.

kusur: eksiklik, noksan.

Leyle-i Kadir: Kadir Gecesi, Kur'an-ı Kerim'in dünya semasına nazil olduğu gece, Ramazan'ın 27. gecesi.

mertebe: derece, rütbe.

noksan: kusurlu, nakis.

risalet: elçilik, nebîlik, resullük, peygamber olarak gönderilme, peygamberlik.

sadık: sadakatlı, dostluğu ve bağlılığı içten olan.

sair: diğer, öteki, başka.

sır: bir şeyin veya işin dikkat, tecrübe, yetenek ve tecrübe ile anlaşılabilen en zor ve en ince yanı, insanın aklının erişemediği ilâhî hikmet.

şakirt: talebe, öğrenci.

tarikât: yol, meslek, tarik; Allah'a ulaşmak için, şeyhin gözetiminde müridin takip edeceği terbiye usul ve yolu, seyir ü sülûk sırasında tutulan yol.

tarikât-i Muhammediye: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) tarikati olan sünnet yolu.

tecezzi: parçalara ayrılma, bölünme, ufalanma, cüzlere ayrılma.

tekâsül: üşenme, tenbellik, ilgisizlik, kayıtsızlık.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeş sayma.

tesbihat: tesbihler, Cenab-ı Hak'ın bütün noksan sıfatlardan uzak ve bütün kemal sıfatlara sahip olduğunu ifade eden sözler.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

ümitvar: ümitli, umutlu, uman, ümidi olan.

velâyet: yakınlık, dostluk, Allah dostluğu.

velâyet-i Ahmediye: Peygamberimize ait velîlik, Peygamberimizin vefatından sonra nübüvvet tarzındaki hizmetinin sureten, fiilen ve şeklen sona ermesiyle velâyet tarzında bu makamda devam eden manevî hizmet tarzı.

velâyet-i kübra: en büyük velâyet, Allah'a yakınlığın inkişafına bakan ve peygamber vârisliğinden gelen, kısa ve yüksek olan tarikât berzahına uğramadan zahirden hakikate geçen velîlik mesleği.

vüs'at-i rahmet-i ilâhiye: ilâhî rahmetin büyüklüğü, genişliği.

alâkadar: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.

azamet: büyüklük, ululuk, yücelik.

daire-i zikir: zikir dairesi.

ebed: sonu olmayan gelecek zaman, sonsuzluk, daimilik.

emr-i manevi: maddî olmayan.

ezel: başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik, ebedin zıddı.

hâkeza: böyle, böylece, bunun gibi, yine öyle.

halka-i zikir: zikir halkası, zikir esnasında daire şeklinde oturma.

hamd: Allah'a karşı olan şükran ve memnuniyetini onu överek bildirme, Allah'ın yüceliğini övme.

hatme-i Ahmediye: Resulullahın (a.s.m.) belirttiği şekilde okunan belli zikir ve dualar.

hatme-i kübra: büyük ve geniş bir toplulukla okunan muayyen âyet, hadis veya dualar.

hatme-i Nakşiye: Nakşî tarikatına mensup olanların bir araya gelerek yaptıkları zikir.

heyet-i mecmua: bir şeyin teferuatına ve cüzlerine bakılmaksızın bütününe gösterdiği hâl ve manzara.

hüşyar: akıllı, uyanık, akli kendisine yarayan.

ihvan-ı tarikat: tarikat kardeşleri, aynı tarikate mensup olan kimseler.

ilâh: tanrı, mabud.

iştirak: ortak olma, ortaklık etme.

mahsus: başkasında bulunmayan, bir şeye veya kişiye has olan.

manen: iç varlık bakımından, duyguya, gönüle, yüreğe, ruha, mana itibarıyla, manaca.

meclis: topluluk, hey'et, cemiyet, encümen.

mescit: namaz kılınacak yer, cami, ibadet edilecek yer.

minnet: iyiliğe karşı duyulan şükür hissi.

muvâcehe: ön, karşı.

müteveccih: teveccüh eden, bir tarafa, bir cihete dönen, yönelen.

nazar: dikkat.

nuranî: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.

reis: bir hey'et veya medisteki üyelerin başı.

sabık: geçen, geçmiş, olmuş.

serzakir: zikredenlerin başı.

şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnunluk ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.

tarikât-i Ahmediye: Peygamberimizin tarikati olan sünnet yolu.

tezahür: zuhur etme, ortaya çıkma, meydana çıkma, belirme, görünme.

nuranî bir vaziyet hissediliyor; kalbi hüşyar bir zat, namazdan sonra ¹ **سُبْحَانَ اللَّهِ** deyip tesbihi çe-

kerken, o daire-i zikrin reisi olan Zat-ı Ahmediyenin Aleyhissalâtü Vesselâmin muvacehesinde yüz milyon, tesbih edenler, tesbih elinde tesbih çektiklerini manen hisseder.

O azamet ve ulviyetle **سُبْحَانَ اللَّهِ** der. Sonra o serzakirin emr-i manevisiyle, **الْحَمْدُ لِلَّهِ**

² dediği vakit, o halka-i zikrin ve o çok geniş da-

iresi bulunan hatme-i Ahmediyenin (a.s.m.) dairesinde yüz milyon müritlerin **الْحَمْدُ لِلَّهِ** 'larından te-

zahür eden azametli bir hamdi düşünüp içinde **الْحَمْدُ لِلَّهِ**

ile iştirak eder. Ve hakeza, ³ **اللَّهُ أَكْبَرُ** ve duadan

sonra **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** otuz üç

defa o tarikat-i Ahmediyenin (aleyhissalâtü vesselâm) halka-i zikrinde ve hatme-i kübrasında o sabık mana ile o ihvan-ı tarikatı nazara alıp, o halkanın serzakiri olan Zat-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâma müteveccih olup, ⁵ **أَلْفُ أَلْفِ صَلَاةٍ وَ أَلْفُ أَلْفِ سَلَامٍ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ**

der diye anladım ve hissettim ve hayalen gördüm. *Demek tesbihat-ı salâtiyenin çok ehemmiyeti var.*

1. Allah her türlü kusur ve noksanlıktan uzaktır. • Allah her türlü kusur ve noksanlıktan uzaktır.

2. Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Allah'a mahsustur. • Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Allah'a mahsustur.

3. Allah en büyüktür, en yücedir. • Allah en büyüktür, en yücedir.

4. Allah'tan başka hiç bir ilâh yoktur. • Allah'tan başka hiç bir ilâh yoktur. • Allah'tan başka hiç bir ilâh yoktur.

5. Sana milyon salât ve milyon selâm olsun ey Allah'ın Resulü!

ulviyet: ulvîlik, yücelik, yükseklilik, ululuk.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

zat: kişi, şahıs, fert.

Zat-ı Ahmediye: Hz. Peygamberin zati, kişiliği.

zikir: tesbih ile çeşitli şekiller-

de Esmâ-i Hüsnâyı söyleme, belli zamanlarda belli duaları belli miktarda ve belli şekilde okuma.

İKİNCİ MESELE: Otuz birinci ayetin işaretinin beyanında,

¹ **يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا** bahsinde denilmiş ki: “Bu asrın

bir hassası şudur ki: Hayat-ı dünyeviye, hayat-ı bâkiye-ye bilerek tercih ettiriyor. Yani kırılacak bir cam parçasını bâkî elmaslara bildiği hâlde tercih etmek bir düstur hükmüne geçmiştir.”

Ben bundan çok hayret ediyordum. Bugünlerde ihtar edildi ki, nasıl bir uzv-i insanî hastalansa, yaralansa, sair âzâ vazifelerini kısmen bırakıp onun imdadına koşar; öyle de, hırs-ı hayat ve hıfzı ve zevk-i hayat ve aşkı taşıyan ve fitrat-ı insaniyede derç edilen bir cihaz-ı insaniye, çok esbap ile yaralanmış, sair letaifi kendiyile meşgul edip sukut ettirmeye başlamış; vazife-i hakikiyelerini onlara unutturmaya çalışıyor.

Hem, nasıl ki, bir cazibedar sefihâne ve sarhoşâne şaşaalı bir eğlence bulunsa, çocuklar ve serseriler gibi büyük makamlarda bulunan insanlar ve mesture hanımlar dahi o cazibeye kapılıp hakikî vazifelerini tatil ederek iştirak ediyorlar; öyle de, bu asrın hayat-ı insaniye, hususan hayat-ı içtimaiyesi öyle dehşetli, fakat cazibeli ve elîm, fakat meraklı bir vaziyet almış ki, insanın ulvî vazifelerini kalp ve aklını, nefs-i emmaresinin arkasına düşürüp pervane gibi o fitne ateşlerine düşürttüyor.

Evet, hayat-ı dünyeviye muhafazası için zaruret derecesinde olmak şartıyla bazı umur-i uhreviye muvakkaten tercih edilmesine ruhsat-ı şer’iye var; fakat, yalnız

1. Onlar ki dünya hayatını seve seve [ahirete] tercih ederler. (İbrahim Suresi: 3.)

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.
aza: organlar, uzuvlar.
bahis: mevzu, konu.
bâkî: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez, sonsuz.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
cazibe: cezp edicilik, çekicilik.

cazibedar: çekici, cazibeli, alımlı, cezp edici.
cihaz-ı insaniye: insandaki maddî ve manevî organlar, cihazlar.
dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürkme.
derc: toplama, biriktirme.
düstur: kanun, kaide, kural, prensip, esas.
ehemmiyet: kıymet, değer,

önem.
elim: çok dert ve keder veren, çok acı verici, acıklı.
elmas: çok kıymetli bir mücevher.
esbap: nedenler, sebepler, vasıtalar.
fitrat-ı insaniye: insanın fitratı, insanın tabiatı, huyu.
hakikî: gerçek, sahici.
hâssa: bir kimseye, ya da bir

şeye özel olan nitelik.

hayalen: hayal olarak, hayâlî bir şekilde, zihinde tasarlayıp canlandırarak.

hayat-ı bakîye: bâkî olan, bitmeyen sonsuz hayat.

hayat-ı dünyeviye: dünyaya ait olan hayat.

hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, cemiyet hayatı, toplum hayatı.

hayat-ı insaniye: insan hayatı, insana ait olan hayat.

hayret: şaşma, şaşırma.

hıfz: saklama, koruma, siyanet, muhafaza.

hırs-ı hayat: hayat hırsı, yaşama hırsı.

hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.

hükmüne: yerine.

ihtar: dikkatini çekme, tenbih, uyarma, uyarı.

imdat: yardım, zor durumda kalana yapılan yardım.

iştirak: ortak olma, ortaklık etme.

kısmen: kısmî olarak, bütün değil, bir kısım, bir bölüm olarak veya bazı bakımdan, bazı yönden.

letaif: manevî duygular, güzel, hoş ve ruhla ilgili hisler.

mesture: örtünmüş, örtülü.

resul: elçi, Allah'ın elçisi, haberci, peygamber.

sair: diğer, öteki, başka.

salât: Hz. Peygambere dua.

sarhoşane: sarhoşçasına.

sefihâne: sefih olan kimseye yakışır yolda, sefihçe.

serseri: ötede beride başı boş geçen, işsiz, güçsüz.

sukut: düşme, alçalma.

şaa: gösteriş, debdebe, tantana.

tercih: bir şeyi diğerlerinden üstün tutma, öne alma, seçme, daha çok beğenme.

tesbihat-ı salâtiye: namaz tesbihleri, namazla ilgili zikirler ve dualar.

ulvî: yüksek, yüce.

uzv-i insanî: insana ait uzuv, insan uzvu, insana ait organ.

vazife: ahlâk veya iş icabı yapılması gereken iş, görev.

vazife: görev, iş.

vazife-i hakikiye: hakikî gerçek vazife.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

zevk-i hayat: hayat zevki, hayat lezzeti.

acıp: tuhaf, hayret veren, hayrette bırakan, şaşılacak şey.

adı: bayağı, aşağı, değersiz.

bereket: bolluk, bereket, gürlük.
binaen: den dolayı, -den ötürü, -için, -dayanarak, yapılarak, bu sebepten.

celp: çekme, çekiş, kendine çekmek.

damar-ı insani: insan damarı.

dehşet: büyük korku, ürkmeye.

edna: az, pek az.

ehl-i dalâlet: dalâlet ehli.

fakr u zaruret: yoksulluk ve çaresizlik.

fani: ölümlü, muvakkat, geçici.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

fitne: ahlâkta ve cemiyet nizamında azgınlık ve bozgunculuk.

hacat-ı hayatiye: yaşamak için lazım olan ihtiyaçlar.

hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.

halis: gerçek, samimi, içten.

hayat-ı dünyeviye: dünyaya ait olan hayat.

helâket: yıkılma, yıkılış, mahvolma, mahvoluş.

hıfz-ı hayat: hayatın korunması.

hırs: aç gözlülük, tamahkârlık.

ihlâs: halis, içten, samimi, rıyasız, karşılıksız sevgi ve bağlılık, gönülden gelen dostluk.

ihtiyaç: gereklilik, lüzumluluk hâli, muhtaç oluş, zaruret.

iktisât: tutum, biriktirme, artırma, tasarruf.

insaniyet: insanlık, insanoğlu.

israfat: israflar, lüzumsuz yere harcamalar.

icimat: güvenme, emniyet etme.

kanaat: kismete razı olma, elindekiyle yetinme, göz tokluğu, elindekini yeterli görüp fazlasını istememe.

Kur'ân-ı Mu'cizülbeyan: açıklamalarıyla akılları benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim.

maîşet: geçim.

maraz: hastalık, illet, dert, belâ.

mesele-i diniye: dine ait mesele.

metanet: sağlamlık, kavilik, metinlik, dayanıklılık.

metin: sağlam ve dayanıklı, kavi, berber.

muhafaza: koruma, saklama, hıfz etme.

mukavemet: karşı koyma, dayanma, direnme, saldırı ve baskıyı yok etmek için çalışma, direniş.

muvakkaten: geçici olarak, az bir zaman için.

mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı olarak.

naşir: dağıtan, yayan, neşreden,

bir ihtiyaca binaen helâkete sebebiyet vermeyen bir zarara göre tercih edilmez, ruhsat yoktur. Hâlbuki bu asır, o damar-ı insanîyi o derece şırınga etmiş ki, küçük bir ihtiyaç ve adı bir zarar-ı dünyevî yüzünden elmas gibi umur-i diniyeyi terk eder.

Evet, insaniyetin yaşamak damarı ve hıfz-ı hayat cihazı, bu asırda israfat ile ve iktisatsızlık ve kanaatsızlık ve hırs yüzünden bereketin kalkmasıyla ve fakr u zaruret, maîşet ziyadeleşmesiyle o derece o damar yaralanmış ve zedelenmiş ve mütemadiyen ehl-i dalâlet nazar-ı dikkati şu fani hayata celp ede ede o derece nazar-ı dikkati kendine celp etmiş ki, edna bir hacat-ı hayatiyeyi, büyük bir mesele-i diniyeye tercih ettiriyor. Bu acip asrın bu acip hastalığına ve dehşetli marazına karşı Kur'ân-ı Mu'cizülbeyan'ın tiryak-misal ilâçlarının naşiri olan Risale-i Nur dayanabilir ve onun metin, sarsılmaz, sebatkâr, halis, sadık, fedakâr şakirtleri mukavemet edebilir. Öyle ise, her şeyden evvel onun dairesine girmeli, sadakatle, tam metanetle ve ciddî ihlâs ve tam itimat ile ona yapışmak lâzım ki, o acip hastalığın tesirinden kurtulsun.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
1

Hafız Ali'nin kendi üstadı hakkında benim haddimden pek çok ziyade isnat ettiği meziyet ve masumiyeti, onun

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

saçan, açan.

nazar-ı dikkat: dikkatli bakma, dikkatli bakış.

nefs-i emmare: insanı kötü-lüğe sürükleyen nefis, insana kötü ve günah olan işlerin yapmasını emreden nefis.

pervane: geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek.

ruhsat: izin, müsaade, icazet.

ruhsat-ı seriyeye: seriyyatın ruhsatı, İslâmiyetin izin vermesi.

sadakat: bağlılık, doğruluk.

sadık: sadakatli, dostluğu ve bağlılığı içten olan.

sebatkâr: sebat eden, sözünde ve kararında duran, vazgeçmeyen, sebatlı.

sebebiyet: sebep olma, icap ettirme, gerektirme.

şakirt: talebe, öğrenci.

tercih: bir şeyi diğerlerinden üstün tutma, öne alma, seçme, daha çok beğenme.

tiryakmisal: ilâç gibi, ilâca benzeyen.

umur-i diniye: dinî emirler, dine âit işler.

umur-i uhreviye: ahirete ait işler.

vazife: görev.

zarar-ı dünyevi: dünyaya ait maddî zarar.

zaruret: mecburiyet, zorunda olmak, zorunluluk.

ziyade: Artma, çoğalma.

masum lisanıyla hakkımda medih olarak değil, bir nevî dua olarak tasavvur ediyoruz.

Hem, Hafız Ali'nin, Sav gibi yerler, karyeler ve İsparta, bir Medrese-i Nuriye hükmüne geçmesi ve *Risale-i Nur*'un sadık şakirtleri harikulâde olarak gündün güne yükselmeleri ve tenevvür etmeleri bizleri, belki Anadolu'yu, belki âlem-i İslâmı mesrur ve müferrah eden bir hakikatli haber telâkki ediyoruz.

Ahirdeki, “Muhbir-i Sadıkın haber verdiği gibi, manevî fütuhât yapmak ve zulûmatı dağıtmak zaman ve zemini hemen hemen gelmektedir” diyen fıkrasına bütün ruh u canımızla rahmet-i İlâhiyeden dua ile niyaz ediyoruz, temenni ediyoruz. Fakat, *biz Risale-i Nur Şakirtleri ise, vazifemiz hizmettir, vazife-i İlâhiyeye karışmamak ve hizmetimizi onun vazifesine bina etmekle, bir nevi tecrübe yapmamakla beraber, kemiyete değil, keyfiyete bakmak, hem çoktan beri sukut-i ahlâka ve hayat-ı dünyeviyeyi her cihetle hayat-ı uhreviyeye tercih ettirmeye sevk eden dehşetli esbap altında Risale-i Nur'un şimdiye kadar fütuhâtı ve zındıkanın ve dalâletin savletlerini kırması ve yüz binler biçarelerin imanlarını kurtarması ve biri yüze bazı ve bine mukabil yüzer ve binler hakikî mü'min talebeleri yetiştirmesi Muhbir-i Sadıkın ihbarını aynen tasdik etmiş vukuat ile ispat etmiş ve ediyor ve inşaallah öyle hiçbir kuvvet Anadolu'nun sinesinden onu çıkarmaz. Tâ ahir zamanda, hayatın geniş dairesinde asıl sahipleri yani Mehdî ve şakirtleri Cenab-ı Hakkın izniyle*

ahir: en son, en sondaki.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

belki: hatta.

biçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.

cihet: yan, yön, taraf.

dalâlet: iman ve İslâmiyetten ayrılmak, azmak, doğru yoldan ayrılma, azma, batıla yönelme.

dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürkme.

esbap: nedenler, sebepler, vasıtalar.

fıkra: kısım, fasıl, bölüm.

fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.

had: sınırlar.

hafız: Kur'an-ı Kerim'i tamamen ezberleyen ve okuyan kimse.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hakiki: gerçek, sahici.

harikulâde: fevkalâde, eşi ve benzeri olmayan, görülmedik derecede, olağanüstü.

hayat-ı dünyeviyeye: dünyaya ait olan hayat.

hayat-ı uhreviyeye: uhrevî hayat, ahirete ait olan hayat.

hükümüne: değerine, yerine.

isnâd: bir şeyi bir kimseye ait gösterme, sözü söyleyene nispet etme, bir söz ve haberin birisine ait olduğunu belirtme.

karye: köy.

kemiyet: az veya çok oluş.

keyfiyet: bir şeyin nasıl olduğu, hâl, durum, vaziyet, husus, vasıf, nitelik, kalite, iç yüz.

kusur: eksiklik, noksan.

lisan: dil, anlaşma amacıyla kullanılan sesli işaretler sistemi.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

masum: suçsuz, kabahatsız, günahsız.

masumiyet: masumluk, kabahatsızlık, suçsuzluk.

medih: övme, birinin iyi şeylerini söyleme, sena, sitayiş.

Medrese-i Nuriye: nur medresesi.

mesrur: sevinçli, memnun, sen, sürürlü.

meziyet: bir kişiyi başkalarından ayıran veya yücelten vasıf, üstünlük vasfı, değerlilik, yüksek karakter, fazilet.

Muhbir-i Sadık: doğru haberci.

mukabil: karşı, karşılık, muâdil.

müferrah: feraha kavuşmuş, gönül huzuruna kavuşmuş, rahata ermiş.

nevi: tür, çeşit.

niyaz: rica, dua.

noksan: kusurlu, nakis.

rahmet-i İlâhiye: Allah'ın sonsuz rahmeti, ilâhî rahmet.

ruh u cân: ruh ve can.

sadık: sadakatli, dostluğu ve bağlılığı içten olan.

savlet: şiddetli hücum.

sevk: yönlendirme.

süküt-i ahlâk: ahlâkın azalması, ahlâk düşüklüğü.

şakirt: talebe, öğrenci.

tasavvur: düşünme.

telâkki: kabul etme, alma.

temenni: olmasını veya olmamasını isteme.

tenevvür: nurlanma, parlamak, parıldama, ışıldama, aydınlık.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.

tercih: bir şeyi diğerlerinden üstün tutma, öne alma, seçme, daha çok beğenme.

üstâd: öğretici.

vazife: ahlâk veya iş icabı yapılmaması gereken iş, görev.

vazife-i İlâhiye: doğrudan doğruya Allah'a ait olan iş ve vazife.

zemin: ortam, yer.

zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

ziyade: çok, fazla, artık.

zulûmat: karanlıklar, dinsizlik, küfür.

acıp: tuhaf, hayret veren, hayrette bırakan, şaşılacak şey.

ahir zaman: dünyanın son zamanı ve son devresi, dünya hayatının kıyamete yakın son devresi.

asır: yüzyıl.

aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.

aziz: muhterem, sevgili, değerli.

Cenab-ı Hak: Allah.

ceza: karşılık, azap.

dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.

dehşet: büyük korku hâli, korkma, ürkme.

ehl-i diyanet: dindar kişiler.

evvelce: daha evvel, daha önce.

ezcümle: belli başlı, başlıca, özellikle, bu cümleden olarak, bu da, bu babdan.

gaye: maksat, meram, hedef.

hacât-ı gayr-ı zaruriye: gerekli olmayan istekler, zaruri olmayan ihtiyaçlar, ihtiyaç olmadığı hâlde ihtiyaç hâlini almış şeyler.

hacât-ı zaruriye: zorunlu ihtiyaçlar, gerekli ihtiyaçlar.

hata: suç, günah, kabahat.

hayat-ı diniye ve ebediye ve uhreviye: dinî hayat ve sonu olmayan ahiret hayatı.

hayat-ı dünyeviye: dünyaya ait olan hayat.

hayat-ı uhreviye: uhrevî hayat, ahirete ait olan hayat.

ihbar: haber verme, bildirme, anlatma, duyurma.

inşaallah: Allah isterse, Allah dilerse, Allah'ın emri olursa, Allah izin verirse manalarında kullanılan bir dua.

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

izin: izin, müsaade, ruhsat.

kabir: ölüleri defnetmek için kazılan çukur, mezar, sin, merkad. büyük, ulu.

kısmen: kısmî olarak, bütün değil, bir kısım, bir bölüm olarak veya bazı bakımdan, bazı yönden.

kusur: eksiklik, noksan.

maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.

Mehdi: hadislerle göre ahir zamanda tevhidi esas alarak imanı muhafaza edip İslâmiyeti hurafelelerden ve bid'alarından anırdırarak zamanın anlayışına göre yenileyecek olan âlim ve önder zat.

Muhbir-i Sadık: doğru haberci.

musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.

mü'min: iman eden, inanan.

müptelâ: tutulmuş, tutkun, bağımlı.

gelir, o daireyi genişlettirir ve o tohumlar sümbüllenir. Bizler de kabrimizde seyredip Allah'a şükrederiz.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, Sıddık Kardeşlerim;

Evvence hayat-ı dünyeviye hayat-ı uhreviyeye tercih etmeye dair yazılan iki parçaya tetimmedir.

Bu acip asrın hayat-ı dünyeviye ağırlaştırması ve yaşama şartlarını ağırlattırıp çoğaltması ve hacat-ı gayr-i zaruriye görenekle, tiryaki ve müptelâ etmekle hacat-ı zaruriye derecesine getirmesiyle, hayatı ve yaşamayı, herkesin her vakitte en büyük maksat ve gayesi yapmıştır. Onunla hayat-ı diniye ve ebediye ve uhreviye karşı ya sed çeker veya ikinci, üçüncü derecede bırakır. Bu hatanın cezası olarak öyle dehşetli bir tokat yedi ki, dünyayı başına cehennem eyledi.

İşte bu dehşetli musibette, ehl-i diyanet dahi büyük bir vartaya düşüyorlar ve kısmen anlamıyorlar. Ezcümle, gördüm ki, ehl-i diyanet, ehl-i takva bir kısım zatlar, bizimle gayet ciddî alâkadarlık peyda ettiler. O bir-iki zatta gördüm ki, diyaneti ister ve yapmasını sever; tâ ki hayat-ı dünyeviyesinde muvaffak olabilsin, işi rast gelsin. Hatta, tarikati keşf ve keramet için ister. Demek ahiret arzusunu ve dinî vezaifin uhrevî meyvelerini dünya

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

noksan: kusurlu, nakis.

set çekme: engel olma.

sıddık: çok doğru, çok dürüst.

sine: yürek, kalp, gönül.

şakirt: talebe, öğrenci.

şerait: şartlar.

şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnunluk ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.

taleb: öğrenciler, tahsil görenler.

tasdik: onaylama.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.

tercih: bir şeyi diğerlerinden üstün tutma, öne alma, seçme, daha çok beğenme.

tetimme: bir konuyu veya eseri tamamlamak için eklenen kısım, bir şeyin tam ol-

ması için gereken şey.

tiryaki: bir şeye vazgeçemeyecek derecede alışmış olan.

varta: uçurum, tehlike, büyük tehlike.

vukuat: vak'alar, vuku bulan şeyler, hâdiseler, olaylar.

hayatına bir dirsek, bir basamak gibi yapıyor. Bilmiyor ki, saadet-i uhreviye gibi saadet-i dünyeviye dahi me- dar olan hakaik-ı diniyenin fevaid-i dünyeviyesi, yalnız tercih edici ve teşvik edici derecesinde olabilir. Eğer illet derecesine çıksa ve o amel-i hayrın yapılmasındaki maksat o fayda olsa, o ameli iptal eder, lâakal ihlâsı kırılır, se- vabı kaçar.

Bu hasta ve gaddar ve bedbaht asrın belâ ve vebasın- dan ve zulüm ve zulûmatından en mücerrep bir kurtarı- cı, Risale-i Nur'un mizanları ve muvazeneleriyle neşretti- ği nur olduğuna kırk bin şahit vardır. Demek Risale-i Nur'un dairesine yakın bulunanlar, içine girmezse, tehli- ke ihtimali kavidir.

Evet, ¹ **يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ** işaretiyle, bu asır, hayat-ı dünyeviye hayati uhreviye, ehl-i İslâma da bilerek, tercih ettirdi.

Hem bin üç yüz otuz dört tarihten başlayıp, öyle bir rejim, ehl-i iman içine de sokuldu. Evet, ² **عَلَى الْآخِرَةِ** cifir ve ebced hesabıyla bin üç yüz otuz üç veya dört ederek, aynı vakitte eski Harb-i Umumîde İslâmiyet düşmanları galebe çalmakla, muahede şartını, dünyayı dine tercih rejiminin mebbeine tevafuk ediyor. İki üç sene sonra bil- fiil neticeleri görüldü.

Said Nursî

1. Onlar ki seve seve dünya hayatını ahirete tercih ederler... (İbrahim Suresi: 3.)

2. Ahirete.

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra ku- rulacak olan âlem.
alâkadar: ilgili, ilişkili, mûna- sebetli, bağlı.
amel: fiil, iş, dinin emirlerini yerine getirme işi.
amel-i hayır: hayırlı iş, hayırlı çalışma, hayır işi.
bedbaht: bahtsız, bahtı kara, talihsiz, zavallı.

belâ: musibet, keder, sıkıntı.
cifir: harflere verilen sayı kıy- meti ile geleceğe veya geçen hâdiselere, ibarelerden tarih veya isme dair işaretler çıkar- mak ilmi.
ebced: Arap alfabesinin ilk tertibi ve harflerinin taşıdığı sayı değerlerine dayanan he- sap sistemi.
ehl-i diyânet: dindar kişiler.

ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri, İslâm dinini kabul edenler.
ehl-i İslâm: İslâm topluluğu, Müslümanlar.
ehl-i takva: Allah'tan korkan, emirlerine bağlı olan dindar kimseler.
fevâid-i dünyeviye: dünya menfaatleri, dünyaya ait fay- dalar, dünya ile ilgili kâr ve

kazançlar.

gaddar: çok fazla gadreden, zu- lüm, haksızlık, merhametsizlik eden.

gayet: çok, fazla, son derece.

hakaik-i diniye: dine ait olan ha- kikatler.

hayat-ı dünyeviye: dünyaya ait olan hayat.

hayat-ı uhreviye: uhrevî hayat, ahirete ait olan hayat.

ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma.

ihimal: olabirlik, bir şeyin ola- bilmesi mümkün olma, gerçekle- şebilirlik.

illet: sebep, gaye, hedef, bir şeye yol açan, bir şeyi gerektiren du- rum.

kavi: kuvvetli, güçlü, dayanıklı, metin, muhkem.

keramet: Allah'ın velî kullarında görülen olağanüstü hâller veya tabiatüstü hâdiseler.

keşif: gizli bir şeyi bulma, gizli bir şeyi bulup meydana çıkarma.

lâakal: en azından, daha aşağı ol- maz, en az, hiç olmazsa.

maksat: kastedilen, istenilen şey, gaye, niyet, meram.

medar: kaynak, sebep, vesile.

mizan: terazi.

muvaffak: başarılı olan.

muvazene: ölçü, kıyas, mukaye- se.

mücerrep: tecrübe edilmiş, de- nenmiş.

nesir: dağıtma, yayma.

peyda: hazır, mevcut.

saadet-i dünyeviye: dünya ile il- gili saadet, dünya hayatındaki mutluluk, dünya saadeti.

saadet-i uhreviye: ahiretle ilgili saadet, ahiretteki mutluluk.

şahit: tanık.

tarikât: Allah'a ulaşmak için, sey- hin gözetiminde müridin takip edeceği terbiye usul ve yolu, sey- ir ü sülûk sırasında tutulan yol.

tehlike: büyük zarar ve yok ol- maya yol açabilecek durum.

tercih: bir şeyi diğerlerinden üs- tün tutma, öne alma, seçme, da- ha çok beğenme.

teşvik: istek uyandırma.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait, ahiret âlemiyle ilgili.

veba: hasta sıçanlardan insanlara geçen bir mikrobun oluşturduğu, bulaşıcı ve öldürücü hastalık, ta- un, yumrucak.

vezâif: vazifeler, işler.

zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, iş- kence.

zulûmat: karanlıklar, dinsizlik, küfür.

ÜSTAD BEDIÜZZAMAN'IN İKİNCİ DÜNYA HARBI ESNASINDA YAZDIĞI MÜHİM BİR MEKTUP

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bediüzzaman: son devrin büyük İslâm alimi, müçtehit, allâme.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

bîçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.

bilfiil: fiilen, bizzat kendi çalışması ile yaparak, uygulamada.

elim: şiddetli.

esna: ara, aralık, sıra, vakit, zaman, hengâm.

felâket: büyük dert, belâ.

galebe: galip gelme, yenme, üstünlük.

Harb-i Umumi: genel harp, umumî savaş.

harp: savaş, cenk, devletler arasında meydana gelen kanlı ve silahlı kavga.

helâket: yıkılma, yıkılış, mahvolma, mahvoluş.

hükümüne: yerine, değerine.

ihtar: dikkatini çekme, tenbih, uyarma, uyarı.

kâfir: Allah'ı ve İslâmiyeti inkâr eden, inanmayan.

kusur: eksiklik, noksan.

manevi: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

masum: suçsuz, kabahatsiz, günahsız.

mebde: prensip, esas.

merhamet: acımak, şefkat göstermek, korumak, iyilik etmek, biçarelere yardımda bulunmak, esirgemek.

merhem: kederi, derdi gideren şey, ilaç.

muahede: iki veya daha çok devlet arasında akdedilen anlaşma, antlaşma.

musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.

musibet-i beşeriye: insanlara gelen belâ ve musibetler.

musibet-i semaviye: semavî musibet, gökten gelen belâlar, musibetler.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

mükâfat: iyi bir iş, hizmet veya başarıdan ötürü verilen şey, ödül.

netice: sonuç.

nevi: tür, çeşit.

nispeten: nispet olarak, nispetle, kıyaslayarak, öncekine göre, bir dereceye kadar.

noksan: kusurlu, nakis.

rejim: idarede tutulan yol, yönet-

Şiddet-i şefkat ve rikkatten ve bu kışın şiddetli soğuğu ile beraber manevî ve şiddetli bir soğuk ve musibet-i beşeriyeden biçarelere gelen felâketler, helâketler, sefaletler, açlıklar şiddetle rikkatime dokundu. Birden ihtar edildi ki:

Böyle musibetlerde, kâfir de olsa, hakkında bir nevi merhamet ve mükâfat vardır ki, o musibet ona nispeten çok ucuz düşer. Böyle musibet-i semaviye masumlar hakkında bir nevi şahadet hükmüne geçiyor.

Üç dört aydır ki, dünyanın vaziyetinden ve harbinden hiçbir haberim yokken Avrupa'da ve Rusya'daki çoluk çocuğa acıyarak tahattur ettim. O manevî ihtarın beyan ettiği taksimat, bu elim şefkate bir merhem oldu. Şöyle ki:

O musibet-i semaviden zalim kısmının cinayetinin neticesi olarak gelen felâketten vefat eden ve perişan olanlar, eğer on beş yaşına kadar olanlar ise, ne dinde olursa olsun, şehit hükmündedir. Müslümanlar gibi, büyük mükâfat-ı maneviyeleri, o musibeti hiçe indirir.

On beşten yukarı olanlar, eğer masum ve mazlum ise, mükâfatı büyüktür, belki onu Cehennemden kurtarır.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

me tarzı, düzenleme biçimi.

rikkat: merhamet, acıma, başkalarının düştüğü durumdan dolayı müteessir olma hasleti.

sefalet: aşırı fakirlik, yoksulluk.

şahadet: şehitlik, şehit olma.

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevme, içten ve karşılıksız merhamet, karşılık beklemeden yardım etme.

şiddet-i şefkat ve rikkat:

şefkat ve merhametin şiddeti, derecesi; aşırı derecedeki şefkat ve merhamet.

tahattur: hatırlama, hatıra getirme.

taksimat: taksimler, bölme-ler, bölümler, bölüntüler.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeah say-

ma.

tercih: bir şeyi diğerlerinden üstün tutma, öne alma, seçme, daha çok beğenme.

tevafuluk: uyma, uygun gelme, uygunluk, rastlamak, münasebet, birbirine denk gelme.

üstat: öğretici.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

Çünkü ahir zamanda madem fetret derecesinde din ve din-i Muhammedîye (a.s.m.) bir lâkaytlık perdesi gelmiş ve madem ahir zamanda Hazret-i İsa'nın (a.s.) din-i hakikîsi hükmedecek, İslâmiyetle omuz omuza gelecek; elbette şimdi, fetret gibi karanlıkta kalan Hazret-i İsa'ya (a.s.) mensup Hristiyanların mazlumlarının çektikleri felâketler, onlar hakkında bir nevi şهادettir denebilir. Hususan ihtiyarlar ve musibetzedeler, fakir ve zaifler, müstebit büyük zalimlerin cebir ve şiddetleri altında musibet çekiyorlar. Elbette o musibet, onlar hakkında medeniye-tin sefahatından ve küfranından ve felsefenin dalâletinden ve küfründen gelen günahlara kefarete olmakla beraber; yüz derece onlara kârdır diye, hakikatten haber aldım. Cenab-ı Erhamürrahimîne hadsiz şükrettim ve o elim elemden ve şefkatten teselli buldum.

Eğer o felâketi gören zâlimler ise ve beşerin perişanîyetini ihzar eden gaddarlar ve kendi menfaati için insan âlemine ateş veren hodgâm, alçak insî şeytanlar ise, tam müstahak ve tam adalet-i Rabbaniyedir.

Eğer o felâketi çekenler mazlumların imdadına koşanlar ve istirahat-i beşeriye için ve esasat-ı diniyeyi ve mukaddesat-ı semaviyeyi ve hukuk-i insaniyeyi muhafaza için mücadele edenler ise, elbette o fedakârlığın manevî ve uhrevî neticesi o kadar büyüktür, o musibeti onlar hakkında medar-ı şeref yapar, sevdirebilir.

Said Nursî

adalet-i Rabbaniye: Rabbanî adalet.

ahir zaman: dünyanın son zamanı ve son devresi, dünya hayatının kıyamete yakın son devresi.

beşer: insan, insanlık, âdemoğlu.

cebr: zor, zorlama, baskı yapma.

Cenab-ı Erhamürrâhimîn: inayet ve rahmet, yardım ve lütf sahiplerinin en merhametlisi olan, şeref ve azamet

sahibi olan yüce Allah (c.c.), **dalâlet:** iman ve İslâmiyetten ayrılmak, azmak, doğru yoldan ayrılmak, azma, batıla yönelme.

din-i hakikî: hakikî din, gerçek din.
din-i Muhammedîye: Hz. Muhammed'in getirdiği din, İslâm dini.

elem: dert, üzüntü, kaygı, tasma.
elim: şiddetli.
fakir: muhtaç, düşkün, yok-

sul.
felâket: büyük dert, belâ.
felsefe: hikmet bilgisi.

gaddar: çok fazla gadreden, zulüm, haksızlık, merhametsizlik eden.
hadsiz: sonsuz.
hodgâm: kendi keyfini düşünen, bencil.

hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.
hükümünde: yerinde, değerinde.
hüküm: hakimiyet, hakim ol-

ma.

ihtiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı.

ihzar: hazır etme, hazırlama.

insî: insan cinsinden.

kefarete: Allah'ın, bazı hususlarda kullanının kusur ve günahlarını affetmek ve örtmek için vesile yaptığı şeylerden her biri.

küfran: iyilik bilmeme, görülen iyiliği unutmama, nankörlük.

küfür: Allah'ın varlığına, birliğine inanmama, Ona yakışmayacak sıfatlar yükleme.

lakayt: kayıtsız, ilgi göstermeyen, ilgisiz, aldırış etmeyen.

mazlum: zulüm görmüş, zulme uğramış.

medeniye: medenîlik, şehirlilik, uygarlık.

menfaat: fayda, kâr, gelir, ihtiyaç karşılığı olan şey.

mensup: bir şeye veya kimseye nispeti olan, alakası bulunan, bir şeyle ilgili olan.

musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.

musibet-i semaviye: semavî musibet, gökten gelen belâlar, musibetler.

musibetzedede: musibet görmüş, felâkete uğramış, belâyâ, kazaya uğrayan.

mükâfat: iyi bir iş, hizmet veya başarıdan ötürü verilen şey, ödül.

mükâfat-ı maneviye: manevî olan mükâfat, manevî ödül.

müstahak: hak eden, hak etmiş.

müstebit: istibdatta bulunan, hükmü altında bulunanlara söz hakkı ve hareket serbestliği vermeyen.

nevi: tür, çeşit.

perişan: acınacak hâlde bulunan, derbeder.

perişanîyet: perişanlık, derbederlik.

sefahat: yasak şeylere, zevk ve eğlenceye aşırı derecede düşkünlük.

şahadet: şehitlik, şehit olma.

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevme, içten ve karşılıksız merhamet, karşılık beklemeden yardım etme.

şehit: İslâm şeriatine göre haksız yere öldürülmüş veya sel, yangın, deprem gibi musibetlerde hayatını kaybetmiş mü'min kimse.

şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnunluk ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.

teselli: avunma.

vefat: ölüm, ölmek. (insan hakkında.)

zaif: zayıf, güçsüz, kuvvetsiz, tatsız, dermansız.

zalim: zulmeden, haksızlık eden, acımasız ve haksız davranan.

Aziz, sıddık, mübarek kardeşlerim,

Üç gün evvel, aynen nurlu hediyeniz Kastamonu'ya geleceği anda rüyada görüyordum ki, terfi-i makam ve rütbe için, bizlere ferman-ı şahane, manevî bir canipten geliyor. Kemal-i hürmetle ellerinde tutup bize getiriyorlar. Biz baktık ki, o ferman-ı âlî, Kur'ân-ı Azîmüştan olarak çıktı. O hâlde bu mana kalbe geldi: *Demek Kur'ân yüzünden Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsi ve biz şakirtleri, bir terfi ve terakki fermanını âlem-i gayptan alacağız.*

Şimdi tabiri ise, o fermanı temsil eden masumların kalemîyle manevî tefsir-i Kur'ân'ı aldığımızdır. Bu rüyanın şimdiki tabiri çıkmadan bir-iki saat evvel Feyzi ile Emin'in gösterdikleri tabir dahi haktır ve ehemmiyetlidir.

Hem bu medar-ı sürur ve ferah olan hediye-i nuraniyeyi bir hiss-i kablelvuku ile benim ruhum tam hissetmiş, akla haber vermemiş idi ki; o gelmeden iki gün evvel, Feyzi ve Emin'in fıkrasında beyan edilen, rüyayı gördüğüm gecenin gününde sabahtan akşama kadar ve ikinci günü de kısmen, hiç görmediğim bir tarzda bir sevinç, bir sürur hissedip, mütemadiyen bir bahane ile ferahımı izhar edip, otuz kırk defa tebessümle güldüm.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

âlem-i gayp: gayp âlemi, görünmeyen, fakat varlığı kesin olan ve mahiyeti Allah tarafından bilinen başka dünyalar.

aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.

aziz: muhterem, sevgili, değerli.

canip: yan, yön, cihet, taraf.

ehemmiyet: kıymet, değer, önem.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

esasat-ı diniye: dinin esasları, rükünleri.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

felâket: büyük dert, belâ.

ferman: emir, buyruk.

ferman-ı âli: yüce, yüksek ferman.

ferman-ı şahane: padişaha yakışır ferman.

hak: gerçek, doğru.

hediye-i nuraniye: nurlu hediye.

hiss-i kablelvuku: Bir şeyi vukundan önce hissetme, bir hadisenin gerçekleşmesinden önce kalbe doğması.

hukuk-i insaniye: insanî haklar.

imdat: yardım isteme, yardım için bağırma çığılığı.

istirahat-ı beşeriye: insanlığın rahatı, huzuru.

kemal-i hürmet: hürmetin mükemmelliği, tam ve kusursuz mükemmel hürmet.

Kur'ân-ı Azîmüştan: şan ve şerefi yüce olan Kur'ân.

kusur: eksiklik, noksan.

mana: anlam.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

masum: suçsuz, kabahatsiz, günahsız.

mazlum: zulüm görmüş, zulme uğramış.

medar-ı sürur u ferah: sevinç ve ferah sebebi.

medar-ı şeref: şeref kazandıran

sebepl.

muhafaza: koruma, saklama, hıfz etme.

mukaddesat-ı semaviye: ilâhî emre ve vahye dayanan mukaddes şeyler.

musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.

mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.

mücadele: bir gayeye varmak için gösterilen ferdi veya

toplula çaba.

netice: sonuç, bir işin, bir fiilin sonucunda elde edilen şey, semere.

noksan: kusurlu, nakıs.

sıddık: çok doğru, çok dürüst.

şahs-ı manevî: manevî şahıs.

şakirt: talebe, öğrenci.

tabir: rüya yorumu.

tefsir-i Kur'ân: Kur'ân tefsiri, Kur'ân'ın açıklaması.

temsil: bir şeyin sembolü ol-

ma.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.

terakki: ilerleme, gelişme.

terfi: yükselme.

terfi-i makam ve rütbe: makam ve rütbenin yükselmesi.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait, ahiret âlemiyle ilgili.

Ben ve hem Feyzi, çok taaccüp ve hayret ettik. Otuz günde bir defa gülmeyenin, bir günde otuz defa gülmesi bizleri hayrette bıraktı. Şimdi anlaşıldı ki, o sürur ve o sevinç, mezkûr manevî fermanı temsil eden masumlar ve ümmilerin kalemlerinin yazıları nesl-i atinin sahaif-i hayatlarına âlem-i İslâmın sahife-i mukadderatına ve ehl-i imanın istikbalinin defterlerine neşr-i envar edecek olan ve o masumların halis ve safî amelleri ve hizmetleriyle sahife-i a'malimize hasenatları yazılıp kaydedilmesinin ve Risale-i Nur Şakirtlerinin mukadderatının mes'udâne idamesinin haberini veren o daha gelmeyen hediye geleniyordu. Benim o azîm yekûndan hissemeye düşen binden bir cüz'ü ruhen hissedilmiş, beni mesrurâne heyecana getirmişti.

Evet, böyle yüzer masumların makbul amelleri ve reddedilmez duaları sair kardeşlerimin defterlerine geçmesi misillü, benim gibi bir günahkârın sahife-i a'maline dahi girmesi, binler sürur ve sevinç verir. Böyle karanlık bir zamanda, bu ağır şerait altında, böyle masumâne ve kahramanâne çalışmak için, biz hem masumları ve o ümmîleri ve muallimlerini tebrik, hem peder ve validelelerini tebrik, hem köylerini tebrik, hem memleketlerini, hem milletlerini, hem Anadolu'yu tebrik ederiz.

Mübarek masumların ve ümmîlerin her birine birer hususî teşekkürname ve tebrikname yazmak elimden gelseydi, yazacaktım. Öyle ise bu arzumu bilfiil yazılmış gibi kabul etsinler. Ben, onların isimlerini bir daire suretinde yazacağım, dua vaktinde bakacağım. Hem onları

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
amel: bir insanın dinî emirler ve yasaklara göre yaptığı iş, hareket.
azîm: büyük, yüce, ulu.
bahane: vesile, sebep.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
cüz: kısım, parça, bölüm.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri, İslâm dinini kabul edenler.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
ferah: gönül açıklığı, sevinç, sevinme.
ferman: emir, buyruk.
fıkra: kısa yazı, küçük hikâye.
günahkâr: günahlı, günah işleyen, günah işlemiş.
halis: gerçek, samimi, içten.
hasenat: iyi ameller, iyi işler, hayırlar.
hayret: şaşma, şaşırma.
heyecan: coşkunluk, coşma.
hisseye: pay, nasip, kismet.

idame: devam ettirme, sürdürme.
istikbal: gelecek, gelecek zaman, atı.
izhar: açığa vurma, meydana çıkarma, aşikâr etme.
kahramanane: kahramanca, kahraman olana yakışır şekilde, yiğitçe, cesurâne.
kayd: yazıya geçirme, deftere yazma.
kısmen: kısmî olarak, bütün değil, bir kısım, bir bölüm olarak veya bazı bakımdan, bazı

yönden.

makbul: kabul edilmiş olan, alınan, reddedilmeyen.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

masum: suçsuz, kabahatsız, günahsız.

masumâne: masumca, masum olana yakışacak surette, suçsuz, günahsız bir şekilde.

mesrurane: sevinçli bir şekilde, sevinerek, memnun olarak.

mesudane: mutluca, mutlu olana yakışacak surette, kutlulukla.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

misillü: benzeri, gibi, aynısı, benzer gibi, eş kabilinden.

muallim: ders veren, öğreten, talim eden, hoca, öğretici, öğretmen.

mukadderat: Allah tarafından ezelde takdir olunmuş şeyler, ileride meydana gelecek haller ve olaylar, alın yazısı.

mütemadiyen: süreklî olarak, devamlı olarak, aralıksız şekilde, muttasıl, devamlı.

nesli ati: gelecek nesil.

neşr-i envar: nurların yayılması, nurların dağıtılması, nurların saçılması.

peder: baba, ata.

redd: reddetme, geri verme, geri çevirme, kabul etmeme.

ruhen: ruh bakımından, ruh yönünden, ruh olarak.

safî: saf olan, duru, katıksız, katıksız.

sahaif-i hayat: hayat sayfaları.

sahife-i a'mal: amellerin sayfası.

sahife-i mukadderat: Allah tarafından takdir edilen şeylerin bulunduğu sayfa, kader sayfası.

sair: diğer, öteki, başka.

sürur: mutluluk.

şakirt: talebe, öğrenci.

şerait: şartlar.

taaccüp: şaşma, hayret etme, şaşkalma.

tarz: biçim, şekil, suret.

tebessüm: gülümseme, gülümseyiş, hafifçe gülme.

tebrik: kutlama, uğurlu, hayırlı, mübarek olmasını dileme.

temsîl: bir şeyin sembolü olma.

ümmî: okuma yazması olmayan, okumamış.

yekûn: toplam, tutar.

Risale-i Nur'un has şakirtleri dairesine dahil edip, bütün manevî kazançlarına hissedar edeceğim.

Benim tarafımdan onların peder ve validelerine veya akrabalarına ve üstatlarına selâmlarımızı tebliğ ediniz. Cenab-ı Hak, onları ve evlâtlarını dünyada ve ahirette mes'ut eylesin. Âmin, âmin, âmin.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz kardeşlerim,

Hakaik-ı imaniye her şeyden evvel bu zamanda en birinci maksat olmak ve sair şeyler ikinci, üçüncü, dördüncü derecede kalmak ve Risale-i Nur'a hizmet etmek en birinci vazife ve medar-ı merak ve maksud-i bizzat olmak lâzım iken, şimdiki hâl-i âlem, hayat-ı dünyeviyeyi, hususan hayat-ı içtimaiyeyi ve bilhassa hayat-ı siyasiyeyi ve bilhassa medeniyetin sefahat ve dalâletine ceza olarak gelen gadab-ı İllâhînin bir cilvesi olan Harb-i Umumînin tarafgirâne, damarları ve asapları tehyic edip batin-ı kalbe kadar, hatta hakaik-ı imaniyenin elmasları derecesine o zararlı, fânî arzuları yerleştirecek derecede, bu meş'um asır, öyle şırına etmiş ve ediyor ve öyle aşlamış ve aşıyor ki, Risale-i Nur dairesi haricinde bulunan bir kısım sathî, belki de bir kısım zaif velîler, o siyasî ve içtimâî hayatın rabitaları sebebiyle, hakaik-ı imaniyenin hükmünü

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.

akraba: yakınlar, aralarında soyca yakınlık bulunanlar, hısımlar.

âmin: "Yâ Rabbi! Öyle olsun, kabul eyle!" anlamında duanın sonunda söylenir.

arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.

aziz: muhterem, sevgili, değerli.

bilfiil: fiilen, gerçek olarak.

bilhassa: her şeyden önce, başta, hele, en çok, hususen, hususî olarak, özellikle, mahsus.

Cenab-ı Hak: Allah.

ceza: karşılık, azap.

cilve: Esmâ-i İllâhînin tecellisi.

dahil etme: katma.

dalâlet: iman ve İslâmiyetten ayrılma, azmak, doğru yoldan ayrılma, azma, batla yönelme.

dua: Allah'a yalvarma, niyaz.

evlâd: vevletler, çocuklar.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

gadab-ı İllâhî: Allah'ın gazabı.

hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanı gerçekler.

hâl-i âlem: dünyanın vaziyeti, âlemin durumu.

has: halis, samimi, gerçek.

hayat-ı dünyeviyeye: dünyaya ait olan hayat.

hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, cemiyet hayatı, toplum hayatı.

hayat-ı siyâsiye: siyasete ait hayat, politik hayat, siyasi hayat.

hissedar: hisse sahibi, pay sahibi.

hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.

hisssî: şahsî, kişisel.

kusur: eksiklik, noksan.

lâzım: gerek, gerekli, lüzumlu.

maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.

maksud-ı bizzat: kendi maksadı, şahsî gaye, şahsî amaç.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

masum: suçsuz, kabahatsiz, günahsız.

medar-ı merak: meraka sebep olan.

medeniyet: medenîlik, şehirlilik, uygarlık.

memleket: ülke, yurt, vatan.

mesut: saadetli, bahtlı, bahtlıyar, kutlu.

mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.

noksan: kusurlu, nakis.

peder: baba, ata.

sair: diğer, öteki, başka.

sefahat: yasak şeylere, zevk ve eğlenceye aşırı derecede

düşkünlük.

suret: biçim, tarz, şekil.

şakirt: talebe, öğrenci.

tebliğ: yetiştirme, ulaştırma, götürme, bitiştirme, eriştirme.

tebrik: kutlama. uğurlu, hayırlı, mübarek olmasını dileme.

tebrikname: tebrik yazısı, kutlama yazısı.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık ol-

mayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.

teşekkürname: teşekkür bildiren yazı, teşekkür yazısı.

ümmî: okuma yazması olmayan, okumamış.

üstat: öğretici.

valide: ana, anne.

vazife: ahlâk veya iş icabı yapılması gereken iş, görev.

ikinci, üçüncü derecede bırakıp, o cereyanların hükmüne tâbi olarak, hemfikir olan münafıkları sever, kendine muhâlif olan ehl-i hakikati, belki ehl-i velâyeti tenkit ve adavet eder, hatta hissiyat-ı diniyeyi o cereyanlara tâbi yaparlar.

İşte bu asrın bu acip tehlikesine karşı Risale-i Nur'un hizmet ve meşgalesi, şimdiki siyaseti ve cereyanlarını o derece nazarımdan iskat etmiş ki, bu Harb-i Umumîyi dört aydır merak etmedim, sormadım.

Hem, Risale-i Nur'un has talebeleri, bâkî elmaslar hükmünde olan hakaik-ı imaniyenin vazifesi içindeyken, zalimlerin satranç oyunlarına bakmakla vazife-i kudsiyelerine fütur vermemek ve fikirlerini bulaştırmamak gerektir. Cenab-ı Hak bize nur ve nuranî vazife vermiş, onlara da zulümlü zulümatlı oyunları vermiş. Onlar bizden istiğna edip yardım etmedikleri ve elimizdeki kudsî nurlara müşteri olmadıkları hâlde, onların karanlıklı oyunlarına vazifemizin zararına bakmaya tenezzül etmek hatadır. Bize ve merakımıza dairemiz içindeki ezvak-ı maneviye ve envar-ı imaniye kâfi ve vâfidir.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bugünlerde, Risale-i Nur'a sû-i kast edenlerin ve sizlere sıkıntı verenlerin haklarında, bana verdiği bir hiddet

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

acip: tuhaf, hayret veren, hayrette bırakan, şaşılacak şey.
adavet: düşmanlık, husumet.
arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.
asap: sinirler, sinir sistemi.
bâkî: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez, sonsuz.
bâtın-ı kalp: kalbin içi, manevî tarafı.

Cenab-ı Hak: Allah.
cereyan: fikir, sanat, siyaset hareketi.
ehl-i hakikat: hakikati arzulayanlar, gerçeği bulup onun peşinden gidenler.
ehl-i velâyet: velî olanlar.
elmas: çok kıymetli bir mücevher.
envar-ı imaniye: iman nurları, imana ait parlıtlar.
ezvak-ı maneviye: manevî

zevkler.
fânî: muvakkat, geçici.
fütur: zayıflık, gevşeklik, bezginlik, usanma, usanç, bıkkıma.
hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.
Harb-i Umumi: genel harp, umumi savaş.
hariç: bir şeyin dışı, dışarı, dışta kalan.
has: halis, samimi, gerçek.
hata: yanlış, yanlışlık, galat.

hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
hemfikir: fikirleri bir, aynı fikirde.
hissiyat-ı diniye: dinle ilgili hisler.
hükmünde: değerinde.
hüküm: hakimiyet, hakim olma.
iskat: düşürme, düşürülme.
ıctimai: toplumla alakalı, cemiyete ait, sosyal.
istiğna: çekinme, uzak durma, gerek duymama.
kâfi: yeter, yetecek.
kudsî: mukaddes, kutlu, muazzaz, aziz.
meşgale: iş gücü, iş, uğraş, mesguliyet, meşgul olunan şey.
meş'um: kötü, uğursuz, bedbaht.
muhâlif: muhalefet eden, uymayan, karşıt.
münafık: kalbinde küfrü gizlediği hâlde Müslüman görünen, kâfirliğini gizleyerek Müslüman gibi davranan.
müşteri: istekli.
nazar: dikkat, düşünce, fikir.
nur: aydınlık, parlıtlı, parlaklık, ziya, ışık, şule.
nurani: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.
rabıta: yakınlık duyma, münasebet, ilgi, alâka, bağ.
sathî: yüzeysel, derinliğine dalmadan.
siyaset: politika.
siyasî: siyaset gereği olan, siyasetle ilgili, siyasete ait.
tâbi: boyun eğen, uyan, itaat eden, itaatte bulunan, bağlanan.
talebe: öğrenciler, tahsil görenler.
tarafgirane: taraf tutarcasına, bir tarafı destekleyerek.
tehyic: heyecanlandırma, heyecana getirme, coşturma, coşkunluk verme.
tenezzül: inme, alçalma.
tenkit: eleştirme.
vâfî: yeter, tam, elverişli.
vazife-i kudsiye: mukaddes vazife, kutsal vazife.
veli: dost, yakın.
zaif: zayıf, güçsüz, kuvvetsiz, tatsız, dermansız.
zalim: zulmeden, haksızlık eden, acımasız ve haksız davranan.
zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.
zulûmat: karanlıklar.

neticesinde, beddua teşebbüs ettim. Birden Isparta'ya kıyamadım. Beddua yerine “Yâ Rab! Isparta, Risale-i Nur'un bir Medresetü'z-Zehrasıdır; oradaki fena memurları dahi ıslah eyle ve hüsn-i akıbet ver” diye dua eyledim ve ediyorum.

Said Nursî

1 بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık, fedakâr kardeşlerim,

Nurlar, bilakis Isparta tevakkufuna karşı buralarda inkişafat ile tezahür etti. 2 الْحَمْدُ لِلَّهِ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي

En ziyade bize nezaretle, bizimle ve siyasetle alâkadar mühim bir zat geldi. Ona dedim ki:

Bu on sekiz senedir sizlere müracaat etmedim ve hiç gazete okumadım. Bu sekiz aydır bir defa “Cihanda ne oluyor?” diye sormadım. Üç senedir burada işitilen radyoyu dinlemedim; tâ ki kudsi hizmetimize manevî zarar gelmesin. Bunun sebebi şudur ki:

İman hizmeti, iman hakaiki, bu kâinatta her şeyin fevkindedir, hiçbir şeye tâbi ve alet olamaz. Fakat, bu zamanda ehl-i gaflet ve dalâlet ve dinini dünyaya satan ve bâkî elmasları şişeye tebdil eden gafil insanlar nazârında, o hizmet-i imaniyeyi hariçteki kuvvetli cereyanlara tâbi veya alet telâkki etmek ve yüksek kıymetlerini

alâkadar: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.

aziz: muhterem, saygın, sevgili, değerli.

beddua: inkisar, ilenç, bir kimsenin kötü olması için dua, kötü dua.

cihan: dünya, kâinat, âlem.

fazl: alıcenaplık, ihsan, cömertlik.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

hamd: teşekkür, şükran.

hiddet: öfke, kızgınlık, gadap, hisim.

hüsn-i akıbet: iyi netice, hayırlı son.

ıslah: iyi bir hâle koyma, iyi duruma getirme, iyileştirme, düzeltme.

kudsi: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

kusur: eksiklik, noksan.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

2. Allah'a hamd olsun. Bu Rabbimin fazlındandır. (Birinci cümle birçok ayette geçmektedir. İkinci kısım ise Neml Suresinin 40. ayetidir.)

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

Medresetüzzehra: Bediüzzaman'ın doğuda (Van) yapılmasını idarecilerle teklif ettiği, fen ilimleriyle din ilimlerinin birlikte okutulmasını düşündüğü üniversite.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

müracaat: başvurma, danışma.

netice: sonuç.
nezaret: gözetme, gözden geçirme, yoklama, muayene, kontrol.

noksan: eksiklik, azlık, tam olmayış.

sıddık: çok doğru, çok dürüst.
siyaset: politika.

su-i kast: kötü kasıt, kötü niyet.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.

teşebbüs: kalkışma.

zat: kişi, şahıs, fert.

ziyade: çok, fazla, artık.

umumun nazarında tenzil etmek endişesiyle, Kur'ân-ı Hakîm'in hizmeti bize, kat'î bir surette siyaseti yasak etmiş.

Sizler ey ehl-i siyaset ve hükûmet! Evham edip bizlerle uğraşmayınız. Bilâkis, teshilât göstermeniz lâzım. Çünkü, hizmetimiz emniyet ve hürmet ve merhameti tesisle, hem asayiş, hem inzibatı, hem hayat-ı içtimaiyeyi anarşilikten kurtarmaya çalışıp, sizin hakikî vazifenizin temel taşlarını tespit ediyor, takviye ve teyit ediyor.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
1 8 0 5 0

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Şimdi, bundan on dakika evvel, cesurca, fakat kalem-siz iki adam, Risale-i Nur dairesine biri birisini getirdi. Onlara dedim ki: “Bu dairenin verdiği büyük neticelere mukabil, sarsılmaz bir sadakat ve kırılmaz bir metanet ister.”

Isparta kahramanlarının gösterdiği harikalar ve cihan-pesendâne hidemat-ı Nuriyenin esas harika sadakatleri ve fevkalâde metanetleridir. Bu metanetin birinci sebebi kuvvet-i imaniye ve ihlâs hasletidir, ikinci sebebi cesaret-i fitriyedir. Onlara, “Siz, cesaretle ve efelikle tanınmışsınız ve dünyaya ait ehemmiyetsiz şeyler için fedakârlık

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

anarşi: kargaşa, karışıklık.
asayiş: düzen, nizam, emniyet.
aziz: muhterem, saygın, sevgili, değerli.
bâki: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez, sonsuz.
bilâkis: aksine, tersine, tam tersi, tersine olarak.
cereyan: fikir, sanat, siyaset

hareketi.
ehl-i gaflet ve dalâlet: dünyaya daldığından dolayı ahiretin farkında olmayanlar ile yoldan çıkanlar, azgın ve sapkın kimseler.
ehl-i siyaset ve hükûmet: ülkenin iradesiyle meşgul olanlar, siyaset adamları, politikacılar.
emniyet: eminlik, güvenlik,

korkusuzluk.
endişe: düşünce, vesvese, kuşku, kuruntu, merak, kaygı, keder, gam, şüphe, korku.
evham: vehimler, zanlar, kuşku, esassız şeyler, kuruntular.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.

gafil: gaflette bulunan, ihmal eden.
hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.
hakiki: gerçek, sahici.
haric: dış memleket, yaşanılan ülkenin dışındaki ülke.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, cemiyet hayatı, toplum hayatı.
hizmet-i imaniye: imana ait hizmet, iman ve Kur'ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmî delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
hürmet: saygı.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
inzibat: düzeni sağlama, asayiş yoluna koyma.
kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.
kat'i: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.
kıymet: değer.
Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve surisinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.
kusur: eksiklik, noksan.
merhamet: acımak, şefkat göstermek, korumak, iyilik etmek, biçarelere yardımda bulunmak, esirgemek.
metanet: sağlamlık, kavilik, metinlik, dayanıklılık.
mukabil: karşılık olarak, karşılığında.
nazar: düşünme, fikir, mülâhaza, niyet.
noksan: eksiklik, azlık, tam olmayış.
sadakat: bağlılık, doğruluk.
sıddık: çok doğru, çok dürüst.
siyaset: politika.
suret: biçim, şekil, tarz.
tâbi: boyun eğen, uyan, itaat eden, itaatte bulunan, bağlanan.
takviye: kuvvetlendirme, sağlamlaştırma.
tebdil: değiştirme, döndürme, dönüştürme, başka bir hâle getirme.
telâkki: kabul etme, alma.
tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.
tenzil: indirme, peyderpey, yavaş yavaş indirme.
teshilât: kolaylaştırmalar.
tesis: kurma, meydana getirme.
tespit: sağlamca yerleştirme, sabit hale getirme, yerleştirme, oturtma.
teyit: doğrulama, doğru çıkarma, destekleme.
umum: herkes, bütün insanlar, bütün halk.
vazife: iş, görev.

âlem-i insaniyet: insanlık âlemi.
aziz: muhterem, saygın, sevgili, değerli.

cerayan: fikir, sanat, siyaset hareketi.

cesaret: cesurluk, yiğitlik, yüreklilik.

cesaret-i fitriye: yaratılıştan gelen cesurluk, yiğitlik.

cihan: dünya, kâinat, âlem.

cihanpesendâne: kâinat, cihan beğenircesine.

ehemmiyet: kıymet, değer, önem.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

elmas: çok kıymetli bir mücevher.

esas: temel.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

fedakârane: fedakâr olana yakışacak surette, canını feda edercesine.

fevkalâde: çok güzel, çok iyi, çok üstün.

gayet: çok, fazla, son derece.

hakaik-ı imaniye-i Kur'âniye: Kur'ân'dan gelen iman hakikatleri.

hakikat: asıl, esas.

hârika: olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran şey.

has: halis, gerçek, samimi.

haslet: güzel huy, iyi özellik.

hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, cemiyet hayatı, toplum hayatı.

hidemat-ı Nuriye: Risâle-i Nur hizmetleri.

ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemeksizin, sırf Allah rızası için yapma.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

kusur: eksiklik, noksan.

kuvvet-i imaniye: imandan gelen kuvvet.

merdane: erkekçesine, mertçesine, ere yakışır surette, mertçe, erkekçe.

metanet: sağlamlık, kavilik, metinlik, dayanıklılık.

muazzam: ehemmiyetli, önemli.

gösterseniz, elbette Risale-i Nur'un kudsî hizmetinde ve cihana değer uhrevî neticelerine mukabil, merdane ve fedakârâne cesaret gösterip sadakatınızı muhafaza edersiniz" dedim. Onlar da tam kabul ettiler.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
1

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Âlem-i insaniyette ve İslâmiyette üç muazzam mesele olan, iman ve şeriat ve hayat'tır. İçlerinde en muazzamı iman hakikatleri olduğundan, bu hakaik-ı imaniye-i Kur'âniye, başka cereyanlara, başka kuvvetlere tâbi ve alet edilmemek; ve elmas gibi o Kur'ân'ın hakikatlerini dini dünyaya satan veya alet eden adamların nazarında cam parçalarına indirmemek; ve en kudsî ve en büyük vazife olan imanı kurtarmak hizmetini tam yerine getirmek için, Risale-i Nur'un has ve sadık talebeleri, gayet şiddet ve nefretle siyasetten kaçıyorlar. Hatta sizin bu kardeşiniz, siz de bilirsiniz, bu on sekiz senedir, o kadar muhtaç olduğum hâlde, siyasete, hayat-ı içtimaiyeye temas etmemek için hükûmete karşı bir tek müracaatım olmadığı gibi, bu sekiz dokuz aydır, küre-i arzın bu hercümercini bir tek defa ne sual ve ne de merak ettim.

Said Nursî

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

muhafaza: koruma, saklama, hıfzetme.

muhtâc: ihtiyacı olan, kendisine bir şey lâzım olan, ihtiyaç içinde bulunan, bir eksiği olup onu tamamlamak isteyen.

mukabil: karşılık olarak, karşılığında.

nazar: düşünme, fikir, mülâhaza, niyet.

nefret: bir şeyden veya kim-

sedan iğrenme, tikslenme, ikrah.

netice: sonuç.

noksan: eksiklik, azlık, tam olmayış.

sadakat: bağlılık, doğruluk.

sadık: sadakatli, dostluğu ve bağlılığı içten olan.

sıddık: çok doğru, çok dürüst. siyaset: politika.

şeriat: Allah'ın emri, lâhî ka-

tâbi: bağlı.

talebe: öğrenciler, tahsil görenler.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve nöksandan uzak ve yüce tutma, münezzehten sayma.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait, ahiret âlemiyle ilgili.

vazife: iş, görev, memuriyet.

بِسْمِ سَبْحَانَهُ

Ey kardeşlerim!

Sizler biliyorsunuz ki: *Bizim mesleğimizde, benlik, enaniyet, şan ve şeref perdesi altında makam sahibi olmaktan, öldürücü zehir gibi ondan kaçıyoruz, onu ihsas eden hâlâtta şiddetle içtinap ediyoruz.* Elbette burada, altı yedi sene gözünüzle ve yirmi seneden beri tahkikatınızla anlamışsınız ki, ben şahsıma karşı hürmet ve makam vermek istemiyorum. Sizleri o noktada şiddetle takdir etmişim. Bana haddimden fazla mevki vermeyiniz diye, size darılıyorum. Yalnız Kur'ân-ı Hakîmin bu zamanda bir mu'cize-i maneviyesi olan Risale-i Nur hesabına, ve ben de onun bir şakirdi olmak haysiyetiyle, ona karşı tasdikârane teslimi ve irtibatı şakirâne kabul ediyorum. İşte, bu derece enaniyetten ve benlikten ve şan ve şeref namı altındaki riyakârlıktan kaçmayı düstur-i hareket ittihaz eden adamlara karşı, ehl-i hükûmetin, ehl-i idare ve zabitanın evhama düşmeleri ne kadar manasız ve lüzumsuz olduğunu divaneler de anlar.

Said Nursî

بِسْمِ سَبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bugünlerde, Kur'ân-ı Hakîmin nazarında imandan sonra en ziyade esas tutulan takva ve amel-i salih esaslarını düşündüm.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

amel-i salih: Allah rızasına uygun hayırlı iş, dine uygun hareket, davranış.
Aziz: izzetli, muhterem, saygın.
derece: mertebe, kademe.
divane: deli, akli başında olmayan, budala, alık.
düstur-i hareket: hareket kaidesi, davranış prensibi.
ehl-i hükûmet: .
ehl-i idare: idare edenler,

devleti yönetenler.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
enaniyet: kendini beğenme, bencillik, egoistlik.
esas: temel.
evham: vehimler, zanlar, kuruntular.
had: sınır.
hâlât: hâller, durumlar, vaziyetler.
haysiyet: şeref, onur, itibar.

hürmet: saygı.
içtinap: çekinme, sakınma, uzak durma.
ihsas: hissettirme, sezdirme.
iman: inanç, itikat.
irtibat: bağlantı, münasebet.
ittihaz: kabul etme, sayma, tutma, addetme.
Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.
lüzum: ihtiyaç, gereklilik.

makam: yer, mevki.
mana: eş, benzer.
meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.
mevki: yer, makam.
mu'cize-i manevîye: manevî mucize.
nam: ad.
nazar: bakış.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
riyakârlık: .
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullen.
şakirâne: şükrederek, şükredercesine.
şakirt: talebe, öğrenci.
şan: şöhret, ün.
şeref: onur, haysiyet.
şiddet: sertlik, katılık; fazlalık, çokluk.
tahkikat: araştırmalar, soruşturmalar.
takva: Allah'tan korkma, Allah korkusuyla dinin yasak ettiği şeylerden kaçınma, Allah'ın emirlerini tutup azabından korunma, Allah'ın yasaklarından kaçınmada azamî titizlik gösterme.
tasdikârane: .
tekdir: azarlama.
zabita: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

a'mal-i salih: salih ameller, Allah'ın rızasına uygun yapılmış iyi ve hayırlı işler.

amel: fiil, iş.

amel-i salih: Allah rızasına uygun hayırlı iş, dine uygun hareket, davranış.

cazibedar: çekici, cazibeli.

celb-i nef: faydalı olanları kendi etrafına çekmek, menfaati elde etmek.

cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.

def-i mefasit: bozgunculuk yapacak fiil ve sözlerden kaçınmak.

def-i ser: kötülükleri def etmek, kötülüğe mâni olmak.

dehset: büyük tehlike karşısında korkma ve şaşırıp kalma.

ehemmiyetli: önemli.

emir: iş buyurma, buyruk, buyruktu (ağızdan veya yazı ile).

esas: temel.

farz: bir netice elde etmek için gerçek olarak kabul edilen bir tahminde bulunma.

haram: İslâmiyetçe yasaklanan işler.

harap: yıkılma, yok edilme.

hareket: kımıldama.

hayrat: hayırlar.

hevesat: hevesler.

hükümünde: değerinde, yerinde.

ibadet: Allah'ın emrettiklerini yerine getirme, Allah'a karşı kulluk vazifesini yapma.

ıçtinap: çekinme, sakinme, uzak durma.

ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemeksizin, sırf Allah rızası için yapma.

işlemek: iş yapmak, çalışmak.

kasıt: bir işi bile bile, isteyerek yapma.

kebaar-i azime: büyük günahlar.

kebare: büyük günah.

kesb: kazanma.

lâzım: gerek, gerekli, lüzumlu.

madem: ...den dolayı, böyle ise.

malûm: bilinen, bilinen olan.

menfi: olumsuz, müspet olmayan.

menhiyat: ser'an haram edilenler, yasak edilmiş.

mukabil: karşılık.

muvaaffakiyet: Allah'ın yarındımıyla başarılı olma.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

nam: ad.

nevi: çeşit, tür.

niyet: bir işi yapmayı önceden düşünme.

niyet-i ıçtinap: .

racih: daha da üstün, önce, diğerinden üstün.

Takva, menhiyattan ve günahlardan ıçtinap etmek; ve amel-i salih, emir dairesinde hareket ve hayrat kazanmaktır. Her zaman, def-i şer celb-i nef'a racih olmakla beraber, bu tahribat ve sefahat ve cazibedar hevesat zamanında, bu takva olan def-i mefasid ve terk-i kebaar, üssü'l-esas olup, büyük bir rüçhaniyet kesb etmiş. Bu zamanda, tahribat ve menfi cereyan dehşetlendiği için, takva bu tahribata karşı en büyük esastır. Farzları yapan, kebareleri işlemeyen kurtulur.

Böyle kebaar-i azime içinde, amel-i salihin ihlâsla muvaaffakiyeti pek azdır. Hem, az bir amel-i salih, bu ağır şerait içinde çok hükümündedir. Hem, takva içinde bir nevi amel-i salih var. Çünkü, bir haramın terki vaciptir. Bir vacibi işlemek, çok sünnetlere mukabil sevabı var. Böyle zamanlarda, binler günahın tehacümünde, bir tek ıçtinap, az bir amelle yüzer günahın terkiyle, yüzer vacip işlenmiş olur. Bu ehemmiyetli nokta, niyetle, takva namıyla, gûnahtan kaçınmak kastıyla, menfi ibadetten gelen ehemmiyetli a'mal-i salihadır.

Risale-i Nur Şakirtlerinin, bu zamanda en mühim vazifeleri, tahribata ve günahlara karşı takvayı esas tutup davranmak gerektir. Madem her dakikada, şimdiki tarz-ı hayat-ı içtimaiyede yüzer günah insana karşı geliyor; elbette takva ile ve niyet-i ıçtinap ile yüzer amel-i salih işlemiş hükümündedir. Malûmdur ki, bir adamın bir günde harap ettiği bir sarayı, yirmi adam, yirmi günde yapamaz. Ve bir adamın tahribatına karşı yirmi adam çalışmak lâzım gelirken, şimdi, binler tahribatçıya mukabil,

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursi'nin eserlerinin adı.

rüçhaniyet: .

sefahat: yasak şeylere, zevk ve eğlenceye aşırı derecede düşkünlük.

sünnet: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) Kur'an dışında, Müslümanlara örnek olan mübarek söz, fiil ve emirleri, kabulleri veya takrirleri.

şakirt: talebe, öğrenci.

şerait: şartlar.

tahribat: tahripler, yıkıp bozmalar.

takva: Allah'tan korkma, Allah korkusuyla dinin yasak ettiği şeylerden kaçınma, Allah'ın emirlerini tutup azabından korunma, Allah'ın yasaklarından kaçınmada azamî titizlik gösterme.

tarz-ı hayat-ı içtimaiye: sos-

yal, toplum hâlinde yaşam tarzı.

tehacüm: hücum etme, saldırma.

terk: bakmama, ihmal etme.

terk-i kebaar: günahları terk etmek.

üssü'l-esas: hakikî sağlam temel.

vacip: zorunlu.

vazife: görev.

Risale-i Nur gibi bir tamircinin bu derece mukavemeti ve tesirâtı pek harikadır. Eğer bu iki müteakıl kuvvetler bir seviyede olsaydı, onun tamirinde mu'cizevari muvaffakiyet ve fütuhât görülecekti.

Ezcümle: Hayat-ı içtimaiyeyi idare eden en mühim esas olan hürmet ve merhamet gayet sarsılmış. Bazı yerlerde, gayet elîm ve bîçare ihtiyarlar, peder ve valideler hakkında dehşetli neticeler veriyor.

Cenab-ı Hakka şükür ki, Risale-i Nur, bu müthiş tahribata karşı, girdiği yerlerde mukavemet ediyor, tamir ediyor. Sedd-i Zülkarneynin tahribiyle Ye'cüc ve Me'cücülerin dünyayı fesada vermesi gibi, şeriat-ı Muhammediye (a.s.m.) olan sedd-i Kur'ânînin tezelsülüyle ve Ye'cüc ve Me'cücden daha müthiş olarak ahlâkta ve hayatta zulmetli bir anarşilik ve zulümlü bir dinsizlik fesada ve ifsada başlıyor.

Risale-i Nur Şakirtlerinin böyle bir hâdisede manevî mücahedeleri, inşaallah, zaman-ı Sahabedeki gibi, az amel ile, pek çok büyük sevap ve a'mal-i salihaya medar olur.

Aziz kardeşlerim, işte böyle bir zamanda, bu dehşetli hadisata karşı, ihlâs kuvvetinden sonra bizim en büyük kuvvetimiz, iştirak-i a'mal-i uhreviye düsturuyla, kalemlerle her biri diğerinin a'mal-i salihâ defterine hasenat yazdıkları gibi, lisanlarıyla her birinin takva kalesine ve siperine kuvvet ve imdat göndermektir. Ve bilhassa fırtınalı tehacüme hedef olan bu âciz kardeşinize, bu

âciz: zayıf, güçsüz.
a'mal-i salihâ: salih ameller, Allah'ın rızasına uygun yapılmış iyi ve hayırlı işler.
amel: fiil, iş.
anarşi: hükümsüz veya siyasi otoritesini kaybetmiş düzensiz topluluk hâli.
Aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bîçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.
bilhassa: özellikle.
Cenab-ı Hak: Allah; doğru, gerçek, Hakkin tâ kendisi

olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
derece: mertebe, kademe.
düstur: kaide, esas, prensip.
elîm: çok dert ve keder veren, çok acı verici, acıklı.
esas: temel.
ezcümle: bu cümleden olarak.
fesat: bozukluk, karışıklık, ni-fak.
fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.

gayet: son derece.
hadisât: hadiseler, olaylar.
hâdis: olay.
hasenat: iyi ameller, iyi işler, hayırlar.
Hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, toplum hayatı.
hürmet: saygı.
idare: yönetim, memleket işlerinin yürütülmesi.
ifsat: fesada uğratma, bozma, karışıklık çıkarma.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemek-

sizin, sırf Allah rızası için yapma.
imdat: yardım, yardıma yetişme, zor durumda kalana yapılan yardım.
inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.
iştirak-i a'mal-i uhreviye: ahirete ait işlerde ortaklık, ahiretle ilgili amellere ortak olma.
kuvvet: tesir kudreti, etkileme gücü.
lisan: dil.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
medar: sebep, vesile.
merhamet: acımak, şefkat göstermek, korumak, iyilik etmek, bîçarelere yardımda bulunmak, esirgemek.
mu'cizevari: mu'cize gibi.
mukavemet: karşı koyma, dayanma, direnme.
muvaffakiyet: Allah'ın yardımıyla başarılı olma.
mücahede: savaşma, mücadele.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
müteakıl: karşılıklı olarak.
müthiş: dehşet veren, ürküten, dehşetli, korkunç.
netice: bir işin, bir fiilin sonunda elde edilen şey, semere, sonuç.
peder: baba.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sedd-i Kur'ânî: Kur'ân'a ait set, Kur'ân'ın yıkılmaz seddi, kalesi.
Sedd-i Zülkarneyn: Zülkarneyn'in seddi; Zülkarneyn'in Ye'cüc ve Me'cüc kavminden korunmak isteyenler için yaptırdığı çok büyük ve sağlam set, kale.
şakirt: talebe, öğrenci.
şeriat-ı Muhammediye: .
şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah'ı hamd etme.
tahribât: tahripler, yıkip bozma-lar.
tahrip: harap etme, yıkma, bozma.
takva: Allah'tan korkma, Allah korkusuyla dinin yasak ettiği şeylerden kaçınma, Allah'ın emirlerini tutup azabından korunma, Allah'ın yasaklarından kaçınmada azamî titizlik gösterme.
tamir: onarma, düzeltme.
tehadüm: hücum etme, saldırma.
tesirât: etkiler, tesirler.
tezelsül: sarsıntı.
valide: ana, anne.
zaman-ı Sahabe: Sahabe zamanı.
zulmet: karanlık.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

mübarek şuhur-i selâsede ve eyyam-ı meşhurede yardımına koşmak, sizin gibi kahraman ve vefadar ve şefkat-kârların şe'nidir. Bütün ruhumla bu imdad-ı manevîyi sizden rica ediyorum. Ve ben dahi, iman ve sadakat şartıyla, Risale-i Nur Talebelerini bütün dualarıma ve manevî kazançlarıma, yirmi dört saatte, iştirak-i a'mal-i uhreviye düsturuyla, bazen yüz defadan ziyade "Risale-i Nur Talebeleri" ünvanıyla hissedar ediyorum.

Gül ve Nur ve mübarekler ve medrese-i Nuriye hey'etleri ve ümmî ihtiyarlar ve masumlar başta olarak, umum kardeşlerimize ve hemşirelerimize selâm ve selâmet ve saadetlerine dua ediyoruz.

Said Nursî

Cenab-ı Hakka yüz binler şükür olsun ki, Risale-i Nur kendi kendine tevessü ediyor. Her tarafta fütuhâtı var. Ehl-i dalâletin hileleri onu durdurmuyor, bilâkis çok dinsizler teslim-i silâh ediyorlar. Hafız Ali'nin dediği gibi, korkuları pek ziyadedir. Şimdi, dinsizlik taassubuyla değil, korku cihetiyle ilişiyorlar. O korku, Risale-i Nur lehine dönecek inşaallah.

Said Nursî

bazen: zaman zaman, ara sıra, her zaman değil.

bilâkis: aksine, tersine.

Cenab-ı Hak: Allah; doğru, gerçek, Hakkın tâ kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah.

cihet: yön.

dua: Allah'a yalvarma, niyaz.

düstur: kaide, esas, prensip.

Ehl-i dalâlet: dalâlet ehli; yoldan çıkanlar, azgın ve sapkın kişiler.

eyyam-ı meşhure: meşhur günler.

fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.

hafız: Kur'ân-ı Kerim'i tamamen ezberleyen ve okuyan kimse.

hemşire: kız kardeş, bacı.

hey'et: bir topluluğu meydana getiren kişilerin bütünü, komite.

hile: aldatmaya yönelik düzen, desise.

hissedar: hisse sâhibi, hissesi olan.

ihtiyar: seçme, tercih etme.

iman: inanç, itikat.

imdad-ı manevî: manevî yardım.

inşaallah: 'Allah izin verirse' anlamında kullanılan bir dua.

iştirak-i a'mal-i uhreviye: ahirette ait işlerde ortaklık, ahiretle ilgili amellere ortak olma.

leh: onun tarafına, ondan yana, birinin faydası için yapılan hareket.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

medrese-i Nuriye: nur medrese-

si; Risale-i Nur'ların okunduğu yerler.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

Nur: aydınlık, parlıtı, ışık.

rica: umma, ümit etme.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

saadet: mutluluk.

sadakât: bağlılık, doğruluk.

selâm: barış, rahatlık, selâmet ve esenlik dileme.

selâmet: salımlık, emînlik,

kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma.

şart: vaziyet, hâl, durum.

şefkatkâr: şefkat gösteren, merhamet ve acıma duygusuna sahip olan, şefkatli.

şe'n: hâl, keyfiyet, durum, özellik, yapı, istidat.

şuhur-i selâse: Üç Aylar; Recep, Şaban ve Ramazan.

şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah'ı hamd etme.

taassup: aşırı bağlılık, aşırı taraftarlık, fanatizm.

talebeye: öğrenci.

teslim-i silâh: silâh bırakma, silâhını teslim etme.

tevessü: genişleme, yayılma.

umum: bütün.

ümmî: okuma yazması olmayan, okumamış.

ünvan: şöhrat, ad, isim.

vefadar: sözünde ve dostluğunda devamlı olan, vefalı dost.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

Hem o eski dost zata, hem ehl-i dikkate ve sizlere beyan ediyorum ki:

Kur'an-ı Mu'cizülbeyan'ın feyziyle, Yeni Said, hakaik-ı imaniyeye dair o derece mantikî ve hakikatli bürhanlar zikrediyor ki, değil Müslüman uleması, belki en muannit Avrupa feylesoflarını da teslim mecbur ediyor ve etmektedir.

Amma, Risale-i Nur'un kıymet ve ehemmiyetine işarî ve remzî bir tarzda, Hazret-i Ali (r.a.) ve Gavs-ı Azamın (r.a.) ihbaratı nev'inden, Kur'an-ı Mu'cizülbeyan'ın dahi bu zamanda bir mu'cize-i maneviyesi olan Risale-i Nur'a nazar-ı dikkati celp etmesi mana-i işarî tabakasından remiz ve imaları, i'cazının şe'nindendir ve o lisan-ı gaybiyenin belâgat-ı mu'cizekârânesinin muktezasıdır.

Evet, Eskişehir hapishanesinde, dehşetli bir zamanda kudsî bir teselliye pek çok muhtaç olduğumuz hengâm da, manevî bir ihtarla, "Risale-i Nur'un makbuliyetine dair eski evlialardan şahit gösteriyorsun. Hâlbuki, ² وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ" sırıyla, en ziyade bu meselede söz sahibi Kur'an'dır. Acaba, Risale-i Nur'u Kur'an kabul eder mi? Ona ne nazarla bakıyor?" denildi. O acip sual karşısında bulundum.

Ben de Kur'an'dan istimdat eyledim. Birden, otuz üç ayetin mana-i sarihinin teferruatı nev'indeki tabakatından

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

2. Yaş ve kuru hiçbir şey yoktur ki, apaçık bir kitapta yazılı olmasın. (En'am Suresi: 59.)

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
ayet: Kur'an'ın her bir cümlesi.
belâgat-i mu'cizekârane: mu'cize derecesinde olan belâgat, mu'cize derecesindeki üslûp ve ifade tarzı.
belki: hatta.
beyan: açıklama, bildirme, izah.

bürhan: delil, ispat, hüccet.
celp: çekme, çekiş, kendine çekmek.
dair: alakalı, ilgili.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
derece: mertebe, kademe.
ehl-i dikkat: dikkatlılar, dikkat sahipleri.
evliya: velîler, Allah dostları.
feyiz: ilim, irfan, ihsan, bağış.

feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.
Gavs-ı Azam: en büyük gavs, Abdülkadir-i Geylânî Hazretlerinin namı.
hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.
hakikat: gerçek, esas.
Hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki,

hakikat şu ki.

hengâm: zaman, sıra.

i'caz: mucizelik, insanların benzerini yapmaktan âciz kaldıkları şeyi yapmak.

ihbarat: haberler.

ihtar: hatırlatma, uyarı.

ima: işaret.

istimdat: aman dileme, merhamet ve yardımına sığınma.

işarî: bir kelimenin açık manasına bağlı olarak ikinci ve üçüncü derecede işaret yolu ile yapılan açıklama.

kudsi: mukaddes, yüce.

Kur'an-ı Mu'cizü'l-Beyan: açıklamaları akılları benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'an-ı Kerim; beyanı beşer takatinin haricinde olan Kur'an-ı Kerim.

lisan-ı gaybiye: gayp ile ilgili haberleri bildiren dil.

makbuliyet: makbullük, beğenilmişlik, geçerlilik.

mana-i işarî: yazı ve işaretlerle ifade edilen mana.

mana-i sarih: açık mana, remiz ve ima yoluyla değil açık anlatım.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

mantikî: akla ve mantık kaidelerine uygun, mantıklı.

muannit: inatçı, ayak direyen.

mucize-i maneviyeye: tesiri manevî olan mu'cize.

muhtaç: ihtiyacı olan.

mukteza: iktiza eden, gereken, lâzım gelen, icap eden, gerekli olan.

nazar: bakış.

nazar-ı dikkat: dikkatli bakma, dikkatli bakış.

nev: tür, çeşit.

remiz: işaret; istediğini işaretlerle ifade etme, ima.

remzî: remizli, işaretli olarak.

sır: gizli hakikat.

şahit: şahitlik yapan, gördüğü veya bildiği şeyi mahkeme önünde yemin ederek söyleyip davanın sonuçlanmasına yardım eden kimse, şahit, tanık.

şe'n: hâl, keyfiyet, durum, özellik, yapı, istidat.

tabaka: kat, katman.

tabakat: tabakalar.

tarz: biçim, şekil, suret.

teferruat: ayrıntılar, dallar, bölümler.

teselli: avutma, acısını dindirme.

teslim: doğrulama, doğru olduğunu kabul etme.

ulema: âlimler, bilginler, ilim sahipleri.

zikir: anma, bildirme.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

amma: ama, lakin, ancak.
ayet: Kur'an'ın her bir cümlesi.
belagat: söz ve yazıda sanatlı ve tesirli ifade; bir şeyde saklı bulunan derin anlam.
belki: hatta.
cari: cereyan eden, akan, işleyen.
cüz'iyat: parçalar, küçük şeyler.
derece: mertebe, kademe.
duhul: içeri girme, dâhil oluş.
düstur-i cifri: cifir kaidesi..
ehemmiyetli: önemli.
ehemmiyetsiz: önemsiz.
Ehl-i hakikat: hakikati arzulayanlar, gerçeği bulup onun peşinden gidenler; Allah adamı.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
fert: şahıs, kişi.
had: sınır.
has: ileri gelen, seçkin olan.
hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.
hüccet: delil.
i'caz: mucizelik, insanların benzerini yapmaktan âciz kaldıkları şeyi yapmak.
iman: inanç, itikat.
inkâr: reddetme, inanmama, kabul ve tasdik etmeme.
istib'at: akıldan uzak görme.
istiğrap: şaşırma, şaşma, garip bulma, hayret etme.
istihraç: bir şeyden bir şey çıkarma, sonuç çıkarma, mana çıkarma.
ışarat-ı gaybiye: gaypla ilgili işaretler; Hz. Peygamber, müctehit imamlar tarafından gayba ait verilen haberler, işaret yolu ile yapılan açıklamalar.
ışarat-ı Kur'âniye: Kur'an'ın işaretleri.
itiraz: kabul etmediğini belirtip karşı çıkma.
izah: açıklama, ayrıntılar ile anlatma.
kanaat: hirs göstermeden kismetine razı olmak, elindeki ile yetinmek.
karine: işaret, ipucu, iz, delil.
kasten: bile bile, isteyerek, kasıtlı olarak.
kat'i: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
Kur'an: Allah tarafından vahiy yoluyla Hz. Muhammed'e indirilmiş, semavi kitapların sonuncusu.
küllî: umumî, genel, bütün olan.
külliyet: bütünlük, umumîlik.
mabeyn: ara.
mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken, gizli.
mana-i işarî: yazı ve işaretlerle ifade edilen mana.
mana-i sarîh: açık mana, remiz

mana-i işarî tabakasında ve o mana-i işarî külliyyetinde dahil bir ferdi, Risale-i Nur olduğunu ve duhulüne ve medar-ı imtiyazına bir kuvvetli karine bulunduğunu, bir saat zarfında hissetti; ve bir kısmını bir derece izahlı, bir kısmı mücmelen gördüm. Kanaatimde, hiçbir şek ve şüphe ve vehim ve vesvese kalmadı. Ben de, ehl-i imanın imanını, Risale-i Nur'la muhafaza niyetiyle, o kat'î kanaatimi yazdım ve has kardeşlerime mahrem tutulmak şartıyla verdim. Ve o risalede, biz demiyoruz ki, "Ayetin mana-i sarîhi budur"; tâ hocalar, "Fihi nazarun" desin.

Hem, dememişiz ki, "Mana-i işarînin külliyyeti budur." Belki diyoruz ki, "Mana-i sarîhinin tahtında müteaddit tabakalar var; bir tabakası da, mana-i işarî ve remzidir. Ve o mana-i işarî de, bir küllîdir; her asırda cüz'iyatları var; Risale-i Nur dahi, bu asırda o mana-i işarî tabakasının külliyyetinde bir ferdidir. Ve o ferdin kasten bir medar-ı nazar olduğuna ve ehemmiyetli bir vazife göreceğine, eskiden beri ulema mabeyninde cari bir düstur-i cifrî ve riyazî ile, karineler, belki hüccetler gösterilmiş iken, Kur'an'ın ayetini veya sarahatını, değil incitmek, belki i'caz ve belâğatına hizmet ediyor. Bu nevi ışarat-ı gaybiyeye itiraz edilmez. Ehl-i hakikatın, nihayetsiz ışarat-ı Kur'âniyeden had ve hesaba gelmeyen istihraçlarını inkâr edemeyen, bunu da inkâr etmemeli ve edemez.

Amma, benim gibi ehemmiyetsiz bir adamın elinde böyle ehemmiyetli bir eserin zuhur etmesini istiğrap ve istib'at edip itiraz eden zat, eğer buğday tanesi kadar bir

ve ima yoluyla değil açık anlatım.
medar-ı imtiyaz: imtiyaz vesilesi, farklı ve üstün olma sebebi.
medar-ı nazar: göz önünde bulundurulması gereken.
muhafaza: koruma.
mücmelen: kısa ve özlü bir şekilde, kısa olarak, kısaltılarak, az şekilde, özet olarak.
müteaddit: çeşitli, bir çok.
nevi: çeşit, tür.
nihayetsiz: sonsuz, sınırsız.

niyet: bir işi yapmayı önceden düşünme.
remiz: işaret; istediğini işaretle ifade etme, ima.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
riyazi: hesapla, matematikle ilgili, riyaziyeye ait.
sarahat: ifadedeki açıklık, açık anlatım.
sart: vaziyet, hâl, durum.
şek: şüphe, zan, tereddüt.
şüphe: kararsızlık, kuşku.

tabaka: kat, katman.
ulema: âlimler, bilginler, ilim sahipleri.
vazife: görev.
vehim: zan, şüphe, yanlış ve esassız düşünce.
vesvese: şüphe, kuruntu, kalbe gelen asılsız kötü ve sinsî düşünce.
zarfında: süresince.
zat: kişi, şahıs.
zuhur: görünme, belli olma, ortaya çıkma.

çam çekirdeğinden dağ gibi çam ağacını halk eylemek azamet ve kudret-i İlahiyeyle delil olduğunu düşünse, elbette bizim gibi acz-i mutlak, fakr-ı mutlakta ihtiyac-ı şedit zamanında böyle bir eserin zuhuru, “Vüs’at-i rahmet-i İlahiyeyle delildir” demeye mecbur olur.

Ben, sizi ve muterizleri, Risale-i Nur’un şerefi ve hayiyetiyle temin ediyorum ki, bu işaretler ve evliyanın imalı haberleri, remizleri beni daima şükre ve hamde ve kusurlarımdan istiğfara sevk etmiş. Hiçbir dakika, nefsi emmareye medar-ı fahr ve gurur olacak bir enaniyet ve benlik vermediğini, size bu yirmi senelik hayatımın göz önünde ki tereşşuhatıyla ispat ediyorum.

Evet, bu hakikatle beraber; insan kusurlardan, nisyan-dan, sehivden hâlî değil. Benim bilmediğim çok kusurlarım var. Belki de fikrim karışmış, risalede hatalar da olmuş...

Bu zamanda, gayet kuvvetli ve hakikatli milyonlar fedakârları bulunan meşrepler, meslekler bu dehşetli dalâlet hücumuna karşı zahiren mağlûbiyete düştükleri hâlde, benim gibi yarım ümmî ve kimsesiz, mütemadiyen tarassut altında, karakol karşısında ve müthiş, müteaddit cihetlerle aleyhimde propagandalar ve herkesi tenfir etmek vaziyetinde bulunan bir biçare o mesleklerden daha ileri, kuvvetli dayanan Risale-i Nur’a sahip değildim. O eser, onun hüneri olamaz ve onunla iftihar edemez.

acz-i mutlak: mutlak zayıflık, güçsüzlük.
aleyh: karşı, karşı.
azamet: büyüklük.
biçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.
cihet: yön.
daima: her vakit, sürekli, her zaman.
dalâlet: iman ve İslamiyetten ayrılmak, azmak.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
delil: bir davayı ispata yarayan şey, burhan.
enaniyet: kendini beğenme,

bencilik, egoistlik.
eser: basılma kitap.
evliya: velîler, Allah dostları.
fakr-i mutlak: sonsuz fakirlik, tam muhtaçlık, mutlak çaresizlik, yoksulluk.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, fedâ eden.
gayet: son derece.
gurur: kendini yüksek ve değerli tutma hissi.
hakikat: gerçek, esas.
hâlde: durumda.

hâlî: boş, mesguliyetsiz, çalışılmayan.
halk: topluluk, insan topluluğu, insanlar.
hamd: Allah’a karşı şükran ve memnuniyetini onu överek bildirme.
haysiyet: şeref, onur, itibar.
hücum: saldıрма.
hüner: marifet, bilgililik, ustalık, maharet.
iftihar: gurur, övünme.
ihtiyac-ı sedit: çok şiddetli ihtiyaç, şiddetli muhtaç olus.

ima: işaret.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
istiğfar: tevbe etme, Allah’tan günahlarının bağışlanmasını isteme.
karakol: asayiş ve güvenliği sağlamakla görevli gezici kuvvet, kol, devriye.
kudret-i İlahiye: Allah’ın kudreti, Allah’ın kudretiyle yaptığı işler, fiiller, tasarruflar.
kusur: eksiklik, noksan.
mağlûbiyet: yenilgi, yenilme.
meccur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.
medar-ı fahr: övünme sebebi.
meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.
meşrep: gidiş, hareket tarzı, tavır, tutum, meslek.
muteriz: itiraz eden, karşı çıkan, itirazcı.
müteaddit: çeşitli, bir çok.
mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı.
müthiş: dehşet veren, ürküten, dehşetli, korkunç.
nefs-i emmare: insana kötü ve günah işlerin yapılmasını emreden nefis.
nisyan: unutma, unutus, akla gelmeme.
propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacını güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.
remiz: işaret, istediğini işaretle ifade etme, ima.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
sahip: bir şey yapan, meydana getiren, üreten.
sehiv: yanılma.
sevk: yöneltme.
şeref: onur, haysiyet.
şükür: Allah’ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah’ı hamd etme.
tarassut: gözetme, göz altında tutma.
temin: sağlama, sağlama.
tenfir: nefret ettirme, iğrendirme, tiksindirme.
tereşşuhat: damlamalar, sızıntılar.
ümmî: okuma yazması olmayan, okumamış.
vaziyet: durum.
Vüs’at-i rahmet-i İlahiye: Cenab-ı Hakkın rahmet ve merhametinin genişliği, büyüklüğü.
zahiren: görünüşte.
zuhur: görünme, belli olma, ortaya çıkma.

Belki, doğrudan doğruya Kur'ân-ı Hakîmin bu zamanda bir mu'cize-i maneviyesidirler ve rahmet-i İlähiye tarafından ihsan edilmiştir. O adam, binler arkadaşıyla beraber o hediye-i Kur'âniyeye el atmış. Her nasılsa birinci tercümanlık vazifesi ona düşmüş. Onun fikri ve ilmi ve zekâsının eseri olmadığına delil, Risale-i Nur'un öyle parçaları var ki, bazı altı saatte, bazı iki saatte, bazı bir saatte ve bazı da on dakikada yazılan risaleler var. Ben yeminle temin ediyorum ki, Eski Said'in kuvve-i hafızası beraber olmak şartıyla, o on dakikalık işi, on saatte fikrimle yapamıyorum. O bir saatlik risaleyi, iki günde, istidadımla, zihnimle yapamıyorum. O altı saatlik Risale olan Otuzuncu Sözü, ne ben, ne de en müdakkik dindar feylesoflar, altı günde o tahkikatı yapamaz. Ve hakeza...

Demek, biz müflis olduğumuz hâlde, zengin bir mücevherat dükkânının dellâli ve bir hizmetçisi olmuşuz.

Said Nursî

1
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bugünlerde sabah namazı tesbihatında İstanbul'daki ihtiyarın garazkârâne ve şahsıma karşı galiz gıybeti üzerine, Eski Said damarıyla nefsi emmarem heyecana geldi. "Mazlumum, bu nevi zulüm çekilmez" dedi, intikamını almak istedi. Birden kalbime geldi:

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.
delil: bir davayı ispata yarayan sey, burhan.
dellâl: ilan eden, bir haberi duyurmak için yüksek sesle bağırarak dolaşan kimse.
dindar: dinin emirlerini yerine getiren.
feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.
galiz: .
garazkârâne: garaz ve düşmanlığa kapılarak, garazkârlıkla, düşmancasına.
gıybet: arkadan çekistirmek, hazine olmayan birisinin aleyhinde konuşma.
hakeza: benzeri.
hâlde: durumda.
hediyeye-i Kur'âniye: Kur'ân'ın hediyesi.
ihsan: bağışlama, ikram etme, lütuf.
intikam: öç alma.
istidat: kabiliyet, yetenek.
Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.
kuvve-i hafıza: hafıza duygusu.
mazlum: zulüm görmüş, haksızlığa uğramış.
mu'cize-i maneviye: .
mücevherat: mücevherler.
müdakkik: tetkik eden, inceleyen, araştıran, inceden inceye araştıran, en ufak gizli şeyleri gören.
müflis: iflâs etmiş, her şeyini kaybetmiş, malını-mülkünü kaybet-

miş, varını-yoğunu elinden çıkarmış.
nefs-i emmare: insana kötü ve günah işlerin yapılmasını emreden nefis.
nevi: çeşit, tür.
rahmet-i İlähiye: Allah'ın sonsuz rahmeti, İlähî rahmet.
risale: belli bir konuda yazılmış küçük kitap, broşür.
risale: belli bir konuda yazılmış küçük kitap, broşür.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.
tahkikat: araştırmalar, soruşturmalar.
temin: sağlamlaştırma, sağlama.
tercüman: tercüme eden, başka bir dilde yazılmış veya

söylenmiş bir şeyi yine başka dile çeviren, çevirici, dilmaç.
tesbihat: tesbihler, Cenab-ı Hakkın bütün noksan sıfatlardan uzak ve bütün kemal sıfatlara sahip olduğunu ifade eden sözler.
zihin: anlama, bilme, kavrama gücü, anlayış, kavrayış.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

“Belki Risale-i Nur’un İstanbul’da neşrine bir vesile olur. Sen madem hayat-ı dünyeviyeni ve hayat-ı uhreviyeni dahi Risale-i Nur’a feda ediyorsun; bu izzet-i nefis damarını dahi feda et. Hem, sebab-i hilkat-i kâinat Fahr-i lem Aleyhissalâtü Vesselâma “mecnun” tabiri istimal eden insanlar bulunduğu gibi, senin o güneşe nispeten zerrecik bir izzet-i nefsinin kırılmasına ehemmiyet verme” diye ihtar edildi, benim de kalbim rahat etti.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
1

İstanbul ulemasının en büyüğü ve en müdakkiki ve çok zaman müftü’l-enam olan eski fetva emini meşhur Ali Rıza Efendi (r.h.), Birinci Şuadaki, İşarat-ı Kur’âniyeyi ve Ayetü’l-Kübra gibi risaleleri gördükten sonra, Risale-i Nur’un mühim bir talebesi olan Hafız Emin’e demiş ki:

“Bediüzzaman, şu zamanda, din-i İslâma en büyük bir hizmet eylediğini ve eserlerinin tam doğru olduğunu ve böyle bir zamanda ve mahrumiyet içinde, tam bir feragat-i nefis ettiğini ve onun Risale-i Nur’u müceddid-i din olduğunu kat’iyen tasdik ederim. Cenab-ı Hak onu muvaffak eylesin. Âmin” demiş. Hem bazılarının sakal bırakmamaklığına itirazları münasebetiyle, Mevlâna Celâleddin-i Rumî’nin pederleri olan Sultanü’l-Ulema’nın bir

1. Allah’ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

Ayetü’l-Kübra: Risale-i Nur’da Yedinci Şua adlı eser.
Cenab-ı Hak: Allah; doğru, gerçek, Hakkın tâ kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah.
din-i İslâm: İslâm dini.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
emin: güvenilir, emniyet sahibi.
Fahr-i Âlem: âlemin övüncü,

âlemin kendisiyle övündüğü Peygamberimiz (a.s.m.).
feda: uğruna verme, kurban olma.
feragat-i nefis: kendi hakkindan vazgeçme.
fetva: İslâm’da bir mesele hakkında dini meselelere tam vâkif yetkili kimseler tarafından verilen şer’i hüküm.
Hafız: Kur’ân-ı Kerim’i tamamen ezberleyen ve okuyan

kimse.
hayat-ı dünyeviye: dünyaya ait olan hayat.
hayat-ı uhreviye: uhrevî hayat, ahirete ait olan hayat.
hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.
ihtar: hatırlatma, uyan.
istimal: kullanma.
İşarat-ı Kur’âniye: Kur’ân’ın işaretleri.

izzet-i nefis: insanın vakar ve haysiyetine özen göstermesi.
kat’iyen: katı olarak, kesin olarak, kesinlikle.
madem: ...den dolayı, böyle ise.
mahrumiyet: mahrumluk, dilemediğini, istediğini elde edememe, napsizlik, hissesizlik.
mecnun: delice âşık, aşktan deliren kimse, delice seven, tutkun.
meşhur: tanınmış, herkesin bildiği, şöhretli, adı yaygınlık kazanmış, ünlü, namlı.
muvaffak: başarmış, başanlı.
müceddid-i din: dini, yine dinin kaynağından aldığı ilim ve tefsirle kuvvetlendiren.
müdakkik: tetkik eden, inceleyen, araştıran, inceden inceye araştıran, en ufak gizli şeyleri gören.
müftü’l-enam: halkın müftüsü.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
münasebet: ilgi, alâka, yakınlık.
nesr: kitap basma, çıkarma; her-kese duyurma, yayma.
nispeten: nispetle, kıyaslayarak.
peder: baba.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
sebeb-i hilkat-i kâinat: kâinatın yaratılmasının sebebi.
Sultanü’l-Ulema: Âlimlerin sultanı.
şua: ışın, bir ışık kaynağından uzanan ışık telleri.
tabir: ifade.
talebe: öğrenci.
tasdik: doğrulama, onaylama.
ulema: âlimler, bilginler, ilim sahipleri.
vesile: aracı, vasıta.
zerre: pek ufak parça, en küçük parça.

kıssası ile onu müdafaa edip, “Bediüzzaman’ın elbette bir içtihadı vardır. İtiraz edenler haksızdır” demiş:

Ve Hoca Mustafa’ya (merhum) emretmiş: “Söylediğimizi yaz!

“Bediüzzaman’a kemal-i hürmetle selâm ederim. Telifatınızın ikmaline hırz-ı can ile dua etmekteyim. Bazı ulemaü’s-su’un tenkidine uğradığına müteessir olma. Zira “Yemişli ağaç taşlanır” kaziyesi meşhurdur. Mücahedatınıza devam buyurun. Cenab-ı Hak ve Feyyaz-ı Mutlak âcilen murat ve matlubunuza muvaffak-ı bilhayr eylesin! Âmin. Bâkî Hakkın birliğine emanet olunuz.

Eski Fetva Emni

Ali Rıza

İşte böyle müdakkik ve ilim ve Şeriat ve Kur’ân cihe-tinde bu zamanda söz sahibi en büyük âlim böyle hükmetmiş.

Aziz, sıddık, müdakkik, müstakim kardeşlerim,

Gayet ciddî bir ihtar ile bir hakikati beyan etmeye lüzum var. Şöyle ki:

¹ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ sırrıyla, ehl-i velâyet, gaybî olan şeyleri, bildirilmezse bilmezler. En büyük bir velî dahi, hasmının hakikî hâlini bilmedikleri için, haksız olarak mübareze etmesini Aşere-i Mübeşşerenin mabeynindeki

1. Gaybî Allah’tan başka kimse bilemez.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
Aşere-i Mübeşşere: Cennetle müjdelenen on Sahabî.

Aziz: izzetli, muhterem, saygın.

Bâkî: ebedî, daimî, sürekli ve kalıcı olan.

beyan: açıklama, bildirme, izah.

Cenab-ı Hak: Allah; doğru, gerçek, Hakkın tâ kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah.

cihet: yön.

dua: Allah’a yalvarma, niyaz.

ehl-i velâyet: velî olanlar; erenler, Allah’ın dostluğunu kazananlar, velîlik sıfatını taşıyanlar.

emanet: istikamet üzere bulunmak, başkasının hukuku için de güvenilirli inanan insana bırakılan şey.

emin: güvenilir, emniyet sahibi.

fetva: İslam’da bir mesele hakkında dinî meselelere tam vâkıf yetkili kimseler tarafından verilen ser’î hüküm.

Feyyaz-ı Mutlak: çok çok bereket ve bolluk veren Allah.

gaybî: gayba ait, göze görünmeyenlere ait, gaypla ilgili, hazırda olmayan.

gayet: son derece.

Hak: doğru, gerçek, hakikat.

hakikat: gerçek, esas.

hakiki: gerçek.

hasım: düşman, rakip.

hükmetme: hakim olma, emri altında tutmak.

icthâh: din âlimlerinin şer’î esaslar dahilinde Kur’ân ve sünnete uygun şekilde bir konuda fikir ortaya koymaları, hüküm vermeleri.

ihtar: hatırlatma, uyarı.

ikmal: tamamlama, bitirme.

ilim: bilgi, marifet.

kaziyeye: hüküm.

kemal-i hürmet: hürmetin mükemmelliği, tam ve kusursuz mükemmel hürmet.

kıssa: anlatılan olay, hikâye.

Kur’ân: Allah tarafından vahiy yoluyla Hz. Muhammed’e indirilmiş, semavî kitapların sonuncusu.

lüzum: ihtiyaç, gereklilik.

mabeyn: ara.

matlab: istek, istenilen şey.

merhum: rahmete kavuşmuş, ölmüş, ölü.

meşhur: tanınmış, herkesin bildiği, şöhretli, adı yaygınlık kazanmış, ünlü, namlı.

murat: maksat, meram.

muvaffak-ı bilhayr: hayırlı işlerde başarılı olan.

mübareze: çatışma, kavga.

mücahedat: savaşma, mücadele, uğraşma, çaba.

müdafaa: savunma.

müdakkik: tetkik eden, inceleyen, araştıran, inceden incecye araştıran, en ufak gizli şeyleri gören.

müstakim: temiz, namuslu, doğru, ahlâklı, istikamet sahibi.

müteessir: teessüre kapılan,

hüzünlü, kederli, mahzun.

selâm: barış, rahatlık, selamet ve esenlik dileme.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.

sır: gizli hakikat.

seriat: Allah tarafından peygamber vasıtasıyla bildirilen, ilâhî emir ve yasaklara dayanan hükümlerin hepsi.

Telifat: telifler, kaleme alınan

eserler, yazılanlar.

tenkit: eleştirme.

ulemaü’s-su: dünya için ahiretlerini unutan âlimler, kötü âlimler

velî: Allah’ın sevgisine, himayesine kavuşmuş, ermiş kimseler, Allah dostu, evliya.

zira: çünkü, ondan ki, sundan, şu sebepten ki, onun için.

muharebe gösteriyor. Demek, iki velî, iki ehl-i hakikat birbirini inkâr etmekle makamlarından sukut etmezler. Meğer, bütün bütün zahir-i Şeriatı muhalif ve hatası zâhir bir içtihat ile hareket edilmiş ola.

Bu sırra binaen ¹ **وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ**

'deki ulüv-i cenap düsturuna ittibaen ve avam-ı mü'mininin şeyhlerine karşı hüsnüzanlarını kırmamakla, imanlarını sarsılmadan muhafaza etmek ve Risale-i Nur'un erkânlarını haksız itirazlara karşı haklı, fakat zararlı hiddetlerden kurtarmak lüzumuna binaen ve ehl-i ilhadın iki tafe-i ehl-i hakkın mabeynindeki husumetten istifade ederek, birinin silâhıyla, itirazıyla ötekini cerh edip ve ötekini delilleriyle berikini çürütüp, ikisini yere vurmak ve çürütmekten içtinaben, Risale-i Nur Şakirtleri bu mezkûr dört esasa binaen, muarızlara hiddet ve tehevürle ve mukabele-i bilmissille karşılamamalı. Yalnız kendilerini müdafaa için musalâhakârâne, medar-ı itiraz noktaları izah etmek ve cevap vermek gerektir.

Çünkü bu zamanda enaniyet çok ileri gitmiş. Herkes, kameti miktarında bir buz parçası olan enaniyetini eritmeyip bozmuyor, kendini mazur biliyor; ondan niza çıkıyor. Ehl-i hak zarar eder; ehl-i dalâlet istifade ediyor.

Malûm itiraz hâdisesi ima ediyor ki, *ileride, meşrebini çok beğenen bazı zatlar ve hodgâm bazı sofimeşrepler ve nefis-i emmaresini tam öldürmeyen ve hubb-i cah var-tasından kurtulmayan bazı ehl-i irşat ve ehl-i hak,*

1. Öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. (Al-i İmran Suresi: 134.)

avam-ı mü'minin: mü'minlerin geniş halk tabakası, avam olanları.
cerh: yaralama, bir iddiayı, fikri çürütme, reddetme.
düstur: kaide, esas, prensip.
ehl-i dalâlet: dalâlet ehli; yoldan çıkanlar, azgın ve sapkın kimseler.
ehl-i hak: hak ehli, iman, İslâmiyet ve hak yolunda olan, hak mezhepte olan.

ehl-i hakikat: hakikati arzulayanlar, gerçeği bulup onun peşinden gidenler; Allah adanı.
ehl-i ilhad: mülhidler, dinsizler.
ehl-i irşat: doğru yolu gösterenler, gafletten uyandıranlar.
enaniyet: kendini beğenme, bencillik, egoistlik.
erkân: rükünler, esaslar.
hareket: kimıldama.

hiddet: öfke, kızgınlık.
hodgâm: kendi keyfini düşünen, bencil.
hubb-i cah: makam sevgisi, rütbe ve mevki sevgisi ve bunlara karşı gösterilen aşırı hirs.
husumet: düşmanlık.
hüsnüzan: iyi fikirde bulunup, iyi olacağını düşünmek.
ıçtihat: din âlimlerinin şer'î esaslar dahilinde Kur'an ve

sünnete uygun şekilde bir konuda fikir ortaya koymaları, hüküm vermeleri.

ıçtinap: çekinme, sakınma, uzak durma.

inkâr: reddetme, inanmama, kabul ve tasdik etmeme.

istifade: faydalanma, yararlanma.

itiraz: kabul etmediğini belirtip karşı çıkma.

ittibaen: ittiba ederek, tabi olarak, uyarak.

kamet: farz namaza durmadan önce okunan ezan.

mabeyn: ara.

Malûm: bilinen, biliniyor olan.

mazur: özür, özrü olan.

medar-ı itiraz: itiraz sebebi, kabul etmeme sebebi.

meşrep: gidiş, hareket tarzı, tavır, tutum, meslek.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.

muhalif: muhalefet eden, bir fiil ve düşünceye karşı zıt düşüncede bulunan.

muharebe: savaşma, savaş.

mukabele-i bilmissil: aynı şekilde karşılık verme.

musalâhakârane: karşılıklı olarak anlaşılmasına.

nefis-i emmare: insana kötü ve günah işlerini yapılmasını emreden nefis.

niza: anlaşmazlık, ihtilâf.

sofimeşrep: tasavvuf ehli, riyazet ve nefisle mücahede ile hakikate ermeye çalışan.

sukut: düşme.

şakirt: talebe, öğrenci.

şeyh: tarikat kurucusu, bir tari-katta en üst mertebeye ulaşmış kimse; bir tekke veya zaviyede ders veren ve müritleri bulunan kimse.

taife-i ehl-i hak: doğru yolda olanlar topluluğu, milleti

tehevür: öfkelenme, köpürme, kızma, aşırı hiddet.

ulüv-i cenap: alicenaplık, cömertlik, büyüklük.

varta: tehlike, büyük tehlike.

veli: Allah'ın sevgisine, himayesine kavuşmuş, ermiş kimseler, Allah dostu, evliya.

zâhir: açık, âşikar.

zahir-i şeriat: şeriatın görünen, duygularımızla görüp anladığımız yönü.

zat: kişi, şahıs.

Risale-i Nur'a ve şakirtlerine karşı kendi meşreplerini ve mesleklerinin revacını ve etbalarının hüsn-i teveccühlerini muhafaza niyetiyle itiraz edecekler; belki, dehşetli mukabele etmek ihtimali var. Böyle hâdiselerin vukuunda bizlere, itidal-i dem ve sarsılmamak ve adavete girmek ve o muarız taifenin de rüesalarını çürütmek gerek.

Faş etmek hatırıma gelmeyen bir sırrı, faş etmeye mecbur oldum. Şöyle ki:

Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsi ve o şahs-ı manevîyi temsil eden has şakirtlerinin şahs-ı manevîsi "Ferid" makamına mazhar oldukları için, değil hususî bir memleketin kutbu, belki ekseriyetle Hicaz'da bulunan kutb-i azamın tasarrufundan hariç olduğu gibi onun hükmü altına girmeye mecbur değil. Her zamanda bulunan iki imam gibi, onu tanımaya mecbur olmuyor. Ben, eskiden, Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsini, o imamlardan birisini zannediyordum. Şimdi anlıyorum ki, Gavs-ı Azam'da kutbiyet ve gavsiyetle beraber "ferdiyet" dahi bulunduğundan, ahir zamanda ki, şakirtlerinin bağlandığı Risale-i Nur, o ferdiyet makamının mazharıdır. Bu gizlenmeye lââyık olan bu sırr-ı azîme binaen Mekke-i Mükerrerme'de dahi, farz-ı muhal olarak, Risale-i Nur aleyhinde bir itiraz, kutb-i azamdan dahi gelse, Risale-i Nur Şakirtleri sarsılmayıp, o mübarek kutb-i azamın itirazını iltifat ve selâm suretinde telâkki edip, teveccühünü de kazanmak için, medar-ı itiraz noktaları o büyük üstadlarına karşı izah etmek, ellerini öpmektir.

adavet: düşmanlık, husumet.
ahir: son.
aleyh: karşı, karşıt.
belki: hatta.
binaen: -den dolayı, bu sebepten.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
ekseriyetle: daha ziyadesiyle, çoklukla, çoğunlukla.
etba: birinin sözüne, işine, mesleğine uyanlar.
farz-ı muhal: imkânsız farz etme, olmayacak bir şeyi olacaktı gibi düşünme.
faş: meydana çıkma, açığa vurma, dile verme.
ferdiyet: kişilik, bireylik, özellik.
Gavs-ı Azam: en büyük gavs, Abdülkadir-i Geylânî Hazretlerinin namı.
hâdis: olay.
hariç: dışarı.
has: ileri gelen, seçkin olan.
hususî: özel.
hüküm: tartışılmaz dinî kaide.
hüsn-i teveccüh: iyi karşılanmak ve alâka görmek.
ihimal: olabirlik.
iltifat: ilgi gösterme, yüzünü çevirip bakma.
imam: mezheple ilgili konularda kendisine uyulan ve önder olan kimse.
itidal-i dem: soğukkanlılık.
itiraz: kabul etmediğini belirtip karşı çıkma.
izah: açıklama, ayrıntıları ile anlatma.
kutbiyet: evliyalar arasında zamanın en büyük mürsidi olmak.
kutb-i azam: en büyük kutup, dinî bir meslek veya grubun başı.
kutup: evliyalar içerisinde zamanın en büyük mürsidi olan.
lâyık: yakışan, yararlı, yakışır.
makam: yer, mevki.
mazhar: nail olma, şereflenme.
meccur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.
medar-ı itiraz: itiraz sebebi, kabul etmeme sebebi.
Mekke-i Mükerrerme: keremli, aziz, mukaddes Mekke şehri.
memleket: devlet.

meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.
meşrep: gidiş, hareket tarzı, tavır, tutum, meslek.
muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.
muhafaza: koruma.
mukabele: karşılık verme, karşılıma.
mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.
niyet: bir işi yapmayı önceden düşünme.
revac: rağbet, kıymet, değer.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
rüesa: reisler, başkanlar.
selâm: barış, rahatlık, selamet ve esenlik dileme.
sırr-ı azîm: büyük sır.
sırrı: sır ile alakalı, gizlilikle ilgili.
suret: biçim, şekil, tarz.
şahs-ı manevî: manevî şahıs, belli bir kişi olmayıp bir cemaatte meydana gelen manevî şahıs.

şakirt: talebe, öğrenci.
taife: takım, grup.
tasarruf: Allah'ın izni dairesinde esya ve varlıklar üzerinde manevî tesirler gösterme.
telâkki: kabul etme, bir görüşle bakma.
temsîl: bir şeyin sembolü olma.
teveccüh: yönelme, sevgi, ilgi.
üstâd: öğretici; muallim, öğretmen, usta, sanatkâr.
vuku: olma, meydana gelme.

Ey kardeşlerim, bu zamanda öyle dehşetli cereyanlar ve hayatı ve cihanı sarsacak hâdiseler içinde hadsiz bir metânet ve itidal-i dem ve nihayetsiz bir fedakârlık taşımak gerektir.

Evet, ¹ **يَسْتَجِبُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ** ayetinin ma-

na-i işarısiyle, ahireti bildikleri ve iman ettikleri hâlde dünyayı ahirete severek tercih etmek ve kırlacak şeyeyi bâkî bir elmasa bilerek rıza ve sevinçle tercih etmek ve akibeti görmeyen kör hissiyatın hükmüyle hazır bir dirhem zehirli lezzeti ileride bir batman safî lezzete tercih etmek, bu zamanın dehşetli bir marazı, bir musibetidir. O musibet sıyrıyla, hakikî mü'minler dahi bazen ehl-i dalâlete taraftar olmak gibi dehşetli hatada bulunuyorlar. Cenab-ı Hak, ehl-i imanı ve Risale-i Nur Şakirtlerini bu musibetlerin şerrinden muhafaza eylesin. Âmin.

Said Nursî

بِسْمِهِ سَبَّحَانَهُ

Ey kardeşlerim,

Bu zamanda, hususan bu sıralarda, Risale-i Nur şakirtleri tam bir metanet ve tesanüt ve dikkat etmeye mecburdurlar. Lillâhilhamd, Isparta ve havalisi kahramanları demir gibi metanet göstermesiyle, başka yerlere de hüsn-i misal oldu.

1. Dünya hayatını seve seve ahirete tercih ederler. (İbrahim Suresi: 3.)

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
akıbet: sonuç, netice.
Âmin: Yâ Rabbi! Öyle olsun, kabul eyle!" anlamında duanın sonunda söylenir.
ayet: Kur'an'ın her bir cümlesi.
bâkî: ebedî, daimî, sürekli ve kalıcı olan.
batman: eski ağırlık ölçüle-

rinden olup, iki okka ile sekiz okka arasında değişen ağırlık ölçüsü.
bazen: zaman zaman, ara sıra, her zaman değil.
Cenab-ı Hak: Allah; doğru, gerçek, Hakkın tâ kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah.
cereyan: akım, fikir, sanat ve-siyaaset hareketi.
cihan: dünya, kâinat, âlem.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.
dirhem: yaklaşık üç grama denk gelen eski bir ağırlık ölçüsü, çok küçük parça (me-caz).
ehl-i dalâlet: dalâlet ehli, yoldan çıkanlar, azgın ve sapkın kimseler.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, fe-

da eden.
hâdis: olay.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hakikî: gerçek.
hâlde: durumda.
havali: bölge, etraf, çevre, civar.
hayat: hayatla alâkalı.
hazır: hazır, görünen, göz önünde olan.
hissiyat: hisler, duygular.
hususan: bilhassa, özellikle.
hüküm: tartışılmaz dinî kaide.
hüsn-i misal: güzel örnek.
iman: inanç, itikat.
itidal-i dem: soğukkanlılık.
Lillâhilhamd: ne kadar hamd ve şükürler varsa ve olmuşa, cümlesi Allah'a mahsustur, Ona gider, Ona aittir.
mana-yı işari: yazı ve işaretlerle ifade edilen mana.
maraz: hastalık, illet, dert, belâ.
metânet: metin olma, dayanıklılık, sağlamlık.
muhafaza: koruma.
musibet: felaket, bela.
mü'min: iman eden, inanan.
nihayetsiz: sonsuz, sınırsız.
rıza: razı olma, hoşnutluk.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
safî: samimî, hâlis, saf.
sır: gizli hakikat.
şakirt: talebe, öğrenci.
şer: kötülük.
taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen.
tercih: bir şeyi diğerlerinden üstün tutma, öne alma, seçme, daha çok beğenme.
tesanüt: dayanışma, birbirine dayanma ve destek olma.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

Aziz: izzetli, muhterem, saygın.

beden: vücut.

bereket: bolluk, bereket, gürlük.

dimâğ: akıl, şuur.

dua: Allah'a yalvarma, niyaz.

ekser: pek çok.

ferah: gönül açıklığı, sevinç, sevinme.

fevkalâde: olağanüstü.

fütuhat: zaferler, fetihler, galibiyetler.

gıda: yiyip içilen şeyler.

Hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.

hususan: bilhassa, özellikle.

inbisat: genişleme, yayılma; açık yüzlü olma, sevinçli ve neşeli olma, gönül açıklığı, kalp ferahlığı.

inkışaf: ortaya çıkma, gelişme.

inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.

itiraf: başkalarının bilmediği gizli bir kusurunu söyleme, kendisi için iyi sayılmayacak bir hâli gizlemeyip söyleme.

kanaat: hırs göstermeden kısmetine razı olmak, elindeki ile yetinmek.

kat'î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.

keramet: ermişçesine yapılan iş, hareket veya söylenen söz, fikir.

maddî: madde ile alakalı, cismanî.

maîset: geçim, geçinme.

merak: bir şeyi öğrenmek iste-
mek, çok şiddetli arzu, heves,
düşkünlük.

mesrur: sevinçli, memnun.

Mu'cizat-ı Ahmediye: Peygamber Efendimizin (a.s.m.) gösterdiği mu'cizeler.

mu'cize: benzerini yapmaktan insanların aciz kaldığı şey.

netice: bir işin, bir fiilin sonunda elde edilen şey, semere, sonuc.

Ey Hüsrev! Tesirli ve güzel mektubunu aldım. Vazife-
nin başına geçmen bizi fevkalâde mesrur etti; binler sa-
falarla geldin. Sen, bu bir buçuk sene maddî kalemin iş-
lemediğinden merak etme. Senin yerine o kerametli ka-
leminin yadigârı olan Mu'cizat-ı Ahmediyenin biri vilâ-
yat-ı şarkiyede fa'alâne geziyor. Diğer son yazdığın nü-
sha da, İstanbul'da, senin yerinde çalışıp, inşaallah fütu-
hat yapar. Senin yazdığın mu'cizeli iki Kur'ân-ı Azimüş-
şanın bu havalide hususan Ramazan-ı Şerifte sana ka-
zandırdıkları sevapları ve tahsin ve tebriklerini, inşaallah
yakında tab'a girmesiyle, âlem-i İslâmdan senin ruhuna
yağacak rahmet dualarını düşün, Allah'a şükret.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
1

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben, pek kat'î bir surette ve bine yakın tecrübelerim
neticesinde kat'î kanaatim gelmiş ve ekser günlerde
hissediyorum ki, *Risale-i Nur'un hizmetinde bulunduğum
günde, hizmetin derecesine göre kalbimde, bedenimde,
dimâğimde, maîsetimde bir inkışaf, inbisat, ferahlık, be-
reket görüyorum. Ve çokları itiraf ediyor, "Biz de hisse-
diyoruz" derler. Hatta, size geçen sene yazdığım gibi, be-
nim, pek az gıda ile yaşadığımın sırrı, o bereket imiş.*

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

nüsha: gazete ve dergilerde
sayı.

rahmet: şefkat, merhamet,
bağışlama ve esirgeyicilik.

Ramazan-ı Şerif: mübarek,
şerefli Ramazan ayı.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-
diüzzaman Said Nursî'nin
eserlerinin adı.

safa: rahat ve huzurlu olma,
gönül şenliği.

sıddık: çok doğru, dürüst,

hakki ve hakikati tereddütsüz
kabullenen.

sırrı: sır ile alâkalı, gizlilikle il-
gili.

suret: biçim, şekil, tarz.

sükûr: Allah'ın nimetlerine
karşı memnunluk gösterme,
Allah'ı hamd etme.

tab: basma, baskı.

tahsin: beğenme, güzel bul-
ma.

tecrübe: deneyim, sinama, sı-
nav, imtihan.

tesir: etki.

vilâyat-ı şarkiyeye: şark vilâ-
yetleri, doğu illeri.

yadigâr: bir kimseyi veya
olayı hatırlatan eşya veya
kimse.

yakın: kesin bilme, şüpheden
sınırlanarak bilme, son derece
emin olarak bilme, doğru ve
kuvvetle bilme.

Hem, madem İmam-ı Şafii'den (r.a.) rivayet var ki: “*Halis talebe-i ulûmun rızıkına, ben kefalet edebilirim,*” demiş. “*Çünkü rızıklarında vüs'at ve bereket olur.*” Madem hakikat budur ve madem halis talebe-i ulûm ünvanına Risale-i Nur Şakirtleri bu zamanda tam liyakat göstermişler; elbette şimdi açlık ve kahta mukabil Risale-i Nur hizmetini bırakmak ve zaruret-i maişet özrüyle, maişet peşinde koşmak yerine en iyi çare, şükür ve kanaat ve Risale-i Nur Talebeliğine tam sarılmaktır.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Risale-i Nur ve ondan tam ders alan şakirtleri, değil dünya siyasetlerine, belki bütün dünyaya karşı da, *Risale-i Nur*'u alet edemez ve şimdiye kadar da etmemişiz. Biz, ehl-i dünyanın dünyalarına karışmıyoruz. Bizden zarar tevehhüm etmek divaneliktir.”

Evvelâ: Kur'ân, bizi siyasetten men etmiş; tâ ki elmas gibi hakikatleri, ehl-i dünyanın nazarında cam parçalarına inmesin.

Saniyen: Şefkat, vicdan, hakikat, bizi siyasetten men ediyor. Çünkü tokada müstahak dinsiz münafıklar onda iki ise; onlarla müteallik yedi sekiz masum biçare, çocuk çocuk, zayıf, hasta ve ihtiyarlar var. Belâ ve musibet gelse, o masumlar o belâyâ düşecekler; belki o iki münafık

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

alet: araçlar.
belâ: musibet, sıkıntı.
belki: hatta.
bereket: bolluk, bereket, gür-lük.
biçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.
çare: bir engel veya sıkıntıdan kurtulabilmek için yapılması gereken, çıkış yolu.
divanelik: delilik, akılsızlık.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşün-

meyen.
elmas: çok kıymetli bir mücevher.
evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
hakikat: gerçek, esas.
Halis: samimi, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.
kanaat: hırs göstermeden kismetine razı olmak, elinde ki ile yetinmek.
Kur'ân: Allah tarafından va-

hiy yoluyla Hz. Muhammed'e indirilmiş, semavî kitapların sonuncusu.
liyakat: lâıyk olma, ehliyet.
madem: ...den dolayı, böyle ise.
maişet: geçim, geçinme.
masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.
men': yasak etme, engelleme.
mukabil: karşılık.

musibet: felaket, bela.
münafık: nifak sokan, arabozucu; kalbinde küfrü gizlediği halde Müslüman görünen.
müstahak: hak eden, hak etmiş.
müteallik: ait, alâkali, ilgili.
nazar: bakış.
özür: bir kusur veya suçun hoş görülmesini gerektiren sebep, elde olmadan yapılan bir suçun bağışlanması için ileri sürülen bahane.
rızk: Allah'ın lütuf ve ihsan ettiği nimetler.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
rivayet: Hz. Peygamberden nakledilen hadis.
saniyen: ikinci olarak.
siyaset: politika.
şakirt: talebe, öğrenci.
şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevmek, içten ve karşılıksız merhamet.
şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnurluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah'ı hamd etme.
talebe: öğrenci.
talebe-i ulûm: ilim tahsil eden, ilimlerle uğraşan öğrenci.
tevehhüm: vehimlenme, yok olanı var zannetmekle ümitsizliğe ve korkuya düşme.
ünvan: şöhret, ad, isim.
vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötütüden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.
vüs'at: genişlik.
zayıf: zayıf, güçsüz, kuvvetsiz, tatsız, dermansız.
zaruret-i maişet: geçim zaruriyeti, geçim zorluğu.

dinsiz, daha az zarar görecektir. Onun için, siyaset yoluyla, idare ve asayiş ihlâl tarzında, neticenin husulü de meşkûk olduğu hâlde girmekten, Risale-i Nur'un mahiyetindeki şefkat, merhamet, hak ve hakikat şakirtlerini men ediyor.

adavet: düşmanlık, husumet.
anarşi: hükümsüz veya siyasi otoritesini kaybetmiş düzensiz topluluk hâli.
asayiş: emniyet, kanun ve nizam hakimiyetinin sağlanması.
asayiş: asayiş ve güvenlikle ilgili.
casus: çeşitli konularda sır mahiyetindeki şeyleri öğrenip başkalarına bildiren kimse.
dindarâne: dindar bir kimseye yakışacak tarzda.
düstur: kaide, esas, prensip.
ehl-i hükümet: siyasîler.
emniyet: güvenlik, kanun ve nizam hakimiyetinin sağlanması.
esas: temel.
eşedd-i ihtiyac: ihtiyacın en şiddetlisi.
haber: her hangi bir konuda alınan bilgi.
hak: doğru, gerçek, hakikat.
hakikat: gerçek, esas.
hakimiyet-i İslâmiye: İslâmın hakimliği, İslâmiyetin hâkim olması.
hakperestâne: doğruluktan ve haktan ayrılmayacak şekilde.
halâs: kurtulma, kurtuluş, selâmete erme.
hâlde: durumda.
haram: İslâmiyetçe yasaklanan işler.
harp: savaş.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, toplum hayatı.
helâl: din bakımından günah olmayan şey.
hercümerc: karmakarışık olma, alt üst olma.
hiyanet: hânlık, ihanet, kendine olan güveni kötüye kullanma, sözünde durmayıp oyun etme.
hulâsa: bir şeyin özü, esası, özeti.
husul: olma, meydana gelme.
hükümet: yönetim.
hürmet: saygı.
idare: yönetim, memleket işlerinin yürütülmesi.
ihlâl: bozma, zarar verme.
istiğna: aza kanaat etme, olanla yetinme, gönül tokluğu, tok gözlülük.
istirahat: dinlenme, rahatlama.
itaat: dinin emrettiklerini yerine getirip yasaklarından kaçınma.
kat'iyen: katî olarak, kesin olarak, kesinlikle.
lâzım: gerek, gerekli, lüzumlu.

Salisen: Bu vatan, bu millet ve bu vatandaki ehl-i hükümet, ne şekilde olursa olsun, Risale-i Nur'a eşedd-i ihtiyaçla muhtaçtırlar. Değil korkmak veyahut adavet etmek, en dinsizleri de onun dindarâne, hakperestâne düsturlarına taraftar olmak gerektir; meğer ki, bütün bütün millete, vatana, hakimiyet-i İslâmiyeye hıyanet ola.

Çünkü, *bu milletin ve vatanın hayat-ı içtimaiyesini anarşilikten kurtarmak ve büyük tehlikelerden halâs etmek için, beş esas lâzım ve zarurîdir: Birincisi merhamet, ikincisi hürmet, üçüncüsü emniyet, dördüncüsü haram, helâli bilip haramdan çekilmek, beşincisi serseriliği bırakıp itaat etmektir.* İşte, Risale-i Nur, hayat-ı içtimaiyeye baktığı vakit, bu beş esası temin edip, asayişin temel taşını tespit ve temin eder. *Risale-i Nur'a ilişkinler kat'iyen bilsinler ki, onların ilişmesi, anarşilik hesabına, vatan ve millet ve asayişe düşmanlıktır.*

İşte bunun bir hulâsasını o casusa söyledim. Dedim ki: “Seni gönderenlere söyle. Hem de ki: On sekiz senedir bir defa kendi istirahatı için hükümete müracaat etmeyen ve yirmi bir aydır dünyayı herc ü merc eden harplardan hiçbir haber almayan ve çok mühim makamlarda çok mühim adamların dostâne temaslarını istigna edip

mahiyet: tabiat.

makam: yer, mevki.

meğer: ama, fakat, lâkin.

men': yasak etme, engelleme.

merhamet: acımak, şefkat göstermek, korumak, iyilik etmek, biçarelere yardımda bulunmak, esirgemek.

meşkûk: şüpheli, şüphe edilen.

millet: bir yerde bulunan kimselerin bütünü, herkes.

muhtaç: ihtiyacı olan.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

müracaat: başvurma, danışma; başvuru.

netice: bir işin, bir fiilin sonunda elde edilen şey, sonuç.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

Salisen: üçüncü olarak.

siyaset: politika.

şakirt: talebe, öğrenci.

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek

rek sevmek, içten ve karşılıksız merhamet.

taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen.

tarz: biçim, şekil, suret.

temas: bahsetme.

temin: sağlama, sağlama.

tespit: kanıtlama, ispatlama.

vakit: zaman.

vatan: bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, üzerinde yaşadığı ülke, yurt.

zarurî: zorunlu.

kabul etmeyen bir adama, ondan korkup, tevehhüm edip, dünyanıza karışmak ihtimaliyle evhama düşüp, tarassutlarla sıkıntı vermekte hangi mana var, hangi maslahat var, hangi kanun var? Divaneler de bilirler ki, ona ilişmek divaneliktir”

O casus da kalktı gitti.

Said Nursî

Aziz kardeşlerim,

Bu defa yazılarınızda İhlâs Risalelerini gördüğüm için sizi o gibi risalelerin dersine havale edip, ziyade bir derse ihtiyaç görmedim. Yalnız bunu ihtar ediyorum ki: *Mesleğimiz, sırr-ı ihlâsa dayanıp, hakaik-i imaniye olduğu için, hayat-ı dünyaya, hayat-ı içtimaiyeye mecbur olmadan karışmamak ve rekabete, tarafgirliğe ve mübareze sevk eden hâlâttan tecerrüt etmeye, mesleğimiz itibarıyla mecburuz.* Binler teessüf ki, şimdi ki müthiş yılanların hücumuna maruz biçare ehl-i ilim ve ehl-i diyanet, sineklerin ısırması gibi cüz'î kusurata bahane ederek, birbirini tenkitle, yılanların ve zındık münafıkların tahribatlarına ve kendilerini onların eliyle öldürmesine yardım ediyorlar.

Gayet muhlis bir kardeşimizin mektubunda, bir ihtiyar âlim ve vaizin Risale-i Nur'a zarar verecek vaziyette

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
Aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
biçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.
casus: çeşitli konularda sır mahiyetindeki şeyleri öğrenip başkalarına bildiren kimse.

cüz'î: küçük, az; kıymetsiz, önemsiz.
divane: deli, akli başında olmayan, budala, alık.
ehl-i diyanet: dindar kişiler.
ehl-i ilim: ilim sahipleri, ilim adamları.
evham: vehimler, zanlar, kuruntular.
Gayet: son derece.
hakaik-i imaniye: imana ait hakikatler, imanı gerçekler.

hâlât: hâller, durumlar, vaziyetler.
havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ismarlama.
hayat-ı dünya: dünya hayatı.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, toplum hayatı.
İhlâs: samimiyet, bir amelî başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma.

ihtar: hatırlatma, uyarı.

ihtimal: olabilirlik.

ihtiyaç: gereklilik, lüzumluluk hâli, muhtaç oluş.

ihtiyar: seçme, tercih etme.

itibarıyla: bakımından, sayılmak üzere.

kanun: devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü kaide, yasa.

kusurat: kusurlar, noksanlıklar, eksiklikler, özürler.

mana: es, benzer.

maruz: bir şeyin etkisi ve tesiri altında bulunma.

maslahat: fayda, maksat.

meccur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.

meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.

muhlis: ihlâslı, samimi; bir işi hiç bir karşılık beklemeden sırf Allah rızası için yapan.

mübareze: çatışma, kavga.

münafık: nifak sokan, arabozucu; kalbinde küfrü gizlediği halde Müslüman görünen.

müthiş: dehşet veren, ürküten, dehşetli, korkunç.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sevk: yöneltme.

sırr-ı ihlâs: ihlas sırrı, samimiyet ve doğruluğun sırrı.

tahribat: tahripler, yıkıp bozma- lar.

tarafgir: bir tarafı tutan, taraflı.

tarassut: gözetme, göz altında tutma.

tecerrüt: soyunma, soyulanma, uzak olma.

teessüf: üzüleme, acı duyma.

tenkit: eleştirme.

tevehhüm: vehimlenme, yok olanı var zannetmekle ümitsizliğe ve korkuya düşme.

vaiz: vaaz eden, ibadet yerlerinin dinin emir ve yasaklarını anlatarak nasihat eden din görevlisi.

zındık: Allah'a ve ahirete inananmayan, Allah'ı inkâr eden, imansız, münkir.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
Arş-ı Azam: en büyük arş, Allah'ın katı, Cenab-ı Hakkın kudret ve saltanatının en büyük dairesi.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
beddua: bir kimsenin kötü olması için dua, kötü dua.
biçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.
bilhassa: özellikle.
binaen: -den dolayı, bu sebepten.
dellâl: ilan eden, bir haberi duyurmak için yüksek sesle bağırarak dolaşan kimse.
düstur: kaide, esas, prensip.
ehemmiyetli: önemli.
ehl-i diyanet: dindar kişiler.
ehl-i ilim: ilim sahipleri, ilim adamları.
enaniyet: kendini beğenme, bencilik, egoistlik.
Evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
evvelce: daha önce.
fikren: fikir ile, düşünerek, zihnen.
hakiki: gerçek.
Hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.
imani: imana dair olan, imanla ilgili.
iştirak: ortak olma, ortaklık etme.
itiraz: kabul etmediğini belirtip karşı çıkma.
Kur'ân-ı Azimüşşan: şan ve şerefi yüce olan Kur'ân.
kusur: eksiklik, noksan.
kusurat: kusurlar, noksanlıklar, eksiklikler, özürler.
madem: ...den dolayı, böyle ise.
mazeret: özür.
mensup: bir şeye veya kimseye bağlı olan, üye.
mukabele: karşılık verme, karşılama.
Mümkün: mümkün, olabilir, imkân dahilinde, kabil.
münakaşa: tartışma.
münazara: bir konu üzerinde belli kurallara uyularak yapılan tartışma.
nur: aydınlık, parıltı, ışık.
rehber: yol gösteren, kılavuz, dehil.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin

bulunması; benim gibi binler kusurları bulunan bir bîçarenin, ehemmiyetli mazerete binaen bir sünneti terk ettiğim bahanesiyle, şahsımı çürütüp, Risale-i Nur'a ilişmek istemiş.

Evvelâ: Hem o zat, hem sizler biliniz ki, *ben Risale-i Nur'un hizmetkârıyım ve o dükkânın bir dellâlıyım; Risale-i Nur ise Arş-ı Azama bağlı olan Kur'ân-ı Azîmüşşan ile bağlanmış bir hakiki tefsirdir. Benim şahsımdaki kusurat, ona sirayet etmez.*

Saniyen: O vaiz ve âlim zata benim tarafımdan selâm söyleyiniz. Benim şahsıma olan tenkidini, itirazını başım üstüne kabul ediyorum. Sizler de, o zatı ve onun gibileri münakaşa ve münazaraya sevk etmeyiniz. Hatta tecavüz edilse de, beddua ile de mukabele etmeyiniz. *Kim olursa olsun, madem imanı var; o noktada kardeşimizdir. Bize düşmanlık da etse, mesleğimizce mukabele edemeyiz. Çünkü, daha şiddetli düşmanlar ve yılanlar var. Elimizde nur var, topuz yok. Nur incitmez, ışığıyla okşar. Ve bilhassa ehl-i ilim olsa, ilimden gelen enaniyeti de varsa, enaniyetlerini tahrik etmeyiniz. Mümkün olduğu kadar* ¹ *وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا* düsturunu rehber ediniz.

Hem, o zat, madem evvelce Risale-i Nur'a girmiş ve yazıyla da iştirak etmiş, o daire içindedir. Onun fikren bir yanlışı varsa da, affediniz. *Değil onlar gibi ehl-i diyanet ve tarikate mensup Müslümanlar, şimdi bu acip*

1. Boş sözlerle, çirkin davranışlarla karşılaştıkları zaman; vakarla, izzet ve şereflerini muhafaza ederek (oradan) geçip giderler. (Furkan Suresi: 72.)

adı.

Saniyen: ikinci olarak.
selâm: baş, rahatlık, selamet ve esenlik dileme.
sevki: yönelme.
sirayet: birinden diğerine geçme, bulaşma.
sünnet: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) Kur'ân dışında, Müslümanlara örnek olan mübarek söz, fiil ve emirleri, kabulleri

veya takrirleri.

tahrik: bir kimseyi kötü bir iş yapması için ileri sürme, kıskırtma.
tarikât: Allah'a ulaşmak için şeyhin gözetiminde müridin takip edeceği terbiye usul ve yolu.
tecavüz: saldırma, sataşma, başkasının hakkına dokunma.

tefsir: Kur'ân'ın mana bakımından izahı, açıklaması.

tenkit: eleştirme.

terk: bakmama, ihmal etme.

topuz: baş tarafı top şeklinde, saplı eski bir savaş aleti.

vaiz: vaaz eden, ibadet yerlerinde dinin emir ve yasaklarını anlatarak nasihat eden din görevlisi.

zat: kişi, şahıs.

zamanda, imanı bulunan ve fırka-ı dalleden bile onlarla uğraşmamak ve Allah'ı tanıyan ve ahireti tasdik eden Hristiyan bile olsa, onlarla medar-ı niza noktaları medar-ı münakaşa etmemeyi hem bu acip zaman, hem mesleğimiz, hem kudsi hizmetimiz iktiza ediyor.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Risale-i Nur'un mesleği ise, vazifesini yapar, Cenab-ı Hakkın vazifesine karışmaz. Vazifesi, tebliğdir; kabul ettirmek Cenab-ı Hakkın vazifesidir.

Hem, kemiyete ehemmiyet verilmez. Sen, o havalide bir tek Atıf'ı bulsan, yüzü bulmuş gibidir. Merak etme. Hem, mümkün olduğu kadar hariçten gelen böyle ilişmelere ehemmiyet verme. Fakat ihtiyatla, bu atalet mevsimi ve gaflet zamanı ve derd-i maişet iptilâsı zamanında, cüz'î bir iştilal de ehemmiyetlidir. Tevakkuf değil, muvaffakiyetsizlik mağlûbiyet yok; Risale-i Nur'un her tarafta galibâne fütuhâtı var.

Said Nursî

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
atalet: tembellik.
Cenab-ı Hak: Allah; doğru, gerçek, Hakkın tâ kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah.
cüz'î: küçük, az; kıymetsiz, önemsiz.

derd-i maişet: geçim derdi ve zorluğu, geçim sıkıntısı.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
fırka-i dalle: dalâlete gidenler, sapıtanlar.
fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.
gaflet: dikkatsizlik, endişesizlik, Allah'tan uzaklaşıp nefsin arzularına dalmak.

galibâne: galip gelmiş gibi, galip sıfatıyla.
hariç: dışarı.
havali: bölge, etraf, çevre, civar.
hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.
ihtiyat: uzak görüşlü olma, geleceği düşünerek tedbirli hareket etme.

iktiza: lazım gelme, gerekme.
imani: imana dair olan, imanla ilgili.
iptilâ: imtihan.
iştilal: bir işle uğraşma, meşgul olma.
kemiyet: bir şeyin adet, miktar ve sayı olarak ifade edilebilen durumu, nicelik.
kudsi: mukaddes, yüce.
mağlûbiyet: yenilgi, yenilme.
medar-ı münakaşa: tartışma vesilesi, sebebi.
medar-ı niza: çekişme, kavga vesilesi, sebebi.
Merak: bir şeyi öğrenmek istemek, çok şiddetli arzu, heves, düşkünlük.
meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.
muvaffakiyet: Allah'ın yardımıyla başarılı olma.
mümkün: mümkün, olabilir, imkân dahilinde, kabil.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
tasdik: doğrulama, onaylama.
tebliğ: dini bir emrin kullara bildirilmesi.
Tevakkuf: duraklama, durma.
vazife: görev.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Risale-i Nur dünya işlerine alet olamaz, dünya işlerine siper edilmez. Çünkü, ehemmiyetli bir ibadet-i tefekkürîye olduğu cihetle, dünyevî maksatlar kasten ondan istenilmez; istenilse, ihlâs kırılır; o ehemmiyetli ibadet şekli değişir. Bazı çocuklar gibi, döğüşükleri vakit Kur'ân'ı siper eder. Başına gelen darbe Kur'ân'a geldiği gibi, Risale-i Nur, böyle muannit hasımlara karşı siper istimal edilmemeli.

Evet, Risale-i Nur'a işenler tokatlar yerler; yüzer vukuat şahittir. Fakat, Risale-i Nur, tokatlarda istimal edilmez ve niyet ve kast ile tokatlar gelmez. Çünkü, sırr-ı ihlâs ve sırr-ı ubudiyete münafidir. Bizler, bizlere zulm edenleri, bizi himaye eden ve Risale-i Nur'da istihdam eden Rabbimize havale ediyoruz.

Evet, dünyaya ait harika neticeler bazı evrad-ı mühimme gibi, Risale-i Nur'da çokça terettüp ediyor. Fakat onlar istenilmez, belki verilir; illet olamaz, bir fayda olabilir. Eğer istemekle olsa, illet olur, ihlâsı kırar; o ibadeti kısmen iptal eder...

.....

Evet, Risale-i Nur'un o kadar dehşetli muannitlere karşı galibâne mukavemeti, sırr-ı ihlâstan hiçbir şeye alet edilmemesinden ve doğrudan doğruya saadet-i ebediyeye bakmasından ve hizmet-i imaniyeden başka bir maksat takip etmemesinden ve bazı ehl-i tarikatın ehemmiyet

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

ait: bir kimse veya bir şeyle ilgili olan.

alet: araçlar.

Aziz: izzetli, muhterem, saygın.

belki: hatta.

cihet: yön.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.

dünyevi: dünyaya ait.

ehemmiyetli: önemli.

evrad-ı mühimme: .

galibâne: galip gelmiş gibi, galip sıfatıyla.

harika: olağanüstü.

hasım: düşman, rakip.

havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ısmarlama.

himaye: koruma, muhafaza etme.

hizmet-i imaniye: iman ve Kur'an hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.

ibadet: Allah'ın emrettiklerini yerine getirme, Allah'a karşı kulluk vazifesini yapma.

ibadet-i tefekkürîye: .

ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsizin, sırf Allah rızası için yapma.

illet: hastalık.

iptal: boş, hükümsüz bırakma.

istihdam: bir hizmette kullanma, hizmete alma, hizmet ettirme, bir işte çalıştırma, çalıştırma.

istimal: kullanma.

kasıt: bir işi bile bile, isteyerek yapma.

kasten: bile bile, isteyerek, kasıtlı olarak.

kısmen: kısmi olarak, bir kısım.

Kur'ân: Allah tarafından vahiy yoluyla Hz. Muhammed'e indirilmiş, semavî kitapların sonuncusu.

maksat: kastedilen şey; gaye.

muannit: inatçı, ayak direyen.

mukavemet: karşı koyma, dayanma, direnme.

münafi: zıt, muhalif, uymaz, aykırı.

netice: bir işin, bir fiilin sonunda elde edilen şey, semere, sonuç.

niyet: bir işi yapmayı önceden düşünme.

Rab: besleyen, yetiştiren, verdiği nimetlerle mahlûkatı ıslah ve terbiye eden Allah.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Saîd Nursî'nin

eserlerinin adı.

saadet-i ebediye: sonu olmayan, sonsuz mutluluk.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.

sırr-ı ihlâs: ihlas sırrı, samimiyet ve doğruluğun sırrı.

sırr-ı ubudiyet: kulluğun sırrı. **şahit:** şahitlik yapan, gördüğü veya bildiği şeyi mahkeme önünde yemin ederek söyle-

yip davanın sonuçlanmasına yardım eden kimse, şahit, tanık.

terettüp: sonuç olarak çıkma.

vakit: zaman.

vukuat: vuku bulan şeyler, hadiseler, olaylar.

zulm: işi yerli yerince yapmama, hak eden kimseye hakkını vermeme, adalete aykırı davranma, adaletsizlik.

verdikleri keşf ve keramat-ı şahsiyeye ehemmiyet vermesindedir. Ve velâyet-i kübra aşıpları olan Sahabîler gibi, veraset-i nübüvvet sırrıyla, yalnız iman nurlarını neşretmek ve ehl-i imanın imanlarını kurtarmaktır.

Evet, Risale-i Nur'un bu dehşetli zamanda kazandırdığı iki netice-i muhakkakası her şeyin fevkindedir, başka şeylere ve makamlara ihtiyaç bırakmıyor.

BİRİNCİ NETİCESİ: Sadakat ve kanaatle Risale-i Nur dairesine girenler, imanla kabre gireceğine gayet kuvvetli emareler var.

İKİNCİSİ: Risale-i Nur dairesinde, ihtiyarımız olmadan, takarrür ve tahakkuk eden şirket-i maneviye-i uhreviye cihetiyle her bir hakikî sadık şakirt, binler dillerle, kalplerle dua etmek, istiğfar etmek, ibadet etmek ve bazı melâike gibi, kırk bin lisanla tesbih etmektir. Ve Ramazan-ı şerifteki hakikat-i Leyle-i Kadir gibi kudsî, ulvî hakikatleri yüz bin el ile aramaktır. İşte bu gibi netice içindir ki, Risale-i Nur Şakirtleri, hizmet-i Nuriyeyi, velâyet makamına tercih eder, keşf ve keramati aramaz ve ahiret meyvelerini dünyada koparmaya çalışmaz. Vazife-i İllâhiye olan muvaffakiyet ve halka kabul ettirmek ve revaç vermek ve galebe ettirmek ve müstahak oldukları şân ü şeref ve ezvak ve inayetlere mazhar etmek gibi, kendi vazifelerinin haricinde bulunan şeylere karışmazlar ve harekâtını onlara bina etmezler; halisen, muhlisen çalışırlar, “Vazifemiz hizmettir, o yeter” derler.

Said Nursî

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
ashap: Sahabeler.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
ehl-i tarikât: tarikâtçılar, kalbi dünyanın fani işlerinden ayırıp Allah sevgisi ile bağlanırlar.
emare: alâmet, belirti, nişan.

ezvak: zevkler.
fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.
galebe: galip gelme, üstünlük.
hakikat: gerçek, esas.
hakikat-i Leyle-i Kadir: gerçek Kadir gecesi.
hakikî: gerçek.
harîc: dışarı.
hizmet-i Nuriye: Nur hizmeti, Risale-i Nur için çalışma.
ibadet: Allah'ın emrettiklerini yerine getirme, Allah'a karşı

kulluk vazifesini yapma.
ihtiyâc: gereklilik, lüzumluluk hâli, muhtaç oluş.
ihtiyâr: seçme, tercih etme.
inayet: yardım, ihsan, lütuf.
istiğfar: tevbe etme, Allah'tan günahlarının bağışlanmasını isteme.
kabir: ölüleri defnetmek için kazılan çukur, mezar, sin, merkad. büyük, ulu.
kanaat: hırs göstermeden kismetine razı olmak, elinde ki ile yetinmek.

keramat: kerametler, ermişlerin, velilerin olağan üstü sözleri ve hâlleri.

keramat-ı şahsiye: şahsi kerametler.

kesif: gizli bir şeyi bulma, meydana çıkarma.

kudsî: mukaddes, yüce.

makam: yer, mevki.

maksat: kastedilen şey; gaye.

mazhar: nail olma, şereflenme.

melâike: melekler.

muvaffakiyet: Allah'ın yardımıyla başarılı olma.

müstahak: hak eden, hak etmiş.

neşr: kitap basma, çıkarma; her-kese duyurma, yayma.

netice-i muhakkaka: kesin sonuç.

nur: aydınlık, parlaklık, ışık.

Ramazan-ı şerif: mübarek, şerefli Ramazan ayı.

revaç: rağbet, kıymet, değer.

Sadakat: bağlılık, doğruluk.

sadık: doğru, gerçek; sözünde, vaadinde, işinde doğru olan.

Sahabî: Sahabeden olan kişi, Hz. Muhammed'i görmüş ve O'nun sohbetinde bulunmuş müslüman kimse.

sır: gizli hakikat.

şakirt: talebe, öğrenci.

şân ü şeref: şân ve şeref.

şeref: onur, haysiyet.

şirket-i maneviye-i uhreviye: ahirete ait hizmetlerle ilgili manevi şirket, manevi ortaklık.

tahakkuk: gerçekleşme, kesinleşme.

takarrür: karar altına alınma, kararlaştırma.

tercih: bir şeyi diğerlerinden üstün tutma, öne alma, seçme, daha çok beğenme.

tesbih: Allah'ı bütün kusur ve noksan sıfatlardan uzak tutma, Sübhanallah deme, Cenab-ı Hakki (c.c.) şanına lââyık ifadelerle anma, Allah'a söz, iş, davranış ve kalple içten ibadet etme.

ulvî: yüksek, yüce.

Vazife-i İllâhiye: doğrudan doğruya Allah'a ait olan iş ve vazife.

velâyet: velilik, ermişlik, Allah dostluğu.

velâyet-i kübra: büyük velilik Akrebiyet-i İlahiyenin inkişafına bakan ve veraset-i nübüvvetten gelen gayet kısa ve yüksek, tarikât berzahına uğramadan zahirden hakikate geçen velilik mesleği.

veraset-i nübüvvet: peygamber varisi durumunda olan büyük alim ve velilerin yolu.

بِسْمِ سُبْحَانَهُ¹

Seksen küsur sene kıymetinde bulunan ve Ramazan-ı şerifin mecmuunda gizlenen Leyle-i Kadri kazanmak için, Risale-i Nur Şakirtlerinin şirket-i maneviye-i uhrevi-yeleri muktezasınca, her biri, mütekellim-i maalgayr sigasınca² وَأَغْفِرْ لَنَا * وَارْحَمْنَا * وَاجْرِنَا gibi tabiratta, çok dikkat ile Risale-i Nur'un sadık şakirtlerini niyet etmek gerektir; tâ her bir şakirt umumun namına münacat edip çalışsın. Bu biçare az çalışabilen ve haddinden çok fazla hizmet ondan beklenen bu kardeşinize, o hüsnüzanları yanlış çıkarmamak için, geçmiş Ramazan gibi yardımını-zı rica ediyorum.

Said Nursî

بِسْمِ سُبْحَانَهُ

İki üç gün evvel, Yirmi İkinci Söz tashih edilirken dinledim. Gördüm ki, içinde hem küllî zikir, hem geniş fikir, hem kesretli tehليل, hem kuvvetli imanî ders, hem gafletsiz huzur, hem kudsî hikmet, hem yüksek bir ibadet-i te-fekkürîye gibi nurlar var. Bir kısım şakirtlerin ibadet niyetiyle risaleleri ya yazmak veya okumak veya dinlemekliğin hikmetini bildim, barekâllah dedim, hak verdim.

Said Nursî

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.
2. Bizi korusun • Bize merhamet etsin • Bizi mağfiret eylesin.

barekâllah: Allah mübarek etsin, hayırlı ve bereketli olsun.
biçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.
bina: kurma, dayandırma.
evvel: önce.
fikir: akıl, hafıza.
gaflet: dikkatsizlik, endişesizlik, Allah'tan uzaklaşıp nefsin arzularına dalmak.
had: sınır.
hak: doğru, gerçek, hakikat.
halisen: halis olarak.
harekât: hareketler, davranışlar.
hikmet: ilahî gaye, yüksek bilgi, fayda.
hizmet: bir uğurda bir işin yapılması için çalışma, o iş için gayret gösterme, çabalama.
huzur: yan, kat, ön.
hüsnüzan: iyi fikirde bulunup, iyi olacağını düşünmek.
ibadet: Allah'ın emrettiklerini yerine getirme, Allah'a karşı kulluk vazifesini yapma.
imani: imana dair olan, imanla ilgili.
kesretli: çokluğu olan, çok fazla.
kıymet: değer.
kudsî: mukaddes, yüce.
küllî: umumî, genel, bütün olan.
Leyle-i Kadir: Kadir Gecesi, Kur'ân-ı Kerim'in dünya semasına nazil olduğu gece, Ramazan'ın 27. gecesi.
mecmu: bütün hepsi.
muhlisen: içtenlikle, samimiyetle.
mukteza: iktiza eden, gereken, lâzım gelen, icap eden, gerekli olan.
münacat: Allah'a dua etme, yalvarma, Onun manevî huzurunda tazarru ve niyazda bulunma.
mütekellim-i maalgayr: başkaları adına konuşan,
nam: ad.
niyet: bir işi yapmayı önceden

düşünme.

nur: aydınlık, parlaklık, ışık.

ramazan-ı şerif: mübarek, şerefli Ramazan ayı.

rica: umma, ümit etme.

risale: belli bir konuda yazılmış küçük kitap, broşür.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sadık: doğru, gerçek; sözünde, vaadinde, işinde doğru olan.

şakirt: talebe, öğrenci.

şirket-i maneviye-i uhreviye: ahirete ait hizmetlerle ilgili manevî şirket, manevî ortaklık.

tabirat: tabirler, ifadeler, terimler, deyimler.

tashih: basılacak bir eserin dizgilerini kontrol ederek yanlışları düzeltme.

tehليل: Allah'tan başka ilâh olmadığını ifade etme; lâ ilâhe illâllah sözünü tekrarlama, lâ ilâhe illâllah deme.

umum: bütün.

vazife: görev.

zikir: anma, bildirme.

Karadağ'ın Bir Meyvesi

بِسْمِهِ سَبَّحَانَهُ ۱

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu defa mektup yerinde bu Meyveyi gönderiyoruz. Bir ayetin mana-i işaretinin külliyyetinden bir ferdi:

Hürriyetten bu ana kadardır, teşrinisani otuzuncu gün, bin üç yüz elli sekizde Karadağ başına çıkıyordum. “İnsanların, hususan Müslümanların bu teselsül eden helâketleri ve hasaretleri ne vakitten başladı ve ne vakte kadardır?” hatıra geldi. Birden her müşkülümü halleden Kur’ân-ı Mu’cizülbeyan, Sure-i **وَالْعَصْرِ**’yi karşıma çıkarırdı, “Bak” dedi; baktım. Her asra hitap ettiği gibi, bu asrımıza daha ziyade bakan **وَالْعَصْرِ ۝ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ** 2 ayetindeki **وَالْعَصْرِ ۝ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ** makam-ı cifrîsi bin üç yüz yirmi dört edip, hürriyet inkılâbıyla başlayan tebeddül-i saltanat ve Balkan ve İtalyan harpleri ve Birinci Harb-i Umumî mağlûbiyetleri ve muahedeleri ve şear-i İslâmîyenin sarsılmaları ve bu memleketin zelzeleleri ve yangınları ve İkinci Harb-i Umumînin zemin yüzünde fırtınaları gibi semavî ve arzî musibetlerle hasaret-i insaniye ile **وَالْعَصْرِ ۝ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ** ayetinin bu asra dahi bir hakikati,

açıklamalarıyla akılları benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur’ân-ı Kerim.

kusur: eksiklik, noksan.

külliyyet: bütünlük, umumîlik, çokluk.

mağlûbiyyet: yenilme, yenilgi, boyun eğme, bir kuvvetlinin idaresi altında bulunuş.

makam-ı cifrî: cifre ait makam, cifir hesabına göre ulaşılan netice, sayı değeri.

mana-yı işari: yazı ve işaretlerle ifade edilen mana.

memleket: bir devletin toprağı, ülke, yurt, vatan, diyar.

muahede: iki veya daha çok devlet arasında akdedilen anlaşma, antlaşma.

muhakkak: hakikati ve gerçeği belli olmuş, doğruluğu kesinlik kazanmış, şüphesiz, mutlak.

musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.

müşkül: güçlük, zorluk, engel.

noksan: eksiklik, azlık, tam olmayış.

semavî: semaya mensup, semaya ait, gökten gelen, gök ile ilgili.

sıddık: çok doğru, çok dürüst.

şear-i İslâmîye: İslâma ait işaretler, İslâma sembol olmuş iş ve ibadetler.

tebeddül-i saltanat: saltanatın değişmesi, hakimiyetin değişmesi.

tenzih: Allah’ı şanına lâyük olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.

teselsül: arda arda gelme, birbirini takip etme, zincirleme.

Teşrin-i Sanî: Kasım ayı.

zelzele: yer sarsıntısı, deprem.

zemin: yer.

ziyade: çok, fazla, artık.

1. Allah’ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

2. Yemin olsun asra. • İnsan muhakkak hüsrandır. (Asr Suresi: 1-2.)

asır: yüzyıl.

ayet: Kur’ân’ın her bir cümlesi, Kur’ân’ın surelerini oluşturan lâhî söz.

aziz: muhterem, saygın, sevgili, değerli.

fert: tek.

hall: çözme, çözümlenme, karışık bir meselenin içinden çıkma.

Harb-i Umumi: genel harp,

umumî savaş.

harp: savaş, cenk, devletler arasında meydana gelen kanlı ve silahlı kavga.

hasaret: hasar, zarar, ziyan.

hasaret-i insaniye: insana ait zarar, insanın zararı.

helâket: yıkılma, yıkılış, mahvolma, mahvoluş.

hitap: birine söz söyleme, sö-

zü biri üzerine çevirme.

hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.

hürriyet: 1908 de II. Meşrutîyetin ilânı ile birlikte gerçekleşen yeni sistemin halk arasındaki adı.

hüsrân: zarar, ziyan, kayıp.

inkılâp: devrim.

Kur’ân-ı Mu’cizü'l-Beyan:

ahir: en son, en sondaki.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

a'mal-i salihâ: salih ameller, Allah'ın rızasına uygun yapılmış iyi ve hayırlı işler.

azamet: büyüklük, ululuk, yücelik.

bahusus: hususiyetle, en çok, hele.

Cenab-ı Hak: Allah.

çare-i yegâne: tek çare, tek çıkar yol.

ehl-i hakikat ve dikkat: hakikati arzulayanlar, gerçeği bulup onun peşinden gidenler, Allah adamları ile dikkat sahipleri.

emare: alâmet, nişan, eser, ipucu, belirti, karine.

fevkalâde: çok güzel, çok iyi, çok üstün.

fısk: hak yoldan veya hak yolundan çıkma, Allah'a karşı isyan etme.

hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

Harb-i Umumi: genel harp, umumî savaş.

hasarat: zararlar, ziyanlar.

hasaret: hasar, zarar, ziyan.

hazine: zengin ve değerli kaynak.

ihdikâr: fazladan kazanç sağlamak amacıyla, hayat için zarurî olan ihtiyaç maddelerini satın alıp fiyatı artsın diye kırk gün veya daha fazla bir süre saklama.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

kaht: kıtlık sebebiyle meydana gelen açlık.

kanaat: görüş, fikir.

kelime-i kudsiye: yüce, kudsi söz.

kudsiyet: kutsallık, mukaddeslik, azizlik.

küfran: iyilik bilmeme, görülen iyiliği unutmama, nankörlük.

küfür: Allah'ın varlığına, birliğine inanmama, Ona yakışmayacak sıfatlar yüklemeye.

lem'a-i i'caz: aceze düşüren parlattı, mu'cizelik parlattı.

maddeten: maddî olarak.

makam-ı cifri: cifre ait makam, cifir hesabına göre ulaşılan netice, sayı değeri.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

mefhum-i muhalif: bir sözde bizzat kast edilen mananın tersinden anlaşılma, zıt anlama.

meydan-ı harp: harp meydanı, savaş meydanı, savaş alanı.

müstesna: ayrı tutularak, hariç,

maddeten aynı tarihiyle gösterip, bir lem'a-i i'cazını gösteriyor. ¹ ه , ت اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

beş sayılır. Şedde sayılır ise, makam-ı cifrisi bin üç yüz elli sekiz ve dokuz olan bu senenin ve gelecek senenin aynı tarihini göstermekle o hasaretlerden, bahusus manevî hasaretlerden kurtulmanın çare-i yegânesi iman ve a'mal-i salihâ olduğu gibi; ve mefhum-i muhalifiyle o hasaretin de sebep-i yegânesi küfür ve küfran, şükürsüzlük, yani imansızlık, fısk ve sefahet olduğunu gösterdi. Sure-i **وَالْعَصْرِ** 'ın azamet ve kudsiyetini ve kısalığıyla beraber gayet geniş ve uzun hakaikın hazinesi olduğunu tasdik ederek, Cenab-ı Hakka şükrettik.

Evet, âlem-i İslâmın bu asrın hasareti olan bu dehşetli İkinci Harb-i Umumîden kurtulmasının sebebi, Kur'ân'dan gelen iman ve a'mal-i salihâ olduğu gibi; fakirlere gelen acı açlık ve kahtın sebebi, orucun tatlı açlığını çekmedikleri; ve zenginlere gelen hasarat ve zayıtın sebebi de, zekât yerinde ihtikâr etmeleridir. Ve Anadolu'nun bir meydan-ı harp olmamasının sebebi, ² اَلَّذِينَ اٰمَنُوا keli-me-i kudsiyesinin hakikatini fevkalâde bir surette yüz bin insanların kalplerine tahkiki bir tarzda ders veren Risale-i Nur olduğunu, pek çok emarelerle ve şakirtlerinden binler ehl-i hakikat ve dikkatin kanaatleri ispat eder.

1. Ancak iman eden, güzel işler yapanlar müstesna (Asr Suresi: 3.)

2. İman edenler müstesna. (Asr Suresi: 3.)

ayrık.

sebeb-i yegâne: tek sebep.

sefahet: zevk, eğlence ve yasadık şeylere düşkünlük, sefihlik.

suret: biçim, şekil, tarz.

şakirt: talebe, öğrenci.

şedde: Arapça ve Farsçada iki defa okunması gereken bir harfin üzerine konulan ve o

harfi iki defa okutan işaret.

şükür: Allah'ın verdiği nimetler karşısında elhamdülillah deme, Allah'a dil ile hamd etme.

tahkiki: tahkikle alâkalı, tahkike ait, araştırma, inceleme ile ilgili.

tarz: suret, biçim, şekil.

tasdik: doğruluğunu kabul

etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.

zayıt: zarar ve ziyan.

zekât: İslâmın beş şartından biri olan, mal ve paranın paklığını ve helâlligini sağlamak üzere, Allah için malın belli bir kısmının her yıl zekât verilecek kimselere dağıtılması.

RİSALE-İ NUR'UN KÜÇÜK VE MASUM ŞAKİRTLERİ

Aziz sıddık kardeşlerim;

Risale-i Nur'un küçük ve masum şakirtlerinden elli-altmış talebenin yazdıkları nüshalar bize de gönderilmiş. Biz de, o parçaları üç cilt içinde cem ettik. Hem o masum şakirtlerin bazılarını, isimleriyle kaydettik. Meselâ: Ömer, on beş yaşında; Bekir, dokuz yaşında; Hüseyin, on bir yaşında; Hafız Nebi, on dört yaşında; Mustafa, on dört yaşında; Mustafa, on üç yaşında; Ahmed Zeki, on üç yaşında; Ali, on iki yaşında; Hafız Ahmed, on iki yaşında... Bu yaşta daha çok çocuklar var, uzun olmasın diye yazılmadı. İşte bu masum çocukların, Risale-i Nur'dan aldıkları derslerinin ve yazdıklarının bir kısmını bize göndermişler. Biz de onların isimlerini bir cetvelde derç ettik. Bunların, bu zamanda, bu ciddî çalışmaları gösteriyor ki; Risale-i Nur'da öyle manevî bir zevk ve cazibedar bir nur var ki, mekteplerdeki çocukları okumaya şevkle sevk etmek için icat ettikleri her nevi eğlence ve teşviklere galebe edecek bir lezzet, bir sürur, bir şevk Risale-i Nur veriyor ki, çocuklar böyle hareket ediyorlar. Hem bu hâl gösteriyor ki, Risale-i Nur kökleşiyor. İnşaallah daha hiçbir şey onu koparamayacak. Ensal-i atiyede devam edecek.

Aynen bu masum küçük şakirtler gibi, Risale-i Nur'un cazibedar dairesine giren ümmî ihtiyarların dahi, kırk-elli yaşından sonra Risale-i Nurun hatırı için yazıya başlayıp yazdıkları kırk-elli parçayı, iki-üç mecmua içinde

aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.
aziz: muhterem, saygın, sevgili, değerli.
cazibedar: çekici, cazibeli, alımlı, cezp edici.
cem: toplama, toplanma, bir yere getirme, biriktirme, yığma.
cetvel: çizelge, liste.
ciddî: mühim, önemli.
derç: toplama, biriktirme.
ensal-i atiyede: gelecek kuşak-

lar, müstakbel nesiller.
galebe: galip gelme, yenme, üstünlük.
icad: yeni bir şey ortaya koyma, yeniden bir şey çıkarma, buluş.
ihtiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı.
inşaallah: Allah izin verirse.
kayd: yazıya geçirme, deftere yazma.
lezzet: her hangi bir şey karşısında duyulan zevk, haz, keyf.

manevi: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.
masum: suçsuz, kabahatsız, günahsız.
mecmua: çeşitli kişilere ait veya çeşitli konularla ilgili yazı veya şiirlerin toplanmasından meydana gelen kitap.
mektep: eğitim ve öğretim kuruluşu, ilim ve irfan öğrenilen yer, okul.
meselâ: misal olarak, şunun gibi, söz gelişi, faraza.
nevi: tür, çeşit.

nur: aydınlık, parıltı, parlaklık, ziya, ışık, şule.
nüsha: bir kitaptan veya yazılı bir şeyden çıkarılan suret.
sevk: yönlendirme.
sıddık: çok doğru, çok dürüst.
sürur: mutluluk, sevinç, nese.
şakirt: talebe, öğrenci.
şevk: şiddetli arzu, aşırı istek ve heves.
talebe: öğrenci, tahsil gören.
ümmî: okuma yazması olmayan, okumamış.
zevk: tatma, tat, lezzet, haz.

acıp: tuhaf, hayret veren, hayrette bırakan, şaşılacak şey.

cild-i aher: başka, diğer cilt, diğer kitap.

cüz'î: az, parçaya ait olan, pek az.

derc: toplama, biriktirme.

elhâsıl: hasılı, netice itibarıyla, sonuç olarak, özetle, sözün kısası, uzatmayalım, kısacası.

hâcât-ı zaruriye: zorunlu ihtiyaçlar, gerekli ihtiyaçlar.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hakkanîyet: gerçeklik, doğruluk.

halisâne: samimi bir şekilde, ihlâsla.

hatır: gönül, kalp, his.

hayret: şaşkınlık.

hisse: pay, nasip, kismet.

hükümündeki: değerindeki.

ihtiyaç: gereklilik, lüzumluluk hâli, muhtaç oluş.

ihtiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı.

ilim: okuyarak öğrenilen bilgi, fen.

iman-ı tahkikî: tahkikî iman, imana dair bütün meseleleri inceleyip delil ve bürhan ile inanma.

kısmen: kısmî olarak, bütün değil, bir kısım, bir bölüm olarak veya bazı bakımdan, bazı yönden.

letaif-i insaniye: insanın manevî duyguları.

lezzet: her hangi bir şey karşısında duyulan zevk, haz, keyf.

manen: iç varlık bakımından, duyguya, gönülce, yürekçe, ruha, mana itibarıyla, manaca.

marifet: bilme, ilim, danış.

masum: suçsuz, kabahatsiz, gü-

derç ettik. Bu ümmî ihtiyaçların ve kısmen çoban ve efelerin, bu zamanda, bu acip şerait içinde her şeye tercihen Risale-i Nur'a bu suretle çalışmaları gösteriyor ki, bu zamanda Risale-i Nur'a ekmekten ziyade ihtiyaç var ki; harmanlılar, çiftçiler, çobanlar, yörük efeleri hacat-ı zaruriyeden ziyade Risale-i Nur'a çalışmaları, Risale-i Nur'un hakkaniyetini gösteriyorlar. Bu ciltte az; sair altı cild-i âherde masumların ve ihtiyaç ümmilerin yazılarının tashihinde çok zahmet çektim. Vakit müsaade etmiyordu. Hatırıma geldi ve manen denildi ki: Sıkılma, bunların yazıları çabuk okunmadığından, acelecileri yavaş yavaş okumaya mecbur ettiğinden, Risale-i Nurun gıda ve taam hükümündeki hakikatlerinden hem akıl, hem kalp, hem ruh; hem nefis, hem his hisselerini alabilirler. Yoksa, yalnız akıl cüz'î bir hisse alır, ötekiler gıdasız kalabilirler. Risale-i Nur, sair ilimler ve kitaplar gibi okunmamalı. Çünkü, ondaki iman-ı tahkikî ilimleri, başka ilimlere ve marifetlere benzemez. Akıldan başka çok letaif-i insaniyenin de kuvvet ve nurlarıdır.

Elhasıl, masumların ve ümmî ve ihtiyaçların noksan yazılarında iki fayda var:

Birincisi, teenni ve dikkatle okumaya mecbur etmektir.

İkincisi, o masumâne ve halisâne ve samimi ve tatlı dillerinden, derslerinden, Risale-i Nur'un şirin ve derin meselelerini lezzetli bir hayretle dinlemek, ders almaktır.

Said Nursî

nahsız; küçük çocuk.

masumâne: masumca, masum olana yakışacak surette, suçsuz, günahsız bir şekilde.

meccur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.

mecele: konu.

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kamçılıyıp hayırlı işlerden alıkoyan güç.

noksan: eksik, kusurlu, nakis.

nur: aydınlık, parlaklık, ziyâ, ışık, şule.

ruh: insan ve hayvanlardaki dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan gayr-ı maddî cevher, manevî varlık.

sair: diğer, öteki, başka.

samimi: içten, candan, gönülden, kalbî, menfaatsiz, riyasız.

suret: biçim, şekil, tarz.

şerait: şartlar.

taam: yemek, yenilen şey, yiyecek, aş.

tashih: düzeltme, daha iyi ve

daha doğru hale getirme, yanlışını giderme.

teenni: acele etmeden, ihtiyatlı, düşünceli ve yavaş hareket etme, temkinli davranma.

tercihan: öncelikli olarak, tercih ederek, üstün tutarak, tercih yoluyla.

ümmî: okuma yazması olmayan, okumamış.

zahmet: sıkıntı, güçlük, zorluk.

ziyade: çok, fazla, artık.

ISPARTA'YA GÖNDERİLEN BİR MEKTUP

Aziz sıddık kardeşlerim,

Namaz tesbihatının sırrına göre; nasıl ki namazdan sonra tesbih ve zikir ve tehlil ile hatme-i muazzama-i Muhammediye ve zikir ve tesbih eden ve ruy-i zemin kadar geniş bir halka-i tahmidat-ı Ahmediye dairesine tasavvuran ve niyeten girmek medar-ı füyuzat olduğu gibi; biz dahi Risale-i Nurun geniş daire-i dersinde ve halka-i envarında ders alan ve çalışan binler masum lisanların ve mübarek ihtiyarların dualarına ve a'mal-i salihalarına hissedar olmak ve dualarına âmin demek hükmünde olarak onlarla tayy-ı mekân ederek gıyaben omuz omuza, diz diz bulunmak hayaliyle ve niyetiyle ve tasavvuruyla kendimizi fevkalhad bahtiyar biliyoruz. Hususan ahir ömrümde böyle kıymettar manevî evlâtları ve yüzer Abdurrahmanları bulmak, benim için dünyada Cennet hayatı hükmüne geçiyor. Geçen Ramazan-ı Şerifte, hastalık münasebetiyle, her bir kardeşim, benim hesabıma bir saat çalışmasının büyük bir neticesini aynelyakîn ve hakkalyakîn gördüğümünden, böyle duaları reddedilmez masumların ve mübarek ihtiyarların ve üstatlarının benim hesabıma olan duaları ve çalışmaları, benim Risale-i Nur'a hizmetimin uhrevî bir netice-i bâkiyesini dünyada dahi bana gösterdi.

¹ **الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي**

Kardeşiniz

Said Nursî

1. Baki olan ancak Allah'tır.

ahir: son, sonraki, en sonra.
a'mal-i salih: salih ameller, Allah'ın rızasına uygun yapılmış iyi ve hayırlı işler.
âmin: "Yâ Rabbi! Öyle olsun, kabul eyle!" anlamında duanın sonunda söylenir.
aynelyakîn: gözle görür de recede inanma.
aziz: muhterem, saygın, sevgili, değerli.

bahtiyar: bahtlı, talihli, mes'ut, mutlu.
bâki: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez, sonsuz.
daire-i ders: ders dairesi.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
evlât: veletler, çocuklar.
fevkalhad: haddinden fazla, pek çok, haddin ötesinde, üstünde.

gyaben: hazır ve mevcut bulunmaksızın, uzaktan, bulunmadığı hâlde.
hakkalyakin: marifet mertebesinin en yükseği.
halka-i envar: nurlardan meydana gelmiş halka.
halka-i tahmidat-ı Ahmediye: dünyanın her tarafından Peygamberimize gelen tesbih, zikir ve övgüler.

hatme-i muazzama-i Muhammediye: İslâmiyete ait büyük hatme.

hayâl: insanın zihninde tasarlayıp, canlandırdığı şey, hülya.

hissedar: hissesi olan, pay sahibi.

hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.

hükmüne: değerine, kıymetine, yerine.

ihtiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı.

kıymettar: kıymetli, değerli, pahalı.

lisan: dil, anlaşma amacıyla kullanılan sesli işaretler sistemi.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

masum: suçsuz, kabahatsız, günahsız.

medar-ı füyuzat: feyizlerin sebebi, inayet vesilesi.

mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.

münasebetiyle: sebebiyle.

netice: sonuç.

netice-i bâkiye: elde kalan sonuç.

niyet: maksat, meram.

niyeten: niyet bakımından, niyetle.

Ramazan-ı Şerif: mübarek, şerefli Ramazan ayı.

rûy-i zemin: yeryüzü.

sıddık: çok doğru, çok dürüst.

tasavvur: istek, arzu.

tasavvuren: tasavvur olarak, zihinde tasarlamak suretiyle.

tayy-ı mekân: mekânı ortadan kaldırma, bir şahsın bir anda muhtelif yerlerde görülmesi, mekânı atarcasına geçme.

tehlil: Allah'dan başka ilâh olmadığını ifade etme.

tesbih: Allah'ı bütün kusur ve noksan sıfatlardan uzak tutma, Sübhanallah deme, Cenab-ı Hakki (c.c.) şanına lâyık ifadelerle anma, Allah'a söz, iş, davranış ve kalpe içten ibadet etme.

tesbihat: tesbihler, Cenab-ı Hakkin bütün noksan sıfatlardan uzak ve bütün kemal sıfatlara sahip olduğunu ifade eden sözler.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait, ahiret âlemiyle ilgili.

üstat: öğretici.

zikir: Allah'ın adlarını anarak dua etme, Allah'ı anma.

Üstat Bediüz-
zaman Said Nursî
Hazretlerinin
Denizli
hapsindeyken
talebelerine
gönderdiği ve
kendi el yazısıyla
yazdığı mektup.

غیر صدیق قاری شلیم بوادعا نامه دن اکلایلا
سه شو حکومت بعضی ارکانی اغفال ایوب علیه السلام
سوق ایدن کیز باذن دیکلرک یلانلی عقیم قلوب
یالان چیفتدی شمدی بهانه اوله رقا جمعیتمک
وقومته جیمک اسنادیله یالانلی ستره چالش یورلر
وبوند بر اثری بنمله کیمه کی تماس ایتر سوزلر حجاب
بیون ماسور کرده چکین یورلر وبکافقتی ویردی رطکه
کندیلرکی امر لرینه سودر یورلر خصوصاً (حاصم دبر)
بنی اعتراض نامه نکه آخرنده بوکلنی فقهه کی دیه جدم
فقط بر فکر مانع اولدی فقهه شور اوت بیز بر چیتمز

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu iddianameden anlaşıldı ki, hükûmetin bazı erkânını iğfal edip aleyhimize sevk eden gizli zındıkların plânları akim kalıp yalan çıktı. Şimdi bir bahane olarak, cemiyetçilik ve komitecilik isnadiyle, yalanlarını setre çalışıyorlar ve bunun bir eseri olarak, benimle kimseyi temas ettirmiyorlar. Güya temas eden, birden bizden olur. Hatta büyük memurlar da çok çekiniyorlar ve bana sıkıntı verdimle, kendilerini âmirlerine sevdireyorlar. Hususan **حاصم دبر** ben, itiraznamenin âhirinde, bu gelen fıkrayı diyecektim; fakat bir fikir mâni oldu. Fıkra şudur:

ahir: son, sonraki, en sonra.
akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.
alâka: ilgi, ilişki, bağ.
aleyhimize: zararımıza.
âmir: emreden, iş buyuran, lider.
aziz: muhterem, saygın, sevgili, değerli.
bahane: yalandan özür, asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
cemiyet: topluluk, birlik.
cemiyetçilik: cemiyet taraftarlığı, particilik, grupçuluk.
daimi: sürekli, devamlı.

dünyevî: dünyaya ait, dünya ile ilgili.
efrat: fertler, bireyler.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri, İslâm dinini kabul edenler.
entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek maksadıyla hazırlanan düzen, dalavere, hile, desise.
erkân: reisler, ileri gelenler.
fıkra: kısım, fasıl, bölüm.
fikir: düşünme, düşünce.
güya: sanki, sözde.

hakikat: gerçek, asıl, esas.
haps-i münferit: tek başına olan hapis.
hatta: "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.
hususî: şahsî, özel, kişisel.
hükümet: devlet, yönetim.
idam-ı ebedî: sonsuza dek yok olma, tam bir yokluk.

iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.
iğfal: yanıltma, gaflete düşürerek kandırma, yanlış iş yaptırma, aldatma, aldatılma.
imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.
isnat: bir şeyi bir kimseye ait gösterme, sözü söyleyene nispet etme, bir söz ve haberin birisine ait olduğunu be-

دو ایله بر جمعیتن وارکه هر عصره او حیووز ملیون
 داخل
 منسوبلری وار و هر کون بشی دفعه او مقدس
 جمعیتک پرنسیپلریله لاکمال حرمته علاقه لرنی و خدنا
 کوسر یورلر (وانما المؤمنون اخوت) قدسی بیرونلریله
 بر برینک یاردیمه دعا لرلیله و معنوی قازانجیلریله
 قوشیورلر ایشته بز بو مقدس و محظم جمعیتک
 افراد ندر و وویلفردده قرآنک ایمانی حقیقتلرنی
 تحقیقی بر صورتده اهل ایمانه بیلدیروب اونلری لاندیم
 یمنی اعدا مایدین و داعی جیس خفردن قور تار قدر
 سائر دنیوی و سیاسی و انتر بقلی جمعیت و قومته لرلیله
 مناسبتن یوقدر و تنزل اتیمز

Evet, biz bir cemiyetiz ve öyle bir cemiyetimiz var ki, her asırda üç yüz milyon dahil mensupları var ve her gün beş defa, o mukaddes cemiyetin prensipleriyle, kemal-i hürmetle alâkalarını ve hizmetlerini gösteriyorlar; ve **كُذِّبَتْ** **إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ**¹ kudsî programıyla, birbirinin yardımına, dualarıyla ve manevî kazançlarıyla koşuyorlar. İşte biz bu mukaddes ve muazzam cemiyetin efradındanız ve hususî vazifemiz de, Kur'ân'ın, imanî hakikatlerini tahkikî bir surette ehl-i imana bildirip, onları ve kendimizi idam-ı ebedîden ve daimî haps-i münferitten kurtarmaktır. Sair dünyevî ve siyasî ve entrikalı cemiyet ve komiteler ile münasebetimiz yoktur ve tenezzül etmeyiz.

• • •

1. Mü'minler ancak kardeşlerdir. (Hucurat Suresi: 10.)

lirtme.

itirazname: itiraz kâğıdı, itiraz dilekçesi.

kemal-i hürmet: hürmetin mükemmelliği, tam ve kusursuz mükemmel hürmet.

komita: siyasî bir amaca ulaşmak için silâh kullanan gizli topluluk.

kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

mensup: bir şeye veya kimseye nispeti olan, alâkası bulunan, bir şeyle ilgili olan.

muazzam: çok büyük, muhteşem.

mukaddes: takdis edilmiş, mübarek, ayıp ve noksanlardan kurtulmuş, kutsal, aziz, temiz.

mü'min: iman eden, inanan.

münasebet: ilgi, alâka, yakınlık.

prensip: temel fikir, temel bilgi, esas, ilke.

sair: diğer, öteki, başka.

setr: örtme, kapanma, gizleme, setretme.

sevk: yönlendirme.

siddik: çok doğru, çok dürüst.

siyasî: siyaset gereği olan, si-

yasetle ilgili, siyasete ait.

suret: biçim, şekil, tarz.

tahkikî: tahkikle alâkalı, tahkike ait, araştırma, inceleme ile ilgili.

temas: görüşme, iletişim kurma.

tenezzül: kendine aykırı düşen bir işi veya durumu kabul etme, alçalma.

vazife: iş, görev, memuriyet.

zındık: Allah'a ve ahirete inananmayan, Allah'ı inkâr eden, imansız, münkir.

ISPARTA'YA GÖNDERİLEN BİR FIKRADIR

a'mal-i salih: salih ameller, Allah'ın rızasına uygun yapılmış iyi ve hayırlı işler.

amel: bir insanın dini emirler ve yasaklara göre yaptığı iş, hareket.

beşaret: müjde, mustu, sevindirici haber.

cadde-i Kur'âniye: Kur'ân'ın gösterdiği, çizdiği yol. Kur'ân'ın büyük, geniş ve sağlam caddesi, ehli sünnet yolu, Kur'ân yolu.

cerayan: akım, yol, hareket.

daimî: sürekli, devamlı.

düstur: kanun, kaide, kural, prensip, esas.

ehl-i Cennet: Cennet ehli, Cennetlikler, Cennette bulunanlar veya oraya girmeye hak kazananlar.

ehl-i ilim: ilim ehli, ilim ile uğraşanlar.

ehl-i saadet: saadete ulaşanlar, mutluluğu yakalayanlar, bahtiyar olanlar.

ehl-i salâhat: salih kimseler, namuslu, doğru, adaletli olan kimseler.

ehl-i tarikat: bir tarikate mensup olanlar, dervişler.

enaniyet: kendini beğenme, bencillik, egoistlik.

fikra: kısım, fasıl, bölüm.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hakikî: gerçek, sahih.

halis: saf, katışıksız, gerçek.

hükümüne: değerine, kıymetine.

ihtar: haber verme, bildirme, anlatma, duyurma.

iman-ı tahkiki: tahkiki iman, imana dair bütün meseleleri inceleyip delil ve bürhan ile inanca.

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

istihak-i a'mal-i uhreviye: ahirete ait olan işlerdeki ortaklık, ahiretle ilgili amellere ortak olma.

kat'î: kesin atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.

keramet-i gaybiye-i Gavs-ı Azam: Gavs-ı Azam Seyyid Abdülkadir Geylânî Hazretlerinin istikbalden haber veren kerameti.

kerametkârâne: kerametli bir şekilde, keramet gösterircesine.

kıymettar: kıymetli, değerli.

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan: açıklamalarıyla akıllan benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerîm.

makbul: kabul edilmiş olan, alınan, reddedilmeyen.

medrese: İslâm dünyasında düzenli öğretim kuruluşu, mektep.

Risale-i Nur, kendi sadık ve sebatkâr şakirtlerine kazandırdığı çok büyük kâr ve kazanç ve pek çok kıymetli neticeye mukabil; fiat olarak, o şakirtlerden tam ve halis bir sadakat ve daimî sarsılmaz bir sebat ister. Evet Risale-i Nur, on beş senede medresede kazanılan kuvvetli iman-ı tahkikiyi, on beş haftada ve bazılara on beş günde kazandırdığına, yirmi bin zat, tecrübeleriyle şahadet ederler. Hem “istihak-i a'mal-i uhreviye” düsturuyla, her bir şakirdinin her bir günde binler halis lisanlarıyla edilen makbul duaları ve binler ehl-i salâhatin işledikleri a'mal-i salihanın misil sevaplarını kazandırıp her bir hakikî sadık ve sebatkâr şakirtlerini, amelce, binler adam hükümüne getirdiğini, kerametkârâne ve takdirkârâne İmam-ı Ali'nin üç ihbari ve keramet-i gaybiye-i Gavs-ı Azam'daki tahsînkârâne ve teşvikkârâne beşareti ve Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın kuvvetli işaretleri, o halis şakirtlerin ehl-i saadet ve ehl-i Cennet olacaklarını pek kat'î ispat ederler. Elbette böyle bir kazanç, öyle fiyat ister. Madem hakikat budur, Risale-i Nur dairesinin yakınında bulunan ehl-i ilim ve ehl-i tarikat ve sofî meşrep zatlar, onun cereyanına girmek ve ilim ve tarikatten gelen sermayeleriyle ona kuvvet vermek ve genişlemesine çalışmak ve şakirtlerini teşvik etmek ve bir buz parçası olan enaniyetini, tam bir havuz kazanmak için, o dairedeki âb-ı hayat havuzuna atıp eritmek gerektir. Yoksa başka bir çığır açmakla hem o zarar eder, hem bu müstakim ve metin

metin: sağlam ve dayanıklı, kavi.

misil: benzer, eş, nazır, tıpkısı.

mukabil: karşılık olarak, karşılığında.

müstakim: doğru, düz, düzgün.

sadâkat: bağlılık, doğruluk.

sadık: sadakatli, dostluğu ve bağlılığı içten olan.

sebat: kararlı olma, kararlıdan vazgeçmeme, azimlilik.

sebatkâr: sebat eden, sözünden ve kararından duran, vaz-

geçmeyen, sebatlı.

sofimesrep: tasavvuf ehli, ri-yazet ve nefisle mücadele ile hakikate ermeye çalışan.

shadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

şakirt: talebe, öğrenci.

tahsînkârâne: beğenen gibi, beğenen kimseye yakışır şekilde, beğenircesine, alkışlar-casına.

takdirkârâne: takdir edene yakışır şekilde, takdir ederek.

tarikat: Allah'a ulaşmak için,

seyhin gözetiminde müridin takip edeceği terbiye usul ve yolu, seyir ü sülûk sırasında tutulan yol.

tecrübe: deneyim, sinama, sınav, imtihan.

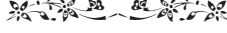
teşvik: şevklendirme, istek uyandırma.

teşvikkârâne: teşvik edene yakışır şekilde, teşvik ederek, isteklendirerek, şevke getirerek.

zat: kişi, şahıs, fert.

cadde-i Kur'âniyeye bilmeyerek zarar verir; belki zındıkaya bilmeyerek bir nevi yardım hesabına geçer.

Said Nursî

1 **السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا**

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sakin sakın dünya cereyanları, hususan siyaset cereyanları ve bilhassa harice bakan cereyanlar sizi tefrikaya atmasın. Karşınızda ittihat etmiş dalâlet fırkalarına karşı size perişan etmesin. ² **الدُّسْتُرُ فِي اللَّهِ وَالْبَغْضُ فِي اللَّهِ**

Rahmanî yerine, ³ **الدُّسْتُرُ فِي السِّيَاسَةِ وَالْبَغْضُ لِلْسِّيَاسَةِ** düstur-i şeytanî hükmederek, melek gibi bir hakikat kardeşine adavet ve elhannâs gibi bir siyaset arkadaşına muhabbet ve taraftarlıkla zulmüne rıza gösterip, cinayetine manen şerik eylemesin.

Evet, bu zamandaki siyaset, kalbleri ifsat edip asabî ruhları azap içinde bırakır. Selâmet-i kalp ve istirahat-i ruh isteyen adam, siyaseti bırakmalı.

Evet, şimdi küre-i arzda herkes ya kalben, ya ruhen, ya aklen, ya bedenen, gelen musibetten hissedarlıktan azap çekiyor, perişandır. Bilhassa ehl-i dalâlet ve ehl-i gaflet, merhamet-i umumiye-i İlâhiyeden ve hikmet-i tamme-i Sübhaniyeden habersiz olduğundan, rikkat-i cinsiye sebebiyle nev-i beşerle alâkadar olduğundan,

1. Allah'ın selâmı, rahmeti ve berekâtı ebede kadar daima üzerinize olsun.

2. Allah için sevmek, Allah için buğz etmek. (Buharî, İman: 1.)

3. Siyaset için sevmek, siyaset için buğz etmek.

adavet: düşmanlık, husumet.
aklen: akıl ile, akıl yolu ile, akıl gereğince.
asabi: sinirli, öfkeli.
azap: büyük sıkıntı, şiddetli acı.
aziz: muhterem, saygın, sevgili, değerli.
bedenen: beden ile, vücutça.
bereket: bolluk, bereket, gür-

lük.
bilhassa: her şeyden önce, başta, hele, en çok, hususen, hususî olarak, özellikle, mahsus.
buğz: kin, nefret, sevmeme, husumet.
cadde-i Kur'âniye: Kur'an'ın gösterdiği, çizdiği yol. Kur'an'ın büyük, geniş ve sağ-

lam caddesi, ehli sünnet yolu, Kur'an yolu.
cereyan: akım, yol, hareket.
cinayet: ağır suç.
dalâlet: iman ve İslâmiyetten ayrılmak, azmak, doğru yoldan ayrılma, azma, batıla yönelme.
düstür-i Rahmani: Rahmanî kaide, Allah'a ait nizam, kural.

düstur-i şeytanî: şeytanî prensipler, şeytanca kaideler.
ebediyen: ebedî olarak, ilelebet.
ehl-i dalâlet: dalâlet ehli.
ehl-i gaflet: dünyaya daldığından dolayı ahiretin farkında olmayan.
el-hannâs: şeytan.
fırka: insan kalabalığı, insan topluluğu, grubu.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hikmet-i tamme-i Sübhaniye: kusursuz ve noksansız olan. Allah'ın her şeyin bir maksat ve gayeyle yaratılmış olması.
hissedar: hissesi olan, pay sahibi.
hususan: bilhassa, ayrıca, başka-ça, hususî olarak.
hüküm: hakimiyet, hakim olma.
ifsat: fesada uğratma, bozma, düzensizlik meydana getirme.
istirahat-i ruh: ruhun rahatlığı, ruh huzuru.
ittihat: birleşme, birlik oluşturma, bir olma, birlik oluşturma iki-liği ortadan kaldırma, birlik.
kalben: kalp ile, kalpten, samimî, içten, gönülden, yüreктen, kendi kendine, can ü gönülden.
küre-i arz: yer küresi, yer yuvarlağı, dünya, yer küre.
manen: iç varlık bakımından, duygucu, gönülce, yürekçe, ruha, mana itibarıyla, manaca.
merhamet-i umumiye-i İlâhiye: Allah'ın bütün yaratıkları kuşatan sonsuz merhameti.
muhabbet: sevgi, dostluk.
musibet: felâket, belâ, asızın gelen belâ, dert, sıkıntı.
nev-i beşer: insanoglu, insan soyu.
nevi: tür, çeşit.
perişan: acanacak hâlde bulunan, derbeder.
rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onlann günahlarını silmesi.
rıza: razılık, razı olma, hoşnutluk, memnunnluk.
rikkat-i cinsiye: cinsî şefkat, insanın kendi cinsinden olana acıması.
ruhen: ruh bakımından, ruh yönünden, ruh olarak.
selâmet-i kalp: kalp selâmeti, kalbin korku ve endişeden uzak olması.
sıddık: çok doğru, çok dürüst.
siyaset: politika.
şerik: ortak, hissedar.
tefrika: nifak, ayrılık, ayrılma, bozuşma, anlaşmazlık.
zındıka: dinsizlik, inançsızlık.
zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

afakî: havâî, gereksiz, lüzumsuz ve değersiz, dereden tepeden (söz).

alâkadar: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.

azap: büyük sıkıntı, şiddetli acı.

belâ: musibet, gam, keder, afet, sıkıntı.

belki: hatta.

cemal-i adalet: adalet güzelliği, Cenab-ı Allah'ın varlıklara rahmetiyle adilâne muamele etmesi.

dehşetli: korkunç, ürkütücü.

ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri, İslâm dinini kabul edenler.

ehl-i tevekkül ve rıza: Allah'a tevekkül edip.

elem: dert, üzüntü, kaygı, tasa.

elim: çok dert ve keder veren, çok acı verici, acıklı.

elzem: daha (en, pek) lâzım, lüzumlu, gerekli.

hâdise: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hakikî: gerçek, sahici.

hayat-ı uhrevîye: uhrevî hayat, ahirete ait olan hayat.

icraat: işler, yapılan, tatbik edilen işler, uygulanan şeyler.

iman-ı tahkikî: tahkikî iman, imana dair bütün meseleleri inceleyip delil ve bürhan ile inandırma.

istirahat-ı ruh: ruhun rahatlığı, ruh huzuru.

kâide-i esasiye: asıl kaide, temel prensip, temel kural.

kâinat: dünya.

kemal-i hikmet: hikmetin mükemmelliği, tam ve eksiksiz bir hikmet, mükemmel hikmet ve gaye.

kemal-i teslimiyet ve rıza: tam bir teslimiyet ve rıza.

küre-i arz: arz küresi, yer yuvarlağı, dünya, yer küre.

lezzet: her hangi bir şey karşısında duyulan zevk, haz, keyf.

liyakat: lâyük olma, değerlilik, yararlılık, uygunluk.

malâyani: manasız, faydasız, boş (şey).

merhamet: acımak, şefkat göstermek, korumak, iyilik etmek, biçarelere yardımda bulunmak, esirgemek.

merhamet-i ilâhiye: Allah'ın merhameti.

muhafaza: koruma, saklama, hifzetme.

musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.

müşahede: bir şeyi gözle görme, seyrederek anlama, seyretme.

müteallim: elemli, kederli, hüznü, içi sızlayan.

nev-i beşer: insanoğlu, insan so-

kendi eleminden başka nev-i beşerin şimdiki elim ve dehşetli elemleriyle dahi müteallim olup azap çekiyor. Çünkü, lüzumsuz ve malâyani bir surette vazife-i hakikî-yelerini ve elzem işlerini bırakıp afakî ve siyasî boğuşmalara ve kâinatın hâdiselerini merakla dinleyerek, karışarak, ruhlarını serserem, akıllarını geveze etmişler. “Zarara razı olana merhamet edilmez” manasında

الرَّاضِي بِالضَّرْرِ لَا يُنْظَرُ لَهُ¹

kaide-i esasiyesiyle, şefkat hakkını ve merhamet liyakatini kendilerinden selp etmiştir. Onlara acınmaz ve şefkat edilmez. Ve lüzumsuz başlarına belâ getiriyorlar.

Ben tahmin ediyorum ki, bütün küre-i arzın bu yangınında ve fırtınalarında selâmet-i kalbini ve istirahat-i ruhunu muhafaza eden ve kurtaran, yalnız hakikî ehl-i iman ve ehl-i tevekkül ve rızadır. Bunun içinde en ziyade kendini kurtaranlar, Risale-i Nur dairesine sadakatle girenlerdir. Çünkü onlar, Risale-i Nur'dan aldıkları iman-ı tahkikî derslerinin nuruyla, gözüyle, her şeyde rahmet-i İlâhiyenin izini, yüzünü görüp, her şeyde kemal-i hikmetini, cemal-i adaletini müşahede ettiklerinden, kemal-i teslimiyet ve rıza ile rububiyet-i İlâhiyenin icraatından olan musibetleri teslimiyetle ve gülerek karşılıyorlar, rıza gösteriyorlar. Ve merhamet-i İlâhiyeden daha ileri şefkatlerini sürmüyorlar ki, elem ve azap çeksinler. İşte bu hakikate binaen, değil yalnız hayat-ı uhreviyenin, belki dünyadaki hayatın dahi saadet ve lezzetini isteyenler

1. İmam-ı Gazalî, *İhya-i Ulûmü'd-Din*, 3:75.

yu.

nur: aydınlık, parlaklık, parlaklık, ziya, ışık, şule.

rahmet-i ilâhiye: Allah'ın sonsuz rahmeti, ilâhî rahmet.

razi: rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen, muvafakat eden, hoşnut olan.

rıza: razılık, razı olma, hoşnutluk, memnunluk.

rububiyet-i ilâhiye: Allah'ın

terbiye ediciliği.

saadet: mutluluk, kutluluk, bahtiyarlık, mes'ut olma.

sadakat: bağlılık, doğruluk.

selâmet-i kalp: kalp selâmeti, kalbin korku ve endişeden uzak olması.

selb: menfileştirme, olumsuzlaştırma.

sersem: budala, aptal.

siyasi: siyaset gereği olan, si-

yasetle ilgili, siyasete ait.

suret: biçim, şekil, tarz.

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevmek, içten ve karşılıksız merhamet, karşılık beklemeden yardım etme.

teslimiyet: teslim olma, teslim oluş, boyun eğiş.

vazife-i hakikiye: hakikî gerçek vazife.

ziyade: çok, fazla, artık.

—hadsiz tecrübeler ile— Risale-i Nur'un imanî ve Kur'ânî derslerinde bulabilir ve buluyorlar.

Said Nursî

KASTAMONU'DA ÜSTAT BEDİÜZZAMAN'A SEKİZ SENE HİZMET EDEN MEHMET FEYZİ VE ÇAYCI EMİN EFENDİNİN KASTAMONU'DAKİ HAYATINA DAİR EMİRDAĞ'INDA İKEN HZ. ÜSTADA YAZDIKLARI KIYMETTAR BİR MEKTUPLARIDIR.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ بَعْدَ رَسَائِلِ النُّورِ
المَقْرُوءَةِ وَالْمَكْتُوبَةِ¹

Çok sevgili, çok kıymetli, çok müşfik Üstadımız Efendimiz Hazretleri,

Evelâ Leyle-i Miracınızı tebrik eder, ellerinizden öper, kusurumuzun affını rica ederiz.

Üstadımızın tercüme-i hâlini merak edenlere deriz ki:

Kur'ân-ı Hakîm, otuz üç ayatının i'caz-kâr işaretiyle, İmam-ı Ali Radyallahü Anh *Celcelûtiye ve Ercuze*'sinde kerametkâr delâletıyla ve Gavs-ı Azam (kuddise sirruhu), beşaretkâr beyanatıyla, Üstadımızın hakikî tercüme-i hâlini ve Risale-i Nur'un hakikî mahiyetini beyan etmişler.

Üstadımızın şahs-ı manevîsini bilmek isteyenler, Risale-i Nur'un işaret-ı Kur'âniye ve keramat-ı Aleviye ve keramat-ı Gavsîye risalelerini ve Risale-i Nur'un sair

kerametkâr: kerametli, Allah'ın ihsanıyla velilerin gösterdikleri âdet dışı olağanüstü hallerle dolu.

kıymetli: kıymetli, değerli, pa-hali.

kuddise sirruhu: sırrı mukaddes olsun, sırrı mübarek olsun, sırrı aziz olsun, (büyük veliler için kullanılır).

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve su-resinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

Kur'ânî: Kur'ân'a ait olan.

kusur: suç, kabahat.

Leyle-i Miraç: Miraç Gecesi, Hz. Muhammed'in Miraca çıktığı gece, Recep ayının 27. gecesi.

mahiyet: bir şeyin aslı, esası, hakikati, iç yüzü, bir şeyi tayin eden asfî unsur, neden ibaret olduğu, nitelik.

müşfik: şefkatli, merhametli, acıyan.

radiyallahu anh: Allah ondan razı olsun.

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

rica: dileme, isteme.

şahs-ı manevî: manevî şahıs.

tebrîk: kutlama, uğurlu, hayırlı, mübarek olmasını dileme.

tecrübe: deneyim, sınama, sınav, imtihan.

tercüme-i hâl: hâl tercümesi, bir kişinin hayatını anlatan eser, bi-yografi.

üstâd: öğretici.

1. Allah'ın selâmi, rahmeti ve berekâtı Risale-i Nur'un okunan ve yazılan risaleleri adedince üzerinize olsun.

af: bağışlama.

ayat: Kur'ân ayetleri.

bereket: bolluk, bereket, gür-lük.

beşaretkâr: müjdecî.

beyan: anlatma, açık söyle-me, bildirme, izah.

beyanat: açıklamalar, izahlar.

dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, il-gili.

delâlet: delâletler, işaretler, alâmet olmalar, yol göster-meler, kılavuzluklar.

evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk önce.

Gavs-ı Azam: en büyük gavs, Abdülkadir-i Geylânî Hazret-lerinin namı.

hadsiz: sınırsız.

hakikî: gerçek, sahici.

hazret: saygı, ululama, yü-

celtme, övme maksadıyla kullanılan tabir.

i'caz-kâr: muazırlarının başla-rını yere eğdirecek şekilde mu'cizeli olan.

imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.

keramat-ı Aleviye: Hz. Ali'nin Celcelûtiye adlı duasındaki Ri-sale-i Nur'a dair işaretlerin ya-zıldığı Sekizinci Şua adlı risale.

ahlâk-ı Muhammediye: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ahlâkı.

aleyhissalâtü vesselâm: salât ve selâm onun üzerine olsun.

allâme-i zifûnun: fen ilimlerine vâkif en büyük âlim.

arz-ı iftikar: fakirliğini, ihtiyacını açıklama, sunma, bildirme.

azade: hür, serbest.

berzah: sıkıntılı yer.

beşer: insan, insanlık, âdemoglu.

Cenab-ı Hak: Allah.

düstur: kaide, kural, prensip.

ecza: cüzler, parçalar, kısımlar.

emr-i maaş: yaşama, geçim, dirlik işi.

fevkalâde: olağanüstü, çok güzel.

gnâ-i kalbi: kalp zenginliği.

hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.

harikulâde: olağanüstü.

hazret: ulu, yüce, övgüye lâyık.

heva: istek, arzu, nefse ait olan şeylere düşkünlük, nefsin zararlı ve günah olan arzuları.

hikmeten: hikmetçe, hikmet bakımından.

ıcar: kira parası, kira bedeli.

iffet: ahlâkî temizlik, doğruluk.

inayet: yardım, ihsan, lütufl.

ism-i Hakîm: Allah'ın Hakîm ismi.

ism-i Nur: Allah'ın Nur ismi.

izzet-ilmîye: ilmin izzeti, ilmin gerektirdiği vakar, haysiyet, şeref ve ağırbaşlılık.

kanaat: kismete razı olma, elindekiyle yetinme, göz tokluğu, elindekiyi yeterli görüp fazlasını istememe.

kanaat-i kat'îye: kesin kanaat, varılan kesin düşünce.

kayıt: ayağa vurulan zincir, pıranğa.

keramet-i Gavsîye: Seyyid Abdülkadir Geylânî Hazretlerinin kerametlerinden bahseden risale.

maarif: marifetler, bilimler.

mahviyet: alçak gönüllülük.

maîset: yaşama, yaşayış.

maksat: kastedilen, istenilen şey.

mazhariyet: elde etme, nail olma, kavuşma, şereflenme.

mekârim-i ahlâk: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ahlâkı ve onun sünnet-i seniyesine imtisal edenlerin ahlâkı.

mevil: eğilim.

muhabbet: sevgi, sevmeye.

muhafaza: koruma, saklama.

mümtaz: meziyetleriyle başkalarından ayrılan, seçkin.

müstesna: farklı, benzersiz, seçkin, ayrıcalıklı.

nail: ulaşan, ele geçiren.

nefis: kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kamçılayıp hayırlı işlerden alıkoyan güç.

nezahet: temizlik, paklık.

eczalarını dikkatle tetebbu etmeleri lâzımdır. Yalnız, bizim Üstadımız hakkındaki kanaat-i kat'îyemiz şudur ki: İsm-i Nur ve ism-i Hakîm'e mazhariyetle, Kur'an-ı Hakîm'in hazinesinden nail olduğu hakaik ve maarifi, tahdis-i nimet maksadıyla beşere ilân eden bu allâme-i zifûnun Bediüzzaman Hazretleri, ahlâk-ı Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâm ile tahallük etmiş, nefis ve heva berzahlarından geçmiş, mekarim-i ahlâkın en mümtaz ve müstesna bir timsal-i mücessemi olarak bu asırda bulunmuş. Şimdiye kadar bütün hayatında şayan-ı hayret bir ulüvv-i himmet ve sekînet ve iffet ve mahviyet içinde yaşamış. Gnâ-i kalbi, tevekkül ve kanaati harikulâde, maîşet ve kıyafeti pek sade ve mekârim-i ahlâkı pek fevkalâde; dünyaya zerre kadar meyil ve muhabbet etmez.

Hem öyle bir tarzda izzet-i ilmîyeyi hayatta muhafaza etmiş ki, asla kimseye arz-ı iftikar etmemek hayatının en mühim bir düsturu olmuştur. Dünya kendilerine teveccüh etmişse de, ondan yüz çevirmiş olan Üstadımız, emr-i maâşta Cenab-ı Hak'ın inayetiyle, iffet ve nezahetini daima muhafaza eder; sadaka, zekât ve hediyeleri almaz. Yakinen biliyoruz ki, Kastamonu'da buldukları zaman, oturdukları evin ıcarını vermek için yorganını sattılar da, yine hiç bir suretle hediye kabul etmediler.

Hem, Üstadımız tekellûf ve taazzumdan asla hoşlanmaz ve talebelerinin dahi tekellûf kaydından azade olmalarını emreder. Ve buyururlar ki: "Tekellûf, şer'an ve hikmeten fenadır. Çünkü, tekellûf sevdası, insanı hadd-i marufu tecavüze sevk eder. Müttekellif olanlar, bazen

sadaka: Allah rızası için fakirlere yapılan yardım.

sekînet: sükûnet, sakinlik, gönül rahatlığı, huzur.

suret: biçim, şekil, tarz.

şayan-ı hayret: hayret edilecek, şaşılacak, şaşımaya değer şey, hayret verici şey.

şer'an: dinî açıdan.

taazzum: büyüklük satma, kibirlenme, büyükleme.

tahallük: ahlâklanma, iyi huy edinme.

tahdis-i nimet: ilâhî nimeti

şükrederek anlatma.

talebe: öğrenci, tahsil gören.

tekellûf: gösteriş, yapmacık, sahte tavır.

tetebbu: etraflıca araştırma, iyice inceleme, bir şey hakkında geniş bilgi edinme.

teveccüh: yönelme.

tevekkül: bir işin gerçekleşmesi için gereken çalışmayı ve çabayı gösterip sebeplere başvurduktan sonra işi Allah'a bırakma, neticeyi ondan bilme, kadere razı olma.

timsal-i mücessem: cisimleşmiş timsal, gözle görülür, elle tutulur hâle gelmiş olan resim, şekil, örnek.

ulüvv-i himmet: himmetin yüksekliği.

ûstat: öğretici.

yakinen: şüphesiz şekilde.

zekât: İslâmın beş şartından biri olup, Allah için malın belli bir kısmını her yıl fakir kimselere verme.

zerre: pek ufak parça, en küçük parça, çok küçük parça.

hodbinâne bir tezahür ve tefahur tavrı ve muvakkat soğuk bir riyakâr vaziyeti takınmaktan kurtulmaz. Hâlbuki bunların ikisi de ihlâsı zedeler.”

Hem, Üstadımız gayet mütevazidir; tefevvuk ve temeyyüz daiyelerinden, şöhrat sevdalarından ziyadesiyle sakınırlar. Kendilerine mahsus safî meşrebi, o gibi can sıkacak şeylerden âlidir. Herkese, hele ihtiyaçlara ve çocuklara ve fukaralara, rıfk ve mülâyemetle uhuvvetkârâne bir muamele-i halisânede bulunurlar. Mübarek yüzlerinde, mehabet ve beşâsetle karışık bir nur-i vakar leman eder; heybetle beraber âsâr-ı üns ve ülfet dahi görünür. Daima mütebessim bulunurlar. Fakat, bazen tecelliyatın muktezası olarak, mehabet ve celâl nazarı o derece tezahür eder ki, artık o zaman yanında bulunup da söz söylemek isteyen adamın âdeta dili tutulur; ne söylemek istediği anlaşılmaz. Bu âcizler, çok defa bu hâli müşahede ettik.

Üstadımızın, az söylemek âdetidir. Fakat, söylediğini veciz söyler; her hâlde düstur-i hikmet olarak pek manidar ve pek şümüllü birer camiü'l-kelimdirler.

Üstadımız, ne kimseyi zemmeder ve ne de yanında kimseyi gıybet ettirir. Bunlardan asla hoşlanmaz. Kusur ve hataları setrederler. Hem, o kadar hüsnüzanna maliktir ki, hatta kendisi hakkında bir nâseza söz tebliğ edene, “Hâşâ! Bu yalandır. Bu sözü söyledi dediğin zat, böyle söylemez” buyururlar.

âciz: zayıf, güçsüz.
âdeta: sanki, basbayağı.
âli: yüce, yüksek, ulu.
âsâr-ı üns: alışkanlık eserleri.
beşâset: güler yüzlülük, güler yüz.
camîü'l-kelim: lâfzı, sözü az, manası çok olan ifade, söz.
celâl: nihayet derecede büyüklük, azamet, ululuk.
dâiye: insanı bir şeye candan bağlanmağa sürükleyen iç duygusu, arzu, hırs.
düstur-i hikmet: hikmet

prensibi, hikmetli ve maksatlı düstur.
fukara: fakirler, yoksullar.
gıybet: arkadan çekistirme, arkasından kötü söz söyleme, hazırda olmayan birisinin aleyhinde konuşma, kötülleme, dedikodu yapma.
hadd-i maruf: bilinenin sınırı.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
hâşâ: asla, katiyen, hiç bir vakit.

heybet: korkuyla birlikte hürmet, saygı ve hayranlık uyandıran ululuk, yücelik, haşmet.
hodbinâne: kendini düşünecek.
hüsnüzan: iyi zan, güzel kanaat.
ihlâs: samimiyet, dürüstlük, doğruluk.
ihtiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı.
lemean: parlama, parıldama.
mahsus: başkasında bulunmayan, bir şeye veya kişiye

has olan.
malik: sahip.
manidar: anlamlı, manalı, mana taşıyan.
mehabet: heybet, ihtişam.
meşrep: yaratılış, tabiat, huy, mizaç, ahlâk.
muamele-i halisâne: ihlâslıca davranış, halis olarak davranma.
muktezâ: iktiza eden, gereken, lâzım gelen, icap eden, gerekli olan.
muvakkat: belirli bir zamana mahsus, vakitli, süresiz, geçici.
mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.
mülâyemet: yumuşaklık, yumuşak huyluluk, uysallık.
müşahede: bir şeyi gözle görme, seyrederek anlama, seyretme.
mütebessim: tebessüm eden, gülümseyen, gülen, güleç.
mütekellif: tekellüf eden, külfetli, zahmetli bir iş tutan.
mütevazi: tevâzu eden, alçak gönüllü olan, kibirsiz, gösterişsiz.
naseza: yakışmaz.
nazar: göz atma, bakma, bakış.
nur-i vakar: ağır başlılığın, temkinliliğin nuru, aydınlığı.
rıfk: yumuşaklık, yumuşak huyluluk, tatlılık, naziklik.
riyakâr: riya eden, iki yüzlü, sahtekâr.
safî: temiz, samimî, katışıksız.
setr: örtme, kapanma, gizleme.
sevki: yönlendirme.
şöhret: herkeşce bilinme, tanınma durumu, ün.
şümüllü: kapsamlı.
tebliğ: yetiştirme, ulaştırma, götürme, bitişirme, erişirme.
tecavüz: zorlama.
tecelliyat: tecelliler.
tefahur: övünme, fahirlenme, kurulma.
tefevvuk: üstün olma, üstünlük.
temeyyüz: benzerlerinden farklı olma, kendini gösterme, sıvrılma, seçilme.
tezahür: zuhur etme, ortaya çıkma, meydana çıkma, belirme, görünme.
uhuvvetkârâne: samimî dostluk gösterene yakışır şekilde, kardeşçesine.
üstat: öğretici.
vaziyet: durum, hâl.
veciz: kısa, öz, derli toplu.
zem: yerme, kınama, ayıplama.
ziyade: çok, fazla, artık.

âciz: eli yetmez, gücü yetmez, güçsüz.

âdet: görenek, usul, alışkanlık.

asla: hiç bir vakit, olması imkân-sız.

bahr: deniz.

bağs: bağış, ihsan, verme. bağış-layan, veren, affeden.

calib-i dikkat: dikkat çeken, dik-kati celp eden.

ekseriyetle: daha ziyadesiyle, çoklukla, çoğunlukla.

evrat: vîrtler, okunması âdet olan dinî dualar.

fasıla: aralık, ara.

feyiz: Allah'ın kuluna bağışladığı marifet ve dinî heyecan.

halâvet: tat, tatlılık, şirinlik.

hâl-i haşiane: Allah'tan korkarca-sına bir hal.

hata: yanlış, yanlışlık, galat.

hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başla-rında kullanılan edattır.

hayret: şaşkınlık.

hazin: keder meydana getiren, acı uyandıran, hüznün veren.

huzûzat-ı nefsanîye: nefsin haz-ları, nefse hoş gelen şeyler.

ihtisâs: bilgi, hüner, marifet.

itiraf: başkalarının bilmediği gizli bir kusurunu söyleme, kendisi için iyi sayılmayacak bir hâli giz-lemeyip söyleme.

kâfi: yeter, yetecek.

kâim: ayakta duran, ayakta bulu-nan, ayağa kalkan.

kıraat: okuma, devamlı ve düz-gün okuma.

letafet: latiflik, hoşluk, güzelliik.

meşgul: ilgilenen, uğraşan.

muhrik: tesirli, dokunaklı.

mübârek: feyizli, bereketli.

mücadele: savaşıma, mücadele, uğraşıma, çaba, gayret.

müellefat: yazılmış kitaplar, telif olunmuş eserler.

münâcat: Allah'a dua etme, yal-varma, Onun manevî huzurunda tazarru ve niyazda bulunma.

münâcat-ı Cevşenîye: Cevşene ait dua.

müstağrak: gark olmuş, dalmış, batmış, içine girmiş.

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kam-çılayıp hayırlı işlerden alıkoyan güç.

Üstadımızın nefisle mücadelede bir rüşuh ve ihtisâsı vardır ki, asla huzûzat-ı nefsanîyelerine hizmet etmezler. Bir insana kâfi gelmeyecek kadar az yerler ve az uyurlar. Gecelerde, sabaha kadar calib-i dikkat bir hâl-i haşiane ile ubudiyette bulunurlar; yaz ve kış bu adetleri tahallûf etmez. Teheccüt ve münâcat ve evratlarını asla terk etmezler. Hatta bir Ramazan-ı Şerifte pek şiddetli hastalıkta, altı gün bir şey yemeden savm-ı visal içinde ubudiyet-teki mücadelelerini terk etmediler. Komşuları her zaman derler ki: "Biz, sizin Üstadınızın sekiz sene yaz ve kış geceleri, aynı vakitlerde sabaha kadar hazin ve muh-rik sadasıyla münâcat seslerini dinler ve böyle fasılasız, devamlı mücadelesine hayretler içinde kalırdık."

Hem, Üstadımız taharet ve nezafet-i şer'iyeye son de-rece riayet eder; her zaman abdestli olarak bulunur. As-la mübarek vaktini boş geçirmez; ya Risale-i Nur telifiy-le veya tashihiyle meşgul veya münâcat-ı Cevşenîyeyi kı-raat ve secdegâh-ı ubudiyete kaim veya tefekkür-i âlâ-i İlâhî bahrine müstağrak bulunurdu.

Ekseriyetle, yaz zamanı şehre uzak ormanlık dağ var-dı, Üstadımızla oraya giderdik. Yolda hem Risale-i Nur tashih ederler, hem bu âciz talebelerinin okudukları risa-leye dikkat ederler ve tashih için hatalarını söylerler ve-yahut eski müellefatından birisinden ders verirler; bu su-retle yolda bile mübarek vaktini vazife ile geçirirlerdi. Evet, biz itiraf ediyoruz ki; Üstadımızın nutkündeki leta-fet ve ülfetindeki halâvet o derece feyiz bahşederdi ki,

nezafet-i şer'îye: seriata ait paklık, seriataın temizliği, pak-lığı.

nutuk: söz söyleme, konu-sma.

Ramazan-ı Şerif: mübarek, şerefli Ramazan ayı.

riayet: uyma, tâbi olma.

rüşuh: maharet, meleke.

sada: ses.

savm-ı visal: iki gün iftar et-medem oruç tutma.

secdegâh-ı ubudiyet: kullu-ğun secde yeri, kulluğun gös-

terildiği secde yeri, ibadet edilen yer.

suret: biçim, şekil, tarz.

tahallûf: geride kalma.

taharet: temizlik, paklık.

talebe: öğrenci, tahsil gören.

tashih: düzeltme, daha iyi ve daha doğru hale getirme, yanlışını giderme.

tefekkür-i âlâ-yı İlâhî: Allah'ı tefekkür etme, mahlûkata olan nimetlerinden yola çıkarak, derin bir zihni faaliyetle, delil ve bürhan ile Cenab-ı

Hakkı tanıma ve bilme ameli-yesi.

teheccüt: gece namazı, gece kalkılarak kılınan nafilî na-maz.

telif: kitap yazma, eser orta-ya koyma.

ubudiyet: kul olduğunu bilip Allah'a itaat ve ibadet etme.

ülfet: ahabplık, dostluk, aşi-nalık.

üstâd: öğretici.

vazife: ahlâk veya iş icabı ya-pılması gereken iş, görev.

insan sabahtan akşama kadar o vaziyette ders alsın, yol yürüse, asla sıkılmak ihtimali yoktu.

Hem, Üstadımız Risale-i Nur hizmetini her şeye tercih ederler ve buyurlardı ki: “Yirmi senedir Kur’ân-ı Hakîm’den ve Risale-i Nur’dan başka bir kitabı ne mütalâa etmişim ve ne de yanımda bulundurmuşum. Risale-i Nur kâfi geliyor.” Evet, Feyyaz-ı Mutlak tarafından bütün haikaik-ı Kur’âniye kalb-i münevverine ilham ve ilka-i küllî ile ifaza olunur da, Kur’ân-ı Mu’cizülbeyan’dan başka neye muhtaç olur? Bundan şüphesi olanlar, Risale-i Nur’a dikkat etsinler. Cenab-ı Hak, Üstadımıza, Risale-i Nur’un telifinde öyle bir iktidar-ı bedî ihسان etmiştir ki; bu herkeşe nasip olacak hasletlerden değildir. O harika Nur Risaleleri, her biri, gurbette, hastalık içinde, dağda, bağda, kâtipsiz, tahammülü müşkül gayet ağır şerait dahilinde, zahîrî nice müşkülâtlarla meydana gelmiş ve mü’minlerin imdadına yetişmiştir. Fakat, Cenab-ı Hakka şükrolsun ki, inayet-i İlahiye, harika bir tarzda Üstadımıza fevkalâde muvaffakiyet ihسان etmiştir. İşte bu sırdandır ki, Cenab-ı Hak, ona kâinatı bir kitab-ı semavî ve arzı bir sahife gibi keşif ve şuhutla bihakkalyakîn okuyacak bir iktidar vermiş, mahz-ı inayetle böyle kudsî bir esere sahip kılmıştır.

Evet, âyât-ı teşriiyeyi havi Kur’ân-ı Mu’cizülbeyan’ın haikaik ve maarifini ve âyât-ı kevnîyeyi şamil kitab-ı kebir-i kâinatın vezaif ve meanisini beyan edip, marifetullahın en yüksek derecatına uruca nev-i beşeri teşvik eden ve bugünkü günde ölmeye yüz tutan kalpleri bile

arz: yer, dünya.
asla: hiç bir vakit, kesinlikle.
âyât-ı kevnîye: kâinatı yaratılan varlıkların Cenab-ı Hakın varlık ve birliğine olan işaretleri, delil oluşları.
âyât-ı teşriye: hüküm bildiren ayetler.
beyan: anlatma, açıklama.
bihakkalyakîn: doğruluğunda asla şüphe etmeyerek. hakikati kesin bir şekilde, yaşar gibi kesin bilircesine.
dâhilinde: içinde, altında.

derecat: dereceler, basamaklar, kademeler, yükseklikler, mertebeler.
eser: basılma kitap.
fevkalâde: alışılmıştan farklı, olağanüstü.
Feyyaz-ı Mutlak: hiç bir kayıt ve şarta bağlı olmadan çok çok bereket ve bolluk veren Allah.
hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.
hakaik-ı Kur’âniye: Kur’ân ait olan ve ondan gelen ger-

çekler.
harika: olağanüstü.
haslet: insanın yaratılışından gelen huy ve karakter, doğuştan gelen özellik, mizaç, tabiat, meziyet.
hâvî: içine alan, kaplayan, câmi, ihtiva eden.
ifaza: feyiz verme, feyizlendirme, bereketlendirme.
ihşan: iyilik etme, güzel davranma, bağışlama, ikram etme, lütuf, bağış, yardım.
iktidar: kabiliyet.

iktidar-ı bedî: eşi ve benzeri olmayanı yapabilme kudreti.
ilham: içe, gönüle doğma, kalbe gelme, gönle doğan şey.
ilka-i küllî: küllî ilhâmlar, kuşatıcı ilhâmlar, vahiyler, Cenab-ı Hakın peygamberlerinin ve veli kullarının kalblerine bırakmış olduğu manalar, feyizler.
imdat: yardım, yardıma yetişme, zor durumda kalana yapılan yardım.
inayat-ı İlahiye: Allah’ın yardımları.
kâfi: yeter, yetecek.
kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.
kalb-i münevver: nurlanmış kalp, nurlu gönül.
kâtip: yazan, yazıcı.
keşif: açma, meydana çıkarma.
kitab-ı kebir-i kâinat: büyük kâinat kitabı.
kitab-ı semavî: Semavî, İlahî kitap, Cenab-ı Hakın gönderdiği İlahî kitaplar.
kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.
maarif: marifetler, bilimler.
mahz-ı inayet: ihşanın en güzeli, iyiliğin en üstünü.
marifetullah: Allah’ı tanıma, anlama, bilme.
mani: manalar, anlamlar.
muvaffakiyet: galibiyet.
mü’min: iman eden, inanan.
müşkül: güç, zor, çetin.
müşkülât: müşküller, güçlükler, zorluklar, çetinlikler.
mütalâa: okuma, dikkatli okuma.
nasip: birinin elde edebildiği şey.
nev-i beşer: insanlığı, insanlık.
şamil: şümulü bulunan, içine alan, kaplayan, çevreleyen, havi.
şerait: şartlar.
şuhut: gözle görme, müşahede.
şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnuluk ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.
tahammül: kötü, güç durumlara karşı koyabilme gücü, kaldırma.
telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.
tercîh: bir şeyi diğerlerinden üstün tutma, öne alma, seçme, daha çok beğenme.
teşvik: şevklendirme, istek uyandırma, yönlendirme.
uruç: yukarı çıkma, yükselme.
üstat: öğretici.
vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.
vezâif: vazifeler, işler.
zahîrî: görünen, görünürdeki, görünüşteki.

izn-i İlâhî ile ihtizaza getirecek kadar harika bir eser-i bedia, bir sereyan-ı seria olan Risale-i Nur ile neşr-i hakaik eden bu vücud-i mes'ut ile beşeriyet iftihar etmek lâzım gelirken; çok gariptir ki, ehl-i şekavet tarafından zehir vermeye cesaret ve taş atılmaya bile cür'et ediliyor.

bedbaht: zavallı.
beşeriyet: beşerilik, insanlık.
cefa: eziyet, sıkıntı, zulüm.
cür'et: cesaret etme, yüreklilik, yiğitlik.
ehl-i şekavet: bedbaht olanlar.
enbiya: nebiler, peygamberler.
eser-i bedia: benzersiz eser.
evliya: Allah dostları.
eza: incinme, incitme, can yakma, eziyet.
garaib-i ahval: hâllerin garipliği.
halat: hâller, durumlar, vaziyetler, suretler, keyfiyetler.
hâtrât-ı kalp: kalbe gelen hatıralar.
hiddet: öfke, kızgınlık, gadap, hışım.
hikmet-i İlâhiye: Allah'ın hikmeti, mahlûkatın yaratılışında Allah'ın gayeleri.
iftihar: övünme, koltuk kabartma.
ihtizaz: gönlü ferahlama, hazzetme, ferah, sevinç.
ikaz: dikkat çekme, uyarma, uyandırma.
iktiza: lâzım gelme, gerekme, ihtiyac hissedilme.
itiraf: başkalarının bilmediği gizli bir kusurunu söyleme, kendisi için iyi sayılmayacak bir hâli gizlemeyip söyleme.
izn-i İlâhî: Allah'ın izni.
kesb: elde etme, kazanma.
keşif: gizli bir şeyi bulma, gizli bir şeyi bulup meydana çıkarma.
malik: sahip.
maruz: bir şeyin karşısında, tesiri altında bulunan ve önünde engel ve siper bulunmayan.
mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.
mühim: önemli, ehemmiyetli, düşündüren.
neşr-i hakaik: hakikatların neşri, gerçeklerin, doğruların yayılması.
nükte: herkesin anlayamadığı ince mana, ancak dikkat edildiğinde anlaşılacak ince söz ve mana.
sabır: sabır, dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.
safa-yı sadre: yürek ferahlığı, gönül şenliği.
selâmet-i kalp: kalp selâmeti, kalbin korku ve endişeden uzak olması.
sereyan-ı seria: çabuk ve hızlı

Evet, ¹ **أَشَدُّ الْبَلَاءِ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ ثُمَّ الْأَوْلِيَاءِ** sırrıyla, enbiyanın

vârisi olanların türlü türlü belâlara uğramaları hikmet-i İlâhiye iktizasından olmasıyla, o zümre-i mübareke gibi, Üstadımız dahi nice belâlara hedef olmuştur. Hatta Kastamonu'ya ilk teşrif ettikleri zaman çocuklar, bir bedbaht şaki tarafından teşvik edilip, abdest almak için çeşmeye çıktıkları vakit taş atmışlar... Fakat, Üstadımız daima gördüğü eza ve cefalara ulü'l-azmane sabır ve tahammül eder. Hem safa-i sadre ve selâmet-i kalbe malik olduklarından, o çocuklara dahi hiddet etmeyip, buyururlardı ki: “Bunlar, Sure-i Yâsin'den mühim bir ayetin nüktelerini keşfime sebep oldular” diye, onlara dua ederlerdi. Sonra bu çocuklar, Üstadımızın duaları bereketiyle şayan-ı hayret bir hâl kesb ettiler ki, Üstadımızı uzak-yakın nerede görürlerse, koşarak yanına gelirler, mübarek elini öperler, duasını alırlardı.

Hem, Üstadımızın harika hâlâtı ve şayan-ı hayret garaib-i ahvali başta Risale-i Nur olarak pek çoktur. Evet, biz itiraf ediyoruz ki, Üstadımız bizim hatırat-ı kalbimizi bizden ziyade okur, çok defa haberimiz olmadığı bir meseleden bizleri şiddetli telâşla ikaz ederler, bizi hayrette

1. Belânın en şiddetlisine önce peygamberler, sonra sırasıyla evliyalar maruz kalırlar. (Hadis: Tirmizî, Züht: 57; Buhârî, Merza: 3; İbni Mâce, Fiten: 23; Darimî, Rikak: 67; Müsned 1:172, 174, 180, 185.)

dağılma, sür'atli yayılma.
Sure-i Yâsin: Yâsin Suresi. Kur'ân-ı Kerim'in 36. suresi. Mekke'de nazil olmuştur. 83 ayettir.
şaki: haydut, yol kesen, her türlü günahı işleyebilen.
şayan-ı hayret: hayret edilecek, şaşılacak, şaşımaya değer şey, hayret verici şey.

tahammül: zora dayanma, sabretme, sabır gösterme.
telâş: tasa, endişe, kaygı.
teşrif: büyük birinin bir yere gitmesi veya bir yerden gelmesi.
teşvik: şevklendirme, istek uyandırma, yönlendirme.
ulü'l-azmane: kendilerine yapılan türlü iskence ve ezi-

yetlere tahammül eden bazı büyük peygamberlere yakışır şekilde, onlar gibi sabır ve irade sahibi olarak.
vâris: mirasçı.
vücud-i mes'ut: mutlu olmuş varlık.
ziyade: çok, fazla, artık.
zümre-i mübareke: mübarek grup, mübarek cemaat.

birakırlar. Fakat, günler geçtikten sonra aynen Üstadımızın ikaz ettiği şeyle karşılaşır, aklımız başımıza gelirdi. Üstadımızla dağa gittiğimiz zaman, daha şehre dönme zamanı gelmeden, birden Üstadımız kalkarlar, bize de emrederlerdi. Hikmetini sormak istediğimizde, “Acele gidelim, Risale-i Nur hizmeti için bizi bekliyorlar.” Hakikaten, şehre avdetimizde, mutlaka mühim bir Risale-i Nur şakirdi bizi bekliyor bulur veya birkaç defa gelip gitliğini komşular haber verirlerdi.

Yine bir gün, Mevlâna Halid (k.s.) Hazretlerinin Küçük Aşık namında bir talebesinin neslinden mübarek bir hanım, (HAŞİYE) yanında çok senelerden beri muhafaza ettiği Mevlâna Hazretlerinin cübbesini, Ramazan-ı Şerifte teberrüken Üstadımızın yanında kalsın diye Feyzi ile gönderir. Üstadımız hemen Emin kardeşimize yıkamak için emrederek, Cenab-ı Hakka şükretmeye başlar. Feyzi'nin hatırına, “Bu hanım, benim ile yirmi gün için gönderdi. Üstadım neden sahip çıkıyor?” diye hayretler içinde kalır. Sonra o hanımı görür, o hanım Feyzi'ye der ki: “Üstat hediyeleri kabul etmediğinden, bu suretle belki kabul eder, diye öyle söylemişim. Fakat emanet onundur, canımız dahi feda olsun” der, o kardeşimizi hayretten kurttarır.

Evet, “Mübarek Üstadımızın o cübbeyi kabulü, Mevlâna Halid'den sonra vazife-i teceddüd-i dinin kendilerine intikaline bir alâmet telâkki etmesindedir,” derler.

HAŞİYE: O hanım Asiye'dir.

acele: çabuk, çabukluk.

alâmet: iz, belirti, işaret, nişan.

avdet: geri gelme, dönme, dönüş, rücu.

aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.

Cenab-ı Hak: Allah.

cübbe: üste giyilen bol ve uzun elbise.

emanet: emniyet edilen kimseye bırakılan şey, eşya veya kimse.

fedâ: kurban, kurban olma.

hakikaten: doğrusu, gerçekten.

haşiye: dipnot.

hatır: zihin, fikir, hafıza.

hayret: şaşkınlık.

hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.

hikmet: herkesin bilmediği gizli sebep.

ikaz: dikkat çekme, uyarma, uyandırma.

intikal: geçme, miras olarak

kalma.

muhafaza: koruma, saklama, hifzetme.

mutlaka: ne olursa olsun, kesin, muhakkak.

mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

nam: ad, isim.

nesil: kuşak, nesil.

Ramazan-ı Şerif: mübarek, şerefli Ramazan ayı.

suret: biçim, şekil.

şakirt: talebe, öğrenci.

şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnunluk ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.

talebe: öğrenci, tahsil gören.

teberrüken: mübarek görerek, uğur sayarak.

telâkki: kabul etme, alma.

vazife-i teceddüt-i din: dini yenileme vazifesi, dini aslına uygun şekilde asrın şartlarına göre yenileme görevi, teceddüd vazifesi.

Hem de öyle olmak lâzım. Çünkü, hadis-i sahihte, **1** **إِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ عَلَى رَأْسِ كُلِّ مِائَةٍ سَنَةٍ مِنْ يُجَدِّدُ لَهَا دِينَهَا** buyurulmuş. Mevlâna Hazretlerinin velâdeti bin yüz doksan üç, Üstadımız Hazretlerinin ise bin iki yüz doksan üçtür. Bu hadisin tam izahı *Risale-i Gausiye*'de vardır.

Üstadımız ara sıra bizlere, hususan Feyzi'ye lâtife tarzında buyururlardı ki: “Cezanız var, tokat yiyeceksiniz, hapse gireceksiniz...” diye Denizli hapsimizi bize remzen haber verip, hem bizi ikaz, hem kable'l-vuku bir mühim hâdiseyi keşfen beyan ediyorlardı. Hakikaten çok geçmedi, üstadımızın dediği çıktı.

Yine Denizli hapsi hâdisesinden evvel buyurdular ki: “Kardeşlerim, çoktandır sekiz seneden fazla bir yerde kalmamışım. Şimdi buraya geleli sekiz sene oluyor. Bu sene, herhâlde ya vefat edeceğim veya başka yere nakledeceğim” diye Kastamonu'dan teşrifini haber veriyorlardı.

Hem Denizli hapsi musibetinden evvel Üstadımız buyururlardı ki: “Kardeşlerim, *Risale-i Nur*'a birkaç cihette hücum hissediyorum, ziyade ihtiyat ediniz.” Hakikaten çok geçmedi, İstanbul'da bir ihtiyar hoca, bilmeyerek, bir risalenin bir meselesine itiraz ediyor. Sonra eski fetva emini merhum Ali Rıza Efendi Hazretleri, o hocanın itirazını red ve *Risale-i Nur*'un hakkaniyetini tam tasdik ediyor.

1. Muhakkak Allah, bu ümmet için her yüz sene başında dinini yenileyen bir müceddid gönderir. (*Ebu Davud*, Melâhim: 1.)

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

cihet: yan, yön, taraf.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

hadis: Hz. Muhammed'e (a.s.m.) ait söz, emir, fil veya Hz. Peygamberin onayladığı başkasına ait söz, iş veya davranış.

hâdis: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.

hadis-i sahih: sahih hadis, hakında şüphe edilemeyen ve doğru senetlere ve râvilere isnat edilerek müspet olarak kesin bilinen hadis-i nebevîdir.

hakikaten: doğrusu, gerçekten.

hakkaniyet: hak ve adâlete uygunluk.

hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.

hususan: bilhassa, ayrıca, başka-başka, hususî olarak.

hücûm: saldıрма, hamle ile ileri atılmak.

ihtiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı.

ihtiyat: ileriye düşünme, ilerisini düşünerek davranma, geleceği düşünerek tedbirli hareket etme.

ikaz: dikkat çekme, uyarma, uyandırma.

itiraz: bir fikri, hükmü veya durumu kabul etmeyip çürütmeye kalkışma, karşı çıkma, karşı durma.

izah: açıkça ortaya koyma, açıklama yapma, bir konuyu ayrıntılarıyla ortaya koyma, eksiksiz anlatma.

kable'l-vuku: olmadan önce, olmadan evvel, vukuundan evvel.

lâtife: şaka, nükte, espri.

lâzım: gerek, gerekli, lüzumlu.

merhum: rahmete kavuşmuş, ölmüş, ölü.

mesele: konu.

muhakkak: hakikati ve gerçeği belli olmuş, doğruluğu kesinlik kazanmış, şüphesiz, mutlak.

musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.

müceddit: hadis-i şerifle, her asır başında geleceği müjde-

lenen dinin yüksek hizmetkârı.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

nakl: Aktarma, yer değiştirme, taşıma, geçirme.

red: kabul etmeme.

remzen: remiz ile, işaret ederek, işaretle.

tarz: biçim, şekil, suret.

tasdik: doğruluğunu kabul

etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.

teşrif: büyük birinin bir yere gitmesi veya bir yerden gelmesi.

ümmet: Müslümanların tamamı.

vefat: ölüm, ölme. (insan hakkında.).

velâdet: doğma, doğuş.

ziyade: çok, fazla, artık.

Bir müddet sonra, bir hayvan ürküp, Üstadımızın ba-
cağını incitiyor. Aylarca, ıztıraplar içinde, vazife-i ubudi-
yetini ve Risale-i Nur'un hizmet-i kudsiyesini çok müşkü-
lâtle ifa edebildi. Sonra dağda müthiş bir zehirlenmeden
mütevellit gayet ağır surette hasta iken, Denizli hapsi
tevkifi meydana çıktı. Fakat o ferd-i ferit, tahammülü
pek müşkül bu dehşetli hâlde, hem hizmet-i imaniye ve
Kur'âniyedeki azm-i metinini, hem ubudiyetteki vezaifi
ifaya son derece gayret edip asla fütur getirmeden ulü'l-
azmâne bir sabır ile sebat ediyordu.

Yine, Üstadımız tevkifimizden evvel mükerreren buyu-
rurlardı ki: “Ehl-i dünya, Risale-i Nur'a ilişmesinler. İlişir-
lerse, afetlerin hücumuna sebep olurlar.” Hakikaten her-
kesçe malûmdur ki, Risale-i Nur şakirtleri tevkif edilir
edilmez her tarafta afetler, zelzeleler, hastalıklar başlardı;
tâ Risale-i Nur'un hakkaniyeti tasdik olunup vatana fay-
dalı olduğu itiraf edilinceye kadar çok yerlerde, ezcümle
Kastamonu'da zelzele devam etti. Hatta Kastamonu'nun
tarihî yüksek kalesi —ki bazı risalelerin medresesi hük-
müne geçti— Risale-i Nur'a ve müellifi olan Üstadımıza
iştıyak ve hasretinden matem tutup, en sağlam köklü
taşlarını aşağı atarak, Üstadımızın ihbar-ı gaybîsini mad-
deten tasdik etmiştir.

Üstadımız, tevkifimizden mukaddem buyururlardı ki:
“Risale-i Nur'a müthiş bir hücum plânı var, fakat merak
etmeyiniz. Müjde, inayet-i İlâhiye imdadımıza yetişecek.
Şöyle ki:

afet: belâ, musibet, büyük fe-
laket.
asla: hiç bir vakit, olması im-
kânsız.
azm-i metin: sağlam niyet,
gayret.
dehşetli: korkunç, ürkütücü.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı,
dünya adamı, ahireti düşün-
meyen.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida,
başlangıç.
ezcümle: belli başlı, başlıca,
özellikle, bu cümleden olarak,

bu da, bu babdan.
ferd-i ferid: eşi, benzeri ol-
mayan fert, seçilmiş zat.
fütur: zayıflık, gevşeklik, bez-
ginlik, usanma, usanç, bıkma.
gayet: çok, fazla, son derece.
gayret: çalışma, çabalama.
hakikaten: doğrusu, gerçek-
ten.
hakkaniyet: doğruluk, ger-
çeklik.
hasret: bir şeyi, bir kimseyi
göreceği gelme, özleme, öz-
lem, iştıyak.

**hizmet-i imaniye ve
Kur'âniye:** imana ve Kur'ân'a
ait hizmet, iman ve Kur'ân
hakikatlerinin ikna edici ve il-
mî delillerle anlaşılmasına
hizmet etme.
hizmet-i kutsiye: mukaddes
hizmet.
hücüm: saldırma, hamle ile
ileri atılmak.
hükümüne: yerine.
ıztırap: üzüntü veren bir du-
rumun meydana getirdiği
kuvvetli acı, aşırı elem, azap,

sıkıntı.

ifa: bir işi yapma, bir işi gerçek-
leştirme.

ihbar-ı gaybî: gayba ait haber,
geçmiş veya gelecek zamana ait
haber.

imdat: yardım, yardıma yetişme,
zor durumda kalana yapılan yar-
dım.

inayet-i İlâhiye: Allah'ın yapmış
olduğu lütuflar, himayeler, yar-
dımlar.

iştıyak: şevklenme, göreceği gel-
me, özleme, tahassür.

itiraf: başkalarının bilmediği gizli
bir kusurunu söyleme, kendisi
için iyi sayılmayacak bir hâli giz-
lemeyip söyleme.

maddeten: maddî olarak.

malûm: bilinen, belli, belirsiz ol-
mayan.

matem: hüzün, keder ve musibet
karşısındaki ağlama, yas, yaslı,
kederli bulunma hâli.

medrese: ders okutulan yer.

mukaddem: önce.

müddet: vakit, zaman, süre, bir
şeyin devam ettiği zaman parça-
sı.

müellif: telif eden, yazar.

müjde: sevindirici haberi ifade et-
mek için söylenen söz.

mükerreren: mükerrer olarak,
tekrar olarak, tekrar be tekrar.

müşkül: güç, zor, çetin.

müşkülât: müşkiller, güçlükler,
zorluklar, çetinlikler.

mütevellid: meydana gelmiş, ile-
ri gelmiş, hasıl olmuş.

müthiş: dehşet veren, ürküten,
korkutan, dehşetli, korkunç.

sabır: sabır, dayanma, katlanma,
zorluklara dayanma gücü.

sebat: kararlı olma, karardan
vazgeçmeme, azimlilik.

suret: biçim, şekil.

şakirt: talebe, öğrenci.

tahammül: zora dayanma, sab-
retme, sabır gösterme.

tasdik: doğruluğunu kabul etme,
doğrulama, gerçekliğini kabul et-
me.

tevkif: cezaî tahkikat sırasında,
zanlının mahkeme kararına ka-
dar gecici olarak hapsedilmesi.

ubudiyet: Allah'a kulluk.

ülü'l-azmane: kendilerine yapı-
lan türlü işkence ve eziyetlere ta-
hammül eden bazı büyük pey-
gamberlere yakışır şekilde, onlar
gibi sabır ve irade sahibi olarak.

vazife-i ubudiyet: kulluk vazifesi.

vezaif: vazifeler, işler.

zelzele: yer sarsıntısı, deprem.

“Bugün, okumak için *Hizb-i Azam-ı Nuri*’yi açmıştım.

Birden karşına

¹ **وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ** ayeti

çıktı. Manen, ‘Bana bak!’ dedi. Ben de baktım, gördüm ki, manasının çok tabakalarından hususan mana-i işarî- siyle ve cifrisiyle hem hapis musibetine, hem necatımıza işaret ve bize beşaret ediyor” buyurdular. İşte, Denizli mahkemesi, beraat kararı vermezden dokuz ay evvel, bi- lâtereddüt bu ayetin definesinden aldığı cevheri izhar edip, hem bu ayet-i kerîmenin mühim nükte-i i’cazını keşf, hem de bu kuvve-i maneviyeye muhtaç zayıf talebe- lerini tebşir etmekle, bizleri mesrur eylemişlerdir. Bu aye- tin tam izahı, Denizli Müdafaasında ve lâhikasındadır.

Nüsha-i nadire-i zaman olan Üstadımız, gayet şeci ve metin ve ulü’l-azmane bir cesaret-i fevkalâdeye malik bir lisanü’l-haktır ki; hak yolunda söz söylemekten çekinmez ve levm-i laimden korkmazlar. Bir gün, “Bismillâh” yazılı kabir taşlarını lâğımlar üzerine konurken görürler. Ora- da dünyaca mühim zatlar hazır oldukları hâlde, kimsenin söyleyemediği gayet acı sözlerle, o haksız işe ve daha başka haksız işlere de sedd-i sedid olmuşlardır.

Hem, memleketimizde her kim Üstadımızı rencide et-meye cesaret etmişse, Risale-i Nur’a zarar getirmişse, mutlaka sû-i akıbetle uğramışlardır. Bazıları dehalet edip akılları başlarına gelmiş ise de, bazıları da cezalarını çekmişlerdir. Bu vak’aların bazıları Lâhikada yazılmıştır.

1. Rabbinin hükmü gelinceye kadar sabret. Muhakkak ki sen bizim himayemiz altındasın. (Tur Suresi: 48.)

ayet-i kerime: Kurân’ın ayeti.

beraat: aklanma.

beşaret: müjde, mustu, sevindirici haber.

bilâtereddüt: tereddütsüz.

cesaret-i fevkalâde: olağanüstü cesaret, yüreklilik, çok üstün cesaret, yiğitlik.

ceza: karşılık, azap.

dehalet: sığınmak, aman dileme, medet, yardım isteyiş, birinin hi- maye ve merhametine sığınma.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

himaye: koruma, esirgeme, mu- hafaza etme.

hususan: bilhassa, ayrıca, başka- ca, hususî olarak.

hüküm: emir, buyruk, kumanda, nüfuz.

izah: açıklama.

izhar: açığa vurma, meydana çı- karma, aşıkâr etme.

kabir: ölüleri defnetmek için kazılan çukur, mezar, sin, merkad. büyük, ulu.

keşif: gizli bir şeyi bulma, gizli bir şeyi bulup meydana çıkarma.

kuvve-i manevîye: manevî güç, moral.

levm-i lâim: çekiştiricinin kına- ması, kınayanın kınaması..

lisanü’l-hak: hakkın dili, hak ve hakikati ifade eden dil.

malik: sahip.

mana-yı işarî: yazı ve işaretlerle ifade edilen mana.

manen: iç varlık bakımından, duyguca, gönülce, yürekçe, ruh- ça, mana itibariyle, manaca.

memleket: bir devletin toprağı, ülke, yurt, vatan, diyar.

mesrur: sevinçli, memnun, şen, sürürlü.

metin: kolaylıkla sarsılmayan, telâşa düşmeyen, korkuya kapıl- mayan.

muhakkak: hakikati ve gerçeği belli olmuş, doğruluğu kesinlik kazanmış, şüphesiz, mutlak.

muhtâc: ihtiyacı olan, kendisine bir şey lâzım olan, ihtiyaç içinde bulunan, bir eksikliği olup onu ta- mamlamak isteyen.

musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.

mutlaka: ne olursa olsun, kesin, muhakkak.

müdafaa: savunma.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

necat: kurtuluş, kurtulma, halâs, selâmet.

nükte-i i’caz: şaşırtan, âciz bira- kan, mu’cizevî mana ihtiva eden söz; çok veciz ve çarpıcı nükte.

nüsha-i nadire-i zaman: za- manın az bulunur, nadir nü- shası.

Rab: besleyen, yetiştiren, verdiği nimetlerle mahlûkâtı ıslah ve terbiye eden Allah.

rencide: incinmiş, kırılmış, kalbi kırılmış, gücendirilmiş, gücenmiş.

sabir: sabır, dayanma, katlan-

ma, zorluklara dayanma gü- cü.

sedd-i sedid: çok sağlam set, doğru bir engelleyiş.

su-i akıbet: akıbetin, onun kötü oluşu.

şeci: yiğit yürekli.

taleb: öğrenci, tahsil gören.

tebşir: müjde verme, müjde- leme.

ulü’l-azmâne: kendilerine yapılan türlü işkence ve ezi- yetlere tahammül eden bazı büyük peygamberlere yakışır şekilde, onlar gibi sabır ve irade sahibi olarak.

vak’a: olay.

zaif: zayıf, güçsüz, kuvvetsiz, takatsız, dermansız.

zat: kişi, şahıs, fert.

Elhasıl: Mübarek Üstadımızın evsaf-ı kemalini ve mehasin-i ahvalini bizim gibi âcizlerin bihakkın tasvir ve tarrif edebilmesine imkân yoktur. Hâlık-ı Zülcelâl ve'l-Cemal Hazretleri, Üstadımızı bir vücud-i müstesna olarak yaratmış ve tevfik-ı İlâhiyesine mazhar kılmıştır. Ne saadet ona ki-onun bizzat iştigal ettiği ve ehemmiyetle teşvik ve tavsiye ettiği-Risale-i Nur ile hizmet-i Kur'âniye ve imaniyede buluna ve Risale-i Nur'dan dersini almış ola...

Üstadımız, memlekette bulduğucha, fasılasız neşri-hakaik eylemiş ve bizim saadetimiz için feyiz bahşeden mübarek nefesini sarf etmiştir. Cenab-ı Erhamürrahimîn'den bütün ruh u canımızla niyaz ederiz ki: “Mahşer gününde dahi bizleri ¹ **السَّعِيدُ سَعِيدٌ فِي بَطْنِ أُمَّه** hadis-i şerifine mazhar olan Üstadımız define-i ulûm ve fûnun, bediü'l-beyan allâme-i Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri ile birlikte haşretsın. Tâ ki, o korkulu günde nurlu, müşfik, mübarek eliyle elimizi tutsun, huzur-i Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma bizi götürsün, inşaallah.”

Risale-i Nur Şakirtlerinden

Feyzi, Emin

1. Said daha annesinin kamındayken saiddir. (Kenzü'l-Ummal, 1:491.)

âciz: eli yetmez, gücü yetmez, güçsüz.
aleyhissalâtü vesselâm: “salât ve selâm onun üzerine olsun,” anlamında Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (a.s.m.)ismini duyunca söylenmesi sünnet olan dua.
allâme-i Bediüzzaman: zamanın en geniş ve derin bilgisine sahip âlimi.

bağış: bağış, ihсан, verme. bağışlayan, veren, affeden.
bediülbeyan: beyanın, ifadenin benzersiz güzelliği, ifadenin çok güzel oluşu.
bihakkın: tamamıyla, hakıyla.
bizzat: kendisi, kendi, şahsen.
Cenab-ı Erhamürrahimîn: inayet ve rahmet, yardım ve lütf sahiplerinin en merha-

metlisi olan, şeref ve azamet sahibi olan yüce Allah (c.c.).
define-i ulûm ve fûnun: ilim ve fenlerin defnesi.
ehemmiyet: pek önemli olma, değerlilik.
elhâsıl: hasılı, netice itibarıyla, sonuç olarak, özetle, sözün kısası, uzatmayalım, kısacası.
evsaf-ı kemal: mükemmel hale gelmiş vasıflar.

fasıla: aralık, ara.
hadis-i şerif: Peygamberimizden aktarılan sözlerin genel adı.
haşr: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları, Allah'ın, ölüleri diriltip mahşere çıkarması, kıyamet.
hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.
hizmet-i Kur'âniye ve imaniye: Kur'an'ın ve imanın hizmeti.
huzur-i Resul-i Ekrem: Peygamberimizin huzuru.
inşaallah: Allah izin verirse.
iştigal: bir iş isleme, bir işle uğraşmak, bir iş üzerinde çalışma, meşgul olma.
mahşer: haşrolunma, ölülerin dirilip kalkma günü.
mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma.
mehasin-i ahval: hâllerin, vaziyetlerin güzelliği, güzel hâller, vaziyetler.
memleket: bir devletin toprağı, ülke, yurt, vatan, diyar.
mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.
müşfik: şefkatli, merhametli, acıyan.
neşr-i hakaik: hakikatların neşri, gerçeklerin, doğruların yayılması.
niyaz: yalvarma, yakarma.
nurlu: aydınlık, parlak.
ruh u cân: ruh ve can.
saadet: mutluluk, kutluluk, bahtiyarlık, mes'ut olma.
sarf: harcama, masraf etme, gider.
şakirt: talebe, öğrenci.
tarif: etrafiyla anlatma, anlatılma, etrafiyla bildirme, bildirilme.
tasvir: bir şeyi yazıyla veya başka ifade tarzlarıyla anlatma.
tavsiye: öğütlenme.
teşvik: şevklendirme, istek uyandırma, yönlendirme.
tevfik-ı İlâhiye: Allah'ın, yardımıyla başarıya ulaştırması.
vücud-i müstesna: seçkin varlık.

AYETÜ'L-KÜBRA HAKKINDA BİRKAÇ SÖZ

Bediüzzaman Hazretleri Kastamonu'da iken, "Ayetü'l-Kübra" namıyla, Cenab-ı Hakkın varlığını, birliğini, kâinattaki mevcudatın lisanlarıyla ispat eden muazzam bir risale yazmıştır.

Bu risale için Üstadımız, "Şimdiki dehşetli tahribata karşı bir hakikat-i Kur'âniye ve bir sedd-i azamdır" demiştir.

Kalbe geldiği gibi acele olarak yazdırılmış, birinci müsvedde ile iktifa edilmiştir. Üstad, "Yazdığım vakit irade ve ihtiyarım ile olmadığını hissettiğimden, kendi fikrimle tanzim veya islah etmeyi muvafık görmedim" buyurmuştur.

Bu risale, ilk defa gizli olarak tab edilmesinden dolayı, Üstad ve talebelerinin hapsine sebep olmuşsa da, bilâhère Denizli ve Ankara Ağır Ceza Mahkemeleri, iki senelik tetkikatlarından sonra beraatlerine ve risalenin iadesine ittifakla karar vermişlerdir.

İmam-ı Ali (r.a.) gaybaşına nazarıyla bu risaleyi görmüş, "Kaside-i Celcelutiye"sinde bu risalenin ehemmiyetine ve makbuliyetine işaret edip,

¹ **وَبِالْآيَةِ الْكُبْرَىٰ أَمِنِي مِنَ الْفَجْتِ** fıkrasıyla onu şefaatçi yaparak dua etmiştir.

acele: çabuk, çabukluk.
beraat: aklanma.
bilâhère: sonra, sonradan, sonra-ları.
Cenab-ı Hak: Allah.
dehşetli: korkunç, ürkütücü.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
ehemmiyet: kıymet, değer, önem.
fıkra: bölüm, kısım.
fikir: düşünme, düşünce.
gaybaşına: gaybı bilen, gayptan haberi olan, gelecektekenden veya ahiretten haber veren.
hakikat-i Kur'âniye: Kur'ân'a ait olan gerçek.
hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.
hürmet: haysiyet, şeref.
islah: iyi bir hâle koyma, iyi duruma getirme, iyileştirme, düzeltme.
iade: geri gönderme, gönderilme, geri çevirme, geri verme, geri döndürme.
ihtiyar: seçme, tercih, irade.
iktifa: yeterli bulma, kâfi görme, var olanla yetinme.
ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.
ittifak: fikir birliği, söz birliği.
kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.
lisan: dil, anlaşma amacıyla kullanılan sesli işaretler sistemi.
makbuliyet: makbullük, beğenilmişlik, geçerlilik.
mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahlûklar, yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.
muazzam: ehemmiyetli, önemli.
musibet: felâket, belâ, ansızın

1. Ayetü'l-Kübra hürmetine bizi musibetten koru.

gelen belâ, dert, sıkıntı.
muvafık: yerinde, uygun, uyur, münasip.
müsvedde: karalama, yazı taslağı, sonradan temize çekilmek üzere yazılan ilk yazı.
nam: ad, isim.
nazar: bakış, düşünce.

sedd-i azam: çok büyük set, engel veya baraj.
sefaat: Hz. Peygamberin ve diğer salih kulların, bazı günahkâr mü'minleri bağışlamasını Allah'tan dilemeleri.
tab: kitap basma, kitap baskısı, baskı.

tahribat: tahripler, yıkıp bozmalar.
talebe: öğrenci, tahsil gören.
tanzim: düzenleme, tertipleme, islah etme, düzeltme, iyileştirme.
tetkikat: dikkatle araştırıp incelemeler.

Bu “Ayetü'l-Kübra”nın tetkiki neticesinde Üstad ve talebelerinin beraatle hapisten kurtulmaları, İmam-ı Ali'nin (r.a.) bu duasının kabulünü ispat etmiştir.

Bu asırdaki dalâlet cereyanları, Müslümanların imanlarında şiddetli bir tahribat yapmak teşebbüsüne karşı, bu hakikat-i Kur'âniyenin, bir sedd-i azam olarak makam münasebetiyle buraya derç edilmesini Hz. Üstadımız muvafık gördüler.

asır: yüzyıl.

beraat: aklanma.

cereyan: gidiş, akım, yol.

dalâlet: iman ve İslâmiyetten ayrılmak, azmak, doğru yoldan ayrılma, azma, batıla yönelme.

derc: toplama, biriktirme.

dua: Allah'a yalvarma, niyaz.

hakikat-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın aslı, mahiyeti.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

ispat: delil ve şahit gösterek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

muvafık: yerinde, uygun, uyar, münasip.

münasebet: ilgi, alâka, vesile, sebep.

netice: sonuç.

sedd-i azam: çok büyük set,

engel veya baraj.

tahribat: tahripler, yıkıp bozmalar.

talebe: öğrenci, tahsil gören.

teşebbüs: bir işi yapmak için harete geçme, başlama, girişme.

tetkik: dikkatle araştırma, inceden inceye yoklama, inceleme.

Üstad Bediüzzaman
Said Nursi'nin özel
arabasında iken
çekilmiş fotoğrafları

Ayetü'l-Kübra

KÂİNATTAN HÂLIKINI SORAN BİR SEYYAHIN

MÜŞAHEDATIDIR.

Tevhid hakkında iki Makamdan ibaret Yedinci Şua olan *Ayetü'l-Kübra Risalesinin* İkinci Makamının bir kısmıdır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَسْبِيحٌ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ
شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِيحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ
1 أَنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا

Bu ayet-i muazzama gibi pek çok âyât-ı Kur'âniye, bu kâinat Hâlıkını bildirmek cihetinde, her vakit ve herkesin en çok hayretle bakıp zevkle mütalâa ettiği en parlak bir sahife-i tevhid olan semavatı en başta zikretmelerinden, en başta ona başlamak muvafıktır.

Evet, bu dünya memleketine ve misafirhanesine gelen her bir misafir, gözünü açıp baktıkça görür ki:

Gayet keremkârâne bir ziyafetgâh ve gayet sanatkârâne bir teşhirgâh ve gayet haşmetkârâne bir ordugâh

likle, cömertçe, iyilik yaparak.

misafir: konuk.

muhakkak: hakikati ve gerçeği belli olmuş, doğruluğu kesinlik kazanmış, şüphesiz, mutlak.

muavafık: yerinde, uygun, uyar, münasip.

müşahadat: gözlemler.

mütalâa: okuma, dikkatli okuma.

ordugâh: ordu yeri, ordunun barınıp konakladığı yer.

Rahim: merhamet eden, çok merhametli olan, esirgeyen, koruyan, acıyan Allah.

Rahman: ister mü'min, ister kâfir.

sahife-i tevhit: birlik sayfası.

sanatkârâne: sanatkarca, bir sanatkâra yakışacak yolda.

semavat: semalar, gökler.

seyyah: yolcu.

tesbih: Allah'ı bütün kusur ve noksan sıfatlardan uzak tutma, Sübhanallah deme, Cenab-ı Hakki (c.c.) şanına lâyık ifadelerle anma, Allah'a söz, iş, davranış ve kalple içten ibadet etme.

teşhirgâh: sergi yeri, herkese gösterme yeri.

tevhit: Allah'ın bir olduğuna inanma, Allah'ın varlığını, birliğini, dengi ve ortağı bulunmadığını kabul etme.

zıkr: anma, anılma, adını anma, hatıra getirme, iyilikle anma.

ziyafetgâh: ziyafet yeri.

1. Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

Yedi gökle yer ve onların içindekiler Onu tesbih eder. Hiçbir şey yoktur ki hamd ile Onu tesbih etmesin; muhakkak ki O Halimdir (ceza vermekte acele etmez); Gafurdur (günahları çokça bağışlar). (İsra Suresi: 44.)

âyât-ı Kur'âniye: Kur'an'ın ayetleri.

ayet-i muazzama: büyük ayet.

ayetü'l-kübra: en büyük delil, en büyük ayet.

cihet: sebep, vesile, mucip, bahane.

gayet: çok, fazla, son derece.

Hâlik: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.

hamd: teşekkür, şükran.

haşmetkârâne: haşmetlice, haşmetli bir şekilde.

hayret: şaşkınlık.

ibaret: meydana gelen, oluş, müteşekkil.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.

keremkârâne: keremkârcasına, kerem sahibine yakışacak surette, el açıklığı ile, cömert-

ve talimgâh ve gayet hayretkârâne ve şevkengizâne bir seyrangâh ve temaşağâh ve gayet manidarane ve hikmetperverâne bir mütalâagâh olan bu güzel misafirhanenin sahibini ve bu kitab-ı kebirin müellifini ve bu muhteşem memleketin sultanını tanımak ve bilmek için şiddetle merak ederken, en başta göklerin nur yaldızıyla yazılan güzel yüzü görünür. “Bana bak, aradığımı sana bildireceğim” der. O da bakar, görür ki:

Bir kısmı arzımızdan bin defa büyük ve o büyüklerden bir kısmı top güllesinden yetmiş derece sür’atli yüz binler ecram-ı semaviyeyi direksiz, düşürmeden durduran ve birbirine çarpmadan fevkalhad çabuk ve beraber gezdiren; yağsız, söndürmeden mütemadiyen o hadsiz lâmbaları yandıran ve hiçbir gürültü ve ihtilâl çıkartmadan o nihayetsiz büyük kütleleri idare eden ve güneş ve kame-
rin vazifeleri gibi, hiç isyan ettirmeden o pek büyük mahlûkları vazifelerle çalıştıran ve iki kutbun dairesindeki hesap rakamlarına sıkışmayan bir nihayetsiz uzaklık içinde, aynı zamanda, aynı kuvvet ve aynı tarz ve aynı sikke-i fitrat ve aynı surette, beraber, noksansız tasarruf eden ve o pek büyük müteceviz kuvvetleri taşıyanları, tecavüz ettirmeden kanununa itaat ettiren ve o nihayetsiz kalabalığın enkazları gibi, göğün yüzünü kirletecek süprüntülere meydan vermeden, pek parlak ve pek güzel temizlettiren ve bir muntazam ordu manevrası gibi manevrayla gezdiren ve arzı döndürmesiyle, o haşmetli manevranın başka bir surette hakikî ve hayalî tarzlarını her gece ve her sene sinema levhaları gibi seyirci

arz: yer, dünya.
ecram-ı semaviye: gök cisimleri, yıldızlar, gezegenler.
enkaz: bina yıkıntıları, yıkıntı, moloz, bir şeyin yıkılması neticesinde ortaya çıkan kalıntı.
fevkalhad: haddinden fazla, pek çok, haddin ötesinde, üstünde.
gayet: çok, fazla, son derece.
gülle: top mermisi.
hadsiz: sınırsız.
hakiki: gerçek, sahici.
haşmetli: ihtişamlı, gösterişli, heybetli.
hayali: gerçek olmayan.
hayretkârane: hayret ederek.
hikmetperverane: her şeyde fayda ve gaye gözetir şekilde.
idare: döndürme, çevirme, yön-
netme.
ihtilâl: bozulma, bozukluk, karışıklık, keşmekeş, intizamsızlık.
isyan: başkaldırma, itaatsizlik, serkeşlik, emre karşı gelip ayaklanma.
itaat: boyun eğme, uyma, dinleme, alınan emre göre hareket etme.
kamer: Ay.
kanun: tabiat olaylarının bağlı bulunduğu değişmez kaide.
kitab-ı kebir: büyük kitap.
mahlûk: halk edilmiş, yaratılmış, yaratık, Allah tarafından yaratıl-

mış, yaratık.

manevra: eğitim ve deneme için savaş taklidi olarak yapılan hareketler, tatbikat.

manidarane: manalı şekilde.

mevzan: fırsat, imkân, vakit.

muhteşem: ihtişamlı, haşmetli, görkemli, debdebeli, şanlı, ulu, yüce, büyük.

muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli.

müellif: telif eden, yazar.

mütalâagâh: mütalâa yeri,

etraflıca düşünme, okuma ve inceleme yeri.

müteceviz: fazla, çok, artık.

mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı olarak, aralıksız şekilde, muttasıl, devamlı.

nihayetsiz: sonsuz.

noksansız: eksiksiz, kusursuz.

nur: aydınlık, parlaklık, ziyâ, ışık, şule.

seyrangâh: seyir yeri, eğlen-
ce ve gezme yeri.

sikke-i fitrat: yaratılış sikkesi.

sultan: padişah, hükümdar.

suret: biçim, tarz, şekil.

sür’atli: hızlı.

şevkengizâne: aşırı istek uyandırır bir şekilde, keyif ve neşe verecek şekilde.

talimgâh: talim yeri, eğitim yeri, öğrenme yeri.

tarz: biçim, şekil, suret.

tasarruf: güzel idare etme.

tecavüz: zorlama.

temâşâğâh: temaşa yeri, seyir ve gezinti yeri.

vazife: iş, görev.

mahlûkatına gösteren bir tezahür-i rububiyet ve o rububiyet faaliyeti içinde görünen *teshir*, *tedbir*, *tedvir*, *tanzim*, *tanzif*, *tavziften* mürekkep bir hakikat, bu azameti ve ihatati ile o semavat Hâlıkının vücub-i vücuduna ve vahdetine ve mevcudiyeti, semavatın mevcudiyetinden daha zâhir bulunduğu bilmüşahede şahadet eder manasıyla *Birinci Makamın Birinci Basamağında*

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الُّجُودِ الَّذِي دَلَّ عَلَىٰ وَجُوبِ وُجُودِهِ
فِي وَحْدَتِهِ السَّمَوَاتُ بِجَمِيعِ مَا فِيهَا بِشَهَادَةِ عَظْمَةِ احَاطَةِ
التَّسْخِيرِ وَالتَّدْبِيرِ وَالتَّدْوِيرِ وَالتَّنْظِيمِ وَالتَّنْظِيفِ وَالتَّوْظِيفِ
الْوَاسِعَةِ الْمُكَمَّلَةِ بِالْمُشَاهَدَةِ¹

denilmiştir.

Sonra, dünyaya gelen o yolcu adama ve misafire, cevvi-sema denilen ve mahşer-i acayip olan feza, gürültüyle konuşarak bağıyor: “Bana bak, merakla aradığını ve seni buraya gönderini benimle bilebilir ve bulabilirsin” der. O misafir, onun ekşi, fakat merhametli yüzüne bakar; müthiş, fakat müjdeli gürültüsünü dinler, görür ki:

Zemin ile asuman ortasında muallâkta durdurulan bulut, gayet hakîmâne ve rahîmâne bir tarzda zemin bahçesini sular ve zemin ahalisine âb-ı hayat getirir ve harareti, yani yaşamak ateşinin şiddetini tadil eder ve ihtiyaca göre her yerin imdadına yetişir. Ve bu vazifeler gibi çok vazifeleri görmekte beraber, muntazam bir ordunun acele emirlere göre görünmesi ve gizlenmesi

1. Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vacibü'l-Vücut ki, vüs'at ve mükemmeliyeti bilmüşahede görülen *teshir* ve *tedbir* ve *tedvir* ve *tanzim* ve *tanzif* ve *tavzif* hakikatlerinin azameti-i ihatasının şahadetiyle, semavat bütün içindekilerle beraber Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

âb-ı hayat: hayat suyu.
ahali: halk.
asuman: gökyüzü, sema.
azamet: büyüklük, ululuk, yücelik.
bilmüşahede: görerek, bizzat şahit olarak, görür şekilde, görme derecesinde.
cevvi-sema: gökyüzü, hava

âlemi, uzay boşluğu.
delâlet: delil olma, gösterme.
faaliyet: hareket.
feza: kâinatta, yıldızlar arasındaki boşluk, uzay.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hakîmâne: hikmetli bir şekilde, bir maksat ve gayeye yönelik bir biçimde.

Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.
hararet: sıcaklık, sıcak, ateş.
ihatat: kuşatmalar, etrafını sarmalar, içine almalar.
ilâh: tanrı, mabud.
imdat: yardım, yardıma yetişme, zor durumda kalana

yapılan yardım.

levha: görüntü.

mahlûkat: yaratılmışlar, yaratıklar, Allah tarafından yaratılanlar.

mahşer-i acayip: hayrete düşürücü toplanma, hayret verici toplanma yeri, harika olayların olduğu yer, hayret verici şeylerin toplandığı yer.

merhamet: acımak, şefkat göstermek, korumak, iyilik etmek, biçarelere yardımda bulunmak, esirgemek.

mevcudiyet: mevcut olma, varlık.

misafir: konuk.

muallâk: asılı, asılmış.

muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli.

mükemmeliyet: mükemmellik, kusursuzluk, eksiksizlik.

mürekkep: den oluşmuş, -den olma.

rahimane: rahim olarak, merhamet ederek, merhametli olarak.

rububiyet: Cenab-ı Allah'ın her zaman, her yerde, her mahlûka muhtaç olduğu şeyleri vermesi, terbiye, tedbir ve malikiyeti ve besleyiciliği keyfiyeti.

semavat: semalar, gökler.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

tadil: doğrultma, doğrulama, düzeltme, denkleştirme.

tanzif: temizleme.

tanzim: düzenleme, tertipleme, ıslah etme, düzeltme, iyileştirme.

tavzif: vazifelendirme, görevlendirme, işe alma, iş verme.

tedbir: idare etme, çekip çevirme.

tedvir: çekip çevirme, idare etme.

teshir: emri altına alma, emrine itaat ettirme, boyun eğdirme.

tezahür-i rububiyet: Cenab-ı Hakkın terbiye, tedbir ve idare ediciliğinin ortaya çıkması, görünmesi.

vacibü'l-vücut: varlığı zarurî ve zatî olan.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

vazife: iş, görev, memuriyet.

vücut-i vücut: Allah'ın var olmak için hiçbir sebebe muhtaç olmaması.

vüs'at: zenginlik, kuvvetlilik.

zahir: açık, belli, meydanda.

zemin: yeryüzü.

gibi, birden cevvi dolduran o koca bulut dahi gizlenir, bütün eczaları istirahatte çekilir, hiçbir eseri görülmez. Sonra, “Yağmur başına arş!” emrini aldığı anda, bir saat, belki birkaç dakika zarfında toplanıp cevvi doldurur, bir kumandanın emrini bekler gibi durur.

Sonra o yolcu, cevdeki rüzgâra bakar, görür ki:

Hava o kadar çok vazifelerle gayet hakîmâne ve kerîmâne istihdam olunur ki, güya o camit havanın şuursuz zerrelerinden her bir zerresi, bu Kâinat Sultanından gelen emirleri dinler, bilir ve hiçbirini geri bırakmayarak, o kumandanın kuvvetiyle yapar ve intizamla yerine getirir bir vaziyetle, zeminin bütün nüfuslarına nefes vermek ve hayata lüzumu bulunan hararet ve ziya ve elektrik gibi maddeleri ve sesleri nakletmek ve nebatatın telkihinine vasıta olmak gibi çok küllî vazifelerde ve hizmetlerde, bir dest-i gaybî tarafından gayet şuurkârâne ve alîmâne ve hayatperverâne istihdam olunuyor.

Sonra yağmura bakıyor, görür ki: O lâtif ve berrak ve tatlı ve hiçten ve gaybî bir hazine-i rahmetten gönderilen katrelerde o kadar Rahmanî hediyeler ve vazifeler var ki, güya rahmet tecessüm ederek katreler suretinde hazine-i rabbaniyeden akıyor manasında olduğundan, yağmura “rahmet” namı verilmiştir.

Sonra şimşeğe bakar ve ra'dı (gök gürültüsü) dinler, görür ki, pek acip ve garip hizmetlerde çalıştırılıyorlar.

Sonra gözünü çeker, aklına bakar, kendi kendine der ki:

acip: tuhaf, hayret veren, hayrette bırakan, şaşılacak şey.

alimane: her şeyi en iyi bilen Allah'a yarışır şekilde.

arş: “haydi, ileri!”

belki: hatta.

berrak: nurlu, pek parlak, duru, açık.

camit: cansız.

cev: yer ile gök arası, feza, gök boşluğu.

dest-i gaybî: görünmez el.

ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.

garip: tuhaf, şaşılacak, bambaşka.

gaybî: gayba ait, göze görünmeyenlere ait, gaypla ilgili, hazırda olmayan.

gayet: çok, fazla, son derece.

güya: sanki, sözde.

hakîmâne: hikmetli bir şekilde, bir maksat ve gayeye yönelik bir biçimde.

hararet: sıcaklık, sıcak, ateş.

hayatperverane: hayata düşkün bir şekilde, hayata taparcasına.

hazine-i Rabbanîye: Allah'ın hazinesi.

hazine-i rahmet: rahmet hazinesi.

intizam: düzgün olma, düzgün dizilme, düzgünlük, tertipli olma.

istihdam: bir hizmette kullanma, hizmete alma, hizmet ettirme, bir işte çalıştırma, çalıştırma.

istirahat: dinlenme, rahatlama.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.

katre: damla.

kerimane: kerîm olan, kerem sahibine yakışır surette, kerîmce,

çömertçe, bol ihsan ve ikram ile.

kumandan: komutan.

küllî: bütüne ait, umumî, büyük.

lâtif: yumuşak, hoş, güzel, nazik, narin.

lüzum: ihtiyaç, gereklilik.

mana: anlam.

nakl: Aktarma, yer değiştirme, taşıma, geçirme.

nam: ad, isim.

nebatat: bitkiler.

nüfus: ruhlar, canlar.

Rahmanî: rahman olan Allah'a ait, Rahmana mensup, Rahman ile ilgili.

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, sefkat gösterme.

sultan: padişah, hükümdar.

suret: biçim, şekil, tarz.

şuurkârâne: şuurluca, şuurlu bir şekilde.

şuursuz: idraksiz, anlayışsız, bilinçsiz.

tecessüm: cisimleşme, cisim haline gelme, cisim ve vücut

meydana getirme.

telkih: dişi meyveye erkek meyvenin tozunu aşılama, döllendirme.

vasıta: aracı.

vazife: iş, görev, memuriyet.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

zarfında: içerisinde.

zemin: yeryüzü.

zerre: maddenin en küçük parçası, molekül, atom.

ziya: ışık, aydınlık, nur, parhaline gelme, cisim ve vücut

“Atılmış pamuk gibi bu camit, şuursuz bulut elbette bizleri bilmez ve bize acıyıp imdadımıza kendi kendine koşmaz ve emirsiz meydana çıkmaz ve gizlenmez. Belki gayet kadîr ve rahîm bir Kumandanın emriyle hareket eder ki, bir iz bırakmadan gizlenir ve def’aten meydana çıkar, iş başına geçer. Ve gayet faal ve müteal ve gayet cilveli ve haşmetli bir Sultanın fermanıyla ve kuvvetiyle vakit be vakit cev âlemini doldurup boşaltır ve mütemadiyen hikmetle yazar ve paydosla bozar tahtasına ve mahv ve ispat levhasına ve haşir ve kıyamet suretine çevirir. Ve gayet lütufkâr ve ihsanperver ve gayet keremkâr ve rububiyetperver bir Hâkim-i Müdebbirin tedbirleriyle rüzgâra biner ve dağlar gibi yağmur hazinelerini bindirir, muhtaç olan yerlere yetişir. Güya onlara acıyıp ağlayarak, gözyaşlarıyla onları çiçeklerle güldürür, güneşin şiddet-i ateşini serinlendirir ve sünger gibi bahçelerine su serper ve zemin yüzünü yıkar, temizler.”

Hem o meraklı yolcu kendi aklına der: Bu camit, hayatsız, şuursuz, mütemadiyen çalkanan, kararsız, fırtınalı, dağdağalı, sebatsız, hedefsiz şu havanın perdesiyle ve zahirî suretiyle vücuda gelen yüz binler hakîmâne ve rahîmâne ve sanatkârâne işler ve ihsanlar ve imdatlar bilbedahe ispat eder ki, bu çalışkan rüzgârın ve bu cevval hizmetkârın kendi başına hiçbir hareketi yok; belki gayet kadîr ve alîm ve gayet hakîm ve kerîm bir amirin emriyle hareket eder. Güya her bir zerresi, her bir işi bilir ve o amirin her bir emrini anlar ve dinler bir nefer gibi, hava içinde cereyan eden her bir emr-i Rabbanîyi dinler, itaat

âlem: gökyüzünde görünen veya görünmeyen gök cisimleri, yıldızlar.
alim: çok bilen, en çok bilen.
amir: emreden, iş gösteren, buyuran, buyurucu.
belki: şüphesiz.
bilbedahe: açıktan, aşikâr olarak.
camit: cansız.
cev: yer ile gök arası, feza, gök boşluğu.
cevval: daim, hareket hâlinde olan, koşan dolaşan.

cilve: güzel ve hoş bir biçimde görünme.
dağdağa: gürültü, patırtı, beyhude telâş ve ızdırıp.
def’aten: hemen, birdenbire anî olarak, beklenmedik anda, bir defada, birden.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
faal: çalışkan, gayretli, hama-
ferman: emir, buyruk.
hakîm: feylesof, çok bilgili, hikmet sahibi, bilge.

hakîmâne: hikmetli bir şekilde, bir maksat ve gayeye yönelik bir biçimde.
Hâkim-i Müdebbir: her şeye hükmeden ve işleri düzenleyip idare eden, Allah.
haşmetli: ihtişamlı, gösterişli, heybetli.
haşr: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmalarını, Allah’ın, ölüleri diriltip mahşere çıkarmasını, kıyamet.
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli

yerinde oluş.

hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.

ihsan: iyilik etme, güzel davranma, bağışlama, ikram etme, lütuf, bağış, yardım.

ihsanperver: ihsan etmeyi sever, ihsan edici, yardım sever.

imdat: yardım, yardıma yetişme, zor durumda kalana yapılan yardım.

kadîr: kudret sahibi olan ve her şeye gücü yeten Allah.

keremkâr: kerem eden, lütfeden, eli açık olan, bağışlayan, cömert.

kerîm: kerem sahibi, ihsan edici, cömert, eli açık.

kıyamet: dünyanın sonu, bütün ölümlerin dirilerek mahşerde toplanması.

kumandan: komutan.

lütufkâr: lütuf edici, iyilik, ihsan ve ikramda bulunan.

mahv: yok, etme, ortadan kaldırma, harap etme, perişan etme.

muhtâc: ihtiyacı olan, kendisine bir şey lâzım olan, ihtiyaç içinde bulunan, bir eksiği olup onu tamamlamak isteyen.

müteâl: yüksek, yüce, ulu, âli, büyük.

mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı olarak, aralıksız şekilde, muttasıl, devamlı.

nefer: rütbesiz asker, er.

paydos: geçici dinlenme, geçici olarak bir işe ara verme, istirahat.

rahîm: merhamet eden, çok merhametli olan, esirgeyen, koruyan, acıyan Allah.

rahimane: rahim olarak, merhamet ederek, merhametli olarak.

rububiyetperver: ihtiyaca cevap vermeyi ve terbiye etmeyi seven.

sanatkârâne: sanatkârca, bir sanatkâra yakışacak yolda.

sebat: yerinde durma, kımlıdamama.

sultan: padişah, hükümdar.

suret: biçim, şekil, tarz.

şiddet-i ateş: ateşin şiddeti, yakıcılığı.

şuursuz: idraksiz, anlayışsız, bilinçsiz.

tedbir: idare etme, çekip çevirme.

vakitbevakit: vakit vakit, zaman zaman.

vücut: var olma, var oluş, varlık.

zahirî: görünen, görünürdeki, görünüşteki.

zemin: yer.

zerre: maddenin en küçük parçası, molekül, atom.

âlim-i Külli Şey: her şeyi bilen ve her şey ilmî dahilinde olan Allah.
bilhassa: her şeyden önce, başta, hele, en çok, hususen, hususî olarak, özellikle, mahsus.
cereyan: olma, meydana gelme.
cilve: güzel ve hoş bir biçimde görünme.
dest-i hikmet: hikmet eli, her şeyi hikmetle yapan el.
emr-i Rabbanî: Allah'ın emri.
hadsiz: sınırsız.
halk: yaratma, yaratış.
hayvânât: hayvanlar.
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
hususan: bilhassa, ayrıca, başka, hususî olarak.
hüküm: karar verme.
ibaret: meydana gelen, oluşan, müteşekkil.
icat: vücuda getirme, getirilme, yoktan var etme, ibda.
intizam: düzgün olma, düzgün dizilme, düzgünlük, tertipli olma.
isâl: ulaştırma, vardırma, yetiştirme, eriştirme.
istihdam: bir hizmette kullanma, hizmete alma, hizmet ettirme, bir işte çalıştırma, çalıştırma.
istimâl: kullanma.
itaat: boyun eğme, uyma, dinleme, alınan emre göre hareket etme.
Kadir-i Küll-i Şey: her şeye gücü yeten sonsuz kudret sahibi, Allah.
katre: damla.
kemal-i intizam: intizamın mükemmel oluşu, tam ve eksiksiz düzen.
kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.
küllî: külle ilgili, bütüne ait, umumî, bütün, hepsi.
lâtif: yumuşak, hoş, güzel, nazik, narin.
menfaat: fayda, kâr, gelir, ihtiyaç karşılığı olan şey.
misl: benzer, eş, nazir, tıpkısı.
mizan: ölçü.
muntazam: düzenli ve düzgün bir biçimde.
mübarek: feyizli, bereketli.
nebatat: bitkiler.
Rabbanî: Rab olan, bütün kâinatı eğiten Allah'a ait.
Rabb-i Zülcelâl'i ve'l-ikram: büyüklük ve ikram sahibi olan Rab, Allah.
Rahmanî: rahman olan Allah'a ait, Rahmana mensup, Rahman ile ilgili.
rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması.

eder ki, bütün hayvanatın teneffüsüne ve yaşamasına ve nebatatın telkihine ve büyümesine ve hayatına lüzumlu maddelerin yetiştirilmesine ve bulutların sevk ve idaresine ve ateşsiz sefinelerin seyir ve seyahatine ve bilhassa seslerin ve bilhassa telsiz telefon ve telgraf ve radyo ile konuşmaların isaline ve bu hizmetler gibi umumî ve küllî hizmetlerden başka, azot ve müvellidülhumuza (oksijen) gibi iki basit maddeden ibaret olan havanın zerreleri birbirinin misli iken zemin yüzünde yüz binler tarzda bulunan Rabbanî sanatlarda kemal-i intizam ile bir dest-i hikmet tarafından çalıştırılıyor görüyorum.

Demek,

1 **وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ**

ayetin tasrihiyle, rüzgârın tasrihiyle hadsiz Rabbanî hizmetlerde istimal ve bulutların teshiriyle, hadsiz Rahmanî işlerde istihdam ve havayı o surette icat eden, ancak Vacibü'l-Vücut ve Kadir-i Külli Şey ve âlim-i Külli Şey ve bir Rabb-i Zülcelâl-i ve'l-İkramdır der, hükmeder.

Sonra yağmura bakar, görür ki: Yağmurun taneleri sayınca menfaatler ve katreleri adedince Rahmanî cilveler ve reşhaları miktarınca hikmetler içinde bulunuyor. Hem o şirin ve lâtif ve mübarek katreler o kadar muntazam ve güzel halk ediliyor ki, hususan yaz mevsiminde gelen dolu o kadar mizan ve intizamla gönderiliyor ve iniyor ki, fırtınalarla çalkanan ve büyük şeyleri çarpıştıran şiddetli rüzgârlar, onların muvazene ve intizamlarını bozmuyor; katreleri birbirine çarpıp, birleştirip zararlı

1. Rüzgârları sevk etmesinde ve gökle yer arasında Allah'ın emrine boyun eğmiş bulutlarda, [aklımı kullanan bir topluluk için Allah'ın varlık ve birliğine, kudret ve rahmetine işaret eden nice deliller vardır.] (Bakara Suresi: 164.)

reşha: sızıntı, damla.

sefine: gemi, vapur.

sevk: önüne katıp sürme, öne, ileri sürme, gönderme.

seyir: yürüyüş, ilerleyiş.

suret: biçim, şekil, tarz.

tarz: biçim, şekil, suret.

tasrif: istediği şekilde idare etme.

tasrih: açık açık söyleme,

açktan açığa bildirme, açıkça

anlatma.

telkih: dışı meyveye erkek

meyvenin tozunu aşılama,

döllendirme.

teneffüs: nefes alma, soluk-

lanma, solunum.

teshir: emri altına alma, em-

rine itaat ettirme, boyun eğ-

dirme.

umumî: umuma ait, umumla

ilgili.

Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî

ve zatî olan.

zemin: yer.

zerre: maddenin en küçük

parçası, molekül, atom.

küttele yapıyor. Ve bunlar gibi çok hakîmâne işlerde ve bilhassa zihayatta çalıştırılan basit ve camit ve şuursuz müvellidülmâ ve müvellidülhumuza (hidrojen-oksijen) gibi iki basit maddeden tereküp eden bu su, yüz binlerle hikmetli ve şuurlu ve muhtelif hizmetlerde ve sanatlarda istihdam ediliyor. Demek bu tecessüm etmiş ayn-ı rahmet olan yağmur, ancak bir Rahman-ı Rahîmin hazine-i gaybiye-i rahmetinde yapıyor ve nüzülüyle

1 وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ

ayetini maddeten tefsir ediyor.

Sonra ra'dı dinler ve berke (şimşeğe) bakar, görür ki: Bu iki hâdise-i acibe-i cevviye tam tamına

2 يَكَادُ سَنَا بَرْقُهُ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ve 3 يَسِيحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ

ayetlerini maddeten tefsir etmekle beraber, yağmurun gelmesini haber verip, muhtaçlara müjde ediyorlar.

Evet, hiçten, birden harika bir gürültüyle cevvi konuş-turmak ve fevkalâde bir nur ve nar ile zulmetli cevvi ışıkla doldurmak ve dağvari pamuk misal ve dolu ve kar ve su tulumbası hükmünde olan bulutları ateşlendirmek gibi hikmetli ve garabetli vaziyetlerle baş aşağı gafil insanın başına tokmak gibi vuruyor, "Başını kaldır, kendini tanıttirmek isteyen fa'al ve kudretli bir Zatın harika işlerine bak. Sen başıboş olmadığın gibi, bu hâdiseler de başıboş olamazlar. Her birisi çok hikmetli vazifeler peşinde

hâdise-i acibe-i cevviye: fezada meydana gelen şaşırtıcı olay.

hakîmâne: hikmetli bir şekilde, bir maksat ve gayeye yönelik bir biçimde.

hamd: teşekkür, şükran.

hazine-i gaybiye-i rahmet: gayba ait rahmet hazineleri, Cenab-ı Hakkın var olan fakat şu âlemde görünmeyen rahmet hazineleri.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

hükmünde: yerinde, görevinde.

intizam: düzgün olma, düzgün dizilme, düzgünlük, tertipli olma.

istihdam: bir hizmette kullanma, hizmete alma, hizmet ettirme, bir işte çalıştırma, çalıştırma.

katre: damla.

kudret: güç, kuvvet, takat, iktidar.

maddeten: madde ve cisim olarak.

muhtelif: türlü türlü, çeşitli, çeşit çeşit, farklı.

muvazene: denge.

nâr: Od, ateş.

nur: aydınlık, parıltı, parlaklık, ziya, ışık, şule.

nüzul: yukarıdan aşağıya inme, iniş.

pamukmisal: pamuk gibi.

ra'd: gök gürlemesi, gök gürültüsü.

Rahman-ı Rahim: rahman ve Rahim olan Allah.

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.

suur: bir şeyi anlama, tanıma ve kavrama gücü.

tecassüm: cisimleşme, cisim haline gelme, cisim ve vücut meydana getirme.

tefsir: açıklama, tamamen açıklama, izah.

terekküp: mürekkep olma, karışık birleşme, birden fazla şeyin birleşmesinden oluşma.

tesbih: Allah'ı bütün kusur ve noksan sıfatlardan uzak tutma, Sübhanallah deme, Cenab-ı Hakkı (c.c.) sanına lâyük ifadelerle anma, Allah'a söz, iş, davranış ve kalple içten ibadet etme.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

Zat: azamet ve ululuk sahibi.

zihayat: hayat sahibi.

zulmetli: karanlıklı.

1. İnsanlar ümitsizliğe düşmüşken yağmuru indiren ve rahmetini her tarafa yayan da Odur. (Sûra Suresi; 28.)

2. Gökgürültüsü hamd ederek Onu tesbih eder. (Ra'd Suresi:13.)

3. Şimşeğin parıltısı ise neredeyse gözleri alıverir. (Nur Suresi:43.)

ayet: Kur'an'ın her bir cümlesi, Kur'an'ın surelerini oluşturan ilâhî söz.

ayn-ı rahmet: rahmetin tâ kendisi.

bilhassa: her şeyden önce, başta, hele, en çok, hususen, hususî olarak, özellikle, mah-

sus.

camit: cansız.

cev: yer ile gök arası, feza, gök boşluğu.

dağvari: dağ gibi, yüksekçe bir yer, dağ büyüklüğünde.

faal: çalışkan, gayretli, hamarat.

fevkalâde: alışılmıştan farklı, olağanüstü, normalin üstünde.

gafil: gaflette bulunan, olanın bitenin farkında olmayan.

garabetli: tuhaf, garip.

hâdise: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.

amentü billâh: Allah'a iman ettim.

aşikâr: açık, belli, meydanda.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

bilmüşahede: görerek, bizzat şahit olarak, görür şekilde, görme derecesinde.

bürhan: delil, ispat, tanık, hüccet.

cev: yer ile gök arası, feza, gök boşluğu.

cihet: sebep, vesile, bahane.

dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.

delâlet: delil olma, gösterme.

delil: şahit, belge, tanık.

feza: kâinatta, yıldızlar arasındaki boşluk, uzay.

fıkra: kısım, fasıl, bölüm.

hâdisat-ı cevviye: gökyüzünde meydana gelen değişimler, olaylar.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ismarlama.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

ihata: bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma.

ihtar: hatırlatma, bir konuda hatırlatma yapma.

iktifa: yeterli bulma, kâfi görme, var olanla yetinme.

ilâh: tanrı, mabud.

istiham: bir hizmette kullanma, hizmete alma, hizmet ettirme, bir işte çalıştırma, çalıştırma.

küre-i arz: arz küresi, yer yuvarlağı, dünya, yer küre.

lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.

meal: anlam, mana, mefhum, mazmun, kavram.

meretebe-i Tevhid: Allah'ın birliğini gösteren meretebe.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

muhtasar: ihtisar edilmiş, hulâsa edilmiş, kısaltılmış, kısa, özet.

Müdebbir-i Hakîm: hikmetli iş gören, her şeyi hikmet ve tedbirle sevk ü idare eden, yapan.

mükemmel: kemale erdirilmiş, kemal bulmuş, kâmil, tamamlanmış, noksansız, tam, eksiksiz.

müsaade: elverişli, uygun olma durumu.

müşahadat: gözle görülen şeyler, müşahade edilen şeyler, meşhurat.

mütefekkir: tefekkür eden, düşünen, her şeyi hikmetince, ibret almak ve kavramak üzere düşünen, düşünür.

seyahat-ı fikriye: fikir seyahati.

şahadet: şahit olma, şahitlik, ta-

koşturuluyorlar. Bir Müdebbir-i Hakîm tarafından istihdam olunuyorlar” diye ihtar ediyorlar.

İşte bu meraklı yolcu, bu cevde, bulutu teshirden, rüzgârı tasriften, yağmuru tenzilden ve hâdisat-ı cevviyeyi tedbirden tereküp eden bir hakikatin yüksek ve aşikâr şahadetini işitir, “Âmentü billâh” der. *Birinci Makamın İkinci Mertebesinde*

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الُّوُجُودِ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ
الْجَوْ بِجَمِيعِ مَا فِيهِ بِشَهَادَةِ عَظْمَةِ احَاطَةِ حَقِيقَةِ التَّسْخِيرِ
وَالْتَّصْرِيفِ وَالتَّنْزِيلِ وَالتَّوْبِيرِ الْوَأَسَعَةِ الْمُكَمَّلَةِ بِالْمُشَاهَدَةِ¹

fıkrası, bu yolcunun cevve dair mezkûr müşahedatını ifade eder. **(İHTAR)**

Sonra, o seyahat-i fikriyeye alışan o mütefekkir misafire, küre-i arz lisan-ı hâliyle diyor ki: “Gökte, fezada, havada ne geziyorsun? Gel, ben sana aradığımı tanıttıracağım. Gördüğüm vazifelerime bak ve sayfalarımı oku.” O da bakar, görür ki:

Arz, meczup bir Mevlevî gibi iki hareketiyle günlerin, senelerin, mevsimlerin husulüne medar olan bir daireyi,

İHTAR: Birinci Makamda geçen otuz üç meretebe-i tevhibi bir parça izah etmek isterdim. Fakat şimdiki vaziyetim ve halimin müsaadesizliği cihetiyle, yalnız gayet muhtasar bürhanlarına ve mealinin tercümesine iktifaya mecbur oldum. Risale-i Nur'un otuz, belki yüz risalelerinde, bu otuz üç meretebe, delilleriyle, ayrı ayrı tarzlarda, herbir risalede bir kısım meretebe beyan edildiğinden, tafsili onlara havale edilmiş.

1. Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. O öyle bir Vacibü'l-Vücuddur ki; onun Vücub-u vücuduna ve vahdetine, atmosfer içindekilerle birlikte, bilmüşahede görülen geniş ve mükemmel teshir, tasrif, tenzil ve tedbir hakikatlerinin büyüklük ve ihatasının şahadetiyle delalet eder.

nıklık.

tafsil: etraflıca bildirme, uzun uzadıya anlatma, açıklama.

tarz: biçim, şekil, suret.

tasrif: istediği şekilde idare etme.

tedbir: idare etme, çekip çevirme.

tenzil: indirme, peyderpey, yavaş yavaş indirme.

tercüme: bir sözü bir dilden başka bir dile çevirme.

terekküp: mürekkep olma, kanşıp birleşme, birden fazla şeyin birleşmesinden oluşma.

teshir: emri altına alma, em-

rine itaat ettirme, boyun eğdirme.

Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî ve zatî olan.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

haşr-i azamın meydanı etrafında çiziyor. Ve zihayatın yüz bin envanını bütün erzak ve levazımatlarıyla içine alıp feza denizinde kemal-i muvazene ve nizamla gezdiren ve güneş etrafında seyahat eden muhteşem ve musahhar bir sefine-i Rabbaniyedir.

Sonra sayfalarına bakar, görür ki: Bablarındaki her bir sayfası, binler âyâtıyla arzın Rabbini tanıttırıyor. Ummunu okumak için vakit bulamadığından, yalnız bir tek sayfa olan zihayatın bahar faslında icat ve idaresine bakar, müşahede eder ki:

Yüz bin envan hadsiz efratlarının suretleri, basit bir maddeden gayet muntazam açılıyor ve gayet rahîmâne terbiye ediliyor ve gayet mu'cizâne bir kısmının tohumlarına kanatçıklar verip, onları uçurmak suretiyle neşrettiliyor ve gayet müdebbirâne idare olunuyor ve gayet müşfikane iâşe ve it'am ediliyor ve gayet rahîmâne ve rezzakane hadsiz ve çeşit çeşit ve lezzetli ve tatlı rızıkları, hiçten ve kuru topraktan ve birbirinin misli ve farkları pek az ve kemik gibi köklerden, çekirdeklerden, su katrelerinden yetiştiriliyor. Her bahara, bir vagon gibi, hazine-i gayptan yüz bin nevi et'ime ve levazımat, kemal-i intizamla yüklenip zihayata gönderiliyor. Ve bilhassa o erzak paketleri içinde yavrulara gönderilen süt konserveleri ve validelerinin şefkatli sinelerinde asılan şekerli süt tulumbacıklarını göndermek, o kadar şefkat ve merhamet ve hikmet içinde görünüyor ki, bilbedahe bir Rahman-ı Rahîm'in gayet müşfikane ve mürebbiyâne bir cilve-i rahmeti ve ihsanı olduğunu ispat eder.

arz: yer, dünya.
ayat: işaretler, deliller.
bab: bir kitabın bölümlerinden her biri.
bilbedahe: açıktan, aşikâr olarak.
bilhassa: her şeyden önce, başta, hele, en çok, hususen, hususi olarak, özellikle, mahsus.
efrat: fertler, bireyler.
enva: çeşitler, türler, neviler.
erzak: yiyecek, içecek.
et'ime: yemekler, aslar, ta-

amlar.
fasıl: mevsim.
feza: kâinat, yıldızlar arasındaki boşluk, uzay.
gayet: çok, fazla, son derece.
hadsiz: sınırsız.
haşr-ı azam: büyük haşır, büyük diriliş ve toplanma yeri.
hazine-i gayp: gayp hazinesi, var olan fakat görünmeyen hazine.
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

husûl: hasil olma, meydana gelme, peydâ olma.
iâşe: geçindirme, besleme, yedirip içirme.
ıcat: vücuda getirme, getirilme, yoktan var etme, ibda.
idare: döndürme, çevirme, yönetme.
it'am: yemek yedirme, yemek verme, doyurma.
katre: damla.
kemal-i intizam: intizamın mükemmel oluşu, tam ve eksiksiz düzen.

kemal-i muvazene: tam bir denge ve düzen.

levazımat: lüzumlu maddeler, ihtiyaç maddeleri, lâzım olan şeyler.

mezcup: cezbeye tutulmuş, lâhî aşkla aklı dengesi değişmiş kimse, divane.

medar: dayanak noktası, sebep, vesile.

merhamet: acımak, şefkat göstermek, korumak, iyilik etmek, bîçarelere yardımda bulunmak, esirgemek.

Mevlevî: Mevlevîlik tarikatına mensup kimse.

misl: benzer, eş, nazir, tıpkısı.

mu'cizane: mu'cizeli bir şekilde.

muhteşem: ihtişamlı, haşmetli, görkemli, debdebeli, şanlı, ulu, yüce, büyük.

muntazam: düzenli ve düzgün bir biçimde.

musahhar: boyun eğen, emir altına giren.

müdebbirâne: müdebbir olana yakışır şekilde, tedbirlice.

müşahede: bir şeyi gözle görme, seyrederek anlama, seyretme.

müşfikane: şefkatle, merhametle, acıyarak.

nesr: dağıtma, yayma, saçma, serpmeye.

nevi: tür, çeşit.

Rab: besleyen, yetiştiren, verdiği nimetlerle mahlûkâtı islah ve terbiye eden Allah.

rahimane: rahim olarak, merhamet ederek, merhametli olarak.

rezzakane: rızık verene, Rezzaka yakışır surette.

rizk: yiyecek, içecek şey, azık.

sefine-i Rabbaniye: Rabbe ait gemi, Rabbin gemisi.

seyahat: yolculuk, uzun yolculuk.

sine: göğüs.

suret: biçim, şekil, tarz.

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevme, içten ve karşılıksız merhamet, karşılık beklemeden yardım etme.

terbiye: besleme, yetiştirme, büyütmeye.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

valide: ana, anne.

zihayat: hayat sahibi.

Elhasılı; bu sahife-i hayatiye-i bahariye haşr-i azamın yüz bin numunelerini ve misallerini göstermekle,

فَانظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ¹

ayetini maddeten gayet parlak tefsir ettiği gibi; bu ayet dahi, bu sayfanın manalarını mu'cizâne ifade eder. Ve arzın, bütün sayfalarıyla, arzın büyüklüğü nispetinde ve kuvvetinde² لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ dediğini anladı.

İşte, küre-i arzın yirmiden ziyade büyük sayfalarından bir tek sayfanın yirmi vechinden bir tek vechinin muhtasar şahadetiyle, o yolcunun sair vecihlerin sayfalarındaki müşahedatı manasında olarak ve o müşahedatları ifade için, *Birinci Makamın Üçüncü Mertebesinde* böyle denilmiştir:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَجِبُ الْوُجُودِ الَّذِي دَلَّ عَلَىٰ وَجُوبِ وَجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ الْأَرْضُ بِجَمِيعِ مَا فِيهَا وَمَا عَلَيْهَا بِشَهَادَةِ عَظْمَةِ احْطَاةِ حَقِيقَةِ التَّسْخِيرِ وَالتَّدْبِيرِ وَالتَّرْبِيَةِ وَالْفَتْاحِيَّةِ وَتَوَزِيعِ الْبُدُورِ وَالْمُحَافَظَةِ وَالْإِدَارَةِ وَالْإِعَاشَةِ لِجَمِيعِ ذَوِي الْحَيَاةِ وَالرَّحْمَانِيَّةِ وَالرَّحِيمِيَّةِ الْعَامَّةِ الشَّامِلَةِ الْمُكَمَّلَةِ بِالْمُشَاهَدَةِ³

Sonra, o mütefekkir yolcu her sayfayı okudukça saadet anahtarı olan imanı kuvvetlenip ve manevî terakkiyatın miftahı olan marifeti ziyadeleşip ve bütün

arz: yer, dünya.

bilmüşahede: görerek, bizzat şahit olarak, görür şekilde, görme derecesinde.

cilve-i rahmet: Cenab-ı Hakkın merhamet, şefkat ve lütfunun görüntüsü, rahmet tecellileri.

delâlet: delil olma, gösterme.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

elhâsıl: hasıllı, netice itibarıyla, sonuç olarak, özetle, sözün kısası, uzatmayalım, kısacası.

hakikat: asıl, esas.

haşr-ı azam: kıyamet koptuktan sonraki en büyük haşır, toplama.

iase: yaşatma.

ihata: bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma.

ihсан: iyilik etme, güzel davranma, bağışlama, ikram etme, lütf, bağış, yardım.

ilâh: tanrı, mabud.

kadir: bir işi yapmaya gücü yeten, kudret ve kuvvet sahibi ve her şeye kudreti yeten.(Allah).

küre-i arz: arz küresi, yer yuvarlağı, dünya, yer küre.

maddeten: madde ve cisim olarak.

misal: bir şeyin benzer hâli, benzer, örnek, nümune.

mu'cizane: mu'cizeli bir şekilde.

muhafaza: koruma, saklama, hıfzetme.

muhtasar: ihtisar edilmiş, hulâsa edilmiş, kısaltılmış, kısa, özet.

mükemmel: kemale erdirmiş, kemal bulmuş, kâmil, tamamlanmış, noksansız, tam, eksiksiz.

mürebbiyâne: mürebbi olana yakışır şekilde, terbiye edecek şekilde, eğiterek.

müşahedat: gözlemler.

müşfikane: şefkatle, merhametle, acıyarak.

nispet: ölçü, oran.

nümune: örnek, misal.

Rahimiyet: merhamet edicilik.

Rahman-ı Rahim: rahman ve Rahim olan Allah.

Rahmaniyet: Cenab-ı Hakkın kullarını beslemesi, koruması ve merhamet etmesi vasfı.

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.

sahife-i hayatiye-i bahariye: bahara ait hayat sayfası.

sair: diğer, öteki, başka.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

tedbir: idare etme, çekip çevirme.

1. Şimdi bak Allah'ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor. Bunu yapan, elbette ölüleri de öylece dirilecektir; O her şeye hakkıyla kâdirdir. (Rum Suresi: 50.)

2. Ondan başka hiçbir ilâh yoktur. (Kasas Suresi: 88.)

3. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O öyle bir Vacibü'l-Vücut'dur ki; onun vücub-i vücuduna ve vahdetine, dünya bütün içindeki ve üzerindekiyle birlikte, bilmüşahede görülen ve bütün canlılara bakan umumî, geniş ve mükemmel teshir, tedbir, terbiye, tohumların açılması ve dağıtılması, muhafaza, idare ve iase, rahmaniyet ve rahimiyet hakikatlerinin büyüklük ve ihatasının şahadetiyle delâlet eder.

tefsir: açıklama, tamamen açıklama, izah.

terbiye: besleme, yetiştirme, büyütme.

teshir: emri altına alma, em-

rine itaat ettirme, boyun eğdirme.

umumi: umuma ait, umumla ilgili

Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî

ve zatî olan.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

vecih: yön.

ziyade: çok, fazla, artık.

kemalâtın esası ve madeni olan iman-ı billâh hakikati bir derece daha inkişaf edip manevî çok zevkleri ve lezzetleri verdikçe onun merakını şiddetle tahrik ettiğinden; sema, cev ve arzın mükemmel ve kat'î derslerini dinlediği hâlde, ¹ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ deyip dururken, denizlerin ve büyük nehirlerin cezbekârâne cuş u huruşla zikirlerini ve hazin ve leziz seslerini işitir. Lisan-ı hâl ve lisan-ı kal ile “Bize de bak, bizi de oku” derler. O da bakar, görür ki:

Hayattarâne mütemadiyen çalkanın ve dağılmak ve dökülmek ve istilâ etmek fıtratında olan denizler, arzı kuşatıp, arz ile beraber gayet sür'atli bir surette bir senede yirmi beş bin senelik bir dairede koşturulduğu hâlde, ne dağılırlar, ne dökülürler ve ne de komşularındaki toprağa tecavüz ederler. Demek gayet kudretli ve azametli bir Zatın emriyle ve kuvvetiyle dururlar, gezerler, muhafaza olurlar.

Sonra denizlerin içlerine bakar, görür ki: Gayet güzel ve ziynetli ve muntazam cevherlerinden başka, binlerce çeşit hayvanatın iâşe ve idareleri ve tevellüdat ve vefiyatları o kadar muntazamdır; basit bir kum ve acı bir sudan verilen erzakları ve tayinatları o kadar mükemmeldir ki, bilbedahe bir Kadîr-i Zülcelâl'in, bir Rahîm-i Zülcemal'in idare ve iâşesiyle olduğunu ispat eder.

Sonra o misafir, nehirlere bakar, görür ki: Menfaatleri ve vazifeleri ve varidat ve sarfiyatları o kadar hakîmâne ve rahîmanedir; bilbedahe ispat eder ki, bütün ırmaklar,

dana çıkma.

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

istilâ: üste çıkma, üstün gelme, bir şeyin bir şey üzerine çıkması.

Kadîr-i Zülcelâl: sonsuz büyüklük, haşmet ve kudret sahibi, Allah.

kat'î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.

kemalât: faziletler, iyilikler, kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.

kudret: güç, kuvvet, iktidar.

leziz: lezzetli, tatlı, tadı güzel, hoş giden şey.

lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.

lisan-ı kal: söz ile anlatılan mana, konuşma dili.

meden: öz, cevher.

manevî: ruha ve içe ait olan, ruhî.

marifet: bilgi.

miftah: açan alet, anahtar.

muhafaza: koruma, saklama, hifzetme.

muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli.

mükemmel: kemale erdirilmiş, kemal bulmuş, kâmil, tamamlanmış, noksansız, tam, eksiksiz.

mütefekkir: tefekkür eden, düşünen, her şeyi hikmetince, ibret almak ve kavramak üzere düşünen, düşünür.

mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı olarak, aralıksız şekilde, muttasıl, devamlı.

Rahîm-i Zülcemal: güzellik sahibi, yaratıklarına karşı sonsuz şefkat ve merhametli olan Allah.

saadet: mutluluk, kutluluk, bahtiyarlık, mes'ut olma.

sema: gökyüzü, gök.

suret: biçim, şekil, tarz.

sür'atli: hızlı.

tahrik: teşvik etme.

tayinat: erzak, yiyecek, gıda, tayınlar, tayin edilen parça veya miktar.

tecavüz: el uzatma, başkasının hakkına dokunma.

terakkiyat: terakkiler, yükselmeler, yükselmeler.

tevellüdat: tevellütler, doğumlar.

vefiyat: ölümler, vefatlar.

Zat: azamet ve ululuk sahibi.

zikir: Allah'ın adlarını anarak dua etme, Allah'ı anma.

ziyade: Artma, çoğalma.

ziynetli: süslü.

1. Daha yok mu?

arz: yer, dünya.

azamet: büyüklük, ululuk, yücelik.

bilbedahe: açıktan, aşikâr olarak.

cev: yer ile gök arası, feza, gök boşluğu.

cezbekârâne: cezbeye gelmişçesine, Allah'ın sevgisinden kendinden geçen bir hale gelerek.

cüşuhurûs: coşup taşma,

kaynayıp taşma, nese ve ahenk.

erzak: yiyecek, içecek.

esas: temel.

fitrat: yaratılış, tabiat, mizaç, huy.

hakikat: asıl, esas.

hayattarane: canlı bir şekilde, hayat sahibi olarak, hayat sahibi imişçesine.

hayvânât: hayvanlar.

hazîn: keder meydana geti-

ren, acı uyandıran, hüznü veren.

iâşe: yaşatma.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

iman-ı billâh: Allah'a inanma, Allah'ı, onun kâinatta tecelli eden bütün sıfat ve isimleriyle beraber kabul ederek Ona inanma.

inkişaf: açılma, ortaya çıkma, görülme, açığa çıkma, mey-

âdet-i arziye: yeryüzünün coğrafi kanun ve âdetleri.

bilbedahe: açıktan, aşıkâr olarak.

bilicma: icma ile, birden, ittifakla, fikir birliğiyle.

Cebel-i Kamer: Kamer Dağı, Afrika'da Nil Nehrinin çıktığı dağın ismi.

cenup: güney, kıble.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

esbap: nedenler, sebepler, vasıtalar.

fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.

fevkalâde: alışılmıştan farklı, olağanüstü, normalin üstünde.

feyz: bolluk, bereket, verimlilik.

gaybî: gayba ait, göze görünmeyenlere ait, gaypla ilgili, hazırda olmayan.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hakimâne: hikmetli bir şekilde, bir maksat ve gayeye yönelik bir biçimde.

hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat su ki.

hazine: zengin ve değerli kaynak.

hazine-i rahmet: rahmet hazinesi.

iddihar: biriktirme, toplama, yığma.

ifade: anlatma, anlatım, anlatış.

ilâh: tanrı, mabud.

kumistan: kumluk yer, çöl veya çok kumlu arazi.

mahlûkat: yaratılmışlar, yaratıklar, Allah tarafından yaratılanlar.

mahzen: yeraltı, depo.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

manidar: anlamlı, manalı, mana taşıyan.

menba: kaynak, her hangi bir şeyin çıktığı yer.

menfaat: fayda, kâr, gelir, ihtiyaç karşılığı olan şey.

meselâ: misal olarak, şunun gibi, söz gelişi, faraza.

mıntıka-i harre: sıcak bölge.

muhafaza: koruma, saklama, hıfz etme.

muvazene-i vâsia: geniş bir şekildeki denge, ihtiyacı olanlara bol ve kâfi miktarda ihşanda bulunarak dengeyi sağlayan Cenab-ı Hak, Allah'ın koyduğu denge.

mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı olarak, aralıksız şekilde, muttasıl, devamlı.

pınarlar, çaylar, büyük nehirler, bir Rahman-ı Zülcelâli ve'l-İkrâmın hazine-i rahmetinden çıkıyorlar ve akıyorlar. Hatta o kadar fevkalâde iddihar ve sarf ediliyorlar ki, "Dört nehir Cennetten geliyorlar" diye rivayet edilmiş. Yani, zahirî esbabın pek fevkinde olduklarından, manevî bir cennetin hazinesinden ve yalnız gaybî tükenmez bir menbaın feyzinden akıyorlar demektir. Meselâ, Mısır'ın kumistanını bir cennete çeviren Nil-i mübarek, cenup tarafından, Cebel-i Kamer denilen bir dağdan, mütemadiyen küçük bir deniz gibi tükenmeden akıyor. Altı aydaki sarfiyatı dağ şeklinde toplansa ve buzlansa, o dağdan daha büyük olur. Hâlbuki o dağdan ona ayrılan yer ve mahzen, altı kısmından bir kısım olmaz. Varidatı ise, o mıntıka-i harrede pek az gelen ve susamış toprak çabuk yuttuğu için mahzene az giden yağmur, elbette o muvazene-i vasiayı muhafaza edemediğinden, o Nil-i mübarek âdet-i arziye fevkinde bir gaybî cennetten çıkıyor diye rivayeti gayet manidar ve güzel bir hakikati ifade ediyor.

İşte, deniz ve nehirlerin denizler gibi hakikatlerinin ve şahadetlerinin binden birisini gördü. Ve umumu bilicma denizlerin büyüklüğü nispetinde bir kuvvetle **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ**¹ der; ve bu şahadete, denizler mahlûkatı adedince şahitler gösterir diye anladı. Ve denizlerin ve nehirlerin umum şahadetlerini irade ederek ifade etmek manasında, *Birinci Makamın Dördüncü Mertebesinde*

1. Ondan başka hiçbir ilâh yoktur. (Kasas Suresi: 88; Bakara Suresi: 163, 255; Âl-i İmran Suresi: 2, 6.)

Nil-i mübarek: mübarek Nil, bereket veren Nil nehri, Mısır'a hayat veren mübarek Nil nehri.

nispet: ölçü, oran.

rahimane: rahim olarak, merhamet ederek, merhametli olarak.

Rahman-ı Zülcelâl'i ve'l-ikram: son derece ikram ve büyüklük, haşmet sahibi Rah-

man, Allah.

rivayet: bir haber, söz veya olayı nakletme.

sarf: kullanma.

sarfiyat: sarflar, sarf olunan şeyler, harcamalar, masraf etmeler, giderler.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

şahit: şahitlik yapan, gördüğü veya bildiği şeyi mahkeme

önünde yemin ederek söyleyip davanın sonuçlanmasına yardım eden kimse, şahit, tanık.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

varidat: gelirler, kaynaklar.

vazife: iş, görev, memuriyet.

zahiri: görünen, görünürdeki, görünüşteki.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الُّوْجُودِ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي
وَحْدَتِهِ جَمِيعُ الْبِحَارِ وَالْأَنْهَارِ بِجَمِيعِ مَا فِيهَا بِشَهَادَةِ عَظْمَةِ
أَحَاطَةِ حَقِيقَةِ التَّسْخِيرِ وَالْمَحَافَظَةِ وَالْأَدْخَارِ وَالْإِدَارَةِ
الْوَاسِعَةِ الْمُنْتَظَمَةِ بِالْمُشَاهَدَةِ¹

denilmiş.

Sonra, dağlar ve sahralar, seyahat-i fikriyede bulunan o yolcuyla çağırıyorlar, “Sahifelerimizi de oku” diyorlar. O da bakar, görür ki, dağların küllî vazifeleri ve umumî hizmetleri, o kadar azametli ve hikmetlidirler; akılları hayret içinde bırakır. Meselâ, dağların zeminden emr-i Rabbanî ile çıkmaları ve zeminin içinde, inkilâbat-ı dâhiliyeden neş’et eden heyecanını ve gazabını ve hiddetini, çıkmalarıyla teskin ederek, zemin o dağların fıskırmasıyla ve menfeziyle teneffüs edip, zararlı olan sarsıntılardan ve zelzele-i muzırradan kurtulup, vazife-i devriyesinde sekenesinin istirahatlerini bozmuyor. Demek, nasıl ki sefineleri sarsıntıdan vikaye ve muvazenelerini muhafaza için, onların direkleri, üstünde kurulmuş; öyle de, dağlar, zemin sefinesine bu manada hazineli direkleri olduklarını Kur’ân-ı Mu’cizülbeyan,

وَالْجِبَالِ أَوْتَادًا² * وَالْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ³ * وَالْجِبَالِ أَرْسِيهَا⁴

gibi çok ayetlerle ferman ediyor.

Hem meselâ, dağların içinde zihayata lâzım olan her nevi menbalar, sular, madenler, maddeler, ilâçlar o kadar

idare: döndürme, çevirme, yönetme.

iddihar: biriktirme, toplama, yığma.

ifade: anlatma, anlatım, anlatış.

ilâh: tanrı, mabud.

inkilâbat-ı dâhiliye: dahilî inkilâplar, içe ait değişimler ve dönüşümler.

irade: dileme, isteme, bir şeyi yapma veya yapmama konusunda karar verebilme ve bu karar yerine getirme gücü.

istirahat: dinlenme, rahatlama.

Kur’ân-ı Mu’cizülbeyan: açıklamalarıyla akılları benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur’ân-ı Kerîm.

küllî: külle ilgili, bütüne ait, umumî, bütün, hepsi.

mana: anlam.

menfez: delik, ağız, yarı, girilecek yer.

meselâ: misal olarak, şunun gibi, söz gelişi, faraza.

muhafaza: koruma, saklama.

muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli.

muvazene: denge.

neşet: meydana gelme, ileri gelme, hasıl olma, oluşma.

sabit: hareket etmeyen, hareket-siz, kımıldanmayan, yerinde duran, durağan.

sahife: sayfa.

sahra: geniş ve susuz arazi, çöl.

sefine: gemi, vapur.

sekene: sakin olanlar, ikamet edenler, bir yerde oturanlar, oturanlar.

seyahat-ı fikriye: fikir seyahati.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

teneffüs: nefes alma, soluklanma, solunum.

teshir: emri altına alma, emrine itaat ettirme, boyun eğdirme.

teskin: sakin kılma, sakinleştirme, yatıştırma, durdurma.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

umumî: umuma ait, umumla ilgili, herkesle alâkalı, herkese ait.

Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî ve zatî olan.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

vazife: iş, görev, memuriyet.

vazife-i devriye: devreden vazife.

vikaye: ayakta tutma, koruma, sahip çıkma.

zelzele-i muzır: zararlı zelzele, zarar veren zelzele.

zemin: yer.

1. Allah’tan başka hiçbir ilâh yoktur. O öyle Vacibü'l-Vücut’dur ki, Onun vahdetindeki vücub-i vücuduna, denizler ve nehirler bütün içindekilerle birlikte, bilmüşahede görülen geniş ve muntazam teshir, muhafaza, iddihar ve idare hakikatlerinin azamet-i ihatasının şahadetıyla delâlet ederler.

2. Dağları birer kazık yapmadık mı? (Nebe’ Suresi: 7)

3. Onda sabit dağlar yarattık. (Kaf Suresi: 7; Hic Suresi: 32.)

4. Dağları sapa sağlam dikti. (Naziat Suresi: 32.)

azametli: büyük, ulu, haşmetli.

bilmüşahede: görerek, bizzat şahit olarak, görür şekilde, görme derecesinde.

delâlet: delil olma, gösterme.

emr-i Rabbanî: Allah’ın emri.

ferman: emir, buyruk.

gazap: dargınlık, kızgınlık, da-nılma, kızma, hiddet, öfke.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hayret: şaşkınlık.

heyecan: coşkunluk, coşma.

hiddet: öfke, kızgınlık, gadap, hışım.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

ambar: zahire ve kuru gıdaları koymaya yarayan büyük depo.
amentü billâh: Allah'a iman ettim.

bilbedahe: açıktan, aşikâr olarak.
bilmüşahede: görerek, bizzat şahit olarak, görür şekilde, görme derecesinde.

cihet: yan, yön, taraf.
delâlet: delil olma, gösterme.

eşcar: ağaçlar.

fikir: düşünme, düşünce.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

Hakim: her şeyi bir maksatla uygun ve hikmetle yaratan, hikmet sahibi Allah.

hakimane: hikmetli bir şekilde.

hazine: zengin ve değerli kaynak.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.

hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.

iddihar: biriktirme, toplama, yığma.

ihata: bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma.

ihtiyatı: ihtiyatla alâkalı, ihtiyata dayanan.

ihtiyatkârâne: ihtiyatla, sakin-ganlıkla.

ihzar: hazır etme, hazırlama.

ilâh: tanrı, mabud.

istif: yığma, biriktirme.

Kadir: kudret sahibi olan ve her şeye gücü yeten Allah.

kerimâne: kerim olan, kerem sahibine yakışır surette, kerimce, cömertçe, bol ihsan ve ikram ile.

kıyas: karşılaştırma, oranlama.

kudret: güç, kuvvet, takat, iktidar.

maden: toprakta filiz denilen bileşimler hâlinde bulunan, toprak altından çıkarıldıktan sonra arıtılarak kalıba dökülebilen madde.

meselâ: misal olarak, şunun gibi, söz gelişi, faraza.

muhafaza: koruma, saklama, hifzetme.

muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli.

müdebbirâne: müdebbir olana yakışır şekilde, tedbirlice.

mükemmel: kemale erdirilmiş, kemal bulmuş, kâmil, tamamlanmış, noksansız, tam, eksiksiz.

nebatat: bitkiler.

nevi: tür, çeşit.

nihayetsiz: sonsuz.

Rabbani: Rab olan, bütün kâinatı eğiten Allah'a ait.

sahra: geniş ve susuz arazi, çöl.

hakimâne ve müdebbirâne ve kerimâne ve ihtiyatkârâne iddihar ve ihzar ve istif edilmiş ki, bilbedahe, kudreti nihayetsiz bir Kadîrin ve hikmeti nihayetsiz bir Hakimin hazineleri ve ambarları ve hizmetkârları olduklarını ispat ederler diye anlar. Ve sahra ve dağların dağ kadar vazife ve hikmetlerinden bu iki cevhere sairlerini kıyas edip, dağların ve sahraların umum hikmetleriyle, hususan ihtiyatı iddiharlar cihetiyle getirdikleri şahadeti ve söyledikleri ¹ **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** tevhidini, dağlar kuvvetinde ve sebatında ve sahralar genişliğinde ve büyüklüğünde görür, “Âmentü billâh” der.

İşte bu manayı ifade için, *Birinci Makamın Beşinci Mertebesinde,*

**لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَجِبُ الْوُجُودِ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ
جَمِيعُ الْجِبَالِ وَالصَّحَارَى بِجَمِيعِ مَا فِيهَا وَمَا عَلَيْهَا بِشَهَادَةٍ
عَظْمَةٍ احْتِاطَةً حَقِيقَةً الْأَدْحَارِ وَالْإِدَارَةِ وَنَشْرَ الْبُدُورِ وَالْمَحَافَظَةِ
وَالْتَدْبِيرِ وَالْإِحْتِيَاطِيَّةِ الرَّبَّانِيَّةِ الْوَاسِعَةِ الْعَامَّةِ الْمُنْتَظَمَةِ
الْمُكَمَّلَةِ بِالشَّاهِدَةِ**²

denilmiş.

Sonra, o yolcu dağda ve sahrada fikriyle gezerken, eşcar ve nebatat âleminin kapısı fikrine açıldı. Onu içeriye çağırdılar, “Gel, dairemizde de gez, yazılarımızı da oku” dediler. O da girdi, gördü ki, gayet muhteşem ve müzeyyen bir meclis-i tehlil ve tevhid ve bir halka-i zikir ve

1. Ondan başka hiçbir ilâh yoktur. (Kasas Suresi: 88.)

2. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O öyle bir Vacibü'l-Vücut'dur ki, onun vücud-i vücuduna ve vahdetine, bütün dağlar ve sahralar içindeki ve üzerindeki her şeyle birlikte, bilmüşahede görülen geniş, umumî, muntazam ve mükemmel Rabbani iddihar, idare, tohum ve çekirdeklerin yayılması, muhafaza, tedbir ve ihtiyat hakikatlerinin büyüklük ve ihatasının şahadetiyle delâlet eder.

sair: diğer, öteki, başka.

sebat: sabit durma.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

tedbir: idare etme, çekip verme.

tevhit: Allah'ın bir olduğuna

inanma, Allah'ın varlığını, bir-

liğini, dengi ve ortağı bulun-

madığını kabul etme.

umum: hep, bütün, cümle,

herkes.

umumî: umuma ait, umumla

ilgili, herkesle alâkalı, herkese

ait.

Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî

ve zatî olan.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik

bir ve tek olma.

vazife: iş, görev, memuriyet.

zihayat: hayat sahibi.

ve şükür teşkil etmişler. Bütün eşcar ve nebatatın enva-ları, bilicma, beraber; ¹ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ diyorlar gibi lisan-ı hâllerinden anladı. Çünkü bütün meyvedar ağaç ve nebatlar; mizanlı ve fesahatli yapraklarının dilleriyle ve süslü cezaletli çiçeklerinin sözleriyle ve intizamlı ve belâgatli meyvelerinin kelimeleriyle beraber, müsebbihane şahadet getirdiklerine ve ² لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ dediklerine delâlet ve şahadet eden üç büyük küllî hakikati gördü.

BİRİNCİSİ: Pek zâhir bir surette kastî bir in'am ve ikram ve ihtiyarî bir ihsan ve imtinan manası ve hakikati her birisinde hissedildiği gibi, mecmuunda ise, güneşin zuhurundaki ziyası gibi görünüyor.

İKİNCİSİ: Tesadüfe havalesi hiçbir cihet-i imkânı olmayan kastî ve hakîmâne bir temyiz ve tefrik, ihtiyarî ve rahîmâne bir tezyin ve tasvir manası ve hakikati, o hadsiz enva ve efratta gündüz gibi aşikâre görünüyor ve bir Sâni-i Hakîmin eserleri ve nakışları olduklarını gösterir.

ÜÇÜNCÜSÜ: O hadsiz masnuatın yüz bin çeşit ve ayrı ayrı tarz ve şekilde olan suretleri, gayet muntazam, mizanlı, ziynetli olarak, mahdut ve madud ve birbirinin misli ve basit ve camit ve birbirinin aynı veya az farklı ve karışık olan çekirdeklerden, habbeciklerden o iki yüz bin nevilerin farikalı ve intizamlı, ayrı ayrı, muvazeneli, hayattar, hikmetli, yanlışsız, hatasız bir vaziyette umum efradının suretlerinin fethi ve açılışı ise öyle bir hakikat-tir ki, güneşten daha parlaktır ve baharın çiçekleri ve

me, lütuf, bağış, yardım.
ihtiyarî: kendi isteğiyle.
ikram: iyi bir armağan verme, bir şey sunma, bağış, ihsan.
imtinan: minnet, başa kakma, birisine yaptığı iyiliği başına kakma.
in'am: nimet verme, nimetlendirme, ihsan etme, iyilik yapma.
intizam: düzgün olma, düzgün dizilme, düzgünlük, tertipli olma.
kastî: kastederek, isteyerek, bile bile yapılan.
küllî: külle ilgili, bütüne ait, umumî, bütün, hepsi.
lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.
ma'dûd: belli, belirli, sınırlı.
mahdut: miktarı, sayısı belli, az miktarda, az sayılı, sınırlı, belirli.
masnuat: sanatla yapılmış şeyler.
meclis-i tehlil ve tevhid: tehlil ve tevhid meclisi; her şeyin bir olan Allah'a ait olduğunu bilerek ve inanarak "lâ ilâhe illallah" diyenlerin toplantısı.
mecmu: bütün hepsi.
meyvedar: meyveli, yemışli, yemiş veren, meyvesi olan.
misl: benzer, eş, nazir, tıpkısı.
mizan: ölçü.
muhteşem: ihtişamlı, haşmetli, görkemli, debdebeli, şanlı, ulu.
muntazam: düzgün, tertipli, düzenli.
müsebbihâne: tesbih edene yakışır şekilde, tesbih ederek, sübhanallah diyerek.
müzeyyen: ziynetlendirilmiş, süslenmiş, süslü, bezenmiş, donanmış.
nebat: topraktan biten, yetişen her türlü şey, bitki.
nebatat: bitkiler.
rahimane: rahim olarak, merhamet ederek, merhametli olarak.
Sâni-i Hakîm: hikmet sahibi olan, her şeyi sanatla ve hikmetle yaratan Allah.
suret: biçim, şekil, tarz.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
tarz: biçim, şekil, suret.
tasvir: şekillendirme, suret verme.
tefrik: birbirinden ayırma, seçme, ayırtma, ayrı tutma.
tezyin: ayırma, dikkatle ayırma.
tesadüf: bir şeyin kendiliğinden meydana gelmesi.
teşkil: vücut verme, meydana getirme, yapma.
tezyin: süsleme, ziynetlendirme.
zahir: açık, belli, meydana.
ziya: ışık, aydınlık, nur, parlaklık.
ziynetli: süslü.
zuhur: görünme, meydana çıkma.

1. Allah'tan aşka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur.(Muhammed Suresi: 19.)

2. Ondan başka hiçbir ilah yoktur. (Kasas Suresi: 88.)

aşikâre: apaçık, belli, aşikâr, meydanda, zahir.
belâgat: iyi, güzel, pürüzsüz söz söyleme.
bilicma: icma ile, birden, ittifacla, fikir birliğiyle.
camit: cansız.
cezalet: güzel anlatım.
cihet-i imkân: mümkün olma yönü, imkân tarafı. bir şe-

yin olabirliklik tarafı, yönü.
delâlet: delil olma, gösterme.
efrat: fertler, bireyler.
enva: çeşitler, türler, neviler.
eşcar: ağaçlar.
fesahat: dilin doğru, düzgün, açık ve akıcı şekilde kullanılması.
habbe: tane.
hadsiz: sınırsız.

hakikat: gerçek, asıl, esas.
hakimane: hikmetli bir şekilde.
halka-i zikir ve şükür: zikir ve şükür halkası.
havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ismarlama.
ihsan: iyilik etme, güzel davranma, bağışlama, ikram et-

beliğ: belâgatla, düzgün olarak meramını anlatan.

cezalet: güzel anlatım.

delâlet: delil olma, gösterme.

ebed: sonu olmayan gelecek zaman, sonsuzluk, daimilik.

efrat: fertler, bireyler.

ezel: başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik, ebedin zıddı.

farika: fark olunmasına, ayrılmalarına sebep olan.

fetih: açma, açılma.

gayr-i mahdut: sınırsız.

hamd: teşekkür, şükran.

hayattar: canlı, yaşayan.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

ihata: kuşatma, kapsama.

ihсан: iyilik, bağış, ikram, lütuf.

ikram: iyi bir armağan verme, bir şey sunma, bağış, ihсан.

ilâh: tanrı, ma'bud.

in'am: nimet verme, nimetlendirme, ihسان etme, iyilik yapma.

intizam: düzgün olma, düzgün dizilme, düzgünlük, tertipli olma.

irade: dileme, isteme, bir şeyi yapma veya yapmama konusunda karar verebilme ve bu kararı yerine getirme gücü.

ispat: kanıt, kanıtlama.

kasıt: niyet, kurma.

kat'i: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.

mahdut: miktarı, sayısı belli, az miktarda, az sayılı, sınırlı, belirli.

mahsur: hasredilmiş, sınırlanmış, belli edilmiş.

mevzun: ahenkli, mütenasip, biçimli, nispetli, uygun, düzgün.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

muntazam: düzgün, tertipli, düzensiz.

muvazene: ölçü, denge.

mütebayin: birbirine uymayan, uyusmaz, muhalif, zıt, aksi.

mütemasil: temasül eden, birbirine benzeyen, birbirine benzer, eş.

mütenevvi: türlü türlü, çeşit çeşit, cins cins, muhtelif.

mütesabih: birbirine benzeyen, aralarında benzerlik olan.

müzeyyen: ziynetlendirilmiş, süslenmiş, süslü, bezenmiş, donanmış.

nevi: tür, çeşit.

nimet: iyilik, lütuf, ihسان, bağış.

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

tasvir: şekillendirme, suret verme.

meyveleri ve yaprakları ve mevcudatı sayısınca o hakikati ispat eden şahitler var diye bildi, ¹ **الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نِعْمَةِ الْإِيمَانِ** dedi.

İşte bu mezkûr hakikatleri ve şahadetleri ifade manasıyla, *Birinci Makamın Altıncı Mertebesinde*,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الوجودِ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ اجْتِمَاعُ جَمِيعِ أَنْوَاعِ الْأَشْجَارِ وَالنَّبَاتَاتِ الْمُسْبِحَاتِ النَّاطِقَاتِ بِكَلِمَاتِ أَوْرَاقِهَا الْمُوزُونَاتِ الْفَصِيحَاتِ وَأَزْهَارِهَا الْمُزِينَاتِ الْجَزِيْلَاتِ وَأَثْمَارِهَا الْمُنْتَظَمَاتِ الْبَلِيغَاتِ بِشَهَادَاتٍ عَظْمَةٍ احْتَاطَةٍ حَقِيْقَةٍ الْأَنْعَامِ وَالْأَكْرَامِ وَالْإِحْسَانِ بِقَصْدٍ وَرَحْمَةٍ وَحَقِيْقَةٍ التَّمْيِيزِ وَالتَّزْيِينِ وَالتَّصْوِيرِ بِإِرَادَةٍ وَحِكْمَةٍ مَعَ قَطْعِيَّةٍ دَلَالَةٍ حَقِيْقَةٍ فَتَحَ جَمِيعَ صُورِهَا الْمُوزُونَاتِ الْمُزِينَاتِ الْمُتْبَايِنَةَ الْمُتَنَوِّعَةَ الْغَيْرِ الْمَحْدُودَةِ مِنْ نَوَاتَاتٍ وَحَبَّاتٍ مُتَمَاثِلَةٍ

² **مُتَشَابِهَةٌ مَحْصُورَةٌ مَعْدُودَةٌ**

denilmiş.

Sonra, seyahat-i fikriyede bulunan o meraklı ve terakki ile zevki ve şevki artan dünya yolcusu, bahar bahçesinden bir bahar kadar bir güldeste-i marifet ve iman alıp gelirken, hayvanat ve tuhur âleminin kapısı, hakikatbin

1. İman nimetinden dolayı, ezelden ebede kadar Allah'a hamd olsun.

2. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O öyle bir Vacibü'l-Vücud'dur ki, onun vücub-i vücuduna ve vahdetine, mevzun ve fesih yapraklarının, süslü ve cezaletli çiçeklerinin, muntazam ve belîğ meyvelerinin kelimeleriyle tesbih edip konuşan bütün bitki ve ağaç türlerinin icma-i delâlet eder. Bu, bir kasıt ve rahmetle yapılan ihسان, ikram ve inam gerçeğinin, bir irade ve hikmetle gerçekleştirilen temyiz, tezyin ve tasvir hakikatinin büyüklüğü ve ihatasının şahadetiyle, ayrıca mütemasil, mütesabih, mahsur ve mahdut az bir kısım çekirdek ve tohumlardan mevzun, müzeyyen, mütebayin, mütenevvi ve gayr-i mahdut şekil ve suretlerin fethi hakikatinin de kat'i delâletiyle sabittir.

teyviz: ayırma.

tesbih: Allah'ı bütün kusur ve noksan sifatlardan uzak tutma.

tezyin: süsleme, ziynetlendirme.

Vacibü'l-Vücud: varlığı zarurî ve zatî olan.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

hakikatbin olan aklına ve marifetaşına olan fikrine açıldı. Yüz bin ayrı ayrı seslerle ve çeşit çeşit dillerle onu içeriye çağırdılar, “Buyurun” dediler. O da girdi ve gördü ki:

Bütün hayvanat ve kuşların bütün nevileri ve taifeleri ve milletleri, bilittifak, lisan-ı kâl ve lisan-ı hâlleriyile **1** لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ deyip, zemin yüzünü bir zikirhane ve muazzam bir meclis-i tehlil suretine çevirmişler; her biri bizzat birer kaside-i Rabbanî, birer kelime-i Sübhânî ve manidar birer harf-i Rahmanî hükmünde Sânilerini tavsif edip hamdüsena ediyorlar vaziyetinde gördü. Güya o hayvanların ve kuşların duyguları ve kuvaları ve cihazları ve azaları ve aletleri, manzum ve mevzun kelimelerdir ve muntazam ve mükemmel sözlerdir. Onlar, bunlarla Hallâk ve Rezzaklarına şükür ve vahdaniyetine şahadet getirdiklerine kat’î delâlet eden üç muazzam ve muhit hakikatleri müşahede etti.

BİRİNCİSİ: Hiçbir cihetle serseri tesadüfe ve kör kuvvete ve şuursuz tabiata havalesi mümkün olmayan, hiçten hakîmâne icat ve sanatperverâne ibda ve ihtiyarkârâne ve alîmâne halk ve inşa ve yirmi cihetle ilim ve hikmet ve iradenin cilvesini gösteren ruhlandırma ve ihya etmek hakikatidir ki, zîruhlar adedince şahitleri bulunan bir bürhan-ı bâhir olarak, Zat-ı Hayy-ı Kayyumun vücub-i vücuduna ve sıfât-ı seb’asına ve vahdetine şahadet eder.

1. Ondan başka hiçbir ilah yoktur. (Kassas Suresi: 88.)

âlem: varlık sınıfları.
alimâne: her şeyi en iyi bilen Allah'a yarışı şekilde.
bilittifak: ittifakla, beraberce, uyuşarak, elbirliğiyle, oybirliğiyle, tamamıyla.
bürhan-ı bâhir: büyük ve geniş delil.
cihet: yön, tarz.
cilve: güzel ve hoş bir biçimde görünme.
delâlet: delil olma, gösterme.

güldeste-i marifet ve iman: Allah'ı tanıma, bilme ve Ona inanma buketi.
hakikatbin: hakikati gören, hakikati anlayan, hakikate inanan.
hakîmâne: hikmetli bir şekilde.
halk: yaratma, yaratış.
Hallâk: yaratan, çokça yaratan, sürekli olarak yaratan, her şeyi halk eden, Allah.

hamdüsena: şükür ve övgü.
harf-i Rahmani: Allah'tan gelen ve ona ait olan söz.
havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ismarlama.
hikmet: kâinattaki ve yaratılıştaki lâhî gaye.
hükmünde: değerinde, kıymetinde.
ibda: örneksiz olarak, eşsiz şekilde yaratma.

ihtiyarkârâne: iradeli bir şekilde.
ihya: canlandırma, diriltme, hayat verme, yeniden hayata döndürme.
ilâh: tanrı, mabud.
inşa: vücuda getirme, yaratma.
irade: dileme, isteme, bir şeyi yapma veya yapmama konusunda karar verebilme ve bu karar yerine getirme gücü.
kaside-i Rabbanî: Rabbanî kaside.
kat'i: kesin, şüphesiz.
kelime-i Sübhânî: tesbih edilen Allah'a ait kelime.
kuva: hisler.
lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.
lisan-ı kâl: söz ile anlatılan mana, konuşma dili.
manidar: anlamlı, manalı, mana taşıyan.
manzum: tanzim edilmiş, dizilmiş, düzenlenmiş, sıralanmış.
marifetaşına: bilerek, üstün bilgiye sahip olarak, ustalıkla.
meclis-i tehlil: tehlil meclisi.
mevzun: vezinli, tartılı, ölçülü, tartılmış.
muazzam: çok büyük, çok iri, koskocaman.
muhit: ihata eden, etrafını çeviren, kuşatan, saran.
muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli.
müşahede: bir şeyi gözle görme, seyrederek anlama, seyretme.
nevi: tür, çeşit.
Rezzak: bütün yaratılmışların rızıkını veren ve ihtiyaçlarını karşılayan Allah.
sanatperverâne: sanata değer vererek, sanatı severcesine, sanatkârcasına.
Sâni: her şeyi sanatlı olarak yaratan Allah.
seyahat-i fikriye: fikir seyahati.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
şevk: keyif, neşe, sevinç ışık, ziya.
şuursuz: bilinçsiz.
taife: bölük, takım, grup, fırka.
tavsif: vasıflandırma, mahiyetini ve sıfatlarını ortaya koyma, etrafıca tarif etme, niteleme.
terakkî: yükselme, ilerleme.
tesadüf: bir şeyin kendiliğinden meydana gelmesi.
tuyyur: kuşlar.
vahdaniyet: Allah'ın birliği ve varlığı, Allah'ın bir oluşu.
Zat-ı Hayy-ı Kayyum: varlığı, diriliği her an için olup gökleri ve yerleri her an için tutan.
zemin: yer.
zikirhane: zikir yeri.
ziruht: ruhlu, canlı, hayattar.

İkincisi: O hadsiz masnular birbirinden simaca farikalı ve şekilce ziyetli ve miktarca mizanlı ve suretçe intizamlı bir tarzdaki temyizden, tezyinden, tasvirinden öyle azametli ve kuvvetli bir hakikat görünür ki, Kadir-i Külli Şey ve lim-i Külli Şeyden başka hiçbir şey, bu her cihetle binlerle harikaları ve hikmetleri gösteren ihatalı fiile sahip olamaz ve hiçbir imkân ve ihtimali yok.

Üçüncüsü: Birbirinin misli ve aynı veya az farklı ve birbirine benzeyen mahsur ve mahdud yumurta ve yumurtacıklardan ve nutfeye denilen su katrelerinden o hadsiz hayvanların yüz binler çeşit tarzlarda ve birer mucize-i hikmet mahiyetinde bulunan suretlerini, gayet muntazam ve muvazeneli ve hatasız bir hey'ette açmak ve fetih etmek öyle parlak bir hakikattir ki, hayvanlar adedince senetler, deliller o hakikati tenvir eder.

İşte bu üç hakikatin ittifakıyla, hayvanların bütün envası, beraber öyle bir **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ**¹ deyip şahadet getiriyorlar ki, güya zemin, büyük bir insan gibi, büyüklüğü nispetinde **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** diyerek semavat ehline işittiriyor mahiyetinde gördü ve tam ders aldı. *Birinci Makamın Yedinci Mertebesinde* bu mezkûr hakikatleri ifade manasıyla,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَجِبُ الْوُجُودِ الَّذِي دَلَّ عَلَىٰ وَجُوبِ وَجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ اتِّفَاقُ جَمِيعِ أَنْوَاعِ الْحَيَوَانَاتِ وَالطَّيُورِ الْحَامِدَاتِ

1. Ondan başka hiçbir ilah yoktur. (Kasas Suresi: 88.)

Âlim-i Külli Şey: her şeyi bilen ve her şey ilmi dahilinde olan Allah.
azametli: büyük, ulu, yüce.
cihet: yan, yön, taraf.
delil: şahit, belge, tanık.
ehil: sahip; bir yerde oturan.
enva: çeşitler, türler, neviler.
farikalı: farklı.
fetih: açma.
fiil: iş, oluş, davranış, hareket.
gayet: çok, fazla, son derece.
güya: sanki, sözde.
hadsiz: sınırsız.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hârîka: her zaman rastlanmayan, olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran, âdet ve tabiat dışında olan şey.
hatasız: kusursuz, eksiksiz, noksatsız.
heyet: şekil, suret.
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
ifade: anlatma, anlatım, anlatış.
ihata: bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma.
ihtimal: olabirlik, bir şeyin olabilmesi mümkün olma, gerçekleşebilirlik.
ilâh: tanrı, mabud.
intizamlı: düzgün, tertipli.
ittifak: bir konuda, ortak bir gayede anlaşma, fikir birliği etme, uyuşma, bağdaşma.
Kadir-i Küll-i Şey: her şeye gücü yeten sonsuz kudret sahibi, Allah.
katre: damla.
mahdud: miktarı, sayısı belli, az miktarda, az sayılı, sınırlı, belirli.
mahiyet: bir şeyin aslı, esası, hakikati, iç yüzü, bir şeyi tayin eden aslı unsur, neden ibaret olduğu, nitelik.
mahsur: hasredilmiş, sınırlanmış, belli edilmiş.
mana: anlam.

masnu: sanatla yapılmış, sanatsal değeri yüksek.
mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.
misli: benzer, eş, nazır, tıpkısı.
mizanlı: ölçülü.
mucize-i hikmet: hikmet mucizesi.
muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli.
muvazeneli: dengeli.

nispet: oran.
nutfeye: döl suyu, meni, sperm.
semavat: semalar, gökler.
senet: dayanılacak şey, üzerine dayanılan şey.
sıfat-ı seb'a: yedi sıfat.
simaca: görünüş bakımından.
suret: biçim, şekil, görünüş.
suretçe: görünüşçe.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
tarz: biçim, şekil, suret.

tasvir: şekillendirme, suret verme.
teyiz: ayırma, dikkatle ayırma.
tenvir: nurlandırma, aydınlatma, ışıklandırma.
tezyin: süsleme, ziyetlendirme.
vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.
zemin: yeryüzü.
ziynetli: süslü.

الشَّاهِدَاتِ بِكَلِمَاتِ حَوَاسِهَا وَقُوَاهَا وَحَسِّيَّاتِهَا وَلَطَائِفِهَا
 الْمَوْزُونَاتِ الْمُنتَزَمَاتِ الْفَصِيحَاتِ وَبِكَلِمَاتِ جِهَاتِهَا
 وَجَوَارِحِهَا وَأَعْضَائِهَا وَالْأَتِهَا الْمُكَمَّلَةَ الْبَلِيغَاتِ بِشَهَادَةِ
 عَظْمَةِ احَاطَةِ حَقِيقَةِ الْإِبْجَادِ وَالصَّنْعِ وَالْإِبْدَاعِ بِالْأَرَادَةِ
 وَحَقِيقَةِ التَّمْيِيزِ وَالتَّرْتِيبِ بِالْقَصْدِ وَحَقِيقَةِ التَّقْدِيرِ وَالتَّصْوِيرِ
 بِالْحِكْمَةِ مَعَ قَطْعِيَّةِ دَلَالَةِ حَقِيقَةِ فَتْحِ جَمِيعِ صُورِهَا الْمُنتَزَمَةِ
 الْمُتَخَالَفَةِ الْمُتَنَوِّعَةِ الْغَيْرِ الْمَحْضُورَةِ مِنْ بِيضَاتٍ وَقَطْرَاتٍ
 1 مَتَمَاثِلَةٍ مُتَشَابِهَةٍ مَحْضُورَةٍ مَحْدُودَةٍ

denilmiştir.

Sonra o mütefekkir yolcu, marifet-i İlahiyenin hadsiz mertebelerinde ve nihayetsiz ezvakında ve envarında da ha ileri gitmek için, insanlar âlemine ve beşer dünyasına girmek isterken, başta enbiyalar olarak onu içeriye davet ettiler; o da girdi. En evvel geçmiş zamanın menziline baktı, gördü ki:

Nev-i beşerin en nuranî ve en mükemmeli olan umum peygamberler bilicma beraber ² لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ deyip zikrediyorlar ve parlak ve musaddak olan hadsiz mu'cizatlarının kuvvetiyle, tevhidi iddia ediyorlar ve beşeri hayvaniyet mertebesinden melekîyet derecesine çıkarmak için, onları iman-ı billâha davet ile ders veriyorlar gördü. O da, o nuranî medresede diz çöküp derse oturdu. Gördü ki:

1. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O öyle bir Vacibü'l-Vücud'dur ki; onun vücub-u vücuduna ve vahdetine, mevzun, muntazam, feshîl havâs, kuvve, hissiyat ve letaifinin, mükemmel cihazat, cevarih, aza ve aletlerinin belîğ kelimeleriyle hamd ve şahitlik eden bütün hayvanat ve kuşların envarı ittifaqla delâlet eder. Bu hakikat, iradeye dayanan icat, sun' ve ibda, kasıtlı vücuda gelen temyiz ve tayin, hikmetten kaynaklanan takdir ve tasvir hakikatlerinin büyüklük ve ihatasının şahadetleriyle birlikte, muntazam, mütehalif, mütenevvi ve gayr-i mahsur bütün suretlerin mütemasil, müteşabih, mahsur ve mahdut yumurta ve nutfelerden fethi hakikatinin göstermesiyle sabittir.

2. Ondan başka hiçbir ilâh yoktur. (Kasas Suresi: 88.)

aza: organlar, uzuvlar.
belîğ: belâgatle, düzgün olarak meramını anlatan.
beşer: insan, insanlık.

bilicma: icma ile, birden, ittifakla, fikir birliğiyle.
cevarih: cevherler.
cihazat: uzuvlar, organlar.

delâlet: delil olma, gösterme.
enbiya: nebiler, peygamberler.
enva: çeşitler, türler, nevilere.

envar: nurlar, ziyalar, aydınlıklar, ışıklar, parlaklıklar.

ezvak: zevkler.

fetih: açma.

gayr-i mahsur: sayısızca, sınırsız.
hadsiz: sınırsız.

hamd: Allah'a karşı olan şükran ve memnuniyetini onu överek bildirme, Allah'ın yüceliğini övme.
hayvanat: hayvanlar.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

hissiyat: hisler, duygular.

ibda: örneksiz olarak, eşsiz şekilde yaratma.

icat: vücuda getirme, var etme.

ihata: bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma.

ilâh: tanrı, mabud.

irade: dileme, isteme, bir şeyi yapma veya yapmama konusunda karar verebilme ve bu karar yerine getirme gücü.

ittifak: birleşme, birlik.

kuvve: his.

letaif: manevî duygular, güzel, hoş ve ruhla ilgili hisler.

mahdut: miktarı, sayısı belli, az miktarda, az sayılı, sınırlı, belirli.

mahsur: hasredilmiş, sınırlanmış, belli edilmiş.

marifet-i İlahiye: Allah'a mahsus ilim, ilâhî sanat.

menzil: yer, dünya, ev.

mevzun: tartılı, ölçülü.

mu'cizat: mu'cizeler, Allah tarafından verilip, yalnız peygamberlerin gösterebilecekleri büyük harika işler.

muntazam: düzgün, tertipli.

musaddak: tastik edilmiş, tastik olunmuş, doğrulanmış, gerçekliği kabul edilmiş, tastikli.

mütefekkir: tefekkür eden, düşünen, her şeyi hikmetince, ibret almak ve kavramak üzere düşünün, düşünür.

mütehalif: değişebilir, değişken.

mütemasil: temasül eden, birbirine benzeyen, birbirine benzer.

mütenevvi: türlü türlü, çeşitli, çeşit çeşit, cins cins, muhtelif.

müteşabih: birbirine benzeyen, aralarında benzerlik olan.

nev-i beşer: insanoğlu, insanlık.

nuranî: nurlu, ışıklı, parlak.

nutf: döl suyu, meni, sperm.

sun': iş, eser.

şahadet: şahitlik, tanıklık.

tasvir: şekillendirme, suret verme.

temyiz: ayırma, dikkatle ayırma.
Vacibü'l-Vücud: varlığı zorunlu olan Allah.

vahdet: birlik, teklik.

vücut: var olma, var oluş, varlık.

zikir: Allah'ı anma.

azap: ceza.

beşer: insan, insanlık, âdemoğlu.

Cenab-ı Hak: Allah.

ciddiyet: ciddilik.

cinayet: ağır suç.

davet: çağırma, çağrı.

delâlet: delil olma, gösterme.

ehl-i dalâlet: dalâlet ehli.

enbiya: nebiler, peygamberler.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

hadsiz: sınırsız.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hakkaniyet: hak ve adâlete uygunluk.

Hâlık-ı Kâinat: kâinatın ve onun içinde olan her şeyin yaratıcısı, Allah.

hayvaniyet: hayvanlık.

hükümünde: yerinde, değerinde.

hüküm: karar verme.

icma: bir konu üzerinde fikir birliğine varma, fikir birliği.

iddia: bir fikri ısrarla savunma.

ihbar: haber verme, bildirme, anlatma, duyurma.

iman-ı billâh: Allah'a inanma, Allah'ın, onun kâinata tecelli eden bütün sıfat ve isimleriyle beraber kabul ederek Ona inanma.

inkâr: reddetme, tanımama, kabul ve tasdik etmeme, inanmama.

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

ittiba: tâbi olma, uyuma, arkasından gitme, itaat etme.

ittifak: bir konuda, ortak bir gayede anlaşma, fikir birliği etme, uyusma, bağdaşma.

kat'î: kesip atan, şüpheye ve te reddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.

kemalât: faziletler, iyilikler, kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.

kıyas: karşılaştırma, oranlama.

kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

kudsîyet: kutsallık, mukaddeslik, azizlik.

kuvvet-i iman: iman kuvveti.

medrese: ders okutulan yer.

melekiyet: meleklik.

mertebe: derece, basamak.

meşahir-i insaniye: insanların meşhurları.

muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.

mu'cizat: mu'cizeler, Allah tarafından verilip, yalnız peygamberlerin gösterebilecekleri büyük harika işler.

mu'cize: benzerini yapmaktan insanların âciz kaldığı şey.

muhbir-i sadık: doğru haberci.

Meşahir-i insaniyenin en yüksekleri ve namdarları olan o üstatların her birisinin elinde Hâlık-ı Kâinat tarafından verilmiş nişane-i tasdik olarak mu'cizeler bulunduğundan, her birinin ihbarıyla beşerden bir taife-i azîme ve bir ümmet tasdik edip imana geldiklerinden, o yüz bin ciddî ve doğru zatların icma ve ittifakla hüküm ve tasdik ettikleri bir hakikat ne kadar kuvvetli ve kat'î olduğunu kıyas edebildi. Ve bu kuvvette, bu kadar muhbir-i sadıkların hadsiz mu'cizeleriyle imza ve ispat ettikleri bir hakikat inkâr eden ehl-i dalâlet ne derece hadsiz bir hata, bir cinayet ettiklerini ve ne kadar hadsiz bir azaba müstahak olduklarını anladı ve onları tasdik edip iman getirenler ne kadar haklı ve hakikatli olduklarını bildi; iman kudsiyetinin büyük bir mertebesi daha ona göründü.

Evet, enbiyayı Cenab-ı Hak tarafından fiilen tasdik hükümünde olan hadsiz mu'cizatlarından ve hakkaniyetlerini gösteren, muarızlarına gelen semavî pek çok tokatlarından ve hak olduklarına delâlet eden şahsî kemalâtlarından ve hakikatli talimatlarından ve doğru olduklarına şahadet eden kuvvet-i imanlarından ve tam ciddiyetlerinden ve fedakârlıklarından ve ellerinde bulunan kudsî kitap ve suhurlarından ve onların yolları doğru ve hak olduğuna şahadet eden ittibalılarıyla hakikate, kemalâta, nura vasıl olan hadsiz tilmizlerinden başka, onların ve o pek ciddî muhbirlerin müspet meselelerde icma ve ittifakı ve tevatürü ve ispatta tevafuku ve tesanüdü ve tetabuku öyle bir hüccettir ve öyle bir kuvvettir ki, dünyada hiçbir kuvvet karşısına çıkamaz ve hiçbir şüphe ve

müstahak: istihkakı olan, hak kazanmış, lâyık.

namdar: meşhur, ünlü, şöretli, namlı.

nişane-i tasdik: doğruluğunu, kabul edilirligini gösteren alâmet, belirti.

nur: aydınlık, parıltı, parlaklık, ziya, ışık, şule.

nurani: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.

semavi: Allah tarafından olan, ilâhî.

suhuf: Allah'ın dört büyük ki-

tabın dışında Cebrail vasıtasıyla, sahifeler şeklinde bazı peygamberlerine gönderdiği ilâhî emirler.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

şahsî: şahsa ait, kişiye, kendine ait, şahısla ilgili, hususî.

taife-i azîme: büyük bir taife, büyük bir grup.

talimat: bir iş görülmesi için üst makam tarafından verilen yazılı veya sözlü emir, direktif.

tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.

tevhit: Allah'ın bir olduğuna inanma, Allah'ın varlığını, birliğini, dengi ve ortağı bulunmadığını kabul etme.

tilmiz: öğrenci, talebe.

ümmet: nesil, millet.

üstat: öğretici.

vasıl: erişen, ulaşan, kavuşan, yetişen.

zat: kişi, şahıs, fert.

tereddüdü bırakmaz. Ve imanın erkânında umum enbiyayı tasdik dahi dahil olması, o tasdik büyük bir kuvvet menbaı olduğunu anladı, onların derslerinden çok feyz-i imanî aldı.

İşte, bu yolcunun mezkûr dersini ifade manasında, *Birinci Makamın Sekizinci Mertebesinde*

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الَّذِي دَلَّ عَلَىٰ وَجُوبِ وَجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ أَجْمَاعُ
جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ بِقُوَّةِ مُعْجَزَاتِهِمُ الْبَاهِرَةِ الْمُصَدِّقَةِ الْمُصَدِّقَةِ

denilmiştir.

Sonra imanın kuvvetinden ulvî bir zevk alan o seyyah-ı talip, enbiya aleyhimüsselâmın meclisinden gelirken, ulemanın ilmelyakîn suretinde kat'î ve kuvvetli delillerle, enbiyaların davalarını ispat eden ve asfiya ve siddikîn denilen mütebahhir, müctehit muhakkikler, onu dershanelerine çağırdılar. O da girdi, gördü ki: Binlerle dâhî ve yüz binlerle müdakkik ve yüksek ehl-i tahkik, kıl kadar bir şüphe bırakmayan tetkikat-ı amikalarıyla, başta vücub-i vücud ve vahdet olarak müspet mesail-i imaniyeyi ispat ediyorlar.

Evet, istidatları ve meslekleri muhtelif olduğu hâlde usul ve erkân-ı imaniyede onların müttefikan ittifakları ve her birisinin kuvvetli ve yakînî bürhanlarına istinatları öyle bir hüccettir ki, onların mecmuu kadar bir zekâvet ve dirayet sahibi olmak ve bürhanlarının umumu kadar bir bürhan bulmak mümkün ise, karşılıklarına ancak öyle çıkılabilir. Yoksa, o münkirler, yalnız cehalet ve echeliyet ve

meclis: toplantı.

menba: kaynak, her hangi bir şeyin çıktığı yer.

mesail-i imaniye: imanî meseleler.

meslek: aklın, kalben, manen yürünen yol.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

muhakkik: tahkik eden, gerçeği araştıran, gerçeği araştırıp bulan, bir şeyin iç yüzünü inceleyerek vakıf olan.

muhbir: haber veren, haberci.

muhtelif: türlü türlü, çeşit çeşit.

müctehit: ayet ve hadislerden şer'î hükümler çıkarabilen, gerekli bütün ehillik şartlarına sahip olan, geniş ve derin bilgili din âlimi.

müdakkik: tetkik eden, inceleyen, araştıran, inceden inceye araştıran, en ufak gizli şeyleri gören.

müspet: delil gösterilmiş, delilli, doğruluğu anlaşılmış, ispatlanmış.

mütebahhir: bilgisi deniz gibi geniş ve engin olan, çok bilgili, derin bilgi sahibi.

müttefikan: ittifak ederek, anlaşarak, birleşerek.

seyyah-ı talip: istekli yolcu.

siddikîn: siddiklar, doğru sözlü olanlar, sözünde, işinde doğru olanlar, samimiyetle iman etmiş olan ve bunun gereğine tam olarak uyanlar.

suret: biçim, şekil, tarz.

talip: alıcı, müşteri.

tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.

tedkikat-ı amika: derin incelemeler, çok inceden ve derinden yapılan, araştırmalar, analizler.

tereddüt: kararsızlık, karar verememe, şüpheye kalma.

tesanüt: dayanışma, birbirine dayanma, birbirinden destek alma, omuzdaşlık.

tetabuk: birbirine uygun olma, uygun gelme, uyuma.

tevakuf: uyuma, uygun gelme, uygunluk, rastlamak, münasebet, birbirine denk gelme.

tevatür: bir haberin ağızdan ağıza dolaşarak yayılması.

ulema: âlimler, bilginler.

ulvî: semavî, yüce.

umum: bütün, genel, herkes.

usul: asılla, esaslar, kaideler.

Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî ve zatî olan.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

yakîni: yakine ait, yakînle ilgili, kat'î, şüphe edilmeyecek bilgiye ait, onunla ilgili.

1. Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. O öyle bir Vacibü'l-Vücut'dur ki, onun vücub-i vücuduna ve vahdetine, billittifak bütün peygamberler, peygamberliklerinin tasdikî olan ve doğruluğu tasdik edilmiş ap açık mu'cizelerinin kuvvetiyle delâlet eder.

asfiya: kemalât ve takva sahibi olan, Hz. Peygamberin (a.s.m.) vârisi hükmünde, onun meslek ve gayelerini hayata geçirmeye ve tatbika çalışan âlim zatlar.
billittifak: ittifakla, beraberce, uyuşarak, elbirliğiyle, oybirliğiyle, tamamıyla.
bürhan: delil, ispat, tanık.

delâlet: delil olma, gösterme.
ehl-i tahkik: araştırmacı.
enbiya: peygamberler.
erkân: rükünler, esaslar.
erkân-ı imaniye: iman esasları.
feyz-i imanî: imana ait bereket.
hüccet: delil, ispat, burhan.
icma: bir konu üzerinde fikir

birliğine varma, fikir birliği.
ilâh: tanrı, mabud.
ilmelyakîn: yakîn ile bilme, bir şeyi ilim ve delil ile kesin olarak bilme, tanıma, kabul etme.
istidat: kabiliyet, yetenek.
istinat: dayanma.
ittifak: birleşme, uyuşma.
kat'i: kesin, şüphesiz.

inkâr ve ispat olunmayan menfi meselelerde inat ve göz kapamak suretiyle karşılarına çıkabilirler. Gözünü kapayan, yalnız kendine gündüzü gece yapar.

Bu seyyah, bu muhteşem ve geniş dershanede, bu muhterem ve mütebahhir üstatların neşrettikleri nurlar, zeminin yarısını bin seneden ziyade ışıktandırdığını bildi. Ve öyle bir kuvve-i maneviyeyi buldu ki, bütün ehl-i inkâr toplansa onu kıl kadar şaşırtmaz ve sarsmaz. İşte bu yolcunun bu dershaneden aldığı derse bir kısa işaret olarak *Birinci Makamın Dokuzuncu Mertebesinde,*

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الَّذِي دَلَّ عَلَىٰ وَجُوبِ وَجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ اتِّفَاقٌ
جَمِيعِ الْأَصْفِيَاءِ بِقُوَّةِ بَرَاهِينِهِمُ الزَّاهِرَةِ الْمُحَقَّقَةِ الْمُتَّفِقَةِ¹

denilmiş.

Sonra, imanın daha ziyade kuvvetlenmesinde ve inkişafında ve ilmelyakîn derecesinden aynelyakîn mertebesine terakkisindeki envarı ve ezvakı görmeye çok müştak olan o mütefekkir yolcu, medreseden gelirken, hadsiz küçük tekkelerin ve zaviyelerin telâhukuyla tevessü eden gayet feyizli ve nurlu ve sahra genişliğinde bir tekke, bir hangâh, bir zikirhane, bir irşatgâhda ve cadde-i kübra-yı Muhammedîde (a.s.m.) ve mirac-ı Ahmedînin (a.s.m.) gölgesinde hakikate çalışan ve hakka erişen ve aynelyakîne yetişen binlerle ve milyonlarla kudsî mürşitler onu dergâha çağırdılar. O da girdi, gördü ki:

O ehl-i keşif ve keramet mürşitler; keşfiyatlarına ve müşahedelerine ve kerametlerine istinaden, bilicma,

asfiya: safiyet, kemalât ve takva sahibi olan, Hz. Peygamberin (a.s.m.) vârisi hükmünde, onun meslek ve gayelerini hayata geçirmeye ve tabrike çalışan âlim zatlar.

aynelyakîn: gözle görür derecede inanma.

bilittifak: ittifakla, beraberce, uyuşarak, elbirliğiyle, oybirliğiyle, tamamıyla.

bürhan: delil, ispat, tanık, hüccet.
cadde-i kübra-i Muhammedî: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) büyük caddesi.

cehalet: ilâhî hakikatlerden habersiz olma.

delâlet: delil olma, gösterme.

dirayet: zekâ, akıl, kabiliyet.

echeliyet: çok bilgisizlik, çok cahil oluş.

ehl-i inkâr: Allah'ı inkâr edenler.

envar: nurlar, ziyalar, aydınlıklar, ışıklar, parlaklıklar.

ezvak: zevkler.

feyizli: bereketli.

hadsiz: sınırsız.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hangâh: dervişlerin evi, büyük tekke.

hüccet: delil, ispat, burhan.

ilâh: tanrı, mabud.

ilmelyakîn: yakîn ile bilme, bir şeyi ilim ve delil ile kesin olarak bilme, tanıma, kabul etme.

inat: bir konuda, bir hususta ısrarlı olma, sözünde ayak direme, dikine gitme, vaz geçme.

inkâr: Allah'ın varlığının gerekliliğini reddetme.

inkişaf: gelişme, ilerleme.

irşatgâh: irşat yeri, doğru yolu gösterip o yola yöneltme yeri, gafletten uyandırma yeri.

ittifak: birleşme, birlik.

kuvve-i maneviyeye: manevî güç, moral.

mecmu: bütün hepsi.

medrese: ders okutulan yer.

menfi: ispat edilmemesi.

mirac-ı Ahmedî: Resulullahın (a.s.m.) miracı.

muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, aziz, saygın.

muhteşem: ihtişamlı, haşmetli, görkemli, debdebeli, şanlı, ulu, yüce, büyük.

mümkün: mümkün, olabilir, imkân dahilinde, kabil.

münkir: Allah'ın varlığını kabul ve tasdik etmeyen, imansız, dinsiz.

müştak: iştiyaklı, arzulu.

1. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. Onun vücud-i vücuduna ve vahdetine, bilittifak bütün asfiya, parlak, doğru ve ittifak etmiş delillerinin kuvvetiyle delalet eder.

mütebahhir: bilgisi deniz gibi geniş ve engin olan, çok bilgili, derin bilgi sahibi.

mütefekkir: tefekkür eden, düşünen, her şeyi hikmetince, ibret almak ve kavramak üzere düşünen, düşünür.

neşr: dağıtma, yayma, saçma, serpmeye.

nur: aydınlık, parlaklık, ziya, ışık, şule.

sahra: geniş ve susuz arazi, çöl.

seyyah: yolcu.

suret: biçim, şekil, tarz.

telâhuk: birbirine katılma, birbiri arkasına gelip birleşme.

terakki: ilerleme, yükselme.

tevessü: genişleme, yayılma.

umum: bütün, cümle, herkes.

üstat: öğretici.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

zaviye: bir zahidin ibadetle meşgul olmak üzere çekildiği tenha yer, küçük tekke.

zekâvet: zekilik, zekâ, çabuk anlama, kavrama, kabiliyeti.

zemin: yeryüzü.

zikirhane: zikir yeri, zikir yapılan yer.

ziyade: çok, fazla, artık.

müttefikan ¹ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ diyerek, vücub-i vücüt ve vahdet-i

Rabbaniyeyi kâinata ilân ediyorlar. Güneşin ziyasındaki yedi renkle güneşi tanımak gibi, yetmiş renkle, belki Esma-i Hüsnâ adedince, Şems-i Ezelînin ziyasından tecelli eden ayrı ayrı nurlu renkler ve çeşit çeşit ziyalı levnler ve başka başka hakikatli tarikatler ve muhtelif doğru meslekler ve mütenevvi haklı meşreplerde bulunan o kudsî dâhîlerin ve nuranî ariflerin icma ve ittifakla imza ettikleri bir hakikat, ne derece zâhir ve bâhir olduğunu aynelyakîn müşahede etti. Ve enbiyanın icmaı ve asfiyanın ittifakı ve evliyanın tevafuku ve bu üç icmanın birden ittifakı, güneşi gösteren gündüzün ziyasından daha parlak gördü.

İşte, bu misafirin tekkeden aldığı feyze kısa bir işaret olarak, *Birinci Makamın Onuncu Mertebesinde,*

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الَّذِي دَلَّ عَلَىٰ وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ أَجْمَاعِ
الْأَوْلِيَاءِ بِكَشْفِيَّاتِهِمْ وَكَرَامَاتِهِمْ الظَّاهِرَةَ الْمُحَقَّقَةَ الْمُصَدَّقَةَ ²

denilmiş.

Sonra, kemalât-ı insaniyenin en mühimmi ve en büyüğü, belki bilcümle kemalât-ı insaniyenin menbaı ve esası, iman-ı billâhtan ve marifetullahtan neş'et eden muhabbetullah olduğunu bilen o dünya seyyahı, bütün kuvvetiyle ve letaifiyle, imanın kuvvetinde ve marifetin inkişafında daha ziyade terakki etmesini istemek fikriyle başını kaldırdı ve semavata baktı. Kendi aklına dedi ki:

1. Ondan başka hiçbir ilah yoktur. (Kasas Suresi: 88.)

2. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O Allah ki, Onun vahdet içindeki vücub-i vücuduna, bilicma bütün evliya, açık, kesin ve doğrulanmış keşfiyat ve kerametleriyle delâlet ederler.

arif: çok irfanlı, bilgi sahibi.
aynelyakîn: gözle görür derecede inanma.
bâhir: besbelli, apaçık.
bilcümle: hepsi beraber.
bilicma: birlikte, birleşerek.
dâhi: son derece zeki, anlayışlı, uyanık, deha sahibi.
delâlet: delil olma, gösterme.
dergâh: tekke, dervişlerin

ibadet veya zikir maksadıyla bir araya geldikleri yer.
ehl-i keşif ve keramet: Allah'ın bir ikramı olarak, olağanüstü hal ve hareketlerin kendilerinde görüldüğü velî şahıslar ve maneviyat âlemlerinde iman hakikatlerini gözleme yeteneğine sahip insanlar, velîler.

enbiya: nebiler, peygamberler.
esas: temel.
Esma-i Hüsnâ: Allah'ın güzel isimleri.
evliya: keramet sahibi olanlar, erenler, velîler, ulular.
feyiz: ilim, irfan.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
icma: bir konu üzerinde fikir

birliğine varma, fikir birliği.

ilâh: tanrı, mabud.

ilân: meydana çıkarma, belli etme, yayma, duyurma, bildirme.

iman-ı billâh: Allah'a inanma, Allah'ı, onun kâinata tecelli eden bütün sıfat ve isimleriyle beraber kabul ederek Ona inanma.

istinaden: istinat ederek, dayanarak, güvenerek, delil kabul ederek.

ittifak: birleşme, birlik.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.

kemalât-ı insaniye: insana ait mükemmellik ve olgunluklar.

keramet: Allah'ın velî kullarında görülen olağanüstü hâller veya tabiatüstü hâdiseler.

keşfiyat: evliyanın, Allah'ın ilham etmesiyle gösterdikleri gaybla ilgilî sırlar, manevî sırlar, keşifler.

kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

levn: renk, boya, sıfat.

marifetullah: Allah'ı tanıma, anlama, bilme.

menba: kaynak, her hangi bir şeyin çıktığı yer.

meslek: aklın, kalben, amelen yürünen yol.

mesrep: gidis, hareket tarzı, tavır, tutum, meslek.

muhtelif: türlü türlü, çeşitli, cesit çeşit, farklı.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

mürşit: irşat eden, doğru yolu gösteren, rehber, kılavuz.

müşahede: ilâhî sırları ve tecellileri seyretme, Hakkı seyr ü temâşa etme, lâhî âlemi görme, hak-kalyakîn hâli.

mütenevvi: türlü türlü, çeşit çeşit, cins cins, muhtelif.

müttefikan: ittifakla, birleşerek.

neş'et: meydana gelme, ileri gelme, hasıl olma, oluşma.

nur: aydınlık, parlıt, parlaklık, zıya, ışık, şule.

nurani: nurlu, ışıklı, parlak, münnevver.

Şems-i Ezeli: ezeli güneş.

tarikât: aynı dinden olmakla birlikte, bazı ilâhî hakikatlere varma ve Allah'a vasıl olma yolunda farklı görüş taşıyanların meydana getirdiği topluluk.

tecelli: belirme, bilinme, görünme.

tevafuk: uyuma, uygun gelme, uygunluk, rastlamak, münasebet, birbirine denk gelme.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

vahdet-i Rabbaniye: terbiye ve idare edici Allah'ın mutlak birliği.

zahir: açık, belli, meydanda.

ziya: ışık, aydınlık, nur, parlaklık.

ahali: halk.
asır: yüzyıl.
bilâistisna: istisnasız, ayırt etmeksizin.
bilittifak: ittifakla, beraberce, uyusarak, elbirliğiyle, oybirliğiyle, tamamıyla.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
ervah-ı tayyibe: iyi ruhlar.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
fikir: düşünme, düşünce.
hâdis: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.
Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.
Hâlık-ı Kâinat: kâinatın ve onun içinde olan her şeyin yaratıcısı, Allah.
hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.
Hazret-i Cebrail: Dört büyük melekten biri olup.
huzur-i Muhammedi: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) huzuru, yani.
inkışaf: açılma, ortaya çıkma, görülmeye, açığa çıkma, meydana çıkma.
kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.
kıymettar: kıymetli, değerli, pahalı.
Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan: açıklamalarıyla akılları benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim.
küre-i zemin: yeryüzü, yer yuvarlağı, dünya.
letaif: manevî duygular, güzel, hoş ve ruhla ilgili hisler.
marifet: bilme, ilim, danış.
melâike: melekler, ferişteher.
mesail-i imaniye: imanı meseleler.
mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahlûklar, yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.
muhabbetullah: Allah sevgisi, Cenab-ı Hakka karşı duyulan sevgi.
musahhar: boyun eğen, emir altına giren.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
münasip: yakışır, yaraşır, lâayık.
mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı olarak, aralıksız şekilde, muttasıl, devamlı.
müzeyyen: zıynetlendirilmiş,

“Madem kâinat en kıymettar şey hayattır ve kâinatın mevcudatı hayata musahhardır; ve madem zîhayatın en kıymettarı zîruhtur ve zîruhun en kıymettarı zîşuurdur; ve madem bu kıymettarlık için, küre-i zemin, zîhayatı mütemadiyen çoğaltmak için her asır, her sene dolar boşalır; elbette ve herhâlde, bu muhteşem ve müzeyyen olan semavatın dahi kendisine münasip ahalisi ve sekene, zîhayat ve zîruh ve zîşuurlardan vardır ki, huzur-i Muhammedîde (a.s.m.) Sahabelere görünen Hazret-i Cebrail'in Aleyhisselam temessülü gibi, melâikeleri görmek ve onlarla konuşmak hâdiseleri tevatür suretinde eskiden beri nakil ve rivayet ediliyor. Öyle ise, keşke ben semavat ehliyle dahi görüşseydim, onlar ne fikirde olduklarını bilseydim. Çünkü, Hâlık-ı Kâinat hakkında en mühim söz onlarıdır” diye düşünürken, birden semavî şöyle bir sesi işitti:

“Madem bizimle görüşmek ve dersimizi dinlemek istersin; bil ki, başta Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtu Vesselâm ve Kur'ân-ı Mu'cizülbeyan olarak bütün peygamberlere vasıtamızla gelen mesail-i imaniyeye en evvel biz iman etmişiz. Hem, insanlara temessül edip görünen ve bizlerden olan bütün ervah-ı tayyibe, bilâistisna ve bilittifak, bu kâinat Hâlıkının vücub-i vücuduna ve vahdetine sıfât-ı kudsiyesine şahadet edip birbirine muvafık ve mutabık olarak ihbar etmişler. Bu hadsiz ihbaratın tevafuku ve tetabuku, güneş gibi sana bir rehberdir” dediklerini bildi ve onun nur-i imanı parladı, zemin-den göklere çıktı.

süslenmiş, süslü, bezenmiş, donanmış.
nakil: anlatma, söyleme, hikâye etme.
rivayet: bir haber, söz veya olayı nakletme.
Sahabe: Peygamberimiz Hz. Muhammed'in mübarek yüzünü görmeye şereflenen ve onun sohbetlerine katılan mü'min kimse.
sekene: sakin olanlar, ikamet edenler, bir yerde oturanlar, oturanlar.

semavat: semalar, gökler.
semavî: Allah tarafından olan, ilâhî.
seyyah: yolcu.
sıfât-ı kudsiye: Allah'ın mukaddes sıfatları.
suret: biçim, şekil, tarz.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
temessül: bir şekil ve surete girme, cisimlenme.
terakki: ilerleme, gelişme.
tevatür: içinde yalan ihtimali bulunmayan ve birbirlerine

kuvvet veren haberlerden oluşan cemaatı haber.
vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.
vasıta: aracılık.
vücub-i vücud: Allah'ın varlığının zorunlu oluşu, var olmak için bir sebebe muhtaç olmaması.
zihayat: hayat sahibi.
zîruh: ruh sahibi, ruhlı, canlı, hayattar.
zîşuur: şuurlu, suur sahibi.
ziyade: çok, fazla, artık.

İşte bu yolcunun melâikeden aldığı derse kısa bir işaret olarak, *Birinci Makamın On Birinci Mertebesinde*,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الُّوُجُودِ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ
فِي وَحْدَتِهِ اتَّفَاقُ الْمَلَائِكَةِ الْمُتَمَثِّلِينَ لِأَنْظَارِ النَّاسِ وَالْمُتَكَلِّمِينَ
مَعَ خَوَاصِّ الْبَشَرِ بِأَخْبَارِهِمُ الْمُتَطَابِقَةَ الْمُتَوَافِقَةَ¹

denilmiştir.

Sonra, pürmerak ve pürîştîyak o misafir, âlem-i şahadet ve cismanî ve maddî cihetinde mahsus taifelerin dillerinden ve lisan-ı hâllerinden ders aldığından, âlem-i gayp ve âlem-i berzahda dahi mütalâa ile bir seyahat ve bir taharri-i hakikat arzu ederken, her taife-i insaniyede bulunan ve kâinatın meyvesi olan insanın çekirdeği hükümünde bulunan ve küçüklüğüyle beraber, manen kâinat kadar inbisat edebilen müstakim ve münevver akılların, selim ve nuranî kalplerin kapısı açıldı. Baktı ki, onlar, âlem-i gayp ve âlem-i şahadet ortasında insanî berzahlardır; ve iki âlemin birbiriyle temasları ve muameleleri, insana nispeten o noktalarda oluyor gördüğünden, kendi akıl ve kalbine dedi ki:

“Gelin, bu emsalinizin kapısından hakikate giden yol daha kısadır. Biz öteki yollardaki dillerden ders aldığımız gibi değil, belki iman noktasındaki ittisaflarından ve keyfiyet ve renklerinden mütalâamızla istifade etmeliyiz” dedi, mütalâaya başladı. Gördü ki:

1. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O Vacibü'l-Vücut ki, Onun vahdet içindeki vücub-i vücuduna, insanların nazarına temessül eden ve beşerin havas kısmıyla konuşan melekler, esasta ve neticede birbirine uyan haberleriyle, bilittifak delâlet ederler.

âlem: dünya, cihan.
âlem-i berzah: ruhların kıyamete kadar kalacakları âlem.
âlem-i gayp: gayp âlemi, görünmeyen, fakat varlığı kesin olan ve mahiyeti Allah tarafından bilinen başka dünyalardır.
âlem-i şahadet: gözle gördüğümüz, şahit olduğumuz

âlem, kâinat.
berzah: iki şey arasındaki aralık, mesafe.
beşer: insan, insanlık, âdemoğlu.
bilittifak: ittifakla, beraberce, uyuşarak, elbirliğiyle, oybirliğiyle, tamamıyla.
cihet: yan, yön, taraf.
cismanî: manevî ve ruhanî

karşılığı, maddî ve cisimli olmak.
delâlet: delil olma, gösterme.
emsal: eşler, benzerler.
hadsiz: sınırsız.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
havas: okumuşlar, bilginler, âlimler.
hükümünde: yerinde, değerinde.

ihbar: haber verme, bildirme, anlatma, duyurma.
ihbarat: ihbarlar, bildirmeler, haber vermeler.
ilâh: tanrı, mabud.
inbisat: yayılma, açılma, genişleme.
insani: insana ait, insanla alakalı.
kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.
lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.
maddî: maddeye ait, madde ile alakalı, cismanî.
manen: iç varlık bakımından, duyguya, gönüle, yüreğe, ruha, mana itibarıyla, manaca.
melâike: melekler, ferişteher.
muamele: birbirine karşı herhangi bir davranışta bulunma, birbiriyle iş yapma.
mutabik: birbirine uyan, aralarında anlaşmazlık olmayan.
muvafik: yerinde, uygun, uyar, münasip.
münevver: nurlanmış, nurlandırılmış, parlatılmış, aydınlatılmış.
müstakim: temiz, namuslu, doğru, ahlâklı, istikamet sahibi.
mütalâa: okuma, dikkatli okuma.
nazar: göz atma, bakma, bakış.
nispeten: nispet olarak, nispetle, kıyaslayarak, önekinde göre, bir dereceye kadar.
nurani: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.
nur-i iman: imandan gelen nur, aydınlık, parlaklık.
pürîştîyak: çok iştîyaklı, özlem, hasret, iştîyak dolu, çok şevkli.
pürmerak: çok meraklı, merak dolu.
rehber: yol gösteren, kılavuz, delil.
selim: temiz, samimî.
seyahat: yolculuk, uzun yolculuk.
taharri-i hakikat: hakikati araştırma, doğruyu arama, araştırma.
taife: bölük, takım, guruh, firka.
taife-i insaniye: insana ait taife.
temessül: bir şekil ve surete girme, cisimlenme.
tetabuk: birbirine uygun olma, uygun gelme, uyuma.
tevfuk: uyma, uygun gelme, uygunluk, rastlamak, münasebet, birbirine denk gelme.
Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî ve zatî olan.
vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.
vücub-i vücut: Allah'ın varlığının zorunlu oluşu, var olmak için bir sebebe muhtaç olmaması.
zemin: yeryüzü.

arş-ı marifet-i Rabbaniye: Rabbi tanıma, bilme arşı.

âyinedar: ayna tutan.

âyine-i azam: en büyük ayna.

âyine-i Samedaniye: Samed ay-nası, Allah'ın hiçbir şeye muhtaç olmayışını ve her şeyin Ona muhtaç oluşunu gösteren ayna.

camî: içine alan, toplayan.

cihet: yön, şekil, sebep.

erkân-ı imaniye: imana ait esaslar.

icma: bir konu üzerinde fikir birliğine varma, fikir birliği.

istidat: kabiliyet, yetenek.

istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.

istikamet: inanç, düşünce ve niyette, tutum ve davranışta Allah'ın rızasına uygun dürüstlük.

itikât: Allah'a bağlılık, inanış.

itminan: inanma, birine inanma, güvenme, gönül rahatlığı içinde tereddütsüz kabul etme.

itminankârâne: kalp ve ruhu doymuş olarak.

itîfak: birleşme, birliktelik.

ittisaf: özellik kazanma.

ittisafkârâne: vasıfları belli olur surette, bir sıfat alarak, bir hâl takınarak.

keşfiyat: evliyanın, Allah'ın ilham etmesiyle gösterdikleri gaybı ilgilî sırlar, manevî sırlar, keşifler.

keyfiyet: bir şeyin nasıl olduğu, hâl, durum, vaziyet, husus, vasıf, nitelik, kalite, iç yüz.

meslek: aklın, kalben, manen yürünen yol.

meşrep: gidış, hareket tarzı, tavır, tutum, meslek.

metin: sağlam ve dayanıklı, kavi.

mezhep: dinde tutulan yol, dinde anlayış ve ibadet yolu.

muhaliif: muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, bir fiil veya düşünceye karşı gelen.

muhtelif: türlü türlü, çeşitli.

mukabil: karşı, karşılık, muâdil.

mutabık: birbirine uyan, araların-da anlaşmazlık olmayan.

mutmainâne: mutmain olarak, gönülu hoş bir şekilde, kalp ve ruhu doymuş olarak.

mübâyın: uymayan, benzemeyen, zıt.

mürşid-i ekber: en büyük mürşit, Hz. Muhammed ve Kur'an-ı Kerim.

müstemirrâne: devamlı olarak, aralıksız.

müşahadat: gözle görülen şeyler, müşahade edilen şeyler, meşhudat.

mütalâa: okuma, dikkatli okuma.

mütemessil: cisimlenen, cisim şeklinde görünen.

nokta-i imaniye: iman noktası.

İstidatları gayet muhtelif ve mezhepleri birbirinden uzak ve muhalif olan umum istikametli ve nurlu akılların iman ve tevhiddeki ittisafkârâne ve rasihane itikatları, tevafuk ve sebatkârâne ve mutmainane kanaat ve yakınlari tetabuk ediyor. Demek, tebeddül etmeyen bir hakikate dayanıp bağlanmışlar. Ve kökleri, metin bir hakikate girmiş, kopmuyor. Öyleyse, bunların nokta-i imaniyede ve vücup ve tevhidde icmaları, hiç kopmaz bir zincir-i nuranîdir ve hakikate açılan ışıklı bir penceredir.

Hem gördü ki: Meslekleri birbirinden uzak ve meşrepleri birbirine mübâyın olan umum selim ve nuranî kalplerin erkân-ı imaniyedeki muttasifane ve itminankârâne ve müncezibâne keşfiyat ve müşahadatları birbiriyle tevafuk ve tevhidde birbirine mutabık çıkıyor. Demek, hakikate mukabil ve vâsıl ve mütemessil bu küçücük birer arş-ı marifet-i Rabbaniye ve bu cami birer âyine-i Samedâniye olan nuranî kalpler, şems-i hakikate karşı açılan pencereledir; ve umumu birden, güneşe ayınadarlık eden bir deniz gibi, bir âyine-i azamdır. Bunların vücup-i vücutta ve vahdette ittifakları ve icmaları, hiç şaşırılmaz ve şaşırılmaz bir rehber-i ekmel ve bir mürşid-i ekberdir. Çünkü, hiçbir cihetle hiçbir imkân ve hiçbir ihtimal yok ki, hakikatten başka bir vehim ve hakikatsiz bir fikir ve asılsız bir sıfât, bu kadar müstemirrâne ve rasihane bu pek büyük ve keskin gözlerin umumunu birden aldatsın, galat-ı hisse uğratsın. Buna ihtimal veren bozulmuş ve çürümüş bir akla, bu kâinatı inkâr eden ahmak

nur: aydınlık, ziya, ışık, sule.

nurani: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.

rasihane: sağlamca, sağlam olarak.

rehber-i ekmel: en mükemmel rehber.

sebatkârâne: sabır ve sebat ederek, sebat göstererek, sebatlı bir şekilde.

selim: temiz, samimî.

sıfat: hâl, nitelik, vasıf.

şems-i hakikat: hakikat güneşi, gerçeğin parlaklığı.

tebeddül: başkalaşma, değişme, başka hale getirme, başka şekil alma.

tetabuk: birbirine uygun olma, uygun gelme, uyuma.

tevfuk: uyuma, uygun gelme, uygunluk, rastlamak, münasebet, birbirine denk gelme.

tevhid: Allah'ın bir olduğuna inanma, Allah'ın varlığını, birliğini, dengi ve ortağı bulunmadığını kabul etme.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklil bir ve tek olma.

vasıl: erişen, ulaşan, kavuşan, yetişen.

vehim: kuruntu.

vücup-i vücut: Allah'ın varlığının zorunlu oluşu, var olmanın için bir sebebe muhtaç olmaması.

vücup: Allah'ın varlığının zorunlu oluşu.

yakîn: kesin bilme, şüpheden sıyrılarak bilme, son derece emin olarak bilme, doğru ve kuvvetle bilme.

zincir-i nurani: nurlu zincir.

Sofestailer dahi razı olmazlar, reddederler diye anladı. Kendi akıl ve kalbiyle beraber ¹ **أَمَنْتُ بِاللَّهِ** dediler.

İşte, bu yolcunun müstakim akıllardan ve münevver kalplerden istifade ettiği marifet-i imaniyeye kısa bir işaretle olarak, *Birinci Makamın On İkinci ve On Üçüncü Mertebelerinde*,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي
وَحْدَتِهِ أَجْمَاعُ الْعُقُولِ الْمُسْتَقِيمَةِ الْمُنَوَّرَةِ بِاعْتِقَادَاتِهَا الْمُتَوَافِقَةِ
وَبِقِنَاعَاتِهَا وَيَقِينَاتِهَا الْمُتَطَابِقَةِ مَعَ تَخَالُفِ الْأَسْتِعْدَادَاتِ وَالْمَذَاهِبِ
وَكَذَا دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ اتِّفَاقُ الْقُلُوبِ السَّلِيمَةِ
النُّورَانِيَّةِ بِكَشْفِيَّاتِهَا وَالْمُتَطَابِقَةِ وَبِمُشَاهَدَاتِهَا الْمُتَوَافِقَةِ
مَعَ تَبَايُنِ الْمَسَالِكِ وَالْمُشَارِبِ ²

denilmiş.

Sonra, âlem-i gayba yakından bakan ve akıl ve kalpte seyahat eden o yolcu, “Acaba âlem-i gayb ne diyor?” diye merakla o kapıyı da şöyle bir fikirle çaldı. Yani, “Madem bu cismanî âlem-i şahadette, bu kadar ziynetli ve sanatlı hadsiz masnularıyla kendini tanıttırmak ve bu kadar tatlı ve süslü nihayetsiz nimetleriyle kendini sevdirmek ve bu kadar mu’cizeli ve maharetli, hesapsız eserleriyle gizli kemalâtını bildirmek, kavilden ve tekel-lümden daha zâhir bir tarzda fiilen isteyen ve hâl diliyle

1. Allah'a iman ettim.

2. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O öyle bir Vacibü'l-Vücud'dur ki; onun vücub-i vücuduna ve vahdetine, kabiliyetlerinin ve yollarının farklılığına rağmen, birbirleriyle mütevakif itikatları ve birbirleriyle mütevakif kanaat ve yakinlerinin şahadetiyle, müstakim ve münevver selim akılların icmaı, delâlet eder. Ve keza, meslek ve meşrepleri farklı olmasına rağmen, mütevakif keşfiyat ve mütevakif müşahedelerin şahadetiyle, nurlu ve selim kalplerin ittifakı, Onun vücub-i vücuduna ve vahdetine delalet eder.

ahmak: pek akılsız, serserim, budala, kalın kafalı, şaşkın, zekaca gelişmemiş.

âlem-i gayb: gayb âlemi, görünmeyen, fakat varlığı kesin

olan ve mahiyeti Allah tarafından bilinen başka dünyalar.

âlem-i şahadet: gözle gördüğümüz, şahit olduğumuz

âlem, kâinat.

cismani: maddî vücuda sahip.

delâlet: delil olma, gösterme.

fikir: düşünme, düşünce.

galat-ı his: duyustaki aldanış,

his yanılması.

hadsiz: sınırsız.

icma: bir konu üzerinde fikir birliğine varma, fikir birliği.

ilâh: tanrı, mabud.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

inkâr: reddetme, tanımama, kabul ve tasdik etmeme, inanmama.

istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.

itikat: Allah'a inanma, Allah'a olan bağlılık, kesin inanış.

ittifak: birlik, fikir birliği.

kabiliyet: beceriklilik, eli işe yatkınlık, istidat, yetenek.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.

kanaat: görüş, fikir.

keşfiyat: evliyanın, Allah'ın ilham etmesiyle gösterdikleri gaybı ilgilili sırlar, manevî sırlar, keşifler.

keza: böyle, böylece.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

marifet-i imaniye: imanî bilgi, malûmat.

masnu: sanatla yapılmış varlık.

meslek: aklen, kalben, amelen yürünen manevî yol.

meşrep: gidiş, hareket tarzı, tavır, tutum, meslek.

münevver: nurlanmış, nurlandırılmış, parlatılmış, aydınlatılmış.

müstakim: temiz, namuslu, doğru, ahlâklı, istikamet sahibi.

müşahede: gözlem.

mütevâfık: tevafuluk eden, birbirine uygun olan, denk bulunan.

nihayetsiz: sonsuz.

nimet: iyilik, lütuf, ihsan, bağış.

nur: aydınlık, parlılık, parlaklık, zıya, ışık, şule.

razı: rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen, muvafakat eden, hoşnut olan.

selim: temiz, samimî.

seyahat: yolculuk, uzun yolculuk.

Sofestai: Allah'ı kabul etmemek için kâinatı ve kendi varlığını da inkâr eden.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

Vacibü'l-Vücud: varlığı zarurî ve zatî olan.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

vücub-i vücud: Allah'ın varlığının zorunlu oluşu, var olmak için bir sebebe muhtaç olmaması.

yakin: açık-seçik ve kesin bilgi.

ziynetli: süslü.

âlem-i gayp: gayp âlemi, görünmeyen, fakat varlığı kesin olan ve mahiyeti Allah tarafından bilinen başka dünyalar.

Allâmü'l-Guyûb: gaybı bilen, görünmeyen şeyleri bilen, Allah.

bedahet: açıklık, aşikâr oluş.

bilbedah: açıktan, aşikâr olarak.

cihet: yan, yön, taraf.

delâil: deliller, bürhanlar, ispat vasıtaları.

ekseriyet-i mutlaka: bir fazlasıyla elde edilen çoğunluk, çokluk, kesin çoğunluk.

fiilen: fiille, davranış ve hareketlerle, yaparak.

hakikat-ı kudsîye: kudsî, yüce hakikat.

hakikat-i vahiy: vahyin hakikati.

hâlen: hareket ve davranış olarak.

hâzır: huzurda olan, hazır.

ifaza: feyiz verme, feyizlendirme, bereketlendirme.

ihbarat: ihbarlar, bildirmeler, haber vermeler.

ilham: belli bilgi vasıtalarına başvurmadan Allah tarafından insanın kalbine veya zihnine indirilen mana.

ittifak: birleşme, birliktelik.

kavil: söz, kelâm.

kavlen: söz ile, sözlü olarak, fiilî olmayan.

kelâm: söz, lâfız, lâkırdı.

kelâm-ı ezeli: ezeli söz, varlığına başlangıç olmayan Allah'ın sözü.

kemalât: faziletler, iyilikler, kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.

kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.

kütüb-i mukaddese: mukaddes kitaplar (Tevrat, Zebur, İncil ve Kur'ân-ı Kerim).

maharet: mahirlik, ustalık, beceriklilik, hüner.

mahlûkat: yaratılmışlar, yaratıklar, Allah tarafından yaratılanlar.

masnu: sanatla yapılmış varlık.

mazhariyet: elde etme, nail olma, kavuşma, şereflenme.

mu'cizat: mu'cizeler, Allah tarafından verilir, yalnız peygamberlerin gösterebilecekleri büyük harika işler.

mu'cize: benzerini yapmaktan insanın aciz kaldığı şey.

muktedâ: iktida edilen, uyulan, örnek tutulan, örnek alınan, taklit edilen.

nazır: nezaret eden, bakan, gözetmen.

nev-i beşer: insanoğlu, insan soyu.

perde-i gayp: gayp perdesi, gizli perde.

semere: netice, sonuç.

bildiren bir Zat, perde-i gayp tarafında bulunduğu bilbedah anlaşılıyor. Elbette ve her hâlde, fiilen ve hâlen olduğu gibi, kavlen ve tekellümen dahi konuşur, kendini tanıttırır, sevdirebilir. Öyleyse, âlem-i gayp cihetinde Onu, Onun tezahüratından bilmeliyiz” dedi. Kalbi içeriye girdi, akıl gözüyle gördü ki:

Gayet kuvvetli bir tezahüratla, vahiylerin hakikati, âlem-i gaybın her tarafında, her zamanda hükmediyor. Kâinatın ve mahlûkatın şahadetlerinden çok kuvvetli bir şahadet-i vücud ve tevhid, Allâmü'l-Guyûbdan vahiy ve ilham hakikatleriyle geliyor. Kendini ve vücud ve vahdetini, yalnız masnularının şahadetlerine bırakmıyor. Kendisi, kendine lâyık bir kelâm-ı ezeli ile konuşuyor. Her yerde ilim ve kudretiyle hâzır ve nazırın kelâmı dahi hadsizdir. Ve kelâmının manası Onu bildirdiği gibi, tekellümü dahi Onu sıfâtıyla bildiriyor.

Evet, yüz bin peygamberlerin tevatürleriyle ve ihbaratlarının vahyi İllâhîye mazhariyet noktasında ittifaklarıyla ve nev-i beşerden ekseriyet-i mutlakının tasdikgerdesi ve rehberi ve muktedası ve vahyin semereleri ve vahyi meşhut olan kütüb-i mukaddese ve suhuf-i semaviyenin delâil ve mu'cizatlarıyla, hakikat-i vahyin tahakkuku ve sübutu bedahet derecesine geldiğini bildi ve vahyin hakikati beş hakikat-i kudsîyeyi ifade ve ifaza ediyor diye anladi:

sifat: hâl, keyfiyet, nitelik, varlık.

suhuf-i semaviye: semavî sayfalar.

sübüt: gerçekleşme, meydana gelme.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

şahadet-i vücud ve tevhid: varlık ve tevhid işareti.

tahakkuk: gerçekleşme, meydana gelme, olma.

tasdikgerde: kabul edilmiş, tasdik edilmiş.

tekellüm: söyleme, konuşma, lâf etme.

tekellümen: konuşarak.

tevatür: içinde yalan ihtimali bulunmayan ve birbirlerine kuvvet veren haberlerden oluşan, güvenilir insanların birbirine anlatarak getirdikleri kesin haber.

tevhid: Allah'ın bir olduğuna inanma, Allah'ın varlığını, birliğini, dengi ve ortağı bulunmadığını kabul etme.

tezahürat: görünüşler, belir-

meler, ortaya çıkmalar.

vahiy: Cenab-ı Hak'ın dilediği hükümleri, sırları ve hakikatleri peygamberlere bildirmesi.

vahyi meşhut: şahit olunan vahiy, peygamberlere verilen kitaplarda görülen, okunan vahiy.

vahyi illâhî: İllâhî vahiy, Allah tarafında vahiy ile gelen, emir ve yasaklar.

vücud: var olma, varlık.

zahir: açık, belli, meydanda.

BİRİNCİSİ: ¹ **التَّنَزُّلاتُ الإلهية إلى عقول البشر** denilen, beşe-

rin akıllarına ve fehimlerine göre konuşmak, bir tenez-zül-i İlahîdir. Evet, bütün zîruh mahlûkatını konuşuran ve konuşmalarını bilen, elbette kendisi dahi o konuşmalara konuşmasıyla müdahale etmesi, rububiyetin muktezasıdır.

İKİNCİSİ: Kendini tanıttırmak için, kâinatı bu kadar hadsiz masraflarla, baştan başa harikalar içinde yaratan ve binler dillerle kemalâtını söylettiren, elbette kendi sözleriyle dahi kendini tanıttırarak.

ÜÇÜNCÜSÜ: Mevcudatın en mütehabı ve en muhtacı ve en nazenini ve en müştakı olan hakikî insanların münacatlarına ve şükürlerine fiilen mukabele ettiği gibi, kelâmıyla da mukabele etmek, hâlikiyetin şe'nidir.

DÖRDÜNCÜSÜ: İlim ile hayatın zarurî bir lâzımı ve ışıklı bir tezahürü olan mükâleme sıfâtı, elbette ihatalı bir ilmi ve sermedî bir hayatı taşıyan Zatta, ihatalı ve sermedî bir surette bulunur.

BESİNCİSİ: En sevimli ve muhabbetli ve endişeli ve nokta-i istinada en muhtaç ve sahibini ve malikini bulmaya en müştak, hem fakir ve âciz bulunan mahlûkatlarına, acz ve iştiyakı, fakr ve ihtiyacı ve endişe-i istikbalî ve muhabbeti ve perestiji veren bir Zat, elbette kendi vücudunu onlara tekellümüyle iş'ar etmek, ulûhiyetin muktezasıdır.

1. Sözü'n, Allah tarafından insanların anlayacağı seviyeye indirilmesi.

âciz: eli yetmez, gücü yetmez, güçsüz.
acz: zayıflık, güçsüzlük.
beşer: insan, insanlık, âdemoğlu.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
endişe: düşünce, vesvese, kuşku, kuruntu, merak, kaygı, keder, gam, şüphe, korku.
endişe-i istikbal: gelecek düşüncesi, gelecek kaygısı.

fakir: zavallı, biçare, âciz.
fakr: fakirlik, yoksulluk, muhtaçlık, züğürtlük.
fehîm: anlama, anlayış, kavrayış, idrak, zekâ, akıl.
fiilen: fiille, davranış ve hareketlerle, yaparak.
hadsiz: sınırsız.
hakikî: doğru, hakikate mensup.
hâlikiyet: yaratıcılık, yaratma hâl ve sıfatı.

hârika: her zaman rastlanmayan, olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran, âdet ve tabiat dışında olan şey.
ihatalı: kuşatıcı.
iş'ar: anlatma, bildirme.
iştiyak: aşırı isteme, çok fazla arzu etme.
kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.

kelâm: söz, lâfız, lâkırdı.

kemalât: faziletler, iyilikler, kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.

mahlûkat: yaratılmışlar, yaratıklar, Allah tarafından yaratılanlar.

malik: sahip.

mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahlûklar, yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.

muhabbet: sevgi.

muhtaç: ihtiyacı olan, kendisine bir şey lâzım olan, ihtiyaç içinde bulunan, bir eksikliği olup onu tamamlamak isteyen.

mukabele: karşılık verme, karşılama.

muktezâ: iktiza eden, gereken, lâzım gelen, icap eden, gerekli olan.

mükâleme: konuşma, karşılıklı konuşma, söyleşme.

münacat: Allah'a dua etme, yalvarma, Onun manevî huzurunda tazarru ve niyazda bulunma.

mütehab: seçilmiş, seçkin, güzide, mümtaz.

müştak: iştiyaklı, arzulu.

nazenin: narin, ince yapılı.

nokta-i istinat: dayanak noktası, güvenme ve itimat noktası.

perestîş: aşırı derecede sevme, aşırı sevgi, düşkünlük, meftunluk.

rububiyet: Cenab-ı Hakkin her zaman, her yerde ve her mahlûka muhtaç olduğu şeyleri vermesi, onu terbiye etmesi ve idaresi altında bulundurması vasfı.

sermedî: ebedî, sürekli, daimî, ölümsüz.

sıfat: hâl, keyfiyet, nitelik, vasıf.

suret: biçim, şekil, tarz.

şe'n: hâl, keyfiyet, durum, özellik, yapı, istidat.

şükür: Allah'ın verdiği nimetler karşısında elhamdülillah deme, Allah'a dil ile hamd etme.

tekellüm: söyleme, konuşma, lâf etme.

tenez-zül-i ilâhî: Allah'ın, kulun anlayabileceği bir üslup ve şekilde hitap etmesi.

tezahür: belirti, görünüş.

ulûhiyet: ilâhîlik, Allah'lık.

vücut: var olma, var oluş, varlık.

zarurî: mecburî, zorunlu, ister istemez, naçar.

zat: azamet ve ululuk sahibi.

zîruh: ruh sahibi, ruhlı, canlı, hayattar.

âlem: bütün yaratılmışlar.
âmi: cahil.
cihet: yan, yön, taraf.
cüz'î: kıymetsiz, önemsiz, teferuat.
delâlet: delil olma, gösterme.
ehemmiyet: kıymet, değer, önem.
ekser: pek çok, çoğunluk.
ferman: emir, buyruk.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hâkimiyet: hâkim oluş, hâkim olma hâli, hükmediş, hâkimlik, ege-menlik.
hâkimiyet-i umumiye: çoğunluğun ve genel hakimiyeti.
Hâlik: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.
haşmet-i saltanat: saltanatın haşmeti, ihtişamı, göz kamaştırıcı saltanatın güzelliği.
haysiyetle: itibarıyla, özelliğiyle.
hususî: şahsî, kişisel.
hüccet: delil, ispat, burhan.
icma: bir konu üzerinde fikir birliğine varma, fikir birliği.
içtima: toplantı, toplanma.
ihtisam: debdebe, şanlı görünüş, büyük gösteriş.
ilham: belli bilgi vasıtalarına başvurmadan Allah tarafından insanın kalbine veya zihnine indirilen mana.
iş'ar-ı Samedani: hiçbir şeye muhtaç olmayan Cenab-ı Hakkın, varlığını yaratıklara bildirmesi.
kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.
melâike: melekler, feriştehler.
meselâ: misal olarak, şunun gibi, söz gelişi, faraza.
muamele: iş, alışveriş.
mukabele-i Rahmani: Rahman olan Allah'ın zatına has ve yaşar karşılık vermesi.
mükâleme: konuşma, karşılıklı konuşma, söyleşme.
mükâleme-i Rabbanîye: Rab olan Allah'ın zatına has konuşması.
mükâleme-i Sübhani: yarattıklarının kendisine tesbih ettiği Cenab-ı Hakkın konuşması.
münasebet: ilgi, alâka, bağlantı.
nevi: tür, çeşit.
padîşah: büyük şah, hükümdar, hükümdarlar hükümdarı, sultan, melik.
Padîşah-ı Ezelî: başlangıcı olmayan padîşah, Cenab-ı Hak.
Rab: besleyen, yetiştiren, verdiği

İşte, tenezzül-i İlâhî ve taarrûf-i Rabbanî ve mukabele-i Rahmanî ve mükâleme-i Sübhani ve iş'ar-ı Samedani hakikatlerini tazammun eden umumî, semavî vahiylerin, icma ile Vacibü'l-Vücut'un vücuduna ve vahdetine delâletleri öyle bir hüccettir ki, gündüzdeki güneşin şuaatının güneşe şahadetinden daha kuvvetlidir diye anladı.

Sonra ilhamlar cihetine baktı, gördü ki:

Sadık ilhamlar, gerçi bir cihette vahye benzerler ve bir nevi mükâleme-i Rabbanîyedir; fakat iki fark vardır.

Birincisi: İlhamdan çok yüksek olan vahyin ekseri melâike vasıtasıyla; ve ilhamın ekseri vasıtasız olmasıdır. Meselâ, nasıl ki, bir padişahın iki suretle konuşması ve emirleri var.

Birisi: Haşmet-i saltanat ve hâkimiyet-i umumiye haysiyetle bir yaverini, bir valiye gönderir. O hâkimiyetin ihtişamını ve emrin ehemmiyetini göstermek için, bazen, vasıta ile beraber bir içtima yapar, sonra ferman tebliğ edilir.

İkincisi: Sultanlık ünvanıyla ve padişahlık umumî ismiyle değil, belki kendi şahsıyla hususî bir münasebeti ve cüz'î bir muamelesi bulunan has bir hizmetçisiyle veya bir âmi raiyetle ve hususî telefonuyla hususî konuşmasıdır.

Öyle de, Padişah-ı Ezelînin, umum âlemlerin Rabbi ismiyle ve kâinat Hâlıkı ünvanıyla, vahiy ve vahyin hizmetini gören şümüllü ilhamlarıyla mükâlemesi olduğu

nimetlerle mahlûkatı islah ve terbiye eden Allah.
raiyyet: halk.
sadık: doğru, gerçek, hakikî, sahte olmayan.
semavî: Allah tarafından olan, ilâhî.
sultan: padişah, hükümdar.
suret: biçim, şekil.
şuaat: şualar, ışınlar, nurlar, ışıklar, parıltılar.
şümüllü: kapsamlı.
taarrûf-i Rabbanî: Cenab-ı Allah'ın kendini tanıtmayı, bil-

dirmesi.
tazammun: ihtiya etme, içine alma, içinde bulundurma.
tebliğ: yetiştirme, ulaştırma, götürme, bitişirme, eritirme.
tenezzül-i İlâhî: Allah'ın, kullun anlayabileceği bir üslup ve şekilde hitap etmesi.
umum: bütün.
umumî: umuma ait, umumla ilgili, herkesle alâkalı, herkese ait.
ünvan: ad, isim, lâkap.

Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî ve zatî olan.
vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.
vahiy: Cenab-ı Hakkın dilediği hükümleri, sırları ve hakikatleri peygamberlere bildirmesi.
vali: bir vilâyeti idare eden en büyük memur.
vasıta: aracılık.
vücut: var olma, var oluş, varlık.
yaver: yardımcı.

gibi; her bir ferdin, her bir zîhayatın Rabbi ve Hâlıkı olmak haysiyetiyle, hususî bir surette, fakat perdeler arkasında onların kabiliyetine göre bir tarz-ı mükâlemesi var.

İkinci fark: Vahiy gölgesizdir, safîdir, havassa hastır. İlham ise gölgelidir, renkler karışır, umumîdir. Melâike ilhamları ve insan ilhamları ve hayvanat ilhamları gibi, çeşit çeşit, hem pek çok envalarıyla, denizlerin katreleri kadar kelimat-ı Rabbaniyenin teksirine medar bir zemin teşkil ediyor.

لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ

¹ *كَلِمَاتِ رَبِّي* ayetinin bir vechini tefsir ediyor anladı.

Sonra, ilhamın mahiyetine ve hikmetine ve şahadetine baktı, gördü ki: Mahiyeti ile hikmeti ve neticesi dört nurdan tereküp ediyor.

BİRİNCİSİ: Teveddüt-i İlahî denilen kendini mahlûkatına fiilen sevdirdiği gibi, kavlen ve huzuren ve sohbeten dahi sevdirmek, vedudiyetin ve rahmaniyetin muktezasıdır.

İKİNCİSİ: İbadının dualarına fiilen cevap verdiği gibi, kavlen dahi perdeler arkasında icabet etmesi, Rahîmiyetin şe'nidir.

ÜÇÜNCÜSÜ: Ağır belyelere ve şiddetli hâllere düşen mahlûkatlarının istimdatlarına ve feryatlarına ve tazarru- atlarına fiilen imdat ettiği gibi, bir nevi konuşması

1. Rabbimin sözlerini yazmak için bütün denizler mürekkep olsa, Rabbimin sözleri tükenme- den o denizler tükenirdi. (Kehf Suresi: 109.)

beliyye: felâket, keder, tasa, kasavet, musibet.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
enva: çeşitler, türler, neviler.
fert: şahıs, kişi.
feryat: yardım istemek için yüksek sesle bağırma, çağırma.
fiilen: fiille, davranış ve hareketlerle, yaparak.

Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.
has: bir kimseye ayrılmış olan, özel.
havas: okumuşlar, bilginler, âlimler.
haysiyetiyle: itibarıyla, sebebiyle.
hayvanat: hayvanlar.

hikmet: gaye.
hususî: şahsî, kişisel.
huzuren: yakınında olarak.
ibad: abdlar, kullar, ibadet edenler.
icabet: kabul etme, kabul edilme.
ilham: belli bilgi vasıtalarına başvurmadan Allah tarafından insanın kalbine veya zih-

nine indirilen mana.
imdat: yardım, yardıma yetişme, zor durumda kalana yapılan yardım.
istimdat: medet dileme, imdat isteme, yardıma çağırma.
kabiliyet: beceriklilik, eli işe yatkınlık, istidat, yetenek.
katre: damla.
kavlen: söz ile, sözlü olarak, fiilî olmayan.
kelimat-ı Rabbanîye: Rabbe ait kelimeler, sözler.
mahiyet: bir şeyin aslı, esası, hakikatı, iç yüzü, bir şeyi tayin eden asfî unsur, neden ibaret olduğu, nitelik.
mahlûkat: yaratılmışlar, yaratıklar, Allah tarafından yaratılanlar.
medar: dayanak noktası, sebep, vesile.
melâike: melekler, ferîştehler.
mukteza: gerek.
netice: sonuç.
nevi: tür, çeşit.
nur: aydınlık, parlıt, parlaklık, ziya, ışık, şule.
Rab: yaratan, büyüten, terbiye eden.
Rahîmiyet: merhamet edicilik.
rahmaniyet: Cenab-ı Hakkın kullarını beslemesi, koruması ve merhamet etmesi vasfı.
safî: saf, duru, katıksız, halis, samimi.
sohbeten: sohbet ederek, konuşarak.
suret: biçim, şekil, tarz.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
şe'n: hâl, keyfiyet, durum, özellik, yapı, istidat.
tarz-ı mükâleme: konuşma tarzı.
tazarruat: tazarrular, yalvarışlar, yalvarmalar.
tefsir: açıklama, tamamen açıklama, izah.
teksir: çoğaltma, artırma.
terekküp: mürekkep olma, karışıp birleşme, birden fazla şeyin birleşmesinden oluşma.
teşkil: oluşturma, meydana getirme.
teveddüt-i ilâhî: Allah'ın kendini kullarına sevdirmesi.
umumî: umuma ait, umumla ilgili, herkesle alakalı, herkese ait.
vahiy: Cenab-ı Hakkın dilediği hükümleri, sırları ve hakikatleri peygamberlere bildirmesi.
vechî: yön, taraf.
vedudiyet: Cenab-ı Hakkın kendini sevdirmesi.
zemin: yer.
zîhayat: hayat sahibi.

hükmünde olan ilhamî kavillerle de imdada yetişmesi, rububiyetin lâzımıdır.

âciz: eli yetmez, gücü yetmez, güçsüz.

aks: yansıma.

bilmüşahede: görerek, bizzat şahit olarak, görür şekilde, görme derecesinde.

cihet: taraf, yön.

cilve: görünme, akis, yansıma.

ebed: sonu olmayan gelecek zaman, sonsuzluk, daimilik.

ezel: başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik, ebedin zıddı.

faraza: farz edelim ki, farz edin ki, sayalım ki, ola ki.

fiilen: fiille, davranış ve hareketlerle, yaparak.

hacat: ihtiyaçlar, dilekler, istekler.

hafız: hifzeden, koruyan, saklayan, koruyucu.

Hâlik-ı Zîşan: şan sahibi yaratıcı.

hami: himaye edici, himaye eden, koruyucu, koruyan, sahip çıkan, gözeten.

himayet: koruma, esirgeme, muhafaza etme.

huzur: yan, kat, makam.

hükmünde: değerinde, kıymetinde.

ihsas: hissettirme.

ilham: içe, gönüle doğma, kalbe gelme, gönle doğan şey.

ilhamî: ilhama ait, ilham ile elde edilen, ilhamla ulaşılan, ilham sonucu olan.

imdat: yardım, yardıma yetişme, zor durumda kalana yapılan yardım.

kabiliyet: beceriklilik, eli işe yatkınlık, istidat, yetenek.

katre: damla.

kavil: söz, kelâm.

kavlen: söz ile, sözlü olarak, fiili olmayan.

mahlûk: halk edilmiş, yaratılmış, yaratık, Allah tarafından yaratılmış, yaratık.

malik: sahip.

masnu: sanatla yapılmış varlık.

mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahlûklar, yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.

mukteza: gerek.

müdebbir: tedbir alan, tedbirli, her şeyi önceden düşünen.

mükâleme: konuşma, karşılıklı konuşma, söyleşme.

mükâleme-i Rabbaniye: Rab olan Allah'ın zatına has konuşması.

müştak: iştiyaklı, arzulu.

müzahemet: zahmet, sıkıntı verme, engel olma.

nevi: tür, çeşit.

rahmet-i rububiyet: mahlûkatını

DÖRDÜNCÜSÜ: Çok âciz ve çok zayıf ve çok fakir ve çok ihtiyaçlı ve kendi malikini ve hamîsini ve müdebbirini ve hafızını bulmaya pek çok muhtaç ve müştak olan zîşuur masnularına, vücudunu ve huzurunu ve himayetini fiilen ihsas ettiği gibi, bir nevi mükâleme-i Rabbaniye hükmünde sayılan bir kısım sadık ilhamlar perdesinde ve mahsus ve bir mahlûka bakan has ve bir vecihte, onun kabiliyetine göre, onun kalp telefonuyla, kavlen dahi kendi huzurunu ve vücudunu ihsas etmesi, şefkat-i ulûhiyetin ve rahmet-i rububiyetin zarurî ve vacip bir muktezasıdır diye anladı.

Sonra ilhamın şahadetine baktı, gördü: Nasıl ki, güneşin faraza şuuru ve hayatı olsaydı ve o hâlde ziyasındaki yedi rengi, yedi sıfâtı olsaydı, o cihette, ışığında bulunan şuaları ve cilveleri ile bir tarz konuşması bulunacaktı. Ve bu vaziyette, misalinin ve aksinin şeffaf şeylerde bulunması; ve her ayna ve her parlak şeyler ve cam parçaları ve kabarcıklar ve katreler, hatta şeffaf zerrelere her birinin kabiliyetine göre konuşması; ve onların hacatına cevap vermesi; ve bütün onlar güneşin vücuduna şahadet etmesi; ve hiçbir iş, bir işe mâni olmaması; ve bir konuşması, diğer konuşmaya müzahemet etmemesi bilmüşahede görüleceği gibi, aynen öyle de: ezal ve ebedin Zülcelâl Sultan'ı ve bütün mevcudatın Zülcemal Hâlik-ı Zîşan'ı olan Şems-i Sermedî'nin mükâlemesi dahi onun

terbiye ve idare eden Cenab-ı Allah'ın rahmeti.

rububiyet: Cenab-ı Allah'ın her zaman, her yerde, her mahlûka muhtaç olduğu şeyleri vermesi, terbiye, tedbir ve malikiyeti ve besleyiciliği keyfiyeti.

sadık: doğru, gerçek, hakikî, sahte olmayan.

sıfat: hâl, nitelik, vasf.

sultan: padişah, hükümdar.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

seffaf: içinden ışık geçen, bir tarafından bakıldığında diğer tarafı da görülen, saydam.

şefkat-i ulûhiyet: ilâh olmanın gereği olan şefkat.

şems-i sermed: daimî, sürekli olan güneş.

sua: bir ışık kaynağından uzanan ışık hüzmesi, ışık.

suur: bir şeyi anlama, tanıma ve kavrama gücü.

tarz: biçim, şekil.

vacip: zorunlu.

vaziyet: durum, hâl.

vecih: yön, taraf.

vücut: var olma, var oluş, varlık.

zarurî: mecburî, zorunlu.

zerre: maddenin en küçük parçası, molekül, atom.

zîşuur: şuurlu, suur sahibi.

ziya: ışık, aydınlık, nur, parlaklık.

Zülcelâl: celâl sahibi, büyüklük, izzet, heybet ve azamet sahibi Allah.

Zülcemal: cemâl, lütuf, rahmet ve güzellik sahibi Allah.

ilmi ve kudreti gibi, küllî ve muhit olarak her şeyin kabilîyetine göre tecelli etmesi; hiçbir sual bir suale, bir iş bir işe, bir hitap bir hitaba mâni olmaması ve karıştırmaması bilbedahe anlaşılıyor. Ve bütün o cilveler, o konuşmalar ve ilhamlar birer birer ve beraber bilittifak o Şems-i Ezelînin huzuruna ve vücub-i vücuduna ve vahdetine ve ehadiyetine delâlet ve şahadet ettiklerini aynelyakîne yâkın bir ilmelyakînle bildi.

İşte, bu meraklı misafirin âlem-i gayptan aldığı ders-i marifetine kısa bir işaret olarak, *Birinci Makamın On Dördüncü ve On beşinci Mertebelerinde*,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي دَلَّ عَلَى
وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ اجْتِمَاعُ جَمِيعِ الْوَاحِيَاتِ الْحَقَّةِ
الْمُتَضَمِّنَةِ لِلتَّنَزُّلَاتِ الْأَلَهِيَّةِ وَلِلْمَكَالِمَاتِ السُّبْحَانِيَّةِ وَلِلتَّعَرُّفَاتِ
الرَّبَّانِيَّةِ وَلِلْمَقَابَلَاتِ الرَّحْمَانِيَّةِ عِنْدَ مَنَاجَاتِ عِبَادِهِ وَلِلشَّعَارَاتِ
الصَّمَدَانِيَّةِ لَوْجُودِهِ لِمَخْلُوقَاتِهِ ❀ وَكَذَا دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ
فِي وَحْدَتِهِ اتِّفَاقُ الْأَلْهَامَاتِ الصَّادِقَةِ الْمُتَضَمِّنَةِ لِلتَّوَدُّدَاتِ الْأَلَهِيَّةِ
وَلِلْإِجَابَاتِ الرَّحْمَانِيَّةِ لِدَعَوَاتِ مَخْلُوقَاتِهِ وَلِلْإِمْدَادَاتِ الرَّبَّانِيَّةِ
لِاسْتِعَاثَاتِ عِبَادِهِ وَلِلْحَسَّاسَاتِ السُّبْحَانِيَّةِ لَوْجُودِهِ لِمَصْنُوعَاتِهِ ¹

denilmiştir.

Sonra, o dünya seyyahı kendi aklına dedi ki:

1. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O öyle bir Vacibü'l-Vücut'dur ki; onun vücub-i vücuduna ve vahdetine, tenezzülat-ı ilâhiyeyi, mukâleme-i Sübhaniyeyi, taarrüfat-ı Rabbaniyeyi, kulların dualarına mukabele-i Rahmaniye ve varlığını mahlûkatına hissettirmesini tazammun eden bütün gerçek vahiylerin icmaî, delâlet eder. Ve keza teveddüdat-ı ilâhiyeyi, mahlûkatının dualarına icabat-ı Rahmaniye, kullarının istigaselerine olan imdadat-ı Rabbaniyeyi ve masnatının vücuduna olan ih sanat-ı Sübhaniyeyi tazammun eden ilhamat-ı sadıkanın ittifakı da Onun vücub-i vücuduna ve vahdetine delâlet eder.

âlem-i gayıp: gayp âlemi, görünmeyen, fakat varlığı kesin olan ve mahiyeti Allah tarafından bilinen başka dünyalar.
aynelyakîn: gözle görür de recede inanma.

bilbedahe: açıktan, aşikâr olarak.
bilittifak: ittifakla, beraberce, uyuşarak, elbirliğiyle, oybirliğiyle, tamamiyla.
cilve: görünme, akis.

delâlet: delil olma, gösterme.
ders-i marifet: bilgilenme, irfan dersi.
ehadiyet: Allah'ın her bir şeyde birliğinin tecelli etmesi, Allah'ın birliği.

hitap: söz.

huzur: yan, kat, makam.

icma: bir konu üzerinde fikir birliğine varma, fikir birliği.

ilâh: tanrı, ma'bud.

ilham: belli bilgi vasıtalarına başvurmadan Allah tarafından insanın kalbine veya zihnine indirilen mana.

ilhamat-ı sadıka: doğru, gerçek ilhamlar, gönle doğmalar, kalbe gelmeler.

ilmelyakîn: yakîn ile bilme, bir şeyi ilim ve delil ile kesin olarak bilme, tanıma, kabul etme.

istigase: medet umma, yardım isteme.

ittifak: fikir birliği, söz birliği.

kabilîyet: beceriklilik, eli işe yatkınlık, istidat, yetenek.

keza: böyle, böylece.

kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.

kul: Allah'ın yarattığı mahlûk, Allah'a nazaran insan.

küllî: külle ilgili, bütüne ait, umumî, bütün, hepsi.

mahlûkat: yaratılmışlar, yaratıklar, Allah tarafından yaratılanlar.

masnu: sanatla yapılmış varlıklar.

muhit: ihata eden, etrafını çeviren, kuşatan, saran.

mukabele-i Rahmaniye: Rahman olan Allah'ın zatına has ve yaradır karşılık vermesi.

mukâleme-i Sübhaniye: yaratıklarının kendisine tesbih ettiği Cenab-ı Hakkın konuşması.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

Şems-i Ezelî: her şeyin mutlak aydınlatıcısı olan ve başlangıcı olmayan Allah.

taarrüfat-ı Rabbaniyeye: Cenab-ı Allah'ın kendini tanıtmaları, bildirmeleri.

tazammun: ihtiva etme, içine alma, içinde bulundurma.

tecelli: belirme, bilinme.

tenezzülat-ı ilâhiye: Cenab-ı Hakkın kullarının anlayış seviyelerine göre konuşması ve derin hakikatları, anlayabilecekleri ifadelerle beyan etmesi.

teveddüdat-ı ilâhi: Allah'ın kendini kullarına sevdirmeleri.

Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî ve zatî olan Allah.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

vahiy: Cenab-ı Hakkın dilediği hükümleri, sırları ve hakikatleri peygamberlere bildirmesi.

vücub-i vücud: Allah'ın varlığının zorunlu oluşu, var olmak için bir sebebe muhtaç olmaması.

vücut: varlık, cisim.

a'dâ: en zalim, en çok düşmanlık eden.

aleyhissalâtü vesselâm: "salât ve selâm onun üzerine olsun," anlamında Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ismini duyunca söylenmesi sünnet olan dua.

asır: yüzyıl.

Asr-ı Saadet: Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (a.s.m.) peygamber olarak dünyada bulunduğu devir.

ayet: Kur'ân'ın her bir cümlesi, Kur'ân'ın surelerini oluşturan lâhî söz.

bedevî: iptidai tarzda yaşayan, medenî olmayan.

delil: şahit, belge, tanık.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

fazilet: kişiyi ahlaklı, iyi hareket etmeye yönelten manevi kuvvet, erdem.

fevkalâde: çok güzel, çok iyi, çok üstün.

hadsiz: sınırsız, sonsuz.

hakikaten: doğrusu, gerçekten.

hâkim: hükümdar, idare eden, egemen.

hakkanîyet: hak ve adâlete uygunluk.

Hâlik: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.

haslet: insanın yaratılışından gelen huy ve karakter, doğuştan gelen özellik, mizaç, tabiat, meziyet.

hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

ihbarat: ihbarlar, bildirmeler, haber vermeler.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.

kamer: Ay.

kat'î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.

kavim: millet, aralarında dil, âdet, örf, kültür birliği olan insan topluluğu.

kıymet: değer.

kumandan: komutan.

küllîyet: bütünlük, tümlük.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

malik: sahip.

meşhur: tanınmış, herkesin bildi-

"Madem bu kâinatın mevcudatıyla Malikimi ve Hâlıkımı arıyorum; elbette her şeyden evvel bu mevcudatın en meşhuru ve a'dâsının tasdiğiyle dahi en mükemmeli ve en büyük kumandanı ve en namdar hâkimi ve sözce en yükseği ve akılca en parlağı ve on dört asrı faziletiyle ve Kur'ân'ıyla ışıktandıran Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmı ziyaret etmek ve aradığımı ondan sormak için Asr-ı Saadete beraber gitmeliyiz" diyerek, aklıyla beraber o asra girdi, gördü ki:

O asır, hakikaten, o zat ile bir saadet-i beşeriye asrı olmuş. Çünkü, en bedevî ve en ümmî bir kavmi, getirdiği nur vasıtasıyla, kısa bir zamanda dünyaya üstat ve hâkim eylemiş.

Hem kendi aklına dedi: "Biz en evvel, bu fevkalâde zâtın bir derece kıymetini ve sözlerinin hakkaniyetini ve ihbaratının doğruluğunu bilmeliyiz. Sonra Hâlıkımızı ondan sormalıyız" diyerek taharriye başladı. Bulduğu hadsiz kat'î delillerden, burada, yalnız dokuz külliyyetine birer kısa işaret edilecek.

BİRİNCİSİ: Bu zatta —hatta düşmanlarının tasdiğiyle dahi— bütün güzel huyların ve hasletlerin bulunması;

۱ وَأَنْشَقَّ الْقَمَرَ ۲ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَى

ayetlerinin sarahatiyle, bir parmağının işaretiyle kamer iki parça olması; ve bir avucuyla a'dâsının ordusuna attığı az bir toprak, umum o ordunun gözlerine girmesiyle kaçmaları; ve susuz kalmış kendi ordusuna, beş

1. Ay yarıldı. (Kamer Suresi: 1.)

2. Attığın zaman da sen atmadın, ancak Allah attı. (Enfal Suresi: 17.)

gi, şöhretli, adı yaygınlık kazanmış, ünlü, namlı.

mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahlûklar, yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.

Muhammed-i Arabî: Arapların içinden çıkan Peygamberimiz Muhammed (a.s.m.).

mükemmel: güzel, âlâ, hârika.

namdar: meşhur, ünlü, şöhretli, namlı.

saadet-i beşeriye: insanlığın mutluluğu.

sarahat: ifadedeki açıklık, açık anlatım.

seyyah: yolcu.

taharri: arama, araştırma, inceleme, tahkik etme.

tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini

kabul etme.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

ümmî: okuma yazması olmayan, okumamış.

üstat: öğretici.

vasıta: aracılık.

zat: azamet ve ululuk sahibi.

ziyaret: görmeye gitme, bir yeri veya kimseyi görmeye gitme.

parmağından kevser gibi akan suyu kifayet derecesinde içirmesi gibi, nakl-i kat'î ile ve bir kısmı tevatürle yüzer mu'cizatın onun elinde zâhir olmasıdır. Bu mu'cizattan, üç yüzden ziyade bir kısmı, On Dokuzuncu Mektup olan Mu'cizat-ı Ahmediye namındaki harika ve kerametli bir risalede kat'î delilleriyle beraber beyan edildiğinden, onları ona havale ederek dedi ki:

“Bu kadar ahlâk-ı hasene ve kemalâtle beraber bu kadar mu'cizat-ı bâhiresi bulunan bir zat elbette en doğru sözlüdür. Ahlâksızların işi olan hileye, yalana, yanlış te-nezzül etmesi kabil değil.”

İKİNCİSİ: Elinde, bu kâinat Sahibinin bir fermanı bulunduğu ve o fermanı her asırda üç yüz milyondan ziyade insanların kabul ve tasdik ettikleri ve o ferman olan Kur'ân-ı Azîmüşşan'ın, yedi vecihle harika olmasıdır. Ve bu Kur'ân'ın, kırk vecihle mu'cize olduğu ve Kâinat Hâlıkının sözü bulunduğu, kuvvetli delilleriyle beraber Yirmi Beşinci Söz ve Mu'cizat-ı Kur'âniye namlarında; Risale-i Nur'un bir güneşi olan meşhur bir risalede tafsilen beyan edilmesinden, onu, ona havale ederek dedi: “Böyle ayn-ı hak ve hakikat bir fermanın tercümanı ve tebliğ edicisi bir zatta fermana cinayet ve ferman sahibine hıyanet hükmünde olan yalan olamaz ve bulunamaz.”

ÜÇÜNCÜSÜ: O zat öyle bir şeriat ve bir İslâmiyet ve bir ubudiyet ve bir dua ve bir davet ve bir imanla meydana çıkmış ki, onların ne misli var ne de olur. Ve onlardan

ahlâk: insanın yaratılıştan gelen hususiyetleri ile Kur'ân-ı Kerim ve sünnet-i şerifte sınırları çizilen kaidelerin hayata geçirilmesiyle kazanılan iyi ve güzel davranışların bütünü.
ahlâk-ı hasene: güzel ahlâk, güzel hayal.
asır: yüzyıl.
ayn-ı hak ve hakikat: hakkın ve gerçeğin tâ kendisi.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

cinayet: adam öldürme, cana kıyma, katl.
davet: çağırma, çağrı.
delil: şahit, belge, tanık.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
ferman: emir, buyruk.
Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.
hârika: olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran.

havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ismarlama.
hiyanet: hânilik, ihanet, kendine olan güveni kötüye kullanma, sözünde durmayıp oyun etme.
hile: sahtekârlık, sahtecilik, düzenbazlık, oyun, dolap.
hükümünde: yerinde.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
kabil: olan, olabilir, mümkün, ihtimal dairesinde.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.
kat'î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.
kemalât: insandaki ahlâk ve huy güzelliği.
kevser: Cennette bulunan bir akarsu.
kifayet: kâfi miktarda olma, yeter, yetişme, yetme, yeterlilik.
Kur'ân-ı Azîmüşşan: şan ve şerefi yüce olan Kur'ân.
meşhur: tanınmış, herkesin bildiği, şöhretli, adı yaygınlık kazanmış, ünlü, namılı.
mu'cizat: mu'cizeler, Allah tarafından verilip, yalnız peygamberlerin gösterebilecekleri büyük harika işler.
Mu'cizat-ı Ahmediye: Peygamber Efendimizin (a.s.m.) gösterdiği mu'cizeler.
mu'cizat-ı bâhire: apaçık mu'cizeler.
Mu'cizat-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın mu'cizeleri.
mu'cize: Allah tarafından verilip, yalnız peygamberlerin gösterebilecekleri büyük harika iş.
nakl-i kat'î: içinde yanlış ihtimali olmayan nakil, rivayet.
nam: ad, isim.
şeriat: Allah tarafından peygamber vasıtasıyla bildirilen, ilâhî emir ve yasaklara dayanan hükümlerin hepsi.
tafsilen: tafsilli bir şekilde, uzun uzadıya, ayrıntılı olarak.
tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.
tebliğ: yetiştirme, ulaştırma, götürme, bitişirme, eriştirme.
tenezzül: inme, alçalma.
tercüman: tercüme eden, başka bir dille yazılmış veya söylenmiş bir şeyi yine başka dile çeviren, çevirici, dilmaç.
tevatür: bir hadis-i şerif'in, yalan söylemelerini aklın kabullenemeyeceği kadar sayı ve sağlamlıktaki bir topluluk tarafından aktarılması, rivayet edilmesi.
ubudiyet: kulluk, kölelik, itaat, bağlılık, samimiyet.
vecih: yön, şekil.
zahir: görünme, ortaya çıkma.
zat: kişi, şahıs, fert.
ziyade: çok, fazla, artık.

âdilâne: adaletli olana yakışır bir surette, doğrulukla, âdilcesine.
ahval: hâller, durumlar, oluşlar.
akval: sözler, lâflar, lâkırdılar.
asır: yüz yıl.
cihet: yön, sebep.
dağdağa: gürültü, patırtı, beyhude telâş ve ızdırıp.
daimî: sürekli, devamlı.
derece-i tavsif: vasıflandırma derecesi, niteleme derecesi.
ef'al: fiiller, işler, ameller.
ehl-i marifet: bilim, hüner ve sanat sahibi kişiler.
ehl-i velâyet: velî olanlar.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
emsal: eş, benzer.
enva: çeşitler, türler, neviler.
esrar: sırlar, gizlenen ve bilinmeyen şeyler, aklın eremeyeceği şeyler.
fevkalâde: alışılmıştan farklı, olağanüstü, normalin üstünde.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hakkaniyet: hak ve adâlete uygunluk.
hums: beste bir.
ibadat: ibadetler.
intiha: sonuç, nihayet.
meden-i terakkiyat: terakkilerin, ilerlemelerin madeni.
marifet-i Rabbaniye: Rabbanî marifet, Hak Teâlâ Hazretlerine müteallik marifet, ilim, bilgi.
medar-ı inkişaf: inkişafın sebebi.
merci: merkez, kaynak, baş vurulacak yer, müracaat edilecek yer, dönülecek yer, sığınılacak yer.
mertebe-i marifet: bilgi ve irfan derecesi.
misl: benzer, eş, nazır, tıpkısı.
muallim: ders veren, öğretmen, talim eden, hoca, öğretmen.
musaffi: tasfiye eden, saflaştıran, arındıran, süzen.
mücahedat: mücahedeler, savaşmalar.
müdakkikane: müdakkik olana yakışır şekilde, inceden inceye araştırarak, en ufak ayrıntıyı gö-rerek.
mükemmel: güzel, âlâ, harika.
münacat: Allah'a dua etme, yalvarma, Onun manevî huzurunda tazarru ve niyazda bulunma.
münevvir: tenvir eden, nurlandır-an, parlatan aydınlatan, ışıklan-dıran.
müptediyane: ilk defa olarak, acemi gibi, acemicesine.
müraat: uyma, tatbik etme.
mürebbi: terbiye eden, terbiye veren, yetiştiren.
mürşit: irşat eden, doğru yolu gösteren, rehber, kılavuz.
müzekki: tezkiye eden, temizle-

daha mükemmel, ne bulunmuş ve ne de bulunur. Çünkü, ümmî bir zatta zuhur eden o şeriat, on dört asrı ve nev-i beşerin humsunu, âdilâne ve hakkaniyet üzere ve müdakkikane hadsiz kanunlarıyla idare etmesi, emsal kabul etmez.

Hem, ümmî bir zatın ef'al ve akval ve ahvalinden çıkan İslâmiyet, her asırda, üç yüz milyon insanın rehberi ve mercii ve akıllarının muallimi ve mürşidi ve kalplerinin münevvi ve musaffisi ve nefislerinin mürebbi ve müzekki ve ruhlarının medar-ı inkişafı ve maden-i terakkiyatı olması cihetiyle, misli olamaz ve olamamış.

Hem, dininde bulunan bütün ibadatin bütün envanda en ileri olması; ve herkesten ziyade takvada bulunması ve Allah'tan korkması; ve fevkalâde daimî mücahedat ve dağdağalar içinde tam tamına ubudiyetin en ince esrarına kadar müraat etmesi; ve hiç kimseyi taklit etmeyerek ve tam manasıyla ve müptediyane fakat en mükemmel olarak ve intihayı birleştirerek yapması, elbette misli görülmez ve görünmemiş.

Hem binler dua ve münacatlarından *Cevşenü'l-Kebir* ile, öyle bir marifet-i Rabbaniye ile, öyle bir derecede Rabbini tavsif ediyor ki, o zamandan beri gelen ehl-i marifet ve ehl-i velâyet, telâhuk-i efkârla beraber, ne o mertebe-i marifete ve ne de o derece-i tavsife yetişememeleri gösteriyor ki, duada dahi onun misli yoktur. Risale-i *Münacat*'ın başında *Cevşenü'l-Kebir*'in doksan dokuz fıkrasından bir fıkrasının kısacık bir mealinin

yen, aklayan, arılayan.

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kamçılıyıp hayırlı işlerden alıkoyan güç.

nev-i beşer: insanoğlu, insan soyu.

Rab: besleyen, yetiştiren, verdiği nimetlerle mahlûkatı ıslah ve terbiye eden Allah.

rehber: yol gösteren, kılavuz, delil.

seriat: Allah tarafından pey-

gamber vasıtasıyla bildirilen, ilâhî emir ve yasaklara dayanan hükümlerin hepsi.

taklit: benzemeye veya benzetmeye çalışma.

takva: Allah'tan korkma, Allah korkusuyla dinin yasaklarından korunma, Allah'ın yasaklarından kaçınmada azamî titizlik gösterme.

tavsif: vasıflandırma, mahiyetini ve sıfatlarını ortaya

koyma, etraflıca tarif etme, niteleme.

telâhuk-i efkâr: fikirlerin bir-biri peşine gelip birleşmesi, katlaşması, birbirine eklenmesi.

ubudiyet: kulluk, kölelik, itaat, bağlılık, samimiyet.

ümmî: okuma yazması olmayan, okumamış.

zat: kişi, şahıs, fert.

ziyade: çok, fazla, artık.

zuhur: görünme, meydana çıkma.

beyan edildiği yere bakan adam, “Cevşen’in dahi misli yoktur” diyecek.

Hem, tebliğ-i risalette ve nâsı hakka davette o derece metanet ve sebat ve cesaret göstermiş ki, büyük devletler ve büyük dinler, hatta kavim ve kabilesi ve amcası ona şiddetli adavet ettikleri hâlde, zerre miktar bir eser-i tereddüt, bir telâş, bir korkaklık göstermemesi ve tek başıyla bütün dünyaya meydan okuması ve başa da çıkarılması ve İslâmiyeti dünyanın başına geçirmesi ispat eder ki, tebliğ ve davette dahi misli olmamış ve olamaz.

Hem, imanda, öyle fevkalâde bir kuvvet ve harika bir yakîn ve mu’cizâne bir inkişaf ve cihanı ışıklandıran bir ulvî itikat taşımış ki, o zamanın hükümrânı olan bütün efkâr ve akideleri ve hükemanın hikmetleri ve ruhanî reislerin ilimleri ona muarız ve muhalif ve münkir oldukları hâlde onun ne yakînine, ne itikadına, ne itimadına, ne itminanına hiçbir şüphe, hiçbir tereddüt, hiçbir zaaf, hiçbir vesvese vermemesi ve maneviyatta ve meratib-i imanîyede terakki eden başta Sahabeler ve bütün ehl-i velâyet, onun, her vakit, mertebe-i imanından feyz almaları ve onu en yüksek derecede bulmaları, bilbedahe gösterir ki, imanı dahi emsalsizdir.

İşte, böyle emsalsiz bir şeriat ve misilsiz bir İslâmiyet ve harika bir ubudiyet ve fevkalâde bir dua ve cihanpeşendâne bir davet ve mu’cizâne bir iman sahibinde, elbette hiçbir cihetle yalan olamaz ve aldatmaz diye anladı ve aklı dahi tasdik etti.

adavet: düşmanlık, husumet.
akide: iman, inanılan ve itikat edilen esas, inanç.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
bilbedahe: açıktan, aşikâr olarak.
cesaret: cesurluk, yiğitlik, yüreklilik.
Cevşen: Hz. Muhammed (a.s.m.) Efendimize vahiyle gelen, Esmâ-i Hüsnâ’yı içine alan emsalsiz bir münacat ve benzersiz bir dua.

cihan: dünya, kâinat, âlem.
cihanpeşendâne: dünyaya meydan okurcasına.
efkâr: düşünceler, fikirler, görüşler.
ehl-i velâyet: velî olanlar.
emsalsiz: eşsiz, benzersiz.
eser-i tereddüt: kararsızlık belirtisi, tereddüt âlameti.
fevkalâde: alışılmıştan farklı, olağanüstü, normalin üstünde.
feyz: Allah’ın kuluna bağışladığı marifet ve dinî heyecan.

fıkra: kısım, fasıl, bölüm.
hârîka: olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran.
hikmet: felsefe.
hükema: âlimler, çok bilgili kimseler, feylesoflar, filozoflar.
hükümrân: hâkim, hükümdar. hüküm ve saltanat süren. hükümferma.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
inkişaf: gelişme.

itikat: Allah’a inanma, Allah’a olan bağlılık, kesin inanış.
itminan: inanma, birine inanma, güvenme, gönül rahatlığı içinde tereddütsüz kabul etme.
kabile: iptidai ve göçebe insanlarda, aynı soydan sayılan ve bir başa itaat eden insan topluluğu, boy, aşiret, oymak, uruk.
kavim: millet, aralarında dil, âdet, örf, kültür birliği olan insan topluluğu.
maneviyat: maddî olmayanlar, manevî olan hususlar, ruha, hisse, inanca ait şeyler.
meal: anlam, mana, mefhum, mazmun, kavram.
meratib-i imaniye: iman dereceleri.
mertebe-i iman: iman derecesi.
metanet: sağlamlık, kavilik, metinlik, dayanıklılık.
misilsiz: eşsiz, benzersiz.
misil: benzer, eş, nazır, tıpkısı.
muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.
mu’cizane: mu’cizeli bir şekilde.
muhalif: muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, bir fiil veya düşünceye karşı gelen.
münkir: inkâr eden, kabul etmeyen.
nâs: insanlar, topluluk, halk, herkes.
reis: baş, başkan, âmir, bir topluluğun en üst idarecisi.
ruhanî: islâm dışındaki dinlerde din adamı, rahip.
Sahabe: Peygamberimiz Hz. Muhammed’in mübarek yüzünü görmekle şereflenen ve onun sohbetlerine katılan mü’min kimseler.
sebat: kararlı olma, karardan vazgeçmeme, azimlilik.
şeriat: Allah tarafından peygamber vasıtasıyla bildirilen, ilâhî emir ve yasaklara dayanan hükümlerin hepsi.
tebliğ: dinî bir emrin yaratılışlara duyurulması.
tebliğ-i risalet: peygamberliğin tebliği, ilânı, mesajı.
telâş: tasa, endişe, kaygı.
terakkî: ilerleme, yükselme.
tereddüt: kararsızlık, karar verememe, bir konuda şüphede kalma, duraksama.
ubudiyet: kulluk, kölelik, itaat, bağlılık, samimiyet.
ulvî: yüksek, yüce.
vesvese: şüphe, işkil, kuruntu, tereddüt.
yakîn: açık-seçik ve kesin bilgi.
zaaf: zayıflık, kuvvetsizlik, dermansızlık, arıklık.
zerre: pek ufak parça, en küçük parça, çok küçük parça.

âlem-i gayp: gayp âlemi, görünmeyen, fakat varlığı kesin olan ve mahiyeti Allah tarafından bilinen başka dünyalar.

aleyhimüsselâm: Allah'ın selamı onların üzerine olsun.

beşaret: müjde, mustu, sevindirici haber.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

cihet: yön, şekil.

delâlet: delil olma, gösterme.

düstur: kanun, kaide, kural, prensip, esas.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

enbiya: nebiler, peygamberler.

evliya: keramet sahibi olanlar, erenler, velîler, ulular.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

icma: bir konu üzerinde fikir birliğine varma, fikir birliği.

İncil: Hazret-i İsa'ya (a.s.) gönderilmiş olan İlahî kitap, Hıristiyanların mukaddes kitabı olup, dört büyük kitaptan birisidir.

işaret: işaretler, âlâmetler, belirtiler.

ittifak: fikir birliği, söz birliği.

kemalât: faziletler, iyilikler, kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.

keramat: kerametler, ermişlerin, velîlerin olağan üstü sözleri ve hâlleri.

keşfiyat: evliyanın, Allah'ın ilham etmesiyle gösterdikleri gaybla ilgilî sırlar, manevî sırlar, keşifler.

kudsi: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

kütüb-i mukaddese: mukaddes kitaplar (Tevrat, Zebur, İncil ve Kur'ân-ı Kerîm).

lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.

lisan-ı kal: söz ile anlatılan mana, konuşma dili.

medar: dayanak noktası, sebep, vesile.

meslek: aklen, kalben, amelen yürünen manevî yol, gidiş, usul.

mu'cize: Allah tarafından verilir, yalnız peygamberlerin gösterebilecekleri büyük harika iş.

musaddak: tastik edilmiş, tastik olunmuş, doğrulanmış, gerçekliği kabul edilmiş, tastikli.

mükemmel: kemale erdirilmiş, kemal bulmuş, kâmil, tamamlanmış, noksansız, tam, eksiksiz.

müşahadat: gözle görülen şeyler, müşahede edilen şeyler, meşhurat.

müşahede: bir şeyi gözle görme, seyrederek anlama, seyretme.

nur-i velâyet: velilik nuru.

nübüvvet: nebilik, peygamberlik,

DÖRDÜNCÜSÜ: Enbiyaların icması, nasıl ki vücut ve vahdaniyet-i İlahîyeye gayet kuvvetli bir delildir; öyle de, bu zatın (a.s.m.) doğruluğuna ve risaletine gayet sağlam bir şahadettir. Çünkü enbiya aleyhimüsselâmın doğruluklarına ve peygamber olmalarına medar olan ne kadar kudsi sıfatlar ve mu'cizeler ve vazifeler varsa, o zatta en ileride olduğu tarihçe musaddaktır. Demek onlar, nasıl ki, lisan-ı kâl ile Tevrat, İncil, Zebur ve suhurlarında bu zatın (a.s.m.) geleceğini haber verip insanlara beşaret vermişler ki, kütüb-i mukaddesenin o beşaretle işaretinden yirmiden fazla ve pek zâhir bir kısmı, On Dokuzuncu Mehtap'ta güzelce beyan ve ispat edilmiş. Öyle de, lisan-ı hâllerile, yani nübüvvetleriyle ve mu'cizeleriyle, kendi mesleklerinde ve vazifelerinde en ileri ve en mükemmel olan bu zatı tasdik edip davasını imza ediyorlar. Ve lisan-ı kâl ve icma ile vahdaniyete delâlet ettikleri gibi, lisan-ı hâl ile ve ittifak ile de, bu zatın sadıkiyetine şahadet ediyorlar diye anladı.

BEŞİNCİSİ: Bu zatın düsturlarıyla ve terbiyesi ve tebaiyetiyle ve arkasından gitmeleriyle hakka hakikate, kemalâta, keramata, keşfiyata, müşahadata yetişen binlerce evliya, vahdaniyete delâlet ettikleri gibi, üstatları olan bu zatın sadıkiyetine ve risaletine icma ve ittifakla şahadet ediyorlar. Ve âlem-i gayptan verdiği haberlerin bir kısmını nur-i velâyetle müşahade etmeleri; ve umumunu, nur-i iman ile, ya ilmelyakîn veya aynelyakîn veya hakkalyakîn suretinde itikat ve tasdik etmeleri, üstatları olan

Allah'ın elçiliği, peygamberlik hâl ve şânı.

peygamber: Allah'ın elçisi, Allah tarafından haber getirerek İlahî emir ve yasakları insanlara tebliğ eden elçi, haberci, nebi, resul.

risalet: elçilik, nebilik, resul-lük, peygamber olarak gönderilme, peygamberlik.

sadıkiyet: sadıklık, doğruluk, sadakat.

sifat: hâl, keyfiyet, nitelik, vasıf.

suhuf: Allah'ın dört büyük kitabının dışında Cebrail vasıtasıyla, sahifeler şeklinde bazı peygamberlerine gönderdiği İlahî emirler.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.

tebaiyet: tâbîlik, tâbi olma, uyma.

Tevrat: Hz. Mûsa'ya (a.s.) indirilmiş olan İlahî kitap.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

üstat: öğretici.

vahdaniyet: Allah'ın birliği ve varlığı, Allah'ın bir oluşu.

vahdaniyet-i İlahîye: İlahî birlik, Allah'ın bir, tek olması.

vücut: var olma, var oluş, varlık.

zahir: açık, belli, meydanda.

zat: kişi, şahıs, fert.

Zebur: Hz. Davud'a (a.s.) nazil olan mukaddes kitap.

bu zatın derece-i hakkaniyet ve sadıkiyetini güneş gibi gösterdiğini gördü.

ALTINCISI: Bu zatın, ümmiliğiyle beraber, getirdiği ha-
kaik-i kudsiye ve ihtira ettiği ulûm-i âliye ve keşfettiği
marifet-i İlâhiyenin dersiyile ve talimiyle mertebe-i ilmiye-
de en yüksek makama yetişen milyonlar asfiya-yı mü-
dakkikîn ve sıddikîn-i muhakkikîn ve dâhî hükema-i
mü'minîn bu zatın üssülesas davası olan vahdaniyeti kuv-
vetli bürhanlarıyla bilittifak ispat ve tasdik ettikleri gibi,
bu muallim-i ekberin ve bu üstad-ı azamın hakkaniyetine
ve sözlerinin hakikat olduğuna ittifakla şahadetleri, gün-
düz gibi bir hüccet-i risaleti ve sadıkiyetidir. Meselâ, *Ri-
sale-i Nur*, yüz parçasıyla, bu zatın sadakatının bir tek
bürhanıdır.

YEDİNCİSİ: Âl ve Ashap namında ve nev-i beşerin enbi-
yadan sonra feraset ve dirayet ve kemalâtle en meşhuru
ve en muhterem ve en namdarı ve en dindar ve en kes-
kin nazarlı taife-i azîmesi, kemal-i merakla ve gayet dik-
kat ve nihayet ciddiyetle bu zatın bütün gizli ve aşikâr
hâllerini ve fikirlerini ve vaziyetlerini taharri ve teftiş ve
tetkik etmeleri neticesinde, bu zatın dünyada en sadık ve
en yüksek ve en haklı ve hakikatli olduğuna ittifakla ve
icma ile sarsılmaz tasdikleri ve kuvvetli imanları, güneşin
ziyasına delâlet eden gündüz gibi bir delildir diye anladı.

SEKİZİNCİSİ: Bu kâinat, nasıl ki kendini icat ve idare ve
tertiple eden ve tasvir ve takdir ve tedbir ile bir saray gibi,
bir kitap gibi, bir sergi gibi, bir temaşağâh gibi tasarruf

Âl ve Ashap: Peygamberimi-
zin ailesi ve onun soyundan
gelenler ile Sahabeler, yani
Hz. Peygamberi (a.s.m.) gör-
müş ve onunla konuşmuş
olan Müslüman kimseler.
asfiya-i müdakkikîn: âyet ve
hadislerle dayanarak doğru ve
isabetli hükümler çıkaran
âlimler.
Ashap: sahipler, malik olanlar.
aşikâr: açık, belli, meydanda.
aynelyakin: gözle görür de-
recede inanma.

bilittifak: ittifakla, beraberce,
uyuşarak, elbirliğiyle, oybirli-
ğiyle, tamamiyla.
bürhan: delil, ispat, tanık.
dâhî: son derece zeki, anla-
yışlı, uyanık, deha sahibi.
delâlet: delil olma, gösterme.
delil: şahit, belge, tanık.
**derece-i hakkaniyet ve sa-
dıkiyet:** doğruluk, gerçeklik
ve sahihlik derecesi.
dirayet: zekâ, akıl, kabiliyet.
enbiya: nebiler, peygamber-
ler.

feraset: anlayışlılık, çabuk se-
zîş, kavrayış, anlama, sezme
kabiliyeti.
gayet: çok, fazla, son derece.
hakaik-i kudsiye: kutsal ger-
çekler.
hakkalyakin: marifet merte-
besinin en yüksekği.
hakkaniyet: hak ve adâlete
uygunluk.
hüccet-i risalet: peygamber-
lik delili.
hükema-i mü'minin: Müslü-
man âlimler.

icma: bir konu üzerinde fikir birli-
ğine varma, fikir birliği.
ihтира: yeni bir şey bulma, benze-
ri görülmemiş bir şey icat etme,
vücuda getirme.
ilmelyakin: yakın ile bilme, bir
şeyi ilim ve delil ile kesin olarak
bilme, tanıma, kabul etme.
itikak: bir inanca, bir fikre bağlan-
ma, inanma.
ittifak: fikir birliği, söz birliği.
kemalât: faziletler, iyilikler, ke-
maller, olgunluklar, mükemmell-
likler.
kemal-i merak: merakın son de-
recesi, tam bir merak.
keşif: gizli bir şeyi bulma, gizli bir
şeyi bulup meydana çıkarma.
marifet-i ilâhiye: Allah'a mahsus
ilim, ilâhî sanat.
mertebe-i ilmiye: ilim derecesi.
meselâ: misal olarak, şunun gibi,
söz gelişi, faraza.
muallim-i ekber: en büyük mu-
allim, en büyük öğretici.
muhterem: saygı değer, hürmete
lâayık, aziz, saygın.
nam: ad, isim.
namdar: meşhur, ünlü, şöhrətli,
namlı.
nazar: düşünce, fikir.
nev-i beser: insanoglu, insan so-
yu.
nihayet: son derece.
nur-i iman: iman nuru, Allah'ın
varlığına, yaratıcılığına inanmada-
ki gönül, kalp ve fikir aydınlığı.
sadakat: bağlılık, doğruluk.
sadık: doğru, gerçek, sadakatli,
sözünde, vaadinde, işinde doğru
olan.
sadıkiyet: sadıklık, doğruluk, sa-
dakata.
sıddikîn-i muhakkikîn: muhak-
kiklerin, hakikati araştıranların
sıddik olanları.
suret: şekil, biçim.
şahadet: şahit olma, şahitlik, ta-
niklik.
taharri: arama, araştırma, incele-
me, tahkik etme.
taife-i azime: büyük bir taife, bü-
yük bir grup.
tasdik: doğruluğunu kabul etme,
doğrulamaya, gerçekliğini kabul et-
me.
teftiş: kontrol etme.
tetkik: dikkatle araştırma, ince-
den inceye yoklama, inceleme.
ulûm-i âliye: yüksek ilimler.
ümmî: okuma yazması olmayan,
okumamış.
üssül-esas: hakikî sağlam temel.
üstaz-ı azam: en büyük üstad.
vahdaniyet: Allah'ın birliği ve
varlığı, Allah'ın bir oluşu.
vaziyet: durum, hâl.
zya: ışık, aydınlık, nur, parlaklık.

azamet: büyüklük, ululuk.
cihet: yön, taraf.
delâlet: delil olma, gösterme.
dellâl: ilân edici.
elbette: kesinlikle, şüphesiz.
faaliyet: hareket, gayret.
hakkaniyet: hak ve adâlete uygunluk.
Hâlik: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.
hallâkiyet: yaratıcılık.
hamd: teşekkür, şükran.
harekât: hareketler.
haşmetli: ihtişamlı, gösterişli, heybetli.
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
hikâat: yaratma, yaratış.
himayet: koruma, esirgeme, muhafaza etme.
hüner: bilgililik, ustalık, maharet.
iaşe: geçindirme, besleme, yediriş içirme.
icraat: işler, yapımlar.
ihtilâf: ayrılık, aykırılık.
ihzar: hazır etme, hazırlama.
iktiza: lâzım gelme, gerekme, ihtiyaç hissedilme.
iştihâ: yeme isteği, açlık, iştah.
it'am: yemek yedirme, yemek verme.
Kâtip: bütün varlıkların bir kitap yazar gibi mükemmel bir şekilde yaratan Allah.
kemalât: faziletler, iyilikler, kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.
keşşaf: keşfeden, keşif sahibi, gizli bir şeyi meydana çıkararak, keşifçi.
kitab-ı kebir: büyük kitap.
mahiyet: tabiat.
mahlûkat: varlıklar, yaratıklar.
makasid-ı ilâhiye: Allah'ın makasatları, yaratıcının gayeleri.
masnuat: sanatla yapılmış şeyler.
mevcudat: varlıklar, yaratıklar.
muallim: talim eden, öğretmen.
muhakik: tahkik eden, gerçeği araştıran, gerçeği araştırıp bulan, bir şeyin iç yüzünü inceleyerek vakıf olan.
müteşekkîrâne: müteşekkîr olarak, teşekkürle, iyilik bilirlikle, iyiliğe karşı nazik davranışla.
Nakkaş: bütün varlıkların nakış işleri gibi yaratan Allah.
nevi: tür, çeşit.
nimet: iyilik, lütuf, ihسان, bağış.
perestîşkârâne: taparcasına, tapınırcasına, tapan kimseye yakışır şekilde, aşırı derecede severek.
Rabbani: Allah'a ait, Allah'tan gelen.
rububiyet: Rablik, ilâhlik.
sadık: doğru, gerçek.

eden Sâniine ve Kâtibine ve Nakkaşına delâlet eder. Öyle de, kâinatın hilkatindeki makasid-ı İlâhiyeyi bilecek ve bildirecek ve tahavvülâtındaki Rabbanî hikmetlerini talim edecek ve vazifedarâne harekâtındaki neticeleri ders verecek ve mahiyetindeki kıymetini ve içindeki mevcudatın kemalâtını ilân edecek ve o kitab-ı kebirin manalarını ifade edecek bir yüksek dellâl, bir doğru keşşaf, bir muhakik üstat, bir sadık muallim istediği ve iktiza ettiği ve her hâlde bulunmasına delâlet ettiği cihetle elbette bu vazifeleri herkesten ziyade yapan bu Zatın hakkaniyetine ve bu kâinat Hâlıkının en yüksek ve sadık bir memuru olduğuna şahadet ettiği bildi.

DOKUZUNCUSU: Madem bu sanatlı ve hikmetli masnuatıyla Kendi hünerlerini ve sanatkârlığının kemalâtını teşhir etmek; ve bu süslü, ziyetli nihayetsiz mahlûkatıyla Kendini tanıttirmek ve sevdirmek; ve bu lezzetli ve kıymetli hesapsız nimetleriyle Kendine teşekkür ve hamd ettirmek; ve bu şefkatli ve himayetli umumî terbiye ve iaşeyle, hatta ağızların en ince zevklerini ve iştihaların her nev'ini tatmin edecek bir surette ihzar edilen Rabbanî it'amlar ve ziyafetlerle kendi rububiyetine karşı minnettarâne ve müteşekkîrâne ve perestîşkârâne ibadet ettirmek; ve mevsimlerin tebdili ve gece gündüzün tahvili ve ihtilâfı gibi, azametli ve haşmetli tasarruflar ve icraat ve dehşetli ve hikmetli faaliyette ve hallâkiyetle kendi ulûhiyetini ihzar ederek, o ulûhiyetine karşı iman ve teslim ve inkıyat ve itaat ettirmek; ve her vakit iyiliği ve iyileri himaye, fenalığı ve fenaları izale ve semavî tokatlarla

Sâni: her şeyi sanatlı olarak yaratan Allah.
suret: biçim, şekil.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevme, içten ve karşılıksız merhamet, karşılık beklemeden yardım etme.
tahavvülât: tahavvüller, değişimler.
tahvil: bir hâlden bir hâle getirme.
takdir: tayin etme, miktarını

belirleme.
talim: eğitim.
tasarruf: güzel idare etme.
tasarruflar: tasarruflar.
tasvir: sekillendirme, suret verme.
tatmin: doyma, doyunluk.
tebdil: değiştirme, döndürme, dönüştürme, başka bir hâle getirme.
tedbir: idare etme, çekip çevirme.
temaşâgâh: temasâ yer, seyyir ve gezinti yeri.

terbiye: besleme, yetistirme, büyüme.
tertip: düzene koyma.
teşekkür: yapılan bir iyilik karşısında minnet, memnuniyet ve şükür ifade etme, şükretme.
teşhir: gösterme.
umumi: genel
üstat: öğretici.
vazifedarane: vazifeli olarak.
ziyade: çok, fazla, artık.
ziynet: süs, bezek.

zalimleri ve yalancıları imha etmek cihetiyle hakkaniyet ve adaletini göstermek isteyen, perde arkasında Birisi var. Elbette ve herhâlde, o gaybî Zâtın yanında en sevgili mahlûku ve en doğru abdi ve Onun mezkûr maksatlarına tam hizmet ederek, hilkat-i kâinatın tilsimini ve muammasını hall ve keşfeden ve daima o Halıkının namına hareket eden ve Ondan istimdat eden ve muvaffakiyet isteyen ve Onun tarafından imdada ve tevfiğe mazhar olan Muhammed-i Kureyşî denilen bu zat olacak (a.s.m.).

Hem, aklına dedi: Madem bu mezkûr dokuz hakikatler bu zâtın sıdkına şahadet ederler; elbette bu âdem, benî dem'in medar-ı şerefi ve bu âlemin medar-ı iftiharındır. Ve ona "Fahr-i Âlem" ve "Şeref-i Benî Âdem" denilmesi pek lâyıktır. Ve onun elinde bulunan ferman-ı Rahman olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyanın haşmet-i saltanat-ı manevîyesinin nısf-ı arzı istilâsı ve şahsî kemalâtı ve yüksek hasletleri gösteriyor ki, bu âlemde en mühim zat budur; Hâlıkımız hakkında en mühim söz onundur.

İşte, gel bak! Bu harika zâtın yüzer zâhir ve bâhir kat'î mu'cizelerinin kuvvetine ve dinindeki binler âlî ve esaslı hakikatlerine istinaden bütün davalarının esası ve bütün hayatının gayesi, Vacibü'l-Vücut'un vücuduna ve vahdetine ve sıfâtına ve esmasına delâlet ve şahadet ve o Vacibü'l-Vücut'u ispat ve ilân ve ilâm etmektir.

Demek bu kâinatın manevî güneşi ve Hâlıkımızın en parlak bir bürhanı bu Habibullah denilen zattır ki, onun

abd: kul, köle.
adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakkaniyet, âdillik.
adem: insan.
âlem: dünya, cihan.
âlî: yüce, yüksek, ulu.
bâhir: belli, besbelli, açık, apaçık.
beniâdem: Ademogulları, insanlar.
cihet: yan, yön, taraf.
delâlet: delil olma, gösterme.
elbette: kesinlikle, mutlaka,

şüphesiz.
esmâ: adlar, isimler.
Fahr-i Alem: âlemin övücü, âlemin kendisiyle övündüğü Peygamberimiz (a.s.m.).
ferman-ı Rahman: rahman olan Allah'ın fermanı, emri.
gaybi: gayba ait, göze görünmeyenlere ait, gaypla ilgili.
gaye: maksat, meram, hedef.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hakkaniyet: hak ve adâlete uygunluk.
Hâlik: yoktan yaratan, her

seyi yoktan var eden, yaratıcı.
haslet: güzel huy, iyi özellik.
haşmet-i saltanat-ı manevîye: manevî hükümrânlığının büyüklüğü.
hilkat-i kâinat: kâinatın yaratılışı.
himaye: koruma, esirgeme, muhafaza etme.
ilâm: bildirme, duyurma.
imdat: yardım, yardıma yetişme, zor durumda kalana yapılan yardım.

imha: bozma, yok etme, mahvetme, ortadan kaldırma, yıkma.
inkiyat: boyun eğme, baş eğme.
istilâ: yükselme, yüce olma, yücelme.
istimdat: medet dileme, imdat isteme, yardıma çağırma.
istinaden: istinat ederek, dayanarak, güvenerek, delil kabul ederek.
itaat: boyun eğme, uyma, alınan emre göre hareket etme.
izale: ortadan kaldırma.
izhar: gösterme, belirtme.
kat'î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.
kemalât: faziletler, iyilikler, kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.
kesif: bir sırrı öğrenme.
Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan: açıklamalarıyla akılları benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerîm.
mahlûk: halk edilmiş, yaratılmış, yaratık, Allah tarafından yaratılmış, yaratık.
mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma.
medar-ı iftihar: iftihar sebebi, övünme sebebi.
medar-ı şeref: şeref kazandıran sebep.
mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.
muamma: Bilmece.
Muhammed-i Kureyşî: Kureyş Kabilesine mensup olan Hz. Muhammed (a.s.m.).
muvaffakiyet: Allah'ın yardımıyla başarılı olma, muvaffak olma, başarıma.
mühim: önemli, ehemmiyetli. namına: adına.
nısf-ı arz: dünyanın yarısı.
semavi: Allah tarafından olan, lâhî.
sıdk: doğruluk, gerçeklik, hakikat.
sıfat: hâl, keyfiyet, nitelik, vasıf.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
şeref-i benî adem: Âdem oğullarının şerefi.
teslim: doğrulamaya, doğru olduğunu kabul etme.
tevfik: başarı, muvaffakiyet.
tilsim: herkesin bilip çözemediği gizli sır, bilmece.
ulûhiyet: ilâhîlik, Allah'lık.
Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî ve zatî olan.
vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.
vücut: var olma, var oluş, varlık.
zahir: açık, belli, meydanda.
zalim: merhametsiz, gaddar.
Zat: azamet ve ululuk sahibi.

aktap: kutuplar.
âl-i Muhammed: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) neslinden gelenler.
Arş-ı Azam: en büyük arş, Allah'ın katı, Cenab-ı Hakkin kudret ve saltanatının en büyük dairesi.
aşiret: göçebe hâlinde yaşayan, çoğunlukla bir soydan gelen insanlar, kabile, oymak.
azamet-i heykel: heykelin büyüklüğü.
bedevî: göçebe.
bürhan: delil, ispat, tanık, hüccet.
camî: ihtiva eden, kaplayan.
cemaat-i meshure: meşhur ve tanınmış cemaat.
cemaat-i nuraniye: nuranî, nurlu cemaat.
cemaat-i uzma: çok büyük cemaat, en büyük topluluk.
cihanpensendâne: kâinat, cihan beğenircesine.
cüz'î: küçük.
dâhiyâne: dâhiyesine, dâhiye, dâhiye yakışır bir yolda.
efkâr-ı siyasiye: siyasi fikirler.
efrat: fertler, tek olanlar, birler.
evliya-ı azîme: büyük veliler.
fen: tecrübe, ispatla meydana gelmiş ilimlere verilen genel ad.
fetret: iki peygamber veya padişah arasında peygambersiz veya padişahsız geçen zaman.
garp: batı.
Gavs-ı Azam: en büyük gavs, Abdülkadir-i Geylânî Hazretlerinin namı.
gaypbîn: gaybı gören, herkesin bilemediği geleceği feraseti ile hissedip bilen, istikbalden haber veren.
Habibullah: Allah'ın en sevgili kulu olan Hz. Muhammed (a.s.m.)
hâkim-i âdil: âdil hakim, adalet ile iş gören hükmedici, adaletli hüküm verici.
Hâlik: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.
hâli: ıssız, bomboş.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, cemiyet hayatı, toplum hayatı.
icma: bir konu üzerinde fikir birliğine varma, fikir birliği.
ilmelyakîn: yakîn ile bilme, bir şeyi ilim ve delil ile kesin olarak bilme, tanıma, kabul etme.
İsrafil: dört büyük melekten biri, kıyamet günü "sur"u üfleme görevli olan melek.
ittifak: fikir birliği, söz birliği.
manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.
muhakkik: tahkik eden, gerçeği araştıran, gerçeği araştırıp bulan, bir şeyin iç yüzünü inceleyerek vakif olan.
muhit: çevre.
muhtelif: türlü türlü, çeşit çeşit,

şahadetini teyit ve tasdik ve imza eden aldanmaz ve aldatmaz üç büyük icma var.

Sirincisi: "Eğer perde-i gayp açılrsa yakînîm ziyadeleşmeyecek" diyen İmam-ı Ali Radiyallahü anh ve yerde iken Arş-ı Azam'ı ve İsrafil'in azamet-i heykelini temaşa eden Gavs-ı Azam (k.s.) gibi keskin nazar ve gaybbîn gözleri bulunan binler aktap ve evliya-yı azîme-yi cami ve âl-i Muhammed namıyla şöhretsiar-ı âlem olan cemaat-i nuraniyenin icma ile tasdikleridir.

Şkincisi: Bedevî bir kavim ve ümmî bir muhitte, hayat-ı içtimaiyeden ve efkâr-ı siyasiyeden hâli ve kitap-sız ve fetret asrının karanlıklarında bulunan ve pek az bir zamanda en medenî ve malûmatlı ve hayat-ı içtimaiyede ve siyasiyede en ileri olan milletlere ve hükûmetlere üstat ve rehber ve diplomat ve hâkim-i âdil olarak, şarktan garba kadar cihanpensendâne idare eden ve Sahabe namıyla dünyada namdar olan cemaat-ı meşhurenin, ittifakla, can ve mallarını, peder ve aşiretlerini feda ettiren bir kuvvetli imanla tasdikleridir.

Üçüncüsü: Her asırda binlerle efradı bulunan ve her fende dâhiyâne ileri giden ve muhtelif mesleklerde çalışan ve ümmetinde yetişen hadsiz muhakkik ve mütebahhir ulemasının cemaat-ı uzmasının, tevafukla ve ilmelyakîn derecesinde tasdikleridir. Demek bu zatın vahdaniyete şahadeti, şahsî ve cüz'î değil; belki, umumî ve küllî ve sarsılmaz ve bütün şeytanlar toplansa karşısına hiç bir cihetle çıkamaz bir şahadettir diye hükmetti.

farklı.

mütebahhir: bilgisi deniz gibi geniş ve engin olan, çok bilgili, derin bilgi sahibi.

namdar: meşhur, ünlü, şöretli, namlı.

perde-i gayp: gayp perdesi, gizli perde.

Sahabe: Peygamberimiz Hz. Muhammed'in mübarek yüzünü görmeye şereflenen ve onun sohbetlerine katılan mü'min kimse.

şahadet: şahit olma, şahitlik,

tanıklık.

şark: doğu.

şöhretsiar-ı âlem: şöreti âleme, dünyaya yayılmış, dünyaca tanınan.

tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.

temaşa: bakma, bakıp seyretme.

tevafuk: uyuma, uygun gelme, uygunluk, rastlamak, münasebet, birbirine denk gelme.

teyit: doğrulama, doğru çıkarma, destekleme.

ulema: âlimler, bilginler.

ümmet: Müslümanların tamamı.

ümmî: okuma yazması olmayan, okumamış.

vahdaniyet: Allah'ın birliği ve varlığı, Allah'ın bir oluşu.

yakîn: kesin bilme, şüpheden sıyrılarak bilme, son derece emin olarak bilme, doğru ve kuvvetle bilme.

ziyade: Artma, çoğalma.

İşte, Asr-ı Saadette akıyla beraber seyahat eden dünya misafiri ve hayat yolcusunun o medrese-i nuraniyeden aldığı derse kısa bir işaret olarak, *Birinci Makamın On Altıncı Mertebesinde* böyle

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي دَلَّ عَلَىٰ وَجُوبِ
وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ فَخَرَّ الْعَالَمُ وَشَرَفَ نَوْعَ بَنِي آدَمَ بِعِظْمَةِ
سُلْطَنَةِ قُرْآنِهِ وَحَشْمَةِ وَسَعَةِ دِينِهِ وَكَثْرَةِ كَمَالَاتِهِ وَعُلُوبَةِ
أَخْلَاقِهِ حَتَّىٰ بَتَّصِدِيقِ أَعْدَائِهِ ۝ وَكَذَا شَهِدَ وَبَرَّهَنَ بِقُوَّةِ مَاتِ
الْمُعْجَزَاتِ الظَّاهِرَاتِ الْبَاهِرَاتِ الْمُصَدِّقَةِ الْمُصَدِّقَةِ وَبِقُوَّةِ الْأَفْ
حَقَائِقِ دِينِهِ السَّاطِعَةِ الْقَاطِعَةِ بِاجْمَاعِ آلِهِ ذَوِي الْأَنْوَارِ وَبِاتِّفَاقِ
أَصْحَابِهِ ذَوِي الْأَبْصَارِ وَبِتَوَافُقِ مُحَقِّقِي أُمَّتِهِ ذَوِي الْبُرَاهِينِ
وَالْبَصَائِرِ النَّوَّارَةِ¹

denilmiştir.

Sonra, bu dünyada hayatın gayesi ve hayatın hayati imanı olduğunu bilen bu yorulmaz ve tok olmaz yolcu, kendi kalbine dedi ki:

“Aradığımız zatın sözü ve kelâmı denilen, bu dünyada en meşhur ve en parlak ve en hâkim; ve ona teslim olmayan herkese, her asırda meydan okuyan Kur’ân-ı Mu’cizülbeyan namındaki kitaba müracaat edip, o ne diyor bilelim. Fakat en evvel, bu kitap bizim Hâlîk’imizin kitabı olduğunu ispat etmek lâzımdır” diye taharriye başladı.

1. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O öyle bir Vacibü'l-Vücut ve Vahidü'l-Ehad'dir ki; Fahr-i Âlem ve Seref-i Nev-i Beniâdem (a.s.m.), Kur'ân'ın saltanatının büyüklüğü, dininin genişliğinin haşmeti, kemalâtının çokluğu ve hatta düşmanların dahi tasdik ettikleri ahlâkının yüceliği ile, Onun vücub-i vücuduna ve vahdetine delâlet eder. Ve keza o Zat (a.s.m.), apaçık görülen musaddık ve musaddak mu'cizelerinin kuvveti, keskin nazar sahibi Ashabının ittifakı, bürhan ve basiret sahibi nurani muhakkik-in ümmetinin tevfuku ve dininin kat'i ve parlak binler hakikatlerinin kuvvetiyle, Allah'ın vücub-i vücuduna ve vahdetine şahadet edip, ispat eder.

ahlâk: huylar, tabiatlar.
Ashap: Sahabeler, Hz. Peygamberi (a.s.m.) görmüş ve onunla konuşmuş olan Müslüman kimseler.

Asr-ı Saadet: saadet, mutlu-
luk asrı.
basiret: biliş, kavrayış, feraset.
bürhan: delil, ispat, tanık.

cihet: yön taraf.
delâlet: delil olma, gösterme.
Fahr-i Âlem: âlemin övüncü,
âlemin kendisiyle övündüğü
Peygamberimiz (a.s.m.).

gaye: maksat, meram, hedef.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hâkim: sözünü geçiren, egemen.
haşmet: ihtişam, gösterişlilik, heybet, büyüklük.
hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
hüküm: karar verme.
ilâh: tanrı, mabud.
iman: inanma, inanç, tasdik.
ispat: kanıtlama.
ittifak: fikir birliği, söz birliği.
kat'i: kesin, şüphesiz.
kelâm: ifade, söz.
kemalât: faziletler, iyilikler, kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.
keza: böyle, böylece.
küllî: külle ilgili, bütüne ait, umumî, bütün, hepsi.
medrese-i nuraniye: nur saçan medrese, nurlu dershane.
meşhur: tanınmış, herkesin bildiği, şöhretli, adı yaygınlık kazanmış, ünlü, namlı.
mu'cize: Allah'ın izniyle peygamberler tarafından ortaya konulup bir benzerini yapmakta başkalarını aciz ve hayrette bırakan olağanüstü şeyler.
muhakkik-in ümmet: ümmetinin muhakkik olanları, her şeyin gerçeğini araştırıp bulanları.
musaddak: tastik edilmiş, tastik olunmuş, doğrulanmış, gerçekliği kabul edilmiş, tastikli.
musaddık: tastik eden, gerçekliğini doğrulayan, gerçek ve geçer olduğunu resmi olarak bildiren. müracaat: başvurma, danışma.
nazar: bakış, görüş, fikir.
nurani: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.
seyahat: yolculuk, uzun yolculuk.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
şeref-i nev-i beniâdem: Âdemoğullarının şerefi, insanoğlunun şerefi.
tasdik: doğrulama, kabul etme.
teslim: doğrulama, doğru olduğunu kabul etme.
tevfuk: uyma, uygun gelme, uygunluk, rastlamak, münasebet, birbirine denk gelme.
Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî ve zatî olan.
vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.
Vahid-i Ehad: bir olan ve birliği her bir şeyde tecelli eden Allah.
vücub-i vücüt:
zat: kişi, şahıs, fert.

ahir: en son, en sondaki.

aleyhissalâtü vesselâm: "salât ve selâm onun üzerine olsun" anlamında Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ismini duyunca söylenmesi sünnet olan dua.

asr: yüzyıl, asır.

ayat-ı Furkaniye: hak ile batılı ayıran Kur'an ayetleri.

belki: hatta.

beşer: insan, insanlık, âdemoğlu.

cihet: yan, yön, taraf.

delâil-i nübüvvet: peygamberlik delilleri, peygamberliğin hak olduğunu ispatlayan deliller.

delil: sahit, belge, tanık.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.

hakaik-ı Kur'aniye: Kur'an ait olan ve ondan gelen gerçekler.

hakkanîyet: hak ve adâlete uygunluk.

Hâlik: yoktan yaratıcı, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.

hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ısmarlama.

hayran: çok takdir eden, çok beğenen, hayranlık hisseden.

hüccet: delil, ispat, burhan.

hüccet-i Kur'aniye: Kur'an'ın ispatı, delili.

i'caz-ı Kur'aniye: Kur'an'ın mucize oluşu.

ispat: delil ve sahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

itiraz: bir fikri, hükmü veya durumu kabul etmeyip çürütmeye kalkışma, karşı çıkma, karşı durma.

kelâm: söz, lâfız, lâkırdı.

kelâmullah: Allah'ın kelâmı, Kur'an-ı Kerim.

kemalât-ı ilmiye: ilimdeki ilerleme, yükselme ve mükemmellikler.

lem'a: parlıt, parlamış, parlama.

manevi: madde dışı olan, maddi olmayan, manaya ait.

menba: kaynak, her hangi bir şeyin çıktığı yer.

merci: merkez, kaynak, baş vurulacak yer, müracaat edilecek yer,

Bu seyyah, bu zamanda bulunduğu münasebetiyle, en evvel, manevî i'caz-ı Kur'âniyenin lem'aları olan *Risale-i Nur'a* baktı ve onun yüz otuz risaleleri, âyât-ı Furkaniyenin nükteleri ve ışıkları ve esaslı tefsirleri olduğunu gördü. *Ve Risale-i Nur*, bu kadar muannit ve mülhit bir asırda, her tarafa hakaik-i Kur'âniyeyi mücahidâne neşrettiği hâlde, karşısına kimse çıkmadığından ispat eder ki, onun üstadı ve menba ve mercii ve güneşi olan Kur'an, semavîdir, beşer kelâmı değildir. Hatta, Resailü'n-Nur'un yüzer hüccetlerinden bir tek hüccet-i Kur'âniyesi olan Yirmi Beşinci Söz ile On Dokuzuncu Mektubun ahiri, Kur'an'ın kırk vecihle mu'cize olduğunu öyle ispat etmiş ki, kim görmüşse, değil tenkit ve itiraz etmek, belki ispatlarına hayran olmuş, takdir ederek çok sena etmiş.

Kur'an'ın vech-i i'cazını ve hak kelâmullah olduğunu ispat etmek cihetini Risaletü'n-Nur'a havale ederek, yalnız bir kısa işaretle, büyüklüğünü gösteren birkaç noktaya dikkat etti.

BİRİNCİ NOKTA: Nasıl ki Kur'an, bütün mu'cizatıyla ve hakkanîyetine delil olan bütün hakaikıyla, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın bir mu'cizesidir. Öyle de, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm da, bütün mu'cizatıyla ve delâil-i nübüvvetiyle ve kemalât-ı ilmiyesiyle, Kur'an'ın bir mu'cizesidir ve Kur'an kelâmullah olduğuna bir hüccet-i katiasıdır.

İKİNCİ NOKTA: Kur'an, bu dünyada, öyle nuranî ve sadetli ve hakikatli bir surette bir tebdil-i hayat-ı içtimaiye

dönülecek yer, sığınılacak yer.

muannit: inatçı, ayak direyen.

mu'cizat: mu'cizeler, Allah tarafından verilir, yalnız peygamberlerin gösterebilecekleri büyük harika işler.

mucize: Allah'ın izniyle peygamberler tarafından ortaya konulup bir benzerini yapmakta başkalarını aciz ve hayrette bırakan olağanüstü şeyler.

mücahidâne: mücahit olana yakışır şekilde, mücahitçe, mücahit gibi.

mülhit: İslâm dininden ayrılan, Allah'a ve dine inanmayan, Allah'ı inkâr eden, dinsiz, imansız, münkir.

neşr: dağıtma, yayma, saçma, serpme.

nükte: herkesin anlayamadığı ince mana, ancak dikkat edildiğinde anlaşılacak ince söz ve mana.

semavi: Allah tarafından

olan, ilâhî.

senâ: överek bahsetme, övme, övüş, medih.

seyyah: yolcu.

taharri: arama, araştırma, inceleme, tahkik etme.

takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.

tefsir: açıklama, tamamen açıklama, izah.

tenkit: eleştirme.

üstat: öğretici.

vech: sebep, vesile.

vech-i i'caz: mu'cize yönü.

ile beraber, insanların hem nefislerinde, hem kalplerinde, hem ruhlarında, hem akıllarında, hem hayat-ı şahsiyelerinde ve hem hayat-ı içtimaiyelerinde, hem hayat-ı siyasiyelerinde öyle bir inkılâp yapmış ve idame etmiş ve idare etmiş ki, on dört asır müddetinde, her dakikada, altı bin altı yüz altmış altı ayetleri kemal-i ihtiramla, hiç olmazsa yüz milyondan ziyade insanların dilleriyle okunuyor ve insanları terbiye ve nefislerini tezkiye ve kalplerini tasfiye ediyor, ruhlara inkişaf ve terakki ve akıllara istikamet ve nur ve hayata hayat ve saadet veriyor. Elbette böyle bir kitabın misli yoktur, harikadır, fevkalâdedir, mu'cizedir.

ÜÇÜNCÜ NOKTA: Kur'ân, o asırdan tâ şimdiye kadar öyle bir belâgat göstermiş ki, Kâbe'nin duvarında altınla yazılan en meşhur ediplerin “Muallâkat-ı Seb'a” namıyla şöretşiar kasidelerini o dereceye indirdi ki, Lebid'in kızı, babasının kasidesini Kâbe'den indirirken demiş: “âyâta karşı bunun kıymeti kalmadı.”

Hem bedevî bir edip ¹ **فَاَصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ** ayeti okunurken işittiği vakit secdeye kapanmış.

Ona demişler: “Sen Müslüman mı oldun?”

O demiş: “Hayır, ben bu ayetin belâgatine secde ettim.”

Hem ilm-i belâgatın dâhîlerinden Abdülkahir-i Cürcanî ve Sekkakî ve Zemaşşerî gibi binlerle dâhî imamlar ve mütefennin edipler, icma ve ittifakla karar vermişler ki,

1. Artık emrulunduğun şeyi açıkla. (Hicr Suresi: 94.)

asır: yüzyıl, asır.
ayat: Kur'ân ayetleri.
ayet: Kur'ân'ın her bir cümlesi, Kur'ân'ın surelerini oluşturan ilâhî söz.
bedevî: göçebe.
belâgat: sözün düzgün, kususuz, yerinde, halin ve makamın icabına göre söylenmesi.
edib: edebiyatçı, edebiyatla meşgul olan.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
fevkalâde: çok güzel, çok iyi, çok üstün.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hârika: her zaman rastlanmayan, olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran, âdet ve tabiat dışında olan şey.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, cemiyet hayatı, toplum

hayatı.
hayat-ı siyâsiye: siyasete ait hayat, politik hayat, siyasi hayat.
hayat-ı şahsiye: şahsa ait hayat, özel yaşama biçimi.
hüccet-i katua: katî delil, kesin delil, hiç bir şüpheye mahal bırakmayan delil.
idame: devam ettirme, sürdürme.
idare: döndürme, çevirme,

yönetme.

inkılâp: bir hâlden diğer hâle geçme, hâl değiştirme, değişim, dönüşüm.

inkişaf: gelişme.

istikamet: doğruluk, dürüstlük, doğru ve namusluca hareket, iyi kalplilik.

Kâbe: Hicaz'da Mekke-i Mükerre-me'de Harem-i Şerif'in ortasında bulunan kutsal bina, yeryüzünde Allah'a adanmış ilk mabet, beytullah.

kaside: daha çok din ve devlet adamlarını övmek için kaleme alınmış manzume, övgü şiiri.

kelâmullah: Allah'ın kelâmı, Kur'ân-ı Kerim.

kemal-i ihtiram: saygı ve hürmetin son derecesi, tam ve mükemmel hürmet görme.

kıymet: değer.

meşhur: tanınmış, herkesin bildiği, şöretli, adı yaygınlık kazanmış, ünlü, namlı.

misli: benzer, eş, nazır, tıpkısı.

Muallâkat-ı Seb'a: yedi askı.

muçize: Allah'ın izniyle peygamberler tarafından ortaya konulup bir benzerini yapmakta baskalarını aciz ve hayrette bırakan olağanüstü şeyler.

müddet: vakit, zaman, süre, bir şeyin devam ettiği zaman parçası.

nam: ad, isim.

nefis: kendi, şahıs.

nur: aydınlık, parıltı, parlaklık, ziya, ışık, şule.
 nuranî: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.

saadet: mutluluk, kutluluk, bahtıyarlık, mes'ut olma.

suret: biçim, şekil, tarz.

şöhretşiar: ünü yayılmış, şöret sahibi, ünlü.

tasfiye: temizleme.

tebdil-i hayat-ı içtimaiye: sosyal hayatın değiştirilmesi.

terakki: ilerleme, gelişme.

terbiye: iyi ahlak, nezaket, görgü.

tezkiye: nefsi kötülüklerden arındırma.

ziyade: çok, fazla, artık.

“Kur’ân’ın belâgati takat-i beşerin fevkindedir; yetişilmez.”

Hem o zamandan beri, mütemadiyen meydan-ı muarazaya davet edip, mağrur ve enaniyetli ediplerin ve belâğlerin damarlarına dokundurup, gururlarını kıracak bir tarzda der: “Ya bir tek surenin mislini getiriniz, veyahut dünyada ve ahirette helâket ve zilleti kabul ediniz” diye ilân ettiği hâlde, o asrın muannit belâğleri bir tek surenin mislini getirmekle kısa bir yol olan muarazayı bırakıp, uzun olan, can ve mallarını tehlikeye atan muharebe yolunu ihtiyar etmeleri ispat eder ki, o kısa yolda gitmek mümkün değildir.

Hem Kur’ân’ın dostları, Kur’ân’a benzemek ve taklit etmek şevkiyle; ve düşmanları dahi, Kur’ân’a mukabele ve tenkit etmek sevkiyle o vakitten beri yazdıkları ve yazılan ve telâhuk-i efkâr ile terakki eden milyonlarla Arabî kitaplar ortada geziyor. Hiç birisinin ona yetişemediğini, hatta en adî adam dahi dinlese, elbette diyecek: “Bu Kur’ân, bunlara benzemez ve onların mertebesinde değil. Ya onların altında veya umurunun fevkinde olacak.” Umurunun altında olduğunu, dünyada hiçbir fert, hiçbir kâfir, hatta hiçbir ahmak diyemez. Demek, mertebeye-i belâgati, umumun fevkindedir.

Hatta bir adam, ¹ **سَبِّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ** ayetini okudu. Dedi ki: “Bu ayetin harika telâkki edilen belâgatini göremiyorum.”

1. Göklerde ve yerde ne varsa Allah’ı tesbih eder. (Hadid Suresi: 1.)

adi: bayağı, aşağı, değersiz.
ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.
ahmak: pek akılsız, sersem, budala, kalın kafalı, şaşkın, zekaca gelişmemiş.
Arabi: Arapçaya ait, Arap dili ile ilgili.
asr: yüzyıl, asır.
belâgat: sözün düzgün, kusursuz, yerinde, halin ve makamın icabına göre söylenmesi.
belâğ: belâgatla, düzgün olarak meramını anlatan.
dâhi: son derece zeki, anlayışlı, uyanık, deha sahibi.
edib: edebiyatçı, edebiyatla meşgul olan.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
enaniyet: kendini beğenme, bencillik, egoistlik.
fert: şahıs, kişi.
fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.
hatta: manaya kuvvet vermek için “üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de...” manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
helâket: yıkılma, yıkılış, mahvolma, mahvoluş.
icma: bir konu üzerinde fikir birliğine varma, fikir birliği.
ihtiyar: seçme, tercih, irade.
ilân: meydana çıkarma, belli etme, yayma, duyurma, bildirme.
ilm-i belâgat: belâgat ilmi.
ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.
ittifak: fikir birliği, söz birliği.
kâfir: Allah’ı inkâr eden.
mağrur: gururlu.
mertebe: derece, basamak.
mertebe-i belâgat: belâgat derecesi.
meydan-ı muaraza: söz mücadelesi meydana, biri ile yarışma meydana.
misl: benzer, eş, nazır, tıpkısı.
muannit: inatçı, ayak direyen.

muaraza: sözle karşılıklı mücadele, söz mücadelesi.
muharebe: savaşma, savaş, cenk, harp.
mukabele: karşı gelme, karşı koyma.
mümkün: mümkün, olabilir, imkân dahilinde, kabil.
mütefennin: fen tahsil eden, fen öğrenimi gören.
mütemadiyen: sürekli ola-

rak, devamlı olarak, aralıksız şekilde, muttasıl, devamlı.
sure: Kur’ân-ı Kerim’in ayrıldığı 114 bölümden her biri.
şevk: şiddetli arzu, aşırı istek ve heves.
takat-i beşer: insanın gücü, takati.
taklit: benzemeye veya benzetmeye çalışma.
tarz: biçim, şekil.

telâhuk-ı efkâr: fikirlerin birbiri peşine gelip birleşmesi, katılaşması, birbirine eklenmesi.
tenkit: eleştirme.
terakki: ilerleme, gelişme.
umum: hep, bütün, cümle, herkes.
zillet: hakirlik, horluk, alçaklık, aşağılık, bayağılık, adîlik.

Ona denildi: “Sen dahi bu seyyah gibi o zamana git, orada dinle.”

O da, kendini Kur’ân’dan evvel orada tahayyül ederken gördü ki, mevcudat-ı âlem perişan, karanlık, camit ve şuursuz ve vazifesiz olarak, hâli, hadsiz, hudutsuz bir fezada, kararsız fânî bir dünyada bulunuyorlar. Birden, Kur’ân’ın lisanından bu ayeti dinlerken gördü:

Bu ayet, kâinat üstünde, dünyanın yüzünde öyle bir perde açtı ve ışıklandırdı ki, bu ezeli nutuk ve bu sermedî ferman, asırlar sıralarında dizilen zîşuurlara ders verip gösteriyor ki, bu kâinat, bir cami-i kebir hükmünde, başta semavat ve arz olarak umum mahlûkat hayattarâne zikir ve tesbihte ve vazife başında cuş-i huruşla mes’udâne ve memnunâne bir vaziyette bulunduruyor, diye müşahede etti. Ve bu ayetin derece-i belâgatini zevk ederek, sair ayetleri buna kıyasla, Kur’ân’ın zembeme-i belâgati arzın nısfını ve nev-i beşerin humsunu istilâ ederek, haşmet-i saltanatı kemal-i ihtiramla on dört asır bilâfasıla idame ettiği binler hikmetlerinden bir hikmetini anlattı.

DÖRDÜNCÜ NOKTA: Kur’ân öyle hakikatli bir halâvet göstermiş ki, en tatlı bir şeyden dahi usandıran çok tekrar, Kur’ân’ı tilâvet edenler için değil usandırmak, belki kalbi çürümemiş ve zevki bozulmamış adamlara tekrar-ı tilâveti halâvetini ziyadeleştirdiği, eski zamandan beri herkesçe müsellemlen olup darb-ı mesel hükmüne geçmiş.

arz: yer, dünya.
asr: yüzyıl, asır.
belâgat: sözün düzgün, kursuz, yerinde, halin ve makamın icabına göre söylenmesi.
belki: hatta.
bilâfasıla: fasilasız, aralıksız, durmadan.
camii-i kebir: büyük cami.
camit: cansız.
cüşuhurûs: coşup taşma, kaynayıp taşma, neşe ve ahenk.

derece-i belâgat: belâgat derecesi.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
ezeli: ezele mensup, ezel ile ilgili, öncesiz, başlangıçsız.
fânî: muvakkat, geçici.
ferman: emir, buyruk.
feza: kâinatta, yıldızlar arasındaki boşluk, uzay.
hadsiz: sınırsız.
hakikat: gerçek, asil, esas.
halâvet: zevk, lezzet.
hâli: tenha, ıssız.

hârîka: olağanüstü.
haşmet-i saltanat: saltanatın heybeti, büyüklüğü.
hayattarane: canlı bir şekilde, hayat sahibi olarak, hayat sahibi imişçesine.
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
hudut: hudutlar, sınırlar.
hums: beşte bir.
hükmünde: değerinde, yerinde.
idame: devam ettirme, sür-

dürme.

istilâ: yükselme, yüce olma, yücelme.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.

kemal-i ihtiram: saygı ve hürmetin son derecesi, tam ve mükemmel hürmet görme.

kıyas: karşılaştırma, oranlama.

lisan: dil, anlaşma amacıyla kullanılan sesli işaretler sistemi.

mahlûkat: yaratılmışlar, yaratıklar, Allah tarafından yaratılanlar. memnunane: memnun bir şekilde.

mesudane: mutluca, mutlu olana yakışacak surette, kutlulukla.

mevcudat-ı âlem: kâinattaki varlıklar.

müşahede: bir şeyi gözle görme, seyrederek anlama, seyretme.

nev’i beşer: insanlık.

nısf: yarım yan.

nutuk: hitap, konuşma, söylev.

perişan: bozuk, tertipsiz, düzensiz, muntazam olmayan.

sair: diğer, öteki, başka.

semavat: semalar, gökler.

sermedî: ebedî, sürekli, daimî, ölümsüz.

seyyah: yolcu.

şuur: bir şeyi anlama, tanıma ve kavrama gücü.

tahayyül: hayale getirme, hayalinde canlandırma, zihinde canlandırma, tasavvur etme.

telâkki: kabul etme, alma.

tesbih: Allah’ı bütün kusur ve noksan sıfatlardan uzak tutma, Sübhanallah deme, Cenab-ı Hakki (c.c.) şanına lââyık ifadelerle anma, Allah’a söz, iş, davranış ve kalple içten ibadet etme.

tilâvet: Kur’ân’ı usulüne uygun olarak, güzel sesle ve anlamını düşünerek okuma.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.

zembeme-i belâgat: belâgat zembemesi, maksada uygun, öz ve kısa söz söylemekten kaynaklanan nağme, hoş ses.

zikir: Allah’ın adlarını anarak dua etme, Allah’ı anma.

zîşuur: şuurlu, şuur sahibi.

asfiya: samimî, saf, içi temiz, tuttuğu yol doğru olan kimseler.

asr: yüzyıl, asır.

aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.

ayn-ı hak: hakkın, gerçeğin tâ kendisi.

camiiyet: toplayıcı, ihtiva ve ihta edicilik.

cenah: kanat, taraf, kısım.

cihet: yan, yön, taraf.

darbimesel: misal olarak söylenen meşhur söz, bir hâdiseye binaen söylenen hikmetli söz, ata sözü, vecize.

delâlet: delil olma, gösterme.

evliya: keramet sahibi olanlar, erenler, velîler, ulular.

feyizdar: feyizli, bol, bereketli, gür.

garabet: gariplik, tuhaflık, hayret vericilik.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hakikatmedar: hakikat kaynağı.

hakkaniyet: hak ve adâlete uygunluk.

halâvet: zevk, lezzet.

hârîka: her zaman rastlanmayan, olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran, âdet ve tabiat dışında olan şey.

hayattar: canlı, yaşayan.

himaye: koruma, esirgeme, muhafaza etme.

hitap: bir gruba veya bir topluluğa karşı konuşma, nutuk.

hükümüne: yerine, değerine.

iktida: tabi olma, uyma.

istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.

ittiba: tâbi olma, uyma, arkasından gitme, itaat etme.

ittifak: fikir birliği, söz birliği.

kesret: çokluk, bolluk, fazlalık, ziyadelik.

lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.

mazi: geçmiş zaman, yaşanılardan önceki zaman.

mebzuliyet: ucuzluk, bolluk, çokluk.

mecma-ı hakaik: hakikatlerin, gerçeklerin toplandığı yer.

misil: benzer, eş, nazır, tıpkısı.

muhafaza: koruma, saklama, hifz etme.

müsellem: herkes tarafından kabul edilen, doğruluğu, gerçekliği herkesçe kabul edilmiş olan, belli, aşikâr, söz götürmez, su götürmez.

müstakbel: gelecek zaman, istikbal.

nazil: inme.

Hem öyle bir tazelik ve gençlik ve şebabet ve garabet göstermiş ki, on dört asır yaşadığı ve herkesin eline kolayca girdiği hâlde, şimdi nazil olmuş gibi tazeliğini muhafaza ediyor. Her asır, kendine hitap ediyor gibi bir gençlikte görmüş. Her taife-i ilmiye, ondan her vakit istifade etmek için kesretle ve mebzuliyetle yanlarında bulundurdıkları ve üslûb-i ifadesine ittiba ve iktida ettikleri hâlde, o, üslûbundaki ve tarz-ı beyanındaki garabetini aynen muhafaza ediyor.

BEŞİNCİSİ: Kur'ân'ın bir cenahı mazide, bir cenahı müstakbelde, kökü ve bir kanadı eski peygamberlerin ittifaklı hakikatleri olduğu ve bu onları tasdik ve teyit ettiği ve onlar dahi tevafukun lisan-ı hâliyle bunu tasdik ettikleri gibi; öyle de, evliya ve asfiya gibi ondan hayat alan semereleri ve hayattar tekemmülleriyle şecere-i mübarekelerinin hayattar, feyizdar ve hakikatmedar olduğuna delâlet eden ve ikinci kanadının himayesi altında yetişen ve yaşayan velâyetin bütün hak tarikatleri ve İslâmiyetin bütün hakikatli ilimleri, Kur'ân'ın ayn-ı hak ve mecma-i hakaik ve camiiyette misilsiz bir harika olduğuna şahadet eder.

ALTINCISI: Kur'ân'ın altı ciheti nuranîdir, sîdk ve hakkaniyetini gösterir,

Evet, altında hüccet ve bürhan direkleri, üstünde sikke-i i'caz lem'aları, önünde ve hedefinde saadet-i dâreyn hediyeleri, arkasında nokta-i istinadî vahy-i semavî hakikatleri, sağında hadsiz ukul-i müstakimenin delillerle

nurani: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.

semere: meyve, netice, sonuç.

sîdk: doğruluk, gerçeklik, hakikat.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanklık.

şebabet: gençlik.

şecere-i mübareke: mübarek, kutlu ağaç.

taife-i ilmiye: ilim taifesi, ilim tahsil edenlerin meydana getirdiği topluluk.

tarikât: Allah'a ulaşmak için, şeyhin gözetiminde müridin takip edeceği terbiye usul ve yolu, seyir ü sülûk sırasında tutulan yol.

tarz-ı beyan: açıklama ve söyleme şekli.

tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.

tekemmül: olgunlaşma, kemâle doğru gitme, kemâle erme, mükemmelleşme.

tekrar-ı tilâvet: okunanın

tekrarlanması.

tevafuk: uyma, uygun gelme, uygunluk, rastlamak, münasebet, birbirine denk gelme.

teyit: doğrulama, doğru çıkarma, destekleme.

üslûb-i ifade: ifade tarzı, ifade biçimi.

üslûp: ifade yolu, kendine has ifade veya yazı tarzı.

velâyet: velîlik, ermişlik, Allah dostluğu.

ziyade: Artma, çoğalma.

tasdikleri, solunda selim kalplerin ve temiz vicdanların ciddî itminanları ve samimî incizapları ve teslimleri, Kur'ân'ın fevkalâde harika, metin ve hücum edilmez bir kal'a-i semaviye-i arziye olduğunu ispat ettikleri gibi altı makamdan dahi, onun ayn-ı hak ve sadık olduğuna ve beşerin kelâmı olmadığına, hem yanlış olmadığına imza eden, başta, bu kâinatta daima güzelliği izhar, iyiliği ve doğruluğu himaye ve sahtekârları ve müfterileri imha ve izale etmek âdetini bir düstur-i faaliyet ittihaz eden bu kâinatın Mutasarrıfı, o Kur'ân'a, âlemde en makbul, en yüksek, en hâkimâne bir makam-ı hürmet ve bir mertebe-i muvaffakiyet vermesiyle onu tasdik ve imza ettiği gibi; İslâmiyetin menbaı ve Kur'ân'ın tercümanı olan zatın (aleyhissalâtü vesselâm) herkesten ziyade ona itikat ve ihtiramı ve nüzulü zamanında uyku gibi bir vaziyet-i nâimâne de bulunması ve sair kelâmları ona yetişmemesi ve bir derece benzememesi ve ümmiyetiyle beraber gitmiş ve gelecek hakikî hadisat-ı kevnîyeyi gaybiyâne, Kur'ân ile tereddütsüz ve itminan ile beyan etmesi ve çok dikkatli gözlerin nazarı altında hiçbir hile, hiçbir yanlış vaziyeti görülmeyen o tercümanın bütün kuvvetiyle Kur'ân'ın her bir hükmüne iman edip tasdik etmesi ve hiçbir şey onu sarsmaması, Kur'ân semavî, hakkaniyetli ve kendi Hâlık-ı Rahîm'inin mübarek kelâmı olduğunu imza ediyor.

Hem, nev-i insanın humsu, belki kısm-ı azamı göz önündeki o Kur'ân'a müncezibâne ve dindarâne irtibatı ve hakikatperestâne ve müştakane kulak vermesi ve çok

âlem: dünya, cihan.
ayn-ı hak: hakkın, gerçeğin tâ kendisi.
beşer: insan, insanlık, âdemoğlü.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
bürhan: delil, ispat, tanık, hüccet.
düstur-i faaliyet: çalışma prensibi.
fevkalâde: çok güzel, çok iyi, çok üstün.
gaybiyane: gaybı görür, gö-

rünmeyeni bilir bir şekilde.
hâdisat-ı kevnîye: oluş ve ortaya çıkışla ilgili olaylar, varlıklarla ilgili olaylar.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hakikî: gerçek, sahiçi.
hakkaniyet: hak ve adâlete uygunluk.
hile: aldatmaya, kandırmaya yönelik tertip, düzen, desise.
himaye: koruma, esirgeme, muhafaza etme.
hüccet: delil, ispat, burhan.

hücûm: saldıрма, hamle ile ileri atılmak.
hükûm: emir, buyruk, kumanda, nüfuz.
ihtram: hürmet etme, saygı gösterme.
imha: bozma, yok etme, mahvetme, ortadan kaldırma, yıkma.
incizap: cezp edilme, kapılma, çekilme.
itikat: bir inanca, bir fikre bağlanma, inanma.
itminan: inanma, birine inan-

ma, güvenme, gönül rahatlığı içinde tereddütsüz kabul etme.
ittihaz: kabul etme, sayma, tutma, addetme.
izale: zevale erdirmeye, yok etme.
izhar: açığa vurma, meydana çıkarma, aşikâr etme.
kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.
kal'a-i semaviye-i arziye: arzın semaya ait kalesi, göklere yükselen dağlar.
kelâm: söz, lâfız, lâkırdı.
lem'a: parıltı, parlamış, parlama.
makam-ı hürmet: hürmet, saygı makamı.
makbul: kabul edilmiş olan, alınan, reddedilmeyen.
menba: kaynak, her hangi bir şeyin çıktığı yer.
mertebe-i muvaffakiyet: başarı derecesi.
metin: sağlam ve dayanıklı, kavi, berk.
Mutasarrıf: tasarruf eden, tasarruf sahibi olan, kendinde kullanma hakkı ve salahiyeti bulunan, her şeyin sahibi olan, mâlik.
müfteri: iftira atan, kara çalan, iftiracı, başkasına suç isnat eden, başkasını yapmadığı bir şeyle suçlayan.
nazar: bakış, görüş.
nokta-i istinat: dayanak noktası, güvenme ve itimat noktası.
nüzul: Kur'ân'ın vahiy yoluyla Hz. Muhammed'e indirilmesi.
saadet-i dâreyn: iki cihan saadeti, dünya ve ahiret mutluluğu.
sadık: doğru, gerçek, hakikî, sahte olmayan.
sahtekâr: düzenbaz.
samimi: içten, candan, gönülden, kalbî, menfaatsiz, riyasız.
selim: kusuru, noksanı olmayan, sağlam, kusursuz, doğru.
semavi: Allah tarafından olan, lâhî.
sikke-i i'caz: mu'cezeliğe işaret, sikkesi, damgası.
tereddüt: kararsızlık, karar verememe, bir konuda şüphede kalma, duraksama.
teslim: doğrulama, doğru olduğunu kabul etme.
ukul-i müstakime: doğru yolda olan akıllar.
ümmîyet: ümmî oluş, ümmî kimenin hâli, ümmîlik.
vahy-i semavî: Allah tarafından melekler vasıtasıyla peygambere gelen vahiy, semavî vahiy.
vaziyet-i nâimane: uyur gibi vaziyet, uyuycasına durum.
vicdan: iyiyi kötüden, hayrı şerden ayırt etmeye yardımcı olan ahlâkî duygu.
ziyade: çok, fazla, artık.

âlim: çok okumuş, bilen, bilgili, bilgin.

âmi: cahil.

belâgat: sözün düzgün, kusursuz, yerinde, halin ve makamın icabına göre söylenmesi.

belîğ: belâgatla, düzgün olarak meramını anlatan.

dindârâne: dindâr bir kimseye yakışacak tarzda.

edîb: edebiyatçı, edebiyatla meşgul olan.

emare: alâmet, nişan, eser, ipucu, belirti, karine.

fehîm: anlama, anlayış, kavrayış, idrak, zekâ, akıl.

gabi: anlayışsız, ahmak, bön, kalın kafalı, zekâsı az olan, geri zekâli.

hâcât: hâcetler, ihtiyaçlar, gerekli nesnelere.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hakikatperestane: hakkı ve hakikati severek.

hakperestane: doğruluktan ayrılmamacasına.

Hâlik-ı Rahîm: sonsuz merhamet ve şefkat sahibi yaratıcı, Allah.

hums: beşte bir.

i'caz: mu'cize gösterme, kimse-nin yapamayacağı şeyleri yapma.

ilm-i kelâm: kelâm ilmi, Cenab-ı Hakkın zat ve sıfatlarından, nübüvvet, haşir, kader gibi imana ait meselelerden İslâmî esaslar dairesinde delil ve bürhâna dayalı olarak bahseden ilim.

irtibat: bir şeye bağlı olma, bağlanma.

istihraç: bir şeyden bir şey çıkarma, sonuç çıkarma, mana çıkarma.

istinkâf: çekimser kalma, hakkını kullanmama.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.

kelâm: söz, lâfız, ibare.

keşfiyat: keşifler, bulup meydana çıkarılan şeyler, yeni bulunan şeyler.

kısm-ı azam: büyük kısım, ekseriyet, çoğunluk.

maden-i hakikat: hakikat madeni, doğruların, gerçeklerin madeni, doğruların merkezi.

makbuliyet: makbûllük, beğenilmişlik, geçerlilik.

menba-ı hak: hakkın ve doğrunun kaynağı.

meşhur: tanınmış, herkesin bildiği, şöhretli, adı yaygınlık kazanmış, ünlü, namlı.

misil: benzer, eş, nazır, tıpkısı.

muaraza: sözle karşılıklı mücadele, söz mücadelesi.

muhakkik: tahkik eden, gerçeği araştıran, gerçeği araştırıp bulan,

emarelerin ve vakıaların ve keşfiyatın şahadetiyle, cin ve melek ve ruhanîlerin dahi, tilâveti vaktinde pervane gibi hakperestâne etrafında toplanması, Kur'ân'ın kâinatça makbuliyetine ve en yüksek bir makamda bulunduğu bir imzadır.

Hem, nev-i beşerin umum tabakaları, en gabi ve âmîden tut, tâ en zeki ve âlime kadar her birisi Kur'ân'ın dersinden tam hisse almaları ve en derin hakikatleri fehmetmeleri ve yüzlerle fen ve ulûm-i İslâmiyenin ve bilhassa Şeriat-ı Kübranın büyük müçtehitleri ve usulüddin ve ilm-i kelâmın dâhî muhakkikleri gibi her taife, kendi ilimlerine ait bütün hacatını ve cevaplarını Kur'ân'dan istihraç etmeleri, Kur'ân menba-ı hak ve maden-i hakikat olduğuna bir imzadır.

Hem, edebiyatça en ileri bulunan Arap edipleri (İslâmiyete girmeyenler) şimdiye kadar muarazaya pek çok muhtaç oldukları hâlde, Kur'ân'ın i'cazından yedi büyük vechi varken, yalnız bir tek vechi olan belâgatının tek bir surenin mislini getirmekten istinkâfları; ve şimdiye kadar gelen ve muaraza ile şöhret kazanmak isteyen meşhur belîğlerin ve dâhî âlimlerin, onun hiçbir vech-i i'cazına karşı çıkamamaları ve âcizâne sükût etmeleri, Kur'ân mu'cize ve takat-i beşerin fevkinde olduğuna bir imzadır.

Evet, bir kelâm, “Kimden gelmiş ve kime gelmiş ve ne için?” denilmesiyle kıymeti ve ulviyeti ve belâgati tezahür etmesi noktasından, Kur'ân'ın misli olamaz ve ona yetişilemez. Çünkü, Kur'ân, bütün âlemlerin Rabbi ve

bir şeyin iç yüzünü inceleyerek vakıf olan.

mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.

müçtehit: ayet ve hadislerden ser'î hükümler çıkarabilen, gerekli bütün ehillik şartlarına sahip olan, geniş ve derin bilgili din âlimi.

müncezibâne: tutkun bir şekilde, kendini kapırmak suretiyle.

müstakane: iştiaqla, arzu ile, çok isteyerek, can atarak,

sevkle, severcesine.

nev-i insan: insan çeşidi, insan cinsi, insanoğlu.

pervane: geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek, gece keleşbeği.

ruhanî: gözle görülmeyen, cismi olmayan, elle tutulamaz varlıklar.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

Şeriat-ı Kübra: yüce, büyük, İslâm şeriatı.

taife: bölük, takım, gruh, fır-

ka.

tilâvet: Kur'ân'ı usulüne uygun olarak, güzel sesle ve anlamını düşünerek okuma.

ulûm-i İslâmiye: İslâmî ilimler.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

usulü'd-din: kelâm ilminin diğer bir adı.

vakia: vuku bulan, olan, geçen şey.

vech: yüz, surat, çehre.

vech-i i'caz: mu'cize yönü.

Hâlıkının hitabı ve konuşması ve hiçbir cihette taklidi ve tasannuu ihsas edecek bir emare bulunmayan bir mükâ-lemesi; ve bütün insanların, belki bütün mahlûkatın na-mina mebus ve nev-i beşerin en meşhur ve namdar mu-hatabı bulunan ve o muhatabın kuvvet ve vüs'at-i imanı koca İslâmiyeti tereşşuh edip, sahibini Kab-ı Kavseyin makamına çıkararak, muhatab-ı Samedâniyeye mazhari-yetle nüzul eden; ve saadet-i dâreyne dair ve hilkat-i kâ-inatın neticelerine ve ondaki Rabbanî maksatlara ait me-saili ve o muhatabın bütün hakaik-ı İslâmiyeyi taşıyan en yüksek ve en geniş olan imanını beyan ve izah eden ve koca kâinatın bir harita, bir saat, bir hane gibi her tara-fını gösterip, çevirip, onları yapan Sanatkârı, tavriyla ifa-de ve talim eden Kur'ân-ı Mu'cizülbeyan'ın elbette misli-ni getirmek mümkün değildir ve derece-i i'cazına yetişil-mez.

Hem, Kur'ân'ı tefsir eden ve bir kısmı otuz, kırk, hat-ta yetmiş cilt olarak birer tefsir yazan yüksek zekâlî mü-dakkik binlerle mütefennin ulemanın senetleri ve delille-riyle beyan ettikleri Kur'ân'daki hadsiz meziyetleri ve nükteleri ve hasiyetleri ve sırları ve âlî manaları ve umur-i gaybiyenin her nev'inden kesretli gaybî ihbarları izhar ve ispat etmeleri; ve bilhassa Risale-i Nur'un yüz otuz kitabının her biri Kur'ân'ın bir meziyetini, bir nük-tesini kat'î bürhanlarla ispat etmesi; ve bilhassa mu'ci-zat-ı Kur'âniye risalesi şimendifer ve tayyare gibi mede-niyetin harikalarından çok şeyleri Kur'ân'dan istihraç eden Yirminci Sözün İkinci Makamı; ve Risale-i Nur'a ve

âcizâne: âciz ve güçsüz bir şekilde.
âli: yüce, yüksek, ulu.
belâgat: sözün düzgün, ku-sursuz, yerinde, halin ve ma-kamın icabına göre söylen-mesi.
beyan: anlatma, açık söyle-me, bildirme, izah.
cihet: yan, yön, taraf.
derece-i i'caz: mu'cizelik de-recesi.
emare: nişan, ipucu, belirti.
fevk: üst, üst taraf, yukarı,

üzeri.
gaybi: gayba ait, göze görün-meyenlere ait, gaypla ilgili, hazırda olmayan.
hadsiz: sınırsız.
hakaik-ı İslâmiye: İslâmiye-tin gerçekleri, İslâma ait haki-katler.
Hâlık: her şeyi yoktan var eden Allah.
hasiyet: bir şeye has vasıf.
hilkat-i kâinat: kâinatın ya-radılışı.
hitap: bir gruba veya bir top-

luluğa karşı konuşma, nutuk.
ifade: anlatma, anlatım.
ihbar: haber verme, bildirme.
ihsas: hissettirme, sezdirme.
iman: inanma, inanç, tasdik.
izhar: gösterme, belirtme.
Kab-ı Kavseyin: Allah'a en ya-kın olan makam; Peygamberimiz Miraçta bu makamda bizzat Allah ile görüşmüştür.
kelâm: söz, lâfız, lâkırdı.
kesretli: çokluğu olan, çok fazla.
kymet: değer.

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan: açıkla-malarıyla akılları benzerini yap-maktan âciz bırakan Kur'ân-ı Ke-rim.

mahlûkat: yaratılmışlar, yaratık-lar, Allah tarafından yaratılanlar.

maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.

mazhariyet: elde etme, nail ol-ma, kavuşma, şereflenme.

mebus: gönderilen, yollanan.

mesail: meseleler.

meziyet: bir kişiyi başkalarından ayıran veya yücelten vasıf, üstün-lük vasfı, değerlilik, yüksek ka-rekter, fazilet.

misil: benzer, eş, nazır, tıpkısı.

mu'cize: Allah'ın izniyle peygam-berler tarafından ortaya konulup bir benzerini yapmakta başkaları-nı âciz ve hayrette bırakan olağa-nüstü şeyler.

muhatap: hitap olunan, konuşu-lan kimse.

muhatab-ı Samedâniye: hiç bir şeye muhtaç olmayan Cenab-ı Hakkın muhatabı.

müdakkik: araştırmacı.

mükâleme: konuşma, karşılıklı konuşma, söyleşme.

mütefennin: fen tahsil eden, fen öğrenimi gören.

namdar: meshur, ünlü, şöhretli.

namına: adına, yerine.

nevi: tür, çeşit.

nev-i beşer: insanoglu.

nükte: herkesin anlayamadığı in-ce mana, ancak dikkat edildiğin-de anlaşılabilen ince söz ve mana.

nüzul: inme.

Rab: efendi, sahip, her şeyin ma-liki, malik.

Rabbanî: Allah'a ait.

saadet-i dâreyin: iki cihan saade-ti, dünya ve ahiret mutluluğu.

senet: dayanılacak şey, üzerine dayanılan şey.

takat-i beşer: insanın gücü, taka-ti.

tasannu: zorlayarak bir şeyi ol-duğundan daha değerli göster-me.

tefsir: açıklama, tamamen açıkla-ma, izah.

tereşşuh: sızma, sızıntı yapma.

tezahür: zuhur etme, ortaya çık-ma, meydana çıkma, belirme, gö-rünme.

ulema: âlimler, bilginler.

ulviyet: ulvîlik, yücelik, yüksek-lük, ululuk.

umur-i gaybiye: gaybî işler, Allah ve Onun bildirdiği kişiler dışında hiç kimsenin bilmediği işler.

vüs'at-i iman: iman genişliği, bü-yüklüğü.

ahir: son, sonraki, en sonra.
âlem-i gayp: gayp âlemi, görünmeyen, fakat varlığı kesin olan ve mahiyeti Allah tarafından bilinen başka dünyalar.
âlem-i şahadet: gözle gördüğü müz, şahit olduğumuz âlem, kâinat.
Allâmü'l-Guyûb: gaybı bilen, görünmeyen şeyleri bilen, Allah.
âyât: Kur'an ayetleri.
ayet: Kur'an'ın her bir cümlesi, Kur'an'ın surelerini oluşturan lâhî söz.
azamet: büyüklük, ululuk.
bilhassa: özellikle.
bürhan: delil, ispat, tanık, hüccet.
cihet: şekil, yön.
cüz: kısım, parça, bölüm.
esrar: sırlar, gizlenen ve bilinmeyen şeyler, aklın eremeyeceği şeyler.
hakimiyet-i nuraniye: nurlu hakimiyet, egemenlik.
hasene: güzel ve hayırlı iş.
hasiyet: bir şeye has vasıf.
haşmetli: ihtişamlı, gösterişli, heybetli.
hatta: üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de...
huruf-i Kur'âniye: Kur'an'ın harfleri.
ihbar-ı gaybi: gayba ait haber, geçmiş veya gelecek zamana ait haber.
ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.
istihraç: bir şeyden bir şey çıkarma, sonuç çıkarma, mana çıkarma.
îşarat: işaretler, âlâmetler, belirtiler.
izhar: açığa vurma, meydana çıkarma, aşikâr etme.
kat'i: kesin atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.
kelâm: söz, lâfız, lâkırdı.
kemal-i ihtiram: saygı ve hürmetin son derecesi, tam ve mükemmel hürmet görme.
kıymet: değer.
lisan: dil, anlaşma amacıyla kulla-

elektriğe işaret eden ayetlerin işaretini bildiren İşarat-ı Kur'âniye namındaki Birinci Şua; ve huruf-i Kur'âniye ne kadar muntazam, esrarlı ve manalı olduğunu gösteren *Rumuzat-ı Semaniye* namındaki sekiz küçük risaleler; ve Sure-i Fethin ahirki ayeti beş vecihle ihbar-ı gaybî cihetinde mu'cizeliğini ispat eden küçük bir risale gibi Risale-i Nur'un her bir cüz'ü, Kur'an'ın bir hakikatini, bir nurunu izhar etmesi, Kur'an'ın misli olmadığına ve mu'cize ve harika olduğuna ve bu âlem-i şahadette âlem-i gaybın lisanı ve bir Allâmü'l-Guyûb'un kelâmı bulunduğu bir imzadır.

İşte, altı noktada ve altı cihette ve altı makamda işaret edilen Kur'an'ın mezkûr meziyetleri ve hasiyetleri içindir ki, haşmetli hakimiyet-i nuraniyesi ve azametli saltanat-ı kudsiyesi, asırların yüzlerini ışıklandırarak, zeminin yüzünü dahi bin üç yüz sene tenvir ederek kemal-i ihtiramla devam etmesi; hem o hasiyetleri içindir ki, Kur'an'ın her bir harfi, hiç olmazsa on sevabı ve on hasenesi olması ve on meyve-i bâkî vermesi; hatta bir kısım âyâtın ve surelerin her bir harfi, yüz ve bin ve daha ziyade meyve vermesi; ve mübarek vakitlerde her harfin nuru ve sevabı ve kıymeti ondan yüzlere çıkması gibi kudsî imtiyazları kazanmış diye dünya seyyahı anladı ve kalbine dedi:

“İşte böyle her cihetle mu'cizatlı bu Kur'an, surelerinin icmaıyla ve âyâtının ittifakıyla ve envarının tevafukuyla ve semerat ve âsârının tetabukuyla, bir tek Vacibü'l-Vücud'un vücuduna ve vahdetine ve sıfât ve esmasına, delillerle ispat suretinde öyle şahadet etmiş ki, bütün

nilan sesli işaretler sistemi.
mana: anlam.
medeniyet: medenîlik, şehirlilik, uygarlık.
meyve-i bâkî: ebedî olan meyve, Cennet meyvesi.
meziyet: bir kişiyi başkalarından ayıran veya yücelten vasıf, üstünlük vasfı, değerlilik, yüksek karakter, fazilet.
mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.
misil: benzer, eş, nazır, tıpkısı.
mu'cizat-ı Kur'âniye: Kur-

an'ın mu'cizeleri.
mu'cize: Allah'ın izniyle peygamberler tarafından ortaya konulup bir benzerini yapmakta başkalarını aciz ve hayrette bırakan olağanüstü şeyler.
muntazam: düzenli, tertipli.
mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.
nam: ad, isim.
nur: aydınlık, parıltı, parlaklık, ziya, ışık, şule.
nükte: herkesin anlayamadı-

ğı ince mana, ancak dikkat edildiğinde anlaşılabilir ince söz ve mana.
saltanat-ı kudsiye: kudsî saltanat.
şimendifer: demiryolunda çalışan vasıta, tren.
tayyare: uçak, uçucu alet.
tenvir: nurlandırma, aydınlatma, ışıklandırma.
vech: şekil, yön.
zemin: yer.
ziyade: çok, fazla, artık.

ehl-i imanın hadsiz şahadetleri onun şahadetinden tereş-
şuh etmişler.”

İşte, bu yolcunun Kur'ân'dan aldığı ders-i tevhid ve imana kısa bir işaret olarak, *Birinci Makamın On Yedinci Mertebesinde* böyle,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الوجودُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي دَلَّ عَلَى
وَجُوبِ وجودِهِ فِي وَحْدَتِهِ الْقُرْآنُ الْمَعْجَزُ الْبَيَانُ الْمَقْبُولُ
الْمَرْغُوبُ لِأَجْناسِ الْمَلِكِ وَالْإِنْسِ وَالْجَانِ الْمَقْرُوءِ كُلِّ آيَاتِهِ
فِي كُلِّ دَقِيقَةٍ بِكَمَالِ الْأَحْتِرَامِ بِالْإِنَّةِ مَاتَ مَلِيُونٍ مِنْ نَوْعِ
الْإِنْسَانِ الدَّائِمِ سَلْطَنَتُهُ الْقُدْسِيَّةِ عَلَى أَقْطَارِ الْأَرْضِ وَالْأَكْوَانِ
وَعَلَى وُجُوهِ الْأَعْصَارِ وَالزَّمَانِ وَالْجَارِي حَاكِمِيَّتِهِ الْمَعْنَوِيَّةِ
النُّورَانِيَّةِ عَلَى نِصْفِ الْأَرْضِ وَخُمْسِ الْبَشَرِ فِي أَرْبَعَةِ عَشَرَ
عَصْرًا بِكَمَالِ الْأَحْتِشَامِ ۝ وَكَذَا شَهِدَ وَبَرَّهَنَ بِاجْتِمَاعِ سُورِهِ
الْقُدْسِيَّةِ السَّمَاوِيَّةِ وَبِاتِّفَاقِ آيَاتِهِ النُّورَانِيَّةِ الْأَلَهِيَّةِ وَبِتَوَافُقِ أَسْرَارِهِ
وَأَنْوَارِهِ وَبِتَطَابُقِ حَقَائِقِهِ وَثَمَرَاتِهِ وَأَثَارِهِ بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْعَيَانِ¹

denilmiştir.

Sonra, bir fakir insana değil fânî ve muvakkat bir tar-
layı, bir haneyi, belki koca kâinatı ve dünya kadar bir
mülk-i bâkiyi kazandıran ve bir fânî adama, ebedî bir
hayatın levazımâtını bulduran ve ecelin darağacını

1. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O öyle bir Vacib ve Vahidü'l-Ehad'dir ki, Onun vücub-i vücuduna ve vahdetine melek, insan ve cin taifelerinin makbul ve mergubu olan ve bütün ayetleri her dakika kemal-i ihtiram ile nev-i insanın yüz milyonlarcasının dilleriyle okunan, kudsî saltanatı asırlar ve devirler boyunca arzın ve kâinatın her tarafında devam eden, manevî ve nuranî hâkimiyeti on dört asırdır dünyanın yarısında ve insanlığın beşte biri üzerinde kemal-i ihtisamla cereyan eden Kur'ân-ı Mu'cizülbeyan delâlet eder. Ve keza, o kelâm-ı ilâhî, kudsî ve semavî surelerinin icmaî, nuranî ve lâhî ayetlerinin ittifakı, esrar ve envarının tevafuku, hakikatlerinin, semerelerinin ve eserlerinin tetabuku ile, bilmüşahede ve'l-ayan, Allah'ın vücub-i vücuduna ve vahdetine şahadet edip, ispat eder.

asar: eserler, izler, nişanlar.
âyât: Kur'ân ayetleri.

şahit olarak, görür şekilde,
görme derecesinde.

açık, şahit olur gibi ve gözle
görünürcesine.

bilmüşahede: görerek, bizzat bilmüşahede velayan: ap cihet: yan, yön, taraf.

ders-i tevhid: Allah'ın varlık ve birliğinden bahseden ders.

ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri, İslâm dinini kabul edenler.

envar: nurlar, ziyalar, aydınlıklar, ışıklar, parlaklıklar.

esma: adlar, isimler.

hadsiz: sınırsız.

icma: bir konu üzerinde fikir birliğine varma, fikir birliği.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

imtiyaz: fark, ayrıcalık, üstünlük.

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

ittifak: birleşme, birlik.

kemal-i ihtiram: saygı ve hürmetin son derecesi, tam ve mükemmel hürmet görme.

kemal-i ihtisam: ihtisamın, debdebenin son derecesi, mükemmel heybet ve haşmetlilik.

keza: böyle, böylece.

kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

mu'cizat: mu'cizeler, Allah tarafından verilip, yalnız peygamberlerin gösterebilecekleri büyük harika işler.

semerat: semereler.

seyyah: yolcu.

sıfat: hâl, keyfiyet, nitelik, vasıf.

sure: Kur'ân-ı Kerim'in ayrıldığı 114 bölümden her biri.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

tereshşuh: sızma, sızıntı yapma.

tetabuk: birbirine uygun olma, uygun gelme, uyuma.

tevakuf: uyma, uygun gelme, uygunluk, rastlamak, münasebet, birbirine denk gelme.

Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî ve zatî olan.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

vücut: var olma, var oluş, varlık.

Alim-i Külli Şey: her şeyi bilen ve her şey ilmi dahilinde olan Allah.
arz: yer, dünya.

bab: kısım, bölüm, bahis.

bicare: çaresiz, zavallı, şaşkın.

cereyan: olma, meydana gelme.

cismanî: manevî ve ruhanî karşılığı, maddî ve cisimli olmak.

delâlet: delil olma, gösterme.

cüz'iyat: ehemmiyetsiz, değersiz, ufak tefek şeyler.

ebedî: zevalsiz, sonu olmayan, sürekli, hiç son bulmayan.

ecel: her canlıın Allah tarafından takdir edilen ölüm vakti.

ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.

envar: aydınlıklar, ışıklar.

erkân: rükünler, esaslar.

esrar: sırlar, gizlenen ve bilinmeyen şeyler, aklın eremeyeceği şeyler.

fânî: ölümlü.

fasıl: kısım, bölüm.

hakîmâne: hikmetli bir şekilde.

hâkimiyet: hükmediş, egemenlik.

heyet-i mecmua: bir şeyin tamamı, bütünü.

icma: bir konu üzerinde fikir birliğine varma, fikir birliği.

idam-ı ebedî: sonsuz yok oluş.

ihata: kapsama, kuşatma.

ilâhî: Allah'la ilgili, Cenab-ı Hakka dair.

Kadîr-i Külli Şey: her şeye gücü yeten sonsuz kudret sahibi, Allah.

kelimat: kelimeler, sözler.

kitab-ı Sübhânî: her türlü eksiklikten sonsuz derecede yüce olan Allah'a ait kutsal kitap.

kudsî: mukaddes, kutlu.

Kur'ân-ı Rabbânî: her bir varlığa yaratılış gayelerine ulaşmaları için muhtaç olduğu şeyleri veren, onları terbiye edip idaresi ve egemenliği altında bulunduran Allah'ın Kur'ân'ı, kâinat kitabı.

levazimat: lüzumlu maddeler, ihtiyaç maddeleri, lâzım olan şeyler.

mahv ü ispat: yok olma ve var olma.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

manidar: anlamlı, manalı.

manidarâne: manalı şekilde.

mergup: rağbet edilmiş, beğenilmiş, çok kıymet verilen, çokları tarafından istenen, talep edilen, istenilen, beğenen.

mezkûr: adı geçen, anılan.

muntazam: düzenli, tertipli.

Musannif: tasnif eden.

muvakkat: gelip geçici.

mücessem: tecessüm etmiş, cisimlenmiş.

mülk-i bâkî: kalıcı olan mülk.

müzeyyen: zîynetlendirilmiş,

bekleyen bir bîçareyi idam-ı ebedîden kurtaran ve sadet-i sermediyenin hazinesini açan en kıymettar sermaye-i insaniyenin iman olduğunu bilen mezkûr misafir ve hayat yolcusu, kendi nefesine dedi ki: "Haydi ileri! İmanın hadsiz mertebelerinden bir mertebe daha kazanmak için kâinatın heyet-i mecmuasına müracaat edip, o da ne diyor dinlemeliyiz, erkânından ve eczasından aldığımız dersleri tekmil ve tenvir etmeliyiz" diye, Kur'ân'dan aldığı geniş ve ihatalı bir dürbün ile baktı, gördü:

Bu kâinat o kadar manidar ve muntazamdır ki, mücessem bir kitab-ı Sübhânî ve cismanî bir Kur'ân-ı Rabbânî ve müzeyyen bir saray-ı Samedânî ve muntazam bir şehri Rahmânî suretinde görünüyor. O kitabın bütün sureleri, ayetleri ve kelimatları, hatta harfleri ve babları ve fasılları ve sahifeleri ve satırları, umumunun her vakit manidarâne mahv ü ispatları ve hakîmâne tağyir ve tahvilleri, icma ile bir Alim-i Külli Şey'in ve bir Kadîr-i Külli Şey'in ve bir Musannifin, her şeyde her şeyi gören ve her şeyin her şeyi ile münasebetini bilen, riayet eden bir Nakkaş-ı Zülcelâl'in ve bir Kâtib-i Zülkemaal'in vücudunu ve mevcudiyetini bilbedahe ifade ettikleri gibi, bütün erkân ve envayla ve ecza ve cüz'iyatıyla ve sekeneleri ve müştetilâtıyla ve varidat ve masarifatiyla ve onlarda maslahatkârâne tebdilleriyle ve hikmetperverâne tecditleriyle, bilittifak, hadsiz bir kudret ve nihayetsiz bir hikmetle iş gören âlî bir Ustanın ve misilsiz bir Sâniin mevcudiyetini ve vahdetini bildiriyorlar. Ve kâinatın azametini münasip iki

süslenmiş, süslü, bezenmiş, donanmış.

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kamçılayıp hayırlı işlerden alıkoyan güç.

nev-i insan: insan çeşidi, insan cinsi, insanoğlu.

nurani: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.

riayet: iyi karşılama, ağırlama.

saadet-i sermediye: ebedî

saadet, sonsuz mutluluk.

saray-ı Samedânî: Samed olan Cenab-ı Hakkın sarayı.

semavî: Allah tarafından olan, ilâhî.

semere: fayda, verim, kâr, menfaat.

sermaye-i insaniye: insanın sermayesi, insana ait sermaye.

şahadet: şahitlik, tanıklık.

sehr-i Rahmânî: Rahman olan Allah'ın şehri.

tağyir: başkalaştırma, değiş-

tirme.

tahvil: bir hâlden bir hâle getirme.

taife: grup, guruh, fırka.

tekmil: tamamlama, noksanlarını giderme, bitirme.

tenvir: nurlandırma, aydınlatma, ışıklandırma.

Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî ve zatî olan Allah.

vahdet: birlik, teklîk.

Vahid-i Ehad: bir olan ve birliği her bir şeyde tecelli eden Allah.

büyük ve geniş hakikatin şahadetleri, kâinatın bu büyük şahadetini ispat ediyorlar.

Birinci Hakikat: Usulüddin ve ilm-i kelâmın dâhî ulemasının ve hükema-i İslâmiyenin gördükleri ve hadsiz bürhanlarla ispat ettikleri “hudus” ve “imkân” hakikatleridir. Onlar demişler ki:

“Madem âlemde ve her şeyde tagayyür ve tebeddül var; elbette fânîdir, hâdistir, kadim olamaz. Madem hâdistir, elbette onu ihdas eden bir Sâni var. Ve madem her şeyin zatında vücudî ve ademî bir sebep bulunmazsa müsavidir; elbette vacip ve ezeli olamaz. Ve madem muhal ve batıl olan devir ve teselsül ile birbirini icat etmek mümkün olmadığı kat’î bürhanlarla ispat edilmiş; elbette öyle bir Vacibü'l-Vücut’un mevcudiyeti lâzımdır ki, naziri mümteni, misli muhal ve bütün maadası mümkün ve masivası mahlûku olacak.”

Evet hudus hakikati kâinatı istilâ etmiş. Çoğunu göz görüyor, diğer kısmını akıl görüyor. Çünkü, gözümüzün önünde her sene güz mevsiminde öyle bir âlem vefat eder ki, her birisinin hadsiz efradı bulunan ve her biri zî-hayat bir kâinat hükmünde olan yüz bin nevi nebatat ve küçücük hayvanat, o âlemlerle beraber vefat ederler. Fakat o kadar intizamla bir vefattır ki, haşir ve neşirlerine medar olan ve rahmet ve hikmetin mu’cizeleri, kudret ve ilmin harikaları bulunan çekirdekleri ve tohumları ve yumurtacıları baharda yerlerinde bırakıp, defter-i a’mallerini ve gördükleri vazifelerin programlarını onların

ademî: yokluğa dair, yok oluşu gerektiren.
âlem: dünya, cihan.
âli: yüce, yüksek, ulu.
azamet: büyüklük, ululuk.
batıl: boş ve manasız olan, gerçeğe uymayan, doğru ve haklı olmayan.
bilbedahe: apaçık şekilde.
bürhan: delil, ispat, tanık.
ecza: parçalar, kısımlar.
enva: çeşitler, türler, neviler.
erkân: rükünler, esaslar.
ezeli: ezele mensup, ezel ile

ilgili, öncesiz, başlangıçsız.
fânî: ölümlü.
hâdis: sonradan var olan, sonradan yaratılan.
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
hikmetperverane: her şeyde fayda ve gaye gözetir şekilde.
hudus: sonradan çıkma, sonradan meydana gelme, sonradan meydana gelme, yok iken vücuda gelme.
hükema-i İslâmiye: Müslü-

man felsefe âlimleri, filozofları.
icad: var etme, yaratma.
ihdas: yeniden bir şey yapma, yeni bir şey meydana getirme, ortaya koyma.
ilm-i kelâm: kelâm ilmi, Cenab-ı Hakkın zat ve sıfatlarından, nübüvvet, haşir, kader gibi imana ait meselelerden İslâmî esaslar dairesinde delil ve bürhana dayalı olarak bahsedilen ilim.
imkân: olabilecek hâlde bu-

lunma, mümkün olma, olabirlik.
ispat: kanıtlama.
istilâ: üstü çıkma, üstün gelme, bir şeyin bir şey üzerine çıkması.
kadim: ezeli, öncesiz.
Kâtib-i Zülkemat: bütün varlıkları bir kitap yazar gibi, mükemmel ve kusursuz bir şekilde yaratan Allah.
kudret: güc, kuvvet, iktidar.
maada: den başka.
mahlûk: yaratılmış olan, yaratık.
masarifet: masarifler, harcanan paralar, giderler.
masiva: Allah’tan başka bütün varlıklar.
maslahatkârane: ehemmiyetli iş yaparak, yerine göre davranarak, işin gereğini, uygun olanını yaparak, işin ehemmiyetini idrak ederek.
mevcudiyet: mevcut olma, varlık.
misil: benzer, eş, nazir, tıpkısı.
muhal: imkânsız, olması mümkün olmayan, olmaz, olmayacak.
mümteni: olamaz, mümkün olmayan, imkânsız.
münasip: uygun, yerinde.
müsavi: aynı hâl ve derecede olan, her bakımdan aynı derecede olan.
müstemilât: şümülünde olan şeyler, içinde bulunanlar, teferruat, müstemilât.
Nakkaş-ı Zülcelâl: her şeyi nakışlı ve süslü yaratan celâl sahibi Allah (c.c.).
nazir: benzer, eş.
Sâni: her şeyi sanatlı olarak yaratan Allah.
sekene: sakin olanlar, ikamet edenler, bir yerde oturanlar, oturanlar.
tagayyür: değişme, başkalaşma.
tebdil: değiştirme, döndürme, dönüştürme, başka bir hâle getirme.
tebeddül: başkalaşma, değişme, başka hale getirme, başka şekil alma.
tecdit: yenileme, yenilenme, yeni hale getirme, yeni etme, tazelenme.
teselsül: arda arda gelme, birbirini takip etme, zincirleme.
ulema: âlimler, bilginler, ilim sahipleri.
usulüddin: kelâm ilminin diğer bir adı.
Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî ve zatî olan.
vahdet: birlik, teklîk.
varîdat: gelirler.
vücut: vücutla ilgili, varlığa dair, var olan şey ile alakalı.
vücut: var olma, var oluş, varlık.
zat: asil, öz, cevher.

âlem: dünya, cihan.
amel: fiil, iş, emek.
aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.
cereyan: olma, meydana gelme.
cihet: yan, yön, taraf.
defter-i a'mal: insanların işlediği ve yaptığı şeylerin kaydedildiği defter.
efrat: bireyler.
emsal: eş, benzer.
gayet: çok, fazla, son derece.
güya: sanki, sözde.
güz: sonbahar.
hadsiz: sınırsız.
Hafız-ı Zülcelâl: Yaratıkların belâlardan, tehlikelerden koruyan büyüklük sahibi Allah.
hârika: her zaman rastlanmayan, olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran, âdet ve tabiat dışında olan şey.
haşir ve neşir: yeniden diriliş, insanların öldükten sonra tekrar diriltiştir Allah'ın huzurunda toplanması.
haşr-ı azam: kıyamet koptuktan sonraki en büyük haşir, toplanma.
hayvânât: hayvanlar.
heyet-i mecmua: bir şeyin teferuatına ve cüzlerine bakılmaksızın bütünüünün gösterdiği hâl ve manzara.
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
himaye: koruma, esirgeme, muhafaza etme.
hudûs: sonradan çıkma, sonradan meydana gelme, sonradan peyda olma, yok iken vücuda gelme.
hükmünde: değerinde, yerinde.
icat: vücuda getirme, getirilme, yoktan var etme, ibda.
ihya: canlandırma, diriltme, hayat verme, yeniden hayata döndürme.
ilânât: ilânlar.
intizam: düzgün olma, düzgün dizilme, düzgünlük, tertipli olma.
kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.

ellerine vererek Hafız-i Zülcelâl'in himayesi altında, hikmetine emanet eder, sonra vefat ederler. Ve bahar mevsiminde, haşr-i azamın yüz bin misali ve numune ve dellilleri hükmünde olarak, o vefat eden ağaçlar ve kökler ve bir kısım hayvancıklar, aynen ihya ve diriliyorlar. Ve bir kısmının dahi, kendi yerlerinde emsalleri ve aynen onlara benzeyenleri icat ve ihya olunuyor. Ve geçen baharın mevcudatı, işledikleri amellerin ve vazifelerin sayfa- larını ilânât gibi neşredip ¹ **وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ** ayetinin bir misalini gösteriyorlar.

Hem heyet-i mecmua cihetinde, her güzde ve her baharda büyük bir âlem vefat eder ve taze bir âlem vücuda gelir. Ve o vefat ve hudus o kadar muntazam cereyan ediyor ve o vefat ve hudusta, gayet intizam ve mizanla o kadar nevilerin vefiyatları ve hudusları oluyor ki, güya dünya öyle bir misafirhanedir ki, zihayat kâinatlar ona misafir olurlar ve seyyah âlemler ve seyyar dünyalar ona gelirler, vazifelerini görürler, giderler.

İşte, bu dünyada böyle hayattar dünyaları ve vazifedar kâinatları kemal-i ilim ve hikmet ve mizanla ve muvazene ve intizam ve nizamla ihdas ve icad edip Rabbanî maksatlarda ve İlâhî gayelerde ve Rahmanî hizmetlerde kadirane istimal ve rahîmâne istihdam eden bir Zat-ı Zülcelâl'in vücutu vücutu ve hadsiz kudreti ve nihayetsiz hikmeti, bilbedahe güneş gibi, akıllara görünüyor. Hudus mesailini *Risale-i Nur*'a ve muhakkikin-i kelâmiyenin kitaplarına havale ile o bahsi kapıyoruz.

1. Amel defterleri açıldığında... (Tekvir Suresi: 10.)

kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.
medar: dayanak noktası, sebep, vesile.
mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahlûklar, yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.
misal: eş, benzer.
mizan: ölçü.
mu'cize: Allah'ın izniyle peygamberler tarafından ortaya

konulup bir benzerini yapmada başkalarını aciz ve hayrette bırakan olağanüstü seyler.
muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli.
nebatat: bitkiler.
neşir: dağıtma, yayma, saçma, serpme.
nevi: tür, çeşit.
nümune: örnek, misal, örnek olarak gösterilen.
rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.
seyyah: yolcu.
seyyar: gezici.
vefat: ölüm, ölme. (insan hakkında).
vefiyat: ölümler, vefatlar.
vücut: var olma, var oluş, varlık.
zihayat: hayat sahibi.

Amma imkân ciheti ise, o da kâinatı istilâ ve ihata etmiş. Çünkü görüyoruz ki, her şey, küllî ve cüz'î bulunsun, büyük ve küçük olsun, arştan ferşe, zerrattan seyyarata kadar her mevcut, mahsus bir zat ve muayyen bir suret ve mümtaz bir şahsiyet ve has sıfatlar ve hikmetli keyfiyetler ve maslahatlı cihazlarla dünyaya gönderiliyor. Hâlbuki, o mahsus zata ve o mahiyete, hadsiz imkânât içinde o hususiyeti vermek; hem, suretler adedince imkânlar ve ihtimaller içinde o nakışlı ve farikalı ve münasip o muayyen sureti giydirmek; hem, hemcinsinden olan eşhasın miktarınca imkânlar içinde çalkanan o mevcuda, o lâyük şahsiyeti imtiyazla tahsis etmek; hem, sıfatların nevileri ve mertebeleri sayısınca imkânlar ve ihtimaller içinde şekilsiz ve mütereddit bulunan o masnua o has ve muvafık maslahatlı sıfatları yerleştirmek; hem hadsiz yollar ve tarzlarda bulunması mümkün olması noktasında hadsiz imkânât ve ihtimalât içinde mütehayyir, sergerdan, hedefsiz o mahlûka, o hikmetli keyfiyetleri ve inayetli cihazları takmak ve teşhiz etmek, elbette küllî ve cüz'î bütün mümkinat adedince ve her mümkünün mezkûr mahiyet ve hüviyet, hey'et ve suret, sıfât ve vaziyetinin imkânâtı adedince, tahsis edici, tercih edici, tayin edici, ihdas edici bir Vacibü'l-Vücut'un vücub-i vücuduna ve hadsiz kudretine ve nihayetsiz hikmetine ve hiçbir şey ve hiçbir şe'n Ondan gizlenmediğine ve hiçbir şey Ona ağır gelmediğine ve en büyük bir şey en küçük bir şey gibi Ona kolay geldiğine ve bir baharı bir ağaç kadar ve bir ağacı bir çekirdek kadar sühuletle icat edebil-

arş: gök, sema.
bahis: konu, mevzu.
bilbedahe: açıktan, aşikâr olarak.
cihaz: alet, organ.
cihet: yan, yön, taraf.
cüz'î: az, parçaya ait olan, pek az.
eşhas: şahıslar, adamlar, kişiler, kimseler.
farika: fark olunmasına, ayrılmasına sebep olan.
ferş: yeryüzü, zemin, dünya.
gaye: maksat, meram, hedef.

hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ısmarlama.
hayattar: canlı, yaşayan.
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
hususiyet: hususîlik, özellik.
icat: vücuda getirme, yaratma.
ihata: kapsama, kuşatma.

ihdas: yeniden bir şey yapma, yeni bir şey meydana getirme, ortaya koyma.
ihimal: olabirlik.
ihimalât: ihtimaller, olması mümkün olan şeyler.
ilâhî: Allah'la ilgili, Cenab-ı Hakka dair.
imkân: var olması veya yok olması düşünülebilir olma, var olması da, yok olması da zorunlu olmama.
imkânât: imkânları olabirlikler, olması ve olmaması ih-

timal dahilinde olanlar.
imtiyaz: fark, ayrıcalık, üstünlük.
inayet: yardım, ihvan, lütufl.
intizam: düzgün olma, düzgün dizilme, düzgünlük, tertipli olma.
istihdam: bir hizmette kullanma, hizmete alma, hizmet ettirme.
istilâ: yükselme, yüce olma, yücelme.
istimal: kullanma.
kemal-i ilim: ilmin mükemmelliği.
keyfiyet: nitelik.
kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.
küllî: külle ilgili, bütüne ait, umumî, bütün, hepsi.
lâyık: uygun, yakışır, münasip.
mahiyet: bir şeyin aslı, esası, hakikati, iç yüzü.
mahlûk: yaratılmış olan, yaratık.
mahsus: özel, has kılınmış.
maksat: kastedilen, hedef, gaye.
maslahat: fayda, yarar.
masnu: sanatla yapılmış, sanat değeri yüksek.
mertebe: derece, basamak.
mesail: meseleler.
mevcut: var olan, bulunan, olan.
mizan: ölçü.
muayyen: tayin edilmiş, belli, belirlili.
muhakkikin-i kelâmiye: gerçekleri araştıran ve delilleriyle bilen kelâm âlimleri.
muvafık: yerinde, uygun, uyar, münasip.
muvazene: denge.
mümtaz: meziyetleriyle başkalarından ayrılan, seçkin.
münasip: uygun, yerinde.
mütehayyir: hayrette kalan, şaşmış, şaşırılmış, şaşkın.
mütereddit: tereddüt eden, karar veremeyen, kararsız.
nevi: tür, çeşit.
nizam: düzen.
Rabbânî: Allah'a ait.
rahimane: rahim olarak, merhamet ederek, merhametli olarak.
Rahmanî: rahman olan Allah'a ait, Rahmana mensup, Rahman ile ilgili.
sergerdan: başı dönen, başı dönmüş.
seyyarat: gezegenler.
sıfat: hâl, keyfiyet, nitelik, vasıf.
tahsis: has kılma, ayırma.
teşhiz: cihazlama, donatma.
vazifedar: vazifeli, vazifesi olan, iş gören.
vücub-i vücud: Allah'ın varlığının zorunlu oluşu, var olmak için bir sebebe muhtaç olmaması.
Zat-ı Zülcelâl: sonsuz büyüklük ve haşmet sahibi olan zat, Allah.
zerrat: zerreler, çok ufak parçalar, moleküller, atomlar.

bilhassa: her şeyden önce, başta, hele, en çok, hususen, hususî olarak, özellikle, mahsus.
cüz'i: küçük.
delâlet: alâmet, işaret, iz.
ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
hadsiz: sınırsız.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hariç: bir şeyin dışı, dışarı, dışta kalan.
havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ısmarlama.
hayvânât: hayvanlar.
heyet: görünüş.
heyet-i mecmua: bir şeyin teferuatına ve cüzlerine bakılmaksızın bütünüünün gösterdiği hâl ve manzara.
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.
hüviyet: benlik, şahsiyet, kimlik.
ıca: vücuda getirme, getirilme, yoktan var etme, ibda.
ihdas: yeniden bir şey yapma, yeni bir şey meydana getirme, ortaya koyma.
imdat: yardım, yardıma yetişme, zor durumda kalana yapılan yardım.
imkânât: imkânları olabirliklikler, olması ve olmaması ihtimal dahilinde olanlar.
inkılâp: bir hâlden diğer hâle geçme, hâl değiştirme, değişim, dönüşüm.
ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.
izah: açıkça ortaya koyma, açıklama yapma, bir konuyu ayrıntılarıyla ortaya koyma, eksiksiz anlatma.
kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.
kevser: Cennette bulunan bir akarsu.
kıssa: ibret verici hikâye.
kudret: güç, kuvvet, takat, iktidar.
küllî: çok, büyük, çok miktarda.
mahiyet: tabiat.
mahlûkat: yaratılmışlar, yaratıklar, Allah tarafından yaratılanlar.
medet: inayet, yardım, imdat, nusret.
meselâ: misal olarak, şunun gibi, söz gelişi, faraza.

diğine işaretler ve delâletler ve şahadetler, *imkân* hakikatinden çıkıp kâinatın bu büyük şahadetinin bir kanadını teşkil ederler.

Kâinatın şahadetini, her iki kanadı ve iki hakikatiyle *Risale-i Nur* eczaları ve bilhassa Yirmi İkinci ve Otuz İkinci Sözler ve Yirminci ve Otuz Üçüncü Mektuplar tamamıyla ispat ve izah ettiklerinden, onlara havale ederek bu pek uzun kıssayı kısa kestik.

Kâinatın heyet-i mecmuasından gelen büyük ve küllî şahadetin ikinci kanadını ispat eden:

İkinci Hakikat: Bu mütemadiyen çalkanan inkılâplar ve tahavvülâtlar içinde vücudunu ve hizmetini ve zihayat ise hayatını muhafazaya ve vazifesini yerine getirmeye çalışan mahlûkatta, kuvvetlerinin bütün bütün haricinde bir teavün hakikati görünüyor. Meselâ, unsurları zihayatın imdadına, hususan bulutları, nebatatın mededine ve nebatatı dahi hayvanatın yardımına ve hayvanat ise insanların muavenetine ve memelerin kevser gibi sütleri, yavruların beslenmelerine ve zihayatların iktidarları haricindeki pek çok hacetleri ve erzakları, umulmadık yerlerden onların ellerine verilmesi, hatta zerrat-ı tamiye dahi hüceyrat-ı bedeniyenin tamirine koşmaları gibi, teshir-i Rabbanî ile ve istihdam-ı Rahmanî ile, hakikat-i teavünün pek çok misalleri doğrudan doğruya, bütün kâinatı bir saray gibi idare eden bir Rabbülâlemînin umumî ve rahîmâne rububiyetini gösteriyorlar.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.
muavenet: yardım, yardım etme, yardımcılık, teavün.
muhafaza: koruma, saklama, hifz etme.
mümkinat: yaratılanlar, mümkün olanlar, imkân dahilindekiler, olabilir şeyler.
mümkün: var edilmiş olanlar, yaratılanlar.
mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı olarak, aralıksız şekilde, muttasıl, devamlı.

nebatat: bitkiler.
sıfat: hâl, keyfiyet, nitelik, vasıf.
suret: dış görünüş.
sühulet: kolaylık.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
şe'n: iş.
tahavvülât: tahavvüller, değişmeler.
tahsis: has kılma, ayırma.
tayin: yerini belli etme.
teavün: yardımlaşma, birbirine yardım etme.

tercih: bir şeyi diğerlerinden üstün tutma, öne alma, seçme, daha çok beğenme.
teşkil: vücut verme, meydana getirme, yapma.
Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî ve zatî olan.
vücut-i vücut: Allah'ın varlığının zorunlu oluşu, var olmak için bir sebebe muhtaç olmaması.
vücut: var olma, var oluş, varlık.
zihayat: hayat sahibi.

Evet; camit ve şuursuz ve şefkatsiz olan ve birbirine şefkatkârâne, şuurdarâne vaziyet gösteren muavenetçiler, elbette gayet Rahîm ve Hakîm bir Rabb-i Zülcelâl'in kuvvetiyle, rahmetiyle, emriyle yardıma koşturuluyorlar.

İşte, kâinatta cari olan *teavün-i umumî*, seyyarattan tâ zihayatın âzâ ve cihazat ve zerrat-ı bedeniyesine kadar kemal-i intizamla cereyan eden *muvazene-i amme* ve *muhafaza-i şamile*; ve semavatın yaldızlı yüzünden ve zeminin ziynetli yüzünden tâ çiçeklerin süslü yüzlerine kadar kalem gezdiren *tezyin*; ve kehkeşandan ve manzume-i şemsiyeden tâ mısır ve nar gibi meyvelere kadar hükmeden tanzim; ve güneş ve kamerden ve unsurlardan ve bulutlardan tâ bal arılarına kadar memuriyet veren *tavzif* gibi pek büyük hakikatlerin, büyüklükleri nispetindeki şahadetleri, kâinatın şahadetinin ikinci kanadını ispat ve teşkil ederler. Madem Risale-i Nur bu büyük şahadeti ispat ve izah etmiş; biz burada bu kısacık işaretle iktifa ederiz.

İşte, dünya seyyahının kâinattan aldığı ders-i imanîye kısa bir işaret olarak, *Birinci Makamın On Sekizinci Mertebesinde* böyle

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الْمُمْتَنِعُ نَظِيرُهُ الْمُمْكِنُ كُلُّ مَسَاوَاهُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي دَلَّ عَلَىٰ وَجُوبِ وَجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ هَذِهِ الْكَاتِنَاتُ الْكِتَابِ الْكَبِيرِ الْمَجَسَّمِ وَالْقُرْآنِ الْجِسْمَانِيَّ الْمَعْظَمِ وَالْقَصْرَ الْمَزِينِ الْمُنْظَمِ وَالْبَلَدَ الْمُحْتَشِمِ

aza: organlar, üyeler.
camit: cansız.
cari: cereyan eden, akan, akıcı.
cereyan: olma, meydana gelme.
cihazat: uzuvlar, organlar.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
erzak: yiyecek, içecek.
hacet: ihtiyaç, lüzum, muhtaçlık.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hakikat-ı teavün: yardımlaş-

ma, omuz omuza verme, birbirinin imdat ve yardımına koşma gerçeği.
Hakim: her şeyi bir maksatla uygun ve hikmetle yaratan, hikmet sahibi Allah.
hariç: bir şeyin dışı, dışı, dışta kalan.
hüceyrat-ı bedeniye: vücut hücreleri.
hüküm: hakimiyet, hakim olma.
iktidar: güç yetme, yapabilme, bir işi gerçekleştirmek

için gereken kuvvet.
iktifa: yeterli bulma, kâfi görme, var olanla yetinme.
istihdam-ı Rahmani: çok şefkatli ve merhametli olan Cenab-ı Hakkın çalıştırması, hizmet ettirmesi.
kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.
kamer: Ay.
kehkeşan: samanyolu, saman uğrusu, hacılar yolu.
kemal-i intizam: intizamın

mükemmel oluşu, tam ve eksiksiz düzen.
manzume-i şemsiye: güneş ile ona bağlı olan seyyareler, güneş sistemi.
memuriyet: memurluk, memur olma hâli.
misal: eş, benzer.
muavenet: yardım, yardım etme, yardımçılık, teavün.
muhafaza-i şamile: her şeyi içine alan koruma.
muvazene-i âmme: umumî, genel denge.
nispet: oran.
Rabb-i Zülcelâl: celâl sahibi olan ve her şeyi terbiye eden Allah.
Rabbülâlemin: âlemlerin Rabbi, bütün âlemleri idare ve terbiye eden Allah.
Rahim: merhamet eden, çok merhametli olan, esirgeyen, koruyan, acıyan Allah.
rahimane: rahim olarak, merhamet ederek, merhametli olarak.
rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.
rububiyet: Cenab-ı Hakkın her zaman, her yerde ve her mahlûka muhtaç olduğu şeyleri vermesi, onu terbiye etmesi ve idaresi altında bulundurması vasfı.
semavat: semalar, gökler.
seyyarat: gezegenler.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
şefkatkârâne: şefkatli olarak, şefkat gösterene yakışır şekilde, merhametli bir şekilde, acıyıp esirgerek.
şefkatsiz: acımasız, merhametsiz.
şuurdarâne: şuura dayalı olarak, şuurlu bir şekilde.
şuursuz: bilinçsiz, idraksiz.
tanzim: düzenleme, tertipleme, islah etme, düzeltme, iyileştirme.
tavzif: vazifelenendirme, görevlendirme, işe alma, iş verme.
teavün-i umumî: genel yardımlaşma.
teshir-i Rabbanî: Rabbin eşyaya boyun eğdirmesi.
teşkil: vücut verme, meydana getirme, yapma.
tezyin: süsleme, ziynetlendirme.
umumî: umuma ait, umumla ilgili, herkesle alâkalı, herkese ait.
unsur: dört ana madde olan toprak, ateş, su ve hava.
zemin: yeryüzü.
zerrat-ı bedeniye: bedenin zerrelere.
zerrat-ı taamiye: yiyecek zerreleri, yemek taneçikleri.
zihayat: hayat sahibi.
ziynetli: süslü.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.

arş-ı hakikat: hakikat seması.

bab: kısım, bölüm, bahis.

bilmüşahede velayan: ap açık, şahit olur gibi ve gözle görünürcesine.

cismanî: manevî ve ruhanî karşılığı, maddî ve cisimli olmak.

delâlet: delil olma, gösterme.

ders-i imaniye: imana dair verilen ders.

fasıl: kısım, bölüm.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

hudûs: sonradan çıkma, sonradan meydana gelme, sonradan peyda olma, yok iken vücuda gelme.

ihatalı: kuşatıcı.

ilm-i kelâm: Cenab-ı Hakkın zat ve sıfatlarından, imana ait meselelerden delile dayalı olarak bahsedilen ilim.

intizam: düzgün olma, düzgünlük, tertipli olma.

itîfak: uyuşma; rast gelişi.

masarif: masraflar, harcamalar.

masiva: Allah'tan başka bütün varlıklar.

mevduat: yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.

mizan: ölçü.

muazzam: ulu, muhteşem.

muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli.

muvazene: ölçü, kıyas, mukayese.

mücessem: tecessüm etmiş, cisimlenmiş, cisim hâline gelmiş.

mümkîn: var edilmiş olanlar, yaratılanlar.

mümteni: olamaz, mümkün olmayan, imkânsız.

müştemilât: şumulünde olan şeyler, içinde bulunanlar, teferruat, müştemilât.

müzeyyen: ziynetlendirilmiş, süslenmiş, süslü, bezenmiş, donanmış.

nazir: benzer, eş.

teavün: yardımlaşma, birbirine yardım etme.

tebdil: değiştirme, döndürme, dönüştürme, başka bir hâle getirme.

tecâvüb: cevaplaşma, karşılıklı cevap verme.

tedahül: iç içe olma, birbiri içine girme.

tegayyür: halden hale geçme, değişme, başkalaşma.

tesanüt: dayanışma, birbirine dayanma, birbirinden destek alma, omuzdaşlık.

Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî ve zatî olan.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir

الْمُنْتَظَمِ بِاجْمَاعِ سُورِهِ وَأَيَاتِهِ وَكَلِمَاتِهِ وَحُرُوفِهِ وَأَبْوَابِهِ
وَفُصُولِهِ وَصَحْفِهِ وَسُطُورِهِ وَاتِّفَاقِ أَرْكَانِهِ وَأَنْوَاعِهِ وَأَجْزَائِهِ
وَجُزْئِيَّاتِهِ وَسَكَنَتِهِ وَمُشْتَمَلَاتِهِ وَوَارِدَاتِهِ وَمَصَارِفِهِ بِشَهَادَةِ
عَظْمَةِ احِاطَةِ حَقِيقَةِ الْحُدُوثِ وَالتَّغْيِيرِ وَالْإِمْكَانِ بِاجْمَاعِ
جَمِيعِ عُلَمَاءِ عِلْمِ الْكَلَامِ وَبِشَهَادَةِ حَقِيقَةِ تَبْدِيلِ صُورَتِهِ
وَمُشْتَمَلَاتِهِ بِالْحِكْمَةِ وَالْإِنْتِظَامِ وَتَجْدِيدِ حُرُوفِهِ وَكَلِمَاتِهِ
بِالنِّظَامِ وَالْمِيزَانِ وَبِشَهَادَةِ عَظْمَةِ احِاطَةِ حَقِيقَةِ التَّعَاوُنِ
التَّجَاوُبِ وَالتَّسَانُدِ وَالتَّدَاخُلِ وَالْمُوازَنَةِ وَالْمُحَافَظَةِ فِي مَوْجُودَاتِهِ
بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْإِعْيَانِ¹

denilmiştir.

Sonra, dünyaya gelen ve dünyanın Yaratanını arayan ve on sekiz adet mertebelerden çıkan ve arş-ı hakikate yetişen bir mirac-ı imanî ile gaibâne marifetten hâzîrâne ve muhatabâne bir makama terakki eden meraklı ve müştak yolcu adam, kendi ruhuna dedi ki:

“Fatiha-i şerifede, başından tâ² **أَيَّكَ** kelimesine kadar gaibâne methüsenâ ile bir huzur gelip **أَيَّكَ** hitabına çıkılması gibi, biz dahi doğrudan doğruya gaibâne aramayı bırakıp, aradığımızı aradığımızdan sormalıyız. Her şeyi gösteren güneşi, güneşten sormak gerektir. Evet, her şeyi gösteren, kendini her şeyden ziyade gösterir. Öyle ise,

1. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O öyle bir naziri mümteni ve bütün masivası mümkün olan Vacibü'l-Vücut'dur ki; büyük ve mücessem bir kitap, cismanî ve muazzam bir Kur'ân, müzeyyen ve muazzam bir saray, muhteşem ve muntazam bir şehir olan kâinat, surelerinin, ayetlerinin, kelimelerinin, harflerinin, bablarının, fasıllarının sayfalarının ve müştemilâtının varidat ve masarifinin ittifakıyla, bütün ilm-i kelâm âlimlerinin birleştikleri büyük ve ihatalı hudus, tagayyür ve imkân hakikatlerinin şahadetiyle, suret ve müştemilâtının hikmet ve intizamla tebdilî hakikatinin şahadetiyle, kendilerinin ve harflerinin intizam ve mizan içinde yenilenmesi hakikatinin şahadetiyle, mevcudattaki bilmüşahede velayan görünen büyük ve ihatalı teavün, tecavüp, tesanüt, tedahül, muvazene ve muhafaza hakikatlerinin şahadetiyle Onun vücub-i vücuduna ve vahdetine delâlet eder.
2. Ancak sana... (Fatiha Suresi: 5.)

ve tek olma.

varidat: gelirler.

vücub-i vücut: Allah'ın varlık için bir sebebe muhtaçlığının zorunlu oluşu, var olmaması.

şemsin şuaatı ile onu görmek ve tanımak gibi, Hâlıkımızın Esmâ-i Hüsnâ'sıyla ve sıfât-ı kudsiyesiyle, Onu kabiliyetimizin nispetinde tanımaya çalışabiliriz.

Bu maksadın hadsiz yollarından iki yolu ve o iki yolun hadsiz mertebelerinden iki mertebeyi ve o iki mertebenin pek çok hakikatlerinden ve pek çok uzun tafsilâtından yalnız iki hakikati icmal ve ihtisar ile bu risalede beyan edeceğiz.

Birinci Hakikat: Bilmüşahede gözümüzle görünen ve muhit ve daimî ve muntazam ve dehşetli ve semavî ve arzî olan bütün mevcudatı çeviren ve tebdil ve tecdit eden ve kâinatı kaplayan faaliyet-i müstevliye hakikati görünmesi; ve o her cihetle hikmet-medar faaliyet hakikatının içinde tezahür-i rububiyet hakikatının bilbedahe hissedilmesi; ve o her cihetle rahmetfeşan tezahür-i rububiyet hakikatının içinde, tebarüz-i ulûhiyet hakikati bizzarure bilinmiş olmasıdır.

İşte bu hâkimâne ve hakîmâne faaliyet-i daimeden ve perdesinin arkasında bir Fail-i Kadîr ve Alîmin ef'ali, görünür gibi hissedilir.

Ve bu mürebbiyâne ve müdebbirâne ef'al-i Rabbaniyeden ve perdesinin arkasından, her şeyde cilveleri bulunan esma-i İlâhiye, hissedilir derecesinde bedahetle bilinir.

Ve bu celâldarâne ve cernalperverâne cilvelenen Esmâ-i Hüsnadan ve perdesinin arkasında, sıfât-ı seb'a-i kudsiyenin ilmelyakîn, belki aynelyakîn, belki hakkalyakîn derecesinde vücutları ve tahakkukları anlaşılır.

arzî: dünyaya ait, dünya ile ilgili.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
bilbedahe: açıktan, aşikâr olarak.
bilmüşahede: görerek, bizzat şahit olarak, görür şekilde, görme derecesinde.
bizzarure: zarurî olarak, ister istemez, mecburen.
cihet: yan, yön, taraf.
daimî: süreklî, devamlı.
dehşetli: korkunç, ürkütücü.

Esmâ-i Hüsnâ: Allah'ın adları, Allah'ın doksan dokuz güzel ismi.
faaliyet: aktivite, etkinlik, canlılık.
faaliyet-i müstevliye: her tarafa yayılan, her tarafı istilâ eden faaliyet, istilâ edici faaliyet.
gaibane: görmeyerek, görünmeyerek, arkadan, yüz yüze olmayarak.
hadsiz: sınırsız.
hakikat: gerçek, asıl, esas.

hâkimâne: hâkim gibi, hükmedercesine, hüküm verecek.
hakîmâne: hikmetli bir biçimde, yersiz iş yapmayarak.
Hâlîk: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.
hazırane: hazırçasına, hazır bir şekilde.
hikmet-medar: hikmetli, hikmet dolu.
icmal: ihtisar etme, kısaltma, özetleme, ayrıntılarına girmeme.

me.

ihhtisar: sözü ve yazıyı kısaltma, özetleme.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.

maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.

marifet: bilgi.

mertebe: derece, basamak.

meth ü sena: methedip övme.

mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahlûklar, yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.

mirac-ı imanı: imanın yükselişi.

muhâtabâne: kendisine hitap olunurcasına, kendisine söz söylenen kimseye yakışır şekilde.

muhit: ihata eden, etrafını çeviren, kuşatan, saran.

muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli.

müstak: iştiyaklı, arzulu.

nispet: oran.

rahmetfeşan: rahmet saçan, rahmet fişkirtan.

semavi: semaya mensup, semaya ait, gökten gelen, gök ile ilgili.

sıfat-ı kudsiye: Allah'ın mukaddes sıfatları.

şems: güneş.

şuaat: şualar, ışınlar, nurlar, ışıklar, parıltılar.

tafsilât: tafsiller, açıklamalar, izahlar, etraflı olarak bildirmeler.

tebarüz-i ulûhiyet: ulûhiyetin görünmesi, belli olması.

tebdil: değiştirme, döndürme, dönüştürme, başka bir hâle getirme.

tecdid: yenileme, yenilenme, yeni hale getirme, yeni etme, tazeleme.

terakki: ilerleme, yükselme.

tezahür-i rububiyet: Cenab-ı Hakkın terbiye, tedbir ve idare ediciliğinin ortaya çıkması, görünmesi.

ziyade: çok, fazla, artık.

Alim: her şeyi hakkıyla bilen Allah.

alimane: her şeyi en iyi bilen Allah'a yarışı şekilde.

aynelyakın: gözle görür derecede inanma.

basirâne: görerek, bilerek, basiret sahibine yakışı şekilde.

bedahet: açıklık, aşikâr, ispata ihtiyaç olmayacak derecede açıklık.

biilmelyakın: bir şeyi ilimle ve bazı işaretleriyle bilerek, hakikati kesin bir tarzda bilme.

bilbedahe: açıktan, aşikâr olarak.

bizzarure: zaruî olarak, ister istemez, mecburen.

celâldarane: Celâllî bir şekilde, büyüklük gösterircesine, haşmetlice, celâlî olana yakışı surette.

cemalperverâne: güzelliği geliştirep tefeyyüz ettirir tarzda.

cilve: Esmâ-i İllâhînin tecellisi.

dülger: marangoz, yapı ustası.

ef'al: fiiller, işler, ameller.

ef'al-i Rabbanîye: Allah'ın kendi Zatına mahsus ve Rab isminin tecellisi olan fiilleri.

Esmâ-yı Hüsnâ: Allah'ın adları, Allah'ın doksan dokuz güzel ismi.

esma-yı İllâhiye: Allah'ın isimleri.

faaliyet-i daime: sürekli, devamlı olan faaliyette, sürekli çalışma, devamlı gayret etme.

fail: işi yapan, fiilî işleyen, yapan, eden işleyen.

fail-i Ferd ü Samed: hiç bir şeye muhtaç olmadan tek başına her şeyi yapan.

Fail-i Kadir: her şeye gücü yeten, kudret sahibi olan fâil, Allah (c.c.).

fiil: iş, oluş, davranış, hareket.

hâkimâne: her şeyi hükmü altında tutan, her şeye galip olan Allah'ın her şeye hükmetmesiyle.

hakimane: hikmetli bir şekilde.

hakkalyakın: marifet mertebesi-nin en yükseği.

hayattarane: canlı bir şekilde, hayat sahibi olarak, hayat sahibi imişcesine.

ilmelyakın: yakın ile bilme, bir şeyi ilim ve delil ile kesin olarak bilme, tanıma, kabul etme.

istilzam: gerektirme.

kadirâne: güç ve iktidar sahibi olarak.

kitabete: kâtiplik.

kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

masnuat: sanatla yapılmış şeyler.

mevcudiyet: mevcut olma, varlık.

mevsuf: vasıflanan, bir sıfatla tavsif edilen, vasıflananmış, nitelenmiş.

mevsuf-ı vacibülvücüt: varlığı gerekli olan, yokluğu asla düşü-

Ve bu yedi kudsî sıfâtın dahi, bütün masnuatın şaha-detiyle, hem hayattarâne, hem kadîrâne, hem alîmâne, hem semiâne, hem basîrâne, hem müridâne, hem mütekellimâne nihayetsiz bir surette tecellileriyle bilbedahe ve bizzarure ve biilmelyakın bir mevsuf-i Vacibü'l-Vücud'un ve bir müsemma-i Vahid-i Ehad'in ve bir fail-i Ferd-i Samed'in mevcudiyeti, güneşten daha zâhir, daha parlak bir tarzda, kalpteki iman gözüne görünür gibi kat'î bilindir. Çünkü, güzel ve manidar bir kitap ve muntazam bir hane, bedahetle, yazmak ve yapmak fiillerini; ve güzel yazmak ve intizamlı yapmak fiilleri dahi, bedahetle, yazıcı ve dülger namlarını; yazıcı ve dülger ünvanları ise, bedahetle, kitabete ve dülgerlik sanatlarını ve sıfatlarını; ve bu sanat ve sıfatlar, bedahetle, her hâlde bir zatı istilzam eder ki, mevsuf ve sâni ve müsemma ve fail olsun. Failsiz bir fiil ve müsemmasız bir isim mümkün olmadığı gibi, mevsufsuz bir sıfât, sanatkârsız bir sanat dahi mümkün değildir.

İşte bu hakikat ve kaideye binaen, bu kâinat, —bütün mevcudatıyla beraber— kaderin kalemiyle yazılmış, kudretin çekiciyle yapılmış manidar hadsiz kitaplar, mektuplar, nihayetsiz binalar ve saraylar hükmünde, —her biri binler vecihle ve beraber hadsiz vücuh ile— Rabbanî ve Rahmanî nihayetsiz fiilleri ve o fiillerin menşeleri olan bin bir esma-i İllâhiyeyi hadsiz cilveleriyle ve o güzel isimlerin menbaı olan yedi sıfât-ı Sübhaniyenin nihayetsiz tecellileriyle, o yedi muhit ve kudsî sıfatların madeni ve

nülmemele vasıflanan.

muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün.

müdebbirâne: müdebbir olana yakışı şekilde, tedbirlice.

mürebbiyâne: mürebbî olana yakışı şekilde, terbiye edecek şekilde, eğiterek.

mürîdâne: mürîde yakışı tarzda, mürît gibi.

müsemma: belirli, muayyen.

müsemmasız: ismi olup kendisi olmayan.

müsemma-yı Vahid-i Ehad:

zat ve sıfatlarıyla Vahid-i Ehad (Bir olan ve birliği her bir seyde tecelli eden Allah) olarak isimlendirilen Cenab-ı Hak.

mütekellimane: konuşur gibi, konuşmak suretiyle.

sâni: yapan, işleyen, yapıcı.

semiâne: işitircesine, işitir gibi.

sıfat-ı seb'a-i kudsîye: yedi kudsî sıfat.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

tahakkuk: gerçek olarak meydana çıkma, bir şeyin doğruluğunun meydana çıkması, gerçekliğinin anlaşılması.

tecelli: İllâhî kudret ve sırların insanlarda ve nesnelere görünmesi, Cenab-ı Hakkın güzel isimlerinin kâinat ve insanlarda zahir olması.

ünvan: ad, isim, lâkap.

vücüt: var olma, var oluş, varlık.

zahir: açık, belli, meydanda.

mevsufu olan ezeli ve ebedi bir Zat-ı Zülcelâl'in vücub-i vücuduna ve vahdetine hadsiz işaretler ve nihayetsiz şahadetler ettikleri gibi; bütün o mevcudatta bulunan bütün hüsünler, cemaller, kıymetler, kemaller dahi, ef'al-i Rab-baniyenin ve esma-i İlâhiyenin ve sıfât-ı Samedâniyenin ve şununat-ı Sübhaniyenin, kendilerine lâyük ve muvafık kudsi cemallerine ve kemallerine ve hepsi birden Zat-ı Akdes'in kudsi cemaline ve kemaline bedahetle şahadet ederler.

İşte, faaliyet hakikati içinde tezahür eden rububiyet hakikati, ilim ve hikmetle halk ve icat ve sun' ve ibda, nizam ve mizan ile takdir ve tasvir ve tedbir ve tedvir, kast ve irade ile tahvil ve tebdil ve tenzil ve tekmil, şefkat ve rahmetle it'am ve in'am ve ikram ve ihsan gibi şununatıyla ve tasarrufatıyla kendini gösterir ve tanıttırır.

Ve tezahür-i rububiyet hakikati içinde bedahetle hissedilen ve bulunan ulûhiyetin tebarüz hakikati dahi, Esmâ-i Hüsnâ'nın rahîmâne ve kerîmâne cilveleriyle ve yedi sıfât-ı sübutiye olan "hayat, ilim, kudret, irade, sem", basar ve kelâm" sıfatlarının celâlli ve cemalli tecellileriyle kendini tanıttırır, bildirir.

Evet, nasıl ki kelâm sıfâtı, vahiyler ve ilhamlarla Zat-ı Akdes'i tanıttırır. Öyle de, kudret sıfâtı dahi, mücessem kelimeleri hükmünde olan sanatlı eserleriyle o Zat-ı Akdes'i bildirir ve kâinatı baştan başa bir furkan-ı cismanî mahiyetinde gösterip bir Kadîr-i Zülcelâl'i tavsif ve tarif eder. Ve ilim sıfâtı dahi hikmetli, intizamlı, mizanlı olan

bedahet: açıklık, aşikâr, ispat-ı ihtiyaç olmayacak derecede açıklık.
cemal: güzelliik.
cilve: Esmâ-i İlâhînin tecellisi.
ebedi: sonu olmayan, süreklî, hiç son bulmayacak şekilde süren.
ef'al-i Rabbanîye: Allah'ın kendi Zatına mahsus ve Rab isminin tecellisi olan fiilleri.
Esmâ-i Hüsnâ: Allah'ın adları, Allah'ın doksan dokuz güzel ismi.

esma-i İlâhiye: Allah'ın isimleri.
ezeli: ezele mensup, ezel ile ilgili, öncesiz, başlangıcsız.
halk: yaratma, yaratış.
hikmet: gaye, fayda, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
hüsün: güzelliik.
ibda: örneksiz olarak, eşsiz şekilde yaratma.
ihsan: iyilik, bağış, ikram.
in'am: nimet verme, nimetlendirme, ihsan etme, iyilik yapma.

it'am: yemek yedirme, yemek verme.
kader: Cenab-ı Hakkin ezeli ilmi ile, kâinata olmuş ve olacak bütün şeylerin varlık ve yokluğunu, geçmiş ve geleceğini bilmesi.
kemal: olgunluk, yetkinlik.
kudret: güç, kuvvet.
kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.
manidar: anlamlı, manalı.
menba: kaynak.
menşe: esas, kök, bir şeyin

çıktığı, neşet ettiği yer.
mevcudat: yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.
mevsuf: bir sıfatla tavsif edilen, vasıflanmış, nitelenmiş.
mizan: ölçü.
muhit: ihata eden, etrafını çeviren, kuşatan, saran.
muvafık: yerinde, uygun, uyar, münasip.
nizam: düzen.
Rabbanî: Allah'a ait, Allah ile ilgili.
Rahmanî: rahman olan Allah'a ait, Rahman ile ilgili.
rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.
rububiyet: Cenab-ı Hakkin her zaman, her yerde ve her mahlûka muhtaç olduğu şeyleri vermesi, onu terbiye etmesi ve idaresi altında bulundurması vasfı.
sıfât-ı Samedâniye: Samed olan.
sıfât-ı Sübhaniye: her türlü kusur ve noksandan uzak olan, tesbih edilen Cenab-ı Allah'ın sıfâtı.
sun': yapış, yapma.
şahadet: şahitlik, tanıklık.
şununat: işler.
şununat-ı Sübhaniye: süphan olan Allah'ın işleri, her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın işleri.
tahvil: değiştirme, döndürme, çevirme.
takdir: tayin etme, miktarını belirleme.
tasvir: suret ve şekil verme.
tebarüz: belli olma, belirme, görünme, gözükme, bariz hale gelme.
tebdil: değiştirme, döndürme, dönüştürme.
tecelli: görünme, ortaya çıkma.
tedbir: idare etme, çekip çevirme.
tedvir: çekip çevirme, idare.
tekmil: tamamlama, noksanlarını giderme, bitirme.
tenzil: indirme, peyderpey, yavaş yavaş indirme.
tezahür: ortaya çıkma, meydana çıkma, belirme, görünme.
tezahür-i rububiyet: Cenab-ı Hakkin terbiye, tedbir ve idare ediciliğinin ortaya çıkması, görünmesi.
ulûhiyet: ilâhlık, Allahlık.
vahdet: birlik, teklik.
vehîh: şekil, yön.
vücub-i vücud: varlığı zorunlu.
vücuh: sebepler.
Zat-ı Akdes: en mukaddes zat, her türlü kusur ve noksandan uzak ve pak olan zat.
Zat-ı Zülcelâl: sonsuz büyüklük ve haşmet sahibi olan zat, Allah.

ayine: ayna.

âyine-i ekber: en büyük ayna.

basar: Allah'ın kendi şanına lââyık bir tarzda görme sıfatı.

celâl: nihayet derecede büyüklük, azamet, ululuk.

cemal: güzellik, iç ve dış güzelliği.

cilve: Esmâ-i ilâhînin tecellisi.

daima: sürekli, her zaman.

delâlet: delil olma, gösterme.

furkan-ı cismanî: cisim hâline gelmiş hakkı bâtıldan ayıran Kur'ân.

hadsiz: sınırsız.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

hükümünde: yerinde, değerinde.

idare: yönetme.

ihtiyar: seçme, tercih, irade.

ilham: belli bilgi vasıtalarına başvurmadan Allah tarafından insanın kalbine veya zihnine indirilen mana.

ilim: bilme, biliş, bilgi.

intizam: düzgün olma, düzgün dizilme, düzgünlük, tertipli olma.

irade: dileme, isteme, bir şeyi yapma veya yapmama konusunda karar verebilme ve bu kararı yerine getirme gücü.

Kadir-i Zülcelâl: sonsuz büyüklük, haşmet ve kudret sahibi, Allah.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.

kelâm: konuşma.

kerimane: kerîm olan, kerem sahibine yakışır surette, kerîmce, cömertçe, bol ihsan ve ikram ile.

kıyas: benzetme yolu, örneklenme.

kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.

mahiyet: bir şeyin aslı, esası, hakikatı, iç yüzü, bir şeyi tayin eden aslı unsur, neden ibaret olduğu, nitelik.

mahlûkat: yaratılmışlar, yaratıklar, Allah tarafından yaratılanlar.

masnuat: sanatla yapılmış şeyler.

mevsuf: vasıflanan, vasıflanmış, nitelenmiş.

mizan: ölçü.

mücessem: tecessüm etmiş, cisimlenmiş, cisim hâline gelmiş.

rahimane: rahim olarak, merhamet ederek, merhametli olarak.

sair: diğer, öteki, başka.

sem: işitme, işitiş.

serbeser: baştan başa, tamamıyla bütünü.

sıfat-ı hayat: hayat sıfatı.

sıfat-ı sübutiye: Allah'ın subuti sıfatları.

suret: biçim, görünüş.

sahit: şahitlik yapan, gördüğü ve

bütün masnuat miktarınca ve ilimle idare ve tedbir ve tezyin ve temyiz edilen bütün mahlûkat adedince, mevsufları olan bir tek Zat-ı Akdes'i bildirir.

Ve hayat sıfatı ise, kudreti bildiren bütün eserler ve ilmin vücudunu bildiren bütün intizamlı ve hikmetli ve mizanlı ziynetli suretler, hâller ve sair sıfatları bildiren bütün deliller, sıfat-ı hayatın delilleriyle beraber, hayat sıfatının tahakkukuna delâlet ettikleri gibi; hayat dahi, bütün o delilleriyle, aynaları olan bütün zihayatları şahit gösterecek Zat-ı Hayy-ı Kayyum'u bildirir. Ve kâinatı, serbeser her vakit taze taze ve ayrı ayrı cilveleri ve nakışları göstermek için, daima değişen ve tazelenen ve hadsiz ayinelerden tereküp eden bir âyine-i ekber suretine çevirir. Ve bu kıyasla, görmek ve işitmek, ihtiyar etmek ve konuşmak sıfatları dahi, her biri birer kâinat kadar, Zat-ı Akdes'i bildirir, tanıttırır.

Hem o sıfatlar Zat-ı Zülcelâl'in vücuduna delâlet ettikleri gibi, hayatın vücuduna ve tahakkukuna ve o Zatın hayattar ve diri olduğuna dahi bedahetle delâlet ederler. Çünkü, bilmek, hayatın alâmeti; işitmek, dirilik emaresi; görmek, dirilere mahsus; irade, hayat ile olabilir; ihtiyarî iktidar, zihayatlarda bulunur; tekellüm ise, bilen dirilerin işidir.

İşte, bu noktalardan anlaşılır ki, hayat sıfatının yedi defa kâinat kadar delilleri ve kendi vücudunu ve mevsufun vücudunu bildiren bürhanları vardır ki, bütün sıfatların esası ve menbaı ve İsm-i azamın mastarı ve medarı

ya bildiği şeyi mahkeme önünde yemin ederek söyleyip davanın sonuçlanmasına yardım eden kimse, şahit, tanık.

tahakkuk: gerçekleşme, meydana gelme, olma.

tarif: etrafıyla anlatma, anlatılma, etrafıyla bildirme, bildirilme.

tavsif: vasıflandırma, mahiyetini ve sıfatlarını ortaya koyma, etrafıca tarif etme, nitelendirme.

tecelli: ilâhî kudret ve sıraların insanlarda ve nesnelere görünmesi, Cenab-ı Hakkin görünüş isimlerinin kâinatta ve insanlarda zahir olması.

tedbir: idare etme, çekip çevirme.

temyiz: ayırma, dikkatle ayırma.

terekküp: mürekkep olma, kaşıp birleşme, birden fazla şeyin birleşmesinden oluşma.

tezyin: süsleme, ziynetlendirme.

vahiy: Cenab-ı Hakkin dilediği insanlarda ve hakikatleri peygamberlere bildirmesi.

vücut: var olma, var oluş, varlık.

Zat-ı Akdes: en mukaddes zat, her türlü kusur ve noksandan uzak ve pak olan zat.

Zat-ı Hayy-ı Kayyum: varlığı, diriliği her an için olup gökleri ve yerleri her an için tutan.

zihayat: hayat sahibi.

ziynetli: süslü.

olmuştur. Risale-i Nur bu birinci hakikati kuvvetli bürhanlarla ispat ve bir derece izah ettiğinden, bu denizden, bu mezkûr katre ile şimdilik iktifa ediyoruz.

İkinci Hakikat: Sıfat-ı kelâmdan gelen tekellüm-i İlâhîdir. ¹ **لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي** ayetinin sırrıyla, kelâm-ı İlâhî nihayetsizdir. Bir zatın vücudunu bildiren en zâhir alâmet, konuşmasıdır. Demek bu hakikat, nihayetsiz bir surette Mütেকellim-i Ezeli'nin mevcudiyetine ve vahdetine şahadet eder.

Bu hakikatin iki kuvvetli şahadeti, bu risalenin On Dördüncü ve On Beşinci Mertebelerinde beyan edilen vahiyler ve ilhamlar cihetiyle; ve geniş bir şahadeti dahi, Onuncu Mertebesinde işaret edilen kütüb-i mukaddese-i semaviye cihetiyle, ve çok parlak ve cami bir diğer şahadeti dahi On Yedinci Mertebesinde Kur'ân-ı Mu'cizülbeyan cihetiyle geldiğinden, bu hakikatin beyan ve şahadetini o mertebelere havale edip, o hakikati mu'cizâne ilân eden ve şahadetini sair hakikatlerin şahadetleriyle beraber ifade eden **شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا** ² **بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ** ayet-i muazzamanın envarı ve esrarı bizim bu yolcuya kâfi ve vâfi gelmiş ki, daha ileri gidememiş.

İşte, bu yolcunun bu makam-ı kudsîden aldığı dersin kısa bir mealine bir işaret olarak, *Birinci Makamın On Dokuzuncu Mertebesinde,*

1. Rabbimin sözlerini yazmak için bütün denizler mürekkep olsa... (Kehf Suresi: 109.)

2. Bütün kâinatı adaletle tedbir ve idare etmekte olan Allah, Ondan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh bulunmadığını apaçık delillerle bildirdi. Buna melekler ve ilim sahipleri de şahitlik ettiler. Ondan başka ilâh yoktur, Onun kudreti her şeye gâiptir ve Onun her işi hikmet ilidir. (Âl-i İmran Suresi: 18.)

alâmet: iz, belirti, işaret, nişan.

bedahet: açıklık, aşikâr, ispata ihtiyaç olmayacak derecede açıklık.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

bürhan: delil, ispat, tanık, hüccet.

camî: ihtiva eden, kaplayan.

delâlet: delil olma, gösterme.

emare: alâmet, nişan, eser, ipucu, belirti, karine.

hakikat: gerçek, asil, esas.

hayattar: canlı, yaşayan.

ihytiyârî: bir kimsenin isteğine bırakılmış olan.

iktidar: güç yetme, yapabilme, bir işi gerçekleştirmek için gereken kuvvet.

iktifa: yeterli bulma, kâfi gör-

me, var olanla yetinme.

ilham: belli bilgi vasıtalarına basırmadan Allah tarafından insanın kalbine veya zihnine indirilen mana.

irade: dileme, isteme, bir şeyi yapma veya yapmama konusunda karar verebilme ve bu karar yerine getirme gücü.

ism-i âzam: Cenab-ı Hakkın bin bir isminden en büyük ve manaca diğer isimleri kuşatmış olanı.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.

katre: damla.

kelâm-ı ilâhî: Allah kelâmı, Allah'ın konuşması, Allah'a ait söz.

Kur'ân-ı Mu'cizülbeyan: açıklamalarıyla akılları benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim.

kütüb-i mukaddese-i semaviye: vahye dayanan mukaddes kitaplar (Tevrat, Zebur, İncil ve Kur'ân-ı Kerim).

mastar: kaynak, temel.

medar: dayanak noktası, sebep, vesile.

menba: kaynak, her hangi bir şeyin çıktığı yer.

mevcudiyet: mevcut olma, varlık.

mevsuf: vasıflanan, bir sıfatla tavsif edilen, vasıflanmış, nitelenmiş.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

Mütেকellim-i Ezeli: ezelden beri konuşma sıfatına sahip olan Allah.

nihayetsiz: sonsuz.

Rab: besleyen, yetiştiren, verdiği nimetlerle mahlûkatı islah ve terbiye eden Allah.

Sıfat-ı kelâm: Kelâm sıfatı.

suret: biçim, şekil, tarz.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

tahakkuk: gerçekleşme, meydana gelme, olma.

tekellüm: söyleme, konuşma, lâf etme.

tekellüm-i ilâhî: Allah'ın kulları ile (vahiy yoluyla) konuşması.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

vahiy: Cenab-ı Hakkın dilediği hükümleri, sırları ve hakikatleri peygamberlere bildirmesi.

vücut: var olma, var oluş, varlık.

zahir: açık, belli, meydana.

zat: kişi, şahıs, fert.

Zat-ı Zülcelâl: sonsuz büyüklük ve haşmet sahibi olan zat, Allah.

zihayat: hayat sahibi

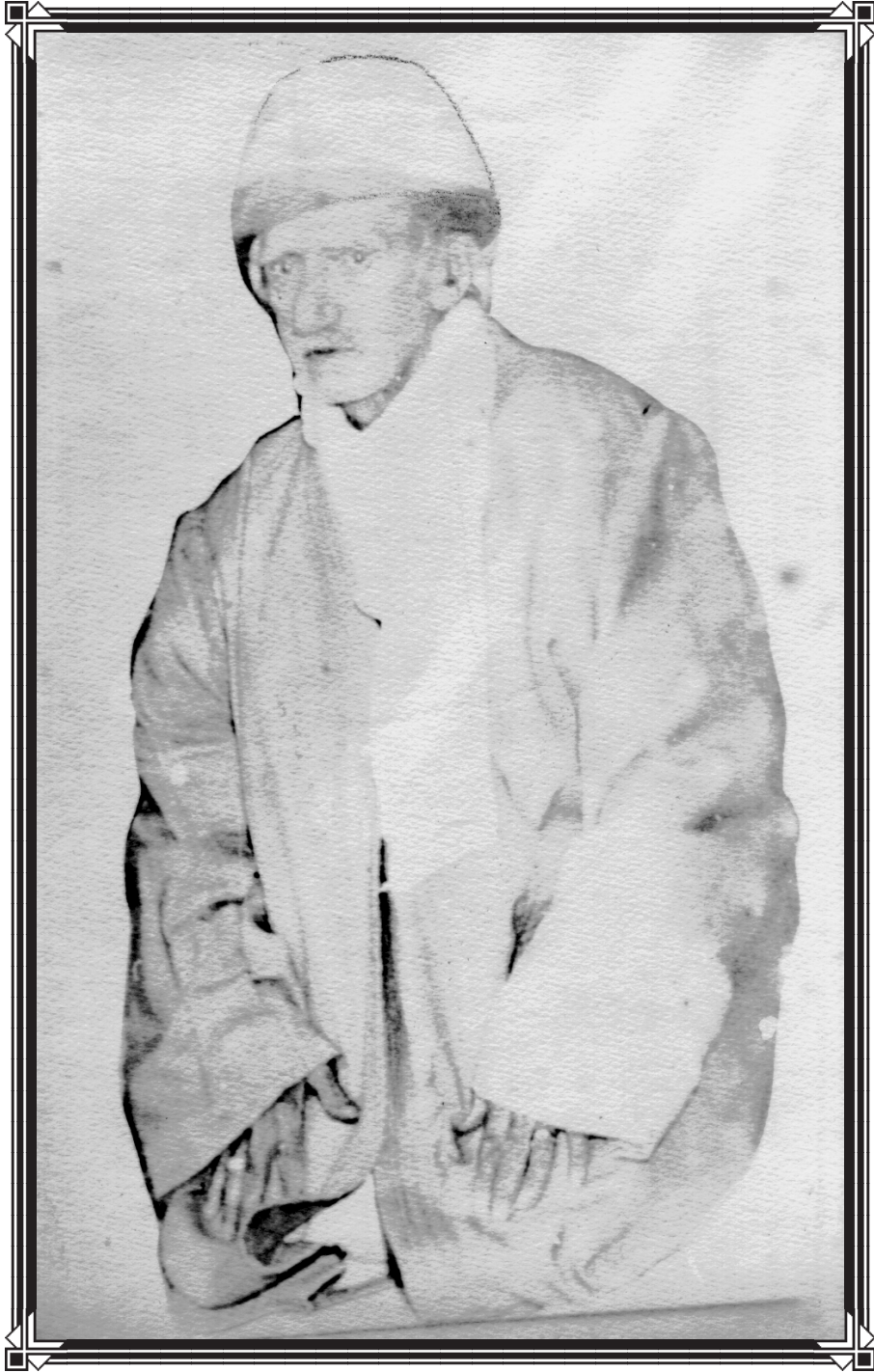
âli: yüce, yüksek, ulu.
azamet-i ihata: kuşatıcılığının büyüklüğü.
bilicma: icma ile, birden, ittifakla, fikir birliğiyle.
cereyan: olma, meydana gelme.
delâlet: delil olma, gösterme.
Esma-i Hüсна: Allah'ın adları, Allah'ın doksan dokuz güzel ismi.
esrar: sırlar.
galip: üstün gelen.
halk: yaratma, yaratış.
hikmet: gaye, fayda, yerli yerinde oluş.
iaşe: yaşatma.
ibda: hiç yoktan yaratma.
icad: var etme, yaratma.
ihtiyar: seçme, tercih, irade.
ilâh: tanrı, mabud.
irade: dileme, isteme, bir şeyi yapma veya yapmama gücü.
istilâ: yükselme, yüce olma, yücelme.
ittifak: birleşme, birlik.
kemal-i intizam: intizamın mükemmel oluşu, tam ve eksiksiz düzen.
kudret: güç kuvvet.
kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.
lâyık: uygun, yakışır, münasip.
mahsus: lâyük.
muhafaza: koruma, saklama.
muhit: ihata eden, etrafını çeviren, kuşatan, saran.
muvazenet: denge.
rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, sefkat gösterme.
sun: yapış, yapma.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
şahit: tanık.
suunat: işler.
tahakkuk: gerçekleşme, meydana gelme, olma.
takdir: tayin etme, miktarını belirleme.
tanzim: düzenleme, tertipleme.
tasrif: istediği şekilde idare etme.
tebarüz-i ulûhiyet: ulûhiyetin görünmesi, belli olması.
tecelli: görünme, açığa çıkma.
tedbir: idare, çekip çevirme.
tedvir: çekip çevirme, idare.
tezahür-i rububiyet: Cenab-ı Hakkın terbiye, tedbir ve idare ediciliğinin ortaya çıkması.
Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî ve zatî olan Allah.
vahdet: birlik, teklük.
Vahid-i Ehad: bir olan ve birliği her bir şeyde tecelli eden Allah.
vücut-i vücut: varlığı zorunlu olma.
Zat-ı Vacibü'l-Vücut: varlığı mutlakla gerekli olan zat, Cenab-ı Allah.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوَجُودُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى
 وَهُوَ الصَّفَاتُ الْعُلْيَا وَهُوَ الْمَثَلُ الْأَعْلَى الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ
 فِي وَحْدَتِهِ الذَّاتِ الْوَاجِبِ الْوَجُودِ بِاجْتِمَاعِ جَمِيعِ صِفَاتِهِ
 الْقُدْسِيَّةِ الْمُحِيطَةِ وَجَمِيعِ أَسْمَائِهِ الْحُسْنَى الْمُتَجَلِّيَّةِ بِاتِّفَاقِ
 جَمِيعِ شُئُونَاتِهِ وَأَفْعَالِهِ الْمُتَصَرِّفَةِ بِشَهَادَةِ عَظْمَةِ حَقِيقَةِ تَبَارُزِ
 الْأُلُوهِيَّةِ فِي تَظَاهَرِ الرَّبُوبِيَّةِ فِي دَوَامِ الْفَعَالِيَّةِ الْمُسْتَوَلِيَّةِ بِفِعْلِ الْإِبْدَاعِ
 وَالْخَلْقِ وَالصَّنْعِ وَالْإِبْدَاعِ بَارَادَةٍ وَقُدْرَةٍ وَبِفِعْلِ التَّقْدِيرِ وَالتَّصْوِيرِ
 وَالتَّدْبِيرِ وَالتَّدْوِيرِ بِاخْتِيَارٍ وَحِكْمَةٍ وَبِفِعْلِ التَّصْرِيفِ وَالتَّنْظِيمِ
 وَالْمُحَافَظَةِ وَالْإِدَارَةِ وَالْإِعَاشَةَ بِقَصْدٍ وَرَحْمَةٍ وَبِكَمَالِ الْأَنْتِظَامِ
 وَالْمُؤَاظَنَةِ وَبِشَهَادَةِ عَظْمَةِ احْتِاطَةِ حَقِيقَةِ أَسْرَارِ
 شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ
 لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ¹

denilmiştir.

1. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O öyle bir Vacibü'l-Vücut'dur ve Vahidü'l-Ehad'dir ki, en güzel isimler Onun, en âli ve en yüce sıfatlar Ona mahsustur. Zat-ı Vacibü'l-Vücutun bilicma bütün kudsî ve muhit sıfatları, tecelli eden bütün Esma-i Hüسنası, idare eden bütün suunat ve fiillerinin ittifakıyla, vahdet ve vücub-i vücuduna delâlet eder. Bu, bir irade ve kudretle gerçekleşen icad, halk, sun' ve ibda; bir ihtiyar ve hikmetle tahakkuk eden takdir, tedbir, tedvir; bir kasıt, rahmet, kemal-i intizam ve muvazenetle cereyan eden tasrif, tanzim, muhafaza, idare ve iaşe fiillerinin ve "Bütün kâinatı adaletle tedbir ve idare etmekte olan Allah, Ondan başka ibadete lâyük hiç bir ilâh bulunmadığını apaçık delillerle bildirdi. Buna melekler ve ilim sahipleri de şahitlik ettiler. Ondan başka ilâh yoktur; Onun kudreti her şeye galiptir ve Onun her işi hikmet iledir." (Al-i İmran Suresi: 18) ayetinin esrannın hakikati ve azamet-i ihatasının şahitliği ile görülen her tarafı istilâ eden bir faaliyetin devamındaki tezahür-i rububiyet içindeki tebarüz-i ulûhiyet hakikatinin şahadetiyle sabittir.

Üçüncü Şua bu Münacat risalesi, Ayetü'l-Kübra ve beş altı risaleler ile birlikte Kastamonu'da telif edilmiştir. Üstadın Kastamonu'daki hayatının seyrine ve meşguliyetine ve hizmetinin hangi meseleler etrafında döndüğüne parlak bir numunedir. Evet, Said Nursî, bu risalelerdeki hakikatlerin delâletiyle, millet ve İslâmiyet için en elzem hizmet olan imanın takviyesi için çalışıyordu.

Mukaddeme

Bu Sekizinci Hücet-i İmaniye, Vücub-i Vücuda Vahdaniyete delâlet ettiği gibi, hem delâil-i kat'îye ile rububiyetin ihatasına ve kudretinin azametine delâlet eder, hem hâkimiyetinin ihatasına ve rahmetinin şümulüne dahi delâlet ve ispat eder, hem kâinatın bütün eczasına hikmetinin ihatasını ve ilminin şümulünü ispat eder.

Elhasıl, bu Sekizinci Hücet-i İmaniye'nin her bir mukaddemesinin sekiz neticesi var sekiz mukaddemelerin her birinde sekiz neticeyi delilleriyle ispat eder ki, bu cihette, bu Sekizinci Hücet-i İmaniyede yüksek meziyetler vardır.

azamet: büyüklük, ululuk, yücelik.

cihet: yan, yön, taraf.

delâil-i kat'îye: kesin deliller, değışmez, şüphesiz deliller.

delâlet: alâmet, işaret, iz.

ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.

elhâsıl: hasılı, netice itibariyle, sonuç olarak, özetle, sözün kısısı, uzatmayalım, kısacası.

elzem: daha (en, pek) lâzım, lüzumlu, gerekli.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hâkimiyet: hâkim oluş, hâkim olma hâli, hükmediş, hâkimlik, egemenlik.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

ihata: bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma.

iman: inanma, inanç, itikat, tas-

dık.

ispat: delil ve şahit gösterecek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.

kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.

mesele: konu.

meşguliyet: meşgul olma, bir iş yapma.

meziyet: bir kişiyi başkalarından ayıran veya yücelten va-

sıf, üstünlük vasfı, değerlilik, yüksek karakter, fazilet.

mukaddeme: başta ve asıl maksada girmeden önce söylenen veya yazılan şey, ilk söz, önsöz, başlangıç, giriş, dibace, medhal.

nümune: örnek, misal, örnek olarak gösterilen.

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

rububiyet: Rablik, ilâhlık.

seyr: yürüyüş, ilerleyiş.

şümül: içine alma, kaplama, ihata etme, havi olma.

takviye: kuvvetlendirme, sağlamlaştırma.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.

Vahdaniyet: Allah'ın birliği ve varlığı, Allah'ın bir oluşu.

vücub-i vücüt: Allah'ın varlığının zorunlu oluşu, var olmak için bir sebebe muhtaç olmaması.

Said Nursî

Münacat

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

انَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ
الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ
مَاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ
الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ¹

Yâ İlâhî ve yâ Rabbi!

Ben imanın gözüyle ve Kur'ân'ın talimiyle ve nuruyla ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmin dersiyle ve ism-i Hakîmin göstermesiyle görüyorum ki: Semavatta hiçbir deveran ve hareket yoktur ki, böyle intizamıyla Senin mevcudiyetine işaret ve delâlet etmesin.

Ve hiçbir ecream-ı semaviye yoktur ki, sükûtuyla, gürültüsüz vazife görerek direksiz durmalarıyla Senin rububiyetine ve vahdetine şahadeti ve işareti olmasın.

1. Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Göklerin ve yerin yaratılmasında, gecenin ve gündüzün değişmesinde, insanlara faydalı şeylerle denizde akıp giden gemilerde, Allah'ın gökten su indirip onunla yeryüzünü ölümden sonra diriltmesinde, her türlü canlıyı yeryüzüne yaymasında, rüzgârları sevk etmesinde ve gökle yer arasında Allah'ın emrine boyun eğmiş bulutlarda, aklını kullanan bir topluluk için Allah'ın varlık ve birliğine, kudret ve rahmetine işaret eden nice deliller vardır. (Bakara Suresi: 164.)

aleyhissalâtü vesselâm: Salât ve selâm onun üzerine olsun.
delâlet: delil olma, gösterme.
deveran: dönüp dolaşma, dönme, dolaşım.

ecram-ı semaviye: gök cisimleri, yıldızlar, gezegenler.
ilâhî: seslenme, yakarış) Ey Allah'ım!
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

intizam: düzgün olma, düzgün dizilme, düzgünlük, tertipli olma.
ism-i Hakîm: Hakîm ismi.
kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.

mevcudiyet: mevcut olma, varlık.
nur: aydınlık, parlaklık, zıya, ışık, şule.

Rabbî: benim Rabbim, Allah'ım.
Rahîm: merhamet eden, çok merhametli olan, esirgeyen, koruyan, acıyan Allah.

Rahman: ister mü'min, ister kâfir.
rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

rububiyet: Rablik, ilâhlık.

semavat: semalar, gökler.

sevk: önüne katıp sürme, öne, ileri sürme, gönderme.

sükût: susma.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

talim: okutma, ders verme, verilme.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

Ve hiçbir yıldız yoktur ki, mevzun hilkatiyle, muntazam vaziyetiyle ve nuranî tebessümüyle ve bütün yıldızlara mümaselet ve müşabehet sikkesiyle, Senin haşmet-i ulûhiyetine ve vahdaniyetine işaret ve şahadette bulunmasın.

Ve on iki seyyareden hiçbir seyyare yıldız yoktur ki, hikmetli hareketiyle ve itaatli musahhariyetiyle ve intizamlı vazifesiyle ve ehemmiyetli peykleriyle Senin vücub-i vücuduna şahadet ve saltanat-ı ulûhiyetine işaret etmesin.

Evet, gökler sekeneleriyle, her biri tek başıyla şahadet ettikleri gibi, heyet-i mecmuasıyla, derece-i bedahette —*ey zemin ve gökleri yaratan Yarattıcı!*— Senin vücub-i vücuduna öyle zâhir şahadet —*ve ey zerrati, muntazam mürekkebatıyla tedbirini gören ve idâre eden ve bu seyyare yıldızları manzum peykleriyle döndüren, emrine itaat ettiren!*— Senin vahdetine ve birliğine öyle kuvvetli şahadet ederler ki, göğün yüzünde bulunan yıldızlar sayınca nuranî bürhanlar ve parlak deliller, o şahadeti tasdik ederler.

Hem bu safi, temiz, güzel gökler, fevkalâde büyük ve fevkalâde sür'atli ecramıyla, muntazam bir ordu ve elektrik lâmbalarıyla süslenmiş bir saltanat donanması vaziyetini göstermek cihetiyle, Senin rububiyetinin haşmetine ve her şeyi icat eden kudretinin azametine zâhir delâlet; ve hadsiz semavatı ihata eden hâkimiyetinin ve her bir zîhayatı kucağına alan rahmetinin hadsiz genişliklerine

azamet: büyüklük, ululuk, yücelik.
bürhan: delil, ispat, tanık, hüccet.
cihet: yan, yön, taraf.
delâlet: alâmet, işaret, iz.
derece-i bedahet: açıklığın derecesi, apaçıklık derecesi.
ecram: gezegenler.
ehemmiyet: önem.
fevkalâde: alışılmıştan farklı, olağanüstü, normalin üstünde.
hadsiz: sınırsız.
hâkimiyet: hâkim oluş, hâkim olma hâli, hükmediş, hâkimlik, ege-menlik.
haşmet: ihtişam, gösterişlilik, heybet, büyüklük.
haşmet-i ulûhiyet: ilâhlığın heybeti, büyüklüğü.
heyet-i mecmua: bir şeyin teferuatına ve cüzlerine bakılmaksızın bütünü'nün gösterdiği hâl ve manzara.
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
hilkat: yaratma, yaratış.
icat: vücuda getirme, getirilme, yoktan var etme, ibda.
ihata: bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma.
intizam: düzgün olma, düzgün dizilme, düzgünlük, tertipli olma.
itaat: boyun eğme, uyuma, dinleme, alınan emre göre hareket etme.
kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.
manzum: tanzim edilmiş, dizilmiş, düzenlenmiş, sıralanmış.
mevzun: vezinli, tartılı, ölçülü, tartılmış.
muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli.
musahhariyet: musahhar oluş, emre boyun eğme hâli.
mümaselet: benzeme, benzeyiş, andırma.
mürekkebat: mürekkep şeyler, bileşikler, birleşmişler, karışımlar.
müşabehet: benzeme, benzeyiş, andırma.
nuranî: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.
peyk: uydu.
rahmet: Allah'ın kullarını esirge-

mesi, onlara acıyı bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.
rububiyet: Rablik, ilâhlik.
sâfi: saf olan, duru, katıksız, katıksız.
saltanat: sultanlık, padişahlık, hükümdarlık.
saltanat-ı ulûhiyet: kâinatta şerik, ortak kabul etmeyen lâhî saltanat.
sekene: sakin olanlar, ikamet edenler, bir yerde oturanlar,

oturanlar.
semavat: semalar, gökler.
seyyare: güneşin etrafında belli bir eğri çizerek dolaşan gezegen, yıldız.
sür'at: çabukluk, hız, acele.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.
tebessüm: gülümseme, gülümseyiş, hafifçe gülme.
tedbir: idare etme, çekip ce-

virme.
vahdaniyet: Allah'ın birliği ve varlığı, Allah'ın bir oluşu.
vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.
vücub-i vücut: Allah'ın varlığının zorunlu oluşu, var olmak için bir sebebe muhtaç olmaması.
zahir: açık, belli, meydanda.
zemin: yeryüzü.
zerrat: zerreler, çok ufak parçalar, moleküller, atomlar.
zihayat: hayat sahibi.

kuvvetli işaret; ve bütün mahlûkat-ı semaviyenin bütün işlerine ve keyfiyetlerine taallûk eden ve avucuna alan, tanzim eden ilminin her şeye ihatasına ve hikmetinin her işe şümülüne şüphesiz şahadet ederler. Ve o şahadet ve delâlet o kadar zahirdir ki, güya yıldızlar, şahit olan göklerin şahadet kelimeleri ve tecessüm etmiş nuranî delilleridirler.

Hem, semavat meydanında, denizinde, fezasındaki yıldızlar ise, mutî neferler, muntazam sefineler, harika tayyareler, acayip lâmbalar gibi vaziyetiyle, Senin saltanat-ı ulûhiyetinin şaşaasını gösteriyorlar.

Ve o ordunun efradından bir yıldız olan güneşimizin seyyarelerinde ve zeminimizdeki vazifelerinin delâlet ve ihtarıyla, güneşin sair arkadaşları olan yıldızların bir kısmı ahiret âlemlerine bakarlar ve vazifesiz değiller; belki bâkî olan âlemlerin güneşleridirler.

Ey Vacibü'l-Vücut! Ey Vahid-i Ehad!

Bu harika yıldızlar, bu acip güneşler, aylar, Senin mülkünde, Senin semavatında, Senin emrin ile ve kuvvetin ile kudretin ile ve Senin idare ve tedbirin ile teshir ve tanzim ve tavzif edilmişlerdir. Bütün o ecrâm-ı ulviye, kendilerini yaratan ve döndüren ve idare eden bir tek Hâlık tesbih ederler, tekbir ederler, lisan-ı hâl ile

¹ **سُبْحَانَ اللَّهِ** **اللَّهُ أَكْبَرُ** derler. Ben dahi onların bütün tesbihatıyla Seni takdis ederim.

1. Allah her türlü noksan sıfattan münezzehtir. • Allah en büyük, en yücedir.

acayıp: şaşırtıcı ve hayret verici şeyler.
ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.
âlem: dünya, cihan.
bâkî: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez, sonsuz.
delâlet: delil olma, gösterme.
ecrâm-ı ulviye: yüksekteki kütleler, yıldızlar ve gezegen-

ler.
efrat: bireyler.
feza: uzay, gökyüzü.
Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.
hikmet: yüksek bilgi.
idare: döndürme, çevirme, yönetme.
ihata: bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma.
ihtar: hatırlatma, bir konuda

hatırlatma yapma.
keyfiyet: bir şeyin nasıl olduğu, hâl, durum, vaziyet, husus, vasıf, nitelik, kalite, iç yüz.
kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.
lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin duruşu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.
mahlûkat-ı semaviye: göğe ait yaratıklar.

muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli.
mutî: itaat eden, boyun eğen.
mülk: varlık, saltanat.
münezzeh: arınmış, temiz, arı, pak, tenzih edilmiş, uzak, berî.
nefer: rütbesiz asker, er.
noksan: eksik.
nuranî: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.
sair: diğer, öteki, başka.
saltanat-ı ulûhiyet: kâinatta şerik, ortak kabul etmeyen lâhî saltanat.
sefine: gemi, vapur.
semavat: semalar, gökler.
seyyare: güneşin etrafında belli bir eğri çizerek dolaşan gezegen, yıldız.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
şahit: şahitlik yapan, gördüğü veya bildiği şeyi mahkeme önünde yemin ederek söyleyip davanın sonuçlanmasına yardım eden kimse, şahit, tanık.
şaşaa: gösteriş, debdebe, tantana.
şümül: içine alma, kaplama, ihata etme, havi olma.
taallûk: münasebet, rabıta.
takdis: Allah'ın hamde ve övülmeğe lâyık olduğunu bildirme, Allah'ı her türlü kusur ve noksanlıklardan tenzih etme.
tanzim: düzenleme, tertipleme, ıslah etme, düzeltme, iyileştirme.
tavzif: vazifelendirme, görevlendirme, işe alma, iş verme.
tayyare: uçak, uçucu alet.
tecessüm: cisimleşme, cisim haline gelme, cisim ve vücut meydana getirme.
tedbir: idare etme, çekip çevirme.
tekbir: Ululama, yüceltme.
tesbih: Allah'ı bütün kusur ve noksan sıfatlardan uzak tutma, Sübhanallah deme, Cenab-ı Hakkı (c.c.) şanına lâyık ifadelerle anma, Allah'a söz, iş, davranış ve kalple içten ibadet etme.
tesbihat: tesbihler, Cenab-ı Hakkın bütün noksan sıfatlardan uzak ve bütün kemal sıfatlara sahip olduğunu ifade eden sözler.
teshir: emri altına alma, emrine itaat ettirme, boyun eğdirme.
Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî ve zati olan.
Vahid-i Ehad: bir olan ve birliği her bir şeyde tecelli eden Allah (c.c.).
zahir: açık, belli, meydanda.
zemin: yeryüzü.

*Ey şiddet-i zuhurundan gizlenmiş ve ey aza-
met-i kibriyasından ihtifa etmiş olan Kadîr-i
Zülcelâl! Ey Kadîr-i Mutlak!*

âb-ı hayat: hayat suyu.

âdeta: sanki, düpedüz, bayağı, bas bayağı.

aleyhissalâtü vesselâm: "salât ve selâm onun üzerine olsun" anlamında Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ismini duyunca söylenmesi sünnet olan dua.

azamet-i kibriya: haşmetin, azametinin, celâlin büyüklüğü.

binaen: den dolayı, -den ötürü, -için, -dayanarak, yapılarak, bu sebepten.

camit: cansız.

cevv: yer ile gök arası, feza, gök boşluğu.

cevv-i sema: gökyüzü, hava âlemi, uzay boşluğu.

faaliyet-i kudret: kudretin yaptıkları, Allah'ın kudretinin işleyiş, görünüş ve neticeleri.

fevaid-i tenviriyeye: aydınlatmanın faydaları.

feza: kâinatta, yıldızlar arasındaki boşluk, uzay.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

ihfâ: gizlenme, saklanma.

imdat: yardım, yardıma yetişme, zor durumda kalana yapılan yardım.

istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.

Kadîr-i Mutlak: hiç bir kayıt ve sarta tâbi olmaksızın her şeye gücü yeten sonsuz kudret sahibi, Allah.

Kadîr-i Zülcelâl: sonsuz büyüklük, haşmet ve kudret sahibi, Allah.

kudret: güç, kuvvet, takat, iktidar.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

levh-i mahv u ispat: Cenab-ı Allah'ın yazar, ifade eder, sonra bozar tahtası hükmünde olan işleri.

lisan-ı kal: söz ile anlatılan mana, konuşma dili.

mevcudiyet: mevcut olma, varlık.

nüfus: ruhlar, canlar.

ra'd: gök gürlemesi, gök gürültüsü.

ra'dat: gökgürültüleri.

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması,

Kur'ân-ı Hakîmin dersiyle ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın talimiyle anladım: Nasıl ki gökler, yıldızlar, Senin mevcudiyetine ve vahdetine şahadet ederler; öyle de, cevvi sema, bulutlarıyla ve şimşekleri ve ra'dları ve rüzgârlarıyla ve yağmurlarıyla, Senin vücub-i vücuduna ve vahdetine şahadet ederler.

Evet, camit, şuursuz bulut, âb-ı hayat olan yağmuru, muhtaç olan zihayatların imdadına göndermesi, ancak Senin rahmetin ve hikmetin ile. Karışık tesadüf karışmaz.

Hem, elektriğin en büyüğü bulunan ve fevaid-i tenviriyesine işaret ederek ondan istifadeye teşvik eden şimşek ise, Senin fezadaki kudretini güzelce tenvir eder.

Hem, yağmurun gelmesini müjdeleyen ve koca feza konuşuran ve tesbihatının gürültüsüyle gökleri çınlatan ra'dat dahi, lisan-ı kal ile konuşarak Seni takdis edip rububiyetine şahadet eder.

Hem, zihayatların yaşamasına en lüzumlu rızık ve istifadece en kolay ve nefesleri vermek, nüfusları rahatlandırmak gibi çok vazifeler ile tavzif edilen rüzgârlar dahi, cevvi, âdeta bir hikmete binaen Levh-i Mahv ve İspat ve "yazar, ifade eder, sonra bozar tahtası" suretine çevirmekle, Senin faaliyet-i kudretine işaret ve Senin

onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

rızık: yiyecek, içecek şey, azık.

rububiyet: Rablik, ilâhlik.

suret: biçim, şekil, tarz.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

şiddet-i zuhur: görünmenin, açığa çıkmanın, açıkta olma-

nın şiddet ve derecesi.

şuursuz: bilinçsiz, idraksız.

takdis: Allah'ın hamde ve övülmeye lâyık olduğunu bildirme, Allah'ı her türlü kusur ve noksanlıklardan tenzih etme.

talim: okutma, ders verme, verilme.

tavzif: vazifelendirme, görevlendirme, işe alma, iş verme.

tenvir: bir şey hakkında bilgi verme, bir konu hakkında başkalarını aydınlatma.

tesadüf: rastgelme, rastlantı.

tesbihat: tesbihler, Cenab-ı Hakkın bütün noksan sıfatlardan uzak ve bütün kemal sıfatlara sahip olduğunu ifade eden sözler.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

vücub-i vücüt: Allah'ın varlığının zorunlu oluşu, var olmak için bir sebebe muhtaç olmaması.

zihayat: hayat sahibi.

vücuduna şahadet ettiği gibi, Senin merhametinle bulutlardan sağıp zihayatlara gönderilen rahmet dahi, mevzun, muntazam katreleri kelimeleriyle, Senin vüs'at-i rahmetine ve geniş şefkatine şahadet eder.

Ey Mutasarrıf-ı Fa'al! Ve ey Feyyaz-ı Müteâl!

Senin vücub-i vücuduna şahadet eden bulut, berk, ra'd, rüzgâr, yağmur, birer birer şahadet ettikleri gibi, heyet-i mecmuasıyla, keyfiyetçe birbirinden uzak, mahiyetçe birbirine muhalif olmakla beraber, birlik, beraberlik, birbiri içine girmek ve birbirinin vazifesine yardım etmek haysiyetiyle, Senin vahdetine ve birliğine gayet kuvvetli işaret ederler.

Hem koca fezayı bir mahşer-i acayip yapan ve bazı günlerde birkaç defa doldurup boşaltan rububiyetinin haşmetine ve o geniş cevvi, yazar değiştirir bir levha gibi ve sıkar ve onunla zemin bahçesini sulandırır bir sünger gibi tasarruf eden kudretinin azametine ve her bir şeye şümulüne şahadet ettikleri gibi, umum zemine ve bütün mahlûkata cev perdesi altında bakan ve idare eden rahmetinin ve hâkimiyetinin hadsiz genişliklerine ve her şeye yetişmelerine delâlet eder.

Hem fezadaki hava, o kadar hakîmâne vazifelerde istihdam ve bulut ve yağmur, o kadar alîmâne faidelere istimal olunur ki, her şeye ihata eden bir ilim ve her şeye şamil bir hikmet olmazsa, o istimal, o istihdam olmaz.

alimane: her şeyi en iyi bilen Allah'a yaradır şekilde.

azamet: büyüklük, ululuk, yücelik.

berk: şimşek.

cevv: yer ile gök arası, feza, gök boşluğu.

delâlet: alâmet, işaret, iz.

faide: fayda, menfaat, kâr, kazanç.

Feyyaz-ı Müteâl: çok feyiz ve bereket veren yüce Allah (c.c.).

feza: kâinata, yıldızlar ara-

sındaki boşluk, uzay.

gayet: çok, fazla, son derece.

hadsiz: sınırsız.

hakimane: hikmetli bir şekilde.

hâkimiyet: hâkim oluş, hâkim olma hâli, hükmediş, hâkimlik, egemenlik.

haşmet: ihtişam, gösterişlilik, heybet, büyüklük.

haysiyetiyle: itibarıyla.

heyet-i mecmua: bir şeyin teferruatına ve cüzlerine bakılmaksızın bütünüdür gös-

terdiği hâl ve manzara.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

idare: döndürme, çevirme, yönetme.

ihata: bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma.

istihdam: bir hizmette kullanma, hizmete alma, hizmet ettirme, bir işte çalıştırma, çalıştırma.

istimâl: kullanma.

katre: damla.

keyfiyet: bir şeyin nasıl olduğu, hâl, durum, vaziyet, husus, vasıf, nitelik, kalite, iç yüz.

kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.

levha: manzara, görünüş.

mahiyet: bir şeyin aslı, esası, hakikati, iç yüzü, bir şeyi tayin eden aslı unsur, neden ibaret olduğu, nitelik.

mahlûkat: yaratılmışlar, yaratıklar, Allah tarafından yaratılanlar. mahşer-i acayip: hayrete düşürücü toplanma, hayret verici toplanma yeri, harika olayların olduğu yer, hayret verici şeylerin toplandığı yer.

merhamet: acımak, şefkat göstermek, korumak, iyilik etmek, biçarelere yardımda bulunmak, esirgemek.

mevzun: vezinli, tartılı, ölçülü, tartılmış.

muhalif: karşı, uyma, karşıt.

muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli.

Mutasarrıf-i Fa'al: her an zatına has ve lâyük iş yapan, daima faaliyette bulunan, idarede tasarrufta bulunan Cenab-ı Hak.

ra'd: gök gürlemesi, gök gürültüsü.

rahmet: yağmur, faydalı yağmur.

rububiyet: Rablik, ilâhlik.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

şamil: şümulü bulunan, içine alan, kaplayan, çevreleyen, havi.

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevmek, içten ve karşılıksız merhamet, karşılık beklemeden yardım etme.

şümul: içine alma, kaplama, ihata etme, havi olma.

tasarruf: güzel idare etme.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

vücub-i vücüt: Allah'ın varlığının zorunlu oluşu, var olmak için bir sebebe muhtaç olmaması.

vücüt: var olma, var oluş, varlık.

vüs'at-i rahmet: rahmetin genişliği, büyüklüğü.

zemin: yeryüzü.

zihayat: hayat sahibi.

Ey Fa'alün Lima Yürüd!

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.

ahval: hâller, durumlar, oluşlar.

âlem: dünya, cihan.

aleyhissalâtü vesselâm: "salât ve selâm onun üzerine olsun" anlamında Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ismini duyunca söylenmesi sünnet olan dua.

amir: emreden, iş gösteren, buyuran, buyurucu.

ani: bir an içinde, hemen o anda, derhal.

arz: yer, dünya.

berk: şimşek.

cevv-i feza: gökyüzü, uzay.

cüz'i: küçük.

Fa'alün Lima Yürüd: dilediğini isteyen, dilediği işi yapan, kesintisiz ve mükemmel şekilde istediğini yapan.

feza: uzay, gökyüzü.

gayet: çok, fazla, son derece.

gayp: görünmeyen, fakat varlığı kesin olan ve mahiyeti Allah tarafından bilinen başka âlemler.

hâkim: memleketi idare eden, hükümdar.

Hâlik-i Zülcelâl: Sonsuz büyüklük sahibi yaratıcı, Allah.

havl: güç, kuvvet.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

itaat: boyun eğme, uyma, dinleme, alınan emre göre hareket etme.

Kadîr-i Zülcelâl: sonsuz büyüklük, haşmet ve kudret sahibi, Allah.

kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.

Kur'an-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'an.

mahiyet: bir şeyin aslı, esası, hakikati, iç yüzü, bir şeyi tayin eden aslı unsur, neden ibaret olduğu, nitelik.

mahlûkat: yaratılmışlar, yaratıklar, Allah tarafından yaratılanlar.

meth ü sena: methodip övme.

mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahlûklar, yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.

mevcudiyet: mevcut olma, varlık.

misillü: benzeri, gibi, aynı, benzer gibi, eş kabilinden.

musahhar: boyun eğen, emir altına giren.

mülk: varlık, saltanat.

müştemilât: şümülünde olan şeyler, içinde bulunanlar, teferruat, müştemilât.

numune-i haşir ve kıyamet: haşir ve kıyamet örneği.

Cevv-i fezadaki faaliyetinle her vakit bir numune-i haşir ve kıyamet göstermek, bir saatte yazı kışa ve kışı yazı döndürmek, bir âlem getirmek, bir âlem gayba göndermek misillü şununatta bulunan kudretin, dünyayı ahirete çevirecek ve ahirette şununat-ı Sermediyeyi gösterecek işaretini veriyor.

Ey Kadîr-i Zülcelâl!

Cevv-i fezadaki hava, bulut ve yağmur, berk ve ra'd, Senin mülkünde, Senin emrin ve havlinle, Senin kuvvet ve kudretinle musahhar ve vazifedardılar. Mahiyetçe birbirinden uzak olan bu feza mahlûkatı, gayet sür'atli ve anî emirlere ve çabuk ve acele kumandalara itaat ettiren amir ve hâkimlerini takdis ederek, rahmetini meth ü sena ederler.

Ey Arz ve Semavatın Hâlik-i Zülcelâli!

Senin Kur'an-ı Hakîminin talimiyle ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın dersiyile iman ettim ve bildim ki: Nasıl semavat yıldızlarıyla ve cevvi feza müştemilâtıyla Senin vücub-i vücuduna ve Senin birliğine ve vahdetine şahadet ediyorlar; öyle de, arz bütün mahlûkatıyla ve ahvaliyile Senin mevcudiyetine ve vahdetine, mevcudatı adedince şahadetler ve işaretler ederler. Evet, zeminde hiçbir tahavvül ve ağaç ve hayvanlarında her senede urbasını değiştirmek gibi hiçbir tebeddül —cüz'î olsun,

ra'd: gök gürlemesi, gök gürültüsü.

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerîm olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

semavat: semalar, gökler.

sür'atli: hızlı, çabuk.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

şununat: hâdiseler, olaylar, vak'alar.

şununat-ı Sermediye: sonsuz olan Allah'ın zatına mahsus işleri.

tahavvül: değişme, dönüşme, dönme, dönüş, başkalaşma.

takdis: Allah'ın hamde ve övülmeye lâyık olduğunu bildirme, Allah'ı her türlü kusur ve noksanlıklardan tenzih etme.

talim: okutma, ders verme, verilme.

tebeddül: başkalaşma, değiş-

me, başka hale getirme, başka şekil alma.

urba: elbise, giysi.

vahdet: birlik, yalnzlık, teklik bir ve tek olma.

vazifedar: vazifeli, vazifesi olan, iş gören.

vücub-i vücüt: Allah'ın varlığının zorunlu oluşu, var olmak için bir sebebe muhtaç olmaması.

zemin: yeryüzü.

küllî olsun— yoktur ki, intizamıyla Senin vücuduna ve vahdetine işaret etmesin.

Hem, hiçbir hayvan yoktur ki, zaafiyet ve ihtiyacının derecesine göre verilen rahîmâne rızkıyla ve yaşamasına lüzumu bulunan cihazatın hakîmâne verilmesiyle, Senin varlığına ve birliğine şahadeti olmasın.

Hem, her baharda gözümüz önünde icat edilen nebatat ve hayvanattan hiçbir tanesi yoktur ki, sanat-ı acibesiyile ve lâtif ziynetiyile ve tam temeyyüzüyle ve intizamıyla ve mevzuniyetiyle Seni bildirmesin. Ve zemin yüzünü dolduran ve nebatat ve hayvanat denilen kudretinin harikaları ve mu'cizeleri, mahdut ve maddeleri bir ve müteşabih olan yumurta ve yumurtacıklardan ve katrelerden ve habbe ve habbeciklerden ve çekirdeklerden, yanlışsız, mükemmel süslü, alâmet-i farikalı olarak yaratılışları, Sâni-i Hakîm'lerinin vücuduna ve vahdetine ve hikmetine ve hadsiz kudretine öyle bir şahadettir ki, ziyanın güneşe şahadetinden daha kuvvetli ve parlaktır.

Hem, hava, su, nur, ateş, toprak gibi hiçbir unsur yoktur ki, şuursuzluklarıyla beraber, şuurkârâne, mükemmel vazifeleri görmesiyle, basit ve istilâ edici, intizamsız, her yere dağılmakla beraber, gayet muntazam ve mütenevvi meyveleri ve mahsulleri hazine-i gayptan getirmesiyle, Senin birliğine ve varlığına şahadeti bulunmasın.

alâmet-i farika: farklılık belirtisi, farklılık işareti, ayrıncı işaret.
cihazat: cihazlar, kendilerine ihtiyaç duyulan maddî manevî aletler, lüzumlu aletler, azalar, organlar.
Fa'al-i Hallâk: her şeyi yaratan, dilediğini dilediği gibi yapan Allah.
Fâtır-ı Kadîr: her şeye gücü yeten yaratıcı.
Fettah-ı Allâm: her şeyi en ince ayrıntılarına varıncaya

kadar bilen ve her şeye ayrı ayrı suretler veren.
gayet: çok, fazla, son derece.
habbe: tane.
hadsiz: sınırsız.
hakimane: hikmetli bir şekilde.
hârîka: her zaman rastlanmayan, olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran, âdet ve tabiat dışında olan şey.
hayvânât: hayvanlar.
hazine-i gayp: gayp hazinesi,

var olan fakat görünmeyen hazine.
hikmet: yüksek bilgi.
icat: vücuda getirme, getirilme, yoktan var etme, ibda.
intizam: düzgün olma, düzgün dizilme, düzgünlük, tertipli olma.
istilâ: kuşatma.
katre: damla.
kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.
küllî: çok, büyük, çok miktarda.

lâtîf: yumuşak, hoş, güzel, nazik, narin.
mahdut: sınırlanmış, çevrilmiş, hudutlandırılmış.
mahsul: topraktan yetişen, ürün.
mevzuniyet: hesaplı, düzgün, düzenli.
mu'cize: bir benzerini yapmakta başkalarını âciz bırakan olağanüstü şey.
muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli.
mükemmel: güzel, âlâ, harika.
mütenevvi: aynı cinsten olmayan, nev' nev', türlü türlü, çeşitli, çeşit çeşit, cins cins, muhtelif.
mütesâbih: birbirine benzeyen, aralarında benzerlik olan.
nebatat: bitkiler.
nur: aydınlık, parıltı, parlaklık, zıya, ışık, şule.
rahimane: rahim olarak, merhamet ederek, merhametli olarak.
rızık: yiyecek, içecek şey, azık.
sanat-ı acibe: hayret verici sanat, şaşırtıcı sanat.
Sâni-i Hakîm: hikmet sahibi olan, her şeyi sanatla ve hikmetle yaratan Allah.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
şuurkârâne: şuurluca, şuurlu bir şekilde.
şuursuzluk: bilinçsizlik, idraksızlık, anlayışsızlık.
temeyyüz: benzerlerinden farklı olma, kendini gösterme, sıvrılma, seçilme.
unsur: madde, esas, kök.
vahdet: birlik, yalnızlık, teklilik bir ve tek olma.
vücut: var olma, var oluş, varlık.
zaafiyet: zayıflık, güçsüzlük, dermansızlık.
zemin: yer.
ziya: ışık, aydınlık, nur, parlaklık.
ziynet: süs, bezek.

Ey Fâtır-ı Kadîr! Ey Fettah-ı Allâm! Ey Fa'al-i Hallâk!

arz: yer, dünya.
bedahet: açıklık, aşikâr, ispata ihtiyaç olmayacak derecede açıklık.
cihazat: cihazlar, kendilerine ihtiyaç duyulan maddî manevî aletler, lüzumlu aletler, azalar, organlar.
cihet: yan, yön, taraf.
delâlet: delil olma, gösterme.
efrat: bireyler.
ehadiyet: Allah'ın her bir şeyde birliğinin tecelli etmesi, Allah'ın birliği.
evamir-i Rabbanîye: Allah'ın idare ve terbiyeye dair emirleri.
fırka: grup, topluluk.
hadsiz: sınırsız.
hâkimiyet: hâkim oluş, hâkim olma hâli, hükmediş, hâkimlik, egemenlik.
Hâlik: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.
Hannân-ı Mennan: merhamet ve ihşanı bol olan, Allah.
haşmet: ihtişam, gösterişlilik, heybet, büyüklük.
hayvânât: hayvanlar.
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
hüküm: hakimiyet, hakim olma.
idare: döndürme, çevirme, yönnetme.
ihata: bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma.
ihata-i ilim: ilmin kuşatıcılığı, genişliği, zenginliği.
istidat: kabiliyet, yetenek.
itaat: boyun eğme, uyma, dinleme, alınan emre göre hareket etme.
kafîle: birlikte yolculuk eden topluluk.
kemal-i musahhariyet: tam bir boyun eğmişlik.
kerimane: kerîm olan, kerem sahibine yakışır surette, kerimce, cömertçe, bol ihşan ve ikram ile.
kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.
mahlûkat: yaratılmışlar, yaratıklar, Allah tarafından yaratılanlar.
meşher: teşhir yeri, sergi, gösterme yeri.
mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahlûklar, yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.
mevt: ölüm, vefat.
muhtelif: türlü türlü, çeşitli, çeşit çeşit, farklı.
muntazaman: düzgün olarak,

Nasıl arz, bütün sekencesiyle Hâlikının Vacibü'1-Vücut olduğuna şahadet eder, öyle de, Senin —*Ey Vahid-i Ehad! Ey Hannan-ı Mennan! Ey Vehhab-ı Rezzak*— vahdetine ve ehadiyetine, yüzündeki sikkesiyle ve sekencesinin yüzlerindeki sikkeleriyle ve birlik ve beraberlik ve birbiri içine girmek ve birbirine yardım etmek ve onlara bakan rububiyet isimlerinin ve fiillerinin bir olmak cihetinde, bedahet derecesinde Senin vahdetine ve ehadiyetine şahadet, belki mevcudat adedince şahadetler eder.

Hem nasıl zemin, bir ordugâh, bir meşher, bir talimgâh vaziyetiyle ve nebatat ve hayvanat fırkalarında bulunan dört yüz bin muhtelif milletlerin ayrı ayrı cihazatları muntazaman verilmesiyle, Senin rububiyetinin haşmetine ve kudretinin her şeye yetişmesine delâlet eder. Öyle de, hadsiz bütün zihayatın ayrı ayrı rızıkları, vakti vaktine, kuru ve basit bir topraktan, rahîmâne, kerîmâne verilmesi ve hadsiz o efradın kemal-i musahhariyetle evamir-i Rabbanîyeye itaatleri, rahmetinin her şeye şumulünü ve hâkimiyetinin her şeye ihatasını gösteriyor.

Hem, zeminde değişmekte bulunan mahlûkat kabilelerinin sevk ve idareleri, mevt ve hayat münavebeleri ve hayvan ve nebatatın idare ve tedbirleri dahi, her şeye taallûk eden bir ilimle ve her şeyde hükmeden nihayetsiz bir hikmetle olabilmesi, Senin ihata-i ilmine ve hikmetine delâlet eder.

düzenli olarak.

münavebe: nöbetleşme, nöbetle iş görme.

ordugâh: ordu yeri, ordunun barınıp konakladığı yer.

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.

rububiyet: Rablik, ilâhlik.

sekene: sakin olanlar, ikamet edenler, bir yerde oturanlar,

oturanlar.

sevk: önüne katıp sürme, öne, ileri sürme, gönderme.

sikke: Allah'ın, kendi mübarek isimlerine mazhar olmakla değerli kıldığı mahlûklar üzerindeki, kendini tanıtan ve gösteren, taklit edilmez âlâmeti, işareti, nişanı.

şumul: içine alma, kaplama, ihata etme, havi olma.

taallûk: münasebet, rabita.

talimgâh: talim yeri, eğitim yeri, öğrenme yeri.

tedbir: idare etme, çekip çevirme.

Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî ve zatî olan.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

Vahid-i Ehad: bir olan ve birliği her bir şeyde tecelli eden Allah (C.c.).

Vehhab-ı Rezzak: çok bağışta bulunan ve bütün yaratılmışların rızkını veren Allah.

zihayat: hayat sahibi.

Hem, zeminde kısa bir zamanda hadsiz vazifeler gören ve hadsiz bir zaman yaşayacak gibi istidat ve manevî cihazat ile teşhiz edilen ve zemin mevcudatına tasarruf eden insan için, bu talimğâh-ı dünyada ve bu muvakkat ordugâh-ı zeminde ve bu muvakkat meşherde, bu kadar ehemmiyet, bu hadsiz masraf, bu nihayetsiz tecelliyat-ı rububiyet, bu hadsiz hitabat-ı Sübhaniye ve bu gayetsiz ihsanat-ı İlâhiye, elbette ve her hâlde, bu kısacık ve hüznü ömre ve bu karışık kederli hayata, bu belâlı ve fânî dünyaya sığmaz. Belki, ancak, başka ve ebedî bir ömür ve bâkî bir dâr-ı saadet için olabildiği cihetinden, âlem-i bekada bulunan ihsanat-ı uhreviyeye işaret, belki şahadet eder.

Ey Hâlık-ı Küll-i Sey!

Zeminin bütün mahlûkatı, Senin mülkünde, Senin arzında, Senin havl ve kuvvetin ile ve Senin kudretin ve iradetin ile ve ilmin ve hikmetin ile idare olunuyorlar ve musahhardırlar. Ve zemin yüzünde faaliyeti müşahede edilen bir rububiyet, öyle ihata ve şumul gösteriyor ve Onun idaresi ve tedbiri ve terbiyesi öyle mükemmel ve öyle hassastır ve her taraftaki icraatı öyle birlik ve beraberlik ve benzemeklik içindedir ki, tecezzi kabul etmeyen bir küll ve inkısamı imkânsız bulunan bir küllî hükmünde bir tasarruf, bir rububiyet olduğunu bildiriyor. Hem zemin, bütün sekeneyle beraber, lisan-ı kalden daha zâhir hadsiz lisanlarla Hâlıkını takdis ve tesbih ve nihayetsiz nimetlerinin lisan-ı hâlleriyle Rezzak-ı Zülcelâl'inin hamd ve methüsenasını ediyorlar.

âlem-i beka: sonsuzluk âlemi, ahiret.

bâkî: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez, sonsuz.

cihazat: cihazlar, kendilerine ihtiyaç duyulan maddî manevî aletler, lüzumlu aletler, azalar, organlar.

dâr-ı saadet: saadet, mutluluk yeri, Cennet.

ebedî: ebede mensup, zevalsiz, sonu olmayan, sürekli, hiç son bulmayacak şekilde sü-

ren.

gayetsiz: nihayetsiz, sonsuz.

Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.

Hâlık-ı Küllî Şey: kâinatta mevcut olan her şeyin yaratıcısı, Allah.

hamd: methetme, övme, yüceltme.

havl: güç, kuvvet.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

hitabat-ı Sübhaniye: her türlü kusur ve noksanlıktan uzak olanallah'ın kendine has hitap ve konuşmaları.

hükmünde: yerinde, değerinde.

icraat: işler, yapılan, tatbik edilen işler, uygulanan şeyler.

ihata: bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma.

ihsanat-ı İlâhiye: Allah'ın lütuf ve bağışları.

ihsanat-ı uhreviye: âhiretteki ihsanlar, bağışlar.

inkısam: parçalanma.

iradet: irade, istek, dileme.

keder: tasa, kaygı, gam, acı, hüzn.

kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.

küll: hep, bütün, çok, bir şeyin tamamı.

küllî: külle ilgili, bütüne ait, umumî, bütün, hepsi.

lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.

lisan-ı kal: söz ile anlatılan mana, konuşma dili.

mahlûkat: yaratılmışlar, yaratıklar, Allah tarafından yaratılanlar.

meşher: teşhir yeri, sergi, gösterme yeri.

meth ü sena: methedip övme.

mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahlûklar, yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.

musahhar: boyun eğen, emir altına giren.

muvakkat: belirli bir zamana mahsus, vakitli, süresiz, geçici.

mülk: varlık, saltanat.

müşahede: bir şeyi gözle görme, seyrederek anlama, seyretme.

nimet: Allah'ın bağışladığı maddî ve manevî lütuf ve ikramlar.

ordugâh-ı zemin: yer ordugâhi.

Rezzak-ı Zülcelâl: her bir mahlûkunun rızasını veren celâl sahibi Allah.

Rububiyet: Rablik, ilâhlık.

sekene: sakin olanlar, ikamet edenler, bir yerde oturanlar, oturanlar.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

şumul: içine alma, kaplama, ihata etme, havi olma.

takdis: Allah'ın hamde ve övülmeyle lâyık olduğunu bildirme, Allah'ı her türlü kusur ve noksanlıklardan tenzih etme.

talimğâh-ı dünya: dünya eğitim yeri.

tasarruf: güzel idare etme.

tecelliyat-ı Rububiyet: Rububiyet tecellileri.

tecezzi: parçalara ayrılma, bölünme, ufalanma, cüzlere ayrılma.

techiz: cihazlama, lüzumlu şeyleri tamamlama, donatma, hazırlama.

tedbir: idare etme, çekip çevirme.

tesbih: Allah'ı bütün kusur ve noksan sıfatlardan uzak tutma, Sübhanallah deme, Cenab-ı Hakki (C.C.) şanına lâyık ifadelerle anma, Allah'a söz, iş, davranış ve kalple içten ibadet etme.

zahir: açık, belli, meydanda.

zemin: yeryüzü.

acz: zayıflık, güçsüzlük.

azamet-i kibriya: haşmetin, azametinin, celâlin büyüklüğü.

bahr: deniz.

bedahet: açıklık, aşikâr, ispata ihtiyac olmayacak derecede açıklık.

cazibedar: çekici, cazibeli, alımlı, cezp edici.

cevher: esas, maya, öz.

feza: kâinata, yıldızlar arasındaki boşluk, uzay.

gayet: çok, fazla, son derece.

Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.

hamd: methetme, övme, yüceltme.

hasiyet: hususî fayda.

hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

hayvânât-ı bahriye: deniz hayvanları, denizde yaşayan hayvanlar.

hilkat: yaratma, yaratış.

hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.

hükmünde: yerinde, değerinde.

iaşe: yaşatma.

idare: döndürme, çevirme, yönetme.

intizam: düzgün olma, düzgün dizilme, düzgünlük, tertipli olma.

istitar: yazma. kapanma, örtünme.

katre: damla.

kıymettar: kıymetli, değerli, pahalı.

mahlûk: halk edilmiş, yaratılmış, yaratık, Allah tarafından yaratılmış, yaratık.

menba-ı acayip: hayrette bırakan, şaşırtan kaynaklar.

menfaat: fayda, kâr, gelir, ihtiyaç karşılığı olan şey.

mevcut: varlık.

muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli.

mükemmel: kemale erdirilmiş, kemal bulmuş, kâmil, tamamlanmış, noksansız, tam, eksiksiz.

Rabbü'l-Berri ve'l-Bahr: karaların ve denizlerin Rabbi olan Allah.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

Rezzak: bütün yaratılmışların rızasını veren ve ihtiyaçlarını karşılayan Allah.

rızık: yiyecek, içecek şey, azık.

senâ: överek bahsetme, övme, övüş, medih.

suret: biçim, şekil, tarz.

Ey şiddet-i zuhurundan gizlenmiş ve ey azamet-i kibriyasından istitar etmiş olan Zat-ı Akdes!

Zeminin bütün takdisat ve tesbihatıyla, Seni kusurdan, aczden, şerikten takdis ve bütün tahmidat ve senalarıyla Sana hamd ve şükrederim.

Ey Rabbü'l-Berri ve'l-Bahr!

Kur'ân'ın dersiyile ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Ves-selâmın talimiyle anladım ki: Nasıl gökler ve feza ve zemin Senin birliğine ve varlığına şahadet ederler; öyle de, bahirler, nehirlere ve çeşmeler ve ırmaklar, Senin vücub-i vücuduna ve vahdetine bedahet derecesinde şahadet ederler.

Evet, bu dünyamızın menba-ı acayip buhar kazanları hükmünde olan denizlerde hiçbir mevcut, hatta hiçbir katre su yoktur ki, vücuduyla, intizamıyla, menfaatıyla ve vaziyetiyle Hâlıkını bildirmesin.

Ve basit bir kumda ve basit bir suda rızıkları mükemmel bir surette verilen garip mahlûklardan ve hilkatleri gayet muntazam hayvanat-ı bahriyeden, hususan bir tanesi bir milyon yumurtacıkları ile denizleri şenlendiren balıklardan hiçbirisi yoktur ki, hilkatiyle ve vazifesiyle ve idare ve iaşesiyle ve tedbir ve terbiyesiyle Yaratanına işaret ve Rezzakına şahadet etmesin.

Hem denizde, kıymettar, hasiyetli, ziyetli cevherlerden hiçbirisi yoktur ki, güzel hilkatiyle ve cazibedar

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

şerik: ortak, hissedar.

şiddet-i zuhur: görünmenin, açığa çıkmanın, açığa olmanın şiddet ve derecesi.

şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnunluk ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.

tahmidat: hamd etmeler, şükretmeler.

takdis: Allah'ın hamde ve övülmeye lâyık olduğunu bil-

dirme, Allah'ı her türlü kusur ve noksanlıklardan tenzih etme.

takdisat: takdisler.

talim: okutma, ders verme, verilme.

tedbir: idare etme, çekip çevirme.

terbiye: besleme, yetiştirme, büyütme.

tesbihat: tesbihler, Cenab-ı Hakkın bütün noksan sıfatlardan uzak ve bütün kemal sıfatlara sahip olduğunu ifade

eden sözler.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

vücub-i vücüt: Allah'ın varlığının zorunlu oluşu, var olmak için bir sebebe muhtaç olmaması.

vücüt: var olma, var oluş, varlık.

Zat-ı Akdes: en mukaddes zat, her türlü kusur ve noksandan uzak ve pak olan zat.

zemin: yeryüzü.

zynet: süs, bezek.

fıtratıyla ve menfaatli hasiyetiyle Seni tanımasın, bildir-
mesin.

Evet, onlar birer birer şahadet ettikleri gibi, heyet-i mecmuasıyla, beraberlik ve birbiri içinde karışmak ve sikke-i hilkatte birlik ve icatça gayet kolay ve efratça gayet çokluk noktalarından Senin vahdetine şahadet ettikleri gibi; arzı, toprağıyla beraber bu küre-i arzı kuşatan muhit denizlerini muallâkta durdurmak ve dökmeden ve dağıtmadan güneşin etrafında gezdirmek ve toprağı istilâ ettirmemek; ve basit kumundan ve suyundan, müte-nevvi ve muntazam hayvanatını ve cevherlerini halk etmek; ve erzak ve sair umurlarını küllî ve tam bir surette idare etmek ve tedbirlerini görmek; ve yüzünde bulunmak lâzım gelen hadsiz cenazelerinden hiçbirisi bulunmamak noktalarından, Senin varlığına ve Vâcibü'l-Vücud olduğuna, mevcudatı adedince işaretler ederek şahadet eder.

Ve Senin saltanat-ı rububiyetinin haşmetine ve her şeye muhit olan kudretinin azametine pek zâhir delâlet ettikleri gibi, göklerin fevkindeki gayet büyük ve muntazam yıldızlardan, tâ denizlerin dibinde bulunan gayet küçük ve intizamla iâşe edilen balıklara kadar her şeye yetişen ve hükmeden rahmetinin ve hâkimiyetinin hadsiz genişliklerine delâlet; ve intizamıyla ve faideleriyle ve hikmetleriyle ve mizan ve mevzuniyetleriyle, Senin her şeye muhit ilmine ve her şeye şamil hikmetine işaret ederler.

arz: yer, dünya.
azamet: büyüklük, ululuk, yücelik.
cevher: elmas, değerli taş.
delâlet: delil olma, gösterme.
efrat: bireyler.
erzak: yiyecek, içecek.
faide: fayda, menfaat, kâr, kazanç.
fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.
fıtrat: yaratılış, tabiat, mizac, huy.
gayet: çok, fazla, son derece.

hadsiz: sınırsız.
hâkimiyet: hâkim oluş, hâkim olma hâli, hükmediş, hâkimlik, egemenlik.
halk: yaratma, yaratış.
hasiyet: hususî fayda.
haşmet: ihtişam, gösterişlilik, heybet, büyüklük.
hayvânât: hayvanlar.
heyet-i mecmua: bir şeyin teferruatına ve cüzlerine bakılmaksızın bütününe gösterdiği hâl ve manzara.
hikmet: belirli gayelere yö-

nelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
hüküm: hakimiyet, hakim olma.
iaşe: yaşatma.
icat: vücuda getirme, getirilme, yoktan var etme, ibda.
idare: döndürme, çevirme, yönetme.
intizam: düzgün olma, düzgün dizilme, düzgünlük, tertipli olma.
intizam: tertipler, düzenlemeler, düzenler.

istilâ: üste çıkma, üstün gelme, bir şeyin bir şey üzerine çıkması.
kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.
küllî: külle ilgili, bütüne ait, umumî, bütün, hepsi.
küre-i arz: arz küresi, yer yuvarlağı, dünya, yer küre.
menfaat: fayda, kâr, gelir, ihtiyaç karşılığı olan şey.
mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahlûklar, yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.
mevzuniyet: hesaplı, düzgün, düzenli.
mizan: ölçü.
muallâk: asılı, asılmış.
muhit: ihata eden, etrafını çeviren, kuşatan, saran.
muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli.
mütenevvi: aynı cinsten olmayan, nev' nev', türlü türlü, çeşitli, çeşit çeşit, cins cins, muhtelif.
rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.
sair: diğer, öteki, başka.
saltanat-ı rububiyet: kâinatı terbiye ve idare edici olan Allah'ın saltanatı.
sikke-i hilkat: yaratılış sikkesi.
suret: biçim, şekil, tarz.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
şamil: şümulü bulunan, içine alan, kaplayan, çevreleyen, havi.
tedbir: idare etme, çekip çevirme.
umur: mühim işler.
Vacibü'l-Vücud: varlığı zarurî ve zatî olan.
vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.
zahir: açık, belli, meydanda.

Ve Senin, bu misafirhane-i dünyada, yolcular için, böyle rahmet havuzların bulunması ve insanın seyr ü seyahatine ve gemisine ve istifadesine musahhar olması işaret eder ki, yolda yapılmış bir handa, bir gece misafirlerine bu kadar deniz hediyeleriyle ikram eden Zat, elbette makarr-ı saltanat-ı ebediyesinde öyle ebedî rahmet denizleri bulundurmuş ki, bunlar onların fânî ve küçük numuneleridirler.

İşte, denizlerin böyle gayet harika bir tarzda arzın etrafında vaziyet-i acibesıyla bulunması ve denizlerin mah-lûkatı dahi gayet muntazam idare ve terbiye edilmesi bilbedahe gösterir ki, yalnız Senin kuvvetin ve kudretin ile ve Senin irade ve tedbirin ile, Senin mülkünde, Senin emrine musahhardırlar, Ve lisan-ı hâlleriyle Hâlıkını takdis edip Allahü Ekber derler.

Ey dağları zemin sefinesine hazineli direkler yapan Kadîr-i Zülcelâl!

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın talimiyle ve Kur'ân-ı Hakîminin dersiyile anladım ki: Nasıl denizler acayıpleriyle Seni tanıyorlar ve tanıttırıyorlar; öyle de, dağlar dahi, zelzele tesiratından zeminin sükûnetine ve içindeki dahilî inkılâbat fırtınalarından sükûtuna ve denizlerin istilâsından kurtulmasına; ve havanın gazat-ı muzıradan tasfiyesine; ve suyun muhafaza ve iddiharlarına; ve zihayatlara lâzım olan madenlerin hazinedarlığına ettiği hizmetleriyle ve hikmetleriyle Seni tanıyorlar ve tanıttırıyorlar.

acayıp: şaşırtıcı ve hayret verici şeyler.

aleyhissalâtü vesselâm: "salât ve selâm onun üzerine olsun" anlamında Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ismini duyunca söylenmesi sünnet olan dua.

Allahü ekber: Allah en büyük ve en yücedir.

arz: yer, dünya.

bilbedahe: açıktan, aşikâr olarak.

dahili: içe ait, içe dönük, iç ile ilgili.

ebedî: ebede mensup, zevsalsiz, sonu olmayan, sürekli, hiç son bulmayacak şekilde süren.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

fânî: muvakkat, geçici.

gayet: çok, fazla, son derece.

gazat-ı muzır: zararlı gazlar.

Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.

han: yolcuların misafir olduğu bina, kervansaray, eski tarz otel.

hârika: olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran.

hazinedâr: hazine bekçisi.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

idare: döndürme, çevirme, yönnetme.

iddihar: saklama.

ikram: iyi bir armağan verme, bir şey sunma, bağış, ihsan.

inkılâbat: inkılâplar, değişmeler.

irade: dileme, isteme, bir şeyi yapma veya yapmama konusunda karar verebilme ve bu kararı yerine getirme gücü.

istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.

istilâ: üste çıkma, üstün gelme, bir şeyin bir şey üzerine çıkması.

Kadîr-i Zülcelâl: sonsuz büyüklük, haşmet ve kudret sahibi, Allah.

kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.

mahlûkat: yaratılmışlar, yaratıklar, Allah tarafından yaratılanlar.

makarr-ı saltanat-ı ebediye:

ebedî saltanat memleketi.

misafirhane-i dünya: dünya misafirhanesi.

muhafaza: koruma, saklama, hıfz etme.

muntazam: derli-toplu, düzenli.

musahhar: boyun eğen, emir altına giren.

mülk: varlık, saltanat.

nümune: örnek, misal, örnek olarak gösterilen.

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama,

sefkat gösterme.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

sefine: gemi, vapur.

seyr ü seyahat: hareket etme ve yolculuk.

sükûnet: durgunluk, dinginlik, hareketsizlik.

sükût: susma.

takdis: Allah'ın hamde ve övülmeye lâyık olduğunu bildirme, Allah'ı her türlü kusur ve noksanlıklardan tenzih et-

me.

talim: okutma, ders verme, verilme.

tasfiye: temizleme.

tedbir: idare etme, çekip çevirme.

terbiye: besleme, yetiştirme, büyütmeye.

tesirat: etkiler, tesirler.

vaziyet-i acibe: şaşırtıcı hal.

zelzele: yer sarsıntısı, deprem.

zemin: yeryüzü.

zihayat: hayat sahibi.

Evet, dağlardaki taşların envaından ve muhtelif hastalıklara ilâç olan maddelerin aksamından ve zihayata, hususan insanlara çok lâzım ve çok mütenevvi olan madeniyatın ecnasından ve dağları, sahraları çiçekleriyle süslelendiren ve meyveleriyle şenlendiren nebatatın esnafından hiçbirisi yoktur ki, tesadüfe havalesi mümkün olmayan hikmetleriyle, intizamıyla, hüsn-i hilkatıyla, faideleleriyle, hususan madeniyatın tuz, limon tuzu, sülfato ve şap gibi, sureten birbirine benzemekle beraber, tatlarının şiddet-i muhalefetiyle ve bilhassa nebatatın basit bir topraktan, çeşit çeşit envalarıyla, ayrı ayrı çiçek ve meyveleriyle, nihayetsiz kadîr, nihayetsiz hakîm, nihayetsiz rahîm ve kerîm bir Saniin vücub-i vücuduna bedahetle şahadet ettikleri gibi, heyet-i mecmuasındaki vahdet-i idare ve vahdet-i tedbir ve menşe ve mesken ve hilkat ve sanatça beraberlik ve birlik ve ucuzluk ve kolaylık ve çokluk ve yapılmakta çabukluk noktalarından, o Saniin vahdetine ve ehadiyetine şahadet ederler.

Hem nasıl ki, dağların yüzünde ve karnındaki masnular, zeminin her tarafında, her bir nevi aynı zamanda, aynı tarzda, yanlısız, gayet mükemmel ve çabuk yapılmaları ve bir iş bir işe mâni olmadan, sair neviler ile beraber karışık iken karıştırmaksızın icatları, Senin rububiyetinin haşmetine ve hiçbir şey ona ağır gelmeyen kudretinin azametine delâlet eder. Öyle de, zeminin yüzündeki bütün zihayat mahlûkların hadsiz hacetlerini, hatta mütenevvi hastalıklarını, hatta muhtelif zevklerini ve ayrı ayrı iştihalarını tatmin edecek bir surette, dağların

aksam: parçalar, bölümler, kısımlar.
azamet: büyüklük, ululuk, yücelik.
bedahet: açıklık, aşikâr, ispata ihtiyaç olmayacak derecede açıklık.
bilhassa: her şeyden önce, başta, hele, en çok, hususen, hususî olarak, özellikle, mahsus.
delâlet: delil olma, gösterme.
ecnas: cinsler, çeşitler, nevilere, türler, soylar.

ehadiyet: Allah'ın her bir şeyde birliğinin tecelli etmesi, Allah'ın birliği.
enva: çeşitler, türler, nevilere.
esnaf: sınıflar, nevilere, çeşitler, cinsler, zümreler, kategoriler.
faide: fayda, menfaat, kâr, kazanç.
hacet: ihtiyaç, lüzum, muhtaçlık.
hakîm: her şeyi bir maksatla uygun ve hikmetle yaratan, hikmet sahibi Allah.

haşmet: ihtişam, gösterişlilik, heybet, büyüklük.
havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ısmarlama.
heyet-i mecmua: bir şeyin teferruatına ve cüzlerine bakılmaksızın bütününün gösterdiği hâl ve manzara.
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
hilkat: yaratma, yaratış.
hususan: bilhassa, ayrıca,

başkaca, hususî olarak.
hüsn-i hilkat: yaradılışının güzelliği.
intizam: düzgün olma, düzgün dizilme, düzgünlük, tertipli olma.
iştiha: istek, fazla istek, arzu.
kadîr: kudret sahibi olan ve her şeye gücü yeten Allah.
kerîm: yarattıklarına karşılık beklemeden bağışta bulunan, kullarına nimetler ihsan eden, günahlarını örten, günah işleyen affeden, Allah.
kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.
madeniyat: madenler.
mahlûk: halk edilmiş, yaratılmış, yaratık, Allah tarafından yaratılmış, yaratık.
masnu: sanata yapılmış, sanat değeri yüksek.
menşe: esas, kök, bir şeyin çıktığı, neşet ettiği yer, beslenip yetişilen yer.
muhtelif: türlü türlü, çeşitli, çeşit çeşit, farklı.
mükemmel: güzel, âlâ, harika.
mütenevvi: aynı cinsten olmayan, nev' nev', türlü türlü, çeşitli, çeşit çeşit, cins cins, muhtelif.
nebatat: bitkiler.
nev': tür, çeşit.
nihayetsiz: sonsuz.
rahim: merhamet eden, çok merhametli olan, esirgeyen, koruyan, acıyan Allah.
rububiyet: Rablik, ilâhlık.
sahra: geniş ve susuz arazi, çöl.
sair: diğer, öteki, başka.
Sâni: her şeyi sanatlı olarak yaratan Allah.
sulfato: sülfirik asit tuz veya esteri.
suret: biçim, şekil, tarz.
sureten: suret olarak, görünüş itibarıyla, şekilce, şekil olarak.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
şap: tadı ekşi.
şiddet-i muhalefet: muhalefet şiddeti, karşı çıkmanın şiddeti.
tatmin: doyma, doyunluk.
tesadüf: bir şeyin kendiliğinden meydana gelmesi.
vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.
vahdet-i idare: idarenin tek bir elde olması.
vahdet-i tedbir: yönetimin tek bir elde olması.
vücub-i vücüt: Allah'ın varlığının zorunlu oluşu, var olmak için bir sebebe muhtaç olmaması.
zemin: yeryüzü.
zihayat: hayat sahibi.

ambar: eşya saklanan yer.
cihazat: cihazlar, lüzumlu aletler, azalar, organlar.
delâlet: delil olma, gösterme.
ebedî: sonu olmayan, sürekli, hiç son bulmayacak şekilde süren.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
eşcar: ağaçlar.
hacet: ihtiyaç, lüzum, muhtaçlık.
hakim: her şeyi bir maksatla uygun ve hikmetle yaratan, hikmet sahibi Allah.
hâkimiyet: hâkim oluş, hükmediş, hâkimlik, egemenlik.
Hâlik: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
iddiharat: biriktirmeler, toplamlar, saklamalar.
ihata: bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma.
ihsanat: ihsanlar, iyilikler, bağışlar, yardımlar, nimetler, lütüfler.
ihtiyat: sakınma, tedbirli, tedarikli bulunma.
ihzar: hazır etme, hazırlama.
ihzarat: hazırlıklar, hazırlanmalar.
inayet: yardım, ihsan, lütüf.
intizam: düzgün olma, düzgün dizilme, düzgünlük, tertipli olma.
istikbal: gelecek, gelecek zaman, ati.
kadir: kudret sahibi olan ve her şeye gücü yeten Allah.
Kadir-i Küll-i Sey: her şeye gücü yeten sonsuz kudret sahibi, Allah.
kerim: yarattıklarına karşılık beklemeden bağışta bulunan, kullarına nimetler ihsan eden, günahları örten Allah.
kerimane: kerim olan, kerem sahibine yakışır surette, kerimce, cömertçe, bol ihsan ve ikram ile.
kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.
letaif: güzelliğler, incelikler.
levazimat: lüzumlu maddeler, ihtiyaç maddeleri, lâzım olan şeyler.
madenî: madenle alakalı.
madeniyat: madenler.
mahzen: içinde eşya saklanacak yer.
mehasin: güzellikler, hüsünler, iyilikler.
misafirperver: misafirden hoşlanan, misafire iyi muamele eden, konuksever.
muntazam: derli-toplu, düzenli.
musahhar: boyun eğen, emir altına giren.
müdahhar: iddihar olunmuş, yığılmış.
mükemmel: güzel, âlâ, harika.
nebatat: bitkiler.

yüzlerini ve içlerini muntazam eşcar ve nebatat ve made-niyatla doldurmak ve muhtaçlara teshir etmek cihetiyle, Senin rahmetinin hadsiz genişliğine ve hâkimiyetinin nihaysiz vüs'atine delâlet; ve toprak tabakatı içinde gizli ve karanlık ve karışık bulunduğu hâlde, bilerek, görerek, şaşırmayarak, intizamlı, hacetlere göre ihzar edilmele-riyle, Senin her şeye taallük eden ilminin ihatasına ve her bir şeyi tanzim eden hikmetinin bütün eşyaya şümü-lüne ve ilâçların ihzaratı ve madenî maddelerin iddihara-tıyla, rububiyetinin rahîmâne ve kerîmâne olan tedabiri-nin, mehasinine ve inayetinin ihtiyatlı letaifine pek zâhir bir surette işaret ve delâlet ederler.

Hem, bu dünya hanında misafir yolcular için, koca dağları levazimatlarına ve istikbaldeki ihtiyaçlarına mun-tazam ihtiyat deposu ve cihazat ambarı ve hayata lüzumu olan çok definelerin mükemmel mahzeni olmak cihetinde işaret, belki delâlet, belki şahadet eder ki, bu kadar ke-rîm ve misafirperver ve bu kadar hakîm ve şefkatperver ve bu kadar kadîr ve rububiyetperver bir Saniin, elbette ve her hâlde, çok sevdiği o misafirleri için, ebedî bir âlemde, ebedî ihsanatının ebedî hazineleri vardır. Bura-daki dağlara bedel, orada yıldızlar o vazifeyi görürler.

Ey Kadir-i Küll-i Sey!

Dağlar ve içindeki mahlûklar Senin mülkünde ve Se-nin kuvvet ve kudretinle ve ilim ve hikmetinle musahhar ve müdahhardırlar. Onları bu tarzda tavzif ve teshir eden Hâlıkını takdis ve tesbih ederler.

rahimane: rahim olarak, mer-hamet ederek, merhametli olarak.
rahmet: Allah'ın kullarını esir-gemesi, onlara acıyı bağışla-ması, onlara maddî ve mane-vî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.
rububiyet: Rablik, ilâhlik.
rububiyetperver: ihtiyaca cevap vermeyi ve terbiye et-meyi seven.
Sâni: her şeyi sanatlı olarak yaratan Allah.

sefkatperver: şefkat etmeyi seven, şefkat eder.
sümül: içine alma, kaplama, ihata etme, havi olma.
taallük: münasebet, rabita.
tabakat: tabakalar.
takdis: Allah'ın hamde ve övülmeye lâyık olduğunu bil-dirme, Allah'ı her türlü kusur ve noksanlıklardan tenzih et-me.
tavzif: vazifelendirme, görev-lendirme, işe alma, iş verme.
tedâbir: tedbirler, önlemler,

çareler, yollar.

tesbih: Allah'ı bütün kusur ve noksan sıfatlardan uzak tut-ma, Sübhanallah deme, Ce-nab-ı Hakkı (c.c.) şanına lâyık ifadelerle anma, Allah'a söz, iş, davranış ve kalple içten ibadet etme.

teshir: emri altına alma, em-rine itaat ettirme, boyun eğ-dirme.

vüs'at: zenginlik, kuvvetlilik.

zahir: açık, belli, meydanda.

Ey Hâlik-ı Rahman! Ve ey Rabb-i Rahîm!

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâmin talimiyle ve Kur'ân-ı Hakîminin dersiyile anladım: Nasıl ki sema ve feza ve arz ve deniz ve dağ, müştemilât ve mahlûklarıyla beraber Seni tanıyorlar ve tanıtıyorlar; öyle de, zemindeki bütün ağaç ve nebatat, yaprakları ve çiçekleri ve meyveleriyle, Seni bedahet derecesinde tanıtıyorlar ve tanıyorlar.

Ve umum eşcarın ve nebatatın cezbedarâne hareket-i zikriyede bulunan yapraklarından ve ziynetleriyle Saniinin isimlerini tavsif ve tarif eden çiçeklerinden ve letafet ve cilve-i merhametinden tebessüm eden meyvelerinden her birisi, tesadüfe havalesi hiçbir cihet-i imkânı olmayan harika sanat içindeki nizam ve nizam içindeki mizan ve mizan içindeki ziynet ve ziynet içindeki nakışlar ve nakışlar içindeki güzel ve ayrı ayrı kokular ve kokular içindeki meyvelerin muhtelif tatlarıyla, nihayetsiz rahîm ve kerîm bir Sâniin vücub-i vücuduna bedahet derecesinde şahadet ettikleri gibi; heyet-i mecmuasıyla, bütün zemin yüzünde birlik ve beraberlik, birbirine benzemeklik ve sikk-i hilkatte müşabehet ve tedbir ve idarede münasebet ve onlara taallük eden icat fiilleri ve Rabbanî isimlerde muvafakat ve o yüz bin envanın hadsiz efratlarını birbiri içinde şaşırılmayarak birden idareleri gibi noktalarıyla, o Vacibü'l-Vücut Saniin bilbedahe vahdetine ve ehadiyetine dahi şahadet ederler.

arz: yer, dünya.
bedahet: açıklık, aşikâr, ispat ihtiyacı olmayacak derecede açıklık.
bilbedahe: açıktan, aşikâr olarak.
cezbedarâne: cezbeye tutulmuş gibi, Allah sevgisi ile kendinden geçerek.
cihet-i imkân: mümkün olma yönü, imkân tarafı. bir şeyin olabirliklik tarafı, yönü.
cilve-i merhamet: merhametin görünüşü, tecellisi, Allah'ın

varlıklara olan şefkatinin cilveleri.
efrat: bireyler.
ehadiyet: Allah'ın her bir şeyde birliğinin tecelli etmesi, Allah'ın birliği.
enva: çeşitler, türler, neviler.
eşcar: ağaçlar.
feza: kâinatta, yıldızlar arasındaki boşluk, uzay.
hadsiz: sınırsız.
Hâlik-ı Rahman: yarattıklarının rzkını veren merhametli yaratıcı, Allah.

hareket-i zikriye: zikir hareketi.
hârîka: olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran.
havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ismarlama.
heyet-i mecmua: bir şeyin teferruatına ve cüzlerine bakılmaksızın bütününe gösterdiği hâl ve manzara.
ıcat: vücuda getirme, getirilme, yoktan var etme, ibda.

idare: döndürme, çevirme, yönetme.

kerîm: yarattıklarına karşılık beklemeyen bağışta bulunan, kullarına nimetler ihsan eden, günahları örten, günah işleyen affeden, Allah.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.
letafet: güzellik.

mahlûk: halk edilmiş, yaratılmış, yaratık, Allah tarafından yaratılmış, yaratık.

mizan: ölçü.

muhtelif: türlü türlü, çeşitli, çeşit çeşit, farklı.

muvafakat: uyuma, uyuşma, uygunluk.

münasebet: vesile, rabıta, bağ.

müşabehet: benzeme, benzeyiş, andırma.

müştemilât: şümulünde olan şeyler, içinde bulunanlar, teferruat, müştemilât.

nebatat: bitkiler.

nihayetsiz: sonsuz.

nizam: düzen.

Rabbanî: Allah'a ait.

Rabb-i Rahîm: şefkat ve merhamet sahibi olan Cenab-ı Hak.

rahîm: merhamet eden, çok merhametli olan, esirgeyen, koruyan, acıyan Allah.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerîm olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

Sâni: her şeyi sanatlı olarak yaratan Allah.

sema: gökyüzü, gök.

sikke-i hilkat: yaratılış sikkesi.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

taallük: münasebet, rabıta.

talim: okutma, ders verme, verilme.

tarif: etrafiyla anlatma, anlatılma, etrafiyla bildirme, bildirilme.

tavsif: vasıflandırma, mahiyetini ve sıfatlarını ortaya koyma, etraflıca tarif etme, niteleme.

tebessüm: gülümseme, gülümseyiş, hafifçe gülme.

tedbir: idare etme, çekip çevirme.

tesadüf: bir şeyin kendiliğinden meydana gelmesi.

umum: hep, bütün, cümle, herkes.

Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî ve zatî olan.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

vücub-i vücut: Allah'ın varlığının zorunlu oluşu, var olmak için bir sebebe muhtaç olmaması.

zemin: yeryüzü.

ziynet: süs, bezek.

aksam: parçalar, bölümler, kısımlar.

azamet: büyüklük, ululuk, yücelik.

belki: hatta.

cemal: güzellik, iç ve dış güzelliği.

cemal-i sanat: sanattaki güzellik, Cenab-ı Hakkın mahlukatında bulunan İlâhî sanat güzelliği.

cereyan: olma, meydana gelme.

delâlet: delil olma, gösterme.

efrat: bireyler.

eşcar: ağaçlar.

fânî: muvakkat, geçici.

fevkalâde: çok güzel, çok iyi, çok üstün.

hâkimiyet: hâkim olma, hâkim olma hâli, hükmediş, hâkimlik, ege-menlik.

han: yolcuların misafir olduğu bina, kervansaray, eski tarz otel.

haşmet: ihtişam, gösterişlilik, heybet, büyüklük.

hayvânât: hayvanlar.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

iaşe: geçindirme, besleme, yediri-piçirme.

icraat: işler, yapılan, tatbik edilen işler, uygulanan şeyler.

ihata: bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma.

ihsan: iyilik etme, güzel davranma, bağışlama, ikram etme, lütuf, bağış, yardım.

ihzar: hazır etme, hazırlama.

in'am: nimet verme, nimetlendirme, ihsan etme, iyilik yapma.

itaat: boyun eğme, uyma, dinleme, alınan emre göre hareket etme.

kemal: olgunluk, yetkinlik, tamlik.

kemal-i intizam: intizamın mükemmel oluşu, tam ve eksiksiz düzen.

kemal-i nimet: nimetin tam ve mükemmel olması.

kıymettar: kıymetli, değerli, pahalı.

kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.

maslahat: fayda, yarar.

masraf: sarf etme ve harcama, masraf yapma yeri.

merhamet: acımak, şefkat göstermek, korumak, iyilik etmek, biçarelere yardımda bulunmak, esirgemek.

meth: övme, birinin iyi şeylerini söyleme, sena, sitayiş.

musahhariyet: musahhar oluş, emre boyun eğme hâli.

muvakkat: belirli bir zamana mahsus, vakitli, süresiz, geçici.

mükemmel: kemale erdirilmiş, kemal bulmuş, kâmil, tamamlan-

Hem nasıl ki onlar Senin vücub-i vücuduna ve vahdetine şahadet ediyorlar; öyle de, rûy-i zeminde dört yüz bin milletlerden teşekkül eden zihayat ordusundaki hadsiz efradın yüz binler tarzda iaşe ve idareleri, şaşırılmayarak, karıştırmayarak, mükemmel yapılmasıyla, Senin rububiyetinin vahdaniyetteki haşmetine ve bir baharı, bir çiçek kadar kolay icat eden kudretinin azametine ve her şeye taallükuna delâlet ettikleri gibi; koca zeminin her tarafında, hadsiz hayvanatına ve insanlara, hadsiz taamların çeşit çeşit aksamını ihzar eden rahmetinin hadsiz genişliğine; ve o hadsiz işler ve in'amlar ve idareler ve iaşeler ve icraatlar kemal-i intizamla cereyanları ve her şey, hatta zerrelere o emirlere ve icraata itaat ve musahhariyetleriyle, hâkimiyetinin hadsiz vüs'atine kat'î delâlet etmekle beraber; o ağaçların ve nebatların ve her bir yaprak ve çiçek ve meyve ve kök ve dal ve budak gibi her birisinin her bir şeyini, her bir işini bilerek, görerek, faydalara, maslahatlara, hikmetlere göre yapılmakla, Senin ilminin her şeye ihatasına ve hikmetinin her şeye şümülüne pek zâhir bir surette delâlet ve hadsiz parmaklarıyla işaret ederler. Ve Senin gayet kemaldeki cemal-i sanatına ve nihayet cemaldeki kemal-i nimetine hadsiz dilleriyle sena ve methederler.

Hem bu muvakkat handa ve fânî misafirhanede ve kısa bir zamanda ve az bir ömürde, eşcar ve nebatatın eleriyle, bu kadar kıymettar ihsanlar ve nimetler ve bu kadar fevkalâde masraflar ve ikramlar, işaret, belki şahadet eder ki, misafirlerine burada böyle merhametler yapan

miş, noksansız, tam, eksiksiz.

nebat: topraktan biten, yetişen her türlü şey, bitki.

nebatat: bitkiler.

nihayet: son derece.

nimet: iyilik, lütuf, ihsan, bağış.

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyı bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

rububiyet: Rablik, ilâhlik.

rûy-i zemin: yeryüzü.

senâ: överek bahsetme, övme, övüş, medih.

suret: biçim, şekil, tarz.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

şümül: içine alma, kaplama, ihata etme, havi olma.

taallük: münasebet, rabita.

taam: yemek, yenilen şey, yiyecek, aş.

teşekkül: şekillenme, şekil alma, meydana gelme.

vahdaniyet: Allah'ın birliği ve varlığı, Allah'ın bir oluşu.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

vücub-i vücüt: Allah'ın varlığının zorunlu oluşu, var olmak için bir sebebe muhtaç olmaması.

vüs'at: zenginlik, kuvvetlilik.

zahir: açık, belli, meydanda.

zemin: yeryüzü.

zerre: pek ufak parça, en küçük parça, çok küçük parça.

zihayat: hayat sahibi.

kudretli, keremkâr Zat-ı Rahîm, bütün ettiği masrafı ve ihsanı, kendini sevdirmek ve tanıttırmak neticesinin akısıyla, yani bütün mahlûkat tarafından, “Bize tattırdı, fakat yedirmeden bizi idam etti” dememek ve dedirmek ve saltanat-ı ulûhiyetini iskât etmemek ve nihayetsiz rahmetini inkâr etmemek ve ettirmemek ve bütün müştak dostlarını mahrumiyet cihetinde düşmanlara çevirmemek noktalarından, elbette ve herhâlde, ebedî bir âlemde, ebedî bir memlekette, ebedî bırakacağı abdlarına, ebedî rahmet hazinelerinden, ebedî Cennetlerinde, ebedî ve Cennete lâıyk bir surette meyvedar eşcar ve çiçekli nebatlar ihzar etmiştir. Buradakiler ise, müşterilere göstermek için numunelerdir.

Hem ağaçlar ve nebatlar, umumen yaprak ve çiçek ve meyvelerinin kelimeleriyle Seni takdis ve tesbih ve tahmit ettikleri gibi, o kelimelerden her birisi dahi ayrıca Seni takdis eder. Hususan meyvelerin bedî bir surette, etleri çok muhtelif, sanatları çok acip, çekirdekleri çok harika olarak yapılarak o yemek tablalarını ağaçların ellerine verip ve nebatların başlarına koyarak zîhayat misafirlerine göndermek cihetinde, lisan-ı hâl olan tesbihatları, zuhurca lisan-ı kâl derecesine çıkar. Bütün onlar Senin mülkünde, Senin kuvvet ve kudretinle, Senin irade ve ih-sanatınla, Senin rahmet ve hikmetinle musahhardırlar ve Senin her bir emrine mutîdirler.

Ey şiddet-i zuhurundan gizlenmiş ve ey kibriya-i azametinden tesettür etmiş olan Sâni-i Hakîm ve Hâlık-ı Rahîm!

abd: kul, köle.

acip: tuhaf, hayret veren, hayrette bırakan, şaşılacak sey.

aks: yansıma.

âlem: dünya, cihan.

bedî: eşi ve benzeri olmayan, eşsiz güzel.

cihet: yan, yön, taraf.

ebedî: ebede mensup, zevalsiz, sonu olmayan, sürekli, hiç son bulmayacak şekilde süren.

eşcar: ağaçlar.

Hâlık-ı Rahîm: sonsuz merhamet ve şefkat sahibi yaratıcı, Allah.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususi olarak.

idam: öldürme.

ihsan: iyilik etme, güzel davranma, bağışlama, ikram etme, lütuf, bağış, yardım.

ihsanat: ihsanlar, iyilikler, bağışlar, yardımlar, nimetler, lü-

tufilar.

ihzar: hazır etme, hazırlama.

inkâr: reddetme, tanımama, kabul ve tasdik etmeme, inanmama.

irade: dileme, isteme, bir şeyi yapma veya yapmama konusunda karar verebilme ve bu karar yerine getirme gücü.

iskât: düşürme.

keremkâr: kerem eden, lütfe eden, eli açık olan, bağışlayan, cömert.

kibriya-yı azamet: büyüklü-

ğün büyüklüğü, son derece büyüklük ve kudret.

kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.

lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.

lisan-ı kal: söz ile anlatılan mana, konuşma dili.

mahlûkat: yaratılmışlar, yaratıklar, Allah tarafından yaratılanlar.

mahrumiyet: mahrumluk, dilemediğini, istediğini elde edememe, napsizlik, hissesizlik.

meyvedar: meyveli, yemimli, yemiş veren, meyvesi olan.

muhtelif: türlü türlü, çeşitli, çeşit çeşit, farklı.

musahhar: boyun eğen, emir altına giren.

mutî: itaat eden, boyun eğen.

mülk: varlık, saltanat.

müştak: iştiyaklı, arzulu.

nebat: topraktan biten, yetişen her türlü şey, bitki.

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

saltanat-ı ulûhiyet: kâinatta şerik, ortak kabul etmeyen lâhî saltanat.

Sâni-i Hakîm: hikmet sahibi olan, her şeyi sanatla ve hikmetle yaratan Allah.

suret: biçim, şekil, tarz.

şiddet-i zuhur: görünmenin, açığa çıkmanın, aşıkta olmanın şiddet ve derecesi.

tahmit: elhamdüillâh deme, bütün övgünün ve hamdin yalnız Allah'a ait olduğunu söyleme.

takdis: Allah'ın hamde ve övülmeğe lâıyk olduğunu bildirme, Allah'ı her türlü kusur ve noksanlıklardan tenzih etme.

tesbih: Allah'ı bütün kusur ve noksan sıfatlardan uzak tutma, Sübhanallah deme, Cenab-ı Hakkı (c.c.) şanına lâıyk ifadelerle anma, Allah'a söz, iş, davranış ve kalple içten ibadet etme.

tesbihat: tesbihler, Cenab-ı Hakkın bütün noksan sıfatlardan uzak ve bütün kemal sıfatlara sahip olduğunu ifade eden sözler.

tesettür: gizlenme, saklanma.

umumen: umumî olarak, bütün, hep, herkese olduğu gibi.

Zat-ı Rahîm: rahmeti her şeyi kuşatan, sonsuz şefkat ve merhamet sahibi olan Allah.

zîhayat: hayat sahibi.

zuhur: görünme, meydana çıkma.

acz: zayıflık, güçsüzlük.

âdeta: sanki, düpedüz, bayağı, bas bayağı.

alâkadar: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.

alât: âletler, vasıtalar, aygıtlar.

aleyhissalâtü aesselâm: "salât ve selâm onun üzerine olsun" anlamında Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ismini duyunca söylenmesi sünnet olan dua.

aza: organlar, üyeler.

basîrâne: görerek, bilerek, basiret sahibine yakışır şekilde.

belki: hatta.

ceset: ten, gövde, vücut, beden.

cihazat-ı bedeniye: vücudun organları, uzuvları.

dahilî: içe ait, içe dönük, iç ile ilgili.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

Esmâ-i Hüsnâ: Allah'ın adları, Allah'ın doksan dokuz güzel ismi.

eşcar: ağaçlar.

faide: fayda, menfaat, kâr, kazanç.

Fâtır-ı Kadîr: her şeye gücü yeten yaratıcı.

gayet: çok, fazla, son derece.

hamd ü sena: şükür ve övgü.

hâricî: dışarıya ait, içeriye ait olmayan, dışla ilgili.

hassas: zayıf, çabuk tesir alan.

havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ismarlama.

hayvânât: hayvanlar.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

ihata: bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma.

ilâh: tanrı, mabud.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

kudret: güç, kuvvet, takat, iktidar.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

kusur: eksiklik, noksan.

mizan: ölçü.

muhâl: imkânsız, olması mümkün olmayan, olmaz, olmayacak.

muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli.

muvazene: denge.

müdebbirâne: müdebbir olana yakışır şekilde, tedbirlice.

Müdebbir-i Hakîm: hikmetli iş gören, her şeyi hikmet ve tedbirle sevk ü idare eden, yapan.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

Bütün eşcar ve nebatatın, bütün yaprak ve çiçek ve meyvelerin dilleriyle ve adediyle Seni kusurdan, aczden, şerikten takdis ederek hamd ü sena ederim.

Ey Fâtır-ı Kadîr, ey Müdebbir-i Hakîm, ey Mürebbî-i Rahîm!

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın talimiyle ve Kur'ân-ı Hakîmin dersiyile anladım ve iman ettim ki, nasıl nebatat ve eşcar Seni tanıyorlar, Senin sıfât-ı kudsiyenî ve Esmâ-i Hüsnâ'nı bildiriyorlar. Öyle de, zihayatlarından ruhlı kısmı olan insan ve hayvanattan hiçbirisi yoktur ki, cisminde gayet muntazam saatler gibi işleyen ve işlettirilen dahilî ve hâricî azalarıyla ve bedeninde gayet ince bir nizam ve gayet hassas bir mizan ve gayet mühim faydelerle yerleştirilen alât ve duygularıyla ve cesedinde gayet sanatlı bir yapılaş ve gayet hikmetli bir tefriş ve gayet dikkatli bir muvazene içinde konulan cihazat-ı bedeniyesiyle, senin vücut-ü vücuduna ve sıfatlarının tahakkukuna şahadet etmesin. Çünkü, bu kadar basîrâne nazik sanat ve şuûrkârâne ince hikmet ve müdebbirâne tam muvazeneye, elbette, kör kuvvet ve şuursuz tabiat ve serseri tesadüf karışamazlar ve onların işi olamaz ve mümkün değildir. Ve kendi kendine teşekkül edip öyle olması ise, yüz derece muhal içinde muhaldir. Çünkü, o hâlde her bir zerresi, her bir şeyini ve cesedinin teşekkülünü, belki dünyada alâkadar olduğu her şeyini bilecek, görecek, yapabilecek, âdeta ilâh gibi ihatalı bir ilmi ve kudreti bulunacak. Sonra, teşkil-i ceset ona havale edilir ve "Kendi kendine oluyor" denilebilir.

Mürebbî-i Rahîm: çok çok

merhametli, terbiye edici.

nazik: güzel, zarif.

nebatat: bitkiler.

nizam: düzen.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerîm olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

sıfat-ı kudsiye: Allah'ın mukaddes sıfatları.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

şerik: ortak, hissedar.

şuûrkârâne: şuurluca, şuurlu

bir şekilde.

şuursuz: bilinçsiz, idraksiz.

tahakkuk: gerçekleşme, meydana gelme, olma.

takdis: Allah'ın hamde ve övülmeye lâyık olduğunu bildirme, Allah'ı her türlü kusur ve noksanlıklardan tenzih etme.

talim: okutma, ders verme, verilme.

tefriş: serme, yayma, döseme.

tesadüf: bir şeyin kendiliğinden

meydana gelmesi.

teşekkül: şekillenme, şekil alma, meydana gelme.

teşkil-i ceset: bedenîni teşkil, vücudun şekillenmesi.

vücut-ü vücud: Allah'ın varlığının zorunlu oluşu, var olmak için bir sebebe muhtaç olmaması.

zerre: pek ufak parça, en küçük parça, çok küçük parça.

zihayat: hayat sahibi.

Ve hey'et-i mecmuasındaki vahdet-i tedbir ve vahdet-i idare ve vahdet-i nev'îye ve vahdet-i cinsiye ve umumun yüzlerinde göz, kulak, ağız gibi noktalarda ittifak cihetinde müşahede edilen sikke-i fitratta birlik ve her bir nev'in efradı simalarında görülen sikke-i hikmette ittihat ve işede ve icatta beraberlik ve birbirinin içinde bulunmak gibi keyfiyetlerinden hiçbirisi yoktur ki, Senin vahdetine kat'î şahadette bulunmasın. Ve her bir ferdinde, kâinata bakan bütün isimlerin cilveleri bulunmakta, vahidiyet içinde Senin ehadiyetine işareti olmasın.

Hem, nasıl ki, insan ile beraber hayvanatın, zeminin bütün yüzünde yayılan yüz bin envai, muntazam bir ordu gibi teşhiz ve talimat ve itaat ve musahhariyetle ve en küçükten tâ en büyüğe kadar, Rububiyetin emirleri, intizamla cereyanlarıyla o Rububiyetin derece-i haşmetine; ve gayet çoklukla beraber gayet kıymetli; ve gayet mükemmel olmakla beraber gayet çabuk yapılmaları; ve gayet sanatlı olmakla beraber gayet kolay yapılışılarıyla kudretinin derece-i azametinde delâlet ettikleri gibi; şarktan garba, şimalden cenuba kadar yayılan, mikroptan tâ gergedana kadar, en küçücük sinekten tâ en büyük kuşa kadar bütün onların rızıklarını yetiştiren rahmetinin hadsiz vüs'atine; ve her biri emirber nefer gibi vazife-i fitriyesini yapmak ve zemin yüzü her baharda, güz mevsiminde terhis edilenler yerinde yeniden taht-ı silâha alınmış bir orduya ordugâh olmak cihetiyle hâkimiyetinin nihaysiz genişliğine kat'î delâlet ederler.

cenup: güney, kible.
cereyan: olma, meydana gelme.
cihet: yan, yön, taraf.
cilve: Esmâ-i ilâhînin tecellisi. delâlet: delil olma, gösterme.
derece-i azamet: büyüklüğün derecesi.
derece-i haşmet: ihtişamın derecesi.
efrat: bireyler.
ehadiyet: Allah'ın her bir şeyde birliğinin tecelli etmesi, Allah'ın birliği.

emirber: subayların resmi çalışma yerleri dışında emirlerini yerine getirmek üzere yanlarına verilen er.
enva: çeşitler, türler, neviler.
fert: birey, kişi
garp: batı.
gayet: çok, fazla, son derece.
güz: sonbahar.
hadsiz: sınırsız.
hâkimiyet: hâkim oluş, hâkim olma hâli, hükmediş, hâkimlik, egemenlik.
hayvânât: hayvanlar.

heyet-i mecmua: bir şeyin teferruatına ve cüzlerine bakılmaksızın bütününe gösterdiği hâl ve manzara.
iaşe: yaşatma.
icat: vücuda getirme, getirme, yoktan var etme, ibda.
intizam: düzgün olma, düzgün dizilme, düzgünlük, tertipli olma.
itaat: boyun eğme, uyma, dinleme, alınan emre göre hareket etme.
ittifak: birleşme, birlik.

ittihat: birleşme, birlik oluşturma, bir olma, birlik oluşturup ikiliği ortadan kaldırma, birlik.
kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.
kat'î: kesip atan, şüpheyne ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.
keyfiyet: bir şeyin nasıl olduğu, hâl, durum, vaziyet, husus, vasıf, nitelik, kalite, iç yüz.
kıymet: değer.
kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.
muntazam: derli-toplu, düzenli.
musahhariyet: musahhar oluş, emre boyun eğme hâli.
mükemmel: kemale erdirilmiş, kemal bulmuş, kâmil, tamamlanmış, noksanz, tam, eksiksiz.
müşahede: bir şeyi gözle görme, seyrederek anlama, seyretme.
nefer: rütbesiz asker, er.
nev': tür, çeşit.
nihaysiz: sonsuz.
ordugâh: ordu yeri, ordunun barınıp konakladığı yer.
rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.
rızık: yiyecek, içecek şey.
Rububiyet: Rablik, ilâhlik.
sikke-i fitrat: yaratılış sikkesi.
sikke-i hikmet: hikmet sikkesi.
sima: yüz hatlarının toplu görünüşü, yüz, çehre, beniz.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
şark: doğu.
şimal: kuzey.
taht-ı silâh: silâh altı.
talimat: bir iş görülmeye için üst makam tarafından verilen yazılı veya sözlü emir, direktif.
teçhiz: lüzumlu şeyleri tamamlama, donatma, hazırlama.
terhis: vazifesine son verme.
umum: hep, bütün, cümle, herkes.
vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.
vahdet-i cinsiye: cins birliği.
vahdet-i idare: idare, yönetim birliği.
vahdet-i nev'îye: tür birliği.
vahdet-i tedbir: idare birliği.
vahidiyet: birlik, teklik, bir olmaklık, tek olma.
vazife-i fitriye: fitrî vazife, yaratılışa ait vazife.
vüs'at: genişlik, bolluk.
zemin: yeryüzü.

Hem, nasıl ki hayvanattan her birisi, kâinatın bir küçük nüshası ve bir misal-i musağğarı hükmünde, gayet derin bir ilim ve gayet dakik bir hikmetle, karışık eczaları karıştırmayarak ve bütün hayvanların ayrı ayrı suretlerini şaşırmayarak, hatasız, sehivsiz, noksansız yapılmalarıyla, ilminin her şeye ihtasına ve hikmetinin her şeye şumulüne, adetlerince işaretler ederler. Öyle de, her biri birer mu'cize-i sanat ve birer harika-i hikmet olacak kadar sanatlı ve güzel yapılmasıyla, çok sevdiğin ve teşhiri- ni istediğin sanat-ı Rabbaniyenin kemal-i hüsnüne ve gayet derecede güzelliğine işaret ve her birisi, hususan yavrular, gayet nazdar, nazenin bir surette beslenmeleriyle ve heveslerinin ve arzularının tatmini cihetiyle, Senin inayetinin gayet şirin cemaline hadsiz işaretler ederler.

Ey Rahmanü'r-Rahim! Ey Sadıku'l-Va'-di'l-Emin! Ey Malik-i Yevmiddin!

Senin Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâminin talimiyle ve Kur'ân-ı Hakîminin irşadıyla anladım ki: Madem kâinatın en müntehap neticesi hayattır; ve hayatın en müntehap hulâsası ruhtur; ve zîruhun en müntehap kısmı zîşuurdur; ve zîşuurun en camii insandır. Ve bütün kâinat ise, hayata musahhardır ve onun için çalışıyor; ve zîhayatlar zîruhlara musahhardır, onlar için dünyaya gönderiliyorlar; ve zîruhlar insanlara musahhardır, onlara yardım ediyorlar. Ve insanlar fitraten Hâlıkını pek ciddî severler; ve Hâlıkını onları hem sever, hem Kendini onlara her vesile ile sevdirebilir; ve insanın istidadi ve

aleyhissalâtü vesselâm: Salât ve selâm onun üzerine olsun" anlamında Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (a.s.m.)ismini duyunca söylenmesi sünnet olan dua.
arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.

camii: ihtiva eden, kaplayan.

cemal: güzellik, iç ve dış güzelliği.

cihet: yan, yön, taraf.

dakik: düzenli işleyen.

ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.

fitraten: fitrî olarak, yaratılıştan, yaratılış itibarıyla.

gayet: çok, fazla, son derece.

hadsiz: sınırsız.

Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.

harika-i hikmet: hikmet harikası.

hata: yanlış, yanlışlık, galat.

hayvânât: hayvanlar.

heves: bir şeye karşı duyulan istek, arzu.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

hulâsa: bir şeyin özü, esası, temel kısmı.

hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.

hükmünde: yerinde, değerinde.

ihata: bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma.

inayet: yardım, ihsan, lütuf.

irşat: doğru yolu gösterme, doğru yola yöneltme, gafletten uyandırma, uyarma.

istidat: kabiliyet, yetenek.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.

kemal-i hüsn: mükemmel, kusursuz güzelliği.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

Malik-i Yevmiddin: din gününün sahibi, herkesin dünyada yaptığı- nın mükâfat ve cezasını göreceği yer olan ahiretin maliki, sahibi

olan Allah.

misal-i musağğar: küçültül- müş örnek, küçültülmüş nü- mune.

mu'cize-i sanat: sanat mu'ci- zesi, sanattaki mu'cize.

musahhar: boyun eğen, emir altına giren.

müntehap: seçilmiş, seçkin, güzide, mümtaz.

nazdar: nazlı.

nazenin: narin, ince yapılı.

netice: sonuç.

noksan: eksiklik, azlık, tam

olmayış.

nüsha: suret.

Rahmanürrahim: çok sefkati- li, çok merhametli olan Allah.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerîm olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

Sadıku'l-Va'di'l-Emin: vaat ve sözünde muhakkak duran, vaadinin doğruluğundan emin olunan Allah.

sanat-ı Rabbaniye: terbiye edici olan Allah'ın sanatı.

sehiv: hata, yanlışlık, yanıl-

ma, kusur.

suret: biçim, şekil, görünüş.

şümul: içine alma, kaplama, ihata etme, havi olma.

talim: okutma, ders verme, verilme.

tatmin: doyma, doyunluk.

teşhir: sergileme.

vesile: bahane, sebep.

zîhayat: hayat sahibi.

zîruh: ruh sahibi, ruhlı, canlı, hayattar.

zîşuur: şuurlu, şuur sahibi.

cihazat-ı maneviyesi, başka bir bâkî âleme ve ebedî bir hayata bakıyor; ve insanın kalbi ve şuuru bütün kuvvetiyle beka istiyor; ve lisanı, hadsiz dualarıyla beka için Hâlıkına yalvarıyor. Elbette ve her hâlde, o çok seven ve sevilen ve mahbup ve muhip olan insanları dirilmemek üzere öldürmekle, ebedî bir muhabbet için yaratılmış iken, ebedî bir adavetle gücendirmek olamaz ve kabil değildir. Belki başka bir ebedî âlemde mesudane yaşaması hikmetiyle, bu dünyada çalışmak ve onu kazanmak için gönderilmiştir. Ve insana tecelli eden isimlerin bu fânî ve kısa hayattaki cilveleriyle, âlem-i bekada onların âyinesi olan insanların, ebedî cilvelerine mazhar olacaklarına işaret ederler.

Evet, Ebedînin sadık dostu, ebedî olacak. Ve Bâkînin âyine-i zîşuuru, bâkî olmak lâzım gelir.

Hayvanların ruhları bâkî kalacağını ve hüdhüd-i Süleymanî (a.s.) ve nemli, ve naka-i Salih (a.s.) ve kelb-i Ashab-ı Kehf gibi bazı efrad-ı mahsusa, hem ruhu, hem cesediyle bâkî âleme gideceği ve her bir nev'in, ara sıra istimal için bir tek cesedi bulunacağı, rivayat-ı sahihadan anlaşılacakla beraber, hikmet ve hakikat, hem Rahmet ve Rububiyet öyle iktiza ederler.

Ey Kadir-i Kayyum!

Bütün zîhayat, zîruh, zîşuur, Senin mülkünde, yalnız Senin kuvvet ve kudretinle ve ancak Senin irade ve tedbirinle ve rahmet ve hikmetinle, rububiyetinin emirlerine teshir ve fitrî vazifelerle tavzif edilmişler. Ve bir kısmı, in-

adavet: düşmanlık, husumet.
âlem: dünya, cihan.
âlem-i beka: sonsuzluk âlemi, ahiret.
âyine: ayna, mirat.
âyine-i zîşuur: şuurlu, şuur sahibi ayna.
bâkî: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez, sonsuz.
beka: bâkîlik, ebedîlik, sonu olmama, bulunduğu hâlde kalma.
ceset: ten, gövde, vücut, be-

den.
cihazat-ı maneviyeye: akıl, kalp, ruh, duygu gibi manevî cihazlar.
cilve: Esmâ-i İllâhînin tecellisi.
ebedî: ebede mensup, zevalsiz, sonu olmayan, sürekli, hiç son bulmayacak şekilde süren.
efrad-ı mahsusa: özel bireyler, fertler.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
fânî: muvakkat, geçici.

fitrî: tabîî, yaratılıştaki, doğuştan olan.
hadsiz: sınırsız.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
hüdhüd-i Süleymanî: Hz. Süleyman zamanında, Hicaz ile Yemen arasında bulunan ve Sabâ denilen ülkede kraliçe

olan ve güneşe tapan Belkis ile Süleyman arasında haberleşmeye vesile olan kuşun ismi.

iktiza: lâzım gelme, gerekme, ihtiyaç hissedilme.

irade: dileme, isteme, bir şeyi yapma veya yapmama konusunda karar verebilme ve bu kararı yerine getirme gücü.

istimâl: kullanma.

kabil: olan, olabilir, mümkün, ihtimal dairesinde.

Kadir-i Kayyum: ezelden ebede kadar var olan sonsuz kudret sahibi, Allah.

kelb-i Ashâb-ı Kehf: Ashâb-ı Kehf'in köpeği, kıtmir.

kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.

lisan: dil, anlaşma amacıyla kullanılan sesli işaretler sistemi.

mahbup: muhabbet olunmuş, sevilmiş, sevilen, sevdiği.

mazhar: nail olma, şereflenme, kavusma.

mesudane: mutluca, mutlu olana yakışacak surette, kutlulukla.

muhabbet: üflet, sevgi, sevmek, dostluk.

muhip: seven.

mülk: varlık, saltanat.

nâka-i Salih: Salih Peygamberin (a.s.) bir mu'cizesi olarak kayadan çıkan devesi.

neml: karınca.

nev': tür, çeşit.

Rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara açıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

rivayat-ı sahiha: sahih rivayetler, Peygamberimizden dosdoğru olarak, sahih olarak nakledilmiş rivayetler, sözler.

Rububiyet: Rablik, ilâhlik.

sadık: doğru, gerçek, hakikî, sahte olmayan.

şuur: bir şeyi anlama, tanıma ve kavrama gücü.

tavzif: vazifelendirme, görevlendirme, işe alma, iş verme.

tecelli: belirme, bilinme, görünme.

tedbir: idare etme, çekip çevirme.

teshir: emri altına alma, emrine itaat ettirme, boyun eğdirme.

zîhayat: hayat sahibi.

zîruh: ruh sahibi, ruhlı, canlı, hayattar.

zîşuur: şuurlu, şuur sahibi.

azamet-i kibriya: haşmetin, aza-
metin, celâlin büyüklüğü.

bahir: deniz.

ber: kara, yer.

bürhan: delil, ispat, tanık, hüccet.

delâlet: delil olma, gösterme.

ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.

efrat: bireyler.

ehadiyet: Allah'ın her bir şeyde
birliğinin tecelli etmesi, Allah'ın
birliği.

enbiya: nebiler, peygamberler.

evliya: keramet sahibi olanlar,
erenler, velîler, ulular.

fitraten: fitrî olarak, yaratılıştan,
yaratılış itibarıyla.

hamd: methetme, övme.

hulâsa: bir şeyin özü, esası, temel
kısmı.

ibadet-i mahsusa: kendine has
ibadet.

icma: fikir birliği, toplanma.

ilâhe'l-Evveline ve'l-Ahîrin: baş-
takilerin ve sondakilerin ilâhi olan
Allah.

ilhamat: ilhamlar, gönle doğma-
lar, kalbe gelmeler.

istihracat: bir şeyden bir şey çı-
karmalar, sonuç çıkarmalar, ma-
na çıkarmalar.

keramat: kerametler, ermişlerin,
velîlerin olağanüstü söz ve hâlle-
ri.

keşfiyat: evliyanın, Allah'ın ilham
etmesiyle gösterdikleri gaybla il-
gili sırlar, manevî sırlar, keşifler.

lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin duru-
su ve görünüşü ile bir mana ifade
etmesi.

lisan-ı kâl: söz ile anlatılan mana,
konuşma dili.

ma'bud: kendisine ibadet olunan,
tapınılan, kulluk edilen.

mu'cizat: mu'cizeler.

musahhar: boyun eğen.

müşahadat: gözlemler.

nebat: bitki.

Rabbülâlemin: âlemlerin Rabbi,
bütün âlemleri idare ve terbiye
eden Allah.

Rabbe's-Semavati ve'l-Aradin:
yerlerin ve göklerin Rabbi olan
Allah.

rahmet: Allah'ın kullarını esirge-
mesi, onlara acıyıp bağışlaması.

Resul-i Ekrem: çok cömert, ke-
rim olan peygamber, Hz. Muham-
med (a.s.m.).

Sâni: her şeyi sanatlı olarak yara-
tan Allah.

secer: ağaç.

serik: ortak, hissedar.

şiddet-i zuhur: görünmenin, açığa
çıkmanın, açıkta olmanın şid-
det ve derecesi.

takdis: Allah'ın hamde ve övül-
meye lâyık olduğunu bildirme,
Allah'ın her türlü kusur ve noksan-

sanın kuvveti ve galebesi için değil, belki fitraten insanın
zaafî ve aczi için rahmet tarafından ona musahhar ol-
muşlar. Ve lisan-ı hâl ve lisan-ı kâl ile Sâni'lerini ve
Ma'budlarını kusurdan, şerikten takdis ve nimetlerine şü-
kür ve hamd ederek, her biri ibadet-i mahsusasını yapı-
yorlar.

*Ey şiddet-i zuhurundan gizlenmiş ve ey aza-
met-i kibriyasından perdelenmiş olan Zat-ı
Akdes!*

Bütün zîruhların tesbihatıyla Seni takdis etmek niyet
edip, ¹ **سُبْحَانَكَ يَا مَنْ جَعَلَ مِنَ الْمَاءِ كُلِّ شَيْءٍ حَيًّا** diyorum.

*Yâ Rabbe'l-lemin, yâ İlâhe'l-Evveline
ve'l-hirin, yâ Rabbe's-Semavati ve'l-Aradin!*

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın talimiyle ve
Kur'ân-ı Hakîmin dersiyile anladım ve iman ettim ki:

Nasıl sema, feza, arz, ber ve bahr, şecer, nebat, hay-
van, efradıyla, eczasıyla, zerratiyla Seni biliyorlar, tanı-
yorlar ve varlığına ve birliğine şahadet ve delâlet ve işa-
ret ediyorlar. Öyle de, kâinatın hulâsası olan zihayat ve
zihayatın hulâsası olan insan ve insanın hulâsası olan en-
biya, evliya, asfiyanın hulâsası olan kalplerin ve akılların
müşahadat ve keşfiyat ve ilhamat ve istihracatla yüzer ic-
ma ve yüzer tevatür kuvvetinde bir kat'iyetle Senin vü-
cub-i vücuduna ve Senin vahdaniyet ve ehadiyetine şa-
hadet edip ihbar ediyorlar, mu'cizat ve keramat ve yakî-
nî bürhanlarıyla haberlerini ispat ediyorlar.

1. Ey her canlı şeyi sudan yaratan, Seni her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz! (Dua:
Enbiya Suresi 30. ayetten iktibas.)

lıklardan tenzih etme.

tenzih: Allah'ın şanına lâyık ol-
mayan şeylerden, her türlü ek-
sik ve noksandan uzak ve yü-
ce tutma, münezzehten sayma.

tesbihat: Cenab-ı Hakkın bü-
tün noksan sıfatlardan uzak
ve bütün kemal sıfatlara sahip
olduğunu ifade eden sözler.

tevatür: bir hadis-i şerif'in,

yalan söylemelerini aklın ka-
bullenemeyeceği kadar sayı
ve sağlamlıktaki bir topluluk
tarafından aktarılması, riva-
yet edilmesi.

vahdaniyet: Allah'ın birliği ve
varlığı, Allah'ın bir oluşu.

vücub-i vücut: Allah'ın varlı-
ğının zorunlu oluşu, var ol-
mak için bir sebebe muhtaç

olmaması.

yakîni: yakine ait, kat'î, şüp-
he edilmeyecek bilgiye ait.

Zat-ı Akdes: en mukaddes
zat, her türlü kusur ve nok-
sandan uzak ve pak olan zat.

zerrat: zerreler, atomlar.

zihayat: hayat sahibi.

zihuh: ruh sahibi, ruhlı, canlı,
hayattar.

Evet, kalplerde, perde-i gaypta ihtar edici bir Zata bakan hiçbir hatırat-ı gaybiye; ve ilham edici bir Zata bakan hiçbir ilhamat-ı sadıka; ve hakkalyakîn suretinde sıfat-ı kudsiye ve Esmâ-i Hüsna'nı keşfeden hiçbir itikad-ı yakîne; ve enbiya ve evliyada bir Vacibü'l-Vücut'un envarını aynelyakîn ile müşahede eden hiçbir nuranî kalp; ve asfiya ve siddikînde bir Hâlık-ı Külli-î Şey'in âyât-ı vücubunu ve berahin-i vahdetini ilmelyakîn ile tasdik eden, ispat eden hiçbir münevver akıl yoktur ki, Senin vücub-i vücuduna ve sıfât-ı kudsiyene ve Senin vahdetine ve ehadiyetine ve Esmâ-i Hüsna'na şahadet etmesin, delâleti bulunmasın ve işareti olmasın.

Ve bilhassa, bütün enbiya ve evliya ve asfiya ve siddikînin imamı ve reisi ve hulâsası olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın ihbarını tasdik eden hiçbir mu'cizat-ı bâhiresi; ve hakkaniyetini gösteren hiçbir hakikat-i âliyesi; ve bütün mukaddes ve hakikatli kitapların hulâsatü'l-hulâsası olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyanın hiçbir âyet-i Tevhidiye-i katıası; ve mesail-i imaniyeden hiçbir mesele-i kudsiyesi yoktur ki, Senin vücub-i vücuduna ve kudsî sıfatlarına ve Senin vahdetine ve ehadiyetine ve esma ve sıfâtına şahadet etmesin ve delâleti olmasın ve işareti bulunmasın.

Hem, nasıl ki, bütün o yüz binler muhbir-i sadıklar, mu'cizatlarına ve keramatlarına ve hüccetlerine istinat ederek Senin varlığına ve birliğine şahadet ederler. Öyle de, her şeye muhit olan Arş-ı Azam'ın külliyat-ı umurunu idareden, tâ kalbin gayet gizli ve cüz'î hatıratını ve

hulâsa: bir şeyin özü, esası, temel kısmı.

hulâsâtü'l-hulâsa: hulâsanın hulâsası, özünün özü.

hüccet: delil, ispat, burhan.

ilham: içe, gönüle doğma, kalbe gelme, gönle doğan şey.

ilhamat-ı sadıka: doğru ilhamlar.

ilmelyakîn: yakîn ile bilme, bir şeyi ilim ve delil ile kesin olarak bilme, tanıma, kabul etme.

istinat: delil, dayanak.

itikad-ı yakine: şüphesiz ve kesin olarak inanış.

keramat: kerem ve bağışlar, ikramlar, lütuflar.

kesif: açma, meydana çıkarma.

kudsi: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

külliyat-ı umur: işlerin tamamı, işlerin bütünü.

mesail-i imaniye: imanî meseleler.

mesele-i kudsiye: kudsî mesele.

mu'cizat: mu'cizeler.

mu'cizat-ı bâhire: apaçık mu'cizeler.

muhbir-i sadık: doğru haberci.

muhit: ihata eden, etrafını çeviren, kuşatan, saran.

mukaddes: takdis edilmiş, mübarek, ayıp ve noksanlardan kurtulmuş, kutsal, aziz, temiz.

münevver: nurlanmış, nurlandırılmış, parlatılmış, aydınlatılmış.

müşahede: bir şeyi gözle görme, seyrederek anlama, seyretme.

nuranî: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.

perde-i gayp: gayp perdesi, gizli perde.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

siddikîn: siddiklar, doğru sözlü olanlar, sözünde, işinde doğru olanlar.

sıfat-ı kudsiye: Allah'ın mukaddes sıfatları.

Vacibü'l-Vücut: varlığı zarurî ve zati olan.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

vücub-i vücüt: Allah'ın varlığının zorunlu oluşu, var olmak için bir sebebe muhtaç olmaması.

Arş-ı Azam: en büyük arş, Allah'ın katı, Cenab-ı Hakkın kudret ve saltanatının en büyük dairesi.

âyet-i vücub: varlığı vacip, elzem, zarurî ve mutlaka gerekli olan Allah'ın âyetleri, delilleri.

âyet-i tevhiidiye-i kat'iyeye: Allah'ın mutlak surette bir olduğunu gösteren kesin delil.

aynelyakîn: gözle görür de recede inanma.

berahin-i vahdet: birlik delil-

leri.

delâlet: alâmet, işaret, iz.

ehadiyet: Allah'ın her bir şeyde birliğinin tecelli etmesi, Allah'ın birliği.

enbiya: nebiler, peygamberler.

envar: nurlar, ziyalar, aydınlıklar, ışıklar, parlaklıklar.

Esmâ-yı Hüsna: Allah'ın adları, Allah'ın doksan dokuz güzel ismi.

evliya: keramet sahibi olanlar, erenler, vefiler, ulular.

hakikat-ı âliye: yüce, ulu gerçek.

hakikatli: gerçek.

hakkalyakîn: marifet mertebesinin en yükseği.

hakkaniyet: doğruluk, gerçeklik.

Hâlık-ı Külli Şey: kâinatta mevcut olan her şeyin yaratıcısı, Allah.

hatırat: anılar.

hatırat-ı gaybiye: gayptan gelen hatıralar, manevî bilgiler.

arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.

aza: uzuvlar, parçalar.

belki: hatta.

cereyan: olma, meydana gelme.

cin: gözle görünmez, lâtif cisimlerden ibaret bir yaratık.

derece-i azamet: büyüklüğün derecesi.

derece-i haşmet: ihtişamın derecesi.

ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.

enva-ı mahlûkat: yaratılmış olanların türleri, çeşitleri.

fihriste: bir kitapta veya bir dükânda bulunan şeyleri sırayla gösteren liste.

fiil: iş, oluş, davranış, hareket.

hâkimiyet: hâkim oluş, hâkim olma hâli, hükmediş, hâkimlik, ege-menlik.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

hususan: bilhassa, ayrıca, başka-ka, hususî olarak.

hüccet: delil, ispat, burhan.

hüceyrat: hüceyreler, hücrecikler, küçük odacıklar.

hükümüne: yerine, değerine.

icma: bir konu üzerinde fikir birliğine varma, fikir birliği.

ihata: bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma.

ihzar: hazır etme, hazırlama.

ilân: meydana çıkarma, belli etme, yayma, duyurma, bildirme.

İmam-ı Mübin: gayb âlemine.

ins: insan, beşer, Âdemoğlu.

itaat: boyun eğme, uyma, dinleme, alınan emre göre hareket etme.

ittifak: bir konuda, ortak bir gayede anlaşma, fikir birliği etme, uyuşma, bağdaşma.

kayd: yazıya geçirme, deftere yazma.

Kitab-ı kebir: büyük kitap.

Kitab-ı Mübin: kâinattaki olayları cereyan ettiren Allah'ın kudretine ait nizam ve intizam esaslarını, kanunlarını ihtiva eden manevî kitap.

kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.

kuvve-i hafıza: hafıza gücü, hıfz etme, unutmama kuvveti.

Levh-i Mahfuz: korunmuş levha, Allah'ın ezeli ilmiyle kâinatta olmuş ve olacak şeylerin yazılı olduğu levha.

maslahat: fayda.

mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahlûklar, yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.

mevcut: varlık.

mu'cizat: mu'cizeler, Allah tarafından verilip, yalnız peygamber-

arzularını ve dualarını bilmek ve işitmek ve idare etmeye kadar cereyan eden rububiyetinin derece-i haşmetini ve gözümüz önünde hadsiz muhtelif eşyayı birden icat eden, hiçbir fiil bir fiile, bir iş bir işe mâni olmadan, en büyük bir şeyi en küçük bir sinek gibi kolayca yapan kudretinin derece-i azametini icma ile, ittifak ile ilân ve ihbar ve ispat ediyorlar.

Hem, nasıl ki bu kâinatı, zîruha, hususan insana mükemmel bir saray hükmüne getiren; ve Cenneti ve sadet-i ebediyeyi cin ve inse ihzar eden; ve en küçük bir zihyatı unutmayan; ve en âciz bir kalbin tatminine ve taltifine çalışan rahmetinin hadsiz genişliğini ve zerrattan tâ seyyarata kadar bütün enva-ı mahlûkatı emirlerine itaat ettiren ve teshir ve tazviz eden hâkimiyetinin nihayetsiz vüs'atini haber vererek, mu'cizat ve hüccetleriyle ispat ederler. Öyle de, kâinatı, eczaları adedince risaleler içinde bulunan bir kitab-ı kebir hükmüne getiren; ve Levh-i Mahfuzun defterleri olan İmam-ı Mübin ve Kitab-ı Mübin'de, bütün mevcudatın bütün sergüzeşlerini kaydedip yazan; ve umum çekirdeklerde umum ağaçlarının fihristelerini ve programlarını ve zîşuurun başlarında, bütün kuvve-i hafızalarda, sahiplerinin tarihçe-i hayatlarını yanlışsız muntazaman yazdıran ilminin her şeye ihatasına; ve her bir mevcuda çok hikmetleri takan, hatta her bir ağaçta meyveleri sayısınca neticeleri verdiren; ve her bir zihyatta azaları, belki eczaları ve hüceyratları adedince maslahatları takip eden; hatta insanın lisanını çok vazifelerde tazviz etmekle beraber, taamların tatları

lerin gösterebilecekleri büyük harika işler.

muntazaman: düzgün olarak, düzenli olarak.

mükemmel: kemale erdirilmiş, kemal bulmuş, kâmil, tamamlanmış, noksansız, tam, eksiksiz.

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

rububiyet: Rablik, ilâhlik.

saadet-i ebediye: zevalsiz, sonu olmayan mutluluk, sonsuz mutluluk.

sergüzeşt: bir kimsenin başından geçen hâl ve olaylar, serüven, macera.

seyyarat: gezegenler.

taam: yemek, yenilen şey, yiyecek, aş.

taltif: iltifat etme, gönül okşama, iyilikle gönül alma.

tarihçe-i hayat: bir kimsenin hayatını anlatan kitap.

tatmin: doyma, doygunluk.

tavzif: vazifelendirme, görevlendirme, işe alma, iş verme.

teshir: emri altına alma, emrine itaat ettirme, boyun eğdirmeye.

vüs'at: genişlik, bolluk, zenginlik.

zerrat: zerreler, çok ufak parçalar, moleküller, atomlar.

zihyat: hayat sahibi.

zîruh: ruh sahibi, ruhlı, canlı, hayattar.

zîşuur: şuurlu, şuur sahibi.

adedince, zevkî olan mizancıklar ile teşhiz ettiren hikmet-i kudsiyenin her bir şeye şumulüne; hem, bu dünyada numuneleri görülen celâlî ve cemalî isimlerinin tecellileri, daha parlak bir surette ebedü'l-âbâdda devam edeceğine; ve bu fânî âlemde numuneleri müşahede edilen ihsanatının daha şaşıla bir surette dâr-ı saadette istimrarına ve bekasına; ve bu dünyada onları gören müştakların ebedde dahi refakatlerine ve beraber bulunmalarına bilicma, bilittifak şahadet ve delâlet ve işaret ederler.

Hem, yüzer mu'cizat-ı bâhiresine ve âyât-ı katısına istinaden, başta Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ve Kur'ân-ı Hakîm'in olarak, bütün ervah-ı neyyire ashabı olan enbiyalar ve kulüb-i nuraniye aktarı olan evliyalar ve ukul-i münevvere erbabı olan asfiyalar, bütün suhuf ve kütüb-i mukaddesede Senin çok tekrar ile ettiğin vaadlerine ve tehditlerine istinaden; ve Senin, kudret ve rahmet ve inayet ve hikmet ve celâl ve cemalin gibi kudsî sıfatlarına ve şe'nlerine ve izzet-i celâline ve saltanat-ı rububiyetine itimaden ve keşfiyat ve müşahadat ve ilmelyakîn itikatlarıyla, saadet-i ebediyeyi cin ve inse müjdeliyorlar. Ve ehl-i dalâlet için Cehennem bulunduğunu haber verip ilân ediyorlar ve iman edip şahadet ediyorlar.

*Ey Kadîr-i Hakîm! Ey Rahman-ı Rahîm!
Ey Sadıku'l-Va'di'l-Kerîm! Ey izzet ve
azamet ve celâl sahibi Kahhar-ı Zülcelâl!*

Bu kadar sadık dostlarını ve bu kadar vaadlerini ve bu kadar sıfât ve şununatını tekzip edip, saltanat-ı rububiyetinin

aktap: sahipler, efendiler, azizler.
ashap: arkadaşlar.
ayat-ı katua: kesin deliller.
azamet: büyüklük, ululuk.
beka: kalıcılık, devamlılık, sabit olmak.
bilicma: icma ile, birden, ittifakla, fikir birliğiyle.
bilittifak: ittifakla, birleşerek.
celâl: nihayet derecede büyüklük, azamet, ululuk.
cemal: güzellik, iç ve dış güzelliği.

dâr-ı saadet: saadet, mutluluk yeri, Cennet.
delâlet: delil olma, gösterme. ebed: sonu olmayan gelecek zaman, sonsuzluk, daimîlik.
ebedülâbâd: ebedlerin ebedi, tükenmez, ebedî hayat, sonsuzluk.
ehl-i dalâlet: dalâlet ehli.
enbiya: peygamberler.
ervah-ı neyyire: nur saçan ruhlar.
fânî: muvakkat, geçici.
hikmet: gaye, fayda, anlamlı

ve yerli yerinde oluş.
hikmet-i kudsiye: kususuz ve eksiksiz hikmet.
ihsanat: iyilikler, bağışlar, yardımlar, nimetler, lütuflar.
ilmelyakîn: yakın ile bilme, bir şeyi ilim ve delil ile kesin olarak bilme, tanıma, kabul etme.
inayet: yardım, ihsan, lütuf.
ins: insan, beşer, Âdemoğlu.
istimrar: sürme, sürüp gitme.
istinaden: dayanarak.
itikat: inanma, kesin inanış.

itimaden: güvenerek.
izzet: değer, itibar, şeref, yücelik.
izzet-i celâl: büyüklüğün ve yüceliğin haysiyet ve şerefi.
Kadîr-i Hakîm: her şeyi hikmetle yaratan ve her şeye kudreti yeten, Allah.
Kahhar-ı Zülcelâl: kayıtsız, şartsız galip ve her an kahretmeye gücü yeten büyüklük sahibi, Allah.
keşfiyat: evliyanın, Allah'ın ilham etmesiyle gösterdikleri gaybala ilgili sırlar, manevî sırlar, keşifler.
kudsi: mukaddes, kutlu.
kulüb-i nuraniye: nurlu kalpler.
Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.
kütüb-i mukaddese: mukaddes kitaplar (Tevrat, Zebur, İncil ve Kur'ân-ı Kerîm).
mizan: ölçü.
mu'cizat-ı bâhire: apaçık mu'cizeler.
müşahadat: gözlemler.
müşahede: bir şeyi gözle görme, seyrederek anlama, seyretme.
müşak: iştiyaklı, arzulu.
numune: örnek, misal.
Rahman-ı Rahîm: rahman ve Rahim olan Allah.
rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.
refakat: refiklik, arkadaşlık, yoldaşlık, yol arkadaşlığı.
Resul-i Ekrem: çok cömert, kerîm olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).
saadet-i ebediye: zevalsiz, sonu olmayan mutluluk, sonsuz mutluluk.
Sadıku'l-Va'di'l-Kerîm: vaadinde sadık ve cömertlik sahibi olan Allah.
saltanat-ı rububiyet: kâinatı terbiye ve idare edici olan Allah'ın saltanatu.
suhuf: sahifeler şeklinde bazı peygamberlere gönderilen lâhî emirler.
şahadet: şahitlik, tanıklık.
şaa: gösteriş, debdebe.
şe'n: hâl, keyfiyet, durum, özellik, yapı, istidat.
şumul: içine alma, kaplama, ıhata etme, havi olma.
tecelli: görünme, ortaya çıkma.
techiz: cihazlama, donatma.
tehdit: gözdağı verme, birisini korkutma, birinin gözünü korkutma, korku verme, gözdağı.
ukul-i münevvere: aydın akıllar.
vaat: söz verme.

âlem-i beka: sonsuzluk âlemi, ahiret.

âli: yüce, yüksek, ulu.

aynelyakîn: gözle görür derecede inanma.

azamet-i kibriya: haşmetin, azamet, celâlin büyüklüğü.

beşaret: müjde, mustu, sevindirici haber.

cemal: güzellik, iç ve dış güzelliği.

dâr-ı saadet: saadet, mutluluk yeri, Cennet.

dellâl-ı saltanat: saltanatın ilâncısı.

ehl-i dalâlet: dalâlet ehli.

ehl-i küfür: inkârcılar, Allah'ın varlığını inkâr edenler.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hakikat-ı ekber-i haşriye: haşre ait olan en büyük gerçek, haşrin en büyük gerçeği.

hakalyakîn: marifet mertebesinin en yükseği.

hamî: himaye edici, himaye eden, koruyucu, koruyan, sahip çıkan, gözeten.

haşir: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları, Allah'ın, ölüleri diriltip mahşere çıkarması, kıyamet.

haysiyet: şeref, onur, itibar.

ibad: abdlar, kullar, ibadet edenler.

ihsanat: ihsanlar, iyilikler, bağışlar, yardımlar, nimetler, lütuflar.

ilmelyakîn: yakîn ile bilme, bir şeyi ilim ve delil ile kesin olarak bilme, tanıma, kabul etme.

izzet-i celâl: büyüklüğün ve yüceliğin haysiyet ve şerefi.

kat'i: kesin atan, süpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, süphesiz.

küfür: Allah'ın varlığına, birliğine inanmama, Ona yakışmayacak sıfatlar yükleme.

makbul: kabul edilmiş olan, alınan, reddedilmeyen.

merci: merkez, kaynak, baş vurulacak yer, müracaat edilecek yer, dönülecek yer, sığınılacak yer.

mukaddes: takdis edilmiş, mübarek, ayıp ve noksanlardan kurtulmuş, kutsal, aziz, temiz.

mukteziyat: iktiza edenler, gerektirenler.

münezzeh: arınmış, temiz, arı, pak, tenzih edilmiş, uzak, berî.

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

sadık: sadakatlı, dostluğu ve bağlılığı içten olan.

saltanat-ı rububiyet: kâinatı terbiye ve idare edici olan Allah'ın saltanatı.

kat'î mukteziyatını ve sevdiğin ve onlar dahi Seni tasdik ve itaatle kendilerini Sana sevdiren hadsiz makbul ibadının hadsiz dualarını ve davalarını reddederek, küfür ve isyan ile ve Seni vaadinde tekzip etmekle Senin azamet-i kibriyana dokunan ve izzet-i celâline dokunduran ve ulûhiyetinin haysiyetine işşen ve şefkat-i rububiyetini müteessir eden ehl-i dalâlet ve ehl-i küfür, haşrin inkârında tasdik etmekten yüz bin derece mukaddessin. Ve hadsiz derece münezzeh ve âlîsin. Böyle nihayetsiz bir zulümden, bir çirkinlikten Senin nihayetsiz adaletini ve cemaolini ve rahmetini takdis ediyorum.

سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُقُولُونَ عَلَوًّا كَبِيرًا¹

ayetini, vücudumun bütün zerrati adedince söylemek istiyorum!

Belki Senin o sadık elçilerin ve o doğru dellâl-ı saltanatının hakkalyakîn, aynelyakîn, ilmelyakîn suretinde Senin uhrevî rahmet hazinelerine ve âlem-i bekada ihsanatının definelerine ve dâr-ı saadette tamamıyla zuhur eden güzel isimlerinin harika güzel cilvelerine şahadet, işaret, beşaret ederler. Ve bütün hakikatlerin mercii ve güneşi ve hamîsi olan Hak isminin en büyük bir şuaı, bu hakikat-i ekber-i haşriye olduğunu iman ederek, Senin ibadına ders veriyorlar.

Ey Rabbü'l-Enbiya ve's-Siddikîn!

Bütün onlar Senin mülkünde, Senin emrin ve kudretin ile, Senin irade ve tedbirin ile, Senin ilmin ve hikmetin ile

1. Allah, onların söyledikleri şeylerden pek münezzehdir ve pek yücedir. (İsra Suresi: 43.)

sıfat: hâl, keyfiyet, nitelik, vasıf.

suret: biçim, şekil, tarz.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

şefkat-i rububiyet: her şeyi idare ve terbiye eden Allah'ın şefkati.

suu: huzme, ısın.

suunat: keyfiyetler, hâller.

takdis: Allah'ın hamde ve

övlümeye lâyık olduğunu bildirme, Allah'ı her türlü kusur ve noksanlıklardan tenzih etme.

tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.

tekzip: yalanlama, yalan olduğunu söyleme.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait, ahiret âlemiyle ilgili.

ulûhiyet: ilâhlık, Allah'lık.

vaad: söz verme, üstüne alma, bir şeyi vereceğini veya yapacağını peşin olarak söyleme, aht, taahhüt.

zerrat: zerreler, çok ufak parçalar, moleküller, atomlar.

zuhur: görünme, meydana çıkma.

zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

musahhar ve muvazzaftırlar. Takdis, tekbir, tahmit, tehlil ile, küre-i arzı bir zikirhane-i azam, bu kâinatı bir mes-cid-i ekber hükmünde göstermişler.

*Yâ Rabbi ve yâ Rabbe's-Semavati ve'l-Aradin!
Yâ Hâlık ve yâ Hâlık-ı Küll-i Sey!*

Gökleri yıldızlarıyla, zemini müstemilâtıyla ve bütün mahlûkatı bütün keyfiyatıyla teshir eden kudretinin ve iradetinin ve hikmetinin ve hâkimiyetinin ve rahmetinin hakkı için, nefsimi bana musahhar eyle! Ve matlûbumu bana musahhar kıl! Kur'ân'a ve imana hizmet için, insanların kalplerini Risale-i Nur'a musahhar yap! Ve bana ve ihvanıma, iman-ı kâmil ve hüsn-i hatime ver! Hazret-i Mûsa Aleyhisselâma denizi ve Hazret-i İbrahim Aleyhisselâma ateşi ve Hazret-i Davud Aleyhisselâma dağı, demiri ve Hazret-i Süleyman Aleyhisselâma cinni ve insi ve Hazret-i Muhammed Aleyhisselâtu Vesselâma şems ve kameri teshir ettiğin gibi, Risale-i Nur'a kalpleri ve akılları musahhar kıl! Ve beni ve Risale-i Nur talebelerini, nefis ve şeytanın şerrinden ve kabir azabından ve Cehennem ateşinden muhafaza eyle ve Cennetü'l-Firdevste mes'ut kıl! min, âmin, âmin!

1 سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

2 وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

1. Seni her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim bilgimiz yoktur. Şüphesiz Âlîm (herşeyi hakkıyla bilen) ve Hâkîm (her işi hikmetle yapan) ancak sensin. (Bakara Suresi: 32.)

2. Duaları ise şu sözlerle sona erer: "Ezelden ebede kadar, her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur." (Yunus Suresi: 10.)

âlem: dünya, cihan.

azap: eziyet, işkence.

Cennetülfirdevs: Firdevs Cenneti.

cin: gözle görünmez, lâtif cisimlerden ibaret bir yaratık.

ebed: sonu olmayan gelecek

zaman, sonsuzluk, daimîlik.

ezel: başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik, ebedin zıddı.

hâkimiyet: hâkim oluş, hâkim olma hâli, hükmediş, hâkimlik, egemenlik.

Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.

Hâlık-ı Külli Şey: kâinata mevcut olan her şeyin yaratıcısı, Allah.

hamd: methetme, övme, yü-

celtme.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

hükmünde: yerinde, değerinde.

hüsn-i hatime: iman ile ahirete gitmek, kelime-i şehadet söyleyerek ölmek.

ihvan: kardeşler.

iman-ı kâmil: tam ve mükemmel iman.

iradet: irade, istek, dileme.

keyfiyat: nitelikler.

kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.

küre-i arz: arz küresi, yer yuvarlağı, dünya, yer küre.

mahlûkat: yaratılmışlar, yaratıklar, Allah tarafından yaratılanlar.

matlûp: istek, arzu.

mes-cit-i ekber: en büyük mes-cit.

mesut: saadetli, bahtlı, bahtiyar, kutlu.

minnet: iyiliğe karşı duyulan şükür hissi.

musahhar: boyun eğen, emir altına giren.

muvazzaf: vazifelenirilmiş, kendisine görev verilmiş, vazifeli.

müstemilât: şümülünde olan şeyler, içinde bulunanlar, teferruat, müstemilât.

Rab: besleyen, yetistiren, verdiği nimetlerle mahlûkatı islah ve terbiye eden Allah.

Rabbe's-Semavati ve'l-Aradin: göklerin ve yerlerin sahibi olan Allah.

Rabbi: benim Rabbin, Allah'ım.

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi.

Rabbü'l-Enbiyâ ve's-Siddikin: peygamberlerin ve doğruluk sahibi büyük zatların Rabbi.

şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnunluk ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.

tahmit: elhamdülillâh deme, bütün övgünün ve hamdin yalnız Allah'a ait olduğunu söyleme.

takdis: Allah'ın hamde ve övülmeye lâyık olduğunu bildirme, Allah'ı her türlü kusur ve noksanlıklardan tenzih etme.

tehlil: Allah'dan başka ilâh olmadığını ifade etme.

tekbir: Ululama, yüceltme.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.

teshir: emri altına alma, emrine itaat ettirme, boyun eğdirme.

zikirhane-i azam: çok büyük zikir yeri

Kur'an'dan ve münacat-ı Nebeviye olan *Cevşenü'l-Kebir*'den aldığım bu dersimi, bir ibadet-i tefekkürkiye olarak, Rabb-i Rahim'imın dergâhına arz etmekte kusur etmişsem, kusurumun affı için, Kur'an'ı ve *Cevşenü'l-Kebir*'i şefaataç ederek, rahmetinden, affımı niyaz ediyorum.

Said Nursî

arz: bir büyüğe sunma, gösterme, bildirme, önüne koyma.
Cevşenü'l-Kebir: büyük zırh anlamındaki Hz. Muhammed (a.s.m) Efendimize vahiyyle gelen, Esmâ-i Hüsnâ'yı içine alan emsalsiz bir münacat ve benzersiz bir dua.
dergâh: makam.

ibadet-i tefekkürkiye: tefekkür ibadeti.
kusur: eksiklik, noksan.
münacat-ı Nebeviye: Resulullah'a ait dua.
niyaz: rica, dua.
Rabb-i Rahim: şefkat ve merhamet sahibi olan Cenab-

ı Hak.

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

sefaat: bir suçlu veya ihtiyaç sahibinin af ve iyiliğe kavuş-

ması için diğeri tarafından yapılan aracılık.

tefekkür: derin düşünme, maksadı kavramak için zihni ni eşyanın manasını anlama haline yöneltme, eşyaya ait bilgileri kalbe getirme.

Beşinci Kısım

Denizli Hayatı

Risale-i Nur'un neşriyat ve fütihat dairesi gittikçe genişliyor. İhtiyakla Nurları okuyanlar günden güne ziyadeleşiyor. Risale-i Nur'daki harika kuvvet ve tesiratin neticesini müşahede eden gizli İslâmiyet düşmanları yine bir entrika çevirip Risale-i Nur'a ve müellifi Bediüzzaman'a suikastla, "Bediüzzaman gizli cemiyet kuruyor, halkı hükûmet aleyhine çeviriyor, inkılâpları kökünden yıkıyor, Mustafa Kemal'e deccal, süfyan, din yıkıcısı diyor, bunu hadislerle ispat ediyor" gibi bir sürü bahaneler ve plânlarla ittihâm edilerek, Kastamonu'dan Denizli Ağır Ceza Mahkemesine yüz yirmi altı talebesiyle beraber 1943 senesinde sevk ediliyor. (HAŞİYE)

Sonra, Risale-i Nur Külliyyatında siyasî bir mevzu olup olmadığını tetkik için, birkaç memurdan müteşekkil bir

HAŞİYE: Denizli hapsinin yegâne sebebi, Risale-i Nur'un Isparta ve Kastamonu merkez olarak sair vilâyetlerde intişarı ve böylece din muhabbetinin gittikçe tezayüt etmesi idi. Hatta, Denizli hapsinden az evvel, Yedinci Şua olan Ayetül-Kübra risalesi İstanbul'da gizli tab' edilmişti. İman hakikatlerini harika bir surette izah ve ispat eden bu eser de din düşmanlarını telâşa düşürmüştü ve Denizli hâdisesine bir sebep gösterilmişti.

aleyhine: karşısına, zararına.
bahane: yalandan özür, asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
Bediüzzaman: son devrin büyük İslâm alimi, müctehit, al-lâme.
cemiyet: topluluk, birlik.
deccal: kıyamet zamanına yakın meydana çıkarak fitne ve fesada sebep olacağı, İslâmî şeiiri tahrip edeceği, tarihte görülmemiş zulümleri nefakla aldatarak yapacağı ha-

dis-i şeriflerde belirtilmiş yalancı ve zararlı şahıs.
entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek maksadıyla hazırlanan düzen, dalavere, hile, desise.
eser: basılma kitap.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.
fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.
hadis: Hz. Muhammed'e (a.s.m.) ait söz, emir, fiil veya Hz. Peygamberin onayladığı

başkasına ait söz, iş veya davranış.
hâdis: vakıa, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.
hakikat: asıl, esas.
hârîka: olağanüstü.
haşiye: dipnot.
hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
hükümet: devlet.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
inkılâp: devrim.
intişar: yayılma, dağılma, neşrolunma.
ispat: sağlamlaştırma, sağlam ve dayanıklı hâle getirme.
istiyak: aşırı isteme, çok fazla arzu etme.
ittihâm: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altında olma.
izah: açıkça ortaya koyma, açıklama yapma, bir konuyu ayrıntılarıyla ortaya koyma, eksiksiz anlatma.
kuvvet: tesir kudreti, etkileme gücü.
külliyat: bir yazarın basılmış eserlerinin tamamı.
mevzu: ele alınan, üzerinde durulan husus, bahis, konu.
muhabbet: ülfet, sevgi, sevme, dostluk.
müellif: telif eden, yazan, eser ortaya koyan.
müşahede: bir şeyi gözle görme, seyrederek anlama, seyretme.
müteşekkil: teşekkül etmiş, şekillenmiş, şekillenen.
neşriyat: yayımlanmış şeyler, basılıp dağıtılan yazılar, eserler, makaleler.
netice: sonuç.
sair: diğer, öteki, başka.
sevk: önüne katıp sürme, öne, ileri sürme, gönderme.
siyasî: siyaset gereği olan, siyasetle ilgili, siyasete ait.
su-i kast: kötü kasıt, kötü niyet.
suret: biçim, şekil, tarz.
süfyan: ahir zamanda geleceği ve ümmetin karanlık günler yaşamasına sebep olacağı sahil hadislerde bildirilen dehşetli, dinsiz ve münafık şahıs.
tab: kitap basma, kitap baskısı, baskı.
talebe: öğrenciler, tahsil görenler.
telâş: tasa, endişe, kaygı.
tesirat: etkiler, tesirler.
tetkik: dikkatle araştırma, ince deninceye yoklama, inceleme.
tezayüt: artma, çoğalma, ziyadeleşme.
vilâyet: il.
yegâne: biricik, tek, yalnız.
ziyade: Artma, çoğalma.

ehl-i vukuf teşkil edilerek, müsadere edilen Nur Risaleleri ve mektuplar tetkike başlanınca, Bediüzzaman, “*Bu vukufsuz ehl-i vukuf, Risale-i Nur’u tetkik edemez. Ankara’da yüksek, ilmî bir ehl-i vukuf teşkil ettirilsin, Avrupa’dan feylesoflar getirilsin; eğer onlar bir suç bulurlarsa, en ağır cezaya razıyım*” der. Bunun üzerine Risale-i Nur Külliyyatı ve bütün mektuplar, Ankara’da profesörler ve yüksek âlimlerden mürekkep bir ehl-i vukufa satır tetkik ettirilir.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
bahane: yalandan özür, asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
beraat: aklanma.
cemiyetçilik: cemiyet taraftarlığı, particalik, grupçuluk.
delil: bir davayı, meseleyi ispata yarayan şey, bürhan, beyyine.
ehl-i vukuf: bir mesele hakkında bilgi ve yetki sahibi olanlar, hâkimler.
eser: basılma kitap.
faaliyet: durmadan çok çalışma, hareket, gayret.
feylesof: âlim, akıllı kimse.
hakkaniyet: doğruluk, gerçeklik.
hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir.
ibaret: meydana gelen, oluşan, müteşekkil.
ilâm: mahkeme hükmünü bildiren resmî karar yazısı, mahkeme sonunda taraflara verilen resmî hüküm belgesi.
ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.
imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.
ispat: delil, bürhan, şahit, tanık, kanıt.
ittifak: fikir birliği, söz birliği.
ittihâm: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altında olma.
kaziye-i muhkeme: tam, sağlam hüküm.
külliyat: bir yazarın basılmış eserlerinin tamamı.
mevcut: var olan, bulunan, olan.
müdafa: savunma.
mürekkap: den oluşmuş, -den olma.
müsadere: işlenen bir suç karşılığı olarak, suçlunun malının bütünü veya bir bölümü üstündeki sahipliğine son verilmesi ve bu sahipliğin bir başka kuruluşa devredilmesi.
netice: sonuç.
nihayet: en sonunda.
rapor: her hangi bir işte, bir konuda yapılan inceleme ve araştır-

Ehl-i vukuf tarafından, “*Bediüzzaman’ın siyasî bir faaliyetini yoktur. Onun mesleğinde cemiyetçilik ve tarikatçılık mevcut değildir. Eserleri ilmî ve imanîdir; Kur’ân’ın bir tefsiridir*” diye rapor veriliyor. Mahkemeye verilmesindeki ittihamlar, delilsiz ve ispatsız olduğu için, birtakım uydurma bahane ve tertiplerden ibaret olduğu anlaşılıyor.

Neticede Bediüzzaman büyük bir müdafa yapıyor. Nihayet, mahkeme ittifakla 16/6/944 tarih ve 199/136 sayılı beraat kararını veriyor. Yüz otuz parça Risale-i Nur Külliyyatının hepsine serbestiyet verip, sahiplerine tamamen iade ediyor. Beraat kararını, Temyiz Birinci Ceza Dairesi, 30/12/1944 tarihli ilâmla ittifakla tasdik edip, Risale-i Nur davasının hakkaniyeti kaziye-i muhkeme hâlini alıyor.

Bediüzzaman Said Nursî ve talebelerinden bir kısmı, hapiste dokuz ay kaldıktan sonra beraat kararı üzerine tahliye ediliyor. Fakat, Said Nursî Hazretlerini hapis-hanede zehirliyorlar; ölüm tehlikesi geçiriyor. Cenab-ı Hakkın inayetiyle kurtuluyorsa da, tarihte hiçbir kimseye

ma sonucu, düşünceleri veya gözlemleri bildiren yazı.
razi: rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen, muvafakat eden, hoşnut olan.
serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.
siyasî: siyaset gereği olan, siyasetle ilgili, siyasete ait.
tahliye: tutuklu serbest bırakma, salıverme.

talebe: öğrenci, tahsil gören.
tamamen: büsbütün.
tarikât: aynı dinden olmakla birlikte, bazı ilâhî hakikatlere varma ve Allah’a vasil olma yolunda farklı görüş taşıyanların meydana getirdiği topluluk.
tasdik: onaylama.
tefsîr: açıklama, tamamen açıklama, izah.

temyiz: bir davanın kararının bir üst mahkeme tarafından tekrar incelenmesi.
tertip: hile, komplo.
teşkil: vücut verme, meydana getirme, yapma.
tekkik: dikkatle araştırma, inceden inceye yoklama, inceleme.
vukuf: anlama, bilme, haberli olma.

yapılmayan zulüm, işkence ve ihanetlere maruz bırakılıyor.

Bediüzzaman, gizli dinsiz münafıkların tahrikatıyla girdiği bütün mahkemelerde olduğu gibi, bu idam plânıyla verildiği mahkemede de hak ve hakikati pervasızca ve ölümü hiçe sayarak haykırıyor.

Üstad Bediüzzaman, Denizli hapsinde *Meyve Risalesi*'ni telif etmiştir. Bu risale, bilâhère *Asa-yı Mûsa* mecmuasının başında neşredilmiştir. *Meyve Risalesi*'ni iki Cuma gününde telif etmiştir. Hapishanede bulunan bütün Nur Talebeleri ve diğer mahpuslar, *Meyve Risalesi*'ni yazmışlar, o risalenin hakikatleriyle iştilal etmişlerdir. Hapishaneye kâğıt sokulmuyordu. O eser, gizlice yazılmıştır. Hatta, kibrit kutusuna yazmışlar ve bu gibi şartlar altında çalışmışlardır. **(HAŞİYE)**

HAŞİYE: "On Mesele"den ibaret olan çok ehemmiyetli Meyve Risalesinden numune olmak üzere Altıncı ve Yedinci Meseleler, Denizli hayatının sonuna derç edilmiştir, müracaat edilsin.

bilâhère: sonra, sonradan, sonraları.
Cenab-ı Hak: Allah.
derç: alma, ekleme.
ehemmiyetli: önemli, kıymetli, değerli.
eser: basılma kitap.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
haşiye: dipnot.
hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla ola-

rak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
ibaret: meydana gelen, oluşun, müteşekkil.
idam: öldürme.
ihanet: haksızlık etme.
inayet: yardım, ihsan, lütuf.
işkence: eziyet, azap, bir kimseye verilen maddî-manevî

sıkıntı, zulüm.
iştilal: bir iş işleme, bir işle uğraşmak, bir iş üzerinde çalışma, meşgul olma.
mahpus: hapsedilmiş olan, mevkuf.
maruz: bir şeyin karşısında, tesiri altında bulunan ve önünde engel ve siper bulunmayan.
münafık: nifak sokan, iki yüz-

lülük eden, ara bozucu.
müracaat: başvurma, danışma.
nesr: yayım, yayın.
nümune: örnek, misal, örnek olarak gösterilen.
pervasızca: korkusuzca.
tahrikat: tahrikler.
talebe: öğrenci, tahsil gören.
telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.
zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

BEDİÜZZAMAN SAİD NURSÎ'NİN DENİZLİ MAHKEMESİNDE YAPTIĞI MÜDAFAADAN BAZI KISIMLAR

Evet, biz bir cemiyetiz! Ve öyle bir cemiyetimiz var ki, her asırda üç yüz elli milyon dahil mensupları var ve her gün beş defa namazla o mukaddes cemiyetin prensiplerine kemal-i hürmetle alâkalarını ve hizmetlerini gösteriyorlar ve ¹ **أَنَّ الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ** kudsî programıyla birbirinin yardımına dualarıyla ve manevî kazançlarıyla koşuyorlar.

İşte, biz, bu mukaddes ve muazzam cemiyetin efradındanız. Ve hususî vazifemiz de, Kur'ân'ın imanî hakikatlerini tahkikî bir surette ehl-i imana bildirip onları ve kendimizi idam-ı ebedîden ve daimî ve berzahî haps-i münferitten kurtarmaktır. Sair dünyevî ve siyasî ve entrikalı cemiyet ve komitelerle ve bizim medar-ı ittihamımız olan cemiyetçilik gibi asılsız ve manasız gizli cemiyetle hiçbir münasebetimiz yoktur ve tenezzül etmeyiz.

.....

Dünyaya karışmak arzusu bizde bulunsaydı, böyle sinek vızılı gibi değil, top güllesi gibi ses ve patlak verecekti. Divan-ı Harb-i Örfide ve Mustafa Kemal'in hidde-tine karşı, Divan-ı Riyasette şiddetli ve dokunaklı müdafaa eden bir adam, “On sekiz sene zarfında kimseye sezdirmeden dünya entrikalarını çeviriyor” diye onu ittiham eden, elbette bir garazla eder.

1. Mü'minler ancak kardeşlerdir. (Hucurat Suresi: 10.)

alâka: ilgi, ilişki, bağ.
arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.
asır: yüzyıl.
berzahî: kabir hayatıyla ilgili, berzah âlemi ile ilgili.
cemiyet: topluluk, birlik.
daimî: sürekli, devamlı.
Divan-ı Harb-i Örfi: İttihat ve Terakki hükümeti zamanında 31 Mart Olayından sonra kurulan ve oldukça sert kararlar alan sıkıyönetim mahkemesi.
Divan-ı Riyaset: reislik, başkanlık makamı.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
dünyevî: dünyaya ait, dünya ile ilgili.
efrat: fertler, bireyler.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri, İslâm dinini kabul edenler.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek maksadıyla hazırlanan düzen, dalavere, hile, desise.
garaz: kötü kasıt, düşmanca niyet, kin.
hakikat: asıl, esas.
haps-i münferit: tek başına olan hapis.
hiddet: öfke, kızgınlık, gadap, hışım.
hususî: özel, şahsî.
idam-i ebedî: sonsuz yok oluş.
imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.
ittiham: suç altında bulunma,

töhmetsiz olma, töhmet altında olma.
kemal-i hürmet: hürmetin mükemmelliği, tam ve kusursuz mükemmel hürmet.
komite: kötü bir maksat için toplanmış gizli cemiyet, topluluk.
kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.
manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

mensup: üye.
muazzam: ulu, muhteşem.
mukaddes: takdis edilmiş, mübarek, ayıp ve noksanlardan kurtulmuş, kutsal, aziz, temiz.
müdafaa: savunma.
mü'min: iman eden, inanan.
münasebet: ilgi, alâka, yakınlık.
prensip: temel fikir, temel bilgi, esas, ilke.

sair: diğer, öteki, başka.
siyasî: siyaset gereği olan, siyasetle ilgili, siyasete ait.
suret: biçim, şekil, tarz.
tahkikî: tahkikle alâkalı, tahkike ait, araştırma, inceleme ile ilgili.
tenezzül: kendine aykırın düşünüş bir işi veya durumu kabul etme, alçalma.
zarfında: içerisinde.

Bu meselede benim şahsımın veya bazı kardeşlerimin kusuruyla Risale-i Nur'a hücum edilmez. O doğrudan doğruya Kur'ân'a bağlanmış; ve Kur'ân dahi Arş-ı Azamla bağlıdır. Kimin haddi var, elini oraya uzatsın ve o kuvvetli ipleri çözsün.

Hem bu memlekete maddî ve manevî bereketi ve fevkalâde hizmeti, otuz üç âyât-ı Kur'âniyenin işaretleriyle ve İmam-ı Ali Radıyallahü Anhın üç keramet-i gaybiyesi ile ve Gavs-ı Azam'ın kat'î ihbarıyla tahakkuk etmiş olan Risale-i Nur; bizim adı ve şahsî kusurumuzdan mes'ul olmaz ve olamaz ve olmamalı. Yoksa bu memlekete hem maddî, hem manevî telâfi edilmeyecek derecede zarar olacak. (HAŞİYE)

Bazı zındıkların şeytanetiyle Risale-i Nur'a karşı çevrilen plânlar ve hücumlar, inşaallah bozulacaklar; onun şakirtleri başkalarına kıyas edilmez, dağıtılmıyaz, vazgeçirilmeyiz, Cenab-ı Hakkın inayetiyle mağlûp edilmezler. Eğer maddî müdafaadan Kur'ân men etmeseydi, bu milletin can damarı hükmünde umumun teveccühünü kazanan ve her tarafta bulunan o şakirtler, Şeyh Said ve Mene-men hâdiseleri gibi, cüz'î ve neticesiz hâdiselerle bulamazlar; Allah etmesin, eğer mecburiyet derecesinde onlara zulmedilse ve Risale-i Nur'a hücum edilse, elbette

HAŞİYE: Bu istida Kastamonu zelzelesinden yirmi gün evvel yazılmıştı. Risale-i Nur bereketiyle her vilâyetten ziyade afattan mahfuz kalmıştı. Şimdi afat başladı ve devamızı tasdik etti.

adi: bayağı, aşağı, değersiz.
afat: afetler, büyük belâ ve musibetler.
Arş-ı Azam: en büyük arş, Allah'ın katı, Cenab-ı Hakkın kudret ve saltanatının en büyük dairesi.
ayat-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın ayetleri.
Cenab-ı Hak: Allah.
cüz'î: küçük.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida,

başlangıç.
fevkalâde: alışılmıştan farklı, olağanüstü, normalin üstünde.
Gavs-ı Azam: en büyük gavs, Abdülkadir-i Geylânî Hazretlerinin namı.
had: yetki.
hâdis: vakıa, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.
haşiye: dipnot.
hücüm: saldırma, hamle ile ileri atılmak.

hükmünde: yerinde, değerinde.
ihbar: haber verme, bildirme, anlatma, duyurma.
inayet: yardım, ihsan, lütuf.
inşaallah: Allah izin verirse.
istida: resmî makamlara bir işin yapılmasını, yerine getirilmesini istemek maksadıyla yazılan yazı, dilekçe, arzuhal.
işarat: işaretler, âlâmetler, belirtiler.
kat'î: kesin atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakma-

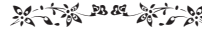
yan, kesin, şüphesiz.
keramet-i gaybiye: gaybla ilgili keramet, istikbal ile alâkalı keramet.
kıyas: karşılaştırma, oranlama.
kusur: suç, kabahat.
maddî: maddeye ait, madde ile alâkalı, cismanî.
mağlûp: yenilmiş, kendisine galip gelinmiş, yenilen kimse.
mahfuz: korunmuş, gözetilmiş.
manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.
mecburiyet: mecbur olma, mecburluk, zarurîlik durumu, zora tutulma, zorunluluk.
memleket: bir devletin toprağı, ülke, yurt, vatan, diyar.
men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir şeyi diriğ etme, bir şeyin yapılmasını engelleme, esirgeme, vermeme, önleme.
mesele: konu.
mes'ul: yaptığı işlerden hesap vermeye mecbur olan, sorumlu.
müdafa: savunma.
netice: sonuç.
Radıyallahü Anh: Sahabe veya İslâm büyüklerinin adı geçtiğinde söylenen "Allah ondan razı olsun" manasında dua. Tek erkek için söylenir.
şahıs: insanın kendi nefsi, kendi varlığı, nefis, zat.
şahsî: şahsa ait, kişiyi, kendine ait, şahsıla ilgili, hususî.
şakirt: talebe, öğrenci.
şeytanet: şeytanlık, kurnazlık, hilekârlık, aldatıcılık.
tahakkuk: gerçekleşme, meydana gelme, olma.
tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.
telâfi: kötü bir etkiyi veya sonucu başka bir etki ile yok etme, karşılama.
teveccüh: hoşlanma, güler yüz gösterme, iltifat etme.
umum: hep, bütün, cümle, herkes.
vilâyet: il.
zelzele: yer sarsıntısı, deprem.
zındık: Allah'a ve ahirete inandımayan, Allah'ı inkâr eden, imansız, münkir.
ziyade: çok, fazla, artık.
zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

hükûmeti iğfal eden zındıklar ve münafıklar bin derece pişman olacaklar.

Elhâsıl: Madem biz ehl-i dünyanın dünyalarına ilişmiyoruz, onlar da bizim ahiretimize ve imanî hizmetimize ilişmesinler.

Mevkuf

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Efendiler,

Size kat'î haber veriyorum ki, buradaki zatların bizimle ve Risale-i Nur'la münasebeti olmayan veya az bulunanlardan başka, istediğiniz kadar hakikî kardeşlerim ve hakikat yolunda hakikatli arkadaşlarım var. Biz, Risale-i Nur'un keşfiyat-ı kat'iyesiyle, iki kere iki dört eder derecesinde sarsılmaz bir kanaatle bilmişiz ki: Ölüm, bizim için, sırr-ı Kur'ân ile, idam-ı ebedîden terhis tezkeresine çevrilmiş; ve bize muhalif ve dalâlette gidenler için, o kat'î ölüm, ya idam-ı ebedîdir-eğer ahirete kat'î iman yoksa-veya ebedî ve karanlıklı haps-i münferittir-eğer ahirete inansa ve sefahat ve dalâlette gitmiş ise. Acaba dünyada bu meseleden daha büyük, daha ehemmiyetli bir mesele-i insaniye var mı ki; bu, ona alet olsun? Sizden soruyorum. Madem yoktur ve olamaz; neden bizimle uğraşıyorsunuz? Biz, en ağır cezanıza karşı, kendimiz,

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.

dalâlet: iman ve Islâmiyetten ayrılma, azma, doğru yoldan ayrılma, azma, batıla yönelme.

ebedi: ebede mensup, zevalsiz, sonu olmayan, sürekli, hiç son bulmayacak şekilde süren.

ehemmiyet: önem.

ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.

elhâsıl: hasılı, netice itibarıyla, sonuç olarak, özetle, sözün kısası, uzatmayalım, kısacası.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hakiki: gerçek, sahihi.

haps-i münferit: tek başına olan hapis.

hükümet: yönetim.

idam-ı ebedî: sonsuz yok oluş.

iğfal: yanıltma, gaflete düşürerek kandırma, yanlış iş yaptırma, aldatma, aldatılma.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.

kanaat: görüş, fikir.

kat'î: kesin atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.

keşfiyat-ı kat'îye: kesin keşifler.

kusur: eksiklik, noksan.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

mesele: konu.

mesele-i insaniye: insana ait mesele, insanlıkla ilgili mesele.

mevkuf: tevkif edilmiş, tutulmuş, zanlı olarak hapsedilmiş, tutuklu.

muhalif: muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, bir fiil veya düşünceye karşı gelen.

münafık: kalbinde küfür giz-

lediği hâlde Müslüman görünen, kâfirliğini gizleyerek Müslüman gibi davranan.

münasebet: ilgi, alâka, yakınlık.

noksan: eksiklik, azlık, tam olmıyış.

sefahat: yasak şeylere, zevk ve eğlenceye aşırı derecede düşkünlük.

sırr-ı Kur'ân: Kur'ân'ın sırrı.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık ol-

mayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.

terhis: izin verme, müsaade etme, serbest bırakma.

tezkere: resmî izin kâğıdı.

zat: kişi, şahıs, fert.

zındık: Allah'a ve ahirete inanmayan, Allah'ı inkâr eden, imansız, münkir.

“Âlem-i nura gitmek için bir terhis tezkeresini alıyoruz” diye, kemal-i metanetle bekliyoruz. Fakat bizi reddedip, dalâlet hesabına mahkûm edenleri, sizi bu Mecliste gördüğümüz gibi, idam-ı ebedî ile ve haps-i münferitle mahkûm ve pek yakın bir zamanda o dehşetli cezaı çekeceklerini müşahede derecesinde biliyoruz, belki görüyoruz. Onlara insanîyet damarıyla cidden acıyoruz. Bu kat`î ve ehemmiyetli hakikati ispat etmeye ve en mütemerritleri dahi ilzam etmeye hazırım. Değil vukufsuz, garazkâr, maneviyatta behresiz ehl-i vukufa karşı, belki en büyük âlim ve feylesoflarınıza karşı gündüz gibi ispat etmezsem, her cezaya razıyım.

İşte yalnız bir numune olarak, iki Cuma gününde mahpuslar için telif edilen ve Risale-i Nur’un umdelerini ve hulâsa ve esaslarını beyan ederek, Risale-i Nur’un bir müdafaaanamesi hükmüne geçen *Meyve Risalesi*’ni ibraz ediyorum; ve Ankara makamatına vermek için, yeni harflerle yazdırmaya müşkülâtlar içinde gizli çalışıyoruz. İşte onu okuyunuz, tam dikkat ediniz; eğer kalbiniz-nefsinize karışmam-beni tasdik etmezse, bana şimdiki tecrid-i mutlak içinde her hakaret ve işkenceyi de yapsanız, sükût edeceğim.

Elhâsıl, ya Risale-i Nur’u tam serbest bırakınız, veyahut bu kuvvetli ve zedelenmez hakikati, elinizden gelirse kırınız! Ben şimdiye kadar sizi ve dünyanızı düşünmüyordum ve düşünmeyecektim; fakat mecbur ettiniz, belki de sizi ikaz etmek lâzım idi ki, kader-i İlâhî bizi bu yola sevk

âlem-i nur: nur âlemi, aydınlık âlemi.
âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
behre: nasip, kısmet, pay, hisse.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
cidden: şaka olmayarak, gerçekten, ciddi olarak.
dalâlet: iman ve İslâmiyetten ayrılmak, azmak, doğru yoldan ayrılma, azma, batıla yönelme.

dehşetli: korkunç, ürkütücü.
ehemmiyet: önem.
ehl-i vukuf: bir mesele hakkında bilgi ve yetki sahibi olanlar, hâkimler.
elhâsıl: hasılı, netice itibariyle, sonuç olarak, özetle, sözün kısası, uzatmayalım, kısacası.
esas: temel.
feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.
garazkâr: kinli, düşmanlık güden, garazı olan, kötü kasıt sahibi.

hakaret: onur kırma, onuru na dokunma, küçültücü söz veya davranış.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
haps-i münferit: tek başına olan hapis.
hulâsa: bir şeyin özü, esası, temel kısmı.
hükmüne: yerine.
ibraz: meydana çıkarma, ortaya koyma, gösterme.
idam-ı ebedî: sonsuz yok olu.
ikaz: dikkat çekme, uyarma,

uyandırma.

ilzam: tartışmada kuvvetli deliller ve belgeler öne sürerek karşındakini cevap veremez hâle getirme, münazarada karşındakini susturma.

insanîyet: insanlık mahiyeti, insan olma hâli, insana yakışır davranış.

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

işkence: eziyet, azap, bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, zulüm.

kader-i ilâhî: ilâhî kader, Allah’ın kader kanunu.

kat`î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.

kemal-i metanet: tam ve mükemmel bir dayanıklılık.

mahpus: hapsedilmiş olan, mevkuf.

makamat: makamlar.

maneviyat: maddî olmayanlar, manevî olan hususlar, ruha, hisse, inanca ait şeyler.

mecbur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak zorunda kalmış.

müdafaaaneme: müdafaa metni, savunma mektubu, savunma dilekçesi.

müşahede: bir şeyi gözle görme, seyrederek anlama, seyretme.

müşkülât: müşkilller, güçlükler, zorluklar, çetinlikler.

mütemerrit: temerrüt eden, dik başlılık eden, dik başlı, inatçı.

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde taşıyan, kötülüğe sevk eden, şehevî istekleri kamçılayıp hayırlı işlerden alıkoyan güç.

numune: örnek, misal, örnek olarak gösterilen.

razi: rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen, muvafakat eden, hoşnut olan.

serbest: tutuklu veya bağımlı olmayan, dokunma, kayıtsız, hür.

sükût: susma.

tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.

tecrîd-i mutlak: hücre hapsi.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.

terhis: izin verme, müsaade etme, serbest bırakma.

tezkere: kısa yazı, pusula.

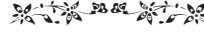
umde: esas alınacak şey.

vukuf: bir şeye vakif olma, bir şeyi bilme.

etti. Biz de, ¹ **مَنْ أَمِنَ بِالْقَدْرِ أَمِنَ مِنَ الْكَدْرِ** düstur-i kud-sîyi kendimize rehber edip, her bir sıkıntılarınızı sabırla karşılayacağız, diye azmettik.

Mevkuf

Said Nursî

بِسْمِهِ سَبَّحَانَهُ

âdet-i İslâmiye: İslâmî âdet, gelenek ve kaideler.

alâka: ilgi, ilişki, bağ.

ayat-ı meşhure: meşhur ayetler, deliller, herkesçe malûm olan, bilinen ayetler, deliller.

azm: kasıt, niyet.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

cari: kullanılan.

düstur-i kudsi: mukaddes düstur, prensip.

emin: emniyet sahibi, korkusuz. **fitri:** tabii, yaratılıştaki, doğuştan olan.

hakikat-ı hadisiye: hadise ait olan hakikat, hadisin ifade etmek istediği asıl şey.

hatır: gönül, kalp, his.

hatıra: anı.

hizb-i Kur'an: Kur'an ayetlerinden bir kısmının bir araya getirilmiş hâli.

hususî: özel.

hükümet: yönetim.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

itiraz: bir fikri, hükmü veya durumu kabul etmeyip çürütmeye kalkışma, karşı çıkma, karşı durma.

ittibaen: tâbi olarak, ittiba ederek, uyarak, yolundan giderek.

ittiham: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altında olma.

kader: Cenab-ı Hakkın ezeli ilmi ile, kâinata olmuş ve olacak bütün şeylerin varlık ve yokluğunu, geçmiş ve geleceğini bilmesi.

kayd: yazıya geçirme, deftere yazma.

keder: tasa, kaygı, gam, acı, hüzn.

kusur: eksiklik, noksan.

küllî: külle ilgili, bütüne ait, umumî, bütün, hepsi.

mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken.

medar-ı mes'uliyet: sorumluluk sebebi.

menba: kaynak, her hangi bir şeyin çıktığı yer.

mevkuf: tevkif edilmiş, tutulmuş, zanlı olarak hapsedilmiş, tutuklu.

muahaze: tenkit, itiraz, kınama, tariz.

mukabele: karşılık verme, karşılama.

Zaman-ı Saadetten şimdiye kadar cari bir âdet-i İslâmiyeye ittibaen Risale-i Nur'un hususî menbaları olan yüzer ayat-ı meşhureyi büyük bir en'am gibi Hizb-i Kur'ânî yaptığımızı, "Dinde tahrifat yapıyor" diye muahaze etmişler.

Hem, bir sene cezasını çektiğim ve mahrem tutulan ve zabıtnamede kaydedildiği gibi odun yığınları altından çıkarılan Tesettür Risalesiyle bu sene yazılmış ve neşredilmiş gibi, bizi ittiham etmek ister.

Hem, Ankara'da hükûmetin riyasetinde bulunan birisine (Mustafa Kemal'e) söylediğim itirazlara ve ağır sözlerle mukabele etmeyip sükût eden ve o öldükten sonra onun yanlısını gösteren bir hakikat-i hadisiyeyi beyandaki fitrî ve lüzumlu ve küllî ve mahrem tenkitlerim, medar-ı mes'uliyet yapılmış. Ölmüş alâkası kesilmiş bir şahsın hatırı nerede; hükûmetin ve milletin bir hatırası ve

1. Kim kadere iman ederse, kederden emin olur.

2. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

neşr: dağıtma, yayma, saçma, serpme.

noksan: eksiklik, azlık, tam olmayış.

rehber: yol gösteren, kılavuz, delil.

riyaset: reislik, başlık, baş olma, başkanlık.

sabır: başa gelen üzücü olaylara, belâ ve âfetlere veya bir

haksızlığa katlanma, tahammül göstererek Allah'a tevekkül edip sıkıntılara göğüs germe.

sevک: önüne katıp sürme, öne, ileri sürme, gönderme.

sükût: susma.

tahrifat: tahrifler, bozmalar, değiştirmeler, kalem oynatmalar.

tenkit: eleştirme.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.

zabıtname: zabıt kâğıdı, tutanak.

Zaman-ı Saadet: Asr-ı saadet dönemi.

Cenab-ı Hakkın bir tecelli-i hâkimiyeti olan adaletleri, kanunları nerede?

Hem, biz hükûmet-i cumhuriye esaslarından en ziyade kendimize medar-ı istinat ve onun ile kendimizi müdafaa ettiğimiz hürriyet-i vicdan esası, bizim aleyhimizde medar-ı mes'uliyet tutulmuş. Güya biz hürriyet-i vicdan esasına muarız gidiyoruz!

Hem medeniyetin seyyiatını ve kusurlarını tenkit etmesinden, hatır ve hayalime gelmeyen bir şeyi zabıtnamelerde isnat ediyor: Güya, ben radyo, **(HAŞİYE)** tayyare ve şimendiferin kullanılmasını kabul etmiyorum diye, terakkiyat-ı hâzıra aleyhinde bulunduğumla mes'ul ediyor!

İşte bu numunelere kıyasen ne kadar hilâf-ı adalet bir muamele olduğunu, inşaallah, insafılı ve adaletli olan Denizli müddeiumumîsi ve mahkemesi göstererek, o zabıtnamelerin evhamlarına ehemmiyet vermeyecekler.

Hem, en acibi budur ki: Başka mahkemenin müdde-i umumîsi benden sordu:

“Mahrem Beşinci Şuada demişsin, ‘Ordu, dizginini o dehşetli şahsın elinden kurtaracak.’ Muradın, orduyu hükûmete karşı itaatsizliğe sevk etmektir.”

Ben de dedim:

HAŞİYE: Radyo gibi azîm bir nimet-i İlähiyeye karşı azîm bir şükür olmak için, "Radyo Kur'an'ı okuyup bütün zemin yüzündeki insanlara dindlettirip, küre-i havanın bir hâfız-ı Kur'an olmasıdır" demiştim.

acip: tuhaf, hayret veren, hayrette bırakan, şaşılacak şey.
adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakkaniyet, âdillik.
azîm: büyük, yüce, ulu.
Cenab-ı Hak: Allah.
dehşetli: korkunç, ürkütücü.
ehemmiyet: önem.
esas: temel.
evham: vehimler, zanlar, kuşku- lar, esasız şeyler, kuruntular.

güya: sanki, sözde.
hafız-ı Kur'an: Kur'an hafızı, Kur'an'ın tamamını ezberleyen kimse.
haşiye: dipnot.
hatır: zihin, fikir, hafıza.
hilâf-ı adâlet: adâlete ters, adâlete zit.
hükümet: devlet.
hükümet-i cumhuriye: cumhuriyet hükümeti. cumhuriyet idaresi.
hürriyet-i vicdan: vicdan hürriyeti.

insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.
inşaallah: Allah izin verirse.
isnâd: bir şeyi bir kimseye ait gösterme, sözü söyleyene nispet etme, bir söz ve haberin birisine ait olduğunu belirtme.
itaat: boyun eğme, uyma, dinleme, alınan emre göre hareket etme.
kıyasen: kıyas yoluyla, kıyas ederek.
kusur: eksiklik, noksan.

küre-i hava: hava küresi, dünyayı kaplayan hava tabakası, atmosfer.

mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken.

medar-ı istinat: dayanak noktası, dayanma sebebi.

medar-ı mes'uliyet: sorumluluk sebebi.

medeniyet: medenîlik, şehirlilik, uygarlık.

mes'ul: yaptığı işlerden hesap vermeye mecbur olan, sorumlu.

muamele: davranma, davranış, birine karşı her hangi bir davranışta bulunma.

muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.

murâd: istek, arzu dilek.

müdafaa: savunma.

müddeiumumî: savcı.

nimet-i İlähiye: Allah'ın nimeti, Allah'ın lütfu, Allah'ın ihsanı, Allah'ın bahşettiği her türlü rızık.

nümune: örnek, misal, örnek olarak gösterilen.

sevk: yönlendirme.

seyyiat: seyyieler, fenalıklar, kötülükler.

şimendifer: demiryolunda çalışan vasıta, tren.

şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnunluk ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.

tayyare: uçak, uçucu alet.

tecelli-i hâkimiyet: hâkimiyet tecellisi, Allah'ın her şeyde ve her şeydeki hakimiyetinin görünmesi, bilinmesi.

tenkit: eleştirme.

terakkiyat-ı hâzıra: şimdiki gelişmeler.

zabıtname: zabıt kâğıdı, tutanak.

zemin: yer.

ziyade: çok, fazla, artık.

acıp: tuhaf, hayret veren, hayrette bırakan, şaşılacak şey.

ahir zaman: dünyanın son zamanı ve son devresi, dünya hayatının kıyamete yakın son devresi.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

aleyhinde: karşısında, muhalif olarak.

beşer: insan, insanlık, âdemoğlu.

beşeriyet: beşerlik, insanlık.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

Cenab-ı Hak: Allah.

elhamdülillâh: Allah'a şükür.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

garip: tuhaf, şaşılacak, bambaşka.

gaybi: gayba ait, göze görünmeyenlere ait, gaypla ilgili, hazırda olmayan.

gayet: çok, fazla, son derece.

hadis: Hz. Muhammed'e (a.s.m.) ait söz, emir, fiil veya Hz. Peygamberin onayladığı başkasına ait söz, iş veya davranış.

hafız-ı Kur'an: Kur'an hafızı, Kur'an'ın tamamını ezberleyen kimse.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hârika: her zaman rastlanmayan, olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran, âdet ve tabiat dışında olan şey.

haşiye: dipnot.

iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.

insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.

inşaallah: Allah izin verirse.

istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.

ittihâm: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altında olma.

kâfir: Allah'ı inkâr eden.

kumandan: bir mevkîin, bir işin veya askerlik yahut korumak maksadıyla meydana getirilen bir kuruluşun başında bulunan ve sevk ve idareyi düzenleyen kimse, komutan.

külli: külle ilgili, bütüne ait, umumî, bütün, hepsi.

maatteessüf: teessüfle, esefle, yazık ki, üzümlere belirteyim ki.

mağlup etme: yenme, üstün gelme.

mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken.

“Maksadım, o kumandan ya ölecek veya tebdil edilecek; ordu onun tahakkümünden kurtulacak demektir. Acaba, hem gayet mahrem, sekiz senede yalnız iki defa elime geçen ve aynı zamanda kaybedilen, hem ahir zamana ait bir hadisin manasını külli bir surette beyan eden, hem aslı eskiden telif edilen bir risale, hem bir tek nefer görmediği hâlde, nasıl sebab-i ittihâm olur?”

Maatteessüf, o insafsızların o acıp ittihâmı iddianameye girmiş.

Hem, en garibi şudur ki: Bir yerde demişim: “Cenab-ı Hakkın büyük nimetleri olan tayyare ve şimendifer ve radyoya büyük şükür ile mukabele lâzım iken, beşer şükür etmedi, tayyarelerle başlarına bomba yağdı. Ve radyo öyle büyük bir nimet-i İlahiyedir ki, ona mukabil şükür ise, o radyo milyonlar dilli bir külli hafız-ı Kur'an olup bütün zemin yüzündeki insanlara Kur'an'ı dinlettirsin (HAŞİYE) ve Yirminci Sözde Kur'an'ın medeniyet harikalarından gaybî haber verdiğini beyan ederken, bir ayetin işareti olarak, “Kâfirler şimendiferle âlem-i İslâmı mağlup ederler” demişim. İslâmı bu harikalara teşvik ettiğim hâlde, bir sebab-i ittihâm olarak “Şimendifer, tayyare ve radyo gibi terakkiyat-ı hâzıra aleyhinde” diye, iddianamenin

HAŞİYE: Üstadımızın senelerce evvel haber verdiği ve temenni ettiği bir hakikat, memleketimizde de tahakkuk etmiş bulunuyor. Elhamdülillâh, şimdi radyomuzda Kur'an okunuyor. İnşallah öyle bir zaman gelecektir ki, Kur'an hakikatleri olan Risâle-i Nur, radyolarla ders verilecek; beşeriyet büyük istifadelere nâil olacaktır.

(Talebeleri)

maksat: kastedilen, istenilen

şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.

mana: anlam.

memleket: bir devletin toprağı, ülke, yurt, vatan, diyar.

mukabele: karşılık verme, karşılama.

mukabil: karşı, karşılık, muâdil.

naıl: kavuşma, erme.

nefer: tek kişi, tek adam, fert, şahıs.

nimet: iyilik, lütuf, ihsan, ba-

ğış.

nimet-i İlahiye: Allah'ın nimeti, Allah'ın lütufu, Allah'ın ihsanı, Allah'ın bahşettiği her türlü rızık.

sebeb-i ittihâm: suçlanma, itham edilme sebebi.

suret: biçim, şekil, tarz.

şimendifer: demiryolunda çalışan vasıta, tren.

şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnunluk ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.

tahakkuk: gerçekleşme, meydana gelme, olma.

tahakküm: hüküm sürme.

tayyare: uçak, uçucu alet.

tebdil: değiştirme.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.

temenni: olmasını veya olmamasını isteme.

terakkiyat-ı hâzıra: şimdiki gelişmeler.

teşvik: yönlendirme, istek uyandırma.

zemin: yer.

ahirinde beni evvelki müddeiumumînin garazlarına bina-
en ittiham eder.

Hem, hiçbir münasebeti olmadığı hâlde, bir adam Ri-
sale-i Nur'un ikinci bir ismi olan Risaletü'n-Nur tabirin-
den, "Kur'ân'ın nurundan bir Risalettir, bir ilhamdır" de-
miş. İddianamede başka yerin verdikleri yanlış mana ile,
güya "Risale-i Nur bir Resuldür" diye, benim için bir se-
beb-i ittiham tutulmuş.

Hem, müdafaatımda yirmi yerde kat'î bir surette hü-
cetlerle ispat etmişiz ki: Bütün dünyaya karşı da olsa, din
ve Kur'ân ve Risale-i Nur'u alet edemeyiz ve edilmez. Ve
biz, onların bir hakikatini dünya saltanatına değiştirme-
yiz ve bilfiil öyleyiz. Bu davanın emareleri, yirmi senede
binlerdir... Madem öyledir; ben ve biz bütün kuvvetimiz-
le deriz:

1 حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

Said Nursî

2 بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

İDDIANAMEYE KARŞI İTIRAZNAMENİN TETİMMESİDİR

*Bu itirazda muhatabım Denizli müdde-i umumîsi ve
mahkemesi değil, belki başta Isparta ve İnebolu müddeiu-
mumîleri olarak, yanlış ve nakis zabıtnameleriyle burada-
ki acip iddianameyi aleyhimize verdiren garazkâr ve veh-
ham memurlardır.*

1. Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Al-i İmran Suresi, 173.)

2. Allah'ın adıyla . Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

ahir: son, sonraki, en sonra.
bilfiil: gerçek olarak, lâfla de-
ğil işle.
binaen: den dolayı, -den ötü-
rü, -için, -dayanarak, yapıla-
rak, bu sebepten.
emare: alâmet, nişan, eser,
ipucu, belirti, karine.
evvel: önce, ilk, birinci, iptida,
başlangıç.

garaz: kötü kasıt, düşmanca
niyet, kin.
güya: sanki, sözde.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hüccet: delil, ispat, burhan.
iddianame: iddia yazısı, sav-
cının bir dava konusundaki
iddialarını toplamış olduğu,
isnat ettiği suç ve delilleri de
içine alan yazısı.

ilham: belli bilgi vasıtalarına
başvurmadan Allah tarafın-
dan insanın kalbine veya zih-
nine indirilen mana.
ispat: delil ve şahit göstere-
rek doğruyu ortaya koyma,
doğruyu delillerle gösterme.
itiraz: bir fikri, hükmü veya
durumu kabul etmeyip çü-
rütme kalkışma, karşı çık-

ma, karşı durma.

itirazname: itiraz kâğıdı, itiraz di-
lekçesi.

ittiham: suç altında bulunma,
töhmetsiz olma, töhmet altında ol-
ma.

kat'î: kesip atan, şüpheye ve te-
reddüde mahal bırakmayan, kes-
sin, şüphesiz.

kusur: eksiklik, noksan.

madem: çünkü, için, değil mi ki,
...den dolayı, böyle ise, hele.

mana: anlam.

muhâtab: konuyla ilgili sayılan
kimse.

müdafaat: müdafaalar, savun-
malar, korunmalar.

müddeiumumî: savcı.

münasebet: ilgi, alâka, yakınlık.

nakis: noksan, eksik, tam olma-
yan.

noksan: eksiklik, azlık, tam olma-
yış.

nur: aydınlık, parıltı, parlaklık, zi-
ya, ışık, şule.

Resul: elçi, Allah'ın elçisi, haberci,
peygamber.

Risale: bir kimse veya tarafın
sözünü, diğer tarafa tebliğ etme.

saltanat: sultanlık, padişahlık,
hükümdarlık.

sebeb-i ittiham: suçlanma, itham
edilme sebebi.

suret: biçim, şekil, tarz.

tabir: ifade, söz.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olma-
yan şeylerden, her türlü eksik ve
noksandan uzak ve yüce tutma,
münezzeh sayma.

tetimme: bir konuyu veya eseri
tamamlamak için eklenen kısım,
bir şeyin tam olması için gereken
şey.

vekil: kullarının işlerine ve rızkına
kefil olan, her şeyi idaresi altında
bulunduran, kendisine dayanılan,
gözeten, şahit ve koruyucu Allah
(c.c.).

acip: tuhaf, hayret veren, hayrette bırakan, şaşılacak şey.
adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakkanıyet, âdillik.
ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.
alâka: ilgi, ilişki, bağ.
bahane: vesile, sebep.
bîçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.
cemiyet: topluluk, birlik.
düstur: kanun, kaide, kural, prensip, esas.
eser: basılma kitap.
evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk önce.
faal: çok işleyen, daima harekette bulunan, çok çalışan, aktif.
garazkâr: kinli, düşmanlık güden, garazı olan, kötü kasıt sahibi.
gayet: çok, fazla, son derece.
hakikat-i Kur'âniye ve imaniye: Kur'ân ve imana ait olan gerçek.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
hatır: zihin, fikir, hafıza.
hüccet: delil, ispat, burhan.
hürriyet-i fikir: düşünce hürriyeti.
hürriyet-i ilmiye: ilmin hürriyeti.
iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.
ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.
istida: resmî makamlara bir işin yapılmasını, yerine getirilmesini istemek maksadıyla yazılan yazı, dilekçe, arzuhal.
itirazname: itiraz kâğıdı, itiraz dilekçesi.
ittihâm: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altında olma.
kat'î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.
mahiyyet: bir şeyin aslı, esası, hakikati, iç yüzü, bir şeyi tayin eden aslı unsur, neden ibaret olduğu, nitelik.
mahrem: gizli olan, herkese söylenmeyen, gizli sır vasfı olan.
maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.

Evvelâ: Asl ü faslı olmayan ve hatırıma gelmeyen bir siyasî cemiyet namını masum ve siyasetle hiç alâkaları olmayan Risale-i Nur Talebelerine takıp ve o daire içine giren ve iman ve ahiretinden başka bir maksatları bulunmayan bîçareleri, o cemiyetin naşiri, ya faal bir rüknü veya mensubu veya Risale-i Nur'u okumuş veya okutmuş veya yazmış diye suçlu sayıp mahkemeye vermek ne kadar adaletin mahiyetinden uzak olduğunun kat'î bir hücceti şudur ki:

Kur'ân aleyhinde yazılan, Doktor Duzi'nin ve sair zındıkların o muzır eserlerini okuyanlara, hürriyet-i fikir ve hürriyet-i ilmiye düsturuyla bir suç sayılmadığı hâlde, hakikat-i Kur'âniyeyi ve imaniyeyi öğrenmeye gayet muhtaç ve müştak olanlara güneş gibi bildiren Risale-i Nur'u okumak ve yazmak bir suç sayılmış. Ve hem, yüz Risale içinde yanlış mana verilmemek için mahrem tuttuğumuz ve neşrine izin vermediğimiz iki-üç risalede yalnız birkaç cümlelerini bahane gösterip ittihâm etmiş. Hâlbuki, o risaleleleri —biri müstesna— Eskişehir Mahkemesi tetkik etmiş, icabına bakmış; ve müstesna ise, hem istidamda ve hem itiraznamemde gayet kat'î cevap verildiği ve “Elimizde nur var, siyaset topuzu yok” diye Eskişehir Mahkemesinde yirmi vecihle kat'î ispat edildiği hâlde, o insafsız müddeiler, üç mahrem ve neşrolmayan risalelerin üç dört cümlelerini bütün Risale-i Nur'a teşmil eder gibi, Risale-i Nur'u okuyan ve yazanı suçlu ve beni de hükûmet ile mübareze eder diye ittihâm etmişler.

mana: anlam.

masum: suçsuz, kabahatsiz, günahsız.

mensup: üye.

muzır: zararlı, zarar veren, zarara sebep olan, zararlı dokunan.

müddei: dava eden, bir iddia altında bulunan, iddia sahibi, davacı.

müstesna: ayrı tutularak, hariç, ayrık.

müstak: iştiyaklı, arzulu.

nam: ad, isim.

naşir: dağıtan, yayan, neşreden, saçan, açan.

neşr: dağıtma, yayma, saçma, serpme.

nur: aydınlık, parlaklık, ziya, ışık, şule.

rükn: bir topluluğun en önemli ve kuvvetli fertlerinden her biri.

sair: diğer, öteki, başka.

siyaset: politika.

siyasi: siyaset gereği olan, siyasetle ilgili, siyasete ait.

talebe: öğrenci, tahsil gören.

teşmil: yayma, genişletme, şümulendirme.

tekkik: dikkatle araştırma, inceden inceye yoklama, inceleme.

vech: sebep, vesile.

vehham: çok şüphe ve vesvese eden, çok kuruntulu.

zabitname: zabit kâğıdı, tutanak.

zındık: Allah'a ve ahirete inanmayan, Allah'ı inkâr eden, imansız, münkir.

Ben ve bana yakın ve benimle görüşen dostlarımı iŖhat ve kasekle temin ederim ki, bu on seneden ziyadedir ki, iki reisten ve bir mebusdan ve Kastamonu valisinden baŖka, h k metin erkânını, v kel sını, kumandanları, memurları, mebusları, kimler olduğunu kat'iyen bilmiyorum ve bilmeyi de merak etmemiŖim. Acaba hiç imkânı var mı ki; bir adam mübareze ettiği adamları tanımasın ve bilmeyi merak etmesin? Dost mu, d Ŗman mı karŖsındakini tanımasına ehemmiyet vermesin? Bu hâllerden anlaŖılıyor ki, bililtizam, herhâlde beni mahkûm etmek için gayet asılsız bahaneleri icat ederler.

Madem keyfiyet böyledir; ben de buranın mahkemesine değil, belki o insafsızlara derim: Ben, sizin bana vereceğiniz en ağır cezanıza da beŖ para vermem ve hiç ehemmiyeti yok. Çünkü, ben, kabir kapısında, yetmiŖ yaŖındayım. Böyle mazlum ve masum bir-iki sene hayatı Ŗhadet mertebesiyle deėiŖtirmek, benim için büyük saadettir. Risale-i Nur'un binler h csetleriyle kat'  imanım var ki, ölüm bizim için bir terhis tezkeresidir. Eğer idam da olsa, bizim için bir saat zahmet, ebedi bir saadetin ve rahmetin anahtarı olur. Fakat, siz ey zındıka hesabına adliyyeyi ŖaŖırtan ve h k meti bizimle sebepsiz meŖgul eden insafsızlar! Kat'  biliniz ve titreyiniz ki; siz idamı ebedi ile ve ebedi haps-i münferit ile mahkûm oluyorsunuz. İntikamımız sizden pek çok ve muzaaf bir surette alınıyor görüyoruz; hatta size acıyoruz. Evet, bu Ŗehri yüz defa mezaristana boŖaltan ölüm hakikati elbette hayattan ziyade bir istediği var. Ve onun idamından kurtulmak

adliye: mahkeme, yargılama iŖleriyle uėraŖan daire.
bahane: yalandan özür, asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
bililtizam: bile bile.
ebedi: ebede mensup, zevalsiz, sonu olmayan, sürekli, hiç son bulmayacak Ŗekilde süren.
ehemmiyet:  nem.
erkân: reisler, ileri gelenler.
gayet: Çok, fazla, son derece.
haps-i münferit: tek baŖına

olan hapis.
hatta: manaya kuvvet vermek için " stelik, fazla olarak, bundan baŖka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle baŖlarında kullanılan edattır.
h cset: delil, ispat, burhan.
h k met: devlet.
icat: vücuda getirme, getirilme, yoktan var etme, ibda.
idam:  ld rme.
idam-ı ebedi: sonsuz yok olus.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
insaf: adaleti ve hakkı d Ŗ nerek davranma.
intikam:   alma, kendisine, bulunduğu topluluğa veya benimsediği bir Ŗeye karŖı yapılan tecavüze, k t l ge karŖılık verme, misillemede bulunma.
iŖhat: Ŗahit gösterme, tanik getirme.
ittiham: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altın-

da olma.

kabir:  t leri defnetmek için kazılan çukur, mezar, sin, merkad. büyük, ulu.

kasem: yemin, and, ahdetme.

kat' : kesip atan, Ŗ pheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, Ŗ phesiz.

kat'iyen: katı olarak, kesin olarak, kesinlikle.

keyfiyet: bir Ŗeyin nasıl olduğu, hâl, durum, vaziyet, husus, vasıf, nitelik, kalite, i yüz.

kumandan: komutan.

madem: Çünkü, için, değil mi ki, ...den dolay, böyle ise, hele.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiŖ, hükümlü.

masum: suçsuz, kabahatsiz, günahsız.

mazlum: zulüm g rm Ŗ, zulme uėramıŖ.

mebus: halk tarafından seçilerek meclise gönderilen, milletvekili.

mertebe: rütbe, paye.

muzaaf: kat kat, iki kat, iki misli, katmerli.

mübareze: kavga, d v Ŗme, vuruŖma, atıŖma.

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp baėıŖlaması, onlara maddi ve manevi nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

reis: baŖ, baŖkan,  mir, bir topluluğun en üst idarecisi.

saadet: mutluluk, kutluluk, bahtiyarlık, mes'ut olma.

suret: biçim, Ŗekil, tarz.

Ŗahadet: Ŗehitlik, Ŗehit olma.

temin: güvenlik, emniyet hissi verme, Ŗ phe ve korkuyu giderme.

terhis: izin verme, müsaade etme, serbest bırakma.

tezkere: askerlik görevinin bittiğini belgeleyen terhis kâğıdı.

vali: bir vil yeyi idare eden en büyük memur.

vükelâ: vekiller.

zahmet: sıkıntı, eziyet, meŖakat.

zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

ziyade: Çok, fazla, artık.

çaresi, insanların her meselesinin fevkinde en büyük ve en ehemmiyetli ve en lüzumlu bir ihtiyaç-ı zarurî ve kat'îsidir. Acaba, bu çareyi kendine bulan Risale-i Nur Şakirtlerini ve o çareyi binler hüccetler ile bulduran Risale-i Nur'u adî bahaneler ile ittiham edenler, ne kadar kendileri hakikat ve adalet nazarında müttehem oluyor, divaneler de anlar.

Bu insafsızları aldatan ve hiçbir münasebeti olmayan bir siyasî cemiyet vehmini veren, üç maddedir.

Birincisi: Eskiden beri benim talebelerim benim ile kardeş gibi şiddetli alâkadar olmaları, bir cemiyet vehmini vermiş.

İkincisi: Risale-i Nur'un bazı şakirtleri —her yerde bulunan ve cumhuriyet kanunları müsaade eden ve ilişmeyen— ve cemaat-i İslâmiye hey'etleri gibi hareket etmelerinden, bir cemiyet zannedilmiş. Hâlbuki, o mahdut üç-dört şakirdin niyetleri cemiyet memiyet değil, belki sırf hizmet-i imaniyede halis bir kardeşlik ve uhrevî tesanüttür.

Üçüncüsü: O insafsızlar kendilerini dalâlet ve dünya-perestlikte bildiklerinden ve hükûmetin bazı kanunlarını kendilerine müsait bulduklarından, fikren diyorlar ki: “Herhâlde Said ve arkadaşları, bizlere ve hükûmetin bizim medenîce nameşru hevesatımıza müsait kanunlarına muhaliftirler. Öyle ise, muhalif bir cemiyet-i siyasiyedirler.” Ben de derim:

adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakkaniyet, âdillik.

adı: bayağı, aşağı, değersiz.

alâkadar: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.

bahane: yalandan özür, asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.

cemaat-i İslâmiye: İslâm cemaati, İslâm topluluğu, Müslümanlar.

cemiyet: topluluk, birlik.

çare: ilâç, درمان.

dalâlet: iman ve İslâmiyetten ayrılma, azmak, doğru yoldan ayrılma, azma, batıla yönelme.

divane: deli, akli başında olmayan, budala, alık.

dünyaperest: dünyaya tapan, dünyaya düşkün, tamahlı, hırslı kimse.

ehemmiyet: önem.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.

fikren: fikir ile, düşünerek, zihnen.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.

halis: gerçek.

hevesat: hevesler.

heyet: bir topluluğu meydana getiren kişilerin bütünü, komite.

hizmet-i imaniye: imana ait hizmet, iman ve Kur'ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.

hüccet: delil, ispat, burhan.

hükûmet: devlet.

ihtiyaç-ı zarurî: yaşamak için gerekli olan ihtiyaç.

insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.

ittihâm: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altında olma.

mahdut: miktan, sayısı belli, az miktarda, az sayılı, sınırlı, belirlî.

mesele: problem, sorun.

mezaristan: mezarlık.

münasebet: ilgi, alâka, yakınlık.

lık.

müsaade: izin, icazet, ruhsat.

müsait: elverişli, uygun, muvafık.

müttehem: kabahatli olan, suçlu.

namesru: şeriata uymayan, şeriata aykırı.

nazar: huzur, kat, yan, ön, nezdinde.

niyet: maksat, meram.

sırf: ancak, sadece, yalnız, salt.

siyasi: siyaset gereği olan, si-

yasetle ilgili, siyasete ait.

şakirt: talebe, öğrenci.

talebe: öğrenci, tahsil gören.

tesanüt: dayanışma, birbirine dayanma, birbirinden destek alma, omuzdaşlık.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait, ahiret âlemiyle ilgili.

vehim: zan, şüphe.

zan: zannetme, sanma, kesin olarak bilmeksizin kuvvetli ihtimalle hükmetme.

ziyade: çok, fazla, artık.

“Hey bedbahtlar! Dünya ebedî olsaydı ve insan içinde daimî kalsaydı ve insanî vazifeler yalnız siyaset bulunsaydı, belki bu iftiranızda bir mana bulunabilirdi. Hem, eğer ben siyasetle işe girseydim, yüz risalede on cümle değil, belki bin cümleyi siyasetvari ve mübarezekârane bulacaktınız. Hem, farz-ı muhal olarak, eğer biz dahi sizin gibi bütün kuvvetimizle dünya maksatlarına ve keyiflerine ve siyasetlerine çalışıyoruz diye —ki, şeytan da bunu inandırmaya çalışamıyor ve kimseye kabul ettiremez— haydi böyle de olsa, madem bu yirmi senede hiçbir vukuatımız gösterilmiyor ve hükûmet ele bakar, kalbe bakamaz; ve her bir hükûmette şiddetli muhalifler bulunur. Elbette adliye kanunu ile bizleri mes’ul etmezsiniz. Son sözüm:

1 حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

Said Nursî

بِسْمِهِ سَبَّحَانَهُ

Eskişehir Mahkemesinde gizli kalmış, resmen zapta geçmemiş ve müdafaatımda dahi yazılmamış bir eski hatırayı ve lâtif bir vakıa-i müdafaayı beyan ediyorum.

Orada benden sordular ki: “Cumhuriyet hakkında fikrin nedir?”

1. Allah bana yeter. Ondan başka ibadete lâayk hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur. (Tevbe Suresi: 129.)
2. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

adliye: mahkeme, yargılama işleriyle uğraşan daire.
Ars: yükseklığı sebebiyle bütün cisimleri içine alan ve Allah'ın kudret ve hükmüyle istiva ettiği şey.
bedbaht: mutsuz, üzüntülü, zavallı.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

cemiyet-i siyasiye: siyasî cemiyet, siyasî teşkilât, siyasî amaçlarla kurulmuş cemiyet, örgüt.
cumhuriyet: siyasî mekanizması seçime kurulan, adalet ve hukukun üstünlüğüyle temel hak ve hürriyetleri sağlamayı amaçlayan idare şekli.
daimî: sürekli, devamlı.

ebedî: ebede mensup, zevalsiz, sonu olmayan, sürekli, hiç son bulmayacak şekilde sürer.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
farz-ı muhal: imkânsız farz etme, olmayacak bir şeyi olcakmış gibi düşünme.
fikir: düşünme, düşünce.

hatıra: anı.
hükûmet: devlet.
ibadet: kulluk.
iftira: aslı olmadan birine suç yüklemek, olmayan bir suçu başkasına yüklemek, bühtan, ifk.
ilâh: tanrı, mabud.
insani: insana ait, insanla alâkalı.
kusur: eksiklik, noksan.
lâyık: yakışan, yaraşır, yakışır.
madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.
maksat: kastedilen, istenilen şey, varılmak istenen nokta, niyet, meram.
mana: anlam.
mes’ul: sorumlu, yükümlü.
muhalif: muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, bir fiil veya düşünceye karşı gelen.
mübarezekârane: kavgalı bir şekilde, kavgaya edercesine, dövüşerek.
müdafaat: müdafaalar, savunmalar, korunmalar.
noksan: eksiklik, azlık, tam olmayış.
Rab: efendi, sahip, her şeyin maliki, malik.
resmen: resmî olarak, resmî şekilde, devlet adına, devlet tarafından.
siyaset: politika.
siyasetvârî: siyaset gibi, siyasî bir ifade ve tavırla.
tenzih: Allah'ı şanına lâayk olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.
tevekkül: Allah'a dayanma ve güvenme, gücünün yetmediği yerde Allah'tan beklemek.
vakıa-i müdafa: müdafa vakıası, savunma olayı.
vukuat: vak'alar, vuku bulan şeyler, hâdiseler, olaylar.
zapt: kayıt, tutanak.

aks: ters, karşıt, zıt.

Aşere-i Mübeşşere: Cennetle müjdelenen on Sahabî. (Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Abdurrahman bin Avf, Hz. Übeyde bin Cerrah, Hz. Said Bin Zeyd, Hz. Saad bin Ebi Vakkas, Hz. Ubeydullah bin Talha, Hz. Zübeyr ibnü'l-Avvam.).

aza: bir kuruluşa mensup, üye.

bitaraf: tarafsız.

cevaben: cevap olarak, karşılık şeklinde.

cumhuriyet: siyasi mekanizması seçimle kurulan, adalet ve hukukun üstünlüğüyle temel hak ve hürriyetleri sağlamayı amaçlayan idare şekli.

cumhuriyetperverlik: cumhuriyetçilik, cumhuriyetçi olan.

dindar: dinî kaidelere hakkıyla riayet eden, dininin emirlerini yerine getiren, mütedeyyin.

düstur: kanun, kaide, kural, prensip, esas.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

el-iyazü billâh: Allah'a sığındık, Allah'a sığınırım, Allah'a sığınırız, Allah esirgesin, Allah korusun !.

fikir: düşünme, düşünce.

hakikat-ı adâlet: adâletin esası, aslı.

hâli: تنها, boş, ıssız.

halife: Hz. Muhammed'in vekili olarak Müslümanların yöneticisi olan kimse.

hayat-ı siyasiye ve içtimaiye: siyasi ve sosyal hayat.

hulâsa: kısaca, sözün kısası.

Hulefa-yı Raşidin: doğru yolda olan dört büyük halife. Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali.

hükümde: yerinde.

hükümet: devlet.

hükümet-i cumhuriye: cumhuriyet hükümeti. cumhuriyet idaresi.

hürmeten: hürmet olsun diye.

hürriyet-i şer'iy: dinî hürriyet.

hürriyet-i vicdan: vicdan hürriyeti.

inziva: bir köşeye çekilme, tek başına yaşama, dünya işlerinden vaz geçme, dünyadan el-etek çekme.

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.

itihâm: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altında olma.

kesb: elde etme, kazanma.

Ben de dedim: “Eskişehir mahkeme reisinden başka daha sizler dünyaya gelmeden ben dindar bir cumhuriyetçi olduğumu elinizdeki tarihçe-i hayatım ispat eder. Hulâsası şudur ki:

O zaman, şimdiki gibi, hâlî bir türbe kubbesinde inzivada idim. Bana çorba geliyordu; ben de tanelerini karıncalara verirdim, ekmeğimi onun suyu ile yerdim. İşitenler benden soruyordular; ben de derdim: “Bu karınca ve arı milletleri cumhuriyetçidirler. O cumhuriyetperverliklerine hürmeten, taneleri karıncalara verirdim.”

Sonra dediler: “Sen Selef-i Salihîne muhalefet ediyorsun.”

Cevaben diyordum: “Hulefa-i Raşidîn; her biri hem halife, hem reis-i cumhur idi. Sıddık-ı Ekber (r.a.), Aşere-i Mübeşşereye ve Sahabe-i Kirama elbette reis-i cumhur hükmünde idi. Fakat, manasız isim ve resim değil, belki hakikat-i adaleti ve hürriyet-i şer'iyeyi taşıyan mana-i dindar cumhuriyetin reisleri idiler.”

İşte ey müddeiumumî ve mahkeme azaları! Elli sene-den beri, bende bulunan bir fikrin aksiyile beni ittiham ediyorsunuz. Eğer lâik cumhuriyet soruyorsanız; ben biliyorum ki, lâik manası bitaraf kalmak, yani hürriyet-i vicdan düsturuyla dinsizlere ve sefahatçılara ilişmediği gibi, dindarlara ve takvacılara da ilişmez bir hükümet telâki ederim. On senedir şimdi yirmi sene oluyor Hayat-ı siyasiye ve içtimaiyeden çekilmişim. Hükümet-i cumhuriye ne hâl kesp ettiğini bilmiyorum. Eliyazübillâh, eğer

lâik: dünya işlerini din işlerinden ayıran, din işlerini devlet işlerine karıştırmayan, lâdinî, seküler.

mana: anlam.

mana-yı dindar: dindar mana (da), dindar anlam (da).

muhalefet: birinin düşüncesine zıt düşüncede bulunma, karşı koyma, bir düşünce, fiil veya harekete karşı durma.

müddeiumumî: savcı.

reis: baş, başkan, âmir, bir topluluğun en üst idarecisi.

reiscumhur: halkın reisi, cumhurbaşkanı.

Sahabe-i Kiram: cömert, şeref sahibi, soyu temiz Sahabeler.

sefahat: yasak şeylere, zevk ve eğlenceye aşırı derecede düşkünlük.

Selef-i Salihîn: Ehl-i Sünnet ve Cemaatin ilk rehberleri ve Aşap ile Tabiînin ileri gelenleri ile Tebe-i Tabiînden olan Müslümanlar.

Sıddık-ı Ekber: en büyük

doğrulamayı.

takva: Allah'tan korkma, Allah korkusuyla dinin yasak ettiği şeylerden kaçınma, Allah'ın emirlerini tutup azabından korunma, Allah'ın yasaklarından kaçınmada azamî titizlik gösterme.

tarihçe-i hayat: bir kimsenin hayatını anlatan kitap.

telâkkî: anlama, anlayış, görüş.

dinsizlik hesabına imanına ve ahiretine çalışanları mes'ul edecek kanunları yapan ve kabul eden bir dehşetli şekle girmiş ise, bunu size bilâperva ilân ve ihtar ederim ki: 'Bin canım olsa, imana ve ahiretime feda etmeye hazırım! Ne yaparsanız yapınız, benim son sözüm

¹ **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ** olarak, sizin beni idam ve ağır ceza ile zulmen mahkûm etmenize mukabil derim: Ben, Risale-i Nur'un keşf-i kat'îsiyle, idam olmuyorum, belki terhis edilip, nur ve saadet âlemine gidiyorum. Ve sizi, ey dalâlet hesabına bizi ezen bedbahtlar, idam-ı ebedî ile ve daimî haps-i münferit ile mahkûm bildiğimden ve gördüğümünden, tamamıyla intikamımı sizden alarak, kemal-i rahat-ı kalp ile teslim-i ruh etmeye hazırım!'

Mevkuf

Said Nursî

² **بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ**

Efendiler,

Çok emarelerle kat'î kanaatim gelmiş ki, hükûmet hesabına, "hissiyat-ı diniyeyi alet ederek emniyet-i dahiliyeyi ihlâl etmek" için bize hücum edilmiyor. Belki, bu yalancı perde altında, zındıka hesabına, bizim imanımız için ve imana ve emniyete hizmetimiz için bize hücum edildiğine çok hüccetlerden bir hücceti şudur ki:

1. Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmran Suresi: 173.)

2. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.
âlem: dünya, cihan.
bedbaht: mutsuz, üzüntülü, zavallı.
bilâperva: korkusuzca, çekinmeden.
daimî: sürekli, devamlı.
dalâlet: iman ve İslâmîyetten ayrılmak, azmak, doğru yol-

dan ayrılma, azma, batıla yönelme.
dehşetli: korkunç, ürkütücü.
emare: alâmet, nişan, eser, ipucu, belirti, karine.
emniyet: eminlik, güvenlik, korkusuzluk.
emniyet-i dahiliye: dahilî emniyet, iç güvenlik.
fedâ: gözden çıkarma, uğruna verme.

haps-i münferit: tek başına olan hapis.
hissiyat-ı diniye: dinle ilgili hisler.
hüccet: delil, ispat, burhan.
hücum: saldırma, hamle ile ileri atılmak.
hükümet: devlet.
idam: öldürme.
idam-ı ebedî: sonsuz yok oluş.

ihlâl: bozma, sakatlama, sağlamlığına zarar verme.

ihtar: dikkatini çekme, tenbih, uyarma, uyarı.

ilân: meydana çıkarma, belli etme, yayma, duyurma, bildirme.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

intikam: öç alma, kendisine, bulunduğu topluluğa veya benimsediği bir şeye karşı yapılan tecavüze, kötülüğe karşılık verme, misillemede bulunma.

kanaat: kanma, inanma.

kat'î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.

kemal-i rahat-ı kalp: tam bir kalp rahatlığı.

keşf-i kat'î: kesin keşif, kesin haber.

kusur: eksiklik, noksan.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

mes'ul: yaptığı işlerden hesap vermeye mecbur olan, sorumlu.

mevkuf: tevkif edilmiş, tutulmuş, zanlı olarak hapsedilmiş, tutuklu.

mukabil: karşı, karşılık, muâdil.

noksan: eksiklik, azlık, tam olmaması.

nur: aydınlık, parlaklık, ziya, ışık, şule.

saadet: mutluluk, kutluluk, bahtiyarlık, mes'ut olma.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzehten sayma.

terhis: askerliğini bitirenlerin ordudan gitmelerine izin verme, bırakma.

teslim-i ruh: ruhu teslim etme, öleme.

vekil: kullarının işlerine ve rızıkına kefil olan, her şeyi idaresi altında bulunduran, kendisine dayanılan, gözeten, şahit ve koruyucu Allah (c.c.).

zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

zulmen: zulümlerle, haksızlıkla, zulmederek.

Yirmi sene zarfında, Risale-i Nur'un yirmi bin nüshaları ve parçalarını yirmi bin adamlar okuyup kabul ettikleri hâlde, Risale-i Nur'un şakirtleri tarafından emniyetin ihlâline dair hiçbir vukuat olmamış ve hükûmet kaydetmemiş ve eski ve yeni iki mahkeme bulmamış. Hâlbuki, böyle kesretli ve kuvvetli propaganda, yirmi günde, vukuatlar ile kendini gösterecekti. Demek hürriyet-i vicdan prensibine zıt olarak, bütün dindar nasihatçılara şamil, lâstikli bir kanunun yüz altmış üçüncü maddesi, sahte bir maskedir. Zındıklar, bazı erkân-ı hükûmeti iğfal ederek, adliyeyi şaşırtıp, bizi herhâlde ezmek istiyorlar.

Madem hakikat budur; biz de bütün kuvvetimizle deriz:

Ey dinini dünyaya satan ve küfr-i mutlaka düşen bedbahtlar! Elinizden ne gelirse yapınız. Dünyanız başınızı yesin ve yiyecek. Yüzer milyon kahraman başlar feda oldukları bir kudsî hakikate, başımız dahi feda olsun! Her ceza ve idamınıza hazırız. Hapsin harici, bu vaziyette, yüz derece dahilinden daha fenadır. Bize karşı gelen böyle bir istibdad-ı mutlak altında hiçbir hürriyet-ne hürriyet-i ilmiye, ne hürriyet-i vicdan, ne hürriyet-i diniye-olmamasından, ehl-i namus ve diyanet ve taraftar-ı hürriyet olanlara ya ölmek veya hapse girmekten başka çaresi kalmaz. Biz de, ¹ **إِنَّا لِلَّهِ وَأَنَا لِيهِ رَاجِعُونَ** diyerek Rabbinize dayanıyoruz.

Mevkuf
Saïd Nursî

1. Biz Allah'ın kullarıyız, sonunda yine Ona döneceğiz. (Bakara Suresi: 156.)

adliye: mahkeme, yargılama işle-riyle uğraşan daire.

bedbaht: mutsuz, üzüntülü, zavallı.

dahil: iç, bir şeyin içi.

dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.

dindar: dinî kaidelere hakkıyla ri-ayet eden, dininin emirlerini yeri-ne getiren, mütedeyyin.

ehl-i namus ve diyanet: namus sahipleri ve dindarlar.

emniyet: eminlik, güvenlik, kor-kusuzluk.

erkân-ı hükûmet: hükûmet üye-leri, bakanlar.

fedâ: gözden çıkarma, uğruna verme.

fena: kötü.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hâlbuki: hakikat ve doğrusu şü-dur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.

haric: bir şeyin dışı, dışarı, dışta kalan.

hükûmet: devlet.

hürriyet: serbestlik, özgürlük, hür oluş.

hürriyet-i diniye: din hürriyeti, her hangi bir kimsenin mensup olduğu dinin emirlerini ve icaplarını yapmakta asayişe ve başka-sının haklarına dokunmamak şartıyla serbest olması.

hürriyet-i ilmiye: ilim hürriyeti.

hürriyet-i vicdan: vicdan hürri-yeti.

idam: öldürme.

iğfal: yanıltma, gaflete düşürerek kandırma, yanlış iş yaptırma, al-datma, aldatılma.

ihlâl: bozma, sakatlama, sağlam-lığına zarar verme.

istibdat-ı mutlak: hiç bir hak ve hürriyeti tanımayan tam baskı, tam diktatörlük.

kesretli: çokluğu olan, çok fazla.

kudsî: mukaddes, kutlu, muaz-zez, aziz.

küfr-i mutlak: kayıtsız şartsız kü-

für, mutlak küfür, hiç bir ima-nî hükmü, delili, hakikati ka-bul etmeme, kesin ve tam bir inkâr.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, he-le.

mevkuf: tevkif edilmiş, tutul-muş, zanlı olarak hapsedilmiş, tutuklu.

nasihat: öğüt.

nüsha: bir kitaptan veya ya-

zılı bir şeyden çıkarılan suret.

prensip: temel fikir, temel bilgi, esas, ilke.

propaganda: bir inanç, dü-şünce, doktrin v.b. ni başkalar-ına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vası-talarla yapılan faaliyet.

Rab: besleyen, yetiştiren, verdiği nimetlerle mahlûkatı islah ve terbiye eden Allah.

sakirt: talebe, öğrenci.

şamil: sümülü bulunan, içine alan, kaplayan, çevreleyen, havi.

taraftar-ı hürriyet: hürriyet taraftarı, bağımsızlık tarafını tutan.

vukuat: vak'alar, vuku bulan şeyler, hâdiseler, olaylar.

zarfında: içerisinde.

zındık: Allah'a ve ahirete inanmayan, Allah'ı inkâr eden, imansız, münkir.

Mahkeme Reisi Ali Rıza Beyefendi,

Hukukumü müdafaa etmek için ehemmiyetli bir talebim ve bir ricam var.

Ben yeni harfleri bilmiyorum ve eski yazım da pek nakıstır. Hem, beni başkalarla görüştürmüyorlar; âdeta tecrid-i mutlak içindeyim. Hatta iddianame on beş dakikadan sonra benden alındı. Hem, avukat tutmak iktidarım yok. Hatta size takdim ettiğim müdafaatımın, çok zahmetle, bir kısmını gizli olarak ancak yeni harfle bir suretini alabildim. Hem, Risale-i Nur'un bir nevi müdafaanamesi ve mesleğinin hulâsası olan Meyve Risalesi'nin bir suretini müddeiumuma vermek için ve bir-iki suretini Ankara makamatına göndermek için yazdırmıştım. Birden onları elimden aldılar, daha vermediler. Hâlbuki Eskişehir Adliyesi, bize bir makineyi hapse gönderdi. Biz müdafaatımızı onda, yeni harfle, bir-iki nüsha yazdık; hem o mahkeme dahi yazdı. İşte ehemmiyetli talebim: Ya bize bir makineyi siz veriniz veya bize müsaade ediniz, biz celp edeceğiz; tâ ki, hem müdafaatımı, hem Risale-i Nur'un müdafaanamesi hükmündeki risaleyi yeni harfle iki-üç suretini alıp, hem Adliye Vekâletine, hem Hey'et-i Vekileye, hem Meclis-i Mebusana, hem Şûra-i Devlete göndereceğiz. Çünkü, iddianamede bütün esas, Risale-i Nur'dur. Ve Risale-i Nur'a ait dava ve itiraz, cüz'î

metni, savunma mektubu, savunma dilekçesi.
müdafaat: müdafaalar, savunmalar, korunmalar.
müddeiumumi: savcı.
müsaade: izin, icazet, ruhsat.
nakıs: kusuru olan, kusurlu.
nevi: tür, çeşit.
noksan: eksiklik, azlık, tam olmayış.
nüsha: bir kitaptan veya yazılı bir şeyden çıkarılan suret.
reis: bir hey'et veya meclisteki üyelerin başı.
rica: dileme, isteme.
suret: nüsha, kopya.
Şûra-yı Devlet: bugünkü Danıştay.
takdim: arz etme, sunma.
talep: isteme, dileme, istek, arzu.
tecrid-i mutlak: hücre hapsi.
tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.
vekâlet: nezaret, bakanlık.
zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

âdeta: sanki, düpedüz, bayağı, bas bayağı.
adliye: mahkeme, yargılama işleriyle uğraşan daire.
celp: yazı ile çağırma.
ehemmiyet: önem.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu sudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bi-

le, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
Heyet-i Vekile: vekiller heyeti, bakanlar kurulu, kabine.
hukûk: haklar, kanunun verdiği haklar.
hulâsa: öz, özet.
hükmündeki: yerindeki, değerindeki.
iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki

iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.
iktidar: güç yetme, yapabilme, bir işi gerçekleştirmek için gereken kuvvet.
kusur: eksiklik, noksan.
makamat: makamlar.
Meclis-i Mebusan: Millet Meclisi.
müdafa: savunma.
müdafaaname: müdafa

bir hâdise ve şahsî bir mesele değil ki, çok ehemmiyet verilmesin. Belki bu milleti ve memleketi ve hükûmeti ciddî alâkadar edecek ve dolayısıyla âlem-i İslâmın nazarı dikkatini ehemmiyetli bir surette celp edecek bir küllî hâdise hükmünde ve umumî bir meseledir.

adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakka niyet, âdillik.

adliye: mahkeme, yargılama işleyle uğraşan daire.

alâka: ilgi, ilişki, bağ.

alâkadar: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

âli: yüce, yüksek, ulu.

anarşi: her türlü düzen ve otoriteye karşı koyarak karışıklığı meydana getirme durumu.

asayiş: emniyet.

bedbaht: zavallı, bahtsız.

celp: çekme, çekis, kendine çekmek.

cüz'î: küçük.

ecnebi: yabancı, başka milletten olan.

ehemmiyet: önem.

emniyet: eminlik, güvenlik, korumsuzluk.

esas: temel.

gerçi: öyle ise de, her ne kadar.

hâdise: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.

heyet-i ilmiye: ilmi heyet, ilim adamlarından oluşan topluluk.

hüccet: delil, ispat, burhan.

hücüm: saldırma, hamle ile ileri atılmak.

hükümünde: yerinde, değerinde.

hükümet: devlet.

hürriyet: serbestlik, özgürlük, hür oluş.

idam: öldürme.

ığfal: yanıltma, gaflete düşürerek kandırma, yanlış iş yaptırma, aldatma, aldatılma.

ihtimal: olabirlik, bir şeyin olabilemesi mümkün olma, gerçekleşebilirlik.

istibdat-ı mutlak: hiç bir hak ve hürriyeti tanımayan tam baskı, tam diktatörlük.

ışkence: eziyet, azap, bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, zulüm.

itiraz: bir mahkemenin görüş ve kararına karşı bir görüş öne sürülerek değiştirilmesini isteme.

küfr-i mutlak: kayıtsız şartsız küfür, mutlak küfür, hiç bir imanı hüküm, delili, hakikati kabul etmeme, kesin ve tam bir inkâr.

küllî: külle ilgili, bütüne ait, umu-

Evet, Risale-i Nur'a perde altında hücum eden, ecnebi parmağıyla bu vatandaki milletin en büyük kuvveti olan âlem-i İslâmın teveccühünü ve muhabbetini ve uhuvvetini kırmak ve nefret verdirmek için siyaseti dinsizliğe alet ederek perde altında küfr-i mutlakı yerleştirilenlerdir ki, hükûmeti ığfal ve adliyeyi iki defadır şaşırtıp der: "Risale-i Nur ve şakirtleri, dini siyasete alet eder; emniyete zarar ihtimali var."

Hey bedbahtlar! Risale-i Nur'un, gerçi, siyasetle alâkası yoktur; fakat, küfr-i mutlakı kırdığı için, küfr-i mutlakın altı olan anarşiliği ve üstü olan istibdad-ı mutlakı, esasıyla bozar, reddeder. Emniyeti, asayiş, hürriyeti, adaleti temin ettiğine yüzer hüccetlerden biri, bu, müdafaaname-si hükmündeki *Meyve Risalesi*'dir. Bunu, âli bir hey'et-i ilmiye ve içtimaiye tetkik etsinler; eğer beni tasdik etmezlerse, ben her cezaya ve işkenceli idama razıyım.

Mevkuf

Said Nursî

mî, bütün, hepsi.

memleket: bir devletin top-rağı, ülke, yurt, vatan, diyar.

mesele: konu.

mevkuf: tevkif edilmiş, tutulmuş, zanlı olarak hapsedilmiş, tutuklu.

muhabbet: ülfet, sevgi, sevmeye, dostluk.

müdafaaname: müdafaametni, savunma mektubu, savunma dilekçesi.

nazar-ı dikkat: dikkatli bakma, dikkatli bakış.

nefret: bir şeyden veya kim-seden iğrenme, tikslenme, ikrah.

razı: rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen, muvafakat eden, hoşnut olan.

siyaset: politika.

suret: biçim, şekil, tarz.

şahsî: şahsa ait, kişiye, kendine ait, şahısla ilgili, hususî.

şakirt: talebe, öğrenci.

tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.

temin: sağlama.

tetkik: dikkatle araştırma, inceden inceye yoklama, inceleme.

teveccüh: hoşlanma, güler yüz gösterme, iltifat etme.

uhuvvet: kardeşlik.

umumî: umuma ait, umumla ilgili, herkesle alâkalı, herkese ait.

Reis Beyefendi,

Kararnamede üç madde esas tutulmuş:

Birisi, “cemiyet”tir. Ben buradaki bütün Risale-i Nur Şakirtlerini ve benimle görüşenleri veya okuyan ve yazanlarını aynıyla işhat ediyorum; onlardan sorunuz ki, ben hiçbirisine dememişim: “Bir cemiyet-i siyasiye veya cemiyet-i Nakşiye teşkil edeceğiz.” Daima dediğim budur: “Biz, imanımızı kurtarmaya çalışacağız.” Umum ehl-i iman dahil oldukları ve üç yüz milyondan ziyade efradı bulunan bir mukaddes cemaat-i İslâmiyeden başka, mabeynimizde medar-ı bahis olmadığını ve Kur’ân’da *hizbullah* namı verilen ve umum ehl-i imanın uhuvveti cihetiyle kendimizi, Kur’ân’a hizmetimiz için, *hizbü’l-Kur’ân*, *hizbullah* dairesinde bulmuşuz. Eğer kararnamede bu mana murat ise, bütün ruhumuzla, kemal-i iftiharla itiraf ederiz. Eğer başka manalar murat ise, onlardan habermiz yoktur.

İkinci Madde: Kararnamenin itirafıyla, Kastamonu zabitasının rapor ve tasdikiyle, hiç neşrolunmayacak tarzda odun ve kömür yığınları altında ve mihli sandıklarda bulunan ve Eskişehir Mahkemesinin tetkikinden ve tenkidinden geçen ve bir hafif cezayı çektiren ve kat’iyen mahrem tutulan *Tesettür Risalesi ve Hücumat-ı Sitte ve Zeyli* risalesi gibi kitaplardan bazı cümlelerine yanlış

1. Allah’ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

cemaat-i İslâmiye: İslâm cemaati, İslâm topluluğu, Müslümanlar.
cemiyet: topluluk, birlik.
cemiyet-i Nakşiye: Nakşibendi tarikatına bağlı topluluk.
cemiyet-i siyasiye: siyasî cemiyet, siyasî teşkilât, siyasî amaçlarla kurulmuş cemiyet, örgüt.
cihet: yan, yön, taraf.

daima: her vakit, sürekli, her zaman.
efrat: fertler, tek olanlar, birler.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri, İslâm dinini kabul edenler.
hizbullah: Kur’ân hizmetkârı.
hizbü’l-Kur’ân: Kur’ân hizmetkârı.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

işhat: şahit gösterme, tanık getirme.
itiraf: başkalarının bilmediği gizli bir kusurunu söyleme, kendisi için iyi sayılmayacak bir hâli gizlemeyip söyleme.
kararname: sorgu hakiminin hazırladığı, suçlamaya veya aklamaya dair resmi yazı.
kat’iyen: katî olarak, kesin olarak, kesinlikle.
kemal-i iftihar: övünmenin

son derecesi, tam manasıyla iftihar etmek.
kusur: eksiklik, noksan.
mabeyn: ara, aralık, iki şeyin arası.
mahrem: gizli olan, herkese söylenmeyen, gizli sır vasfı olan.
mana: anlam.
medar-ı bahs: söz konusu, bahsetmeye sebep olan, vesile olan.
mihli: çivili.
mukaddes: takdis edilmiş, mübarek, ayıp ve noksanlardan kurtulmuş, kutsal, aziz, temiz.
murâd: maksat, meram, ulaşmak istenen şey.
nam: ad, isim.
neşr: dağıtma, yayma, saçma, serpmeye.
noksan: eksiklik, azlık, tam olmaması.
rapor: her hangi bir işte, bir konuda yapılan inceleme ve araştırma sonucu, düşünceleri veya gözlemleri bildiren yazı.
reis: bir hey’et veya meclisteki üyelerin başı.
şakirt: talebe, öğrenci.
tarz: biçim, şekil.
tasdik: onaylama.
tenzih: Allah’ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.
teşkil: vücut verme, meydana getirme, yapma.
tetkik: dikkatle araştırma, inceden inceleme, yoklama, inceleme.
uhuvvet: kardeşlik.
umum: hep, bütün, cümle, herkes.
zabıta: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.
ziyade: çok, fazla, artık.

mana vererek, dokuz sene evvelki zamana bizi götürüp, cezasını çektiğimiz suç ile mes'ul etmek istiyor.

Üçüncü Madde: Kararnamede, kaç yerinde, “Devletin emniyetini ihlâl edebilir veya yapabilir” gibi tabirlerle, imkânât, vukuat yerinde istimal edilmiş. Herkes, mümkündür ki bir katl yapsın, bu imkân ile mes'ul olabilir mi?

Mevkuf

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
1

Reis Beyefendi,

Ankara makamatına, reis-i cumhura istida suretinde gönderdiğim müdafaanamemi ve Başvekâletin de bunu ehemmiyetle kabul ettiklerini gösteren cevabî mektubunu rabten sunuyorum, takdim ederim. Makam-ı iddianın aleyhimizde beyan ettiği asılsız, ittihamkârane evhamın kat'î cevapları bu müdafaatımda vardır. Sair yerlerin garazkârâne ve sathî zabıtnamelerine bina edilen buranın ehl-i vukuf raporunda hilâf-ı vâkî ve mantıksız çok sözler vardır ki, onlara karşı da bu itiraznamem takdim edilmiştir.

Ezcümle: Size evvelce arz ettiğim gibi, Eskişehir Mahkemesine 163'üncü madde ile beni mahkûm etmek istedikleri zaman demiştim: “Hükûmet-i cumhuriyenin iki

arz: söyleme, ifade etme.

Başvekâlet: başvekillik makamı, başbakanlık.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

binâ: dayama, bir iddiayı bir şeye dayandırmak.

cevabî: cevap, karşılık, cevaba ait, cevap mahiyetinde.

ehemmiyet: önem.

ehl-i vukuf: bir mesele hakkında bilgi ve yetki sahibi olanlar, hâkimler.

emniyet: eminlik, güvenlik, korukusuzluk.

evham: vehimler, zanlar, kuşku-lar, esassız şeyler, kuruntular.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

evvelce: daha evvel, daha önce.

ezcümle: belli başlı, başlıca, özellikle, bu cümleden olarak, bu da, bu babdan.

garazkârâne: garaz ve düşmanlığa kapılarak, garazkârlıkla, düşmancasına.

hilâf-ı vâkî: gerçeğe zit, vuku bulana aykırı.

hükûmet-i cumhuriye: cumhuriyet hükümeti. cumhuriyet idaresi.

ihlâl: bozma, sakatlama, sağlamlığına zarar verme.

imkânât: imkânları olabirlikler, olması ve olmaması ihtimal dahilinde olanlar.

istida: resmî makamlara bir işin yapılmasını, yerine getirilmesini istemek maksadıyla yazılan yazı, dilekçe, arzuhal.

istimâl: kullanma.

itirazname: itiraz kâğıdı, itiraz dilekçesi.

ittihemkârâne: suçlanarak.

kararname: sorgu hakiminin hazırladığı, suçlamaya veya aklamaya dair resmî yazı.

kat'i: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.

katl: öldürme, katletme.

kusur: eksiklik, noksan.

makamat: makamlar.

makam-ı iddia: iddiada bulunan taraf, iddia makamı.

mana: anlam.

mes'ul: yaptığı işlerden hesap vermeye mecbur olan, sorumlu.

mevkuf: tevkif edilmiş, tutulmuş,

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

zanlı olarak hapsedilmiş, tutuklu.

müdafaaname: müdafaametni, savunma mektubu, savunma dilekçesi.

müdafaat: müdafaalar, savunmalar, korunmalar.

noksan: eksiklik, azlık, tam olmayış.

rapor: her hangi bir işte, bir konuda yapılan inceleme ve

araştırma sonucu, düşünceleri veya gözlemleri bildiren yazı.

reis: bir hey'et veya mecliste-ki üyelerin başı.

reiscumhur: halkın reisi, cumhurbaşkanı.

sair: diğer, öteki, başka.

sathî: yüzde kalan, derine inmeyen, üstün körü.

suret: biçim, şekil.

tabir: ifade, söz.

takdim: arz etme, sunma.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.

vukuat: vak'alar, vuku bulan şeyler, hâdiseler, olaylar.

zabıtname: zabıt kâğıdı, tutanak.

yüz mebusu içinde, aynı rakam 163 mebusun imzalarıyla Van'daki dârü'l-fünunuma (medrese) yüz elli bin banknot tahsisat kabul etmeleri ve onunla hükûmet-i cumhuriyenin bana karşı teveccühü, bu 163'üncü maddeyi hakkımda hükümden ıskat ediyor" dediğim hâlde, o ehl-i vukuf, "163 mebus Said aleyhinde takibat yapmışlar" diye tahrif etmiş! İşte makam-ı iddia da, bu ehl-i vukufun böyle bütün bütün asılsız ittihamlarına binaen bizi mes'ul tutuyor. Hâlbuki, meclisinizin kararıyla, en yüksek hey'et-i ilmiye ve fenniye'nin tetkikine ve tahkikine havale edilen Risale-i Nur'un bütün eczaları tetkikten sonra, bilittifak, hakkımızda, "Said'in ve Risale-i Nur Şakirtlerinin yazılarında dini, mukaddesatı alet edip, devletin emniyetini ihlâl teşvik veya bir cemiyet kurmak ve hükûmete karşı bir sû-i maksadı bulunmak kastında olduğunu gösterir bir sarahat ve emare olmadığını; ve Said'in şakirtleri, muhaberelelerinde hükûmete karşı kötü bir kast beslemek, bir cemiyet kurmak veya tarikat gütmek fikriyle hareket etmedikleri anlaşılmaktadır" diye müttefik karar vermişler.

Hem ehl-i vukuf, "Said Nursî'nin yüzde doksan risalesi, hem samimi, hem hasbî; hem ilim ve hakikat ve din esaslarından hiçbir cihetle ayrılmamışlar; bunlarda, dini alet etmek veya cemiyet teşkil etmeye, emniyeti ihlâl hareketinin bulunmadığı sarihtir. Şakirtlerin birbiriyle ve Said Nursî ile muhabere mektupları da bu nev'idendirler. Beş on mahrem ve şekvalı ve gayr-i ilmî olan risalelerden başka bütün risaleleri, her biri bir ayetin tefsiri ve bir

aleyhinde: zararına olarak.
ayet: Kur'ân'ın her bir cümlesi, Kur'ân'ın surelerini oluşturan ilâhî söz.
banknot: kâğıt para.
bilittifak: ittifakla, beraberce, uyuşarak, elbirliğiyle, oybirliğiyle, tamamıyla.
binaen: den dolayı, -den ötürü, -için, -dayanarak, yapılarak, bu sebepten.
cemiyet: topluluk, birlik.
cihet: sebep, vesile, mucip, bahane.

ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.
ehl-i vukuf: bir mesele hakkında bilgi ve yetki sahibi olanlar, hâkimler.
emare: alâmet, nişan, eser, ipucu, belirti, karine.
emniyet: eminlik, güvenlik, korkusuzluk.
fikir: düşünce.
gayr-i ilmî: ilim dışı, ilme dayanmayan, ilmî olmayan.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu sudur ki, öyle iken, oysa ki,

hakikat şu ki.
hasbî: karşılıksız, Allah rızası için, gönülden, isteyerek.
havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ismarlama.
heyet-i ilmiye ve feniye: ilim ve fen heyeti, komitesi.
hüküm: karar, emir, bir konu, iş veya kimse hakkında verilen karar.
hükümet: devlet.
hükümet-i cumhuriye: cumhuriyet hükümeti.

ıskat: yok etme, hükümsüz kılma, hükümsüz bırakma.

ihlâl: bozma, sakatlama, sağlamlığına zarar verme.

ilim: kâinat içinde meydana gelen olayların sebep, oluş, sonuç ve tesirleri konusunda, aklın ölçüleri çerçevesinde tahsil ve tecrübe ile edinilen doğru bilgi, bilim.

ittihâm: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altında olma.

kasıt: niyet.

mahrem: gizli olan, herkese söylenmeyen, gizli sır vasfı olan.

makam-ı iddia: iddiada bulunan taraf, iddia makamı.

mebus: halk tarafından seçilerek meclise gönderilen, milletvekili.

medrese: yüksek mektep, üniversite.

mes'ul: yaptığı işlerden hesap vermeye mecbur olan, sorumlu. muhabere: haberleşme, mektuplaşma, yazışma.

mukaddesat: mukaddes olan şeyler, kutsal şeyler, mübarek, aziz, temiz, yüce olarak kabul edilen şeyler.

müttefik: müttefik olarak, elbirliğiyle, hep beraber, birlikte, ittifak ederek, anlaşarak, birleşerek.

nev'i: tür, çeşit.

samimi: içten, candan, gönülden, kalbî, menfaatsiz, riyasız.

sarahat: sarihlik, açıklık, belirlilik.

sarih: açık, meydana, aşikâr, bedihi, tartışılmayacak kadar açıklık.

su-i maksat: niyetin kötülüğü.

şakirt: talebe, öğrenci.

şekva: şikâyet, yakınma, hoşnutsuzluk, memnuniyetsizlik.

tahkik: inceleme.

tahrif: değiştirme, bozma.

tahsisat: tahsis olunan şeyler, tahsis edilen para, ödenek.

takibat: suç konusunda yapılan soruşturma, araştırma, kovuşturma.

tarikât: Allah'a ulaşmak için, şeyhin gözetiminde müridin takip edeceği terbiye usul ve yolu, seyyir ü sülûk sırasında tutulan yol.

tefsir: açıklama, tamamen açıklama, izah.

teşkil: vücut verme, meydana getirme, yapma.

tetkik: dikkatle araştırma, inceden inceye yoklama, inceleme.

ahir: son, sonraki, en sonra.

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.

ahlâki: ahlâkla ilgili, ahlâka ait, ahlâka mensup.

akide: iman, inanılan ve itikat edilen esas, inanç.

aleyhimizde: zararımıza olarak.

asayiş: düzen, nizam.

Bektaşî: Hacı Bektaş Veli tarikatına mensup kişi.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

cihet: yan, yön, taraf.

ehl-i vukuf: bir mesele hakkında bilgi ve yetki sahibi olanlar, hâkimler.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

faide: fayda, menfaat, kâr, kazanç.

fevkalhad: haddinden fazla, pek çok, haddin ötesinde, üstünde.

hadis-i şerif: Peygamberimizden aktarılan sözlerin genel adı.

hafız: Kur'an-ı Kerim'i tamamen ezberleyen ve okuyan kimse.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hakikaten: doğrusu, gerçekten.

hükümet: devlet.

ibare: cümle.

ibret: bir olaydan, kötü bir durumdan ders alma, ders çıkarma.

iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.

ifsat: karıştırma, karışıklık çıkarma.

ihiva: içine alma, içinde bulunurma.

ilmi: ilim ile ilgili, ilme dair.

insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.

ittihâm: suç altında bulunma, töhmetli olma, töhmet altında olma.

kabil: türlü, gibi.

makam-ı iddia: iddiada bulunan taraf, iddia makamı.

menkabe: meşhur kimselerin ahvâline dair hayat hikâyesi, kıssa, hikâye, menkibe.

mukayese: karşılaştırma.

müdafaaname: müdafaa metni, savunma mektubu, savunma dilekçesi.

müsellem: herkes tarafından kabul edilen, doğruluğu, gerçekliği herkesçe kabul edilmiş olan, belli, aşıkâr, söz götürmez, su götürmez.

müşevves: teşevvüşe uğramış, belirsiz, karışık, düzensiz, karma-

hadis-i şerifin hakikati namına yazılmışlardır. Din, iman, Allah, peygamber, ahiret akidelerini ve ibarelerini açıkça anlatmak için temsillerle yazılmış ve ilmî görüşleri ve ihtiyarlara ve gençlere ahlâkî öğütler ve hayat tecrübesinden alınmış ibretli vak'alar ve faydeli menkıbeleri ihtiva eden, mevcudun yüzde doksanını teşkil eden risalelerdir. Hükûmete ve idareye ve asayişe ilişecek ciheti yoktur” diye müttefikan karar vermişler.

İşte, makam-ı iddia, bu yüksek ehl-i vukufun raporuna bakmayarak, eski ve müşevves ve nakıs rapora binaen, acip tarzlarda bizi ittihâm etmesinden hakikaten fevkalhad müteessir bulunmaktayız. Bu insafli mahkemenin müsellem insaflarına elbette yakıştırmayız. Hatta –temsilde hata olmasın– bir Bektaşîye, “Niçin namaz kılmıyorsun?” demişler. O da, “Kur'an'da ¹ لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ

var” demiş. Ona demişler: “Bunun arkasını, yani ² وَأَنْتُمْ سُكَارَىٰ

lim” demiş olması kabilinden, Risale-i Nur'un bir cümlesini tutup, o cümleyi tadil ve neticeyi beyan eden ahirini almayarak, aleyhimizde verilmektedir. Takdim edeceğim müdafaanamemde, o iddianameye karşı mukayese edildiğinde bunun otuz-kırk misali görülecektir. Bu numunelerden lâtif bir vakiayı beyan ediyorum:

Eskişehir Mahkemesinde makam-ı iddianın nasılsa bir sehiv neticesi, Risale-i Nur'un iman derslerine “Halkları ifsat ediyor” gibi bir tabir ve sonradan o tabirden

1. Namaza yaklaşmayın. (Nisa Suresi: 43.)

2. İçkilyken. (Nisa Suresi: 43.)

karışık.

müteessir: teessüre kapılan, hisleriyle oynanmış, üzülmüş, hüznü, kederli, mahzun.

müttefikan: müttelik olarak, elbirliğiyle, hep beraber, birlikte, ittifak ederek, anlaşarak, birleşerek.

peygamber: Allah'ın elçisi, Allah tarafından haber getirerek lâhî emir ve yasakları in-

sanlara tebliğ eden elçi, haberci, nebi, resul.

rapor: her hangi bir işte, bir konuda yapılan inceleme ve araştırma sonucu, düşünceleri veya gözlemleri bildiren yazı.

sehiv: hata, yanlışlık, yanılma, kusur.

tabir: ifade, söz.

tadil: değişiklik yapma, değis-

tirme.

takdim: arz etme, sunma.

tarz: biçim, şekil, suret.

temsil: misal getirme, özellikle öğüt alınsın diye mesel anlatma.

teşkil: vücut verme, meydana getirme, yapma.

vakıa: vuku bulan, olan, geçen şey.

vazgeçtiği hâlde, Risale-i Nur Şakirtlerinden Abdürrezak namında bir zat mahkemededen bir sene sonra demiş:

“Hey bedbaht! Otuz üç âyât-ı Kur’âniye işaretinin takdirine mazhar ve İmam-ı Ali’nin (r.a.) üç kerametinin ihbar-ı gaybîsiyle ve Gavs-ı Azam’ın (k.s.) kuvvetli bir tarzda ihbarıyla kıymet-i diniyesi tahakkuk eden ve bu yirmi sene zarfında idareye hiçbir zararı dokunmayan ve hiç kimseye hiçbir zarar vermemesi ile beraber binler vatan evlâdını tenvir ve irşat eden ve imanlarını kuvvetlendiren ve ahlâklarını düzelten Risale-i Nur’un irşatlarına “ifsat” diyorsun; Allah’tan korkmuyorsun. Dilin kurusun!” demiş.

Şimdi, bu şakirdin haklı olarak bu sözünü makam-ı iddia gördüğü hâlde, “Said, etrafına fesat saçmış” tabirini insafınıza ve vicdanınıza havale ediyorum.

Makam-ı iddia, Risale-i Nur’un içtimâî derslerine ilişmek fikriyle, “Dinin tahtı ve makamı, vicdandır; hükme, kanuna bağlanmaz. Eskiden bağlanmasıyla içtimâî keşmekeşler olmuştur” dedi. Ben de derim ki:

“Din, yalnız iman değil; belki, amel-i salih dahi dinin ikinci cüz’üdür. Acaba katl, zina, sirkat, kumar, şarap gibi hayat-ı içtimaiyeyi zehirlendiren pek çok büyük günahları işleyenleri onlardan men etmek için yalnız hapis korkusu ve hükümetin bir hafiyesinin görmesi tevehhümü kâfi gelir mi? O hâlde her hanede, belki herkesin yanında daima bir polis, bir hafiyeye bulunmak lâzım gelir ki, serkeş nefisler kendilerini o pisliklerden çeksinler.

ahlâk: huylar, tabiatlar.
amel-i salih: Allah rızasına uygun hayırlı iş, dine uygun hareket, davranış.
ayat-ı Kur’âniye: Kur’ân’ın ayetleri.
bedbaht: zavallı, bahtsız.
belki: şüphesiz, hatta.
cüz: kısım, parça, bölük.
daima: her vakit, sürekli, her zaman.
evlât: vevletler, çocuklar.
fesat: fenalık, kötülük, karışıklık, nifak.

fikir: düşünce, niyet.
Gavs-ı Azam: en büyük gavs, Abdülkadir-i Geylânî Hazretlerinin namı.
hafiyeye: saklı ve gizli şeyleri araştırana, casus.
hane: ev, mesken, beyt, ikamet edilen yer.
havale: bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ismarlama.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, cemiyet hayatı, toplum hayatı.

hüküm: karar, emir, bir konu, iş veya kimse hakkında verilen karar.
hükümet: devlet.
ictimâî: toplumsal alâkalı, cemiyete ait, sosyal.
idare: yönetim.
ifsat: karıştırma, karışıklık çikarma.
ihbar: haber verme, bildirme, anlatma, duyurma.
ihbar-ı gaybi: gayba ait haber, geçmiş veya gelecek zamana ait haber.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
insaf: adaleti ve hakkı düşünerek davranma.
irşat: doğru yolu gösterme, doğru yola yöneltme, gafletten uyandırma, uyarma.
işarat: işaretler, alâmetler, belirtiler.
kâfi: yeter, yetecek.
katl: öldürme, katletme.
keramet: Allah’ın vefî kullarında görülen olağanüstü hâller veya tabiatüstü hâdiseler.
keşmekeş: karışık olma durumu, karışıklık.
kıymet-i diniye: dinî kıymet, dinî değerler.
kumar: para karşılığı oynanan oyun, talih oyunu.
makam-ı iddia: iddiada bulunan taraf, iddia makamı.
mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma.
men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir şeyi diriğ etme, bir şeyin yapılmasını engelleme, esirgeme, vermeme, önleme.
nam: ad, isim.
nefis: şahıs.
serkeş: baş kaldıran, itaat etmeyen, asi.
sirkat: hırsızlık, çalma.
şakirt: talebe, öğrenci.
şarap: şarap, üzüm veya başka meyve sulanının mayalandırılması sonucu elde edilen, dince yasak edilmiş sarhoş edici içki, mey, bade.
tabir: ifade, söz.
tahakkuk: gerçekleşme, meydana gelme, olma.
tarz: biçim, şekil, suret.
tenvir: nurlandırma, aydınlatma, ışıklandırma.
tevehhüm: vehimlenme, kuruntuya kapılma.
vicdan: iyiyi kötüden, hayrı şerden ayırt etmeye yardımcı olan ahlâkî duygu.
zarfında: içerisinde.
zat: kişi, şahıs, fert.
zina: nikâhsız olarak yapılan cinsî münasebet, İslâmın haram saydığı meşru olmayan cinsî münasebet, fuhuş.

İşte Risale-i Nur, amel-i salih noktasında, iman canibinden, herkesin başında her vakit bir manevî yasakçıyı bulundurur. Cehennem hapsini ve gazab-ı İllâhîyi hatırına getirmekle fenalıktan kolayca kurtarır.”

Hem, makam-ı iddia bir risalenin güzel ve fevkalâde kerametkârane bir tevafukunun imza edilmesiyle “bir cemiyet efradı” diye manasız bir emare beyan etmiş. Aca-ba esnafların ve hancıların defterlerinde bulunan bu nevi imzalara cemiyet ünvanı verilir mi? Eskişehir’de aynı böyle bir vehim oldu. Cevap verdiğim ve Mu’cizat-ı Ahmediye Risalesini gösterdiğim zaman taaccüple karşıladılar. Eğer mabeynimizde dünyevî bir cemiyet olsaydı, bu derece benim yüzümden zarar görenler, elbette kemal-i nefretle benden kaçacak idiler. Demek nasıl ben ve biz, İmam-ı Gazalî ile irtibatımız var, kopmuyor; çünkü uhrevîdir, dünyaya bakmıyor. Aynen öyle de, bu masum ve sâfi ve halis dindarlar, benim gibi bir biçareye iman derslerinin hatırı için bir kuvvetli alâka göstermişler. Ondan bu asılsız, mevhum bir cemiyet-i siyasiye vehmini vermiş. Son sözüm:

alâka: ilgi, sevgi.

amel-i salih: Allah rızasına uygun hayırlı iş, dine uygun hareket, davranış.

aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

biçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.

canip: yan, yön, cihet, taraf.

cemiyet: topluluk, birlik.

cemiyet-i siyasiye: siyasî cemiyet, siyasî teşkilât, siyasî amaçlarla kurulmuş cemiyet, örgüt.

dindar: dinî kaidelere hakkıyla riayet eden, dininin emirlerini yerine getiren, mütedeyyin.

dünyevî: dünyaya ait, dünya ile ilgili.

efrat: fertler, tek olanlar, birler.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

emare: alâmet, nişan, eser, ipucu, belirti, karine.

esnaf: bir sanatla veya dükkâncılıkla geçinen (kimse).

fenalık: kötülük.

fevkalâde: çok güzel, çok iyi, çok üstün.

gazab-ı İllâhî: Allah'ın gazabı, İllâhî gazap.

halis: her amelini, yalnız Allah rızası için işleyen.

haps-i münferit: tek başına olan hapis.

hatır: zihin, fikir, hafıza.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

irtibat: bağlantı, münasebet.

kemal-i nefret: nefretin son derecesi, tam nefret.

kerametkârane: kerametli bir

حَسْبِنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ۱

Mevkuf
haps-i münferitte

Said Nursî

1. Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmran Suresi: 173.)

şekilde, keramet gösterircesine.

mabeyn: ara, aralık, iki şeyin arası.

makam-ı iddia: iddiada bulunan taraf, iddia makamı.

mana: anlam.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

masum: suçsuz, kabahatsiz, günahsız.

mevhum: vehim ve hayalde

meydana getirilen, evham ürünü olan, hakikatte olmayan, vehim.

mevkuf: tevki edilmiş, tutulmuş, zanlı olarak hapsedilmiş, tutuklu.

nevi: tür, çeşit.

sâfi: halis, temiz.

taaccüp: şaşma, hayret etme, şaşakalma.

tevafuk: uyma, uygun gelme, uygunluk, rastlamak,

münasebet, birbirine denk gelme.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait, ahiret âlemiyle ilgili.

ünvan: ad, isim, lâkap.

vehim: sebepsiz korku, belirsiz ve manasız korku.

vekil: kullarının işlerine ve rızına kefil olan, her şeyi idaresi altında bulunduran, kendisine dayanılan, gözeten, şahit ve koruyucu Allah (c.c.).

BU GELEN KISIM ÇOK EHEMMİYETLİDİR

SON SÖZÜN MÜHİM BİR PARÇASI

Efendiler, Reis Bey, dikkat ediniz! Risale-i Nur'u ve şakirtlerini mahkûm etmek, doğrudan doğruya küfr-i mutlak hesabına, hakikat-i Kur'âniye ve hakaik-ı imaniyeyi mahkûm etmek hükmüne geçmekle, bin üç yüz seneden beri her senede üç yüz milyon onda yürümüş ve üç yüz milyar Müslümanların hakikate ve saadet-i dâreyne giden cadde-i kübralarını kapatmaya çalışmaktır ve onların nefretlerini ve itirazlarını kendinize celp etmektir. Çünkü o caddede gelip gidenler, gelmiş geçmişlere dualar ve hasenatlarıyla yardım ediyorlar. Hem bu mübarek vatanın başına bir kıyamet kopmaya vesile olmaktadır. Acaba, mahkeme-i kübrada, bu üç yüz milyar davacıların karşısında sizden sorulsa ki: “Doktor Duzi'nin, baştan nihayete kadar serapa İslâmiyetiniz ve vatanınız ve dininiz aleyhinde ve frenkçe *Tarih-i İslâm* namındaki eseri ki, zındıkların kütüphanelerinizdeki eserlerine, kitaplarına ve serbest okumalarına ve o kitapların şakirtleri, kanununuzca cemiyet şeklini almalarıyla beraber, dinsizlik veya komünistlik veya anarşistlik veya pek eski ifsat komitecilik gibi siyasetinize muhalif cemiyetlerine ilişmiyordunuz. Neden hiçbir siyasetle alâkaları olmayan ve yalnız iman ve Kur'ân cadde-i kübrasında giden ve kendilerini ve vatandaşlarını idam-ı ebedîden ve haps-i münferitten kurtarmak için Kur'ân'ın hakikî tefsiri olan

toplanmış gizli cemiyet, topluluk.
kusur: eksiklik, noksan.

küfr-i mutlak: kayıtsız şartsız küfür, mutlak küfür, hiç bir imanı hükmü, delili, hakikati kabul etmeme, kesin ve tam bir inkâr.

mahkeme-i kübra: en büyük mahkeme, öldükten sonra bütün insanların diriltilerek Allah huzurunda hesaba çekileceği mahkeme.

muhalif: muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, bir fiil veya düşünceye karşı gelen.

mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

nam: ad, isim.

nihayet: son, uç, bitim, encam.

noksan: eksiklik, azlık, tam olmayış.

reis: bir hey'et veya meclisteki üyelerin başı.

saadet-i dâreyn: iki cihan saadeti, dünya ve ahiret mutluluğu.

serapa: baştan ayağa kadar, önden sona, tamamıyla, bütünüyle, bütün, hep.

siyaset: politika.

şakirt: talebe, öğrenci.

Tarih-i İslâm: İslâm Tarihi.

tefsir: açıklama, tamamen açıklama, izah.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzehten sayma.

vesile: bahane, sebep.

zındık: Allah'a ve ahirete inandırmayan, Allah'ı inkâr eden, imansız, münkir.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

alâka: ilgi, ilişki. bağ.
aleyhinde: zararında.

anarşist: hiçbir düzen ve otorite tanımayan, karışıklık ve bozgunculuktan yana olan, ondan fayda uman kimse.

cadde-i kübra: En selâmetli yol, Kur'ân yolu.

celp: çekme, çekiş, kendine çekmek.

cemiyet: topluluk, birlik.

ehemmiyet: önem.

frenkçe: Frenk dili, Fransızca.

hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanı gerçekler.

hakikat-ı Kur'âniye: Kur'ân'a ait olan gerçek.

hakiki: hakikate mensup, doğru.

haps-i münferit: tek başına olan hapis.

hasenat: iyi ameller, iyi işler, hayırlar.

hükmüne: yerine.

idam-ı ebedi: sonsuz yok oluş.

ifsat: karıştırma, karışıklık çıkarma.

itiraz: bir fikri, hükmü veya durumu kabul etmeyip çürütmeye kalkışma, karşı çıkma, karşı durma.

kıyamet: son derece büyük yıkım, katlanılması güç belâ, büyük sıkıntı, belâ.

komite: kötü bir maksat için

acip: tuhaf, hayret veren, hayrette bırakan, şaşılacak şey.

adliye: mahkeme, yargılama işleyle uğraşan daire.

arzi: toprağa ait, toprakla ilgili.

belâ: musibet, gam, keder, afet, sıkıntı.

cebr-i keyfi-i küfri: keyfi olarak küfre zorlama, kanun ve adalete aykırı küfrî bir baskı yapma.

cemiyet: topluluk, birlik.

cumhuriyet: siyasî mekanizması seçimle kurulan, adalet ve hukukun üstünlüğüyle temel hak ve hürriyetleri sağlamayı amaçlayan idare şekli.

dehşetli: korkunç, ürkütücü.

dindar: dinî kaidelere hakkıyla riayet eden, dininin emirlerini yerine getiren, mütebedeyin.

ecnebi: yabancı, başka milletten olan.

gayet: çok, fazla, son derece.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hâkimiyet-i İslâmiye: İslâmın hakimliği, İslâmiyetin hâkim olması.

halis: her amelini, yalnız Allah rızası için işleyen.

haps-i münferit: tek başına olan hapis.

hücûm: saldırma, hamle ile ileri atılmak.

hükûmet: devlet.

iğfal: yanıltma, gaflete düşürerek kandırma, yanlış iş yaptırma, aldatma, aldatılma.

irtidad-ı mutlak: tam dinsizlik, dinin bütün kaidelerini red ve terk etme.

istibdat-ı mutlak: hiç bir hak ve hürriyeti tanımayan tam baskı, tam diktatörlük.

işgal: meşgul etme, isten alıkoyma, uğraştırma.

mahkûmiyet: hüküm giyme, hükümlülük.

medeniyet: medenîlik, şehirlilik, uygarlık.

mes'ul: yaptığı işlerden hesap vermeye mecbur olan, sorumlu.

mevkuf: tevkif edilmiş, tutulmuş, zanlı olarak hapsedilmiş, tutuklu.

muarız: muhalefet eden, karşı çı-

Risale-i Nur gibi gayet hak ve hakikat bir eseri okuyanlara ve hiçbir siyasî cemiyetle münasebeti olmayan o halis dindarların birbiriyle uhrevî dostluk ve uhuvvetlerine cemiyet namı verip ilişmişsiniz; onları pek acip bir kanunla mahkûm ettiniz ve etmek istediniz?" dedikleri zaman ne cevap vereceksiniz? Biz de sizlerden soruyoruz. Ve sizi iğfal eden ve adliyeyi şaşırta ve hükûmeti bizimle vatana ve millete zararlı bir surette meşgul eyleyen muarızlarımız olan zındıklar ve münafıklar, istibdat-ı mutlaka "cumhuriyet" namı vermekle, irtidad-ı mutlakı rejim altına almakla, sefahat-i mutlaka "medeniyet" ismi vermekle, cebr-i keyfi-i küfrîye "kanun" ismini takmakla, hem sizi iğfal, hem hükûmeti işgal, hem bizi perişan ederek, hâkimiyet-i İslâmiyeye ve millete ve vatana ecnebi hesabına darbeler vuruyorlar.

Ey efendiler! Dört senede dört defa dehşetli zelzeleler, tam tamına dört defa Risale-i Nur şakirtlerine şiddetli bir surette taarruz ve zulüm zamanlarına tevafuku ve her bir zelzele dahi tam taarruz zamanında gelmesi ve hücumun durmasıyla zelzelenin durması işaretiyle, şimdiki mahkûmiyetimiz ile gelen semavî ve arzî belâlardan siz mes'ulsünüz.

Denizli hapisanesinde
tecrid-i mutlak ve
haps-i münferitte mevkuf

Said Nursî

kan, muhalif.

münafık: kalbinde küfrü gizlediği hâlde Müslüman görünen, kâfirliğini gizleyerek Müslüman gibi davranan.

münasebet: ilgi, alâka, yakınlık.

nam: ad, isim.

perişan: kederli, hüzünlü, üzgün.

rejim: idarede tutulan yol, yönetme tarzı, düzenleme biçimi.

sefahet-i mutlaka: nefsin kö-

tü arzularına mutlak surette uyma.

semavî: semaya mensup, semaya ait, gökten gelen, gök ile ilgili.

siyasî: siyaset gereği olan, siyasetle ilgili, siyasete ait.

suret: biçim, şekil, tarz.

şakirt: talebe, öğrenci.

taarruz: bir şeyin ve kimse- nin üzerine şiddetle saldırma.

tecrid-î mutlak: tam bir yalnızlık, hiç kimseyle görüşmemek.

tevakuf: uyma, uygun gelme, uygunluk, rastlamak, münasebet, birbirine denk gelme.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait, ahiret âlemiyle ilgili.

uhuvvet: kardeşlik.

zelzele: yer sarsıntısı, deprem.

zındık: Allah'a ve ahirete inanmayan, Allah'ı inkâr eden, imansız, münkir.

zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

SON SÖZÜN BİR KISMI

Efendiler!

Şimdiki hayat-ı içtimaiyeyi bilemediğimden, makam-ı iddianın gidişatına göre, sizce musammem mahkûmiyemize bir bahane olmak için, pek musırrâne ileri sürdüğünüz cemiyetçilik ittihamına karşı pek çok kat'î cevaplarımızı Ankara ehl-i vukufunun dahi müttefikan tasdikleriyle beraber, bu derece bu noktada ısrarınıza çok hayret ve taaccüpte bulunurken, kalbime bu mana geldi: Madem, hayat-ı içtimaiyenin bir temel taşı ve fitrat-ı beşeriyenin bir hacet-i zaruriyesi ve aile hayatından tâ kabile ve millet ve İslâmiyet ve insanîyet hayatına kadar en lüzumlu ve kuvvetli rabıta ve her insanın kâinatta gördüğü ve tek başına mukabele edemediği medar-ı zarar ve hayret ve insanî ve İslâmî vazifelerin ifasına mâni maddî ve manevî esbabın tehacümatına karşı bir nokta-i istinat ve medar-ı teselli olan dostluk ve kardeşane cemaat ve toplanmak ve samimâne uhrevî cemiyet ve uhuvvet, siyasi cephesi olmadığı hâlde ve bilhassa hem dünya, hem din, hem ahiret saadetlerine kat'î vesile olarak iman ve Kur'ân dersinde halis bir dostluk ve hakikat yolunda bir arkadaşlık ve vatanına ve milletine zararlı şeylere karşı bir tesanüt taşıyan Risale-i Nur Şakirtlerinin pek çok takdirdir ve tahsine şayan ders-i imanda toplanmalarına “cemiyet-i siyasiye” namını verenler, elbette ve herhâlde, ya gayet fenâ bir surette aldanmış veya gayet gaddar bir anarşisttir ki, hem insanîyete vahşiyâne düşmanlık eder,

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

cemaat: topluluk, bir yere toplanmış insanlar, takım, bölük.
cemiyet: topluluk, birlik.
cemiyetçilik: cemiyet taraftarlığı, partililik, grupçuluk.
cemiyet-i siyasiye: siyasi cemiyet, siyasi teşkilât, siyasi amaçlarla kurulmuş cemiyet, örgüt.
ceph: yön, taraf.
ders-i iman: iman dersi.

ehl-i vukuf: bir mesele hakkında bilgi ve yetki sahibi olanlar, hâkimler.
esbab: nedenler, sebepler, vasıtalar.
fitrat-ı beşeriye: insanın yaratılışı, insanın tabiatı.
gidişat: tutum, durum, davranış.
hacet-i zaruriye: zarurî ihtiyaçlar.
halis: her amelini, yalnız Allah

rızası için işleyen.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, cemiyet hayatı, toplum hayatı.
ifa: yerine getirme, yapma.
insani: insana ait, insanla alakalı.
insaniyet: insanlık, bütün insanları.
İslâmî: İslâm dinine mensup, İslâm ile alakalı, İslâma ait.
ittiham: suç altında bulunma,

töhmetsiz olma, töhmet altında olma.

kardeşane: kardeşçe, kardeşliğe yakışır tarzda, kardeş gibi, dostça.
kat'î: kesin atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.

kusur: eksiklik, noksan.

maddî: maddeye ait, madde ile alakalı, cismanî.

mahkûmiyet: hüküm giyme, hükümlülük.

makam-ı iddia: iddiada bulunan taraf, iddia makamı.

manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.

mâni: engel, ötür.

medar-ı teselli: ferahlık sebebi, teselli kaynağı.

medar-ı zarar ve hayret: zarara ve şaşkınlığa sebep olan.

mukabele: karşılama, karşı koyma.

musammem: kesin olarak kararı verilmiş, kararlaştırılmış.

musırrâne: ısrar ve inatla, ısrarlı bir şekilde.

müttefikan: müttefik olarak, elbirliğiyle, hep beraber, birlikte, ittifak ederek, anlaşarak, birleşerek.

nokta-i istinat: dayanak noktası, güvenme ve itimat noktası.

rabıta: ilgi, alâka, bağ.

saadet: mutluluk, kutluluk, bahtiyarlık, mes'ut olma.

sâmimane: samimî olarak, içten, gönülden gelerek.

siyasi: siyaset gereği olan, siyasetle ilgili, siyasete ait.

şakirt: talebe, öğrenci.

şayan: yakışır, yaraşır, değer, lâ-yık, münasip.

taaccüp: şaşma, hayret etme, şaşkalmama.

tahsin: beğenme, güzel bulma.

takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.

tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme.

tehacümât: hücumlar, saldırılar.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzehten sayma.

tesanüt: dayanışma, birbirine dayanma, birbirinden destek alma, omuzdaşlık.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait, ahiret âlemiyle ilgili.

uhuvvet: kardeşlik.

vesile: bir şeyle uğraşmayı mümkün kılan, yol, vasıta.

adavet: düşmanlık, husumet.
adliye: mahkeme, yargılama işle-
riyle uğraşan daire.
anarşi: her türlü düzen ve otorite-
ye karşı koyarak karışıklığı
meydana getirme durumu.
anarşist: hiçbir düzen ve otorite
tanımayan, karışıklık ve bozgun-
culuktan yana olan, ondan fayda
uman kimse.
anudâne: inatçı bir şekilde.
beraat: aklanma.
dini: dine ait, din ile ilgili.
dehşetli: korkunç, ürkütücü.
ecnebi: yabancı, başka milletten
olan.
el-hannas: şeytan.
fena: kötü.
fikir: düşünce, niyet.
firavun: zalim, merhametsiz.
gaddar: çok fazla gadreden, zu-
lüm, haksızlık, merhametsizlik
eden.
gayet: çok, fazla, son derece.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hâkimiyet-i İslâmiye: İslâmın
hakimliği, İslâmiyetin hâkim ol-
ması.
haps-i münferit: tek başına olan
hapis.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat,
cemiyet hayatı, toplum hayatı.
hitaben: hitap ederek, söyleye-
rek, birine yönelerek.
husumet: düşmanlık.
huzur: yan, kat, ön, karşı.
hücum: saldırma, hamle ile ileri
atılmak.
hükümet: devlet.
ifsat: karıştırma, karışıklık çıkar-
ma.
iğfal: yanıltma, gaflete düşürerek
kandırma, yanlış iş yaptırma, al-
datma, aldatılma.
ilhat: tanı tanımazlık, dinsizlik.
iman: inanma, inanç, itikat, tas-
dik.
insaf: adaleti ve hakkı düşünerek
davranma.
insaniyet: insanlık, bütün insan-
lar.
istimal: kullanma.
kisve: kılık.
komite: kötü bir maksat için top-
lanmış gizli cemiyet, topluluk.
küfür: şirk koşma, müşriklik.
manevî: madde dışı olan, maddî

hem İslâmiyete Nemrudâne adavet eder, hem hayat-ı iç-
timaiyeye anarşiliğin en bozuk ve mütereddî tavrıyla hu-
sumet eder ve bu vatana ve millete ve hâkimiyet-i İslâmi-
yeye ve dinî mukaddesata karşı mürtedane, mütemerri-
dane, anudâne mücadele eder. Veya ecnebi hesabına bu
milletin can damarını kesmeye ve bozmaya çalışan el-
hannas bir zındıktır ki, hükûmeti iğfal ve adliyeyi şaşırtır;
tâ o şeytanlara, firavunlara, anarşistlere karşı şimdide ka-
dar istimal ettiğimiz manevî silâhlarımızı, kardeşlerimize
ve vatanımıza çevirsin veya kırdırsın.

Mevkuf
Said Nursî

Efendiler,

Otuz-kırk seneden beri ecnebi hesabına ve küfür ve il-
had namına bu milleti ifsat ve bu vatani parçalamak fik-
riyle, Kur'ân hakikatine ve iman hakikatlerine her vesile
ile hücum eden ve çok şekillere giren bir gizli ifsat komi-
tesine karşı, bu meselemizde kendilerine perde yaptıkları
insafsız ve dikkatsiz memurlara ve bu mahkemeyi şaş-
şırtan onların Müslüman kisvesindeki propagandacıları-
na hitaben, fakat sizin huzurunuzda zahiren sizinle bir-
kaç söz konuşacağımıza müsaade ediniz. (Fakat ikinci gün
beraat kararı, o dehşetli konuşmayı geriye bıraktı.)

Tecrid-i mutlakta ve haps-i
münferitte mevkuf

Said Nursî

olmayan, manaya ait.

mevkuf: tevkif edilmiş, tutul-
muş, zanlı olarak hapsedilmiş,
tutuklu.

mukaddesat: mukaddes olan
şeyler, kutsal şeyler, müba-
rek, aziz, temiz, yüce olarak
kabul edilen şeyler.

mücadele: savaşıma, savaş,
iki taraf arasında kıyasıya ya-
pılan üstün gelme çatışması,
kavga.

mürtedâne: İslâmiyeti terk
edene yakışır surette, mür-

tetçe, mürtet gibi.

müsaade: izin, icazet, ruhsat.

mütemerridâne: mütemerri-
tolana yakışır şekilde, dik baş-
lılıkla, dik kafalılıkla, inatlaşa-
rak.

mütereddi: ahlâkça gerile-
yen, soysuzlaşan, soysuzlaş-
mış, soyca bozulmuş, yozlaş-
mış.

nam: ad, isim.

Nemrudâne: Nemrut gibi.

propaganda: bir inanç, dü-
şünce, doktrin v.b. ni başkala-

rına tanıtmak, benimsetmek
amacını güden ve çeşitli vası-
talarla yapılan faaliyet.

suret: biçim, şekil, tarz.

tecrid-i mutlak: tam bir yal-
nızlık, hiç kimseyle görüşe-
memek.**vahşiyâne:** vahşice-
sine, vahşice, vahşilikle.

vesile: bahane, sebep.

zahiren: görünüşte, görünüşe
göre, meydanda olarak.

zındık: Allah'a ve ahirete
inanmayan, Allah'ı inkâr
eden, imansız, münkir.

MÜHİM BİR SUALE HAKİKATLİ BİR CEVAPTIR

Büyük memurlardan birkaç zat benden sordular ki: “Mustafa Kemal sana üç yüz lira maaş verip, Kürdistan ve vilâyat-ı şarkiyeye, Şeyh Sinusî yerine vaiz-i umumî yapmak teklifini neden kabul etmedin? Eğer kabul etseydin, ihtilâl yüzünden kesilen yüz bin adamın hayatlarını kurtarmaya sebep olurdu” dediler.

Ben de onlara cevaben dedim ki: Yirmişer otuzar senelik hayat-ı dünyeviyeyi o adamlar için kurtarmadığıma bedel, yüz binler vatandaşa, her birisine milyonlar sene uhrevî hayatı kazandırmaya vesile olan Risale-i Nur, o zaıyatın yerine binler derece iş görmüş. Eğer o teklifi ben kabul etseydim, hiçbir şeye alet olamayan ve tâbi olmayan ve sırr-ı ihlâs taşıyan Risale-i Nur meydana gelmezdi. Hatta ben, hapiste muhterem kardeşlerime demiştim, “Eğer Ankara’ya gönderilen Risale-i Nur’un şiddetli tokatları için beni idama mahkûm eden zatlar, Risale-i Nur ile imanlarını kurtarıp idam-ı ebedîden necat bulsalar, siz şahit olunuz, ben onları da ruh u canımla helâl ederim.”

Beraatımızdan sonra Denizli’de beni tarassutla taciz edenlere ve büyük âmirlerine ve polis müdürüyle müfettişlere dedim: “Risale-i Nur’un kabil-i inkâr olmayan bir kerametidir ki, yirmi sene mazlumiyet hayatımda, yüzer Risale ve mektuplarımda ve binler şakirtlerde hiçbir cereyan, hiçbir cemiyet ile ve dahilî ve haricî hiçbir komite ile hiçbir vesika, hiçbir alâka, dokuz ay tetkikatta

alâka: ilgi, ilişki, bağ.
amir: büyük memur, memurun üstü.
bedel: askerlik yapmamak için ödenen para.
beraat: aklanma.
cemiyet: topluluk, birlik.
cereyan: fikir, sanat, siyaset hareketi.
cevaben: cevap olarak, karşılık şeklinde.
dahilî: içe ait, içe dönük, iç ile ilgili.
haricî: dışa ait.

hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
hayat-ı dünyeviyeye: dünyaya ait olan hayat.
ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma.
ihtilâl: isyan, ayaklanma, baş kaldırma.
iman: inanma, inanç, itikat,

tasdik.
kabil-i inkâr: inkârı mümkün, inkâr edilebilir.
keramet: kerem, lütf, ihsan, bağış.
komite: kötü bir maksat için toplanmış gizli cemiyet, topluluk.
Kürdistan: Osmanlı devleti zamanında bir coğrafi bölge adı.
mazlumiyet: mazlumluk, zulüm görmüştük.
muhterem: saygı değer, hür-

mete lâıyk, aziz, saygın.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
necat: kurtuluş, kurtulma, halâs, selâmet.
ruh u can: ruh ve can.
sırr-ı ihlâs: ihlâs sırrı.
sual: soru.
şahit: şahitlik yapan, gördüğü veya bildiği şeyi mahkeme önünde yemin ederek söyleyip davanın sonuçlanmasına yardım eden kimse, şahit, tanık.
şakirt: talebe, öğrenci.
tâbi: bağlı.
taciz: rahatsız etme, huzursuz kılma, sıkma.
tarassut: gözetme, gözleme, gözle takip etme, dikkatle bakma.
tetkikat: incelemeler.
uhrevî: ahirete dair, ahirete ait, ahiret âlemiyle ilgili.
vaiz-i umumî: umumî vaiz, genel vaiz.
vesika: inanılacak, dayanılacak, güvenilecek sağlam delil, hüccet, belge.
vesile: bir şeyle uğraşmayı mümkün kılan, yol, vasıta.
vilâyat-ı şarkiyeye: doğu illeri.
zat: kişi, şahıs, fert.
zaıyat: kayıplar, yitikler.

bulunmamasıdır. Hiçbir fikrin ve tedbirin haddi midir ki, bu harika vaziyeti versin? Bir tek adamın, birkaç senede ki mahrem esrarı meydana çıksa, elbette onu mes'ul ve mahcup edecek yirmi madde bulunacak. Madem hakikat budur; ya diyeceksiniz ki, "Pek harika ve mağlûp olmaz bir deha bu işi çeviriyor." Veya diyeceksiniz: "Gayet inayetkârâne bir hıfz-ı İlâhîdir." Elbette böyle bir deha ile mübareze etmek hatadır, millete ve vatana büyük bir zarardır; ve böyle bir hıfz-ı İlâhî ve inayet-i Rabbaniyeye karşı gelmek, firavunâne bir temerrüttür.

Eğer deseniz: "Seni serbest bıraksak ve tarassut ve nezaret etmesek, derslerinle ve gizli esrarınla hayat-ı içtimaiyemizi bulandırabilirsin."

Ben de derim: Benim derslerim, bilâistisna bütünü hükûmetin ve adliyenin eline geçmiş; bir gün cezayı mucip bir madde bulunmamış. Kırk-elli bin nüsha Risale, o derslerden milletin ellerinde dikkat ve merakla gezdiği hâlde, menfaatten başka hiçbir zararı hiçbir kimseye olmadığı, hem eski mahkemenin, hem yeni mahkemenin mucib-i mes'uliyet bir madde bulamamaları cihetiyle, yenisi ittifakla beraatimize ve eskisi, dünyaca bir büyüğün hatırı için yüz otuz risaleden beş on kelime bahane edip, yalnız kanaat-i vicdaniye ile yüz yirmi mevkuf kardeşlerimizden yalnız on beş adama altışar ay ceza verebilmesi kat'î bir hüccettir ki, bana ve Risale-i Nur'a ilişmeniz manasız bir tevehhümle çirkin bir zulümdür. Hem, daha yeni dersim yok ve bir sırrım gizli kalmadı ki, nezaretle tadiline çalışsanız.

adliye: mahkeme, yargılama işleriyle uğraşan daire.
bahane: yalandan özür, asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
beraat: aklanma.
bilâistisna: istisnasız, ayırt etmeksizin.
cihet: sebep, vesile, mucip, bahane.
deha: olağanüstü zekâ sahibi kimse.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
esrar: sırlar, gizlenen ve bilinmeyen şeyler, aklın eremeyeceği şeyler.
fikir: düşünce.
firavunane: firavunca, dinsizce, alçakça.
gayet: çok, fazla, son derece.
had: yetki.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hârika: olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran.
hata: yanlış, yanlışlık, galat.
hatır: gönül, kalp, his.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, cemiyet hayatı, toplum hayatı.
hıfz-ı İlâhî: Allah'ın koruması.
hüccet: delil, ispat, burhan.
hükümet: devlet.
inayet-i Rabbaniyeye: Allah'ın inayeti.
inayetkârâne: lütuf ve himayede bulunana yakışır surette, yardım edene yakışır şekilde.
ittifak: fikir birliği, söz birliği.
kanaat-ı vicdaniye: vicdanî kanaat, vicdana ait fikir.
kat'î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.
madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

mağlûp: yenilmiş, kendisine galip gelinmiş, yenilen kimse.
mahcup: utanan, utanmış, utanç.
mahrem: gizli olan, herkese söylenmeyen, gizli sır vasfı olan.
manasız: anlamsız.
menfaat: fayda, kâr, gelir, ihtiyaç karşılığı olan şey.
mes'ul: yaptığı işlerden hesap vermeye mecbur olan, sorumlu.
mevkuf: tevkif edilmiş, tutul-

muş, zanlı olarak hapsedilmiş, tutuklu.
mucib-i mes'uliyet: mes'uliyet gerektirici, sorumluluk gerektiren.
mucip: icap eden, uyan, gereken, gerektiren.
mübareze: kavga, dövüşme, vuruşma, çatışma.
nezaret: gözaltı.
nüsha: bir kitaptan veya yazılı bir şeyden çıkarılan suret.
serbest: tutuklu veya bağimli olmayan, kayıtsız, hür.

tadil: doğrultma, doğrulama, düzeltme, denkleştirme.
tarassut: gözetme, gözleme, gözle takip etme, dikkatle bakma.
tedbir: idare etme, çekip çevirme.
temerrüt: inat etme, karşı koyma, hakkı kabulde direnme, inatçılık, dikbaşlılık.
tevehhüm: vehimlenme, kuruntuya kapılma.
zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

Ben şimdi hürriyetime çok muhtacım. Yirmi seneden beri lüzumsuz ve haksız ve faidesiz tarassutlar artık yeter. Benim sabrım tükendi. İhtiyarlık vaziyetinden, şimdiye kadar yapmadığım bedduayı yapmak ihtimali var. “Mazlumun ahı, tâ Arşa kadar gider” diye bir kuvvetli hakikattir.

Sonra o zalim, dünyaca büyük makamlarda bulunan bedbahtlar dediler: “Sen, yirmi senedir bir tek defa takemizi başına koymadın, eski ve yeni mahkemelerin huzurunda başını açmadın, eski kıyafetinle bulundun. Hâlbuki, on yedi milyon bu kıyafete girdi.”

Ben de dedim: On yedi milyon değil, belki yedi milyon da değil, belki rızasıyla ve kalben kabulüyle ancak yedi bin Avrupaperest sarhoşların kıyafetlerine ruhsat-ı şer’iye ve cebr-i kanunî cihetiyle girmektense, azimet-i şer’iye ve takva cihetiyle, yedi milyar zatların kıyafetlerine girmeyi tercih ederim. Benim gibi yirmi beş seneden beri hayat-ı içtimaiyeyi terk eden adama, “İnat ediyor, bize muhaliftir” denilmez. Haydi, inat dahi olsa, madem Mustafa Kemal o inadı kıramadı ve iki mahkeme kırmadı ve üç vilâyetin hükümetleri onu bozmadı; siz neci oluyorsunuz ki, beyhude hem milletin, hem hükûmetin zararına, o inadın kırılmasına çabalyorsunuz? Haydi siyasi muhalif de olsa, madem tasdikinizle yirmi senedir dünya ile alâkasını kesen ve manen yirmi seneden beri ölmüş bir adam, yeniden dirilip, faidesiz kendine çok zararlı olarak hayat-ı siyasiyeye girerek sizin ile uğraşmaz. Bu hâlde onun muhalefetinden tevehhüm etmek,

alâka: ilgi, ilişki, bağ.
Arş: kürsü, taht, yüce makam; en yüksek gök; Allah’ın kudret ve saltanatının tecelli yeri.
Avrupaperest: Avrupa’yı körürü körüne sevenler, Avrupa taklitçileri.
azimet-i şer’iye: dinî azimet.
bedbaht: zavallı, bahtsız.
beddua: inkisar, ilenç, bir kimsenin kötü olması için dua, kötü dua.
beyhude: boşuna, faydasız.

cebr-i kanunî: kanunî zorlama, kanuna ait baskı.
cihet: sebep, vesile, mucip, bahane.
faide: fayda, menfaat, kâr, kazanç.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hâlbuki: hakikat ve doğrusu şudur ki, öyle iken, oysa ki, hakikat şu ki.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, cemiyet hayatı, toplum hayatı.
hayat-ı siyasiye: siyasete ait

hayat, politik hayat, siyasi hayat.
huzûr: yan, kat, ön, karşı.
hükümet: yönetim.
hürriyet: serbestlik, özgürlük.
ihtiyar: yaşlanmış kimse, yaşlı.
inat: bir konuda, bir hususta ısrarlı olma, sözünde ayak direme, dikine gitme, vaz geçmeme.
kalben: kalp ile, kalpten, samimî, içten, gönülden, yürekten, kendi kendine, can ü gö-

nülden.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

manen: iç varlık bakımından, duyguca, gönülce, yürekçe, ruhça, mana itibariyle, manaca.

mazlum: zulüm görmüş, zulme uğramış.

muhalefet: birinin düşüncesine zıt düşüncede bulunma, karşı koyma, bir düşünce, fil veya harekete karşı durma.

muhalif: karşı, uyma, karşıt.

rıza: kabul etme, evet deme.

ruhsat-ı şer’iye: şeriatin ruhsatı, İslâmiyetin izin vermesi.

sabır: sabır, dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.

siyasi: siyaset gereği olan, siyasetle ilgili, siyasete ait.

takva: Allah’tan korkma, Allah korkusuyla dinin yasak ettiği şeylerden kaçınma, Allah’ın emirlerini tutup azabından korunma, Allah’ın yasaklarından kaçınmada azamî titizlik gösterme.

tarassut: gözleme, gözle takip etme, gözaltında tutma.

tasdik: doğruluğunu kabul etme, onaylama.

tercih: bir şeyi diğerlerinden üstün tutma, öne alma, seçme, daha çok beğenme.

terk: bırakma, salıverme, vazgeçme.

tevehhüm: vehimlenme, kuruntuya kapılma.

vilayet: il.

zalim: zulmeden, haksızlık eden, acımasız ve haksız davranan.

zat: kişi, şahıs, fert.

divaneliktir. Divanelerle ciddî konuşmak dahi bir divanelik olmasından, sizin gibilerle konuşmayı terk ediyorum. Ne yaparsanız minnet çekmem dediğim, onları hem kızdırdı, hem susturdu. Son sözüm:

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ۞ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ
تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۲

Ars: kürsü, taht, yüce makam; en yüksek gök; Allah'ın kudret ve saltanatının tecelli yeri.

derç: ekleme, alma.

divane: deli, akli başında olmayan, budala, alik.

entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek amacıyla hazırlanan düzen, dalavere, hile, desise.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

fesat: karışıklık, nifak.

hamd: Allah'a karşı olan şükran ve memnuniyetini onu överek bildirme, Allah'ın yüceliğini övme.

hararet: ateş, yanma, humma, vücutta meydana gelen aşırı sıcaklık.

Hazret-i Üstad: Üstad Hazretleri, Bediüzzaman Said Nursî.

ibadet: kulluk.

ilâh: tanrı, mabud.

iştîyak: aşırı isteme, çok fazla arzu etme.

lâyık: yakışan, yararış, yakışır.

kusur: eksiklik, noksan.

malûmat: haber.

menfi: hakikatin aksini iddia eden, olumsuz.

minnet: şükür, teşekkür etme.

noksan: eksiklik, azlık, tam olmayış.

propaganda: bir inanc, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacını güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.

Rab: efendi, sahip, her şeyin maliki, malik.

resmî: devletin olan, devlete ait, devletle ilgili.

ruhi: ruha ait, ruhla ilgili.

sair: diğer, öteki, başka.

sevk: yollama, gönderme.

talebe: öğrenci, tahsil gören.

tasdik: bir şeyin veya kimsenin

İslâmiyet düşmanları, Bediüzzaman Said Nursî ve Nur Talebelerini mahkemelere sevk ederken, ortalığa korkular ve tehditler yayarlar, resmî makamlara bütün bütün uydurma malûmatlar yazdırırlar, herkesi Bediüzzaman ve Risale-i Nur'dan uzaklaştırmak için uğraşırlar, Nur Talebelerinin aralarına fesat sokarak tesanütlerini bozmak için entrikalar çevirirler.

Bediüzzaman Said Nursî, Nur Talebelerinin menfi propagandalara aldanmamaları ve hem de Nur Talebelerinin, sevgili Üstadlarıyla görüşmek iştîyaki şiddetli olduğundan, bu ruhî ihtiyacı tatmin için, sair zamanlarda olduğu gibi, Denizli hapsinde de yazdığı mektuplardan bir kısmını buraya derç ediyoruz. Hapishanelerde yazılan mektup ve eserleri Nur Talebeleri gizlice Üstadlarından getirmeyi temin ederler. Zira, Hazret-i Üstad her hapishanede tecrid-i mutlak içinde bırakılmış ve başkalarıyla görüşmesi yasak edilmiştir.

1. Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmran Suresi: 173.)

2. Allah bana yeter. Ondan başka ibadete lââyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur. (Tevbe Suresi: 129.)

doğruluğuna kesin olarak hükmetme.

tatmin: doyma, doyunluk.

tecrid-i mutlak: tam bir yalnızlık, hiç kimseyle görüşmemek.

tehdit: gözdağı verme, birisini korkutma, birinin gözünü korkutma, korku verme, gözdağı.

temin: sağlama.

terk: bırakma, salıverme, vazgeçme.

tesanüt: dayanışma, birbirine dayanma, birbirinden destek alma, omuzdaşlık.

tevekkül: Allah'a dayanma ve güvenme, gücünün yetmediği yerde Allah'tan bekleme.

üstat: öğretici, hoca.

vasıta: aracılık.

vekil: kullarının işlerine ve rızıkına kefil olan, her şeyi idaresi altında bulunduran, kendisine dayanılan, gözetilen, şahit ve koruyucu Allah.

zira: çünkü, ondan ki, sundan, şu sebepten ki, onun için.

Bu fıkra bir casus vasıtasıyla resmî memurların eline geçtiği için Lâhikaya girmiştir.

2 **بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ** 1 **وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِحُ بِحَمْدِهِ**

Ramazan-ı şeriften bir gün evvel, gizli zındık düşmanlarım tarafından verildiğine kuvvetli ihtimal verdiğimiz —doktorun tasdikiyle— bir zehirin hastalığıyla hararetim kırk dereceden geçmeye başlamışken, Kastamonu’da adliye müddeiumumileri ve taharri komiserleri, menzili mi taharri etmeye geldiler. Ben, o dakikadan sonra, başıma gelen dehşetli taarruzu bir hiss-i kable’l-vuku ile anlayarak ve “Şiddetli zehirli hastalığım dahi ölüme gidiyor” diye Isparta vilâyetinde kıymettar kardeşlerimin kucaklarında teslim-i ruh edip, o mübarek toprakta defnolunmamı kalben niyaz ettim. *Hizbü’l-Ekberü’l-Kur’ân*’ı açtım; birden bu ayet-i kerime,

3 **وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ**

karşıma çıktı. “Bana bak” dedi. Ben de baktım. Üç kuvvetli emare ile, mana-i işarî bana ve bize teselli veriyor. Şimdi başımıza gelen bu musibeti bir cihette hiçe indirdi ve Isparta’ya mevkufen beşinci nefyimi, o kalbî duamın kabul olmasına delil eyledi.

• *Birinci emare*: Şeddelere sayılır, hesab-ı ebcedî ile bin üç yüz altmış iki, bu senenin Arabî aynı tarihine tevafuk edip, manasıyla der: “Sabreyle. Başına gelen kaza-i Rabbaniyeye teslim ol. Sen inayet gözü altındasın, merak etme. Gecelerde tesbihat ve tahmidata devam eyle.”

1. Allah’ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksandan tenzih ederiz.

2. Hiçbir şey yoktur ki hamd ile O’nu tesbih etmesin. (İsra Suresi: 44.)

3. Rabbinin hükmü gelinceye kadar sabret. Muhakkak ki sen Bizim himayemiz altındasın. Kalktığında Rabbinin hamd ile tesbih et. (Tur Suresi: 48.)

adliye: mahkeme, yargılama işleriyle uğraşan daire.
casus: çeşitli konularda sır mahiyetindeki şeyleri öğrenip başkalarına bildiren kimse.
cihet: yan, yön, taraf.
defin: gömme.
dehşetli: korkunç, ürkütücü.

emare: alâmet, nişan, eser, ipucu, belirti, karine.
fıkra: kısım, fasıl, bölüm.
hamd: Allah’a karşı olan şükran ve memnuniyetini onu överek bildirme, Allah’ın yüceliğini övme.
hesab-ı ebcedî: Arap alfabesinin ilk tertibi ve harflerinin

taşıdığı sayı değerlerine dayanan ebced hesabı.
himaye: koruma, esirgeme, muhafaza etme.
hiss-i kablelvuku: Bir şeyi vukuundan önce hissetme, bir hadisenin gerçekleşmesinden önce kalbe doğması.
hüküm: emir, buyruk, ku-

manda, nüfuz.

inayet: yardım, ihsan, lütuf.

kalben: kalp ile, kalpten, samimî, içten, gönülden, yürekten, kendi kendine, can ü gönülden.

kalbî: kalbe mensup, kalple ilgili, kalbe ait.

kaza-i Rabbaniyeye: Cenab-ı Hak tarafından takdir olunan şeylerin vukua gelmesi.

kıymettar: kıymetli, değerli.

mana: anlam.

mana-yı işari: yazı ve işaretlerle ifade edilen mana.

menzil: yer.

mevkufen: mevkuf olarak, tutuklu olarak, mevkuf olduğu hâlde.

muhakkak: hakikati ve gerçeği belli olmuş, doğruluğu kesinlik kazanmış, şüphesiz, mutlak.

musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.

mübarek: hayırlı, mutlu, kutlu, uğurlu.

müddeiumumi: savcı.

nefiy: sürme, sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme.

niyaz: dua, yalvarma.

Rab: besleyen, yetistiren, verdiği nimetlerle mahlûkatı islah ve terbiye eden Allah.

ramazan-ı şerif: mübarek, şerefli ramazan ayı.

sabır: başa gelen üzücü olaylara, belâ ve âfetlere veya bir haksızlığa katlanma, tahammül gösterek Allah’a tevekkül edip sıkıntılara göğüs germe.

sedde: Arapça ve Farsçada iki defa okunması gereken bir harfin üzerine konulan ve o harfi iki defa okutan işaret.

taarruz: hücum, saldırma.

taharri: arama, araştırma, inceleme, tahkik etme.

tahmidat: hamd etmeler, şükretmeler.

tenzih: Allah’ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzehe sayma.

tesbih: Allah’ı bütün kusur ve noksan sıfatlardan uzak tutma

tesbihat: tesbihler

teselli: avutma, acısını dindirme.

teslim-i ruh: ruhu teslim etme, ölme.

tevakuf: uyma, uygun gelme, uygunluk, rastlamak, münasebet, birbirine denk gelme.

yekûn: toplam, tutar.

zındık: Allah’a ve ahirete inandırmayan, Allah’ı inkâr eden, imansız, münkir.

Tahlil: Üç (ر) altı yüz; dört (ن) iki yüz; bir (س); bir (م) yüz, bir (ص), bir (ف), bir (م) iki yüz on; dört (ك), bir (ع) yüz elli; üç (ح), bir (و), bir (ي) kırk; bir (ل), dokuz (ب), bir (د), bir (و), dört (ا) altmış iki eder. Yekûnu bin üç yüz altmış iki ederek, bu senenin aynı tarihine ve başımıza gelen musibetin aynı dakikasına tamı tamına tevafuku, kuvvetli bir emaredir.

aman: yardım.

aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.

azmücezîm: kesin karar ve niyet.

bahane: vesile, sebep.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

Celcelûtiye: Peygamberimiz Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) derslerine istinaden, aslı cifir ve ebce hesabı ile alâkalı olarak Hz. Ali (r.a.) tarafından telif edilen Süryanice bir kasidedir.

ehemmiyet: önem.

eman: emniyet, korkusuzluk.

emare: alâmet, nişan, eser, ipucu, belirti, karine.

fedâ: gözden çıkarma, uğruna verme.

fikren: fikir ile, düşünerek, zihnen.

hâdis: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.

hatır: zihin, fikir.

ima: dolaylı, üstü kapalı ifade etme.

inşaallah: Allah izin verirse.

işareten: işaretlerle, işaret ederek.

kaside-i Celcelûtiye: Hz. İmam-ı Ali'nin Hz. Peygamberin derslerine istinaden kaleme aldığı ve aslı cifir ve ebce hesabı ile alâkalı olarak telif edilen Süryanice kasidesi.

kat'i: kesin, şüphesiz, şüphesiz.

kusur: eksiklik, noksan.

masum: suçsuz, kabahatsiz, günahsız.

menba: kaynak, her hangi bir şeyin çıktığı yer.

musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.

niyaz: rica, dua.

noksan: eksiklik, azlık, tam olmaması.

Rab: besleyen, yetiştiren, verdiği nimetlerle mahlûkatı ıslah ve terbiye eden Allah.

Radyallahü Anh: Sahabe veya

.....

Üçüncü emare'nin beyanına şimdilik lüzum olmadığından yazdırılmadı.

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Bu hâdis tesiriyle ben kendimi masum kardeşlerime rıza-i kalp ile feda etmeye kat'î azmücezîm ettiğim ve çaresini fikren aradığım vakitte, Celcelûtiye'yi okudum. Birden hatıra geldi ki, İmam-ı Ali (r.a.), "Yâ Rab! Emân ver" diye dua etmiş; inşaallah o duanın sırrıyla selâmete çıkarsınız.

Evet Hazret-i Ali Radiyallahü Anh, *kaside-i Celcelûtiye*'de iki suretle Risale-i Nur'dan haber verdiği gibi, *Ayetü'l-Kübra* risalesine işaretlen,

وَبِالْآيَةِ الْكُبْرَى أَمِنِي مِنَ الْفَجْتِ der. Bu işarette ima eder

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

İslâm büyüklerinin adı geçtiğinde söylenen "Allah ondan razı olsun" manasında dua. Tek erkek için söylenir.

remz-i gaybî: gaybî işaret, ileride olacak şeylerle ilgili işaret.

rıza-i kalp: kalbin razılığı, kalp hoşnutluğu.

selâmet: kurtuluş, halâs.

suret: biçim, şekil, tarz.

sakirt: talebe, öğrenci.

sefaat: bir suçlu veya ihtiyaç sahibinin af ve iyiliğe kavuşması için diğeri tarafından yapılan aracılık.

tab: kitap basma, kitap baskısı, baskı.

tahlil: unsurlarına ayırma, çözümlenme, analiz.

talebe: öğrenci, tahsil gören.

tasdik: doğrulama, onayla-

ma.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzehtir sayma.

tesir: etki.

tevfuk: uyuma, uygun gelme, uygunluk, rastlamak, münasebet, birbirine denk gelme.

ki, *Ayetü'l-Kübra* yüzünden ehemmiyetli bir musibet Risale-i Nur Talebelerine gelecek ve “*Ayetü'l-Kübra hakkı için o fecet ve musibetten şakirtlerine eman ver*” diye niyaz eder, o risaleyi ve menbanı şefaathane yapar. Evet, *Ayetü'l-Kübra* risalesinin tab'ı bahanesiyle gelen musibet, aynen o remz-i gaybîyi tasdik eti.

Hem o kasidede, Risale-i Nur'un mühim eczalarına, tertibiyle işaretlerin hatimesinde, mukabil sahifede der:

فَتِلْكَ حُرُوفُ النُّورِ فَاجْمَعْ خَوَاصَّهَا
وَحَقِّقْ مَعَانِيَهَا بِهَا الْخَيْرُ تُمَمَّتْ

Yani, “*Sen onların hassalarını topla ve manalarını tahkik eyle. Bütün hayır ve saadet, onlarla tamam olur*” der. “Harflerin manalarını tahkik et” karinesiyle, manayı ifade etmeyen hecaî harfler murat olmayıp, belki “kelimeler” manasındaki Sözcükler namıyla risaleler murattır.

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا ۗ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ ۗ

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۗ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبَحُ بِحَمْدِهِ ۗ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Geçen Leyle-i Kadrinizi ve gelen bayramınızı bütün mevcudiyetimle tebrik ve sizleri Cenab-ı Erhamürrahimînin birliğine ve rahmetine emanet ediyorum.

1. Ey Rabbimiz! Unutarak veya yanılarak bir kusur işlersek, bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Suresi: 286.)

2. Gaybî Allah'tan başka kimse bilemez.

3. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

4. Hiçbir şey yoktur ki hamd ile O'nu tesbih etmesin. (İsra Suresi: 44.)

aziz: muhterem, saygın.

bahane: vesile, sebep.

Cenab-ı Erhamürrahimîn: inayet ve rahmet, yardım ve lütuf sahiplerinin en merhametlisi olan, şeref ve azamet sahibi olan yüce Allah (c.c.).

ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.

ehemmiyet: önem.

emin: emniyet sahibi, korkusuz.

gayp: görünmeyen, fakat varlığı kesin olan ve mahiyeti

Allah tarafından bilinen başka âlemler.

hamd: Allah'a karşı olan şükran ve memnuniyetini onu överek bildirme, Allah'ın yüceliğini övme.

hatime: son, nihayet, bitiş.

hecaî: hece vezni ile ilgili, heceye ait.

himaye: koruma, esirgeme, muhafaza etme.

hüküm: emir, buyruk, kumanda, nüfuz.

kader: Cenab-ı Hakkın ezeli ilmi ile, kâinatta olmuş ve olacak bütün şeylerin varlık ve yokluğunu, geçmiş ve geleceğini bilmesi.

karine: karışık veya belirsiz bir şeyin anlaşılmasına, çözülmesine yarayan hâl, ipucu.

kaside: belli bir amaçla yazılmış divan şiiri ve bu şiirin nazım şekli.

keder: tasa, kaygı, gam, acı, hüzn.

Leyle-i Kadir: Kadir Gecesi, Kur'an-ı Kerim'in dünya semasına nazil olduğu gece, Ramazan'ın 27. gecesi.

mana-i işari: yazı ve işaretlerle ifade edilen mana.

mevcudiyet: mevcut olma, varlık.

muhakkak: hakikati ve gerçeği belli olmuş, doğruluğu kesinlik kazanmış, şüphesiz, mutlak.

mukabil: karşı karşıya gelen, bir şeyin karşısında bulunan.

musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.

murâd: maksat, meram, ulaşılmak istenen şey.

Rab: besleyen, yetiştiren, verdiği nimetlerle mahlûkatı islah ve terbiye eden Allah.

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

remz-i gaybî: gaybî işaret, ileride olacak şeylerle ilgili işaret.

saadet: mutluluk, kutluluk, bahtiyarlık, mes'ut olma.

sabır: başa gelen üzücü olaylara, belâ ve âfetlere veya bir haksızlığa katlanma, tahammül gösterecek Allah'a tevekkül edip sıkıntılara göğüs germe.

sıddık: çok doğru, çok dürüst.

şakirt: talebe, öğrenci.

tahkik: inceleme.

tasdik: doğrulama, onaylama.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzehe sayma.

tesbih: Allah'ı bütün kusur ve noksan sıfatlardan uzak tutma, Sübhanallah deme, Cenab-ı Hakkı (c.c.) şanına lâyık ifadelerle anma, Allah'a söz, iş, davranış ve kalple içten ibadet etme.

¹ مَنْ أَمِنَ بِالْقَدَرِ أَمِنَ مِنَ الْكَدْرِ sırrıyla sizi teselliye muhtaç görmemekle beraber, derim ki:

² وَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ ayetinin mana-i işarisiyle verdiği teselliyi tamamıyla gördüm. Şöyle ki:

Dünyayı unutmak, ramazanımızı asude geçirmek düşünürken, hatıra gelmeyen ve bütün bütün tahammülün fevkinde bu dehşetli hâdise hem benim, hem Risale-i Nur'un, hem sizin, hem ramazanımız, hem uhuvvetimiz için ayn-ı inayet olduğunu ben müşahede ettim. Bana ait cihetinin ise çok faydalarından yalnız iki üçünü beyan ederim.

• Birincisi: Ramazanda çok şiddetli bir heyecan, bir ciddiyet, bir iltica, bir niyaz ile müthiş hastalığa galebe ederek çalıştırdı.

• İkincisi: Her birinize karşı bu sene de görüşmek ve yakınınızda bulunmak arzusu şiddetli idi. Yalnız birinizi görmek ve Isparta'ya gelmek için bu çektiğim zahmeti kabul ederdim.

• Üçüncüsü: Hem Kastamonu'da, hem yolda, hem burada fevkalâde bir tarzda bütün elîm haletler birden değişiyor ve me'mulün ve arzumun hilâfına olarak bir dest-i inayet görünüyor, ³ **الْخَيْرُ فِيمَا اخْتَارَهُ اللَّهُ** dediriyor.

En ziyade beni düşündüren Risale-i Nur'u, en gafil ve

arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves.

asude: rahat, gailersiz, rahatlamış, müsterih.

ayn-ı inayet: inayetin, lütuf ve ihsanın, bağışın tâ kendisi.

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.

ciddiyet: ciddîlik.

cihet: yan, yön, taraf.

dehşetli: korkunç, ürkütücü.

dest-i inayet: inayet eli, dikkat, gayret, ihsan, iyilik eli.

elem: dert, üzüntü, kaygı, tasa.

elim: çok dert ve keder veren, çok acı verici, acıklı.

fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.

fevkalâde: alışılmıştan farklı, olağanüstü, normalin üstünde.

fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.

gafil: gaflette bulunan, ihmal eden.

galebe: galip gelme, yenme, üstünlük.

hâdise: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.

hâlet: hâl, suret, keyfiyet.

hatır: zihin, fikir, hafıza.

hayır: iyilik, fayda.

heyecan: coşkunluk, coşma.

hilâfına: zıddına, tersine, aksine.

hükümüne: yerine, değerine.

iltica: sığınma, dayanma, güvenme.

kemal-i dikkat: tam ve mükemmel bir dikkat.

me'mul: umulan, ümit edilen, beklenen.

musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.

1. Kim kadere iman ederse, kederden emin olur.

2. Rabbinin hükmü gelinceye kadar sabret. Muhakkak ki sen bizim himayemiz altındasın. Kalktığında Rabbinin hamd ile tesbih et. (Tur Suresi: 48)

3. Hayır, Allah'ın seçtiğindedir.

müşahede: görme, seyretme, seyrederek anlama.

müthiş: dehşet veren, ürküten, korkutan, dehşetli, korkunç.

niyaz: rica, dua.

rikkat: merhamet, acıma, başkalarının düştüğü durum-

dan dolayı müteessir olma hasleti.

saha: ilim dalı; konu, iş, husus.

sehr-i mübarek: mübarek, bereketli, feyizli ay.

tahammül: zora dayanma, sabretme, sabir gösterme.

tarz: biçim, şekil, suret.

teessüf: üzülme, eseflenme, bir şeyin tesirini hissetme, acı duyma.

uhuvvet: kardeşlik.

zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.

ziyade: çok, fazla, artık.

dünyaca büyük makamlarda bulunanlara da kemal-i dikkatle okutturuyor, başka bir sahada fütuhata meydan açıyor. Ve en ziyade rikkatime dokunan ve kendi elemimden başka her birinizin sıkıntısından başıma toplanan bütün elemlere ve teessüflere karşı, ramazanda, bir saati yüz saat hükmüne getiren o şeh-i mübarekte, bu musibet dahi o yüz sevabı her bir saati on saat derecesinde ibadet yapmakla bine iblâğ ettiğinden, Risale-i Nur'dan tam ders alan ve dünyanın fânî ve ticaretgâh olduğunu bilen ve her şeyi imanı ve ahireti için feda eden ve bu dersane-i Yusufiyedeki muvakkat sıkıntılar daimî lezzetler ve faydalar vereceklerine inanan sizin gibi ihlâslı zatlara acımak ve rikkatten ağlamak haletini, tebrik ve sebatınızı gayet istihsan ve takdir etmek haletine çevirdi.

Ben de, ¹ **الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ سِوَى الْكُفْرِ وَالضَّلَالِ** dedim. Bana ait bu faydalar gibi, hem uhuvvetimizin, hem Risale-i Nur'un, hem Ramazan'ımızın, hem sizin bu yüzde öyle faydaları var ki, perde açılrsa, "Yâ Rabbena, şükür. Bu kaza ve kader-i İlâhî, hakkımızda bir inayettir" dedirtecek kanaatim var.

Hâdiseye sebebiyet verenlere itap etmeyiniz. Bu musibetin geniş ve dehşetli plânı çoktan kurulmuştu. Fakat manen pek çok hafif geldi. İnşaaallah çabuk geçer.

² **عَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ** sırrıyla, me'yus olmayınız.

Said Nursî

1. Küfür ve dalalet (inkârcılık ve sapıklık) dışında her hal üzere Allah'a hamd olsun. (Fezû'lî-Kadir, 1:368, hadis no: 662.)

2. Bazen da sevmediğiniz şey, hakkınızda hayırlı olabilir. (Bakara Suresi: 216.)

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
daimi: sürekli, devamlı.
dehşetli: korkunç, ürkütücü.
dershane-i Yusufiye: Yusuf'un (a.s.) dershanesi.
fânî: muvakkat, geçici.
fedâ: gözden çıkarma, uğru-

na verme.
gayet: çok, fazla, son derece.
hâdis: vakıa, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl.
hâlet: hâl, suret, keyfiyet.
hamd: teşekkür, şükran.
ibadet: Allah'ın emrettiklerini yerine getirme, Allah'a karşı kulluk vazifesini yapma.

iblağ: ulaştırma.
ihlâs: bir işi, bir ameli, başka bir karşılık beklemezsizin, sırf Allah rızası için yapma.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
inayet: yardım, ihsan, lütuf.
inşaaallah: Allah izin verirse.
istihsan: güzel bulma, beğen-

me.

itap: danılma.

kader-i İlâhî: İllâhî kader, Allah'ın kader kanunu.

kanaat: görüş, fikir.

kaza: olacağı Cenab-ı Hak tarafından bilinen ve takdir olunan şeylerin zamanı gelince yaratılması, her konuda Allah'ın hükmünün yürümesi.

manen: iç varlık bakımından, duygucu, gönülce, yürekçe, ruha, mana itibarıyla, manaca.

me'yus: ümitsiz, yeise düşmüş, ümidi kesilmiş, kederli.

musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.

muvakkat: belirli bir zamana mahsus, vakitli, süresiz, geçici.

Rabbena: bizim Rabbimiz.

rikkat: merhamet, acıma, başkalarının düştüğü durumdan dolayı müteessir olma hasleti.

sebat: kararlı olma, karardan vazgeçmeme, azimlilik.

sebebiyet: sebep olma, icap etirme, gerektirme.

şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnunluk ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.

takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.

tebrik: kutlama, uğurlu, hayırlı, mübarek olmasını dileme.

ticaretgâh: ticaret yapılan yer, ticaret yeri.

uhuvvet: kardeşlik.

zat: kişi, şahıs, fert.

asl: soy, nesep.
aziz: muhterem, saygın.
bahtiyar: bahtlı, talihli, mes'ut , mutlu.
belki: hatta.
beraat: aklanma.
cihet: yan, yön, taraf.
ehemmiyet: kıymet, değer, önem.
fedâ: gözden çıkarma, uğruna verme.
fikren: fikir ile, düşünerek, zihnen.
gerçi: öyle ise de, her ne kadar.
hakikî: gerçek, doğru.
hamd: Allah'a karşı olan şükran ve memnuniyetini onu överek bildirme, Allah'ın yüceliğini övme.
hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
havali: etraf, çevre, civar, yöre, dolay.
hizmet-i imaniye: imana ait hizmet, iman ve Kur'an hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
hükümet: yönetim.
iman-ı tahkikî: tahkikî iman, imana dair bütün meseleleri inceleyip delil ve bürhan ile inandırma.
inkışaf: açılma, ortaya çıkma, görüme, açığa çıkma, meydana çıkma.
ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme.
kalben: kalp ile, kalpten, samimî, içten, gönülden, yürekten, kendi kendine, can ü gönülden.
kanaat: görüş, fikir.
kemal-i iftihar: övünmenin son derecesi, tam manasıyla iftihar etmek.
kusur: eksiklik, noksan.
küre-i arz: arz küresi, yer yuvarlağı, dünya, yer küre.
maalmemnuniye: memnuniyetle, memnunlukla, seve seve.
maddî: maddeye ait, madde ile alakalı, cismanî.
mecra: kanal, yer.
medar-ı saadet: mutluluk vesilesi, ferahlık sebebi.
Mevlâ: Allah.
müteselli: teselli bulan, avunan, acıyı unuttur gibi olan, üzüntüsü dağılan.
nahiye: idarî teşkilâtlanmada kaza ile köy arasındaki kademe.
noksan: eksiklik, azlık, tam olmaması.

Aziz kardeşlerim,

Yakınıınızda bulunmakla çok bahtiyarım. Sizin hayalinizle ara sıra konuşurum, müteselli olurum. Biliniz ki, mümkün olsaydı, bütün sıkıntılarınızı kemal-i iftihar ve sevinçle çekerdim. Ben, sizin yüzünüzden Isparta'yı ve havalisini taşıyla, toprağıyla seviyorum. Hatta diyorum ve resmen de diyeceğim: Isparta hükümeti bana ceza verse, başka vilâyet beni beraat ettirse, yine burayı tercih ederim.

Evet, ben üç cihetle Ispartalıyım. Gerçi tarihçe ispat edemiyorum; fakat kanaatim var ki, İspartit nahiyesinde dünyaya gelen Said'in aslı, buradan gitmiş. Hem Isparta vilâyeti öyle hakikî kardeşleri bana vermiş ki; değil Abdülmecid ve Abdurrahman, belki Said'i onların her birisine maalmemnuniye feda eylerim.

Tahmin ederim, şimdi küre-i arzda Risale-i Nur Şakirtlerinden, kalben ve ruhen ve fikren daha az sıkıntı çeken yoktur. Çünkü, kalp ve ruh ve akılları iman-ı tahkikî nurlarıyla sıkıntı çekmezler. Maddî zahmetler ise, Risale-i Nur dersiyile hem geçici, hem sevaplı, hem ehemmiyetsiz, hem hizmet-i imaniyenin başka bir mecrada inkışafına vesile olmasını bilerek, şükür ve sabırla karşılıyorlar. "İman-ı tahkikî dünyada dahi medar-ı saadettir" diye, hâlleriyile ispat ediyorlar. Evet, "Mevlâ görelim neyler,

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.
2. Hiçbir şey yoktur ki hamd ile Onu tesbih etmesin. (İsra Suresi: 44.)

nur: aydınlık, parıltı, parlaklık, ziya, ışık, şule.
resmen: kesin olarak, açık olarak, açıkça.
ruhen: ruh bakımından, ruh yönünden, ruh olarak.
sabır: sabır, dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.
şakirt: talebe, öğrenci.
şükür: Allah'ın verdiği nimet-

ler karşısında elhamdülillah deme, Allah'a dil ile hamd etme.
tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.
tercih: bir şeyi diğerlerinden üstün tutma, öne alma, seçme, daha çok beğenme.

tesbih: Allah'ı bütün kusur ve noksan sıfatlardan uzak tutma, Sübhanallah deme, Cenab-ı Hakkı (c.c.) şanına lâyık ifadelerle anma, Allah'a söz, iş, davranış ve kalple içten ibadet etme.
vesile: bahane, sebep.
vilayet: il.
zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.

neylerse güzel eyler” deyip, metinâne bu fânî zahmetleri bâkî rahmetlere tebdile çalışıyorlar.

Cenab-ı Erhamürrâhimîn, onların emsallerini çoğalt-sın, bu vatana medar-ı şeref ve saadet yapsın ve onları da Cennetü'l-Firdevste saadet-i ebediyeye mazhar eylesin. Âmin.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bayramınızı tekrar tebrikle beraber, sureten görüşemediğimize teessüf etmeyiniz. Bizler hakikaten daima beraberiz. Ebed yolunda da, inşaallah, bu beraberlik devam edecek. İmanî hizmetinizde kazandığınız ebedî sevaplar ve ruhî ve kalbî faziletler ve sevinçler, şimdiki geçici ve muvakkat gamları ve sıkıntıları hiçe indirir kanatındeyim. Şimdiye kadar, Risale-i Nur Şakirtleri gibi, çok kudsî hizmette çok az zahmet çekenler olmamış.

Evet, Cennet ucuz değil. İki hayatı imha eden küfr-i mutlakdan kurtarmak, bu zamanda pek çok ehemmiyetlidir. Bir parça meşakkat olsa da, şevk ve şükür ve sabırla karşılamalı. Madem bizi çalıştıran Halıkımız Rahîm ve Hakîmdir; başa gelen her şeyi rıza ile, sevinç ile, rahmetine, hikmetine itimat ile karşılamalıyız.

Said Nursî

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

bâkî: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez, sonsuz.
Cenab-ı Erhamürrâhimîn: inayet ve rahmet, yardım ve lütf sahiplerinin en merhametlisi olan, şeref ve azamet sahibi olan yüce Allah (C.c.).
Cennetülfirdevs: Firdevs Cenneti.
daima: her vakit, sürekli, her zaman.

ebed: sonu olmayan gelecek zaman, sonsuzluk, daimîlik.
ebedî: ebede mensup, zevalsiz, sonu olmayan, sürekli, hiç son bulmayacak şekilde süren.
ehemmiyet: önem.
emsal: eş, benzer.
fânî: muvakkat, geçici.
fazilet: kişiyi ahlaklı, iyi hareket etmeye yöneltten manevî kuvvet, erdem.

hakikaten: doğrusu, gerçekten.
Hakîm: her şeyi bir maksatla uygun ve hikmetle yaratan, hikmet sahibi Allah.
Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı.
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
imani: imana ait olan, imana

dair olan, imanla ilgili.

imha: bozma, yok etme, mahvetme, ortadan kaldırma, yıkma.

inşaallah: Allah izin verirse.

itimat: dayanma, güvenme, emniyet etme.

kalbi: kalbe mensup, kalple ilgili, kalbe ait.

kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

küfr-i mutlak: kayıtsız şartsız küfür, mutlak küfür, hiç bir imanı hükmü, delili, hakikati kabul etmeme, kesin ve tam bir inkâr.

mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma.

medar-ı şeref ü saadet: şeref ve mutluluk sebebi.

meşakkat: zahmet, sıkıntı, güçlük, zorluk.

metinane: metanetle, metin bir şekilde, sağlamlıkla.

muvakkat: belirli bir zamana mahsus, vakitli, süresiz, geçici.

Rahîm: merhamet eden, çok merhametli olan, esirgeyen, koruyan, acıyan Allah.

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

rıza: Allah'ın takdirine boyun eğme, Allah'ın emirlerinin dışında hiç bir şeyin gerçekleşmeyeceğine inanma.

ruhi: ruha ait, ruhla ilgili.

saadet-i ebediye: zevalsiz, sonu olmayan mutluluk, sonsuz mutluluk.

sabır: başa gelen üzücü olaylara, belâ ve âfetlere veya bir haksızlığa katlanma, tahammül gösterek Allah'a tevekkül edip sıkıntılara göğüs germe.

sureten: suret olarak, yüz yüze.

şükür: Allah'ın verdiği nimetler karşısında elhamdülillah deme, Allah'a dil ile hamd etme.

tebdil: değiştirme, döndürme, dönüştürme, başka bir hâle getirme.

teessüf: üzülmeye, eseflenme, bir şeyin tesirini hissetme, acı duyma.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.

zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.

Bu defaki küçük müdafaatımda demiştim:

“Risale-i Nur’daki şefkat, hakikat, hak, bizi siyasetten men’ etmiş. Çünkü, masumlar belâya düşerler; onlara zulmetmiş oluruz.” Bazı zatlar bunun izahını istediler. Ben de dedim:

Şimdiki fırtınalı asırda gaddar medeniyetten neş’et eden hodgâmlık ve asabiyet-i unsuriye ve Umumî Harpten gelen istibdatat-ı askeriye ve dalâletten çıkan merhametsizlik cihetinde öyle bir eşedd-i zulüm ve eşedd-i istibdatat meydana almış ki, ehl-i hak, hakkını kuvvet-i maddiye ile müdafaa etse, ya eşedd-i zulüm ile, tarafgirlik bahanesiyle çok biçareleri yakacak; o halette, o da azlem olacak ve mağlûp kalacak. Çünkü, mezkûr hissiyatla hareket ve taarruz eden insanlar, bir-iki adamın hatasıyla yirmi otuz adamı adî bahanelerle vurur, perişan eder. Eğer ehl-i hak, hak ve adalet yolunda yalnız vurana vursa, otuz zayıata mukabil yalnız biri kazanır, mağlûp vaziyetinde kalır. Eğer mukabele-i bilmişlik kaide-i zalimaneyle, o ehl-i hak dahi, bir-ikinin hatasıyla yirmi-otuz biçareleri ezse, o vakit hak namına dehşetli bir haksızlık ederler.

İşte, Kur’ân’ın emriyle, gayet şiddetle ve nefretle siyasetten ve idareye karışmaktan kaçındığımızın hakikî hikmeti ve sebebi budur. Yoksa, bizde öyle bir hak kuvveti var ki, hakkımızı tam ve mükemmel müdafaa edebiliriz. Hem madem her şey geçici ve fânîdir ve ölüm ölmüyor ve kabir kapısı kapanmıyor ve zahmet ise,

adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakkaniyet, âdillik.

adî: alışılmış olan, her zamanki gibi, fevkalâde olmayan.

asabiyet-i unsuriye: ırkçılık damarı, ırkçılık.

asır: yüzyıl.

azlem: çok zalim, en zalim.

bahane: yalandan özür, asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.

belâ: musibet, gam, keder, afet, sıkıntı.

biçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.

cihet: yan, yön, taraf.

dalâlet: iman ve Islâmiyetten ayrılmak, azmak, doğru yoldan ayrılmak, azma, batıla yönelme.

dehşetli: korkunç, ürkütücü.

ehl-i hak: hak ehli, iman, Islâmiyet ve hak yolunda olan, hak mezhepte olan.

eşedd-i istibdat: zorbalığın en çetini, kanunsuz, keyfî idarenin en şiddetlisi.

eşedd-i zulüm: zulmün en şiddetlisi.

fânî: ölümlü.

gaddar: çok fazla gadreden, zulüm, haksızlık, merhametsizlik eden.

gayet: çok, fazla, son derece.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hakikî: gerçek, sahici.

hâlet: hâl, suret, keyfiyet.

hata: suç, günah, kabahat.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

hissiyat: hisler, duygular.

hodgâm: kendi keyfini düşünen, bencil.

idare: yönetim.

istibdatat-ı askeriye: askerî bas-kılar, askere ait dayatmalar.

izah: açıkça ortaya koyma, açıklama yapma, bir konuyu ayrıntılarıyla ortaya koyma, eksiksiz anlatma.

kabir: ölüleri defnetmek için kazılan çukur, mezar, sin, merkad. büyük, ulu.

kaide-i zalimane: zalimce kural. **kuvvet-i maddiye:** maddî kuvvet, bilek gücü.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

mağlûp: yenilmiş, kendisine galip gelinmiş, yenilen kimse.

masum: suçsuz, kabahatsiz, günahsız.

medeniyet: medenîlik, şehirlilik, uygarlık.

men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir şeyi dirîğ etme, bir şeyin yapılmasını engelleme, esirgeme, vermeme, önleme.

merhamet: acımak, şefkat göstermek, korumak, iyilik etmek, biçarelere yardımda bulunmak, esirgemek.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

mukabele-i bi'l-misil: misliyle

le mukabele etme, karşılaştığı muamelenin aynısını sahibine iade etme.

mukabil: karşılık olarak, karşılığında.

müdafaa: savunma.

müdafaat: savunmalar.

mükemmel: kemale erdirmiş, kemal bulmuş, kâmil, tamamlanmış, noksansız, tam, eksiksiz.

nam: ad, isim.

nefret: iğrenme, tikslenme, iktisad.

neş’et: çıkma, yetişme.

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevme, içten ve karşılıksız merhamet, karşılık beklemeden yardım etme.

taarruz: hücum etme, saldırma.

tarafgir: bir tarafı tutan, bir tarafı destekleyen, taraflı.

Umumî Harp: Birinci Dünya Savaşı.

zayıat: kayıplar, yitiler.

zulüm: haksızlık, eziyet, cefa, işkence.

rahmete kalboluyor; elbette biz, sabır ve şükürle tevekkül edip sükût ederiz. Zarar ile icbar ile sükûtumuzu bozdurmak ise, insafa, adalete, gayret-i vataniyeye ve hamiyet-i milliyeye bütün bütün zıttır, muhaliftir.

Hulâsa-i kelâm: Ehl-i hükûmetin ve ehl-i siyasetin ve ehl-i idarenin ve inzibatın ve adliye ve zabitanın bizimle uğraşacak hiçbir işleri yoktur. Olsa olsa, dünyada hiçbir hükûmetin müdafaa edemediği ve akli başında hiçbir insanın hoşlanmadığı küfr-i mutlak ve dehşetli bir taun-i beşerî ve maddiyyunluktan gelen zındıkanın taassubuyla, bir kısım gizli zındıklar şeytaniyetiyle bazı resmî memurları aldatarak evhamlandırıp, aleyhimize sevk etmek var. Biz de deriz: Değil böyle bir kaç vehhamı, belki dünyayı aleyhimize sevk etseler, Kur'ân'ın kuvvetiyle, Allah'ın inayetiyle kaçmayız; o irtidatkâr küfr-i mutlaka ve o zındıkaya teslim-i silâh etmeyiz.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
1

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizin sebat ve metanetiniz, masonların ve münafıkların bütün plânlarını akim bırakıyor.

Evet kardeşlerim, saklamaya lüzum yok; o zındıklar, Risale-i Nur'u ve şakirtlerini tarikate ve bilhassa Nakşî tarikatine kıyas edip, o ehl-i tarikati mağlûp ettikleri

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

adliye: mahkeme, yargılama işleriyle uğraşan daire.
akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.
aleyhimize: zararımıza.
aziz: muhterem, saygın.
belki: hatta.
ehl-i hükûmet: hükûmete mensup kimseler, milleti idare edenler.
ehl-i idare: ülkeyi yönetenler.

ehl-i siyaset: ülkenin idaresiyle meşgul olanlar, siyaset adamları, politikacılar.
ehl-i tarikât: tarikata mensup olanlar.
evham: vehimler, zanlar, kuşku-kular, esassız şeyler, kuruntular.
gayret-i vataniye: vatan için çalışma.
hamiyet-i milliyeye: millet için, millî gayeler uğruna fedakâr-

lıkta bulunma, çalışma, gayret etme.
hulâsa-i kelâm: sözün hulâsası, sözün özü, sözün kıyası.
hükûmet: devlet, yönetim.
icbar: zorlama, zorla ve isteği dışında bir iş yaptırma, mecbur etme, baskı.
inayet: yardım, ihsan, lütf.
inzibat: askerî polis.
irtidatkâr: irtidat edici, dinden çıkan, dini terk eden.

kalb: dönme.

küfr-i mutlak: kayıtsız şartsız küfür, mutlak küfür, hiç bir imanı hükmü, delili, hakikati kabul etmeme, kesin ve tam bir inkâr.

maddiyyunluk: maddiyyunların mesleği, maddecilik.

mason: dünyevi maksatlarla kurulmuş, sıkı bir dayanışmayı esas alan komitacı teşkilâtın mensubu.

metanet: sebat, gayret.

muhallif: aykırı, zıt, karşıt.

müdafaa: savunma.

münafık: kalbinde küfrü gizlediği hâlde Müslüman görünen, kâfirliğini gizleyerek Müslüman gibi davranan.

Nakşî: Hz. Şah-ı Nakşibend'in kurduğu tarikat ve bu tarikata mensup olan.

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.

resmî: devletin olan, devlete ait, devletle ilgili.

sebat: kararlı olma, kararından vazgeçmeme, azimlilik.

sevk: yönlendirme.

sıddık: çok doğru, çok dürüst.

sükût: susma.

şakirt: talebe, öğrenci.

şeytanet: şeytanlık, kurnazlık, hilekârlık, aldatıcılık.

şükür: Allah'ın verdiği nimetler karşısında elhamdülillah deme, Allah'a dil ile hamd etme.

taassup: körü körüne bağlılık, bâtilde ısrar etme.

tarikât: aynı dinden olmakla birlikte, bazı lâhî hakikatlere varma ve Allah'a vasıl olma yolunda farklı görüş taşıyanların meydana getirdiği topluluk.

taun-i beşerî: insana ilgili taun, insana ait veba.

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.

teslim-i silâh: silâh bırakma, silâhını teslim etme.

tevekkül: Allah'a dayanma ve güvenme, gücünün yetmediği yerde Allah'tan bekleme.

vehham: çok şüphe ve vesvese eden, çok kuruntulu.

zabita: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.

zındık: Allah'a ve ahirete inananmayan, Allah'ı inkâr eden, iman-sız, münkir.

zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

plânlar ile bizleri çürütmek ve dağıtmak fikriyle, bu hücumu yaptılar.

Evvelâ: Ürkütmek ve korkutmak ve o mesleğin sû-i istimalâtını göstermek.

Saniyen: O mesleğin erkânlarının ve müntesibinin kusuratlarını teşhir etmek.

Ve salisen: Maddiyun felsefesinin ve medeniyetinin cazibedar sefahat ve uyutucu lezzetli zehirleriyle ifsat etmekle mâbeynlerinde tesanüdü kırmak ve Üstadlarını ihanetlerle çürütmek ve mesleklerini fennin, felsefenin bazı düsturlarıyla nazarlarından sukut ettirmektir ki, Nakşîlere ve ehl-i tarikate karşı istimal ettikleri aynı silâh ile bizlere hücum ettiler, fakat aldandılar. Çünkü, *Risale-i Nur'un meslek-i esası, ihlâs-ı tam ve terk-i enaniyet ve zahmetlerde rahmeti ve elemelerde bâkî lezzetleri hissedip aramak ve fânî ayn-ı lezzet-i sefihânedede elim elemeleri göstermek ve imanın bu dünyada dahi hadsiz lezzetlere medar olmasını ve hiçbir felsefenin eli yetişmediği noktaları ve hakikatleri ders vermek olduğundan, onların plânlarını inşaallah tam akim bırakacak ve meslek-i Risale-i Nur ise tarikatlere kıyas edilmez diye, onları susturacak.*

Said Nursî

akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.

ayn-ı lezzet-i sefihâne: sefahatten alınan zevkin, lezzetin kendisi.

bâkî: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez, sonsuz.

cazibedar: çekici, cazibeli, alımlı, cezp edici.

düstur: kanun, kaide, kural, prensip, esas.

ehl-i tarikat: tarikata mensup olanlar.

elem: dert, üzüntü, kaygı, tasa.

elim: çok dert ve keder veren, çok acı verici, acıklı.

erkân: reisler, ileri gelenler.

evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk önce.

fânî: muvakkat, geçici.

fikir: düşünme, düşünce.

hadsiz: sınırsız.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hücûm: saldıрма, hamle ile ileri atılmak.

ifsat: fesada uğratma, bozma, düzensizlik meydana getirme.

ihanet: hıyanet, arkadan vurma.

ihlâs-ı tam: tam ihlâs, yaptığı her işinde Allah'ın emrini ve rızasını gözetme, dünyevî veya uhrevî hiç bir karşılık beklememe.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

insaallah: Allah izin verirse.

istimâl: kullanma.

kıyas: benzetme yolu, örnekleme.

kusûrat: kusurlar, noksanlıklar, eksiklikler, özürler, suçlar, kaba-hatler.

mabeyn: ara, aralık, iki şeyin arası.

maddiyun: maddenin ezeli ve ebedî olduğuna, sonradan yaratılmamış bulunduğu inananlar, maddeye bağlı kalanlar, maddeciler, materyalistler.

medar: dayanak noktası, sebep,

vesile.

medeniyet: medenîlik, şehirliik, uygarlık.

meslek-i esas: esas meslek.

meslek-i Risale-i Nur: Risale-i Nur mesleği, Risale-i Nur yolu, Risale-i Nur tarzı.

müntesip: mensup.

Nakşî: Hz. Şah-ı Nakşibend'in kurduğu tarikat ve bu tarikata mensup olan.

nazar: itibar.

rahmet: Allah'ın kullarını esir-gemesi, onlara acıyıp bağışla-

ması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

salisen: üçüncü olarak.

saniyen: ikinci derecede, ikinci olarak.

sefahat: yasak şeylere, zevk ve eğlenceye aşırı derecede düşkünlük.

sû-i istimalât: kötü kullanmalar.

sükût: düşme, düşüş, aşağı inme.

tarikat: aynı dinden olmakla

birlikte, bazı ilâhî hakikatlere varma ve Allah'a vasıl olma yolunda farklı görüş taşıyanların meydana getirdiği topluluk.

terk-i enaniyet: benlik ve enaniyetten vazgeçme.

tesanüt: dayanışma, birbirine dayanma, birbirinden destek alma, omuzdaşlık.

teşhir: gösterme.

üstad: öğretici.

zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.

Aziz Kardeşlerim!

Bu eski ve yeni iki medrese-i Yusufiyedeki şiddetli imtihanda sarsılmayan ve dersinden vazgeçmeyen ve yakıcı çorbadan ağızları yandığı hâlde talebeliğini bırakmayan ve bu kadar tehacüme karşı kuvve-i maneviyesi kırılmayan zatları ehl-i hakikat ve nesl-i ati alkışlayacakları gibi, melâike ve ruhanîler dahi alkışlıyorlar, diye kanaatim var. Fakat içinizde hastalıklı ve nazik ve fakirler bulunmasıyla, maddî sıkıntı ziyadedir. Ve buna karşı da her biriniz her birisine birer tesellî ve ahlâkta ve sabırda birer nunune-i imtisal ve tesanüt ve taltifte birer şefkatli kardeş ve ders müzakeresinde birer zeki muhatap ve mucip ve güzel seciyelerin in'ikâsında birer âyine olmanız o maddî sıkıntıları hiçe indirir, diye düşünüp, ruhumdan ziyade sevdiğim sizler hakkında teselli buluyorum.

Yüz yirmi yaşında bulunan Mevlâna Halid'in cübbesini size bir gün göndereceğim. O zat onu bana giydirdiği gibi, ben de onun namına sizin her birinize teberrüken giydirmek için, hangi vakit isterseniz göndereceğim.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Kader-i İlâhî adaleti bizleri Denizli medrese-i Yusufiyesine sevk etmesinin bir hikmeti, her yerden ziyade,

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakkaniyet, âdillik.
ahlâk: huylar, tabiatlar.
âyine: ayna, mirat.
aziz: muhterem, saygın.
cübbe: üste giyilen bol ve uzun elbise.
ehl-i hakikat: hakikati arzulayanlar, gerçeği bulup onun peşinden gidenler.
hikmet: belirli gayelere yö-

nelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
imtihan: Allah'ın sıkıntı, hastalık, fakirlik gibi çeşitli şekillerde kullarını denemesi.
in'ikâs: aksetme, yansıma.
kader-i ilâhî: ilâhî kader, Allah'ın kader kanunu.
kanaat: görüş, fikir.
kusur: eksiklik, noksan.
kuvve-i manevîye: manevî güç, moral.

maddî: maddeye ait, madde ile alakalı, cismanî.
medrese-i Yusufiye: Yusuf'un medresesi, Hz. Yusuf'un (a.s.) iftira, haksızlık ve zulüm ile hapiste kalmasından kinaye olarak, iman ve Kur'an'a hizmetinden dolayı tevkif edilenlerin hapsedildiği yer manasında, hapislane.
melâike: melekler, ferişte-ler.

mucip: icap eden, uyan, gereken, gerektiren.
muhâtab: hitap olunan, kendisine söz söylenen, konuşulan kimse.
müzakere: görüşme, çalışma.
nam: ad, isim.
nazik: narin, ince.
nesli ati: gelecek nesil.
noksan: eksiklik, azlık, tam olmamış.
nümune-i imtisal: örnek alınacak şeklindeki nümune, örnek nümune.
ruhanî: gözle görülmeyen, cismi olmayan, elle tutulamayan varlıklar.
sabır: sabır, dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.
seciye: yaratılış, huy, tabiat, karakter, cibilliyet.
sevk: önüne katıp sürme, öne, ileri sürme, gönderme.
sıddık: çok doğru, çok dürüst.
şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevmek, içten ve karşılıksız merhamet, karşılık beklemeden yardım etme.
talebe: öğrenci, tahsil gören.
taltif: iltifat etme, gönül oğlama, iyilikle gönül alma.
teberrüken: mübarek görerek, uğur sayarak.
tehacüm: hücum etme, topluca hücum etme, saldırma.
tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve yüce tutma, münezzeh sayma.
tesanüt: dayanışma, birbirine dayanma, birbirinden destek alma, omuzdaşlık.
teselli: avutma, acısını dindirme, güzel sözler söyleyerek rahatlatma.
zat: kişi, şahıs, fert.
ziyade: çok, fazla, artık.

Risale-i Nur'a ve şakirtlerine, hem mahpusları, hem ahali, belki hem memurları ve adliyesi muhtaç olmalarıdır. Buna binaen, biz bir vazife-i imaniye ve uhreviye ile bu sıkıntılı imtihana girdik. Evet, yirmi otuzdan ancak bir ikisi tadil-i erkân ile namazını kılan mahpuslar içinde, birden Risale-i Nur şakirtlerinden kırk ellisi umumen bilâistisna, mükemmel namazlarını kılmaları, lisan-ı hâl ve fiil diliyle öyle bir ders ve irşattır ki, bu sıkıntı ve zahmeti hiçe indirir, belki sevdirebilir. Ve şakirtler, ef'alleriyle bu dersi verdikleri gibi, kalplerindeki kuvvetli tahkiki imanlarıyla dahi buradaki ehl-i imanı ehl-i dalâletin evham ve şübehatından kurtarmalarına medar çelikten bir kal'a hükmüne geçeceğini rahmet ve inayet-i İlahiyeden ümit ediyoruz.

adliye: mahkeme, yargılama işleriyle uğraşan daire.

ahali: halk.

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.

belki: hatta.

bilâistisna: istisnasız, ayırt etmeksizin.

binaen: den dolayı, -den ötürü, - için, -dayanarak, yapılarak, bu sebepten.

ef'al: fiiller, işler, ameller.

ehl-i dalâlet: dalâlet ehli.

ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.

ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri, İslâm dinini kabul edenler.

evham: vehimler, zanlar, kuşku-lar, esassız şeyler, kuruntular.

fiil: iş, oluş, davranış, hareket.

hükümüne: yerine.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.

imtihan: Allah'ın sıkıntı, hastalık, fakirlik gibi çeşitli şekillerde kullanırını denemesi.

inayet-i İlahiye: Allah'ın yardımı.

inşaallah: Allah izin verirse.

irşat: doğru yolu gösterme, doğru yola yöneltme, gafletten uyandırma, uyarma.

istikbal: gelecek, gelecek zaman, atı.

kal'a: kale.

lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.

lisan-ı kal: söz ile anlatılan mana, konuşma dili.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

mahpus: hapsedilmiş olan, mevkuf.

Buradaki ehl-i dünyanın bizi konuşmaktan ve temas-tan men'leri zarar vermiyor. Lisan-ı hâl, lisan-ı kalden daha kuvvetli ve tesirli konuşuyor. Madem hapse girmek terbiye içindir; milleti seviyorlar ise, mahpusları Risale-i Nur şakirtleriyle görüşürsünler. Tâ bir ayda, belki bir günde, bir seneden ziyade terbiye alsınlar; hem millete ve vatana, hem kendi istikballerine ve ahiretine menfaatli birer insan olsunlar. Gençlik Rehberi bulunsa idi, çok faydası olurdu; inşaallah, bir zaman girer.

Said Nursî

medar: dayanak noktası, sebep, vesile.

men: yasak etme, durdurma, mâni olma, bırakmama, bir şeyi diriğ etme, bir şeyin yapılmasını engelleme, esirgeme, vermeme, önleme.

menfaatli: faydalı.

muhtâc: ihtiyacı olan, kendisine bir şey lâzım olan, ihtiyaç içinde bulunan, bir eksigi olup onu tamamlamak isteyen.

mükemmel: kemale erdiril-

miş, kemal bulmuş, kâmil, tamamlanmış, noksansız, tam, eksiksiz.

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyı bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

şakirt: talebe, öğrenci.

şübehat: şüpheler.

tadil-i erkân: düzgün yapma.

tahkiki: tahkikle alâkalı, tahkike ait, araştırma, inceleme ile ilgili.

terbiye: iyi ahlâklı olmak üzere yetiştirme.

tesirli: etkili.

umumen: umumî olarak, bütün, hep, herkese olduğu gibi.

ümit: umut, umma, ümit.

vazife-i imaniye ve uhreviye: iman ve ahiretle ilgili vazife.

zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.

zarar: zıyan, kayıp, eksiklik.

ziyade: çok, fazla, artık.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bugün, büyük ve merhum kardeşim Molla Abdullah ile Ziyaeddin hakkındaki malûmunuz muhavereyi tahattur ettim. Sonra sizi düşündüm. Kalben dedim: Eğer perde-i gayp açılrsa, bu sebatsız zamanda böyle sebat gösteren ve bu yakıcı, ateşli hâllerden sarsılmayan bu samimî dindarlar ve ciddî Müslümanlar, eğer her biri bir velî, hatta bir kutup görünse, benim nazarımda şimdi verdiğim ehemmiyeti ve alâkayı pek az ziyadeleştirecek ve eğer birer âmî ve adî görünse, şimdi verdiğim kıymeti hiç noksan etmeyecek diye karar verdim. Çünkü, böyle pek ağır şerait altında iman kurtarmak hizmeti, her şeyin fevkindedir. Şahsî makamlar ve hüsnüzanların ilâve ettikleri meziyetler, böyle dağdağalı, sarsıntılı hâllerde hüsnüzanlarını kırmakla muhabbetleri azalır ve meziyet sahibi dahi onların nazarlarında mevkiini muhafaza etmek için tasannua ve tekellüfe ve sıkıntılı vakara mecburiyet hisseder. İşte hadsiz şükür olsun ki, bizler böyle soğuk tekel-lüflere muhtaç olmuyoruz.

Said Nursî

Kardeşlerim!

Gerçi bu vaziyet, hem muvafıka ve bir kısım memurlara, Risale-i Nur'a karşı bir çekinmek, bir ürkmek vermiş; fakat bütün muhaliflerde ve dindarlarda ve alâkadar

adi: bayağı, aşağı, değersiz.
alâka: ilgi, ilişki, bağ.
alâkadar: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.
âmî: cahil.
aziz: muhterem, saygın.
ciddî: gerçek, hakikat.
dağdağa: gürültü, patırtı, beyhude telâş ve ızdırıp.
dindar: dinî kaidelere hakkıyla riayet eden, dininin emirlerini yerine getiren, mütedeyyin.
ehemmiyet: önem.

fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.
gerçi: öyle ise de, her ne kadar.
hadsiz: sonsuz.
hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
hüsn-i zan: iyi zan, güzel kanaat.
ilâve: ekleme, katma.

iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
kalben: kalp ile, kalpten, samimî, içten, gönülden, yürekten, kendi kendine, can ü gönülden.
kıymet: değer.
kutup: bir tarikatin en büyük lideri.
malûm: bilinen, belli, belirsiz olmayan.
mecburiyet: mecbur olma, mecburluk, zarurîlik durumu, zora tutulma, zorunluluk.

merhum: rahmete kavuşmuş, ölmüş, ölü.
mevki: makam.
meziyet: bir kişiyi başkalarından ayıran veya yücelten vasıf, üstünlük vasfı, değerlilik, yüksek karakter, fazilet.
muhabbet: ülfet, sevgi, sevmek, dostluk.
muhafaza: koruma, saklama, hıfzetme.
muhâlif: muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, bir fiil veya düşünceye karşı gelen.
muhavere: konuşma, görüşerek konuşma, sohbet etme, karşılıklı olarak konuşma.
muhtâc: ihtiyacı olan, kendisine bir şey lâzım olan, ihtiyaç içinde bulunan, bir eksiği olup onu tamamlamak isteyen.
muvafık: taraftar.
nazar: göz, düşünce.
noksan: eksiklik, azlık, tam olmayış.
perde-i gayp: gayp perdesi, gizli perde.
samimî: içten, candan, gönülden, kalbî, menfaatsiz, riyasız.
sebat: kararlı olma, kararından vazgeçmeme, azimlilik.
sıddık: çok doğru, çok dürüst.
şahsî: şahsa ait, kişiye, kendine ait, şahısla ilgili, hususî.
şerait: şartlar.
şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnunluk ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.
tahattur: hatırlama, hatıra getirme.
tasannu: zorlayarak bir şeyi olduğundan daha değerli gösterme.
tekellüf: külfetli, zahmetli iş görme, zahmetli bir işe katlanma, külfet.
vakar: ağırlık, onuru koruma, haysiyet ve şerefi koruma, onurlu olma.
vaziyet: bir kimse veya şeyin durumu, hâli.
velî: Allah'ın sevgisine, himayesine kavuşmuş, ermiş kimseler, Allah dostu, evliya.
ziyade: Artma, çoğalma.

memurlarda bir dikkat, bir iştîyak uyandırıyor. Merak etmeyiniz. O Nurlar parlayacaklar!

Said Nursî

Aziz kardeşlerim,

Ben tahmin ediyorum ki, hakikî ve en son müdafanamemiz, Denizli hapsinin meyvesi olan risalecik olacak. Çünkü, evvelce bazı evham yüzünden bir seneden beri aleyhimize geniş bir tarzda çevrilen plânlar bunlardır: “Tarikatçılık, komitecilik ve dinî hissiyatı siyasete alet etmek ve cumhuriyet aleyhinde çalışmak ve idare ve asayişe ilişmek” gibi asılsız bahaneler ile bize hücum ettiler. Cenab-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, onların plânları akim kaldı.

O kadar geniş bir sahada, yüzler talebelerde, yüzler risalede, on sekiz sene zarfındaki mektup ve kitaplarda hakikat-i imaniyeden ve Kur’âniyeden ve ahiretin tahkikinden ve saadet-i ebediyeye çalışmaktan başka bir şey bulmadılar. Plânlarını gizlemek için gayet adî bahaneleri aramaya başladılar. Fakat hükûmetin bazı erkânını iğfal edip aleyhimize çeviren dehşetli ve gizli bir zındıka komitesi şimdi doğrudan doğruya küfr-i mutlak hesabına bize hücum etmek ihtimaline karşı, güneş gibi zâhir ve şüphe bırakmaz ve dağ gibi metin, sarsılmaz olan

adi: bayağı, aşağı, değersiz.

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.

akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.

aleyhinde: zararına olarak.

asayiş: düzen, nizam.

aziz: muhterem, saygın.

bahane: yalandan özür, asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.

Cenab-ı Hak: Allah.

cumhuriyet: siyasi mekanizması seçimle kurulan, adalet ve hukukun üstünlüğüyle temel hak ve hürriyetleri sağlamayı amaçlayan idare şekli.

dehşetli: korkunç, ürkütücü.

dinî: din ile ilgili, dine ait.

erkân: reisler, ileri gelenler.

evham: vehimler, zanlar, kuşku-lar, esassız şeyler, kuruntular.

evvelce: daha evvel, daha önce.

gayet: çok, fazla, son derece.

hadsiz: sonsuz.

hakikat-ı imaniye: imana ait olan gerçek.

hakikî: gerçek, sahici.

hissiyat: hisler, duygular.

hücum: saldıрма, hamle ile ileri atılma.

hükümet: devlet, yönetim.

idare: yönetim.

iğfal: yanıltma, gaflete düşürerek kandırma, yanlış iş yap-tırma, aldatma, aldatılma.

ihtimal: olabilirlik, bir şeyin olabilmesi mümkün olma, gerçekleşebilirlik.

iştîyak: aşırı isteme, çok fazla arzu etme.

komite: kötü bir maksat için toplanmış gizli cemiyet, topluluk.

küfr-i mutlak: kayıtsız şartsız küfür, mutlak küfür, hiç bir

imanî hükmü, delili, hakikati kabul etmeme, kesin ve tam bir inkâr.

metin: sağlam ve dayanıklı, kavi, berk.

müdafaaname: müdafaa metni, savunma mektubu, savunma dilekçesi.

saadet-i ebediye: zevalsiz, sonu olmayan mutluluk, sonsuz mutluluk.

siyaset: politika.

şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnunluk

ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.

tahkik: doğruluğunu ispat etme, doğrulama.

talebe: öğrenci, tahsil gören.

tarikât: Allah'a ulaşmak için, şeyhin gözetiminde müridin takip edeceği terbiye usul ve yolu, seyir ü sülûk sırasında tutulan yol.

tarz: biçim, şekil.

zahir: açık, belli, meydanda.

zarfındaki: içerisindeki.

zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

Meyve Risalesi onlara karşı en kuvvetli bir müdafaa olup onları susturacak diye bize yazdırdı zannediyorum.

Said Nursî

Aziz kardeşlerim,

Bu Cuma gününde mühim bir hizb okurken siz hatıra geldiniz. “Bu musibetten kurtulmak için ne yapacağız?” lisan-ı hâl ile dediniz.

Benim kalbime bu geldi:

Sıkı bir tesanütle, el ele, omuz omuza veriniz. Çünkü, birbirinden ve Risale-i Nur’dan ve benden çekinmek ve inkâr etmek ve bizi ezmek isteyen gizli kuvvete dalkavukluk etmek gibi tedbirleri yapanların zarardan başka hiçbir menfaatleri yoktur.

Sizi temin ederim; eğer bilseydim ki benden teberrî etmekle kurtulacaksınız, beni tahkir ve ihanet ve gıybet etmeye izin verip, helâl ederdim. Fakat, bizi ezmek isteyen gizli kuvvet sizi biliyor, aldanmıyor; zaafınızdan, teberrî-nizden cesaret alır, daha ziyade ezer. Hem mesleğimiz hillet ve uhuvvet olduğundan, şahsiyet ve enaniyet cihetinden bir rekabet olmaz. Benim gibi çok kusurlu ve çok zayıf bir biçarenin noksaniyetlerine değil, belki Risale-i Nur’un kemalâtına bakmalı.

Said Nursî

aziz: muhterem, saygın.
belki: kat’iyetle.
biçare: caresiz, zavallı, şaşkın.
cesaret: cesurluk, yiğitlik, yüreklilik.
cihet: yan, yön, taraf.
dalkavuk: kendisine çıkar ve yarar sağlayacak olan kimse-
lere aşırı saygı ve hayranlık göstererek yaranmak isteyen kimse, şaklaban, yaltakçı.
enaniyet: kendini beğenme, bencillik, egoistlik.
gyıbet: arkadan çekistirme,

arkasından kötü söz söyleme, hazırda olmayan birisinin aleyhinde konuşma, kötülleme, dedikodu yapma.
hatır: zihin, fikir, hafıza.
hillet: samimî dostluk, cân ü gönülden olan dostluk, samimî arkadaşlık.
hizb: dilden düşmeyen dua, vird.
ihanet: hiyanet, arkadan vurma.
inkâr: reddetme, tanımama, kabul ve tasdik etmeme,

inanmama.
kemalât: faziletler, iyilikler, kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.
kusur: eksiklik, noksan.
lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.
menfaat: fayda, kâr, gelir, ihtiyaç karşılığı olan şey.
musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.
müdafaa: savunma.
mühim: önemli, ehemmiyet-

li.
noksaniyet: eksiklik, noksanlık, nakıslık.
rekabet: aynı amacı güden kim-seler arasındaki çekişme, yarışma, yarış.
şahsiyet: kişi, kimse.
tahkir: hakaret etme, şeref ve haysiyetini incitme.
teberrî: sevmeyip yüz çevirme, uzaklaşma.
temin: güvenlik, emniyet hissi verme, şüphe ve korkuyu giderme.
tesanüt: dayanışma, birbirine dayanma, birbirinden destek alma, omuzdaşlık.
uhuvvet: kardeşlik.
zayıf: zayıf, güçsüz, kuvvetsiz, tatsız, dermansız.
zan: zannetme, sanma, kesin olarak bilmeksizin kuvvetli ihtimalle hükmetme.
ziyade: çok, fazla, artık.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu dünyanın hayatı pek çabuk değişmesine ve zevaline ve fenâ ve fânî, akıbetsiz lezzetlerine ve firak, iftirak tokatlarına karşı bir ehemmiyetli medar-ı teselli ise, samimî dostlar ile görüşmektir.

Evet, bazen bir tek dostunu bir-iki saat görmek için, yirmi gün yol gider ve yüz lirayı sarf eder. Şimdi bu acip, dostsuz zamanda samimî kırk-elli dostunu birden bir-iki ay görmek ve Lillâh için muhabbet etmek ve hakikî bir teselli alıp vermek; elbette başımıza gelen bu meşakkatler ve zayıat-ı maliye, ona karşı pek ucuz düşer; ehemmiyeti kalmaz. Ben kendim, buradaki kardeşlerimden on sene firaktan sonra bir tekini görmek için bu meşakkati kabul ederdim. *Teşekki, kaderi tenkit ve teşekkür, kade-re teslimdir.*

Said Nursî

Aziz ve sıddık kardeşlerim,

Madem ahiret için, hayır için, ibadet ve sevap için, iman ve ahiret için Risale-i Nur ile bağlanmışsınız; elbette bu ağır şerait altında her bir saati yirmi saat ibadet hükmünde ve o yirmi saat ise Kur'ân ve iman hizmetindeki mücadele-i maneviye haysiyetiyle yüz saat kadar kıymettar ve yüz saat ise böyle her biri yüz adam kadar ehemmiyetli olan hakikî mücahit kardeşler ile görüşmek ve akd-i uhuvvet etmek, kuvvet vermek ve almak ve teselli etmek ve müteselli olmak ve hakikî bir tesanütle

acip: tuhaf, hayret veren, hayrette bırakan, şaşılacak şey.
ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem.
akd-i uhuvvet: kardeşlik anlaşması.
akıbet: sonuç, netice.
aziz: muhterem, saygın.
ehemmiyet: kıymet, değer, önem.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.
fânî: muvakkat, geçici.
fenâ: yok olma, yokluk, geçip gitme, son bulma, ölümlülük.
firak: ayrılık, ayrılma, hicran.
hakiki: gerçek, sahici.
hayr: iyi iş, iyi şey.
haysiyet: kıymet, derece.
hükmünde: değerinde.
ibadet: Allah'ın emrettiklerini yerine getirme, Allah'a karşı kulluk vazifesini yapma.
iftirak: hicran, ayrılık.
iman: inanma, inanç, itikat, tasdik.
kader: takdir, kismet, kudret, llâhî hüküm.
kıymettar: kıymetli, değerli, pahalı.
madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.
medar-ı teselli: ferahlık sebebi,

teselli kaynağı.

meşakkat: zahmet, sıkıntı, güçlük, zorluk.

muhabbet: ülfet, sevgi, sevmeye, dostluk.

mücadele-i maneviye: manevî olarak yapılan cihat.

mücahit: cihat eden, din uğruna din düşmanlarıyla, Allah rızası için ve Allah'ın adını yüceltmek gayesiyle savaşan.

müteselli: teselli bulan, avunan, acıyı unuttur gibi olan, üzüntüsü dağılan.

samimî: içten, candan, gönülden, kalbî, menfaatsiz, riyasız.

sarf: harcama, masraf etme, gider.

sevap: hayırlı bir işe karşı Allah tarafından verilen mükâfat.

sıddık: çok doğru, çok dürüst.

şerait: şartlar.

tenkit: eleştirme.

tesanüt: dayanışma, birbirine dayanma, birbirinden destek alma, omuzdaşlık.

teselli: avunma.

teslim: karşısındakinin hükmü altına girme, boyun eğme, rıza gösterme.

teşekki: şikâyet etme, sızlanma.

teşekkür: yapılan bir iyilik karşısında minnet, memnuniyet ve şükür ifade etme, şükretme.

zayıat-ı maliye: malî zarar ve ziyan.

zeval: zail olma, sona erme, yok olma.

kudsi hizmete sebatkârâne devam etmek ve güzel seciyelerinden istifade etmek ve Medresetüzzehra'nın şakirtliğine liyakat kazanmak için açılan bu imtilan meclisi olan şu Medrese-i Yusufiyede tayinini ve kaderce takdir edilen kısmetini almak ve mukadder rızkını yemek ve o yemekten sevap kazanmak için buraya gelmenize şükretmek lâzımdır. Bütün sıkıntılara karşı mezkûr faydaları düşünüp sabır ve tahammülle mukabele etmek gerektir.

Said Nursî

Aziz, sıddık, sebatkâr ve vefadar kardeşlerim,

Sizi müteessir etmek veya maddî bir tedbir yapmak için değil, belki şirket-i maneviye-i duaiyenizden daha ziyade istifadem için ve sizin de daha ziyade itidal-i dem ve ihtiyat ve sabır ve tahammül ve şiddetle tesanüdünüzü muhafaza için bir hâlimi beyan ediyorum ki: Burada bir günde çektiğim sıkıntı ve azabı, Eskişehir'de bir ayda çekmezdim. Dehşetli masonlar, insafsız bir masonu bana musallat eylemişler; tâ hiddetimden ve işkencelerine karşı "Artık yeter!" dememden bir bahane bulup, zalimane tecavüzlerine bir sebep göstererek yalanlarını gizlesinler. Ben, harika bir ihsan-ı İllâhî eseri olarak şakirâne sabrediyorum ve etmeye de karar verdim.

Madem biz kadere teslim olup bu sıkıntıları,

¹ خَيْرِ الْأُمُورِ أَحْمَرُهَا sırıyla, ziyade sevap kazanmak ciyetiyle manevî bir nimet biliyoruz; ve madem geçici,

1. İşlerin en hayırlısı, en zahmetle elde edilendir.

aziz: muhterem, saygın.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
cihet: yan, yön, taraf.
dehşetli: korkunç, ürkütücü.
hayr: iyi iş, iyi şey.
hiddet: öfke, kızgınlık, gadap, hisim.
ihsan-ı İllâhî: İllâhî ihsan.
ihtiyat: ileriye düşünme, ilerisini düşünerek davranma, ge-

leceği düşünerek tedbirli hareket etme.
istifade: faydalanma, yararlanma, yarar sağlama.
itidal-i dem: soğukkanlılık.
kader: takdir, kısmet, kudret, İllâhî hüküm.
kismet: talih, nasip, kader, kazanç.
kudsi: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

liyakat: lâyık olma, değerlilik, yararlılık, uygunluk.
maddi: maddeye ait, madde ile alâkalı, cismanî.
manevî: madde dışı olan, maddî olmayan, manaya ait.
mason: dünyevi maksatlarla kurulmuş, sıkı bir dayanışmayı esas alan komitacı teşkilâtın mensubu.
meclis: oturulacak, toplanılacak yer.

çak yer.

Medrese-i Yusufiye: Yusuf'un medresesi, Hz. Yusuf'un (a.s.) iftira, haksızlık ve zulüm ile hapiste kalmasından kinaye olarak, iman ve Kur'an'a hizmetinden dolayı tevkif edilenlerin hapsedildiği yer manasında, hapishane.

Medresetüzzehra: Bediüzzaman'ın kurmak istediği fen ilimleriyle din ilimlerinin birlikte okutan üniversitenin görevini yapan Risale-i Nur hizmeti.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

muhafaza: koruma, saklama, hıfzetme.

mukabele: karşılık verme, karşılama.

mukadder: takdir olunmuş, kıymeti biçilmiş.

musallat: fazlasıyla üzerine giden, rahatsız eden, aşırı derecede sataşan, sık sık rahatsızlık veren.

müteessir: teessüre kapılan, hisleriyle oynanmış, üzülmüş, hüznünlü, kederli, mahzun.

nimet: iyilik, lütf, ihsan, bağış.

sebatkâr: sebat eden, sözünde ve kararında duran, vazgeçmeyen, sebatlı.

sebatkârâne: sabır ve sebat ederek, sebat göstererek, sebatlı bir şekilde.

seciye: yaratılış, huy, tabiat, karakter, cibilliyet.

sıddık: çok doğru, çok dürüst.

şakirâne: şükredene yakışır şekilde, şükrederek, şükür edersene, şükretmek suretiyle.

şirket-i maneviye-i duaiye: duadaki manevî ortaklık, duaya dayanan manevî ortaklık.

şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnunluk ve minnettarlık ifade etme, teşekkür.

tayin: vazifeye gönderme, bir işe yerleştirme, atama.

tecavüz: haddini aşma, söz ve harekette ileri gitme.

tedbir: önlem, yol, çare.

tesanüt: dayanışma, birbirine dayanma, birbirinden destek alma, omuzdaşlık.

teslim: karşısındakinin hükmü altına girme, boyun eğme, rıza gösterme.

vefadar: sözünde ve dostluluğunda devamlı olan, vefalı dost.

zalimane: zalim olana yakışır şekilde, zulmeder surette, zalimce.

ziyade: çok, fazla, artık.

dünyevî musibetlerin sonları ekseriyetle ferahlı ve hayırlı oluyor; ve madem biz hakkalyakîn derecesinde yakînî bir kat'î kanaatımız var ki, *biz öyle bir hakikate hayatımızı vakfetmişiz ki, güneşten daha parlak ve Cennet gibi güzel ve saadet-i ebediye gibi şirindir*; elbette biz bu sıkıntılı hâller ile müftehirâne, müteşekkirâne bir mücahede-i maneviye yapıyoruz, diye şekva etmemek lâzımdır.

Aziz kardeşlerim,

Evvel ahir tavsiyemiz, *tesanüdünüzü muhafaza; enaniyet, benlik, rekabetten tahaffuz ve itidal-i dem ve ihtiyattır.*

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu müdde-i umumun iddianamesinden anlaşıldı ki; hükûmetin bazı erkânını iğfal edip aleyhimize sevk eden gizli zındıkların plânları, akim kalıp yalan çıktı. Şimdi, bahane olarak cemiyetçilik ve komitecilik isnadıyla yalanlarını setre çalışıyorlar. Ve bunun bir eseri olarak, benimle kimseyi temas ettirmiyorlar. Güya, temas eden, birden bizden olur. Hatta, büyük memurlar da çok çekiyorlar ve bana sıkıntı verdirmekle kendilerini âmirleri-ne sevdireyorlar.

Said Nursî

ahir: en son, en sondaki.

akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.

amir: büyük memur, memurun üstü.

aziz: muhterem, saygın.

bahane: yalandan özür, asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.

benlik: nefsi önde tutma, enaniyet, kibir, gurur.

cemiyetçilik: cemiyet taraftarlığı, partililik, grupçuluk.

dünyevî: dünyaya ait, dünya ile ilgili.

ekseriyetle: daha ziyadesiyle, çoklukla, çoğunlukla.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

enaniyet: kendini beğenme, bencilik, egoistlik.

erkân: reisler, ileri gelenler.

evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç.

güya: sanki, sözde.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hakkalyakîn: marifet mertebesi-nin en yükseği.

hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

hükümet: devlet, yönetim.

iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.

iğfal: yanıltma, gaflete düşürerek kandırma, yanlış iş yaptırma, aldatma, aldatılma.

ihtiyat: ileriye düşünme, ilerisini düşünerek davranma, geleceği düşünerek tedbirli hareket etme.

isnâd: dayanma, dayandırma.

itidal-i dem: soğukkanlılık.

kanaat: görüş, fikir.

kat'i: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz.

komite: kötü bir maksat için toplanmış gizli cemiyet, topluluk.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

muhafaza: koruma, saklama, hifzetme.

musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.

mücahede-i maneviye: manevî olarak yapılan cihat.

müdde-i umum: savcı.

müftehirâne: iftiharla, iftihar ederek, övünerek, gururlu bir şekilde.

müteşekkirâne: müteşekkir olarak, teşekkürle, iyilik bililikle, iyiliğe karşı nazik davranışla.

rekabet: aynı amacı güden kimseler arasındaki çekişme,

yanışma, yanş.

saadet-i ebediye: zevalsiz, sonu olmayan mutluluk, sonsuz mutluluk.

setr: örtme, kapanma, gizleme.

sevk: yönlendirme.

sıddık: çok doğru, çok dürüst.

şekva: şikâyet, yakınma, hoşnutsuzluk, memnuniyetsizlik.

tahaffuz: korunma, sakınma.

tavsiye: öğütme.

temas: görüşme, bir arada bulunma.

tesanüt: dayanışma, birbirine dayanma, birbirinden destek alma, omuzdaşlık.

vakf: bir mal veya mülkü satılmamak Allah'a ait bir mülk olmak şartıyla bir hayır işine bağışlayıp bağlama.

yakîni: yakîne ait, yakînle ilgili, kat'î, şüphe edilmeyecek bilgiye ait, onunla ilgili.

zındık: Allah'a ve ahirete inanmayan, Allah'ı inkâr eden, imansız, münkir.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben, gerçi sizinle sureten görüşemiyorum, fakat sizin yakınınızda ve beraber bir binada bulunduğumdan, çok bahtiyarım ve müteşekkirim ve ihtiyarım olmadan bazen lüzumlu tedbirler ihtar edilir. Ezcümle, birisi: Yanımdaki koğuşa masonlar tarafından hem yalancı, hem casus bir mahpus gönderilmiş. Tahrip kolay olmasından-hususan böyle haylaz gençlerde-o herif, bana çok sıkıntı vermesi ve o gençleri ifsat etmesi ile bildim ki, sizlerin irşat ve ıslahlarınıza karşı, zındıka, ifsada ahlâkları bozmaya çalışıyor. Bu vaziyete karşı gayet ihtiyat ve mümkün olduğu kadar eski mahpuslardan gücenmemek ve gücendirmek ve ikiliğe meydan vermemek ve itidal-i dem ve tahammül etmek ve mümkün olduğu derecede bizim arkadaşlar uhuvvetlerini ve tesanütlerini tevazu ile ve mahviyetle ve terk-i enaniyetle takviye etmek gayet lâzım ve zarurîdir. Dünya işleriyle meşgul olmak beni incitiyor, sizin dirayetinize itimat edip, zaruret olmadan bakamıyorum.

Said Nursî

Kardeşlerim,

Her ihtimale karşı bu sabah ihtar edilen bir meseleyi beyan etmek lâzım geldi. Bizim Kur'ân'dan aldığımız hakikatler güneş, gündüz gibi şek ve şüphe ve tereddüdü

ahlâk: insanın yaratılıştan gelen hususiyetleri ile Kur'ân-ı Kerim ve sünnet-i şerifte sınırları çizilen kaidelerin hayata geçirilmesiyle kazanılan iyi ve güzel davranışların bütünü.
aziz: muhterem, saygın.
bahtiyar: bahtlı, talihli, mes'ut, mutlu.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah.
casus: hafiye, gizli haberleri öğrenerek veya sırları çöze-

rek heber veren çasit.
dirayet: zekâ, akıl, kabiliyet.
ezcümle: belli başlı, başlıca, özellikle, bu cümleden olarak, bu da, bu babdan.
gayet: çok, fazla, son derece.
gerçi: öyle ise de, her ne kadar.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
haylaz: işsiz, serseri, hayırsız.
herif: adam.
hususan: bilhassa, ayrıca, başkaca, hususî olarak.
ıslah: iyi bir hâle koyma, iyi

duruma getirme, iyileştirme, düzeltme.
ifsat: fesada uğratma, bozma, düzensizlik meydana getirme.
ihtar: hatırlatma, bir konuda hatırlatma yapma.
ihtiyar: seçme, tercih, irade.
ihtiyat: ileriye düşünme, ilerisini düşünerek davranma, geleceği düşünerek tedbirli hareket etme.
irşat: doğru yolu gösterme, doğru yola yöneltme, gaflet-

ten uyandırma, uyarma.

itidal-i dem: soğukkanlılık.

itimat: dayanma, güvenme, emniyet etme.

koğuş: hastahane, kışla, hapishane gibi umumî binalarda çok sayıda kişinin oturmasına veya yatmasına mahsus büyük oda.

mahpus: hapsedilmiş olan, mevkuf.

mahviyet: alçak gönüllülük, kendini değersiz gösterme, hiçe sayma, fazla tevazu, kendine ehemmiyet vermeyiş.

mason: dünyevi maksatlarla kurulmuş, sıkı bir dayanışmayı esas alan komitacı teşkilâtın mensubu.

müteşekkîr: teşekkür eden, iyilik bilen, iyiliğe karşı teşekkür eden.

sıddık: çok doğru, çok dürüst.

sureten: suret olarak, görünüş itibarıyla, şekilde, şekil olarak.

şek: şüphe, zan, tereddüt.

tahammül: zora dayanma, sabretme, sabir gösterme.

tahrip: harap etme, yıkma, kırıp dökme, bozma.

takviye: kuvvetlendirme, sağlamlaştırma.

tedbir: önlem, yol, çare.

tereddüt: kararsızlık, karar verememe, bir konuda şüphede kalma, duraksama.

terk-i enaniyet: benlik ve enaniyetten vazgeçme.

tesanüt: dayanışma, birbirine dayanma, birbirinden destek alma, omuzdaşlık.

tevazu: alçak gönüllülük, kibirsizlik, bir kimsenin başkalarını kendinden küçük görmemesi, onlara saygı ve sevgi göstermesi, mütevazilik.

uhuvvet: kardeşlik.

zaruret: mecburiyet, zorunda olmak, zorunluluk.

zarurî: mecburî, zorunlu, ister istemez, naçar.

zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

kaldırmadığını yirmi seneden beri, “Acaba zındık feylesoflar buna karşı ne diyecekler ve dayandıkları nedir?” diye nefsim ve şeytanım çok araştırdılar. Hiçbir köşede bir kusur bulamadıklarından sustular. Zannederim, çok hassas ve iş içinde bulunan nefis ve şeytanımı susturan bir hakikat, en mütemerritleri de susturur.

Madem biz böyle sarsılmaz ve en büyük ve en ehemmiyetli ve fiat takdir edilmez derecede kıymettar ve bütün dünyası ve can ve cananı pahasına verilse yine ucuz düşen bir hakikatin uğrunda ve yolunda çalışıyoruz; elbette bütün musibetlere ve sıkıntılara, düşmanlara kemal-i metanetle mukabele etmemiz gerektir. Hem, belki karşımıza aldanmış veya aldatılmış bazı hocalar ve şeyhler ve zahirde müttakiler çıkartılır. Bunlara karşı vahdetimizi, tesanüdümüzü muhafaza edip onlar ile uğraşmak lâzımdır, münakaşa etmemek gerektir.

Said Nursî

Aziz, siddik kardeşlerim,

Kastamonu’da ehl-i takva bir zat, şekva tarzında dedi:

“Ben sukut etmişim. Eski hâlimi ve zevkleri ve nurları kaybetmişim.”

Ben de dedim:

“Belki terakki etmişsin ki, nefsi okşayan ve uhrevî meyvesini dünyada tattıran ve hodbinlik hissini veren

aziz: muhterem, saygın.

canan: sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

ehemmiyet: kıymet, değer, önem.

ehl-i takva: Allah’tan korkan, emirlerine bağlı olan dindar kimseler.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz.

feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hodbin: kendini düşünen, kendi menfaatini ön plana çıkaran, bençil.

kemal-i metanet: tam ve mükemmel bir dayanıklılık.

kıymettar: kıymetli, değerli, pahalı.

kusur: eksiklik, noksan.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

muhafaza: koruma, saklama, hıfzetme.

mukabele: karşılık verme, karşılama.

musibet: felâket, belâ, ansızın gelen belâ, dert, sıkıntı.

münakaşa: bir mesele üzerinde farklı fikirler söyleyerek yapılan

tartışma, atışma, karşılıklı sözle çekişme.

mütemerrit: temerrüt eden, dik başlılık eden, dik başlı, inatçı.

müttakî: ittika eden, sakınan, çekinen, günah ve haramdan uzak duran, takva sahibi.

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kamçılıyıp hayırlı işlerden alıkoyan güç.

nur: aydınlık, parıltı, parlaklık,

ziya, ışık, şule.

siddik: çok doğru, çok dürüst.

sukut: alçalma, düşme, değer yitirme.

şekva: şikâyet, yakınma, hoşnutsuzluk, memnuniyetsizlik.

şeyh: tarikat kurucusu, bir tarikatta en üst mertebeye ulaşmış kimse.

takdir: kıymet verme, ölçme, ölçüye vurma, değer biçme.

tarz: biçim, şekil, suret.

terakki: ilerleme, gelişme.

tesanüt: dayanışma, birbirine

dayanma, birbirinden destek alma, omuzdaşlık.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait, ahiret âlemiyle ilgili.

vahdet: birlik, yalnızlık, teklik bir ve tek olma.

zahir: görünüşte.

zan: zannetme, sanma, kesin olarak bilmeksizin kuvvetli ihtimalle hükmetme.

zat: kişi, şahıs, fert.

zındık: Allah’a ve ahirete inanmayan, Allah’ı inkâr eden, imansız, münkir.

zevkleri, keşifleri geri bırakıp, daha yüksek makama, mahviyet ve terk-i enaniyet ve fânî zevkleri aramamak ile uçmuşsun.”

Evet, bir ehemmiyetli ihsan-ı İllâhî, ihsanını, enaniyetini bırakmayana ihsas etmemektir; tâ ucb ve gurura girmesin.

Kardeşlerim, bu hakikate binaen, bu adam gibi düşünen veya hüsnüzannın verdiği parlak makamları nazara alan zatlar, sizlere bakıp içinizde mahviyet ve tevazu ve hizmetkârlık kisvesiyle görünen şakirtleri adî, âmî adamlar görür ve der:

“Bunlar mı hakikat kahramanları ve dünyaya karşı meydan okuyan? Heyhat! Bunlar nerede, evliyaları bu zamanda âciz bırakan bu kudsî hizmet mücahitleri nerede?” diyerek, dost ise inkisar-ı hayale uğrar, muarız ise kendi muhalefetini haklı bulur.

Said Nursî

âciz: eli yetmez, gücü yetmez, güçsüz.

adî: bayağı, aşağı, değersiz.

âmî: cahil.

binaen: den dolayı, -den ötürü, -için, -dayanarak, yapılarak, bu sebepten.

ehemmiyet: kıymet, değer, önem.

enaniyet: kendini beğenme, bencillik, egoistlik.

evliya: keramet sahibi olanlar, erenler, velîler, ulular.

fânî: muvakkat, geçici.

gurur: kibir, kurum, kurulma.

hakikat: gerçek, asıl, esas.

heyhat: yazık, çok yazık, ne yazık.

hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.

hüsn-i zan: iyi zan, güzel kanaat.

ihsan: iyilik etme, güzel davranma, bağışlama, ikram etme, lütuf, bağış, yardım.

ihsan-ı İllâhî: İllâhî ihsan.

ihsas: hissettirme, sezdirme, üstü kapalı olarak dile getir-

me, ağıttan söylememe, duyurulma.

inkisar-ı hayal: hayal kırıklığı, umduğunu bulamama.

keşif: Allah tarafından ilham edilme, kalp gözüyle görme.

kisve: elbise.

kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz.

mahviyet: alçak gönüllülük, kendini değersiz gösterme, hiçe sayma, fazla tevazu, kendine ehemmiyet vermemeye.

muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.

muhalefet: birinin düşüncesine zıt düşüncede bulunma, karşı koyma, bir düşünce, fiil veya harekete karşı durma.

mücahit: cihat eden, din uğruna din düşmanlarıyla, Allah rızası için ve Allah'ın adını yüceltmek gayesiyle savaşan.

nazar: dikkat.

şakirt: talebe, öğrenci.

terk-i enaniyet: benlik ve enaniyetten vazgeçme.

tevazu: alçak gönüllülük, kibirsizlik, bir kimsenin başkalarını kendinden küçük görmemesi, onlara saygı ve sevgi göstermesi, mütevazilik.

ucb: kendini beğenmişlik, kibir, gurur.

zat: kişi, şahıs, fert.

Bediüzzaman Hazretleri Denizli hapsinde iken, gayet mühim dokuz meseleyi ihtiva eden Meyve Risalesi'ni iki Cuma gününde telif etmiştir. Bu eser, Risale-i Nur'un hakikatlerini hulâsaten cem eden kıymetli bir risaledir. Hapis müddetinde Nur Talebeleri bu Meyve Risalesi'ni müteaddit defalar yazmak ve okumak suretiyle meşgul olmuşlar. Ve ilk önce gayet gizli olarak kibrit kutuları içine yazılıp koğuşlar arasında neşredilen Meyve Risalesi, bilâhère gayet kıymetli ve menfaatli ve hapsilere tiryak gibi faydalı olduğu anlaşılmasıyla, serbest yazılmış; Denizli Mahkemesine, Temyiz Mahkemesine ve Ankara makamlarına Risale-i Nur'un hakikî müdafaası olarak gönderilmiştir.

Denizli hapsinde çok mühim tesiri olduğu ve taşıdığı kudsî hakaik-ı imaniye itibarıyla bir cihette Denizli beraatine vesile olduğu için, ehemmiyetine binaen bu Meyve Risalesi'nden Altıncı ve Yedinci Meselelerinin buraya derci münasip görülmüştür.

Meyve Risalesinden Altıncı Mesele

Risale-i Nur'un çok yerlerinde izahı ve kat'î hadsiz hüccetleri bulunan "iman-ı billâh" rüknünün binler küllî bürhanlarından bir tek bürhana kısaca bir işaretir.

Kastamonu'da lise talebelerinden bir kısmı yanıma geldiler. "Bize Hâlıkımızı tanıttır; muallimlerimiz Allah'tan bahsetmiyorlar," dediler.

beraat: aklanma.

bilâhère: sonra, sonradan, sonra.

binaen: den dolayı, -den ötürü, - için, -dayanarak, yapılarak, bu sebepten.

bürhan: delil, ispat, tanık, hüccet

cem: toplama, toplanma, bir yere getirme, biriktirme, yığma

cihet: yan, yön, taraf

ehemmiyet: kıymet, değer, önem.

gayet: çok, fazla, son derece

hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.

hakikat: asıl, esas

hakikî: gerçek, sahici

Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı; Allah.

hazret: saygı, ululama, yüceltme, övme maksadıyla kullanılan tabir

hulâsaten: hulâsa olarak, kısaca, özet olarak muhtasaran.

hüccet: delil, ispat, burhan; bir iddiânın doğruluğunu ispat için gösterilen vesika, senet

ihtiva: içine alma, içinde bulundurma

iman-ı billâh: Allah'a inanma, Allah'ı, onun kâinatta tecelli eden bütün sıfat ve isimleriyle beraber kabul ederek Ona inanma.

izah: açıkça ortaya koyma, açıklama yapma, bir konuyu ayırtı-

lariyle ortaya koyma, eksiksiz anlatma.

kat'î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz

kıymet: değer.

kıymettar: kıymetli, değerli, pahalı.

koğuş: hastahane, kışla, hapishane gibi umumî binalarda çok sayıda kişinin oturmasına veya yatmasına mahsus büyük oda.

kudsî: mukaddes, kutlu, mu-

azzez, aziz

küllî: külle ilgili, bütüne ait, umumî, bütün, hepsi

menfaat: fayda, kâr, gelir, ihtiyaç karşılığı olan şey.

muallim: ders veren, öğretmen, talim eden, hoca, öğretici, öğretmen.

müdafa: koruma, korunma

müddet: vakit, zaman, süre, bir şeyin devam ettiği zaman parçası

mühim: önemli, ehemmiyetli

münasip: uygun, yerinde

müteaddit: çoğalan, çok, birçok, türlü türlü, çeşitli, birden fazla.

neşr: dağıtma, yayma, saçma, serpme

rükn: esas, kaide, prensip

taleb: öğrenci, tahsil gören.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma

temyiz: bir davanın kararının bir üst mahkeme tarafından tekrar incelenmesi

tiryak: en iyi çare, baş ilâç.

vesile: bahane, sebep

Ben dedim: Sizin okuduğunuz fenlerden her fen, kendi lisan-ı mahsusuyla, mütemadiyen Allah'tan bahsedip, Hâlıkı tanıttırıyorlar. Muallimleri değil, onları dinleyiniz.

Meselâ, nasıl ki mükemmel bir eczahane ki, her kavanozunda harika ve hassas mizanlarla alınmış hayattar macunlar ve tiryaklar var. Şüphesiz, gayet maharetli ve kimyager ve hakîm bir eczacıyı gösterir. Öyle de, küre-i arz eczahanesinde bulunan dört yüz bin çeşit nebatat ve hayvanat kavanozlarındaki zihayat macunlar ve tiryaklar cihetiyle, bu çarşıdaki eczahaneden ne derece ziyade mükemmel ve büyük olması nispetinde, okuduğunuz fenn-i tıp mikyasıyla küre-i arz eczahane-i kübrasının eczacısı olan Hakîm-i Zülcelâl'i, hatta kör gözlere de gösterir, tanıttırır.

Hem, meselâ, nasıl bir harika fabrika ki, binler çeşit çeşit kumaşları basit bir maddeden dokuyor; şeksiz, bir fabrikatörü ve maharetli bir makinisti tanıttırır. Öyle de, küre-i arz denilen yüz binler başlı, her başında yüz binler mükemmel fabrika bulunan bu seyyar makine-i Rabbaniye, ne derece bu insan fabrikasından büyükse, mükemmelse, o derecede, okuduğunuz fenn-i makine mikyasıyla, küre-i arzın ustasını ve sahibini bildirir ve tanıttırır.

Hem meselâ, nasıl ki gayet mükemmel, bin bir çeşit erzak, etrafından celp edip içinde muntazaman istif ve ihzar edilmiş depo ve iâşe ambarı ve dükkân, şeksiz bir fevkalâde iâşe ve erzak malikini ve sahibini ve memurunu

ambar: zahire ve kuru gıdaları koymaya yarayan büyük depo

celp: çekme, çekis, kendine çekmek

cihet: yan, yön, taraf

eczahane: eczacı dükkânı, ilaç satılan, ilaç yapılan yer.

eczahane-i kübra: en büyük eczahane.

erzak: yiyecek, içecek; yenilecek, içilecek şeyler, azıklar.

fen: tecrübî, ispatla meydana gelmiş ilimlere verilen genel ad

fenn-i makine: makine ilmi, bilgisi.

fevkalâde: çok güzel, çok iyi, çok üstün.

gayet: çok, fazla, son derece

Hakîm-i Zülcelâl: sonsuz büyüklük sahibi olan ve her şeyi hikmetle yaratan, Allah.

hârika: olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran.

hassas: incelikli, en ufak ölçülerini sağlamlık ve kesin olarak veren.

hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

hayattar: canlı, yaşayan.

hayvânât: hayvanlar

iâşe: geçindirme, besleme, yedirip içirme

ihzar: hazır etme, hazırlama

istif: yığıma, biriktirme

kimyager: kimya ile uğraşan kimse, kimya mütehassısı, kimyacı

küre-i arz: arz küresi, yer yuvarlağı, dünya, yer küre.

lisan-ı mahsus: kendisine ait dil, kendine ait tarz.

macun: hamur kıvamına getirilmiş ilaç

maharet: mahirlik, ustalık, beceriklilik, hüner.

makine-i Rabbani: kâinattaki bütün varlıkları besleyip idare eden Cenab-ı Hakkın makinesi, düzeni, sistemi.

malik: sahip.

meselâ: misal olarak, şunun gibi, söz gelişi, faraza.

mikyas: nispet, derece, ölçü

mizan: ölçü

muntazaman: düzgün olarak, düzenli olarak

mükemmel: güzel, âlâ, harika.

mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı olarak, aralıksız şekilde, muttasıl, devamlı.

nebatat: bitkiler

nispet: kıyaslama, kıyas, ölçü, oran

seyyar: gezici; gezen, dolaşan

şek: şüphe, zan, tereddüt; aksiyile birlikte iki ihtimalin eşit derecede bulunduğu bilgi.

tiryak: en iyi çare, baş ilaç.

zihayat: hayat sahibi.

ziyade: çok, fazla, artık

bildirir. Öyle de, bir senede, yirmi dört bin senelik bir dairede muntazaman seyahat eden; ve yüz binler ve ayrı ayrı erzak isteyen taifeleri içine alan; ve seyahatiyle mevsimlere uğrayıp, baharı bir büyük vagon gibi, binler ayrı ayrı taamlarla doldurarak, kışta erzakı tükenen biçare zîhayatlara getiren; ve küre-i arz denilen bu Rahmanî iâşe ambarı ve bu sefine-i Sübhaniye ve bin bir çeşit cihazatı ve malları ve konserve paketleri taşıyan bu depo ve dükkân-ı Rabbanî, ne derece o fabrikadan büyük ve mükemmel ise, okuduğunuz ve okuyacağınız fenn-i iâşe mikyasıyla, o kat'iyette ve o derecede, küre-i arz deposunun Sahibini, Mutasarrıfını, Müdebbirini bildirir, tanıttırır, sevdendir.

acip: tuhaf, hayret veren, hayrette bırakan, şaşılacak şey.

aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.

bedahet: açıklık, aşıkâr, ispata ihtiyaç olmayacak derecede açıklık biçare: caresiz, zavallı, şaşkın.

cihazat: cihazlar, kendilerine ihtiyaç duyulan maddî manevî aletler, lüzumlu aletler, azalar, organlar

dükkân-ı Rabbanî: Allah'ın dükkânı.

erzak: yiyecek, içecek; yenilecek, içilecek şeyler, azıklar.

esliha: silâhlar.

esliha: silâhlar.

gayet: çok, fazla, son derece

hayvânât: hayvanlar

istimâl: kullanma.

kat'iyet: kat'îlik, kesinlik.

kumandan: bir mevkiin, bir işin veya askerlik yahut korumak maksadıyla meydana getirilen bir kuruluşun başında bulunan ve sevk ve idareyi düzenleyen kimse, komutan.

kumandan: bir mevkiin, bir işin veya askerlik yahut korumak maksadıyla meydana getirilen bir kuruluşun başında bulunan ve sevk ve idareyi düzenleyen kimse, komutan.

kumandan-ı azam: En büyük kumandan, her yere ve her şeye hükmeden en büyük kumandan, Allah.

küre-i arz: arz küresi, yer yuvarlağı, dünya, yer küre.

mu'cizekâr: mu'cizeli, mu'cize hâlinde.

muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli

Mutasarrıf: tasarruf eden, tasarruf sahibi olan, kendinde kullan-

ma hakkı ve salahiyeti bulunan, her şeyin sahibi olan, mâlik

Müdebbir: tedbir alan, tedbirli, her şeyi önceden düşünen.

mükemmel: kemale erdirmiş, kemal bulmuş, kâmil, tamamlanmış, noksanziz, tam, eksiksiz

nebatat: bitkiler

ordugâh: ordu yeri, ordunun barınıp konakladığı yer.

ordu-yı Sübhani: her türlü

eksiklik ve noksanlıktan uzak olan Cenab-ı Hakkın ordusu.

Rahmanî: rahman olan Allah'a ait, Rahmana mensup, Rahman ile ilgili

sefine-i Sübhaniye: her türlü kusur ve noksandan uzak olan Cenab-ı Hakkın, yıldızlar ve gezegenler gibi bir gemi hükmündeki mahlûklar.

seyahat: yolculuk, uzun yolculuk

taam: yemek, yenilen şey, yiyecek, aş.

taife: bölük, takım, guruh, fırka

takdirkârâne: takdir edene yakışır şekilde, takdir ederek.

talim: öğretme, yetiştirme

talimat: bir iş görülmesi için üst makam tarafından verilen yazılı veya sözlü emir, direktif

terhis: askerliğini bitirenlerin ordudan gitmelerine izin verme, bırakma.

terhisat: terhisler.

zihayat: hayat sahibi.

ne derece mezkûr insan ordu ve ordugâhından büyük ve mükemmel ise, sizin okuyacağınız fenn-i askerî mikyasıyla dikkatli ve akli başında olanlara o derece küre-i arzın Hâkimini ve Rabbini ve Müdebbirini ve Kumandan-ı Akdesini hayretler ve takdislerle bildirir ve tahmit ve tesbihle sevdire.

Hem nasıl ki, bir harika şehirde, milyonlar elektrik lâmbaları, hareket ederek her yeri gezerler; yanmak maddeleri tükenmiyor bir tarzdaki elektrik lâmbaları ve fabrikası, şeksiz, bedahetle, elektriği idare eden ve sey-yar lâmbaları yapan ve fabrikayı kuran ve iş-tial maddelerini getiren bir mu'cizekâr ustayı ve fevkalâde kudretli bir elektrikçiyi hayretler ve tebriklerle tanıttırır, yaşasınlar ile sevdire. Aynen öyle de, bu âlem şehrinde, dünya sarayının damındaki yıldız lâmbaları-bir kısmı, kozmoğrafyanın dediğine bakılsa-küre-i arzdan bin defa büyük ve top güllsinden yetmiş defa sür'atli hareket ettikleri hâlde, intizamını bozmu-yor, birbirine çarp-mıyor, sönmüyor, yanmak maddeleri tükenmiyor. Okuduğunuz kozmoğrafyanın dediğine göre, küre-i arzdan bir milyon defadan ziyade büyük ve bir milyon seneden ziyade yaşayan ve bir misafirhane-i Rahmani-yede bir lâmba ve soba olan güneşimizin yanmasının devamı için, her gün küre-i arzın denizleri kadar gaz yağ-ı ve dağları kadar kömür veya bin arz kadar odun yağ-ınları lâzımdır ki, sönmessin. Ve onu ve onun gibi ulvî yıldızları gaz yağ-sız, odunsuz, kömürsüz yandıran ve söndürmeyen; ve beraber ve çabuk gezdiren ve birbirine çarp-tırmayan bir

âlem: dünya, cihan
arz: yer, dünya
fenn-i askerî: askerlikle ilgili bilgi, askerlik sanatı ile ilgili ilim; askerlik sanatı.
fevkalâde: alışılmıştan farklı, olağanüstü, normalin üstünde
Hâkim: her şeye hükmeden, her şeyi hükmü altında tutan, her şeye galip olan Allah
idare: döndürme, çevirme, yönetme
intizam: düzgün olma, düz-

gün dizilme, düzgünlük, tertipli olma.
iş-tial: tutuşma, tutuşup yanma, parlama, alevlenme
kozmoğrafya: astronominin, matematik ve fiziğin yalnız temel kavramlarından yararlanarak en belli başlı olayları ele alan dalı.
kudret: güç, kuvvet, takat, ıktidar
Kumandan-ı Akdes: en mu-kaddes kumandan; Allah.
küre-i arz: arz küresi, yer yu-

varlağı, dünya, yer küre.
mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.
mikyas: nispet, derece, ölçü
misafirhane-i Rahmaniye: Rahman olan Allah'ın kullarını geçici olarak bulundurduğu misafirhane olan dünya.
Müdebbir: tedbir alan, tedbirli, her şeyi önceden düşünen.
Rab: besleyen, yetiştiren, verdiği nimetlerle mahlûkatı ıslah ve terbiye eden Allah

seyyar: gezici; gezen, dolaşan
şek: süphe, zan, tereddüt; aksiyile birlikte iki ihtimalin eşit derecede bulunduğu bilgi.
tahmit: elhamdülillâh deme, bütün övgünün ve hamdin yalnız Allah'a ait olduğunu söyleme.
takdis: Allah'ın hamde ve övül-meye lâyık olduğunu bildirme, Allah'ı her türlü kusur ve noksanlıklardan tenzih etme
tebrik: kutlama, uğurlu, hayırlı, mübarek olmasını dileme
tesbih: Allah'ı bütün kusur ve noksan sıfatlardan uzak tutma, Sübhanallah deme, Cenab-ı Hakkı (c.c.) şanına lâyık ifadelerle anma, Allah'a söz, iş, davranış ve kalple içten ibadet etme
ulvî: yüksek, yüce
ziyade: çok, fazla, artık

acip: tuhaf, hayret veren, hayrette bırakan, şaşılacak şey.

aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.

fenn-i elektrik: elektrik ilmi.

fevkalâde: alışılmıştan farklı, olağanüstü, normalin üstünde

fihriste: bir kitapta veya bir dükkânda bulunan şeyleri sırayla gösteren liste.

gayet: çok, fazla, son derece

hayvanî: hayvanla ilgili, hayvana ait

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

hüner: marifet, bilgelilik, ustalık, maharet.

iktidar: güç yetme, yapabilme, bir işi gerçekleştirme için gereken kuvvet

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar

kaside: belli bir amaçla yazılmış divan şiiri ve bu şiirin nazım şekli

kâtip: yazar, yazıcı

kemalât: faziletler, iyilikler, kemaller, olgunluklar, mükemmellikler

kitab-ı kebir: büyük kitap

kudret: güç, kuvvet, takat, iktidar

Kur'ân-ı ekber-i âlem: En büyük âlem kitabı olan Kur'ân-ı Kerîm

maharet: mahirlik, ustalık, beceriklilik, hüner.

manidar: anlamlı, manalı, mana taşıyan

mecmua: dergi

mecmua-i kâinat: kâinat mecmuası, kâinat kitabı; bir mecmua gibi manalar ifade eden kâinat.

meselâ: misal olarak, şunun gibi, söz gelişi, faraza.

meşher-i âzam-ı kâinat: büyük kâinat sergisi.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

mîkyas: nispet, derece, ölçü

misal: bir şeyin benzer hâli, benzer, örnek, nümune

muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli

musannif: kitap yazar, yazar, yazar, müellif

mücessem: tecessüm etmiş, cisimlenmiş, cisim hâline gelmiş

Müdebber: tedbir alan, tedbirli, her şeyi önceden düşünen.

mükemmel: kemale erdirilmiş, kemal bulmuş, kâmil, tamamlanmış, noksansız, tam, eksiksiz

Münevvir: tenvir eden, nurlandıran, parlatan aydınlatan, ışıklandıran.

nebatî: bitkisel, bitki ile ilgili, bitkiye ait

nurani: nurlu, ışıklı, parlak, mü-

nihayetsiz kudreti ve saltanatı, ışık parmaklarıyla gösteren bu kâinat şehri muhteşemindeki dünya sarayının elektrik lâmbaları ve idareleri, ne derece o misalden daha büyük, daha mükemmeldir, o derecede, sizin okuduğunuz veya okuyacağınız fenn-i elektrik mikyasıyla, bu meşher-i âzam-ı kâinatın Sultanını, Münevvirini, Müdebberini, Sâniini o nuranî yıldızları şahit göstererek tanıtır, tesbihatla, takdisatla sevdirebilir, perestiş ettirir.

Hem meselâ, nasıl ki bir kitap bulursa ki, bir satırında bir kitap ince yazılmış; ve her bir kelimesinde ince kalemle bir sure-i Kur'âniye yazılmış. Gayet manidar ve bütün meseleleri birbirini teyit eder ve kâtibini ve müellifini fevkalâde maharetli ve iktidarlı gösteren bir acip mecmua, şeksiz, gündüz gibi, kâtip ve musannifini kemalâtıyla, hünerleriyle bildirir, tanıtır, ¹ مَا شَاءَ اللَّهُ، بَارَكَ اللَّهُ cümleleriyle

le takdir ettirir; aynen öyle de, bu kâinat kitab-ı kebirini ki, bir tek sayfası olan zemin yüzünde ve bir tek forması olan baharda üç yüz bin ayrı ayrı kitaplar hükmündeki üç yüz bin nebatî ve hayvanî taifeleri beraber, birbiri içinde, yanlışsız, hatasız, karıştırmayarak, şaşırılmayarak, mükemmel, muntazam ve bazen ağaç gibi bir kelimedede bir kasideyi ve çekirdek gibi bir noktada bir kitabın tamam bir fihristesini yazan bir kalem işlediğini gözümüzle gördüğümüz bu nihayetsiz manidar ve her kelimesinde çok hikmetler bulunan şu mecmua-i kâinat ve bu mücessem Kur'ân-ı ekber-i âlem, mezkûr misaldeki kitaptan ne derece büyük ve mükemmel ve manidar ise, o derecede

1. Allah dilemiş ne güzel, ne mübarek yaratmış.

nevver

perestiş: tapma, tapınış, ibadet

saltanat: sultanlık, padişahlık, hükümdarlık

Sâni: her şeyi sanatlı olarak yaratan Allah

Sultan: mutlak iktidar sahibi olan; Allah

sure-i Kur'âniye: Kur'ân'ın suresi.

şahit: şahitlik yapan, gördüğü veya bildiği şeyi mahkeme önünde yemin ederek söyleyip davanın sonuçlanmasına yardım eden kimse, şahit, tanık

sehr-i muhteşem: ihtişamlı şehir.

şek: şüphe, zan, tereddüt; akıyla birlikte iki ihtimalin eşit derecede bulunduğu bilgi.

taife: bölük, takım, guruh, fırka

takdir: beğenme, beğendiğini belirtme

tesbihat: tesbihler, Cenab-ı Hakkin bütün noksan sıfatlardan uzak ve bütün kemal sıfatlara sahip olduğunu ifade eden sözler.

teyit: doğrulama, doğru çıkarma, destekleme.

sizin okuduğunuz fenn-i hikmetü'l-eşya ve mektepte bilfiil mübaşeret ettiğiniz fenn-i kıraat ve fenn-i kitabet, geniş mikyaslarıyla ve dürbün gözleriyle bu kitab-ı kâinatın Nakkaşını, Kâtibini hadsiz kemalâtıyla tanıttırır, ¹ **اللَّهُ أَكْبَرُ** cümlesiyle bildirir, ² **سُبْحَانَ اللَّهِ** takdisiyle tarif eder, ³ **الْحَمْدُ لِلَّهِ** senalarıyla sevdirebilir.

İşte bu fenlere kıyasen, yüzer fünundan her bir fen, geniş mikyasıyla ve hususî aynasıyla ve dürbünlü gözüyle ve ibretli nazarıyla, bu kâinatın Hâlık-ı Zülcelâl'ini esmasıyla bildirir; sıfatını, kemalâtını tanıttırır. İşte, bu muhteşem ve parlak bir bürhan-ı vahdaniyet olan mezkûr hücceti ders vermek içindir ki, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, çok tekrar ile, en ziyade ⁴ **خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ** ve ⁵ **رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ** ayetleriyle Hâlıkımızı bize tanıttırıyor, diye o mektepli gençlere dedim. Onlar dahi tamamıyla kabul edip tasdik ederek, "Hadsiz şükür olsun Rabbimize ki, tam kudsî ve ayn-ı hakikat bir ders aldık. Allah senden razı olsun" dediler.

Ben de dedim:

İnsan binler çeşit elemeler ile müteallim ve binler nevi lezzetler ile mütelezziz olacak bir zîhayat makine ve gayet derece acziyle beraber hadsiz maddî, manevî düşmanları ve nihayetsiz fakırla beraber hadsiz zahirî ve bâtinî ihtiyaçları bulunan ve mütemadiyen zeval ve firak

1. Allah en büyüktür, en yücedir.

2. Allah, zatında, sıfatlarında ve fiillerinde bütün kusur ve noksanlıklardan münezzehtir.

3. Rahmet ve merhameti sonsuz olan Allah'a ezelden ebede kadar hamd olsun.

4. Göklere ve yeri yaratan [Allah'tır]. (A'raf Suresi: 54; En'am Suresi: 1, 73.)

5. Göklerin ve yerin Rabbi [Allah'tır]. (Ra'd Suresi: 16; İsrâ Suresi: 102; Kehf Suresi: 14.)

ayn-ı hakikat: hakikatın aslı, gerçeğin tâ kendisi.
bâtinî: içe ait, dahilî, görünmeyen, gizli
bilfiil: fiilen, bizzat kendi çalışması ile yaparak, uygulamada.

bürhan-ı vahdaniyet: Allah'ın tek, bir olduğunun delili, ispatı.
ebed: sonu olmayan gelecek zaman, sonsuzluk, daimîlik.
elem: dert, üzüntü, kaygı, tasma

esmâ: adlar, isimler.
ezel: başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik, ebedin zıddı.
fakır: fakirlik, yoksulluk, muhtaçlık, züğürtlük
fenn-i kıraat: okuma bilgisi,

ilmi.

fenn-i kitabet: çeşitli yazı usul ve şekillerini öğreten ilim.

fünun: fenler.

Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı; Allah.

Hâlık-ı Zülcelâl: Sonsuz büyüklük sahibi yaratıcı, Allah.

hamd: teşekkür, şükran.

hüccet: delil, ispat, burhan; bir iddiânın doğruluğunu ispat için gösterilen vesika, senet

kemalât: faziletler, iyilikler, kemaller, olgunluklar.

kitab-ı kâinat: kâinat kitabı.

kudsî: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan: açıklamalarıyla akılları benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim; beyanı beşer takatinin haricinde olan Kur'ân-ı Kerim.

merhamet: acımak, şefkat göstermek, korumak, iyilik etmek, biçarelere yardımda bulunmak, esirgemek.

mikyas: nispet, derece, ölçü

mübaşeret: bir işe başlama, girme, tutuşma, buluşma, temas.

münezzeh: arınmış, temiz, arı, pak, tenzih edilmiş, uzak, berî.

müteallim: elemli, kederli, hüznünlü, içi sızlayan

mütelezziz: lezzet alan, tat hissedenden, hazzeden, hoşlanan.

mütemadiyen: süreklilik olarak, devamlı olarak, aralıksız şekilde, muttasıl, devamlı.

noksan: eksiklik, azlık, tam olmamış

Rab: besleyen, yetiştiren, verdiği nimetlerle mahlûkatı islah ve terbiye eden Allah

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme

razi: rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen, muvafakat eden, hoşnut olan.

senâ: överek bahsetme, övme, övüş, medih

şükür: görülen bir iyiliğe karşılık hoşnutluk, memnurluk ve minnettarlık ifade etme.

takdis: Allah'ın hamde ve övülmeğe lâyık olduğunu bildirme, Allah'ı her türlü kusur ve noksanlıklardan tenzih etme

tarif: etrafla anlatma, anlatılma, etrafla bildirme, bildirilme

zahiri: görünen, görünürdeki, görünüşteki

zeval: ölme, ölüm.

zîhayat: hayat sahibi.

bahtiyar: bahtlı, talihi, mes'ut , mutlu

bedbaht: bahtsız, bahtı kara, talihsiz

ecel: her mahlûkun ve canlının Allah tarafından takdir edilen ölüm vakti, insan ömrünün belli vakti

hâcât: hâcetler, ihtiyaçlar, gerekli nesnelere

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

idam: öldürme.

iftihar: övünme, kendi yaptığı işlerden övgüyle söz etme, koltuk kabartma

ilân: meydana çıkarma, belli etme, yayma, duyurma, bildirme

intikam: öç alma, kendisine, bulunduğu topluluğa veya benimsediği bir şeye karşı yapılan tecavüze, kötülüğe karşılık verme, misillemede bulunma.

intisap: mensup olma, bağlanma, bir kimseye mensupluk

Kadîr: kudret sahibi olan ve her şeye gücü yeten Allah.

kusur: eksiklik, noksan

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü

mahlûk: halk edilmiş, yaratılmış, yaratık, Allah tarafından yaratılmış, yaratık.

mahpus: hapsedilmiş olan, mevkuf.

mazlum: zulüm görmüş, zulme uğramış

medar: dayanak noktası, sebep, vesile.

minnettar: bir iyiliğe karşı minnet duyan

musibettede: musibet görmüş, felâkete uğramış, belâya, kazaya uğrayan.

müteşekkîrâne: müteşekkîr olarak, teşekkürle, iyilik bilirlikle, iyiliğe karşı nazik davranışla.

noksan: eksiklik, azlık, tam olmaması

nokta-i istîmdat: yardım dileme noktası, insanın kalbindeki nihayetsiz emel ve arzuların yerine getirilmesine olan ihtiyaç.

nokta-i istinat: dayanak noktası, güvenme ve itimat noktası.

Padişah-ı Zülcelâl: celâl sahibi padişah; nihayetsiz büyüklüğe ve haşmete sahip bir hükümdar olan Allah (c.c.).

Rahîm: merhamet eden, çok merhametli olan, esirgeyen, koruyan, acıyan Allah.

tokatlarını yiyen bir biçare mahlûk iken, birden iman ve ubudiyetle böyle bir Padişah-ı Zülcelâl'e intisap edip, bütün düşmanlarına karşı bir nokta-i istinat ve bütün hacatına medar bir nokta-i istîmdat bularak, herkes mensup olduğu efendisinin şerefiyle, makamıyla iftihar ettiği gibi, o da böyle nihayetsiz Kadîr ve Rahîm bir Padişaha iman ile intisap etse ve ubudiyetle hizmetine girse ve ecelin idam ilânını kendi hakkında terhis tezkeresine çevirse, ne kadar memnun ve minnettar ve ne kadar müteşekkîrâne iftihar edebilir, kıyas ediniz.

O mektepli gençlere dediğim gibi, musibettede mahpuslara da tekrar ile derim:

Onu tanıyan ve itaat eden zindanda dahi olsa bahtiyardır. Onu unutan saraylarda da olsa zindandadır, bedbahttır. Hatta bir bahtiyar mazlum idam olunurken, bedbaht zalimlere demiş: "Ben idam olmuyorum. Belki terhis ile saadete gidiyorum. Fakat, ben de sizi idam-ı ebedî ile mahkûm gördüğümünden, sizden tam intikamımı alıyorum." ¹ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ diyerek, sürurla teslim-i ruh eder.

² سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. (Saffat Suresi: 35; Muhammed Suresi: 19.)

2. Seni her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim bildiğimiz yoktur. Süphesiz Âlim (herşeyi hakkıyla bilen) ve Hakîm (her işi hikmetle yapan) ancak sensin. (Bakara Suresi: 32.)

saadet: mutluluk, kutluluk, bahtiyarlık, mes'ut olma

şeref: manevî büyüklük, yükseklilik, yücelik, ululuk, seçkinlik

tenzih: Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü eksik ve noksandan uzak ve

yüce tutma, münezzehten sayma.

terhis: askerliğini bitirenlerin ordudan gitmelerine izin verme, bırakma.

teslim-i ruh: ruhu teslim etme, ölme.

tezkere: askerlik görevinin

bittiğini belgeleyen terhis kâğıdı.

ubudiyet: kul olduğunu bilip Allah'a itaat ve ibadet etme

zalim: zulmeden, haksızlık eden, acımasız ve haksız davranan

zindan: hapisane

Meyve Risalesinden Yedinci Mesele

DENİZLİ HAPSİNDE BİR CUMA GÜNÜNÜN MEYVESİDİR

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ¹ مَا خَلَقَكُمْ
وَلَا بَعْتَكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ² فَنَنْظُرُ إِلَى آثَارِ رَحْمَتِ
اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتِ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ³

Bir zaman Kastamonu'da, "Halık'ımızı bize tanıttır" diyen lise talebelerine, sabık "Altıncı Mesele"de, mektep fününunun dilleriyle verdiğim dersi Denizli Hapishanesinde benimle temas edebilen mahpuslar okudular. Tam bir kanaat-ı imaniye aldıklarından, ahirete bir iştiaak hissedip, "Bize ahiretimizi de tam bildir; tâ ki nefsimiz ve zamanın şeytanları bizi yoldan çıkarmasın, daha böyle hapslere sokmasın" dediler. Ve Denizli hapsindeki Risale-i Nur Şakirtlerinin ve sabıkan "Altıncı Mesele"yi okuyanların arzuları ile, ahiret rûknünün dahi bir hulâsasının beyanı lâzım geldi. Ben de, *Risale-i Nur*'dan bir kısa hulâsa ile derim:

Nasıl ki "Altıncı Mesele"de, biz, Hâlıkımızı arzdan, semavattan sorduk; onlar, fenlerin dilleriyle güneş gibi

1. Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Kıyâmetin kopması ise göz açıp kapama kadar veya daha az bir zamandan ibarettir. (Nahl Suresi: 77.)

2. Sizin (yoktan) yaratılmanız ve (öldükten sonra) diriltilmeniz, ancak tek bir kişi(nin yaratılıp diriltilmesi) gibidir. (Lokman Suresi: 28.)

3. Şimdi bak Allah'ın rahmet eserlerine: Arzı ölümünün ardından nasıl diriltiyor. Süphesiz O, ölüleri de mutlaka öylece diriltecektir. O herşeye kâdirdir. (Rum Suresi: 50.)

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem
arz: yer, dünya
arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves

aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.
beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah
fen: tecrübi, ispatla meydana

gelmiş ilimlere verilen genel ad
fünun: fenler.
Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı; Allah.

hulâsa: bir şeyin özü, esası, temel kısmı

ibaret: meydana gelen, oluşan, müteşekkil

iştiaak: aşırı isteme, çok fazla arzu etme

kadir: bir işi yapmaya gücü yeten, kudret ve kuvvet sahibi ve her şeye kudreti yeten.(Allah)

kanaat-i imaniye: imanı kanaat, imana ait düşünce, fikir; imanı meselelerde tam ikna olma, imanının vermiş olduğu kanaat.

kıyamet: dünyanın sonu, bütün ölümlerin dirilerek mahşerde toplanması, varlığın bozulup dağılması, kâinatın ölümünden sonra, bütün ölümlerin dirilip ayağa kalkmaları, mahşerde toplanmaları
lâzım: varlığına ihtiyaç olan.

mahpus: hapsedilmiş olan, mevkuf.

mektep: eğitim ve öğretim kuruluşu, ilim ve irfan öğrenilen yer, okul

nefis: kötü vasıfları, nitelikleri kendisinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kamçılıyıp hayırlı işlerden alıkoyan güç

Rahim: merhamet eden, çok merhametli olan, esirgeyen, koruyan, acıyan Allah.

Rahman: ister mü'min, ister kâfir; ister iyi isterse kötü olsun; rahmeti bütün herkese yayılan ve bütün yaratılmışların nızıklarını ve geçim şekillerini içine alan rahmetin sahibi Allah

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme

rûkn: esas, kaide, prensip

sabık: önceki, evvelki, geçmişteki
sabıkan: evvelce, bundan önce, evvelce geçmişte, az önce geçtiği gibi.

semavat: semalar, gökler

şakirt: talebe, öğrenci

talebe: öğrenci, tahsil gören.

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem

celâl: nihayet derecede büyüklük, azamet, ululuk

cemal: güzellik, iç ve dış güzelliği

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz

ferman: emir, buyruk

hakikat: gerçek, asıl, esas.

hürî: Cennet kızı, Cennet güzeli

inkâr: reddetme, tanımama, kabul ve tasdik etmeme, inanmama

intisap: mensup olma, bağlanma, bir kimseye mensupluk

isyan: başkaldırma, itaatsizlik, serkeslik, emre karşı gelip ayaklanma

itaat: boyun eğme, uyma, dinleme, alınan emre göre hareket etme

izah: açıkça ortaya koyma, açıklama yapma, bir konuyu ayrıntılarıyla ortaya koyma, eksiksiz anlatma.

izzet: değer, itibar, şeref, yücelik

izzetli: şeref ve itibar sahibi

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar

kat'î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz

kerem: cömertlik, lütuf, ihsan, bağış; bu vasıflara sahiplikten doğan yardım severlik, hayır ve güzel işler.

küfür: nemei inkâr etme

lâyîk: yakışan, yararışır, yakışır

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

melâike: melekler, ferishteher; nurdan yaratılmış, fitratları safi, makamları sabit olan, Allah'ın emirlerine tam itaat eden mahlûklar.

meselâ: misal olarak, şunun gibi, söz gelişi, faraza.

mukaddes: takdis edilmiş, mübarek, ayıp ve noksanlardan kurtulmuş, kutsal, aziz, temiz.

mücazat: bir suçta karşı verilen ceza, karşılık, mutlak ceza

mükâfat: iyi bir iş, hizmet veya başarıdan ötürü verilen şey, ödül

nebat: topraktan biten, yetişen her türlü şey, bitki.

peygamber: Allah'ın elçisi, Allah tarafından haber getirerek lâhî emir ve yasakları insanlara tebliğ eden elçi, haberci, nebi, resul.

Rab: besleyen, yetiştiren, verdiği nimetlerle mahlûkatı ıslah ve terbiye eden Allah

Rabbülâlemin: âlemlerin Rabbi,

Hâlıkımızı bize tanıttırdılar. Aynen biz de ahiretimizi başta o bildiğimiz Rabbimizden, sonra Peygamberimizden, sonra Kur'an'ımızdan, sonra sair peygamberler ve mukaddes kitaplardan, sonra melâikelerden, sonra kâinatın soracağız.

İşte, birinci mertebede, ahireti Allah'tan soruyoruz. O da bütün gönderdiği elçileriyle ve fermanlarıyla ve bütün isimleriyle ve sıfatlarıyla, "Evet, ahiret var ve sizi oraya sevk ediyorum" ferman ediyor. "Onuncu Söz" on iki parlak ve kat'î hakikatler ile bir kısım isimlerin ahirete dair cevaplarını ispat ve izah eylemiş. Burada, o izaha iktilaen, gayet kısa bir işaret ederiz:

Evet, "Madem hiçbir saltanat yoktur ki, o saltanata itaat edenlere mükâfatı ve isyan edenlere mücazâtı bulunmasın. Elbette rububiyet-i mutlaka mertebesinde bir saltanat-ı sermediyenin, o saltanata iman ile intisap ve taat ile fermanlarına teslim olanlara mükâfatı; ve o izzetli saltanatı küfür ve isyanla inkâr edenlere de mücazâtı, o rahmet ve cemale, o izzet ve celâle lâyük bir tarzda olacak" diye, *Rabbü'l-Âlemin ve Sultanü'd-Deyyan* isimleri cevap veriyorlar.

Hem, "Madem güneş gibi, gündüz gibi, zemin yüzünde bir umumî rahmet ve ihatalı bir şefkat ve kerem, gözümlüze görüyoruz. Meselâ o rahmet, her baharda umum ağaçları ve meyveli nebatları Cennet hurileri gibi giydiren, süslendirip, ellerine her çeşit meyveleri verip, bizlere uzatıp, 'Haydi alınız, yiyniniz!' dediği gibi, bir

bütün âlemleri idare ve terbiye eden Allah.

rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme

rububiyet-i mutlaka: Mutlak rububiyet, sınırsız, hiç bir kayıtlı ve şartta tâbi olmayan

Rablık; her şeyi kuşatan ve emri altında bulunduran, terbiye eden Allah'ın kayıtsız, şartsız terbiye ediciliği.

sair: diğer, öteki, başka.

saltanat: sultanlık, padişahlık, hükümdarlık

saltanat-ı sermediye: Sonsuz saltanat.

sevk: önüne katıp sürme, öne, ileri sürme, gönderme

sıfat: hâl, keyfiyet, nitelik, vasıf

Sultanü'd-Deyyan: mükâfatlandırıcı ve cezalandırıcı sultan; Allah.

sefkât: acıyarak ve esirgeyerek sevmeye, içten ve karşılıksız merhamet, karşılık beklemeden yardım etme

şifa: bedenî veya ruhi bir hastalığın son bulması, hastalıklardan kurtulma, iyileşme, sağlığa kavuşma.

taat: itaat etme, boyun eğme, emre uyma.

teslim: karşısındakinin hükümüne altına girme, boyun eğme, rıza gösterme

umum: hep, bütün, cümle, herkes

umumî: umuma ait, umumla ilgili, herkesle alâkalı, herkese ait.

zehirli sineğin eliyle bizlere şifalı, tatlı balı yedirdiği ve el-siz bir böceğin eliyle en yumuşak ipeği bizlere giydirdiği gibi, bir avuç kadar küçücük çekirdeklerde, tohumcuklarda binler batman taamları bizim için saklayan ve ihtiyat zahiresi olarak o küçücük depolarda yerleştiren bir rahmet, bir şefkat, elbette, hiç şüphe olamaz ki, bu derece nazeninâne beslediği bu sevimli ve minnettarları ve perestişkârları olan mü'min insanları idam etmez. Belki, onları daha parlak rahmetlere mazhar etmek için hayatı dünyeviye vazifesinden terhis eder” diye, *Rahîm* ve *Ke-rîm* isimleri sualimize cevap veriyorlar, “el-Cennetü hak-kun” diyorlar.

Hem, “Madem biz gözümüzle görüyoruz ki, umum mahlûklarda ve zemin yüzünde öyle bir Hikmet Eli işliyor ve öyle bir adalet ölçüleriyle işler dönüyor ki, akl-ı beşer onun fevkinde düşünemiyor. Meselâ, insanın bin cihaza-tına takılan hikmetlerinden yalnız bir küçük çekirdek kadar kuvve-i hafızasında, bütün tarihçe-i hayatını ve ona temas eden hadsiz hadisatı o kuvvecikte yazıp, onu bir kütüphane hükmüne getirip ve insanın haşırde muhakemesi için neşrolacak olan defter-i a'malinin bir küçük senedi olarak her vakit hatırlatmak sırrıyla, her insanın eline vererek dimağının cebine koyan bir ezeli hikmet; ve bütün masnuatta gayet hassas mizanlar ile azalarını yerleştiren, mikroptan gergedana, sinekten simurga kuşuna, bir çiçekli nebattan milyarlar, trilyonlarla çiçekler açan bahar çiçeğine kadar israftsız ölçülerle bir tenasüp, bir muvazene, bir intizam ve bir cemel içinde masnuatı

adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakkaniyet, âdillik
akl-ı beşer: insan aklı.
batman: eski ağırlık ölçülerinden olup, iki okka ile sekiz okka arasında değişen ağırlık ölçüsü.
cemel: güzellik, iç ve dış güzelliği
cihazat: uzuvlar, organlar.
defter-i a'mal: insanların işlediği ve yaptığı şeylerin kaydedildiği defter; amellerin

defteri.
dimağ: akıl, suur.
elbette: kesinlikle, mutiaka, şüphesiz
ezeli: ezele mensup, ezel ile ilgili, öncesiz, başlangıçsız.
fevk: üst, üst taraf, yukarı, üzeri.
gayet: çok, fazla, son derece
hâdisat: yeni olan şeyler, hadiseler, olaylar.
hassas: incelikli, en ufak ölçüleri sağlıklı ve kesin olarak veren.

haşır: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları, Allah'ın, ölüleri diriltip mahşere çıkarması, kıyamet
hayat-ı dünyeviye: dünyaya ait olan hayat.
Hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
ihtiyat: sakinme, tedbirli, tedarikli bulunma
intizam: düzgün olma, düzgün dizilme, düzgünlük, tertipli olma.

israf: gereksiz yere harcama, harcamalarda aşırı gitme, ihtiyaçtan fazlasını harcama, savurganlık.

Kerim: yaratıklarına karşılık beklemeden bağışta bulunan, kullarına nimetler ihsan eden, günahları örten, günah işleyen affeden, Allah.

kuvve: kuvvet, güç

kuvve-i hafıza: hafıza gücü, hıfzetme, unutmama kuvveti.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

mahlûk: halk edilmiş, yaratılmış, yaratık, Allah tarafından yaratılmış, yaratık.

masnuat: sanatla yapılmış şeyler
mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma; nail olmuş, erişmiş, kavuşmuş

meselâ: misal olarak, şunun gibi, söz gelişi, faraza.

minnettar: bir iyiliğe karşı minnet duyan

mizan: ölçü

muhakeme: iki tarafı dinleyip hüküm verme, hakimin tarafları dinleyip hüküm vermesi, yargılama

muvazene: denge

mü'min: iman eden, inanan

nebat: topraktan biten, yetişen her türlü şey, bitki.

Rahim: merhamet eden, çok merhametli olan, esirgeyen, koruyan, acıyan Allah.

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi

simurga: efsanevî zümrüd-ü anka kuşu

sual: soru

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevmek, içten ve karşılıksız merhamet, karşılık beklemeden yardım etme

taam: yemek, yenilen şey, yiyecek, aş.

tenasüb: uyma, uygunluk, birbirini tutma

terhis: izin verme, müsaade etme, serbest bırakma

umum: hep, bütün, cümle, herkes

zahire: gerektiği zaman harcanmak üzere ambarlarda saklanan hububat, yiyecek.

adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, düzenli ve dengeli oluş

adalet-i sermediye: ezeli ve ebedî adalet, başlangıcı ve sonu olmayan adalet

Âdil: adaletli olan Allah

Adl: adalet, her hak sahibine hakkını verme

ahiret: öbür dünya, ikinci hayat

akıbet: sonuç, netice

alâkadar: ilgili, ilişki

beka-i uhreviye: ahiretteki sonsuzluk

daavat-ı insaniye: insanın yapmış olduğu dualar.

dehşetli: ürkütücü, korkunç

dest-i gaybî: görünmez el; Allah'ın yardımı

dua: Allah'a yalvarma, niyaz

ehemmiyet: önem, değer, kıymet

ehemmiyetli: önemli

esma: adlar, isimler.

fenâ: kötü iyi olmayan, uygunsuz (olan)

fitrî: tabii, doğal

fiilen: fiille, davranış ve hareketle

gayet: son derece

hacet: ihtiyaç

Hakem: haklı ile haksızı ayıran ve her işi hikmete göre olan Cenab-ı Hak

Hakîm: her şeyi bir maksatla uygun ve hikmetle yaratan, hikmet sahibi Allah

havas: bilgi ve yaşayışça üstün olanlar, önde gelenler

hikmet: kâinattaki ve yaratılıştaki İlahî gaye

hikmet-i ezeliye: başlangıcı olmayan, ezelden beri var olan hikmet; Allah'ın hikmeti

hilâf-ı âdet: âdete aykırı.

hukûk-ı hayat: yaşama hakkı, hukûku

hususan: bilhassa, özellikle

ihvas: hissettirme, sezdirme

ihtimal: olabirlik

ihtiyac-ı zarurî: yaşamak için gerekli olan ihtiyaç.

ihtiyari: irade ile, kendi isteği ile seçerek ve hareket ederek

iktidar: güç yetme, bir işi gerçekleştirmek için gereken kuvvet

istidad-ı fitrî: yaratılıştan gelen kabiliyet.

kâinat: evren; yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler

kat'i: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan

kavim: millet; aralarında dil, âdet, örf, kültür birliği olan insan topluluğu

kemal-i mizan: ölçünün tam ve

bir hüsn-i sanat yapan; ve her zîhayatın hukuk-i hayatını kemal-i mizanla veren, iyiliklere güzel neticeler ve fenalıklara fena neticeler verdiren ve Âdem (a.s.) zamanından beri tağî ve zalim kavimlere vurduğu tokatlarla kendini pek kuvvetli ihsas ettiren bir adalet-i sermediye, elbette ve hiç şüphe getirmez ki, güneş gündüzsüz olmadığı gibi, o hikmet-i ezeliye, o adalet-i sermediye ahiretsiz olmazlar. Ve ölümden, en zalimlerin ve en mazlumların, bir tarzda gitmelerindeki akıbetli haksızlığa, adaletsizliğe ve hikmetsizliğe hiçbir veçhile müsaade etmezler” diye, *Hakîm* ve *Hakem* ve *Adl* ve *Âdil* isimleri bizim sualimize kat'î cevap veriyorlar.

Hem, “Madem bütün zîhayat mahlûkların, elleri yetişmediği ve iktidarları dairesinde olmayan bütün hacatlarını ve bütün fitrî matlapları, bir nev'î dua bulunan istidad-ı fitrî ve ihtiyac-ı zarurî dilleriyle istedikleri vakitte, gayet Rahîm ve işitici ve şefkatli bir dest-i gaybî tarafından verildiğinden; ve ihtiyarî olan daavat-ı insaniyenin, hususan havasların ve nebilerin dualarının on adetten altı yedisi hilâf-ı âdet makbul olmasından kat'î anlaşılıyor ki, her dertlinin ahını, her muhtacın duasını işiten ve dinleyen bir Semi-i Mucîb, perde arkasında var. Bakar ki; en küçük bir zîhayatın en küçük bir ihtiyacını görür. Ve en gizli bir ahını işitir, şefkat eder, fiilen cevap verir, memnun eder. Elbette ve her hâlde, hiçbir şüphe ihtimali kalmaz ki, mahlûkların en ehemmiyetlisi olan nev-i insanın en ehemmiyetli ve umumî olan ve umum kâinatı ve umum esma ve sıfât-ı İlâhiyeyi alâkadar eden beka-i uhreviyeye ait

kusursuz oluşu, tam ölçü, mükemmel ölçü.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

mahlûk: yaratık, Allah tarafından yaratılmış olan

makbul: kabul edilmiş, geçerli

matlap: arzu, istek

mazlum: zulüm görmüş, haksızlığa uğramış

müsaade: izin

nebi: kendisine kitap indiril-

memiş peygamber.

nev'i insan: insan türü, insanlığı

nevi: çeşit

Rahim: merhamet eden, çok merhametli olan, esirgeyen, koruyan, acıyan Allah.

Semi-i Mucîb: Allah'ın, “Her dua ve yalvarışı işiten ve cevap veren” anlamında bir isim.

sıfat-ı İlâhiye: Allah'ın sıfatları.

sual: soru

sefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevme, içten ve karşılıksız merhamet

tağî: azgın, azmış

tarz: biçim, şekil

umum: bütün, herkes

umumî: genel

vech: sebep, vesile.

zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan

zîhayat: hayat sahibi.

dualarını içine alan ve nev-i insanın güneşleri ve yıldızları ve kumandanları olan bütün peygamberleri arkasına alıp, onlara duasına 'âmin, âmin' dedirten ve ümmetinden her gün her ferd-i mütedeyyin hiç olmazsa kaç defa ona salâvat getirmekle onun duasına 'Âmin, âmin' diyen ve belki bütün mahlûkat o duasına iştirak ederek 'Evet, yâ Rabbena, istediğini ver; biz de onun istediğini istiyoruz' diyorlar. Bütün bu reddedilmez şerait altında, beka-i uhrevî ve saadet-i ebediye için, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın haşrin hadsiz esbab-ı mucibesinden yalnız tek duası, Cennetin vücuduna ve baharın icadı kadar kudretine kolay olan ahiretin icadına kâfi bir sebeptir" diye *Mucîb ve Semî ve Rahîm* isimleri bizim sualimize cevap veriyorlar.

Hem, "Madem gündüz bedahetle güneşi gösterdiği gibi zemin yüzünde mevsimlerin tebeddülünde küllî ölmek ve dirilmekte perde arkasında bir Mutasarrıf; gayet intizamla koca küre-i arzı bir bahçe, belki bir ağaç kolaylığında ve intizamında ve azametli baharı bir çiçek sühuletinde ve mizanlı ziyetinde ve zemin sahifesinde üç yüz bin haşir ve neşrin numune ve misallerini gösteren üç yüz bin kitap hükmündeki nebatat ve hayvanat taifelerini onda yazar, beraber ve birbiri içinde şaşırılmayarak, karışık iken karıştırmayarak, birbirine benzemekle beraber iltibasız, sehivsiz, hatasız, mükemmel, muntazam, manidar yazan bir Kalem-i Kudret, bu azameti içinde hadsiz bir rahmet, nihayetsiz bir hikmet ile işlediği gibi; koca kâinatı, bir hanesi misillü, insana musahhar ve

seylerin tamamı, bütün âlemler
Kalem-i Kudret: kudret kalemi, Allah'ın güç ve kuvveti ile yaratması
kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti
kumandan: komutan
külli: bütüne ait olan, umumî, genel
küre-i arz: yer küre, dünya
Madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.
mahlûkat: yaratıklar, Allah tarafından yaratılanlar
manidar: anlamlı, manalı, mana taşıyan
misal: örnek, nümune
misillü: gibi, benzeri
mizan: ölçü, denge
Mucip: isteyen istediğine kavuşturan, yarattıklarının dileklerine cevap veren, Allah.
muntazam: nizamlı, intizamlı, düzenli ve düzgün biçimde
musahhar: boyun eğen, emir altına giren, istenilen hâle konulmuş
Mutasarrıf: tasarruf eden, tasarruf sahibi olan, her şeyin sahibi olan, mâlik
nebatat: bitkiler
neşir: dağıtma, yayma, saçma, serpme
nev'i insan: insan türü, insanoglu
nihayetsiz: sonsuz, sınırsız
nümune: örnek
Rabbena: bizim Rabbimiz.
Rahim: merhamet eden, çok merhametli olan, esirgeyen, koruyan, acıyan Allah.
rahmet: şefkat, merhamet, bağışlama ve esirgeyicilik
saadet-i ebediye: sonu olmayan, sonsuz mutluluk
sahife: sayfa
salâvat: Hz Muhammed'e rahmet ve esenlik dileme, salât ve selam etme; 'Allahümme salli ala seyyidina muhammedin ve ala âli seyyidina muhammed' deme
sehiv: hata, yanlışlık, yanılma, kusur.
Semî: gizli ve açık her şeyi işiten Cenab-ı Hak
sual: soru
sühulet: kolaylık
şerait: şartlar.
taife: familya.
tebeddül: başkalaşma, değişme
ümme: Müslümanların tamamı; bütün Müslümanlar.
zemin: yeryüzü
ziynet: süs, bezek.

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
Aleyhissalâtü Vesselâm: 'salât ve selam onun üzerine olsun' anlamında Hz. Muhammed'e dua
Âmin: Yâ Rabbi! Öyle olsun, kabul eyle!" anlamında duanın sonunda söylenir.
azamet: büyüklük, ululuk, yücelik
bedahet: açıklık, aşikâr, ispatla ihtiyaç olmayacak derecede

de açıklık
beke-i uhrevî: ahiretteki sonsuzluk.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz
esbab-ı mucibe: gerektiren sebepler.
ferd-i mütedeyyin: dindar şahıs, inanan kişi, imanlı fert.
gayet: son derece
hadsiz: sınırsız, sonsuz
hane: ev
haşr: yeniden toplanma, bir araya gelme
hayvânât: hayvanlar

hikmet: gaye, maksat
hükmünde: değerinde, yerinde
icat: vücuda getirme, yoktan var etme
icat: vücuda getirme, yoktan var etme
iltibas: karıştırmak
intizam: düzenlilik, düzgünlük
iştirak: katılma, ortak olma
kâfi: yeten, kâfi gelen, deruhte eden, ihtiyacı karşılayan.
kâinat: evren; yaratılmış olan

aht: söz verme

Alîm: her şeyi hakkıyla bilen Allah.

beka-i uhrevî: ahiretteki sonsuzluk.

Cenab-ı Hak: Allah; doğru, gerçek, Hakkın tâ kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah.

dâr-ı saadet: saadet, mutluluk yeri, Cennet.

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz

emanet-i kübra: büyük emanet, en büyük emanet.

ferman: emir, buyruk

fevkalâde: çok güzel, çok iyi, çok üstün.

Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı; Allah.

halife-i zemin: yerin halifesi; dünyadaki bütün varlıklar üzerinde tasarruf eden:

haşiye: dipnot.

haşr: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları, Allah'ın, ölüleri diriltip mahşere çıkarması, kıyamet

haşr-i cismanî: cisimle, cesetle dirilme, ruhla beraber bedenlerin ve vücutların haşrı.

Hay: gerçek hayat sahibi olan, Allah.

hayalen: hayal olarak, hayâlî bir şekilde, zihinde tasarlayıp canlandırarak.

hayvanî: hayvanla ilgili, hayvana ait

icat: vücuda getirme, getirilme, yoktan var etme, ibda

ihya: canlandırma, diriltme, hayat verme, yeniden hayata döndürme

istinaden: istinat ederek, dayanarak, güvenerek, delil kabul ederek.

ittifak: fikir birliği, söz birliği

Kadir: kudret sahibi olan ve her şeye gücü yeten Allah.

Kayyum: her şeyin varlığı onunla ayakta duran ve devam eden. (Allah'ın güzel isimlerinden)

kıyamet: dünyanın sonu, bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanması, varlığın bozulup dağılması, kâinatın ölümünden sonra, bütün ölülerin dirilip ayağa kalkmaları, mahşerde toplanmaları

kudret: güç, kuvvet, takat, iktidar

meşhur: tanınmış, herkesin bildiği, şöhretli, adı yaygınlık kazanmış, ünlü, namılı

Muhyî: ölüleri diriltten, hayat veren Allah.

mükerrerem: ikram edilmiş, saygı gösterilmiş

Mümît: diriltip can verdiğini vakti

müzeyyen ve tefriş etmek ve o insanı halife-i zemin ederek ve dağ ve gök ve yer tahammülünden çekindikleri emanet-i kübrayı ona vermesi ve sair zihayatlar üstünde bir derece zabıtlık mertebesiyle mükerrerem etmesi ve hitabat-ı Sübhaniyesine ve sohbetine müşerref eylemesiyle fevkalâde bir makam verdiği ve bütün semavî fermanlarda ona saadet-i ebediyeyi ve beka-i uhrevîyi kat'î vaad ve ahdedtiği hâlde, elbette ve hiçbir şüphe olmaz ki, bahar kadar kudretine kolay gelen dâr-ı saadeti o mükerrerem ve müşerref insanlar için açacak ve yapacak ve haşır ve kıyameti getirecek” diye, *Muhyî ve Mümît ve Hayy ve Kayyum ve Kadîr ve Alîm* isimleri, Hâlıkımızdan sormamıza cevap veriyorlar.

Evet, her baharda bütün ağaçları ve otların köklerini aynen ihya ve nebatî ve hayvanî üç yüz bin nev'î haşrin ve neşrin numunelerini icat eden bir kudret, Muhammed ve Mûsa Aleyhimesalâtü Vesselâmların her birinin ümmetinin geçirdiği bin senelik zaman hayalen karşı karşıya getirilip bakılsa, haşrin ve neşrin bin misalini ve bin delilini iki bin baharda” **(HAŞİYE)** gösterdiği görülecek. Ve böyle bir kudretten haşr-i cismanîyi uzak görmek, bin derece körlük ve akılsızlıktır.

Hem, madem nev-i beşerin en meşhurları olan yüz yirmi dört bin peygamberler ittifakla saadet-i ebediyeyi ve beka-i uhrevîyi Cenab-ı Hakkın binler vaat ve

HAŞİYE: Sabık herbir bahar, kıyameti kopmuş, ölmüş ve karşısındaki bahar onun haşrı hükmündedir.

gelince öldüren Cenab-ı Hak.

müşerref: şereflendirilmiş, kendisine şeref verilmiş, yüceltilmiş; şerefli, yüce.

müzeyyen: ziynetlendirilmiş, süslü

nebatî: bitkisel, bitki ile ilgili, bitkiye ait

nev'î beşer: insanoğlu, insan soyu; insanlar.

peygamber: Allah'ın elçisi, Allah tarafından haber getirerek ilâhî emir ve yasakları insanlara tebliğ eden elçi, ha-

berci, nebi, resul.

saadet-i ebediye: zevsalsiz, sonu olmayan mutluluk, sonsuz mutluluk.

sabık: önceki, evvelki, geçmişteki

sair: diğer, öteki, başka.

semavî: Allah tarafından olan, ilâhî.

tahammül: yüklenme, bir yükü üstüne alma, yüke katlanma

tefriş: serme, yayma, döşeme, düzenleme.

ümme: hak dine davet etmek için Allah tarafından kendilerine peygamber gönderilen ve bu peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk

vaat: söz verme, üstüne alma, bir şeyi vereceğini veya yapacağını peşin olarak söyleme, aht, taahhüt

zabıt: subay, askere kumanda eden rütbeli asker

zihayat: hayat sahibi.

ahitlerine istinaden ilân edip mu'cizeleriyle doğru olduklarını ispat ettikleri gibi, hadsiz ehl-i velâyet, keşf ile ve zevk ile aynı hakikate imza basıyorlar; elbette o hakikat güneş gibi zâhir olur. Şüphe eden divane olur.

Evet, bir fende ve bir sanatta mütehasıs bir iki zatın o fen ve o sanata ait hükümleri ve fikirleri, onda ihtisas olmayan bin adamın —hatta başka fenlerde âlim ve ehl-i ihtisas da olsalar— muhalif fikirlerini hükümden iskat ettikleri gibi; bir meselede, meselâ, ramazan hilâlini yevm-i şekte ispat etmek ve “Süt konservelerine benzeyen ceviz-i Hindî bahçesi rûy-i zeminde var” diye dava etmekte iki ispat edici, bin inkâr edici ve nefyedilere galebe edip davayı kazanıyorlar. Çünkü, ispat eden, yalnız bir ceviz-i Hindîyi veyahut yerini gösterse, kolayca davayı kazanır. Onu nefy ve inkâr eden bütün rûy-i zemini aramak, taramakla hiçbir yerde bulunmadığını göstermekle davasını ispat edebildiği gibi; Cenneti ve dâr-ı saadeti ihbar ve ispat eden yalnız bir izini sinemada gibi keşfen bir gölgesini, bir tereşşuhunu göstermekle davayı kazandığı hâlde, onu nefy ve inkâr eden, bütün kâinatı ve ezelden ebede kadar bütün zamanları görmek ve göstermekle ancak inkârını ve nefyini ispat ile davayı kazanabilir ve bu ehemmiyetli sırdandır ki, hususî bir yere bakmayan ve imanî hakikatler gibi umum kâinata bakan nefiyler, inkârlar —zatında muhal olmamak şartıyla— ispat edilmez, diye ehl-i tahkik ittifak edip bir düstur-i esasî kabul etmişler.

âlim: çok okumuş, bilen, bilgili, bilgin
ceviz-i Hindî: Hindistan cevizi.
dâr-ı saadet: saadet, mutluluk yeri, Cennet.
divane: deli, aklı başında olmayan, budala, alık.
düstur-i esasî: temel prensip, esas düstur.
ebed: sonu olmayan gelecek zaman, sonsuzluk, daimîlik.
ehemmiyet: kıymet, değer, önem.

ehl-i ihtisas: ihtisas sahipleri, bir dala mensup olanlar, her hangi bir sahada uzman olanlar.
ehl-i tahkik: gerçeği araştıranlar, gerçeğin peşinden gidenler.
ehl-i velâyet: velî olanlar; erenler, Allah'ın dostluğunu kazananlar, velîlik sıfatını taşıyanlar.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz
ezel: başlangıcı olmayan geç-

miş zaman, öncesizlik, ebedin ziddi.
fikir: rey, görüş, mülahaza, kanaat
galebe: galip gelme, yenme, üstünlük
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hatta: manaya kuvvet vermek için “üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de...” manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.
hilâl: yay şeklinde görülen

her yeni ay ve her ayın üçüncü gecesine kadar olan ay
hususî: bir şeye, bir kişiye, bir yere has olan, herkese âid olmayan, özel
hüküm: karar, emir, bir konu, iş veya kimse hakkında verilen karar
iskat: yok etme, hükümsüz kılma, hükümsüz bırakma
ihbar: haber verme, bildirme, anlatma, duyurma
ihtisas: bir ilim veya sanat dalı üzerinde derinleşme, bir sahada geniş bilgi sahibi olma, uzmanlık
imani: imana ait olan, imana dair olan, imanla ilgili.
inkâr: reddetme, tanıma, kabul ve tasdik etmeme, inanmama
ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme
ittifak: fikir birliği, söz birliği
kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar
keşf: Allah tarafından ilham edilme, kalp gözüyle görme
meselâ: misal olarak, şunun gibi, söz gelişi, faraza.
muhal: imkânsız, olması mümkün olmayan, olmaz, olmayacak
muhalif: muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, bir fiil veya düşünceye karşı gelen
mütehasıs: ihtisası olan, ihtisas sahibi, bir ilim dalında veya bir meslekte derin bilgi sahibi olan, işinin erbabı olan, uzman
nefy: inkâr etme
rûy-i zemin: yeryüzü.
tereşşuh: sızma, sızıntı yapma
umum: hep, bütün, cümle, herkes
yevm-i şekk: Şaban-ı Şerif ayının otuzuncu günü; Ramazan olması zannedilip ancak hilâl görülmedikçe oruç tutulması münasip olmayan gün.
zahir: açık, belli, meydanda
zat: kişi, şahıs, fert

İşte bu kat'î hakikate binaen, binler feylesofların muhalif fikirleri, böyle imanî meselelerde bir tek muhbir-i sadıka karşı hiçbir şüphe, hiçbir vesvese vermemek lâzımken, yüz yirmi bin ispat edici ehl-i ihtisas ve muhbir-i sadıkın ve hadsiz ve nihayetsiz müsbet ve mütehassıs ehl-i hakikat ve eshab-ı tahkikin ittifak ettikleri erkân-ı imaniyede, akli gözüne inmiş, kalpsiz, maneviyattan uzaklaşmış, körleşmiş birkaç feylesofun inkârlarıyla şüpheye düşmenin ne kadar ahmaklık ve divanelik olduğu- nu kıyas ediniz.

Hem madem, gözümüzle gündüz gibi hem nefsimizde, hem etrafımızda bir rahmet-i amme ve bir hikmet-i şamile ve bir inayet-i daim müşahede ediyoruz. Ve dehşetli bir saltanat-ı rububiyet ve dikkatli bir adalet-i âliye ve izzetli icraat-ı celâliyenin âsârını ve cilvelerini görüyoruz. Hatta bir ağacın meyveleri ve çiçekleri sayısınca o ağaca hikmetler takan bir hikmet; ve her bir insanın cihazatı ve hissiyatı ve kuvveleri adedince ihsanları, in'amları ona bağlamış bir rahmet; ve kavm-i Nuh ve Hûd ve Salih aleyhimüsselâm ve kavm-i Âd ve Semud ve Firavun gibi asi milletlere tokat vuran ve en küçük bir zihayatin hakkını muhafaza eden izzetli ve inayetli bir adalet; ve

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً
1
مِنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ

1. Göklerin ve yerin O'nun emriyle (bu halinde) durması da O'nun âyetlerindendir. Sonra sizi topraktan çağırduğunda hemen (kabirlerinizden) çıkıverirsiniz. (Rum Suresi: 25.)

adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakka niyet, âdillik

adalet-i âliye: yüce, yüksek adalet

asar: eserler, izler, nişanlar

âsi: isyan eden, başkaldıran

cihazat: uzuvlar, organlar.

cilve: güzel ve hoş bir biçimde görünme

divane: deli, akli başında olmayan, budala, alık.

ehl-i hakikat: hakikati arzulayanlar, gerçeği bulup onun peşinden gidenler; Allah adamı.

ehl-i ihtisas: ihtisas sahipleri, bir dala mensup olanlar, her hangi bir sahada uzman olanlar.

erkân-ı imaniye: imana ait esaslar.

feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof

hatta: manaya kuvvet vermek için "üstelik, fazla olarak, bundan başka, kadar, bile, dahi, hem de..." manalarında, cümle başlarında kullanılan edattır.

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

hikmet-i şamile: her şeyi kaplayan ve kuşatan hikmet.

hissiyat: hisler, duygular.

ihsan: iyilik etme, güzel davranma, bağışlama, ikram etme, lütuf, bağış, yardım

in'am: nimet verme, nimetlendirme, ihsan etme, iyilik yapma

inayet-i daim: devamlı olan inayet, kesilmeyen yardım, lütuf, ihsan.

inkâr: reddetme, tanımama, kabul ve tasdik etmeme, inanmama

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme

ittifak: fikir birliği, söz birliği

izzetli: şeref ve itibar sahibi

kat'î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz

kıyas: bir şeyi başka bir şeye benzeterek hüküm verme, bu yolda verilen hüküm, bir tutma

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

maneviyat: maddî olmayanlar, manevî olan hususlar, ruha, hisse, inanca ait şeyler

muhafaza: koruma, saklama, hıfz etme

muhbir-i sadık: doğru haberci; Allah ve ahiretle ilgili doğru haberler veren Peygamberimiz (a.s.m.) ve diğer peygamberler.

müsbet: ispat eden, delil ortaya koyan, ispatlayan.

müşahede: bir şeyi gözle görme, seyrederek anlama, seyretme

mütehassıs: ihtisası olan, ih-

tisas sahibi, bir ilim dalında veya bir meslekte derin bilgi sahibi olan, işinin erbabı olan, uzman

nefis: kendi, şahıs

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi

rahmet-i amme: umumî,

herkese ait rahmet, şefkat, bağışlama; her şeyi kaplayan rahmet, genel rahmet.

salanat-ı Rububiyet: kâinatı terbiye ve idare edici olan Allah'ın saltanatı

vesvese: şüphe, işkil, kuruntu, tereddüt; kalbe gelen asilsiz kötü ve sinsi düşünce

zihayat: hayat sahibi.

ayeti, azametli bir icaz ile der: “Nasıl ki, iki kışlada yatan ve duran muftî askerler, bir kumandanın çağırmasıyla silâh başına ve vazife başına boru sesiyle gelmeleri gibi; aynen öyle de, bu iki kışlanın misalinde ve emre itaatinde, koca semavat ve küre-i arz, Sultan-ı Ezeli'nin askerlerine iki muftî kışla gibi, ne vakit Hazret-i İsrâfil Aleyhis-selâmın borusuyla o kışlalarda ölüm ile yatanlar çağrılrsa, derhal ceset libaslarını giyip dışarı fırlamalarını ispat edip gösteren her baharda arz kışlası içindekiler, melek-i ra'dın borusuyla aynı vaziyeti göstermesiyle nihayetsiz azameti anlaşılan bir saltanat-ı Rububiyet, elbette ve elbette ve herhâlde ve hiç şüphe getirmez ki, Onuncu Sözde ispatına binaen, o rahmet ve hikmet ve inayet ve adalet ve saltanat-ı sermediyenin gayet kat'î istedikleri dâr-ı ahiret ve daire-i haşir ve neşrin açılmamasıyla, o nihayetsiz cemal-i rahmet nihayetsiz çirkin bir merhametsizliğe inkılâp etmesi; ve o hadsiz kemal-i hikmet hadsiz kusurlu abesiyete ve faydasız israfata dönmesi; ve o gayet şirin inayet gayet acı ihanetlere değişmesi; ve o gayet mizanlı ve hakkaniyetli adalet, gayet şiddetli zulümlere kalbolması; ve o gayet derecede haşmetli ve kuvvetli saltanat-ı sermediye sukut etmesi ve haşrin gelmemesiyle bütün haşmeti kaybolması; ve kemalât-ı rububiyeti acz ve kusur ile lekedar olması hiçbir cihet-i imkânı yok. Hiçbir akıl ihtimal vermez, yüz muhal içinde birden bulunur; daire-i imkân haricinde, batıl ve mümtenidir. Çünkü, nazenin ve nazdar beslediği ve akıl ve kalp gibi cihazatla saadet-i ebediyeye ve ahirette beka-i daimîye iştiyak

abesiyet: lüzumsuz ve gayesiz oluş
acz: zayıflık, güçsüzlük
adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakkaniyet, âdillik
ahiret: kıyametten sonra kurulacak olan âlem
arz: yer, dünya
azamet: büyüklük, ululuk, yücelik
batıl: boş ve manasız olan, gerçeğe uymayan, doğru ve haklı olmayan

beke-i daimî: devamlı olan sonsuzluk.
cemal-i rahmet: Rahmetin güzelliği, ilâhî rahmetteki güzellik.
ceset: ten, gövde, vücut, beden
cihazat: uzuvlar, organlar.
cihet-i imkân: mümkün olma yönü, imkân tarafı. bir şeyin olabilirlik tarafı, yönü.
daire-i imkân: imkân âlemi
dâr-ı ahiret: ahiret yurdu.
gayet: çok, fazla, son derece

hakkaniyet: haktan ve doğruluktan ayrılmama.
haşmet: ihtişam, gösterişlilik, heybet, büyüklük
haşmetli: ihtişamlı, gösterişli, heybetli
haşr: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları, Allah'ın, ölüleri diriltip mahşere çıkarması, kıyamet
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
icaz: sözü kısa söyleme, kısa

fakat yeterli ifade etme.
iharet: hiyanet, arkadan vurma.
imkân: var olması veya yok olması düşünülebilir olma, var olması da, yok olması da zorunlu olmama
inayet: yardım, ihsan, lütuf
inkılâp: bir hâlden diğer hâle geçme, hâl değiştirme, değişim, dönüşüm
israfat: israflar, lüzumsuz yere harcamalar.
İsrâfil: dört büyük melekten biri, kıyamet günü “sur”u üfleme görevli olan melek.
iştiyak: aşırı isteme, çok fazla arzu etme
kabir: ölüleri defnetmek için kazılan çukur, mezar, sin, merkad. büyük, ulu.
kemalât-ı Rububiyet: Cenab-ı Allah'ın terbiye ediciliği ve idare ediciliğinin mükemmellikleri.
kemal-i hikmet: hikmetin mükemmelliği, tam ve eksiksiz bir hikmet, mükemmel hikmet ve gaye.
kışla: ask. askerlerin topluca barındığı büyük yapı; askeri birliğe ait bina
küre-i arz: arz küresi, yer yuvarlağı, dünya, yer küre.
lekedâr: lekeli, lekelenmiş.
libas: kıyafet.
melek-i ra'd: gök gürültüsü ile vazifeli, görevli melek.
merhamet: acımak, şefkat göstermek, korumak, iyilik etmek, biçarelere yardımda bulunmak, esirgemek.
mizan: ölçü
muhal: imkânsız, olması mümkün olmayan, olmaz, olmayacak
muftî: itaat eden, boyun eğen
mümteni: olamaz, mümkün olmayan, imkânsız
nazdar: nazlı
nazenin: narin, ince yapılı
rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme
saadet-i ebediyeye: zevalsiz, sonu olmayan mutluluk, sonsuz mutluluk.
saltanat-ı Rububiyet: kâinatı terbiye ve idare edici olan Allah'ın saltanatı
saltanat-ı sermediye: Sonsuz saltanat.
semavat: semalar, gökler
Sultan-ı Ezeli: ezeli sultan; kudret, kuvvet ve hükümlerinin başlangıcı olmayan Allah.
sükût: düşünme, düşünüş, aşağı inme
zulüm: işi yerli yerince yapmama, hak eden kimseye hakkını vermeme, adalete aykırı davranma, adaletsizlik.

acz: zayıflık, güçsüzlük
adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakka-niyet, âdillik
ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem
aht: söz verme
akıbet: sonuç, netice
âyine: ayna, mirat
azamet: büyüklük, ululuk, yücelik
beka-i daimî: devamlı olan sonsuzluk.
cehl: cahillik, bilmezlik, ilimden mahrum olmaklık
cihazat: uzuvlar, organlar.
dimağ: akıl, şuur.
ebedî: ebede mensup, zevsalsiz, sonu olmayan, sürekli, hiç son bulmayacak şekilde süren.
fitri: tabii, yaratılıştaki, doğuştan olan.
hafiziyet: koruyup gözeticilik
hakikat: gerçek, asıl, esas.
Hâkim: her şeye hükmeden, her şeyi hükmü altında tutan, her şeye galip olan Allah
Hâlik: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı; Allah.
hâşâ: Allah göstermesin, uzak olsun.
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.
hilâf-ı hikmet: hikmete zit.
hüküm: hakimiyet, hakim olma
inayet: yardım, ihsan, lütuf
in'ikâs: aksetme, yansıma.
israf: gereksiz yere harcama, harcamalarda aşırı gitme, ihtiyaçtan fazlasını harcama, savurganlık.
istidat: istidatlar, kabiliyetler, yetenekler.
iştîyak: aşırı isteme, çok fazla arzu etme
kemal-i Rububiyet: Rububiyetin mükemmeliği, Cenab-ı Allah'ın mahlûkunu terbiye edip besleme ve gözeticilik vasfının mükemmeliği.
Kerîm: yarattıklarına karşılık beklemeden bağışta bulunan, kullarına nimetler ihsan eden, günahları örten, günah işleyen affeden, Allah.
Kıyasen: benzeterek, karşılaştırarak
kuvve-i hafıza: hafıza gücü, hıfzetme, unutmama kuvveti.
Levh-i Mahfuz: korunmuş levha, Allah'ın ezeli ilmiyle kâinata olmuş ve olacak şeylerin yazılı ol-

hissini verdiği hâlde, onu ebedî idam etmek ne kadar garip bir merhametsizlik; ve onun yalnız dimağına yüzer hikmetler ve faydalar taktığı hâlde, onu dirilmemek üzere bütün cihazatını ve binler faydaları bulunan istidatını akıbetimsiz bir ölümle faydasız, neticesiz, hikmetsiz bütün bütün israf etmek ne derece hilâf-ı hikmet; ve binler vaad ve ahitlerini yerine getirmemekle —hâşâ— aczini ve cehlîni göstermek, ne kadar o haşmet-i saltanata ve o kemal-i rububiyete zıttır her zîşuur anlar.” Bunlara kıyasen inayet ve adaleti tatbik eyle.

İşte, Hâlikımızdan sorduğumuz ahirete dair sualimize *Rahman, Hakîm, Âdil, Kerîm, Hâkim* isimleri mezkûr hakikatle cevap veriyorlar; şeksiz, şüphesiz, güneş gibi, ahireti ispat ediyorlar.

Hem madem biz gözümüzle görüyoruz: Öyle ihatalı ve azametli bir hafiziyet hükmeder ki, zîhayat her şeyin ve her hâdisenin çok suretlerini ve gördüğü fitrî vazifesinin defterini ve esma-i İlâhîye karşı lisan-ı hâl ile tesbihâtına dair sahife-i a'malini misâlî levhalarda ve çekirdeklerinde ve tohumcuklarında ve Levh-i Mahfuzun numunecikleri olan kuva-i hafızalarında ve bilhassa insanın dimağındaki pek büyük ve pek küçük kütüphanesi olan kuvve-i hafızasında ve sair maddî ve manevî in'ikâs âyinelelerinde kaydeder, yazdırır, zaptederek muhafaza altına alır. Sonra mevsimi geldikçe bütün o manevî yazıları maddî bir tarzda da gözümüze gösterip milyonlarla misaller ve

duğu levha.

lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

muhafaza: koruma, saklama, hıfzetme

netice: sonuç

nümune: örnek, misal, örnek olarak gösterilen

Rahman: ister mü'min, ister kâfir; ister iyi isterse kötü olsun; rahmeti bütün herkese

yayılan ve bütün yaratılmışların rızıklarını ve geçim şekillerini içine alan rahmetin sahibi Allah

sahife-i a'mal: amellerin sayfası; yapılan işlerin yazıldığı olduğu sayfa.

sair: diğer, öteki, başka.

şek: şüphe, zan, tereddüt; akıyla birlikte iki ihtimalin eşit derecede bulunduğu bilgi.

tarz: biçim, şekil, suret

tatbik: karşılaştırma, kıyaslama, mukayese etme

tesbihât: tesbihler, Cenab-ı Hakkın bütün noksan sıfatlardan uzak ve bütün kemal sıfatlara sahip olduğunu ifade eden sözler.

vaad: söz verme, üstüne alma, bir şeyi vereceğini veya yapacağını peşin olarak söyleme, aht, taahhüt

zapt: idaresi altına alma, kendine mal etme

zit: bir şeyin aksi, tersi

zîhayat: hayat sahibi.

zîşuur: şuurlu, şuur sahibi.

deliller ve numuneler kuvvetiyle, **وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ¹**

ayetindeki en acip bir hakikat-i haşriyeyi, kudretin bir çiçeği olan her bahar, kendi çiçek-i ekberinde milyarlar dil ile kâinata ilân eder. Ve başta nev-i insan olarak bütün zihayatlar ve bütün eşya, fenâya düşmek ve ademe sukut etmek ve hiçlikte mahvolmak ve ve başta nev-i beşer olarak zihayatlar idam edilmek için yaratılmamışlar; belki, bekaya terakki ile ve devama tasaffi ile ve sermedî vazife istidadıyla girmek için halk olunduklarını gayet kuvvetli ispat eder.

Evet, her baharda müşahede ediyoruz ki; güz mevsimi kıyametinde vefat eden hadsiz nebatat, bahar haşrinde her bir ağaç, her bir kök, her bir çekirdek, her bir tohum, **وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ** ayetini okuyup bir manasını, bir ferdini kendi diliyle, geçmiş senelerde gördüğü vazifenin misalleriyle tefsir ederek o azametli hafiziyete şahadet eder. **هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ²** ayetindeki dört muazzam hakikatleri her şeyde gösterip, hafiziyeti azamî derecede ve haşri bahar kolaylığında ve kat'iyetin de bizlere ders verir.

Evet, bu dört ismin cilveleri, en cüz'iden en küllîye kadar cereyan ederler. Meselâ, nasıl ki, bu ağacın menşei olan bir çekirdek, **الْأَوَّلُ** ismine mazhariyetle o ağacın gayet mükemmel programını ve icadının noksansız

cereyan: olma, meydana gelme
cilve: Esma-i İlâhînin tecellisi; eşya ve insanda, ilâhî kudret eserlerinin belirip görünmesi
cüz'î: küçük.
çiçek-i ekber: en büyük çiçek.
delil: bir davayı, meseleyi ispata yarayan şey, bürhan, beyyine
fenâ: yok olma, yokluk, geçip gitme, son bulma, ölümlülük
fert: şahıs, kişi
gayet: çok, fazla, son derece
güz: sonbahar.
hafiziyet: koruyup gözeticilik
hakikat: gerçek, asil, esas.
halk: yaratma, yaratış
haşr: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları, Allah'ın, ölüleri diriltip mahşere çıkarması, kıyamet
icat: vücuda getirme, getirilme, yoktan var etme, ibda
ilân: meydana çıkarma, belli etme, yayma, duyurma, bildirme
istidat: kabiliyet, yetenek
kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar
kat'iyet: kat'îlik, kesinlik.
kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti
küllî: çok, büyük, çok miktarda
mazhariyet: görünme ve tezahür yeri olma
mense: esas, kök, bir şeyin çıktığı, neşet ettiği yer, beslenip yetişilen yer
meselâ: misal olarak, şunun gibi, söz gelişi, faraza.
misal: bir şeyin benzer hâli, benzer, örnek, nümune
muazzam: ehemmiyetli, önemli
mükemmel: kemale erdirilmiş, kemal bulmuş, kâmil, tamamlanmış, noksansız, tam, eksiksiz
müşahede: bir şeyi gözle görme, seyrederek anlama, seyretme
nebatat: bitkiler
nev'î beşer: insanoglu, insan soyu; insanlar.
nev'î insan: insan çeşidi, insan cinsi, insanoglu.
sermedî: ebedî, süreklî, daimî, ölümsüz.
sükût: düşme, düşüş, aşağı inme
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık
tasaffi: saflaşma, durulaşma, temizlenme.
tefsir: açıklama, tamamen açıklama, izah
terakki: ilerleme, yükselme.
vefat: ölüm, ölme. (insan hakkında.)
zihayat: hayat sahibi.

1. (Amellerin yazılı olduğu) sayfalar açıldığında... (Tekvir Suresi:10.)

2. O; Evvel'dir, Âhîr'dir, Zâhîr'dir, Bâtın'dır. (Hadîd Suresi: 3.) [Açıklamalı meali: O Evvel'dir; başlangıcı olmadığı gibi bütün varlıkların başlangıcı da Onun ilim ve kudretine bağlıdır. O Âhîr'dir; sonu olmadığı gibi bütün varlıkların neticesi Ona bakar ve dönüşü Onadır. O Zâhîr'dir; varlık ve birliğinin delilleri herseyde ap açık görünür ve bütün varlıklar dış görünüşleri ve sanatlı yapılarıyla Onun kudret ve sanatına şahitlik eder. O Bâtın'dır; herşeyin hakikatine vâkıftır ve herşeyin içyüzü Onun kudret ve hikmetine şahitlik eder.]

acip: tuhaf, hayret veren, hareket.
azamet: büyüklük, ululuk, saygı.
adem: yokluk
amel: bir insanın dinî emirler ve yasaklara göre yaptığı iş,
bulunduğu hâlde kalma
belki: şüphesiz. bir şeyin veya olayın diğerinden daha üstün olduğunu ifade eden edattır.

cihazatını ve teşekkülünün bütün şeraitini cami bir kutuktur ki, hafiziyetin azametini ispat eder.

وَالْأَخِرُ ismine mazhar olan meyvesi ise, çekirdekleriyle

o ağacın işlediği bütün fitrî vazifelerinin fihristesini ve amellerinin listesini ve hayat-ı saniyesinin düsturlarını ihtiva eden bir sandukçadır ki, azamî derecede hafiziye-te şahadet eder.

وَالظَّاهِرُ ismine mazhar olan o ağacın suret-i cismani-

yesi ise, öyle tenasüplü ve sanatlı ve süslü bir hulle, bir libas ve ayrı nakışlar ve ziynetler ve yaldızlı nişanlar ile tezyin edilmiş güya yetmiş renkli bir hûrî elbisesidir ki, hafiziyet içinde azamet-i kudret ve kemal-i hikmet ve cemal-i rahmeti gözlere gösterir.

وَالْبَاطِنُ ismine âyine olan o ağacın içindeki makinesi

ise, öyle muntazam ve mükemmel ve mu'cizatlı bir fabrika, bir tezgâh, bir kimyahane; ve hiçbir dalı ve meyveyi ve yaprağı gıdasız bırakmayan mizanlı bir kazan-ı erzaktır ki, hafiziyet içinde kemal-i kudret ve adalet ve cemal-i rahmet ve hikmeti güneş gibi ispat eder.

Aynen öyle de, küre-i arz, senevî mevsimler cihetinde bir ağaçtır. İsm-i *Evvel* cilvesiyle, güz mevsiminde hafiziyete emanet edilen bütün tohumlar ve çekirdekler, bahar çarşafını giyen zemin yüzünün milyarlar dal, budak, meyve veren ve çiçek açan ağacının teşkilâtına dair lâhî emirlerin mecmuacıkları ve kaderden gelen düsturların

amel: bir insanın dinî emirler ve yasaklara göre yaptığı iş, hareket.

amel: fiil, iş, emek

âyine: ayna, mirat

aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.

azamet-i kudret: kudretin büyüklüğü.

azamî: en fazla, en çok, nihayet derecede

Bâtın: Allah'ın güzel isimlerinden. İnsanın kendisinden daha yakın, kendisinden daha gizli, sığınacak kimsenin Ondan başka sığınak bulamadığı Allah (c.c.).

cemal-i rahmet: Rahmetin güzelliği, lâhî rahmetteki güzellik.

cihazat: uzuvlar, organlar.

cilve: Esmâ-i lâhînin tecellisi; eşya ve insanda, lâhî kudret eserlerinin belirip görünmesi

dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.

delil: bir davayı, meseleyi ispata yarayan şey, bürhan, beyyine

düstur: kanun, kaide, kural, prensip, esas

fitrî: tabîi, yaratılıştaki, doğuştan olan.

fihriste: bir kitapta veya bir dükkânda bulunan şeyleri sırayla gösteren liste.

güya: sanki, sözde.

güz: sonbahar.

hafiziyet: koruyup gözeticilik

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

hulle: elbise, kıyafet.

hûrî: Cennet kızı, Cennet güzeli

ihtiva: içine alma, içinde bulundurma

ilâhî: Allah'la ilgili, Cenab-ı Hakka dair

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme

kader: takdir, kısmet, kudret, lâhî hüküm

kemal-i hikmet: hikmetin mükemmelliği, tam ve eksiksiz bir hikmet, mükemmel hikmet ve gaye.

kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti

küre-i arz: arz küresi, yer yuvarlağı, dünya, yer küre.

libas: elbise, giyilecek şey, giysi

mazhar: bir şeyin çıktığı yer, zuhur ettiği, görüldüğü yer

meal: anlam, mana, mefhum, mazmun, kavram

mecmua: dergi

mizan: ölçü

mu'cizat: mu'cizeler, Allah tarafından verilip, yalnız peygamberlerin gösterebilecekleri büyük harika işler.

muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, ter-

tipli

mükemmel: kemale erdirilmiş, kemal bulmuş, kâmil, tamamlanmış, noksansız, tam,

eksiksiz

netice: son, akıbet, nihayet

senevî: senelik, yıllık

suret-i cismaniye: cisimleşmiş şekil ve suret.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık

şahit: şahitlik yapan, gördüğü veya bildiği şeyi mahkeme önünde yemin ederek söyle-

yip davanın sonuçlanmasına yardım eden kimse, şahit, tanık

şerait: şartlar.

tenâsüb: uyuma, uygunluk, birbirini tutma

teşekkül: şekillenme, şekil alma, meydana gelme

teşkilât: yapılar, kuruluşlar

tezyin: süsleme, ziynetlendirme

vâkıf: bir şeyi elde eden, bir işten haberli olan

ziynet: süs, bezek.

listeleri ve geçen yazın işlediği vazifelerin küçücük sahi-fe-i amelleri ve defter-i hidematıdır ki, bilbedahe bir Hafiz-i Zülcelâli Ve'l-İkram'ın hadsiz kudret, adalet, hikmet, rahmet ile iş gördüğünü gösteriyor.

Ve senevî zemin ağacının ahiri ise, ikinci güzde o ağacın gördüğü bütün vazifelerini ve esma-i İlahiyeye karşı ettiği bütün fitrî tesbihatlarını ve gelecek bahar haşrinde neşir olabilen bütün sahaif-i a'mallerini zerrecik ve küçücük kutucukların içine koyup Hafiz-i Zülcelâl'in dest-i hikmetine teslim eder, **هُوَ الْآخِرُ** ismini hadsiz dillerle kâinat yüzünde okur.

Ve bu ağacın zahiri ise, haşrin üç yüz bin misallerini ve emarelerini gösteren üç yüz bin küllî ve çeşit çeşit çiçekler açıp, hadsiz rahmaniyet ve rezzakiyet ve rahîmiyet ve kerîmiyet sofralarını sererek zihayatlara ziyafetler vermekle, **هُوَ الظَّاهِرُ** ismini meyveleri, çiçekleri, taamları sayısınca lisanlarıyla zikredip medh ü sena eder, gündüz gibi **وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ**¹ hakikatini gösterir.

Bu haşmetli ağacın bätını ise, hadsiz ve hesaba gelmez muntazam makineleri ve mizanlı fabrikaları kemal-i dikkat ve intizamla işlettiren öyle bir kazan ve tezgâhtır ki, bir dirhemden bin batman taamları ihzar eder, pişirir, açlara yetiştirir; ve öyle bir mizan ve dikkatle işler ki, zerre kadar tesadüfün karışmasına bir yer

1. (Amellerin yazılı olduğu) sayfalar açıldığında... (Tekvir Suresi:10.)

adalet: her hak sahibine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakkaniyet, âdillik
ahir: son, sonraki, en sonra
bätın: iç, iç yüz, iç kısım
batman: eski ağırlık ölçülerinden olup, iki okka ile sekiz okka arasında değişen ağırlık ölçüsü.
bilbedahe: açıktan, aşikâr olarak.

defter-i hidemat: hizmetler defteri, din yolunda yapılan hizmetlerin kaydedildiği defter.
dest-i hikmet: hikmet eli, her şeyi hikmetle yapan el.
dirhem: eski okkanın dört yüzde biri
emare: alâmet, nişan, eser, ipucu, belirtir, karine.
fitrî: tabii, yaratılıştaki, do-

ğuştan olan.
güz: sonbahar.
Hafiz-i Zülcelâl: Yaratıklarını belâlardan, tehlikelerden koruyan büyüklük sahibi Allah.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
haşmetli: ihtişamlı, gösterişli, heybetli
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde oluş.

ihzar: hazır etme, hazırlama
kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar
kerîmiyet: Cenab-ı Hakkın ikram ediciliği, cömertliği.
kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti
lisan: dil, anlaşma amacıyla kullanılan sesli işaretler sistemi
medih: övmeye ve methetmeye sebep olan şey.
misal: bir şeyin benzer hâli, benzer, örnek, nümune
mizan: ölçü
muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli
rahimiyet: merhamet edicilik.
rahmaniyet: Cenab-ı Hakkın kullarını beslemesi, koruması ve merhamet etmesi vasfı.
rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi
rezzakiyet: rezzaklık, her mahlûka münasip rızkını verici olmak.
sahife-i amel: amel sayfası.
senâ: överek bahsetme, övme, övüş, medih
senevi: senelik, yıllık
taam: yemek, yenilen şey, yiyecek, aş.
tesadüf: rastgelme, rastlantı; önceden bilinmeyen, hesaplanmayan karşılaşma
tesbihat: tesbihler, Cenab-ı Hakkın bütün noksan sıfatlardan uzak ve bütün kemal sıfatlara sahip olduğunu ifade eden sözler.
teslim: bırakma, terk etme
zahir: dış yüz, görünüş
zerre: maddenin en küçük parçası, molekül, atom.
zihayat: hayat sahibi.
zikir: anma, anılma, adını anma, hatıra getirme, iyilikle anma

bırakmıyor, **هُوَ الْبَاطِنُ** ismini zeminin iç yüzüyle, yüz bin dil ile tesbih eden bazı melâike gibi, yüz bin tarzlarda ilân edip ispat eder.

Hem arz, senevî hayatı haysiyetiyle bir ağaç olduğu ve o dört isim içinde hafîziyeti ve onunla haşir kapısına bir anahtar yaptığı gibi; aynen öyle de, dehrî ve dünya hayatı cihetiyle, yine meyveleri ahiret pazarına gönderilen bir muntazam ağaçtır. Ve o dört isme öyle bir mazhar, bir âyine ve ahirete giden bir yol açar ki, genişliğini ihata ve tabire aklımız kâfi gelmiyor. Yalnız bu kadar deriz:

Nasıl ki bir saatin saniyeleri ve dakikaları ve saatleri ve günleri sayan haftalık saatin milleri birbirine benzer, birbirini ispat eder. Saniyelerin hareketini gören, sair çarkların hareketlerini tasdik etmeye mecbur olur. Aynen öyle de, semavat ve arzın Hâlık-ı Zülcelâl'inin bir saat-i ekberi olan bu dünyanın saniyelerini sayan günler ve dakikalarını hesap eden seneler ve saatlerini gösteren asırlar ve günlerini bildiren devirler birbirine benzer, birbirini ispat eder. Ve bu gecenin sabahı ve bu kışın baharı kat'iyetinde, fânî dünyanın karanlıklı kışının bâkî bir baharı ve sermedî bir sabahı geleceğini hadsiz emarelerle haber verir diye, Hafîz ismi ile **هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ** isimleri, biz Hâlıkımızdan sorduğumuz haşir meselesine mezkûr hakikatle cevap veriyorlar.

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem
amel: bir insanın dinî emirler ve yasaklara göre yaptığı iş, hareket.
arz: yer, dünya
âyine: ayna, mirat
aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.
bâkî: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez, sonsuz
cihet: yan, yön, taraf
dehrî: dehr ve zamana dair ve müteallik
emare: alâmet, nişan, eser, ipucu, belirti, karine.
fânî: muvakkat, geçici
hafîziyet: koruyup gözeticilik
Hafîz: yarattıklarını koruyup gözetzen Allah.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı; Allah.
Hâlık-ı Zülcelâl: Sonsuz büyüklük sahibî yaratıcı, Allah.
haşir: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları, Allah'ın, ölüleri diriltip mahşere çı-

karması, kıyamet

ilân: meydana çıkarma, belli etme, yayma, duyurma, bildirme

ispat: delil ve şahit gösterek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme

kâfi: yeter, yetecek; elveren, yetişen

kat'iyet: kat'îlik, kesinlik.

mazhar: bir şeyin çıktığı yer, zuhur ettiği, görüldüğü yer

mebcur: icbar edilmiş, zorla bir işe girişmiş, bir işi yapmak

zorunda kalmış

melâike: melekler, ferishteher; nurdan yaratılmış, fitratları safî, makamları sabit olan, Allah'ın emirlerine tam itaat eden mahlûklar.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

muntazam: nizamlı, intizamlı, sıralanmış, sıralı, düzgün, tertipli

saat-i ekber: en büyük saat.

sair: diğer, öteki, başka.

semavat: semalar, gökler

senevî: senelik, yıllık

sermedî: ebedî, süreklî, daimî, ölümsüz.

tabir: yorum, yorumlama.

tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme

tesbih: Allah'ı bütün kusur ve noksan sıfatlardan uzak tutma, Sübhanallah deme, Cenab-ı Hakkı (c.c.) şanına lââyık ifadelerle anma, Allah'a söz, iş, davranış ve kalple içten ibadet etme

Hem, madem gözümüzle görüyoruz ve aklımızla anlıyoruz ki: *İnsan*, • *şu kâinat ağacının en son ve en cemi-yetli meyvesi*; • *ve hakikat-i Muhammediye Aleyhissalâ-tü Vesselâm cihetiyle çekirdek-i aslîsi*; • *ve kâinat Kur'ân'ının ayet-i kübrası*; • *ve İsm-i Azam'ı taşıyan Aye-te'l-Kürsî'si*; • *ve kâinat sarayının en mükerrem misafiri*; • *ve o saraydaki sair sekenelerde tasarrufa mezun en fa-al memuru*; • *ve kâinat şehrinin zemin mahallesinin bah-çesinde ve tarlasında varidat ve sarfiyatı ve zer ve ekil-mesine nezarete memur ve yüzer fenler ve binler sanat-larla teşhiz edilmiş en gürültülü ve mesuliyetli nazırı*; • *ve kâinat ülkesinin arz memleketinde Padişah-ı Ezel ve Ebe-din gayet dikkat altında bir müfettişi ve bir nev'î halife-i arzı*; • *ve cüz'î ve küllî bütün harekâtı kaydedilen bir mu-tasarrafı*; • *ve semavat ve arz ve cibalin kaldırmasından çekindikleri emanet-i kübrayı omuzuna alan ve önüne iki acip yol açılan, birinci yolda zihayatın en bedbahtı ve ikinci yolda en bahtıyarı*; • *çok geniş bir ubudiyetle mü-kellef bir abd-i küllî*; • *ve Kâinat Sultanının İsm-i Azam'ı-na mazhar ve bütün esmasına en cami bir âyinesi*; • *ve hi-tabat-ı Sübhaniyesine ve konuşmalarına en anlayışlı bir muhatab-ı hassı*; • *ve kâinatın zihayatları içinde en ziyade ihtiyaçlısı*; • *ve hadsiz fakıyla ve acıyla beraber, hadsiz maksatları ve arzuları ve nihayetsiz düşmanları ve onu in-citen zararlı şeyleri bulunan bir biçare zihayattı*; • *ve istidat-ça en zengini*; • *ve lezzet-i hayat cihetinde en müteallimi ve lezzetleri dehşetli elemelerle âlûde*; • *ve bekaya en ziya-de müştak ve muhtaç ve en çok lâyük ve müstehak*; • *ve*

abd-i küllî: bütün yaratılmışların ibadet ve tesbihatlarını kendi şahsında temsil edebilen kul.
acip: tuhaf, hayret veren, hayrette bırakan, şaşılacak şey.
acz: zayıflık, güçsüzlük
âlûde: bulaşmış, bulaşık.
arz: yer, dünya
arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves
ayet-i kübra: en büyük ayet, en büyük delil.

âyine: ayna, mirat
bedbaht: zavallı, bahtsız.
beka: bâkîlik, ebedîlik, sonu olmama, bulunduğu hâlde kalma
cemiyetli: birçok şeyi bir arada bulunduran, pek çok özellikleri içine alan, pek çok şeyle alakalı bulunan; kapsamlı, geniş, derli toplu.
cibal: dağlar.
çekirdek-i aslî: asıl çekirdek, öz; kâinatın özü, aslı çekirdeği.

elem: dert, üzüntü, kaygı, tassa
emanet-i kübra: büyük emanet, en büyük emanet.
esmâ: adlar, isimler.
faal: çalışkan, gayretli, hamarat
fakr: fakirlik, yoksulluk, muhtaçlık, züğürtlük
gayet: çok, fazla, son derece
hakikat-ı Muhammediye: Hz Peygamberin manevî şahsiyeti, İslâmiyetin aslı ve esası.
halife-i arz: arzin halifesi

harekât: hareketler.

İsm-i Azam: Cenab-ı Hakkın bin bir isiminden en büyük ve manaca diğer isimleri kuşatmış olanı.

istidat: kabiliyet, yetenek

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar
lezzet-i hayat: hayatın zevk ve lezzetleri.

mazhar: bir şeyin çıktığı yer, zühur ettiği, görüldüğü yer

memleket: bir devletin toprağı, ülke, yurt, vatan, diyar

mes'uliyet: mes'ul olma hâli, mes'ullük, sorumluluk, yaptığı iş ve hareketten hesap vermeye mecbur oluş.

mezun: izin almış, izinli, ruhsatlı
muhatab-ı hâss: özel muhatap.

muhtâc: ihtiyacı olan, kendisine bir şey lâzım olan, ihtiyaç içinde bulunan, bir eksiği olup onu tamamlamak isteyen

mutasarraf: tasarruf eden, tasarruf sahibi olan, kendinde kullanma hakkı ve salahiyeti bulunan, her şeyin sahibi olan, mâlik

müfettiş: teftişçi; bir işin düzenli, kanun ve kaidelere uygun olarak yürütülüp yürütülmediğini incelemekle vazifeli memur.

mükellef: bir şeyi yapmaya, bir şeyi ödemeye mecbur olan, vazifeli, muvazzaf

mükerrem: ikram edilmiş, saygı gösterilmiş

müstahak: istihkakı olan, hak kazanmış, lâyük

müştak: istiyaklı, arzulu.

müteallim: elemli, kederli, hüznünlü, içi sızlayan

nazır: nezaret eden, bakan, gözetmen

nezaret: gözetme, gözden geçirme, yoklama, muayene, kontrol

saadet-i ebediye: zevalsiz, sonu olmayan mutluluk, sonsuz mutluluk.

sair: diğer, öteki, başka.

sarfiyat: sarflar, sarf olunan şeyler, harcamalar, masraf etmeler, giderler

sekene: sakin olanlar, ikamet edenler, bir yerde oturanlar, oturanlar.

semavat: semalar, gökler

tasarruf: kullanma hakkı
teçhiz: cihazlama, lüzumlu şeyleri tamamlama, donatma, hazırlama

ubudiyet: kulluk, kölelik, itaat, bağlılık, samimiyet

varidat: gelirler

zemin: yeryüzü

zer: tohum ekme, tohum saçma

zihayat: hayat sahibi.

ziyade: çok, fazla, artık

devamı ve saadet-i ebediyeyi hadsiz dualarla isteyen ve yalvaran ve bütün dünya lezzetleri ona verilse, onun bekaya karşı arzusunu tatmin etmeyen; •ve ona ihsanlar eden Zatı perestîş derecesinde seven ve sevdiren ve sevilen çok harika bir mu'cize-i kudret-i Samedâniye ve bir acube-i hilkat... Ve kâinatı içine alan ve ebede gitmek için yaratıldığına bütün cihazat-ı insaniyesi şahadet eden, böyle yirmi küllî hakikatler ile Cenab-ı Hakkın *Hak* ismine bağlanan ve en küçük zihayatın en cüz'î ihtiyacını gören ve niyazını işiten ve fiilen cevap veren Hafız-i Zülcelâl'in *Hafız* ismiyle mütemadiyen amelleri kaydedilen ve kâinatı alâkadar edecek ef'alleri o ismin kâtibîn-i kiramlarıyla yazılan ve her şeyden ziyade o ismin nazar-ı dikkatine mazhar bulunan bu insanlar, elbette ve elbette ve her hâlde ve hiçbir şüphe getirmez ki, bu yirmi hakikatin hükümüyle, insanlar için bir haşır ve neşir olacak. *Ve Hak* ismiyle, evvelki hizmetlerinin mükâfatını ve kusurâtının mücazatını çekecek; ve *Hafız* ismiyle cüz'î küllî kayıt altına alınan her amelinden muhâsebe ve sorguya çekilecek. *Ve dâr-ı bekada saadet-i ebediye ziyafetgâhının ve şekavet-i daim hapishanesinin kapıları açılacak. Ve bu âlemde çok taifelere kumandanlık yapan ve karışan ve bazen karıştıran bir zabıt, toprağa girip her amelinden sual olunmamak ve uyandırılmamak üzere yatıp saklanmayacaktır.*

Yoksa, sineğin sesini işitip hakk-ı hayatını vermekle fiilen cevap verdiği hâlde, gök gürültüsü kuvvetinde bekaya ait hadsiz hukuk-i insaniyenin, mezkûr yirmi hakikatler lisanlarıyla edilen ve arş ve ferşi çınlatan dualarını

acube-i hilkat: yaratılış garibesi, yaratılışı çok tuhaf olan.
alâkadar: ilgili, ilişkili, münasebetli, bağlı.
âlem: dünya, cihan
amel: fiil, iş, emek
arş: yüksekliği sebebiyle bütün cisimleri içine alan ve Allah'ın kudret ve hükümüyle istiva ettiği şey.
beka: bâkîlik, ebedîlik, sonu olmama, bulunduğu hâlde kalma
Cenab-ı Hak: Allah; doğru, gerçek, Hakkın tâ kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah.
cüz'î: küçük.
dâr-ı beka: bâkî ve sonsuz dünya; ahiret.
ebed: sonu olmayan gelecek zaman, sonsuzluk, daimîlik.
ef'al: fiiller, işler, ameller.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz
evvel: önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç
ferş: yeryüzü, zemin, dünya, kır, saha.
fiilen: iş halinde, yaparak, işleyerek.
Hafız-ı Zülcelâl: Yaratıklarını belâlardan, tehlikelerden koruyan büyüklük sahibi Allah.
Hafız: yarattıklarını koruyup gözeten Allah.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
hakk-ı hayat: yaşama hakkı.
hârîka: olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran.
ihsan: iyilik etme, güzel davranma, bağışlama, ikram etme, lütf, bağış, yardım
kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar
kumandan: komutan.
kusûrat: kusurlar, noksanlıklar, eksiklikler, özürler, suçlar, kabahatler.
küllî: külle ilgili, bütüne ait, umu-

mî, bütün, hepsi
lisan: dil, anlaşma amacıyla kullanılan sesli işaretler sistemi
mazhar: nail olma, şereflenme, kavuşma; nail olmuş, erişmiş, kavuşmuş
mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.
mu'cize-i kudret-i Samedâniye: Samed olan Cenab-ı Allah'ın kudret mu'cizesi.
muhasebe: hesaplaşma, karşılıklı hesap görme

mücazat: bir suç karşı verilen ceza, karşılık, mutlak ceza
mükâfat: iyi bir iş, hizmet veya başarıdan ödürül verilen şey, ödül
mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı olarak, aralıksız şekilde, muttasıl, devamlı.
nazar-ı dikkat: dikkatli bakma, dikkatli bakış.
niyaz: yalvarma, yakarma
perestîş: aşırı derecede sevmeye, aşırı sevgi, düşkünlük, meftunluk.

saadet-i ebediye: zevsalsiz, sonu olmayan mutluluk, sonsuz mutluluk.
sual: sorma, soruşturma
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık
şekavet-i daim: sürekli bedbahtlık, sonsuz sıkıntı.
taife: bölük, takım, güruh, fırka
zabıt: subay, askere kumanda eden rütbeli asker
zihayat: hayat sahibi.
ziyade: çok, fazla, artık

işitmek ve o hadsiz hukuku zayi etmek; ve sinek kanadının intizamı şahadetiyle, sinek kanadı kadar israf etmeyen bir hikmet bütün o hakikatlerin bağlandıkları insanî istidadatı ve ebede uzanan emelleri ve arzuları ve o istidat ve arzuları besleyen kâinatın pekçok rabitalarını ve hakikatlerini bütün bütün israf etmek öyle bir haksızlıktır ve imkân haricinde ve zalimâne bir çirkinliktir ki, *Hak* ve *Hafız* ve *Hakîm* ve *Cemîl* ve *Rahîm* isimlerine şahadet eden bütün mevcudat onu reddeder, “Yüz derece muhal ve bin vecihle mümtendir” derler.

İşte biz, Hâlıkımızdan haşre dair sorduğumuz suale, *Hak*, *Hafız*, *Hakîm*, *Cemîl*, *Rahîm* isimleri cevap verip derler: “Biz hak ve hakikat olduğumuz gibi ve hem bize şahadet eden mevcudatın tahakkuku misillü, haşir haktrı ve muhakkaktır.”

Hem madem...

Daha yazacaktım, fakat güneş gibi malûm olmasından, kısa kestim. İşte, geçmiş misallerde ve mademlerdeki maddelere kıyasen, *Cenab-ı Hakkın yüz, belki bin esmasının kâinata bakan isimlerinin her birisi, nasıl ki mevcudattaki âyine ve cilveleriyle müsemmasını bedahetle ispat eder; aynen öyle de, haşri ve dâr-ı ahireti de gösterirler ve kat’iyetle ispat ederler.*

Hem, nasıl Hâlıkımızdan sorduğumuz sualimize O Rabbimiz bütün fermanlarıyla ve nazil ettiği bütün kitaplarıyla ve müsemma olduğu ekser isimleriyle bize kudsi ve kat’î cevap veriyor; aynen öyle de, melâikeleriyle ve

arzu: bir şeye karşı duyulan istek, heves
âyine: ayna, mirat
aynen: bir şeyin aslı veya kendisi olarak, tıpkı tıpkısına, hiç değişmeden, olduğu gibi.
bedahet: açıklık, aşikâr, ispatı ihtiyaç olmayacak derecede açıklık
belki: hatta
Cenab-ı Hak: Allah; doğru, gerçek, Hakkın tâ kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah.

cilve: Esmâ-i İlâhînin tecellisi; eşya ve insanda, İlâhî kudret eserlerinin belirip görünmesi
dair: belli bir şey hakkında olan, alâkalı, müteallik, ait, ilgili.
dâr-ı ahiret: ahiret yurdu.
ebed: sonu olmayan gelecek zaman, sonsuzluk, daimîlik.
ekser: pek çok, çoğunluk.
emel: şiddetli arzu, hırs.
esmâ: adlar, isimler.
ferman: emir, buyruk
Hafız: yarattıklarını koruyup

gözeten Allah.
hakikat: gerçek, asıl, esas.
Hakîm: her şeyi bir maksatla uygun ve hikmetle yaratan, hikmet sahibi Allah
Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı; Allah.
hariç: bir şeyin dışı, dışarı, dışta kalan
haşr: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları, Allah’ın, ölüleri diriltip mahşere çıkarması, kıyamat

hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı ve yerli yerinde olus.

insani: insana ait, insanla alâkalı
intizam: düzgün olma, düzgün dizilme, düzgünlük, tertipli olma.

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme

israf: gereksiz yere harcama, harcamalarda aşırı gitme, ihtiyaçtan fazlasını harcama, savurganlık.

istidadat: istidatlar, kabiliyetler, yetenekler.
istidat: kabiliyet, yetenek

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar
kat’î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz

kat’iyet: kat’îlik, kesinlik.
kıyasen: benzeterek, karşılaştırarak

kudsi: mukaddes, kutlu, muazzez, aziz
madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

malûm: bilinen, belli, belirsiz olmayan
melâike: melekler, ferişteher; nurdan yaratılmış, fıtratları safi, makamları sabit olan, Allah’ın emirlerine tam itaat eden mahlûklar.

mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahlûklar, yaratılmış şeylerin tamamı, kâinat.

misal: bir şeyin benzer hâli, benzer, örnek, nümune
misillü: benzeri, gibi, aynısı, benzer gibi, eş kabilinden.

muhakkak: hakikati ve gerçeği belli olmuş, doğruluğu kesinlik kazanmış, şüphesiz, mutlak
muhal: imkânsız, olması mümkün olmayan, olmaz, olmayacak
mümteni: olamaz, mümkün olmayan, imkânsız

nazil: nüzul eden, yukarıdan aşağıya inen, inici
Rab: besleyen, yetiştiren, verdiği nimetlerle mahlûkatı islah ve terbiye eden Allah

rabita: ilgi, alâka, bağ.
Rahîm: merhamet eden, çok merhametli olan, esirgeyen, koruyan, acıyan Allah.

sual: soru
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık
tahakkuk: gerçekleşme, meydana gelme, olma

vech: sebep, vesile.
zalimane: zalim olana yakışır şekilde, zulmeder surette, zalimce.

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem

âlem-i şahadet: gözle gördüğümüz, şahit olduğumuz âlem, kâinat.

aynelyakin: gözle görür dereceye inanma; bir şeyi göreyerek ve seyrederek bilme.

bâkî: ebedî, daimî, sonu gelmez, bitip tükenmez, ölmez, sonsuz

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme, izah

daima: her vakit, sürekli, her zaman.

delâlet: delil olma, gösterme

delil: bir davayı, meseleyi ispata yarayan şey, bürhan, beyyine

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz

emare: alâmet, nişan, eser, ipucu, belirti, karine.

enbiya: nebiler, peygamberler

gayet: çok, fazla, son derece

hâdis: vakia, olay, ilk defa olan, meydana çıkan hâl

hakkalyakin: marifet mertebesinin en yükseği; bir şeyi yaşayarak, içine girerek, doğruluğundan şüpheye asla yer bırakmayacak biçimde kesin olarak bilme

Hâlik: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı; Allah.

i'caz: mu'cize gösterme, kimse-nin yapamayacağı şeyleri yapma.

ilmelyakin: yakın ile bilme, bir şeyi ilim ve delil ile kesin olarak bilme, tanıma, kabul etme; aksi mümkün olmayan açık, kesin ve sağlam bilgi.

iskân: yerleştirme, yurtlandırma

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme

kat'î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz

kelâmullah: Allah'ın kelâmı, Kur'ân-ı Kerim.

kumandan: komutan.

lisan: dil, anlaşma amacıyla kullanılan sesli işaretler sistemi

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

menzil: yer, dünya, ev

meretebe: derece, basamak

muallim: ders veren, öğreten, talim eden, hoca, öğretici, öğretmen.

mu'cizat: mu'cizeler, Allah tarafından verilip, yalnız peygamberlerin gösterebilecekleri büyük harika işler.

Muhammed-i Arabî: Arapların içinden çıkan Peygamberimiz Muhammed (a.s.m.).

onların diliyle, daha başka bir tarzda dedirir. “Sizin zaman-ı Âdem'den beri hem ruhanîlerle, hem bizimle görüşmenizin yüzer tevatür kuvvetinde hâdiseleri var. Ve bizim ve ruhanîlerin vücutlarına ve ubudiyetlerine delâlet eden hadsiz emare ve deliller var. Ve biz, ahiret salonlarında ve bazı dairelerinde gezdiğimizizi, birbirimize mutabık olarak sizin kumandanlarınız olan enbiyalarla görüştüğümüz zaman söylemişiz ve daima da söylüyoruz. Elbette bu gezdiğimiz bâkî ve mükemmel salonlar ve bu salonların arkalarında tefriş ve tezyin edilmiş olan saraylar ve menziller, hiç şüphemiz yoktur ki, gayet ehemmiyetli misafirleri o yerlerde iskân etmek üzere bekliyorlar. Size kat'î beyan ediyoruz” diye sualimize cevap veriyorlar.

Hem madem Hâlıkımız, bize en büyük muallim ve en mükemmel üstat ve şaşırmaz ve şaşırtmaz en doğru rehber olarak Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmı tayin etmiş ve en son elçi olarak göndermiş; biz dahi, ilmelyakîn mertebesinden, aynelyakin ve hakkalyakîn mertebelerine terakki ve tekemmül üzere her şeyden evvel bu üstadımızdan, Hâlıkımızdan sorduğumuz suali sormaklığımız lâzım geliyor. Çünkü, o Zat, Hâlıkımız tarafından her biri birer nişane-i tasdik olan bin mu'cizatıyla, Kur'ân'ın bir mu'cizesi olarak, Kur'ân'ın hak ve kelâmullah olduğunu ispat ettiği gibi; Kur'ân dahi, kırk nev'î i'caz ile, o Zatin bir mu'cizesi olup, O'nun doğru ve Resulullah olduğunu ispat ederek, ikisi beraber, biri âlem-i şahadet isanı —bütün hayatında bütün enbiya

mutabık: uygun.

mükemmel: kemale erdirilmiş, kemal bulmuş, kâmil, tamamlanmış, noksansız, tam, eksiksiz

nişane-i tasdik: doğruluğunu, kabul edilirlğini gösteren alâmet, belirti.

rehber: yol gösteren, kılavuz, delil

Resulullah: Allah'ın Resülü; Allah'ın gönderdiği peygamber; Hz. Muhammed (a.s.m.).

ruhani: gözle görülmeyen, cismi olmayan, elle tutulamaz varlıklar

sual: soru

tarz: biçim, şekil, suret

tayin: vazifeye gönderme, bir işe yerleştirme, atama

tefriş: serme, yayma, döşeme

tekemmül: olgunlaşma, kemâle doğru gitme, kemallemişme.

terakki: ilerleme, yükselme.

tevatür: bir hadis-i şerifin, yalan söylemelerini aklın ka-

bullenemeyeceği kadar sayı ve sağlamlıktaki bir topluluk tarafından aktarılması, rivayet edilimesi.

tezyin: süsleme, ziynetlendirme

ubudiyet: kulluk, kölelik, itaat, bağlılık, samimiyet

üstat: öğretici; muallim, öğretmen, usta, sanatkâr

vücut: var olma, var oluş, varlık

zaman-ı Âdem: Hz. Âdem zamanı, insanlığın ilk devresi.

enbiya ve evliyanın tasdikleri altında— diğeri âlem-i gayp lisanı —bütün semavî fermanların ve kâinat hakikatlerinin tasdikleri içinde— binler âyâtıyla iddia ve ispat ettikleri hakikat-i haşriye, elbette güneş ve gündüz gibi bir kat'iyettedir.

Evet, haşır gibi en acip ve en dehşetli ve tavr-ı aklın haricinde olan bir mesele, ancak ve ancak böyle harika iki üstadın dersleriyle halledilir, anlaşılır.

Eski zaman peygamberleri, ümmetlerine Kur'ân gibi izahat vermediklerinin sebebi, o devirler, beşerin bedeviyet ve tufuliyet devri olmasıdır. İptidaî derslerde izah az olur.

Elhâsıl: Madem Cenab-ı Hakkın ekser isimleri ahireti iktiza edip isterler; elbette o isimlere delâlet eden bütün hüccetler, bir cihette ahiretin tahakkukuna dahi delâlet ederler.

Ve madem melâikeler ahiretin ve âlem-i bekanın dairelerini gördüklerini haber veriyorlar; elbette melâike, ruhların ve ruhaniyatın vücut ve ubudiyetlerine şahadet eden deliller, dolayısıyla ahiretin vücuduna dahi delâlet ederler.

Ve madem Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın bütün hayatında Vahdaniyetten sonra en daimî davası ve müddeası ve esası ahirettir; elbette o zatın nübüvvetine ve sıdkına delâlet eden bütün mu'cizeleri ve hüccetleri, bir cihette, dolayısıyla ahiretin tahakkukuna ve geleceğine şahadet ederler.

acip: tuhaf, hayret veren, hayrette bırakan, şaşılacak sey.
ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem
âlem-i beka: sonsuzluk âlemi, ahiret.
âlem-i gayp: gayp âlemi, görünmeyen, fakat varlığı kesin olan ve mahiyeti allah tarafından bilinen başka dünyalar.
bedeviyet: iptidaîlik.

beşeriyet: beşerilik, insanlık
Cenab-ı Hak: Allah; doğru, gerçek, Hakkın tâ kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah.
cihet: yan, yön, taraf
dehşet: olağanüstü heyecan verici
delâlet: delil olma, gösterme
ekser: pek çok, çoğunluk.
elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz
elhâsıl: hasılı, netice itibariyle, sonuç olarak, özetle, sözün

kıyası, uzatmayalım, kısacası.
evliya: keramet sahibi olanlar, erenler, velîler, ulular
ferman: emir, buyruk
hakikat: gerçek, asıl, esas.
harîc: bir şeyin dışı, dışarı, dışta kalan
hârîka: olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran.
haşır: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları, Allah'ın, ölüleri diriltip mahşere çıkarması, kıyamet

hüccet: delil, ispat, burhan; bir iddiânın doğruluğunu ispat için gösterilen vesika, senet

iddia: bir fikri ısrarla savunma

iptidaî: ilkel, basit

izah: açıkça ortaya koyma, açıklama yapma, bir konuyu ayrıntılarıyla ortaya koyma, eksiksiz anlatma.

izahat: izahlar, açıklamalar.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar
kat'iyet: kat'îlik, kesinlik.

madem: çünkü, için, değil mi ki, ...den dolayı, böyle ise, hele.

melâike: melekler, ferishteher; nurdan yaratılmış, fitratlan safi, makamları sabit olan, Allah'ın emirlerine tam itaat eden mahlûklar.

mesele: konu.

peygamber: Allah'ın elçisi, Allah tarafından haber getirerek ilâhî emir ve yasakları insanlara tebliğ eden elçi, haberci, nebi, resul.

ruhaniyat: madde âleminde başka bir âlemde, ruhlar âleminde yaşayan varlıklar, cinler ve melekler

semavi: Allah tarafından olan, ilâhî.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık

tahakkuk: gerçekleşme, meydana gelme, olma

tasdik: doğruluğunu kabul etme, doğrulama, gerçekliğini kabul etme

tavr-ı akıl: akıl çizgisi, akıl ölçülendir.

tufuliyet: çocukluk, küçüklük, yavru oluş.

ubudiyet: kulluk, kölelik, itaat, bağlılık, samimiyet

ümmet: hak dine davet etmek için Allah tarafından kendilerine peygamber gönderilen ve bu peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk

üstat: öğretici; muallim, öğretmen, usta, sanatkâr

vücut: var olma, var oluş, varlık

Ve madem Kur'ân'ın dörtten birisi haşir ve ahirettir ve bin âyâtıyla onun ispatına çalışır ve onu haber verir; elbette Kur'ân'ın hakkaniyetine şahadet ve delâlet eden bütün hüccetler ve deliller ve bürhanlar, dolayısıyla ahiretin vücuduna ve tahakkukuna ve açılmasına dahi delâlet ve şahadet ederler.

İşte bak, bu rûkn-i imanî ne kadar kuvvetli ve kat'î olduğunu gör.

ahiret: öbür dünya, öteki dünya, kıyametten sonra kurulacak olan âlem

Aleyhissalâtü Vesselâm: Salât ve selâm onun üzerine olsun," anlamında Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (a.s.m.)ismini duyunca söylenmesi sünnet olan

dua.

ayat: Kur'ân ayetleri

bürhan: delil, ispat, tanık, hüccet

daimî: süreklî, devamlı.

delâlet: delil olma, gösterme

delil: bir davayı, meseleyi ispata yarayan şey, bürhan, beyyine

elbette: kesinlikle, mutlaka, şüphesiz

hakkaniyet: doğruluk, gerçeklik.

hüccet: delil, ispat, burhan;

bir iddiânın doğruluğunu ispat için gösterilen vesika, senet

ispat: delil ve şahit göstererek doğruyu ortaya koyma, doğruyu delillerle gösterme

kat'î: kesip atan, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan, kesin, şüphesiz

müddea: iddia olunan, iddia edilen şey

nübüvvet: nebilik, peygamberlik, Allah'ın elçiliği, pey-

gamberlik hâl ve şânı.

rûkn-i imanî: imana ait esas, imanin esası.

sıdk: doğruluk, gerçeklik, hakikat

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık

tahakkuk: gerçekleşme, meydana gelme, olma

Vahdaniyet: Allah'ın birliği ve varlığı, Allah'ın bir oluşu.

vücut: var olma, var oluş, varlık

zat: kişi, şahıs, fert

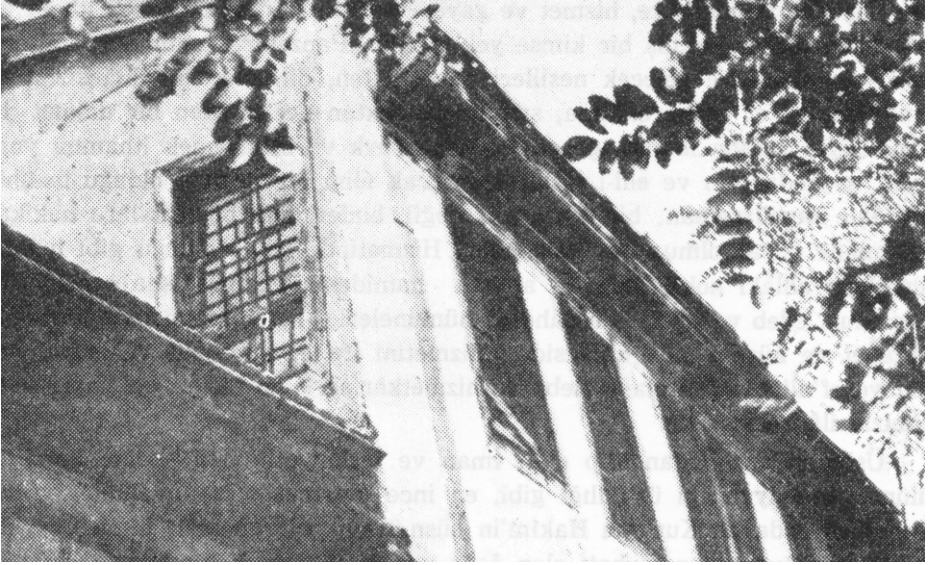
Altıncı Kısım

Emirdağ Hayatı

Mukaddeme

Denizli Ağır Ceza Mahkemesinin beaat kararı neticesi olarak, Risale-i Nur, ekser vilâyet, kasaba ve köylerde yayılmış ve Nur Talebeleri kısa bir zamanda yüz

Bediüzzaman Said Nursi'nin Emirdağ'ında kaldığı evin, çarşıdan penceresinin görünüşü.

beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.
ekser: pek çok.
mukaddeme: giriş, başlangıç, önsöz.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursi'nin eserlerinin adı.
talebe: öğrenci.
vilâyet: il.

binlerin fevkinde çoğalmıştır. Risaleler teksir ile neşre başlanmış ve kısa bir müddet içinde 1948 senesi başlarında (23 Ocak 1948) Üstad ve talebeleri üçüncü defa olarak tekrar hapse alınmıştır.

Evvelâ üç sene kadar Emirdağ'ında ikamet edebilen Said Nursî, hapisten sonra tekrar Emirdağ'ında üç-dört sene kadar kalmış ve sonra Isparta'ya yerleşmiştir.

Ve şimdi doksan yaşına yaklaşan ve tebdil-i havaya çok muhtaç olan Üstat, arasıra Emirdağ'ına gelip ikametgâhı olan Dershane-i Nuriyede kalmaktadır.

Şimdilik Emirdağ hayatının ilk kısmı ki, Afyon hapsine kadar olan safhası zikredilecek, bilahere Afyon hapsini müteakip tekrar Emirdağ'ındaki hayatı, hizmet-i Nuriyesi beyan edilecektir. Emirdağ'ındaki hayatı, evvelki hayatına nisbeten çok daha şaşaalıdır. Hem, musibet ve ithamlara daha ziyade hedef olmuş, daimî tarassuda, hatta imhaya maruz kalmıştır. Bununla beraber, Risale-i Nur geniş dairede yayılmış, üniversite, memurlar ve ehl-i siyaset muhitinde okunmaya başlanmıştır.

Üstadın Emirdağ'ına nefyinden sonra aleyhinde pek insafsızca iftiralar yapıldığı ve çok geniş bir dairede yalanlarla isnadlara girildiği münasebetiyle ve Nurların harika neşri dolayısıyla bir hakikati, bu Mukaddemede beyan etmek lâzım geldi. Şöyle ki:

Bizim, Said Nursî'nin ayn-ı hakikat olan ahval ve harekât ve hizmetinde görünen harikaları beyan etmemizden muradımız, okuyucuların nazar-ı istiğraplarını celp

ahval: hâller, durumlar.

aleyh: ona karşı, onun üzerine.

ayn-ı hakikat: hakikatin aslı, gerçeğin tâ kendisi.

beyan: açıklama, bildirme, izah.

bilahere: sonra, sonradan, sonra-ları.

celp: çekme, çekiş, kendine çekmek.

daimî: sürekli, devamlı.

dershane-i Nuriye: Nur dershanesi, nur medresesi, Risale-i Nur okunan ve okutulan yerler.

ehl-i siyaset: ülkenin idaresiyle meşgul olanlar, siyaset adamları, politikaçılar.

evvel: önce.

Evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.

fevkinde: üstünde.

hakikat: gerçek, esas.

harekât: hareketler, davranışlar, tutumlar.

harika: olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran.

hizmet-i Nuriye: Nur hizmeti, Risale-i Nur için çalışma.

iftira: aslı olmadan birine suç yüklemek, olmayan bir suçu başkasına yüklemek.

ikamet: oturma, bir yerde kalma.

ikametgâh: ikamet yeri, oturulan yer, ev, hane.

imha: ortadan kaldırma, mahvetme.

isnat: dayandırma, mal etme, bir şeyi bir kimseye ait gösterme.

itham: suç isnat etme, suçlama.

maruz: bir şeyin etkisi ve tesiri altında bulunma.

muhit: yöre, çevre.

Mukaddeme: giriş, başlangıç, önsöz.

murat: maksat, meram.

musibet: felâket, belâ.

müddet: süre, zaman.

münasebet: vesile, -dan dolayı.

müteakip: den sonra.

nazar-ı istiğrap: hayret bakışı, garip ve şaşırıcı bularak bakma.

nefiy: sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme.

neşir: kitap yazma, basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.

nispeten: nispetle, kıyaslayarak.

rak.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

safha: devre, merhale.

şâşaa: gösteriş, debdebe.

talebe: öğrenci.

tarassut: gözetme, göz altında tutma.

tebdil-i hava: hava değişikliği.

teksir: çoğaltma, çoğaltma makinesi.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

edip —haşa!— Bediüzzaman'ın şahsını insanlığın alkış tufanına tutmak değil; belki, onun şahsını ve hizmetini insafsızca iftira ve yalanlarla lekedar etmek isteyen ve dolayısıyla Risale-i Nur'un hizmet-i imaniyesine set çekmeye çalışanların mukabilinde Risale-i Nur'un nurlu, müessir ve saadetfeşan hizmetini belirtmek için Kur'ân'ın bir şakirdi ve Hazret-i Peygamberin bir ümmeti ve Allah'ın bir abdi olarak nail olduğu ikramları zikrediyoruz. Din düşmanlarının bahanelerle taarruzunu ve insafsız hücumlarını red ve bir masumun masumiyetini beyan ediyoruz. Hatta, diyebiliriz ki; tarihte Bediüzzaman gibi hilâf-ı hakikat olarak düşünce ve mefkûre, hizmet ve gayesinin tam zıddında şiddetli itham ve isnadlara maruz kalmış bir kimse yok gibidir. Panzehire zehir isnat etmek gibi, bu milleti ve gelecek nesilleri anarşilikten, dinsizlikten, ahlâksızlıktan muhafaza niyet ve harekâtına, sırf imansızlıktan neş'et eden bir dalâlet divaneliğiyle vatana ihanet, gençliği irtica sevk ve zehirlemek ithamını yapmak, ne kadar acı ve ehl-i insafı ağlatacak elîm bir vaziyet olduğu bedihîdir.

İşte, Bediüzzaman bir değil, yüz değil, binler defa böyle hilâf-ı hakikat ithamlara düçar olmuş bir masumdur. Hizmetinde böyle olduğu gibi, husûsi ahval ve ahlâkı noktasında da ahlâk-ı hamidenin en müstesna örneklerini yaratmış, edep ve iffetin en şaheser numunelerini nefsinde gösterebilmiş bir nezahet ve hüsn-i hulk abidesidir. Hizmetini ifa eden, dâhilî ve haricî hayat ve ef'aline aşına

abd: kul.
abide: yadigâr kalacak eser, anıt.
ahlâk-ı hamide: övülmüş ahlâk.
ahval: hâller, durumlar.
anarşi: hükümsüz veya siyasi otoritesini kaybetmiş düzensiz topluluk hâli.
aşına: bilinen, tanınan.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
bedihî: delil ve ispata muhtaç

olamayacak derecede açık ve ortada olan.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
dâhilî: içe ait, içe dönük, iç ile ilgili.
dalâlet: Hak ve hakikatten sapma, doğru yoldan ayrılma, azma.
divane: deli, akli başında olmayan.
duçar: tutulmuş, uğramış, yakalanmış.
ef'al: fiiller, işler.

ehl-i insaf: insaf sahipleri, merhametli olanlar, orta yolu tutanlar.
elîm: şiddetli, çok dert ve keder veren.
harekât: hareketler, davranışlar; tutumlar.
harici: dışa ait, dışla ilgili.
hâşâ: asla, kat'iyen, öyle değil, Allah göstermesin.
hilâf-ı hakikat: gerçeğe ve hakikate zıt, aykırı.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur'ân hakikatlerinin ikna

edici ve ilmî delillerle anlaşılması-na hizmet etme.

hususî: özel.

hücum: saldırma.

hüsn-i hulk: ahlâk güzelliği, güzel ahlâk.

ifa: bir işi yapma, yerine getirme.

iffet: temizlik, ahlâkî temizlik.

iftira: aslı olmadan birine suç yüklemek, olmayan bir suçu başkasına yüklemek.

ihanet: hainlik, kötülük etme.

iman: inanc, itikat.

irtica: gericilik, geriye dönme, eskii isteme.

isnat: dayandırma, mal etme, bir şeyi bir kimseye ait gösterme.

itham: töhmetlendirme, suçlu görme.

lekedar: lekeli, lekelenmiş.

maruz: bir şeyin etkisi ve tesiri altında bulunma.

masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

masumiyet: masumluk, kabahatsizlik, suçsuzluk.

mefkûre: ükü, gaye olan şey.

muhafaza: koruma.

mukabil: karşılık.

müessir: tesirli.

müstesna: benzerlerinden üstün olan, seçkin, mümtaz.

nail: kavuşan, ulaşan, eren.

nefis: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyn güç.

nesil: soy, zürriyet.

neş'et: meydana gelme, oluşma, çıkma.

nezahet: nezihlik, temizlik, paklık.

numune: örnek.

nurlu: ışıklı, parıltılı.

Panzehir: zehirin tesirini giderme özelliği olan madde.

red: kabul etmeme.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursi'nin eserlerinin adı.

saadetfeşan: mutluluk, sevinç saçan.

set: mâni, perde, engel.

sevk: yöneltme, gönderme.

şaheser: üstün eser, çok üstün değer ve güzellikteki eser.

şakirt: talebe, öğrenci.

taarruz: saldırma, sataşma, ilişme.

ümme: Müslümanların tamamı; bütün Müslümanlar.

vaziyet: durum.

olan talebe ve hizmetkârları olan bizler, en yüksek sesi-
mizle ilân ederiz ki:

Üstadın Kur'ân'dan alıp ehl-i iman ve insanîyetin isti-
fadesine arz ettiği ulûm-i imaniyedeki üstadlığı gibi, en
ince muamelât ve ahvalinde ve hususî hayatında da
Kur'ân-ı Hakîm'in hüsn-i hulk olarak tarif ettiği ve yük-
sek bir velâyetin tereşşuhatı olan asar ve daimî yüksek
bir huzur görünür. Her zaman için her haline nazar-ı dik-
kat ve ferasetle bakan ehl-i kalp ve erbab-ı fazilet, onun
kalb-i münevverinin bir şems-i hakikat ve marifet halin-
de şulefeşan olduğunu ve bir derya halinde daimî temev-
vüçte bulunduğunu kemal-i hayretle görmekte ve İslâmi-
yet ağacının bu son ve kâmil meyve-i münevveriyle ze-
min ve zamanın iftihar etmekte olduğunu duyurmaktadırlar.

Ey sû-i niyetleriyle ve kendi menfî ruhlarına kıyasla bu
ahlâk, edeb, iman, marifet ve hakikat abidesine dil uza-
tan ve şeytanları dahi utandıracak derecede iftiralarla bu
fazilet timsalini yok etmeye, tezvire çalışmış bedbahtlar!
Bu zata karşı savurmak istediğiniz iftiralar, saçtığınız ze-
hirler para etmedi. Hak, nurunu yaktı ve parlattı; o nur
ile âlemleri ziyadar eyledi. Siz ise zelil ve manen insanî-
yetin menfurusunuz. Size yazıklar olsun! İnsan libasını
taşımamız dahi sizin için elîm ve fecîdir. Buna rağmen, si-
zin için bir necat kapısı var; o kapıyı çalsanız, belki kur-
tulursunuz.

abide: yadigâr kalacak eser, anıt.
ahval: hâller, durumlar.
arz: sunma.
âsar: eserler.
bedbaht: bahtsız, talihsiz, zavallı.
daimî: sürekli, devamlı.
derya: deniz.
edep: terbiye, güzel ahlâk.
ehl-i iman: inananlar, iman sa-
hipleri.
ehl-i kalp: maneviyata çok kıy-
met veren, kalben Cenab-ı Hakka
çok yakınlık hissedip çok hikmet-
lerden anlayan zat.
elîm: şiddetli, çok dert ve keder
veren.
erbab-ı fazilet: faziletli kimseler;
değer, kıymet, meziyet, hüner,
marifet, ilim, irfan, güzel ahlâk sa-
hibi kimseler.
fazilet: değer, meziyet, iman ve
irfan itibarıyla olan yüksek dere-
cetimsal: örnek, numune.
fecî: elem, keder ve ızdırıp veren,
acıklı.
feraset: anlayış, çabuk sezis, kav-
rayış.
hakikat: gerçek.
hizmetkâr: hizmet yapan kimse,
hizmetçi.
hususî: özel.
hüsn-i hulk: ahlâk güzelliği, güzel
ahlâk.
iftihar: gurur, övünme.
iftira: aslı olmadan birine suç
yükleme, olmayan bir suç baş-
kasına yükleme.
ilân: yayma, duyurma, bildirme.
iman: inanç, itikat.
insaniyet: insanlık, insanlık mahi-
yeti.
istifade: faydalanma, yararlan-
ma.
kalb-i münevver: nurlanmış
kalp, nurlu gönül.
kâmil: olgun, noksanız, mükem-
mel.
kemal-i hayret: şaşkınlığın son
derecesi, çok fazla şaşkınlık.
Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve su-
resinde sayısız hikmet ve fayda-
lar bulunan Kur'ân.
libas: elbise.
manen: mana bakımından, ma-
naca.

marifet: bilme, derin bilgi.
menfî: olumsuz, müspet ol-
mayan.
menfur: kendisinden nefret
edilen, sevilmeyen, iğrenç.
meyve-i münevver: nurlu
meyve, nurlanmış meyve.
muamelât: muameleler, iş-
lemler, alışverişler.
nazar-ı dikkat: dikkatli bak-
ma, dikkatli bakış.
necat: kurtuluş, kurtulma.
nur: aydınlık, parlak, ışık.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın
temeli ve sebebi olan manevî
varlık.
sû-i niyet: niyetteki kötülük,
kötü, bozuk niyet.
sems-i hakikat: hakikat gü-
neşi, gerçeğin parlaklığı.
sulefeşan: ışık yayan, ışık sa-
can, aydınlatan, parlatan.
talebe: öğrenci.
tarif: bir şeyi bütün vasıflarını
içine alacak şekilde anlatma.
temevvüç: dalgalanma, dalga
dalga olma, çalkalanma.
tereşşuhat: damlamalar, sı-
zıntılar; kesin olmayan haber-
ler.
tezvir: müzevirlik yapma, ara
bozma, koğuculuk.
ulûm-i imaniye: iman ilimle-
ri, imanla ilgili ilimler.
velâyet: velîlik, ermişlik, Al-
lah dostluğu.
zat: kişi, şahıs.
zelil: zilletle uğramış, hakir,
aşağılanmış.
zemin: yer.
ziyadar: ziyalı, ışıklı, parlak,
aydınlık.

Said Nursî, ahd etmiş ve ilân etmiş ki: “Benim idamıma çalışanlar dahi eğer Risale-i Nur’la imanlarını kurtarsalar, Risale-i Nur’a sarılsalar, kardeşlerim, siz şahit olunuz, ben onlara hakkımı helâl ediyorum.”

Evet, onu mahkûm etmek isteyenlerden çoğu ve ekser aleyhinde bulunanlar bugün ona dost olduğu gibi, tezvîr ve iftirada bulunan sizler de nedamet etseniz, Nur derslerine kulak verseniz, ümit edilir ki o şefkat kahramanı, sizin için, affınız için dua eder, niyaz eder.

Evet, Said Nursî, öyle eşsiz bir kahramandır ki; bu kahramanlığını harp meydanında, mahkeme sandalyesinde müstebitlere karşı gösterdiği halde; gelin, siz düşmanları ve onu yok etmek için çalışanlardan Nura müteveccih olanların selâmet ve kurtuluşu için el açıp göz yaşlarıyla nasıl niyaz ettiğini görün ve onun yüksek bir tevazu ile milletin her tabakasıyla nasıl kemal-i şefkatle muamelede bulunduğunu anlayın, insanlığın ulvî mertebesini bu zatta seyreyleyin. Onun hakkında senakâr sözler, takdirler, ehl-i dünyanın alkışlanması nevinden değildir; hakikat-i kâinatın, bu ekmel insana ve insanın yüksek kıymetini, Müslümanlığın hakikî tezahürünü temsil eden manevî şahsiyetine karşı olan takdir ve tebrikine bir iştiraktır. Evet, Said Nursî’yi, temsil ve terennüm ettiği envar-ı hakikat itibarıyla, yalnız insanlık değil, belki âlem bütün enva ve ecnasıyla alkışlıyor, tebrik ediyor. Evet, hizmet-i imaniyesini mazi, müstakbel takdir ediyor.

ahit: söz verme.
âlem: dünya, cihan; bütün yaratılmışlar.
aleyh: ona karşı, onun üzeri-ne.
dua: Allah’a yalvarma, niyaz.
ecnas: cinsler, çeşitler.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.
ekmel: daha (en, pek) mükemmel, en olgun, kusursuz ve eksiksiz olan.
ekser: pek çok.

enva: çeşitler, türler, neviler.
envar-ı hakikat: hakikat nur-ları, gerçeğe ait ışıklar.
hakikat-ı kâinat: yaratılmış-ların, nesnelere gerçeği, aslı.
hakiki: gerçek.
harp: savaş.
helâl: Allah’ın müsaade ettiği şey, din bakımından günah olmayan şey.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur’ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmî delillerle anlaşılmasına hizmet etme.

iftira: aslı olmadan birine suç yüklemek, olmayan bir suçu başkasına yüklemek.
ilân: yayma, duyurma, bildirme.
iman: inanç, itikat.
iştirak: katılma, ortak olma.
kemal-i şefkat: şefkatın tam oluşu, tam ve eksiksiz şefkat.
kıymet: değer.
mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.

mazi: geçmiş zaman.
mertebe: derece, basamak.
muamele: davranma, davranış.
müstakbel: gelecek zaman.
müstebit: zulüm ve baskıda bulunan, zorba.
müteveccih: bir cihete dönen, yönelen.
nedamet: pişmanlık.
nevi: çeşit, tür.
niyaz: Allah’a yalvarma ve yakarma.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
selâmet: salimlik, eminlik, kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma.
senakâr: sena eden, öven, metheden.
şahsiyet: kişilik.
şefkat: karşılıksız sevgi besleme, içten ve karşılıksız merhamet.
takdir: kıymet verme, beğenme.
temsîl: birinin, bir topluluğun adına hareket etme.
terennüm: güzel güzel anlatma.
tevazu: alçak gönüllülük, bir kim-senin başkalarını kendinden küçük görmemesi.
tezahür: görünme, belirme, ortaya çıkma.
tezvîr: müteveccihlik yapma, ara bozma, koğuculuk.
ulvî: yüksek, yüce.
zat: kişi, şahıs.

âdeta: sanki.
ahlâkî: ahlâkla ilgili, ahlâka ait.
ahval: hâller, durumlar.
allâme: ilmî seviyesi çok yüksek olan âlim.
asîr: yüzyıl.
aşîret: göçebe hâlinde yaşayan, çoğunlukla bir soydan gelen insanlar, kabile, oymak.
belîğ: belâgatle, düzgün ve sanatlı olarak meramını anlatan.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
cemaat: topluluk, aralarında çeşitli bağlar bulunan insanlar topluluğu.
cevval: daim, hareket hâlinde olan, koşan dolaşan.
delâlet: delil olma, gösterme; alâmet, işaret.
derç: sokma, içine alma.
edebî: edebiyatla ilgili, edebiyata ait.
efkâr: düşünceler, fikirler, görüşler.
ehl-i hak: hak ehli, iman, İslâmiyet ve hak yolunda olan, hak mezhepte olan.
enva-ı kemalât: çeşit çeşit mükemmellikler.
evvel: önce.
fecr-i sadık: gerçek aydınlık, sabaha karşı doğu ufkunda yayılmaya başlayan beyaz aydınlık.
feveran: kaynama, fişkıрма.
gayet: son derece.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hakikî: gerçek.
hâlet: hâl, durum.
harika: olağanüstü.
hayvanat: hayvanlar.
hitabe: bir topluluğa karşı coşturucu sözler söyleme, nutuk.
ıçtima: toplantı, toplanma.
imani: imana dair olan, imanla ilgili.
irad: getirme, söyleme.
istidat: kabiliyet, yetenek.
kabiliyet: istidat, yetenek.
kanun-ı esasi: ana prensipler, anayasa.
kemalât: kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.
kudsî: mukaddes, yüce.
mahiyet: bir şeyin aslı, esası, tabiatı, niteliği.
mahiyet-i insaniye: insanın esası, iç yüzü, vasfı, aslı, hakikati.
makulane: akla uygun bir şekilde, mantıklı şekilde, akıllıca iş görerek.
Meclis-i Mebusan: mebuslar meclisi, Osmanlı devleti zamanında halk tarafından seçilen mebusların meclisi, Millet Meclisi.
medar: sebep, vesile.
Meşrutiyet: Osmanlılarda 1876 Anayasasıyla başlayan, 1908 değişikliğiyle devam eden hukukî

Evet, Said Nursî, Cenab-ı Hakkın mahiyet-i insaniye-de derç ettiği hadsiz enva-ı kemalâtın hepsinde en ileri ve en mükemmeldir. Bazan yüksek dağ başlarında, büyük kayalıklar arasında gezer, yalnız başına sessiz dolaşır; bazan bağ ve bahçeleri, nebatat ve hayvanatı temaşa ve tefekkür edip, sonra dönüp şehre inip, en büyük siyasî içtimalarda, gayet belîğ ve makulâne hitabeler, ahlâkî, edebî nutuklar irad edebilen cevval bir ruh hâletini taşırdı. Hürriyetten evvel ve sonra Şarktaki hayatı ve İstanbul'daki fevranlı hayatı buna bir şahittir. Bir yanda Şarkî Anadolu'da aşiretler arasında seyahatle onlara ahlâkî ve imanî dersler öğütler verirken; diğer yanda Şam'da allâmelere, siyaset-i İslâmiye noktasında en keskin ve isabetli görüş ve teşhislerle Müslümanların terakki ve kemalâtının esaslarını tesbit edip, üç yüz elli milyon Müslümanın saadetinin fecr-i sadıkını haber veriyordu. Hem, Meşrutiyet zamanında Meclis-i Mebusana hitabesi ve gazetelerdeki makaleleriyle, Kur'ân'ın kudsî kanun-i esasîsinin vaz' ve tatbikinin millet-i İslâmiyeye iki cihanın saadetini kazandırıp hakikî kemalât ve terakkiye medar olacağını haykırıyor ve bu efkârının Divan-ı Harb-i Örfî-de de kahramanca müdafaasını yapıyordu.

İşte bir nebze beyan edilen ahvali ve hizmetleri delâletle bu harika zat, âdeta muhtelif istidat ve ayrı ayrı zekâ ve kabiliyetlerden müteşekkil bir cemaat mahiyetinde idi. İslâmiyetin zuhurundan itibaren bin üç yüz yıl içinde gelip geçen ve İslâmiyet şecere-i nuraniyesinin çeşitli çiçek ve meyveleri olarak asırları tezyin eden umum ehl-i hak

ve siyasî döneme verilen ad.
millet-i İslâmiye: İslâm milleti.
muhtelif: türlü türlü, çeşitli.
müdafa: savunma.
müteşekkil: meydana gelmiş, kurulmuş.
nebatat: bitkiler.
nebze: bir parça, az miktar.
nutuk: söz, konuşma, hitap.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
saadet: mutluluk.

siyaset-i İslâmiye: İslâma ait olan, İslâmî siyaset.
siyasî: siyasetle ilgili, siyasete ait.
Şark: doğu, doğu bölgeleri.
Şarkî: doğu, şark ile ilgili.
şecere-i nuraniye: nurlu, ışık saçan ağaç.
tatbik: yerine getirme, uygulama.
tefekkür: derin düşünme; eşyanın hakikatini, yaratıcının sırlarını kavramak ve ibret almak için zihnen ve kalben

düşünme.
temaşa: hayretle ve dikkatle bakma, seyretme.
terakki: yükselme, ilerleme.
teşhis: tanıma, fark etme, ne olduğunu anlama.
tezyin: süsleme, ziynetlendirme.
umum: bütün.
vaz: koyma, konulma.
zat: kişi, şahıs.
zuhur: görünme, belli olma, ortaya çıkma.

ve zekâvetin kemalât ve güzelliğine sahip olmuş, nişan ve formlarını takmış gibi idi. Sanki ulûm ve maarif-i İslâmiye bu zat vasıtasıyla yeni baştan ihya ediliyordu.

Büyük Peygamberin ders ve irşadıyla hakikate ulaşan ve kemalâtta terakki eden ve her biri cemaat-i İslâmiyeden bir taifeyi daire-i tenvir ve irşadında yürüten kudsi üstatlar, âlim ve müçtehitler, ayrı ayrı meslek ve ilimlerine bu zatı vâris tayin etmişler gibi mazinin bütün mehasin ve meziyetlerini giyinerek asrımızda ortaya çıkan bu harika-i zaman Said Nursî Hazretleri, böylece, Kur'ân namına Risale-i Nur'la giriştiği dinî hizmet ve cihad-ı manevîsiyle, bir cemaatin, yüksek bir heyetin belki muazam bir ordunun yapabileceği vazifeleri, küllî hizmetleri, izn-i İlâhî ile yapmıştır. İslâmiyet nurundan ve iman kardeşliğinden gelen bir kuvvet ve rabıta ile teşkil ettiği Nur Şakirtleri şahs-ı manevîsi, ehl-i dalâletin cemaatle hücumuna mukabil çıkmış, bu suretle mü'minlerin nokta-i istinadı, kızıl tehlikenin bu vatani istilâsına karşı Kur'ânî bir sed ve âlem-i İslâmın kahraman Türk milletine eskisi gibi muhabbet, uhuvvet ve ittifakının medarı olmuştur.

Evet, Said Nursî, gayet cami bir istidada malik bir zattır. Bu istidatların hepsinde çok ileri gitmiştir. Cüz ile küllü, afakın en geniş dairesi ile enfüsü dairesini, meselâ zerre ile Samanyolunu beraberce dikkatle tetkik eder, onlardaki envar-ı tevhidi görür, gösterir ve ispat eder. Bir yandan âlem-i İslâm ve insaniyete uzanan küllî hizmet-i imaniye ile meşgul, bir yandan inziva hayatı geçirerek kalem-i kudretin mektubatı olan fıtratın antika eserlerini,

afak: ufuklar, bizim dışımızda olanlar.
âlem-i insaniyet: insanlık âlemi.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
âlim: üzüntülü, kedertli, ızdırıp çeken.
antika: değerli ve mükemmel sanat eseri.
asır: yüzyıl.
cami: toplayan, içine alan, kapsayan.
cemaat: topluluk, aralarında

çeşitli bağlar bulunan insanlar topluluğu.
cemaat-i İslâmiye: İslâm cemaati, İslâm topluluğu, Müslümanlar.
cihad-ı manevî: manevî cihad, ilim, fikir, dua gibi manevî unsurlarla din düşmanlarına karşı koymak.
Cüz: kısım, parça.
daire-i irşat: irşat dairesi.
daire-i tenvir: aydınlatma dairesi.
ehl-i dalâlet: dalâlet ehli; yol-

dan çıkanlar, azgın ve sapkın kimseler.
enfüsü: nefiste meydana gelen, nefse ait, şahsî.
envar-ı Tevhid: tevhid nurları, Allah'ın birliğine inanmanın meydana getirdiği aydınlıklar.
fıtrat: yaratılış, tabiat, mizaç, huy.
forma: hususî, özel giysiler.
gayet: son derece.
hakikat: gerçek.
harika-i zaman: zamanın harikası, yaşanan ana ait olan

olağan üstü şey.
heyet: bir topluluğu meydana getiren kişilerin bütünü, komite.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur'ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
hücum: saldırma.
ihya: canlandırma, diriltme, hayat verme.
inziva: bir köşeye çekilme, tek başına yaşama, dünya işlerinden vaz geçme, dünyadan el-etek çekme.
irşat: doğru yolu gösterme, gafletten uyandırma.
istidat: kabiliyet, yetenek.
istilâ: ele geçirme, kaplama, yayılma.
ittifak: birleşme, fikir birliği etme.
izn-i İlâhî: Allah'ın izni.
kalem-i kudret: kudret kalemi, Allah'ın güç ve kuvveti ile yaratması.
kemalât: kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.
kudsi: mukaddes, yüce.
Kur'ânî: Kur'ân'a uygun, Kur'ân'a ait.
küll: bütün, bir şeyin tamamı.
küllî: umumî, genel, bütün olan.
maarif-i İslâmiye: İslâmî eğitim, İslâmî terbiye, İslâm ilimleri.
malik: sahip.
mazi: geçmiş zaman.
medar: sebep, vesile.
mehasin: güzellikler, iyilikler.
mektubat: mektuplar, yazılı şeyler, yazılar.
meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.
meziyet: bir şeyi başkalarından ayıran vasıf, üstünlük ve değerlilik vasfı.
muazzam: çok büyük, ulu, yüce.
mukabil: karşılık.
müçtehit: içtihat eden, gücü yettiği kadar çalışan.
mü'min: iman eden, inanan.
nişan: iz, belirti, âlâmet.
nokta-i istinat: dayanak noktası, güvenme ve itimat noktası.
rabıta: münasebet, alâka, bağ.
Samanyolu: açık gecelerde gök yüzünde boydan boya görülen uzun yıldız kümesi, Kehkeşan.
set: mâni, perde, engel.
şahs-ı manevî: manevî şahıs, belli bir kişi olmayıp bir cemaatte meydana gelen manevî şahıs.
taife: takım, güruh.
tayin: belirleme, yerini belli etme.
terakki: yükselme, ilerleme.
teşkil: oluşturma, şekillendirme.
tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.
uhuvvet: kardeşlik, din kardeşliği.
ulûm: ilimler.
vâris: mirasçı.
zekâvet: zekîlik; çabuk anlama, kavrama kabiliyeti.
zerre: en küçük parça, molekül, atom.

sanat-ı İllâhiyenin mu'cizelerini temaşa ve tefekkür ile kitab-ı kâinatı mütalâa eder ve böylece hergün bu müteaddit ulvî vazifeleri yaparak marifet-i İllâhiye ve huzurun nihayetsiz ezvak ve envarında terakki eder.

İşte bu hâlet-i ruhiye ve ahval-i kudsiye, Üstadın hayatının her safhasında müşahede edildiği gibi, Emirdağ'ında geçirdiği hayatı da hep bu mezkûr mana ile doludur. Lâhikalarındaki mektuplarda bir derece beyan edilmişse de nakıstır. Bu *Tarihçe*'de, ancak denizden bir katrecik ile iktifa edilmiştir.

Said Nursi'nin Denizli Hapsinden Tahliyesi ve Emirdağ'ına Nefyi

âdilâne: adaletli olana yakışır bir surette, doğrulukla, âdilcesine.

ahval-i kudsiye: kudsi hâller, Kur'ân'ın ve Hz. Peygamberin getirdiği emirleri yapmaktan doğan yüksek hâller.

alâkadar: ilgili, ilişki.

aza: üye.

beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.

beyan: bildirme, açıklama, söyleme.

Bilâhare: sonra, sonradan, sonraları.

envar: nurlar, aydınlıklar, ışıklar.

ezvak: zevkler.

hâkim-i âdil: âdil hâkim, adalet ile iş gören hükmedici, adaletli hüküm verici.

hâlet-i ruhiye: insanın ruh hâli, psikolojik durum, insanın manevî hâli, iç durumu.

hamiyetperver: hamiyet sahibi, din ve millet gibi önemli değerleri seven, koruyan ve bunlara hizmet eden.

iktifa: yeterli bulma, kâfi görme.

katre: damla.

kitab-ı kâinat: kâinat kitabı.

marifet-i İllâhiye: Allah'a mahsus ilim, İllâhî sanat; hiç kimsenin yapamadığı, sadece Allah'ın kudretinde olan bilgi.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

mu'cize: benzerini yapmaktan insanların âciz kaldığı şey.

muhakeme: bir dava ile ilgili ta-

rafların hâkim huzuruna çıkmaları, duruşma.

münasebet: vesile, -dan dolayı.

müşahede: İlahî sırları ve tecellileri seyretme.

mütalâa: bir şeyi etraflıca düşünme, dikkatli okuma.

müteaddit: çeşitli, bir çok.

nakıs: noksan, eksik.

Nefiy: sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme.

neşir: herkese duyurma, yay-

ma, tamim.

nihayetsiz: sonsuz, sınırsız.

reis: başkan.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursi'nin eserlerinin adı.

safahat: safhalar, devreler.

safha: devre, merhale.

sanat-ı İllâhiye: İllâhî sanat, Allah'ın sanatı; Cenab-ı Hak'ın sanat ile yaratması.

Tahliye: tutukluyu serbest bırakma.

tahliye: tutukluyu serbest bi-

rakma.

talebe: öğrenci.

tefekkür: derin düşünme; eşyanın hakikatini, yaratıcının sırlarını kavramak ve ibret almak için zihnen ve kalben düşünme.

temaşa: hayretle ve dikkatle bakma, seyretme.

terakki: yükselme, ilerleme.

ulvî: yüksek, yüce.

ünvan: şöret, ad, isim.

vazife: görev.

zat: kişi, şahıs.

bütün ehl-i imanın süruruna vesile olmak gibi manevî ve ebedî parlak bir makam kazanmışlardır.

Said Nursî, Denizli’de iki ay kaldıktan sonra, Afyon vilâyetinin Emirdağ kazasında ikamete memur edilir. Emirdağ’ına 1944 senesi Ağustos ayında nefyedilir. İlk önce, on beş gün kadar bir otelde kalır, sonra kira ile bir eve yerleşir. Ev kirasını da kendisi verir.

Emirdağ’ındaki hayatı şöyle hülâsa olunabilir:

Daimî tarassut altındadır. Mahkemeden beraat kazanması ve eserlerinin iade edilmesine rağmen, serbest bırakılmış değildir. Eskisinden daha ziyade kontrol ve mütemadiyen pencere ve kapısından nezarete maruzdur. Mektuplarında da beyan ettiği gibi; Denizli hapsinin bir aylık sıkıntısını, bazen bir günde Emirdağ’ında çekiyordu. Üstada yapılan bed muameleler ve takınılan tavır, Emirdağ ahalisince yakından bilinmektedir.

Denizli Mahkemesinin beraati üzerine, mahkeme eliyle Nurların intişarına ve Said Nursî’nin hizmet-i imaniyesine set çekemeyen gizli dinsizlik komiteleri, bu defa başka yollardan, idarî makamları evhamlandırıp aleyhe geçirerek, hatta imhasına kadar çalışıyorlardı. Bu plân kat’î idi.

Bir bekçi, kapısı önünden ayrılmazdı. Üstat ile görüşebilmek pek müşküldü. Emirdağ’ında ilk defa Üstatla yakından alâkadar olan Çalışkan’lar hanedanı, kasabalara nefyedilen bu âlim ve fazıl ihtiyar zata yakından

olmayan.

maruz: bir şeyin etkisi ve tesiri altında bulunma.

muamele: davranma, davranış.

müşkül: güç, zor, çetin.

mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı.

nefiy: sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme.

nezaret: gözetme, bakma, kontrol etme.

set: mâni, perde, engel.

sürur: sevinç, mutluluk.

tarassut: gözetme, göz altında tutma.

vesile: aracı, vasıta.

vilâyet: il.

zat: kişi, şahıs.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

ahali: halk.

alâkadar: ilgili, ilişki.

aleyh: karşı, karşıt.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.

bed: fena, kötü.

beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.

beyan: bildirme, açıklama, söyleme.

Daimî: sürekli, devamlı.

ebedî: sonu olmayan, daimî, sürekli.

ehl-i iman: inananlar, iman

sahipleri.

evham: vehimler, zanlar, kuruntular.

fazıl: fazilet sahibi, ilim ve irfanı üstün.

hanedan: köklü ve büyük aile.

hizmet-i imaniye: iman ve Kur’ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.

hülâsa: bir şeyin özü, esası, özeti.

iade: geri verme.

idarî: yönetim bakımından.

ikamet: oturma, bir yerde kalma.

imha: ortadan kaldırma, mahvetme.

intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolunma.

kat’î: kesin, şüpheyi ve tereddüde mahal bırakmayan.

kaza: ilçe.

komite: kötü bir maksat için toplanmış topluluk, cemiyet.

makam: yer, mevki.

manevî: manaya ait, maddî

dostluk göstermişler, hizmetine koşmuşlar, sırf lillâh için olan bu irtibatlarını sû-i tefsir edenlerin yalan ve tezvira-tına aldirmayarak, alâkalarını gevşetmemişlerdi. Çalışkan'larla beraber Emirdağ'ında birçok sâdik mü'minler Nura talebe olmuşlar, Üstadın hizmet-i Nuriyesine iştirak etmişler, **(HAŞİYE 1)** Nur Risalelerini okuyup yazmaya ve etrafa neşre başlamışlardı. Üstadın Emirdağ'ında ikametinden sonra, Risale-i Nur'un dersleriyle halkın mühim bir kısmının ilim, iman, ahlâk ve fazilet bakımından terakki ettiği herkesçe malûm olduğu gibi, resmî zatların ikrârıyla da sabittir. **(HAŞİYE 2)**

Emirdağ talebeleri, Üstadın Emirdağ'ındaki hayatına dair diyorlar ki:

“Üstat Emirdağ'ında daimî tarassut altında bulunuyordu. Açık havalarda gezmeye çıkardı. Üstadın, bahar ve yaz mevsimlerinde mutlaka kırlara çıkmak âdeti idi. Yalnız başına gider, birkaç saat kalır, sonra evine dönerdi. Kırlara çıktığı zaman, çok defa arkasından takip ettirilirdi. Bazen bekçiler, bazen jandarmalar takip ederdi. Hatta bir defa arkasından kurşun atılmış, fakat isabet

HAŞİYE 1: Bugün Emirdağ halkı, umumiyetle, Nurlara dost ve taraftardır, pek çok talebesi vardır. Emirdağ'ında ve civar köylerde Nur dersleri okunmaktadır.

HAŞİYE 2: Üstad Said Nursî, Emirdağ'ını bir dershane-i Nuriye mânâsında kabul ettiğini söyler. Sav, Barla, Emirdağ, Eflâni gibi Nurların ekseriyetle yayılıp okunduğu kasaba ve köyleri, birer dershâne-i Nuriye ünvanıyla yâd eder. Ve kendi Nurs köyü gibi, sağ ve ölü umum ahalisine, masum çocuklar ve mübârek hanımlarına dua eder, manevî kazancına hissedar eder.

alâka: ilgi, ilişki, bağ.
daimî: sürekli, devamlı.
dair: alâkalı, ilgili.
fazilet: değer, meziyet, iman ve irfan itibarıyla olan yüksek derece.
haşiye: dipnot.
haşiye: dipnot.
hizmet-i Nuriye: Nur hizmeti, Risale-i Nur için çalışma.
ikamet: oturma, bir yerde kalma.

ikrar: başkasının kendi üzerindeki bir hakkını bildirme, haber verme.
ilim: bilgi, marifet.
iman: inanç, itikat.
irtibat: bağ, münasebet.
iştirak: katılma, ortak olma.
lillâh: Allah için.
malûm: bilinen, bilinen olan.
mühim: önemli, ehemmiyetli.

mü'min: iman eden, inanan.
neşir: herkese duyurma, yayma, tamim.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sabit: ispat edilmiş, ispatlanmış.
sadık: doğru, gerçek; sözünde, vaadinde, işinde doğru olan.

sû-i tefsir: yanlış yorumlama.
talebe: öğrenci.
tarassut: gözetme, göz altında tutma.
terakki: ilim, sanat ve teknik gibi alanlarda ilerleme, daha yüksek bir seviyeye gelme.
tezvirat: tezvirler, söze yalan karıştırmalar.
zat: kişi, şahıs.

etmemiştir. Birgün, bir resmî memur, arkasından koşarak, “Dışarı çıkmak yasak. Başına bere koyamazsın, sarık saramazsın” diye mütehakkimâne ve mütecevizâne ifadeler kullanmış; Üstat da geriye dönmüştür. Bu tarz muameleler çoktur.”

Üstadın Emirdağ'daki hizmeti ve meşgalesi, başka yerlerde olduğu gibi, yalnız bir vazifeye münhasır değildi. Gerek Lâhikalarındaki mektuplardan, gerek ziyaretine gelen dostların ve eski ilim arkadaşları ve talebelerinin ihbarından ve gerekse de kendine yakından alâkadar olan talebe, komşu ve halkların müşahadatından anlaşılıyor ki, hakka müteveccih, hakikatten nebean eden müteaddit hizmetleri, vazifeleri vardı ve herbir günde de bu vazifelerini ifaya çalışırdı. Hakaik-ı Kur'âniye nurları olan *Sözler*, *Lem'alar* gibi eserlerini telif, tashih ve neşr ile meşgul olmakla beraber, kelimat-ı kudret olan masnuat ve mevcudatı seyr ve temaşaya, kitab-ı kâinatı mütalâaya çok müştak idi. Zemin yüzünde yazılan, bahar sahifesinde teşhir edilen rahmet ve hikmetin mu'cizeli eserlerini, eşcar ve nebatat ve hayvanattaki sanat-ı İlâhiyenin harikalarını, simalarında parıldayan tevhid sikkelerini okumaya ziyadesiyle meftun idi. Böylece, hakaik-ı imaniyenin, Marifetullahın nihayetsiz ufuklarında hakkalyakin mertebesinde kanat açıp geziyordu.

Esasen, Kur'ân'dan aldığı mesleğinin bir esası tefekkürdür. Eserlerinde insanı daima tefekküre sevk eder ve tefekkürü ders verir. İlim ve tefekkür ile kazanılan marifet-i İlâhiyenin, ruh için kâinat vüs'atinde bir genişlik

alâkadar: ilgili, ilişki.
Esasen: aslında, temelinde, doğrusu.
eşcar: ağaçlar.
hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanı gerçekler.
Hakaik-ı Kur'âniye: Kur'ân ait olan ve ondan gelen gerçekler.
hakikat: gerçek, doğru.
hakkalyakin: imanı mesele-

lerin hakikatini tam olarak anlama.
harika: olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran.
hayvanat: hayvanlar.
hikmet: ilahî gaye, gizli sebep, fayda.
ifa: bir işi yapma, yerine getirme.
ihbar: haber verme, bildirme.

ilim: bilgi, marifet.
kâinat: evren; yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler.
kelimat-ı kudret: kudret kelimeleri, ilâhî kudretin cilveleri.
kitab-ı kâinat: kâinat kitabı.
marifet-i İlâhiye: Allah'a mahsus ilim, ilâhî sanat; hiç kimsenin yapamadığı, sadece

Allah'ın kudretinde olan bilgi.
Marifetullah: Allah'ı tanıma, anlama, bilme.
masnuat: sanatla yapılmış şeyler.
meftun: tutkun, müptelâ, aşırı bağlanmış.
mertebe: derece, basamak.
meşgale: iş, uğraş, meşgul olunan şey.
mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahlûklar.
muamele: davranma, davranış.
mu'cize: benzerini yapmaktan insanların âciz kaldığı şey.
münhasır: sınırlanmış, sınırlı.
müşahadat: gözlemler.
müştak: arzulu, fazla istekli, iştiyak gösteren.
mütalâa: bir şeyi etraflıca düşünme, dikkatli okuma.
müteaddit: çeşitli, bir çok.
mütecevizâne: tecavüz ederek, sarkıntılıkla, tecavüz eder şekilde.
mütehakkimâne: tahakkümle, zorbalıkla.
müteveccih: bir cihete dönen, yönelen.
nebatat: bitkiler.
nebean: yerden çıkma, kaynama, fişkırtma.
neşir: kitap yazma, basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.
nihayetsiz: sonsuz, sınırsız.
nur: aydınlık, parıltı, ışık.
rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
shafie: sayfa.
sanat-ı İlâhiye: ilâhî sanat, Allah'ın sanatı; Cenab-ı Hakkın sanatı ile yaratması.
sevk: ulaştırma, yöneltme.
seyir: uzaktan bakma; gezip doluşmak.
sikke: alâmet, nişan, turra.
sima: yüz, çehre.
talebe: öğrenci.
tarz: biçim, şekil.
tashih: basılacak bir eserin dizgilerini kontrol ederek yanlışları düzeltme.
tefekkür: derin düşünme; esyanın hakikatini, yaratıcının sırlarını kavramak ve ibret almak için zihnen ve kalben düşünme.
telif: eser yazma.
temaşa: hayretle ve dikkatle bakma, seyretme.
teşhir: gösterme, sergileme.
Tevhid: Allah'ın bir olduğuna inanma, birleme.
vazife: görev.
vüs'at: genişlik.
Zemin: yer.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

temin ettiğini ve ¹ **وَفِي كُلِّ شَيْءٍ لَّهُ آيَةٌ تَدُلُّ عَلَى أَنَّهُ وَاحِدٌ** her bir şeyde Sâni-i Vâhîde işaretler, delil ve ayetler bulunduğunu ifade eder; ² **تَفَكَّرْ سَاعَةً خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ** sırrına göre hareket ederdi.

Üstadın Emirdağ'da Zehirlenmesi

Bir siyasî memurun iğfali ve “İmhası için yukarıdan emir aldık” demesine aldanan bir bekçibaşı, Üstadın penceresine geceleyin merdivenle çıkarak yemeğine zehir atmış; ertesi gün Üstat zehirlenerek kıvranmaya başlamıştır. Zehrin tesiri çok azîm olduğu halde; kendisi, “*Cevşenü’i-Kebir* gibi evrad-ı kudsiyelerin feyziyle ölümden muhafaza olunuyorum. Fakat, hastalık, ızdırıp çok şiddetlidir” derdi.

Bir hafta kadar aç, susuz denecek bir halde perişan bir vaziyette inlemiş, sonra biiznillah şifa bulup, tekrar tashihât gibi Risale-i Nur vazifeleriyle iştigale başlamıştı. Bu şiddetli hastalık zamanlarında aslâ namazlarını terk etmedi. Yalnız, ikinci ve üçüncü zehirlenmek zamanında, tahammülü gayr-i kabil bir hastalıkta iki üç gün farzını yatağında ancak kılabilirdi.

Ölüm tehlikesi geçirdiği günlerde, bir gece sabaha kadar yanında nöbet bekleyip gözyaşları içinde Üstada dikkat eden iki talebesi diyor:

ayet: Kur’ân’ın her bir cümlesi.

azim: büyük.

biiznillah: Allah’ın izni ile.

Cevşenü’l-Kebir: büyük zırrı anlamındaki Hz. Muhammed (a.s.m) Efendimize vahiyle gelen, Esmâ-i Hüsnâ’yı içine alan emsalsiz bir münacat ve benzersiz bir dua.

delil: bir davayı ispata yarayan şey, bürhan.

emir: buyruk.

evrad-ı kudsiye: kutsal vird ve dualar.

feyiz: bolluk, bereket, ihsan, bağış.

gayr-i kabil: mümkün olmayan, imkânsız, gerçekleşmesi mümkün olmayan.

ızdırıp: kuvvetli acı, aşırı elem, azap.

iğfal: yanıltma, gaflete düşürerek kandırma, aldatma.

imha: ortadan kaldırma, mahvetme.

iştigal: bir işle uğraşma, meşgul olma.

1. Her bir şeyde Allah’ın birliğine delil olan bir âlâmet vardır. (İbnü’l-Mu’tez isimli Arap sairine ait bir mısra.)
2. Bir saat tefekkür, bir sene nafilâ ibadetten hayırlıdır. (Hadis-i şerif: *Keşfü’l-Hafâ*, 1:1004.)

muhafaza: koruma.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.

Sâni-i vahit: bir olan ve her şeyi sanatla yaratan Allah.

sır: gizli hakikat, bir şeyin dik-

kat ve tecrübe ile anlaşılan en ince yanı.

siyasî: siyasetle uğraşan, siyaset adamı.

tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.

talebe: öğrenci.

tashihat: düzeltmeler, tashihler.

temin: sağlamlaştırma, sağlama.

vazife: görev.

vaziyet: durum.

“Sabaha yakın, gözleri kapalı olduğu hâlde doğruldu, ellerini dergâh-ı İlâhiyeye açıp, yavaş bir sesle, birkaç kelime ile Risale-i Nur hizmetinin inkişafına ve talebelerinin selâmetine dua etti. Sonra bayılmış vaziyette yatağa düştü.”

Hizmetini, sıra ile iki üç genç talebesi ifa ederdi. Bir müddet onlar da men edilmişse de, çalışkan talebeleri, hizmetinden asla vazgeçmeyerek yüksek bir fedakârlık gösterdiler.

Emirdağ'ının resmî büyük bir memuru, bilâhere Nurun kahraman bir talebesi olan arkadaşına, “Gizlice Said Nursî'nin imhası için, gizli bir plân ve emir var!” demiştir. İşte Üstada yapılan bütün muameleler, böyle bir plânın neticesi olarak cereyan etmiştir. Bir-iki defaya münhasır değil, uzun seneler müddetince, dâimî olduğu için, yapılan zulüm, tarassut ve manevî baskı çok elim ve acı idi.

Üstad, ilk iki sene, Çarşı Camiine gider, cemaate iştirak ederdi. Ekser günler ikindi namazını camide kılar ve yatsıya kadar orada kalır, sonra evine gelirdi. İki sene böyle devam etti. Sonra, kaymakam, insanlarla görüşüyor diye, camiden menetti.

Emirdağ'ında ikameti zamanında, başta Isparta olarak çok yerlerde Nur Risaleleri el yazısıyla çoğaltılıyordu. Risaleleri okuyup müstefit olanlardan, Üstadı görmeye gelenler pek çoktu. Fakat, ziyarete gelenlerden az bir kısmı görüşebilmeye muvaffak olurdu. Daha ziyade

bilahere: sonra, sonradan, sonralan.
cemaat: bir imama uyup namaz kılan Müslümanlar topluluğu.
cereyan: olma, meydana gelme.
daimî: sürekli, devamlı.
dergâh-ı İlâhiye: Cenab-ı Hakkın dergâhi, kapısı, katı.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
Ekser: pek çok.

elîm: şiddetli, çok dert ve ke-der veren.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.
ifa: bir işi yapma, yerine getirme.
ikamet: oturma, bir yerde kalma.
imha: ortadan kaldırma, mahvetme.
inkişaf: ortaya çıkma, keşfo-

lunma; gelişme.
iştirak: katılma.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
men: yasak etme, engelleme.
muamele: davranma, davranış.
muvaffak: başarmış, başarılı.
müddet: süre, zaman.
münhasır: sınırlı, bir şeye veya kimseye mahsus.
müstefit: istifade eden, fay-

dalanan, kazanan.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
selâmet: salımlık, eminlik, kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma.
talebe: talep eden, öğrenci.
tarassut: gözetme, göz altında tutma.
vaziyet: durum.
ziyade: fazla, fazlasıyla.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

Risale-i Nur'a kemal-i sadâkatle ve ihlâsla hizmet etmeye kabiliyetli olanlar ve sırf lillâh için muhabbet ve uhuvvet taşıyanlar görüşebilir, Üstadın dersini, sohbetini dinleyebilirdi. Üstat, muhtelif istidatta olan her ziyaretçinin derece-i fehim ve idrakine göre konuşur, nazarları Risale-i Nur'a ve hizmet-i imaniyeye çevirir, Risale-i Nur hakikatleriyle imana hizmetin bu millete maddeten ve manen en büyük menfaatleri temin edeceğini dava ve izah ederdi. Gelen ziyaretçiler, muhtelif halk tabakalarından; gençlerden, ehl-i ilimden idi. Denizli beraatinden sonra memurlar arasında büyük intibah olmuş, Nura talebe olanlar çoğalmıştı.

Üstad, gelenlerle ne konuşurdu ?

Hemen umumiyetle, Risale-i Nur hizmetinin yegâne maksadı olan imanın kuvvetlenmesinin vatan ve milleti tehdit eden dinsizlik ve komünistlik tehlikesine mânî olduğunu; şimdi en elzem vazifenin, fertlere ve cemiyete düşen hizmetin, imanı kurtarmak ve kuvvetlendirmek bulunduğunu; zamanın en büyük davasının Kur'ân'a sarılmak olduğunu; Risale-i Nur bütün kuvvetiyle bu meseleye hasr-ı nazar ettiğinden, vatan ve millet düşmanları, gizli dinsizler, bahanelerle hücumla geçip aleyhte tahriklerde bulduklarını; “Fakat biz müsbet hareket etmeye mecburuz. Elimizde nur var, siyaset topuzu yok. Yüz elimiz de olsa, ancak nura kâfi gelir” diyerek, Nurun, din düşmanlarını mağlup edeceğinden müsbet hareket

aleyh: ona karşı, onun üzerine.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.
cemiyet: topluluk, birlik.
dava: iddia.
derece-i fehim: anlama, anlayış derecesi, idrak, zekâ mertebeleri.
ehl-i ilim: ilim sahipleri, ilim adamları.
elzem: daha (en, pek) lâzım, lüzumlu, gerekli.
hakikat: gerçek, esas.
hasr-ı nazar: bakışı bir tarafa veya noktaya dikme.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur'ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
hücum: saldırma.
idrak: akıl erdirme, anlama, kavrama kabiliyeti.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma.
iman: inanç, itikat.
intibah: uyanıklık.
istidat: kabiliyet, yetenek.
izah: açıklama, ayrıntıları ile anlatma.
kabiliyet: istidat, yetenek.
kâfi: yeter, elveriş.

kemal-i sadâkat: sadâkatin son derecesi, tam bağlılık, kunsuz sadâkat.
komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.
lillâh: Allah için.
maddeten: madde ve cisim olarak.
mağlûp: yenilme, kendisine galip gelinmiş.
maksat: gaye.

manen: mana bakımından, manaca.
mâni: engel.
menfaat: fayda.
mesele: önemli konu.
muhabbet: sevgi, sevmeye.
muhtelif: türlü türlü, çeşitli.
müspet: menfi olmayan, pozitif, olumlu.
müspet: olumlu.
nazar: bakış, bakış açısı.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

tabaka: kat, katman.
tahrik: bir kimseyi kötü bir iş yapması için ileri sürme, kıskırtma.
talebe: öğrenci.
tehdit: korkutma, gözdağı verme.
temin: sağlama.
uhuvvet: kardeşlik, din kardeşliği.
umumiyet: genellik.
vazife: görev.
yegâne: biricik, tek, yalnız.

etmenin atom bombası gibi tesiri bulunduğundan Risale-i Nur'un siyasetle hiçbir alâkası bulunmadığını; mesleğimizin en büyük esasının ihlâs olduğunu, rıza-i İllâhîden başka hiçbir maksat ittihaz edilemeyeceğini, Nurun kuvvetinin işte bu olduğunu; ihlasla, müsbet hareket etmekle inayet ve rahmet-i İllâhiyenin Risale-i Nur'u himaye edeceğini, ilâahir, beyan ederdi.

Üstadın dersini ve sohbetini dinleyenleri işhat ederek diyebiliriz ki: *Üstadın bir dersi, bir sohbeti çok gençler için vesile-i necat olduğu gibi, Risale-i Nur'a fedakârâne hizmet için de bir menba-ı istinat olurdu.* Nura hizmet eden fedakâr talebelerin ekserisi, böyle bir veya birkaç defa Üstadın dersinde, ikazında hazır bulunmuştur.

Emirdağ'ında iken, Ankara'ya Nur hizmeti için gönderdiği bir talebesi, hâl-i âleme bakarak, "Bu insanlar ne zaman Nur Hakikatlerini dinleyecek? Kalın zulmet perdeleri nasıl yırtılacak? Manevî karanlıklar nasıl izale olacak?" diye ümitsizliğe düşer. Sonra, birgün Emirdağ'ına Üstadın yanına döndüğü zaman, o büyük Üstat der:

"Vazifemiz hizmettir; muvaffak olmak, insanlara kabul ettirmek Cenab-ı Hakkın vazifesidir. Biz vazifemizi yapmakla mükellefiz. Sen orada, 'Bu insanlar ne zaman Risale-i Nur'u dinleyecekler?' diye ümitsizliğe düşme, merak etme! Kat'iyen bil ki: Mele-i Âlânın hadsiz sakınleri, bugün Risale-i Nur'u alkışlıyorlar. Onun için, hiç ehemmiyeti yok. Kıymet kemiyette değil, keyfiyettedir. Bazen bir halis ve fedakâr talebe, bine mukabildir" diyerek, ye'sini giderir.

alâka: ilgi, ilişki, yakınlık.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
ekseri: çoğu kısmı.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, fedâ eden.
fedakârâne: fedakârca, fedakârlıkla.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hakikat: gerçek, esas.
hâl-i âlem: şimdiki hâl ve ya-

şama şekli.
halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.
himaye: koruma, muhafaza etme.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsin, sırf Allah rızası için yapma.
ilâahir: sona kadar, sonuna kadar.
inayet: yardım, ihsan, lütuf.
işhat: şahit gösterme, tanık getirme.

ittihaz: edinme, alma, kabul etme.
izale: giderme, ortadan kaldırma.
Kat'iyen: kat'î olarak, kesin olarak, kesinlikle.
kemiyet: bir şeyin adet, miktar ve sayı olarak ifade edilebilen durumu, nicelik.
Kıymet: değer.
maksat: gaye.
mele-i âlâ: yüce âlem; Cenab-ı Hakk'a daha yakın olan büyük meleklerin toplandığı

âlem.
menba-ı istinat: dayanak kaynağı.
meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.
mukabil: karşılık.
muvaffak: başarmış, başarılı.
mükellef: sorumlu ve yükümlü olan.
müspet: olumlu.
rahmet-i İllâhiye: Allah'ın sonsuz rahmeti, İllâhî rahmet.
rıza-yı İllâhî: Allah'ın rızası, hoşnutluğu.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sakın: bir yerde oturan.
talebe: öğrenci.
vazife: görev.
vesile-i necat: kurtuluş sebebi, kurtuluş vasıtası.
yeis: ümitsizlik.
zulmet: karanlık.

Üstat, kırlara ilk önce yaya olarak çıkardı; sonra faytonla gezmeye başlamıştır. Ücretsiz bir gün dahi arabaya bindiği görülmemiştir. Biz kendisine ancak masrafını idare edecek derecede fiyatını söyler, “Bunun burada fiyatı budur” derdik. Mutlaka bizim söylediğimizden fazlasını bize verir ve “Fiyatını vermezsem olmaz. Nasıl mukabilini vermediğim bir lokma hediye beni hasta ediyor; bunun da ücretini vermeliyim ve vermeye mecburum” derdi.

Daha ziyade bahar, yaz ve güz mevsiminde gezer, kışın da ara sıra kıra çıkardı. Emirdağ'ının dört tarafı açıklıktır. Buralarda Nurların tashihine çalıştığı müteaddit dersaneleri vardır.

Emirdağ'ına yerleşmesinden itibaren daimî tarassut altında bulunduğundan ve kırlara çıktığı zaman da çok defa jandarma ve bekçilerle takip edilmesinden dolayı yalnız gezer, yalnız oturur, yalnız çalışırdı. Tâ 1947 senesine kadar böyle devam etti. Yalnız faytonunu idare eden bir talebesi, yolda refakat eder, oturduğu zaman yalnız başına kalırdı.

Kırlarda ekseriyetle tashihatla meşgul oluyordu. Bir müddet el yazılarını tashihle vakit geçirirdi. Sonra, İsparta ve İnebolu'daki fedakâr talebeleri, birer teksir makinesi elde ederek, Nur mecmualarını çoğaltmaya başladılar. Üstat, bundan sonra tashih için kendisine gelen mecmuaları tashihe başladı.

Üstat, Nurların yazılmasına, teksirine çok ehemmiyet verirdi. “*Risale-i Nur, bu asrı ve gelecek asırları tenvir*

asır: yüzyıl.

daimi: sürekli, devamlı.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

ekseriyetle: daha ziyadesiyle, çoklukla, çoğunlukla.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

güz: sonbahar.

idare: bir işi yürütme, çekip çevir-

me.

idare: tutum, yerinde harcarma.

mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.

mukabil: karşılık.

müddet: süre, zaman.

müteaddit: çeşitli, bir çok.

refakat: refiklik arkadaşlık.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

talebe: öğrenci.

tarassut: gözetme, göz altında tutma.

tashih: basılacak bir eserin dizgilerini kontrol ederek

yanlışları düzeltme.

tashihat: düzeltmeler, tashihler.

teksir: çoğaltma, çoğaltma makinesi.

tenvir: nurlandırma, aydınlatma, ışıklandırma.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

edecek olan bir mu'cize-i Kur'âniyedir” deyip, Nura ait hizmeti, zamanın en büyük meselesi olarak kabul eder, bu ehemmiyetle davranırdı.

Üstat, sür'atli bir yazıya ve hüs-n-i hatta malik olmadığı için, Risale-i Nur'un makbul, bereketli ve nurlu her günkü hizmetine, o da tashihatla iştirak ederdi. Saatlerce çalışır, yorulmak nedir bilmezdi. Nur hizmetlerinin ifası, Üstat için manevî bir gıda hükmünde idi. Bilhassa şiddetli hastalıklı zamanında dahi çalışması görülüyordu. Hayat-ı içtimaiyeden çekilmiş olup, kimse ile görüşmez; muhabereden de menedildiğinden, insanların cemaatlerinden gelen ünsiyet ve teselliden mahrum idi. Fakat, o, bu yokluk içinde tükenmez bir varlığa kavuşmuştu. Rahmet-i İlahiye ona Nurları ihsan etmişti. Evlâd ü iyâl, mal, mülk, hiçbir şey ve yeryüzünde taht-ı temellükünde bir karış yeri yoktu; yalnız bir Risale-i Nur'u vardı. Her şeyi o idi. Sevinci, medar-ı tesellisi o idi. Bütün istidatları ile Nurlara müteveccih idi. Fitrî vazifesini, Nurların ders ve taallümü ile insanlara neşri biliyordu.

Üstadın sözlerindeki halâvet ve hitabındaki belâgat fevkalâdedir. Gezinti esnasında, rastladığı insanlar arasında her sınıf halk bulunduğu gibi, bilhassa dağlarda, kırlarda, ormanlarda ziraat ve. ticaretle uğraşan halktan pek çoklarıyla görüşmüş ve sohbet etmiştir. Üstadın geniş, küllî hizmet-i Kur'âniyesinden sarf-ı nazar, faraza, bütün meşgalesi ve hizmeti eğer sohbetine ve görüştüğü insanlara olan ders ve irşadına münhasır olsa dahi, yine emsalsiz denecek kadar büyük ve müessir bir hizmettir.

belâgat: söz ve yazıda sanatlı ve tesirli ifade; bir şeyde saklı bulunan derin anlam.
bilhassa: özellikle.
cemaat: topluluk, aralarında çeşitli bağlar bulunan insanlar topluluğu.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
emsalsiz: benzersiz.

evlâdüiyâl: çocuk çocuk.
faraza: farz edelim ki, öyle sayalım ki, söz gelişi.
fevkalâde: olağanüstü.
Fitri: tabii, doğal.
halâvet: tatlılık, şirinlik.
Hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, toplum hayatı.
hitap: söz söyleme, topluluğa veya birisine karşı konuşma.

hizmet-i Kur'âniye: Kur'ân hizmeti.
hükümünde: değerinde, yerinde.
hüs-n-i hat: güzel yazı, hat.
ifa: bir işi yapma, yerine getirme.
ihsan: bağışlama, ikram etme, lütuf.
irşat: doğru yolu gösterme,

gafletten uyandırma.
istidat: kabiliyet, yetenek.
iştirak: katılma, ortak olma.
küllî: umumî, genel, bütün olan.
mahrum: bir şeye sahip olamayan, yoksun.
makbul: kabul edilmiş, geçerli.
malik: sahip.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
medar-ı teselli: ferahlık sebebi, teselli kaynağı.
men: yasak etme, engelleme.
mesele: önemli konu.
meşgale: iş, uğraş, meşgul olunan şey.
mu'cize-i Kur'âniye: Kur'ân'a ait mu'cize.
muhabere: haberleşme.
mülk: sahip olunan, üzerinde tasarruf hakkı bulunan her şey.
münhasır: sınırlı, bir şeye veya kimseye mahsus.
müteveccih: birbirine karşı sevgisi ve iyi düşünceleri olan.
neşir: herkese duyurma, yayma, tamim.
nurlu: ışıklı, parıltılı.
Rahmet-i İlahiye: Allah'ın sonsuz rahmeti, ilâhî rahmet.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sarf -ı nazar: yüz çevirme, vazgeçme, görüşün değişmesi.
taallüm: öğrenme, belleme.
taht-ı temellük: mülkü altında, mülkiyeti altında.
tashihat: düzeltmeler, tashihler.
teselli: avutma, acısını dindirme.
ünsiyet: alışkanlık, ülfet, dostluk.
vazife: görev.
müessir: tesirli.

Kendilerinin bu sahadaki hizmetleri, çok muazzamdır. Barla'da bulunduğu müddetçe talebeliğine, kardeşliğe ve ahiret hemşireliğine kabul ettiği erkek ve kadınlar gibi, Emirdağ'ı ve civar köylerde de pek çok ahiret hemşireleri, talebeleri ve kardeşleri vardı. Billhassa masum çocuklarla alâkadarlığı pek ziyadedir.

Üstadın iffet ve istikametteki hudutsuzluğu, bilmüşahede sabittir ve inkârı gayr-i kabildir. Hayatı boyunca, hanımlarla konuşmaktan, nazarıyla dahi meşgul olmaktan şiddetle içtinap etmiştir. Bir mektubundan anlaşıldığı gibi, gençliğinde dahi iffet ve istikamet zirve-i müntehasında olduğu, onu yakından tanıyan ve hayatına aşına olanların müşahedeleriyle sabittir.

Bütün ahali, Üstadın numune-i imtisal iffet ve istikametini görerek, kendisine uhrevî ve manevî alâkadarlık gösterirlerdi. Üstat, ahiret hemşireliğine kabul ettiği hanımlara ve manevî evlât ve talebeleri addettiği masum çocuklara çok dua ederdi. Kadınların şefkat kahramanı olduğunu, bu zamanda İslâm terbiyesi dairesinde hareket etmenin elzem olduğunu, yetişen masum evlâtlarının uhrevî hayatlarından mes'ul ve eğer dindar yetiştirebilirlerse hissedar bulduklarını, kendisinin çok hasta ve perişan olup dua etmelerini istediğini, ihtiyar hanımlara dua ettiğini, genç hanımlardan da namazını kılanlara dua edip ahiret hemşiresi kabul edeceğini kısaca söylerdi. Ve zaten fazla konuşmazdı. Mübarek taife-i nisâ, Said Nursî'nin yüksek bir ehl-i hak ve hakikat olduğunu, kalplerinin saffetiyle hissederlerdi.

add: saymak.

ahali: halk.

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.

alâkadar: ilgili, ilişki.

aşına: bilinen, tanınan.

Billhassa: özellikle.

bilmüşahede: görerek, bizzat şahit olarak.

civar: çevre, yöre, etraf.

dindar: dinin emirlerini yerine getiren.

dua: Allah'a yalvarma, niyaz.

ehl-i hak: hak ehli, iman, İslâmiyet ve hak yolunda olan, hak mezhepte olan.

ehl-i hakikat: hakikati arzulanlar, gerçeği bulup onun pesinden gidenler; Allah adamı.

elzem: daha (en, pek) lâzım, lüzumlu, gerekli.

evlât: veletler, çocuklar.

gayr-ı kabil: mümkün olmayan, imkânsız, gerçekleşmesi mümkün olmayan.

hemşire: kız kardeş, bacı.

hissedar: hisse sahibi, hissesi olan.

hudut: sınırlar.

içtinap: çekinme, sakınma, uzak durma.

iffet: temizlik, ahlâki temizlik.

inkâr: reddetme, inanmama, kabul ve tasdik etmeme.

istikamet: doğruluk; inanç, düşünce, niyet, tutum ve davranışta Allah'ın rızasına uygun olarak doğru yol üzere olma.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

mes'ul: sorumlu, yükümlü.

muazzam: çok büyük, ulu, yüce.

Mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

müddet: süre, zaman.

müşahede: bir şeyi gözle görme, seyretme.

nazar: bakış, bakış açısı.

nisâ: kadınlar.

numune-i imtisal: örnek alınacak şekildeki numune, örnek numune.

sabit: ispat edilmiş, ispatlanmış.

saffet: saflık, halislik, temizlik, her türlü hile şeytanlıktan

uzak olma.

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevme, içten ve karşılıksız merhamet.

taife-i nisâ: kadınlar topluluğu.

talebe: öğrenci.

terbiye: eğitim; iyi ahlâk, saygı ve edep öğrenme.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.

zirve-i münteha: zirvenin en son yeri.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

Üstadın masum çocuklarla sohbet ve muhaveresi ise, çok ibretli ve saadetlidir. Emirdağ'ı ve civarı köylerinde, yanına gelen masumlara, büyükler gibi ehemmiyet verip, kalben onlara müteveccih olurdu. “Evlâtlarım, siz masumsunuz, daha günahınız yoktur. Ben çok hastayım, bana dua ediniz, sizin duanız makbuldür. Ben sizi mane-vî evlâtlarım ve talebelerim olarak duama dahil ettim” derdi. O çocuklar, gözlerinden akan muhabbet nurlarıyla Üstadı selâmlarlar; Üstat, gafil büyüklerden ziyade, onlara samimî ve ciddî selâm ederdi. Ve “Bunlar istikbalin Nur Talebeleridir. Bana olan bu alâka ve teveccühlerinin sebebi ise, masum ruhları hissediyor ki, Risale-i Nur onların imdadına gelmiş. Ben de o Nurun bir tercümanı olmam hasebiyle, gayr-i ihtiyarî, bu fedakârâne muhabbet ve alâkayı gösteriyorlar” derdi.

Üstat, yanına gelen gençlere de daima Nur derslerini okumalarını, zamanın ahlâksızlık tehlikelerinden sakınmalarının büyük menfaat ve saadetini onlara telkin ederek, namaz kılmalarının lüzumunu ihtar ederdi. Bu tarz-daki dersinden, belki binlerce gençler intibaha gelmişlerdir.

Yine kırlarda ve yollarda rastladığı memur ve işçilere, herbirisine münasip ders verir, namaz kılmalarının ehemmiyetini söyler ve o zaman dünyevî meşgalelerinin ahiret hesabına geçeceğini telkin ederdi. Bilhassa bu nevî dersi, “Din, terakkiye mânidir” diyenlerin fikirlerinin ancak birer hezeyan olduğunu gösterir. Bilakis hem o insan için, hem vatan ve millet için iman nuruna mazhar

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
alâka: ilgi, ilişki, yakınlık.
Bilakis: aksine, tersine.
Bilhassa: özellikle.
ciddî: gerçek olarak, hakikaten.
civar: çevre, yöre, etraf.
dâhil: içine alma, sokma.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
dünyevi: dünyaya ait.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

Evlât: veletler, çocuklar.
evlât: veletler, çocuklar.
fedakârâne: fedakârca, fedakârlıkla.
gafil: gaflette bulunan, endişesiz, nefesine uyarak Allah'ın emirlerini unutan.
gayr-ı ihtiyarî: elinde olmayarak, istemeksizin, düşünmeksizin yapılan.
haseb: dolayı, cihetince, gereğince.
hezeyan: saçmalama, herze.
ihtar: dikkat çekme, hatırlat-

ma, uyarı.
iman: inanç, itikat.
imdat: yardım.
intibah: uyanıklık.
istikbal: gelecek.
kalben: kalp ile, kalpten; içten ve samimi olarak.
makbul: kabul edilmiş, geçerli, reddedilmeyen.
manevi: manaya ait, maddî olmayan.
mâni: engel.
masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

mazhar: nail olma, şereflenme.
menfaat: fayda.
meşgale: iş, uğraş, meşgul olunan şey.
muhabbet: sevgi, sevme.
muhavere: konuşma, sohbet etme.
münasip: uygun.
müteveccih: birbirine karşı sevgisi ve iyi düşünceleri olan.
nevi: çeşit, tür.
nur: aydınlık, parıltı, ışık.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
saadet: mutluluk.
samimi: içten, candan, gönülden.
selâm: barış, rahatlık, selâmet ve esenlik dileme.
talebe: öğrenci.
tarz: biçim, şekil.
telkin: fikir aşılama, zihinde yer ettirme.
terakki: ilim, sanat ve teknik gibi alanlarda ilerleme, daha yüksek bir seviyeye gelme.
teveccüh: yönelme, sevgi, ilgi.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

olmak, maddî-manevî saadet ve terakkîyi temin eder. Namazını kılıp istikametle hareket ettiği takdirde dünyevî çalışma ve gayretinin âhiret hesâbına geçip ebedî saadet ve nurları netice vermesi düşüncesi, ne kadar o vazifeyi iştiyakla severek yapmayı temin edeceği mâlumdur. İşte bu hakikati, bütün memurlar, sanatkârlar ve esnaf rehber ittihaz etmeli. Ve bu ders, umûma telkin edilmelidir. Bu zikredilen bahis, deryâdan bir katre nevinden Üstadın, saymakla bitmeyen, millete menfaattar hizmetinden bir cüz'dür. İslâmiyete irticâ, mü'minlere mürteci diyenlere yazıklar olsun! **(HAŞİYE)**

HAŞİYE: Dinî farzlarını yerine getirmek suretiyle dünyevî çalışmaların da bir ibadet hükmüne geçtiğine dair Üstadımızın yanına gelenlere verdiği derslerden bir kaç numune:

1. Üstadımız Bediüzzaman Hazretleri ile birlikte, birgün, Eskişehir'deki Yıldız Otelinde bulunuyorduk. şeker fabrikasından yanına gelen birkaç işçi ve ustabaşına kısaca dedi:

“Siz farz namazlarınızı kılsanız, o zaman, fabrikadaki bütün çalışmalarınız ibadet hükmüne geçer. Çünkü, milletin zaruri ihtiyacını temin eden mübarek bir hizmette bulunuyorsunuz.”

2. Yine bir gün, Eğridir yolu altında oturmuş, *Rehber*'i okuyorduk. Tren yolunda çalışan birisi geldi; ve Üstat, ona da aynı şekilde, ferâizi edâ edip, kebâirden çekilmek şartıyla bütün çalışmalarının ibâdet olduğunu, çünkü on saatlik bir yolu bir saatte kestirmeye vesîle olan tren yolunda çalıştığından mü'minlere, insanlara olan bu hizmetin boşa gitmeyeceğini, ebedî hayatında sevincine medar olacağını ifade etmiştir.

3. Yine bir gün, vaktiyle Eskişehir'de tayyareciler ve subaylar ve askerlere de aynen şu dersi vermişti: “Bu tayyareler, bir gün İslâmiyete büyük hizmet edecekler. Farz namazlarınızı kılsanız, kılamadığınız zaman kaza etseniz, asker olduğunuz için her bir saatiniz on saat ibadet, hususan hava askeri olanların bir saati, otuz saat ibadet sevabını kazandırır. Yeter ki kalbinde iman nuru bulunsun ve imanın lâzımı olan namazı ifa etsin.”

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
bahis: konu.
cüz: kısım, parça.
derya: deniz.
dünyevi: dünyaya ait.
ebedi: sonu olmayan, daimî, sürekli.
hakikat: gerçek, esas.
haşiye: dipnot.
irtica: gericilik, geriye dönme, es-

kiyi isteme.
istikamet: doğruluk; inanç, düşünce, niyet, tutum ve davranışta Allah'ın rızasına uygun olarak doğru yol üzere olma.
ıştiyak: göreceği gelme, özleme.
ittihaz: edinme, kabul etme.
katre: damla.
maddi: madde ile alâkalı, cismani.

malûm: bilinen, bilinen olan.
manevi: manaya ait, maddî olmayan.
menfaattar: menfaat ve fayda gören.
mü'min: iman eden, inanan.
mürteci: gerilik, geriye dönme tarafı, eski düzeni savunan, gerici.
nevi: çeşit, tür.
nur: aydınlık, parlaklık, ışık.
saadet: mutluluk.

sanatkâr: sanatçı, usta.
telkin: fikir aşılama, zihinde yer ettirme.
temin: sağlama.
terakkî: ilim, sanat ve teknik gibi alanlarda ilerleme, daha yüksek bir seviyeye gelme.
umum: bütün, herkes.
vazife: görev.
zikir: anma, bildirme.

ÜSTADIN EMİRDAĞI'NDAKİ İKAMETİ SIRASINDA ONUN VE TALEBELERİNİN YAZDIĞI MEKTUPLARDAN BİR KISIM

Emirdağ'ındaki kardeşlerime,

Benim hakkımda evham edenlere deyiniz ki:

“Biz, hizmet ettiğimiz bu adamın yirmi senelik hayatının bütün mahrem ve gayr-i mahrem mektuplarını ve kitaplarını ve esrarını hükûmet şiddetli taharriyatla elde etti. Dokuz ay hem Isparta, hem Denizli, hem Ankara Adliyeleri tetkikten sonra, bir tek gün cezayı bir tek talebesine vermeyi mucip bir madde beş sandık kitaplarında ve evraklarında bulunmadı ki, hem Ankara Ehl-i Vukufu, hem Denizli Mahkemesi ittifakla beraatine karar verdiler.

“Hem, bu zarurî işlerini ihtiyarlığına hürmeten gördüğümüz adam, mahkemece dava etmiş ve bütün hazır arkadaşlarını şahit gösterip, tasdik ettirmiş ki, yirmi senedir hiçbir gazeteyi ve siyasî eserleri ne okumuş, ne sormuş, ne bahsetmiş. Ve on senedir hükûmetin iki reisinden ve

---

4. Hem Barla, hem Isparta, hem Emirdağ'ında çobanlara derdi: “Bu hayvanlara bakmak büyük bir ibadettir. Hatta, bazı peygamberler de çobanlık yapmışlar. Yalnız, siz farz namazınızı kılınız, tâ hizmetiniz Allah için olsun.”

5. Yine bir gün, Eğridir'de, elektrik santralının inşasında çalışan amele ve ustaya, “Bu elektriğin umum millete büyük menfaati var. O umumîmenfaatten hissedar olabilmeniz için, farzınızı kılınız. O zaman bütün sa'yiniz, uhrevî bir ticaret ve ibâdet hükmüne geçer” demiştir.

Bu neviden on binler misaller var.

Daimî hizmetinde bulunan talebeleri

beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.
Ehl-i Vukuf: bir mesele hakkında bilgi ve yetki sahibi olanlar, hâkimler.
esrar: sırlar, gizli hakikatler.
evham: vehimler, zanlar, kuruntular.
evrak: işlem gören kâğıtlar.
gayr-ı mahrem: mahrem olmayan, gizli ve özel olmayan.
hürmeten: hürmet olsun di-

ye, hürmet, saygı ve ikram maksadıyla.
ikamet: oturma, bir yerde kalma.
ittifak: birleşme, fikir birliği etme.
mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken, gizli.
mucip: icap eden, gerektiren.
reis: başkan.
siyasî: siyasetle ilgili, siyasete ait.

taharriyat: araştırmalar, araştırmalar, incelemeler, tahkik etmeler.
talebe: öğrenci.
tasdik: bir şeyin veya kimse- nin doğruluğuna kesin olarak hükmetme.
tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.
zarurî: zorunlu.

bir vali ve bir mebusundan başka hiçbir erkânını ve büyük memurlarını bilmiyor ve tanımıyor ve tanımaya merak etmemiş. Ve üç senedir Harb-i Umumîyi ne sormuş, ne bilmiş, ne merak etmiş, ne radyo dinlemiş. Ve intişar eden yüz otuz telifatından yirmi sene zarfında yüz bin adamın, dikatle okudukları hâlde, ne idareye, ne asayişe, ne vatana, ne millete hiçbir zararı, hükûmet görmemiş, beş vilâyetin dikkatli zabıtalı ve taharri memurları ve mahkeme işiyle iştigal eden üç vilâyetin ve merkez-i hükûmetin dört adliyelerinin ağır ceza mahkemeleri en ufak bir suç bulmamış ki, tahliyelerine mecbur oldular. Eğer bu adamın dünya iştihası ve siyasete meyli olsaydı, hiç imkânı var mı ki, bir tereşşuhatı ve emareleri bulunmasın? Hâlbuki, mahkeme safahatında hiçbir emare bulamadılar ki, muannit bir müddeiumumî, mecbur olup, vukuat yerinde imkânâtı istimal ederek, mükerreren, iddi- anamesinde ‘yapabilir’ demiş ve ‘yapmış’ dememiş. Yapabilir nerede, yapmış nerede? Hatta mahkemede Said ona demiş: ‘Herkes bir katli yapabilir. Bu iddianız ile herkesi ve sizi mahkemeye vermek lâzım geliyor.’

“Elhasıl, ya bu adam tam divanedir ki bu derece deşetli umur-i dünyaya karşı lâkayt kalıyor; veyahut bu vatanın ve bu milletin en büyük bir saadetine ihlâsla çalışmak için, hiçbir şeye tenezzül etmez ve ehemmiyet vermez. Öyle ise, bunu taciz ve tazyik etmek, vatan ve millete ve asayişe bir nevi ihanettir. Ve onun hakkında bu çeşit evham etmek, bir divaneliktir.”

asayiş: emniyet, kanun ve nizam hâkimiyetin sağlanması.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
divane: deli, akli başında olmayan.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
Elhâsıl: hâsılı, netice itibariyle, kısaca.
emare: alâmet, belirti, nişan.
erkân: reisler, ileri gelenler.
evham: vehimler, zanlar, kuruntular.
Harb-i Umumî: genel harp, dünya savaşı.
idare: yönetim, memleket işlerinin yürütülmesi.
iddia: davaya kalkışma, dava etme.
iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.
ihanet: hainlik, kötülük etme.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemeksizin, sırf Allah rızası için yapma.
imkânât: imkânları olabirlikler, olması ve olmaması ihtimal dâhilinde olanlar.
intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolunma.
istimal: kullanma.

iştigal: bir işle uğraşma, meşgul olma.
iştiha: fazla istek, arzu.
katli: öldürme.
lâkayt: kayıtsız, ilgisiz.
mebus: milletvekili.
merkez-i hükûmet: hükümet merkezi, ülkeyi idare merkezi.
muannit: inatçı, ayak direyen.
müddeiumumî: savcı.
mükerreren: mükerrer olarak, tekrar olarak, tekrar be

tekrar.
nevi: çeşit, tür.
saadet: mutluluk.
safahat: safhalar, devreler.
taciz: rahatsız etme, huzursuz kılma, sıkıkmak.
taharri: sivil polis.
tahliye: tutukluyu serbest bırakma.
tazyik: zorlama, baskı, sıkıntı verme.
telifat: telifler, kaleme alınan eserler, yazılanlar.
tenezzül: kendine aykırı dü-

şen bir işi veya durumu kabul etme, alçalma.
tereşşuhat: damlamalar, sızihtılar; kesin olmayan haberler.
umur-i dünya: dünya işleri.
vilâyet: il.
vukuat: vuku bulan şeyler, hâdiseler, olaylar.
zabita: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.
zarfında: süresince.

KENDİ KENDİME BİR HASBİHÂLDİR

Bu hasbihâli Ankara makamatına işittirmeyi, 15-
lahtan sonra sizin tensibinize havale ederim.

Hâkim, kendisi müddei olsa, elbette “Kimden kime
şekva edeyim, ben dahi şaştım,” benim gibi biçarelere
dedirtir.

Evet, şimdiki vaziyetim hapisten çok ziyade sıkıntılıdır.
Bir günü bir ay haps-i münferit kadar beni sıkıyor. Bu
gurbet ve ihtiyarlık ve hastalık ve yoksulluk ve zaafiyetle,
kışın şiddeti içinde herşeyden men edildim. Bir çocukla
bir hastalıklı adamdan başka kimse ile görüşmem. Zaten
ben, tam bir haps-i münferitte yirmi seneden beri azap
çekiyorum. Bu hâlden fazla bana tecrid ve tarassutlarıy-
la sıkıntı vermek ise, gayretullaha dokunup, bir belâya
vesile olmasından korkulur. Mahkemede dediğim gibi,
nasıl ki dört defa dehşetli zelzeleler, bize zulmen taarru-
zun aynı zamanında gelmesi gibi pek çok vukuat var...
Hatta tahmin ederim ki; benim hukukumu muhafaza ve
beni himaye etmek için çok güvendiğim Afyon Adliyesi,
Denizli Mahkemesindeki Risale-i Nur hakkında müraca-
atıma bilakis ehemmiyet vermedi, beni me'yus etti, adli-
yenin yangınına bir vesile oldu ihtimali var.

Ben derim ki: Benim hakkımda vicdanlı ve insanîyetli
olan bu kazanın hükûmeti, zabıta ve adliyesiyle beraber
beni tam himaye etmek, en ehemmiyetli bir vazifesidir.
Çünkü, yirmi senelik bütün eserlerimi ve mektuplarımı
üç adliye ve merkez-i hükûmet dokuz ay tetkikten sonra

azap: ceza, büyük sıkıntı, şid-
detli acı.
belâ: musibet, sıkıntı.
biçare: çaresiz, zavallı.
bilakis: aksine, tersine.
dehşetli: ürktücü, korkunç.
ehemmiyet: önem, değer,
kıymet.
ehemmiyetli: önemli.
gayretullah: Allah'ın hak di-
nini koruma sıfâtı.
gurbet: yabancı yere gidip
kalma, doğup büyünülen yer-
ler dışında kalma.

haps-i münferit: tek başına
olan hapis.
hasbihal: hâlleşme; görüşüp
konuşma, sohbet.
havale: bir şeyi başkasının
üstüne bırakma.
himaye: koruma, muhafaza
etme.
islah: iyi duruma getirme, iyi-
leştirme, düzeltme.
ihtimal: olabilirlik.
insaniyet: insanlık, insanlık
mahiyeti.
makamat: makamlar.

men: yasak etme, engelleme.
merkez-i hükûmet: hükü-
met merkezi, ülkeyi idare
merkezi.
me'yus: ye'se düşmüş, ümit-
siz, kederli.
muhafaza: koruma.
müddei: dava eden, davacı.
müracaat: başvurma, danış-
ma.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-
diüzzaman Said Nursî'nin
eserlerinin adı.
sekva: şikâyet.

taarruz: saldırma, sataşma, iliş-
me.
tarassut: gözetme, göz altında
tutma.
tecrit: bir kişinin başka bir insan
veya nesneyle olan ilişkisini kes-
me.
tensip: uygun görme, münasip
kilma, uygun bulma.
tetkik: dikkatle araştırma, incele-
me.
vazife: görev.
vaziyet: durum.
vesile: aracı, vasıta.
vicdan: insanın içindeki, iyiyi kö-
tünden ayırabilen, iyilik etmekten
lezzet duyan ve kötülükten elem
alan manevî his.
vukuat: vuku bulan şeyler, hâdi-
seler, olaylar.
zaafiyet: zayıflık, güçsüzlük, der-
mansızlık.
zabıta: şehir güvenliğini sağla-
makla vazifeli bulunan idare, po-
lis.
zelzele: yer sarsıntısı, deprem.
ziyade: fazla, fazlasıyla.
zulmen: zulümle, haksızlıkla, zul-
mederek.

beraatimize ve tahliyemize karar verdi. Fakat, ecnebî menfaati hesabına ve bu millet ve bu vatanın pek büyük zararına çalışan bir gizli komite, bizim beraatimizi bozmak için, her tarafta, habbeyi kubbe yaparak bir kısım memurları aleyhime evhamlandırıdılar. Bir maksatları, benim sabrım tükensin, “Artık yeter!” dedirtsinler. Zaten onların şimdi benden kızdıklarının bir sebebi, sükûtumdur, dünyaya karışmamaktır. Âdeta “Niçin karışmıyorsun? Tâ karışsın, maksadımız yerine gelsin” diyorlar.

Aleyhime hükûmetin bir kısım memurlarını evhamlandırmakta istimal ettikleri bir iki desiselerini beyan ediyorum:

Derler: “Said’in nüfuzu var. Eserleri hem tesirli, hem kesretlidir. Ona temas eden, ona dost olur. Öyle ise, onu her şeyden tecrit etmek ve ihanet etmekle ve ehemmiyet vermemekle ve herkesi ondan kaçırmakla ve dostlarını ürkütmeyle nüfuzunu kırmak lâzımdır” diye hükûmeti şaşırtır, beni de dehşetli sıkıntılara sokarlar.

Ben de derim:

Ey bu millet ve vatani seven kardeşler! Evet, o münafıkların dedikleri gibi, nüfuz var. Fakat benim değil, belki Risale-i Nur’undur. Ve o kırılmaz; ona iliştiğçe kuvvetleşir. Ve millet ve vatan aleyhinde hiçbir vakit istimal edilmiş ve edilmez ve edilemez. İki adliye, on sene fasıla ile şiddetli ve hiddetli yirmi senelik evrakımı tetkikat

duğu anlaşılma.

beyan: açıklama, bildirme, izah.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.

desise: hile, oyun, aldatmaca.

ecnebi: yabancı.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

evham: vehimler, zanlar, kuruntular.

evrak: işlem gören kâğıtlar.

fasıla: aralık, ara.

habbe: tane.

hiddet: öfke, kızgınlık.

ihamet: hainlik, kötülük etme.

istimal: kullanma.

kesretli: çokluğu olan, çok fazla.

komite: kötü bir maksat için toplanmış topluluk, cemiyet.

kubbe: gökyüzü, sema.

maksat: gaye.

menfaat: fayda.

münafık: nifak sokan, arabozucu; kalbinde küfrü gizlediği hâlde Müslüman görünen.

nüfuz: bir kimsenin emir ve hükümlerinin işleme, geçeri-

li olması.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sükût: susma, sessiz kalma.

tahliye: tutukluyu serbest bırakma.

tecrit: bir kişinin başka bir insan veya nesneyle olan ilişkisini kesme.

tetkikat: araştırmalar, incelemeler.

Âdeta: sanki.

aleyh: ona karşı, onun üzerine.

beraat: temize çıkma, suçsuz ol-

neticesinde, bir hakikî sebep cezamıza bulmaması, bu davaya cerh edilmez bir şahittir.

Evet, eserler tesirlidir. Fakat, millet ve vatanın tam menfaatine ve hiçbir zarar dokundurmadan yüz bin adama kuvvetli iman-ı tahkikî dersi vermekle, saadet ve hayat-ı ebediyelerine tam hizmette tesirlidir. Denizli Hapishanesinde, kısmen ağır ceza ile mahkûm yüzler adam, yalnız *Meyve Risalesi*'yle gayet uslu ve mütedeyyin suretine girmeleri; hatta iki üç adamı öldürenler, onun derisiyle daha tahta bitini de öldürmekten çekinmeleri ve o hapishane müdürünün ikrarıyla, hapishanenin bir terbiye medresesi hükmünü alması, bu müddeaya reddedilmez bir senettir, bir hüccettir.

Evet, beni her şeyden tecrit etmek, işkenceli bir azap ve katmerli bir zulümdür ve bu millete gadirli bir hıyanettir. Çünkü, otuz kırk sene, hayatımı bu millet içinde geçirdiğim hâlde, temasımdan hiç zarar görmediğine ve bu dindar millet çok muhtaç olduğu kuvve-i maneviye ve teselli ve kuvvet-i imaniye menfaatini gördüğüne kat'î bir delili; bu kadar aleyhimde olan şiddetli propagandalara bakmayarak her tarafta Risale-i Nur'a fevkalâde teveccüh ve rağbet göstermeleri, hatta itiraf ederim, yüz derece haddimden ziyade lâıyk olmadığım büyük iltifat etmesidir.

Ben işittim ki, benim iaşeme ve istirahatime buradaki hükûmet müracaat etmiş, kabul cevabı gelmiş. Ben bunların insaniyetine teşekkürle beraber, derim:

aleyh: ona karşı, onun üzerine.
azap: ceza, büyük sıkıntı, şiddetli acı.
cerh: yaralama, bir iddiayı, fikri çürütme, reddetme.
delil: bir davayı ispata yarayan şey, bürhan.
dindar: dinî kaidelere hakkıyla riayet eden, dininin emirlerini yerine getiren, mütedeyyin.
fevkalâde: olağanüstü.
gadir: zulüm, hainlik.

gayet: son derece.
hakiki: gerçek.
hayat-ı ebediye: ebedî ve sonsuz hayat, ahiret hayatı.
hiyanet: hainlik, kendine olan güveni kötüye kullanma.
hüccet: delil.
iaşe: geçindirme, besleme, yaşatma.
ikrar: tasdik ve kabul etme, doğrulama.
iltifat: ilgi gösterme, yüzünü çevirip bakma.
iman-ı tahkiki: tahkikî iman,

imana dair bütün meseleleri inceleyip delil ve bürhan ile inanma.
insaniyet: insanlık, insanlık mahiyeti.
istirahat: dinlenme, rahatlatma.
kat'i: kesin, şüpheyi ve tereddüde mahal bırakmayan.
katmer: bir şeyin kat kat olması, çok yapraklı oluşu.
kısmen: kısmî olarak, bazı yönden.
kuvve-i maneviye: manevî

güc, moral.

kuvvet-i imaniye: iman kuvveti.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

medrese: eğitim ve öğretim kurumu.

menfaat: fayda.

müdde: dava olunan şey, davacının isteği.

müracaat: başvurma, danışma.

mütedeyyin: dinin emirlerini eksiksiz yerine getiren, dindar, dine bağlı.

propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.

rağbet: aşırı istekli olma hâli.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

saadet: mutluluk.

senet: dayanılacak ve güvenilecek şey, kuvvetli delil olabilecek söz.

suret: biçim, tarz, görünüş.

tecrit: bir kişinin başka bir insan veya nesneyle olan ilişkisini kesme.

terbiye: eğitim; iyi ahlâk, saygı ve edep öğrenme.

teselli: avutma, acısını dindirme.

teveccüh: yönelme, sevgi, ilgi.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

En ziyade muhtaç olduğum ve hayatımda en esaslı düstur olan, hürriyetimdir. Asılsız evham yüzünden, emsalsiz bir tarzda hürriyetimin kayıtlar ve istibdadlar altına alınması, beni hayattan cidden usandırıyor. Değil hapis ve zindanı, belki kabri bu hale tercih ederim. Fakat, hizmet-i imaniyede ziyade meşakkat ise, ziyade sevaba sebep olması, bana sabır ve tahammül verir. Madem bu insanıyetli zatlar benim hakkımda zulmü istemiyorlar; en evvel benim meşru dairedeki hürriyetime dokundurmasınlar. Ben ekmezsiz yaşarım, hürriyetsiz yaşayamam.

Evet, on dokuz sene bu gurbette yalnız iki yüz banknotla, şiddetli bir iktisat ve kuvvetli bir riyazet içinde kendini idare ederek, hürriyetini ve izzet-i ilmiyesini muhafaza için kimseye izhar-ı hacet etmeyen ve minnet altına girmeyen ve sadaka ve zekât ve maaş ve hediyeleri kabul etmeyen bir adam, elbette iâşeden ziyâde adâlet için de hürriyete muhtaçtır.

Evet, emsalsiz bir tazyik altındayım. Bir-iki cüz'î nümûnesini beyan ediyorum:

• *Birisi:* Mahkemece, Risale-i Nur'un ilmî bir müdafaname ve Ankara'nın yedi makamatına ve Reiscumhura müdafaatımla beraber gönderilen ve neticede Ankara ehl-i vukufunun takdiriyle beraatimize bir sebep olan ve hapis arkadaşlarımın bana bir yadigâr ve hatıra olmak üzere güzel yazılarıyla birkaç nüshası yazılan ve elimde bulunan ve Denizli zabıtası görüp ilişmeyen ve Afyon polishesinde bir gece ve buranın zabıtasında da

banknot: kâğıt para.
beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
cidden: ciddi olarak, gerçek olarak.
cüz'î: küçük, az.
düstur: kaide, esas, prensip.
ehl-i vukuf: hâkimler.
emsalsiz: benzersiz.
evham: vehimler, zanlar, kuruntular.
evvel: önce.
gurbet: yabancı yere gidip kalma, doğup büyüdüğü yerler dışında kalma.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur'an hakikatlerinin ikna edici ve ilmî delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
iâşe: geçindirme, besleme, yaşatma.
idare: tutum, yerinde harcama.
iktisat: tutum, lüzumundan fazla veya eksik harcamalardan kaçınma.
ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.
insaniyet: insanlık, insanlık mahiyeti.
istibdat: idarede görülen her türlü kanun dışı tazyik, baskı.
izhar-ı hacet: ihtiyacı, olduğunu bildirme, ihtiyacını söyleme.
izzet-i ilmiye: ilmin izzeti, ilmin gerektirdiği ağırbaşlılık.
Madem: ...den dolayı, böyle ise.
makamat: makamlar.
meşakkat: zahmet, sıkıntı, güçlük, zorluk.
meşru: şeriata uygun, şeriatin müsaade ettiği şey.
minnet: bir iyilik karşısında yük altında kalma, kendini manevî olarak borçlu hissetme.
muhafaza: koruma.
müdafaaname: müdafaa metni, savunma mektubu, savunma dilekçesi.

müdafaat: müdafaalar, savunmalar.
numune: örnek.
nüşha: birbirinin aynı olan suretlerin her biri.
polishane: polisevi.
Reiscumhur: halkın reisi, cumhurbaşkanı.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursi'nin eserlerinin adı.
riyazet: nefsi terbiye, dünya lezzetlerinden ve rahatından

sakınma; perhizle, kanaatle yaşama.
sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.
sadaka: Allah rızası için ihtiyaç sahibi fakirlere yapılan yardım.
tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.
takdir: beğenme.
tarz: biçim, şekil.
tazyik: zorlama, baskı, sıkıntı

verme.
yadigâr: bir kimseyi veya olayı hatırlatan eşya veya kimse.
zabıta: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.
zat: kişi, şahıs.
zindan: hapishane.
ziyade: fazla, fazlasıyla.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

açık olarak bir gece kalan *Meyve Risalesi* ile Müdafaanameyi, her gün endişeler içinde, bunları da elimden almıyordum diye saklıyordum. Belki beni taharri edecekler telaşıyla, bu gurbette tanımadığım adamlara, “Bunları sakla” diyemediğimden çok üzülüyordum.

• *İkincisi*: Denizli Mahkemesi hiç ilişmediği ve Eskişehir Mahkemesi yalnız bir tek kelimesine ilişip, bir tek harfle cevabını alan *İhtiyarlar Risalesini*, İstanbullu bir adam, burada, bir adamdan alıp İstanbul’a götürmüş. Her nasılsa aleyhimdeki bir dinsizin eline geçmiş. Habbe’yi on kubbe yaparak vilâyet zabıtasını şaşkırtıp, “Kiminle görüşüyor, yanına kimler gidiyor?” diye beni sıkmaya başladılar. Her ne ise... Bunlar gibi çok acı numuneler var. Fakat en manasızı budur ki: Beni konuşturmamak için, hizmetimde bir çocukla bir hastalıkla adamdan başka herkesi ürkütüp, benden kaçtırmalarıdır.

Ben de derim:

On adamın benden çekinmeleri yerine, on binler, belki yüz binler Müslüman, Risale-i Nur’un dersine hiçbir mâniye ehemmiyet vermeyerek devam ediyorlar. Hem bu memlekette, hem hariç âlem-i İslâm’da çok kuvvetli hakikatleri ve çok kıymetli faydaları için tam bir revaçla intişar eden Risale-i Nur’un binler nüshalarından herbiri, benim yerimde benden mükemmel konuşuyor. Benim susmamla, onlar susmaz ve susturulmazlar.

Hem, madem mahkemece ispat edilmiş ki; yirmi seneden beri siyasetle alâkamı kestiğim ve hiçbir emare

alâka: ilgi, ilişki, yakınlık.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
aleyh: ona karşı, onun üzerine.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
emare: alâmet, belirtme, nişan.
gurbet: yabancı yere gidip kalma, doğup büyüdüğü yerler dışında kalma.
Habbe: tane.
hakikat: gerçek, esas.

hariç: dışarı.
intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolünme.
ispat: doğruluğu delillerle gösterme.
kubbe: gökyüzü, sema.
madem: ...den dolayı, böyle ise.
mâni: engel.
Müdafaaname: müdafaa metni, savunma mektubu, savunma dilekçesi.
numune: örnek.

nüsha: birbirinin aynı olan suretlerin her biri.
revaç: rağbet, kıymet, değer.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
taharri: arama, araştırma.
vilâyet: il.
zabıta: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.

aksine zuhur etmediği hâlde elbette benimle görüşenden tevehhüm etmek pek manasızdır.

“Kendi Kendime Hasbihâl” namındaki parçaya
lâhika olarak

ADLİYE VEKİLİYLE VE RİSALE-İ NURLA ALÂKADAR MAHKEMELERİN HÂKİMLERİYLE BİR HASBİHÂLDİR

Efendiler,

Siz, ne için sebepsiz bizimle ve Risale-i Nur’la uğraşıyorsunuz? Kat’iyen size haber veriyorum ki, ben ve Risale-i Nur, sizinle değil mübareze, belki sizi düşünmek dahi vazifemizin haricindedir. Çünkü, Risale-i Nur ve hakiki şakirtleri, elli sene sonra gelen nesl-i âtiye gayet büyük bir hizmet ve onları büyük bir vartadan ve millet ve vatani büyük bir tehlikeden kurtarmaya çalışıyorlar. Şimdi bizimle uğraşanlar, o zaman kabirde elbette toprak oluyorlar. Farzımuhal olarak, o saadet ve selâmet hizmeti bir mübareze olsa da, kabirde toprak olmaya yüz tutanları alâkadar etmemek gerektir.

Evet, hürriyetçilerin ahlâk-ı içtimaiyede ve dinde ve seciye-i milliyede bir derece lâubalilik göstermelerleriyle, yirmi-otuz sene sonra dince, ahlâkça, namusça şimdiki vaziyeti gösterdiği cihetinden, şimdiki vaziyette de, elli sene sonra bu dindar, namuskâr, kahraman seciyeli milletin nesl-i âtisi, seciye-i diniye ve ahlâk-ı içtimaiye cihetinde,

ahlâk-ı içtimaiye: sosyal ahlâk, toplum ahlâkı.
alâkadar: ilgili, ilişki.
cihet: yön.
dindar: dinin emirlerini yerine getiren.
Farz-ı muhal: imkânsız farz etme, olmayacak bir şeyi olacakmış gibi düşünme.
gayet: son derece.

hakiki: gerçek.

hariç: bir şeyin dışı, dışarı, dışta kalan.

hasbihâl: hâlleşme; görüşüp konuşma, sohbet.

Kat’iyen: kat’î olarak, kesin olarak, kesinlikle.

lâhika: ek, ilâve.

mübareze: çatışma, kavga.

nam: ad.

namus: edep, hayâ, ahlâk, doğruluk gibi faziletlerin sonucu olan ve yüksek değer taşıyan haslet.

namuskâr: namuslu, haysiyetli, şerefli.

nesli ati: gelecek nesil.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.

saadet: mutluluk.

seciye: iyi huy, karakter.

seciye-i diniye: dinî seciye, dine ait karakter, ahlâk.

seciye-i milliyeye: millî seciye, millî karakter; her milletin kendine has olan huy ve karakteri.

selâmet: salimlik, eminlik, kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma.

şakirt: talebe, öğrenci.

tevehhüm: vehimlenme, yok olanı var zannetmekle ümitsizliğe ve korkuya düşme.

varta: tehlike, büyük tehlike.

vazife: görev.

vaziyet: durum.

Vekil: nazır, bakan.

zuhur: görünme, belli olma, ortaya çıkma.

ne şekle girecek elbette anlıyorsunuz. Bin seneden beri bu fedakâr millet, bütün ruhucanıyla Kur'ân'ın hizmetinde emsalsiz kahramanlık gösterdikleri hâlde, elli sene sonra o parlak mazisini dehşetli lekedar, belki mahvedecek bir kısım nesl-i âtinin eline, elbette Risale-i Nur gibi bir hakikati verip, o dehşetli sukuttan kurtarmak en büyük bir vazife-i milliye ve vataniye bildiğimizden, bu zamanın insanlarını değil, o zamanın insanlarını düşünüyoruz.

Evet efendiler,

Gerçi Risale-i Nur sırf ahirete bakar, gayesi rıza-i İllâhî ve imanı kurtarmak; ve şakirtlerinin ise, kendilerini ve vatandaşlarını idam-ı ebedîden ve ebedî haps-i münferiden kurtarmaya çalışmaktır. Fakat, dünyaya ait ikinci derecede, gayet ehemmiyetli bir hizmettir; ve bu millet ve vatani anarşilik tehlikesinden ve nesl-i âtinin bîçareler kısmını dalâlet-i mutlakadan kurtarmaktır. Çünkü, bir Müslüman başkasına benzemez. Dîni terk edip İslâmiyet seciyesinden çıkan bir Müslim, dalâlet-i mutlakaya düşer, anarşist olur, daha idare edilmez.

Evet, eski terbiye-i İslâmiyeyi alanların yüzde ellisi meydana varken ve an'anat-ı milliye ve İslâmiyeye karşı yüzde elli lâkaytlık gösterildiği hâlde, elli sene sonra, yüzde doksanı nefsi emmareye tâbi olup millet ve vatani anarşiliğe sevk etmek ihtimalinin düşünülmesi ve o belâya karşı bir çare taharrisi, yirmi sene evvel beni siyasetten ve bu asırdaki insanlarla uğraşmaktan katiyen men

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
an'anat-ı milliye ve İslamiye: İslâmî ve millî gelenekler.
anarşi: hükümsüz veya siyasi otoritesini kaybetmiş düzensiz topluluk hâli.
anarşist: hiçbir düzen ve otorite tanımayan, karışıklık ve bozgunculuktan yana olan, ondan fayda uman kimse.
asır: yüzyıl.
belâ: musibet, sıkıntı.

bîçare: çaresiz, zavallı.
dalâlet-i mutlak: salt, kayıtsız şartsız sapıklık, mutlak inançsızlık.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
ebedi: sonu olmayan, daimî, süreklî.
ehemmiyetli: önemli.
emsalsiz: benzersiz.
evvel: önce.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.
gayet: son derece.

hakikat: gerçek, esas.
haps-i münferit: tek başına olan hapis.
idam-ı ebedî: dirilmemek üzere yok oluş, ahiret inancı olmadığı için ölümü ebedî yokluğa gitmek olarak görme.
idare: yönetim, memleket işlerinin yürütülmesi.
ihtimal: olabirlik.
iman: inanç, itikat.
kat'iyen: kat'î olarak, kesin olarak, kesinlikle.

lâkayt: kayıtsız, ilgisiz.
lekedar: lekeli, lekelenmiş.
mazi: geçmiş zaman.
men: yasak etme, engelleme.
nefs-i emmare: insana kötü ve günah işlerin yapılmasını emreden nefis.
nesli ati: gelecek nesil.
rıza-yı İllâhî: Allah'ın rızası, hoşnutluğu.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
ruh u cân: ruh ve can; ruh ve canla.
seciye: iyi huy, karakter.
sevk: yöneltme, gönderme.
sükût: değerden düşme, değerini yitirme.
şakirt: talebe, öğrenci.
tâbi: boyun eğen, uyan, itaat eden.
taharri: arama, araştırma.
terbiye-i İslâmiye: İslâmî terbiye.
vazife-i milliye ve vataniye: vatana ve millete ait vazife, kişinin vatani ve milleti ile ilgili görev.

ettiği gibi; Risale-i Nur'u, hem şakirtlerini, bu zamana karşı alâkalarını kesmiş; hiç onlarla ne mübareze, ne meşguliyet yok.

Madem hakikat budur; adliyelerin, değil beni ve onları itham etmek, belki Risale-i Nur'u ve şakirtlerini himaye etmek en birinci vazifeleridir. Çünkü, onlar bu millet ve vatanın en büyük bir hukukunu muhafaza ettiklerinden, onların karşısında, bu millet ve vatanın hakikî düşmanları Risale-i Nur'a hücum edip, adliyeyi şaşırtıp, dehşetli bir haksızlığa ve adaletsizliğe sevk ediyorlar. Küçük iki numunesini beyan ediyorum:

Ezcümle, hapisteki arkadaşlarımdan, selâm-kelâmdan ibaret ve Arabî bir risalenin fiyatı olan on banknotu, buradaki bir adama gönderip; tâ İsparta'da tab masrafını veren o nüshalar sahibine verilsin diyen mektubu yüzünden, hem adliye, hem hükümet bana sıkıntılar verip, hem vasita olan adamı taharri etti. Bu sinek kanadı kadar ehemmiyeti olmayan bir adî mektubu, hem altı ay zarfında bir tek adî muhâbreyi bu kadar büyük bir mesele suretine getirmek, elbette adliyenin şerefine, haysiyetine yakışmaz.

İkinci numune: Benim gibi garip, ihtiyar ve zayıf ve beraat etmiş bir misafire, herkesi, hatta hizmetçilerini resmen propaganda ile ondan ürkütmek, kendini perişan bir vaziyete sokmak, bu vilâyetteki hükümetin hamiyet-i milliyesine yakışmadığından, sinek kanadı kadar mevhum bir zarara dağ gibi ehemmiyet verip aleyhimde

adi: basit, bayağı, sıradan.

alâka: ilgi, ilişki, yakınlık.

aleyh: ona karşı, onun üzerine.

Arabi: Arap diline ait.

banknot: kâğıt para.

beraat: temize çıkma, suçsuz ol-
duğu anlaşılma.

beyan: açıklama, bildirme, izah.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

Ezcümle: bu cümleden olarak.

garip: tuhaf, hayret verici.

hakikat: gerçek.

hakikî: gerçek.

hamiyet-i milliyeye: millî duygu ve hislerin muhafaza edilmesi için yapılan çaba.

haysiyet: şeref, onur, itibar.

himaye: koruma, muhafaza etme.

hücûm: saldırma.

ibaret: meydana gelen, oluşan.

itham: suç isnat etme, suçlama.

kelâm: söz, konuşma.

madem: ...den dolayı, böyle ise.

mesele: önemli konu.

meşguliyet: meşgul olma, bir iş yapma.

mevhum: hakikatte olmayan, vehim ve hayal ürünü olan.

muhabere: haberleşme.

muhafaza: koruma.

mübareze: çatışma, kavga.

nûmune: örnek.

nûsha: birbirinin aynı olan suretlerin her biri.

propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.

resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

selâm: selâm, esenleme; Allah'ın rızasını kazanmak için mü'minlerin birbirine ettiği selâmünaleyküm şeklindeki

dua.

sevîk: yöneltme, gönderme.

suret: biçim, tarz, görünüş.

şakirt: talebe, öğrenci.

şeref: manevî büyüklük, yücelik, onur.

tab: basma, baskı.

taharri: arama, araştırma.

vasita: aracı.

vazife: görev.

vaziyet: durum.

vilâyet: il.

zâif: zayıf.

zarfında: süresince.

resmen propaganda yapmak, “Kimin ile görüşüyor ve yanına kim gidiyor?” diye herkese bir telâş vermek; hükûmetin hikmeti ve hâkimiyeti, bu acip hâlete elbette tenezzül etmemek gerektir. Her ne ise, bu iki madde gibi, muttali olanlara hayret veren çok maddeler var.

Efendiler! Dalâlet ve fenalıklar cehaletten gelse, def etmesi kolaydır. Fakat, fenden, ilimden gelen dalâletin izalesi çok müşküldür. Bu zamanda dalâlet fenden, ilimden geldiği için, ancak onları izale etmeye ve nesl-i âti-den o belâya düşen kısmını kurtarmaya, karşılarında dayanmaya Risale-i Nur gibi her cihetle mükemmel bir eser lâzımdır. Risale-i Nur’un bu kıymette olduğuna delil şudur ki: Yirmi seneden beri, benim şiddetli ve kesretli bulunan muarızlarım ve şiddetli tokatlarını yiyen feylesofların hiçbirisi, Risale-i Nur’a karşı çıkmamış ve cerh edememiş ve çıkamaz. Ve dokuz ay, üç adliye ve merkez-i hükûmet ehl-i vukufu, yüz kitaptan ibaret eczalarında, bizi mes’ul edecek bir tek madde bulamamalarıdır. Ve binler ehl-i dikkat olan Risale-i Nur Şakirtlerine kanaat-i kat’iye veren, işaret-ı Kur’âniye ve ihbarat-ı gaybiye-i Aleviye ve Gavsiyenin, bu sırada Risale-i Nur’un ehemmiyetine ve makbuliyetine imza basmalarıdır.

Evet, adliyeler, hukukları muhâfaza etmek ve haksızları tecavüzden durdurmak, vazifeleri olmak cihetiyle, Risale-i Nur’un yüz risalesi, yirmi senede yüz bin adamın saadetlerine hizmet ettiği sabit olmakla beraber; on seneden beri iki mahkeme ve merkez-i hükûmet ve birkaç vilâyetin zabıtaları ve Denizli Mahkemesi münasebetiyle

acip: tuhaf, hayrette bırakan. **asır:** yüzyıl. **belâ:** musibet, sıkıntı. **cehalet:** cahillik, ilimden yoksun olma, ilahî hakikatlerden habersiz olma. **cerh:** yaralama. **cihet:** yön. **dalâlet:** Hak ve hakikatten sapma, doğru yoldan ayrılma, azma. **def:** kovma, uzaklaştırma. **delil:** bir davayı ispata yarayan şey, bürhan.

ecza: cüz’ler, parçalar, kısımlar. **ehemmiyet:** önem, değer, kıymet. **ehl-i dikkat:** dikkatlılar, dikkat sahipleri. **ehl-i vukuf:** bir mesele hakkında bilgi ve yetki sahibi olanlar. **fen:** tecrübi, ispatla meydana gelmiş ilimlere verilen genel ad. **feylesof:** sapık fikirli, felsefe ile uğraşan.

hâkimiyet: hâkim oluş, hükmediş, egemenlik. **hâlet:** hâl, durum. **hikmet:** ilahî gaye, yüksek bilgi, fayda. **ibaret:** meydana gelen, oluşan. **ihbarat-ı gaybiye-i Aleviye ve Gavskiye:** İmam-ı Ali (r.a.) ve Seyyid Abdülkadir Geylânî’nin ahir zamanda meydana gelecek olan ve Müslümanları yakından ilgilendiren hâdiselere ait vermiş oldukları

işaret yollu haberler.

işarat-ı Kur’âniye: Kur’ân’ın işaretleri.

izale: giderme, ortadan kaldırma. **kanaat-ı kat’iye:** kesin kanaat, varılan kesin düşünce.

kesretli: çokluğu olan, çok fazla. **kıymet:** değer.

makbuliyet: makbullük, beğenilmişlik, geçerlilik.

merkez-i hükûmet: hükûmet merkezi, ülkeyi idare merkezi.

mes’ul: sorumlu, yükümlü.

muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.

muhafaza: koruma.

muttali: bir işten haberi olan, bilgili, haberdar.

münasebet: vesile, -dan dolayı.

müşkül: güç, zor, çetin.

nesli ati: gelecek nesil.

propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacını güden ve çeşitli vastalarla yapılan faaliyet.

resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.

saadet: mutluluk.

sabit: ispat edilmiş, ispatlanmış.

şakirt: talebe, öğrenci.

tecavüz: saldırma, sınırını aşma.

tenezzül: kendine aykırın düşen bir işi veya durumu kabul etme, alçalma.

vazife: görev.

vilâyet: il.

zabıta: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.

dokuz ay bütün mahrem ve gayr-i mahrem evraklarımızda ve risalelerde millete ve vatana bir zararlı maddeyi ve mucib-i ceza bir yanlış görmediğinden, elbette Risale-i Nur'un bu vatanda gayet küllî ve büyük hukuku var. Bu küllî ve çok ehemmiyetli hukuku nazara almayıp, adî evraklar gibi müsadere ederek, millete ve takviye-i imana muhtaç bîçarelere pek büyük bir haksızlığı nazara almak ve adî bir adamın cüz'î ve küçük bir hakkını ehemmiyetle nazara almak; adliyenin mâhiyetine ve adaletin hakikatine hiçbir cihetle yakışmaz, diye size hatırlatıyoruz.

Doktor Dozy'nin (Dozi) ve sair zındıkların eserlerine ilişmemek, Risale-i Nur'a ilişmek, gazab-ı İllâhînin celbine bir vesile olabilir diye korkuyoruz. Cenab-ı Hak, size insaf ve merhamet ve bize de sabır ve tahammül ihsan eylesin. Âmin.

*Gayr-i resmî, fakat
tecrid-i mutlakta
Said Nursî*

adî: basit, bayağı, sıradan.

Âmin: Yâ Rabbi! Öyle olsun, kabul eyle!" anlamında duanın sonunda söylenir.

bîçare: çaresiz, zavallı.

celp: çekme, çekiş, kendine çekmek.

cihet: yön.

cüz'î: küçük, az.

ehemmiyet: önem, değer, kıy-

met.

ehemmiyetli: önemli.

evrak: işlem gören kâğıtlar.

gayet: son derece.

gayr-ı mahrem: mahrem olmayan, gizli ve özel olmayan.

Gayr-i resmî: resmî olmayan.

gazab-ı İllâhî: Allah'ın gazabı, İllâhî gazap.

hakikat: gerçek, esas.

ihsan: bağışlama, ikram etme, lütuf.

küllî: umumî, genel, bütün olan.

mahiyet: bir şeyin aslı, esası, tabiatı, niteliği.

mahrem: herkesçe bilinmesi gereken, gizli.

mucib-i ceza: ceza gerektiren.

müsadere: toplatma, elden alma.

nazar: bakış, dikkat.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.

sair: diğer, başka, öteki.

tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.

takviye-i iman: iman takviyesi, inancın kuvvetlenmesi.

tecrid-i mutlak: hiç kimseye görüsememek, tam bir yalnızlık.

vesile: aracı, vasıta.

zındık: Allah'a ve ahirete inanmayan, Allah'ı inkâr eden, imansız, münkir.

BU İSTİDA, ÜÇ MAKAMATA GÖNDERİLMİŞTİR ORADAKİ KARDEŞLERİME BİR MEHAZ OLMAK İÇİN GÖNDERİLDİ.

Yirmi seneden beri sabredip sükût eden bir mazlumun şekvasını dinlemenizi istiyorum.

Hürriyetin en geniş suretini veren cumhuriyet hükûmetinde herbir hürriyetten men edilmekle beraber, düşmanlarım, benim aleyhime her cihetle serbest olarak beni eziyorlar. Hürriyet-i vicdan ve hürriyet-i fikr-i ilmiyeyi temin eden cumhuriyet hükûmeti, ya beni tam himaye edip garazkâr, evhamlı düşmanlarımı sustursun, veyahut bana düşmanlarım gibi hürriyet-i kalem verip, müdafatıma yasak demesin. Çünkü, resmen, perde altında her muhabereden men'im için postahanelere gizli emir verilmiş. Su ve ekmeğimi getiren bir tek çocuktan başka kimse ile beni görüştürmemek için tenbihat verildiği bir zamanda, eskiden beri benim muarızlarım fırsat bulup, tam mahkeme-i temyiz beraatimizi tasdik ederek mahkemedeki ehl-i vukufun tahsin ettikleri kitaplarımı almayı beklerken, o düşmanlarım, hiç münasebetim olmayan bir iki mahrem risalelerimi verdirip, sonra meslekçe benim aleyhimde bir iki ehl-i vukufun eline geçirip, aleyhimde fena bir rapor hazırladıklarını işittim.

Daha sabır ve tahammülüm kalmadı. Ben hükûmet-i cumhuriyenin bütün erkânlarına, belki dünyaya ilân ediyorum ki: *Kur'ân-ı Hakîm'in sırr-ı hakikatiyle ve i'cazının*

aleyh: ona karşı, onun üzerine.
beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.
cihet: yön.
cumhuriyet: siyasî mekanizması seçimle kurulan, adalet ve hukukun üstünlüğüyle temel hak ve hürriyetleri sağlamayı amaçlayan idare şekli.
ehl-i vukuf: hâkimler.
erkân: reisler, ileri gelenler.
evham: vehimler, zanlar, kuruntular.

garazkâr: haset eden, kin güden, kötü kasıt sahibi.
himaye: koruma, muhafaza etme.
hükümet-i cumhuriye: cumhuriyet hükûmeti. cumhuriyet idaresi.
hürriyet-i fikr-i ilmiye: ilmi fikir hürriyeti.
hürriyet-i kalem: yazı yazma hürriyeti.
hürriyet-i vicdan: vicdan hürriyeti.
i'caz: mu'cizelik, insanların

benzerini yapmaktan âciz kaldıkları şeyi yapmak.
ilân: yayma, duyurma, bildirme.
istida: resmî makamlara bir işin yapılmasını istemek maksadıyla yazılan yazı, dilekçe.
Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.
mahkeme-i temyiz: temyiz mahkemesi, mahkeme kararlarının yolunda verilip veril-

mediğini tetkik etmekle görevli makam, yargıtay.
mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken, gizli.
makamat: makamlar.
mazlum: zulüm görmüş, haksızlığa uğramış.
mehaz: bir eser hazırlanırken müracaat edilen kaynak.
men: yasak etme, engelleme.
meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.
muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.
muhabere: haberleşme.
müdafaalar: müdafaalar, savunmalar.
münasebet: ilgi, ilişki, bağ.
resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.
risale: mektu, kitapçık, kitap.
sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.
sırr-ı hakikat: hakikat sırrı.
suret: biçim, şekil, tarz.
sükût: susma, sessiz kalma.
şekva: şikâyet.
tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.
tahsin: beğenme, güzel bulma.
tasdik: doğrulama, onaylama.
temin: sağlama.
tenbihat: tembihler, ikazlar, uyarılar.

tılsımıyla, benim ve Risale-i Nur'un programımız ve mesleğimiz ve bilfiil semeresini gördüğümüz ve çalıştığımız ve gaye-i hareketimiz ve hedefimiz, ölümün idam-ı ebedisinden iman-ı tahkiki ile bîçareleri kurtarmak ve bu mübarek milleti de her nevi anarşilikten muhafaza etmektir.

İşte, Risale-i Nur, üç ehl-i vukuf heyetinin ve üç mahkemenin incelemesinden geçtiği hâlde, bu iki vazife-i kudsiyeden başka, kastî olarak dünyaya, idareye, asayişe dokunacak ciheti olmadığına, yirmi senelik hayatım ve yüz otuz Risale-i Nur meydanda cerhedilmez bir hüccettir.

Evet, mahkemece dava ettiğim ve benimle münasebettar bütün dostlarımın tasdiki altında, yirmi seneden beri hiç müracaat etmeyen ve on seneden beri hükümetin erkânlarını —birkaçı müstesna olarak— bilmeyen ve dört seneden beri dünya harbinden ve hâdisatından hiç haber almayan ve merak etmeyen bu bîçare mazlum Said, hiç imkânı var mı ki, ehl-i siyasetle uğraşsın ve idareye ilişsin ve asayişin ihlâline meyli bulunsun. Eğer zerre miktar bulunsaydı, “Karşımda kimler var? Dünyada neler oluyor? Bana kim yardım edecek?” diye soruşturacaktı, merak edecekti, karışacaktı, hilelerle büyüklere hülûl edecekti.

En elîm cüz'î bir hâdisе şudur ki:

“Bir tecrid-i mutlak içinde her muhabereden kesilmiş vaziyetinden kurtulmak için hapse girmeye bir bahane

anarşi: her türlü düzen ve otoriteye karşı koyarak karışıklığı meydana getirme durumu.

asayiş: emniyet, kanun ve nizam hâkimiyetin sağlanması.

bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.

bîçare: çaresiz, zavallı.

bilfiil: bizzat kendi çalışması ile, kendi yaparak.

cerh: yaralama, bir iddiayı, fikri çürütme, reddetme.

cihet: yön.

cüz'î: küçük, az.

dava: iddia.

ehl-i siyaset: ülkenin idaresiyle meşgul olanlar, siyaset adamları, politikaçlar.

ehl-i vukuf: hâkimler.

elîm: şiddetli, çok dert ve keder veren.

erkân: reisler, ileri gelenler.

gaye-i hareket: hareketin gayesi.

hâdisat: hâdiseler, olaylar.

hâdisе: olay.

harp: savaş.

heyet: bir topluluğu meydana getiren kişilerin bütünü, komite.

hulûl: girme, dâhil olma, içine sokulma.

hüccet: delil.

idam-ı ebedî: dirilmemek üzere yok oluş, ahiret inancı olmadığı için ölümü ebedî yokluğa gitmek olarak görme.

idare: yönetim, memleket işlerinin yürütülmesi.

ihlâl: bozma, zarar verme.

iman-ı tahkiki: tahkiki iman, imana dair bütün meseleleri inceleyip delil ve bürhan ile inanma.

kastî: bile bile yapılan.

mazlum: zulüm görmüş, haksızlığa uğramış.

meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.

muhabere: haberleşme.

muhafaza: koruma.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

münasebettar: ilgili, alâkalı.

müracaat: başvurma, danışma.

müstesna: istisna olan, hariç.

nevi: çeşit, tür.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-

diüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

semere: meyve, güzel netice.

tasdik: doğrulama, onaylama.

tecrid-i mutlak: hiç kimseye görüşmemek, tam bir yalnızlık.

tılsım: herkesin bilip çözemediği gizli sır.

vazife-i kudsiye: mukaddes vazife, kutsal vazife.

vaziyet: durum.

zerre: pek ufak parça.

bulunuz ki; beni hapse alsınlar, bu azaptan kurtulayım,” diye bazı dostlarıma bir gizli mektup elden göndermiştim. Tâ, benim hayatımın sermayesi ve neticesi ve gayet ziynetli bir surette tezyin edilmiş Risale-i Nur’dan, Denizli’de mahkemede bulunan kitaplarıma yakın olayım ve teslim almaya çalışayım. Maatteessüf, aleyhime olan oradaki ehl-i vukufun bir tek adam beni müdafaa ederken, o dahi mektubumu görüp, hapse girmem için aleyhime hüküm vermeye mecbur olmuş.

Beni hapislere sokan muarızlarıma bir bahaneleri de, o mahkemede ondan beraat kazandığım tarikatçılıktır. Hâlbuki, Risale-i Nur’da daima dava edip demişim: “Zaman tarikat zamanı değil, belki imanı kurtarmak zamandır. Tarikatsiz Cennete gidenler çoktur, imansız Cennete giden yoktur” diye bütün kuvvetimizle imana çalışmışız. Ben hocayım, şeyh değilim. Dünyada bir hanem yok ki, nerede tekkem olacak? Bu yirmi sene zarfında, bir tek adam yok ki, çıksın desin: “Bana tarikat dersi vermiş.” Ve mahkemeler ve zabıtarlar bulmamışlar. Yalnız eskiden yazdığım tarikatlerin hakikatlerini ilmen beyan eden *Telvihat Risalesi* var ki, bir ders-i hakikattir ve yüksek bir ders-i ilmîdir, tarikat dersi değildir. Hürriyet-i vicdanı esas tutan hükümet-i cumhuriyenin, elbette bu milletin milyarlar ecdadının ruhları bağlandığı bir hakikate ve onun yolunda dünyaya meydan okudukları ve iman-ı tahkikiyi galibâne felsefeye karşı ispat eden bir eseri ve hadimlerini himaye etmek ehemmiyetli bir vazifesidir. Yoksa, o zayıf hadimin ellerini bağlayıp, binler düşmanlarını ona

aleyh: ona karşı, onun üzerine.
azap: eziyet, işkence.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
ders-i hakikat: hakikat dersi.
ders-i ilmi: ilmi ders.
ecdat: dedeler, büyük babalar, atalar.

ehemmiyetli: önemli.
ehl-i vukuf: hâkimler.
felsefe: madde ve hayatı başlangıç ve gaye bakımından inceleyen ilim.
galibâne: galip gelmiş gibi, galip sıfatıyla.
gayet: son derece.
hadim: hademe, hizmetçi.
hakikat: gerçek, esas.
hane: ev.
himaye: koruma, muhafaza etme.
hüküm: karar, emir.

hükümet-i cumhuriye: cumhuriyet hükümeti. cumhuriyet idaresi.
Hürriyet-i vicdan: vicdan hürriyeti.
ilmen: ilim ile, ilmi bir şekilde.
iman: inanç, itikat.
iman-ı tahkiki: tahkiki iman, imana dair bütün meseleleri inceleyip delil ve bürhan ile inanma.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
Maatteessüf: ne yazık ki,

üzülerek belirteyim ki.
muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.
müdafaa: savunma.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
ruh: can.
suret: biçim, şekil, tarz.
şeyh: tarikat dersi veren manevî lider, mürsit.
tarikât: Allah’a ulaşmak için şeyhin gözetiminde müridin takip edeceği terbiye usul ve yolu.
tezyin: süsleme, ziynetlendirme.
vazife: görev.
zabıta: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.
zaif: zayıf.
zarfında: süresince.
ziynet: süs.

saldırtmaya hiçbir vecihle o cumhuriyetin düsturları müsaade etmez. Cumhuriyet beni dinleyecek diye şekvamı yazdım. Evet, ¹ حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ derim.

³ بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ² السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Hem manevî, hem maddî birkaç cihette sorulan bir suale mecburiyet tahtında bir cevaptır.

Sual: “Neden, ne dâhilde, ne hariçte bulunan cereyanlara ve bilhassa siyasetli cemaatlara hiçbir alâka peyda etmiyorsun? Ve Risale-i Nur ve şakirtlerini mümkün olduğu kadar o cereyanlara temastan men ediyorsun? Hâlbuki, eğer temas etsen ve alâkadar olsan, birden, binler adam Risale-i Nur dairesine girip, parlak hakikatlerini neşredebeklerdi. Hem bu kadar sebepsiz sıkıntılara hedef olmayacaktın.”

Elcevap: Bu alâkasızlık ve içtinabın en ehemmiyetli sebebi: Mesleğimizin esası olan ihlâs bizi menediyor. Çünkü, bu gaflet zamanında, hususan tarafgirâne mefkûreler sahibi, her şeyi kendi mesleğine alet ederek, hatta dini ve uhrevî harekâtını da, o dünyevî mesleğe bir nevi alet hükmüne getiriyor. Hâlbuki, hakaik-ı imaniye ve hizmet-i Nuriye-i kudsiye, kâinatta hiçbir şeye alet olamaz. Rıza-i İlâhîden başka bir gayesi olamaz. Hâlbuki, şimdiki cereyanların tarafgirâne çarpışmaları hengâmında bu

alâka: ilgi, ilişki. bağ.
alâkadar: ilgili, ilişki.
Aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bilhassa: özellikle.
cemaat: topluluk, aralarında çeşitli bağlar bulunan insanlar topluluğu.
cerayan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.
cihet: yön.
cumhuriyet: siyasî mekanizması seçimle kurulan, adalet ve hukukun üstünlüğüyle temel hak ve hürriyetleri sağlamayı amaçlayan idare şekli.
dâhil: iç, içerisi.
dünyevi: dünyaya ait.
düstur: kaide, esas, prensip.
ehemmiyetli: önemli.
El-cevap: cevap olarak.
gaflet: dikkatsizlik, endişesizlik, Allah'tan uzaklaşıp nefsin arzularına dalmak.
hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanı gerçekler.
hakikat: gerçek, esas.
harekât: hareketler, davranışlar, tutumlar.
hariç: dışarı.
hengâm: zaman, sıra.
hizmet-i nuriye-i kudsiye: Risale-i Nur'un mukaddes hizmeti.
hususan: bilhassa, özellikle.
hükmüne: yerine, değerine.
içtinap: çekinme, sakınma, uzak durma.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsizin, sırf Allah rızası için yapma.
kâinat: evren; yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler.
maddî: madde ile alâkalı, cismanî.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
mecburiyet: mecbur olma, zarufluk durumu, zorunluluk.
mefkûre: ülkü, gaye olan şey.

1. Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Al-i İmran Suresi, 173.)
2. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.
3. Allah'ın selâmı, rahmeti ve berekâtı üzerinize olsun.

men: yasak etme, engelleme, mâni olma.
meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.
müsaade: izin.
neşir: herkese duyurma, yayma, tamim.
nevi: çeşit, tür.
peyda: meydana gelme, aç-

ğa çıkma.

Rıza-yı İlâhî: Allah'ın rızası, hoşnutluğu.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.

sual: soru.

şakirt: talebe, öğrenci.

şekva: şikâyet.

taht: alt.

tarafgirâne: taraf tutarcasına, bir tarafı destekleyerek.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.

vecih: cihet, yön.

sırr-ı ihlâsı muhafaza etmek, dinini dünyaya alet etmemek müşkülleşmiş. En iyi çare, cereyanların kuvveti yerine, inayet ve tevfik-i İllâhiyeye dayanmaktır.

İçtinabımızın çok sebeplerinden bir sebebi de, Risale-i Nur'un dört esasından birisi olan şefkat etmek, zulüm ve zarar etmemektir. Çünkü, ¹ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ yani, “Birisinin hatasıyla, başkası veya akrabası hatakar olmaz, cezaya müstahak olmaz” olan düstur-i irade-i İllâhiyeye karşı, bu zamanda ² إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا sırrıyla şedit bir zulümle mukabele eder. Tarafgirlik hissiyle, bir caninin hatasıyla, değil yalnız akrabasına, belki taraftarlarına dahi adavet eder. Elinden gelse zulmeder. Elinde hüküm varsa, bir adamın hatasıyla bir köye bomba atar. Hâlbuki, bir masumun hakkı yüz canı için feda edilmez, onların yüzünden ona zulmedilmez. Şimdiki vaziyet, yüz masumu birkaç canı için zararlara sokar. Meselâ, hatalı bir adama müteallik, biçare ihtiyar valide ve pederi ve masum çoluk çocukları ezmek, perişan etmek, tarafgirâne adâvet etmek, şefkatin esasına zıttır. Müslümanlar içinde tarafgirâne cereyanlar yüzünden, böyle masumlar zulümden kurtulamıyorlar. Hususan ihtilâl sebebiyet veren vaziyetler, bütün bütün zulmü dağıtır, genişletir. Cihad, dinî de olsa, kâfirlerin çoluk çocuklarının vaziyetleri aynıdır. Ganimet olabilir, Müslümanlar onları kendi mülküne dahil edebilir. Fakat, İslâm dairesinde birisi dinsiz olsa, çoluk çocuğuna hiçbir cihetle temellük edilmez, hukukuna müdahale edilmez. Çünkü, o masumlar,

karşılama.

müdahale: karışma.

müstahak: hak eden, hak etmiş.

müşkül: güç, zor, çetin.

müteallik: ait, alâkalı, ilgili.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sebebiyet: sebep olma.

sır: gizli hakikat.

sırr-ı ihlâs: ihlâs sırrı, samimiyet ve doğruluğun sırrı.

şedit: şiddetli.

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevmek, içten ve karşılıksız merhamet.

Tarafgir: bir tarafı tutan, tarafı.

tarafgirâne: taraf tutarcasına, bir tarafı destekleyerek.

taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen.

temellük: sahiplenme, kendine mâl etme.

tevfik-i İllâhiye: Cenab-ı Hakkın insanı doğru yola lütfu ile sevk etmesi, başarılı kılması.

valide: ana, anne.

vaziyet: durum.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

1. Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. (Fâtır Suresi: 18.)

2. Muhakkak o çok zalim ve çok cahildir. (Ahzab Suresi: 72.)

adavet: düşmanlık, husumet.

biçare: çaresiz, zavallı.

cani: cinayet işlemiş kimse, acımasız, gaddar.

cerayan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.

Cihad: düşmanla savaşma.

cihet: yön.

dâhil: girme, içinde olma.

düstur-i irade-i İllâhiye: İllâhi iradenin kaide ve prensipleri.

fedâ: uğruna verme.

Ganimet: savaşta düşmandan ele geçirilen mal, para vs.

hatakar: yanlışlık yapan, hata eden, yanlış.

Hususan: bilhassa, özellikle.

hüküm: karar, emir.

İçtinap: çekinme, sakınma, uzak durma.

ihtilâl: bozulma, karışıklık, intizamsızlık.

inayet: yardım, ihsan, lütuf.

kâfir: Allah'ı ve İslâmîyeti inkâr eden, dinsiz.

masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

Meselâ: örneğin.

muhafaza: koruma.

mukabele: karşılık verme,

İslâmiyet rabitasıyla dinsiz pederine değil, belki İslâmiyetle ve cemaat-i İslâmiye ile bağlıdır. Fakat, kâfirin çocukları, gerçi ehl-i necattırlar, fakat hukukta, hayatta pederlerine tâbi ve alâkadar olmasından, cihad darbesinde o masumlar memlûk ve esir olabilirler.

Umum kardeşlerime birer birer selâm ve kârın binler olan Leyle-i Miracınızı tebrik ederim. Merhum Hacı İbrahim'in, Re'fet Bey gibi müteallikatlarına benim tarafımdan taziye edip, deyiniz ki: "O merhum, Risale-i Nur Talebeleri dairesi içindedir, daima onlara olan dualara mazhardır. Biz de hususî ona dua ederiz."

Said Nursî

BİR SUALE MECBURİ CEVABIN TETİMMESİDİR

1 بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿۱﴾ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu yaz mevsimi, gaflet zamanı ve derd-i maişet meşgalesi hengâmı ve şuhur-i selâsenin çok sevaplı ibadet vakti ve zemin yüzündeki fırtınaların silâhla değil, diplomatlıkla çarpışmaları zamanı olduğu cihetle, gayet kuvvetli bir metanet ve vazife-i Nuriye-i kudsiyede bir sebat olmazsa, Risale-i Nur'un hizmeti zararına bir atâlet, bir fütür ve tevakkuf başlar.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.
2. Allah'ın selâmı, rahmeti ve berekâtı üzerinize olsun.

alâkadar: ilgili, ilişki.

atalet: tembellik.

Aziz: izzetli, muhterem, saygın.

cemaat-i İslâmiye: İslâm cemaati, İslâm topluluğu, Müslümanlar.

çihad: düşmanla savaşma.

cihet: yön.

derd-i maişet: geçim derdi ve zorluğu, geçim sıkıntısı.

diplomati: siyasette becerikli olan, siyasetçi, siyasi.

dua: Allah'a yalvarma, niyaz.

ehl-i necat: kurtuluş ehli, kurtulanlar, selâmete erenler.

esir: savaşta düşman eline düşen kimse, tutsak.

fütür: zayıflık, gevşeklik, usanç.

gaflet: dikkatsizlik, endişesizlik, Allah'tan uzaklaşıp nefsin arzularına dalmak.

gayet: son derece.

hengâm: zaman, sıra.

hususî: özel.

kâfir: Allah'ı ve İslamiyeti inkâr eden, dinsiz.

Leyle-i Miraç: Miraç Gecesi, Hz. Muhammed'in Miraç çıktığı gece, Recep ayının 27. gecesi.

masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

mazhar: nail olma, şereflenme.

meçburî: zorunlu.

memlûk: köle, esir.

merhum: rahmete kavuşmuş, ölmüş, ölü.

meşgale: iş, uğraş, meşgul olunan şey.

metanet: metin olma, dayanıklılık, sağlamlık.

müteallikat: yakın kimseler, akrabalar.

peder: baba.

rabıta: münasebet, alâka, bağ.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-diüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sebat: sözünde durma, kararlı olma, azimlilik.

selâm: barış, rahatlık, selâmet ve esenlik dileme.

sıddık: çok doğru, dürüst,

hakki ve hakikati tereddütsüz kabullenen.

sual: soru.

şuhur-i selâse: Üç Aylar; Recep, Şaban ve Ramazan.

tâbi: birinin arkasından giden, ona uyan.

Talebeler: öğrenci.

taziye: baş sağlığı dileme, ya-

kını ölen kimseyi teselli etme.

tetimme: bir konuyu veya eseri tamamlamak için eklenen kısım, ek.

tevakkuf: duraklama, durma.

Umum: bütün.

vazife-i Nuriye-i kudsiye: Mukaddes Risale-i Nur vazifesi, görevi.

zemin: yer.

Aziz kardeşlerim,

Siz kat'î biliniz ki, Risale-i Nur ve şakirtlerinin meşgul oldukları vazife, ruy-i zemindeki bütün muazzam mesail-den daha büyüktür. Onun için, dünyevî merakaver meselelere bakıp, vazife-i bâkiyenizde fütur getirmeyiniz. Meyvenin Dördüncü Meselesini çok defa okuyunuz, kuvve-i maneviyeniz kırılmasın.

Evet, ehl-i dünyanın bütün muazzam meseleleri, fânî hayatta zalimâne olan düstur-i cidal dairesinde, gaddarâne, merhametsiz ve mukaddesat-ı diniyeyi dünyaya feda etmek cihetiyle, kader-i İlâhî, onların o cinayetleri içinde, onlara bir manevî cehennem veriyor. Risale-i Nur ve şakirtlerinin çalıştıkları ve vazifedar oldukları, fânî hayata bedel bâkî hayata perde olan ölümü ve hayat-ı dünyeviyenin perestîşkârlarına gayet dehşetli ecel cellâdının, hayat-ı ebediyeye birer perde ve ehl-i imanın saadet-i ebediyelerine birer vesile olduğunu, iki kere iki dört eder derecesinde kat'î ispat etmektedir. Şimdiye kadar o hakikati göstermişiz.

Elhasıl: Ehl-i dalâlet, muvakkat hayata karşı mücadele ediyorlar. Bizler ölüme karşı nur-i Kur'ân ile cidaldeyiz. Onların en büyük meselesi (muvakkat olduğu için) bizim meselemizin en küçüğüne (bekaya baktığı için) mukabil gelmiyor.

Madem onlar divanelikleriyle bizim muazzam meselelerimize tenezzül edip karışmıyorlar; biz, neden kudsî vazifemizin zararına onların küçük meselelerini merakla takip ediyoruz?

ayet: Kur'an'ın her bir cümlesi.
aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bâkî: ebedî, daimî, sürekli ve kalıcı olan.
bedel: karşılık.
beka: bakîlik, ebedîlik, sonsuzluk.
cidal: muharebe, cenk, kavga, çarpışma, savaş.
cihet: yön.
cinayet: cana kıyma, katl veya bu derecede ağır bir suç.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.
divane: deli, akli başında olmayan.
dünyevî: dünyaya ait.
düstur-i cidal: karşılıklı kavga düsturu, mücadele prensibi, kaidesi.
ecel: her canlının Allah tarafından takdir edilen ölüm vakti.
ehl-i dalâlet: dalâlet ehli; yoldan çıkanlar, azgın ve sapkın kimseler.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı,

dünya adamı, ahireti düşünmeyen.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
elhasıl: hasıllı, netice itibariyle, kısaca.
fânî: ölümlü, geçici.
feda: uğruna verme.
fütur: zayıflık, gevşeklik, usanç.
gaddarâne: zalimce, gaddarane, merhametsizce, haincesine.
gayet: son derece.

hakikat: gerçek, esas.
hayat-ı dünyevîye: dünyaya ait olan hayat.
hayat-ı ebedîye: ebedî ve sonsuz hayat, ahiret hayatı.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
kader-i ilâhî: ilâhî kader, Allah'ın kader kanunu.
kat'î: kesin, şüpheyi ve tereddüde mahal bırakmayan.
kudsî: mukaddes, yüce.
kuvve-i manevîye: manevî güç, moral.
madem: ...den dolayı, böyle ise.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
merakaver: merak verici, düşündürücü, meraklandırıcı.
mesail: meseleler.
mesele: önemli konu.
muazzam: çok büyük, ulu, yüce.
mukabil: karşılık.
mukaddesat-ı diniye: dine ait kudsi ve mübarek sayılan şeyler.
muvakkat: geçici.
mücadele: savaşma, çatışma, kavga.
nur-i Kur'ân: Kur'ân-ı Kerim'in nuru, aydınlığı, ışığı.
perestîşkâr: tapan, tapınan, tapınırcasına seven.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
ruy-i zemin: yeryüzü.
saadet-i ebedîye: sonu olmayan, sonsuz mutluluk.
şakirt: talebe, öğrenci.
tenezzül: kendine aykırı düşen bir işi veya durumu kabul etme, alçalma.
vazife: görev.
vazifedar: vazifeli.
vazife-i bâkiye: sonsuzluğa ait vazife.
vesile: aracı, vasıta.
zalimâne: zulmedercesine, zalimce.

Bu ayet ¹ لَا يَذُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ¹ ve usul-i İslâmiye-
tin ehemmiyetli bir düsturu olan الرَّاضِي بِالضَّرْرِ لَا يَنْظُرُهُ .

Yani: “Başkasının dalâleti sizin hidayetinize zarar et-
mez; sizler, lüzumsuz onların dalâletleriyle meşgul olma-
yasınız.”

Düsturun manası: “Zarara kendi razı olanın lehinde
bakılmaz, ona şefkat edip acınmaz.”

Madem bu ayet, bu düstur bizi zarara bilerek razı olan-
lara acımdan men ediyor; biz de bütün kuvvetimiz ve
merakımızla vaktimizi kudsî vazifeye hasretmeliyiz, onun
haricindekileri malâyanî bilip, vaktimizi zayi etmemeli-
yiz. Çünkü elimizde nur var, topuz yoktur. Biz tecavüz
edemeyiz. Bize tecavüz edilse, nur gösteririz. Vaziyetimiz
bir nevi nuranî müdafaadır.

Bu tetimmenin yazılmasının sebeplerinden birisi:

Risale-i Nur'un bir talebesini tecrübe ettim. Acaba bu
heyecan, şimdiki siyasete karşı ne fikirdedir diye, Boğaz-
lar hakkında boşboğazlığı münasebetiyle bir iki şey sor-
dum. Baktım, alâkadarâne ve bilerek cevap verdi. Kal-
ben, “Yazık!” dedim. “Bu vazife-i Nuriyede zararı ola-
cak.” Sonra şiddetle ikaz ettim.

² أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ² bir düsturumuz vardır.

Eğer insanlara acıyorsan, geçmiş düstur onlara merha-
mete liyakatini selbediyor. Cennet adamlar istediği gibi,
Cehennem de adam ister.

alâkadarâne: ilgilenerek, alâka
göstererek.

ayet: Kur'an'ın her bir cümlesi.

dalâlet: iman ve İslamiyetten ay-
rılmak, azmak.

düstur: kaide, esas, prensip.

ehemmiyetli: önemli.

haric: bir şeyin dışı, dışarı, dışta
kalan.

hasr: yalnız bir şeye veya kişiye
mahsus kılma.

hidayet: doğru inanç ve yaşayış
üzere olmak.

ikaz: uyarı.

Kalben: kalp ile, kalpten, içten ve
samimî olarak.

kudsî: mukaddes, yüce.

leh: onun tarafına, ondan yana,
birinin faydası için yapılan hare-
ket.

liyakat: lâıyk olma, ehliyet.

Madem: ...den dolayı, böyle ise.

malâyanî: manasız, faydasız, boş
(şey).

men: yasak etme, engelleme.

müdafa: savunma.

münasebet: vesile, -dan dolayı.

1. Siz hidayette olunca, sapıtmış olanlar size zarar veremez. (Maide Suresi: 105.)

2. Şeytandan ve siyasetten Allah'a sığınırım.

nevi: çeşit, tür.

nur: aydınlık, parlak, ışık.

nuranî: nurlu, ışıklı, parlak,
münevver.

razi: rıza gösteren, hoşnut
olan.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-
diüzzaman Said Nursî'nin
eserlerinin adı.

selp: ortadan kaldırma, iptal

etme; olumsuzlaştırma.

şefkat: acıyarak ve esirgeye-
rek sevmek, içten ve karşılıksız
merhamet.

talebe: öğrenci.

tecavüz: saldırma, satışma,
başkasının hakkına dokun-
ma.

tetimme: bir konuyu veya
eseri tamamlamak için ekle-
yan.

nen kısım, ek.

usul-i İslâmiyet: İslâmiyetin
prensipleri, usulleri.

vazife: görev.

vazife-i Nuriye: Risale-i Nur
vazifesi, hizmeti.

Vaziyet: durum.

zayi: elden çıkmış, zarar, zi-
yan.

Beşinci Şuain yine kısmen verdiği haberler tezahür ediyor.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Hem bunu kat'iyen ilân ediyorum ki: Risale-i Nur, Kur'ân'ın malıdır. Benim ne haddim var ki, sahip olayım, tâ ki kusurlarım ona sirayet etsin. Belki o Nurun kusurlu bir hadimi ve o elmas mücevherat dükkânının bir dellâlıyım. Benim karma karışık vaziyetim ona sirayet edemez, ona dokunamaz. Zaten Risale-i Nur'un bize verdiği ders de, hakikat-i ihlâs ve terk-i enaniyet ve daima kendini kusurlu bilmek ve hodfuruşluk etmemektir. Kendimizi değil, Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsini ehl-i imana gösteriyoruz. Bizler, kusurumuzu görene ve bize bildirene —fakat hakikat olmak şartıyla— minnettar oluyoruz, “Allah razı olsun” deriz. Boynumuzda bir akrep bulunsa, ısırmadan atılsa, nasıl memnun oluruz; kusurumuzu —fakat garaz ve inat olmamak şartıyla ve bid'alara ve dalâlete yardım etmemek kaydı ile— kabul edip minnettar oluyoruz.

Aziz kardeşlerim,

Müdafaatımda onlara cevaben demiştim ki:

Onlar bana ait değil ve o kerametlere sahip olmak benim haddim değil. Belki Kur'ân'ın mu'cize-i maneviyesinin tereshuhatı ve lem'alarıdır ki, hakiki bir tefsiri olan

Aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bid'a: dinin aslına uymayan adet ve uygulamalar.
cevaben: cevap olarak, karşılık şeklinde.
dalâlet: iman ve İslamiyetten ayrılmak, azmak.
dellâl: ilân eden, bir haberi duyurmak için yüksek sesle bağırarak dolaşan kimse.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
elmas: çok kıymetli bir mü-

cevher.
garaz: kötü kasıt, düşmanca niyet, kin.
hadim: hademe, hizmetçi.
hakikat: gerçek, doğru.
hakikat-ı ihlâs: ihlâsın gerçeği, aslı.
hakiki: gerçek.
hodfuruş: kendini beğendirmeye çalışan, övünen.
ilân: yayma, duyurma, bildirme.
kat'iyen: kat'î olarak, kesin olarak, kesinlikle.

keramet: ermişcesine yapılan iş, hareket veya söylenen söz, fikir.
kismen: kısmî olarak, bir kısım.
kusur: eksiklik, noksan, özür.
lem'a: panlı.
minnettar: bir iyiliğe karşı teşekkür duygusu içinde olan.
mu'cize-i maneviye: manevî mu'cize.
mücevherat: mücevherler.
Müdafaat: müdafaalar, savunmalar.

razı: rıza gösteren, hoşnut olan.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.
sirayet: birinden diğerine geçme, bulaşma.
şahs-ı manevî: manevî şahıs, belli bir kişi olmayıp bir cemaatte meydana gelen manevî şahıs.
tefsir: Kur'ân'ın mana bakımından izahı, açıklaması.
tereshuhat: damlamalar, sızıntılar.
terk-i enaniyet: benlik ve enaniyetten vazgeçme.
tezahür: görünme, belirme, ortaya çıkma.
vaziyet: durum.

Risale-i Nur'da kerametler şekli olarak şakirtlerinin kuvve-i maneviyelerini takviye etmek için, ikramat-ı İlâhiye nev'indedir. İkrâmın izharı bir şükürdür, caizdir, hem makbuldür.

Şimdi, ehemmiyetli bir sebebe binaen, bu cevabı bir parça izah edeceğim. Ve "Niçin izhar ediyorum? Ve niçin bu noktada bu kadar tahşidat yapıyorum?" diye soruldu.

Elcevap: Risale-i Nur'un hizmet-i imaniyede bu zamanda binler tahribatçılara mukabil yüz binler tamiratçısı bulunmak lâzım gelirken, hem benimle lâakal yüzer kâtip ve yardımcı bulunmasına ihtiyaç varken, değil çekinmek ve temas etmemek, belki millet ve ehl-i idarenin takdirle ve teşvikle yardım ve temas etmesi zarurî iken ve o hizmet-i imaniye hayat-ı bâkiyeye baktığı için hayat-ı fâniyenin meşgalelerine ve fâidelerine tercih etmek ehl-i imana vacip iken, kendimi misal olarak derim ki:

Beni her şeyden ve temastan ve yardımcılarından men etmekle beraber, aleyhimizde olanlar bütün kuvvetleriyle arkadaşlarımla kuvve-i maneviyelerini kırmak ve benden ve Risale-i Nur'dan soğutmak ve benim gibi ihtiyar, hasta, zayıf, garip, kimsesiz bir bîçareye, binler adamın göreceği vazifeyi başına yüklemek ve bu tecrit ve tazyiklerden maddî bir hastalık nev'inden insanlarla temas ve ihtilâttan çekilmeye mecbur olmak, hem o derece tesirli bir tarzda halkları ürkütmek ki, en ziyade merbut görülen bazı dostları bana selâm vermemek, hatta bazı namazı da

aleyh: ona karşı, onun üzerine.
bîçare: çaresiz, zavallı.
binaen: -den dolayı, bu sebepten.
caiz: yapılması veya yapılmamasında sakınca olmayan, uygun.
ehemmiyetli: önemli.
ehl-i idare: idare edenler, devleti yönetenler.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
El-cevap: cevap olarak.
faide: fayda.
garip: gurbette, kendi memleketinin dışında bulunan, yabancı.
hayat-ı bakiye: bâkî olan, sonsuz hayat, ahiret hayatı.
hayat-ı fâniye: fânî hayat, sonu olan dünya hayatı.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur'ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmî delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
ihtilât: karşış görüşme, beraber yaşama.
ikramat-ı İlâhiye: Cenab-ı Hakkın ikramları, nimetleri, bağışları.
izah: açıklama, ayrıntıları ile anlatma.
izhar: ortaya koyma, açığa çıkarma, gösterme.
kâtip: yazıcı.
keramet: ermişçesine yapılan iş, hareket veya söylenen söz, fikir.
kuvve-i maneviye: manevî güç, moral.
lâakal: en azından, hiç olmazsa.
maddî: madde ile alâkalı, cismanî.

makbul: kabul edilmiş, geçerli.
men: yasak etme, engelleme, mâni olma.
merbut: bağlı, raptedilmiş.
meşgale: iş, uğraş, meşgul olunan şey.
misal: örnek.
mukabil: karşılık.
nevi: çeşit, tür.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
selâm: barış, rahatlık, selâ-

met ve esenlik dileme.
sual: soru.
şakirt: talebe, öğrenci.
şükür: görülen bir iyiliğe karşı hoşnutluk ve memnunluk ifade etme, teşekkür.
tahribat: tahripler, yıkıp bozmalar.
tahşidat: yığmalar, biriktirmeler, toplamlar.
takdir: kıymet verme, beğenme.
takviye: kuvvetlendirme, sağlamlaştırma.
tamirat: tamirler, düzeltmeler.
tarz: biçim, şekil.
tazyik: zorlama, baskı, sıkıntı verme.
tecrit: bir kişinin başka bir insan veya nesneyle olan ilişkisini kesme.
vacip: zorunlu.
vazife: görev.
zaif: zayıf.
zarurî: zorunlu.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

terk etmek derecesinde ürkütmekle kuvve-i maneviyeyi kırmak cihetleriyle ve sebepleriyle, ihtiyarım haricinde bütün o mânilere karşı Risale-i Nur Şakirtlerinin kuvve-i maneviyelerinin takviyesine medâr ikramat-ı İlâhiyeyi beyan ederek Risale-i Nur etrafında manevî bir tahşidat yaptırmak ve Risale-i Nur kendi kendine, tek başıyla, başkalarına muhtaç olmayarak, bir ordu kadar kuvvetli olduğunu göstermek hikmetiyle bu çeşit şeyler bana yazdırılmış. Yoksa —hâşâ— kendimizi satmak ve beğendirmek ve temeddüh etmek, hodfüruşluk etmek ise, Risale-i Nur'un ehemmiyetli bir esası olan ihlâs sırrını bozmaktır.

İnşaallah, Risale-i Nur kendi kendini, hem müdafaa ettiği, hem kıymetini tam gösterdiği gibi, bizi de manen müdafaa edip kusurlarımızı affettirmeye vesile olacaktır.

Aziz kardeşlerim,

Risale-i Nur'un zuhurundan kırk sene evvel, geniş bir hiss-i kablelvuku, acip bir tarzda, hem bende, hem bizim köyde, hem nahiyemizde tezahür ettiğini şimdi bir ihtar-ı manevî ile kat'î kanaatim gelmiş. Şefik ve kardeşim Abdülmecid gibi eski talebelerime bu sırrı fâş etmek istedim. Şimdi Cenab-ı Hak sizlerde çok Abdülmecid'leri ve çok Abdurrahman'ları verdiği için, size beyan ediyorum:

Ben, on yaşında iken, büyük bir iftihar, hatta bazen temeddüh suretinde bir hâletim vardı. İstemediğim hâlde

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
Aziz: izzetli, muhterem, saygın.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
cihet: yön.
ehemmiyetli: önemli.
evvel: önce, ilk.
faş: meydana çıkma, açığa vurma, dile verme.
hâlet: hâl, durum.
hariç: bir şeyin dışı, dışarı, dışta kalan.
hâşâ: asla, kat'iyen, öyle de-

ğil, Allah göstermesin.
hikmet: gaye, maksat.
hiss-i kablelvuku: Bir şeyi vukuundan önce hissetme, bir hâdisenin gerçekleşmesinden önce kalbe doğması.
hodfüruş: kendini beğendirmeye çalışan, övünen.
iftihar: övünme.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemesizin, sırf Allah rızası için yapma.
ihtar-ı manevî: manevî uyarı,

bildirim; Cenab-ı Hakkın imana ve Kur'an'a ait meselelerde kullarını uyarması.
ihtiyar: irade, tercih; kendi istek ve arzularına göre hareket etme.
ikramat-ı İlâhiye: Cenab-ı Hakkın ikramları, nimetleri, başlıklar.
inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.
kanaat: inanma, görüş, fikir.
kat'î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.

kıymet: değer.
kusur: eksiklik, noksan, özür.
kuvve-i manevîye: manevî güç, moral.
manen: mana bakımından, manaca.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
mâni: engel.
medar: sebep, vesile.
müdafaa: savunma.
nahiye: bölge, küçük yer.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursi'nin eserlerinin adı.
sır: gizli hakikat.
suret: biçim, şekil, tarz.
şakirt: talebe, öğrenci.
tahşidat: yığmalar, biriktirmeler, toplamalar.
takviye: kuvvetlendirme, sağlamlaştırma.
talebe: öğrenci.
tarz: biçim, şekil.
temeddüh: kendi kendini övme, kendini methetme, böbürlenme.
tezahür: görünme, belirme, ortaya çıkma.
vesile: aracı, vasıta.
zuhur: ortaya çıkma.

pek büyük bir iş ve büyük bir kahramanlık tavrını takınıyordum. Kendi kendime derdim: “Senin peş para kıymetin yok. Bu temeddühkârâne, hususan cesarette çok fazla gösterişin ne içindir?” Bilmiyordum, hayret içindeydim. Bir iki aydır o hayrete cevap verildi ki: Risale-i Nur, kablelvuku kendini ihsas ediyordu. Sen, adı odun parçası gibi bir çekirdek iken, o firdevs salkımlarını bilfiil kendi malın gibi hiss-i kablelvuku ile hissedip hodfüruşluk ederdin.

Bizim Nurs köyümüz ise, hem eski talebelerim, hem hemşehrilerim biliyorlar ki, bizim köyümüz, fevkalâde gösteriş ve cesarette ileri göstermek için temeddühü çok severdiler; güya büyük bir memleketi fetheder gibi kahramanâne bir tavır almak istiyordular. Ben, hem kendime, hem onlara çok hayret ederdim. Şimdi hakikî bir ihtar ile bildim ki: O masum Nurslu insanlar, Nurs karyesi; Risale-i Nur’un nuruyla büyük bir iftihar kazanacak, o vilâyetin, nahiyenin ismini iştmeyen, Nurs köyünü ehemmiyetli tanıyacak diye bir hiss-i kablelvuku ile o nimet-i İlâhiyeye karşı teşekkürlerini temeddüh suretinde göstermişler.

.....

Sizi eski talebelerim ve eski arkadaşlarım ve kardeşim ve biraderzadem Abdülmecid ve Abdurrahman’lar bildiğimden, bu mahrem sırrı size açtım.

Evet, ben, yirmi dört saat evvel hassasiyetimle ve asabımın rutubetten tesiriyle rahmet ve yağmurun gelmesini

adı: basit, bayağı, sıradan.

asap: sinirler.

bilfiil: bizzat kendi çalışması ile, kendi yaparak.

biraderzade: kardeş çocuğu, yeğen.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

evvel: önce.

fevkalâde: olağanüstü.

firdevs: Cennet, Cennetin en yüksek yeri.

güya: sanki.

hakikî: gerçek.

hassasiyet: hassaslık, dikkatlilik, ihtimamlılık.

hemşehri: aynı şehirli, aynı memleketli.

hiss-i kablelvuku: Bir şeyi vukundan önce hissetme, bir hâdisenin gerçekleşmesinden önce kalbe doğması.

hodfüruş: kendini beğendirmeye çalışan, övünen.

hususan: bilhassa, özellikle.

iftihar: övünme.

ihsas: hissettirme, sezdirme.

ihtar: hatırlatma, uyarı.

kablelvuku: olmadan önce.

kahramanâne: kahramanca, kahraman olana yakışır şekilde, yiğitçe, cesurâne.

karye: köy.

kıymet: değer.

mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken, gizli.

masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

nahiye: bölge, küçük yer.

nimet-i İlâhiye: Allah’ın nimeti, lütfu, ihsanı.

nur: aydınlık, parlaklık, ışık.

Nurs: Risale-i Nur’un müellifi Bediüzzaman Said Nursî’nin doğduğu, Bitlis’in Hizan kazasının İsparit nahiyesine bağlı olan köy.

rahmet: lütuf, nimet, faydalı yağmur için söylenir.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.

rutubet: yaşlık, nem, nemlilik, ıslaklık.

sır: gizli hakikat.

suret: biçim, şekil, tarz.

talabe: öğrenci.

temeddüh: kendi kendini övme, kendini methetme, böbürlenme.

temeddühkârâne: kendi kendini öven kimseye yakışır şekilde, kendi kendini methederek, böbürlenerek.

tesir: etki.

vilâyet: il.

hissettiğim gibi, aynen öyle de, ben ve köyüm ve nahiyem, kırk dört sene evvel Risale-i Nur'daki rahmet yağmurunu bir hiss-i kablelvuku ile hissetmişiz demektir.

Umum kardeşlerimize ve hemşirelerimize selâm ve dua ederiz ve dualarınızı rica ederiz.

Said Nursî

**BÜYÜK BİR MAKAMDA BİR KUMANDAN VE
EHEMMİYETLİ BİR ZATIN EHEMMİYETLİ MEKTUBUNA
MECBURÎ BİR CEVAPTIR**

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۞ ۱ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ ۲

Azız, sıddık kardeşlerim,

Bilmukabele, biz de ramazanınızı tebrik ediyoruz. Rüyalarınız pek çok mübarektirler. İnşaaallah, Cenab-ı Hak sizi büyük ihsanlara mazhar eyleyecek diye bir işarettir.

Bence bu zamanda en büyük bir ihsan, bir vazife, imanını kurtarmaktır, başkaların imanına kuvvet verecek bir surette çalışmaktır. Sakın, benlik ve gurura medar şeylerden çekin. Tevazu, mahviyet ve terk-i enaniyet, bu zamanda ehl-i hakikate lâzım ve elzemdir. Çünkü, bu asırda en büyük tehlike benlikten ve hodfüruşluktan ileri geldiğinden, ehl-i hak ve hakikat, mahviyetkârâne daima kusurunu görmek ve nefsini itham etmek gerektir. Sizin gibi ağır şerait içinde kahramancasına imanını ve

manasında kullanılan bir dua.
itham: töhmetlendirme, suçlu görme.
kumandan: komutan.
kusur: eksiklik, noksan, özür.
mahviyet: alçak gönüllülük, kendini değersiz gösterme.
mahviyetkârâne: tevazu göstererek, alçak gönüllülükle, kendini küçük görerek.
makam: büyük yer, mevki.
mazhar: nail olma, şereflenme.
mecburî: zorunlu.
medar: sebep, vesile.
mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.
nahiye: bölge, küçük yer.
nefis: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.
rahmet: lütuf, nimet, faydalı yağmur için söylenir.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
selâm: barış, rahatlık, selâmet ve esenlik dileme.
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabulleyen.
suret: biçim, şekil, tarz.
şerait: şartlar.
terk-i enaniyet: benlik ve enaniyetten vazgeçme.
Tevazu: alçak gönüllülük, bir kimsenin başkalarını kendinden küçük görmemesi.
Umum: bütün.
vazife: görev.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.
2. Allah'ın selâmi, rahmeti ve berekâtı üzerinize olsun.

asır: yüzyıl.
aziz: izzetli, muhterem, saygın.
berekât: bolluklar, iyilikler, ihsanlar.
bilmukabele: karşılıklı, karşılık olarak.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
ehemmiyetli: önemli.
ehl-i hak: hak ehli, iman, İslâ-

miyet ve hak yolunda olan, hak mezhepte olan.
ehl-i hakikat: hakikati arzulayanlar, gerçeği bulup onun peşinden gidenler; Allah adamı.
elzem: daha (en, pek) lâzım, lüzumlu, gerekli.
evvel: önce.
hemsire: kız kardeş, baci.

hiss-i kablelvuku: Bir şey vukuundan önce hissetme, bir hâdisenin gerçekleşmesinden önce kalbe doğması.
hodfüruş: kendini beğendirmeye çalışan, övünen.
ihsan: bağışlama, ikram etme, lütuf.
iman: inanç, itikat.
inşaaallah: 'Allah izin verirse'

ubudiyetini muhafaza etmesi, büyük bir makamdır. Sen- nin rüyalarının bir tabiri de, bu noktadan seni tebşir et- mektir.

Risale-i Nur eczalarında tarikat hakikatine dair *Telvi- hat-ı Tis'a* namındaki risaleyi elde edip bakınız. Hem, za- tınız gibi metin ve imanlı ve hakikatli zatlar Risale-i Nur dairesine giriniz. Çünkü, bu asırda Risale-i Nur, bütün te- hacümata karşı mağlûp olmadı. En muannit düşmanları- na da, serbestiyetini resmen teslim ettirdi. Hatta iki se- neden beri büyük makamatlar ve adliyeler, tetkikat neti- cesinde, Risale-i Nur'un serbestiyetini tasdik ve mahrem ve gayr-i mahrem bütün eczalarını sahiplerine teslimle karar verdiler.

Risale-i Nur'un mesleği, sair tarikatler, meslekler gibi mağlûp olmayarak, belki galebe ederek pek çok muan- nitleri imana getirmesi, pek çok hâdisatın şahadetiyle, bu asırda, bir mu'cize-i maneviye-i Kur'âniye olduğunu ispat eder. O dairenin haricinde, ekseriyetle bu memle- kette bu hususi ve cüz'î ve yalnız şahsî hizmet veya mağ- lûbâne perde altında veya bid'alara müsamaha suretinde veya tevilât ile bir nevi tahrifat içinde hizmet-i diniye tam olamaz diye, hadisat bize kanaat vermiş.

Madem sizde büyük bir himmet ve kuvvetli bir iman var; tam bir ihlâs ve tam bir mahviyetle, sebatkârâne Risale-i Nur'a şakirt ol. Tâ binler, belki yüz binler şa- kirtlerin şirket-i maneviye-i uhreviyelerine hissedar ol.

asır: yüzyıl.
bid'a: dinin aslına uymayan âdet ve uygulamalar.
cüz'i: küçük, az.
dair: alâkalı, ilgili.
ecza: cüzler, parçalar, kısımlar.
ekseriyetle: daha ziyadesiyle, çoklukla, çoğunlukla.
galebe: galip gelme, üstünlük.
gayr-i mahrem: mahrem olma- yan, gizli ve özel olmayan.
hâdisat: hâdiseler, olaylar.
hâdisat: hâdiseler, olaylar.
hakikat: gerçek, doğruluk; görü- len bir şeyin aslı, esası.
hariç: bir şeyin dışı, dışarı, dışta kalan.
himmet: manevî yardım, ihsan, lütuf.
hissedar: hisse sahibi, hissesi olan.
hizmet-i diniye: dinî hizmet.
hususî: özel.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsizin, sırf Al- lah rızası için yapma.
iman: inanç, itikat.
ispat: doğruyu delillerle göster- me.
kanaat: inanma, görüş, fikir.
Madem: ...den dolayı, böyle ise.
mağlûbane: mağlûp bir şekilde, yenilmiş olarak.
mağlûp: yenilme, kendisine galip gelinmiş.
mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken, gizli.
mahviyet: alçak gönüllülük, ken- dini değersiz gösterme.
makam: büyük yer, mevki.
makamat: makamlar.
meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.
metin: sağlam ve dayanıklı; ko- laylıkla sarsılmayan, telâşa düş- meyen ve korkuya kapılmayan.
muannit: inatçı, ayak direyen.
mu'cize-i maneviye-i Kur'âniye: Kur'an'ın manevî bir mu'cizesi.
muhafaza: koruma.
müsamaha: göz yumma, hoş görme, görmezlikten gelme, tole- rans.

nam: ad.
nevi: çeşit, tür.
resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be- diüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sair: diğer, başka, öteki.
sebatkârâne: sabır ve sebat ederek.
serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.
suret: biçim, şekil, tarz.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
şahsî: şahsa, kişiye ait, husu- sî.
şakirt: talebe, öğrenci.
şirket-i maneviye-i uhrevi- ye: ahirete ait hizmetlerle il- gili manevî şirket, manevî or- taklık.
tabir: yorum, yorumlama.
tahrifat: tahrifler, bir şeyin aslına bozmalar, değiştirme- ler.
tarikât: Allah'a ulaşmak için seyhin gözetiminde müridin takip edeceği terbiye usul ve yolu.
tasdik: doğrulama, onayla- ma.
tebşir: müjde verme, müjde- leme.
tehcümat: hücumlar, saldı- rışlar.
tetkikat: araştırmalar, incele- meler.
tevilât: teviller, yorumlama- lar.
ubudiyet: kulluk.
zat: kişi, şahıs.

Tâ senin hayırların, iyiliklerin cüz'iyetten çıkıp küllileşsin, ahirette tam kârlı bir ticaret olsun.

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۞ وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ۞
السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

Çok mübarek, çok kıymetli, çok sevgili Üstadımız Hazretleri,

Elhamdülillâh, bu sene Isparta'daki talebelerinizi dünyevî meşagil daha çok gaflete sokmadı. Hizmet-i Nuriyede ki gayretlerimiz ciddî bir surette devam ediyor. Herbirimizin kalplerimizdeki Nura karşı incizap, simalarımızda okunuyor. Sanki bu talebelerinizin kalpleri sevinçle doludur.

Evet Sevgili Üstadımız, bütün talebeleriniz hep birden diyorlar: Liyakatsizliğimiz, hiçliğimiz ile beraber safiyâne istihdam edildiğimiz bu hizmet-i Nuriyede bedî bir Üstad da hem talebe, hem kâtip, hem muhatap, hem nâşir, hem mücahit, hem halka nasih, hem Hakka âbid olmak gibi cihandeğer güzelliklerin hepsini birden bize veren Hazret-i Allah'a ne kadar şükretsek azdır. Ve bu yapmak istediğimiz şükürler dahi, Hâlık'ımızın fazlı ile kalbimize gelen bir ihsan olduğunu tahattur eden biz talebelerinizin kalplerini sürur ve sevinç dolduruyor. Masum Nursuların Üstadımızın küçüklüğünde geçirdikleri hayatın müteşekkîrâne bir tarzı, hâl ve etvarımızda okunuyor. Hudutsuz

Hâlık: yoktan yaratan, her şeyi yoktan var eden, yaratıcı; Allah.

hizmet-i Nuriye: Nur hizmeti, Risale-i Nur için çalışma.

Hudutsuz: sınırsız.

ihsan: bağışlama, ikram etme, lütüf.

incizap: cezp edilme, kapılma, çekilme.

istihdam: bir hizmette kullanma, çalıştırma.

kâtip: yazıcı.

kıymetli: kıymetli, değerli.

küllî: bütüne ait olan, umumî, genel.

Liyakat: lâyık olma, ehliyet.

Masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

meşagil: meşguliyetler, iş-güçler, uğraşlar.

muhatap: kendisine hitap olunan, söz söylenilen kimse.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

mücahit: cihad eden, savaşılan.

müteşekkîrâne: müteşekkîr olarak, teşekkür edercesine.

nasih: nasihat eden, öğüt veren.

naşir: eser, neşreden, yayınlayan, dağıtan.

Nurs: Risale-i Nur'un müellifi Bediüzzaman Said Nursî'nin doğduğu, Bitlis'in Hizan kazasının Ispartı nahiyesine bağlı olan köy.

safiyâne: çok temiz kalplilikle, hiçbir kötülük düşünmeden, çok saf olarak.

simâ: yüz, çehre.

suret: biçim, şekil, tarz.

sürur: sevinç, mutluluk.

şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hâl ile Allah'ı hamd etme.

tahattur: hatıra gelmek, hatırlamak.

talebe: öğrenci.

tarz: kendine has oluş ve hareket şekli.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

2. Hiçbir şey yoktur ki Onu tesbih etmesin, Onu övmesin. (İsra Suresi: 44.)

3. Allah'ın selâmı, rahmeti ve berekâtü üzerine olsun.

âbid: ibadet eden, kulluk eden.

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.

bedî: eşsiz güzel.

berekât: bolluklar, iyilikler, ihsanlar.

ciddî: gerçek olarak, hakika-

ten.

cihandeğer: cihan kıymetinde. çok kıymetli.

cüz'iyet: azlık, cüz'î oluş, küçüklük.

dünyevî: dünyaya ait.

Elhamdülillâh: Allah'a hamd olsun, Allah'a şükür.

etvar: hâl ve hareketler, işler,

tarzlar, tavırlar.

fazl: alicenaplık, ihsan, cömertlik.

gaflet: dikkatsizlik, endişesizlik, Allah'tan uzaklaşıp nefsin arzularına dalmak.

hâl: durum, vaziyet, keyfiyet;

çinde bulunulan durum ve şartların bütünü.

şükürler, nihayetsiz senalar olsun o Zat-ı Zülcelâle ki, bizleri cehl-i mutlak derelerinden, isyan ve küfran bataklıklarından lütuf ve keremiyle çıkarıp, gözleri kamaştıran en parlak bir nura talebe etmiştir.

Eğer Sevgili Üstadımız “iktiran” tabir edilen iki nime-tin beraber geldiğini daha evvelden bize izah etmeseydi, çok minnettarlıklarımızı kalplerimize tercüman olan ka-lemlerimizden okuyacaklardı.

Evet Sevgili Üstadımız, biz kendimize bakıyoruz; Risa-le-i Nur’a muhatap olamıyoruz. Buna rağmen, ihtiyaç şiddetlendikçe, Hâlîk-ı Rahîm’in merhametli tecellilerini müşahede ediyoruz. Kalb-i Üstat, parlak bir âyine, bir mazhar, bir ma’kes; lisan-ı Üstat, âli bir mübelliğ, bir mu-allim, bir mürşit; hâl-i Üstat, teccüm etmiş en güzel bir örnek, bir numune, bir misal oluyor. Tevaif-i beşerin ih-tiyaçları yazılıyor, gösteriliyor.

İşte yedi seneden beri ateş püsküren zalim beşerin hâ-li; bugün daha çok ızdıraplı bir hâle girmiş bulunuyor. Herbir zıdrak, acaba yarın ne olacak düşüncesiyle kulka-rını radyoların ağızlarına koymuşlar, mütehayyir duru-yolar. Şarkta Japonların mağlûp olmasıyla, dünyanın salâh-ı selâmete ve emn ü emâna kavuşması beklenir-ken; deccalâne bir hareket şimalde kendini gösterdiği gö-rülüyor. Şu vaziyet, herkesi heyecana, endişeye sevk edi-yor, istikbalin zulmetlerine gittiği zannıyla merakla radyo-ları takibe koşturuyor. Lillâhilhamd, Risale-i Nur, âli beyanatı ile ruhlarımızı teskin ediyor, hakikî dersleriyle

âli: yüce, yüksek, ulu.

âyine: ayna.

beşer: insan, insanlık.

beyanat: açıklamalar, izahlar.

cehl-i mutlak: kara cahillik, aşırı derecede bilgisizlik, sonsuz cehalet.

deccalâne: Deccal gibi hareket edercesine.

emn ü emân: rahat, huzur ve gü-ven içinde olma.

evvel: önce.

hakikî: gerçek.

Hâlîk-ı Rahîm: sonsuz merhamet ve şefkat sahibi yaratıcı, Allah.

hâl-i Üstat: üstadın hâli.

ızdırap: üzüntü veren bir duru-mun meydana getirdiği kuvvetli acı, aşırı elem, azap, sıkıntı.

iktiran: iki şeyin beraber gelme-si.

istikbal: gelecek zaman.

isyan: başkaldırma, itaatsizlik, emre karşı gelme.

izah: açıklama, ayrıntıları ile an-latma.

Kalb-i Üstat: Üstadın kalbi.

kerem: cömertlik, lütuf, ihsan, bağış.

küfran: iyilik bilmeme, görülen iyiliği unutma, nankörlük.

Lillâhilhamd: Allah’a hamd olsun ki!

lisan-ı Üstat: üstadın dili, üstadın ifade şekli.

lütuf: güzellik, hoşluk, iyilik, ih-san.

mağlûp: yenilme, kendisine galip gelinmiş.

ma’kes: akseden yer, yansıma yeri.

mazhar: ilahî tecellilerin görün-düğü yer.

minnettar: bir iyiliğe karşı teşekkür duygusu içinde olan.

misal: örnek.

muallim: ders veren, öğretici.

muhatap: kendisine hitap olu-nan, söz söylenen kimse.

mübelliğ: tebliğ eden, haber ve-ren, bildiren.

mürşit: irşat eden, doğru yolu gösteren, rehber, kılavuz.

müşahede: bir şeyi gözle gör-me, seyretme.

mütehayyir: hayrete düşen, şaşırarak.

nihayetsiz: sonsuz, sınırsız.

nimet: lütuf, ihsan, bağış.

numune: örnek.

nur: aydınlık, parıltı, ışık.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-diüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

salâh-ı selâmet:

senâ: methetme, övme.

sevk: ulaştırma, yöneltme.

şark: doğu, doğu bölgeleri.

şimal: kuzeyde yer alan böl-geler.

şükür: Allah’ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hâl ile Allah’ı hamd etme.

tabir: ifade.

taleb: öğrenici.

Tavaif-i beşer: insan taifeleri, insan kavimleri.

tecelli: belirme, bilinme, gö-rünme.

teccüm: cisimleşme, cisim hâline gelme.

teskin: sakinleştirme, yatıs-tırma.

vaziyet: durum.

zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.

Zat-ı Zülcelâl: sonsuz büyük-lük ve haşmet sahibi olan zat, Allah.

zıdrak: idrak sahibi.

zulmet: karanlık.

kalplerimizi tatmin ediyor. İşte, bugünde meydana çıkan bu dehşetli cereyanı, ancak ve ancak Hristiyanlık âleminin Müslümanlıkla ittihadı, yani İncil Kur'ân ile ittihat ederek ve Kur'ân'a tâbi olması neticesi elde edilecek semavî bir kuvvetle mağlûp edileceği iş'ar buyuruluyor ki, Hazret-i İsbâ Aleyhisselâmın da vüruduna intizar etmek zamanının geldiğini mana-i işarî ile ihtar ediyor.

Mesmuata göre, bugünkü Amerika, aktâr-ı âleme tetkikat için gönderdiği dört hey'etten birisini, bugünkü beşeriyetin saadetini temin edecek salim bir din taharrisine memur etmiştir. Bu ise, mücedditliğini mahkeme lisanıyla her tarafa ilân eden Risale-i Nur, bu muztarip, perişan beşeriyetin en büyük bir saadeti olacağına imanımız pek kuvvetlidir.

Sevgili Üstadımız başımızda ve en âlî hakikatleri taşıyan ve Kur'ân'ın en yüksek ve mübarek tefsiri bulunan Risale-i Nur elimizde oldukça, sevinçlerimiz had ve hududa alınmaz.

İşte bu hakikatlerin herbir cüz'ü, saha-i faaliyete çıksa, her tarafta merakla, zevkle kendini okutturuyor. Buna bariz deliller pek çok var. Hususiyile, inkâr-ı haşir mefkûresini mağlûp eden Onuncu Söz matbu nüshaları ve bilhassa gizli tab edildiği hâlde kendini serbest okutan ve takviye-i imanda pek yüksek harikaları taşıyan *Ayetü'l-Kübra* risaleleri ve inkâr-ı ulûhiyet mefkûresini zirüzeber eden Külliyat-ı Nur *Hüccetü'l-Bâliğa* ve *Meyve* gibi eczaları meydanda. İnşaaallah, Kur'ân'ın etrafına çevrilmek

aktâr-ı âlem: âlemin her tarafı, âlemin dört bir yanı.
Aleyhisselâm: Allah'ın selâmı onun üzerine olsun.
âli: yüce, yüksek, ulu.
bariz: açık, besbelli.
beşeriyet: beşerlik, insanlık.
bilhassa: özellikle.
cüz: kısım, parça.
dehşetli: ürktücü, korkunç.
delil: bir davayı ispata yarayan şey, bürhan.
ecza: cüzler, parçalar, kısımlar.

had: sınır.
hakikat: gerçek, esas.
harika: olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran.
hey'et: bir topluluğu meydana getiren kişilerin bütünü, komite.
Hristiyanlık: Hz. İsa'nın tebliğ ettiği dinin adı, Hristiyan dini, İsevîlik, Nasraniyet.
hudut: sınırlar.
Hususiyile: özellikle.
ihtar: hatırlatma, uyan.

ilân: yayma, duyurma, bildirme.
iman: inanç, itikat.
inkâr-ı haşir: haşrin inkârı, imanın altı esasından birisi olan öldükten sonra tekrar diriltilmenin, ceza ve mükâfâtın, ahiret hayatının varlığını reddetme.
inkâr-ı ulûhiyet: Allah'ın varlığını reddederek yokluğunu kabul ve dava etme.
inşaaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.

intizar: bekleme, gözleme.
iş'ar: anlatma, bildirme.
ittihat: birleşme, birlik oluşturma.
lisan: dil.
mağlûp: yenilme, kendisine galip gelinmiş.
mana-yı işarî: yazı ve işaretlerle ifade edilen mana.
matbu: tab edilmiş, basılmış.
mefkûre: ülkü, gaye olan şey.
Mesmuat: işitilen, duyulan, haber alınan seyler.
muztarip: ızdırabı, sıkıntısı olan, ızdırap çeken, çırpınıp duran, sıkıntılı.
mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.
müceddit: hadis-i şerifle, her asır başında geleceği müjdelenen dinin yüksek hizmetkârı; dine yeni bir tarzla yaklaşan, asrın şartlarına göre ve ortaya atılan yeni şüphe ve taarruzlara karşı dini yorumlayıp kuvvetlendiren büyük âlim.
nüşha: birbirinin aynı olan suretlerin her biri.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
saadet: mutluluk.
saha-i faaliyet: faaliyet sahası, çalışma sahası, faal olma alanı.
semavî: Allah tarafından olan, lâhî.
tab: basma, baskı.
tâbi: boyun eğen, uyan, itaat eden.
taharri: arama, araştırma.
takviye-i iman: iman takviyesi, inancın kuvvetlenmesi.
tatmin: insanın kalbinin manevî olarak doyması, huzur ve sükûnete ermesi.
tefsir: Kur'ân-ı Kerim'i açıklamak maksadıyla yazılan kitap.
temin: sağlama.
tetkikat: araştırmalar, incelemeler.
vürüt: gelme, ulaşma.
zirüzeber: altüst, karmakarışık, darmadağın.

istenilen imansızlığın emansız surunu, Risale-i Nur, temelinden kaldıracak, imansızlığın emânsız ateşini söndürüp, âb-ı hayat bahşeden şerab-ı kevserini, bütün dünyaya emânlı iman vermekle içirecektir.

1 **الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي**

Talebeniz
Hüsrev

2 **بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ**

3 **السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا**

Aziz Sıddık Kardeşlerim!

Sizin bayramlarınızı tekrar be tekrar tebrik ediyoruz.

Gayet ehemmiyetli iki meseleyi, sizlere —zekâvetinize itimâden— Risale-i Nur’da müteferrikan parçaları bulunmalarına binaen gayet muhtasar konuşacağım.

• *Birincisi:* Risale-i Nur’un hakikî ve hakikatli bir şair kirdi bulunan ve Kur’ân-ı Mu’cizülbeyan’ın kâtibi, bu defa yazdığı mektupta, haddimden bin derece ziyade hüs-nüzannına istinaden, bir hakikat soruyor. Risale-i Nur’un şahs-ı manevîsinin gayet ehemmiyetli ve kudsî vazifesini ve hilâfet-i Nübüvvetin de gayet ulvî vazifelerinden bir vazifesini benim adî şahsımda, üstadı noktasından bir cilvesini gördüğünden, bana o hilâfet-i maneviyyenin bir mazharı nazarıyla bakmak istiyor.

âb-ı hayat: hayat suyu.
adi: basit, bayağı, sıradan.
aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bahş: bağış, ihsan, verme.
berekât: bolluklar, iyilikler, ihsanlar.
binaen: -den dolayı, bu sebepten.
cilve: tecelli, iyi şekilde ortaya çıkma.
ehemmiyetli: önemli.
emân: yardım isteme, aman dileme.
gayet: son derece.
hakikat: gerçek, esas.
hakikî: gerçek.
hilâfet-i maneviye: manevî hilâfet, insanların kalp, akıl ve ruhlarına hâkim olma.
hilâfet-i Nübüvvet: Hz. Muhammed’den sonra, onun yerine Kur’ân davasını ve sünnetini devam ettirip temsil etme.
hüs-n-i zan: iyi fikirde bulunup, iyi olacağını düşünmek.
iman: inanç, itikat.
istinaden: istinat ederek, dayanarak.
itimâden: itimat ederek, dayanarak, güvenerek.
kâtip: yazıcı.
kudsî: mukaddes, yüce.
Kur’ân-ı Mu’cizülbeyan: açıklamalarıyla akılları benzerlerini yapmaktan âciz bırakan Kur’ân.
mazhar: bir şeyin çıktığı görüldüğü yer; nail olma, şereflenme.

1. Baki olan ancak Allah’tır.
2. Allah’ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.
3. Allah’ın selâmı, rahmeti ve berekâtı ebede kadar ve daima üzerinize olsun.

mesele: önemli konu.
muhtasar: kısaltılmış, özet.
müteferrikan: ayrı ayrı; pek çok.
nazar: bakış, bakış açısı.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
Sıddık: çok doğru, dürüst, hakki ve hakikati tereddütsüz kabullenen.
şahs-ı manevî: manevî şahıs, belli bir kişi olmayıp bir cemaatte meydana gelen manevî şahıs.
şakirt: talebe, öğrenci.
şarab-ı kevser: Kevser şarabı, Kevser suyu; Cennette bulunan Kevser Nehrinin sarhoş etmeyen lezzetli şarabı.
talebe: öğrenci.
ulvî: yüksek, yüce.
vazife: görev.
zekâvet: zekilik; çabuk anlama, kavrama kabiliyeti.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

Evvelâ: Bâkî bir hakikat, fânî şahsiyetler üstüne bina edilmez. Edilse, hakikate zulümdür. Her cihetle kemalde ve devamda bulunan bir vazife, çürümeye ve çürütülmeye maruz ve müptelâ şahsiyetlerle bağlanmaz. Bağlansa, vazifeye ehemmiyetli zarardır.

Saniyen: Risale-i Nur'un tezahürü, yalnız tercümanının fikriyle veyahut onun ihtiyac-ı manevî lisanıyla Kur'an'dan gelmiş, yalnız o tercümanın istidadına bakan feyizler değil, belki o tercümanın muhatapları ve ders-i Kur'an'da arkadaşları olan halis ve metin ve sadık zatların o feyizleri ruhen istemeleri ve kabul ve tasdik ve tatbik etmeleri gibi çok cihetlerle o tercümanın istidadından çok ziyade o Nurların zuhuruna medar oldukları gibi, Risale-i Nur'un ve şakirtlerinin şahs-ı manevîsinin hakikatini onlar teşkil ediyorlar. Tercümanının da içinde bir hissesi var. Eğer ihlâssızlıkla bozmazsa, bir takaddüm şerefi bulunabilir.

Salisen: Bu zaman, cemaat zamanıdır. Ferdî şahısların dehası, ne kadar harika da olsalar, cemaatin şahs-ı manevîsinden gelen dehasına karşı mağlûp düşebilir. Onun için, o mübarek kardeşimin yazdığı gibi, âlem-i İslâmı bir cihette tenvir edecek ve kudsî bir dehanın nurları olan bir vazife-i imaniye, biçare, zayıf, mağlûp, hadsiz düşmanları ve onu ihanetle, hakaretle çürütmeye çalışan muannit hasımları bulunan bir şahsa yüklenmez. Yüklenirse, o kusurlu şahıs ihanet darbeleriyle düşmanları tarafından sarsılsa, o yük düşer, dağılır.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
Bâkî: ebedî, daimî, süreklî ve kalıcı olan.
biçare: çaresiz, zavallı.
bina: kurma, dayandırma.
cemaat: topluluk, aralarında çeşitli bağlar bulunan insanlar topluluğu.
cihet: yön.
deha: olağanüstü zekâ sahibi olma.
ders-i Kur'an: Kur'an dersi, Kur'an'a ait olan ders.

ehemmiyetli: önemli.
Evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
fânî: ölümlü, geçici.
Ferdî: şahsî, bireysel.
feyiz: bolluk, bereket, ihsan, bağış.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hakaret: saygı göstermeme, alçak görme, aşağılama.
hakikat: gerçek, esas.
halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.
harika: olağanüstü.

hasım: düşman, rakip.
hisse: pay, nasip.
ihanet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma.
ihtiyac-ı manevî: manevî ihtiyaç, mana âlemine ait olan lüzum; kalp, ruh, akıl gibi manevî letaife ait ihtiyaç.
istidat: kabiliyet, yetenek.
kemal: olgunluk, mükem-

mellik, kusursuz, tam ve eksiksiz olma.

kudsi: mukaddes, yüce.

lisan: dil.

mağlûp: yenilme, kendisine galip gelinmiş.

maruz: bir şeyin etkisi ve tesiri altında bulunma.

medar: sebep, vesile.

metin: sağlam ve dayanıklı; kolaylıkla sarsılmayan, teleasa düşmeyen ve korkuya kapılmayan.

muannit: inatçı, ayak direyen.

muhatap: kendisine hitap olunan, söz söylenen kimse.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

müptelâ: tutkun, bir şeye düşkün ve tutulmuş olan.

nur: aydınlık, parlak, ışık.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

ruhen: ruh bakımından, ruh yönünden, ruh olarak.

sadık: doğru, gerçek; sözünde, vaadinde, işinde doğru olan.

Salisen: üçüncü olarak.

Saniyen: ikinci olarak.

şahs-ı manevî: manevî şahıs, belli bir kişi olmayıp bir cemaatte meydana gelen manevî şahıs.

şahsiyet: kişilik.

şakirt: talebe, öğrenci.

şeref: manevî büyüklük, yücelik, onur.

takaddüm: öne geçmek, önce gelme.

tasdik: doğrulama, onaylama.

tatbik: yerine getirme, uygulama.

tenvir: nurlandırma, aydınlatma, ışıklandırma.

teşkil: oluşturma, şekillendirme.

tezhür: görünme, belirme, ortaya çıkma.

vazife: görev.

vazife-i imaniye: imanla ilgili vazife, görev.

zaif: zayıf.

zat: kişi, şahıs.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

zuhur: görünme, belli olma, ortaya çıkma.

zulüm: haksızlık.

bîçare: çaresiz, zavalli.
cihet: yön.
ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
ehemmiyetli: önemli.
ehl-i dalâlet: dalâlet ehli; yoldan çıkanlar, azgın ve sapkın kişiler.
ehl-i diyanet: dindar kişiler.
ehl-i gaflet: dünyaya daldığından dolayı ahiretin farkında olmayan.
ehl-i siyaset: ülkenin idaresiyle meşgul olanlar, siyaset adamları, politikaçılar.
Ezcümle: bu cümleden olarak.
fazilet: değer, meziyet, iman ve irfan itibarıyla olan yüksek derece.
fevkalâde: olağanüstü.
hâdise: olay.
hakikat: gerçek, esas.
haysiyet: şeref, onur, itibar.
hiddet: öfke, kızgınlık.
hilâf-ı vakia: gerçeğe zıt.
hüsn-i zan: iyi fikirde bulunup, iyi olacağını düşünmek.
ihsan: bağışlama, ıkrâm etme, lütuf.
irşat: müridin ya da irfan sahibi birinin, bir kimseye tarikati ve Allah yolunu göstermesi.
istifade: faydalanma, yararlanma.
izzet: şeref, yücelik; kuvvet, kudret, üstünlük.
kanun: yasa.
kerem: cömertlik, lütuf, ihsan, bağış.
kıymet-i şahsiye: şahsî kıymetler, değerler.
maden: bir sıfat ve özelliğin kaynağı olan kimse.
maruz: bir şeyin etkisi ve tesiri altında bulunma.
mertebe: derece.
Mesele: önemli konu.
muallim: ders veren, öğretmen.
muhafaza: koruma.
muvafık: uygun, uyar, münasip.

Rabian: Eski zamandan beri çok zatlar, üstadını veya müridini veya muallimini veya reisini kıymet-i şahsiyelerinden çok ziyade hüsnüzan etmeleri, dersinden ve irşadından istifadeye vesile olması noktasında o pek fazla hüsnüzanlar bir derece kabul edilmiş, hilâf-ı vakıadır diye tenkit edilmezdi. Fakat şimdi, Risale-i Nur Şakirtlerine lâıyk bir üstada muvafık ulvî mertebe ve fazileti, bîçare, kusurlu bu şahsımda kabul ettikleri sebebiyle gayret ve şevkleriyle çalışmaları, bu noktada haddimden ziyade hüsnüzanları kabul edilebilir. Fakat, “Risale-i Nur’un şahs-ı manevîsinin malı olarak elimde bulunuyor” diye bilmek gerektir. Fakat, başta zındıklar ve ehl-i dalâlet ve ehl-i siyaset ve ehl-i gaflet, hatta safıkalp ehl-i diyanet, şahsa fazla ehemmiyet verdikleri cihetinde haksızlar. O şahsı çürütmekle hakikatlere darbe vurmak ve o Nurlara benim gibi bir bîçareyi maden zannederek, bütün kuvvetleriyle beni çürütüp, o nurları söndürmeye ve safıkalpleri de inandırmaya çalışıyorlar. Ezcümle, İkinci Meselede bir hâdise bu hakikati gösteriyor.

• *İkinci Mesele:* Bayramın ikinci gününde, teneffüs için kırlara çıktığım zaman, ehemmiyetli bir memur tarafından beş vecihle kanunsuz bir taarruza maruz kaldım. Cenab-ı Hak, rahmet ve keremiyle, belime, başıma yüklenen Risale-i Nur eczalarını ve ruhuma ve kalbime yüklenen şakirtlerinin haysiyet ve izzet ve rahatlarını muhafaza için, fevkalâde bir tahammül ve sabır ihsan eyledi. Yoksa, bir plân neticesinde beni hiddete getirip, Risale-i Nur’un,

mürşit: irşat eden, doğru yolu gösteren, rehber, kılavuz.
Rabian: dördüncü olarak.
rahmet: Allah’ın kullarını esirgemesi, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi.
reis: başkan.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
sabır: dayanma, katlanma,

zorluklara dayanma gücü.
sâfi: samimî, hâlis, saf.
şahs-ı manevî: manevî şahıs, belli bir kişi olmayıp bir cemaatte meydana gelen manevî şahıs.
şakirt: talebe, öğrenci.
şevk: şiddetli arzu, aşırı istek ve heves.
taarruz: saldıрма, sataşma, ilişme.
tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.

teneffüs: soluklanma, rahatlama, dinlenme.
tenkit: eleştirme.
ulvî: yüksek, yüce.
üstâd: bir ilim ve sanatta üstün olan kimse, öğretmen.
vecih: cihet, yön.
vesile: aracı, vasıta.
zat: kişi, şahıs.
zındık: Allah’a ve ahirete inanmayan, Allah’ı inkâr eden, imansız, münkir.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

bahusus *Ayetü'l-Kübra*'nın fütuhata karşı bir perde çekmek olduğu tahakkuk etti.

Sakin, sakın hiç kederlenmeyiniz, merak etmeyiniz, hem telâş etmeyiniz, hem bana acımayınız. Şeksiz şüphesiz, inayet-i İllâhiye perde altında bizi muhafaza etmekle ¹ *عَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْءًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ* ayetine mazhar etsin.

Onların, o plânları da yine akîm kaldı. Fakat bu vilâyette, doğrudan doğruya büyük bir makamdan kuvvet alıp şahsımla uğraşanlar var. Eğer mümkün olsa, buranın havasıyla hiç imtizaç edemediğim cihetini vesile edip, münâsîp bir yere naklime, Denizli Mahkemesini ve Ankara Temyiz Mahkemelerini vasıta yapıp çalışmak lâzım geliyor. Ben kendim yapamadığım için, benden bana daha ziyâde alâkadar Denizli dostları teşebbüs etseler iyi olur. Hiç olmazsa oranın hapsine, bir daha bahaneyle beni alsınlar.

Said Nursî

² *بِسْمِ سُبْحَانَهُ*

Aziz, sıddık, sebatkâr, muhlis kardeşlerim,

Hem maddî, hem manevî; hem nefsim, hem benimle temas edenler gayet ehemmiyetli benden suâl ediyorlar ki: “Neden herkese muhalif olarak, hiç kimsenin yapmadığı

1. Sevmediğiniz şey, belki hakkınızda hayırlıdır. (Bakara Suresi: 216.)

2. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.
alâkadar: ilgili, ilişki.
ayet: Kur'an'ın her bir cümlesi.
Aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.

bahusus: hususiyetle, en çok, hele.
cihet: yön.
ehemmiyetli: önemli.
fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.
gayet: son derece.
imtizaç: uyuşma, uygunluk, bağdaşma.
inayet-i İllâhiye: Allah'ın yar-

dimı.
maddî: madde ile alâkalı, cismanî.
makam: büyük yer, mevki.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
mazhar: nail olma, şereflenme.
muhafaza: koruma.
muhalif: muhalefet eden, bir

fiil ve düşünceye karşı zıt düşüncede bulunan.

muhlis: ihlâslı, samimî; bir işi hiç bir karşılık beklemeden sırf Allah rızası için yapan.

münasîp: uygun.

nakil: bir yerden başka bir yere taşıma, yer değiştirme, aktarma.

nefis: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.

sebatkâr: sebat eden, sözünde ve kararında duran, vazgeçmeyen, sebatlı.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabulleyen.

sual: soru.

şek: şüphe, zan, tereddüt.

tahakkuk: gerçekleşme, kesinleşme.

Temyiz: bir davanın kararının bir üst mahkeme tarafından tekrar incelenmesi.

teşebbüs: girişim, bir işi yapmak için harekete geçme.

vasıta: aracı.

vesile: aracı, vasıta.

vilâyet: il.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

gibi, sana yardım edecek çok ehemmiyetli kuvvetlere bakmıyorsun, istiğna gösteriyorsun? Ve herkes müştak ve talip olduğu ve Risale-i Nur'un intişarına, fütuhatına çok hizmet edeceğine o Risale-i Nur Şakirtlerinin hasları müttefik oldukları ve senden kabul ettikleri büyük makamları kabul etmiyorsun, şiddetle çekiniyorsun?”

Elcevap: Bu zamanda ehl-i iman öyle bir hakikate muhtaçtırlar ki, kâinatta hiçbir şeye alet ve tâbi ve basamak olamaz ve hiçbir garaz ve maksad onu kirletemez ve hiçbir şüphe ve felsefe onu mağlûp edemez bir tarzda iman hakikatlerini ders versin; umum ehl-i imanın, bin seneden beri teraküm etmiş dalâletlerin hücumuna karşı, imanları muhafaza edilsin.

İşte bu nokta içindir ki, dahilî ve haricî yardımcılara ve ehemmiyetli kuvvetlerine, Risale-i Nur ehemmiyet vermiyor, onları arayıp tâbi olmuyor—tâ avam-ı ehl-i imanın nazarında, hayat-ı dünyeviye'nin bazı gayelerine basamak olmasın; ve doğrudan doğruya hayat-ı bâkiyeden başka hiçbir şeye alet olmadığından, fevkalâde kuvveti ve hakikati, hücum eden şüpheleri ve tereddütleri izale eylesin.

“Amma, manevî ve makbul ve zararsız ve bütün ehl-i hakikatin istedikleri nuranî makamlar ve uhrevî rütbelerden, halis kardeşlerimizden hüsnüzanla verilen ve ihlâsınıza zarar gelmediği hâlde, eğer kabul etsen, reddedilmeyecek derecede senetler, hüccetler bulunduğu hâlde, sen, değil tevazu ve mahviyetle, belki şiddet ve hiddetle

Amma: ama, lâkin, ancak.
avam-ı ehl-i iman: ehl-i imanın, mü'minlerin avam tabakası.
dâhili: içe ait, içe dönük, iç ile ilgili.
dalâlet: Hak ve hakikatten sapma, doğru yoldan ayrılma, azma.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
ehemmiyetli: önemli.
ehl-i hakikat: hakikati arzularanlar, gerçeği bulup onun peşinden gidenler; Allah adamı.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
El-cevap: cevap olarak.
felsefe: madde ve hayatı başlangıç ve gaye bakımından incelenen ilim.
fevkalâde: olağanüstü.
fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.
garaz: kötü kasıt, düşmanca niyet, kin.
hakikat: gerçek, doğruluk; görülen bir şeyin aslı, esası.
halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.
haricî: dışı ait, dışarı ile ilgili.
has: ileri gelen, seçkin olan.
hayat-ı bakıye: bâki olan, sonsuz hayat, ahiret hayatı.
hayat-ı dünyeviye: dünyaya ait olan hayat.
hiddet: öfke, kızgınlık.
hüccet: delil.
hücum: saldıрма.
hüsn-i zan: bir kimsenin veya bir hâdisenin iyiliği hakkındaki vicdanî ve iyi kanaat.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma.
iman: inanç, itikat.
intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolunma.
istiğna: ihtiyaçsızlık, gerek duymazlık.
izale: giderme, ortadan kaldırma.
kâinat: evren; yaratılmış olan

şeylerin tamamı, bütün âlemler.
mağlûp: yenilme, kendisine galip gelinmiş.
mahviyet: alçak gönüllülük, kendini değersiz gösterme.
makam: yer, mevki.
makbul: kabul edilmiş, geçerli.
maksat: gaye.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
muhafaza: koruma.
müştak: arzulu, fazla istekli,

iştiağ gösteren.
müttefik: fikirce beraber olan.
nazar: bakış, dikkat.
nuranî: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
senet: dayanılacak ve güvenilecek şey, kuvvetli delil olabilecek söz.
şakirt: talebe, öğrenci.
tâbi: boyun eğen, uyan, itaat

eden.
talip: talep eden, isteyen, istekli.
tarz: biçim, şekil.
teraküm: birikme, yığılma, toplanma.
tereddüt: kararsızlık, şüphe-de kalma.
tevazu: alçak gönüllülük, bir kimsenin başkalarını kendinden küçük görmemesi.
uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.
umum: bütün, herkes.

ve o makamı sana veren kardeşlerinin hatırını kırmakla o rütbelerden ve makamlardan kaçırıyorsun?”

Elcevap: Nasıl ki ehl-i hamiyet bir insan, dostların hayatını kurtarmak için kendini feda eder; öyle de, ehl-i imanın hayat-ı ebediyelerini tehlikeli düşmanlardan muhafaza etmek için, lüzum olsa —hem lüzum var— kendim, değil yalnız lâyük olmadığım o makamları, belki hakiki hayat-ı ebediyenin makamlarını dahi feda etmeye, Risale-i Nur’dan aldığım ders-i şefkat cihetiyle terk ederim.

Evet, her vakit, hususan bu zamanda ve bilhassa dalâletten gelen gaflet-i umumiyede ve siyaset ve felsefenin galebesinde ve enaniyet ve hodfüruşluğun heyecanlı asrında büyük makamlar her şeyi kendine tâbi ve basamak yapar. Hatta dünyevî makamlar için dahi mukaddesatını alet yapar. Manevî makamlar olsa, daha ziyade alet eder. Umumun nazarında kendini muhafaza etmek ve o makamlara kendini yakıştırmak için bazı kudsi hizmetlerini ve hakikatleri basamak ve vesile yapıyor diye itham altında kalıp, neşrettiği hakikatler dahi tereddütlerle revacı zedelenir. Şahsa, makama faydası bir ise, revaçsızlıkla umuma zararı bindir.

Elhasıl: Hakikat-i ihlâs, benim için şanüşerefe ve maddî ve manevî rütbelere vesile olabilen şeylerden beni men ediyor. Hizmet-i Nuriyeye gerçi büyük zarar olur; fakat, kemiyet keyfiyete nisbeten ehemmiyetsiz olduğundan, halis bir hadim olarak, hakikat-i ihlâsla, her şeyin fevkinde hakaik-ı imaniyeyi on adama ders vermek,

asır: yüzyıl.
bilhassa: özellikle.
cihet: yön.
dalâlet: iman ve İslamiyetten ayrılmak, azmak.
ders-i şefkat: şefkat dersi.
dünyevî: dünyaya ait.
ehemmiyetsiz: önemsiz.
ehl-i hamiyet: hamiyetli, onurlu, haysiyetli olanlar, hamiyet sahipleri.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
elcevap: cevap olarak.

Elhâsıl: hâsılı, netice itibariyle, kısaca.
enaniyet: kendini beğenme, bencillik, egoistlik.
faide: fayda.
feda: uğruna verme.
felsefe: madde ve hayata başlangıç ve gaye bakımından inceleyen ilim.
fevkinde: üstünde.
gaflet-i umumiye: umumî gaflet.
galebe: galip gelme, üstünlük.

hadim: hademe, hizmetçi.
hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.
hakikat: gerçek, esas.
hakikat-i ihlâs: ihlâsın gerçeği, aslı.
hakikî: gerçek.
halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.
hayat-ı ebediye: ebedî ve sonsuz hayat, ahiret hayatı.
Hizmet-i Nuriye: Nur hizmet-i, Risale-i Nur için çalışma.
hodfürus: kendini beğendir-

meye çalışan, övünen.
hususan: bilhassa, özellikle.
itham: töhmetlendirme, suçlu görme.
kemiyet: bir şeyin adet, miktar ve sayı olarak ifade edilebilen durumu, nicelik.
keyfiyet: bir şeyin nasıl olduğu, nitelik.
kudsi: mukaddes, yüce.
maddî: madde ile alakalı, cismanî.
makam: yer, mevki.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
men: yasak etme, engelleme.
muhafaza: koruma.
mukaddesat: mukaddes, kutsal, temiz ve yüce olan şeyler.
nazar: bakış, dikkat.
neşir: herkese duyurma, yayma, tamim.
nispeten: nispetle, kıyaslayarak.
revac: rağbet, kıymet, değer.
revac: rağbet, kıymet, değer.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
şan ü şeref: şan ve şeref.
tâbi: boyun eğen, uyan, itaat eden.
tereddüt: kararsızlık, şüphede kalma.
umum: bütün, herkes.
vesile: aracı, vasıta.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

büyük bir kutbiyetle binler adamı irşat etmekten daha ehemmiyetli görüyorum. Çünkü o on adam, tam o hakikati her şeyin fevkinde gördüklerinden, sebat edip, o çerkeçler hükmünde olan kalpleri birer ağaç olabilirler. Fakat, o binler adam, dünyadan ve felsefeden gelen şüpheler ve vesveselerle, o kutbun derslerini, “Hususî makamından ve hususî hissiyatından geliyor” nazarıyla bakıp, mağlûp olarak dağıtılabılır diye hizmetkârlığı, makamlara tercih ediyorum.

Hatta bu defa bana, beş vecihle kanunsuz, bayramda, düşmanlarımın plânıyla bana ihanet eden o mâlûm adama şimdilik bir belâ gelmesin diye telâş ettim. Çünkü, mesele şaşaalındığı için, doğrudan doğruya avam-ı nâs bana makam verip, harika bir keramet sayabilirler diye, dedim: “Yâ Rabbî, bunu ıslah et veya cezasını ver. Fakat böyle kerametvari bir surette olmasın.”

Bu münasebetle bir şeyi beyan edeceğim. Şöyle ki:

Bu defa mahkemedan bana teslim olunan talebelerin mektupları içinde, çok imzalar üstünde bulunan bir mektup gördüm; belki lâhikaya girmiş. Risale-i Nur’un şakirtlerinin maişet cihetindeki bereketine ve bazılarının tokatlarına dairdi. Burada, aynen Kastamonu’daki tokat yiyenler gibi şüphe kalmamış, beş adam, aynen burada da tokat yediler.

Said Nursî

avam-ı nâs: insanların ilmi, irfanı kıt, okuma yazması az, fikren zayıf olanlar.

belâ: musibet, sıkıntı.

bereket: bolluk, bereket, gürlük.

beyan: açıklama, bildirme, izah.

cihet: yön.

dair: alâkalı, ilgili.

ehemmiyetli: önemli.

felsefe: madde ve hayatı başlangıç ve gaye bakımından inceleyen ilim.

fevkinde: üstünde.

hakikat: gerçek, esas.

harika: olağanüstü.

hissiyat: hisler, duygular.

hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.

hususî: özel.

hükmünde: değerinde, yerinde.

ıslah: iyi duruma getirme, iyileştirme, düzeltme.

ihanet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.

irşat: mürsidin ya da irfan sahibi

birinin, bir kimseye tarikati ve Allah yolunu göstermesi.

kanun: yasa.

keramet: Allah’ın velî kullarında görülen olağanüstü hâller veya tabiatüstü hâdiseler.

kerametvari: keramet gösterir gibi.

kutbiyet: evliyalar arasında zamanın en büyük mürsidi olmak.

kutup: evliyalar içerisinde zamanın en büyük mürsidi

olan.

mağlûp: yenilme, kendisine galip gelinmiş.

maişet: geçim, geçinme.

makam: büyük yer, mevki.

makamat: makamlar.

malûm: bilinen, bilinir olan.

mesele: önemli konu.

münasebet: vesile, -dan dolayı.

nazar: bakış; düşünce, fikir.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.

sebat: sözünde durma, kararlı olma, azimlilik.

suret: biçim, şekil, tarz.

şakirt: talebe, öğrenci.

şaşaa: gösteriş, debdebe.

talebe: öğrenci.

vecih: cihet, yön.

vesvese: şüphe, kuruntu, kalbe gelen asılsız kötü ve sinsî düşünce.

yâ Rabbî: Ey her şeyi en güzel şekilde terbiye ve idare eden Rabb’im.

İSTANBUL'DA KOMÜNİSTLER ALEYHİNDEKİ
HÂDİSEYİ GÖREN RİSALE-İ NUR TALEBELERİ-
NİN MEKTUBUNDAN BİR PARÇA

بِسْمِهِ سَبَّحَانَهُ

Aziz kardeşlerim,

لَهُ الْحَمْدُ وَالْمِنَّةُ² dün, Nurun manevî bir fütuhâtı bütün

azamet ve dehşetiyle İstanbul'da görüldü. Küfr-i mutlakı dünyaya, hususan âlem-i İslâma yerleştirmek isteyen bir cemiyet ve onların naşir-i efkârı ve mürevvic-i âmâlî olan bir iki gazete matbaası ve kütüphanesi darma dağın edilerek; dinsiz yaptık, komünist yaptık zannedilen gençlik ve mekteplilerin ağzıyla ve harekâtıyla ve fiilleriyle protesto edildi. "Kahrolsun komünistlik!" diye beddua edildi. Bu cemiyetin, binler lira maddî, milyonlar lira da manevî zararı oldu. "Ey Nurcular! Şimdi maddî imkân hasıl olmuyor diye üzülmeyiniz. Nurun fütuhâtı geniş bir sahada devam ediyor. Küllî bir muvaffakiyet hasıl oluyor...

الْحَمْدُ لِلَّهِ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي³

بِسْمِهِ سَبَّحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Birkaç aydan beri aleyhime çevrilen desiseleri meydana çıktı. Hıfz-ı İlâhî ile o musibet, yirmiden bire indi. Hâlî zamanda camie gidiyordum. Haberim olmadan,

komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.

Küfr-i mutlak: mutlak küfür, hiç bir imanî hükmü, delili kabul etmeme, kesin ve tam bir inkâr.

Küllî: umumî, genel, bütün olan.

maddî: madde ile alâkalı, cismanî.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

mektep: ilim, irfan öğrenilen yer, okul.

musibet: felâket, belâ.

muvaffakiyet: başarma, başarılı olma.

mürevvic-i âmâl: gaye ve emelleri yayan.

naşir-i efkâr: düşünceleri, fikirleri yayan, neşreden.

Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabulleyen.

talebe: öğrenci.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz

2. Hamd ve minnet Allah'a mahsustur.

3. Rabbimin bu fazlından dolayı hamd olsun.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

aleyh: ona karşı, onun üzerine.

azamet: büyüklük, ululuk, yücelik.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.

beddua: bir kimsenin kötü ol-

ması için dua, kötü dua.

cemiyet: manevî birlik teşkil eden topluluk.

dehşet: büyük tehlike karşısında korkma ve şaşırıp kalma.

desise: hile, oyun, aldatmaca.

fiil: iş, hareket.

fütuhât: zaferler, fetihler, ga-

libiyetler.

hâdise: olay.

hâlî zaman: boş zaman.

harekât: hareketler, davranışlar.

hâsıl: meydana gelme, ortaya çıkma.

hıfz-ı İlâhî: Allah'ın koruması.

hususan: bilhassa, özellikle.

talebeler beni üşütmemek için, mahfelde bir kulübecik yapmıştılar. Ben de dört-beş gündür kendi kendime karar verdim, daha gitmeyeceğim. O malûm zabıt adam vasıta olup kulübeciği kaldırdılar. Bana da resmen tebliğ ettiler ki: “Daha camie gitmeyeceksin.” Fakat habbeyi kubbe yapıp bir heyecan verdiler. Hiçbir ehemmiyeti yok, hiç de merak etmeyiniz. Tahminimce, her tarafta haddimden pek fazla teveccüh-i ammeyi kırmak için, bana böyle bazı bahanelerle ihanet ediyorlar. Eski zamanımı düşünüp, güya tahammül etmeyeceğim. Hâlbuki, Risale-i Nur’un selâmet ve intişarına hâlel gelmemek şartıyla, hergün bin ihanet ve tazipler de gelse, Allah’a şükrederim. Ben ehemmiyet vermediğim gibi, buradaki talebeler de hiç sarsılmıyorlar. Çoktan beri beklediğimiz bu hâdise de inayet-i İlâhiye ile hafif geçti. Umum kardeşlerime birer birer selâm ve dua ediyoruz.

Said Nursî

NUR TALEBELERİNİ RİSALE-İ NUR'DAN ÇEKMEK İSTEYENLERİN DESİSELERİNİ BEYAN EDİP, ÖYLELERE NE ŞEKİLDE CEVAP VERİLMESİ HAKKINDA ÜSTADIN HÜLÂSALI BİR MEKTUBU

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Gayet ehemmiyetli bir meseleyi —bundan evvel size icmalen beyan ettiğim meseleyi— tekrar size söylememe kuvvetli, manevî bir ihtar aldım. Şöyle ki:

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
desise: hile, oyun, aldatmaca.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
ehemmiyetli: önemli.
evvel: önce.
Gayet: son derece.
güya: sanki.
habbe: tahlil tanesi.
hâdise: olay.
hâlel: bozukluk, eksiklik.
hülâsa: kısaca, özet.
icmalen: kısaltarak, kısaca, özetle.
ihanet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.
ihtar: hatırlatma, uyarı.
inayet-i İlahiye: Allah'ın yardımı.
intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolunma.
kubbe: gökyüzü, sema.
mahfel: kapalı bölme, oda.

malûm: bilinen, bilindir olan.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
mesele: önemli konu.
resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
selâm: barış, rahatlık, selâmet ve esenlik dileme.
selâmet: salımlık, eminlik,

kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma.
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.
sükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hâl ile Allah'ı hamd etme.
tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.

talebe: öğrenci.
tazip: azap çektirme, eziyet etme, sıkıntı verme.
tebliğ: ulaştırmak, bildirmek.
teveccüh-i amme: genel teveccüh, umumun, herkesin, halkın yönelişi.
Umum: bütün.
vasıta: araç.
zabıt: subay.

Perde altındaki düşmanımız münafıklar, şimdiye kadar yaptıkları gibi, adliye ve siyaset ve idareyi zahîrî dinsizliğe alet edip, bize hücumları akim kaldığı; ve Risale-i Nur'un fütuhatına menfaati olan eski plânlarını bırakıp, daha münafıkane ve şeytanı da hayrette bırakacak bir plân çevirdiklerine dair buralarda emareleri göründü. O plânların en mühim bir esası, has, sebatkâr kardeşlerimizi soğutmak, fütur vermek; mümkün ise, Risale-i Nur'dan vazgeçirmektir. Bu noktada o kadar acip yalanları ve desiseleri istimal ediyorlar ki, Isparta ve havalisi, "Gül ve Nur Fabrikası"nın kahraman şakirtleri gibi, çelik ve demir gibi bir sebat ve sadâkat ve metanet lâzım ki dayanabilsin. Bazı da dost suretinde hulûl edip, korkutmak mümkünse, habbeyi kubbe edip evham veriyorlar. "Aman, aman Said'e yanaşmayın! Hükûmet takip ediyor" diye zayıfları vazgeçirmeye çalışıyorlar. Hatta bazı genç talebelere, hevesatlarını tahrik için, bâzı genç kızları musallat ediyorlar. Hatta Risale-i Nur erkânlarına karşı da, benim şahsımın kusurâtını, çürüklüğünü gösterip, zahiren dindar ehl-i bid'adan bâzı şöhretli zatları gösterip; "Biz de Müslümanız, din yalnız Said'in mesleğine mahsus değil" deyip, bize karşı perde altında cephe alan zındıklara ve anarşilik hesabına o safdil ehl-i diyanet ve hocaları alet edip istimal ediyorlar. İnşallah bunların bu plânları da akim kalacak.

Böyle heriflere dersiniz:

"Biz, Risale-i Nur'un şakirtleriyiz. Said de, bizim gibi bir şakirttir. Risale-i Nur'un menbaı, madeni, esası da

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.
anarşi: hükümsüz veya siyasi otoritesiz kaybetmiş düzensiz topluluk hâli.
dair: alâkalı, ilgili.
desise: hile, oyun, aldatmaca.
dindar: dinin emirlerini yerine getiren.
ehl-i bid'a: bid'atçılar, doğru yoldan sapıp hurafelerin peşinden gidenler.
ehl-i diyanet: dindar kişiler.

emare: alâmet, belirti, nişan.
erkân: rükünler, esaslar, ileri gelenler.
evham: vehimler, zanlar, kuruntular.
fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.
fütur: zayıflık, gevşeklik, usanç.
habbe: tane.
havali: bölge, etraf, çevre, civar.
hevesat: hevesler.
hulûl: girme, içine sokulma.

hücum: saldırma.
idare: bir kuruluşun işlerini yürütenlerin hepsi, yönetici topluluk.
inşallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.
istimal: kullanma.
kubbe: gökyüzü, sema.
kusurat: kusurlar, noksanlıklar, eksiklikler, özürler.
maden: asıl, esas, kaynak.
menba: kaynak.
menfaat: fayda.
meslek: gidış, tutulan yol, sis-

tem.

metanet: metin olma, dayanıklılık; gayret.

musallat: çok fazla rahatsız eden, fazlasıyla üzerine giden ve sataşan.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

münafık: nifak sokan, arabozucu; kalbinde küfrü gizlediği hâlde Müslüman görünen.

münafıkane: münafıkça, ikiyüzlülükle.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sadâkat: bağlılık, doğruluk.

safdil: saf gönüllü; hile, oyun bilmeyen, kolay aldatılan.

sebat: sözünde durma, kararı olma, azimlilik.

sebatkâr: sebat eden, sözünde ve kararında duran, vazgeçmeyen, sebatlı.

suret: biçim, tarz, görünüş.

şakirt: talebe, öğrenci.

tahrik: bir kimseyi kötü bir iş yapması için ileri sürme, kışkırtma.

talebe: öğrenci.

zahiren: görünüşte.

zahiri: görünürde.

zaif: bilgi ve kabiliyet olarak kuvvetli olmayan.

zat: kişi, şahıs.

zındık: Allah'a ve ahirete inananmayan, Allah'ı inkâr eden, imansız, münkir.

Kur'ân'dır. Yirmi senedir emsalsiz tetkikat ve takibatla beraber, kıymetini ve galebesini en muannid düşmana da ispat etmiştir. Onun tercümanı ve bir hizmetkârı olan Said ne hâlde olursa olsun, hatta Said de, eliyazübillâh, Risale-i Nur'un aleyhine dönse, bizim sadâkatimiz ve alâkamızı inşaallah sarsmayacak” deyip, o kapıyı kaparsınız. Fakat, mümkün olduğu kadar Risale-i Nur'la meşgul olmak, elinden gelirse yazmak ve mübalâğalı propogandalara hiç ehemmiyet vermemek ve eskisi gibi tam ihtiyat etmek gerektir. Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ediyorum.

Said Nursî

Bu vatandaki milletin en büyük kuvveti olan âlem-i İslâmın teveccühünü ve hamiyetini ve uhuvvetini kırmak ve nefret verdirmek için, siyaseti dinsizliğe alet ederek, perde altında küfr-i mutlakı yerleştirmek isteyenler, hükümeti iğfal ve adliyyeyi iki defadır şaşkırtıp, der: “Risale-i Nur Şakirtleri dini siyasete alet eder; emniyete zarar vermek ihtimali var.”

Hâlbuki, bu memlekete maddî ve manevî bereketi ve fevkalâde hizmeti ve umum âlem-i İslâma taallük edecek hakaiki cami olduğu, otuz üç âyât-ı Kur'âniyenin işaretleriyle ve İmam-ı Ali'nin (r.a.) üç keramet-i gaybiyesiyle ve Gavs-ı Azamın kat'î ihbarıyla tahakkuk etmiş olan Risale-i Nur'un, siyasetle alâkası yoktur. Fakat, küfr-i mutlakı kırdığı için, küfr-i mutlakın altı olan anarşilik ve üstü

alâka: ilgi, ilişki, yakınlık.
alâka: ilgi, ilişki, bağ.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
aleyh: ona karşı, onun üzerine.
anarşi: hükümeteşsiz veya siyasi otoritesini kaybetmiş düzensiz topluluk hâli.
âyât-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın ayetleri.
bereket: bolluk, bereket, gürlük.
camii: toplayan, içine alan, kapsayan.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
eliyazübillâh: Allah esirgesin, Allah korusun.
emniyet: güvenlik, kanun ve nizâm hâkimiyetinin sağlanması.
emsalsiz: benzersiz.
fevkalâde: olağanüstü.
galebe: galip gelme, üstünlük.
Gavs-ı Azam: en büyük gavs, Abdülkadir-i Geylânî Hazretlerinin namı.
hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.
hamiyet: gayret.
hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.
iğfal: yaniltma, gaffete düşürerek kandırma, aldatma.
ihbar: haber verme, bildirme.
ihtimal: olabirlik.
ihtiyat: uzak görüşlü olma, geleceği düşünerek tedbirli hareket etme.
inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
kat'î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
keramet-i gaybiye: gaypla ilgili keramet, istikbal ile alâkalı keramet.

kıymet: değer.

küfr-i mutlak: mutlak küfür, hiç bir imanî hükmü, delili kabul etmeme, kesin ve tam bir inkar.

maddi: madde ile alâkalı, cismanî.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

muannit: inatçı, ayak direyen.

mübalâğa: bir şeyi tarif ve tasvir ederken ya olduğundan fazla ya da eksik göster-

me, abartma sanatı.

propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sadâkat: bağlılık, doğruluk.

selâm: barış, rahatlık, selâmet ve esenlik dileme.

şakirt: talebe, öğrenci.

taallük: alâkalı, münasebetli

olma.

tahakkuk: gerçekleşme, olma; delil ile ispat edilme, kesinleşme.

takibat: suç konusunda yapılan soruşturma, araştırma, kovuşturma.

tetkikat: araştırmalar, incelemeler.

teveccüh: yönelme, sevgi, ilgi.

uhuvvet: kardeşlik, din kardeşliği.

umum: bütün.

olan istibdad-ı mutlakı, esasıyla bozar, reddeder. Emniyeti ve asayiş ve hürriyeti ve adaleti temin eder.

Risale-i Nur'a, daha vatana, idareye zararı dokunmak bahanesiyle tecavüz edilmez. Daha kimseyi o bahane ile inandıramazlar. Fakat, cepheyi değiştirip, din perdesi altında bazı safdil hocaları veya bid'a taraftarları veya enaniyetli sofimesreplileri, bazı kurnazlıklarla Risale-i Nur'a karşı, iki sene evvel İstanbul'da ve Denizli civarında olduğu gibi, istimal etmeye münafıklar belki çabalayacaklar. İnşallah muvaffak olamazlar.

Risale-i Nur, bu mübarek vatanın manevî bir halâskârı olmak cihetiyle, şimdi iki dehşetli manevî belâyı def etmek için matbuat ile tezahüre başlamak, ders vermek zamanı geldi veya gelecek gibidir zannedirim.

Ö dehşetli belâdan birisi: Hristiyan dinini mağlûp eden ve anarşiliği yetiştiren şimalde çıkan dehşetli dinsizlik cereyanının, bu vatani manevî istilâsına mukabil Risale-i Nur, Sedd-i Zülkarneyn gibi bir sedd-i Kur'ânî vazifesini görebilir.

• *İkincisi:* Âlem-i İslâmın bu mübarek vatanın ahali-sine karşı pek şiddetli itiraz ve ithamlarını izale etmek için matbuat lisaniyle konuşmak lâzım gelmiş diye kalbime ihtar edildi. (HAŞİYE)

HAŞİYE: İşte bu hakikat, Risale-i Nur'un –bu mektubun yazılışından on sene sonra- Ankara'da matbaalarda tabedilmesiyle tahakkuk etmiştir.

ahali: halk.

Âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

anarşi: hükümsüz veya siyasi otoritesiz kaybetmiş düzensiz topluluk hâli.

asayiş: emniyet, kanun ve nizâm hâkimiyetin sağlanması.

bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.

belâ: musibet, sıkıntı.

bid'a: dinin aslına uymayan âdet ve uygulamalar.

cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.

cihet: yön.

civar: çevre, yöre, etraf.

def: mâni olma, kovma, ortadan kaldırma.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.

enaniyet: kendini beğenme, bencillik, egoistlik.

evvel: önce.

halâskâr: halâs eden, kurtaran.

haşiye: dipnot.

idare: bir kuruluşun işlerini yürütenlerin hepsi, yönetici topluluk.

ihtar: hatırlatma, uyarı.

inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.

istibdat-ı mutlak: hiç bir hak ve hürriyeti tanımayan tam baskı, tam diktatörlük.

istilâ: ele geçirme, kaplama, yayılma.

istimal: kullanma.

itham: töhmetlendirme, suçlu görme.

izale: giderme, ortadan kal-

dırma.

lisan: dil.

mağlûp: yenilme, kendisine galip gelinmiş.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

matbuat: basılmış şeyler, kitaplar, gazeteler, v.s.

muvaffak: başarmış, başarılı.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

münafık: nifak sokan, arabozucu; kalbinde küfrü gizlediği hâlde Müslüman görünen.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

safdil: saf gönüllü; hile, oyun bilmeyen, kolay aldatılan.

sedd-i Kur'ânî: Kur'ân'a ait set, Kur'ân'ın yıkılmaz seddi, kalesi.

sedd-i Zülkarneyn: Zülkarneyn'in seddi; Zülkarneyn'in Ye'cüc ve Me'cüc kavminden korunmak isteyenler için yaptırdığı çok büyük ve sağlam set, kale.

sofimesrep: tasavvuf ehli, riyazet ve nefisle mücadele ile hakikate ermeye çalışan.

şimal: kuzeyde yer alan bölgeler.

tarafat: taraflı, bir tarafı destekleyen.

tecavüz: saldırma, sataşma, başkasının hakkına dokunma.

temin: sağlama.

tezahür: görünme, belirme, ortaya çıkma.

vazife: görev.

Ben dünyanın hâlini bilmiyorum. Fakat, Avrupa'da istilâkârâne hükmeden ve edyan-ı semaviyeye dayanmayan bu dehşetli cereyanın istilâsına karşı Risale-i Nur hakikatleri bir kal'a olduğu gibi, âlem-i İslâmın ve Asya kıt'asının hâl-i hazırdeki itiraz ve ittihamını izale ve eskideki muhabbet ve uhuvvetini iade etmeye vesile olan bir mu'cize-i Kur'âniyedir. Bu vatanın, bu milletin vatanperver siyasileri sür'atle Risale-i Nur'u tab ettirerek resmî neşretmeleri lâzımdır ki, bu iki belâya karşı siper olsunlar. (HAŞİYE)

Said Nursî

BİRDEN İHTAR EDİLDİ; KALEME ALMAYA MECBUR OLDUM

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Kardeşlerim,

Şimdi tam tahakkuk etti ki, resmen bana ihanet ve hakaret etmek, onunla, teveccüh-i ammeyi hakkımda kırmak için gizli bir tedbir kurulmuş. Benim bütün dostlarımı perde altında soğutmak ve ürkütmeye çalışıyorlar.

HAŞİYE: Bu dünya çapındaki büyük şerefe ve en muazzam İslâmî hizmete, ancak yeni hükümet mazhar olabilmiş; ve büyük bir anlayış göstererek, Risale-i Nur'un matbaalarda 1956 senesinde basılmasına sebep olmakla, Millet-i İslâmiyenin büyük bir teveccühünü kazanmakla, kuvvetini çok fazla arttırmak muvaffakiyetini elde etmiştir.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

belâ: musibet, sıkıntı.

cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.

edyan-ı semaviye: semavî dinler, Allah tarafından gönderilmiş olan hak dinler.

hakaret: onur kırma, onuruna dokunma, küçültücü söz veya davranış.

hakikat: gerçek, esas.

hâl-i hazır: şimdiki durum.

hasiye: dipnot.

hükmetme: hâkim olma, işleme.

iade: geri verme.

ihanet: hainlik, kötülük etme.

ihtar: hatırlatma, uyarı.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

istilâ: ele geçirme, kaplama, yayılma.

istilâkârâne: istilâ ederek, yayılarak.

ittiham: suç altında bulunma, töhmetli olma.

izale: giderme, ortadan kaldırma.

kal'a: büyük hisar.

mu'cize-i Kur'âniye: Kur'an'a ait mu'cize.

muhabbet: sevgi, sevmek.

neşir: kitap yazma, basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.

resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

siyasi: siyasetle uğraşan, siyaset adamı.

sür'at: çabuk olma, hızlilik.

tab: basma, baskı.

tahakkuk: gerçekleşme, kesinleşme.

tedbir: önlem, yol, çare.

teveccüh-i amme: genel teveccüh, umumun, herkesin, halkın yönelişi.

uhuvvet: kardeşlik, din kardeşliği.

vatanperver: yurtsever, vatanına düşkün, vatanını seven kimse.

vesile: aracı, vasıta.

Hâlbuki, *Sikke-i Tasdik-i Gaybî* onların bütün propagandalarını zirüzeber ediyor.

Gerçi, böyle dinsizlik hesabına bana olan hakaret, bir derece beni sıkıyor, Eski Said'den kalma bazı damarlarıma dokunuyor. Fakat, *Risale-i Nur*'un harika fütuhâtı ve şakirtlerinin ehl-i hakikat nazarında ve ruhanî ve melâikeler yanında hürmet ve merhametle karşılanmaları, benim şahsıma gelen ihanet ve hakaretlerin sivrisinek kadar ehemmiyeti kalmaz.

O bedbaht ehl-i ihanet, dindarlık cihetiyle, ehl-i din ve ehl-i ulûm-i diniyenin hürmetini kırmak dine bir ihanet olduğu cihetinde, ruhanî ve melâikelerin ve ehl-i iman ve ehl-i hakikatın nazarında mel'un olduğu gibi, binden ancak bir iki serserinin veya zındığın aferinini kazanırlar

O bedbahtlar bana hakaret etmekle, güya *Risale-i Nur*'un nüfuzunu kırıyor; şahsımı menba zannedip, beni çürütmekle *Risale-i Nur* sukut edecek gibi ahmakane bir zan ile şahsıma tecavüz oluyor.

Ben de derim:

Ey bana dinsizlik hesabına ihanet ve hakaret eden bedbahtlar! Kat'iyen size haber veriyorum, yakında —tevbe etmemek şartıyla— hiç çare-i halâs yok ki, ecel cellâdiyla sen, idam-ı ebedî ile ölüm darağacıyla asılacaksın. Şeraretili ruhun dahi ebedî bir haps-i münferitte mahkûm olmakla beraber, ehl-i iman ve ruhânîlerin nefret ve lânetini kazanacaksın. *Tevbe* etmemek şartıyla, benim

ahmakane: ahmakçasına, akılsızca.
bedbaht: bahtsız, talihsiz, zavallı.
cihet: yön.
çare-i halâs: kurtuluş çaresi.
darağacı: idama mahkûm olanların asıldıkları sehpa, dâr.
dindar: dinin emirlerini yerine getiren.
ebedi: sonu olmayan, daimî, süreklî.
ecel: her canlının Allah tara-

findan takdir edilen ölüm vakti.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
ehl-i din: dindar, dinine bağlı, dindar olanlar.
ehl-i hakikat: hakikati arzulayanlar, gerçeği bulup onun peşinden gidenler; Allah adamı.
ehl-i ihanet: ihanet edenler, arkadan vuranlar.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.

ehl-i ulûm-i diniye: dinî ilimlerle meşgul olanlar.
fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.
güya: sanki.
hakaret: onur kırma, onuru-na dokunma, küçültücü söz veya davranış.
haps-i münferit: tek başına olan hapis, ehl-i dalâlet için ölüm ve kabir.
harika: olağanüstü.
hürmet: haysiyet, şeref.
hürmet: saygı.

idam-ı ebedi: dirilmemek üzere yok oluş, ahiret inancı olmadığı için ölümü ebedî yokluğa gitmek olarak görme.
ihanet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.
Kat'iyen: kat'î olarak, kesin olarak, kesinlikle.
lânet: beddua, ilenc.
mahkûm: hüküm giymiş, hükümlü; mecbur, çaresiz.
medar-ı mes'uliyet: sorumluluk sebebi.
melâike: melekler.
mel'un: herkesin lânet ve nefret ettiği kimse.
menba: kaynak.
nazar: bakış, dikkat.
propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
ruhani: gözle görülmeyen, cismi olmayan, elle tutulamayan varlıklar.
serseri: gayesiz, hedefsiz; öteden beri başıboş olan.
sükût: değerden düşme, değerini yitirme.
şakirt: talebe, öğrenci.
şeraret: serlik, şer işleme, fenalık, kötülük.
tecavüz: saldıрма, sataşma, başkasının hakkına dokunma.
tövbe: Allah'tan af dileme.
zan: sanma, kesin olarak bilmek-sizin kuvvetli ihtimalle hükmetme.
zındık: Allah'a ve ahirete inmayan, Allah'ın inkâr eden, iman-sız, münkir.
zirüzeber: altüst, karmakarışık, darmadağın.

intikamım, senden pek muzaaf bir surette alınıyor bildiğimden, hiddet değil, hatta sana acıyorum!

Amma Risale-i Nur'un, senin gibi sinekler kadar ehemmiyeti olmayanların perde çekmesi, zerre kadar nüfuzunu kıramaz. Yüz binler adam onunla imanlarını kurtardıkları için, ruhucanla hürmet ve perestiş ederler.

Amma şahsımın teessürü ise, kat'iyen size haber veriyorum ki, bir iki dakika asabiyetli bir teessüratıma mukabil, birden öyle bir teselli buluyorum ki, bin derece sizlerin hakaret ve ihaneti ziyadeleşse, o teselliyi kıramaz. Çünkü, Risale-i Nur'un keşf-i kat'isiyle, dinsizlik hesabına bize hücum edenler, ebedî azaplar ve haps-i münferidde ve idam-ı ebedî ile ihanetini gördükleri gibi, Risale-i Nur'la imanını kurtaran şakirtleri, ölümle terhis tezkeresi ve saadet-i ebediye vesikasını alıp, ebedî bir hürmet ve merhamet ve ikrama mazhar olacaklarını, feylesofları susturan binler hüccetlerle beyan etmişiz.

Hem bu Yeni Said, Eski Said gibi kendine hürmet ve teveccüh kazanmak ve şanüşeref bulmak kat'iyen aleyhindedir, kabul etmez. Onun için, yirmi senedir inzivayı tercih etmiş. Eğer, asayiş ve idare hesabına nüfuzunu kırmak ve umumun nazarında çürütmek için yapıyorsanız, pek büyük bir hata ediyorsunuz. İki sene üç mahkeme, yirmi senelik hayatımın yüz yirmi eserinde, yüz yirmi bin Risale-i Nur Şakirtlerinden mucib-i ihtilâl ve medar-ı mes'uliyet ve vatan ve millet aleyhinde hiçbir şey bulmadıklarına, beraatimizle ve Risale-i Nur eczalarının

aleyh: ona karşı, onun üzerine.

Amma: ama, lâkin, ancak.

asabiyet: sinirlilik.

asayiş: emniyet, kanun ve nizam hâkimiyetin sağlanması.

azap: ceza, büyük sıkıntı, şiddetli acı.

beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.

beyan: açıklama, bildirme, izah.

ebedî: sonu olmayan, daimî, sürekli.

ecza: cüzler, parçalar, kısımlar.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

feylesof: sapık fikirli, felsefe ile uğraşan.

hakaret: onur kırma, onuruna dokunma, küçültücü söz veya davranış.

haps-i münferit: tek başına olan hapis, ehl-i dalâlet için ölüm ve kabir.

hiddet: öfke, kızgınlık.

hüccet: delil.

hücum: saldırma.

hürmet: saygı.

idam-ı ebedî: dirilmemek üzere yok oluş, ahiret inancı olmadığı için ölümü ebedî yokluğa gitmek olarak görme.

idare: bir kuruluşun işlerini yürütenlerin hepsi, yönetici topluluk.

ihanet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.

ikram: bağış, ihsan, bir şey sunma.

iman: inanç, itikat.

inziva: bir köşeye çekilme, tek başına yaşama, dünya işlerinden vaz geçme, dünyadan el-etek çekme.

kat'iyen: kat'î olarak, kesin olarak, kesinlikle.

keşf-i kat'î: kesin keşif.

mazhar: nail olma, şereflenme.

mucib-i ihtilâl: ihtilâl gerektirici.

mukabil: karşılık.

muzaaf: kat kat, iki misli.

nazar: bakış, dikkat.

nüfuz: bir kimsenin emir ve hükümlerinin işlemesi, geçerli olması.

perestiş: aşin derecede sev-

me, aşırı sevgi, düşkünlük, meftunluk.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

ruh u cân: ruh ve can; ruh ve canla.

saadet-i ebediye: sonu olmayan, sonsuz mutluluk.

suret: biçim, şekil, tarz.

şakirt: talebe, öğrenci.

şan ü şeref: şan ve şeref.

teessür: kederlenme, üzülenme, acı duyma.

teessürat: teessürler, kederler, elemeler, acılar.

terhis: izin verme, serbest bırakma, salıverme.

teselli: avutma, acısını dindirme.

teveccüh: yönelme, sevgi, ilgi.

tezker: belge, pusula.

umum: bütün, herkes.

vesika: dayanılacak, güvenilecek sağlam delil, belge.

zerre: pek ufak parça.

ziyade: Artma, çoğalma.

bütününü iade etmeleriyle gösterdiği cihetle, kat'iyen size beyan ediyorum ki, dinsizlik hesâbına bizi ezen sizler, vatan ve millet ve asayiş ve idare aleyhinde ve anarşilik lehinde ve müthiş bir ecnebî hesabına beni sıkıştırıp, bir sarsıntı çıkarıp, o cereyanın müdahalesini istiyorsunuz. Onun için, bütün ihanet ve hakaretlerinize beş para kıymet vermem. Asayiş idame lehinde, sabır ve tahammülle karar verdim.

Elbette dünya daimî olmadığı gibi, hâdisatı da fırtınalı, daima değişir. Birkaç saat cinayetlerle, dünyevî ve uhrevî binler zakkum ve azap neticeleri var. O zaman, faidesiz yüz binler teessûf diyeceksiniz! Ben, resmî makamatta ve bizimle tam alâkadar vazifedarlara yazdığım gibi, sizin gibi bedbahtlara dahi derim: Biz, Risale-i Nur'la, bu memleketin ve istikbalinin en büyük iki tehlikesini def' etmeye çalışıyoruz ve bilfiil çok emarelerle, hatta mahkemedede de kısmen ispat etmişiz.

Birinci tehlike: Bu memlekette, hariçten kuvvetli bir surette girmeye çalışan anarşiliğe karşı sed çekmek.

İkincisi: Üç yüz elli milyon Müslümanların nefretlerini kardeşliğe çevirmekle, bu memleketin en büyük nokta-i istinadını temin etmektir.

alâkadar: ilgili, ilişki.
aleyh: ona karşı, onun üzerine.
anarşi: hükümsüz veya siyasi otoritesiz kaybetmiş düzensiz topluluk hâli.
asayiş: emniyet, kanun ve nizâm hâkimiyetini sağlanması.
azap: günahlara karşı kabirde ve ahirette çekilecek ceza.
bedbaht: bahtsız, talihsiz, zavallı.
beyan: açıklama, bildirme, izah.

bilfiil: bizzat kendi çalışması ile, kendi yaparak.
cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.
cihet: yön.
cinayet: cana kıyma, katl veya bu derecede ağır bir suç.
daimi: sürekli, devamlı.
def: mâni olma, kovma, ortadan kaldırma.
dünyevî: dünyaya ait.
ecnebi: yabancı.
emare: alâmet, belirti, nişan.
faide: fayda.

hâdisat: hâdiseler, olaylar.
hakaret: onur kırma, onuru na dokunma, küçültücü söz veya davranış.
hariç: dışarı.
iade: geri verme.
idame: devam ettirme, sürdürme.
idare: bir kuruluşun işlerini yürütenlerin hepsi, yönetici topluluk.
ihanet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.
ispat: doğruyu delillerle gös-

terme.

istikbal: gelecek.

kat'iyen: kat'î olarak, kesin olarak, kesinlikle.

kismen: kısmî olarak, bazı yönünden.

kıymet: değer.

leh: onun tarafına, ondan yana, birinin faydası için yapılan hareket.

makamat: makamlar.

müdahale: karışma.

müthiş: dehşet veren, ürüküten, dehşetli, korkunç.

nokta-i istinat: dayanak noktası, güvenme ve itimat noktası.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.

set: mâni, perde, engel.

suret: biçim, şekil, tarz.

tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.

teessûf: üzülmeye, acı duymaya.

temin: sağlama.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.

vazifedar: vazifeli.

zakkum: Cehennemde yetişen ve acı meyvesi Cehennemliklere yedirilecek olan bir ağaç.

Afyon Emniyet Müdürüne derim ki:
Müdür Bey,

Dünyada, eski zamandan beri görülmemiş bu derece kanunsuz ve manasız ve maslahatsız tecavüzler bana geldiği hâlde neden aldırılmıyorsunuz?

Bir misali: Camie, hâli zamanda, cemaat hayrına sahip olmak için, bazı bir-iki adamdan başka kimseyi yanına kabul etmediğim hâlde, resmen “Kat’iyen camie gitmeyeceksiniz” deyip, bu gurbette, hastalık ve ihtiyarlık ve yoksulluk içinde bu ihanet hangi kanunlardır? Hangi maslahat var? Haberim olmadan, camiin hâli bir yerinde iki-üç tahta, bir kilimle, beni üşütmemek fikriyle bir zatın yaptığı iki kişilik bir settare yüzünden, ehemmiyetli bir mesele şeklinde, hem bana, hem umum halka manasız telâş vermek hangi kanunlardır? Hangi maslahat var? Soruyorum.

Bana bu ihanetleri yapanların hiçbir bahaneleri yoktur. Yalnız teveccüh-i ammeyi bahane edip, “Bu menfi adama neden hürmet ediyorsunuz?”

Ben de derim: Bütün dostlarım biliyorlar ki, ben şahsıma karşı hürmeti ve teveccüh-i ammeyi istemiyorum, reddediyorum. Benim hakkımda başkalarının hüsnüzannını kabul etmediğim hâlde, hangi kanun beni mes’ul eder ki, ihtiyarım ve rızam haricinde başkasının hüsnüzannıyla bana ihanet ediliyor? Farzımuhal olarak, bu teveccüh-i amme hakikat da olsa, vatana, millete faydası var, zararı olmaz.

faide: fayda.

farzımuhal: imkânsız farz etme, olmayacak bir şeyi olacakmış gibi düşünme.

gurbet: yabancı yere gidip kalma, doğup büyüdülen yerler dışında kalma.

hakikat: gerçek, doğru.

hâli: tenha, boş, ıssız.

hariç: bir şeyin dışında kalma.

hürmet: saygı.

hüsn-i zan: bir kimsenin veya bir hâdisenin iyiliği hakkın-

daki vicdanî ve iyi kanaat.

ihânet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.

ihtiyar: irade, tercih; kendi istek ve arzularına göre hareket etme.

kanun: yasa.

kat’iyen: kat’î olarak, kesin olarak, kesinlikle.

maslahat: uygun iş, faydalı iş.
menfi: nefyedilmiş, sürgün edilmiş, sürgün.

mesele: önemli konu.

mes’ul: sorumlu, yükümlü.

misal: örnek.

resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.

rıza: razı olma, hoşnutluk.

settare: örtünecek, gizlenecek, saklanacak yer.

tecavüz: saldıрма, sataşma, başkasının hakkına dokunma.

teveccüh-i amme: genel teveccüh, umurun, herkesin, halkın yönelişi.

umum: bütün.

zat: kişi, şahıs.

bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
cemaat: bir imama uyup namaz kılan Müslümanlar topluluğu.
ehemmiyetli: önemli.

Hem eğer bir parçasını ben de kabul etsem, bu ihtiyarlık, hastalık, yoksulluk ve soğuk bir oda içerisinde, dehşetli bir haps-i münferitte, zarurî hizmetlerimi görmek için bir iki insanın dostluğunu kabul etmekteyimde hangi fenalık var? Hangi kanun bunu men eder? Bir iki işçi çocuktan başkasını benimle temas ettirmemek hangi kanunlardır? O işçi çocuklar her vakit bulunmadığı için, kendim işimi göremiyorum. Bu dehşetli vaziyeti, elbette bu memlekette inzibat ve hükümet ve idare adamları nazarı ehemmiyete almak borçlarıdır. Cidden alâkadar eder diye size beyan ediyorum.

Emirdağ'ında bir tecrid-i mutlakta
Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
1 ٥ ٥ ٥

Çok aziz, sıddık, kahraman, bahtiyar kardeşlerim,

Kızıl Rusya'dan çıkarak, kızıl ateşler, kızıl kıvılcımlar saçan ve birer birer dünya şehrinin mahallelerini saran ve oraları yakıp kavuran, bazı yerlerde de nifak ve şikak ateşleri saçarak, kardeşine "Kardeşini öldür!" diye bağırarak ve en nihayette âlem-i Hristiyanı yakıp, kavurup, harman gibi savurduktan sonra âlem-i İslâm mahallesini saran ve evimizin saçaklarına kıvılcımları sıçrayan ve çok büyük ve çok dehşetli bir belâ olan komünizm gibi bu azîm yangına karşı itfaiye vazifesini üzerine alan Risale-i Nur, Müslümanların ve beşerin en büyük ve yegâne

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

alâkadar: ilgili, ilişki.

âlem-i Hristiyanîyet: Hristiyan dünyası.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

azîm: büyük.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.

bahtiyar: bahtlı, talihli, mutlu.

belâ: musibet, sıkıntı.

beşer: insan, insanlık.

beyan: açıklama, bildirme,

izah.

cidden: ciddi olarak, gerçek olarak.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.

haps-i münferit: yalnız, tek başına hapis.

idare: bir kuruluşun işlerini yürütenlerin hepsi, yönetici topluluk.

inzibat: düzeni sağlama, asayiş yoluna koyma.

kanun: yasa.

komünizm: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen.

men: yasak etme, engelleme.

nazar-ı ehemmiyet: pek önemli görerek, pek mühim olduğunu düşünerek olan bakış.

nifak: ikiyüzlülük, münafıklık.

nihayet: son.

sıddık: çok doğru, dürüst,

hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.

şikak: uyuşmazlık, anlaşmazlık, bozuşma.

tecirid-i mutlak: hiç kimseyle görüşmemek, tam bir yalnızlık.

vaziyet: durum.

yegâne: biricik, tek, yalnız.

zarurî: zorunlu

beşer: insan, insanlık.
daire-i kudsiye: mukaddes, mu-
 azzez daire.
dehalet: girme, birinin himaye ve
 merhametine sığınma.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
dünyevî: dünyaya ait.
eda: yerine getirme.
emsal: benzerler.
evlât: vevletler, çocuklar.
ezeli: ezel ile ilgili, öncesiz, baş-
 langıçsız.
Fahr-i Âlem: âlemin övücü, âle-
 min kendisiyle övündüğü Pey-
 gamberimiz (a.s.m.).
fânî: ölümlü, geçici.
felâh: kurtuluş, selâmet, onma.
hakikat: gerçek.
haseb: dolayı, cihetince, gereğince.
hayat-ı bâkiye: bakî olan, sonsuz
 hayat, ahiret hayatı.
idam-ı ebedî: dirilmemek üzere
 yok oluş, ahiret inancı olmadığı
 için ölümü ebedî yokluğa gitmek
 olarak görme.
ihsan: başışlama, ikram etme, lü-
 tuf.
iltica: sığınma, güvenme, dayan-
 ma.
iyal: bir kimsenin geçindirmekle
 yükümlü, mükellef olduğu kim-
 seler.
kavi: kuvvetli, güçlü.
küfr-i mutlak: mutlak küfür, hiç
 bir imanı hükümü, delili kabul et-
 meme, kesin ve tam bir inkâr.
lütuf: güzellik, hoşluk, iyilik, ih-
 san.
maddî: madde ile alâkalı, cisma-
 nî.
manevî: manaya ait, maddî ol-
 mayan.
melce: sığınılacak yer.
meta: mal, servet; geçici dünya
 zevki.
mübârek: feyizli, bereketli, kutlu.
müstahkem: kuvvetlendirilmiş,
 sağlamlaştırılmış.
nail: kavuşan, ulaşan, eren.
nevi: çeşit, tür.
nuranî: nurlu, ışıklı, parlak, mü-
 nevver.
Nurcu: Bediüzzaman Said Nur-
 sı'nın eserlerine ve fikirlerine ta-
 rafı olan, Risale-i Nur'ları oku-
 yup neşreden kimse.
nur-i Kur'ân: Kur'ân-ı Kerim'in
 nuru, aydınlığı, ışığı.
Rabb-i Rahim: sefkat ve merha-

tahassungâhı ve en büyük melceidir. "Ey Fahr-i Âlemin gösterdiği doğru yoldan şaşanlar, dünyanın fânî metâla- rıyla gururlanıp taşanlar ve ey dünyamıza zararı olur kor- kusu ile nur-i Kur'ân'dan kaçanlar!.. Küfr-i mutlak ateşi- nin bizleri sardığı bir zamanda ancak ve ancak, en müs- tahkem, en kavi ve yıkılmaz ve sarsılmaz bir tahkimat olan Risale-i Nur'un nuranî siperlerine iltica etmekle ve onun daire-i kudsiyesine girmekle kurtulacaksınız. Ve idam-ı ebedî zannettiğiniz ölümü bir hayat-ı bâkiyeye tebdil edeceksiniz. Ve işte o Nurun mübarek tercüman- ının ve mübarek şahs-ı manevîsinin

أَجْرِنَا وَأَجِرِ وَالِدَيْنَا وَأَجِرِ طَلَبَةَ رَسَائِلِ النُّورِ
 1
 وَوَالِدِيهِمْ مِنَ النَّارِ

ve emsali dualarının kabulüyle ve şefaatiyle ve Risale-i Nur'u devamlı okumakla ben dehşetli manevî hastalıklar- dan nasıl kurtulmuşsam, sizler de o mübârek daire-i kud- siyeye dehalet ettiğinizde, dünyevî ve uhrevî dertlerden, ateşlerden kurtulacak ve evlât ve iyalinizin bir nevi çoba- nı olmak hasebiyle, o sevgililerinizi de kurtaracaksınız. Ve nurlara çalışmakla, herbirerleriniz maddî ve manevî felâh ve saadete nail olacaksınız. Böyle olan milyonlarla Nur Talebeleri, bu hakikate şahittirler.

Ey Nurcular! Allah'ın sizlere ihsan ettiği ezeli lütfuna karşı secde-i şükrandan başınızı kaldırmayınız. Gecenin soğuşuna aldırmayınız. Sizlere lütfu hiçbir hususta esir- gemeyen Rabb-i Rahîm'e, gecenin bu mübarek saatle- rinde kalkarak, vazife-i şükürü eda ediniz. Ve bazılarının

1. Bizi, annemizi ve babamızı, Risale-i Nur Talebelerini ve onların anne ve babalarını atesten kuru.

met sahibi olan Cenab-ı Hak.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-
 diüzzaman Said Nursî'nin
 eserlerinin adı.
saadet: mutluluk.
şahs-ı manevî: manevî şahıs,
 belli bir kişi olmayıp bir ce-
 maatte meydana gelen ma-
 nevî şahıs.
secde-i şükran: şükür secde-

si, şükretmek maksadıyla ya-
 pılan secde.
sefaat: günahkâr bir kimse-
 nin affını Allah'tan niyaz et-
 me.
tahassungâh: sığınma yeri,
 sığınak.
tahkimat: bir yeri düşmanın
 hücumuna karşı savunmak
 ve hücumu kolaylaştırmak

maksadıyla yapılmış düzenle-
 meler ve tesisler.
talabe: öğrenci.
tebdil: değiştirme, dönüştür-
 me.
uhrevî: ahirete dair, ahirete
 ait.
vazife-i şükür: şükür vazifesi,
 göreviyegâne: biricik, tek, yal-
 nız.

düştüğü, istikbali düşünmek derdiyle maişeti sarsan hâdiseler karşısında titremeyiniz, korkmayınız. Nurun kudsi keramat ve imdadını müşahede ediniz.

Dünya fânîdir; binler sene yaşamak olsa, bâkî olan hayat-ı uhreviyenin yanında, hiç ender hiç mesabesindedir. Fakat, fânî olmakla beraber, bâkî hayatın bâkî meyvelerini verecek bir mezraasıdır. Fırtınaların şiddeti, havanın dehşeti sizleri sarsmasın, korkutmasın. Bu mübarek mezraaya en mübarek ve nuranî ve verimli ve bereketli olan Nur tohumlarını ekiniz. Zira “Eken biçer,” atalarımızdan kalma mübarek bir sözdür.

Ey Nurcular!.. Din düşmanlarının hücumlarından kat'iyen sarsılmayınız, fütur getirmeyiniz; çalışınız, çalışınız, çalışınız! Ve kat'iyen inanınız ki, Nurun şefaati, Nurun duası, Nurun himmeti sizleri kurtaracaktır..

Kardeşiniz
Mustafa Osman

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Geçen kışta bana karşı suikastların, inayet-i İlähiye ile ve duanız yardımıyla gelen sabır ve tahammülüm neticesinde akim kalan plânı pek geniş bir tarzda olduğuna delil ise, bu yakında Reiscumhur, Afyon'da demiş: “Bu vilâyette dinî cihette bir karışıklık çıkacağını zannederdik.”

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.
aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bâkî: ebedî, daimî, sürekli ve kalıcı olan.
cihet: yön.
dehşet: büyük tehlike karşısında korkma ve şaşırıp kalma.
delil: bir davayı ispata yara-

yan şey, bürhan.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
eda: yerine getirme.
fânî: ölümlü, geçici.
fütur: zayıflık, gevşeklik, usanç.
hâdis: olay.
hayat-ı uhreviye: uhrevî hayat, ahirete ait olan hayat.
hiç ender hiç: hiç bir şey, bir hiç kadar.

himmet: manevî yardım, ih-san, lütuf.
hücum: saldırma.
imdat: yardım.
inayet-i İlähiye: Allah'ın yardımı.
istikbal: gelecek.
kat'iyen: katî olarak, kesin olarak, kesinlikle.
keramat: kerametler, ermişlerin, vefillerin olağan üstü

sözleri ve hâlleri.
kudsi: mukaddes, yüce.
maişet: geçim, geçinme.
mesabe: derece, menzile, rütbe.
mezraa: tarla, ekilecek yer.
mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.
müşahede: bir şeyi gözle görme, seyretme.
nuranî: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.
Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.
Rabb-i Rahîm: şefkat ve merhamet sahibi olan Cenab-ı Hak.
reiscumhur: halkın reisi, cumhurbaşkanı.
sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.
şefaât: günahkâr bir kimsenin affını Allah'tan niyaz etme.
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabulleyen.
sü-i kast: kötü kasıt, kötü niyet; kötü kastla iş yapma, tuzak kurma.
tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.
tarz: biçim, şekil.
vazife-i şükür: şükür vazifesi, görevi.

Demek, gizli komite beni sıkıştırmakla bir hâdise çıkarmak istiyorlardı. Bir ecnebî müdahalesi hesâbına, ve Müslümanlar ve vatandaşlar arasında, bütün bütün kanunsuz ve keyfî bir tarzda, damarıma şiddetle dokunan ihanetler ve sıkıntılarla tazipleri, onlara dünyada tam zarardır. Ahirette Cehennem ve sakar; ve bize, dünyada mükemmel sevap ve zafer ve ahirette, inşaallah Cennet ve Âb-ı Kevseri kazandırır. Demek bu gizli plâni Heyet-i Vekile ve Reis hissetmiştiler ki, buralarda umum memurlar, hatta vali ve kaymakam ve zabıta, benimle görüşmekten kaçıyor, ürküyorlardı. Ben de hayret ederdim. Fakat, elimizde yalnız Nur bulunduğunu ve siyaset topuzu bulunmadığını zerre kadar aklı bulunanlar anladılar.

Gariptir ki, en ziyade lehime çalışması lâzım olan bazı vazifedarlar, aleyhimde istimal ve istihdam edildi.

Nurcular, çok ihtiyat ve dikkat ve temkinde bulunmaları lâzımdır. Çünkü, manevî fırtınalar var; bazı derras münafıklar her tarafa sokulur. İstibdad-ı mutlaka dinsizcesine taraftarken, hürriyet fırkasına girer, tâ onları bozsun ve esrarlarını bilsin, ifna etsin.

Hem Salâhaddin'in *Asa-yı Mûsa'yı* Amerikalıya vermesi münasebetiyle deriz:

Misyonerler ve Hristiyan ruhanîleri, hem Nurcular, çok dikkat etmeleri elzemdir. Çünkü, herhâlde şimal cereyanı, İslâm ve İsevî dininin hücumuna karşı kendini

Âb-ı Kevser: Cennetteki sülardan biri; Kevser suyu.
ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
aleyh: ona karşı, onun üzerine.
cihet: yön.
delil: bir davayı ispata yarayan şey, bürhan.
dessas: desise eden, aldatıcı, oyuncu, hileci.
ecnebi: yabancı, başka milletten olan.
esrar: sırlar, gizli hakikatler.
fırka: topluluk.
Garip: tuhaf, hayret verici.
hâdise: olay.
Heyet-i Vekile: vekiller hey'eti, bakanlar kurulu, kabine.
ifna: devam vermeme, sona erdirmeme, sonlandırma.
ihanet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.
ihtiyat: uzak görüşlü olma, geleceği düşünerek tedbirli hareket etme.
inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.
İsevî: Hz. İsa'nın dininden olanlar.
istibdat-ı mutlak: hiç bir hak ve hürriyeti tanımayan tam baskı, tam diktatörlük.
istihdam: bir hizmette kullanma, çalıştırma.
istimal: kullanma.
kanun: yasa.
keyfi: kanun ve nizama uygun

olmayarak, yol ve üsüle aykırı, keyfe, arzuya, isteğe bağlı, keyifle ilgili.
komite: kötü bir maksat için toplanmış topluluk, cemiyet.
leh: onun tarafına, ondan yana, birinin faydası için yapılan hareket.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
müdahale: karışma.
münafık: nifak soğan, arabozucu; kalbinde küfrü gizlediği hâlde Müslüman görünen.

münasebet: vesile, -dan dolayı.
Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.
reis: başkan.
reiscumhur: halkın reisi, cumhurbaşkanı.
sakar: Cehennem.
taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen.
tarz: biçim, şekil.

tazip: azap çekirme, eziyet etme, sıkıntı verme.
temkin: ağırbaşlılık, vakar, ihtiyatlı hareket etme.
umum: bütün.
vazifedar: vazifeli.
vilâyet: il.
zabıta: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.
zafer: yenme, başarı.
zerre: en küçük parça, molekül, atom.
ziyade: fazla, fazlasıyla

müdafaâ etmek fikriyle, İslâm ve misyonerlerin ittifaklarını bozmaya çalışacak. Tabaka-i avama müsaadekâr ve vücub-i zekât ve hurmet-i riba ile, burjuvaları avamın yardımına davet etmesi ve zulümden çekmesi cihetinde Müslümanları aldatıp, onlara bir imtiyaz verip, bir kısmını kendi tarafına çekebilir.

Her ne ise, bu defa sizin hatırınız için kaidemi bozdum, dünyaya baktım.

Said Nursî

BU SIKINTILI ZAMANDA NEFSİM SABIRSIZLIKLA BENİ TACİZ EDERKEN, BU FIKRA ONU TAM SUSTURDU, ŞÜKRETTİRDİ. SİZE DE FAYDASI OLUR DİYE LEFFEN TAKDİM EDİLEN BU FIKRA, BAŞIMIN YANINDA ASILI DURUYOR.

1. *Ey nefsim! Yetmiş üç sene, yüzde doksan adamdan ziyade zevklerden hisseni almışsın; daha hakkın kalmadı.*

2. *Sen, anî ve fânî zevklerin bekasını arıyorsun. Onun için, onun zevaliyle ağlamaya başlıyorsun. Kör hissiyatınla bu yanlışının tam tokadını yersin. Bir dakika gülme-ye bedel, on saat ağlıyorsun.*

3. *Senin başına gelen zulümler ve musibetlerin altında kaderin adaleti var. İnsanlar, senin yapmadığın bir işle sana zulüm ediyorlar. Fakat, kader senin gizli hatalarına binaen, o musibet eliyle seni hem terbiye, hem hatana keffaret ediyor.*

avam: kültürlü, yüksek tabakadan olmayan; cahil halk tabakası.
bedel: karşılık.
beka: bâkîlik, ebedîlik, sonsuzluk.
burjuva: zenginler, sınıfı.
cihet: yön.
elzem: daha (en, pek) lâzım, lüzumlu, gerekli.
faide: fayda.
fânî: ölümlü, geçici.
fikra: kısım, fasıl, bölüm.
hisse: pay, nasip.

hissiyat: hisler, duygular.
hücum: saldırma.
hürmet-i riba: ribanın, yani faizin haram oluşu.
imtiyaz: fark, ayrıcalık, üstünlük.
İsevi: Hz. İsa'nın dininden olanlar.
ittifak: ortak bir gayede anlaşma, birleşme.
kader: İlahî hüküm; Cenab-ı Hakk'ın takdir ve tayin etmesi.
kaide: kural, esas, düstur.

kefare: kendisi ile işlenen bir günahın giderilmesi.
leffen: zarf ve mektup içine koyarak.
misyoner: Hristiyanlığı neşre ve tanıtmaya çalışan kimse.
müdafaâ: savunma.
müsaadekâr: zorluk çıkarmayan, hoşgörü sahibi, uysal davranan.
musibet: felâket, belâ.
nefis: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.

Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.
ruhani: İslâm dışındaki dinlerde din adamı, rahip.
şimal: kuzeyde yer alan bölgeler.
şükür: görülen bir iyiliğe karşı hoşnutluk ve memnunluk ifade etme, teşekkür.
Tabaka-i avam: avam tabakası, halktan ilmi irfanı kıt olanların tabakası, halk.
taciz: rahatsız etme, huzursuz kılma, sıkma.
takdim: arz etme, sunma.
vücub-i zekât: zekâtın vacip, şart oluşu.
zeval: zail olma, sona erme, yok olma.
ziyade: fazla, fazlasıyla.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence

4. Hem, yüzer tecrübenle, ey sabırsız nefsim, kat'î kanaatim gelmiş ki: Zahirî musibetler altında ve neticesinde, inayet-i İlahiyenin çok tatlı neticeleri var.

¹ عَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ çok kat'î bir hakikati ders veriyor. O dersi daimâ hatıra getir. Hem, feleğin çarkını çeviren kanun-i İlahî, senin hatırın için —o pek geniş kanun-i kaderî— değiştirilmez.

5. ² مَنْ أَمِنَ بِالْقَدَرِ أَمِنَ مِنَ الْكَدْرِ kudsî düsturunu kendine rehber et. Hevesli, akılsız çocuklar gibi, muvakkat, ehemmiyetsiz lezzetlerin peşinde koşma. Düşün ki, fânî zevkler sana maneûi elemeler, teessüfler bırakıyor; sıkıntılar, elemeler ise, bilakis maneûi lezzetler ve uhrevî sevaplar veriyor. Sen divane olmazsan, muvakkat lezzeti yalnız şükür için arayabilirsin. Zaten lezzetler şükür için verilmiş.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
bilakis: aksine, tersine.
binaen: -den dolayı, bu sebepten.

camî: ihtiva eden, kaplayan.
Celcelütiye: Peygamberimiz Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) derslerine istinaden, aslı cîfir ve ebce hesabı ile alâkalı olarak Hz. Ali (r.a.) tarafından telif edilen Süryanice bir kasidedir.

divane: deli, akli başında olmayan.

düstur: kaide, esas, prensip.

ehemmiyetsiz: önemsiz.

elem: dert, üzüntü, maddî-manevî ızdırıp.

evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.

fânî: ölümlü, geçici.

felek: talih, baht, kader.

hakikat: gerçek, doğru.

hararet: ateşlilik, coşkuntluk, heyecanlılık.

Heves: nefsin hoşuna giden, gelip geçici istek.

inayet-i İlahiye: Allah'ın yardımı.

kanaat: inanma, görüş, fikir.

kanun-i İlahî: İlahî irade, İlahî kanun.

kanun-i kaderî: kader kanunu.

kaside: belli bir amaçla yazılmış divan şiiri ve bu şiirin nazım şekli.

kat'î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.

kefâde: kendisi ile işlenen bir günaahın giderilmesi.

kemal-i merak: merakın son derecesi, tam bir merak.

kudsî: mukaddes, yüce.

maneûi: manaya ait, maddî ol-

Said Nursî

³ بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, muhterem kardeşim,

Evvelâ, zatınızın bir risale kadar camî ve uzun ve müdekkikane hararetili mektubunuzu kemal-i merakla okudum. Peşin olarak size bunu beyan ediyorum ki: Risale-i Nur'un üstadı ve Risale-i Nur'a Celcelütiye Kasidesi'nde

1. Sevmediğiniz şey, belki hakkınızda hayırlıdır. (Bakara Suresi: 216)

2. Kadere iman eden, kederden emin olur.

3. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

mayan.

müdekkikane: müdekkik olana yakışır şekilde, inceden inceye araştırarak, en ufak ayrıntıyı görerek.

muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, saygın.

musibet: felâket, belâ.

muvakkat: geçici.

muvakkat: geçici.

nefis: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

şükür: görülen bir iyiliğe karşı hoşnutluk ve memnunluk

ifade etme, teşekkür.

teessüf: üzülmeye, acı duyma.

terbiye: eğitim; iyi ahlâk, saygı ve edep öğrenme.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.

zahiri: görünüşte olan; zahire, dışa ait olan.

zat: kendi

rumuzlu işaretıyla pek çok alâkadarlık gösteren ve benim hakaik-ı imaniyede hususî üstadım, İmâm-ı Ali'dir (r.a.).
 Ve ¹ **قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ** ayetinin nassıyla, Âl-i Beytin muhabbeti, Risale-i Nur'da ve mesleğimizde bir esastır. Ve Vehhabilik damarı, hiçbir cihetle Nurun hakikî şakirtlerinde olmamak lâzım geliyor. Fakat, madem bu zamanda zındıka ve ehl-i dalâlet ihtilâftan istifade edip, ehl-i imanı şaşırtıp ve şeairi bozarak Kur'ân ve iman aleyhinde kuvvetli cereyanları var; elbette bu müthiş düşmana karşı cüz'î teferruata dair medar-ı ihtilâf münakaşaların kapısını açmamak gerektir.

Hem, ölmüş insanları zemmetmeye, hiç lüzum yok. Onlar, dâr-ı ahirete, mahall-i cezaya gitmişler. Lüzumsuz, zararlı, onların kusurlarını beyan etmek, emrolunan muhabbet-i Âl-i Beytin muktezası değildir ve lâzım da değildir diye, Ehl-i Sünnet Velcemaat, Sahabeler zamanındaki fitnelerden bahis açmayı menetmişler. Çünkü Vakia-i Cemelde Aşere-i Mübeşşereden Zübeyir (r.a.) ve Talha (r.a.) ve Aişe-i Siddıka (r.a.) bulunmasıyla, Ehl-i Sünnet Velcemaat, o harbi "içtihat neticesi" deyip, "Hazret-i Ali (r.a.) haklı, öteki taraf haksız. Fakat, içtihat neticesi olduğu cihetle affedilir" derler.

Hem Vehhabilik damarı, hem müfrit Rafızilerin mezhepleri İslâmiyete zarar vermesin diye, Sıffin Harbindeki bâğilerden de bahis açmayı zararlı görüyorlar.

Haccac-ı Zalim, Yezit ve Velit gibi heriflere ilm-i kelâmın en büyük allâmesi olan Sa'deddin-i Taftazanî, "Yezit'e

esaslar dâhilinde Kur'ân ve sünnete uygun şekilde bir konuda fikir ortaya koymaları, hüküm vermeleri.

ihtilâf: ayrılık, bir konuda farklı görüş ve düşünüş, fikir ayrılığı.

ilm-i kelâm: kelâm ilmi, Cenab-ı Hakkin zat ve sıfatlarından, nübüvvet, haşir, kader gibi imana ait meselelerden İslâmî esaslar dairesinde delil ve bürhana dayalı olarak bahseden ilim.

işarat: işaretler, âlâmetler, belirtiler.

istifade: faydalanma, yararlanma.

mahall-i ceza: cezalandırma mahalli, ceza yeri.

medar-ı ihtilâf: anlaşmazlık, uyumsuzluk sebebi; karşılık, ikilik vesilesi.

meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.

mezhep: dinde tutulan yol, dinde anlayış ve ibadet yolu.

müfrit: ifrat eden, bir konu veya bir işte aşırıya kaçan.

muhabet-i Âl-i Beyt: Âli Beyt sevgisi, Peygamberimizin ailesi ve neslinden gelenlere gösterilen sevgi.

mukteza: iktiza eden, gereken.

münakaşa: tartışma.

nâs: kesin delil ve hüküm getiren ayet veya hadis.

Rafızı: ehl-i sünnete aykırı akide veya fikir sahibi olan kimse.

rumuz: remizler, işaretler.

Sahabe: Peygamberimiz Hz. Muhammed'in mübarek yüzünü görmekle şereflenen ve onun sohbetlerine katılan mü'min kimse.

şeair: Müslümanlara ait kurallar, kaideler, bütün Müslümanlarla ilgili meseleler ve âlâmetler.

Sıffin: Hz. Ali ile Hz. Muaviye'nin savaştığı yer ve bu savaşın adı.

teferruat: ayrıntılar, dallar, bölümler.

Vakia-i Cemel: Cemel Olayı, Müslümanlar arasında 657 senesinde meydana gelen acı veren olay.

Vehhabi: Muhammed bin Abdülvehhab tarafından geçen asırda Arabistan'da meydana getirilen İslâmî bazı meselelerde ifrat eden ve Arap milliyetçiliği yapan mezhep.

Vehhabi: Muhammed bin Abdülvehhab tarafından geçen asırda Arabistan'da meydana getirilen İslâmî bazı meselelerde ifrat eden ve Arap milliyetçiliği yapan mezhep.

zem: yerme, kinama, ayıplama.

zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

1. De ki: "Vazifem karşılığında sizden bir ücret istemiyorum; sizden istediğim ancak akrabaya [ve Ehl-i Beyte] muhabbettir." (Şûra Suresi: 23.)

alâkadar: ilgili, ilişkili.

Âl-i Beyt: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ailesinden olan, Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ev halkı.

allâme: ilmî seviyesi çok yüksek olan âlim.

Aşere-i Mübeşşere: Cennetle müjdelenen on Sahabî.

bâği: isyan eden, meşru idareye başkaldıran.

reya başkaldıran.

bahis: konu.

beyan: açıklama, bildirme, izah.

cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.

dâr-ı ahiret: ahiret yurdu.

ehl-i dalâlet: dalâlet ehli; yoldan çıkanlar, azgın ve sapkın kimseler.

Ehl-i Sünnet Velcemaat: İslâm'ı ilk günkü safiyetiyle kabul ederek dinden olmayan şeyleri karıştırmayıp, Hz. Peygamberin sünnetinden ve yolundan ayrılmayanlar.

fitne: karşılık, bozgunculuk.

hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.

ıçtihat: din âlimlerinin şerf

lânet caizdir” demiş. Fakat, “Lânet vaciptir” dememiş, “Hayırdır ve sevabı vardır” dememiş. Çünkü, hem Kur’ân’ı, hem Peygamberi, hem bütün Sahabelerin kud-sî sohbetlerini inkâr eden hadsizdir. Şimdi onlardan meydana gezenler çoktur. Şer’an, bir adam, hiç mel’unları hatıra getirmeyip lânet etmese, hiçbir zararı yok. Çünkü, zem ve lânet ise, medih ve muhabbet gibi değil. Onlar, amel-i salihde dahil olamaz. Eğer zararı varsa, daha fena.

İşte, şimdi gizli münafıklar, Vehhabilik damarıyla en ziyade İslâmiyeti ve hakikat-i Kur’âniyeyi muhafazaya memur ve mükellef olan bir kısım hocaları elde edip, ehl-i hakikati Alevilikle ittiham etmekle birbiri aleyhinde istimal ederek dehşetli bir darbeyi İslâmiyete vurmaya çalışanlar meydana geziyorlar. Sen de bir parçasını mektubunda yazıyorsun. Hatta sen de biliyorsun; benim ve Risale-i Nur’un aleyhinde istimal edilen en tesirli vasıtayı hocalardan bulmuşlar.

Şimdi Haremeyn-i Şerifeyne hükmeden Vehhabiler ve meşhur, dehşetli dâhilerden İbnü’t-Teymiye ve İbnü’l-Kayyim-i Cevzi’nin pek acip ve cazibedar eserleri İstanbul’da çoktan beri hocaların eline geçmesiyle, hususan evliyalar aleyhinde ve bir derece bid’alara müsaadekâr meşreplerini kendilerine perde yapmak isteyen, bid’alara bulaşmış bir kısım hocalar, sizin muhabbet-i Âl-i Beytten gelen ve şimdi izharı lâzım olmayan içtihadınızı vesile ederek, hem sana, hem Nur Şakirtlerine darbe vura-bilirler.

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
Alevi: Hz. Ali’ye bağlılık noktasında birleşen çeşitli dinî ve siyasi gruplar için kullanılan tabir.
aleyh: ona karşı, onun üzerine.
amel-i salih: Allah rızasına uygun hayırlı iş, dine uygun hareket, davranış.
bid’a: dinin aslına uymayan âdet ve uygulamalar.
caiz: mümkün, olur, olabilir.
cazibedar: çekici, cazibeli.
dâhi: son derece zeki, anlayışlı, deha sahibi.
dâhil: girme, içinde olma.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
ehl-i hakikat: hakikati arzulayanlar, gerçeği bulup onun pesin-de gidenler; Allah adamı.
evliya: velîler, Allah dostları.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hakikat-i Kur’âniye: Kur’ân’ın hakikati, Kur’ân’ın ifade ettiği gerçek.
Haremeyn-i Şerifeyn: iki mukaddes şehir, Mekke-i Mükerreme ve Medine-i Münevvere.
hükmetme: hakîm olma, emri altında tutmak.
hususan: bilhassa, özellikle.
icthâh: din âlimlerinin şer’î esaslar dâhilinde Kur’ân ve sünnete uygun şekilde bir konuda fikir ortaya koymaları, hüküm vermele-ri.
inkâr: reddetme, inanmama, kabul ve tasdik etmeme.
istimal: kullanma.
ittihâm: suç altında bulunma, töhmetli olma.
izhar: gösterme, açığa vurma.
kudsî: mukaddes, yüce.
lânet: beddua, ilenç.

medih: övmek.
mel’un: lânetlenmiş, kötülenmiş.
mesrep: gidiş, hareket tarzı, tavır, tutum, meslek.
muhabbet: sevgi, sevmek.
muhabbet-i Âl-i Beyt: Âlî Beyt sevgisi, Peygamberimizin ailesi ve neslinden gelenlere gösterilen sevgi.
muhafaza: koruma.
mükellef: sorumlu ve yükümlü olan.
münafık: nifak sokan, arabozucu; kalbinde küfrü gizlediği hâlde Müslüman görünen.
müsaadekâr: zorluk çıkarmayan, hoşgörü sahibi, uysal davranan.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
Sahabe: Peygamberimiz Hz. Muhammed’in mübarek yüzünü görmekle şereflenen ve onun sohbetlerine katılan mü’min kimse.
sakirt: talebe, öğrenci.
Şer’an: şeriata göre, şeriat bakımından, şeriatça.
vacip: zorunlu.
vasıta: aracı.
Vehhabi: Muhammed bin Abdülvehhab tarafından geçen asırda Arabistan’da meydana getirilen İslami bazı meselelerde ifrat eden ve Arap milliyetçiliği yapan mezhep.
vesile: aracı, vasıta.
zem: yerme, kınama, ayıplama.
ziyade: fazla, fazlasıyla

Madem, zemmetmemek ve tekfir etmemekte bir emr-i şer'î yok, fakat zemde ve tekfirden hüküm-i şer'î var; zem ve tekfir, eğer haksız olsa büyük zararı var, eğer haklı ise hiç hayır ve sevap yok. Çünkü tekfirden ve zeme müstahak hadsizdirler.

Fakat zemmetmemek, tekfir etmemekte hiçbir hüküm-i şer'î yok, hiç zararı da yok. İşte bu hakikat içindir ki; ehl-i hakikat, başta Eimme-i Erbaa ve Ehl-i Beytin Eimme-i İsnâ Aşer olarak Ehl-i Sünnetin, mezkûr hakikate müstenit olan kanun-i kudsiyeyi kendilerine rehber edip, İslâmlar içinde o eski zaman fitnelerinden medarı bahis ve münakaşa etmeyi caiz görmemişler, “Menfaat-siz, zararı var” demişler.

Hem, o harplerde çok ehemmiyetli Sahabeler, nasılsa iki tarafta da bulunmuşlar. O fitneleri bahsetmekte o hakikî Sahabelere, Talha (r.a.), Zübeyir (r.a.) gibi Aşere-i Mübeşşereye dahi tarafgirâne bir inkâr, bir itiraz kalbe gelir. Hata varsa da tevbe ihtimali kuvvetlidir. O eski zamana gidip lüzumsuz, zararlı, şeriat emretmeden o ahvalleri tetkik etmekten ise, şimdi bu zamanda, bilfiil İslâmiyete dehşetli darbeleri vuran ve binler lânete, nefrete müstahak olanlara ehemmiyet vermemek gibi bir hâlet, mü'min ve müdekkik bir zatın vazife-i kudsiyesine muvafık gelemez.

Hatta Sabri ile küçücük münakaşanız, hem Risale-i Nur'a, hakaik-ı imaniyenin intişarına ehemmiyetli bir zarar verdiğini senden saklamam. Aynı vakitte burada

ahval: hâller, durumlar.

Aşere-i Mübeşşere: Cennetle müjdelenen on Sahabi. (Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Abdurrahman bin Avf, Hz. Übeyde bin Cerrah, Hz. Said Bin Zeyd, Hz. Saad bin Ebi Vakkas, Hz. Ubeydullah bin Talha, Hz. Zübeyir ibnül-Avvam.)

bahis: konu.

bilfiil: bizzat kendi çalışması ile, kendi yaparak.

caiz: mümkün, olur, olabilir.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

ehemmiyetli: önemli.

Ehl-i Beyt: bir zatın soyundan gelme ve onun neslinden olma.

ehl-i hakikat: hakikati arzulayanlar, gerçeği bulup onun peşinden gidenler; Allah adanı.

Ehl-i Sünnet: İslam'ı ilk günkü safiyetiyle kabul ederek dinden olmayan seyleri karış-

tırmayıp, Hz. Peygamberin sünnetinden ve yolundan ayrılmayanlar.

Eimme-i Erbaa: İmam Azam Ebu Hanife, İmam Şafii, İmam Malik, İmam Ahmed bin Hanbel.

eimme-i isnaaşer: on iki imam.

emr-i şer'i: şeriatın emri, dinî hukukun emri, meşru olan emir, iş.

fitne: karışıklık, bozgunculuk, azginlik.

hadsiz: sınırsız, sonsuz.

hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatlar, imanı gerçekler.

hakikat: gerçek, esas.

hakiki: gerçek.

hâlet: hâl, durum.

harp: savaş.

hüküm-i şer'i: Kur'an-ı Kerim'e ve din-i İslâma uygun kanun ile verilen karar, şeriatın hükmü.

ihhtimal: olabirliklik.

inkâr: reddetme, inanmama, kabul ve tasdik etmeme.

intişar: yayılma, yaygınlaşma, nesrolunma.

itiraz: kabul etmediğini belirtip karşı çıkma.

kanun-ı kudsiye: kudsi kanun.

lânet: beddua, ilenç.

Madem: ...den dolayı, böyle ise.

Menfaat: fayda.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

müdekkik: tetkik eden, inceleyen, inceden inceye araştıran.

mü'min: iman eden, inanan.

münakaşa: tartışma.

müstahak: hak eden, hak etmiş.

müstenit: istinat eden, dayanan.

muvaafık: uygun, münasip.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursi'nin eserlerinin adı.

Sahabe: Peygamberimiz Hz. Muhammed'in mübarek yüzünü görmeye şereflenen ve onun sohbetlerine katılan mü'min kimse.

şeriat: Allah tarafından peygamber vasıtasıyla bildirilen, ilâhî emir ve yasaklara dayanan hükümlerin hepsi.

tarafgirâne: taraf tutarcasına, bir tarafı destekleyerek.

tekfir: birini küfürle suçlama, bir kimseyi yaptığı bir işten veya bir sözden dolayı kâfir sayma.

tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.

többe: Allah'tan af dileme.

vazife-i kudsiye: mukaddes vazife, kutsal vazife.

zat: kişi, şahıs.

zem: yerme, kinama, ayıplama.

adalet-i izafiye: izafi adalet, yere şartlara ve diğer durumlara göre olan göreceli adalet, toplumun selâmeti için ferdin rızasıyla cüz'î hukukun feda edilmesini ön görebilen adalet anlayışı.

adalet-i nisbiye: tam ve eksiksiz adaletin uygulaması mümkün olmadığında daha az zararlı olanın tercih edildiği göreceli adalet.

alâka: ilgi, ilişki, bağ.

âlicenap: cömert, iyilik sahibi, yüksek ahlâklı.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.

bilakis: aksine, tersine.

cihet: yön.

dindar: dinin emirlerini yerine getiren.

dua: Allah'a yalvarma, niyaz.

ehemmiyetli: önemli.

ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.

ehl-i tahkik: gerçeği araştıranlar, gerçeğin peşinden gidenler.

Eyvah: Yazık, heyhat!.

hakikaten: hakikat olarak, doğrusu, gerçekten.

hamiyet-i diniye: dini korumak ve yüceltmek amacıyla çalışma.

harp: savaş.

hasene: hayırlı amel, Allah rızasına uygun iş.

helâl: din bakımından günah olmayan şey.

hemşehri: aynı şehirli, aynı memleketli.

hiddet: öfke, kızgınlık.

hizmet-i Nuriye: Nur hizmeti, Risale-i Nur için çalışma.

hücum: saldırma.

iman: inanç, itikat.

imdat: yardım.

ittifak: fikir birliği, söz birliği.

hissettim, müteessir ve müteallim oldum. Sonra senin gibi ehl-i tahkik bir âlimin Risale-i Nur'a oraca ehemmiyetli bir hizmete vesile olacak Sabri oraya gelmesi, ikinzden büyük bir hizmet-i Nuriye beklerken, bilakis üç cihetle Nura zarar geldiğini hissettim ve gördüm. "Acaba neden bu zarar olmuş?" diye, düşünürken, iki-üç gün sonra haber aldım ki, Sabri manasız ve lüzumsuz seninle münakaşa etmiş, sen de hiddete gelmişsin. "Eyvah!" dedim. "Yâ Rab! Erzurum'dan imdâdına yetişen bu iki zatın münakaşasını musalâhaya tebdil et" diye dua ettim. Risale-i Nur'un İhlâs Lem'alarında denildiği gibi, "Şimdi, ehl-i iman, değil Müslüman kardeşleriyle, belki Hristiyanın dindar ruhanîleriyle ittifak etmek ve medar-ı ihtilâf meseleleri nazara almamak, niza etmemek gerektir." Çünkü, küfr-i mutlak hücum ediyor. Senin, hamiyet-i diniyen ve tecrübe-i ilmiyen ve Nurlara karşı alâkan sebebiyle senden rica ediyorum ki, Sabri ile geçen macerayı unutmaya çalış ve onu da affet ve helâl et. Çünkü, o kendi kafasıyla konuşmamış; eskiden beri hocalardan işittiği şeyleri, lüzumsuz münakaşa ile söylemiş. Bilirsin ki, büyük bir hasene ve iyilik, çok günahlara kefaref olur.

Evet, o hemşehrimiz Sabri, hakikaten Nura ve Nur vasıtasıyla imana öyle bir hizmet eylemiş ki, bin hatasını affettirir. Sizin alicenaplığınızdan, o Nur hizmetleri hatırı için, dost bir hemşehri ve Nur hizmetinde bir arkadaş nazarıyla bakmalısınız.

Sahabelerin bir kısmı, o harplerde, adalet-i izafiye ve nisbiye ve ruhsat-ı şer'iyeyi düşünüp tâbi olarak,

kefaref: kendisi ile işlenen bir günahın giderilmesi.

küfr-i mutlak: mutlak küfür, hiç bir imanî hükmü, delili kabul etmemeye, kesin ve tam bir inkâr.

medar-ı ihtilâf: anlaşmazlık, uyuşmazlık sebebi; karışıklık, ikilik vesilesi.

mesele: önemli konu.

münakaşa: tartışma.

musalâha: barışma, anlaşma, sulh.

müteallim: acılı, ağrılı, acı du-

yan.

müteessir: teessüre kapılan, hüzünlü, kederli, mahzun.

nazar: bakış, dikkat.

niza: anlaşmazlık, ihtilâf.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

ruhanî: manevî âlem, ruhlar âlemine mensup, ruhlar âlemine ait.

ruhsat-ı şer'iyeye: şeriatın ruhsatı, İslâmiyetin izin vermesi.

Sahabe: Peygamberimiz Hz.

Muhammed'in mübarek yüzünü görmekle şereflenen ve onun sohbetlerine katılan mü'min kimse.

tâbi: bir şeye uyan.

tebdil: değiştirme, dönüştürme.

tecrübe-i ilmiye: ilmin kazandırdığı tecrübe, ilmi deneyim.

vasita: aracılık.

vesile: araç, vasıta.

ya Rab: Ey Allah!.

zat: kişi, şahıs

“Hazret-i Ali'nin (r.a.) takip ettiği adalet-i hakikiye ve azîmet-i şer'iyeye ile beraber zâhidâne, müstağniyâne, muktesidâne mesleğini terk edip muhalif tarafa bu içtihat neticesinde girdiklerini, hatta İmam-ı Ali'nin (r.a.) kardeşi Ukayl ve “Habrü'l-Ümme” ünvanını alan Abdullah İbni Abbas dahi bir vakit muhalif tarafında bulduklarından, hakikî Ehl-i Sünnet Velcemaat,

¹ **مِنْ مَحَاسِنِ الشَّرِيعَةِ سَدُّ أَبْوَابِ الْفِتَنِ** bir düstur-i esasiye-i şer'iyeye binaen, ² **طَهَّرَ اللَّهُ أَيْدِينَا فَنُطَهِّرُ السَّنَتَنَا** diyerek, o fitnelerin kapısını açmayı ve bahsetmeyi caiz görmüyorlar. Çünkü, itiraza müstahak birkaç tane varsa, tarafgirlik damarıyla büyük Sahabelere, hatta muhalif tarafında bulunan Âl-i Beytin bir kısmına ve Talha (r.a.) ve Zübeyir (r.a.) gibi Aşere-i Mübeşşereden büyük zatlara itiraza başlar, zem ve adavet meylli uyanır diye, Ehl-i Sünnet, o kapıyı kapamak taraftarıdır.

Hatta Ehl-i Sünnetin ve ilm-i kelâmın azîm imamlarından meşhur Sa'deddin-i Taftazanî, Yezit ve Velit hakkında tel'in ve tadhile cevaz vermesine mukabil Seyyid Şerif Cürcanî gibi Ehl-i Sünnet Velcemaatin allâmeleri demişler: “Gerçi Yezit ve Velit, zalim ve gaddar ve facirdirler. Fakat, sekeratta imansız gittikleri gaybîdir. Ve kat'î bir derecede bilinmediği için, şahısların hakkında nass-ı kat'î ve delil-i kat'î bulunmadığı vakit, imanla gitmesi ihtimali ve tevbe etmek ihtimaliyle, öyle hususî şahsa lânet edilmez. Belki, ³ **لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ وَالْمُنَافِقِينَ** gibi umumî

1. Fitne kapılarını kapamak, şeriâtın güzelliklerindedir.

2. Allah ellerimizi temizlesin. Biz de dillerimizi temizleyelim.

3. Allah'ın lâneti zalimlerle münafıkların üzerine olsun.

adalet-i hakikiye: hakikî adalet, gerçek adalet.
adavet: düşmanlık, husumet.
Âl-i Beyt: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ailesinden olan, Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ev halkı.
allâme: ilmi seviyesi çok yüksek olan âlim.

Aşere-i Mübeşşere: Cennetle müjdelenen on Sahabî.
azim: büyük.
azimet-i şer'iyeye: dinî azimet; dinde takva ile hareket etmek.
caiz: geçerli, kabul edilebilir, uygun.
cevaz: caiz olma, izin, ruhsat,

yapılmasına teşvik olunmayan, ancak mâni de olunmayan iş.
delil-i kat'î: kesin delil.
düstur-i esasiye-i şer'iyeye: şeriâtın esas prensipleri, ana kanunlar.
Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat: İslam'ı ilk günkü safiyetiyle ka-

bul ederek dinden olmayan şeyleri karıştırmayıp, Hz. Peygamberin sünnetinden ve yolundan ayrılmayanlar.

Ehl-i Sünnet: İslam'ı ilk günkü safiyetiyle kabul ederek dinden olmayan şeyleri karıştırmayıp, Hz. Peygamberin sünnetinden ve yolundan ayrılmayanlar.

fâcir: günahkâr.

fitne: karışıklık, bozgunculuk.

gaddar: çok fazla zulüm ve haksızlık eden.

gaybi: gaypla ilgili, bilinmeyenle ilgili.

hakiki: gerçek.

hususî: özel.

icthâh: din âlimlerinin şer'î esaslar dâhilinde Kur'an ve sünnete uygun şekilde bir konuda fikir ortaya koymaları, hüküm vermeleri.

ihtimal: olabirliklik.

ilm-i kelâm: kelâm ilmi, Cenab-ı Hakkın zat ve sıfatlarından, nübüvvet, haşır, kader gibi imana ait meselelerden İslâmî esaslar dairesinde delil ve bürhâna dayalı olarak bahseden ilim.

lânet: beddua, ilenç.

meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.

muhalif: zıt, karşıt.

mukabil: karşılık.

muktesidâne: iktisatlı davranarak, tutumlu olarak.

müstağniyâne: kanaatkâr davranarak.

müstahak: hak eden, hak etmiş.
nass-ı kat'î: kesin delil; anlamı açık ve sarîh olan Kur'an ayetlerinden delil olarak gösterilen ayet.

Sahabe: Peygamberimiz Hz. Muhammed'in mübarek yüzünü görmeye şereflenen ve onun sohbetlerine katılan mü'min kimse.

sekerat: ölmek üzere olan bir canlıyı kendinden geçmesi.

tadhil: doğru yoldan çıkartma, doğru yoldan sapıtma, dalâlete düşürme.

tarafgir: bir tarafı tutan, tarafî.

tel'in: lânet okuma, lânetleme.

többe: Allah'tan af dileme.

ünvan: ad, isim.

zahidâne: tam bir takva içinde olarak, dünyadan el-etek çekerek.

zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.

zem: yermek, kinama, ayıplama.

bir ünvan ile lânet caiz olabilir. Yoksa zararlı, lüzumsuzdur” diye Sa’deddin-i Taftazanî’ye mukabele etmişler.

Senin müdekkikane ve âlimâne mektubuna karşı uzun cevap yazmadığımın sebebi, hem ehemmiyetli hastalığım ve ehemmiyetli meşgalelerim içinde acele bu kadar yazabildim.

Kardeşiniz

Said Nursî

DAHİLİYE VEKİLİ İLE HASBİHÂLDEN BİR PARÇADIR

Hiçbir tarihte ve zemin yüzünde emsali vuku bulmayan bir zulme ve on vecihle kanunsuz bir gadre ve tazyikle hedef olmuşum. Şöyle ki:

Hem şiddetli suikast eseri olarak zehirlenmeden hasta, hem gayet zayıf, yetmiş bir yaşında ihtiyar, hem kimsesiz, acınacak bir gurbette, hem palto ve fanila ve pabucunu satmakla maişetini temin eden fakirü'l-hâl, hem yirmi beş sene münzevî olmasından, binden ancak tam sadık bir adam ile görüşebilen bir merdümگیرiz, mütevahhiş; hem yirmi sene, hayatını ve eserlerini üç mahkeme ve Ankara ehl-i vukufu inceden inceye tetkikten sonra bilittifak beraatine ve eserleri vatana, millete zararsız olarak menfaatli olmasına karar verilmiş bir masum;

âlimâne: bilerek, bilene yakışır tarzda.

anarşi: hükümsüz veya siyasi otoritesini kaybetmiş düzensiz topluluk hâli.

beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.

bilittifak: ittifakla, beraberce, elbirliğiyle.

caiz: mümkün, olur, olabilir.

dâhiliye: iç işleri.

ecnebi: yabancı.

ehemmiyetli: önemli.

ehl-i vukuf: bir mesele hakkında bilgi ve yetki sahibi olanlar.

emsal: örnekler, benzerler.

evlâd-ı vatan: vatan evlâtları.

fakirülhâl: muhtaç ve fakirlik içinde olma.

gadir: zulüm, hainlik.

gayet: son derece.

gurbet: yabancı yere gidip kalma, doğup büyüdüğü yerler dışında kalma.

Harb-i Umumi: genel harp, dünya savaşı.

hasbihal: hâlleşme; görüşüp konuşma, sohbet.

ifsat: fesada uğratma, bozma, karışıklık çıkarma.

lânet: beddua, ilenç.

maişet: geçim, geçinme.

masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

menfaat: fayda.

merdümگیرiz: insanlardan sıkılan, kalabalıktan hoşlanmayan, yalnızlık isteyen.

mesgale: iş, uğraş, meşgul olunan şey.

müdekkikane: inceden inceye araştırarak, en ufak ayrıntıyı görerek.

mukabele: karşılık verme, karşılama.

münzevi: inzivaya çekilen, köşeye çekilmiş, yalnız.

mütevahhiş: tevahhus eden, korkan, ürken, yadırgayan, çekinen.

sadık: doğru, gerçek; sözünde, vaadinde, işinde doğru olan.

sû-i kast: birini öldürmeye kast etme, birini öldürmek kastıyla sinsice plan kurma.

tazyik: zorlama, baskı, sıkıntı verme.

temin: sağlama.

tekkik: dikkatle araştırma, inceleme.

umumi: genel.

ünvan: ad, isim, lâkap.

vecih: cihet, yön.

vekil: nazır, bakan.

vuku: olma, meydana gelme.

zayıf: zayıf.

zemin: yer.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence

hem, Eski Harb-i Umumîde ehemmiyetli hizmet etmiş bir evlâd-ı vatan; hem, şimdi bu milleti, bu vatani, anarşilik-ten ve ecnebî ifsatlarından kurtarmak için meydandaki tesirli âsârıyla bütün kuvvetiyle çalışan bir hamiyetperver; ve mahkemede yetmiş şahitle ispat edildiği gibi, yirmi beş senede bir gazeteyi okumayan, merak etmeyen ve yedi sene Harb-i Umumîye bakmayan, sormayan, bilmeyen ve eserlerinde kuvvetli delillerle siyasetten bütün bütün alâkasını kestiğini ispat eden ve dünyanıza karışmadığını adliyeleriniz resmen itiraf ettiği bir zararsız adam; hem ahiretine ve ihlâsına zarar gelmemek için şiddetle teveccüh-i ammeden kaçan ve kardeşlerinin onun hakkındaki hüsnüzanlarından ve medihlerinden çekinen, beğenmeyen bu biçare Said'e başta Dâhiliye Vekili olan sen, Afyon Valisini ve Emirdağ zabıtasını musallat edip, her gün bir ay haps-i münferid azabını çektirmek ve tecrid-i mutlak içinde tek başıyla bir haps-i münferidde durmaya mecbur etmek, hangi maslahatınız iktiza eder? Hangi kanun bu dehşetli gadre müsaade eder diye, hukuk-i umumiye muhafaza eden adliyenin yüksek dairesi vasıtasıyla Dahiliye Vekiline beyan ediyorum.

Zulmen bütün hukuk-i medeniyeden
ve insaniyeden ve yaşamak
hakkından mahrum edilen

Said Nursî

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
alâka: ilgi, ilişki. bağ.
âsâr: eserler.
azap: eziyet, işkence; büyük sıkıntı, şiddetli aci.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
biçare: çaresiz, zavallı.
Dâhiliye: iç işleri.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
delil: bir davayı ispata yarayan şey, bürhan.

gadir: zulüm, hainlik.
hamiyetperver: hamiyet sahibi, din ve millet gibi önemli değerleri seven, koruyan ve bunlara hizmet eden.
haps-i münferit: tek başına olan hapis.
Harb-i Umumî: genel harp, dünya savaşı.
hukuk-i insaniye: insanî haklar.
hukuk-i medeniye: medenî hukuk, temel hak ve hürriyetler.

hukuk-i umumiye: toplumun bütün fertlerinin sahip olduğu haklar.
hüsn-i zan: bir kimsenin veya bir hâdisenin iyiliği hakkındaki vicdani ve iyi kanaat.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma.
iktiza: gerektirme, lüzumlu kılma.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.

ispat: doğruyu delillerle gösterme.
mahrum: bir şeye sahip olamayan, yoksun.
maslahat: fayda, maksat.
medih: övmek.
muhafaza: koruma.
müsaade: izin.
musallat: çok fazla rahatsız eden, fazlasıyla üzerine giden ve sataşan.
resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.
tecrid-i mutlak: hiç kimseyle görüşmemek, tam bir yalnızlık.
teveccüh-i amme: genel teveccüh, umumun, herkesin, halkın yönelişi.
vasıta: aracılık.
Vekil: nazır, bakan.
zabıta: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.
Zulmen: zulümle, haksızlıkla, zulmederek.

ESKİ DÂHİLİYE VEKİLİ, ŞİMDİ PARTİ KÂTİB-İ UMUMÎSİ HİLMİ BEY,

Evvelâ: Yirmi sene zarfında, bir tek istida Dâhiliye Vekili iken sana yazdım. Fakat yirmi senelik kaidemi bozmadım, vermedim. Hem eski Dahiliye Vekili, hem şimdi kâtib-i umumi sıfatlarıyla seninle konuşacağım. Yirmi sene hükûmetle konuşmayan, tek bir defa hükûmet hesabına hükûmetin büyük bir rûknü ile konuşan adam, on saat kadar söylese azdır. Onun için siz benimle konuşmayı bir iki saat müsaade ediniz.

Saniyen: Şimdi partinin kâtib-i umumîsi itibarıyla size bir hakikati beyan etmeye kendimi mecbur biliyorum. Hakikat da şudur:

Senin kâtib-i umumî olduğun Halk Fırkasının millet karşısında gayet ehemmiyetli bir vazifesi var. O da şudur:

Bin seneden beri âlem-i İslâmiyeti kahramanlığı ile memnun eden ve vahdet-i İslâmiyeti muhafaza eden ve âlem-i beşeriyetin küfr-i mutlakdan ve dalâletten şanlı bir surette kurtulmasına büyük bir vesile olan Türk milleti ve Türkleşmiş olanların din kardeşleri, eğer şimdi, eski zaman gibi, kahramancasına Kur'ân'a ve hakaik-ı imana sahip çıkmazsanız ve doğrudan doğruya hakaik-ı Kur'âniye ve imaniyeyi tervice çalışmazsanız, size kat'iyen haber veriyorum ve kat'î hüccetlerle ispat ederim ki, âlem-i İslâmın muhabbet ve uhuvveti yerine, dehşetli bir nefret ve

âlem-i beşeriyet: insanlık âlemi.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
âlem-i İslâmiyet: İslam âlemi, İslam dünyası.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
Dâhiliye: İç işleri.
dalâlet: iman ve İslamiyetten ayrılmak, azmak.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
ehemmiyetli: önemli.
Evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
Fırka: siyasi parti.
gayet: son derece.
hakaik-ı iman: iman hakikatleri.
hakaik-ı imaniye: imana ait ha-

kıkatler, imanî gerçekler.

hakaik-ı Kur'âniye: Kur'ân ait olan ve ondan gelen gerçekler.

Hakikat: gerçek.

hüccet: delil.

ispat: doğruyu delillerle gösterme.

istida: resmî makamlara bir işin yapılmasını istemek maksadıyla yazılan yazı, dilekçe.

kaide: kural, esas, düstur.

kat'i: kesin, şüpheye ve te-

reddüde mahal bırakmayan.

kâtib-i umumî: genel sekreter, genel yazman.

kat'iyen: kat'î olarak, kesin olarak, kesinlikle.

küfr-i mutlak: mutlak küfür, hiç bir imanî hükmü, delili kabul etmeme, kesin ve tam bir inkâr.

muhabbet: sevgi, sevmeye.

muhafaza: koruma.

müsaade: izin.

rükün: bir topluluğun en önemli ve kuvvetli fertlerin-

den her biri.

şan: şöhrət, ün.

Saniyen: ikinci olarak.

suret: biçim, şekil, tarz.

tervic: bir fikri tutma, destekleme.

uhuvvet: kardeşlik, din kardeşliği.

vahdet-i İslâmiye: İslâma ait birlik, İslâmî birlik.

vazife: görev.

Vekil: nazır, bakan.

vesile: aracı, vasıta.

zarfında: süresince

kahraman kardeşi ve kumandanı olan Türk milletine bir adavet ve şimdi âlem-i İslâmı mahva çalışan küfr-i mutlak altındaki anarşiliğe mağlûp olup, âlem-i İslâmın kal'ası ve şanlı ordusu olan bu Türk milletinin parça parça olmasına ve şark-ı şimalîden çıkan dehşetli ejderhanın istilâ etmesine sebebiyet vereceksiniz.

Evet, hariçte iki dehşetli cereyana karşı, bu kahraman millet, Kur'ân kuvvetiyle dayanabilir. Yoksa, küfr-i mutlakı, istibdad-ı mutlakı, sefahat-i mutlakı ve ehl-i namusun servetini serserilere ibahe etmesini alet ederek dehşetli bir kuvvetle gelen bir cereyanı durduracak, ancak İslâmiyet hakikatiyle mezç olmuş, ittihad etmiş ve bütün mazi-deki şerefini İslâmiyette bulmuş olan bu milletteki din kuvveti ve iman bütünlüğüdür. Evet, bu milletin hamiyetperverleri, milliyetperverleri, herşeyden evvel bu mümtaziç, müttehit milliyetin can damarı hükmünde olan hakaik-ı Kur'âniyeyi terbiye-i medeniye yerine ikame etmek ve düstur-i hareket yapmakla o cereyânı durdurur, inşaallah.

İkinci cereyan: Eğer siz hamiyetperver, milliyetperver adamlar gibi, şimdiye kadar cereyan eden ve medeniyet hesabına mukaddesatı çiğneyen usulleri muhafazaya çalışıp, üç-dört şahsın inkılâp namında ki yaptıkları icraatı esas tutarak mevcut haseneleri ve inkılâp iyiliklerini onlara verip ve mevcut dehşetli kusurlar millete verilse, o vakit üç-dört adamın, üç-dört seyyiesi üç-dört milyon seyyie olup, bu kahraman ve dindar milleti ve İslâm ordusu olan Türk milletinin geçmiş asırlardaki milyarlar

adavet: düşmanlık, husumet.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
anarşi: hükümsüz veya siyasi otoritesini kaybetmiş düzensiz topluluk hâli.
asır: yüzyıl.
cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.
dehşetli: ürktücü, korkunç.
dindar: dinin emirlerini yerine getiren.
düstur-i hareket: hareket prensibi, kuralı.

ehl-i namus: namusuna düşkün olup koruyanlar.
evvel: önce.
hakaik-ı Kur'âniye: Kur'ân ait olan ve ondan gelen gerçekler.
hakikat: gerçek, esas.
hamiyetperver: hamiyet sahibi, din ve millet gibi önemli değerleri seven, koruyan ve bunlara hizmet eden.
hariç: dış memleket, yaşanılan ülkenin dışındaki ülke.
hasene: hayırlı amel, Allah n-

zasına uygun iş.
hükmünde: değerinde, yerinde.
ibahe: mübah kılma, bir şeyi haram olmaktan çıkararak serbest bırakılması.
icraat: işler.
ikame: yerine koyma.
iman: inanç, itikat.
inkılâp: değişme, dönüşüm, köklü değişme.
inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.
istibdat-ı mutlak: hiç bir hak

ve hürriyeti tanımayan tam baskı, tam diktatörlük.

istilâ: ele geçirme, kaplama, yayılma.

ittihat: birleşme, birlik oluşturma.

kal'a: büyük hisar.

küfr-i mutlak: mutlak küfür, hiç bir imanı hükmü, delili kabul etmeme, kesin ve tam bir inkâr.

kumandan: komutan.

mağlûp: yenilme, kendisine galip gelinmiş.

mahv: yok etme, ortadan kaldırma.

mazi: geçmiş zaman.

medeniyet: ilim, teknik, sanayi ve ticaretin nimetlerinden gerçek anlamda yararlanarak, bolluk, güvenlik ve rahatlık içinde yaşayış.

mezç: katma, karıştırma.

milliyetperver: milletini seven, ulusçu, milliyetçi.

muhafaza: koruma.

mukaddesat: mukaddes, kutsal, temiz ve yüce olan şeyler.

mümtaziç: uyuşan, kaynaşan, karışan.

müttehit: birleşen, birlik olan.

nam: ad.

şark-ı şimali: kuzeydoğu.

sebebiyet: sebep olma.

sefahat-i mutlak: nefsin kötü arzularına mutlak surette uyma.

şeref: manevî büyüklük, yücelik, onur.

serseri: gayesiz, hedefsiz; öteden beri basıboş olan.

seyyie: fenalık, kötülük, çirkinlik.
terbiye-i medeniye: medenî terbiye

şerefli merhum ordularına ve milyonlarla şehidlerine ve milletine büyük bir muhalefet ve ervâhına bir manevî azap ve şerefsizlik olmakla beraber; o üç-dört inkılâpçı adamın pek az hisseleri bulunan ve millet ve ordunun kuvvet ve himmetiyle vücud bulan haseneleri o üç-dört adama verilse, o üç-dört milyon iyilikler, üç-dört haseneye inhisar edip küçülür, hiçe iner; daha dehşetli kusurlara kefaref olamaz.

Sâlisen: Size karşı elbette çok cihetlerde dâhilî ve haricî muarızlar var. Eğer bu muârızlarınız, hakaik-ı imaniye namına çıksaydı, birden sizi mağlûp ederdi. Çünkü, bu milletin yüzde doksanı bin seneden beri an'ane-i İslâmiye ile ruh ve kalble bağlanmış. Zahiren muhalif-i fitratındaki emre itaat cihetiyle serfuru etse de, kalben bağlanmaz.

Hem, bir Müslüman, başka milletler gibi değil. Eğer dinini bıraksa anarşist olur, hiçbir kayıt altında kalmaz; istibdad-ı mutlakdan, rüşvet-i mutlakadan başka hiçbir terbiye ve tedbirle idare edilmez. Bu hakikatin çok hüccetleri, çok misalleri var. Kısa kesip, sizin zekâvetinize havale ediyorum.

Bu asrın, Kur'ân'a şiddet-i ihtiyacını hissetmekte, İsveç, Norveç, Finlandiya'dan geri kalmamak size elzemdir; belki onlara ve onlar gibilere rehber olmak vazifenizdir. Siz, şimdiye kadar gelen inkılâp kusurlarını üç-dört adamlara verip, şimdiye kadar umumî harp ve sair inkılâpların icbarıyla yapılan tahribatları —hususan

an'ane-i İslâmiye: İslâmî gelenek.
anarşist: hiçbir düzen ve otorite tanımayan, kaşşıklık ve bozgunculuktan yana olan, ondan fayda uman kimse.
asır: yüzyıl.
azap: ezizyet, işkençe; büyük sıkıntı, şiddetli acı.
cihet: yön.
dâhilî: içe ait, içe dönük, iç ile ilgili.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
elzem: daha (en, pek) lâzım, lüzumlu, gerekli.
ervah: ruhlar, canlar, hayatın cevherleri.
fitrat: yaratılış, tabiat, mizaç, huy.
hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanı gerçekler.
hakikat: gerçek, esas.
harici: dışa ait, dışla ilgili.
harp: savaş.
hasene: hayırlı amel, Allah rızasına uygun iş.
havale: bir şeyi başkasının üstüne bırakma.
himmet: çalışma, çabalama, gayret gösterme.
hisse: pay, nasip.
hüccet: delil.
hususan: bilhassa, özellikle.
icbar: zorlama, zorla ve isteği dışında yaptırma.
inhisar: yalnız bir şeye ait kılma, tekelleşme.
inkılâp: değişme, dönüşüm, köklü değişme.
istibdat-ı mutlak: hiç bir hak ve hürriyeti tanımayan tam baskı, tam diktatörlük.
itaa: boyun eğme, uyma, alınan emre göre hareket etme.
kalben: kalp ile, kalpten; içten ve samimî olarak.
kefaref: kendisi ile işlenen bir günahın giderilmesi.
mağlûp: yenilme, kendisine galip gelinmiş.
manevî: manaya ait, maddî ol-

mayan.
merhum: rahmete kavuşmuş, ölmüş, ölü.
misal: örnek.
muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.
muhalefet: zıtlık, aykırılık, ayrılık.
muhalif: zıt, karşıt, aykırı.
nam: ad.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
rüşvet-i mutlaka: kayıtsız

şartsız rüşvet, çıkar gözetmeksizin hiç bir iş yapmama, tam rüşvet.
Salisen: üçüncü olarak.
sehit: Allah'ın ve yüce dininin adını yüceltme uğrunda canını feda ederek savaşta vurulup ölen Müslüman.
şeref: manevî büyüklük, yücelik, onur.
serfuru: baş eğme, söz dinleme, itaat.
şiddet-i ihtiyaç: ihtiyacın, muhtaç olmanın şiddeti, ihti-

yacın çok fazla olması.
tahribat: tahripler, yıkıp bozular.
tedbir: idare etme; önlem, çare.
terbiye: eğitim; iyi ahlâk, saygı ve edep öğrenme.
umumî: herkesle ilgili, genel.
vazife: görev.
vücut: var olma, varlık.
Zahiren: görünüşte.
zekâvet: zekilik; çabuk anlama, kavrama kabiliyeti

an'ane-i diniye hakkında— tamire çalışsanız, hem size istikbalde çok büyük bir şeref ve ahirette büyük kusurlarınıza kefarete olup, hem vatan ve millet hakkında menfaatli hizmet ederek milliyetperver, hamiyetperver nâmına müstehak olursunuz.

Rabian: Madem ölüm öldürülüyor ve kabir kapısı kapanmıyor; ve madem siz de herkes gibi kabre koşuyorsunuz; ve madem o kat'î ölüm ehl-i dalâlet için idam-ı ebedidir, yüz bin cemiyetçilik ve dünyaperestlik ve siyasetçilik onu tebdil edemez; ve madem Kur'ân, o idam-ı ebediyi, ehl-i iman için terhis tezkeresine çevirdiğini güneş gibi ispat eden Risale-i Nur elinize geçmiş ve yirmi seneden beri hiçbir feylesof, hiçbir dinsiz ona karşı çıkmıyor, bilakis dikkat eden feylesofları imana getiriyor ve bu on iki sene zarfında dört büyük mahkemeniz ve feylesof ve ulemadan mürekkeb ehl-i vukufunuz, Risale-i Nur'u, tahsin ve tasdik ve takdir edip, iman hakkındaki hüccetlerine itiraz edememişler ve bu millet ve vatana hiçbir zararı olmamakla beraber, hücum eden dehşetli cereyanlara karşı Sedd-i Zülkarneyn gibi bir sedd-i Kur'ânî olduğuna Türk milletinden, hususan mektep görmüş gençlerden yüz bin şahit gösterebilirim; elbette benim size karşı bu fikrimi tam nazara almak, ehemmiyetli bir vazifenizdir. Siz dünyevî çok diplomatları her zaman dinliyorsunuz; bir parça da ahiret hesabına konuşan benim gibi kabir kapısında vatandaşların hâline ağlayan bir biçareyi dinlemek lâzımdır.

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
an'ane-i diniye: dinî gelenek ve âdet.
biçare: çaresiz, zavallı.
bilakis: aksine, tersine.
cemiyetçilik: cemiyet tarafıtlığı, particilik, grupçuluk.
cerayan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
diplomat: millet meseleleri ve siyaset noktasında söz sa-

hibi olan.
dünyaperest: dünyaya tapan, dünyaya düşkün, tamahlı, hırslı kimse.
dünyevî: dünyaya ait.
ehemmiyetli: önemli.
ehl-i dalâlet: dalâlet ehli; yoldan çıkanlar, azgın ve sapkın kimseler.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
ehl-i vukuf: hâkimler.
feylesof: dinsiz, sapık fikirli, felsefe ile uğraşan.

feylesof: sapık fikirli, felsefe ile uğraşan.
hamiyetperver: hamiyet sahibi, din ve millet gibi önemli değerleri seven, koruyan ve bunlara hizmet eden.
hüccet: delil.
hücum: saldırma.
hususan: bilhassa, özellikle.
idam-ı ebedî: dirilmemek üzere yok oluş, ahiret inancı olmadığı için ölümü ebedî, yokluğa gitmek olarak görme.

iman: inanç, itikat.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
istikbal: gelecek zaman.
itiraz: kabul etmediğini belirtip karşı çıkma.
kat'î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
kefarete: kendisi ile işlenen bir günahın giderilmesi.
kusurat: kusurlar, noksanlıklar, eksiklikler, özürler.
madem: ...den dolayı, böyle ise.
mektep: eğitim ve öğretim kuruluştur.
menfaat: fayda.
milliyetperver: milletini seven, uluşcu, milliyetçi.
mürekkep: den oluşmuş, -den olma.
müstahak: hak eden, hak etmiş.
nam: ad.
nazar: bakış, dikkat.
Rabian: dördüncü olarak.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sedd-i Kur'ânî: Kur'an'a ait set, Kur'an'ın yıkılmaz seddi, kalesi.
Sedd-i Zülkarneyn: Zülkarneyn'in seddi; Zülkarneyn'in Ye'cüc ve Me'cüc kavminden korunmak isteyenler için yaptırdığı çok büyük ve sağlam set, kale.
şeref: manevî büyüklük, yücelik, onur.
tahsin: beğenme, güzel bulma.
takdir: kıymet verme, beğenme.
tamir: onarma, düzeltme.
tasdik: doğrulama, onaylama.
tebdil: değiştirme, dönüştürme.
terhis: izin verme, serbest bırakma, salıverme.
tezker: belge, pusula.
ulema: âlimler, bilginler, ilim sahipleri.
vazife: görev.
zarfında: süresince

Bu istida, yirmi seneden beri hiç mürâcaat etmediğim hâlde, bir hiddet zamanında bir defa olarak beni tazip eden Dahiliye Vekili Hilmi'ye hitaben yazılmış, bera-i malûmat Afyon Emniyet Müdürüne gönderilmiş. Manasız, lüzumsuz dört-beş defa bana sıkıntı verdiler. “Senin yazın böyle değil, kim sana böyle yazmış?” diye resmen beni karakola çağırıldılar.

Ben de dedim: “Böylelere müracaat edilmez, yirmi sene sükûtum haklı imiş.”

Ey Emirdağ hükûmeti ve zabıtası! Bu hasbihâli bir sene evvel yazmıştım. Fakat vermedim, sakladım. Şimdi, beş cihetle kanunsuz beni hususî ikametgâhımda bir hizmetçiden men ve müdahale etmeleri gibi dünyada emsalsiz bir tarzda beni istibdad-ı mutlak altına alıyolar. Kanun namına kanunsuzluk edenleri, insafa gelmek fikriyle izhar ediyorum.

ahir ömür: ömrün son devresi, hayatın son demleri.
alâkadar: ilgili, ilişki.
Aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bârekâllah: Allah mübarek etsin, hayırlı ve bereketli olsun.
beray-ı malûmat: bilgi ve malûmat için, bilgi vermek için.
cidden: ciddi olarak, gerçek olarak.
ciddî: gerçek olarak, hakikaten.
cihet: yön.
Dâhiliye: iç işleri.
Emniyet: güvenlik; polis teşkilâtı.
emsalsiz: benzersiz.
evvel: önce.
Evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
fânî: ölümlü, geçici.
fikren: fikir ile, düşünerek, zihnen.
hâlet: hâl, durum.
hamiyet: gayret.
hasbihal: birine durumunu anlatarak kendisinden fikir isteme; danışma.
hemşehri: aynı şehirli, aynı memleketli.
hiddet: öfke, kızgınlık.
hitaben: hitap ederek, söyleyerek.
hususî: özel.
ikametgâh: ikamet yeri, oturlan yer, ev, hane.
imdat: yardım.
istibdat-ı mutlak: hiç bir hak ve hürriyeti tanımayan tam baskı, tam diktatörlük.
istida: resmî makamlara bir işin

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
1

Aziz, sıddık kardeşim ve bu fânî dünyada hamiyetli ve ciddî bir arkadaşımda,

Evvelâ: Bütün dostlarım ve hemşehrilerimden en ziyade zatınız ve bazı Erzurumlu zatların, benim bu işkenceli ve mazlumiyet hâletimde şefkatkârâne ciddî alâkadarlığınıza ve imdadıma fikren koşmanıza cidden çok minnettarım ve ahir ömrüme kadar unutmayacağım. Size bin maşaallah ve barekâllah derim.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

yapılmasını istemek maksadıyla yazılan yazı, dilekçe.
izhar: gösterme, açığa vurma.
maşaallah: Allah'ın istediği gibi, Allah'ın istediği olur anlamında hayret ve memnunluk ifade eden bir ibare.
mazlumiyet: mazlumluk, zulüm görmüşlük.
men: yasak etme, engelleme.
minnettar: bir iyiliğe karşı te-

sekkür duygusu içinde olan.
müdahale: karışma.
müracaat: başvurma, danışma.
nam: ad.
resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.
şefkatkârâne: şefkatli ve merhametli bir şekilde.
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz

kabullenen.
sükût: susma, sessiz kalma.
tarz: biçim, şekil.
tazip: azap çektirme, eziyet etme, sıkıntı verme.
Vekil: nazır, bakan.
zabıta: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.
zat: kişi, şahıs.
ziyade: fazla, fazlasıyla

Saniyen: Mesleğime ve Risale-i Nur'dan aldığım dersime bütün bütün muhalif olarak ve on seneden beri fânî dünyanın geçici, ehemmiyetsiz hâdiselerine bakmamak olan bir düstur-i hayatıma da münafi olarak, sırf senin hatırın ve merak ettiğin ve bu defaki uzun mektubun için vaziyetime ve zalimlerin işkencelerine ait birkaç maddeyi beyan edeceğim.

• *Birincisi*: Otuz sene evvel Dârülhikmette aza iken, birgün, arkadaşımızdan ve Dârülhikmet azasından Seyyid Sadeddin Paşa dedi ki: “Kat’i bir vasıta ile haber aldım; kökü ecnebîde ve kendisi burada bulunan bir zındıka komitesi, senin bir eserini okumuş. Demişler ki, ‘Bu eser sahibi dünyada kalsa, biz mesleğimizi (yani zındıkayı, dinsizliği) bu millete kabul ettiremeyeceğiz. Bunun vücudunu kaldırmalıyız’ diye senin idamına hükmetmişler. Kendini muhafaza et.” Ben de: “Tevekkeltü alellâh, ecel birdir, tegayyür etmez” dedim.

İşte bu komite, otuz sene belki kırk seneden beri hem tevessü etti, hem benimle mücadelede herbir desiseyi istimal etti. İki defa imha için hapse ve on bir defa da beni zehirlemeye çalışmışlar. En son dehşetli plânları, sabık dahiliye vekilini ve Afyon’un sabık valisini ve Emirdağ’ının sabık kaymakam vekilini aleyhime sevk etmeleleriyle, resmî hükümetin nüfuzunu bütün şiddetiyle aleyhimde istimal etmeleridir. Benim gibi zayıf, ihtiyar, merdümگیرiz, fakir, garip, hizmete çok muhtaç bir bîçareye o üç resmî memurlar, aleyhimde öyle bir propaganda yapmış ve herkesteki korku o dereceye varmış ki, bir

aleyh: ona karşı, onun üzerine.
aza: üye.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
bîçare: çaresiz, zavallı.
dâhiliye: İç işleri.
Dârülhikmet: Osmanlılarda Şeyhülislâmlık makamının bir ismi.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
desise: hile, oyun, aldatmaca.
düstur-i hayat: hayat kanunu, hayat kaidesi.

ecel: her canlının Allah tarafından takdir edilen ölüm vakti.
ecnebi: yabancı.
ehemmiyetsiz: önemsiz.
evvel: önce.
fânî: ölümlü, geçici.
garip: gurbette, kendi memleketinin dışında bulunan, yabancı.
hâdis: olay.
hükmetme: karar vermek.
imha: ortadan kaldırma, mahvetme.

ışkence: bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, eziyet.
istimal: kullanma.
Kat’i: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
komite: kötü bir maksat için toplanmış topluluk, cemiyet.
merdümگیرiz: insanlardan sıkılan, kalabalıktan hoşlanmayanıp yalnızlık isteyen.
Meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.
meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.

muhafaza: koruma.

muhalif: zıt, aykırı.

münafi: zıt, aykırı.

nüfuz: bir kimsenin emir ve hükümlerinin işleme, geçerli olması.

propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacını güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sabık: geçen, geçmiş, olmuş.

Saniyen: ikinci olarak.

sevk: yöneltme, gönderme.

tagayyür: değişme.

tevekkeltü-alellah: Allah'a tevekkül ettim, dayandım.

tevessü: genişleme, yayılma.

vasıta: aracı.

vaziyet: durum.

vekil: nazir, bakan.

zaif: zayıf.

zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.

zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

memur bana selâm etse, haber aldıkları vakitte değiştirdikleri için, casusluktan başka hiçbir memur bana uğramadığını ve komşularımın da bazıları korkularından hiç selâm etmediklerini gördüğüm hâlde, inayet ve hıfz-ı İllâhî bana bir sabır ve tahammül verdi. Emsalsiz bu işken-ce ve bu tazyik, beni onlara dehalete mecbur etmedi.

.....

• *Üçüncüsü:* İki sene, iki mahkeme, ellerinde tetkik edilen bütün Risale-i Nur eczalarında kanunca bir vesile bulamayıp **(HAŞİYE)** bizi ve Risale-i Nur'u beraat ettirdikten sonra, zındıka komitesi, münafık bazı memurları vesile ederek, merkez-i hükûmette resmî bir plân çevirip beni bütün bütün hilâf-ı kanun olarak bütün dostlarımdan ve talebelerimden tecrit ve sıhhat ve hayatım noktasında en fena bir yerde, beni nefyetmek namı altında, haps-i münferit ve tecrid-i mutlak manasında beni Emirdağ'ına gönderdiler. Şimdi tahakkuk etmiş ki, iki maksatla bu muameleyi yapıyorlar:

Birisi: Eskiden beri ihaneti kabul etmediğimden, beni o surette hiddete getirip bir mesele çıkararak mahvıma

HAŞİYE: Ya hiçbir cihetle hiçbir kanun, hattâ onların bâzı keyfi kanunları bize ve Risâle-i Nur'a ilişmiyorlar; veyahut şimdiki bâzı kanunlar iliştiği halde, koca adliyeler ve üç büyük mahkemeler, istikbâlde gelecek şiddetli nefret ve lânetten çekinmek için, Nurun ve bizim mahkûmiyetimize cesaret edemeyip, ittifakla umumuzun berâetine ve bütün Risâle-i Nur'un îadesine karar verdiler. Dağ gibi kuvvetli adliyeler çekindiği halde, muvakkat bir makamda olan gaddar şahsiyetlerin bu zulmü yapmaları, elbette semâvâtı ve arzı kızdırıyor; daha hiddetime lüzüm kalmıyor.

beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.

dehalet: girme, birinin himaye ve merhametine sığınma.

ecza: cüzler, parçalar, kısımlar.

Emsalsiz: benzersiz.

haps-i münferit: tek başına olan hapis.

haşiye: dipnot.

hiddet: öfke, kızgınlık.

hıfz-ı İllâhî: Allah'ın koruması.

hilâf-ı kanun: kanuna ters, kanun dışı.

ihanet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.

inayet: yardım, ihsan, lütuf.

işken-ce: bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, eziyet.

komite: kötü bir maksat için toplanmış topluluk, cemiyet.

mahv: perişan etme, harap etme.

maksat: gaye.

merkez-i hükümet: hükümet merkezi, ülkeyi idare merkezi.

mesele: önemli konu.

muamele: davranma, davranış.

münafık: nifak sokan, arabozucu; kalbinde küfrü gizlediği hâlde Müslüman görünen.

nam: ad.

nefy: sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme.

resmî: devlet adına olan.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.

selâm: selâm, esenleme; Allah'ın rızasını kazanmak için mü'minlerin birbirine ettiği selâmunaleyküm şeklindeki dua.

sıhhat: sağlık, esenlik.

suret: biçim, şekil, tarz.

tahakkuk: gerçekleşme, kesinleşme.

tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.

talebe: öğrenci.

tazyik: zorlama, baskı, sıkıntı verme.

tecrid-i mutlak: hiç kimseyle görüşmemek, tam bir yalnızlık.

tecrit: bir kişinin başka bir insan veya nesneyle olan ilişkisini kesme.

tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.

vesile: bahane, sebep.

zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

yol açmaktı. Bundan bir şey çıkaramadıkları için, zehirlendirmek vasıtasıyla mahvıma çalıştılar. Fakat inayet-i İlahiye ile, Nur Şakirtlerinin duaları tiryak gibi, panzehir gibi ve sabır ve tahammülüm tam bir ilâç gibi o plâni akim bıraktı, o maddî ve manevî zehirin tehlikesini geçirdi. Gerçi hiçbir tarihte, hiçbir hükûmette bu tarzda işkence zulümler, kânun nâmına, hükûmet namına yapılmadığı hâlde, damarlarıma dokunduracak tarzda mütemadiyen tarassudlarla herkesi ürkütmekle beni hiddete getiriyordu. Fakat birden kalbime ihtar edildi ki: Bu zalimlere hiddet değil, acımalısın. Onların herbirisi, pek az bir zaman sonra, sana muvakkaten verdikleri azap yerinde bin derece fazla bâkî azaplara ve maddî ve manevî cehennemlere maruz kalacaklar. Senin intikamın, bin defa ziyade onlardan alınır. Ve bir kısmı, akli varsa, dünyada da kaldıkça, geberinceye kadar vicdan azâbı ve idam-ı ebedî korkusuyla işkence çekecekler. Ben de, onlara karşı hiddeti terk ettim, onlara acıdım. “Allah ıslah etsin” dedim.

Hem, bu azap ve işkenceler, pek büyük sevap kazandırmakla beraber, Risale-i Nur Şakirtleri yerine ve onların bedeline benimle meşgul olup yalnız beni tâzib etmeleri, Nurculara büyük bir fayda ve selâmetlerine hizmet olması cihetinde de Cenab-ı Hakka şükrediyorum ve müthiş sıkıntılarımda içinde bir sevinç hissediyorum.

• *Dördüncüsü:* Senin mektubunda benim istirahatimi ve eğer iktidârım olsa, benim Şam ve Hicaz tarafına gitmeme dâir sizin hükûmet-i hâzıraya mürâcaat maddesi ise:

akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.
azap: eziyet, işkence; büyük sıkıntı, şiddetli acı.
bâkî: ebedî, daimî, sürekli ve kalıcı olan.
bedel: karşılık.
cihet: yön.
dair: alâkalı, ilgili.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
faide: fayda.
gerçi: her ne kadar...
hiddet: öfke, kızgınlık.
hükümet-i hâzıra: şimdiki

hükümet.
idam-ı ebedî: dirilmemek üzere yok oluş, ahiret inancı olmadığı için ölümü ebedî yokuşa gitmek olarak görme.
ihtar: hatırlatma, uyarı.
iktidar: güç yetme, bir işi gerçekleştirme için gereken kuvvet.
inayet-i İlahiye: Allah'ın yardımı.
intikam: öç alma.
işkence: bir kimseye verilen

maddî-manevî sıkıntı, eziyet.
ıslah: iyi duruma getirme, iyileştirme, düzeltme.
istirahat: dinlenme, rahatlatma.
maddî: madde ile alâkalı, cismanî.
mahv: perişan etme, harap etme.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
maruz: bir şeyin etkisi ve tesiri altında bulunma.
müracaat: başvurma, danış-

ma.
mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı.
müthiş: dehşet veren, ürküten, dehşetli, korkunç.
muvakkaten: geçici olarak.
nam: ad.
Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.
panzehir: zehirin tesiri giderme özelliği olan madde.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.
şakirt: talebe, öğrenci.
selâmet: salimlik, eminlik, kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma.
şükür: görülen bir iyiliğe karşı hoşnutluk ve memnunluk ifade etme, teşekkür.
tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.
tarassud: gözetme, göz altında tutma.
tarz: biçim, şekil.
tazip: azap çekirme, eziyet etme, sıkıntı verme.
tiryak: en iyi çare, baş ilâç.
vasıta: aracılık.
vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötüden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.
zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.
ziyade: fazla, fazlasıyla.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence

Evvelâ: Biz imanı kurtarmak ve Kur'ân'a hizmet için, Mekke'de olsam da buraya gelmek lâzımdı. Çünkü, en ziyade burada ihtiyaç var. Binler ruhum olsa, binler hastalıklara müptelâ olsam ve zahmetler çeksem, yine bu milletin imanına ve saadetine hizmet için burada kalmaya Kur'ân'dan aldığım dersle karar verdim ve vermişiz.

Saniyen: Bana karşı hürmet yerine hakaret görmek noktasını mektubunuzda beyan ediyorsunuz. "Mısır'da, Amerika'da olsaydınız, tarihlerde hürmetle yâd edilecektiniz" diye yazıyorsunuz.

Azîz, dikkatli kardeşim,

Biz, insanların hürmet ve ihtiramından ve şahsımıza ait hüsnüzan ve ikram ve tahsinlerinden mesleğimiz itibarıyla cidden kaçıyoruz. Hususan acip bir riyakârlık olan şöhretperestlik ve cazibedar bir hodfüruşluk olan tarihlere şaşaalı geçmek ve insanlara iyi görünmek ise, Nurun bir esası ve mesleği olan ihlâsa zıttır ve münafidir. Onu arzulamak değil, bilakis şahsımız itibarıyla ondan ürküyoruz. Yalnız Kur'ân'ın feyzinden gelen ve i'caz-ı manevisinin lemaatı olan ve hakikatlerinin tefsiri bulunan ve tıslımlarını açan Risale-i Nur'un revacını ve herkesin ona ihtiyacını hissetmesini ve pek yüksek kıymetini herkes takdir etmesini ve onun pek zahir manevî keramatını ve iman noktasında zındıkanın bütün dinsizliklerini mağlûp ettiklerini ve edeceklerini bildirmek, göstermek istiyoruz ve onu rahmet-i İlâhiyeden bekliyoruz.

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
Aziz: izzetli, muhterem, saygın.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
bilakis: aksine, tersine.
cazibedar: çekici, cazibeli.
cidden: ciddi olarak, gerçek olarak.
Evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
feyiz: bolluk, bereket, ihsan, bağış.
hakaret: saygı göstermeme, alçak görme, aşağılama.
hakikat: gerçek, esas.
hodfüruş: kendini beğendirmeye çalışan, övünen.
hürmet: saygı.
hüsn-i zan: bir kimsenin veya bir hâdisenin iyiliği hakkındaki vicdani ve iyi kanaat.
Hususan: bilhassa, özellikle.
i'caz-ı manevî: manen mu'cize oluş.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemeksizin, sırf Allah rızası için yapma.
ihtiram: hürmet etme, saygı gösterme.
ikram: ağırlama, saygı gösterme, hürmet etme.
iman: inanç, itikat.

keramat: kerametler, ermişlerin, velîlerin olağan üstü sözleri ve hâlleri.
kiymet: değer.
lemaat: lem'alar, parlıtılar, parlayışlar.
mağlûp: yenilme, kendisine galip gelinmiş.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.
münafi: zıt, aykırı.
müptelâ: tutkun, bir şeye

düşkün ve tutulmuş olan.
rahmet-i İlâhiye: Allah'ın sonsuz rahmeti, İlâhî rahmet.
revaç: rağbet, kıymet, değer.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
riyakâr: rıya eden, iki yüzlü, sahtekâr.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
saadet: mutluluk.
Saniyen: ikinci olarak.

şaaa: gösteriş, debdebe.
şöhretperest: şöhret düşkünü.
tahsin: beğenme, güzel bulma.
takdir: kıymet verme, beğenme.
tefsir: açıklama, izah.
tıslım: herkesin bilip çözemediği gizli sır.
yâd: anma.
zahir: açık, görünür.
zındıka: dinsizlik, inançsızlık.
ziyade: fazla, fazlasıyla

Şahsıma ait ehemmiyetsiz ve cüz'î bir maddeyi haşiye olarak beyan ediyorum:

Madem Recep Bey ve Kara Kâzım seninle dost ve zannımca eski Said'le de münasebetleri var; onlardan iyilik istemek değil, belki bana karşı selefleri gibi manasız, lüzumsuz tazyik ve zulme meydan vermesinler. Hakikaten buranın maddî ve manevî havasıyla imtizaç edemiyorum. Sıkıntılarım pek fazla. İkametgâhımı hem dışarıdan, hem içeriden kilitliyorum. Her cihetle yalnızım. Ve bir cihette de komşusuz, sıkıntılı bir odada, hasta bir hâlde hayatımı geçiriyorum. Bazen bir günü, Denizli'de bir ay hapisten fazla beni sıkımsı. Bu yirmi sene dehşetli zulüm ile hürriyetime ve serbestiyetime ilişmek artık yeter. Zaten iki sene mahkemelerin tetkikatıyla ve aleyhimdeki münafıkların plânları akim kalmasıyla kat'iyen tebeyyün etmiş ki, şahsımda ve Nurlarda bu vatan ve millete zarar tevehhüm etmekle daha kimseyi kandıramazlar. Ben de herkes gibi hürriyetime sahip olsam, belki tebdil-i hava için mutedil havası bulunan bu kazanın bazı köylerine gitmeme müsaadekâr bir iş'ar olsa, münasip olur. Size ve oradaki Nur dostlarıma çok selâm ve dua ediyoruz.

1 الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Said Nursî

1. Baki olan ancak Allah'tır.

akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.
aleyh: karşı, karşıt.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
cihet: yön.
cüz'î: küçük, az.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
ehemmiyetsiz: önemsiz.
Hakikaten: hakikat olarak, doğrusu, gerçekten.

haşiye: dipnot.
ikametgâh: ikamet yeri, oturan yer, ev, hane.
imtizaç: bileşik hale gelme, kaynaşma.
iş'ar: anlatma, bildirme; yazı ile haber verme.
kat'iyen: kat'î olarak, kesin olarak, kesinlikle.
maddî: madde ile alâkalı, cismanî.
Madem: ...den dolayı, böyle

ise.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
münafık: nifak sokan, arabozcu; kalbinde küfrü gizlediği hâlde Müslüman görünen.
münasebet: ilgi, ilişki, bağ.
münasip: uygun.
müsaadekâr: zorluk çıkarmayan, hoşgörü sahibi, uysal davranan.
mutedil: ılıman.

selâm: barış, rahatlık, selâmet ve esenlik dileme.

selef: önce geçen; bir yerde, bir işte, bir hâl ve mevkiye diğerinden önce bulunmuş olan kimse.

serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.

tazyik: zorlama, baskı, sıkıntı verme.

tebdil-i hava: hava değişikliği.

tebeyyün: meydana çıkma, görünme, belli olma, anlaşılma.

tetkikat: araştırmalar, incelemeler.

tevehhüm: vehimlenme, yok olanı var zannetmekle ümitsizliğe ve korkuya düşme.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Maddî ve manevî bir sual münasebetiyle hatıra gelen bir cevaptır.

Deniliyor ki: “Neden Nur Şakirtlerinin kuvvetli hüsnüzanları ve kat’î kanaatleri, senin şahsın hakkında Nurlara daha ziyade şevklerine medar olan bir makamı ve kemalâtı şahsına kabul etmiyorsun? Yalnız Risale-i Nur’a verip, kendini çok kusurlu bir hadim gösteriyorsun?”

Elcevap: Hadsiz hamd ve şükür olsun ki; Risale-i Nur’un öyle kuvvetli ve sarsılmaz istinat noktaları ve öyle parlak ve keskin hüccetleri var ki, benim şahsımda zannedilen meziyete, istidada ihtiyacı yoktur. Başka eserler gibi, müellifin kabiliyetine bakıp, makbuliyeti ve kuvveti ondan almıyor; işte meydanda. Yirmi senedir kat’î hüccetlerine dayanıp, şahsımın maddî ve manevî düşmanlarını teslim mecbur ediyorum. Eğer şahsiyetim ona ehemmiyetli bir nokta-i istinat olsaydı, dinsiz düşmanlarım ve insafsız muârizlarım kusurlu şahsımı çürütmekle, Nurlara büyük darbe vurabilirdiler. Hâlbuki, o düşmanlar, divaneliklerinden, yine her nevi desiselerle beni çürütmeye ve hakkımda teveccüh-i ammeyi kırma-ya çalıştıkları hâlde, Nurların fütuhatına ve kıymetine zarar veremiyorlar. Yalnız bazı zayıf ve yeni müştakları bulandırsa da, vazgeçiremiyorlar.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.
desise: hile, oyun, aldatmaca.
divane: deli, akli başında olmayan.
ehemmiyetli: önemli.
elcevap: cevap olarak.
fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.
hadim: hademe, hizmetçi.
Hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hamd: Allah’a karşı şükran ve memnuniyetini onu överek bildirme.
hüccet: delil.
hüsn-i zan: bir kimsenin veya bir hâdisenin iyiliği hakkındaki vicdanî ve iyi kanaat.
istidat: kabiliyet, yetenek.
istinât: dayanak.
kabiliyet: istidat, yetenek.
kanaat: inanma, görüş, fikir.
kat’î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
kemalât: kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.
kıymet: değer.
maddî: madde ile alakalı, cismanî.
makam: büyük yer, mevki.
makbuliyet: makbüllük, beğenilmişlik, geçerlilik.
manevî: manaya ait, maddî ol-

1. Allah’ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

mayan.
medar: sebep, vesile.
meziyet: bir şeyi başkalarından ayıran vasıf, üstünlük ve değerlilik vasfı.
muâriz: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.
müellif: eser telif eden, yazar.
münasebet: vesile, -dan dolayı.
müştak: arzulu, fazla istekli,

iştıyak gösteren.
nevi: çeşit, tür.
nokta-i istinat: dayanak noktası, güvenme ve itimat noktası.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
şahsiyet: kişilik.
şakirt: talebe, öğrenci.
sevki: şiddetli arzu, aşırı istek ve heves.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.
sual: soru.
şükür: görülen bir iyiliğe karşı hoşnutluk ve memnunluk ifade etme, teşekkür.
teveccüh-i amme: genel teveccüh, umumun, herkesin, halkın yönelişi.
zayıf: zayıf.
ziyade: fazla, fazlasıyla

Bu hakikat için, hem bu zamanda enaniyet ziyade hükmettiği için, haddimden çok ziyade olan hüsnüzanları kendime almıyorum. Ve ben, kardeşlerim gibi, kendi nefsimi hüsnüzan etmiyorum. Hem, kardeşlerimin bu biçare kardeşlerine verdiği makam-ı uhrevî, hakikî, dinî makam ise, *Mektubat*'ta İkinci Mektubun ahirindeki kaideye göre, “Şahsıma verdikleri manevî hediye olan kemalâtı, eğer —hâşâ— ben kendimi öyle bilsem, olmasına delildir; kendimi öyle bilmesem, onların o hediyesini kabul etmemek lâzım geliyor.” Hem, kendini makam sahibi bilmek cihetinde enaniyet müdahale edebilir.

Bir şey daha kaldı ki; dünya cihetinde, “Hakaik-ı imaniyenin neşrindeki vazifedar, makam sahibi olsa, daha iyi tesir eder” denilebilir. Bunda da iki manî var:

- *Sirisi*: Faraza velâyet olsa da; bilerek, isteyerek makam yapmak tarzında, velâyetin mahiyetindeki ihlâs ve mahiyete münafidir. Nübüvvetin vereseleri olan Sahabeler gibi izhar ve dava edemezler; onlara kıyas edilmez.

- *İkinci Mâni*: Pek çok cihetlerle çürütülebilir ve fânî ve cüz'î ve muvakkat ve kusurlu bir şahıs sahip olsa, Nurlara ve hakaik-ı imaniyenin fütuhatına zarar gelir. Fakat bir nokta var ki, mucib-i şükrandır. Ehl-i siyasetteki düşmanlarım, mezkûr hakikatleri bilmedikleri için, şerefli, izzetli Eski Said'i düşünüp, mütemadiyen Nurlar bedeline benim şahsıma ihanet ve tenkis etmekle meşgul oluyorlar, bazı mutaassıp enaniyetli hocaları da

ahir: son.
bedel: karşılık.
biçare: çaresiz, zavallı.
cihet: yön.
cüz'î: küçük, az.
dava: iddia.
delil: bir davayı ispata yarayan şey, bürhan.
Ehl-i siyaset: ülkenin idaresiyle meşgul olanlar, siyaset adamları, politikaçlar.
enaniyet: kendini beğenme, bencillik, egoistlik.
fânî: muvakkat, geçici.

Faraza: farz edelim ki, öyle sayalım ki, söz gelişi.
fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.
hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.
hakikat: gerçek, esas.
hakikî: gerçek.
hâşâ: asla, kat'iyen, öyle değil, Allah göstermesin.
hükmetme: hakîm olma, işleme.
hüsn-i zan: iyi fikirde bulunup, iyi olacağını düşünmek.

ihanet: hainlik, kötülük etme.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemeksizin, sırf Allah rızası için yapma.
izhar: ortaya koyma, açığa çıkarma, gösterme.
izzetli: şeref ve itibar sahibi.
kaide: kural, esas, düstur.
kemalât: kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.
kıyas: karşılaştırma, bir şeyi başka bir şeye benzeterek hüküm verme.

mahiyet: bir şeyin aslı, esası, tabiatı, niteliği.
mahiyet: alçak gönüllülük, kendini değersiz gösterme.
makam: yer, mevki.
makam-ı uhrevî: ahirete ait makam.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
mâni: engel.
Mâni: engel.
mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.
mucib-i şükran: şükür ve teşekkür etmeyi icap ettiren.
müdahale: karışma.
münafi: zıt, aykırı.
mutaassıp: bir şeyi savunmada aşırılık gösteren ve inat eden; dinî meselelerde körü körüne bir fikre bağlı olan ve başka bir fikri kabullenemeyen.
mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı.
muvakkat: geçici.
nefis: kendi, şahıs.
neşir: herkese duyurma, yayma, tamim.
Nübüvvet: nebîlik, peygamberlik, Allah elçiliği.
Sahabe: Peygamberimiz Hz. Muhammed'in mübarek yüzünü görmeye şereflenen ve onun sohbetlerine katılan mü'min kimse.
şeref: manevî büyüklük, yücelik, onur.
tenkis: noksanlaştırma, kusurlu hale getirme.
tesir: etki.
vazifedar: vazifeli.
velâyet: velîlik, ermişlik, Allah dostluğu.
verese: vârisler, mirasçılar, miras alanlar.
ziyade: fazla, fazlasıyla

şahsımın aleyhine çeviriyorlar; güya Nurları söndürmeye çalışıyorlar. Hâlbuki, Nurları daha ziyade parlattırmaya vesile oluyorlar. Nurlar, adî şahsımdan değil, Kur'ân güneşinin menbandan nurları alıyor.

Said Nursî

بِسْمِ سُبْحَانَهُ

Aziz Siddık Kardeşlerim!

Bu şaşaalı baharın çiçeklerini temaşa etmek için ara-ba ile bir-iki saat geziyorum. Hiç hayatımda görmediğim bir tarzda bütün çiçekli otlar, âdetin fevkinde bir tarzda büyümüş, çiçekler açmış, tebessümkârâne tesbihat edip, lisan-ı hâl ile Sâni-i Zülcelâl'lerinin san'atını takdir ve alkışlıyorlar gibi hakkalyakin hissettiğimden, hayat-ı dünyeyiyeye müştak hissiyatım ve gafil ve tahammülsüz nefsim bu hâlden istifade ederek, dünyadan nefret ve hastaklıklılı ve sıkıntılı hayattan usanmak ve berzaha gitmeye ve oradaki yüzde doksan dostlarını görmeye iştiyak cihetinde karar veren kalbime ve fânîde bâkî zevk arayan nefsim itiraz geldi.

Birden hissiyata da damarlara da sirayet eden iman nuru o itiraza karşı gösterdi ki:

Madem toprak bu kadar cemal ve rahmet ve hayat ve zinetlere maddî cihetinde mazhar olmasından hadsiz bir rahmetin perdesidir ve içine giren hiçbir şey başıboş

âdet: tabiatı var olan kanun.

adî: basit, bayağı, sıradan.

aleyh: karşı, karşıt.

Aziz: izzetli, muhterem, saygın.

bâkî: ebedî, daimî, sürekli ve kalıcı olan.

berzah: ruhların kıyamete kadar bekleyeceği, dünya ile ahiret arasındaki yer.

cemal: güzellik.

cihet: yön.

fânî: ölümlü, geçici.

fevkinde: üstünde.

gafil: gaflette bulunan, endişesiz, nefesine uyarak Allah'ın emirlerini unutan.

güya: sanki.

hakkalyakin: imanı meselelerin hakikatini tam olarak anlama.

hayat-ı dünyeyiye: dünyaya ait olan hayat.

hissiyat: hisler, duygular.

iman: inanç, itikat.

istifade: faydalanma, yararlanma.

iştiyak: aşırı isteme, çok fazla arz etme.

itiraz: kabul etmediğini belirtip karşı çıkma.

lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.

Madem: ...den dolayı, böyle ise.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

menba: kaynak.

müştak: arzulu, fazla istekli, iştiyak gösteren.

nefis: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.

nur: aydınlık, parıltı, ışık.

rahmet: şefkat etmek, merhamet etmek, esirgemek.

Sâni-i Zülcelâl: sonsuz büyüklük sahibi ve her şeyi sanatla yaratan Allah.

şaşaa: gösteriş, debdebe.

Siddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.

sirayet: birinden diğerine geçme, bulaşma.

tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.

takdir: kıymet verme, beğenme.

tarz: biçim, şekil.

tebessümkârâne: tebessüm ederek, gülümseyerek.

temaşa: hayretle ve dikkatle bakma, seyretme.

tesbihat: tesbihler, Cenab-ı Hakkın bütün noksan sıfatlardan uzak ve bütün kemal sıfatlarla sahip olduğunu ifade eden sözler.

vesile: aracı, vasıta.

ziyade: fazla, fazlasıyla

kalmıyor; elbette bütün bu zahirî ve maddî ziynetlerin ve güzelliklerin ve hüsün ve cemal ve rahmet ve hayatın manevî merkezlerinin ve bir kısım tezgâhlarının faal bir nev'i, toprak perdesinin altında ve arkasındadır; elbette bu himayetli annemiz olan toprak altına girmek ve kucağına sığınmak ve o hakikî ve daimî ve manevî çiçekleri seyretmek, daha ziyade sevilir ve iştiyaka lâyıktır diye, o kör hissiyatın ve dünyaperest nefsin itirazını tamamıyla izale ve def etti, ¹ **الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نُورِ الْإِيمَانِ مِنْ كُلِّ وَجْهِ** dünyaperest nefsimde de dedirtti.

Said Nursî

² **بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ**

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Seksen sene ibadetli bir ömrü bahtiyarlara kazandıran ramazan-ı mübarekte inşaallah Nur'un şirket-i manevîsi o kazanca mazhar olacak. Bayrama kadar elden geldiği kadar, Nurcular ihlâs ile birbirinin dualarına manevî âmin demeli ki, birisi o sekseni kazansa, herbiri derecesine göre hissedar olur. En zayıf ve en ağır yükü bulunan bu hasta kardeşinize elbette manevî bir yardım edersiniz....

Saniyen: Nurların erkânlarından bir iki doktor, benim hastalığımın şiddetiyle beraber o halis, sadık zatlara hastalık noktasında müracaat etmeyip ve ilâçlarını da

ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma.

inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.

iştiyak: aşırı isteme, çok fazla arzu etme.

izale: giderme, ortadan kaldırma.

maddî: madde ile alakalı, cismanî.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

mazhar: nail olma, şereflenme.

müracaat: başvurma, danışma.

nefis: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyn güç.

nevi: çeşit, tür.

Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.

rahmet: şefkat etmek, merhamet etmek, esirgemek.

Ramazan-ı mübarek: mübarek Ramazan, bereketli Ramazan.

sadık: doğru, gerçek; sözünde, vaadinde, işinde doğru olan.

Saniyen: ikinci olarak.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabulleyen.

şirket-i manevî: manevî şirket, manevî ortaklık.

zahiri: görünürde.

zayıf: zayıf.

zat: kişi, şahıs.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

ziynet: süs

1. İhsan ettiği iman nurunun her vechesi için Allah'a hamd olsun.

2. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ediniz.

âmin: Yâ Rabbi! Öyle olsun, kabul eyle!" anlamında duanın sonunda söylenir.

Aziz: izzetli, muhterem, saygın.

bahtiyar: bahtlı, talihli, mutlu.

cemal: güzellik.

cihet: yön.

daimî: sürekli, devamlı.

def: mâni olma, kovma, orta-

dan kaldırma.

dua: Allah'a yalvarma, niyaz.

dünyaperest: dünyaya tapan, dünyaya düşkün, tamahlı, hırslı kimse.

erkân: rükünler, esaslar, ileri gelenler.

Evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.

faal: her zaman çalışan, hare-

kette bulunan.

hadsiz: sınırsız, sonsuz.

hakikî: gerçek.

halis: samimî, her amelinin yalnız Allah rızası için işleyen.

himayet: koruma, esirgeme.

hissedar: hisse sahibi, hissesi olan.

hissiyat: hisler, duygular.

hüsün: güzellik.

yemeyip çok ağır hastalıklar içinde onlarla meşveret etmeyerek ve şiddet-i ihtiyacım ve elemelerim içinde yanına geldikleri vakit, hastalığa dair bahis açmadığımdan endişeli bir merak onlara geldiğinden, sırlı bir hakikati izhara mecbur oldum. Belki size de fâidesi var diye yazıyorum. Onlara dedim ki:

“Hem gizli düşmanlarım, hem nefsim, şeytanın telkiniyle zaif bir damarımı arıyorlar ki, beni onunla yakalayıp Nurlara tam ihlâs ile hizmetime zarar gelsin.

En zaif damar ve dehşetli mâni, hastalık damarıdır. Hastalığa ehemmiyet verildikçe, his, nefis, cisim galebe eder, “Zarurettir, mecburiyet var” der, ruh ve kalbi susturur, doktoru müstebit bir hâkim gibi yapar ve tavsiyelerine ve gösterdiği ilâçlara itaate mecbur ediyor. Bu ise, fedakârâne, ihlâsla hizmete zarar verir.

“Hem gizli düşmanlarım da bu zaif damarımdan istifadeye çalışmışlar ve çalışıyorlar. Nasıl ki, korku ve tamâ ve şanüşeref cihetinde çalışıyorlar. Çünkü, insanın en zaıf damarı olan korku cihetinde bir halt edemediler. İdamlarına beş para vermediğimizi anladılar.

“Sonra, insanın bir zaif damarı, derd-i maişet ve tamâ cihetinde, çok soruşturdular. Nihayetinde, o zaif damardan bir şey çıkaramadılar. Sonra, onlarca tahakkuk etti ki: Onların mukaddesatını feda ettikleri dünya malı, nazarımızda hiç ehemmiyeti yok. Ve çok vukuatlarla, onlarca da tahakkuk etmiş. Hatta, bu on sene zarfında yüz

bahis: konu.

cihet: yön.

dair: alâkalı, ilgili.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.

derd-i maişet: geçim derdi ve zorluğu, geçim sıkıntısı.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

elem: dert, üzüntü, maddî-manevî ızdırap.

fâlde: fayda.

feda: uğruna verme.

fedakârâne: fedakârca, fedakârlıkla.

galebe: galip gelme, üstünlük.

hakikat: gerçek, esas.

hâkim: hükmeden.

halt: karıştırmaya, uygunsuz fiil ve davranış.

ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma.

istifade: faydalanma, yararlanma.

itaat: söz dinleme, boyun eğme, emre uygun hareket etme.

izhar: ortaya koyma, açığa çıkarma, gösterme.

mâni: engel.

mecburiyet: mecbur olma, zarurluk durumu, zorunluluk.

meşveret: işlerin konuşup anlaşma yoluyla halledilmesi, bir konu hakkında çeşitli ve ehil şahıslardan fikir alma.

mukaddesat: mukaddes, kutsal, temiz ve yüce olan şeyler.

müstebit: zulüm ve baskıda bulunan, zorba.

nazar: bakış, dikkat.

nefis: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.

nihayet: son.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

sanüşeref: şan ve şeref.

şiddet-i ihtiyaç: ihtiyacın, muhtaç olmanın şiddeti, ihtiyacın çok fazla olması.

tahakkuk: gerçekleşme, kesinleşme.

tama: hırs, aç gözlülük.

telkin: fikir aşılama, zihinde yer ettirme.

vukuat: vuku bulan şeyler, hadiseler, olaylar.

zaif: zayıf.

zarfında: süresince.

Zaruret: muhtaçlık, şiddetli ihtiyaç içinde olma

defadan ziyade, resmen, “Ne ile yaşıyor?” diye mahallî hükûmetlerden sormuşlar.

“Sonra, *en zayıf bir damar-ı insaniye olun şan ü şeref ve rütbe* noktasında, bana çok elîm bir tarzda, o zayıf damarımı tutmak için emredilmiş. İhanetler, tahkirler, damara dokunduracak işkenceler yaptılar hiçbir şeye muvaffak olamadılar. *Ve kat’iyen* anladılar ki, onların perestîş ettiği dünyanın şanüşerefini bir riyakârlık ve zararlı bir hodfuruşluk biliyoruz, onların fevkalâde ehemmiyet verdikleri hubb-i cah ve şan ü şeref-i dünyeviyeye beş para ehemmiyet vermiyoruz; belki onları, bu cihetle divane biliyoruz.

“Sonra *bizim hizmetimiz itibarıyla bizde zayıf damar sayılan, fakat hakikat noktasında herkesin makbulü ve her şahıs onu kazanmaya müştak olan manevisi makam sahibi olmak ve velâyet mertebelerinde terakki etmek ve o nimet-i İllâhiyeyi kendinde bilmektir ki, insanlara menfaatten başka hiçbir zararı yok. Fakat, böyle benlik ve enaniyet ve menfaatperestlik ve nefsinin kurtarmak hissi galebe çaldığı bir zamanda, elbette sırr-ı ihlâsa ve hiçbir şeye âlet olmamaya bina edilen hizmet-i imaniye, şahsî makam-ı maneviyeyi aramamak iktiza ediyor. Harekâtında onları istememek ve düşünmemek lâzımdır ki, hakikî ihlâsın sırrı bozulmasın. İşte bunun içindir ki, herkesin aradığı keşf ü keramati ve kemalât-ı ruhiyeyi Nur hizmetinin haricinde aramadığımı, zayıf damarlarımı tutmaya çalışanlar anladılar. Bu noktada dahi mağlûp oldular.”*

bina: kurma, dayandırma.
cihet: yön.
damar-ı insanî: insan damarı.
divane: deli, aklı başında olmayan.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
elîm: şiddetli, çok dert ve keder veren.
enaniyet: kendini beğenme, bencillik, egoistlik.
fevkalâde: olağanüstü.
galebe: galip gelme, üstünlük.

hakikat: gerçek.
hakikî: gerçek.
harekât: hareketler, davranışlar.
harîc: bir şeyin dışı, dışınsı, dışta kalan.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur’ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmî delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
hodfuruş: kendini beğendirmeye çalışan, övünen.
hubb-i cah: makam sevgisi, rütbe ve mevki sevgisi ve

bunlara karşı gösterilen aşırı hirs.
ihanel: hainlik, kötülük etme.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma.
iktiza: gerektirme, lüzumlu kılmak.
kat’iyen: kat’î olarak, kesin olarak, kesinlikle.
kemalât-ı ruhiye: ruha ait mükemmellikler, ruhen kerale emeler, olgunlaşmalar.

keşf-i keramat: keşif ve kerametler.
mağlûp: yenilme, kendisine galip gelinmiş.
mahallî: yerel.
makam: yer, mevki.
makam-ı manevî: manevî makam.
makbul: kabul edilmiş olan, istenilen.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
menfaat: fayda.
menfaatperest: menfaatini seven, kendi çıkarını ve faydasını düşünen, çıkarıcı.
müştak: arzulu, fazla istekli, isticlak gösteren.
muvaffak: başarmış, başarılı.
nefis: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.
nimet-i İllâhiye: Allah’ın nimeti, lütfü, ihşanı.
perestîş: tapma, aşırı derecede sevme, meftunluk.
resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.
riyakâr: riya eden, iki yüzlü, sahtekâr.
şahsî: şahsa, kişiye ait, hususî.
şan ü şeref: şan ve şeref.
şan ü şeref-i dünyevî: dünyanın şan ve şerefi, dünyada elde edilen şöhrat ve şeref.
sır: gizli hakikat.
sırr-ı ihlâs: ihlâs sırrı, samimiyet ve doğruluğun sırrı.
tahkir: hakaret etme, küçük görme, şeref ve haysiyetini incitme.
tarz: biçim, şekil.
terakki: yükselme, ilerleme.
velâyet: velîlik, ermişlik, Allah dostluğu.
ziyade: fazla, fazlasıyla

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve gelecek Leyle-i Kadri herbir Nurcu hakkında seksen üç sene ibadetle geçmiş bir ömür hükmüne geçmesini, hakikat-i Leyle-i Kadri şefaathçi ederek, rahmet-i İlahiyeden niyaz ediyoruz.

Kardeşiniz

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
1

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Leyle-i Kadirde kalbe gelen pek uzun ve geniş bir hakikate pek kısaca bir işaret edeceğiz. Şöyle ki:

Nev-i beşer, bu son Harb-i Umumînin eşedd-i zulüm ve istibdadıyla ve merhametsiz tahribâtıyla ve bir düşmanın yüzünden yüzer masumu perişan etmesiyle ve mağlûpların dehşetli me'yusiyetleriyle ve galiplerin dehşetli telâş ve hâkimiyetlerini muhafaza ve büyük tahribâtlarını tâmir edememelerinden gelen dehşetli vicdan azaplarıyla ve dünya hayatının bütün bütün fânî ve muvakkat olması ve medeniyet fantaziyelerinin aldatıcı ve uyutucu olması umuma görünmesiyle ve fitrat-ı beşeriyedeki yüksek istidadatın mahiyet-i insaniyesinin umumi bir surette dehşetli yaralanmasıyla ve ebedperest hissiyat-ı bâkiye ve fitrî aşk-ı insaniyenin heyecan içinde uyanmasıyla ve gaflet ve dalâletin, en sert, sağır olan tabiatın Kur'ân'ın

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

aşk-ı insaniye: insana ait aşk, insanla ilgili aşk; insanın aşkı.

azap: eziyet, işkence; büyük sıkıntı, şiddetli acı.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.

dalâlet: iman ve İslamiyetten ayrılma, azmak.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.

ebedperest: sonsuzluğa bağlı olan, sonu olmayan şeyi seven, sonsuz olana tapan.

eşedd-i zulüm: zulmün en şiddetlisi.

Evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.

fânî: ölümlü, geçici.

fanteziye: yalandan gösteriş, görünüşte lüks ve ziyet.

fitrat-ı beşeriyeye: insanın yaratılışı, insanın tabiatı.

fitri: tabii, doğal.

gaflet: dikkatsizlik, endişesizlik, Allah'tan uzaklaşıp nefsin arzularına dalmak.

hakikat: gerçek, esas.

hakikat-ı leyle-i kadir: Kadir Gecesi'nin esası, mahiyeti.

hâkimiyet: hâkim oluş, hükmediş, egemenlik.

Harb-i Umumi: genel harp, dünya savaşı.

hissiyat-ı bâkiye: bitmeyen duygular.

hükümüne: yerine, değerine.

istibdat: idarede görülen her türlü kanun dışı tazyik, baskı.

istidadat: istidatlar, kabiliyetler, yetenekler.

Leyle-i Kadir: Kadir Gecesi, Kur'ân-ı Kerim'in dünya semasına nazil olduğu gece, Ramazan'ın 27. gecesi.

mağlûp: yenilme, kendisine galip gelinmiş.

mahiyet-i insaniye: insanın esası, iç yüzü, vasfı, aslı, hakikati.

masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

medeniyet: ilim, teknik, sanayi ve ticaretin nimetlerinden gerçek anlamda yararlanarak, bolluk, gü-

venlik ve rahatlık içinde yaşayış.

me'yusiyet: ümitsizlik.

muhafaza: koruma.

muvakkat: geçici.

nev-i beşer: insan oğlu, insanlar.

niyaz: Allah'a yalvarma ve yakarma.

Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i

Nur'ları okuyup neşreden kimse.

rahmet-i ilâhiye: Allah'ın sonsuz rahmeti, ilâhî rahmet.

sefaat: birinden başkasının kusurlarının veya suçunun bağışlanmasını dileme.

selâm: barış, rahatlık, selâmet ve esenlik dileme.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.

suret: biçim, şekil, tarz.

tabiat:

tahribat: tahripler, yıkıp bozmalar.

umum: bütün, herkes.

umumi: genel.

vicdat: insanın içindeki, iyiyi kötüden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his

elmas kılıncı altında parçalanmasıyla ve gaflet ve dalaletin en boğucu, aldatici, en geniş perdesi olan siyasetin ruy-i zeminde pek çirkin, pek gaddarâne hakiki sureti görünmesiyle ve elbette hiçbir şüphe yok ki, şimalde, garbda, Amerika'da emareleri görüldüğüne binaen, nev-i beşerin mâşuk-i mecazîsi olan hayat-ı dünyeviyesi böyle çirkin ve geçici olmasından, fıtrat-ı beşerin hakiki sevdiği ve aradığı hayat-ı bâkiyeyi bütün kuvvetiyle arayacak. Ve elbette, hiç şüphe yok ki, bin üç yüz altmış senede, her asırda üç yüz elli milyon şakirdi bulunan ve her hükümüne ve davasına milyonlar ehl-i hakikat tasdikle imza basan ve her dakikada milyonlar hafızların kalbinde kudsiyetle bulunup, lisanlarıyla beşere ders veren ve hiçbir kitapta emsali bulunmayan bir tarzda beşer için hayat-ı bâkiyeyi ve saadet-i ebediyeyi müjde verip bütün beşerin yaralarını tedavi eden Kur'ân-ı Mu'cizülbeyan'ın şiddetli, kuvvetli ve tekrarlı binler âyâtıyla, belki sarihan ve işareten, on binler defa dava edip, haber verip, sarsılmaz kat'î delillerle, şüphe getirmez hadsiz hüccetlerle hayat-ı bâkiyeyi kat'iyetle müjde ve saadet-i ebediyeyi ders vermesi, elbette nev-i beşer bütün bütün aklını kaybetmezse ve maddî ve manevî bir kıyamet başlarında kopmazsa, İsveç, Norveç, Finlandiya ve İngiltere'nin Kur'ân'ın kabulüne çalışan meşhur hatipleri ve din-i hakı arayan Amerika'nın çok ehemmiyetli dinî cemiyeti gibi, ruy-i zeminin kıt'aları ve hükûmetleri, Kur'ân-ı Mu'cizülbeyan'ı arayacaklar ve hakikatlerini anladıktan sonra bütün ruh u canlarıyla sarılacaklar. Çünkü, bu hakikat

asır: yüzyıl.

âyât: Kur'ân ayetleri.

beşer: insan, insanlık.

binaen: -den dolayı, bu sebepten.

cemiyet: manevî birlik teşkil eden topluluk.

dalâlet: iman ve İslamiyetten ayrılmak, azmak.

dava: takip edilen fikir, iddia.

delil: bir davayı ispata yarayan şey, bürhan.

din-i hak: hak din, İslâmiyet.

ehemmiyetli: önemli.

ehl-i hakikat: hakikati arzulayanlar, gerçeği bulup onun peşinden gidenler; Allah adamı.

elmas: çok değerli.

gaddarâne: zalimce, gaddarca, merhametsizce, haincesine.

fıtraten: fitrî olarak, yaratılıştan, yaratılış itibarıyla.

gaddarâne: zalimce, gaddarca, merhametsizce, haincesine.

gaflet: dikkatsizlik, endişesizlik, Allah'tan uzaklaşmış nefsin

arzularına dalmak.

garp: batı, Batı'da kalan bölgeler.

hadsiz: sınırsız, sonsuz.

hafız: Kur'ân-ı Kerim'i tamamen ezberleyen ve okuyan kimse.

hakikat: gerçek, esas.

hakiki: gerçek.

hatip: hitap eden, topluluğa karşı konuşan.

hayat-ı bakıye: bâkî olan, sonsuz hayat, ahiret hayatı.

hayat-ı dünyevîye: dünyaya

ait olan hayat.

hüccet: delil.

hükümüne: yerine, değerine.

işareten: işaret ederek, belirterek.

kat'î: kesin, şüpheyi ve tereddüde mahal bırakmayan.

kat'iyet: kat'îlik, kesinlik.

kıyamet: bütün kâinatın Allah tarafından tayin edilen bir vakitte yıkılıp mahvolması.

kudsiyet: kutsallık, mukaddeslik, azizlik.

Kur'ân-ı Mu'cizülbeyan: açıklamalarıyla akılları benzerlerini yapmaktan aciz bırakan Kur'ân.

lisan: dil.

maddî: madde ile alâkalı, cismanî.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

mâşuk-ı mecazî: mecazî sevgi; gerçek sevgiye lâyık olmadığı hâlde âşik olunan şeyler.

nev-i beşer: insanoğlu, insanlar.

ruh u cân: ruh ve can; ruh ve canla.

rüy-i zemin: yeryüzü.

saadet-i ebediye: sonu olmayan, sonsuz mutluluk.

şakirt: talebe, öğrenci.

sarihan: açıkça, açık olarak.

şimal: kuzeyde yer alan bölgeler.

suret: biçim, şekil, tarz.

tarz: biçim, şekil.

tasdik: doğrulamaya, onaylama

noktasında kat'iyen Kur'ân'ın misli yoktur ve olamaz ve hiçbir şey bu mu'cize-i ekberin yerini tutamaz.

Saniyen: Madem Risale-i Nur o mu'cize-i kübranın elinde bir elmas kılıç hükmünde hizmetini göstermiş ve en muannit düşmanları teslim mecbur etmiş, hem kalbi, hem ruhu, hatta hissiyatı tam tenvir edecek ve ilâçlarını verecek bir tarzda hazine-i Kur'âniyenin dellâllığını yapan ve ondan başka mehaz ve mercii olmayan bir mu'cize-i maneviyesi bulunan Risale-i Nur o vazifeyi yapıyor ve aleyhinde dehşetli propagandalar ve gayet muannid zındıklara tam galebe çalmış ve dalâletin en kalın ve boğucu ve geniş daire-i afakında ve fennin en geniş perdelerinde *Asa-yı Mûsa*'daki Meyvenin Altıncı Meselesi ve Birinci ve İkinci, Üçüncü ve Sekizinci Hüccetleriyle gayet parlak bir tarzda gafleti dağıtıp nur-i tevhidi göstermiş; elbette bizlere lâzım ve millete elzemdendir ki, şimdi resmen izin verilen din tedrisatı için hûsusî dershaneler açılmasına ve izin verilmesine binaen, *Nur Şakirtleri, mümkün olduğu kadar her yerde küçücük bir Dershane-i Nuriye açmak lâzımdır.* Gerçi herkes kendi kendine bir derece istifade eder, fakat herkes her meselesini tam anlamaz. Hem, iman hakikatlerinin izahı olduğu için, hem ilim, hem marifetullah, hem ibadettir. Eski medreselerde beş on seneye mukabil, inşaallah Nur medreseleri, beş on haftada aynı neticeyi temin edecek ve yirmi senedir ediyor. Ve hem hükümet ve millet ve vatan, hem hayat-ı dünyeviyesine ve siyasiyesine ve uhreviyesine pek çok faydası bulunan bu Kur'ân lemaatlarına ve dellâh

aleyh: karşı, karşıt.

binaen: -den dolayı, bu sebepten.

daire-i afak: ufuklar dairesi, çok geniş ve büyük daire, kâinat.

dalâlet: iman ve İslamiyetten ayrılmak, azmak.

dehşetli: ürktütücü, korkunç.

dellâl: ilân edici; hakka davet eden.

dershane-i Nuriye: Nur dershanesi, nur medresesi, Risale-i Nur okunan ve okutulan yerler.

elmas: çok değerli.

elzem: daha (en, pek) lâzım, lüzumlu, gerekli.

faide: fayda.

fen: tecrübî, ispatla meydana gelmiş ilimlere verilen genel ad.

gaflet: dikkatsizlik, endişesizlik, Allah'tan uzaklaşıp nefsin arzularına dalmak.

galebe: galip gelme, üstünlük.

gayet: son derece.

hakikat: gerçek, esas.

hayat-ı dünyeviye: dünyaya ait olan hayat.

hayat-ı siyasiye: siyasî hayat, politik hayat.

hayat-ı uhreviye: uhrevî hayat, ahirete ait olan hayat.

hazine-i Kur'âniye: Kur'ân'ın hazinesi.

hissiyat: hisler, duygular.

Hüccet: delil.

hükümünde: değerinde, yerinde.

hususî: özel.

ilim: bilme, bilgi.

iman: inanç, itikat.

inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.

istifade: faydalanma, yararlanma.

izah: açıklama, ayrıntıları ile anlatma.

kat'iyen: kat'î olarak, kesin olarak, kesinlikle.

lemaat: lem'alar, parntılar, parlayışlar.

Madem: ...den dolayı, böyle ise.

marifet: bilme, derin bilgi.

medrese: eğitim ve öğretim kurumu.

mehaz: menba, bir şeyin aslının alındığı kaymak.

merci: merkez, kaynak.

mesale: konu.

misil: benzer, eş.

muannit: inatçı, ayak direyen.

mu'cize-i ekber: en büyük mu'cize.

mu'cize-i kübra: en büyük mu'cize.

mu'cize-i maneviye: manevî mu'cize.

mukabil: karşılık.

nur-i Tevhid: tevhid nuru, birlik nuru; Allah'ın birliğindeki aydınlık, Allah'ın birliğini güneş gibi gösteren nur.

propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.

resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

şakirt: talebe, öğrenci.

Saniyen: ikinci olarak.

tarz: biçim, şekil.

tedrisat: öğretim.

temin: sağlama.

tenvir: nurlandırma, aydınlatma, ışıklandırma.

vazife: görev.

zındık: Allah'a ve ahirete inanmayan, Allah'ı inkâr eden, imansız, münkir

bulunan Risale-i Nur'a, değil ilişmek, tamamıyla terviç ve neşrine çalışmaları elzemdir ki, geçen dehşetli günahlara kefaret ve gelecek müthiş belâlara ve anarşistliğe bir set olabilsin.

Kardeşlerim,

Merak etmeyiniz ve Nurun fevkalâde perde altındaki fütuhatına kanaat ediniz. Şimdiye kadar hiçbir eserin böyle ağır şerait altında bu derece tesirli intişarını tarih göstermiyor. Hem tam serbestiyet verilmemesinin sebebi ve hikmeti, Nurların fevkalâde kuvvetinden korkuyorlar. Belki sarsıntı verecek diye, tam takdir ve kabul etmek ile beraber, şimdilik resmen intişarından telâş ettiklerini Diyanet Reisi büyük reisle görüşmesinde haber alınmış. Eski gibi hücum yok; belki musalâha istiyorlar. Fakat Nurlar lehinde kuvvetli cereyanlar, inşaallah o telâşı iştiyakla resmen neşrine çevirecek. Hem çok enaniyetliler, eserlerini terviç etmek için, Nurların meydana çıkmalarına kıskanmak damarıyla taraftar olmuyorlar.

Salisen: Risale-i Nur, hacılarla hariç âlem-i İslâma yayılıyor, kendi kendini lâyük ellere yetiştiriyor. Ve Şam'a el yazısı ile gönderdiğimiz *Asa-yı Mûsa ve Zülfikar'ı*, hey'et-i ilmiye on beş gün tetkik etmiş, tam takdir etmelerine alâmet olarak demişler: "Biz, bunu mecmualar

alâmet: belirti, işaret, iz.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
anarşist: hiç bir düzen ve otorite tanımayan, karışıklık ve bozgunculuktan yana olan.
belâ: musibet, sıkıntı.
cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
elzem: daha (en, pek) lâzım, lüzumlu, gerekli.
enaniyet: kendini beğenme,

bencilik, egoistlik.
fevkalâde: olağanüstü.
fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.
hariç: dışarı.
heyet-i ilmiye: ilim hey'eti.
hikmet: gaye, maksat.
hücum: saldırma.
inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.
intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolünme.
istiyyak: aşırı isteme, çok fazla arzu etme.

kanaat: inanma.
kefaret: kendisi ile işlenen bir günahın giderilmesi.
leh: onun tarafına, ondan yana, birinin faydası için yapılan hareket.
mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.
musalâha: barış, uzlaşma.
müthiş: dehşet veren, ürküten, dehşetli, korkunç.
neşir: herkese duyurma, yayma, tamim.

reis: başkan.
resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
Salisen: üçüncü olarak.
şerait: şartlar.
serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.
set: mâni, perde, engel.
takdir: kıymet verme, beğenme.
taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen.
terviç: revaç verme, kıymet ve değerini arttırma.
tetkik: dikkatle araştırma, inceleme

halinde kısım kısım tab edelim.” Hem, bunu birden tab etmeye çok para lâzım.

Said Nursî

بِسْمِ سَبْحَانَهُ 1

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Size hem acip, hem elîm, hem lâtif bir macera-i hayatımı ve düşmanlarımlarımın hem şenî, hem bin ihtimalden bir tek ihtimalle hiçbir şeytan hiçbir kimseyi kandıramadığı bir iftiralarını ve Nura karşı istimal edilecek hiçbir silâhları kalmadığını beyan etmeye bir münasebet geldi. Şöyle ki:

Tarih-i hayatımı bilenlere malûmdur; elli beş sene evvel ben, yirmi yaşlarımda iken, Bitlis'te merhum vali Ömer Paşa hanesinde iki sene onun ısrârıyla ve ilme ziyâde hürmetiyle kaldım. Onun altı adet kızları vardı. Üçü küçük, üçü büyük. Ben, üç büyükleri, iki sene beraber bir hanede kaldığımız hâlde, birbirinden tefrik edip tanıyıyordum. O derece dikkat etmiyordum ki bileyim. Hatta bir âlim misâfirim yanıma geldi, iki günde onları birbirinden fark etti, tanıdı. Herkes bendeki, bu hale hayret ederek. Bana sordular: “Neden bakmıyorsun?” Derdim: “İlmin izzetini muhâfaza etmek, beni baktırmıyor.”

Hem, kırk sene evvel İstanbul'da Kâğıthane şenliğinin yevm-i mahsûsunda, Köprüden tâ Kâğıthane'ye kadar Halîç'in iki tarafında binler açık saçık Rum ve Ermeni ve

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

veren.

evvel: önce.

Evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.

hane: ev.

hürmet: saygı.

iftira: aslı olmadan birine suç yüklemek, olmayan bir suçu başkasına yüklemek.

ihtimal: olabirlik.

ilim: bilme, bilgi.

istimal: kullanma.

izzet: şeref, yücelik, değer.

lâtif: güzel, hoş.

macera-yı hayat: hayat macerası, hayat serüveni, hayatın seyri.

malûm: bilinen, bilinen olan.

merhum: rahmete kavuşmuş, ölmüş, ölü.

muhafaza: koruma.

münasebet: ilgi, ilişki, bağ.

şenî: ahlâk dışı, utanç verici, iğrenç.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.

tab: basma, baskı.

tarih-i hayat: hayat tarihi.

tefrîk: birbirinden ayırma, ayırma tutma.

yevm-i mahsus: özel gün.

ziyade: fazla, fazlasıyla

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
Aziz: izzetli, muhterem, saygın.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
elim: şiddetli, çok dert ve keder

İstanbullu karı ve kızlar dizildikleri sırada, ben ve merhum mebus Molla Seyyid Taha ve mebus Hacı İlyas ile beraber bir kayığa bindik, o kadınların yanlarından geçiyorduk. Benim hiç haberim yoktu. Hâlbuki Molla Taha ve Hacı İlyas, beni tecrübeye karar verdikleri ve nöbetle beni tarassud ettiklerini bir saat seyahat sonunda itiraf edip dediler: “Senin bu haline hayret ettik, hiç bakmadın.” Dedim: “Lüzumsuz, geçici, günahlı zevklerin akıbeti elemeler, teessüfler olmasından, istemiyorum.”

Hem, bütün tarih-i hayatımda hediyeleri kabul etmek ve minnet altına girip halkın sadaka ve ihsanlarını almaktan çekindiğimi benimle akradaşlık edenler bilirler. Nur-ların ve hizmet-i imaniye ve Kur’âniyenin şerefini ve selâmetini himaye etmek için, dünyanın maddî ve içtimaî ve siyasî bütün ezvakını ve merâkını terk ettiğim ve îdam gibi, ehl-i garazın bütün tehditlerine beş para ehemmiyet vermediğim, yirmi sene işkenceli esâretimdeki iki dehşetli hapislerimde ve mahkemelerimde kat’î göründü.

İşte, yetmiş beş sene devam eden bu düstur-i hayatım varken, Risale-i Nur’un fevkalâde kıymetini kırmak fikriyle, şeytanların bile hatır ve hayaline gelmeyen bir iftira, resmî makamı işgal eden bir adam yaptı. Ve demiş: “Gecede tablalarla baklavalara, fahişeler ve namussuzların yanına gidiyorlar.” Hâlbuki benim kapım gecede dışarıdan ve içeriden kilitli, sabaha kadar bir bekçi, o bedbahtın emriyle kapımı bekliyordu. Hem buradaki komşular ve bütün dostlar bilirler ki, ben, işâ namazından sonra, tâ sabaha kadar hiç kimseyi yanıma kabul etmemişim.

akıbet: nihayet, son.
bedbaht: bahtsız, talihsiz, zavallı.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
düstur-i hayat: hayat kanunu, hayat kaidesi.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
ehl-i garaz: kin ve düşmanlık güdenler, kötü niyet taşıyanlar.
elem: dert, üzüntü, maddî-manevî ızdırap.
esaret: esirlik, tutsaklık, hü-

küm altında bulunma.
ezvak: zevkler.
fâhişe: ahlâksız kadın, zina eden kadın.
fevkalâde: olağanüstü.
himaye: koruma, muhafaza etme.
hizmet-i imaniye ve Kur’âniye: iman ve Kur’ân hakikatlerinin ikna edici ve ilimî delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
ictimai: topluluğa ait, toplumlula ilgili, toplumsal.

iftira: aslı olmadan birine suç yüklemeye, olmayan bir suçu başkasına yüklemeye.
ihsan: bağışlama, ikram etme, lütuf.
işâ: yatsı namazı.
kat’î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
kıymet: değer.
maddî: madde ile alakalı, cismanî.
makam: yer, mevki.
mebus: milletvekili.
merhum: rahmete kavuş-

muş, ölmüş, ölü.
minnet: bir iyilik karşısında yük altında kalma, kendini manevî olarak borçlu hissetme.
resmî: devlet adına olan.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
sadaka: Allah rızası için ihtiyaç sahibi fakirlere yapılan yardım.
selâmet: salimlik, eminlik, kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma.
şeref: manevî büyüklük, yücelik, onur.
siyasi: siyasetle ilgili, siyasete ait.
tarassut: gözetme, göz altında tutma.
tarih-i hayat: hayat tarihi.
teessüf: üzülmeye, acı duymaya.
tehdit: korkutma, gözdağı verme

İşte böyle bir iftiraya, bir sefih, ahmak insan, eşek olsa, sonra şeytan olsa, buna ihtimal vermez. O adam anladı, o gibi plânlardan vazgeçti, buradan başka yere cehennem olup gitti. Onun resmiyet cihetiyle beni değil, belki Nurcuları lekedar etmek için kurduğu plâni ile, bu yeni hâdiseyi vesile edip şakirtlere leke sürmek istenildi. Fakat hıfz ve himayet ve inayet-i İlâhiye, o plâni da harika bir tarzda akim bıraktı.

Bu beyanla ben nefsimi tebrie etmiyorum. Belki “Kud-sî hizmet-i imaniye, o nefsi bütün hevesatından vazgeçirmiş ve o hizmetteki manevî zevk ona kâfi geliyor” demek istiyorum ve Nurcuların ihtiyat ve dikkate ihtiyaçlarını beyan ediyorum.

Saniyen: Makine işinde tecrübeli ve muktedir hususi kâtibi size gönderiyorum. Kendim zahmetle yazdığım-dan, bundan sonra kısaca yazacağım, gücenmeyiniz.

Rabian: Bu dakikada Kastamonu Hüsrev’i Mehmed Feysi’nin tebrik ve Nur fütuhâtının müjdelerini havi par-lak, güzel mektubunu aldım. Ve o kıymetli kardeşimiz başta olarak Hilmi, Emin, Beşkardeş’ler, Ulviye’ler, Zeh-ra’lar, Lütfiye’ler gibi Nurcu hemşirelerimizin hem leya-li-i aşerelerini, hem bayramlarını ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Hem Hulûsî’nin, hem Feysi’nin mektuplarını leffen gönderiyoruz.

Said Nursî

akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
cihet: yön.
fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.
hâdis: olay.
harika: olağanüstü.
havi: içine alan, kapsayan, kuşatan.
hemşire: kız kardeş, bacı.
hevesat: hevesler.
hıfz: koruma, muhafaza etme, himaye etme.
himayet: koruma, esirgeme.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur’ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmî delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
hususî: özel.
iftira: aslı olmadan birine suç yüklemek, olmayan bir suçu başkasına yüklemek.
ihtimal: olabirlik.
ihtiyat: uzak görüşlü olma, gele-

ceği düşünerek tedbirli hareket etme.
inayet-i İlâhiye: Allah’ın yardımı.
kâfi: yeter, elverişli.
kâtip: yazan, yazıcı.
Kudsî: mukaddes, yüce.
leffen: zarf ve mektup içine koyarak.
lekedar: lekeli, lekelenmiş.
leyali-i aşere: on mübarek gece.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.

muktedir: iktidarlı, gücü yeten.
nefis: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.
Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur’ları okuyup neşreden kimse.
Rabian: dördüncü olarak.
resmîyet: resmîlik, resmî olma hâli.
ruh u cân: ruh ve can; ruh ve

canla.
şakirt: talebe, öğrenci.
Saniyen: ikinci olarak.
sefih: gösterişe, zevk ve eğlenceye aşırı düşkün; faydayı zararı ayırdetme yeteneğinden mahrum.
tarz: biçim, şekil.
tebrie: bir kimseyi şüpheden ve zan altından kurtarma, birini temize çıkarma.
vesile: aracı, vasıta.
zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat

بِسْمِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Umum Nurcuların mübarek bayramlarını ve haccü'l-ekberde bulunan Nur Şâkirdleriyle ve haccdaki Nur taraftarlarının bayramlarını tebrik içinde ve çok zamandan beri esaret altında kalmış ve istiklâliyetini kaybetmiş Hindistan, Arabistan gibi âlem-i İslâmın büyük memleketleri birer devlet-i İslâmiye şeklinde Hind'de yüz milyon bir devlet-i İslâmiye, Cava'da elli milyondan ziyâde bir devlet-i İslâmiye ve Arabistan'da dört-beş hükûmet bir cemâhir-i müttefika gibi Arap birliği ile İslâm birliğini birleştirmesindeki âlem-i İslâmın bu büyük bayramının mukaddemesini tebrik ile bu bayram bize müjde veriyor.

Saniyen: İstanbul'da, Re'fet Beyin ve Mustafa Oruç'un yazdıklarına göre, çok zaman İslâm ordusunu idare eden ve sonra dârülfünuna inkılâp eden Harbiye Nezareti ve Bâb-ı Seraskerî —o muazzam binanın— alnında ² **أَنَا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ۞ وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيمًا**

hatt-ı Kur'ân ile o manidar Kur'ân ayeti yazılmışken, sonra da mermer taşlarla üzeri kapatılıp o Nurları gizlemişlerdi. Şimdi yeniden hatt-ı Kur'âniyeye bir nümûne-i müsaade ve Risale-i Nur'un takip ettiği maksadına bir vesile ve üniversite ileride bir Nur Medresesi olmasına bir işaret olduğu gibi; Denizli Nurcularından Ahmed'lerin meşhur âlim ve akılca on dokuzuncu asrın en büyüğü ve içtimaî feylesofların en ilerisi Bismarck'ın eserinden

lı'da Savunma Bakanlığı.

hatt-ı Kur'ân: Kur'ân yazısı.

hatt-ı Kur'âniye: Kur'ân hattı, yazısı.

ic̣timaî: topluluğa ait, toplumsal ilgilî, toplumsal.

idare: yönetim, memleket işlerinin yürütülmesi.

inkılâp: değişme, dönüşme.

istiklâliyet: bağımsızlık.

maksat: gaye.

manidar: nükteli, ince manalı.

medrese: eğitim ve öğretim kurumu.

muazzam: ulu, muhteşem.

mukaddeme: başlangıç.

mübârek: feyizli, bereketli, kutlu.

numune-i müsaade: izin örneği.

Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

Saniyen: ikinci olarak.

sıddık: çok doğru, dürüst, haklı ve hakikati tereddütsüz kabulleyen.

şakirt: talebe, öğrenci.

tarafat: taraflı, bir tarafı destekleyen.

Umum: bütün.

vesile: aracı, vasıta.

ziyade: fazla, fazlasıyla

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

2. Biz sana ap açık bir fetih yolu açtık... Ve Allah sana pek şerefli bir zaferle yardım etsin. (Fetih Suresi: 1, 3.)

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.

asır: yüzyıl.

ayet: Kur'ân'ın her bir cümlesi.

Aziz: izzetli, muhterem, saygın.

Bab-ı Seraskerî: serasker kâpısı, askerlik işleriyle uğraşan daire.

cemahir-i müttefika: birbiriyle anlaşmış, ittifak etmiş devletler, müttefik cumhuriyetler.

dârülfünun: üniversite.

devlet-i İslâmiye: İslâm dev-

leti.

esaret: esirlik, tutsaklık, hüküm altında bulunma.

Evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.

feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.

haccü'l-ekber: en büyük hac.

Harbiye Nezareti: Osman-

aldıkları bir fıkrada, o yüksek Bismarck, eserinde diyor ki: “Kur’ân’ı her cihetle tetkik ettim, her kelimesinde büyük bir hikmet gördüm. Bunun misli ve beşeriyeti idare edecek hiçbir eser yoktur ve gelemez.”

Ve Peygambere hitaben der:

“Yâ Muhammed! Sana muasır olamadığımdan çok müteessirim. Beşeriyet senin gibi mümtaz bir kudreti bir defa görmüş, bâdema göremeyecektir. Binaenaleyh, senin huzurunda kemal-i hürmetle eğilirim.”

Bismarck”

diye imzasını atmış. Ve o fıkrasında tahrif ve nesholunan kütüb-i Münzeleyi ziyade tenkis ettiği için, o cümleler yazılmamalı; ben de işaret ettim.

O zat, on dokuzuncu asrın en akıllı ve en büyük bir feylesofu ve siyasetin ve içtimaiyat-ı beşeriyenin en mühim bir şahsiyeti olması; hem, âlem-i İslâm, istiklâliyetini bir derece elde etmesi; ve ecnebî hükümetlerin hakaik-ı Kur’âniyeyi araması; ve garb ve şimal-i garbide Kur’ân lehinde büyük bir cereyan bulunması; hem, Amerika’nın en yüksek ve meşhur feylesofu olan Mister Carlyle dahi aynen Bismarck gibi demiş:

“Başka kitaplar, hiçbir cihette Kur’ân’a yetişemez. Hakikî söz odur, onu dinlemeliyiz” diye kat’î karar vermesi; ve Nurların da her tarafta fütuhâtı ve ileri gitmesi, büyük bir fa’l-i hayırdır ki, ecnebide çok Bismarck’lar ve Mister Carlyle’lar çıkacaklar ve emareleri de var diye

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

asır: yüzyıl.

badema: bundan sonra, bundan böyle.

beşeriyet: beşerilik, insanlık.

Binaenaleyh: bundan dolayı, bunun üzerine.

cerayan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.

cihet: yön.

ecnebî: yabancı.

emare: alâmet, belirti, nişan.

fâl-i hayr: iyi hâl, iyi alâmet, uğur sayma.

feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.

fıkra: yazılmış kısa bir haber.

fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.

garp: batı, Batı’da kalan bölgeler.

hakaik-ı Kur’âniye: Kur’ân ait olan ve ondan gelen gerçekler.

Hakiki: gerçek.

hikmet: ilahî gaye, yüksek bilgi, fayda.

hitaben: hitap ederek, söyleyerek.

İçtimaat-ı beşeriye: sosyal hayat, insanların sosyal yönleri, hâlleri.

istiklâliyet: bağımsızlık.

kat’î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.

kemal-i hürmet: hürmetin mükemmelliği, tam ve kusursuz mükemmel hürmet.

kudret: güç, kuvvet, iktidar.

kütüb-i Münzele: vahiy ile Cenab-ı Hak tarafından indiril-

miş mukaddes kitaplar.

leh: onun tarafına, ondan yana, birinin faydası için yapılan hareket.

misil: benzer, eş.

muasır: aynı asırda yaşayanlardan her biri, aynı devirde yaşayan.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

mümtaz: ayrıcalıklı, seçkin.

müteessir: teessüre kapılan, hüznünlü, kederli, mahzun.

nesih: geçersiz yapma, orta-

dan kaldırma, hükümsüz bırakma.

Peygamber: Allah tarafından haber getirerek ilahî emir ve yasakları insanlara tebliğ eden elçi, nebi.

şahsiyet: kişilik.

şimal-i garbi: kuzey batı.

tahrif: değiştirme, bozma.

tenkis: noksanlaştırma.

tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.

zat: kişi, şahıs.

ziyade: fazla, fazlasıyla

Nurculara bir bayram hediyesi olarak takdim ediyoruz ve Bismarck'ın fıkrasını leffen gönderiyoruz.

Saniyen: Risale-i Nur'un bu kadar muarızlarına mukabil en büyük kuvveti ihlâs olduğundan ve dünyanın hiçbir şeyine âlet olmadığı gibi, tarafgirlik hissiyatına bina edilen cereyanlara, hususan siyasete temas eden cereyanlarla alâkadar olmaz. Çünkü tarafgirlik damarı, ihlâsı kırar, hakikati değiştirir. Hatta benim otuz seneden beri siyaseti terk ettiğime sebep, mübarek bir âlim takip ettiği cereyanın tarafgirlik damarı ile salih ve büyük bir âlimi onun fikrine muhalif olmasından tekfir derecesinde tahkir edip; kendi fikrine muvafık meşhur ve müteceviz bir münafığı gayet medih ve sena etti. Ben de bütün ruhumla ürktüm. Demek tarafgirlik hissine siyasetçilik karışsa, böyle acip hatalara sebebiyet veriyor diye ¹ **أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ** dedim, o zamandan beri siyaseti terk ettim.

O hâlimin neticesi olarak, sizin gibi kardeşlerim bilirsiniz ki, yirmi beş seneden beri bir gazeteyi ne okudum, ne dinledim ve ne de merak ettim; ve on sene Harb-i Umumîye bakmadım bilmedim ve merak etmedim; ve yirmi iki sene bu işkenceli esaretimde tarafgirliğe ve siyasete temas etmemek için ve Nurdaki ihlâsa zarar gelmemek için, müdafaatımdan başka istirahatim için hiç müracaat etmediğimi bilirsiniz. Hem bilirsiniz ki, hapiste size yazdığım gibi, benim idamıma hükmeden adamlar, beni işkenceye tazip edenler, Risale-i Nur ile imanlarını

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.
müdafaat: müdafaalar, savunmalar.
münafık: nifak sokan, arabozucu; kalbinde küfrü gizlediği hâlde Müslüman görünen.
müracaat: başvurma, danışma.
müteceviz: saldırgan, belli sınırını aşan.
Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
salih: dinin emir ve yasaklarına uygun hareket eden, takva sahibi, müttakî.
sebebîyet: sebep olma.
sena: methetme, övme.
tahkir: hakaret etme, küçük görme, şeref ve haysiyetini incitme.
takdim: arz etme, sunma.
tarafgir: bir tarafı tutan, taraflı.
tazip: azap çekirme, eziyet etme, sıkıntı verme.
tekfir: birini küfürle suçlama, bir kimseyi yaptığı bir işten veya bir sözden dolayı kâfir sayma

1. Şeytandan ve siyasetten Allah'a sığınırım.

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
alâkadar: ilgili, ilişkî.
âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
bina: kurma, dayandırma.
cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.
esaret: esirlik, tutsaklık, hüküm altında bulunma.
fıkra: kısım, fasıl, bölüm.
gayet: son derece.

hakikat: gerçek, esas.
hâl: durum, vaziyet.
Harb-i Umumi: genel harp, dünya savaşı.
hissiyat: hisler, duygular.
hususan: bilhassa, özellikle.
hükmetme: karar vermek.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah nızası için yapma.

iman: inanç, itikat.
istirahat: dinlenme, rahatlatma.
leffen: zarf ve mektup içine koyarak.
medih: övmek.
muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.
medih: övmek.
muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif: zıt, karşıt.
muhalif: zıt, karşıt.
mukabil: karşılık.
muvasaf: uygun, münasip.

kurtarsalar, şahit olunuz ki, ben, onları helâl ediyorum. Ve tarafgirlik damarıyla ihlâsa zarar gelmemek için, bu iki üç senede dahilden ve hariçten gelen fırtınalı cereyanlara hiç temas etmedik ve kardeşlerimi de bir derece ikaz ettim.

Bilirsiniz ki, kendim sadaka ve yardımları kabul etmediğim gibi, öyle yardımlara da vesile olamadığımdan, kendi elbisemi ve lüzumlu eşyama satın o para ile kendi kitaplarımı, yazan kardeşlerimden satın alıyordum. Tâ Risale-i Nur'un ihlâsına dünya menfaatleri girmesin, bir zarar vermesin ve başka kardeşler de ibret alıp hiçbir şeye alet edilmesin.

Nurun hakikî şakirtlerine Nur kâfidir. Onlar da kanaat etsin, başka şereflere veya maddî, manevî menfaatlere gözünü dikmesin. Hem münakaşa, münazaa ve mesâil-i diniyede damarlara dokunacak tarafgirâne mübahase etmemek lâzımdır ki, Nur aleyhinde garazkârlar çıkmasın. Hatta bir hiss-i kablelvuku ile Mustafa Oruç kardeşimizin Risale-i Nur'un mesleğine muhalif olarak, birisiyle mübahasesi, aynı dakikada ona gayet hiddet ve şiddetle bir gücenmek kalbime geldi. Hatta o Nurdan kazandığı çok ehemmiyetli makamından atmak arzusu oldu, kalben müteessir oldum. Bu benim için bir Abdurrahman idi, neden böyle şiddetli hiddet ettim.

Sonra bu bayramda yanıma geldi, Cenab-ı Hakka şükür ki, çok ehemmiyetli bir ders dinledi ve o büyük hatasını da anladı ve benim burada hiddetimin aynı

aleyh: ona karşı, onun üzerine.
cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.
dâhil: iç, içerisi.
ehemmiyetli: önemli.
garazkâr: haset eden, kin güden, kötü kasıt sahibi.
gayet: son derece.
hakiki: gerçek.
hariç: dışarı.
helâl: din bakımından günah olmayan şey.
hiddet: öfke, kızgınlık.
hiss-i kablelvuku: Bir şeyi vukundan önce hissetme, bir hâdisenin gerçekleşmesinden önce kalbe doğması.
ibret: bir durumdan veya olaydan ders alma, ders çıkarma.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemeksizin, sırf Allah rızası için yapma.
kâfi: yeter, elverir.
kalben: kalp ile, kalpten; içten ve samimî olarak.
kanaat: elindeki ile yetinmek.
maddî: madde ile alâkalı, cismanî.
makam: yer, mevki.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
menfaat: fayda.
mesail-i diniye: dinî meseleler.
meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.
muhalif: zıt, karşıt, aykırı.
mübahase: iddialı konuşma, bah-

se girişme; bahis, iddia.

münakaşa: tartışma.

münazaa: ağız kavgası, çekişme.

müteessir: teessüre kapılan, hüzünlü, kederli, mahzun.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Saîd Nursî'nin

eserlerinin adı.

sadaka: Allah rızası için ihtiyaç sahibi fakirlere yapılan yardım.

şakirt: talebe, öğrenci.

şeref: manevî büyüklük, yücelik, onur.

şükür: Allah'ın nimetlerine

karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah'ı hamd etme.

tarafgir: bir tarafı tutan, taraflı.

tarafgirâne: taraf tutarcasına, bir tarafı destekleyerek.

vesile: aracı, vasıta

dakikada hatasını itiraf etti. İnşallah o kefarete oldu, tam temiz olarak kurtuldu.

Dört beş aydan beri bir zat, bana buraya bir gazete gönderiyormuş; ben yeniden haber aldım ki, bana gönderiliyormuş. Buradaki dostlarım âdetimi bildikleri içindir ki, değil gazete, Nurdan başka hiçbir kitabı, hiçbir mecmuayı kabul etmediğim gibi, yeni yazıdan hiçbir harf bilmediğim için korkmuşlar, bana haber vermemişler, ve göstermemişler. Şimdi bir zat, bir mektup içinde bir sahifesi benimle konuşan bir gazetecinin, fakat dost ve hemşehri bir zatın mektubunu gösterdi. Dediler ki: “Çoktan beri senin namına bir gazete gönderiyordu, biz korktuk, sana söylemedik.” Ben de dedim: “O zata benim tarafımdan çok selâm ediniz. O dostun eski bildiği Said değişmiş, dünya ile alâkası kesilmiş. Hem hasta, hem hususî mektubu kardeşime de yazamadığımdan o zat gücenmesin.”

Oradaki umum dostlara, hususan Hafız Emin ve Hafız Fahreddin gibi kardeşlerimize selâm ve bayramlarını tekrar tebrik ediyoruz.

Hadsiz şükür olsun ki, Risale-i Nur’un, Haremeyn-i Şerifeince makbuliyetine bir alâmet şudur ki:

Denizli kahramanı Hafız Mustafa, İstanbul’dan aldığı *Zülfikar ve Asa-yı Mûsa ve Siracünnur*’u —ki Hindistan ulemasına gönderilecekti, onları alıp— yolda bazı hacılara

alâka: ilgi, ilişki, yakınlık.

alâmet: belirti, işaret, iz.

Hadsiz: sınırsız, sonsuz.

Haremeyn-i Şerifeyn: iki mukaddes şehir, Mekke-i Mükerreme ve Medine-i Münevvere.

hemşehri: aynı şehirli, aynı memleketli.

hususan: bilhassa, özellikle.

hususî: özel.

İNŞAALLAH: ‘Allah izin verirse’ manasında kullanılan bir dua.

kefarete: kendisi ile işlenen bir günahın giderilmesi.

makbuliyet: makbüllük, beğenilmişlik, geçerlilik.

mecmua: toplanıp, biriktiril-

miş, düzenlenmiş yazıların hepsi.

nam: ad.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.

sahife: sayfa.

selâm: barış, rahatlık, selâmet ve esenlik dileme.

şükür: Allah’ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hâl ile Allah’ı hamd etme.

ulema: âlimler, bilginler, ilim sahipleri.

umum: bütün.

zat: kişi, şahıs

okutup, beraber Medine-i Münevvere'de Keşmirli gayet meşhur bir âlim ve Türkçe de güzel bilen bir zata teslim etmiş. O zatın da çok takdir edip kat'î teminat ile Hindistan ulemasının merkezine göndereceğini ve Medine-i Münevver'e mahsus olan mecmualar da yetiştiğini ve sâir yerlere de gönderilen mecmualar selâmetle yetiştiğini Denizlili Hafız Mustafa'ya arkadaş olup ve yolda Nur-ları okuyarak giden hem genç, hem Nurcu iki Afyonlu hacı ve başka hacılar, bu müjdeli haberi bana getirdiler ve hariçte Risale-i Nur'un ehemmiyetli revâcını ve makbuliyetini müjdelediler.

Said Nursî

بِسْمِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Siz hiç merak etmeyiniz. Bu yirmi sene yüzer tecrübe ile inayet-i İlâhiye bizi himâyeye ettiği ve dehşetli zulümlerden kurtardığı gibi, bu yeni manasız ve bütün bütün kanunsuz, dehşetli, gaddarâne zulümden bizi kurtaracağına kat'î kanaat etmeliyiz. Şayet bir parça sıkıntı, zahmet, zarar da görsek, binler derece o zahmetten ziyade rahmet ve ihsan-ı İlâhiyeye ve sevaba mazhar olmakla beraber pek çok biçare ehl-i imanın imanlarına başka bir tarzda bir kudsî hizmet hükmüne geçtiğini rahmet-i İlâhiyeden pek kuvvetli ümit ediyoruz. Bu hâdisenin on vecihle kanunsuz olduğunu beyan ediyorum:

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
aziz: izzetli, muhterem, saygın.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
biçare: caresiz, zavallı.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
ehemmiyetli: önemli.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
gaddarâne: zalimce, gaddarca, merhametsizce, haincesine.
gayet: son derece.
hâdis: olay.
hariç: dışarı.
himaye: koruma, muhafaza etme.
hükmüne: yerine, değerine.
ihsan-ı İlâhiye: İlâhî ihsan; Cenab-ı Hak'ın mahlûkatına ihsan ettiği bütün nimetler, ikramlar, hediyeler, bağışlar.
iman: inanç, itikat.
inayet-i İlâhiye: Allah'ın yardımı.
kanaat: inanma.
kat'î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
kudsî: mukaddes, yüce.
makbuliyet: makbüllük, beğenilmişlik, geçerlilik.
mazhar: nail olma, şereflenme.
mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.
Medine-i Münevvere: Nurlu Medine şehri.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.
rahmet: şefkat, merhamet, bağışlama ve esirgeyicilik.
rahmet-i İlâhiye: Allah'ın sonsuz rahmeti, İlâhî rahmet.
revaç: rağbet, kıymet, değer.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-

diüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sair: diğer, başka, öteki.
selâmet: salimlik, emniyet, kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma.
Sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.
takdir: kıymet verme, beğenme.

tarz: biçim, şekil.
teminat: güvence.
ulema: âlimler, bilginler, ilim sahipleri.
vecih: cihet, yön.
zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.
zat: kişi, şahıs.
ziyade: fazla, fazlasıyla.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence

Birincisi: Üç mahkeme ve üç ehl-i vukufun ve Ankara'nın yedi makamatından ve adliyelerin elinde iki sene Risale-i Nur tetkik ile nazardan geçtiği hâlde, ittifakla hiçbir muhalif kalmadan hem umum risalelerin beraatine, hem Said ile beraber yetmiş beş arkadaşı, birlikte beraat edildiği ve bir gün bile ceza verilmediği hâlde, yeniden evrak-ı muzırra gibi onlara el uzatmak ne derece kanunsuzdur; zerre kadar insafı olan bilir.

İkincisi: Dersiniz ki, beraatten sonra üç buçuk sene Emirdağ'ında münzevi, garip, kapısını hem dışarıdan kilit, hem içeriden sürgü ile kapayan ve yüzde bir adamı zarurî bir iş olmasa yanına kabul etmeyen ve yirmi seneden beri devam eden telifini de bırakıp daha telif etmeyen bir adama, dünya siyaseti için kapısının kilidini kırarak yanına gelip Arabî evradından, ve başında ki bir-iki levha-i imaniyeden başka taharriciler bir şey bulamadıkları hâlde bu eziyetin ne derece hilâf-ı kanun olduğunu zerre kadar akli bulunan anlar.

Üçüncüsü: Mahkemece yetmiş şahidin tasdiğiyle yedi sene İkinci Harb-i Umumîyi bilmeyen ve merak edip sormayan —ki, şimdi on senedir aynı o hâlde bulunan— ve yirmi beş seneden beri hiçbir gazeteyi okumayan ve dinlemeyen ve otuz seneden beri

¹ **أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ** deyip, siyasetten bütün kuvvetiyle kaçan ve yirmi iki sene işkencede sıkıntılar çektiği hâlde ehl-i siyasetin nazar-ı dikkatini kendine

1. Şeytandan ve siyasetten Allah'a sığınırım.

Arabi: Arap diline ait.
beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.
Beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.
celp: çekme, çekis, kendine çekmek.
ehl-i siyaset: ülkenin idaresiyle meşgul olanlar, siyaset adamları, politikaçılar.
ehl-i vukuf: bir mesele hak-

kinda bilgi ve yetki sahibi olanlar.
evrak-ı muzırra: zararlı evrak, kâğıtlar, yapraklar.
evrat: virtler, okunması âdet olan dinî dualar.
garip: gurbette, kendi memleketinin dışında bulunan, yabancısı.
Harb-i Umumi: genel harp, dünya savaşı.

hilâf-ı kanun: kanuna ters, kanun dışı.
levha-i imaniye: imanı levha, imana ait levha.
makamat: makamlar.
muhalif: zıt, karşıt.
münzevi: inzivaya çekilen, köşeye çekilmiş, yalnız.
nazar: bakış, dikkat.
nazar-ı dikkat: dikkatli bakma, dikkatli bakış.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
taharri: sivil polis.
tasdik: doğrulama, onaylama.
telif: eser yazma.
tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.
umum: bütün.
zarurî: zorunlu.
zerre: pek ufak parça

celp etmemek ve siyasete karışmamak için bir defa istirahati için hükûmete müracaat etmeyen bir adama dehşetli bir siyasî gibi (siyasî entrikacısı gibi) onun menziline ve inzivagâhını basıp, hasta halinde emsalsiz bir sıkıntı ruhuna vermek, hiçbir kânuna muvafık gelir mi? Zerre kadar vicdanı bulunan bu hale acıyacak.

Dördüncüsü: Eskişehir Mahkemesinde altı ay tetkikten sonra ve sebebi de cemiyetçilik ve tarikatçılık olduğu evham ve bahanesiyle büyük bir reisin ona şahsî garazıyla onun aleyhinde bazı adliyecileri teşvik ettiği hâlde; cemiyetçilik, tarikatçılık ve Risale-i Nur cihetinde beraat ettirip yalnız Risale-i Nur'un bir küçük parçası olan *Tesettür Risalesi*'ni bahane ederek kanunla değil de, yalnız kanaat-i vicdaniye ile yüz yirmi şakirt içinde beş-on şakirde altı ay ceza verdiler ki, tetkik zamanına kadar dört ay mevkuf, bir buçuk ay hapis kaldıkları ve on sene sonra Denizli Mahkemesi, yine dokuz ay cemiyetçilik ve tarikatçılık gibi birkaç bahane ile bütün yirmi senelik bütün mektubat ve telifatlarını inceden inceye tetkik ile beraber Ankara'nın Ağır Ceza Mahkemesine beş sandık kitapları gönderdikleri ve iki sene o kitaplar ve mektuplar, Ankara ve Denizli Mahkemesinde nazar-ı tetkikte kaldıkları hâlde, o mahkemeler ittifakla cemiyetçilik ve tarikatçılık vesâir bahaneleri cihetinde beraat kararı verip, o kitap ve mektupları aynen sahiplerine iade ve Said'i arkadaşlarıyla beraber beraat ettirdikleri hâlde; bir siyasî cemiyet nazarıyla ve entrikacı bir siyasî adam tarzında onu ittiham etmek ve adliye memurlarını onun aleyhinde

aleyh: ona karşı, onun üzerine.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.
cemiyet: manevî birlik teşkil eden topluluk.
cemiyetçilik: cemiyet taraftarlığı, partililik, grupçuluk.
cihet: yön.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
emsalsiz: benzersiz.
entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek maksadıyla hazırlanan düzen, hile.
evham: vehimler, zanlar, kuruntular.
garaz: kötü kasıt, düşmanca niyet, kin.
iade: geri verme.
inzivagâh: inziva yeri, insanlardan uzak tek başına ibadet ve zikir için çekinilen ıssız yer.

istirahat: dinlenme, rahatlatma.
ittifak: birleşme, fikir birliği etme.
ittiham: suç altında bulunma, töhmetli olma.
kanaat-ı vicdaniye: vicdanî kanaat, vicdana ait fikir.
menzil: ev, oda, yer.
mevkuf: tevkif edilmiş, hapsedilmiş, tutuklu.
muvafık: uygun, münasip.
müracaat: başvurma, danışma.

nazar: bakış, bakış açısı.
reis: başkan.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
siyasî: siyasetle ilgili, siyasete ait.
şahsî: şahsa, kişiye ait, hususî.
şakirt: talebe, öğrenci.
tarikatçılık: tarikat taraftarlığı.

tefifat: telifler, kaleme alınan eserler, yazılanlar.
Tesettür: örtünme, gösterilmesi dinen yasak olan kısımların örtülmesi.
tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.
vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötüyden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.
Zerre: pek ufak parça

cemiyetçilik noktasında sevk etmek ne kadar kânunsuz olduğunu, insaniyeti sukut etmeyen bilir.

Beşincisi: Bir adam ki, hakikî meslek ve meşrep itti-haz ettiği yirmi otuz senelik hayatında düstur kabul ettiği bir hâlin zıddıyla onu itham etmek nevinden, kanun-suz ve keyfî bu taarruz hâdisesinin mâhiyeti şudur ki: Ben, Risale-i Nur mesleğinin esas olan şefkat itibarıyla, bir masuma zarar gelmemek için, bana zulmeden canilere değil ilişmek, hatta beddua da edemiyorum. Hattâ en şiddetli ve garazla bana zulmeden bazı fasık, belki dinsiz zalimlere hiddet ettiğim halde, değil maddî, belki beddua ile de mukabeleden beni o şefkat menediyor. Çünkü o zâlim gaddarın ya peder ve vâlidesi gibi ihtiyar bîçarelere veya evlâdı gibi masumlara maddî ve manevî darbe gelmemek için, o dört beş masumun hatırına binaen, o zâlim gaddara ilişmiyorum; bâzan da helâl ediyorum.

İşte bu sırr-ı şefkat içindir ki, idare ve asayişe katiyen ilişmediğim gibi, bütün arkadaşlarıma da o derece tavsiye etmişim ki; üç vilâyetin insaflı zabıtalарının bir kısmı itiraf etmişler ki, “Bu Nur Şakirtleri, manevî bir zabıtadır, idare ve asayiş muhafaza ediyorlar” dedikleri ve bu hakikate binler şahit ve yirmi sene hayatıyla tasdik ve binler şakirtlerin de zabıtaca hiçbir vukuat kaydetmemesi ile tasdik ve teyit ettikleri hâlde, o bîçare adamın ihtilâlci ve insafsız bir komiteci gibi menzilin basmak ve insafsız adamlar ona ihanet etmek ve menzilinde bir şey bulunmamakla beraber, yüz cinayeti bulunan bir adam gibi hatta Kur’ân’ı ve başındaki levhalarını, evrak-ı muzır

asayiş: emniyet, kanun ve nizâm hâkimiyetin sağlanması.
beddua: bir kimsenin kötü olması için dua, kötü dua.
bîçare: çaresiz, zavallı.
cinaen: -den dolayı, bu sebepten.
cani: cinayet işlemiş kimse, acımasız, gaddar.
cinaen: cana kıyma, katil veya bu derecede ağır bir suç.
düstur: kaide, esas, prensip.
evlât: vâletler, çocuklar.
evrak-ı muzır: zararlı ev-

rak, kâğıtlar, yapraklar.
fasık: Allah’ın emirlerine aykırı hareket edip fesat çıkaran, kötülüğü ve günah işlemeyi âdet hâline getiren.
gaddar: çok fazla zulüm ve haksızlık eden.
garaz: kötü kasıt, düşmanca niyet, kin.
hâdis: olay.
hakikat: gerçek, esas.
hakiki: gerçek.
helâl: din bakımından günah olmayan şey.

hiddet: öfke, kızgınlık.
idare: yönetim, memleket işlerinin yürütülmesi.
ihanet: hainlik, kötülük etme.
ihtilâl: mevcut idareyi veya rejimi zor kullanarak değiştirme.
insaniyet: insanlık, insanlık mahiyeti.
itham: töhmetlendirme, suçlu görme.
ittihaz: edinme, kabul etme.
kat’iyen: katî olarak, kesin olarak, kesinlikle.

keyfî: kanuna uymayarak, keyfe, arzuya bağlı.
komite: kötü bir maksat için toplanmış topluluk, cemiyet.
maddî: madde ile alakalı, cismanî.
mâhiyet: bir şeyin aslı, esası, tabiatı, niteliği.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.
men: yasak etme, engelleme, mâni olma.
menzil: ev, oda, yer.
meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.
meşrep: gidiş, hareket tarzı, tavır, tutum, meslek.
muhafaza: koruma.
mukabele: karşı gelme, karşı koyma.
nevi: çeşit, tür.
peder: baba.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
sırr-ı şefkat: şefkat sırrı; şefkatin sırrı ve hakikati.
sükût: değerden düşme, değerini yitirme.
şakirt: talebe, öğrenci.
şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevme, içten ve karşılıksız merhamet.
taarruz: saldıрма, sataşma, ilişme.
tasdik: doğrulama, onaylama.
teyit: kuvvetlendirme, sağlamlaştırma; doğru çıkarma.
valide: ana, anne.
vilâyet: il.
vukuat: vuku bulan şeyler, hâdiseler, olaylar.
zabıta: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.
zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence

gibi toplamak, acaba dünyada hangi kanun müsaade eder?

Altıncısı: Bundan otuz sene evvel, Cenab-ı Hakkın inayetiyle, dünyanın muvakkat şanüşerefinin ve enaniyetli hodfüruşluk ve şöretperestliğin ne kadar zararlı ve ne kadar faydasız ve manasız olduğunu hadsiz şükür olsun ki, Kur'ân'ın feyziyle anlamış bir adam, o zamandan beri bütün kuvvetiyle nefs-i emmaresiyle mücadele edip, mahviyetle benliği bırakmak ve tasannu ve riyakârlık yapmamak için, elden geldiği kadar çalıştığına ona hizmet veya arkadaşlık edenler kat'î bildikleri hâlde ve yirmi seneden beri herkes kendi hakkında hoşlandığı ziyade hüsnüzan ve teveccüh-i nâs ve şahsını medih ve senadan ve kendini manevî makam sahibi olduğunu bilmekten, herkese muhâlif olarak bütün kuvvetiyle kaçması, hem has kardeşlerinin, onun hakkındaki hüsnüzanlarını reddedip, o halis kardeşlerinin hatırlarını kırması ve yazdığı cevâbî mektuplarında onların onun hakkında medihlerini ve ziyâde hüsnüzanlarını kırması ve kendini faziletten mahrum gösterip, bütün fazileti Kur'ân'ın tefsiri olan Risale-i Nur'a ve dolayısıyla Nur Şakirtlerinin şahs-ı manevîsine verip, kendini adî bir hizmetkâr bilmesi, kat'î ispat ediyor ki, şahsını beğendirmeye çalışmadığı ve istemediği ve reddettiği hâlde, onun rızası olmadan bâzı dostları uzak bir yerden, onun hakkında ziyade hüsnüzan edip methetmederek bir makam vermesi ve Kütahya havalisinde tanımadığı bir vaizin bazı sözleriyle acaba hangi kanunla medar-ı mes'uliyet olur ki, o biçare ve hasta

adî: basit, bayağı, sıradan.

biçare: çaresiz, zavallı.

cevabî: cevap, karşılık, cevaba ait, cevap mahiyetinde.

enaniyet: kendini beğenme, bencilik, egoistlik.

evvel: önce.

faide: fayda.

fazilet: değer, meziyet, iman ve irfan itibarıyla olan yüksek derece.

feyiz: bolluk, bereket, ihsan, bağıs.

hadsiz: sınırsız, sonsuz.

halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.

havalî: bölge, etraf, çevre, civar.

hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.

hodfüruş: kendini beğendirmeye çalışan, övünen.

hüsni zan: bir kimsenin veya bir hâdisenin iyiliği hakkındaki vicdânî ve iyi kanaat.

inayet: yardım, ihsan, lütuf.

ispat: doğruyu delillerle gösterme.

kat'î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.

mahrum: bir şeye sahip olamayan, yoksun.

mahviyet: alçak gönüllülük, ken-

dini değersiz gösterme.

makam: yer, mevki.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

medar-ı mes'uliyet: sorumluluk sebebi.

medih: övmek.

medih: övmek.

muhâlif: zıt, karşıt, aykırı.

muvakkat: geçici.

mücadele: savaşıma, çatışma, kavga.

müsaade: izin.

nefs-i emmare: insana kötü

ve günah işlerin yapılmasını emreden nefis.

rıza: razı olma, hoşnutluk.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

riyakâr: riya eden, iki yüzlü, sahtekâr.

sena: methetme, övme.

şahs-ı manevî: manevî şahıs, belli bir kişi olmayıp bir cemaatte meydana gelen manevî şahıs.

şakirt: talebe, öğrenci.

şan ü şeref: şan ve şeref.

şöhretperest: şöret düşkünü.

şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnuluk gösterme, gerek dil ile gerekse hâl ile Allah'ı hamd etme.

tasannu: yapmacık.

tefsir: Kur'ân'ın mana bakımından izahı, açıklaması.

teveccüh-i nâs: insanların ilgisi, insanların insana vermiş oldukları değer.

ziyade: fazla, fazlasıyla

ve çok ihtiyar, garip ve münzevinin odasına bir cinayet işlemiş gibi kilidini kırıp taharri memurlarını sokmak, hem evradından ve levhalarından başka bir bahane de bulmamak, acaba dünyada hiçbir kanun, hiçbir siyaset bu taarruza müsaade eder mi?

Yedincisi: Bu sırada dahilde, o kadar dahilî-haricî heyecanlı parti cereyanları varken ve bundan tam istifade etmek, yani mahdut birkaç arkadaşına bedel ve çok diplomatları kendisine taraftar kazanmak için zemin hazır iken, sırf siyasete karışmamak ve ihlâsa zarar vermemek ve hükümetin nazarını kendine celp etmemek ve dünya ile meşgul olmamak için, arkadaşlarına yazıp, “Sakın cereyanlara kapılmayınız, siyasete girmeyiniz, asayişe dokunmayınız” dediği ve iki cereyan bu çekinmesinden ona zarar verdikleri, eskisi evhamından, yenisi de bize yardım etmiyor diye, ona çok sıkıntı verdikleri hâlde ve ehl-i dünyanın dünyalarına hiç karışmayıp kendi ahiretiyle meşgul olan bir biçarenin ahiret meşguliyetine bu kadar ilişmeğe hangi kanun müsaade ediyor? Ve vatana ve millete, ahlâka çok zararlı olan dinsizlerin kitaplarının intişarına ve komünistlerin neşriyatlarına serbestiyet kanunu ile ilişilmediği hâlde, üç mahkeme medar-ı mes’uliyet olacak, içinde hiçbir maddeyi bulmayan, millet ve vatanın hayat-ı içtimaiyesini ve ahlâkını ve asayişini temine yirmi seneden beri çalışan ve bu milletin hakikî nokta-i istinadı olan âlem-i İslâmın uhuvvetini ve bu millete de dostluğunu iade ve takviyesine tesirli bir surette çabalayan ve Diyanet Riyasetinin uleması tenkit niyetiyle,

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
asayiş: emniyet, kanun ve nizam hâkimiyetini sağlanması.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
bedel: karşılık.
biçare: çaresiz, zavallı.

celp: çekme, çekiş, kendine çekmek.
cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.
cinayet: cana kıyma, katl veya bu derecede ağır bir suç.
dâhil: iç, içerisi.
dâhilî: içe ait, içe dönük, iç ile ilgili.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.
evham: vehimler, zanlar,

kuruntular.
evrat: virtler, okunması âdet olan dini dualar.
garip: gurbette, kendi memleketinin dışında bulunan, yabancı.
hakikî: gerçek.
harici: dışarıya ait.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, toplum hayatı.
iade: geri verme.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için

yapma.

intişar: yayılma, yaygınlaşma, nesrolunma.

istifade: faydalanma, yararlanma.

komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.

mahdut: sınırlı, belirli.

medar-ı mes’uliyet: sorumluluk sebebi.

meşguliyet: uğraşılan ve meşgul olunan şey.

münzevi: inzivaya çekilen, köşeye çekilmiş, yalnız.

müsaade: izin.

nazar: bakış, dikkat.

neşriyat: yayınlar.

nokta-i istinat: dayanak noktası, güvenme ve itimat noktası.

Riyaset: reislik, başkanlık.

serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.

suret: biçim, şekil, tarz.

taarruz: saldıрма, sataşma, ilişme.

taharri: sivil polis.

takviye: kuvvetlendirme, sağlamlaştırma, teyit ve tasdik etme.

taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen.

temin: sağlama.

tenkid: eleştirme.

uhuvvet: kardeşlik.

ulema: âlimler, bilginler, ilim sahipleri.

zemin: yer

Dahiliye Vekilinin emriyle, üç ay tetkikten sonra tenkit etmeyerek tam kıymetini takdir edip, “kıymettar eser” diye Diyanet Kütüphanesine konulan *Zülfıkar* ve *Asa-yı Mûsa* gibi, Nur eczalarını evrak-ı muzırta gibi toplayıp mahkeme eline vermeye acaba hiçbir kanun, hiçbir vicdan, hiçbir insaf müsaade eder mi?

Sekizincisi: Yirmi sene sıkıntılı ve sebepsiz bir nefiyden sonra, serbestiyet verildiği vakit, binler akraba ve ahababı bulunan doğduğu memleketine gitmeyerek gurbeti, kimsesizliği tercih edip —tâ ki dünya ve hayat-ı içtimaiyeye ve siyasete temas etmesin— ve çok sevaplı olan camideki cemaatin hayrını bırakıp, odasında yalnız oturmasını tercih eden, yani halkın hürmetinden çekinmek gibi bir hâlet-i rûhiyeyi taşıyan ve yirmi sene hayatının şehâdetiyle ve yüz binler kıymettar Türk zatlının tasdikıyla, bir dindar müttaki Türkü lâkayt çok Kürtlere tercih eden, hatta mahkemede Hafız Ali gibi kuvvetli imanı bulunan Türk kardeşlerini yüz Kürde değiştirmedini ispat eden ve hürmet ve ihtiram görmemek için zarûret olmadan halklarla görüşmeyen ve camiye gitmeyen ve kırk seneden beri bütün kuvvetiyle ve âsâıyla İslâmiyetin uhuvvetine ve Müslümanların birbirine muhabbetine çalışan ve şedid düşmanına karşı menfî hareket etmeyen ve hatta onunla meşgul olmayarak, bedduayı dahi etmeyen bir adam hakkında, resmî lisanla ihanet için bir propaganda yapmak, dostlarını ürkütmek için, “O Kürttür, siz Türksünüz; o Şafiîdir, siz Hanefisiniz”

ahbap: dostlar.

âsâr: eserler.

beddua: bir kimsenin kötü olması için dua, kötü dua.

Dâhiliye: iç işleri.

dindar: dinin emirlerini yerine getiren.

ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.

evrak-ı muzırta: zararlı evrak, kâğıtlar, yapraklar.

gurbet: yabancı memleket, yabancı yer, vatan dışı, doğup büyüdüğü ülke, şehir, köy dışında kalan yerler, yâd el.

hâlet-i ruhiye: insanın ruh hâli, psikolojik durum, insanın manevî hâli, iç durumu.

hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, toplum hayatı.

hürmet: saygı.

ihanet: hainlik, kötülük etme.

ihcırım: hürmet etme, saygı gösterme.

iman: inanç, itikat.

ispat: doğruyu delillerle gösterme.

kıymet: değer.

kıymettar: kıymetli, değerli.

lâkayt: kayıtsız, ilgisiz.

lisan: dil.

menfi: olumsuz, müspet olmayan.

muhabbet: sevgi, sevmek.

müsaade: izin.

müttaki: kendisini Allah'ın sevmediği fena şeylerden koruyan; haramdan ve günahattan çekinen, takva sahibi, dindar.

nefiy: sürgün etme.

propaganda: bir inanç, dü-

şünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.

resmî: devlet adına olan.

serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.

şahadet: şahit olma, şahitlik; açık âlâmet, işaret.

şedit: şiddetli.

takdir: kıymet verme, beğenme.

tasdik: doğrulama, onaylama.

tenkit: eleştirme.

tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.

uhuvvet: kardeşlik, din kardeşliği.

Vekil: nazır, bakan.

vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötüyden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülüğünden elem alan manevî his.

zaruret: zorunluluk, mecburiyet.

zat: kişi, şahıs

deyip halkları ürkütüp, ondan çekindirmeye hangi maslahat, hangi kanun müsaade eder?

Dokuzuncusu: Çok mühimdir, kuvvetlidir; fakat, siyasete temas ettiği için sükût ediyorum.

Onuncusu: Bu da hiçbir kanun müsaade etmediği ve hiçbir maslahat bulunmadığı hâlde sırf manasız evhamdan bir habbeyi kubbeler yapmaktan ibaret, hiçbir kanuna girmeyen bir taarruzdur. Bunada, mesleğimizce bakmadığımız siyasete temas etmemek için, sükût ederek böylece on vecihle kanunsuz muamelelere karşı yalnız

¹ *حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ* deriz.

Said Nursî

² *بِسْمِهِ سَبَّحَانَهُ*

Aziz, Siddık Kardeşlerim!

Evvela: Nurun ehemmiyetli mecmualarını Mekke-i Mükerreremeye götürüp gayet büyük bir Hindli âlim Ahmed Ali Şimşirî'ye teslim edip, hem Hindceye tercüme etmeye ve hem de Hind'e göndermeye teminat alan Nur'un ehemmiyetli kahramanlarından kardeşimiz Hafız Mustafa'ya binler bârekâllah ve maşaallah ve es'adekallah deriz. Medresetüzzehra, Mekke-i Mükerreme'deki o büyük zatla muhâbere etsin.

1. Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmran Suresi: 173.)

2. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bârekâllah: Allah mübarek etsin, hayırlı ve bereketli olsun.
ehemmiyetli: önemli.
es'adekallah: Allah seni mes'ut etsin, mutlu kılsın.
evham: vehimler, zanlar, ku-

runtular.
Evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
gayet: son derece.
habbe: tane.
ibaret: meydana gelen, oluşan.
kubbe: gökyüzü, sema.
maslahat: fayda, maksat.
maşaallah: Allah'ın istediği gibi, Allah'ın istediği olur anla-

mında hayret ve memnunluk ifade eden bir ibare.
mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.
Medresetüzzehra: Bediüzzaman'ın doğuda (Van) yapılmasını idarecilere teklif ettiği, fen ilimleriyle din ilimlerinin birlikte okutulmasını düşündüğü üniversite.

Mekke-i Mükerreme: keremli, aziz, mukaddes Mekke şehri.
meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.
muamele: davranma, davranış.
muhabere: haberleşme.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
müsaade: izin, elverişli, uygun olma durumu.
Siddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.
sükût: susma, sessiz kalma.
taarruz: saldıрма, sataşma, ilişme.
teminat: güvence.
vecih: cihet, yön.
zat: kişi, şahıs

Saniyen: Bu defaki hâdise, bir habbeyi evham yüzünden çok kubbeler yaptıklarını öğrendik.

Bir emaresi de şudur: Dahiliye Vekilinin emriyle gece içinde, Afyon valisi, emniyet müdürüyle buraya gelip, gecede menzilimi basmak istemişler; müddeiumumî muvafakat etmediğinden, sabaha kadar bekleyip en ziyade aleyhimizde bulunan iki adamı tayin edip, kilidimi kırıp füc'eten baskın vermeleri; hem aynı gün **(HAŞİYE)** faytonla çıktığım vakit —burada emsali vuku bulmayan bir şekilde— beş tayyare pek aşağıda uçup, benim faytonumu bildikleri için etrafımda iki üç defa dönmeleri, ikinci gün başka bir tarafa, çok görünmeyen gizli bir dere tarafına faytonla giderken aşağıda uçan beş tayyarenin bir şey arıyor gibi döndüklerini gördük, anladık ki, bizi arıyorlar. Yine aynen evvelki gün gibi, o beş tayyare etrafımızda kasaba üstünde gezip, odamıza girdiğimiz zaman onların da gitmeleri kuvvetli bir emaredir ki, bir habbe yüz kubbe yapılmış. Burada böyle manasız, evham yüzünden bana eziyet verilmesi ve Medresetüzzehra'nın kahramanlarına buraya nisbeten bu üç senede on dereceden yalnız bir derece eziyet verilmek cihetiyle, Isparta hükümetine ve adliyesine teşekkürümü ve minnettarlığımı ve onların verdiği eziyetleri de helâl ettiğimi bildirirsiniz.

Said Nursi

HAŞİYE: Evet buradaki Nur Şakirtleri namına tasdik ediyoruz; hâdise aynen vuku buldu.

Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Terzi Mustafa	İsmail	Mustafa	Hizmetkân Nuri	Hayri	Halil

aleyh: karşı, karşıt.

cihet: yön.

Dâhiliye: iç işleri.

emare: alâmet, belirti, nişan.

emsal: örnekler, benzerler.

evham: vehimler, zanlar, kuruntular.

evvel: önce.

eziyet: incitme, büyük sıkıntı verme.

füc'eten: birdenbire, ansızın, ani olarak.

habbe: tane.

hâdise: olay.

haşiye: dipnot.

kubbe: gökyüzü, sema.

Medresetüzzehra: Bediüzzaman'ın doğuda (Van) yapılmasını idarecilere teklif ettiği,

fen ilimleriyle din ilimlerinin birlikte okutulmasını düşündüğü üniversite.

menzil: ev, oda, yer.

minnettar: bir iyiliğe karşı teşekkür duygusu içinde olan.

muvafakat: müsaade etme, kabul etme.

müddeiumumî: savcı.

nispeten: nispetle, kıyaslayarak.

Saniyen: ikinci olarak.

tayin: vazifeye gönderme, bir işe yerleştirme, atama.

tayyare: uçak.

Vekil: nazır, bakan.

vuku: olma, meydana gelme.
ziyade: fazla, fazlasıyla

HEY'ET-İ VEKİLEYE VE MİLLETVEKİLLERİ RİYASETİNE CÜZ'Î FAKAT EHEMMİYETLİ BİR MARUZATIMDIR

Otuz seneden beri hayat-ı siyasiyeden çekildiğim hâlde, bu sırada bir defaya mahsus olarak, vatanî ve millî ve asayiş bir meseleyi beyan ediyorum. Şöyle ki:

Çok emarelerle kat'î kanaatimiz geldi ki, anarşilik hesabına bana ve bu Emirdağ kasabasına ve dolayısıyla bu vatana bir suikast var ki, bir habbeyi kubbeler ve bir sinek kanadı kadar ehemmiyeti olmayan bir hâdiseyi dağ gibi gösterip, sükûnete muhtaç olan bu vatanda beni bahane edip, anarşilik hesabına ve bir ecnebi plâniyle bize, yani bîçare vatandaşlarımızı idam-ı ebedîden ve şübehat-ı uhreviyeden kurtarmaya çalışan Nur Şakirtlerine bütün bütün kanunsuz ve keyfî hücum edildi. Pek zahir bir garazla, evham yüzünden, baruta ateş atmak gibi, bu vatana ve asayişe beni bahane edip suikast edildi. Şöyle ki:

Üç mahkeme, yirmi senelik mektuplarımı ve kitaplarımı ve hâllerimi inceden inceye tetkikten sonra, bize ve kitaplarımıza beraat verdiği hâlde; ve üç seneden beri telifatı terk ettiğim ve haftada ancak bir mektup yazabildiğim ve mecbur olmadan herbiri bir gün nöbetle zarurî hizmetimi yapan üç dört terzi çırağından başka kimseyi kabul etmediğim hâlde; ve serbestiyet verildiği ve memleketime gitmediğim hâlde, hiç ömrümde görmediğim

anarşi: hükümete veya siyasi otoritesini kaybetmiş düzensiz topluluk hâli.
asayiş: emniyet, kanun ve nizam hâkimiyetinin sağlanması.
asayiş: asayiş ve güvenlikle ilgili.
bahane: yalandan özür, asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.

beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
bîçare: çaresiz, zavallı.
cüz'î: az bir parça.
ecnebi: yabancı.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
ehemmiyetli: önemli.

emare: alâmet, belirti, nişan.
evham: vehimler, zanlar, kuruntular.
garaz: kötü kasıt, düşmanca niyet, kin.
habbe: tane.
hâdis: olay.
hayat-ı siyasiye: siyasi hayat, politik hayat.
heyet-i vekile: vekiller

hey'eti, bakanlar kurulu, kabine.
hücum: saldırma.
idam-ı ebedî: dirilmemek üzere yok oluş, ahiret inancı olmadığı için ölümü ebedî yokluğa gitmek olarak görme.
kanaat: inanma, görüş, fikir.
kat'î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
keyfî: kanuna uymayarak, keyfe, arzuya bağlı.
kubbe: gökyüzü, sema.
maruzat: arz edilenler, takdim edilenler.
mesele: konu.
millî: millete ait, ulusal.
riyaset: reislik, başkanlık.
serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.
sû-i kast: kötü kasıt, kötü niyet; kötü kasıtlı iş yapma, tuzak kurma.
sükûnet: durgunluk; huzur, sakinlik.
şakirt: talebe, öğrenci.
şübehat-ı uhreviye: ahirete ait, ahiretle ilgili şüpheler.
telifat: telifler, kaleme alınan eserler, yazılanlar.
tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.
vatanî: vatanla alakalı, vatanla ilgili, vatana ait.
zahir: açık, aşikâr.
zarurî: zorunlu

bir tarzda ve resmî bir surette beni hiddete getirip bir hâdise çıkarmak için, tahkir ve ihanet kastıyla, kânunsuz ve garazla, beni taharri ile kapımın kilidini kırıp, Kur'ânımı ve Arabî levhalarımı evrak-ı muzırza gibi alıp götürmekle beraber, adliyenin mühim bir memuru, resmen buradaki memurlara âmirâne demiş ki: "Said'i iki jandarmayla teşhir suretinde çıkarıp, zorla başına şapka giydirip, öylece ifadeye getirmeliydiniz. Hem ona yavaşları tutunuz" diye, ehemmiyetli bir mecliste ve ayn-ı hakikat olan ifademi okudukları vakit söylemiş. Bunda şek ve şüphe kalmadı ki, beni tahkir ve ihanet edip, hiddete getirip, asayiş bozmak garazı takip ediliyor.

Cenab-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, binler haysiyet ve şerefimi bu vatandaki biçarelerin istirahatine ve onlardan belâların def'ine feda etmek için bana bir hâlet-i rûhiyeyi ihsan eylemiş ki, ben de onların yaptığı ve niyetinde buldukları tahkirat ve ihanetlere karşı tahammülle karar vermişim. Bu milletin asayişine, hususan masum çocukların ve muhterem ihtiyarların ve biçare hastaların ve fakirlerin dünyevî istirahatlerine ve uhrevî saadetlerine binler hayatımı ve binler şerefimi feda etmeye hazırım.

İşte, sinek kanadını dağ gibi yaptıklarının bir emaresi şu ki: Benim gibi gurbette, hasta, ihtiyar, zaif, tek başına bulunan bir adam için, on gün zarfında beş defa Afyon Valisi ve Emniyet Müdürü ve iki defa Afyon Müddeiummîsi benim için buraya gelmesi ve iki günde, herbir günde beş tayyâre benim gezdiğim yerlerde beni nezâret

amirâne: emrederek, emredercesine.

Arabi: Arap diline ait.

asayiş: emniyet, kanun ve nizam hâkimiyetin sağlanması.

ayn-ı hakikat: hakikatin aslı, gerçeğin tâ kendisi.

belâ: musibet, sıkıntı.

biçare: çaresiz, zavallı.

def: mâni olma, kovma, ortadan kaldırma.

dünyevî: dünyaya ait.

ehemmiyetli: önemli.

emare: alâmet, belirti, nişan.

evrak-ı muzırza: zararlı evrak, kâğıtlar, yapraklar.

feda: uğruna verme.

garaz: kötü kasıt, düşmanca niyet, kin.

gurbet: yabancı memleket, yabancı yer, vatan dışı, doğup büyüdüğü ülke, şehir, köy dışında kalan yerler, yâd el.

hâdise: olay.

hadsiz: sınırsız, sonsuz.

hâlet-i ruhiye: insanın ruh hâli, psikolojik durum, insanın manevî hâli, iç durumu.

haysiyet: şeref, onur, itibar.

hiddet: öfke, kızgınlık.

husususan: bilhassa, özellikle.

ihanet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.

ihsan: bağışlama, ikram etme, lütuf.

istirahat: dinlenme, rahatlatma.

levha:

masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

meclis: topluluk, hey'et.

muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, saygın.

müddeiummî: savcı.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

nezâret: gözetme, bakma.

resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.

resmî: devlet adına olan.

saadet: mutluluk.

suret: biçim, şekil, tarz.

şek: şüphe, zan, tereddüt.

şeref: onur, haysiyet.

şükür: görülen bir iyiliğe karşı hoşnutluk ve memnunluk ifade etme, teşekkür.

tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.

taharri: arama, araştırma.

tahkir: hakaret etme, küçük görme, şeref ve haysiyetini incitme.

tahkirat: hakaret etmeler, hor görmeler, küçük görmeler.

tarz: biçim, şekil.

tayyare: uçak.

teşhir: suçluyu ibret için halka gösterme.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.

zaif: zayıf.

zarfında: süresince

altına alması; ve beş polis hafiyesinin burada bana tarasud edenlere ilâve edilip, ahvalimi tecessüs etmek için gönderilmesi; ve postahanelere bana ait mektupların müsaderesi için resmen emir verilmesi gösteriyor ki, Şeyh Said ve Menemen Hâdisesinin on misli bir hâdiseyi evhama düşünmüşler. Habbeyi kubbe söylemişler ki, böyle bir vaziyet alıyorlar. Benim eski hayatımı zannedip, ihanetle hiddete gelecek tahmin etmişler. Bilakis al dandılar. Biz, bütün kuvvetimizle anarşiliğe bir Sedd-i Zülkarneyn gibi, bir sedd-i Kur'ânî tesisine çalışıyoruz. Bize işenler, anarşilik ve belki komünistliğe zemin ihzar ediyorlar.

Evet, eğer eski hayatım gibi, izzet-i ilmiyeyi muhafaza etmek için hiçbir hakareti kabul etmemek olsaydı ve vazife-i hakikiyesi sırf ahiret ve ölümün îdâm-ı ebedîsinden Müslümanları kurtarmak vazifesi olmasaydı ve bana işenler gibi sırf dünyaya ve menfi siyasete çalışmak olsaydı, on Menemen, on Şeyh Said Hâdisesi gibi bir hâdiseye, o anarşilik hesabına çalışanlar sebebiyet vereceklerdi.

Hem, üç mahkeme ve yirmi senede kaç vilâyetin zabıtalı, kıyafetime kanunca ilişmedikleri ve mazuriyetim ve inzivama binaen tebdil-i kıyafetime hiçbir ihtar olmadığı hâlde, böyle keyfi, kanunsuz, cebren ahali içinde başıma şapka giydirmeye çalışmak, kırk seneden beri bu vatanda, hususan iman-ı tahkiki dersinde kardeşâne alâkadar olan yüz binler adam, pek büyük bir heyecan içinde zemini hiddete getirip, emsalsiz ağlamaya vesile olacaktı.

ahali: halk.
ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
ahval: hâller, durumlar.
alâkadar: ilgili, ilişki.
anarşi: hükümsüz veya siyasi otoritesini kaybetmiş düzensiz topluluk hâli.
Bilakis: aksine, tersine.
binaen: -den dolayı, bu sebepten.
cebre: cebirle, zorla, kuvvet kullanarak, mecburî.

emsalsiz: benzersiz.
evham: vehimler, zanlar, kuruntular.
Habb: tane.
hâdis: olay.
hafiy: saklı ve gizli olayları araştırın polis.
hakaret: saygı göstermeme, alçak görme, aşağılama.
hiddet: öfke, kızgınlık.
hususan: bilhassa, özellikle.
idam-ı ebedi: dirilmemek üzere yok oluş, ahiret inancı olmadığı için ölümü ebedî

yokluğa gitmek olarak görme.
ihanet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.
ihzar: hatırlatma, uyan.
ihzar: hazır etme, hazırlama.
iman-ı tahkiki: tahkiki iman, imana dair bütün meseleleri inceleyip delil ve bürhan ile inanma.
inziva: bir köşeye çekilme, tek başına yaşama, dünya işlerinden vaz geçme, dünyadan el-etek çekme.

izzet-i ilmiye: ilmin izzeti, ilmin gerektirdiği ağırbaşlılık.
kardeşâne: kardeşçe, kardeş gibi.
keyfi: kanuna uymayarak, keyfe, arzuya bağlı.
komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.
kubbe: gökyüzü, sema.
mazuriyet: mazurluk, özürülük.
menfi: olumsuz, müspet olmayan.
misil: kat, eş.
muhafaza: koruma.
müsadere: toplatma, elden alma.
resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.
sebbiyet: sebep olma.
sedd-i Kur'ânî: Kur'an'a ait set, Kur'an'ın yıkılmaz seddi, kalesi.
Sedd-i Zülkarneyn: Zülkarneyn'in seddi; Zülkarneyn'in Ye'cüc ve Me'cüc kavminden korunmak isteyenler için yaptırdığı çok büyük ve sağlam set, kale.
tarassut: gözetme, göz altında tutma.
tebdil-i kıyafet: kıyafet değiştirme, kıyafet değişikliği.
tecessüs: bir insanın bilinmesini istemediği bir kusurunu, ayıbını veya özel durumunu araştırıp öğrenme arzusu.
tesis: kurma, meydana getirme.
vazife: görev.
vazife-i hakikiye: hakikî gerçek vazife.
vaziyet: durum.
vesile: aracı, vasıta.
vilâyet: il.
zabıta: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.
zemin: yer

Zaten ecnebî parmağıyla, güya hakkımda teveccüh-i ammeyi kırmak fikriyle, damarlarıma dokunacak kânunsuz muamelelerin mezkûr maksat için yapıldığına çok emarelerle kat'î kanaatimiz geldi. Fakat, Cenab-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, benim gibi kabir kapısında, alâkasız, dünyadan usanmış, hürmetten, teveccüh-i ammeden kaçmış ve şanüşeref ve hodfuruşluk gibi riyakârlıklara hiçbir meyli kalmamış bir vaziyette iken, bunların bana karşı kanunsuz ihanetlerinin hiçbir ehemmiyeti kalmadı. Cenab-ı Hakka havale ediyorum. Bana lüzumsuz evham yüzünden eziyet edenlerin yakında ölümle idam-ı ebediyeye giriftar olacaklarını düşünüp, hakikaten acıyorum. Yâ Rabbî, onların imanını Risale-i Nur'la kurtar, idam-ı ebediden sırr-ı Kur'ân'la terhis tezkeresine çevir! Ben de onlara hakkımı helâl ediyorum.

Said Nursî

alâka: ilgi, ilişki, bağ.

ecnebi: yabancı.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

emare: alâmet, belirti, nişan.

evham: vehimler, zanlar, kuruntular.

eziyet: incitme, büyük sıkıntı verme.

giriftar: tutulmuş, yakalanmış.

güya: sanki.

hadsiz: sınırsız, sonsuz.

hakikaten: hakikat olarak, doğrusu, gerçekten.

havale: bir şeyi başkasının üstüne bırakma.

hodfuruş: kendini beğendirmeye çalışan, övünen.

hürmet: saygı.

idam-ı ebedî: dirilmemek üzere yok oluş, ahiret inancı olmadığı için ölümü ebedî yokluğa gitmek olarak görme.

idam-ı ebediyeye: dirilmemek üzere yok oluş, ahiret inancı olmadığı için ölümü ebedî yokluğa gitmek olarak görme.

ihanet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.

iman: inanç, itikat.

kanaat: inanma, görüş, fikir.

kat'î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.

maksat: gaye.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

muamele: davranma, davranış.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

riyakâr: riya eden, iki yüzlü, sahtekâr.

sırr-ı Kur'ân: Kur'ân'ın sırrı.

san ü şeref: şan ve şeref.

şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah'ı hamd etme.

terhis: izin verme, serbest bırakma, salıverme.

teveccüh-i amme: genel teveccüh, umumun, herkesin, halkın yönelişi.

tezkere: belge, pusula.

vaziyet: durum.

ya Rabbî: Ey her şeyi en güzel şekilde terbiye ve idare eden Rabbim

Bediüzzaman Said Nursî'nin ders ve irşadıyla hakikate ulaşan ve Nur hizmetinde çok kıymet-
tar ve yüksek hizmetleri sebkât eden kahraman
ve halis bir talebenin, Üstadın mahiyetini tarif
eden ayn-ı hakikat bir ifadesidir.

*Bu günde, Mele-i Âlânın arzda medâr-ı süruru.
Bu günde, sekene-i arzın Mele-i Âlâda medar-ı iftihar.
Bu günde, Habîbullahın medar-ı nazarı.
Bu günde, Müslümanlığın sertâcı.*

*Bu günde, hak tarîklerin şâhı.
Bu günde, hakikatlerin imamı.
Hem bu günde, Mahbub-i Hudâ.
Hem bu günde, allâme-i asır.*

*Hem bu günde, zulmetin nuru.
Hem bütün günlerde serdar-ı hidayet.
Hem Molla Said'in Nursî.
Hem Bediüzzaman'ül-Fahrüddevrânî...*

Hüsrev

allâme-i asır: asrın bilgini, asrın en büyük âlimi.
arz: yer, dünya.
ayn-ı hakikat: hakikatin aslı, gerçeğin tâ kendisi.
Bediüzzaman'ül-Fahrüddevrânî: Dönemin övüncü olan Bediüzzaman
Habîbullah: Allah'ın sevgilisi, Hz. Muhammed.
hâk: doğru, gerçek, hakikat.
hakikat: gerçek, doğruluk.
halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.

imam: önder, rehber.
irşat: doğru yolu gösterme, gafletten uyandırma.
kıymettar: kıymetli, değerli.
mahbub-i Hüda: Allah'ın sevgili kulu.
mahiyet: bir şeyin aslı, esası, tabiatı, niteliği.
medar-ı iftihar: iftihar sebebi, övünme sebebi.
medar-ı nazar: göz önünde bulundurulması gereken.
medar-ı sürur: sevinç ve neşe vesilesi, sebebi.

mele-i âlâ: yüce âlem; Cenab-ı Hakk'a daha yakın olan büyük meleklerin toplandığı âlem.
nur: aydınlık, parlaklık, ışık.
sebkât: geçme, ilerleme.
sekene-i arz: arzın sakinleri, yeryüzünde bulunanlar, mahlûkat.
serdar-ı hidayet: doğru yola kılavuzluk eden, doğru yolu gösteren komutan.
sertâc: baş tacı.
sah: benzerlerine oranla en

iyi, en üstün.
talebe: öğrenci.
tarif: bir şeyi bütün vasıflarını içine alacak şekilde anlatma.
tarik: yol, meslek, seçilen tarz.
zulmet: karanlık

MERHUM HASAN FEYZİ'NİN RİSALE-İ NUR HAKKINDAKİ MANZUMESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
1 وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

âyetinin veraset-i Ahmediye (a.s.m.) cihetinde, mana-i işarî noktasında, bu asırda o “Rahmeten Lilâlemîn”in bir âyinesi ve hakikat-i Kur’âniyenin bir hakikî tefsiri olan Risale-i Nur, o küllî rahmetin bir cilvesi, bir numunesi olmasından, hakikat-i Muhammediyenin (a.s.m.) bir kısım evsafı, mana-i mecazî ile cüz’î bir vârisine verilebilir diye, bu parlak kasideye ilişmedim. Yalnız hakikat-i Ahmediye (a.s.m.) âyinesinin farkına işaretten bazı kelimeler ilâve edildi.

Said Nursî

*Huzur bulur bugün seninle âlem,
Ey bu asırda rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!
Sürur bulur bugün seninle âdem,
Ey bir rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!*

*Bu hasta gönüller çoktan perişan,
Varsa sende eğer Lokman’dan nişan,
Bir Şifâ sun, gel ey mahbûb-i zîşan,
Ey cilve-i rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!*

.....

âlem: dünya, cihan; bütün yaratılmışlar.

asır: yüzyıl.

âyet: Kur’ân’ın her bir cümlesi.

âyine: ayna.

cihet: yön.

cilve: tecelli, görüntü.

cüz’î: küçük, az; kıymetsiz, önemsiz.

evsaf: vasıflar, nitelikler, özellikler.

hakikat-ı Ahmediye: Hz. Muhammed’in (a.s.m) manevî kişiliği.

hakikat-ı Kur’âniye: Kur’ân’ın hakikati, Kur’ân’ın ifade ettiği gerçek.

hakikat-ı Muhammediye: Hz. Peygamberin manevî şahsiyeti, İslâmîyetin aslı ve esası.

hakikî: gerçek.

işaretten: işaret ederek, belirterek.

kaside: övgü maksadıyla yazılmış şiir ve bu şiirin nazım şekli.

küllî: umumî, genel, bütün olan.

mana-yı işarî: yazı ve işaretlerle ifade edilen mana.

1. Rahman ve Rahîm olan Allah’ın adıyla.

Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiya Suresi: 107.)

mana-yı mecazî: mecazî mana, bir kelimenin veya lâfzın gerçek anlamının dışında başka bir anlamda kullanıldığındaki mana.

manzume: vezinli, kafiyeli söz, şiir, eser.

merhum: rahmete kavuşmuş, ölmüş, ölü.

numune: örnek.

rahmet: şefkat, merhamet, bağışlama ve esirgeyicilik.

Rahmeten Lilâlemîn: bütün âlemlere rahmet olan, Hz. Muhammed (a.s.m.).

rahmet-i âlem: kâinattaki rahmet.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.

Risaletü’n-Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.

tefsir: Kur’ân’ın mana bakımından izahı, açıklaması.

vâris: mirasçı.

veraset-i Ahmediye: Hz. Muhammed’in (a.s.m.) vârisliği, Peygamberimizin tebliğ vazifelerine vâris olma.

*Gelmez mi bu uzun hicenin?
Geçmez mi gamı bu yaşlı gecenin?
Zâri arttı, sabrı, bitti nicenin,
Ey cilve-i rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!*

*Fahr-i Âlem, Arş'tan bu yere indi,
Şâh-ı Velâyet gelip Düldül'e bindi,
Zülfikar'a bugün, artık nur dendi,
Ey bu zamanda rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!*

*Derdlere dermansın, mahbub-i cânsın,
Hem camiü'l-Esma ve'l-Kur'ânsın,
Hem de nur-i Hak'tan bize ihsansın,
Ey bir rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!*

.....

*Bu âlemde madde değil, bir özsün,
Her zerreden bakan bütün bir gözsün,
Kâinatı hayran eden bütün bir yüzsün,
Ey misâl-i rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!*

*Çünkü, sensin bu asırda Rahmeten Lilâlemînin cilvesi,
Çünkü, sensin şimdi Şefîü'l-Müznibîn'in vârisi.
Ağısna yâ gıyâse'l-mustağîsin bir duası,
Ey şûle-i rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!*

.....

ağısna ya gıyâsel'- müsteğîsin: ey yardım isteyenlere yardım eden.
âlem: dünya, cihan; bütün yaratılmışlar.
Arş: göğün en yüksek katı.
asır: yüzyıl.
Camiü'l-esma vel Kur'ân: Kur'ân ve Allah'ın isimlerini içine alan.
cilve: tecelli, görüntü.
cilve-i rahmet-i âlem: kâinatı rahmet tecellileri, Allah'ın rahmetinin kâinatı

cilveleri.
derman: ilâç, çare.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
Fahr-i Alem: âlemin övücü, âlemin kendisiyle övündüğü Peygamberimiz (a.s.m.).
gam: keder, üzüntü.
ihsan: bağışlama, ikram etme, lütf.
Kâinat: evren; yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler.
mahbub-i cân: gönül dostu, canın sevgilisi.

mahbub-i zîşan: şanlı sevgili; Hz. Muhammed (a.s.m.).
misal-i rahmet-i âlem: âlemin rahmet timsali.
nişan: iz, belirti, alâmet.
nur: aydınlık, parlaklık, ışık.
nur-i Hak: Cenab-ı Hakkın nuru, ziyası.
Rahmeten Lilâlemîn: bütün âlemlere rahmet olan, Hz. Muhammed (a.s.m.).
rahmet-i âlem: kâinatı rahmet.
Risaletü'n-Nur: Nur Risalesi,

Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.
Sürur: sevinç, mutluluk.
Şâh-ı Velâyet: vefâğın şâhi olan Hz. Ali (r.a.).
şefîü'l-müznibin: günahkârların bağışlanması için sefaatte bulunacak olan Hz. Muhammed (a.s.m.).
şule-i rahmet-i âlem: âlemdeki rahmet parıltısı; Cenab-ı Hakkın rahmetinin kâinatı parıltısı.
vâris: mirasçı.
Zari: ağlayıp sızlama, ağlayıp sızlanma.
zerre: en küçük parça, molekül, atom

*Şifâ bulsun şimdi biraz yaramız,
Revaç bulsun geçmez olan paramız,
Saç nûrunu, aka dönsün karamız,
Ey ziyâ-i rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!*

.....

*Meylimiz yok yalancı bir dünyaya,
Son verdik biz bid'alara, riyâyâya,
Kapılmayız öyle kuru hülyâyâya,
Ey bir hakikat-i rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!*

*Yok bizde cemiyet kurma hülyâsı,
Yok başka bir yola gitme sevdâsı,
Olduk ancak Nurun dertli şeydâsı,
Ey dertlilere rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!*

.....

*Geçmişiz hep medihlerden senâdan,
Yüz çevirdik servetlerden gınâdan,
Nur isteriz, geçmeden bu fenâdan,
Ey bu asırda rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!*

.....

*Âşıkların arşa çıkan feryâdı,
Ağlatıyor o pâk ruhlu ecdâdı,
Allah için eyle bize imdâdı,
Ey muhtaçlara rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!*

arş: göğün en yüksek katı.

asır: yüzyıl.

bid'a: dinin aslına uymayan âdet ve uygulamalar..

cemiyet: manevî birlik teşkil eden topluluk.

ecdat: dedeler, büyük babalar, atalar.

fenâ: ölümlü, geçici.

feryat: haykırma, çığlık.

gınâ: zenginlik, bolluk.

hakikat-ı rahmet-i âlem: âlemin

rahmetinin gerçeği. âlemin içine nakşedilmiş olan rahmet tecellilerinin hakikati.

hülya: hayal.

imdat: yardım.

medih: övmek.

Meyil: bir tarafa doğru eğilme, yönelme.

nur: aydınlık, parlıt, ışık.

pak: temiz.

rahmet-i âlem: kâinattaki rahmet.

Revaç: kıymet, değer.

Risaletü'n-Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

riya: özü sözü bir olmamak, inandığı gibi hareket etmeyiş,

iki yüzlülük.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

senâ: methetme, övme.

şeydâ: aşktan aklını yitirmiş, aşk çığını, divane, tutkun.

ziya-yı rahmet-i âlem: Âlemin lâhî rahmet ışığı.

Gökler saldı bela, yer verdi bela,
Sarstı âfâkı bir acı vâveylâ,
Rahmet et âleme ey nûr-i Mevlâ!
Ey cilve-i rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!

Bir yanda sel var, bir yanda kan akar,
Bu belâ ateşi âlemi yakar,
Ağlayan bu beşer hep sana bakar,
Ey nümûne-i rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!

Çevrildi ateşle bu koca dünya,
Bir cehennem gibi kaydadı deryâ,
Yetiş imdâda ey şâh-ı evliyâ,
Ey bu zamanda rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!

.....

Zındıkaya, küfre karşı saldırdın,
Gönüllerden kederleri kaldırdın,
Bizi nurun deryasına daldırdın,
Ey bîçarelere rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!

Kaldıramaz sana asla kimse el,
Bağlıyoruz bizler sana candan bel;
Dünyalara sensin ümit ve emel,
Ey ziyâ-i rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!

.....

Sen ordu kurmazsın erle, uşakla,
Savaşmazsın öyle topla, bıçakla,
Nûrunla şu asrı tutup kucakla,
Ey şimdi rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!

afak: bütün dünya, gözle görülen âlem.
âlem: dünya, cihan; bütün yaratılmışlar.
asır: yüzyıl.
belâ: musibet, sıkıntı.
beşer: insan, insanlık.
bîçare: çaresiz, zavallı.
cilve-i rahmet-i âlem: kâ-

inattaki rahmet tecellileri, Allah'ın rahmetinin kâinattaki cilveleri.
derya: deniz.
emel: şiddet arzu, ümit.
imdat: yardım.
keder: kaygı, acı, hüzn.
küfür: imansızlık, dinsizlik.
numune-i rahmet-i âlem:

kâinattaki rahmetin numunesi, örneği.
nur: aydınlık, parıltı, ışık.
nur-i Mevlâ: Cenab-ı Hakkın nuru.
Rahmet: şefkat, merhamet, bağışlama ve esirgeyicilik.
rahmet-i âlem: kâinattaki rahmet.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
Risaletü'n-Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
şâh-ı evliya: keramet sahiplerinin, velîlerin, ermişlerin şâhı.
vaveylâ: çılgılık, feryat.
Zındıka: dinsizlik, inançsızlık.
ziya-yı rahmet-i âlem: Âlemin llâhî rahmet ışığı.

*Bitsin de bu korkunç tûfân-ı şedid,
Açılsın yep yeni bir devr-i mes'ud,
On sekiz bin âlem eylesin hep îyd,
Ey ehl-i Kur'ân'a rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!*

*Geliyor şu karşıdan gerçi bir zulmet,
Fakat sensin bugün ata-i rahmet,
Boğacaksın onu nurunla elbet,
Ey bir rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!*

*Kızıl ejder yuvamıza girmesin,
Zehirli eli yakamıza ermesin,
Karşı durup nûrun fırsat vermesin,
Ey seyf-i rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!*

*Kara duman üstümüzden dağılsın,
Kızıl alev sönüp âlem ayılsın,
Bu zaferin haşre kadar anılsın,
Ey Zülfikar-ı rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!*

*O soydandır nice canlar yakanlar,
O soydandır evler, barklar yıkanlar,
O soydandır sana kinle bakanlar,
Ey hüccet-i rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!*

*Mâsumların kanlarını içerler,
Ebû Cehl'i, Nemrudları geçerler,
Ölümlerden ölümleri seçerler,
Ey şimdi bir rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!*

âlem: dünya, cihan; bütün yaratılmışlar.
atâ-i rahmet: rahmet bağıışı, rahmet ikramı.
devr-i mes'ut: saadet devri, bahtlı dönem.
ehl-i Kur'ân: Kur'ân ehli, Kur'ân'a inanıp ona uyanlar.
haşir: kıyametten sonra bütün

insanların bir yere toplanmaları, Allah'ın ölüleri diriltip mahşere çıkarması.
hüccet-i rahmet-i âlem: kâinatındaki rahmetin hücceti, delili.
iyd: bayram, bayram günü.
kin: gizli düşmanlık, garaz.
Masum: suçsuz, günahsız, saf,

temiz.
nur: aydınlık, parıltı, ışık.
rahmet-i âlem: kâinatındaki rahmet.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
Risaletü'n-Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin

eserlerinin adı.
seyf-i rahmet-i âlem: kâinatındaki rahmet kılıcı.
tufan-ı şedit: şiddetli yağmur.
zulmet: karanlık.
Zülfikar-ı rahmet-i âlem: kâinatındaki rahmetin Zülfikar'ı

Bir mikrop ki, ciğerleri dişliyor,
Kanımızla kendisini besliyor,
Temiz yurdu telvîs edip pisliyor,
Ey bir eczahane-i rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!

Gazilerin, fâtihterin konağı,
Seyidlerin, serverlerin otağı,
Bu vatandır şehidlerin yatağı,
Ey cilve-i rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!

O Şehidlerin ala dönmüş kefeni,
Miskler kokar güle benzer bedeni,
Öper melekler de nurlu na'şını,
Ey cilve-i rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!

Kur'ân diyor: ölmemiştir, diridir;
Herbirisini, Hakkın arslan eridir.
Türbeleri yürekleri titretir,
Ey âyine-i rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!

Armağansın çünkü asîl millete,
Düşmeyelim bir gün bile zillete,
Götür bizi şanlı büyük devlete
Ey misâl-i rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!

Eyleyeler nurun ile hep savlet,
Zaferlerle şanlar bulur bu millet,
Şarka, garba ziyâ salsın bu devlet,
Ey bizlere rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!

asil: soylu.

âyine-i rahmet-i âlem: kâinatın rahmet aynası.

cilve-i rahmet-i âlem: kâinatın rahmet tecellileri, Allah'ın rahmetinin kâinattaki cilveleri.

eczahane-i rahmet-i âlem: dünyanın rahmet eczanesi,

bütün dertlerin devasının bulunduğu âlem.

fatih: bir memleketi, ülkeyi zapteden, ele geçiren.

garp: batı, Batı'da kalan bölgeler.

kefen: gömülmeden önce ölünün sandığı beyaz bez, kefen.

misal-i rahmet-i âlem: âlemin rahmet timsali.

Misk: bir ceylân cinsinin erkeğinin göbeğinden elde edilen güzel koku.

naas: cenaze, kefenlenip tabuta konmuş, gömülmeye hazır ölü.

nurlu: ışıklı, parıltılı.

otağ: büyüklere özel çadır, saltanat çadırı.

rahmet-i âlem: kâinattaki rahmet.

Risaletü'n-Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

savlet: şiddetli hücum, saldırma.

server: bir takımın en ileri geleni.

Seyyid: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) torunu Hz. Hasan'ın soyundan olan kimse; Hz. Muhammed'in temiz soyundan gelen kimse.

şan: şöhret, ün.

Şark: doğu, doğu bölgeleri.

Şehit: Allah'ın ve yüce dininin adını yüceltme uğrunda canını feda ederek savaşta vurulup ölen Müslüman.

telvis: buluşturma, kirletme, pisletme.

Türbe: genellikle büyük zatların mezarları üzerine yapılan kubbeli yapı.

Zafer: yenme, başarı.

zillet: hor ve hakir görülme, alçalma.

ziya: ışık, aydınlık, nur

Nurdan kanadın, hem sağlam kolun var,
Nurdan senin Hakka giden yolun var,
Kabul et; bir kemter Feyzi kulun var,
Ey bu asırda rahmet-i âlem Risaletü'-Nur!

¹ **السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ**

Üstadım, Efendim Hazretleri,

² **وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ** ayetinin nurlarından, nu-

run sâyesinde alabildiğim bir zerreyi bu şekilde yazdım ve huzur-i irfanınıza sundum. Kabulünü rica eder, selâm-larımızı sunar ve mübârek ellerinizden öperiz.

*Bîçare talebeniz
Hasan Feyzi (Rahmetullahi
aleyhi ebeden dâimâ)*

Merhum Hasan Feyzi, Nurlardan aldığı hakikat dersini, Nurlara işaret ederek güzel tanzim etmiş. Lâhikaya girsin.

Said Nursî

*Güzel oku; her zerrede coşkun birer mana var.
Dert ehline bu manada canlar sunan edâ var.
Vermek için parlaklığı, gamlı gönül evine,
Bir bak hele, her cilâdan üstün olan cilâ var.*

*Derin, güzel düşünceyle incelersen bunu sen,
Zaifleşmiş ruhlar için dağlar gibi gıdâ var.*

asır: yüzyıl.

ayet: Kur'ân'ın her bir cümlesi.

berekât: bolluklar, iyilikler, ihsanlar.

bîçare: çaresiz, zavallı.

cilâ: parlaklık.

gam: keder, üzüntü.

hakikat: gerçek, doğruluk; görülen bir şeyin aslı, esası.

huzur-i irfan:

kemter: daha aşağı, kıymetsiz, değersiz.

merhum: rahmete kavuşmuş, öl-

1. Allah'ın selâmi, rahmeti ve berekâtı üzerinize olsun.

2. Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiya Suresi:107.)

müş, ölü.

mübârek: feyizli, bereketli,

kutlu.

nur: aydınlık, parıltı, ışık.

rahmet-i âlem: kâinattaki

rahmet.

rahmetullâhi aleyhi ebeden

dâima: ebedî ve daimî olarak

Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun.

Risaletü'n-Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

selâm: barış, rahatlık, selâmet ve esenlik dileme.

talbe: öğrenci.

tanzim: düzenleme, sıralama, tertipleme.

Zaif: zayıf.

zerre: en küçük parça, molekül, atom

Hem dilersen tükenmeyen sermâye-i serveti,
Aç gözünü Nurlara bak, işte sana tûfan gibi gınâ var.

“Beni tanı; yürü kulum yürü!” diye bizlere,
Her nefeste şefkat ile Rabbimizden nidâ var.
Duymuş isen bu nidâyı her zerrenin dilinden,
Müjde olsun, artık sana Cennet denen safâ var.

Uzaklara bakma, Nurlara bak, yürü; âlem onun
âyinesi.
Görmez misin, her yüzünde aynı renkte ziyâ var.
Bir güneştir, her zerrede cilve yapıp parlayan;
Bilmez misin, sende dahi o edâdan edâ var.

Eller açıp yürü bugün, kana kana Risale-i Nur’dan ışık all!
Aşka uyan, nûra kanan her zerrede rehâ var.
Hüner değil dostu düşman, yârı ağyâr eylemek;
Yâdı bilmiş yapasın ki, ancak dostta vefâ var.

Hünerdir ki; yaprak atlas, toprak elmas olmalı!
Çünkü bir bak; ne yaprakta, ne toprakta beka var.
Kısa görüp denizleri damlalara çevirme,
Hakikatte her damlada gizli birer deryâ var.

Damla iken aslın senin, dağı taşı aşarsın,
Hem gökleri keşfedersin, sende ey Nur, böyle dehâ var!
Bir noktayı cihan yap, o cihâna hâkim ol,
Zîrâ senin bir noktanda, güneş kadar zekâ var!

Her zerrenin kâbesidir kalbi yine kendine,
Dikkat eyle, herbirinde yine ancak Hüdâ var.

ağyar: gayriler, yabancılar.
âlem: dünya, cihan; bütün yaratılmışlar.
atlas: ipekten yapılmış ku-
maş.
âyine: ayna.
beka: bakılık, ebedilik, son-
suzluk.
cilve: tecelli, görüntü.
deha: çok akıllılık, zekiliğin ve
anlayışlılığın son derecesi.
derya: deniz.

eda: naz, işve.
elmas: çok kıymetli bir
mücevher.
gına: zenginlik, bolluk.
Hakikat: gerçek, asil, esas.
hâkim: hükmeden.
Hüda: doğruluk, hidayet.
Hüner: marifet, bilgililik, us-
talık.
nida: ses, seslenme, çağırma.
nida: ses, seslenme, çağırma.
nur: aydınlık, parıltı, ışık.

Rabb: besleyen, yetiştiren,
verdiği nimetlerle mahlûkatı
islah ve terbiye eden Allah.
reha: kurtulma, kurtuluş,
halâs.
Risale-i Nur: Nur Risalesi,
Bediüzzaman Said Nursî’nin
eserlerinin adı.
safa: rahat ve huzurlu olma,
gönül şenliği.
sermaye-i servet: mal ser-
mayesi.

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek
sevme, içten ve karşılıksız mer-
hamet.
tufan: çok şiddetli yağmur ve sel.
vefa: dostluk ve sevginin gerek-
tirdiği davranışlarda devamlı ol-
ma.
yâd: anma, hatıra getirme.
yâr: dost.
zerre: en küçük parça, molekül,
atom.
ziya: ışık, aydınlık, nur

Sakın Feyzi! Sen gözünü Hak yüzünden ayırma,
Hakkı gören gerçeklere, hakkı kadar atâ var.

Denizli Kahramanı Merhum
Hasan Feyzi

(Mekteb-i fûnunda ve ulum-i İslâmiyede gayet
müdakkik ve kıdemli muallimlerden Hasan Fey-
zi'nin bir şiiiri)

HAZRETİNİZE BURADAN AYRILIK SÖYLEMİŞTİM

Çekilip nur-i hidayet yine zindan odacak;
Yine firkat, yine hasret, yine hüsrân olacak.
Yine sen, yaş yerine kan akıtıp ağla gözüm;
Çünkü hicran dolu kalbim yine hicran olacak.

“Yine göç var” diye, Mecnun’a haber verme sakın.
Yine matem, yine zâri, yine efgan olacak.
Açılan ol gül-i tevhid, sararıp solsa gerek;
Kapanıp Kâbe-i irfan, yine viran olacak.

Haber aldım ki, yarın yad olacakmış bize yar;
Ne büyük yare ki, kimler buna derman olacak?
Bu büyük derd-i elemden kime şekva edeyim?
İşiten nâlemi, hep ben gibi nâlân olacak.

âb-ı hayat: hayat suyu.
atâ: bağışlama, bahşis.
derd-i elem: acı derdi, maddî ve manevî elem derdi.
derman: ilaç, çare.
dûr: uzak, irak.
efgan: ızdırap ile haykırma, bağırıp çağırma.
elem: dert, üzüntü, maddî-
manevî ızdırap.
envar: nurlar, aydınlıklar, ışıklar.
firkat: ayrılık.

gayet: son derece.
gül-i tevhid: Allah'ın birliğini temsil eden gül.
Hâk: doğruluk, gerçek, hakikat; Allah.
hasret: özlem.
hicran: ayrılık.
hicran: ayrılıktan gelen acı, ayrılık acısı.
hüsrân: hayal kırıklığı.
Kâbe-i irfan: irfan kâbesi, bilgi merkezi.
kıdem: bir işte zamanca, memuriyetçe, rütbece eskilik.

matem: büyük acı ve üzüntü.
Mecnun: delice âşık, aşktan deliren kimse, delice seven, tutkun.
Mekteb-i fûnun: fen ilimleri okulu.
muallim: ders veren, öğretmen.
müdakkik: tetkik eden, inceden inceye araştıran.
nâlân: inleyen, inleyici, feryat eden.
nâle: inleyen, inleyici.
nur: aydınlık, parıltı, ışık.

nur-i hidayet: hidayet nuru.
pak: temiz.
reyyân: suya kanmış.
şekva: şikâyet.
şifabâh: şifa verici, şifa veren, iyileştiren, iyilik veren.
ulûm-i İslâmiye: İslâmî ilimler.
viran: yıkık, yıkılmış, harap.
yad: anma, hatıra getirme.
yare: sevgili.
yare: yara.
zâri: ağlayıp sızlama, ağlayıp sızlanma

O, şifabaş olan envarını sen çeksen eğer,
Bana kim nur verecek, kim bana Lokman olacak?
O temiz pak nefesin, âb-ı hayatı bu çölün;
Onu dūr etme ki, her fert ona reyyan olacak.
Hele ol nur-i şerifin kime değmişse eğer,
Küçücük zerre de olsa, meh-i tâbân olacak.
O lütüfkâr, o keremkâr eli öptükçe benim,
Bu küçük kalb-i hazinim yine handan olacak.

Bâb-ı feyzinden irak olmayı asla çekemem,
Dahi nezrim bu ki, canım sana kurban olacak.
Nazarın erse garip başıma, ey nur-i Hudâ!
Bugün artık bu hakir bende de umman olacak.

Bu anasır, yüzüne her ne kadar çekse hicap,
Yine haksın; buna şahit yine Kur'ân olacak.
Kab-ı Kavseyn'den alıp dersimi bildim ki ayan,
O güzel nur-i bedî, manevî sultan olacak.

Sakınıp, Feysi-i bîçareye bahs açma bugün;
Yeni baştan yine şeyda, yine giryan olacak.

.....

Bîçare Talebeniz

Hasan Feysi

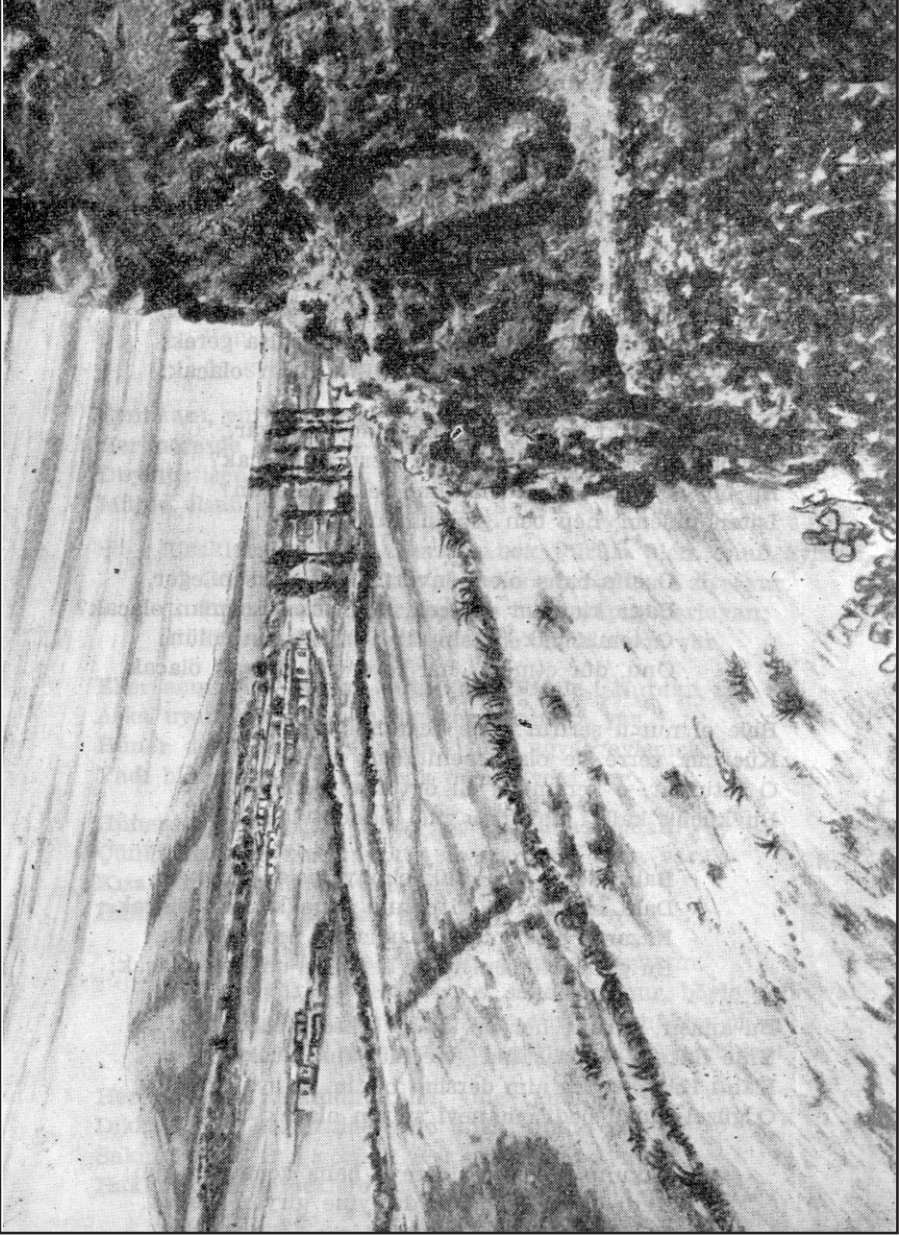

anasır: unsurlar, esaslar.
ayan: açık, meydanda, açıkta, belli.
Bab-ı feyiz: bereket, bolluk kapısı, nimet, ihsan kapısı.
bahis: konu.
Bîçare: çaresiz, zavallı.
Feysi-i bîçare: çaresiz Feysi.
giryan: gözyaşı döken, ağlayan.
hakir: aşağı, adî, itibarsız.
handan: gülen, gülücü, neşelenen, şen.
hicap: perde, örtü.

Kab-ı Kavseyn: iki yay mesafesi; Hz. Muhammed'in Mirac'a çıkışıyla vardiği son nokta; bütün yaratılanları arkasına alıp Yaratana müşerref ve muhatap olduğu makam.
kalb-i hazin: mahzun kalp, hüznünlü gönül.
keremkâr: kerem eden, lüt-feden, cömert.
Lütüfkâr: lütuf edici.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.

meh-i taban: parlayan ay.
Nazar: bakış, dikkat.
nezir: adama, adak.
nur-i bedî: eşsiz nur, hayret verici güzellikte nur.
nur-i Hudâ: hidayet verici olan Allah'ın nuru.
nur-i şerif: şerefli, mübarek, kutsal nur.
sultan: padişah, hükümdar.
şeydâ: aşktan aklını yitirmiş, aşk çılgını, divane, tutkun.
talebe: öğrenci.
umman: büyük deniz, derya,

okyanus.
zerre: pek ufak parça

Üstadın Emirdağ'daki Keçili Köyü ders mahalli, kayalık ve tayyarelerle takip edildiği yol kısmı

Yedinci Kısım

Afyon Hayatı

BEDİÜZZAMAN'IN TEVKİFİ

1947 senesinin son aylarında, Afyon'dan üç sivil polis memuru, güya memleket çapında gizli bir dinî cemiyetin faaliyetine aşına olmak için Emirdağ'ına gelmişlerdi. Başta Said Nursî olarak Nur Talebelerini tespit etmeye çalışıyorlardı. Sudan bahaneler icat etmeye tevessül ettiler. Bir numunesi şudur:

Bir sivil memur, bir kâğıda yazıyor: “Said'in hizmetçisi buradan Said'e rakı aldı.” Ve rakıcı dükkânında, sarhoş ve akli yerinde olmayan bir adama bu kâğıdın altına imza atmasını teklif ediyor. O adam diyor:

“Tövbeler olsun, bu yalanı kim imza eder?”

Sonra o kâğıdı imzalatmaya çalışan, fakat muvaffak olamayan memur, aynı gece acip bir hâdisede işlediği hatasının tokadını yiyor. Şöyle ki:

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
aşına: bilinen, tanınan.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
cemiyet: manevî birlik teşkil

eden topluluk.
güya: sanki.
hâdis: olay.
muvaffak: başarmış, başarılı.
numune: örnek.
Talebe: öğrenci.

tevessül: başvurma, girişme.
tevkif: tutuklama.
Tövbe: işlenmiş bir günahtan pişmanlık duyup bir daha işlemek üzere söz verme.

Berber rakı içtiği adamlarla dere kenarında gezerken, aralarında bir kavga cereyan eder. O bedbaht adam orada bir güzel dayak atıyorlar ve tabancasını da alıyolar.

Üstat faytonla kıra çıktığı zaman, dört-beş gün müdetince beş tayyare Üstadı takip ediyor. Üstat evine girdiği zaman, onlar da Emirdağ'ından çekiliyorlar. Üstadın sırf imanî, uhrevî hizmet-i Kur'âniyesine yanlış manalar verdirerek aleyhte propaganda yapılıyor ve yukarı makamlara yanlış aksettiriliyor.

Risale-i Nur'un teksir makinesiyle intişarı ve Anadolu'da Nurların gittikçe inkişafı karşısında bu imanî hizmeti durdurmak maksadıyla harekete geçen gizli dinsiz komiteler, hükûmete evham verdirerek, aleyhte tahrikât yapıyorlar. Emirdağ, Isparta, Kastamonu, Konya, İnebolu, Safranbolu, Aydın gibi daha birçok vilâyet, kasaba ve köylerdeki Nurcuların evlerinin aranmasına emir veriliyor. Nihayet 1948 senesinin başında (23 Ocak 1948) de Üstat Said Nursî ve on beş kadar Nur Talebesi Emirdağ'dan alınarak Afyon'a getirilir ve sorgularını müteakip tevkif edilirler. Ve diğer vilâyetlerdeki Nur Talebeleri de tevkif edilerek Afyon'a celp ediliyor. Böylece üçüncü medrese-i Yusufiye hayatı başlıyor.

aks: yansıma.
aleyh: karşı, karşıt.
bedbaht: bahtsız, talihsiz, zavallı.
celp: yazı ile çağırma.
cereyan: olma, meydana gelme.
evham: vehimler, zanlar, kuruntular.
hizmet-i Kur'âniye: Kur'an hizmeti.
imanî: imana dair olan, imanla ilgili.

inkişaf: ortaya çıkma, keşfolunma, gelişme.
intişar: yayılma, yaygınlaşma, nesrolunma.
komite: kötü bir maksat için toplanmış topluluk, cemiyet.
makam: büyük memuriyet, mevki.
maksat: gaye.
medrese-i Yusufiye: Yusuf'un medresesi, Hz. Yusuf'un (a.s.) iftira, haksızlık ve zulüm ile hapiste kalmasından kinaye olarak, iman ve

Kur'an'a hizmetinden dolayı tevkif edilenlerin hapsedildiği yer manasında, hapisane.
müteakip: den sonra.
nihayet: en sonunda.
nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nurları okuyup neşreden kimse.
propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vasi-

talarla yapılan faaliyet.
risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
tahrikât: tahrikler.
Talebe: öğrenci.
tayyare: uçak.
teksir: çoğaltma, çoğaltma makinesi.
tevkif: tutuklama.
uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.
vilâyet: il.

BEDİÜZZAMAN'IN AFYON MAHKEMESİ

Bediüzzaman, her girdiği hapisteki mahpusları irşat eder; hapisteki bazı caniler, koyun gibi bir hâl alır. Hapiste dahi tecrid-i mutlak içinde bırakıldığı hâlde, hapis-hane bir Nur mektebi vaziyetine girer. Bunun için, girdiği hapisanelere “Medrese-i Yusufiye” der. Hatta Denizli Hapishanesinde bir kısım gençler Medrese-i Yusufiye-den ayrılmak istemeyerek, “Bediüzzaman daha burada kalırsa, biz kendimizi suçlu gösterip ceza alacağız, ondan ayrılmayacağız. Risale-i Nur’dan ders alacağız” demişlerdir.

Denizli Hapsinde *Meyve Risalesi* isimli eser telif edildikten sonra, hapis-hanede tesirli bir ıslahat müşahede ediliyor. Bu vaziyet, düşmanları dahi takdire sevk ediyor.

Risale-i Nur’un mahiyetini dikkat ve tefekkürle okuyarak anlayıp tahkikî bir imana sahip olan halis Nur Talebeleri, ölümden, hapisten, zindandan ve hiçbir beşerî eza ve cefadan korkmazlar. Mukaddes Kur’ân ve iman hizmetiyle, vatan ve millet ve âlem-i İslâm ve beşeriyetin ebedî kurtuluşuna çalışırken, dinsizlerin duçar ettiği bir zulüm ve musibetle karşılaşarlarsa, asla fütur ve ümitsizliğe düşmezler, hapsilere iftihar ve memnuniyetle girerler. Onların tek bir istinat noktaları vardır; o da sırf rıza-i İlahî için, ihlâsla, Kur’ân ve imana hizmetleridir. Masum ve mazlumların muhafızı Cenab-ı Hak’tır. Hiçbir mâniaya ehemmiyet vermeyerek, Risale-i Nur’u okumaya ve

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
beşerî: insanla ilgili, insana ait.
beşeriyet: beşerîlik, insanlık.
canî: cinayet işlemiş kimse, acımasız, gaddar.
cefa: eziyet, sıkıntı, zulüm.
duçar: tutulmuş, uğramış, ya-kalanmış.
ebedî: sonu olmayan, daimî, süreklî.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

eza: eziyet, incitme, can yakma.
fütur: zayıflık, gevşeklik, usanç.
hâl: durum, vaziyet.
halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.
iftihar: gurur, övünme.
ihlâs: samimiyyet, bir amelî başka bir karşılık bekleme-sizin, sırf Allah rızası için yapma.
iman: inanç, itikat.
irşat: doğru yolu gösterme,

gafletten uyandırma.
ıslahat: düzeltmeler, iyileştir-meler.
istinat: dayanak.
mahiyet: bir şeyin aslı, esası, niteliği.
mahpus: hapsedilmiş olan, tutuklu.
mâniya: meneden şey, engel, özür, zorluk.
Masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.
mazlum: zulüm görmüş, hak-sızlığa uğramış.

medrese-i Yusufiye: Yusuf’un medresesi, Hz. Yusuf’un (a.s.) ifti-ra, haksızlık ve zulüm ile hapiste kalmasından kinaye olarak, iman ve Kur’ân’a hizmetinden dolayı tevkif edilenlerin hapsedildiği yer manasında, hapis-hane.
mektep: öğrenim yeri.
memnuniyet: memnurluk, se-vinçli oluş.
muhafız: koruyucu, bekçi.
Mukaddes: takdis edilmiş, kutsal, aziz, temiz.
müşahede: gözlem.
musibet: felaket, bela.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüz-zaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
rıza-yı İlahî: Allah’ın rızası, hoş-nutluğu.
sevk: yöneltme.
tahkikî: araştırma ve inceleme ile ilgili, inandığı şeylerin aslını, esasını bilerek inanma.
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.
Talebe: öğrenci.
tecrîd-i mutlak: hiç kimse ile gö-rüşmemek, hücre hapsi.
tefekkür: derin düşünme; esya-nın hakikatini, yaratıcının sırlarını kavramak ve ibret almak için zih-nen ve kalben düşünme.
telif: eser yazma.
vaziyet: durum.
zindan: hapis-hane.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

neşretmeye, kahraman Üstadları misillü feragatle çalışırlar. Bunun içindir ki, yirmi beş senelik müthiş bir istibdat-ı mutlak içinde Nurlara çalışan Nur Talebeleri, iman ve İslâmiyet hizmetinde sarsılmamışlardır. “Zahirde zararlı gibi görünen şeyler, hakikatte nimettir. Zahmette rahmet vardır. İman hizmeti uğrunda başımıza ne gelse hayırdır. Biz başımıza geleceği düşünmekle mükellef değiliz, hizmet-i Kur’âniye ile mükellefiz. Biz, Rabb-i Rahîmimizin daima inayeti altındayız. Ölsek şehidiz, kalırsak Kur’ân’ın hizmetkârıyız. İslâmiyet düşmanları bizi müebbed dünya hapsine de mahkûm etseler, bizler yine Risale-i Nur’un hizmetindeyiz” diye iman etmişler ve fakat sadece imanla kalmamışlar, bilfiil de amel etmişlerdir, meydandadır.

Bu dindar ve vefâkâr millet, Bediüzzaman’ın doğruluk ve büyüklüğünü ve kahramanlığını bilerek, ona o derece itimad etmiştir ki, onun aleyhinde ne propaganda yapılırsa yapılsın, inanmıyorlar. Bediüzzaman’a yapılan zulüm ve işkenceleri işittikçe, ona karşı kalblerinde daha ziyade bir sevgi ve bağlılık husule gelmektedir. Ve diyorlar ki: “Bediüzzaman gibi bir din kahramanını ve öyle büyük ve mübarek bir zâtı hapslere koymak, onun eserlerinin serbest okunmasına mâni olmak, dini Anadolu’dan kaldırmaya çalışmanın ve İslâmiyeti yıkmaya çabalamanın bir ifadesidir” diye, komünist ve dinsizlerin yaptırdıkları işkence ve zulümlerin düşmanı kesiliyorlar. Bunun için, hükûmet, her işten evvel hükûmet aleyhinde çevrilen bu plânı akim bırakmak için, Bediüzzaman’ı tamamen

akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.

aleyh: ona karşı, onun üzerine.

amel: iş, uygulama, yapma.

bilfiil: bizzat kendi çalışması ile, kendi yaparak.

dindar: dinin emirlerini yerine getiren.

evvel: önce.

feragat: hakkından isteyerek vazgeçme.

hakikat: gerçek, görülen bir şeyin aslı esası.

hizmet-i Kur’âniye: Kur’ân hizmeti.

hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.

husul: olma, meydana gelme.

iman: inanç, itikat.

inayet: yardım, ihsan, lütuf.

işkence: bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, eziyet.

istibdat-ı mutlak: hiç bir hak ve hürriyeti tanımayan tam baskı, tam diktatörlük.

itimat: dayanma, güvenme.

komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

mâni: engel.

misillü: gibi, benzeri.

mübârek: feyizli, bereketli, kutlu.

müebbet: ömür boyu sürececek olan, ömür boyu, yaşadıkça.

mükellef: sorumlu ve yükümlü olan, bir şeyi yapmaya mecbur olan, vazifeli.

müthiş: dehşet veren, ürktüten, dehşetli, korkunç.

neşir: herkese duyurma, yayma, tamim.

nimet: lütuf, ihsan, bağış.

propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.

Rabb-i Rahîm: şefkat ve merhamet sahibi olan Cenab-ı Hak.

rahmet: şefkat etmek, merhamet etmek, esirgemek.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.

sehit: vatan, bayrak, inanç gibi yüce değerler uğrunda ölen Müslüman kimse.

Talebe: öğrenci.

vefakâr: vefalı, vefa gösteren.

Zahir: görünüşe göre, görünüş itibarıyla.

zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.

zat: kişi, şahıs.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

serbest bırakması lâzımdır. Yoksa, Bediüzzaman ezildikçe, halk, hükûmet aleyhtarı **(HAŞİYE)** olacaktır. Din, vatan ve milletin selâmeti namına bu hakikati ihbar etmeyi bir vecîbe biliyoruz.

Evet, Bediüzzaman, 1944'te Denizli Mahkemesinde beraat ettiği hâlde, Afyon vilâyetine bağlı Emirdağ kazasında ikamete memur ediliyor. Orada, kendi ahireti ve Risale-i Nur'la meşgul olurken, 1948 senesinde, gizli din düşmanları, yapılan zulümler az geliyormuş gibi aynı nakarat ile "Gizli cemiyet kuruyor, halkı hükûmet aleyhine çeviriyor, ihtiyarladıkça artan enerjisiyle, kuvvetiyle, rejimi yıkmaya çalışıyor. Mustafa Kemal'e İslâm Deccali, Süfyan diyor" gibi bir sürü bahanelerle, elli Risale-i Nur talebesiyle birlikte Afyon Ağır Ceza Mahkemesine sevk ediliyor ve hapse konuluyor.

Yapılan derin ve uzun tahkikat neticesinde, bir tek suç delili bulunamıyor. Fakat, ne olduysa oldu, ne yaptılarsa yaptılar; nihayet, mahkeme, güya kanaat-i vicdâniye ile, Bediüzzaman'a yirmi ay ve müdakkik bir âlime on sekiz ay, yirmi iki kişiye de altışar ay hüküm veriyor. Diğerlerini de, "Bunlar Bediüzzaman'ı büyük bir mürşit olarak bilmişler ve içlerindeki derunî boşluğu doldurmak için Risale-i Nur'u okumuşlar" diye beraat veriyor. Hüküm

HAŞİYE: Bu hakikat 1950 seçimlerinde tamamen tahakkuk etmiş, Bediüzzaman'ı yirmi beş sene bir istibdâd-ı mutlak ve eşedd-i zulüm ve müthiş işkenceler içinde bırakan din aleyhtarı eski hükûmet, büyük bir ekseriyet tarafından yıkılmış ve dinimizin üzerindeki zulüm ve istibdâdı kaldırmakta olan Demokrat Parti iktidara getirilmiştir.

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
aleyh: karşı, karşıt.
aleyhtar: karşı olan, aynı fikirde olmayan.
âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.
cemiyet: manevî birlik teşkil

eden topluluk.

Deccal: kıyamet zamanına yakın meydana çıkarak fitne ve fesada sebep olacağı, İslâmî seairi tahrip edeceği, tarihte görülmemiş zulümleri nifakla aldatarak yapacağı hadis-i şeriflerde belirtilmiş yalancı ve zararlı şahıs.
delil: bir davayı ispata yarayan şey, bürhan.
deruni: içten, gönülden, kalpten, iç tarafa ait, içle ilgili.

ekseriyet: çoğunluk

eşedd-i zulüm: zulmün en şiddetlisi.

güya: sanki.

hakikat: gerçek, esas.

haşiye: dipnot.

hüküm: bir davanın veya bir meselenin tetkik edilmesinden sonra varılan karar.

ihbar: haber verme, bildirme.

ikamet: oturma, bir yerde kalma.

iktidar: hükûmet idaresini elde bulundurma

istibdat: idarede görülen her

türlü kanun dışı tazyik, baskı.

istibdat-ı mutlak: hiç bir hak ve hürriyeti tanımayan tam baskı, tam diktatörlük.

kanaat-ı vicdaniye: vicdanî kanaat, vicdana ait fikir.

müdakkik: tetkik eden, inceden inceye araştıran.

mürşit: irşat eden, doğru yolu gösteren, rehber, kılavuz.

müthiş: dehşet veren, ürkün, dehşetli, korkunç

nakarat: çok sık tekrarlanmaktan dolayı bıkkınlık veren söz.

nam: ad.

nihayet: en sonunda.

rejim: idarede tutulan yol, yönetim tarzı, düzenleme biçimi.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

selâmet: salımlık, emniyet, kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma.

sevk: yöneltme, gönderme.

Süfyan: ahir zamanda geleceği ve ümmetin karanlık günler yaşamasına sebep olacağı sahih hadislerde bildirilen dehşetli, dinsiz ve münafık şahıs.

tahakkuk: gerçekliğinin anlaşılması, bir şeyin doğruluğunun meydana çıkması

tahkikat: araştırmalar, kuruluşlar.

talibe: öğrenci.

vecibe: yerine getirilmesi borç hükmünde olan görev, iş.

vilâyet: il.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence

alanları da, “Bediüzzaman’ın kurduğu gizli cemiyete yardım etmişler” diye cezalandırıyor. Hükümü derhal infaz edip hepsini tevkif ediyorlar.

Tabii, mahkûmiyet kararı hemen temyiz ediliyor. Temyiz Mahkemesi kısa bir zamanda tetkikatını bitirerek, “Madem Bediüzzaman Said Nursî Denizli Mahkemesinde aynı suçtan beraat etmiş; Denizli Mahkemesinin kararı hatalı da olsa, Temyizin tasdikinden geçen bir dâvâ tekrar taht-ı muhakemeye alınamaz” diye, verilen mahkûmiyet kararını esastan bozuyor. Bunun üzerine yeneden mahkeme başlıyor. Maznunlardan ne istedikleri soruluyor. O tamamen masum olan Nur Talebeleri, Temyiz Mahkemesinin kararına uyulmasını istiyorlar. Afyon Mahkemesi,

Temyizin kararına uyulup uyulmayacağını uzun uzadıya düşünüyor. Nihayet uyulmasına karar veriyor. Sonra da, noksanların ikmali için çalışmaya başlıyor. Fakat, bu çalışma bir türlü tamamlanmıyor ve mahkeme mütemadiyen talik ediliyor. Bediüzzaman ve talebeleri, hüküm kat’iyet kesb etmeden verilen ceza müddetini hapis-hanede geçirdikten sonra tahliye edilmişlerdir. Yukarıda anlatıldığı veçhile, mahkeme üç seneden beri uzatılmaktadır. **(HAŞİYE)**

HAŞİYE: Bu Afyon Mahkemesi, sonra iki defa beraat vermiş ve nihayet 1956’da bütün Risale-i Nur Külliyyatını ve umum mektupları bilâistisna Bediüzzaman’a iade etmiştir.

berâet: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma
bilâistisna: istisnasız, ayırt etmeksizin.
cemiyet: manevî birlik teşkil eden topluluk.
haşîye: dipnot.
hüküm: bir davanın veya bir me-

selenin tetkik edilmesinden sonra varılan karar.
iade: geri verme
ikmal: tamamlama, bitirme.
infaz: bir hükümü yerine getirme, bir emri gerçekleştirme.
kat’iyet: kat’îlik, kesinlik.
kesb: kazanma.
Madem: ...den dolayı, böyle ise.
mahkûmiyet: hüküm giyme, hükümlülük.
masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

Maznun: bir suç dolayısıyla sorguya çekilen, sanık.
müddet: süre, zaman.
mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı.
nihayet: en sonunda.
Risale-i Nur Külliyyatı: Bediüzzaman Said Nursî’nin yüz otuz parça risaleden oluşan külliyyatı.
tahliye: tutukluyu serbest bırakma.
taht-ı muhakeme: soruşturma ve gözetim altına almak.

talebe: öğrenci.
talik: başka bir zamana bırakma, erteleme.
tasdik: doğrulama, onaylama.
temyiz: bir davanın kararının bir üst mahkeme tarafından tekrar incelenmesi.
tetkikat: araştırmalar, incelemeler.
tevkif: tutuklama.
umum: bütün
veçhile: vecih ile, o cihetten, yönden.

Milyarlar defa yazıklar olsun ki, vatana, millete ve gençliğimize ve âlem-i İslâma en mukaddes iman hizmetini yapan, beşerin bütün manevî ihtiyacını karşılayacak derecede harikulâde ve muazzam eserler veren bu dâhi ve misilsiz zat, mahkemelerden mahkemelere sürüklenmede, hapishanelerde çürütülmeye çalışılmaktadır.

Bediüzzaman, yirmi senede olduğu gibi, şu üç dört senede de o kadar emsalsiz bir işkenceye mâruz kalmıştır ki, tarihte hiçbir ilim adamına bu kadar caniyâne bir suikast yapılmamıştır. Denizli hapsinde bir ayda çektiği sıkıntıyı, Afyon'da bir günde çekmiştir. Kendisine, bütün bütün kanunsuz muameleler yapılmıştır. Hapishanede tam yirmi ay, kışın, çok soğuk olan gayr-i muntazam bir koğuş içinde yalnız bırakılarak, tecrid-i mutlak içinde imha olmasına intizar edilmiştir. Kışın en şiddetli günlerinde, hapishane pencerelerinin iki milim buz tuttuğu zamanlarda zehir verilmiş; ihtiyar, çok hasta hâliyle, aylarca ızdırap çektirilmiştir. Mübarek yatağında, bir taraftan bir tarafa dönemeyecek bir hâle geldiği zamanlarda bile, hizmetine, bir talebesi olsun müsaade edilmemiştir. O korkunç şerait altında, kendi kendine ölüp gitmesi beklenmiştir. Hastalığı o kadar şiddetlenmiştir ki, günlerce bir şey yiyememiş ve gıdasız kalmış ve çok zayıf bir vaziyete gelmiştir. Böyle olduğu ve çok sıkı bir tarassut ve tazyikat altında bulundurulduğu hâlde, Risale-i Nur'un telifinden geri kalmamış, her hapiste olduğu gibi, burada da gizli olarak eser telif etmiştir. Mahpuslar, gizli gizli Risale-i Nur'u elleriyle yazıp çoğaltmışlar ve hapishaneden

âlem-i İslâm: islâm âlemi, islâm dünyası.
beşer: insan, insanlık.
caniyâne: cani gibi, canice, canicesine.
dâhi: son derece zeki, anlayışlı, deha sahibi.
emsalsiz: benzersiz.
gayr-i muntazam: intizam dışı, tertipli olmayan, tertipsiz, düzensiz.
harikulâde: olağanüstü.
ilim: bilme, bilgi.
iman: inanç, itikat.

imha: mahvolma, yok olma.
intizar: bekleme, gözleme.
ızdırap: kuvvetli acı, aşırı elem, azap.
koğuş: hastahane, kışla, hapishane gibi umumî binalarda çok sayıda kişinin oturmasına veya yatmasına mahsus büyük oda.
Mahpus: hapsedilmiş olan, tutuklu.
manevi: manaya ait, maddî olmayan.
maruz: bir şeyin etkisi ve te-

siri altında bulunma.
misil: benzer, eş.
muamele: davranma, davranış.
muazzam: çok büyük, ulu, yüce.
Mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.
mukaddes: takdis edilmiş, kutsal, aziz, temiz.
müsaade: izin.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

şerait: şartlar.
suikast: kötü kasıt, kötü niyet; kötü kasıtlı iş yapma, tuzak kurma.
talebe: öğrenci.
tarassut: gözetme, göz altında tutma.
tazyikat: tazyikler, baskılar, zorlamalar.
tecrid-i mutlak: hiç kimse ile görüşmemek, hücre hapsi.
telif: eser yazma.
vaziyet: durum.
zat: kişi, şahıs.

dışarı da çıkararak neşrini temin etmişlerdir. Bediüzzaman, hapiste olduğu günler dahi Risale-i Nur'un neşriyatı durmamış, perde altında yüz binlerce nüshaları eski yazı ile neşretmeye, Nur kahramanı Hüsrev gibi Nur Talebeleri muvaffak olmuşlardır.

Hapishanede, zehirlenerek, ölüm döşeğinde iken, fırsat bulup ziyaretine varabilen bir talebesine şöyle demiştir: “Belki hayatta kalamayacağım. Bütün mevcudiyetim vatan, millet, gençlik ve âlem-i İslâm ve beşerin ebedî refah ve saadeti uğrunda feda olsun. Öürsem dostlarım intikamımı almasınlar.”

Bediüzzaman'ın hapishaneye gelmesiyle çok müstefid olan hapislerden birisi pencereden selâm verdiği zaman, “Sen Bediüzzaman'a neden selâm verdin? Neden onun penceresine bakıyorsun?” diyerek dayak atılmıştır. Çok mübarek ve çok sevgili Üstadlarının hasta ve çok elîm vaziyetinde gizlice fırsat bulup görüşmeye çalışan talebeleri, yakalandıkları zaman falakalara yatırılarak dayaktan geçirilmiştir. Fakat onlar bu mezâlimden asla yılmamışlar, imandan ve izzet-i İslâmiyeden gelen bir salâbetle, o zâlimler vurdukça, onlar da her vuruşlarında “Vur! Vur!” diye bağırılmışlardır. “Düşmanın çizmesi boğazımıza bastığı zaman onun yüzüne tükür! Ruhun kurtulsun, cesedin ezilsin” hakikatini matbuât lisanıyla da beyân eden Üstadları Bediüzzaman'a ittibâ etmişlerdir.

İşte, böyle türlü türlü işkence ve tazyikatlarla, gerek hapishane dahilinde, gerek haricinde hizmetini dahi

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

beşer: insan, insanlık.

beyan: açıklama, bildirme, izah.

dâhil: iç, içerisi.

ebedî: sonu olmayan, daimî, sürekli.

elîm: şiddetli, çok dert ve keder veren.

falaka: iki ucunda bir ipin iki uçları bağlı, bir sınıktan ibaret olan ceza aleti.

feda: uğruna verme, kurban olma.

hakikat: gerçek, esas.

hariç: dışan.

iman: inanç, itikat.

intikam: öç alma.

işkence: bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, eziyet.

ittiba: tâbi olma, uyma, itaat etme.

izzet-i İslâmiye: İslâmın gerektirdiği haysiyet, şeref, yücelik.

lisan: dil.

matbuat: basılmış şeyler, kitaplar, gazeteler, v.s.

mevcudiyet: mevcut olma, varlık.

mezalim: zulümler, haksızlıklar, eziyet ve işkenceler.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

müstefit: istifade eden, faydalanan, kazanan.

muvaffak: başarmış, başarılı.

neşir: herkese duyurma, yayma, tamim.

neşriyat: yayınlar.

nüsha: birbirinin aynı olan suretlerin her biri.

refah: bolluk, rahatlık.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

Ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

saadet: mutluluk.

salâbet: Metanet, manevî kuvvet, dayanma, sebat.

selâm: selâm, esenleme; Allah'ın rızasını kazanmak için mü'minlerin birbirine ettiği selâmünaleyküm şeklindeki dua.

talebe: öğrenci.

tazyikat: tazyikler, baskılar, zorlamalar.

temin: sağlama.

vaziyet: durum.

zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.

yaptırmamaya çalışmışlardır. Dünyada hiçbir kimseye yapılmayan zulüm ve ihanet Bediüzzaman'a yapılmıştır. Nihayet 20 Eylül 1949 günü ceza müddetini hapis-hanede tamamlayarak tahliye edilmiştir. Bütün hapis-hanelerde hapisler resmî mesai saatlerinde tahliye edilirken, Afyon Hapishanesinde de saat onda adet iken Bediüzzaman'ı fevkalâde bir tezahüratla karşılamaya hazırlanan halkın istikbaline mâni olmak için, şafak vakti ile sabah namazı arasında hapishaneden tahliye etmişlerdir.

* * *

Bediüzzaman Hazretleri Afyon'da bir müddet ikamet etmiştir. Bu esnada cezasını çektiği ve Temyiz Mahkemesi mahkûmiyet kararını tamamen lehine bozduğu hâlde, üç polise, kapısı önünde geceli gündüzlü nöbet beklettirilmiştir. Hapisten çıktığına pişman etmişler ve zulüm ve tazyikat devam ettirilmiştir. İki senelik ezici ve eritici bir hapisten çıktığı halde hastalığını sormak için gelenler dahi yanına bırakılmamıştır. *Tarihçe-i Hayat*'ında görüldüğü gibi, Rusya'da, Rus kumandanı ona serbestiyet verdiği hâlde, öz vatanında ve bu mübarek ve muazzez millet-i İslâm için herşeyini feda eden Bediüzzaman'ın bayram ziyaretine gelenler dahi, resmî memurlar tarafından ziyaretten men edilmiştir. Hatta hizmetçisiyle konuşanlar görülünce, "Sen Bediüzzaman'ın hizmetçisiyle konuştun!" diye tazyikat yapılarak hüviyetleri tesbit edilmiştir. Bütün böyle kanunsuzluklar, halkı Bediüzzaman'a bir kat daha yaklaştırmış, eserlerini arayıp bulmak hususunda

feda: uğruna verme.

fevkalâde: olağanüstü.

hüviyet: kimlik.

ihanet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.

ikamet: oturma, bir yerde kalma.

istikbal: gelecek.

kumandan: komutan.

leh: onun tarafına, ondan yana, birinin faydası için yapılan hareket.

mahkûmiyet: hüküm giyme, hükümlülük.

mâni: engel.

men: yasak etme, engelleme.

mesai: memurların çalışma süresi.

millet-i İslâm: İslâm milleti, Müslümanlar.

muazzez: ikram ve izzet olunan, ağırlanan, hürmetle, saygı ile kabul olunan.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

müddet: süre, zaman.

Nihayet: en sonunda.

resmi: devlet adına olan.

şafak: güneş doğmadan az önce beliren aydınlık.

serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.

tahliye: tutukluyu serbest bırakma.

Tarihçe-i Hayat: bir kimsenin hayatını anlatan kitap; biyografi.

tazyikat: tazyikler, baskılar, zorlamalar.

Temyiz: bir davanın kararının bir üst mahkeme tarafından tekrar incelenmesi.

tezahürat: leh veya aleyhte yapılan gösteri, leh veya aleyhte bağırma, nümayiş.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

âdeta bir kamçı tesiri husule getirmiştir. Bediüzzaman aleyhinde propaganda yapan ve yaptıranlardan ise fersahlarca uzaklaştırmıştır. Bediüzzaman'a olan teveccüh-ü âmme kırılmaya çalışıldıkça, millet ve gençlik, hususan yüksek tahsil gençliğinin hürmet ve bağlılığı artmıştır. Bediüzzaman aleyhtarlığı yapıldıkça, bu bağlar perçinleşmiştir. Menfî propagandalardan maksat, milletin Bediüzzaman'a olan teveccühünü kırarak, şahsını çürütüp, Risale-i Nur'un neşriyatını durdurmaktır. Hâlbuki, Risale-i Nur, müellifin şahsıyla bağlı değildir. Risale-i Nur Kur'ân'ın malıdır. Risale-i Nur başka eserlere benzemez. Risale-i Nur, başlı başına hüccet ve bürhan hazinesidir, yani bizatihî bürhan ve hüccettir. Risale-i Nur'u okuyan, müellifin şahsına bakmaz; doğrudan doğruya eserin içindeki hakikatlere, bürhan ve delillere hasr-ı nazar eder. Bu ve daha birçok hakikatlere binaendir ki, Bediüzzaman'ın aleyhinde yapılan çok dehşetli resmî propagandalar dahi akim kalmıştır. Ve akim kalmaya da mahkûmdur.

Evet, bu millet-i İslâmiye, vatan ve millete bu derece hadsiz istifade temin eden, Kur'ân ve iman hizmetini görülmemiş bir feragat-i nefisle ve fedakârlıklarla yapan bu büyük müellif ve mütefekkirin, bu derece mahkemelerde sürüklendiğine milyarlar teessüfler yağıyor. Vatan ve milletin maslahatı namına haber veriyoruz ki, bu iş bir an evvel neticelendirilmeli ve mahkemelere son verilmelidir. Zira, Bediüzzaman'ın yaptığı Kur'ânî hizmet, İslâm dünyası genişliğinde ve cihanşümûl bir çaptadır. Bediüzzaman Said Nursî hakkında takdim ettiğimiz gayet yüksek

âdeta: sanki.

akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.

aleyh: karşı, karşıt.

aleyhtar: karşı olan, aynı fikirde olmayan.

binaen: -den dolayı, bu sebepten.

bizatihî: kendiliğinden, kendisi, kendinden.

bürhan: delil, ispat, hüccet.

cihanşümûl: dünya çapında, dünya ölçüsünde.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.

delil: bir davayı ispata yarayan şey, bürhan.

evvel: önce.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

feragat-i nefis: kendi hakkından vazgeçme.

fersah: uzunluk ölçü birimi, çokluk manasında kullanılır.

gayet: son derece.

hadsiz: sınırsız, sonsuz.

hakikat: gerçek, esas.

hasr-ı nazar: bakışı bir tarafa veya noktaya dikme.

hüccet: delil.

hürmet: saygı.

husul: olma, meydana gelme.

hususan: bilhassa, özellikle.

iman: inanç, itikat.

istifade: faydalanma, yararlanma.

Kur'ânî: Kur'ân'a ait, Kur'ân'dan gelen.

mahkûm: mecbur.

maksat: gaye.

maslahat: fayda, maksat.

Menfi: olumsuz, müspet olmayan.

millet-i İslâmiye: İslâm milleti.

ti.

müellif: eser telif eden, yazar.

mütefekkir: insanlığın ve Müslümanların problemlerini ve çarelerini çok düşünen âlim kişi.

nam: ad.

neşriyat: yayınlara.

propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.

resmî: devlet adına olan.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

tahsil: ilim öğrenme, bilgi edinme, öğrenim.

takdim: arz etme, sunma.

teessüf: üzülme, acı duyma.

temin: sağlama.

teveccüh: yönelme, sevgi, ilgi.

teveccüh-i amme: genel teveccüh, umumun, herkesin, halkın yönelişi.

hakikatler ve gayet âlî kıymetler delilsiz değildir, içinde mübalâğa yoktur. Şüphe edenler, henüz hayatta olan Bediüzzaman'ı yakından tanımakla ve Risale-i Nur'u sebat ve devamla ve niyet-i halisâne ile okumakla farkına varacaklardır ki, biz bu *Tarihçe-i Hayat*'ta naklettiğimiz hakikatleri ifade ederken, söz ve ifadelerimiz çok sönük olmuştur. Hem kendilerinin, ihlâsla, bizden ziyade idrak edecekleri kanaatleri, bütün beşeriyete ilân etmek iştiyakına da sahip olacaklardır.

Bütün dünya mahkemeleri, gizli din düşmanlarının yaptıkları ithamlara nazaran Bediüzzaman'ı mahkûm etmeye çalışsalar, o mahkemeler delile istinat ettikçe, Bediüzzaman'ı mahkûm edemezler!

Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri, İslâmiyet düşmanları tarafından zehirlemelerin hastalıklarıyla dâimî yatak içersinde gün geçirmekte ve şöyle demektedir: “Kabir kapısını bekliyorum.” Fakat biz Cenab-ı Hak'tan bütün kudret ve kuvvetimizle dua ve niyaz ediyoruz ki, o büyük din kahramanına daha çok uzun ömürleri lütuf buyursun. Zira, o gibi Kur'an'ın fedai ve muhlis bir hadimine, o gibi yüksek bir dâhiye, o gibi büyük bir mütefekkiye, o gibi bir hakikat kahramanına, o gibi nazirsiz bir İslâm hakimine bütün âlem-i İslâm ve bütün cihan muhtaçtır.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
âlî: yüce, yüksek, ulu.
beşeriyet: beşerlik, insanlık.
dâhî: son derece zeki, anlayışlı, deha sahibi.
daimî: süreklî, devamlı.
delil: bir davayı ispata yarayan şey, bürhan.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
fedai: canını esirgemeyen, mühim bir maksat uğruna canını vermeye hazır bulunan.
gayet: son derece.

hadim: hademe, hizmetçi.
hakikat: gerçek, doğruluk.
hakim: hikmet sahibi, çok bilgili, bilge.
idrak: akıl erdirmeye, anlama, kavrama kabiliyeti.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma.
ilân: yayma, duyurma, bildirme.
istinat: dayanma.
istiyyak: aşırı isteme, çok fazla

arzu etme.
itham: suç isnat etme, suçlama.
kanaat: görüş, fikir.
kıymet: değer.
kudret: güç, kuvvet, iktidar.
lütuf: ikram ve yardımda bulunma.
mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.
muhlis: ihlâslı, samimî; bir işi hiç bir karşılık beklemeden sırf Allah rızası için yapan.
mütefekkir: insanlığın ve

Müslümanların problemlerini ve çarelerini çok düşünen âlim kişi.
nakil: anlatma, söyleme, hikâye etme.
nazaran: nispeten, kıyaslayarak, göre.
nazir: benzer, eş.
niyaz: Allah'a yalvarma ve yakarma.
niyet-i halisâne: halis bir şekilde olan niyet, samimî bir şekilde niyet, samimî olarak bir şeye yönelme.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sebat: sözünde durma, kararlı olma, azimlilik.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

Bediüzzaman'ın Emirdağ ve Afyon Hayatını kendi kalemiyle belirten On Beşinci Rica, Lem'alardan alınmış olup, buraya derc edilmiştir

On Beşinci Rica (HAŞİYE)

Bir zaman Emirdağ'da ikamete memur ve tek başıma, menzilde âdeta bir haps-i münferit ve bana çok ağır gelen tarassutlar ve tahakkümler ile bana işkence vermelelerinden, hayattan usandım, hapisten çıktığıma teessüf ettim. Ruhucanımla Denizli hapsini arzuladım ve kabre girmeyi istedim. Ve “Hapis ve kabir bu tarz-ı hayata müreccaktır” diye, ya hapse veya kabre girmeye karar verirken, inayet-i İlâhiye imdâda yetişti; kalemleri teksir makinesi olan Medresetüzzehra şakirtlerinin ellerine, yeni çıkan teksir makinesini verdi. Birden, Nurun kıymettar mecmualarından her tanesi, bir kalem ile beş yüz nüsha meydana geldi. Fütuhata başlamaları, o sıkıntılı hayatı bana sevdirdi, “Hadsiz şükür olsun” dedirtti.

âdeta: sanki.

alâkadar: ilgili, ilişki.

aleyh: karşı, karşıt.

derç: toplama, bir araya getirme.

evvel: önce

Fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.

fütuhât-ı Nuriye: Nur'un zaferleri, Risale-i Nur ile yapılan iman ve Kur'ân hizmetinin akıl ve kalpleri kendine cezp etmesi, kalpleri fetih etmesi.

Hadsiz: sınırsız, sonsuz.

haps-i münferit: tek başına olan hapis.

haşiye: dipnot

ikamet: oturma, bir yerde kalma.

imdat: yardım.

inayet-i İlâhiye: Allah'ın yardımı.

inayet-i Rabbanîye: her şeyin terbiye ve idare eden Cenab-ı Hakk'ın yardımı.

işkence: bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, eziyet.

kıymettar: kıymetli, değerli.

mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.

Medresetüzzehra: Bediüzzaman'ın doğuda (Van) yapılmasını idarecilerle teklif ettiği, fen ilimleriyle din ilimlerinin birlikte okutulmasını düşündüğü üniversite.

mehaz: bir eser hazırlanırken

müracaat edilen kaynak.

menzil: ev, oda, yer.

müreccah: tercih edilen, üstün tutulan.

müsadere: toplatma, elden alma.

Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.

nüsha: birbirinin aynı olan suretlerin her biri.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-

diüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

Ruh u cân: ruh ve can; ruh ve canla.

şakirt: talebe, öğrenci.

sevķ: yöneltme, gönderme.

şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah'ı hamd etme.

tahakküm: zorbalık etme, zorla hükmetme, hükmü altına alma.

tarassut: gözetme, göz altın-

da tutma.

tarz-ı hayat: hayat tarzı, yaşama şekli.

tecelli: belirme, bilinme, görünme.

teessüf: üzülmeye, acı duyma.

tekmil: tamamlama, kemâle erdirmeye

teksir: çoğaltma, çoğaltma makinesi.

telif: kitap yazma, eser ortaya koyma

vazife: görev.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

edilen Nur Risalelerini kemal-i merak ve dikkatle müta-lâa ettiler. Fakat Nurlar onların kalblerini kendine taraf-tar eyledi. Tenkit yerinde takdire başlamalarıyla Nur Dershanesi çok genişlendi; maddî zararımızdan yüz dere-ce ziyade menfaat verdi; sıkıntılı telâşlarımızı hiçe indirdi.

Sonra, gizli düşman münâfıklar, hükûmetin nazar-ı dikkatini benim şahsıma çevirdiler. Eski siyasî hayatımı hatırlattırdılar. Hem adliye, hem maarif dairesini, hem zabıta, hem Dâhiliye Vekâletini evhamlandırdılar. Par-tilerin cereyanları ve komünistlerin perdesinde anarşist-lerin tahrikâtıyla o evham genişlendi. Bizi taziyik ve tev-kif ve ellerine geçen risaleleri müsadereye başladılar. Nur Şakirtlerinin faaliyetine tevakkuf geldi. Benim şahsımı çürütmek fikriyle, bir kısım resmî memurlar, hiç kimse-nin inanmayacağı isnatlarda bulundular. Pek acip iftira-ları işaaya çalıştılar. Fakat kimseyi inandıramadılar.

Sonra, pek adî bahanelerle, zemheririn en şiddetli so-ğuk günlerinde beni tevkif ederek, büyük ve gayet soğuk ve iki gün sobasız bir koğuşta, tecrid-i mutlak içinde hap-settiler. Ben küçük odamda günde kaç defa soba yakar ve daima mangalımda ateş varken, zaafiyet ve hastalı-ğımın, zor dayanabilirdim. Şimdi, bu vaziyette, hem soğuktan bir sıtma, hem dehşetli bir sıkıntı ve hiddet içinde çırpınırken, bir inayet-i İlâhiye ile bir hakikat kal-bimde inkişaf etti.

Manen, “Sen hapse medrese-i Yusufiye namı vermiş-sin. Hem Denizli’de, sıkıntınızdan bin derece ziyade hem

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
adî: basit, bayağı, sıradan.
anarşist: hiç bir düzen ve otorite tanımayan, kanşıklık ve bozgunculuktan yana olan.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma se-bep.
cereyan: akım, fikir, sanat ve-ya siyaset hareketi.
Dâhiliye vekâleti: İçişleri Ba-kanlığı.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.

evham: vehimler, zanlar, ku-runtular.
gayet: son derece.
hakikat: gerçek, esas.
hiddet: öfke, kızgınlık.
iftira: aslı olmadan birine suç yüklemek, olmayan bir suçu başkasına yüklemek.
inayet-i İlâhiye: Allah’ın yar-dımı.
inkişaf: ortaya çıkma, keşfo-lunma; gelişme.
işaa: haber yayma, herkese duyurma.

isnat: dayandırma, mal etme, bir şeyi bir kimseye ait gös-terme.
kemal-i merak: merakın son derecesi, tam bir merak.
koğuş: hastahane, kışla, hap-ishane gibi umumî binalarda çok sayıda kişinin oturmasına veya yatmasına mahsus bü-yük oda.
komünist: bütün malların or-taklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasın-da bulunan düzen in mensu-

bu olan kimse.

maarif: eğitim bakanlığı.

maddî: madde ile alakalı, cisma-nî.

Manen: mana bakımından, ma-naca.

medrese-i Yusufiye: Yusuf’un medresesi, Hz. Yusuf’un (a.s.) ifti-ra, haksızlık ve zulüm ile hapiste kalmasından kinaye olarak, iman ve Kur’ân’a hizmetinden dolayı tevkif edilenlerin hapsedildiği yer manasında, hapislane.

menfaat: fayda.

münafık: nifak sokan, ara bozu-cu; kalbinde küfrü gizlediği halde Müslüman görünen.

müsadere: toplatma, elden alma.

mütalâa: bir şeyi etrafıca düşün-me, dikkatli okuma.

nam: ad.

nazar-ı dikkat: dikkatli bakma, dikkatli bakış.

resmî: devlet adına olan.

şakirt: talebe, öğrenci.

siyasî: siyasetle ilgili, siyasete ait.

tahrikât: tahrikler.

takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.

tafaftar: taraflı, bir tarafı destek-leyen.

tazyik: zorlama, baskı, sıkıntı ver-me.

tecrid-i mutlak: hiç kimse ile gö-rüşmemek, hücre hapsi.

Tenkit: eleştirme.

tevakkuf: duraklama, durma.

tevkif: tutuklama.

vaziyet: durum.

zaafiyet: zayıflık, güçsüzlük, der-mansızlık.

zabıta: şehir güvenliğini sağla-makla vazifeli bulunan idare, po-lis.

zemherir: kışın en soğuk zamanı, şiddetli, soğuk kara kış.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

azap: günahlara karşı kabirde ve ahirette çekilecek ceza.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
bâki: daimî.
cihet: yön.
Dâhiliye vekâleti: İçişleri Bakanlığı.
daimî: sürekli, devamlı.
dalâlet: Hak ve hakikatten sapma, doğru yoldan ayrılma, azma.
divane: deli, aklı başında olmayan.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
ehl-i insaf: insaf sahipleri, merhametli olanlar, orta yolu tutanlar.
Elhamdüillâh: Allah'a hamd olsun, Allah'a şükür.
fânî: muvakkat, geçici.
ferah: gönül açıklığı, sevinç, sevinme.
fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.
garaz: kötü kasıt, düşmanca niyet, kin.
hâdis: olay.
hâk: doğruluk, gerçek, hakikat.
hakperest: doğruluk ve haktan taviz vermeyen ve ayrılmayan.
haps-i münferit: tek başına olan hapis, ehl-i dalalet için ölüm ve kabir.
hararet: sıcaklık.
hiddet: öfke, kızgınlık.
hükümüne: yerine, değerine.
idam-ı ebedî: dirilmemek üzere yok oluş, ahiret inancı olmadığı için ölümü ebedî yokluğa gitmek olarak görme.
iftira: aslı olmadan birine suç yüklemeye, olmayan bir suçu başkasına yüklemeye.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemeksizin, sırf Allah rızası için yapma.
ihtar: hatırlatma, uyarı.
inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.
insaniyet: insanlık, insanlık mahiyeti.
işkence: bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, eziyet.
ıslah: iyi duruma getirme, iyileştirme, düzeltme.
istifade: faydalanma, yararlanma.

ferah, hem manevî kâr, hem oradaki mahpusların Nurlardan istifadeleri, hem büyük dairelerde Nurların fütuhâtı gibi neticeler, size şekva yerinde binler şükrettirdi. Her bir saat hapsinizi ve sıkıntınızı on saat ibadet hükmüne getirdi, o fânî saatleri bâkileştirdi. İnşaallah, bu üçüncü Medrese-i Yusufiyedeki musibetzedelerin Nurlardan istifadeleri ve tesellî bulmaları, senin bu soğuk ve ağır sıkıntını hararetlendirip sevinçlere çevirecek. Ve hiddet ettiğin adamlar, eğer aldanmışlarsa, bilmeyerek sana zulmediyorlar; onlar hiddete lâıyk değiller. Eğer bilerek ve garazla ve dalâlet hesabına seni incitiyorlar ve işkence yapıyorlarsa, onlar pek yakın bir zamanda ölümün idam-ı ebedîsiyle kabrin haps-i münferidine girip daimî sıkıntılı azap çekecekler. Sen onların zulmü yüzünden hem sevap, hem fânî saatlerini bâkileştirmeyi, hem manevî lezzetleri, hem vazife-i ilmiye ve diniyeyi ihlâs ile yapmasını kazanıyorsun” diye ruhuma ihtar edildi.

Ben de bütün kuvvetimle “Elhamdüillâh” dedim. İnsaniyet damarıyla o zalimlere acıdım, “Yâ Rabbî, onları ıslah eyle” diye dua ettim. Bu yeni hâdisede, ifademde Dâhiliye Vekâletine yazdığım gibi, on vecihle kanunsuz olduğu ve kanun namına kanunsuzluk eden o zâlimler, asıl suçlu onlar olması gibi, öyle bahaneleri aradılar; işitenleri güldürecek ve hakperestleri ağılattırarak iftiraları ve uydurmalarıyla ehl-i insafa gösterdiler ki, Risale-i Nur’a ve şakirtlerine ilişmeye, kanun ve hak cihetinde imkân bulamıyorlar, divaneliğe sapıyorlar.

mahpus: hapsedilmiş olan, tutuklu.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
medrese-i Yusufiye: Yusuf’un medresesi, Hz. Yusuf’un (a.s.) iftira, haksızlık ve zulüm ile hapiste kalmasından kinaye olarak, iman ve Kur’an’a hizmetinden dolayı tevkif edilenlerin hapsedildiği yer manasında, hapishane.
musibetzed: musibet görmüş, felâkete uğramış, belâ-

ya, kazaya uğrayan.
nam: ad.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
sakirt: talebe, öğrenci.
şekva: şikâyet.
şükür: Allah’ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah’ı hamd etme.

teselli: avutma, acısını dindirme.
vazife-i diniye: dinî vazife, dinle ilgili görev.
vazife-i ilmiye: ilimle uğraşma görevi.
vecih: cihet, yön.
ya Rabbî: Ey her şeyi en güzel şekilde terbiye ve idare eden Rabbim.
zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

Ezcümle, bir ay biziecessüs eden memurlar, birşey bahane bulamadıklarından, bir pusula yazıp ki, “Said’in hizmetkârı bir dükkândan rakı almış, ona götürmüş”; o pusulayı imza ettirmek için hiç kimseyi bulamayıp, sonra yabanî ve sarhoş bir adamı yakalamışlar, tehditkârâne “Gel bunu imza et” demişler. O da demiş: “Tövbeler tövbesi olsun, bu acip yalanı kim imza edebilir?” Onları, pusulayı yırtmaya mecbur etmiş.

İkinci bir nümûne: Bilmediğim ve şimdi dahi tanımadığım bir zat, atını, beni gezdirmek için vermiş. Ben de, rahatsızlığım için, teneffüs kastı ile, ekser günlerde, yazda bir iki saat gezerdim. O at ve araba sahibine elli lira lık kitap vermeye söz vermiştim; tâ kaidem bozulmasın ve minnet altına girmeyeyim. Acaba bu işte hiçbir zarar ihtimali var mı? Hâlbuki, “O at kimindir?” diye, elli defa bizlerden hem vali, hem adliyeciler, hem zabıta ve polisler sordular. Güya büyük bir hâdise-i siyasiye ve asayişe temas eden bir vakiadır! Hatta, bu mânâsız soruşların kesilmesi için, iki zat hamiyeten, biri “At benimdir,” diğeri “Araba benimdir” dedikleri için, ikisini de benimle beraber tevkif ettiler. Bu numunelere kıyasen, çok çocuk oyuncaklarına seyirci olup gülerken ağladık ve anladık ki, Risale-i Nur’a ve şakirtlerine ilişenler maskara olurlar!

O numunelerden lâtif bir muhavere: Benim tevkif kâğidımda sebep “emniyeti ihlâl” suçu yazıldığından, ben daha o pusulayı görmeden müddeiumuma dedim:

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
asayiş: emniyet, kanun ve nizâm hakimiyetin sağlanması.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
ekser: pek çok.
Ezcümle: bu cümleden olarak.
Güya: sanki.
hâdise-i siyasiye: siyasî olay.
hamiyeten: .
hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.

ihlâl: bozma, zarar verme.
ihhtimal: olabilirlik.
kaide: kural, esas, düstur.
kasıt: bir işi bile bile, isteyerek yapma.
kıyasen: kıyas ederek, karşılaştırarak.
lâtif: güzel, hoş.
maskara: herkesi kendine güldüren, soytarı.
minnet: bir iyilik karşısında yük altında kalma, kendini manevî olarak borçlu hissetme.

müddeiumum: savcı.
muhavere: konuşma, sohbet etme.
numune: örnek.
pusula: kısa mektup.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
şakirt: talebe, öğrenci.
tecessüs: bir insanın bilinmesini istemediği bir kusurunu, ayıbını veya özel durumunu araştırıp öğrenme arzusu.
tehditkârâne: tehdit ederek,

korkutarak, gözdağı vererek.
teneffüs: soluklanma, rahatlama, dinlenme.
tevkif: tutuklama.
többe: işlenmiş bir günahın pişmanlık duyup bir daha işlemek üzere söz verme.
vakıa: olay.
yabanî: görgüsü olmayan, kaba.
zabıta: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.
zat: kişi, şahıs.

“Seni geçen gece gıybet ettim. Emniyet müdürü hesabına beni konuşuran bir polise, ‘Eğer bin müddeiumumî ve bin emniyet müdürü kadar bu memlekette emniyet-i umumiyeye hizmet etmemiş isem —üç defa— Allah beni kahretsin’ dedim.”

Sonra, bu sırada, bu soğukta, en ziyade istirahat ve üşümemeye ve dünyayı düşünmemeye muhtaç olduğum bir hengâmda, garazı ve kastı ihsas eder bir tarzda, beni bu tahammülün fevkinde bu tehcir ve tecrit ve tevkif ve tazyike sevk edenlere, fevkalâde iğbirar ve kızmak geldi. Bir inayet, imdâda yetiştî. Manen kalbe ihtar edildi ki:

“İnsanların sana ettikleri ayn-ı zulümlerinde, ayn-ı adalet olan kader-i İlâhînin büyük bir hissesi var. Ve bu hapiste, yiyecek rızkın var; o rızkın seni buraya çağırdı. Ona karşı rıza ve teslim ile mukabele lâzım. Hikmet ve rahmet-i Rabbaniyenin dahi büyük bir hissesi var ki, bu, hapistekileri nurlandırmak ve teselli vermek ve size sevap kazandırmaktır. Bu hisseye karşı, sabır içinde binler şükretmek lâzımdır. Hem senin nefsinin, bilmediğin kurlarıyla onda bir hissesi var. O hisseye karşı istiğfar ve tövbe ile, nefesine ‘Bu tokada müstahak oldun’ demelisin. Hem gizli düşmanların desiseleriyle bazı safdil ve vehham memurları iğfal ile o zulme sevk etmek cihetiyle, onların da bir hissesi var. Ona karşı Risale-i Nur’un o münafıklara vurduğu dehşetli manevî tokatlar, senin intikamını onlardan almış. O, onlara yeter. En son hisse, bilfiil vasita olan resmî memurlardır. Bu hisseye karşı,

ayn-ı adalet: adaletin aslı, adaletin tâ kendisi.
ayn-ı zulüm: zulmün tâ kendisi, her yönüyle zulüm.
bilfiil: bizzat kendi çalışması ile, kendi yaparak.
cihet: yön.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
desise: hile, oyun, aldatmaca.
emniyet: güvenlik, kanun ve nizam hâkimiyetinin sağlanması.
emniyet-i umumiye: genel güvenlik.
fevkalâde: olağanüstü.
fevkinde: üstünde.
garaz: kötü kasıt, düşmanca niyet, kin.
gıybet: arkadan çekistirmek, hazir olmayan birisinin aleyhinde konuşma.
hengâm: zaman, sıra.
Hikmet: ilahî gaye, yüksek bilgi, fayda.
hisse: pay, nasip.
iğbirar: gücenme, kırılma, danılma.
iğfal: yanıltma, gaflete düşürerek kandırma, aldatma.
ihsas: hissettirme, sezdirme.
ihtar: hatırlatma, uyarı.
imdat: yardım.
inayet: yardım, ihsan, lütf.
intikam: öç alma.
istiğfar: tövbe etme, Allah’tan günahlarının bağışlanmasını isteme.
istirahat: dinlenme, rahatlama.
kader-i ilâhî: ilâhî kader, Allah’ın kader kanunu.
kahr: büyük eziyet, cefa, zulüm.
Manen: mana bakımından, manaca.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
müddeiumumî: savcı.
mukabele: karşılık verme, karşılama.
münafık: nifak sokan, ara bozucu; kalbinde küfrü gizlediği hâlde Müslüman görünen.
müstahak: hak eden, hak etmiş.
nefis: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.
nurlandırmak: ışıklandırmak, aydınlatmak.
rahmet-i Rabbaniyeye: terbiye ve

idare eden Allah’ın rahmeti, merhameti ve şefkati.
resmî: devlet adına olan.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-diüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
rıza: razı olma, hoşnutluk.
rızık: Allah’ın lütf ve ihsan ettiği nimetler.
sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.
safdil: saf gönüllü; hile, oyun bilmeyen, kolay aldatılan.
sevk: yöneltme, gönderme.

şükür: Allah’ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah’ı hamd etme.
tahammül: zor ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.
tarz: biçim, şekil.
tazyik: zorlama, baskı, sıkıntı verme.
tecrit: bir kişinin başka bir insan veya nesneyle olan ilişkisini kesme.
tehcir: yurdundan çıkarma,

sürme, zorla göç ettirme.
teselli: avutma, acısını dindirme.
tevkif: tutuklama.
tövbe: işlenmiş bir günahtan pişmanlık duyup bir daha işlemek üzere söz verme.
vasita: aracı.
vehham: çok şüphe ve vesvese eden, çok kuruntulu; vehimli, kuruntulu.
ziyade: fazla, fazlasıyla.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

onların Nurlara tenkit niyetiyle bakmalarında, ister istemez, şüphesiz, iman cihetinde istifadelerinin hatırı için¹ **وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ** düsturuyla, onları affetmek, bir ulüvvücenaplıktır.”

Ben de bu hakikatli ihtardan kemal-i ferah ve şükür ile, bu yeni Medrese-i Yusufiyede durmaya, hatta aleyhimde olanlara yardım etmek için, kendime mucib-i ceza, zararsız bir suç yapmaya karar verdim. Hem benim gibi yetmiş beş yaşında ve alâkasız ve dünyada sevdiği dostlarından, yetmişten ancak hayatta beşi kalmış ve onun vazife-i nuriyesini görecek yetmiş bin Nur nüshaları bâkî kalıp serbest geziyorlar ve bir dile bedel, binler dil ile hizmet-i imaniyeyi yapacak kardeşleri, vârisleri bulunan, benim gibi bir adama, kabir bu hapisten yüz derece ziyade hayırlıdır. Ve bu hapis dahi, haricinde hürriyetsiz tahakkümler altındaki serbestiyetten yüz derece daha rahat, daha faydalıdır. Çünkü, haricinde, tek başıyla yüzzer alâkadar memurların tahakkümlerini çekmeye mukabil, hapiste yüzzer mahpuslarla beraber, yalnız müdür ve başgardıyan gibi bir iki zatın, maslahata binaen hafif tahakkümlerini çekmeye mecbur olur. Ona mukabil, hapiste çok dostlardan kardeşâne taltifler, teselliler görür. Hem İslâmiyet şefkati ve insaniyet fitratı bu vaziyette ihtiyarlara merhamete gelmesi, hapis zahmetini rahmete çeviriyor diye, hapse razı oldum.

Bu üçüncü mahkemeye geldiğim sırada, zaafiyet ve ihtiyarlık ve rahatsızlıktan ayakta durmaya sıklığımdan,

1. [O takva sahipleri ki] öfkelerini yutarlar ve insanların kusurlarını affederler. (Al-i İmran Suresi: 134.)

alâka: ilgi, ilişki. bağ.
alâkadar: ilgili, ilişki.
aleyh: karşı, karşıt.
bâkî: ebedî, daimî, sürekli ve kalıcı olan.
başgardıyan: gardıyanların başı olan kimse, baş efendi.
bedel: karşılık.
binaen: -den dolayı, bu sebepten.
cihet: yön.

düstur: kaide, esas, prensip.
faide: fayda.
fitrat: yaratılış, tabiat, mizaç, huy.
hakikat: gerçek.
haric: dışarı.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur'ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmî delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
ihhtar: hatırlatma, uyarı.

iman: inanç, itikat.
insaniyet: insanlık, insanlık mahiyeti.
istifade: faydalanma, yararlanma.
kardeşâne: kardeşçe, kardeş gibi.
kemal-i ferah: mükemmel bir ferahlık.
mahpus: hapsedilmiş olan, tutuklu.

maslahat: fayda, maksat.

medrese-i Yusufiye: Yusuf'un medresesi, Hz. Yusuf'un (a.s.) iftira, haksızlık ve zulüm ile hapiste kalmasından kinaye olarak, iman ve Kur'ân'a hizmetinden dolayı tevkif edilenlerin hapsedildiği yer manasında, hapishane.

mucib-i ceza: ceza gerektiren.

mukabil: karşılık.

nüsha: birbirinin aynı olan suretlerin her biri.

rahmet: şefkat, merhamet, bağışlama ve esirgeyicilik.

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevme, içten ve karşılıksız merhamet.

serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.

şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah'ı hamd etme.

tahakküm: zorbalık etme, zorla hükmetme, hükmü altına alma.

taltif: iltifat etme, gönül okşama.

tenkit: eleştirme.

teselli: avutma, acısını dindirme.

ulüvv-i cenap: alicenaplık, cömertlik, büyüklük.

vâris: mirasçı.

vazife-i nuriye: Risale-i Nur vazifesi, hizmeti.

vaziyet: durum.

zaafiyet: zayıflık, güçsüzlük, dermansızlık.

zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.

zat: kişi, şahıs.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

mahkeme kapısının haricinde, bir iskemlede oturdum. Birden bir hâkim geldi, hiddet etti, “Neden ayakta beklemiyor?” ihanetkârâne dedi. Ben de ihtiyarlık cihetinden bu merhametsizliğe kızdım. Birden baktım, pek çok Müslümanlar, kemal-i şefkat ve uhuvvetle, merhametkârâne bakıp etrafımızda toplanmışlar, dağılmıyorlar. Birden iki hakikat ihtar edildi:

Birincisi: Benim ve Nurların gizli düşmanlarımız, benim istemediğim hakkımdaki teveccüh-i ammeyi kırmak ile Nurun fütuhatına set çekilir diye, bazı safdil resmî memurları kandırıp, şahsımı millet nazarında çürütmek fikriyle, ihanetkârâne böyle muameleye sevk etmişler. Buna karşı inayet-i İlahiye, Nurların iman hizmetine mukabil, bir ikram olarak, o birtek adamın ihanetine bedel, bu yüz adama bak! Hizmetinizi takdir ile şefkatkârâne acıyarak alâkadarâne sizi istikbal ve teşyi ediyorlar. Hatta ikinci gün, ben, müstantık dairesinde müddeiumumun suallerine cevap verirken hükümet avlusunda mahkeme pencerelerine karşı bin kadar ahali kemal-i alâka ile toplanıp lisan-ı hâl ile, “Bunları sıkmayınız!” dediklerini, vaziyetleriyle ifade ediyorlar gibi göründüler. Polisler onları dağıtamıyorlardı. Kalbime ihtar edildi ki: Bu ahali, bu tehlikeli asırda tam bir teselli ve söndürülmez bir nur ve kuvvetli bir iman ve saadet-i bâkiyeye bir doğru müjde istiyorlar ve fıtraten arıyorlar ve Nur Risalelerinde aradıkları bulunuyor diye işitmişler ki, benim ehemmiyetsiz şahsıma, imana bir parça hizmetkârlığım için, haddinden çok ziyade iltifat gösteriyorlar.

ahali: halk.
alâkadarâne: ilgilenerek, alâka göstererek.
asır: yüzyıl.
bedel: karşılık.
cihet: yön.
ehemmiyetsiz: önemsiz.
fitraten: fitrî olarak, yaratılıştan, yaratılış itibarıyla.
fütuhat: zaferler, fetihler, galibiyetler.
hakikat: gerçek, esas.
hariç: dışarı.
hiddet: öfke, kızgınlık.
hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.
ihanet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.
ihanetkârâne: hainlik edene ya-kışırmasına, ihanet edercesine.
ihtar: hatırlatma, uyarı.
ikram: bağış, ihsan.
iltifat: ilgi gösterme, yüzünü çevirip bakma.
iman: inanç, itikat.
inayet-i İlahiye: Allah'ın yardımı.

istikbal: gelecek.

kemal-i alâka: ciddî bir alâka, ilgi.

kemal-i şefkat: şefkatin tam oluşu, tam ve eksiksiz şefkat.
lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.

merhametkârâne: acıyarak, merhamet göstererek.

muamele: davranma, davranış.

müddeiumum: savcı.

mukabil: karşılık.

müstantık: sorguya çeken, sorgulayan, sorgu hâkimi.

nazar: bakış, dikkat.

nur: aydınlık, parlaklık, ışık.

resmî: devlet adına olan.

saadet-i bâkiye: bâkî, sonsuz bir saadet, sonsuz mutluluk.

safdil: saf gönüllü; hile, oyun bilmeyen, kolay aldatılan.

şefkatkârâne: şefkatli ve merhametli bir şekilde.

set: mâni, perde, engel.

sevk: yönetme, gönderme.

sual: soru.

takdir: beğenme, beğendiğini belirleme.

teselli: avutma, acısını dindirme.

teşyi: uğurlama, gideni selâmetle yolcu etme.

teveccüh-i amme: genel teveccüh, umumun, herkesin, halkın yönelişi.

uhuvvet: kardeşlik, din kardeşliği.

vaziyet: durum.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

İkinci Hakikat: Emniyeti ihlâl vehmiyle bize ihanet etmek ve teveccüh-i ammeyi kırmak kastıyla tahkirkârâne, aldanmış mahdud adamların bed muamelelerine mukabil, hadsiz ehl-i hakikatin ve nesl-i âtinin takdirkârâne alkışlamaları var diye ihtar edildi.

Evet, komünist perdesi altında anarşistliğin emniyet-i umumiyeyi bozmaya dehşetli çalışmasına karşı, Risale-i Nur ve şakirtleri, iman-ı tahkiki kuvvetiyle bu vatanın her tarafında o müthiş ifsadı durduruyor ve kırıyor, emniyeti ve asayişini temine çalışıyor ki, pekçok bir kesrette ve memleketin her tarafında bulunan Nur Talebelerinden, bu yirmi senede alâkadar üç dört mahkeme ve on vilâyetin zabıtalrı, emniyeti ihlâlê dair bir vukuatlarını bulmamış ve kaydetmemiş. Ve üç vilâyetin insafılı bir kısım zabıtalrı demişler: “*Nur Talebeleri manevî bir zabıtaadır. Asayişini muhafazada bize yardım ediyorlar. İman-ı tahkiki ile, Nuru okuyan her adamın kafasında bir yasakçıyı bırakıyorlar. Emniyeti temine çalışıyorlar.*”

Bunun bir numunesi Denizli Hapishanesidir. Oraya Nurlar ve o mahpuslar için yazılan *Meyve Risalesi* girme- siyle, üç dört ay zarfında iki yüzden ziyâde o mahpuslar öyle fevkalâde itaatli, dindarâne bir salâh-ı hâl aldılar ki, üç dört adamı öldüren bir adam, tahta bitlerini öldür- mekten çekiniyordu. Tam merhametli, zararsız, vatana nafi bir uzuv olmaya başladı. Hatta resmî memurlar, bu hâlê hayretle ve takdirle bakıyorlardı. Hem daha hüküm almadan bir kısım gençler dediler: “Nurcular hapiste kal- salar, biz kendimizi mahkûm ettireceğiz ve ceza almaya

alâkadar: ilgili, ilişki.
anarşist: hiç bir düzen ve otorite tanımayan, karışıklık ve bozgunculuktan yana olan.
asayiş: emniyet, kanun ve ni- zam hâkimiyetin sağlanması.
bed: fena, kötü.
dair: alâkalı, ilgili.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
dindarâne: dindar bir kimse- ye yakışacak tarzda.
ehl-i hakikat: hakikati arzu- layanlar, gerçeği bulup onun

peşinden gidenler; Allah ada- mı.
emniyet-i umumiyê: genel güvenlik.
fevkalâde: olağanüstü.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hakikat: gerçek, esas.
hüküm: bir davanın veya bir meselenin tetkik edilmesin- den sonra varılan karar.
ifsat: fesada uğratma, bozma, karışıklık çıkarma.
ihanet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.

ihlâl: bozma, zarar verme.
ihtar: hatırlatma, uyarı.
iman-ı tahkiki: tahkiki iman, imana dair bütün meseleleri inceleyip delil ve bürhan ile inanma.
itaat: söz dinleme, boyun eğ- me, emre uygun hareket et- me.
kesret: çokluk.
komünist: bütün malların or- taklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasın- da bulunan düzen in mensu-

bu olan kimse.
mahdud: sınırlı, belirli.
mahkûm: bir mahkemece hü- kûm giymiş, hükümlü.
mahpus: hapsedilmiş olan, tu- tuklu.
manevî: manaya ait, maddî ol- mayan.
muamele: davranma, davranış.
muhafaza: koruma.
mukabil: karşılık.
müthiş: dehşet veren, ürküten, dehşetli, korkunç.
nafi: faydalı.
nesli ati: gelecek nesil.
numune: örnek.
nurcu: Bediüzzaman Said Nur- sı'nın eserlerine ve fikirlerine ta- raftar olan, Risale-i Nur'ları oku- yup neşreden kimse.
resmî: devlet adına olan.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediü- z-zaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
şakirt: talebe, öğrenci.
salâh-ı hâl: hâlin, durumun dü- zelmesi.
tahkirkârâne: hakaret eden kim- seye yakışırcaına, hakaret eder- cesine.
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.
takdirkârâne: takdir edene yakı- şır şekilde, takdir ederek.
Talebê: öğrenci.
temin: sağlama.
teveccüh-i amme: genel tevec- cüh, umumun, herkesin, halkın yönelişi.
vehim: zan, şüphe, yanlış ve esassız düşünce.
vilâyet: il.
vukuat: vuku bulan şeyler, hâdi- seler, olaylar.
zabıta: şehir güvenliğini sağla- makla vazifeli bulunan idare, po- lis.
zarfında: süresince.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

çalışacağız; tâ onlardan ders alıp onlar gibi olacağız. Onların dersiyse kendimizi ıslah edeceğiz.”

İşte bu mahiyette bulunan Nur Talebelerini emniyeti ihlâl ile ittiham edenler, herhâlde ve gayet fena bir surette aldanmış veya aldatılmış veya bilerek veya bilmeyerek anarşistlik hesabına hükûmeti işgal edip bizleri eziyetlerle ezmeye çalışıyorlar. Biz bunlara karşı deriz:

“Madem ölüm öldürülmüyor ve kabir kapanmıyor ve dünya misafirhanesinde yolcular gayet sürat ve telâşla, kafilere kafilere arkasında toprak arkasına girip kayboluyorlar; elbette pek yakında birbirimizden ayrılacağız. Siz zulmünüzün cezasını dehşetli bir surette göreceksiniz. Hiç olmazsa, mazlum ehl-i iman hakkında terhis tezkeresi olan ölümün idam-ı ebedî darağacına çıkacaksınız. Sizin dünyada tevehhüm-i ebediyetle aldığınız fânî zevkler bâkî ve elîm elemelere dönecek.”

Maatteessüf, gizli münafık düşmanlarımız, bu dindar milletin yüzer milyon velî makamında olan şehitlerinin, kahraman gazilerinin kaniyla ve kılıcıyla kazanılan ve muhafaza edilen hakikat-i İslâmiyete bazen “tarikât” namını takıp ve o güneşin tek bir şuaı olan tarikât meşrebini o güneşin aynı gösterip, hükûmetin bazı dikkatsiz memurlarını aldatıp, hakikat-i Kur’âniyeye ve hakaik-i imaniyeye tesirli bir surette çalışan Nur Talebelerine “tarikâtçı” ve “siyasî cemiyetçi” namını vererek, aleyhimize sevk etmek istiyorlar. Biz, hem onlara, hem onları aleyhimizde dinleyenlere, Denizli Mahkeme-i Âdilesinde dediğimiz gibi deriz:

aleyh: karşı, karşıt.
anarşist: hiç bir düzen ve otorite tanımayan, kaşşıklık ve bozgunculuktan yana olan.
bâkî: ebedî, daimî, sürekli ve kalıcı olan.
cemiyet: manevî birlik teşkil eden topluluk.
darağacı: idama mahkûm olanların asıldıkları sehpa, dâr.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
dindar: dinin emirlerini yerine getiren.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
elem: dert, üzüntü, maddî-manevî ızdırıp.
elim: şiddetli, çok dert ve keder veren.
eziyet: incitme, büyük sıkıntı verme.
fânî: ölümlü, geçici.
gayet: son derece.
hakaik-i imaniye: imana ait hakikatler, imanı gerçekler.
hakikat-i İslâmiyet: İslâmiyetin aslı, esası, gerçeği.
hakikat-i Kur’âniye: Kur’ân’ın hakikati, Kur’ân’ın ifade ettiği gerçek.
idam-ı ebedî: dirilmemek üzere yok oluş, ahiret inancı olmadığı için ölümü ebedî yokluğa gitmek olarak görme.
işgal: yanıltma, gaflete düşürerek kandırma, aldatma.
ihlâl: bozma, zarar verme.
ıslah: iyi duruma getirme, iyileştirme, düzeltme.
ittiham: suç altında bulunma, töhmetli olma.
kafilere kafilere: sıra sıra, takım takım.
maatteessüf: ne yazık ki, üzülerek belirteyim ki.
madem: ...den dolayı, böyle ise.
mahiyet: bir şeyin aslı, esası, tabiatı, niteliği.
mahkeme-i âdile: adaletle hük-

meden mahkeme, adil mahkeme.
makam: büyük yer, mevki.
mazlum: zulüm görmüş, haksızlığa uğramış.
mesrep: gidiş, hareket tarzı, tavır, tutum, meslek.
misafirhane: misafirlerin kaldığı ev, geçici bekleme yeri.
muhafaza: koruma.
münafık: nifak sokan, ara bozucu; kalbinde küfrü gizlediği hâlde Müslüman görünen.
nam: ad.

sehit: Allah’ın ve yüce dininin adını yüceltme uğrunda canını feda ederek savaştta vurulup ölen Müslüman.
sevk: yöneltme, gönderme.
siyasî: siyasetle ilgili, siyasete ait.
şua: ışın, bir ışık kaynağından uzanan ışık telleri.
suret: biçim, şekil, tarz.
talebe: öğrenci.
tarikât: Allah’a ulaşmak için şeyhin gözetiminde müridin takip edeceği terbiye usul ve

yolu.
terhis: izin verme, serbest bırakma.
tevehhüm-i ebediyet: sonsuzluk kuruntusu; dünya hayatının ve içindekilerin hiç yok olmayacaklarını zannetme, sonsuz yaşama zannı.
tezkereler: belge, pusula.
veli: Allah’ın sevgisine, himayesine kavuşmuş, ermiş kişiler, Allah dostu, evliya.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

“Yüzer milyon başların feda oldukları bir kudsî hakikate başımız dahi feda olsun! Dünyayı başımıza ateş yaparsanız, hakikat-i Kur’âniyeye feda olan başlar, zındıkaya teslim-i silâh etmeyecek ve vazife-i kudsiyesinden vaz geçmeyecekler inşaallah!”

İşte, ihtiyarlığımın sergüzeştliğinden gelen ağırlara ve me’yusiyetlere, imandan ve Kur’ân’dan imdada yetişen kudsî teselliler ile bu ihtiyarlığımın en sıkıntılı bir senesini, gençliğimin en ferahlı on senesine değiştirmem. Hususan hapiste farz namazını kılan ve tevbe edenin herbir saati on saat ibadet hükmüne geçmesiyle ve hastalıkta ve mazlumiyette dahi herbir fânî gün, sevap cihetinde on gün bâkî bir ömrü kazandırmasıyla, benim gibi kabir kapısında nöbetini bekleyen bir adama ne kadar medar-ı şükrandır, o manevî ihtardan bildim, “Hadsiz şükür Rab-bime” dedim, ihtiyarlığıma sevindim ve hapsime razı oldum. Çünkü ömür durmuyor, çabuk gidiyor. Lezzetle, ferahla gitse, lezzetin zevali elem olmasından, hem teessüf, hem şükürsüzlükle, gafletle, bazı günahları yerinde bırakır, fânî olur, gider. Eğer hapis ve zahmetli gitse, zeval-i elem bir manevî lezzet olmasından, hem bir nevi ibadet sayıldığından, bir cihette bâkî kalır ve hayırlı meyveleriyle bâkî bir ömrü kazandırır. Geçmiş günahlara ve hapse sebebiyet veren hatalara kefaret olur, onları temizler. Bu nokta-i nazardan, mahpuslardan farzı kılanlar, sabır içinde şükretmelidirler.

bâkî: ebedî, daimî, süreklî ve kalıcı olan.
cihet: yön.
elem: dert, üzüntü, maddî-manevî ızdırap.
fânî: ölümlü, geçici.
feda: uğruna verme.
ferah: gönül açıklığı, sevinc, sevinme.
gaflet: dikkatsizlik, endişesizlik, Allah’tan uzaklaşıp nefsin arzularına dalmak.
Hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hakikat: gerçek, esas.

hakikat-i Kur’âniye: Kur’ân’ın hakikati, Kur’ân’ın ifade ettiği gerçek.
hükmüne: yerine, değerine.
Hususan: bilhassa, özellikle.
ihtar: hatırlatma, uyarı.
iman: inanç, itikat.
imdat: yardım.
inşaallah: ‘Allah izin verirse’ manasında kullanılan bir dua.
kefaret: kendisi ile işlenen bir günahın giderilmesi.
kudsî: mukaddes, yüce.
mahpus: hapsedilmiş olan,

tutuklu.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
mazlumiyet: mazlumluk, zulüm görmürlük.
medar-ı şükran: şükürü gerektiren, şükre sebep.
me’yusiyet: ümitsizlik.
nevi: çeşit, tür.
nokta-i nazar: görüş açısı, bakış açısı; görüş, fikir.
Rab: besleyen, yetiştiren, verdiği nimetlerle mahlûkâtı islah ve terbiye eden Allah.

razi: rıza gösteren, hoşnut olan.
sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.
sebebiyet: sebep olma.
sergüzeşt: bir kimsenin başından geçen hâl ve olaylar, serüven, macera.
şükür: Allah’ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hâl ile Allah’ı hamd etme.
teessüf: üzülmeye, acı duyma.
teselli: avutma, acısını dindirme.
teslim-i silâh: silâh bırakma, silâhını teslim etme.
tövbe: işlenmiş bir günahahtan pişmanlık duyup bir daha işlemek üzere söz verme.
vazife-i kudsiye: mukaddes vazife, kutsal vazife.
zahmet: sıkıntı, eziyet, mesak-kat.
zeval: zail olma, sona erme, yok olma.
zeval-i elem: elemnin, sıkıntının yok olması, sıkıntının sona ermesi.
zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

Bediüzzaman Said Nursî'nin Afyon Mahkemesi

Afyon Mahkemesini tertip ve iftiralarla açtıran gizli dinsizler, Bediüzzaman'ı idam etmek plânını çevirmişlerdir. Bu fevkalâde ehemmiyeti haiz büyük müdafaat, böyle imhacı zalim dinsizlere karşı onun ölümü hiçe sayarak haykırdığı hakikatlerdir. Neticede, Temyiz Mahkemesi mahkûmiyet kararını nakzetti. Ve aynı mahkeme iki defa Bediüzzaman'a beraat verdi. Nihayet, bütün Risale-i Nur Külliyyatı ve beş yüze yakın mektuplar bilâkaydüşart Bediüzzaman'a iade edildi.

BÜYÜK MÜDAFAATINDAN PARÇALAR

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَيْه نَسْتَعِينُ¹

On sekiz sene sükûttan sonra mecburiyet tahtında bu istida mahkemeye ve sureti Ankara'ya makamata verilmişken, tekrar vermeye mecbur olduğum iddianameye karşı itiraznamemdir.

Malûm olsun ki, Kastamonu'da üç defa menzilimi tahri etmek için gelen iki müddeiumumî ve iki taharri

beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.

bilâkaydüşart: kayıtsız ve şartsız.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

fevkalâde: olağanüstü.

haiz: bir şeye sahip olma, sahip, malik.

iade: geri verme.

iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.

iftira: aslı olmadan birine suç yüklemek, olmayan bir suçu başkasına yükleme.

imha: ortadan kaldırma, mahvetme.

istida: resmî makamlara bir işin

1. Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
Ve sadece Ondan yardım dileriz.

yapılmasını istemek maksadıyla yazılan yazı, dilekçe.

itirazname: itiraz kâğıdı, itiraz dilekçesi.

mahkûmiyet: hüküm giyme, hükümlülük.

makamat: makamlar.

malûm: bilinen, bilinen olan.

mecburiyet: mecbur olma, zorunluluk durumu, zorunluluk.

menzil: ev, oda, yer.

müdafaat: müdafaalar, savunmalar.

müddeiumumî: savcı.

nakz: yapılan sözleşmeyi yok sayma, hükümsüz kalma.

nihayet: en sonunda.

Risale-i Nur Külliyyatı: Bediüzzaman Said Nursî'nin yüz otuz parça risaleden oluşan külliyyatı.

sükût: susma, sessiz kalma.

suret: nüsha, kopya.

taharri: arama, araştırma.

taharri: sivil polis.

taht: alt.

temyiz: bir davanın kararının bir üst mahkeme tarafından tekrar incelenmesi.

tertîp: hile, komplo.

zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.

komiserine ve üçüncüde polis müdürüne ve altı-yedi komiser ve polislere ve Isparta'da müddeiumumînin suallerine ve Denizli ve Afyon mahkemelerine karşı dediğim ayn-ı hakikat küçük bir müdafaanın hülâsasıdır. Şöyle ki:

Onlara dedim: Ben, on sekiz yirmi senedir münzevî yaşıyorum. Hem Kastamonu'da sekiz senedir karakol karşısında ve sair yerlerde dahi yirmi senedir daima tarassud ve nezaret altında kaç defa menzilimi taharri ettikleri hâlde, dünya ile, siyaset ile hiçbir tereşşuh, hiçbir emarem görülmedi. Eğer bir karışık hâlim olsaydı ve oranın adliye ve zabıtası bilmedi veya bildi aldırmadı ise, elbette benden ziyade onlar mes'uldürler. Eğer yoksa, bütün dünyada kendi ahireti ile meşgul olan münzevilere ilişilmediği hâlde, neden bana lüzumsuz, vatan ve millet zararına bu derece ilişiyorsunuz?

Biz Risale-i Nur Şakirtleri, Risale-i Nur'u değil dünya cereyanlarına, belki kâinata da alet edemeyiz. Hem, Kur'ân bizi siyasetten şiddetle men etmiş.

Evet, Risale-i Nur'un vazifesi ise, hayat-ı ebediyeyi mahveden ve hayat-ı dünyeviyeyi de dehşetli bir zehire çeviren küfr-i mutlaka karşı imanî olan hakikatlerle gayet kat'î en mütemerrit zındık feylesofları dahi imana getiren kuvvetli bürhanlar ile Kur'ân'a hizmet etmektir. Onun için Risale-i Nur'u hiçbir şeye alet edemeyiz.

Evvelâ: Kur'ân'ın elmas gibi hakikatlerini, ehl-i gaflet nazarında bir propaganda-i siyaset tevehhümüyle cam

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
ayn-ı hakikat: hakikatin aslı, gerçeğin tâ kendisi.
bürhan: delil, ispat, hüccet.
cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
ehl-i gaflet: dünyaya daldığından dolayı ahiretin farkında olmayan.
elmas: çok değerli.
emare: alâmet, belirti, nişan.

Evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.
gayet: son derece.
hakikat: gerçek, esas.
hayat-ı dünyeviye: dünyaya ait olan hayat.
hayat-ı ebediye: ebedî ve sonsuz hayat, ahiret hayatı.
hülâsa: bir şeyin özü, esası, özeti.
iman: inanç, itikat.
imani: imana dair olan, iman-

la ilgili.
kâinat: evren; yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler.
kat'î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
küfr-i mutlak: mutlak küfür, hiç bir imanî hükmü, delili kabul etmeme, kesin ve tam bir inkâr.
mahv: yok etme, ortadan kaldırma.
men: yasak etme, engelleme.
menzil: ev, oda, yer.

mes'ul: sorumlu, yükümlü.
müdafaa: savunma.
müddeiumumî: savcı.
münzevî: inzivaya çekilen, köşeye çekilmiş, yalnız.
mütemerrit: temerrüt eden, inatçı, kötü fiilinde inatlaşan.
nazar: bakış, nezdinde.
nezaret: gözetme, bakma, kontrol etme.
propaganda-i siyaset: siyaset propagandası, siyasi fikir ve düşünceleri başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla yapılan faaliyet.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sair: diğer, başka, öteki.
şakirt: talebe, öğrenci.
sual: soru.
taharri: arama, araştırma.
tarassud: gözetme, göz altında tutma.
tereşşuh: sızıntı, damla.
tevehhüm: vehimlenme, yok olanı var zannetmekle ümitsizliğe ve korkuya düşme.
vazife: görev.
zabıta: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.
zındık: Allah'a ve ahirete inananmayan, Allah'ı inkâr eden, iman-sız, münkir.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

parçalarına indirmemek ve o kıymettar hakikatlere ihanet etmemektir.

Saniyen: Risale-i Nur'un esas mesleği olan şefkat, hak ve hakikat ve vicdan, bizleri şiddetle siyasetten ve idareye ilişmekten men etmiş. Çünkü, tokata ve belâya müsteahak ve küfr-i mutlaka düşmüş bir iki dinsize müteallik, yedi sekiz çoluk çocuk, hasta, ihtiyar, masumlar bulunur. Musibet ve belâ gelse, o biçareler dahi yanarlar. Bunun için, neticenin de husulü meşkur olduğu hâlde, siyaset yoluyla idare ve asayişin zararına hayat-ı içtimaiyeye karışmaktan şiddetle men edilmiştir.

Salisen: Bu vatanın ve bu milletin hayat-ı içtimaiyesi bu acîb zamanda anarşilikten kurtulmak için beş esas lâzım ve zarurîdir: Hürmet, merhamet, haramdan çekinmek, emniyet, serseriliği bırakıp itaat etmektir. Risale-i Nur hayat-ı içtimaiyeye baktığı zaman, bu beş esası kuvvetli ve kudsî bir surette tesbit ve tahkim ederek, asayişin temel taşını muhafaza ettiğine delil ise, bu yirmi sene zarfında, Risale-i Nur'un yüz bin adamı vatan ve millete zararsız birer uzv-i nafi haline getirmesidir. Isparta ve Kastamonu vilâyetleri buna şahittir. Demek Risale-i Nur'un ekseriyet-i mutlaka eczalarına ilişkinler, herhâlde bilerek veya bilmeyerek anarşilik hesabına vatana ve millete ve hâkimiyet-i İslâmiyeye hıyanet ederler. Risale-i Nur'un, yüz otuz risalelerinin bu vatana yüz otuz büyük faydasını ve hasenesini, vehham ehl-i gafletin sathî nazarlarında kusurlu tevehhüm edilen iki-üç risalenin

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
anarşi: hükümete veya siyasi otoritesini kaybetmiş düzensiz topluluk hâli.
asayiş: emniyet, kanun ve nizam hâkimiyetinin sağlanması.
belâ: musibet, sıkıntı.
biçare: çaresiz, zavallı.
delil: bir davayı ispata yarayan şey, bürhan.
ecza: cüzler, parçalar, kısımlar.
ehl-i gaflet: dünyaya daldığından dolayı ahiretin farkında olmayan.
ekseriyet-i mutlaka: mutlak çoğunluk.
emniyet: güvenlik, kanun ve nizam hâkimiyetinin sağlanması.
faide: fayda.
hâk: doğruluk, gerçek, hakikat.
hakikat: gerçek, doğruluk.
hâkimiyet-i İslâmiye: İslâmın hâkimliği, İslâmiyetin hâkim olması.
haram: İslâmiyetçe yasaklanan işler.
hasene: hayırlı amel, Allah razısına uygun iş.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, toplum hayatı.
hiyanet: hainlik, kendine olan güveni kötüye kullanma.
Hürmet: saygı.
husul: olma, meydana gelme.
idare: yönetim, memleket işlerinin yürütülmesi.
ihaneset: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.
itaat: dinin emrettiklerini yerine getirip yasaklarından kaçınma.
kıymettar: kıymetli, değerli.
kudsî: mukaddes, yüce.
küfr-i mutlak: mutlak küfür, hiç bir imanî hükmü, delili kabul etmeme, kesin ve tam bir inkâr.

masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.
men: yasak etme, engelleme.
meşkük: şüpheli, şüphe edilen.
meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.
muhafaza: koruma.
Musibet: felâket, belâ.
müstahak: hak eden, hak etmiş.
müteallik: ait, alâkalı, ilgili.
nazar: bakış, dikkat.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-

diüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
Salisen: üçüncü olarak.
Saniyen: ikinci olarak.
sathî: yüzeysel, derine inmeyen, üstün körü.
şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevmek, içten ve karşılıksız merhamet.
suret: biçim, şekil, tarz.
tahkim: kuvvetlendirme, sağlamlaştırma, muhkem hale getirme.
tevehhüm: vehimlenme, yok

olanı var zannetmekle ümitsizliğe ve korkuya düşme.
uzv-i nafi: faydalı uzuv.
vehham: çok şüphe ve vesvese eden, çok kuruntulu; vehimli, kuruntulu.
vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötünden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.
vilâyet: il.
zarfında: süresince.
zarurî: zorunlu.

mevhum zararları çürütemez. Onları bunlarla çürüten, gayet derecede insafsız bir zalimdir.

.....

Eğer, dinsizliği bir nevi siyaset zannedip, bu hâdisede bazılarının dedikleri gibi dersiniz, “Bu risalelerinle medeniyetimizi, keyfimizi bozuyorsun;” ben de derim: “Dinsiz bir millet yaşayamaz” dünyaca bir umumi düsturdur. Ve bilhassa küfr-i mutlak olsa, Cehennemden daha ziyade elîm bir azabı dünyada dahi verdiğini Risale-i Nur’dan *Gençlik Rehberi* gayet kat’î bir surette ispat etmiş. O Risale ise, şimdi resmen tab edildi.

Bir Müslüman, eliyazübillâh, eğer irtidat etse, küfr-i mutlaka düşer; bir derece yaşatan küfr-i meşkûkta kalmaz. Ecnebî dinsizleri gibi de olmaz. Ve lezzet-i hayat noktasında, mazi ve müstakbeli olmayan hayvandan yüz derece aşağı düşer. Çünkü, geçmiş ve gelecek mevcudatın ölümleri ve ebedî müfarakatleri, onun dalâleti cihetiyle, onun kalbine mütemadiyen hadsiz firakları ve elemeleri yağdırıyor. Eğer, iman gelse, kalbe girse, birden o hadsiz dostlar diriliyorlar. “Biz ölmemişiz, mahvolmamışız” lisan-ı hâllerleriyle diyerek, o Cehennemî hâlet, Cennet lezzetine çevrilir.

Madem hakikat budur; size ihtar ediyorum: Kur’ân’a dayanan Risale-i Nur ile mübareze etmeyiniz; o mağlûp olmaz. Bu memlekete yazık olur. **(HAŞİYE)** O başka yere

HAŞİYE: Dört defa mübareze zamanında gelen dehşetli zelzeleler, “Yazık olur!” hükmünü ispat ettiler.

azap: eziyet, işkence; büyük sıkıntı, şiddetli acı.
bilhassa: özellikle.
Cehennemî: Cehenneme has, Cehenneme ait, Cehennem gibi, (sıcak veya yakıcı).
cihet: yön.
dalâlet: Hak ve hakikatten sapma, doğru yoldan ayrılmama, azma.
dehşetli: ürkütücü, korkunç
düstur: kaide, esas, prensip.
ebedî: sonu olmayan, daimî, sürekli.

Ecnebi: yabancı.
elem: dert, üzüntü, maddî-manevî ızdırap.
elîm: şiddetli, çok dert ve kader veren.
el-iyazü billâh: Allah esirgesin, Allah korusun.
firak: ayrılık.
gayet: son derece.
hâdis: olay.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hakikat: gerçek, esas.
hâlet: hâl, durum.
haşiye: dipnot.

hüküm: karar, emir
ihtar: hatırlatma, uyarı.
iman: inanç, itikat.
irtidat: islâm dininden çıkma, islâm dinini terk ederek başka bir dini kabul etme.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
kat’î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
küfr-i meşkûk: şüpheli küfür, “Acaba yanlış mı düşünüyorum, yoksa Allah var mı?” diye şüpheye düşme.

küfr-i mutlak: mutlak küfür, hiç bir imanî hükmü, delili kabul etmeme, kesin ve tam bir inkâr.
lezzet-i hayat: hayatın zevk ve lezzetleri.
lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.
Madem: ...den dolayı, böyle ise.
mağlûp: yenilme, kendisine galip gelinmiş.
mahv: yok olma, ortadan kalkma, batma.
mazi: geçmiş zaman.
mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahlûklar.
mevhum: hakikatte olmayan, vehim ve hayal ürünü olan.
mübareze: çatışma, kavga.
müfarakat: uzaklaşma, ayrılık.
müstakbel: gelecek.
mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı.
nevi: çeşit, tür.
resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
suret: biçim, şekil, tarz.
tab: basma, baskı.
umumî: genel.
zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.
zelzele: yer sarsıntısı, deprem
ziyade: fazla, fazlasıyla.

gider, yine tenvir eder. Hem eğer başımdaki saçlarım adedince başlarım bulursa, her gün biri kesilse, hakikat-i Kur'âniyeye feda olan bu başı zındıkaya ve küfr-i mutlaka eğmem ve bu hizmet-i imaniye ve Nuriyeden vazgeçmem ve geçemem.

.....

Elhasıl: Hayat-ı ebediyeyi mahveden ve hayat-ı dünyeyiyi dehşetli bir zehire çeviren ve lezzetini imha eden küfr-i mutlaka otuz seneden beri köküyle kesen ve tabiiyunun dehşetli bir fikr-i küfrîlerini öldürmeye muvaffak olan ve bu milletin iki hayatının saadet düsturlarını hârika hüccetleriyle parlak bir surette ispat eden ve Kur'ân'ın hakikat-i arşiyesine dayanan Risale-i Nur, böyle küçük bir risalenin bir iki maddesiyle değil, belki bin kusuru dahi olsa, onun binler büyük haseneleri onları affettirir diye dava ediyoruz ve ispatına da hazırız...

Madem, cumhuriyet prensipleri hürriyet-i vicdan kanunu ile dinsizlere ilişmiyor; elbette mümkün olduğu kadar dünyaya karışmayan ve ehl-i dünya ile mübareze etmeyen ve ahiretine ve imanına ve vatanına dahi nafi bir tarzda çalışan dindarlara ilişmemek gerektir ve elzemdir. Bin seneden beri bu milletin gıda ve ilaç gibi bir hacet-i zaruriyesi olan takvayı ve salâhati bu mazhar-ı enbiya olan Asya'da hükmeden ehl-i siyaset yasak etmez ve edemez biliyoruz.

Yirmi seneden beri münzevi yaşayan ve yirmi sene evvelki Said'in kafasıyla sorduğu bu suallerde bu zamanın

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.

dindar: dinin emirlerini yerine getiren.

düstur: kaide, esas, prensip.

ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.

ehl-i siyaset: ülkenin idaresiyle meşgul olanlar, siyaset adamları, politikacılar.

Elhâsıl: hâsılı, netice itibarıyla, kısaca.

elzem: daha (en, pek) lâzım, lüzumlu, gerekli.

evvel: önce.

feda: uğruna verme.

fikr-i küfrî: küfür ve inkâr fikri.

hacet-i zaruriye: zorunlu ve gerekli ihtiyaç.

hakikat-ı arşiye: arşa ait olan gerçek, arşla ilgili hakikat.

hakikat-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın hakikati, Kur'ân'ın ifade ettiği gerçek.

harika: olağanüstü.

hasene: iyilik, güzellik.

hayat-ı dünyeviyeye: dünyaya ait olan hayat.

Hayat-ı ebediye: ebedî ve sonsuz hayat, ahiret hayatı.

hizmet-i imaniye: iman ve Kur'ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.

hizmet-i Nuriye: Nur hizmeti, Risale-i Nur için çalışma.

hüccet: delil.

hükmetme: hâkim olma, işleme.

hürriyet-i vicdan: vicdan hürriyeti.

iman: inanç, itikat.

imha: ortadan kaldırma, mahvetme.

ispat: doğruyu delillerle gösterme.

küfr-i mutlak: mutlak küfür, hiç bir imanî hükmü, delili kabul etmeme, kesin ve tam bir inkâr.

Madem: ...den dolayı, böyle ise.

mahv: yok etme, ortadan kaldırma.

mazhar-ı enbiya: peygamberlerin zuhur ettiği, ortaya çıktığı yer.

mübarezeye: çatışma, kavga.

münzevi: inzivaya çekilen, köşeye çekilmiş, yalnız.

muvaffak: başarmış, başarılı.

nafi: faydalı.

prensip: temel fikir, temel bilgi, esas, ilke.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

saadet: mutluluk.

salâhat: dindarlıkta çok ileri

olma hâli, günahsız ve temiz oluş.

sual: soru.

suret: biçim, şekil, tarz.

tabiiyyun: tabiatçılar, materyalistler, tabiata tapanlar.

takva: Allah korkusuyla dinin yasak ettiği şeylerden kaçınma, Allah'ın emirlerini tutup azabından korunma.

tarz: biçim, şekil.

tenvir: nurlandırma, aydınlatma, ışıklandırma.

zındika: dinsizlik, inançsızlık.

tarz-ı telâkkisine uygun gelmeyen kusurlarına bakmak, insaniyetin muktezasıdır.

Vatan ve millet ve asayişin menfaati hesabına bunu da hatırlatmak bir vazife-i vataniyem olması cihetiyle derim:

Böyle bize ve Risale-i Nur'a az bir münasebetle taht-ı tevkife alınmak, gücendirmek yüzünden vatana ve asayişe dindarâne menfaati bulunan pek çok zatlara idare aleyhine çevirebilir, anarşiliğe meydan verir. Evet, Risale-i Nur ile imanlarını kurtaran ve millete zararsız ve tam menfaattar vaziyete girenler yüz binden çok ziyadedir. Hükümet-i cumhuriyenin belki her büyük dairesinde ve milletin her tabakasında faydalı ve müstakimâne bir surette bulunuyorlar. Bunları gücendirmek değil, belki himaye etmek elzemdir. Şekvamızı dinlemeyen ve bizi söylesin ve bahanelerle sıkıştıran bir kısım resmî adamlar, vatan aleyhinde anarşiliğe meydan açıyorlar diye kuvvetli bir vehim hatırımıza geliyor.

Hem, maslahat-ı hükümet namına derim: Madem Beşinci Şuâi hem Denizli, hem Ankara mahkemeleri tetkik edip ilişmemişler, bize verdiler; elbette onu yeniden resmîyete koyup dedikodulara meydan açmamak, idarece zaruridir. Biz o risaleyi mahkemelerin ellerine geçmeden ve onu teşhirlerinden evvel gizlediğimiz gibi, Afyon hükümet ve mahkemesi dahi onu medar-ı sual ve cevap etmemeli. Çünkü, kuvvetlidir, reddedilmez. Kablelvuku haber vermiş, doğru çıkmış. Hem, hedefi dünya değil; olsa olsa ölmüş gitmiş bir şahsa, müteaddit manalarından

aleyh: karşı, karşıt.
anarşi: hükümete veya siyasi otoritesini kaybetmiş düzensiz topluluk hâli.
asayiş: emniyet, kanun ve nizâm hâkimiyetini sağlanması.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
cihet: yön.
dindarâne: dindar bir kimseye yakışacak tarzda.
elzem: daha (en, pek) lâzım, lüzumlu, gerekli.

evvel: önce.
himaye: koruma, muhafaza etme.
Hükümet-i cumhuriye: cumhuriyet hükümeti. cumhuriyet idaresi.
idare: yönetim, memleket işlerinin yürütülmesi.
iman: inanç, itikat.
insaniyet: insanlık, insanlık mahiyeti.
Kablelvuku: olmadan önce.
Madem: ...den dolayı, böyle ise.

maslahat-ı hükümet: bir memleketi idare edenlerin davranış tarzı.
medar-ı sual: soru sebebi.
menfaat: fayda.
münfaattar: menfaat ve fayda gören.
mukteza: iktiza eden, gereken.
münasebet: ilgi, alâka, yakınlık.
müstakimâne: müstakim olana yakışır şekilde, namuslulukla, doğrulukla, ahlâklılıkla.

lıkla.
müteaddit: çeşitli, bir çok.
nam: ad.
resmî: devlet adına olan.
resmîyet: resmîlik, resmî olma hâli.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
Şekva: şikâyet.
suret: biçim, şekil, tarz.
taht-ı tevkîf: gözetim altında, hapishanede.
tarz-ı telâkki: anlayış tarzı, yolu.
teşhir: ilân etme, herkese duyurma; sergileme.
tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.
vazife-i vataniye: vatanî vazife, vatan görevi.
vaziyet: durum.
vehim: zan, şüphe, yanlış ve esassız düşünce.
zarurî: zorunlu.
zat: kişi, şahıs.
ziyade: çok, fazla.

bir manası muvafık geliyor. Onun dostluğu taassubuyla o gaybî ihbarı ve manayı resmiyete koymamayı ve bizi onunla muaheze etmekle daha ziyade teşhirine yol açmamayı, vatan ve millet ve asayiş ve idare hesabına ihtar etmeye vicdanım beni mecbur eyledi.

.....

Bu meselede şahsımın veya bazı kardeşlerimin kusuruyla Risale-i Nur'a hücum edilmez. O doğrudan doğruya Kur'ân'a bağlanmış ve Kur'ân da Arş-ı Azama bağlıdır. Kimin haddi var ki, elini oraya uzatsın ve o kuvvetli ipleri çözsün? Hem memlekete maddî ve manevî bereketi ve fevkalâde hizmeti, otuz üç âyât-ı Kur'âniyenin işaretleriyle ve İmam-ı Ali Radiyallâhü Anhın üç keramet-i gaybiyesiyle ve Gavs-ı Azamın (r.a.) kat'î ihbarıyla tahakkuk etmiş olan Risale-i Nur, bizim adî ve şahsî kusurlarımızla mes'ul olmaz ve olamaz ve olmamalı. Yoksa bu memlekete hem maddî, hem manevî, telâfi edilmeyecek derecede zararı olacak.

Risale-i Nur'a karşı gizli düşmanlarımızdan bazı zındıkların şeytanetiyle çevrilen plânlar ve hücumlar, inşaallah bozulacaklar. Onun Şakirtleri başkalara kıyas edilmez, dağıtırılmaz, vazgeçirilmezler, Cenab-ı Hakkın inayetiyle mağlûp edilmezler. Eğer maddî müdafaadan Kur'ân bizi men etmeseydi, bu milletin can damarı hükmünde umumun teveccühünü kazanan ve her tarafta bulunan o şakirtler, Şeyh Said ve Menemen hâdiseleri gibi, cüz'î ve neticesiz hâdiselerle bulaşmazlar. Allah etmesin, eğer

adî: basit, bayağı, sıradan.

Arş-ı Azam: en büyük arş, Allah'ın katı, Cenab-ı Hakkın kudret ve saltanatının en büyük dairesi.

asayiş: emniyet, kanun ve nizam

hâkimiyetin sağlanması.

ayat-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın ayetleri.

bereket: mübareklik, bolluk, sadet.

cüz'î: küçük, az, kıymetsiz, önemsiz.

fevkalâde: olağanüstü.

Gavs-ı Azam: en büyük gavs, Abdülkadir-i Geylânî Hazretlerinin namı.

gaybî: gaypla ilgili, bilinmeyenle ilgili.

hâdis: olay.

hücum: saldırma.

hükümünde: değerinde, yerinde.

idare: yönetim, memleket işlerinin yürütülmesi.

ihbar: haber verme, bildirme.

ihtar: hatırlatma, uyarı.

inayet: yardım, ihsan, lütuf.

inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.

işarat: işaretler, haber vermeler.

kat'î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.

keramet-i gaybiye: gaypla ilgili keramet, istikbal ile alakalı keramet.

kıyas: karşılaştırma, bir şeyi başka bir şeye benzeterek hüküm verme.

maddî: madde ile alakalı, cismanî.

mağlûp: yenilme, kendisine galip

gelinmiş.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

men: yasak etme, engelleme.

mesele: konu.

mes'ul: sorumlu, yükümlü.

muaheze: tenkit, itiraz, kınama, tariz.

müdafa: savunma.

muvafık: uygun, münasip.

Radiyallahü Anh: Allah ondan razı olsun.

resmiyet: resmîlik, resmî olma hâli.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

şahsî: şahsa, kişiye ait, hususî.

şakirt: talebe, öğrenci.

şeytanet: şeytanlık, kurnazlık, hilekârlık, aldatıcılık.

taassup: aşırı bağlılık, aşırı taraftarlık, fanatizm.

tahakkuk: gerçekleşme, kesinleşme.

telâfi: kötü bir etkiyi veya sonucu başka bir etki ile yok et-

me, karşılama.

teşhir: sergileme.

teveccüh: yönelme, sevgi, ilgi.

umum: bütün, herkes.

vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötüden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.

zındık: Allah'a ve ahirete inanmayan, Allah'ı inkâr eden, imansız, münkir.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

mecburiyet-i kat'îye derecesinde onlara zulmedilse elbette gizli zındıklar ve münafıklar bin derece pişman olacaklar.

Elhâsıl, madem biz ehl-i dünyanın dünyalarına ilişmiyoruz; onlar da bizim ahiretimize ve imanî hizmetimize bu derece ilişmesinler....

.....

Evet, biz bir cemaatiz. Hedefimiz ve programımız evvelâ kendimizi, sonra milletimizi idâm-ı ebedîden ve daimî berzahî haps-i münferitten kurtarmak ve vatandaşlarımızı anarşilikten ve serserilikten muhafaza etmek ve iki hayatımızı imhâya vesile olan zındıkaya karşı Risale-i Nur'un çelik gibi hakikatleriyle kendimizi muhafazadır.

.....

Ben, sizin bana vereceğiniz en ağır cezanıza da beş para vermem ve hiç ehemmiyeti yok. Çünkü ben kabir kapısında, yetmiş beş yaşındayım. Böyle mazlum ve masum bir iki sene hayatı şehâdet mertebesiyle değiştirmek, benim için büyük saadettir. Risale-i Nur'un binler hüccetleriyle kat'î imanım var ki, ölüm bizim için bir terhis tezkeresidir. Eğer zahirî idam da olsa, bizim için bir saat zahmet, ebedî bir saadetin ve rahmetin anahtarı olur. Fakat, siz ey gizli düşmanlar ve zındıka hesabına adliyyeyi şaşırtan ve hükümeti bizimle sebepsiz meşgul eden insafsızlar! Kat'î biliniz ve titreyiniz ki, siz idam-ı ebedî ile ebedî haps-i münferid ile mahkûm oluyorsunuz. İntikamımız sizden pek çok muzaaf bir surette alınıyor görüyoruz, hatta size acıyoruz. Evet, bu şehri yüz defa

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
anarşi: hükümsüz veya siyasi otoritesini kaybetmiş düzensiz topluluk hâli.
berzahî: kabir hayatıyla ilgili, berzah âlemi ile ilgili.
cemaat: topluluk, aralarında çeşitli bağlar bulunan insanlar topluluğu.
daimî: sürekli, devamlı.
ebedî: sonu olmayan, daimî, sürekli.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.
Elhâsıl: hâsılı, netice itibarıyla, kısaca.
evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
hakikat: gerçek, esas.
haps-i münferit: tek başına olan hapis, ehl-i dalâlet için ölüm ve kabir.
hüccet: delil.

idam-ı ebedî: dirilmemek üzere yok oluş, ahiret inancı olmadığı için ölümü ebedî yokluğa gitmek olarak görme.
iman: inanç, itikat.
imani: imana dair olan, imanla ilgili.
imha: ortadan kaldırma, mahvetme.
intikam: öç alma.
kat'î: kesin, şüpheyi ve tereddüde mahal bırakmayan.
madem: ...den dolayı, böyle

ise.

mahkûm: kendine hükmolunan, hükümlü.

masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

mazlum: zulüm görmüş, haksızlığa uğramış.

mecburiyet-i kat'îye: katî mecburiyet, kesin zorunluluk, kesin mecburiyet.

mertebe: derece, basamak.

muhafaza: koruma.

münafık: nifak sokan, ara bozucu; kalbinde küfrü gizlediği hâlde Müslüman görünen.

muzaaf: kat kat, iki misli.

rahmet: şefkat etmek, merhamet etmek, esirgemek.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

saadet: mutluluk.

şahadet: şehitlik, şehit olma.

suret: biçim, şekil, tarz.

terhis: izin verme, serbest bırakma.

tezker: belge, pusula.

vesile: aracı, vasıta.

zahirî: görünüşte olan; zahire, dışı ait olan.

zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.

zındık: Allah'a ve ahirete inandırmayan, Allah'ı inkâr eden, iman-sız, münkir.

zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

mezaristana boşaltan ölüm hakikatının elbette hayattan ziyade bir istediği var. Ve onun idâmından kurtulmak çaresi, insanların her meselesinin fevkinde en büyük ve en ehemmiyetli ve en lüzumlu bir ihtiyaç-ı zarurisi ve kat'îsidir. Acaba, bu çareyi kendine bulan Risale-i Nur Şakirdlerini ve o çareyi binler hüccetlerle bulduran Risale-i Nur'u adî bahanelerle ittiham edenler, ne kadar kendileri hakikat ve adalet nazarında müttehem oluyor, divaneler de anlar.

.....

Bundan otuz sene evvel, Cenab-ı Hakkın inayetiyle dünyanın muvakkat şanüşerefinin ve enaniyetli hodfüruşluğunun, şöretperestliğinin ne kadar faydasız ve manasız olduğunu, hadsiz şükür olsun ki, Kur'ân'ın feyziyle anlamış bir adamın o zamandan beri bütün kuvvetiyle nefs-i emmaresiyle mücadele edip mahviyet etmek, benliğini bırakmak, tasannu ve riyakârlık yapmamak için elden geldiği kadar çalıştığına, ona hizmet eden veya arkadaşlık edenler kat'î bildikleri ve şahadet ettikleri hâlde ve yirmi seneden beri herkes kendi hakkında hoşlandığı ziyade hüsnüzan ve teveccüh-i nâs ve şahsını methetsenadan ve kendini manevî makam sahibi olduğunu bilmekten herkese muhalif olarak bütün kuvvetiyle kaçtığı ve hem has şakirtlerinin onun hakkındaki hüsnüzanlarını reddedip, o hâlis kardeşlerinin hatırını kırması ve yazdığı cevabî mektuplarında onun hakkındaki medihlerini ve ziyade hüsnüzanlarını kabul etmemesi ve kendini faziletten mahrum gösterip bütün fazileti Kur'ân'ın tefsiri olan

adî: basit, bayağı, sıradan.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
cevabî: cevap, karşılık, cevaba ait, cevap mahiyetinde.
divane: deli, akli başında olmayan.
ehemmiyetli: önemli.
enaniyet: kendini beğenme, bencilik, egoistlik.
evvel: önce.
fazilet: değer, meziyet, iman ve irfan itibarıyla olan yüksek derece.
fevkinde: üstünde.
feyz: bolluk, bereket; ihsan, bağış.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hakikat: gerçek, esas.
halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.
hodfüruş: kendini beğendirmeye çalışan, övünen.
hüccet: delil.
hüsn-i zan: bir kimsenin veya bir hâdisenin iyiliği hakkındaki vicdanî ve iyi kanaat.
ihtiyac-ı kat'î: kesin, zorunlu ihtiyaç.
ihtiyac-ı zarurî: yaşamak için gerekli olan ihtiyaç.
inayet: yardım, ihsan, lütuf.
ittiham: suç altında bulunma, töhmetli olma.
kat'î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
mahrum: bir şeye sahip olamayan, yoksun.
mahviyet: alçak gönüllülük, kendini değersiz gösterme.
makâm: büyük yer, mevki.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.

medih: övmek.
mesele: konu.
methüsenâ: methedip övmek.
mezaristan: mezarlık.
mücadele: savaşıma, çatışma, kavga.
muhalif: muhalefet eden, bir fiil ve düşünceye karşı zıt düşüncede bulunan.
müttehem: itham olunan, suçlanan.
muvakkat: geçici.
nazar: bakış, nezdinde.

nefs-i emmare: insana kötü ve günah işlerin yapılmasını emreden nefis.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
riyakâr: riya eden, iki yüzlü, sahtekâr.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
şakirt: talebe, öğrenci.
şan: şöret, ün.
şeref: manevî büyüklük, yücelik, onur.

şöhretperest: şöret düşkünü.
şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah'ı hamd etme.
tasannu: zorlayarak bir şeyi olduğundan daha değerli gösterme.
teveccüh-i nâs: insanların ilgisi, insanların insana vermiş oldukları değer.
ziyade: çok, fazla.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

Risale-i Nur'a ve dolayısıyla Nur Şakirtlerinin şahs-ı manevîsine verip kendini adî bir hizmetkâr bilmesi kat'î ispat ediyor ki, şahsını beğendirmeye çalışmadığı ve istemediği ve reddettiği hâlde, onun rızası olmadan bazı dostları uzak bir yerden onun hakkında ziyade hüsnüzan edip methetmeleri, bir makam vermeleriyle acaba hangi kanun ile medar-ı mes'uliyet olur ki, o biçare hasta ve çok ihtiyar ve garibin münzevi odasına büyük bir cinayet işlemiş gibi kilidini kırıp taharri memurlarını sokmak, hem evradından ve levhalarından başka bir bahane bulamamak, acaba dünyada hiçbir kanun, hiçbir siyaset bu taarruza müsaade eder mi?

Vatana ve millete ve ahlâka çok zararlı olan dinsizlerin kitaplarının intişarına ve komünistlerin neşriyatına serbestiyet kanunu ile ilişilmediği hâlde, üç mahkeme medar-ı mes'uliyet olacak içinde hiçbir maddeyi bulmayan ve millet ve vatanın hayat-ı içtimaiyesini ve ahlâkını ve asayişini temine yirmi seneden beri çalışan ve bu milletin hakiki bir nokta-i istinadı olan âlem-i İslâmın uhuvvetini ve bu millete dostluğunu îadeye ve o dostluğu takviyesine tesirli bir surette çabalayan ve Diyanet Riyasetinin uleması tenkit niyetiyle, Dâhiliye Vekilinin emriyle, üç ay tetkikten sonra tenkit etmeyerek, tam kıymetini takdir edip “kıymettar eser” diye Diyanet kütüphanesine konulan *Zülfikar ve Asa-yı Mûsa* gibi ve —kabr-i Peygamberî (aleyhissalâtü vesselâm) üzerinde alâmet-i makbuliyet olarak *Asa-yı Mûsa* mecmuasını hacılar gördükleri hâlde— Nur eczalarını evrak-ı muzırğa gibi toplayıp

adi: basit, bayağı, sıradan.
alâmet-i makbuliyet: kabul olunduğunu belirtilen işaret, nişan v.b.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
Aleyhissalâtü vesselâm: salât ve selâm onun üzerine olsun' anlamında Hz. Muhammed'e dua.
asayiş: emniyet, kanun ve nizam hâkimiyetin sağlanması.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma se-

bep.
biçare: çaresiz, zavallı.
Dâhiliye: İç işleri.
Diyanet Riyaseti: Diyanet İşleri Başkanlığı.
ecza: cüzler, parçalar, kısımlar.
evrak-ı muzırğa: zararlı evrak, kâğıtlar, yapraklar.
evrat: virtler, okunması âdet olan dinî dualar.
garip: gurbette, kendi memleketinin dışında bulunan, yabanci.

hakiki: gerçek.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, toplum hayatı.
hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.
hüsni zan: bir kimsenin veya bir hâdisenin iyiliği hakkındaki vicdani ve iyi kanaat.
iade: geri verme.
intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolunma.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
kabr-i peygamberi: Hz. Pey-

gamberin mezarı.
kat'î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
kıymet: değer.
kıymettar: kıymetli, değerli.
komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.
levha: .
makam: büyük yer, mevki.
mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.
medar-ı mes'uliyet: sorumluluk sebebi.
medih: övme.
münzevi: inzivaya çekilen, köşeye çekilmiş, yalnız.
müsaade: izin.
neşriyat: yayınlar.
nokta-i istinat: dayanak noktası, güvenme ve itimat noktası.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
rıza: razı olma, hoşnutluk.
şahs-ı manevî: manevî şahıs, belli bir kişi olmayıp bir cemaatte meydana gelen manevî şahıs.
şakirt: talebe, öğrenci.
serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.
suret: biçim, şekil, tarz.
taarruz: saldıрма, sataşma, ilişme.
taharri: sivil polis.
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.
takviye: kuvvetlendirme, sağlamlaştırma, teyit ve tasdik etme.
tefsir: Kur'an'ın mana bakımından izah, açıklaması.
temin: sağlama.
tenkit: eleştirme.
tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.
uhuvvet: kardeşlik, din kardeşliği.
ulema: âlimler, bilginler, ilim sahipleri.
Vekil: nazır, bakan.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

mahkeme eline vermek, acaba hiçbir kanun, hiçbir vicdan, hiçbir insaf buna müsaade eder mi?

AFYON HÜKÛMET VE ZABITASINA VE MAHKEMESİNE DAHA BİRKAÇ NOKTA MARUZATIM VAR

- *Birincisi:* Ekser enbiyanın şarkta ve Asya'da zuhurları ve ağleb-i hükemanın garpta ve Avrupa'da gelmeleri, kader-i ezeliyenin bir işaretidir ki; Asya'da din hâkimdir, felsefe ikinci derecededir. Bu remz-i kadere binaen, Asya'da hüküm süren, dindar olmazsa da din lehine çalışmalarla ilişmemeli, belki teşvik etmelidir.
- *İkincisi:* Kur'ân-ı Hakim bu zemin kafasının akli ve kuvve-i müfekkiresidir. Eliyazübillâh, eğer, Kur'ân küre-i arzın başından çıksa, arz divane olacak, akıldan boş kalan kafasını bir seyyareye çarpması, bir kıyâmet kopmasına sebep olması akıldan uzak değildir.

Evet, Kur'ân, Arşı ferş ile bağlanmış bir zincir, bir hablullahtır; cazibe-i umumiyeden ziyade zemini muhafaza ediyor. İşte bu Kur'ân-ı Azîmüştan'ın hakiki ve kuvvetli bir tefsiri olan Risale-i Nur, bu sırada, bu vatanda, bu millete yirmi seneden beri tesirini göstermiş büyük bir nimet-i İlâhiye ve sönmez bir mu'cize-i Kur'âniyedir. Hükûmet ona ilişmek ve talebelerini ondan ürkütüp vazgeçirmek değil, belki onu himaye etmek ve okunmasına teşvik etmek gerektir.

ağleb-i hükema: filozofların çoğunluğu, çoğu.

Arş: göğün en yüksek katı.

arz: yer, dünya.

asır: yüzyıl.

binaen: -den dolayı, bu sebepten.

cazibe-i umumiye: umumî bir cazibe, genel çekim gücü.

dindar: dinin emirlerini yerine getiren.

divane: deli, akli başında olmayan.

ekser: pek çok.

eliyazübillâh: Allah esirgesin, Allah korusun.

enbiya: nebîler, peygamberler.

felsefe: madde ve hayatı başlangıç ve gaye bakımından incele-yen ilim.

ferş: yeryüzü, zemin, dünya.

garp: batı, Batıda kalan bölgeler.

hablullah: Allah'ın ipi.

hakiki: gerçek.

himaye: koruma, muhafaza etme.

hüküm: hâkimiyet, nüfuz, kumanda.

kader-i ezeliye: olmuş ve olacakların yer aldığı ilâhî ilim; her şeyin kaydedildiği ezeli program.

kıyamet: bütün kâinatın Allah tarafından tayin edilen bir vakitte yıkılıp mahvolması.

Kur'ân-ı Azîmüştan: şan ve şerefi yüce olan Kur'ân.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

küre-i arz: yer küre, dünya.

kuvve-i müfekkire: düşünme duygusu.

leh: onun tarafına, ondan yana, birinin faydası için yapılan hareket.

maruzat: arz edilenler, takdir edilenler.

mu'cize-i Kur'âniye: Kur'ân'a ait mu'cize.

muhafaza: koruma.

müsaade: izin.

nimet-i İlâhiye: Allah'ın nimeti, lütfu, ihsanı.

remz-i kader: kaderin işareti.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

şark: doğu, doğu bölgeleri.

seyyare: gezegen.

talebe: öğrenci.

tefsir: Kur'ân'ın mana bakımından izahı, açıklaması.

vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötüden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.

zabita: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.

zemin: yeryüzü.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

zuhur: ortaya çıkma.

• *Üçüncüsü:* Ehl-i imandan bütün gelenler, maziye gi- denlere mağfiret dualarıyla ve hasenatlarını onların ruh- larına bağışlamalarıyla yardımlarına binaen Denizli Mah- kemesinde demiştim:

“Mahkeme-i kübrada, milyarlar ehl-i iman olan dava- cılar tarafından Kur’ân hakikatlerine hizmet eden Nur Talebelerini mahkûm ve perişan etmek isteyenlerden ve sizlerden sorulsa ki, ‘Serbestiyet kanunuyla dinsizlerin, komünistlerin neşriyatlarına ve anarşiliği yetiştiren cemi- yetlerine müsamahakârâne bakıp ilişmediğiniz hâlde, va- tanı ve milleti anarşistlikten ve dinsizlik ve ahlâksızlıktan ve vatandaşlarını ölümün idam-ı ebedîsinden kurtarmaya çalışan Risale-i Nur talebelerini hapisler ve tazyiklerle pe- rişan etmek istediniz’ diye sizlerden sorulsa, ne cevap vereceksiniz? Biz de, sizlerden soruyoruz.” Onlara de- miştim. O zaman o insafılı, adaletli zâtlar bizi beraat et- tirdiler, adliyenin adaletini gösterdiler.

• *Dördüncüsü:* Ben bekliyordum ki, ya Ankara, ya Afyon beni sorguda pek büyük meseleler için, Nurların o meselelere hizmeti cihetinde bir meşveret dairesine alıp bir sual-cevap beklerdim.

Evet, üç yüz elli milyon Müslümanların eski kardeşliği- ni ve muhabbetini ve hüsnüzannını ve manevî yardımla- rını bu memleketteki millete kazandıracak çareleri bul- mak ki, en kuvvetli çare ve vesile Risale-i Nur olduğuna delil şudur:

anarşi: hükümsüz veya si- yası otoritesini kaybetmiş dü- zensiz topluluk hâli.
anarşist: hiç bir düzen ve otorite tanımayan, karışıklık ve bozgunculuktan yana olan.
beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.
binaen: -den dolayı, bu se- ptepen.
cemiyet: manevî birlik teşkil eden topluluk.
cihet: yön.

delil: bir davayı ispata yara- yan sey, bürhan.
dua: Allah’a yalvarma, niyaz.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
hakikat: gerçek, esas.
hasenat: iyi ameller, iyi işler, hayırlar.
hüsn-i zan: bir kimsenin ve- ya bir hâdisenin iyiliği hakkın- daki vicdanî ve iyi kanaat.
idam-ı ebedi: dirilmemek üzere yok oluş, ahiret inancı olmadığı için ölümü ebedî

yokluğa gitmek olarak gör- me.
komünist: bütün malların or- taklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasın- da bulunan düzen in mensu- bu olan kimse.
mağfiret: Allah’ın, kullarının günahlarını bağışlaması, ört- mesi, affetmesi; lâhî merha- met, gufran.
Mahkeme-i kübra: en büyük mahkeme, öldükten sonra bütün insanların diriltilerek

Allah huzurunda hesaba çekile- ceği mahkeme.
mahkûm: bir mahkemece hü- kûm giymiş, hükümlü.
manevi: manaya ait, maddî ol- mayan.
mazi: geçmiş zaman.
mesele: konu.
meşveret: işlerin konuşup anlaş- ma yoluyla halledilmesi, bir konu hakkında çeşitli ve ehil şahıslar- dan fikir alma.
muhabbet: sevgi, sevme.
müsamahakârâne: hoşgörülü bir şekilde.
neşriyat: yayınlar.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediü- zaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın tem- meli ve sebebi olan manevî var- lık.
serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.
sual: soru.
talebe: öğrenci.
tazyik: zorlama, baskı.
vesile: aracı, vasıta.
zat: kişi, şahıs.

Bu sene Mekke-i Mükerrerme'de gayet büyük bir âlim, hem Hind lisanına, hem Arap lisanına Nurun büyük mecmualarını tercüme edip Hindistan'a ve Arabistan'a göndererek, "En kuvvetli nokta-i istinadımız olan vahdet ve uhuvvet-i İslâmiyeyi temine çalıştığı gibi, Türk milletinin daima dinde ve imanda ileri olduğunu Nur Risaleleri gösteriyor" demişler.

Hem, beklerdim ki, "Vatanımızda anarşiliğe inkılâp eden komünist tehlikesine karşı Nurların tesirleri ne derecededir ve bu mübarek vatan bu dehşetli seyelândan nasıl muhafaza edilecek?" gibi dağ misillü meselelerin sorulmasının lüzumu varken, sinek kanadı kadar ehemmiyeti olmayan ve hiçbir medâr-ı mes'uliyet olmayan cüz'î ve şahsî ve garazkârların iftiralarıyla habbe kubbe yapılmış meseleler için, bu ağır şerait altında hiç ömrümde çekmediğim bir perişaniyetime sebebiyet verildi. Bize üç mahkemenin sorduğu ve beraat verdiği aynı meselelerden ve adî ve şahsî bir-iki mesele için manasız sualler edildi.

• *Beşincisi:* Risale-i Nur'la mübareze edilmez; o mağlûp olmaz. Yirmi seneden beri en muannid feylesofları susturuyor. İman hakikatlerini güneş gibi gösteriyor. Bu memlekette hükmeden, onun kuvvetinden istifade etmek gerektir.

• *Altıncısı:* Benim ehemmiyetsiz şahsımın kusurlarıyla beni çürütmek ve ihanetlerle nazar-ı ammeden düşürmek; Risale-i Nur'a zarar vermez, belki bir cihette

adî: basit, bayağı, sıradan.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.

anarşi: hükümeteşsiz veya siyasi otoritesini kaybetmiş düzensiz topluluk hâli.

beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.

cihet: yön.

cüz'î: küçük, az.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

ehemmiyetsiz: önemsiz.

feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.

garazkâr: haset eden, kin güden, kötü kasıt sahibi.

gayet: son derece.

habbe: tane.

hakikat: gerçek, esas.

hükmetme: hâkim olma, emri altında tutmak.

iftira: aslı olmadan birine suç yüklemek, olmayan bir suçu başkasına yüklemek.

ihanet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.

iman: inanç, itikat.

inkılâp: değişme, dönüşme.

istifade: faydalanma, yararlanma.

komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.

kubbe: gökyüzü, sema.

lisan: dil.

mağlûp: yenilme, kendisine galip gelinmiş.

mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.

medar-ı mes'uliyet: sorumluluk sebebi.

Mekke-i Mükerrerme: ke-remlî, aziz, mukaddes Mekke şehri.

mesele: konu.

misillü: gibi, benzeri.

muannit: inatçı, ayak direyen.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

mübareze: çatışma, kavga.

muhafaza: koruma.

nazar-ı amme: umumun nazarı; umumun, genelin, insanların gözünde.

nokta-i istinat: dayanak noktası, güvenme ve itimat noktası.

perişaniyet: perişanlık, karışık ve dağınık olma, acınacak halde bulunma.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-

diüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

şahsî: şahsa, kişiye ait, hususî.

sebebiyet: sebep olma.

şerait: şartlar.

seyelân: akma, cereyan etme.

sual: soru.

temin: sağlama.

uhuvvet-i İslâmiye: İslâm kardeşliği.

vahdet: birlik ve teklik.

kuvvet verir. Çünkü, benim bir fânî dilime bedel, Risale-i Nur'un yüz bin nüshalarının bâkî dilleri susmaz, konuşur. Ve halis talebeleri, binler kuvvetli lisanlar ile o kudsî ve küllî vazife-i Nuriyeyi şimdiye kadar olduğu gibi, Kıyâmete kadar devam ettirecekler.

• *Yedincisi:* Sabık mahkemelerde dava ettiğim ve hüccetlerini gösterdiğimiz gibi; bizim gizli düşmanlarımız ve hükümeti iğfal ve bir kısım erkânını evhamlandıran ve adliyeleri aleyhimize sevk eden resmî ve gayriresmî muarızlarımız, ya gayet fena bir surette aldanmış veya aldattılmış; veya anarşilik hesabına gâyet gaddar bir ihtilâldir; veya İslâmiyet ve hakikat-i Kur'ân'a karşı mürtedâne mücadele eden bir dessas zındıktır ki; bize hücum etmek için, istibdat-ı mutlaka cumhuriyet nâmını vermekle, irtidad-ı mutlakı rejim altına almakla, sefahat-i mutlakaya medeniyet namını takmakla, cebr-i keyfî-i küfriye kanun namını vermekle, hem bizi perişan, hem hükümeti iğfal, hem adliyeyi bizimle manasız meşgul eylediler. Onları Kahhar-ı Zülcelâl'in kahrına havale edip, kendimizi onların şerrinden muhâfaza için **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ**¹ kal'asına iltica ederiz.

• *Sekizincisi:* Geçen sene Ruslar, çoklukla hacıları hacca gönderip, onlar ile propağanda yapıp, Ruslar başka milletlerden ziyade Kur'ân'a hürmetkâr diye, âlem-i İslâmî din noktasında bu vatandaki dindar millet aleyhine çevirmeye çalıştığı aynı zamanda, Risale-i Nur'un büyük mecmuaları hem Mekke-i Mükerrerme'de,

1. Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmran Suresi. 173)

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
aleyh: karşı, karşı.
anarşi: hükümeteşiz veya siyasi otoritesini kaybetmiş düzensiz topluluk hâli.
bâki: ebedî, daimî, sürekli ve kalıcı olan.
bedel: karşılık.
cebr-i keyfî-i küfrî: keyfî olarak küfre zorlama, kanun ve adalete aykırı küfrî bir baskı

yapma.
dessas: desise eden, aldatıcı, oyuncu, hileci.
erkân: rükünler, esaslar, ileri gelenler.
evham: vehimler, zanlar, kuruntular.
fânî: muvakkat, geçici.
gaddar: çok fazla zulüm ve haksızlık eden.
gayr-i resmî: resmî olmayan.
hakikat-ı Kur'ân: Kur'ân'ın

hakikati, Kur'ân'a ait olan çek.
halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.
havale: bir şeyi başkasının üstüne bırakma.
hüccet: delil.
hücum: saldırma.
hürmetkâr: hürmet eden, saygılı.
iğfal: yaniltma, gaflete düşürerek kandırma, aldatma.

ihtilâl: bozulma, karışıklık, intizamsızlık.

iltica: sığınma, güvenme, dayanma.

irtidad-ı mutlak: tam dinsizlik, dinin bütün kaidelerini red ve terk etme.

istibdat-ı mutlak: hiç bir hak ve hürriyeti tanımayan tam baskı, tam diktatörlük.

Kahhar-ı Zülcelâl: kayıtsız, şartsız galip ve her an kahretmeye gücü yeten büyüklük sahibi, Allah.

kahir: üstün gelerek mahvetme, üstün gelerek helâk etme, batırma, ezme.

kal'a: büyük hisar.

Kıyâmet: bütün kâinatın Allah tarafından tayin edilen bir vakitte yıkılıp mahvolması.

kudsi: mukaddes, yüce.

küllî: umumî, genel, bütün olan.

mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.

medeniyet: medenîlik, şehirlilik, uygarlık.

Mekke-i Mükerrerme: keremli, aziz, mukaddes Mekke şehri.

muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.

mürtedâne: İslâmiyeti terk edene yakışır surette, mürteççe, mürtet gibi.

nüsha: birbirinin aynı olan suretlerin her biri.

propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacını güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.

rejim: idarede tutulan yol, yönetim tarzı, düzenleme biçimi.

resmî: devlet adına olan.

Sabık: geçen, önceki.

sefahat-i mutlak: nefsin kötü arzularına mutlak surette uyma.

şer: kötülük.

sevk: yöneltme, gönderme.

suret: biçim, şekil, tarz.

talebe: öğrenci.

vazife-i Nuriye: Risale-i Nur vazifesi, hizmetî.

zındık: Allah'a ve ahirete inandıran, Allah'ı inkâr eden, imansız, münkir.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

hem Medine-i Münevvere’de, hem Şam-ı Şerif’te, hem Mısır’da, hem Halep’te âlimlerin takdirleri altında kıs-
men intişarlarıyla, o komünist propagandasını kırdığı gi-
bi; âlem-i İslâma gösterdi ki, “Türk milleti ve kardeşleri
eskisi gibi dinine ve Kur’ânına sahiptir ve sair ehl-i İslâ-
mın dindar büyük bir kardeşi ve Kur’ân hizmetinde kah-
raman kumandanıdır” diye, o ehemmiyetli, kudsi mer-
kezlerde o Nur mecmuaları bu hakikati gösterdiler. Aca-
ba Nurun bu kıymetli hizmet-i milliyesi bu tarz işkence-
lerle mukabele görse, zemini hiddete getirmez mi?

• *Dokuzuncusu*: Denizli müdafaatında izahı ve ispatı
bulunan bir meselenin kısacık bir hülâsasıdır.

Bir dehşetli kumandan, deha ve zekâvetiyle, ordunun
müsbet hasenelerini kendine alıp ve kendinin menfi sey-
yilerini o orduya vererek, o efrat adedince haseneleri,
gazilikleri bire indirdiği ve seyyiesini o ordu efradına is-
nad ederek onların adedince seyyieler hükmüne getirdi-
ğinden, dehşetli bir zulüm ve hilâf-ı hakikat olmasından,
ben kırk sene evvel beyan ettiğim bir hadisin o şahsa
vurduğu tokada binaen, sabık mahkemelerimizde bana
hücum eden bir müddeiumumîye dedim: “Gerçi onu ha-
dislerin ihbarıyla kırıyorum, fakat ordunun şerefini mu-
hafaza ve büyük hatalardan vikaye ederim. Sen ise, bir
tek dostun için Kur’ân’ın bayraktarı ve âlem-i İslâmın
kahraman bir kumandanı olan ordunun şerefini kırıyor-
sun ve hasenelerini hiçe indiriyorsun” dedim. İnşallah,
o müddei insafa geldi, hatadan kurtuldu.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm
dünyası.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.

bayraktar: bayrak taşıyan, alem-
dar.

beyan: açıklama, bildirme, izah.

binaen: -den dolayı, bu sebep-
ten.

deha: olağanüstü zekâ sahibi ol-
ma.

dehşetli: ürktücü, korkunç.

dindar: dinin emirlerini yerine
getiren.

efrat: fertler.

efrat: fertler.

ehemmiyetli: önemli.

ehl-i İslâm: İslâm topluluğu, Müs-
lümanlar.

evvel: önce.

hadis: Hz. Muhammed’e (a.s.m.)
ait söz, emir, fiil veya Hz. Pey-
gamberin onayladığı başkasına
ait söz, iş veya davranış.

hakikat: gerçek, esas.

hasene: hayırlı amel, Allah rızası-
na uygun iş.

hiddet: öfke, kızgınlık.

hilâf-ı hakikat: gerçeğe ve haki-
kate zıt, aykırı.

hizmet-i millîye: millî hizmet.

hücum: saldırma.

hükmüne: yerine, değerine.

hülâsa: bir şeyin özü, esası, özeti.

ihbar: haber verme, bildirme.

inşallah: ‘Allah izin verirse’ ma-
nasında kullanılan bir dua.

intişar: yayılma, yaygınlaşma,
neşrolunma.

isnat: dayandırma, mal etme, bir
şeyi bir kimseye ait gösterme.

ispat: delil göstererek iddiayı sağ-
lamlaştırma.

izah: açıklama, ayrıntıları ile an-
latma.

kısım: kısmî olarak, bir kısım.

kıymetli: kıymetli, değerli.

komünist: bütün malların ortak-
laşa kullanıldığı ve özel mülkiye-
tin olmadığı iddiasında bulunan

düzen in mensubu olan kim-
se.

kudsi: mukaddes, yüce.

kumandan: komutan.

mecmua: toplanıp, biriktiril-
miş, düzenlenmiş yazıların
hepsi.

Medine-i Münevvere: Nurlu
Medine şehri.

menfi: olumsuz, müspet ol-
mayan.

meşale: konu.

müdafaat: müdafaalar, sa-
vunmalar.

müddei: dava eden, davacı.

müddeiumumî: savcı.

muhafaza: koruma.

mukabele: karşılık verme,
karşılama.

müspet: gerçek, doğru, yarar-
lı olanı yapan veya arayan.

propaganda: bir inanç, dü-
şünce, doktrin v.b. ni başkala-
rına tanıtmak, benimsetmek
amacını güden ve çeşitli vası-
talarla yapılan faaliyet.

sabık: geçen, önceki.

sair: diğer, başka, öteki.

Şam-ı Şerif: şerefli Şam şehri,
Suriye’nin başkenti.

şeref: onur, haysiyet.

seyyie: fenalık, kötülük, çir-
kinlik.

takdir: beğenme, beğendiğini
belirtme.

tarz: biçim, şekil.

vikaye: koruma, sahip çıkma.
zekâvet: zekilik; çabuk anla-
ma, kavrama kabiliyeti.

zemin: yeryüzü.

zulüm: haksızlık, eziyet, iş-
kence.

• *Enunciusu*: Adliyede; adalet hakikati ve müracaat eden herkesin hukukunu bilâtefrik muhafazaya, sırf hak namına çalışmak vazifesi hükmettiğine binaendir ki; İmam-ı Ali (r.a.), hilâfeti zamanında bir Yahudî ile beraber mahkemede oturup, muhakeme olmuşlar. Hem, bir adliye reisi, bir memuru kanunca bir hırsızın elini kestiği vakit, o memurun o zalim hırsıza hiddet ettiğini gördü. O dakikada o memuru azletti. Hem çok teessüf ederek dedi: “Şimdiye kadar adalet namına böyle hissiyatını karıştıranlar pek çok zulmetmişler.” Evet, hükmi kanunu icra etmekte, o mahkûma acımasa da, hiddet edemez; etse zalim olur. Hatta, kısas cezası da olsa, hiddetle katletse, bir nevi kâtil olur” diye o hâkim-i âdil demiş.

İşte, madem mahkemede böyle halis ve garazsız bir hakikat hükmediyor; üç mahkeme bizlere beraat verdiği ve bu milletin yüzde —bilseler— doksanı, Nur Talebelerinin zararsız olarak millete ve vatana menfaatli olduklarına pek çok emarelerle şahadet ettikleri hâlde, burada o masum ve teselliye ve adaletin iltifatına çok muhtaç Nur Talebelerine karşı ihanetler ve gayet soğuk hiddetli muameleler yapılıyor; biz her musibete ve ihanetlere karşı sabra ve tahammüle karar verdiğimizden, sükût edip Allah’a havale ederek, “Belki bunda da bir hayır vardır.” dedik. Fakat evham yüzünden ve garazkârların jurnalleleriyle bu biçare masumlara böyle muâmeleler, belâların gelmesine bir vesile olacağından korktum, bunu yazmaya mecbur oldum. Zaten bu meselede bir kusur varsa benimdir. Bu biçareler, sırf imanları ve ahiretleri için bana

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
azil: birisini işinden veya makamından ayırma, işinden çıkarma, yol verme.
belâ: musibet, sıkıntı.
beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.
biçare: caresiz, zavallı.
bilâtefrik: ayırmadan, ayırım yapmaksızın.
binaen: -den dolayı, bu sebepten.

emare: alâmet, belirti, nişan.
evham: vehimler, zanlar, kuruntalar.
garaz: kötü kasıt, düşmanca niyet, kin.
garazkâr: haset eden, kin günden, kötü kasıt sahibi.
gayet: son derece.
hâk: doğru, gerçek, hakikat.
hakikat: gerçek, esas.
hâkim-i âdil: âdil hâkim, adalet ile iş gören hükmedici, adaletlî hüküm verici.
halis: samimî, her amelini

yalnız Allah rızası için işleyen.
havale: bir şeyi başkasının üstüne bırakma.
hiddet: öfke, kızgınlık.
hilâfet: halifelik, Hz. Peygambere vekil olarak Müslümanları ve İslâmî koruma görevi, İslam devlet reisliği.
hissiyat: hisler, duygular.
hükmetme: hâkim olma, işleme.
hükmi kanun: kanun hükümü.
icra: verilen bir hükümü yerine

getirme.

ihânet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.

iltifat: ilgi gösterme, yüzünü çevirip bakma.

iman: inanc, itikat.

jurnal: ihbar, şikâyet.

katl: öldürme.

kısas: bir suç işleyenin aynı şekilde cezalandırılması.

madem: ...den dolayı, böyle ise.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

menfaat: fayda.

mesele: konu.

muamele: davranma, davranış.

muhafaza: koruma.

muhakeme: bir dava ile ilgili tarafların hâkim huzuruna çıkılması, duruşma.

müracaat: başvurma, danışma.

musibet: felâket, belâ.

nam: ad.

nevi: çeşit, tür.

reis: başkan.

sabır: nefesine hâkim olma, günaha sokacak işlere veya şeylere karşı kendini tutma, kötülüğü emredici nefsin tutkularına karşı direnç gösterme.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

sükût: susma, sessiz kalma.

tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.

Talebe: öğrenci.

teessüf: üzülmeye, acı duyma.

teselli: avutma, acısını dindirme.

vazife: görev.

vesile: aracı, vasıta.

zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.

zulûm: haksızlık, eziyet, işkence.

rıza-i İllâhî dairesinde yardım etmişler. Pek çok takdire müstahak iken, böyle muameleler, hatta kışı dahi hidde- te getirdi.

Hem, medar-ı hayrettir ki, bu defa da yine bir cemiyet vehmini tekrar ileri sürüyorlar. Hâlbuki, üç mahkeme bu ciheti tetkik edip beraat vermekle beraber, mabeynimiz- de böyle medar-ı ittiham olacak hiçbir cemiyet, hiçbir emare; mahkemeler, zabıtarlar, ehl-i vukuf bulmamış- lar. Yalnız bir muallimin talebeleri ve dârülfünun şakirtle- ri ve Kur'ân dersini veren hafızın hıfza çalışanları gibi, Risale-i Nur Talebelerinde de bir uhrevî kardeşlik var. Bunlara cemiyet namını veren ve onunla ittiham eden, bütün esnaf ve mekteplilere ve vaizlere siyasî cemiyet nazarıyla bakmak gerektir. Bunun için, ben böyle asılsız ve manasız ithamlarla buraya hapse gelenleri müdafaa etmeye lüzum görmüyorum. Yalnız, hem bu memleketi, hem âlem-i İslâmı çok alâkadar eden ve maddî ve mane- vî bu vatana ve bu millete pek çok bereket ve menfaati tahakkuk eden Risale-i Nur'u üç defa müdafaa ettiğimiz gibi, tekrar aynı hakikat ile müdafaamı men edecek hiç- bir sebep yok ve hiçbir kanun ve hiçbir siyaset yasak et- mez ve edemez.

Evet, biz bir cemiyetiz. Ve öyle bir cemiyetimiz var ki, her bir asırda üç yüz elli milyon dahil mensupları var. Ve her gün, beş defa, namazla o mukaddes cemiyetin pren- siplerine kemal-i hürmetle alâkalarını ve hizmetlerini gösteriyorlar. ¹ **أَنَّ الْمَوْمِنُونَ إِخْوَةٌ** kudsî programıyla,

1. Mü'minler ancak kardeşler. (Hucurat Suresi: 10)

alâka: ilgi, ilişki, bağ.
alâkadar: ilgili, ilişki.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
asır: yüzyıl.
beraat: temize çıkma, suçsuz ol- duğu anlaşılma.
bereket: bolluk, bereket, gürlük.
cemiyet: manevî birlik teşkil eden topluluk.
cihet: yön.
dâhil: girme, içinde olma.
dârülfünun: üniversite.
ehl-i vukuf: bir mesele hakkında bilgi ve yetki sahibi olanlar.
emare: alâmet, belirti, nişan.
hafız: Kur'ân-ı Kerîm'i tamamen ezberleyen ve okuyan kimse.
hakikat: gerçek, esas.
hiddet: öfke, kızgınlık.
hıfz: Kur'ân'i ezberleme.
itham: suç isnat etme, suçlama.
kemal-i hürmet: hürmetin mü- kemmelliği, tam ve kusursuz mü- kemmel hürmet.
kudsî: mukaddes, yüce.
mabeyn: ara.
maddî: madde ile alâkalı, cisma- nî.
manevî: manaya ait, maddî ol- mayan.
medar-ı hayret: hayret sebebi, hayrete sevk eden.
medar-ı ittiham: suçlanma sebe- bi.
men: yasak etme, engelleme.
menfaat: fayda.
mensup: bir şeye veya kimseye bağlı olan, üye.
muallim: ders veren, öğretmen.
muamele: davranma, davranış.
müdafaa: savunma.
mukaddes: takdis edilmiş, kutsal,

aziz, temiz.

müstahak: hak eden, hak et- miş.

nam: ad.

nazar: bakış, bakış açısı.

prinsip: temel fikir, temel bilgi, esas, ilke.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be- diüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

rıza-yı İllâhî: Allah'ın rızası,

hoşnutluğu.

şakir: talebe, öğrenci.

siyasî: siyasetle ilgili, siyasete ait.

tahakkuk: gerçekleşme, ke- sinleşme.

takdir: kıymet verme, beğen- me.

talebe: öğrenci.

tetkik: dikkatle araştırma, in- celeme.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.

vaiz: vaaz eden, ibadet yerle- rinde dinin emir ve yasakları- nı anlatarak nasihat eden din görevlisi.

vehim: zan, şüphe, yanlış ve esassız düşünce.

zabıta: şehir güvenliğini sağ- lamakla vazifeli bulunan ida- re, polis.

birbirinin yardımına dualarıyla ve manevî kazançlarıyla koşuyorlar. İşte biz, bu mukaddes ve muazzam cemiyetin efradındanız. Ve hususî vazifemiz de, Kur'ân'ın imanî hakikatlerini tahkikî bir surette ehl-i imana bildirip, onları ve kendimizi idam-ı ebedîden ve daimî ve berzahî haps-i münferitten kurtarmaktır. Sâir dünyevî ve siyâsî ve entrikalı cemiyet ve komitelerle ve bizim medar-ı ittihamımız olan cemiyetçilik gibi asılsız ve manasız gizli cemiyetle hiçbir münasebetimiz yoktur ve tenezzül etmiyoruz. Ve dört mahkeme inceden inceye tetkikten sonra, o cihette bize beraat vermiş.

.....

Evvel, Nur Şakirtleri biliyorlar ve mahkemelerde hüccetlerini göstermişim ki, şahsıma değil bir makam, şan-ü şeref ve şöhrat vermek ve uhrevî ve manevî bir mertebeye kazandırmak, belki bütün kanaat ve kuvvetimle ehl-i imana bir hizmet-i imaniye yapmak için, değil yalnız dünya hayatımı ve fânî makamâtımı, belki lüzum olsa ahiret hayatımı ve herkesin aradığı uhrevî bâkî mertebeleri feda etmeyi, hatta Cehennemden bâzı biçare ehl-i imanları kurtarmaya vesile olmak için lüzum olsa Cenneti bırakıp Cehenneme girmeyi kabul ettiğimi hakiki kardeşlerim bildikleri gibi, mahkemelerde dahi bir cihette ispat ettiğim hâlde, beni bu ittihamla Nur ve iman hizmetine bir ihlâssızlık isnad etmekle ve Nurların kıymetlerini tenzil etmekle, milleti onun büyük hakikatlerinden mahrum etmektir.

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
bâkî: ebedî, daimî, sürekli ve kalıcı olan.
beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.
berzahî: kabir hayatıyla ilgili, berzah âlemi ile ilgili.
biçare: caresiz, zavallı, şaşkın.
cemiyet: manevî birlik teşkil eden topluluk.
cemiyetçilik: cemiyet taraftarlığı, particalik, grupçuluk.

cihet: yön.
daimî: sürekli, devamlı.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
dünyevî: dünyaya ait.
efrat: fertler.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek maksadıyla hazırlanan düzen, hile.
fânî: ölümlü, geçici.
feda: uğruna verme.
hakikat: gerçek, esas.

hakikî: gerçek.
haps-i münferit: tek başına olan hapis, ehl-i dalâlet için ölüm ve kabir.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur'ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmî delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
hüccet: delil.
hususî: özel.
idam-ı ebedî: dirilmemek üzere yok oluş, ahiret inancı olmadığı için ölümü ebedî yokluğa gitmek olarak gör-

me.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsin, sırf Allah rızası için yapma.
iman: inanç, itikat.
imani: imana dair olan, imanla ilgili.
isnat: dayandırma, mal etme, bir şeyi bir kimseye ait gösterme.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
ittihâm: suç altında bulunma, töhmetli olma.
kanaat: inanma, görüş, fikir.
kiymet: değer.
komite: kötü bir maksat için toplanmış topluluk, cemiyet.
mahrum: bir şeye sahip olamayan, yoksun.
makam: büyük memuriyet, mevki.
makamat: makamlar.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
medar-ı ittiham: suçlanma sebebi.
mertebe: derece, basamak.
muazzam: çok büyük, ulu, yüce.
mukaddes: takdis edilmiş, kutsal, aziz, temiz.
münasebet: ilgi, alâka, yakınlık.
Sair: diğer, başka, öteki.
şakirt: talebe, öğrenci.
şan ü şeref: şan ve şeref.
siyâsî: siyasetle ilgili, siyasete ait.
suret: biçim, şekil, tarz.
tahkikî: araştırma ve inceleme ile ilgili, inandığı şeylerin aslını, esasını bilerek inanma.
tenezzül: kendine aykırın düşen bir işi veya durumu kabul etme, alçalma.
tenzil: kıymetten düşürme, değerini indirme.
tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.
uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.
vazife: görev.
vesile: aracı, vasıtâ.

adi: basit, bayağı, sıradan.
ahir: son.
bedbaht: bahtsız, talihsiz, zavallı.
bîçare: çaresiz, zavallı.
binaen: -den dolayı, bu sebepten.
cari: cereyan eden, akan, işleyen.
cihet: yön.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
dünyevi: dünyaya ait.
ebedi: sonu olmayan, daimî, sürekli.
ehemmiyetsiz: önemsiz.
ehl-i dalâlet: dalâlet ehli; yoldan çıkanlar, azgın ve sapkın kimseler.
emsalsiz: benzersiz.
esbab: sebepler, vasıtalar.
fazilet: değer, meziyet, iman ve irfan itibarıyla olan yüksek derece.
feda: uğruna verme.
fevkalâde: olağanüstü.
garip: gurbette, kendi memleketinin dışında bulunan, yabancı.
hakikat-ı imaniye: imana ait olan gerçek.
halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.
himmet: manevî yardım, ihsan, lütuf.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur'an hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
hüsni zan: bir kimsenin veya bir hâdisenin iyiliği hakkındaki vicdânî ve iyi kanaat.
hususî: özel.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemeksizin, sırf Allah rızası için yapma.
iman: inanç, itikat.
imani: imana dair olan, imanla ilgili.
işkence: bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, eziyet.
işmam: hafif olarak duyurma, koklatma.
isnat: dayandırma, mal etme, bir şeyi bir kimseye ait gösterme.
itikak: inanç, iman.
itiraz: kabul etmediğini belirtip karşı çıkma.
kuvvet-i imaniye: iman kuvveti.
mabeyn: ara.
maddi: madde ile alakalı, cismanî.
makam: manevî mevki.
makbul: kabul edilmiş, geçerli.

Acaba, bu bedbahtlar dünyayı ebedî ve herkesi kendileri gibi “dini ve imanı dünyaya alet ediyor” tevehhümüyle, dünyadaki ehl-i dalâlete meydan okuyan ve hizmet-i imaniye yolunda hem dünyevî, hem lüzum olsa uhrevî hayatlarını feda eden ve mahkemelerde dava ettiği gibi bir tek hakikat-i imaniyeyi dünya saltanatıyla değiştirmeyen ve siyasetten ve siyasî manasını işmam eden maddî ve manevî mertebelerden ihlâs sırrı ile bütün kuvvetiyle kaçan ve yirmi sene emsalsiz işkencelere tahammül edip siyasete imanî meslek itibarıyla tenezzül etmeyen ve kendini nefsi itibarıyla talebelerinden çok aşağı bilen ve onlardan daima himmet ve duâ bekleyen ve kendi nefsinin çok bîçare ve ehemmiyetsiz itikad eden bir adam hakkında bazı halis kardeşleri, Risale-i Nur’dan aldıkları fevkalâde kuvvet-i imaniyeye mukabil onun tercümanı olan o bîçareye —tercümanlık münasebetiyle— Nurların bazı faziletlerini hususî mektuplarında ona isnat etmeleri ve hiçbir siyaset hatırlarına gelmeyerek, âdete binaen, insanlar sevdiği adı bir adama da “Sultanımsın, velinimetimsin” demeleri nev’inden yüksek makam vermeleri ve haddinden bin derece ziyade hüsnüzan etmeleri ve eskiden beri üstat ve talebeler mabeyninde cari ve itiraz edilmeyen makbul bir âdetle teşekkür manasında pek fazla methüsenâ etmeleri ve eskiden beri makbul kitapların ahirlerinde mübalâğa ile methiyeler ve takrizler yazılmasına binaen, hiçbir cihetle suç sayılabilir mi?.. Kimsesiz, garip ve düşmanları pek çok ve onun yarıdımclarını kaçırarak çok esbab varken, insafsız çok

manevi: manaya ait, maddî alıkoyan güç.
nev: tür, çeşit.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sır: gizli hakikat.
siyasi: siyasetle ilgili, siyasete ait.
tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.
takriz: övme yazısı, bir eser hakkında yazılan ve eserin başına konulan övgü yazısı.

talebe: öğrenci.
tenezzül: kendine aykırı düşen bir işi veya durumu kabul etme, alçalma.
tevehhüm: vehimlenme, yok olanı var zannetmekle ümitsizliğe ve korkuya düşme.
uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.
velinimet: birine, faydası yadsıdıkça sürecek bir iyilik ve bağışta bulunan kimse.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

muterizlere karşı sırf yardımcılarının kuvve-i maneviyelerini takviye etmek ve kaçmaktan kurtarmak ve mübalâğalı methedenlerin şevklerini kırmamak için onların bir kısım medihlerini Nurlara çevirip bütün bütün reddetmediği hâlde, onun bu yaşta ve kabir kapısındaki hizmet-i imaniyesini dünya cihetine çevirmeye çalışan bazı resmî memurların ne derece haktan, kanundan, insaftan uzak düştükleri anlaşılır. Son sözüm,

¹ لِكُلِّ مُصِيبَةٍ «أَنَا لِلَّهِ وَأَنَا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ»¹ 'dur.

Afyon Mahkemesine ve Ağır Ceza Reisine beyan ediyorum ki:

Eskiden beri fitratımda tahakkümü kaldıramadığım için dünyaya karşı alâkamı kesmiştim. Şimdi o kadar manasız, lüzumsuz tahakkümler içinde hayat bana gayet ağır gelmiş; yaşayamayacağım. Hapsin haricinde yüzler resmî adamların tahakkümlerini çekmeye iktidarım yok. Bu tarz-ı hayattan bıktım. Ben sizden bütün kuvvetimle tecziyemi talep ediyorum. Şimdi kabir elime geçmiyor, hapiste kalmak bana lâzımdır. Makam-ı iddianın asılsız isnad ettiği suçlar, siz de bilirsiniz ki, yok; beni cezalandırmaz. Fakat beni manen cezalandıracak vazife-i hakikiyeye karşı büyük kusurlarım var. Eğer sormak münasip ise, sorunuz; cevap vereyim.

1. Her musibet için söyle deriz: "Biz Allah'ın kullarıyız ve Ona döneceğiz. (Bakara Suresi: 156.)"

alâka: ilgi, ilişki, bağ.
beyan: bildirme, açıklama, söyleme.
cihet: yön.
fitrat: yaratılış, tabiat, mizac, huy.
gayet: son derece.
hâk: doğruluk, gerçek, hakikat.
haric: dışarı.
hizmet-i imaniye: iman ve

Kur'ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmî delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
iktidar: güç yetme, bir işi gerçekleştirmek için gereken kuvvet.
isnat: dayandırma, mal etme, bir şeyi bir kimseye ait gösterme.
kuvve-i maneviye: manevî güç, moral.

Makam-ı iddia: mahkemede bir hakkın sabit olduğunu dava eden, savcı.
manen: mana bakımından, manaca.
medih: övme.
münasip: uygun.
muteriz: itiraz eden, karşı çıkan, itirazcı.
Reis: başkan.
resmî: devlet adına olan.

şevk: şiddetli arzu, aşırı istek ve heves.
tahakküm: zorbalık etme, zorla hükmetme, hükmü altına alma.
takviye: kuvvetlendirme, sağlamlaştırma, teyit ve tasdik etme.
talep: isteme, dileme.
tarz-ı hayat: hayat tarzı, yaşama şekli.
tecziye: cezalandırma, ceza verme.
vazife-i hakikiye: hakikî gerçek vazife.

Evet, büyük kusurlarımdan bir tek suçum, vatan ve millet ve din namına mükellef olduğum büyük bir vazife-yi dünyaya bakmadığım için yapmadığımdan, hakikat noktasında affolunmaz bir suç olduğuna ve bilmemek bana bir özür teşkil edemediğine şimdi bu Afyon hapsinde kanaatim geldi. Nur Şakirtlerinin halis ve sırf uhrevî, Nurlara ve tercümanına karşı alâkalarına, dünyevî ve siyâsî cemiyet namını verip onları mes'ul etmeye çalışanlar ne kadar hakikatten ve adaletten uzak düştüklerine karşı üç mahkemenin o cihetten bize beraat vermesiyle beraber deriz ki:

alâka: ilgi, ilişki, bağ.
alâkadarâne: ilgilenerek, alâka göstererek.
anarşist: hiç bir düzen ve otorite tanımayan, karışıklık ve bozgunculuktan yana olan.
beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.
cemiyet: manevî birlik teşkil eden topluluk.
cihet: yön.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
dünyevî: dünyaya ait.
fedakârâne: fedakârca, fedakârlıkla.
hakikat: gerçek, esas.
hakikî: gerçek.
halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.
hayat-ı ebedîye: ebedî ve sonsuz hayat, ahiret hayatı.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, toplum hayatı.
Hayat-ı içtimaiye-i insaniye: insanın sosyal hayatı.
hususan: bilhassa, özellikle.
iltizam: birinin tarafını tutma, taraflılığ.
inkâr: reddetme, inanmama, kabul ve tasdik etmeme.
irtibat: bağ, münasebet.
izale: giderme, ortadan kaldırma.
izhar: gösterme, açığa vurma.
kabile: birlikte yaşayan ve bir sülâleden gelen insanlar.
kanaat: inanma, görüş, fikir.
karabet: yakınlık, hısımlık, akrabalık.
kızıl:
kudsî: mukaddes, yüce.
mahv: yok etme, ortadan kaldırma, bitme.
manevi: manaya ait, maddî olmayan.
medeniyet-i beşeriye: insanlığın medeniyeti.
memnuniyet: memnurluk, sevinçli oluş.

Hayat-ı içtimaiye-i insaniyenin, hususan millet-i İslâmiyetin üssülesası, akrabalar içinde samimâne muhabbet ve kabîle ve taifeler içinde alâkadarâne irtibat ve İslâmiyet milliyetiyle mü'min kardeşlerine karşı manevî fedakârâne bir alâka ve hayat-ı ebedîyesini kurtaran Kur'ân hakikatlerine ve naşirlerine sarsılmaz bir rabîta ve iltizam ve bağlılık gibi, hayat-ı içtimaiyeyi esasıyla temin eden bu rabîtaları inkâr etmekle ve şimaldeki dehşetli anarşilik tohumunu saçan ve nesil ve milleti mahveden ve herkesin çocuklarını kendine alıp karabet ve milliyeti izale eden ve medeniyet-i beşeriye-yi ve hayat-ı içtimaiyeyi bütün bütün bozmaya yol açan kızıl tehlikeyi kabul etmekle ancak Nur Şakirtlerine cemiyet namını verebilir. Onun için, hakikî Nur Şakirtleri çekinmeyerek, Kur'ân hakikatlerine karşı kudsî alâkalarını ve uhrevî kardeşlerine karşı sarsılmaz irtibatlarını izhar ediyorlar. O uhuvvet sebebiyle gelen her cezayı memnuniyetle kabul ettiklerinden,

mes'ul: sorumlu, yükümlü.
millet-i İslâmiye: İslâm milleti.
muhabbet: sevgi, sevmeye.
mükellef: sorumlu ve yükümlü olan.
mü'min: iman eden, inanan.
nam: ad.
naşir: eser, nesreden, yayınlayan, dağıtan.
nesil: soy, zürriyet.
özür: bir kusur veya suçun

hoş görülmesini gerektiren sebep, elde olmadan yapılan bir suçun bağışlanması için ileri sürülen bahane.
rabîta: münasebet, alâka, bağ.
şakîrt: talebe, öğrenci.
samimâne: samimî bir şekilde, gönülden gelen bir tavırla.
şimal: kuzeyde yer alan bölgeler.
siyasi: siyasetle ilgili, siyasete

ait.
taife: takım, gürüh.
temin: sağlama.
teşkil: oluşturma, şekillendirme.
uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.
uhuvvet: kardeşlik, din kardeşliği.
üssülesas: hakikî sağlam temel.
vazife: görev.

mahkemenizde hakikat-i hâli olduğu gibi itiraf ediyorlar. Hile ile, dalkavukluk ile ve yalanlarla kendilerini müdafaya tenezzül etmiyorlar.

* * *

AFYON MAHKEMESİNE, İDDİANAMEYE KARŞI VERİLEN İTİRAZNAME TETİMMEŞİNİN BİR ZEYLİDİR

Evvelâ: Mahkemeye beyan ediyorum ki; iddianame, Denizli ve Eskişehir mahkemelerimizdeki o eski iddiânâmelere ve aleyhimizde, sathî ehl-i vukufun sathî tahki-katlarına bina edildiğinden, mahkememizde dava ettim ki: “Bu iddianamenin yüz yanlışını ispat etmezsem, yüz sene cezaya razıyım.” İşte o dâvâmı ispat ettim. Yüzden ziyade yanlışların cedvelini isterseniz takdim edeceğim.

Saniyen: Ben, Denizli Mahkemesinde kitap ve evraklarımız Ankara’ya gittiği sırada, aleyhimizde hüküm verilecek diye telâş ve me’yusiyetle beraber arkadaşlarıma yazdım. Ve bazı müdafaatımın ahirinde bulunan o yazdığım parça şudur:

“Eğer, Risale-i Nur’u tenkit fikriyle tetkik eden adliye memurları imanlarını onunla kuvvetlendirip veya kurtarsalar, sonra beni idam ile mahkûm etseler, şahit olunuz, ben hakkımı onlara helâl ediyorum. Çünkü, biz hizmetkârız; Risale-i Nur’un vazifesi, imanı kuvvetlendirip kurtarmaktır.

ahir: son.
aleyh: karşı, karşıt.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
bina: kurma, dayandırma.
dalkavuk: kendisine çıkar ve yarar sağlayacak olan kimse-
lere aşırı saygı ve hayranlık göstererek yaranmak isteyen kimse.
ehl-i vukuf: bir mesele hakkında bilgi ve yetki sahibi

olanlar.
evrak: işlem gören kâğıtlar.
Evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
hakikat-i hâl: durumun gerçek yönü, işin aslı.
Hile: aldatmaya yönelik düzen, desise.
hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.
hükûm: bir davanın veya bir meselenin tetkik edilmesin-

den sonra varılan karar.
iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.
iman: inanç, itikat.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
itirazname: itiraz kâğıdı, itiraz dilekçesi.
mahkûm: bir mahkemece

hüküm giymiş, hükümlü.
me’yusiyet: ümitsizlik.
müdafaa: savunma.
müdafaat: müdafaalar, savunmalar.
razi: rıza gösteren, hoşnut olan.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
Saniyen: ikinci olarak.
sathî: yüzeysel, derine inmeyen, üstün körü.
tahkikat: araştırmalar, soruşturmalar.
takdim: arz etme, sunma.
tenezzül: inme, alçalma.
tenkit: eleştirme.
tetimme: bir konuyu veya eseri tamamlamak için eklenen kısım, ek.
tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.
vazife: görev.
zeyil: ek, bir eserin devamı olarak yazılan kısım.
ziyade: çok, fazla.

acıp: tuhaf, hayrette bırakan.
aleyh: karşı, karşıt.
allâme: ilmî seviyesi çok yüksek olan âlim.
beddua: bir kimsenin kötü olma-
sı için dua, kötü dua.
binaen: -den dolayı, bu sebep-
ten.
cerh: yaralama.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
Diyanet Riyaseti: Diyanet İşleri
Başkanlığı.
ehl-i hakikat: hakikati arzula-
yanlar, gerçeği bulup onun peşin-
den gidenler; Allah adamı.
eşedd-i istibdat: zorbalığın en
çetini, kanunsuz, keyfî idarenin
en şiddetlisi.
eşedd-i zulüm: zulmün en şid-
detlisi.
gurbet: yabancı memleket, ya-
bancı yer, vatan dışı, doğup bü-
yünülen ülke, şehir, köy dışında
kalan yerler, yâd el.
hadis: Hz. Muhammed'e (a.s.m.)
ait söz, emir, fiil veya Hz. Pey-
gamberin onayladığı başkasına
ait söz, iş veya davranış.
hakikat: gerçek, esas.
heyet-i hâkime: hâkimler
hey'eti, hâkimler kurulu.
hizmet-i imaniye: iman ve
Kur'ân hakikatlerinin ikna edici
ve ilmî delillerle anlaşılmasına
hizmet etme.
hüccet: delil.
hücum: saldırma.
iddianame: iddia yazısı, savcının
bir dava konusundaki iddialarını
toplamış olduğu, isnat ettiği suç
ve delilleri de içine alan yazısı.
ihaneset: hainlik, kötülük etme.
ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.
isnat: dayandırma, mal etme, bir
şeyi bir kimseye ait gösterme.
itirazname: itiraz kâğıdı, itiraz di-
lekçesi.
itihâm: suç altında bulunma,
töhmetsiz olma.
kıymet: değer.
mahiyet: bir şeyin aslı, esası, ta-
biatı, niteliği.
mecmua: toplanıp, biriktirilmiş,
düzenlenmiş yazıların hepsi.
Medar-ı hayret: hayret sebebi,
hayrete sevk eden.
Medine-i Münevvere: Nurlu Me-
dine şehri.
Mekke-i Mükerrerme: keremli,
aziz, mukaddes Mekke şehri.
müdafaaname: müdafaa metni,
savunma mektubu, savunma di-
lekçesi.
müdekkik: tetkik eden, incele-
yen, inceden inceye araştıran.
mukabele: karşı gelme, karşı
koyma.

*Dost ve düşmanı tefrik etmeyerek, hizmet-i imaniyeyi,
hiçbir tarafgirlik girmeyerek yapmaya mükellefiz.”*

İşte ey heyet-i hâkime! Bu hakikate binaen, Risale-i Nur'un cerhedilmez kuvvetli hüccetleri, elbette mahkeme kalplere kendine çevirmiş. Aleyhimde ne yapsanız ben hakkımı helâl ederim; gücenmem. Bunun içindir ki, eşedd-i zulüm ile, bir eşedd-i istibdat tarzında, şahsımı hiç ömrümde görmediğim ihanetlerle çürütmekle, damarıma dokundurulduğu hâlde, tahammül ettim. Hatta beddua da etmedim. Bize karşı bütün ittihamlara ve bütün isnat edilen suçlara karşı, elinizdeki Risale-i Nur'un mecmuaları benim mukabele edilmez müdafaanamem ve cerh edilmez itiraznamemdirler. Medar-ı hayrettir ki; Mısır, Şam, Halep, Medine-i Münevvere, Mekke-i Mükerrerme allâmeleri ve Diyanet Riyasetinin müdekkik hocaları, o Nur mecmualarını tetkik edip, hiç tenkit etmeyerek, takdir ve tahsin ettikleri hâlde, iddianameyi aleyhimize toplayan zekâvetli (!) zat, Kur'ân'ı, “Yüz kırk suredir” diye acip ve pek zahir bir yanlışıyla ne derece sat-hî baktığı; ve Risale-i Nur bu ağır şerait içinde ve benim gurbet ve kimsesizliğim ve perişaniyetimde ve aleyhimde dehşetli hücumlarla beraber, yüz binler ehl-i hakikate kendini tasdik ettirdiği hâlde, daha Kur'ân'ın kaç suresi var olduğunu bilmeyen o iddiacı zat, “Risale-i Nur, Kur'ân'ın tefsirine ve hadislerin teviline çalışmasıyla beraber, bir kısmında, okuyanlara bir şey öğretme bakımından ilmî bir mahiyet ve kıymet taşımadığı görülmektedir” diye tenkidi, ne derece kanundan, hakikatten, adaletten

mükellef: sorumlu ve yükümlü olan.
perişaniyet: perişanlık, karışık ve dağınık olma, acınacak hâlde bulunma.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sathî: yüzeysel, derine inmeyen, üstün körü.
şerait: şartlar.
sure: Kur'ân-ı Kerim'in ayrıldığı 114 bölümden her biri.
tahammül: zora dayanma,

kötü ve güç durumlara karşı koyulabilme, katlanma.
tahsin: beğenme, güzel bulma.
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.
tarafgir: bir tarafı tutan, taraflı.
tasdik: doğrulama, onaylama.
tefrîk: birbirinden ayırma, ayrı tutma.
tefsir: Kur'ân'ın mana bakımından izahı, açıklaması.

tenkit: eleştirme.
tekkik: dikkatle araştırma, inceleme.
tevil: Kur'ân ve hadislerin açıklamasında, geçerli bir delil veya sebepten dolayı, ayeti ilk bakışta görünen manasından alıp, taşıdığı diğer manalardan, bir veya birkaçı ile tefsir etme.
zahir: açık, aşikâr.
zat: kişi, şahıs.
zekâvet: zekilik; çabuk anlama, kavrama kabiliyeti.

ve haktan uzak olduğu anlaşılıyor. Hem size, şekva ediyorum ki: Kırk sahifeli ve yüzer yanlışı bulunan ve kalblerimizi yaralayan iddianameyi, tamamıyla, bize iki saat dindirttiğiniz hâlde, ayn-ı hakikat bir buçuk sahifeyi, ona karşı, ısrarımla beraber iki dakika okumaya müsaade etmediğiniz için, ona mukabil itiraznamemi tamamıyla okumamı adalet namına sizden istiyorum.

Salisen: Herbir hükûmette muhâlifler var. Asayişe ilişmemek şartıyla, kanunen onlara ilişilmez. Ben ve benim gibi dünyadan küsmüş ve yalnız kabrine çalışanlar, elbette bin üç yüz elli senede ecdadımızın mesleğinde ve Kur'anımızın daire-i terbiyesinde ve her zamanda üç yüz elli milyon mü'minlerin takdis ettiği düsturlarının müsaade ettiği tarzda hayat-ı bâkiyesine çalışmayı terk edip, gizli düşmanlarımızın icbarıyla ve desîseleriyle, fânî ve kısacık hayat-ı dünyeviyesi için sefihâne bir medeniyetin ahlâksızcasına, belki bir nevi Bolşevizmde olduğu gibi vahşiyâne kanunlara, düsturlara taraftar olup onları meslek kabul etmeğimiz hiç mümkün müdür? Ve dünyada hiçbir kanun ve zerre miktarı insafı bulunan hiçbir insan, bunları onlara kabul ettirmeye cebretmez. Yalnız o muhaliflere deriz: "Bize ilişmeyiniz; biz de ilişmemişiz."

İşte bu hakikate binaendir ki, Ayasofya'yı puthane ve Meşihatı kızların lisesi yapan bir kumandanın keyfî kanun namındaki emirlerine fikren ve ilmen taraftar değiliz ve şahsımız itibarıyla amel etmiyoruz. Ve bu yirmi sene işkenceli esaretimde eşedd-i zulüm şahsıma edildiği hâlde, siyasete karışmadık, idareye ilişmedik, asayişi

amel: iş, uygulama, yapma.
asayiş: emniyet, kanun ve nizam hâkimiyetin sağlanması.
ayn-ı hakikat: hakikatin aslı, gerçeğin tâ kendisi.
binaen: -den dolayı, bu sebepten.
bolşevizm: Hürriyet adına bütün insani değerleri tahribe yönelerek, hiç bir kanun, ölçü, değer tanımaksızın sosyalist hedeflere varmayı benimseyen görüş.
cebir: zor, zorlama, baskı

yapma.
daire-i terbiye: terbiye daire-si.
desise: hile, oyun, aldatmaca.
düstur: kaide, esas, prensip.
ecdad: dedeler, büyük babalar, atalar.
esaret: esirlik, tutsaklık, hüküm altında bulunma.
eşedd-i zulüm: zulmün en şiddetlisi.
fânî: ölümlü, geçici.
fikren: fikir ile, düşünerek, zihnen.

hak: doğruluk, gerçek, hakikat.
dahife: sayfa.
hakikat: gerçek.
hayat-ı bâkiye: bâkî olan, sonsuz hayat, ahiret hayatı.
hayat-ı dünyeviyeye: dünyaya ait olan hayat.
icbar: zorlama, zorla ve isteği dışında yaptırma.
idare: yönetim, memleket işlerinin yürütülmesi.
iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu,

isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.

ilmen: ilim ile.

itirazname: itiraz kâğıdı, itiraz dilekçesi.

kanunen: kanuna göre, kanunca, kanuna uyarak, kanun yolu ile.

keyfi: kanuna uymayarak, keyfe, arzuya bağlı.

kumandan: komutan.

Meşihat: şeyhülislâmlık.

meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.
muhalif: iktidara ve iktidar görüşlerine zıt düşüncede bulunan.

mukabil: karşılık.

mü'min: iman eden, inanan.

müsaade: izin.

nam: ad.

nevi: çeşit, tür.

puthane: putların toplandığı yer, putperest tapınağı.

sahife: sayfa.

sahife: sayfa.

Salisen: üçüncü olarak.

sefihâne: sefih olan kimseye yakışır yolda, sefihçe.

şekva: şikâyet.

takdis: yüceltme, mukaddes sayma, kudsî ve mübarek sayma.

taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen.

tarz: biçim, şekil.

vahşiyâne: vahşicesine, vahşice, vahşilikle.

zerre: pek ufak parça.

bozmadık. Yüz binler Nur arkadaşım varken, asayişe dokunacak hiçbir vukuatımız kaydedilmedi. Ben, şahsım itibarıyla hiç hayatımda görmediğim bu ahir ömrümde ve gurbetimde şiddetli ihanetler ve damarıma dokunduracak haksız muameleler sebebiyle yaşamaktan usandım. Tahakküm altındaki serbestiyetten dahi nefret ettim. Sizde bir istida yazdım ki, herkese muhalif olarak, ben be- raatimi değil, belki tecziyemi talep ediyorum ve hafif ce- zayı değil, sizden en ağır cezayı istiyorum. Çünkü bu em- salsiz acıp muameleden kurtulmak için ya kabre veya hapse girmekten başka çarem yok. Kabir ise, intihar câ- iz olmadığından ve ecel gizli olmasından, şimdilik elime geçmediğinden, beş altı ay tecrid-i mutlakında bulundu- ğum hapse razı oldum. Fakat bu istidayı masum arkadaş- larımın hatırları için şimdilik vermedim.

Rabian: Benim bu otuz sene hayatımda ve Yeni Said tabir ettiğim zamanımda bütün Risale-i Nur'da yazdıkla- rım ve şahsıma temas eden hakikatlerinin tasdikiyle ve benimle ciddî görüşen ehl-i insaf zatların ve arkadaşların şahadetleriyle iddia ediyorum ki: Ben nefsi emmaremi elimden geldiği kadar hodfüruşluktan, şöhetperestlik- ten, tefahurdan men'e çalışmışım. Ve şahsıma ziyade hüsnüzan eden Nur Talebelerinin, belki yüz defa hatırla- rını kırıp cerh etmişim. "Ben mal sahibi değilim, Kur'an'ın mücevherat dükkânının bir bîçare dellâliyim" dediğimi, hem yakın kardeşlerimin tasdikleriyle ve ema- relerini görmeleriyle, ben, değil dünyevî makamata ve şanüşerefi şahsıma kazandırmak, belki manevî büyük

acıp: tuhaf, hayrette bırakan.
ahir ömür: ömrün son devresi, hayatın son demleri.
asayiş: emniyet, kanun ve nizam hâkimiyetin sağlanması.
beraat: temize çıkma, suçsuz ol- duğu anlaşılma.
bîçare: çaresiz, zavallı.
caiz: yapılması veya yapılmama- sında sakınca olmayan, uygun.
cerh: yaralama.
ciddi: gerçek olarak, hakikaten.
dellâl: ilân eden, bir haberi du- yurmak için yüksek sesle bağıra- rak dolaşan kimse.
dünyevi: dünyaya ait.
ecel: her canlının Allah tarafından takdir edilen ölüm vakti.
ehl-i insaf: insaf sahipleri, merha- metli olanlar, orta yolu tutanlar.
emare: alâmet, belirti, nişan.
emsalsiz: benzersiz.
gurbet: yabancı memleket, do- ğup büyüdülen yer dışında kalan yerler.
hakikat: gerçek.
hodfüruş: kendini beğendirmeye çalışın, övünen.
hüsn-i zan: bir kimsenin veya bir hâdisenin iyiliği hakkındaki vicda- nî ve iyi kanaat.
iddia: bir fikri ısrarla savunma, dava etme.
ihanet: hainlik, kötülük etme, ar- kadan vurma.
intihar: bir kimsenin çeşitli se- beplerin etkisi ile kendini öldür- mesi.
istida: resmî makamlara bir işin yapılmasını istemek maksadıyla yazılan yazı, dilekçe.
makamat: makamlar.
manevi: manaya ait, maddî ol- mayan.
masum: suçsuz, günahsız, saf, te- miz.
men: yasak etme, engelleme.

muamele: davranma, davra- nış.
mücevherat: mücevherler.
muhalif: muhalefet eden, bir fiil ve düşünceye karşı zıt dü- şüncede bulunan.
nefs-i emmare: insana kötü ve günah işlerin yapılmasını emreden nefis.
Rabian: dördüncü olarak.
razi: rıza gösteren, kabul eden.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be- diüzzaman Said Nursi'nin

eserlerinin adı.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
şan: şöhet, ün.
serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.
şeref: manevî büyüklük, yü- celik, onur.
şöhretperest: şöhet düşkü- nü.
tabir: ifade.
Tahakküm: zorbalık etme, zorla hükmetme, hükmü altı- na alma.

talebe: öğrenci.
talep: isteme, dileme.
tasdik: doğrulama, onayla- ma.
tecrid-i mutlak: hiç kimse ile görüşmemek, hücre hapsi.
tecziye: cezalandırma, ceza verme.
tefahur: yaptıklarıyla övün- me, böbürlenme.
vukuat: vuku bulan şeyler, hâdiseler, olaylar.
zat: kişi, şahıs.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

makamat faraza bana verilse de, fakat hizmetteki ihlâsıma nefsimin hissesi karışmak ihtimaline binaen korkarak, o makamatı da hizmetime feda etmeye karar verdiğim ve fiilen de öylece hareket ettiğim hâlde, mahkeme-i âlînizden güya en büyük bir siyasî mesele gibi, bana karşı bazı kardeşlerimin Nurdan istifadelerine manevî bir şükran olarak ben kabul etmediğim hâlde, pederinden çok fazla hürmet etmesini medar-ı sual ve cevap yaptınız. Bir kısmını inkâra sevk ettiniz ve bize hayretle dinlettirdiniz. Acaba kendi razı olmadığı ve kendini lâıyk bulmadığı hâlde, başkaların onu methetmeleriyle o bîça-reye bir suç tevehhüm edilebilir mi?

Hamisen: Kat'iyen size beyan ediyorum ki, hiçbir cemiyetçilik ve cemiyetlerle ve siyasî cereyanlarla hiçbir alâkası olmayan Nur Talebelerini cemiyetçilik ve siyasetçilikle itham etmek, doğrudan doğruya kırk seneden beri İslâmiyet ve iman aleyhinde çalışan gizli bir zındıka komitesi ve bu vatanda anarşiliği yetiştiren bir nevi Bolşevizm namına bilerek veya bilmeyerek bizimle bir mücadeledir ki, üç mahkeme cemiyetçilik cihetinde bütün Nurcuların ve Nur Risalelerinin beraatlerine karar vermişler. Yalnız Eskişehir Mahkemesi, tesettür-i nisâ hakkında bir küçük risalenin bir tek meselesini, belki bu gelen cümleyi, "Mesmuatıma göre, merkez-i hükûmette bir kundura boyacısı, çarşı içinde bir büyük adamın yarım çıplak karısına sarkıntılık edip o acip edepsizliği yapması, tesettür aleyhinde olanın hayâsız yüzüne şamar vuruyor" diye eskiden yazılmış cümle sebebiyle, bir sene bana ve

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
alâka: ilgi, ilişki, yakınlık.
aleyh: karşı, karşıt.
anarşi: hükûmetsiz veya siyasi otoritesini kaybetmiş düzensiz topluluk hâli.
beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
bîçare: çaresiz, zavallı.
binaen: -den dolayı, bu sebepten.
bolşevizm: Hürriyet adına

bütün insanî değerleri tahribe yönelerek, hiç bir kanun, ölçü, değer tanımsızın sosyalist hedeflere varmayı benimseyen görüş.
cemiyet: manevî birlik teşkil eden topluluk.
cemiyetçilik: cemiyet taraftarlığı, particalilik, grupçuluk.
cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.
cihet: yön.
faraza: farz edelim ki, öyle sayalım ki, söz gelişi.

feda: uğruna verme.
fiilen: fiille, davranış ve hareketle.
güya: sanki.
Hamisen: beşinci olarak, beşincisi, beşinci derece.
hayâ: ahlâk kurallarına bağlı olma; ar, edep, namus.
hisse: pay, nasip.
hürmet: saygı.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma.

ihhtimal: olabilirlik.
iman: inanç, itikat.
inkâr: reddetme, inanmama, kabul ve tasdik etmeme.
istifade: faydalanma, yararlanma.
itham: suç isnat etme, suçlama.
Kat'iyen: kat'î olarak, kesin olarak, kesinlikle.
komite: kötü bir maksat için toplanmış topluluk, cemiyet.
mahkeme-i âli: yüce mahkeme, birinci derecedeki (üstün) mahkeme.
makamat: makamlar.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
medar-ı sual ve cevap: soru ve cevap sebebi.
medih: övme.
merkez-i hükûmet: hükûmet merkezi, ülkeyi idare merkezi.
mesele: konu.
Mesmuat: işitilen, duyulan, haber alınan şeyler.
mücadele: savaşıma, çatışma, kavga.
nam: ad.
nefis: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.
nevi: çeşit, tür.
Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.
peder: baba.
razi: rıza gösteren, hoşnut olan.
sevk: yönelme.
siyasî: siyasetle ilgili, siyasete ait.
şükran: iyiliğe karşı gösterilen iyi tavır, gönül borcu, minnettarlık.
Talebe: öğrenci.
tesettür: örtünme, gösterilmesi dinen yasak olan kısımların örtülmesi.
tesettür-ü nisâ: kadınların örtünmesi.
tevehhüm: vehimlenme, yok olanı var zannetmekle ümitsizliğe ve korkuya düşme.
zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

yüz yirmi adamdan on beş arkadaşına altışar ay ceza verdiler. Demek, şimdi Risale-i Nur'u ve şakirtlerini ittiham etmek, o üç mahkemeyi mahkûm etmek ve itham ve ihanet etmek demektir.

Sadisen: Risale-i Nur ile mübareze edilmez. Onu gören bütün ulema-i İslâm, Kur'ân'ın gayet hakikatlı bir tefsiri, yani hakikatlerinin kuvvetli hüccetleri ve bu asırda bir mu'cize-i maneviyesi ve şimalden gelen tehlikelere karşı, bu millet ve bu vatanın bir kuvvetli seddi olduğundan, mahkemeniz, bunun talebelerini bundan ürkütmek değil, belki hukuk-i amme noktasında tergip etmek bir vazifeniz biliyoruz ve onu sizden bekliyoruz. Millete, vatanına, asayişe muzır dinsizlerin ve bazı siyasî zındıkların kitaplarına ve mecmualarına hürriyet-i ilmiye serbestiyeyle ilişilmediği hâlde, masum ve muhtaç bir gencin imanını kurtarmak ve sû-i ahlâktan kurtulmak için Nura talebe olması, elbette değil bir suç, belki hükûmet ve Maarif Dairesi teşvik ve takdir edecek bir hâlettir.

Son sözüm: Cenab-ı Hak, hâkimleri adalet-i hakikiye-ye muvaffak etsin, âmin deyip,

adalet-i hakikiye: hakikî adalet, gerçek adalet.

Âmin: Yâ Rabbi! Öyle olsun, kabul eyle!" anlamında duanın sonunda söylenir.

asayiş: emniyet, kanun ve nizam hâkimiyetin sağlanması.

asır: yüzyıl.

gayet: son derece.

hakikat: gerçek, esas.

hâlet: hâl, durum.

hüccet: delil.

hukuk-ı amme: kamu hukuku.

hürriyet-i ilmiye: ilim hürriyeti.

ihanet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.

iman: inanç, itikat.

itham: suç isnat etme, suçlama.

itiham: suç altında bulunma, töhmetli olma.

Maarif: eğitim bakanlığı.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.

mübareze: çatışma, kavga.

mu'cize-i manevîye: manevî mu'cize.

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ 1 نِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ 2
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ 3

'dir.

1. Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmran Suresi: 173.)

2. O ne güzel dost ve O ne güzel yardımcıdır. (Enfal Suresi: 40.)

3. Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun. (Fatiha Suresi: 2.)

muvaffak: başarmış, başarılı.

muzır: zararlı, zarar veren.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

Sadisen: altıncı olarak.

şakirt: talebe, öğrenci.

serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.

set: mâni, perde, engel.

simal: kuzeyde yer alan bölgeler.

siyasî: siyasetle ilgili, siyasete ait.

sû-i ahlâk: ahlâk kötülüğü, kötü ahlâk.

takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.

talebe: öğrenci.

tefsir: Kur'ân'ın mana baki-

mından izahı, açıklaması.

tergip: rağbet verme, isteklendirme.

ulema-yı İslâm: İslâm âlimleri.

vazife: görev.

zındık: Allah'a ve ahirete inananmayan, Allah'ı inkâr eden, imansız, münkir.

SON SÖZÜM

Heyet-i hâkimeye beyan ediyorum ki:

Hem iddianameden, hem uzun tecritlerimden anladım ki, bu meselede en ziyade şahsım nazara alınıyor ve şahsımı çürütmek maslahat görülmüş. Güya şahsiyetimin idareye, asayişe, vatana zararı var. Ve ben de din perdesi altında dünyevî maksatlar güdüyormuşum, bir nevi siyaset peşinde koşuyormuşum. Buna karşı, size bunu kat'iyetle beyan ediyorum:

Bu evham yüzünden benim şahsiyetimi çürütmek suretinde Risale-i Nur'a ve bu vatana ve bu millete fedakâr ve kıymettar olan şakirtlerini incitmeyiniz. Yoksa bu vatana ve bu millete manevî büyük bir zarar, belki bir tehlikeye vesile olur.

Bunu da size kat'iyen beyan ediyorum:

Şahsıma tahkir ve ihanet ve çürütmek ve işkence, ceza gibi ne gelse, Risale-i Nur'a ve şakirtlerine benim yüzümden zarar gelmemek şartıyla, şimdiki mesleğim itibarıyla kabule karar vermişim. Bunda da ahiretim için bir sevap var. Ve nefs-i emmarenin şerrinden kurtulmama bir vesiledir diye, bir cihette ağlarken memnun oluyorum. Eğer bu biçare masumlar benimle beraber bu meselede hapse girmeseydiler, mahkemenizde pek çok şiddetli konuşacaktım. Sizde gördünüz ki, iddianameyi yazan, bin dereden su toplamak gibi, yirmi otuz senelik

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
asayiş: emniyet, kanun ve nizam hâkimiyetinin sağlanması.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
biçare: çaresiz, zavallı.
cihet: yön.
dünyevî: dünyaya ait.
evham: vehimler, zanlar, kuruntular.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, fe-

da eden.
Güya: sanki.
Heyet-i hâkime: hâkimler hey'eti, hâkimler kurulu.
idare: yönetim, memleket işlerinin yürütülmesi.
iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.
ihanet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.
işkence: bir kimseye verilen

maddî-manevî sıkıntı, eziyet.
kat'iyen: kat'î olarak, kesin olarak, kesinlikle.
kat'iyet: kat'îlik, kesinlik.
kıymettar: kıymetli, değerli.
maksat: gaye.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
maslahat: uygun iş, faydalı iş.
masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.
mesele: konu.
meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.

nazar: bakış, dikkat.
nefs-i emmare: insana kötü ve günah işlerin yapılmasını emreden nefis.
nevi: çeşit, tür.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
şahsiyet: kişilik.
şakirt: talebe, öğrenci.
şer: kötülük.
suret: biçim, şekil, tarz.
tahkir: hakaret etme, küçük görme, şeref ve haysiyetini incitme.
tecrit: bir kişinin başka bir insan veya nesneyle olan ilişkisini kesme.
vesile: aracı, vasıta.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

hayatımda mahrem ve gayr-i mahrem bütün kitap ve mektuplarımdan, cerbezesiyle ve kısmen yanlış mana vermesiyle, güya umum onlar bu sene yazılmış, hiç mahkemeleri görmemiş, af kanunlarına ve mürur-i zamana uğramamış gibi, onun ile benim şahsımı çürütmek istiyor. Ben kendim, şahsımın çürük olduğunu yüz defa söylediyim ve aleyhimde olanlar her vesile ile yine şahsımı çürüttükleri hâlde, ehl-i siyaseti evhamlandırarak derecede teveccüh-i ammeye karşı fayda vermediğinin sebebi: İmanın kuvvetlenmesi için bu zamanda ve bu zeminde gayet şiddetli bir ihtiyacı kat'î ile bazı şahıslar lâzımdır ki, hakikati hiçbir şeye alet etmesin, nefisine hiçbir hisse vermesin; tâ ki imana dair dersinden istifade edilsin, kanaat-i kat'îye gelsin.

Evet, hiçbir zaman, bu zeminde bu zaman kadar böyle bir ihtiyacı şedit olmamış gibidir. Çünkü tehlike hariçten şiddetle gelmiş. Şahsımın bu ihtiyaca karşı gelmediğini itiraf edip ilân ettiğim hâlde, yine şahsımın meziyetinden değil, belki şiddet-i ihtiyaçtan ve zahiren başkalar çok görünmemesinden şahsımı o ihtiyaca bir çare zanediyorlar. Hâlbuki ben de çoktan beri buna taaccüp ve hayretle bakıyordum. Ve hiçbir cihetle lâyük olmadığım hâlde, dehşetli kusurlarımla beraber, teveccüh-i ammenin hikmetini şimdi bildim. Hikmeti de şudur:

Risale-i Nur'un hakikati ve şakirtlerinin şahs-ı manevîsi, bu zaman ve zeminde o şiddetli ihtiyacın yüzünü kendine çevirmiş. Benim şahsımın, hizmet itibarıyla binden bir hissesi ancak bulunduğu hâlde, o harika hakikatin ve

cerbeze: haksız yere aldatıcı sözlerle karşı tarafı iknaya çalışmak, demagoji.
cihet: yön.
dair: alâkalı, ilgili.
dehşetli: ürktütücü, korkunç.
ehl-i siyaset: ülkenin idaresiyle meşgul olanlar, siyaset adamları, politikaçlar.
evham: vehimler, zanlar, kuruntular.
faide: fayda.
gayet: son derece.
gayr-ı mahrem: mahrem olmayan, gizli ve özel olmayan.
güya: sanki.
hakikat: gerçek.
hariç: dışarı.
harika: olağanüstü.
hikmet: gizli sebep, gaye.
hisse: pay, nasip.
hisse: pay, nasip.
ihtiyacı kat'î: kesin, zorunlu ihtiyaç.

ihtiyacı şedit: çok şiddetli ihtiyaç, şiddetli muhtaç oluş.
ilân: yayma, duyurma, bildirme.
iman: inanç, itikat.
istifade: faydalanma, yararlanma.
kanaat-ı kat'îye: kesin kanaat, varılan kesin düşünce.
kısmen: kısmî olarak, bir kısım.
mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken, gizli.
meziyet: bir şeyi başkalarının-

dan ayıran vasıf, üstünlük ve değerlilik vasfı.
mürur-ı zaman: zamanın geçmesi, zaman aşımı; zamanla.
nefis: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
şahs-ı manevî: manevî şahıs, belli bir kişi olmayıp bir cemaatte meydana gelen ma-

nevî şahıs.
şakirt: talebe, öğrenci.
şiddet-i ihtiyaç: ihtiyacın, muhtaç olmanın şiddeti, ihtiyacın çok fazla olması.
taaccüp: şaşma, hayret etme, şaşakalma.
teveccüh-i amme: genel teveccüh, umurun, herkesin, halkın yönelişi.
umum: bütün.
vesile: aracı, vasıta.
zahiren: görünüşte.
zemin: yer.

o halis muhlis şahsiyetin bir mümessili zannedip, o teveccühü gösteriyorlar. Gerçi bu teveccüh hem bana zarar, hem ağır geliyor. Hem de hakkım olmadığı hâlde hakikat-i Nuriyenin ve şahsiyet-i maneviyesinin hesabına sükût edip, o manevî zararlara razı olurdum. Hatta İmam-ı Ali (r.a.) ve Gavs-ı Azam (k.s.) gibi bazı evliyanın ilham-ı İlâhî ile bu zamanımızda Kur'ân-ı Hakîm'in mu'cize-i maneviyesinin bir âyinesi olan Risale-i Nur'un hakikatine ve halis talebelerinin şahs-ı manevîsine işaret-i gaybiye ile haber verdikleri içinde benim ehemmiyetsiz şahsımı o hakikate hizmetim cihetiyle nazara almışlar. Ben hata etmişim ki, onların şahsıma ait bir parçacık iltifatlarını, bazı yerde tevil edip, Risale-i Nur'a çevirmemişim. Bu hatamın sebebi de, zaafiyetim ve yardımcılarımı ürkütecek esbabın çoğaltılması ve sözlerime itimadı kazanmak için zahiren şahsıma bir kısmını kabul etmişim.

Size ihtar ediyorum! Fânî, kabir kapısındaki çürük şahsımı çürütmeye ihtiyaç yok ve bu kadar ehemmiyet vermeye de lüzum yok. Fakat, Risale-i Nur ile mübareze edemezsiniz ve etmeyiniz. Onu mağlûp edemezsiniz. Mübarezede millet ve vatana büyük zarar edersiniz, fakat şakirtlerini dağıtamazsınız. Çünkü, hakikat-i Kur'âniyenin muhafazası yolunda kırk elli milyon şehit veren bu vatandaki geçmiş ecdatlarımızın ahfadlarına bu zamanda hakikat-i Kur'âniyenin muhafazası ve âlem-i İslâmın nazarında eskisi gibi dindarâne kahramanlıkları terk ettirilmeyecek. Zahiren çekilseler de, o halis şakirtler, ruhanıyla o hakikate bağlıdırlar ve o hakikatin bir âyinesi olan

ahfat: oğul oğulları, torunlar.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
âyine: ayna.
cihet: yön.
dindarâne: dindar bir kimseye yakışacak tarzda.
ecdat: dedeler, büyük babalar, atalar.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
ehemmiyetsiz: önemsiz.
esbab: sebepler, vasıtalar.
evliya: velîler, Allah dostları.

Fânî: ölümlü, geçici.
Gavs-ı Azam: en büyük gavs, Abdülkadir-i Geylânî Hazretlerinin namı.
hakikat: gerçek, esas.
hakikat-i Kur'âniye: Kur'ân'ın hakikati, Kur'ân'ın ifade ettiği gerçek.
hakikat-i Nuriye: Risale-i Nur'un aslı, esası, gerçeği.
halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.
ihtar: hatırlatma, uyarı.
ilham-ı İlâhî: Allah tarafından

kalbe indirilen ilham.
iltifat: güzel sözler söyleyerek birini samimî olarak okşama.
işaret-i gaybiye: gaypla ilgili işaret; Hz. Peygamber, müçtehit imamlar tarafından gayba ait verilen haberler, işaret yolu ile yapılan açıklamalar.
itimad: dayanma, güvenme.
Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.
mağlûp: yenilme, kendisine

galip gelinmiş.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
mübareze: çatışma, kavga.
mu'cize-i maneviye: manevî mu'cize.
muhafaza: koruma.
muhlis: ihlâslı, samimî; bir işi hiç bir karşılık beklemeden sırf Allah rızası için yapan.
mümessil: temsil eden, temsilci.
nazar: bakış, dikkat.
razi: rıza gösteren, hoşnut olan.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
ruhucan: ruh ve can; ruh ve canla.
şahs-ı manevî: manevî şahıs, belli bir kişi olmayıp bir cemaatte meydana gelen manevî şahıs.
şahsiyet: kişilik.
şahsiyet-i maneviye: manevî şahsiyet, manevî kişilik.
şakirt: talebe, öğrenci.
şehit: Allah'ın ve yüce dininin adını yüceltme uğrunda canını feda ederek savaşta vurulup ölen Müslüman.
sükût: susma, sessiz kalma.
taleb: öğrenci.
teveccüh: yönelme, sevgi, ilgi.
tevil: yorumlama, yorum.
zaafiyet: zayıflık, güçsüzlük, dermansizlik.
zahiren: görünüşte.

Risale-i Nur'u terk edip, o terkle vatan ve millet ve asayişe zarar vermeyeceklerdir. Son sözüm:

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ
وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ¹

BÜTÜN VEKÂLETLERE, DİYANET DAİRESİNE, TEMYİZ RİYASETİNE GÖNDERİLEN BİR İSTİDADIR

Haşırdeki mahkeme-i kübraya bir arzuhaldır ve dergâh-ı İllâhiyeye bir şekvadır. Ve bu zamanda mahkeme-i temyiz ve istikbaldeki nesl-i âti ve dârülünunların münevver muallim ve talebeleri dahi dinlesinler.

Âdil: adaletli olan Allah.

aleyh: karşı, karşıt.

arzuhal: hâlin bildirilmesi, ne hâlde bulunduğunu bildirme, dilekçe.

asayiş: emniyet, kanun ve nizam hâkimiyetini sağlanması.

dârülfünun: üniversite.

dergâh-ı adalet: adalet kapısı, adalet yeri.

dergâh-ı İllâhiye: Cenab-ı Hakkın dergâhı, kapısı, katı.

Ezcümle: bu cümleden olarak.

feda: uğruna verme, kurban olma.

gaddarâne: zalimce, gaddarca, merhametsizce, haincesine.

garazkârâne: garaz ve düşmanlığa kapılarak, garazkârlıkla, düşmancasına.

hakikat: gerçek, esas.

Hâkim-i Zülcelâl: sonsuz büyüklük ve haşmet sahibi olan, her şeye hükmeden, Allah (c.c).

Haşır: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları, Allah'ın ölüleri diriltip mahşere çıkarması.

iman: inanç, itikat.

istida: resmi makamlara bir işin yapılmasını istemek maksadıyla yazılan yazı, dilekçe.

istikbal: gelecek zaman.

mahkeme-i kübra: en büyük mahkeme, öldükten sonra bütün insanların diriltilerek Allah huzurunda hesaba çekileceği mahkeme.

mahkeme-i temyiz: temyiz mahkemesi, mahkeme kararlarının yolunda verilip verilmediğini tetkik etmekle görevli makam, Yargıtay.

İşte, bu yirmi üç senede yüzer işkenceli musibetlerden on tanesini, Âdil Hâkim-i Zülcelâl'in dergâh-ı adaletine müştekiyâne takdim ediyorum.

Birincisi: Ben, kusurlarımla beraber, bu milletin sadetine ve imanının kurtulmasına hayatımı vakfettim. Ve “Milyonlarla kahraman başların feda oldukları bir hakikate, yani Kur’ân hakikatine benim başım dahi feda olsun” diye bütün kuvvetimle Risale-i Nur’la çalıştım. Bütün zalimâne taziplere karşı tevfik-i İllâhî ile dayandım, geri çekilmedim.

Ezcümle: Bu Afyon hapsimde ve mahkememde, başıma gelen çok gaddarâne muamelelerden birisi, üç defa ve her defasında iki saate yakın aleyhimizde garazkârâne

1. Ey Peygamber, eğer insanlar senden yüz çevirirse, sen de ki: “Allah bana yeter. Ondan başka ibadete lâayık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur.” (Tevbe Suresi: 129.)

muallim: ders veren, öğretmen.

muamele: davranma, davranış.

münevver: nurlu, ışıklı, parlak.

musibet: felâket, belâ.

müştekiyâne: şikâyet edercesine, şikâyet eder gibi.

nesli atı: gelecek nesil.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

saadet: mutluluk.

şekva: şikâyet.

takdim: arz etme, sunma.

taleb: öğrenci.

tazip: azap çektirme, eziyet

etme, sıkıntı verme.

temyiz riyaseti:

tevfik-i İllâhî: Cenab-ı Hakkın insanı doğru yola lütfu ile sevk etmesi, başarılı kılması.

vakf: bağışlamak.

vekâlet: nezaret, bakanlık.

zalimâne: zalimce, zulmedercesine.

ve müfteriyâne ittihamnameleri bana ve adaletten teselli bekleyen masum Nur Talebelerine cebren dinlettirdikleri hâlde, çok rica ettim, “Beş-on dakika bana müsaade ediniz ki, hukukumuzu müdafaa edeyim;” bir-iki dakikadan fazla izin vermediler.

Ben, yirmi ay tecrid-i mutlakta durdurulduğum hâlde, yalnız üç-dört saat bir-iki arkadaşına izin verildi. Müdafaatımın yazısında az bir parça yardımları oldu. Sonra, onlar da men edildi; pek gaddarâne muameleler içinde cezalandırdılar. Müddeinin bin dereden su toplamak nev’inden yanlış mana vermekle ve iftiralar ve yalan isnatlarla, garazkârâne ve on beş sahifesinde seksen bir hatâsını ispat ettiğim aleyhimizdeki ithamnamelerini dinlemeye bizi mecbur ettiler; beni konuşturmadılar. Eğer konuştursalardı, diyecektim: “Hem dininizi inkâr, hem ecdadınızı dalâletle tahkir eden ve Peygamberinizi (a.s.m.) ve Kur’ânınızın kanunlarını reddedip kabul etmeyen, Yahudî ve Nasranî ve Mecusîlere, hususan şimdi Bolşevizm perdesi altındaki anarşist ve mürtet ve münafıklara, (HAŞİYE)

HAŞİYE: Yâ Üstat! Değil yirmi milyon, üç yüz elli milyon insanların maddî ve manevî hukukunu, Kur’ân’ın nuruyla lillâh için müdafaa etmişsin. Lillâh için olduğuna delil, Cenab-ı Hak seni Kur’ân’ın hizmetinde muvaffak eyledi. Mûsa Aleyhisselâm, Firavunun zulmünden necat bulduğu gibi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm da münafıkların lâşelerini görüp, hususan münafıkların reisini, mübarek kendi eliyle geberterek Cehenneme gönderdiği gibi; Risale-i Nur da Eskişehir’de risale-i *Münacat*, Denizli’de *Meyve Risalesi* ve *Hücceti*; Afyon’da bu arzuhâl ile, zındıkanın küfr-i mutlakının ve şakîlerin canlarını Cehenneme gönderdi, prensiplerini, rejimlerini yırtarak, dünyanın her köşesinde intişar etti. Elhamdülillâh.

Küçük Ali

aleyh: karşı, karşıt.
anarşist: hiç bir düzen ve otorite tanımayan, karışıklık ve bozgunculuktan yana olan.
arzuhâl: hâlin bildirilmesi, ne hâlde bulunduğunu bildirme; dilekçe.
Bolşevizm: Hürriyet adına bütün insanî değerleri tahribe yönelerek, hiç bir kanun, ölçü, değer tanımaksızın sosyalist hedeflere varmayı benimseyen görüş.

cebre: cebirle, zorla, kuvvet kullanarak, mecburî.
dalâlet: Hak ve hakikatten sapma, doğru yoldan ayrılma, azma.
delil: bir davayı ispata yarayan şey, burhan
ecdat: dedeler, büyük babalar, atalar.
elhamdülillâh: Allah’a hamd olsun, Allah’a şükür
Firavun: Allahlık iddiasında bulunduğu için Hz. Musa’nın (a.s.) mücadele ettiği Mısır hü-

kümdan
gaddarâne: zalimce, gaddarca, merhametsizce, haincesine.
garazkârâne: garaz ve düşmanlığa kapılarak, garazkârlıkla, düşmancasına.
haşîye: dipnot.
hüccet: delil
hukuk: haklar
hususan: bilhassa, özellikle.
iaşe: gecindirme, besleme, yaşatma
iftira: aslı olmadan birine suç

yükleme, olmayan bir suçu başkasına yükleme.
intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolünme
isnat: dayandırma, mal etme, bir şeyi bir kimseye ait gösterme.
ithamname: iddianame, bir suç işlemekten dolayı sanık olarak tutuklanan kimseye, o suçun isnadı hakkında itham hey’eti tarafından verilen yazı.
ittihamname: suçlama mektubu.
küfr-i mutlak: mutlak küfür, hiç bir imanı hükmü, delili kabul etmeme, kesin ve tam bir inkar
lillâh: Allah için
maddî: madde ile alakalı, cismanî
manevî: manaya ait, maddî olmayan
mecusî: ateşe tapan, Zerdüşt dinini benimseyen, bu dinle ilgili olan, Zerdüştî.
muamele: davranma, davranış.
mübarek: feyizli, bereketli, kutlu
müdafaa: savunma.
müdafaat: müdafaaalar, savunmalar.
müddei: savcı.
müfteriyâne: iftira edercesine, iftira ederek, karalarcasına.
münafık: nifak sokan, arabozucu; kalbinde küfrü gizlediği halde Müslüman görünen
mürtet: irtidat eden, İslâm dinini bırakarak eski dinine veya başka bir dine geçmiş olan, din değiştiren.
müsaade: izin.
muvaffak: başarmış, başarılı
Nasranî: İsevî, Hristiyan.
necat: kurtuluş, kurtulma
nevi: tür, çeşit.
nur: aydınlık, parıltı, ışık
rejim: idarede tutulan yol, yönetme tarzı, düzenleme biçimi
Resul-i Ekrem: çok cömert, ke-rim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).
şakî: Allah’ın nzasından ve ahiret mutlulugundan yoksun kimse
tahkir: hakaret etme, küçük görme, şeref ve haysiyetini incitme.
talib: öğrenci.
tecrid-i mutlak: hiç kimseye görüşmemek, tam bir yalnızlık.
teselli: avutma, acısını dindirme.
zındıka: dinsizlik, inançsızlık.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence

akide: iman, inanılan ve itikat edilen esas, inanç.
alenen: açıktan açığa, gizlemeden.
asayiş: emniyet, kanun ve nizam hâkimiyetin sağlanması.
ayet: Kur'ân'ın her bir cümlesi.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
batıl: boş ve manasız olan, gerçeğe uymayan, doğru ve haklı olmayan.
cebbar: zorba.
daire-i mülk: mülk dairesi.
Diyanet Riyaseti: Diyanet İşleri Başkanlığı.
düstur: kaide, esas, prensip.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.
gayet: son derece.
gayr-i mahrem: mahrem olmayan, gizli ve özel olmayan.
hakikat: gerçek, esas.
hakikî: gerçek.
hâkimiyet: hâkim oluş, hükmediş, egemenlik.
hürriyet-i fikir: fikir ve düşünce hürriyeti.
hürriyet-i vicdan: vicdan hürriyeti.
icap: gerekme hâli, gerekli olma.
ihanet: hainlik, kötülük etme.
irsiyet: vâris olma, mirasçılık.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
küfrî: küfürle ilgili, Allah'ın inkârı alâkalı.
mağlûbiyet: yenilgi, yenilme.
mahkeme-i kübra-i haşir: haşrin en büyük mahkemesi, öldükten sonra bütün insanların diriltilerek Allah huzurunda hesaba çekileceği en büyük mahkeme.
Mahkeme-i Temyiz: temyiz mahkemesi, mahkeme kararlarının yolunda verilip verilmediğini tetkik etmekle görevli makam, Yargıtay.
mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken, gizli.
maslahat: fayda, maksat.
masumiyet: masumluk, kabahatsızlık, suçsuzluk.
mazlumiyet: mazumluk, zulüm görmüşlük.

hürriyet-i vicdan, hürriyet-i fikir bahanesiyle ilişmediğiniz hâlde; ve İngiliz gibi Hristiyanlıkla mutaassıb, cebbar bir hükûmetin daire-i mülkünde ve hâkimiyetinde milyonlarla Müslümanlar her vakit Kur'ân dersiyile İngilizin bütün batıl akidelerini ve küfrî düsturlarını reddettikleri hâlde, onlara mahkemeleriyle ilişmediği ve her hükûmette bulunan muhalifler, alenen fikirlerinin neşrinde o hükûmetlerin mahkemeleri ilişmediği hâlde; benim kırk senelik hayatımı ve yüz otuz kitabımı ve en mahrem risale ve mektuplarımı, hem Isparta hükûmeti, hem Denizli Mahkemesi, hem Ankara Ceza Mahkemesi, hem Diyanet Riyaseti, hem iki defa belki üç defa Mahkeme-i Temyiz tam tetkik ettikleri ve onların ellerinde iki üç sene Risale-i Nur'un mahrem ve gayr-i mahrem bütün nüshaları kaldığı ve bir küçük cezayı icap edecek birtek maddeyi göstermedikleri, hem bu derece zaafiyetim ve mazlumiyetim ve mağlûbiyetim ve ağır şerait ile beraber, iki yüz bin hakikî ve fedakâr şakirtlere, vatan ve millet ve asayiş menfaatinde en kuvvetli ve sağlam ve hakikatli bir rehber olarak kendini gösteren Risale-i Nur'un elinizdeki mecmuaları ve dört yüz sahife müdafaamız masumiyetimizi ispat ettikleri halde, hangi kanun ile, hangi vicdan ile, hangi maslahat ile, hangi suç ile bizi ağır ceza ve pek ağır ihânetler ve tecritlerle mahkûm ediyorsunuz? Elbette mahkeme-i kübrâ-i haşirde sizden sorulacak.

İkincisi: Beni cezalandırmak için gösterdikleri bir sebep, benim tesettür, irsiyet, zikrullah, taaddüd-ü zevcat hakkında Kur'ân'ın gayet sarîh ayetlerine, medeniyetin

mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.
menfaat: fayda.
müdafaat: müdafaalar, savunmalar.
muhalif: muhalefet eden, bir fil ve düşünceye karşı zıt düşüncede bulunan.
mutaassıp: bir şeyi savunmada aşırılık gösteren ve inat eden; dinî meselelerde körü körüne bir fikre bağlı olan ve başka bir fikri kabullenemeyen.

neşir: herkese duyurma, yayma, tamim.
nüsha: birbirinin aynı olan suretlerin her biri.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sahife: sayfa.
sakirt: talebe, öğrenci.
sarih: açık, aşikâr.
serait: şartlar.
taaddüd-i zevcat: birden fazla kadınla evlenme, birden

fazla kadın alma, çok evlilik.
tesettür: örtünme, gösterilmesi dinen yasak olan kısımların örtülmesi.
tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.
vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötüden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.
zaafiyet: zayıflık, güçsüzlük, dermansızlık.
zikrullah: Allah'ı zikretme.

itirazlarına karşı onları susturacak tefsirimdir. On beş sene evvel, Eskişehir Mahkemesine ve Ankara'ya Mahkeme-i Temyize ve tashihe yazdığım ve aleyhimdeki kararname yazdıkları bu gelen fıkrayı, hem haşirde mahkeme-i kübraya bir şekva, hem istikbalde münevver ehl-i maarif heyetine bir ikaz, hem iki defa beraatımızda insanf ve adaletle feryadımızı dinleyen Mahkeme-i Temyize *El-hüccetüzzehra* ile beraber bir nevi lâyiha-i temyiz, hem beni konuşmıyan ve seksen hatasını ispat ettiğimiz garazkârâne ithamname ile beni, iki sene ağır ceza ve tecrid-i mutlak ve iki sene başka yere nefiy ve göz nezareti hapsiyle mahkûm eden heyete aynen o fıkrayı tekrar ediyorum.

İşte, ben de adliyenin mahkemesine derim ki:

“Bin üç yüz elli senede ve her asırda üç yüz elli milyon Müslümanların hayat-ı içtimaiyesinde kudsî ve hakikî bir düstur-i İlâhîyi, üç yüz elli bin tefsirin tasdiklerine ve ittifaklarına istinaden ve bin üç yüz senede geçmiş ecdadımızın itikadlarına iktidaen tefsir eden bir adamı mahkûm eden haksız bir kararı, elbette, ruy-i zeminde adalet varsa, o kararı red ve bu hükmü nakzedecektir” diye bağıyorum. Bu asrın sağır kulakları dahi işitsin.

Acaba, bu zamanın bazı ilcaatının iktizasıyla muvakkaten kabul edilen bir kısım ecnebî kanunlarını fikren ve ilmen kabul etmeyen ve siyaseti bırakan ve hayat-ı içtimaiyeden çekilen bir adamı, o âyâtın tefsirleriyle suçlu yapmakla İslâmiyeti inkâr ve dindar ve kahraman bir milyar

aleyh: karşı, karşıt.
asır: yüzyıl.
âyât: Kur'an ayetleri.
beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.
dindar: dinin emirlerini yerine getiren.
düstur-i İlâhî: İlâhî prensip, İlâhî kaide.
ecdad: dedeler, büyük babalar, atalar.
ecnebi: yabancı.
ehl-i maarif: ilim, irfan sahipleri, bilgili ve kültürlü kişiler.

evvel: önce.
fıkra: kısım, fasıl, bölüm.
fikren: fikir ile, düşünerek, zihnen.
garazkârâne: garez ve düşünmanlığa kapılarak, garazkârlıkla, düşmancasına.
hakikî: gerçek.
haşir: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları, Allah'ın ölüleri diriltip mahşere çıkarması.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, toplum hayatı.

hey'et: kurul, komite.
hüküm: bir davanın veya bir meselenin tetkik edilmesinden sonra varılan karar.
ikaz: uyarı.
iktidaen: uyarak, tâbi olarak.
iktiza: gerektirme, lüzumlu kılma.
ilcaat: zorlamalar, mecbur etmeler.
ilmen: ilim ile.
inkâr: reddetme, inanmama, kabul ve tasdik etmeme.
ispat: doğruyu delillerle gös-

terme.

istikbal: gelecek.

istinaden: istinat ederek, dayanarak.

ithamname: iddianame, bir suç işlemekten dolayı sanık olarak tutuklanan kimseye, o suçun isnadı hakkında itham hey'eti tarafından verilen yazı.

itikât: inanç, iman.

itiraz: kabul etmediğini belirtip karşı çıkma.

ittifak: birleşme, fikir birliği etme.

kararname: sorgu hâkiminin hazırladığı, suçlamaya veya aklamaya dair resmi yazı.

kudsi: mukaddes, yüce.

lâyiha-i temyiz: temyiz yazısı, yargıtaya yazılan yazı.

mahkeme-i kübra: en büyük mahkeme, öldükten sonra bütün insanların diriltilerek Allah huzurunda hesaba çekileceği mahkeme.

Mahkeme-i Temyiz: temyiz mahkemesi, mahkeme kararlarının yolunda verilip verilmediğini tetkik etmekle görevli makam, Yargıtay.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

münevver: nurlu, ışıklı, parlak.

muvaakkaten: geçici olarak.

nakz: bozma, çözüme, kırma, yıkma.

nefiy: sürgün etme.

nevi: çeşit, tür.

nezaret: gözetme, bakma, kontrol etme.

red: reddetme, kabul etmeme.

rüy-i zemin: yeryüzü.

şekva: şikâyet.

tasdik: doğrulama, onaylama.

tashihi: düzeltme, yanlışını giderme.

tecrid-i mutlak: hiç kimseye görümemek, tam bir yalnızlık.

tecrî: soyuma, çıplak bırakma.

tefsir: Kur'an'ın mana bakımından izahı, açıklaması.

ecdadımıza ihanet ve milyonlarla tefsirleri itham çıkmaz mı?

Üçüncüsü: Mahkûmiyetime gösterdikleri bir sebep, emniyeti ihlâl ve asayîşi bozmaktır. Pek uzak bir ihtimal ve yüzde, belki binde bir imkân ile, hatta uzak imkânâtı vukuat yerinde koyup, bazı mahrem risale ve hususî mektuplardan, Risale-i Nur'un yüz bin kelime ve cümlelerinden kırk-elli kelimesine yanlış mana vererek, bir senet gösterip bizi itham ve cezalandırdılar. Ben de, bu otuz-kırk senelik hayatımı bilenleri ve Nurun binler hasakirtlerini işhat ederek derim:

İstanbul'u işgal eden İngilizlerin başkumandanı İslâm içinde ihtilâf atıp, hatta Şeyhülislâm ve bir kısım hocaları kandırıp birbiri aleyhine sevk ederek İtilâfçı-İttihatçı fırkalarını birbiriyle uğraştırmasıyla, Yunanın galebesine ve harekât-ı milliyenin mağlûbiyetine zemin hazırladığı bir sırada, İngiliz ve Yunan aleyhinde *Hutuwat-ı Sitte* eserimi Eşref Edib'in gayretiyle tab ve neşretmekle, o kumandanın dehşetli plânını kıran ve onun idam tehdidinde karşı geri çekilmeyen ve Ankara reisleri o hizmeti için onu çağdırdıkları hâlde Ankara'ya kaçmayan; ve esarete, Rusun başkumandanının idam kararına ehemmiyet vermeyen; ve Otuz Bir Mart Hâdisesinde sekiz taburu bir nutukla itaate getiren ve Divan-ı Harb-i Örfide, mahkemedeki paşaların, "Sen de mürtecisin; şeriat istemişsin!" diye suallerine karşı idama beş para kıymet vermeyip, cevaben "Eğer meşrutiyet, bir fırkanın istibdadından ibaret ise, bütün cin ve ins şahit olsun ki, ben mürteciim! Ve

aleyh: karşı, karşıt.

asayîş: emniyet, kanun ve nizam hâkimiyetin sağlanması.

başkumandan: başkomutan, bir devletin silâhli kuvvetlerinin en yüksek rütbelisi.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.

Divan-ı Harb-i Örfi: İttihat ve Terakki hükümeti zamanında 31 Mart Olayından sonra kurulan ve oldukça sert kararlar alan sıkıyönetim mahkemesi.

ecdad: dedeler, büyük babalar, atalar.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

esaret: esirlik, tutsaklık, hüküm altında bulunma.

fırka: siyasî parti.

galebe: galip gelme, üstünlük.

hâdise: olay.

harekât-ı millîye: millî harekât, memleketin kurtuluşu hareketi.

hususî: özel.

ihanet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.

ihlâl: bozma, zarar verme.

ihtilâf: ayrılık, bir konuda farklı görüş ve düşünüş, fikir ayrılığı.

ihhtimal: olabirlik.

imkânât: imkânları olabirlikler, olması ve olmaması ihtimal dâhilinde olanlar.

işhat: şahit gösterme, tanık getirme.

itaat: söz dinleme, boyun eğme, emre uygun hareket etme.

itham: suç isnat etme, suçlama.

İtilâfçı-İttihatçı: Meşrutiyet döneminde bulunan Hürriyet ve İtilâf Cemiyeti ile İttihat ve Terakki Cemiyeti taratarları.

kumandan: komutan.

mağlûbiyet: yenilgi, yenilme.

mahkûmiyet: hüküm giyme, hükümlülük.

mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken, gizli.

mürteci: gerilik, geriye dönme taraflısı, eski düzeni savu-

nan, gerici.

neşir: herkese duyurma, yayma, tamim.

nutuk: söz, konuşma, hitap.

reis: başkan.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

şakirt: talebe, öğrenci.

şeriat: dinî kurallar manzumesi; dinî hukuk düzeni.

senet: dayanılacak ve güvenilecek şey, kuvvetli delil olabilecek söz.

sevk: yöneltme.

şeyhülislâm: Osmanlılar zamanında din işlerine bakan ve sadrazamdan sonra en yüksek vazifeli şahıs.

tab: basma, baskı.

tabur: düzgün sıralar hâlinde dizilmiş askerî birlik.

tefsir: Kur'an'ın mana bakımından izahı, açıklaması.

tehdit: korkutma, gözdağı verme.

vukuat: hâdiseler, olaylar.

zemin: yer.

Şeriatın birtek meselesine ruhumu feda etmeye hazırım” diyen ve o büyük zabıtları hayretle takdire sevk edip, idamını beklerken beraatine karar verdikleri ve tahliye olup dönerken, onlara teşekkür etmeyerek “Zalimler için yaşınsın Cehennem!” diye yolda bağırın; ve Ankara’da, Divan-ı Riyasette Mustafa Kemal hiddetle ona dedi: “Biz, seni buraya çağırdık ki, bize yüksek fikirler beyan edesin; sen geldin, namaza dair şeyler yazdın, içimize ihtilâf verdin.” Ona karşı, “İmandan sonra en yüksek namazdır. Namaz kılmayan hâindir; hainin hükmü merduttur” diye kırk elli mebusun huzurunda söyleyen ve o dehşetli kumandan ona bir nevi tarziye verip hiddetini geri aldırın; ve altı vilâyet zabıtasınca ve hükûmetçe, asayişin ihlâlîne dair birtek maddesi kaydedilmeyen ve yüz binlerle Nur Şakirtlerinin hiçbir vukuatı görünmeyen, yalnız bir küçük talebenin haklı bir müdafaada küçük bir vukuatından başka hiçbir şakirdinden bir cinayet işitilmeyen ve hangi hapse girmiş ise o mahpusları ıslah eden ve yüz binler Risale-i Nur’dan, memlekette intişar etmekle beraber, menfaatten başka hiçbir zararı olmadıklarını yirmi üç senelik hayatının ve üç hükûmet ve mahkemelerin beraatler vermelerinin ve Nurun kıymetini bilen yüz bin şakirtlerinin kavlen ve fiilen tasdiklerinin şahadetiyle ispat eden ve münzevî, mücerred, garip, ihtiyar, fakir ve kendini kabir kapısında gören ve bütün kuvvet ve kanaatıyla fânî şeyleri bırakıp, eski kusuruna bir kefarete ve hayat-ı bâkiyesine bir medar arayan ve dünyanın rütbeleri-ne hiç ehemmiyet vermeyen ve şiddet-i şefkatinden

asayiş: emniyet, kanun ve nizâm hâkimiyetini sağlanması.
beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
cevaben: cevap olarak, karşılık şeklinde.
cin: gözle görünmez, lâtîf cisimlerden ibaret bir yaratık.
cinayet: cana kıyma, katl veya bu derecede ağır bir suç.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
Divan-ı Riyaset: reislik, baş-

kanlık makamı.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
fânî: ölümlü, geçici.
fiilen: fiille, davranış ve hareketle.
fırka: siyasi parti.
garip: gurbette, kendi memleketinin dışında bulunan, yabancısı.
hain: hıyanet eden, arkadan vuran.
hayat-ı bakiye: bâki olan, sonsuz hayat, ahiret hayatı.

hiddet: öfke, kızgınlık.
hüküm: dinî kaide, kural.
ibaret: meydana gelen, oluşun.
ihlâl: bozma, zarar verme.
ihtilâf: ayrılık, bir konuda farklı görüş ve düşünüş, fikir ayrılığı.
iman: inanç, itikat.
ins: insan, beşer, Âdemoğlu.
intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolünme.
ıslah: iyi duruma getirme, iyileştirme, düzeltme.

ispat: doğruyu delillerle gösterme.
istibdat: idarede görülen her türlü kanun dışı tazyik, baskı.
kanaat: inanma, görüş, fikir.
kavlen: söz ile, sözlü olarak, fiilî olmayan.
kefarete: kendisi ile işlenen bir günahın giderilmesi.
kıymet: değer.
kumandan: komutan.
kusurat: kusurlar, noksanlıklar, eksiklikler, özürler.
mahpus: hapsedilmiş olan, tutuklu.
mebus: milletvekili.
medar: sebep, vesile.
menfaat: fayda.
merdut: reddolunmuş, kovulmuş.
mesele: konu.
meşrutiyet: başında hükümdar bulunmakla birlikte seçimle kurulan bir yasama meclisine dayanan, yürütmesi denetime açık anayasal idare şekli.
mücerred: tecrit edilmiş, yalnız, tek.
müdafa: savunma.
münzevî: inzivaya çekilen, köşeye çekilmiş, yalnız.
mürteci: gerilik, geriye dönme tarafı, eski düzeni savunan, gerici.
nevi: çeşit, tür.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
şakirt: talebe, öğrenci.
Şeriat: Allah tarafından peygamber vasıtasıyla bildirilen, ilâhî emir ve yasaklara dayanan hükümlerin hepsi.
sevk: yöneltme.
şiddet-i şefkat: şefkatin şiddeti, derecesi; aşın derecedeki şefkat.
sual: soru.
tahliye: tutukluyu serbest bırakma.
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.
talebe: öğrenci.
tarziye: hatalı bir hareketten dolayı affını isteme, özür dileme.
tasdik: doğrulama, onaylama.
vilâyet: il.
vukuat: vuku bulan şeyler, hâdiseler, olaylar.
zabit: subay.
zabıta: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.

masumlara, ihtiyarlara zarar gelmemek için kendisine zulüm ve tazip edenlere beddua etmeyen bir adam hakkında, “Bu ihtiyar münzevi, asayışı bozar, emniyeti ihlâl eder ve maksadı dünya entrikalarıdır. Ve muhabereleleri dünya içindir. Öyle ise suçludur” diyenler ve onu pek ağır şerait altında mahkûm edenler, elbette yerden göğe kadar suçludur. Mahkeme-i kübrada hesabını verecekler.

Acaba, bir nutuk ile, isyan eden sekiz taburu itaate getiren ve kırk sene evvel, bir makalesiyle binler adamı kendine taraftar yapan ve mezkûr üç dehşetli kumandanlara karşı korkmayan ve dalkavukluk yapmayan ve mahkemelerde, “Başımdaki saçlarım adedince başlarım bulunsa ve her gün biri kesilse, zındıkaya ve dalâlete teslim-i silâh edip, vatan ve millet ve İslâmiyete hıyanet etmem. Hakikat-i Kur’ân’a feda olan bu başımı zalimlere eğmem!” diyen ve Emirdağ’ında, beş on ahiret kardeşi ve üç dört hizmetçilerden başka kimse ile alâkadar olmayan bir adam hakkında ittihannamede, “Bu Said, Emirdağ’ında gizli çalışmış, asayışe zarar vermek fikriyle orada bir kısım halkları zehirlemiş. Yirmi adam da etrafında onu methedip, hususî mektuplar yazdıkları gösteriyor ki, o adam inkılâp ve hükûmet aleyhinde gizli bir siyaset çeviriyor” diyerek, emsalsiz bir adavet ve ihanetlerle iki sene hapse sokmak ve hapiste tecrid-i mutlak ile ve mahkemede konuşurmamakla tazip edenler, ne derece haktan ve adaletten ve insaftan uzak düştüklerini vicdanları-na havale ediyorum.

adavet: düşmanlık, husumet.
ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
alâkadar: ilgili, ilişki.
aleyh: karşı, karşıt.
asayiş: emniyet, kanun ve nizam hâkimiyetin sağlanması.
beddua: bir kimsenin kötü olması için dua, kötü dua.
dalâlet: Hak ve hakikatten sapma, doğru yoldan ayrılma, azma.
dalkavuk: kendisine çıkar ve yarar sağlayacak olan kimselere aşırı saygı ve hayranlık göstererek yaranmak isteyen kimse.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
emsalsiz: benzersiz.
entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek maksadıyla hazırlanan düzen, hile.
evvel: önce.
feda: uğruna verme, kurban olma.
hâk: doğruluk, gerçek, hakikat.
Hakikat-i Kur’ân: Kur’ân’ın hakikati, Kur’ân’a ait olan gerçek.
havale: bir şeyi başkasının üstüne bırakma.
hıyanet: hainlik, kendine olan güveni kötüye kullanma.
hususî: özel.
ihanet: hainlik, kötülük etme.
ihlâl: bozma, zarar verme.
inkılâp: değişme, dönüşüm, köklü değişme.
isyan: başkaldırma, itaatsizlik, emre karşı gelme.
itaat: söz dinleme, boyun eğme, emre uygun hareket etme.

ittihanname: suçlama mektubu.
kumandan: komutan.
Mahkeme-i kübra: en büyük mahkeme, öldükten sonra bütün insanların diriltilerek Allah huzurunda hesaba çekileceği mahkeme.
mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.
maksat: gaye.
masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.
medih: övme.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.
muhabere: haberleşme.
münzevi: inzivaya çekilen, köşeye çekilmiş, yalnız.
nutuk: söz, konuşma, hitap.
şerait: şartlar.
tabur: düzgün sıralar hâlinde dizilmiş askerî birlik.
taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen.
tazip: azap çekirme, eziyet etme, sıkıntı verme.
tecrid-i mutlak: hiç kimseyle

görüşmemek, tam bir yalnızlık.
teslim-i silâh: silâh bırakma, silâhını teslim etme.
vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötüyden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülüğün elem alan manevî his.
zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.
zındık: dinsizlik, inançsızlık.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

Hiç mümkün müdür ki, böyle haddinden yüz derece ziyade teveccüh-i ammeye mazhar ve bir nutuk ile binler adamı itaate getiren ve bir makale ile binlerle insanları İttihad-ı Muhammedî (a.s.m.) Cemiyetine iltihak ettiren ve Ayasofya Camiinde elli bin adama takdir ile nutkunu dinlettiren bir adam, üç sene Emirdağ'ında çalışsın, yalnız beş on adamı kandırsın ve ahiret işini bırakıp siyaset entrikalarıyla uğraşsın. Yakın olduğu kabrine nurlar yerine lüzumsuz zulmetler doldursun? Hiç kabil midir? Elbette şeytan dahi bunu kimseye kabul ettiremez.

Dördüncüsü: Şapka giymediğimi mahkûmiyetime ehemmiyetli bir sebep göstermeleridir.

Beni konuşurmudılar, yoksa beni cezalandırmaya çalışanlara diyecektim ki,

“Üç ay Kastamonu'da polisler ve komiser karakolunda misafir kaldım. Hiçbir vakit bana demediler, 'Şapkayı başına koy!' Ve üç mahkemede şapkayı başıma koymadığım ve başımı mahkemede açmadığım hâlde, bana ilişmedikleri ve yirmi üç sene bazı dinsiz zalimlerin o bahane ile bana gayriresmî, çok sıkıntılı ve ağır, bir nevi ceza çektirdikleri ve çocuklar ve kadınlar ve ekserî köylüler ve dairede memurlar ve bere giyenler şapka giymeye mecbur olmadıkları ve hiçbir maddî maslahat giymesinde bulunmadığı halde, benim gibi bir münzevi, bütün müçtehidlerin ve umum Şeyhülislâmların yasak ettikleri bir serpuşu giymediğim bahanesiyle ve uydurmalar ilâvesiyle yirmi sene cezasını çektiğim ve libasa ait manasız bir

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
Cemiyet: topluluk, birlik.
ehemmiyetli: önemli.
ekserî: çoğu kısmı.
entrika: bir çıkar sağlamak veya birine zarar vermek maksadıyla hazırlanan düzen, hile.
gayr-ı resmî: resmî olmayan.

iltihak: karışma, katılma.
itaat: söz dinleme, boyun eğme, emre uygun hareket etme.
İttihad-ı Muhammedî: Süheyl Paşa, Mehmet Sadık, Ferik Rıza Paşa, Derviş Vahdeti ve arkadaşları tarafından İstanbul'da 5 Nisan 1909 tarihinde kurulan bir cemiyet.
kabil: mümkün, ihtimal dairesinde.
libas: elbise.
maddî: madde ile alâkali.

mahkûmiyet: hüküm giyme, hükümlülük.
maslahat: fayda, maksat.
mazhar: bir şeyin çıktığı yer, zuhur ettiği, görüldüğü yer.
müçtehit: ayet ve hadislerden şer'î hükümler çıkarabilen, gerekli bütün ehilîk şartlarına sahip olan, geniş ve derin bilgili din âlimi.
münzevi: inzivaya çekilen, köşeye çekilmiş, yalnız.
nevi: çeşit, tür.
nutuk: söz, konuşma, hitap.

serpuş: başa giyilen şey, başlık, şapka.
şeyhülislâm: Osmanlılar zamanında din işlerine bakan ve sadrazamdan sonra en yüksek vazifeli şahıs.
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.
teveccüh-i amme: genel teveccüh, umumun, herkesin, halkın yönelişi.
umum: bütün.
zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.
ziyade: çok, fazla.
zulmet: karanlık, Allah'ın nurundan mahrum olma hâli.

âdetle tekrar beni cezalandırmaya çalışan ve çarşıda, ramazanda, gündüzde rakı içip namaz kılmayanları “Hürriyet-i şahsiye var” diye kendine kıyas edip ilişmediği hâlde, bu derece şiddet ve tekrarlar ve ısrarla beni kıyafetim için suçlandırmaya çalışan, elbette ölümün idam-ı ebedîsini ve kabrin daimî haps-i münferidini gördükten sonra, mahkeme-i kübrada ondan bu hatası sorulacak!

Beşincisi: Otuz üç âyât-ı Kur’âniyenin tahsînkârâne işaretine mazhariyeti ve İmam-ı Ali Kerremallâhü Veche ve Gavs-ı Azam Kuddise Sirruhu gibi evliyânın takdirlerini ve yüz bin ehl-i imanın tasdiklerini ve yirmi senede millete, vatana zararsız pek çok menfaatli bir mertebeyi kazandıran Risale-i Nur’u, sinek kanadı gibi bahanelerle, bazı risalelerinin müsaderesine, hatta dört yüz sahife ve yüz bin adamın imanlarını kurtaran ve kuvvetlendiren *Zülfikar*, mu’cizat-ı Ahmediye mecmuasını, eskiden yazılmış ve mürur-i zaman ve af kanunları görmüş iki âyetin tam haklı tefsirine dair iki sahifeyi bahane ederek, o pek çok menfaatli ve kıymetli mecmuanın müsaderesine sebep oldukları gibi; şimdi de Nurun kıymetli risalelerini, herbirisinden bin kelime içinde bir iki kelimeye yanlış mana vermekle, o bin menfaatli risalenin müsaderesine çalışıldığını bu üçüncü iddianameyi işiten ve neşrettiğimiz kararnameyi gören tasdik eder. Biz dahi

لِكُلِّ مُصِيبَةٍ «أَنَا لِلَّهِ وَأَنَا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ» حَسْبُنَا اللَّهُ
وَنِعْمَ الْوَكِيلُ²

deriz.

1. Her musibet için şöyle deriz: “Biz Allah’ın kullarıyız ve Ona döneceğiz. (Bakara Suresi:156.)”
2. Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Al-i İmran Suresi:173.)

âyât-ı Kur’âniye: Kur’ân’ın ayetleri.

âyet: Kur’ân’ın her bir cümlesi.

bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.

daimî: sürekli, devamlı.

dair: alâkalı, ilgili.

ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.

evliya: velîler, Allah dostları.

Gavs-ı Azam: en büyük gavs, Abdülkadir-i Geylânî Hazretlerinin namı.

haps-i münferit: tek başına olan hapis, ehl-i dalâlet için ölüm ve kabir.

Hürriyet-i şahsiye: şahsî hürriyet, kişiye ait olan hürriyet.

idam-ı ebedî: dirilmemek üzere yok oluş, ahiret inancı olmadığı için ölümü ebedî yokluğa gitmek olarak görme.

iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.

iman: inanç, itikat.

kararname: sorgu hâkiminin hazırladığı, suçlamaya veya aklamaya dair resmi yazı.

kerremallahü vechehu: Allah vechini mükerrem kılsın, anlamında dua olup Hz. Ali çocuklukta beri, Allah’a secde ettiğinden; hiç putlara secde ve ibadet etmediği için onun ismi anıldığında söylenir.

kıyas: karşılaştırma, bir şeyi başka bir şeye benzeterek hüküm verme.

kıymetli: kıymetli, değerli.

kuddise sirruhu: sırrı mukaddes olsun, sırrı mübarek olsun, sırrı aziz olsun, (büyük velîler için kullanılır).

mahkeme-i kübra: en büyük mahkeme, öldükten sonra bütün insanların diriltilerek Allah huzurunda hesaba çekileceği mahkeme.

mazhariyet: görünme ve tezahür yeri olma; nail olma, şereflenme.

mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.

menfaat: fayda.

mertebe: derece, basamak.

mu’cizat-ı Ahmediye: Peygamber Efendimizin (a.s.m.) gösterdiği mu’cizeler.

mürur-i zaman: zamanın geçmesi, zaman aşımı; zamanla.

müsadere: toplatma, elden alma.

neşir: herkese duyurma, yayma, tamim.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.

sahife: sayfa.

şiddet: sertlik, katılık; fazlalık, çokluk.

tahsînkârâne: beğenircesine, alkışlarcasına.

takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.

tasdik: doğrulama, onaylama.

tefsir: Kur’ân’ın mana bakımından izahı, açıklaması.

Altuncısı: Nurun şakirtlerinden bazılarının, Nurlardan fevkalâde iman hüccetlerini ve sarsılmaz, aynelyakin ulûm-i imaniyeyi görüp istifade ettiklerinden, bu biçare tercümanına, bir nevi teşvik ve tebrik ve takdir ve teşekür nev'inde, ziyade hüsnüzan ile, müfritâne methetmeleri ile beni suçlu gösterene derim:

Ben âciz, zayıf, gurbette, menfî, yarım ümmî, aleyhimde propaganda ile halkı benden ürkütmek hâleti içinde Kur'ân'ın ilâçlarından ve imanî ve kudsî hakikatlerinden dertlerime tam derman olarak kendime bulduğum zaman, bu millete ve bu vatan evlâtlarına dahi tam bir ilâç olacağına kanaat getirdiğim için, o kıymettar hakikatleri kaleme aldım. Hattım pek noksan olmasından, yardımcıları pek çok muhtaç iken, inayet-i İlâhiye, bana sadık, has, metin yardımcıları verdi. Elbette ben, onların hüsnüzanlarını ve samimâne medihlerini bütün bütün reddetmek ve hatırlarını takdir ile kırmak, o hazine-i Kur'âniyeden alınan Nurlara bir ihanet ve adavet hükmüne geçer. Ve o elmas kalemler ve kahraman kalbli muavinleri kaçırarak diye, onların, adı, müflis şahsıma karşı methüsenalarını, asıl mal sahibi ve bir manevî mu'cize-i Kur'âniye olan Risale-i Nur'a ve has şakirtlerinin şahsiyet-i maneviyesine çeviriyordum. Benim haddimden yüz derece ziyade hisse veriyorsunuz, diye bir cihette hatırlarını kırıyorlardı. Acaba hiçbir kanun, müstenkif ve razı olmayan bir adamı, başkalarının onu methetmesiyle suçlu yapar mı ki, kanun namına hareket eden resmî memur beni suçlu yapıyor?

âciz: zayıf, güçsüz, zavallı.
adavet: düşmanlık, husumet.
adi: sıradan.
aleyh: karşı, karşıt.
aynelyakin: gözle görür derecede inanma; bir şeyi görerek ve seyrederek bilme.
biçare: çaresiz, zavallı.
cihet: yön.
derman: ilâç, çare.
elmas: çok değerli.
evlât: vevletler, çocuklar.
fevkalâde: olağanüstü.
gurbet: yabancı memleket,

doğup büyüyen yer dışında kalan yerler.
hakikat: gerçek, esas.
hâlet: hâl, durum.
Hat: yazı, el yazısı.
hazine-i Kur'âniye: Kur'ân'ın hazinesi.
hisse: pay, nasip.
hüccet: delil.
hükmüne: yerine, değerine.
hüsn-i zan: bir kimsenin veya bir hâdisenin iyiliği hakkındaki vicdanî ve iyi kanaat.
ihanet: hainlik, kötülük etme.

iman: inanç, itikat.
imani: imana dair olan, imanla ilgili.
inayet-i İlâhiye: Allah'ın yardımı.
istifade: faydalanma, yararlanma.
kanaat: inanma, görüş, fikir.
kıymettar: kıymetli, değerli.
kudsî: mukaddes, yüce.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
medih: övmek.
menfi: nefyedilmiş, sürgün

edilmiş, sürgün.
methüsenâ: methedip övmek.
metin: sağlam ve dayanıklı; kolaylıkla sarsılmayan, telâşa düşmeyen ve korkuya kapılmayan.
muavin: yardımcı.
mu'cize-i Kur'âniye: Kur'ân'a ait mu'cize.
müflis: iflâs etmiş, her şeyini kaybetmiş.
müfritâne: müfrit bir şekilde, aşırı derecede, aşırı olarak.
müstenkif: kabul etmeyen, el çeken.
nam: ad.
nevi: çeşit, tür.
propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.
razı: rıza gösteren, hoşnut olan.
resmî: devlet adına olan.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sadık: doğru, gerçek; sözünde, vaadinde, işinde doğru olan.
şahsiyet-i manevîye: manevî şahsiyet, manevî kişilik.
şakirt: talebe, öğrenci.
samimâne: samimî bir şekilde, gönülden gelen bir tavırla.
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.
tekdîr: azarlama.
ulûm-i imaniye: iman ilimleri, imanla ilgili ilimler.
ümmî: okuma yazması olmayan, okumamış.
zaif: zayıf.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

Hem, neşrettiğimiz aleyhimizde yazılan kararnamenin elli dördüncü sahifesinde, “*Ahir zamanın o büyük şahsı neslen Âl-i Beytten olacak; biz Nur Şakirtleri, ancak mane vü Âl-i Beytten sayılabiliriz*”; hem, “*Nurun mesleğinde hiçbir cihette benlik, şahsiyet ve şahsî makamları arzu etmek, şanüşeref kazanmak olmaz. Nurdaki ihlâsı bozmamak için, uhrevî makamat dahi bana verirse, bırakmaya kendimi mecbur bilirim*” denmektedir diye kararnamede yazdıkları; ve yine kararnamede, yirmi ikinci ve üçüncü sahifesinde, “*Kusurunu bilmek, fakr ve aczini anlamak, tezellül ile dergâh-ı İlâhîye iltica etmek ki, o şahsiyetle kendimi herkesten ziyade biçare, âciz, kusurlu görüyorum. O hâlde, bütün halk beni methüsenâ etse, beni inandıramazlar ki, iyiyim, sahib-i kemalim. Sizi bütün bütün kaçırmamak için, üçüncü hakikî şahsiyetimin gizli çok fenalıklarını ve sû-i hâllerini söylemeyeceğim. Cenab-ı Hak inayetiyle, en ednâ bir nefer gibi, bu şahsımı, esrar-ı Kur’âniyede istihdam ediyor. Yüz bin şükür olsun. Nefis cümleden ednâ, vazife cümleden âlâ*” fıkrasını kararname yazdığı hâlde; beni başka bir zatların methiyle ve Risale-i Nur manasıyla, büyük bir hidayet edici vasfını vermekle beni suçlu yapanlar, elbette bu hatanın cezasını dehşetli çekmeye müstahak olurlar.

Yedincisi: Biz ve umum Nur Risaleleri, Denizli ve Ankara Ağır Cezalarının ve Temyiz Mahkemelerinin ittifağıyla beraat ettiğimiz ve umum risale ve mektuplarımızı bize iade ettikleri ve temyiz bozma kararında Denizli

âciz: zayıf, güçsüz, zavallı.

acz: zayıflık, güçsüzlük.

ahir zaman: dünyanın son zamanı ve son devresi, dünya hayatının kıyamete yakın son devresi.

ala: yüce, yüksek, büyük.

aleyh: karşı, karşıt.

Âl-i Beyt: Hz. Muhammed’in (a.s.m.) ailesinden olan, Hz. Muhammed’in (a.s.m.) ev halkı.

beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.

biçare: çaresiz, zavallı.

cihet: yön.

cümleden: bütün, hep.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.

dergâh-ı İlâhî: İlâhî dergâh, sığınak, Allah katı.

ednâ: en aşağı, en basit, en küçük.

esrar-ı Kur’âniye: Kur’ân’ın sırları, Kur’ân’a ait gizlilikler.

fakr: fakirlik, yoksulluk, muhtaçlık.

fıkra: kısım, fasıl, bölüm.

hakiki: gerçek.

hidayet: doğru inanç ve yaşayış üzere olmak.

iade: geri verme.

ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsin, sırf Allah rızası için yapma.

iltica: sığınma, güvenme, dayanma.

inayet: yardım, ihsan, lütuf.

istihdam: bir hizmette kullanma, çalıştırma.

ittifak: birleşme, fikir birliği etme.

kararname: sorgu hâkiminin hazırladığı, suçlamaya veya aklamaya dair resmî yazı.

makam: yer, mevki.

makamat: makamlar.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

medih: övme.

meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.

methüsenâ: methedip övmek.

müstahak: hak eden, hak etmiş.

nefer: asker, er.

nefis: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.

neşir: kitap yazma, basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.

neslen: nesil itibarıyla, soyca.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.

sahib-i kemal: kemal sahibi,

olgun insan.

sahife: sayfa.

şahsî: şahsa, kişiye ait, hususî.

şahsiyet: kişilik.

şakirt: talebe, öğrenci.

şan ü şeref: şan ve şeref.

sû-i hâl: durumun kötülüğü, kötü hâl, kötü gidişat, fena hareket tarzı.

şükür: Allah’ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme,

gerek dil ile gerekse hâl ile Allah’ı hamd etme.

temyiz: bir davanın kararının bir üst mahkeme tarafından tekrar incelenmesi.

temyiz: bir davanın kararının bir üst mahkeme tarafından tekrar incelenmesi.

tezellül: alçalma, küçülme.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.

umum: bütün.

vasıf: sıfat.

vazife: görev.

zat: kişi, şahıs.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

beraatinde “Faraza, bir hata dahi olsa, o beraat ve hüküm katiyet kesbetmiş; daha tekrar muhakeme edilmez” dedikleri hâlde, ben Emirdağ’ında üç sene münzevi ve iki üç terzi çırağı nöbetle bana hizmet ve pek nâdir olarak, beş on dakika bazı dindar zâtlardan başka zarûret olmadan konuşmayan ve tek bir yere —Nurlara teşvik için— haftada birtek mektuptan başka göndermeyen ve kendi müftü kardeşine üç senede üç mektuptan başka yazmayan ve yirmi otuz seneden beri devam eden telifini bırakan, yalnız bütün ehl-i Kur’ân ve imana menfaatli yirmi sahifelik iki nükte, biri Kur’ân’daki tekrarların hikmetini, diğeri melekler hakkında bazı meselelerden başka hiçbir risale daha telif etmeyen, yalnız mahkemelerin iade ettikleri risalelerin büyük mecmualar yapılmasına ve eski harf ile tab edilen *Ayetü’l-Kübra*’nın beş yüz nüshası mahkeme tarafından bize teslim edildiğinden ve teksir makinesi resmen yasak olmadığından, âlem-i İslâmın istifadesi fikriyle, kardeşlerime, neşir için teksirine izin vererek onların tashihleriyle meşgul olan ve katiyen hiçbir siyasetle alâkadar olmayan ve memleketine gitmek için resmen izin verildiği hâlde, bütün menfilere muhalif olarak dünyaya ve siyasete karışmamak için, sıkıntılı bir gurbeti kabul edip memleketine gitmeyen bir adam hakkında bu üçüncü ittihamnamedeki asılsız isnatlar ve yalan bahisler ve yanlış manalar ile o adamı suçlu yapmaya çalışanda —şimdilik söylemeyeceğim— dehşetli iki mana hükmettiğini, bu yirmi ayda bana karşı muamelesi ispat ediyor.

alâkadar: ilgili, ilişki.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
bahis: konu.
berate: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
dindar: dinin emirlerini yerine getiren.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
ehl-i Kur’ân: Kur’ân ehli, Kur’ân’a inanıp ona uyanlar.
Faraza: farz edelim ki, öyle

sayalım ki, söz gelişi.
gurbet: yabancı memleket, doğup büyüdüğü yer dışında kalan yerler.
hikmet: ilâhî gaye, yüksek bilgi, fayda.
hükmetme: hâkim olma, işleme.
hüküm: bir davanın veya bir meselenin tetkik edilmesinden sonra varılan karar.
iade: geri verme.
isnat: dayandırma, mal etme, bir şeyi bir kimseye ait gös-

terme.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
istifade: faydalanma, yararlanma.
ittihamname: suçlama mektubu.
kat’iyen: kat’î olarak, kesin olarak, kesinlikle.
kat’iyet: kat’îlik, kesinlik.
kesb: kazanma.
mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.

menfaat: fayda.
menfi: nefyedilmiş, sürgün edilmiş, sürgün.
mesele: konu.
muamele: davranma, davranış.
muhakeme: bir dava ile ilgili tarafların hâkim huzuruna çıkılması, duruşma.
muhalif: zıt, aykırı.
münzevi: inzivaya çekilen, köşeye çekilmiş, yalnız.
neşir: yayma, yayım.
nükte: ince manalı, düşündürücü söz.
nüşa: birbirinin aynı olan suretlerin her biri.
resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.
sahife: sayfa.
tab: basma, baskı.
tashih: basılacak bir eserin dizgi-lerini kontrol ederek yanlışları düzeltme.
teksir: çoğaltma, çoğaltma makinesi.
telif: eser yazma.
zaruret: zorunluluk, mecburiyet.
zat: kişi, şahıs.

Ben de derim: Kabir ve sakar yeter! Mahkeme-i kübraya havale ediyorum.

Sekizincisi: “Beşinci Şua” iki sene Denizli ve Ankara mahkemelerinin ellerinde kalıp, sonra bize iade ettiklerinden, Denizli Mahkemesinde beraatimizi netice veren müdafaatımla beraber, *Siracinnur*’un ahirinde yazılmış. Gerçi evvelce mahrem tutuyorduk; fakat, madem mahkemeler onu teşhir edip beraatle bize iade ettiler; demek bir zararı yoktur diye, teksirine izin verdim. Ve o Beşinci Şuaın aslı, otuz kırk sene evvel yazılmış müteşabih hadislerdir. Fakat ümmette, eskiden beri intişar eden bir kısmına, gerçi bazı ehl-i hadis bir zaafiyet isnat etmişler, fakat zahiri manaları medar-ı itiraz olmasından sırf ehl-i imanı şüphelerden kurtarmak için yazıldığı hâlde, bir zaman sonra onun harika tevillerinin bir kısmı gözlere göründüğü için, biz onu mahrem tuttuk; tâ yanlış mana verilmesin. Sonra, müteaddit mahkemeler onu tetkik edip teşhirine sebep olmakla beraber, bize iade ettikleri hâlde, şimdi beni tekrar onunla suçlu yapmak ne kadar adaletten, haktan, insaftan uzak olduğunu, bizi kanaat-i vicdaniye ile mahkûm edenlerin vicdanlarına ve onları dahi mahkeme-i kübraya havale ederek,

¹ *حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ* deriz.

Dokuzuncusu: Çok mühimdir; fakat, bizi mahkûm edenlerin Risale-i Nur’u mütalâalarının hatırı için, onları kızdırmamak fikriyle yazmadım.

1. Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmran Suresi:173.)

ahir: son.

beraat: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma.

ehl-i hadis: kendisini hadis ilmine vermiş olan âlimler.

ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.

evvel: önce.

evvelce: daha önce.

hadis: Hz. Muhammed’e (a.s.m.) ait söz, emir, fil veya Hz. Peygamberin onayladığı başkasına ait söz, iş veya davranış.

hâk: doğruluk, gerçek, hakikat.

harika: olağanüstü.

havale: bir şeyi başka bir yere veya zamana bırakma.

iade: geri verme.

intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolunma.

isnat: dayandırma.

kanaat-ı vicdaniye: vicdanî kanaat, vicdana ait fikir.

madem: ...den dolayı, böyle ise.

Mahkeme-i kübra: en büyük mahkeme, öldükten sonra bütün insanların diriltilerek Allah huzurunda hesaba çekileceği mahkeme.

mahkeme-i kübra: en büyük mahkeme, öldükten sonra bütün insanların diriltilerek Allah huzurunda hesaba çekileceği mahkeme.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken, gizli.

medar-ı itiraz: itiraz sebebi, kabul etmeme sebebi.

müdafaat: müdafaalar, savun-

malar.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

mütalâa: bir şeyi etraflıca düşünme, dikkatli okuma.

müteaddit: çeşitli, bir çok.

müteşabih: manası açık olmayan, mecazî manaya elverişli olan ayet ve hadisler.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.

sakar: Cehennem.

teksir: çoğaltma, çoğaltma makinesi.

teşhir: ilân etme, herkese duyurma, gösterme.

tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.

tevil: yorumlama, yorum.

ümmet: Müslümanların tamamı; bütün Müslümanlar.

vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötüden ayırabilen, iyilik et-

mekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.

zaafiyet: hadisin zayıf oluşu; senedde kopukluk (münkât) olması, ravilerden bir veya bir kaçının zayıf görülmesi, illet, ve diğer sebeplerden dolayı sahihf hükmünü sağlayamayan hadistir.

zahiri: görünürde.

Onuncusu: Kuvvetli ve ehemmiyetlidir; fakat, yine onları küstürmemek niyetiyle şimdilik yazmadım. (HAŞİYE)

HAŞİYE: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, mu'cize-i kübra-i Miracıyla, cin ve inse ve melâikeye nübüvvetini gösterdiği ve müşrikine ve münaflıklara karşı erkân-ı imaniyenin kutbu olan Zat-ı Zülcelâl'i, Cenneti ve Cehennemi bizzat gözüyle müşahede edip, Muhammedü'l-Emin ismiyle müsemma olan zat-ı mübarekiyle, Cenab-ı Hakkın varlığını ve haşri ve mahkeme-i kübrayı bütün cin ve inse haber verdiği gibi; Risale-i Nur'da, "Haşirdeki mahkeme-i kübraya bir arzuhâl" olan bu risale ile bu asrın imanî, itikadî olan istinat noktaları sarsıldığından, şek ve şüpheye düşen ehl-i imana ve ehl-i vukuf ve ehl-i hâkimlere, Cenab-ı Hakkın varlığını ve adaletini, mahkeme-i kübrayı ve haşri, âlem-i gaybı âlem-i şahadete getirip, kat'iyen, asla şek ve şüphe olmayacak derecede dalâlete, küfr-i mutlaka düşenlere Cehennemi ve ehl-i imana da Cenneti, bu dünyada gözle göstermiştir. Bütün nev-i beşere iman-i tahkikiyi hakkalyakin ispat etmiştir. Cenab-ı Hak, Risale-i Nur müellifi üstadımızdan ebediyen razı olsun. Amin.

Küçük Ali

âlem-i gayb: gayb âlemi, görünmeyen, fakat varlığı kesin olan ve mahiyeti Allah tarafından bilinen başka dünyalar.

âlem-i şahadet: gözle gördüğümüz, şahit olduğumuz âlem, kâinat.

aleyhissalâtü vesselâm: 'salât ve selam onun üzerine olsun' anlamında Hz. Muhammed'e dua

âmin: Yâ Rabbi! Öyle olsun, kabul eyle!" anlamında du-

anın sonunda söylenir.

arzuhâl: hâlin bildirilmesi, ne hâlde bulunduğunu bildirme; dilekçe.

asr: yüzyıl

bizzat: kendisi, şahsen

cin: gözle görünmez, lâtif cisimlerden ibaret bir yaratık

dalâlet: Hak ve hakikatten sapma, doğru yoldan ayrılma, azma

ebediyen: ebedî olarak, sonsuza kadar

ehemmiyet: önemli.

ehl-i hâkim: hâkimler

ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri

ehl-i vukuf: hâkimler

erkân-ı imaniye: imana ait esaslar.

hakkalyakin: imanî meselelerin hakikatini tam olarak anlama

haşiyeye: dipnot

haşr: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları, Allah'ın ölüleri diriltip mahşere çıkarması

iman-ı tahkiki: tahkiki iman, imana dair bütün meseleleri inceleyip delil ve bürhan ile inanca.

imanî: imana dair olan, imana ilgili

ins: insan, beşer, Âdemoğlu.

ispat: doğruyu delillerle gösterme

istinat: dayanak

itikadî: itikat ile ilgili, inançla alakalı, imana ait.

kat'iyen: katî olarak, kesin olarak, kesinlikle

küfr-i mutlak: mutlak küfür, hiç bir imanî hükmü, delili kabul etmeme, kesin ve tam bir inkar

kutup:

mahkeme-i kübra: en büyük mahkeme, öldükten sonra bütün insanların diriltiirerek Allah huzurunda hesaba çekileceği mahkeme.

melâike: melekler

mu'cize-i kübra-ıy Miraciyeye:

müellif: eser telif eden, yazar

Muhammedü'l-Emin: her bakımdan güvenilir olan Peygamberimiz (a.s.m.).

münafık: nifak sokan, arabozucu; kalbinde küfrü gizlediği halde Müslüman görünen

müşahede: gözlem.

müsemma: isimlendirilmiş, ad verilmiş

müşrik: müşrikler, Allah'a ortak koşanlar.

nev-i beşer: insanoglu, insanlar

nübüvvet: nebilik, peygamberlik, Allah elçiliği

razi: niza gösteren, hoşnut olan

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursi'nin eserlerinin adı.

şek: şüphe, zan, tereddüt

zat-ı mübarek: mübarek kişi.

Zat-ı Zülcelâl: sonsuz büyüklük ve haşmet sahibi olan zat, Allah.

BEDİÜZZAMAN SAİD NURSÎ'NİN AFYON HADİŞHANESİN-
DE TECRİD-İ MUTLAKTA İKEN TALEBELERİNE YAZDIĞI
MEKTUPLARDAN BAZI KISIMLAR

بِسْمِهِ سَبَّحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizi taziye değil, belki tebrik ediyorum. Madem kader-i İlahî bizi bu üçüncü Medrese-i Yusufiyye bir hikmet için sevk etti ve bir kısım rızkımızı bize burada yedirecek ve rızkımız bizi buraya çağırıyor; ve madem şimdiye kadar kat'î tecrübelerle² عَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ² sırrına inayet-i İlahîye bizi mazhar etmiş; ve madem Medrese-i Yusufiyedeki yeni kardeşlerimiz herkesten ziyade Nurlardaki teselliye muhtaçtırlar ve adliyeciler memurlardan ziyade Nur kaidelerine ve sair kudsî kanunlarına ihtiyaçları var; ve madem Nur nüshaları pek kesretle hariçteki vazifenizi görüyorlar ve fütuhatları tevakkuf etmiyor; ve madem burada herbir fânî saat, bâkî ibadet saatleri hükmüne geçer; elbette biz bu hâdiseden mezkûr noktalar için kemal-i sabır ve metanet içinde mesrurâne şükür etmemiz lâzımdır. Denizli hapsinde teselli için yazdığımız bütün o küçük mektupları size de aynen tekrar ederim. İnşallah o hakikatli fıkralar sizi de mütesellî ederler.

Said Nursî

aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bâkî: ebedî, daimî, süreklî ve kalıcı olan.
fânî: ölümlü, geçici.
fıkra: kısım, fasıl, bölüm.
fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.
hâdis: olay.
hakikat: gerçek, esas.
hariç: dışarı.
hikmet: ilâhî gaye, gizli sebep, fayda.
hükmüne: yerine, değerine.
inayet-i İlahîye: Allah'ın yardımı.
inşallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.
kader-i İlahî: ilâhî kader, Allah'ın kader kanunu.
kaide: kural, esas, düstur.
kat'î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
kemal-i sabır: sabrın mükemmel oluşu, tam ve mükemmel bir sabır.
kesret: çokluk.
kudsî: mukaddes, yüce.
madem: ...den dolayı, böyle ise.
mazhar: bir şeyin çıktığı görüldüğü yer; nail olma, şereflenme.
medrese-i Yusufiyye: Yusuf'un medresesi, Hz. Yusuf'un (a.s.) iftira, haksızlık ve zulüm ile hapisde kalmasından kinaye olarak, iman ve Kur'an'a hizmetinden dolayı tevkiif edilenlerin hapsedildiği yer manasında, hapishane.
mesrurâne: sevinçli bir şekilde,

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.
2. Sevmediğiniz şey, belki hakkınızda hayırlıdır. (Bakara Suresi: 216)

sevinerek, memnun olarak.
metanet: metin olma, dayanıklılık, gayret.
mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.
mütesellî: teselli bulan, avunan.
nüsha: birbirinin aynı olan suretlerin her biri.
rızk: Allah'ın lütuf ve ihsan ettiği nimetler.

sair: diğer, başka, öteki.
sevk: yöneltme, gönderme.
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.
sır: gizli hakikat, bir şeyin dikkat ve tecrübe ile anlaşılabilen ince yanı.
şükûr: Allah'ın nimetlerine karşı memnuluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile

Allah'ı hamd etme.
talebe: öğrenci.
taziye: baş sağlığı dileme, yakını ölen kimseyi teselli etme.
tecrid-i mutlak: hiç kimse ile görüşmemek, hücre hapsi.
teselli: avutma, acısını dindirme.
tevakkuf: duraklama, durma.
vazife: görev.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Benim şahsıma edilen eziyet ve ihanetlerden müteesir olmayınız. Çünkü, Risale-i Nur'da bir kusur bulamıyorlar, onun bedeline benim ehemmiyetsiz ve çok kusurlu şahsımla uğraşıyorlar. Ben bundan memnunum. Risale-i Nur'un selâmetine ve şerefine binler şahsî elemeler, belâlar, tahkirler görsem, yine müftehirâne şükretmek, Nurdan aldığım dersin muktezasıdır; ve onun için bana bu cihette acımayınız.

Saniyen: Pek geniş ve şiddetli ve merhametsiz bu taarruz ve hücum, şimdilik yirmiden bire indi. Binler hasar yerinde birkaç zat ve yüz binler alâkadarlar bedeline mahdut birkaç yeni kardeşleri topladılar. Demek inayet-i İlahiye ile pek hafif bir surete çevrilmiş.

Salisen: İnayet-i Rabbanîye ile iki sene aleyhimizde plân çeviren sabık vali defoldu ve aleyhimizde pek ziyade evhamlandırılan Dâhiliye Vekilinin, hemşehriliği ve nesilce cedleri ziyade dindarlık cihetiyle bu dehşetli hücumu pek çok hafiflettiğine kuvvetli bir ihtimal var. Onun için me'yus olmayınız ve telaş etmeyiniz.

Rabian: Pek çok tecrübelerle ve hâdiselerle kat'î kanaat verecek bir tarzda, Risale-i Nur'un ağlamasıyla ya zemin titriyor veya hava ağılıyor. Gözümüzle çok gördüğümüz ve kısmen mahkemede dahi ispat ettiğimiz gibi; tahminimce, bu kış emsalsiz bir tarzda yaz gibi

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

alâkadar: ilgili, ilişki.
aleyh: karşı, karşıt.
Aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bedel: karşılık.
belâ: musibet, sıkıntı.
cet: dede, büyük baba, ata.
cihet: yön.
cihet: yön.
Dâhiliye: iç işleri.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
dindar: dinin emirlerini yer-

ne getiren.
ehemmiyetsiz: önemsiz.
elem: dert, üzüntü, maddî-manevî ızdırıp.
emsalsiz: benzersiz.
evham: vehimler, zanlar, kuruntular.
Evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
eziyet: incitme, büyük sıkıntı verme.
hâdis: olay.

hemşehri: aynı şehirli, aynı memleketli.
hücum: saldırma.
ihanet: hainlik, kötülük etme.
ihtimal: olabilirlik.
inayet-i İlahiye: Allah'ın yardımı.
inayet-i Rabbanîye: her şeyin terbiye ve idare eden Cenab-ı Hakkın yardımı.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.

kanaat: inanma, görüş, fikir.
kat'i: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
kısmen: kısmî olarak, bir kısım.
mahdut: sınırlı, belirli.
me'yus: ye'se düşmüş, ümitsiz, kederli.
müftehirâne: iftiharla, övünerek, gururlu bir şekilde.
mukteza: iktiza eden, gereken.
müteessir: teessüre kapılan, hüznünlü, kederli, mahzun.
nesil: soy, zürriyet.
Rabian: dördüncü olarak.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sabık: geçen, önceki.
şahsî: şahsa, kişiye ait, hususî.
Salisen: üçüncü olarak.
Saniyen: ikinci olarak.
selâmet: salımlık, eminlik, kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma.
şeref: manevî büyüklük, yücelik, onur.
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.
şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hâl ile Allah'ı hamd etme.
suret: biçim, şekil, tarz.
taarruz: saldırma, sataşma, ilişme.
tahkir: hakaret etme, küçük görme, şeref ve haysiyetini incitme.
tarz: biçim, şekil.
Vekil: nazır, bakan.
zat: kişi, şahıs.
zemin: yeryüzü.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

—bidayette— gülmesi, Risale-i Nur'un perde altında tek-
sir makinesiyle gülmesine ve intişarına tevafuku ve her
tarafta taharri ve müsadere endişesiyle tevakkufla ağla-
masına, birden bire kış dehşetli ve hiddetli ve ağlamasıy-
la, tetabuku, kuvvetli bir emaredir ki, hakikat-i Kur'âni-
yenin bu sırada parlak bir mu'cize-i kübrasıdır; zemin ve
kâinat onun ile alâkadar.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık, kardeşlerim,

(Garip ve lâtif bir hâlimi beyan etmek lâzım geldi.)

Bir zaman, meşhur bir allâmeyi, harbin müteaddit
cephesinde cihada gidenler görmüşler, ona demişler. O
da demiş: “Bana sevap kazandırmak ve derslerimden
ehl-i imana istifade ettirmek için benim şeklimde bazı ev-
liyalar benim yerimde işler görmüşler.” Aynen bunun gi-
bi, Denizli’de camilerde beni gördükleri, hatta resmen
ihbar edilmiş ve müdür ve gardiyana aksetmiş. Bazıları
telaş ederek, “Kim ona hapisane kapısını açıyor?” de-
mişler. Hem, burada dahi aynen öyle oluyor. Hâlbuki,
benim çok kusurlu, ehemmiyetsiz şahsiyetime pek cüz’î
bir harika isnâdına bedel, Risale-i Nur’un harikalarını is-
pat edip gösteren *Sikke-i Gaybî* mecmuası yüz derece,
belki bin derece ziyade Nurlara itimat kazandırır ve
makbuliyetine imza basar. Hususan Nurun kahraman

akis: yansıma.
alâkadar: ilgili, ilişki.
allâme: ilmi seviyesi çok yüksek olan âlim.
asır: yüzyıl.
Aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bedel: karşılık.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
bidayet: başlangıç.
cihad: düşmanla savaşma.
cüz’î: küçük, az.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
ehemmiyetsiz: önemsiz.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
emare: alâmet, belirti, nişan.
evliya: veliler, Allah dostları.
gardiyan: nöbetçi, hapisane bekçisi.
Garip: gurbette, kendi memleketinin dışında bulunan, yabancı.
hakikat-i Kur’âniye: Kur’ân’ın hakikati, Kur’ân’ın ifade ettiği gerçek.
harika: olağanüstü.
harp: savaş.
hiddet: öfke, kızgınlık.
Hususân: bilhassa, özellikle.
ihbar: haber verme, bildirme.
intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolunma.
isnat: dayandırma.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
istifade: faydalanma, yararlan-

1. Allah’ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

ma.
itimat: dayanma, güvenme.
kâinat: evren; yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler.
lâtif: yumuşak, tatlı, hoş.
makbuliyet: makbullük, beğenilmişlik, geçerlilik.
mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.
mu’cize-i kübra: en büyük

mu’cize.
müsadere: toplatma, elden alma.
müteaddit: çeşitli, bir çok.
resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
şahsiyet: kişilik.
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.
taharri: arama, araştırma.
teksir: çoğaltma, çoğaltma makinesi.
tetabuk: birbirine uygun gelme, uyuma.
tevakuf: uyma, uygunluk, birbirine denk gelme.
tevakuf: duraklama, durma.
zemin: yeryüzü.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

talebeleri, hakikaten, harika hâlleri ve kalemleriyle imza basıyorlar.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Risale-i Nur benim bedelime sizlerle görüşür, derse müştak yeni kardeşlerimize güzelce ders verir. Nurlarla ya okumak veya okutmak veya yazmak suretindeki meşguliyet; tecrübelerle kalbe ferah, ruha rahat, rızka bereket, vücuda sıhhat veriyor. Şimdi Hüsrev gibi Nur kahramanı size ihsan edildi. İnşaallah bu Medrese-i Yusufiye dahi, Medresetüzzehra'nın bir mübarek dershanesi olacak. Ben şimdiye kadar Hüsrev'i ehl-i dünyaya tam göstermiyordum, gizlerdim. Fakat neşredilen mecmualar, onu ehl-i siyasete tamamıyla gösterdi, gizli birşey kalmadı. Onun için ben hem o daha, gizlemek değil lüzum ise ayn-ı hakikat beyan edilecek. Fakat şimdilik karşımızda hakikatı dinleyecekler içinde dehşetli ve tezahür etmiş iki muannit; hem zındıka, hem komünist hesabına —biri Emirdağ'ında malûm olmuş, biri de burada— gayet desasâne, aleyhimizde iftiralarla memurları ürkütmeye çalışıyorlar. Onun için biz şimdilik çok ihtiyat edip telâş etmemek ve inayet-i İlähiyenin imdadımıza gelmesini tevekkül ile beklemek lâzımdır.

Said Nursî

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

aleyh: karşı, karşıt.
ayn-ı hakikat: hakikatin aslı, gerçeğin tâ kendisi.
Aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bedel: karşılık.
bereket: bolluk, bereket, gürlük.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.

dessasâne: aldatıcı bir şekilde, hileyle iş yaparak.
ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.
ehl-i siyaset: ülkenin idaresiyle meşgul olanlar, siyaset adamları, politikacılar.
ferah: gönül açıklığı, sevinç, sevinme.
gayet: son derece.

hakikat: gerçek, doğru.
hakikaten: hakikat olarak, doğrusu, gerçekten.
harika: olağanüstü.
iftira: aslı olmadan birine suç yükleme, olmayan bir suç başkasına yükleme.
ihsan: bağışlama, ikram etme, lütuf.
ihtiyat: uzak görüşlü olma, geleceği düşünerek tedbirli

hareket etme.

imdat: yardım.

inayet-i İlähiye: Allah'ın yardımı.
inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.

komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.

malûm: bilinen, bilinen olan.

mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.

medrese-i Yusufiye: Yusuf'un medresesi, Hz. Yusuf'un (a.s.) iftira, haksızlık ve zulüm ile hapiste kalmasından kinaye olarak, iman ve Kur'an'a hizmetinden dolayı tevkif edilenlerin hapsedildiği yer manasında, hapisane.

Medresetüzzehra: Bediüzzaman'ın doğuda (Van) yapılmasını idarecilere teklif ettiği, fen ilimleriyle din ilimlerinin birlikte okutulmasını düşündüğü üniversite.

meşguliyet: meşgul olma, bir iş yapma.

muannit: inatçı, ayak direyen.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

müştak: arzulu, fazla istekli, iştiyak gösteren.

neşir: kitap yazma, basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

rızık: yiyecek, içecek şey, azık.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabulleyen.

sıhhat: sağlık, esenlik.

suret: biçim, şekil, tarz.

talebe: öğrenci.

tevekkül: bir işi gerçekleşmesi için gereken çalışmayı ve çabayı gösterip sebeplere başvurduktan sonra işi Allah'a bırakma.

tezahür: görünme, belirme, ortaya çıkma.

zendeka: zındıklık, Allah'ı, ahireti ve haşri inkâr etme.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben hem Risale-i Nur'u, hem sizleri, hem kendimi, Hüsrev ve Hıfzı ve Bartınlı Seyyid'in kıymettar müjdele-riyle hem tebrik, hem tebşir ediyorum.

Evet, bu sene Hacca gidenler, Mekke-i Mükerreme'de Nurun kuvvetli mecmualarını büyük âlimlerin hem Arap-ça, hem Hindce tercüme ve neşre çalışmaları gibi; Me-dine-i Münevvere'de dahi o derece makbul olmuş ki, Ravza-i Mutahhara'nın Makber-i Saadeti üstünde konulmuş. Hacı Seyyid kendi gözüyle *Asâ-yı Mûsa* mecmuası-nı kabri Peygamberî (a.s.m.) üzerinde görmüş. Demek makbul-i Nebevî olmuş ve rıza-i Muhammedî Aleyhissalâtü Vesselâm dairesine girmiş. Hem niyet ettiğimiz ve buradan giden hacılara dediğimiz gibi, Nurlar bizim be-delimize o mübârek makamları ziyaret etmişler. Hadsiz şükür olsun, Nurun kahramanları bu mecmuaları tashih-li olarak neşretmeleriyle pek çok faydalarından birisi de, beni tashih vazifesinden ve merakından kurtardığı gibi, kalemle yazılan sair nüshalara tam bir mehaz olmak ci-hetinde yüzer tashihçi hükmüne geçtiler. Cenab-ı Erha-mürrehimîn o mecmuaların herbir harfine mukabil, on-ların defter-i hasenatlarına bin hasene yazdırsın. Âmin.

Said Nursi

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

aleyhissalâtü vesselâm: salât ve selâm onun üzerine olsun' anlamında Hz. Muhammed'e dua.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.

âmin: Yâ Rabbi! Öyle olsun, ka-bul eyle!" anlamında duanın so-nunda söylenir.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.

bedel: karşılık.

Cenab-ı Erhamürrehimin: inayet ve rahmet, yardım ve lütuf sahiplerinin en merhametlisi olan, şe-ref ve azamet sahibi olan yüce Allah (c.c.).

cihet: yön.

defter-i hasenat: iyilikler, güzel-likler defteri, insanların yaptığı iyiliklerin yazıldığı manevî defter.

faide: fayda.

Hadsiz: sınırsız, sonsuz.

hasene: hayırlı amel, Allah rızası-na uygun iş.

hükmüne: yerine, değerine.

kabri Peygamberi: Hz. Peygam-berin mezarı.

kıymettar: kıymetli, değerli.

makam: yer.

Makber-i Saadet: saadet kabri, Peygamber Efendimizin (a.s.m.) mübarek kabri şerifleri.

makbul: kabul edilmiş, geçerli.

makbul-i Nebevî: peygamberin tasvibi, peygamberin kabul et-mesi, beğenmesi.

mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.

Medine-i Münevvere: Nurlu Me-dine şehri.

mehaz: menba, bir şeyin aslının

alındığı kaymak.

Mekke-i Mükerreme: ke-remli, aziz, mukaddes Mekke şehri.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

mukabil: karşılık.

neşir: kitap yazma, basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.

nüsha: birbirinin aynı olan suretlerin her biri.

Ravza-i Mutahhara: Pey-gamber Efendimizin (a.s.m.) Medine'deki mübarek kabri-şerifleri.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-diüzzaman Said Nursi'nin eserlerinin adı.

rıza-i Muhammedî: Resulul-lahın (a.s.m.) rızası.

sair: diğer, başka, öteki.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz

kabullenen.

şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hâl ile Allah'ı hamd etme.

tashih: basılacak bir eserin dizgilerini kontrol ederek yanlışları düzeltme.

tebşir: müjde verme, müjdeleme.

vazife: görev.

Aziz, sıddık kardeşlerim ve hapis arkadaşlarım,

Evvelâ: Sureten görüşmediğimizden merak etmeyiniz. Bizler manen her zaman görüşüyoruz. Benim ehemmiyetsiz şahsıma bedel, Nurdan elinize geçen hangi risaleyi okusanız veya dinleseniz, benim adî şahsım yerine, Kur'ân'ın bir hadimi haysiyetiyle benimle o risale içinde sohbet edersiniz. Zaten ben de sizinle bütün dualarımda ve yazılarınızda ve alâkanızda hayalimde görüşüyorum ve bir dairede beraber bulunmamızdan her vakit görüşüyoruz gibidir.

Saniyen: Bu yeni Medrese-i Yusufiyedeki Risale-i Nur'un yeni talebelerine deriz: Kuvvetli hüccetlerle, hatıta ehl-i vukufu da teslime mecbur eden işaret-ı Kur'âniye ile, "Nurun sadık şakirtleri iman ile kabre girecekler. Hem, şirket-i maneviye-i Nuriyenin feyziyle, herbir şakirt, derecesine göre umum kardeşlerinin manevî kazançlarına ve dualarına hissedar olur. Güya, âdeta binler dil ile istiğfar eder, ibadet eder." Bu iki fayda ve netice, bu acip zamanda bütün zahmetleri, sıkıntıları hiçe indirir; pek çok ucuz olarak o iki kıymettar kârları sadık müşterilerine verir.

Said Nursî

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
âdeta: sanki.
adi: basit, bayağı, sıradan.
alâka: ilgi, ilişki, yakınlık.
aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bedel: karşılık.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
ehemmiyetsiz: önemsiz.
ehl-i vukuf: hâkimler.
evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
faide: fayda.
feyiz: bolluk, bereket, ihsan, bağış.
Güya: sanki.
hadim: hademe, hizmetçi.
haysiyet: itibar.
hissedar: hisse sahibi, hissesi olan.
hüccet: delil.
iman: inanc, itikat.

işarat-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın işaretleri.
istiğfar: af dileme, affedilmeyi isteme.
kıymettar: kıymetli, değerli.
manen: mana bakımından, manaca.
manevi: manaya ait, maddî olmayan.
medrese-i Yusufiye: Yusuf'un medresesi, Hz. Yu-

suf'un (a.s.) iftira, haksızlık ve zulüm ile hapiste kalmasından kinaye olarak, iman ve Kur'ân'a hizmetinden dolayı tevkif edilenlerin hapsedildiği yer manasında, hapishane.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sadık: doğru, gerçek; sözünde, vaadinde, işinde doğru olan.

şakirt: talebe, öğrenci.

Saniyen: ikinci olarak.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabulleyen.

şirket-i maneviye-i nuriye: nurun manevî ortaklığı.

sureten: suret olarak, görünüş itibarıyla.

talebe: öğrenci.

umum: bütün.

zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakakat.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Afyon müdafaanamesinin hem bize, hem bu Nurlara, hem bu memlekete, hem âlem-i İslâma alâkadar ehemmiyetli hakikatleri var.

Her hâlde bunu yeni hurufla beş-on nüsha çıkarmak lâzımdır; tâ Ankara makamına gönderilsin. Bizi tahliye ve tecziye etseler de hiç ehemmiyeti yok. Şimdi vazifemiz, o müdafaadaki hakikatleri hem hükûmete, hem adliyelere, hem millete bildirmektir. Belki de kader-i İlahînin bizi bu dershaneye sevk etmesinin bir hikmeti de budur. Mümkün olduğu kadar çabuk, makine ile çıksın. Bizi bugün tahliye etseler, biz yine onu bu makamata vermeye mecburuz. Sizi aldatıp, tehir edilmesin; artık yeter. Aynı mesele için on beş senede üç defa bu eşedd-i zulüm ve bahaneler ve emsalsiz işkencelere karşı son müdafaamız olsun. Madem kanunen kendimizi müdafa etmek için sabık mahkemelerde makineyi bize vermişler, burada o hakkımızı bizden hiçbir kanunla men edemezler. Eğer resmen çare bulamadınız ise, hariçten bizim avukat her şeyden evvel bunun makine ile beş nüshasını çıkarsın. Hem, sıhhatine çok dikkat edilsin.

Said Nursî

alâkadar: ilgili, ilişki.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

Aziz: izzetli, muhterem, saygın.

bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

ehemmiyetli: önemli.

emsalsiz: benzersiz.

eşedd-i zulüm: zulmün en şiddetlisi.

evvel: önce.

hakikat: gerçek.

hariç: dışarı.

hikmet: ilâhî gaye, gizli sebep, fayda.

huruf: harfler.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

işkence: bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, eziyet.

kader-i ilâhî: ilâhî kader, Allah'ın kader kanunu.

kanunen: kanuna göre, kanunca, kanuna uyarak, kanun yolu ile.

Madem: ...den dolayı, böyle ise.

makamat: makamlar.

men: yasak etme, engelleme.

mesele: konu.

müdafa: savunma.

müdafaaname: müdafa metni, savunma mektubu, savunma dilekçesi.

müdafaat: müdafaalar, savunmalar.

nüsha: birbirinin aynı olan suretlerin her biri.

resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.

sabık: geçen, önceki.

sevk: yöneltme, gönderme.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.

sihhat: sahilik, sözün yanlış ve eksik olmaması.

tahliye: tutukluyu serbest bırakma.

tecziye: cezalandırma, ceza verme.

te'hir: erteleme, sonraya bırakma.

vazife: görev.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bugün benim pencerelerimi mıhlamalarının sebebi, mahpuslarla mürafaa ve selâmlaşmamaktır; zahirde başka bahane gösterdiler. Hiç merak etmeyiniz. Bilakis benim ehemiyetsiz şahsım ile meşgul olup Nurlara ve talebelerine çok sıkıntı vermediklerinden, benim cidden ve kalben onların şahsımı ihanetler ve işkencelerle tazip etmeleri, Nurların ve sizlerin bedeline olduğu ve bir derece Nurlara ilişmemeleri cihetinde memnunum ve sabır içinde şükrederim; merak etmiyorum. Siz dahi hiç müteessir olmayınız. Gizli düşmanlarımız memurların nazarı dikkatini şahsıma çevirmesinden, Nurların ve talebelerinin selâmet ve maslahatları noktasında bir inayet ve bir hayır var diye kanaatım var. Bâzı kardeşlerimiz hiddet edip dokunaklı konuşmasınlar, hem ihtiyatla hareket etsinler ve telaş etmesinler, hem herkese bu meselede bahis açmasınlar. Çünkü, safdil kardeşlerimiz ve ihtiyata daha alışmayan yeni kardeşlerimizin sözlerinden mânâ çıkaran casuslar bulunur; habbevi kubbe yapar, ihbar edebilir. Şimdi vaziyetimiz şaka kaldırmıyor. Bununla beraber hiç endişe etmeyiniz. Biz inayet-i İlähiye altındayız ve bütün meşakkatlere karşı kemal-i sabırla belki şükür ile mukabele etmeye azmetmişiz. Bir dirhem zahmet, bir batman rahmet ve sevâbı netice verdiğinden, şükretmeye mükellefiz.

Said Nursî

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.
azm: kesin karar; kasıt, niyet.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
bahis: konu.
batman: eski ağırlık ölçülerinden olup, iki okka ile sekiz okka arasında değişen ağırlık ölçüsü.

bedel: karşılık.
bilakis: aksine, tersine.
casus: çeşitli konularda sır mahiyetindeki şeyleri öğrenip başkalarına bildiren kimse.
cidden: ciddî olarak, gerçek olarak.
cihet: yön.
dirhem: yaklaşık üç grama denk gelen eski bir ağırlık ölçüsü.

çüsü, çok küçük parça (me-caz).
ehemiyetsiz: önemsiz.
endişe: kaygı.
habbe: tane.
hiddet: öfke, kızgınlık.
ihamet: hainlik, kötülük etme.
ihbar: haber verme, bildirme.
ihtiyat: uzak görüşlü olma, geleceği düşünerek tedbirli hareket etme.

inayet: yardım, ihsan, lütuf.
inayet-i İlähiye: Allah'ın yardımı.
kalben: kalp ile, kalpten; içten ve samimi olarak.
kanaat: inanma, görüş, fikir.
kemal-i sabır: sabrın mükemmel oluşu, tam ve mükemmel bir sabır.
kubbe: gökyüzü, sema.
mahpus: hapsedilmiş olan, tutuklu.
maslahat: fayda, maksat.
meşakkat: zahmet, sıkıntı, güçlük, zorluk.
mesele: konu.
mukabele: karşı gelme, karşı koyma.
mükellef: sorumlu ve yükümlü olan.
mürafaa:
müteessir: teessüre kapılan, hüznünlü, kederli, mahzun.
nazar-i dikkat: dikkatli bakma, dikkatli bakış.
rahmet: şefkat, merhamet, bağışlama ve esirgeyicilik.
sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.
safdil: saf gönüllü; hile, oyun bilmeyen, kolay aldatılan.
selâm: selâm, esenleme; Allah'ın rızasını kazanmak için mü'minlerin birbirine ettiği selâmünaleyküm şeklindeki dua.
selâmet: salimlik, eminlik, kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma.
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.
şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hâl ile Allah'ı hamd etme.
talebe: öğrenci.
tazip: azap çektirme, eziyet etme, sıkıntı verme.
vaziyet: durum.
zahir: görünüşe göre, görünüş itibarıyla.
zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

İki ehemmiyetli sebep ve bir kuvvetli ihtara binaen ben bütün vazife-i müdafaatı buraya gelen ve gelecek Nur erkânlarına bırakmaya kalben mecbur oldum; hususan ﴿خ، ر، ط، ف، ص﴾ (HAŞİYE)

Birinci Sebep: Ben hem sorgu dairesinde, hem çok emarelerden kat'î bildim ki, bana karşı ellerinden geldiği kadar müşkülât yapmaya ve fikren onlara galebe etmemden kaçmaya çalışıyorlar ve resmen de onlara iş'ar var. Güya ben konuşsam, mahkemeleri ilzam edecek derecede ve diplomatları susturacak bir iktidar-ı ilmî ve siyasetî göstereceğim diye, benim konuşmama bahanelerle mâni oluyorlar. Hatta, sorguda bir suale karşı dedim: "Tahattur edemiyorum." O hâkim taaccüp ve hayretle dedi: "Senin gibi fevkalâde acip zekâvet ve ilim sahibi nasıl unuttur?" Onlar Risale-i Nur'un harika yüksekliklerini ve ilmî tahkikatını benim fikrimden zannedip dehşet almışlar. Beni konuşurmak istemiyorlar. Hem güya, benim ile kim görüşse birden Nurun fedakâr bir talebesi olur. Onun için beni görüştürmüyorlar. Hatta Diyanet Reisi dahi demiş: "Kim onunla görüşse, ona kapılır; câzibesi kuvvetlidir."

HAŞİYE: Hüsrev, Refet, Tahiri, Feyzi, Sabri.

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
binaen: -den dolayı, bu sebepten.
cazibe: cezp edicilik, çekicilik.
dehşet: büyük tehlike karşısında korkma ve şaşırıp kalma.
diplomat: siyasette becerikli olan, siyasetçi, siyasi.
Diyanet Reisi: Diyanet İşleri Başkanı.
ehemmiyetli: önemli.
emare: alâmet, belirtî, nişan.
erkân: rükünler, esaslar, ileri gelenler.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.
fevkalâde: olağanüstü.
fikren: fikir ile, düşünerek, zihnen.
galebe: galip gelme, üstünlük.
güya: sanki.
güya: sanki.
harika: olağanüstü.
haşiye: dipnot
hususan: billhassa, özellikle.
ihtar: hatırlatma, uyarı.
iktidar-ı ilmî: ilme ait iktidar, ilmî güç ve kudret.
iktidar-ı siyasi: siyasete ait iktidar, siyasetle ilgili güç.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

ilim: bilme, bilgi.

ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.

ilzam: susturma, cevap vermez hâle getirme.

iş'ar: anlatma, bildirme; yazı ile haber verme.

isyan: başkaldırma, itaatsizlik, emre karşı gelme

kalben: kalp ile, kalpten; içten ve samimî olarak.

kat'î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.

mâni: engel.

müşkülât: müşküller, güçlükler, zorluklar.

resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.

sual: soru.

taaccüp: şaşma, hayret etme, şaşakalma.

tahattur: hatıra gelmek, hatırlamak.

tahkikat: araştırmalar, soruşturmalar.

talebe: öğrenci

vazife-i müdafaat: müdafaalar vazifesi, savunmalar görevi.

zekâvet: zekilik; çabuk anlama, kavrama kabiliyeti.

Demek şimdi işimi de sizlere bırakmaya maslahatımız iktizâ ediyor. Ve yanınızdaki yeni ve eski müdafaatlarım benim bedelime sizin meşveretinize iştirak eder; o kâfidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bugün manevî bir ihtar ile sizin hesabınıza bir telâş, bir hüznü bana geldi. Çabuk çıkmak isteyen ve derd-i maişet için endişe eden kardeşlerimizin hakikaten beni müteallim ve mahzun ettiği aynı dakikada bir mübarek hâtıra ile bir hakikat ve bir müjde kalbe geldi ki: Beş gündü sonra çok mübarek ve çok sevaplı ibadet ayları olan şuhur-i selâse gelecek. Her bir hasenenin sevabı başka vakitte on ise, receb-i şerifte yüzden geçer, şaban-ı muazzamda üç yüzden ziyade ve ramazan-ı mübarekte bine çıkar ve cuma gecelerinde binlere ve Leyle-i Kadirde otuz bine çıkar. Bu pek çok uhrevî faydaları kazandıran ticaret-i uhreviyenin bir kudsî pazarı ve ehl-i hakikat ve ibadet için mümtaz bir meşheri ve üç ayda seksen sene bir ömrü ehl-i imana temin eden şuhur-i selâseyi böyle bire on kâr veren Medrese-i Yusufiyede geçirmek, elbette büyük bir kârdır; ne kadar zahmet çekilse, ayn-ı rahmettir. İbadet cihetinde böyle olduğu gibi; Nur hizmeti dahi nisbeten —kemiyyet değilse de keyfiyet itibarıyla— bire beştir. Çünkü bu misafirhaneye mütemadiyen giren ve çıkanlar, Nurun derslerinin intişarına bir vasıta dır.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

ayn-ı rahmet: rahmetin tâ kendisi.
Aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bedel: karşılık.
cihet: yön.
derd-i maişet: geçim derdi ve zorluğu, geçim sıkıntısı.
ehl-i hakikat: hakikati arzulayanlar, gerçeği bulup onun peşinden gidenler; Allah adamı.

ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
endişe: kaygı.
hakikat: gerçek.
hakikaten: hakikat olarak, doğrusu, gerçekten.
hasene: hayırlı amel, Allah nâzasına uygun iş.
ihtar: hatırlatma, uyarı.
iktizâ: gerektirme, lüzumlu kılma.
intişar: yayılma, yaygınlaş-

ma, neşrolunma.
iştirak: katılma, ortak olma.
kâfi: yeter, el verir.
kemiyyet: bir şeyin adet, miktar ve sayı olarak ifade edilebilen durumu, nicelik.
keyfiyyet: bir şeyin nasıl olduğu, nitelik.
kudsi: mukaddes, yüce.
Leyle-i Kadir: Kadir Gecesi, Kur'an-ı Kerim'in dünya semasına nazil olduğu gece, Ra-

mazan'ın 27. gecesi.
mahzun: hüznü, kederli, üzüntülü.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
maslahat: uygun iş, yerine göre icap eden davranış.
medrese-i Yusufiye: Yusuf'un medresesi, Hz. Yusuf'un (a.s.) iftira, haksızlık ve zulüm ile hapiste kalmasından kinaye olarak, iman ve Kur'an'a hizmetinden dolayı tevkif edilenlerin hapsedildiği yer manasında, hapishane.
meşher: teşhir yeri, sergi, gösterme yeri.
meşveret: işlerin konuşup anlaşma yoluyla halledilmesi, bir konu hakkında çeşitli ve ehil şahıslardan fikir alma.
misafirhane: misafirlerin kaldığı ev, geçici bekleme yeri.
mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.
müdafaat: müdafaalar, savunmalar.
mümtaz: ayrıcalıklı, seçkin.
müteallim: elemli, kederli, hüznü, içi sızlayan.
mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı.
nispeten: nispetle, kıyaslayarak.
Ramazan-ı Mübarek: mübarek Ramazan, bereketli Ramazan.
Receb-i Şerif: Kamerî ayların yedincisi ve mübarek kutsal aylardan üç ayların birincisi, Recep ayı.
Şaban-ı Muazzam: çok yüce Şaban ayı.
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.
şuhur-i selâse: Üç Aylar; Recep, Şaban ve Ramazan.
temin: sağlama.
ticaret-i uhreviye: ahiret hayatı için yapılan ticaret. ahiret için sevap kazanmak, manevî ticaret.
uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.
vasıta: aracı.
zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.
ziyade: çok, fazla.

Bazen bir adamın ihlâsı, yirmi adam kadar fayda verir. Hem Nurun, sırr-ı ihlâsı siyasetkârâne kahramanlık damarını taşıyan, Nurun tesellilerine pek çok muhtaç bulunan mahpus bîçareler içinde bir parça zahmet ve sıkıntı olsa da, ehemmiyeti yok. Ve derd-i maîşet ciheti ise, zaten bu üç ay, ahiret pazarı olmasından, herbiriniz çok şâkirtlerin bedeline, hatta bazınız bin adamın yerinde buraya girdiğinden, elbette sizin haricî işlerinize yardımları olur diye tamamıyla ferahlandım ve bayrama kadar burada bulunmak büyük bir nimettir bildim.

Said Nursî

بِسْمِ سُبْحَانَهُ

Bazı emarelerle bildim ki; gizli düşmanlarımız, Nurların kıymetini düşürmek fikriyle, siyaset manasını hatırlatan mehdilik davasını tevehhüm ile, güya Nurlar buna bir alettir diye, çok asılsız bahaneleri araştırıyorlar. Belki benim şahsıma karşı bu işkenceler, bu evhamlarından ileri geliyor. Ben, o gizli zalim düşmanlara ve onları aleyhimizde dinleyenlere derim: Hâşâ, sümme haşa, hiçbir vakit böyle haddimden tecavüz edip, iman hakikatlerini şahsiyetime bir makam-ı şanüşeref kazandırmaya alet etmediğime bu yetmiş beş, hususan otuz senelik hayatım ve yüz otuz Nur Risaleleri ve benim ile tam arkadaşlık eden binler zatlar şahadet ederler. Evet, Nur Şakirtleri biliyorlar ve mahkemelerde hüccetlerini göstermişim ki, şahsıma değil bir makam, şanüşeref ve şöhret vermek

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
aleyh: karşı, karşıt.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
bedel: karşılık.
bîçare: çaresiz, zavallı.
cihet: yön.
derd-i maîşet: geçim derdi ve zorluğu, geçim sıkıntısı.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
emare: alâmet, belirti, nişan.
evham: vehimler, zanlar, kuruntular.
faide: fayda.
ferah: gönül açıklığı, sevinç, sevinme.
güya: sanki.
hakikat: gerçek, esas.
harici: dışa ait, dışla ilgili.
hâşâ: asla, kat'iyen, öyle değil, Allah göstermesin.
hüccet: delil.
hususan: bilhassa, özellikle.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsizin, sırf Allah rızası için yapma.
iman: inanç, itikat.
işkence: bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, eziyet.
kıymet: değer.
mahpus: hapsedilmiş olan, tutuklu.
makam: büyük yer, mevki.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

makam-ı şan ü şeref: şan ve şeref makamı.
mehdî: hadislerle göre ahir zamanda tevhidi esas alarak imanı muhafaza edip İslâmiyeti hurafelerden ve bid'alarından arındırarak zamanın anlayışına göre yenileyecek olan âlim ve önder zat.
nimet: Allah'ın bağışladığı maddî ve manevî lütuf ve ikramlar.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
şahsiyet: kişilik.
şakirt: talebe, öğrenci.
şanüşeref: şan ve şeref.
sırr-ı ihlâs: ihlâs sırrı, samimiyet ve doğruluğun sırrı.
siyasetkârâne: siyaset yapma yakışır şekilde, siyaset yaparak.
sümme hâşâ: kat'iyen olmaz, Allah esirgesin.

tecavüz: haddini aşma, söz ve harekette ileri gitme.
teselli: avutma, acısını dindirme.
tevehhüm: vehimlenme, yok olanı var zannetmekle ümitsizliğe ve korkuya düşme.
zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.
zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.
zat: kişi, şahıs.

ve uhrevî ve manevî bir mertebe kazandırmak, belki bütün kanaat ve kuvvetimle ehl-i imana bir hizmet-i imaniye yapmak için, değil yalnız dünya hayatımı ve fânî makamını, belki lüzum olsa ahiret hayatımı ve herkesin aradığı uhrevî, bâkî mertebelerini feda etmeyi, hatta Cehennemden bazı bîçareleri kurtarmaya vesile olmak için, lüzum olsa Cenneti bırakıp Cehenneme girmeyi kabul ettiğimi hakikî kardeşlerim bildiği gibi; mahkemelerde dahi bir cihette ispat ettiğim halde, beni bu ittihomla Nur ve iman hizmetime bir ihlâssızlık isnat etmek ve Nurların kıymetini tenzil etmekle milleti onun büyük hakikatlerinden mahrum etmektir. Acaba bu bedbahtlar, dünyayı ebedî ve herkesi kendileri gibi “Dini ve imanı dünyaya alet ediyor” tevehhümünüyle, dünyadaki ehl-i dalâlete meydan okuyan ve hizmet-i imaniye yolunda hem dünyevî, hem lüzum olsa uhrevî hayatlarını feda eden ve mahkemelerde dava ettiği gibi, birtek hakikat-i imaniyeyi dünya saltanatı ile değiştirmeyen ve siyasetten ve siyaseti işlemem eden maddî ve manevî mertebelerden, ihlâs sırrıyla, bütün kuvvetiyle kaçan ve yirmi sene emsalsiz işken celere tahammül eden ve siyasete meslek itibarıyla tenezzül etmeyen ve kendini nefsi itibarıyla talebelerinden çok aşağı bilen ve onlardan daima himmet ve dua bekleyen ve kendi nefsinin çok bîçare ve ehemmiyetsiz itikat eden bir adam hakkında, bazı halis kardeşleri, Risale-i Nur’dan aldıkları fevkalâde kuvve-i imaniyeyi, onun tercümanı olan o bîçareye tercümanlık münasebetiyle Nurların bazı faziletlerini ona isnad etmek ve hiçbir siyaset

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
bâkî: ebedî, daimî, sürekli ve kalıcı olan.
bedbaht: bahtsız, talihsiz, zavallı.
bîçare: çaresiz, zavallı.
cihet: yön.
dua: Allah’a yalvarma, niyaz.
dünyevî: dünyaya ait.
ebedî: sonu olmayan, daimî, sürekli.
ehemmiyetsiz: önemsiz.

ehl-i dalâlet: dalâlet ehli; yoldan çıkanlar, azgın ve sapkın kimseler.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
emsalsiz: benzersiz.
fânî: ölümlü, geçici.
fazilet: değer, meziyet, iman ve irfan itibarıyla olan yüksek derece.
feda: uğruna verme, kurban olma.
fevkalâde: olağanüstü.
hakikat: gerçek, esas.

hakikat-i imaniye: imana ait olan gerçek.
hakikî: gerçek.
halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.
himmet: manevî yardım, ih-san, lütuf.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur’ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmî delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yap-

ma.
iman: inanç, itikat.
iskence: bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, eziyet.
işmam: hafif olarak duyurma, koklatma.
isnat: dayandırma, mal etme, bir şeyi bir kimseye ait gösterme.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
itikat: inanç, iman.
itiham: suç altında bulunma, töhmetli olma.
kanaat: inanma, görüş, fikir.
kiymet: değer.
kuvve-i imaniye: iman kuvveti.
maddî: madde ile alakalı, cismanî.
mahrum: bir şeye sahip olamayan, yoksun.
makamat: makamlar.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
meretebe: derece, basamak.
meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.
münasebet: vesile, -dan dolayı.
nefis: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
sır: gizli hakikat.
tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.
talebe: öğrenci.
tenezzül: inme, alçalma.
tenzil: kıymetten düşürme, değerini indirme.
tevehhüm: vehimlenme, yok olanı var zannetmekle ümitsizliğe ve korkuya düşme.
uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.
vesile: aracı, vasıta.

hatırına gelmeyerek yüksek makamlar vermek ve haddinden bin derece ziyade hüsnüzan etmek; eskiden beri, üstat ve talebeler mabeyninde cârî ve itiraz edilmeyen bir makbul âdet ile, teşekkür manasında pek fazla methüsenâna etmek, hiçbir kanunla suç olabilir mi? Gerçi mübalâğâ itibarıyla hakikate bir cihette muhaliftir; fakat, kimse-siz, garip ve düşmanları pek çok ve onun yardımcılarını kaçırarak çok esbap varken, insafsız çok muterizlere karşı, sırf yardımcılarının kuvve-i maneviyelerini takviye etmek ve kaçmaktan kurtarmak ve mübalâğâli methedenlerin şevklerini kırmamak için, onların medihlerini Nura çevirip bütün bütün reddetmediği hâlde, onun bu kabir kapısındaki hizmet-i imaniyesini dünya cihetine çevirmeye çalışan bazı resmî memurların ne derece kanundan, insaftan uzak düştükleri anlaşılır.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Hiç telâş ve merak etmeyiniz. Hakkımızdaki her hâdisede, hem perde altında, hem neticeler itibarıyla, hem rahmet ve inayetin iltifatları ve tebessümleri, hem kader ve kısmetin ve adalet ve şefkatin terbiyeleri var olduğu kat'î ve mükerrer tecrübelerle tahakkuk ettiğinden, biz, en acı vaziyet ve sıkıntılara karşı, kemal-i sabır içinde şükür etmekle mükellefiz. Ve cildleri ve derileri soyulan

aziz: izzetli, muhterem, saygın.
cari: cereyan eden, akan, işleyen.
cihet: yön.
esbap: sebepler, vasıtalar.
evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
garip: tuhaf, hayret verici.
hâdise: olay.
hakikat: gerçek.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur'ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
hüsn-i zan: bir kimsenin veya bir hâdisenin iyiliği hakkındaki vicdanî ve iyi kanaat.
iltifat: ilgi gösterme, yüzünü çevirip bakma.
inayet: yardım, ihsan, lütuf.
itiraz: kabul etmediğini belirtip karşı çıkma.
kader: ilahî hüküm; Cenab-ı Hak'ın takdir ve tayin etmesi.
kat'î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
kemal-i sabır: sabrın mükemmel oluşu, tam ve mükemmel bir sabır.
kısmet: nasip.
kuvve-i maneviye: manevî güç, moral.
mabeyn: ara.
makam: büyük yer, mevki.
makbul: kabul edilmiş, geçerli.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

medih: övme.

methüsenâ: methedip övmek.

muhالیf: zıt, karşıt, aykırı.

mükellef: sorumlu ve yükümlü olan.

mükerrer: tekrarlanmış, tekrar olunmuş.

muteriz: itiraz eden, karşı çıkan, itirazcı.

rahmet: şefkat etmek, merhamet etmek, esirgemek.

resmî: devlet adına olan.

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevmek, içten ve karşılıksız merhamet.

şevk: şiddetli arzu, aşırı istek ve heves.

Sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.

şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnuluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile

Allah'ı hamd etme.

tahakkuk: gerçekleşme, kesinleşme.

takviye: kuvvetlendirme, sağlamlaştırma.

taleb: öğrenci.

tebessüm: gülümseme.

terbiye: besleyip büyütmek, yetiştirme, eğitme.

vaziyet: durum.

ziyade: çok, fazla.

Cercis Aleyhisselâm gibi, binler, milyonlar hakikat mücahitlerinin hakaik-ı imaniyenin kudsi hizmetinin bir numunesine mazhar olan Nur Şakirtlerinin çektikleri zahmetler, o eski zatların zahmetlerine nispeten binde bir olmaz. Ve ücret ve kazanç cihetinde, inşaallah birdirler ve beraberdirler.

Saniyen: On bir defa bana suikast eden ve dört defa mahkemeleri aleyhimize sevk edip üç defa hapse sokan gizli düşmanlarımızın Nurlar hakkında plânları akim kaldığından, bütün desiseleriyle, ehemmiyetsiz şahsıma karşı sıkıntı, tecrid-i mutlak ve kimse ile temas etmemek ve damarıma dokundurmakla işkenceler verdirmeye çalışıyorlar. Ben de, o işkencelerin altında inayetin iltifatını görüp tahammül ederek şükrederim. Zannederim, herbirinizden vücutça on derece zaif ve on derece ziyade sıkıntılarına karşı tahammülüm, sizin gibi kuvvetli ve âlicenap zatların, küçücük ve geçici ve cüz'î sıkıntılarınızı nazarınızda hiçe indirir diye, daha size teselli vermeye lüzum görmüyorum.

Salisen: Şimdi, şahsımı çürütmeye çalıştıklarından ve sıktıklarından ve ihanet ettiklerinden dolayı sıkılmayınız. Çünkü, Nurlara ve talebelerine ilişilmediğine bir âlâmettir ve tam aldandıklarına bir emaredir. Yani, kıymeti, hüneri şahsımda zannedip beni sıkıyorlar, çürütmek istiyorlar. Bu aldanmalarında pek büyük bir maslahat ve Nurlara çok faydası var.

akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.
alâmet: belirti, işaret, iz.
aleyh: karşı, karşıt.
aleyhisselâm: Allah'ın selâmı onun üzerine olsun.
âlicenap: cömert, iyilik sahibi, yüksek ahlâklı.
cihet: yön.
cüz'î: küçük, az.
desise: hile, oyun, aldatmaca.
ehemmiyetsiz: önemsiz.
emare: âlâmet, belirti, nişan.
faide: fayda.

hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.
hakikat: gerçek.
hüner: marifet, bilgelilik, ustalık.
ihanet: hainlik, kötülük etme.
iltifat: ilgi gösterme, yüzünü çevirip bakma.
inayet: yardım, ihsan, lütuf.
inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.
işkence: bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, eziyet.
kiymet: değer.

kudsi: mukaddes, yüce.
maslahat: uygun iş, faydalı iş.
mazhar: nail olma, şereflenme.
mücahit: cihad eden, savaşan.
nazar: bakış, dikkat.
nispeten: nispetle, kıyaslayarak.
numune: örnek.
şakirt: talebe, öğrenci.
salisen: üçüncü olarak.
saniyen: ikinci olarak.
sevk: yöneltme, gönderme.

sû-i kast: birini öldürmeye kast etme, birini öldürmek kastıyla sinsice plan kurma.
şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hâl ile Allah'ı hamd etme.
tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.
talebe: öğrenci.
tecrid-i mutlak: hiç kimse ile görüşmemek, hücre hapsi.
teselli: avutma, acısını dindirme.
zahmet: sıkıntı, eziyet, mesakkat.
zaif: zayıf.
zat: kişi, şahıs.
ziyade: çok, fazla.

Benim tam yapamadığım vazife-i şahsiyemi ve hizmet-i Nuriyemi bu suretle menfi bir tarzda bana yaptırıyorlar. İnşallah, o nispette sevap kazandıran kusuratlarım kefaret olur.

Rabian: Gizli münafıklar, her nasılsa bazı resmî memurları aldatıp, “Said ile görüşen, dost ve Nurcu olur. Kimse temas etmesin” diye onları evhamlandırmışlar. Hatta, heyet-i idare ve gardiyanlar dahi benden kaçıyorlar. Ben de memnun oluyorum ve bu hâle şükrediyorum. Sizlerle, sureten görüşmediğimden zararı yok. Çünkü bir hanede maddeten ve manen ve ruhen ve kalben ve vazifeten ve fikren ve muaveneten daima beraberiz, manevî görüşüyoruz; yeter.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim ve hizmet-i Kur'âniye ve imaniyede fedakâr ve metin arkadaşlarım,

Birkaç gündür sizin ile kalemle konuşmadığımdan sıkılmayınız. Şimdi iki noktayı beyan etmek kalbe geldi.

Birincisi: ² **الْخَيْرُ فِيمَا اخْتَارَهُ اللَّهُ** sırrıyla, teslim ve tevekkülden sonra tesellî hissettim. Şöyle ki:

Bizi, hususan Çalışkan'ları tahliye etmeyip ve tefrik etmeyerek tehir etmelerinde, inşaallah maddî bir zarara mukabil manevî yüz menfaat ve kazanç olacak. Meselâ,

aziz: izzetli, muhterem, saygın.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
evham: vehimler, zanlar, kuruntular.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.
fikren: fikir ile, düşünerek, zihnen.
gardiyan: nöbetçi, hapishane bekçisi.
hane: ev.
heyet-i idare: idare hey'eti, yönetim kurulu.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur'an hakikatlerinin ikna edici ve ilmî delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
hizmet-i Kur'âniye: Kur'an hizmeti.
hizmet-i Nuriye: Nur hizmeti, Risale-i Nur için çalışma.
hususan: bilhassa, özellikle.
inşallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.
kalben: kalp ile, kalpten.
kefaret: kendisi ile işlenen bir günahın giderilmesi.
kusurat: kusurlar, noksanlıklar, eksiklikler, özürler.
maddeten: madde ve cisim olarak.
maddî: madde ile alâkalı, cismanî.
manen: mana bakımından, manaca.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
menfaat: fayda.
menfi: olumsuz, müspet olmayan.
meselâ: örneğin.
metin: sağlam ve dayanıklı; kolaylıkla sarsılmayan, telâşa düşmeyen ve korkuya kapılmayan.
muavenetten: yardımlaşma olarak.
mukabil: karşılık.
münafık: nifak sokan, ara bozucu; kalbinde küfrü gizlediği hâlde Müslüman görünen.
nispet: oran, ölçü.
Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.
2. Hayır Allah'ın seçtiğindedir.

rabian: dördüncü olarak.
resmî: devlet adına olan.
ruhen: ruh ile.
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.
sır: gizli hakikat.
şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnurluk gösterme, gerek dil ile gerekse hâl ile Allah'ı hamd etme.

suret: biçim, şekil, tarz.
sureten: suret olarak, görünüş itibarıyla.
tahliye: tutukluyu serbest bırakma.
tarz: biçim, şekil.
tefrik: birbirinden ayırma, ayrı tutma.
tehir: erteleme, sonraya bırakma.
teselli: avutma, acısını dindir-

me.
tevekkül: bir işi gerçekleştirmesi için gereken çalışmayı ve çabayı gösterip sebeplere başvurduktan sonra işi Allah'a bırakma.
vazife-i şahsiye: şahsî vazife, kişiye ait görev.
vazifeten: vazife olarak, vazife ile.

Ankara'nın altı makamına gönderilen ilmî ve imanî ve pek kuvvetli müdafaat, şimdi yirmi gündür onların nazarlarındadır. Hem onun kıymettar hakikatleri, hem alâkadarların merakla nazar-ı dikkatlerini celp eden meselemizin safahatı, o makamı elbette lâkayt bırakmazlar. Herhalde, eğer o hakikatlere mağlûp olmasa idiler, şimdiye kadar bize tecavüz ve şiddetli iş'ar ve emirler olacaktı. Eğer olsaydı, hakkımızda habbeyi kubbe yapanlardan teressuhatı hissedilecekti. Demek hakikat galebe etmiş, olsa olsa tedafü bir vaziyetle bize hafif bir ilişmek olur. Ben kendi hesabıma, o netice için, şimdiye kadar maddî zarar ve sıkıntılarımın yüz derece fevkinde manevî kazancım var. Sizden herbir kardeşimizi, benden ziyade hissedar biliyorum. Demek, tahliyemizin tehiri hayırlıdır. Hem, Çalışkan'lardan üç kardeş, pekçok Nur Şakirtlerini buraya gelmekten kurtardıkları gibi, haklarında edilen iftiralar vasıtasıyla dahi, Risale-i Nur'un bir cihette, şimdiki mahkemenin nazarından kurtulmasına bir vesile oldular. Bu iki kıymettar kazanç onların hususî tahliyeleriyle bozulacaktı. Hem, onların Nurlara pek ciddi alâkaları halkın nazarında sönecekti.

İkinci Nokta: Meselemiz, âlem-i İslâmî alâkadar eden pek büyük bir vazife-i Kur'âniye ve imaniyedir. Ondan dehşet alan gizli münafıklar, ellerinden geldiği kadar küçültmek isterler. Ve çok ehemmiyet verdiklerinden, zahiren ehemmiyetsiz göstermeye çalışıyorlar; hükümeti ve adliyeyi aldatıyorlar. Meselâ, Nurlara mensup feriklerden ve miralaylardan sarf-ı nazar edip, Ankara'da

alâka: ilgi, ilişki, bağ.
alâkadar: ilgili, ilişki.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
celp: çekme, çekiş, kendine çekmek.
ciddî: gerçek olarak, hakikaten.
cihet: yön.
dehşet: büyük tehlike karşısında korkma ve şaşırıp kalma.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

ehemmiyetsiz: önemsiz.
ferik: askerî kolordu kumandanı, korgeneral.
fevkinde: üstünde.
galebe: galip gelme, üstünlük.
habbe: tane.
hakikat: gerçek, esas.
hissedar: hisse sahibi, hissesi olan.
hususî: özel.
iftira: aslı olmadan birine suç yüklemek, olmayan bir suçunu başkasına yüklemek.

ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.
imanî: imana dair olan, imanla ilgili.
iş'ar: anlatma, bildirme; yazı ile haber verme.
kıymettar: kıymetli, değerli.
kubbe: gökyüzü, sema.
lâkayt: kayıtsız, ilgisiz.
maddî: madde ile alakalı, cismanî.
mağlûp: yenilme, kendisine galip gelinmiş.
makamat: makamlar.
manevî: manaya ait, maddî

olmayan.

mensup: bir şeye veya kimseye bağlı olan, üye.

Mesele: önemli konu.

miralây: alay kumandanı, albay.

müdafaat: müdafaalar, savunmalar.

münafık: nifak sokan, ara bozucu; kalbinde küfrü gizlediği hâlde Müslüman görünen.

nazar: bakış, dikkat.

nazar-ı dikkat: dikkatli bakma, dikkatli bakış.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

safahat: safhalar, devreler.

şakirt: talebe, öğrenci.

sarf-ı nazar: bakıştan uzak tutma, gözden kaçırma.

tahliye: tutukluyu serbest bırakma.

tecavüz: haddini aşma, söz ve harekette ileri gitme.

tedafü: kendini koruma, savunma ile ilgili, savunmaya ait.

tehir: erteleme, sonraya bırakma.

teressuhat: damlamalar, sızıntılar; kesin olmayan haberler.

vasıta: aracılık.

vazife-i imaniye: imanla ilgili vazife, görev.

vazife-i Kur'âniye: Kur'an'la ilgili vazife, Kur'an vazifesi.

vaziyet: durum.

vesile: aracı, vasıta.

zahiren: görünüşte.

ziyade: çok, fazla.

Nur Talebesi bir nefer askerinin elinde, zararsız birkaç risale bulunmasıyla, buradaki mahkeme, meseleyi uzattırma vesile ediyorlar. Ve benim şahsımın ehemmiyetsizliğini, ihanetler ve tazyiklerle, tecrübelerle gösterip, binler derece şahsımdan ehemmiyetli olan Nurların kuvvetli derslerini ve şakirtlerinin sarsılmaz ve susmaz şahsı manevelerini nazara almayı, güya ehemmiyet vermiyorlar. Hâlbuki, onun ehemmiyetinden titriyorlar ki, o kubbeleri habbe göstermek istiyorlar.

Hem, tam aldanmışlar. İlimizde yalnız dört beş kardeşimiz, ailevî ticaret cihetinde bu tehirden bir zararları olsa da, inşaallah pek çok manevî kazançları o maddî zararını hiçe indirecek bir inayet altındayız. Hiç merak ve telâş etmeyiniz. *Vazifemiz, sabır içinde şükretmek ve mümkün oldukça Nurlarla meşgul olmaktır ve bizden çok ziyade sıkıntıda bulunan mahpuslara teselli vermektir.*

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Mücmel bir manevi ihtar ile bir meseleyi kalbe geldiği gibi beyan edeceğim: Altı makamata giden ve galebe eden müdafaatın cevabı gelmiş ve bize tecavüze çare bulamamışlar. Yalnız bir makamın, gizli bir iş'ar ile, benim fedakâr kardeşlerimi benden soğutmak ve şiddetli

ailevî: aileye mensup, aile ile ilgili.

alâka: ilgi, ilişki, bağ.

Aziz: izzetli, muhterem, saygın.

beyan: açıklama, bildirme, izah.

cihet: yön.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

ehemmiyetli: önemli.

ehemmiyetsiz: önemsiz.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

galebe: galip gelme, üstünlük.

güya: sanki.

habbe: tane.

ihanet: hainlik, kötülük etme, arkadan vurma.

ihtar: hatırlatma, uyarı.

inayet: yardım, ihsan, lütuf.

inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.

iş'ar: anlatma, bildirme, yazı ile haber verme.

kubbe: gökyüzü, sema.

maddî: madde ile alâkalı, cismanî.

mahpus: hapsedilmiş olan, tutuklu.

makam: yer, mevki.

makamat: makamlar.

manevî: manaya ait, maddî ol-

mayan.

mesele: önemli konu.

Mücmel: öz olarak anlatılmış, kısa ve az sözle ifade edilmiş, öz, özet.

müdafaat: müdafaalar, savunmalar.

nazar: bakış, dikkat.

nefer: asker, er.

sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.

şahs-ı manevî: manevî şahıs,

belli bir kişi olmayıp bir cemaatteb meydana gelen manevî şahıs.

şakirt: talebe, öğrenci.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.

sükûr: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah'ı hamd etme.

talebe: öğrenci.

tazyik: zorlama, baskı, sıkıntı verme.

tecavüz: haddini aşma, söz ve harekette ileri gitme.

tehir: erteleme, sonraya bırakma.

teselli: avutma, acısını dindirme.

vazife: görev.

vesile: aracı, vasıta.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

alâkalarını gevşetmek plânı var. Zaten çoktan beri —beni ihanetlerle ve iftiralarla ve tecritlerle— bu kudsî ve uhrevî ve imanî alâkayı bozmaya çalıştılar; muvaffak olmadılar. Şimdi Nurcuları ürkütme, zayıf bir damar bulup nazarlarını başka tarafa çevirmeye bazı bahaneleri buluyorlar. İnşaallah, demir gibi metin Nurcuların kahramanâne sebatları ve tahammülleri ve mücahid-i ekber olan Nurun hakikatleri, onun elinde birer elmas kılıç bulunan şakirtlerin şahs-ı manevîsinin pek harika fedakârlığı, onların bu plânını da akim bırakacak.

Evet, Cennet ucuz olmadığı gibi, Cehennem dahi lüzumsuz değil.

Sizlere tekrar ile beyan edilmiş: eski zamanın kahraman mücahitlerine nispeten en az zahmet, ağır şerait ve bu zamanın şiddet-i ihtiyaç cihetiyle çok sevap kazanan, inşaallah halis Nurculardır. Ve boşu boşuna, bâdiheva, belki günahlı, zararlı giden birkaç sene ömrünü, böyle kudsî bir hizmet-i imaniye ve Kur'âniyeye sarf eden ve onun ile ebedî bir ömrü kazanan Nur Talebeleridir. Ben, kendi hissemeye düşen bütün bu hücumlarına karşı, pek çok zaafiyetimle beraber tahammüle karar verdim. İnşaallah, kuvvetli, fedakâr, genç, kahraman kardeşlerim benden geri kalmaz ve kaçmazlar ve kaçanları da geri çevirmeye, şimdiye kadar çalıştıkları gibi, çalışacaklar.

Said Nursî

akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.
alâka: ilgi, ilişki, bağ.
bad-ı heva: heva ve heves rüzgânı, gelip geçici hevesler.
bahane: kusur, noksan.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
cihet: yön.
ebedi: sonu olmayan, daimî, süreklî.
elmas: çok değerli.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, fe-

da eden.
hakikat: gerçek, esas.
halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.
harika: olağanüstü.
hisse: pay, nasip.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur'ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmî delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
hizmet-i Kur'âniye: Kur'ân hizmeti.
hücum: saldırma.
iftira: aslı olmadan birine suç

yükleme, olmayan bir suç başkasına yükleme.
ihanes: hainlik, kötülük etme.
imanî: imana dair olan, imanla ilgili.
İnşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.
kahramanâne: kahramanca, yiğitçe, cesurca.
kudsî: mukaddes, yüce.
metin: sağlam ve dayanıklı; kolaylıkla sarsılmayan, telâşa düşmeyen ve korkuya kapılmayan.

mücahit: din uğrunda ve Allah rızası için savaşan.
mücahit-i ekber: en büyük mücahit, en büyük savaşçı.
muvaffak: başarmış, başarılı.
nazar: bakış, dikkat.
nispeten: nispetle, kıyaslayarak.
Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.
şahs-ı manevî: manevî şahıs, belli bir kişi olmayıp bir cemaat-teb meydana gelen manevî şahıs.
şakirt: talebe, öğrenci.
sarf: harcama.
sebat: sözünde durma, kararlı olma, azimlilik.
şerait: şartlar.
şiddet-i ihtiyaç: ihtiyacın, muhtaç olmanın şiddeti, ihtiyacın çok fazla olması.
tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.
Talebe: öğrenci.
tecrit: hücre hapsi; bir kişinin başkalarıyla olan ilişkisini kesme.
uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.
zaafiyet: zayıflık, güçsüzlük, dermansızlık.
zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.
zaif: zayıf.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Receb-i şerifinizi ve yarınki Leyle-i Regaibinizi ruhucanımızla tebrik ederiz.

Saniyen: Me'yus olmayınız, hem merak ve telâş etmeyiniz; inayet-i Rabbanîye inşaallah imdadımıza yetişir. Bu üç aydan beri aleyhimizde ihzar edilen bomba patladı. Benim sobam ve Feyzilerin su bardağı ve Hüsrev'in su bardaklarının verdikleri haber doğru çıktı. Fakat dehşetli değil, hafif oldu. İnşaallah, o ateş tamamen sönecek. Bütün hücumları, şahsımı çürütmek ve Nurun fütuhatına bulantı vermektir. Emirdağ'ındaki malûm münafıktan daha muzır ve gizli zındıkların elinde bir alet bir adam ve bid'atkâr bir yarım hoca ile beraber, bütün kuvvetleriyle bize vurmaya çalıştıkları darbe, yirmiden bire inmiş; inşaallah, o bir dahi, bizi mecruh ve yaralı etmeyecek ve düşündükleri ve kast ettikleri bizi birbirinden ve Nurlardan kaçırmak plânları dahi akim kalacak. Bu mübârek ayların hürmetine ve pek çok sevap kazandırmalarına itimaden sabır ve tahammül içinde şükür tevekkül etmek ve ² مَنْ أَمِنَ بِالْقَدْرِ أَمِنَ مِنَ الْكَدْرِ düsturuna teslim olmak elzemdir, vazifemizdir.

Said Nursî

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.
2. Kadere iman eden, kederden emin olur.

akim: neticesiz, sonu yok, başarısız.

aleyh: karşı, karşıt.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.

bid'atkâr: dinde olmayana dine sokmaya çalışan, bid'atçı.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.

düstur: kaide, esas, prensip.

elzem: daha (en, pek) lâzım, lüzumlu, gerekli.

Evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.

fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.

hücum: saldırma.

hürmet: saygı.

ihzar: hazır etme, hazırlama.

imdat: yardım.

inayet-i Rabbanîye: her şeyin terbiye ve idare eden Cenab-ı Hakkın yardımı.

inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.

itimaden: itimat ederek, dayanarak, güvenerek.

Leyle-i Regaip: Regaip Gecesi, Recep ayının ilk Cuma gecesi.

malûm: bilinen, bilinir olan.

mecruh: yaralanmış, inandırıcı sözlerle çürütülmüş fikir.

me'yus: ye'se düşmüş, ümitsiz, kederli.

mübârek: feyizli, bereketli, kutlu.

münafık: nifak sokan, ara bozucu; kalbinde küfrü gizlediği hâlde Müslüman görünen.

muzır: zararlı, zarar veren.

receb-i şerif: Kamerî ayların yedincisi ve mübârek kutsal aylardan üç ayların birincisi, Recep ayı.

ruhucan: ruh ve can; ruh ve canla.

sabır: dayanma, katlanma,

zorluklara dayanma gücü.

saniyen: ikinci olarak.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.

şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hâl ile Allah'ı hamd etme.

tahammül: zora dayanma,

kötü ve güç durumlara karşı

koyabilme, katlanma.

tevekkül: bir işi gerçekleştirmesi için gereken çalışmayı ve çabayı gösterip sebeplere başvurduktan sonra işi Allah'a bırakma.

vazife: görev.

zındık: Allah'a ve ahirete inananmayan, Allah'ı inkâr eden, imansız, münkir.

Aziz, sıddık kardeşlerim ve bu dünyada medar-ı tesellilerim ve hakikatin hizmetinde yorulmaz arkadaşlarım,

Bu mübarek aylarda ve sevabı ziyade bu çilehanede mümkün olduğu kadar bir meşgale-i Kur'aniye ve Nuriye ile sıkıntılı vaktiniz sarf edilse, çok faydaları var. Sıkıntı hafiflediği gibi, kıymettar kalp ve ruhun ferahlarına medar, sevabı yüksek bir ibadet, o Nurlarla iman cihetinde iştilgal, hem tefekkürî bir ibadet, hem *İhlâs Risalesi*'nin ahirinde yazıldığı gibi beş vecihle bir nevi ibadet sayılabilir. Ben, bugünlerde, kısmen müdafaatla zihnen meşguliyetimden teessüf ederken kalbe geldi ki: "O iştilgal dahi ilmidir; hakaik-i imaniyenin neşrine ve serbestiyetine bir hizmettir ve bu cihette bir nevi ibadettir." Ben de sıkıldıkça, yüz defa temaşa ettiğim Nur meselelerini, yine zevkle tekrar mütalâaya başlıyorum. Hatta, müdafaatları dahi Nurun ilmî risaleleri gibi görüyorum.

Eskiden bir kardeşimiz bana demişti: "Ben, otuz defa Onuncu Sözü okuduğum halde, yine tekrar ile okumasına iştiyak ve ihtiyaç hissediyorum." Ve bundan bildim ki, *Kur'anın mümtaz bir hassası olan usandırmamak; Kur'an hakikatlarının bir ma'kesi, bir âyinesi, bir hakikatli tefsiri olan Nur Risalelerine de in'ikas etmiş bulunuyor.*

Said Nursi

ahir: son.
âyine: ayna.
aziz: izzetli, muhterem, saygın.
cihet: yön.
çilehane: çile yeri, çile çekilen yer.
faide: fayda.
ferah: gönül açıklığı, sevinç, sevinme.
hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imani gerçekler.
hakikat: gerçek, esas.
hassa: bir şeye mahsus olan

özellik, nitelik.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma.
ilmi: ilim ile ilgili, ilme dair.
iman: inanç, itikat.
in'ikâs: aksetme, yansıma.
iştilgal: bir işle uğraşma, meşgul olma.
iştiyak: aşırı isteme, çok fazla arzu etme.
kismen: kısmî olarak, bazı yönden.

kıymettar: kıymetli, değerli.
ma'kes: akseden yer, yansıma yeri.
medar: sebep, vesile.
medar-ı teselli: ferahlık sebebi, teselli kaynağı.
mesele: konu.
meşgale-i Kur'aniye ve Nuriye: Kur'an ve Risale-i Nur ile meşgul olma.
meşguliyet: meşgul olma, bir iş yapma.
mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

müdafaat: müdafaalar, savunmalar.
mümtaz: ayrıcalıklı, seçkin.
mütalâa: bir şeyi etraflıca düşünme, dikkatli okuma.
neşir: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.
nevi: çeşit, tür.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.
teessüf: üzülme, acı duyma.
tefekkürî: tefekküre ait, düşünce ile ilgili.
tefsir: Kur'an'ın mana bakımından izahı, açıklaması.
temaşa: hayretle ve dikkatle bakma, seyretme.
vecih: cihet, yön.
zihnen: zihin olarak, zihince.
ziyade: çok, fazla.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu dünyada, hususan bu zamanda, hususan musibete düşenlere ve bilhassa Nur Şakirtlerinde dehşetli sıkıntılara ve me'yusiyetlere karşı en tesirli çare, birbirine teselli ve ferah vermek ve kuvve-i maneviyesini takviye etmek ve fedakâr hakikî kardeş gibi birbirinin gam ve hüznü ve sıkıntılarına merhem sürmek ve tam şefkatle kederli kalbini okşamaktır. Mabeynimizdeki hakikî ve uhrevî uhuvvet, gücenmek ve tarafgirlik kaldırmaz. Madem ben size bütün kuvvetimle itimat edip bel bağlamışım ve sizin için değil yalnız istirahatimi ve haysiyetimi ve şerefimi, belki sevinçle rûhumu da feda etmeye karar verdiğimi bilirsiniz, belki de görüyorsunuz. Hatta kasekle temin ederim ki; sekiz gündür, Nurun iki rûknü zahirî birbirine nazlanmak ve tesellî yerine hüznü vermek olan ehemmiyetsiz hâdise, bu sırada benim kalbime verdiği azap cihetiyle, "Eyvah, eyvah! El-aman, el-aman! Yâ Erhamürrâhimîn, medet! Bizi muhafaza eyle, bizi cin ve insî şeytanların şerrinden kurtar, kardeşlerimin kalblerini birbirine tam sadâkat ve muhabbet ve uhuvvet ve şefkatle doldur" diye hem ruhum, hem kalbim, hem aklım feryad edip ağladılar.

Ey demir gibi sarsılmaz kardeşlerim! Bana yardım ediniz. Meselemiz çok naziktir. Ben sizlere çok güveniyordum ki, bütün vazifelerimi şahs-ı manevînize bırakmıştım. Siz de, bütün kuvvetinizle benim imdâdına koşmanız

azap: eziyet, işkence; büyük sıkıntı, şiddetli acı.
aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bilhassa: özellikle.
cihet: yön.
cin: gözle görünmez, lâtif cisimlerden ibaret bir yaratık.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
ehemmiyetsiz: önemsiz.
el-aman: medet, aman, imdat manasında yardım ve şikâyet bildiren edat.
eyvah: Yazık, heyhat!".
feda: uğruna verme.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.
ferah: gönül açıklığı, sevinç, sevinme.
feryat: haykırma, çığlık.
gam: keder, üzüntü.
hâdise: olay.
hakikî: gerçek.
haysiyet: şeref, onur, itibar.
hususan: bilhassa, özellikle.
imdat: yardım.
insî: insan cinsinden.
istirahat: dinlenme, rahatlama.
itimat: dayanma, güvenme.
kasem: yemin, and.
keder: kaygı, acı, hüznü.
kuvve-i manevîye: manevî güç, moral.
mabeyn: ara.
madem: ...den dolayı, böyle ise.
medet: inayet, yardım, imdat.
merhem: ilaç, acıyı, kederi teskin eden şey.
Mesele: önemli konu.
me'yusiyet: ümitsizlik.
muhabbet: sevgi, sevmek.
muhafaza: koruma.
musibet: felâket, belâ.
nazik: narin, ince, dikkat gerekti-

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

ren, önemli.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
rûkûn: esas, kaide, prensip.
sadâkat: bağlılık, doğruluk.
şahs-ı manevî: manevî şahıs, belli bir kişi olmayıp bir cemaatte meydana gelen manevî şahıs.
şakirt: talebe, öğrenci.
şefkat: acıyarak ve esirgeye-

rek sevmek, içten ve karşılıksız merhamet.
şer: kötülük.
şeref: onur, haysiyet.
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.
takviye: kuvvetlendirme, sağlama, teyit ve tasdik etme.
tarafgir: bir tarafı tutan, taraflı.

temin: şüpheyi giderme, sağlama.
teselli: avutma, acısını dindirme.
uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.
uhuvvet: kardeşlik, din kardeşliği.
vazife: görev.
yâ Erhamürrâhimîn: Ey merhametlilerin en merhametlisi.
zahiri: görünürde.

lâzım geliyor. Gerçi hâdiseniz pek cüz'î ve gecici ve küçük idi. Fakat, saatimizin zenbereğine ve gözümüzün hadekasına gelen bir saç, bir zerrecik dahi incitir. Ve bu noktada ehemmiyetlidir ki, maddî üç patlak ve manevî üç müşahedeler tam tamına haber verdiler.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Leyle-i Miraç ikinci bir Leyle-i Kadir hükmündedir. Bu gece mümkün oldukça çalışmakla, kazanç birden bine çıkar. Şirket-i maneviye sırrıyla, inşaallah, herbiriniz kırk bin dil ile tesbih eden bazı melekler gibi, kırk bin lisan ile bu kıymettar gecede ve sevabı çok bu çilehanede ibâdet ve dualar edeceksiniz ve hakkımızda gelen fırtınada binden bir zarar olmamasına mukabil, bu gecedeki ibâdet ile şükredersiniz. Hem sizin tam ihtiyatınızı tebrik ile beraber, hakkımızda inayet-i Rabbaniye pek zahir bir surette tecelli ettiğini tebşir ederiz.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık, muhlis kardeşlerim,

Bizler imkân dairesinde bütün kuvvetimizle Lem'a-i İhlâsın düsturlarını ve hakikî ihlâsın sırrını mabeynimizde

mazan'ın 27. gecesi.

Leyle-i Miraç: Miraç Gecesi, Hz. Muhammed'in Miraca çıktığı gece, Recep ayının 27. gecesi.

lisan: dil.

mabeyn: ara.

maddî: madde ile alakalı, cismanî.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

muhlis: ihlâslı, samimî; bir işi hiç bir karşılık beklemeden sırf Allah rızası için yapan.

mukabil: karşılık.

müşahede: bir şeyi gözle görme, seyretme.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.

sır: gizli hakikat.

şirket-i maneviye: manevî şirket, manevî ortaklık.

şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnurluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah'ı hamd etme.

suret: biçim, şekil, tarz.

tebşir: müjde verme, müjdeleme.

tecelli: belirme, bilinme, görünme.

tesbih: Allah'ı bütün kusur ve noksan sıfatlardan uzak tutma, Cenab-ı Hakkı şanına lâyık ifadelerle anma.

zahir: açık, aşikâr.

zemberek: saatlerin çeşitli parçalarını harekete geçiren yay.

zerre: en küçük parça, molekül, atom.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.
çilehane: çile yeri, çile çekilen yer.
cüz'î: küçük, az, kıymetsiz, önemsiz.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
düstur: kaide, esas, prensip.
ehemmiyetli: önemli.
gerçi: her ne kadar...
hadeka: göz bebeği.
hâdis: olay.

hakikî: gerçek.
hükmünde: değerinde, yerinde.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma.
ihtiyat: uzak görüşlü olma, geleceği düşünerek tedbirli hareket etme.
imkân: mümkün olma, olabirlilik.

inayet-i Rabbaniye: her şeyin terbiye ve idare eden Cenab-ı Hakk'ın yardımı.
inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.
kıymettar: kıymetli, değerli.
Lem'a-i İhlâs: İhlâs lem'ası, Lem'alar adlı eserde bulunan İhlâs Risalesi.
Leyle-i Kadir: Kadir Gecesi, Kur'an-ı Kerim'in dünya semasına nazil olduğu gece, Ra-

aziz: izzetli, muhterem, saygın.
evham: vehimler, zanlar, kuruntular.
evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
fedâ: uğruna verme.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.
fedakârâne: fedakârca, fedakârlıkla.
feraset: anlayış, çabuk sezis, kavrayış.
habbe: tane.
hakiki: gerçek.
havale: bir şeyi başkasının üstüne bırakma.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur'an hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
hizmet-i Kur'âniye: Kur'an hizmeti.
hizmet-i Nuriye: Nur hizmeti, Risale-i Nur için çalışma.
ihtilâf: ayrılık, bir konuda farklı görüş ve düşünüş, fikir ayrılığı.
iktiza: gerektirme, lüzumlu kılma.
inşaallah: 'Allah izin verirse' anlamında kullanılan bir dua.
istimal: kullanma.
kat'î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
kemal-i mahviyet: tam anlamıyla tevazu ve alçak gönüllülük üzere olmak.
kubbe: gökyüzü, sema.
mabeyn: ara.
meşrep: gidış, hareket tarzı, tavır, tutum, meslek.
metin: sağlam ve dayanıklı; kolaylıkla sarsılmayan, telâşa düşmeyen ve korkuya kapılmayan.
muhabbet: sevgi, sevmek.
nazik: narin, ince; dikkat gerektiren, önemli.
Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî var-

ve birbirimize karşı istimal etmek, vücup derecesine gelmiş. Kat'î haber aldım ki, üç aydan beri buradaki has kardeşleri birbirine karşı meşrep veya fikir ihtilâfıyla bir soğukluk vermek için üç adam tayin edilmiş. Hem, metin Nurcuları usandırmakla sarsmak ve nazik ve tahammülsüzleri evhamlandırmak ve hizmet-i Nuriyeden vazgeçirmek için, sebepsiz, mahkememizi uzatıyorlar. Sakın sakın, şimdiye kadar mabeyninizdeki fedakârâne uhuvvet ve samimâne muhabbet sarsılmasın. Bir zerre kadar olsa bile, bize büyük zarar olur. Bizler birbirimize lüzum olsa ruhumuzu feda etmeye, hizmet-i Kur'âniye ve imaniyemiz iktiza ettiği hâlde, sıkıntıdan veya başka şeylerden gelen titizlikle hakikî fedakârlar birbirine karşı küsmeye değil, belki kemal-i mahviyet ve tevazu ve teslimiyetle kusuru kendine alır, muhabbetini, samimiyetini ziyadeleştirmeye çalışır. Yoksa, habbe kubbe olup tamir edilmeyecek bir zarar verebilir. Sizin ferasetinize havale edip, kısa kesiyorum.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: ² **أَلْخَيْرُ فِيمَا اخْتَارَهُ اللَّهُ** sırrıyla, inşaallah, mah-

kememizin tehirinde ve tahliye olan kardeşlerimizin yine mahkeme gününde burada bulunmalarında büyük hayırlar var.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.
2. Hayır Allah'ın seçtiğindedir.

lık.

samimâne: samimî bir şekilde, gönülden gelen bir tavırla.

samimiyet: samimilik, içtenlik.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.

sır: gizli hakikat.

tahammül: zora dayanma,

kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.

tahliye: tutukluyu serbest bırakma.

tayin: vazifeye gönderme, bir işe yerleştirme, atama.

tehir: erteleme, sonraya bırakma.

teslimiyet: teslim olma, boyun eğiş.

tevazu: alçak gönüllülük, bir kimsenin başkalarını kendinden küçük görmemesi.

uhuvvet: kardeşlik, din kardeşliği.

vücup: vacip ve lüzumlu olma, gereklilik.

zerre: en küçük parça, molekül, atom.

ziyade: Artma, çoğalma.

Evet, Risale-i Nur'un meselesi âlem-i İslâm'da, hususan bu memlekette küllî bir ehemmiyeti bulunduğundan, böyle heyecanlı toplamalar ile umumun nazar-ı dikkatini Nur hakikatlerine celp etmek lâzımdır ki, ümidimizin ve ihtiyatımızın ve gizlememizin ve muarızların küçültmelerinin fevkinde ve ihtiyarımızın haricinde, böyle şaşaa ile, Risale-i Nur kendi derslerini dost ve düşmana aşikâren veriyor, en mahrem sırlarını en nâmahremlere çekinmeyecek gösteriyor. Madem hakikat budur; biz küçücük sıkıntılarımızı kinin gibi bir acı ilâç bilip, sabır ve şükretmeliyiz, "Yâ Hû! Bu da geçer" demeliyiz.

Saniyen: Bu Medrese-i Yusufiyenin nazırına yazdım: Ben Rusya'da esir iken, en evvel, Bolşevizmin fırtınası, hapisanelerden başladığı gibi, Fransız İhtilâl-i Kebiri dahi en evvel hapisanelerden ve tarihlerde serseri namıyla yâd edilen mahpuslardan çıkmasına binaen; biz Nur Şakirtleri, hem Eskişehir, hem Denizli, hem burada, mümkün oldukça mahpusların islâhına çalıştık. Eskişehir ve Denizli'de tam faydası görüldü. Burada daha ziyade fayda olacak ki, bu nazik zaman ve zeminde Nurun dersleriyle geçen fırtınacık **(HAŞİYE)** yüzden bire indi. Yoksa ihtilaftan ve böyle hâdiselerden istifade eden ve fırsat bekleyen haricî muzır cereyanlar, o baruta ateş atıp bir yangın çıkacaktır.

Said Nursî

HAŞİYE: Bu fırtına ise; Afyon hapsinde bir isyan çıktı; hiçbir Nur Talebesi karışmadı.

âcizâne: âciz ve güçsüz bir şekilde
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
aşikâren: aşikâr olarak, açıkça.
binaen: -den dolayı, bu sebepten.
Bolşevizm: Hürriyet adına bütün insani değerleri tahribe yönelerek, hiç bir kanun, ölçü, değer tanımaksızın sosyalist hedeflere varmayı benimseyen görüş.

celp: çekme, çekiş, kendine çekmek.
cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.
ecdad: dedeler, büyük babalar, atalar.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
esir: tutsak.
evvel: önce.
fevkinde: üstünde.
hâdis: olay.
hakikat: gerçek.
haric: dışarı.

haric: dışarıya ait.
haşiye: dipnot
hususan: bilhassa, özellikle.
ihtilâf: ayrılık, bir konuda farklı görüş ve düşünüş, fikir ayrılığı.
İhtilâl-i Kebir: Büyük Fransız İhtilâli.
ihtiyar: irade, tercih; kendi istek ve arzularına göre hareket etme.
ihtiyat: uzak görüşlü olma, geleceği düşünerek tedbirli hareket etme.

inşallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua
islah: iyi duruma getirme, iyileştirme, düzeltme.
istifade: faydalanma, yararlanma.
küllî: umumî, genel, bütün olan.
madem: ...den dolayı, böyle ise.
mahpus: hapsedilmiş olan, tutuklu.
mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken, gizli.
medrese-i Yusufiye: Yusuf'un medresesi, Hz. Yusuf'un (a.s.) iftira, haksızlık ve zulüm ile hapiste kalmasından kinaye olarak, iman ve Kur'an'a hizmetinden dolayı tevkif edilenlerin hapsedildiği yer manasında, hapishane.
mesele: önemli konu.
muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.
muzır: zararlı, zarar veren.
nam: ad
namahrem: mahrem olmayan, bir şeyi bilmemesi gereken kişiler.
nazar-ı dikkat: dikkatli bakma, dikkatli bakış.
nazik: narin, ince; dikkat gerektiren, önemli.
nazır: vekil, bakan.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.
şakirt: talebe, öğrenci.
saniyen: ikinci olarak.
şaşaa: gösteriş, dedbebe.
serseri: gayesiz, hedefsiz, öteden beri başıboş olan.
sır: gizli hakikat, bir şeyin dikkat ve tecrübe ile anlaşılabilen ince yanı.
şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah'ı hamd etme.
umum: bütün, herkes.
vâris: mirasçı
yâd: anma.
zemin: yer.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

Aziz, sıddık, sarsılmaz, sıkıntıdan usanıp bizlerden çekilmez kardeşlerim,

Şimdi maddî, manevî bir sıkıntıdan nefsim sizin hesabınıza beni mahzun eyleyken, birden kalbe geldi ki, hem senin, hem buradaki kardeşlerin tek birisiyle yakında görüşmek için bu zahmet ve meşakkatin başka surette on mislini çekseydiniz yine ucuz olurdu. Hem Nurun takvadarâne ve riyazetkârâne meşrebi, hem umuma ve en muhtaçlara, hatta muarızlara ders vermek mesleği, hem dairesindeki şahs-ı manevîyi konuşturmak için eski zamanda ehl-i hakikatin senede hiç olmazsa bir-iki defa içtimâları ve sohbetleri gibi, Nur Şakirtlerinin de birkaç senede en müsait olan Medrese-i Yusufiyede bir defa toplanmalarının lüzumu cihetinde bin sıkıntı ve meşakkat dahi olsa, ehemmiyeti yoktur. Eski hapislerimizde birkaç zaif kardeşlerimizin usanıp daire-i Nuriyeden çekinmeleri onlara pek büyük bir hasaret oldu; ve Nurlara hiç zarar gelmedi. Onların yerine daha metin, daha muhlis şakirtler meydana çıktılar. Madem dünyanın bu imtihanları geçicidir, çabuk giderler, sevaplarını, meyvelerini bizlere verirler; biz de inayet-i İlahîyeye itimad edip, sabır içinde şükretmeliyiz.

Said Nursî

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

Aziz: izzetli, muhterem, saygın.
cihet: yön.
daire-i Nuriye: nura ait daire, nur dairesi.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
ehl-i hakikat: hakikati arzulayanlar, gerçeği bulup onun peşinden gidenler; Allah adamı.
hasaret: hasar, zarar, ziyan.
içtima: toplanma, bir araya gelme.
inayet-i İlahîye: Allah'ın yardımı.
itimât: dayanma, güvenme.
maddî: madde ile alâkalı, cismanî.
Madem: ...den dolayı, böyle ise.
mahzun: hüznünlü, kederli, üzüntülü.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
medrese-i Yusufiye: Yusuf'un medresesi, Hz. Yusuf'un (a.s.) iftira, haksızlık ve zulüm ile hapiste kalmasından kinaye olarak, iman ve Kur'an'a hizmetinden dolayı tevkif edilenlerin hapsedildiği yer manasında, hapishane.
meşakkat: zahmet, sıkıntı, güçlük, zorluk.
meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.
meşrep: gidiş, hareket tarzı, tavır, tutum, meslek.
metin: sağlam ve dayanıklı; kolaylıkla sarsılmayan, telâşa düşmeyen ve korkuya kapılmayan.
misil: kat; eş.
muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.
muhlis: ihlâslı, samimî; bir işi hiç

bir karşılık beklemeden sırf Allah rızası için yapan.
nefis: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.
riyazetkârâne: nefsinin terbiyesine ederek; ölümlü ve geçici şeylerden nefsinin çekerek kanaat içinde yaşayarak.
sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.

şahs-ı manevî: manevî şahıs, belli bir kişi olmayıp bir cemaatte meydana gelen manevî şahıs.
sakirt: talebe, öğrenci.
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.
şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnuluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile

Allah'ı hamd etme.
suret: biçim, şekil, tarz.
takvadarâne: takvaya düşkün olarak; bütün günahlardan kendini koruyarak, dinin yasak ettiği şeylerden kaçınarak.
umum: bütün, herkes.
zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.
zaif: zayıf.

1 بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim, bu medrese-i Yusufiyede ders arkadaşlarım,

Bu gelen gece olan Leyle-i Berat, bütün senede bir kudsi çekirdek hükmünde ve mukadderât-ı beşeriyenin programı nevinden olması cihetiyle, Leyle-i Kadrin kudsiyetindedir. Herbir hasenenin Leyle-i Kadirde otuz bin olduğu gibi, bu Leyle-i Beratta herbir amel-i sâlihın ve herbir harf-i Kur'ân'ın sevabı yirmi bine çıkar. Sâir vakitte on ise, şuhûr-u selâsede yüze ve bine çıkar. Ve bu kudsi leyalî-i meşhûrede, on binlere, yirmi bine veya otuz binlere çıkar. Bu geceler elli senelik bir ibâdet hükmüne geçebilir. Onun için, elden geldiği kadar Kur'ân'la ve istiğfar ve salâvâtle meşgul olmak büyük bir kârdır.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Mübarek ramazan-ı şerifinizi bütün ruhucanımızla tebrik ediyoruz. Cenab-ı Hak bu ramazan-ı şerifin Leyle-i Kadri umumumuza bin aydan hayırlı eylesin, âmin. Ve seksen sene bir ömr-i makbul hükmünde hakkınızda kabul eylesin, âmin.

Said Nursî

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

amel-i salih: Allah rızasına uygun hayırlı iş, dine uygun hareket, davranış.
âmin: Yâ Rabbi! Öyle olsun, kabul eyle!" anlamında duanın sonunda söylenir.
Aziz: izzetli, muhterem, saygılı.
cihet: yön.
harf-i Kur'ân: Kur'ân harfi.
hasene: hayırlı amel, Allah rızasına uygun iş.

hükmünde: değerinde, yerinde.
hükmüne: yerine, değerine.
istiğfar: tövbe etme, Allah'tan günahlarının bağışlanmasını isteme.
kudsi: mukaddes, yüce.
kudsiyet: kutsallık, mukadderlik, azizlik.
Leyali-i meşhure: meşhur

geceler, mübarek geceler, kandil geceleri.
Leyle-i Berat: Berat Gecesi, Şaban ayının 15. gecesi.
Leyle-i Kadir: Kadir Gecesi, Kur'ân-ı Kerim'in dünya semasına nazil olduğu gece, Ramazan'ın 27. gecesi.
medrese-i Yusufiye: Yusuf'un medresesi, Hz. Yusuf'un (a.s.) iftira, haksızlık ve

zulüm ile hapiste kalmasından kinaye olarak, iman ve Kur'ân'a hizmetinden dolayı tevkif edilenlerin hapsedildiği yer manasında, hapisshane.

Mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.
mukadderat-ı beşeriye: insanlığın mukadderatı, insanlığın kaderi.

nevi: çeşit, tür.

ömr-i makbul: beğenilen, değerli, makbul hayat.

Ramazan-ı Şerif: mübarek, şerefli Ramazan ayı.

ruh u cân: ruh ve can; ruh ve canla.

Sair: diğer, başka, öteki.

salâvat: Hz Muhammed'e rahmet ve esenlik dileme, salât ve selâm etme; 'Allahümme salli ala seyidî-dinâ muhammedin ve ala âlî seyidîdinâ muhammed' deme.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.

şuhur-i selâse: Üç Aylar; Recep, Şaban ve Ramazan.

umum: bütün, herkes.

Aziz, sıddık, sarsılmaz, telâş etmez, ahireti bırakıp fânî dünyaya dönmez kardeşlerim,

Bir parça daha burada kalmaktan, meselemizi bir derece genişlendirmek istemelerinden mahzun olmayınız; bilakis, benim gibi memnun olunuz. Madem ömür durmuyor, zevale koşuyor, böyle çilehanede uhrevî meyveleriyle bâkileşiyor. Hem, Nurun ders dairesi genişliyor. Meselâ, ehl-i vukufun hocaları, tam dikkatle *Siracün-nur'u* okumaya mecbur oluyorlar. Hem, bu sırada çıkmamızın, bir-iki cihetle hizmet-i imaniyemize bir noksanlık gelmek ihtimali var. Ben sizlerden şahsen çok ziyade sıkıntı çektiğim hâlde çıkmak istemiyorum. Siz de mümkün olduğu kadar sabır ve tahammüle ve bu tarz-ı hayata alışmaya ve Nurları yazmak ve okumaktan teselli ve ferah bulmaya çalışınız.

Said Nursî

Saniyen: “Risale-i Nur Kur’ân’ın çok kuvvetli, hakikî bir tefsiridir” tekrar ile dediğimizden, bazı dikkatsizler tam manasını bilemediğinden bir hakikati beyân etmeye bir ihtar aldım. O hakikat şudur:

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.

Aziz: izzetli, muhterem, saygın.

bâki: ebedî, daimî, sürekli ve kalıcı olan.

beyan: açıklama, bildirme, izah.

bilakis: aksine, tersine.

cihet: yön.

çilehane: çile yeri, çile çekilen yer.

ehl-i vukuf: bir mesele hakkında bilgi ve yetki sahibi olanlar.

fânî: ölümlü, geçici.

ferah: gönül açıklığı, sevinç, sevinme.

hakikat: gerçek, esas.

hakikî: gerçek.

hizmet-i imaniye: iman ve Kur’ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına

1. Allah’ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

hizmet etme.

ihhtar: hatırlatma, uyarı.

ihtimal: olabirlik.

Madem: ...den dolayı, böyle ise.

mahzun: hüznünlü, kederli, üzüntülü.

mesele: önemli konu.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.

sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.

şahsen: şahıs itibarıyla, şahısça, bizzat, kendisi.

Saniyen: ikinci olarak.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.

tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.

tarz-ı hayat: hayat tarzı, yaşama şekli.

tefsir: Kur’ân’ın mana bakımından izahı, açıklaması.

teselli: avutma, acısını dindirme.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.

zeval: sona erme, bitme, yok olma.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

Tefsir iki kısımdır:

• *Birisi*, malûm tefsirlerdir ki, Kur'ân'ın ibaresini ve kelime ve cümlelerinin manalarını beyan ve izah ve ispat ederler.

• *İkinci kısım tefsir ise*, Kur'ân'ın imanî olan hakikatlerini kuvvetli hüccetlerle beyân ve ispat ve izah etmektedir. Bu kısmın pek çok ehemmiyeti var. Zahir malûm tefsirler, bu kısmı bazen mücmel bir tarzda derç ediyorlar. Fakat, Risale-i Nur, doğrudan doğruya bu ikinci kısmı esas tutmuş, emsalsiz bir tarzda muannid feylesofları sus-turan bir manevî tefsirdir.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ehemmiyetli bir taraftan ehemmiyetli ve manidar bir sual edilmiş. Bana sordular ki: “Siz cemiyet olmadığınız, üç mahkeme o cihette beraat vermesiyle ve yirmi seneden beri tarassut ve nezaret eden altı vilâyetin o noktadan ilişmemeleriyle tahakkuk ettiği hâlde, Nurcularda öyle harika bir alâka var ki, hiçbir cemiyette hiçbir komitede yoktur. Bu müşkülü halletmenizi isteriz” dediler.

Ben de cevaben dedim ki: “Evet, Nurcular cemiyet memiyet, hususan siyasî ve dünyevî ve menfî ve şahsî ve cemaatî menfaat için teşekkül eden cemiyet ve komite

la ilgili.

ispat: doğruyu delillerle gösterme.

izah: açıklama, ayrıntılan ile anlatma.

komite: kötü bir maksat için toplanmış topluluk, cemiyet.

malûm: bilinen, bilinir olan.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

manidar: nükteli, ince manalı.

menfaat: fayda.

menfî: olumsuz, müspet olmayan.

muannit: inatçı, ayak direyen.

mücmel: öz olarak anlatılmış, kısa ve az sözle ifade edilmiş, öz, özet.

müşkül: güçlük, zorluk.

nezaret: gözetme, bakma, kontrol etme.

Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

şahsî: şahsa, kişiye ait, hususî.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabulleyen.

siyasî: siyasetle ilgili, siyasete ait.

sual: soru.

tahakkuk: gerçekleşme, kesinleşme.

tarassut: gözetme, göz altında tutma.

tarz: biçim, şekil.

tefsir: Kur'ân'ın mana bakımından izahı, açıklaması.

teşekkül: kurulma, oluşma, şekillenme.

vilâyet: il.

Zahir: görünen, görünücü.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

alâka: ilgi, ilişki, bağ.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.

beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılma.

beyan: açıklama, bildirme, izah.

cemaatî: cemaate ait, topluluğa ait olan.

cemiyet: manevî birlik teşkil eden topluluk.

cevaben: cevap olarak, karşılık şeklinde.

cihet: yön.

derç: sokma, içine alma.

dünyevi: dünyaya ait.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

ehemmiyetli: önemli.

emsalsiz: benzersiz.

feylesof: dinsiz, sapık fikirli, felsefe ile uğraşan.

hakikat: gerçek, esas.

hall: çözme, karışık bir meseleyi şüphe edilmeyecek derecede açıklama.

harika: olağanüstü.

hüccet: delil.

hususan: bilhassa, özellikle.

ibare: metin, cümle veya bir kaç cümleden oluşan söz grubu.

imani: imana dair olan, iman-

değiller ve olamazlar. Fakat, bu vatanın eski kahramanları kemal-i sevinçle şahadet mertebesini kazanmak için ruhlarını feda eden milyonlar İslâm fedailerinin ahfatları, oğulları ve kızları o fedailik damarından irsiyet almışlar ki, bu harika alâkayı gösterip Denizli Mahkemesinde bu âciz biçare kardeşlerine bu gelen cümleyi onlar hesabına söyledirdiler:

“Milyonlar kahraman başlar feda oldukları bir hakikate, başımız dahi feda olsun’ diye, onlar namına söylemiş, mahkemeyi hayret ve takdirle susturmuş.

“Demek, Nurcularda hakikî, halis, sırf rıza-i İlahî için ve müspet ve uhrevî fedailer var ki; mason ve komünist ve ifsat ve zındıka ve ilhat ve Taşnak gibi dehşetli komiteler o Nurculara çare bulamayıp, hükümeti ve adliyeyi aldatarak lâstikli kanunlar ile onları kırmak ve dağıtmak istiyorlar. İnşallah bir halt edemezler. Belki, Nurun ve imanın fedailerini çoğaltmaya sebebiyet verecekler.”

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Dünkü suale benzer, kırk sene evvel olmuş bir suâl ve cevabı size hikâye edeceğim. O eski zamanda, Eski Said'in talebeleri üstatlarıyla şiddet-i alâkaları fedailik derecesine geldiğinden, Van, Bitlis tarafında Ermeni komitesi Taşnak fedailerini çok faaliyette bulunmasıyla, Eski Said

âciz: zayıf, güçsüz.

ahfat: oğul oğulları, torunlar.

alâka: ilgi, ilişki, yakınlık.

Aziz: izzetli, muhterem, saygın.

biçare: çaresiz, zavallı.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.

evvel: önce.

fedâ: uğruna verme, kurban olma.

fedai: canını esirgemeyen, mühim bir maksat uğruna canını vermeye hazır bulunan.

hakikat: gerçek, esas.

hakikî: gerçek.

halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.

hâl: karıştırmaya, uygunsuz fiil ve davranış.

harika: olağanüstü.

ifsat: fesada uğratma, bozma, karışıklık çıkarma.

ihlâd: islâm inancından dönme, Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayı.

iman: inanç, itikat.

inşallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.

irsiyet: soyaçekim.

kemal-i sevinç: tam bir sevinç ve mutluluk.

komite: kötü bir maksat için toplanmış topluluk, cemiyet.

komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

mason: dünyevî maksatlarla kurulmuş, sıkı bir dayanışmayı esas alan komiteci teşkilâtın mensubu.

mertebe: derece, basamak.

müspet: olumlu.

nam: ad.

Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden

kimse.

rıza-yı İlahî: Allah'ın rızası, hoşnutluğu.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

şahadet: şehitlik, şehit olma.

sebebiyet: sebep olma.

şiddet-i alâka: alâkanın, ilginin şiddeti, ilginin aşırılığı.

sıddık: çok doğru, dürüst,

hakki ve hakikati tereddütsüz kabullenen.

sual: soru.

takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.

talebe: öğrenci.

Taşnak: bir Ermeni komitesi.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.

zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

onlara karşı duruyordu, bir derece susturuyordu. Kendi talebelerine mavzer tüfekleri bulup, medresesi bir vakit asker kışlası gibi silâhlar, kitaplarla beraber bulunduğu vakit, bir asker feriki geldi, gördü, dedi: “Bu medrese değil, kışladır.” Bitlis hâdisesi münasebetiyle evhama düştü, emretti: “Onun silâhlarını alınız.” Bizden ellerine geçen on beş mavzerimizi aldılar. Bir-iki ay sonra Harb-i Umumî patladı; ben tüfeklerimi geri aldım. Her ne ise...

Bu hâller münasebetiyle benden sordular ki: “Dehşetli fedaileri bulunan Ermeni komitesi sizden korkuyorlar ki, siz Van’da Ereğ Dağına çıktığınız zaman, fedailer sizden çekinip dağılıyorlar, başka yere gidiyorlar. Acaba sizde ne kuvvet var ki öyle oluyor?”

Bende cevaben diyordum: “Madem fânî dünya hayatı, küçücük ve menfi milliyetin muvakkat menfaati ve selâmeti için bu harika fedakârlığı yapan Ermeni fedaileri karşımızda görünürler; elbette hayat-ı bâkiyeye ve pek büyük İslâm milliyet-i kudsiyesinin müspet menfaatlerine çalışan ve “Ecel birdir” itikat eden talebeler, o fedailerden geri kalmazlar. **(HAŞİYE)** Lüzum olsa, o kat’î ecelini ve zahirî birkaç sene mevhum ömrünü, milyonlar sene bir ömre ve milyarlar dindaşların selâmetine ve menfaatine tereddütsüz, müftehirâne feda ederler.”

Said Nursî

HAŞİYE: Kardeşlerim, namına âcizâne diyorum ki: Lüzum olursa, inşaallah çok ileri geçeceğiz. Bizler dinde olduğu gibi, kahramanlıkta da ecdadımızın vârisleri olduğumuzu göstereceğiz.

cevaben: cevap olarak, karşılık şeklinde.

Dehşetli: ürkütücü, korkunç.
dindaş: aynı dinden olan, din kardeşi.

ecel: her canlının Allah tarafından takdir edilen ölüm vakti.

evham: vehimler, zanlar, kuruntular.

fânî: ölümlü, geçici.

feda: uğruna verme, kurban olma.

fedai: canını esirgemeyen,

mühim bir maksat uğruna canını vermeye hazır bulunan.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

ferik: askerî kolordu kumandanı, korgeneral.

hâdis: olay.

Harb-i Umumi: genel harp, dünya savaşı.

harika: olağanüstü.

haşiye: dipnot.

hayat-ı bakiye: bâkî olan, sonsuz hayat, ahiret hayatı.

itikat: inanç, iman.

kat’î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.

kışla: ask. askerlerin topluca barındığı büyük yapı; askerî birliklere ait bina.

komite: kötü bir maksat için toplanmış topluluk, cemiyet.

Madem: ...den dolayı, böyle ise.

mavzer: bir cins tüfek.

medrese: eski dönemde ders okutulan düzenli öğretim kuruluğu.

menfaat: fayda.

menfi: olumsuz, müspet olmayan.

mevhum: hakikatte olmayan, vehim ve hayal ürünü olan.

milliyet-i kudsiye: mukaddes ve kıymetli milliyet.

müftehirâne: iftiharla, övünerek, gururlu bir şekilde.

münasebet: vesile, -dan dolayı.

müspet: olumlu.

muvakkat: geçici.

selâmet: salimlik, eminlik, kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma.

taleb: öğrenci.

tereddüt: kararsızlık, şüpheye kalma.

zahirî: görünüşte olan; zahire, dışarı ait olan.

Aziz, sıddık, vefadar ve şefkatli kardeşlerim,

İki gündür hem başımda, hem asabımda tesirli bir nezle ağrısı var. Böyle hâllerde bir derece dostlarla görüşmekten teselli ve ünsiyet almaya ihtiyacım içinde acip tecrit ve yalnızlık vahşeti beni sıktı; böyle bir nevi şekva kalbe geldi: “Neden bu tazip oluyor, hizmetimize faydası nedir?”

acip: tuhaf, hayrette bırakan.

asap: sinirler.

avam-ı ehl-i iman: ehl-i imanın, mü'minlerin avam tabakası.

Aziz: izzetli, muhterem, saygın.

bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.

cihet: yön.

desise: hile, oyun, aldatmaca.

dünyevî: dünyaya ait.

ehl-i makamat: makamlarda bulunanlar.

enaniyet: kendini beğenme, bencilik, egoistlik.

faide: fayda.

garaz: kötü kasıt, düşmanca niyet, kin.

hâk: doğru, gerçek, hakikat.

hakikat: gerçek, doğru.

halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.

halisâne: temiz kalplilikle, samimî bir şekilde, sırf Allah rızasını gözeterek.

havas: bilgi ve yaşayışta üstün olanlar, önde gelenler.

hile: aldatmaya yönelik düzen, desise.

hisse: pay, nasip.

ihtar: hatırlatma, uyarı.

inayet-i Rabbanîye: her şeyin terbiye ve idare eden Cenab-ı Hakkın yardımı.

itimad: dayanma, güvenme.

kader-i İlâhî: İlâhî kader, Allah'ın kader kanunu.

kanaat: inanma, görüş, fikir.

mehenk: ölçü, ayar.

menfaat: fayda.

meydan-ı imtihan: imtihan meydanı, dünya.

muannit: inatçı, ayak direyen.

muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.

müsaade: izin.

nam: ad.

Nefis: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.

nevi: çeşit, tür.

şahsî: şahsa, kişiye ait, hususî.

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek

Birden, bu sabah kalbe ihtar edildi ki: Siz bu şiddetli imtihana girmek ve inceden inceye sizi kaç defa altın mı, bakır mı diye mihenge vurmak ve her cihette sizi insafsızca tecrübe etmek ve “Nefislerinizin hisseleri ve desiseleri var mı, yok mu?” üç-dört eleklerle elenmek, hâlisane, sırf hak ve hakikat namına olan hizmetinize pek çok lüzumu vardı ki, kader-i İlâhî ve inayet-i Rabbanîye müsaade ediyor. Çünkü, böyle meydan-ı imtihanında inatçı ve bahaneci insafsız muarızların karşısında teşhir edilmesinden herkes anladı ki; hiçbir hile, hiçbir enaniyet, hiçbir garaz, hiçbir dünyevî ve uhrevî ve şahsî menfaat karışmayarak, tam halis, hak ve hakikatten geliyor. Eğer perde altında kalsaydı, çok manalar verilebilirdi; daha avam-ı ehl-i iman itimat etmezdi, “Belki bizi kandırırlar.” Ve havas kısmı dahi, vesvese ederdi; belki, “Bazı ehl-i makamat gibi, kendilerini satmak, itimad kazanmak için böyle yapıyorlar” diye, daha tam kanaat etmezlerdi. Şimdi imtihandan sonra, en muannit vesveseli dahi

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

sevme, içten ve karşılıksız başkalarıyla olan ilişkisini dostluk.

şekva: şikâyet.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.

tazip: azap çekirme, eziyet etme, sıkıntı verme.

tecrit: hücre hapsi; bir kişinin

teselli: avutma, acısını dindirme.

teşhir: ilân etme, herkese duyurma, gösterme.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.

ünsiyet: alışkanlık, üflet,

vahşet: ürkütücü ve korkunç olan şey.

vefadar: sözünde ve dostluğunda devamlı olan, vefalı dost.

vesvese: şüphe, kuruntu, kalbe gelen asılsız kötü ve sinsî düşünceler.

teslime mecbur oluyor. Zahmetiniz bir, kârınız bindir inşaallah.

Said Nursî

بِسْمِ سُبْحَانَهُ
1

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Medar-ı ibret ve hayret iki esaretimde, şahsıma karşı bir muameleyi beyan etmek ihtar edildi. Şöyle ki:

Rusya'da Kosturma'da, doksan esir zabitlerimizle beraber bir koğuşta idik. Ben o zabitlerimize ara sıra ders veriyordum. Bir gün Rus kumandanı geldi, gördü, dedi: "Bu Kürt, gönüllü alay kumandanı olup çok askerlerimizi kesmiş. Şimdi de burada siyasî ders veriyor. Ben yasak ediyorum, ders vermesin." İki gün sonra geldi, dedi: "Madem dersiniz siyasî değil, belki dinîdir, ahlâkîdir; dersine devam eyle." İzin verdi.

İkinci esaretimde, bu hapiste iken, yirmi sene derslerimi dinlemiş ve benden daha güzel ders veren bir has kardeşimin ve zarurî hizmetimi gören hizmetçilerimin benim yanıma gelmeleri, adliye memuru tarafından yasak edildi; tâ benden ders almasınlar. Hâlbuki, Nur Risaleleri başka derslere hiç ihtiyaç bırakmıyor ve hiçbir dersimiz kalmamış ve hiçbir sırrımız gizli kalmamış. Her ne ise, bu uzun kıssayı kısa kesmeye bir hal sebep oldu.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

ahlâki: ahlâkla ilgili, ahlâka ait.
alay: üç tabur piyade veya beş bölük süvari askerinden oluşan askerî kuvvet.
Aziz: izzetli, muhterem, saygın.
beyan: açıklama, bildirme, izah.

esaret: esirlik, tutsaklık, hüküm altında bulunma.
esir: savaşta düşman eline düşen kimse, tutsak.
Evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
ihtar: hatırlatma, uyarı.
inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.

kıssa: anlatılan olay, hikâye.
koğuş: hastahane, kışla, hapishane gibi umumî binalarda çok sayıda kişinin oturmasına veya yatmasına mahsus büyük oda.
kumandan: komutan.
Madem: ...den dolayı, böyle ise.

Medar-ı ibret ve hayret: ibret ve hayret sebebi.
muamele: davranma, davranış.
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabulleyen.
sır: gizli hakikat.
siyasî: siyasetle ilgili, siyasete ait.
zabit: subay.
Zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.
zarurî: zorunlu.

SIKINTILI MUSİBETLERİMİ HİÇ İNDİREN BİR HAKİKATLİ TESELLİDİR.

Birinci: Hakkımızda zahmet rahmete dönmesi.

İkinci: Kader adaleti içinde rıza ve teslim ferahı.

Üçüncü: İnyet-i hassanın Nurcular hakkında hususiyetindeki sevinç.

Dördüncü: Geçici olmasından, zevalinde lezzet.

Beşinci: Ehemmiyetli sevaplar.

Altıncı: Vazife-i İlähiyeye karışmamak.

Yedinci: En şiddetli hücumdan en az meşakkat ve küçük yaralar.

Sekizinci: Sair musibetzedelere nispeten çok derece hafif.

Dokuzuncu: Nur ve iman hizmetinde şiddetli imtihandan çıkan yüksek ilânatın tesiratındaki sürur.

Dokuz adet manevî sevinçler, öyle teskin edici bir merhem ve tatlı bir ilâçtır ki, tarif edilmez, ağır elemlemizi teskin ediyor.

Said Nursî

Ehemmiyetli: önemli.
elem: dert, üzüntü, maddî-manevî ızdırıp.
ferah: gönül açıklığı, sevinç, sevinme.
hakikat: gerçek, esas.
hücum: saldıрма.
hususiyet: hususilik, ayırıcı özellik.
ilânat: ilânlar.
iman: inanç, itikat.
inyet-i hassa: özel yardım, Cenab-ı Hakk'ın sevdiği kullanna

yapmış olduğu hususî himayesi ve yardımı.
Kader: İlähî hüküm; Cenab-ı Hakkın takdir ve tayin etmesi.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
merhem: ilâç; acıyı, kederi teskin eden şey.
meşakkat: zahmet, sıkıntı, güçlük, zorluk.
musibet: felâket, belâ.
musibetzedede: musibet gör-

müş, felâkete uğramış, belâya, kazaya uğrayan.
nispeten: nispetle, kıyaslayarak.
Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup nesreden kimse.
rahmet: şefkat etmek, merhamet etmek, esirgemek.
rıza: razı olma, hoşnutluk.
Sair: diğer, başka, öteki.

sürur: sevinç, mutluluk.
teselli: avutma, acısını dindirme.
tesirat: etkiler, tesirler.
teskin: sakinleştirme, yatıştırma.
Vazife-i İlähiye: doğrudan doğruya Allah'a ait olan iş ve vazife.
zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.
zeval: zail olma, sona erme, yok olma.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Haccı men eden, zezemi döktüren, hakkımızda eşedd-i zulme müsaadekâr davranan ve *Zülfikar* ve *Siracünnur*'un müsaaderesine ehemmiyet vermeyen ve bizi garazkârâne, kanunsuz tazip eden memurları terfi ettirip hanemizden çıkan mazlumâne, lisan-ı hâl ile yüksek ağlamamızı ve sesimizi iştirmeyen bir müstebit kabinenin zamanında en rahat yer hapistir. Yalnız mümkün olsa, başka hapse naklolsak, tam selâmet olur.

Saniyen: Onlar, nasıl zorla en mahrem risaleleri en namahreme okuttular; öyle de, zorla ısrar edip, bizi cemiyet yapmaya mecbur ediyorlar. Hâlbuki, cemiyet ve komiteciliğe hiç ihtiyacımızı hissetmiyorduk. Çünkü, ittihad-ı ehl-i iman cemaatindeki uhuvvet-i İslâmiye, Nurcularda pek halisâne, fedakârâne inkişaf ettiği gibi; ve eski ecdatlarımızın kemal-i aşkla ruhlarını feda ettikleri bir hakikate Nur Şakirtleri o milyonlar kahraman ecdatlarından irsiyet aldıkları kuvvetli bir fedailik ile o hakikate bağlanmaları, şimdiye kadar resmî veya siyasî, gizli ve aşikâr cemiyetler ve komiteciliğe ihtiyaç bırakmıyordu. Demek, şimdi bir ihtiyaç var ki, kader-i İlâhî onları bize musallat ediyor. Onlar mevhum bir cemiyet isnadıyla zulmederler; kader ise, “Neden tam ihlâsla, tam bir tesanütle, tam bir ‘hizbullah’ olmadınız?” diye bizi onların elle-riyle tokatladı, adalet etti.

Said Nursî

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

aşikâr: açık, belli, meydanda.
Aziz: izzetli, muhterem, saygın.
cemaat: topluluk, aralarında çeşitli bağlar bulunan insanlar topluluğu.
cemiyet: manevî birlik teşkil eden topluluk.
ecdat: dedeler, büyük babalar, atalar.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
eşedd-i zulüm: zulmün en şiddetlisi.
Evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
fedâ: uğruna verme, kurban olma.
fedâî: canını esirgemeyen, mühim bir maksat uğruna ca-

nını vermeye hazır bulunan.
fedakârâne: fedakârca, fedakârlıkla.
garazkârâne: garz ve düşmanlığa kapılarak, garazkârlıkla, düşmancasına.
hakikat: gerçek, esas.
hakikat: gerçek, esas.
halisâne: temiz kalplilikle, samimi bir şekilde, sırf Allah n-

zasını gözeterek.
hizbullah: Allah'ın taraftarı, Allah'a bağlı olan topluluk.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsizin, sırf Allah rızası için yapma.
inkişaf: ortaya çıkma, keşfolunma; gelişme.
irsiyet: soyacekim.
isnat: dayandırma, mal etme, bir şeyi bir kimseye ait gösterme.
ittihad-ı ehl-i iman: inanan kimselerin birliği, Allah'a inananların birleşmesi.
kabine: hükümet, vekiller hey'eti, bakanlar kurulu.
kader: İlâhî hüküm; Cenab-ı Hakkın takdir ve tayin etmesi.
kader-i ilâhî: ilâhî kader, Allah'ın kader kanunu.
kemal-i aşk: aşkın son derecesi; tam bir aşk, büyük bir aşk.
komite: kötü bir maksat için toplanmış topluluk, cemiyet.
lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.
mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken, gizli.
mazlumâne: mazlumca, zulme uğramış şekilde.
men: yasak etme, engelleme.
mevhum: hakikatte olmayan, vehim ve hayal ürünü olan.
müsaadekâr: zorluk çıkarmayan, hoşgörülü sahibi, uysal davranan.
müsadere: toplatma, elden alma.
musallat: çok fazla rahatsız eden, fazlasıyla üzerine giden ve sataşan.
müstebit: zulüm ve baskıda bulunan, zorba.
nakil: bir yerden başka bir yere taşıma, yer değiştirme, aktarma.
namahrem: mahrem olmayan, bir şeyi bilmemesi gereken kişiler.
Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.
ruh: dînilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
şakirt: talebe, öğrenci.
Saniyen: ikinci olarak.
selâmet: salimlik, eminlik, kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma.
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.
siyasî: siyasetle ilgili, siyasete ait.
tazip: azap çekirme, eziyet etme, sıkıntı verme.
terfi: yükselme, rütbe alma.
tesanüt: dayanışma, birbirine dayanma ve destek olma.
uhuvvet-i İslâmiye: İslâm kardeşliği.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

alâka: ilgi, ilişki, bağ.
alâkadar: ilgili, ilişki.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
aleyh: karşı, karşıt.
cemiyet: manevî birlik teşkil eden topluluk.
cilve: tecelli, görüntü.
cüz'î: küçük, az; kıymetsiz, önemsiz.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
delil: bir davayı ispata yarayan şey, bürhan.
desise: hile, oyun, aldatmaca.
emare: alâmet, belirti, nişan.
evham: vehimler, zanlar, kuruntular.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hakikat: gerçek, doğru.
halâs: kurtulma, kurtuluş, selâmete erme.
hilâfet: halifelik, İslam devlet reisliği.
hücum: saldırma.
iftira: aslı olmadan birine suç yükleme, olmayan bir suçu başkasına yükleme.
inayet: yardım, ihsan, lütuf.
inayet-i İllâhiye: Allah'ın yardımı.
intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolunma.
isnat: dayandırma, mal etme, bir şeyi bir kimseye ait gösterme.
istirham: rica etme.
jurnal: ihbar, şikâyet.
kabine: hükümet, vekiller hey'eti, bakanlar kurulu.
kanaat: inanma, görüş, fikir.
komite: kötü bir maksat için toplanmış topluluk, cemiyet.
Madem: ...den dolayı, böyle ise.
makbuliyet: makbullük, beğenilmişlik, geçerlilik.
mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.
medar-ı mes'uliyet: sorumluluk sebebi.
medrese: eski dönemde ders okutulan düzenli öğretim kurulu-

Bu defa taarruz pek geniş dairede, reis-i hükümet ve hazır kabine, plânlı ve dehşetli bir evham ile hücum etti. Benim aldığım bir habere göre ve çok emarelerle gizli münafıkların yalan jurnalleri ve desiseleriyle, bizi hilâfet komitesiyle ve Nakşî tarikatının gizli cemiyetiyle tam alâkadar, belki pişdar gösterip, hükümeti büyük bir telâşa sevk ederek, Nurun büyük mecmualarının İstanbul'da ciltlenip âlem-i İslâm'da intişarını ve inayet ve makbuliyetlerini bir delil gösterip, hükümeti korkutup, kıskanç resmî hocaları ve vehham memurları aleyhimize insafsızca çevirdiler. Tahminlerince, herhâlde çok vesikalar, emareler görülecek.

Hem, Eski Said damarıyla tahammül etmeyerek, "Ortalığı karıştıracak" diye kanaatleri varmış. Cenab-ı Hakka hadsiz şükür olsun, o musibeti binden bire indirdi. Bütün taharrilerde, hiçbir cemiyet ve komitelerle bir alâkâmızı bulamadılar. Yoktur ki, bulsunlar. Onun için savcı, iftiralara ve yanlış manalara, medar-ı mes'uliyet olmayan Nurlar ve biz yüzde doksan dokuz derece musibetten halâs olduk; öyle ise, değil şekva, belki binler şükür etmekle inayet-i İllâhiyenin bu cilvesinin tamamını sabır, şükür, istirhamla beklemeliyiz ve Nur dersleriyle, bu medresenin mütemadiyen çıkan ve giren muhtaç ve müştaklarını teselli vererek, yardım etmeliyiz.

Said Nursî

su.

münafık: nifak sokan, ara bozucu; kalbinde küfrü gizlediği halde Müslüman görünen.
musibet: felâket, belâ.
müştak: arzulu, fazla istekli, iştiaç gösteren.
mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı.
Nakşî: Hz. Şah-ı Nakşibendî'nin kurduğu tarikat ve bu tarikate mensup olan.
pişdar: önde giden, öne düzen, öncü.

reis-i hükümet: hükümet başkanı; başbakan.
resmî: devlet adına olan.
sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.
şekva: şikâyet.
sevk: yöneltme.
şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hâl ile Allah'ı hamd etme.
taarruz: saldırma, sataşma, ilişme.
tahammül: zora dayanma,

kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.
taharri: arama, araştırma.
tarikât: Allah'a ulaşmak için şeyhin gözetiminde müridin takip edeceği terbiye usul ve yolu.
teselli: avutma, acısını dindirme.
vehham: çok şüphe ve vesvese eden, çok kuruntulu; vehimli, kuruntulu.
vesika: dayanılacak, güvenilecek sağlam delil, belge.

Üçüncü Medrese-i Yusufiye olan Afyon hapisanesinde Üstat Said Nursî, *Elhüccetüzzehra* adlı bir risale telif etti. Tevhid, risalet-i Ahmediye (a.s.m.) ve Fatihâ'nın tefsiri hakkında olan bu çok kıymetli risale, hapiste bulunan Nur Talebeleri ve mahpuslar için ilmî ve imanî dersleri havi olmasından, hapiste hayırlı ve nurlu bir meşgale oldu. Mahkeme kararından sonra, Üstatla beraber hapiste bulunan talebelerin yazdıkları bir takrizi, aynen aşağıya derç ediyoruz.

Risale-i Nur nedir? Bediüzzaman kimdir?

Her asır başında hadisçe geleceği tebşir edilen dinin yüksek hadimleri, emr-i dinde müptedi değil, müttebidirler. Yani, kendilerinden ve yeniden bir şey ihdas etmezler, yeni ahkâm getirmezler. Esasat ve ahkâm-ı diniyeye ve sünen-i Muhammediyeye (a.s.m.) harfiyen ittiba yoluyla dini takvim ve tahkim ve dinin hakikat ve asliyetini izhar ve ona karıştırılmak istenilen ebatlı ref ve iptal ve dine vaki tecavüzleri red ve imha ve evamir-i Rabbaniyeyi ikame ve ahkâm-ı İlâhiyenin şerafet ve ulviyetini izhar ve ilân ederler. Ancak tavr-ı esasîyi bozmadan ve ruh-i aslîyi rencide etmeden, yeni izah tarzlarıyla, zamanın fehmine uygun yeni ikna usulleriyle ve yeni tevcihat ve tafsilât ile ifa-i vazife ederler.

ahkâm: dinî hükümler, emirler.
ahkâm-ı diniye: dine ait hükümler, dinle ilgili hükümler.
ahkâm-ı İlâhiye: İlâhî hükümler, Allah'ın hükümleri.
asır: yüzyıl.
asliyet: özgünlük, hususilik, orijinallik.
derç: sokma, içine alma.
ebatlı: boş, faydasız, esassız sözler, inançlar.
emr-i din: din emri, dinin emri, din işi.

esasat: esaslar, kökler, temeller.
evamir-i Rabbaniyeye: Allah'ın terbiye ve idare kanunları.
Fatiha: Kur'an-ı Kerim'in birinci suresi.
fehîm: anlayış.
hadim: hademe, hizmetçi.
hadis: Hz. Muhammed'e (a.s.m.) ait söz, emir, fiil veya Hz. Peygamberin onayladığı başkasına ait söz, iş veya davranış.
hakikat: gerçek, esas.

harfiyen: harfi harfine, hiç bir değişiklik yapmadan, aynen.
havi: içine alan, kapsayan, kuşatan.
ifâ-yı vazife: görevini yerine getirme, vazifeyi yapma.
ihdas: yeniden bir şey yapma, ortaya koyma.
ikame: oturtma, yerleştirme.
ikna: bir fikri, düşüncüyü akli delillerle kabul ettirme, inandırma.
imanî: imana dair olan, imanla ilgili.

imha: ortadan kaldırma, mahvetme.
iptal: boş, hükümsüz bırakma.
ittiba: tabii olma, uyma, itaat etme.
izah: açıklama, ayrıntıları ile anlatma.
izhar: gösterme, açığa vurma.
kıymetli: kıymetli, değerli.
mahpus: hapsedilmiş olan, tutuklu.
medrese-i Yusufiye: Yusuf'un medresesi, Hz. Yusuf'un (a.s.) iftira, haksızlık ve zulüm ile hapiste kalmasından kinaye olarak, iman ve Kur'an'a hizmetinden dolayı tevkif edilenlerin hapsedildiği yer manasında, hapishane.
meşgale: iş, uğraş, meşgul olunan şey.
müptedi: itikatta ehl-i sünnet yolundan ayrılan bid'at yolunu tutan kimse.
müttebi: ittiba eden, tâbi olan, uyan.
nurlu: ışıklı, parıltılı.
red: kabul etmeme.
ref: kaldırma, giderme.
rencide: incinmiş, kırılmış, gücendirilmiş.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
Risale-i Ahmediye: Peygamber Efendimizin (a.s.m.) peygamberliği.
ruh-i aslî: bir şeyin esas olan özü.
şerafet: şereflik, şerefli olma.
sünen-i Muhammediye: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) sünneti, ahlâk ve yaşayışı.
tafsilât: tafsilat, açıklamalar, izahlar.
tahkim: kuvvetlendirme, sağlamlaştırma, muhkem hale getirme.
takriz: övme yazısı, bir eser hakkında yazılan ve eserin başına konulan övgü yazısı.
takvim: en güzel biçimine koyma, düzeltme, kıvamına koyma.
talebe: öğrenci.
tarz: biçim, şekil.
tavr-ı esasî: gerçek tavır, asıl tavır.
tebşir: müjde verme, müjdeleme.
tecavüz: saldırma, sınırını aşma.
tefsir: Kur'an'ın mana bakımından izahı, açıklaması.
telif: eser yazma.
tevcihat: mana vermeler, yorumlamalar.
Tevhid: Allah'ın bir olduğuna inanma, birleme.
ulviyet: ulvîlik, yücelik, yükseklik.
usul: metot, düzen.
vaki: vuku bulan, olan, meydana gelen.

ahkâm-ı diniye: dine ait hükümler, dinle ilgili hükümler.

ahlâk-ı Muhammediye: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ahlâkı.

amil: yapan, işleyen, yapan.

âsâr: eserler.

âsâr-ı bergüzide: yüksek değerdeki eserler, değeri yüksek olan eserler.

âsâr-ı kudsiye: kudsi eserler, yüce belirtiler, izler.

âyinedar: ayna tutan.

eser-i âlişan: şanı büyük olanın eseri.

fehîm: anlayış.

feyz-i ulvî: yüksek feyiz, yüce feyiz.

fiilen: fiille, davranış ve hareketle.

fiiliyat: fiil olarak gerçekleştirilen şeyler, yapılanlar.

Fütuhul-Gayb: Abdülkadir-i Geylânî Hazretlerinin bir eseri.

füyuzat: feyizler, manevî bolluk ve bereketler, inayetler.

hilye-i Nebeviye: Resulullahın yüzü ve görünüşü.

Hülâsa: kısaca, sözün kısıtı.

hüsn-i misal: güzel örnek.

ifa: bir işi yapma, yerine getirme.

ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemeksizin, sırf Allah rızası için yapma.

ilham: belli bilgi vasıtalarına başvurmadan Allah tarafından insanın kalbine veya zihnine indirilen mana.

irfan: yaratılıştan bilme, anlama, Allah'ın sır ve gerçeklerini kavrama.

ittiba: tâbiî olma, uyma, itaat etme.

izhar: gösterme, açığa vurma.

kariha-i ulviye: üstün fikir kabiliyeti.

kemal-i namütenahi: sonsuz mükemmellik.

Kitabullah: Allah'ın kitabı, Kur'an-ı Kerim.

lâbis: giyen, giymiş, giyinmiş.

ma'kes: akseden yer, yansıma yeri.

mazhar: bir şeyin çıktığı görüldüğü yer, nail olma, şereflenme.

memurîn-i Rabbanîye: her şeyi terbiye eden, nimetlendiren, Rab olan Allah'ın memurları.

menba-i vahiy: vahiy kaynağı.

meretebe-i ilim: ilim derecesi, bilgi mertebesi.

Mertebe-i iman: iman derecesi, mertebesi.

meş'ale-i lâhiye: ilâhî meş'ale, lâhî ışık, nur.

meşhut: gözle görülen, müşahede olunan.

Mesnevi-i Şerif: Mevlâna'nın her beyti kendi aralarında kafiyeli olan, içinde dinî ve ahlâkî nasi-

Bu memurîn-i Rabbanîye, fiiliyatlarıyla ve amelleriyle de memuriyetlerinin musaddıkı olurlar. Salâbet-i imaniyelerinin ve ihlâslarının âyinedarlığını bizzat ifa ederler. Mertebe-i imanlarını fiilen izhar ederler. Ve ahlâk-ı Muhammediyenin (a.s.m.) tam amili ve mişvar-ı Ahmediyenin (a.s.m.) ve hilye-i Nebeviyenin hakikî lâbisi olduklarını gösterirler. Hülâsa, amel ve ahlâk bakımından ve sünnet-i Nebeviyeye ittiba ve temessük cihetinden ümmet-i Muhammede tam bir hüsn-i misal olurlar ve numune-i iktida teşkil ederler. Bunların, Kitabullahın tefsiri ve ahkâm-ı diniyenin izahı ve zamanın fehmine ve mertebe-i ilmüne göre tarz-ı tevcihi sadedinde yazdıkları eserler, kendi tilka-i nefislerinin ve kariha-i ulviyelerinin mahsulü değildir, kendi zekâ ve irfanlarının neticesi değildir. Bunlar, doğrudan doğruya menba-ı vahy olan Zat-ı Pak-i Risaletin manevî ilham ve telkinatıdır. *Celcelûtiye* ve *Mesnevî-i Şerif ve Fütuhul-Gayb* ve emsali âsâr hep bu nevindedir. Bu âsâr-ı kudsiyeye o zevat-ı âlişan ancak tercüman hükmündedirler. Bu zevat-ı mukaddesenin, o âsâr-ı bergüzidenin tanziminde ve tarz-ı beyanında, bir hisseleri vardır; yani bu zevat-ı kudsiye, o mananın mazharı, mir'atı ve ma'kesi hükmündedirler.

Risale-i Nur ve terciümanına gelince:

Bu eser-i âlişanda şimdiye kadar emsaline rastlanmamış bir feyz-i ulvî ve bir kemal-i namütenahi mevcut olduğundan ve hiçbir eserin nail olmadığı bir şekilde meş'ale-i lâhiye ve şems-i hidayet ve neyyir-i saadet olan Hazret-i Kur'an'ın füyuzatına vâris olduğu meşhut

hatler bulunan Farsça eseri.

mir'at: âyine, ayna.

mişvar-ı Ahmediye: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) hareketi, tavri; Resulullahın tarzı, gidişatı.

musaddık: tasdik eden, gerçekliğini doğrulayan.

nail: kavuşan, ulaşan, eren.

neyyir-i saadet: saadet ışığı, mutluluk güneşi.

numune-i iktida: örnek alınıp uyulacak tarzdaki numune, uyulacak, tâbi olunacak

örnek.

sadet: konuşulan madde, asıl konu.

Salâbet-i imaniye: imanın kazandırdığı ve gerektirdiği

sağlamlık, cesaret, şecaat.

şems-i hidayet: hidayet güneşi; Hz. Muhammed (a.s.m.).

sünnet-i Nebeviye: Hz. Muhammed'e (a.s.m.) ait sünnet.

tarz-ı beyan: açıklama ve söyleme şekli.

tarz-ı tevcih: yorumlama tarzı, yorumlama şekli.

tefsir: Kur'an'ın mana bakımından izahı, açıklaması.

telkinat: telkinler, fikir aşılama.

temessük: yapışma, sarılma, sıkıca tutunma.

tercüman: çeşitli hâl, durum, maksat veya duyguları ifade etme vasıtası.

teşkil: oluşturma, şekillendirme.

tilka-i nefis: nefis tarafı, nefis ciheti.

ümmet-i Muhammed: Hz.

olduğundan, onun esası nur-i mahz-ı Kur'ân olduğu ve evliyauullâhın âsârından ziyade feyz-i envar-ı Muhammedîyi hamil bulunduğu ve Zat-ı Pak-i Risaletin ondaki hisse ve alâkası ve tasarruf-i kudsîsi evliyauullâhın âsârından ziyade olduğu ve onun mazharı ve tercümanı olan manevî zatın mazhariyeti ve kemalâtı ise o nisbette âlf ve emsalsiz olduğu güneş gibi aşîkâr bir hakikattir.

Evet, o zat daha hal-i sabavette iken ve hiç tahsil yapmadan, zevahiri kurtarmak üzere üç aylık bir tahsil müddeti içinde ulûm-i evvelîn ve ahîrîne ve ledünniyat ve hakaik-ı eşyaya ve esrar-ı kâinata ve hikmet-i İlâhiyeye vâris kılınmıştır ki, şimdiki kadar böyle mazhariyet-i ulyaya kimse nail olmamıştır. Bu harika-i ilmiyenin eşi asla mesbuk değildir. Hiç şüphe edilemez ki, tercüman-ı Nur, bu hâliyle baştan başa iffet-i mücesseme ve şecaat-i harika ve istiğna-i mutlak teşkil eden harikulâde metanet-i ahlâkiyesi ile bizzat bir mu'cize-i fitrattır ve tecessüm etmiş bir inayettir ve bir mevhibe-i mutlakadır.

O zat-ı zihavarık, daha hadd-i bülûğa ermeden bir allâme-i bâdil hâlinde bütün cihan-ı ilme meydan okumuş, münazara ettiği erbab-ı ulûmu ilzam ve iskât etmiş, her nerede olursa olsun vaki olan bütün suallere mutlak bir isabetle ve asla tereddüt etmeden cevap vermiş, on dört yaşından itibaren üstatlık payesini taşımış ve mütemadiyen etrafına feyz-i ilim ve nur-i hikmet saçmış, izahlarındaki incelik ve derinlik ve beyanlarındaki ulviyet ve metanet ve tevcihlerindeki derin feraset ve basiret ve nur-i hikmet, erbab-ı irfanı şaşırtmış ve hakıyla

âlf: yüce, yüksek, ulu.
allâme-i bâdil: benzeri ve dengi olmayan allâme, büyük âlim.
âsâr: eserler.
aşîkâr: açık, belli, meydanda.
basiret: kalp gözüyle görme, doğru ve ölçülü görüş.
cihan-ı ilim: ilim dünyası.
emsalsiz: benzersiz.
erbab-ı irfan: irfan sahipleri, ilim ve anlayış sahipleri.
erbab-ı ulûm: ilim sahipleri, ilim adamları, ilimle uğraşan-

lar.
esrar-ı kâinat: kâinatın sırları.
evliyauullah: Allah'ın velî kulları, Allah dostları, Allah'ın salih kulları.
feraset: anlayış, çabuk sezîş, kavrayış.
feyz-i envar-ı Muhammedî: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) nurlarının feyzi.
feyz-i ilim: ilim feyzi, ilmin sağladığı feyz.
hadd-i bülûğ: bülûğa erme yaşı, ergenlik çağı.

hakaik-ı eşya: nesnelere, şeylerin perde arkasındaki hakikatleri.
hâl-i sabavet: çocukluk hâli, çocukluk durumu, çocukluk zamanı.
hamil: yüklü, yüklenmiş.
harika-i ilmiye: ilme ait olan şaşılacak şey.
harikulâde: olağanüstü.
hikmet-i İlâhiye: Allah'ın hikmeti, mahlûkatın yaratılışında Allah'ın gayeleri.
iffet-i mücesseme: cisimleş-

miş iffet, namus.
ilzam: susturma, cevap veremez hâle getirme.
inayet: yardım, ihsan, lütuf.
iskât: susturma, münazarada cevap veremeyecek hale getirme.
istiğna-yı mutlak: sınırsız zenginlik, hiç bir şeye muhtaç olmayış. hiç bir kayıt ve şarta bağlı olmaksızın muhtaç olmayış.
kemalât: kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.
ledünniyat: İlâhî bilgiler, İlâhî sırlar.
mazhar: bir şeyin çıktığı görüldüğü yer; nail olma, şereflenme.
mazhariyet: görünme ve tezahür yeri olma; nail olma, şereflenme.
mazhariyet-i ulya: yüce, yüksek ve ulvî mazhariyet.
mesbuk: geçmiş, ondan evvel olmuş.
metanet: metin olma, dayanıklılık; gayret.
metanet-i ahlâkiye: ahlâki dayanıklılık.
mevhibe-i mutlaka: mutlak Allah vergisi.
mu'cize-i fitrat: yaratılış mu'cizesi.
münazara: bir konu üzerinde belli kurallara uyularak yapılan tartışma.
mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı.
nail: kavuşan, ulaşan, eren.
nur-u hikmet: hikmetin nuru, aydınlığı.
nur-u mahz-ı Kur'ân: Kur'ân'ın esas mahiyetindeki, özündeki nur; Kur'ân nurunun tâ kendisi.
paye: rütbe, derece, mertebe.
şecaat-i harika: hayret ve hayranlık uyandıran yiğitlik, harika kahramanlık.
tahsil: ilim öğrenme, bilgi edinme, öğrenim.
tasarruf-i kudsî: kudsî tasarruf; Allah'ın tasarruf ve icraatı, Allah'ın idaresi.
tecessüm: cisimleşme, cisim hâline gelme.
tercüman-ı Nur: Risale-i Nur tercümanı.
tereddüt: kararsızlık, şüphede kalma.
teşkil: oluşturma, şekillendirme.
tevcih: yöneltme, çevirme.
ulûm-i evvelîn ve ahîrin: önceki ilimler ve sonradan ortaya çıkmış ilimler.
ulviyet: ulvilik, yücelik, yükseklik.
vaki: vuku bulan, olan, meydana gelen.
vâris: mirasçı.
zat: kişi, şahıs.
zat-ı pak-i risalet: peygamberliğin pak ve temiz zâtı.
zat-ı zihavarık: harikalar sahibi zat.
zevahir:
ziyade: fazla, fazlasıyla.

âli: yüce, yüksek, ulu.
âyât-ı celile: yüce ve büyük ayetler, deliller.
bahs: bağış, ihsan, verme.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
dehan-ı hakikat: hakikat ağzı.
delâlet: delil olma, gösterme; alâmet, işaret.
din-i Muhammedi: İslâm dini.
envar: nurlar, aydınlıklar, ışıklar.
Envar-ı Muhammediye: Hz. Muhammed'e (a.s.m.) ait nurlar, getirdiği dinin yaydığı ışıklar.
ferman: emir, buyruk.
fezail-i ilmiye: ilmin faziletleri, ilmi, ilme ait faziletler.
füyuzat-ı şem-i ilâhi: ilâhî ışığın feyizleri.
hadisi: hâdisе ait, hâdisе uygun.
hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.
hamil-i zîsaadet: mutluluk sahibi.
himmet: manevî yardım, ihsan, lütuf.
hisse: pay, nasip.
hitabat-ı Nebeviye: Hz. Peygambere ait hitaplar.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur'ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
iltifat: güzel sözler söyleyerek birini samimî olarak okşama.
irsiyet: vâris olma, mirasçılık.
işarat-ı riyaziye: matematiksel işaretler, belirtiler.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
kemal-i tam: tam, kemal, olgunluk, mükemmellik.
Kur'ânî: Kur'ân'a uygun, Kur'ân'a ait.
lisan-ı risalet: risalet dili, peygamberlik dili.
maarif-i Ahmediye: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) eğitim ve öğretimi, terbiyesi.
ma'kes: akseden yer, yansıma yeri.
mazhar: bir şeyin çıktığı görüldüğü yer; nail olma, şereflenme.
medih: övme.
medrese-i Yusufiye: Yusuf'un medresesi, Hz. Yusuf'un (a.s.) iftira, haksızlık ve zulüm ile hâpiste kalmasından kinaye olarak, iman ve Kur'ân'a hizmetinden dolayı tevkif edilenlerin hapsedildiği yer manasında, hâpishane.
meyve-i münevver: nurlu meyve, nurlanmış meyve.
mezâyâ-yı âliye: yüce meziyetler, yüksek meziyetler.
mir'at-ı mücellâ: cilâlanmış, parlak ayna.
münteha: nihayet bulmuş, sona ermiş.

“Bediüzzaman” ünvan-ı celilini bahsettirmiştir. Mezâyâ-i âliye ve fezail-i ilmiyesiyle de din-i Muhammedinin neşrinde ve ispatında bir kemal-i tam hâlinde rûnûma olmuş olan böyle bir zat, elbette Seyyidü'l-Enbiya Hazretlerinin en yüksek iltifatına mazhar ve en âli himaye ve himmetine naildir. Ve şüphesiz o Nebî-i Akdesin emir ve fermanıyla yürüyen ve tasarrufuyla hareket eden ve onun envar ve hakâikına vâris ve ma'kes olan bir zat-ı kerîmü's-sıfattır.

Envar-ı Muhammediyeyi ve maarif-i Ahmediyeyi ve füyuzat-ı şem-i ilâhîyi en müşaşaa bir şekilde parlatması ve Kur'ânî ve hadisî olan işaret-ı riyaziyenin kendisinde münteha olması ve hitabat-ı Nebeviyeyi ifade eden âyât-ı celilenin riyazî beyanlarının kendi üzerinde toplanması delâletleriyle o zat hizmet-i imaniye noktasında risaletin bir mir'at-ı mücellâsi ve şecere-i risaletin bir son meyve-i münevveri ve lisan-ı risaletin irsiyet noktasında son dehan-ı hakikati ve şem-i ilâhînin hizmet-i imaniye cihetinde bir son hamil-i zîsaadeti olduğuna şüphe yoktur.

Üçüncü Medrese-i Yusufiye'nin Elhüccetüzzehra ve Zühretünnur olan tek dersini dinleyen Nur Şakirtleri namına Ahmed Feyzi, Ahmed Nazif, Salâhaddin, Zübeyir, Ceylân, Sungur

Benim hissemi haddimden yüz derece ziyade vermesiyle beraber, bu imza sahiplerinin hatırlarını kırmaya cesaret edemedim. Sükût ederek o methi Risale-i Nur Şakirtlerinin şahs-ı manevîsi namına kabul ettim.

Said Nursî

müşaşaa: şaşaalı, debdebeli, tantanalı, gösterişli.
nail: kavuşan, ulaşan, eren.
nam: ad.
Nebî-i Akdes: en kudsi peygamber.
neşir: herkese duyurma, yayma, tamim.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
risalet: elçilik, resullük, peygamber olarak gönderilme.
riyazi: hesapla, matematikle

ilgili, riyaziyeye ait.
rûnûma: yüz gösteren, meydana çıkan.
şahs-ı manevî: manevî şahıs, belli bir kişi olmayıp bir cemaatteb meydana gelen manevî şahıs.
şakirt: talebe, öğrenci.
şecere-i risalet: peygamberlik ağacı, peygamberlik silsilesi.
şem-i ilâhi: lâhî mum.
Seyyidü'l-Enbiya: peygamberlerin efendisi; Hz. Muham-

med (a.s.m.).
Sükût: susma, sessiz kalma.
tasarruf: Allah'ın izni dairesinde eşya ve varlıklar üzerinde manevî tesirler gösterme.
ünvan-ı celil: büyük ünvan.
vâris: mirasçı.
zat: kişi, şahıs.
zat-ı kerîmü's-sıfat: sonsuz cömertlik sıfatlarına sahip olan Allah.

Üstat Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri, Afyon Mahkemesinin bir celsesine talebeleri ile birlikte giderken.

Devr-i sabıkın Bediüzzaman ve talebelerine reva gördüğü zulümlerden bir numune.

(Bediüzzaman ve talebeleri büyük bir cürmün faili imiş gibi silâhli muhafızlar arasında Afyon hapishanesinden mahkemeye götürülürken.)

Sekizinci Kısım

Isparta Hayatı

1950 'DEN SONRA

Üstat Said Nursî, Afyon hapisanesinden 1949'da, bir Eylül sabahı tahliye edildi; iki komiser arasında, faytonla daha önce hapisten tahliye edilen talebesi Zübeyir'in kiraladığı bir eve geldi. Yanında hizmetine bakan Ziya, Sungur gibi talebeleri de vardı.

Üstadın Afyon hapsinden sonraki hayatında ve hizmet-i Nuriyesinde şu surette bir inkişaf görünür:

Bu tarihe kadar, Üstat, evinde geceleri hiç kimseyi bulundurmazdı, akşamdan tâ kuşluk vaktine kadar kapısı kilitli olarak kalırdı. Afyon hapsinden sonra ise, sadık talebelerinden bazıları hususî hizmetinde kaldı. Üstadın odası daima ayrı idi; ancak bir hizmet olduğu vakit yanına gelinebilirdi.

hizmet-i Nuriye: Nur hizmeti, Risale-i Nur için çalışma.
hususî: özel.
inkişaf: ortaya çıkma, gelişme.
sadık: doğru, gerçek; sözünde, vaadinde, işinde doğru olan.
suret: biçim, şekil, tarz.
taahhüt: tutukluyu serbest bırakma.
talebe: öğrenci.

Afyon hapsinden sonra Üstat —kendi tabirince— bir nevî “Üçüncü Said” (**HASİYE**) olarak görünüyordu. Çünkü, bundan sonra hizmet-i Nuriye başka safhalarda tezahür edecekti; küllî bir inkişaf olacaktı. Üstadın hizmetine koşan ve Nur hizmeti için yanına gelenler, bilhassa mektepli gençlerdendi.

Rahmet-i İlähiye, Afyon hapis musibetini çok cihetlerle rahmete çevirmişti. Bir vech-i rahmet şu idi:

Mahkeme günlerinde muhtelif vilâyet ve kazalardan gelen Nur Talebeleri birbiriyle tanışarak, hem Üstat, hem Risale-i Nur, hem hizmet-i Nuriye hususunda malûmat sahibi olurlar ve uhrevî ve imanî olan ve rıza-i İlähî uğrundaki Nurdan kopup gelen samimî bir uhuvvet ile bir kuvve-i maneviye elde ederlerdi. Mahkeme günleri Üstat ve talebelerinin kahramanlar kafilesi olarak saf hâlinde mahkemeye gelişleri, mü'minlerin kalplerinde Allah için sonsuz bir muhabbet ve yakınlığa vesile oluyordu. Bu

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
arız: gelme, sonradan olma, sonradan meydana gelme.
bilhassa: özellikle.
camî: toplayan, içine alan, kapsayan.
cazibedar: çekici, cazibeli.
cihet: yön.
cüz: kısım, parça.
Dârülhikmet: Osmanlılarda Şeyhülislâmlık makamının bir ismi.
ehemmiyetli: önemli.
evvel: önce.
hâlet-i ruhiye: insanın ruh hâli, psikolojik durum, insanın manevî hâli, iç durumu.
halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.
Hasîye: dipnot.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, toplum hayatı.
hizmet-i Nuriye: Nur hizmeti, Risâle-i Nur için çalışma.
imanî: imana dair olan, imanla ilgili.
inkilâbat-ı ruhi: ruhi değişiklikler.
inkişaf: ortaya çıkma, gelişme.
kaza: ilçe.
küllî: umumî, genel, bütün olan.
kuvve-i maneviye: manevî güç, moral.
mahiyet: tabiat.
malûmat: bilgiler, bilinen şeyler.
mektep: eğitim ve öğretim kuruluşu.
merhum: rahmete kavuşmuş, ölmüş, ölü.
mîsil: benzer.
muhabbet: sevgi, sevmek.
muhtelif: türlü türlü, çeşitli.
mukaddemat: başlangıçlar.
mü'min: iman eden, inanan.
müsaade: izin.
musibet: felaket, bela.
nevi: çeşit, tür.
rahmet: şefkat, merhamet, bağışlama ve esirgeyicilik.
Rahmet-i İlähiye: Allah'ın sonsuz rahmeti, İlähî rahmet.

HASİYE: *Aziz, sıddık kardeşlerim,*

İki-üç defadır ehemmiyetli bir hâlet-i ruhiye bana arız oluyor. Aynı otuz sene evvel İstanbul'da beni Yuşa Dağı'na çıkarıp İstanbul'un, Dârülhikmet'in cazibedar hayat-ı içtimaiyesini bırakıp, hatta İstanbul'da bulunan Nurun birinci şakirdi ve kahramanı olan merhum Abdurrahman'ı dahi zarurî hizmetimi görmek için de yanıma almağa müsaade etmeyen ve Yeni Said mahiyetini gösteren acip inkilâbat-ı ruhînin bir misli, şimdi mukaddematı bende başlamış. Üçüncü bir Said ve bütün bütün târik-i dünya olarak zuhuru bir işaret tahmin ediyorum. Demek Nurlar ve kahraman şakirtleri benim vazifelerimi yapacaklar, daha hiç ihtiyaç kalmamış. Zaten Nurun herbir camî cüz'ü ve sarsılmayan halis şakirtlerinin herbirisi, benden daha mükemmel ders verir.

Said Nursî

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
rıza-yı İlähî: Allah'ın rızası, hoşnutluğu.
safha: devre, merhale.
şakirt: talebe, öğrenci.
samimî: içten, candan, gönülden.
tabir: ifade.

Talebe: öğrenci.
talebe: öğrenci.
târik-i dünya: dünyayı terk eden, dünya işlerinden elini ayağını çekip bir köşede oturan.
tezahür: görünme, belirme, ortaya çıkma.
uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.

uhuvvet: kardeşlik, din kardeşliği.
vazife: görev.
vech-i rahmet: işin rahmet yönü.
vesile: araç, vasıta.
vilâyet: il.
zarurî: zorunlu.
zuhur: görünme, belli olma, ortaya çıkma.

mahkemeler, iman ve İslâm davasına hizmet için medar-ı teşvik hükmüne geçiyordu. Din düşmanlarının rağmına olarak bu musibet, Risale-i Nur hizmet-i imaniyesini deruhte edecek ve onunla gaye-i hayat edecek fedakârları, kahramanları netice verdi; yeni ve münevver Nur Talebeleri meydana çıktılar.

Hapisten tahliyeden sonra, Üstadın evinin kapısı önünde bir-iki polis daimî nöbet bekler ve yanına kimseyi sokmazlardı. Zaten hapis müddetince halka dehşet verecek şekilde yalan yanlış propagandalarla, Bediüzzaman'ın imha edileceği gibi haberler etrafa yaydırılmıştı.

Üstat, Afyon'da iki ay kadar ikametten sonra Emirdağ'ına geldi. Emirdağ'ında birçok Risale-i Nur Talebeleri vardı. Oradaki hizmet-i Nuriyeyi bu talebeler ifa ettiler.

daimî: sürekli, devamlı.

dehşet: büyük tehlike karşısında korkma ve şaşırıp kalma.

deruhte: üstüne alma, yüklenme, kendini vazifeli bilme.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

gaye-i hayat: hayatın gayesi,

hayatın amacı.

hizmet-i imaniye: iman ve Kur'an hakikatlerinin ikna edici ve ilmî delillerle anlaşılmasına hizmet etme.

hizmet-i Nûriye: Nur hizmeti, Risâle-i Nur için çalışma.

hükümüne: yerine, değerine.

ifa: bir işi yapma, yerine getirme.

ikamet: oturma, bir yerde kalma.

iman: inanç, itikat.

imha: ortadan kaldırma, mahvetme.

medar-ı teşvik: şevklendirme sebebi, teşvik kaynağı.

münevver: nurlu, ışıklı, parlak.

musibet: felaket, bela.

propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.

rağmına: ona rağmen, inadına, ziddına.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

tahliye: tutukluyu serbest bırakma.

talebe: öğrenci.

AFYON HAPSİNDEN SONRA HİZMET-İ NURİYE NASIL CEREBAN ETTİ?

Isparta'da, teksir makinesiyle Nur mecmualarının neşrine devam ediliyordu. Üstad, yine âdeti veçhile, tashihat ile meşguldü. Yalnız, hapisten sonra, hizmet-i Nuriye birkaç kısma inkısam etmişti; yalnız teksir ile ve el yazısı ile neşre münhasır olmuyordu. Bu zamanlardaki hizmet safhaları şu suretle ifade olunabilir:

1. *Muhtelif vilâyet, kasaba ve köylerdeki Nur Talebeleri, buldukları muhitlerinde Nurları okumak, yazmak, okutmak ve neşrine çalışmak.*
2. *Isparta ve İnebolu'da, teksir makinesiyle Nur Risalelerinin mecmualar halinde teksiri ve etrafa neşri.*
3. *Ankara ve İstanbul'da, muhtelif halk tabakaları arasında, hususan üniversite ve diğer mektep talebeleri, gençler, memurlar ve hanımlar arasında Nurların yayılması, okunması, Risale-i Nur davasına çokların yakın manevî alâkaları; bunlardan halis fedakârlar ve iman hadimlerinin çıkması; nur-i imanın, bu iki büyük merkezde hararetle inkişafı.*
4. *Kitapların iadesi ve yeniden bazı yerlerde Nurlara ve talebelerine ilişmek dolayısıyla resmî makamlarla münasebet, Risale-i Nur'un vatan ve milletin, nesli-âtinin saadetine vesilesi cihetinin duyurulması, ispat*

âdet: her vakit yapılan.

alâka: ilgi, ilişki, yakınlık.

cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.

cihet: yön.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

hâdim: hademe, hizmetçi.

halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.

hararet: ateşlilik, coşkunculuk, heyecanlılık.

hizmet-i Nuriye: Nur hizmeti, Risâle-i Nur için çalışma.

hususan: bilhassa, özellikle.

iade: geri verme.

iman: inanç, itikat.

inkişaf: ortaya çıkma, gelişme.

inkısam: bölünme, parçalanma.

ispat: doğruyu delillerle gösterme.

makam: yer, mevki.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.

mektep: eğitim ve öğretim kuruluşu.

muhit: yöre, çevre.

muhtelif: türlü türlü, çeşitli.

münasebet: ilgi, alâka, yakınlık.

münhasır: sınırlı, bir şeye veya kimseye mahsus.

nesli ati: gelecek nesil.

neşr: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.

nur-i iman: Kur'ân ve kâinat hakikatlarının görünmesine ve bulunmasına vesile olan imanın manevî nuru.

resmî: devlet adına olan.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin

eserlerinin adı.

saadet: mutluluk.

safha: devre, merhale.

suret: biçim, şekil, tarz.

tabaka: kat, katman.

talebe: öğrenci.

tashihat: düzeltmeler, tashihler.

teksir: çoğaltma, çoğaltma makinesi.

vechile: vecih ile, o cihetten, yönden.

vesile: aracı, vasıta.

vilâyet: il.

edilmesi; yeni Türk hükûmetinin, Kur'ân'ın bu yeni ve ekmel Nuruna takdirle bakması; en modern neşir vasıtasıyla, hem Anadolu'ya, hem âlem-i İslâma ve insaniyete duyurulmasının temini.

5. Şark Vilâyetlerinde Risale-i Nur'un intişarı.

İşte, Said Nursî, Afyon hapsinden tahliye edilip Emirdağ'ına geldiği zaman, nazarındaki hizmet safhaları bu surette idi ve merkez-i hükûmetle de hizmet itibarıyla alâkadardı. Bu zamana kadar Nur hizmeti, ancak risalelerin yazılıp çoğaltılmasına münhasırdı. Üstat, tâ Barla'dan beri, daima has talebeleriyle, Nurların neşrine çalışanlarla görüşmüş, onları hizmetlerinden dolayı tebrik ve teşci etmişti. Bu tarihten sonra mektepliler ve memurlar Nurlara müteveccih oldular. Nur hizmetini hayatlarının gayesi addeden ve bu hizmetle vatan, millet ve İslâmiyete en büyük faydayı temin eden talebeler meydana çıkarak, hizmete başladılar.

Afyon Mahkemesinin Risale-i Nur'u müsadere kararını, Mahkeme-i Temyiz esastan bozdu. Bozma kararında ileri sürdüğü sebeplerden birisi: Kararnamede suç unsuru gösterilen risalelerin, Denizli Ağır Ceza Mahkemesinde beraat eden eserlerden olup olmadığının zikredilmediği, şayet beraat edip iade edilen eserlerden ise, kararın yanlış olacağı; hem temyiz tasdikinden geçip kaziyeye muhkeme hâline gelen bir davanın yeniden taht-ı muhakemeye alınışının kanuna uygunsuz olduğudur.

add: saymak.
alâkadar: ilgili, ilişkî.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
beraat: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma.
ekmel: daha (en, pek) mükemmel, en olgun, kusursuz ve eksiksiz olan.
iade: geri verme.
insaniyet: insanlık, bütün insanlar.
intişar: yayılma, yaygınlaş-

ma, neşrolunma.
kararname: sorgu hakiminin hazırladığı, suçlamaya veya aklamaya dair resmi yazı.
kaziyeye muhkeme: tam, sağlam hüküm; temyiz tasdikinden geçmiş, değişmez hâle gelmiş mahkeme kararı.
Mahkeme-i Temyiz: temyiz mahkemesi, mahkeme kararlarının yolunda verilip verilmemesini tetkik etmekle görevli makam, yargıtay.
merkez-i hükûmet: hükü-

met merkezi, ülkeyi idare merkezi.
münhasır: sınırlı, bir şeye veya kimseye mahsus.
müsadere: toplatma, elden alma.
müteveccih: bir cihete dönen, yönelen.
nazar: bakış.
neşir: kitap, gazete vs. bastırıp çıkarma.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-diüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

safha: devre, merhale.
Şark: doğu, doğu bölgeleri.
suret: biçim, şekil, tarz.
tahliye: tutukluyu serbest bırakma.
taht-ı muhakeme: soruşturma ve gözetim altına almak.
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.
talebe: öğrenci.
tasdik: doğrulama, onaylama.
temin: sağlama.
temyiz: bir davanın kararının bir üst mahkeme tarafından tekrar incelenmesi.
teşci: cesaret verme, cesaretlendirme.
vasıta: aracılık.
vilayet: il.
zikir: bildirme, bildirilme.

Temyizin bozma kararından sonra, Afyon'da tekrar duruşma başladı. Bu şekilde mahkeme devam ederken iktidarı ele alan Demokrat Parti hükûmeti umumî af ilân etti. Afyon Mahkemesi de af kanununun daire-i şümulüne girdiği için dosya ortadan kaldırıldı. **(HAŞİYE)**

HAŞİYE: Fakat mahkeme heyeti, Risale-i Nur eserlerinin beraatine karar vermedi, müsadereye karar verdi. Bu karar 1956 tarihine kadar devam etti. Mahkeme, iki defa Nur Risalelerine müsadere kararı verdi. Temyiz Mahkemesi bu iki kararı da bozdu. Afyon Mahkemesi Temyizin kararına uyarak Nurların beraatine karar verdi. Bu sefer Temyiz, usulde noksanlık yüzünden bozdu ve eserlerin Diyanet İşlerince tetkikini istedi. Diyanet İşleri Müşavere Kurulunca bütün eserler tetkik ettirildi. Neticede, Nurların hakikatini bir derece belirten bir rapor verildi.

Ehl-i vukufun mezkûr raporuna istinaden, Afyon Mahkemesi, Haziran 1956 tarihinde ittifakla Nurların beraatine ve serbestiyetine karar verdi. Karar kat'ileşti. Artık bu tarihten sonra, merkez-i hükûmette, Risale-i Nur mecmuaları matbaalarda tab edilmeye başladı.

beraat: aklanma.
daire-i şümul: kapsam daire-si.
ehl-i vukuf: bilirkişi.
hakikat: gerçek yön, doğruluk.
haşiye: dipnot.
iktidar: hükûmet idaresini elde bulundurma.
istinaden: dayanarak.

ittifak: anlaşma, uyuşma; oy birliği.
ittifaken: oy birliği ile.
kurul: heyet, konsey, topluluk.
mecmua: birden fazla eseri biçimde bulunduran bir eser.
merkez-i hükûmet: başkent, hükûmet merkezi.
müsadere: zorla alma, zor

alım; toplama.
müşavere: danışma.
sefer: kez, defa.
tab edilme: basılma.
tetkik: inceleme, araştırma.
temyiz: bir davanın kararının bir üst mahkeme tarafından tekrar incelenmesi.
umumi: genel.

Üstat Bediüzzaman Said Nursî'yi Afyon hapishanesinde (1948) iken zehirlediklerinde, hasta haliyle çekilmiş bir fotoğraf

Üstat Bediüzzaman'ın Barla'da 1950'den sonra kaldığı evin önden görünüşü.

Afyon hâdisesi başlamadan evvel Diyanet İşleri Reisi Ahmed Hamdi Akseki, Said Nursî'den iki takım Risale-i Nur eserlerini, bir takımını Diyanet İşleri Kütüphanesine koymak, bir takımını da şahsına alıkoyamak için istemişti. Fakat hapis hâdisesi çıktı, gönderilemedi. Üstat, hapisten sonra Emirdağı'na geldiği vakit, evvelce hazırlanan iki takım tashih ederek, Ahmed Hamdi'ye gönderdi ve aşağıdaki mektubu kendisine yazdı.

Muhterem Ahmed Hamdi Efendi,

Bir hâdis-i ruhiyemi size beyan ediyorum:

Çok zaman evvel, zatınız ve sizin mesleğinizdeki hocaların, zarurete binaen ruhsata tâbi ve azîmet-i şer'iye-yi bırakan fikirlerine benim fikirlerim muvafık gelmiyordu. Ben, hem onlara, hem sana hiddet ederdim. "Neden azîmeti terk edip, ruhsata tâbi oluyorlar?" diye Risale-i Nur'u doğrudan doğruya sizlere göndermezdim. Fakat üç-dört sene evvel kalbime, size karşı tenkitkârâne bir teessüf geldi. Birden ihtar edildi ki: "Bu senin eski medrese arkadaşların olan başta Ahmed Hamdi gibi zatlar, dehşetli ve şiddetli bir tahribata karşı *ehvenüşşer* düsturuyla, bir kısım vazife-i ilmiyeyi mukaddesatın muhafazasına sarf edip, tehlikeyi dörtten bire indirmeleri, onların mecburiyetle bazı ruhsatlarına ve kusurlarına inşaallah kefaret olur" diye kalbime şiddetle ihtar edildi. Ben dahi sizleri ve sizin gibilerini, o vakitten beri yine eski medrese kardeşlerim ve ders arkadaşlarım diye, hakikî uhuvvet nazarıyla bakmaya başladım. Onun için benim bu şiddetli tesemmüm hastalığım, vefatımla neticelenmesi

azîmet: kulları, Allah tarafından kendilerine yüklenen görevlere tam bir kararlılıkla uymaları; takva ile şiddetli kaçınma, günahlardan uzak durma.
azîmet-i şer'iye: dinî azîmet; dinde takva ile hareket etmek.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
binaen: -den dolayı, bu sebepten.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.

düstur: kaide, esas, prensip.
ehvenüşşer: şerrin en az zararlısı, kolayı, şerrin daha az zararlısı, daha az kötü olan; iki şerden daha az zararlısı.
evvel: önce.
evvelce: daha önce.
hâdis: olay.
hâdis-i ruhiye: ruhla ilgili olay, ruha ait durum.
hakikî: gerçek.
hiddet: öfke, kızgınlık.
ihtar: hatırlatma, uyarı.
inşaallah: 'Allah izin verirse'

manasında kullanılan bir dua.
kefaret: kendisi ile işlenen bir günahın giderilmesi.
mecburiyet: mecbur olma, zorunluluk durumu, zorunluluk.
medrese: eski dönemde ders okutulan düzenli öğretim kuruluğu.
muhafaza: koruma.
muhterem: saygı değer, hürmete layık, saygın.
mukaddesat: mukaddes, kutsal, temiz ve yüce olan şeyler.

muvafık: uygun, münasip.

reis: başkan.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

ruhsat: mevcut bir dinî hükmün özür sebebiyle belirli şartlar altında genişletilmesi veya kolaylaştırılması.

sarf: harcama.

tâbi: bir şeye uyan.

tahribat: tahripler, yıkıp bozma- lar.

tashih: basılacak bir eserin dizgi- lerini kontrol ederek yanlışları düzeltme.

teessüf: üzülmeye, acı duyma.

tenkidkârâne: tenkit edercesine, eleştirircesine.

uhuvvet: kardeşlik, din kardeşli- ği.

vazife-i ilmiye: ilimle uğraşma görevi.

zaruret: zorunluluk, mecburiyet.

zat: kişi, şahıs.

düşüncesiyle, Nurlara benim bedelime hakikî sahip ve hâmi ve muhafız olacağınızı düşünerek ve üç sene evvel sizin ısrarla bir takım Risale-i Nur'u istemenize binaen vermek niyet etmişim. Şimdi —hem mükemmel değil, hem tamamı değil— Nur Şakirtlerinden üç zatın on beş sene evvel yazdıkları bir takımı, sizin için, şiddetli hastalığım içinde bir derece tashihi ettim. Bu üç zatın kaleminin, benim yanımda on takım kadar kıymeti var. Senden başka bu takımı kimseye vermeyecektim. Buna mukabil onun manevî fiatı üç şeydir.

Birincisi: Siz —mümkün olduğu kadar— Diyanet Riyasetinin şubelerine, mümkünse eski harf, değilse yeni harf ile ve has arkadaşlarımdan tashihe yardım için birisi başta bulunmak şartıyla memleketteki Diyanet Riyasetinin şubelerine yirmi otuz tane teksir ederek göndermektir. Çünkü, haricî dinsizlik cereyanına karşı böyle eserleri neşretmek Diyanet Riyasetinin vazifesidir.

İkincisi: Madem Nur Risaleleri medrese malıdır; siz de medreselerin hem esası, hem başları, hem şakirtlerisiniz; onlar, sizin hakikî malınızdır.

Üçüncüsü: Tevafuklu Kur'anımız, mümkünse fotoğraf matbaasıyla tab edilsin ki, tevafuktaki lem'a-i i'caziye görünsün.

Said Nursî

bedel: bir şeyin yerini tutan, karşılık.
binaen: -den dolayı, bu sebepten.
cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.
Diyanet Riyaseti: Diyanet İşleri Başkanlığı.
evvel: önce.
hakiki: gerçek.
hamî: himaye eden, koruyan, gözeten.

haricî: dışarıya ait.
kıymet: değer.
lem'a-i i'caziye: mucize derecesinde manevî parıltı.
Madem: ...den dolayı, böyle ise.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
medrese: eski dönemde ders okutulan düzenli öğretim kuruluşu.

muhâfız: koruyucu, bekçi.
mukabil: karşılık.
nazar: bakış, dikkat.
neşr: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
şakirt: talebe, öğrenci.
tâb: basma, baskı.
tashih: basılacak bir eserin

dizgilerini kontrol ederek yanlışları düzeltme.
teksir: çoğaltma, çoğaltma makinesi.
tesemmüm: zehirlenme.
tevfuk: uygunluk; belli sıra, ölçü ve münasebetler içerisinde birbirine denk gelme.
vazife: görev.
vefat: ölüm.
zat: kişi, şahıs.

BEDİÜZZAMAN SAİD NURSÎ'NİN VE TALEBELEİNİN 1950'DEN SONRA YAZDIĞI MEKTUPLARDAN BAZILARI

Demokratların ezan-ı Muhammedîyi Arapça olarak okunmasına müsaade etmeleri dolayısıyla yazılan bir hasbihâl.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Hem sizin, hem bu memleketin, hem âlem-i İslâmın mühim bayramlarının mukaddemesi ve bu memlekette şair-i İslâmiyenin parlamasının bir müjdecisi olan ezan-ı Muhammedînin kemal-i ferahla on binler minarelerde okunmasını tebrik ediyoruz. Ve seksen küsur sene bir ibadet ömrünü kazandıran ramazan-ı şerifteki ibadet ve dualarınızın makbuliyetine âmin diyerek, rahmet-i İlahiyeden, herbir gece-i ramazan, bir Leyle-i Kadir hükmünde sizlere sevap kazandırmasını niyaz ediyoruz. Bu ramazanda şiddetli zaafiyet ve hastalığımдан tam çalışamadığımdan, sizlerden manevî yardım rica ediyorum.

Said Nursî

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
âmin: Yâ Rabbi! Öyle olsun, kabul eyle!" anlamında duanın sonunda söylenir.
Aziz: izzetli, muhterem, saygın.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
ezan-ı Muhammedî: Hz. Mu-

hammed'in tebliğ ettiği dinin ezanı.
gece-i Ramazan: Ramazan gecesi.
hasbihâl: halleşme; görüşüp konuşma, sohbet.
hükmünde: değerinde, yerinde.
kemal-i ferah: mükemmel bir ferahlık.
Leyle-i Kadir: Kadir Gecesi,

Kur'ân-ı Kerîm'in dünya semasına nazil olduğu gece, Ramazan'ın 27. gecesi.
makbuliyet: makbullük, beğenilmişlik, geçerlilik.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
mukaddeme: başlangıç.
müsaade: izin.

niyaz: Allah'a yalvarma ve yakarma.
rahmet-i ilâhiye: Allah'ın sonsuz rahmeti, ilâhî rahmet.
ramazan-ı şerif: mübarek, şerefli Ramazan ayı.
şair-i İslâmiye: İslâma ait işaretler, İslâma sembol olmuş iş ve ibadetler.
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabulleyen.
Talebe: öğrenci.
zaafiyet: zayıflık, güçsüzlük, dermansızlık.

Âlem-i İslâm merkezlerindeki mübarek Müslüman kardeşlere,

Sizleri, bütün ruhucanımızla tebrik ediyoruz. Eserleriyle fuhûl-i ulemanın ve fuhul-i müfessirinin en yükseği olan Bediüzzaman Hazretlerine, kıymettar ve mübarek bir mücahit âlim tarafından yazılmış olan bir tebriki takdim etmiştik.

Bediüzzaman Hazretlerinin bizlere yazdığı cevabî mektuplarında, o kıymettar, bînazir Üstat Bediüzzaman Hazretleri, sizleri binlerle tebrik etmiş ve Anadolu'da Kur'ân ve iman kahramanlarının halefleri olan Nurcularla, Arabistan'daki hakikat-i Kur'âniyeye müteveccih İslâmları, iki kardeş olarak hizbü'l-Kur'ân'ın dairesi içinde çok saflardan iki muvafık ve iki müterafık saf teşkil ettiklerini müjdelemiş. Ve o mü'min kardeşlerimizin Risale-i Nur'la ciddî alâkalarıyla beraber, bir kısmını Arapçaya tercüme edip neşretmek niyetlerinizden fevkalâde memnun olduklarını ve mübarek İslâm cemaatlerinin Urfa'daki Nur Şakirtleriyle ve Nur eczalarıyla himayetkârâne alâkadar olmasını yazmaktığımızı bizlere emretmiş buluyorlar.

Ey aziz ve necip kavm-i Arabın nuranî azaları! Tarihin a'makına gömülen ve maziden istikbale atlayan ecdatlarımıza, bu millet-i İslâmı parçalamak için bin dört yüz seneden beri hücum eden küffar orduları, en nihayet

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

alâka: ilgi, ilişki, yakınlık.
alâkadâr: ilgili, ilişki.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
a'mak: derinlikler.
aza: üye.
aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bînazir: benzeri olmayan, eşsiz, benzersiz, nazirsiz.
cemaat: topluluk, aralarında çeşitli bağlar bulunan insanlar topluluğu.
cevabî: cevap, karşılık, cevaba ait, cevap mahiyetinde.
ciddî: gerçek olarak, hakikaten.
ecdat: dedeler, büyük babalar, atalar.
ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.
fevkalâde: olağanüstü.
fuhul-i müfessirîn: müfessirlerin en ileri gelenleri.
fuhul-i ulema: büyük âlimlerin ileri gelenleri, âlimlerin en değerlileri, üstünleri.
hakikat-i Kur'âniye: Kur'ân'ın hakikatı, Kur'ân'ın ifade ettiği gerçek.
halef: birinin yerine geçen, birinin yerini tutan.
himayetkârâne: korumaya çalışarak.
hizbü'l-Kur'ân: Kur'an hizmetkârı, Kur'an taraftarı.
hücûm: saldırma.
iman: inanç, itikat.
istikbal: gelecek zaman.
kavm-i Arap: Arap kavmi, milleti.
kıymettar: kıymetli, değerli.

küffar: kâfirler, hak dini, İslâmîyeti inkâr edenler.
mazi: geçmiş zaman.
millet-i İslâm: İslâm milleti, Müslümanlar.
mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.
mücahit: cihat eden, savaşan.
mü'min: iman eden, inanan.
müterafık: karışık, karışmış, bir arada.
müteveccih: bir cihete dönen, yönelen.
muvafık: uygun, münasip.
necip: necabet sahibi, asil, soylu kimse.
neşir: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.
nihayet: son.
nurani: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.
Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
ruhucan: ruh ve can; ruh ve canla.
şakirt: talebe, öğrenci.
takdim: arz etme, sunma.
teşkil: oluşturma, şekillendirme.

Birinci Harb-i Umumîde emellerine muvaffak oldular. Türk ve Arap iki hakikî Müslüman kardeşin bin senelik sarsılmayan muhabbetlerini pek çok desiselerle, yalanlarla söndürdüler. Ehl-i İslâmın ve nev-i beşerin medar-ı fahrını ve bütün mevcudatın sebab-i hilkatî ve bütün füyuzat-ı İlahiyenin mazharı o Âlî Peygamberin Ravza-i Mutahharasına yüzler sürmek için pek büyük bir iştiyakı kalplerinde yaşattıklarına tahammül edemediler. O âlî Peygamber-i Zîşanın küçücük bir iltifatına mazhar olmak için, ruhlarına varıncaya kadar herşeylerini feda ettiklerini hazmedemediler. Bin dört yüz seneden beri zeminin yüzünde, zamanın sahifeleri üzerinde ve şehitlerin ve gazilerin beyaz kılıç kalemleriyle kırmızı mürekkepleriyle yazıp tarihe emanet bıraktıkları medar-ı iftiharları muhteşem yazılarını Müslümanlara unutturmak istediler. Bu azimle yürüyen o amansız düşmanlar, pek acı işkenceler altında ezdikleri Türk ve Arap bu iki kardeşi, bir daha itihad etmemek için en müthiş muâhedelerin zincirleriyle bağladılar. Çelik zincirler altında senelerle inlettirdiler. Her türlü şenaati Müslümanlığa icra ettiler.

Heyhat! İnyet-i İlahiyenin tekrar yar olacağını, Risale-i Nur gibi pek büyük ve pek harika bir tefsir-i Kur'ân'la ve onun âlî müellifi Bediüzzaman'la, Müslümanlığın büyük zaferini bilemediler ve göremediler. O eserler ki, vahdaniyet-i İlahîye ile risalet-i Muhammediyeyi (a.s.m.) ve hakikat-i haşriyeyi o kadar kuvvetli ve hakikatli bürhanlarla o kadar parlak bir surette ispat ediyor ki,

âli: yüce, yüksek, ulu.
azim: niyetli, kesin kararlı.
bürhan: delil, ispat, hüccet.
desise: hile, oyun, aldatmaca.
Ehl-i İslâm: İslâm topluluğu, Müslümanlar.
emel: şiddet arzu, ümit.
fedâ: uğruna verme, kurban olma.
füyuzat-ı İlahîye: İlahî feyizler.
hakikat: gerçek, esas.
hakikat-i haşriye: diriliş gerçeği, haşir hakikati.

hakikî: gerçek.
Harb-i Umumi: genel harp, dünya savaşı.
hârika: olağanüstü.
Heyhat: yazık, çok yazık, ne yazık.
icra: yürütme, bir işi yerine getirme.
iltifat: ilgi gösterme, yüzünü çevirip bakma.
inyet-i İlahîye: Allah'ın yardımı.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.

iştiyak: aşırı isteme, çok fazla arzu etme.
ittihat: birleşme, birlik oluşturma.
mazhar: nail olma, şereflenme.
medar-ı fahr: övünme sebebi.
medar-ı iftihar: iftihar sebebi, övünme sebebi.
mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahluklar.
muahede: iki veya daha çok devlet arasında akdedilen an-

laşma, antlaşma.
müellif: eser telif eden, yazar.
muhabbet: sevgi, sevmek.
muhteşem: haşmetli, yüce.
muvaffak: başarmış, başarılı.
nev-i beşer: insanoglu, insanlar.
Peygamber-i Zîşan: şan ve şeref sahibi olan Peygamber; Hz. Muhammed (a.s.m.).
Ravza-i Mutahhara: Peygamber Efendimizin (a.s.m.) Medine'deki mübarek kabri şerifleri.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursi'nin eserlerinin adı.
risalet-i Muhammediye: kâinatın nuru ve suuru olan Hz. Muhammed'in (a.s.m.) peygamberliği.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
sahife: sayfa.
sebeb-i hilkat: yaratılış sebebi, yaratılış nedeni.
şehit: Allah'ın ve yüce dininin adını yüceltme uğrunda canını feda ederek savaşta vurulup ölen Müslüman.
şenâ'at: kötülük, fenalık.
suret: biçim, şekil, tarz.
tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.
tefsir-i Kur'ân: Kur'ân tefsiri, Kur'ân'ın açıklaması.
vahdaniyet-i İlahîye: İlahî birlik, Allah'ın bir, tek olması.
zemin: yer.

şimdiye kadar hiçbir feylesof, hiçbir âlim karşısına çıkıp itiraz edememiş.

Biz Türkler, Seyyidleri kesretle içinde bulunan ve necip kavm-i Arap olan sizlere ve sizin ecdatlarınız olan Sahabe-i Güzine Allah namına, Peygamber-i Zîşan hesabına sonsuz bir sevgiyi ve nihayetsiz bir hürmeti daima kalbimizde, ruhumuzda besliyoruz ve yaşıyoruz. O âlî Peygamber-i Zîşan için ve onun âlî dini için, başta ruhumuz ve her şeyimizi fedaya hazırız.

Cenab-ı Hakkın lütf-i kereminden büyük bir ümit ile yalvarıp istiyoruz ki, sevgili üstadımız Bediüzzaman Hazretlerinin verdikleri haber-i beşaretle, Türk ve Arap, iki hakikî kardeş millet; inşaallah, yakın bir âtide ittihat edecek. Ve o ittihat sayesinde, o müthiş düşmanların Müslümanlar içine saçtıkları fesat tohumları kendi yüzlerine atılacak. Ve zincirler altında inleyen dört yüz milyon Müslümanlık, yeniden hayat-ı kudsiye-i İslâmiye ile nev-i beşerin başına geçip, sulh ve müsâlemet-i umumiye-yi temin edecek, inşaallah.

Risale-i Nur'un
âciz bir şakirdi

Hüsrev

âciz: zayıf, güçsüz.

âli: yüce, yüksek, ulu.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.

ati: gelecek zaman, istikbal.

ecdat: dedeler, büyük babalar,

atalar.

fedâ: uğruna verme, kurban olma.

fesat: bozukluk, karışıklık, nifak.

feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.

haber-i beşaret: müjde haberi.

hakikî: gerçek.

hayat-ı kudsiye-i İslâmiye: İslâmiyete ait olan mukaddes hayat.

hürmet: saygı.

inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.

itiraz: kabul etmediğini belirtir

karşı çıkma.

ittihat: birleşme, birlik oluşturma.

kavm-i Arap: Arap kavmi, milleti.

kesret: çokluk.

lütf-i kerem: kerem ve lütuf.

iyilik ve yumuşaklıkla muamele; cömertlik, merhamet ve ihsan.

müsâlemet-i umumiye: genel barış.

nam: ad.

necip: necabet sahibi, asil,

soylu kimse.

nev-i beşer: insanoğlu, insanlar.

nihayetsiz: sonsuz, sınırsız.

Peygamber-i Zîşan: şan ve şeref sahibi olan Peygamber,

Hz. Muhammed (a.s.m.).

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

Sahabe-i Güzin: seçkin Saha-

beler; Hz. Muhammed'in

(a.s.m.) en yakın dört Sahabe-

si, Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz.

Osman, Hz. Ali.(r.a.).

şakirt: talebe, öğrenci.

seyyid: Hz. Muhammed'in

(a.s.m.) torunu Hz. Hasan'ın

soyundan olan kimse; Hz.

Muhammed'in temiz soyundan gelen kimse.

sulh: barış, anlaşarak düş-

manlığı kaldırma.

temin: sağlama.

[Risale-i Nur'un vatana, millete ve İslâmiyete büyük hizmetini kabul ve takdir eden Başvekil Adnan Meneres'e Üstadın yazdığı bir mektup.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
1

Ben çok hasta olduğum ve siyasetle alâkasız bulunduğum hâlde, Adnan Menderes gibi bir İslâm kahramanı ile bir sohbet etmek isterdim. Hâl ve vaziyetim görüşmeye müsaade etmediği için, o sûrî konuşmak yerine bu mektup benim bedelime konuşsun diye yazdım.

Gayet kısa birkaç esası, İslâmiyetin bir kahramanı olan Adnan Menderes gibi dindarlara beyan ediyorum:

• *Birincisi:* İslâmiyetin pek çok kanun-i esasîsinden birisi, ² وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ayet-i kerîmesinin hakikatidir ki, “*Birisinin cinayetiyle başkaları, akraba ve dostları mes’ul olamaz.*”

Hâlbuki, şimdiki siyaset-i hâzırada, particilik taraftarlığı ile bir caninin yüzünden pek çok masumların zararına rıza gösteriliyor. Bir caninin cinayeti yüzünden, taraftarları veyahut arkabaları dahi şenî gıybetler ve tezyifler edilip bir tek cinayet yüz cinayete çevrildiğinden, gayet dehşetli bir kin ve adaveti damarlara dokundurup, kin ve garaza ve mukabele-i bilmisile mecbur ediliyor. Bu ise, hayat-ı içtimaiyeyi tamamen zirüzeber eden bir zehirdir ve hariçteki düşmanların parmak karıştırmalarına tam bir zemin hazırlamaktır. İran ve Mısır’daki hissedilen hâdise

mes’ul: sorumlu, yükümlü.
mukabele-i bi'l-misil: misliyle mukabele etme, karşılaştığı muamelenin aynısını sahibine iade etme.
müsaade: izin.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
rıza: razı olma, hoşnutluk.
şeni: fena, kötü, çirkin, ayıp.
siyaset-i hâzıra: şimdiki siyaset.
sûrî: görünüşte olan, şekli.
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.
taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen.
tezyif: zayıfa çıkarma, sahte olarak gösterme.
vaziyet: durum.
zirüzeber: altüst, karmakansık, darmadağın.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

2. Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. (En'am Suresi: 164.)

adavet: düşmanlık, husumet.
alâka: ilgi, ilişki, yakınlık.
ayet-i kerîme: Kur'ân'ın ayeti; azamet ve şerefi olan ayet.
başvekil: başbakan.
bedel: bir şeyin yerini tutan, karşılık.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
cani: cinayet işlemiş kimse,

acımasız, gaddar.
cinayet: cana kıyma, katl veya bu derecede ağır bir suç.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
dindar: dinin emirlerini yerine getiren.
garaz: kötü kasıt, düşmanca niyet, kin.
gayet: son derece.
gybet: arkadan çekiştirmek,

hazır olmayan birisinin aleyhinde konuşma.
hakikat: gerçek, esas.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, toplum hayatı.
kanun-i esasi: ana prensipler, anayasa.
kin: gizli düşmanlık, garaz.
masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

ve buhranlar bu esastan ileri geldiği anlaşılıyor. Fakat onlar burası gibi değil; bize nispeten pek hafif, yüzde bir nisbetindedir. Allah etmesin, bu hal bizde olsa, pek dehşetli olur.

Bu tehlikeye karşı çare-i yegâne, uhuvvet-i İslâmiyeyi ve esas İslâmiyet milliyetini o kuvvetin temel taşı yapıp, masumları himaye için, canilerin cinayetlerini kendilerine münhasır bırakmak lâzımdır.

Hem, emniyetin ve asayişin temel taşı yine bu kanun-i esasîden geliyor. Meselâ, bir hanede veya bir gemide bir masum ile on canı bulunsa, hakikî adaletle ve emniyet ve asayiş düstur-i esasîsi ile o masumu kurtarıp tehlikeye atmamak için, gemiye ve haneye ilişmemek lâzım; tâ ki, masum çıkıncaya kadar.

İşte bu kanun-i esasî-i Kur'ânî hükmünce, asayiş ve emniyet-i dâhiliyeye ilişmek, on canı yüzünden doksan masumu tehlikeye atmak, gazab-ı İlâhînin celbine vesile olur. Madem Cenab-ı Hak, bu tehlikeli zamanda bir kısım hakikî dindarların başa geçmesine yol açmış, Kur'ân-ı Hakîm'in bu kanun-i esasîsini kendilerine bir nokta-i istinat ve onlara garazkârlık edenlere karşı siper yapmak lâzım geldiğini, zaman ihtar ediyor.

• *İslâmiyetin ikinci bir kanun-i esasîsi şu hadis-i şerif tir:*

1 سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ hakikatiyle, memuriyet bir hizmet-kârlıktır, bir hâkimiyet ve benlik için tahakküm aleti değil.

1. Kavmin (milletin) efendisi, ona hizmet edendir. (Keşfü'l-Hafâ, 1:462, hadis no: 1515.)

asayiş: emniyet, kanun ve nizam hakimiyetin sağlanması.

buhran: bir işin tehlikeli, karışık bir hâl alması, bunalım, zor durum, kriz.

cani: cinayet işlemiş kimse, acımasız, gaddar.

çare-i yegâne: tek çare, tek çıkar yol.

celp: çekme, çekiş, kendine çekmek.

cinayet: cana kıyma, katl veya bu derecede ağır bir suç.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.

dindar: dinin emirlerini yerine getiren.

düstur-i esasî: temel prensip, esas düstur.

emniyet: güvenlik, kanun ve nizam hakimiyetinin sağlanması.

emniyet-i dahiliye: dahili emniyet, iç güvenlik.

garazkâr: haset eden, kin güden, kötü kasıt sahibi.

gazab-ı İlâhî: Allah'ın gazabı, ilâhî gazap.

hâdis: olay.

hadis-i şerif: Peygamberimizden aktarılan sözlerin genel adı.

hakikat: gerçek, esas.

hakiki: gerçek.

hâkimiyet: hâkim oluş, hükmediş, egemenlik.

hane: ev.

hariç: dışarı.

himaye: koruma, muhafaza etme.

hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.

hüküm: tartışılmaz dinî kaide.

ihtar: hatırlatma, uyarı.

kanun-ı esasî: ana prensipler, anayasa.

kanun-ı esasî-i Kur'ânî: Kur'ân'ın temel ölçüleri, temel kanunu, Kur'ân'ın anayasası.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve

fadalar bulunan Kur'ân.

madem: ...den dolayı, böyle ise.

masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

memuriyet: memurluk.

Meselâ: örneğin.

münhasır: sınırlı, bir şeye veya kimseye mahsus.

nispet: oran, değer.

nispeten: nispetle, kıyaslaya-

rak.

nokta-i istinat: dayanak noktası, güvenme ve itimat noktası.

tahakküm: zorbalık etme, zorla hükmetme, hükmü altına alma.

uhuvvet-i İslâmiye: İslâm kardeşliği.

vesile: aracı, vasıta.

zemin: yer.

Bu zamanda terbiye-i İslâmiyenin noksaniyetiyle ve ubudiyetin zaafiyetiyle, benlik, enaniyet kuvvet bulmuş. Memuriyeti hizmetkârlıktan çıkarıp, bir hâkimiyet ve müstebidâne bir tahakküm ve mütekebbirâne bir mertebe tarzına getirdiğinden, abdestsiz, kıblesiz namaz kılmak gibi, adalet olmaz, esasıyla da bozulur ve hukuk-i ibad da zirüzeber olur. Hukuk-i ibad, hukukullah hükümüne geçemiyor ki hak olabilsin, belki nefsanî haksızlıklara vesile olur.

Şimdi, “Adnan Menderes gibi İslâmiyetin ve dinin icaplarını yerine getireceğiz” diye ve mezkûr iki kanun-i esasiyeye karşı muhalefet edip, tam zıddına olarak iki dehşetli cereyan gayet büyük rüşvet ile halkları aldatmak ve ecnebîlerin müdahalesine yol açmak vaziyetinde hücum etmek ihtimali kuvvetlidir.

Birisi: Birinci kanun-i esasiye muhalif olarak, bir cani yüzünden kırk masumu kesmiş, bir köyü de yakmış. Bu derece bir istibdad-ı mutlak, her nefsin zevkine geçecek memuriyete bir hâkimiyet suretinde rüşvet vererek, dindar hürriyetperverlere hücum ediliyor.

İkinci hücum da, İslâmiyet milliyet-i kudsiyesini bırakıp —evvelkisi gibi— bir cani yüzünden yüz masumun hakkını çiğneyebilen, zahiren bir milliyetçilik ve hakikatte ırkçılık damarıyla, hem hürriyetperver dindar Demokratlara, hem bütün bu vatandaki yüzde yetmiş sair unsurlardan bulunanlara, hem hükûmet aleyhine, hem biçare Türkler aleyhine, hem Demokratın takip ettiği siyaset

aleyh: karşı, karşıt.
biçare: çaresiz, zavallı, şaşkın.
cani: cinayet işlemiş kimse, acımasız, gaddar.
cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
dindar: dinin emirlerini yerine getiren.
ecnebi: yabancı.
enaniyet: kendini beğenme, bencilik, egoistlik.
evvel: önce.
gayet: son derece.

hâk: doğru, gerçek, hakikat.
hakikat: gerçek, esas.
hâkimiyet: hâkim oluş, hükmediş, egemenlik.
hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.
hücûm: saldırma.
hükümüne: yerine, değerine.
hukûk-ı ibat: kullann hukuku, insan hukuku.
hukukullah: Allah'ın hukuku.
hürriyetperver: hürriyet seven.
icap: gerekme hali, gerekli ol-

ma.
ihhtimal: olabilirlilik.
istibdad-ı mutlak: hiç bir hak ve hürriyeti tanımayan tam baskı, tam diktatörlük.
kanun-i esasi: ana prensipler, anayasa.
masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.
memuriyet: memurluk.
mertebe: derece.
mezkûr: zikredilen, adı geçen.
milliyet-i kudsiye: mukad-

des ve kıymetli milliyet.

müdahale: karşıma.

muhalefet: birinin düşüncesine zıt düşüncede bulunma, karşı koyma, bir düşünce, fiil veya harekete karşı durma.

muhalif: muhalefet eden, bir fiil ve düşünceye karşı zıt düşüncede bulunan.

müstebidâne: müstebitçe, keyfi ve baskıcı bir şekilde.

mütekebbirane: kibirlenerek, kendini beğenmişlikle.

nefs: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.

nefsani: nefisle ilgili, nefsin arzularına ait.

noksaniyet: eksiklik, noksanlık.

sâir: diğer, başka, öteki.

suret: biçim, şekil, tarz.

tahakküm: zorbalık etme, zorla hükmetme, hükümü altına alma.

terbiye-i İslâmiye: İslâmî terbiye.

ubudiyet: kulluk.

vaziyet: durum.

vesile: aracı, vasıta.

zaafiyet: zayıflık, güçsüzlük, dermansızlık.

zahiren: görünüşte.

zir ü zeber: altüst, karmakansık, darmadağın.

aleyhine çalışarak ve serseri ve enaniyetli nefislere gayet zevkli bir rüşvet olarak bir ırkçılık kardeşliği veriyor. O zevkli kardeşliğin içinde, o zevkli faydadan bin defa daha ziyade hakikî kardeşleri düşmanlığa çevirmek gibi acip tehlikeyi, o sarhoşluğu ile hissedemiyor. Meselâ, İslâmîyet milliyeti ile dört yüz milyon hakikî kardeşin hergün ¹ **اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ** dua-i umumîsi ile manevî yardım görmek yerine, ırkçılık dört yüz milyon mübarek kardeşleri, dört yüz serseriye ve lâubalilere yalnız dünyevî ve pek cüz'î bir menfaati için terk ettiriyor. Bu tehlike, hem bu vatana, hem hükûmete, hem de dindar Demokratlara ve Türklere büyük bir tehlikedir; ve öyle yapanlar da hakikî Türk değillerdir. Necip Türkler böyle hatadan çekinirler.

Bu iki taife her şeyden istifadeye çalışıp, dindar Demokratları devirmeye çalıştıkları ve çalıştırıldıkları meydana tahakkuk ediyor. Bu acip tahribata ve bu iki kuvvetli muarızlara karşı, kırk Sahabe ile dünyanın kırk devletine karşı meydan-ı muarazaya çıkan ve galebe eden ve bin dört yüz sene zarfında ve her asırda üç yüz, dört yüz milyon şakirdi bulunan hakikat-i Kur'âniyenin sarsılmaz kuvvetine dayanmak ve onun içindeki dünyevî ve uhrevî saadet-i ebediyenin zevklerine o cazibedar hakikatle beraber nokta-i istinat yapmak, o mezkûr muarızlarınıza ve hem dâhil ve hariçteki düşmanlarınıza karşı en lâzım ve elzem ve zarurî bir çare-i yegânedir. Yoksa, o insafsız dâhilî ve haricî düşmanlarınız, sizin bir cinayetinizi binler yapıp ve eskilerin de cinayetlerini ilâve

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
aleyh: karşı, karşıt.
asar: eserler.
asr: yüzyıl.
çare-i yegâne: tek çare, tek çıkar yol.
cazibedar: çekici, cazibeli.
cinayet: cana kıyma, katl veya bu derecede ağır bir suç.
cüz'î: küçük, az; kıymetsiz, önemsiz.
dahil: iç, içerisi.
dahilî: içe ait, içe dönük, iç ile ilgili.
dindar: dinin emirlerini yerine getiren.
dua-yı umumî: herkesi içine alan dua.
dünyevî: dünyaya ait.
elzem: daha (en, pek) lâzım, lüzumlu, gerekli.
enaniyet: kendini beğenme, bencilik, egoistlik.
faide: fayda.
galebe: galip gelme, üstünlük.
gayet: son derece.
hakikat: gerçek, esas.
hakikat-i Kur'âniye: Kur'ân'ın hakikatı, Kur'ân'ın ifade ettiği gerçek.
hakikî: gerçek.
hariç: dışarı.
hariç: dışa ait, dışla ilgili.
istifade: faydalanma, yararlanma.
manevi: manaya ait, maddî olmayan.
menfaat: fayda.
meselâ: örneğin.
meydan-ı muaraza: söz mücadelesi meydana, biri ile yarışma

1. Allah'ım, bütün mü'min erkekleri ve kadınları mağfiret eyle.

meydanı.
mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.
muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.
mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.
necip: asil, soylu kimse.
nefs: kötü vasıfları kendisinde toplanan hayırlı işlerden alıkoyan güç.
nokta-i istinat: dayanak noktası, güvenme ve itimat noktası.
saadet-i ebediye: sonu olmayan, sonsuz mutluluk.
Sahabe: Peygamberimiz Hz. Muhammed'in mübarek yüzünü görmekle şereflenen ve onun sohbetlerine katılan mü'min kimse.
şakirt: talebe, öğrenci.
serseri: gayesiz, hedefsiz; öteden beri başıboş olan.
tahakkuk: gerçekleşme, kesinleşme.
tahribat: tahripler, yıkıp bozmalar.
taife: takım, guruh.
uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.
zarfında: süresince.
zarurî: zorunlu.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

ederek, başkaların başına yükledikleri gibi, size de yükleyecekler. Hem size, hem vatana, hem millete telâfi edilmeyecek bir tehlike olur. “Cenab-ı Hak sizleri İslâmiyet lehindeki hizmetlerinizde muvaffak ve mezkûr tehlikelerden muhafaza eylesin” diye, ben ve Nurcu kardeşlerimiz, yapacağınız hizmete ve mezkûr hakikati kabul etmenize mukabil, dua etmeye karar vereceğiz.

• **Üçüncüsü:** İslâmiyetin hayat-ı içtimaiyeye dair bir kanun-i esasîsi dahi bu hadis-i şerifin,

1 **الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبَنِيَانِ الْمَرْصُوصِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا**

hakikatidir. Yani, *hariçteki düşmanların tecavüzlerine karşı, dâhildeki adaveti unutmak ve tam tesanüt etmektir.* Hatta, en bedevî taifeler dahi bu kanun-i esasînin menfaatini anlamışlar ki, hariçte bir düşman çıktığı vakit, o taife birbirinin babasını, kardeşini öldürdükleri hâlde, o dâhildeki düşmanlığı unutup, hariçteki düşman def oluncaya kadar tesanüt ettikleri hâlde; binler teessüflerle deriz ki:

Benlikten, hodfüruşluktan, gururdan ve gaddar siyasetten gelen dâhildeki tarafgirâne fikriyle, kendi tarafına şeytan yardım etse rahmet okutacak, muhalifine melek yardım etse lânet edecek gibi hâdisatlar görünüyor. Hatta, bir salih âlim, fikr-i siyasîsine muhalif bir büyük salih âlimi tekfir derecesinde gıybet ettiği ve İslâmiyet aleyhinde bir zındığı onun fikrine uygun ve taraftar olduğu için hararetle sena ettiğini gördüm. Ve şeytandan kaçır gibi otuz beş seneden beri siyaseti terk ettim.

1. Mü'min mü'mine karşı bir binanın kenetlenmiş taşları gibidir. (Buharî, Salât: 88; Müslim, Birr: 65.)

adavet: düşmanlık, husumet.
aleyh: karşı, karşıt.
âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
bedevî: çölde ve iptidâî tarzda yaşayan, medenî olmayan.
cinayet: cana kıyma, katil veya bu derecede ağır bir suç.
dâhil: iç, içerisi.
dair: alakalı, ilgili.

def: mani olma, kovma, ortadan kaldırma.
dindar: dinin emirlerini yerine getiren.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
fikr-i siyasî: siyasî düşünce.
gaddar: çok fazla zulüm ve haksızlık eden.
gıybet: arkadan çekıştirmek, hazır olmayan birisinin aleyhinde konuşma.

hâdisat: hadiseler, olaylar.
hadis-i şerif: Peygamberimizden aktarılan sözlerin genel adı.
hakikat: gerçek, esas.
hararet: sıcaklık.
hariç: dış memleket, yaşanılan ülkenin dışındaki ülke.
hariç: dışarı.
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, toplum hayatı.

hodfürus: kendini beğendirmeye çalışan, övünen.

kanun-i esasî: ana prensipler, anayasa.

leh: onun tarafına, ondan yana, birinin faydası için yapılan hareket.

menfaat: fayda.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

muhafaza: koruma.

muhalif: muhalefet eden, bir fiil ve düşünceye karşı zıt düşüncede bulunan.

mukabil: karşılık.

muvaffak: başarmış, başarılı.

Nurcu: Bedüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.

rahmet: şefkat, merhamet, bağışlama ve esirgeyicilik.

ramazan-ı şerif: mübarek, şerefli Ramazan ayı.

sâlih: dinin emir ve yasaklarına uygun hareket eden, takva sahibi, müttakî.

şear-i İslâmiye: İslâma ait işaretler, İslâma sembol olmuş iş ve ibadetler.

senâ: methetme, övme.

taife: takım, güruh.

tarafgirane: taraf tutarcasına, bir tarafı destekleyerek.

taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen.

tecavüz: saldıрма, sataşma, başkasının hakkına dokunma.

teessüf: üzülmeye, acı duymaya.

tekfir: birini küfürle suçlama, bir kimseyi yaptığı bir işten veya bir sözden dolayı kâfir sayma.

telâfi: kötü bir etkiyi veya sonucu başka bir etki ile yok etme, karşılama.

tesanüt: dayanışma, birbirine dayanma ve destek olma.

zındık: Allah'a ve ahirete inandırmayan, Allah'ı inkâr eden, imansız, münkir.

Hem şimdi birisi, hem ramazan-ı şerife, hem şair-i İslâmiyeye, hem bu dindar millete büyük bir cinayeti yaptığı vakit, muhaliflerinin, onun o vaziyeti hoşlarına gittiği görüldü. Hâlbuki, küfre rıza küfür olduğu gibi; dalâlete, fıska, zulme rıza da fısktır, zulümdür, dalâlettir.

Bu acip hâlin sırrını gördüm ki; kendilerini millet nazarında ettikleri cinayetlerinden mazur göstermek damarıyla, muhaliflerini kendilerinden daha dinsiz, daha cani görmek ve göstermek istiyorlar.

İşte bu çeşit dehşetli haksızlıkların neticeleri pek tehlikeli olduğu gibi, içtimaî ahlâkı da zirüzeber edip, bu vatan ve millete ve hâkimiyet-i İslâmiyeye büyük bir sû-i kast hükmündedir.

Daha yazacaktım, fakat bu üç nokta-i esasiyeyi şimdilik dindar hürriyetperverlere beyan etmekle iktifa ediyorum.

Said Nursî

Adnan Menderes'e gönderilmek niyetiyle evvelce yazılan içtimaî hayatımıza ait bir hakikatın haşiyesini takdim ediyoruz:

HAŞİYE

Eskilerin lüzumsuz keyfî kanunları ve suiistimalleri neticesiyle, belki de tahrikleriyle zuhur eden Ticanî meselesini dindar Demokratlara yüklememek ve âlem-i İslâmın nazarında Demokratları düşürmemenin çare-i yegânesi kendimce böyle düşünüyorum:

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
cani: cinayet işlemiş kimse, acımasız, gaddar.
çare-i yegâne: tek çare, tek çıkar yol.
cinayet: cana kıyma, katl veya bu derecede ağır bir suç.
dalâlet: iman ve İslamiyetten ayrılma, azmak.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
dindar: dinin emirlerini yerine getiren.
evvelce: daha önce.
fısk: hak yoldan veya hak yolundan çıkma, Allah'a karşı isyan etme.
hakikat: gerçek, esas.
hâkimiyet-i İslâmiye: İslâmın hakimliği, İslamiyetin hâkim ol-

ması.
haşiy: dipnot.
hükmünde: değerinde, yerinde.
hürriyetperver: hürriyet sever.
içtimaî: topluluğa ait, toplulukla ilgili, toplumsal.
iktifa: yeterli bulma, kâfi görme.
keyfi: kanuna uymayarak, keyfe, arzuya bağlı.
küfür: Allah'ın varlığına, birliğine inanmama, müsrîklik,

imansızlık.
mazur: özür, özürlü, özrü olan.
mesele: konu.
muhalif: muhalefet eden, bir fiil ve düşünceye karşı zıt düşüncede bulunan.
nazar: bakış, düşünce, fikir.
nokta-i esasiye: esas, temel nokta.
rıza: razı olma, hoşnutluk.
suiistimal: bir şeyi kötüye kullanma.
suikast: kötü kasıt, kötü niyet; kötü kasıtlı iş yapma, tu-

zak kurma.
şair-i İslâmiye: İslâma ait işaretler, İslâma sembol olmuş iş ve ibadetler.
tahrik: bir kimseyi kötü bir iş yapması için ileri sürme, kıskırtma.
takdim: arz etme, sunma.
vaziyet: durum.
zirüzeber: altüst, karmakarışık, darmadağın.
zuhur: ortaya çıkma.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

Enzan-ı Muhammedînin (a.s.m.) neşriyle, Demokratlar on derece kuvvet bulduğu gibi; Ayasofya'yı beş yüz sene devam eden vaziyet-i kudsiyesine çevirmek; ve hâlen İslâm'da çok hüsn-i tesir yapan ve bu vatan ahalisine âlem-i İslâmın hüsn-i teveccühünü kazandıran, yirmi sekiz sene mahkemelerin muzır cihetini bulamadıkları ve beş mahkeme de beraatine karar verdikleri Risale-i Nur'un resmen serbestîsini dindar Demokratlar ilân etmeli ve bu yaraya bir nevi merhem vurmalarıdır. O vakit, âlem-i İslâmın teveccühünü kazandıkları gibi, başkalarının zalimâne kabahatleri onlara yüklenmez fikrindeyim. Dindar Demokratlar, hususan Adnan Menderes gibi zatların hatırları için, otuz beş seneden beri terk ettiğim siyasete bir-iki saat baktım ve bunu yazdım.

Said Nursî

*Ankara'daki Nur Talebelerinin
Bir Mektubu*

Aziz, sıddık kardeşlerimiz,

Mektubunuzdan İslâm güneşinin bir ziyasını sezer gibi olduk. Yüzlerce seneden beri insanîyet aleyhine, İslâmîyet zararına mütecaviz fikir neşreden ehl-i küfrün tahriplerini tamir için ortaya atılan Risale-i Nur'un, sizlerin mektubunuzdan, gençlerin arasına yayıldığını sezdik. Ebedî hayat yolunun hakperest yolcuları, hayalî boş lâfları terk edip, Risale-i Nur'la küfür tohumlarını eriteceklerdir.

ahali: halk.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

aleyh: karşı, karşıt.

Aziz: izzetli, muhterem, saygın.

beraat: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma.

cihet: yön.

dindar: dinin emirlerini yerine getiren.

ebedî: sonu olmayan, daimî, sürekli.

ehl-i küfür: Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayanlar, dinsizler, imansızlar.

ezan-ı Muhammedî: Hz. Muhammed'in tebliğ ettiği dinin ezanı.

hakperest: doğruluk ve haktan taviz vermeyen ve ayrılmayan.

hâlen: şimdiki hâlde, şu anda.

hayalî: hayalle ilgili, gerçek olmayan.

hüsn-i tesir: güzel, iyi tesir, etki.

hüsn-i teveccüh: iyi karşılamak ve alâka görmek.

hususan: bilhassa, özellikle.

insanîyet: insanlık, insanlık mahiyeti.

küfür: Allah'ın varlığına, birliğine inanmama, müşriklik, imansızlık.

merhem: ilaç; acıyı, kederi teskin eden şey.

mütecaviz: saldırgan, belli sınırlarını aşan.

muzır: zararlı, zarar veren.

neşr: herkese duyurma, yay-

ma, tamim.

nevi: çeşit, tür.

resmen: resmî bir şekilde, devlet tarafından.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

serbestî: serbestlik.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullen.

tahrip: harap etme, yıkma, bozma.

taleb: öğrenci.

teveccüh: yönelme, sevgi, ilgi.

vaziyet-i kudsiye: kutsal vazife, görev.

zâlimâne: zalimce, zulmedercesine.

zat: kişi, şahıs.

ziya: ışık, aydınlık, nur.

Nurun talebeleri, ehl-i kalp ve imanın hakikî kardeşleridirler. Siz kardeşlerimizin mektupları bizlere hız veriyor ve verecek.

Kur'ân'ın tefsiri olan Risale-i Nur, bize, dalâlette kalmanın ve küfürle mücadele etmemenin bu zamanda büyük ahmaklık olduğunu bildiriyor. Komünistliğin, anarşistliğin, masonluğun kuvvet kazandığı bir devirde, en mühim bir vazife, Nura hizmet etmek ve rıza-i İllâhîyi tahsil için, onu isteyene vermektir. Bu en baş ve en ehemmiyetli, en kıymetli ve mübarek vazifemizden bizi döndürmek isteyen en ağır hücumlar dahi bizlerin hızını arttıracaktır.

Risale-i Nur bize öğretiyor ve ispat ediyor ki, bu dünya, bir misafirhanedir. Ebedî hayatı isteyenler, misafirhanedeki vazifelerine dikkat gösterdikleri nispette memnun edilirler. Demek ki, şimdi en esaslı vazifemiz, bataklıktan kurtulmak isteyen ehl-i dinin, karanlıktan usanmış, gıdasız kalmış kalplerin yardımına koşmak, kendimizden başlayarak Nurun dellâllliğini yapmaktır. Bilhassa ve bilhassa şurası çok ehemmiyetli ve pek mühimdir ki, en başta ve en evvel Risale-i Nur'u dikkat ve tefekkürle devamlı olarak okumak ve o muazzam eser külliyyatındaki Kur'ân ve iman hakikatleriyle kendimizi teçhiz etmek; ve bu esas ve şartlarla, o harika eser külliyyatını bir an evvel ikmâl etmektir. İşte bu nimet-i uzmaya nail olan her genç ve herkes, bire yüz bin kuvvetinde, kendine, vatan ve milletine faydalı olur; vatan, millet, gençlik ve âlem-i İslâm çapında hizmet edebilecek bir vaziyete gelebilir. Bunun için,

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

anarşist: hiç bir düzen ve otorite tanımayan, karışıklık ve bozgunculuktan yana olan.

bilhassa: özellikle.

dalâlet: iman ve İslamiyetten ayrılmak, azmak.

dellâl: ilan eden, bir haberi duyurmak için yüksek sesle bağırarak dolaşan kimse.

Ebedî: sonu olmayan, daimî, sürekli.

ehemmiyetli: önemli.

ehl-i din: dindar, dinine bağlı, dindar olanlar.

ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.

ehl-i kalp: maneviyata çok kıymet veren, kalben Cenab-ı Hakka çok yakınlık hissedip çok hikmetlerden anlayan zat.

evvel: önce.

hakikat: gerçek, esas.

hakikî: gerçek.

harika: olağanüstü.

hücûm: saldırma.

ikmal: tamamlama, bitirme.

iman: inanç, itikat.

ispat: doğruyu delillerle gösterme.

Komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.

küfür: Allah'ın varlığına, birliğine inanmama, müşriklik, imansızlık.

külliyyat: bir yazarın basılmış eserlerinin tamamı.

mason: dünyevi maksatlarla kurulmuş, sıkı bir dayanışmayı esas alan komitacı teşkilâtın mensubu.

misâfirhâne: misafirlerin kaldığı ev, geçici bekleme yeri.

muazzam: çok büyük, ulu, yüce.

mübarek: feyizli, bereketli,

kutlu.

mücadele: savaşma, çatışma, kavga.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

naîl: kavuşan, ulaşan, eren.

nimet-i uzma: en büyük nimet, en büyük ihsan, lütuf.

nispet: oran, ölçü.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

rıza-yı İllâhî: Allah'ın rızası, hoşnutluğu.

tahsil: elde etme, alma, kazanma.

talebe: öğrenci.

teçhiz: cihazlama, donatma.

tefekkür: derin düşünme, esyanın hakikatini, yaratıcının sırlarını kavramak ve ibret almak için zihnen ve kalben düşünme.

tefsir: Kur'ân'ın mana bakımından izahı, açıklaması.

vazife: görev.

vaziyet: durum.

başta Hazret-i Üstadımız Bediüzzaman ve onun hakikî ve ihlâslı talebeleri olmaya lâyık sizlerden dua istirham ediyoruz ki, Risale-i Nur'un mecmualarını bir an evvel temin edelim, arayalım, bulalım; dikkat, tefekkür ve ihlâsla okuyalım; Kur'ân ve iman hizmetinde bu vaziyette koşalım. Risale-i Nur'un bu asırdaki makbuliyetine işaret eden deliller fazlasıyla mevcut olduğuna göre, insaf sahibi her mü'min kardeşimiz, onun tabii bir yardımcısıdır.

Hem madem, Risale-i Nur bu asra has hususiyetler taşıyor; hem madem, binlerce âlimlerin takdirleriyle karşılanıyor. Hem madem, Kur'ân'ın dellâllığını yapan kahraman Üstat, eşine rastlanmayacak bir mükemmeliyetle, dürüst adımlarla, hakikî prensiplerle, bütün hayatını iman ve İslâmiyete vakfetmiş, dünyevî hiçbir menfaat aramadan, sırf Allah rızası uğruna çalışmıştır. Hem madem, bütün kuvvetiyle, Nur Talebeleri de iman ve İslâmiyete Ehl-i Sünnet dairesinde hizmet için hayatlarını dahi çekinmeden veriyor ve süflî menfaat peşinde değildirler. Ve madem, yüz binlerce Nur talebeleri bütün tazyik ve tehditlere rağmen bu hakikati fiilen ispat etmişler. Hem, her talebe, bugün cereyan eden batıl felsefenin akidelerine hakikî, mantıkî cevaplar vermek üzere yetişmişler ve yetişiyorlar. Hem, her ihtiyacımıza Kur'ân cevap veriyor; onda, lâzım olan her hakikat sarih olarak vardır. Ve madem Kur'ân, en güzel şekilde ders veren, Allah'ın hediyesi, bir nuru ve rahmetidir. Öyle ise, bu hazîne-i rahmeti ve menba-i hakikati ders veren ve hakikî surette gençliğin ve avâmın anlayabileceği bir şekilde bildiren

akide: iman, inanılan ve itikat edilen esas, inanç.
âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
asr: yüzyıl.
avam: kültürlü, yüksek tabakadan olmayan; cahil halk tabakası.
batıl: boş ve manasız olan, gerçeğe uymayan, doğru ve haklı olmayan.
cerayan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.
delil: bir davayı ispata yara-

yan şey, burhan.
dellâl: ilan eden, bir haberi duyurmak için yüksek sesle bağırarak dolaşan kimse.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
dünyevî: dünyaya ait.
ehl-i sünnet: İslam'ı ilk günkü safiyetiyle kabul ederek dinden olmayan şeyleri karıştırmayıp, Hz. Peygamberin sünnetinden ve yolundan ayrılmayanlar.
evvel: önce.
felsefe: madde ve hayati

başlangıç ve gaye bakımından inceleyen ilim.
filen: fiille, davranış ve hareketle.
hakikat: gerçek, esas.
hakikî: gerçek.
hazine-i rahmet: rahmet hazinesi.
hususîlik: hususîlik, ayırıcı özellik.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma.

iman: inanç, itikat.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
istirham: merhamet isteme, merhamet dileme, yalvarma.
madem: ...den dolayı, böyle ise.
makbuliyet: makbullük, beğenilmişlik, geçerlilik.
mantıkî: akla ve mantık kaidelerine uygun, mantıklı.
mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.
menba-i hakikat: hakikatin, doğrunun, gerçeğin kaynağı.
menfaat: fayda.
mükemmeliyet: mükemmellik, kusursuzluk, eksiksizlik.
mü'min: iman eden, inanan.
nur: aydınlık, parlaklık, ışık.
prensip: temel fikir, temel bilgi, esas, ilke.
rahmet: şefkat, merhamet, bağışlama ve esirgeyicilik.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
rıza: razı olma, hoşnutluk.
sarih: açık, âşikar.
süflî: aşağılık, bayağı, âdi.
suret: biçim, şekil, tarz.
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme.
talebe: öğrenci.
tazyik: zorlama, baskı, sıkıntı verme.
tefekkür: derin düşünme; esyanın hakikatini, yaratıcının sırlarını kavramak ve ibret almak için zihnen ve kalben düşünme.
tehdit: korkutma, gözdağı verme.
temin: sağlama.
vakıf: bağışlamak.
vaziyet: durum.

Risale-i Nur'u dikkat ve tefekkürle ve devamlı olarak müsait vakitlerimizi boşa gidermeden okumak ve yazmak en büyük ibadet ve zevk kaynağıdır; hâl ve istikbalin ve biz gençlerin çok leziz ve iştiaqla alacağı gayet nafi ve vafi bir ilâç ve bir tiryaktır, bir manevî kurtarıcıdır. Bu katî hakikatler meydanda iken, ona bütün kuvvetimizle sarılmamak, baştan aşağı Risale-i Nur'u tetkik etmemek, alâkadar olmamak, ancak gafletin eseri olabilir.

Hem, “Kim hakikat peşinde koşuyorsa, Risale-i Nur'dan ders alması lâzımdır; ve Nur yolunda giden her münevver, hakikî saadete kavuşacak ve yeryüzünün mahiyetini derk edecektir” diye, biz Ankara Nur Talebeleri dahi ittifak ediyoruz. Ebedî hayat hazinesini gösteren Kur'ân-ı Hakîm'in nuru olan Risale-i Nur, elbette bir zaman dünyayı çınlatan nurlu sesini yükseltecektir.

Madem, İslâm âlimleri, hadis-i şerife göre, dünya ikbal ve heveslerinin peşinde koşmadıkça peygamberlerin en emin vârisleridirler. Biz de Risale-i Nur'u onun tam vârisi biliyoruz. Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsi, hakikî vâris olmanın esasını yaşamış ve yaşıyor. Onun karşısına çıkan körler ve sağırlar ve hissis gafiller küçüleceklerdir. Böyle muazzam bir olgunluğa sahip olan Risale-i Nur, elbette, bütün feylesofları, dünya ilim ve hak erbabını çağırarak ve her akliselim ve kalb-i kerîm olan mübarek insanları talebesi yapacak. Bu da inşaallah uzakta değil, yakında tahakkuk edecektir.

aklı-ı selim: iyiyi ve kötüyü fark eden sağlam akıl, sağduyu.

alâkadar: ilgili, ilişki.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.

derk: anlama, kavrama.

Ebedî: sonu olmayan, daimî, sürekli.

emin: güvenilir, emniyet sahibi.

erbâb: sahipler, malikler; ehil, layık.

feylesof: felsefe ile uğraşan, filozof.

gafil: gaflette bulunan, endişesiz, nefse uyararak Allah'ın emirlerini unutan.

gaflet: dikkatsizlik, endişesizlik, Allah'tan uzaklaşıp nefsin arzularına dalmak.

gayet: son derece.

hadis-i şerif: Peygamberimizden aktarılan sözlerin genel adı.

hâk: doğru, gerçek, hakikat.

hakikat: gerçek, esas.

hakikî: gerçek.

hâl: şimdiki zaman.

heves: nefsin hoşuna giden, gelip geçici istek.

ikbal: arzu, istek.

ilim: bilgi, marifet.

inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.

istikbal: gelecek zaman.

iştiaql: aşırı isteme, çok fazla arzu etme.

ittifak: birleşme, fikir birliği etme.

kalb-i kerîm: şerefli, izzetli cömert kalp.

kat'i: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

leziz: lezzetli, tatlı.

Madem: ...den dolayı, böyle ise.

mahiyet: bir şeyin aslı, esası, tabiatı, niteliği.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

muazzam: çok büyük, ulu, yüce.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

münevver: nurlu, ışıklı, parlak.

nafi: faydalı.

nur: aydınlık, parıltı, ışık.

nurlu: ışıklı, parıltılı.

peygamber: Allah tarafından haber getirilerek ilahî emir ve yasakları insanlara tebliğ eden elçi, nebi.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-

diüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

saadet: mutluluk.

şahs-ı manevî: manevî şahıs, belli bir kişi olmayıp bir cemaatte meydana gelen manevî şahıs.

tahakkuk: gerçekleşme, kesinleşme.

talebe: öğrenci.

tefekkür: derin düşünme, esyanın hakikatini, yaratıcının sırlarını kavramak ve ibret almak için zihnen ve kalben düşünme.

tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.

tiryak: en iyi çare, baş ilâç.

vâfi: yeterli, tam.

vâris: mirasçı.

Dünya, ekserî feylesofların ve âlimlerin dediği gibi,
yep yeni bir oluşun eşiğindedir. Dünya, nurunu arıyor.
Hakikat şairi Mehmed Akif,

*“Ö nuru gönder İlahî, asırlar oldu yeter!
Bunaldı milletin afakı, bir sabah ister.”*

diye, işte bu nura işaret ettiği, bugün bizce bir hakikattir.

Aziz kardeşlerimiz,

Risale-i Nur’a lâıyk olacak şekilde çalışmamız için bize
de dua ediniz ki, Ankara muhiti, bizi içine alıp eritmesin.
Nur, her ne kadar karanlığı gideriyorsa da, yine onu gö-
recek göz, anlayacak kafa lâzım. Böyle bir muhitte, göz-
lerimiz perde inmesin. Biz biçarelere dua ediniz. Allah
hepimizi Risale-i Nur’a sarılmakla aziz Din-i Mübinimize
hizmet edenlerden eylesin, âmin.

Bir kardeşimiz dedi ki: “Bugün, sabah namazından
sonra şu mısralar mülhem oldu, kardeşlerimize bildire-
lim:

*“Dinim İslâm, kitabım Kur’ân, imanım haktır.
Bu uğurda can vermek, ebedî yaşamaktır.”*

Sizleri çok seven
Ankara Üniversitesi

Nur Talebeleri

afak: ufuklar.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim
adamı.

âmin: Yâ Rabbi! Öyle olsun,
kabul eyle!" anlamında du-
anın sonunda söylenir.

asr: yüzyıl.

aziz: izzetli, muhterem, say-
gın.

biçare: çaresiz, zavallı.

Din-i Mübin: hak ve hakikati
açıklayan din, İslâm.

dua: Allah'a yalvarma, niyaz.

ebedi: sonu olmayan, daimî,
süreklî.

ekseri: çoğu kısmı.

feylesof: felsefe ile uğraşan,
filozof.

hâk: doğru, gerçek, hakikat.

hakikat: gerçek, doğru.

İlahî: Allah'la ilgili, Cenab-ı
Hakka dair.

iman: inanç, itikat.

muhit: yöre, çevre.

mülhem: ilham olunmuş.

nur: aydınlık, parıltı, ışık.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-
diüzzaman Said Nursî'nin
eserlerinin adı.

Talebe: öğrenci.

Fahiller

UZUN BİR AYRILIKTAN SONRA

Belki yirmi yedi, yirmi sekiz sene oldu Üstadı görmeyeli. Onu görmek, mübarek simasını doya doya seyretmek için her zaman gidip ziyaret etmek istediğim hâlde, meşguliyetten bir türlü vakit bulamadım. Fakat o, kalplerde yaşadığı için, manevî varlığı ile daima beraberdik. Bu, gönüllerdeki iştiyakı bir dereceye kadar tatmin etmez miydi? Kendisini görüp kucaklaştığımız zaman, onun nuranî simasının verdiği zevk, maddî hasretin de ne kadar büyük olduğunu gösterdi.

Üstatla tanışmamız kırk seneyi geçti. O zamanlar hemen her gün idarehaneye gelir; Akifler, Naimler, Feridler, İzmirililerle birlikte saatlerce tatlı tatlı musâhabelerde bulunurduk. Üstat, kendine mahsus şivesiyle yüksek ilmî meselelerden konuşur. Onun konuşmasındaki celâdet ve şahamet bizi de heyecanlandırır. Harikulâde fitrî bir zekâ, İlâhî bir mevhibe. En mu'dil meselelerde, zekâsının kudret ve azameti kendisini gösterir. Daima işleyen ve düşünen bir kafa. Nakillerle pek meşgul değil. Onun rehberi yalnız Kur'ân; bütün feyiz ve zekâ kaynağı bu. Bütün o lem'alar, doğrudan doğruya bu kaynaktan nebean ediyor. Bir müçtehit, bir imam kadar rey sahibi. Kalbi bir Sahabî kadar imanla dolu. Ruhunda, Ömer'in

azamet: büyüklük.

celâdet: yiğitlik, bahadırılık, kahramanlık, kuvvet ve siddetlilik.

feyiz: ilim, irfan; ihsan, bağış.

fitrî: tabii, doğal.

harikulâde: olağanüstü.

hasret: özlem.

idarehane: idare yeri, bir işi yönetenlerin bulunduğu yapı.

ilâhî: Allah'la ilgili, Cenab-ı Hakka dair.

ilmi: ilim ile ilgili, ilme dair.

imam: mezheple ilgili konularda kendisine uyulan ve önder olan kimse.

iman: inanç, itikat.

iştiyak: aşırı isteme, çok fazla arzu etme.

kudret: güç, kuvvet, iktidar.

lem'a: parıltı.

maddî: madde ile alakalı, cismanî.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

mesele: önemli konu.

meşguliyet: uğraşılan ve meşgul olunan şey.

mevhibe: ihsan, bağış, hediye, vergi.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

müçtehit: ayet ve hadislerden şer'î hükümler çıkarabilen, gerekli bütün ehillik şart-

larına sahip olan, geniş ve derin bilgili din âlimi.

mu'dil: zor, güç ve çetin.

musâhabe: sohbet etme, söyleşme, görüşme.

Nakl: anlatma, söyleme, hikâye etme.

nebean: yerden çıkma, kaynama, fıskırma.

nurani: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.

rey: görüş, düşünce.

Ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî

varlık.

Sahabî: Sahabeden olan kişi, Hz. Muhammed'i görmüş ve O'nun sohbetinde bulunmuş müslüman kimse.

şahamet: zekâ ve akıllılıkla beraber olan cesaret, yiğitlik.

sima: yüz, çehre.

şive: söyleyiş, telâffuz.

Tahlil: zor bir meseleyi halletme, değerlendirme.

tatmin: insanın kalbinin manevî olarak doyması, huzur ve sükûnete ermesi.

şahameti var. Yirminci asırda Devr-i Saadeti nefsinde yatan bir mü'min. Bütün hedefi iman ve Kur'ân.

İslâmın gayetü'l-gayesi olan "Tevhid" ve "Allah'a iman" esası, onun ve Risale-i Nur'un en büyük umdesidir. Devr-i Saadette, Müslümanlığın ilk kuruluş zamanlarında olsaydı, Hazret-i Peygamber, Kâbe'deki putların parçalanması vazifesini ona verirdi. Şirke ve putperestliğe o derece düşmandır.

Mücadele ile gönüllerde iman ve Kur'ân hakikatlerini yerleştirmek için geçen uzun, bir asra yakın bir ömür. Fazilet ve şahametle geçen bir ömür. Harp meydanlarında, mücahitlerin önünde, kılıç elinde, dimdik ayakta düşmana saldıran bir kahraman. Esarete, düşman kumandanına karşı koyan bir kahraman. İdam sehâsında, düşman kumandanını düşündüren, insafa getiren bir kahraman...

Millet ve memleket için canını vermekten zerre kadar çekinmeyen bir fedai. Fitnenin, bozgunculuğun en müthiş düşmanı. Milletten menfaati için, her türlü zulme, işkenceye tahammül ediyor. Ona zulmedenlere beddua bile etmez. Onu zindanlara atanlara, ancak salâh ve iman temennî eder. Gaye uğrunda ölüm, onun için basit bir şeydir.

Kendisi bir çanak çorba, bir bardak su, bir lokma ekmele tagaddi eder. Elbisesi pek basit ve fakirânedir. Beyaz Amerikan bezinden pamuklu bir hırka. Çamaşırını kirlenmeden değiştirir ve temizletir. Temizliğe fevkalâde

asr: yüzyıl.

beddua: bir kimsenin kötü olması için dua, kötü dua.

Devr-i Saadet: saadet devri; Resulullahın yaşadığı devre verilen isim.

Esaret: esirlik, tutsaklık, hüküm altında bulunma.

fakirâne: fakircesine.

Fazilet: değer, meziyet, iman ve irfan itibarıyla olan yüksek derece.

fedai: canını esirgemeyen, mühim bir maksat uğruna ca-

nını vermeye hazır bulunan.

fevkalâde: olağanüstü.

Fitne: karışıklık, bozgunculuk, azgınlık.

gayetülgaye: asıl maksat, nihai gaye.

hakikat: gerçek, esas.

Harp: savaş.

iman: inanç, itikat.

kumandan: komutan.

menfaat: fayda.

Mücadele: savaşma, mücadele.

mücahit: cihat eden, sava-

şan.

mü'min: iman eden, inanan.

müthiş: dehşet veren, ürktüten, dehşetli, korkunç.

nefs: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.

putperest: puta tapan, putu tanı edinen.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

salâh: düzelmeye, iyileşmeye, iyilik.

şehamet: zekâ ve akıllılıkla beraber olan cesaret, yiğitlik.

sehpa: idama mahkûm olanların idam edildiği üç ayaklı düzen, da-rağacı.

Şirk: Allah'a ortak koşma, Allah'tan başka yaratıcının bulunduğu inanma.

tagaddi: gıdalanma, gıda alma, beslenme.

tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.

temenni: olmasını veya olmamasını isteme; dilek, istek, arzu.

Tevhid: Allah'ın bir olduğuna inanma, birleme.

umde: esas alınacak şey; ilke, prensip, rükün.

zerre: pek ufak parça, en küçük parça.

zindan: hapishane.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

itina eder. Kâğıt parayı tutmaz ve üstünde taşımaz. Mâmelek namına dünyada hiçbir şeyi yok. Kendi için yaşamaz, cemiyet için yaşar.

Yapısı ufak tefektir; fakat heybetlidir, haşmetlidir. Gözleri birer şems-i tâban gibi nur saçar. Bakışları şahanedir. Maddeten, belki dünyanın en fakir adamıdır; fakat maneviyat âleminin sultanıdır.

Seksen küsur senenin âlâmı yüzünde bir buruşuk yapmamış, yalnız saçlarını ağartmıştır. Rengi, pembe beyazdır. Sakalı yoktur. Bir delikanlı kadar zindedir. Halim ve selimdir; fakat, heyecana geldiği zaman bir arslan tavrı alır, iki dizinin üstüne doğrulur, bir şahenşah gibi konuşur.

En sevmediği şey siyasettir. 35 senedir bir gazeteyi eline almış değildir. Dünya şunu ile alâkasını kesmiştir. Akşam namazından sonra ferdası öğleye kadar kimseyi kabul etmez, ibadetle meşgul olur. Pek az uyur. Talebelerini de siyasetten şiddetle meneder. Memleketin her tarafında 600 bini müteceviz, belki bir milyonu bulan talebeleri memleketin en faziletli evlâtlarıdır. Üniversitenin muhtelif fakültelerinde müspet ilimler tahsil eden şakirtleri pek çoktur; yüzlerce, binlercedir. Hiçbir Nur Talebesi yoktur ki, sınıfının en faziletlisi, en çalışkanı olmasın. Memleketin her tarafında bulunan bu yüz binlerce Risale-i Nur Talebesinden hiçbirinin, hiçbir yerde asayışı muhil hiçbir hareketi, hiçbir vak'ası yoktur. Her Nur Talebesi, hükûmetin, nizam ve intizamın tabîi birer muhafızıdır; asayışın manevî bekçisidir.

alâka: ilgi, ilişki, bağ.

âlâm: kederler, elemeler, acılar.

asayış: emniyet, kanun ve nizam hakimiyyetin sağlanması.

cemiyet: manevî birlik teşkil eden topluluk.

evlât: veletler, çocuklar.

fazilet: değer, meziyet, iman ve irfan itibarıyla olan yüksek derece.

ferda: yarın, ertesi gün.

Halim: yumuşak huylu, uysal.

haşmet: ihtişam, heybet, büyüklük.

heybet: saygı ile birlikte korku hissini veren hal, büyüklük.

ilim: okuyarak öğrenilen bilgi.

intizam: düzenlilik, düzgünlük.

itina: bir işi yaparken gösterilen özel dikkat, çok dikkat etme, özen gösterme.

Maddeten: maddi olarak.

Mamelek: ne varsa, varı yonğu, olanı biteni; olanca şey.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

maneviyat: mana alemine ait olanı; hisse ve inanca ait şeyler.

men: yasak etme, engelleme.

muhâfız: koruyucu, bekçi.

muhil: hileci, hilekâr.

muhtelif: türlü türlü, çeşitli.

müspet: pozitif.

müteceviz: aşkın, fazla, çok.

nam: ad.

nizam: düzen, tertip, düzgünlük.

nur: aydınlık, parıltı, ışık.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

şahane: mükemmel, muhteşem.

şahenşah: şahların şahı, padişahların padişahı, en büyük

padişah.

şakirt: talebe, öğrenci.

selim: temiz, samimi.

şems-i tâbân: ışıklı, parlak güneş.

şuun: olaylar, vak'alar, hâdiseler.

tahsil: ilim öğrenme, bilgi edinme, öğrenim.

talebe: öğrenci.

vak'a: vuku bulan, olay, hadise.

zinde: dinç, sağlam, güçlü, kuvvetli.

İstanbul seyahatinden muztarip olup olmadığını sordum.

“Bana ızdırıp veren,” dedi, “yalnız İslâmın maruz kaldığı tehlikelerdir. Eskiden tehlikeler hariçten gelirdi; onun için mukavemet kolaydı. Şimdi tehlike içeriden geliyor. Kurt, gövdenin içine girdi. Şimdi, mukavemet güçleşti. Korkarım ki, cemiyetin bünyesi buna dayanamaz. Çünkü, düşmanı sezmez. Can damarını koparan, kanını içen en büyük hasmını dost zanneder. Cemiyetin basiret gözü böyle körleşirse, iman kalesi tehlikededir. İşte benim ıztırâbım, yegâne ıztırâbım budur. Yoksa, şahsımın mâruz kaldığı zahmet ve meşakkatleri düşünmeye bile vaktim yoktur. Keşke bunun bin misli meşakkate maruz kalsam da, iman kalesinin istikbali selâmette olsa!”

“Yüz binlerce imanlı talebeleriniz size âti için ümit ve teselli vermiyor mu?”

“Evet, büsbütün ümitsiz değilim... Dünya, büyük bir manevî buhran geçiriyor. Manevî temelleri sarsılan Garp cemiyeti içinde doğan bir hastalık, bir veba, bir taun felâketi, gittikçe yeryüzüne dağılıyor. Bu müthiş sâri illete karşı İslâm cemiyeti ne gibi çarelerle karşı koyacak? Garbın çürümüş, kokmuş, tefessüh etmiş, batıl formülleriyle mi? Yoksa, İslâm cemiyetinin terütaze iman esaslarıyla mı? Büyük kafaları gaflet içinde görüyorum. İman kalesini küfrün çürük direkleri tutamaz. Onun için, ben yalnız iman üzerine mesaimi teksif etmiş bulunuyorum.

ati: gelecek zaman, istikbal.
basiret: dikkat, tedbir, teyak-kuz, ihtiyatlı hareket.
batıl: boş ve manasız olan, gerçeğe uymayan, doğru ve haklı olmayan.
buhran: bir işin tehlikeli, karışık bir hâl alması, bunalım, zor durum, kriz.
cemiyet: topluluk, birlik.
felâket: musibet, büyük dert, bela.
gaflet: dikkatsizlik, endişesizlik, Allah'tan uzaklaşım nefsin

arzulanına dalmak.
Garp: batı, Batı'da kalan böl-geler.
hariç: dışarı.
hasm: muhalif, karşı taraf, düşman.
illet: hastalık.
iman: inanç, itikat.
istikbal: gelecek zaman.
ızdırıp: üzüntü veren bir du-rumun meydana getirdiği kuvvetli acı, aşırı elem, azap, sıkıntı.
küfür: Allah'ın varlığına, birli-

ğine inanmama, müşriklik, imansızlık.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
maruz: bir şeyin etkisi ve tesiri altında bulunma.
mesai: çalışma.
meşakkat: zahmet, sıkıntı, güçlük, zorluk.
misli: kat; eş.
mukavemet: karşı koyma, dayanma, direnme.
mustarip: ızdırıp çeken, sıkıntı içinde olan.

müthiş: dehşet veren, ürküten, dehşetli, korkunç.
sâri: sirayet eden, bulaşıcı, salgın.
selâmet: salimlik, eminlik, kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma.
talebe: öğrenci.
taun: veba.
tefessüh: çürüme, çürüyüp dağılma, bozulma, kokuşma.
teksif: yığma, toplama.
terütaze: çok taze, taptaze.
teselli: avutma, acısını dindirme.
veba: bir çeşit salgın hastalık.
yegâne: biricik, tek, yalnız.
zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.

“*Risale-i Nur*’u anlamıyorlar, yahut anlamak istemiyorlar. Beni skolastik bataklığı içinde saplanmış bir medrese hocası zannediyorlar. Ben, bütün müspet ilimlerle, asr-ı hâzır fen ve felsefesiyle meşgul oldum. Bu hususta en derin meseleleri hallettim. Hatta bu hususta da bazı eserler telif eyledim. Fakat, ben öyle mantık oyunları bilmiyorum, felsefe düzenbazlıklarına da kulak vermem. Ben, cemiyetin iç hayatını, manevî varlığını, vicdan ve imanını terennüm ediyorum, yalnız Kur’ân’ın tesis ettiği tevhid ve iman esası üzerinde işliyorum ki; İslâm cemiyetinin ana direği budur. Bu sarsıldıği gün, cemiyet yoktur.

“Bana, ‘Sen şuna buna niçin sataştın?’ diyorlar. Farkında değilim. Karşımda müthiş bir yangın var. Alevleri göklere yükseliyor. İçinde evlâdım yanıyor, imanım tutuşmuş yanıyor. O yangını söndürmeye, imanımı kurtarmaya koşuyorum. Yolda biri beni kösteklemek istemiş de, ayağım ona çarpmış; ne ehemmiyeti var? O müthiş yangın karşısında bu küçük hâdise bir kıymet ifade eder mi? Dar düşünceler, dar görüşler!..

“Beni, nefsini kurtarmayı düşünen hodgâm bir adam mı zannediyorlar? Ben, cemiyetin imanını kurtarmak yolunda dünyamı da feda ettim, ahiretimi de. Seksen küsur senelik bütün hayatımda dünya zevki namına bir şey bilmiyorum. Bütün ömrüm harb meydanlarında, esaret zindanlarında, yahut memleket hapishanelerinde, memleket mahkemelerinde geçti. Çekmediğim cefa, görmediğim eza kalmadı. Divan-ı harplerde bir cani gibi muamele gördüm, bir serseri gibi memleket memleket

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.

asr-ı hazır: şimdiki asır.

cani: cinayet işlemiş kimse, acımasız, gaddar.

cefa: eziyet, sıkıntı, zulüm.

cemiyet: topluluk, birlik.

divan-ı harp: harp divanı, askerî mahkeme.

düzenbaz: hile yapan, aldatıcı, hilekâr.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

esaret: esirlik, tutsaklık, hüküm altında bulunma.

evlât: çocuklar.

eza: eziyet, incitme, can yakma.

feda: uğruna verme.

felsefe: madde ve hayatı başlangıç ve gaye bakımından inceleyen ilim.

fen: tecrübî, ispatla meydana gelmiş ilimlere verilen genel ad.

hâdise: olay.

hall: çözüme, karışık bir meseleyi şüphe edilmeyecek derecede açıklama.

harp: savaş.

hodgâm: kendi keyfini düşünen, bencil.

iman: inanç, itikat.

kıymet: değer.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

medrese: eğitim ve öğretim kurumu.

mesele: önemli konu.

muamele: davranma, davranış.

niş.

müspet: pozitif.

müthiş: dehşet veren, ürktüten, dehşetli, korkunç.

nam: ad.

nefis: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.

serseri: gayesiz, hedefsiz, öteden beri başıboş olan.

skolâstik: Orta Çağ yöntem-

lerine uygun.

telif: eser yazma.

terennüm: güzel güzel anlatma.

tesis: kurma, meydana getirme.

tevhid: Allah’ın bir olduğuna inanma, birleme.

vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötüden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.

zindan: hapishane.

sürgüne yollandım. Memleket zindanlarında aylarca ihtilâttan men edildim. Defalarca zehirlendim. Türlü türlü hakaretlere maruz kaldım. Zaman oldu ki, hayattan bin defa ziyade, ölümü tercih ettim. Eğer dinim intihardan beni men etmeseydi, belki bugün Said topraklar altında çürümüş gitmişti.

“Benim fitratım, zillet ve hakarete tahammül etmez. İzzet ve şahamet-i İslâmiye beni bu hâlde bulunmaktan şiddetle men eder. Böyle bir vaziyete düşünce, karşımda kim olursa olsun, isterse en zalim bir cebbar, en hunhar bir düşman kumandanı olsa tezellül etmem. Zulmünü, hunharlığını onun suratına çarparım. Beni zindana atar, yahut idam sehvasına götürür; hiç ehemmiyeti yoktur. Nitekim öyle oldu. Bunların hepsini gördüm. Birkaç dakika daha o hunhar kumandanın kalbi, vicdanı zulümkârlığa dayanabilseydi, Said bugün asılmış ve mâsumlar zümresine iltihak etmiş olacaktı.

“İşte benim bütün hayatım böyle zahmet ve meşakkatle, felâket ve musibetle geçti. Cemiyetin imanını, saadet ve selâmeti yolunda nefsimi, dünyamı feda ettim; helâl olsun. Onlara beddua bile etmiyorum. Çünkü, bu sayede *Risale-i Nur*, hiç olmazsa birkaç yüz bin, yahut birkaç milyon kişinin —adedini de bilmiyorum ya, öyle diyorlar. Afyon Savcısı beş yüz bin demişti, belki daha ziyade— imanını kurtarmaya vesile oldu. Ölmekle, yalnız kendimi kurtaracaktım, fakat hayatta kalıp da zahmet ve meşakkatlere tahammül ile bu kadar imanın kurtulmasına hizmet ettim. Allah’a bin kere hamd olsun.

beddua: bir kimsenin kötü ol-
ması için dua, kötü dua.
cebbar: zorba.
cemiyet: topluluk, birlik.
ehemmiyet: önem, değer,
kıymet.
fedâ: uğruna verme.
felâket: musibet, büyük dert,
bela.
fitrat: yaratılış, tabiat, mizac,
huy.
hakaret: saygı göstermeme,
alçak görme, aşağılama.
hamd: Allah’a karşı şükran ve

memnuniyetini onu överek
bildirme.
helâl: din bakımından günah
olmayan şey.
huhhâr: kan içen, kan döken,
zâlim.
ihtilâl: karışıp görüşme, bera-
ber yaşama.
iltihak: karışma, katılma.
iman: inanç, itikat.
izzet: şeref, yücelik, değer.
kumandan: komutan.
maruz: bir şeyin etkisi ve te-
siri altında bulunma.

masum: suçsuz, günahsız,
saf, temiz.
men: yasak etme, engelleme,
mâni olma.
meşakkat: zahmet, sıkıntı,
güçlük, zorluk.
musibet: felaket, bela.
nefs: kötü vasıfları kendisin-
de toplayan hayırlı işlerden
alıkoyan güç.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-
diüzzaman Said Nursî'nin
eserlerinin adı.
saadet: mutluluk.

şehamet-i İslâmiye: İslâmdan
gelen cesaret ve yiğitlik; İslâmın
kazandırdığı akla ve mantığa da-
yanan yiğitlik ve kahramanlık.
sehpa: idama mahkûm olanların
idam edildiği üç ayaklı düzen, da-
rağacı.
selâmet: salimlik, eminlik, kurtu-
luş, korku ve endişeden uzak ol-
ma.
tahammül: zora dayanma, kötü
ve güç durumlara karşı koyabil-
me, katlanma.
tezellül: kendini hor ve hakir
gösterme.
vaziyet: durum.
vesile: aracı, vasıta.
vicdan: insanın içindeki, iyiyi kö-
tüyden ayırabilen, iyilik etmekten
lezzet duyan ve kötülükten elem
alan manevî his.
zahmet: sıkıntı, eziyet, meşak-
kat.
zâlim: zulmeden, acımasız ve
haksız davranan.
zillet: hor ve hakir görülme, alçal-
ma.
zindan: hapislane.
ziyade: fazla, fazlasıyla.
Zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.
zulümkâr: zulüm yapan, zalim,
zulümlü.
zümre: cemaat, topluluk.

“Sonra, ben, cemiyetin iman selâmeti yolunda ahiretimi de feda ettim. Gözümde ne Cennet sevdası var, ne Cehennem korkusu. Cemiyetin, yirmi beş milyon Türk cemiyetinin imanı namına bir Said değil, bin Said feda olsun. Kur’ân’ımız yeryüzünde cemaatsiz kalırsa, Cenneti de istemem; orası da bana zindan olur. Milletimizin imanını selâmette görürsem, Cehennem alevleri içinde yanmaya razıyım. Çünkü vücudum yanarken, gönlüm gül gülistan olur.”

Hazret coşmuştu. Bir yanardağ gibi lâvlar saçıyordu. Bir fırtına gibi gönül denizini dalgalandırıyordu. Bir şelâle gibi, haşmetli zemzemelerle rûhun en derin noktalarına çarpıyordu. Çok heyecanlanmıştı. Millet kürsüsünde coşmuş bir hatip gibi devam ediyor, sözünün kesilmesini istemiyordu. Yorulduğunu hissettim. Bu heyecanlı bahsi değiştireyim dedim.

“Mahkemede sıkıldınız mı?” diye sordum.

“Dinî tedrisata, kadınlarımızın, muhterem hemşirelerimizin terbiye-i İslâmiye dairesinde iffet ve şereflerini muhafaza etmelerine taraftar olmanın bir suç olduğuna dair kanunlarda bir madde var mı? ‘Kalbe gelen hakikat’ gibi tabirleri de şahsî nüfuz temini maksadına delil göstermelerinin manasını da, bu ilimle, hukukla meşgul doçentlerden sorarım.”

Üstatla görüşmemiz çok uzamıştı. Müsaade alıp ayrıldığım zaman vakit hayli geçmişti.

1952

Eşref Edip

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
bahis: konu.
cemaat: bir mezhebe veya bir dine bağlı olanların oluşturduğu topluluk, hey’et.
cemiyet: topluluk, birlik.
dair: alakalı, ilgili.
delil: bir davayı ispata yarayan şey, burhan.
feda: uğruna verme.

gülistan: gül bahçesi, gül tarlası.
hakikat: gerçek, esas.
haşmetli: ihtişamlı, gösterişli, heybetli.
hatip: hitap eden, topluluğa karşı konuşan.
hemşire: kız kardeş, baci.
iffet: namus, ırz.
ilim: bilgi, marifet.
iman: inanç, itikat.
muhafaza: koruma.
muhterem: saygı değer, hürmete layık, saygın.

Müsaade: izin.
nam: ad.
nüfuz: bir kimsenin emir ve hükümlerinin işlenmesi, geçerli olması.
razi: rıza gösteren, hoşnut olan.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
şahsî: şahsa, kişiye ait, hususî.
selâmet: salimlik, eminlik, kurtuluş, korku ve endişeden

uzak olma.
şeref: onur, haysiyet.
sevda: bir şeye karşı duyulan şiddetli arzu, aşırı iştiaak.
tabir: ifade.
taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen.
tedrisat: öğretim.
temin: sağlama.
terbiye-i İslâmiye: İslâmî terbiye.
zemzeme: ezgili, nağmeli ses.
zindan: hapishane.

Said Nur ve Talebeleri

Bahtiyar bir ihtiyar var. Etrafı, sekiz yaşından seksen yaşına kadar bütün nesiller tarafından sarılmış. Yaşlar ayrı, başlar ayrı, işler ayrı... Fakat bu ayrılıkta gayrılık yok! Hepsi bir şeye inanmış: Allah'a, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a, Onun ulu Peygamberine, Onun büyük kitabına. Kur'an henüz yeni nazil olmuş gibi, herkes aradığını bulmuş gibi bir hal var onlarda. Said Nur ve talebelerini seyrederken, insan kendini âdetâ Asr-ı Saadette hissediyor. Yüzleri nur, içleri nur, dışları nur... Hepsi huzur içindeler. Temiz, ulvî, sonsuz bir şeye bağlanmak; her yerde hâzır, nazır olana, Âlemlerin Yaraticısına bağlanmak; o yolda yürümek, o yolun kara sevdâlısı olmak... Evet, ne büyük saadet!

Said Nur, üç devir yaşamış bir ihtiyar. Gün görmüş bir ihtiyar. Üç devir; Meşrutiyet, İttihat ve Terakki, Cumhuriyet: Bu üç devir büyük devrilişler, yıkılışlar, çöküşlerle doludur. Yıkılmayan kalmamış! Yalnız bir adam var. O, ayakta. Şark yaylalarından, güneşin doğduğu yerden İstanbul'a kadar gelen bir adam. İmanı, sıradağlar gibi muhkem. Bu adam, üç devrin şerirlerine karşı imanlı bağrını siper etmiş. "Allah" demiş, "Peygamber" demiş, başka bir şey dememiş; başı Ağrı Dağı kadar dik ve mağrur. Hiçbir zalim onu eğememiş, hiçbir âlim onu yene-memiş. Kayalar gibi çetin, müthiş bir irade, şimşekler

âdetâ: sanki.

Âlem: dünya, cihan; bütün yaratılmışlar.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.

Asr-ı Saadet: Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (a.s.m.) peygamber olarak dünyada bulunduğu devir.

Bahtiyar: bahtlı, talihli, mutlu.

gayr: ayrı, başka.

hâzır: hazır, görünen, göz önünde olan.

iman: inanç, itikat.

irade: dileme, isteme, bir şeyi yapıp yapmama konusunda için olan iktidar, güç.

İttihat ve Terakki: ikinci meşrutiyet'in ilanından sonra iktidarı ele geçiren parti.

mağrur: gururlu; kendini beğenmiş, büyüklük taslayan.

Meşrutiyet: Osmanlılarda 1876 Anayasasıyla başlayan, 1908 değişikliğiyle devam eden hukukî ve siyasî döneme verilen ad.

muhkem: sağlam, dayanıklı.

müthiş: dehşet veren, ürktüten, dehşetli, korkunç.

nazil: nüzul eden, inen.

nazır: nezaret eden, bakan, gözetken.

nur: aydınlık, parıltı, ışık.

Rab: besleyen, yetiştiren, verdiği nimetlerle mahlûkatı ıslah ve terbiye eden Allah.

saadet: mutluluk.

Şark: Doğu bölgeleri, Doğu Anadolu.

şerir: şer işleyen, kötülük iş-

leyen, fenalık yapan.

sevda: bir şeye karşı duyulan şiddetli arzu, aşırı iştiaç.

talebe: öğrenci.

ulvî: yüksek, yüce.

zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.

gibi bir zekâ; işte Said Nur! Divan-ı harpler, mahkemeler, ihtilâller, inkılâplar, onun için kurulan idam sehpaları, sürgünler bu müthiş adamı, bu maneviyat adamını yoldan çevirememiş! O, bunlara imanından gelen sonsuz bir kuvvet ve cesaretle karşı koymuş. Kur'ân-ı Kerîm'de "İnanıyorsanız muhakkak üstünsünüz" (Âl-i İmran Suresi, ayet 139.) buyuruluyor. Bu Allah kelâmı, sanki Said Nur'da tecelli etmiş!

Mahkemelerdeki müdafaalarını okuduk. Bu müdafaalar bir nefis müdafaası değildir; büyük bir davanın müdafaasıdır. Celâdet, cesaret, zekâ eseri, şaheseri...

Niçin Sokrat bu kadar büyüktür? Bir fikir uğruna hayatı hakir gördüğü için değil mi? Said Nur, en az bir Sokrat'tır; fakat İslâm düşmanları tarafından bir mürteci, bir softa diye takdim olundu. Onlara göre büyük olabilmek için ecnebî olmak gerek. O, mahkemelerden mahkemelere sürüklendi. Mahkûmken bile hükmediyordu. O, hapishanelerden hapishanelere atıldı. Hapishaneler, zindanlar onun sayesinde Medrese-i Yusufiye oldu. Said Nur, zindanları nur, gönülleri nur eyledi. Nice azılı katiller, nice nizam ve ırz düşmanları, bu iman abidesinin karşısında eridiler; sanki yeniden yaratıldılar. Hepsi halim-selim mü'minler hâline, hayırlı vatandaşlar hâline geldiler. Sizin hangi mektepleriniz, hangi terbiye sistemleriniz bunu yapabildi, yapabilir?

Onu diyar diyar sürdüler. Her sürgün yeri, onun öz vatani oldu. Nereye gitse, nereye sürülse, etrafı saf, temiz

abide: .

ayet: Kur'an'ın her bir cümlesi.

Celâdet: yiğitlik, bahadırılık, kahramanlık, kuvvet ve şiddetlilik.

Divan-ı harp: harp divanı, askeri mahkeme.

diyar: memleket.

ecnebi: yabancı, başka milletten olan.

hakir: aşağı, adi, itibarsız.

halim: yumuşak huylu, uysal.

hükmetme: hakim olma, emri altında tutmak.

ihtilâl: mevcut idareyi veya rejimi zor kullanarak değiştirme.

iman: inanç, itikat.

inkılâp: değişme, dönüşüm, köklü değişme.

ırz: şan ve şeref, namus, iffet.

katil: adam öldüren, insan öldüren kimse, canî.

kelâm: ilahî söz.

Mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

maneviyat: mana alemine ait olanlar, hisse ve inanca ait şeyler.

medrese-i Yusufiye: Yusuf'un medresesi, Hz. Yusuf'un (a.s.) iftira, haksızlık ve zulüm ile hapiste kalmasından kinaye olarak, iman ve

Kur'an'a hizmetinden dolayı tevkif edilenlerin hapsedildiği yer manasında, hapishane.

mektep: eğitim ve öğretim kuruluşu.

müdafa: savunma.

mü'min: iman eden, inanan.

mürteci: gerilik, geriye dönme taraflısı, eski düzeni savunan, gerici.

müthiş: dehşet veren, ürktüten, dehşetli, korkunç.

nizam: düzen.

nur: aydınlık, parıltı, ışık.

şaheser: üstün eser, çok üstün değerde ve güzellikteki eser.

sehpa: idama mahkûm olanların idam edildiği üç ayaklı düzen, darağacı.

selim: temiz, samimî.

softa: .

takdim: arz etme, sunma.

tecelli: belirme, bilinme, görünme.

terbiye: eğitim; iyi ahlak, saygı ve edep öğrenme.

zindan: hapishane.

mü'minler tarafından sarılıyordu. Kanunlar, yasaklar, polisler, jandarmalar, kalın hapisane duvarları, onu mü'min kardeşlerinden bir an bile ayıramadı. Büyük mü'rşidin, talebeleriyle arasına yığılan bu maddî kesafetler; din, aşk, iman sayesinde letafetler hâline geldiler. Kör kuvvetin, ölü maddenin bu tahdit ve tehditleri, ruh âleminin ummanlarında büyük dalgalar meydana getirdi. Bu dalgalar, köy odalarından başlayarak, yer yer her tarafı sardı; üniversitelerin kapılarına kadar dayandı.

Yıllardır mukaddesatları çiğnenmiş vatan çocukları, mahvedilen nesiller, imana susayanlar; onun yoluna, onun nuruna koştular. Üstadın Nur Risaleleri elden ele, dilden dile, ilden ile ulaştı, dolaştı. Genç- ihtiyar, cahil-münevver, sekizinden seksenine kadar herkes ondan bir şey aldı, onun nuruyla nurlandı. Her talebe, bir makine, bir matbaa oldu. İman, tekniğe meydan okudu. Nur Risaleleri binlerce defa yazıldı, teksir edildi.

Gözlerinin nuru sönmüş, iç âlemlerinin ışığı sönmüş, harabeye dönmüş olan körler bu nurdan, bu ışıktan korktular. Bu aziz adamı, dillerden hiç eksik etmedikleri “İnkılâba, lâikliğe aykırı hareket ediyor” diye, tekrar tekrar mahkemeye verdiler; tekrar tekrar hapis-hânelere atıldılar. Kaç kere zehirlemek istediler. Ona zehirler panzehir oldu, zindanlar derslane... Onun nuru, Kur'ân'ın nuru, Allah'ın nuru vatan sınırlarını da aştı. Bütün âlem-i İslâmı dolaştı. Şimdi Türkiye'de, her teşekkülün, vatanını seven herkesin önünde hürmetle durması lâzım gelen bir kuvvet vardır: Said Nur ve talebeleri. Bunların derneği

âlem: dünya.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

aşk: şiddetli sevgi, sevdâ, gönül verme.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.

hürmet: saygı.

İman: inanç, itikat.

inkılâp: değişme, dönüşüm, köklü değişme.

kesafet: bulanıklık, kir, açık veya berrak olmama.

letafet: latiflik, hoşluk, ince-

lik.

maddî: madde ile alakalı, cismanî.

mahv: yok etme, ortadan kaldırma.

mukaddesat: mukaddes, kutsal, temiz ve yüce olan şeyler.

mü'min: iman eden, inanan.

münevver: bilgili, kültürlü kimse, aydın.

mürşit: irşat eden, doğru yolu gösteren, rehber, kılavuz.

nur: aydınlık, parlaklık, ışık.

panzehir: zehirin tesiri giderme özelliği olan madde.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

tahdit: hudutlandırma, sınırlama.

talebe: öğrenci.

tehdit: korkutma, gözdağı verme.

teksir: çoğaltma, çoğaltma makinesi.

teşekkül: kurulma, kuruluş.

umman: büyük deniz, derya,

okyanus.

zindan: hapisane.

yoktur, lokali yoktur, yeri yoktur, yurdu yoktur, partisi, patırdısı, nutku, alâyişi, nümayışı yoktur. Bu bilinmezlerin, ermişlerin, kendini büyük bir davaya vermişlerin şurlu, imanlı, inançlı kalabalığıdır.

Ö. Yüksel
(Serdengeçti)

alâyiş: debdebe, tantana, gösteriş; boş, yalancı süs.
iman: inanç, itikat.
nümayiş: yalandan gösteriş, göz boyama.
nutuk: bir topluluğa karşı konuşma, ikna maksadıyla bir topluluk önünde yapılan konuşma, hitap, söylev.
suur: bilinç.

Bediüzzaman'ı Zehirlediler

Bundan yedi sene önce, kanunların çiğnendiği, beşer haklarının çarmıha gerildiği, hürriyetlerin hiçe sayıldığı, şahsî arzu ve ihtirasatın kanunlardan üstün tutulduğu bir devr-i rezilânede, Afyon vilâyetinin Emirdağ kazasına seksenlik bir ihtiyar, bir din âlimi sürülüyor. Nüfus kütüğüne kaydedtirilip burada ikamete mecbur ediliyor. Tek gayesi, Kur'ân-ı Kerim'in ahkâmını tebliğ, insanları doğruya, iyiye ve nâmusluluğa sevk etmek olan bir fikir adamı, nefyediliyor. Her cephesinde kan döktüğü kendi öz yurdunda, engizisyon mahkemelerinin dahi insanoğluna reva görmeyeceği zulme, işkencelere tâbi tutuluyor. Sakalına, bıyığına, kılık kıyafetine karşıyor; jandarma dipçikleri altında ölüme mahkûm ediliyor.

Sürgün olarak gönderildiği yerde dahi rahat bırakılmıyor. Ecdadından misafirperverliği, ihtiyarların, garip ve kimsesizlerin yardımına koşmayı miras alan her Türk gibi, bu kaza halkı da, ilmî eserleriyle, ef'al ve hareketleriyle müsellemlenmiş olan bu zatın yardımına koşmayı vicdanî bir vazife telâkki ediyor.

İslâmın ve ilmin izzet ü vakarını şerefle muhafaza etmesini bilen ve asla dünya zevkleri için mihnet kabul etmeyen bu şahsın, siyasî hiçbir parti ve teşekkülle de kaatiyen alâkası yoktur.

ahkâm: dinî hükümler, emirler.
alâka: ilgi, ilişki, yakınlık.
âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
beşer: insan, insanlık.
çarmıh: dört çivi, suçlunun öldürülmek amacıyla çivilendiği haç biçimindeki darağacı.
devr-i rezilane: alçak, bayağı,

hayasız devir, rezilce işlerin yapıldığı dönem.
Ecdat: dedeler, büyük babalar, atalar.
ef'al: fiiller, işler.
engizisyon: Hıristiyanlıktan uzaklaşan veya dinî esaslara aykırı davranan kimseleri cezalandırmak için kurulan Katolik kilisesi mahkemeleri.

garip: gurbette, kendi memleketinin dışında bulunan, yabanc.
ihhtirasat: ihtiraslar, şiddetli arzu ve istekler.
ikamet: oturma, bir yerde kalma.
ilim: bilgi, marifet.
ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.
işkence: bir kimseye verilen

maddî-manevî sıkıntı, eziyet.

izzet ü vakar:

kat'iyen: katî olarak, kesin olarak, kesinlikle.

kaza: ilçe.

Kur'ân-ı Kerim: Kur'ân; Hz. Muhammed'e vahiyyle indirilen en son ilâhî kitap.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

mihnet:

misafirperver: misafirden hoşlanan, misafire iyi muamele eden, konuksever.

muhafaza: koruma.

müsellemlenmiş: doğruluğu, gerçekliği herkes tarafından kabul edilen.

namus: edep, hayâ, ahlâk, doğruluk gibi faziletlerin sonucu olan ve yüksek değer taşıyan haslet.

nefy: sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme.

reva: uygun, lâyıf, yerinde.

şahsî: şahsa, kişiye ait, hususî.

şeref: onur, haysiyet.

sevk: yöneltme.

siyasî: siyasetle ilgili, siyasete ait.

tâbi: boyun eğen, uyan, itaat eden.

tebliğ: dinî bir emrin kullara bildirilmesi.

telâkki: kabul etme, bir görüşle bakma.

teşekkül: oluşum.

vazife: görev.

vicdanî: vicdana, kalbî his ile ilgili, vicdana ait.

vilâyet: il.

zat: kişi, şahıs.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

Türkiye’de iman ve karakter sahibi her fikir adamına yapıldığı gibi, bu kimsenin muhtelif defalar evi aranmış, mahkemelere verilmiş, bütün eserleri, mektupları en ufak teferruatına varıncaya kadar müsadere edilerek suçsuz yere hapishanelerde süründürülmüştür.

Evet, suçsuz yere diyoruz. Çünkü, vali ve kaymakamından tutunuz da, karakoldaki jandarmasına varıncaya kadar Üstada eza ve cefa etmek, hapishanelerde süründürmek bir vesile-i iftihar; şefin gözüne girebilmek, terfi-i makam edebilmek gibi süflî hırslarla yanıp kavrulanlar için ise, bulunmaz bir fırsat olmuştur.

Bu zulüm, bu işkencenin sebeplerini, o devrin dine karşı olan temayülünde, vicdan hürriyetine ve İslâmiyete yaptığı baskıda aramak lâzımdır. Bu hâlin, o devirde hiç de acayip olan bir tarafı yoktur. Zira, o devirde, memlekette dinsiz, materyalist, behimî hislerin zebunu köle ruhlu bir nesil yetiştirilmek istenirken, bu zatın kendi hayatını istihkâr derecesinde ortaya atılıp hürriyetle, ahlâkla, imanla meşbu, hayvanî hislerin esiri olmayan bir gençlik istemesi ve bu uğurda çalışması, elbette hoş görülmezdi. Millet haklarını çiğneyip, milyonların sırtından ahtapotlar gibi geçinmeyi şiar edinenler için korkulacak bir hâldir bu. Takipler, baskılar senelerce devam etti. Onunla konuşanların, mektuplaşanların, hizmetine koşanların evleri arandı, kendileri Afyon hapisanesinde çürütülerek çoluk çocukları sokaklarda sürünmeye mahkûm edildi.

acayip: şaşkırtıcı ve hayret verici şeyler.

behimî: hayvanca, hayvancasına, hayvan gibi.

cefa: eziyet, sıkıntı, zulüm.

eza: eziyet, incitme, can yakma.

hayvanî: hayvanca.

hırs: açgözlülük, kanaatsizlik.

iman: inanç, itikat.

işkence: bir kimseye verilen

maddî-manevî sıkıntı, eziyet.

istihkâr: hakir görme, hor görme,

küçümseme, kıymet vermeme.

mahkûm: mecbur.

materyalist: materyalizmi benimseyen, her şeyi maddede arayan, maddeci.

meşbu: doymuş, tok.

muhtelif: türlü türlü, çeşitli.

müsadere: toplatma, elden alma.

nesil: soy, zürriyet.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî

varlık.

şîâr: işaret, belirti, ayırt edici işaret.

süflî: aşağılık, bayağı, âdi.

teferruat: ayrıntılar, dallar, bölümler.

temayül: bir yana veya bir kimseye fazla taraftarlık ve sevgi gösterme, ilgi duyma..

terfi-i makam: makam itibarıyla yükselmek.

vesile-i iftihar: iftihar vesilesi, övünme sebebi.

vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötüden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.

zat: kişi, şahıs.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

Onun el yazması Kur'ân-ı Kerîm'i ile bunun tefsiri olan Risale-i Nur parçaları, birer hiyanet-i vataniye evrakı imiş gibi müsadere edilip savcılıklara devredildi.

Muhakemesine mevkufen devam edilerek yirmi ay suçsuz yere hapisshanede bırakıldı.

Öyle bir an geldi ki, bu vak'aların cereyan ettiği Afyon hapisshanesi, Allah'a inanmaktan ve onun emirlerini yerine getirmekten gayri hiçbir suçu olmayan masum vatandaşlarla dolup taşı. Onlara reva görülen zulüm, işkence; şeytanları bile dehşete düşürdü, ayyuka çıktı, vahşet hâlini aldı. Nasıl Kudüs-i Şerif Yahudilerin vahşetine ve peygamberlere yapılan zulümlere sahne olmuşsa, Afyon şehri de, insan haklarının çiğnenip vatandaş haklarının çarmıha gerildiği ikinci bir şehir oldu.

14 Mayıs seçimleriyle çeyrek asrın diktatöryası zirüzeber edilip çatır çatır yıkılırken, millet, kendi mukadderatına hâkim olmaktan duyduğu hudutsuz bir sevinç içerisinde bayram ediyor.

14 Mayıs'tan sonra her şeyin değişeceğini beklerken, yine görüyoruz ki, vali ve kaymakamlar eski alışkanlıklarına devamdalar.

Taharri memurları yine konuşan iki-üç vatandaşın peşinde ve yine Bediüzzaman'ın evi tarassut altında. Öyle ki, bir jandarma çavuşu bile elinde arama emri olmadan Türkiye Cumhuriyeti kanunlarıyla müeyyet bulunan mesken masuniyetine tecavüz ediyor. Ve bu cüretkâr, bir

asır: yüzyıl.

ayyuk: semanın en yüksek yeri.

çarmih: dört çivi, suçlunun öldürülmek amacıyla çivilendiği haç biçimindeki darağacı.

cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.

cür'etkâr: cesur, cesaretli, yiğit, delikanlı, atılgan, gözü pek.

dehşet: büyük tehlike karşısında korkma ve şaşırıp kalma.

diktatörya: bütün siyasî ve idarî yetkileri toplayarak hükmetme.

evrak: işlem gören kâğıtlar.

gayr: başka.

hâkim: hükmeden.

hiyanet-i vataniye: vatan hainliği, vatana hiyanet etme.

hudutsuz: sınırsız.

ışkence: bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, eziyet.

Kudüs-i Şerif: şerefli Kudüs şehri.

Kur'ân-ı Kerim: Kur'ân; Hz. Muhammed'e vahiy ile indirilen en son lâhî kitap.

masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

masuniyet: dokunulmazlık,

korunmuşluk.

mesken: oturlan, ikamet olunan yer.

mevkufen: mevkuf olarak, tutuklu olarak.

müeyyet: doğrulanmış, tasdik ve teyit edilmiş.

Muhakeme: bir dava ile ilgili tarafların hakim huzuruna çıkılması, duruşma.

mukadderat: Allah tarafından ezelde takdir olunmuş şeyler, ileride meydana gelecek haller ve olaylar, alın yazısı.

müsadere: toplatma, elden alma.

peygamber: Allah tarafından haber getirilerek ilahî emir ve yasakları insanlara tebliğ eden elçi, nebi.

reva: uygun, lâıyk, yerinde.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

Taharri: sivil polis.

tarassut: gözetme, göz altında tutma.

tecavüz: saldıрма, sınırını aşma.

tefsir: Kur'ân'ın mana bakımından izahı, açıklaması.

vahşet: ürkütücü ve korkunç olan şey.

vak'a: vuku bulan, olay, hadise.

zirüzeber: altüst, karmakarışık, darmadağın.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

türlü ceza görmüyor. Yine Üstadın kılık kıyafetiyle uğraşılıyor, devr-i sabıkta olduğu gibi, ziyaretine gelenler yine kaydedilip karakollara çağrılıyor.

Kendisini milletine hasreden seksen yaşındaki ihtiyar bir din âlimi öldürülmek isteniyor; hem de Ramazan Bayramı akşamı iftar yemeğine zehir konulmak suretiyle.

Bu ne feci, bu ne tahammül edilmez bir hâldir. Tecrit edilmiş, daimî bir tarussut altında, kapısında bekçi. O içerde ölümle başbaşa bırakılıyor.

Heyhat! Geliniz ey ehl-i İslâm! Hep beraber ağlaşalım. Hayır, hayır! Gözyaşlarıyla, feryat ile tedavisi mümkün değil bu derdin... Allah için uğraşalım.

Nihat Yazar

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
daimî: sürekli, devamlı.
devr-i sabık: geçmiş devir.
ehl-i İslâm: İslâm topluluğu, Müslümanlar.
fecî: dehşetli, korkunç.

feryat: haykırma, çığlık.
hasr: yalnız bir şeye veya kişiye mahsus kılma.
Heyhat: yazık, çok yazık, ne yazık.
suret: biçim, şekil, tarz.
tahammül: zora dayanma,

kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.
tarassut: gözetme, göz altında tutma.
Tecrid: bir kişinin başka bir insan veya nesneyle olan ilişkisini kesme.

Bediüzzaman Said Nur

Büyük ve dahi adamların beşiği olan Türkiye, şimdiye kadar ne kadar mebzul mücahitler, mücedditler ve bütün manasıyla büyük insanlar görmüştür? Onların idrak ettikleri hayat şartları ve gördükleri itibar, buldukları ve mazhar oldukları hürmet, kadir ve kıymetlerine asla nakîse vermemekle beraber yürüdükleri hak yolunda muhakkak ki kendilerine büyük kolaylıklar temin etmiştir. Bu şartların makûs tecellisine ve zulmün en ağırına maruz kaldığımız şu geçmiş yirmi beş yıl, bize ağır mücadele ve mücahedeler içinde yoğurulmuş, davasının ve imanının azametinden ilham almış ve büyüklüğünü dünyanın en ücra köşelerine yaymış bir dâhi, bir nur ve fazilet timsali hediye etmiştir.

Nuru birçok muzlim vicdanları aydınlatmış, kudreti birçok zayıf imanlı insanlara cesaret vermiş, dehası birçok nasipsiz insanların ruhuna ilham serpmiş olan bu büyük adam, hiç şüphe yoktur ki, Said Nur Hazretleridir.

Ondan fazilet ve fedakârlık dersi alan birçok yolunu şaşırmış insanlar kendilerini mes'ut ve aydınlık bir sahranın ortasında bulmuşlardır. Dehası ve celâdeti kadar imanı da kuvvetli olan bu muhterem insan, yirmi beş yıllık istibdat ve zulme gözlerini kırpmadan göğüs geren ve onun korkunç işkence adaletsizliğine imandan doğan bir cüretle karşı koyan tek şahsiyettir.

azamet: büyüklük.
celâdet: yiğitlik, bahadırılık, kahramanlık, kuvvet ve şiddetlilik.
cür'et: cesaret etme, yüreklilik, yiğitlik.
dâhi: son derece zeki, anla-

yışlı, deha sahibi.
deha: olağanüstü zeka sahibi olma.
fazilet: değer, meziyet, iman ve irfan itibarıyla olan yüksek derece.
fedakâr: kendini veya şahsı

menfaatlerini hiçe sayan, fedâ eden.
hürmet: saygı.
idrak: akıl erdirmeye, anlamaya, kavrama kabiliyeti.
ilham: içe, gönüle doğma, kalbe gelme, gönle doğan

şey.

iman: inanç, itikat.

ışkence: bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, eziyet.

istibdat: idarede görülen her türlü kanun dışı tazyik, baskı.

itibar: saygı gösterme.

kadir: bir işi yapmaya gücü yeten, kuvvet sahibi olan.

kıymet: değer.

kudret: güç, kuvvet, iktidar.

makûs: başka bir şeyin zıddı, zıt, ters.

maruz: bir şeyin etkisi ve tesiri altında bulunma.

mazhar: nail olma, şereflenme.

mebzul: bol, çok.

mesut: saadetli, bahtlı, mutlu.

mücadele: savaşma, çatışma, kavga.

mücadele: savaşma, mücadele.

mücahit: cihat eden, savaşan.

müceddit: hadis-i şerifle, her asır başında geleceği müjdelenen dinin yüksek hizmetkârı; dine yeni bir tarzla yaklaşan, asrın şartlarına göre ve ortaya atılan yeni şüphe ve taarruzlara karşı dini yorumlayıp kuvvetlendiren büyük âlim.

muhterem: saygı değer, hürmete layık, saygın.

muzlim: karanlık, zulmetli.

nakîse: eksiklik, noksanlık, kusur.

nasip: hisse, pay, kısmet.

nur: aydınlık, parıltı, ışık.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

sahra: büyük çöl, geniş saha.

şahsiyet: değerli, yüksek kişi.

tecelli: belirme, bilinme, görünme.

temin: sağlama.

timsal: örnek, nümune.

ücra: çok uçta, uç yer, tenha.

vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötüyden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

Bütün Müslüman dünyası, bu kutbun cazibesinden kendisini kurtaramamıştır. Türkiye'nin ıssız ve تنها bir köşesinde doğan bu nur, ziyasını Pakistan'lara, Endonezya'lara kadar yaymış ve kendisiyle beraber milletimizin de şan ve şerefine hâleler eklemiştir.

Ne yazıktır ki, bağrımızdan fıskırmış, bize şeref kazan-dırmış, kararmış gönüllerimizi aydınlatmış, dalâlet yolu-na sapmış insanları hak yoluna getirmiş olan bu muhteşem ve mübarek insan, bizden hürmet yerine sadece taz-yık ve zulüm görmüştür.

Fakat o, bundan ne yılmış, ne de yolunu değiştirmiştir. Bilakis, o daha iyi biliyor ki, mücadelesiz, fedakârlık-sız, ızdırapsız hiçbir dava kök tutamaz.

Ne de olsa, ne kadar biz bu güneşin ışığını söndürmek istesek de onun nuru karanlık gönüllerde birer meş'ale gibi yanıyor ve bizi aydınlatıyor. Bu, büyük insanın hak-ki ve davasının meyvesidir. Ne mutlu kendisine!

Cevat Rifat Atilhan

Bilâkis: aksine, tersine.

cazibe: cezp edicilik, çekicilik.

dalâlet: iman ve İslamiyetten ayrılma, azmak.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

hâle: ay ve güneşin etrafında bazen görünen parlak ışıklı halka,

ayla.

hürmet: saygı.

kutup: evliyalar içerisinde zamanın en büyük müşidi olan.

meş'ale: aydınlatıcı alet, lâmba, kandil.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

mücadele: savaşma, çatışma, kavga.

muhteşem: haşmetli, yüce.

nur: aydınlık, parlak, ışık.

şan: şöret, ün.

şeref: manevî büyüklük, yücelik, onur.

tazyik: zorlama, baskı, sıkıntı verme.

ziya: ışık, aydınlık, nur.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

Bediüzzaman Said Nur

Güzel Türk vatanının yetiştirip bütün beşeriyete örnek insan olarak hediye ettiği büyük dâhi, büyük mürşid ve muhteşem bir insanın ismidir. Doksan yılı dolduran hayatının hergünü birer nur hâlesi, birer fazilet ışığı, bir azim ve iman halkası hâlinde Türk nesillerinin ruhlarına ve dimağlarına girmiş ve bu nur, senelerle birçok karanlık ruhları aydınlatarak onları doğru, güzel ve ışıklı yollara sevk etmiştir.

İlâhî bir zekânın remzi olan büyük üstat Said Nur Hazretleri, Allah'ın müstesna bir lütuf ve keremi olan muhteşem dehasını mü'min bir azim ve celâdetle bu azîz milletin hayrı, terakkisi ve yükselişi uğruna harcamış ve onun nuru Türk hudutlarından taşarak komşu memleketlere, Pakistan ve Endonezya'ya kadar yayılmıştır.

Bu nurun ışığı ve insanlara bahşettiği ahlâk ve fazilet şulelerinin tek bir kıymet ve takdir ölçüsünde toplanması mümkün değildir.

Ondaki azim ve irade, ondaki yüksek kanaat ve üstün insan vasfı, hepimiz için örnek teşkil edecek kadar büyüktür.

Yalnız biz değil, yalnız Müslümanlar değil, bütün insanlık bu büyük insanın şahsiyetinde asalet ve necabetin, ahlâk ve faziletin ve bilhassa yüksek imanın bütün göz

ilâhî: Allah'la ilgili, Cenab-ı Hakka dair.

iman: inanç, itikat.

irade: dileme, isteme, bir şeyi yapıp yapmama konusunda için olan iktidar, güç.

kanaat: hırs göstermeden kısmetine razı olmak, elindeki ile yetinmek.

kerem: cömertlik, lütuf, ihsan, bağış.

kıymet: değer.

lütuf: güzellik, hoşluk, iyilik, ihsan.

muhteşem: haşmetli, yüce.

mü'min: iman eden, inanan.

mürşit: irşat eden, doğru yolu gösteren, rehber, kılavuz.

müstesna: benzerlerinden üstün olan, seçkin, mümtaz.

necabet: soy temizliği, soyluluk, asillik.

nur: aydınlık, parlaklık, ışık.

remz: işaret, gizli ve kapalı bir surette ifade etme.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

şahsiyet: kişilik.

sevk: yöneltme.

sule: parlaklık, ışıltı; alev, ateş.

takdir: kıymet verme, beğenme.

terakkî: ilerleme, gelişme.

teşkil: oluşturma, şekillendirme.

vasf: sıfat.

asalet: soyluluk, asil lik.

azim: niyetli, kesin kararlı.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.

beşeriyet: beşerîlik, insanlık.

bilhassa: özellikle.

celâdet: yiğitlik, bahadırılık,

kahramanlık, kuvvet ve siddetlilik.

dâhî: son derece zeki, anlayışlı, deha sahibi.

deha: olağanüstü zeka sahibi olma.

dimağ: akıl, suur.

fazilet: değer, meşiyet, iman ve irfan itibarıyla olan yüksek derece.

hâle: ay ve güneşin etrafında bazen görünen parlak ışıklı halka, ayla.

hudut: sınırlar.

kamaştırıcı enmuzeçlerini temaşa edebilir. Bütün Türk çocukları, vatanlarının bu kadar İlâhî bir zekâyâ, bu kadar muhteşem bir şahsiyete, bu kadar temiz bir insana beşik vazifesi gördüğüne iftihar edebilirler.

Evvelki gün onun bir mahkemesi vardı. Bu mahkeme-den iki şey öğrendik: Biri, asil ve genç Türk neslinin fazilet ve ulüvv-i ahlâka, yüksek inanç ve iradeye olan derin saygısı ve yüksek alâkası...

Diğeri de, lükslerini, zenginliklerini, rütbe ve mevkilerini ve bugünkü fânî ve sefil varlıklarını Türk milletinin sefalet ve geriliğinde arayan ve zehirli ilhamlarını ve direktiflerini ve kuvvetlerini milletler arası gizli, devirici ve bozguncu Türk düşmanlarından alan bir soysuzlar ve nesbeleri belirsiz insanların takındığı tavır.

Binlerce münevver Türk gencinin teşkil ettiği büyük topluluktan bir miktar irkilerek zehirli, mel'un ve müfsit kalemlerini korkak ve titrek dahi olsa sinsi sinsi aleyhte kullanan ve artık modası geçmiş olan palavralarla bu kıymeti küçümsemek isteyen gürûh.

Şöyle bir mukayese yapabiliriz: Üstad-ı Azamla (hâşâ, mason üstadı değil) muasır olan büyük adam ve Hindistan'ın kurtuluş rehberi Mahatma Gandhi. Biri, İngiliz ceberutuna, İngiliz emperyalizmine ve onun korkunç istilâ ve istismarına başkaldırmış ve yıllarca büyük davasına hizmet ederek İngiltere'nin bütün haşmet ve kudretini, azîm iradesi önünde âciz ve meflûc bir hale getirmiştir. Bizim bu tipte yetiştirdiğimiz büyük insanın mücadele ve

âciz: zayıf, eli yetmez, gücü yetmez.

alâka: ilgi, ilişki, bağ.

aleyh: karşı, karşıt.

azîm: büyük.

ceberut: zorlama, diktatörlük.

emperyalizm: bir milletin başka bir milleti siyasi, dini, kültürel ve ekonomik egemenliği altına alma faaliyeti, sömürgecilik.

enmüzeç: nümune, örnek.

Evvel: önce.

fânî: ölümlü, geçici.

fazilet: değer, meziyet, iman ve irfan itibariyle olan yüksek derece.

gürûh: cemaat, topluluk, kısım.

hâşâ: asla, katiyen, öyle değil, Allah göstermesin.

haşmet: ihtişam, heybet, büyüklük.

iftihar: gurur, övünme.

ilâhî: Allah'la ilgili, Cenab-ı Hakka dair.

ilham: içe, gönüle doğma, kalbe gelme, gönle doğan şey.

irade: dileme, isteme, bir şeyi yapıp yapmama konusunda için olan iktidar, güç.

istilâ: ele geçirme, kaplama, yayılma.

istismar: sömürme.

kıymet: değer.

kudret: güç, kuvvet, iktidar.

mason: dünyevi maksatlarla kurulmuş, sıkı bir dayanışmayı esas alan komitacı teşkilâtın mensubu.

meflûc: felç olmuş, felce uğramış.

mel'un: lânetlenmiş, kötülenmiş.

mevki: yer, makam.

muasır: modern, çağdaş.

mücadele: bir gayeye ulaşmak için gösterilen ferdi veya toplu çaba.

müfsit: ifsat eden, bozucu, bozan.

muhteşem: haşmetli, yüce.

mukayese: karşılaştırma.

münevver: nurlu, ışıklı, parlak.

neseb: soy, sop, nesil, atalar

zinciri, silsile.

palavra: yalana dayanan söz, her hangi bir konuda, gerçeğe aykırı söz veya haber, uydurma söz.

saahsiyet: değerli, yüksek kişi.

sefalet: maddî ve manevî yoksulluk sonucu meydana gelen düşkünlük.

sefil: alçak, aşağılık.

sinsi: gizli ve kurnaz bir şekil-

de kötülük yapan.

temâşâ: hayretle ve dikkatle bakma, seyretme.

teşkil: oluşturma, şekillendirme.

ulüvv-i ahlâk: ahlâkın yüksekliliği; yüce ahlâk, yüksek ahlâk.

Üstad-ı Azam: en büyük üstad.

vazife: görev.

mesai hayatı ve şekli, birincisine çok benzemekle beraber, fazla olarak ona Cenab-ı Hakkın bahş buyurduğu Müslümanlık ve iman nuru da kendi ziyasını güneş gibi İslâm iklimlerine ve diyardan diyara aşırıp götürmüştür.

Arada sadece büyük ve şayan-ı esef bir fark vardır.

Bu fark birincisine dört yüz milyona yakın bir insan topluluğunun gösterdiği sarsılmaz inanç, hürmet ve bağlılık... Bizimkine karşı da —mahdut bile olsa— bazı asalet fukarâsı soysuzların açığa vuran istihfaf ve sinsi hücumları.

Yâ Rabbî! Neden bizi böyle her kıymet ve fazileti paçavraya döndürecek kadar pespayeleştirdin? Biliyoruz, sana karşı günahımız çok büyüktür. Yeter yâ İlâhî, yeter bu sukut bize!

Cevat Rifat Atilhan

asalet: soyluluk, asil lik.
bahş: bağış, ihsan, verme.
fazilet: değer, meziyet, iman ve irfan itibariyle olan yüksek derece.
fukara: fakirler, yoksullar.
hücûm: saldıрма.
hürmet: saygı.
iman: inanç, itikat.
istihfaf: küçümseme, hafife alma, alay etme.

kıymet: değer.
mahdut: sınırlı, belirli.
mesai: çalışma.
nur: aydınlık, parlak, ışık.
paçavra: değersiz, iğrenç, kıymetsiz şey, veya kimse.
pespaye: aşağılık, adî, alçak, soysuz.
şayan-ı esef: üzüntüye sebep, acımaya değer, üzüntüye değer, esef verici, üzüntü

verici.
sinsi: gizlilik ve kurnazlık belirten.
sükût: değerden düşme, değerini yitirme; susma.
ya ilahî: Ey Allah'ım!
ya Rabbî: Ey her şeyi en güzel şekilde terbiye ve idare eden Rabb'im.
ziya: ışık, aydınlık, nur.

Bediüzzaman Kimdir?

Bediüzzaman, mahut ve mühlik uçurumlarla dolu olan içtimaî seyrimizi, manevî değerler bakımından bir nur-i imanî ve ziya-i irşadî ile taht-ı emniyete almaya çabala-yan ve bu hususta, bilmenin kendi kendini idare etmek, bilmemenin körü körüne idare olunmak hakikatine vü-cud vereceğini halk kitleleri arasında temessül ettiren in-sandır.

Bediüzzaman, ahlâkî kıymetler ve millî hasletlerin po-zitif ilimlerle muvâzi olarak kat-ı mesafe edemediğini, bu mana ve şekil muvacehesinde yetişen çöl kadar kuru ve boş ruhlarla bulanmış gençliğin, istikbalde milletimizin rü'yet ufkunda bir kara belâ olacağı hakikat-i kat'iyesini gözlere sokan ve çare-i halâsı da gösteren kimsedir.

Bediüzzaman, Şark ve Garp arasındaki azîm müfara-katin, şahsiyet mefhumunun daralma ve genişlemesin-den neş'et ettiğini gören ve asrın maymun taklitçiliğine varan şahsiyetsizliği önünde şahsiyet mefhumunun İlâhî yüksekliğini gönüllerin mihrak noktasında sembolleştir-meye tevessül eden âlimdir.

Bediüzzaman, hür adamların, hür memleketinin İlâhî kuruluş felsefesini akıllara ve gönüllere nakşeden din adamıdır.

ahlâkî: ahlakla ilgili, ahlaka ait.
âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
asr: yüzyıl.
azîm: büyük.
belâ: musibet, sıkıntı.
çare-i halâs: kurtuluş çaresi.
felsefe: bir ilmin esaslı düsturları.
Garp: batı, Batı'da kalan bölgeler.
hakikat: gerçek.
hakikat-ı kat'iyeye: kesin hakikat, gerçek.
haslet: güzel huy, iyi özellik.
içtimaî: topluluğa ait, toplumla il-gili, toplumsal.

İlâhî: Allah'la ilgili, Cenab-ı Hakka dair.
istikbal: gelecek zaman.
kat-ı mesafe: yol alma, me-safe katetme.
kıymet: değer.
mâhud: belli olan, bilinen.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
mefhum: bir sözün ifade etti-ği mana.
mihrak: merkez nokta.
millî: millete ait, ulusal.
müfarakat: uzaklaşma, ayrıl-

ma, ayrılık.
mühlik: tehlikeli.
muvâcehe: karşı, ön, yüzleş-me.
muvâzî: paralel, birbirine denk.
nakış: işleme, süsleme.
neşet: meydana gelme, oluş-ma, çıkma.
nur-i imanı: imandan gelen nur, aydınlık, parlaklık.
pozitif: denemeye, ispata da-yanan, müsbet.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın

temeli ve sebebi olan manevî varlık.
rü'yet: görme, bakma, sey-retme.
şahsiyet: kişilik.
Şark: doğu, doğu bölgeleri.
taht-ı emniyet: güvenlik al-tında.
temessül: bir şekil ve surete girme, cisimlenme.
tevessül: sebep tutma, vesile sayma.
ziya-yı irşadî: irşatla ilgili ışık, doğru yolu gösteren ışık.

Bu necip millet, Bediüzzaman gibi nefsindeki menfaat putunu deviren insanların hizmetine çok, ama çok muhtaçtır.

Hukuk Fakültesinden

Ziya Nur

“EHEMMİYETLİ BİR HAKİKAT VE DEMOKRATLARLA ÜNİVERSİTE NURCULARININ BİR HASB-İ HALİDİR.”

Şimdi milletin arzusuyla şair-i İslâmiyenin serbestiyetine vesile olan Demokratlar, hem mevkilerini muhafaza, hem vatan ve milletini memnun etmek çare-i yegânesi, ittihad-ı İslâm cereyanını kendine nokta-i istinat yapmaktadır. Eski zamanda İngiliz, Fransız, Amerika siyasetleri ve menfaatleri buna muarız olmakla mâni olurdular. Şimdi menfaatleri ve siyasetleri buna muarız değil; belki muhtaçtırlar. Çünkü, komünistlik, masonluk, zındıklık, dinsizlik; doğrudan doğruya anarşistliği intac ediyor. Ve bu dehşetli tahrip edicilere karşı ancak ve ancak hakikat-ı Kur’aniye etrafında İttihad-ı İslâm dayanabilir. Ve beşeri bu tehlikeden kurtarmaya vesile olduğu gibi, bu vatani istilâ-i ecanipten ve bu milleti anarşilikten kurtaracak yalnız odur. Ve bu hakikate binaen Demokratlar bütün kuvvetleriyle bu hakikate istinat edip komünistlik ve masonluk cereyanına karşı vaziyet almaları zarurîdir.

anarşi: hükümsüz veya siyasi otoritesini kaybetmiş düzensiz topluluk hâli.
anarşist: hiç bir düzen ve otorite tanımayan, karışıklık ve bozgunculuktan yana olan.
beşer: insan, insanlık.
binaen: -den dolayı, bu sebepten.
çare-i yegâne: tek çare, tek çıkar yol.
cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.
ehemmiyetli: önemli.
hakikat: gerçek, esas.
hakikat-ı Kur’aniye: Kur’an’ın hakikati, Kur’an’ın ifade ettiği gerçek.
hasbihal: halleşme; görüşüp konuşma, sohbet.
intaç: netice verme, sonuç doğurma, sonuçlanma, sebep olma.
istilâ-yı ecanib: yabancıların istilası.
istinat: dayanma.

ittihad-ı İslâm: İslâm birliği, Panislâmizm.
komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.
mâni: engel.
mason: dünyevi maksatlarla kurulmuş, sıkı bir dayanışmayı esas alan komitacı teşkilâtın mensubu.
menfaat: fayda.
mevki: yer, makam.

muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.
muhafaza: koruma.
necip: asil, soylu kimse.
nefs: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.
nokta-i istinat: dayanak noktası, güvenme ve itimat noktası.
nurcu: Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur’ları okuyup neşreden kimse.
şair-i İslâmiye: İslâma ait işaretler, İslâma sembol olmuş iş ve ibadetler.
serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.
tahrip: harap etme, yıkma, bozma.
vaziyet: durum.
vesile: aracı, vasıta.
zaruri: zorunlu.
zındık: Allah’a ve ahirete inandırmayan, Allah’ı inkâr eden, iman-sız, münkir.

Bir Ezan-ı Muhammedînin (a.s.m.) serbestiyetiyle kendi kuvvetlerinden yirmi defa ziyade kuvvet kazandılar. Milleti kendilerine ısındırdılar, minnettar ettiler. Hem manen eski İttihad-ı Muhammedîden (a.s.m.) olan yüzbinler Nurcularla, eski zaman gibi farmason ve ittihatçıların mason kısmına karşı ittifakları gibi; şimdi de aynen İttihad-ı İslâmdan olan Nurcular büyük bir yekûn teşkil eder. Demokratlara bir nokta-i istinatır. Fakat Demokrata karşı eski partinin müfrit ve mason veya komünist mânasını taşıyan kısmı, iki müthiş darbeyi Demokratlara vurmaya hazırlanıyolar.

ahrar: hürriyetçiler.

aleyh: karşı, karşıt.

cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.

dalkavuk: kendisine çıkar ve yarar sağlayacak olan kimselere aşırı saygı ve hayranlık göstererek yaranmak isteyen kimse.

dindar: dinin emirlerini yerine getiren.

efrat: fertler.

ehl-i ilim: ilim sahipleri, ilim adamları.

Ezan-ı Muhammedî: Hz. Muhammed'in tebliğ ettiği dinin ezanı.

farmason: masonluk cemiyeti.

hakikat: gerçek.

iltica: sığınma, güvenme, dayanma.

ittifak: birleşme, fikir birliği etme.

ittihad-ı İslâm: İslâm birliği, Panislâmizm.

İttihad-ı Muhammedî: Süheyî Paşa, Mehmet Sadık, Ferik Rıza Paşa, Derviş Vahdeti ve arkadaşları tarafından İstanbul'da 5 Nisan 1909 tarihinde kurulan bir cemiyet.

kat'iyen: katî olarak, kesin olarak, kesinlikle.

komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.

madem: ...den dolayı, böyle ise.

manen: mana bakımından, manaca.

mason: dünyevi maksatlarla kurulmuş, sıkı bir dayanışmayı esas alan komitacı teşkilâtin mensubu.

meyil: bir tarafa doğru eğilme, yönelme.

minnettar: bir iyiliğe karşı teşekkür duygusu içinde olan.

müfrit: ifrat eden, bir konu veya bir işte aşırıya kaçan.

mukabil: karşılık.

müthiş: dehşet veren, ürküten, dehşetli, korkunç.

müttefik: fikirce beraber olan.

Eskiden nasıl ahrrarlar iki defa başa geçtiği hâlde, az bir zamanda onları devirdiler. Onların müttefikleri olan İttihad-ı Muhammedî efradının çocuklarını astılar. Ve "Ahrar" denilen Demokratları, kendilerinden daha dinsiz göstermeye çalıştılar. Aynen öyle de: Şimdi bir kısmı dindarlık perdesine girip Demokratları din aleyhine sevk etmek veya kendileri gibi tahribata sevk etmek istedikleri kat'iyen tebeyyün ediyor. Hatta ulemanın resmî bir kısmını kendilerine alıp Demokratlara karşı sevk etmek ve Demokratin tarafında, onlara mukabil gelecek Nurcuları ezmek; tâ Nurcular vasıtasıyla ulema, Demokrata iltica etmesinler. Çünkü Nurcular hangi tarafa meyletseler ulema dahi taraftar olur. Çünkü onlardan daha kuvvetli bir cereyan yok ki, ona girsinler.

İşte mâdem hakikat budur, yirmibeş seneden beri ehl-i ilmi, ehl-i tarikati ezen, ya kendilerine dalkavukluğa mecbur eden eski partinin müfrit ve mason ve komünist

nokta-i istinat: dayanak ve serbest olma hâli.

noktası: güvenme ve itimat noktası.

Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.

resmî: devlet adına olan.

serbestiyet: serbestlik, rahat

sevk: yöneltme.

tahribat: tahripler, yıkıp bozmalar.

taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen.

tarikat: Allah'a ulaşmak için şeyhin gözetiminde müridin takip edeceği terbiye usul ve yolu.

tebeyyün: meydana çıkma, görünme, belli olma, anlaşılma.

teşkil: oluşturma, şekillendirme.

ulema: âlimler, bilginler, ilim sahipleri.

vasıta: aracılık.

ziyade: çok, fazla.

kısmı bu noktadan istifade edip Demokratları devirmemek için, Demokratlar mecburdurlar ki hem Nurcuları, hem ulemayı, hem milleti memnun ve minnettar etmek; hem Amerika ve müttefiklerinin yardımlarını kaybetmemek için bütün kuvvetleriyle Ezan mes'elesi gibi şair-i İslâmiyeyi ihya için mümkün oldukça tamire çalışmaları lâzım ve elzemdır.

Maatteessüf bazı müfrit ve mason ve komünistler, Demokrat aleyhinde olduğu hâlde kendini Demokrat gösteriyorlar ki, Demokratları tahribata sevk etsin ve din aleyhinde göstereyin, onları devirsin.

Nur Talebeleri ve Nurcu
Üniversite Gençliği
namına
Sadık, Sunğur, Ziya

aleyh: karşı, karşıt.
elzem: daha (en, pek) lâzım, lüzumlu, gerekli.
ihya: diriltme, hayat verme.
istifade: faydalanma, yararlanma.
komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensu-

bu olan kimse.
Maatteessüf: ne yazık ki, üzülerek belirteyim ki.
mason: dünyevi maksatlarla kurulmuş, sıkı bir dayanışmayı esas alan komitacı teşkilâtın mensubu.
mesele: konu.
minnettar: bir iyiliğe karşı teşekkür duygusu içinde olan.

müfrit: ifrat eden, bir konu veya bir işte aşırıya kaçan.
müttefik: fikirce beraber olan.
nam: ad.
Nurcu: Bedüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.

şair-i İslâmiye: İslâma ait işaretler, İslâma sembol olmuş iş ve ibadetler.
sevk: yöneltme.
tahribat: tahripler, yıkıp bozma- lar.
Talebe: öğrenci.
ulema: âlimler, bilginler, ilim sahipleri.

Hız. Üstadımızın 1950'de manevî ihtara binaen yazdırıldığı ve lâhikada neşrolunan bu hasbihali, Eşref Edip Bey, bilâhere Sebilürreşad Mecmuasında ve Küçük Tarihçe-i Hayatta aynı imzalarla neşretmiş ve Hız. Üstadımız da tekrar onu lâhikalara dahil etmiştir.

Demokrat Hardestere Tavsiye

Diktatörler ve şefler idaresinde memleketin dînini, imanını, canını, hayatını kasıp kavuran merhametsiz eski devrin farmason kullarının şu can çekişme devrinde Demokratlara tevcih ettikleri silâhların en tesirlisi, onu kendilerinden daha dinsiz göstermeye çalışmalarıdır. Bir kısmı dindarlık perdesine bürünerek, Demokratların millete vaad ettikleri din hürriyetini temin etmeyeceklerini propaganda ediyorlar. Bir kısmı da, irticâ himâyeye ediyor ithâmıyla Demokratların din hürriyetine taraftarlık etmesini önlemeye, kendileri gibi, Demokratları da dini, din müesseselerini tahrip etmeye, din ehline karşı şiddet göstermeye sevk ediyorlar.

Demokrat Partinin, iktidarı ele alır almaz komünistlere karşı şiddetli davranması, diğer taraftan ezan-ı Muhammedînin serbestisini temin etmesi, bu sebeple halkın muhabbetini kazanarak kendi kuvvetinden yirmi defa daha bir kuvvet elde etmesi Halkçıları müthiş endişeye düşürdü.

bilâhere: sonra, sonradan, sonraları.
binaen: -den dolayı, bu sebepten.
dahil: girme, içinde olma.
Diktatör: bütün siyasi ve idari yetkileri elinde toplayarak hükmeden kimse.
dindar: dinin emirlerini yerine getiren.
ezan-ı Muhammedî: Hız. Muhammed'in tebliğ ettiği dinin ezanı.
farmason: masonluk cemiyeti.
hasbihal: halleşme, görüşüp ko-

nuşma, sohbet.
himaye: koruma, muhafaza etme.
idare: yönetim, memleket işlerinin yürütülmesi.
ihtar: hatırlatma, uyarı.
iktidar: güç, idareyi elinde bulundurma.
iman: inanç, itikat.
irtica: gericilik, geriye dönme, eskiyi isteme.
itham: suç isnat etme, suçlama.
komünist: bütün malların or-

taklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
Mecmua: dergi.
müessesese: kuruluş, kurum.
muhabbet: sevgi, sevme.
müthiş: dehşet veren, ürkütten, dehşetli, korkunç.
neşr: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.
propaganda: bir inanç, dü-

şünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.
serbestî: serbestlik.
sevk: yöneltme.
tahrip: harap etme, yıkma, kırıp dökme, bozma.
taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen.
temin: sağlama.
tevcih: yöneltme, çevirme.
vaad: söz verme, aht.

Eski devrin din ehline ve Kur'ân ehli olan "Nurcular"a karşı takip ettiği zalimâne siyasetin onları bu hale düşürdüğünü Demokratlar idrak edecek bir seviyede oldukları için, onların pusularına düşmeyeceklerine itimadımız vardır.

Eski devrin belli başlı şiarı malûmdur. Demokratlar, bekalarını temin etmek isterlerse, tamamıyla bu şiarı karşı bir siyaset takip etmeleri icap eder; bir taraftan komünizme karşı şiddet, diğer taraftan dini ve din ehlini himaye. Açıkça ve mertçe bu yolda yürümek mecburiyetindedir. Bu hususta göstereceği en ufak bir zaaf, yahut en ufak bir samimiyetsizlik onu Halkçuların çukuruna düşürür.

Biz Nur Talebeleri, kat'iyen siyasetle iştilal etmeyiz. Bizim yegâne emelimiz, memlekette din hürriyetinin hakikî surette temini, dîne ve din ehline ve Kur'ân ehli olan Nurculara karşı çeyrek asırdan beri devam eden zulüm ve tazyikin tamamıyla bertaraf olmasıdır. Demokrat kardeşlere tavsiye ederiz; Devr-i Sâbıkın şeytânkârâne oyunlarına, hilelerine aldanmasınlar, onların düştükleri dalâlete düşmesinler, milletin ruhunu ve iradesini onlar gibi istihfaf etmesinler, komünizme ve dine karşı tuttukları doğru yolda azimle devam etsinler.

asr: yüzyıl.

azim: niyetli, kesin kararlı.

beka: bakîlik, ebedîlik, sonsuzluk.

bertaraf: ortadan çıkmış, yok edilmiş.

dalâlet: iman ve İslamiyetten ayrılmak, azmak.

Devr-i Sâbık: geçmiş devir.

emel: şiddet arzu, ümit.

hakikî: gerçek.

hile: aldatmaya yönelik düzen, desise.

himaye: koruma, muhafaza

etme.

icap: gerekme hali, gerekli olma.

idrak: akıl erdirmeye, anlama, kavrama kabiliyeti.

irade: dileme, isteme, bir şeyi yapıp yapmama konusunda için olan iktidar, güç.

iştilal: bir işle uğraşma, meşgul olma.

istihfaf: küçümseme, hafife alma, alay etme.

itimât: dayanma, güvenme.

kat'iyen: katî olarak, kesin

olarak, kesinlikle.

komünizm: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen.

malûm: bilinen, bilinen olan.

mecburiyet: mecbur olma, zorunluluk durumu, zorunluluk.

mert: sözünün eri; özü, sözü doğru.

Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden

kimse.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

şeytânkârâne: şeytancasına.

şiar: işaret, belirti, ayırt edici işaret.

suret: biçim, şekil, tarz.

Talebe: öğrenci.

tazyik: zorlama, baskı, sıkıntı verme.

temin: sağlama.

yegâne: biricik, tek, yalnız.

zaaf: bir şeye karşı duyulan aşırı istek, düşkünlük.

zâlîmâne: zalimce, zulmedercesine.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

Bediüzzaman

Bergson, *Ahlâkla Dinin İki Kaynağı* adlı son kitaplarından birisinde, bilhassa ahlâkın, bir insan cemiyetinde, alçalmış vak'a derekesinden ulvi mefkûre seviyesine ancak dindar ve temiz şahsiyetler sayesinde yükselebileceğini kaydeder.

Bu görüş, insanlık ve Müslümanlık tarihinde sayısız örneklerle her zaman tahakkuk eylemiştir. Zaten psikoloji ilmine dayanan terbiye sanatı —an'anevî yollarında— bu umdeye tutunduğu ve yeni bir istikamet verilecek nesilleri bu kabil örnek insanları taklide sevk ettiği nispette, bizden evvelki devirlerde, bizden çok mes'ut insanlar yetiştirmiştir.

Bediüzzaman, hangi cemiyette ve hangi devirde yaşarsa yaşasın işte bu işaret ettiğimiz örnek insan vasıflarını muhafaza eden temiz ve müstesna şahsiyetlerden birisidir. Türk milletini mahvetmek için casus ellerle perde arkasında yetiştirilmiş ve Türk milletini yalanla, dolanla her saniye aldatmayı kendine bir geçinme sanatı edinmiş bir sürü vatan haini ve millet düşmanı mahlûklar, bu temiz şahsiyetin yıllardan beri hayatını cendereye sokmuştur. Sorarız: (Fakat kime soracağız? Bu sorgudan da ne umacağız?) Bütün tarihimizde, her fırsatta en korkunç ve amansız düşmanlığını ispat eden Fener Patrikleri muhteşem saraylarında saltanat sürerken; bu aziz toprağın

an'anevî: gelenekle ilgili, geleneksel.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.

bilhassa: özellikle.

cemiyet: manevî birlik teşkil eden topluluk.

cendere: dar, sıkışık ve sıkıntı veren yer.

dereke: aşağı inen basamak, aşağı mertebe.

dindar: dinin emirlerini yerine getiren.

evvel: önce.

hain: hıyanet eden, arkadan vuran.

ispat: doğruyu delillerle gösterme.

istikamet: doğruluk; inanç, dü-

şünce, niyet, tutum ve davranışta Allah'ın rızasına uygun olarak doğru yol üzere olma.

kabil: tür, gibi.

mahlûk: yaratık, Allah tarafından yaratılmış olan.

mahv: yok etme, ortadan kaldırma.

mefkure: ülkü, gaye olan şey.

mesut: saadetli, bahtlı, mutlu.

muhafaza: koruma.

muhteşem: haşmetli, yüce.

müstesna: benzerlerinden üstün olan, seçkin, mümtaz.

nesil: soy, zürriyet.

nispet: oran, ölçü.

Patrik: Ortodoks ve bazı doğu kiliselerinde en büyük ruhani reis.

şahsiyet: kişilik.

sevk: yöneltme.

tahakkuk: gerçekleşme, ol-

ma; delil ile ispat edilme, kesinleşme.

terbiye: eğitim; iyi ahlak, saygı ve edep öğrenme.

ulvi: yüksek, yüce; manevî, ruhani.

umde: herkesin güvendiği, güvenilir kimse.

vak'a: vuku bulan, olay, hadise.

vasf: sıfat.

asırlardan beri tapusunu —en az bin senelik bir mülkiyet hakkıyla— etinde va kalbinde taşıyan Bediüzzaman, bu fesad ocağının bir kapıcısı kadar da mı yaşamak hakkından mahrum kalsın?

Hangimiz, yaprakları arasında fikrî ve ruhî seyahatlere kalktıığımız kitaplarımızın, ansızın mukaddes bilinen meskenimize tecavüz edilerek, odamızda baskına uğrayarak ellerimizden kapılıp gasp edilmesine tahammül edebiliriz? Böyle bir hareket —güya taklit edilen— çağdaş medenî cemiyetlerden en geri kalan İspanya'da da vuku bulamaz, hele vukuundan sonra namütenahî asla tekerrür edemez.

Biz, Bediüzzaman'ın ilim, ahlâk, fazilet ve edep sıfatlarıyla bezenen temiz ve yüksek şahsiyetine gösterilen ve hele son günlerde bütün bütün şiddetlenen kötü muamelelerden ve bu muameleleri ona reva görenlerden nefret ediyoruz. Ahlâksızlık çirkefinin bir tufan hâlinde her istikamete taşırıp uzanarak her fazileti boğmaya koyulduğu Türklerin bu kadar karanlık günlerinde onun feyzini bir sır gibi kalpten kalbe mukavemeti imkânsız bir hamle hâlinde intikal eder görmekle teselli buluyoruz. Gecelerimiz çok karardı ve çok kararan gecelerin sabahları pek yakın olur.

İnallâhe maassabirîn!

Cevdet Sezer

asr: yüzyıl.

cemiyet: topluluk, birlik.

çirkef: pis, kirli, iğrenç şey veya kişi.

edep: iyi ahlâk, güzel terbiye.

fazilet: değer, meziyet, iman ve irfan itibarıyla olan yüksek derece.

fesat: bozukluk, karışıklık, ni-fak.

feyiz: bolluk, bereket, ihsan, bağış.

fikrî: fikir cinsinden, fikirle alâkalı, fikre ait.

gasp: zorla alma, zaptetme, el koyma.

güya: sanki.

ilim: bilgi, marifet.

innellahe maassabirîn: Allah sabredenlerle beraberdir.

intikal: bir yerden başka bir yere geçme, yer değiştirme.

istikamet: bir şeyin bir tarafa doğru olarak uzanması.

mahrum: bir şeye sahip olmayan, yoksun.

mesken: oturulan, ikamet olunan yer.

muamele: davranma, davranış.

mukaddes: takdis edilmiş, kutsal, aziz, temiz.

mukavemet: karşı koyma, dayanma, direnme.

namütenahî: uçsuz bucaksız, sonu olmayan, sonsuz, bit-

mez tükenmez.

reva: uygun, lâıyk, yerinde.

ruhi: ruha ait, ruhla ilgili.

şahsiyet: kişilik.

sır: gizli hakikat.

tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.

tecavüz: saldırma, sataşma, başkasının hakkına dokunma.

tekerrür: tekrarlanma.

teselli: avutma, acısını dindirme.

vuku: olma, meydana gelme.

Çok aziz, çok mübarek, çok müşfik, çok sevgili Üstadımız Hazretleri,

Risale-i Nur'u, himmet ve dualarınızla dikkat ve tefekkürle okudukça, bu muazzam eser külliyyâtının tılsım-ı kâinatın muammasını keşif ve halleden bir keşşaf olduğunuzu, hâl ve istikbalin bir mürşid-i ekberi ve bir rehber-i azamı olduğunu, yine dua ve himmetinizle idrak ediyorumuz.

Evet, Üstadımız Hazretleri,

Risale-i Nur'u okuyan her idrak sahibi anlıyor ki, Risale-i Nur, gerek bu asrın, gerekse önümüzdeki asrın beşeriyetini fikir karanlıklarından kurtarıp, tenvir ve irşat edecektir.

Risale-i Nur, yalnız bu vatan ve millet için değil, âlem-i İslâm ve bütün beşeriyetin ihtiyacına cevap verecek bir külliyyat olarak telif edilmiştir. Bugün, tarihte hiç görülmemiş bir fecaat ve felâket içersinde çırpınan beşeriyet için, halâskâr olarak Risale-i Nur'a sarılmaktan ve ne pahasına olursa olsun, Risale-i Nur'un nuranî ve parlak eczalarını elde edip, dikkat ve tefekkürle okumaktan başka bir kurtuluş çaresi yoktur. Risale-i Nur'u okuyan herkes, bu hakikati idrak etmiş ve etmektedir. Eğer, biz muktedir olsak, bu hakikati, kâinata nazır bir mahalle çıkıp, bütün kâinata ilân edeceğimiz. Fakat, madem ki buna muvaffak olamıyoruz ve madem ki Risale-i Nur'un cihanşümül

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

asr: yüzyıl.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.

beşeriyet: beşerilik, insanlık.

cihanşümül: dünya çapında, dünya ölçüsünde.

dua: Allah'a yalvarma, niyaz.

ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.

fecaat: acıklılık, yürekler acısı, çok acıklı hâl.

felâket: musibet, büyük dert, belâ.

hakikat: gerçek, esas.

hâl: şimdiki zaman.

halâskâr: kurtarıcı.

hall: çözmeye, karışık bir meseleyi şüphe edilmeyecek derecede açıklama.

himmet: manevî yardım, ihsan, lütuf.

idrak: akıl erdirmeye, anlama, kavrama kabiliyeti.

ilân: yayma, duyurma, bildirme.

irşat: doğru yolu gösterme, doğru yola yöneltme, gafletten uyandırma, uyarma.

istikbal: gelecek zaman.

kâinat: evren; yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler.

keşif: gizli bir şeyi bulma, meydana çıkarma.

keşşaf: keşfeden, gizli bir şeyi meydana çıkarana.

külliyyat: bir yazarın basılmış eserlerinin tamamı.

madem: ...den dolayı, böyle ise.

muamma: anlaşılmasız, çözülmesi güç iş, anlamı gizli ve güç anlaşılır söz.

muazzam: çok büyük, ulu, yüce.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

muktedir: iktidarlı, gücü yeten.

mürşid-i ekber: en büyük mürşit, Hz. Muhammed ve Kur'an-ı Kerim.

müşfik: şefkatli, merhametli, sevgi ve ilgi gösteren.

muvaffak: başarmış, başarılı.

nazır: nazar eden, bakan.

nuranî: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.

rehber-i azam: en büyük rehber.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

tefekkür: derin düşünme; eşyanın hakikatini, yaratıcının sırlarını kavramak ve ibret almak için zihnen ve kalben düşünme.

tenvir: nurlandırma, aydınlatma, ışıklandırma.

tılsım-ı kâinat: kâinatın tılsımı, evrenin gizli sırrı.

düşünme.

tefekkür: derin düşünme; eşyanın hakikatini, yaratıcının sırlarını kavramak ve ibret almak için zihnen ve kalben düşünme.

telif: eser yazma.

tenvir: nurlandırma, aydınlatma, ışıklandırma.

tılsım-ı kâinat: kâinatın tılsımı, evrenin gizli sırrı.

kıymetini bu derece, Üstadımızın himmetiyle, idrak etmişiz; şu hâlde, o nur ve feyiz hazinesi, irfan ve kemalât menbaı olan Risale-i Nur'u bir dakikamızı bile boş geçirmeden, mütemadî ve devamlı bir şekilde her gün ve her saat okuyacağız ve bu uğurda geceli gündüzlü çalışacağız, inşaallah. Fakat, her an, bütün işlerimizde olduğu gibi, bunda da büyük Üstadımızın dua ve himmetiyle muvaffak olabileceğiz.

Hem, şu hakikat zahir ve bâhirdir ki: Bir kimse allâme dahi olsa, Risale-i Nur'un ve müellifinin talebesidir, Risale-i Nur'u okumak zaruret ve ihtiyacındadır. Eğer gaflet ederse, kendisini aldatan enaniyetine boyun eğip Risale-i Nur külliyatını okumazsa, büyük bir mahrumiyete düşer olur. Fakat, biz, idrak ettiğimiz bu muazzam hakikat karşısında, beşeriyetin halâskârı ve milyarlarca insanların fevkinde olan bir memur-i Rabbanîye nasıl minnettâr ve medyun olduğumuzu tarif edemiyoruz.

Yine dua ve himmetinizle idrak etmişiz ki, Kur'ân-ı Kerîm'in bir mu'cize-i maneviyesi olan harika Risale-i Nur külliyatının bir satırından ettiğimiz istifadenin bir miktar-ı mukabilini dahi ödemeye gücümüz yetişmez. Bunun için, ancak, Cenab-ı Hakka şöyle yalvarmaya karar verdik:

“Yâ Rab! Bizi ebedî haps-i münferitten kurtarıp, bâkî ve sermedî bir âlemin saadetine nail edecek bir hakaik hazinesinin anahtarını Risale-i Nur gibi nazirsiz bir eseriyle bahşeden sevgili ve müşfik Üstadımızı zalimlerin

âlem: cihan, evren.
allâme: ilmi seviyesi çok yüksek olan âlim.
bâhir: apaçık, aşikar.
bağs: bağış, ihsan, verme.
bâkî: ebedî, daimî, sürekli ve kalıcı olan.
beşeriyet: beşerilik, insanlık.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
duçar: tutulmuş, uğramış, yalananmış.
ebedî: sonu olmayan, daimî, sürekli.
enaniyet: kendini beğenme,

bencilik, egoistlik.
fevkinde: üstünde.
feyiz: ilim, irfan, ihsan, bağış.
gaflet: dikkatsizlik, endişesizlik, Allah'tan uzaklaşıp nefsin arzularına dalmak.
hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.
hakikat: gerçek, esas.
halâskâr: kurtarıcı.
haps-i münferit: tek başına olan hapis, ehl-i dalalet için ölüm ve kabir.
hârîka: olağanüstü.

himmet: manevî yardım, ihsan, lütuf.
idrak: akıl erdirmeye, anlama, kavrama kabiliyeti.
inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.
irfan: yaratılıştan bilme, anlama, Allah'ın sır ve gerçeklerini kavrama, kâinatın sırlarını bilme kudreti.
istifade: faydalanma, yararlanma.
kemalât: kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.

kıymet: değer.
mahrumiyet: mahrumluk, dilemediğini, istediğini elde edememe, napsizlik, hissesizlik.
medyun: borçlu, vereceği bulunan.
memur-ı Rabbanî: her şeyi terbiye ve idare eden Cenab-ı Hak'ın memuru, kulu.
menba: kaynak.
miktar-ı mukabil: karşılamanın miktarı.
minnettâr: bir iyiliğe karşı teşekkür duygusu içinde olan.
muazzam: çok büyük, ulu, yüce.
mu'cize-i manevîye: manevî mucize.
müellif: eser telif eden, yazar.
müşfik: şefkatli, merhametli, sevgi ve ilgi gösteren.
mütemadî: aralıksız, sürekli, devamlı.
muvaffak: başarmış, başarılı.
nail: kavuşan, ulaşan, eren.
nazir: benzer, eş.
nur: aydınlık, parlaklık, ışık.
Risale-i Nur külliyatı: Bediüzzaman Said Nursî'nin yüz otuz parça risaleden oluşan külliyatı.
saadet: mutluluk.
sermedî: ebedî, daimî, sürekli.
talebe: öğrenci.
ya Rab! Ey Allah!
zahir: açık, aşikar.
zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.
zaruret: mecburiyet, zorunda olmak, zorunluluk.

ve düşmanların suikastlarından muhafaza eyle; Kur'ân ve iman hizmetinde daima muvaffak eyle. Ona sıhhat ve afiyetler, uzun ömürler ihsan eyle” diye dua ediyoruz.

Evet, Üstadımız Hazretleri,

Risale-i Nur'u dikkat ve tefekkürle okumak nimet-i uzmasına nail olan biz bir kısım üniversite gençliği, bir hüsnüzan veya bir tahmin ile değil, tahkikî ve tetkikî bir surette, sarsılmaz ve sarsılmayacak olan ilmelyakin bir kuvvet-i imaniye ile inanıyoruz ki; zemin yüzünün bu asra kadar görmediği bir vahşet ve dehşetin sebebi olan dinsizlik ve ilhadı, Bediüzzaman, ortadan kaldırmaya inayet-i Hak ile muvaffak olacaktır.

Bizim bu kanaatimiz, safdilâne veya tahminle değildir; ilmî ve delile müstenit bir tahkik iledir. Bunun için, murarız olan dahi bu hakikati kalben tasdik edecektir. Dua ve şefkat buyurun; Kur'ân ve iman hizmetinde fedâi olalım, Risale-i Nur'u bir dakikamızı bile kaybetmeden okuyalım, yazalım, ihlâs-ı tamma muvaffak olalım.

Üniversite Nur
Talebeleri nâmına

Abdülmuhsin

afiyet: sağlık, esenlik.

asr: yüzyıl.

dehşet: büyük tehlike karşısında korkma ve şaşırıp kalma.

delil: bir davayı ispata yarayan şey, burhan.

dua: Allah'a yalvarma, niyaz.

fedai: canını esirgemeyen, mühim bir maksat uğruna canını vermeye hazır bulunan.

hakikat: gerçek, esas.

hüsn-i zan: iyi fikirde bulunup, iyi olacağını düşünmek.

ihlâs-ı tamme: tam ihlâs, yaptığı her işinde Allah'ın emrini ve rızasını gözetme.

ihsan: bağışlama, ikram etme, lütuf.

ilhad: islâm inancından dönme, Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayış.

ilmelyakin: ilim yoluyla kesin olarak bilme.

ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.

iman: inanç, itikat.

inayet-i Hak: her şeyin en doğrusunu yapan Cenab-ı Hak'ın koruması, yardımı.

kalben: kalp ile, kalpten; içten ve samimî olarak.

kanaat: inanma, görüş, fikir.

kuvvet-i imaniye: iman kuvveti.

murarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.

muhafaza: koruma.

müstenit: istinat eden, dayanana.

muvaffak: başarmış, başarılı.

naîl: kavuşan, ulaşan, eren.

nam: ad.

nimet-i uzma: en büyük nimet, en büyük ihsan, lütuf.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursi'nin eserlerinin adı.

safdilâne: saf kalplilikle.

sefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevmek, içten ve karşılıksız merhamet.

sıhhat: sağlık, esenlik.

su-i kast: kötü kasıt, kötü niyet; kötü kasıtle iş yapma, tuzak kurma.

suret: biçim, şekil, tarz.

tahkik: doğru olup olmadığını araştırmak, inandığı şeylerin aslını, esasını bilerek inanma.

tahkiki: araştırma ve inceleme ile ilgili, inandığı şeylerin aslını, esasını bilerek inanma.

Talebe: öğrenci.

tasdik: doğrulama, onaylama.

tefekkür: derin düşünme, esyanın hakikatini, yaratıcının sırlarını kavramak ve ibret almak için zihnen ve kalben düşünme.

tetkiki: inceleme ve araştırmaya dayalı.

vahşet: ürkütücü ve korkunç olan şey.

zemin: yer.

بِسْمِ سُبْحَانَهُ

Çok mübarek Üstadımız Hazretleri,

Evvelâ: Geçenlerde alınan Nur eczalarının hepsi dağıldı; Nurun müştakları sürur içinde kaldılar. Nurdan kısmeti olanlar, birer birer çıkıp, ona koşuyorlar. Nur arayan sîneler, ² *مَنْ طَلَبَ وَجَدَ وَجَدَ* hakikatince, buluyorlar. Bu sefer Ziya kardeşimizin getirdiği otuz dört adet *Sözler* kapışıldı. *Asa-yı Mûsa*'lar Ankara'ya ve Anadolu'nun muhtelif yerlerine dağılıyor.

Risale-i Nur'un perde arkasındaki parlaklığını görme-yenler dahi ona taraftardılar. Risale-i Nur'un Medresetüzzehrası Anadolu çapında ve âlem-i İslâm ölçüsünde genişleyeceğini, Risale-i Nur'daki hakikatin yüksekliğinden ve dikkat ve tefekkürle okuyan mü'minlerin ve ehl-i ilmin arasında vücuda gelen sarsılmaz uhuvvet ve kardeşlikten anlıyoruz. Medresetüzzehranın bu muazzam faaliyeti, zemin yüzünde bahar mevsiminde olan İlâhî ve muazzam neşir gibi sessiz, gürültüsüz, şaşaasız, gösterişsiz ve mütevazî fakat muazzam bir şekilde cereyan etmektedir. Fıtraten acul olan insanoğlu, âlemde hâkim olan kanun-i İlâhîyi düşünmeyerek, her meselenin istediği vakitte hal olunmasını istiyor; küçük dairelerdeki vazifelerini atlayıp, büyük dairelere sapıyor.

Tohumları atılmış ve sümbül vaktine gelmiş olan Risale-i Nur'un yetiştirdiği hakikî imanlı zatlar, inşaallah

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

2. Kim ciddî olarak arayış içine girerse, bulur.

acul: çok aceleci, sabırsız.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.
ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.
ehl-i ilim: ilim sahipleri, ilim adamları.
Evvelâ: birinci olarak, her

şeyden önce, ilk olarak.
Fıtraten: fitrî olarak, yaratılıştan, yaratılış itibarıyla.
hakikat: gerçek, esas.
hakikî: gerçek.
hâkim: hükmeden.
ilâhî: Allah'la ilgili, Cenab-ı Hakka dair.
iman: inanç, itikat.
inşaallah: 'Allah izin verirse'

manasında kullanılan bir dua.
kanun-i İlâhî: İlâhî irade, İlâhî kanun.
kısmet: nasip.
Medresetüzzehra: Bediüzzaman'ın doğuda (Van) yapılmasını idarecilere teklif ettiği, fen ilimleriyle din ilimlerinin birlikte okutulmasını düşündüğü üniversite.

mesele: konu.

muazzam: çok büyük, ulu, yüce.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

muhtelif: türlü türlü, çeşitli.

mü'min: iman eden, inanan.

müştak: arzulu, fazla istekli, ıstıyak gösteren.

mütevazî: tevâzu eden, alçak gönüllü olan, kibirsiz, gösterişsiz.

nesir: kitap, gazete vs. bastırıp çıkarma.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

şaşaa: gösteriş, debdebe.

sîne: yürek, kalp, gönül.

sürur: sevinç, mutluluk.

tarafdar: taraflı, bir tarafı destekleyen.

tefekkür: derin düşünme; esyanın hakikatini, yaratıcının sırlarını kavramak ve ibret almak için zihnen ve kalben düşünme.

uhuvvet: kardeşlik, din kardeşliği.

vazife: görev.

zat: kişi, şahıs.

zemin: yer.

yakın zamanda âlem-i İslâma birer numune-i imtisal olup
nur-i hidayeti göstereceklerdir.

Ankara Üniversitesi Nur
Talebeleri namına

Abdullah

Ankara'da Nurları neşretmek nimet-i uzmasına
nail olmuş büyük bir âlim ve ehl-i kalp bir zatın
Üstada yazdığı bir mektuptur.

*Sahibü'l-ihlâs ve'n-nur ve'l-kemal ve'l-irşat mücahid-i
ekber Bediüzzaman Hazretleri,*

Meydan-ı iptilâ ve imtihana lillâh ve fillâh için atıldığı-
nız andan bu ana kadar hukukullah ve hukuk-i ibadın
müdafaa ve muhafazasına leylünehar, Hak ve halk huzu-
runda, zatınıza has kudret-i ilmiye ve kemaliye ve nuriye
ve irşadiyelerinizle fevkalâde ağır şerait dairesinde lâyen-
katı' denecek derece sa'yügayret ve himmetle çalıştığını-
za melek, felek, arş, kürsî, levn, kalem, arz, semavat,
âlem-i kevn, ins ve cin ve hariçteki ehl-i insan ve İslâm
ve bu abd-i âciz, "Eşhedü billâh ilâhîri'd-devran" şahid-i
daimî ve ebedîyiz.

Sahibü'n-nur olan Bediüzzamanımız,

Zat-ı nuriyelerinizin, abd-i âciz, can ve gönülден dostu-
nuzum. Bu dostluğum, gelip geçici, zevale mahkûm dost-
luklardan değildir. Âlem-i manada, bezm-i ezel-i elestüdeki

abd-i âciz: âciz, zavallı kul.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
âlem-i kevn: varlık âlemi; kâinat.
Âlem-i mana: gözle gördüğümüz âlemin dışındaki âlem.
âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
Arş: göğün en yüksek katı.
arz: yer, dünya.
bezm-i ezel-i elestü: Allah'ın ruhları yarattığında, 'Ben sizin Rabbiniz değil miyim?' anlamındaki sorusuna ruhlardan 'Evet Rab-bimizsin' diye cevap verdikleri an.
cin: gözle görünmez, lâtif cisimlerden ibaret bir yaratık.
ehl-i insan: insanlar.
ehl-i İslâm: İslâm topluluğu, Müslümanlar.
ehl-i kalp: maneviyata çok kıymet veren, kalben Cenab-ı Hakka çok yakınlık hissedip çok hikmetlerden anlayan zat.
eşhedü billâh ilâ ahiri'd-devran: kâinatın sonuna, kıyamet kopuncaya kadar (sonsuzaya kadar) Allah'ın varlığına ve birliğine şahadet ederim.
felek: dokuz gök tabakası.
fevkalâde: olağanüstü.
fillâh: Allah yolunda, Allah rızasında, Onun emir ve rızasına uygun olarak.
hariç: dışarı.
himmet: manevî yardım, ihsan, lütuf.
hukûk-i ibat: kulların hukuku, insan hukuku.
hukukullah: Allah'ın hukuku.
ins: insan, beşer, Âdemoğlu.
kudret-i ilmiye ve kemaliye ve nuriye ve irşadiye: ilim, olgunluk, nur ve irşat kuvveti.
kudret-i ilmiye: ilme ait kudret, ilmin gücü, kuvveti, ilimdeki üstünlük, güçlülük.

Kürsî: arşın altındaki gök tabakası.
lâyenkatı: aralıksız, durmadan, hep, ardı kesilmeksizin.
leylünehar: gece ve gündüz.
lillâh: Allah için.
mahkûm: mecbur.
meydan-ı imtihan: imtihan meydanı, dünya.
Meydan-ı iptilâ: musibete düşme, belâya uğrama meydanı.
mücahit-i ekber: en büyük mücahit, en büyük savaşçı.

müdafaa: savunma, koruma.
muhafaza: koruma.
nail: kavuşan, ulaşan, eren.
nam: ad.
neşr: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.
nimet-i uzma: en büyük nimet, en büyük ihsan, lütuf.
nümune-i imtisal: örnek alınacak şekildeki nümune, örnek nümune.
nur-i hidayet: hidayet nuru.
sahibü'l-ihlas ve'n-nur ve'l-kemal ve'l-irşad: samimiyet

ve nur, kemal ve irşat sahibi olan kişi.
sahibü'n-nur: nur sahibi.
şahid-i daimî: devamlı şahit.
şahid-i ebedî: ebedî, sürekli şahit.
sa'y: iş, çalışma, çabalama.
semavat: semalar, gökler.
şerait: şartlar.
Talebe: öğrenci.
zat: kişi, şahıs.
Zat-ı nuriye: nurlu zat.
zeval: sona erme, bitme, yok olma.

fıtrat-ı zatiyelerimizden müntakil dostluk olduğu gibi, âlem-i şuhudumuzda bir yarım asra takarrüb buyuran etvar ve akval ve harekât ve sekenatınızdan ve bu müddet zarfında devr-i istibdat ve meşrutiyet ve cumhuriyette birbirinden beter iptilâ ve imtihan ve çilelerinizden ve tevarih-i muhtelifede azamî ağır şerait dairesinde divan-ı harp ve sair muhakemelerinizden ve meydan-ı gazalarda harp ve darplar ve meydan-ı ilimde akran ve emsalinize faik mübahesat ve münakaşat-ı ilmiye ve intişar buyuran âsâr-ı celîle ve cemîlelerinizden; ihlâsa makrun a'mal-i salihâ ve efkâr-ı nuriyelerinizden, cihâd-ı asgar ve ekberlerinizin seyr ü temaşa ve tilâvetinden aldığım ders-i ibret ve hikmetler, zat-ı ekmelinize olan kadim dostluğumu her an arttırdı, son derece tarsin ve tahkim buyurdu; aşka, vecde getirdi. Bu aşk ve şevk ile Sultan Hamid zamanından beri zatınızın ve Nur Talebelerinizin hukuk-i umumiye ve hususiyelerinizin hasbete'n-lillâh müdafaa ve muhafaza ve himayesi için, yakından, uzaktan, karınca kudretince, dostluk vecibelerini manen, maddeten ifada kusur etmemeye azamî çalıştım, çalışıyorum ve çalışacağım. Bu hâlîme Hak ve halk ve Nur Talebelerinizin bir kısm-ı mühimmi âgâhtırlar.

İnşaaallah, avn-i Hak ve imdad-ı Muhammediye ile ve cihad-ı asgar ve ekberdeki fi zamanına bîmisal aşk-ı ihlâsiyelerinizle, karîben hak galip, batıl mağlûp olur. Âlem-i insaniyet İslâmiyete inkılâp ve medeniyet-i Muhammediye bütün şaşaaısıyla tulû buyurur. İns ve cin, melek ve felek hep birlikte ıyd-i ekber eyleriz. Hassaten, bu cihanşümül

agâh: bilgili, haberli, uyanık.
akval: sözler.
Âlem-i insaniyet: insanlık âlemi.
âlem-i şuhut: gözle görünen âlem, dünya, kâinat.
a'mal-i salihâ: salih ameller, Allah'ın rızasına uygun yapılmış iyi ve hayırlı işler.
asar-ı celîle ve cemîle: büyük ve güzel eserler.
asar-ı celîle: büyük eserler.
avn-i Hak: Hakkın, Allah'ın yardımı.

batıl: boş ve manasız olan, gerçeğe uymayan, doğru ve haklı olmayan.
bîmisal: eşsiz, eşi bulunmayan, örneksiz.
cihad-ı asgar: en küçük cihat.
cihad-ı ekber: en büyük cihat, nefis ile mücadele.
cihanşümül: dünya çapında, dünya ölçüsünde.
cin: gözle görünmez, lâtif cisimlerden ibaret bir yaratık.
darp: vurmak, vuruş, çarpma.
ders-i ibret ve hikmet: ibret

ve hikmet dersi.
devr-i istibdat: zulüm ve zorbalık dönemi.
divan-ı harp: harp divanı, askeri mahkeme.
efkâr-ı nuriye: nurlu düşünceler, aydınlık görüşler.
etvar: hâl ve hareketler, işler, tarzlar, tavırlar.
faik: üstün, seçkin, ileri, yüksek.
felek: dokuz gök tabakası.
fıtrat-ı zatiye: kişinin huyu, yaratılışı.

harp: savaş.
hasbetenlillah: Allah rızası için, Allah yoluna.
Hassaten: bilhassa, özellikle.
himaye: koruma, muhafaza etme.
hukûk-ı umumiye ve hususiye: genel ve özel hukuk, haklar.
ibtîlâ: belâyâ uğrama, musibete düşme.
îd-i ekber: en büyük bayram.
ifa: bir işi yapma, yerine getirme.
imdad-ı Muhammediye: Hz. Muhammed'in yardımı; Hz. Peygamberin getirmiş olduğu, bütün ümmeti içine alan, onlara dünya ve ahiret saadetini temin eden imanı ve Kur'ânî hakikatler.
inkılâp: değişme, dönüşüm, köklü değişme.
intişar: yayılma, yaygınlaşma, nesrolunma.
kadim: eski.
karîben: bir zaman sonra, yakında, çok zaman geçmeden.
kısm-ı mühim: önemli kısım.
kudret: güç, kuvvet, iktidar.
makrûn: ulaşılmış, kavuşmuş, bitişmiş.
medeniyet-i Muhammediye: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) getirdiği medeniyet.
meşrutiyet: Osmanlılarda 1876 Anayasasıyla başlayan, 1908 değişikliğiyle devam eden hukuki ve siyasî döneme verilen ad.
meydan-ı gazâ: savaş meydanı.
meydan-ı ilim: ilim meydanı.
mübahesat: iddialı ve karşılıklı konuşmalar, bahse girişmeler.
muhakeme: bir dava ile ilgili tarafların hakim huzuruna çıkılması, duruşma.
münakaşat-ı ilmiye: ilmi münakaşalar.
müntakil: miras olarak kalan.
sekenat: durmalar, duruşlar.
şerait: şartlar.
şevk: şiddetli arzu, aşırı istek ve heves.
seyr ü temaşa: seyir ve temaşa, gezip görme.
tahkim: kuvvetlendirme, sağlamlaştırma, muhkem hale getirme.
takarrüb: yakınlaşma, yaklaşma, yanaşma.
tarsin: sağlamlaştırma.
tevarih-i muhtelife: farklı, değişik tarihler.
tilâvet: okumak, takip etme, arkasına düşme.
tulû: doğma, doğuş.
vecd: kendini kaybedecek şekilde hislenme.
vecibe: yerine getirilmesi borç hükmünde olan görev, iş.
zat-ı ekmel: en mükemmel kişi.

bayramımızı doya doya ve kana kana kemal-i sıhhat ve afiyetle seyr ü temaşalarınızı, rahmet-i İlähiyeden maaila duada berdevamız.

Cenab-ı Hak, dergâh-ı ulûhiyetinde dualarımızı Habîb-i Kibriyâ hürmetine müstecab buyursun; âmin, sümme âmin!

Pek mübarek kalbî, rûhî, sırrî dostum,

Bilmem, abd-i âcizi hatırladınız mı? Her ihtimale karşı hatırlatayım: Yurdun her tarafında mücadele-i milliyeye devam ederken, zat-ı hakimanelerine, Ankara'da mücadele-i milliyeye birlikte devamı mutazammın, muhtelif eşhastan on sekizi mütecaviz davetnameler geldiği zaman, bu davetlere icabet edip etmemek hususunda, İstanbul'da ikametgâhınızda beynimizde takarrür eden günde buluşarak istişare buyurduğunuz alay müftülerinden dost-i kadiminiz Ankaralı Osman Nuri'yim. Son zamanlarda Millî Müdafaa Vekâleti Müftülüğüne tayin olundum. 25 seneye karib burada müftülük yaptım. Üç sene evvel tekaüt oldum. Şimdi Ankara'da evimde ikamet ediyorum. Zatınıza ve ehl-i insan ve İslâma leylünehar dua ile imrar-ı hayat eyliyorum. En büyük emelim ve arzum, ölmeden evvel, dünya gözüyle zatınızı görmek ve ziyaret etmek, hasbete'n-lillâh bir sohbetinizde bulunmaktır. Bu-nu canügönülden arzu eyliyorum.

Azizlerin azizi azizim,

Kemal-i tazimat ve tekrimatla zat-ı hakîmânelerinizi ve Talebe-i Nuriyelerinizi aşk ve şevk ile selâmlar ve hatırlar,

abd-i âciz: âciz, zavallı kul.
alay: üç tabur piyade veya bes bölük süvari askerinden oluşan askeri kuvvet.
âmin: Yâ Rabbi! Öyle olsun, kabul eyle!" anlamında duanın sonunda söylenir.
aziz: izzetli, muhterem, saygın.
berdevam: devam üzere, daim, devamlı.
beyn: ara, aralık.
canügönül: gönülden, candan, can ve gönülden, kalbin bütün samimiyetiyle, kemal-i arzu ile.
davetname: çağrı pusulası.
dergâh-ı ulûhiyet: Allah'ın huzuru.
dost-i kadim: eski dost.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
ehl-i insan: insanlar.
ehl-i İslâm: İslâm topluluğu, Müslümanlar.
eşhas: şahıslar, kimseler.
evvel: önce.
Habîb-i Kibriya: Allah'ın en büyük sevgilisi, Hz. Muhammed (a.s.m.).
hasbetenillah: Allah rızası için, Allah yoluna.
hürmet: saygı.
icabet: davete gitme, davete uyma.
ikamet: oturma, bir yerde kalma.
ikametgâh: ikamet yeri, oturlan yer, ev, hane.
imrar-ı hayat: hayat geçirme.
istişare: danışma, birinin fikir ve görüşüne başvurma, fikir sorma.
kalbî: samimî, içten, gönülden.
karip: yakın.
kemal-i sıhhat ve afiyet: tam ve mükemmel sıhhat ve afiyet.
Kemal-i tazimat ve tekrimat: tam bir hürmet ve saygı göstermeler.
leyl ü nehar: gece ve gündüz.
maaila: aile ile beraber, ailecek.
Millî Müdafâa Vekâleti: Millî Savunma Bakanlığı.
mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.
mücadele-i milliyeye: millî mücadele, savaş.
Müdafaa: savunma.
muhtelif: türlü türlü, çeşitli.

müstecap: duası Allah tarafından kabul edilen.
mutazammın: içine alan, kapsayan, havi.
mütecaviz: aşkın, fazla, çok.
rahmet-i İlähiye: Allah'ın sonsuz rahmeti, İlahî rahmet.
ruhî: ruha ait, ruhla ilgili.
selâm: barış, rahatlık, selamet ve esenlik dileme.
şevk: şiddetli arzu, aşırı istek ve heves.
seyr ü temaşa: seyir ve temaşa, gezip görme.
sırrî: sır ile alakalı, gizlilikle ilgili.
sümme: tekrar ve tekrar.
takarrür: karar altına alınma,

kararlaşıma.
Talebe-i Nuriye: Risale-i Nur talebeleri.
tayin: vazifeye gönderme, bir işe yerleştirme, atama.
tekâüd: emekliye ayrılma.
zat: şahıs.
zat-ı hakimane: hikmetle iş gören zat, kişi.

iki cihanda aziz olmalarını ve olmanızı Hak Teâlâ ve Te-kaddes Hazretlerinden tazarru ve niyaz eyleriz. Pek mü-barek ellerinizden hasret ve iştiyakla takbil eyler, dua-i ihlâsiyelerini ve cevab-ı savablarınızı bekler, Allah'a ema-net eylerim, bizim bir tane sahibi'n-nur ve'l-azm ve'l-irade ve'l-irşat Efendimiz Hazretleri.

Elbâkî Hüvellah

Yâr-ı garınız, münteha-i
zirve-i hiçide biricik
abd-i gubar

Osman Nuri

abd-i gubar: tozun kölesi, (ayağının) tozunun kölesi olma.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.

cevab-ı savab: doğru olan cevap, karşılık, doğru cevap.

dua-yı ihlâsiye: ihlâslı dua.

elbâkî hüvellah: bakî olan

Allah'tır.

hasret: özlem.

ıştiyak: aşırı isteme, çok fazla arzu etme.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

münteha-yı zirve-i hiçi: hiçliğin en tepe noktası, hiçliğin zirvesi, hiçliğin en nihayeti.

niyaz: Allah'a yalvarma ve yakarma.

sahibü'n-nur ve'l-azm ve'l-irade ve'l-irşad:

takbil:öpme.

tazarru: yalvarma, Allah'a huşû içinde yalvarma.

yâr-ı gâr: çok vefalı arkadaş.

Üstadın Emirdağ'ına Gidişi

Üstat Said Nursî, Afyon hapsinden tahliye edildikten sonra, yanındaki talebeleriyle beraber Emirdağ'ına gitti. İki sene kadar Emirdağ'ında kaldı. 1371 yılının Muharrem ayında Eskişehir'e geldi ve bir buçuk ay kadar Yıldız Otelinde ikamet etti.

Üstadın bu gelişi manidar idi. 1950'ye kadar nefyedildiği mahallerden, hiçbir yere çıkmamıştı; esasen çıkmasına müsaade edilmemişti. Çok zaman, yakın bir köye dahi gidemiyordu.

Üstat, Eskişehir'de, müstak talebeleri ile görüşmüş, Risale-i Nur'un yeni ve taze meyveleri olan genç Nur Talebeleri ile konuşmuş, bir derece hayat-ı içtimaiye ile alâkadar olmuştu. Orada her sınıf halktan talebeleri kesretle bulunduğu gibi, askerler içinde, bilhassa havacılardan pek çok Nur Talebeleri vardı. Bunların herbirisi imanlı ve yüksek ahlâk sahibi olup, şecaat-i milliye-i İslâmiye ile serefraz, ihlâslı, kalpleri muhabbet-i Nebeviye ve cihandeger hizmet-i İslâmiye ve vataniye ile meşbu kimselerdi.

* * *

Bir müddet sonra, Üstat, Eskişehir'den Isparta'ya gitti ve yetmiş gün kadar orada kaldı. Bu sırada, İstanbul'daki faal talebeleri, *Gençlik Rehberi*'ni tab ettirmişler, bu

alâkadar: ilgili, ilişki.

bilhassa: özellikle.

cihandeger: cihan kıymetinde. çok kıymetli.

esasen: aslında, temelinde, doğrusu.

faal: çalışkan, gayretli.

hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, toplum hayatı.

hizmet-i İslâmiye: İslâm hizmeti.

hizmet-i vataniye: vatan hizmeti.

ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma.

ikamet: oturma, bir yerde kalma.

iman: inanç, itikat.

kesret: çokluk.

mahal: yer.

manidar: anlamlı, manalı, mana taşıyan.

meşbu: doymuş, tok.

müddet: süre, zaman.

muhabbet-i Nebeviye: Peygamberle ilgili sevgi, Peygamber sevgisi.

müsaade: izin.

müstak: arzulu, fazla istekli, ihtiyaç gösteren.

nefy: sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

secaat-ı milliye-i İslâmiye: Müslümanların İslâm milliyetine dair olan kahramanlığı.

serefraz: benzerlerinden üstün olan, başta gelen, seçkin.

tâb: basma, baskı.

tahliye: tutukluyu serbest bırakma.

talebeye: öğrenci.

yüzden Üstat aleyhine dava açılmış ve Üstat mahkeme için İstanbul'a çağrılmıştı.

Üstat, Isparta ve İstanbul'da iken, *Nur Âleminin Bir Anahtarı* ismiyle neşredilen tevhid hakkındaki bahisleri yazmış ve mektup olarak talebelerine göndermişti ki, bu bahisler çok kıymetli birer tevhid hazinesi hükmündedir.

aleyh: karşı, karşıt.

bahis: konu.

hükmünde: değerinde, yerinde.

kıymetli: kıymetli, değerli.

neşr: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.

talebe: öğrenci.

İstanbul Mahkemesi

Bazı üniversiteli gençler, gençliğin iman ve ahlâkına hizmet maksadıyla *Gençlik Rehberi*'ni İstanbul'da bastır-dılar. Bunun üzerine, müddeiumumîlik tarafından, 163'üncü maddeye istinaden, eser lâikliğe aykırı olarak devletin temel nizamlarını dinî esaslara uydurmak maksadıyla yazıldığı, propaganda ve telkin mahiyetinde oldu-ğu iddiasıyla, Üstat, İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahke-mesine sevk olunmuştu.

22 Ocak 1952 muhakeme günü olmak itibarıyla, Be-diüzzaman Said Nursî, Isparta'dan İstanbul'a gelerek, mahkemede hazır bulunmuştu. Üstadın talebeleri genç üniversiteliler, mahkeme salonunu doldurmuşlardı. Kori-dorlarda büyük bir kalabalık göze çarpıyordu. Evvelâ id-dianame ve ehl-i vukuf raporu okunmuş, Üstadın isticva-bı yapılmıştı. Ehl-i vukuf raporunda, "Müellifin bu eserde din düşüncesini yaymaya çalıştığı, gençlere rehber ola-cak fikirler serd eylediği, müellifin tesettür taraftarı oldu-ğu, kadınların yarım çıplak ve açık bacakla dolaşmaların-ın İslâmiyete aykırı ve kadının fitratına zıt olduğunu be-yan ettiği, kadını güzelleştiren şeyin terbiye-i İslâmiye da-iresinde âdâb-ı Kur'âniye ziyneti olduğunu söylediği, di-nî tedrisat taraftarı olduğu, binaenaleyh devletin temel nizamlarını dinî esaslara uydurmak istediği..." uzun uza-dıya izah edilmiştir.

âdâb-ı Kur'âniye: Kur'ânî terbiye, Kur'ân'ın ihtiva ettiği, Kur'ân'a ait edepler, terbiyeler.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
binaenaleyh: bundan dolayı, bu-nun üzerine.
ehl-i vukuf: hâkimler.
Ehl-i vukuf: hâkimler.
Evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
fitrat: yaratılış, tabiat, mizaç, huy.
iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını

toplamaş olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.
iman: inanç, itikat.
isticvap: sorguya çekme, ifa-desini alma.
istinaden: istinat ederek, da-yanarak.
izah: açıklama, ayrıntıları ile anlatma.
mahiyet: bir şeyin aslı, esası, tabiatı, niteliği.
müddeiumumî: savcı.
müellif: eser telif eden, ya-

zan.
muhakeme: bir dava ile ilgili tarafların hakim huzuruna çıkmaları, duruşma.
nizam: düzen.
propaganda: bir inanç, dü-şünce, doktrin v.b. ni başkala-rına tanıtmak, benimsetmek amacını güden ve çeşitli vası-talarla yapılan faaliyet.
serd: sözü düzgün ve güzel söyleme, birbiri ardınca düz-gün ve iyi konuşma.
sevk: yöneltme, gönderme.

talebe: öğrenci.
taraftar: benimseyen, iste-yen.
taraftar: taraflı, bir tarafı des-tekleyen.
tedrisât: öğretim.
telkin: fikir aşılama, zihinde yer ettirme.
terbiye-i İslâmiye: İslâmî ter-biye.
tesettür: örtünme, gösteril-mesi dinen yasak olan kısım-ların örtülmesi.
ziynet: süs.

Bediüzzaman Said Nursî'nin müdafaasını İstanbul avukatlarından Seniyyüddin Başak, Mihri Helâv ve Abdurrahman Şeref Lâç deruhte etmişlerdir.

Okunan iddianame ve rapor üzerine, Üstat Said Nursî, cevaben otuz beş senelik hayatını misal göstererek, siyasetle, dünyevî ve menfî cereyanlarla alâkadar olmadığını, kendisini meşgul eden ve nazarını çeken tek şey hakaik-ı imaniye ve hizmet-i Kur'âniye olduğunu, bütün kuvvetiyle imanı kurtarmak davasında gittiğini bildirir; müteaddit mahkemelerin beraat ve iade kararlarını zikreder. *Gençlik Rehberi* adlı eserinin üniversiteli gençler tarafından bastırılmasının büyük bir memnuniyeti mucip olması lâzım geldiğini, içinde bulunduğumuz asrın menfî cereyanlarına, bilhassa içtimaî bünyemizi sarsan ahlâksızlık ve imansızlık salgınına karşı, *Gençlik Rehberi* gibi, Risale-i Nur'un bütün eczalarının külliyyetle intişarının, gençliğe ve mâsum evlâtlara ve kadınlara umumen okuturulmasının vatan-millet saadeti nokta-i nazarından gayet elzem olduğunu belîğ bir surette ifade etmiş; mezkûr gayeler için, kendi haberi olmadan genç üniversitelilerin tab eylediğini beyan etmiştir.

Mahkeme 19 Şubat 1952 gününe tâlik edilmiştir.

İkinci mahkeme gününde, Risale-i Nur külliyyatından çok istifade eden birçok üniversite talebeleri ve ehl-i irfandan müteşekkil büyük bir kalabalık, mahkemeyi dinlemek üzere erkenden koridorları doldurmuşlardı. Üstat, alkışlarla, üniversiteli Nur Talebelerinin kolları arasında

alâkadar: ilgili, ilişki.

asr: yüzyıl.

belîğ: belagatla, düzgün ve sanatlı olarak meramını anlatan.

beraat: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma.

beyan: açıklama, bildirme, izah.

bilhassa: özellikle.

cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.

cevaben: cevap olarak, karşı-

lık şeklinde.

deruhte: üstüne alma, yüklenme, kendini vazifeli bilme.

dünyevî: dünyaya ait.

ecza: cüz'ler, parçalar, kısımlar.

ehl-i irfan: irfan ehli.

elzem: daha (en, pek) lâzım, lâzımlu, gerekli.

evlât: çocuklar.

gayet: son derece.

hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.

hizmet-i Kur'âniye: Kur'an'ın

hizmeti.

iade: geri verme.

içtimai: topluluğa ait, toplumla ilgili, toplumsal.

iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.

iman: inanç, itikat.

intişar: yayılma, yaygınlaşma, nesrolunma.

istifade: faydalanma, yararlanma.

külliyyet: bütünlük, umumîlik.

masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

memnuniyet: memnunluk, sevinçli oluş.

menfi: olumsuz, müspet olmayan.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

misal: örnek.

mucip: icap eden, gerektiren.

müdafa: savunma.

müteaddit: çeşitli, bir çok.

müteşekkil: meydana gelmiş, kurulmuş.

nazar: bakış, dikkat.

nokta-i nazar: görüş açısı, bakış açısı; görüş, fikir.

Risale-i Nur külliyyatı: Bediüzzaman Said Nursî'nin yüz otuz parça risaleden oluşan külliyyatı.

saadet: mutluluk.

suret: biçim, şekil, tarz.

tab: basma.

taleb: öğrenci.

talik: belli bir zamana bırakma.

umumen: umumî olarak, bütün olarak.

zikir: anma, bildirme.

mahkeme salonuna girdi, maznun sandalyesine oturdu. Avukatlar da geldiler, yerlerini aldılar. Mahkeme salonunda müthiş bir izdiham vardı. Binlerce kişi mahkeme-yi dinlemek üzere salona girmek istiyor; kalabalık, dalgalar halinde kapılardan taşıyordu. Bu hâdisenin zâhiri heybet ve ihtişamının aksettirdiği mana, daha muazzam ve daha haşmetli idi. İslâmiyet nurunun mücessem bir timsal-i müşahhası olan Said Nursî'ye, dînî kültürden mahrum olarak yetiştirilen gençlik, tâzim ederek minnet-tarlığını ifade ediyordu. Güya lisan-ı halleriyle, "Ey yir-minci asrın zulûmatını Kur'ân'ın nuruyla yaran, ehl-i İslâma nurlu ve beşaretli ufuklar gösteren, insanlığı fitratına münasip yüksek ve ebedî saadete dâvet eden büyük mücahit! İnsanlığa, bâhusus bu vatan evlâtlarına yaptığın büyük hizmeti, bizler şükranla karşılıyoruz. Ve istikbal dahi seni takdirle yâd edecektir. Sen, manen ölüme yüz tutan bir nesli maneviyat âb-ı hayatına kavuşturan bir hekim olarak, çok kıymetli ve yüksek bir hizmet ifa ettin. Yokluğa, ebedî şekavete atılmak istenen bir milleti ve gelecek nesillerini, Kur'ân'ın nuruyla ebedî saadete ulaştırmaya ve Allah'a kavuşturmaya çalıştığını ve hayatını bu uğurda feda ettiğini biliyoruz.

âb-ı hayat: hayat suyu.

aks: yansıma.

asr: yüzyıl.

bahusus: hususiyetle, en çok, hele.

beşaret: müjde.

ebedî: sonu olmayan, daimî, sürekli.

ehl-i İslâm: İslâm topluluğu, Müslümanlar.

evlât: çocuklar.

fedâ: uğruna verme.

fitrat: yaratılış, tabiat, mizaç, huy.

Güya: sanki.

hâdise: olay.

haşmetli: ihtişamlı, gösterişli, heybetli.

hekim: doktor.

ifa: bir işi yapma, yerine getirme.

ihtişam: muhteşemlik, şanlı görünüş, büyük gösteriş.

iman: inanç, itikat.

intizam: düzen, düzenlilik.

istikbal: gelecek.

izdiham: aşırı kalabalık.

kıymetli: kıymetli, değerli.

lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.

mahrum: bir şeye sahip olmayan, yoksun.

manen: mana bakımından, manâca.

maneviyat: mana alemine ait olanlar, hisse ve inanca ait şeyler.

İmanlı nesiller seni takip edecektir;

Yıllarca, asırlarca peşinden gidecektir..."

diyorlar.

Salondaki kalabalığın fazla olmasından, mahkemenin devamına imkân kalmamıştı. İntizamı temine tahsis

maznun: bir suç dolayısıyla

sorguya çekilen, sanık.

minnettar: bir iyiliğe karşı te-

şekkür duygusu içinde olan.

muazzam: saygıdeğer, çok büyük, yüce.

mücahit: cihat eden, sava-

şan.

mücessem: tecessüm etmiş, cisimlenmiş.

münasip: uygun.

nur: aydınlık, parıltı, ışık.

nurlu: ışıklı, parıltılı.

saadet: mutluluk.

şekavet: sıkıntı ve işkence al-

tında kalmak, kötü duruma düşme.

şükran: iyiliğe karşı gösterilen iyi tavır, gönül borcu, min-

nettarlık.

tahsis: bir şeyi belli bir gaye için kullanma.

takdir: kıymet verme, beğen-

me.

tazim: hürmet, ululama, say-

gı gösterme.

temin: sağlama.

timsal-i müşahhas: şahısla-

şmış örnek.

yâd: anma.

zahiri: görünürde.

zulûmat: karanlıklar, dinsiz-

lik, zulüm ve kûlür.

edilen polisler, halkın tehacümüne mâni olamıyordu. Nihayet mahkeme reisinin halka hitaben, “Hoca Efendi seviyorsanız biraz meydan veriniz ki, mahkemeye devam edebilelim” demesi üzerine, halk çekilmeye başladı. Bu suretle, mahkemenin devamına imkân hasıl oldu.

Gençlik Rehberi’ni basan matbaacı ve sonra polisler dinlendi. Daha sonra Üstat, ehl-i vukuf raporuna karşı itiraz eyledi. İkinci namazı vakti geçmek üzere olduğundan, Üstat namaz kılmak üzere müsaade istedi. Mahkeme Reisi, Üstadın bu ricasını kabul ederek muhakemeye nihayet verdi.

Üstat, genç üniversitelilerin ve kendisini candan seven talebelerinin kolları arasında koridorlardan geçerken, binlerce halk tarafından alkışlanıyor, kendisi de iki eliyle sevgili talebelerini selâmlıyordu. Adliye binasının önünde üç-dört bin kişi toplanmış, Üstadı görmek üzere bekliyorlardı. Üstat, binlerce halkın alkış tûfânı arasında merdivenlerden indi. Bu arada heyecandan ağlayanlar da vardı. Bu izdiham arasında yaya yürümek kabil olmadığı için, Nur Talebeleri tarafından Üstat bir otomobile bindirilerek, Sultanahmed Camiine gidilmiş ve cemaatle namaz kılınarak ikametgâhına götürülmüştü.

* * *

Üstad, 5 Mart 1952 son mahkeme günü, yine genç mekteplilerle halk tabakalarından müteşekkil binlerce kendisini sevenlerin arasında mahkeme salonuna girdi. Mahkeme salonundaki izdihamın geçen defaki gibi

ehl-i vukuf: hâkimler.
hâsıl: meydana gelme, ortaya çıkma.
hitaben: hitap ederek, söyleyerek.
itiraz: bir mahkemenin görüş ve kararına karşı bir görüş öne sürülerek değiştirilmesini isteme.
izdiham: aşırı kalabalık.
mâni: engel.

muhakeme: bir dava ile ilgili tarafların hakim huzuruna çıkmaları, duruşma.
müsaade: izin.
nihayet: son.
reis: başkan.
Reis: başkan.
suret: biçim, şekil, tarz.
talebe: öğrenci.
tehacüm: hücum etme, saldırma.

mahkemenin devamına mâni olacak dereceye varması için, müteaddit polis müfrezeleri adliye binasının merdivenlerini ve koridorları muhafaza altına almışlar, geçitleri kapamışlardı. Bununla beraber, mahkeme salonu, kapılara kadar hıncahınç dolmuştu.

Mahkeme başladı, şahit olarak *Gençlik Rehberi*'ni bastırın üniversite talebesi dinlendi. İfadesinde, Şark ve Garbın eserlerini okuduğunu, sonra Risale-i Nur eline geçtiğini, bu eserlerden aklı, fikri, ruhu ve kalbi son derece müstefit bulunduğunu, irade ve ahlâkı üzerinde mühim tesirler yaptığını, *Gençlik Rehberi*'nin, gençlerin iman ve ahlâkını temin ve muhafaza yolunda büyük tesiri olması dolayısıyla, bir hizmet-i vataniye yapmak emeliyle bastırıldığını, suç mahiyetini haiz bir şey görmediğini söylemiştir.

cemaat: bir imama uyup namaz kılan Müslümanlar topluluğu.
Garp: batı, Batı'da kalan bölgeler.
haiz: bir şeye sahip olma, sahip, mâlik.
hıncahınç: ağzına kadar dolu, tıka basa dolu, dopdolu.
hizmet-i vataniye: vatan hizmeti.
ikametgâh: ikamet yeri, oturulan yer, ev, hane.

iman: inanç, itikat.
irade: dileme, isteme, bir şeyi yapip yapmama konusunda için olan iktidar, güç.
izdiham: aşırı kalabalık.
kabil: mümkün, ihtimal da-iresinde.
mahiyet: bir şeyin aslı, esası, tabiatı, niteliği.
mâni: engel.
mektep: eğitim ve öğretim

kuruluşu.
müfreze: küçük askerî birlik.
muhafaza: koruma.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
müstefit: istifade eden, faydalanan, kazanan.
müteaddit: çeşitli, bir çok.
müteşekkil: meydana gelmiş, kurulmuş.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-

diüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevi varlık.
Şark: doğu, doğu bölgeleri.
tabaka: kat, katman.
talebe: öğrenci.
temin: sağlama.

Üstadın Müdafaası

“Çok uzun süren mazlumâne, maceralı hayatıma dair gayet kısa maruzatta bulunacağım. Lütfen dinlemenizi ricâ ederim.”

Mahkeme, Üstadın müdafaasını serbest ve rahatça yapmasına meydan verdi. Üstat da geniş ve ferahlı bir müdafa yaptı.

“Muhterem hâkimler, yirmi sekiz sene emsalsiz ihanetlere, işkencelere, tarassut ve hapislere maruz kaldım. Bütün bu iftira ve isnatların esası birkaç noktaya dayanır:

“1. En birinci ithamları, beni rejim aleyhtarı olarak telâkki etmeleridir. Malûmdur ki, her hükûmette muhalifler bulunur. Asayişe, emniyete dokunmamak şartıyla, hiç kimse vicdaniyla, kalbiyle kabul ettiği bir fikirden, bir me-toddan dolayı mes’ul olmaz. Bu hukukî bir mütearifedir.

“Dininde çok mutaassıb ve cebbar bir hükûmet olan İngilizlerin yüz sene hâkimiyetleri altında bulunan yüz milyondan ziyade Müslümanlar, İngilizlerin küfür rejimlerini kabul etmeyip Kur’ân ile reddettikleri hâlde, İngiliz mahkemeleri şimdiye kadar onlara o cihetten ilişmedi.

“Burada ve bütün İslâm hükûmetlerinde eskiden beri Yahudîler, Nasranîler tâbi oldukları memleketin dinine, kudsi rejimine muhalif, zıt ve muteriz buldukları hâlde, o hükûmetler hiçbir zaman kanunlarla onlara o cihetten ilişmediler.

aleyhtar: karşı olan, aynı fi-
kirde olmayan.
asayiş: emniyet, kanun ve ni-
zam hakimiyetin sağlanması.
cebbar: zorba.
cihet: yön.
dair: alakalı, ilgili.
emniyet: güvenlik, kanun ve
nizam hakimiyetinin sağlan-
ması.
emsalsiz: benzersiz.

gayet: son derece.
hâkimiyet: hâkim oluş, hük-
mediş, egemenlik.
hukukî: hukuka ait, hukukla
ilgili, hukuk işleriyle alâkalı.
iftira: aslı olmadan birine suç
yükleme, olmayan bir suç
başkasına yükleme.
ihanet: haksızlık etme.
işkence: bir kimseye verilen
maddî-manevî sıkıntı, eziyet.

isnâd: dayandırma, mal et-
me, bir şeyi bir kimseye ait
gösterme.
itham: suç isnat etme, suçla-
ma.
kudsi: mukaddes, yüce.
küfür: Allah’ın varlığına, birli-
ğine inanmama, müşriklik,
imansızlık.
Malûm: bilinen, bilindir olan.
maruz: bir şeyin etkisi ve te-

siri altında bulunma.
maruzat: arz edilenler, takdim
edilenler.
mazlumane: mazlumca, zulme
uğramış şekilde.
mes’ul: sorumlu, yükümlü.
müdafa: savunma.
muhalif: muhalefet eden, bir fiil
ve düşünceye karşı zıt düşünce-
de bulunan.
Muhterem: saygı değer, hürmete
layık, saygın.
mutaassıb: bir şeyi savunmada
aşırılık gösteren ve inat eden; di-
ni meselelerde körü körüne bir
fikre bağlı olan ve başka bir fikri
kabullenemeyen.
mütearife: ispat istemeyecek ka-
dar gerçekliği açık olan, bilinen,
aksiyon.
muteriz: itiraz eden, karşı çıkan,
itirazcı.
Nasranî: İsevî, Hristiyan.
rejim: idarede tutulan yol, yönet-
me tarzı, düzenleme biçimi.
tâbi: boyun eğen, uyan, itaat
eden.
tarassut: gözetme, göz altında
tutma.
telâkki: kabul etme, bir görüşle
bakma.
vicdan: insanın içindeki, iyiyi kö-
tütüden ayırabilen, iyilik etmekten
lezzet duyan ve kötülükten elem
alan manevî his.
ziyade: çok, fazla.

“Hazret-i Ömer, hilâfeti zamanında, adî bir Hristiyan ile mahkemede birlikte muhakeme olundular. Hâlbuki, o Hristiyan İslâm hükûmetinin mukaddes rejimlerine, dinlerine, kanunlara muhalif iken, mahkemede onun o hâlî nazara alınmaması açıkça gösterir ki; adalet müessesesi hiçbir cereyana kapılmaz, hiçbir tarafgirliğe kaymaz. Bu, din ve vicdan hürriyetinin bir ana umdesidir ki, komünist olmayan Şarkta, Garpta, bütün dünya adalet müesseselerinde câri ve hâkimdir.

“Ben de, din ve vicdan hürriyetinin bu ana umdesine güvenerek, yüzlerce âyât-ı Kur’âniyeye istinaden, medeniyetin bozuk kısmına, hürriyet perdesi altında yürüyen mutlak bir istibdâda, lâiklik maskesi altında dine ve dindarlara karşı tatbik edilen en ağır bir baskıya muhâlefet etmiş isem, kanunlar haricine mi çıkmış oldum? Yoksa, Anayasanın hakikî ve samimî müdafaasını mı yapmış buldum? Haksızlığa karşı, zulme karşı, kanunsuzluğa karşı muhalefet, hiçbir hükûmette suç sayılmaz; bilakis, muhalefet meşru ve samimî bir muvazene-i adalet unsurudur.

“2. Bana zulüm ve cefayı reva gören Devr-i Sâbıkın yaptığı isnatların ikincisi, emniyet ve asayişî ihlâldir. Bu vehim ve hayal ile, bu düzme isnad ile, yirmi sekiz sene bana ceza çektirdiler, memleket memleket, mahkeme mahkeme süründürdüler, zindandan zindana attılar, kimse ile görüştürmediler, tecrid ettiler, zehirlediler; türlü türlü hakaretlerde bulundular.

adi: basit, bayağı, sıradan.

asayiş: emniyet, kanun ve nizam hakimiyetinin sağlanması.

ayat-ı Kur’âniye: Kur’ân’ın ayetleri.

bilâkis: aksine, tersine.

cari: cereyan eden, akan, işleyen.

cefa: eziyet, sıkıntı, zulüm.

cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.

Devr-i Sabık: geçmiş devir.

dindar: dinin emirlerini yerine getiren.

emniyet: güvenlik, kanun ve nizam hakimiyetinin sağlanması.

Garp: batı, Batı’da kalan bölgeler.

hakaret: saygı göstermeme, alçak görme, aşağılama.

hakikî: gerçek.

hâkim: hükmeden.

haric: bir şeyin dışı, dışarı, dışta kalan.

hilâfet: halifelik, Hz. Peygambere vekil olarak Müslümanları ve İslamı koruma görevi, İslam devlet reisliği.

ihlâl: bozma, zarar verme.

isnâd: dayandırma, mal etme, bir şeyi bir kimseye ait gösterme.

istibdât: idarede görülen her türlü kanun dışı tazyik, baskı.

istinaden: istinat ederek, dayanarak.

komünist: bütün malların ortaklaşa kullandığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.

meşru: hukuka, kanuna uygun.

müdafa: savunma.

müessese: kuruluş, kurum.

muhakeme: bir dava ile ilgili tarafların hakim huzuruna çıkmaları, duruşma.

muhalefet: birinin düşüncesine zıt düşüncede bulunma, karşı koyma, bir düşünce, fiil veya harekete karşı durma.

muhalef: muhalefet eden, bir fiil ve düşünceye karşı zıt düşüncede bulunan.

mukaddes: takdis edilmiş, kutsal, aziz, temiz.

mutlak: kesin.

muvazene-i adalet: adaletin ölçüsü, adaletin dengesi.

nazar: bakış, dikkat.

rejim: idarede tutulan yol, yönetim tarzı, düzenleme biçimi.

reva: uygun, lâyük, yerinde.

samimi: içten, candan, gönülden.

Şark: doğu, doğu bölgeleri.

tarafgir: bir tarafı tutan, taraflı.

tatbik: uydurma, uygulama.

tecrid: bir kişinin başka bir in-

san veya nesneyle olan ilişkisini kesme.

umde: esas alınacak şey; ilke, prensip, rûkûn.

vehim: zan, süphe, yanlış ve esassız düşünce.

vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötüden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.

zindan: hapisane.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

“Biz ki beş yüz bin fedakâr Nur Talebeleri, memleketin her tarafında emniyet ve asayişin fahrî manevî muhafızlarıyız; bize böyle bir isnatta bulunmaları günahların en büyüğüdür. Onlar bize o kadar zalimâne ihanetlerde buldukları hâlde; biz asla hislerimize kapılmayarak, gönüllerde emniyet ve asayişin temin yolunda, iman ve Kur’ân’a hizmet yolunda, gafletle anarşîye sapanları düşükleri fevzâ gayyasından kurtarmak yolunda çalışmaktan bir an hâlî kalmadık.

“Muhterem hâkimler, şunu kat’î olarak arz ederim ki; bu, delilsiz bir iddia değildir. Bizim zulüm ve menfâ sahamız olan altı vilâyetin altı mahkemesi, uzun ve ince tetkikler neticesinde, emniyet ve asayişin ihlâl yolunda hiçbir vukuat kaydetmemiştir. Bu hareketimiz ispat eder ki, Nur mekteb-i irfanının talebeleri kalbler üzerinde işler; emniyet ve asayişin bekçisini, kafalara, kalplere yerleştirir. Bizim iman derslerimiz anarşîye karşıdır, bozgunculuğa karşıdır, farmasonlara ve komünistlere karşıdır. Memleketin bütün zabıta dairelerinden sorulsun, beş yüz bin Nur irfan mektebi talebesinden birinin olsun, nizam ve intizama aykırı bir vukuatı var mıdır? Yoktur. Elbette yoktur. Çünkü hepsinin kalbinde nizam ve intizamın en sağlam muhafızı olan iman bekçisi vardır.

“*Sebülürreşad*’ın 116’ncı nüshasında ‘Hakikat konuşuyor’ başlıklı makalemde bu hakikatleri uzun uzadıya izah ettim. Bütün dünyasını, hatta icap ederse hayatını, hatta ahiretini dinine feda ettiği, bütün hayatı şahadet eden, otuz beş seneden beri siyaseti terk eden, müteaddit

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
anarşi: her türlü düzen ve otoriteye karşı koyarak karışıklığı meydana getirme durumu.
arz: sunma, bildirme.
asayiş: rahat huzur, korku ve endişeden uzak olma.
delil: bir davayı ispata yarayan şey, burhan.
emniyet: güvenlik, kanun ve nizam hakimiyetinin sağlan-

ması.
fahrî: bir karşılık beklenmeden yalnızca şeref ve onur vesilesi olarak kabul edilen unvan, sıfat, iş.
farmason: masonluk cemiyeti.
fedâ: uğruna verme, kurban olma.
fedakâr: kendini veya şahsi menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.
fevza: kargaşalık, anarşi.
gaflet: dikkatsizlik, endişesiz-

lik, Allah’tan uzaklaşıp nefsin arzularına dalmak.
gayya: Cehennemde bir kuyru veya dere.
hakikat: gerçek.
hâlî: boş, meşguliyetsiz, çalışılmayan.
icap: gerekme hali, gerekli olma.
iddia: bir fikri ısrarla savunma, dava etme.
ihanet: haksızlık etme.
ihlâl: bozma, zarar verme.
iman: inanç, itikat.

intizam: düzenlilik, düzgünlük.
irfan: hakikate vakıf olma, künhe varma, bir şeyin özüne inme, ilim ve zekâ ile meydana gelen olgunluk.
isnâd: dayandırma, mal etme, bir şeyi bir kimseye ait gösterme.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
izah: açıklama, ayrıntıları ile anlatma.
kat’î: kesin, şüpheyi ve tereddüde mahal bırakmayan.
komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
mekteb-i irfan: ilim ve irfan okulu, irfan yuvası.
mektep: eğitim ve öğretim kuruluğu.
menfa: nefyolunan yer, sürgün yeri.
muhâfız: koruyucu, bekçi.
muhâfız: koruyucu, bekçi.
Muhterem: saygı değer, hürmete layık, saygın.
müteaddit: çeşitli, bir çok.
nizam: düzen.
nüsha: gazete ve dergilerde sayı.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
talebe: öğrenci.
temin: sağlama.
tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.
vilâyet: il.
vukuat: vuku bulan şeyler, hadiseler, olaylar.
zabıta: şehir güvenliğini sağlama vazifeli bulunan idare, polis.
zâlimâne: zalimce, zulmedercesine.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

mahkemelerin o kadar incelemelerine rağmen bu yolda bir delil bulunamayan, sekseni aşmış, kabir kapısına gelmiş, dünya metaından hiçbir nesneye malik olmamış ve ehemmiyet vermemiş bir adam hakkında, “Dini, siyasete alet ediyor” diyen, yerden göğe kadar, gökten yere kadar haksız ve insafsızdır.

“Biz Nur mekteb-i irfanı şakirtlerinin Kur’ân-ı Hakîm’den aldığımız hakikat dersi şudur ki: Evde yahut bir gemide, bir masum, on canı bulursa, adalet-i Kur’âniye o mâsumun hakkına zarar vermemek için o haneyi, o gemiyi yakmayı menettiği hâlde, on masumu bir tek canı yüzünden mahv için, o hane, o gemi yakılır mı? Yakılırsa en büyük zulüm, en büyük hıyanet ve gadir olmaz mı? Bu sebeple asayîşi ihlâl yolunda yüzde on canı yüzünden doksan masumun hayatını tehlikeye ve zarara sokmayı adalet-i İlâhiye ve hakikat-i Kur’âniye şiddetle menettiği için biz bütün kuvvetimizle bu ders-i Kur’âniyeye ittibaen asayîşi muhafazaya kendimizi dinen mecbur biliriz.

“İşte bizi böyle haksız isnatlarla itham eden Devr-i Sabıktaki gizli düşmanlarımız, şüphe yok ki, ya siyaseti dinsizliğe alet etmek istediler, yahut bilerek, bilmeyerek bozuk ideolojileri memleketimize yerleştirmek gayretine düştüler. Görülüyor ki, nizam ve intizamı bozan, maddî, manevî, memleketin emniyet ve asayîşini ihlâl eden bizler değil, asıl onlardı. Hakikî bir Müslüman, samimî bir mü’min hiçbir zaman anarşîye ve bozgunculuğa taraftar olmaz. Dinin şiddetle menettiği şey, fitne ve anarşîdir.

adalet-i ilahiye: Allah’ın adaleti.
adalet-i Kur’âniye: Kur’ân’ın adaleti.
anarşi: her türlü düzen ve otoriteye karşı koyarak kaşışıklığı meydana getirme durumu.
asayiş: emniyet, kanun ve nizam hakimiyetini sağlanması.
cani: cinayet işlemiş kimse, acımasız, gaddar.
delil: bir davayı ispata yarayan şey, burhan.
ders-i Kur’âniye: Kur’ân dersi, Kur’ân’a ait ders.
Devr-i Sabık: geçmiş devir.
dinen: din bakımından, diyanet noktasından, dince.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
emniyet: güvenlik, kanun ve nizam hakimiyetinin sağlanması.
fitne: kaşışıklık, bozgunculuk.
gadir: zulüm, hainlik.
hakikat: gerçek.
hakikat-ı Kur’âniye: Kur’ân’ın hakikatı, Kur’ân’ın ifade ettiği ger-

çek.

Hakikî: gerçek.

hıyanet: hâinlik, ihanet, kendine olan güveni kötüye kullanma, sözünde durmayıp oyun etme.

ihlâl: bozma, zarar verme.

intizam: düzenlilik, düzgünlük.

isnâd: dayandırma, mal etme, bir şeyi bir kimseye ait gösterme.

itham: suç isnat etme, suçlama.

ittibaen: ittiba ederek, tabi olarak, uyarak.

Kur’ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur’ân.

maddî: madde ile alakalı.

mahv: yok etme, ortadan kaldırma, batma.

malik: sahip.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

mekteb-i irfan: ilim ve irfan

okulu, irfan yuvası.

men: yasak etme, engelleme.

meta: mal, servet; geçici dünya zevki.

muhafaza: koruma.

mü’min: iman eden, inanan.

nizam: düzen.

şakirt: talebe, öğrenci.

samimî: içten, candan, gönülden.

taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

Çünkü, anarşi hiçbir hak tanımaz; insanlık seciyelerini ve medeniyet eserlerini canavar hayvanlar seciyesine çevirir ki, bunun ahir zamanda ‘Ye’cüc’ ve ‘Me’cüc’ komitesi olduğuna Kur’ân-ı Hakîm işaret buyurmaktadır.

“İşte muhterem hâkimler, yirmi sekiz sene bana ve talebelerime böyle eza ve cefada bulundular. Ve mahkemelerde savcılar bize hakaretlerde bulunmaktan çekinmediler. Biz, bunların hepsine tahammül ettik. İman ve Kur’ân’a hizmet yolunda devam ettik. Ve Devr-i Sabık ricalinin bütün o zulüm ve cefalarını affettik. Çünkü onlar müstahak oldukları akıbeta uğradılar; biz de, hak ve hürriyetimize kavuştuk. Sizler gibi âdil ve imanlı hâkimler huzurunda söz söylemek fırsatını Allah bize bahşettiğinden dolayı şükrederiz. ¹ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي ”

Said Nursî

1. Bu Rabbimin lütfudur. (Neml Suresi: 40.)

âdil: adaletli olan, doğruluk gösteren.

ahir zaman: dünyanın son zamanı ve son devresi, dünya hayatının kıyamete yakın son devresi.

akıbet: sonuç, netice.

anarşi: her türlü düzen ve otoriteye karşı koyarak karışıklığı meydana getirme durumu.

bahş: bağış, ihsan, verme.

canavar: zararlı hayvan.

cefa: eziyet, sıkıntı, zulüm.

Devr-i Sabık: geçmiş devir.

eza: eziyet, incitme, can yakma.

hakaret: saygı göstermeme, alçak görme, aşağılama.

haza min fadli Rabbi: Bu, Rabb'immin fazlındandır.

iman: inanc, itikat.

komite: kötü bir maksat için toplanmış topluluk, cemiyet.

Kur’ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur’ân.

medeniyet: ilim, teknik, sanayi ve ticaretin nimetlerinden gerçek anlamda yararlanarak, bolluk, güvenlik ve rahatlık içinde yaşayış.

muhterem: saygı değer, hür-

mete layık, saygın.

müstahak: hak eden, hak etmiş.

rical: hükümet erkânı, devlet adamları.

seciye: karakter, huy, tabiat.

şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah'ı hamd etme.

tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.

talebe: öğrenci.

Ye’cüc, Me’cüc: hiçbir düzen ve değer tanımaksızın kentleri ve medeniyetleri tahribe yönelen anarşist topluluk.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

AVUKAT MİHRİ HELÂV'İN MÜDAFAASINDAN PARÇALAR

Risale-i Nur müellifi, bütün müellif ve muharrirlerin en mütevâzidir; şöhret ve tekebbürün en büyük düşmanıdır. Bütün dünya metâna arka çevirmiştir. Ne mal, ne şöhret, ne nüfuz; bunların hiçbirisi onun pâyine ulaşamamıştır ve ulaşamaz. Gandhi bile onun kadar dünyadan elini çekememiştir. Günde elli gram ekmekle ve bir çanak çorba ile tagaddî eden bu büyük adam, yaşıyorsa ancak Kur'ân ve imana hizmet için yaşıyor; başka hiç, hiçbir şeyin onun nazarında kıymet ve ehemmiyeti yoktur. Böyle iken, eserinin methüsitayışinde bulundu diye onu suçlandırmaya çalışmak, 163'üncü maddenin cürüm ağına sokmaya uğraşmak, hak ve adaletle, insafla, ilimle, insanî düşünce ile, hukuk fikriyle, mantıkla, akıl ve fikirle kabil-i telif midir? Burası yüksek mahkemenin takdirine aittir..

Hükûmete muhalefet bahsi hakkında da birkaç söz söyleyerek maruzatımı neticelendirmek isterim.

Karşınızda kemal-i saffet ve samimiyetle âdilâne kararlarınıza intizar eden bu asırdîde zat, ömründe hiçbir defa hilâf-ı hakikat beyanda bulunmaya tenezzül etmiş bir adam değildir. İlk celse-i muhakemede, bugünkü hükûmetten memnun olduğunu ve muvaffakiyetine dua ettiğini, onun beğenmediği ve tenkit ettiği hükûmet, eski hükûmetler olduğunu alenen söylemiştir. Filhakika, müvekkilim, bütün milletle beraber istibdada karşı mücadele

âdilâne: adaletli olana yakışır bir surette, doğrulukla, âdilcesine.
alenen: açıktam açığa, gizlemeden.
asırdîde: asır görmüş, asrı baştanberi yaşamış.
bahis: konu.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
celse-i muhakeme: muhakeme oturumu, mahkeme hey'etinin müzakere müddeti boyunca oturumu.
cürüm: hata, suç, kanuna zit hareket.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
Filhakika: hakikatte, esasında, hakikaten, gerçekten, doğrusu.
hâk: doğru, gerçek, hakikat.
hilâf-ı hakikat: gerçeğe ve hakikate zit, aykırı.
ilim: bilgi, marifet.
iman: inanç, itikat.
insani: insanca.
intizar: bekleme, gözleme.
istibdat: idarede görülen her türlü kanun dışı tazyik, baskı.
kabil-i telif: uzlaştırılabilir ve bağdaştırılabilir olan, münasiplik.
kemal-i saffet ve samimiyet: tam bir samimiyet ve temizlik.
kıymet: değer.
maruzat: arz edilenler, sunulan-

lar.
medh ü sitayiş: medih ve övgü.
meta: mal, servet; geçici dünya zevki.
mücadele: bir gayeye ulaşmak için gösterilen ferdî veya toplu çaba.
Müdafaa: savunma.
müellif: eser telif eden, yazar.
muhalefet: birinin düşüncesi-ne zit düşüncede bulunma, karşı koyma, bir düşünce, fiil

veya harekete karşı durma.
muharrir: gazete vs. yazarı.
mütevâzi: tevâzu eden, alçak gönüllü olan, kibirsiz, gösterişsiz.
muvaffakiyet: başarma, başarılı olma.
müvekkil: vekil tayin eden, vekâlet veren.
nazar: bakış, nezdinde.
nüfuz: bir kimsenin emir ve hükümlerinin işleme, geçerli olması.
pay: ayak.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
tagaddi: gıdalanma, gıda alma, beslenme.
takdir: kıymet verme, ölçme, ölçüye vurma, değer biçme.
tekebbür: kibirlenme, büyüklük satma.
tenezzül: kendine aykır düşün bir işi veya durumu kabul etme, alçalma.
tenkid: eleştirme.
zat: kişi, şahıs.

etmiş, hürriyet ve demokrasinin tesisine çalışmış ve bu hususta husule gelen muvaffakiyetten dolayı da memnun olmuştur. Risale-i Nur'un gayesi de içtimaî nizam ve intizamı kalplere yerleştirmektir. Siyasî rical, siyasî sahada nizam-ı içtimaîyi, milletin hak ve hürriyetlerini temine çalıştıkları gibi, Risale-i Nur müellifi de, manevî sahada, kalplerde bunları yerleştirmeye çalışıyor. Gayeler müşterektir. Bir mekteb-i irfan olan Risale-i Nur'un müellifi ve şakirtleri, asayişin, nizam ve intizamın fahrî ve manevî bekçileridir. Manevî sahada, kalplerde ve dimağlarda anarşinin, bozgunculuğun kalkmasına çalışmaktadırlar. Kemal-i samimiyetle, hiçbir ivaz ve garaz olmaksızın, hiçbir karşılık beklemezsiniz, yalnız Allah rızası için, millet ve memleketin menfaati için çalışmaktadırlar. Bunu yapmak bir cürüm ve cinayet değil, millet ve memlekete bir hizmettir. Muâhezeye değil, takdire lâyıktır.

Beraatini istemek hakkımızdır. Karar yüksek mahkemenindir.

AVUKAT SENİYÜDDİN BAŞAK'IN MÜDAFAASI

Müteakiben, müellifin diğer vekili olan avukat Seniüddin Başak kalkmış, kısa birkaç söz söylemiştir:

Artık mesele aydınlanmış, hakikat güneş gibi tezahür etmiştir. Yüksek Mahkeme her şeye vâkıf olmuştur. Benim buna ilâve edecek bir sözüm yoktur. Böyle kıymetli, faziletli, millet ve memleket için cansiperane ve hiçbir

anarşi: her türlü düzen ve otoriteye karşı koyarak karışıklığı meydana getirme durumu.
asayiş: emniyet, kanun ve nizam hakimiyyetin sağlanması.
Berâet: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma.
cansiperâne: canını feda edercesine, canını siper ederrek.
cinayet: cana kıyma, katl veya bu derecede ağır bir suç.

cürüm: hata, suç, kanuna zit hareket.
dimağ: akıl, şuur.
fahrî: bir karşılık beklenmeden yalnızca şeref ve onur vesilesi olarak kabul edilen unvan, sıfat, iş.
fazilet: değer, meziyet, iman ve irfan itibariyle olan yüksek derece.
garaz: kötü kasıt, düşmanca niyet, kin.
hakikat: gerçek.
husûl: olma, meydana gelme.

ic̣timaî: topluluğa ait, toplulukla ilgili, toplumsal.
intizam: düzenlilik, düzgünlük.
ivaz: bir şeye bedel olarak verilen veya alınan şey, karşılık, bedel.
Kemal-i samimiyet: samimiyetin tam oluşu, tam ve kusursuz samimilik.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
Manevî: manaya ait, maddî olmayan.

mekteb-i irfan: ilim ve irfan okulu, irfan yuvası.
menfaat: fayda.
mesele: konu.
Muaheze: tenkit, itiraz, kınama, tariz.
Müdafaa: savunma.
müellif: eser telif eden, yazar.
müşterek: ortak.
Müteakiben: ardı sıra, arkasından, arka arkaya, peşi sıra.
muvaffakiyet: başarma, başarılı olma.
nizam: düzen.
nizam-ı içtimaî: içtimaî nizam, toplumla ilgili nizam, sosyal düzen.
rical: hükümet erkânı, devlet adamları.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
rıza: razı olma, hoşnutluk.
şakirt: talebe, öğrenci.
siyasî: siyasetle ilgili, siyasete ait.
takdir: kıymet verme, beğenme.
temin: sağlama.
tesis: kurma, meydana getirme.
tezahür: görünme, belirme, ortaya çıkma.
vâkıf: bir şeyi elde eden, bir işten haberi olan.
vekil: bakan, başkasının yerine ve adına konuşan.

ivaz ve bedel mukabili olmayarak fısebilillâh çalışan zevatı buralara getiren, cinayet sandalyalarına oturtan zihniyet hakkında bazı mütalâada bulunmak isterdim; fakat onun yeri burası değildir. Bunun için ayrıca bir eser yazmak icap eder. Çünkü bu zihniyetle mücadele herkes için bir vazifedir. Yüksek mahkemenin yüksek vicdanı beni müdafaadan müstağni kılacak derecede itminanbahşır. Müvekkilimin beraetini istemekle şeref duyarım.

AVUKAT ABDURRAHMAN ŞEREF LÂÇ'IN MÜDAFAASI

Müteakiben, diğer mümtaz avukat arkadaşları gibi Üstadın müdâfaasını fahrî olarak deruhte eden imanlı ve kudretli meşhur ve mümtaz avukat Abdurrahman Şeref Lâç müdafaaya başladı. Evvelâ bir mukaddime yaptı.

Dedi ki:

“Sanık olarak huzurunuzda gelen seksen yaşını mütecaviz bu mübarek zatın suçla hiçbir münasebet ve taallûku olmadığı tamamıyla tezahür etmiştir. Yüksek mahkemece de buna tam kanaat hasıl olduğunu, beraatine karar verileceğini de kuvvetle ümit ederim. Ancak, aleyhimize bir karar verilmesine binde bir ihtimal olsa da, üzerine aldığım bir masumun müdafaasını ihmal etmeyi, bir vazifesizlik sayarım. Yüksek Temyiz Mahkemesinin kanaat ve nokta-i nazarını da hesaba katmak icap eder. Burada bahsedilmedi diye, usul noktasından bir eksiklikte

aleyh: karşı, karşıt.

bedel: karşılık.

beraat: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma.

cinayet: cana kıyma, katl veya bu derecede ağır bir suç.

deruhte: üstüne alma, yüklenme, kendini vazifeli bilme.

Evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.

fahrî: bir karşılık beklenmeden yalnızca şeref ve onur vesilesi olarak kabul edilen unvan, sıfat, iş.

fısebilillah: Allah yolunda; karşılık beklemeksizin.

hâsil: meydana gelme, ortaya çıkma.

icap: gerekme hali, gerekli olma.

ihmal: önemsememe, gereken ilgi ve önemi gerektiği şekilde göstermeme.

ihtimal: olabilirlik.

iman: inanç, itikat.

itminanbahş: güven veren, bir şeyin tereddütsüz, gönül rahatlığı ile kabul edilmesini temin eden.

ivaz: bir şeye bedel olarak verilen veya alınan şey, karşılık, bedel.

kanaat: inanma, görüş, fikir.

kudret: güç, kuvvet, iktidar.

masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

mücadele: bir gayeye ulaşmak için gösterilen ferdi veya toplu çaba.

müdafa: savunma.

mukabil: karşılık.

mukaddime: başlangıç.

mümtaz: ayrıcalıklı, seçkin.

münasebet: ilgi, ilişki, bağ.

müsaade: izin.

müstağni: muhtaç olmayan; başkalarına ihtiyacı bulunmayan.

mütalâa: bir şeyi etrafıca düşünme, tetkik etme.

Müteakiben: ardı sıra, arkasından, arka arkaya, peşi sıra.

mütecaviz: aşkın, fazla, çok.

Müvekkil: vekil tayin eden, vekâlet veren.

nokta-i nazar: görüş açısı, bakış açısı; görüş, fikir.

şeref: övünülecek, iftihar edilecek şey.

taallûk: alâkalı, münasebetli olma.

Temyiz: bir davanın tarafının bir üst mahkeme tarafından tekrar incelenmesi.

tezahür: görünme, belirme, ortaya çıkma.

vazife: görev.

vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötüden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.

zat: kişi, şahıs.

zevat: zatlar, şahıslar, kimşeler.

zihniyet: kafa yapısı, düşünce şekli.

bulunmuş olmamalıyım. Onun için müdafaamı yapma yüksek mahkemenin müsaadelerini rica ederim.”

“Peki Abdurrahman Bey, son müdafaanızı dinleyeceğiz. Buyurun.”

“*Gençlik Rehberi* isimli eser, Kur’ân-ı Azîmüşşan’ın emir ve tefsirlerinden ibaret bulunmasına, İslâm dîninin ve bu dinin emir ve nasihatlerini ihtiva eylesine ve Anayasanın 70’inci maddesine göre, şahsî masuniyet, vicdan, tefekkür, söz ve neşir hak ve hürriyeti Türklerin tabîî haklarından olduğu; Anayasanın 75’inci maddesine göre de hiçbir kimse, mensup olduğu din ve mezhepten dolayı muahaze edilemeyeceğinden; müvekkilimin Anayasa ile kendisine bahşedilmiş bulunan bu din ve neşir hürriyetinden mahrum edilerek cezaî takibe maruz bırakılması Anayasa hükümlerine mugayirdir.

“Yukarıda izah ettiğimiz kanunî taraflarımız, farzımız hal nazar-ı dikkate alınmaz, Türk Ceza Kanununun anti-demokratik 163’üncü maddesine göre müvekkilimin takibi mümkün farz edilirse, isnat edilen suçun tahliline geç ve şöyle deriz:

“Bir Müslüman; ak saçlı, yaşlı bir Müslüman. Saçını başını ve yaşını bütün ömrü boyunca nurla ağartmış bir Müslüman. Saçı, başı, yaşı ve bütün vücudu Allah’ın nuruyla yıkanmış, ter temiz ve bem beyaz bir Müslüman. Bütün ömrü boyunca in’am-ı Hak olan hayatını, Türk milletinin salâh ve hakikî saadeti için vakfetmiş; emri ilâhî olan ruhunu feleğin hakikî maliki Allah’a teslim

azm: kesin karar; kast, niyet.
bağış: bağış, ihsan, verme.
bina-i Sühbani: ilâhî bina, Süphan olan Allah’a ait bina.
cezai: cezaya ait, cezayla ilgili.
emr-i ilâhî: ilâhî iş; Allah’ın emri.
farz: bir netice elde etmek için gerçek olarak kabul edilen bir tahminde bulunma.
farz-ı muhal: imkânsız farz etme, olmayacak bir şeyi olacaktığı gibi düşünme.

felek: gökyüzü, gök, sema.
hakikî: gerçek.
hüküm: karar, emir.
ibaret: meydana gelen, oluşan.
ihtiva: içine alma, kapsama.
in’am-ı Hak: Cenab-ı Hak’ın nimetlendirmesi.
isnâd: dayandırma, mal etme, bir şeyi bir kimseye ait gösterme.
izah: açıklama, ayrıntıları ile anlatma.
kanuni: kanuna uygun, yasal.

Kur’ân-ı Azîmüşşan: şan ve şerefi yüce olan Kur’ân.
mahrum: bir şeye sahip olmayan, yoksun.
malik: sahip.
maruz: bir şeyin etkisi ve tesiri altında bulunma.
masuniyet: dokunulmazlık, korunmuşluk.
mensup: bir şeye veya kimseye bağlı olan, üye.
mezhep: dinde tutulan yol, dinde anlayış ve ibadet yolu.
muahaze: tenkit, itiraz, kına-

ma, tariz.

mugayir: zıt, karşıt, muhalif, aykırı, farklı, başka türlü.

müvekkil: vekil tayin eden, vekâlet veren.

nazar-ı dikkat: dikkatli bakma, dikkatli bakış.

neşir: kitap, gazete vs. bastırıp çıkarma.

nur: aydınlık, parlak, ışık.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

saadet: mutluluk.

şahsî: şahsa, kişiye ait, hususî.

salâh: barış, rahatlık.

tefekür: derin düşünme; eşyanın hakikatini, yaratıcının sırlarını kavramak ve ibret almak için zihnen ve kalben düşünme.

tefsir: Kur’ân’ın mana bakımından izahı, açıklaması.

vakf: bağışlamak.

vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötünden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.

edinceye kadar aynı yolda yürümeye azmetmiş; bina-i Sübhanî olan bedenini, yalnız Allah yolunda yıpratmış olan büyük bir Müslüman. Bugün, ‘Demokrasi vardır’ denilen bir gün, kalkıyor, yalnız ‘Allah’ diyor, ‘Kitap’ diyor, ‘Resul’ diyor ve gençliğe, ‘Dikkat’ diyor. Der demez, arkasından savcı (davayı açan savcı) yapıyor, ‘Gel buraya! Suç işledin’ diyor.

“Ve afakı kapkara bir zulmet kaplamıştır.

“Fakat, bakın şu asil ve necip ihtiyar Müslümana! Ne kadar sakin ve ne kadar rahattır. Zira kesrette değil, vahdettedir. Gecenin zulmetinden ve gündüzün rengârenğinden bîfüturdur. Belâ zindanında safâyı seyretmektedir. Cefa sofrasında vefa bulan, mazhar-ı tecelli olandır. Zira eşya hakikatlerinden haberdardır. Kesafeti letafete kalbetmiştir. Kanı çekilmiş damarlarında, kan yerine feyz-i Hak ve Nur cereyan etmektedir; ve savcı (davayı açan savcı) bu Müslümanı kolundan yakalamış, hapse sürüklemektedir.

“Niçin? Neden? Ne yaptı bu pir-i fânî? Nedir kabahati bu ihtiyar Müslümanın? Ne mi yaptı? Bakın; savcıya (davayı açana) göre neler ve neler yaptı?

"Gençlik Rehberi adıyla bir kitap çıkardı.

“A. Lâikliğe aykırı hareket etti. Allah, din, iman lâikliğe aykırı olur mu? Olur! Peki, başka?

“B. Devletin içtimaî, iktisadî, siyasî ve hukukî temel nizamlarını dinî esaslara uydurmak istedi.

“Nasıl, niçin ve ne maksatla yaptı bunları?

afak: ufuklar.

asil: soylu.

Belâ: musibet, sıkıntı.

bîfütur: korkusuzca, aldırmayarak, cesurca.

Cefa: eziyet, sıkıntı, zulüm.

cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.

feyz-i Hak: Hakkın bereketi, ihسانی.

haberdar: haberli, bilgili.

hakikat: gerçek, görülen bir şeyin aslı esası.

hukukî: hukuka ait, hukukla ilgili, hukuk işleriyle alâkali.

içtimaî: topluluğa ait, topluyla ilgili, toplumsal.

iktisadî: iktisada ait, iktisatla ilgili, tutumla alâkali.

iman: inanç, itikat.

kalbolma: bir halden diğer bir hale geçme, dönüşme.

Kesafet: bulanıklık, kir, açlık veya berrak olmama.

kesret: çokluk.

letafet: latiflik, hoşluk, ince-lik.

mazhar-ı tecelli: görünme

yeri, tecellilerin ortaya çıktığı mekân.

necip: asil, soylu kimse.

nizam: düzen.

nüfuz: bir kimsenin emir ve hükümlerinin işleme, geçerli olması.

pir-i fânî: çok yaşlı kimse.

Resul: Allah'ın elçisi, peygamber.

safa: rahat ve huzurlu olma, gönül senliği.

Şahsî: şahsa, kişiye ait, hususî.

siyasî: siyasetle ilgili, siyasete ait.

temin: sağlama.

tesis: kurma, meydana getirme.

vahdet: birlik ve teklik.

vefa: dostluk ve sevginin gerektirdiği davranışlarda devamlı olma.

zulmet: karanlık.

“C. Şahsî nüfuz temin ve tesis etmek maksadıyla.

“Peki, ya siyasî menfaat kastı var mı acaba?”

“Hayır, bu yok. Ehl-i vukuf da bu maksadı görmemiş. Savcı da bunu diyemiyor. Peki amma, madem ki siyasî menfaat kastı yokmuş, bu pir-i fânînin şahsı, cüssesi, bedeni ne ki, dünyadan ne bekliyor ki nüfuz temin etmek istesin?”

“Savcı, ‘Ben orasını bilmem,’ diyor. ‘İstiyor işte. Hem, bunu böylece bilirkişiler de söylüyorlar.’”

“Peki, nasıl yaptı bu işleri bu Müslüman?”

“A. Dini, dinî hissiyatı ve dince mukaddes tanınan şeyleri alet etmek suretiyle.

“Nedir bu mukaddes tanınan şeyler? İslâm dini, Müslümanlık hisleri, Allah kelimesinin kalpteki haşyeti, Kur’ân, tefsir... Demek savcı bunları biliyor. Bunların mukaddesat olduğuna inanıyor. “Peki amma, bunları bilmek, inanmak ve sonra söylemek alet etmek midir? Evet, davayı açan savcıya göre alet etmektir. Öyle ise savcı da bunları alet ediyor. Hem de, siyasî bir kanuna alet ediyor. Hem de, bir Müslümanı mahkûm ettirmek için alet ediyor. Şu hâlde o da 163’üncü maddeye göre suç işlemiyor mu?”

“‘Hayır’ der savcı. ‘Ben propaganda yapmıyorum; o propaganda ve telkin yaptı.’”

“Ne dedi peki?”

amma: ama, lakin, ancak.
cüsse: gövde, ceset, beden, kalıp.
dalâlet: Hak ve hakikatten sapma, doğru yoldan ayrılma, azma.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
ehl-i vukuf: hâkimler.
fırka: topluluk, grup, cemaat.
haşyet: korku, korkma, ürperme.
hissiyat: hisler, duygular.

kumanda: komuta.
madem: ...den dolayı, böyle ise.
mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.
menfaat: fayda.
muharebe: savaşma, savaş.
mukaddes: takdis edilmiş, kutsal, aziz, temiz.
mukaddesat: mukaddes, kutsal, temiz ve yüce olan şeyler.

nefs-i emmare: insana kötü ve günah işlerin yapılmasını emreden nefis.
nüfuz: bir kimsenin emir ve hükümlerinin işlenmesi, geçerli olması.
pir-i fânî: çok yaşlı kimse.
propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.

siyasî: siyasetle ilgili, siyasete ait.
suret: biçim, şekil, tarz.
tefsir: Kur’ân’ın mana bakımından izahı, açıklaması.
telkin: fikir aşılama, zihinde yer ettirme.
temin: sağlama.
zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

“Şunları söyledi:

“... Bu zamanda, zındıka dalâleti İslâmiyete karşı muharebesinde nefis-i emmârenin plânıyla şeytan kumandasına verilen fırkalardan en dehşetlisi yarım çıplak hanımlardır ki, açık bacağıyla, dehşetli bıçaklarla ehl-i imana taarruz edip, saldırıyorlar. Nikâh yolunu kapamaya, fuhuş yolunu genişletmeye çalışarak çokların nefislerini birden esir edip, kalp ve ruhlarını kebair ile yaralıyorlar; belki o kalplerden bir kısmını öldürüyorlar.’

“Peki, yalan mı bunlar? Fuhuş teşvik ve nikâhı imha eden fahişeler güruhu inkâr mı ediliyor? Gizli ve aşikâr fuhuşla ve devlet eliyle mücadele yok mu? Ceza Kanunu, Fuhuşla Mücadele Nizamnamesi ve ahlâk zabıtası bunlarla geceli gündüzlü mücadele etmiyor mu?

“‘Var. Var amma, buna biz karışırız, Allah ne karışır?’ diyor savcı. Peki, böyle desin. Desin amma, kanun, zabıta ve savcı, suç işlendikten sonra işleyeni ve işleteni yakalıyor. Yani iş olup bittikten sonra, namus pâyimâl olup adam öldükten sonra. Daha evvel tedbir almaya kanunen imkân yok; fakat, dinen buna imkân var: Allah korkusu ve din. Bu korku sayesinde her türlü rezaletin önü alınabileceğini bildiriyor. İslâm dini bunu emrediyor. ‘Tedbiri evelden alın’ diyor. Nasıl? Nasihat edin, ikaz edin, Allah’ı tanıtın, insanın kalbinde Allah korkusu, Allah sevgisi, ateş, Cehennem, ebedî azap, ebedî saadet yer etsin; bilsin, anlasın, sevsin ve korksun. Korksun ki fenalıklardan kaçsın, hem kendisi kurtulsun, hem de cemiyet. Savcı da, devlet de, hükûmet de, millet de rahat

amma: ama, lakin, ancak.
aşikâr: açık, belli, meydanda.
azap: eziyet, işkence; büyük sıkıntı, şiddetli acı.
cemiyet: topluluk, birlik.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
dinen: din bakımından, diyanet noktasından, dince.
ebedi: sonu olmayan, daimî, sürekli.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
evvel: önce.
fahişe: ahlâksız kadın, zina eden

kadın.
fuhuş: kötülük, namusa aykırı hareket, zina, gayr-ı meşru cinsî münasebet.
güruh: cemaat, topluluk, kısım.
imha: ortadan kaldırma, mahvetme.
imkân: mümkün olma, olabirlik.
inkâr: reddetme, inanmama, kabul ve tasdik etmeme.
kanunen: kanuna göre, kanunca, kanuna uyararak, kanun

yolu ile.
kebair: büyük günahlar, cezası büyük olan günahlar.
mücadele: savaşma, çatışma, kavga.
namus: ar, edep, hayâ, ırz.
nefs: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.
nikâh: evlenme.
Nizamname: tüzük metni, ilgili yerlere bildirilen resmî hükümler.
payimal: ayak altında kalmış,

ayak altına alınmış, çiğnenmiş.
rezalet: rezillik, alçaklık.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
saadet: mutluluk.
taarruz: saldırma, sataşma, ilişme.
tedbir: idare etme; önlem, çare.
zabıta: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.

etsin. Bunun için, Allah korkusunu ve sevgisini insanlara aşılaysın.

“Nasıl yapalım bu işi? Söyleyin, yazın, okutun, Peki, ammâ o zaman ‘Propaganda’ diyorlar. Ne olur? Bunlar Allah’ın emirleri, Kur’ân-ı Azîmüşşan’ın hikmetleri değil mi? Din, sizin en tabîî hakkınız değil mi? Kim meneder sizi bundan (Allah yolundan)? Suç diyorlar buna. Öyle mi? Allah’ın emrini okuyun:

انَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ
مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحِبِّطُ أَعْمَالَهُمْ¹

“Meali: ‘Haberiniz olsun ki, o küfür edip halkı Allah yolundan men eyleyen ve hak kendilerine tebeyyün ettikten sonra Peygambere karşı gelenler, hiçbir zaman Allah’a zerrece bir zarar edecek değiller. O, onların amellerini heder edecektir.’

“Peki amma, dinlemezlerse? Dinleyenlere, iman edenlere tekrar edin; çünkü yaptığınız iş iyidir... İnsanlar için, cemiyet için, millet için, hükûmet için, devlet için hayırlıdır; şerden belâdan koruyucudur. İman edenlere deyin ki:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تَبْطُلُوا أَعْمَالَكُمْ²

“Meali: ‘Ey bütün iman edenler! Allah’a ve Resulüne itaat edin de amellerinizi iptal eylemeyin.’

“Buna da inanmazlarsa, deyin ki: Tehlike... Vatan ve milletiniz için tehlike dinde, dinin propagandasında

1. Muhammed Suresi: 32.

2. Muhammed Suresi: 33.

amel: fiil, iş.

amma: ama, lakin, ancak.

Başvekil: başbakan.

cemiyet: topluluk, birlik.

hâk: doğru, gerçek, hakikat.

heder: boşa gitme, ziyan olma, karşılıksız kalma.

hikmet: ilahî gaye, yüksek bilgi, fayda.

iman: inanç, itikat.

iptal: boş, hükümsüz bırakma.

itaat: dinin emrettiklerini yerine getirip yasaklarından kaçınma.

küfür: Allah’ın varlığına, birliğine inanmama, müşriklik, imansızlık.

Kur’ân-ı Azîmüşşan: şan ve şerefi yüce olan Kur’ân.

Meal: mana, anlam, mefhum.

men: yasak etme, engelleme.

propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.

Resul: Allah’ın elçisi, peygamber.

ser: kötülük.

tebeyyün: meydana çıkma, görünme, belli olma, anlaşılma.
zerre: pek ufak parça, en küçük parça.

değil, dinsizliktedir. Bunu Başvekilimiz de söyledi: ‘Sağcılığın, memleket için tehlikeli olduğu görülmemiştir. Bugün din propagandasına mâni bir hal yoktur; tedbir almaya da lüzum kalmamıştır.’

“Muhterem hâkimler! Siz bilirsiniz, fakat bir kere de davayı açan savcıya sorunuz... Bakalım ‘Hayır’ diyebilecek mi? Allah’ın emirleri, Kur’ân-ı Azîmüşşan’ın hikmetleri gençlere anlatılmaz, bildirilmezse, ‘Propaganda suçtur’ diye menedilirse, ahlâksızlık, iffetsizlik, köksüzlük, fuhuş, zina, katl suçlarının önüne geçmek yalnız ceza kanunlarıyla kabil midir? ‘Komünizm’ gibi bütün dünyayı tehdit eden erzel afetin, gizli ve aşikâr, seri ve sinsi tahribatını tamamen ne ile önlemek mümkündür?”

“Muhterem vatansever, Allah’ına ve mukaddesatına bağlı necib Türk hâkimleri! Şu korkunç küfür propagandasına körpe Müslüman Türk çocuklarının temiz ve saf dimağlarını senelerce tahrip ederek felce uğratan korkunç din düşmanlarının akıttığı zehirlere bakın.

“Ne korkunç hal ve tezatlar içindeyiz. Savcı bunu görmez, İslâm dinine ve bütün mukaddes dinlere yapılan bu korkunç taarruz ve hakareti takip etmez de, bu taarruzdan gençliğe muhafaza tedbirleri tavsiye eden mi yakalar?”

“Pek muhterem Türk Müslüman hâkimler! Siz Kur’ân-ı Mübin’in Allah’ın nurunun pırıltıları ile dolu olan ve yalnız o nur-i İllâhîyi aksettiren Risale-i Nur *Gençlik Rehberi*’nden dolayı müvekkilimi mahkûm edemezsiniz!...

afet: belâ, musibet, büyük felâket.
aks: yansıma.
aşikâr: açık, belli, meydanda.
dimâğ: akıl, şuur.
erzel: daha rezil, en, pek, çok rezil.
fuhuş: kötülük, namusa aykırı hareket, zina, gayr-ı meşru cinsî münasebet.
hakaret: saygı göstermeme, alçak görme, aşağılama.
hikmet: ilahî gaye, yüksek bilgi, fayda.
iffet: namus, ırz.
kabil: mümkün, ihtimal dairesinde.
katl: öldürme.
Komünizm: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen.
körpe: genç, yeni yetişmiş, henüz bozulmamış, yıpranmamış.
küfür: Allah’ın varlığına, birliğine inanmama, müşriklik, imansızlık.
Kur’ân-ı Azîmüşşan: şan ve şerefi yüce olan Kur’ân.
Kur’ân-ı Mübin: hak ve hakikati açıklayan Kur’ân.
mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.
mâni: engel.
men: yasak etme, engelleme, mâni olma.
muhafaza: koruma.
muhterem: saygı değer, hürmete layık, saygın.

mukaddes: takdis edilmiş, kutsal, aziz, temiz.
mukaddesat: mukaddes, kutsal, temiz ve yüce olan şeyler.
müvekkil: vekil tayin eden, vekâlet veren.
necip: asil, soylu kimse.
nur: aydınlık, parıltı, ışık.
nur-i İlahî: Allah’ın verdiği nur.
propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek

amacını güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
saf: hâlis, temiz kalpli, hilekâr olmayan.
seri: çabuk, hızlı, sür’atli.
sinsi: gizli ve kurnaz bir şekilde kötülük yapan.
taarruz: saldırma, satışma, ilişme.
tahribat: tahripler, yıkıp bozmalar.

tahrip: harap etme, yıkma, bozma.
tedbir: idare etme, önlem, çare.
tehdit: tehlike.
tezat: zıtlık, aykırılık.
zina: nikâhsız olarak yapılan cinsî münasebet, İslâmın haram saydığı meşru olmayan cinsî münasebet, aralarında nikâh olmayan kadın ve erkek arasındaki cinsî münasebet, nikâhsız çiftleşme, fuhuş.

“Muhterem, asil ve Müslüman Türk hâkimleri! Pek iyi bilirsiniz ki, hakikî irşat âlimleri enbiyanın vârisleridir. Bu mübarek zatlar da kendilerine miras kalan va'zünasihatî, Kur'ân-ı Mübin'in emirlerine göre yaymakla mükelleftirler. Vazifesini yaparken hiçbir ücret ve ivazın talibi değildirler. Vazifelerini fisebilillâh yaparlar. Ancak, Allah ve Resulünün rızasına taliptirler. Son nefeslerine kadar bu mukaddes vazifeye devam ederler. Çünkü, bu vazife onlara Allah ve Resulünün emanetidir. Müvekkilim, bu emaneti ehline tevdi ediyor diye nasıl takip ve tazip edilir? Nasıl bu ihtiyar yaşında zayıf ve nahif bünyesi, inanamayacağı ağır bir teklif ile mükellef tutulur?”

“Gel zindana gir!”

“Bu, en korkunç bir zulüm olur. Bu zulme mâni olmak vazifesi de sizlere emanet edilmiştir.

“Bütün fenalıkları, günahları, ahlâksızlığı, rezaleti, fesat ve fitneyi imha edecek nurdur.....”

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يَتِمَّ نُورُهُ
وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ¹

“Meali: ‘Onlar Allah’ın nurunu ağızlarıyla söndürmek istiyorlar. Allah ise —muhakkak— nurunu tamamlamak —tamamen parlatmak— istiyor; kâfirler hoşlanmasalar da.’”

Avukat

Abdurrahman Şeref Lâc

1. Tevbe Suresi: 32.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
asil: soylu.
enbiya: nebiler, peygamberler.
fesat: bozukluk, karışıklık, ni-fak.
fisebilillah: Allah yolunda; karşılık beklemeksizin.
fitne: karışıklık, bozgunculuk.
hakikî: gerçek.
imha: ortadan kaldırma,

mahvetme.
irşat: doğru yolu gösterme, gafletten uyandırma.
ivaz: bir şeye bedel olarak verilen veya alınan şey, karşılık, bedel.
kafir: Allah’ı ve İslamiyeti inkar eden, dinsiz.
Kur’ân-ı Mübin: hak ve hakikatî açıklayan Kur’ân.
mâni: engel.
Meal: mana, anlam, mefhum.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.
Muhterem: saygı değer, hürmete layık, saygın.
mukaddes: takdis edilmiş, kutsal, aziz, temiz.
mükellef: sorumlu ve yükümlü olan.
Müvekkil: vekil tayin eden, vekâlet veren.
nahif: zayıf, cılız.
nur: aydınlık, parıltı, ışık.

Resul: Allah’ın elçisi, peygamber.
rezalet: rezillik, alçaklık.
rıza: razı olma, hoşnutluk.
talip: talep eden, isteyen, istekli.
tazip: azap çekirme, eziyet etme, sıkıntı verme.
tevdi: emanet etme.
vâris: mirasçı.
va'z ü nasihat: insanlara doğru yolu göstermek için nasihatla bulunmak.
vazife: görev.
zat: kişi, şahıs.
zindan: hapishane.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

Bu müdafaayı müteakip Üstat Said Nursî'ye başka bir diyeceği olup olmadığı mahkeme reisi tarafından sorulmuş; mümaileyh ayağa kalkarak:

“Yalnız bir kelime söylemek için müsaadenizi rica ederim.”

“Buyurunuz.”

“Muhterem vekillerim benim şahsım hakkında söylemiş oldukları senakâr sözlere ben lâıyk değilim. Ben, Kur'ân ve iman hizmetinde çalışan âciz bir adamım. Başka bir diyeceğim yoktur.”

BERAAT KARARININ TEBLİĞİ

Bunun üzerine muhakeme hitam bulmuş; heyet-i hâkime müşavereden sonra ittifakla beraat kararını tebliğ etmiş ve bu karar mahkemede hazır bulunan üniversiteliler ve halk tarafından şiddetle alkışlanmıştır. Savcılık tarafından temyiz edilmediği için, karar kesinleşmiştir.

âciz: zayıf, güçsüz.

beraat: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma.

heyet-i hâkime: hâkimler heyeti, hakimler kurulu.

hitam: son, nihayet.

iman: inanç, itikat.

ittifak: fikir birliği, söz birliği.

müdafaa: savunma.

muhakeme: bir dava ile ilgili tarafların hakim huzuruna çıkmaları, duruşma.

Muhterem: saygı değer, hürmete layık, saygın.

mumâileyh: ismi geçen, bahsedilen.

müsaade: izin.

müşavere: istişare etme, bir konuda bilen ve güvenilen

kimselerin görüşünü alma, danışma, meşveret.

müteakip: den sonra.

reis: başkan.

senâkar: sena eden, öven, metheden.

tebliğ: ulaştırmak, bildirmek.

temyiz: bir davanın kararının bir üst mahkeme tarafından tekrar incelenmesi.

Bediüzzaman Hazretleri 1952 yılında İstanbul'da Fatih Türbesinde Cuma namazından çıktıktan sonra Fatiha okurken.

Üstat Hazretleri İstanbul Fatih Camii avlusunda bir çocukla konuşurken.

Bediüzzaman'ın İstanbul'a teşrifi münasebetiyle
Üniversiteli bir Nur Talebesinin arkadaşına yaz-
dığı mektup

Sevgili Üstadımızın teşrifinden dolayı bizi ve İstanbul'u tebrikinize teşekkür ederim. Bu muhteşem, müstesna hâdiseden dolayı, koca şehir kaynadı; için için bayram yapıyor. Âlimi, cahili, fakiri, zengini, genci, ihtiyarı mahkemelerde, otelde her yerde onu görmeye ve dinlemeye koşuyor.

Rüyalarımız dahi neşe ve ferahla dolu. Düşmanlarımızın ise yüzleri daha ziyade karardı. Nifaklarının hiçbir şey yapmadığını ve yapamayacağını artık biliyorlar. Üstadımız, İstanbul'un şahsiyet devrinin yâdigârı olan herşeye yeniden can verdiler. Kardeşlerimizin gözünde, şehrin manzarası birdenbire değişti. Ayasofya, Sarayburnu'na kadar uzandı. Minarelerinde yine ezan-ı Muhammedî (a.s.m.) okunuyor; içinde, hafızlar yeniden Kur'ân-ı Kerîm tilâvetine başladılar. Fâtih, her gün türbesinden kalkarak, fethettiği şehrin büyük ve mübarek misafirine, "Hoş geldiniz" diyor ve onu tebrik ediyor. Yeni Camiin şerefesinden, Beyoğlu'nun en karanlık ve mülevves izbesine kadar nüfuz edecek ışık tufanını şimdiden görür gibi oluyoruz. Hepsinin, *Ayasofya'nın*, *Fatih'in*, *Sultanahmet'in*, *Eyüp'ün* ve *Süleymaniye'nin* ve bütün Müslüman İstanbul'un hicap perdelerini yüzlerinden atışı ve bize daha muhteşem ve daha samimî görünmeleri, bu büyük

Âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
ezan-ı Muhammedî: Hz. Muhammed'in tebliğ ettiği dinin ezanı.
ferah: gönül açıklığı, sevinç, sevinme.
hâdis: olay.
hafız: Kur'ân-ı Kerîm'i tamamen ezberleyen ve okuyan kimse.

hicâb: perde, örtü.
izbe: kuytu, karanlık, gizli, pis ve nemli yer.
Kur'ân-ı Kerîm: Kur'ân; Hz. Muhammed'e vahiyle indirilen en son İlâhî kitap.
mübârek: feyizli, bereketli, kutlu.
muhteşem: haşmetli, yüce.
mülevves: kirletilmiş, pislendiği.

müstesna: benzerlerinden üstün olan, seçkin, mümtaz.
Nifak: ikiyüzlülük, münafıklık.
nüfuz: bir kimsenin emir ve hükümlerinin işleme, geçerli olması.
şahsiyet: kişilik.
samimî: içten, candan, gönülden.
serefe: minarede ezan okunan yer.

Talebe: öğrenci.
teşrif: şerefendirme, büyük birinin bir yere gitmesi veya bir yerden gelmesi.
tilâvet: Kur'ân'ı usulüne uygun olarak, güzel sesle ve anlamını düşünerek okuma.
yadigâr: bir kimseyi veya olayı hatırlatan eşya veya kimse.
ziyade: çok, fazla.

teşriften ve bu ulvî nurdan... Üstadımız, artık bu şehrin güneşi. O giderse, ufkundaki güneş de onu takip edecek ve milyonluk şehir kararı verecek. Tesellimiz, Fatih şehrinin Risale-i Nur'la aydınlanacağı ve parlayacağı ümididir.

Üstadımızın teşrifini telefonla haber verdikleri zaman, cansız vücudumdan birdenbire bir cereyan geçti. Öldürücü ve uyuşturucu değil, dirilten, canlandıran bir cereyan. Maddî ve manevî varlığımın bir anda kuvvet bulup, muazzam bir mıknaşın beni çektiğini hissettim. Ağır Ceza Mahkemesine vâsıl olduğum zaman, biraz evvelki tahassüslerimin bütün cemiyette hâkim olduğunu fark ettim. Mahkemenin içi ve dışı tıklım tıklım dolu idi. Kalabalığı yarararak içeri girmek istedim; fakat gözüm iki üniversiteli talebenin arasına yürüyen Üstada ilişti. Manasıyla olduğu kadar maddesi ve kıyafeti ile de bam başka olan ve şu anda milyonlarca gözün onun üzerinde toplandığı müstesnâ varlık, sanki hiçbir şeyle alâkadar değildi ve hiçbir hâdiseden haberi yoktu...

Mahkemenin içindeyim. Ulvî isim zikredilir edilmez, büyük adam koca bir milletin, dinin ve devrin tarihî mümessili olarak içeri girdi. Ufak bir kaynaşmayı müteakip çit yok. Herkes, bu muhteşem ve muazzam anın manasını ve heyecanını duymakta...

Hastayım demelerine rağmen, Üstadımızın yerlerinden yıldırım gibi fırlayarak itiraz ve izahları, mahkeme heyetinin hayranlıkla büyük adamı seyri; ikinci celsede

celse: aralıksız yapılan toplantı, oturma.

cemiyet: topluluk, birlik.

cereyan: bir tarafa doğru akış, akıntı, akım.

evvel: önce.

hâdis: olay.

hâkim: hükmeden, üstün olan.

heyet: kurul, komite.

itiraz: kabul etmediğini belirtip karşı çıkma.

izah: açıklama, ayrıntıları ile anlatma.

Maddî: madde ile alakalı, cismanî.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

muazzam: ehemmiyetli, önemli.

muhteşem: haşmetli, yüce.

mümessil: temsil eden, temsilci.

müstesna: benzerlerinden üstün olan, seçkin, mümtaz.

müteakip: den sonra.

nur: aydınlık, parlaklık, ışık.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-

diüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

tahassüs: hislenme, duygulanma.

talebe: öğrenci.

tarihî: tarihe ait, tarihle ilgili.

teselli: avunma.

teşrif: şerefliendirme; büyük birinin bir yere gitmesi veya bir yerden gelmesi.

ulvî: yüksek, yüce.

vasıl: ulaşan, erişen, kavuşan.

zikir: anma, bildirme.

alâkadar: ilgili, ilişki.

daha muazzam bir kalabalık... Üstadımızın, vukufsuz ehl-i vukuf raporuna bizzat verdikleri harikulâde cevaplar ve mahkemenin 5 Mart'a taliki... Titreyerek, günah ve zaafıma bin teessüf ve tövbe ederek yaklaşıp, mübarek ellerini sonsuz bir iştiyakla öptüğüm ve içimi tertemiz tutmaya çabalayarak gözlerini bulmaya cesaret ettiğim o an, o gün, hatıralarımın en büyük ve en nadide yâdigârı olacak. Üniversiteli diğer kardeşlerim, Üstadımızın hizmetinde bulunmakla şeref-i uzmaya kavuşmuşlar. O Üstadımızdan, Cenab-ı Hak ebediyen razı olsun ve bütün talebelerine ve bilhassa benim gibi bîçare, zavallı ve âcizlere akıl, dirâyet, azim ve ihlâs ihsan buyursun; âmin.

Evet kardeşim, bu asrın manevî şahı olduğu, hayatı ve eserleriyle sabit olan bir Üstadın eserlerini biz muhtaçlara lütfeden Cenab-ı Hakka hadsiz şükürlerle beraber, şu zamanın yaralarına en münâsip bir ilâç, bir merhem ve zulûmatın tehacümüne maruz hey'et-i İslâmiyeye en nafi bir nur ve dalâlet vadilerinde hayrete düşenler için en doğru bir rehber olan Risale-i Nur'u, ölünceye kadar okuyacağız, neşredeceğiz inşaallah.

Elbâkî Hüvelbâkî

İstanbul Üniversitesi
Nur Talebelerinden

Kâmil

âciz: zayıf, güçsüz.
âmin: Yâ Rabbi! Öyle olsun, kabul eyle!" anlamında duanın sonunda söylenir.
asr: yüzyıl.
azim: niyetli, kesin kararlı.
bîçare: çaresiz, zavallı.
bilhassa: özellikle.
bizzat: kendisi, şahsen.
dalâlet: iman ve İslamiyetten ayrılmak, azmak.
dirayet: zeka, anlayış, incelikleri kavrayış.
ebediyen: ebedî olarak, son-

suza kadar.
ehl-i vukuf: bir mesele hakkında bilgi ve yetki sahibi olanlar.
elbâkî hüvelbâkî: bâkî (ebedî) olan Allah'tır.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
harikulâde: olağanüstü.
heyet-i İslâmiye: İslâm topluluğu.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah nızası için yapma.

ihsan: bağışlama, ikram etme, lütuf.
inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.
ıştiyak: aşırı isteme, çok fazla arzu etme.
lütuf: güzellik, hoşluk, iyilik, ihsan.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
maruz: bir şeyin etkisi ve tesiri altında bulunma.
muazzam: çok büyük, ulu, yüce.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.
münâsip: uygun.
nadide: pek az bulunan, çok değerli.
nafi: faydalı.
neşr: kitap basma, çıkarma; her-kese duyurma, yayma.
nur: aydınlık, parıltı, ışık.
razi: nıza gösteren, hoşnut olan.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sabit: ispat edilmiş, ispatlanmış.
şeref-i uzma: en büyük şeref.
şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah'ı hamd etme.
talebe: öğrenci.
talik: başka bir zamana bırakma, erteleme.
teessüf: üzülmeye, acı duymaya.
tehadüm: hücum etme, saldırma.
tevbe: Allah'tan af dileme.
vukuf: anlama, bilme, haberli olma.
yadigâr: bir kimseyi veya olayı hatırlatan esya veya kimse.
zaaf: zayıflık, kuvvetsizlik.
zulûmat: karanlıklar, dinsizlik, zulüm ve küfür.

Üstadın Emirdağ'a Kidişi

Üstat Bediüzzaman, İstanbul'daki muhakemesinin be-
raatle neticelenmesini müteakip Emirdağı'na geldi.
Emirdağı'nda Ramazan ayının bir gününde kıra çıktığı
zaman, bir başçavuş ve üç silâhlı jandarma yanına gön-
derilerek, gelecek fıkrada beyan edildiği gibi, kendisine
şapka giymesi teklif ediliyor; bu sebeple karakola celb
ediliyor. Bunun üzerine, Üstat bir istida yazarak Adliye
ve Dâhiliye Vekâletine gönderiyor. Aynı zamanda Anka-
ra'daki bir talebesine de göndererek, alâkadar mebusla-
ra hâdisenin duyurulmasını bildiriyor. Ankara'daki tale-
beleri, bu şekvanın bir nüshasını, Samsun'da münteşir
Büyük Cihad gazetesine gönderiyorlar. Yazı, *Büyük Ci-
had*'da "En Büyük İspat" başlığı altında ve bir haşiye ilâ-
ve edilerek neşrediliyor. Sonra, Ankara ve İstanbul Üni-
versitesindeki Nur Talebeleri de iki-üç makale yazıp, *Bü-
yük Cihad* gazetesine gönderiyorlar ve neşrediliyor.

Bu sıralarda Malatya hâdisesi vukua geliyor, dindarlar
aleyhinde bir sürü yalan, iftira, tezvir propagandası baş-
lıyor. Bu tahriklere aldanan bazı şahsiyetler, dinî gazete-
lerden medar-ı ittihat noktalar bulmak için çalışıyorlar.
Samsun'da da mezkûr "En Büyük İspat" başlıklı yazı ve
üniversite Nur Talebelerinin makaleleri dolayısıyla, gaze-
te neşriyat müdürü ile Ankara'dan bu yazıların bazılarını
gönderen bir Nur Talebesi tevkif edilerek mahkemeye

alâkadar: ilgili, ilişki.

aleyh: karşı, karşıt.

beraat: temize çıkma; bir dava-
nın neticesinde suçsuz olduğu
anlaşılma.

beyan: açıklama, bildirme, izah.

celp: yazı ile çağırma.

Dahiliye: iç işleri.

dindar: dinin emirlerini yerine
getiren.

fıkra: kısım, fasıl, bölüm.

hâdis: olay.

haşiye: dipnot.

iftira: aslı olmadan birine suç
yükleme, olmayan bir suçu
başkasına yükleme.

istida: resmî makamlara bir
işin yapılmasını istemek
maksadıyla yazılan yazı, di-
leççe.

mebus: milletvekili.

medar-ı ittihat: suçlanma
sebebi.

mezkûr: zikredilen, adı ge-
çen, anılan.

muhakeme: bir dava ile ilgili
tarafın hakim huzuruna

çıkılması, duruşma.

münteşir: neşredilmiş, basıl-
mış ve yayılmış.

müteakip: den sonra.

neşr: kitap basma, çıkarma;
herkese duyurma, yayma.

neşriyat: yayınlar.

nüsha: birbirinin aynı olan
yazılı metinlerden her biri.

propaganda: bir inanç, dü-
şünce, doktrin v.b. ni başkala-
rına tanıtmak, benimsetmek
amacını güden ve çeşitli vası-
talarla yapılan faaliyet.

sahsiyet: kişilik.

şekva: şikayet.

tahrîk: bir kimseyi kötü bir iş
yapması için ileri sürme, kı-
kırtma.

talebe: öğrenci.

tevkif: tutuklama.

tezvir: süslü yalan söyleme;
yalanı süsleyerek gerçek diye
yutturma.

Vekâlet: nezaret, bakanlık.

vuku: olma, gerçekleşme,
meydana gelme.

veriliyor. Nurculuğun memlekette inkişafı aleyhinde gazetelerde beyanatlar, kanaatler ileri sürülüyor. 600 kadar Nur Talebesinin mahkûmiyetini isihdaf eder şekilde, Türkiye’de yirmi beş yerde taharri yapıp, bir kısmında dava açılıyor. Neticede, Risale-i Nur’da ve Nur Talebelerinde medar-ı ittiham bir nokta olmayıp, suç bulunmadığı kanaatine varılıyor.

Samsun’da açılan davada evvelâ mahkûmiyete karar verilmişse de, mahkeme-i temyizın Risale-i Nur eserleri ve müellifi Bediüzzaman hakkında serd ettiği mütalâa ile mahkûmiyet kararını esastan bozması sebebiyle, tekrar yapılan duruşmada, yazılarda suç unsuru bulunmadığı kanaatine varılarak, beraat kararı verilmiştir.

“En Büyük İspat” başlıklı yazıdan dolayı Samsun’da Üstadımız aleyhine de dava açılmıştı. Samsun’a mahkemeye celbi isteniyordu. Çok rahatsız ve ihtiyar olması sebebiyle kaza tabipliğinden aldığı bir raporu nazar-ı itibara alınmayarak, mutlaka mahkemede bulunması isteniyordu. Nihayet Üstad, Samsun’da mahkemede bulunmaya karar vererek, İstanbul’a kadar geldi. Fakat sıhhatinin bozukluğu ve tahammül edememesinden, yola devam edemeyip heyet-i sıhhiyeden bir rapor alıp mahkemeye gönderdi. Raporda, Said Nursi’nin, yapılan muayene neticesi, ne karadan, ne denizden ve ne de havadan Samsun’a gitmeye vücudu tahammül edemeyeceği yazılı idi. Mahkemede, müdde-i umumî şiddetli ısrarlarla Said Nursi’nin mutlaka mahkemede bulunmasını istemişse de, mahkeme heyeti, sıhhiye raporuna istinaden,

aleyh: karşı, karşıt.
beraat: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma.
beyanat: açıklamalar, izahlar.
celp: yazı ile çağırma.
evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
heyet: kurul, komite.
heyet-i sıhhiye: sağlık kurulu.
inkişaf: ortaya çıkma, gelişme.
istihdâf: hedef edinme, hedef

alma, hedef sayma, gaye edinme, amaçlama.
istinaden: istinat ederek, dayanarak.
kanaat: görüş, fikir.
kaza: ilçe.
mahkeme-i temyiz: temyiz mahkemesi, mahkeme kararlarının yolunda verilip verilmediğini tetkik etmekle görevli makam, yargıtay.
mahkûmiyet: hüküm giyme, hükümlülük.
medar-ı ittiham: suçlanma

sebebi.
müddeiumumi: savcı.
müellif: eser telif eden, yazar.
mütalâa: bir şeyi etraflıca düşünme, tetkik etme.
nazar-ı itibar: dikkate alma, dikkate değer gören bakış.
nihayet: en sonunda.
Nurcu: Bediüzzaman Said Nursi’nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur’ları okuyup neşreden kimse.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursi’nin eserlerinin adı.
serd: sözü düzgün ve güzel söyleme, birbiri ardınca düzgün ve iyi konuşma.
sıhhat: sağlık, esenlik.
sıhhiye: sağlığa ait, sağlıkla ilgili.
tabip: hasta tedavi eden kimse, hekim, doktor.
tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.
taharri: arama, araştırma.
Talebe: öğrenci.

Bediüzzaman'ın İstanbul mahkemelerinden birinde istinabe suretiyle ifadesinin alınmasına karar verdi. Nihayet, devam eden mahkemeler neticesinde, Samsun Mahkemesi, dava mevzuu yazıda mahkûmiyeti icap ettirecek bir kasıt görmediğinden, Said Nursî'nin beraatine karar verdi.

ÜSTADIMIZ BEDİÜZZAMAN SAİD NURSÎ BU MÜDAFAAYI İSTANBUL MAHKEMESİNDE OKUMUŞ VE MAHKEMESİ BERAAATLE NİHAYET BULMUŞTUR

Gizli düşmanlarımız, bu ramazan-ı şerifte, tekrar, adliyeyi benim aleyhime sevk ettiler. Mesele de, bir gizli komünist komitesiyle alâkadardır.

Birisi: Bütün bütün kanun hilâfına olarak, beni tek başımla ve yalnız olarak kırdı ve dağda otururken, üç silâhlı jandarma ile bir başçavuş yanıma gönderdiler. “Sen başına şapka giymiyorsun” diye, zorla beni karakola getirdiler. Ben de, adaleti hedef tutan bütün adliyelere söylüyorum ki:

Böyle beş vecihle kanunsuzluk edip kanun nâmına beş vecihle İslâm kanunlarını kıran adam, hakikî kanunsuzluk ile ittiham edilmek lâzım gelirken, onların o acip kanunsuzluğu ve bahanesiyle, iki seneden beri vicdanî azap verdiklerinden; elbette mahkeme-i kübra-i haşirde bunun cezasını çekeceklerdir. Evet otuz beş senedir münzevi

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
adliye: mahkeme, yargılama işleriyle uğraşan daire.
alâkadar: ilgili, ilişkili.
aleyh: karşı, karşıt.
azap: eziyet, işkence; büyük sıkıntı, şiddetli acı.
bahane: asıl sebebi gizlemek için ileri sürülen uydurma sebep.
beraat: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma.
hakikî: gerçek.

hilâfına: zıddına, tersine, aksine.
icap: gerekme hali, gerekli olma.
istinabe: davanın görülmekte olduğu mahkemeye gönderilmek üzere başka bir yerde bulunan bir şahitin oradaki mahkeme tarafından ifadesinin alınması.
ittiham: suç altında bulunma, töhmetli olma.
komite: kötü bir maksat için toplanmış topluluk, cemiyet.

komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.
mahkeme-i kübra-i haşir: haşrin en büyük mahkemesi, öldükten sonra bütün insanların diriltilerek Allah huzurunda hesaba çekileceği en büyük mahkeme.
mahkûmiyet: hüküm giyme, hükümlülük.
mesele: konu.

mevzu: konu.
müdafaa: savunma.
münzevi: inzivaya çekilen, köşeye çekilmiş, yalnız.
nam: ad.
nihayet: en sonunda.
ramazan-ı şerif: mübarek, şerefli ramazan ayı.
sevk: yöneltme.
suret: biçim, şekil, tarz.
vecih: cihet, yön.
vicdanî: vicdanla, kalbî his ile ilgili, vicdana ait.

olduğu hâlde hiç çarşı ve kasabalarda gezmeyen bir adamı, “Sen Frenk serpuşunu giymiyorsun” diye ithham etmeye, dünyada hangi kanun müsaade eder?

Yirmi sekiz seneden beri beş vilâyet ve beş mahkeme ve beş vilâyetin zâbitaları onun başına ilişmedikleri hâlde, hususan bu defa İstanbul mahkeme-i âdilesinde yüzden ziyade polislerin gözleri önünde, hem iki ay da yaya olarak her yeri gezdiği hâlde, hiçbir polis ilişmediği ve hem mahkeme-i temyiz “Bere yasak değil” diye karar verdiği, hem bütün kadınlar ve başı açık gezenler ve bütün askerî neferler ve vazifedar memurlar giymeye mecbur olmadıklarından ve giymesinde hiçbir maslahat bulunmadığından ve benim resmî bir vazifem olmadığından —ki resmî bir lisabtır— bereyi giyenler de mes’ul olmazlar denildiği hâlde; hususan münzevî ve insanlar arasına girmeyen ve ramazan-ı şerifin içinde böyle hilâf-ı kanun en çirkin bir şey ile rûhunu meşgul etmemek ve dünyayı hatırına getirmemek için has dostlarıyla dahi görüşmeyen, hatta şiddetli hasta olduğu hâlde, ruhu ve kalbi, vücuduyla meşgul olmamak için ilâçları almayan ve hekimleri çağırmayan bir adama şapka giydirmek, ecnebî papazlara benzetmek için ona teklif etmek ve adliye ile tehdit etmek, elbette zerre kadar vicdânı olan bundan nefret eder.

Meselâ, ona teklif eden demiş: “Ben emir kuluyum.” Cebr-i keyfî kanun ile emir olur mu ki, “Emir kuluyum” desin. Evet, Kur’ân-ı Hakîm’de, Yahudî ve Nasranîlere başta benzememek için ona dâir âyet olduğu gibi,

askerî: askere veya askerliğe ait, askere mahsus, askerle ilgili.
âyet: Kur’ân’ın her bir cümlesi.
Cebr-i keyfî: keyfî zorlama, kanunlara ve adalete aykırı baskı yapma.
dair: alakalı, ilgili.
ecnebi: yabancı.
frenk: Avrupalı, Fransız.
hekim: doktor.
hilâf-ı kanun: kanuna ters, kanun dışı.

hususan: bilhassa, özellikle.
ithham: suç altında bulunma, töhmetli olma.
Kur’ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur’ân.
libas: elbise.
mahkeme-i âdile: adaletle hükmeden mahkeme, adil mahkeme.
mahkeme-i temyiz: temyiz mahkemesi, mahkeme kararlarının yolunda verilip verilmediğini tetkik etmekle gö-

revli makam, yargıtay.
maslahat: fayda, maksat.
Meselâ: örneğin.
mes’ul: sorumlu, yükümlü.
münzevî: inzivaya çekilen, köşeye çekilmiş, yalnız.
müsaade: izin.
Nasranî: İsevî, Hristiyan.
nefer: asker, er.
Ramazan-ı Şerif: mübarek, şerefli Ramazan ayı.
resmî: devlet adına olan.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî

varlık.

serpuş: başa giyilen şey, başlık, şapka.
tehdit: korkutma, gözdağı verme.
vazife: görev.
vazifedar: vazifeli.
vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötünden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.
vilayet: il.
zabta: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.
zerre: pek ufak parça, en küçük parça.
ziyade: çok, fazla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ¹

ayeti, ulüemre itaati emreder. Allah ve Resulünün itaatine zıt olmamak şartıyla, o itaatin emir kuluyum diye hareket edebilir. Hâlbuki bu meselede, an'ane-i İslâmiye kanunları hastalara şefkatle incitmek, gariplere şefkat edip incitmek, Allah için Kur'ân ve ilm-i imanîye hizmet edenlere zahmet vermemek ve incitmek emrettiği hâlde; hususan münzevi, dünyayı terk etmiş bir adama ecnebî papazlarının serpuşunu teklif etmek on vecihle değil, yüz vecihle kanuna muhâlif ve İslâmın an'anevî kanunlarına karşı bir kanunsuzluktur ve keyfî bir emir hesâbına o kudsî kanunları kırmaktır. Benim gibi kabir kapısında, gayet hasta, gayet ihtiyar, garip, fakir, münzevi, sünnet-i seniyyeye muhalefet etmemek için otuz beş seneden beri dünyayı terk eden bir adama bu tarz muameleler kat'iyen şek ve şüphe bırakmadı ki; komünist perdesi altında, anarşilik hesabına vatan ve millet ve İslâmiyet ve din aleyhinde müthiş bir suikast eseri olduğu gibi, İslâmiyete ve vatana hizmete niyet eden ve müthiş haricî tahribata karşı cephe alan dindar mebuslar ve demokratlara dahi büyük bir suikasttır. Dindar mebuslar dikkat etsinler, bu dehşetli suikaste karşı müdafaada beni yalnız bırakmasınlar.

aleyh: karşı, karşıt.
an'ane-i İslâmiye: İslâmî gelenek.
an'anevî: gelenekle ilgili, geleneksel.
anarşi: her türlü düzen ve otoriteye karşı koyarak karışıklığı meydana getirme durumu.
ayet: Kur'an'ın her bir cümlesi.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
dindar: dinin emirlerini yerine getiren.
ecnebi: yabancı.
garip: gurbette, kendi memleketinin dışında bulunan, yabancı.
gayet: son derece.
hâricî: dışa ait, dışla ilgili.
hususan: bilhassa, özellikle.
ilm-i imanîye: iman ilmi.
itaat: boyun eğme, uyma, alınan emre göre hareket etme.
kat'iyen: katî olarak, kesin olarak, kesinlikle.
keyfi: kanuna uymayarak, keyfe, arzuya bağlı.
komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.
kudsi: mukaddes, yüce.
mebus: milletvekili.
mesele: konu.
muamele: davranma, davranış.
müdafaa: savunma.
muhalefet: birinin düşüncesine zıt düşüncede bulunma, karşı koyma, bir düşünce, fiil veya harekete karşı durma.
muhâlif: zıt, karşıt, aykırı.
münzevi: inzivaya çekilen, köşe-

1. Ey iman edenler! Allah'a itaat edin; Peygambere ve sizden olan idârecilere de itaat edin. (Nisâ Suresi: 59.)

ye çekilmiş, yalnız.

müthiş: dehşet veren, ürküten, dehşetli, korkunç.

resul: Allah'ın elçisi, peygamber.

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevme, içten ve karşılıksız merhamet.

şek: şüphe, zan, tereddüt.

serpus: başa giyilen şey, baş-

lık, şapka.

suikast: kötü kasıt, kötü niyet; kötü kasıtle iş yapma, tuzak kurma.

sünnet-i seniyye: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) yüce sünneti; yüksek hâl, söz, tavır ve tasvipleri.

tahribat: tahripler, yıkıp bozmalar.

tarz: biçim, şekil, suret.

ulüemir: emir sahipleri, idare edenler; halife veya halife adına hüküm ve idare edenler; halife, kadı, padişah, sultan, cumhur başkanı, başbakan gibi devleti idare edenler.

vecih: cihet, yön.

zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.

Hasiyet

Rusun Başkumandanı kasten önünden üç defa geçtiği hâlde ayağa kalkmayan ve tenezzül etmeyen ve onun idam tehdidine karşı izzet-i İslâmiyeyi muhafaza için ona başını eğmeyen; İstanbul'u istilâ eden İngiliz başkumandanına ve onun vasıtasıyla fetva verenlere karşı, İslâmiyet şerefi için, idam tehdidine beş para ehemmiyet vermeyen ve “Tükürün zalimlerin o hayâsız yüzüne!” cümlesiyle ve matbuat lisaniyle karşılayan; ve Mustafa Kemal'in, elli mebus içinde, hiddetine ehemmiyet vermiyip, “Namaz kılmayan haindir” diyen; ve Divan-ı Harb-i Örfinin dehşetli suallerine karşı, “Şeriatın tek bir meselesine rûhumu feda etmeye hazırım” deyip, dalkavukluk etmeyen; ve yirmi sekiz sene, gâvurlara benzememek için, inzıvayı ihtiyar eden bir İslâm fedaisi ve hakikat-i Kur'âniyenin fedakâr hizmetkârına maslahatsız, kanunsuz denilse ki: “Sen, Yahudî ve Hıristiyan papazlarına benzeyeceksin, onlar gibi başına şapka giyeceksin, bütün İslâm ulemasının icmama muhalefet edeceksin; yoksa ceza vereceğiz” denilse, elbette öyle her şeyini hakikat-i Kur'âniyeye feda eden bir adam, değil dünyevî hapis veya ceza ve işkence, belki parça parça bıçakla kesilse, Cehennemde de atılsa, katiyen, yüz rûhu da olsa-bütün tarihçe-i hayatının şehâdetiyle-feda edecek!

Acaba, bu vatan ve dinin gizli düşmanlarının bu eşedd-i zulm-i Nemrudânelerine karşı, manevî pek çok kuvveti bulunan bu fedakârın tahammülü ve maddî

başkumandan: başkomutan, bir devletin silahlı kuvvetlerinin en yüksek rütbelisi.

dalkavuk: kendisine çıkar ve yarar sağlayacak olan kimselelere aşırı saygı ve hayranlık göstererek yaranmak isteyen kimse.

Divan-ı Harb-i Örfi: İttihat ve Terakki hükümeti zamanında 31 Mart Olayından sonra kurulan ve oldukça sert kararlar alan sıkıyönetim mahkemesi.

dünyevî: dünyaya ait.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

eşedd-i zulm-i Nemrudâne: Nemrutça zulmün en çetini, en sertini.

fedâ: uğruna verme, kurban olma.

fedâi: canını esirgemeyen, mühim bir maksat uğruna canını vermeye hazır bulunan.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

fetva: İslam'da bir mesele

hakkında dinî meselelere tam vâkif yetkili kimseler tarafından verilen ser'i hüküm.

gâvur: Müslüman olmayan.

hain: hiyanet eden, arkadaşın vuran.

hakikat-i Kur'âniye: Kur'an'ın hakikati, Kur'an'ın ifade ettiği gerçek.

hiddet: öfke, kızgınlık.

hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.

icma: fikir birliği etme.

ihtiyar: seçme, tercih etme.

inziva: bir köşeye çekilme, tek başına yaşama, dünya işlerinden vaz geçme, dünyadan el-etek çekme.

istilâ: ele geçirme, kaplama, yayılma.

izzet-i İslâmiye: İslâmın gerektirdiği haysiyet, şeref, yücelik.

kasten: bile bile, isteyerek, kasıtlı olarak.

kat'iyen: katî olarak, kesin olarak, kesinlikle.

maddî: madde ile alakalı, cismanî.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

maslahat: uygun iş, faydalı iş.

matbuat: basılmış şeyler, kitaplar, gazeteler, v.s.

mebus: milletvekili.

meşale: konu.

muhafaza: koruma.

muhalefet: birinin düşüncesine zıt düşüncede bulunma, karşı koyma, bir düşünce, fiil veya harekete karşı durma.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

şeref: onur, haysiyet.

Şeriat: Allah tarafından peygamber vasıtasıyla bildirilen, ilâhî emir ve yasaklara dayanan hükümlerin hepsi.

sual: soru.

tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.

tarihçe-i hayat: bir şeyin veya insanın doğumdan ölümüne kadar başından geçen şeyler, biyografi.

tehdit: korkutma, gözdağı verme.

tenezzül: kendine aykırın düşen bir işi veya durumu kabul etme, alçalma.

ulema: âlimler, bilginler, ilim sahipleri.

vasıta: aracılık.

zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.

kuvvetle ve menfi cihette mukabele etmemesinin hikmeti nedir? İşte bunu, size ve umum ehl-i vicdana ilân ediyorum ki; yüzde on zındık dinsizin yüzünden, doksan mâsuma zarar gelmemek için, bütün kuvvetiyle dahildeki emniyet ve asayîşi muhafaza etmek için, Nur dersleriyle herkesin kalbine bir yasakçı bırakmak için, Kur'ân-ı Hakîm ona o dersi vermiş. Yoksa bir günde yirmi sekiz senelik zalim düşmanlarımdan intikamımı alabilirim. Onun içindir ki; asayîşi —masumların hatırı için— muhafaza yolunda haysiyetini, şerefini tahkir edenlere karşı müdafaa etmiyor ve diyor ki: “Ben, değil dünyevî hayatı, lüzum olsa ahiret hayatımı da millet-i İslâmiye hesabına feda edeceğim.”

Said Nursî

Ey mübarek, müşfik ve muazzez Üstadımız Hazretleri!

Bu acip madde ve dinsizlik asrında nazarlar kısalmış, kalbler fenalıklar ve kötülüklerle dolmuş. Yalnız ve yalnız, Kur'ân-ı Hakîm'in bu zamandaki en hakikî ve kat'î teressuhatı olan Risale-i Nur, o kısalmış nazarları, âdeta madenin ruhuna nüfûz ettiriyor, o kötü kalplerin zindan gibi karanlık olan içini nurla dolduruyor. Bunun için, bu asra “Nur Asrı” denmesi münâsiptir...

Risale-i Nur, beşeriyetin bu tamiri imkân olmayan yarısını uhrevî ilâçlarla tedavi ediyor.

acip: tuhaf, hayrette bırakan.

âdeta: sanki.

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.

asayîş: emniyet, kanun ve nizam hakimiyetinin sağlanması.

asr: yüzyıl.

beşeriyet: beşerîlik, insanlık.

cihet: yön.

dahil: iç, içerisi.

dünyevi: dünyaya ait.

ehl-i vicdan: vicdan ve merhamet sahibi olanlar.

emniyet: güvenlik, kanun ve nizam hakimiyetinin sağlanması.

fedâ: uğruna verme, kurban olma.

hakikî: gerçek.

haysiyet: şeref, onur, itibar.

hikmet: gizli sebep, gaye.

intikam: öç alma.

kat'i: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve su-

resinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

menfi: olumsuz, müspet olmayan.

millet-i İslâmiye: İslâm millet-i.

muazzez: kıymetli, muhterem, sevgili, aziz.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

müdafaa: savunma.

muhafaza: koruma.

mukabele: karşılık verme, karşılama.

münasip: uygun.

müşfik: şefkatli, merhametli, sevgi ve ilgi gösteren.

nazar: bakış; düşünce, fikir.

nüfuz: içe geçme, işleme.

nur: aydınlık, parlaklık, ışık.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

şeref: onur, haysiyet.

tahkîr: hor görme, küçük görme.

teressuhat: damlamalar, sıztılar.

uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.

umum: bütün.

zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.

zindan: hapisane.

zındık: Allah'a ve ahirete inanmayan, Allah'ı inkâr eden, imansız, münkir.

Risale-i Nur ve onun harika müellifi siz mübarek Üstadımız, binlerce münevver gence halâskârlık vazifenizi yapmış ve yapmaktasınız. Bunun böyle olduğuna imanları kurtarılan bu âcizler canlı şahitleriz. Bu dehşetli asırda, materyalizmi, maddeciliği temelinden yıkan, mason ve komünistlerin bâtil ideolojilerini bütün ilim ve idrak muvacehesinde zirüzeber eden Risale-i Nur, okuyucularına —bu asrın talihli insanlarına— bu dünya ile, hatta kâinatla bile değişilmez âb-ı hayatı, ebedilik suyunu, yani beka âleminin bileti olan imanı bahşediyor.

Ey aziz ve mübarek Üstadımız! Bu kadar kıymetli bir hediyeyi bizlere veren siz Üstadımıza ne kadar hürmet ve muhabbet beslesek azdır. Siz kurtarıcı Üstadımızla Risale-i Nur Talebeleri arasındaki bağ, ebedî bir bağlılıktır. Bunu hiçbir kuvvet çözemez. Hürmetle mübarek ellerinizden öper, dualarınızı beklerim.

Üniversite Nur Talebeleri
nâmına Siyasal Bilgiler
Fakültesinden

Ahmet Atak

âb-ı hayat: hayat suyu.
âciz: zayıf, güçsüz, zavallı.
asr: yüzyıl.
aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bahş: bağış, ihsan, verme.
bâtil: boş ve manasız olan, gerçeğe uymayan, doğru ve haklı olmayan.
beka: bakîlik, ebedîlik, sonsuzluk.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
ebedi: sonu olmayan, daimî,

sürekli.
halâskâr: kurtarıcı.
hârîka: olağanüstü.
hürmet: saygı.
ideoloji: toplumun düşünce ve hareketlerine belirli bir istikamet vererek siyasî ve sosyal bir doktrin meydana getirmek isteyen fikir sistemi.
idrak: akıl erdirme, anlama, kavrama kabiliyeti.
ilim: bilgi, marifet.
iman: inanç, itikat.
kâinat: evren; yaratılmış olan

seylerin tamamı, bütün âlemler.

komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.

mason: dünyevi maksatlarla kurulmuş, sıkı bir dayanışmayı esas alan komitacı teşkilâtın mensubu.

materyalizm: maddeden başka varlık ve kuvvet tanımayan, her şeyi maddede

arayan ve her şeyi maddede gören felsefî görüş, maddecilik.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

müellif: eser telif eden, yazar.

muhabbet: sevgi, sevmek.

münevver: nurlu, ışıklı, parlak.

muvacehe: ön, karşı.

nam: ad.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

talebe: öğrenci.

talih: şans, kısmet.

vazife: görev.

zirüzeber: altüst, karmakansık, darmadağın.

BU MEKTUP SAMSUN'DA MÜNTEŞİR BÜYÜK CİHAD GAZETESİNDE İNTİŞAR ETMİŞTİR. MÜFTERİLERİN TAHRİKÂTIYLA SAMSUN'DA MUHAKEME AÇILMASINA VESİLE OLMUŞTUR. MUHAKEME BERAAATLE NETİCELENMİŞTİR.

Âlem-i İslâmın halâskârı, ehl-i imanın sertacı, Risale-i Nur'un tercümanı Üstadımız Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerine,

Bu defa dindar Demokratların delâletiyle Afyon Mahkemesince Risale-i Nur'un serbestiyetine, bütün risale, mektup ve mecmualarının suç mevzuu teşkil etmediğinden iadelerine karar verilmesini, senelerce evvel ilân ettiğiniz, “*Risale-i Nur benim değil, Kur’ân’ın malıdır; Kur’ân’ın feyzinden gelmiştir. Hiçbir kuvvet onu Anadolu’nun sînesinden koparıp atamayacaktır. Risale-i Nur, Kur’ân’a bağlıdır; Kur’ân ise, Arş-ı Azamla bağlanmıştır. Kimin haddi var ki, onu oradan söküp atsın!*” diye olan hakikatli beyanatınızın açık bir tezahürü ve bu ulvî hizmetinizin İlâhî ve Kur’ânî olduğunun parlak bir delili bilerek, bu beraat kararının âlem-i İslâmın ve bahusus bu millet-i İslâmiyenin saadetlerinin başlangıcı olması itibarıyla, başta bütün varlığıyla bu zaferleri bekleyen ve Nur ailesine reis ve hakikatler deryasına kaptan tayin edilen ve zulmet-i küfürle tuğyan etmiş insanlığa hâdî ihsan olan aziz, sevgili Üstadımız ve buna vesile olmakla ehl-i imanı kendilerine dost ve taraftar eyleyen dindar

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

Arş-ı Azam: en büyük arş, Allah'ın katı, Cenab-ı Hakkın kudret ve saltanatının en büyük dairesi.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.

bahusus: hususiyetle, en çok, hele.

beraat: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma.

beyanat: açıklamalar, izahlar.

delâlet: delil olma, gösterme; alamet, işaret.

delil: bir davayı ispata yarayan sey, burhan.

derya: deniz.

dindar: dinin emirlerini yerine getiren.

ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.

evvel: önce.

feyz: ihsan, bağış, kerem.

hâdî: hidayet veren, doğru yola ulaştırıcı.

hakikat: gerçek, esas.

halâskâr: kurtarıcı.

iade: geri verme.

ihsan: bağışlama, ikram etme, lütuf.

İlâhî: Allah'la ilgili, Cenab-ı Hakka dair.

intişar: yayılma, yaygınlaşma, nesrolunma.

Kur’ânî: Kur’ân’a uygun, Kur’ân’a ait.

mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.

mevzu: konu.

millet-i İslâmiye: İslâm milleti.

müfteri: iftira atan, iftiracı.

muhakeme: bir dava ile ilgili

tarafların hakim huzuruna çıkmaları, duruşma.

münteshir: nesredilmiş, basılmış ve yayılmış.

reis: başkan.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

saadet: mutluluk.

serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.

sertâc: baş tacı.

sîne: göğüs.

tahrîkat: tahrîkler.

taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen.

tayin: vazifeye gönderme, bir işe yerleştirme, atama.

teşkil: oluşturma, şekillendirme.

tezahür: görünme, belirme, ortaya çıkma.

tuğyan: azma, azgınlık, hidetlenme.

ulvî: yüksek, yüce.

vesile: aracı, vasıta.

zulmet-i küfür: küfür karanlığı, küfürden gelen karanlık.

Demokratları ve âdil heyet-i hâkimeyi sonsuz minnetlerle tebrik eder; ve arz ederiz ki:

Uzun senelerden beri terakki ve teâlîsi için çalıştığınız ve uğrunda feda-i nefis ve can eylediğiniz hakikat-i Kur'âniyenin bugün bütün bir memleket, bir millet çapında ehl-i imanın kalblerine sürurlar getirerek fevkalâde inkişafı, hizmetine memur kıldığınız ve bilfiil muvaffak olduğunuz kudsî dava ve hizmetinizin ne kadar yüksek ve parlak olduğunu güneş gibi ispat ediyor.

Yirmi beş-otuz seneden beri bütün mânilere ve sıkıntılara rağmen bu kadar sabır ve metanetiniz ve Kur'ân'dan kalb-i münevverinize gelen Risale-i Nur'un neşri cihetinde bu harika hizmet ve mücahedeleriniz, istikbâlin nesillerine ve İslâmın kahraman mücahitlerine bir nümûne-i iktida ve imtisal oluyor. Kur'ân güneşinin sönmeyen nurları ve ebedî lem'aları olan Nur şualarıyla cehl ve dalâlet karanlıklarını izale ederek, milyonlar kalpleri o nurla nurlandırıp, ehl-i imanı kendinize minnettar ettiniz. Bu vatan ve bu millet, bu tarih ve bu toprak, sizin bu hizmetinizi, bu fedakârlığınızı hiçbir zaman unutmayacaktır. Ebediyet âlemine göç eylediğinizde dahi, sizin bu hizmetiniz bir çekirdek olup, ondan fışkıran bir şecere-i âliye her tarafı kaplayacak ve o Nur ağacının etrafına toplanan büyük cemaatler ve Risale-i Nur'un yükselen ebedî şuaları, o hizmetinizi ilelebed ve daha parlak ve daha şaşaalı idame edecekler.

âdil: adaletli olan, doğruluk gösteren.
arz: sunma, bildirme.
bilfiil: bizzat kendi çalışması ile, kendi yaparak.
cehl: cahillik, bilgisizlik.
cemaat: topluluk.
cihet: yön.
dalâlet: iman ve İslamiyetten ayrılmak, azmak.
ebedî: sonu olmayan, daimî, sürekli.
Ebediyet: sonsuzluk.
ehl-i iman: inananlar, iman

sahipleri.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.
feda-i nefis ve can: nefisini ve canını feda etme.
fevkalâde: olağanüstü.
hakikat-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın hakikati, Kur'ân'ın ifade ettiği gerçek.
hârîka: olağanüstü.
heyet-i hâkime: hâkimler heyeti, hakimler kurulu.
idame: devam ettirme, sür-

dürme.
ile'-ebed: ebede kadar, sonsuza değin.
inkişaf: ortaya çıkma, gelişme.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
istikbal: gelecek zaman.
izale: giderme, ortadan kaldırma.
kalb-i münevver: nurlanmış kalp, nurlu gönül.
kudsî: mukaddes, yüce.
lem'a: parıltı.

mâni: engel.
metanet: metin olma, dayanıklılık, sağlamlık.
minnet: bir iyilik karşısında yük altında kalma, kendini manevî olarak borçlu hissetme.
minnettar: bir iyiliğe karşı teşekkür duygusu içinde olan.
mücahede: savaşma, mücadele.
mücahit: cihat eden, savaşan.
muvaffak: başarmış, başarılı.
nesil: kuşak, nesil.
neşr: kitap basma, çıkarma; her-kese duyurma, yayma.
nümune-i iktida: örnek alınıp uyulacak tarzdaki nümune, uyulacak, tâbi olunacak örnek.
nümune-i imtisal: örnek alınacak şeklindeki nümune, örnek nümune.
nur: aydınlık, parıltı, ışık.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.
şaşaa: parlaklık, parlama.
şecere-i âliye: büyük, yüce ağaç.
şua: ışın, bir ışık kaynağından uzanan ışık telleri.
sürur: sevinç, mutluluk.
teâlî: yükselme, yücelme, çok yüce olma.
terakki: yükselme, ilerleme.

Siz, Risale-i Nur'un tercümanı haysiyetiyle ve bu iman hizmetinizin İslâm ufuklarında parlaması cihetiyle gelen bu asrın bir hidâyet serdarısınız.

Kur'ân-ı Kerîm'in on dördüncü asr-ı Muhammedîdeki (a.s.m.) aziz dellâlî ve o müthiş zamanın müthiş zulümâtına karşı nur-i Kur'ân'la mukabele eden büyük fedakârı ve Risale-i Nur'un yüz binler nüshalarını yüz binler talebelerinin kalemleriyle her tarafta neşredip dinsizliğe ve küfr-i mutlaka karşı bir sedd-i Kur'ânî tesis eden muhteşem kahramanı sevgili Üstadımız!

Âlemlere rahmetler ve saadetler getiren ve insanlığa selâmet ve teselliler bahşeden bu mukaddes hizmetinizle ehl-i imana zuhurunu müjde verip ispat ettiğiniz ve emâreleri gözükmeye başlayan ve bütün kıtalara şamil hâkimiyet-i İslâmiyenin nurlu ve büyük bayramını bütün rûhumuzla tebrik eder, Cenâb-ı Haktan uzun ömürlerinize dualar eder, ellerinizden tazimle öperiz.

Ankara Üniversitesi Nur
Talebelerinden

*İsmail, Salih, Atıf,
Ahmed, Ziya, Mehmed,
Abdullah*

asr: yüzyıl.

asr-ı Muhammedî: Hz. Muhammed'e ait asır, onun yaşamış olduğu yüzyıl.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.

bağış: bağış, ihsan, verme.

cihet: yön.

dellâl: ilân edici; hakka davet eden.

dua: Allah'a yalvarma, niyaz.

ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.

emare: alâmet, belirti, nişan.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

hâkimiyet-i İslâmiye: İslâmın hakimliği, İslâmiyetin hâkim olması.

haysiyet: itibar.

hidayet: doğru inanç ve yaşayış üzere olmak.

iman: inanç, itikat.

ispat: doğruyu delillerle gösterme.

küfr-i mutlak: mutlak küfür, hiç bir imanî hükmü, delili kabul etmeme, kesin ve tam bir inkar.

Kur'ân-ı Kerîm: Kur'ân; Hz. Muhammed'e vahiy ile indirilen en son lâhî kitap.

muhteşem: haşmetli, yüce.

mukabele: karşılık verme, karşılama.

mukaddes: takdis edilmiş, kutsal, aziz, temiz.

müthiş: dehşet veren, ürkten, dehşetli, korkunç.

neşr: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.

nurlu: ışıklı, parıltılı.

nur-i Kur'ân: Kur'ân-ı Kerîm'in nuru, aydınlığı, ışığı.

nüsha: birbirinin aynı olan yazılı metinlerden her biri.

rahmet: şefkat etmek, merhamet etmek, esirgemek.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

saadet: mutluluk.

şamil: içine alan, kapsayıcı.

sedd-i Kur'ânî: Kur'ân'a ait set, Kur'ân'ın yıkılmaz seddi, kalesi.

selâmet: salimlik, eminlik,

kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma.

serdar: asker başı, baş komandan, komutan.

talebe: öğrenci.

tazim: hürmet, ululama, saygı gösterme.

teselli: avunma.

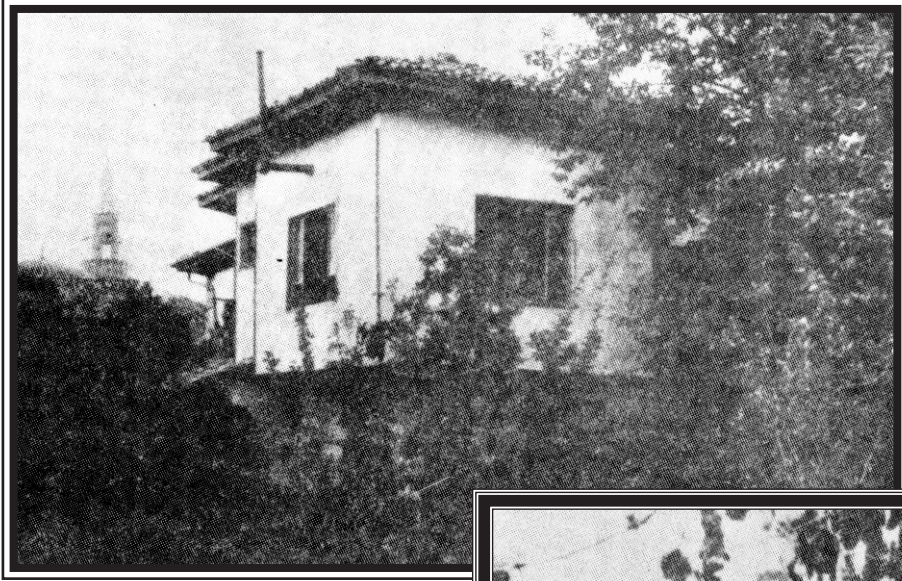
tesis: kurma, meydana getirme.

zuhur: görünme, belli olma, ortaya çıkma.

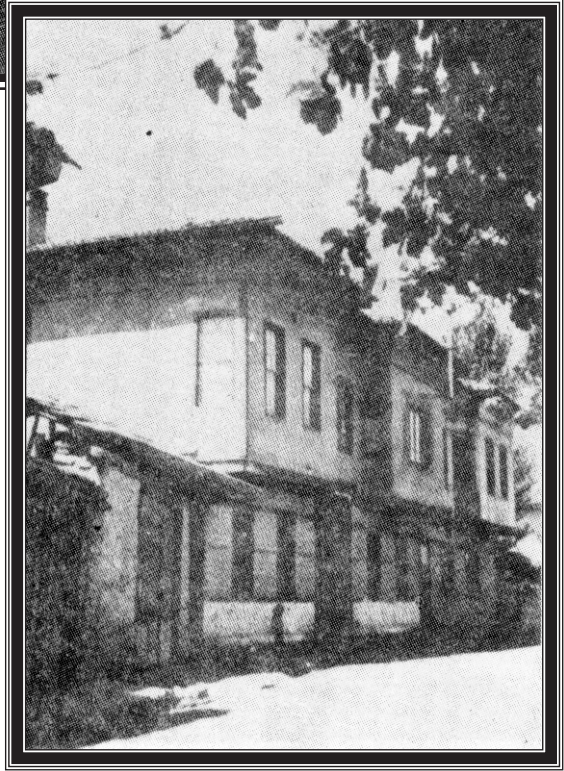
zulûmat: karanlıklar, dinsizlik, zulüm ve külür.

Bediüzzaman Hazretlerinin İstanbul'da
Gençlik Rehberi mahkemesinde (19 Şubat 1952)
müdâfaasını yaparken.

Üstat Bediüzzaman
Said Nursî'nin
Isparta'da kaldığı
evin bahçe
kısmından görünüşü.

Üstat Bediüzzaman
Said Nursî'nin Isparta'da
kaldığı evin önden görünüşü.

Üstat Said Nursî'nin İsparta'da İkametleri

1953 senesi yaz aylarında Üstat Emirdağ'ından İsparta'ya geldi. İsparta'da pek çok sadık talebeleri vardı. Daha evvel gönderdiği mektuplarında İsparta'yı taşıyla, toprağıyla mübarek olarak tavsif ediyor ve Risale-i Nur'un zuhuru ve intişarıyla vücut bulan manevî hayatının idamesine en kuvvetli medar İsparta olduğunu beyan buyuruyordu.

Filhakika, İsparta, Üstadın bu iltifatına lâyık olduğunu uzun senelerdeki hâdiselerin şahadetiyle ispat etmiş ve göstermiştir. Çünkü, *Risale-i Nur*'un birinci medresesi ve telif yeri olan Barla, İsparta'nın bir nahiyesidir. *Risale-i Nur*'un büyük mecmuaları burada telif edilmiştir.

Risale-i Nur'u binler kalemlerle en korkulu zamanlarda yazıp neşredenler İsparta ve köylerindeki talebelerdir. Misal olarak Sav köyünü göstermek kâfidir. Üstat Kastamonu'da bulunduğu zaman, İsparta'nın yalnız Sav köyünde bin kadar kalem senelerce Nurları yazmış, çoğaltılmasında çalışmıştır.

Herbiri birer vilâyet kadar, belki daha ziyade Risale-i Nur'a alâka gösteren ve Nurların yayılmasında birer santal misillü çalışan Nur merkezleri İsparta'dadır. Gül ve Nur fabrikaları ve bunların etrafında Medrese-i Nuriye

alâka: ilgi, ilişki, bağ.

beyan: açıklama, bildirme, izah.

evvel: önce.

Filhakika: hakikatte, esasında, hakikaten, gerçekten, doğrusu.

hâdis: olay.

idame: devamlı ve daimî kılma.

ikamet: oturma, bir yerde kalma.

iltifat: ilgi gösterme, yüzünü çevirip bakma.

intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolunma.

ispat: doğruyu delillerle gösterme.

kâfi: yeter, elverir.

manevi: manaya ait, maddî olmayan.

mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.

medar: sebep, vesile.

medrese-i Nuriye: nur medresesi; Risale-i Nur'ların okunduğu yerler.

Misal: örnek.

misillü: gibi, benzeri.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

müdafa: savunma.

nahiye: idarî teşkilâtlanmada kaza ile köy arasındaki kademe; bucağ.

nesr: kitap basma, çıkarma; her-kese duyurma, yayma.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sadık: doğru, gerçek; sözünde, vaadinde, işinde doğru olan.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

talebe: öğrenci.

tavsif: vasıflandırma, niteleme.

telif: eser yazma.

vilâyet: il.

ziyade: çok, fazla.

zuhur: ortaya çıkma.

şakirtleri, mübarekler heyeti, hep Isparta vilâyeti dahilindedir.

Hem, herbirisi hizmet-i Kur'âniye itibarıyla birer kutup hükmünde olan Nur Talebelerinin medar-ı iftihar büyük kardeşleri de yine Ispartalıdırlar.

Hem, Isparta adliyesi ve emniyeti daima Nurlara insafla muamele etmiştir. Üstad, Isparta adliyesine çok defa dua etmiş, sair vilâyetlere bu noktada da Isparta'yı hüsn-i misal göstermiştir.

Bu ve bu gibi sebepler tahtında, Üstat, ahir ömrünü Isparta'da geçirmek, ölümünü oradaki mübarek sadık kardeşlerinin arasında karşılamak, mezarını Isparta'da Sav'da veya Barla'da vasiyet etmek üzere, Isparta'ya geldi. Kira ile bir eve yerleşti. Yanında dört-beş talebesi vardı. Bu talebeleriyle, Üstat, hususî Dershane-i Nuriyesini vücuda getirmişti.

ahir ömür: ömrün son devresi, hayatın son demleri.

dahil: içinde, giren.

dershane-i Nuriye: Nur dershanesi, nur medresesi, Risale-i Nur okunan ve okutulan yerler.

dua: Allah'a yalvarma, niyaz.

Heyet: bir topluluğu meydana getiren kişilerin bütünü, komite.

hizmet-i Kur'âniye: Kur'an'ın hizmeti.

hükmünde: değerinde, yerinde.

hüsn-i misal: güzel örnek.

hususî: özel.

kutup: evliyalar içerisinde zamanın en büyük mürşidi olan.

medar-ı iftihar: iftihar sebebi, övünme sebebi.

muamele: davranma, davranış.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

sadık: doğru, gerçek; sözün-

de, vaadinde, işinde doğru olan.

sâir: diğer, başka, öteki.

şakirt: talebe, öğrenci.

taht: alt.

talebe: öğrenci.

vilayet: il.

İsparta'daki Hayatından Muhtelif Safhalar (HAŞİYE)

Mahkeme safahatı:

Afyon Mahkemesi tarafından kitaplar serbest bırakılmadan, Malatya hâdisesi münasebetiyle bazı vilâyet ve kasabalarda taharriler yapıldı, mahkemeler açıldı. Ezcümle, Mersin'de, Rize'de, Diyarbakır'da Nurlar ve Nurcular aleyhine dava açıldı. Neticede mahkemeler beraat verdi. Birçok vilâyetlerde yapılan taharriler ve soruşturmalar ile Nurcular aleyhine umumî bir dava açılması için İsparta müddeiumumiliği harekete geçti. Sekseni mütecâviz Nur Talebesi hakkında iddianame hazırlandı ve dosya sorgu hâkimliğine tevdi edildi.

HAŞİYE: Hz. Üstadımızın son İsparta hayatının mühim bir hatırası, bir sahnesi ve bir levhası diyebileceğimiz bir ders dairesi var ki, nedense o çok muazzam ve büyük hakikat, buraya yazılmamış. O da: Yanında hizmetinde bulunan talebelere 1954 senesinin başından başlayarak Arabî *Mesnevî-i Nuriye*'yi ve Arabî *İşaratü'l-İ'caz*'ü ders vermesidir. Ve o münasebetle ve muhtelif vesilelerle hayatının ayrı ayrı safhalarını beyanda bulunmasıdır. Bu derslerden sonra Hz. Üstat *Mesnevî-i Nuriye*'yi ve *İşaratü'l-İ'caz*'ü tercüme etmesi için biraderleri Abdülmecid efendiye göndermiştir. Hem Risale-i Nurun yeni harf ile Ankara'da ve sonra İstanbul'da matbaalarda tabedilmesi için neşredilecek kitaplar İsparta'da hazırlanmış, tashih edilmiş ve matbaalarda tab esnasında hem Ankara, hem İstanbul'da tab edilen kitaplar tashih için forma forma İsparta'ya gönderilmiş ve öylece tab edilmiş. Ve bu nur mecmuaları tab'dan sonra Hz. Üstatla beraber defalarca sabah dersleri hâlinde ve öğle ve ikinci dersleri olarak okunmuştur. Bütün mecmualar bu suretle meydana gelmiştir.

aleyh: karşı, karşıt.

beraat: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma.

Ezcümle: bu cümleden olarak.

hâdis: olay.

iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.

müddeiumumi: savcı.

muhtelif: türlü türlü, çeşitli.

münasebet: vesile, -dan dolayı.

mütecaviz: aşkın, fazla, çok.

Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden

kimse.

safahat: safhalar, devreler.

safha: devre, merhale.

taharri: arama, araştırma.

Talebe: öğrenci.

tevdi: emanet etme.

vilayet: il.

Emniyetin pek çok gizli mensupları, Nur Talebeleri arasında dolaşmaya, her hareketlerini kontrole başladılar. Ankara, İstanbul, Adapazarı, Safranbolu, Karabük, Dinar, İnebolu, Van gibi yerlerde araştırmalar, sorgular yapıldı. Yapılan bütün tetkikat ve taharriler neticesi, vatan, millet aleyhinde zerre kadar bir hareket bulunmayıp, bilâkis her vatandaşın göğsünü iftiharla kabartacak ilmî, imanî, vatanî hizmetler, ahlâkî gayret ve faaliyetler ile hareket ettikleri, Risale-i Nur'u okumak, okutmak ve neşrine çalışmaktan başka bir gaye ve maksatları bulunmadığı anlaşılmasıyla, “*Nurcularda suç bulamıyoruz, medar-ı mes'uliyet bir hareket ve faaliyetleri görülmemiştir*” diye umumen kanaat getirildi. Bu soruşturmalar, Risale-i Nur'un hakkaniyetinin anlaşılmasına vesile oldu. Neticede Nurların beraatine karar verildi.

Urfa ve Diyarbakır'daki, faal Nur Talebeleri, birer Medrese-i Nuriye kurdular. Risale-i Nur'u her sınıf halktan, bilhassa talebelere, gençlerden gelen cemaate okumak suretiyle, ilmî derslere başladılar; bu zamanda pek ehemmiyetli olan talebe-i ulûmun şerefini ihya ettiler. Şark havalisinde büyük hizmet-i imaniye îfâ olundu. Bir aralık, Diyarbakır'da, orada nurlarla imana ve Kur'ân'a hizmet eden faal bir Nur Talebesi aleyhine dava açıldı; beraatle neticelendi, mü'minlerin sürur ve minnettarlığına vesile oldu.

Afyon'da da devam eden mahkeme neticelendi. 1956 tarihinde Risale-i Nur'u inceleyen Diyanet İşleri Müşavere Kurulu, verdiği bir raporla, Risale-i Nur'un iman ve

ahlâkî: ahlakla ilgili, ahlaka ait.
aleyh: karşı, karşıt.
beraat: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma.
bilâkis: aksine, tersine.
bilhassa: özellikle.
cemaat: topluluk.
ehemmiyetli: önemli.
Emniyet: güvenlik, kanun ve nizam hakimiyetinin sağlanması.
faal: çalışkan, gayretli.
hakkaniyet: hak ve adalete uygunluk.
havali: bölge, etraf, çevre, civar.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur'an hakikatlerinin ikna edici ve ilmî delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
ifa: bir işi yapma, yerine getirme.
iftihar: gurur, övünme.
ihya: canlandırma, diriltme, hayat verme.
ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.
iman: inanç, itikat.
imani: imana dair olan, imanla ilgili.
kanaat: inanma, görüş, fikir.

medar-ı mes'uliyet: sorumluluk sebebi.
medrese-i Nuriye: nur medresesi; Risale-i Nur'ların okunduğu yerler.
mensup: bir şeye veya kimseye bağlı olan, üye.
minnettar: bir iyiliğe karşı teşekkür duygusu içinde olan.
mü'min: iman eden, inanan.
Müşavere: istişare etme, bir konuda bilen ve güvenilen kimselerin görüşünü alma, danışma, meşveret.

neşr: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.
Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
Şark: doğu, doğu bölgeleri.
şeref: onur, haysiyet.
suret: biçim, şekil, tarz.
sürur: sevinç, mutluluk.

taharri: arama, araştırma.
talebe: öğrenci.
talebe-i ulûm: ilim tahsil eden, ilimlerle uğraşan öğrenci.
tetkikat: araştırmalar, incelemeler.
umumen: umumî olarak, bütün olarak.
vatani: vatanla alakalı, vatanla ilgili, vatana ait.
vesile: aracı, vasıta.
zerre: pek ufak parça, en küçük parça.

ahlâkî tekemmülâta hizmet hususundaki vasfını ilân etti. Afyon Mahkemesi de bu rapora istinaden, Risale-i Nur eserlerinin beraatine ve serbestiyetine karar verdi; hü-küm kat'ileşti.

Afyon Mahkemesinin beraat kararından sonra, Isparta Sorgu Hâkimliği de men-i muhakeme kararı verdi. Böylece, Risale-i Nur, birçok adlî süzgeçlerden geçerek, umumî ve küllî bir serbestiyet ve hüsn-i kabule mazhar oldu.

Nurların neşri:

Anadolu'nun birçok yerlerinde Nurlara hizmet devam etmekle beraber; bilhassa Ankara, İstanbul, Diyarbakır, Urfa Medrese-i Nuriyeleri yalnız buldukları muhitte değil, çok geniş bir sahada hizmet-i imaniyede bulundular. Bu hizmetleri yalnız bir kişi değil, bir merkez değil, yalnız malûm şahıslar değil; hizmet-i Kur'âniye olduğu için, pek çok vecihlerde, pek çok zatlar tarafından ifa edildi. İsmi bilinmeyen nice halis talebeler, sâdik mü'minler, bu hizmet-i kudsiyede çalıştılar, nur-i Muhammedînin yayılmasına gayret ettiler.

Ankara'da, üniversiteli talebeler ve muhterem hamiyetperver zatlar, Risale-i Nur mecmualarını matbaalarda tab ile her tarafa neşrine, bilhassa yeni harfle istifadeye muntazır kitlenin ellerine ulaşmasına çalıştılar. Risale-i Nur'un küllî neşriyatını gençliğin, mekteplilerin deruhte etmeleri, bu hususta büyük fedakârlık göstermeleri ise, bu millet ve vatan için büyük bir saadet oldu. Çünkü,

adli: adaletle ilgili.
ahlâkî: ahlakla ilgili, ahlaka ait.
Arabi: Arap diline ait.
beraat: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
bilhassa: özellikle.
birader: kardeş.
deruhte: üstüne alma, yüklenme, kendini vazifeli bilme.
fedakâr: kendini veya şahsî

menfaatlerini hiçe sayan, fedadan eden.
forma: kitap, dergi ve broşürleri meydana getiren katlanmış kâğıt tabakaları.
hakikat: gerçek.
halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.
hamiyetperver: hamiyet sahibi, din ve millet gibi önemli değerleri seven, koruyan ve bunlara hizmet eden.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur'an hakikatlerinin ikna

edici ve ilmî delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
hizmet-i Kur'âniye: Kur'an hizmeti.
hizmet-i kutsiye: mukaddes hizmet; kutsal hizmet.
hüküm: verilen karar.
hüsn-i kabul: iyi karşılamak, güzellikle kabul etmek, benimsemek.
ifa: bir işi yapma, yerine getirme.
istifade: faydalanma, yararlanma.

istinaden: istinat ederek, dayanarak.
kat'i: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
küllî: umumî, genel, bütün olan.
malûm: bilinen, biliniyor olan.
mazhar: nail olma, şereflenme.
mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi.
medrese-i Nuriye: nur medresesi; Risale-i Nur'un okunduğu yerler.
mektep: ilim, irfan öğrenilen yer, okul.
men'i muhakeme: muhakemeyi durdurma, muhakemeye lüzum görmeyip menetme.
muazzam: çok büyük, ulu, yüce.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
muhit: yöre, çevre.
muhtelif: türlü türlü, çeşitli.
muhterem: saygı değer, hürmete layık, saygın.
mü'min: iman eden, inanan.
münasebet: vesile, -dan dolayı.
muntazır: bekleyen, gözetken.
neşr: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.
neşriyat: yayınlar.
nur-i Muhammedî: Hz. Muhammed'in nuru, ışığı.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
saadet: mutluluk.
sadık: doğru, gerçek; sözünde, vadağında, işinde doğru olan.
safha: devre, merhale.
serbestiyet: serbestlik, rahat ve serbest olma hâli.
suret: biçim, şekil, tarz.
tab: kitap basma.
talebe: öğrenci.
tahşih: basılacak bir eserin dizgilerini kontrol ederek yanlışları düzeltme.
tekemmülât: tekemmüller, kemâle emeler, kemal bulmalar, olgunlaşmalar.
umumî: genel.
vecih: cihet, yön.
vesile: aracı, vasıta.
zat: kişi, şahıs.

hiçbir şahsî menfaat talep etmeden ve yalnız rıza-i İlahî için hareket etmeleri, onların bu asil milletin hakikî evlâtları olduğunu gösterdi.

Üstadın Barla'ya gidişi:

Üstat, Barla'dan yirmi küsur sene evvel ayrılmış ve o zamana kadar hiç gitmemişti. Barla ile, kendi Nurs köyünden ziyade alâkadardı. Çünkü, hayat-ı maneviyesi olan Risale-i Nur burada telif edilmeye başlamıştı. Kur'ân-ı Hakîm'in hidayet nurlarını temsil eden *Sözler ve Mektubat* ve *Lemaat-ı Nuriye* buradan etrafa yayılmıştı. Bu itibarla Barla, Risale-i Nur dershanesinin ilk merkezi idi. Barla'daki hayatı, gerçi nefiy ve inziva içinde ve tarassut altında geçmekle acı idi; fakat, Risale-i Nur hakikatlerinin telif yeri olduğundan, Üstadın en tatlı ve şirin hayatı da yine Barla hayatıdır denilebilir.

Bu defa Barla'ya nefiy ile değil, hapis ile değil, kendi rızası ile ve serbest olarak gidiyordu. Güzel bir bahar gününü, Barla'ya geldi.

Barla'daki talebelerinin mühim bir kısmı Üstadı karşıladılar. Üstat, sekiz senelik ikametgâhı olan Medrese-i Nuriyesine yaklaşırken kendini tutamadı; mübarek gözlerinden yaşlar boşandı. Haşmetli çınar ağacı da âdetâ kendisini selâmlıyordu. Bir vakitler, yani Barla'da sekiz sene ikametten sonra, Isparta'ya celp edilmişti. O zamanki gidişinde mübarek çınar ağacı Üstadı manen teşci etmiş, haşmetli kanatları olan dallarının Cenab-ı Hakkâ olan secdevari ubudiyetiyle Üstadı uğurlamıştı. Bu

âdetâ: sanki.

alâkadâr: ilgili, ilişki.

asil: soylu.

celp: yazı ile çağırma.

evlât: çocuklar.

evvel: önce.

gerçi: her ne kadar...

hakikat: gerçek, esas.

hakiki: gerçek.

haşmetli: ihtişamlı, gösterişli, heybetli.

hayat-ı manevîye: manevî hayat.

hidayet: doğru olan, hak olan.

ikamet: oturma, bir yerde kalma.

ikametgâh: ikamet yeri, oturlan yer, ev, hane.

inziva: bir köşeye çekilme, tek başına yaşama, dünya işlerinden vaz geçme, dünyadan el-etek

çekme.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

manen: mana bakımından, manaca.

medrese-i Nuriye: nur medresesi; Risale-i Nur'ların okunduğu yerler.

menfaat: fayda.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

nefiy: sürgün etme.

nur: aydınlık, parlak, ışık.

Nurs: Risale-i Nur'un müellifi Bediüzzaman Said Nursî'nin doğduğu, Bitlis'in Hizan kazasının Ispartit nahiyesine bağlı olan köy.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

rıza: razı olma, hoşnutluk.

rıza-yı İlahî: Allah'ın rızası, hoşnutluğu.

sahsî: şahsa, kişiye ait, husu-

sî.

secdevârî: secde eder şekilde, secde eder gibi.

talebe: öğrenci.

talep: isteme, dileme.

tarassut: gözetme, göz altında tutma.

telif: eser yazma.

temsîl: bir şeyin sembolü olma.

teşci: cesaret verme, cesaretlendirme.

ubudiyet: kulluk.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

defa da, yine, uzun bir müfarakattan sonra tekrar Üstad kavuşmanın sürûru içinde, Hâlık-ı Rahman'a secde-i şükranı kapandı. Üstat, o mübarek çınar ağacına sarılmış, yanındaki talebelerine ve ahaliye kendisini yalnız bırakmalarını söylemişti. Zaten göz yaşlarını tutamıyordu. Sonra, Nur Dershanesi olan odasına girdi ve iki saat kadar kaldı. Hazin ağlayışı dışarıdan işitiliyordu.

Evet, şüphesiz, rahmet-i İllâhiyenin nihayetsiz tecellilerine mazhardı. Bir zamanlar Şarkî Anadolu'dan Isparta havalisine sürülmüştü; Isparta'dan da, dağlar arasındaki Barla nahiyesine nefyedilmişti. Burada ölüp gidecekti. Eski tarihçe-i hayatının şehâdetiyle çok kahraman ve fedakâr olan bu zat, doğrudan doğruya Kur'ân-ı Hakîm'in hakikatlerini benimseyen, ferdi ve millî saadeti, İslâmiyet hakikatlerine sarılmakta gören ve bunu haykıran ve delâil-i akliye ile ilim meydanına çıkan bir kimse idi.

Üç devir geçirmiş, cebbar kumandanlara boyun eğmemiş, kudsî davasından dönmemiş; yaralanmış, zehirlenmiş, ölmemiş; dağlar gibi hâdiselerin dalgalarından yılmamıştı.

Milletleri, kavimleri içine alan, zihniyet ve telâkkileri değiştiren asr-ı hâzırın cereyanları, bu zatı Kur'ân ve iman davasındaki yolundan çevirememişti. O, ruhundaki şecaat-i imaniye ile katî inanıyordu ki, dava ettiği hakikat bir gün milletçe benimsenecek; bir Said, binler, belki yüz binler Said olacak. İnsanlık camiasında, neşrettiği hakaik-ı imaniyenin fütûhâtı ve inkişafı başlayacak ve

ahali: halk.
asr-ı hâzır: şimdiki asır.
camia: topluluk, cemiyet, zümre.
cebbar: zorba.
cerayan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.
delâil-i akliye: akıl ile bulunan deliller, akla ait deliller, akılla anlaşılabilen deliller.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, fedâ eden.
ferdi: şahsî, bireysel.

fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.
hâdise: olay.
hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.
hakikat: gerçek, esas.
Hâlık-ı Rahman: yarattıklarının rızkını veren merhametli yaratıcı, Allah.
havali: bölge, etraf, çevre, civar.
Hazîn: hüznü, acıklı.
ilim: bilgi, marifet.
iman: inanc, itikat.

inkişaf: ortaya çıkma, gelişme.
kat'î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
kavim: millet; aralarında dil, âdet, örf, kültür birliği olan insan topluluğu.
kudsî: mukaddes, yüce.
kumandan: komutan.
Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.
mazhar: bir şeyin çıktığı görüldüğü yer; nail olma, şeref-

lenme.
millî: millete ait, ulusal.
mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.
müfarakat: uzaklaşma, ayrılık.
nahiye: idarî teşkilâtlanmada kaza ile köy arasındaki kademe; bu-
 cak.
nefy: sürgün etme, cezalandırarak başka bir yerde ikamet etmeye mecbur etme.
neşr: kitap basma, çıkarma; her-
 kese duyurma, yayma.
nihayetsiz: sonsuz, sınırsız.
rahmet-i İllâhiye: Allah'ın sonsuz rahmeti, İllâhî rahmet.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temel ve sebebi olan manevî varlık.
saadet: mutluluk.
şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.
Şarkî: doğu, şark ile ilgili.
şecaat-i imaniye: imandan gelen cesaret, kahramanlık.
secde-i şükran: şükür secdesi, şükretmek maksadıyla yapılan secde.
sürur: sevinç, mutluluk.
talebe: öğrenci.
tarihçe-i hayat: bir şeyin veya insanın doğumdan ölüme kadar başından geçen şeyler, biyografi.
tecelli: belirme, bilinme, görünme.
telâkki: anlama, anlayış.
zat: kişi, şahıs.
zihniyet: kafa yapısı, düşünce şekli.

afak-ı İslâmı saran zulmet bulutları Kur'ân'dan eline verilen bu meş'ale-i hidayetle dağıtılacak, ölmeye yüz tutmuş zannedilen iman ruhu yeniden canlanacak, canlara can katacak, manen ölmeye yüz tutan millet-i İslâmiyeyi ihyâ edecek, âleme efendi olan İslâmiyetin, biiznillâh, cihana efendiliğinin maddî manevî mübeşşiri olacaktı.

İşte, bu kudsî hakikatin hamili ve naşiri olan ve hakikatte bugünkü beşeriyetin medar-ı iftiharını bulan bu aziz zat, din düşmanlarının plânıyla, vaktiyle bu beldeye gönderilmiş, Anadolu'da tesis ettirilen rejimin aleyhinde bulunmasına, fiilî müdâhalesine mümânaat olunmuştu. Heyhat! Esasen kendisi siyasetten çekilmişti; ehl-i dünyanın dünyasına karışmıyordu. O, istikbâli nurlandıracak bir hakikatin telif ve neşrine çalışıyordu. Kâinatın sahibi ve hâdiselerin mutasarrıfı olan Allah, onun hâmîsi, muini ve yardımcısı idi.

İşte, otuz sene sonra tekrar Barla'ya döndüğü zaman, hizmet-i imaniyesinde nail olduğu büyük ikramları, inayetleri düşünerek, müşahede ederek mesrur oldu; ve sürurundan ağlıyordu, secde-i şükrana varıyordu.

Hâl-i hazırda Üstat Isparta'da ikamet eder. Bazen Emirdağ'ına, bazen Barla'ya gider. Buraları, Risale-i Nur'un telif ve inkişaf merkezleri olduğu için ruhen çok alâkadardır. Hem, kendisi doksan yaşına yaklaştığı ve birçok defalar zehirlendiği için rahatsızdır. Hastalığı tarif edilmeyecek derecede ağırdır ve şiddetlidir. Ruhen, hissiyatı kuvvetli ve âlem, bahusus âlem-i İslâm, bilhassa

afak-ı İslâm: İslâmın ufukları, İslâmın geleceği.

alâkadar: ilgili, ilişki.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

aleyh: karşı, karşıt.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.

bahusus: hususiyetle, en çok, hele.

beşeriyet: beşerlik, insanlık.

biiznillâh: Allah'ın izni ile.

bilhassa: özellikle.

ehl-i dünya: dünyaya bağlı, dünya adamı, ahireti düşünmeyen.

Esasen: aslında, temelinde, doğrusu.

fiilî: fiille ilgili, gerçekten yapılan iş.

hâdis: olay.

hakikat: gerçek, esas.

Hâl-i hazır: şimdiki zaman, hâl.

hami: himaye eden, koruyan, gözeten.

hâmil: taşıyan, götüren.

Heyhat: yazık, çok yazık, ne yazık.

hissiyat: hisler, duygular.

hizmet-i imaniye: iman ve Kur'an hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.

ihya: canlandırma, diriltme, hayat verme.

ikamet: oturma, bir yerde kalma.

ikram: bağış, ihsan.

iman: inanç, itikat.

inayet: yardım, ihsan, lütuf.

inkişaf: ortaya çıkma, gelişme.

istikbal: gelecek zaman.

Kâinat: evren; yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler.

kudsî: mukaddes, yüce.

maddî: madde ile alakalı, cismanî.

manen: mana bakımından, manaca.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

medar-ı iftihar: iftihar sebebi, övünme sebebi.

meş'ale-i hidayet: doğru yolu gösteren lamba, ışık.

mesrur: sevinçli, memnun.

millet-i İslâmiye: İslâm milleti.

mübeşşir: müjdeleyen, müjdeci, iyi haber vererek sevin-diren.

müdâhale: karışma.

muin: yardımcı, Allah'ın yardımı manasındaki bir ismi.

mümânaat: mani olma, engelleme.

müşahede: gözlem.

mutasarrıf: tasarruf eden, ta-

sarruf sahibi olan, her şeyin sahibi olan, mâlik.

nail: kavuşan, ulaşan, eren.

naşir: eser, neşreden, yayınlayan, dağıtan.

neşr: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.

nur: aydınlık, parıltı, ışık.

rejim: idarede tutulan yol, yönetme tarzı, düzenleme biçimi.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

ruhen: ruh ile.

Ruhen: ruh ile.

secde-i şükran: şükür secdesi, şükretmek maksadıyla yapılan secde.

sürur: sevinç, mutluluk.

telif: eser yazma.

tesis: kurma, meydana getirme.

zat: kişi, şahıs.

zulmet: karanlık.

Risale-i Nur dairesi, vücud-i manevîsi hükmünde olduğundan, her iki vücudundaki ıztırap şediddir. Gerçi talebelerinin duaları ve neşr-i envar-ı imaniye o ıztırabına bir merhem ve deva ise de, yine de pek vâsi şefkati itibarıyla zaman zaman ıztırâbı şiddetlenmektedir. Bu itibarla, tebdil-i havaya çok muhtaçtır. Bir yerde fazla kalamıyor. Tebdil-i havaya çıktığı zaman hastalığı kısmen azalıyor, rahat nefes alabiliyor.

Üstad, Risale-i Nur kesretle intişar ettiğinden ve her yerde pek çok Nur Talebeleri mevcut olduğundan halklarla konuşmayı tamamıyla terk etmiştir. “Risale-i Nur, benimle sohbetten on derece ziyade faydalıdır” deyip, ziyaretçi de kabul etmemektedir. Hatta yanındaki talebeleriyle dahi zarûret halinde konuşmaktadır.

Artık hayatının son safhasına geldiğini söylemekte, daima içinde yaşadığı ayı çıkarabileceğinden şüphe eder bir vaziyette ecelini beklemektedir. Nurların neşriyatından memnun ve müteşekkirdir. Millet ve devletçe İslâmiyet ve saadet yolunda atılan her adımı takdir ve tasvipte karşılamakta; hak yolunda yürüyen, İslâmî şairi ihya edenlere dua etmektedir. Aynı zamanda, âlem-i İslâmın maddeten ve manen selâmet ve saadetini dilemekle ve bu yolda girişilen dahil ve hariçteki gayretlerden hadsiz derecede sevinç ve memnuniyet duymaktadır.

Risale-i Nur’u Kur’ân-ı Hakîm’in bu zamana mahsus bir mu’cizesi bilmekte, bu vatani komünizm tehlikesinden Risale-i Nur’daki hakikat-i Kur’âniye muhafaza ettiğini beyan etmekte ve âlem-i İslâmla hakikî kardeşliğe ve

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
dahil: iç, içerisi.
dua: Allah’a yalvarma, niyaz.
dünyevi: dünyaya ait.
ecel: her canlının Allah tarafından takdir edilen ölüm vakti.
elzem: daha (en, pek) lâzım, lüzumlu, gerekli.
evvel: önce.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.

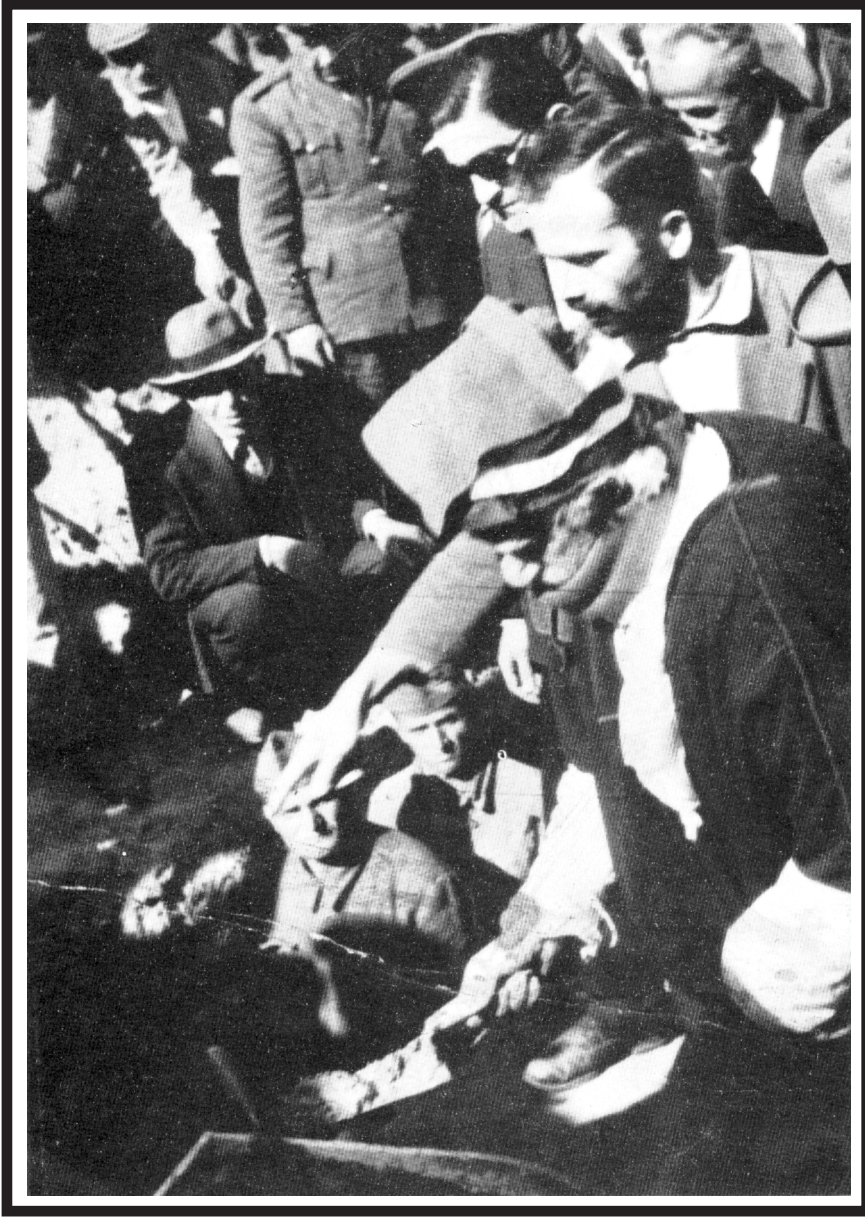
hâk: doğru, gerçek, hakikat.
hakikat: gerçek, esas.
hakikat-i Kur’âniye: Kur’ân-ın hakikati, Kur’ân’ın ifade ettiği gerçek.
hakiki: gerçek.
hariç: dışarı.
ihbar: haber verme, bildirme.
ihya: canlandırma, diriltme, hayat verme.
inşa: yapma, bina etme, kurma.
intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolunma.

İslâmî: İslâm ile alakalı, İslama ait.
ittifak: birleşme, fikir birliği etme.
kanaat: inanma, görüş, fikir.
kesret: çokluk.
komünizm: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen.
Kur’ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur’ân.
maddeten: maddî olarak.

manen: mana bakımından, manaca.
medar: sebep, vesile.
memnuniyet: memnuluk, sevinçli oluş.
menfaattar: menfaat ve fayda gören.
mu’cize: benzerini yapmaktan insanların aciz kaldığı şey.
muhafaza: koruma.
müteşekkîr: teşekkür eden.
neşr: kitap basma, çıkarma; her-kese duyurma, yayma.
neşriyat: yayınlar.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
saadet: mutluluk.
safha: devre, merhale.
şair: dinin âlâmetleri, işaretleri.
selâmet: salimlik, eminlik, kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma.
siyasi: siyasetle ilgili, siyasete ait.
takdir: kıymet verme, beğenme.
talebe: öğrenci.
tasvip: münasip görme, uygun bulma, uygun sayma.
teşrif: şerefendirme; büyük birinin bir yere gitmesi veya bir yerden gelmesi.
uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.
uhuvvet: kardeşlik, din kardeşliği.
vaziyet: durum.
zaruret: zorunluluk, mecburiyet.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

Üstat Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri 1959 yılında Ankara'ya teşrif ettikleri zaman misafir olarak kaldıkları otelden çıkarken.

Üstat Bediüzzaman Hazretleri Isparta'daki askerî birlikler için inşâ olunan camii şerifin temeline ilk harcı koyarken

uhuvvete ve ittifaka medar olacağını, dünyevî ve uhrevî saadetimizin bu hakikate yapışmamızda bulunduğuna duyurmaktadır.

Risale-i Nur'un Anadolu'dan başka diğer Müslüman memleketlerde yayılmasının elzem olduğu kanaatindedir. Siyasî gayret ve faaliyetlerden evvel, Risale-i Nur'un neşrolmasının daha menfaattar olacağını ihbar etmektedir.

dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
gerçi: her ne kadar...
hükümünde: değerinde, yerinde.
ıztırap: kuvvetli acı, aşın elem, azap.
kısmen: kısmî olarak, bir kısım.
merhem: ilaç; acıyı, kederi teskin eden şey.
neş-i envar-ı imaniye: iman nurlarının yayılması, neşredilmesi.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sedit: şiddetli.
sefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevme, içten ve karşılıksız merhamet.
talebe: öğrenci.
tebdil-i hava: hava değişikliği.
vâsi: geniş, engin.
vücut-i manevî: manevî vücut.

Bediüzzaman ve Risale-i Nur

Risale-i Nur nedir ve nasıl bir tefsirdir?

Kur'ân'ın hakikatlerini müspet ilim anlayışına uygun bir tarzda izah ve ispat eden *Risale-i Nur* külliyatı, her insan için en mühim mesele olan “Ben neyim? Nereden geliyorum? Nereye gideceğim? Vazifem nedir? Bu mevcudat nereden gelip nereye gidiyorlar? Mahiyet ve hakikatleri nedir?” gibi suallerin cevabını vazih ve kat’î bir şekilde, çekici bir üslup ve güzel bir ifade ile beyan edip ruh ve akılları tenvir ve tatmin ediyor.

Yirminci asrın Kur'ân felsefesi olan bu eserler, bir taraftan teknik, fen ve sanat olarak maddiyatı, diğer taraftan iman ve ahlâk olarak maneviyatı cami ve havi olacak Türk medeniyetinin, sadece maddiyata dayanan sair medeniyetleri geride bırakacağını da ispat ve ilân etmektedir.

Ecdadımızın bir zamanlar kalplerinde yerleşen iman ve itikat cihetiyle zemin yüzünde yüz mislinden ziyade devletlere, milletlere karşı imanından gelen bir kahramanlıkla mukabele etmesi, İslâmiyet ve kemalât-ı maneviyenin bayrağını Asya, Afrika ve yarı Avrupa’da gezdirmesi ve “Ölsem şehidim, öldürsem gaziyim” deyip ölümü

asır: yüzyıl.

beyan: açıklama, bildirme, izah.

camii: ihtiva eden, kaplayan.

cihet: yön.

ecdat: dedeler, büyük babalar, atalar.

felsefe: etraflı, derin görüş ve düşünüş.

fen: tecrübî, ispatla meydana gelmiş ilimlere verilen genel ad.

hakikat: gerçek, bir şeyin aslı, esası.

havi: içine alan, kapsayan, kuşatan.

ilim: bilgi, marifet.

iman: inanc, itikat.

ispat: doğruyu delillerle gösterme.

itikat: kesin inanma, iman.

izah: açıklama, ayrıntıları ile anlatma.

kat’î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.

kemalât-ı maneviye: manevî güzellik ve mükemmellikler.

maddiyat: maddî ve cismanî şeyler, gözle görülüp elle tutulur cinsten şeyler.

mahiyet: bir şeyin aslı, esası, tabiati, niteliği.

maneviyat: mana alemine ait olanlar, hisse ve inanca ait şeyler.

mesele: konu.

mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahluklar.

misil: kat; eş.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

mukabele: karşılık verme, karşılama.

müspet: pozitif, doğruluğu delille ispatlanmış.

Risale-i Nur Külliyatı: Bediüzzaman Said Nursî'nin yüz otuz parça risaleden oluşan külliyatı.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

sair: diğer, başka, öteki.

şehit: Allah'ın ve yüce dininin adını yüceltme uğrunda canını feda ederek savaşta vurulup ölen Müslüman.

sual: soru.

tarz: biçim, şekil.

tatmin: insanın kalbinin manevî olarak doyması, huzur ve sükûnete ermesi.

tefsir: Kur'ân'ın mana bakımından izahı, açıklaması.

teknik: fizik, kimya ve matematik gibi bilimlerden elde edilen bilgilerin tatbik edilmesi.

tenvir: nurlandırma, aydınlatma, ışıklandırma.

üslup: ifade yolu, kendine has ifade veya yazı tarzı.

vazife: görev.

vazih: açık, âşikar; kolay anlaşılır.

zemin: yer.

ziyade: çok, fazla.

gölerek karşılayarak müteselsil düşman hâdisata karşı dayanması gibi milletçe medar-ı iftihar âli seciyemizin bugün biz gençlerde inkişafı, vatan ve millet menfaati bakımından ve istikbalimizin selâmeti noktasından ne derece elzem olduğu malûmdur. Mutlaka her hareket ve hizmette maddî bir ücret ve şahsî menfaatler mülâhaza etmek, Türk'ün millî tarihinin şeref ve haysiyeti ile kabil-i telif olamaz. Bizler, ancak rıza-i İllâhî için çalışıyoruz. Biz-zat hizmetinde bulunmakla aldığımız telezüz, kardeş ve vatandaşlarımıza, İslâmiyete ve insâniyete yardımda bulunabilmek mazhariyetinden gelen ebedî hayatımıza ait sürur ve ümit, bizim bu babda aldığımız ve alacağımız yegâne hakikî mukabele ve ücrettir.

Risale-i Nur nasıl bir tefsirdir?

Tefsir iki kısımdır:

- *Birisi*: Malûm tefsirlerdir ki, Kur'ân'ın ibaresini ve kelime ve cümlelerinin manalarını beyan ve izah ve ispat ederler.

- *İkinci kısım tefsir ise*, Kur'ân'ın imanî olan hakikatlerini kuvvetli hüccetlerle beyan ve ispat ve izah etmektir. Bu kısmın çok ehemmiyeti var. Zahir malûm tefsirler, bu kısmı bazen mücmel bir tarzda derç ediyorlar; fakat, *Risale-i Nur, doğrudan doğruya bu ikinci kısmı esas tutmuş, emsalsiz bir tarzda muannit feylesofları da susturan bir manevî tefsirdir.*

âli: yüce, yüksek, ulu.

bab: husus, madde.

beyan: açıklama, bildirme, izah.

Bizzat: kendisi, şahsen.

derc: toplama, bir araya getirme.

ebedî: sonu olmayan, daimî, sürekli.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

elzem: daha (en, pek) lâzım, lüzumlu, gerekli.

emsalsiz: benzersiz.

feylesof: dinsiz, sapık fikirli, felsefe ile uğraşan.

hâdisat: hadiseler, olaylar.

hakikat: gerçek.

hakiki: gerçek.

haysiyet: şeref, onur, itibar.

hüccet: delil.

ibare: metin, cümle veya bir kaç cümleden oluşan söz grubu.

imani: imana dair olan, imanla ilgili.

inkişaf: ortaya çıkma, gelişme.

insaniyet: insanlık, insanlık mahiyeti.

ispat: delil göstererek iddiayı sağlamlaştırma.

istikbal: gelecek.

izah: açıklama, ayrıntıları ile anlatma.

kabil-i telif: uzlaşınlabılır ve bağdaştırılabilir olan, münasiplik.

maddî: madde ile alakalı, cismanî.

malûm: bilinen, bilindir olan.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

mazhariyet: nail olma, şereflenme.

medar-ı iftihar: iftihar sebebi, övünme sebebi.

menfaat: fayda.

millî: millete ait, ulusal.

muannit: inatçı, ayak direyen.

mücmel: öz olarak anlatılmış,

kısa ve az sözle ifade edilmiş, öz, özet.

mukabele: karşılık.

mülâhaza: düşünme, tefekkür, düşünce.

müteselsil: teselsül eden, birbirinin ardı sıra, zincirleme giden.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

rıza-yı İllâhî: Allah'ın rızası, hoşnutluğu.

saşsî: şahsa, kişiye ait, husu-

sî.

seciye: karakter, huy, tabiat.

selâmet: salımlık, eminlik, kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma.

şeref: onur, haysiyet.

sürur: sevinç, mutluluk.

tarz: biçim, şekil.

tefsir: Kur'ân'ın mana bakımından izahı, açıklaması.

telezüz: lezzet, tad alma, hoşlanma, hoşna gitme.

yegâne: biricik, tek, yalnız.

Zahir: açık, görünür.

Risale-i Nur sübjektif nazariye ve mütalâalardan uzak bir şekilde, her asırda milyonlarca insana rehberlik yapan mukaddes kitabımız olan Kur'ân'ın hakikatlerini rasyonel ve objektif bir şekilde izah edip, insâniyetin istifadesine arz edilen bir külliyyattır.

Risale-i Nur, Kur'ân ayetlerinin nurlu bir tefsiri: Baştan başa iman ve tevhid hakikatleriyle müberhen. Her sınıf halkın anlayışına göre hazırlanmış. Müspet ilimlerle mücehhez. Vesveseli şüphecileri ikna ediyor. En avamdan en havassa kadar herkese hitap edip, en muannit feylesofları dahi teslime mecbur ediyor.

Risale-i Nur, nurlu bir külliyyat: Yüz otuz eser; büyüklü küçüklü risaleler hâlinde. Asrın ihtiyaçlarına tam cevap verir. Akıl ve kalbi tatmin eder. Kur'ân-ı Kerîm'in yirminci asırdaki lâfzî değil, manevî tefsiri.

İspat ediyor akla gelen bütün istifhamları, zerreden güneşe kadar iman mertebelerini, vahdaniyet-i İllâhiyeyi, nübüvvetin hakikatini...

İspat ediyor arz ve semavatın tabakatından, melâike ve ruh bahsinden, zamanın hakikatinden, haşir ve ahiretin vukuundan, Cennet ve Cehennem varlığından, ölümün mahiyet-i asliyesinden ebedî saadet ve şekavetin menbâna kadar. Akla gelen ve gelmeyen bütün imanî meseleleri, en kat'î delillerle aklen, mantıken, ilmen ispat ediyor. Pozitif ilimlerin müşevviki. Riyazî meselelerden daha kat'î delillerle aklı ve kalbi ikna edip, merakları izale eden bir şaheser...

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
aklen: akıl ile, akıl yolu ile, akıl gereğince.
arz: yer, dünya; sunma.
asır: yüzyıl.
avam: kültürlü, yüksek tabakadan olmayan; cahil halk tabakası.
ayet: Kur'an'ın her bir cümlesi.
bahis: konu.
delil: bir davayı ispata yara-

yan şey, burhan.
ebedî: sonu olmayan, daimî, süreklî.
feylesof: dinsiz, sapık fikirli, felsefe ile uğraşan.
hakikat: gerçek.
haşir: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları, Allah'ın ölüleri diriltip mahşere çıkarması.
havas: bilgi ve yaşayışça üstün olanlar, önde gelenler.
hitap: söz söyleme, topluluğa veya birisine karşı konuşma.

ilmen: ilim ile, ilmi bir şekilde.
iman: inanç, itikat.
imani: imana dair olan, imanla ilgili.
insaniyet: insanlık, insanlık mahiyeti.
ispat: kanıtlama.
istifade: faydalanma, yararlanma.
istifham: zihni işgal eden soru.
izah: açıklama, ayrıntıları ile anlatma.
izale: giderme, ortadan kal-

dırma.
kat'î: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
külliyyat: bir yazının basılmış eserlerinin tamamı.
lâfzî: lâfız olarak, lâfza ait, lâfızla ilgili.
mahiyet-i asliye: aslın mahiyeti, asla ait özellik; bir şeyin aslı, gerçek yüzü, asıl özelliği.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
mantıken: mantığa göre, mantıkça.
melâike: melekler.
menba: kaynak.
mertebe: derece, basamak.
mesele: konu.
muannit: inatçı, ayak direyen.
müberhen: delil ile ispatlanmış, gerçekliği delille belli edilmiş.
mücehhez: teçhiz edilmiş, cihazlandırılmış, donatılmış.
mukaddes: takdis edilmiş, kutsal, aziz, temiz.
müşevvik: teşvik eden, isteğini arttıran, arzu ve hevesini arttıran.
müspet: pozitif, doğruluğu delille ispatlanmış.
mütalâa: bir şeyi etraflıca düşünme, dikkatli okuma.
nazariye: teori.
nübüvvet: nebîlik, peygamberlik, Allah elçiliği.
nurlu: ışıklı, parıltılı.
objektif: nesnel, tarafsız, afakî.
pozitif: denemeye, ispata dayanan, müsbet.
rasyonel: akla uygun, akli.
riyazî: hesapla, matematikle ilgili, riyaziyeye ait.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
saadet: mutluluk.
şaheser: üstün eser, çok üstün değerde ve güzellikteki eser.
şekavet: sıkıntı ve işkence altında kalmak, kötü duruma düşme.
semavat: semalar, gökler.
sübjektif: öznel.
tabakat: tabakalar.
tatmin: doyurma, ihtiyacını karşılama.
tefsir: Kur'ân'ın mana bakımından izahı, açıklaması.
tevhid: Allah'ın bir olduğuna inanma, birleme.
vahdaniyet-i İllâhiye: İllâhî birlik, Allah'ın bir, tek olması.
vesvese: şüphe, kuruntu, kalbe gelen asılsız kötü ve sinsî düşünceler.
vuku: olma, gerçekleşme, meydana gelme.
zerre: en küçük parça, molekül, atom.

Az miktarda bastırılabilen, hiçbir ticarî gaye ve zihniyetle çalışılmayarak bayilere dahi verilmeyen bu eserlerin geliri, mütebakî eserlerin tab'ına hasredilecektir.

Büyük bir titizlik ve hassasiyetle üzerinde durduğumuz mühim bir husus da, Risale-i Nur'un lâıyık ellere geçmesi ve onun hakikî fiyatı olarak en az yirmi beş kişinin istifade etmesinin temin edilmesidir.

Bu manevî tefsir, *Sözler*, *Mektubat*, *Lem'alar*, *Şualar* diye dört büyük kısımdan müteşekkil olup, yekûnu yüz otuz risaledir.

Neşrinde çalışanlar

hakikî: gerçek.
hasr: yalnız bir şeye mahsus kılma, vakfetme.
hassasiyet: hassaslık, dikkatlilik, ihtimamlılık.
husus: mevzu, konu.
istifade: faydalanma, yararlanma.
manevi: manaya ait, maddî olmayan.

mühim: önemli, ehemmiyetli.
mütebaki: geri kalan kısım.
müteşekkil: meydana gelmiş, kurulmuş.
Neşr: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

tab: kitap basma.
tefsir: Kur'an'ın mana bakımından izahı, açıklaması.
temin: sağlama.
ticarî: ticaretle ilgili, ticarete ait.
yekûn: toplam.
zihniyet: kafa yapısı, düşünce şekli.

Konusun Yalnız Hakikattir

Risale-i Nur'da ispat edilmiştir ki, bazen zulüm içinde adalet tecelli eder. Yani, insan bir sebeple, bir haksızlığa, bir zulme maruz kalır, başına bir felâket gelir, hapse de mahkûm olur, zindana da atılır. Bu hüküm bir zulüm olur. Fakat bu vakia, adaletin tecellisine bir vesile olur. Kader-i İlâhî, başka sebepten dolayı cezaya, mahkûmiyete istihkak kesb etmiş olan o kimseyi, bu defa bir zalim eliyle cezaya çarptırır, felâkete düşürür. Bu, adalet-i İlâhiyenin bir nevi tecellisidir.

Ben şimdi düşünüyorum: Yirmi sekiz senedir vilâyet vilâyet, kasaba kasaba dolaştırılıyor, mahkemeden mahkemeye sevk ediliyorum. Bana bu zalimâne işkenceleri yapanların bana affettikleri suç nedir? Dîni, siyasete alet yapmak mı? Fakat niçin bunu tahakkuk ettiremiyorlar? Çünkü, hakikat-i hâlde böyle bir şey yoktur. Bir mahkeme aylarca, senelerce suç bulup da beni mahkûm etmeye uğraşiyor. O bırakıyor, diğer bir mahkeme aynı meseleden dolayı beni tekrar muhakeme altına alıyor. Bir müddet de o uğraşiyor, beni tazyik ediyor, türlü türlü işkencelere maruz kılıyor. O da netice elde edemiyor, bırakıyor. Bu defa bir üçüncüsü yakama yapıyor. Böylece musibetten musibete, felâketten felâkete sürüklenip gidiyorum. Yirmi sekiz sene ömrüm böyle geçti.

adalet-i ilahiye: Allah'ın adaleti.
atıf: bağlamak, yüklemek.
felâket: musibet, büyük dert, bela.
Hakikat: gerçek.
hakikat-i hâl: durumun gerçek yönü, işin aslı.
hüküm: verilen karar.
ispat: doğruyu delillerle gös-

terme.

istihkak: hak etme, hak kazanma, hakkı olma.

Kader-i İlâhî: İlâhî kader, Allah'ın kader kanunu.

kesb: kazanma.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

mahkûmiyet: hüküm giyme, hükümlülük.

maruz: bir şeyin etkisi ve tesiri altında bulunma.

mesele: konu.

müddet: süre, zaman.

muhakeme: bir dava ile ilgili tarafların hakim huzuruna çıkmaları, duruşma.

musibet: felaket, bela.

nevi: çeşit, tür.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-

düzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sevk: gönderme.

tahakkuk: gerçekleşme, delil ile ispat edilme, kesinleşme.

tazyik: zorlama, baskı, sıkıntı verme.

tecelli: belirme, bilinme, görünme.

vakia: olay.

vesile: aracı, vasıta.

vilayet: il.

zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.

zâlimâne: zalimce, zulmedercesine.

zindan: hapishane.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

Bana isnat ettikleri suçun aslı esası olmadığını nihayet kendileri de anladılar. Onlar, bu ithamı kasten mi yaptılar; yoksa bir vehme mi kapıldılar? İster kasit olsun ister vehim olsun, benim böyle bir suçla münasebet ve alâkam olmadığını kemal-i kat'iyetle yakinen ve vicdanen biliyorum! Dini siyasete alet edecek bir adam olmadığını bütün insaf dünyası da biliyor! Hatta beni bu suçla itham edenlerde biliyorlar. O hâlde neden bana bu zulmü yapmakta ısrar edip durdular? Neden ben suçsuz ve masum olduğum hâlde böyle devamlı bir zulme muannit bir işkenceye maruz kaldım? Neden bu musibetlerden kurtulamadım? Bu ahval, adalet-i İlâhiyeye muhalif düşmez mi?

Bir çeyrek asırdır bu suallerin cevaplarını bulamıyordum; üzülüyordum, muztarip oluyordum. Bana zulüm ve işkence yaptıklarının hakikî sebebini şimdi bildim. Ben kemal-i teessürle söylerim ki, benim suçum, hizmet-i Kur'âniyemi maddî manevî terakkiyatıma, kemalâtıma alet yapmış. Şimdi bunu anlıyorum, hissediyorum. Allah'a binlerle şükrediyorum ki; uzun seneler ihtiyarım haricinde olarak, hizmet-i imaniyemi maddî ve manevî kemalât ve terakkiyatıma, azaptan, Cehennemden kurtulmağıma, hatta saadet-i ebediyeme vesile yapmağıma, yahut herhangi bir maksada alet yapmağıma manevî gayet kuvvetli mânialar beni men ediyordu.

Bu derunî hisler ve ilhamlar, beni hayretler içinde bırakıyordu. Herkesin hoşlandığı manevî makamâtı ve uhrevî saadetleri a'mal-i salihâ ile kazanmak ve bu yola

adalet-i ilâhiye: Allah'ın adaleti.
ahval: haller, durumlar.
alâka: ilgi, ilişki, yakınlık.
a'mal-i salihâ: salih ameller, Allah'ın rızasına uygun yapılmış iyi ve hayırlı işler.
asr: yüzyıl.
azap: eziyet, işkence; büyük sıkıntı, şiddetli acı.
derunî: içten, gönülden, kalpten, iç tarafa ait, içle ilgili.
gayet: son derece.
hakikî: gerçek.
haric: dışarı.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur'an hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
hizmet-i Kur'âniye: Kur'an hizmeti.
ihhtiyar: irade, tercih; kendi istek ve arzularına göre hareket etme.
ilham: içe, gönüle doğma, kalbe gelme, gönle doğan şey.
işkence: bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, eziyet.
isnâd: dayandırma, mal etme, bir şeyi bir kimseye ait gösterme.
ittihâm: suç altında bulunma, töhmetli olma.
kasten: bile bile, isteyerek, kasıtlı olarak.
kemalât: kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.
kemal-i kat'iyet: kesinliğin tam oluşu, tam bir kesinlik.
kemal-i teessür: tam bir üzüntü.

maddî: madde ile alâkalı.
makamat: makamlar.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
mâniya: meneden şey, engel, özür, zorluk.
maruz: bir şeyin etkisi ve tesiri altında bulunma.
masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.
men: yasak etme, engelleme, mâni olma.
muannit: inatçı, ayak direyen.
muhallif: zıt, aykırı.
münasebet: ilgi, ilişki, bağ.
musibet: felaket, bela.
muzdarip: ızdırabı, sıkıntısı olan, ızdırap çeken, çırpınıp duran, sıkıntılı.
nihayet: en sonunda.
saadet: mutluluk.
saadet-i ebediye: sonu olmayan, sonsuz mutluluk.
sual: soru.
şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile

Allah'ı hamd etme.
terakkiyat: ilerlemeler, gelişmeler, yükselişler.
uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.
vehim: zan, şüphe, yanlış ve esassız düşünce.
vesile: aracı, vasıta.
vicdanen: vicdanca, vicdan bakımından, içten, yürekten.
yakinen: yakın olarak, şüpheye düşmeden bilme.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

mütevccih olmak, hem meşru hakkı olduğu, hem de hiç kimseye hiçbir zararı bulunmadığı hâlde, ben ruhen ve kalben men ediliyordum. Rıza-i İllâhiden başka, fitrî vazife-i ilmiyenin sevkiyle, yalnız ve yalnız imana hizmet hususu bana gösterildi. Çünkü, şimdi bu zamanda, hiçbir şeye alet ve tâbi olmayan ve her gayenin fevkinde olan hakaik-ı imaniyeyi fitrî ubudiyetle bilmeyenlere ve bilmek ihtiyacında olanlara tesirli bir surette bildirmek, bu keşmekeş dünyasında imanı kurtaracak ve muannitlere kat'î kanaat verecek bir tarzda, yani hiçbir şeye alet olmayacak bir tarzda, bir Kur'ân dersi vermek lâzımdır ki, küfr-i mutlakı ve mütemerrit ve inatçı dalâleti kırsın; herkese kat'î kanaat verebilsin.

Bu kanaat de, bu zamanda, bu şerait dahilinde, dinin hiçbir şahsî, uhrevî ve dünyevî, maddî ve manevî bir şeye alet edilmediğini bilmekle husule gelebilir. Yoksa, komitecilik ve cemiyetçilikten tevellüt eden dehşetli dinsizlik şahsiyet-i maneviyesine karşı çıkan bir şahıs, en büyük manevî bir mertebede bulunsa, yine vesveseleri bütün bütün izale edemez. Çünkü, imana girmek isteyen muannidin nefsi ve enesi diyebilir ki, "O şahıs, dehasıyla, harika makamıyla bizi kandırdı." Böyle der ve içinde şüphesi kalır.

Allah'a binlerce şükürler olsun ki, yirmi sekiz senedir dini siyasete alet ittihamı altında, Kader-i İllâhî ihtiyarım haricinde dini hiçbir şahsî şeye alet etmemek için beşerin zalimâne eliyle mahz-ı adalet olarak beni tokatlıyor, ikaz ediyor. "Sakin," diyor, "iman hakikatini kendi şahsına

beşer: insan, insanlık.
cemiyet: topluluk, birlik.
dahl: iç, içerisi.
dalâlet: iman ve İslamiyetten ayrılmak, azmak.
deha: olağanüstü zeka sahibi olma.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
dünyevî: dünyaya ait.
ene: ben, benlik.
fevkinde: üstünde.
fitrî: tabii, yaratılıştaki, doğuştan olan.
hakaik-ı imaniye: imana ait

hakikatler, imanı gerçekler.
hariç: dışarı.
hârîka: olağanüstü.
husûl: olma, meydana gelme.
ihitiyar: irade, tercih; kendi istek ve arzularına göre hareket etme.
iman: inanç, itikat.
ittiham: suç altında bulunma, töhmetli olma.
izale: giderme, ortadan kaldırma.
Kader-i İllâhî: İllâhî kader, Allah'ın kader kanunu.

kalben: kalp ile, kalpten.
kanaat: inanma, görüş, fikir.
kat'i: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
keşmekeş: karışık olma durumu, karışıklık.
komite: kötü bir maksat için toplanmış topluluk, cemiyet.
küfr-i mutlak: mutlak küfür, hiç bir imanı hükmü, delili kabul etmeme, kesin ve tam bir inkar.
maddî: madde ile alakalı, cismani.

mahz-ı adalet: gerçek adalet, adaletin tâ kendisi, adaletin aslı.
makam: yer, mevki.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
men: yasak etme, engelleme.
mertebe: derece, basamak.
meşru: şeriata uygun, şeriatin müsaade ettiği şey.
muannit: inatçı, ayak direyen.
mütemerrit: temerrüt eden, inatçı, kötü fiilinde inatlaşan.
mütevccih: bir cihete dönen, yönelen.
nefs: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.
Rıza-yı İllâhî: Allah'ın rızası, hoşnutluğu.
ruhen: ruh bakımından, ruh yönünden, ruh olarak.
şahsî: şahsa, kişiye ait, hususî.
şahsiyet-i maneviye: manevî şahsiyet, manevî kişilik.
şerait: şartlar.
sevk: yöneltme.
şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnuluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah'ı hamd etme.
suret: biçim, şekil, tarz.
tâbi: boyun eğen, uyan, itaat eden.
tarz: biçim, şekil.
tevellüt: doğma, doğum.
ubudiyet: kulluk.
uhrevî: ahirete dair, ahirete ait.
vazife-i ilmiye: ilimle uğraşma görevi.
vesvese: şüphe, kuruntu, kalbe gelen asılsız kötü ve sinsî düşünce.
zâlimâne: zalimce, zulmedercesine.

alet yapma. Tâ ki, imana muhtaç olanlar anlasınlar ki, yalnız hakikat konuşuyor. Nefsin evhamı, şeytanın desiseleri kalmasın, sussun.”

İşte Nur Risalelerinin, büyük denizlerin büyük dalgaları gibi, gönüller üzerinde husule getirdiği heyecanın kalplerde ve ruhlarda yaptığı tesirin sırrı budur, başka bir şey değil. Risale-i Nur'un bahsettiği hakikatlerin aynını binlerce âlimler, yüz binlerce kitaplar daha belîğâne neşrettikleri hâlde, yine küfr-i mutlakı durduramıyorlar. Küfr-i mutlakla mücadelede, bu kadar ağır şerait altında, Risale-i Nur bir derece muvaffak oluyorsa, bunun sırrı işte budur. Said yoktur. Said'in kudret ve ehliyeti de yoktur. Konuşan yalnız hakikattir, hakikat-i imaniyedir.

Madem ki, nur-i hakikat, imana muhtaç gönüllerde tesirini yapıyor; bir Said değil, bin Said feda olsun. Yirmi sekiz sene çektiğim eza ve cefalar, maruz kaldığım işkençeler, katlandığım musibetler hep helâl olsun. Bana zulmedenlerin, beni kasaba kasaba dolaştıranlara, hakaret edenlere, türlü türlü ithamlarla mahkûm etmek isteyenlere, zindanlarda bana yer hazırlayanlara hepsine hakkımı helâl ettim.

Âdil kadere de derim ki: Ben, senin bu şefkatli tokatlarına müstahak idim. Yoksa, herkes gibi gayet meşru ve zararsız olan bir yol tutarak şahsımı düşünseydim, maddî, manevî füyuzat hislerimi feda etmeseydim iman hizmetinde bu büyük manevî kuvveti kaybedecektim. Ben, maddî ve manevî her şeyimi feda ettim, her musibete

Âdil: adaletli olan, doğruluk gösteren.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.

belîğâne: belîğcesine, düzgün ve fasih olarak, belâgatlı olana yarasır tarzda.

cefa: eziyet, sıkıntı, zulüm.

desise: hile, oyun, aldatmaca.

ehliyet: salâhiyet, yetki.

evham: vehimler, zanlar, kuruntular.

eza: eziyet, incitme, can yakma.

fedâ: uğruna verme, kurban olma.

füyuzat: feyizler, manevî bolluk ve bereketler, inayetler.

gayet: son derece.

hakaret: saygı göstermeme, alçak görme, aşağılama.

hakikat: gerçek, esas.

hakikat-ı imaniye: imana ait olan gerçek.

husûl: olma, meydana gelme.

iman: inanç, itikat.

ittihâm: suç altında bulunma, töhmetli olma.

kader: ilahî hüküm; Cenab-ı Hakk'ın takdir ve tayin etmesi.

kudret: güç, kuvvet, iktidar.

Küfr-i mutlak: mutlak küfür, hiç bir imanî hükmü, delili kabul etmeme, kesin ve tam bir inkar.

maddî: madde ile alakalı, cismanî.

Madem: ...den dolayı, böyle ise.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

maruz: bir şeyin etkisi ve tesiri altında bulunma.

meşru: şeriata uygun, şeriatın müsaade ettiği şey.

mücadele: bir gayeye ulaşmak için gösterilen ferdi veya

toplula çaba.

musibet: felaket, bela.

müstahak: hak eden, hak etmiş.

muvaffak: başarmış, başarılı.

Nefs: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.

neşr: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.

nur-i hakikat: hakikat nuru, gerçeğin aydınlığı.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-diüzzaman Said Nursî'nin

eserlerinin adı.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevmek, içten ve karşılıksız merhamet.

şerait: şartlar.

sır: gizli hakikat, bir şeyin dikkat ve tecrübe ile anlaşılacak ince yanı.

zindan: hapisane.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

katlandım, her işkenceye sabrettim. Bu sayede, hakikat-i imaniye her tarafa yayıldı. Bu sayede, Nur mekteb-i irfanının yüz binlerce, belki de milyonlarca talebeleri yetişti. Artık bu yolda, hizmet-i imaniyede onlar devam edeceklerdir. Ve benim maddî ve manevî herşeyden feragat mesleğimden ayrılmayacaklardır. Yalnız ve yalnız Allah rızası için çalışacaklardır.

Bize işkence edenler bilmeyerek, kader-i İllâhînin sırlarına, derin tecellilerine akıl erdiremeyerek, bizim davamıza hakikat-i imaniyenin inkişafına hizmet ettiler. Bizim vazifemiz, onlar için yalnız hidayet temennisinden ibarettir. Ben çok hastayım. Ne yazmaya, ne söylemeye takatim kalmadı. Belki de bunlar son sözlerim olur. Medresetüzzehra'nın Risale-i Nur Talebeleri bu vasiyetimi unutmasınlar.

Said Nursî

ferâgat: hakkından isteyerek vazgeçme.

hakikat-ı imaniye: imana ait olan gerçek.

hidayet: doğru inanç ve yayaş üzere olmak.

hizmet-i imaniye: imana ait hizmet, iman ve Kur'ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.

ibaret: meydana gelen, oluşan.

inkışaf: ortaya çıkma, geliş-

me.

ışkence: bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, eziyet.

kader-i İllâhî: İllâhî kader, Allah'ın kader kanunu.

maddî: madde ile alakalı, cismanî.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

Medresetüzzehra: Bediüzzaman'ın doğuda (Van) yapılmasını idarecilere teklif ettiği, fen ilimleriyle din ilimlerinin birlikte okutulmasını düşün-

düğü üniversite.

mekteb-i irfan: ilim ve irfan okulu, irfan yuvası.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

rıza: razı olma, hoşnutluk.

sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.

sır: gizli hakikat, bir şeyin dikkat ve tecrübe ile anlaşılan en ince yanı.

takat: bir şeyi yapabilme, başarabilme gücü, güç, kuvvet,

derman.

talebe: öğrenci.

tecelli: belirme, bilinme, görünme.

temenni: olmasını veya olmamasını isteme; dilek, istek, arzu.

vasiyet: bir kimsenin öldükten sonra yapılmasını istediği şeyler için, sağlığında verdiği emir ve ısmarlama.

vazife: görev.

İSLÂMİYET DÜŞMANLARININ YAPTIKLARI TAARRUZ VE HİLÂF-I HAKİKAT MENFİ PROPAGANDALARINA MUKABİL ÜNİVERSİTE NUR TALEBELERİNİN BİR AÇIKLAMASIDIR

Aziz, sıddık kardeşlerimiz,

İmtihan ve gazanız geçmiş olsun der, sizi tebrik ederiz. Risale-i Nur'un tahkikî iman dersleriyle iman mertebelerinde terakki ve teâlî edip kuvvetli imanı elden eden Nur Talebeleri için öyle taarruzlar, bir cihetten, bir imtihanıdır ve kömürle elması tefrik eden bir mihenktir. Nur Talebeleri için, Allah'a iman, Peygambere ittiba ve Kur'ân-ı Kerîm'le amelden dolayı hapisler, bir Medrese-i Yusufiyedir, zulüm ve işkenceler birer kamçı, birer perçindir. Kader-i İlâhî bize o hücumlarla işaret veriyor ki: "Haydi durma, çalış!" Kur'ân ve iman hizmeti uğrunda mahkemelerde konuşmak, Nur Talebelerince, bir dostu ile sohbet etmektir; karakollara götürülüp getirilmek, çarşı pazara gidip gelmekten farksızdır; kelepçeler, dinî cihad-ı ekberin birer altın bileziğidirler; beşerin zulmen mahkûm etmesi ise, hakikatte Hakkın beraat vereceğine bir delildir. Bütün öyle işkence ve zulümler, Nur Talebeleri için birer şeref madalyasıdır. Ne mutlu ki; otuz seneden beri, Nur Talebeleri ağabeylerimiz bu nimetlere mazhar olmuşlar. Maalesef bizlere ki, bizler bu şereflere nail olamadık ve olamayacağız da. Zira, bunları kazandıran devir kapanmak üzeredir.

amel: fiil, iş.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.

beraat: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma.

beşer: insan, insanlık.

cihad-ı ekber: en büyük cihat, nefis ile mücadele.

cihet: yön.

delil: bir davayı ispata yarayan şey, burhan.

elmas: çok kıymetli bir mücevher.

hakikat: gerçek, esas.

hilâf-ı hakikat: gerçeğe ve hakikate zıt, aykırı.

hücum: saldırma.

iman: inanma, itikat.

imtihan: deneme, sinama; Allah'ın çeşitli şekillerde kullarını denemesi.

işkence: bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, eziyet.

ittiba: tabi olma, uyma, itaat etme.

Kader-i İlâhî: İlâhî kader, Allah'ın kader kanunu.

Kur'ân-ı Kerîm: Kur'ân; Hz. Muhammed'e vahiy ile indirilen en son İlâhî kitap.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

mazhar: nail olma, şereflenme.

medrese-i Yusufiye: Yusuf'un medresesi, Hz. Yusuf'un (a.s.) iftira, haksızlık ve zulüm ile hapiste kalmasından kinaye olarak, iman ve Kur'ân'a hizmetinden dolayı

tevkif edilenlerin hapsedildiği yer manasında, hapisane.

menfi: olumsuz, müspet olmayan.

mihenk: bir insanın kıymetini, ahlakını anlamaya yarayan vasıta, ölçü.

mukabil: karşılık.

nail: kavuşan, ulaşan, eren.

nimet: lütuf, ihsan, bağış.

Peygamber: Allah tarafından haber getirerek İlâhî emir ve yasakları insanlara tebliğ eden elçi, nebi.

Propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacıyla güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

şeref: onur, haysiyet.

sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen.

taarruz: saldırma, satışma, ilişme.

tahkiki: araştırma ve inceleme ile ilgili, inandığı şeylerin aslını, esasını bilerek inanma.

talibe: öğrenci.

teâlî: yükselme, yücelme, çok yüce olma.

tefrik: birbirinden ayırma, ayırma tutma.

terakki: yükselme, ilerleme.

zulmen: zulümle, haksızlıkla, zulmederek.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

Risale-i Nur, bu vatan ve millete emniyet ve asayişini temin eden ve kalplere birer yasakçı bırakan imanî bir eserdir. İslâmiyet düşmanlarının tahrikâtıyla olan müteaddit mahkemelerde *Risale-i Nur*'a beraatler verilmiş; Temyiz Mahkemesi ittifakla beraat kararını tasdik ederek, *Risale-i Nur* davası kazıye-i muhkeme hâlini almıştır. Yirmi beş mahkeme de, “*Risale-i Nur*'da suç bulamıyoruz” diye karar vermiştir. Otuz seneden beri yüz binlerce *Nur* Talebelerinin bir tek vukuatı görülmemiştir. Bunun için, *Risale-i Nur*'un neşrine mâni olmaya çalışanlar, emniyet ve asayişin düşmanı ve vatan ve millet haini anarşistlerin hesâbına bilerek veya bilmeyerek çalışanlardır. *Risale-i Nur*'a ilişen hükûmet değildir; çünkü, emniyet ve zabıta anlamış ki, Bediüzzaman ve *Nur* Talebelerinde siyasi bir gaye yoktur. Bunların meşguliyeti, sadece iman ve İslâmiyettir. İşte o gizli din düşmanlarının taarruzları karşısında *Nur* Talebeleri *Risale-i Nur*'daki tahkikî iman derslerinin verdiği iman kuvvetiyle, metin, salâbetli ve mağlûp edilmez bir hizbül-Kur'ân ve fethedilmez bir kal'a halindedirler. Din düşmanları tarafından hücumlar oldukça, *Nur* Talebelerinin *Risale-i Nur*'a ve Üstatlarına olan sadâkat ve sebat ve faaliyetleri ziyadeleşir, perçinleşir. Bir talebesi, Üstadımıza şöyle yazmış:

“Ey benim aziz kahraman Üstadım! Muarızlarımız arttıkça kuvvetimiz çoğalıyor; Rabb-i Rahîm'imize hadsiz şükürler olsun.”

Evet, o bir zamanlar ki, karanlıklı, zulümatlı ve eşedd-i zulüm ve istibdat-ı mutlak devrinde, herkes susturulmuş;

anarşist: hiç bir düzen ve otorite tanımayan, karşılıklı ve bozgunculuktan yana olan.
asayiş: emniyet, kanun ve nizam hakimiyyetin sağlanması.
aziz: izzetli, muhterem, saygın.
beraat: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma.
emniyet: güvenlik, kanun ve nizam hakimiyyetinin sağlanması.

eşedd-i zulüm: zulmün en şiddetlisi.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hain: hiyanet eden, arkadan vuran.
hizbül-Kur'ân: Kur'an hizmetkârı, Kur'an taraftarı.
hücum: saldırma.
iman: inanç, itikat.
imani: imana dair olan, imana ilgili.
istibdat-ı mutlak: hiç bir hak ve hürriyeti tanımayan tam baskı, tam diktatörlük.

ittifak: birleşme, fikir birliği etme.
kal'a: büyük hisar.
kazıye-i muhkeme: tam, sağlam hüküm; temyiz tasdikinden geçmiş, değişmez hâlde gelmiş mahkeme kararı.
mağlup: yenilme, kendisine galip gelinmiş.
mâni: engel.
meşguliyet: uğraşılacak ve meşgul olunan şey.
metin: sağlam ve dayanıklı; kolaylıkla sarsılmayan, telaşa

düşmeyen ve korkuya kapılmayan.
Muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.
müteaddit: çeşitli, bir çok.
nesr: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.
Rabb-i Rahîm: şefkat ve merhamet sahibi olan Cenab-ı Hak.
Risale-i Nur: *Nur* Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sadâkat: bağlılık, doğruluk.
salâbet: Metanet, manevî kuvvet, dayanma, sebat.
sebat: sözünde durma, kararlı olma, azimlilik.
siyasi: siyasetle ilgili, siyasete ait.
şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah'ı hamd etme.
taarruz: saldırma, satışma, ilişme.
tahkikî: araştırma ve inceleme ile ilgili, inandığı şeylerin aslını, esasını bilerek inanma.
tahrikat: tahrikler.
Talebe: öğrenci.
talibe: öğrenci.
tasdik: bir şeyin veya kimsenin doğruluğuna kesin olarak hükmetme.
temin: sağlama.
Temyiz: bir davanın kararının bir üst mahkeme tarafından tekrar incelenmesi.
vukuat: vuku bulan şeyler, hadiseler, olaylar.
zabıta: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.
ziyade: Artma, çoğalma.
zulümat: karanlıklar, dinsizlik, zulüm ve küfür.

fakat tek bir kimse susmamış ve susturulamamış. Bu yekta ve nadir kimse olan Bediüzzaman'ın talebeleri de mağlûp edilememişlerdir.

Nur Talebeleri, evvelâ kendi imanlarını kurtarmak, bununla beraber din kardeşlerinin de imanlarını kurtarmak için Kur'ân-ı Hakîm'in yüksek ve parlak bir tefsiri olan Risale-i Nur'u okumuşlar ve okutmuşlardır. İmanlarını kurtarmaya çalıştıkları ve rıza-i İllâhî için Kur'ân'a ve imana Risale-i Nur'la hizmet ettikleri sırada maruz kaldıkları hücum ve taarruzlara hiç ehemmiyet vermeyerek, o gizli din düşmanlarının tasallutlarını, saldırılarını kendileri için iman ve Kur'ân hesabına bir kamçı ve bir teşvikçi hükmüne geçtiğine kanaat getirmişlerdir. Otuz senelik bu nevi hâdisatın ve bu nevi tesiratın neticeleri, bu millet-i İslâmiye muvacehesinde meydandadır.

İşte, Risale-i Nur'un yeni ve müştak talebeleri olan kardeşlerimiz, sizler de böyle bir Üstadın ve böyle bir eserin talebeleri olduğunuzdan, sizlerin de bu semerelere ve meyvelere mazhar olup, Nurlara daha ziyade sarılarak, hararet ve iştiyakınız daha fazla ziyadeleşmiş olarak, Nurları sebat ve sadâkatle okumak derecesine nail olacağınızdan, hem sizleri ruhucanımızla tebrik ediyoruz, hem sizlere binler selâm ve dualar edip, dualarınızı bekliyoruz.

Nurlara olan taarruzların bir zararı olsa, yirmi faydası vardır. Elbette, yirmi kazanca karşı bir zarar, hiç hükmündedir. Taarruzlar ancak ve ancak Nurun neşriyat ve

dua: Allah'a yalvarma, niyaz.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
hâdisat: hadiseler, olaylar.
hararet: ateşlilik, coşkunculuk, heyecanlılık.
hücum: saldırma.
hükmüne: yerine, değerine.
iman: inanç, itikat.

iştiyak: aşırı isteme, çok fazla arzu etme.
kanaat: inanma, görüş, fikir.
Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.
mağlûp: yenilme, kendisine galip gelinmiş.
maruz: bir şeyin etkisi ve tesiri altında bulunma.
mazhar: nail olma, şereflenme.
millet-i İslâmiye: İslâm milleti.

muvâcehe: ön, karşı.
nail: kavuşan, ulaşan, eren.
nevi: çeşit, tür.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
rıza-i ilâhî: Allah'ın rızası, hoşnutluğu.
ruhucan: ruh ve can; ruh ve canla.
sadâkat: bağlılık, doğruluk.
sebat: sözünde durma, kararlı olma, azimlilik.
selâm: barış, rahatlık, sela-

met ve esenlik dileme.
semere: meyve, güzel netice.
taarruz: saldırma, sataşma, ilişme.
talebeler: öğrenci.
tasallut: birini rahatsız etme, musallat olma, hükmü altına alma.
tefsir: Kur'ân'ın mana bakımından izahı, açıklaması.
tesirat: etkiler, tesirler.
yekta: eşsiz, benzersiz.
ziyade: Artma, çoğalma.

fütuhâtının genişlemesine, inkişafına sebeptir ve millet-i İslâmiye nazarında itimat ve emniyet kazanmasına medardır.

Risale-i Nur'un Anadolu genişliğinde ve âlem-i İslâm vüs'atinde ve Avrupa ve Amerika çapındaki maddî ve manevî tesirat ve fütuhâtına ve neşriyatına şahit olan İslâmiyet düşmanları, yine bazı taarruzlar yapmışlar. Aldığımız haberlere göre, bu taarruzlardan sonra, hususan Şark vilâyetlerinde, eskisine nazaran Nurun fütuhâtı on gün içinde on misli fazlalaşmış. Hem, böylelikle, halkın nazar-ı dikkati Risale-i Nur'a ve Üstadımıza çevrilmiş; uyuyanlar uyanmış, tembeller harekete gelmiş, ihtiyatsızlar ihtiyata muvaffak olmuşlardır. Bu acı taarruzlar gelip geçici olmakla beraber, sırf bir korku ve evham yaymak kastıyla yapılan vesileler ve desiseli manevralardır. Ahmak din düşmanları, güya Nur Talebelerini korkutmak sevdasıyla, resmî kimseleri aldatıp tahrik ve alet etmeye çalışıyorlar. Acaba o gafiller bilmiyorlar mı ki, bizler Nurun talebeleriyiz. Dinsizlerin, masonların, komünistlerin mahiyeti gayet derecede zayıftır. Zahiren kuvvetli gibi görünmeleri, serseri bir çocuğun bir haneyi bir kibritle mahvetmesi gibi, tahribâtla iş görmelerindedir.

Evet, onlar son derece zayıftırlar; çünkü, bir serçe kuşu kadar iktidarı olmayan kendi varlıklarına güvenirlere. Hem, son derece zillet, meskenet ve aşağılık içindedirler; çünkü, insanlara kul köle olup onlara müraîlik, riyakârlık ve dalkavukluk ediyorlar. Ehl-i iman ise, hususan tahkikî iman ile imanını inkişaf edenler, kavidirler, muazzezdirler.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
dalkavuk: kendisine çıkar ve yarar sağlayacak olan kimselere aşırı saygı ve hayranlık göstererek yaranmak isteyen kimse.
desise: hile, oyun, aldatmaca.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
emniyet: güvenlik, kanun ve nizam hakimiyetinin sağlanması.
evham: vehimler, zanlar, ku-

runtular.
fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.
gafil: gaflette bulunan, endişesiz, nefisine uyarak Allah'ın emirlerini unutan.
gayet: son derece.
güya: sanki.
hane: ev.
hususan: bilhassa, özellikle.
hükümünde: değerinde, yerinde.
ihtiyat: uzak görüşlü olma, geleceği düşünerek tedbirli

hareket etme.
iktidar: güç yetme, bir işi gerçekleştirmek için gereken kuvvet.
inkışaf: ortaya çıkma, gelişme.
itimat: dayanma, güvenme.
komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.
maddî: madde ile alakalı, cismani.

mahiyet: bir şeyin aslı, esası, tabiatı, niteliği.
mahv: yok etme, ortadan kaldırma, bitme.
manevi: manaya ait, maddî olmayan.
manevra: hile, oyun, düzen, dolap.
mason: dünyevi maksatlarla kurulmuş, sıkı bir dayanışmayı esas alan komitacı teşkilâtın mensubu.
medar: sebep, vesile.
meskenet: fakirlik, yoksulluk.
millet-i İslâmiye: İslâm milleti.
misil: kat; eş.
muazzez: çok aziz, izzet sahibi, saygı uyandıran.
muvaffak: başarmış, başarılı.
mürâi: riyakâr, iki yüzlü, başkalarına gösteriş olsun diye hareket eden.
nazar: bakış, nezdinde.
nazaran: nispeten, kıyaslayarak, göre.
nazar-ı dikkat: dikkatli bakma, dikkatli bakış.
neşriyat: yayınlar.
resmî: devlet adına olan.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
riyakâr: riya eden, iki yüzlü, sahtekâr.
Şark: Doğu bölgeleri, Doğu Anadolu.
serseri: gayesiz, hedefsiz, öteden beri başıboş olan.
taarruz: saldıрма, satışma, ilişme.
tahkikî: araştırma ve inceleme ile ilgili, inandığı şeylerin aslını, esasını bilerek inanma.
tahribat: tahripler, yıkip bozma.
tahrik: bir kimseyi kötü bir iş yapması için ileri sürme, kıskırtma.
talebe: öğrenci.
tesirat: etkiler, tesirler.
vesile: aracı, vasıta.
vilâyet: il.
vüs'at: genişlik.
zahiren: görünüşte.
zillet: hor ve hakir görülme, alçalma.

Onların herbiri bir abd-i aziz ve bir abd-i küllîdirler; çünkü onlar, bir Kadîr-i Zülcelâl'e ve bir Hakîm-i Zülkema'l'e ve bir Hâlık-ı Kâinat'a ve bir ¹ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ 'a ve bir ² وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ 'e ibadet ederler, kulluk ederler, Ona intisap ederler; hem istinat ederler.

Bu gizli din düşmanları ve münafıklar çoktandır anladılar ki, Nur Talebelerinin kefenleri boyunlarındadır. Onları Risale-i Nur'dan ve Üstatlarından ayırmak kabil değildir. Bunun için, şeytanî plânlarını, desiselerini değiştirdiler. "Bir zayıf damarlarından veya safiyetlerinden istifade ederiz" fikriyle, aldatmak yolunu tuttular. O münafıklar veya o münafıkların adamları veya adamlarına aldandırmış olanlar, dost suretine girerek, bazen da talebe şekline girerek, derler ve dedirtirler ki: "Bu da İslâmiyete hizmettir, bu da onlarla mücadeledir. Şu malûmatı elde edersen, Risale-i Nur'a daha iyi hizmet edersin. Bu da büyük eserdir" gibi birtakım kandırışlarla, sırf o Nur Talebesinin Nurlarla olan meşguliyet ve hizmetini yavaş yavaş azaltmakla ve başka şeylere nazarını çevirip, nihayet Risale-i Nur'a çalışmaya vakit bırakmamak gibi tuzaklara düşürmeye çalışıyorlar. Veyahut da, maaş, servet, mevki, şöhret gibi şeylerle aldatmaya veya korkutmakla hizmetten vazgeçirmeye gayret ediyorlar. Risale-i Nur, dikkatle okuyan kimseye öyle bir fikrî, ruhî, kalbî intibah ve uyanıklık veriyor ki; bütün böyle aldatmalar, bizi Risale-i Nur'a şiddetle sevk ve teşvik ve o desso münafıkların

abd-i aziz: izzetli kul; Allah'tan başkasına müracaat etmeyen ve minnet duymayan kul.

abd-i küllî: bütün yaratılmışların ibadet ve tesbihatlarını kendi şahsında temsil edebilen kul.

dalkavuk: kendisine çıkar ve yarar sağlayacak olan kimselere aşırı saygı ve hayranlık gösterek yaranmak isteyen kimse.

desise: hile, oyun, aldatmaca.

dessas: desise eden, aldatıcı, oyuncu, hileci.

ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.

fikrî: fikir cinsinden, fikirle alakalı, fikre ait.

Hakîm-i Zülkema'l: kema'l sahibi, her şeyi faydalı ve hikmetli yaratan, Allah.

Hâlık-ı Kâinat: kâinatın ve onun içinde olan her şeyin yaratıcısı, Allah.

hususan: bilhassa, özellikle.

iman: inanç, itikat.

inkışaf: ortaya çıkma, gelişme.

intibâh: uyanıklık.

intisap: mensup olma, bağlanma, girme.

istifade: faydalanma, yararlanma.

istinat: dayanma, güvenme.

kabil: mümkün, ihtimal dairesinde.

Kadîr-i Zülcelâl: sonsuz büyüklük, haşmet ve kudret sahibi, Allah.

kalbî: kalple ilgili, kalbe ait.

kavi: kuvvetli, güçlü.

kefen: gömülmeden önce ölü'nün sarıldığı beyaz bez, kefen.

malûmat: bilgiler, bilinen şeyler.

meşguliyet: meşgul olma, bir iş

1. Göklerin ve yerin Rabbi. (Zuhruf Suresi: 82; Duhan Suresi: 7.)

2. O her şeye kadirdir. (Rum Suresi: 50; Şûra Suresi: 9, v.d.)

yapma.

mevki: yer, makam.

muazzez: çok aziz, izzet sahibi, saygı uyandıran.

mücadele: savaşıma, çatışma, kavga.

münafık: nifak sokan, arabozcu; kalbinde küfrü gizlediği halde Müslüman görünen.

mürâi: riyakâr, iki yüzlü, baş-

kalanna gösteriş olsun diye hareket eden.

nazar: bakış, dikkat.

nihayet: en sonunda.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

riyakâr: riya eden, iki yüzlü, sahtekâr.

ruhi: ruha ait, ruhla ilgili.

safiyet: saflık, halislik, temizlik.

sevk: yöneltme.

şeytani: şeytana ait, şeytana has, şeytanla ilgili.

suret: biçim, tarz, görünüş.

tahkikî: araştırma ve inceleme ile ilgili, inandığı şeylerin aslını, esasını bilerek inanma.

talebe: öğrenci.

maksatlarının tam aksine olarak bir tesir ve bir netice hasıl ediyor. Fesübhanallah! Hatta öyle Nur Talebeleri meydana gelmektedir ki, asıl halis niyet ve kudsi gayeden sonra —bir sebep olarak da— münafıkların mezkûr plânlarının inadına, rağmına, dünyayı terk edip kendini Risale-i Nur'a vakfediyor ve Üstadımızın dediği gibi, diyorlar: “Zaman, İslâmiyet fedaîsi olmak zamanıdır.”

1 الْحَمْدُ لِلَّهِ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي

Bizim hizmet-i imaniyeye nazaran cam parçaları hükümündeki siyasetle alâkamız yoktur. Diyanet Riyaseti ehl-i vukuf raporunda, “Risale-i Nur kitaplarında siyaseti alâkadar eden mevzûlar yoktur” demiştir. Hatta, o zaman, yine Afyon savcısı da iddianamesinde, “Bediüzzaman ve talebelerinin faaliyeti siyasi değildir” diye hükmetmiştir.

Evet, Risale-i Nur Şakirtlerinin meşgul olduğu vazife, en muazzam olan mesail-i dünyeviyeden daha büyüktür. Siyasetle uğraşmaya vaktimiz yoktur. Yüz elimiz de olsa, ancak Nura kâfi gelir. Amerika, İngiliz kadar servetimiz de olsa, yine imanı kurtarmak davasına hasredeceğiz. Hem, birtakım siyasi işlerle veya birtakım batıl cereyanlarla ve fikirlerle uğraşmaya zamanımız yoktur. Ömrümüz kısadır, vaktimiz dardır. Üstadımızın dediği gibi, “Fena şeylerle meşguliyet fena tesir eder, fena iz bırakır.” Hususan böyle bir asırda, “Batılı, iyice tasvir etmek, safi zihinleri idlâldir.” Evet menfilikleri öğrenerek mücadele

de.

hususan: bilhassa, özellikle.

iddianame: iddia yazısı, savcının bir dava konusundaki iddialarını toplamış olduğu, isnat ettiği suç ve delilleri de içine alan yazısı.

idlâl: dalâlete düşürme, doğru yoldan çıkarma, saptırma, azdırma.

iman: inanç, itikat.

kâfi: yeter, elverir.

kudsi: mukaddes, yüce.

menfi: olumsuz, müspet olmayan.

mesail-i dünyeviyeye: dünyaya ait meseleler, konular.

meşguliyet: uğraşılan ve meşgul olunan şey.

mevzu: konu.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

muazzam: çok büyük, ulu, yüce.

mücadele: savaşma, çatışma, kavga.

münafık: nifak sokan, arabozucu; kalbinde küfrü gizlediği halde Müslüman görünen.

nazaran: nispeten, kıyaslayarak, göre.

rağmına: ona rağmen, inadına, ziddına.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

safi: samimî, hâlis, saf.

şakirt: talebe, öğrenci.

sevk: yöneltme.

siyasi: siyasetle ilgili, siyasete ait.

talebeye: öğrenci.

tasvir: bir şeyi yazıyla veya başka ifade tarzlarıyla anlatma.

tesir: etki.

vakf: bağışlamak.

vazife: görev.

1. Rabbimin lütfundan dolayı Allah'a hamd olsun. (Metnin “Elhamdülillâh” kısmı birçok ayette geçmektedir. Sonraki kısım ise Neml Suresinin 40. ayetidir.)

alâka: ilgi, ilişki, bağ.

alâkadar: ilgili, ilişki.

asır: yüzyıl.

batıl: boş ve manasız olan, gerçeğe uymayan, doğru ve haklı olmayan.

cerayan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.

dessas: desise eden, aldatıcı, oyuncu, hileci.

Diyanet Riyaseti: Diyanet İş-

leri Başkanlığı.

ehl-i vukuf: hâkimler.

fedaî: canını esirgemeyen, mühim bir maksat uğruna canını vermeye hazır bulunan.

fesübhanallah: Allah'ı her türlü kusur, ayıp ve eksiklerden tenzih ederim” manasındadır. Şaşkınlığı anlatmak için kullanılır.

halis: samimî, her amelini

yalnız Allah rızası için işleyen.

hâsıl: meydana gelme, ortaya çıkma.

hasr: yalnız bir şeye mahsus kılma, vakfetme.

hizmet-i imaniye: iman ve Kur'an hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.

hükmetme: karar vermek.

hükümünde: değerinde, yerin-

edeceğim gibi saf bir niyetle başlayıp, menfi şeylerle meşgul ola ola, dinî bağları ve dinî salâbet ve sadâkati eski hâline nazaran gevşemiş olanlar olmuştur.

Risale-i Nur, nuru yerleştirerek zulmeti izale ediyor, yok ediyor; iyiyi öğreterek, fenayı fark ve tefrik ettiriyor ve vazgeçiriyor; hakikati ders vermekle, batıldan kurtarıyor ve batıldan mahfuz kılıyor.

Hülâsa-i kelâm: Biz, ancak Nurlarla meşgulüz. Biz mücevherat-ı Kur'âniye ile iştiğal ediyoruz. Bizler, Kur'ân'ın kâinat vüs'atindeki elmas gibi hakikatlerine çalışıyoruz. Bizler, ancak bâkiye hizmet ediyoruz. Bizler, fânî şeylere emek sarf etmeyiz. Bizim, Risale-i Nur'la olan hizmet-i imaniyemiz, başka şeylerle iştiğalimize ihtiyaç bırakmıyor, her şeye kâfi geliyor.

Elhasıl, Üstadımız Bediüzzaman'la ve Risale-i Nur'la mücadele eden insafsız gizli din düşmanları, acz-i mutlakla ebede kadar mağlûbiyettedirler. Bediüzzaman ve Risale-i Nur ise, ebediyen muzaffer ve muvaffaktır. Şahsı çürütmeye çalışmakla Risale-i Nur çürütülemez. Zira, Risale-i Nur, bizatihî hüccet ve bürhandır. Onu ve onun müellifini çürütmeye çalışanlar, çürümeye mahkûm olmuşlardır. Numunesi, tarih muvacehesinde meydandadır; ve hem de çürüyeceklerdir. Risale-i Nur'daki yüksek hakikat, Risale-i Nur'u ebede kadar payidar kılacaktır.

Evet, Nur Talebeleri ağır ceza mahkemelerinde demişler ki: *“Bizi Üstadımız Bediüzzaman'dan ve Risale-i Nur'dan ve bizi bizden ayıracak hiçbir beşerî kuvvet yoktur.”*

acz-i mutlak: mutlak zayıflık, güçsüzlük.

bâki: ebedî, daimî, sürekli ve kalıcı olan.

batıl: boş ve manasız olan, gerçeğe uymayan, doğru ve haklı olmayan.

beşerî: insanla ilgili, insana ait.

bizatihî: kendiliğinden, kendisi, kendinden.

bürhan: delil, ispat, hüccet.

ebed: sonsuzluk, daimilik.

ebediyen: ebedî olarak, sonsuza kadar.

elhasıl: hasılı, netice itibarıyla, kısaca.

elmas: çok kıymetli bir mücevher.

emek: bir işin yapılması için çekilen sıkıntı, sarf edilen beden ve kafa gücü.

fânî: ölümlü, geçici.

hakikat: gerçek, esas.

hizmet-i imaniye: iman ve Kur'an hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.

hüccet: delil.

hülâsa-i kelâm: sözün hülâsası, sözün özü, sözün kısası.

iştiğal: bir işle uğraşma, meşgul olma.

izale: giderme, ortadan kaldırma.

kâfi: yeter, elverir.

mağlûbiyet: yenilgi, yenilme.

mahfuz: hıfz olunmuş, korunmuş.

mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü.

menfi: olumsuz, müspet olmayan.

mücadele: savaşıma, çatışma, kavga.

mücevherat-ı Kur'âniye: Kur'an'a ait cevherler, Kur'an-ı Kerim'in içinde bulunan manevî inciler.

müellif: eser telif eden, yazar.

muvacehe: ön, karşı.

muvaffak: başarmış, başarılı.

muzaffer: yenmiş, galip gelmiş.

nazaran: nispeten, kıyaslayarak, göre.

numune: örnek.

nur: aydınlık, parlaklık, ışık.

payidar: iyice yerleşmiş, sürekli, kalıcı, sabit, kaim, devamlı.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-

diüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sadâkat: bağlılık, doğruluk.

saf: halis, temiz.

salâbet: metanet, manevî kuvvet, dayanma, sebat.

sarf: harcama.

talebe: öğrenci.

tefrik: birbirinden ayırma, ayır tutma.

vüs'at: genişlik.

zulmet: karanlık, Allah'ın nurundan mahrum olma hâli.

Evet, o münafıkların atomları dahi bu hususta âcizdir. Farzımuhal, yapabilseler, hatta cesedimizi öldürseler de, ruhumuz selâmet ve saadetle ebediyete gidecektir. Hem Üstadımızın *Mektubat* mecmuasında dediği gibi deriz: “*Birimiz dünyada, birimiz ahirette, birimiz şarkta, birimiz garpta, birimiz şimalde, birimiz cenupta olsak; biz yine birbirimizle beraberiz.*”

Üstadımız hiçbir manevî makam iddia etmiyor. Başkaları tarafından kendine verilen büyük ve müstesna payeleri reddediyor. Fakat onun hâl ve ahvali, fiiliyat ve harekâtı onun kim olduğunu anlamaya ve ispata kâfidir. Evet, Bediüzzaman’ın ve Risale-i Nur’un Kur’ân, iman ve İslâmiyet hizmetine mâni olabilmek için dünyayı elinde tutup çevirecek bir kuvvet lâzımdır.

Hazret-i Üstadımızın idam plânlarıyla sevk edildiği mahkemedeki müdafaatlarından, *Büyük Müdafaat* kitabından bazı cümleler:

“*Risale-i Nur Talebeleri başkalarına benzemez, onlarla uğraşılmaz, onlar mağlûp olmazlar. Risale-i Nur, Kur’ân’ın malıdır; Kur’ân-ı Hakîm’den süzölmüştür. Kur’ân ise, Arşı ferşle bağlayan bir zincir-i nuranîdir... Kimin haddi var ki, buna el uzatsın. Risale-i Nur, bu Anadolu’nun sinesine yerleşmiştir; hiçbir kuvvet onu söküp atamayacaktır.*”

Meşhur ve harikulâde bir eser olan *Ayetü’l-Kübra* risalesinden:

âciz: zayıf, eli yetmez, gücü yetmez.
ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
ahval: haller, durumlar.
Arş: göğün en yüksek katı.
cenup: güneyde yer alan bölgeler.
ebediyet: sonsuzluk.
Farz-ı muhal: imkânsız farz etme, olmayacak bir şeyi olacakmış gibi düşünme.
ferş: yeryüzü, zemin, dünya.

fiiliyat: fiil olarak gerçekleştirilen şeyler, yapılanlar.
garp: batı, Batı’da kalan bölgeler.
harekât: hareketler, davranışlar.
harikulâde: olağanüstü.
iman: inanç, itikat.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
kâfi: yeter, elverir.
Kur’ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur’ân.

mağlup: yenilme, kendisine galip gelinmiş.
makam: yer, mevki.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
mâni: engel.
mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazılırm hepsi.
müdafaat: müdafaalar, savunmalar.
münafık: nifak sokan, arabozucu; kalbinde küfrü gizlediği halde Müslüman görünen.

müstesna: benzerlerinden üstün olan, seçkin, mümtaz.
paye: rütbe, derece, mertebe.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
saadet: mutluluk.
şark: doğu, doğu bölgeleri.
selâmet: salimlik, eminlik, kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma.
sevk: gönderme.
şimal: kuzeyde yer alan bölgeler.
sine: göğüs.
Talebe: öğrenci.
zincir-i nurani: nurlu zincir.

avam-ı mü'minin: mü'minlerin geniş halk tabakası, avam olanları.

Aziz: izzetli, muhterem, saygın.
bahusus: hususiyetle, en çok, hele.

beyan: açıklama, bildirme, izah.
cebren: cebirle, zorla, kuvvet kullanılarak, mecburî.

cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.

cüz'i: küçük, az.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.
dinen: din bakımından, diyanet noktasından, dince.

edviye: ilâçlar, devalar.

efkâr-ı amme: genelin, umumun, düşünceleri, umuma ait düşünce, kamuoyu.

hadsiz: sınırsız, sonsuz.

hakikat: gerçek, esas.

hakkalyakin: imanî meselelerin hakikatini tam olarak anlama.

hane: ev.

hasiyet: bir şeye has özellik, nitelik.

hengâm: zaman, sıra.

hüccet: delil.

hususî: özel.

i'caz: mucizelik, insanların benzerini yapmaktan âciz kaldıkları şeyi yapmak.

i'caz-ı manevî: manen mucize oluş.

iman: inanç, itikat.

imha: ortadan kaldırma, mahvetme.

inkışafat: inkışafalar, açılmalar, gelişmeler.

ıslah: iyi duruma getirme, iyileştirme, düzeltme.

İslâmî: İslâm ile alakalı, İslama ait.

istinatgâh: dayanak noktası, güvenilecek yer.

kal'a: büyük hisar.

kalb-i umumî: umumun kalbi, genele ait kalp, toplumun duyguları.

kısmen: kısmî olarak, bir kısım.

küfr-i mutlak: mutlak küfür, hiç bir imanî hükmü, delili kabul etmeme, kesin ve tam bir inkar.

küllî: umumî, genel, bütün olan.

Kur'ân-ı Mucizül Beyan: açıklamalarıyla akılları benzerlerini yapmaktan aciz bırakan Kur'an.

medar: sebep, vesile.

“Risale-i Nur, yalnız cüz’î bir tahribatı ve bir küçük hane-yi tamir etmiyor; belki küllî bir tahribatı ve İslâmiyeti içine alan ve dağlar büyüklüğünde taşları bulunan bir muhit kal’ayı tamir ediyor. Ve yalnız hususî bir kalbi ve has bir vicdanı ıslaha çalışmıyor; belki bin seneden beri tedarik ve teraküm eden müfsit aletlerle dehşetli rahnelenen kalb-i umumîyi ve efkâr-ı ammeyi ve umumun ve bahusus avam-ı mü'mininin istinatgâhları olan İslâmî esasların ve cereyanların ve şairlerin kısmen kırılmasıyla bozulmaya yüz tutan vicdan-ı umumiyeyi, Kur'ân'ın i'cazıyla ve geniş yaralarını, Kur'ân'ın ve imanın ilâçlarıyla tedavi etmeye çalışıyor. Elbette böyle küllî ve dehşetli rahnelere ve yaralara hakkalyakin derecesinde, dağlar kuvvetinde hüccetler, cihazlar ve binler tiryak hasiyetinde mücerrep ilâçlar ve hadsiz edviyeler bulunmak gerektir. İşte bu zamanda, Kur'ân-ı Mucizülbeyan'ın i'caz-ı manevisinden çıkan Risale-i Nur, o vazifeyi görmekle beraber, imanın hadsiz mertebelerinde terakkiyat ve inkışafata medar olmuştur ve olmaktadır.”

Aziz kardeşlerimiz,

Yüzlerce ulemanın susturulduğu ve dinî neşriyatın yaptırılmadığı ve Kur'ân'ın hakikatlerini beyan ve tebliğ etmeye dinen muvazzaf oldukları hâlde cebren yaptırılmadığı ve din adamlarının imha edilmesi gibi dehşetli ve tarihin görmediği bir hengâmda, Kur'ân ve iman ve İslâmiyeti yıkmak plânlarının tatbik edildiği en müthiş bir devirde ve küfr-i mutlakın ve dinsizliğin en azgın bir zamanında, Bediüzzaman Said Nursî, Kur'ân ve iman ve

mücerrep: tecrübe edilmiş, denenmiş.

müfsit: ifsat eden, bozucu, bozan.

muhit: ihata eden, kuşatıcı.

müthiş: dehşet veren, ürkütten, dehşetli, korkunç.

muvazzaf: vazifelendirilmiş, kendisine görev verilmiş, vazifeli.

neşriyat: yayınlar.

rahne: zarar, zıyan; gedik, yara.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-

diüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

seair: dinin âlâmetleri, işaretleri.

tahribat: tahripler, yıkıp bozmalar.

tatbik: uydurma, uygulama.

tebliğ: dinî bir emrin kullara bildirilmesi.

tedarik: hazırlama, elde bulundurma, sağlama.

terakkiyat: ilerlemeler, gelişmeler, yükselişler.

teraküm: birikme, yığılma,

toplanma.

tiryak: en iyi çare, baş ilâç.

ulema: âlimler, bilginler, ilim sahipleri.

umum: bütün, herkes.

vazife: görev.

vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötünden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.

vicdan-ı umumîye: umumun vicdanı, kammu vicdanı.

İslâmiyetin fedakâr ve pervasız bir müdafii ve muhafızı olarak cihad-ı diniye meydanında yegâne şahıs olarak görülmüştür. Evet, Bediüzzaman, devletlere, milletlere mukabil, değil yalnız bir yerdeki Firavunlara, bütün Avrupa dinsizliğine karşı tek başıyla meydan okumuş ve okuyor. Ve Kur’ân hakikatlerini eşedd-i zulüm ve istibdad-ı mutlak içerisinde neşrediyor. “*Vazifemiz çalışmaktır. Bizi galip etmek, mağlûp etmek, muvaffak etmek ve Nurları kabul ettirmek Cenab-ı Hakka aittir. Biz, vazife-i İlâhiyeye karşımayız*” demiş ve tarihte misline rastlanmayan zulüm ve işkenceler içerisinde çok zâlîmane muâmeleler görmüş ve kapısında jandarma ve polis bekletilmek suretiyle Cuma namazına dahi gitmekten men edilmiş ve bütün bu tarihi faciaları kapatmak ve kimseye işittirmek için de sıkı bir takyidat altına alınmıştır.

İşte, böyle ağır şartlar içerisinde Risale-i Nur’u Hazret-i Üstadımız inayet-i İlâhiye ile telif edip, ekserisini Kur’ân harfleriyle ve el yazısıyla neşretmiştir. Böylelikle aynı zamanda Kur’ân hattını da muhafaza etmiş ve yüz binlerle Müslüman Türk gençleri Risale-i Nur’u okuyabilmek için mukaddes kitabımız olan Kur’ân’ın yazısını öğrenmek nimet ve şerefine nail olmuşlardır. Üstadımız, malik olduğu kuvvet-i iman ve ihlâs-ı tamme ile hakaik-i Kur’âniye ve imaniyeyi avam ve havas talebelerinin umumunun istifade edebileceği ve asrın anlayışına uygun yepyeni bir tarz-ı beyanla ifade ve izhar etmiştir. Böylece Risale-i Nur gibi tap taze ve parlak ve yüksek bir tefsir-i Kur’âniyi inayet-i Hak’la meydana getirmiştir.

asr: yüzyıl.

avam: kültürlü, yüksek tabakadan olmayan; cahil halk tabakası.

cihad-ı diniye: din için savaşmak mücadele etmek, gayret göstermek.

ekseri: çoğu kısmı.

eşedd-i zulüm: zulmün en şiddetlisi.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

Firavun: zâlîm, imansız; kibir-

li, gururlu ve inatçı.

hakaik-i imaniye: imana ait hakikatler, imani gerçekler.

hakaik-i Kur’âniye: Kur’ân ait olan ve ondan gelen gerçekler.

hakikat: gerçek, esas.

hatt: yazı, el yazısı.

havas: bilgi ve yaşayışça üstün olanlar, önde gelenler.

ihlâs-ı tamme: tam ihlâs, yaptığı her işinde Allah’ın emri-
ne ve rızasını gözetme.

inayet-i Hak: her şeyin en

doğrusunu yapan Cenab-ı Hak’ın koruması, yardımı.

inayet-i ilâhiye: Allah’ın yardımı.

istibdat-ı mutlak: hiç bir hak ve hürriyeti tanımayan tam baskı, tam diktatörlük.

istifade: faydalanma, yararlanma.

izhar: gösterme, açığa vurma.

kuvvet-i iman: iman kuvveti.

mağlup: yenilme, kendisine galip gelinmiş.

malik: sahip.

men: yasak etme, engelleme.

misil: benzer, eş.

muamele: davranma, davranış.

müdafii: müdafaa eden, savunan, koruyan, dayanan.

muhafaza: koruma.

muhâfiz: koruyucu, bekçi.

mukabil: karşılık.

mukaddes: takdis edilmiş, kutsal, aziz, temiz.

muvaffak: başarmış, başarılı.

nail: kavuşan, ulaşan, eren.

neşr: kitap basma, çıkarma; her-
kese duyurma, yayma.

nimet: lütuf, ihsan, bağış.

pervâsız: korkusuz, hiç korkmayan, pervası olmayan.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.

şeref: manevî büyüklük, yücelik, onur.

suret: biçim, şekil, tarz.

takyidat: kayıtlamalar, kısıntılar.

talebe: öğrenci.

tarz-ı beyan: açıklama ve söyleme şekli.

tefsir-i Kur’âni: Kur’ân tefsiri, Kur’ân’ın açıklaması.

telif: eser yazma.

umum: bütün, hepsi.

Vazife: görev.

vazife-i ilâhiye: doğrudan doğruya Allah’a ait olan iş ve vazife.

yegâne: biricik, tek, yalnız.

zâlîmâne: zalimce, zulmedercesine.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

âlem-i beka: sonsuzluk âlemi, ahiret.

âlem-i fenâ: fenâ âlemi, gelip geçici, fânî âlem.

âlem-i nur: nur âlemi, aydınlık âlemi.

bid'a: dinin aslına uymayan adet ve uygulamalar.

bilâkis: aksine, tersine.

ceberut: zorlama, diktatörlük.

cebre: cebirle, zorla, kuvvet kullanılarak, mecburî.

cihet: yön.

cilve: tecelli, görüntü.

Devr-i Saadet: saadet devri; Resulullahın yaşadığı devre verilen isim.

ehl-i dalâlet: dalâlet ehli; yoldan çıkanlar, azgın ve sapkın kimseler.

emsalsiz: benzersiz.

fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.

fetva: İslam'da bir mesele hakkında dinî meselelere tam vâkıf yetkili kimseler tarafından verilen ser'i hüküm.

feylesof: sapık fikirli, felsefe ile uğraşan.

fiiliyat: fiil olarak gerçekleştirilen şeyler, yapılanlar.

harikulâde: olağanüstü.

hükmetme: hakim olma, işleme.

hüküm: hakimiyet, nüfuz, kumanda.

hüsni hatime: iman ile ahirete gitmek, kelime-i şehadet söyleyerek ölmek.

hususiyet: hususilik, ayrıncı özellik.

ihya: canlandırma, diriltme, hayat verme.

ilzam: susturma, cevap veremez hâle getirme.

inziva: bir köşeye çekilme, tek başına yaşama, dünya işlerinden vaz geçme, dünyadan el-etek çekme.

istibdat-ı mutlak: hiç bir hak ve hürriyeti tanımayan tam baskı, tam diktatörlük.

komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.

kudsî: mukaddes, yüce.

lisan-ı hâl: hâl dili, bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifade etmesi.

lisan-ı kal: söz ile anlatılan mana,

Bu harikulâde eserlerdir ki, bu vatan ve milleti dinsizlik ve komünistlikten muhafaza etmiştir. Hem, şair-i İslâmiyenin cebren kaldırıldığı ceberut devrinde, dünya hatırı için kendini mecbur zannederek o kudsî şairden fedakârlık yapanların ve din zararına hareket edenlerin ve İslâmiyete muhalif fetvalara ve bid'alara mecbur edilenlerin çokluğu zamanında Bediüzzaman, ne lisan-ı hâlinde, ne lisan-ı kâlinde ve ne de fiiliyatında o kadar zulümler çektiği ve idamlarla tehdit edildiği hâlde, en küçük bir değişiklik bile yapmamıştır. Bilakis, "Ecel birdir, tagayyür etmez... Ölüm, bu âlem-i fenâdan âlem-i bekaya ve âlem-i nura gitmek için bir terhistir" deyip, mücadeleye atılmış; bid'aları tanıtan ve durduran ve şair-i İslâmiyeyi muhafaza eden ve sünnet-i seniye-yi ihya eden eserleri perde altında otuz seneden beri neşretmiş ve muhitinde, âdetâ Devr-i Saadetin bir cilvesini yaşatmıştır. Bir sünnet-i seniye-yi muhalif hareket etmemek için, işkenceli bir inzivayı ihtiyar etmiştir. Otuz seneden beri milyonlara hükmeden dinsiz ve emsalsiz bir istibdad-ı mutlak, Bediüzzaman'ı hiçbir cihetten hiçbir vakit hükmü altına alamamış, bilakis zalim müstebitler ona mağlûp olmuşlardır.

Risale-i Nur, taklidî imanı tahkikî imana çevirip, imanı kuvvetlendirip, iki cihanın saadetini kazandırıp, hüsni hatime-yi netice verir. En büyük dinsiz feylesofları da ilzam etmiştir. Risale-i Nur'un bir hususiyeti de şudur ki: Diğer mütekellimîne muhalif olarak, ehl-i dalâletin menfiliklerini zikretmeden, yalnız müsbeti ders vererek, yara yapmaksızın tedavi etmesidir. Bu itibarla bu zamanda

konuşma dili.

menfi: olumsuz, müspet olmayan.

muhafaza: koruma.

muhalif: muhalefet eden, bir fiil ve düşünceye karşı zıt düşüncede bulunan.

muhalif: zıt, karşıt, aykırı.

muhit: yöre, çevre.

müspet: olumlu.

müstebit: zulüm ve baskıda bulunan, zorba.

mütekellimin: kelâm âlimleri, kelâmcılar.

neşr: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.

saadet: mutluluk.

şair: dinin âlâmetleri, işaretleri.

şair-i İslâmiye: İslâma ait işaretler, İslâma sembol olmuş iş ve ibadetler.

Sünnet-i Seniye: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) yüce sünneti; yüksek hâl, söz, tavır ve tasvipleri.

tagayyür: değişme, başkalaşma.

tahkikî: araştırma ve inceleme ile ilgili, inandığı şeylerin aslını, esasını bilerek inanma.

taklidî: taklitle yapılan.

tehdit: korkutma, gözdağı verme.

terhis: izin verme, serbest bırakma, salıverme.

zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.

zıkr: anma, bildirme.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

Risale-i Nur, vehim ve vesveseleri mahvediyor, akla gelen sualleri, istifhamları, nefsi ilzam, kalbi ikna ederek cevaplandırıyor. Risale-i Nur, hem akli, hem kalbi tenvir eder, nurlandırır, hem nefsi musahhar eder. Bunun içindir ki, yalnız akılla giden ehl-i mektep ve ehl-i felsefe ve kalb yoluyla giden ehl-i tasavvuf, Risale-i Nur'a sarılıyorlar. Ve ehl-i mektep ve felsefe anlıyorlar ki, hakikî münevverlik, akıl ve kalp nurunun mezciyle kabildir. Yalnız akılla gitmek, akli göze indiriyor. Bu hâl ise, bir kanadı kırık olanın mahkûm olduğu sukûtu netice veriyor. İhlâslı, hâlis ehl-i tasavvuf idrak ediyor ki, demek zaman eski zaman değildir; böyle bir zamanda, hem kalp ile, hem akıl ile bizi hakikat yolunda götürecektir ve hakikate vâsil edecek Kur'ânî bir yol lâzımdır ki, biz zülcenaheyn olabilelim. **(HAŞİYE)** İntibaha gelmiş olan ehl-i medrese vâkıf oluyorlar ki, eski zamanda medrese usulü ile on beş senede elde edilebilen imanî ve İslâmî netice bu zamanda, Risale-i Nur'la on beş haftada elde edilebiliyor. Üstadımız buyuruyorlar ki: “Bir sene Risale-i Nur derslerini anlayarak ve kabul ederek okuyan kimse, bu zamanın mühim ve hakikatli bir âlimi olabilir.”

HAŞİYE: Yetmiş-seksen senelik bir seyr-i sülûkla kutbiyete ve gavsiyete erişen pek ender zatların bir noktaya kadar gidip “Burası müntehadır, ilersine gidilmez” dedikleri mertebeleri, Bediüzzaman, Kur'ân'dan bulduğu bir yolla, ilimle daha ilerisine gittiğini, Arabî *Mesnevî-i Nuriye* mecmuasını mütalâa eden zatlar söylüyorlar. Büyük bir şaheser olan bu Arabî eseri mütalâa eden o müdakkik ehl-i ilim, “Bu eserdeki çok derin ve pek ince ve gayet derecede yüksek hakikatlerden ne kadar istifade edebilssek bize kârdır” diyorlar.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
ehl-i felsefe: filozoflar, felsefe ile uğraşan veya taraftar olanlar.
ehl-i medrese: medrese ehli, medresede okuyanlar.
ehl-i mektep: mektepli, okul-
 u, eğitim ve tahsil görenler.
ehl-i tasavvuf: tasavvuf ehli, kalbini dünyanın geçici heveslerinden arındırıp Allah sevgisiyle yaşayan kimseler.
ehl-i tasavvuf: tasavvuf ehli,

kalbini dünyanın geçici heveslerinden arındırıp Allah sevgisiyle yaşayan kimseler.
hakikat: gerçek, esas.
hakiki: gerçek.
halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen.
haşiye: dipnot.
idrak: akıl erdirmeye, anlama, kavrama kabiliyeti.
ihlâs: samimiyyet, bir amelî başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma.

ilzam: susturma, cevap veremez hâle getirme.
imani: imana dair olan, imana ilgili.
intibâh: uyanıklık.
İslâmî: İslâm ile alakalı, İslama ait.
istifham: zihni işgal eden soru.
kalil: mümkün, ihtimal da-
 ıresinde.
Kur'ânî: Kur'ân'a uygun, Kur'ân'a ait.
mahkûm: hüküm giymiş, hü-

kümlü; mecbur, çaresiz.
mahv: yok etme, ortadan kaldırma, bitme.
medrese: eğitim ve öğretim kurumu.
mezç: katma, karıştırma.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
münevver: nurlu, ışıklı, parlak.
musahhar: boyun eğen, emir altına giren, istenilen hâle konulmuş.
nefs: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.
nur: aydınlık, parıltı, ışık.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sual: soru.
sükût: düşme, düşüş; suskunluk.
tenvir: nurlandırma, aydınlatma, ışıklandırma.
usûl: metot, düzen.
vâkıf: bir şeyi elde eden, bir işten haberi olan.
vasıl: ulaşan, erişen, kavuşan.
vehim: zan, şüphe, yanlış ve esassız düşünce.
vesvese: şüphe, kuruntu, kalbe gelen asılsız kötü ve sinsî düşünce.
zülcenaheyn: çift kanatlı, iki kanatlı.

aklen: akıl ile, akıl yolu ile, akıl gereğince.

Aleyhissalâtü vesselâm: 'salât ve selam onun üzerine olsun' anlamında Hz. Muhammed'e dua.

âli: yüce, yüksek, ulu.

asr: yüzyıl.

bahtiyar: bahtlı, talihli, mutlu.

beyan: açıklama, bildirme, izah.

cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.

dâhi: son derece zeki, anlayışlı, deha sahibi.

ehl-i İslâm: İslâm topluluğu, Müslümanlar.

ehl-i medrese: medrese ehli, medresede okuyanlar.

ehl-i mektep: mektepli, okullu, eğitim ve tahsil görenler.

ehl-i tekve: dervişler, kalbini dünyanın fani işlerinden ayırıp zikir ve derslerle hakikate ulaşmaya çalışanlar.

emare: alâmet, belirti, nişan.

Felsefe: madde ve hayatı başlangıç ve gaye bakımından inceleyen ilim.

feyiz: ilim, irfan, ihsan, bağış.

feylesof: dinsiz, sapık fikirli, felsefe ile uğraşan.

fikren: fikir ile, düşünerek, zihnen.

Garp: batı, Batı'da kalan bölgeler.

hâk: doğru, gerçek, hakikat.

hakikat: gerçek, doğru.

hall: çözüme, karışık bir meseleyi şüphe edilmeyecek derecede açıklama.

haşiye: dipnot.

hükema: âlimler, çok bilgili kim-seler, feylesoflar, filozoflar.

hususan: bilhassa, özellikle.

idrak: akıl erdirmeye, anlama, kavrama kabiliyeti.

ihtilâf: ayrılık, bir konuda farklı görüş ve düşünüş, fikir ayrılığı.

ilmi: ilim ile ilgili, ilme dair.

ispat: doğruyu delillerle gösterme.

ittihad-ı İslâm: İslâm birliği, Pan-İslâmizm.

keşfiyat: keşifler, Allah'ın ilham etmesiyle gösterilen gaybla ilgili sırlar.

keşif: gizli bir şeyi veya bir sırrı kalp gözüyle görerek öğrenme.

mantıken: mantığa göre, mantıkça.

Risale-i Nur, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimizin nuranî meşrebini ve Sahabe-i Kiramın âli seciyesini beyan eden bir nur ve feyiz hazinesidir. İşte bu mezkûr vaziyet, bugünkü dünyaya tap taze, nuranî bir hayat ve yep yeni bir veche vererek şu hakikati gösteriyor ki; çoktandır birbirine muarız zannedilen ehl-i mekteple ehl-i medreseyi ve ehl-i tekyeyi, Risale-i Nur, tevhid ve telif ediyor. Hem de, muaraza hâlinde olan Şarkla Garbı barıştırıyor. İttihad-ı İslâmı meydana getirmek için çalışan ehl-i İslâma yegâne çarenin Risale-i Nur olduğu mütehasıs zatlardan tarafından kabul ve tasdik edilmektedir. Hem, bugünkü dünyadaki ihtilâfları halledecek olan; aklen, fikren terakki etmiş yirminci asır insanlarına hak ve hakikati anlatabilecek yepyeni bir ilmî keşfiyatı ve bir tecdüdü Amerika'da, Avrupa'da, hususan Almanya'da taharri eden cereyanlar meydana gelmiş; eğer idrak edebilirler ve görebilirlerse, işte Risale-i Nur külliyyatı. Nitekim bu hakikatin idrak edilmeye başlandığını gösteren emareler bahtiyar Alman milleti içinde görülmektedir. **(HAŞİYE)**

Eski zaman Garp feylesoflarının çözemedikleri ve yeni zaman feylesoflarının da, "Felsefe henüz bunu halledememiştir" dedikleri düğümler, Risale-i Nur'da, Kur'-ân'ın feyiyle keşif ve halledilerek, aklen ve mantıken ispat edilmiştir. Şarkın dâhî hükemalarının kırk sahifede

HAŞİYE: Avrupa'da Hıristiyanlar içinde bir tek kasabada altmış beş adet sarıklı genç Nur Talebesinin çıkması, bunun bir nümunesidir.

meşrep: gidiş, hareket tarzı, tavır, tutum, meslek.

mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

muaraza: birbirine karşı gelme, söz ile karşılıklı mücadele.

muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.

mütehasıs: bir ilim dalında veya bir meslekte derin bilgi sahibi olan, uzman.

nur: aydınlık, parlak, ışık.

nurani: nurlu, ışıklı, parlak, münevver.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

Risale-i Nur külliyyatı: Bediüzzaman Said Nursî'nin yüz otuz parça risaleden oluşan külliyyatı.

Sahabe-i Kiram: cömert, şerif sahibi, soyu temiz Sahabeler.

sahife: sayfa.

Şark: doğu, doğu bölgeleri.

seciye: karakter, huy, tabiat.

taharri: arama, araştırma.

tasdik: doğrulama, onaylama.

tecdüd: tazelenme, yenilenme.

telif: uzlaştırma, barıştırma, bağdaştırma, alıştırma.

terakki: yükselme, ilerleme.

Tevhid: birleme, birleştirme.

vaziyet: durum.

veche: yüz, çehre, surat.

yegâne: biricik, tek, yalnız.

zat: kişi, şahıs.

anlatmaya çalıştıkları müşküller, Risale-i Nur'un bir sahi-fesinde veciz bir şekilde ifade edilmiştir.

Bediüzzaman'ın 1935 senesinde idam edilmek üzere verildiği Ağır Ceza Mahkemesindeki müdafaatından bir iki cümle: “*Risale-i Nur, sönmez, söndürülemez. Risale-i Nur, söndürülmek için üflendikçe parlayan bir nurdur. Risale-i Nur, tılsım-ı kâinatın muammasını keşif ve halle-den bir keşftir.*”

Hem, haşr-i cismanî meselesinde, hükemadan İbni Sina gibi meşhur bir dâhinin, “Haşır naklidir, iman ederiz; akıl bu yolda gidemez” dediği bir hakikat, Risale-i Nur'da, hem umumun istifade edebileceği emsalsiz bir tarzda, Kur'an'ın feyziyle aklen ispat edilmiştir.

Dalâletâlûd Avrupa feylesoflarının ve sapkın talebele-rinin bazı müteşabih âyât-ı Kerîme ve ehadis-i şerifenin zahîrî manalarını anlamayarak yaptıkları kasıtlı itirazlara, Risale-i Nur'da aklen, mantıken cevaplar verilerek, o âyetlerin ve o hadislerin birer mu'cize oldukları ispat edilmiştir. Böylelikle de, bu zamanda fen ve felsefeden gelen dalâlet ve şüpheleri Risale-i Nur kökünden kesmiş-tir. Risale-i Nur bunu yaparken de müspet bir usul takip etmiştir.

Risale-i Nur, fevkalâde müstesna bir edebî üstünlüğe maliktir. En meşhur eserlerle bile kabil-i kıyas olmayan ve başlıbaşına bir hususiyeti haiz olan üslûbunda yüksek bir belâgat, fesahat ve selâset ve icaz vardır. Hatta Bediüzza-man'ın eserlerini âlem-i İslâmın ısrarla arzu etmesiyle

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

âyet-ı Kerîme: saygı duyulan Kur'an ayetleri, azamet ve şerefi içeren Kur'an ayetleri.

belâgat: söz ve yazıda sanatlı ve tesirli ifade; bir şeyde saklı bulunan derin anlam.

dâhi: son derece zeki, anlayışlı, deha sahibi.

dalâlet: Hak ve hakikatten sapma, doğru yoldan ayrılma, azma.

Dalâletâlûd: dalâletli, hak

yoldan uzaklaşmış; dalâlet bulamış, sapıklığa düşmüş.

edebî: edebiyatla ilgili, edebiyata ait.

ehadis-i şerîfe: hadis-i şerifler, Hz. Peygamberin sözleri.

emsalsiz: benzersiz.

felsefe: madde ve hayatı başlangıç ve gaye bakımından inceleyen ilim.

fen: tecrübî, ispatla meydana gelmiş ilimlere verilen genel ad.

fesahat: ahenk ve uyum yö-

nünden kusursuz olma.

fevkalâde: olağanüstü.

feyiz: ilim, irfan; ihsan, bağış.

feylesof: sapık fikirli, felsefe ile uğraşan.

haiz: bir şeye sahip olma, sahip, mâlik.

hakikat: gerçek.

hall: çözüme, karışık bir meseleyi şüphe edilmeyecek derecede açıklama.

Haşr: kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmalarını, Allah'ın ölüleri diriltip

maşhère çıkarması.

haşr-i cismanî: cisimle, cesetle dirilme, ruhla beraber bedenlerin ve vücutların haşrı.

hükema: âlimler, çok bilgili kimseler, feylesoflar, filozoflar.

hususiyet: hususilik, ayrıncı özellik.

icaz: az sözle çok mana ifade etme.

iman: inanç, itikat.

ispat: doğruyu delillerle gösterme.

istifade: faydalanma, yararlanma.

itiraz: kabul etmediğini belirtip karşı çıkma.

kabil-i kıyas: kıyaslanabilir, kıyaslanabilen, düşünülebilin, ölçülebilin.

keşif: gizli bir şeyi bulma, meydana çıkarma.

keşaf: keşfeden, gizli bir şeyi meydana çıkaran.

malik: sahip.

mantıken: mantığa göre, mantıkça.

mesele: önemli konu.

muamma: anlaşılmasız, çözülmesi güç iş, anlamı gizli ve güç anlaşılır söz.

mu'cize: benzerini yapmaktan insanların aciz kaldığı şey.

müdafaat: müdafaalar, savunmalar.

müşkül: güçlük, zorluk.

müspet: pozitif, doğruluğu delille ispatlanmış.

müstesna: benzerlerinden üstün olan, seçkin, mümtaz.

müteşâbih: manası açık olmayan, mecazî manaya elverişli olan âyet ve hadisler.

nakli: nakil ve rivayete dayanan, anlatıma dayanan, nakil ile öğrenilen; akla dayanmayan.

nur: aydınlık, parlaklık, ışık.

shahîfe: sayfa.

selâset: sözün akıcı olma hâli, ifadedeki ahenk, açıklık, kolaylık ve akıcılık.

talebe: öğrenci.

tarz: biçim, şekil.

tılsım-ı kâinat: kâinatın tılsımı, evrenin gizli sırrı.

umum: bütün, herkes.

usûl: metot, düzen.

veciz: kısa ve özlü söz.

zahîr: görünürde.

Arapçaya tercüme ettirmek için büyük İslâm âlimlerine *Asa-yı Mûsa* mecmuası götürüldüğü vakit, okumuşlar ve demişlerdir ki: “Bediüzzaman’ın eserlerini ancak kendisi tercüme edebilir; Risale-i Nur’daki yüksek belâgatı ve mîsilsiz olan fesahat ve icazı tercümede muhafaza etmekten ve onun ilmini ihata etmekten aciziz.” Bu suretle o yüksek âlimler, Üstadımızın faziletini ve Risale-i Nur’un kemalâtını göstermişlerdir.

Bediüzzaman, eserlerinde, hemen bütün büyük müellif ve ediplerden farklı olarak lâfızdan ziyade manaya ehemmiyet vermiştir. Manayı, lâfza feda etmemiş; lâfzi manaya feda etmiştir. Üslûpta okuyucunun bir nevi hevesini nazara almamış, hakikati ve manayı esas tutmuştur. Vücuda elbiseyi yaparken vücuttan kesmemiş, elbiseden kesmiştir. Risale-i Nur’daki aklı, kalbi, ruhu ve vicdanı celp eden ve hakikate râm eden o İlâhî cazibedenir ki, çoluğu, çocuğu, genci, ihtiyarı, avamı, havassı o Nura koşuyorlar ve o cazibedar Nurun pervanesi oluyorlar. Bu hakikatin parlak bir misali olarak geniş bir talebe kütleleri, az zamanda din düşmanlarını titreten bir hale gelmiştir.

Risale-i Nur’un her cihetten olduğu gibi edebî cihetten de kıymet ve ehemmiyetini ifade etmek, ediplerin, hususan bizlerin bin derece haddinden uzaktır. Bu husustaki kararınca kararınca olan sönük, fakat samimî ve hakikatli ifadelerimiz, Risale-i Nur’dan gördüğümüz azim istifadeye mukabil sonsuz bir minnet ve şükranımızın ifadesinden ibarettir. Yoksa bu mevzularda sahib-i salâhiyet ve

âciz: eli yetmez, gücü yetmez, güçsüz.
âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı.
avam: kültürlü, yüksek tabakadan olmayan; cahil halk tabakası.
azim: büyük, yüce, ulu.
belâgat: söz ve yazıda sanatlı ve tesirli ifade; bir şeyde saklı bulunan derin anlam.
cazibe: cezp edicilik, çekicilik.
cazibedar: çekici, cazibeli.
celp: çekme, çekiş, kendine çekmek.
cihet: yön.
edebî: edebiyatla ilgili, edebiyata ait.
edib: edebiyatçı, edebiyatla meşgul olan.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
fazilet: değer, meziyet, iman ve irfan itibarıyla olan yüksek derece.
fedâ: uğruna verme.
fesahat: ahenk ve uyum yönünden kusursuz olma.
hakikat: gerçek, esas.
havas: bilgi ve yaşayışça üstün olanlar, önde gelenler.
heves: bir şeye karşı duyulan istek, arzu.
hususan: bilhassa, özellikle.
ibaret: meydana gelen, oluşan.
icaz: az sözle çok mana ifade etme.
ihata: kuşatma, içine alma.
ilâhî: Allah’la ilgili, Cenab-ı Hakka dair.
istifade: faydalanma, yararlanma.
kemalât: kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.
kıymet: değer.
lâfız: söz, kelime.
mecmua: toplanıp, biriktirilmiş,

düzenlenmiş yazıların hepsi.
mevzu: konu.
minnet: bir iyilik karşısında yük altında kalma, kendini manevî olarak borçlu hissetme.
misal: örnek.
misil: benzer, eş.
müellif: eser telif eden, yazar.
muhafaza: koruma.
mukabil: karşılık.
nazar: bakış, dikkat.
nevi: çeşit, tür.

pervane: fırıldak, çark.
râm: teslim olmuş, itaat eden, boyun eğmiş, emrine girmiş.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
sahib-i salâhiyet: Yetki sahibi, yetkili kişi.
samimî: içten, candan, gönülden.

şükran: iyiliğe karşı gösterilen iyi tavır, gönül borcu, minnettarlık.
suret: biçim, şekil, tarz.
talebeye: öğrenci.
Üslûp: ifade yolu, kendine has ifade veya yazı tarzı.
vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötüden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.
ziyade: fazla, fazlasıyla.

sahib-i ihtisas, ancak ve ancak Risale-i Nur'un kendi müellifi olabilir.

Risale-i Nur, bu asrın ihtiyacına tam cevap veren yeğâne tefsir-i Kur'ânî olduğu, enaniyetini Hakka feda eden faziletperver İslâm uleması tarafından tasdik ve fevkalâde bir şekilde takdir ve tahsin edilmiş ve edilmektedir. Elli sene evvel Bediüzzaman Said Nursî'nin telifatındaki hususiyetler ve bir bahr-i umman gibi onun ilmî dehasıdır ki, Mısır matbuâtında "Bediüzzaman, Fatinülasır'dır" diye yüksek ehl-i ilme hüküm verdirmiştir.

Bediüzzaman, mukabelesiz hediye kabul etmemeyi düstur-i hayat edindiği düşmanlarınca da tasdik edilerek, İslâmiyet düşmanlarının ehl-i ilme yaptığı ithamı, bu düsturuyla fiilen tekzip ve ilmin hiçbir şeye alet olmadığını yine fiiliyatı ile ispat etmiştir. Ulema-i İslâmın şeref ve haysiyetini ve izzet-i İslâmiye ve izzet-i diniyeyi, en zalim ve hunhar hükümdarlar karşısında bile muhafaza ve müdâfaa etmiştir. Aç kaldığı zamanlarda dahi, hayatı boyunca olan istiğna kaidelerini bozmamış ve "İktisat ve kanaat iki büyük hazinedir, bunların bereketi bana kâfidir" diyerek halklardan istiğna etmiş ve etmektedir.

Bediüzzaman Said Nursî'nin senelerden beri hapisten hapse, zindandan zindana atılması ve menfadan menfaya sürülmesi ve kendisine daima tazyikler ve şiddetli zulüm ve dehşetli işkenceler yapılması ve on yedi defa zehir verilmesi, bir günde bir aylık azaplar çektilmesi, kendisinin ve Risale-i Nur külliyyatının hakkaniyet ve sıdkına birer canlı mühür ve birer parlak delildir.

asır: yüzyıl.

azap: eziyet, işkence, büyük sıkıntı, şiddetli acı.

bahr-i umman: Hind Okyanusu.

bereket: bolluk, bereket, gür-lük.

deha: olağanüstü zeka sahibi olma.

dehşetli: ürkütücü, korkunç.

delil: bir davayı ispata yarayan şey, burhan.

düstur: kaide, esas, prensip.

düstur-i hayat: hayat kanu-

nu, hayat kaidesi.

ehl-i ilim: ilim sahipleri, ilim adamları.

enaniyet: kendini beğenme, bencilik, egoistlik.

evvel: önce.

Fatinülasır: asrın en dâhisi, asrın en zekisi.

faziletperver: fazilet sever, fazilet sahibi.

fedâ: uğruna verme, kurban olma.

fevkalâde: olağanüstü.

fiilen: fiille, davranış ve hare-

ketle.

fiiliyat: fiil olarak gerçekleştirilen şeyler, yapılanlar.

hakkaniyet: hak ve adalete uygunluk, hak ve doğruluktan ayrılmama.

haysiyet: şeref, onur, itibar.

hüküm: verilen karar.

hunhâr: kan içen, kan döken, zâlim.

hususiyet: hususîlik, ayrıncı özellik.

iktisâd: tutum, lüzumundan fazla veya eksik harcamalar-

dan kaçınma.

ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.

ispat: doğruyu delillerle gösterme.

istiğna: aza kanaat etme, olanla yetinme, gönül tokluğu, tok göz-lülük.

itham: suç isnat etme, suçlama.

izzet-i diniye: dinin gerektirdiği haysiyet, yücelik.

izzet-i İslâmiye: İslâmın gerektirdiği haysiyet, şeref, yücelik.

kâfi: yeter, elverir.

kaide: kural, esas, düstur.

kanaat: hırs göstermeden kısmetine razı olmak, elindeki ile yetinmek.

matbuat: basılmış şeyler, kitaplar, gazeteler, v.s.

menfa: nefyolunan yer, sürgün yeri.

müdâfaa: savunma.

müellif: eser telif eden, yazar.

muhafaza: koruma.

mukabele: karşılık.

Risale-i Nur külliyyatı: Bediüzza-man Said Nursî'nin yüz otuz parça risaleden oluşan külliyyatı.

sahib-i ihtisas: ihtisas sahibi, bir ilim veya sanat üzerinde fazla çalışarak onda derinleşmiş kimse, uzman.

şeref: manevî büyüklük, yücelik, onur.

sıdk: doğruluk.

tahsin: beğenme, güzel bulma.

takdir: kıymet verme, beğenme.

tasdik: doğrulama, onaylama.

tazyik: zorlama, baskı, sıkıntı verme.

tefsir-i Kur'ânî: Kur'ân tefsiri, Kur'ân'ın açıklaması.

tekzip: yalanlama, yalan olduğunu söyleme.

telifât: telifler, kaleme alınan eserler, yazılanlar.

ulema: âlimler, bilginler, ilim sahipleri.

ulema-yı İslâm: İslâm âlimleri.

yeğâne: biricik, tek, yalnız.

zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.

zindan: hapishane.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

Meselâ, Hindistan'da sormuşlar: “Bediüzzaman nasıl bir kimsedir?”

Cevaben denilmiş ki: “Hasta, garip, fakir, mazlum, hediye ve sadakaları kabul etmeyen ve hâlen de çekmekte olduğu o kadar zulümlere rağmen almış senedir davasından vazgeçmeyen bir ihtiyardır.”

Onlar da, “Öyleyse o hakikat söylüyor ve küfr-i mutlak, dinsizlere, zındıklara boyun eğmiyor, riyakârlık etmiyor, dalkavukluk yapmıyor ve Kur’ân ve İslâmiyete tersimli ve küllî bir hizmet yapıyor ki, onlar da ona zulüm etmişler” demişler.

Üstadımız Bediüzzaman hakkında, takdîrkâr ve faziletperver zatların takdirleri bir senadan ibaret değildir, bir vâkıadır; fiiliyat ve icraatının belki yüzden birisini, kısaca âcizâne ve noksan bir tarzda nakletmektir. Hem bu mevzûda Risale-i Nur Talebelerinin takdîrkâr makale, mektup ve fıkraları bir medih değildir; belki Üstadımızın dinî hizmetini hedef tutan, şahsına taarruz eden vicdansız ve insafsız din düşmanlarına karşı müsbet bir müdâfaadır. (HAŞİYE)

HAŞİYE: İns ve cin şeytanlar ve dinsizlerin bir desisesi de budur ki: Bazı derler ve dedirtirler: “Üstadınız şahsına kıymet vermiyor; siz ise onun hakkında takdîrkâr mektuplar yazıp, Üstadınızın rızasına uygun hareket etmiyorsunuz.” İşte onlar, Risale-i Nur ve Üstadımızı İslâmiyet düşmanlarına karşı müspet ve nezih bir tarzda müdâfaa etmekten men etmek için safdillik damarlarından istifade ile böyle bir fikir ve muğalâta ile Nur Talebelerini aldatmaya, iğfal etmeye çalışırlar. Evet, Üstadımız Bediüzzaman, ihlâsının iktizası olarak şahsına kıymet vermeyebilir. Bu hal, Üstadımızdaki yüksek bir kemalât ve âlî bir seciyenin timsalidir. O, şahsına ne kadar kıymet vermiyorsa, bizim onda milyarlar derece fazla kıymet ve

âcizâne: âciz ve güçsüz bir şekilde.

Cevaben: cevap olarak, karşılık şeklinde.

dalkavuk: kendisine çıkar ve yarar sağlayacak olan kimselere aşırı saygı ve hayranlık göstererek yaranmak isteyen kimse.

faziletperver: fazilet sever, fazilet sahibi.

fiiliyat: fiil olarak gerçekleştirilen şeyler, yapılanlar.

fıkra: gazetelerde gündelik olaylar hakkında yazılan köşe yazısı.

garip: gurbette, kendi memleketinin dışında bulunan, yabancı.

hakikat: gerçek.

hâlen: şimdiki hâlde, şu anda.

haşîye: dipnot.

ibaret: meydana gelen, oluşan.

küfr-i mutlak: mutlak küfür, hiç bir imanî hükmü, delili kabul etmeme, kesin ve tam bir inkâr.

küllî: umumî, genel, bütün olan.

mazlum: zulüm görmüş, haksızlığa uğramış.

medih: övmek.

meselâ: örneğin.

mevzu: konu.

müdâfaa: savunma.

müspet: olumlu.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-

diüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

riyakâr: riya eden, iki yüzlü, sahtekâr.

sadaka: Allah rızası için ihtiyaç sahibi fakirlere yapılan yardım.

senâ: methetme, övme.

taarruz: saldırma, satasma, ilişme.

takdir: kıymet verme, beğenme.

takdîrkâr: beğenip alkışlayan, takdir eden.

talebe: öğrenci.

tarz: biçim, şekil.

vakîa: olay.

vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötüden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.

zat: kişi, şahıs.

zındık: Allah'a ve ahirete inanmayan, Allah'ı inkâr eden, imansız, münkir.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

Böyle olduğu hâlde, Üstadımız öyle zatların ve Risale-i Nur talebelerinin hakikatli takdir ve beyanlarına karşı hiddetlenerek, çok defa da hatırlarını kırarak der ki:

“Zaman, şahıs zamanı değil, şahs-ı manevî zamanıdır. Risale-i Nur’da şahıs yok, şahs-ı manevî var. Ben bir hiçim; Risale-i Nur Kur’ân’ın malıdır, Kur’ân’dan süzül-müştür. Şeref ve hüsün Kur’ân’ındır. Şahsımla, Risale-i Nur iltibas edilmiş; meziyet, Risale-i Nur’a aittir. Risale-i Nur’un neşrindeki harika muvaffakiyet ise, Risale-i Nur talebelerine aittir. Yalnız şu kadar var ki, şiddetli ihtiyacıma binaen, Cenab-ı Hak Kur’ân-ı Hakîm’den bana ilâç ve tiryakları ihsan etti; ben de kaleme aldım. Her nasılsa, bu zamanda birinci tercümanlık vazifesi bana düşmüş. Ben de Risale-i Nur’un talebesiyim. Bir risaleyi şimdiye kadar yüz defa okuduğum hâlde yine okumaya muhtaç oluyorum. Ben sizlerin ders arkadaşınızım” der.

Bediüzzaman Said Nursî’nin cihanşümül Kur’ân ve iman ve İslâmiyet hizmetindeki müstesna muvaffakiyet ve zaferinin ve Risale-i Nur’daki kuvvetli tesirâtın sırrı, kendisinin ihlâs-ı etemmi kazanmış olmasıdır. Yani, yalnız ve yalnız rıza-i İllâhîyi esas maksat edinmiştir. Bu hususta, “Mesleğimizin esası, azamî ihlâs ve terk-i enaniyettir.

ehemmiyeti görmemiz, basiret ve insaniyetin muktezasıdır. Bir lüt-f-i İllâhîdir. Zira Risale-i Nur gibi parlak bir tefsir-i Kur’ân olan şaheser, onun varlığından meydana gelmiş ve fıskırmıştır. Öyle bir eserin müellifiyle yalnız bugünkü âlem-i İslâm değil, yalnız asr-ı hâzır beşeriyeti değil, nesli-âtidedeki milyarlar kimsenin hayat ve memat davası Risale-i Nur’la alâkadardır.

azamî: en fazla, en çok, niha-yet derecede.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
binaen: -den dolayı, bu sebepten.
cihanşümül: dünya çapında, dünya ölçüsünde.
hakikat: gerçek, esas.
hârîka: olağanüstü.
hiddet: öfke, kızgınlık.
hüsün: güzellik.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemek-

sizin, sırf Allah rızası için yap-ma.
ihlâs-ı etem: tam ve mükem-mel ihlas, samimiyet.
ihsan: bağışlama, ikram et-me, lütuf.
iltibas: karıştırmak.
iman: inanç, itikat.
Kur’ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur’ân.
maksat: kastedilen şey; gaye.
meslek: gidiş, tutulan yol, sis-tem.

meziyet: bir şeyi başkalarından ayıran vasıf, üstünlük ve değerlilik vasfı.
müstesna: benzerlerinden üstün olan, seçkin, mümtaz.
muvaffakiyet: başarma, başanlı olma.
neşr: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
rıza-i İllâhî: Allah’ın rızası, hoşnutluğu.

şahs-ı manevî: manevî şahıs, belli bir kişi olmayıp bir cemaat-teb meydana gelen manevî şahıs.
Şeref: manevî büyüklük, yücelik, onur.
sır: gizli hakikat.
takdir: kıymet verme, beğenme.
talebe: öğrenci.
terk-i enaniyet: benlik ve enani-yetten vazgeçme.
tesirat: etkiler, tesirler.
tiryak: en iyi çare, baş ilâç.
vazife: görev.
zat: kişi, şahıs.

İhlâslı bir dirhem amel, ihlâssız yüz batman amele müreccahtır. İnsanların maddî manevî hediyelerinden hürmet ve teveccüh-i ammeden, şöhretten şiddetle kaçıyorum” der. Ziyaretçi kabul etmemesinin bir hikmeti de bu sır olsa gerek. Hem ihlâsa verdiği gayet fazla ehemmiyet, yüz otuz parça eserinden yalnız *İhlâs Risalesi*’nin başına, “*Lâakal her on beş günde bir defa okunmalıdır*” kaydını koymasından da anlaşılıyor. *Büyük Mahkeme Müdafaatı* kitabında, “*Risale-i Nur, değil dünyaya, kâinata da alet edilemez; gayemiz, rıza-i İlahîdir*” demiştir.

İşte bu sır-ı ihlâstandır ki, İmam-ı Gazalî (r.a.) gibi en meşhur İslâm hükemalarının eserlerini tettebbu eden muhakkik ve müdakkik bir ehl-i ilim diyor ki: “*Risale-i Nur’dan okuduğum bir sahifenin bana verdiği istifade, diğer eserlerin on sahifesinden daha fazladır.*” Felsefî eserlerle meşgul bir muallim, “*Ben, bu kadar senedir ilmî ve felsefî eserlerle iştigal ettim. Risale-i Nur kadar beni ikna eden ve Garp eserlerinden ve felsefeden aldığım yaraları tedavi eden ve bu zamanın ihtiyacına tam cevap veren bir eseri görmedim.*” Bir edebiyatçı, “*Benim aklım nurusuz, kalbim mü’mindir. Risale-i Nur, hem aklımı, hem kalbimi tenvir ve nefsimi ilzam etti. Beni, Cehennemî bir azaptan kurtardı.*” Bir doktor, “*Risale-i Nur’dan istifadeye başladığım günü, hayata gözlerimi açtığım gün olarak biliyorum.*” Bahtiyar bir üniversiteli, “*Üstadımıza ve Risale-i Nur’a ait bir mektubu, İstanbul’un bir yerinden bir yerine götürmek gibi bir hizmeti, mebusluğa tercih ederim.*” Otuz sene evvel, ihlâslı ve faziletli ihtiyar bir

amel: fiil, iş.

azap: eziyet, işkence; büyük sıkıntı, şiddetli acı.

Bahtiyar: bahtlı, talihi, mutlu.

batman: eski ağırlık ölçülerinden olup, iki okka ile sekiz okka arasında değişen ağırlık ölçüsü.

Cehennemî: Cehenneme has, Cehenneme ait, Cehennem gibi, (sıcak veya yakıcı).

dirhem: yaklaşık üç grama denk gelen eski bir ağırlık ölçüsü, çok küçük parça (mecaz).

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

ehl-i ilim: ilim sahipleri, ilim adamları.

evvel: önce.

fazilet: değer, meziyet, iman ve irfan itibarıyla olan yüksek derece.

felsefe: madde ve hayatı başlangıç ve gaye bakımından inceleyen ilim.

felsefî: felsefeye mensup, felsefe ile ilgili.

Garp: batı, Batı’da kalan bölgeler.

gayet: son derece.

hikmet: gizli sebep, gaye.

hükema: âlimler, çok bilgili kim-seler, feylesoflar, filozoflar.

hürmet: saygı.

ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık bekleme-sizsin, sırf Allah rızası için yapma.

ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.

ilzam: susturma, cevap veremez hâle getirme.

istifade: faydalanma, yararlanma.

istigal: bir işle uğraşma, meşgul olma.

kâinat: evren; yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler.

Lâakal: en azından, hiç olmazsa.

maddî: madde ile alakalı, cismanî.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

muallim: ders veren, öğret-men.

Müdafaat: müdafaalar, savunmalar.

muhakkik: tahkik eden, ger-

çeği araştırıp bulan, bir şeyin iç yüzünü inceleyerek vakif olan.

mü’min: iman eden, inanan.

müreccah: tercih edilen, üstün tutulan.

nefs: kötü vasıfları kendisinde toplayan hayırlı işlerden alıkoyan güç.

nur: aydınlık, parıltı, ışık.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.

rıza-yı lâhî: Allah’ın rızası, hoşnutluğu.

sa-hife: sayfa.

sır: gizli hakikat.

sır-ı ihlâs: ihlas sırrı, samimiyet ve doğruluğun sırrı.

tenvir: nurlandırma, aydınlatma, ışıklandırma.

tettebbu: etraflıca araştırma, iyice inceleme, bir şey hakkında geniş bilgi edinme.

teveccüh-i amme: genel teveccüh, umumun, herkesin, halkın yönelişi.

ehl-i tasavvuf, Lütfü isminde bir genci göstererek, “*Bu Nur Talebesi benden ileridir*” demiştir ki, bunlar binler itiraflardan birer numunedir.

Yine bu azîm sırr-ı ihlâsa binaendir ki, Risale-i Nur talebeleri, iman ve İslâmiyet hizmetinde ağır şartlar ve kayıtlar ve tahdidâtlar içinde muvaffak oluyorlar ve hayatlarını, Risale-i Nur’a ve Üstatlarına vakfetmişler. Risale-i Nur’u, sermâye-i ömür ve gaye-i hayat edinmişlerdir. Risale-i Nur davası, rıza-i İlâhî davası olduğu içindir ki, hamiyet-i İslâmiyeye malik mümtaz avukatlar, Risale-i Nur’un fahrî avukatı olmak ve dindar hakperest mücahit muharrirler, dünyayı istilâ edecek Nurun ilânında hissedar olmak şeref ve nimetine mazhar olmuşlardır. Risale-i Nur’un neşriyat ve fütuhâtı ve tesirâtı, sessiz, büyük bir ihtişamla muhteşem bir bahar mevsiminde intişar eden mevcudat gibidir.

İşte ey Risale-i Nur gibi hadsiz hamdüsenalara şayeste olan bir nimet-i azîmeye nail olan Nur kardeşlerimiz böyle bir dâhî-i azamın, böyle bir mütefekkir-i ekberin, böyle bir müellif-i İslâmın ve ulûm-i evvelîn ve’l-ahirîne vâkıf böyle bir allâme-i asrın, böyle bir mücâhid-i ekberin, böyle bir sahib-i züht ve takvanın, hakaik-ı imaniyenin varlığında âdeta tecessüm eden böyle bir abd-i küllînin, rıza-i İlâhîden başka hiçbir şeye iltifat etmeyen ve azamî ihlâsın mazharı olan böyle bir tilmiz-i Kur’ân ve hadim-i İslâmın ve “*Bir ferdin imanını kurtarmak için Cehennem de atılmaya hazırım*” diyen böyle bir halâskâr-ı imanın ve idam için sevk edildiği Divan-ı Harb-i Örfî’de,

abd-i küllî: bütün yaratılmışların ibadet ve tesbihatlarını kendi şahsında temsil edebilen kul.
âdeta: sanki.
allâme-i asır: asrın bilgini, asrın en büyük âlimi.
azamî: en fazla, en çok, nihayet derecede.
azîm: büyük.
binaen: -den dolayı, bu sebepten.
dâhî-i azam: en zeki kişi.
dindar: dinin emirlerini yer-

ne getiren.

Divan-ı Harb-i Örfî: İttihat ve Terakki hükümeti zamanında 31 Mart Olayından sonra kurulan ve oldukça sert kararlar alan sıkıyönetim mahkemesi.
ehl-i tasavvuf: tasavvuf ehli, kalbini dünyanın geçici heveslerinden arındırıp Allah sevgisiyle yaşayan kimseler.
fahrî: bir karşılık beklenmeden yalnızca şeref ve onur vesilesi olarak kabul edilen unvan, sıfat, is.

fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.

gaye-i hayat: hayatın gayesi, hayatın amacı.

hadim-i İslâm: İslâm dinine hizmet eden kimse.

hadsiz: sınırsız, sonsuz.

hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.

hakperest: doğruluk ve haktan taviz vermeyen ve ayrılmayan.

halâskâr-ı iman: imanın kurtulmasına vesile olan, iman

kurtarıcı.

hamd ü sena: sükür ve övgü.

hamiyet-i İslâmiye: İslâmiyet için İslâmî gayeler uğruna fedakârlıkta bulunma, çalışma.

hissedar: hisse sâhibi, hissesi olan.

ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma.

ihüşam: muhteşemlik, şanlı görünüş, büyük gösteriş.

iltifat: ilgi gösterme, yüzünü çevirip bakma.

iman: inanç, itikat.

intişar: yayılma, yaygınlaşma, nesrolunma.

istilâ: ele geçirme, kaplama, yayılma.

malik: sahip.

mazhar: nail olma, şereflenme.

mevcudat: mevcutlar, var olan her şey, mahluklar.

mücahit: din uğrunda ve Allah rızası için savaşan.

mücahit-i ekber: en büyük mücahit, en büyük savaşçı.

müellif-i İslâm: İslam yazarı, Müslüman yazar.

muharrir: gazete vs. yazarı.

muhteşem: haşmetli, yüce.

mümtaz: ayrıcalıklı, seçkin.

mütefekkir-i ekber: en büyük düşünür, en büyük düşünce adamı.

muvaffak: başarmış, başarılı.

nail: kavuşan, ulaşan, eren.

neşriyat: yayınlar.

nimet: lütuf, ihsan, bağış.

nimet-i azime: büyük nimet.

nürmune: örnek.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.

rıza-yı ilâhî: Allah’ın rızası, hoşnutluğu.

sahib-i zühd ve takva: züht ve takva sahibi; her türlü nefsanî arzulara karşı koyarak kendini ibadete veren ve Allah korkusuyla dinin yasaklarından kaçınan kimse.

şayeste: yakışır, yaraşır, uygun, lâyük, münasip.

şeref: manevî büyüklük, yücelik, onur.

sermaye-i ömür: ömür sermayesi.

sevk: yöneltme, gönderme.

sırr-ı ihlâs: ihlas sırrı, samimiyet ve doğruluğun sırrı.

tahdidat: tahditler, sınırlamalar, kısıtlamalar.

tecessüm: cisimleşme, cisim haline gelme.

tesirat: etkiler, tesirler.

tilmiz-i Kur’ân: Kur’an talebesi, öğrencisi.

ulûm-i evvelin ve âhirin: önceki ilimler ve sonradan ortaya çıkmış ilimler.

vakf: bağışlamak.

vâkıf: bir şeyi elde eden, bir işten haberi olan.

“*Sen de mürtecisin*” ittihamına karşı, “*Eğer meşrutiyet bir fırkanın istibdadından ibaret ise, bütün ins ve cin şahit olsun ki, ben mürteciyim. Bin ruhum da olsa, Kur’ân’ın bir tek meselesine hepsini feda etmeye hazırım*” diyen ve beraatinden sonra da, teşekkür etmeyecek, Bayezit Meydanındaki kalabalıkta, “*Yaşasın zalimler için Cehennem! Yaşasın zalimler için Cehennem!*” diye bağırarak ilerleyen ve imha plânıyla verildiği mahkemelerde yirmi dört sene evvel, “*Ey mülhitler! Ey zındıklar! Said, elli bin nefer kuvvetinde demişsiniz. Yalnızsınız; Kur’ân’a ve imana hizmetim cihetiyle, elli bin değil, elli milyon kuvvetindeyim! Titreyiniz! Haddiniz varsa ilişiniz!..*”; “*Benim ölümüm sizin başınızda bomba gibi patlayıp, başınızı dağıtacaktır. Toprağa atılan bir tohumun yüzer sümbüller vermesi gibi, bir Said yerine yüzler Said size o yüksek hakikati haykıracaktır.*” Ve on beş sene evvel, “*Saçlarım adedince başlarım bulunsa, hergün biri kesilse, bu hizmet-i imaniyeden çekilmem.*” Ve, “*Dünyayı başıma ateş yapsanız, hakikat-i Kur’âniyeye feda olan bu başı zındıkaya eğmem*” diyen ve elli sene evvel âlem-i İslâmı sömüren, sömürgeci cebbar ve zalim bir imparatorluğa karşı, “*Tükürün o zalimlerin hayâsız yüzüne!*” diye matbuat lisansı ile cevap veren ve Büyük Millet Meclisinde Reise, “*Kâinatta en yüksek hakikat imandır, imandan sonra namazdır. Namaz kılmayan haindir; hainin hükmü merduttur. Cenâb-ı Hak, Kur’ân-ı Kerim’inde, yüz yerde edasını emrettiği namazdan daha büyük bir hakikat olsa idi, imandan sonra onu emrederdi*” diyen ve

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

beraat: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma.

cebbar: zorba.

cihet: yön.

cin: gözle görünmez, lâtif cisimlerden ibaret bir yaratık.

eda: yerine getirme.

evvel: önce.

fedâ: uğruna verme, kurban olma.

fırka: siyasî parti.

hain: hıyanet eden, arkadan vuran.

hakikat: gerçek, esas.

hakikat-i Kur’âniye: Kur’ân’ın hakikati, Kur’ân’ın ifade ettiği gerçek.

hayâ: ahlâk kurallarına bağlı olma; ar, edep, namus.

hizmet-i imaniye: iman ve Kur’an hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.

hüküm: tartışılmaz dinî kaide.

ibaret: meydana gelen, oluşan.

iman: inanç, itikat.

imha: ortadan kaldırma, mahvetme.

ins: insan, beşer, Âdemoğlu.

istibdat: idarede görülen her türlü kanun dışı tazyik, baskı.

ittihâm: suç altında bulunma, töhmetli olma.

Kâinat: evren; yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler.

Kur’ân-ı Kerim: Kur’ân; Hz. Muhammed’e vahiy ile indirilen en son ilâhî kitap.

lisan: dil.

matbuat: basılmış şeyler, kitaplar, gazeteler, v.s.

merdut: reddolunmuş, kovulmuş.

mesale: önemli konu.

meşrutiyet: Osmanlılarda 1876 Anayasasıyla başlayan, 1908 değişikliğiyle devam eden hukukî ve siyasî döneme verilen ad.

mülhit: İslam dininden ayrılan, Allah’ı inkar eden, dinsiz, imansız.

mürteci: gerilik, geriye dön-

me tarafı, eski düzeni savunan, gerici.

nefer: asker, er.

reis: başkan.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.

zındık: Allah’a ve ahirete inanmayan, Allah’ı inkâr eden, imansız, münkir.

zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

yazdığı bir beyannameden sonra Mecliste cemaatle namaz kılınmasına başlanan ve Birinci Cihan Harbinde Gönüllü Alay Kumandanı olarak esir düştüğü Rusya'da moskof çarlığına karşı izzet-i İslâmiyeyi muhafaza edip, kurşuna dizileceği hengâmda, "Ahirete gitmek için bana bir pasaport lâzımdı" diye ölümü istihkar eden böyle bir kahraman-ı İslâm üstadımız Bediüzzaman'ın eserlerini okumak nimet-i uzmasına mukabil canımızı da feda etsek, ömrümüzü de ona vakfetsek, zulümden zulüme de sürüklensek, ömrümüzün nihayetine kadar şükran secdesinden de kalkmasak bize yine ucuzdur.

Üstadımız sık sık der ki: "Mesleğimiz müspettir; menfi hareketten Kur'ân bizi men ediyor."

Ey seyyid-i senedimiz, ey ruhumuzun ruhu, kalbimizin kalbi, canımızın canı, cananımız, sertacımız, sevgili Üstadımız Efendimiz! Madem bize menfi harekete izin vermiyorsun; öyle ise biz de rahmet-i İlâhiyeden niyaz ederek ahdediyoruz ki, din düşmanlığı ile Üstadımıza zulmeden o gaddar, insafsız zalimlerden intikamımızı şöylece alacağız: Risale-i Nur'u ölünceye kadar mütemadiyen okuyacağız ve neşrinde sebat ve sadâkatle hizmet edeceğiz. Onu altın mürekkeplerle yazacağız, inşaallah.

Üniversite Nur Talebeleri

Ahret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
ah: söz verme.
beyanname: bildiri, tebliğ.
canan: sevgili, gönül verilmiş.
cemaat: bir imama uyup namaz kılan Müslümanlar topluluğu.
fedâ: uğruna verme.
gaddar: çok fazla zulüm ve haksızlık eden.
Harp: savaş.
hengâm: zaman, sıra.

inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.
intikam: öç alma.
istihkâr: hakir görme, hor görme, küçümseme, kıymet vermeme.
izzet-i İslâmiye: İslâmın gerektirdiği haysiyet, şeref, yücelik.
kahramân-ı İslâm: İslâm kahramanı, mücahit.
Kumandan: komutan.
Madem: ...den dolayı, böyle ise.

men: yasak etme, engelleme.
menfi: olumsuz, müspet olmayan.
Meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.
moskof: Rus, Rusyalı.
muhafaza: koruma.
mukabil: karşılık.
müspet: olumlu.
mütemadiyen: sürekli olarak, devamlı.
neşr: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.
nihayet: son.

nimet-i uzma: en büyük nimet, en büyük ihsan, lütuf.
niyaz: Allah'a yalvarma ve yakarma.
rahmet-i İlâhiye: Allah'ın sonsuz rahmeti, İlâhî rahmet.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
ruh: can.
sadâkat: bağlılık, doğruluk.
sebat: sözünde durma, kararlı olma, azimlilik.
sertâc: baş tacı.
seyyid-i senet: istinat edilen, dayanılan, güvenilen efendi.
şükran: iyiliğe karşı gösterilen iyi tavır, gönül borcu, minnettarlık.
Talebe: öğrenci.
vakf: bağışlamak.
zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

ÜSTADIN ZİYARETÇİLERE DAİR BİR MEKTUBU

Umum dostlarıma, hususan ziyaretçilere bir özrümü beyan etmeye mecbur oldum.

Ekser hayatım inzivada geçtiği gibi, otuz-kırk senedir tarassud ve taarruza maruz kaldığımdan, zaruretsiz sohbet etmekten çekinip tevahhuş ediyordum. Hem, eskiden beri manevî ve maddî hediyeler bana ağır geliyordu. Hem, şimdi ziyaretçiler, dostlar çoğalmış, hem manevî mukabele lâzım gelmiş. Şimdi maddî bir lokma hediye beni hasta ettiği gibi; manevî bir hediye olan ziyaret etmek, görüşmek, hususan başka yerlerden musafaha için zahmet edip gelmek ziyareti dahi ehemmiyetli bir hediye-i maneviyedir. Ona mukabele edemiyorum; hem de ucuz değil, manen pahalıdır. Ben kendimi o hürmete lâ-yık görmüyorum, manen mukabele de edemiyorum. Onun için şimdilik aynen maddî hediye gibi, bir ihsan-ı İlahî olarak bana manevî hediye gibi olan sohbetten, zaruret olmadan, men edildim. Bazı beni hasta eder; maddî hediye tam mukabilini vermediğim vakit beni hasta ettiği gibi. Onun için hatırınız kırılmasın, gücensemeyiniz.

Risale-i Nur'u okumak on defa benimle görüşmekten daha kârlıdır. Zaten benimle görüşmek ahiret, iman, Kur'ân hesabınadır. Dünya ile alâkamı kestiğim için dünya hesabına görüşmek manasızdır. Ahiret, iman, Kur'ân için ise, Risale-i Nur daha bana ihtiyaç bırakmamış. Hatta hizmetimdeki has kardeşlerimle de zaruret olmadan

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.

alâka: ilgi, ilişki, bağ.

beyan: açıklama, bildirme, izah.

Dair: alakalı, ilgili.

ehemmiyetli: önemli.

Ekser: pek çok.

hâs: ileri gelen, seçkin olan.

hediye-i maneviye: manevî hediye.

hürmet: saygı.

hususan: bilhassa, özellikle.

ihsan-ı İlahî: İlahî ihsan; Cenab-ı

Hakkın mahlûkatına ihsan ettiği bütün nimetler, ikramlar, hediyeler, bağışlar.

iman: inanç, itikat.

inziva: bir köşeye çekilme, tek başına yaşama, dünya işlerinden vaz geçme, dünyadan el-etek çekme.

maddî: madde ile alakalı, cismani.

manen: mana bakımından, manaca.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

maruz: bir şeyin etkisi ve tesiri altında bulunma.

men: yasak etme, engelleme.

mukabele: karşılık verme, karşılama.

musafaha: selam vermek ve sevgisini göstermek üzere birbirine el uzatma.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin

eserlerinin adı.

taarruz: saldırma, satışma, ilişme.

tarassut: gözetme, göz altında tutma.

tevahhuş: yalnızlaşma, vahşileşme, yabancılaştırma.

umum: bütün.

zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.

zaruret: zorunluluk, mecburiyet.

görüŖemiyorum. Yalnız bazı Risale-i Nur'un fütuhâtına ve neŖriyatına ait bazı hizmetler için bazı zatlarla görüŖmek isterim. Ne vakit bu noktalar için görüŖmek istesem o zaman görüŖmek caiz olabilir ve bana sıkıntı vermez. Bu noktayı bilmeyen ziyarete gelenlere haber veriyorum ki, birkaç senedir ceridelerle ilân etmişim ki, benimle görüŖmek isteyenleri, hususan uzak yerden gelerek görüŖmeden gidenleri hususî dualarıma dahil ediyorum. Her sabah da dua ediyorum. Onun için gücenmesinler.

Said Nursî

بِسْمِ سُبْحَانَهُ ۞ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ ۱

Gayet Ŗiddetli hasta Üstadımıza mühim, resmî bir zattan bir mektup geldi. Diyor ki: *Tarihçe-i Hayat*'ın neŖrolunmaması için eski partinin mühim adamları, büyük bir taviz ile eski partinin bazı memurlarını bu hataya sevk etmişler...

Üstadımız da dedi ki:

“Bu *Tarihçe-i Hayat*'ın en mühim kısmı üç defa *SebilürreŖad* tarafından, dört defa da otuz kırk seneden beri hem eski harf, hem yeni harf ile neŖredilmiş ve içindeki müdafaat parçaları da müteaddit mahkemelerin huzurunda okunmuş ve resmen de neŖredilmiş. Yeni olarak, Medine-i Münevvere gibi hariç yerlerden bir-iki âlim zâtın, izah ve teşekkür nev'inden birkaç hakikatli mektupları

vunmalar.

mühim: önemli, ehemmiyetli.

müteaddit: çeŖitli, bir çok.

neŖr: kitap basma, çıkarma; her-kese duyurma, yayma.

neŖriyat: yayınlar.

nev: tür, çeŖit.

resmen: resmî bir şekilde, devlet tarafından.

resmî: devlet adına olan.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sevk: yöneltme.

taviz: karşı tarafın lehine olacak şekilde vazgeçme.

zat: kiŖi, şahıs.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

Allah'ın selâmı, rahmeti ve berekâtı üzerinize olsun.

âlim: ilim ile uğraŖan, ilim adamı.

berekât: iyilikler ve ihsanlar.

caiz: yapılması veya yapılmasında sakınca olmayan, uygun.

ceride: gazete.

dahil: içine alma, sokma.

dua: Allah'a yalvarma, niyaz.

fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler.

Gayet: son derece.

hakikat: gerçek, esas.

hariç: dışarı.

hususan: bilhassa, özellikle.

hususî: özel.

izah: açıklama, ayrıntıları ile anlatma.

Medine-i Münevvere: Nurlu Medine şehri.

müdafaat: müdafaalar, sa-

var. Onun için mahkemelerin resmen bunlara ilişecek hiçbir ciheti yok.

“*Saniyen*: Risale-i Nur, kırk elli senede bütün ehl-i siyasetin tazyikatı altında tek başına âlem-i İslâm'da harika bir tarzda neşrolduğu hâlde, şimdi milyonlar naşirleri varken, değil eski bir parti, dünya toplansa ona karşı bir set çekemez, mümkün değil; belki bir ilânname hükmüne geçer. Onun için, Nur Talebeleri müteessir olmasınlar...

“*Salisen*: Hem eski partinin bana karşı zulümlerini helâl ettiğimi; hem Kur'ân'ın bir kanun-i esasiyesi olan

¹ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ yani birisinin hatası ile başkası, partisi, akrabası mes'ul olmaz, olamaz diye hem Anadolu, hem vilâyet-i şarkiyede Risale-i Nur'lar neşredildiği sebebiyle, asayişe tam kuvvetli bir tarzda hizmet edilmiş. Demek bir manevî zabıta hükmünde herkesin kalbinde bir yasakçı bırakıyor. Bu noktaya binaen, Risale-i Nur, eski partinin dört-beş hatasını yüz derece ziyadeleştirmeye mânidir. Yüzde beş adamın hatasını doksan beşe de verip, yirmi otuz derece ziyadeleştirmemiş. Onun için, umum o partinin ekserîsi iktidar partisi kadar Risale-i Nur'a minnettar olmak lâzımdır. Çünkü, bu dersi, bu kanun-i esasiye-i Kur'âniyeyi Risale-i Nur ders vermeseydi, o beş adamın hatası binler adamı da hatakâr yapardı.

“*Rabian*: Kat'iyen tahakkuk etmiş ki, Risale-i Nur, harîçten hücum eden küfr-i mutlaka karşı bu milleti ve âlem-i İslâmiyeti muhafaza edecek, Kur'ân-ı Hakîm'in

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

âlem-i İslâmiyet: İslam âlemi, İslam dünyası.

asayiş: emniyet, kanun ve nizam hakimiyetin sağlanması.

binaen: -den dolayı, bu sebepten.

cihet: yön.

ehl-i siyaset: ülkenin idaresiyle meşgul olanlar, siyaset adamları, politikaçılar.

ekserî: çoğu kısmı.

harîç: dışarı.

harika: olağanüstü.

hatakâr: yanlışlık yapan, hata eden, yanlış.

hücûm: saldırma.

hükümünde: değerinde, yerinde.

hükümüne: yerine, değerine.

ilânname: ilân yazısı, içinde ilân yazılı olan kâğıt.

kanun-i esasiye: ana prensip, ana yasa.

kanun-i esasiye-i Kur'âniye: Kur'ân'ın temel ölçüleri, temel kanunu, Kur'ân'ın anayasası.

kat'iyen: katı olarak, kesin olarak, kesinlikle.

küfr-i mutlak: mutlak küfür, hiç bir imanî hükmü, delili kabul etmeme, kesin ve tam bir inkar.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

mâni: engel.

1. Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. (En'am Suresi: 164.)

mes'ul: sorumlu, yükümlü.

minnettar: bir iyiliğe karşı teşekkür duygusu içinde olan.

muhafaza: koruma.

müteessir: teessüre kapılan, hüzünlü, kederli, mahzun.

naşir: eser, neşreden, yayınlayan, dağıtan.

neşir: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.

rabian: dördüncü olarak.

resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

salisen: üçüncü olarak.

saniyen: ikinci olarak.

set: mani, perde, engel.

tahakkuk: gerçekleşme, kesinleşme.

talebe: öğrenci.

tarz: biçim, şekil.

tazyikat: tazyikler, baskılar, zorlamalar.

umum: bütün.

vilâyet-i şarkiyeye: Doğu ili.

zabıta: şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.

ziyade: Artma, çoğalma.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

mu'cize-i maneviyesinden bir derstir ki, dinsiz feylesoflardan hiçbirisi ona karşı mukabele çaresi bulamadılar. Kat'iyen haber aldık ki, hariçte bazı yerde bir milyon gençler, “Müsâlemet-i umumiyeyi temin edecek Risale-i Nur'dur” demişler. Sulh-i umumî taraftarı Almanya ve Amerika gibi bazı ecnebilerin de Risale-i Nur'u tercüme-ye başladığını haber aldık.

“Hamisen: Eğer resmî adamlar bazı yeni kanunlara yanlış manalar verip bir iki satırına ilişmeler benim bedelime deyiniz ki, ‘Bir adamın hatası ile yirmi bin komşusu cezalandırılır mı, hapsedilir mi? Dünyada böyle hükmeden hiçbir kanun var mı?’

“İşte her sahifesi yirmi satır olan beş yüz sahifelik bir kitabın bir satırında bir adama şiddetli tokat vurmuşsa; evvelâ, isim muayyen değil; orada mes'uliyet yok. Şayet olsa da, sansür gibi o satır silinir; o kitabı müsadere etmek, on bin adamı hapse sokmak gibi kâinatta işitilmemiş bir kanunsuzluk, bir zulüm olduğu gibi; öteki yirmi bin satırlar, şimdiye kadar yirmi bin adamın imanını kuvvetlendirdiği cihetle, yirmi bin hasene ve iyilik olduğundan, elbette o hatayı ve seyyiyeyi affettirir.

“Ben şiddetli hasta olmasaydım daha konuşacaktım. Siz hizmetkârlarım tashih ve ıslah edersiniz. Hatta münasip görseniz, manen polislerin bir vazifesini gören Risale-i Nur'un asayiş hizmetinde polislere büyük bir kuvvet olan derslerine polisler herkesten ziyade taraftar olmak lâzım gelirken, şimdi resmen taharri memuru suretinde

asayiş: emniyet, kanun ve nizâm hakimiyyetin sağlanması.
bedel: karşılık.
cihet: yön.
ecnebi: yabancı, başka milletten olan.
evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
feylesof: sapık fikirli, felsefe ile uğraşan.
Hamisen: beşinci olarak, beşincisi, beşinci derece.
hariç: dışarı.
hasene: hayırlı amel, Allah n-

zasına uygun iş.
hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.
hükmetme: hakim olma, karar verme.
iman: inanç, itikat.
ıslah: iyi duruma getirme, iyileştirme, düzeltme.
kâinat: evren; yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler.
Kat'iyen: katî olarak, kesin olarak, kesinlikle.
manen: mana bakımından,

manaca.
mes'uliyet: mes'ul olma hali, sorumluluk.
muayyen: belirli.
mu'cize-i manevîye: manevî mucize.
mukabele: karşılık verme, karşılama.
münasip: uygun.
müsadere: toplatma, elden alma.
müsâlemet-i umumiye: umurun selâmeti, insanlığın barışı.

resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde.

resmî: devlet adına olan.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sahife: sayfa.

seyyie: fenalık, kötülük, suç, günah.

sulh-i umumî: genel barış, herkesi ilgilendiren barış, dünya barışı.
suret: biçim, tarz, görünüş.

taharri: sivil polis.

taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen.

tashih: düzeltme, yanlışını giderme.

temin: sağlama.

ziyade: çok, fazla.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

polislik aleyhinde olan bu hizmeti polislere vermeye ruhum razı değil. Onlara umumen hakkımı helâl ettiğimi söylersiniz.

“*Sadisen*: Şiddetli bir teessüfle *Leyle-i Miraç* vaktinde *Mirac-ı Şerif*, *Şuhur-i Selâse* hürmetine vesile beklerken, *Tarihçe-i Hayat* hasebiyle taharri hâdisesi şiddetli bir keder verdi. ‘*Sadaka belâyı def eder*’ mealindeki hadis-i sahihin hükmüyle, *Risale-i Nur Anadolu* için belâları defeder bir sadaka hükmüne geçtiği; ona beraatler ve serbestiyetler verildiği zaman belâların defedilmesi, ona hücum edildiği zaman belâların gelmesi yüz hâdisesi var ki, bazen zelzele ve fırtınalarla kaydedildiği gibi, bu defa da hayatımda görmediğim tahte’s-sıfır on sekiz dereceye yakın bir soğuk taarruz ve taharrinin aynı vaktinde geldi.”

Üstadımız şiddetli hastalığından fazla konuşmadı. Hasta halinde hizmetkârına dedi: ‘Merak etmemeleri için, bera-i malûmat, bazı dostlara ve bazı resmî zatlara gönderirsiniz.’

Şiddetli hasta Üstadımızın

Hizmetkârı

Evet, hizmetkârımın yazdığı doğrudur.

Said Nursî

aleyh: karşı, karşıt.
belâ: musibet, sıkıntı.
beraat: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma.
beray-ı malûmat: bilgi ve malûmat için, bilgi vermek için.
def: mani olma, kovma, ortadan kaldırma.
hâdis: olay.
hadis-i sahih: sahih hadis, hakında şüphe edilemeyen ve doğru senetlere ve râvilere isnat edilerek müspet olarak kesin bilinen

hadis-i nebevîdir.
hizmetkâr: hizmet yapan kimse, hizmetçi.
hücûm: saldırma.
hükmüne: yerine, değerine.
hükûm: karar, emir.
hürmet: saygı.
keder: kaygı, acı, hüzn.
Leyle-i Miraç: Miraç Gecesi, Hz. Muhammed’in Miraca çıktığı gece, Recep ayının 27. gecesi.
meal: mana, anlam, mefhum.
Mirac-ı Şerif: şerefli Miraç

gecesi.
razi: rıza gösteren, hoşnut olan.
resmî: devlet adına olan.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
sadaka: dilenciye verilen para.
Sadisen: altıncı olarak.
serbestiyet: serbestlik, rahat

ve serbest olma hâli.
şuhur-i selâse: Üç Aylar; Recep, Şaban ve Ramazan.
taarruz: saldırma, sataşma, ilişme.
taharri: arama, araştırma.
tahte's-sıfır: sıfırın altı.
teessüf: üzülmeye, acı duyma.
umumen: umumî olarak, bütün olarak.
vesile: aracı, vasıta.
zat: kişi, şahıs.
zelzele: yer sarsıntısı, deprem.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۞ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ¹

Muhterem Üstadımız,

Mücadele-i maneviyenize ve sabr-ı cemilinize mükâfaten Cenab-ı Hak tarafından ihsan buyurulan kudsî iman davanızın tahakkukunu Risale-i Nur'un serbest in-
tişarı ile idrak etmiş bulunuyoruz.

Senelerden beri devam edegelen bu kudsî dava, bu ideal ve bu çetin mücadele, zaferle neticelenmiş; Hakkın istediği olmuş, gönlümüzün emel ve arzusu yerine gelmiş, iman küfre galebe ederek zulmet perdeleri çatır çatır yırtılarak afak-ı cihan Nurun parlak ziyası ile aydınlanmıştı. Bu neticeye ve bu zafere ulaşmak, iman nimetinin sonsuz saadetine kavuşmak ve dolayısıyla da Hakka yaklaşmak bahtiyarlığımızı bizlere, Türk milletine ve belki bütün insanlığa bahşeden Risale-i Nur, bu muazzam ve korkunç imansızlık savaşının kurtarıcı atomu olmuş; ruhlarımızı tamir, kalplerimizi takviye, gönüllerimizi fetheylemiştir. Bu bakımdan minnet ve şükranlarımızı sevgili ve muazzez Üstadımıza arz ederken, asırlık ömr-i mübareklerinizin geçirdiği hayat safhalarının her anı mücadele, mücadele, işkence, eziyet, zulüm, menfa dolu korkunç bir devrin çile ve ıztıraplarıyla geçmesine rağmen, azminizin, sadâkatinizin feragat ve cesaretinizin ve nihayet o çelikten daha kuvvetli iman ve şuurunuzun, hülâsa, İslâmiyeti anlayışta, insaniyeti kavrayışta, içte ve dışta örnek insan oluşunuzun ve bilhassa Risale-i Nur külliyyatınızın

elem, azap.

kudsi: mukaddes, yüce.

küfür: Allah'ın varlığına, birliğine inanmama, müşriklik, imansızlık.

menfa: nefyolunan yer, sürgün yeri.

minnet: bir iyilik karşısında yük altında kalma, kendini manevî olarak borçlu hissetme.

muazzam: çok büyük, ulu, yüce.

muazzez: çok aziz, izzet sahibi, saygı uyandıran.

mücadele: bir gayeye ulaşmak için gösterilen ferdi veya toplu çaba.

mücadele: savaşma, mücadele.

mücadele-i manevîye: manevî olarak yapılan cihat.

Muhterem: saygı değer, hürmete layık, saygın.

mükâfaten: mükâfat olarak, karşılık olarak, ödül olarak.

nihayet: en sonunda.

nimet: lütuf, ihsan, bağış.

ömr-i mübarek: bereketli, feyizli, hayırlı hayat.

Risale-i Nur külliyyatı: Bediüzzaman Said Nursî'nin yüz otuz parça risaleden oluşan külliyyatı.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

saadet: mutluluk.

sabr-ı cemil: güzel sabır; Allah'tan gelen bir acıya dayanma, katlanma.

sadâkat: bağlılık, doğruluk.

safha: devre, merhale.

şükran: iyiliğe karşı gösterilen iyi tavır, gönül borcu, minnetçilik.

şuur: bilinç; bir şeyin inceliklerini iyice idrak etme, anlayış.

tahakkuk: gerçekleşme, kesinleşme.

takviye: kuvvetlendirme, sağlama, destekleme, teyit ve tasdik etme.

tamir: onarma, düzeltme.

ziya: ışık, aydınlık, nur.

zulmet: karanlık.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz.

Allah'ın selâmı, rahmeti ve berekâtü üzerine olsun.

afak-ı cihan: dünyanın ufukları.

arz: sunma.

asr: yüzyıl.

azim: niyetli, kesin kararlı.

bağış: bağış, ihsan, verme.

bahtiyar: bahtlı, talihli, mutlu.

berekât: iyilikler, ihsanlar, bolluklar.

bilhassa: özellikle.

emel: şiddet arzu, ümit.

eziyet: incitme, büyük sıkıntı verme.

ferâgat: hakkından isteyerek vazgeçme.

fetih: kuşatma, ele geçirme, zaptetme.

galebe: galip gelme, üstünlük.

hülâsa: bir şeyin özü, esası, özeti.

idrak: akıl erdirmeye, anlama,

kavrama kabiliyeti.

ihsan: bağışlama, ikram etme, lütuf.

iman: inanç, itikat.

insaniyet: insanlık, insanlık mahiyeti.

intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolünme.

işkence: bir kimseye verilen maddî-manevî sıkıntı, eziyet.

ıztırap: kuvvetli acı, aşırı

insanlık âlemi üzerine bıraktığı tesir, aksettirdiği mana ile dâimâ izinizden, yolunuzdan gidecek olan, giden, gitmeye azmeden milyonlarca Nur Talebeleri size meclûb, size müteşekkirdiler.

Muhterem Üstadımız, artık bütün yorgunluğunuza ve ihtiyarlığınıza rağmen çetin imtihanınızın muvaffakiyetle neticelenmesi sayesinde müsterih olunuz. Artık bu kudsî davayı, bu iman ve Kur'ân davasını devam ettirecek istikbalin genç Saidleri yetişmiştir. İman nuru ve şuuru ile onlar bu kudsî ve ulvî davayı yürütecekler ve inşaallah kıyamete kadar devam ettirecekler ve nesilden nesile intikal ettirecekler.

Muhterem Efendimiz, yarın tarihin altın sahifelerinde iftihar ve ihtişamla yâd edilecek olan yeni ve mufassal *Tarihçe-i Hayat*'ınızın Ankara'da tab edilip hitama ermesinin sevinci içinde bayram etmekteyiz. Zira bu *Tarihçe-i Hayat* ömrünüz boyunca ille-i gaye edindiğiniz imanı kurtarmak davanız uğrundaki mücadele ve mücahede safhalarınızı, bin türlü mahrumiyetler içersinde yorulmak bilmeyen bir azimle maksada vâsıl oluşunuzu ve âleme rahmet olan Risale-i Nur'ların telif, tanzim ve neşri hakkında tatminkâr malûmat vermesi bakımından büyük ehemmiyeti haizdir. Bugün milyonlarca insanı coşturup, selâmete götüren bu Nur deryası daima kükreyecek, küfrü boğacak, zulmeti yırtacak, insanlığa hâmî ve halâskâr olacaktır.

aks: yansıma.
azim: niyetli, kesin kararlı.
azm: kesin karar; kasıt, niyet.
derya: deniz.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
haiz: bir şeye sahip olma, sahip, mâlik.
halâskâr: kurtarıcı.
hamî: himaye eden, koruyan, gözeten.
hitam: son, nihayet.
iftihar: gurur, övünme.
ihtişam: muhteşemlik, şanlı görünüş, büyük gösteriş.
ille-i gâiye: gerçekleştirilmesi, meydana gelmesi için çaba harcanan şey, amaç, ideal.
iman: inanç, itikat.
imtihan: deneme, sınama; Allah'ın çeşitli şekillerde kullarını denemesi.
inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.
intikal: bir yerden başka bir yere geçme, yer değiştirme.
istikbal: gelecek.
Kıyamet: bütün kâinatın Allah tarafından tayin edilen bir vakitte yıkılıp mahvolması.
kudsî: mukaddes, yüce.
küfür: Allah'ın varlığına, birliğine inanmama, müşriklik, imansızlık.
mahrumiyet: mahrumluk, dilediğini, istediğini elde edememe, napsizlik, hissesizlik.
maksat: gaye.
malûmat: bilgiler, bilinen şeyler.
meclûb: tutkun, aşırı bağlı.
mücadele: bir gayeye ulaşmak için gösterilen ferdi veya toplu

çaba.
mücahede: savaşma, mücadele.
mufassal: tafsilâtli olarak açıklanan, uzun uzadıya açıklanıp anlatılan, ayrıntılı, detaylı.
muhterem: saygı değer, hürmete layık, saygın.
müsterih: bütün kaygılardan kurtulup gönül rahata kavuşan, içi rahat, kaygısız.
müteşekkîr: tesekkür eden.
muvaffakiyet: başarma, ba-

şarılı olma.
neşr: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.
nur: aydınlık, parlaklık, ışık.
rahmet: lütuf, nimet, faydalı yağmur için söylenir.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
safha: devre, merhale.
sahife: sayfa.
selâmet: salimlik, eminlik, kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma.

suur: bilişç.
tab: kitap basma.
talebe: öğrenci.
tanzim: düzenleme, tertipleme.
tatminkâr: doyurucu, gönül kandırıcı.
telif: kitap yazma, eser ortaya koyma.
tesir: etki.
ulvî: yüksek, yüce.
vasıl: ulaşan, erişen, kavuşan.
yâd: anma.
zulmet: karanlık.

Size medyûn-i şükranız. En derin sevgi ve muhabbetlerimizle selâm ve hürmetlerimizi arz eder, dua-i mübareklerinize intizaren ellerinizden öperiz, aziz, segili Üstadımız.

İstanbul Nur Talebeleri

Üstat Bediüzzaman Said Nursî, son İstanbul seyahatinde Piyer Loti Otelinde gazetecilerin hücumuna karşı.

arz: sunma.

aziz: izzetli, muhterem, saygın.

dua-yı mübarek: mübarek dua.

hücum: saldırma.

hürmet: saygı.

intizaren: bekleyerek, gözleyerek.

medyun-ı şükran: şükran,

teşekkür borçlu.

muhabbet: sevgi, sevmek.

selâm: barış, rahatlık, selâmet ve esenlik dileme.

talebe: öğrenci.

Risale-i Nur Müellifi Üstat Bediüzzaman Said-i Nursî Hazretlerinin en son defa vasiyetnamesi hükmünde *Emirdağ Lâhikası*'nın sonunda derç ve neşredilen bir beyanı ile yine *Emirdağ Lâhikası*'nda neşredilen en son sene kaleme aldığı "Re-isicumhur'a ve Başvekil'e" diye olan bir hitabesini bu *Tarihçe-i Hayat*'ın sonuna ilâve ediyoruz.

Nur talebeleri Hazret-i Üstadın bu vasiyetnamesinde beyan ettikleri müspet hizmet tarzı ile "NURLARI" bütün cihana karşı ilân ettiler. Kur'ân-ı Hakîm'in bu zamana müteveccih müspet hizmet telâkkisi ile envar-ı imaniyeyi akıl ve kalplere yerleştirdiler.)

Hazreti Üstadın hizmetinde bulunan talebeleri

UMUM NUR TALEBELERİNE ÜSTAT BEDIÜZZAMAN'IN VEFATINDAN ÖNCE VERMİŞ OLDUĞU EN SON DERSTİR

Aziz kardeşlerim,

Bizim vazifemiz müsbet hareket etmektir. Menfi hareket değildir. Rıza-i İlähiye göre sırf hizmet-i imaniyeyi yapmaktır, vazife-i İlähiyeye karışmamaktır. Bizler asayiş-i muhafazayı netice veren müsbet iman hizmeti içinde herbir sıkıntıya karşı sabırla, şükürle mükellefiz.

asayiş: emniyet, kanun ve nizam hakimiyetin sağlanması.
aziz: izzetli, muhterem, saygın.
başvekil: başbakan.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
derç: sokma, içine alma.
envar-ı imaniye: iman nurları, imana ait parlıklar.
hitabe: konuşma, hitap, nutuk.
hizmet-i imaniye: iman ve Kur'an hakikatlerinin ikna edici ve ilmî delillerle anlaşılmasına hizmet etme.
hükmünde: değerinde, yerinde.

iman: inanç, itikat.
Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.
menfi: olumsuz, müspet olmayan.
müellif: eser telif eden, yazar.
muhafaza: koruma.
mükellef: sorumlu ve yükümlü olan.
müspet: olumlu.
müteveccih: bir cihete dönen, yönelen.

neşr: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.
re-isicumhur: halkın reisi, cumhurbaşkanı.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
Rıza-yı İlähî: Allah'ın rızası, hoşnutluğu.
sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.
şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnuluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile

Allah'ı hamd etme.
talabe: öğrenci.
telâkki: anlama, anlayış.
Umum: bütün.
vasiyetname: yazılı vasiyet, bir kimsenin vasiyetini yazmış olduğu kâğıt.
vazife: görev.
vazife-i İlahiye: doğrudan doğruya Allah'a ait olan iş ve vazife.
vefat: ölüm.

Meselâ, kendimi misal alarak derim: Ben eskiden beri tahakküme ve terzile karşı boyun eğmemişim. Hayatımda tahakkümü kaldırmadığım, birçok hâdiselerle sabit olmuş. Meselâ, Rusya'da kumandana ayağa kalkmamak, Divan-ı Harb-i Örfide idam tehdidine karşı mahkemedeki paşaların suallerine beş para ehemmiyet vermediğim gibi, dört kumandanlara karşı bu tavrım, tahakkümlere boyun eğmediğimi gösteriyor. Fakat bu otuz senedir müspet hareket etmek, menfi hareket etmemek ve vazife-i İlâhiyeye karışmamak hakikati için, bana karşı yapılan muamelelere sabırla, rıza ile mukabele ettim. Cercis Aleyhisselâm gibi ve Bedir, Uhud muharebelerinde çok cefa çekenler gibi, sabır ve rıza ile karşıladım.

Evet, meselâ seksen bir hatasını mahkemede ispat ettiğim bir müddeiumûninin yanlış iddiaları ile aleyhimizdeki kararına karşı, beddua dahi etmedim. Çünkü asıl mesele bu zamanın cihad-ı manevîsidir. Manevî tahribatına karşı set çekmektir. Bununla dâhilî asayişe bütün kuvvetimizle yardım etmektir.

Evet, mesleğimizde kuvvet var. Fakat bu kuvvet, asayiş muhafaza etmek içindir. **وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ** düsturu ile ki “Bir canî yüzünden onun kardeşi, hanedanı, çoluk çocuğu mes’ul olamaz” işte bunun içindir ki, bütün hayatımda bütün kuvvetimle asayiş muhafazaya çalışmışım. Bu kuvvet dâhile karşı değil, ancak haricî tecavüze karşı istimal edilebilir. Mezkûr ayetin düsturuyla vazifemiz, dahildeki asayişe bütün kuvvetimizle yardım

manevî: manaya ait, maddî olmayan.
menfi: olumsuz, müspet olmayan.
meselâ: örneğin.
mesele: konu.
meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.
mes’ul: sorumlu, yükümlü.
mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.
misal: örnek.
muamele: davranma, davranış.
müddeiumûmî: savcı.
muhafaza: koruma.
muharebe: savaşma, savaş.
mukabele: karşılık verme, karşılama.
müspet: olumlu.
rıza: razı olma, hoşnutluk.
sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü.
sabit: ispat edilmiş, ispatlanmış.
set: mani, perde, engel.
sual: soru.
tahakküm: zorbalık etme, zorla hükmetme, hükmü altına alma.
tahribat: tahripler, yıkıp bozmalara.
tecavüz: saldıрма, sınırını aşma.
tehdit: korkutma, gözdağı verme.
terzil: rezil etme, itibarını düşürme.
vazife: görev.
vazife-i ilâhiye: doğrudan doğruya Allah'a ait olan iş ve vazife.

1. Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. (En'am Suresi: 164.)

aleyh: karşı, karşıt.
aleyhisselâm: Allah'ın selamı onun üzerine olsun.
asayiş: emniyet, kanun ve nizâm hakimiyyetin sağlanması.
ayet: Kur'an'ın her bir cümlesi.
beddua: bir kimsenin kötü olması için dua, kötü dua.
canî: cinayet işlemiş kimse, acımasız, gaddar.
cefa: eziyet, sıkıntı, zulüm.

cihad-ı manevî: manevî cihat, ilim, fikir, dua gibi manevî unsurlarla din düşmanlarına karşı koymak.
dâhil: iç, içerisi.
dâhilî: içe ait, içe dönük, iç ile ilgili.
Divan-ı Harb-i Örfî: Ittihat ve Terakki hükümeti zamanında 31 Mart Olayından sonra kurulan ve oldukça sert kararlar alan sıkıyönetim mahkemesi.

düstur: kaide, esas, prensip.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
hâdis: olay.
hakikat: gerçek, esas.
hanedan: köklü ve büyük aile.
haricî: dışa ait, dışla ilgili.
ispat: delil göstererek iddiaları sağlamlaştırma.
istimâl: kullanma.
kumandan: komutan.

etmektir. Onun içindir ki, âlem-i İslâmda asayışı ihlâl edici dahilî muharebat ancak binde bir olmuştur. O da aradaki bir içtihat farkından ileri gelmiştir. Ve cihadı maneviyenin en büyük şartı da vazife-i İlâhiyeye karışmamaktır ki, “Bizim vazifemiz hizmettir; netice Cenab-ı Hakka aittir. Biz vazifemizi yapmakla mecbur ve mükellefiz.”

Ben de Celâleddin Harzemşah gibi, “Benim vazifem hizmet-i imaniyedir; muvaffak etmek veya etmemek Cenab-ı Hakkın vazifesidir” deyip ihlâs ile hareket etmeyi Kur’ân’dan ders almışım.

Haricî tecavüze karşı kuvvetle mukabele edilir. Çünkü düşmanın malı, çoluk çocuğu ganimet hükmüne geçer. Dâhilde ise öyle değildir. Dâhildeki hareket, müsbet bir şekilde manevî tahribata karşı manevî, ihlâs sırrıyla hareket etmektir. Haricîteki cihad başka, dahildeki cihad başkadır. Şimdi milyonlar hakikî talebeleri Cenab-ı Hak bana vermiş. Biz bütün kuvvetimizle dahilde ancak asayışı muhafaza için müsbet hareket edeceğiz. Bu zamanda dahil ve haricîteki cihadı maneviyedeki fark pek azımdır.

Bir mesele daha var; o da çok ehemmiyetlidir. Hükm-i Kur’ân’a göre, bu zamanda mimsiz medeniyetin icabatından olarak hacat-ı zaruriye dörtten yirmiyeye çıkmış. Tiryakilikle, görenekle ve itiyatla, hacat-ı gayr-i zaruriye, hacat-ı zaruriye hükmüne geçmiş. Ahirete iman ettiği hâlde, “Zaruret var” diye ve zaruret zannıyla dünya menfaati ve maişet derdi için dünyayı ahirete tercih ediyor.

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

asayiş: emniyet, kanun ve nizam hakimiyetin sağlanması.

azim: büyük, yüce, ulu.

cihad: düşmanla savaşma.

cihad-ı manevîye: manevî cihat, ilim, fikir, dua gibi manevî unsurlarla din düşmanlarına karşı koymak.

cihad-ı manevîye: manevî cihat, ilim, fikir, dua gibi manevî unsurlarla din düşmanlarına karşı koymak.

dahil: iç, içerisi.

dahili: içe ait, içe dönük, iç ile ilgili.

ehemmiyetli: önemli.

hacât-ı gayr-i zaruriye: gerekli olmayan istekler, zaruri olmayan ihtiyaçlar, ihtiyaç olmadığı hâlde ihtiyaç hâlini almış şeyler.

hacât-ı zaruriye: zorunlu ihtiyaçlar, gerekli ihtiyaçlar.

hakiki: gerçek.

haric: dışarı.

Haricî: dışa ait, dışarı ile ilgili.

hizmet-i imaniye: iman ve Kur’an hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.

Hükm-i Kur’ân: Kur’ân’ın hükmü, emri.

hükümüne: yerine, değerine.

icabat: icaplar, gerekenler, lâzım gelenler; bir iş için gerekli olanlar.

icthâh: din âlimlerinin şer’î esaslar dahilinde Kur’ân ve sünnete uygun şekilde bir konuda fikir ortaya koymaları, hüküm vermele-ri.

ihlâl: bozma, zarar verme.

ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemeksizin, sırf Allah rızası için yapma.

iman: inanma, itikat.

itiyat: âdet edinme, alışkanlık haline getirme, alışkanlık.

maîset: geçim, geçinme.

manevî: manaya ait, maddî olmayan.

menfaat: fayda.

mesele: konu.

mimsiz medeniyet: deniyet

manasına gelen kötü medeniyet.

muhafaza: koruma.

muharebat: savaşmalar.

mukabele: karşılık verme, karşılama.

mükellef: sorumlu ve yükümlü olan, bir şeyi yapmaya mecbur olan, vazifeli.

müspet: olumlu.

muvaffak: başarmış, başarılı.

sır: gizli hakikat, bir şeyin dışı kat ve tecrübe ile anlaşılan en ince yanı.

tahribat: tahripler, yıkıp bozma.

talebe: öğrenci.

tecavüz: saldıрма, sınırını aşma.

tiryaki: bir şeye vazgeçemeyecek derecede alışmış olan.

vazife: görev.

vazife-i İlahiye: doğrudan doğruya Allah’a ait olan iş ve vazife.

zaruret: zorunluluk, mecburiyet.

Kırk sene evvel, bir başkumandan beni bir parça dünyaya alıştırmak için bazı kumandanları, hatta hocaları benim yanıma gönderdi. Onlar dediler:

“Biz şimdi mecburuz. ¹ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ kaide-siyle, Avrupa'nın bazı usullerini medeniyetin icaplarını taklide mecburuz” dediler.

Ben de dedim: “Çok aldanmışsınız. Zaruret sû-i ihtiyardan gelse, kat'iyen doğru değildir; haramı helâl etmez. Sû-i ihtiyardan gelmezse, yani zaruret haram yoluyla olmamışsa zararı yok. Meselâ; Bir adam sû-i ihtiyarıyla haram bir tarzda kendini sarhoş etse ve sarhoşlukla bir cinayet yapsa, hüküm aleyhine cari olur, mazur sayılmaz, ceza görür. Çünkü, sû-i ihtiyarıyla bu zaruret meydana gelmiştir. Fakat bir meczup çocuk cezbe hâlinde birisini vursa, mazurdur. Ceza görmez. Çünkü ihtiyarı dâhilinde değildir.”

İşte, ben o kumandana ve hocalara dedim: “Ekmek yemek, yaşamak gibi zarurî ihtiyaçlar haricinde başka hangi zaruret var? Sû-i ihtiyardan, gayrimeşru meyillerden ve haram muamelelerden tevellüt eden hareketler haramı helâl etmeye medar olamazlar. Sinema, tiyatro, dans gibi şeylerde tiryaki olmuşsa, mutlak zaruret olmadığı ve sû-i ihtiyardan geldiği için, haramı helâl etmeye sebep olamaz. Kanun-i beşerî de bu noktaları nazara almış ki, ihtiyar haricinde zaruret-i kat'iyeye ile, sû-i ihtiyardan neş'et eden hükümleri ayırmıştır. Kanun-i İllâhîde ise, daha esaslı ve muhkem bir şekilde bu esaslar tefrik edilmiş.”

1. Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. (En'am Suresi: 164.)

aleyh: karşı, karşıt.
başkumandan: başkomutan, bir devletin silahlı kuvvetlerinin en yüksek rütbelisi.
cari: cereyan eden, akan, işleyen.
cezbe: çekme, çekim; heyecan, coşkunluk.
cinayet: cana kıyım, katl veya bu derecede ağır bir suç.
dâhil: iç, içerisi.
evvel: önce.

gayrimeşru: meşru olmayan, dine aykırı, kanunsuz.
hariç: bir şeyin dışı, dışı, dışta kalan.
hüküm: verilen karar.
icap: gerekme hali, gerekli olma.
ihtiyar: irade, tercih; kendi istek ve arzularına göre hareket etme.
kaide: kural, esas, düstur.
Kanun-ı beşerî: insanların or-

taya koyduğu kanun.
kanun-i ilâhî: ilâhî irade, ilâhî kanun.
kat'iyen: katî olarak, kesin olarak, kesinlikle.
kumandan: komutan.
mazur: özür, özrü olan.
mezcup: cezp edilmiş, bir yöne çekilmiş.
medar: sebep, vesile.
meselâ: örneğin.
meyil: bir tarafa doğru eğil-

me, yönelme.
muamele: davranma, davranış.
muhkem: sağlam olan, eksiklik ve noksanı olmayan.
mutlak: kesin.
nazar: bakış, dikkat.
sû-i ihtiyar: kötü seçim, seçmenin fenalığı.
tarz: biçim, şekil.
tiryaki: bir şeye vazgeçemeyecek derecede alışmış olan.
usûl: metot, metodoloji; esaslar, kaideler.
zaruret: zorunluluk, mecburiyet.
zaruret-i kat'iyeye: katî zaruret; kesin ihtiyaç, katî zorunluluk.
zarurî: zorunlu.

Bununla beraber zamanın ilcaatıyla zaruretler ortalıkta zannederek bazı hocaların bid'alara taraftarlığından dolayı onlara hücum etmeyiniz. Bilmeyerek, "Zaruret var" zannıyla hareket eden o biçarelere vurmayınız. Onun için, kuvvetimizi dâhilde sarf etmiyoruz. Biçare, zaruret derecesine girmiş; bize muhalif olanlardan hoca da olsa, onlara ilişmeyiniz. Ben tek başımla daha evvel aleyhimdeki o kadar muarızlara karşı dayandığım, zerre kadar fütür getirmedığım, o hizmet-i imaniyede muvaffak olduğum hâlde, şimdi milyonlar Nur Talebesi olduğu hâlde, yine müspet hareket etmekle onların bütün tahkiratlarına, zulümlerine tahammül ediyorum.

Biz dünyaya bakmıyoruz. Baktığımız vakit de onlara yardımcı olarak çalışıyoruz. Asayışı muhafazaya müspet bir şekilde yardım ediyoruz. İşte bu gibi hakikatler itibarıyla, bize zulüm de etseler hoş görmeliyiz.

Risale-i Nur'un neşri her tarafta kanaat-i tamme verdi ki, Demokratlar dine taraftardır. Şimdi bir risaleye ilişmek, vatan, millet maslahatına tamamen zıttır.

Bir mahrem risale vardı ki, o mahrem risalenin neşri men etmiştim. "Öldükten sonra neşrolunsun" demiştim. Sonra mahkemeler alıp okudular, tetkik ettiler, sonra beraat verdiler. Mahkeme-i Temyiz o beraati tasdik etti. Ben de bunu dâhilde asayışı temin için ve yüzde doksan beş masuma zarar gelmemesi için neşredenlere izin verdim. "Said, meşveretle neşredebilir" dedim.

aleyh: karşı, karşıt.

asayış: emniyet, kanun ve nizam hakimiyyetin sağlanması.

beraat: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma.

biçare: çaresiz, zavallı.

bid'a: dinin aslına uymayan adet ve uygulamalar..

dahil: iç, içerisi.

evvel: önce.

fütür: zayıflık, gevşeklik, usanç.

hakikat: gerçek, esas.

hizmet-i imaniye: iman ve Kur'an hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme.

hücum: saldıрма.

ilcaat: zorlamalar, mecbur etmeler.

kanaat-i tamme: tam kanaat. kesin, şüphe edilmeyen düşünce, fikir.

Mahkeme-i Temyiz: temyiz mahkemesi, mahkeme kararlarının yolunda verilip verilmediğini tetkik etmekle görevli makam, yargıtay.

mahrem: herkesçe bilinmemesi gereken, gizli.

mahzur: haram edilmiş, yanına yaklaşılması yasak edilmiş, haram.

maslahat: fayda, maksat.

masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.

men: yasak etme, engelleme.

meşveret: işlerin konuşup anlaşma yoluyla halledilmesi, bir konu hakkında çeşitli ve ehil şahıslardan fikir alma.

muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.

mübah: dinin emri ve yasağı altında bulunmayan, dine göre helâl, haram veya mekruh sayılmayan, işlenmesinde sevip ve günah olmayan şey.

muhafaza: koruma.

muhalif: zıt, karşıt, aykırı.

müspet: olumlu.

muvaffak: başarmış, başarılı. **neşir:** kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursi'nin eserlerinin adı.

sarf: harcama.

tahammül: zora dayanma, kötü ve güç durumlara karşı koyabilme, katlanma.

tahkirat: hakaret etmeler, hor görmeler, küçük görmeler.

talebe: öğrenci.

taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen.

tasdik: doğrulama, onaylama.

temin: sağlama.

tektik: dikkatle araştırma, inceleme.

zaruret: zorunluluk, mecburiyet.

zerre: pek ufak parça, en küçük parça.

zulüm: haksızlık, eziyet, işkence.

Üçüncü mesele: Şimdi küfr-i mutlak, öyle cehennem-i manevî neşrine çalışıyor ki, kâinatta hiçbir kâfir ona yaklaşmamak lâzım geliyor. Kur'ân'ın "rahmeten lilâlemîn" olduğunun bir sırrı budur ki: Nasıl Müslümanlara rahmettir; ahirete iman, Allah'a iman ihtimalini vermesiyle de, bütün dinsizlere ve bütün âleme ve nev-i beşere rahmet olmasına bir nükte, bir işaretir ki, o manevî Cehennemden dünyada da onları bir derece kurtarmış. Hâlbuki şimdi fen ve felsefenin dalâlet kısmı, yani Kur'ân'la barışmayan, yoldan çıkmış, Kur'ân'a muhalefet eden kısmı, küfr-i mutlakı komünistler tarzında neşre başladılar. Komünistlik perdesinde anarşistliği netice verecek bir surette münafıklar, zındıklar vasıtasıyla ve bazı müfrit dinsiz siyasetçiler vasıtasıyla neşir ile aşılarmaya başlandığı için, şimdiki hayat, dinsiz olarak kabil değildir, yaşamaz. "Dinsiz bir millet yaşamaz" hükmü bu noktaya işaretir. Küfr-i mutlak olduğu zaman, hakikat-i halde yaşanmaz. Onun için, Kur'ân-ı Hakîm, bu asırda bir mucize-i maneviyesi olarak Risale-i Nur Şakirtlerine bu dersi vermiş ki, küfr-i mutlaka, anarşistliğe karşı set çeksin. Hem çekmiş. Evet Çin'i, hem yarı Avrupa'yı ve Balkanları istilâ eden bu cereyana karşı bizi muhafaza eden Kur'ân-ı Hakîm'in bu dersidir ki, o hücumu karşı set çekmiş, bu suretle o tehlikeye karşı çare bulmuştur.

Demek bir Müslüman mümkün değil, başka bir dine girip, ya Hristiyan ve Yahudî, hususan Bolşevik gibi olmak... Çünkü, bir İsevî, Müslüman olsa, İsa Aleyhisselâmı daha ziyade sever. Bir Mûsevî, Müslüman olsa, Mûsa

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
âlem: dünya, cihan; bütün yaratılmışlar.
anarşist: hiç bir düzen ve otorite tanımayan, karışıklık ve bozgunculuktan yana olan.
asr: yüzyıl.
bolşevik: Rus komünisti.
cehennem-i manevî: manevî cehennem, cehennem gibi sıkkıcı.

cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.
dalâlet: Hak ve hakikatten sapma, doğru yoldan ayrılma, azma.
felsefe: madde ve hayatı başlangıç ve gaye bakımından inceleyen ilim.
fen: tecrübî, ispatla meydana gelmiş ilimlere verilen genel ad.
hakikat-i hâl: durumun gerçek yönü, işin aslı.
hücüm: saldırma.

hüküm: karar, emir.
hususan: bilhassa, özellikle.
iman: inanç, itikat.
isevî: Hz. İsa'nın dininden olanlar.
istilâ: ele geçirme, kaplama, yayılma.
kabil: mümkün, ihtimal dairelerinde.
kafir: Allah'ı ve İslamiyeti inkar eden, dinsiz.
kâinat: evren; yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler.

komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse.
küfr-i mutlak: mutlak küfür, hiç bir imanı hükmü, delili kabul etmeme, kesin ve tam bir inkar.
Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
mesele: önemli konu.
mu'cize-i manevîye: manevî mucize.
müfrit: ifrat eden, bir konu veya bir işte aşırıya kaçan.
muhafaza: koruma.
muhalefet: zıtlık, aykırılık, ayrılık.
münafık: nifak sokan, arabozucu; kalbinde küfrü gizlediği halde Müslüman görünen.
nesir: yayma, yayım, herkese duyurma.
nev'i beşer: insanoglu, insanlar.
nükte: ince manalı, ancak dikkatle anlaşılabilen mana veya söz.
rahmet: şefkat, merhamet, bağışlama ve esirgeyicilik.
rahmeten li'l-âlemin: bütün âlemlere rahmet olan, Hz. Muhammed (a.s.m.).
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
şakirt: talebe, öğrenci.
set: mani, perde, engel.
sır: gizli hakikat.
suret: biçim, şekil, tarz.
vasıta: aracılık.
zındık: Allah'a ve ahirete inandırmayan, Allah'ı inkâr eden, imansız, münkir.

Aleyhisselâmı daha ziyade sever. Fakat bir Müslüman, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın zincirinden çıksa, dinini bıraksa, daha hiçbir dine girmez, anarşist olur; ruhunda kemalâta medar hiçbir hâlet kalmaz. Vicdanı tefessüh eder, hayat-ı içtimaiyeye bir zehir olur.

Onun için, Cenab-ı Hakka şükür, Kur'ân-ı Hakîm'in işaret-ı gaybiyesi ile, kahraman Türk ve Arap milletleri içinde lisan-ı Türkî ve Arabî ile bu asrı kurtaracak bir mu'cize-i Kur'âniyenin Risale-i Nur namıyla bir dersi in-ışara başlamış. Ve on altı sene evvel 600 bin adamın imanını kurtardığı gibi, şimdi milyonlardan geçtiği sabit olmuş.

Demek Risale-i Nur, beşeri anarşistlikten kurtarmaya bir derece vesile olduğu gibi, İslâmın iki kahraman kardeşi olan Türk ve Arabı birleştirmeye, bu Kur'ân'ın kanun-i esasilerini neşretmeye vesile olduğunu düşmanlar da tasdik ediyorlar.

Madem bu zamanda küfr-i mutlak Kur'ân'a karşı çıkıyor. Küfr-i mutlakta Cehennemden ziyade dünyada da daha büyük bir cehennem var. Çünkü, ölüm madem öldürülmüyor. Hergün beşerde otuz bin cenaze ölümün devamına şehadet ediyor. Bu ölüm küfr-i mutlaka düşenlere, yahut taraftar olanlara, hem şahsın idam-ı ebedîsi ve bütün geçmiş, gelecek akrabalarının da idam-ı ebedîsi olarak düşündüğü için, Cehennemden on defa daha fazla dehşetli Cehennem azabı çeker. Demek o Cehennem azabını küfr-i mutlakla kalbinde duyuyor. Çünkü, herbir insan akrabasının saadetiyle mes'ut, azabıyla

aleyhissalâtü vesselâm: 'salât ve selam onun üzerine olsun' anlamında Hz. Muhammed'e dua.

aleyhisselâm: Allah'ın selamı onun üzerine olsun.

anarşist: hiç bir düzen ve otorite tanımayan, karışıklık ve bozgunculuktan yana olan.

asr: yüzyıl.

azap: eziyet, işkence; büyük sıkıntı, şiddetli acı.

beşer: insan, insanlık.

cenaze: ölü.

dehşetli: ürktücü, korkunç.

evvel: önce.

hâlet: hal, durum.

hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, toplum hayatı.

idam-ı ebedî: dirilmemek üzere yok oluş, ahiret inancı olmadığı için ölümü ebedî yokluğa gitmek olarak görme.

iman: inanç, itikat.

intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolunma.

işarat-ı gaybiye: gaypla ilgili işaretler, Hz. Peygamber, müctehit imamlar tarafından gayba ait verilen haberler, işaret yolu ile yapılan açıklamalar.

kanun-ı esası: ana prensipler, anayasa.

kemalât: kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.

küfr-i mutlak: mutlak küfür, hiç bir imanî hükmü, delili kabul etmeme, kesin ve tam bir inkar.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

lisan-ı Arabî: Arap dili.

lisan-ı Türkî: Türklerin dili, Türkçe.

madem: ...den dolayı, böyle ise.

medar: sebep, vesile.

mesut: saadetli, bahtlı, mutlu.

mu'cize-i Kur'âniye: Kur'ân'a ait mu'cize.

Müsevi: Hz. Müsa'nın (a.s.) din ve şeriâtına bağlı olan, kimse, Yahudi.

nam: ad.

neşr: herkese duyurma, yayma, tamim.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-

diüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

saadet: mutluluk.

sabit: ispat edilmiş, ispatlanmış.

şahadet: şahit olma, şahitlik, tanıklık.

şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah'ı hamd etme.

taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen.

tasdik: doğrulama, onaylama.

tefessüh: çürüme, çürüyüp dağılma, bozulma, kokuşma.

vesile: aracı, vasıta.

vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötüden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.

ziyade: fazla, fazlasıyla.

muazzep olduğu gibi Allah'ı inkâr edenlerin itikatlarınca bütün o saadetleri mahvoluyor, yerine azaplar geliyor. İşte bu zamanda, bu dünyada bu manevî Cehennemi insanların kalbinden izale eden tek bir çaresi var. O da Kur'ân-ı Hakîm'dir. Ve bu zamanın fehmine göre onun bir mucize-i maneviyesi olan Risale-i Nur eczalarıdır.

Şimdi Allah'a şükrediyoruz ki, siyâsî partiler içinde bir parti, bir parça bunu hissetti ki, o eserlerin neşrine mâni olmadı; hakaik-i imaniyenin dünyada bir Cennet-i maneviyeyi ehl-i imana kazandırdığını ispat eden Risale-i Nur'a mümanaat etmedi, neşrine müsaadekâr davrandı, naşirlerine de tazyikattan vazgeçti.

Kardeşlerim, hastalığım pek şiddetli; belki pek yakında öleceğim veyahut bütün bütün konuşmaktan —bazan men olduğum gibi— men edileceğim. Onun için benim Nur ahiret kardeşlerim, “ehvenüşşer” deyip bazı biçare yanlışçıların hatalarına hücum etmesinler. Daima müspet hareket etsinler. Menfi hareket vazifemiz değil... Çünkü dahilde hareket menfice olmaz. Madem siyasetçilerin bir kısmı Risale-i Nur'a zarar vermiyor, az müsaadekârdır; “ehvenüşşer” olarak bakınız. Daha “azamüşşer”den kurtulmak için, onlara zararınız dokunmasın, onlara faydanız dokunsun.

Hem dahildeki cihad-ı manevî, manevî tahribata karşı çalışmaktır ki, maddî değil, manevî hizmetler lâzımdır. Onun için, ehl-i siyasete karışmadığımız gibi, ehl-i siyaset de bizimle meşgul olmaya hiçbir hakları yok...

ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
azamüşşer: çok şerli, şerrin en büyüğü.
azap: eziyet, işkence; büyük sıkıntı, şiddetli acı.
biçare: çaresiz, zavallı.
cennet-i manevîye: manen cennet gibi, manevî cennet.
cihad-ı manevî: manevî cihat, ilim, fikir, dua gibi manevî unsurlarla din düşmanlarına karşı koymak.

dahil: iç, içerisi.
eczâ: cüz'ler, parçalar, kısımlar.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
ehl-i siyaset: ülkenin idaresiyle meşgul olanlar, siyaset adamları, politikaçılar.
ehvenüşşer: şerrin en az zararlısı, kolayı, şerrin daha az zararlısı, daha az kötü olan; iki şerden daha az zararlısı.
fehmin: anlayış.
hakaik-i imaniye: imana ait

hakikatler, imanî gerçekler.
hücüm: saldırma.
inkâr: Allah'ın varlığına, birliğine inanmama, kabul ve tasdik etmeme.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
itikât: inanç, iman.
izale: giderme, ortadan kaldırma.
Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.
maddî: madde ile alakalı, cis-

manî.
Madem: ...den dolayı, böyle ise.
mahv: yok olma, ortadan kalkma, batma.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
mâni: engel.
men: yasak etme, engelleme, mâni olma.
menfi: olumsuz, müspet olmayan.
muazzep: azap içinde bulunan, eziyet çeken, çok sıkıntı gören.
mu'cize-i manevîye: manevî mucize.
mümanaat: mani olma, engelleme.
müsaadekâr: zorluk çıkarmayan, hoşgörü sahibi, uysal davranan.
müspet: olumlu.
naşir: eser, neşreden, yayınlayan, dağıtan.
neşir: kitap basma, çıkarma; her-kese duyurma, yayma.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
saadet: mutluluk.
siyasi: siyasetle ilgili, siyasete ait.
şükür: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah'ı hamd etme.
tahribat: tahripler, yıkip bozmalara.
tazyikat: tazyikler, baskılar, zorlamalar.
vazife: görev.

Meselâ, bir parti bana binler vecihle sıkıntı verdiği halde, hatta otuz senede hapisler de, tazyikler de olduğu halde, hakkımı helâl ettim. Ve azaplarına mukabil, o biçarelerin yüzde doksan beşini tezyif ve itirazlara, zulümlere maruz kalmaktan kurtulmaya vesile oldum ki, ¹ **وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ** âyeti hükmünce kabahat ancak yüzde beşe verildi. O aleyhimizdeki partinin şimdi hiçbir cihetle aleyhimizde şekvaya hakları yoktur.

Hatta bir mahkemede yanlış muhbirlerin ve casusların evhamlarıyla bizi, yetmiş kişiyi mahkûm etmek için su-i fehmiyle, dikkatsizliğiyle Risale-i Nur'un bazı kısımlarına yanlış mana vererek seksen yanlışla beni mahkûm etmeye çalıştığı halde, mahkemelerde ispat edildiği gibi, en ziyade hücumla maruz bir kardeşiniz, mahpus iken pence-rede o müddeiumumînin üç yaşındaki çocuğunu gördü, sordu. Dediler: "Bu müddeiumumînin kızıdır." O masumun hatırı için o müddeiye beddua etmedi. Belki onun verdiği zahmetler, o Risale-i Nur'un, o mu'cize-i manevi-yenin intişarına, ilânına bir vesile olduğu için rahmetlere inkişaf etti.

Kardeşlerim, belki ben öleceğim. Bu zamanın bir hastalığı daha var; o da benlik, enaniyet, hodfuruşluk, hayatını güzelce medeniyet fantaziyesiyle geçirmek iştiha, tiryakilik gibi hastalıklardır. Risale-i Nur'un Kur'ân'dan aldığı dersin en birinci esası benlik, enaniyet, hodfuruşluğu terk etmek lüzumudur. Tâ ihlâs-ı hakikî ile imanın kurtarılmasına hizmet edilsin. Cenab-ı Hakka şükür, o azamî

aleyh: karşı, karşıt.
ayet: Kur'an'ın her bir cümlesi.
azamî: en fazla, en çok, nihayet derecede.
azap: eziyet, işkence; büyük sıkıntı, şiddetli acı.
beddua: bir kimsenin kötü olması için dua, kötü dua.
biçare: çaresiz, zavallı.
casus: çeşitli konularda sır mahiyetindeki şeyleri öğrenip başkalarına bildiren kimse.
cihet: yön.
enaniyet: kendini beğenme, bencillik, egoistlik.
evham: vehimler, zanlar, kuruntular.
fanteziye: yalandan gösteriş, görünüşte lüks ve zinet.
hodfurus: kendini beğendirmeye çalışan, övünen.
hücûm: saldırma.
hükûm: emir, buyruk.
ihlâs-ı hakikî: gerçek ihlâs, samimiyet.
iman: inanç, itikat.
inkilâp: değişme, dönüşme.
intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolünme.
iştiha: istek, istah.
mahkûm: bir mahkemeye hüküm giymiş, hükümlü.
mahpus: hapsedilmiş olan, tutuklu.
maruz: bir şeyin etkisi ve tesiri altında bulunma.
masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.
meselâ: örneğin.

1. Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. (En'am Suresi: 164.)

mu'cize-i maneviye: manevî mucize.
müddei: dava eden, davacı.
müddeiumumî: savcı.
muhbir: ihbar eden, ihbarcı, gizli bir şeyi ilgili makamlara bildiren, jumalcı.
mukabil: karşılık.
rahmet: şefkat, merhamet, bağışlama ve esirgeyicilik.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-

diüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
şekva: şikayet.
su-i fehîm: anlayışın fenalığı; kötü anlayış.
şükûr: Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hal ile Allah'ı hamd etme.
tazyik: zorlama, baskı, sıkıntı verme.

tezyif: zayıfa çıkarma, çürütme.
tiryaki: bir şeye vazgeçemeyecek derecede alışmış olan.
vecih: cihet, yön.
vesile: aracı, vasıta.
zahmet: sıkıntı, eziyet, meşakkat.
ziyade: fazla, fazlasıyla.
zulûm: haksızlık, eziyet, işkence.

ihlâsı kazananların pek çok efradı meydana çıkmış. Benliğini, şan ve şerefini en küçük bir mesele-i imaniyeye feda eden çoktur. Hatta Nurun biçare bir şakirdinin düşmanları dost olduğu vakit onunla sohbet etmek çoğaldığı için, rahmet-i İlâhiye cihetinde sesi kesilmiş. Hem de ona takdirle bakanlar isabet-i nazar hükmüne geçip onu incitiyor. Hatta musafaha etmek de tokat vurmak gibi sıkıntı veriyor.

“Senin bu vaziyetin nedir?” diye soruldu. “Madem milyonlar kadar arkadaşların var; neden bunların hatırlarını muhafaza etmiyorsun?”

Cevaben dedi: “Madem mesleğimiz azamî ihlâstır; değil benlik, enaniyet, dünya saltanatı da verilse, bâkî bir mesele-i imaniyeyi o saltanata tercih etmek âzamî ihlâsın iktizasıdır. Meselâ, harp içinde, avcı hattında, düşmanın top gülleleri arasında Kur’ân-ı Hakîm’in tek bir âyetinin, tek bir harfinin, tek bir nüktesini tercih ederek, o güller içinde Habib kâtibine ‘Defteri çıkar’ diyerek at üstünde o nükteyi yazdırmış. Demek Kur’ân’ın bir harfinin, bir nüktesini düşmanın güllerine karşı terk etmemiş ruhunun kurtulmasına tercih etmiş.”

O kardeşimize sorduk: “Bu acip ihlâsı nereden ders almışsın?”

Demiş: İki noktadan...

Şirisi: Âlem-i İslâmiyetin en acip harbi olan Bedir Harbinde, namaz vaktinde cemaatten hissesiz kalmamak

acip: tuhaf, hayrette bırakan.
Âlem-i İslâmiyet: İslam âlemi, İslam dünyası.
âyet: Kur’an’ın her bir cümlesi.
azamî: en fazla, en çok, nihayet derecede.
bâkî: ebedî, daimî, sürekli ve kalıcı olan.
biçare: çaresiz, zavallı.
cemaat: bir imama uyup namaz kılan Müslümanlar topluluğu.
Cevaben: cevap olarak, karşı-

lık şeklinde.
cihet: yön.
efrat: fertler.
enaniyet: kendini beğenme, bencillik, egoistlik.
fedâ: uğruna verme, kurban olma.
harp: savaş.
Harp: savaş.
hisse: pay, nasip.
hükmüne: yerine, değerine.
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemeksizin, sırf Allah rızası için yap-

ma.
iktiza: lazım gelme, gerekme.
isabet-i nazar: doğru ve isabetli bakış.
kâtip: yazıcı.
Kur’ân-ı Hakîm: her âyet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur’ân.
Madem: ...den dolayı, böyle ise.
hisse: pay, nasip.
Meselâ: örneğin.
mesele-i imaniye: imanî mesele, imanla ilgili mesele.
meslek: gidiş, tutulan yol, sis-

tem.

muhafaza: koruma.

musâfaha: selam vermek ve sevgisini göstermek üzere birbirine el uzatma.

nükte: ince manalı, ancak dikkatle anlaşılabilen mana veya söz.
rahmet-i ilâhiye: Allah’ın sonsuz rahmeti, ilâhî rahmet.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

şakirt: talebe, öğrenci.

şan: şöhrat, ün.

şeref: onur, haysiyet.

takdir: kıymet verme, beğenme.

vaziyet: durum.

için, düşmanın hücumuyla beraber mücahidlerin yarısı silâhını bırakıp cemaat hayrına şerik olmak, iki rek'at sonra onlar da hissedar olsun diye Fahr-i Âlem Aleyhissalâtü Vesselâm bir hadis-i şerifiyle emretmiş olmasındır. Madem harpte bu ruhsat var. Ve madem cemaat hayrı da sünnet olduğu halde, o sünnete riayet etmek en büyük bir hadise-i dünyeviye tercih edilmiş. Üstad-ı mutlakın böyle bir işareten bir nüktecik alarak, biz de ruh ve canımızla ittiba ediyoruz.

Şkincisi: Kahraman-ı İslâm İmam-ı Ali Radiyallahü Anh, *Celcelûtiye*'nin çok yerlerinde ve ahirinde bir himayetçi istemiş ki, namaz içinde huzuruna gaflet gelmesin. Düşmanları tarafından ona bir hücum manası hatırına gelmemek, sırf namazdaki huzuruna pek çok olan düşmanları tarafından bir hücum tasavvuru ile namazdaki huzuruna mâni olunmamak için, bir muhafız ifriti dergâh-ı İlâhiden niyaz etmiş.

İşte bu biçare, ömrü bu zamanda hodfuruşluk içinde yuvarlanan biçare kardeşiniz de, hem sebab-i hilkat-ı âlemden, hem kahraman-ı İslâmdan bu iki küçük nükteyi ders aldım. Ve bu zamanda çok lâzım olan Kur'ân'ın esrarına ehemmiyet vermekle, harp içinde ruhunun muhafazasını dinlemeyerek, Kur'ân'ın bir harfinin bir nüktesini beyan etmiş.

Said Nursî

ahir: son.

aleyhissalâtü vesselâm: 'salât ve selam onun üzerine olsun' anlamında Hz. Muhammed'e dua.

beyan: açıklama, bildirme, izah.

biçare: çaresiz, zavallı.

Celcelûtiye: Peygamberimiz Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) derslerine istinaden, aslı cifir ve ebcet hesabı ile alâkalı olarak Hz. Ali (r.a.) tarafından telif edilen Süryanice bir kasidedir.

cemaat: bir imama uyup namaz kılan Müslümanlar topluluğu.

dergâh-ı İlâhi: İlâhî dergâh, sığınak, Allah katı.

ehemmiyet: önem, değer, kıymet.

esrar: sırlar, gizli hakikatler.

Fahr-i Alem: âlemin övüncü, âlemin kendisiyle övündüğü Peygamberimiz (a.s.m.).

gaflet: dikkatsizlik, endişesizlik, Allah'tan uzaklaşıp nefsin arzularına dalmak.

hâdise-i dünyeviye: dünya ile ilgili hadise, dünyaya ait olay.

hadis-i şerif: Peygamberimizden aktarılan sözlerin genel adı.

harp: savaş.

himayet: koruma, esirgeme.

hissedar: hisse sâhibi, hissesi olan.

hodfuruş: kendini beğendirmeye çalışan, övünen.

hücûm: saldıрма.

hücûm: saldıрма.

ifrit: korkunç ve zararlı cin.

ittiba: tabi olma, uyma, itaat etme.

kahramân-ı İslâm: İslâm kahramanı, mücahit.

madem: ...den dolayı, böyle ise.

mâni: engel.

mücahit: cihat eden, savaşan.

muhafaza: koruma.

muhâfız: koruyucu, bekçi.

niyaz: Allah'a yalvarma ve

yakarma.

nükte: ince manalı, ancak dikkatle anlaşılabilen mana veya söz.

Radiyallahü Anh: Allah ondan razı olsun.

riayet: uyma, tâbi olma.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

ruhsat: mevcut bir dinî hükümün özür sebebiyle belirli şartlar altında genişletilmesi veya kolaylaştırılması.

sebeb-i hilkat-i âlem: âlemin yaratılış sebebi.

şerik: ortak.

sünnet: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) Kur'ân dışında, Müslümanlara örnek olan mübarek söz, fiil ve emirleri, kabulleri veya takrirleri.

tasavvur: bir şeyi zihinde şekillendirme, düşünme.

üstad-ı mutlak: ilimde üstünlüğü ve öğreticiliği tartışmasız olan üstat.

REİSİCUMHURA VE BAŞVEKİLE

Kabir kapısında ve seksen küsur yaşında, birkaç hastalıkla hasta bulunan ve ölüme kendini yakın gören bir biçare garip ihtiyar der ki:

Size iki hakikati beyan ediyorum:

Evvelâ: Sizlerin Pakistan ve Irak'la gayet muvaffakiyetkârâne ittifakını, bu millete kemâl-i samimiyetle, sürur ve ferah ile kazanmanızı bütün ruhucanımızla tebrik ediyoruz. Bu ittifakınızı, inşaallah 400 milyon İslâmın sulh-i umumiyesine ve selâmet-i ammenin teminine kat'î bir mukaddeme olarak ruhumda hissettim. Ve namaz tesbihatındaki kuvvetli bir ihtar ile bunu size yazmaya mecbur kaldım.

Otuz kırk seneden beri dünyayı ve siyaseti terk ettiğim halde, şiddetli bir alâka ile bu ihtar-ı kalbînin sebebi: Elli seneden beri imanı kurtarmak için gayet kısa bir yolu bulan ve Kur'ân'ın bu zamanda bir mucize-i maneviyesi olan Risale-i Nur'un Arabistan ve Pakistan'da her yerden daha ziyade tesirâtı olduğu ve makbul olması, hatta aldığımız habere göre, mahkemece tesbit edilen miktarın üç misli Risale-i Nur'un talebelerinin o havalide bulunmalarındır. Bu sır için ahir hayatımda kabir kapısında bu netice-i azîmeyi görmek ve beyan etmeye ruhen mecbur oldum.

ahir hayat: hayatın son devresi.
alâka: ilgi, ilişki, yakınlık.
başvekîl: başbakan.
beyan: açıklama, bildirme, izah.
biçare: çaresiz, zavallı.
evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak.
ferah: gönül açıklığı, sevinç, sevinme.
garip: gurbette, kendi memleketinin dışında bulunan, yabancı.

gayet: son derece.
hakikat: gerçek.
havalî: bölge, etraf, çevre, civar.
ihtar: hatırlatma, uyarı.
ihtar-ı kalbî: kalpten gelen ihtar, hatırlatma, uyarı.
iman: inanc, itikat.
inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.
ittifak: birleşme, fikir birliği etme.
kat'i: kesin, şüpheye ve te reddüde mahal bırakmayan.

kemal-i samimiyet: samimi-yetin tam oluşu, tam ve kuresuz samimîlik.
makbul: kabul edilmiş, geçerli.
misli: kat; eş.
mu'cize-i manevîye: manevî mucize.
mukaddeme: başlangıç.
muvaffakiyetkârâne: başarak, başarılı olarak.
netice-i azime: büyük netice.
ReisiCumhur: halkın reisi,

cumhurbaşkanı.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

ruh u cân: ruh ve can; ruh ve canla.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.

ruhen: ruh bakımından, ruh yönünden, ruh olarak.

selâmet-i amme: umumun selâmeti, herkesin selâmeti.

sır: gizli hakikat.

sulh-ı umumîye: genel barış, herkesi ilgilendiren barış, dünya barışı.

sürur: sevinç, mutluluk.

talebe: öğrenci.

temin: sağlama.

tesbihat: tesbihler, Cenab-ı Hakkın bütün noksan sıfatlardan uzak ve bütün kemal sıfatlara sahip olduğunu ifade eden sözler.

tesirat: etkiler, tesirler.

ziyade: çok, fazla.

Saniyen: İrkçılık fikri, Emevîler zamanında büyük bir tehlike verdiği ve hürriyetin başında “kulüpler” suretinde büyük zararı görülmesi ve Birinci Harb-i Umumîde yine ırkçılığın istimaliyle mübarek kardeş Arapların mücahit Türklere karşı zararı görüldüğü gibi, şimdi de uhuvvet-i İslâmiyeye karşı istimal edilebilir ve istirahat-i umumiye düşmanları gizli dinsizler, yine o ırkçılıkla büyük zarar vermeye çalıştıklarına emareler görünüyor. Hâlbuki, menfi hareketle başkasının zararıyla beslenmek ırkçılığın seciye-i fitrîsi olduğu halde, evvelâ başta Türk milleti dünyanın her tarafında Müslüman olduğundan onların ırkçılıkları İslâmiyetle mezc olmuş, kabil-i tefrik değil. Türk, Müslüman demektir. Hatta Müslüman olmayan kısmı, Türklükten de çıkmışlar. Türk gibi Araplarda da Araplık ve Arap milliyeti İslâmiyetle mezc olmuş ve olmak lâzımdır. Hakikî milliyetleri İslâmiyettir. O kâfidir. İrkçılık, bütün bütün bir tehlike-i azîmdir.

Sizin bu defaki Irak ve Pakistan’la pek kıymettar ittifa-kınız, inşaallah bu tehlikeli ırkçılığın zararını def edecek ve dört beş milyon ırkçıların yerine, 400 milyon kardeş Müslümanları ve 800 milyon sulh ve müsâlemet-i umumiyeye şiddetle muhtaç Hristiyan ve sair dinler sahiple-rinin dostluklarını bu vatan milletine kazandırmaya tam bir vesile olacağına ruhuma kanaat geldiğinden, size be-yan ediyorum.

Salisen: Altmış beş sene evvel bir vali bana bir gazete okudu. Bir dinsiz müstemlekât nazırı Kur’ân’ı elinde tu-tup konferans vermiş. Demiş ki: “Bu İslâmların elinde

beyan: açıklama, bildirme, izah.
def: mani olma, kovma, ortadan kaldırma.
emare: alâmet, belirti, nişan.
Emevîler: Hulefa-yı Raşidinden sonra 661-750 yılları arasında hüküm süren ilk İslâm hanedanı.
evvel: önce.
evvelâ: birinci olarak, her seyden önce, ilk olarak.
Hakiki: gerçek.
Harb-i Umumi: genel harp, umumî savaş; 1914-1918 yılları arasında cereyan eden Birinci Dünya Savaşı.
inşaallah: ‘Allah izin verirse’ ma-

nasında kullanılan bir dua.
istimâl: kullanma.
istirahat-i umumiye: herkesin istirahati, rahat etmesi.
ittifak: ortak bir gayede anlaşma, birleşme.
kabil-i tefrik: ayrılması mümkün, ayrılabilir.
kâfi: yeter, elverişli.
kanaat: inanma, görüş, fikir.
kıymettar: kıymetli, değerli.
menfi: olumsuz, müspet olmayan.
mezc: katma, karıştırma.

mübarek: feyizli, bereketli, kutlu.
mücahit: cihat eden, savaşan.
müsâlemet-i umumiye: umumun selâmeti, insanlığın barışı.
müstemlekât: müstemleke-ler, sömürgeler.
nazır: vekil, bakan.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
sâir: diğer, başka, öteki.

Salisen: üçüncü olarak.
Saniyen: ikinci olarak.
seciye-i fitrî: fitrî seciye, yaratılıştan var olan özellikler, yaratılışa ait karakter.
sulh: barış, anlaşarak düşmanlığı kaldırma.
suret: biçim, şekil, tarz.
tehlike-i azîm: çok büyük tehlike.
uhuvvet-i İslâmiye: İslâm kardeşliği.
vesile: aracı, vasıta.

kaldıkça, biz onlara hakikî hâkim olamayız, tahakkümü-müz altında tutamayız. Ya Kur'ân'ı sukut ettirmeliyiz ve yahut Müslümanları ondan soğutmeliyiz.”

İşte bu iki fikirle, dehşetli ifsat komitesi bu biçare fedakâr, masum, hamiyetkâr millete zarar vermeye çalışmışlar. Ben de, altmış beş sene evvel bu cereyana karşı, Kur'ân-ı Hakîm'den istimdat eyledim. Hakikate karşı kısa bir yol ve bir de pek büyük bir “Dârülfünun-i İslâmiye” tasavvuru ile, altmış beş senedir, âhretimizi kurtarmak ve onun bir faydası olarak hayat-ı dünyeviyemizi de istibdat-ı mutlakten ve dalâletin helâketinden kurtarmaya ve akvam-ı İslâmiyenin mâbeynindeki uhuvvetini inkişaf ettirmeye iki vesileyi bulduk.

Birinci vesîlesi: Risale-i Nur'dur ki, uhuvvet-i imaniyenin inkişafına kuvvet-i iman ile hizmet ettiğine kat'î delil, emsalsiz bir mazlumiyet ve âcizlik hâletinde telif edilmesi ve şimdi âlem-i İslâmın ekseri yerlerinde ve Avrupa ve Amerika'ya da tesirini göstermesi ve ihtilâlcilere ve dinsiz felsefeye ve otuz seneden beri dehşetli bir surette maddiyun ve tabiiyun gibi dinsizlik fikrine karşı galebe çalması ve hiçbir mahkeme ve ehl-i vukuf dahi onları cerh edememesidir. İnşallah bir zaman da, sizin gibi uhuvvet-i İslâmiyenin anahtarını bulan zatlar, bu mucize-i Kur'âniyenin cilvesini âlem-i İslâma işittireceksiniz.

İkinci vesîlesi: Altmış beş sene evvel Câmîü'l-Ezher'e gitmek istiyordum. Âlem-i İslâmın medresesidir diye, ben de o mübarek medresede bir ders almaya niyet

âciz: zayıf, eli yetmez, gücü yetmez.
ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
akvam-ı İslâmiye: Müslüman kavimler, milletler.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
biçare: caresiz, zavallı.
Camiü'l-Ezher: Mısır'daki Ezher Üniversitenin adı.
cereyan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi.

cerh: yaralama, bir iddiayı, fikri çürütme, reddetme.
silve: tecelli, görüntü.
dalâlet: Hak ve hakikatten sapma, doğru yoldan ayrılma, azma.
dârülfünun-i İslâmiye: İslâmî ilimler (fenler) akademisi.
dehşetli: ürkütücü, korkunç.
delil: bir davayı ispata yarayan şey, burhan.
ehl-i vukuf: hâkimler.
ekseri: çoğu kısmı.
emsalsiz: benzersiz.

evvel: önce.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, fedâ eden.
felsefe: madde ve hayatı başlangıç ve gaye bakımından inceleyen ilim.
galebe: galip gelme, üstünlük.
Hakikat: gerçek, esas.
hakikî: gerçek.
hâkim: hükmeden.
hâlet: hal, durum.
hamiyetkâr: hamiyetli, onur

ve haysiyet sahibi.
hayat-ı dünyeviyeye: dünyaya ait olan hayat.
helâket: yıkılma, mahvolma.
ifsat: fesada uğratma, bozma, karışıklık çıkarma.
ihtilâl: mevcut idareyi veya rejimi zor kullanarak değiştirme.
inkîşaf: ortaya çıkma, gelişme.
inşallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua.
istibdat-ı mutlak: hiç bir hak ve hürriyeti tanımayan tam baskı, tam diktatörlük.
istimdat: aman dileme, merhamet ve yardımına sığınma.
kat'i: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan.
komite: kötü bir maksat için toplanmış topluluk, cemiyet.
Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suretinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.
kuvvet-i iman: iman kuvveti.
mabeyn: ara.
maddiyun: maddenin ezeli ve ebedi olduğuna, sonradan yaratılmamış olduğuna inananlar, maddeye bağlı kalanlar, maddeciler, materyalistler.
masum: suçsuz, günahsız, saf, temiz.
mazlumiyet: mazlumluk, zulüm görmüslük.
medrese: eğitim ve öğretim kurumu.
mübârek: feyizli, bereketli, kutlu.
mu'cize-i Kur'âniye: Kur'ân'a ait mu'cize.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sükût: düşme, düşüş; suskunluk.
suret: biçim, şekil, tarz.
tabiiyyun: tabiatçılar, materyalistler, tabiata tapanlar.
tahakküm: zorbalık etme, zorla hükmetme, hükmü altına alma.
tasavvur: bir şeyi zihinde şekillendirme, düşünme.
telif: uzlaştırma, barıştırma, bağdaştırma, alıştırma.
uhuvvet: kardeşlik, din kardeşliği.
uhuvvet-i imaniye: imana ait, imandan gelen kardeşlik.
uhuvvet-i İslâmiye: İslâm kardeşliği.
vesile: aracı, vasıta.
zat: kişi, şahıs.

ettim. Fakat kısmet olmadı. Cenab-ı Hak rahmetiyle bir fikir ruhuma verdi ki:

Camiü'l-Ezher Afrika'da bir medrese-i umumiye olduğu gibi, Asya Afrika'dan ne kadar büyük ise, daha büyük bir dârülfünun, bir İslâm üniversitesi Asya'da lâzımdır. Tâ ki İslâm kavimlerini, meselâ Arabistan, Hindistan, İran, Kafkas, Türkistan, Kürdistan'daki milletleri, menfi ırkçılık ifsat etmesin. Hakikî, müspet ve kudsi ve umumî milliyet-i hakikiye olan İslâmiyet milliyeti ile

¹ **أَنَّ الْمُؤْمِنِينَ إِخْوَةٌ** Kur'ân'ın bir kanun-i esasîsinin tam inkışafına mazhar olsun. Ve felsefe fûnunu ile ulûm-i diniye birbiriyle barışsın ve Avrupa medeniyeti, İslâmiyet hakaikıyla tam musalâha etsin. Ve Anadolu'daki ehl-i mektep ve ehl-i medrese birbirine yardımcı olarak ittifak etsin diye, vilâyat-ı şarkiyenin merkezinde hem Hindistan, hem Arabistan, hem İran, hem Kafkas, hem Türkistan'ın ortasında, Medresetüzzehra manasında, Camiü'l-Ezher üslûbunda bir darülfünun, hem mektep, hem medrese olarak bir üniversite için, tam elli beş senedir Risale-i Nur'un hakaikine çalıştığım gibi ona da çalışmışım. En evvel bunun kıymetini (Allah rahmet etsin) Sultan Reşad takdir edip yalnız binasını yapmak için 20 bin altın lira verdiği gibi, sonra ben eski Harb-i Umumîdeki esaretimden döndüğüm vakit, Ankara'da mevcut 200 meb'ustan 163 mebusun imzası ile 150 bin lira, o zaman paranın kıymetli vaktinde, aynı o üniversite için vermeyi kabul ve imza ettiler. Mustafa Kemal de içinde idi. Demek,

Camiü'l-Ezher: Mısır'daki Ezher Üniversitenin adı.
dârülfünun: üniversite.
ehl-i medrese: medrese ehli, medresede okuyanlar.
ehl-i mektep: mektepli, okullu, eğitim ve tahsil görenler.
esaret: esirlik, tutsaklık, hüküm altında bulunma.
evvel: önce.
felsefe: madde ve hayatı başlangıç ve gaye bakımından inceleyen ilim.
fünun: fenler.
hakaik: hakikatler, doğrular, gerçekler.
Hakiki: gerçek.
Harb-i Umumi: genel harp, dünya savaşı.
ifsat: fesada uğratma, bozma, karışıklık çıkarma.
inkışaf: ortaya çıkma, gelişme.
ittifak: birleşme, fikir birliği etme.
kanun-ı esasî: ana prensipler, anayasa.
kavim: millet; aralarında dil, âdet, örf, kültür birliği olan insan topluluğu.
kısmet: nasip.
kıymet: değer.
kudsi: mukaddes, yüce.
mazhar: nail olma, şereflenme.
mebus: milletvekili.
medrese: eski dönemde ders

1. Mü'minler ancak kardeşlerdir. (Hucurat Suresi: 10.)

okutulan düzenli öğretim kuruluşu.
medrese-i umumiye: umuma ve her tarafa açık olan medrese, okul.
Medresetüzzehra: Bediüzzaman'ın doğuda (Van) yapılmasını idarecilere teklif ettiği, fen ilimleriyle din ilimlerinin birlikte okutulmasını düşündüğü üniversite.
mektep: eğitim ve öğretim

kuruluşu.
menfi: olumsuz, müspet olmayan.
meselâ: örneğin.
milliyet-i hakikiye: gerçek milliyet.
musalâha: barış, uzlaşma.
müspet: olumlu.
rahmet: şefkat, merhamet, bağışlama ve esirgeyicilik.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin

eserlerinin adı.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
takdir: kıymet verme, beğenme.
ulûm-i diniye: dinî ilimler.
umumî: genel.
üslûp: tarz, yol, biçim, usul, stil.
vilâyat-ı şarkiyeh: şark vilayetleri, doğu illeri.

şimdiki para ile beş milyon liraya yakın bir tahsisat vermekle, tâ o zamanda böyle kıymetdar bir üniversitenin tesisine her şeyden ziyade ehemmiyet verdiler. Hatta dinde çok lâkayt ve garplılaşmak ve an'anattan tecerrüt etmek taraftarı bulunan bir kısım mebuslar dahi onu imza ettiler. Yalnız onlardan ikisi dediler ki:

“Biz şimdi ulûm-i an'ane ve ulûm-i diniyeden ziyade garplılaşmaya ve medeniyete muhtacız.”

Ben de cevaben dedim:

Siz, farz-ı muhal olarak, hiçbir cihette ihtiyaç olmasa da, ekser enbiyanın Asya'da, şarkta zuhuru ve ekser hükemanın ve filozofların garpta gelmelerinin delâletiyle Asya'yı hakikî terakki ettirecek, fen ve felsefenin tesirâtından ziyade hiss-i dinî olduğu halde, bu fitrî kanunu nazara almayarak garplılaşmak namıyla an'ane-i İslâmiyeyi bıraksanız ve lâdinî bir esas yapsanız dahi, dört beş büyük milletlerin merkezinde olan vilâyat-ı şarkiyede millet, vatan selâmeti için dine, İslâmiyetin hakaikine kat'iyen tarafdar olmak, size lâzım ve elzemdir. Binler misallerinden bir küçük misal size söyleyeceğim:

Ben Van'da iken, hamiyetli Kürt bir talebeme dedim ki: “Türkler İslâmiyete çok hizmet etmişler. Sen onlara ne niyetle bakıyorsun?” dedim.

an'anat: an'aneler, gelenekler.
an'ane-i İslâmiye: İslâmî gelenek.
cevaben: cevap olarak, karşılık şeklinde.
cihet: yön.
delâlet: delil olma, gösterme; ahmet, işaret.
ehemmiyet: önem, değer, kıymet.
ekser: pek çok.
elzem: daha (en, pek) lâzım, lüzumlu, gerekli.

enbiya: nebilere, peygamberler.
farz-ı muhal: imkânsız farz etme, olmayacak bir şeyi olcakmış gibi düşünme.
felsefe: madde ve hayatı başlangıç ve gaye bakımından inceleyen ilim.
fen: tecrübî, ispatla meydana gelmiş ilimlere verilen genel ad.
fitrî: tabii, doğal.
garp: batı.
hakaik: hakikatler, doğrular,

gerçekler.
hakiki: gerçek.
hamiyet: gayret.
hiss-i dinî: din duygusu.
hükema: filozoflar.
kat'iyen: katî olarak, kesin olarak, kesinlikle.
kıymettar: kıymetli, değerli.
lâdinî: din dışı, dinsiz, dinle alâkası olmayan.
lâkayt: kayıtsız, ilgisiz.
mebus: milletvekili.
medeniyet: ilim, teknik, sanayi ve ticaretin nimetlerinin

den gerçek anlamda yararlanarak, bolluk, güvenlik ve rahatlık içinde yaşayış.

misal: örnek.

nam: ad.

nazar: bakış, dikkat.

şark: doğu, doğu bölgeleri.

selâmet: salimlik, eminlik, kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma.

tahsisat: bir kimse ve daire için ayrılmış para, ödenek.

talebe: öğrenci.

taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen.

tecerrüt: soyunma, soyutlanma, uzak olma.

terakki: yükselme, ilerleme.

tesirat: etkiler, tesirler.

tesis: kurma, meydana getirme.

ulûm-i an'ane: gelenek hâline gelmiş, klasik ilimler.

ulûm-i diniye: dinî ilimler.

vilâyat-ı şarkiyeye: şark vilayetleri, doğu illeri.

ziyade: çok, fazla.

zuhur: ortaya çıkma.

Dedi: “Ben Müslüman bir Türkü, fasık bir kardeşime tercih ediyorum. Belki babamdan ziyade ona alâkadamım. Çünkü tam imana hizmet ediyorlar.”

Bir zaman geçti, (Allah rahmet etsin) o talebem, ben esarette iken, İstanbul’da mektebe girmiş. Esaretten geldikten sonra gördüm. Bazı ırkçı muallimlerden aldığı aksülamel ile o da Kürtçülük damarıyla başka bir mesleğe girmiş. Bana dedi: “Ben şimdi gayet fasık, hatta dinsiz de olsa bir Kürdü salih bir Türke tercih ediyorum.”

Sonra ben onu birkaç sohbette kurtardım. Tam kanaati geldi ki, Türkler bu millet-i İslâmiyenin kahraman bir ordusudur.

Ey sual soran meb’uslar! Şarkta beş milyona yakın Kürt var. Yüz milyona yakın İranlı ve Hintliler var. Yetmiş milyon Arap var. Kırk milyon Kafkas var. Acaba birbirine komşu, kardeş ve birbirine muhtaç olan bu kardeşlere, bu talebenin Van’daki medreseden aldığı ders-i dinî mi daha lâzım? Veyahut o milletleri karıştıracak ve ırktaşlarından başka düşünmeyen ve uhuvvet-i İslâmiye-yi tanımayan, sırf ulûm-i felsefeyi okumak ve İslâmî ilimleri nazara almamak olan o merhum talebenin ikinci halî mi daha iyidir? Sizden soruyorum.

İşte bu cevabımdan sonra, an’ane aleyhinde ve her cihetle garplılaşmak fikrini taşıyanlar, kalktılar, imza ettiler. İsimlerini söylemeyeceğim. Allah kusurlarını affetsin; şimdi vefat etmişler.

aksülamel: tepki, reaksiyon.

alâkadar: ilgili, ilişki.

aleyh: karşı, karşıt.

an’ane: âdet, örf, gelenek, nesilden nesile aktarılagelen şeyler.

cihet: yön.

ders-i dinî: din dersi, dinle ilgili ders.

esaret: esirlik, tutsaklık, hüküm altında bulunma.

fasık: Allah’ın emirlerine aykırı hareket edip fesat çıkaran, kötülüğü ve günah işlemeyi âdet haline getiren.

garp: batı.

gayet: son derece.

hamiyetkâr: hamiyetli, onur ve haysiyet sahibi.

iman: inanç, itikat.

ırktaş: aynı ırktan olan.

İslâmî: İslâm ile alâkalı, İslama ait.

kanaat: inanma.

mebus: milletvekili.

medrese: eski dönemde ders okutulan düzenli öğretim kuruluşu.

mektep: eğitim ve öğretim kuruluşu.

merhum: rahmete kavuşmuş, ölmüş, ölü.

mesele: önemli konu.

meslek: gidiş, tutulan yol, sistem.

millet-i İslâmiye: İslâm milleti.

muallim: ders veren, öğretmen.

nam: ad.

nazar: bakış, dikkat.

sâlih: dinin emir ve yasaklarına uygun hareket eden, takva sahibi, müttakî.

Şark: doğu, doğu bölgeleri.

sual: soru.

talebe: öğrenci.

uhuvvet-i İslâmiye: İslâm kardeşliği.

ulûm-i felsefe: felsefî ilimler.

vefat: ölme.

ziyade: çok, fazla.

Rabian: Madem Reiscumhur gayet mühim mesail-i siyasiye içinde Şark Üniversitesini en ehemmiyetli bir mesele yapıp hatta harika bir tarzda altmış milyon liranın o üniversiteye sarfı için bir kanun çıkarmak derecesinde fevkalâde bir hizmetle medresenin medar-ı iftiharını ve kendisine büyük bir şeref verdiren bu medrese-i İslâmiyye, eski hocalık hissiyatıyla başlaması, bütün şark hocalarını minnettar etmiş. Ve şimdi orta şarkta sulh-i umûnin temel taşı ve birinci kalesi olan bu üniversiteyi yine mesail-i azîme-i siyasiye içinde yeniden nazara alması, elbette bu vatan, bu devlete, bu millete bu azîm, faydalı hizmeti netice verecek. Ulûm-i diniye o üniversitede esas olacak. Çünkü hariçteki kuvvet tahribatı manevîdir, imansızlıklardır. O manevî tahribata karşı atom bombası, ancak manevî cihetinde maneviyattan kuvvet alıp o tahribatı durdurabilir.

Madem elli beş sene bu meseleye bütün hayatını sarf etmiş ve bütün dekaikiyle ve neticeleriyle tetkik etmiş bir adamın bu meselede reyini almak ve fikrini sormak lâzım gelirken, Amerika'da, Avrupa'da bu meseleye dair istişareye kendinizi mecbur bildiğinizden, elbette benim de bu meselede söz söylemeye hakkım var. Hamiyetkâr olan bütün bir millet namına sizden bekliyoruz.

Said Nursî

azîm: büyük.
cihet: yön.
dair: alakalı, ilgili.
dekaik: incelik ve derinlik.
ehemmiyetli: önemli.
fevkalâde: olağanüstü.
gayet: son derece.
Hamiyetkâr: hamiyetli, onur ve haysiyet sahibi.
hariç: dışarı.
hârîka: olağanüstü.
hissiyat: hisler, duygular.
iman: inanç, itikat.
istişare: danışma, birinin fikir

ve görüşüne başvurma, fikir sorma.
madem: ...den dolayı, böyle ise.
manevî: manaya ait, maddî olmayan.
maneviyat: mana alemine ait olanlar, hisse ve inanca ait şeyler.
medar-ı iftihar: iftihar sebebi, övünme sebebi.
medrese: eski dönemde ders okutulan düzenli öğretim kuruluşu.

medrese-i İslâmiyye: İslam medresesi.
mesail-i azime-i siyasiye: siyasetin büyük meseleleri.
mesail-i siyasiye: siyasi meseleler.
mesele: önemli konu.
minnettar: bir iyiliğe karşı teşekkür duygusu içinde olan.
mühim: önemli, ehemmiyetli.
nazar: bakış, dikkat.
rabian: dördüncü olarak.
reiscumhur: halkın reisi,

cumhurbaşkanı.
rey: görüş, düşünce.
sarf: harcama.
şark: doğu, doğu bölgeleri.
şeref: onur, haysiyet.
sulh-i umumi: genel barış, herkesi ilgilendiren barış, dünya barışı.
tahribat: tahripler, yıkıp bozmalar.
tarz: biçim, şekil.
tetkik: dikkatle araştırma, inceleme.
ulûm-i diniye: dinî ilimler.

Risale-i Nur ve Hariç Memleketler

Risale-i Nur'un Hariç Memleketlerdeki Fütuhatına Kısa Bir Bakış

Risale-i Nur, yirminci asrın ilim ve fen seviyesine uygun müsbet bir metotla akla ve kalbe hitap ederek ikna ve ispat yoluyla gittiği için, yalnız Türkiye’de değil, hariç memleketlerde de hüsn-i kabule mazhar olmuştur. Eserler, memleketimizde yeni yazı ile matbaalarda basılmadan evvel, başta Pakistan ve Irak olmak üzere diğer İslâm memleketlerinde Arapça, Orduca, İngilizce ve Hintçe tab edilerek bütün âlem-i İslâma tanıtılmış ve fevkalâde teveccühe mazhar olarak geniş bir okuyucu kitlesi bulmuştur.

Bediüzzaman, kırk-elli seneden beri, yalnız âlem-i İslâm’da değil, bütün dünyaca tanınmış mümtaz bir şahsiyettir. Kendisi, küçük yaşından beri ilim sahasında ilzam edilmemiş olduğundan; gerek dahilde ve gerekse hariçte nazarlar üzerine çevrilmiştir.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
asır: yüzyıl
dâhil: içerisi, içinde bulunulan ülke
evvel: önce
fen: tecrübî, ispatla meydana gelmiş ilimlere verilen genel ad

fevkalâde: olağanüstü
fütuhat: zaferler, fetihler, galibiyetler
hariç: dış memleket, yaşanan ülkenin dışındaki ülke
hitap: söz söyleme, topluluğa veya birisine karşı konuşma
hüsn-i kabul: iyi karşılamak, güzellikle kabul etmek, be-

nimsemek.
ilim: bilgi, marifet
ilzam: susturma, cevap vermez hâle getirme
ispat: doğruyu delillerle gösterme
mazhar: nail olma, şereflenme
metot: yol, sistem.

mümtaz: ayrıcalıklı, seçkin
müspet: pozitif, doğruluğu delille ispatlanmış
nazar: bakış, dikkat
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.
şahsiyet: kişilik
tab: basma, baskı
teveccüh: yönelme, sevgi, ilgi

Âlem-i İslâmın ilim merkezi olan Camiü'l-Ezher, onun mertebe-i ilmini ve yüksek zekâsını Üniversite Rektörü Şeyh Bahid gibi müdakkik âlimler vasıtasıyla idrak eden, müspet ilimlerdeki derin vukufu da bütün dünyaya yayılıyordu. Mısır matbuatında “Fatinûlasır” diye tavsif edilerek, hakkında makaleler neşrediliyordu.

Kendisi, bundan kırk beş elli sene önce Şam'da, içinde yüz ehl-i ilim bulunan on bin kişilik muazzam bir cemaate Camiü'l-Emevî'de irad ettiği mühim bir hutbede, Âlem-i İslâmın geri kalış sebeplerini ve nasıl ilerleyebileceğini izah ederek, âlem-i İslâmın ittifakının ne kadar zarurî olduğunu beyan etmişti.

Bu hutbesi bütün âlem-i İslâmda hayranlıkla karşılanmış ve ilim meclislerinde ismi çok anılmaya başlanmıştır. Onun mücahede ve mücadelelerini işiten ve eserlerini okuyan binlerce kişi ona karşı büyük bir alâka duymaya başlamışlardır. Camiü'l-Ezherin hamiyetli talebeleri bir hadis-i şerifin medar-ı evham olmuş manasını Üstat Bediüzzaman'dan sormuşlar; ve Üstat hasta olması dolayısıyla, talebeleri Risale-i Nur'dan o meseleye müteallik mevzuları ve Üstat tarafından daha evvel o hadis dolayısıyla gelebilecek bir suâle verilmiş katî bir cevabı bir araya getirerek göndermişler ve bu cevap gayet takdirle karşılanmıştır.

Pakistan Maarif Nazır Vekili Ali Ekber Şah (şimdi Sind Üniversitesi'nde rektör), Türkiye'ye geldiği zaman Bediüzzaman'ı ziyaret etmiş ve memleketimizden ayrılırken

alâka: ilgi, ilişki, yakınlık
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı
beyan: açıklama, bildirme, izah
cemaat: topluluk, aralarında çeşitli bağlar bulunan insanlar topluluğu
ehl-i ilim: ilim sahipleri, ilim adamları
evvel: önce
fatinûlasır: asrın en dâhisi, asrın en zekisi.
gayet: son derece
hadis: Hz. Muhammed'e (a.s.m.) ait söz, emir, fiil veya Hz. Peygamberin onayladığı başkasına ait söz, iş veya davranış
hadis-i şerif: Peygamberimizden aktarılan sözlerin genel adı.
hamiyet: gayret
idrak: akıl erdirmeye, anlama, kavrama kabiliyeti
ilim: bilgi, marifet
irad: söyleme
ittifak: birleşme, fikir birliği etme
izah: açıklama, ayrıntıları ile anlatma
kat'i: kesin, şüpheye ve tereddüde mahal bırakmayan
Maarif: eğitim bakanlığı.
matbuat: basılmış şeyler, kitaplar, gazeteler, v.s.
meclis: toplantı

medar-ı evham:
mertebe-i ilim: ilim derecesi, bilgi mertebesi
mesele: konu
mevzu: konu
muazzam: saygıdeğer, çok büyük, yüce
mücadele: bir gayeye ulaşmak için gösterilen ferdi veya toplu çaba
mücahede: savaşma, mücahede

müdakkik: tetkik eden, inceden inceye araştıran
mühim: önemli, ehemmiyetli
müspet: pozitif, doğruluğu delille ispatlanmış
müteallik: ait, alâkalı, ilgili
Nazır: vekil, bakan
neşir: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sual: soru
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme
talebe: öğrenci
tavsif: vasıflandırma, niteleme
vasıta: aracılık
Vekil: bakan, başkasının yerine ve adına konuşan
vukuf: anlama, bilme, haberli olma.
zarurî: zorunlu

Üstat ve eserleri hakkında gençliğe bir hitabede bulunmuş ve memleketine muvasalatında da beraberinde götürdüğü Nur Külliyyatının, resmen üniversitede okutturulması ve Urduçaya tercümesi için teşebbüse geçmiştir. Pakistan'da münteşir Arapça ve İngilizce gazete ve mecmualarda Üstat ve eserleri okuyuculara tanıtılmış; Türkiye'deki İslâmî inkişaf, Risale-i Nur faaliyetinin bir semeresi olarak belirtilmiş, Üstat Bediüzzaman âlem-i İslâmın manevî lideri olarak zikredilmiş ve "Hazret-i Bediüzzaman Said Nursî" diye hakkında birçok makaleler yazılmıştır.

Bugün Risale-i Nur, İslâm âlemince, İslâmiyete yöneltilen hücumları kıran bir sedd-i Kur'ânî olarak bilinmekte ve kabul edilmektedir.

Risale-i Nur Avrupa, Amerika ve Afrika'da da hüsn-i teveccühe mazhar olmuş; başta bahtiyar Almanya ve Finlandiya olmak üzere, birçok memleketlerde okunmaya başlanmıştır.

Bu cümleden olmak üzere, Almanya'da, Berlin Teknik Üniversite Mescidine Risale-i Nur külliyyatı konulmuş ve Şarkiyat Üniversitesi İlâhiyat bölümünde Risale-i Nur hakkında konferans tertip edilmiştir. Almanya'daki İslâmî fütuhatta Risale-i Nur'un büyük rolü olmuştur.

Yunanistan'ın Gümölcine şehrinde Hafız Ali Efendi tarafından açılan dershanede Risale-i Nur dersleri de okutulmakta ve yüzlerce Risale-i Nur Talebesi yetişmektedir.

âlem: dünya
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
bahtiyar: bahtlı, talihli, mutlu
cümleden: bütün, hep
fütuhât: zaferler, fetihler, galibiyetler
hitabe: bir topluluğa karşı coşturucu sözler söyleme, nutuk
hücum: saldıрма
hüsni teveccüh: iyi karşılan-

mak ve alâka görmek
inkişaf: ortaya çıkma, keşfolunma; gelişme
İslâmî: İslâm ile alakalı, İslama ait
külliyyat: bir yazarın basılmış eserlerinin tamamı
manevî: manaya ait, maddî olmayan
mazhar: nail olma, şereflenme
mecmua: toplanıp, biriktiril-

miş, düzenlenmiş yazıların hepsi
muvasalat: vasil olma, varma, ulaşma; yetişme.
münteşir: neşredilmiş, basılmış ve yayılmış.
resmen: resmî olarak, resmî bir şekilde
Risale-i Nur külliyyatı: Bediüzzaman Said Nursî'nin yüz otuz parça risaleden oluşan külliyyatı.

sedd-i Kur'ânî: Kur'ân'a ait set, Kur'ân'ın yıkılmaz seddi, kalesi.
semere: meyve, güzel netice
Şarkiyat: doğu ülkelerinin ve milletlerinin din, dil, tarih, kültür, sanat ve edebiyatlarıyla uğraşan ilim dallarının genel adı, doğu bilimi, oryantalizm.
talebe: öğrenci
tertîp: düzenleme, düzene koyma
teşebbüs: girişim, bir işi yapmak için harekete geçme
zikir: anma, bildirme

Finlandiya'da İslâm Cemaati Reisi tarafından Risale-i Nur neşredilmekte ve bu sayede birçok Finli, Müslüman olmaktadır.

Japonya ve Kore'de de Risale-i Nur'un birçok okuyucuları bulunmaktadır. Kore Harbi münasebetiyle Türkiye'den Kore'ye giden müteaddit Nur Talebeleri tarafından bütün külliyat oraya götürülmüş; bu eserlerin bir kısmı Japon üniversitelerine ve bir kısmı da Kore kütüphanelerine hediye edilmiştir. Bu vesile ile Japonya'daki İslâm cemaati de Risale-i Nur'dan istifade etmeye başlamıştır.

Hindistan ve Endonezya'daki Müslümanlar da Risale-i Nur'dan mahrum kalmamışlardır. Hacca giden bir Nur Talebesi tanıştığı bir Hindli âlime Risale-i Nur külliyatını hediye etmiş ve o âlim de eserleri Hindceye tercüme edeceğini ve bunun kendisi için büyük bir vazife olduğunu inandığını söylemiştir.

Amerika'daki Washington Camiine bazı risaleler hediye edilmiş ve buradaki Müslümanların da bu eserlerden istifadeleri sağlanmıştır. Irak'tan gönderilen Risale-i Nur eserleri münasebetiyle, Washington İslâm Kültür Merkezi Genel Sekreteri tarafından eserleri gönderen Nur Talebesine bir teşekkür mektubu yazılmıştır.

Mezkûr beyanatımız Risale-i Nur'un hariç memleketlerdeki inkişafının malûmatımız çevresindeki birkaç numunesidir.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı
beyanat: açıklamalar, izahlar
cemaat: topluluk, aralarında çeşitli bağlar bulunan insanlar topluluğu
hariç: dış memleket, yaşanılan ülkenin dışındaki ülke
Harp: savaş
inkişaf: ortaya çıkma, keşfolunma; gelişme
istifade: faydalanma, yararlanma
külliyat: bir yazarın basılmış

eserlerinin tamamı
mahrum: bir şeye sahip olmayan, yoksun
malûmat: bilgiler, bilinen şeyler
Mezkûr: zikredilen, adı geçen, anılan.

münasebet: vesile, -dan dolayı
müteaddit: çeşitli, bir çok
neşir: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma
numune: örnek
Reis: başkan

Risale-i Nur külliyatı: Bediüzzaman Said Nursî'nin yüz otuz parça risaleden oluşan külliyatı.
Talebe: öğrenci
vazife: görev
vesile: bahane, sebep

Yakında tab edilecek “Mu’cizeli Kur’ân”da, Hafız Osman hattı aynen muhafaza edilmekle beraber; Kur’ân’ın lâfzî mu’cizeleri gösterilmiştir. Bu Kur’ân’ın, âlem-i İslâm başta olmak üzere bütün dünyaca ne büyük bir alâka ile karşılanacağı şüphesizdir.

Bütün bunlar, Risale-i Nur’un dünya çapında muazam bir boşluğu doldurmakta olduğunun delil ve emareleri değil midir? Bütün beşeriyet, Kur’ân’a ve dolayısıyla asrımızda onun manevî i’cazını ispat ve beyan eden Risale-i Nur’a muhtaçtır.

İşte bu kısımda, Üstat Bediüzzaman ve Risale-i Nur hakkında hariç memleketlerde intişar eden makalelerin bir kısmını, Üstada ve talebelerine gelen mektuplardan bazılarını aşağıya dercediyoruz.

alâka: sevgi, sevme
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
asır: yüzyıl
beşeriyet: beşerilik, insanlık
beyan: açıklama, bildirme, izah

delil: bir davayı ispata yarayan şey, bürhan
derç: toplama, bir araya getirme
emare: alâmet, belirti, nişan
hariç: dış memleket, yaşanan ülkenin dışındaki ülke

hat: yazı, el yazısı
i’caz: mu’cizelik, insanların benzerini yapmaktan âciz kaldıkları şeyi yapmak
intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolunma
ispat: doğruyu delillerle gös-

terme

lâfzî: lâfız olarak, lâfza ait, lâfızla ilgili

manevî: manaya ait, maddî olmayan

muazzam: saygıdeğer; çok büyük, yüce

mu’cize: benzerini yapmaktan insanların âciz kaldığı şey

muhafaza: koruma

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerinin adı.

tab: basma, baskı

talebe: öğrenci

SİND ÜNİVERSİTESİNİN KIYMETLİ DEKANI ALİ EKBER ŞAH'IN
ANKARA'DAKİ BİR NUR TALEBESİNE YAZDIĞI MEKTUP

1
السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ

Aziz, sıddık kardeşim,

Çok zamandan beri size mektup yazmadığım için özür dilerim. İnşallah bundan sonra sık sık yazacağım. Ve sizden de, sık sık yazmanızı rica ederim. Muhabbetimde hiçbir azalma yok; belki bu muhabbet daha da artıyor.

Türkçe bilmiyorum, lâkin sizin Risale-i Nur'u görüyorum ve çok beğeniyorum.

*Zeban-ı yâr-ı men Türkî ve men Türkî nemîdânem,
Çe hûşbûde eğer bûde zebâneş der dehânem.*

Bu ne kadar iyidir ki, külliyyatınızın adı da Nurdur; ve bu, Nurun dâîsidir. Aramızda ruhanî rabîta var. Allah'tan bu ruhanî taallûkatlarını çok çok payidar etmesini dua ederim. Türkiye'de iken dostlarınızla da görüşmüştüm. Onların hallerini yazın ve hürmet ve selâmlarımı tebliğ ediniz; meşkûr olurum. Hazret-i Nur nasıldır? Onun hakkında yazın ve selâmlarımı ve hulûslarımı, hizmetinde olduğumuzu arz ediniz. Sabir İhsanoğlu ile görüştüm ve şimdilik onunla beraber oturup Türkiye'ye ait ve sizler hakkında bahsetmekteyim. Bizler biraz daha çalışacağız ve din hizmetinde olacağız; Allah yardım etsin.

1. Allah'ın selâmı ve rahmeti üzerinize olsun.

arz: sunma
aziz: izzetli, muhterem, saygın
dâî: davet eden, çağıran
dua: Allah'a yalvarma, niyaz
hulûs: samimiyet, samimîlik, halis dostluk, içten davranma
hürmet: saygı
inşallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua

meşkûr: teşekkürle lâyıf, teşekkür edilecek
muhabbet: sevgi, sevmek
payidar: iyice yerleşmiş, sürekli, kalıcı, sabit, kaim, devamlı.
rabîta: münasebet, alâka, bağ
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin

eserlerinin adı.
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen
selâm: barış, rahatlık, selâmet ve esenlik dileme
taallûkat: ilgiler, ilişkiler.
Talebe: öğrenci
tebliğ: ulaştırmak, bildirmek

Mektuba son verirken, sıhhat için dua eder, Cenab-ı Hak'tan Müslümanlara emniyet vermesini yalvarırım.

Din Kardeşiniz

Seyyid Ali Ekber Şah

Sind Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı
Haydarabad, Batı Pakistan

Pakistan İslam Talebe Cemiyeti tarafından
gönderilen mektup.

dua: Allah'a yalvarma, niyaz
emniyet: eminlik, güvenlik,
korkusuzluk
sıhhat: sağlık, esenlik

PAKİSTAN İSLÂM TALEBE CEMİYETİ REİSİNDEN ÜSTAT BEDİÜZZAMAN HAZRETLERİNE GELEN BİR MEKTUP

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ¹

Pakistan Talebe Cemiyeti yıllık kongresi Pakistan'ın payitahtı olan Karaçi'de Hicrî 14, 15, 16 Rebiülahir 1377, Milâdî 8, 9, 10 Aralık 1957'de toplanacağını bildirmekle şerefyab oluruz. İslâmiyet uğruna çalışan gençleri teşci etmek gayesiyle, bu kongre münasebetiyle mesajınızı göndermenizi rica ederiz.

Belki, semahatli Efendimiz, Pakistan'daki Müslüman Talebe Cemiyetinin İslâmiyeti şiar edindiğini biliyorlar; ve cihandaki müşkül meseleleri doğruca halledebilecek ancak İslâm dininin olduğuna da inanmaktadır.

Bu cemiyet, Pakistan'da en kuvvetli bir cemiyet, en sağlam bir içtimaî nizam olup, on seneden beri cihanşümül İslâmiyet fikrini ve yüksek nizamlarını talebe önünde ve topluluklarında ispat etmeye çalışmaktadır.

Ayrıca müsaadelerinizi ve lâyük olduğu şekilde bizim sizde olan ümitlerimizi boşa çıkarmayacağımızdan eminiz. Çok teşekkürler ederiz. Selâmlar...

Din kardeşiniz
Übsar Alim

Pakistan İslâm Talebe Cemiyeti Reisi

1. Allah'ın selâmi, rahmeti ve berekâtü üzerinize olsun.

berekât: bolluklar, ihsanlar, iyilikler.
cemiyet: manevî birlik teşkil eden topluluk
cihanşümül: dünya çapında, dünya ölçüsünde.
hall: çözme, karışık bir meseleyi şüphe edilmeyecek dercede açıklama
ictimai: topluluğa ait, toplu ilgilili, toplumsal

ispat: doğruyu delillerle gösterme
mesele: önemli konu
münasebet: vesile, -dan dolayı
müşkül: güçlük, zorluk
nizam: düzen, tertip; düzgünlük
payitaht: başkent, başşehir.
Reis: başkan
Selâm: barış, rahatlık, selâ-

met ve esenlik dileme
semahat: cömertlik, el açıklığı, iyilikseverlik.
şerefyâb: şeref bulan, şeref kazanan.
şiar: ayırt edici âlâmet, sembol
talebe: öğrenci
teşci: cesaret verme, cesaretlendirme

RİSALE-İ NUR'UN PAKİSTAN'DA NEŞRİYATINI YAPARAK PEK ÇOK KİMSELERİN BU ESERLERDEN İSTİFADESİNİ SAĞLAYAN KARACİ ÜNİVERSİTESİ TÜRK TARİH BÖLÜMÜ ASİSTANI VE DÖRT BÜYÜK GAZETENİN MUHARRİRİ M. SABİR İHSANOĞLU'NUN BİR MEKTUBU.

بِسْمِ سُبْحَانَهُ ۞ ۱ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ ۲

Muhterem din kardeşlerimiz,

Kıymetli mektubunuzu aldım; çok çok teşekkürler.

Hazret-i Üstadımız Said Nursî'nin hâl ve sıhhati nasıldır? Onu seven talebeler ve halk soruyor. Bana haber göndermenizi rica ederim.

Bu ay içersinde Hindistan'da, İslâmiyetin ve Türklerin hakikî düşmanı olan siyonist ve kızıl kâfirlere karşı dört makale neşrettim. Türk-Pakistan dostluğunun esas ve tarihi hakkında da, Karaçi'de bir fıkra neşrettim, size de gönderdim. İmam adlı aylık bir gazetede, "Rusya'da Mazlum Müslüman" başlıklı bir makale yazdım, bunu da gönderdim ve başka Urduca gazetelere de gönderdim. Maksadım, İslâmiyete hizmet, Türk edebiyatını tanıtmak ve Türk düşmanlarına karşı, yazmak ve çalışmaktır...

Burada mühim bir kitap neşretmek istiyorum, bunun için size yazıyorum. Bu hususta Halkçıları tanıttırıyorum ki, bunlar, Türklere karşı çalışmışlar ve cumhuriyet adına bütün milleti aldatıp dindarları zindanlara atmışlardı. Karaçi'de neşredilen bu makaleleri bir kitap hâlinde tab

1. Allah'ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz. Allah'ın selâmi ve rahmeti ve berekâtü üzerinize olsun.

berekât: bolluklar, ihسانlar, iyilikler.

cumhuriyet: siyasî mekanizması seçimle kurulan, adalet ve hukukun üstünlüğüyle temel hak ve hürriyetleri sağlamayı amaçlayan idare şekli.

dindar: dinin emirlerini yer-

ne getiren

fıkra: kısım, fasıl, bölüm

hakikî: gerçek

istifade: faydalanma, yararlanma

kâfir: Allah'ı ve İslamiyeti inkâr eden, dinsiz

Mazlum: zulüm görmüş, hak-

sızlığa uğramış

muharrir: gazete vs. yazarı

Muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, saygın

mühim: önemli, ehemmiyetli

neşr: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma

neşriyat: yayınlar

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sıhhat: sağlık, esenlik

siyonist: siyonizm yanlısı, siyonizm taraftan.

tab: basma, baskı

talebe: öğrenci

zindan: hapishane

etmek istiyorum. Bize ne kadar materyal verirseniz, hep-
si burada neşrolacak.

Bu mektubumdan sonra, size mühim bir mektup ya-
zacağım ve bunda, niçin Üstadın İslâm dünyasının en bü-
yük din şahsiyeti olduğu ve bunun gibi hiçbir adam, ne
Endonezya, ne Hind-Pak Yarımadası, ne Arap ve ne de
Afrika'da çıkmadığı gösterilecek.

Ey Nurcu dostlarım! Türk-Pakistan dostluğu için çalışı-
nız, komünistlerden âgâh olunuz. İftihar ederiz ki, Türki-
ye ile Pakistan, Bağdat Paktı muahedesinde şeriktir. Yo-
lumuz İslâmîdir; ne Arapçılık, ne İrancılık...

Geçen ay, Seyyid Ali Ekber Şah beni çağırdı. Bu zat
1950'de Üstadımızı görmüş; bana çok iyi malûmat ver-
di. O, makalelerle de Üstadı tanıtmış ve Yahudiler aley-
hinde yazmıştır. Bu zat, Üstada selâmlar ve talebelere
dualar ediyor ve diyor ki: "Ben iki adamın tesiri altında
kaldım: Biri Mevlâna, diğeri de Said Nursî."

M. Sabir İhsanoğlu

M. SABİR İHSANOĞLU'NUN DİĞER BİR MEKTUBU

Bir habere göre, Menderes hükûmeti, âlem-i İslâmın
ve dünyanın büyük mütefekkeri olan Hazret-i Üstat Said
Nursî'nin çok mühim İslâmî eserleri olan Risale-i Nur'un
neşri için emir vermiş. Bu haberden, Pakistanlı din yo-
lunda çalışan adamlar büyük bir sevinç içinde kalmıştır.

agâh: bilgili, haberli, uyanık
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm
dünyası.
aleyh: karşı, karşıt
dua: Allah'a yalvarma, niyaz
iftihar: gurur, övünme
İslâmî: İslâma uygun.
komünist: bütün malların ortak-
laşa kullanıldığı ve özel mülkiye-
tin olmadığı iddiasında bulunan

düzen in mensubu olan kim-
se
malûmat: bilgi
muahede: iki veya daha çok
devlet arasında akdedilen an-
laşma, antlaşma
mühim: önemli, ehemmiyetli
mütefekker: insanlığın ve
müslümanların problemlerini
ve çarelerini çok düşünen

âlim kişi
neşir: kitap basma, çıkarma;
herkese duyurma, yayma
Nurcu: Bediüzzaman Said
Nursî'nin eserlerine ve fikirle-
rine taraftar olan, Risale-i
Nur'ları okuyup neşreden
kimse.
Pakt: antlaşma.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-

diüzzaman Said Nursî'nin
eserlerinin adı.
selâm: barış, rahatlık, selâ-
met ve esenlik dileme
şahsiyet: kişilik
şerik: ortak
talebe: öğrenci
zat: kişi, şahıs

Bu neşir münasebetiyle, Hazret-i Said Nursî'yi, talebelerini ve Türk din kardeşlerimizi ruhucanımızla tebrik eder, milleti zulüm ve istibdat ve dinsizlikten kurtaran başta Menderes olmak üzere bütün Demokratlara teşekkür ederim.

Bu hareketten dolayı, Türk milleti aleyhinde yapılan haricî propagandalar kırılacak ve âlem-i İslâmın Türkiye'ye olan eski muhabbeti yeniden vücut bulacaktır. Ben bir Pakistanlı Müslüman, Türkiye'ye hiç gitmedim, Said Nursî'yi görmedim; lâkin İstanbul Üniversitesi Nur Talebelerinin neşrettikleri kitaplardan bazı parçaları mütalâa ederek, hakikî, ruhanî bir lezzet hissettim. Ve şimdi, bu uzak diyarda bir Nur Şakirdi oldum.

Ana dilim Urduca'da yazılmış bu gibi eserler yok. Ve Nursî gibi bir din kahramanı, Hindistan ve Pakistan'da yok. Bu bir hakikattir. Eğer bu eserler Urduca'ya tercüme edilirse, büyük İslâmî hizmetler olacağını ümit ediyoruz. Filhakika, komünizme karşı neşriyat yoluyla mücadele çok zarurîdir. Ve Demokratlar tüzüklerinde buna yer vermiştir. İnşaaallah, bu gibi İslâmî faaliyetlerle, Türklere karşı çalışan komünistler, farmasonlar ve başkaları mahvolacak ve istikbalde Türkiye eski makamına terakki edecek... Âmin!

M. Sabir İhsanoğlu

Errabadlı

Pakistan'da bir Nur Şakirdi

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
aleyh: karşı, karşıt
Âmin: Yâ Rabbi! Öyle olsun, kabul eyle!" anlamında duanın sonunda söylenir.
farmason: masonluk cemiyeti
Filhakika: hakikatte, esasında, hakikaten, gerçekten,

doğrusu.
hakikat: gerçek
hakiki: gerçek
harici: dışarıya ait
inşaaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua
İslâmî: İslâm ile alakalı, İslama ait
istibdat: idarede görülen her türlü kanun dışı tazyik, baskı.

istikbal: gelecek
komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse
komünizm: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen

mahv: yok olma, ortadan kalkma, batma
makam: büyük yer, mevki
muhabbet: sevgi, sevmek
mücadele: bir gayeye ulaşmak için gösterilen ferdi veya toplu çaba
münasebet: vesile, -dan dolayı
mütalâa: bir şeyi etraflıca düşünme, dikkatli okuma
neşir: kitap basma, çıkarma; her-kese duyurma, yayma
neşriyat: yayınlar
propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek amacını güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.
ruh u cân: ruh ve can; ruh ve canla.
ruhani:
şakirt: talebe, öğrenci
talebe: öğrenci
terakki: yükselmek, ilerleme
zarurî: zorunlu
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence

KARAÇI NUR TALEBELERİ ADINA YAZILAN BİR MEKTUP

Karaçi Nur Talebeleri

Pakistan

M. Sabir İhsanoğlu, M.A. (Prev)

Department of Islamic

History and Culture

University of Karachi

Islamic Republic of Pakistan

Muhterem efendim,

Aziz ve büyük üstadımız olan Hazret-i Bediüzzaman Said Nursî'nin mühim eserlerini aldım. Başka eserlerini görmemiştim. Siz bana ilk defa olarak gönderdiniz.

İmtihanım çok yakın. Mayıs'tan sonra Hazret-i Üstat hakkında ve onun imanî ve Kur'ânî hizmetlerine ait makaleler yazacağım. İnşallah, sizlere burada neşrolunan nüshalardan da göndereceğim. Maddeten sizi tanımıyorum da, manen tanırım. Kur'ân-ı Kerîm'e göre bütün Müslümanlar hakikî bir kardeş gibi. Ben size, sizin İslâmî birader ve bâhusus Türkiyeli Müslüman ve Nurcu olmanız haysiyetiyle yazıyorum. Ben bir Pakistanlıyım, Türkiyeli değilim. Ana dilim Türkçe değil, fakat Nur Talebesiyim. Bediüzzaman Said Nursî'yi en büyük din ve fikir adamı bilirim ve kendimi bir Nur Talebesi ilân ederim. Said Nursî Hazretleri, değil sizlerin, bütün İslâm gençliğinin

Aziz: izzetli, muhterem, saygın
bahusus: hususiyetle, en çok, hele.
birader: kardeş
hakiki: gerçek
haysiyet: itibar
ilân: yayma, duyurma, bildirme
imani: imana dair olan, imanla ilgili
inşallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua

İslâmî: İslâm ile alâkalı, İslama ait
Kur'ân-ı Kerîm: Kur'ân; Hz. Muhammed'e vahiyyle indirilen en son ilâhî kitap.
Kur'ânî: Kur'ân'a uygun, Kur'ân'a ait
Maddeten: madde ve cisim

olarak
manen: mana bakımından, manaca
Muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, saygın
mühim: önemli, ehemmiyetli
neşir: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma

Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.
nüşa: birbirinin aynı olan suretlerin her biri
Talebe: öğrenci

üstadıdır. Maalesef memleketimizde Türkçe bilen yoktur; bunun için Üstadın hizmetlerine nâvâkıftırlar.

Pakistan'dan Risale-i Nur hakkında size malûmat veriyorum:

Üstat ve Türkiye hakkında malûmat çok azdır. İki yıldır biraz çalışıyorum. *Pakistan, Bahara ve Birma* gazetelerinde makaleler yazdım. Çok takdir edilip, benden Türkler ve Risale-i Nur hakkında yazılar rica ettiler. Benim, evvelâ Üstat hakkında malûmatım yoktu. Bu meydana Salih Özcan adlı bir gence, Türkiye'ye dair kitaplar göndermesi için yazdım, bana gönderdiler. Bunlardan birisi *Serdengeçti* idi. Bunda, Risale-i Nur hakkında bir makale gördüm. Okudum, istifade ettim ve Nur hakkında malûmat toplamaya başladım. Ben onun eserlerini okuyup yazmayı çok isterdim. O zamandan beri onun yazılarını okudum, düşündüm; o nedir? Bana malûm oldu ki, ona karşı İslâm düşmanları dışarıda propaganda yapmışlar. Onun hakkında bugüne kadar on iki makale yazdım. *Davet* (Delhi), *İstiklâl* (Rangoon), *Tasnim* (Lahore), *Elmünir* (Layelpur), *Asia* (Lahore), *Muslim* (Dakka), *İnkılâp* (Karachi), *Anjam ve Ceng* (Karachi) ve diğer bazı gazetelerde yazmışım.

Üstat hakkında yazılan bu makaleler, diğer dillere de tercüme edilmiştir. Bugün onu binlerce, belki milyonlarca Müslim ve gayrimüslim biliyor, benden, onun hakkında malûmat istiyorlar. Her gazete onun hakkında yazmak istiyor. İnşaaallah, üç ay sonra bu konuda bütün

dair: alâkalı, ilgili
evvelâ: birinci olarak, her şeyden önce, ilk olarak
gayr-ı müslim: Müslüman olmayan, İslâmiyeti kabul etmeyen.
inşaaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua
istifade: faydalanma, yarar-

lanma
malûm: bilinen, bilinir olan
malûmat: bilgiler, bilinen şeyler
navâkîf: tanımayan, iyice bilmeyen, vâkîf olmayan.
propaganda: bir inanç, düşünce, doktrin v.b. ni başkalarına tanıtmak, benimsetmek

amacını güden ve çeşitli vasıtalarla yapılan faaliyet.

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

takdir: beğenme, beğendiğini belirtme

enerjimle çalışacağım. Düşman-ı İslâmdan korkmuyorum. Karaçi'de Üstadın kitaplarını ve başka Türkçe kitapları topladım ve bir küçük kütüphane tesis ettim. Türkiye'den gelen bütün kitaplar buradadır.

Bu yıl "Türk-Pakistan Talebeler Birliği" adlı bir cemiyet kurmak niyetindeyiz. Nur dostlarımızdan rica ederim ki, Türk-Pakistan dostluğunun bağlarını müstahkem eyesinler; Urdu lisanı da okusunlar. Bu yarımada yüz otuz milyon Müslümanın millî lisanı yalnız Urducadır. Bizler, burada Türkçe için çalışırız. Türkçe bilen, Sibiryaya'dan Arnavutluğa kadar altmış milyon Müslüman ve Türkiye'deki yirmi beş milyon Türktür.

Nur Talebesi kardeşlerime söylüyorum: "Nerede olursa olsun siyonizme karşı mücadele etsinler." Komünizmin icatçıları yalnız Yahudilerdir. Bugüne kadar bu komünistler, İdil-Ural, Kafkasya, Almanya, Kırım, Azerbaycan, Garbî Türkistan ve komşumuz Doğu Türkistan'ı istilâ ettiler. Altmış milyon kardeşimizin hukuku payimal oldu. Hindistan dahi bir emperyalisttir. Nehru ve başka Hindular, İslâmiyetin düşmanıdır. Maalesef, Müslüman devletler bunu bilmiyorlar. Nehru, Keşmirli Müslümanları öldürtüyor. Said Nursî'ye gidip Hindli Müslümanlar hakkında söyle ki, kendi memleketinde buna karşı yazılsın. Said Nursî Hazretlerine burada çok hürmet vardır. Onu severiz, onun sıhhat ve uzun hayatı için dua ederiz. İslâm dünyasında Said Nursî'nin eşi yoktur. Mısır'da bir Hasanü'l-Benna var idi, şehit edilmiştir. Yurtumuz'da İkbâl var idi, vefat etmiştir; hâlen bir Mevdudî var,

cemiyet: manevî birlik teşkil eden topluluk
dua: Allah'a yalvarma, niyaz
Düşman-ı İslam: İslam düşmanı
emperyalist: bir milletin başka bir milleti siyasî, dini, kültürel ve ekonomik egemenliği altına alması sömürgeci
Garbi: batı ile ilgili, batı'ya ait
hâlen: şimdiki hâlde, şu anda
Hindu: Hintli
hürmet: saygı
icat: meydana getirme, ortaya koyma
istilâ: ele geçirme, kaplama, yayılma
komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse

Komünizm: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen
lisan: dil
millî: millete ait, ulusal
mücadele: savaşma, çatışma, kavgâ

müstahkem: kuvvetlendirilmiş, sağlamlaştırılmış
payimal: ayak altında kalmış, ayak altına alınmış, çiğnenmiş.
sıhhat: sağlık, esenlik
siyonizm:
sehit: Allah'ın ve yüce dininin

adını yüceltme uğrunda canını feda ederek savaşta vurulup ölen Müslüman
talebeler: öğrenci
tesis: kurma, meydana getirme
vefat: ölme

başka büyük adamlar da vardır. Lâkin Üstadımız gibi yoktur. Üstat, İslâm dünyasının cevheridir. Onun hakkın-da malûmat azdır. Onun eserleri Farsça, İngilizce ve Urduca'ya tercüme edilmemiştir. Lâkin istikbalde olacaktır. **(HAŞİYE)**

Üstadın kıymetli hayatı hapisanede geçmiştir. Halk-çılar ona çok mezalim reva gördü. Elhamdülillâh, bun-ların devr-i istibdadi gitmiş, Demokratlar gelmiştir. Biz Pa-kistanlılar, bunun için Menderes hükûmetinin hâmisiyiz. Eğer Demokratlar olmasaydı, ne Türk-Pakistan dostluğu olurdu, ne de Bağdat Paktı ve sizlerle taallûkat-ı imani-ye.

Kusura bakma, Üstadım Hazretlerine çok çok selâm-lar ve hürmetlerimi söyle. Nur dostlarıma da selâm. Üs-tadın büyük ve iyi fotoğrafını gönder.

Yaşasın İslâm kardeşliği ve Türk-Pakistan dostluğu!

Ev adresim:

Room No: 8

University Hostel,

Mission Rd.

Karachi

Elbâkî Hüvelbâkî

Pakistanlı Nur Şakirdi

Errabadlı

M. Sabir İhsanoğlu

30.3.1957

HAŞİYE: Bu temenni tahakkuk etmiş ve kısa bir zaman sonra eserler tercümeyle başlanmıştır.

cevher: elmas, değerli taş

devr-i istibdat: zulüm ve zor-balık dönemi.

elbâkî hüvelbâkî: bâkî (ebe-dî) olan Allah'tır.

Elhamdülillâh: Allah'a hamd olsun, Allah'a şükür

hami: himaye eden, koruyan,

gözeten

haşiyeye: dipnot

hürmet: saygı

istikbal: gelecek zaman

malûmat: bilgiler, bilinen şeyler

mezalim: zulümler, haksızlık-lar, eziyet ve işkenceler.

Pakt: antlaşma.

reva: uygun, lâyık, yerinde

selâm: barış, rahatlık, selâ-met ve esenlik dileme

şakirt: talebe, öğrenci

taallûkat-ı imaniye: imanla ilgili olanlar.

M. SABİR İHŞANOĞLU'NUN, TÜRKİYE'DE İSLÂMÎ İNKİŞAF MÜNASEBETİYLE MEMNUNİYETİNİ İZHAR EDEN BİR MEKTUBU

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ ❶ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ ❷

Aziz, sıddık, muhterem kardeşlerimiz,

Dört adet mühim mektubunuzu, fotoğrafları ve Hazret-i Üstadın *Sözler* adlı eserini aldım. O kadar memnun oldum ki, beyân edemem. Mektubunuzda okudum ki, Türkiye’de Risale-i Nur ve İslâmiyet inkişaf ediyormuş; buna çok memnun oldum. Maalesef, eski hükûmet Üstada karşı muarız idi ve ona çok zulümler etti. Lâkin hakikî Müslüman olan bu Menderes, İslâmiyeti baskıdan kurtardı. Var olsun. İnşallah Türkiye, yakında eski yüksek makamını alacaktır. Üstat ve Risale-i Nur’u neşredenler gibi mühim din adamları Türkiye’de vardır; hükûmetiniz niçin bunları İslâmî toplantıya göndermiyor. Selâhiyetli adamlar Türkiye’de çoktur. Kanaatım şudur ki: Üstat gibi âlim dünyada yoktur. Memleketimizden, Hazret-i Üstat gibi bir âlim çıkmadı. Maalesef ki, kızıl Rusya ve kâfir Çin’den çok âlimler geliyorlar; ve konferanslar vererek, gençleri yavaş yavaş fikren zehirlemektedirler. Eğer Türk milleti büyük Türk âlimleri gönderirse, Pakistan’da ve bütün İslâm dünyasında büyük tesirleri olacaktır.

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı
aziz: izzetli, muhterem, saygın
berekât: bolluklar, ihsanlar, iyilikler.
berekât: bolluklar, iyilikler, ihsanlar.
beyan: anlatma, açıklama
fikren: fikir ile, düşünerek, zihnen.
hakikî: gerçek
inkişaf: ortaya çıkma, keşfolunma; gelişme
inşaallah: ‘Allah izin verirse’ manasında kullanılan bir dua
İslâmî: İslâm ile alâkalı, İslama ait
izhar: gösterme, açığa vurma

1. Allah’ın adıyla. Onu her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz. Allah’ın selâmi, rahmeti ve berekâtı üzerinize olsun.

kızıl: komünist, inkârcı.
kâfir: Allah’ı ve İslamiyeti inkâr eden, dinsiz
kanaat: inanma, görüş, fikir
makam: yer, mevki
memnuniyet: memnunluk, sevinçli oluş
muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.

muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, saygın
mühim: önemli, ehemmiyetli
münasebet: vesile, -dan dolayı
neşir: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursi’nin

eserlerinin adı.
sıddık: çok doğru, dürüst, hakkı ve hakikati tereddütsüz kabullenen
salâhiyet: dindarlıkta çok ilerli olma hâli, günahsız ve temiz oluş.
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence

Biz Pakistanlılar Türkiye'yi İslâm dünyasının lideri olarak görmekteyiz.

Türkiye, İslâm dünyasının garbî kalesidir. Türkiye'siz, İttihad-ı İslâm mümkün değildir. Size, Üstada dair makalelerimi gönderdim. Üstada dair makalemi ve “Şarkî Türkistan'da Çin Emperyalizmi” adlı makalemi neşrettim.

Pakistan'da ne Türkçe okulu, ne kütüphanesi, ne çalışkan adamları ve sefaretinizde de Urduca bilen adam yoktur. Onlar, Pakistan'ın gençleriyle temasta değildirler, Urduca neşriyatları da yoktur. Eğer bazıları onları davet etseler iştirak etmiyorlar. Press Ateşeliğinizde dine dair malûmat ve kitap da yoktur.

Geçen günlerde, Lahor'da bir İslâmî müzakere oldu. Türkiye'den meşhur zatlar gelmedi. Ankara Üniversitesinde öğretim görevlisi olan Dr. Rehber (Pakistanlıdır) İslâmiyetin aleyhinde konuştu. Bütün İslâmî dünya ona lânetlediler.. Lâkin, avam, gazetelerde okuyup onu Türk bildiler ve çok hayret ettiler. Bu adam, dini ve Türkleri tahkir etti; *Sebilürreşad*'a yazıyorum.

Hazret-i Üstadın müstakil adresi nedir? Hazret-i Üstad da bir adet Kur'ân-ı Kerîm ve onun hakkında makaleler neşrolunan mecmuaları takdim etmek istiyorum. Hakkınızda çok makaleler yazdım. Onları toplayıp kitap şeklinde basacağım.

aleyh: karşı, karşıt
Ateşe: elçiliklerde vazifeli uzmanın memur.
avam: kültürlü, yüksek tabakadan olmayan; cahil halk tabakası
dair: alâkalı, ilgili
Emperyalizm: bir milletin başka bir milleti siyasî, dini, kültürel ve ekonomik egemenliği altına alma faaliyeti, sömürgecilik
garbi: batı ile ilgili, batı'ya ait

İslâmî: İslâm ile alâkalı, İslama ait
iştirak: katılma, ortak olma
ittihad-ı İslâm: İslâm birliği, Panislâmizm.
malûmat: bilgiler, bilinen şeyler
mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi
müstakil: başlı başına, bağımsız
müzakere: bir iş hakkında

konuşma, karşılıklı fikir söyleme, danışma, görüşme
neşir: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma
neşriyat: yayınlar
sefaret: sefirlik, elçilik.
Şarkî: doğu, şark ile ilgili
tahkir: hakaret etme, küçük görme, şeref ve haysiyetini incitme
takdim: arz etme, sunma
zat: kişi, şahıs

Her zaman Pakistan'ın mühim zatlari Hazret-i Üstada ve sıhhatine dair malûmat sormaktadırlar. Bizler, buradaki Nur Talebeleriyle, Hazret-i Üstada buraya davet ederiz.

Elbâkî Hüvelbâkî Kardeşiniz

M. Sabir İhsanoğlu

Pakistan'ın en büyük mecmuası, "Student's Voice" da İslâm Kongresi Reisi Zafer Afaç Ansar'ın "İslâmın Büyük Rönesansı" adlı makalesinde Risale-i Nur'un muhterem ve muazzez müellifinden şöyle bahsediyor:

.....

Bu hareketlerin asıl merkezini, Said Nursî'nin fazla miktarda talebesi bulunan üniversite ve kültür yerleri teşkil eder. Bu talebeler, Risale-i Nur talebeleri adını alır. Bu gençler, "Biz, Kur'an'ı kendimize düstur seçtik. Bizim gayemiz:

"Zevki Allah'ın yolunda aramak ve İslâmiyeti bütün dünyaya yaymaktır.

"Siyonizm, komünizm, Allahsızlık gibi İslâmiyete zıt olan cereyanlara karşı mücadele etmektir.

"İslâmiyeti, bütün Türk gençliğinin tam manasıyla benimsemesine çalışmaktır.

"Türkiye'yi, her türlü tehlikeye karşı müdafaa etmektir.

"İrkî ve kavmî ayrılıkları bertaraf ederek, İslâm birliğini meydana getirmektir."

bertaraf: ortadan çıkmış, yok edilmiş.
cerayan: akım, fikir, sanat veya siyaset hareketi
dair: alakalı, ilgili
düstur: kaide, esas, prensip
elbâkî hüvelbâkî: bâkî (ebedî) olan Allah'tır.
irkî: irka ait, ırkla ilgili
ibaret: meydana gelen, oluşan

intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolunma
kavmî: milliyetle ilgili, irka ait
komünizm: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen
malûmat: bilgiler, bilinen şeyler
mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların

hepsi
muazzez: kıymetli, muhterem, sevgili, aziz
mudafaa: türlü türlü, çeşitli
muhterem: saygı değer, hürmete layık, saygın
mücadele: savaşma, çatışma, kavga
müdafaa: savunma.
müellif: eser telif eden, yazar
mühim: önemli, ehemmiyetli

Reis: başkan
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
sihhat: sağlık, esenlik
siyonizm:
talebe: öğrenciteşkil: oluşturma, şekillendirme
zat: kişi, şahıs

Hazret-i Üstad Nursî tarafından yazılan ve 130 kitap ve risaleden ibaret olan Risale-i Nur külliyyatı bu talebeler tarafından yayılmaktadır.

PÂKİSTAN BASININDA RİSALE-İ NUR VE ÜSTAD SAİD NURSÎ HAZRETLERİ HAKKINDAKİ NEŞRİYATTAN ÖRNEKLER

31 Ocak 1958 tarihli *Students' Voice* (Talebelerin Sesi) gazetesi, Pâkistan İslâm Talebe Cemiyeti tarafından 15 günde bir çıkarılan ve talebeleri (istikbâlin büyüklerini) yüksek İslâmî esaslara göre hazırlamayı gaye edinmiş bir talebe cemiyetinin neşir organıdır. Bu gazetenin "Türk Gençliği Uyanıyor" başlıklı makalesinden:

Bütün İslâm memleketlerinde İttihâd-ı İslâm için çalışan İslâmî teşkilâtlar tâdâd edilip, Türkiye'de de Nur Talebeleri bu meyanda zikrediliyor ve en sonra, "İttihâd-ı İslâm için çalışan ve Pâkistan'ın en iyi dostları olan Nur Talebelerini tanıdık; Nur Talebelerinin Üstadı seksen beş yaşında büyük bir âlim olan Üstad Said Nursî'dir. Hakikat-i İslâmiye için yaptığı mücadele, kendi ana vatanında-yani Türkiye'de-otuz sene işkenceli bir hayat ve sık sık hapiste yatmasına sebep oldu ve 1952'de serbest bırakıldı. Fakat bu ihtiyarın bakışları hâlâ ateşlidir. Otuz yıllık hapis ve işkenceler onu mağlûp edemedi. Bu mücadelesiyle, birbirine çok sıkı bağlı olan Nur Talebeleri kitlesini meydana getirdi. Üstad Said Nursî, Risale-i Nur eserleri vâsıtasıyla Türk gençliğini İslâm ideolojisinin en

âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı
Başvekil: başbakan.
cemiyet: topluluk, birlik
Hakikat-ı İslâmiye: İslâmiyete ait hakikat.
hilekâr: hileci, hilebaz.
ideoloji: toplumun düşünce ve hareketlerine belirli bir istikamet vererek siyasî ve sosyal bir doktrin meydana ge-

tirmek isteyen fikir sistemi
İslâmî: İslâm ile alakalı, İslama ait
istikbal: gelecek
ittihad-ı İslâm: İslâm birliği, Panislâmizm.
komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse

mağlûp: yenilme, kendisine galip gelinmiş
mücadele: savaşıma, çatışma, kavga
müsaade: izin
neşir: kitap basma, çıkarma; herkese duyurma, yayma
neşir: yayma, yayım
neşriyat: yayımlar
Risale-i Nur külliyyatı: Bediüzzaman Said Nursî'nin yüz

otuz parça risaleden oluşan külliyyatı.
siyonist: siyonizm yanlısı, siyonizm taraftarı.
tadat: sayma
talebe: öğrenci
teşkilât: yapılar, kuruluşlar
vasıta: aracılık
zikir: anma, bildirme

büyük düşmanları olan siyonist ve komünistlerin hilekâr tuzaklarına düşmekten kurtarmıştır. Türkiye Başvekili Adnan Menderes Risale-i Nur külliyyatının neşrine müsaade ettiği zaman, Türkiye'nin Pakistan elçisi Sayın Selâhaddin Rifat Erbil vasıtası ile bu büyük adama takdir ve tebriklerimizi bildirmiştik ve bu vesileyle, Üstat Said Nursî ve Nur Talebelerini de selâmlamıştık ve bu mektubumuz Türkiye'de binlerle basılarak dağıtılmıştı. Bizim programımız Türkçeye çevrildi. Biz de, birkaç önemli risaleleri, Orducaya çevirdik.

“Pakistan İslâmî Talebe Cemiyetinin onuncu yıldönümünde, Türkiye'deki İslâmî hareketi göstermek için, Türklerin, İslâm Edebiyatı Sergisi de vardı. Bu sergide İlahiyat Fakültesi, Diyanet İşleri Yayınları, bazı Türkçeye çevrilmiş İslâmî eserler ve on beş adet Risale-i Nur külliyyatından eserler vardı. Nur Talebelerinin faaliyeti bu sergide harita ve fotoğraflarla ve grafiklerle izah edildi.”

30 Nisan 1958 tarihli Students' Voice Gazetesi “İslâm Dünyasındaki Müsbet Uyanıklık” başlıklı makalede, her İslâm memleketinde İslâmiyetin hâkimiyeti için yapılan övülmeye lâyık şerefli mücadeleler anlatılıyor.

Ve Türkiye'de yapılan mücadelelerin neticesi olarak hükûmet, din hürriyetini sıkı bağları gevşetmiştir. Mehmed Akif, materyalist milliyetçiliği takbîh eden ve halk arasında taze bir heyecan verecek olan *Safahat* isimli eseri yazdı.

aleyh: karşı, karşıt
aleyhtar: karşı olan, aynı fikirde olmayan.
Cemiyet: topluluk, birlik
cinayet: cana kıyma, katl veya bu derecede ağır bir suç
hakikat-ı İslâmiye: İslâmiyete ait hakikat.
hâkimiyet: hâkim oluş, hükmediş, egemenlik
İslâmi: İslâm ile alâkalı, İslama ait

itham: suç isnat etme, suçlama
izah: açıklama, ayrıntıları ile anlatma
materyalist: materyalizmi benimseyen, her şeyi madde de arayan, maddecî.
mücadele: bir gayeye ulaşmak için gösterilen ferdi veya toplu çaba

Müspet: olumlu
neşriyat: yayınlar
Risale-i Nur külliyyatı: Bediüzzaman Said Nursî'nin yüz otuz parça risaleden oluşan külliyyatı.
selâm: barış, rahatlık, selâmet ve esenlik dileme
şeref: onur, haysiyet
takbîh: çirkin görme, ayıpla-

ma, kınama
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme
Talebe: öğrenci
telâkkî: kabul etme, bir görüşle bakma
vasıta: aracılık
vesile: aracı, vasıta
zulüm: haksızlık, eziyet, işkence

Hazret-i Said Nursî, yılmadan hakikat-i İslâmiye için mücadele etmektedir. Kendisi Türkiye’de en büyük cina-
yet telâkki edilen Atatürk aleyhtarı olmakla itham ve
aleyhinde neşriyat yapılmışsa da, bu zulümler, halkı
onun etrafında toplamıştır. 130 parça eserin sahibi olan
Üstat hapiste iken verilmiş olan zehirlerin tesiriyle ihti-
yarlığını geçirmekte olup, bu hâl —seksen yaşını geçtiği
hâlde— hakikat-i İslâmiye ve İslâmların saadeti için mü-
cadelesine mâni olamamıştır.

hakikat-i İslâmiye: İslâmiyete ait hakikat.

intişar: yayılma, yaygınlaşma, nesrolunma

mâni: engel

mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi

muhtelif: türlü türlü, çeşitli

mücadele: bir gayeye ulaşmak için gösterilen ferdi veya toplu çaba

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

saadet: mutluluk

tesir: etki

Pakistan'da Arapça ve Urduca olarak muhtelif gazete ve mecmualarda intişar eden Risale-i Nur'dan *İktisat Risale*'sinin *Essiddik* mecmuasındaki Arapça tercümesi.

Pakistan'da Arapça ve Urduca olarak muhtelif gazete ve mecmualarda intişar eden Risale-i Nur'dan *Hutuvat-ı Sitte* risalesinin *Essıddik* mecmuasındaki Arapça tercümesi.

MEDİNE-İ MÜNEVVERE'DE BULUNAN VE NURUN HAKİKATİNİ TAM ANLAYAN VE İSLÂMİYETE HİZMET EDEN BİR ZATIN MEKTUBUDUR

Gönüller fatihi pek muhterem ve mükerrem Üstadımız Hazretleri,

Mübarek ellerinizden öper, bütün aziz ve sadâkatli talebelerinizle beraber sıhhat ve selâmette daim olmanızı Bârigâh-ı Kibriya'dan niyaz eylerim.

Müslümanlar için en büyük bir bayram diye ancak vasıflandırılabilen beraatiniz bütün Nurcuları şad ve handan eylediği gibi, bendenizi de dünyalar kadar memnun ve mesrur eylemiştir. Nasıl memnun etmesin ki? Sizin, eserlerinizle birlikte beraatiniz demek, ruhun maddiyata, nurun zulmete, imanın küfre, hakkın batıla, tevhidin şirke ve irfanın cehle galip gelmesi demektir.

Yıllardan beri önüne sıradağlar gibi engeller, korkunç uçurumlar gibi mâniler konulan “Nur Çağlayanı,” en sonunda mu'cizevî bir şekilde bütün setleri yıkmış, mânileri aşmış Nur ile bütün zulmetleri tarümar eylemiştir.

“Mu'cizevî harikalarla doğan İlâhî tecellilerin vasfında kalemler kırılır, fikirler gürüldür, ilhamlar yanar, kül olur” derlerdi. Hakikaten bendeniz, şimdi bu müstesna zaferin karşısında aynı aczi bütün varlığımla hissediyorum. Zira, tefekkür ve ilhamıma nihayetsiz bir ufuk açılıyor; cihan,

İlâhî: Allah'la ilgili, Cenab-ı Hakka dair
acz: zayıflık, güçsüzlük
aziz: izzetli, muhterem, saygın
bârigâh-ı kibriya: Cenab-ı Allah'ın azamet ve kudretinin huzuru.
batıl: boş ve manasız olan, gerçeğe uymayan, doğru ve haklı olmayan
beraat: temize çıkma; bir davranın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma

cehil: cahillik, bilgisizlik
daim: devam eden, devamlı, sürekli.
fatih: fetheden, açan
hâk: doğruluk, gerçek, hakikat
Hakikat: gerçek
Hakikaten: hakikat olarak, doğrusu, gerçekten
handan: gülen, gülücü, neşelenen, şen.
harika: olağanüstü vasıflar taşıyan ve hayranlık hissi uyandıran

ilham: belli bilgi vasıtalarına başvurmadan Allah tarafından insanın kalbine veya zihnine indirilen mana
iman: inanç, itikat
irfan: yaratılıştan bilme, anlama, Allah'ın sır ve gerçeklerini kavrama, kâinatın sırlarını bilme kudreti
küfür: Allah'ın varlığına, birliğine inanmama, müşriklik, imansızlık
maddiyat: maddî ve cismanî şeyler, gözle görülüp elle tu-

tulur cinsten şeyler
mâni: engel
Medine-i Münevvere: Nurlu Medine şehri.
mesrur: sevinçli, memnun
mu'cizevi: mu'cizeye ait, mu'cize ile ilgili, mu'cizeyi andırır şekilde.
muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, saygın
Mübarek: feyizli, bereketli, kutlu
mükerrem: aziz, saygıdeğer, muhterem.
müstesna: benzerlerinden üstün olan, seçkin, mümtaz
nihayetsiz: sonsuz, sınırsız
niyaz: Allah'a yalvarma ve yakarma
nur: aydınlık, parlak, ışık
Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık
sihhat: sağlık, esenlik
sadâkat: bağlılık, doğruluk
selâmet: salımlık, eminlik, kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma
set: mâni, perde, engel
şad: sevinçli, neşeli, memnun, mutlu, bahtiyar.
şirk: Allah'a ortak koşma, Allah'tan başka yaratıcının bulunduğu inanca
talibe: öğrenci
tarümar: karma karışık, dağınık, perişan.
tecelli: belirme, bilinme, görünme
tefekkür: derin düşünme; esyanın hakikatini, yaratıcının sırlarını kavramak ve ibret almak için zihnen ve kalben düşünme
Tevhid: Allah'ın bir olduğuna inanma, birleme
vasıf: sıfat.
Zat: kişi, şahıs
zulmet: karanlık

muhteşem bir “Nur mabedini” andırıyor; civarımdaki herşey, her yer, derin vecd ve istiğraklarla gaşyolmuş bir hâlde. Her zerrede ¹ **وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ** sırr-ı Sübhanîsi tecelli ediyor.

Binaenaleyh, bilmiyorum, bu mes’ut hâdiseyi şanlı bir zafer, şahane bir fetih, İlâhî bir kurtuluş, cihanşümül bir bayram diye mi vasıflandırırım? Zira, kudsî davanın kazanmış olduğu bu İlâhî zafer, bütün İslâm ve insanlık dünyasındaki mücahitlerin azimlerine kuvvet, ruhlarına can, imanlarına hız ve heyecan vermiştir.

Evet, azim ve imanları, aşk ve emelleri henüz kemale ermemiş olan birçok Müslümanlar, maalesef acıklı bir yeis içinde idiler. Böyle bir zaferin tahakkukunu, hayal ve muhal görüyorlardı. Fakat bütün feyiz ve nurunu insanlığı tenvir ve irşat için İlâhî bir güneş halinde Arş-ı Azamın pürnur ufuklarından inen Kur’ân-ı Kerîm’den alan Nur neşriyatı, durgun gölleri andıran gönülleri deryalar gibi coşturmuş, kasvet ve hicran yıllarının ümit ve emellere vurduğu müthiş zincirleri kırmıştır. O nur kaynağından fışkıran o serâpâ feyiz ve hikmetler saçan eserler, hislerin, fikirlerin ve bilhassa alevler içinde yanan ruh ve vicdanların ezeli ve ebedî ihtiyaçlarına cevap verdiği gibi, onları dalga dalga boğucu karanlıklar muhitinden teremiz ve pırl pırl nur ufuklarına çıkarmıştır.

Yıllarca devam eden uzun bir sükût, derin bir gaflet ve boğucu bir zulmetten sonra İlâhî bir güneş halinde parlayan bu kudsî zafer, nur için yol aramakta olan perişan

1. Hiçbir şey yoktur ki Onu övüp Onu tesbih etmesin. (İsra Suresi: 44.)

Arş-ı Azam: en büyük arş, Allah’ın katı, Cenab-ı Hakkın kudret ve saltanatının en büyük dairesi.
aşk: şiddetli sevgi, sevdâ, gönül verme

azim: niyetli, kesin kararlı.

bilhassa: özellikle

Binaenaleyh: bundan dolayı, bunun üzerine

cihanşümül: dünya çapında, dünya ölçüsünde.

derya: deniz

ebedî: sonu olmayan, daimî, sürekli

emel: şiddet arzu, ümit

ezeli: ezeli ile ilgili, öncesiz, başlangıçsız

fetih: zafer, galebe

feyiz: bolluk, bereket, ihsan, bağış

gaflet: dikkatsizlik, endişesizlik, Allah’tan uzaklaşıp nefsin arzularına dalmak

gaşy: kendinden geçme, bayılıma

hâdis: olay

hicran: ayrılıktan gelen acı, ayrılık acısı

hikmet: ilâhî gaye, gizli sebep, fayda

İlâhî: Allah’la ilgili, Cenab-ı Hakka dair

iman: inanç, itikat

irşat: doğru yolu gösterme, gafletten uyandırma

istiğrak: kulun kalbini dünya ile ilgili şeylerden arındırıp Allah’a bağlanması ve nihayet derecede, kendini bilmeyecek şekilde ilâhî aşk ve vecd dalgınlığı içinde bulunması

kasvet: sıkıntı, iç darlığı, gönül darlığı, gam, keder.

kemal: olgunluk, mükemmellik, kusursuz, tam ve eksiksiz olma

kudsî: mukaddes, yüce

mabet: ibadet edilen yer, mescit, cami gibi ibadet yeri

mes’ut: saadetli, bahtlı, mutlu

muhal: imkansız

muhit: yöre, çevre

muhteşem: haşmetli, yüce

mücahit: cihad eden, savaşan

müthiş: dehşet veren, ürküten,

dehşetli, korkunç

neşriyat: yayınlar

nur: aydınlık, parlaklık, ışık

nur: aydınlık, parlaklık, ışık

pürnur: nur dolu, nur içinde, nurlu, aydınlık.

ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık

sırr-ı Sübhanî: Süphan olan Allah’a ait sır.

serâpâ: baştan ayağa kadar,

önden sona, tamamıyla, bütünleriyle, bütün, hep.

sükût: susma, sessiz kalma

şahane: mükemmel, muhteşem.

tahakkuk: gerçekleşme, kesinleşme

tecelli: belirme, bilinme, görünme

tenvir: nurlandırma, aydınlatma, ışıklandırma

vecd: kendini kaybedecek

şekilde hislenme.

vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötüden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his

yeis: ümitsizlik

zafer: düşmanı mağlûp etme, kesin olarak yenme

zerre: en küçük parça, molekül, atom

zulmet: karanlık

beşeriyetin yakın bir gelecekte uyanacağını müjdelemektedir. Çünkü, din ihtiyacı, sırf Müslümanların değil, bilumum insanların ezeli ve ebedi ihtiyacıdır.

Bugün bedbaht insanlık, din nimetinden mahrum olmanın sürekli hicran ve felâketlerini bağı yanarak çekmektedir. Bu acıklı buhranın korkunç neticesidir ki, çeyrek asır zarfında iki büyük harbe girmiş ve üçüncüsünün de kapısını çalmak çalgınlığını göstermektedir.

Artık bütün insanları kardeş yaparak yem yeşil Cenetlerin nurlu ufuklarından esen refah ve saadet, huzur ve asayiş rüzgârıyla dalgalanan âlemşümül bir bayrak altında toplayacak olan yegâne kuvvet, İslâmdır. Zîrâ beşeriyetin bugünkü hali, tıpkı İslâmdan evvelki insan cemiyetlerinin acıklı halidir. Bunun için, insanlığı o günkü ebedi felâketten kurtaran İslâm, bugün de kurtarabilir. Evet, milyonların, milyarların kalbinde asırlardan beri kanamakta olan o derin yarayı saracak yegâne müşfik el, İslâmdır. Her ne kadar ufuklarda zaman zaman bazı uydurma ışıklar görülüyorsa da, müstakbel, bütün nur ve feyzini güneşlerden değil, bizzat Rabbülâlemîn'den alan ezeli ve ebedi "yıldız"ındır. O yıldız, dünyalar durduka duracak ve onu söndürmek isteyenleri yerden yere vuraacaktır.

Cihankıymet Üstadım,

Malûm-i fazilâneleridir ki; son günlerde mukaddes davaya hizmet eden bazı tenvir ve irşat hareketleri doğmuş, fakat maalesef hiçbirisi Risale-i Nur külliyyatının

âlemşümül: cihanı saran, bütün dünyaya yayılan.
asır: yüzyıl
asayiş: emniyet, kanun ve nizâm hakîmiyyetin
bedbaht: bahtsız, talihsiz, zavallı
beşeriyet: beşerilik, insanlık
bilumum: bütün, tamamı, hep, genel olarak.
bizzat: kendisi, şahsen
buhran: hastalığın en ağır zamanı, nöbet, kriz, ruhi bunalm

cemiyet: topluluk, birlik
Cihankıymet: dünya değerindedir.
ebedi: sonu olmayan, daimi, sürekli
evvel: önce
ezeli: ezeli ile ilgili, öncesiz, başlangıçsız
felâket: musibet, büyük dert, belâ
feyiz: bolluk, bereket, ihsan, bağış
harp: savaş
hicran: ayrılıktan gelen acı,

ayrılık acısı
irşat: doğru yolu gösterme, gafletten uyandırma
mahrum: bir şeye sahip olmayan, yoksun
malûm-ı fazilâne: erdemle bilinen, faziletle ortaya çıkarılan üstün bilgi, faziletli kişiye yakışan bilgi.
mukaddes: takdis edilmiş, kutsal, aziz, temiz
müstakbel: gelecek zaman
müşfik: şefkatli, merhametli, sevgi ve ilgi gösteren

nimet: lütuf, ihsan, bağış
nur: aydınlık, parıltı, ışık
nurlu: ışıklı, parıltılı
Rabbülâlemîn: âlemlerin Rabbi, bütün âlemleri idare ve terbiye eden Allah.
refah: bollukla geçiş, geçim kolaylığı, hâli vakti yerinde olma, sınırsız yaşama.
Risale-i Nur külliyyatı: Bediüzzaman Said Nursî'nin yüz otuz parça risaleden oluşan külliyyatı.
saadet: mutluluk
tenvir: nurlandırma, aydınlatma, ışıklandırma
yegâne: biricik, tek, yalnız.
zarfında: süresince

arif: bilen, bilgide ileri olan, irfan sahibi
arz: sunma, bildirme
asil: yüksek duygularla yapılan davranış, v.b.
aziz: izzetli, muhterem, saygın
bahis: konu
bilhassa: özellikle
canan: sevgili, gönül verilmiş
cevher: elmas, değerli taş
delil: bir davayı ispata yarayan şey, bürhan
dua: Allah'a yalvarma, niyaz
fedâ: uğruna verme, kurban olma
feragat: hakkindan isteyerek vazgeçme
gönüldas: aynı duygulara sahip olan kişilerden her biri
hâk: doğruluk, gerçek, hakikat
hakikat: gerçek, doğruluk
harikulâde: olağanüstü
hitap: söz söyleme, topluluğa veya birisine karşı konuşma
hususiyet: hususilik, ayrıncı özellik
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemezsiniz, sırf Allah rızası için yapma
ihraz: nail olma, erişme
îlâhî: Allah'la ilgili, Cenab-ı Hakka dair
ilham: içe, gönüle doğma, kalbe gelme, gönle doğan şey
iman: inanç, itikat
irfan: yaratılıştan bilme, anlama, Allah'ın sır ve gerçeklerini kavrama, kâinatın sırlarını bilme kudreti
irşat: doğru yolu gösterme, gafletten uyandırma
istirham: rica etme.
mâniâ: meneden şey, engel, özür, zorluk.
manzume: vezinli, kafiyeli söz, şiir, eser
mufassal: tafsilâtli olarak açıklanan, uzun uzadıya açıklanıp anlatılan, ayrıntılı, detaylı.
mukaddes: takdis edilmiş, kutsal, aziz, temiz
mücehhez: teçhiz edilmiş, cihazlandırılmış, donatılmış
mühim: önemli, ehemmiyetli
müstakil: başlı başına, bağımsız

gördüğü mühim işi görememiş ve ihraz ettiği İlâhî zaferi kazanamamıştır. Zira bu yol, peygamberlerin, velîlerin, âriflerin, salihlerin ve bilhassa canını canana seve seve feda eden ve sayısı milyonlara sığmayan kahraman şehitlerin mukaddes yoludur. Artık bu çetin yolda yürümek isteyenler, her an karşılarında dikilecek olan müthiş mâniyeleri daima göz önünde tutmaları lâzımdır. Evet, bu yolda yürüyecek olanların, sizdeki sarsılmak bilmeyen imanla, yüksek ve İlâhî irfanla ve bilhassa harikulâde ihlâs ve feragatle mücehhez olmaları gerektir. Çünkü, bu mühim vadede, Nur davasının takip ettiği tebliğ, tenvir ve irşat usulü, bam başka hususiyetler taşımaktadır. Artık insanın his ve fikrine, ruh ve vicdanına bam başka ufuklar açacak olan bu derin bahsi, dua buyurun da, müstakil ve mufassal bir eserde aziz din gönüldaşlarımıza arz etmek şerefine nail olayım. Çünkü, bu nurlu bahis o kadar derin ve o derece mühimdir ki, böyle birkaç sahifelik mektup ve makalelerle asla ifade edilemez.

İman ve Kur'ân nuru ile tertemiz gönlünüzü fethettiğiniz gençlik, İlâhî zaferinizin en parlak delilini teşkil eden en mühim varlık ve en kıymetli cevherdir. “Nurdan Sesler”in hemen her mısrasında, asil ve şuurlu ruhuna hitap ettiğim tertemiz gençlik, işte bu hak ve hakikatin bağıryanık âşığı olan gençliktir.

Nurlu davanın kazanmış olduğu bu son zaferin verdiği bütün vecd ile dolu bir ilhâmla yazdığım şu manzumeyi takdim ediyorum. Kabulünü rica ve istirham eylerim.

müthiş: dehşet veren, ürktüten, dehşetli, korkunç
nail: kavuşan, ulaşan, eren
nur: aydınlık, parıltı, ışık
nurlu: ışıklı, parıltılı
peygamber: Allah tarafından haber getirilerek İlahî emir ve yasakları insanlara tebliğ eden elçi, nebî
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık
sahife: sayfa
salih: dinin emir ve yasakları-

na uygun hareket eden, takva sahibi, müttakî.
sehit: Allah'ın ve yüce dininin adını yüceltme uğrunda canını feda ederek savaşta vurulup ölen Müslüman
şeref: onur, haysiyet
suur: bilinç; bir şeyin inceliklerini iyice idrak etme, anlayış
takdim: arz etme, sunma
tebliğ: dinî bir emrin kullara bildirilmesi
tenvir: nurlandırma, aydınlatma, ışıklandırma

teşkil: oluşturma, şekillendirme
usul: metot, düzen
vecd: kendini kaybedecek şekilde hislenme.
velî: Allah'ın sevgisine, himayesine kavuşmuş, ermiş kimseler, Allah dostu, evliya.
vicdan: insanın içindeki, iyiyi kötüden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his

Tekrar tekrar ellerinizden öper, kıymetli dualarınızı beklerim, pek muhterem Üstadım Hazretleri.

Manevî evlâtlarınızdan

Ali Uluî

**RİSALE-İ NUR'DAN GENÇLİK REHBERİ'NİN
İSTANBUL MAHKEMESİNDE BERAATİ
MÜNASEBETİYLE BAĞDAT'TAN GELEN TEBRİK
TELGRAFI**

Sebilürreşad Mecmuasına,

İSTANBUL

Büyük İslâm âlimi Bediüzzaman Hazretlerinin beraat kararı, bizleri sonsuz bir sevinç içerisinde bıraktı. Bu sevincimize vesile olan bu âdil hükme istinaden, Türk Mahkemesine ve fahrî avukatlarına teşekkürlerimizi, Üstat ve kardeşlerimize tebriklerimizi mecmuanız vasıtasıyla bildiririz.

Irak

Emced Zuhavi

âdil: adaletli olan, doğruluk gösteren
âlim: ilim ile uğraşan, ilim adamı
beraat: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma
dua: Allah'a yalvarma, niyaz
evlât: veletler, çocuklar
fahrî: bir karşılık beklenmeden yalnızca şeref ve onur

vesilesi olarak kabul edilen ünvan, sıfât, iş
hükûm: bir davanın veya bir meselenin tetkik edilmesinden sonra varılan karar
istinaden: istinat ederek, dayanarak
Manevî: manaya ait, maddî olmayan
Mecmua: dergi
mecmua: dergi

muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, saygın
Münasebet: vesile, -dan dolayı
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
vasıta: aracılık
vesile: aracı, vasıta

PÂKİSTAN'DAKİ NUR TALEBELERİNİN ÜSTAD SAİD NURSÎ'DEN İSTEDİKLERİ MESAJ MÜNÂSEBETİYLE, İRAK'TAKİ BİR NUR TALEBESİNİN GÖNDERDİĞİ MEKTUP

Bundan birkaç gün evvel, Pakistan'da talebeler konferansı vardı. Hazret-i Üstaddan bir mesaj istemişlerdi ve bunun tarihî bir tesiri olacaktı. Haber aldık ki; Salih, Nur Talebeleri namına bir mesaj göndermiş. Sizlere de yazmışlar ki, acele Hazret-i Üstada bildirirsiniz. Konferansta, Hazret-i Üstat ve Nurlar çok methedilmiş. Komünistler tarafından itirazlar edilmiş. Fakat, reis hepsini reddetmiş. Hazret-i Üstadın fotoğrafları teşhir edilmiş. Yakında Nur ve Nura ait uzun ve resimli bir yazı ile bir mecmua çıkaracaklarmış. Sonsuz selâm ve dualar.

Ahmet Ramazan

BAĞDAT'TA ÇIKAN EDDİFA GAZETESİNİN MUHARRİRİ İSA ABDÜLKÂDİR'İN ARABÎ MAKALESİNİN TERCÜMESİ

Bağdat'ta Arabî çıkan *Eddifa* gazetesi Risale-i Nur talebelerinden bahisle diyor ki:

“Türkiye'deki Nur Talebelerinin İhvan-ı Müslimîn Cemiyeti ile alâkaları nedir, ne münasebeti var? Hem

alâka: ilgi, ilişki, bağ

Arabî: Arap diline ait

bahis: konu

cemiyet: topluluk, birlik

dua: Allah'a yalvarma, niyaz

evvel: önce

İhvan-ı Müslimîn: merkezi Mısır'da bulunan İslam'a hizmeti gaye edinen 'Müslüman Kardeşler' adındaki bir topluluk

itiraz: kabul etmediğini belirtip

karşı çıkma

Komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse

mecmua: dergi

medih: övme

Muharrir: gazete vs. yazar

münasebet: ilgi, ilişki, bağ

nam: ad

reis: başkan

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

selâm: barış, rahatlık, selâmet ve esenlik dileme

talebe: öğrenci

tarihi: tarihe ait, tarihle ilgili

teşhir: gösterme, sergileme

farkları nedir? Türkiye'deki Nur Talebeleri, Mısır'da ve bilâd-ı Arapta İhvan-ı Müslimîn namında ittihad-ı İslâma çalışan cemiyetler gibi müstakil cemiyet midirler? Ve onlar da onlardan mıdır?

“Ben de cevap veriyorum ki:

“Nur Talebelerinin ve İhvan-ı Müslimîn Cemiyetinin gerçi maksatları hakaik-ı Kur'âniye ve imaniyeye hizmet ve ittihad-ı İslâm dairesinde Müslümanların saadet-i dünyeviye ve uhreviyelerine hizmet etmektir; fakat, Nur Talebelerinin beş altı cihetle farkları var:

“*Birinci fark:* Nur Talebeleri siyasetle iştigal etmez, siyasetten kaçıyorlar. Eğer siyasete mecbur olsalar, siyaseti dine alet yapıyorlar; tâ ki siyaseti dinsizliğe alet edenlere karşı dinin kudsiyetini gösterebilirler. Siyasî bir cemiyetleri asla mevcut değil.

“İhvan-ı Müslimîn ise, memleket ve vaziyet sebebiyle, siyasetle din lehinde iştigal ediyorlar ve siyasî cemiyet de teşkil ediyorlar.

“*İkinci fark:* Nurcular, üstatlarıyla içtima etmiyorlar ve etmeye de mecbur değiller. Kendilerini üstatlarıyla içtimaa mecburiyet hissetmiyorlar. Ders almak için beraber bulunmaya lüzum görmüyorlar. Belki, koca bir memleket bir dersane hükmünde, Risale-i Nur kitapları onların eline geçmekle, üstat yerine onlara bir ders verir; herbir risale, bir Said hükmüne geçer. Hem, ellerinden

bilâd-ı Arap: Arap beldeleri, Arap memleketleri
cemiyet: topluluk, birlik
cihet: yön
gerçi: her ne kadar...
hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.
hakaik-ı Kur'âniye: Kur'ân ait olan ve ondan gelen gerçekler.
hükümünde: değerinde, yerin-

de
hükümüne: yerine, değerine
ictima: toplanma, bir araya gelme
İhvan-ı Müslimîn: merkezi Mısır'da bulunan İslâm'a hizmet-i gaye edinen 'Müslüman Kardeşler' adındaki bir topluluk
iştigal: bir işle uğraşma, mesgul olma

ittihad-ı İslâm: İslâm birliği, Panislâmizm.
kudsiyet: kutsallık, mukaddeslik, azizlik
leh: onun tarafına, ondan yana, birinin faydası için yapılan hareket
maksat: gaye
meburiyet: mecbur olma, zarurîlik durumu, zorunluluk
müstakil: başlı başına, bağımsız
nam: ad
Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
saadet-i dünyeviye: dünya ile ilgili saadet, dünya hayatındaki mutluluk, dünya saadeti.
saadet-i uhreviye: ahiretle ilgili saadet, ahiretteki mutluluk.
siyasî: siyasetle ilgili, siyasete ait
Talebe: öğrenci
teşkil: oluşturma, şekillendirme
vaziyet: durum

geldiği kadar ücretsiz istinsah ederler. Muhtaçlara mukabelesiz (*) veriyorlar ki; okusunlar ve dinlesinler. Bu suretle büyük bir memleket, bir medrese hükmünde oluyor.

“İhvan-ı Müslimîn ise, umumî merkezlerde mürşit ve reisleriyle görüşmek ve emirler ve dersler almak için ziyaretine giderler. Ve o umumî cemiyetin şubelerinde de o büyük üstatla ve naipleriyle ve vekilleri hükmündeki zatlarla yine görüşürler, ders alırlar, emir alırlar. Hem, umumî merkezlerde çıkan ceride ve mecellelerin fiyatını verip alıp, onlardan ders alıyorlar.

“*Üçüncü fark:* Nur Talebeleri, aynen âlî bir medresenin ve bir üniversite dârülfünununun talebeleri gibi, ilmî muhabere vasıtasıyla ders alıyorlar. Büyük bir vilâyet, bir medrese hükmüne geçer. Birbirlerini görmedikleri, tanımadıkları ve uzak oldukları hâlde, birbirine ders veriyorlar ve beraber ders okuyorlar.

“Amma İhvan-ı Müslimîn ise, memleketleri ve vaziyetleri iktizasıyla, mecelleleri ve kitapları çıkarıyorlar, aktâr-ı âleme neşrediyorlar, onunla birbirini tanıyıp ders alıyorlar.

“*Dördüncü fark:* Nur Talebeleri, bu zamanda ve bu günde ekser bilâd-ı İslâmiyede intişar etmişler ve çoklukla vardılar. Bu intişarlarında, ayrı ayrı hükûmetlerde buldukları hâlde, hükûmetlerden izin almaya muhtaç

(*) 25 sene müddetle el yazması ile Anadolu’da neşri bu şekilde olmuştur.

aktâr-ı âlem: âlemin her tarafı, âlemin dört bir yanı.
âli: yüce, yüksek, ulu.
Amma: ama, lâkin, ancak
bilâd-ı İslâmiye: İslâm beldeleri, şehirleri, memleketleri.
cemiyet: topluluk, birlik
ceride: gazete
dârülfünun: üniversite.

ekser: pek çok
hükmünde: değerinde, yerinde
hükmüne: yerine, değerine
hükmüne: yerine, değerine
İhvan-ı Müslimîn: merkezi Mısır’da bulunan İslâm’a hizmeti gaye edinen ‘Müslüman Kardeşler’ adındaki bir topluluk
iktiza: gerektirme, lüzumlu kılma
ilmî: ilim ile ilgili, ilme dair.
intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolunma
istinsah: nüshasını yazma, örneğini çıkarma, kopya etme
mecelle: kitap, mecmua, dergi, risale
medrese: eğitim ve öğretim kurumu
muhabere: haberleşme
mukabele: karşılık
mürşit: irşat eden, doğru yolu gösteren, rehber, kılavuz
naip: vekil, bir kimsenin yerini tutan, işlerini yürüten kimse
se
neşir: herkese duyurma, yayma, tamim
reis: başkan
suret: biçim, şekil, tarz
Talebe: öğrenci
tecemmu: toplanma
umumî: genel
vazıta: aracılık
vaziyet: durum
vekil: bakan, başkasının yerine ve adına konuşan
vilâyet: il.
zat: kişi, şahıs

olmuyorlar ki, tecemmu edip toplansınlar ve çalışsınlar. Çünkü, meslekleri siyaset ve cemiyet olmadığından, hükümetlerden izin almaya kendilerini mecbur bilmiyorlar.

“Amma İhvan-ı Müslimîn ise, vaziyetleri itibarıyla siyasete temas etmeye ve cemiyet teşkiline ve şubeler ve merkezler açmaya muhtaç bulduklarından, buldukları yerlerdeki hükümetten icazet ve ruhsat almaya muhtaçtırlar. Ve Nurcular gibi bilinmiyor değiller. Ve bu esas üzerine, kendilerine umumî merkezleri olan Mısır’da, Suriye’de, Lübnan’da, Filistin’de, Ürdün’de, Sudan’da, Mağrib’de ve Bağdat’ta çok şubeler açmışlar.

“*Beşinci fark:* Nur Talebeleri içinde çok muhtelif tabakalar var. Yedi-sekiz yaşındaki, camilerde Kur’ân okumak için elifbâyı ders almakta olan çocuklardan tut, tâ seksen-doksan yaşındaki ihtiyarlara varıncaya kadar kadın-erkek, hem bir köylü, hammal adamdan tut, tâ büyük bir vekile kadar ve bir neferden büyük bir kumandana kadar taifeler, Nurcularda var. Bütün Nurcuların bu çok taifelerinin umumen bütün maksatları, Kur’ân-ı Mecîd’in hidayetinden ve hakaik-ı imaniye ile nurlanmaktan ibarettir. Bütün çalışmaları ilim ve irfan ve hakaik-ı imaniyeyi neşretmektir. Bundan başka bir şeyle iştigal ettikleri bilinmiyor. Yirmi sekiz seneden beri dehşetli mahkemeler, dessor ve kıskanç muarızlar, bu kudsi hizmetten başka onlarda bir maksat bulamadıkları için, onları mahkûm edemiyorlar ve dağıtamıyorlar; ve Nurcular, müşterileri ve kendilerine taraftarları aramaya kendilerini mecbur bilmiyorlar. ‘Vazifemiz hizmettir, müşterileri

Amma: ama, lâkin, ancak
cemiyet: topluluk, birlik
dehşetli: ürkütücü, korkunç
dessas: desise eden, aldatıcı, oyuncu, hileci.
hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanî gerçekler.
hidayet: doğru inanç ve yaşayış üzere olmak
ibaret: meydana gelen, oluşan
icazet: izin, ruhsat, müsaade
İhvan-ı Müslimîn: merkezi Mısır’da bulunan İslam’a hiz-

meti gaye edinen ‘Müslüman Kardeşler’ adındaki bir topluluk
ilim: bilgi, marifet
irfan: yaratılıştan bilme, anlama, Allah’ın sir ve gerçeklerini kavrama, kâinatın sırlarını bilme kudreti
iştigal: bir işle uğraşma, meşgul olma
kudsi: mukaddes, yüce
kumandan: komutan
Kur’ân-ı Mecîd: azametli, şerefli, galip olan Kur’ân.

Mağrip: Kuzeybatı Afrika, İspanya, Portekiz, Fas, Tunus, Cezayir .
mahkûm: bir mahkemece hüküm giymiş, hükümlü
maksat: gaye
meslek: gidiş, tutulan yol, sistem
muarız: muhalefet eden, karşı çıkan, muhalif.
muhtelif: türlü türlü, çeşitli
nefer: asker, er
neşir: herkese duyurma, yayma, tamim

nur: aydınlık, parlak, ışık
Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî’nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur’ları okuyup neşreden kimse.
ruhsat: izin belgesi, ruhsatname
tabaka: derece, kat
taife: takım, grup
Talebe: öğrenci
taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen
teşkil: oluşturma, şekillendirme
umumen: umumî olarak, bütün olarak
umumî: genel
Vazife: görev
vaziyet: durum
vekil: nazir, bakan

müşterileri aramayız; onlar gelsinler, bizi arasınlar, bulsunlar' diyorlar. Kemiyete ehemmiyet vermiyorlar. Hakikî ihlâs taşıyan bir adamı, yüz adama tercih ediyorlar.

“Amma İhvan-ı Müslimîn ise, gerçi onlar da Nurcular gibi ulûm-i İslâmiye ve marifet-i İslâmiye ve hakaik-ı imaniyeye temessük etmek için insanları teşvik ve sevk ediyorlar; fakat, vaziyet, memleket ve siyasete temas iktizasıyla, ziyadeleşmeye ve kemiyete ehemmiyet veriyorlar, taraftarları arıyorlar.

“*Altıncı fark:* Hakikî ihlâslı Nurcular, menfaat-i maddiyeye ehemmiyet vermedikleri gibi; bir kısmı, azamî iktisat ve kanaatle ve fakirü'l-hâl olmalarıyla beraber, sabır ve insanlardan istiğna ile ve hizmet-i Kur'âniyede hakikî bir ihlâs ve fedakârlıkla; ve çok kesretli ve şiddetli ehl-i dalâlete karşı mağlûp olmamak için ve muhtaçları hakikate ve ihlâsa davet etmekte bir şüphe bırakmamak için rıza-i İlahîden başka o hizmet-i kudsiyeyi hiçbir şeye alet etmemek için, bir cihette hayat-ı içtimaiye faydalarından çekiniyorlar.

“Amma İhvan-ı Müslimîn ise; onlar da hakikaten maksat itibariyle aynı mâhiyette oldukları hâlde, mekân ve mevzû ve bâzı esbab sebebiyle, Nur Talebeleri gibi dünyayı terk edemiyorlar. Âzamî fedakârlığa kendilerini mecbur bilmiyorlar.

İsa Abdülkâdir

Amma: ama, lâkin, ancak
azamî: en fazla, en çok, nihayet derecede
cihet: yön
ehemmiyet: önem, değer, kıymet
ehl-i dalâlet: dalâlet ehlî; yoldan çıkanlar, azgın ve sapkın kimse-ler.
esbab: sebepler, vasıtalar
faide: fayda
fakirühâl: muhtaç ve fakirlik içinde olma.
fedakâr: kendini veya şahsî menfaatlerini hiçe sayan, feda eden.
gerçi: her ne kadar...
hakaik-ı imaniye: imana ait hakikatler, imanı gerçekler.
hakikat: gerçek, bir şeyin aslı, esası
hakikaten: hakikat olarak, doğrusu, gerçekten
hakikî: gerçek
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat, toplum hayatı
hizmet-i kudsiye: mukaddes hizmet; kutsal hizmet.
hizmet-i Kur'âniye: Kur'an hizmeti
ihlâs: samimiyet, bir ameli başka bir karşılık beklemeksizin, sırf Allah rızası için yapma
İhvan-ı Müslimîn: merkezi Mısır'da bulunan İslam'a hizmeti gaye edinen 'Müslüman Kardeşler' adındaki bir topluluk
iktisat: tutum, lüzumundan fazla veya eksik harcamalardan kaçınma
iktiza: gerektirme, lüzumlu kılama
istiğna: ihtiyaçsızlık, gerek duymazlık.

kanaat: hırs göstermeden kismetine razı olmak, elindeki ile yetinmek
Kemiyet: az veya çok oluş.
kemiyet: bir şeyin adet, miktar ve sayı olarak ifade edilebilen durumu, nicelik
kesretli: çokluğu olan, çok fazla.
mağlûp: yenilme, kendisine galip gelinmiş
mahiyyet: bir şeyin aslı, esası, tabiatı, niteliği
maksat: gaye

marifet-i İslâmiye: İslâmî ilim, İslâma ait eğitim, terbiye.
mekân: yer, mahal
menfaat-i maddiye: maddî menfaat
mevzu: konu
Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.
rıza-yı İlahî: Allah'ın rızası, hoşnutluğu.

sabır: dayanma, katlanma, zorluklara dayanma gücü
sevk: önüne katıp sürme, yöneltme
Talebe: öğrenci
taraftar: taraflı, bir tarafı destekleyen
temessük: yapışma, sarılma, sıkıca tutunma
ulûm-i İslâmiye: İslâmî ilimler.
vaziyet: durum
ziyade: Artma, çoğalma

**BAĞDAT'TA ÇIKAN EHEMMİYETLİ, SİYASİ BİR CERİDE
OLAN EDDİFA GAZETESİNİN MUHARRİRİ
İSA ABDÜLKADİR DİYOR Kİ:**

Nur Talebelerinin mürşidi olan Bediüzzaman Said Nursî hakkında *Eddifa* gazetesini okuyanlar benden soruyorlar: "Türkiye'deki Nur Talebelerinden ve Üstatları olan Said Nursî'den bize malûmat ver" diyorlar. Ben de bunlar hakkında kısa bir cevap vereceğim. Çünkü, Üstadın, Nurun ve Nur Talebelerinin Araplarda hakkı olduğu için Araplar onlardan ciddî bahsetsinler. Zira, İslâmiyetin madde-i esasiyesi olan Araplar Risale-i Nur'dan ziyadesiyle fayda görmeye başlamışlar.

Bu Nur Talebeleri, Risale-i Nur'la, hem Türkiye'de, hem bilâd-ı Arapta komünistliğe karşı muhkem bir set tesis ediyorlar.

.....

Bu yazı, Demokratlar çıkmadan evvelki zamana bakar; onun için Nur Talebelerinin adedi hakkında müddeiumûninin dediği gibi yalnız beş yüz bin değil, belki şimdi Türkiye'de milyonları aşmış bulunuyor ve her gün de ziyadeleşiyor.

.....

Risale-i Nur ise, öyle geniş bir mikyas ile intişar ediyor ki, değil yalnız Türkiye'de ve bilâd-ı İslâmiyede, hatta ecnebilerde de iştiyakla istenilir oluyor. Ve Nurun talebelerinin şevklerini hiçbir şey kıramıyor. İşte Nur Talebeleriyle

bahis: konu

bilâd-ı İslâmiye: İslâm beldeleri, şehirleri, memleketleri.

bilâd-ı Arap: Arap beldeleri, Arap memleketleri

ceride: gazete

ciddî: gerçek olarak, hakikaten

ecnebi: yabancı, başka milletten olan

ehemmiyetli: önemli

evvel: önce

faide: fayda

intişar: yayılma, yaygınlaş-

ma, neşrolunma

İstiyak: aşırı isteme, çok fazla arzu etme

komünist: bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı iddiasında bulunan düzen in mensubu olan kimse

madde-i esasiye: esas madde, asıl madde.

malûmat: bilgiler, bilinen şeyler

mikyas: ölçek

muharrir: gazete vs. yazarı

muhkem: sağlam, dayanıklı

müddeiumûmî: savcı.

mürşit: irşat eden, doğru yolu gösteren, rehber, kılavuz

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

set: mâni, perde, engel

siyasi: siyasetle ilgili, siyasete ait

şevk: şiddetli arzu, aşırı istek ve heves

Talebe: öğrenci

tesis: kurma, meydana getir-

me

ziyade: fazla, fazlasıyla

Nur Risaleleri ve onların bu büyük hizmet-i Kur'âniyele-ri Demokrat Hükûmetinin bir büyük hasenesidir ki, mübarek âlem-i İslâmdaki hareket-i İslâmiye bu hükûmet-i demokrasiyeyi takdir ve tahsinle karşılıyor. Bütün Irak ahali-i Müslimesi ki, Arap, Türk, Kürt, İran bu İslâmî hizmeti ve kudsî mücahedeyi kemal-i ferah ile karşılıyorlar. Ve Türkiye'deki Türk kardeşlerimiz, garbın yanlış tesiratlarına karşı bunlarla mukavemet gösteriyorlar kanaatinde-lerdir.

İsa Abdülkadir

GENÇLİK REHBERİ'NİN BERAAATI
MÜNASEBETİYLE CAMİÜ'L-EZHER
ÜNİVERSİTESİ TÜRK TALEBELEERİNİN
TEBRİK MEKTUBU

Mektup: Kahire'den 13.4.1952

Muhterem Üstadımız Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerine,

Kalplerdeki imanı nurlandıran ve umumî nizamın direği, ahiret yolunun hakikî pusulası olan ve ilhamını Kur'ân-ı Kerîm'den alan eserlerinizden *Gençlik Rehberi* adlı risaleniz suç teşkil ettiği iddiasıyla devam eden mahkemenizin beraat kararını ölçülmez sevinçlerimizle

ahali-i Müslime: Müslüman ahali, Müslüman halk, Müslüman toplum.
ahiret: dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
beraat: temize çıkma; bir davanın neticesinde suçsuz olduğu anlaşılma

garp: batı, Batı'da kalan bölgeler
hakikî: gerçek
hareket-i İslamiye: İslamî hareket
hasene: hayırlı amel, Allah rızasına uygun iş
hizmet-i Kur'âniye: Kur'ân hizmeti
hükümet-i demokrasi: demokrasiyi esas alan hükümet
ilham: içe, gönüle doğma, kalbe gelme, gönüle doğan şey

iman: inanç, itikat
İslâmî: İslâm ile alakalı, İslama ait
kanaat: inanma, görüş, fikir
kemal-i ferah: mükemmel bir ferahlık.
kudsî: mukaddes, yüce
Muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, saygın
mukavemet: karşı koyma, dayanma, direnme
mübarek: feyizli, bereketli, kutlu
mücahede: savaşma, müca-

dele
Münasebet: vesile, -dan dolayı
nizam: düzen
nur: aydınlık, parlak, ışık
tahsin: beğenme, güzel bulma
takdir: beğenme, beğendiğini belirtme
Talebe: öğrenci
tesirat: etkiler, tesirler.
teşkil: oluşturma, şekillendirme
umumî: genel

öğrendik. Siz mübarek üstadımızı ve demokrat Türk adliyesinin âdil hâkimlerini candan tebrik ediyoruz.

Hayatını İslâmiyetin sıhhati için vakfeden, Türk milletine hizmet etmeyi şeref addeden, asrımızda eşine tesadüf edilmeyen bir din mücahidi bulunan Üstadımız,

Size, âlem-i İslâm ve insanîyet müteşekkirdir. Bizler, ufak bir zerresini ifade için, hürmetlerimizi, teşekkürlerimizi bildiriyor, mübarek dualarınızı talep ediyoruz. Allah sizden ve sizi sevenlerden razı olsun.

Camiü'l-Ezher Üniversitesi
Türk talebeleri namına

Hacı Ali Kılınçalp

İRANLI BİR NUR TALEBESİNİN ÜSTAT BEDİÜZZAMAN HAZRETLERİNE BİR MEKTUBU

[Türkiye Cumhuriyetine tâbi Isparta'nın Barla nahiyesinde mukim pek muhterem, faziletmeap Bediüzzaman Hazretlerine takdim olunur.]

Pek muhterem, faziletmeap, Üstad-ı Muhterem Bediüzzaman Hazretlerine,

Her şeyden evvel selâm ve hürmet-i mahsusumu takdim, sıhhat ve afiyette devamınızı Cenab-ı Kadîr-i Mutlak Hazretlerinden temenni ve niyaz eylerim. Lütfen ahval-i âcizânem istifsar buyurulursa, *lehülhamdü velminne*, vücud-i fânîm, bâkî İran'da, Rızaiye vilâyetine tâbî

add: saymak
âdil: adaletli olan, doğruluk gösteren
afiyet: sağlık, esenlik
ahval-i âcizâne: âcizâne hâller, âciz olana yakışır şekildeki zayıf hâller.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
âlem-i insanîyet: insanlık âlemi
asır: yüzyıl
bâkî: ebedî, daimî, sürekli ve kalıcı olan

Cenab-ı Kadîr-i Mutlak: nihayetsiz kuvvet ve kudret sahibi, şeref ve azamet sahibi olan Cenab-ı Hak.
demokrat: demokrasi taraftarı, demokrasiden yana olan.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz
evvel: önce
faziletmeap: fazilet sahibi, çok faziletli
hürmet: saygı
hürmet-i mahsus: özel hürmet, saygı
istifsar: ifade isteme, açıklama

ma isteyerek sorma, sorup anlama.
lehülhamdü velminne: minnet ve hamd Onun (Allah) içindir.
muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, saygın
mukim: ikamet eden, oturan
mübarek: feyizli, bereketli, kutlu
mücahit: cihad eden, savaşan
müteşekkir: teşekkür eden
nahiye: idarî teşkilatlanmada

kaza ile köy arasındaki kademe; bucak.
nam: ad
niyaz: Allah'a yalvarma ve yakarma
razi: rıza gösteren, hoşnut olan
sıhhat: sağlık, esenlik
selâm: barış, rahatlık, selâmet ve esenlik dileme
şeref: onur, haysiyet
tâbi: bir yere bağlı olan, uyan
takdim: arz etme, sunma
talebe: öğrenci
talep: isteme, dileme
temenni: rica.
üstad-ı muhterem: muhterem, saygıdeğer üstat
vilâyet: il.
vücud-i fânî: geçici, ölümlü vücut
zerre: en küçük parça, molekül, atom

Mergivar mahallinde Dize karyesinde imrar-ı hayat etmekte olduğumu arz eylerim.

Bu geçen kırk yıl zarfındaki inkılâb-ı zaman dolayısıyla müstağrak olarak uzaklara düşmüş bulunmaklığım habesbiyle, sıhhat ve afiyetinizden bîhaber kalmış daima vücud-i muhtereminizi soruşturmak, birinci emel ve arzularımdan idi. Cenab-ı Hak Hazretlerine çok şükür, bu günlerde muhterem kardeşimiz, subay Tayyib İranlı vasıtasıyla, sıhhat haberlerinizi aldığımdan son derece memnun ve mütehasşis oldum. Kadîr-i Zülcelâl Din-i Mübin-i İslâmın hizmet ve saadeti için sizi pek çok zaman lütuf ve himayesinde masun ve mahfuz buyursun. Âmin.

Kıymettar telifatınızdan Nur'un İlk Kapısı, *Asa-yı Mûsa*, *Rehberü's-Şebâb* ve diğer kitaplarınızın birçoğu, muhterem kardeşimiz vasıtasıyla elime geçti ve son derece memnun oldum. İnşaallah, bunlardan behreyab oluruz. Bu ilk mektubum olmak dolayısıyla fazla tasdi'den içtinapla hatime verir, sıhhat ve afiyetinize mübeşşer, sıhhat ve vücud-i muhtereminizin devamını Hâlık-ı Mutlak'tan niyaz eylerim.

Lütufnamenizi alacağıma ümitvar, Hazretlerinden temenni ve niyaz eylerim, efendim.

Merhum Seyyid
Abdülkadirzade, Muhibbiniz

Seyyid Abdullah

afiyet: sağlık, esenlik

Âmin: Yâ Rabbi! Öyle olsun, kabul eyle!" anlamında duanın sonunda söylenir.

arz: sunma, bildirme

behreyâb: nasibi olan, hissesi olan.

bîhaber: habersiz, bilgisiz

din-i mübin-i İslâm: aşikâr, açık olan İslâm dinî.

emel: şiddet arzu, ümit

Hâlık-ı Mutlak: mutlak yaratıcı olan, Allah.

haseb: dolayı, cihetince, gereğince

hatime: son, nihayet

himaye: koruma, muhafaza etme

içtinap: çekinme, sakinme, uzak durma

imrar-ı hayat: hayat geçirme.

inkılâb-ı zaman: zamanın değişmesi

inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua

Kıymettar: kıymetli, değerli

Kadîr-i Zülcelâl: sonsuz büyüklük, haşmet ve kudret sahibi, Al-

lah.

karye: köy.

lütuf: güzellik, hoşluk, iyilik, ihsan

lütufnâme: lütuf listesi

mahal: yer

mahfuz: hıfz olunmuş, korunmuş

masun: korunmuş, koruma altında olan

Merhum: rahmete kavuşmuş, ölmüş, ölü.

muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, saygın

mübeşşer: müjdelenen

Mühîb: seven, sevgi besleyen, muhabbetli

müstağrak: kendinden geçmiş.

mütehasşis: hislenen, duyulanan

niyaz: Allah'a yalvarma ve yakarma

rehberü's-şebap: gençlik rehberi.

sıhhat: sağlık, esenlik

saadet: mutluluk

sükür: Allah'ın nimetlerine

karşı memnunluk gösterme, gerek dil ile gerekse hâl ile Allah'ı hamd etme

tasdi: rahatsız etme, can sıkma, baş ağrıtmama

telifat: telifler, kaleme alınan eserler, yazılanlar

temenni: rica.

ümitvar: ümitli, umutlu, uman, ümidi olan.

vasıta: aracılık

vücud-i muhterem: saygıdeğer vücut

zarfında: süresince

SURİYELİ KÜÇÜK BİR NUR TALEBESİNİN ÜSTAD BEDİÜZZAMAN HAZRETLERİNE GÖNDERDİĞİ MEKTUP

22 Şevvâl 1373

Fahrü'l-İslâm üstâz-ı azam Bediüzzaman Hazretlerine,

Kemal-i ihtiramla hâk-i pay-i zat-ı âlilerinize yüzümü ve gözümü sürerek öperim. Altı yaşındayım, ramazan-ı şerifin yirmi altıncı gününde Kur'ân-ı Kerîm'i hatmettim. Suriye'de en küçük bir Nur Talebesiyim. Arkadaşlarımdan on bir talebe daha Kur'ân-ı Kerîm'i hatmettiler. Hepimiz namaz kılıyoruz. Bu mektupla fotoğrafımı Urfa Nur Talebeleri vasıtasıyla zat-ı maâl-i sıfât-ı âlilerinize gönderiyorum. Çok rica ederim, mübarek hatt-ı şerifinizle fotoğrafın arka tarafına bana bir-iki cümle dua yazınız, tekrar fotoğrafımı iade buyurmanızı rica ederim. Pedirim Abdülhâdî, hâk-i pâ-y-i âlilerinizden öper, dualarınızı talep eder.

Suriye
Derbasiye Nahiyesine
tâbi Âliye Köyünde
Nur Talebelerinden

Hüseyn Abdülhâdî

dua: Allah'a yalvarma, niyaz
Fahrü'l İslâm: İslam'ın övün-
cü

hâk-i pâ-y-i âli: yüce kimse-
nin ayak toprağı

hâk-i pay-i zat-ı âli: yüce ki-
şiye ait olan ayağın toprağı,
yüce kimsenin ayak toprağı.

hatim: Kur'ân-ı Kerîm'i başın-
dan sonuna kadar okuyup bi-
tirme

hatt-ı şerif: şerefli, kıymetli
hat, yazı

iade: geri verme

Kemal-i ihtiram: saygı ve
hürmetin son derecesi, tam
ve mükemmel hürmet gör-
me.

mübarek: feyizli, bereketli,
kutlu

nahiye: idarî teşkilâtlanmada
kaza ile köy arasındaki kade-
me; bucak.

Peder: baba

Ramazan-ı Şerif: mübarek,
şerefli Ramazan ayı.

tâbi: bir yere bağı olan, uyan

Talebe: öğrenci

talep: isteme, dileme

üstad-ı azam: en büyük usta

vasıta: aracılık

zat-ı maâl-i sıfat-ı âli:

Risale-i Nur, âlem-i İslâm'da olduğu gibi, Avrupa'da da hüsn-ü kabule mazhar olmuştur. Risale-i Nur'un hüsn-ü kabule mazhariyetine numune olarak Finlandiya'daki Tampereen İslâmilâisen Seurakunnan İmamı Habiburrahman Şakir'in iki mektubunu derç ediyoruz.

İmam Habibur-Rahman Şakir

(Tampereen İslâmilâisen seurakunnan imâmi)

Adress: Tampere . Finland
Vellamonkatu 21

الامام حبيب الرحمن شاكير

امام المحلة الاسلامية في تامبري

القائم بتلخيص الدعوة الاسلامية في فنلاند

Pek muhterem kardeşim,

وَعَلَيْكُمْ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ¹

Hediye olarak gönderdiğiniz pek kıymetli eseri, yani *El-Mesneviyyü'l-Arabî min Risaleti'n-Nur* isimli kitabı aldım. Bu münasebetle, cenâbınıza teşekkürlerimi bildiriyorum, “Allah-ı Kerîm, her dileğinizi atâ eylesin” diye dua ediyorum.

Benim için bu kıymetli hediyeniz çok müfid olacak ve benim tebliğ işlerimde daha yardım edecektir, inşaallah. Size de daima ecir ve sevabı erişip duracağında, sadaka-i cariyeye kabildinden olacağında elbette şüphe yoktur.

Kitabın müellifi Said Nursî Hazretlerini de bize tanıtmayı rica ederim.

Hürmet ve selâmlarımla...

Habiburrahman Şakir

1. Allah'ın selâmi, rahmeti ve berekâtı üzerinize olsun.

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.

Allah-ı Kerîm: cömert ve kerîm olan Allah

atâ: bağışlama, bahşış.

berekât: bolluklar, ihsanlar, iyilikler.

cenap: taraf, yön, cihet.

derç: sokma, içine alma

dua: Allah'a yalvarma, niyaz

ecir: sevap

Hürmet: riayet, ihtiram, saygı

hüsn-i kabul: iyi karşılamak,

güzellikle kabul etmek, benimsemek.

inşaallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua

kabil: tür, gibi

mazhar: nail olma, şereflen-

me

mazhariyet: nail olma, şereflenme

muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, saygın

müellif: eser telif eden, yazar

müfid: faydalı, yarar.

münasebet: vesile, -dan dolayı

numune: örnek

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Be-

diüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

sadaka-i cariyeye: köprü, yol, okul, hastahane, çeşme gibi sürekli hayra sebep olan ve sevabı öldükten sonra da yazılmaya devam eden sadaka.

selâm: barış, rahatlık, selâmet ve esenlik dileme

tebliğ: dinî bir emrin kullara bildirilmesi

**RİSALE-İ NUR'UN AVRUPA'DAKİ İNTİŞARI VE
HÜSN-Ü KABULE MAZHARİYETİNE NUMUNE
OLARAK FİNLANDIYA'DAKİ NUR TALEBESİ HA-
BİBURRAHMAN ŞAKİR'DEN GELEN DİĞER BİR
MEKTUP**

Vellamonkatu 21, 12.2.1958

Çok muhterem kardeşlerim,

وَعَلَيْكُمْ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ¹

Göndermiş olduğunuz inayetsizliği ve dört tane risale, *İhlâs*, *Zeylül-Hübab*, *Risale-i Nur Hakkında Müellifine Gönderilen Bir Mektup*, *Risale-i Nur Hakkında Verilen Konferans*'ları aldım. Teşekkürlerimi takdim ederim, efendim.

Evet, büyük Üstat Said Nursî Hazretleri zamanımızın büyük dâhîlerinden ve Allah'ın en büyük sevgili bendelelerinden olduğunda asla şüphemiz yoktur. Belki, bu zata 14. asrın mücedditlerinden deyip itikat etsek bile mübâlâğa etmiş olmayacağız. Hamdler olsun Allah Hazretlerine ki, Türk milleti hazinelerinden zuhur etmiş bu cevheri, inkılâp dolaganlarında gark olup zayi olmasından zamanımıza kadar sakladı, asrımızı bu zatın vücudu ile ziyaretledi. Mûsa Peygamberi, Firavun'un eteğinde beslediği gibi, bu zat-ı mübareki de dinsiz zalimler meyânında cefalar içinde besledi. Geleceklerde de selâmetlik ile

1. Allah'ın selâmi, rahmeti ve berekâtı üzerinize olsun.

asır: yüzyıl
bende: birine bağlı, onun taraftısı.
berekât: bolluklar, ihsanlar, iyilikler.
cefa: eziyet, sıkıntı, zulüm
cevher: esas, maya, öz
dâhî: son derece zeki, anlayışlı, deha sahibi
gark: boğma, boğulma.
Hamd: Allah'a karşı şükran ve memnuniyetini onu överek

bildirme
hüsn-i kabul: iyi karşılamak, güzellikle kabul etmek, benimsemek.
inayetname: yardım mektubu
inkılâp: değişme, dönüşme
intişar: yayılma, yaygınlaşma, neşrolünme
itikak: kesin inanma, iman
mazhariyet: nail olma, şereflenme

meyan: orta, ara, miyan
muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, saygın
müceddit: hadis-i şerifle, her asır başında geleceği müjdelenen dinin yüksek hizmetkârı; dine yeni bir tarzla yaklaşan, asrın şartlarına göre ve ortaya atılan yeni şüphe ve taarruzlara karşı dini yorumlayıp kuvvetlendiren büyük âlim.

Müellif: eser telif eden, yazar

numune: örnek

Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.

selâmet: salimlik, eminlik, kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma

takdim: arz etme, sunma

Talebe: öğrenci

zalim: zulmeden, acımasız ve haksız davranan

zat: kişi, şahıs

zat-ı mübarek: mübarek kişi.

zayi: elden çıkmış, zarar, ziyan

ziynet: süs

zuhur: görünme, belli olma, ortaya çıkma

uzun seneler yaşamasını bir Allah'tan temenni ederiz. Üstat Bediüzzaman hakkında bizim akidemiz budur.

Mümkün olursa, bizim tarafımızdan huzurlarına arz-ı ihlâsımızı, gaibâne muhabbetimizi bildirseniz ve özünden bizim için hayır dualarını vekâleten rica etseniz diye rica-da kalıyoruz. Hürmet ve selâmlar ile.

Muhlis dinî, millî kardeşiniz

Habiburrahman Şakir

SORBON ÜNİVERSİTESİ İSLÂM VE ROMA MUKAYESELİ HUKUK KÜRSÜSÜ PROFESÖRÜ VE PARIS İSLÂM KÜLTÜR MERKEZİ FAHRİ BAŞKANININ ÜSTAT BEDİÜZZAMAN HAZRETLERİNE YAZDIĞI MEKTUP.

21 Cemaziyelahir 1377

İSLÂMBOL

Allah yolunda mücahit Muhterem Hazret-i Üstat,

Allah size uzun ömür ihsan eylesin. Göndermiş olduğunuz kıymetli hediyeniz olan kitabınızı ve selâmınızı alarak teşekkür ettim. Allah size selâmet versin. Kıymetli yüksek eserlerinizden istifadeye muvaffak kılsın.

Eskiden beri sizin yüksek vasıflarınızı ve büyük mücahedenizi işitirdim ve daima da işitmekteyim. Allah birbirinden uzak olanları kavuşturucudur. Bizleri, sevgi ve

akide: iman, inanılan ve itikat edilen esas, inanç
arz-ı ihlâs: ihlâsî arz etme, ihlâs gösterme.
dua: Allah'a yalvarma, niyaz
Fahrî: bir karşılık beklenmeden yalnızca şeref ve onur vesilesi olarak kabul edilen ünvan, sîfât, iş

gaibâne: gizlice, görünmeden.
Hürmet: riayet, ihtiram, saygı
ihsan: bağışlama, ikram etme, lütuf
istifade: faydalanma, yararlanma
millî: millete ait, ulusal
muhabbet: sevgi, sevmeye

Muhlis: ihlâslı, samimî; bir işi hiç bir karşılık beklemeden sırf Allah rızası için yapan
Muhterem: saygı değer, hürmete lâyık, saygın
muvaffak: başarmış, başanlı
mücahede: savaşma, mücadele
Mücahit: cihad eden, savaşan

selâm: barış, rahatlık, selâmet ve esenlik dileme
selâmet: salimlik, eminlik, kurtuluş, korku ve endişeden uzak olma
temenni: rica.
vekâleten: vekâlet yoluyla, birisine vekil olarak, başkası adına.

rızasını kazanmakta muvaffak kılsın. Bu fakir ve zelil kul, yüksek ve aziz olan siz Kur'an hadimine teşekkürlerini arz eder.

Dr. Muhammed Hamidullah

WASHINGTON'DAKİ İSLÂM CEMİYETİNİN VE İSLÂM KÜLTÜR MERKEZİNİN GENEL SEKRETERİ DR. MUHAMMED HABİLULLAH'TAN, İRAK'TAKİ NUR TALEBESİ AHMED RAMAZAN'A GELEN MEKTUP

Washington İslâm Kültür Merkezine hediye etmek lüt-funda bulunduğunuz Bediüzzaman Said Nursî'nin *Hutbetü's-Şâmiye* ve *Risale-i Nur Mizanları* adlı kitaplara mukabil halis teşekkürlerimin kabulünü rica ederim.

Tekrar tekrar teşekkürlerimi arz eder, iyi ve saadetli günler dilerim.

İslâm Kültür Merkezi
Genel Sekreteri
El-muhlis
Dr. Muhammed Hâbilullah

arz: sunma, bildirme
aziz: izzetli, muhterem, saygın
Cemiyet: topluluk, birlik
hadim: hademe, hizmetçi
halis: samimî, her amelini yalnız Allah rızası için işleyen
lütuf: güzellik, hoşluk, iyilik, ihsan

mukabil: karşılık
muvaffak: başarmış, başarılı
rıza: razı olma, hoşnutluk
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
saadet: mutluluk
Talebe: öğrenci
zelil: zillete uğramış, hakir, aşağılanmış

YUNANİSTAN'DA RİSALE-İ NUR'UN NEŞRİYATI
TINI YAPAN VE YÜZLERCE NUR TALEBESİ
YETİŞTİREN BİR ZATIN TÜRKİYE'DEKİ NUR-
CU KARDEŞLERİNE YAZDIĞI MEKTUP

Din ve imana hadim (hizmet edici), şirk ve küfrü hâdim (yıkıcı) pek aziz kardeşlerim, Abdullah, Hüsnü, Abdülkadir, Mehmed ve Süleyman Nurdaşlarım,

Evvelâ: Pek samimî ve halisâne yazılan mektubunuzu olarak derecesiz memnun oldum. Muhlis beyânlarınız ve derunî tebrikleriniz, hep coşkun dinî aşkınızdan ve has, nura müstağrak ruhunuzdan doğma olduğundan, o Nurun elektrizasyonu ile münevver kalpleri tehyic ve temevvüce düşürmemek mümkün değildir. Onun için, selâm ve muhabbetlerinize mukabil selâm ve meveddetlerimiz bîpayan olduğu gibi, bu rabita ve iştiyak ile de sizleri kucaklar ve İslâmî hasret ve saffetle gözlerinizden öperim.

Saniyen: Gönderilmesine lütfettiğiniz *Hutbe-i Şâmiye*, “Şekvâ” ve sair mahkeme kararı ile mektuplar melfufatını olarak fevkalhad memnun oldum. Bunun cevabını vermek üzere iken, Kerkük'ten Ahmed Ramazan kardeşimizden gönderilen *Sözler* mecmuasını aldım. Onun için de bînihaye tahassüslerle meşhun-i mesar oldum. Ona da şimdi sizinle beraber teşekkür babında mektup yazıyorum. Bu memnuniyet ve teşekkürlere dahi cemaatimizin

aziz: izzetli, muhterem, saygın
beyan: açıklama, bildirme, izah
bînihaye: sonsuz, nihayetsiz, ebedî, tükenmez.
bîpayan: sonsuz, tükenmez.
cemaat: topluluk, aralarında çeşitli bağlar bulunan insanlar topluluğu
derunî: içten, gönülden, kalpten, iç tarafa ait, içle ilgili.
evvelâ: birinci olarak, her seyden önce, ilk olarak
fevkalhad: haddinden fazla, haddinin üstünde
hadim: hademe, hizmetçi
hadim: hademe, hizmetçi
halisâne: temiz kalplilikle, samimî bir şekilde, sırf Allah rızasını gözeterek
hasret: özlem
iman: inanç, itikat
İslâmî: İslâm ile alakalı, İslama ait
iştiyak: aşırı isteme, çok fazla arzu etme
küfür: Allah'ın varlığına, birliğine inanmama, müşriklik, imansızlık
mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi
melfufat: iliştilmiş şeyler, ilişik yazılar, sarılı evrak.
memnuniyet: memnunluk, sevinçli oluş
meşhun-i mesar: sevinçler ve zevklerle dolu.
meveddet: sevgi, muhabbet, sevmeye
muhabbet: sevgi, sevmeye

Muhlis: ihlâslı, samimî; bir işi hiç bir karşılık beklemeden sırf Allah rızası için yapan
mukabil: karşılık
münevver: nurlu, ışıklı, parlak
müstağrak: kendinden geçmiş.
neşriyat: yayınlar
Nurcu: Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerine ve fikirlerine taraftar olan, Risale-i Nur'ları okuyup neşreden kimse.

rabita: münasebet, alâka, bağ
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
ruh: dirilik kaynağı, hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık
saffet: saflık, halislik, temizlik, her türlü hile şeytanlıktan uzak olma
sair: diğer, başka, öteki
samimî: içten, candan, gönülden

Saniyen: ikinci olarak
selâm: barış, rahatlık, selâmet ve esenlik dileme
şirk: Allah'a ortak koşma, Allah'tan başka yaratıcının bulunduğuna inanma
tahassüs: iyi bir haber duyup memnun olma.
Talebe: öğrenci
tehyic: heyecanlandırma, heyecana getirme
temevvüc: dalgalanma, dalga dalga olma, çalkalanma
zat: kişi, şahıs

bütün efradı iştirak ederek hepinizi selâmlar ve aziz Nurdaşlarıyla kardeşlanırlar.....

Gerek ben ve gerekse bütün ihvanımız Üstat Hazretlerine bağlılığı şöyle telâkki ediyoruz: Afak ve enfüsten müstedlel âyât-ı bînihayeyi en iyi tefsir edecek bir insan-ı kâmile her asır muhtaçtır. Asrımızda, Şark ve Garpta fazıl ve muktedir çok ulema yok değildir; fakat fânî menfaatlerden mütecerrit, sırf Nur-i Bâkî ile mütenevvir ve mütelezziz gavs-ı ferit makamında en ziyade bir mutemede ihtiyaç vardır. Bu evsaf-ı mebhuse ile üstad-ı kebir mutasıf olduğundan, zamanımızın kutbu mesabesindedir. Ona tebaiyet, tam uyulmaya lâayık bir muktedabihe iktida manasındadır. Zamanın müceddidi, imam-ı kübrası fetrete uğradığına göre, böyle bir mürsid-i azama merbutiyet vacip derecesine varmıştır. İşte bu saika, bizi ve onları düşünmeye bile sevk etmeden üstad-ı kebre raptediyor. Bunu yapan, onlardaki iman bağının, kendisinde mevcut bulunan nur-i aslînin, nur kaynağının merkez sıketindeki cazibe kuvvetine incizap ve incilâbıdır. Bunlar, bu eserleri şimdi mütalâa ve müzakere etmekle, tahsilleri az zamanda bazısının derhal husuliyeye münkalip olmaktadır. Yani, derhal Nur mevzuunu idrak kabiliyetiyle mütefeyyiz oluyorlar.

2 1
هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي * هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي

Onun için, fazl ve rahmetine karşı ne kadar hamdüsenâ edilse azdır.....

1. Bu, Rabbimin bir lütfudur. (Neml Suresi: 40)

2. Bu, Rabbimden bir rahmet eseridir. (Kehf Suresi: 98.)

afak: bütün dünya, gözle görülen âlem.
âyât-ı bînihaye: sonsuz deliller.
aziz: izzetli, muhterem, saygın
cazibe: çekim
efrat: fertler
enfüs: nefisler, insanın iç dünyası
evsaf-ı mebhuse: sözü edi-

len, bahsi geçen özellikler.
fazıl: fazilet sahibi, ilim ve irfanı üstün
fazl: alıcenaplık, ihsan, cömertlik
gavs-ı ferit: İslam âleminde ümmetin önemli bir bölümünü ders dairesine alıp, harika irşat ve kerametlerle manevî terakki ettiren müşahedata ve keşfiyata dayanan bir ma-

kamdır
hamdüsenâ: şükür ve övgü.
husuliyeye:
idrak: akıl erdirmeye, anlama, kavrama kabiliyeti
ihvan: kardeşler
iktida: tâbi olma, uyma
imam-ı kübra: en büyük imam
incilâp: celp edilme, çekilme
incizap: cezp edilme, kapıl-

ma, çekilme
insan-ı kâmil: kâmil insan, olgun insan, ideal insan, dünyaya gönderiliş maksadını anlamış, Cenab-ı Hakın emirlerine göre ve Onun rızası dairesinde hareket eden güzel ahlâk sahibi kimse
iştirak: katılma, ortak olma
kutup: evliyalar içerisinde zamanın en büyük mürsidi olan
menfaat: fayda
merbutiyet: bağlılık, mensup oluş, mensubiyet, eklilik.
mesabe: derece, menzile, rütbe
mevzu: konu
muktedabih: önde bulunan, kendisine uyulan imam, reis v.b.
muktedir: iktidarlı, gücü yeten
mutemet: itimat edilir, güvenilir
muttasıf: vasıflandırılan, sıfatlanan
müceddid: hadis-i şerifle, her asır başında geleceği müjdelenen dinin yüksek hizmetkârı; dine yeni bir tarzla yaklaşan, asrın şartlarına göre ve ortaya atılan yeni süphe ve taarruzlara karşı dini yorumlayıp kuvvetlendiren büyük âlim.
münkalip: inkişâp etmiş, başka bir hale dönmüş, dönüşmüş, hâl ve şekil değiştirmiş.
mürşid-i azam: en büyük mürsit, rehber, Hz. Muhammed (a.s.m.).
müstedlel: istidâl olunmuş, bir delil ile ispat edilmiş, delillî.
mütalâa: bir şeyi etrafıca düşünme, dikkatli okuma
mütecerrit: tecerrüt eden, soyunan
mütefeyyiz: feyizlenen, feyiz alan
mütelezziz: lezzet alan, tat hissedilen, hazzeden, hoşlanan.
mütenevvir: tenevvür eden, nurlanan, parlayan, panıldayan.
müzakere: bir iş hakkında konuşma, karşılıklı fikir söyleme, danışma, görüşme
nur-u aslî: aslî nur, ışıık
Nur-u Bâkî: sonsuz nur.
rahmet: şefkat etmek, merhamet etmek, esirgemek
rapt: bağlamak, bitişirmek
sıklet: ağırlık, yük
saika: sevk eden, sürükleyen, sebeb olan
sevk: önüne katıp sürme, yöneltme
tebaiyet: tâbîlik, tâbi olma, uyma.
tefsir: açıklama, izah
telâkki: anlama, kabul etme
ulema: âlimler, bilginler, ilim sahipleri.
Üstad-ı Kebir: büyük üstad.
vacip: zorunlu.
ziyade: fazla, fazlasıyla

Bu hizmette muvaffak olmak için, sizin bin bir müşkülâtla ikazkâr ve irşatkâr hareketleriniz gibi yıkılmaz ve sarsılmaz azim ve metanetler lâzımdır. İnşallah her ufukta, her kuturda böyle çalışılması İslâmiyetin halâs-ı umumîsini mucip ve müntic olacaktır.

Hafız Ali

azim: niyetli, kesin kararlı.
halâs-ı umumî: umumî kurtuluş, herkesin kurtulması.
ikazkâr: uyarıcı, dikkat çeken.
inşallah: 'Allah izin verirse' manasında kullanılan bir dua
irşatkâr: doğru yolu gösterici, irşat edici.
kutur: bölük bölge
metanet: metin olma, dayanıklılık; gayret
mucip: icap eden, gerektiren
muvaffak: başarmış, başarılı
müntic: netice veren, neticelendirilen
müşkülât: müşküller, güçlükler, zorluklar

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Yâ Allah, yâ Rahmân, yâ Rahîm, yâ
Ferd, yâ Karyy, yâ Kayyum, yâ Hakem, yâ
Adl, yâ Kudûs!*

İsm-i Azamın hakkına ve Kur'ân-ı Mu'cizülbeyan'ın hürmetine ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmin şerefine, bu mecmuayı bastırانları ve mübarek yardımcılarını ve Risale-i Nur talebelerini Cennetü'l-Firdevste saadet-i ebediyeye mazhar eyle, âmin. Ve hizmet-i imaniye ve Kur'âniyede daima muvaffak eyle, âmin. Ve defter-i hasenatlarına bu mecmuanın her bir harfine mukabil bin hasene yazdır, âmin. Ve Nurların neşrinde sebat ve devam ve ihlâs ih-san eyle, âmin.

Yâ Erhamerrâhimin! Umum Risale-i Nur Şakirtlerini iki cihanda mes'ut eyle, âmin. İnsî ve cinnî şeytanların şerlerinden muhafaza eyle, âmin. Ve bu âciz ve biçare Said'in kusuratını affeyle, âmin!

Umum Nur Şakirtleri namına Said Nursî

âciz: zayıf, güçsüz
Adl: her şeyi adaletili bir şekilde idare eden Allah!
Aleyhissalâtü vesselâm: 'salât ve selâm onun üzerine olsun' anlamında Hz. Muhammed'e dua
Âmin: Yâ Rabbi! Öyle olsun, kabul eyle!" anlamında duanın sonunda söylenir.
biçare: çaresiz, zavallı
Cennetü'l-Firdevste: Firdevs Cenneti; altıncı Cennet tabakası.

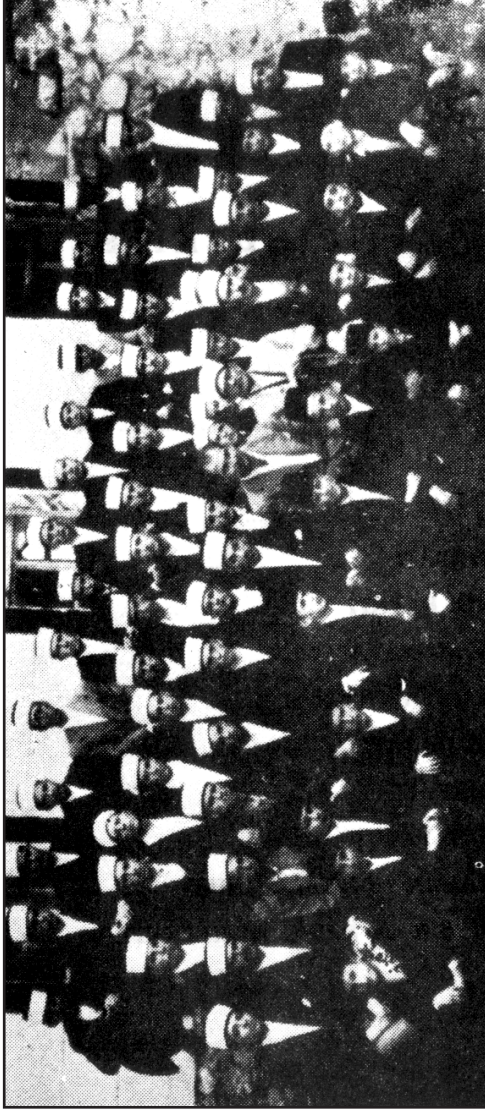
cinnî: cin taifesinden olan.
defter-i hasenat: iyilikler, güzellikler defteri, insanların yaptığı iyiliklerin yazıldığı manevî defter.
hasene: hayırlı amel, Allah nızasına uygun iş
hizmet-i imaniye ve Kur'âniye: iman ve Kur'ân hakikatlerinin ikna edici ve ilmi delillerle anlaşılmasına hizmet etme
hürmet: şeref; saygı
ihlâs: samimiyet, bir ameli

başka bir karşılık beklemeksizin, sırf Allah rızası için yapma
ihsan: bağışlama, ikram etme, lütuf
insî: insan cinsinden.
İsm-i Azam: Cenab-ı Hakkin bin bir isminden en büyük ve manaca diğer isimleri kuşatmış olanı.
Kur'ân-ı Mu'cizülbeyan: açıklamalarıyla akılları benzerlerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân

kusurat: kusurlar, noksanlıklar, eksiklikler, özürler
mazhar: nail olma, şereflenme
mecmua: toplanıp, biriktirilmiş, düzenlenmiş yazıların hepsi
mes'ut: saadetli, bahtlı, mutlu
muhafaza: koruma
mukabil: karşılık
muvaffak: başarmış, başarılı
mübarek: feyizli, bereketli, kutlu
nam: ad
neşir: kitap basma, çıkarma; her-kese duyurma, yayma
Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).
Risale-i Nur: Nur Risalesi, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin adı.
saadet-i ebediye: sonu olmayan, sonsuz mutluluk
sebat: sözünde durma, kararlı olma, azimlilik
şakirt: talebe, öğrenci
şer: kötülük
şeref: manevî büyüklük, yücelik, onur
talebe: öğrenci
Umum: bütün
yâ Erhamerrâhimin: Ey merhametlilerin en merhametlisi
Ya Ferd: tek ve yekta olan Allah!
Ya Hakem: haklı ile haksız ayıran ve her işi hikmete göre olan Cenab-ı Hak
Ya Hay: Ey gerçek hayat sahibi olan, Allah!
Ya Kayyum: Ey varlığı ve diriliği her an için olup gökleri ve yerleri her an için tutan, daimi her şeye her hususta iktidarı olan Allah!
Ya Kudûs: Ey kusur, eksiklik ve noksanlıktan, temiz olan, fazilet ve güzelliklerle övülen, noksanlığı gerektirecek şeylerden son derece münezze olan, izzet ve kibriya sahibi Allah!
Ya Rahim: Ey merhamet eden, çok merhametli olan, esirgeyen, koruyan, acıyan Allah.
Ya Rahman: Ey sonsuz merhamet sahibi ve şefkatle bütün varlıkları rızıklandıran Allah!

istifade: faydalanma, yararlanma
neşir: herkese duyurma, yayma, tamim
nur: aydınlık, parlaklık, ışık
Risale-i Nur külliyyatı: Bediüzzaman Said Nursî'nin yüz otuz parça risaleden oluşan külliyyatı.
Talebe: öğrenci

Risale-i Nur Türkiye'de olduğu gibi Avrupa'da ve Amerika'da da yayılmış ve birçok okuyucu kütlesi bulmuştur.

(Türkiye'de neşrolan Risale-i Nur külliyyatından istifade ederek Kur'an nuru ile nurlanan Avrupa'daki Nur Talebelerinden bir grup hocalarıyla birarada.)

EKLER

ŞAHİS BİLGİLERİ

YER BİLGİLERİ

AYET VE ARAPÇA METİN İNDEKSİ

HADİS İNDEKSİ

ŞAHİS İNDEKSİ

YER İNDEKSİ

GENEL İNDEKS

TARİHSEL GELİŞİM VE OLAYLAR İÇİNDE BEDİÜZZAMAN SAİD NURSİ

ABDULLAH CEVDET: (1869-1932) Jön Türk hareketini başlatan son devir fikir ve siyaset adamı. Arapkir’de doğdu. İlk ve orta öğrenimini bitirdikten sonra Mekteb-i Tıbbiye’ye kaydoldu. Materyalist ve maddeci akımların etkisinde kaldı. 1904’te İctihat mecmuası ve yayınevini kurdu. 1905 yılında İslâm düşmanı R. Dozy’in kitabını Tarih-i İslâmiyet adıyla tercüme edip yayınladı. Hz. Peygambere hakaretlerle dolu olan bu kitabın yayınlanması, Abdullah Cevdet’in din düşmanı olarak tanınmasına sebep oldu ve söz konusu kitap aleyhine birçok tenkit kaleme alındı.

ABDULLAH ÇAVUŞ: Asıl ismi Abdullah Yavaşer’dir. İsparta’nın Eğirdir ilçesine bağlı Barla beldesinden olan bu zat, askerliğini çavuş rütbesi ile yaptığından “Abdullah Çavuş” olarak tanınmaktadır. Bediüzzaman Hazretlerinin sadık talebelerinden ve hizmetkârlarından olan Abdullah Çavuş, Denizli Hapishanesinde Üstad Hazretleriyle birlikte bulunmuştu. Bu mahkeme beraatle neticelenmiş ve diğer arkadaşlarıyla birlikte tahliye olmuşlardı. Abdullah Yavaşer, 1960 senesinde Hakkın rahmetine kavuşmuştur.

ABDULLAH İBNİ ABBAS (Ö. 68)/M. 687-688: Hz. Peygamberin amcası Abbas bin Abdülmuttalip’in oğludur. Annesinin adı ilk Müslüman kadınlardan Ümmü’l-Fazl Lübaba’dır. Mekte’de doğmuştur. Tefsir ve fıkıh ilimlerinde otorite kabul edilen ve çok hadis rivayet edenler arasında yer alan Sahabîdir. 1160 tane hadis rivayet etmiştir. Kur’ân-ı Kerîm’in inceliklerini anlayıp yorumlaması için Hz. Peygamberin özel olarak dua ettiği Abdullah bin Abbas’ın tefsir ilmindeki üstünlüğü daha ilk devirlerde, hemen herkes tarafından kabul edilmiştir. Ayetlerin nüzul sebeplerini, nasih ve mensuhunu çok iyi bildiği gibi Arap edebiyatına olan vukufu da mükemmeldi. Bu sebeple Ashap devrinden itibaren rü’l-umme, Tercümânü’l-Kur’ân” unvanıyla anılagelmiştir. Eserleri: Tefsiru ibn Abbas, Garîbu’l-Kur’ân, Mesâilü’n-Nâfi b. el-Ezrak, el-Lugât fi’l-Kur’ân, Kasîdetü’l-Medh.

ABDULLAH YEĞİN: 1926’da Kastamonu’nun Araç kazasında doğdu. Bediüzzaman’ı 1942’de Kastamonu Lisesinde iken tanıdı ve eserlerini okumaya başladı. Said Nursî’ye, “Muallimlerimiz bize Allah’tan bahsetmiyor, bize Allah’ı tanıttır” deyince, O da “Muallimlerimiz değil, okuduğunuz fenleri dinleyiniz. Çünkü fenler Allah’ı tanıttırıyorlar” demiştir.

ABDURRAHMAN: Yirmi altı yaşında vefat eden Abdurrahman, Bediüzzaman Hazretlerinin ağabeyi Molla Abdullah’ın oğludur. Onun bu kadar genç yaşta vefatı Bediüzzaman’ı çok üzümüştür. O kadar ki, Bediüzzaman onu unutmadığını risalelerde ifade etmiştir. Sonraki bazı talebelerini (Zübeyir Gündüzalp, Hulûsi Yahyagil gibi) onun ismi ile de yad ederek anmıştır. İkinci Abdurrahman gibi... Bediüzzaman Hazretleri onu, “manevî evlât” sıfatı ile yad etmiş, cesaret ve zekâvetini övmüştür. Ayrıca Risale-i Nur’da ondan, diğer üstün vasıflarını da sayarak bahsetmiştir.

Bu bahisler, özellikle Yirmi Altıncı Lem’anın On İkinci Ricasında yer almaktadır. Bediüzzaman Hazretleri ile yeğeni Abdurrahman arasındaki ilişki bu bölümde ayrıntılı bir şekilde anlatılmaktadır. Abdurrahman, Bediüzzaman Hazretlerinin Eski Said dönemindeki en yakın talebesi olmakla birlikte, şahsî hizmetlerini de yapmıştır.

ABDURRAHMAN ŞEREF LAÇ: 1908 yılında doğdu. Uzun süre avukatlık yaptı. 1952 yılında Gençlik Rehberi münasebetiyle yapılan mahkemede Bediüzzaman Hazretlerini müdafa eden üç avuktan birisidir. Bir dönem TBMM’de milletvekili olarak görev de yapan Abdurrahman Şeref Laç, 1982 yılında Hakkın rahmetine kavuştu.

ABDURRAHMAN TAĞÎ (1831-1886): Abdurrahman, 1831 yılında Şirvan'da doğdu. Babası Molla Mahmud Efendi, annesi Hz. Hüseyin (r.a.) soyundan geldiği nakledilen Meyâsin Hanımdır. Hem annesi, hem de babası mütedeyyin olup, Peygamber Efendimizin sünnetine son derece bağlı idiler. Daha küçük yaşlardan itibaren anne ve babasının dikkatini çeken Abdurrahman'ın yetiştirilmesi için büyük bir gayret gösterdiler. Bahusus dedesi Molla Muhammed de eğitimine özel önem vererek ilmî ve manevî yönden iyi yetişmesini istedi. Torununa; ailemizde ilmin babadan oğula geçmesine rağmen, oğullarından hiçbirisinin kendisindeki ilmi talep etmediklerini, ilmî açıdan vârisinin kendisi olduğunu ifade etmiştir.

Abdurrahman, erken yaşlarda eğitime başladı. Özellikle hadis, fıkıh, tefsir gibi ilim dallarında iyi bir eğitim gördü. Aldığı terbiyenin etkisiyle akranları arasından farklılığı ile dikkatleri üzerine çekti. Yaşatları oyun oynarken, kendisi boş vakitlerini en güzel şekilde değerlendirmeye ve boş şeylerle meşgul olmamaya çalıştı. On yaşında iken annesi vefat etti. Bundan sonra babası, kendisi ile daha çok ilgilenmeye başladı. kendisine Şafîî fıkıhı ve Arapça gramer dersleri verdi.

Abdurrahman, bölgenin önde gelen âlimlerinden olan Molla Abdüssamed'in yanına giderek kendisinden ders aldı. Bu hocasının vefatı üzerine Molla Ziyaüddin Arvasî'nin yanına gitti. Yörenin ünlü âlimlerinden olan Arvasî'den ders alıp ona talebe oldu. Bu âlim zatın hizmet ve sohbetinde bulundu. Kısa zamanda hocasının takdirini kazandı ve yanından hiç ayrılmadı. Aradaki bağa dikkat çeken hocası, "Muhabbete denk olacak hiçbir şey yoktur" değerlendirmesinde bulundu. Gerek bu hocasından ve gerekse diğer âlimlerden aldığı derslerle eğitimini tamamladı ve akabinde mezun olup icazet aldı. Hocasının vefatından sonra, bir taraftan talebe yetiştirirken, diğer taraftan insanları Cenab-ı Hakkın emir ve yasakları hakkında aydınlatmaya çalıştı.

Maddiyata fazla önem vermeyen Abdurrahman, talebelerine de bunu aşılılamaya çalıştı. Allah'ın rızasını kazanmayı her şeyin üzerinde tuttu. Medresede talebelerine ders verirken, bazen onları alır, akarsu kenarlarına ve çiçekli bahçelere, manzarası güzel olan tepelere götürerek burarlarda ders verdi. Cenab-ı Hakkın kâinattaki sanatları ve koymuş bulunduğu kanunlar hakkında bilgi vererek tefekkürü özel önem verdi. Cenab-ı Hakkın varlığına ve birliğine işaret eden kâinattaki yansımaları talebelerine izah etti.

İlimle uğraşma ve talebe yetiştirmeye her şeyden daha çok değer veren Abdurrahman, dünyevî makam ve maddî gelire ehemmiyet vermedi. Bulduğu yerde nahiye müdürlüğü, kadılık ve müderrislik verildiği halde bunlara iltifat etmedi. Bir ara Şeyh Abdülbari Çarçahi'ye gidip talebe oldu. Hocası kendisinden oruç tutmasını, az yemek yemesini ve daha az uyumasını isterken, sık sık mezarlıkları ziyaret etmesi tavsiyesinde bulundu. Bu yüzden bazı geceler bir iki saat mezarlıkta kaldığı oldu. Bunun yanında Tahî köyü mezarlığında açık bir mezarda sabahladığı da olurdu.

Abdurrahman, yine bölgenin büyük âlimlerinden ve sevilen simalarından olan Sıbgatullah Arvasî'nin yanına gidip kendisinden ders aldı. Burada bir süre kaldıktan ve eğitim gördükten sonra hocasının tavsiyesi ile İspahart'e (İspahart) gidip buranın kadılığını yapmaya başladı. Bu görevi ifa ederken insanlara güzel ahlâk ve hoşgörü ile yaklaştı. Hocası ile irtibatını devam ettirip arada bir ziyareti ve sohbetine gitti. İki yıl kadılık yaptıktan sonra bu görevden ayrılıp hocasının yanına geri döndü. Dokuz yıl boyunca hocasının hizmetinde bulunduktan sonra, insanlara Cenab-ı Hakkın emir ve yasaklarını anlatmak, doğru yola yönelmelerine vesile olma hususunda icazet aldı.

Bir ara hac farzını yerine getirmek üzere Hicaz'a gitti. Medine'yi ziyaret ettiği sırada burada bulunan İmam Rabbanî Hazretlerinin torunlarından olan Muhammed Mazhar ile görüşüp, sohbetinde bulundu. Hac dönüşü hocasının da tavsiyesi ile Bitlis'in Nursin nahiyesine yerleşerek burada iman hizmetinde bulunmaya başladı.

Abdurrahman Tağı, yaklaşık yirmi yıl kaldığı Nursin'de, insanları hakka davet etmek için büyük bir gayret gösterdi. Vefatından evvel ağır bir hastalık geçirdi. Buna rağmen hiçbir sünnet namazını ihmal etmeden hepsini ayakta kıldı. Gece ibadetlerini de ihmal etmedi. 1886 yılında Nursin'de vefat etti ve buraya defnedildi.

ABDÜLMUHSİN: Muhsin Alev 1944 senelerini takip eden yıllarda Konya'da Zübeyir Gündüzalp'in de içinde bulunduğu bir gençlik gurubuyla beraber Risale-i Nur'ları tanıyan bahtiyarlardan biridir. Bediüzzaman Hazretleri ile ilk görüşmesi ise Afyon'da olmuştur. 1952 yılında iki bin adet Gençlik Rehberi risalesini bastırmaktan dolayı suçlandı ve Gençlik Rehberi mahkemesinde yargılandı. Muhsin Alev mahkeme sebebiyle İstanbul'a gelen Bediüzzaman Hazretleriyle görüştü ve hizmetinde bulundu.

ABDÜLKADİR GEYLÂNİ: Kadiriye tarikatının kurucusu. 470'te (1077) Gilân eyalet merkezine bağlı Neyf köyünde doğan Geylânî'nin babası, Ebu Salih Mûsa'nın dindar bir kimse olduğu bilinmekle birlikte, devrin tanınmış sufilerinden Ebu Abdullah Savmaî'nin kızı olan annesi Ümmü'l-Hayr Emetü'l-Cebbar Fatıma'nın da kadın velilerden olduğu kabul edilir. Küçük yaşta annesini kaybeden Abdülkadir, dedesi Savmaî'nin himayesinde büyür ve tahsiline devrin ilim ve kültür merkezi olan Bağdat'ta devam eder. Orada, Ebu Galib bin Bakillânî, Cafer es-Serrâc, Ebu Talib bin Yusuf gibi âlimlerden hadis; Ebu Said Muharrimi, Ebu Hattab gibi hukukçulardan fıkıh, Zekeriya-i Tebrizî gibi dilcilerden de dil ve edebiyat öğrenimi görür. Kısa zamanda usul ve fûrû ve mezhepler konusunda geniş bilgi sahibi olur ve Ebu'l-Hayr Muhammed bin Müslim Debbas vasıtasıyla tasavvufa intisap eder. Bağdat'a gittiği zaman mensup olduğu Şafii mezhebini bırakarak mizacına daha uygun gelen Hanbeli mezhebine giren Abdülkadir-i Geylânî, hayatının sonuna kadar her iki mezhebe göre fetva vermiş, ancak yaşadığı dönemde Hanbelilerin imamı olmuş ve bundan dolayı kendisine "Muhyiddin" (dini ihya eden) ünvanı verilmiştir.

ABDÜLKAHİR-İ CÜRCANİ: (ö.471/1078-79) Arap dil bilgini ve edebiyat nazariyatçısı. Ortaçağın önemli kültür merkezlerinden biri olan Cürcan'da doğan Cürcanî, Arap dil bilgisini, meşhur âlim Ebu Ali Farisi'nin yeğeni ve talebesi Ebü'l-Hüseyn Muhammed bin Hasanü'l-Farisi'den okudu. Dilin bütün inceliklerine vakıf olan Cürcanî, dili özellikle nahvî bir "Arap mantığı" niteliğinde ele alması sebebiyle şöhret buldu. Bu özelliğiyle "İmamü'n-nühat" (büyük dil bilgini) diye tanınır ve "Belâgat Şeyhi" ünvanıyla anılır. Cürcanî'nin belâgat konusundaki görüşleri, Kur'ân'ın i'cazı etrafında geliştirilen tartışmalara dayanır. O, kelâm ilminin önemli konularından biri olan nübüvvet bahsini doğrudan ilgilendiren i'caz meselesi ile nazım görüşünü dil açısından ele alıp incelemiştir. Eserleri: Esrarü'l-Belâgat; Delâilü'l-l'caz; Risaletü's-Şafiye; Avamilü'l-Mi'e; Kitabül-Müktesid fi Şerhi'l-lzah; Tetimme fi'n-Nahv; Kitab-ı Tasrif.

ABDÜLMECİD NURSİ: Abdülmecid Ünlükul (Nursî) 1884-1967. Bediüzzaman'ın kardeşi, İşaratü'l-l'caz ve Mesnevî-i Nuriye'yi Arapçadan Türkçeye çeviren mütercim.

Abdülmecid, 1884 yılında Bitlis'in Hizan kazasının İsparit nahiyesine bağlı Nurs köyünde doğdu. İlk eğitimini burada aldı. Nurs köyünden sonra Arvas'ta eğitimine devam etti. Buradan ayrıldıktan sonra (1900) Van'a gitti. Van'da kaldığı on dört yıl, eğitim sürecinde ayrı bir öneme sahiptir. Buradaki Horhor Medresesinde ağabeyinin nezaretinde iki yüzü aşkın talebe ile birlikte eğitimine devam etti. Özellikle Arap dili ve edebiyatı dalında çok büyük bir aşama katetti. Nitekim bu sebepten dolayıdır ki, Bediüzzaman İşaratü'l-l'caz ve Mesnevî-i Nuriye eserlerinin Arapçadan tercüme edilmesi işini ona vermiştir.

Abdülmecid, Birinci Dünya Savaşının başlaması üzerine Bediüzzaman'ın idaresinde savaşa katıldı. Abdülmecid, Rusların hücumundan ve istilâsından kurtulan bazı akrabaları ile birlikte Van'dan ayrılarak Diyarbakır üzerinden Şam'a gitti. Üç yıl burada kaldıktan sonra 1917 yılında Diyarbakır'a geri döndü.

Abdülmecid Diyarbakır'da bulunan Askeri Rштиyede Arapça ğretmenliğini yaptı ve tekrar (1920) Van'a döndü. Van'da da öğretmenliğe devam etti. Bu kez yedi yıl burada kaldı (1920-27). Seyh Said Hadisesi ile öğretmenlik görevinden alınınca Van'dan Ergani'ye geçti. Ergani'de bir manifatura dükkânı açarak hayatını devam ettirdi. 1936 yılına kadar Ergani'de yaşadıktan sonra çocuklarının eğitimi sebebiyle Malatya'ya göç etti. Burada Cumhuriyet arşısında (Eski adı Kürtler arşısı) manifaturacılık yaptı. rnek bir ticarî ahlâka sahip olması kısa zamanda çevresinin dikkatini çekti. Siftah ettikten sonra gelen müşterilerini henüz siftah yapmamış komşu esnafa göndermek suretiyle ticarî ahlâka katkıda bulundu. Bu davranışı çoğu kez tekrarladı. Hiçbir komşusunu incitmemesi, sempatik oluşu ve sürekli bir şekilde sohbetlerinde imanî konulara ağırlık vermesi, etrafındaki sevgi çemberinin giderek büyümesine sebep oldu. Malatya'da dört yıl kaldıktan sonra Ürgüp'e müftü olarak tayin edildi (1940).

rgp'te on iki yıl müftülük yaptı. Burada acı-tatlı çok sayıda hadiseye tanık oldu. Bediüzzaman'ın kendisine tevdi ettiği eserlerinden İşaratü'l-l'caz ile Mesnevi-i Nuriye'yi Arapçadan Türkçeye tercüme etti. Bu eserlerden talebelerine dersler okuttu. Diğer taraftan hayatında çok büyük iz bırakan evlât acısını burada tattı. Üniversitede okuyan ve gelmesini dört gözle beklediği oğlu Fuat'ın vefat haberini burada aldı.

Abdülmecid'in acılarıyla dolu hayatı neredeyse vefatına kadar devam etti. Bediüzzaman, kardeşinin yaşadığı sıkıntılı halet-i ruhiyeye Mektubat isimli eserinde, Yirmi Sekizinci Mektubun nc Meselesinde yer vermiştir.

Abdülmecid, on iki yıl boyunca sürdürdüğü müftülük görevinden alınmasına rağmen üç yıl daha Ürgüp'te kaldı. Gerek müftülüğü sırasında ve gerekse görevden alındıktan sonra iman hizmetini devam ettirdi. Çok sayıda talebe yetiştirdi. Her fırsatta imanî konularda çevresinde bulunanları aydınlatmaya gayret sarf etti. Mantık adlı eseri yazdığı gibi, Haleb-i Sağır ve Kaside-i Bürde şerhini de kaleme aldı.

Abdülmecid, on beş yıl Ürgüp'te kaldıktan sonra 1955 yılında Konya'ya gitti. Buraya geldikten sonra büyük hasretini gidermek maksadıyla Isparta'ya giderek çok uzun zamandan beri ayrı düştüğü Bediüzzaman Hazretlerini ziyaret edip, hasret giderdi. Bu ziyaret Bediüzzaman Hazretlerini de son derece sevindirdi.

Abdülmecid, Konya'ya geldikten bir süre sonra, tekrar öğretmenliğe başladı. Bu sırada 74 yaşında olmasına rağmen okula yaya olarak gidip geldi. Öğretmenlik görevini sürdürmeye devam ederken sebepsiz yere tekrar görevden alındı.

Bediüzzaman, vefatından önce bir kez daha Konya'ya geldiyse de uzun süre görüşmeleri mümkün olmadı. Zaten bu görüşme veda görüşmesi olup, evin önünde gerçekleşti. Bediüzzaman, arabadan inmeden kapının önünde kardeşiyle vedalaştı ve Urfa'ya doğru yola çıkacağını söyledi.

Abdülmecid'i en çok sarsan olayların başında kuşkusuz, Bediüzzaman'ın ebedî istirahatghında bile rahat bırakılmaması gelir. Vefatından birkaç ay geçtikten sonra, kendisine zorla imzalatılan bir yazıya dayanılarak Bediüzzaman'ın kabri açıldı ve naaş bir gece Urfa'daki mezarından alındı. Abdülmecid'in, gözleri bağlı bir şekilde içinde bulunduğu bir uçakla taşınan naaş, bilinmeyen bir yere götürülerek defnedildi. Bediüzzaman'ı hayatta iken rahat bırakmayanlar, vefatından sonra da rahat bırakmamışlardı.

Abdülmecid, 1967 yılı geldiğinde herkes ile vedalaşmaya başladı. Ona göre ölüm vakti gelmişti. Çünkü Bediüzzaman son buluşmalarında kardeşine, kendisinden yedi yıl sonra öleceğini söylemişti. Abdülmecid, Bediüzzaman'ın her söylediğinin gerçekleştiğini müşahade edenlerden biri idi ve buna bütün kalbi ile inanıyordu. Nitekim de öyle oldu. 11 Haziran 1967 Cuma günü vefat etti. Kaderin garip bir cilvesidir ki, oğlu Fuat da 23 yıl evvel 9 Haziran 1944 Cuma günü vefat etmişti.

Risale-i Nur'a gönülden bağlı olan Abdülmecid, Mesnevi-i Nuriye'yi Arapçadan Türkçeye çevirdikten sonraki duygularını "İtzar" başlığı altında, aynı kitapta ifade etmiştir. (Mesnevî-i Nuriye, s. 9.)

ÂDEM (A.S.): Cenab-ı Allah'ın yarattığı ilk insan ve insanlığın atasıdır. Allah, Hz. Adem (a.s.) ve eşi Hz. Havva'yı ilk önce Cennete koymuştur. Fakat, daha sonra onun ve neslinin fitratlarına yerleştirilmiş olan bütûn istidat ve kabiliyetlerinin açığa çıkabilmesi, Esmâ-i Hüsnâ'sının tamamını gösteren parlak birer ayna olabilmelerini temin etmek için vazifelendirilerek imtihan dünyasına indirmiştir. Hz. Âdem (a.s.) ilk peygamber olarak görevlendirilmiş ve kendisine on sahifeden oluşan kitapçık verilmiştir. Allah'ın seçkin kıldığı kişiler arasında sayılmış olduğundan "safiyullah" ve insanlığın ilk atası olması sebebiyle de "ebû'l-beşer" ünvanıyla anılmaktadır. İlk insan ve ilk peygamber Hz. Adem (a.s.) bin yıl gibi uzun bir süre yaşamıştır.

ADNAN MENDERES: Cumhuriyet tarihinin mümtaz başbakanlarından olmasına rağmen, öldükten sonra kıymeti anlaşılan şahsiyetler arasında yerini aldı. Yaptıklarından dolayı değil, yapmadıklarından sorumlu tutularak, haksız yere idam edildi. İdamına ihtilâlciler karar vermiş ve onu makamından ettikleri günü resmî bayram ilân etmişken, yine bir ihtilâlcî grup tarafından itibarının iade edilmesi ve söz konusu bayrama son verilmesi kaderin garip bir cilvesi olarak tecelli etmiştir. Türkiye demokrasiyi onun döneminde tanıdı ve halk, demokrasiinin nimetlerinden onun döneminde istifade etmeye başladı.

Türk siyaset ve devlet adamı olan Menderes, 1899 yılında Aydın'da doğdu. İzmir'de İttihat ve Terakki Okulu ile Kızılçullu Amerikan Koleji'ni bitirdi. I. Dünya Savaşı sırasında yedek subay olarak askere alındı. İzmir'in Yunanlılar tarafından işgal edilmesi üzerine, Ay-yıldız direniş gurubunun kurucuları arasında yer aldı. Fethi Okyar tarafından kurulan Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın Aydın'da örgütlenmesi ve il başkanlığına üstlendi (1930). Bu partinin kapatılması üzerine CHP'ne geçerek, 1931 seçimlerinde Aydın milletvekili oldu. Milletvekilliği sırasında eğitimini de sürdürerek Ankara Hukuk Fakültesini bitirdi. Toprak reformu çerçevesinde toprak mülkiyetine sınırlama getirilmesi çalışmalarını üzeri partisiyle ters düştü.

Celâl Bayar, Fuat Köprülü, Refik Koraltan ile birlikte Demokrat Partiyi kurdu. 21 Temmuz'da yenilenen seçimlerde Kütahya milletvekili seçildi (1946). Halka yönelik faaliyetleri, etkili konuşmaları ve demokrasiyi tabana yayma çalışmalarının neticesinde partisi, 14 Mayıs 1950 seçimlerini eziçi bir çoğunlukla kazanarak iktidarı CHP'den devraldı. Celâl Bayar'ın cumhurbaşkanı seçilmesi üzerine, parti başkanı ve başbakan oldu (Mayıs 1950). Daha sonra yapılan 1954 ve 1957 seçimlerini de kazanarak iktidarını devam ettirdi. Ancak, vatandaşın oyuyla oturduğu koltuktan 27 Mayıs 1960 ihtilâliyle indirildi ve İmralı Adasına hapsedildi. Tutukluluğu süresince gayr-i insanî muamele görüp, adil olmayan bir muhakemenin neticesinde idam cezasına çarptırıldı ve cezası infaz edildi (Eylül 1961).

Yıllar süren tartışmalar sonucunda, bizzat ihtilâlciler tarafından dahi savunulamayacak şekilde mağduriyeti tarih önünde aşikâr olan Menderes'in itibarı iade edilerek, yapılan devlet töreniyle naaşı Topkapı'da yaptırılan anıtmezarına nakledildi.

AHMET FEYZİ: Bediüzzaman Hazretlerinin, "Nur'un asıl avukatı" olarak nitelediği Ahmet Feyzi Kul'dur. Risalelerde adı geçen Feyzi isimli üç Nur Talebesi vardır. (Mehmet, Hasan, Ahmet) Bediüzzaman, Ahmet Feyzi için, ayrıca, "Feyzilerin bir kahramanı" da der. Bu unvanları, Afyon Mahkemesindeki savunmasından ötürü kazanmıştır. Bu savunmalar Külliyyatın Şualar adlı eserinde mevcuttur.

AHMET HAMDİ AKSEKİ (1887-1951): Son dönem İslâm âlimlerindedir. Diyanet İşleri Başkanlığına getirilen üçüncü şahıstır. Saltanat, Meşrutiyet ve Cumhuriyet dönemlerini görüp yaşadı. Görevde bulunduğu zamanlar dahil, Kur'ân-ı Kerîm'in Türkçe tercümesi ile namaz kılınması

yönündeki görüşlere şiddetle karşı çıktı. Batı emperyalizmine yol açacak tarzdaki Garpcılık ve milliyetçilik akımlarına karşı mücadele verdi. Risale-i Nur ve Bediüzzaman'a karşı samimî duygular beslediği gibi, isteği üzerine Risale-i Nur'lar kendisine gönderildi.

Ahmet Hamdi, 1887 yılında Akseki'ye bağlı Güzelsu (Sülles) nahiyesinde doğdu. Cami imamı olan Mahmud Efendi ile Hatice Hanımın ıgludur. Küçük yaşta Kur'ân-ı Kerim'i okumaya ve nahiye-de bulunan medresede eğitim görmeye başladı. On dört yaşına gelince babası tarafından Öde-miş'e götürüldü ve burada bulunan Karamanlı Süleyman Efendi Medresesine devam etmeye baş-ladı. Arapça, Farsça, akaid, tefsir, fıkıh ve hadis gibi temel İslâmî ilimlerin derslerini almaya başla-dı.

Akseki, 1905 yılında İstanbul'a geldi. 1914 yılında Fatih dersiamlarından olan Bayındırılı Meh-med Şükrü Efendiden icazet aldı. Bu arada tanınmış âlimlerden muhtelif dersler aldı. İstiklâl Mar-şı Şairimiz Mehmed Akif'ten de özellikle "Muallâka-i Seb'a" olmak üzere Arap edebiyatı ile alâka-lı dersler aldı. Bu arada Darüihilâfeti'l-Âliyye Medresesinden mezun oldu. Akabinde Medresetü'l-Mütehassisin'e girerek felsefe, kelâm, hikmet-i İlâhiyye şubesinden birincilikle mezun oldu. Girdi-ği imtihanı da kazanarak dersiam unvanını aldı.

Akseki, bir taraftan öğrenim hayatına devam ederken, diğer taraftan da yazılar yazmaya baş-ladı. Bir ara Sebilürreşad'ın Bulgaristan ve Romanya muhabirliğini de yaptı. Bu arada Bulgaristan'ı dolaşarak buradaki insanların dinî açıdan aydınlanmalarına katkı sağlamaya çalıştı. İzlenimlerini "Bulgaristan Mektupları" adı altında, dergide neşretti. Heybeliada'daki mektepte, din felsefesi ve ahlâk derslerinde hocalık vazifesinde bulundu. 1916-18 yıllarında İstanbul'da muhtelif camilerde kürsü şeyhliklerinde bulundu. Daha sonra iki ayrı medreseye önce tarih felsefesi, daha sonra ilm-i nefis müderrisi olarak tayin edildi.

Akseki, Millî Mücadele boyunca Anadolu'nun muhtelif yerlerini dolaştı. Vaaz ve konferansları-yı Kuva-yı Milliye hareketini destekledi. 1924 yılında İlâhiyat Fakültesi hadis ve hadis tarihi mü-derrisliğine atandı. Daha sonra Rifat Börekçi'nin teklifi ile Diyanet İşleri Başkanlığı Müsavere Hey'etine aza olarak tayin edildi. Tarikat-ı Salâhiyye Cemiyetine üye olduğu iddiasıyla 1925 yılın-da Ankara İstiklâl Mahkemesinde yargılandı. Mahkemede suçsuz bulunarak beraat etti. 1939 yı-lında Diyanet İşleri Başkan yardımcılığına atandı. Bu görevini sürdürürken 1947 yılında Şerafettin Yaltkaya'nın vefatı üzerine de başkanlığa getirildi. Akseki, dört yıl sürdürdüğü görevi devam eder-ken 9 Ocak 1951 tarihinde Hakkın rahmetine kavuştu. Naaşı Cebeci Asrı Mezarlığına kaldırılarak burada defnedildi.

Akseki Arapça, Farsça ve İngilizce dillerini bilen, son derece zeki, ileri görüşlü ve zamanın ge-lişmelerini takip eden, kendini yenileyebilen bir din âlimidir. Yazarlık hayatına Sırat-ı Müstakim ve Sebilürreşad ekibi içinde yer alarak başladı. Osmanlı toplumunun geçirmekte olduğu kültürel de-ğişiklikler üzerinde durdu. Yazılarında Batılılaşma ve din konuları üzerinde durdu. Modernleşme-ye taraftar olmakla beraber, mutlak Batılılaşmaya karşı çıktı. İslâm dininin yeniliklere ve bilime açık olduğunu savundu.

AHMET NAZİF: 1891-1964. Maruf ismi, "Risale-i Nur'un İnebolu kahramanı Nazif Çelebi"dir. İne-bolu'da dünyaya geldi. Bediüzzaman'la ilk defa, 1908'de İnebolu'da tanıştı. Buna belki tanışma bi-le denemezdi. Çünkü sadece göz göze gelmişlerdi. Ama ona olan sevgisinin derinleşmesine, bu bakış, yetmişti. Bediüzzaman'a karşı ilk sevgi tomurcukları, henüz 17 yaşında iken belirmişti. Çün-kü Bediüzzaman Hazretleri ünü dolayısıyla, gazetelerde sık sık yer alıyordu.

Otuz sene sonra, 1938'de Bediüzzaman'ın Kastamonu'ya sürgüne gönderildiğini duyunca, he-men ziyaretine gitti. Denizli ve Afyon hapislerinde Üstadı ile birlikte bulundu. Nur'un hizmetine, sadece kendini değil oğlu Selâhattin Çelebiyi de adadı. Hatta Selâhattin Çelebi, Nurların ilk defa

teksir makinesi ile çoğaltılmasında büyük pay sahibi olmuştu. Risale-i Nur'da "hanedan" olarak bahsedilen iki aileden biri "Çelebi Hanedanı"dır.

Bediüzzaman Hazretleri onun hakkında, Emirdağ Lâhikasının 300. sayfasında şöyle bahseder:

"Kardeşimiz İnebolu Hüsrev'i Nazif Çelebi bana yazıyor ki: 'Hizb-i Nuriye ve Salâvatın neşrini bitirdikten sonra ne münasip ise neşredeceğim' diye soruyor.

"Hakikaten, o kardeşimizin Cevşenü'l-Kebîr'i ve Hizb-i Nuriye'yi salâvat ile beraber neşri, Nurculara ve ehl-i imana büyük bir hizmettir. Cenab-ı Hak her bir harfine mukabil ona ve yardımcılarına bin sevap ihsan etsin. Âmin." Mektupları, özellikle Kastamonu Lâhikasında yer alır.

AHMET RAMAZAN: Bediüzzaman Said Nursî'ye Irak'tan mektup gönderen bir Nur Talebesidir. 1927 senesinde Malatya'da doğdu. 1947 senesinde askerliğini bitirdikten sonra intisap etmek için bir müşit ve şeyh arayışına girdi. Bu arayışı yaklaşık 3 yıl kadar süren Ahmet Ramazan Bediüzzaman Hazretlerinin ismini duydu ve 1950 senesinde Emirdağ'da ziyaret etti. Ziyaretinde Bediüzzaman Hazretleri kendisini "Zaman tarikat zamanı değil iman kurtarmak zamanıdır" şeklinde ikaz etti. Bunun üzerine Ahmet Ramazan İstanbula geçti ve Risale-i Nur'un neşriyle meşgul olan diğer Nur Talebeleriyle beraber hizmete başladı. İstanbul'da bir müddet kaldıktan ve hizmet ettikten sonra Bediüzzaman Hazretlerinin isteği üzerine yurt dışına gitti. Ürdün, Suriye, Irak, Mısır'da kaldı ve buralarda Risale-i Nur'un neşrine çalışarak iman hizmetinde bulundu. 1968 yılına kadar Bağdat'ta kalan Ahmet Ramazan 1987 senesinde Medine'ye yerleşti.

AİŞE-İ SİDDİKA (614-678): Hakkında ayet nazil olacak kadar fazilet sahibi, mü'minlerin annesi, Sıddık-ı Ekber'in ölüm döşeğinde, "Senden daha sevimli servet bırakmıyorum. Seni kaybetmekten daha büyük bir fakirlik ise bilmiyorum" dediği, Habibullahın sevgilisi, Müslüman hanımlara en büyük örnek, çok kısa süren evlilik hayatına çok büyük kazanımlar sığdıran mübarek bir insan.

Peygamber Efendimizin (a.s.m.) hanımı olduğu için "ümmü'l-mü'minin" ve Hz. Ebubekir'in (r.a.) kızı olduğundan "es-Sıddıka" ünvanlarıyla anılan Hz. Aişe, 614 yılında Mekke'de doğdu. Annesi Ümmü Ruman bint Amir b. Uveymir, Kinane kabilesindedir. Kendi ismiyle tanınmakta olup künyesi, Ümmü'l-Mü'minin Aişe Ebi Bekr es-Sıddik el-Kureysi şeklindedir.

Babası, Hz. Muhammed (a.s.m.) ile beraber hicret ettiği için kendisi daha sonra Medine'ye hicret etti. Hicretten önce nikâhları kıyılmakla birlikte düğünleri daha sonra 624 yılında iki bayram arasında yapılarak Peygamber Efendimiz ile evlendi. Bu evlilik hayatında çok büyük değişikliklere vesile oldu. Peygamber hanımları mü'minlerin anneleri ve başkasıyla evlenemeyecekleri hakkındaki Kur'ânî hükümden (Ahzab Suresi, 33.) dolayı ümmü'l-mü'minin ünvanıyla anılmaya başlandı. Bunun yanında en önemli husus, Peygamber terbiyesi ile büyümesi ve en çok hadis rivayet eden Sahabeler arasında yer almasıdır.

Yaşının da elvermesiyle gelişme, yetişme ve şahsiyetini Peygamberimizin evinde pekiştirdi. Çocuğu olmadığından ve Araplarda hanımların erkek evlâtlarının isimlerini künye olarak almalarından ötürü, Peygamber Efendimiz kızkardeşi Esmâ'nın (r.a.) oğlu Abdullah'a nispetle, Ümmü Abdullah künyesini kendisine verdi. Peygamber Efendimiz onu çok sevdiğini saklama ihtiyacı duymamış, bazı hadis rivahleri Hz. Aişe'den yaptıkları rivayetlerde, "Allah'ın sevgilisinin sevgilisi, semadan inen ayetle temiz çıkan" (Mustafa Fayda; "Aişe" TDV. İA II. C. İstanbul, 1989, s. 202.) ifadelerine yer vermişlerdir.

Hz. Aişe, Peygamber Efendimize nazlanır ve onu çok kıskanırdı. Hz. Muhammed de onunla sohbet etmekten, sorularına cevap vermekten büyük mutluluk duyardı. Sevgi ve saygı üzerine kurulu bir aile hayatları vardı. Davetlere onunla beraber gider, seyahatlerde onunla sohbet etmekten hoşlanırdı. Zeki, hafızası güçlü, konuşması düzgün ve Kur'ân-ı Kerîm ile Peygamberi çok iyi anlardı. Ailesinde aldığı terbiyeyi Peygamber ocağında aldıklarıyla mezc ederek mükemmel bir seviyeye

getirdi. Bilmediklerini ve anlayamadıklarını sormaktan çekinmeyerek her türlü cevabı kaynağın-
dan öğrenme şansına sahip olması, olgunlaşmış derinleşmesini netice verdi. Peygamber Efendimi-
ze soru sorar ve onunla müzakere ederdi.

Peygamber Efendimizin Hz. Aişe'yi çok sevmesinin hikmetleri vardır. Hz. Hatice'den (r.a.) sonra
en çok onu sevdiğini izhar etmesi sebepsiz değildir. Bunun en güzel cevabı, "hanımları arasında
sadece Hz. Aişe'nin yanında bulunduğu zaman vahiy geldiği" ifadelerinde yer almaktadır. Bu ifa-
de aynı zamanda Hz. Aişe'nin diğerlerinden daha faziletli olduğunu da göstermektedir. Kendisi de
Hz. Muhammed'i çok sever ve emirlerine uymada büyük titizlik gösterirdi. Onunla beraber ibadet
eder, gece namazlarını onunla beraber kılardı. Günlerinin çoğunu oruçla geçirirdi. Kimsenin aley-
hinde konuşmaz, mütevazı ve cömert idi. Bir çok köle ve cariyezi azat etti.

Hazreti Muhammed, kendisine çok değer verir kimseye söylemediği şeyi Hz. Aişe'ye anlattığı
olurdu. Meselâ, Mekke seferi hazırlıkları yapılırken sefer yapılacak yeri gizli tuttu ve bunu sadece
Hz. Aişe'ye anlattı. Hz. Ebubekir seferin Mekke üzerine olduğunu kızından öğrendi. Hz. Aişe muh-
telif seferlere katıldı. Bu seferlerden bir tanesi Beni Mustalik seferidir. Sefer dönüşü gerdanlığını
kaybettiğinin farkına varan Hz. Aişe, bunu aramaya çıkınca ordunun hareket ettiğini gördü. Çün-
kü, konak yerinden ayrıldıktan sonra kafileden ayrıldığından haberdar olunmadığı gibi, hareket
esasında kabile ile beraber olduğu sanılıyordu. Kendisini almaya gelmelerini beklerken orduyu
geriden takip etmekle vazifeli Safvan b. Muattal onu devesine bindirip orduya yetiştirdi.

Bu olay, savaşa katılmış bulunan münafıkların lideri Abdullah b. Selül tarafından bir iftira şek-
linde kullanılarak çeşitli dedikodular ortaya atıldı. Bu iftiraya farkında olmadan bazı Müslümanla-
rın da alet olması neticesinde Hz. Aişe ve ailesi büyük sıkıntı çektiler. Nazil olan Nur Suresinin on
bir ve on ikinci ayetleriyle Hz. Aişe'nin masumiyeti bizzat Cenab-ı Hak tarafından bildirilmiş oldu.
Hz. Aişe'nin üstün şahsiyetiyle ilgili başka bir olay; kardeşi Esmâ'dan ödünç aldığı gerdanlığı kay-
betmesi sırasında cereyan eder. Bulunulan yerde arama yapılırken suyun olmamasından dolayı
namazın geçme tehlikesi karşısında Hz. Ebubekir ve bazı Müslümanların Hz. Aişe'ye kızmaları son-
rasında yaşandı. İşte bu sırada teyemmüm ayetinin nazil olması üzerine kendisine kızanların, ha-
yırlı bir işe sebep olmasından ötürü kendisine dua etmeleriyle neticelendi. Bu iki zor olayda
Kur'ân-ı Kerim'in onu zor durumdan kurtarması üzerinde büyük bir önemle durulması gerektiği-
ni tüm Müslümanlara gösterdi.

Peygamber Efendimiz son nefesini onun yanında verdi ve burada defnedildi. Bunun üzerine on
sekiz yaşında dul kaldı. Kur'ân'ın hükmüne uyararak bir daha evlenmedi ve kırk yedi yıl bu şekilde
yaşadı. Vefatı büyük üzüntüye sebep oldu (678). Kıskaç olarak bilinmesine rağmen; Peygamber
Efendimizin diğer hanımları, kızı Hz. Fatıma, Hz. Ali ve diğerlerinin faziletlerini naklettiği hadislerle
tanınmalarını sağlayacak şekilde alicenap bir kişiliğe sahipti.

Peygamber Efendimizin vefatı sırasında henüz on sekiz yaşında olmasına rağmen kendisini çok
iyi yetiştirmiş ve çok önemli bilgilere sahip olmuştu. Aynı zamanda hitabeti de çok güzel olup
Arap dili ve edebiyatına da vakıf idi. Arapçayı çok iyi kullanırdı. Dolayısıyla çok etkileyici konu-
ma yapan bir hatipti. Babasının vefatından sonra kabri başında yaptığı dua ile Cemel olayında
yaptığı konuşma hatipliğinin önemli örneklerini teşkil eder. Diğer yandan, Arap tarihi, cahiliye dö-
neminin sosyal durumu, örf ve âdetler konusunda da önemli bilgilere sahipti.

İlme aşırı merakı önemli bilgilere sahip olmasını sağladı. Peygamber Efendimizden aldığı feyzin
de etkisiyle İslâmî esasların öğrenilmesinde dikkate değer bir mevkiye sahip oldu. Kur'ân-ı Kerim'i
hem tefsir etti, hem de daha iyi anlaşılması gayesiyle şerh etti. İctihat ve fetvalarıyla müçtehit ve
bir fakih olarak kabul edildi. Çok sayıda fetva veren yedi Sahabe arasında yer aldı. İslâm hukuku
dalında yetiştirdiği talebeleri vasıtasıyla, bu alandaki görüşleri ümmetin arasında yayılmış oldu.

Gerek Sahabe, gerek Tabiin döneminde İslâm âlimleri görüşlerine başvurmuş ve açıklamaları üzerinde ehemmiyetle durulmuştur. Sahabelerin ileri gelenleri farzlarla ilgili konularda çoğu zaman bilgisine başvururlardı. Hukukçular bilgisinden istifade etmek maksadıyla görüşlerine başvurarak istişarelerde bulunurlardı.

Sünnet-i seniye konusunda başvurulacak kişilerin en önemlileri arasında ilk sıralarda gelir. Çok güçlü bir hafızaya sahip olması ve Peygamber Efendimizin (a.s.m.) her hareketini titizlikle takip etmesinden ötürü verdiği bilgiler çok önemlidir. 2210 hadis rivayet etmiştir. Böylece en çok hadis rivayet edenlerin arasında dördüncü sırada yer alır. Rivayet ettiği hadislerin ilgili konuları da çok önemlidir. Meselâ; Peygamber Efendimizin aile hayatı, günlük hal ve hareketleri, ahlâkı, Veda Hacı, cahiliye dönemi tarihi, kadınlarla alâkalı hükümler, ibadetler, v.s.dir.

Hız. Aîşe, Peygamber Efendimizin vefatından sonra evini ve Medine'yi ilim irfan yuvası haline getirdi. Yıllar boyunca devam eden eğitim-öğretim sayesinde Medine ilim merkezi haline geldi. Buradan kadın, erkek, çocuk her yaş ve kademedeki insanlar istifade ettiler. Diğer yandan hac için Mekke'ye gittiğinde çok sayıda insan çadırda ziyaretine gelerek soru sorar ve kendisi de bunlara cevap verirdi.

Siyasî alanda da önemli etkileri olan Hız. Aîşe, ilk iki halife zamanında siyasetle ilgilenmedi. Hız. Osman (r.a.) zamanında özellikle bazı devlet kademelerine, valiliklere yapılan tayinler konusunda kendisine çok sayıda şikâyetin geldiği görüldü. Hız. Osman'ın şehit edildiği sıralarda Medine dışındaki yolda öğrendi. Yine Hız. Ali'nin halifeliğini de bu şekilde öğrendi. Bundan sonraki ve özellikle Cemal olayı ile ilgili olarak meydana gelen gelişmeler İslâm dünyasında önemli izler bıraktı.

Hız. Aîşe'nin bulunduğu taraf ile Hız. Ali taraftarları arasında cereyan eden bu savaşla ilgili olarak, muhtelif değerlendirmeler yapılmıştır. Ehl-i Sünnet âlimleri, bu konu hakkında konuşmaktan sürekli çekinmişlerdir. Ahiret âlemine intikal edip ceza veya mükâfatla karşı karşıya olan insanlar hakkında ileri geri konuşmayı doğru bulmamışlardır. Bediüzzaman Said Nursî, Cemal Savaşını açıklarken, savaşın nedenini içtihat farkına bağlar. Emirdağ Lâhikasındaki bir mektubunda konuyu şöyle açıklar: "Ehl-i Sünnet Velcemaat, Sahabeler zamanındaki fitnelerden bahis açmayı menemişler. Çünkü Vakıa-i Cemelde Aşere-i Mübeşşereden Zübeyir ve Talha ve Aîşe-i Siddika (r.a.) bulunmasıyla Ehl-i Sünnet Velcemaat, o harbi, içtihad neticesi deyiş, Hazret-i Ali (r.a.) haklı, öteki taraf haksız; fakat içtihad neticesi olduğu cihetle affedilir." (Emirdağ Lâhikası, s. 178.)

Bilahare, Hız. Aîşe'nin bu hadiselerle karıştığı için çok muzdarip olduğu ve günlerce ağladığı bilinmektedir. Hattâ, bu acı olayları yaşamaktansa ölmeyi tercih ettiğini beyan etmiştir. Daha sonraları Hız. Hasan'ın Peygamber Efendimizin yanına defnedilmesini istemediği ve engel olduğu iddiası doğru değildir. Halbuki, kendisi izin verdiği halde, başta Medine Valisi Mervan b. Hakem olmak üzere, Emevî idarecilerinin bu isteğin yerine getirilmesine mani oldukları bilinmektedir.

AKİL: Bakınız UKAYL

ALİ (R.A.): Hız. Ali (r.a.) Hız. Peygamberin damadı, Hulefa-i Raşidîn'in dördüncüsüdür. Hicretten yaklaşık yirmi iki yıl önce (m. 600) doğduğu rivayet edilen Hız. Ali'nin babası Hız. Peygamberin amcası Ebu Talib, annesi de Fatıma bint Esed b. Haşim'dir. Hız. Muhammed'in peygamberliğine ilk iman eden çocuk olan Hız. Ali, Hicret sırasında Mekke'de kalmış, geceyi Hız. Peygamberin yatağında geçirerek onun evde olduğu kanaatini uyandırmıştır. Hicretin ikinci yılında Hız. Peygamberin (a.s.m.) kızı Fatıma ile evlenen Hız. Ali'nin bu evlilikten Hasan, Hüseyin ile Zeynep ve Ümmü Gülsüm adlı çocukları olmuştur. (Muhsin adlı çocukları ise henüz bebekken ölmüştür.) Esedullah (Allah'ın aslanı) ünvanıyla anılmıştır. Hız. Peygambere kâtiplik de yapan Hız. Ali, Hudeybiye Anlaşmasını yazmıştır. Mekke'nin fethinden sonra Kâbe'deki putları imha etme görevi ona verilmiştir. İlk üç halife döneminde de idarî görevlerde bulunan Hız. Ali, Hız. Osman'ın şehit edilmesiyle birlikte seçimle halife olmuştur. Hız. Ali'nin hilâfeti döneminde İslâm tarihinin en üzücü olaylarından

Cemel Vakası (Hz. Aişe önderliğindeki ordu ile yapılan savaş) ile Hz. Muaviye ile yapılan Siffin savaşları meydana geldi. Hicrî 19 veya 21 Ramazan'da (26 veya 28 Ocak 661'de) Kûfe'de, Haricî Abdurrahman b. Mülcem tarafından zehirli bir hançerle şehit edildi. Hz. Ali Kufe'ye (Necef) defnedilmiştir. Hz. Ali'nin, kendisine Hz. Peygamber (a.s.m.) tarafından verilen "Ebu Turab" lakabından başka "el-Murtaza" ve "Esedullâhi'l-Gâlib" gibi lakapları da vardır. Çocukluğunda puta tapmadığı için daha sonraları "Kerremallahu Vecheh" dua cümlesiyle de anılmıştır.

ALİ EKBER ŞAH: 1950-52 yılları arasında Türkiye'ye gelen Pakistan Millî Eğitim Bakan Vekilidir. Kendi isteği üzerine Bediüzzaman Hazretleriyle Emirdağ'da görüşmüştür. Görüşmesinde Bediüzzaman Hazretlerinden Risale-i Nur hizmeti ve İslâm dünyasının durumu hakkında bilgi almıştır. Görüşmeleri esnasında Bediüzzaman Hazretleri tarafından talebeye kabul edilen Ali Ekber Şah memleketine döndükten sonra çeşitli gazete ve dergilerde makaleler yazarak Bediüzzaman Hazretlerini, risaleleri ve Türkiye'deki İslâmî inkışafı anlatmıştır.

ALİ RIZA (MAHKEME REİSİ): Muğlalı olan Ali Rıza Balaban, 1943 senesinde Bediüzzaman Saîd Nursî'nin talebeleriyle birlikte yargılandığı Denizli mahkemesinin reisi idi. Mahkeme süresince adaletten ayrılmadı. Risale-i Nur'un hizmet tarihinde mühim bir dönüm noktası olan Denizli mahkemesinin ilk beraat kararını vermişti. Bu karar üzerine Üstat Bediüzzaman Hakim Ali Rıza Balaban ve adaletten ayrılmayan diğer hakimler hakkında şöyle demişti: "Hakim-i adil ile beraber, hakikî adaletle çalışan zatlar, değil yalnız bizi, belki Anadolu'yu ve Âlem-i İslâmî manen minnettar eylemişler."

ALİ RIZA EFENDİ (FETVA EMİNİ): İstanbul'un eski fetva eminlerinden olan Ali Rıza Efendi, İstanbul ulemasının önde gelen isimlerinden biridir. Risalelerde kendisinden "İstanbul ulemasının en büyüğü ve en müdakkiki ve çok zaman müftü'l-enam olan eski fetva emini meşhur Ali Rıza Efendi" şeklinde bahsedilmektedir.

Ali Rıza Efendi, medrese mensuplarının ve resmî vazifede bulunan hocaların Risale-i Nur aleyhinde bulunduğu zamanlarda onların aksine Risale-i Nur'a taraftar olmuştur. Risale-i Nur ve Bediüzzaman Hazretleri hakkında takdîrîkâr ifadeler içeren mektupları bulunmaktadır. Mektuplarında risalelerin ifade tarzının hiçbir eserde bulunmadığını, eserlerin mücedded-i din olup tam doğru olduğunu, zor şartlar altında bu eserleri meydana getiren Bediüzzaman Hazretlerinin İslâm dinine büyük hizmet ettiği beyan etmiştir.

ALİ SUAVİ: Yola ve uykusuzluğa dayanıklı anlamına gelen Suavi lakabını kullanan Ali, gerçekleştirdiği Cırağan baskınıyla tarihimize "Sanklı İhtilâlcî" olarak geçer. Ali Suavi, 1255 yılının Ramazan Bayramında (8 Aralık 1839) İstanbul'da doğdu. Tahsil görmemesine karşılık; ilme ve ilim adamlarına hürmetkâr bir baba, eşine ders verecek kadar eğitilmiş bir annenin çocuğudur. Ali, Davutpaşa İskelesi Rüştiye mektebini bitirdikten sonra memuriyet hayatına atıldı. 17-18 yaşlarında hacca gitti. Hacca gittiği sırada âlimlerle temasa geçerek hadis konusunda bilgisini arttırmaya çalıştı. Daha önceden Arapça ve Farsçayı öğrenmiş bu yöndeki çalışmalarına katkı yapmıştır. Öğretmen açığını kapatmak amacıyla yapılan sınavda büyük başarı gösterince Bursa Rüştiyesine muallim-i evvel olarak tayin edildi. (1858) Ali, burada bir taraftan öğretmenlik yaparken diğer taraftan da Bursa Ulu Camiinde vaazlar vermeye başladı. Batılı tarzda açılmış bulunan bir okulda görev yapmasına rağmen sarıklıydı. Sadrazam Ali Paşanın daveti üzerine 1861 yılında İstanbul'a geldi. 1864'te Sofya Ticaret Mahkemesi reisliği, 1865-66 yıllarında Filibe tahrirat müdürlüğü yaptı. 1866 yılında tekrar İstanbul'a gelerek Şehzade Camiinde ders ve vaazlar vermeye başladı. 1867 yılında Muhbir gazetesindeki yazılarıyla gazeteciliğe ilk adımını attı. Gazetenin kapatılmasından sonra Kastamonu'ya sürüldü. (1867) Musatafa Fazıl Paşanın daveti üzerine aynı yıl Paris'e kaçtı. Sultan Abdülaziz'in Fransa'ya yapacağı ziyareti üzerine ancak bir ay kalabildikleri Paris'ten arkadaşlarıyla birlikte Londra'ya geçti. Yurda dönüş için müracaat edip Sultan Abdülhamid tarafından kendisine

izin verilince, 9 yıl 5 ay sonra İstanbul'a döndü (1876). Padişahın emriyle 1 Şubat 1877'de Galatasaray Lisesi Müdürlüğüne atandı. Göreve başlar başlamaz öğrenci, öğretmen ve görevli sayısını Müslümanlar lehine dönüştürmesi, programda olmasına rağmen okutulmayan din derslerini okutmaya çalışması; burada söz sahibi olan başta Fransa olmak üzere, İngiltere ve Osmanlı vatandaşı gayrı müsimlerin tepkisine sebep oldu. Bir yılı dahi dolmadan görevden alındı. (1878) Ali Suavi, V. Murad'ı tahta geçirmek amacıyla, birkaç yüz muhacirle gerçekleştirdiği Çırağan Baskını sırasında, Beşiktaş Zabıta Amiri Hasan Paşanın kafasına vurduğu sopa darbesiyle hayatını kaybetti. (20 Mayıs 1878)

ALİ ULVİ KURUCU: 1920'de Konya'da doğan Ali Ulvi Kurucu, dolu dolu bir ömrün arkasından 4 Şubat 2002 tarihinde Medine'de vefat etti. 81 yaşında aramızdan ayrılan Ali Ulvi Kurucu, 60 yıldır Medine-i Münevvere'de yaşıyordu. 1994'den beri senenin altı ayını Türkiye'de geçirmeye özen gösteriyordu. Safahat'ı ezbere bilen ve Akif gibi şair olmayı Cenab-ı Haktan isteyen Kurucu'ya, yazdığı şiirlerinden dolayı II. Akif denmektedir. 1938 yılında ailesiyle birlikte Medine'ye göç ederler. Çocuklarını okutmak için Türkiye'den gitmek zorunda olan İbrahim Efendi, Ali Ulvi'yi hafız yaptıktan sonra Kahire Ezher Üniversitesine gönderir. Bitirdikten sonra da Medine'de önce Evkaf Dairesinin inşaat ve sicilat emini olarak çalışır. Daha sonra Sultan Mahmud'un yaptırdığı Mahmudiye Kütüphanesi'nde çalışan Ali Ulvi Kurucu, emekli oluncaya kadar da Arif Hikmet Kütüphanesinde çalıştı.

ANTERE (?-614): İslâm öncesi Arap kültürünün önemli sembollerinden olan Antere, Kâbe duvarına asılan şiirinden dolayı "Muallâka Şairi" olarak anılmıştır. Şairliği yanında kahramanlığı ve cesaretiyle de kıssalara konu olmuş bir halk kahramanıdır. Risale-i Nur'da Antere; "Zilletle içilen âb-ı hayat, tıpkı Cehennem gibidir; izzetle Cehennem ise, benim için iftihar ettiğim bir menzildir" mealindeki beyiti münasebetiyle geçmektedir. Künyesi Antere bin Şeddad bin Amr bin Muaviye el-Absî şeklindedir.

Antere'nin doğum tarihi hakkında kesin bilgi mevcut değildir. Babası, Abs kabilesinin ileri gelenlerinden olan Şeddad, annesi ise Habeşli bir cariye'dir. Abs, Necid bölgesinde yaşayan bir kabilidir. Bir cariyenin oğlu olmasından dolayı zamanın anlayışına göre hür sayılmayıp köle muamelesi gördü. Bu durumyla bağlantılı olarak gençliğinde sevdiği ve istediği amcasının kızı kendisine verilmedi. Kölelikten kurtulup hürriyetine kavuşması epey zaman aldı.

Antere, ilk önce şiirleriyle meşhur oldu. Diğer taraftan çok iyi binici olup, zamanla kahramanlığını gösterecek fırsatlar da önüne çıktı. Mensubu bulunduğu Abs kabilesi başka kabilelerin saldırısına uğradı, malları yağmalandı ve amcasının kızı da bu saldırı sırasında kaçırıldı. Bunun üzerine harekete geçerek yağmalanan malları düşmanlarının elinden aldığı gibi amcasının kızını da kurtardı. Bu kahramanlığı sonrasında özgürlüğüne kavuştu ve kölelikten azat edildi. Bu gelişmelerden sonra amcasının kızı ile evlenmesine engel teşkil eden durum ortadan kalkmış oldu ve sevdiğine kavuştu.

Antere, bir zamanlar Arap Kargaları anlamına gelen "Ağribetü'l-Arab" olarak adlandırılıp kendileriyle alay edilirken, daha sonra şairliğinin yanında cesareti, atikliği, güzel huyu, hoşsohbeti ve özellikle zulme asla boyun eğmeyen kabilesinin medar-ı iftiharını oldu. Kabilesinin katıldığı Dahis ve Gabra Savaşında diilere destan olacak kahramanlıklar gösterdi. Arapların en çok sevdiği insanlar arasında yer aldı.

İslâmiyetten önce Araplar, şairlere büyük değer verirlerdi. Belli aralıklarla düzenlenen şiir yarışmalarında ön sıralarda yer alan şairlerin şiirleri Kabe duvarlarına asılır ve uzun süre burada asılı kalırdı. Muallâka Şairleri denilen bu şairlerin en ünlüleri arasında Antere ayrı bir öneme sahipti. Melez olanlarla alay edilip hakir görülmesine rağmen kendisi melez olduğunu Muallâka'sında belirtmekten çekinmedi. Yazmış bulunduğu şiirleri parça parça nakledilmiş olmasına rağmen Muallâka'sı tam olarak muhafaza edilip nakledilmiştir.

Antere'nin güzelliğiyle meşhur olmasından ötürü "El-Müzehhebe" olarak da şöhret bulan Muallâka'sı, 86 beyitten oluşmaktadır. Eserin ilk kısımlarında aşk, sevgi ile alâkalı hatıralar yer alırken, ikinci kısımda cesaret, kahramanlık, cömertlik ve iffet ile ilgili konular işlenmektedir. Eserin çok sayıda nüshasının yayınlanmasının yanında bir çok şerhi de yapılmıştır. Türkçeye de tercüme edilen eser, diğer muallâka şiirleri ile birlikte 1943 yılında İstanbul'da yayınlanmıştır.

Antere, kahramanlık ve cesaretini ömrünün sonuna kadar sürdürdü. Nitekim ilerlemiş yaşına rağmen kabilesi ile Tay kabilesi arasında meydana gelen savaşa katıldı ve bu savaş sırasında öldürüldü. Kesin olmamakla birlikte ölüm tarihinin 614 yılı olduğu sanılmaktadır. Şiirleri dilden dile dolaştığı gibi kahramanlığı da Araplar arasında yayıldı. Destanlara konu oldu. Hayatı ile ilgili olarak çok sayıda monografiler yazıldı. Ayrıca tiyatro ve sinema eserlerine de konu oldu.

ASIM: Risalelerde adı Asım Bey ya da Binbaşı Asım Bey olarak geçen Ahmet Asım Önerdem, 1877 senesinde İzmit'te dünyaya geldi. Trablusgarp, Şam, Muğla ve Manisa gibi çeşitli yerlerde subay olarak görev yaptı. El yazısı güzel olan Asım Bey Burdur'a geldiğinde Bediüzzaman Hazretleriyle tanıştı ve risaleleri yazmaya başladı. Bediüzzaman Hazretleri Burdur'dan ayrıldıktan sonra da mektuplaşmaları devam etti. Bu mektupların çoğu Barla Lâhikasında yer almaktadır.

Bediüzzaman Hazretlerinin istikamet şehidi olarak adlandırdığı Asım Beyin vefatı ise şu şekildedir:

Emniyetin sıkı tedbirler aldığı Bediüzzaman Hazretlerinin ve talebelerinin takip edildiği 1934 ve 1935'li yıllarda bir gün Asım Bey evinde arkadaşlarıyla risaleleri okurken polisler baskın yapar ve evinde bazı risaleleri bulur. Bu hadise üzerine Asım Bey Isparta'ya götürülür ve sorguya alınır. Asım Bey hakim'in sorgusu esnasında sorulara doğru cevap verse Üstadına zarar gelebileceğini, yalan söylese kırk yıllık askerlik hizmetinin şerefine yakışmayacağını düşünerek, "Yâ Rabbi, canımı al" diye dua eder ve oracıkta vefat eder. Kırk yıllık meslek hayatı boyunca elini kara ve kirli işlere buluşturmamayan Asım Bey, Bediüzzaman Hazretlerinin tabiriyle "istikamet şehidi" olur. Asım Beyin cenazesi eşi Nigâr Hanım tarafından yıkanır ve korkudan ancak yedi sekiz kişinin katıldığı cenaze namazından sonra Isparta'nın Alâaddin Mezarlığına defnedilir.

ASHAB-I KEHF: Bir mağarada yıllarca uyuduktan sonra tekrar uyandıkları Kur'ân-ı Kerîm'de haber verilen arkadaş grubu. Ölümünden sonra dirilişin bir örneği olan bu olay Kur'ân-ı Kerîm'in Kehf Suresinde anlatılmaktadır. Kehf kelimesi mağara anlamına gelir. Bu surede bildirildiğine göre, putperest bir kavim içinde yaşayan ve Allah'ın varlığına inanan bir kısım genç, kendi inançlarından zorla vazgeçirilmeye çalışılmasından ötürü bir mağaraya sığınmışlar ve yanlarındaki köpekle birlikte muhtemelen 309 yıl uyuyakalmışlar ve sonra uyanmışlardır. Mağarada bir kaç gün kadar uyuduklarını sanan gençler içlerinden birisine para vererek şehre gönderirler. Böylece onların durumlarından haberdar olanlar Allah'ın vaaadinin hak olduğunu ve kıyametin mutlaka geleceğini anlarlar ve mağaranın bulunduğu yere mescit yapmaya karar verirler. Kur'ân-ı Kerîm'de anlatılan "Ashab-ı Kehf" kıssasında mağaradaki gençlerin sayısı ve nerede yaşadıkları konusunda kesin bir bilgi verilmemiştir.

ASİYE HANIM: İsmi ve hizmetleri Risale-i Nur'da geçen Asiye Hanım 1885'de Afyon'da doğdu. Babası Mehmet Bahaüddin Mevlâna Halid-i Bağdadî'nin hizmetinde bulunan ve Mevlâna Hazretlerinin kendisine bir cübbe hediye ettiği Küçük Âşık'ın torunudur. Mevlâna Hazretlerinin hediye ettiği bu cübbe daha sonra Âsiye Hanıma intikal etmiştir. Asiye Hanım bu cübbeyi yıllarca saklamış, Kurtuluş Savaşında bile yanından ayırmamıştır. Kocasını Tahir Mülâzimoğlu'nun Kastamonu Hapishanesine müdür olarak atanmasından sonra ailece Kastamonu'ya yerleşmişlerdir. Asiye Hanım Üstadı bu sayede tanışmış ve cübbeyi Üstada vermiştir.

ATIF: İsmi risalelerde Atif, Kürt Atif, Aydınlı Hasan, Aydınlı Hasan Atif olarak da geçmektedir. Aslen Sinopludur. Birinci Dünya Savaşı vatan savunmasına katılan Hasan Atif Sinop'ta tahrirat kâtipliğinde görevliydi. Daha sonra telgrafçılığa başladı ve bu büyük savaşta telgrafçılık yaparak askerlik görevini tamamladı.

Hasan Atif risalelerle tanıştıktan sonra güzel el yazısıyla yazmaya başladı. Onun bu şekilde risaleleri yazıp çoğaltmasını beğenen ve takdir eden Bediüzzaman Hazretleri yazdığı bir risalenin altına şu notu düşmüştü: "Hadsiz barekâllah, hadsiz maşaallah, hadsiz es'adekümullah."

Üstat ve talebelerinin 1943 yılında Denizli Hapsine sevk edildikleri günlerde, Hasan Atif Sandıklı'da on yedi gün hapiste kaldı. Daha sonra Dazkırı, Çivril, Isparta; oradan da Denizli'ye götürüldü. Bir gün sonra da Bediüzzaman Hazretlerini getirmişlerdi. Hapishaneden mahkemeye Üstatla birlikte gidip geliyorlardı. Risalelerde kendisinden Kürt Atif olarak bahsedilmesini ise Son Şahitler'in ikinci cildinde şu şekilde anlatır: "1933'den evvel hastalanmış, 45 kiloya düşmüş, kendime sıcak bir yer arıyordum. Sandıklı'ya, daha sonra ise Nazilli'ye gelmişim. Sandıklı'nın Kızılören köyündeydim. Çivril kaymakamı bizimle alâkadar olmuş, Ankara'ya aleyhimize telgraf çekmiş, bu telgrafta 'Bir kürt varken, başımıza bir kürt daha çıktı' diye benden 'Kürt' diye bahsetmişti. Bu sebepten Kastamonu Lâhikasında 'Kürt Atif' diye geçmektedir."

AZRAİL (A.S.): Dört büyük melekten biri olup Cenab-ı Hak tarafından insanların ruhlarını almakla görevlendirilmiştir. Ölüm meleği de denilmektedir.

– B –

BEKİR (BARLALI HACI BEKİR): Risalelerde pek çok yerde kendisinden Bekir Bey, Bekir Efendi olarak bahsedilen Barlalı Hacı Bekir'in asıl ismi Bekir Dikmen'dir. Barlalı bir tüccar olan Bekir Dikmen 1898 senesinde Barla'da doğmuş, 1954 senesinde İstanbul'da vefat etmiştir. Mezarı Edirnekapı Şehitliğindedir.

Bekir Bey Bediüzzaman Hazretlerinin talimatı üzerine Haşır Risalesini (Onuncu Söz) matbaada bastırarak risalelerin ilk defa matbaada bastırılmasına vesile olmuştur.

Hizmette kusur eden Nur Talebelerinin yedikleri şefkat tokatlarının zikredildiği Onuncu Lem'a da Bekir Beyin yediği bir şefkat tokadından da bahsedilir. Bediüzzaman Hazretleri Bekir Beye yeni harfler çıkmadan önce matbaada basılması için Yirmi Beşinci Söz'ü gönderir. Matbaa fiyatının daha sonra gönderileceği söylenmesine rağmen fiyatın yüksek oluşu, Bediüzzaman'ın fakr-ı halden dolayı bu fiyatı ödeyemeyeceği, kendisi bu fiyatı ödese Bediüzzaman'ın buna razı olmayacağı gibi düşüncelerle Bekir Bey risaleyi bastırılmaz. Daha sonra harf inkilâbı olur ve risalenin basılmasının gecikmesinden dolayı Kur'ân hizmetine mühim bir zarar olur. Bekir Beyin bu hatasından iki ay sonra bastırılmayan risalenin fiyatının yaklaşık iki katı parası çalınır. Bu durumun bir "şefkat tokadı" olduğunu belirten Bediüzzaman Hazretleri çalınan parasının sadaka hükmüne geçtiğini belirterek Bekir Beyi teselli eder.

BERGSON (HENRY BERGSON): Musevî bir ailenin çocuğu olan Bergson Paris'te 1859'da doğdu 1941 senesinde öldü. Lisan yeteneği kuvvetli, canlı ifadeleri seven, geniş bir hayal gücüne sahip, ilim adamı kafasında şair ruhu taşıyan bir insandı. Son çağın en önemli filozoflarından olan Bergson önceleri zamanında geçerli olan materyalist (maddeci) görüşlerin etkisinde kaldı ve ateist (tanrı tanımaz) olarak tanındı. Daha sonraları şüpheci olan Bergson bir süre sonra onu da terk ederek sezgiciliğe yöneldi. Akıl yerine sezgiyi ön plâna çıkardı. Dikkatleri ruhçuluğa çekerek metafiziği güçlendirmeye çalıştı ve materyalizme karşı çıktı. Bergson, sezgiciliğe yöneldikten sonra ömrünün sonuna kadar pozitivism ve komünizmle mücadele etmiştir.

BİSMARCK: Bismarck, ordudan ayrılıp toprakla uğraşan Prusyalı eski bir subayın oğlu olarak dünyaya geldi (1815). Altı-on iki yaş arasını sıkı bir eğitim ve disiplinin uygulandığı yatılı okulda geçirdi. 1835 yılında hukuk eğitimini tamamladı. 1839 yılında annesinin ölümü üzerine Pomeranya'ya yerleşti. 1847 yılında Prusya eyalet meclisine seçildi. Daha sonra Frankfurt diyet meclisinde Prusya'yı temsil etti. Bir ara Petersburg ve Paris'te büyükelçilik yaptı.

Berlin'e geri çağrıldıktan sonra devlet bakanı, ardından başbakan oldu. Dışişleri bakanlığını da beraber yürüttü. Alman imparatoru I. Wilhem ile uyumlu çalışarak çok sayıda reform yaptı. Prusya ordusunu çok güçlü hale getirdi. İmparator ile başlayan etkili işbirliği yirmi altı yıl sürdü (1862-1888). Alman birliğinin kurulmasındaki en büyük rolü Otto von Bismarck üstlenmiştir. Önce Avusturya'yı sonra da Fransa'yı yenen Prusya orduları, Paris'e girdikten sonra Almanya'nın imparatorluk olduğu ilân edilmiş ve Versailles Sarayı'nda düzenlenen bir törenle Wilhelm, "Kayzerlik tacı"nı giymiştir.

Alman siyasi tarihi 1803'den beri bu devletin daima genişlemeye çalıştığını göstermekle beraber, Bismarck devri büyük Alman Birliğinin güçlü temeller üzerine kurulduğu dönemdir. Bismarck'ın yönetimden ayrılmasından sonra, ırkçılık kendini göstermeye başladı. Bismarck dönemi milletlerarası dengelerin çok titiz bir şekilde göz önüne alınmasına rağmen, ondan sonra yayılmacılık siyasetinin izlenmesi, Almanya'ya pahalıya mal oldu ve bu süreç Birinci Dünya Savaşı ile son buldu.

– C –

CARLYLE: Avrupa'nın dahi muhakkiklerindedir. İskoç asıllı tarihçi, yazar ve eleştirmen. 4 Aralık 1795 tarihinde Ecclefechan'da (Dumfriesshire, İskoçya) doğdu. Kalabalık bir aile çocuğu olup, annesi ve sekiz kardeşine olan aşırı bağlılığını ömrü boyunca devam ettirdi. Köy okulunu bitirdikten sonra Annan Akademisine gönderildi (1805). Bu okuldan sonra Edinburg Üniversitesine gitti (1809). Bu sırada belli bir konu üzerinde yoğunlaşmamakla beraber çok sayıda eser okudu. Babası papaz olmasını istediye de buna ilgi göstermedi. Matematik eğitimi alarak 1814'te bu dersi vermeye başladı.

Öğretmenliği bırakarak, 1819'da hukuk eğitimi almak üzere geri döndü. Bu tarihlerden itibaren inanç dünyasında önemli değişiklikler ve gelişmeler oldu. Bu durumu 1836 yılında kaleme aldığı "Bay Teufelsdröckh'ün Yaşamı ve Düşünceleri" adlı eserinde yazdı. Bu arada Alman edebiyatına ve özellikle Goethe'ye ilgi duydu. 1826 yılında evlendi. Bu dönemde ve evliliği boyunca maddî sıkıntı çekti.

Geçimini yazdığı yazılarla sağlamaya çalışıyor, ancak gerekli desteği görmüyordu. Buna rağmen fikirlerinden ödün vermediği gibi, büyük bir tarih eserini yazmaya başladı. Büyük maddî sıkıntı yaşamasına rağmen böyle bir girişimde bulunması dikkat çekicidir. Bu eserle beraber yoğun tarih araştırmalarına girişti. 1837 yılında eserini tamamlayınca çok büyük alâka görerek halkın sevgisini kazandı. Bundan sonra çok sayıda konferans çağrısı aldı. Dolayısıyla maddî durumu da önemli ölçüde düzeldi.

Maddeciliğe ve rasyonalizme karşıydı. Siyasi ve kültürel tarihin akışını ancak olağanüstü kişilerin değiştirebileceğini savundu. İlahî aydınlığı hedef aldı. Bir duvarcının oğlu olup yoksulluk içinde yaşadığı zamanlar çoktur.

1837 yılında "Fransız Devrimi" adlı büyük eserini kaleme aldı. Yalnızca giysilere ve dış görünüşe önem verilen, riyakâr bir toplumda yaşamaktan müthiş bir derecede rahatsız oldu. Fransız Devrimi sonrası saray mensubu ve soyluların çlgınlık ve bencilliklerini eleştirdi. Bu durum onu manevî değerler üzerinde daha fazla yoğunlaşmasını netice verdi.

Gittikçe müthiş bir derecede kök salan ve toplumda şiddetli bölünmelere, sınıflar arasındaki farkın zenginden yana gelişmeyi netice veren, kapitalist sisteme şiddetle karşı çıktı. Chartism (1840), Kahramanlar (1841), Geçmiş ve Bugün (1843) adlı eserlerinde, "bırakın yapsınlar" yaklaşımını eleştirdi Burjuva sınıfının vurdumduymazlığı ile rejim karmaşasına eleştiriler yöneltti. Geleneksel iktisadî sisteme karşı çıktı. Buzolan ve gittikçe yok olan değerler üzerine eğilerek, bunların yaşatılması veya yeniden topluma kazandırılması gereği üzerinde durdu. O, İslâm dünyası ve Almanya'da, eski değerler üzerinde kurulacak yeni bir düzenle inkişaf edileceğine inandı.

Ömrü boyunca arayış içinde olan ve çok sayıda eser okuyan Carlyle, kiliseyi ve Hıristiyanlığı eleştirdiği gibi Hz. Muhammed'e olan hayranlığını da açıklamaktan ve eserlerinde belirtmekten çekinmedi. Hakka taraftar olup, İslâm Peygamberinin faziletlerini dile getirdi ve övgüler yağdırdı. Dinî taassubun hüküm sürdüğü ve İslâm beldelerinin tek tek işgal edildiği bir dönemde bir üniversite rektörünün Hz. Muhammed (a.s.m.), Kur'ân-ı Kerîm ve İslâmiyet hakkındaki övücü sözleri dikkate değerdir Türkçe olarak yayınlandığını belirttiğimiz eserin ilgili bölümlerinden bir kısmını Bediüzzaman Hazretleri de bazı eserlerine almış ve övücü ifadeler kullanmıştır.

Ülke çapında bir üne kavuşup maddî sıkıntıları aştığı, feraha ulaştığı bir anda eşinin ölümü, hayatı üzerinde çok etkili oldu. Bundan sonra geçen on beş yıl boyunca kendini toparlayamadı. 1881 yılında Londra'da öldü.

CEBRAİL (CİBRİL) (A.S.): Dört büyük melekten, Cibril, Cibril-i Emin, Ruhü'l-Emin, Ruhü'l-Kudûs isimleriyle de bilinen vahiy meleği. Allah tarafından peygamberlere vahiy götürmekle vazifeli melek.

CELÂLEDDİN HARZEMŞAH (?-1231): Harzemşahlar devletinin son hükümdarıdır (1220-1231). Asıl adı Megübirtî'dir. Celâleddin, devrin geleneklerine uyularak ona verilen lakaptır. Moğolların 1220 de Harizm'i işgal etmelerinden ve Sultan Alâaddin Muhammed'in ölümünden sonra tahta geçen Celâleddin, Türk devletlerinin devamlılık ve bütünlük arz ettiğine inanıyor ve kendisini Büyük Selçukluların mirasçısı olarak kabul ediyordu. Türk-İslâm tarihinin en cesur hükümdarlarından biri olan Celâleddin Harzemşah Moğollara karşı mücadelesiyle büyük şöhrete kavuştu ve İslâmiyeti savunan bir kahraman olarak tarihe geçti. Moğolları bir çok kez mağlûp eden Celâleddin Harzemşah vefat ettiğinde halk, onun ölümüne inanmamış, hakkında efsaneler yayılmıştı. Bu yüzden, ölümünden yıllarca sonra bile Moğallar endişe duymuşlardı.

CEMALEDDİN EFGANİ: (1838. 1897) İslâmî uyanışı etkileyen 19. yüzyıl fikir ve siyaset adamlarındandır. 1839'da doğan Efgani, 18 yaşına kadar Kabil'de kaldı ve ilköğrenimini âlim bir kişi olan babası Safdar'dan yaptı. Ülkenin meşhur bilginlerinden dil, tarih, din, felsefe, matematik, tıp ve siyaset alanında dersler aldı. Çeşitli seyahatleriyle tahsilini arttıran, özellikle Hindistan'da Avrupa bilim ve edebiyatla tanışarak kafasındaki ıslahat düşüncelerini netleştiren Efgani, Afganistan'a dönüşünde Muhammed Han'ın ve onun yerine geçen Muhammed Azam'ın başvezirliğini yaptı. 1870'te İstanbul'a gelen Efgani fikirleriyle birçok fikir ve siyaset adamını etkiledi. 1871'de İstanbul'dan ayrılarak Kahire'ye gitti ve burada da 8 yıl kalarak derin izler bıraktı. Talebesi ve dostu olan Muhammed Abduh ile birlikte, daha önce yine kendi yönlendirmesiyle gizlice kurulan "Urvetü'l-Vüska" adlı cemiyetin ve yine aynı adı taşıyan bir gazetenin başına geçti ve bu yolla Müslümanların uyanmasına, sömürgecilerden kurtulmasına ve İslâm ülkelerinde çağın gerektirdiği ıslahatın yapılmasına çalıştı. İlk sayısı 13 Mart 1883'te yayınlanan Urvetü'l-Vüska çeşitli iç ve dış basıklardan dolayı ancak 18 sayı çıkabilmiştir. Efgani ömrünün son yıllarında Abdülhamid'in daveti ile İstanbul'a geldi ve kısa zamanda yeni bir çevre edinerek Osmanlı fikir hayatını derinden etkiledi. 9 Mart 1897'de İstanbul'da vefat etti ve Maçka'da şeyhler mezarlığına defnedildi. 1944 yılında Afganistan hükümetine nakledilmiştir.

CERCİS ALEYHİSSELAM: Cercis Aleyhisselâmın Şam civarlarında ve Filistin’de yaşadığı ve Hz. İsa’dan sonra geldiği için, onun dininin hükümlerini devam ettirdiği rivayet edilmiştir. Vazifesini ifa ederken birçok kişi ona tâbi olmuştur. Hıristiyanlar tarafından St. Georges ismiyle anılan Hz. Cercis’in Filistin’in Remle kasabasında doğduğu ifade edilmektedir. Gerek Taberi tarihinde, gerekse kilise kaynaklarında, İsa Aleyhisselâmdan sonra geldiği kaydedilmektedir.

Cercis Aleyhisselâmın yaşadığı bölge, putperestlerin elinde olup Dadiyan adında zalim bir hükümdarları vardı. Cercis Aleyhisselâm, şehirleri dolaşarak ticaretle meşgul oluyor ve kazancının bütününe fakirlere dağıtıyordu. Idarecileri ikaz ederek halka zulmetmelerini önlemeye çalışırdı. Yine bir defasında, kralı hidayete davet ederek, zulümden vazgeçirmek amacıyla Musul’a gider. Yanına da değerli hediyeler alır. Kral, büyük bir ateş yakıp halkı etrafına toplamış, kendilerinin yaptığı “eflun” adlı puta tapmalarını istiyordu. Kral bu isteğini yerine getirmeyenleri ateşe atıyordu. İşte bu sırada Cercis Aleyhisselâm gelir. Bu feci durumu görünce, önce bütün malını müminlere dağıttı ve daha sonra da krala giderek; hiddet ve kızgınlığı bırakmasını, zulmü terk etmesini, kendisinin emin bir nasihatçı olduğunu, kendisine inanmasını söyler. Hem kendisinin, hem de zulmettiği insanların Allah’ın kulu olduklarını, yoktan var etmenin sadece Allah’a mahsus olduğunu, kendisi dahil tüm insanların Allah’ın aciz kulları olduklarını, secde ve ibadetin sadece Allah’a yapılabileceğini, rızkı verenin Allah olduğunu tebliğ eder. İnsanları puta tapmaya zorlamaktan vazgeçmesini, onu kırmamasını, Allah’a iman etmesini ister.

Hazreti Cercis’in daveti kabul edilmediği gibi, puta tapması istenir, reddedince de uzun sürecek olan işkencelere maruz kalır. Kral, Cercis Aleyhisselâmı bir ağaca bağlatarak mübarek vücudunu demir taraklarla taratır. Demir taraklarla tarandıkça etleri lime lime olur. Eteri iplik iplik döktüğü halde ölmeyen Hz. Cercis’in üzerine keskin sirke ve tuz döktürür. Büyük bir demiri önce ateşte iyice kızartıp başının üzerine koyarlar. Cenab-ı Hak, onu tekrar eski haline getirir. Bu durum karşısında kral ve adamları ne yapacaklarını şaşırırlar ve yeni çareler ararlar.

Büyük bir kazan kurdurup altında ateş yaktıktan sonra, Cercis Aleyhisselâmı içine atıp kapağını kapatırlar. Kazanın kapağı uzun bir süre kapalı tutulduktan sonra, ölmüş olduğuna hükmedilerek kapağı açtıklarında hayrete düşerler. Çünkü, yine ona bir şey olmamıştır. Krallığını kaybetmekten korkmaya başlayan hükümdar, Cercis Aleyhisselâmın zindana hapsedilmesini emreder.

Zindana hapsedilen Cercis Aleyhisselâm, zindanda da rahat bırakılmaz. Başkalarıyla görüşüp onları hidayete davet etmesin diye el ve ayakları çivilendiği gibi, büyük bir mermer taşı da üzerine yaslarlar. Ancak, Cenab-ı Hak bir melek göndererek kurtarır ve kendisine yapılan işkencelere sabrederek vazifesine devam etmesini emreder. Kâfirler tarafından dört kez şehit edileceği, her seferinde tekrar diriltilecek yüksek mertebelere nail olacağı kendisine vahyedilir. Bu durum kendisini ziyadesiyle sevindirir.

Onu tekrar karşılınca görünce, yakalatıp ikiye ayırılan bir ağacın arasına koyup sıkıca bağlandıkları gibi vücudundan et kopararak insan eti yiyen aslanların önüne atarlar. Cercis Aleyhisselâm tekrar kral ve adamlarının karşısına çıkar. Bu adam Cercis’e (Aleyhisselâm) ne kadar çok benziyor demeye başladılar. Düşükleri acziyetten kurtulamayan kralın adamları, bu adam çok iyi bir sihirbazdır, kendini bir ölü bir diri gösteriyor, dediler. Sihirbaz olduğu için de karşısına iyi bir sihirbaz çıkarmaya karar verirler. Zaten kendi ülkelerinde çok sayıda sihirbaz da mevcuttu.

Sihirbazların üstadını bularak kralın karşısına çıkarırlar. Sihirbaz bir kap içindeki suya çeşitli sihirler yapıp üstüne okuduktan sonra Cercis Aleyhisselâma içirmelerini ister. Cercis Aleyhisselâm getirilen suya hiç itiraz etmeden “Bismillahirrahmanirrahim” deyip içer. Durumu gören sihirbaz, bu ancak Allah’ın işi olabilir, yoksa kesinlikle ölüdü, deyip iman eder. Kral, hiddetlenerek sihirbaza “Ne çabuk da aldandın?” diyerek tepki gösterir. Sihirbaz ise, aldanmadığını, her şeye kudreti yeten âlemlerin Rabbi olan Allah’a iman ettiğini söyler.

Sihirbazın iman ettiğini kimseye söylememesi ve halkın iman etmesini önlemek için dilini keserler. Ancak, olay halk arasında yayıldığı gibi bir çok kişi de iman eder. Zalim kral, bütün mü'minleri toplatıp hepsini şehit ettikten sonra Cercis Aleyhisselâmi da şehit ettirir. Daha sonra bu kavim ateşle helâk edilir. Bediüzzaman Hazretleri, müspet hareketi anlatırken ve müspet hareket etmekle mükellefiz dedikten sonra, Hz. Cercis'i (a.s.) örnek göstermesi çok dikkat çekicidir. Cercis Aleyhisselâmın maruz kaldığı işkenceler, insanoğlunun takatının üstünde olmasına rağmen Cenab-ı Hakkın inayetiyle mahfuz kalmışken, bu kadar işkencenin yapılmasına kader-i İlâhının müsaade etmesi, bir taraftan hizmetin kutsiyetini, diğer taraftan da teklif vazifesinin mükemmel bir şekilde ifa edildiğini göstermektedir. Cercis Aleyhisselâm, bütün menfiliklere rağmen telâş etmemiş, perde arkasındaki neticeleri, rahmet ve inayetin tecellisini, kader ve kismetin adaletle hükmettiğini, kulların şefkatle terbiye edildiğini bilerek ve düşünerek hareket etmiştir.

CEVAT RIFAT ATILHAN: 1892 yılında İstanbul'da Vefa'da dünyaya geldi. 1967 yılında geçirdiği kalp krizi sonucunda vefat etti. Babası Hasan Rıza Paşa Şam mutasarrıfı olduğu için çocukluğunun ilk yılları Şam'da geçti. İlkokula İstanbul'da başladı. İlkokuldan sonra Kuleli Askeri Lisesine kaydoldu. Buradan mezun olduktan sonra ilk önce Balkan Savaşında görev aldı. Arnavutluk harekâtına katıldı. Edirne kuşatıldığında esir düştü ve iki sene Bulgar esareti yaşadı. Daha sonra Birinci Dünya Savaşında Filistin ve Sina Cephelerine gönderildi. Savaşın Osmanlı devleti aleyhine sonuçlanmasının ardından Konya'ya gelerek Milli Cephenin kuruluşuna katkı sağladı. Ardından 1919 yılında Zonguldak'a gelerek Kurtuluş Savaşına katıldı. Zonguldak ve civarında milis kuvvetleri topladı ve Fransızlara karşı mücadele etti. Kurtuluş Savaşının kazanılmasından sonra ordudan ayrılarak basın hayatına atıldı ve vefatına kadar devam etti.

Cevat Rifat Atılhan 1942 yılında darbe hazırlığında bulunmaktan, 1952 yılında da Ahmet Emin Yalman suikastinde sorumlu olduğu gerekçesiyle iki kez tutuklandı ve 11'er ay hapis yattı.

1964 yılında Somali'de toplanan İslâm Devletleri Kongresine davet edilerek Kongrenin İcra Komitesi başkanlığına seçildi.

CEVDET BEY: Bediüzzaman'ın dostu ve arkadaşı olan Van eski valisi Cevdet Bey (Paşa) yine uzun yıllar Van'da valilik yapan Tahir Paşa'nın oğludur.

Osmanlı-Rus savaşı devam ettiği sırada Van valisi olan Cevdet bey Van ve çevresinde Ruslara ve Ermenilere karşı vatan savunmasında bulunmuştur.

CEYLÂN: Ceylan Çalışkan 1929'da Emirdağ'da doğdu. Babası Üstadın "Çalışkanlar Hanedanı" olarak andığı Mehmet Çalışkan'dır. Üstat 1944 yılında Emirdağ'a geldiğinde bütün Çalışkan ailesi kendisine hizmete koştu. Ceylân Çalışkan çok küçük yaşlarda Üstada hem manevî bir evlât, hem de bir talebe oldu. Üstatla beraber 1948 yılında Afyon hapsine girdi. Üstat, Ceylân Çalışkan için övgülerle bahsetmektedir. Onun için, "Ceylân kabiliyetli bir genç. Dünya işini de yapar, ahiret işini de. Fakat onu dünyaya vermeyeceğim" diyen Bediüzzaman bir gün ona, "Ceylân, senin hayatın uhrevîdir. Eğer dünyevî olsa pek azdır!" demiştir. Ceylân Çalışkan 1963 yılında 34 yaşında İstanbul'da trafik kazası sonucu vefat etmiştir.

- D -

DAVUD (A.S.): Kur'ân-ı Kerîm'de adı geçen, İsrailoğullarına gönderilen ve kendisine kutsal kitapların ikincisi olan Zebur verilen peygamberdir. Zebur Hz. Davud'a (a.s.) İbrani diliyle, Ramazan ayında indirilmiştir. 150 sureden ibaret olup, içinde haram ve helâl gibi ahkâma dair meseleler yoktur. Daha çok tesbih, tehlil, zikir, nasihat ve öğütlerden ibarettir. Hz. Davud (a.s.) aynı zamanda İsrailoğullarının devlet başkanıydı. Kendi zamanında Kudüs'ü başşehir yapmış ve iktidarı merkezileştirmiştir. Hz. Davud (a.s.) nübüvvet ve saltanatı şahsında birleştiren ilk peygamber olmuştur. Hz. Davud (a.s.) zamanında İsrailoğullarının hükümranlığı Fırat Nehrinden Kızıldeniz kıyılarına

kadar yayılmıştır. Devleti yönetirken adaleti öncelikle kendisi icra etmiştir ve davalara bizzat bakarak neticelendirmiştir. Hz. Davud (a.s.) Hz. Süleyman'ın (a.s.) babasıdır. Hz. Davud'a (a.s.) mu'cize olarak eliyle demiri hamur gibi yumuşatıp şekillendirmek özelliği verilmiştir. Bununla birlikte Hz. Davud, (a.s.) kendisine ihsan edilen güzel ve etkili sesiyle de bilinmektedir. O, Zebur-ı Şerif'i okurken bütün mahlûkatın onunla birlikte Cenab-ı Hakkı tesbihe başlayacak derecede kendinden geçtiği rivayetler arasındadır. Hz. Davud'un (a.s.) m.ö.1010 tarihinde vefat ettiği nakledilir. Kendisinden sonra maddî ve manevî saltanatını, oğlu olan Hz. Süleyman (a.s.) devam ettirmiştir.

DECCAL: Hadis-i şeriflerde ahirzamanda meydana çıkıp insanlık âleminde fitne ve fesada sebep olacağı belirtilen din düşmanı şahıstır. Kıyametin büyük alâmetlerinden olan Deccal, kendisine tâbi olanlarla birlikte bütün semavî dinlere karşı mücadele ederek onları ortadan kaldırmaya çalışacaktır. Sahip olduğu tüm güç ve imkânlarla rağmen bu amacına ulaşamayacak olan Deccal ve onun yaymaya çalıştığı dinsizlik fikri, Hazret-i İsa tarafından öldürülecektir.

DOKTOR DUZİ (1820-1883)(REINHART PIETER ANNE DOZY): Ülkemizde Doktor Duzi olarak tanınan, Risale-i Nur'da, İslâmîyet ve Kur'ân aleyhindeki yazılarından dolayı ismi anılan, Hollandalı şarkiyatçı, Güney Fransa'dan Leiden'e göç eden, Protestan mezhebine mensup bir ailenin çocuğudur. İslâm tarihi ve Kur'ân-ı Kerîm hakkında yazmış bulunduğu kitaplarındaki hakaretlerinden ötürü, İslâm dünyasında haklı bir infiale ve öfkeye sebep olan ve Müslümanların nefretini celp eden kimliğiyle tanınmaktadır.

– E –

EBU BEKİR (R.A.): İlk Müslümanlardan olup, Hulefa-i Raşidîn'in birincisidir. Adı, Ebu Bekir Abdullah bin Ebî Kuhafe Osman b.amir el-Kureyşi et-Teymî'dir. Fil Vakasından üç yıl kadar sonra Mekke'de doğdu. Annesi Ümmül Hayr Selma bint Sahr, Mekke döneminde; babası Ebu Kuhafe, Mekke fethinden hemen sonra Müslüman olmuştur. Cahiliye döneminde Abdül-Kâbe olan adının Müslüman olduktan sonra Hz. Peygamber tarafından Abdullah olarak değiştirildiği rivayet edilir. Birçok lakabı vardır, ancak onun en meşhur lakabı Sıddık'tır. Bu lakap kendisine Miraç olayını hiç tereddüt etmeden kabul ettiği için bizzat Resul-i Ekrem tarafından verilmiş ve onunla şöhret bulmuştur. Mekke'de ilk dönemde onun vasıtasıyla birçok kimse Müslüman olmuştur. Ticaretle uğraşan Ebu Bekir Mekke döneminde Kureyşli müşriklerin işkencelerine maruz kalan birçok Müslümanı büyük bedeller ödeyerek hürriyetine kavuşturmuştur. Hicrette Hz. Peygambere arkadaşlık etmiş, birlikte Medine'ye hicret etmişlerdir. Hz. Peygamberin kumandanlığını yaptığı bütün savaşlara katılmış, Hudeybiye ve Veda Haccında bulunmuştur. Resulullahın vefatından sonra Müslümanlarca halifelğe seçilerek İslâm tarihinin ilk halifesi olmuştur. İki yıl kadar bu makamda Müslümanların başında kalmış ve Hicrî 13 yılında Medine'de vefat etmiştir. Hz. Ebu Bekir, Resul-i Ekrem'in yanına defnedilmiştir.

EBU CEHİL: "Cehalet babası" demek olan bu kelime, Hazret-i Resul-i Ekrem (a.s.m.) zamanında, mu'cizeleri ve çok delilleri ve Peygamber Aleyhissalâtu Vesselâmi gördüğü halde iman etmeyen din düşmanı puta tapan gururlu bir müşrikin lakabıdır. Bedir Gazasında öldürüldü.

EBU DAVUD: Büyük hadis âlimidir. Kütüb-u Sitte'den biri olan "Sünen"ın müellifidir. Hadisleri toplarken çok titiz davranmıştır. İlim öğrenmek amacıyla çok sayıda şehir ve memleketi dolaşarak muhtelif âlimlerin ilminden istifade etme yoluna gitmiştir. Bilgisini sağlamlaştırmak için bulunduğu şehirlerde uzun süre ikamet etmiştir. Ahmed bin Hanbel'in de ilim meclislerine katılarak ondan istifade etmiştir. Eleştirilen kişilerle ilgili olarak sağlam deliller istediği gibi, yanlısını gördüğü kişileri de yüzlerine karşı eleştirmekten çekinmemiştir. Hadis ilminde otorite olup, Risale-i Nur'da, "sadiq imam" olarak vasıflandırılmakta ve eserine aldığı bazı hadislerden nakiller yapılmaktadır. Künyesi Ebu Davud Süleyman bin el-Eş'as bin İshak es-Sicistanî el-Ezdi şeklindedir.

Ebu Davud, altı büyük hadis külliyyatından biri olan 'Sünen'ini vücuda getirirken titiz davrandı. Rivayet edilen hadislerden zayıf ve sağlam olanları ayırt etme konusunda büyük maharet ve ilim sahibi bir âlim olarak tanındı. Hadisleri rivayet edenleri tenkit ederken, kendileri hakkında yeterli bilgiye sahip bulunmadığı şahıslar hakkında görüş ve hüküm bildirmekten özellikle sakındı. Bazı raviler hakkında söylenen ve tahkike dayanmayan "güvenilir değil" tarzı ifade ve görüşlere itibar etmedi. Neden güvenilir olmadıkları hususunun açıklanmasını, şayet nakillerinde yalanlanmışlar ise bunun açık bir şekilde dile getirilmesini istedi. Aynı, zamanda yetersiz ve liyakati olmayan kişileri de yüzlerine karşı eleştirmekten çekinmedi. Bu şahıslar akrabaları arasında yer alsalar bile, tavrını ve doğruyu söyleme tarzını değiştirmede.

Ebu Davud, hadis ilminde ulaştığı birikimi sayesinde bir anda yüz bin hadis hakkında müzakerelere yapabilecek bir seviyeye ulaştı. Bu ilminin sayesinde ele alınan hadislerle ilgili olarak, sağlam veya zayıf yönlerini en ince teferruatına kadar ortaya koyacak bir duruma geldi. Son derece takva sahibi olması, rivayet edenler hakkındaki geniş bilgisi, ona olan güveni arttırdı. Ayrıca bunda çok güçlü bir hafızaya sahip olması da etkili oldu. Ebu Davud, ilim ile yoğrulan ve büyük hizmetlere vesile olan ömrünü 889 yılında tamamladı. Bu yılın 21 Şubat'ında Basra'da vefat etti.

EFLÂTUN (ÖL. M.Ö. 347): İslâm felsefesi üzerinde önemli etkileri olan İlk Çağ Yunan filozoflarından biridir. Kendisine omzunun veya alınının genişliğinden dolayı Platon denmiş ve tarih boyunca hep bu adla anılmıştır. Arapçada "p" sessizinin bulunmaması ve yan yana iki sessiz harfin telâffuzundaki güçlük sebebiyle adı, İslâmî literatürde Felâtun veya daha yaygın olan Eflâtun şeklini almıştır. Hocası Sokrat'ın demokrasi adına idam edilmesinin ızdırabını yaşıyan Eflâtun'un felsefesini, bu sebeple sosyal düzen ve insanın saadeti meseleleri teşkil eder. Eflâtun'un en önemli hocası Sokrat olmakla beraber, Kritilos, Timaios, Arkitas, şair Homeros ve Hesiodos gibi şahsiyetler onun fikir ve ilham kaynaklarından bazılarıdır. Tarihe "Akademi" olarak geçen okulun da kurucusu olan Eflâtun'un en ünlü talebesi Aristo'dur. Eflâtun m.ö. 347 yılında, seksen yaşlarında iken ölmüş ve Akademi'nin bahçesine defnedilmiştir. Eserleri: Devlet, Devlet Adamı ve Kanunlar.

ELMALILI HAMDİ (1878-1942): Elmalılı Muhammed Hamdi, "Hak Dini Kur'ân Dili" adlı tefsiriyle tanınan son devrin din âlimlerindedir. Antalya'nın Elmalı ilçesinde doğan M.Hamdi, hafızlığını burada tamamlayarak tahsiline devam etmek üzere İstanbul'a gitti. İstanbul'da Küçük Ayasofya Medresesine yerleşerek, Beyazıt Camii'ndeki derslerine devam ettiği Kayserili Mahmud Hamdi Efendiden icazet aldı. Bundan sonra hocası Büyük Hamdi, kendisi de Küçük Hamdi diye anılmaya başlandı ve yazılarında da bu imzayı kullandı. Soyadı kanunuyla birlikte Yazır soyadını aldıysa da doğum yerine nisbetle Elmalılı diye meşhur oldu. Mekteb-i Nüvvab'ı birincilikle bitiren M. Hamdi, bir taraftan da kendi gayretleriyle edebiyat, felsefe ve musiki öğrendi. Meşrutiyet idaresini savunan M.Hamdi, İttihat ve Terakki Cemiyetinin ilmiye şubesine üye oldu. Avrupalı tarzda bir meşrutiyet yerine şeriata uygun bir meşrutiyet modeli geliştirmek için çalışmalar yapan M. Hamdi, II.Meşrutiyetin ilk meclisine Antalya mebusu olarak girdi. Mekteb-i Nüvvab ve Mekteb-i Kudatta fıkıh, Medresetü'l-Mütehassısın'de usul-i fıkıh, Süleymaniye Medresesinde mantık, Mülkiye Mektebinde vakıf hukuku okutan M. Hamdi Yazır, 1918'de Darü'l-Hikmeti'l-İslâmiye azalığına, bir müddet sonra da bu kurumun reisliğine tayin edildi. Evkaf nazırı olarak da görev yapan Hamdi Yazır 1919'da Ayan Hey'eti üyeliğine tayin edildi. İlimi rütbesi de Süleymaniye Medresesi Müderrisliğine yükseltildi. Cumhuriyetin ilanıyla memurluk yaptığı kurumlar lağvedilince açıkta kalan Hamdi Yazır'a, milli mücadele sırasında İstanbul hükümetlerinde görev yaptığı gerekçesiyle İstiklal Mahkemesince gıyabında idama mahkum edildi ve daha sonra serbest bırakıldı. TBMM'de Türkçe tefsir hazırlanması kararı alınınca, bu, Hamdi Yazır'a teklif edildi. Teklifi kabul eden H. Yazır "Hak Dini Kur'ân Dili" adını verdiği tefsiri vefatından önce tamamlamaya muvaffak oldu. 27 Mayıs 1942'de vefat eden M. Hamdi Yazır Sahra-yı Cedid Mezarlığına defnedildi.

EMİN (ÇAYCI EMİN): Aslen Vanlı olan Çaycı Emin'in ismi Yemen Beydir; fakat Bediüzzaman Hazretleri bu ismi Emin Bey olarak değiştirmiştir. Soyadı kanunundan sonra Çayırılı soyadını almıştır. Çaycı Emin olarak bilinmesi ise çay ocağı işletmesinden dolayıdır.

Kendisi 1925'den sonra Şeyh Said İsyanı bahane edilerek batıya sürülen doğudaki aşiret beylerinden bir tanesidir. Kastamonu'ya sürgün edildikten sonra Nasrullah Camiinin sadırvanında bir çay ocağı işletmeye başladı. 1936 yılında çay ocağını işletmeye devam ettiği günlerde, yeni sürgün edilmiş olan ve sadırvana su almaya gelen Bediüzzaman Hazretleriyle görüştü. İlk görüşmesinde Bediüzzaman'ın, "Beni takip ediyorlar, bana yaklaşma, sana zararım dokunur" ikazıyla fazla konuşmayan Emin Bey daha sonra Bediüzzaman'ın Çarşı Polis Karakolunda kaldığını öğrendi ve çeşitli vesilelerle görüşmeye muvaffak oldu. Emin Bey Kastamonu'da kaldığı müddetçe uzun süre Bediüzzaman Hazretlerine hizmet etmiştir. 1943 senesinde Bediüzzaman ve diğer Nur Talebeleriyle beraber sevk edildikleri Denizli Mahkemesinde yargılandı ve 9 ay hapis yattı. 1967 senesinde Van'da geçirdiği bir trafik kazası sırasında yanarak şehit oldu.

ENVER PAŞA (1881-1922): İttihat ve Terakki'nin en aktif üç paşasından biri olan ve Almanların yanında savaşa girilmesinin tek sorumlusu olarak gösterilen Enver Paşanın asıl adı İsmail Enver'dir. 1881 yılında İstanbul'da doğdu. Daha üç yaşında iken aşırı isteği üzerine iptidai mektebine yazıldı. Babasının Manastır'a tayininin çıkması üzerine burada okumaya devam edip askeri rüştiye (ortaokul) ve askeri idadiyi (lise) bitirerek Harp Okuluna girdi. Bundan sonra da Erkan-ı Harp Okuluna girdi. Bu okuldan yüzbaşı rütbesiyle mezun oldu ve Manastır'daki 13. Seyyar Topçu Alayına tayin edildi.(1903) 7 Mart 1905'te kolağası oldu. Bu görevi sırasında Rum ve Arnavut çetelerine karşı girişilen harekatta gösterdiği başarıdan dolayı altın liyakat madalyası ile ödüllendirildi. 13 Eylül 1906'da binbaşılığa yükseltildi. İttihat ve Terakki Cemiyetinin en aktif üyelerinden biri olan Enver Paşa, birçok görevlerde bulunduktan sonra 5 Mart 1909 tarihinde Berlin askeri ataşeliğine atandı. Yaklaşık iki yıl bu görevi sürdürdü. İtalya'nın Trablusgarb'a saldırması ve savaşın başlamasından sonra, İtalyanlara karşı gerilla savaş taktiği uygulamak üzere 22 Ekim 1911'de Bingazi'ye hareket etti. 24 Ocak 1912'de Bingazi Mıntıkası Kumandanlığına atandı. Buna ek olarak buranın mutasarrıflığına da getirildi. İtalyanlara karşı başarılı mücadeleler verdiyse de Balkan Harbinin çıkması üzerine İstanbul'a geri döndü ve akabinde, Onuncu Erkan-ı Harbiye Reisliğine atandı.(1 Ocak 1913) Daha sonra da miralay (15 Aralık 1913) ve mirliva oldu. (3 Ocak 1914) Aynı yıl Harbiye Nazırlığına getirildi. Birinci Dünya Savaşının başlamasıyla beraber, askeri hareketin yönetimini de üstlendi. Ordunun başında Ruslara karşı giriştiği Sarıkamış Harekatiyle 90.000 mevcutlu ordunun büyük bir bölümünün, ağır kış şartlarında Allahuekber Dağlarında donarak ölmeleri üzerine geri çekilmek zorunda kalındığı gibi Enver Paşa da cepheden İstanbul'a döndü. Savaşın kaybedilmesi ve Talat Paşa Kabinesinin istifası ile Enver Paşanın da bakanlığı sona erdi (14 Ekim 1918). Kısa bir süre sonra İttihat ve Terakkinin ileri gelenleriyle beraber Almanya'ya kaçtı. 1 Ocak 1919 tarihli irade ile ordudan atıldı. Berlin'e varduktan sonra, İttihat ve Terakkinin yeniden toparlanma faaliyetlerinde rol oynadı. Almanya'da bulunduğu sıralarda birkaç kez değişik isimlerle Rusya'ya gidip geldi. Bu yolculuklarından birinde Litvanya'da tutuklandı ve iki ay hapis yattı. (15 Ekim 1919) 1-8 Eylül 1920 tarihlerinde Bakü'de gerçekleştirilen Doğu Halkları Kongresine Libya, Tunus, Cezayir ve Fas'ı temsilen katıldı. Şubat 1922'de Ruslara karşı savaşan Basmacılar'ı teşkilatlandırmak amacıyla Duşanbe'ye gitti. Son olarak Belcuvan bölgesindeki Abıdarya köyünde karargah kurdu (4 Ağustos 1922). Burada Kurban Bayramını kutladıkları sırada Rusların saldırısı sonucu meydana gelen çarpışmada ön saflarda savaşırken şehit düştü.

ESREF EDİP (FERGAN): II. Meşrutiyet ve Cumhuriyet döneminin tanınmış dergilerinden Sebilürreşad'ı yayımlayan gazeteci-yazar. Türkistan muhacirelerinden bir ailenin çocuğu olarak Serez'de dünyaya geldi. Sibyan mektebini ve rüştiyeyi Serez'de okudu. Bu arada hafızlığını tamamladı. Daha sonra İstanbul'a gelerek hukuk mektebine kaydoldu. Aynı zamanda Çemberlitaş'taki

Atik Ali Paşa Camiinde medrese derslerine devam etti. Dönemin meşhur vaizlerinin vaazlarıyla hukuk mektebindeki hocalarının ders takrirlerinden derlediği risaleleri bastırmak suretiyle yayın hayatına girdi. Hukuk mektebine devam ederken Mehmet Akif, Musa Kâzım gibi isimlerin desteğiyle “Sırat-ı Mustakim” adlı dergiyi çıkardı. 1912’den sonra derginin adı “Sebilürreşad” olarak değişti. Bu arada hukuk mektebini bitirdi. Eşref Edip, İstanbul’un işgali üzerine Anadolu’ya geçerek milli mücadeleyi destekledi. Milli mücadelenin kazanılmasından sonra tekrar İstanbul’a dönerek yayın faaliyetine burada devam etti. Sebilürreşad’ın yayınına 1966’ya kadar 362 sayı devam ettiren Eşref Edip, bundan sonra Tevhid-i Efkâr, Yeni Asya, Yeni İstiklâl, Bugün, Sabah, İttihad gibi dergi ve gazetelerde yazılar yazdı. 1971’de vefat eden Eşref Edip, Edirnekapı Şehitliğine defnedildi.

- F -

FATİH SULTAN MEHMET: Yedinci Osmanlı padişahıdır. II. Murat’ın oğludur. Devrin meşhur âlimleri Molla Güranî ve Molla Hüsrev’den dersler aldı. Bursa’da sıkı bir eğitim gördü. İslâm ilimlerinin yanı sıra Rumca ve Latince’yi de öğrendi. Babası II. Murat’ın vefatı üzerine 1451’de 19 yaşında iken tahta çıktı. 29 Mayıs 1453 tarihinde İstanbul’u fethederek Fatih ünvanını aldı. Fatih Sultan Mehmet, güçlü bir asker ve devlet adamı olmasının yanında, felsefe, güzel sanatlar, tarih, edebiyat, matematik ve astronomiye önem vermesiyle de tanınır. Avni mahlasıyla yazdığı şiirlerini bir divanda toplamıştır. Çok sayıda cami, medrese, saray, hastahane ve imaret yaptırmış, İstanbul’u bir Osmanlı şehri haline getirmiştir. Fatih Sultan Mehmet döneminde Osmanlı Devleti güçlü bir imparatorluk haline gelmiştir. Fatih, 1481 baharında doğuya yapacağı bir sefer hazırlığı içerisindeyken rahatsızlanarak vefat etmiş ve Fatih Külliyesindeki türbesine defnedildi.

FEVZİ ÇAKMAK: (1876-1950) Asıl adı Mustafa olan Fevzi Paşa, müşir Fevzi, Mareşal Fevzi Çakmak olarak bilinir. Tasavvufla ilgilenmesini sağlayan dedesi tarafından kendisine Fevzi lakabı verilen Fevzi Çakmak, Harbiyedeki üstün zekasıyla hocalarının dikkatini çekti ve bu şekilde erkan-ı harp sınıfına alındı. 1898’de kurmay yüzbaşı, 1901’de kolağası, 1902’de binbaşı, 1907’de 37 yaşında miralay oldu. Balkan savaşları sırasında çeşitli görevlerde bulunan Fevzi Çakmak, savaştan sonra 1913’te Ankara’da bulunan Beşinci Kolordu Kumandanlığına tayin edildi. 1915’te mirliva rütbesine terfi ederek kolordusuyla birlikte Çanakkale savaşlarına katıldı. Çanakkale savaşlarından sonra doğu cephesinde Kafkas Kolordusu Kumandanlığı ve İkinci Kolordu Kumandanlığı yapan Fevzi Çakmak, Halep’teki Yedinci Ordu Kumandanlığı sırasında, Filistin ve Şeria’da İngilizlere karşı giriştiği savaşlardaki başarılarından dolayı ferik rütbesine yükseltildi. Mondros Mütarekesinden sonra 1918’de Erkan-ı Harbiye-i Umumiye reisliğine getirilen Fevzi Çakmak, Anadolu’daki millî mücadele hareketine destek verdi. Erkân-ı Harbiye-i Umumiye reisliği görevinden azledildikten sonra çeşitli görevlerde bulundu ve İstanbul’un da işgal edilmesi üzerine 1920’de Ankara’ya geçti. Fevzi Çakmak Kozan milletvekili olarak katıldığı TBMM tarafından kurulan icra vekilleri hey’etine müdafai-i milliye vekili (milli savunma bakanı) seçildi. Bu görevi esnasında düzenli ordunun kurulmasında büyük hizmetleri oldu. Millî mücadelenin kazanılmasında önemli rol oynayan Fevzi Paşaya TBMM tarafından 1922’de mareşallik rütbesi verildi. Atatürk’le uyumlu bir şekilde çalışan Fevzi Çakmak, Atatürk’ün ölümünden sonra İsmet İnönü’nün cumhurbaşkanı seçilmesinde büyük rol oynadı. 1946’da Demokrat Partisi milletvekili olarak meclise giren Fevzi Çakmak 10 Nisan 1950’de öldü ve Eyüp Sultan Mezarlığına defnedildi.

FİRAVUN: Eski Mısır’da krallara verilen ünvanıdır. Fakat bu unvan İslâmî kaynaklarda Hz. Mûsa ile mücadele eden Mısır kralı için kullanılmaktadır.

Eski Mısır’da mülkü ve yönetimi elinde bulunduran fravunlar aynı zamanda ilâhların yeryüzündeki temsilcileri sayılıyor ve ibadetler onlar adına yapılıyordu. Hazret-i Mûsa ile mücadele eden Firavun da aynı şekilde ilâhlık iddia eden, zalim, kibirli, ve inatçı bir kişiydi. Kendi halkını eziyor özellikle İsrailoğullarına büyük zulümler yapıyordu. Cenab-ı Hak ilâhlık davasından ve yaptığı

zulümlerden vazgeçmesi ve İsrailoğullarını serbest bırakması için ona Hz. Mûsa'yı ve kardeşi Hz. Harun'u gönderdi. Kendisinden istenilenleri kabul etmeyen Firavun, kendi zulmünden kurtulmak için Mısır'dan çıkan Hz. Mûsa ve İsrailoğullarını kovalarken ordusu ve taraftarlarıyla birlikte Kızıldeniz'de boğuldu.

- G -

GANDHİ: (1869. 1948) 1869'da doğan Mahatma Gandhi Londra'da hukuk okuduktan sonra Bombay ve Rackot'ta avukatlık yaptı. 1893-1914 arasında belirli aralıklarla kaldığı Güney Afrika'da ırk ayrımına hedef olan Hint topluluğunu savundu. 1913'te Güney Afrika yönetiminin başı Smuts ile adeletsizliklere son veren Smuts-Gandhi Antlaşmasını imzaladı. 1906'da şiddetle başvurmaksızın gerçeğe hizmet etmeyi amaçlayan eylemini düzenledi. Gandhi, Hindistan'daki 1917'de gerçekleştiği ilk eylemiyle siyasal bir kişilik olarak tanınmasını sağladı. Hindistan'ı sıkıyönetim boyunduruğuna alan yasaklara karşı başlattığı şiddetsiz eylemleriyle ulusçu hareketin en önemli lideri oldu. 1920'de Milliyetçi Partinin başınageçen Gandhi, 1922'de altı yıl hapis cezasına çarptırıldı ve 1924'te serbest bırakıldı. Bundan sonraki hayatını tüm gücüyle halkı eğitmeye adan Gandhi, 1932'de tekrar tutuklandı. Ölüm oruçlarıyla hem Kalküta'da, hem de Delhi'de Müslümanlarla Hindu'lar arasındaki dinî çatışmalara son vermeyi başaran Gandhi, 1948'de fanatik bir Hindu tarafından öldürüldü.

GAVS-I AZAM (K.S.): Bakınız ABDÜLKADİR-İ GEYLÂNÎ.

GAZALÎ: Bakınız İMAM-I GAZALÎ

- H -

HACCAC-I ZALİM (661-714): Haccac, 661 yılında Taif'de doğdu. Hem anne hem baba tarafından Sakif kabilesinin Ahlaf koluna mensuptur. Muaviye'nin halifeliği sırasında doğduğu için Emeviler döneminde yetişti. Kabilesi ile Emeviler arasında mevcut olan sıkı bağıllık ve ilişkiler bu dönemde de devam etti. Haccac'ın kabilesi, çok kısa süren II. Muaviye'nin halifeliğinden sonra Mervan bin Hakem'in seçiminde etkili oldu.

Haccac, halifeliğini ilân ettikten sonra Hicaz bölgesinde bunu devam ettiren Abdullah bin Zübeyr'in üzerine gönderilen iki bin kişilik ordunun başına kumandan olarak tayin edildi. Karargâhını Taif'te kurdu ve ilk etapta Mekke'ye giden yolları keserek şehri dolaylı yoldan abluka altına aldı. Şehre gıda sevkiyatının yapılmasını önledi. Bir süre sonra beklediği beş bin kişilik destek ordusunun gelmesinden sonra Mekke'yi kuşattı. Kuşatma altı aydan fazla sürdü. Kuşatma devam ederken Abdullah İbn Zübeyr bir huruç hareketi neticesinde şehit oldu. Bu olay neticesinde dokuz yıldır sürdürmüş olduğu halifeliği de son bulmuş, diğer taraftan Emeviler, Hicaz bölgesinde de hakimiyetlerini sağlamış oldular. Akabinde Haccac Hicaz, Yemen ve Yemame'ye vali olarak atandı.

Haccac, burada üç yıl valilik yaptıktan sonra Irak'a tayin edildi. Daha önce bu bölgede Hazret-i Ali taraftarları ve Hariciler sık sık Emeviler'e karşı isyan ediyorlardı. Emeviler bu isyanlardan ötürü büyük sıkıntılar çekmekte olup, orduları da mağlup olmaktaydı. Haccac, çok sert tedbirlere başvurarak kontrolü sağlamaya çalıştı. Muhaliflere destek çıkan Hicaz valisi Ömer bin Abdülaziz'in görevden alınmasını sağladı. Daha sonra yetkileri ve valilik yaptığı alan genişletildi. Yirmi yıl boyunca Irak ve doğu illerinin valiliğini yaptı.

Haccac, ömrü boyunca Emevî saltanatı için çalıştı. Bütün gücünü devletin düzeni için harcadı. Aynı zamanda kendisi de Emeviler'in "Mervanî" kolunun büyük desteğini gördü ve onlar tarafından kollandı. Gerek Ehl-i Beyt ile mücadelelerinde, gerekse iç isyanlarda hep Emeviler'e sadık kaldı. Hattâ hiçbir zaman onların sözünden dışarı çıkmadığından ve onlara aşırı bağıllığından dolayı,

köpek yavrusu anlamına gelen “Küleyb” lakabıyla anıldı (İrfan Aycan; “Haccac b. Yûsuf es-Sekafi”, TDVİA., 14. C., s. 427). Aralarında Enes bin Malik'in de bulunduğu çok sayıda kişiye zulmetti. Çok sayıda kişiyi katletti. Zor kullanarak kendisine biatı sağladığı gibi, bundan vazgeçenlere de dinden çıkmış gibi muamelede bulundu.

Emevîler'in büyük hatalarından birisi Müslüman oldukları halde Araplarla diğer milletler arasında ayırım gözetmeleridir. Müslüman oldukları halde Arap olmayan ve diğer milletlere mensup bulunanlar “Mevali” olarak adlandırıldı. İşte Haccac, Müslüman oldukları halde, Araplardan alınmayan cizye ve haracı bunlardan aldı. Bu durum Müslümanlar arasında büyük hoşnutsuzluklara sebebiyet verdi.

Peygamber Efendimiz (a.s.m.) bir hadis-i şerifinde; “Sakif kabilesinden biri dava-yı nübüvvet edecek ve biri hunhar zalim zuhur edecek” (Mektubat, s. 106.) şeklinde gaybî bir işaretle bulundu. Bediüzzaman Hazretleri, hadiste geçen, “hunhar zalim” tabiri ile Haccac'ın kastedildiğini belirtmektedir. Çok sayıda mü'minin kanını akıtan Haccac Sakif kabilesine mensuptu. Nitekim büyük bir İslâm kahramanı olan Abdullah ibn Zübeyr'in şehit edilmesinden sonra Haccac'ın yanına giden Esmâ bint Ebubekir; “Resul-i Ekrem Sakif'ten bir yalancının, bir de bozguncunun çıkacağını haber vermişti; gördük ki, yalancı Muhtar es-Sekafi imiş, bozguncu da sensin” dedi.

Haccac, yönetimi sırasında çok sert tedbirlere başvurup insanları öldürürken, âlimlere karşı da aynı tavrı takındı. Nitekim meşhur hadis ve tefsir âlimi olan Said bin Cübeyr'i bile öldürmekten çekinmedi. Ömrünün sonuna doğru büyük ruhî bunalım yaşayan Haccac, ölümünü isteyecek kadar büyük sıkıntılarının içine düştü. Dayanılması güç hastalığa duçar oldu. Özellikle şiddetli mide ağrılarına çektii. Bu elem ve ızdıraplar içinde öldü (714). Ölümünü haber alan İslâm âlimleri kendisi için rahmet dileğinde bulunmadılar. Ölümüne sevinenler olduğu gibi, hal ve hareketlerinin kendisinden sonrakiler tarafından devam ettirilmemesi ve son bulması için dua ettiler. Mezarının tahrip edilmesinden çekinildiği için, ulaşılması güç ve sarp bir yere gömüldü.

Haccac'ın küçük yaşta Kur'ân-ı Kerim'i ezberlediği ve kardeşi ile birlikte Taif'te buldukları tarihlerde çocuklara Kur'ân-ı Kerim'i öğrettikleri rivayet edilmektedir. Zalim, cebbar, kan dökücü sıfatlarla anılan Haccac'ın Kur'ân-ı Kerim'in hareketlenmesi ve noktalanması faaliyetleriyle de ilgilendiği nakledilmektedir. Önemli vasıflarından bir tanesi de iyi bir hatip olmasıdır. Irak'a vali tayin edildikten sonra okuduğu hutbe Arap edebiyatının örnek metinleri arasında sayılmaktadır. Ancak, müspet faaliyetleri kötü şöhretinin çok çok gerisinde kalmış, inancını hal ve hareketine yansıtmadığından ötürü ümmetin nazarında itibar görmemiştir.

HACI ALİ KILINCALP: Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerine, Camiü'l-Ezher Üniversitesi Türk talebeleri namına mektup yazan kişidir.

Kılincalp 1922'de Emirdağ'da dünyaya geldi. İlk tahsilini Emirdağ'da yaptı. 1946 yılında Bediüzzaman Hazretleriyle görüştü. 1950'da tahsil için Mısır'a gitti. 1959 yılında el-Ezher üniversitesindeki tahsilini tamamladı ve Emirdağ'a döndü. Emirdağ'a döndükten sonra vaizlik vesikası alan Kılincalp bu tarihten sonra ticaretle uğraşmaya fahrî vaizlik yapmaya başladı.

HACI İBRAHİM (1861-1945): Hacı İbrahim Refet Beyin kayınpederidir. Seydişehir'de doğmuş ve Isparta'da vefat etmiştir.

HAFIZ ALİ: 1898'de İslâmköy'de dünyaya geldi 17 Mart 1944'de Denizli'de vefat etti. Tam ismi Hafız Ali Ergün'dür. Hafız Ali hayatını vakfettiği Risale-i Nur'ları el yazısıyla yazarak çoğaltan ve bu konuda büyük gayretler gösteren kahramanlardan biridir. Bediüzzaman Hazretleri Nurların en çok yazılıp çoğaltıldığı yerlerden bir tanesi olan İslâmköy'ü Nur Fabrikası olarak vasıflandırmış, Hafız Ali'nin de ihlâs ve hizmetlerinden dolayı o fabrikanın sahibi olduğunu belirtmiştir.

Bediüzzaman Hazretlerinin “Benim bedelime şehit oldu” dediği Hafız Ali'nin vafatı ise şu şekildedir. 1943'de Bediüzzaman Hazretlerinin bulunduğu Denizli Hapsine sevk edilen talebeler arasında Hafız Ali de vardır. Bediüzzaman Hazretleri hapiste gizli düşmanları tarafından zehirlendiği sırada Hafız Ali de aniden rahatsızlanıp hastahaneye kaldırılır ve orada vafat eder.

Bunun üzerine Bediüzzaman Hazretleri “Hafız Ali benim bedelime berzah âlemine seyahat eyledi” demiştir.

Risale-i Nur'da birçok yerde ismi geçen Hafız Ali'nin Emirdağ, Kastamonu ve Barla Lâhikalarında pekçok mektubu bulunmaktadır

HAFIZ HALİD: 1891'de Barla'da doğdu. Risale-i Nur'un ilk talebelerindendir. 1946 senesinde İstanbul'da vefat etti. Karacaahmet Mezarlığında medfundur.

HAFIZ MUSTAFA: Asıl adı Hacı Hafız Mustafa Üstün'dür. “Hacı Aziz, Hafız Mustafa, Şeyh Mustafa, Aziz'in Mustafa” olarak da bahsedilmektedir. 1890 yılında Eğirdir'de dünyaya geldi ve yine aynı yerde 1959 yılında vefat etti. Hafız Mustafa altı yaşında hafız oldu. İstiklâl Harbinde vatan savunmasına katıldı. Gazi olan Hafız Mustafa savaştan sonra kendisine bağlanmak istenen gazi maşasını almayı kabul etmedi.

Risale-i Nur'da bir çok yerde kendisinden ve hizmetlerinden bahsedilir. Hafız Mustafa vefat ettiği Bediüzzaman Hazretleri onun 20 sene boyunca ikinci bir Hafız Ali olarak vazifesini tam yaptığını, âlem-i nura ve berzaha, Hafız Ali ve Hasan Feyzi gibi kardeşlerinin yanına gittiğini belirtir.

HAFIZ OSMAN: Osmanlının meşhur hattatlarından. 1642'de İstanbul'da doğdu, 3 Aralık 1698 tarihinde vefat etti. Kabri Sümbül Efendi Dergâhı haziresindedir

Haseki Sultan Camii müezzinlik yapan Ali Efendi'nin oğlu Hafız Osman küçük yaşta hafız oldu. Tahsil ve terbiye gördüğü yıllarda hat sanatına ilgi duydu ve On sekiz yaşında icazet aldı. Sultan II. Mustafa'ya ve Şehzadeliği sırasında da III. Ahmet'e hat hocalığı yaptı. Hafız Osman kendine has tarzını 1679'dan itibaren bulmuştur. En beğenilen dönemi ise 1679-1689 yılları arasındaki on yıldır. Hafız Osman kırk yıl süren sanat hayatında devamlı eser vermiş ve Arap yazısına estetik bakımdan en olgun biçimini kazandırmıştır. Kendisinden sonra yetişen hattatların hepsi Hafız Osman'ı takip etmişlerdir.

HASAN FEHMİ BEY (1866-1909): II. Meşrutiyet'in ilânında sonra İstanbul'da yayınlanan Serbestî gazetesinde başyazarlık yapan Hasan Fehmi Bey, Meclis-i Mebusan'da çoğunluğu elinde tutan İttihat ve Terakki'nin baskıcı uygulamalarına karşı çıktı. Serbestî'de İttihatçılara karşı sert makaleler kaleme aldı. Galata Köprüsünden İttihatçı militanlar tarafından öldürüldü.

HASAN FEYZİ: Tam adı Hasan Feyzi Yüreğil'dir. Şair, edip, mutasavvıf ve muallim bir zat olan Hasan Feyzi 1895 yılında Denizli'de doğdu 13 Kasım 1946 yılında vefat etti.

Melâmi tarikati şeyhlerinden olan Hasan Feyzi Yüreğil aynı zamanda Denizli'nin Çivril kazasının Güveçli köyünde muallim olarak imana ve Kur'ân'a hizmet eden bir hakikat adamı idi. Bediüzzaman Hazretleriyle 1943 yılında Denizli'de tanışmıştır. Tanıştıktan sonra vefatına kadar yaklaşık 2,5 yıla yakın bir süre Risale-i Nur hizmetinde bulunmuştur. Bediüzzaman Hazretlerinin “Benim bedelime şehit oldu” dediği talebelerinden biridir. Evet, “Bab-ı feyzinden irak olmayı asla çekemem/ Dahi nezrim bu ki canım sana kurban olacak,” diyen Hasan Feyzi, Üstadının bedeline şehit olmayı istemiş ve olmuştur. Bediüzzaman Hazretleri bir mektubunda Hasan Feyzi'nin kısa süreli, fakat değerli hizmetinden ve kendi bedeline şehit oluşundan şu şekilde bahseder:

“Merhum Hasan Feyzi kardeşimiz, aynen şehit merhum Hafız Ali misillü, bir mektubunda dediği gibi 'Dahi nezrim bu ki, canım sana kurban olacak!' dediğini tasdiklen Üstad'ına bedel, şehit kardeşi büyük Hafız Ali'nin yanına gitmiş. Bu zat-ı zülcenaheyn, ehl-i kalp ve gayet yüksek bir

ehl-i ilim ve hakikat, otuz sene muallimlik perdesi altında imana hizmet etmiş ve on seneden beri Risale-i Nur'u elde edip, gizli perde altında çalışmış. Sonra da iki sene zarfında doğrudan doğruya Risale-i Nur'un yüksek hikmetlerini ve kemâlatını çekinmeyerek ruh-u canıyla herkese ilân etmiştir."

HASANÜ'L-BENNA (1906-1949): İhvan-ı Müslimin hareketinin kurucusudur. Mısır'da doğup büyümüş, burada hizmet etmiş ve burada ölmüştür. Hizmetinde tebliğ metodunu esas almış ve çevresinde bulunanlara her fırsatta fikirlerini anlatmaya çalışmıştır. İslâmiyetin tüm yönleriyle hakim olması için yönetimi ele geçirmeyi hedefleyerek faaliyette bulunmuştur. Mısır başta olmak üzere, birçok yerde etkili olmuş, fikirleri değişik bölgelerde taraftar bulmuştur. Hedefine ulaşmak için, sınırlı da olsa kuvvet kullanmayı kabul etmesi, hükümetin sert tedbirleriyle karşılaşmış, hareketin birçok etkili ismi ortadan kaldırılmıştır. Risale-i Nur'da, Pakistan'dan gönderilen bir mektup vesilesiyle ismi zikredilmektedir. Künyesi Hasan Ahmed Abdurrahman El-Benna şeklindedir.

HIFZI: İsmi Risale-i Nur'un çeşitli yerlerinde Berber Hıfzı, Hıfzı Efendi, Hıfzı Bayram şeklinde geçmektedir. Safranbolu'da berber dükkânı işleten Hıfzı Afyon Hapishanesinde kalan Nur Talebeleri arasındaydı. Risale-i Nur'a sadece kendisi değil, eşi ve çocuklarıyla birlikte hizmet etti. Bediüzzaman Hazretleri Risale-i Nur'un çeşitli yerlerinde Hıfzı ve ailesi hakkında övgü dolu ifadeler kullanmıştır. Hıfzı Bayram, yine Bediüzzaman Hazretlerinin hizmetkârlarından olan Hüsnü Bayramoğlu'nun da babasıdır.

HİLMİ: 1891 senesinde Kastamonu'ya bağlı Tepelice köyünde dünyaya geldi 27 Ocak 1960'ta vefat etti. Nur Risalelerinde kendisinden Hilmi Sema Erkal, Küçük Şeyh, Kastamonulu Küçük Şeyhlerin Hilmi, gibi isimlerle de bahsedilmektedir.

Bediüzzaman Hazretlerinin Kastamonu'da kaldığı 1936-1941 yılları arasında onun hizmetinde bulundu. O yıllarda, bahar ve yaz mevsimlerinde Bediüzzaman Hazretleri Karadağ'a ve Hacı İbrahim Dağlarına çıkarken Hilmi Bey de yanlarında bulunur, talebelik ve hizmet ederdi.

1943 yılında sevk edildikleri Denizli Hapsinde de yine Bediüzzaman Hazretleriyle beraber kalmış ve ona hizmet etmiştir. Hilmi Bey Bediüzzaman Hazretlerinin ifadesiyle hanımı ve evlâdiyla sekiz sene Risale-i Nur'un hizmetinde bulunmuş ve birçok insanın Risale-i Nur'u tanımasına vesile olmuştur.

HÜD (A.S.): Kur'ân-ı Kerim'de Âd Kavmine gönderildiği bildirilen bir peygamberdir. Âd Kavmi Hz. Nuh'un torunlarından Âd'a dayanır. Âd ve çocukları Yemen ve Hadramud civarında Ahkaf denilen yere yerleşmiş ve zamanla çoğalarak dedeleri Âd'a nispetle Âd Kavmi olarak anılmıştır. Zamanla Âd Kavmi tevhid inancından uzaklaşarak putlara tapmaya başlamışlardır. Hz. Hud ise bu kavmi irşad için peygamber olarak görevlendirilmiş ve ne kadar onları hak dine davet etmişse de bir sonuç alamamıştır. Cenab-ı Allah bu azgın kavmi kuvvetli bir kum fırtınası sonucunda helak etmiştir. Hz. Hud kavminin helak edilmesinden sonra gittiği yer konusunda çeşitli rivayetler bulunmaktadır. 150 sene yaşayan Hz. Hud'un Yemen'den ayrıldıktan sonra kendine inananlarla beraber Mekke'ye gittiği ve hayatının sonuna kadar orada yaşadığı rivayet edilmektedir.

HULÛSÎ BEY: Asıl adı Hulûsî Yahyagil'dir. 1896 yılında Elazığ Harput'ta doğdu; 26 Temmuz 1986 yılında Elazığ'da vefat etti. İlk eğitimini hususî olarak Elazığ Camii İmamı Sarı Hafız'dan aldı.

Hulûsî Beyin Babası Yahyazâdelerden Mehmet Efendi, alaylı bir zabıt idi. Kendisi ise askerî eğitimine Elazığ ve Erzincan'da başladı, Kuleli Askeri Okulunda devam etti. Ardından Harbiye Mektebine geçti. Burada okurken Birinci Dünya Savaşı çıkınca, kısa bir talim ve terbiyeden sonra, 1915'de Çanakkale'deki 3. Kolorduya göreve gönderildi. Hulûsî Bey yarım kalan eğitimini tamamlamak üzere 1925 yılında Harbiye Mektebine tekrar dönmüş ve buradan mezun olmuştur.

Bediüzzaman Hazretleriyle tanışması ise 1929 yılının bir bahar ayındadır. Bediüzzaman Hazretlerini ilk duyduğunda şeyh zanneden Hulûsi Bey ona intisap etmek niyetiyle birkaç arkadaşıyla beraber ziyaretine gitti. Bediüzzaman Hazretlerinin "Uzaklığın alâmeti olan mektuplaşmak âdetim değildir. Fakat sen yaz" demesi üzerine kendisine mektuplar yazmaya başladı. Bu mektupların çoğu Mektubat isimli eserde yer almaktadır.

Hulûsi Bey 1944 yılında albaylığa terfi etti ve 1950'de Denizli Askerlik Şubesinde albay rütbesiyle emekli oldu.

Hulûsi Bey, 1929'daki görüşmenin üstünden yaklaşık yirmi yıl geçtikten sonra, 1950'de Bediüzzaman Hazretlerini Emirdağ'da ziyaret etti. Bu görüşmeleri yirmi dakika sürdü. Bediüzzaman Hazretleriyle en son görüşmesi ise 1957'de, yine Emirdağ'da olmuştur.

Hizmetle dolu bir ömür geçiren Hulûsi Bey bir ders sonrası rahatsızlanarak vefat etti. Kabri Harput'taki aile mezarlığındadır. Bediüzzaman Hazretleri Risale-i Nur'un birinci talebesi olan Hulûsi Bey hakkında, "Nurun eskiden beri hiç sarsılmayan muhlis bir kahramanı, elbette dünyanın geçici, kıymetsiz, fâni vaziyetleri karşısında telâş etmez, mağlûp olmaz inşaallah" buyurmaktadır.

HÜSREV ALTINBAŞAK: 1899'de Isparta'da doğdu. 1977'de İstanbul'da vefat etti. Bediüzzaman'la birlikte, Eskişehir, Denizli ve Afyon hapislerinde beraber bulundu. Isparta kahramanlarından, Risale-i Nur'un hizmetkârlarından idi. En müşkül ve karanlık günlerde Nur Risalelerine hizmet etmişti. Yüzlerce Risaleyi bir matbaa gibi çoğaltmıştı. Güzel bir hatta sahipti. Tevafuklu Kur'ân-ı Kerim'i ilk defa yazanlardandır.

- i -

İBNİ SİNA: Ebu Ali el Hüseyin bin Abdullah (980-1037). Garp Orta Çağında Avicenna diye tanınan İbni Sina, ilk tahsilini Buhara'da gördü ve on yaşında iken Kur'ân'ı ezberledi. Değişik hocalardan hesap, fıkıh ve kelâm tahsil ettikten sonra Nâtîli adlı bir âlimden mantık ve felsefe öğrendi. Felsefi bilgilerinin temellerini Farabî'ye borçlu olan İbni Sina, metafiziği Farabî'nin el-İbâna adlı eserinden öğrenir. Aristo'yu ancak Farabî'yi okuduktan sonra anlayabildiğini ifade eden İbni Sina'nın fikir inkişafında müdürlüğünü yaptığı Şivan el-Hikma adındaki Samanoğulları saray kütüphanesinin büyük rolü olmuştur. Samanî hükümdarının vefatından sonra, memlekette meydana gelen siyasî karışıklıklar yüzünden Buhara'dan çıkmaya mecbur olan İbni Sina, sırasıyla Harizm, Irak-ı Acem, Cürcan ve Rey'e gitmeye mecbur oldu.

Büyük bir filozof olduğu kadar ünlü bir hekim de olan İbni Sina, tıp alanındaki eserleriyle İslâm dünyasının yanı sıra, Avrupa'daki tıp ilmini de derinden etkiledi. Eserleri Avrupa üniversitelerinde 600 sene temel kitap olarak okutulan İbni Sina'nın tıp, mantık, felsefe, fizik, tabiiyat, psikoloji ve birçok ilme dair 270 kadar eseri vardır. 1037 yılında vefat etmiştir ve kabri İran'ın Hemedan şehrinde yer almaktadır.

İBRAHİM (A.S.): Kur'ân-ı Kerim'de adı çokça geçen bir peygamberdir. Onun dini, Kur'ân-ı Kerim'de adı Hanif olarak adlandırılmıştır. Hz. İbrahim'e (a.s.) 10 sayfalık kitap nazil olmuştur. Hz. Peygamber Efendimizin de atasıdır. Urfa'da doğduğu rivayet edilmektedir. Hz. İbrahim, zamanının kralı Nemrut'u tevhit inancına davet etmiştir. Kabul etmeyen Nemrut, Hz. İbrahim'i ateşe attırılmış, fakat mu'cize olarak ateş onu yakmamıştır. Her zaman Allah'ın dostluğunu istemesi ve sadece ondan medet beklemesi sebebiyle kendisine Habibullah veya Halilürrahman denilmiştir. Hz. İbrahim, yaşı bir hayli ilerlemiş olmasına rağmen çocuğu olmamıştı ve Allah'tan bir evlât istedi ve bu duası kabul edildi. İlk önce Hz. İsmail, daha sonra diğer eşinden Hz. İshak doğdu. Bu sırada Hz. İbrahim, oğlu İsmail'i kurban etme olayıyla imtihan edildi.

Oğlu İsmail (a.s.) ile Kâbe'yi yeniden inşa eden Hz. İbrahim, Kudüs'ün el-Halil bölgesinde medfundur.

İBNÜ'T-TEYMIYE: Ahmet Takıyyüddin Ebu'l Abbas. İbni Teymiyye Hicrî 661 yılında Harran'da doğmuştur. Adı, Ahmet Takıyyüddin Ebu'l Abbas bin Şihabüddin Abdulhalim'dir. Ailesine nisbetle İbni Teymiyye diye anılır. İbni Teymiyye'nin ailesi Şam'a gelerek oraya yerleşen ilim ehli bir ailedir. Teymiyye'nin babası Harrani diye anılan büyük bir âlimdir. Sükkeriye'deki Darü'l-Hadis'in şeyhliğini de üzerine alan babası, İbni Teymiyye'nin yetişmesinde önemli rol oynamıştır. İbni Teymiyye kuvvetli bir hafızaya sahipti. Çocukluğundan itibaren Kur'ân ve hadis öğrenerek ilme yönelmiştir. İbni Teymiyye dinî ilimlerde olduğu kadar matematik, felsefe ve mantık ilimlerinde de ileri seviyede bilgi sahibiydi. Babasının ölümünden sonra onun yerine ders vermeye başlamıştır. İbni Teymiyye, Mısır emirinin Mısır'a davet etmesi üzerine Mısır'a gitmiş, fakat iki kere Kahire'deki bir zindana atılmış, orada bir müddet kaldıktan sonra bırakılmıştır. Mısır'da kaldıktan bir müddet sonra Şam'a geri dönmüş fakat orada da aralıklarla iki defa hapse atılmış, 728 yılında hapisteyken hastalanmış ve daha sonra vefat etmiştir. İbni Teymiyye Hanbeli mezhebine bağlı olmakla birlikte, dört mezhebin görüşüne uygun görüşler ortaya koyar veya Ahmet bin Hanbel'in görüşünü daha öne alıp tercih ederdi. Kendisinin dört mezhep dışında farklı görüşler ortaya koyduğu da bilinmektedir. Farklı görüşleri ortaya koyması ve sünni görüşe muhalif görüşleri de olması, onun muhaliflerini kendine karşı harekete geçmesine sebep olmuştur.

İBNÜ'L KAYYİM-İ CEVZİ (1292-1350): Bediüzzaman Said Nursî tarafından, şiddetli münekkitt-muhakkik olarak tarif edilen, İslâm ilimlerinin bir çok dalında eser veren ve Hanbeli mezhebinin meşhur âlimlerinden olan İbn Kayyim, 1292 yılında Dımaşk'ta doğdu. İbn Kayyim lakabıyla meşhur oldu. Dımaşk'taki Cevziyye medresesinin kayyimi (medrese ve cami hizmetini gören kimseler için kullanılan isim) olan babası Ebu Bekir'in bu özelliğinden dolayı, kendisi "İbn Kayyim" olarak tanındı. Künyesi, Ebu Abdullah Şemseddin Muhammed bin Ebu Bekir bin Eyyüb ez-Zürai ed-Dımaşki el-Hanbeli şeklindedir.

İlk derslerini babasından aldı. Arap dili ve edebiyatı alanında Mecdüddin Ebu Bekir bin Muhammed et-Tunisi ve Muhammed bin Ebü'l-Feth el-Balebekki'den kelam ve usul alanında, Şafii usul âlimi Safiyüddin el-Hindi'den fıkıh alanında, Mecdüddin İsmail bin Muhammed el-Harrani ve Takıyyüddin İbn Teymiyye'den çeşitli İslâmî ilimler alanında ders aldı.

İbn Kayyim, 1336 yılından itibaren imamlık ve hatiplik yaptı. İbn Teymiyye'nin vefatından sonra Sadriyye Medresesinde ders vermeye başladı. Bu hocalık vazifesini vefatına kadar sürdürdü ve çok sayıda talebe yetiştirdi. Yetiştirdiği talebeleri kendisinden sonra söz konusu medresede ders verdiler.

Memluk idaresinin, hocası İbn Teymiyye'ye uyguladıkları baskıdan İbn Kayyim de nasibini aldı. Hazreti İbrahim'in kabrinin ziyareti için yapılan yolculuğa karşı çıkması, hapse atılmasına sebep oldu. Bunun dışında hocası ile beraber Dımaşk Kalesinde hapsedildi ve İbn Teymiyye'nin vefatından sonra serbest bırakıldı. Bir çok kişiden ders aldığı halde en fazla etkilendiği kişi olan İbn Teymiyye'den hiç ayrılmadı. Bu sebeptendir ki, çoğu zaman isimleri beraber anıldı.

Kitaba olan merakından dolayı çok sayıda eser toplayarak zengin bir kütüphane vücuda getirdiği rivayet edilmektedir. Hac farzası için birkaç kez Mekke'ye seyahat etti. Bunun dışında Kahire, Kudüs ve Nablus gibi şehirleri de ziyaret etti. 1350 yılında memleketi Dımaşk'ta vefat etti. Cenazesi Babüssagır Mezarlığına, annesinin yanına defnedildi.

İbn Kayyim, genel olarak usulde Hanbeli mezhebi çerçevesinde hareket etti. İbn Teymiyye ile birlikte Selefiyye ekolünün ileri gelenlerinden biri olarak kabul edilir. Hocasının fikirlerini en fazla yayanlardandır. Çalışmalarında adalet ve toplum yararı için dini ve sosyal islah projeleri üzerinde fikirlerini beyan etti. Seriatın ruhunu anlayarak, toplumsal olayları bu çerçevede değerlendirmeye çalıştı. Taklidin sebep olduğu fikri durgunlukla mücadele etti.

İbn Kayyim, bir kabrin özel bir sebeple ziyaret edilemeyeceğini savundu. Çok teferruatlı ve çok yönlü bir âlim olmakla birlikte, ifrata kaçtığı durumlar da oldu. Vehhabilerin büyük imamlarından olup, Muhyiddin-i Arabi (k.s.) gibi büyük zatlara karşı fazla hücumda bulundu. İbn Teymiyye ile beraber Şialara karşı Ehl-i Sünnetin görüşlerini ifadede gösterdikleri tutum tenkit edildi. Bu ekol mensupları, Hazreti Ebubekir'in (r.a.) Hazreti Ali'den üstünlüğünü müdafaa edelim derken, Hazreti Ali'nin kıymetini düşürdüler. Harika faziletlerini sıradan hale indirdiler. Bir çok evliyayı inkâr ve tekfir ettiler. (Mektubat, s. 353.)

Ifrata kaçan fikirlerinin yanında, Risale-i Nur'da, tahkik ve tenkit yönlerine de dikkat çekildiğini görüyoruz. Meselâ; hadislerin çok ince bir çalışmanın sonucu olarak tetkik edilip, sahih olanla olmayanın birbirinden ayırt edilmesinde önemli katkılarda bulundu. Bu meyanda şu tespitin yapıldığını görüyoruz; "İbn Cevzî gibi şiddetli binler münekkitler çıkıp, bazı mühlidlerin veya fikirsiz veya hızsız veya nâdanların karıştırdıkları mevzu ehadisi tefrik ettiler, gösterdiler." Yine hadis konusunda, tetkik ve incelemenin boyutlarının da aşıldığı gözlenmiştir. Bediüzzaman Hazretleri bu konuda da şu ifadelere yer vermektedir: "İbn-i Cevzî gibi bazı muhakkikler, tenkitte ifrat edip, bazı ehadis-i sahihaya da mevzu demişler. Fakat her mevzu şeyin manası yanlıştır demek değildir; belki 'Bu söz hadis değildir' demektir.

Hadis alanında yaptığı çalışmaları değerlendirilirken ise; "meşhur allâmelerden ve tashihte çok müşkülpesent, hattâ çok sahihlere mevzu deyip kabul etmeyen İbn Cevzî" (Mektubat, s. 125.) ifadeleri kullanılmıştır. Hattâ bazı hadislerle mevzu demesi taaccüple karşılanmıştır. Dikkat edilmesi gereken husus, her zayıf veya mevzu hadisin manasının yanlış olmadığıdır. Bir hadisin ananevî senedi ve sahihliği kesin olmayabilir, ancak manası hak ve hakikat olabilir. (Şualar, s. 364.)

İMAM-I GAZALİ: Asıl adı Hüccetü'l-İslâm Ebu Hamid Muhammed b. Ahmet el Gazzalî'dir. Eş'ari kelâmcısı, Şafii fakihî, mutasavvîf ve filozoflara yönelttiği eleştirilerle tanınan İslâm düşünürüdür. Hicrî 450'de (1058) Horasan'da, Meşhed'de (Tus) dünyaya geldi. Babasının mesleğinin yün tacirliği olmasından dolayı kendisine "Gazzalî" ve zamanında İslâma yöneltilen itirazlara cevap vererek itiraz edenleri susturduğu için de "Hüccetü'l-İslâm" denilmiştir. Kelâm, fıkıh, hadis, felsefe, tasavvuf, mantık gibi ilimlerde yüksek bir mevkiye sahiptir. Bu sahalarda birçok önemli eserleri bulunmaktadır. Hicrî 505'te (1111) Tus'da vefat eden ve oraya defnedilen Gazalî'nin eserlerinden bazıları şunlardır: El-Münkiz; İhya-ü Ulumi'd-Din; Kimya-yı Saadet; Tehafütü'l-Felasife; Kistasü'l-Müstakim.

İMAM-I RABBANÎ: Hindistanlı büyük bir âlim olup, Hicrî ikinci bin yılının başında gelen (müceddid-i elf-i sani) ünvanına sahiptir. İnanç ve fikir açısından büyük karışıklıkların olduğu bir dönemde Hicrî 971'de (1563) Hindistan'ın Serhend kasabasında doğmuştur. Asıl adı Ahmet olan İmam-ı Rabbanî Hazretlerinin soyu Hz. Ömer'e (r.a.) dayandığından Farukî, memleketinden dolayı Sirhindî lâkaplarıyla tanınmaktadır. İlk eğitimini din âlimi olan babası Abdülehad'den almıştır. Daha sonra Silyakût şehrine giderek kadî Badehşani'den fıkıh, kelâm ve tefsir dersleri alarak eğitimini tamamlamış ve icazet almıştır. Daha sonra Delhi'ye giderek Nakşî şeyhi Bakibillah'ın yanında tasavvuf ilmini iki ay gibi kısa bir sürede tamamlayarak irşat izni almıştır. İmam-ı Rabbanî döneminde zararlı düşünce ve fikirler tarikat yoluyla verildiğinden onun mücadelesi de bu yolla olmuştur. Hayatı boyunca tekke ve medrese ehlini birleştirmek için büyük gayret sarf etmiştir. Tarikatları ve özellikle de Nakşî tarikatını, iman hakikatlerinin anlaşılmasına vasıta yapmak suretiyle gerçek kimliğine büründürmüştür. Eski zamanda büyük zatlar tarafından rivayet edilen, "Mütekelliminden ve ilm-i kelâm ulemasından birisi gelecek, bütün iman ve İslâm hakikatlerini aklı ikna edecek bir tarzda ayan beyan ispat edecek" sırrını kendisiyle gerçekleşmesini istediğini ifade etmiştir. Bu sır içindir ki, özellikle hayatının son zamanlarında bütün gayretini doğrudan doğruya iman hakikatlerinin neşri üzerine yoğunlaştırmıştır. Hayat tarzı ve hizmet şekliyle herkesin takdirini kazanması itibarıyla İmam-ı Rabbanî lakabıyla anılmıştır. Cihangir Şah döneminde hapse atılmış; fakat, orada da hizmet ve irşadına devam etmiştir. İmam-ı Rabbanî döneminin hastalıklarını

üç sebebe bağlamaktadır. Bunlar; idarecilerin dinden uzaklaşmaları, âlimlerin menfaat ve korku sebebiyle Kur'ân ve sünnetten ayrılmaları ve tasavvuf ehlinin tarikatı şeriatın uzaklaştırılması olarak sıralanmıştır. İmam Rabbanî 1624 yılında 63 yaşında iken memleketi Serhend'de vefat etmiştir.

İMAM-I ŞAFİİ: (ö. 820) Şafîî mezhebinin kurucusudur. Hicrî 150 (767) yılında Gazze'de doğan Şafîî, Mekke'de Müslim el-Zincî ve Sufyan bin Uyeyne'den hadis ve fıkıh tahsil etti. 20 yaşlarında Medine'ye Malik bin Enes'in yanına giderek onun ölümüne kadar orada kaldı. Malik bin Enes'in Muvatta adlı eserini ezbere bilen Şafîî, 195'ten itibaren Bağdat'ta hocalığa başladı. İmam-ı Şafîî Hicrî 204'te (820) Fustat'ta vefat etti. İmam-ı Şafîî sadece mevcut bütün fıkıh malzemesini elden geçirmekle kalmamış, fıkıh ilminin usullerini ve temellerini araştırarak usul-i fikhin kurucusu addolunmuştur. İmam-ı Şafîî'nin talebeleri arasında Zafarani, Ebu Savr, Ahmet bin Hanbel, Karabisi gibi tanınmış âlimler de vardır. Şafîî mezhebi bugün Güney Arabistan'da, Bahreyn'de, Malaya Adalarında, Dağıstan'da, Tangonyika'da ve bazı Orta Asya bölgelerinde hakimdir. Eserleri: Kitabü'l-Umm; Kitap-ı Fikhü'l-Ekber; Kitabü Vasiyyetü's-Şafîî.

İSA (A.S.): Hz. İsa ulu'l-azm olan peygamberlerdendir. Hakikî Hıristiyanlık dininin peygamberi olan Hz. İsa'ya dört büyük kitabın üçüncüsü olan İncil-i Şerif nazil edilmiştir. Hz. Meryem'in oğlu olan Hz. İsa, Allah'ın yaratıcı kudretinin bir nişanesi olarak doğmuştur. Hz. İsa'nın bir ünvanı ve sıfatı Mesih'tir. Kur'ân-ı Kerîm'de onun meziyetlerinden bahsedilmekte ve gösterdiği mucizelerden haber verilmektedir. Dört büyük semavî kitaptan biri olan İncil, kendisininiden sonra havariler tarafından yazılmıştır. Ancak sonraları tahrif edilmiş, asliyetini koruyamamıştır. Hz. İsa, Peygamber Efendimizden "ümmî peygamber" şeklinde bahsetmiştir. İncil'in çeşitli bölümlerinde Peygamberimizin geleceğinden haber verilmektedir. Düşmanları ve kendisine inanmayanlar tarafından öldürülmek istenen Hz. İsa Cenab-ı Hak tarafından göğe yükseltilmiş, kendisini öldürmek isteyenler ise yanlışlıkla Hz. İsa'ya çok benzeyen Yuda isminde birini çarpmışa germişlerdir.

İSMET İNÖNÜ: 1884'te İzmir'de doğdu, 25 Aralık 1973'te öldü ve Bakanlar Kurulu kararıyla Anıtkabir'e gömüldü.

İnönü ilk ve orta tahsilini Sivas'ta yaptı. Daha sonra askerî bir lise olan Mühendishane İdadisine kaydoldu. Burayı bitirdikten sonra sırasıyla Kara Harp Okulundan ve Harp Akademisinden mezun olarak ordunun çeşitli kademelerinde görev yaptı.

1910 yılında başlayan ve yaklaşık 3 yıl süren Yemen isyanını bastırmak için başlatılan harekate katıldı. Bu görevin ardından Birinci Dünya Savaşının başlaması üzerine Kafkas Cephesinde Komordü Komutanı olarak atandı. Suriye Cephesinde savaştı; Millî Mücadele sırasında Mustafa Kemal ile beraber çalıştı. Edirne milletvekilliği ve bakanlık yaptı. O zamanlar albay rütbesinde olan İsmet İnönü milletvekilliği ve bakanlık görevlerini bırakmadan Garp Cephesi Komutanlığına getirildi. 25 Ekim 1920'den sonra Batı Cephesi Komutanı olarak Çerkez Ethem kuvvetleriyle çatıştı. Birinci ve ikinci İnönü Savaşlarını yönetti. Tuggeneral rütbesine yükseldi.

Sakarya Meydan Savaşı ve Büyük Taarruz'dan sonra kazanılan zafer üzerine Mudanya Mütarekesine Büyük Millet Meclisini temsilen katıldı.

Dışişleri Bakanı ve Türk hey'eti başkanı olarak Lozan Barış Konferansında bulundu ve 24 Temmuz 1923'te Lozan Antlaşmasını imzaladı.

Cumhuriyetin ilânından sonra 1923-1924 yıllarında ilk hükûmette Başbakan olarak görev yaptı, 1924-1937 yılları arasında bu görevini sürdürdü. Mustafa Kemal'in ölümünden sonra, 1938 yılında, TBMM tarafından Türkiye'nin ikinci cumhurbaşkanı seçildi. İkinci Dünya Savaşı sırasında cumhurbaşkanıydı. 1950 senesinde yapılan seçimleri kaybettikten sonra, 1960 yılına kadar ana muhalefet partisi başkanı olarak siyasî hayatını sürdürdü. 27 Mayıs 1960'ta yapılan ihtilâlin ardından Kurucu Meclis üyeliğine seçildi ve 10 Kasım 1961 tarihinde de Başbakanlığa atandı.

1965 senesinde bu görevden ayrıldıktan sonra milletvekili olarak siyasî hayatına devam etti, 1972'de parti genel başkanlığı ve milletvekilliğinden istifa ederek; ölünceye kadar (Aralık 1975) Anayasa gereğince Cumhuriyet Senatosu tabii üyeliği görevinde bulundu.

İSRAFİL (A.S.): Melâike-i Kiram olarak adlandırılan dört büyük melekten bir tanesidir. Kıyamet günü "Sur"u üfürmekle vazifelidir. Hz. İsrail suru iki kez üfleyecektir. İlk üflemesiyle kıyamet kopacak, ikinci üflemesinden sonra ise kıyamette ölenler diriltilecek ve haşır meydanına çağrılacaktır.

– K –

KARASSO (EMANUEL KARASSO): Siyasetçi ve din adamı olan Karasso Selânikli bir Yahudidir. İstanbul Hahambaşılığı ve Selânik mebusluğu yapmıştır. Macedonia Risorta adlı Mason Locasının üstad-ı azamı olmuştur. İttihat ve Terakki Cemiyetinin Selânik şubesine girmiştir. İkinci Meşrutiyeti ilânından sonra iki dönem Selânik'ten mebus seçilerek Meclis-i Mebusan'da bulunmuştur.

KÂZİM KARABEKİR (1882-1948): Karabekir, 1882 yılında İstanbul'da doğdu. Babası, Karamanlı Mehmed Emin Efendi, Kırım gazisidir. Annesi, Havva Hanımdır. İlköğrenimine İstanbul Zeyrek'te başladı. Babasının seyahatlerinden ötürü orta öğrenimini Van, Harput ve Mekke'de devam ettirdi. Fatih Askerî Rüşdiyesi ve Kuleli Askeri İdadisini tamamladıktan sonra Kara Harp Okuluna, burayı bitirdikten sonra (1902) Harp Akademisine girdi. Okulunu birincilikle bitirdi. Kurmay yüzbaşı olarak mezun oldu ve stajını Manastır'da yaptı.

Manastır'da bulunduğu süre zarfında Rum ve Bulgar komitecileriyle yaptığı mücadelelerde önemli başarılar elde etti. 1907 yılında "önyüzbaşı" rütbesi ile Harbiye Mektebine tayin edildi. Bu arada İttihat ve Terakki Cemiyeti içinde aktif görevlerde bulundu. 31 Mart Olayı sonrasında Hareket Ordusu bünyesinde İstanbul'a geldi. Yıldız Sarayı'nın işgaline katıldı. Bir süre sonra Edirne'ye "binbaşı" rütbesi ile döndü. Balkan Savaşlarına katıldı. Savaşın sonuna doğru bir Alman hey'etinde görev olarak Avrupa'ya gitti.

Birinci Dünya Savaşı boyunca çeşitli cephelerde bulundu. Önce İran harekâtına memur edildi. Daha sonra İstanbul'a çağrıldı ve Kartal'daki 14. Fırka Kumandanlığına tayin edildi. Çanakkale Savaşlarına katıldı. Bunların dışında; Irak'taki Altıncı Ordu Kurmaybaşkanlığı, Kutü'l-Ammare Muharebesi, Erzincan'daki Birinci Kafkas Kolordu Komutanlığı gibi görevlerde bulundu. Doğudaki katliamların önüne geçmek için muhtelif girişimlerde bulundu. Bilâhare tuğgeneralliğe terfi etti.

Karabekir'in en önemli başarıları Mondros Mütarekesinden sonrasına rastlar. Yurdun işgaline paralel olarak mücadeleye Anadolu'dan başlanması gerektiğine inanan ve Anadolu'ya bu amaçla geçen ilk komutan oldu. Kendisine Genelkurmay Başkanlığı teklif edildiği halde kabul etmedi. Anadolu'ya geçmeden önce Sultan Vahdettin ile görüştü ve Anadolu'da millî mücadelenin başlatılması ile görevlendirildi. Önce Tekirdağ'daki 14. daha sonra Erzurum'daki 15. Kolordu Komutanlığına tayin edildi.

Göreve başladıktan sonra İtilâf Devletlerinin tüm baskı ve tehditlerine rağmen Erzurum Kongresini toplamaktan vazgeçmedi. Daha önceden kimlerin kongreye katılacağı belirlenmişti. Sonradan gelen M. Kemal'in katılmasına karşı çıkılması üzerine Karabekir devreye girdi. İstifa ettirilen iki delegenin yerine M. Kemal ve Rauf Beyin katılmalarını sağladı. Millî Mücadelenin önemli temel taşlarından olan Erzurum Kongresi ve kararlarında, büyük gayret ve emek sahibi oldu. Doğudaki Ermeni işgaline karşı büyük bir mücadeleye girişti. Ermeni ordusunu Sarıkamış dağlarında ve Kars Kalesinde mağlûp ederek büyük bir başarı kazandı. Bu zafer sonrasında "Elviye-i Selase" olarak ta bir edilen Kars, Ardahan ve Artvin'in düşman işgalinden kurtarılmasını sağladı.

Doğuda kazanılan zafer ve imzalanan Gümrü Anlaşması (1920) Millî Mücadelenin ilk milletlerarası antlaşmasıdır. Bilâhare Rusya, Ukrayna, Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan temsilcileriyle yapılan görüşmelere Türk hey'etinin başkanı olarak katıldı. 13 Ekim 1921 yılında imzalanan Kars Antlaşması ile bu günkü Türkiye-Rusya sınırı çizilmiş oldu. Buradaki savaşın büyük bir başarı ve antlaşma ile neticelenmesinden sonra, askerî malzeme ve personel Batı cephesine kaydırıldı.

Millî Mücadele sırasında gösterdiği kahramanlık ve başarıları konusunda İnönü; Birinci Cihan Harbinin felâketli neticesinin ilk gününden başlayarak meydana atıldığını, Batı cephesinde gerçekten bunaldığımız bir zamanda imdada yetiştiğini belirtmektedir. Mustafa Kemal'in tutuklanıp İstanbul'a gönderilmesini talep eden İtilâf Devletlerinin isteğini yerine getirmediği bilinmektedir. Bu konuda Rauf Orbay, "Karabekir hiçbir şey için olmasa bile, sadece bunun için dahi Millî Mücadelenin temelidir, direğidir" ifadelerine yer vermektedir.

Meclisin açılması ile birlikte Edirne mebusu seçildi. 1923 yılındaki seçimlerde ise ikinci devre İstanbul milletvekili seçildi. Tek parti iktidarının kurulmasından sonra Cumhuriyet tarihimizin ilk muhalefet partisini kurdu. Karabekir'in başkanlığında Rauf Orbay, Ali Fuat Cebesoy, Refet Bele, Cafer Tayyar Eğilmez ve diğer bazı mebuslar tarafından Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası kuruldu (1924). Şeyh Said olayı ile bağlantısı olduğu ileri sürülerek bu parti kapatıldı. Parti ileri gelenleri İstiklâl Mahkemesinde yargılandı.

Çeşitli iftiralara uğrayan Karabekir'in, anti-demokratik uygulamalara karşı çıkmasından dolayı saf dışı bırakılmak amacıyla, düzmece senaryolar ve suikast girişimleri ile bağlantısı olduğu ileri sürülerek uzun bir süre Meclis dışında kalması sağlandı. 1927 yılında ordudan emekliye sevk edildi. Bunun üzerine İstanbul'a gidip yerleşti ve 1938 yılına kadar burada kaldı.

1938 yılında İstanbul milletvekili olarak tekrar Meclise girdi. 1946 yılında Meclis Başkanlığına seçildi. Başkanlık görevi devam ederken 26 Ocak 1948 tarihinde geçirdiği kalp krizi sonucu vefat etti. Naaşı Ankara Şehitliğine defnedildi.

Bediüzzaman ve Karabekir arasındaki münasebetler hakkında ayrıntılı bilgi olmamakla birlikte, aralarında bir dostluğun olduğu tahmin edilmektedir. Karabekir, Bediüzzaman'ın Ruslara karşı talebeleriyle birlikte savaştığından haberdardır. Aziz Tayyar'ın hatıralarında; Karabekir'in Bediüzzaman'a hayranlığından, Ruslara karşı yaptığı savaşı takdir ettiğinden ve onu görmek istediğinden söz edilmektedir. (Son Şahitler, C. II, s. 79-80.) Bediüzzaman'ın davet üzerine Ankara'ya gelip, özellikle namaz konusuna ağırlık veren bir beyannameyi neşretmesi ve bu beyannamenin Karabekir Paşa tarafından M. Kemal'e götürülüp okunması, daha önceden bir dostluğun olduğuna delil olabilir.

Emirdağ Lâhikası'nda yer alan (s. 156) bir mektubundan anladığımızı göre Bediüzzaman'ın bazı dostları, o dönemde Meclis Başkanı olan Karabekir'den Nur Talebelerinin sıkıntılarını gidermek için yardım talebinde bulunmayı düşünmüşlerdir. Fakat Bediüzzaman, istirahatı için şikâyet ve ricada bulunmayacağını, kendisine verilen sıkıntılara, "Allah bana yeter. O ne güzel vekildir." (Ali İmran, 173.) ayetini okuyup tahammül ettiğini belirtmektedir. Akabinde, Karabekir ile eskiden dost olduklarını, hâlâ merdane mesleğini muhafaza edip etmediğini sormakta, eskiden olduğu gibi Nurlara zararı olmayıp faydası varsa selâmının kendisine iletilmesini ister. Ancak, ahiret hayatları için Nurlara müracaat etmeye tenezzül etmeyenlere karşılık, ahiret hayatının yanında hiçbir önemi olmayan dünya hayatı için de siyasetçilere tenezzül edilemeyeceğini sözlerine eklemektedir. Yine bir başka mektubunda da (Emirdağ Lâhikası, s. 170.) Karabekir'den iyilik istemediğini, sadece seleflerinin yapmış oldukları tayzik ve zulme meydan vermemesinin yeterli olacağını belirtmektedir.

KEL ALİ: Kel Ali olarak bilinen Ali Çetinkaya 1878 senesinde Afyon'da dünyaya geldi, 1949 senesinde İstanbul'da öldü. Mezarı Afyon'dadır. Babası bir demirci ustası olan Ahmet Efendidir.

İlk ve orta tahsilini Afyon'da gören Kel Ali daha sonra sırasıyla Bursa Askerî İdadisinde ve Harp Okulunda okudu. Harp Okulundan mezun olduktan sonra Trablusgarp Savaşında görev aldı. Birinci Dünya Savaşında Irak, Kafkasya ve Makedonya cephelerinde bulundu. Mondoros ateşkes antlaşmasının sonra Ayvalık'taki 72. Alay Komutanlığına getirildi ve burada Ayvalık'ı işgal eden Yunan kuvvetlerine karşı direnişi başlattı.

İttihat ve Terakki üyesi olan ve son Osmanlı Mebuslar Meclisine milletvekili olarak katılan Kel Ali İstanbul işgal edilince Malta'ya sürgüne gönderildi. 1921 senesinde serbest bırakıldı ve vatana dönüp Afyon milletvekili olarak yeni kurulan TBMM'ye katıldı. 1925 yılında meydana gelen Şeyh Said ayaklanmasından sonra kurulan İstiklal Mahkemelerinde başkanlık görevinde bulundu

1934-39 yılları arasında bayındırlık bakanlığı yapan Kel Ali aynı zamanda Türkiye'nin ilk ulaştırma bakanıdır. Kel Ali, 1916 yılında başlayan Rus taarruzu sonrasında Bediüzzaman Hazretleriyle aynı cephede (Bitlis-Van-Mus) bulunmuştur.

KÜÇÜK ALİ: Isparta'nın Atabey ilçesinin bağlı Kuleönü köyünden olan Küçük Ali 1907 yılında doğdu, 1974'da Kuleönü'nde vefat etti. Nur Talebelerinden Sanıbcık Mustafa'nın kardeşidir. Risale-i Nur'ların elle yazıldığı zamanlarda risaleleri yazarak çoğaltan kahramanlardandır. Bediüzzaman Hazretleri risalelerde kendisinden "büyük ruhlu küçük Ali" şeklinde bahsetmektedir. Barla Lâhikası'nda Bediüzzaman Hazretlerine yazdığı bir mektubu bulunmaktadır.

– L –

LAMARTİNE (1790-1869): Lamartine, 21 Ekim 1790 tarihinde Macon'da doğdu. Doğumundan bir yıl evvel gerçekleşmiş olan Fransız İhtilâlinde dört yıl sonra, Milly yakınlarında bulunan bir çiftliğe taşınan ailesiyle birlikte mütevazı bir hayat yaşadı. Bir süre eğitim gördükten sonra gençlik yıllarında İtalya'ya gitti. Hıristiyanlık dininde karşılaştığı tezatlar dininden soğumasına, uzaklaşmasına ve felsefî bir akıma kapılmasına sebep oldu. Görünüşte kaliteli olma ve kalp temizliğini esas alan transandantalizm felsefesine bağlandı.

Lamartine, ilk şiir derlemesiyle ün kazanmasına ve genç romantik kuşak tarafından üstat ilân edilmesine rağmen, tercihini başka bir alanda kullandı. Diplomatik kariyer yapmak gayesiyle politikaya atıldı. Bunda savurgan bir hayat yaşaması ve daha çok para kazanma isteği de etkili oldu. 1820 yılındaki evliliğinden kısa bir süre sonra Napoli'deki elçilik katipliğine atandı. Burada bulunduğu sırada, "Şairce Düşünceler" adlı eserini yayınladı. Bu eser aynı zamanda onun ilk büyük eseridir. Akabinde, "Sokrat'ın Ölümü" ve "Şairce Dinî Ahenkler" isimli eserleri başta olmak üzere başka eserler de yayınladı.

Lamartine, kral tahtına Louis Philippe'in geçmesinden sonra diplomatik görevlerinden istifa etti. Napoli'den ailesiyle birlikte ayrılarak Doğu seyahatine çıktı. Sırasıyla Marsilya üzerinden Malta, Yunanistan'ın başkenti Nauplion ve Atina'ya uğradıktan sonra Beyrut'a gitti, Suriye ve Lübnan'ı dolaştı, Filistin'i gezdi. Bu gezi sırasında milletvekili seçildiğini öğrenince tekrar İstanbul üzerinden Fransa'ya dönmeye karar verdi. 20 Mayıs 1833 tarihinde İstanbul'a geldi. Bu sırada tahtta bulunan Osmanlı padişahı Abdülmecid tarafından iyi karşılandı. Kendisine Aydın'dan bir çiftlik hediye edildi.

Lamartine, İstanbul'un bir çok yerini gezdi. Beyoğlu'nda kaldığı süre zarfında sık sık binaların çatısına çıkarak İstanbul'u seyretti. Padişah sarayını gezme ve görme imkânını da buldu. Bir süre Fransız elçiliğinin Tarabya'daki yazlığında kaldı. 23 Temmuz 1833 tarihinde karayoluyla İstanbul'dan ayrıldı. Edirne, Sofya, Niş, Belgrat ve oradan da Viyana'ya geçti. Yapmış olduğu seyahat ile ilgili hatıralarını 4 cilt halinde 1835 yılında bastırdı.

Lamartine, 1848 devriminden sonra cumhuriyetin ilk geçici hükümetini kurdu. Liberal fikirlerinden ötürü büyük sermaye grubuyla anlaşamayınca tedricî olarak siyasî hayatın dışına itildi. Bu arada ekonomik sıkıntıya düştü. Bu gelişmeler üzerine tekrar Doğuya yöneldi. Marsilya'dan yola çıktıktan sonra 1 Temmuz 1850 yılında İstanbul'a vardı. Bu gelişinde Mustafa Reşit ve Âli Paşaların yardımıyla padişahla görüşebileceğini öğrendi. Görüşmeye giderken henüz inşaatı devam eden Dolmabahçe sarayını gördü. İhlamur Kasrında Sultan Abdülmecid ile görüştü. Akabinde Sultan ile birlikte Harbiye Kışlasındaki harbiye öğrencilerinin imtihanlarına katıldı.

Lamartine'in, bu ikinci gelişindeki maksatlarından bir tanesi İzmir'de bir çiftlik işletmekti. Yaklaşık on beş gün İstanbul'da kaldıktan sonra İzmir'e gitti. Ancak, çiftlik işletme işinde başarılı olmayınca tekrar memleketine dönmeye karar verdi. Herhangi bir gelir kaynağı olmadığından, seyahatinden sonra kaleme aldığı, yolculuğunun konu edildiği eserini yayınlamak (1852) geçimini sağlamaya çalıştı. Daha sonra da Türkiye Tarihi adlı eseri kaleme aldı.

Lamartine, gerçekleştirdiği iki Doğu seyahatinden sonra İslâmiyeti ve Müslümanları daha yakından görme ve tanıma imkânını buldu. Siyasî ve dinî konular üzerinde araştırmalar yaptı. Hıristiyanlığa oranla İslâmiyetin daha ileri ve mükemmel bir din olduğunu bizzat görüp öğrendi. Öğrendiği bu yeni bilgilerden sonra Hıristiyanlıktan daha da uzaklaşmaya ve tenkide başladı. Bu konulardaki düşünceleri ve fikirlerini "Türkiye Tarihi" (Histoire de la Turquie) adlı eserinde yazıya döktü. Peygamber Efendimiz (a.s.m.) ve İslâmiyet hakkındaki görüşlerini dile getirdi.

Lamartine, İslâm tarihini okuyup inceledikten sonra, Hazreti Muhammed'in yalnızca bir peygamber olduğunun düşünemeyeceğini belirtti. Yalancılığın aynı zamanda iki yüzlülük olduğunu, yalanda doğrunun kudretinin bulunmadığını ve iki yüzlülüğünde inandırma kuvvetinden yoksun olduğunu belirtti. Mekanikten örnek vererek, bir cismin atılırken varabileceği yerin fırlatma gücü ile orantılı olduğunu hatırlattı. Buna göre manevî ilhamın gücünün de meydana getirebildiği eserlerle orantılı olduğunu yazdı. Buradan hareketle, çok sayıda eser vücuda getiren, çok uzak bölgelere kadar yayılan, uzun zamandan beri aynı kudretini muhafaza eden İslâmiyetin yalan olamayacağını belirtti. Bu kadar faaliyet ve gelişmenin vücuda gelebilmesi için söz konusu manevî gücün samimî ve çok inandırıcı olması gerektiğini ilâve etti.

Lamartine, Hazreti Muhammed'in hayatına dikkati çekerek; mücadelelerini, hurafe ve putlara karşı kahramanca karşı duruşunu ve nihayetinde onları parçalamasını, putperestlerin tüm hiddetlerine karşı koyuşunu, kendisine saldırılmasına rağmen on üç yıl gibi uzun bir süre Mekke'de kalarak dayanmasını, her türlü hallere tahammülünü, Medine'ye hicretini, kendisinden çok güçlü düşman ordularıyla savaşmasını, en büyük felâketin karşısında bile duyduğu insanüstü güvence, sabır ve tevekkülünü, sonsuz ibadeti, vefatından sonra da devam eden şân ve şerefini hatırlatarak, böyle bir insanın asla yalnızca bir peygamber olamayacağını, aksine bütün bunların, büyük bir iman sahibi olduğunu gösterdiğini sözlerine ekledi.

LEBİD: İslâmiyet öncesi, cahiliye devrinde "Muallâka Şairleri"nden meşhur bir şair olan Lebid, genç yaşta kabilesi içinde ehemmiyetli bir konum elde etti. Muallâkat-ı Seb'a'da (Yedi Askı) yayınlanan kasidesi ile ün kazandı ve meşhur Arap şairlerinden birisi olarak tarihe geçti. Hicretten sonra Müslüman olup Hz. Peygamberden (a.s.m.) ilgi ve destek gördü. Kasidede olduğu kadar, hicviye ve mersiye de başarılı kabul edilen Lebid, canlı ve güçlü tasvirleriyle bilinmektedir.

LOKMAN: Kur'ân'da adı geçen, peygamber olup olmadığı kesin olmayan, öğütleri, ahlâki ve tıbbî sözleri ile tanınan büyük bir zattır. Uzun bir ömre sahip olan Hz. Lokman, Hz. Davud'a yetişmiş ve ondan ilim öğrenmiştir. Halk arasında daha çok, bir hekim (doktor) olarak tanındığı için Hekim-i Lokman olarak yad edilmiştir. Hekim olduğu hususunda âlimlerin ittifak ettiği Hz. Lokman'ın Allah'ın izniyle ölüm hariç her türlü hastalığı iyileştirdiği rivayet edilmektedir. Lokman Suresinin 12-19. ayetlerinde Lokman Hekim'in oğluna yaptığı tavsiyeler bulunmaktadır.

LÜTFİ: Tam ismi Abdullah Lütfi Özerdem'dir. 1881 yılında doğdu 1974 yılında İzmir'de vefat etti. Bediüzzaman Hazretlerinin Ispartalı ilk talebelerinde olan Lütfi, Nurları elle yazıp çoğaltarak büyük hizmetlerde bulunmuştur. 1935 yılında Eskişehir Mahkemesine sevk edilen Nur Talebeleri arasında bulunan Lütfi, Eskişehir Hapishanesinde Bediüzzaman Hazretleri ile birlikte yaklaşık bir yıla yakın tutuklu kalmıştır. Hapishane kayıtlarında adı "Cami-i Atik Mahallesinden Saatçi Lütfi" şeklinde geçmektedir.

– M –

MEHDİ: Kelime anlamı olarak "Hidayete eren, doğru yolu tutan, hidayete vesile olan" anlamında kullanılır. Hadislerle göre ahir zamanda tevhidi esas alarak imanı muhafaza edip İslâmiyeti hürâfelerden ve bid'âlardan arındırarak zamanın anlayışına göre yenileyecek olan âlim ve önder zattır. Yine bazı hadislerle göre kıyâmet yaklaşınca zulmü ve şirki ortadan kaldırarak inananlara saadet ve adaleti getirecek. Ehl-i Beytin neslinden gelen imamdır.

MEHMET AKİF (ERSOY) (1873-1936): İstiklâl Marşı şairi Mehmet Akif Ersoy Fatih'te doğdu. Halkalı Ziraat ve Baytar Mektebini birincilikle bitiren Mehmet Akif dört yıl kadar Rumeli, Anadolu, Arnavutluk ve Arabistan'ı görevli olarak doladı. Arkadaşı Eşref Edip'le birlikte Sırat-ı Müstakim ve Sebilürreşad adlı dergileri çıkaran Mehmet Akif, şiirlerini, makale ve tercümelerini de bu dergilerde neşretti. Birinci Mecliste Burdur milletvekili olan Mehmet Akif, Maarif Vekâletinin (Millî Eğitim Bakanlığı) açtığı İstiklâl Marşı Yarışmasını kazandı ve 12 Mart 1921'de T.B.M.M.'nde oy çokluğu ile kabul edildi. 500 liralık ödülü kabul etmeyerek paranın tamamını Dârü'l-Mesâî adlı hayır kurumuna bağışladı. Hayatının son yıllarını Mısır'da geçiren Mehmet Akif 1936'da İstanbul'da öldü ve Edirnekapı'ya defnedildi. Şiirlerini Safahat adlı yedi bölümden oluşan eserinde toplamıştır.

MEHMET FEYZİ: 1912'de Kastamonu'ya bağlı Müderris Atabey köyünde doğdu. Bediüzzaman Said Nursî'nin 1936 yılında Kastamonu'ya sürgün edilmesinden iki yıl sonra kendisiyle tanıştı. Altı yıl boyunca Üstada hizmette bulundu. Nur Risalelerinde ve özellikle de Kastamonu Lâhikası'nda Bediüzzaman, Mehmet Feyzi'yi Risale-i Nur'un faal bir kâtibi olan Hüsrev Altınbaşak adındaki talebesine benzeterek, "Küçük Hüsrev" lakabıyla bahseder. Arapça tahsili de olan Mehmet Feyzi Pamukçu, Üstâtlâ birlikte Risale-i Nur'ları baştan sona kadar okudu. Denizli (1943) ve Afyon (1948) hapishanelerinde Üstâtlâ beraber tutuklu kaldı. Nur Talebeleri arasında ehl-i ilim bir zat olan Mehmet Feyzi, 1990 yılında Kastamonu'da vefat etti.

MEVDUDÎ (1903 - 1979): Ebü'l-Alâ el-Mevdudî, 1903 yılında Haydarabad eyaletine bağlı Evrengeç kasabasında doğdu. İlk eğitimini avukat olan babası Seyyit Ahmed Hasan'dan aldı. Eğitimi sırasında Farsça, Arapça, Urduca dillerinin yanı sıra mantık, hadis ve fıkıh ilimleri dalında da dersler aldı. 1915 yılında ailesinin Haydarabad'a taşınması üzerine eğitimine burada devam etti. Henüz eğitimini tamamlamamışken, babasının rahatsızlığı sebebiyle, okulundan ayrılıp çalışmaya başladı. Bundan sonra eğitimini okul dışından tekmil etmeye çalıştı. 1918 yılında Delhi'ye giden Mevdudî, burada çeşitli dergilerde yazılar yazmaya başladı. 1920 yılında yazmış bulunduğu yazısı dolayısıyla gazete kapandı. Bu yazısında sömürge yönetimini eleştirmişti. Bir süre sonra Cemiyet-i Ulema-i Hind tarafından neşredilen Müslim adlı gazetede editörlük yapmaya başladı. Burada yazdığı yazıları daha sonra kitap haline getirildi.

Yazılarında Müslümanların içinde bulunduğu sıkıntı ve zorlukları ele aldı. Bu arada, Hindularla Müslümanlar arasında meydana gelen çatışmalar fikir hayatı üzerinde büyük etkiler bıraktı. Bir ara, sömürge halinde olan memleketinin insanların Afganistan'a göç etmeleri gerektiğini savunan bir hareketin içinde yer aldı.

Mevdudî, 1928 yılında Haydarabad'a döndü. Burada Tercümanü'l-Kur'ân adlı dergiyi çıkarmaya başladı. Muhammed İkbâl'in daveti üzerine, 1938 yılında Doğu Pencap'a gidip Darü'l-İslâm'ın kuruluşunda görev aldı. Bu kurum, eğitim ve araştırma amaçlı olarak düşünülmüştü. Ancak, kendisi siyasî çalışmalar da yapmak isteyince diğer bazı kurucularla arasında ihtilâf çıktı. Bu ihtilâftan sonra buradan ayrılarak Lahor'a geçti.

Muhammed Ali Cinnah'ın öncüsü olduğu Hindistan Müslümanları Birliği'ne karşı mesafeli durdu. Ona göre, bu cemiyet İslâmî esaslara yeterince hassasiyet göstermemekteydi. Diğer taraftan İngiliz sömürgesinden kurtulma amacıyla mücadele veren Cemiyet-i Ulema-i Hind'e de karşı çıkmış ve milliyetçilik hususundaki tavrını eleştirmişti. Zamanın iki önemli birliği ile ters düştükten sonra, kendisi gibi düşünenleri bir araya toplayarak Ağustos 1941'de Cemaat-i İslâmî adlı teşkilâtı kurdu.

Mevdudî, 1947 yılında Pakistan'ın kurulmasından sonra Lahor'a yerleşti. Burada bulunan Cemaat-i İslâmî teşkilâtının liderliğini yaptı. Bu tarihten sonra, Pakistan'da İslâm esaslarının geçerli olması için çalıştı. 1948 yılından itibaren radyo programları yaptı. Ayrıca, Lahor Hukuk Fakültesinde İslâm hukuku üzerinde konuşmalar yaptı. İslâm esaslarına ağırlık veren bir anayasanın uygulanması talebiyle bazı faaliyetlerde bulundu. Pakistan hükümetinin; Allah'ın iradesi ve emirlerine uyması, hukuk sisteminin İslâm hukukuna dayanması, İslâm hukukuna aykırı olan her şeyin hükümsüz hale getirilmesi gerektiğini savundu. Faaliyetleri hükümetin hoşuna gitmeyince araları açıldı. Hükümetin politikalarını eleştirmesi üzerine 1948 yılında tutuklandı. Kamuoyunun büyük tepkisi üzerine 1950 yılında serbest bırakıldı.

1951 yılında farklı fikirlere sahip olan gurupların temsilcilerini Karaçi'de toplayan Mevdudî, İslâm devletinin ilkeleri konusunda anlaşıklarını ilân etti. İki yıl sonra benzer bir toplantı daha yaptı ve aynı yönde karar aldırdı. Diğer taraftan, 1 Ağustos 1951 tarihinde Hindistan'da toplanan bir ulema hey'eti, Mevdudî'nin kurmuş bulunduğu teşkilâtla Müslümanları ayrı bir yola sevk ettiğine karar verdikleri gibi, yazdıkları kitap ve gazetelerde de aynı düşünceye yer verdiler. Pakistan'da ki bazı âlimler de benzer ifadelerle Mevdudî'nin kitaplarının zararlı olduğunu bildirdiler.

Mevdudî, Pakistan'da giderek yayılan Kadiyanilik hareketine karşı çıktı. Bu hareketin aleyhinde bir risale kaleme aldı. Pencap'ta bunlara karşı bir gösteri düzenledi. Gösteri ve yazılarıyla kışkırtıcı hareketlerde bulunduğu gerekçe gösterilerek askerî mahkeme tarafından tutuklandı ve ölüm cezasına çarptırıldı. Ancak, dünya çapında yapılan baskılar üzerine bu kez sivil bir mahkeme tarafından yargılandı. Cezası ömür boyu hapse çevrildi. Yüksek mahkeme ise beraatına hükmetti.

1956 yılı başından itibaren seri konferanslar vermeye başlayan Mevdudî, daha çok İslâm Anayasası konulu konuşmalar yaptı. Bazı şehirleri dolaştı. Yaptığı konuşma ve düzenlediği konferanslarla, hukukî alanda bazı düzenlemelerin yapılmasında büyük etkisi oldu. 1958 yılında darbe yapan Eyüp Han anayasayı yürürlükten kaldırdığı gibi, siyasî partileri de kapattı. Bu arada Cemaat-i İslâmî'nin faaliyetlerine de son verildi.

Mevdudî, Pakistan dışına da çıkarak Beyrut ve Şam'ı ziyaret etti. Buralarda İhvan-ı Müslimin'in ileri gelenleriyle görüşmelerde bulundu. Daha sonra Suudi Arabistan, Suriye, Ürdün ve Mısır'a da giderek seyahatlerde bulundu. Bir süre Suudi Arabistan'da üniversitenin kuruluş çalışmaları ve ilmi heyetinde bulundu. Siyasî faaliyetlere konan yasakların kaldırılması üzerine ülkesine döndü. 1963 yılında Lahor'da Cemaat-i İslâmî'nin toplantısı sırasında suikasta uğradı. Ancak, yara almadan kurtuldu. Darbe yönetimi tarafından hazırlanan anayasaya karşı çıkması üzerine 1964 yılında yeniden tutuklandı. Dokuz ay hapis yattıktan sonra serbest kaldı.

1970 yılında yapılan genel seçimlere partisi Cemaat-i İslâmî de katıldı. Ancak, bu seçimde milletvekili çıkarılmadı. Bir süre sonra sağlığının bozulması üzerine cemaatin liderliğini bıraktı. 1975 yılında Cemaatin siyasetten çekilmesini tavsiye ettiyse de şûrada bu tavsiyesi kabul edilmedi. Daha sonraki dönemde Zülfikâr Ali Butto'nun yönetimini şiddetle tenkit etti. Butto iktidarına karşı darbe yapan Ziyaülhak yönetimine destek verdi. Tedavi için gittiği Amerika'da 1979 yılında vefat etti. Cenazesi Pakistan'a getirilerek Lahor'daki evinin bahçesine defnedildi.

Mevdudî ile ilgili Risale-i Nur'da herhangi bir bilgi ve değerlendirme yer almamaktadır. Gerek Bediüzzaman ve gerekse talebeleri tarafından yazılan mektuplarda da ismi geçmemektedir. Sa-dece, Pakistan'dan mektup gönderen M. Sabir İhsanoğlu'nun bir mektubunda ismi geçmektedir.

MEVLÂNA CELÂLEDDİN-İ RUMÎ: Celâleddin Muhammed Rumî. Hicrî 604, Milâdî 1207'de Horasan'ın Belh şehrinde doğdu. Ünvanı Mevlâna'dır. Babası "Sultanü'l-Ulema" olarak bilinen Muhammed Bahaeddin-i Veled'dir. Anadolu'ya hicret ettiğinde "Rumî" diye anıldı. Konya'ya ailesiyle birlikte yerleşti. Hicrî 672 yılında Konya'da vefat etti. Eserlerinden bazıları: Mesnevi, Divan-ı Kebir; Fihri Mafih; Mecalis-i Seb'a; Mektubat'dır.

MEVLÂNA HALİD (K.S.): Büyük İslâm âlimi ve asrının müceddidi olan Mevlâna Halid-i Bağdadî 1778'de Bağdat'ın kuzeyinde bulunan Zur şehrinde dünyaya geldi. Soyu baba tarafından Hz. Osman, anne tarafından Hz. Ali'ye dayanır. Babası Ahmet bin Hüseyin'dir. Küçük yaşta aklî ve naklî ilimlerden tefsir, hadis, fıkıh, tasavvuf, akaid öğrenmiş, hatta Firuzabadî'nin Kamus'unu ezberlemiştir. Asrındaki bütün âlimlerden daha üstün bir ilme sahip ve Kur'an-ı Kerim'in esrarına vakıftı. 1799 hocası Seyyid Abdulkerim Berzenci'nin vefatından sonra onun yerine ders vermeye başladı. Böylece daha yirmi bir yaşında binlerce âlim ve talebeye hoca olmuş ve yedi sene ders okutmuştur. 1805'te Hacca gitti, Şam'a dönüşünden sonra oraya gelen Abdullah Devlevi'nin bir talebesiyle Hindistan'a gitmeye karar verdi. Çeşitli şehirlere uğraya uğraya bir sene süren yolculuk sonunda Irak'ın Süleymaniye şehrine geldi. Ve oradan Bağdat'a giderek ders vermeye başladı. Burada yetiştirdiği dört bin talebesine ilimde ve tasavvufta icazet verdi. Mevlâna Halit talebeleriyle Bağdat'dan Şam'a gelerek orada derslerine devam etti. 1826'da Şam'da vebadan vefat etti. Değişik ilimlerde yazdığı birçok eseri vardır. En önemlisi şunlardır: İrade-i Cüz'iyeye Risalesi; Caliyetü'l Ekdar; Divan; mektuplarından oluşan Mektubat; İtikadname.

MİHRİ HELÂV: Aslen Kerküklü olan Mihri Helav Bediüzzaman Hazretlerinin Eski Said dönemindeki talebelerinden biridir. Bediüzzaman Hazretlerinden Horhor Medresesinde ders almıştır. Avukat olan Mihri Helav 1952 yılında İstanbul'da yapılan Gençlik Rehberi mahkemesinde Bediüzzaman Hazretlerini savunan üç avukattan birisidir. 1957 yılında vefat etmiştir.

MİRZA: Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerinin babasıdır. Doğum tarihi bilinmemektedir. Halk arasında kendisine Sofî Mirza ismiyle hitap edilmekteydi. Mezar taşında Mirze yazılıdır. 1920 yılında vefat etmiştir.

Mirza Efendinin yedi çocuğu vardı. Bunların yaş sırasına göre isimleri Dürriye, Alime (Hanım), Abdullah, Said, Mehmed, Abdülmecid ve Mercan'dır. Mirza Efendi çocuklarının hepsini okutmuş ve âlim olarak yetiştirmiştir.

Sofî Mirza haram-helâl konusunda son derece hassas bir insandı. Evinden bir hayli uzakta olan tarlasına gidip gelirken komşu tarlaların mahsülünden yememesi, malına ve çocuklarının rızıkına haram karıştırmaması için hayvanlarının ağzına torba bağlamıştı. Bediüzzaman Hazretleri 9 yaşına kadar ailesinin yanında kalmış hikmet ve intizam dersini babası Mirza Efendiden almıştır.

MOLLA ABDULLAH: Molla Abdullah Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerinin büyük biraderi ve ilk ders hocasıdır. Kendisinden Risale-i Nur'da çeşitli yerlerde bahsedilmekte ve hayırla yadedilmektedir.

MOLLA AHMET HANİ: Molla Ahmet Hani Kürtlerin edip dâhîlerinden biridir. Şeyh Ahmed-i Hani olarak da bilinmektedir. 1651 yılında doğdu. Dinî ilimleri ve Arapçayı tahsil etti. Bir süre Cizre'de yaşadı. Daha sonra Doğubeyazıt'a gitti ve orada 1707 yılında vefat etti. Molla Ahmed Hani Kürtçe olarak kaleme aldığı eserlerinde ulûhiyet ve varlık âlemindeki kanunlar başta olmak üzere ahlâkî, kültürel ve sosyal meseleleri işledi.

MOLLA FETHULLAH: Siirt'te medresesi bulunan devrin âlimlerindedir. Siirt'in meşhur âlimlerinden Halid'in torunudur. Kabri Siirt'tedir. Bediüzzaman için, "Bizim medreseye gayet genç bir talebe geldi. Her ne sual ettimse bilâ-tevakkuf cevap verdi. Bu yaşta zekâsına ve ilmine ve fazlına hayran kaldım" diyerek pek çok metheder.

MOLLA HABİB: Doğubeyazıt'ta doğmuştur. Üstat Bediüzzaman Pasinler Cephesinde kendisine katıplık yapan Molla Habib'ten şöyle bahsetmektedir. "Meselâ, harp içinde, avcı hattında düşmanın top gülleleri arasında Kur'ân-ı Hakim'in tek bir ayetinin, tek bir harfinin, tek bir nüktesini tercih ederek, o güller içinde Habib katibine 'Defteri çıkar!' diyerek at üstünde o nükteyi yazdırmış. Demek Kur'ân'ın bir harfinin, bir nüktesini; düşmanın güllerine karşı terk etmemiş; ruhunun kurtulmasına tercih etmiştir." Molla Habib I. Dünya Savaşında şehit olmuştur.

MUHAMMED (A.S.M.): Fahr-i Âlem, Hâtemü'l-Enbiya, İmamü's-Sakaleyn, Muhammedü'l-Emîn, Rahmeten-li'l âlemîn, Seyyidü'l-Kevneyn gibi ünvanlarla anılan son peygamber Hz. Muhammed (a.s.m.) Milâdî 571 yılında, Nisan ayının yirmisinde, Kamerî aylardan Rebiülevvel ayının on ikinci gecesinde Mekke'de dünyaya geldi.

Hiz. Muhammed daha doğmadan babasını, 6 yaşında iken de annesini kaybetmiştir. Annesi ölünce dedesi Abdülmuttalib onu himayesi altına aldı. Dedesi de ölünce, bu sefer amcası Ebu Talib onun bakımını üstlendi. Hiz. Muhammed (a.s.m.) 25 yaşında iken kendisinden 15 yaş büyük olan Hiz. Hatice ile evlendi. Evlilikleri Milâdî 595 yılına rastlamaktadır. Daha sonra Hiz. Peygamberin Hiz. Hatice'den sırayla Kasım, Zeynep, Rukiyye, Ümmü Gülsüm, Fatıma ve Abdullah adında altı çocuğu oldu. Hiz. Muhammed, Hatice-i Kübra dediği zevcesi hayatta olduğu müddetçe bir başka kadınla evlenmedi. Daha gençliğinde dürüstlük ve doğruluğu ile kendisine El-Emîn (güvenilir kimse) dedirten Hiz. Muhammed her yönüyle örnek bir insan kişiliğini sergiliyordu. Hiz. Muhammed kırk yaşında iken, Milâdî 610 yılında Hira Dağında kendisine peygamberlik vazifesi verildi. Kendisine ilk inananlar ise eşi Hiz. Hatice, çocuklardan Hiz. Ali, hür erkeklerden Hiz. Ebu Bekir, azatlı kölelerden Hiz. Zeyd, kölelerden Hiz. Bilâl-i Habeşi (r.a.) oldu. Daha sonraları Hiz. Osman, Talha bin Ubeydullah, Halid bin Said, Sa'd bin Ebi Vakkas Müslüman oldular. Bunlara en son Hiz. Ömer eklendi. Hicretten bir buçuk sene önce, Recep ayının 27. gecesinde İsrâ ve Miraç mucizesi meydana geldi. 621 yılında Akabe mevkiinde Medinelilerle I. Akabe Biati yapıldı. 622 yılında ise II. Akabe Biati yapıldı. Mekke'li müşriklerin zulümlerinin artması üzerine 622 yılında Mekke'den Medine'ye hicret edildi. Hicretin 2. senesi, Milâdî 13 Mart 624'te müşriklere karşı Bedir Savaşını kazandı. 625 yılında ise Uhud Savaşı meydana geldi. 627 yılında Hendek Savaşı kazanıldı. 630 yılında Mekke fethedildi. Mekke'nin çevresi ve Kabe putlardan temizlendi. Peygamberimiz ömrünün son yılında Arafat'ta 120.000 Sahabeye Veda Hutbesini verdi. Bu hutbe ilk insan hakları bildirisi olarak kabul edilir. Hiz. Muhammed (a.s.m.) Hicretin 11. senesi Rebiülevvel ayının on ikisi, Pazartesi günü (Milâdî 8 Haziran 632) ruhunu Rahmana teslim etti.

MUHAMMED ABDUH (1845-1905): İslâm düşüncesinin yeniden canlanmasında önemli katkılarda bulunan, Mısır'ın tanınmış âlimlerinden, Bediüzzaman Hazretlerinin, İttihad-ı İslâm'da sefelerim dediği kişiler arasında ismi zikredilen (Divan-ı Harb-i Örfî, s. 29) Muhammed Abduh, 1845 yılında Aşağı Mısır'da, Bahire ilinin Mahalletü'n-Nasr köyünde doğdu. Zengin olmalarına rağmen, fedakârlıktan hiçbir zaman kaçınmayan, adil, dürüst olarak tanınan bir babanın; iffet ve takvası ile meşhur bir annenin çocuğuydu. Küçük yaşta Kur'ân-ı Kerim'i hifzetti. Tanta'daki eğitimi sırasında

zamanın şartlarına uygun eğitim vermedikleri gerekçesiyle okuldan bir süre ayrıldı. Fakat çok geçmeden yeniden okula döndü. Amcası Şeyh Derviş, geniş ufkuyla Abduh'un dini ilimlere karşı sevgi beslemesini sağladı. 1866'da İslâmî ilimlerin merkezi kabul edilen Ezher Üniversitesine kaydoldu. Ancak, üniversitenin o sıralardaki eğitim metodu kendisini tatmin etmedi. Bir ara dünyadan tamamen elini-eteğini çekip tasavvufa ağırlık verdi. Ancak, amcası inzivaya çekilerek tasavvufa yönelmesine müsaade etmedi.

Amcası dışında, hayat seyri üzerinde etkili olan bir başka kişi Cemaleddin Afganî'dir. Onunla tanışması (1872) hayatında âdeta bir dönüm noktası teşkil eder. Afganî'nin etkisinde kalmanın ötesinde, en önemli talebesi olarak tanındı. Afganî'nin de, Abduh'un münzevi bir hayat yaşamayı terk ettirip aktif hale gelmesinde önemli etkisi oldu. 1877 yılında okulunu tamamlayarak "âlim" unvanını aldı ve mezun oldu. Bir süre özel ders verdikten sonra Darü'l-Ulum'a müderris olarak atandı (1879). Bu görevi devam ederken Afganî'nin tesiriyle yayıncılık işine de girişti. Müderrisliği bir yıldan kısa sürdü ve vazifeden alınarak doğduğu mahalde ikamete mecbur edildi. Ancak, bir bakan tarafından geri çağılarak el-Vaka'-i Mısıriye isimli gazetenin başyazarlığına getirildi (1880).

İngiliz işgaline karşı çıkan ve ordu komutanlığını yapan Arabî'yi (Urabi) desteklediği gerekçesiyle sürgüne gönderildi. Evvela Suriye'ye yerleştiyse de Afganî'nin daveti üzerine Paris'e gitti. Burada, "el-Urvetü'l-Vuska" adlı dergide, İslâmî uyanmaya dair yazılar yazdı. Halkı, İngiliz işgaline karşı mücadele vererek, millî şuuru uyandırmaya çalıştı. İngilizler, derginin İslâm ülkelerine girişini yasaklayarak yayını engellediler. Bir süre sonra derginin yayını durdu.

Abduh, 1885 yılında Beyrut'a gelerek eğitime meşgul oldu. 1889 yılında Kahire'ye döndü. Kısa bir süre sonra da asliye hukuk mahkemesine hakim olarak atandı. Daha sonra temyiz mahkemesinde müşavir olarak çalıştı. Bu arada şeriat mahkemelerinin ıslahına dair eserini yazdı (1900). El-Ezher'in idare meclisine seçildi. Ezher'in gelişmesine katkıda bulunduğu gibi geniş bir muhite hitap edecek hale getirilmesinde de önemli katkılarda bulundu. Daha önce okutulmayan tarih, coğrafya, matematik ve felsefe gibi müspet bilimlerin okutulmalarını sağladı. Mısır'da en yüksek dinî makam olan müftülüğe atandıktan (1899) sonra vefatına kadar bu görevde kaldı. Görev yaptığı süre boyunca bu makama büyük bir saygınlık kazandı. Müftülüğü sırasında; Müslümanların faiz ve kârdan hisse alma, gayr-ı Müslim ülkelerde Müslüman olmayanlar tarafından kesilen hayvanların etlerini yeme, geleneksel kıyafetler dışındaki kıyafetlerle örtünme gibi konularda ruhsat vermesi çok ciddi tartışmalara neden oldu.

Son dönemlerinde muhtelif eserler kaleme aldı. En büyük eseri olan Risaletü't-Tevhid'i yazdı. Bazı müsteşriklerin İslâma yönelttikleri ithamlara karşı müdafaa maksadıyla, "El-İslâm ve'l-Nasraniyye Ma'a'l-İlm ve'l-Medeniyye" adlı eserini neşretti. Çok önem verdiği Kur'an-ı Kerim tefsirini tamamlamak kendisine nasip olmadı. Bazı kısımlarını neşretmiş, vefatından sonra ünlü talebesi Raşid Rıza tarafından tamamlanarak yayınlanmıştır. Henüz tasarladığı çalışmalarını tamamlayamadan, 1905 Temmuz'unda vefat etti. Cenazesi, hükümet yetkililerinin de hazır bulunduğu, büyük bir kalabalık kitle tarafından kaldırılarak, Kahire'deki El-Affî mezarlığına defnedildi.

MÛSA (A.S.): İsrailoğullarına gönderilen ve kendisine büyük kitapların ilki olan Tevrat indirilen büyük peygamberlerdendir. Tevrat Hz. Mûsa'ya levhalar halinde indirilmiştir. Hz. Mûsa Mısır'da dünyaya gelmiştir. Soyu Hz. İbrahim'e dayanır. Kardeşi Hz. Harun kendisine yardımcı olarak peygamber olarak görevlendirilerek Firavuna gönderilmiş ve Firavunu tevhide davet etmiş, fakat kabul edilmeyince kendine iman eden İsrailoğulları ile birlikte Mısır'dan mukaddes topraklara gelmiş ve orada kendisine Tevrat levhaları indirilmiştir. Hz. Mûsa'nın zamanında kendinde zahir olan mu'cizelerinin en meşhurları âsâsı ve yed-i beyzadır (beyaz el). Âsâsı ile vurduğu taşın on iki gözünden su çıkarmasıyla meşhurdur. Hz. Şuayb'ın kızıyla evlenen Hz. Mûsa mukaddes topraklara varamadan vefat etmiştir.

MUSTAFA SABRİ EFENDİ (1869-1954): Son dönem İslâm âlimlerindedir. Osmanlı şeyhü'l-İslâmlarının yüz yirmi yedincisidir. İttihat ve Terakki Cemiyetine muhalif olup, Beyanü'l-Hak dergisinde baş yazarlık yaptı. Çok zor bir dönemde Şeyhü'l-İslâmlık yaptı. 1922 yılından sonra Kahire'ye giderek yerleşti ve Camiü'l-Ezher'de müderrislik yaptı. Bediüzzaman ile samimî dostlukları olup, Risale-i Nur'un Ezher'de okunup yayılmasına yardımcı oldu.

Mustafa Sabri Efendi, 1869 yılında Tokat'ta doğdu. İlk eğitimini memleketinde yaptıktan sonra Kayseri'ye giderek medrese eğitimi aldı. Buradan İstanbul'a geçti. Padişahın ders hocalarından olan Asım Efendi'den ilim tahsil ederek medrese eğitimini tamamladı. Yirmi iki yaşında Fatih Camiinde ders vermeye başladı. Çok sayıda talebe yetiştirdi. Bir ara Sultan Abdülhamid'in kitapçılığı görevinde de bulundu. Bu dönemlerde çeşitli nişan ve rütbelere aldı.

1908 yılında Tokat mebusu olarak meclise girdi. Cemiyet-i İlmîye-i İslâmiye'nin yayın organı olan "Beyanü'l-Hak" adlı derginin başyazarlığını yaptı. İkinci Meşrutiyetin ilânındaki katkı ve çabalarından dolayı İttihat ve Terakki Cemiyeti ile orduya teşekkür yazılarını kaleme aldı. Ancak, istibdadı karşı yola çıkan yeni idarenin eski dönemi aratması ve muhalefete hayat hakkı tanımaması üzerine muhalifler safında yer aldı. Önce Ahali Fırkası ve daha sonra Hürriyet ve İtilâf Fırkası'nın kurucuları arasında yer aldı.

1913 Bab-ı Âli baskını, giderek sertleşen iktidarın tutumu ve aldığı tehditler üzerine önce Mısır'a, oradan da Romanya'ya gitti. Birinci Dünya Savaşı sırasında Osmanlı ordusunun Romanya'ya girmesi üzerine Bursa'ya gönderilerek mecburî ikamete tabi tutuldu. 1918 yılında tekrar siyasî hayatın içine girdi. Aynı yıl Darü'l-Hikmeti'l-İslâmiye azalığına seçildi. Bir yıl sonra Şeyhü'l-İslâm oldu. Kısa bir süre sonra bu görevden ayrıldıysa da 1920 yılında tekrar bu göreve atandı. Ancak, kabine üyeleriyle anlaşamadığından bu görevi de kısa süreli oldu ve istifa etti. Aynı yıl teşkil edilen "Mutedil Hürriyet ve İtilâf Fırkası" kurucuları arasında yer aldı.

Damat Ferit Paşa kabinesinde yer alması, Kuva-yı Milliye'ye karşı tutumu gibi sebeplerden dolayı tekrar yurttan ayrılmak zorunda kaldı (1922). Önce Romanya'ya giderek Şehzade Nizamettin Efendinin yanında bulundu. 150'likler listesinde yer aldığı için artık dönmesi mümkün değildi. Bir süre oğlu ile birlikte Yunanistan'da "Yarın" gazetesini çıkardı. Bazı eserlerini tefrika olarak gazetesinde neşretti. Daha sonra Hicaz'a ve oradan da Mısır'a giderek Kahire'ye yerleşti. Ezher Üniversitesinde müderrislik yaptı. 1954 yılında burada vefat etti.

- N -

NAMIK KEMAL: (1842. 1888) Namık Kemal Tekirdağ'da doğdu. Köklü bir aileye mensuptur. İki yaşında annesinin ölümü üzerine çocukluğu dedesi Abdüllâtif Paşanın yanında, Kars ve Sofya'da geçti. Özel öğrenim gördü. İstanbul'a geldikten sonra Tercüme Odasına memur olarak girdi. (1857) Burada Fransızcasını ilerletti. Bu arada divan tarzında şiirler yazdı ve Encümen-i Şuara toplantılarına katıldı. Şinasi ile tanışması hayatında bir dönüm noktasıdır. 1862'den sonra Tasvir-i Efkâr'da yazıları yayınlanmaya başladı. Şinasi Paris'e gidince gazeteyi kendisi çıkardı. Arkadaşlarıyla Yeni Osmanlılar Cemiyetini kurunca, hükümet onu İstanbul'dan uzaklaştırmak için Erzurum valisi yardımcılığına tayin etti. Bu göreve gitmek istemedi; Mustafa Fazıl Paşanın davetine uyarak, Ziya Paşa ile Paris'e gitti (1867). Oradan Londra'ya geçti ve Ziya Paşa ile Hürriyet gazetesini çıkarmaya başladı. 1870'de ısrarlar üzerine yurda döndü ve arkadaşlarıyla İbret gazetesini çıkardı. Bir süre sonra da mutasarrıf olarak Gelibolu'ya gönderildi. Edebiyat çalışmalarına orada devam etti. İbret ve Hadika'ya değişik imzalarla yazılar yazdı. Evrak-ı Perişan ve Vatan yahut Silistre'yi burada tamamladı. Bu görevden azledilince İstanbul'a döndü; İbret'in başına geçti. Namık Kemal, Vatan yahut Silistre piyesinin temsili sırasında meydana gelen olaylar yüzünden 5 Nisan 1873'te Mogosa'ya sürgün edildi. İbret'te yazan arkadaşları da Rodos ve Akka'ya gönderildi. Sultan Abdülhamid'in 1877 Türk-Rus Harbini bahane ederek Meclis-i Mebusanı kapatması üzerine Meşrutiyeti savunanlar

İstanbul'dan uzaklaştırıldı. Namık Kemal Midilli'de ikamete memur edildi. Daha sonra buraya mutasarrıf oldu. 1884'te Rumların şikâyeti üzerine önce Rodos Mutasarrıflığına atandı. Burada vefat etti.

NEHRU: Jawaharlal Nehru. Keşmirli varlıklı bir brahman ailenin çocuğudur. 1889'da Allahabad'da doğdu 1964'te Yeni Delhi'de ofisinde geçirdiği bir kalp krizi sonucunda öldü.

Nehru Hindistan'ın bağımsızlığı için yaklaşık 28 sene mücadele etti. Bu süre boyunca bir çok kere tutuklandı ve hapse girdi. 1947 yılında Hindistan İngilizlerden bağımsızlığını kazanınca başbakan oldu ve 1964 yılına kadar görevde kaldı.

Nehru, Hindistanın bağımsızlığını kazandığı 1947'li yıllarda Hindistan sınırları dahilinde bulunan ve İngilizlerin sömürgesi olan Pakistan'ın Hindistan topraklarından ayrılmasını ve bağımsız bir devlet olmasını istememiştir. Ancak Pakistan'ın bağımsızlığı için uğraşan Muhammad Ali Cinnah'ın çabalarından dolayı bu isteği gerçekleşmemiştir. 1947 yılında Nehru'nun bütün çabalarına rağmen Hindistan ve Pakistan iki ayrı bağımsız ülke haline gelmiş, başta Keşmir şehri olmak üzere bir çok şehirde on binlerce ölüme sebep olan ve günümüze kadar süren sınır savaşları başlamıştır.

NEMRUT: Hz. İbrahim'in peygamber olarak gönderildiği bölgede saltanat sürdüğü rivayet edilen Babil'in kurucusu ve hükümdarı; Cenab-ı Hakka karşı kibir taslayarak isyan eden ve Hz. İbrahim'i ateşe attıran kâfir hükümdar.

NİKOLAY NİKOLAYEVİÇ (1856-1929): Birinci Dünya Savaşı sırasında Rus ordularına başkumandanlık yapmış olan bir generaldir. Muhtelif görevlerde bulunduktan sonra 1914 yılında Rus orduları başkumandanlığına getirilmiştir. Savaş boyunca bazı cephelerde başarılı olurken, bazı bölgelerde de Rusların yenilmesine mâni olamamıştır. Ordunun savaş yorgunu olduğu ve Bolşevik ihtilalinin öncesine rastlayan karışık bir dönemde başkomutanlık yapmıştır. Savaşın sonlarına doğru başkomutanlıktan alınarak Kafkas cephesine gönderilmiştir. Esir kampını teftişi sırasında, ayağa kalkmadığı için Bediüzzaman'ı idam cezasıyla yargılanmak üzere mahkemeye veren Rus komutandır.

NİYAZİ-İ MISRÎ: (1618-1694) Türk sûfi ve şairlerinden olup, Halveti tarikatının Niyaziye veya Mısırye şubesini kurmuştur. Bu şube mensuplarınca pir olarak tanınır. 8 Şubat 1618'de Malatya'da doğan Niyazi, Mısır'da Camiü'l-Ezher'de tahsil gördü. 1646'da İstanbul'a gelen Niyazi, Sokullu Mehmet Paşa Medresesinde bir hücrede irşada başladı. Niyazi-i Mısırî, 1105'te (16 Mart 1694) vefat etti. Hemen hemen bütün manzumeleri tasavvufi mahiyette olan Niyazi, Niyazi ve Mısırî mahlaslarını da kullanmıştır.

NUH (A.S.): Kur'ân-ı Kerim'de adı geçen peygamberlerden olan Hz. Nuh, insanlığın ikinci atasıdır. Kırk yaşına gelince sapıklığı had safhaya gelmiş olan kavmini imana davetle görevlendirilmiştir. Ancak kavminden çok az kimse iman etmiştir. Kavminin çoğunluğunun kendini dinlememesi ve sapıklıklarının daha da artması üzerine Nuh Tufanı olarak bilinen hadise meydana gelmiş, dünyayı kaplayan bu su tufanı ile Hz Nuh'a iman etmeyenler helâk olmuştur. İman edenler ise Hz. Nuh'un Allah'ın emriyle yapmış olduğu gemiye binerek kurtulmuşlardır. Hz. Nuh, ayrıca gemiye, yeryüzündeki hayvanlardan da birer çift almıştır. Hz. Nuh'un 1050 sene yaşadığı ve 950 sene peygamberlik yaptığı rivayet edilmektedir

NURİYE: Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerinin annesidir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Nurs köyünden üç saatlik uzaklıkta bulunan Bilkan köyünde dünyaya gelmiştir. Birinci Dünya Savaşı yıllarında vefat ettiği bildirilmektedir. Bediüzzaman Hazretleri annesi Nuriye Hanımın evlâd-ı Resul'den olduğunu ve soyunun Hazret-i Hasan'a dayandığını belirtmiştir.

İnsanın en birinci mualliminin validesi olduğunu söyleyen Bediüzzaman Hazretleri küçükken validesi Nuriye Hanımdan aldığı telkinatın ve manevî derslerin çekirdekler hükmünde fitratında ve ruhunda yerleştiğini, aldığı sair derslerin o çekirdekler üzerine bina edildiğini belirterek şunları der:

“Meslek ve mesrebimin dört esasından en mühimi olan şefkat etmek ve Risale-i Nur’un da en büyük hakikati olan acımak ve merhamet etmeyi, o validemin şefkatli fiil ve halinden ve o manevî derslerinden aldığımı yakinen görüyorum” (24. Lem’a.)

– O –

OSMAN (R.A.): İlk İslâma girenlerden olan Hz. Osman, Peygamberimizin damadı ve üçüncü halifedir. 577 yılında Mekke’de doğdu. Dünyada iken Cennetle müjdelenen on Sahabeden biridir. Mekke’nin zenginlerinden olan Hz. Osman, malını din uğrunda harcamıştır. Bedir Savaşı hariç bütün savaşlarda bulunan Hz. Osman, Hz. Peygamberin vahiy katiplerindendir. Hz. Ömer’in ölümünden sonra halifelğe seçildi ve on iki yıl bu makamda kaldı. Hz. Peygamberin kızları Rukiye ve o vefat edince diğer kızı Ümmü Gülsüm ile evlenen Hz. Osman bu yüzden Zinnureyn diye de anılır. Hz. Osman, halifeliğinin son yıllarında çıkan olaylar sonunda, 656 yılında Medine’de evinde şehit edildi.

OSMAN NURİ (1885-1955): Eski alay müftülerindendir. Aslen Ankaralı olup İstanbul’da görev yapmıştır. Bediüzzaman Said Nursî’yi İstiklâl Harbinin olduğu yıllarda İstanbul’dan tanımaktadır. Üstada çeşitli zamanlarda mektuplar yazmıştır.

– Ö –

ÖMER (R.A.): Müslümanların ikinci halifesidir. Sahabenin en büyüklerinden olan Hz. Ömer, Aşere-i Mübeşşere’denir. Hz. Muhammed, kırkıncı kişi olarak İslâma giren Hz. Ömer’e, hak ile bātılı birbirinden ayırt eden manasına gelen “Faruk” ünvanını verdi. Hz. Ömer, Allah ve Resullullah sevgisinde, cömertlikte, tevazuda, idarecilikte, ilimde, ibadette, hülâsa bütün güzel hasletlerde zirvede olan bir Sahabedir. İslâmın ikinci halifesi olan Hz. Ömer devrinde İslâm toprakları bir hayli genişlemiştir. Irak, Suriye, Mısır ve İran toprakları bir baştan bir başa fethedildi. Medine’de temeli atılan küçük İslâm devleti onun devrinde büyük bir devlet oldu.

Hz. Ömer idaresinin temelinde adalet vardı. O devletin temelinde adaleti yerleştirdi. Memurlarını ve valilerini halktan soruşturdu. Halkın içinde dolaşarak ihtiyaç sahiplerini araştırırdı. Gayri-müslimlerin hakkını korurdu. Devletin malına karşı hassastı. Yaklaşık on bir sene halifelik yapan Hz. Ömer, altmış üç yaşında iken şehit edildi.

– R –

RECEP BEY (PEKER) (1888-1950): Kuleli Askerî Rüştiyesi’nden ve Harbiye’den mezun olan Recep Peker, bir dönem Genelkurmay İstihbarat Dairesi Başkanlığı yaptı. Daha sonra 1923’te Halk Partisi genel sekreteri oldu. 1935-1942 yılları arasında İçişleri Bakanlığı yaptı. 1946 yılından 1947 yılına kadar başbakanlık yapan Recep Peker, 1950 yılında öldü.

REFET BEY (REFET BARUTÇU, YÜZBAŞI REFET BEY): 1886 yılında İstanbul’da doğdu. Yüzbaşı rutbesiyle orduda görev yaptı. Said Nursî Hazretlerini Barla’da ziyaret edip onun hizmetçisi oldu. Üstatla beraber Eskişehir, Denizli ve Afyon hapisanelerinde tutuklu kaldı. Sormuş olduğu ilme ait sorularla Üstadının iltifatına mazhar oldu. Ve bu sorular neticesinde Risale-i Nur’un çeşitli bahisleri cevabî mektup olarak yazıldı. Ve daha sonra Risale-i Nur’un içine konuldu. Yüzbaşı Refet Bey 1975 yılında doksan yaşında iken Hakkın rahmetine kavuştu.

SA'D-I TAFTAZANÎ (SAADEDDİN-İ TAFTAZANÎ): (1322-1395) Belâgat, mantık, matematik, kelâm, fıkıh ve diğer ilimlerde tanınmış bir âlim olup Şark ve İslâm dünyası medreselerinde okunan birçok kitabın müellefidir. Hicrî 722'de (1332) Horasan'da büyük bir kasaba olan Taftazan'da doğdu. Hicrî 797 (1395) yılında vefat etti. Taftazanî hem Şafii, hem de Hanefi fıkhı hakkında eserler vermiştir. Eserleri: Şerhü'l-Tasrifü'l-İzzi. (Sa'diya) 2. İrşad; Mutavval; Muhtasarü'l-Maani; Şerhü'l Kısım el-Salis mine'l-Miftah; Şerhü'l-Şemsiya; Makasid; Tahzibü'l-Mantık ve'l-Kelam; Şerhü'l-Akaid el-Nasa-fiya; Talvih ila Keşf hakaikü'l-Tankih; Miftah.

SABRİ ARSEVEN (SANTRAL SABRİ): 1893 yılında dünyaya gelmiştir. Eğirdir'e bağlı Bedre köyünün imamıdır. 1943 yılında Üstatla birlikte Denizli'de dokuz ay hapis yatmıştır. Sabri Efendi için Risale-i Nur'daki mektuplarda çeşitli iltifatlar ve takdirkâr ifadeler bulunmaktadır. Santral Sabri, Nurların ilk neşir senelerinde Nurları civar bölgelerdeki insanlara ulaştırma görevini hakkıyla yapmış, çevre köylere Nurları yaymıştır. Barla'da bulunan Üstatla bir santral gibi irtibat kurmuştur. Sabri Efendi Said Nursî'ye talebe olmuş, onun mukaddes davasına hizmetkâr olan kişilerdendir. 20 Şubat 1954 yılında Eğirdir'in Pazar köyünden Bedre'ye dönerken kamyonun devrilmesiyle, beyin kanaması geçirmiş ve vefat etmiştir.

SAİD NURSÎ: Bediüzzaman Said Nursî, yüzyılımızın yetiştirdiği önde gelen İslâm mütefekkirlerinden biridir. 1878'de Bitlis'in Hizan kazasına bağlı İspartit nahiyesinin Nurs köyünde dünyaya gelmiş, 23 Mart 1960'da Şanlıurfa'da Hakkın rahmetine kavuşmuştur. Keskin zekası, harikulade hafızası ve üstün kabiliyetleriyle çok küçük yaşlardan itibaren dikkatleri üzerinde toplayan Said Nursî, normal şartlar altında yıllar süren klasik medrese eğitimini üç ay gibi kısa bir zamanda tamamlamıştır. Gençlik yıllarını alabildiğine hareketli bir tahsil hayatı ile değerlendirmiş; ilimdeki üstünlüğünü, devrinin ulemasıyla çeşitli zeminlerde yaptığı münazaralarda fiilen ispatlamıştır. Bu meziyetleriyle ilim çevresine kendisini kabul ettirerek, "Bediüzzaman," yani "çağın eşsiz güzelliği" lakabı ile anılmaya başlamıştır. Said Nursî medrese eğitimiyle dini ilimlerde kazandığı ihtisası, çeşitli fenlerde yaptığı tetkiklerle tamamlamış; bu arada devrinin gazetelerini takip ederek ülkedeki ve dünyadaki gelişmelerle ilgilenmiştir. Diğer taraftan, doğup büyüdüğü Şark topraklarının sıkıntı ve problemlerini bizzat yaşayarak gören Said Nursî, en zarurî ihtiyacın eğitim olduğu kanaatine varmış; bunun için de Şarkta din ve fen ilimlerinin birlikte okutulacağı bir üniversite kurulmasını temin için yardım istemek amacıyla 1907'de İstanbul'a gelmiştir. İstanbul'da da ilim dünyasına kendisini kısa sürede kabul ettiren Bediüzzaman, çeşitli gazetelerde yazdığı makalelerle, o günlerde Osmanlıyı ve İstanbul'u çalkalayan hürriyet ve meşrutiyet tartışmalarına katılmış; meşrutiyete İslâm namına sahip çıkmıştır.

Eski Said döneminde (1878-1926) daha çok siyasal ve sosyal konular üzerinde yoğunlaşır. Siyasal ve sosyal faaliyetlerde bulunan birçok cemiyet ve derneklerle ilişki içerisinde olur. Bu dönemde; Nutuk, İki Mekteb-i Musibetin Şehadetnamesi yahut Divan-ı Harbi Örfî, Muhakemat, Hutbe-i Şamiye, İşârâtü'l-İcaz, Hutuvat-ı Sitte, Hakikat Çekirdekleri, Sünuhat, Rumuz, Kızıl İcaz, Lemeat, Tu-luat, İşarat, Hubab adlı eserlerini kaleme alır. Eski Said'den Yeni Said'e geçiş sürecinde kaleme aldığı eseri ise Mesnevî-i Nuriye'dir. Yeni Said diye isimlendirdiği dönem de, 1926 yılında Barla'ya sürülmesiyle başlar ve 1950 yılına kadar devam eder. Bu dönemde Üstat Bediüzzaman daha çok ruhî ve kalbî tefekkürü ve bunun neticesi olan manevî irşat misyonunu üstlenir. İmanî meseleler üzerinde yoğunlaşarak, bir Kur'ân tefsiri olan Risale-i Nur'u kaleme alır. Bütün mesaisini Kur'ân'ın kutsallığına çevirmek, imanı korumak ve güçlendirmek için sarf eder. Bu dönem Risale-i Nur'u yazdığı dönemdir. Sözler, Mektubat, Lem'alar, Şualar, Asa-yı Mûsa, Sikke-i Tasdik-i Gaybî ve Nurun ilk Kapısı adlı eserler bu dönemde telif edilir. Kastamonu Lâhikası, Barla Lâhikası, Emirdağ Lâhikası da bu dönemde teşekkül eder.

SALİH (A.S.): Şam ile Hicaz bölgesi arasında Hicr bölgesinde yaşayan Semud Kavmine peygamber olarak gönderilmiştir. Semud Kavmi, hak dine inanırken zamanla ondan uzaklaşarak putlara tapmaya başlamışlar ve türlü azgınlıklarda bulunmuşlardır. Hz. Salih (a.s.), Semud Kavmini hak dine davet etmiş, fakat çoğu inanmamıştır. İnanmayanlar Hz. Salih'e ve ona inananlara çeşitli eziyet ve işkencelerde bulunmuşlardır. Hz. Salih (a.s.), mu'cize olarak onların istediği şekilde kayalardan dışı bir deve çıkarmış fakat ona inananlar Hz. Salih'in (a.s.) uyarmasına rağmen deveyi öldürmüşlerdir. Semud Kavminin iyice yoldan çıkması üzerine Allah bu kavim üzerine gazabını indirmiştir. Semud Kavmi, büyük bir ses ile yerle bir olan şehirlerinin içinde helak olmuşlardır. Rivayetlere göre Hz. Salih (a.s.) kendisine inananlarla birlikte Şam tarafına giderek Remle'ye yerleşmiştir. Kavmiyle 20 sene daha yaşayan Hz. Salih (a.s.) 158 yaşında vefat etmiştir.

SALİH ÖZCAN: 1929'da Urfa'nın Akçakale ilçesinde doğdu. İslâm dünyasını gezdi. 1949 yılında Üstadı Emirdağ'da ziyaret etti. Daha sonraki yıllarda Hilâl dergisini çıkardı ve Hilâl Yayınlarını yönetti. Risale-i Nur'ları İslâm dünyasına tanıtmaya hususunda büyük gayretler gösterdi. 1977'de politikaya atılan Salih Özcan, aynı yıl Millî Selamet Partisinden Urfa milletvekili seçildi. Türkiye'de özel finans kurumlarından ilki olan Faisal Finans'ın da kurucusudur.

SEKKAKÎ (1160-1299): Tanınmış bir dil ve belâgat âlimi olup 555'te (1160) Harizm'de doğdu. Sekkakî lâkabını son derece güzel hakkaklık yapmasından dolayı almıştır. Sekkakî, Hanefî fakihleri arasında yer alır ve bu sahada iki hocası Hayatî ve Harisî vardır. Sekkakî 626 (1299) yılında öldü. Sekkakî'nin en önemli eseri, Miftahü'l-Ulum'dur.

SELAHADDİN (ÇELEBİ): 1913'te Kastamonu'nun İnebolu ilçesinde doğdu. 1938'de Babası Ahmet Nazif vasıtasıyla Üstat Bediüzzaman'la tanışan Selâhaddin Çelebi, Risale-i Nur'u ilk kez teksir makinesiyle çoğaltan kişilerdendir. Denizli ve Afyon hapislerinde Üstatla birlikte bulunmuştur. 1977'de Hakkın rahmetine kavuştu.

SELAHADDİN EYYUBÎ: (1138. 1193) Eyyubiler Henadanının ve devletinin kurucusu olup h. 532'de (1138) doğdu. Baalbek valiliği yaptı. Fatimî halifesi Adit'in Melikü'n-Nasır ünvanıyla vezirliğini yapan Salahaddin, Haçlıların Bizans donanmasının yardımıyla Dimyat'a yaptıkları saldırıya başarıyla püskürttü. Ardından saldırıya geçerek Gazze ve Aila'yı ele geçirdi. Halife Adit ölünce devletin başına geçerek Fatimî egemenliğine son verdi. Böylece Eyyubî devletinin ilk hükümdarı olarak Fatimî yönetiminin izlerini kaldırdı. Hutbelerde kendisinininki yanısıra Abbasî halifesinin de adını okutturmamakla, İslâm dünyasında sünni ve şii iki halife bulunması durumuna son verdi. Haçlılara karşı zafer kazanan Selâhaddin, 1187'de Kudüs'ü aldı ve Mescid-i Aksa'yı 80 yıl sonra ibadete açtı. Kudüs'ün Müslümanların eline geçmesiyle gerçekleşen III. Haçlı Seferine karşı koydu. İngiltere Kralı Richard, Selâhaddin'le barış anlaşması yapmak zorunda kaldı. Selâhaddin Eyyubî h. 589 (1193) yılında vefat etti.

SENIYYÜDDİN BAŞAK: Bazı üniversiteli gençler, gençliğin iman ve ahlâkına hizmet maksadıyla Gençlik Rehberi'ni İstanbul'da bastırdılar. Bunun üzerine, müddeiumumilik tarafından, 163'üncü maddeye istinaden eser, laikliğe aykırı olarak, devletin temel nizamlarını dinî esaslara uydurmak maksadıyla yazıldığı, propaganda ve telkin mahiyetinde olduğu iddiasıyla, Üstat, İstanbul I. Ağır Ceza Mahkemesine sevk olunmuştu. 22 Ocak 1952 muhakeme günü olmak itibarıyla, Bediüzzaman Said Nursî'nin müdafaasını İstanbul avukatlarından Seniyyüddin Başak, Mihri Helav ve Abdurrahman Şeref Laç deruhte etmişlerdir.

SEYYİD NUR MUHAMMED: Hizan şeyhlerinden "gavs" diye bilinen Seyyid Sıbgatullah'ın oğludur. İlmîni ve feyzini İmam-ı Rabbanî'nin torunu olan Muhammed Seyfüddin-i Farukî'den aldı. Onun derslerinde ve sohbetlerinde yetişti ve icazet aldı. "Silsile-i Aliyye" denilen büyük âlim ve velilerin yirmi altıncısıdır. Kabri Hindistan'ın Delhi şehrinde.

SEYYİD SAADETTİN PAŞA: İsmi Şerif Saadetin Paşa olarak da geçmektedir. Mekke'de doğmuştur. Mekke emiri Şerif Abdülmuttalip Efenidinin torunudur. Osmanlı'nın son dönem âlimlerinden olan Saadetin Paşa aynı zamanda Darü'l-Hikmet azalarından biridir. 1919 yılında Darü'l-Hikmet azalığına tayin edilen Saadetin Paşa burada bir müddet hizmet etmiş, fakat yakalandığı hastalıktan kurtulamayarak 1921 yılında Hakkın rahmetine kavuşmuştur.

SEYYİD ŞERİF (CÜRCANİ): Arap dili, kelâm ve fıkıh âlimidir. Adı Ebül-Hasan Ali bin Muhammed bin Ali es Seyyid eş-Şerif el-Curcanî'dir. 1340 yılında Cürcan yakınlarında bulunan Takû'de doğmuştur. İlk tahsilini memleketinde yaptıktan sonra önce Herat, sonra da Mısır'a gidip on yıl kalarak aklî ilimleri Mübarek Şah'dan, naklî ilimleri de Ekmeleddin el-Babetî'den okudu. Tahsilini tamamladıktan sonra ülkesine döndü. Şiraz'da Darüşşifa Medresesi müderrisliğine getirildi. On yıl kaldığı bu medresede öğretim faaliyetleri yanında telif çalışmalarını da yürüttü. Timur'un Şiraz'ı alması üzerine Semerkant'a götürüldü ve orada on sekiz yıl başmüderrislik yaptı. İlmî münazaralarda gösterdiği başarıyla tasavvufa karşı ilgi duyarak Nakşibendi tarikatına girdi. Timur'un ölümünden sonra Şiraz'a geri dönerek ilmî faaliyetlerine devam etti. 1413 yılında Şiraz'da vefat etti. Cürcanî yaşadığı döneme kendi damgasını vuran ve sonraki yüzyıllarda etkisini devam ettiren çok yönlü âlimlerden biridir. Çok geniş bir sahada telif, şerh ve haşiye türünde eserler vermiştir. Arap dili, feraiz ve kelâm ile ilgili eserleri medreselerde yüzyıllar içinde el kitabı haline gelmiştir. Kelâm tasavvuf, felsefe, Arap dili, mantık, astronomi, aritmetik, sarf, nahiv, belâgat, tefsir, hadis, fıkıh gibi değişik ilimlere dair 100 civarında eser yazmıştır. Bunların belli başlıları şunlardır: Şerhu'l-Mevakıf, Risale fi'l Mantık, et-Tarifât, Şevkiyye ala Şerhi Muhtasari'l-Münteha, Şevkiyye, el-Haşiye ale'l Keşşaf, Tercümanü'l Kur'ân.

SOCRATES (SOKRAT): Günümüzden yaklaşık iki bin beş yüz yıl önce yaşamış olmasına rağmen, günümüze kadar fikirleri ve düşünceleri ulaşmış filozofların ileri gelenlerinden birisidir. Sokrat, m. ö. 470 (Bazı kaynaklar da 469, 468 tarihlerini gösterirler) yılında doğdu. Hayatı boyunca sadece üç kez Atina'dan ayrıldı. Her sınıftan insanla rahatça dost olur, her konuyu açık bir şekilde tartışırdı. Devletin yanlış politikalarını eleştirmekten çekinmezdi. Her zaman açık yüreklilikle bilgisinin yetersizliğini ifade ederdi. Yazılı eser bırakmadı, ancak başta Eflâtun (Platon) olmak üzere talebeleri tarafından fikirleri kayda geçirilerek günümüze kadar ulaşmasını sağladılar. Dolayısıyla bilinen ve tanınan Sokrat, Eflâtun'un yazdığı ve bildirdiği Sokrat'tır. Kendisi yazı yazmaktan çok konuşmayı seven ve yazmayı pek sevmeyen bir kişiliğe sahipti. Sokrat önceleri tabiatla, canlıların çoğalma ve ölümleriyle ilgilendi. Bununla beraber matematikle de ilgilendi. Bu arada insanların inançlarıyla ilgilenecek bunları sorgulamaya başladı. Yanlış olarak gördüğü şeyleri eleştirdi. Bilâhare bu davranışı idam edilmesine kadar sürüp gidecek bir serüveni de başlatmış oldu. Bilim ve bilgi konusunda insanların eksik taraflarını göstermeye ve sahip olduklarını zannettikleri bilgilerin yetersizliği ve eksikliğini göstermeye çalıştı. Yazma yerine konuşmayı tercih eden Sokrat, bu işi yalnız değil de insanlarla birlikte ve onları düşünmeye yönlendirerek yapmaya çalıştı. Karşısındakine sorular sormak suretiyle konuşmaya çalıştı. İnsan kendisini tanıması üzerinde kafa yordu. Bilginin amacının pratik bir yaşama sanatı olduğuna ve ahiret hayatının varlığına inandı. Sokrat, insanları farklı inançlara yöneltmek, geleneklere karşı gelip sarsmak, gençliği yoldan saptırmak şeklindeki ithamlarla yargılanarak idama mahkûm edildi. (m.ö. 400 veya 399.)

SULTAN ABDÜLHAMİT: Sultan II. Abdülhamit. Osmanlı padişahı. (1842-1918) Babası Abdülmeccit, annesi Tirimüjgan Kadın Efendidir. On bir yaşında annesini kaybeden Abdülhamit özel hocalar tayin edilerek eğitildi. Farsça, Arapça ve diğer ilimlerin yanında Fransızca'yı çok iyi öğrendi. 31 Ağustos 1876'da devletin en buhranlı döneminde tahta çıkan II. Abdülhamit halkın içine katılarak onlarla birlikte dolaşarak büyük sempati topladı. Osmanlı devletinin ilk anayasası olan "kanun-i esası" Abdülhamit zamanında ilân edildi. (23 Aralık 1876). Buna göre seçimler yapılarak 141 üyeden oluşan ilk Türk parlamentosu 19 Mart 1877'de padişah tarafından seçildi. İngiltere'nin

teşebbüsüyle toplanan Londra Konferansında Rusların teklifini kapsayan Londra Protokolünü imzalayarak Meclise sundu. Protokolün reddedilmesi üzerine Rusya ile Osmanlı arasında 24 Nisan 1877'de savaş başladı. Bu savaş süresince Abdülhamit yetkisini kullanarak 17 Şubat 1878'te Meclis-i Mebusanı süresiz olarak tatil etti ve 3 Mart 1878'de Rusya ile Ayastefanos Anlaşmasını imzaladı. Milletler arası politikada devletin bağımsızlık ve toprak bütünlüğünü savunmayı hayati bir görev sayan II. Abdülhamit, iç ve dış entrikaları ortaya çıkarmak maksadıyla kuvvetli bir hafiyeye teşkilatı kurdu. Ayrıca dünyadaki politik gelişmeleri takip etmek üzere sarayda bilgi merkezleri kurdurdu. İslâmcılık (ittihad-ı İslâm) politikasını güden Abdülhamit, bununla İngiliz ajanlarının Arap milliyetçiliğini yaymak konusundaki gayretini boşa çıkardı. Şam'dan Mekke'ye kadar uzanan Hicaz Demiryolunu inşa ettiren Abdülhamit döneminde içte de eğitim, bayındırlık ve tarım alanında olumlu gelişmeler oldu. Mekteb-i mülkiye, mekteb-i hukuk, sanayi-i nefise mektebi, hendese-i mülkiye, darülmualimin-i aliye, maliye mektebi, ticaret mektebi, Halkalı ziraat mektebi, deniz ticareti, orman ve maadin, lisan, dilsiz ve âma mektepleri, fen-edebiyat fakültelerinden oluşan darülfünun hep Abdülhamit döneminde açılmıştır. 23 Temmuz 1908'de II. Meşrutiyeti ilan ederek Anayasayı, tekrar yürürlüğe koyan II. Abdülhamit, tarihte "31 Mart Vak'ası" olarak bilinen İstanbul'daki ayaklanmaya maruz kaldı ve bu olay neticesinde tahttan indirilerek Beylerbeyi Sarayına yerleştirildi. 10 Şubat 1918 Pazar günü hayata veda eden Abdülhamit muazzam bir törenle Divan-yolu'ndaki II. Mahmut türbesine defnedildi.

SULTAN REŞAD: V. Mehmet Reşad. (İstanbul 1844-1918.) Osmanlı padişahlarının otuz besincisidir. Sultan Abdülmecit'in oğludur. Ağabeyi III. Abdülhamit'in yerine padişah olduğunda 65 yaşında idi (1909). Meşrutî bir hükümdar olarak 9 yıl süren saltanatında devlet güç koşullar altında varlığını koruma ve sürdürme kavgası vermiştir. Onun döneminde I. Dünya Savaşına girilmiştir. 4 yıl süren bu savaş sonunda Sevr Antlaşması imzalandı ve ülkenin dört bir yanı işgal edildi. Mehmet Reşad, ağabeyi Abdülhamit'in vefatından bir süre sonra vefat etti.

SUNGUR (MUSTAFA SUNGUR): 1929 yılında Eflâni'de doğdu. İlkokuldan sonra dine karşı taktığı tavırla bilinen Kastamonu Gököy Enstitüsüne kaydoldu. Çalışkan bir talebe olan Mustafa Sungur küçükken aldığı dinî eğitimin sayesinde enstitüdeki menfi ortamdan fazla etkilenmedi.

1945 senesinde, 16 yaşında iken evlendi. Mustafa Sungur Risale-i Nur'ları 1946 senesinde Keçeci Mehmet Efendi ve Ahmet Fuat Efendi vasıtasıyla tanıdı. Bediüzzaman Hazretleriyle tanıştıktan sonra ona mektuplar yazmaya başladı. Mektuplarında çoğunlukla Köy Enstitüsünde edindiği izlenimlerden bahsediyordu. 1947 yılında Emirdağ'ında Üstadıyla ilk kez bizzat görüştü.

1948 yılında Afyon davası sebebiyle tutuklanan Bediüzzaman Hazretlerini Afyon'da tekrar ziyaret etti. Bu ziyaretten sonra Üstadına gönderdiği bir mektuptan dolayı mahkemede yargılandı ve 6 ay ceza aldı. Bu cezadan dolayı memuriyetten çıkarıldı.

Mustafa Sungur'un hiç çıkmamak üzere Nur hizmetinde bulunmaya başlaması ise şu şekildedir: Mustafa Sungur Afyon'da Bediüzzaman Hazretleri ile beraberken, İzmir taraflarında imamlık yapan babası Mehmet Efendi oğlunu şikâyet maksadıyla Bediüzzaman Hazretlerine gelir. Bunun üzerine Bediüzzaman Hazretleri Sungur'un babasıyla konuşur ve onu ikna eder. Mustafa Sungur bu hadiseden sonra devamlı olarak Nur hizmetinde bulunmaya başlar. Bediüzzaman Hazretlerinin vefatından sonra da kendisini tamamen Risale-i Nur hizmetine vakfeder.

Bediüzzaman Hazretlerinin farklı yıllarda yazdığı vasiyetnamelerde ismi bulunan Mustafa Sungur 1954 yılından itibaren Bediüzzaman Hazretlerinin vefat ettiği 1960 yılına kadar doğrudan hizmetinde bulundu ve Risale-i Nur'u ve hizmet prensiplerini bizzat kendisinden ders aldı. Hizmetteki meşakkatlerden yılmayan ve sarsılmayan Nur Talebelerinden olan Mustafa Sungur Kur'ân ve iman hizmeti uğrunda bir çok defa tutuklandı.

SÜFYAN: Ahir zamanda geleceği ve ümmetin karanlık günler yaşamasına sebep olacağı sahih hadislerde bildirilen dehşetli, dinsiz ve münafık şahıs.

SÜLEYMAN (A.S.): Kur'ân-ı Kerîm'de adı geçen peygamberlerden olan Hz. Süleyman, İsrailoğullarına peygamber olarak gönderilmiştir. Hz. Davut'un oğlu olup onun saltanat ve peygamberliğine vâris kılınmıştır. Hz. Süleyman kırk sene hem peygamberlik yapmış, hem de devleti idare etmiştir. Beytül-Makdis'i (Mescid-i Aksa) yaptıran Hz. Süleyman'ın cinleri ve hayvanları emrinde çalıştırdığı ve insan, hayvan ve cinlerden oluşan muhteşem bir ordusunun bulunduğu bilinenler arasındadır. Hz. Süleyman'ın Saba Melikesi Belkis'i dinine davet etmesi üzerine Belkis, kavmiyle birlikte iman etmiştir.

SÜLEYMAN (SİDDİK): Siddik Süleyman Kervancı 1898 yılında Barla'da doğdu. 1965 yılında Barla'da vefat etti. Kabri de Barla'dadır. Üstat 1926 yılında Barla'ya sürgün edildiğinde onunla tanıştı. Üstat Barla'da kaldığı sekiz yıl boyunca ona sadakatle hizmet ettiği için "siddik" ünvanını aldı. Uzun yıllar Nurlar için çalıştı. Güzel hattıyla Nurları yazdı. Risale-i Nur'dan 28. Söz olan "Cennet Bahsi" onun bahçesinde yazıldı. Bu bahçe Risale-i Nur'da Cennet Bahçesi diye geçer. Siddik Süleyman'ın Risale-i Nur'da fikir ve hislerine ait birçok mektubu bulunmaktadır.

SÜYUTİ (CELÂLEDDİN SÜYUTİ): (h. 849/911, m. 1445/1505) Arap dilinde en fazla eser veren müelliflerinden biridir. Süyutî, h. 849'da (1445) Mısır'ın Suyut şehrinde doğmuştur. Asıl adı Abdurrahman bin Ebu Bekir Muhammed'dir. Babası Kemaleddin Ebu Bekir, Şafii fakihlerindendir. Babasından ve devrin çeşitli âlimlerinden ilimler tahsil eden Süyutî'nin hocaları arasında Askalânî, Cilânî, Kudsi gibi şahsiyetler vardır. Henüz 17 yaşında iken ilk eserini yazan Süyutî, başta tefsir, hadis ve fıkıh olmak üzere, nahiv, maani, bedî', beyan gibi ilimlere de vâkıfır. Hadisteki derin ilmi sebebiyle Şeyhül-Hadis ismiyle de bilinir. Süyutî Hicrî 911'de (1505) de vefat etti.

– S –

ŞAH-I GEYLÂNİ: Bakınız ABDÜLKADİR-İ GEYLÂNİ

ŞAH-I NAKŞİBEND: Asıl adı Bahaeddin Muhammed B. Muhammed'ül Buharî'dir. Şah-ı Nakşibend olarak meşhur olan Bahaeddin'e bu ünvanın ne zaman verildiği bilinmemekle beraber, devamlı olarak yapılan gizli zikrin kalplerde vücuda getirdiği "naks" a izafeten verildiği genel kabul görmüştür.

Muharrem 718'de (1318) Buhara yakınlarındaki Kasrıarifan (Kasrîhindüvan) köyünde doğdu. Üç günlük bebek iken dedesinin mürsidi Baba Muhammed Semmasi tarafından manevî evlât olarak kabul edildi. Daha sonra Semmasi, onu müridi Emir Külal'a teslim ederek tasavvuf terbiyesiyle yetiştirilmesini istedi.

Bahaeddin, tarikatın adap ve usulünü öğrendiği sıralarda, bir gece rüyasında, kendisinin doğumundan bir asır evvel vefat etmiş olan Abdülhalik-ı Gücdüvani'yi görür ve onun manevî şahsiyetine intisap eder. Evvelâ tasavvufu öğrenip bilahare ilmi eğitimini tamamlamış olduğundan, "Üveysî" lakabıyla anılmaya başlanır. Mezarlığı dolaşırken yakın zamanda vefat eden Şeyhi Semmasi ve diğer büyük zatları mana âleminde müşahede eder. Bu sırada Gücdüvani Hazretlerinin kendisine, "Dinin emir ve yasaklarına uy, ruhsatlara ilgi gösterme, azimetlere sadık kal, Peygamber (a.s.m.) ve Ashabının yolundan git!" şeklindeki tavsiye ve ikazları, manevî âleminde büyük bir etki yapar. Bu ikazlardan sonra hayatında ruhsatları değil de azimetleri (fetva yerine takvayı) esas alıp, cehri zikirden hafî zikre yönelir.

Mutat olarak devam ettirilen ve gizli zikirle sesli zikri bir arada icra eden müritlerin aksine Bahaeddin'in tamamen gizli zikirleri icra etmesi dikkat çeker, yanlış yaptığı düşüncesiyle şeyhe şikâyet edilir. Bunun üzerine Seyyid Külal; ona dokunmamalarını, memur olduğu şeyi yaptığını

söyleyerek ikaz eder. Bilâhare artık Bahaeddin'e verebileceği bir şeyinin kalmadığını, gitmekte serbest olduğunu söyler.

Bahaeddin eğitimini tamamladıktan sonra köyüne döndü. Burada talebe yetiştirmeye başladı. İki kez hacca gitti. 3 Rebiülevvel 791'de (2 Mart 1389) 73 yaşında iken, doğduğu köyde Hakkın rahmetine kavuştu.

Buhara ile Şah-ı Nakşibend arasında büyük bir bağ oluşmuş, Buharalılar onu "belâyı defeden hâce" (hâce-i belâ-gerdan) olarak anıp şehirlerinin manevî koruyucusu olarak saymışlardır. Onun manevî varlığının etkisiyle Buhara, bütün Orta Asya Müslümanları nezdinde ilim ve maneviyat merkezi addedilmeye başlanmıştır.

Baba tarafından nesebi İmam-ı Cafer-i Siddik Hazretlerine dayanan Şah-ı Nakşibend; kerametlerin fazla bir değer taşımadığını, bir tarikata bağlanmanın yeterli olmadığını ifade ederek, tekke-lerde fazla oturmamasıyla geleneksel sülûlîkten farklı hareket etmiştir. Bahaeddin, ilim adamlarına değer verdiği gibi onlar da kendisine hürmet etmişlerdir. O, "Bilmiyorsanız zikir ehline sorunuz." (Enbiya Suresi, 7.) ayet-i kerimesini, ilim adamlarına danışmayı emrettiği şeklinde tefsir etmiştir. (TDV İslâm Ansiklopedisi, c. IV, s. 458-459.)

Şah-ı Nakşibend ile büyük kuvvet bulan tarikatı, Orta Asya, Horasan ve çevresinin Sünnileşmesinde çok etkili olmuştur. Kerametlerin açıklanmasına karşı olup, özellikle bu konuda talebelerini ikaz etmiştir. Bu sebeplerdir ki, Nakşî tarikatında "kerameti gizlemek, göstermekten daha büyük keramettir" düsturu esas alınmıştır. Kendisinde kerametın görülmemesinin sebebini soran birine, Şah-ı Nakşibend, "Sırtımızda bunca günah kamburu varken, halâ ayakta kalmamızdan daha büyük keramet olur mu?" şeklinde karşılık vermiştir. Tarikatın önemli bir özelliğini teşkil eden gizli zikir ile kalbin fethi, benlik ve enaniyet mikrobunun öldürülmesi, kötülüğü emreden nefsin öldürülmesi amaçlanmıştır. (Mesnevî-i Nuriye, s. 89.)

ŞEDDAT: Yemen'deki Âd Kavminin hükümdarlarındandır. Nemrut ve Firavun gibi ilâhlık davasında bulunan zalim bir hükümdardır. Cennete benzetmek amacıyla "İrem Bağları" denilen bir bağ yaptırmış ve görkemli binalar inşa ettirmiştir. Hz. Hud'un peygamberliğine inanmayıp, azgınlıkta çok ileri gittiği için Allah'ın gazabına uğramış ve kavmiyle birlikte yok edilmiştir.

ŞEFİK: Kendisinden Seyyid Şefik, Seyyid Şefik Efendi, Seyyid Mehmet Şefik, Seyyid Şefik Arvasî, Mehmet Şefik Eryuvaş şeklinde de bahsedilmektedir. 1884 yılında Bitlis'in Hizan kazasının Arvas köyünde dünyaya geldi.

Bediüzzaman Hazretlerinin eski dost ve talebelerinden olan Seyyid Şefik, Van'daki Horhor Medresesinde Bediüzzaman Hazretlerinden ders alan talebeleri arasındadır. Birinci Dünya Savaşı yıllarında İşaratü'l-İcaz yazılırken Kâtiplik yapmıştır, 1943 yılındaki Denizli Hapsinde Bediüzzaman Hazretleriyle birlikte kalan talebeler arasındadır.

Seyyid Şefik uzun yıllar Mushafı Tetkik Heyeti başkanlığında bulundu. On yedi yıl Sultan Ahmet Camiinde imamlık, kırk yıl da Eyüp Camiinde vaizlik yaptı. Peygamber Efendimizden Hutbeler ve Sohbetler isimli bir eseri yayımlandı. Vefat edinceye kadar Eyüp Sultan semtinde kalan Seyyid Şefik 1970 yılında vefat ettikten sonra Edirnekapı Şehitliğine defnedildi.

ŞEKER AĞA: Doğudaki aşiret reislerinden biridir. Miran Reisi Mustafa Paşayla aralarında uzun zamandan beri devam eden anlaşmazlıklar bulunmaktadır. Devletin dahi barıştıramadığı iki reisi Üstat Bediüzzaman barıştırmıştır.

ŞEYH BAHİD EFENDİ (1854-1935): Mısır'ın ve İslâm dünyasının tanınmış âlimlerindedir. Ezher Üniversitesi mezunudur. Aynı zamanda Ezher Üniversitesinde ders veren hocalardandır. Mısır Başmüftülüğünde bulunmuştur. İslâm dünyasının ve Müslümanların güncel meseleleriyle ilgilenerek eserler kaleme alan bir âlimdir. Risale-i Nur'da kendisinden, "Câmiü'l-Ezher'in Reis-i Uleması

olan Şeyh Bahid Hazretleri (r.a.)" (Emirdağ Lâhikası, s. 345.) olarak söz edilmektedir. Asıl adı Muhammed Bahit'tir. Künyesi Muhammed Bahit bin Hüseyin el-Mutiî (Matîî) şeklindedir.

Muhammed Bahit, 1854 yılında Mısır'ın Asyut eyaletine bağlı Mutia (Matia) köyünde doğdu. Muhtelif âlimlerden fıkıh, usul-ı fıkıh, hadis, tefsir, mantık, belâgat ve Arap dili alanlarında dersler aldı. Ezher Üniversitesinde okuyarak 1875 yılında mezun oldu. Akabinde mezun olduğu üniversitede müderris olarak görev yapmaya başladı. Bu görevini beş yıl devam ettirdi. 1880 tarihinde Kalyubiye eyaleti kadılığına tayin edildi. Böylece hocalık görevinden sonra adli görev almış oldu.

Muhammed Bahit, Kalyubiye kadılığından sonra Minye, Asyut, İskenderiye, Port Said kadılıklarında da bulundu. Kadılık görevini sürdürürken diğer taraftan da Adalet bakanlığında müftülük ve müfettişlik yüksek devlet memurlukları ile Türk kadısı Nesib Efendinin yerine vekâleten Mısır başkadılığı da yaptı. Bu muhtelif görevlerden sonra, 1914 yılında Mısır Başmüftülüğüne tayin edildi.

Başmüftülük görevini yaklaşık yedi yıl sürdüren Muhammed Bahit, 1921 yılında emekli oldu. Ancak, bundan sonra da boş durmayarak evinde ilmî çalışmalarına devam etti. Eğitim-öğretimle meşgul olduğu gibi, kendisine danışılan konularda fetvalar verdi. İslâm dünyasında önemli bir konum ve saygınlığa ulaşmış olması itibarıyla muhtelif konuları içeren ve farklı yerlerden kendisine gönderilen sayısız mektuplara muhatap oldu. Daha çok fıkıh konularıyla ilgili meseleleri içeren mektuplar alırken, aynı zamanda evi de fetva soranlarla dolup taşardı.

Muhammed Bahit, çalışmalarını sürdürürken yazmış bulunduğu fetvaları farklı bölgelerinde bulunan talebelerine gönderebilmek ve kendisine sorulan soruları cevaplayabilmek amacıyla özel kâtipler tuttu. Bu hizmetler için gereken masrafları bizzat kendisi karşıladı. Kâtiplerine maaş verdiği gibi mektup ve kitaplarının posta masraflarını da kendisi üstlendi.

Çok yönlü bir âlim olan Muhammed Bahit, Risale-i Nur'da kendisinden söz edilen önemli şahsiyetlerdendir. Bediüzzaman ile görüşüp tanışması İkinci Meşrutiyet'in ilânının ilk yılına rastlamaktadır. Daha çok genç yaşta İstanbul'a gelip kendisine sorulan her soruya ikna edici cevaplar veren Said Nursî, ulemanın ve özellikle Meşihat dairesindeki âlimlerin dikkatini çekti. Vermiş olduğu cevaplar nedeniyle kendisiyle fikrî tartışmalara girmenin hiç de kolay olmadığı görülmekteydi. Bediüzzaman ile tartışmalara girmekten çekinen bazı şahıslar, bir seyahat vesilesiyle İstanbul'da bulunan Mısır'ın ve Ezher'in ünlü âlimlerinden Şeyh Muhammed Bahit Efendiye durumu bildirdikten sonra kendisiyle görüşüp ilzam etmesini isterler. Yani Bediüzzaman'ı cevap veremez hale getirip, susturmasını isterler.

Muhammed Bahit, Bediüzzaman ile görüşmek ve yakından tanımak gayesiyle uygun bir fırsatı kollamaya başladı. Ayasofya'da kılınan bir namaz sonrasında bir çayhanede oturarak görüşmeye başladılar. Aralarında çok önemli bir diyalog cereyan etti. Her iki âlim de Müslümanların mukadderatları ile yakından ilgilendiklerinden karşılıklı soru-cevapta da bu konu gündeme geldi. Bediüzzaman'ın ilmî durumunu tartmak ve aynı zamanda Müslümanların geleceği hakkındaki düşüncelerini öğrenmek amacıyla kendisine, "Osmanlı hükümetindeki hürriyete ne diyorsun ve Avrupa hakkında fikrin nedir?" diye sordu. Bediüzzaman, kendisine sorulan soruya karşılık Şeyh Muhammed Bahit'e şu cevabı verdi:

"Osmanlı hükümeti Avrupa ile hâmilelerdir; Avrupa gibi bir hükümeti doğuracak. Avrupa da İslâmiyete hâmilelerdir; o da bir İslâm devleti doğuracak." (Emirdağ Lâhikası, s. 345.) Bu cevap karşısında hayranlığını gizlemeyen Şeyh Muhammed Bahit, kendisiyle aynı kanaatte olduğunu bildirdi. Kendisi de aynı düşünceye sahip olmakla beraber, Bediüzzaman'ın bu kadar veciz ve keskin beyan tarzına hayran olduğunu belirtti. "Bu gençle münazara edilmez" (Tarihçe-i Hayat, s. 50.) dedi. Akabinde, bu kadar veciz ve belîğane bir tarzda ifade etmenin ancak Bediüzzaman'a has olduğunu ifadelerine ekledi.

Şeyh Muhammed Bahit'in soru sormaktaki amacı Bediüzzaman'ı cevap veremez duruma düşürüp susturmak değildi. Bediüzzaman ile ilgili sözler duyduktan sonra kendisiyle görüşüp müthiş zekâsını tecrübe etmek ve gelecek hakkındaki fikirlerini öğrenmek istedi. Bir bakıma sorduğu

soru ile ufkunu ve siyaset âlemindeki cereyanları ne şekilde ihata edip gördüğünü ölçtü. Aldığı cevaptan sonra kullandığı ifadeler, kendisinin hakşinas biri olduğunu ve aynı zamanda memnun kaldığını göstermektedir.

Şeyh Muhammed Bahit ve Bediüzzaman arasında güzel bir sohbet ile başlayan samimî dostluğun daha sonra da devam ettiği anlaşılmaktadır. Mısır'a dönen Şeyh'in çevresindekilere Bediüzzaman'ı anlatması ve yayın faaliyetleri, Bediüzzaman ve dolayısıyla sonraki yıllarda Risale-i Nur'un Mısır'da yayılmasına önemli katkı yaptı. Bediüzzaman'ın lehinde muhtelif zamanlarda övücü makaleler yazıldı. Özellikle Abdullah Çavuş'un El-Ahram gazetesindeki makalesi büyük övgüleri dile getirdi. (*Tarihçe-i Hayat*, s. 613; Abdulkadir Badıllı; *Bediüzzaman Said-i Nursî Mufassal Tarihçe-i Hayatı*, s. 272.)

Muhammed Bahit, uzun ve bereketli bir ömür sürdü ve 18 Ekim 1935 tarihinde Kahire'de vefat etti. Muhtelif konularla ilgili olarak eserler yazmış olması, güncel meselelerle ilgili yakından ilgilendiğini göstermektedir. Nitekim Bediüzzaman'a sorduğu soru da ilginç ve aynı zamanda gündeldir. Yazdığı eserlerde; Kur'ân-ı Kerîm'in tercümesi ile ilgili tartışmalara katıldı, günün meseleleri ile ilgili ilmi ve aktif bir şekilde düşüncelerini sergiledi, İslâm'da hükümetin şekli, din ve sosyal hayatta kadının yeri, İslâmın ilim ve teknolojiye bakışı gibi muhtelif konularda düşüncelerini dile getirdi.

ŞEYH FEHİM: Osmanlının son dönemlerinde yaşamış doğunun büyük âlimlerindendir. 1825 yılında Arvas'ta doğmuş 1895 yılında Hakkın rahmetine kavuşmuştur. Doğum yerine izafeten Arvasî lakabıyla anılmaktadır. Soyu Hz. Hüseyin Efendimize ulaşmaktadır. Babası Abdulhamid Arvasî'dir.

Küçük yaşta babasını kaybeden Şeyh Fehim, ilk eğitimini kendi ecdadının tesis ettiği Arvas ve Hasan Veli medreselerinde gördü ve bu medreselerde ilim öğrendi. Daha sonra Cizreye giderek Mevlana Halid-i Bağdadî'nin talebelerinden Şeyh Halid-i Cezerî'nin derslerine katıldı. Dinî ilimlerin yanında zamanın fen ve siyaset ilimlerini de tahsil etti.

Tasavvufta ise büyük âlim ve velilerden olan Seyyid Taha-yı Hakkarî Hazretlerinin terbiyesinden geçerek icazet aldı. Hocası vefat edince talebelere ders vermek ve insanları irşat etmek üzere hocasının yerine geçti. Van ve çevresindeki herkes tarafından tanınan ve sevilen Şeyh Fehim, hayatı boyunca medresesinde pek çok talebe yetiştirmiş, sohbet ve dersleriyle pek çok insanın doğru yolu bulmasına vesile olmuştur. Vefatından sonra Arvas köyüne defnedilmiştir.

ŞEYH SAİD: Nakşibendî Şeyhi Mehmed Said Palevî. 1865'de Palu'da doğdu. Medrese eğitimi gördü ve babası Şeyh Mahmud'un ölümü üzerine şeyh oldu. Palu'dan ayrılarak Erzurum'un Hınıs kasabasına yerleşen Şeyh Said, doğuda ününü ve saygınlığını artırarak Zaza Kürtlerinin lideri durumuna geldi. 1925'te kendi adıyla anılan ayaklanma başlatıldı.

Bediüzzaman, kendisinden destek isteyen Şeyh Said'e, böyle bir hareketten vazgeçmesini öğütlemiş, Müslümanı Müslümana kırdırma gibi vahim bir neticeyi doğuracak bu hareketin Allah indinde mesuliyeti mucip olduğunu hatırlatmıştı.

Şeyh Said, Şark İstiklâl Mahkemesi tarafından idama mahkûm edildi. 29 Haziran 1925'de Diyarbakır'da asılarak idam edildi.

ŞEYH SÜNUSÎ (AHMET ES-SÜNUSÎ): M. 1873'te Çağlub'da doğdu. Sünusîlik hareketinin lideri ve İslâm birlik ve kardeşliğinin mükemmel bir temsilcisi ve asrımızın önde gelen âlimlerinden biridir. Soyu Peygamber Efendimizin torunu Hz. Hasan'a (r.a.) kadar uzanmaktadır. Dedesi Muhammed bin Ali es Sünusî, Kuzey Afrika'da İtalyan ve Fransız istilâ hareketlerine karşı İslâm dünyasının birlik ve beraberliğini sağlamak amacıyla Sünusîlik hareketini başlattı. Kısa zamanda geniş bir ilgi toplayarak yayıldı. Sünusîlik hareketinin başına geçti. İtalyanların Trablusgarb'ı işgali üzerine

Türk ordularının yanında yer aldı; ordular çekilme mecburiyetinde kalınca, kendi ordusuyla ülkeyi müdafaya devam etti. Birinci Dünya Savaşının sonlarında Sultan Mehmet Reşat'ın isteği üzerine İstanbul'a geldi. Sultan Reşat'ın vefatı üzerine Vahdettin'in cülus merasiminde "kılıç kuşanma töreni" Ahmed Sünusî tarafından yerine getirildi. Mondros Mütarekesinden sonra Sultan Vahdettin'in isteği üzerine önce Bursa'yı, sonra da Kurtuluş Savaşına katılmak üzere Doğu ve Güneydoğu vilâyetlerini dolaşarak halkı birliğe çağırdı. Kurtuluş Savaşının sonlarına doğru Ankara'dan ayrılarak önce Şam'a, sonra Filistin, Mekke ve sonunda Asir bölgesine geçerek hizmetlerine devam etti. 1933 yılında burada vefat etti.

ŞEYHÜLİSLÂM MUSTAFA SABRİ EFENDİ: Bakınız MUSTAFA SABRİ EFENDİ.

SÜKRÜ KAYA (1883-1959): "Tek parti dönemi"nde uzun süre milletvekilliği ve bakanlık yaptı. İçişleri bakanı iken yapılan seçimlerde kendi partisinin seçimi kazanması için her yola başvurdu. Bakanlığı boyunca muhalefete göz açtırmadı. Uyguladığı baskı Meclis gündemine getirilerek sert eleştirilere konu oldu. Başta Bediüzzaman olmak üzere, mütedeyyin insanlar aleyhine kararlar aldirmek için mahkemelere müdahale edecek kadar baskı kurma yoluna gitti.

Kaya, 1883 yılında İstanköy Adasında doğdu. Midilli İdadisini bitirdikten sonra Galatasaray Lisesine girdi. Daha sonra Paris'e giderek hukuk okudu. Yurda döndükten sonra Dışişleri Bakanlığında çalışmaya başladı. Kısa bir süre sonra İçişleri Bakanlığına geçerek mülkiye müfettişliği görevinde bulundu. Balkan Savaşı sonrasında Bulgarlarla oluşturulan Mübadele Komisyonunda görev aldı. 1916 yılında İskân-ı Muhacirin ve Aşayir Müdürlüğüne atandıysa da bu görevi kısa sürdü.

Bir süre Anadolu ve Irak'ta mülkiye müfettişliği yaptıktan sonra görevinden istifa etti. Akabinde İzmir'e giderek burada ve Buca'da öğretmenlik yaptı. Mondros Mütarekesinden sonra, işgalle karşı kurulan İzmir Müdafaa-i Hukuk Cemiyetine girdi. Bir ara tutuklanarak İstanbul'a getirildi ve bilâhare Malta'ya sürüldü. Kısa bir sürgün hayatından sonra yurda döndü. Lozan görüşmeleri sırasında danışmanlık yaptı.

Kaya, 1923-27 yıllarında İzmir Belediye Başkanlığı yaptı. Akabinde Muğla milletvekili olarak meclise girdi. Bu tarihten itibaren uzun süre muhtelif bakanlıklarda bulundu. İsmet İnönü, Fethi Okyar ve Celâl Bayar tarafından kurulan hükümetlerde bakan olarak yer aldı. Tarım, dışişleri ve içişleri bakanlıklarında bulundu. Bunların dışında 1936-38 yıllarında Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliği de yaptı.

Kaya, İsmet İnönü'nün cumhurbaşkanı olmasına karşı çıkınca, siyasî hayatı kararmaya başladı ve 1939 seçimlerinde aday bile gösterilmedi. Bu tarihten itibaren siyasî hayatı sona erdi. 1959 yılında İstanbul'da öldü.

- T -

TAHİR PAŞA: Aslen Arnavut olan Tahir Paşa, eski ismi Pogoritza Potgoriça olan Titograd şehrinde doğdu. Hacı Ali Efendinin altı oğlundan biridir.

Tahir Paşa yirmi dokuz yaşında iken devlet hizmetine girdi. 1800'lü yılların sonu ile 2. Meşrutiyet yıllarında Musul, Van ve Bitlis'te valilik yaptı. Özellikle Van'da uzun yıllar valilik görevinde kaldı. Van'da kaldığı yıllarda guatr hastalığına yakalandı. Tahir Paşa Hastalığından ve ihtiyarlığından dolayı görevden ayrılmak istedi; fakat kendisini çok seven ve takdir eden Abdülhamit buna izin vermedi. Bu yüzden vazifesine bir müddet daha devam etti.

Ancak hastalığının iyice ilerlemesi üzerine, emekli oldu ve İstanbul'a döndü. Yaklaşık bundan bir sene sonra, 1913'te, Hakkın rahmetine kavuştu. Mezarı İstanbul'da Sahra-yı Cedit semtindedir.

Tahir Paşanın Bediüzzaman Hazretleriyle görüştüğü yıllar, Van ve Bitlis'te görev yaptığı yıllardır. O zamanlar Tahir Paşa altmış yaşlarında, Bediüzzaman Hazretleri ise 25-30 yaşlarında bulunuyordu.

Görüşükleri yıllarda Bediüzzaman Hazretlerinin ilmini, faziletini ve dehasını tespit ve takdir eden Tahir Paşanın Bediüzzaman Hazretleriyle ilgili olarak, Sultan Abdülhamit Hana yazdığı bir mektubu bulunmaktadır. Bu mektup İstanbul Başvekalet Arşivinde Sultan II. Abdülhamit'e ait Yıldız evrakındadır.

Ayrıca Bediüzzaman Hazretlerinin Tahir Paşa ile ilgili hatıraları Bediüzzaman Hazretlerinin yeğeni Abdurrahman'ın yazdığı "Bediüzzaman'ın Tarihçe-i Hayatı" isimli kitapta yer almaktadır.

TAHSİN BEY (TAHSİN UZER): 1879'da Selanik'te doğdu. Van, Erzurum, Şam ve İzmir'de valilik görevinde bulundu. I. Dönem İzmir milletvekili seçildi. Risalelerde kendisinden daha çok Van valisi olarak bahsetilmektedir. Bediüzzaman Hazretleri, İzmir milletvekili olarak meclise giren Tahsin Bey tarafından Ankara'ya davet edilmiştir.

TALHA (TALHA BİN UBEDDULLAH) (?-656): Peygamber Efendimizin (a.s.m.) yüce davetine uyarak İslâmiyeti kabul edenlerin ilklerindedir. En önemli vasıflarından ikisi cömertlik ve kahramanlığıdır. Cennetle müjdelenen on güzide Sahabeden biridir.

Dindarlığı ile meşhur oğlu Muhammed, Kur'ân-ı Kerîm'i hifzedip usul ve kaidesine uygun okuyan ve "Kurra Hafızları" olarak adlandırılan ilk hafızlardandır. Bu oğluna atfen Ebu Muhammed lakabıyla anıldı. Künyesi, Talha bin Ubeydullah bin Osman bin Amr bin Ka'b bin Sa'd bin Teym bin Murre şeklindedir.

Soyu Peygamber Efendimizin mübarek şeceresiyle birleşip akraba olan Talha, Hicretten tahminen yirmi dört yıl önce (598) Mekke'de doğdu. Ticaretle uğraştığından sık sık seyahatlerde bulundu. İslâmiyetle müşerref olmasında, bir seyahati sırasında karşılaştığı olay etkili oldu:

Ticaret maksadıyla gittikleri Busra'da, Mekke'den birilerini arayan ve kendisiyle karşılaşan bir Hıristiyan rahiple görüştü. Rahip, "Ahmed zuhur etti mi?" diye sorunca, "Ahmed kimdir?" diye karşılık verdi. Rahip, "Abdullah bin Abdülmuttalib'in oğludur. O, peygamberlerin sonuncusudur. Mekke onun peygamberliğini ilan edeceği yerdir. Sonra oradan hicret edecektir" diye cevapladı.

Bu sözlerin etkisinde kalan Talha, Mekke'ye döner dönmez, kendisi yokken herhangi bir olayın olup olmadığını sordu. "Abdullah'ın oğlu Muhammed nebilik iddiasıyla ortaya çıktı" dediler. Peygamberliğin ilân edildiğini öğrenince büyük bir sevinçle Hazret-i Ebubekir'in yanına koştu. Duyduklarını ona da sordu, doğru olduğu cevabını alınca kendisini Peygamber Efendimize (a.s.m.) götürmesini istedi ve huzurunda kelime-i şahadet getirerek Müslüman oldu.

Müslüman olduktan sonra çok ağır işkencelere maruz kaldı. Onu ipe bağlayarak, eski dinine dönmesi için işkence yaptılar. Bütün işkencelere rağmen, "Beni öldürseniz de dinimden dönmem" diyerek işkencelere dayandı. Müslümanlar Medine'ye hicret ettikleri sırada Şam'da bulunuyordu. Yolda hicret haberini alınca, bütün mallarını ve kazancını bırakarak Medine'ye göç etti. Bilâhare ailesini de yanına aldı.

Bedir Savaşı başlamadan önce müşrikleri takip etmekle görevlendirilenler arasında olduğundan bu savaşa katılmadı. Uhud Savaşında bulundu. Çarpışmanın ve düşman saldırısının en şiddetli olduğu sırada vücudunu Peygamber Efendimize (a.s.m.) siper ederek korumaya çalıştı. Gelen darbelerden birine kolunu siper ettiğinden büyük bir yara aldı. Sahabeler onun bu kahramanlığına hayran kaldılar. Bizzat Peygamber Efendimiz (a.s.m.) onu tebrik etti. Hazret-i Ebubekir (r.a.), "Talha bin Ubeydullah, bir Uhud kahramanıdır" derken, Hazret-i Ömer (r.a.), "Uhud gününün en büyük kahramanıdır" ifadelerini kullandı.

TEVFİK (ŞAMLI HAFIZ TEVFİK, ŞAMLI TEVFİK): Asıl ismi Tevfik Göksü olan Şamlı Hafız Tevfik 1887 yılında Barla'da doğdu. 1965 yılında Barla'da vefat etti. Kabri de Barla'dadır. Subay olan babası Veli Bey ile beraber yirmi yıl Şam'da kalmasından dolayı "Şamlı" lakabıyla anılmıştır. Üstadın, Şam'da Emeviye Camiinde verdiği vaazı babasıyla birlikte dinlemiştir. Babası ona Üstadı

göstererek, “Bu zat meşhur bir zattır. Ona iyi bak, ileride bu zata hizmet edeceksin” demiştir. Babasının bu sözü seneler sonra gerçekleşir. Üstat Barla'ya sürgün edildiği yıllarda ona talebe, Nur-lara kâtip olur.

– U –

UBEYD: Bediüzzaman Hazretlerinin ablası Dürriye Hanımın oğludur. Bediüzzaman Hazretleri-nin diğer talebeleri ile birlikte Ruslara karşı Bitlis savunmasında şehit düşmüştür. Bediüzzaman, o zaman henüz on yedi yaşında olan yeğeni ve talebesi Ubeyd hakkında övgü dolu ifadeler kullan-mış ve onun kendi bedeline şehit olduğunu belirtmiştir.

UKAYL (580-680): Peygamberimizin amcası Ebu Talib'in dört oğlundan ikincisidir. Hazret-i Ali'nin 20 yaş büyük ağabeyi olan Ukayl 580 yılında doğdu 680 yılında vefat etti. Belâgate ve ha-zır cevaplılığıyla meşhur bir zattı. Nesepler ve tarih konusunda kendisine başvurulurdu. Bedir Sa-vaşında düşman saflarında yer alan Ukayl, Hudeybiye Antlaşmasından sonra Müslüman olmuştur. Müslüman olduktan sonra Mute Gazasına katıldı. Ukayl Hz. Hüseyin ile Yezid arasındaki anlaşmaz-lıkta Hz. Hüseyin'in tarafını tutanlar arasındaydı.

– V –

VELİD: Gerçek adı Velid bin Yezid Abdümelik bin Mervan'dır. Milâdî 743-744 yılları arasında Emevî devletini yönetmiştir. Eski kaynaklarda ismi “Fasık Velid” olarak geçmektedir. Devletin ba-sına geçtikten sonra, yönetirken yaptığı yanlışlardan dolayı devlet hazinesinin kısa sürede boşal-masına sebep olmuştur. Bu yanlış yönetimden dolayı halk ayaklanarak Velid'in kafasını kesmiş-tir. Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (a.s.m.) Velid bin Abdümelik bin Mervan'ın yeryüzüne geleceğini önceden bildirmiştir. Ümmü Seleme'nin yeğenine verilen isimden dolayı Peygamber Efendimiz (a.s.m), “Firavunlarınızın adını çocuklarınıza veriyorsunuz ha! Hemen ismini değiştirin. Çünkü bu ümmet içinde ismi Velid olan biri çıkacaktır. Onun, Firavun'un kavmine dokunan şerrin-den daha fazlası ümmetime dokunacaktır” demiştir.

– Y –

YAVUZ SULTAN SELİM: I. Selim. (Amasya 1470-Çorlu 1520). Osmanlı padişahlarının dokuzun-cusudur. Babası II. Beyazid onun lehine tahttan feragat etti. 1512'de tahta çıktı. Tahta çıktığında Memlûklar ve Safevîler gibi iki tehlike vardı. Ülke içinde birliği sağladıktan sonra Çaldıran Savaşı ile Safevî tehlikesini bertaraf etti. Daha sonra Mercidabık (1516) ve Ridaniye (1516) savaşlarıyla Mem-lûk devletine son verdi. Hilâfet onun zamanında Osmanlılara geçti. Yavuz lakabıyla anılan I. Selim ilk Osmanlı halifesidir. Yavuz, hayatı boyunca İslâm birliği uğruna savaşmıştı. Öldüğünde devletin topraklarını iki katına çıkarmıştı.

YE'CÜC-ME'CÜC: Kur'ân ve hadislerde kıyamete yakın zamanda çıkacağı belirtilen, ortalığı fit-ne, fesat ve anarşiye boğacak olan kısa boylu çapulcu iki kavmin adıdır.

YEZİD: Tam adı Yezid Bin Muaviye'dir. Emevî devletinin kurucusu Hz. Muaviye'nin oğludur. Ba-bası tarafından veliyet tayin edilen Yezid, 680 yılında halife oldu ve 683 yılına kadar devleti idare etti. Kaynaklarda Yezid'in eğlenceye çok düşkün, yönetim ehliyeti olmayan, halkın kendisinden nefret ettiği zalim bir yönetici olduğu belirtilmektedir. Bu yüzden iktidarda bulunduğu dönemler siyasî çalkantılarla geçmiştir. Yezid, babası tarafında tayin edildikten sonra kendisine biat etme-yip halifeliğini ret edenlere karşı şiddet uyguladı. Aralarında Hz. Hüseyin'in de bulunduğu bir çok kişinin şehit edildiği Kerbelâ olaylarına sebep oldu. Mekke'de bulunan ve halifeliğini tanımayan Abdullah bin Zübeyr'in (r.a) üzerine Müslim bin Ukbe'yi gönderdi. Ukbe'nin Mekke'yi kuşatmasın-dan sonra çıkan olaylarda, Harem-i Şerif mançınaklarla dövüldü. Çıkan bir yangında Kâbe tama-men yandı, şehir yağmalandı ve bir çok insan hapsedilip işkenceye maruz kaldı. Yezid yaklaşık 3 sene 9 ay süren bir saltanat sürdürdükten sonra 683 yılında 39 yaşında iken öldü.

ZEMAŞERİ: Harezmi kasabalarından Zemaşer'de 1075 yılında dünyaya geldi. Adı, Ebu'l-Kasım Mahmud bin Ömer ez Zemaşerî el-Harizmî'dir. Büyük bir müfessir, dilci ve kelâm âlimidir. İlk tahsilini doğduğu yerde yaptıktan sonra ilim ve medeniyet merkezi olan Buhara'ya gitmiştir.

Burada muhtelif hocalardan fıkıh, tefsir, hadis, kelâm, mantık, felsefe ve Arapça dersleri aldı. Bu dönemde Harezmi ve Horasan'ın bir çok şehrine giderek bilgilerini artırdı. 1124 yılında Mekke'ye giderek uzun bir süre kaldı. Eserlerinin bir çoğunu orada yazmıştır. Kendisine Mekke'de uzun süre kaldığından Carullah lâkabı verilerek "Carullah Zemaşerî" adıyla meşhur olmuş, ayrıca "Fahr-i Harezmi" ünvanı da verilmiştir.

Mekke'de uzun müddet kaldıktan sonra Harezmi'e dönmüş ve burada 1143 senesinde vefat etmiştir. Zemaşerî itikatta ateşli bir Mutezili, fıkhıta ise Hanefî'dir. Zemaşerî İslâmî ilimler, nahiv ve edebiyatta çok sayıda talebe yetiştirmiştir. Elli civarında eseri olduğu bildirilmektedir.

ZİYAEDDİN (NURŞİNLİ ZİYAEDDİN EFENDİ): Nakşibendi şeyhlerinden Abdurrahman Tağî Hazretlerinin oğludur. 1856 yılında İsbayerd nahiyasının Üsb köyünde doğdu, 1925 yılında vefat etti. Nurşin'de babasının yanına defnedildi.

Nurşin'de yetişen Ziyaeddin Efendi, tahsilini babası Abdurrahman Tağî Hazretleri ve bölgesindeki diğer meşhur âlimlerin yanında yaptı. Nakşibendiliğin Halidî kolundan olan Ziyaeddin Efendi çevresinde "Hazret" lakabıyla anılırdı. Sağlığında bir çok kimseye medrese ve tarikat icazeti verdi. Ayrıca 113 mektuptan meydana gelen Mektubat isimli bir eseri bulunmaktadır. Ziyaeddin Efendi, Bediüzzaman Hazretlerinin büyük kardeşi Molla Abdullah'ın şeyhi ve hocası idi. Daha sonra Türkçeye tercüme edilen bu Mektubat isimli eserinde Molla Abdullah'a yazdığı mektuplar da bulunmaktadır. Ziyaeddin Efendi Birinci Dünya Savaşı başladığında gönüllü kuvvetler teşkil ederek vatan savunmasında bulundu ve çarpışırken bir kolunu kaybetti. Savaş bittikten sonra Sultan Reşad tarafından kendisine gümüş liyakat muharebe madalyası verildi.

ZİYA NUR: Tam adı Ziya Nur Aksun'dur. 1930 senesinde Konya'da dünyaya geldi. İlk, orta ve lise eğitimini Konya'da tamamladı. Ardından Ankara Hukuk Fakültesini kazandı ve buradan mezun olup Konya'da baroya kaydoldu. Zeki ve idealist bir insan olan Ziya Nur, Osmanlı ve İslâm tarihleriyle ilgili olarak yazdığı makaleler ve yaptığı sohbetlerle tanınmıştır. Ayrıca başladığı, fakat bitiremediği "Osmanlı Tarihi" isimli bir eseri bulunmaktadır. Henüz bir lise talebesi iken Nurlarla tanışan Ziya Nur, üniversiteyi kazandıktan sonra da hizmetlerine devam etmiş, Nurların neşri için elinden gelen gayreti göstermiştir.

ZİYA PAŞA (1829-17 MAYIS 1880): Ziya Paşa İstanbul'da doğdu. Asıl adı Abdülhamit Ziyaüddin'dir. Mekteb-i Ulûm-ı Edebiye'de okudu. Farsça ve Arapça öğrendi. 1845'te Sadaret-i Umma Mabeyn-i Hümayuna kâtip olarak girdi. Fransızca'yı burada öğrendi. Sultan Abdülaziz ve M. Reşit Paşadan destek gördü. M. Reşit Paşanın ölümü üzerine Ali Paşa ile sürtüşmeye girmesi, Fuat Paşa ile iyi ilişkiler kuramaması üzerine, İstanbul'dan uzaklaştırılmak için Kıbrıs mutasarrıflığına tayin edildi. Bunun üzerine Yeni Osmanlılar cemiyeti ile işbirliği içinde Mustafa Fazıl Paşanın davetine uyarak Namık Kemal ile birlikte Paris'e gitti (1867). Oradan Londra'ya geçti ve Namık Kemal ile birlikte Hürriyet gazetesini çıkardı. Ali Paşanın ölümü üzerine yurda döndü. İstanbul'da önemli görevlere getirilen Ziya Paşa, II. Abdülhamit döneminde İstanbul'dan uzaklaştırılmak için Suriye valiliğine tayin edildi (1877). Bu görevi önce Konya'ya, sonra da Adana'ya nakledildi. Orada vefat etti.

ZÜBEYİR BİN AVVAM (?-656): İslâmiyetle şereflenlerin ilklerindedir. "Aşere-i Mübeşşere" diye tabir edilen ve hayatta iken Peygamber Efendimiz (a.s.m.) tarafından Cennetle müjdelenen on Sahabeden biridir. Soyu, Peygamber Efendimizin (a.s.m.) mübarek silsilesi ile dedeleri Kusay'da birleşir. İslâma büyük hizmetlerde bulunup, kahramanlığıyla tanınırdı. Künyesi, Zübeyr bin Avvam bin Huveylid bin Esad bin Abduluzza bin Kusay bin Kilab şeklindedir.

Doğumuyla ilgili olarak farklı tarihler verildiğinden, kesin olarak bilinmemektedir. Annesi Safiyye binti Abdulmuttalib, Peygamber Efendimizin (a.s.m.) halası, babası Avvam da Hazreti Hatice'nin (r.a.) kardeşidir. Mübarek bir silsileye mensup olan Zübeyr, Hazreti Ebubekir'in (r.a.) daveti ile Müslüman olduktan sonra başta amcası olmak üzere, müşrikler tarafından muhtelif işkence ve eziyetlere maruz kaldı. Ancak, Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) yanından hiçbir zaman ayrılmadı.

Hazreti Zübeyr, Habeşistan'a hicret eden kabile ile birlikte Mekke'den ayrıldı ve daha sonra oradan Medine'ye gitti. Medine'ye geldikten sonra yapılan hemen her savaşa katıldı ve cesareti ile tanındı. Bütün sıkıntılı dönem ve savaşların en şiddetli anlarında hep Resulullah'ın yanında yer aldı. Bundan dolayıdır ki, katıldığı savaşlarda yara almayan hiçbir yeri kalmadı. Uhud Savaşının en şiddetli hengâmında vücudunu kalkan yaparak Peygamber Efendimizi (a.s.m.) korumaya çalıştı.

Mekke'nin fethi sırasında İslâm ordusunun sancaktarlığını yaptı. Hemen hemen bütün savaş ve seferlere katıldığı gibi Veda Haccına da katılarak hazır bulundu. Bu üstün vasıflarından dolayıdır ki, Cennetle müjdelenen on Sahabe arasında yer aldı. Zaten Peygamber Efendimize (a.s.m.) tâbi olurken, ölümüne kadar sadık kalacağı şeklinde vaatle bulunmuştu. Peygamber Efendimiz (a.s.m.) onun için, "Her peygamberin bir havarisi (yardımcısı) vardır. Benim havarim Zübeyr'dir" şeklinde iltifatta bulundu.

ZÜBEYİR GÜNDÜZALP (1920-1971): Kafkas asıllı, Konya'nın Ermenek ilçesine yerleşmiş bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi (1920). Asıl adı Ziver olup Üstad, Zübeyir bin Avvam Hazretlerine atfen ismini Zübeyir olarak değiştirmiş ve bu isimle tanınmıştır. İlköğretimini Ermenek'te yaptıktan sonra ortaokulu Silifke'de okuyup bitirdi (1939). Bu tarihten itibaren önce Ermenek'te sonra Konya'da posta-telgraf muhabere memuru olarak çalıştı. Konya'da bulunduğu sıralarda Nurlarla tanıştı ve ömrünün sonuna kadar iman hizmetini en güzel şekilde ifa etti.

Emirdağ'da Üstad'ı ziyaret edip (1946) yanında kalmak istediğini bildirdi. Memuriyetine devam etmesi, daha sonra yanına alınacağı cevabını aldı. 1948'de Afyon'da tutuklanarak Bediüzzaman'la birlikte altı ay hapis yattı. Bu tarihten itibaren Üstad'ın vefatına kadar hep yanında kaldı.

Üstad'la hapis yatarken yanlışlıkla serbest bırakıldığında bu fırsattan yararlanıp özgürlüğüne kavuşma şansına sahipti, ancak o, yapılan yanlışlığa itiraz ederek tahliyeyi engelledi ve böylece Üstad'ından ayrılmadı. Nurcuların takibata uğradığı, kanunsuz bir şekilde tutuklandıkları, eziyet gördükleri hengâmda, Risale-i Nurları okuduğunu söyleyerek kendi kendini ihbar etti. Her halükârda iman hakikatlerini mahkumlara, savcılara, hâkimlere izah ediyordu. Çünkü, onun tespitlerine göre Risale-i Nur'ları okuyan hâkimler, yanlış hüküm vermezlerdi. Nitekim Risale-i Nur'lar ve Nurcular hakkında açılan yüzlerce dava, beraatla neticelendi.

Zübeyir Gündüzalp'in hizmetteki yerini Bediüzzaman Hazretlerinin, "Zübeyir bana 'merhum biderazdem Abdurrahman yerine verilmiştir' diye manevî ihtar aldım. Hakiki fedakâr Zübeyir, en lüzumlu ve hizmete şiddetli ihtiyacın zamanında buraya imdada geldi..." ifadelerinde görmekteyiz.

27 Mayıs 1960 İhtilâlinde sonra memleketi olan Ermenek'te mecburî ikamete tâbi tutuldu. Burada bir süre kaldıktan sonra, gizlice Ermenek'ten ayrılarak Ankara'ya gitti. Altı ay kadar Ankara'da kaldı ve 1961'de İstanbul'a geldi. 2 Nisan 1971 tarihinde İstanbul'da vefat etti.

Üstad Hazretlerinin ahirete irtihalinden sonra "meşveret sistemi"ni tesis etti. Hizmeti meslek ve meşrep açısından şekillendirdi. Risale-i Nur Külliyyatının neşri, İttihat mecmuası, Yeni Asya gazetesi ve Yeni Asya Yayinevinin kurulması gibi yayın faaliyetlerini başlattı.

– A –

ADAPAZARI: Marmara bölgesinde, Sakarya Irmağı düzlüğüne kurulmuş bir ilimizdir. İl merkezi Adapazarı olarak bilinir. Verimli topraklarında çok çeşitli ürünler yetiştirilir.

AFRIKA: Yüz ölçümü itibarıyla dünyanın üçüncü büyüklükteki kıtasıdır. Nüfusunun çoğunluğunun siyah ırktan olması nedeniyle “Siyah Kıt’a” olarak da anılır. Ülkede büyük semavî dinlerin yanı sıra pek çok farklı din ve inanış bulunmaktadır. İrk bakımından da “kavim yaşayışı” hâkim olan kıtada İslâmiyet önemli bir yer tutmaktadır. İslâmiyetin, Habeşistan hicretleriyle girdiği Afrika kıt’ası, özellikle Batılı ülkelerin sömürge çalışmalarında birinci sırayı alır. İslâmiyetle gelişen ve ilerleyen fikrî ve ilmî yapı, Batı sömürgeciliği nedeniyle gerilemiş bulunmaktadır.

AFYON: Afyon’un nüfusu 900 bine yakındır. Yüz ölçümü olarak 14.555 km2’dir. Afyon adını 2300 yıldan beri ekilen haşhaş bitkisinden almıştır. M.Ö. 7000 yılından başlayarak günümüze kadar yerleşim yeri olan ilin sınırları içinde Hitit, Frig, Grek, Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı gibi uygarlıklar egemen olmuştur. Selçuklu Türklerinin 1071 yılında Anadolu’yu fethetmeleri sonucunda, Afyon Türklerin hakimiyetine girmiştir.

AĞRI DAĞI: Türkiye’nin en yüksek tepesine sahip dağdır. Yüksekliği 5137 metredir. Doğu Anadolu bölgesinde, İran ve Ermenistan sınırına yakındır. Tevrat ve Zebur gibi kutsal kitaplarda ve bazı eski kaynaklarda adı Ararat Dağı olarak geçmektedir.

ÂLIYE: Suriye’nin Derbasiye nahiyesine bağlı bir köy.

ALMANYA: Almanya, Batı Avrupa’da yer alan, dünyanın en sanayileşmiş ülkelerinden biridir. Kuzeyde Danimarka ile komşudur ve Kuzey Denizi ile Baltık Denizine kıyısı vardır. Doğuda Polonya ve Çek Cumhuriyeti ile güneyde Avusturya ve İsviçre ile batıda ise Fransa, Lüksemburg, Belçika ve Hollanda ile komşudur. Almanya Avrupa Birliğinin kurucu üyelerindedir. Almanya Federal Cumhuriyeti 16 eyaletten oluşur. I. Dünya Savaşında Almanların yenilgiye uğramasıyla imparatorluk işgal edilmiştir. Almanların Weimar Cumhuriyeti dedikleri dönem, politik istikrarsızlık, dünya ekonomik bunalımı ve Almanların Versailles Anlaşmasına duydukları tepki sonucu Adolf Hitler’in nasyonal sosyalist diktatörlüğüne varmıştır. Bu dönemde yaşanan Yahudi soykırımı ile tarihinin en karanlık sayfalarından birini gören Almanya, İkinci Dünya Savaşından da yenilgiyle çıkarak 1945’de batıda Amerikan, İngiliz ve Fransız, doğuda ise Batı Berlin hariç Sovyet işgal bölgelerine bölünmüştür. Batıdaki işgal bölgelerinde 23 Mayıs 1949’da Federal Alman Cumhuriyeti, Sovyet işgalindeki bölgelerde ise 7 Ekim 1949 tarihinde Demokratik Alman Cumhuriyeti kurulmuştur. Doğu Bloğunun çözülmesi ve Demokratik Alman Cumhuriyetinin kendini lağvedip 3 Ekim 1990’da Federal Alman Cumhuriyetine katılmasıyla Alman birliği tekrar sağlanmıştır.

AMERİKA (ABD): Kuzey Amerika kıtasında yerleşik, 50 eyaletten oluşan teknolojik bakımdan dünyanın en önde gelen ülkesi. Yaklaşık, sadece 200 yıllık tarihine rağmen, bütün dünyaya hükmetme gayreti içerisinde. 250 milyonluk nüfusu, dünyanın bütün ırklarını barındırıyor. Bütün dinlerin mensuplarının barındığı Amerika Birleşik Devletleri hakkında Bediüzzaman, “din-i hakkı arayan bir cemaat”i barındırması dolayısıyla bahseder. Başşehri Washington DC olan ABD ile Türkiye arasındaki yakın ilişki, 1950 Kore Savaşından sonra başlamıştır.

AMERİKA KITASI: Kara parçası büyüklüğü cihetiyle dünyanın ikinci büyük kıtasıdır. Kuzey, Orta ve Güney Amerika bölümlerinde onlarca devlet bulunmaktadır. Kitanın çevresi Büyük ve Atlas Okyanusları ile çevrilidir. Kuzey Amerika kıtasının en büyük devletleri Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'dır. Orta ve Güney Amerika kıtalarında, çoğunluğunu İspanyolların oluşturduğu Lâtin Amerika ülkeleri yer almaktadır. Kuzey Amerika ülkeleri refah ve teknoloji bakımından Orta ve Güney Amerika ülkelerinden hayli ileridedir. Yaklaşık 43 milyon kilometrekare büyüklüğünde ve üzerinde 700 milyon insanın yaşadığı kıtada Hıristiyanlık (özellikle Katolik mezhebi) ve Müslümanlık en büyük dinlerdir.

ANADOLU: Türkiye topraklarının genel adıdır. Topraklarımızın en büyük kısmı Asya'dadır ve "Anadolu" olarak isimlendirilir. Diğer parçası Trakya'dadır. Büyük medeniyetlerin yaşadığı dünyanın en eski yerleşim yerlerinden olan Anadolu'nun üç tarafı denizle çevrilidir. Toprakları üç kıtaya yayılan Osmanlı İmparatorluğunun yıkılışı ile İstiklâl Savaşı sonrası yeni Türkiye Cumhuriyeti Anadolu üzerinde kurulmuştur.

ANKARA: Orta Anadolu'nun merkezinde eski bir yerleşim yeridir. Eski ismiyle Engürü, şimdi ki adıyla Ankara, 1923'te kurulan Türkiye Cumhuriyetinin de başşehridir. Yakın tarihimizde çok önemli bir yere sahiptir. Kurtuluş Savaşı esnasında bütün vatanperverlerin toplandığı ve millet meclisinin kurularak yeni devletin temellerinin atıldığı bu Anadolu kenti yapılan imar hareketleri ile son derece modern bir başkent hüviyetini kazanmıştır. Kurtuluş Savaşı sırasında Bediüzzaman Said Nursî'nin de davet edildiği Ankara, sonraki yıllarda da Nurculuk hareketi için önemli bir yere sahip olmuştur.

ANTALYA: Akdeniz bölgesinin batı kesiminde yer alan bir sahil şehrimizdir. Şehrin batısında Toros Dağları, güneyinde Akdeniz, doğusunda Mersin, Karaman ve Konya, kuzeyinde Isparta ve Burdur, batısında ise Muğla yer almaktadır. Antalya ilinin bulunduğu bölge, Antalya Körfezini 20.815 km karelik bir alanla çevrelemiştir. Bu alanın büyük bir bölümü ilin kara sınırlarını meydana getiren Toros Dağları ile kaplıdır. Dağlardan denize ulaşan birçok bağımsız ırmak vardır. Bölgenin yaklaşık % 60'ı çam ormanları ve Akdeniz bitkileri ile yeşillenmiştir. 590 km'lik sahil bandının 290 km'si doğal kumsallardan oluşmaktadır.

Antalya'nın özgün coğrafi özellikleri, bölgede birçok medeniyetin ve yerleşim yerlerinin meydana gelişinin başlıca nedenlerindedir. Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı Devletlerine ait pek çok tarihi eser bulunmaktadır. Antalya, bu özelliğiyle âdeta bir açık hava müzesi görünümündedir. Antalya, Anadolu'ya kök salan Risale-i Nurların neşredildiği, Nur Talebelerinin bulunduğu ilimizden birisidir. Risale-i Nur hizmeti Anadolu'nun her yerinde olduğu gibi Antalya'da da devam etmektedir.

ARABİSTAN: Ceziretülarap, El-Cezire, Arap Yarımadası gibi isimlerle de anılan Arabistan, coğrafi konum itibarıyla Asya ve Afrika kıtalarının kesiştiği noktada yer almaktadır. Doğusunda Basra Körfezi, batısında Kızıldeniz, güneyinde ise Arap Denizi bulunmaktadır. Günümüz Arap Yarımadasında yer alan ülkeler ise şunlardır: Suudi Arabistan, Yemen Cumhuriyeti, Bahreyn, Kuveyt, Umman, Birleşik Arap Emirlikleri ve Katar. Arap Yarımadası 3.000.000 km² den büyük topraklarıyla dünyanın en büyük yarımadalarından biri olarak kabul edilmektedir. Yarımada'nın nüfusu ise, 1989 yılı rakamlarına göre, yaklaşık 33 milyonu bulmaktadır.

Arabistan Yarımadasının bir bölümü geniş çöl alanlarından ibarettir. Kuzeydeki yeşil alanlar, batıda kalan Hicaz ve güneybatıdaki Yemen toprakları ise sulak ve verimli alanlardır. Bölgede yaşayanların en önemli gıda ve geçim maddesi hurma olup kahve, muz, narenciye ve hububat gibi ürünler de yetişmektedir. Arabistan ekonomisinin en önemli gelir kaynaklarından birisi petroldür. Yarımada'da zengin petrol rezervleri vardır. İlk defa 1930'lu yıllarda Bahreyn'de bulunan petrol

daha sonra yarımada'daki diğer ülkelerde de bulunmuş ve en önemli gelir kaynakları arasına girmiştir.

Arap Yarımadası insanlık tarihi açısından da önemli bir yerdir. Hz. Adem, Hz. Hud, Hz. Salih, Hz. Suayb, Hz. İbrahim ve Hz. İsmail gibi peygamberler Arap Yarımadasında yaşamıştır. Kur'an'da bahsedilen kıssaların ve hadiselerin çoğu Arap Yarımadasında geçmiştir. Ayrıca son din olan İslamiyet de bu topraklarda zuhur etmiş, son peygamber olan Hazret-i Muhammed (a.s.m.), bu topraklarda yaşamıştır. İslam âlemi için çok önemli olan Mekke, Medine, Kâbe, Mescid-i Nebevî, Arafat Dağı, Uhud Dağı, Müzdelife, Mina gibi mekânlar yine Arabistan topraklarında bulunmaktadır.

ARARAT DAĞI: Bakınız AĞRI DAĞI.

ARNAVUTLUK: Güneydoğu Avrupa'da, Balkan Yarımadasının batı kıyısında yer alan bir Avrupa ülkesidir. Başşehri Tiran'dır. 2003 sayımına göre 3 582 205 olan nüfusunun büyük bölümü Müslümandır. Ülkede resmi dil Arnavutçadır. Arnavutluk, II. Mehmet (Fatih) döneminde (1478) Osmanlı egemenliğine alınmıştır. 1913 yılında bağımsızlığını ilân eden Arnavutluk'ta, Balkan ülkelerinin müdahaleleri sonucu çıkan iç karışıklıklar 1925 yılına kadar devam etmiştir. II. Dünya Savaşında İtalyanlar tarafından işgal edilen ülkede 1946'da Enver Hoca önderliğinde sosyalist bir yönetim kurulmuştur. Uzun yıllar kapalı bir baskı rejimi olan komünizm ile yönetilen ülke, dünyada meydana gelen demokratik hareketlerin de etkisiyle 1990 yılında çok partili demokratik rejime geçmiştir.

ARTEMİT (EDREMİT): Van Gölü kıyısında bir yerdir. Üstat Bediüzzaman, Balkan Savaşları yüzünden yapımı duran Üsküp Üniversitesi için ayrılan tahsisatın, Medresetüzzehra projesine aktarılmasını hükümete kabul ettirdikten sonra, İstanbul'dan ayrılarak Van'a döner. Medresetüzzehra'nın temeli 1913 yılının yaz aylarında Van Gölü kıyısındaki Artemit'te atılır. Ancak bu defa da I. Dünya Savaşının başlaması bu projenin de ertelenmesine sebep olur.

ARVAS NAHİYESİ: Van'ın Bahçesaray ilçesine bağlı, bir nahiyedir. Üstat Bediüzzaman babasından izin alarak Arvas nahiyesine gider. Orada Mir Has Veli Medresesinde ders görmeye başlar.

ASYA: Dünyayı teşkil eden beş kıt'anın en büyüğü olan Asya kıt'ası, aynı zamanda insanlık tarihinin de başladığı yerdir. Bu eski kıt'ada medeniyetler kurulmuş, medeniyetler yıkılmıştır. En önemli yönü ise bütün dinlerin bu kıt'ada ortaya çıkmasıdır. Mukaddes mekânların ve şehirlerin yer aldığı ülkelerin hemen hemen hepsi Asya'da bulunmaktadır.

AVRUPA: Beş kıt'anın yüzölçümü bakımından en küçüğü. Ancak fikir, kültür, siyaset ve medeniyet mefhumları açısından en önde gelenidir. Özellikle yeni Türkiye Cumhuriyetinin fikir, kültür, siyaset ve ekonomisi bakımından çok önemlidir. 1900'ların ortalarından itibaren Türk insanı Avrupa'ya adım atmış ve giderek varlığını gösterir hale gelmiştir. Şu anda Müslümanlık, Avrupa'nın pek çok ülkesinde resmî din olarak tanınmakta; pek çok Avrupa kuruluşu ve önemli kişileri de İslâmiyetle yakından ilgilenmektedir. Bediüzzaman'ın, "Avrupa İslâma hamiledir" ifadesi de yerini bulmaktadır.

AVUSTURYA: Denize kıyısı olmayan bir Avrupa ülkesidir. Federal cumhuriyet rejimi ile yönetilen ülkenin başşehri Viyana'dır. 2. Dünya Savaşında Hitler tarafından Almanya'ya katılan Avusturya, ABD, Rusya, İngiltere ve Fransa güçleriyle işgal edilmiş, 1955 yılında hiç bir devletle birlik yapmama şartıyla bağımsızlığı tanınmıştır. Son sayımlara göre 8.150.835 kişi olan ülke nüfusunun çoğu Almanca konuşmaktadır. Dini Katolik olan Avusturya'da 1979 resmî din olarak kabul edilen İslâmiyet hızla yayılmaktadır. Avusturya'da yıllık sıcaklık farkının fazla olduğu karasal bir iklimi vardır. Ülkenin % 40'nın ormanlarla kaplıdır. Alp Dağları batıdan doğuya üç sıra halinde uzanmaktadır.

AYASOFYA CAMİİ: Mimarisi, ihtişamı, büyüklüğü ve işlevselliği yönünden ilk ve son ünik uygulama olarak görülen Ayasofya; Osmanlı camilerine fikir bazında da olsa esin kaynağı olan, doğu-batı sentezinin bir ürünüdür. Bu eser dünya mimarlık tarihinin günümüze kadar ayakta kalmış en önemli anıtları arasında yer almaktadır. Bu nedenle, Ayasofya, tarihî geçmişinin yanı sıra, mimarisi, mozaikleri ve Türk çağı yapıları ile yüzyıllar boyunca tüm insanlığın ilgisini çekmiştir. Ayasofya 916 yıl kilise, 481 yıl cami olmuştur; 1935'den bu yana müze olarak tarihî işlevini sürdürmektedir.

AYDIN: Ege bölgesinde yer alan bir ilimizdir. İzmir, Manisa, Denizli, Muğla illeri ve Ege Denizi kıyıları ile çevrilidir. Büyük Menderes Ovası, Çine Ovası ve Büyük Menderes Nehri ve Bafa Gölünün bir kısmı bu şehrin sınırları içindedir. Topraklarının % 63'ü dağlıktır. Şehir Türkmenler tarafından kurulmuş, 1186 yılında Selçukluların 1300 yılında Aydınogullarının, 1426 yılında da Osmanlıların eline geçmiştir. 1923 yılında il hüviyeti kazanan şehir zengin bir kültürel birikime sahiptir.

AZERBAYCAN: Azerbaycan, Sovyetler Birliğinin dağılması üzerine Kafkas Dağlarının Hazar Denizine bakan güneydoğu eteklerinde kurulan ülkelerden biridir. Batısında Ermenistan, kuzeybatısında Gürcistan, güneyinde İran, doğusunda Hazar Denizi yer alır. Bugünkü Azerbaycan, tarihî ve siyasî sebeplerden dolayı ikiye ayrılmış durumdadır. Başta Aras Nehri hudut olmak üzere güneyde kalan kısmı İran içerisinde bulunmaktadır. 30 Eylül 1991'de bağımsızlığını ilân eden Azerbaycan bunu yeterli görmemiş, 7 Haziran 1992'de düzenlenen cumhurbaşkanlığı seçimiyle Komünist Partisi eski lideri Ayaz Muttalibov'u başkanlıktan uzaklaştırarak, Ebulfez Elçibey'i Azerbaycan Cumhuriyetinin başına geçirmiştir. Ebulfez Elçibey seçimlerde oyların % 59.4'ünü almıştır. Azerbaycan Cumhuriyeti, 25 Aralık 1991 tarihinde Kiril alfabesini bırakarak Lâtin alfabesine geçmiştir. 1992 yılı içinde Azerbaycan Cumhuriyeti Parlamentosu, Karabağ'ın muhtar bölge statüsüne son vermiş, normal bir ili haline dönüştürmüştür. 2002 yılı itibarıyla hâlâ Azerbaycan topraklarının % 20'si Ermeni işgali altındadır. Karabağ'ın Ermeni işgalinden kurtarılması için uluslararası görüşmeler devam etmektedir. Rusya'nın esaretinden kurtulduktan sonra Azerbaycan'da kapatılan camiler hızla ibadete açılmaya başlamıştır. Bakü'de dört yıllık bir İslâm Akademisi kurulmuştur. Azerbaycan'ın eğitim düzeyi çok yüksektir. Önde gelen kültür ve eğitim merkezi olan Bakü'de bir üniversite ile sekiz yüksek öğretim kurumu vardır.

– B –

BAĞDAT: Irak'ın başkentidir. Şehir Dicle Irmağının iki yakasında yer alır. Tarihte, Babiller ve Sasaniler gibi pek çok medeniyete başkentlik yaptı. İklimin mutedil ve ticarî yolların üzerinde olması şehri her zaman cazip kılmıştır. Bağdat Harun Reşit döneminde refahın doruğuna ulaştı. 1534 yılında Kanunî Sultan Süleyman tarafından Osmanlı topraklarına katıldı. 1. Dünya Savaşında İngilizlerin işgaline uğrayan Bağdat 1921'de kurulan bağımsız Irak Krallığının başkenti oldu. Krallığın 1958'de yıkılmasından sonra kurulan Irak Cumhuriyetinin de başkentliliği devam etmektedir.

BAKIRKÖY: Marmara Denizi kıyı şeridinde yer alan Bakırköy, baş döndürücü şehirleşme hızına rağmen, doğal güzellikleri açısından İstanbul'un anılmaya değer bölgelerinden biridir. Marmara Denizi kıyı şeridi boyunca yer alan plajları, doğal güzellikleri Bizans döneminden kalma Fildami, Osmanlı döneminin Çarşı Camii, Ahmet Hatun Camii gibi eserler Osmanlı İmparatorluğunun Bakırköy'e bıraktığı görülmeğe değer tarihî eserlerdir.

BANİ HANI: Siirt'e bağlı Tillo kasabası ile Cezire yolu üzerindeki bir mevkiye verilen isim.

BARLA: Isparta ili, Eğirdir ilçesine bağlı olan Barla, Eğirdir'in 25 km kuzeybatı uzantısı, 18 km kıyı şeridi olan 3052 nüfuslu 104 Km2 yüzölçümlü güzel bir yerleşim yeridir. Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri 1926 ile 1934 yılları arasında burada sürgün yaşamıştır. Risale-i Nur Külliyyatının büyük bir bölümünün telif edildiği Barla, şu anda Nur Talebelerinin olduğu kadar halkımızın da rağbet ettiği güzel vatan köşelerinden birisidir. Huzur ve sükûnet arayanların kolayca gidebilecekleri bir mekân olan Barla'da temiz konaklama tesisleri bulunmaktadır.

BAŞİT: Üstat Bediüzzaman Van'da kaldığı süre içinde yaz aylarını Van çevresinde yükselen Beytüşşebap, Feraşın, Başit gibi dağ ve yaylalarda geçirirdi. Bediüzzaman bir gün Tahir Paşaya, çıktığı dağların başında Temmuz'da bile buz bulunduğunu söyler. Paşa "Temmuz'da kat'iyen oralar da buz bulunmaz" diyerek itiraz eder. O yaz yine Başit yaylasına çıkan Bediüzzaman Tahir Paşaya Başit Yaylasından kısa bir mektup gelir ve altında Molla Said'in imzası vardır. Şöyle demektedir: "Ey Paşa! Başit başında buz tuttu. Görmediğin şeyi inkâr etme. Her şey senin malûmatında münhasır değildir."

BATUM: Gürcistana bağlı bir şehirdir. Üstat Bediüzzaman İstanbul'dan Van'a dönerken Batum yoluyla Tiflis'e uğramıştır.

BAYEZİT (İLÇE): Ağrı ilimize bağlı Doğubayezit ilçesi Anadolu'nun doğusunda Sarıova denilen yerde kurulmuştur. Doğubayezit, Merkez ilçenin 93 km doğusunda, Erzurum-İran yolu üzerindedir. İlçe toprakları genellikle engebeli ve yüksektir. İlçe merkezi düzlükte kurulmuştur. 2002 genel nüfus sayımına göre ilçe merkezinin nüfusu 56.261, köylerin nüfusu 49.493 olup nüfusa kayıtlı insan sayısı 216.500 dür. Yüzölçümü 2.383 km2'dir. Ağrı'nın en eski, tarihi ve gelişmiş ilçesidir. Denizden yüksekliği 1.625 m.dir. Doğusunda İran, güneyinde İran ve Van (Muradiye-Çaldıran), batısında Diyadin ve Taşlıca, kuzeyinde Tuzluca, Iğdır ve Aralık vardır. İlçe toprakları oviden ve volkanik kütlelerden meydana gelmiştir. Dağların yüksek kesimleri ve etekleri geniş yaylalarla kaplıdır.

BEDİR: Arabistan Yarımadasında Medine'nin 120 km. kadar güneybatısında ve Kızıl Deniz sahiline 20 km. uzaklıktadır. Bedir, Mekke'den gelip Medine'den geçerek Suriye'ye kadar uzanan yol üzerinde olup, Mekke-Medine arasındaki konak yerlerinden biri idi. Bedir halkı kasabalarına uğrayan ticaret kervanlarına verdikleri hizmetler karşılığında elde ettikleri kazançlarla geçinirdi. Ayrıca her yıl Zilkade ayında burada kurulan bir panayır kasaba halkına önemli gelir sağlardı. Bedir kasabasının İslâm savaş tarihinde önemli bir mevki vardır. Hz. Peygamber (a.s.m.) müsriklerle çarpışmak üzere buraya üç defa gelmişti. Birincisine ilk Bedir Gazvesi adı verilir.

BEDRE: Eğirdir Barla yolu üzerinde merkeze 11 kilometre mesafede, Eğirdir Gölü kenarında sahil şeridi olan bir köydür.

BERLİN: Berlin, trajik siyasî ve kültürel bir tarih mirasına sahiptir. Özellikle 20 yüzyılda I. ve II. Dünya Savaşı ve sonrasındaki soğuk savaş döneminin siyasî çalkantılarına ve buhranlarına şahit olan bu dönemin acılarını derinden hisseden bir şehirdir Berlin. 1990'da Doğu ve Batı Almanya'nın birleşmesinden sonra yeni başkent Berlin olarak belirlenmiş ve Berlin eski ihtişamlı günlerine geri dönmüştür. 1.5 milyona yaklaşan nüfusuyla Berlin tam bir metropoldür. Otomobil, uçak, elektro sanayi, sigortacılık ve yayınevleri hep burada toplanmıştır. Tanınmış üniversitesi ve çeşitli yüksekokulları, altı milyon ciltlik kitabıyla Avrupa'nın en büyük kütüphanesi olan Bavyera Devlet Kütüphanesi ile önemli bir bilim ve araştırma merkezidir. Berlin'de bulunan ünlü Humbolt Üniversitesi tarihin derinliklerinden gelen bir eğitim abidesidir. Üniversite dünyanın pek çok ünlü isminin eğitim yaptığı ya da ders verdiği bir bilim merkezidir. Karl Marx, Lenin, Albert Einstein, Hegel bunlardan birkaçıdır. Berlin dünyanın en gizemli şehirlerinden birisidir. Tarihinde pek çok güzellikleri ve çirkinliklere şahit olmuş bu şehir uzun yıllar boyunca bir duvarla iki parça bölünmüş olarak kalmıştır.

BAYEZİT (MEYDANI): İmparator Teodosyus devrinde M.S. 393 yılında şehrin en büyük meydanı olarak inşa edilmişti. Ortasındaki dev boyutlu zafer takının üzerinde yer alan bronz boğa başlarında dolayı buraya "Form Tauri" meydanı denilirdi. Üzerinde İmparatorunda heykeli yükselen zafer takından birkaç mermer blok ve sütun kalıntıları bulunmuşken, kuzeydeki abidevi çeşmeden eser kalmamıştır. Şehrin bu en büyük çeşmesini Valens su kemeri beslerdi. Kuzeyde, Fatih'in yaptırdığı ilk sarayın yerinde İstanbul Üniversitesi bulunmaktadır. Üniversite girişi abidevi kapı ve bahçedeki yangın kulesi 19 yy. yapılarıdır. Meydanı süsleyen ve adını veren 15 yy. Beyazıt Camii kalabalık ve hareketli kapalı çarşının komşusu olup, buraya ait külliyyeden günümüze medrese, hamam ve dükkanlar kalmıştır.

BEYOĞLU: İstanbul'un Avrupa yakasındadır. İstanbul'un ilk yerleşim yerlerinden biridir. Tarihte, "karşı yaka" anlamına gelen "pera" adıyla bilinmektedir. Beyoğlu sınırları içindeki Galata, Bizans döneminde daha çok Cenevizlilerin yaşadığı bir bölgeydi. Beyoğlu, 1924 yılında idarî yapı içinde İstanbul'un bir ilçesi olarak yer almıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında Beşiktaş ve Şişli'yi de idarî olarak içinde barındıran Beyoğlu 1930 yılında Beşiktaş ilçesinin kurulması, ardından da diğer idarî tasarruflar sonunda bugünkü durumuna gelmiştir. İlçe, kuzeyde Eyüp, Kâğıthane, Şişli ve Beşiktaş'a, güneyde ise Fatih ve Eminönü ilçelerine komşudur. Beyoğlu'nun Boğaz'ın Anadolu yakasındaki komşusu ise Üsküdar'dır.

BEYTÜŞŞEBAP: Beytüşşebap, oldukça eski bir yerleşim birimidir. İlçeye tarih içerisinde Hurri-ler, Mittaniler, Asurlular ve Urartular egemen olmuşlardır. İlçe, 1054 yılında Selçukluların, 1514 yılında ise Osmanlı İmparatorluğunun egemenliği altına girmiştir. 1855 yılında Erzurum, 1865 yılında Van iline bağlanmıştır. 1887 yılında ilçe olan Beytüşşebap, 1926 yılında Siirt, 1936 yılında Hakari ve 1990 yılında da Şırnak iline bağlanmıştır. Temel geçim kaynağı, yaylacılığa dayanan küçükbaş hayvancılığdır. Ancak, terör nedeniyle bazı köylerin boşalması ve yaylaların güvenli olmaması sonucu hayvancılık çok gerilemiştir. Daha önce yaklaşık 300 bin olan küçükbaş hayvan sayısı, bugün 30 binlere kadar düşmüştür.

BİRMA (BİRMANYA BİRLİĞİ SOSYALİST CUMHURİYETİ): Güneydoğu Asya'da bulunan; kuzey ve kuzeydoğusunda Çin, batısında Hindistan ve Bangladeş, doğusunda Laos, güneydoğusunda Tayland ile komşu olup, Bengal Körfezi ve Andaman Denizinde geniş kıyılara sahip bir ülke. Birmanya ve Burma olarak da bilinir. Uzak Doğu Asya'nın bütün tipik özelliklerine sahiptir. Başkenti Rangoon, dili Birmanca'dır. Ülkedeki Müslümanların oranı ülke nüfusunun % 30'una ulaşmıştır.

BIRO ÇÖLÜ: Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunan bir çöl.

BİTLİS: Bitlis, Doğu Anadolu bölgesinin yukarı Fırat ve yukarı Murat bölgelerinin sınırları üzerinde, Doğu Anadolu'yu Güneydoğu Anadolu'ya bağlayan doğal geçit üzerinde bir vadi kendi olarak kurulmuştur. Kuzeyde Ağrı (Patnos) ve Muş (Bulanık, Malazgirt), batıda Muş (Hasköy, Korkut) ve Batman (Şason, Kozluk), güneyde Sirt (Baykan, Şirvan), doğuda ise Van (Gevaş, Erciş) ile komşudur. Deniz seviyesinden yüksekliği 1553 metre olan Bitlis'in alanı 6707 km²'dir. Bu alan il sınırları içerisinde kalan Van Gölünün göl alanı ile birlikte toplam 8583 km²'ye ulaşmaktadır. Denizden uzak ve dağlık bir bölgede yer alan Bitlis ilinde sert karasal iklim özellikleri görülür. Kışlar uzun, soğuk ve kar yağışlı, yazlar ise sıcak ve kuraktır. Van Gölü kıyısında gölün iklimi yumuşatması sonucu göl kıyı kesimi ile gölün etkisinden uzak bölgelerde kısmi farklılıklar görülür. Kar seviyesinin ilde diğer bölgelere göre yüksek olması ve yerde kalış süresinin uzunluğu kış sporları ve kış turizmi için önemli imkânlar sağlar. Bu itibarla kayak sporu ilde başarılı ve yaygın olarak yapılan spor dalıdır. Ayrıca il sınırları içindeki 215 km'lik Van Gölü kıyı şeridi ve üzerindeki kumsallar, kıyı turizmi açısından ayrı bir doğal kaynak oluşturur.

BOLVADİN: Ortasından Akarçay'ın geçtiği bir ovanın kuzeyinde kurulmuştur. Kuzeyinde Emir dağları, güneyinde Sultan Dağları yer alır. Bolvadin, Afyon iline bağlı bir ilçedir Derin ve uzun bir alüvyon ova üzerine kurulmuştur. Güneydoğusunda Eber Gölü vardır. Ulaşım açısından İç Anadolu, Ege ve Akdeniz bölgelerini birbirine bağlayan kilit noktadadır. 2000 nüfus sayımına göre ilçe merkez nüfusu 52.398'dir. Eski adı Polybotum olan ilçenin halkı tarım, hayvancılık ve el sanatlarıyla uğraşır

– C –

CAMI-İ EMEVİ: Bakınız EMEVİ CAMİ.

CAMIÜ'L-EZHER: El Ezher Cami ve Üniversitesi 10.yy'da Fatımiler tarafından kurulmuştur. Mısır'ın en önemli eğitim ve kültür merkezlerinin arasında yer alan Ezher Üniversitesi İslâm dünyasının en etkin kurumlarından biridir.

CAVA: Uzakdoğu ülkelerinden Endonezya'yı oluşturan adalardan biridir. Cava Endonezya'nın dördüncü büyük adası olup ekonomik ve siyasi açıdan ise en önemlisidir. Ülkenin başkenti olan Cakarta Cava adasında bulunmaktadır. Cava, kilometrekareye düşen insan sayısına göre dünyanın en yoğun nüfuslu bölgelerinden biridir.

CEZİRE: Güney sınırı Irak'ın Tikrit şehri olmak üzere, Fırat ve Dicle ırmakları arasında kalan bölgenin adıdır. Kuzey sınırı Diyarbakır'a kadar uzanan bu bölgeye Kuzey Mezopotomya da denilmektedir. Bu gün Türkiye sınırları içindeki Cizre ilçesi bu bölgede bulunmaktadır.

– Ç –

ÇAM DAĞI: Isparta'nın Barla ilçesinde yer almaktadır. Said Nursî Hazretlerinin Barla'da kaldığı zamanda sık sık çıktığı bir dağdır.

ÇAMLICA TEPESİ: İstanbul Anadolu Yakası Üsküdar ilçesi sınırlarında yer alan tepelik ve yeşil bir semttir. İstanbul'un ve Boğaziçi'nin en güzel manzaralarının görülebileceği çam korularını içeren Büyük Çamlıca Tepesi (Sefa Tepesi) (268), Küçük Çamlıca Tepesi (229) bu semte bulunur. Kısıklı, Emniyet, Küplüce, Ferah, Bulgurlu, Acıbadem mahallelerinden oluşur.

ÇANAKKALE: Türkiye'nin kuzeybatısında Avrupa ve Asya kıt'alarını birbirinden ayıran ve kendi adını taşıyan boğazın iki yakasında kurulmuştur. Çanakkale'nin doğusunda ve güneydoğusunda Balıkesir, batısında Ege Denizi kuzeybatısında Edirne, kuzeyinde Tekirdağ ve Marmara Denizi bulunmaktadır. Eski çağlarda Hellespontos ve Dardanel olarak anılan Çanakkale M.Ö. 3000 yılından beri yerleşim alanı niteliğini korumuştur. Ege ve Marmara Bölgesinde toprakları bulunan Çanakkale konumu gereği Akdeniz ve Karadeniz iklimi arasında geçiş iklimi gösterir. Bölge, Roma ve Bizans dönemlerinde limanlarıyla da önem kazanmıştır. Osmanlıların Akdeniz'de egemenlik kurma istekleri, onları Balkan Yarımadasındaki fetihlere, Gelibolu ve yöresinden başlamaya yöneltmiştir. Gelibolu'da bir tersanenin kurulmasıyla birlikte Çanakkale'deki Osmanlı egemenliği daha da artmıştır. Boğazın önemi Çanakkale Savaşlarında bir kez daha gündeme gelmiş ve düşman donanması 18 Mart 1915 tarihinde bozguna uğratılmıştır.

ÇİN: Dünyanın en kalabalık nüfuslu ülkesi Çin'in yaklaşık dört bin yıl geriye uzanan bir kültürel geçmişi var. Günümüz medeniyetinin temel taşlarını oluşturan kağıt, barut, pusula ve matbaacılık gibi pek çok buluşun kökenleri Çin'e dayanıyor. Komünist yönetimin etkisiyle bir süre ekonomik açıdan duraklama yaşayan ülke son yıllarda dünyanın en önemli ekonomik güçlerinden biri haline gelmeye başladı. Çin'in nüfusu 1,5 milyarın üzerindeki nüfusu ve dünyanın en geniş topraklı ülkesi olan Çin Halk Cumhuriyetinin bölgede nüfuzu da askerî alandan çok ekonomi

üzerinde kendisini hissettiriyor. Binlerce yıl süren hanedanlar ardından 20. yüzyılın başında cumhuriyet yönetimine geçen Çin'de 1949'da Komünist Parti ve Mao Zedong öncülüğünde Çin Halk Cumhuriyeti ilân edildi. Uzun yıllar kapalı bir ekonomi yapısı gösteren Çin, 1980'lerin başlarında, kolektif tarım uygulamasını durdurdu ve özel teşebbüse yeniden izin verdi. Şu anda Çin dünyanın en büyük ihracatçılarından ve rekor düzeylerde dış yatırım çekiyor.

– D –

DAKKA: Dakka Bangladeş'in başkentidir. Bangladeş 1971 yılında Pakistan'dan ayrılarak bağımsızlığını ilân etmiştir.

DÂRÜLHİKMETİ'L-İSLAMİYE: 25 Şubat 1918 tarihinde kuruldu. 17 maddelik nizamnamesi 5 Mart 1918'de kabul edildi. Sultan Reşat'ın emriyle 13 Mart 1918 tarihli Takvim-i Vekâyi'de yayınlanarak yürürlüğe girdi. Dârü'l-Hikmeti'l-İslamiye'nin görevleri bir yönetmelikle belirlenmişti. Avrupa yaşayışının gençler arasında yaygınlaşması neticesi dini hayattan yabancılaşmanın fazlaştığı zamanda dini konularda beyannameler yayınıyor, halkın sorularına cevaplar veriyordu, yaptırım gücü yoktu. Halledilmesi gereken konuları ilgili birimlere (şeyhülislâmlık, adalet nezareti, zaptiye) bildirmek üzere yazışmalar yapıyordu. Yabancıların sorduğu dini sorulara komisyonlarda görüşürerek cevaplar hazırlıyordu. Döneminde büyük âlimleri bünyesinde bulunduran bir İslâm Akademisi özelliğindedi. Bediüzzaman Said Nursî'de olan kuruma tayin edilen 28 üye arasındaydı. Kurum dokuz üye ve bir başkandan meydana geliyordu. Kuruluşun azaları sahalârında ilmî bakımdan otorite sayılan kişilerdi. Dini konudaki karar ve bildirileri Cerîde-i İlmîye isimli yaygın organında yayınlanıyordu. Bu yaygın organında üyeler isterlerse yazılarını da yayımlayabiliyorlardı.

DELHİ (YENİ DELHİ): Hindistan'ın başkenti, 321.883 şehir içi nüfusu ile yerleşim alanı olarak nüfusu 17.753.087 dir (1. Ocak 2006 verilerine göre).Yeni Delhi Hindistan'ın üçüncü büyük şehridir. Burası aslında Eski Delhi veya yalnızca Delhi ve Yeni Delhi olarak iki parçadan kurulur. Eski Delhi 19. yüzyılda Hindistan'da Müslümanların etkin olduğu dönemde devlet merkeziydi. Eski Delhi'de bu döneme ait pek çok cami, medrese, kale ve anıtsal yapı bulunmaktadır. Yeni Delhi ise 1911 yılında İngilizler tarafından kurulmuş bir kenttir. Geniş bulvarları, büyük merkez binaları ile modern bir görünüm sergiler.

DENİZLİ: Denizli sanayisi ve ticareti çok gelişmiş olup, Türkiye'nin en hızlı kalkınan merkezlerinden biridir. Said Nursî Hazretleri 1944 senesinde Denizli Hapishanesinde tutuklu olarak bulunmuştur. "Meyve Risalesi" adlı eserini burada telif etmiştir. Bediüzzaman Said Nursî 1944 tarihinde yanındaki beraber hüküm giydiği talebeleri ile birlikte beraat etmiştir.

DENİZLİ ŞEHİR (PALAS) OTELİ: 15 Haziran 1944 günü Denizli Ağır Ceza Mahkemesinin beraat kararı ile haptisten tahliye olan Nur Talebelerine Denizli halkı sahip çıktı ve evlerinde misafir ettiler. Bediüzzaman ise Şehir Palas Oteline yerleşti ve yaklaşık bir buçuk ay kadar Denizli'de kaldı. Ankara'daki CHP hükümeti Denizli Ağır Ceza Mahkemesinin beraat kararına rağmen, Said Nursî'nin Afyon'un Emirdağ ilçesinde zorunlu iskâna tâbi tutulmasını emretti ve daha önce Kastamonu'ya aldığı nüfus kaydını bu defa Emirdağ'a nakletti.

DERBASİYE: Bugün Suriye sınırları içinde kalan bir nahiyedir.

DERE BAHÇESİ: Risale-i Nur Talebelerinden Sıddık Süleyman Kervancı'ya ait bir bahçedir. Barla'dadır. Onun Nura olan bağlılığından sonra, bir Dere Bahçesi olan bağ ve bahçesi, "Cennet Bahçesi" olmuştu. Risale-i Nur'un Yirmi Sekizinci Sözü olan "Cennet Bahsi," Sıddık Süleyman'ın bahçesinde yazılmıştı. Bu teliften sonra Nur'un satırlarına Süleyman'ın bahçesi "Cennet Bahçesi" olarak girdi.

DİNAR: Afyon-Antalya karayolu üzerinde, il merkezine 106 kilometre uzaklıkta olup Akdeniz ile Ege bölgeleri arasında bulunmaktadır.

DİYARBAKIR: Mezopotamya'nın kuzeyinde yer almaktadır.Yüzölçümü 15.355 km2, nüfusu 1.364.209 dur. Malatya, Elazığ, Bingöl, Muş, Siirt, Mardin, Urfa, Batman ve Adıyaman illeriyle çevrelenmiş olan Diyarbakır ili, bölgenin tüm özelliklerini taşır. Bağlı 13 ilçe merkezi bulunmaktadır. Diyarbakır kent merkezi 7 bin 500 yıllık bir geçmişe sahiptir. Tarihin her döneminde büyük uygarlıkların, kültürel ve ekonomik hareketlerin merkezi olarak kabul edilen kent, birbirini izleyen 26 değişik uygarlığa beşiklik etmiştir. M.Ö.3000 yıllarında Hurriler'den başlayarak Osmanlılara kadar uzanan yoğun bir tarihî geçmişi olan Diyarbakır'da yaşayanlar, dönemlerine ait izlerle kenti ölüm-süzleştirmişlerdir. Bu eserlerin başında, kuşbakışı bir kalkan balığını andıran biçimiyle kenti baştanbaşa kuşatan surlar gelir. Diyarbakır surları uzunluk bakımından Çin Seddinden sonra dünyada ikinci, ama eskilik bakımından birinci sırada kabul edilmektedir. Diyarbakır ilinde yüzey şekilleri oldukça sadedir. Çevresi yüksekliklerle kuşatılmıştır. Ortası çukur bir havza durumundadır. Diyarbakır'da sert bir kara iklimi egemendir. Yazları çok sıcak geçer. Ama, kış soğukları Doğu Anadolu da olduğu kadar şiddetli değildir.

DİZE: İran'ın Rızaiye vilayetine bağlı bir köy.

DOĞU TÜRKİSTAN: Bugün Çin esareti altında bulunmaktadır. Çin'in en batı noktasında yer alan Doğu Türkistan yaklaşık iki asırdır işgal altındadır.

– E –

EFLÂNİ: 1953 yılında ilçe olmuş, 1995 yılına kadar Zonguldak'a bağlı kalmıştır. Daha sonra ilçe Karabük'ün il olmasıyla Karabük iline bağlanmıştır. Yüksek dağlar ve vadiler arasında yer alan Eflânî'nin 5 mahallesi 54 köyü vardır. Eflânî, ikliminin yağışlı olması nedeniyle zengin bir bitki örtüsüne sahiptir. Zengin orman alanları ve mermer yataklarının bulunduğu ilçede Ortakçı, Bostancılar ve Kadıköy isimlerinde üç tane gölet vardır. İlçeden çıkarılan mermerlerin büyük bir kısmı ihraç edilmektedir.Ormanlık ve hayvancılık ilçe ekonomisinde önemli bir yer tutar. Her yıl ilçede Hindi Festivali ve Ulu Yayla şenlikleri yapılmaktadır.

EĞİRDİR: Eğirdir ilçesi Isparta ilinin, hatta Göller Bölgesinin turizm merkezidir. Gerek tarihî zenginlikleri, gerekse doğa zenginlikleri açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Eğirdir Gölünün ve bölgenin doğal güzellikleri her yıl artan sayıda yerli ve yabancı turisti ilçeye çekmektedir. Sürekli gelişme kaydeden turistik tesisler ve ev pansiyonculuğu ilçeye gelen turistleri ağırlayacak kapasitededir.

EMEVİ CAMİİ: Suriye'nin başkenti Şam'dadır. Emevîler zamanında kilise iken camiye çevrilmiş. Avluda İmam-ı Hüseyin'in Kerbelâ'da Yezid'in adamları tarafından kesilen ve Şam'a getirilen mübarek başlarının defnedildiği bölüm var. Bugünkü halini Halife Velid bin Abdülmelik tarafından yaptırılan genişlemeyle alan Caminin mimarî özellikleri ve süslemelerinin güzelliği seyredenleri hayran bırakmaktadır. Ayrıca İslâm tarihinde eğitim ve öğretim alanında önemli bir yere sahip olan Emeviye Camiinde bir çok medrese faaliyetini sürdürmektedir.

EMİRDAĞ: Emirdağ Afyon iline bağlı 100.000 nüfuslu bir ilçedir. Antik dönemde Aura, Roma ve Bizans dönemlerinde Amorium olarak anılan tarihî kentin kalıntıları Emirdağ'a 13 km2 mesafede yer almaktadır. Said Nursî Hazretleri burada kalmaya mecbur bırakılmıştır.

ENDONEZYA: Asya'nın güneydoğusunda, Büyük Okyanus ile Hint Okyanusu arasına serpilmiş 17 bin irili ufaklı adadan oluşan bir adalar devleti. Ülkenin kuzeyinde Malezya, batısında ise Papua Yeni Gine yer alır. 200 milyon nüfusa sahip olan ülkenin % 90'ı Müslümandır.

EREK DAĞI: Doğu Anadolu Bölgesinde Van ilinin 9 km güneydoğusunda 3200 m yüksekliğinde dağdır. Van Ovasının doğusunu yarım ay şeklinde çevreleyen Varak ve Erek Dağları, doğudan esen soğuk ve şiddetli rüzgârları önleyerek, iklimin daha ılıman olmasına yardımcı olmuşlardır. Bu dağlar aynı zamanda bölgenin en zengin su kaynaklarına sahiptirler ve bu kaynakların hemen hemen hepsi ortalama 1750 m yüksekliğindeki Van Ovasına doğru akılmaktadır. Erek Dağı çevresindeki zengin su kaynakları ve bitki örtüsü hem on binlerce küçük baş hayvanın su ve ot gereksinimini karşılamış, hem de geniş ve bereketli topraklara sahip olmasına karşın, su yönünden fakir olan Van Ovası'nda yapılan tarıma hayat vermiştir. Urartu Kralları tarafından büyük bir öneme sahip su kaynaklarını değerlendirmek için Varak ve Erek dağlarının yakın çevresi 12'dan fazla baraj ve gölet yaptırılmıştır. Bugün dağ alanında kazılar yapılmaktadır.

ERZURUM: Erzurum, Doğu Anadolu bölgesinde bir ilimizdir. İl, kuzeyden Artvin-Rize, batıdan Gümüşhane-Erzincan, güneyden Bingöl-Muş, doğudan Ağrı-Kars illeri ile çevrilmiştir. Kent, Anadolu-Kafkasya-İran demiryolu bağlantısında olup Ortaçağ'dan beri, İran-Hind ve Ortaasya ticaretinin Akdeniz ülkelerine giden yol boyu üzerinde çok önemli bir konaklama ve canlı bir alışveriş "ticaret" merkezi oluşmuştur. Tiflis-Kars üzerinden gelen Kafkas yolu ve Tebriz-Doğubayezit'tan geçen Kuzey İran yolu; diğer taraftan Sivas üzerinden Diyarbakır-İrak-Suriye-Basra Körfezine ve Akdeniz kıyılarına giden yollar ile, yine Sivas üzerinden Ankara-İstanbul, Ankara-İzmir'e giden yollar burada birleşir. Kuzey Anadolu dağlarını Kop ve Zigana geçitleri üzerinden aşarak Trabzon'da Karadeniz'e ulaşan transit yolu da Erzurum'dan geçmektedir. Bu tarihî yollara ilâveten Erzurum "İspir" üzerinden Rize'ye, "Bingöl" üzerinden Diyarbakır iline bağlanmış durumdadır.

ESKİŞEHİR: İç Anadolu bölgesinin kuzeybatısında yer almaktadır. Kuzeyde Karadeniz, kuzeybatıda Marmara, batı ve güneybatıda Ege Bölgesi ile komşudur. Eskişehir'in ilçelerinden Seyitgazi'nin küçük bir bölümü Ege'nin, Sancakaya İlçesi'nin tümü ile Merkez ve Mihallıçık ilçelerinin bir bölümü Karadeniz Bölgesinin etkisindedir. Ancak Eskişehir, coğrafi karakterini genellikle İç Anadolu bölgesinden alır. Eskişehir ili, güneyden Afyonkarahisar'ın Emirdağ ve İnsaniye; güneydoğudan Konya'nın Yunak; doğudan Ankara'nın Polatlı, Nallıhan ve Beypazarı; kuzeybatıdan Bolu'nun Göyüğü; batıdan Bilecik'in Gölpaazarı, Söğüt, Bozüyük ilçeleri ve Kütahya ile çevrelenmiş durumdadır. Risale-i Nur tarihinde Eskişehir önemli bir yer tutar. Eskişehir Mahkemesi ve Bediüzzaman'ın şerefli yaşadığı mekânlar olarak Eskişehir hakkında külliyyatın pek çok yerinde bahisler bulunmaktadır.

ESKİŞEHİR YILDIZ OTELİ: Üstat 1951 yılında Eskişehir'e geldiğinde iki ay Eskişehir'de ikamet etmiştir. Eskişehir'de bulunduğu sırada Yıldız Otelinde kalmıştır.

EYÜP: İstanbul'un Avrupa yakasında, İstanbul surlarının hemen dışındadır. Doğusunda Kağıthane ve Beyoğlu, güneyinde Fatih ve Zeytinburnu, batısında Bayrampaşa ve Gaziosmanpaşa ilçeleri vardır. Eyüp ilçe sınırları mücavir alanı kuzeyde Karadeniz'e kadar uzanmaktadır. Yüzölçümü 242 kilometrekare olan Eyüp, Kemerburgaz bucağını da içine almaktadır. Eyüp'ün, Haliç'e 2,6 kilometre kıyısı vardır. Daha önce Eyüp ilçesi sınırları içinde olan Bayrampaşa, 1990'da ilçe yapılarak Eyüp'ten ayrılmıştır. Eyüp semti, Fetih'ten sonra Fatih Sultan Mehmet'in, Eyüp Sultan Türbesini yaptırmayla gelişmeye başlamıştır. Aynı yıllarda bu yapılara eklenen medrese, aşhane, kütüphane, imaret, hamam ve diğer yapılar çevresinde, Eyüp'teki doku oluşmaya, ilçe şekillenmeye başlamıştır. Eyüp'te, Osmanlı'nın tipik karakterini yansıtan tarihi yapılaşmanın içine 19. yüzyılda

batı tarzı yapılar da katılmaya başlamıştır. Eyüp merkez yerleşmesi sit alanı ve koruma alanı ile Haliç sahilinde ve koruma alanının batısında anıt eserleri ve sivil mimarlık ürünü tescilli yapıları içermektedir. Semte adını veren Ebu Eyyup el-Ensari'nin kabrine yakınlık arzusu ile devlet büyüklerinin ve alimlerinin yanı sıra Bediüzzaman'ın talebelerinden Zübeyir Gündüzalp, Tahiri Mutlu, Bekir Berk, Sadullah Nutku ve Yeni Asya gazetesi müessisi Mustafa Polat'ta Eyüp Kabristanında medfun bulunmaktadır.

- F -

FATİH: İstanbul'un ilk büyük cami ve imaretinin çevresinde oluşan ve şehri fetheden sultanın lakabını taşıyan Fatih semti, Türk döneminin en ünlü ve simgesel nitelikli yerleşim alanlarından biridir. İkincil nitelikteki semtler sayılmazsa, Fatih, güneybatıda Bayrampaşa vadisine inen yamaçlarla Atikali ve Yeni Odalar (yeniçeri kıışaları) önündeki Etmeydanı ve Horhor Semtleri ile Aksaray'a bağlanır. Doğuda Saraçhanebaşı'ndan Şehzadebaşı ve Haliç'e doğru Zeyrek, Çarşamba ve Yavuzselim, Edirnekapı yönünde de Karagümrük gibi semtlerle sınırlanır. Constantinus Suru Fatih Külliyesinin hemen batısından geçer. Haliç'e inen vadiler arasında, "dördüncü tepe" denen bu yüksek plato, sınırları kesin olmasa da eski şehrin XI. Bölgesine tekabül eder. Semtin bulunduğu bölge, şehrin kuruluşundan bu yana dinsel simge statüsünü korumuştur. Constantinus'un (hd 324-337) anıt mezarı ve martirion'u daha sonra onun yerine yapılan İustinianos'un Havarıyon Kilisesi, fetih-ten sonra da Fatih Sultan Mehmed'in büyük külliyesi ile taçlanmış ve şehir tarihinde, her zaman büyük imparator ve sultanların anılarıyla bütünleşmiştir. Constantinus'un martirion'unun burada bulunması, şehrin kurulduğu dönemde bu bölgeye özel bir önem kazandırmıştır.

FATİH CAMİİ: Cami, Fatih Sultan Mehmet tarafından İstanbul'un fethinden önce harabe durumunda olan Havariler Kilisesinin bulunduğu yere yaptırılmıştır. Çevresinde bulunan değişik din vakıflarıyla çok büyük bir külliye oluşturmaktadır. Mimar Sinaeddin Yusuf tarafından yapılan bu külliye 1462-1470 yılları arasında tamamlanmıştır. Türklere özgü ve Bizans mimarisinden hiç etkilenmemiş bir yapı olarak kabul edilmiştir.

FERAİ TİYATROSU: İstanbul'da Şehzadebaşı'nda bulunan bir tiyatro. Bir gün Üstat Bediüzzaman Feraî Tiyatrosunda, Ahrar Partisinin ileri gelenlerinden Mizan gazetesi basyazarı Murat Beyin bir konferansı sırasında İttihatçılar kargaşalık çıkarmış ve Murat Beyi vurmaya teşebbüs edecek kadar ileri gitmişlerdi. Kargaşanın kötü sonuçlar doğuracağını anlayan Said Nursî, oturduğu iskemlenin üstüne çıkarak, fikre saygı gösterilmesi gerektiğini anlatıp, salondaki heyecanı yatıştırmış ve büyük bir kavgayı önlemiştir.

FIRAT: Fırat Doğu Anadolu'nun en önemli akarsuyudur. Keban ilçesine kadar olan bölümü başlıca iki ana koldan oluşur. Bunlar Karasu ve Murat nehirleridir. Elâzığ ilinin sularını ise Murat ve onun kolları boşaltır. Murat Nehrinin Palu ilçesi civarında Keban Baraj Gölüne karıştığı noktaya kadar olan uzaklığı yaklaşık 500 km'dir. 42.000 km²'lik akaçlama havzasıyla, Fırat'ın en önemli koldur. İlk kaynaklarını il sınırları dışından, Van Gölünün kuzeyindeki Aladağ'ın kuzey eteklerinden alır. Sürekli batı yönünde akarak Palu ilçesine ulaşır ve Keban Baraj Gölüne dökülür. Fırat nehrinin kolları olan Murat Irmağı ile Karasu, Keban İlçesinin kuzeyinde birleşir. Bu noktadan sonra oluşan Fırat Nehri, önce güneybatı yönünde akar. Keban İlçesinin Dummu yöresinden sonra Elâzığ-Malatya il sınırlarını oluşturacak şekilde geniş bir yay çizer ve Elâzığ-Diyarbakır sınırına kadar gelir. Toplam uzunluğu 2.800 km'dir. Hazar Gölünün Güneydoğusundan süzülen sular, Dicle Havzasının üç deresinden biri olan Behremaz Deresi ile birleşerek Dicle Nehrinin ilk kaynağını teşkil eder. Maden dağlarından ve Behramaz ovasının ortasından kuzeydoğu yönünde akan nehir, önce doğuya, sonra güneydoğuya yönelerek Maden ilçesini geçer ve il sınırları dışına çıkar. Fırat, Kargamış'ın doğusunda Türkiye topraklarından Suriye'ye girer. Ebukemal denilen yerden geçer. Oradan da Dicle Nehri ile birleşerek Basra Körfezine dökülür.

FİLİSTİN: Ortadoğu bölgesinde bulunan Filistin toprakları güneyden Lübnan, güneydoğudan Suriye, doğudan Ürdün, kuzeyden Kızıldeniz'in Akabe Körfezi, kuzeybatıdan Mısır, batıdan Akdeniz ile çevrilidir. En önemli akarsuları Şeria Nehri olarak da adlandırılan Ürdün Nehriyle Yermük Nehridir. İsrail işgali altındaki Filistin topraklarıyla Ürdün toprakları arasında sınır oluşturan Ürdün Irmağının doğusu Doğu Yaka, batısı Batı Yaka olarak adlandırılır. Her iki yaka da tarıma elverişli düzlüklerden oluşmaktadır. Ürdün Irmağı batısı işgal altında, doğusu Ürdün'ün elinde olan Lut Gölüne akar. Ölü Deniz olarak da adlandırılan Lut Gölü tuz ve fosfat bakımından zengindir. Demokrasi ile yönetilen ülke dünyada nüfus yoğunluğunun en yüksek olduğu yerdir. Başlıca kenti Gazze'dir. Önemli şehirleri Gazze, Nablus, Eriha, Ramallah'tır. Yüzölçümü 28.220 km² (20.700 km²lik kısmi İsrail ve kalan bölgeler Filistin yönetimine aittir. İsrail devletince A bölgesi B bölgesi ve C bölgesi olarak 3 ayrılmıştır.) Filistin'nin nüfusu 9 milyon 500 bin kişidir. (2000 tahmini). Bu nüfusun 6 milyonu "yeşil hat" içindeki bölgede, 1 milyonu Gazze'de, 1 milyon 500 bini Batı Yaka bölgesinde yaşamaktadır. Ancak nüfus yoğunluğu konusunda bölgeler arasında büyük bir dengesizlik mevcuttur. Gazze'nin alanı 400 km kadar olduğundan bu bölgede km başına düşen insan sayısı 2500'ü bulmaktadır. Bu bölgedeki nüfus yoğunluğunun bu kadar fazla olmasının sebebi 1948'de işgal edilmiş topraklardaki Filistinlilerin birçoğunun bu bölgeye göç etmeye zorlanmış olmasıdır. Bu yüzden Gazze'deki nüfusun üçte ikisi mülteci kamplarında yaşamaktadır. Batı Yaka bölgesinde nüfus yoğunluğu 200 civarındadır. "Yeşil hat" içinde kalan bölgenin yaklaşık 12 bin km²lik bölümünü Negev ve Eilat çölleri oluşturur ve bu bölgelerde nüfus yoğunluğu oldukça düşüktür. Bu yüzden bu topraklardaki 6 milyon nüfusun büyük çoğunluğu 8 bin km²lik alana yayılmıştır. Dolayısıyla bu bölgede de ortalama nüfus yoğunluğu 700 civarındadır.

FİNLANDİYA: Kuzeydoğu Avrupa ülkesidir. Başşehri Helsinki; önemli şehirleri Espoo, Tampere'dir. Yüzölçümü 338.145 km²; nüfusu 5.069.000 kişidir. Resmî adı Finlandiya Cumhuriyetidir. Doğuda Rusya, kuzeyde Norveç, kuzeybatıda İsveç'le komşudur. Nüfusunun % 93'ü Fındır. Ve Fince konuşmaktadır. Dini Hıristiyanlıktır.

– G –

GÜMÜLCİNE: Yunanca'da (Komotini) Yunanistan'ın Trakya bölgesinde (Batı Trakya), Rodopi (Rodop) ilinin (Nomos) merkezi ve önemli miktarda bir Türk nüfusun yaşadığı bir şehirdir. Şehrin 2001 toplam nüfusu 43362'dir. 1912-1913 yıllarından sonraki gelişmelerle son sınırlar çizilmiştir. Buna rağmen bölgedeki Türk kültür varlığı devam etmektedir.

– H –

HALEP: Suriye'nin en büyük ikinci kentidir. 1999 nüfusu 1.7 milyon olup, günümüzde 3 milyona yaklaştığı tahmin edilmektedir. Halep, Osmanlı İmparatorluğunun en önemli kentleri arasında yer almıştır. Pek çok tarihçi Halep için "Doğunun Kraliçesi" terimini kullanmıştır. Yumuşak iklimiyle, kültür ve sanat çevresiyle, zengin mutfağıyla insanları kendine çeken bir özelliği vardır. Tarihi M.Ö. 3000'li yıllara uzanan Halep Kalesinde çeşitli Mezopotamya devletleri, Roma İmparatorluğu, Bizans İmparatorluğu, Arap hakimiyeti, Büyük Selçuklu devleti ve Osmanlı İmparatorluğu devirleri yaşanmıştır. Suriye'nin sürekli ticaret ve üretim merkezlerinden biri olmuştur. Osmanlı İmparatorluğunda Bursa ve İstanbul'dan sonraki en önemli dokümacılık merkezi Halep olmuştur. İpekli dokümaları ve sabunları Halep'in en önemli ihrac malı olmuştur. 1500'lü yıllardan itibaren Venedikliler, İngilizler, Fransızlar ve Hollandalılar Halep'te konsolosluklar ve acentalar kurmuştur. Osmanlı'da ilk mason locası da Halep'te kurulmuştur. Osmanlı arşivlerinde yer alan hicri 1304 tarihli bir vesikada, Halep'te İngiliz konsolosu Handerson'un riyasetinde Farmason Locası namıyla bir gizli

teşkilât kurulduğu bildirilmektedir. Arap harfleriyle ilk matbaa İstanbul'dan önce Halep'e uğramıştır. Halep'te her etnik kökenden topluluklar yaşamaktadır. Çarşıda pazarda Türkçe konuşan insanlara rahatlıkla rastlanabilir. Kentte önemli sayılacak bir Türk nüfus, iki mahalle Kürt, Nusayri, Hristiyan mahalleleri bulunmaktadır. Ermeniler de Halep'te hatırı sayılır bir nüfusa ve ekonomik etkinliğe sahiptir Suriye'nin ikinci büyük şehridir. Kuzey Suriye'nin en önemli şehri ve kendi adını taşıyan ilin merkezi olup, Anadolu'dan Mezopotamya'ya ve Akdeniz'den İran'a giden ara yolların kavşak noktasında kurulmuştur. Bu dikkat çekici coğrafi konumu sebebiyle Halep, tarih boyu kervanların uğrak yeri oldu. Bunun sonucunda ticaretle zenginleşip gelişti. Buna karşılık sık sık aynı yollardan sefere çıkan orduların tahribat ve yağmalarına maruz kaldı.

HALIÇ: Doğal ve çok emin bir liman olan Halıç, Avrupa yakasını ikiye ayırır. Yaklaşık 8 km uzunluğunda olup en geniş yeri Boğaz tarafındaki girişidir; dip tarafta iki dere sularını Halic'e boşaltır. Gel-git olayı ve akıntı yoktur. Etraftaki bereketi topraklar, bol balık, tatlı su dereleri ve şekilden dolayı "Altın Boynuz" ismi bereket sembolü anlamında verilmişti. Bizans devrinde girişe gerilen zincir düşman donanmaları kuşatmasını önlerdi. Halıç kıyıları zaman, zaman bazıları askerî amaçlı olan köprüler ile bağlanmıştı. Halen 5. köprü metro için planlanmaktadır. İskelelerden Asya yakasına, Boğaziçi ve Adalara ulaşımı sağlayan vapur seferleri gün boyu hareketlidir. Topkapı Sarayı Harem bölümü Halıç'î kuş bakışı seyreder. Sahilde bulunan saraya ait Sepetçiler Kasrı halen Uluslar Arası Gazeteciler camiasına tahsis edilmiştir. Avrupa trenlerinin son durağı 1890 tarihli Sirkeci İstasyonu burada bulunur. Eskisi Halıç içlerine taşınan yeni Galata Köprüsü türünün en büyük örneğidir. Orta kısmı belirli günlerde açılır ve büyük tonajlı gemilerin trafiğine olanak sağlar. Köprü üstü yaya ve oto trafiği ile ve de sunduğu manzara ile hareketli ve güzeldir. Sahil boyu devam eden surlardan ancak, ikinci Atatürk köprüsü sonrası ile üçüncü, eski Galata Köprüsü civarındaki bölümler zamanımıza gelebilmiştir.

HAYDARABAD: Hindistan'a bağlı bir eyalet.

HAREMEYN-İ ŞERİFEYN: Arabistan'ın Mekke ve Medine şehirlerinin; Peygamberimiz (a.s.m.) tarafından belirlenen hayvanlarına, bitki örtüsüne zarar vermenin yasak olduğu sınırların içinde kalan bölge. Mekke'ye el-Beledü'l-Haram, Kabe'ye el-Beytü'l-Haram, çevresindeki mescide de el-Mescidü'l-Haram denilir.

HİCAZ: Bugün Suudi Arabistan yönetiminin elinde olan topraklar İslâmın beşiği olan topraklardır. Buranın özellikle Mekke ve Medine'yi içine alan orta bölgesi Hicaz olarak adlandırılır. Bu toprakların Osmanlı hakimiyetine geçmesi Kanunî'nin 1517'de hilâfeti almasıyla olmuştur. Tarihte de bazı küçük karışıklıklar dışında buralar sürekli hilâfet devletinin hakimiyetinde olmuştur. II. Abdülhamid Han da bir demiryolu hattı projesiyle mukaddes toprakları İstanbul'a bağlamayı planlayarak uygulamaya geçmişti. Ancak I. Dünya Savaşı ile bu topraklar elimizden çıktı.

HİNDİSTAN: Asya'nın güney yarımadası ve kıt'anın Hint Okyanusuna doğru uzanmış ucu olan Hindistan, Yakınoğu ile Uzakdoğu'yu ayırır. Geri kalmış ve ayrıca çok kalabalık, tarih boyunca göç ve istilâlara uğramış bir ülkedir. İlkçağda burada millî bir devlet, siyasî bir otorite kurulmamıştı. Kast sistemi ile yönetiliyordu. Baharatı bol bulunduğu, bu yüzden de baharat yolunun başladığı yerdir. Çin'den sonra dünyanın en kalabalık ikinci ülkesidir.

HİZAN: Bitlis ilimizin; Güneydoğusundaki engebeli arazide, Van Gölünün Güneyinde yer alan bir ilçesidir. Arazisinin dağlık olması nedeniyle hayvancılık gelişmiştir. İlk yerleşmelerin M.Ö. 1000'li yıllarda Urartular ile başladığı bölgede Pers, Roma, Bizans ve Arap devletlerinin, 11. yüzyılda Selçukluların, 16. yüzyıl başlarında da Osmanlıların egemenliği altına girmiştir.

HORHOR MEDRESESİ: Bediüzzaman Hazretleri Urartulardan kalma tarihi Van Kalesi üzerinde bulunan ve Horhor olarak ifade edilen yeri 1897-1907 ve 1912-1914 yılları arasında medrese olarak kullandı ve talebe yetiştirdi.

- I -

IRAK: Osmanlı devletinin çöküşünün ardından Ortadoğu'da kurulmuş olan devletlerden birisidir. Tarih içinde daha önce yaşamış bir Irak devleti veya bir Irak halkı olmamıştır. Irak adı da Osmanlı İmparatorluğu döneminde merkeze olan uzaklığından dolayı "Irak" kelimesiyle isimlendirilmesinden gelmektedir. Osmanlı dönemindeki Musul, Bağdat ve Basra eyaletlerinin bir araya gelmesiyle Irak oluşmaktadır. Irak 18 ayrı şehirden meydana gelmektedir. 23 milyon civarında bir nüfusa sahip olan Irak'ın % 97'si Müslüman (% 65 Şii % 32 Sunni), % 3'ü ise Hristiyan'dır. Etnik dağılım olarak ise % 72-75 Arap, % 22-25 Kürt, % 2 Türkmen, % 2 Asuri ve diğer etnik unsurlardır. Şii-ler güney Irak'ta yaşarken Bağdat civarında Sünnî Araplar, Kuzey Irak'ta ise Kürt ve Türkmen nüfus yaşamaktadır. Irak'ta çok önemli petrol yatakları mevcuttur. Suudi Arabistan'dan sonra dünyanın en büyük ikinci petrol rezervine sahip ülkesidir.

Irak, dünyanın en eski medeniyetlerine ev sahipliği yapmış olan Aşağı Mezopotamya bölgesinde kurulmuş bir devlettir. Bu gün Irak Orta Doğu'da yer alan stratejik mevkiisiyle, sahip olduğu petrol rezervleri ile Körfezin önde gelen önemli ülkelerinden biri durumundadır.

Irak uzun yıllar İngiltere'nin hakim gücü altında idare edilmiştir. İngiltere'nin 1971'de Orta Doğu'dan tamamen çekilmesi ile bu bölge üzerinde başat güç ABD olamaya başlamıştır. Soğuk Savaş sonrası Orta Doğu'da etkisini artıran ABD'nin Irak'a hususi politik ilgisinin olduğu aşikardır. Son dönem Irak'ın tarihinin ABD'nin politik dayatmaları ile şekillendiğini söyleyebiliriz.

Irak dünyada büyük petrol üreticileri arasındadır. Ülke Ortadoğu'nun ulaşım kavşağıdır. Aynı zamanda çağlar boyunca Arabistan ve İran arasında köprü görevi görmüştür. 1917'de İngiliz kuvvetlerince işgal edildi. 1921'de bağımsız Irak Krallığı kuruldu. Krallığın 1958'de kanlı bir darbeyle yıkılmasından sonra Irak Cumhuriyeti kuruldu. Irak Cumhuriyeti 2003 yılında Amerikan ve İngiliz güçleri gücünün saldırısıyla yıkıldı.

ISPARTA: 8.933 km karelik bir alana yayılan Isparta ilinin nüfusu, 1990 sayımına göre 434.771'dir. Ege, Akdeniz ve İç Anadolu bölgelerinin kesiştiği Göller Bölgesi denilen noktada yer alan Isparta ili, Eğirdir, Kovada ve Gölcük gölleri, Kovada ve Kızıldağı Milli Parkları ile zengin bir fauna ve flora sahiptir. İnanç turizminin merkezi Yalvaç ilçesi Anadolu'nun kültür zenginliğini tüm ihtişamı ile yansıtmaktadır. Kayak Merkezinin yer aldığı Davraz Dağı, doğa yürüyüşü ve nehir sporlarına elverişli kanyonlar, mağaralar ve dağları ile pek çok doğa sporlarının yapıldığı merkezdir. Isparta'nın turizm kapısı Eğirdir, alternatif turizm bölgesidir. Dağcılık, trekking, rüzgarsörfü, yamaç paraşütü, kempçilik turizm çeşitlerinden birkaçıdır. Isparta ilinin ilçeleri; Aksu, Atabey, Eğirdir, Gelendost, Gönen, Keçiözü, Senirkent, Sütçüler, Şarkikaraağaç, Uluborlu, Yalvaç ve Yenişarbademli'dir. Nur Risalelerinin telif ve çoğaltılmasında Isparta ve Ispartalı Nurcuların emeği unutulamaz.

- I -

İNEBOLU: Karadeniz sahilinin tam ortasında yer alan Kastamonu ilimize bağlı tipik bir sahil kasabası. İstiklâl Savaşı sırasında memleketin kurtuluşunda önemli bir yeri olan, geçmişin kalabalık, ihtişamlı bir ticaret merkezi. Risale-i Nur'un basım ve yayınında önemli bir yeri vardır. İnebolulu Nur Talebeleri hem sadakat ve hem de vefada örnek olmuşlardır.

İNGİLTERE: İngiltere tarihi, V. yüzyılda Britanya adasına Anglosaksonların ayak basmasıyla başlar. Büyük Britanya 19. yüzyıla damgasını vuran bir devlettir. Gerek sanayi inkılabı gerekse sömürgeleşme hareketlerindeki etkinliği onu tarihin son imparatorluğu yapmıştır. Tabii ki sömürgeleşme hareketlerindeki genişlemesinden ötürü üstünde "güneşin batmadığı imparatorluk" deyişini de hak etmiştir. 20. yüzyılda dünya savaşlarında oynadığı aktif rol nedeniyle ve de hemen sonrasında dünyayı saran ekonomik krizin de etkisiyle 19. yüzyıldaki gücünden ve de sömürgelerinden çok şey kaybetmiştir. Yine de Avrupa Ekonomik Topluluğunun kurulmasında oynadığı aktif politika nedeniyle halen daha Avrupa ve dünya arenasında etkili bir ülkedir. Türkte, İngiltere olarak adlandırdığımız yer aslında Büyük Britanya adasıdır. İngiltere, Büyük Britanya'nın oluşturduğu dört bölgeden biridir. Büyük Britanya adasını oluşturan diğer bölgeler İskoçya, Kuzey İrlanda ve Galler'dir.

İRAN: Asya'nın batısında yer alan bir devlettir. Kuzeyinde Ermenistan, Azerbeycan, Türkmenistan ve Hazar Denizi, doğusunda Afganistan ve Pakistan, batısında Türkiye ve Irak, güneyinde Basra ve Umman Körfezleri bulunur. Yüzölçümü: 1.648 milyon km, Nüfusu ise Temmuz 2001 verilerine göre 66,128,965'dir. Başkenti Tahrandır. Resmî adı İran İslâm Cumhuriyeti olan İran, teokratik bir cumhuriyettir.

İSPANYA: Avrupa'nın güneybatısında İber Yarımadasında yer alan ve krallıkla yönetilen bir ülkedir. Portekiz ile birlikte İber Yarımadasını oluşturur. Kuzeydoğusunda Pireneler ve Andorra ve Fransa'dan ayrılır. Başkenti Madrid'tir. İspanya 17 özerk bölgeye ayrılmıştır.

İSPARİT: Bediüzzaman Said Nursî 1878 yılında Bitlis vilâyetine bağlı Hizan kazasının İsparit nahiyesinin Nurs köyünde doğmuştur. Babasının adı Mirza, annesinin adı Nuriye'dir. Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri köken olarak aslının İsparta'dan İsparit nahiyesine gitmiş olabileceğini bir mektubunda söylemiştir.

İSTANBUL: İstanbul Türkiye'nin en çok nüfuslu ve sanayisi en çok gelişmiş kentidir. Büyük metropoller arasında gösterilen İstanbul'un tarihî ve coğrafi özellikleri dolayısıyla dünyanın en gözde şehirlerinden birisidir. İstanbul'da genel olarak Akdeniz iklimi koşulları görülür. Bu iklim, kıyı bölgelerle iç kesimlerde biraz ayrılıklar gösterir. İstanbul sırasıyla Roma imparatorluğu (324-395), Bizans imparatorluğu (395-1453), Osmanlı imparatorluğu (1453-1923) gibi büyük imparatorluklara sahiplik yapmıştır. Üstadın İstanbulla ilk buluşması 1907 yılında olmuştur. Doğuda Rus harbinde Ruslara esir düşen Said Nursî daha sonra Kosturma, Varşova-Almanya üzerinden İstanbul'a tekrar gelir. Bir süre Çamlıca Tepesinde ikamet buyurur. 1918'de Osmanlı İmparatorluğu döneminin ilim akademisi sayılan Darü'l-Hikmeti'l-İslâmiye üyeliğini yapar. Bundan sonra kısa aralıklarla Yûsâ Tepesinde, Sarıyer'in Fıstıklıbağlar'da ikamet eder. 1952 yılında Gençlik Rehberi mahkemesi dolayısıyla İstanbul'a tekrar gelmiştir.

İSTANBUL BOĞAZI: Karadeniz ile Marmara Denizini birleştiren su yoluna verilen isimdir. İstanbul'un Rumeli (Avrupa) ve Anadolu (Asya) yakalarını birbirinden ayırır. Uzunluğu düz olarak 30 km'dir. İstanbul Boğazı üzerinde 1973 yılında açılan 1073 m boyundaki Boğaziçi Köprüsü ve 1986'da açılan 1090 m. boyundaki Fatih Sultan Mehmet Köprüsü iki yakayı birbirine bağlamaktadır. Boğazı alttan geçecek Marmaray Projesinin 2008'de tamamlanması beklenmektedir.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ: İstanbul Üniversitesinin kuruluş tarihi 1453 yılına kadar uzanmaktadır. Sovyet tıp bilgini Danişefski, dünyanın en eski tıp fakültesinin İstanbul'da olduğu görüşündedir. Üniversitelerde okutulan bilimler Osmanlının yükselme ve gerileme dönemine paralel olarak işlenen bilimlerde değişmiştir. Örnek olarak yükselme dönemi olan Beyazıt, Yavuz ve Kanunî Süleyman Medreseleri ilâhiyat, edebiyat, hukuk ve tabii bilimler işlerken; duraklama ve gerileme döneminde ise deneyi ve gerçekliği reddeden, bilimsellik özelliğini yitiren bir sistem içine girmişlerdir.

İSVEC: Baltık Denizi kıyısında, Finlandiya ile Norveç arasında yer alan bir Kuzey Avrupa ülkesidir. Yaklaşık 9 milyonluk bir nüfusa sahiptir. Yüzölçümü 449.964 km² dir.

İZMİT: İzmit, doğu ve güneydoğuda Sakarya, güneyde Bursa illeri, batıda Yalova ili, İzmit Körfezi, Marmara Denizi ve İstanbul ili, kuzeyde de Karadeniz'le çevrili olan Kocaeli ilinin il merkezidir. İzmit'in doğusundan geçen 30° doğu boylamı Türkiye saati için esas kabul edilir. Doğal bir liman olan İzmit Körfezi işlek bir denizyoludur.

- J -

JAPONYA: Uzakdoğu'da, adalardan oluşan bir ülkedir. Hiçbir ülke ile kara sınırı yoktur. Ülkenin resmî adı Nihonkoku, eski Çince'de "Güneş doğan ülke" anlamına gelmektedir.

- K -

KÂBE: Hicaz'da Mekke-i Mükerrreme'de, Harem-i Şerif'in ortasında bulunan kutsal bina; yeryüzünde Allah'a adanmış ilk mabed, beytullah. Müslümanların namaza başlarken yöneldikleri cihet, kible. Müslümanların hacı olmak için Kurban Bayramında ziyaret ettikleri mekân.

KAFKASYA: Rusya Federasyonunun Avrupa bölümünün güneybatısı ile Gürcistan, Azerbaycan ve Ermenistan topraklarının bulunduğu bölgeye Kafkaslar denir. Bölgede yer alan ve silsile halinde uzanan dağlar Kafkas Dağları olarak adlandırılmaktadır. Bölgenin batısında Karadeniz ve Azak Denizi, doğusunda ise Hazar Denizi bulunmaktadır.

KÂĞİTHANE: İstanbul'un Avrupa yakasındadır. Kâğıthane deresinin Halic'le buluştuğu yerden itibaren kuzeybatıya doğru genişler. Kuzeyde ve güneyde Şişli, batıda Beşiktaş, doğuda Eyüp ilçeleriyle komşudur. Bir diğer güney komşusu da Beyoğlu'dur. Halic'e de çok kısa bir kıyısı vardır. 1987 yılına kadar Şişli'ye bağlı bir köy statüsünde olan Kâğıthane, 1987'de ilçe yapılmıştır. İstanbul Boğazını Boğaziçi ve Fatih Sultan Mehmet köprüleriyle aşan oto yollardan birincisi ilçenin güneyinden, ikincisi ise kuzeyinden geçer. Kâğıthane ilçesine adını veren Kağıthane deresi ve çevresi, Bizans döneminde sıradan, Osmanlı döneminde ise epeyce rağbet gören bir mesire yeri idi. Pa-dışahlar bu çevrede zaman zaman ava çıkarlardı. XV. yüzyıldan başlayarak, doğal güzellikleri ve koruları ile ünlene Kağıthane , çok sevilen bir eğlence yeri haline gelmiş ve bu özelliğini uzun yüz yıllar korumuştur. 18. yüzyılda, Lâle Devrinde İstanbul'un en popüler yeri haline geldi. Sadabat Kasrı'nın yapılışı, çevrenin havuzlarla, bahçelerle süslenmesi bu devirde olmuştur. Bu dönemde Kâğıthane'de 100 kadar irili ufaklı köşk inşa edildiği söylenir. Bunların birçoğu Lale Devrinin noktalan Patrona Halil İsyanı sırasında yakılıp yıkılmıştır. Bu gün halen yürütülen Sadabat projesi kapsamında Kâğıthane mesiresi "Sadabat" ın eski ihtişamlı günlerine ve İstanbul'un yeniden cazibe merkezi haline dönüştürülmesine çalışılmaktadır.

KAHİRE: Mısır'ın başkenti olan Kahire Afrika Kıt'asının ve dünyanın en büyük şehirlerindedir. Politik, ekonomik ve kültürel açıdan Orta Doğunun merkezi hükmündedir. 2005 yılı itibarıyla nüfusu yaklaşık 16 milyondur. Nüfusunun % 90'ı Müslüman olup geri kalanı Mısırlı Hristiyanlardan oluşmaktadır. Tarihi eserler bakımından zengin bir şehir olan Kahire UNESCO Dünya Tarih Mirası listesindedir. Dünyanın yedi harikasından biri olan Giza Piramitleri Kahire'de bulunmaktadır. El-Ezher, Aynü's-Şems, Kahire Üniversitesi ve Amerikan Üniversitesi gibi üniversitelerin bulunduğu Kahire'de Arap ülkelerinden gelen pek çok öğrenci öğrenim görmektedir.

KARABÜK: Karadeniz bölgesinin Batı Karadeniz bölümünde yer alan Karabük, kuzeyde Bartın, kuzeydoğu ve doğuda Kastamonu, güneydoğuda Çankırı, güneybatıda Bolu, batıda Zonguldak illeriyle komşudur. Karabük, Filyos çayı Vadisi içinde kurulmuş, hava kirlenmesine elverişli bir kenttir. Bu kent, Filyos çayının doğudan gelen Araç çayı ile güneydoğudan gelen Soğanlı çayının birleştiği bir yerde bulunmaktadır.

KARADAĞ: Kastamonu'nun bir ilçesidir. Said Nursî Hazretlerinin Kastamonu hayatında önemli bir yer tutan Karadağ, şehrin yaklaşık 9 kilometre batısında yer almaktadır. Bediüzzaman Hazretleri buraya gelip tefekkür ediyor ve risalelerini telif ediyordu. "Karadağ'ın Bir Meyvesi" başlıklı Lâhika için Üstat Bediüzzaman Hazretleri, "Mektup yerine bu meyveyi gönderiyoruz" cümlesini kullanmıştır.

KARADENİZ: Türkiye'nin kuzeyinde bulunan denizdir. Karadeniz'i çevreleyen ülkeler Türkiye, Bulgaristan, Romanya, Rusya, Ukrayna ve Gürcistan'dır. Yüzölçümü, yaklaşık olarak 460.000 km2 olan Karadeniz oldukça derindir. En derin noktası 2020 metredir. Kıyılardan itibaren hemen derinleşir. Tuzluluk oranı % 0.18 civarındadır.

KARAÇİ: Pakistan'ın güneydoğusundadır. Kalabalık nüfusuyla Pakistanın ve dünyanın en büyük şehirleri arasında yer almaktadır. Umman Denizine sahili bulunan ve bir liman şehri olan Karaçi malî ve ticarî açıdan Pakistan'ın en önemli şehridir.

KASTAMONU: Eski bir yerleşim merkezi olan Kastamonu il merkezi ve ilçelerinde bir çok eski eser ziyarete açıktır. Belli başlıları Araç, Taşköprü, Küre, Abana ilçeleri sit alanı kapsamındadır. Taşköprü'de Zimbılı Tepe (Pompeipolis), İnebolu'da Abeş Kalesi, Geriş Tepesi, Çatalzeytin'de Gınolu Koyu, Cide İlçesinde Gideros Koyu arkeolojik sit alanıdır. Türkiye nin en meşhur ve kaliteli sarımsağı Kastamonu da üretilir ve sunta ve baklalı zincir (zintaş) üretimi yapılır.

Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri 1936 ilkbaharında Eskişehir hapsinden tahliye olduktan sonra Kastamonu'ya mecburî ikamet için sevk edilir. Burada Araba Pazarı semtinde polis karakolu karşısında bir eve yerleştirilir. Kastamonu Lâhikası Üstadın burada ikameti esnasında yazdığı ve gelen mektuplardan oluşturulmuştur. Ayrıca Ayetül-Kübra olan yedinci Şua da burada yazılmıştır. 1943'e kadar burada kaldıktan sonra tekrar tutuklanarak talebeleriyle beraber Denizli hapsine sevk edildi.

Kastamonu ilinin ilçeleri; Abana, Ağlı, Araç, Azdavay, Bozkurt, Cide, Çatalzeytin, Daday, Devrekani, Doğanıyurt, Hanönü, İhsangazi, İnebolu, Küre, Pınarbaşı, Seydiler, Şenpazar, Taşköprü ve Tosya'dır.

KERKÜK: Irak'ta Türklerin yoğun olarak yaşadığı şehirlerden biridir.

KEŞMİR: Coğrafi olarak Hindistan, Pakistan, Afganistan ve Çin'in keşişme noktasında yer almaktadır. Keşmir, bir bölümü Hindistan, bir bölümü Pakistan sınırları içinde yer alan ve halkının büyük çoğunluğunu Müslümanların oluşturduğu bir bölgedir. Pakistan'la Hindistan'ın ayrılması esnasında imzalanan anlaşmada belirlenen şarta göre Müslümanların çoğunlukta olduğu bölgeler Pakistan'a, diğer bölgeler ise Hindistan'a kalacaktı. Fakat Hindistan, nüfusunun büyük çoğunluğu Müslüman olmasına rağmen Keşmir'i Pakistan'a bırakmak istemedi. Bunun üzerine çıkan silâhlı mücadelede bir bölümü kurtarılarak Pakistan'a katıldı. Ancak nüfusunun çoğunluğunun Müslüman olmasına rağmen önemli bir kısmı hala Hindistan işgali altındadır.

KIRIM: Karadenizin kuzeyindedir. Güneyinde ve batısında Karadeniz, doğusunda Azak Denizi bulunmaktadır. Kuzeyinden karaya Orkapı ile bağlanmıştır Başkenti Akmesit olan Kırım'ın yüzölçümü 27.000 km2, nüfusu ise yaklaşık 2.500.000 dur. Kırım tarih boyunca jeopolitik ve ticarî açıdan önemini korumuş şehirlerden biridir.

KONYA: Anadolu yarımadasının ortasında bulunan kent, İç Anadolu Bölgesinin güneyinde yer almaktadır. Konya'nın topraklarının büyük bir kısmı İç Anadolu'nun yüksek düzlükleri üzerindedir. Güney ve güneybatı kesimleri Akdeniz bölgesine dahildir.

KORE: Asya'nın doğusunda, Kore Yarımadasının güneyinde, Japon Denizi ile Sarı Deniz kıyısında yer almaktadır. II. Dünya Savaşının sonuna kadar Japonya'nın bir sömürgesi olan Kore II. Dünya Savaşından sonra Kore, kuzey ve güney olmak üzere ikiye ayrıldı. Kuzey Kore Çin'in desteğinde çok güçlü bir ordu kurdu ve Çin'le askeri yardımlaşma paktı imzaladı. Bunun üzerine ABD de Güney Kore ile bir anlaşma imzaladı. Kuzey Kore hükümeti, tüm Kore'de bir komünist yönetim kurmak için harekete geçti. 25 Haziran 1950 günü baskın tarzında 38. paralel hattını geçti. Böylece Kuzey Kore ile Güney Kore arasında savaş patlak verdi. Birleşmiş Milletler tüm dünyaya Güney Kore'ye yardım çağrısı yayınladı. Türkiye BM safında savaşmak üzere Kore'ye 4500 kişilik bir tugay gönderdi.

KOSTURMA: Rusya Federasyonunun kuzeybatısında, Volga Nehrinin kıyısında, Moskova'nın yaklaşık 320 kilometre kuzeydoğusunda bulunan bir şehirdir. Bediüzzaman Hazretleri, Birinci Dünya Savaşında milis kuvvetleri gönüllü komutanı olarak savaşa katıldı ve Ruslara esir düştü. Önce Kosturma eyaletinin Kilograf kasabasına, daha sonra da Kosturma ilçesindeki büyük bir esir kampına götürüldü. Orada yaklaşık iki buçuk sene esir hayatı yaşadıkdan sonra firar ederek Varşova, Berlin, Viyana ve Sofya yoluyla İstanbul'a döndü.

KUDÜS: Kudüs, vahye dayanan bütün dinlerde kutsal sayılan bir şehirdir. Bunun başta gelen sebebi ise Yüce Allah'ın insanları doğru yola iletmek üzere görevlendirdiği peygamberlerin birçoğunun bu şehirde yaşamış veya en azından hayatlarının bir bölümünü bu şehirde geçirmiş olmalarıdır. Ayrıca bu peygamberlerden bazılarının mabet olarak kullandıkları mekanlar da bu şehirdedir. Kudüs, İslam dininde özel bir yere ve kutsiyete sahiptir. Zaten adı da bu yerine ve kutsiyetine işaret eder. Müslümanların ilk kıblesi olan Mescid-i Aksa'yı bağrında barındırması ve Resulullah'ın (a.s.m.) İsrâ ve Miraç mucizesine şahit olması bu üstünlüğünün sebeplerinin başında gelir.

KÜRDİSTAN: Osmanlı devleti zamanında bir coğrafi bölge.

KÜTAHYA: Topraklarının büyük bölümü Ege Bölgesinde, küçük bir bölümünde Marmara Bölgesinde bulunan bir şehrimizdir. Marmara, Ege Ve İç Anadolu Bölgeleri arasında kalan bir yayla üzerinde kurulmuştur. Kuruluş Tarihi kesin olarak tesbit edilememekle beraber, Tarihi M.Ö. 3. bin

yıllarına uzanmaktadır. Ünlü masalcı Ezop Kütahya 'da doğmuştur. Eski kaynaklara göre Kütahya 'nın antik çağlardaki adı Kotiaeon, Cotiaem ve Koti şeklinde geçmektedir. Kütahyanın Müslümanlar tarafından fethedilmesi Malazgirt Zaferinden sonradır. 1071'de Malazgirt Savaşında Alparslan'a mağlup olan Bizans İmparatoru Romanus Diogenes tutsaklık dönüşü Kütahya'ya getirildi ve gözleri kör edildi. 1078'de Anadolu Selçuklu devletini kuran Kutalmışoğlu Süleyman Şah Kütahya'yı ele geçirdi. 1097'de Haçlıların saldırısına uğradı. II. Kılıçarslan kaybedilen topraklarla birlikte Kütahya'yı geri aldı. 1277'de Gıyaseddin Keyhüsrev Kütahya yöresini Germiyanoglu Süleyman Şah kızı Devlet Hatunu Osmanlı Sultanı I. Murat'ın oğlu Yıldırım Beyazıt'a verdi. (1381) Germiyanogulları Beyliğinin toprakları Devlet Hatunun çeyizi olarak Osmanlılara verildi. (Kütahya ve çevresi dahil) 1402 Ankara Savaşında, Beyazıt'ı ağır bir yenilgiye uğratan Timur, Kütahya'yı alarak II. Yakup Be-ye geri verdi. Kütahya daha sonra Osmanlılara geçti ve Sancak Merkezi oldu.

- L -

LAHOR: Pakistan'ın başkenti İslâmabad'ın kuzeyinde, Hindistan sınırındadır. Pakistan'ın ikinci büyük şehridir.

LÜBNAN: Ortadoğu ülkelerinden sayılan ve bir Ön Asya ülkesi olan Lübnan kuzeyden ve doğudan Suriye, güneyden Filistin (İsrail işgali altında), batıdan da Akdeniz ile çevrilidir. Başkenti Beyrut'tur.

- M -

MALATYA: Malatya, Doğu Anadolu bölgesinin yukarı Fırat havzasında ve Adıyaman, Malatya, Elazığ, Bingöl, Muş, Van çöküntü alanının güneybatı ucunda yer almaktadır. Çevresini doğuda Elazığ ve Diyarbakır, güneyde Adıyaman, batıda Kahramanmaraş, kuzeyde Sivas ve Erzincan illeri çevirir. Bizans-Arap mücadelesi sonucunda şehir 659 yılında İslam hakimiyetine geçmiştir. 11. yüzyıl başlarından itibaren Anadolu bir Türk yurdu haline gelmeye başlamıştır. Bu bölge de Türk-Bizans mücadelelerinin odaklaştığı şehirlerden biri olmuştur. 1056-1101 yılları arasında birkaç defa el değiştirmiştir. 1101 yılında Melik Muhammed Gazi'nin hakimiyetine geçen Malatya, bir daha kaybedilmemek üzere Türk beldesi haline getirilmiştir.

MARDİN: Mardin, Güneydoğu Anadolu bölgesinde yer alır. Doğuda Şırnak ve Siirt, batıda Şanlıurfa, kuzeyde Diyarbakır ve Batman, güneyde Suriye topraklarıyla çevrilidir. Güneydoğu Anadolu bölgesinin Dicle-Fırat havzalarında yer alan Mardin'de çok çeşitli yer yüzü şekillerine rastlanılır. Dicle vadisinin batısında kalan Mardin dağları ilin topraklarını ortadan bölmekte ve Diyarbakır havzasıyla Suriye çölü arasında bir eşik oluşturmaktadır.

MEDİNE: Kur'ân'da Yesrip diye anılır. Ahzap Suresi, 13. ayetinde Müslümanlarca Medinetü'n-Nebi (Peygamber Ülkesi) ya da Medinetü'l-Münevvere (Aydınlanmış Ülke) olarak bahsedilir. Hz. Muhammed'in 622 yılında Mekke'den göçetmek zorunda kaldığı, 300 km kuzeydeki kent. Peygamber Efendimizin mübarek kabri şerifi, Mescid-i Nebevî diye bilinen Peygamber mescidi Medine'de ve binlerce Sahabenin defnedildiği Cennetü'l-Baki mezarlığı da bu şehirdedir.

MEDİNE-İ MÜNEVVERE: Bakınız MEDİNE.

MEDRESETÜZZEHRA: Said Nursî İslâm dünyasındaki fakirliğin ve çeşitli ayrılıkların en önemli sebepleri arasında cehaletin olduğunu tespit ederek istikbalde toplumlara hakim olmanın kılıçla değil, ilimle irfanla olacağını anlatmıştır. Özellikle doğudaki her türlü geri kalmışlığın ortadan kaldırılması için bu illerde ilim ve irfan yuvalarının kurulmasını ön görür. Bölgede yüksek okul

mahiyetinde bir kurumun inşa edilmesi düşüncesini devamlı dile getirmiştir. Bu üniversitenin kurulmasının sebebini “Vicdanın ziyası, ulûm-u diniyedir, aklın nuru, fûnun-u medeniyedir. İkinin imtizacıyla hakikat tecelli eder. O iki cenah ile talebenin himmeti pervaz eder. İftirak ettikleri vakit, birincisinde taassup, ikincisinde hile ve şüphe tevellüt eder” biçiminde esas almıştır. Böylece üniversitede pozitif bilimlerle birlikte din ilimlerinin beraber okutulması gerektiğini, bu okulun eğitim şartlarını ayrıntılarına kadar açıklar. Said Nursî, doğu illerindeki kurulmasını düşündüğü bu eğitim kurumunu gerçekleştirmek için o günkü iktidardan destek almak için 1907 tarihinde İstanbul'a gelir. 1908'de II. Meşrutiyet'in ilânı ve bir takım dengesizlikler ve kararsızlıklar nedeniyle bu girişimleri sonuçsuz kalır.

Said Nursî Hazretleri daha sonra, Sultan Reşad'ın Rumeli seyahatine katılarak Kosova'ya gider. Kosova da bir İslâmî yüksek eğitim kurumunun yapılmasına niyet edilmiştir. Bu hareketten dolayı Said Nursî, Sultan Reşad'a şöyle der: “Şark öyle bir darülfünuna daha ziyade muhtaç ve Şark, âlem-i İslâmın merkezi hükmündedir.” Bunun üzerine Sultan Reşad, Bediüzzaman'a doğuda bu eğitim kurumunun yapılması sözünü verir. Kosova'da yapılması düşünülen üniversite, Balkan Savaşının çıkmasıyla geri kalır. Bundan sonra Sultan Reşad, Bediüzzaman'ın Medresetüzzehra teklifini kabul eder ve üniversite için 20.000 altın ödenek ayırttırır. Said Nursî bunun üzerine Van'a gider. Van Gölü kıyısında olan Artemit'te Medresetüzzehra'nın temeli atılır. I. Dünya Savaşının çıkmasıyla bu üniversitenin yapılması da ertelenmiş olur. Bu konuyla ilgili Risale-i Nur'un çeşitli yerlerinde bilgiler mevcuttur.

MEKKE: Arabistan'da Kabe'nin bulunduğu, Hz. Peygamberin (a.s.m.) doğduğu mukaddes şehir.

MEKKE-İ MÜKERREME: Bakınız MEKKE.

MENEMEN: İzmir iline bağlı bir ilçedir. Menemen 23 Aralık 1930'da meydana gelen Menemen hadisesiyle gündeme gelmiştir. Derviş Mehmet isminde bir şahsın öncülüğünde başlayan ve daha sonraları provokasyon ve tertip olduğu ortaya çıkan silahlı bir eylem. Derviş Mehmet yanına topladığı bir kısım şahıslarla beraber Asteğmen M. Fehmi Kubilay'ı ve bir bekçiyi öldürerek halkı infiale getirerek kendi etrafında toplamaya çalıştı. Askerî kuvvetlerin yardımıyla bastırılan bu olay resmî çevreler tarafından Nakşî ayaklanması olarak değerlendirilir. Bu olayla birlikte bölgede sıkıyönetim ilân edilerek İstanbul'da bulunan Nakşî şeyhlerinden Esat Erbili ile birlikte 34 kişi idam edildi. Muhalif basına karşı sert önlemler alınarak, dinî faaliyetlerde bulunanlar hakkında takibatlara girişildi.

MERGİVAR: İran'ın Rızaiye şehrine bağlı bir yerleşim birimidir.

MERSİN: Mersin orta Akdeniz bölgesinde bulunan bir sahil şehrimizdir. güneyinde Akdeniz, güneybatısında Antalya, batısında Karaman, kuzeyinde Karaman ve Konya, kuzeydoğusunda Niğde ve doğusunda Adana illeri bulunmaktadır. Mersin geçmişi m.ö. 5500 senelerine kadar uzanan tarihî bir şehirdir. Mersin, Hititler, Asurlar, Dorlar, Klikyalılar, Persler, Bizanslılar, Araplar, Selçuklular ve Memlûkluların hüküm sürdüğü yerlerden biridir. Mersin'in Osmanlı topraklarına katılması ise 1515 yılında Yavuz Sultan Selim'in eliyle olmuştur. 1933 yılında Mersin il merkezi olmak üzere ilçeleri ile birleştirilmiş ve İçel adı verilmiştir.

MISIR: Mısır Arap Cumhuriyeti Kuzey Afrika'nın en kalabalık ülkesidir. Nüfusun büyük bir bölümü Nil Nehri boyunca yerleşmiştir. Asya kıtasında yer alan bölümü Sina Yarımadası ile birlikte 1.020.000 km'lik bir yüzölçüme sahiptir. Batıda Libya, güneyde Sudan ve kuzeydoğuda Filistin ve İsrail'le kara sınırı bulunmaktadır. Mısır'ın kuzeyde Akdeniz'e, doğuda Kızıldeniz'e kıyısı bulunmaktadır. Mısır antik medeniyetiyle ünlü bir ülkedir ve dünyanın en çok ilgi çeken tarihsel anıtları

yine buradadır. Gize Pramitleri, Karnak Tapınağı ve Krallar Vadisi en önemli tarihsel anıtlardır. Özellikle Şeyhülislâm merhum Mustafa Sabri Efendi, Mısır'da Risale-i Nur'a sahip çıkmış ve el-Ezher Üniversitesine tanıtmıştır.

MİLÂS: Muğla iline bağlı Milâs, plajları, gölleri, antik kentleri, Türk İslâm eserleriyle görülmeye değer bir turizm beldesidir. Ülkemiz güneybatısında yer alan Milâs, Bodrum Mandalya Körfezi, Ba-fa Gölü, Gökova Körfezi ile çevrelenmiştir. Bunun sonucu olarak da uzun bir kıyı şeridine sahiptir.

MİR HASAN VELİ MEDRESESİ: Van'ın Bahçesaray ilçesine bağlı, Arvas nahiyesindeki bir med-resedir. Üstat Bediüzzaman babasından izin alarak Arvas nahiyesine gider. Orada Mir Has Veli Medresesinde ders görmeye başlar.

MUŞ: Muş Doğu Anadolu bölgesinin Yukarı Murat-Van bölümünde yer almaktadır. Fırat havza-sı içinde kalan Muş il alanının önemli akarsuları Murat ve Karasu ırmaklarıdır. Yüksek ve dağlık bir bölgede bulunan Muş, genel olarak Doğu Anadolu bölgesinin sert ve karasal iklimin etkisi altın-dadır.

– N –

NİL: Mısır'dan geçip Akdeniz'e dökülen meşhur büyük nehir. Mısır'a hayat verdiği söylenir. Ay-rica dünyanın en uzun nehridir (6.695 km).

NORVEÇ: Kuzey yarımkürede yer alan soğuk bir iklimi olan İskandinav ülkesi.

NURS KÖYÜ: Bitlis iline bağlı Hizan ilçesinin İsparit nahiyesine bağlıdır. Nurs köyünün şimdiki resmî adı Kepirli'dir. Üstat Bediüzzaman Said Nursî bu köyde dünyaya gelmiştir. Bu köyle ilgili Ri-sale-i Nur'da çeşitli yerlerde bilgiler mevcuttur.

NURŞİN: Doğu Anadolu bölgesindedir. Bediüzzaman Hazretlerinin tahsil gördüğü yıllarda Bitlis iline bağlı bir köy olan Nursin 1988 yılından itibaren ilçe olmuştur. Günümüzdeki ismi Güroy-mak'tır.

– P –

PAKİSTAN: İngiliz sömürgesindeki Hindistan'da yaşanan kanlı bir mücadele sonrası gerçekleştirilen bölünme ile 14 Ağustos 1947'de kurulmuştur. Başkenti İslâmad'dır.

PASINLER: Erzurum iline bağlı bir ilçedir. İlçe merkezi, Pasinler ovasının kuzeyinde yer alan Kargapazarı dağlarının eteklerinde kurulmuştur. Ekonomik bakımdan Erzurum'un en gelişmiş ilçe-lerindedir. Bu durumda rol oynayan iki temel faktör, ilçe topraklarının Erzurum'un diğer ilçeleri-ne oranla daha verimli olması ve sulama imkânlarının fazla olması ile ilçenin Erzurum'u doğuya bağlayan kara ve demir yollarının bulunmasıdır.

PETERSBURG: Rusya Federasyonunun ikinci büyük şehri olan St. Petersburg 1703 yılında Rus Çarı Deli Petro tarafından kurulmuştur. Şehir ilk kurulduğu zaman Deli Petro'nun ismine izafeten Petrograd ismi verilmiştir. Bolşevik ihtilâlinde sonra şehrin ismi Stalin tarafından Leningrad ola-rak değiştirilmiştir. SSCB'nin parçalanmasıyla ismi tekrar değiştirilerek St. Petersburg yapılmıştır.

Şehir Moskova'nın 715 kilometre kuzeybatısındadır. Daha çok bir doğu şehri özelliği taşıyan Moskova'nın aksine, St Petersburg Avrupaî özellik taşıır ve Batıya açılan bir pencere olarak kabul edilir. Neva Nehri üzerindeki 42 ada üzerine yayılan şehir, kültürel merkez oluşunun yanı sıra zarif binalarıyla meşhurdur. Bediüzzaman Hazretlerinin Rusya esaretinden firar ettikten sonra uğradığı şehirlerden biridir.

PİRMİS KARYESİ: Bitlis iline bağlı bir köydür. Üstadın doğduğu Nurs köyüne komşudur.

– R –

RANGOON: Hindistan'ın doğusunda bir ülke olan Birmanya'nın başkenti.

RAVZA-İ MUTAHHARA: Ravza, bahçe ve cennet anlamlarına gelir. Ravza-i Mutahhara "Peygamber Efendimizin (a.s.m.) defnedildiği yer" demektir. Genel anlamı itibarıyla çoğu zaman "Mescid-i Nebî" kastedilir. Özel manasıyla "Mescid-i Nebî'nin içinde yer alan Hz. Peygamberin (a.s.m.) kabri-i saadetleriyle minber-i şerif arasında kalan kısım" demektir. Burası 10 metre genişliğinde ve 20 metre uzunluğunda 200 metre karelik bir alandır. Bu alanın fazileti ile ilgili olarak Resul-i Ekrem (a.s.m.) şöyle buyurur: "Evimle minberim arası, cennet bahçelerinden bir bahçedir."

RİZÂİYE: İran'da Batı Azerbaycan eyaletinin merkez kentidir. Şimdiki adı Urmiye'dir. Urmiye Gölünün batısında yer almaktadır.

RİZE: Rize, Trabzon'un 75 kilometre doğusunda, şişkin yeşil yastıklara benzeyen çay fideleriyle kaplı bir dağın eteğinde kurulmuştur. 1461 yılında Trabzon'u fetheden Fatih Sultan Mehmet 1470 yılında Ali Paşa ismindeki komutanı tarafından Rize ve çevresi Türk egemenliği altına alınmıştır. Yavuz Sultan Selim'in sancak beyliği sırasında Annesi Gülbahar Hatun Sultan Rize'ye geleerek kendi adı ile anılan camii yaptırmıştır. Cumhuriyet dönemine kadar sancak merkezi olan Rize, 20 Nisan 1924 tarihinde vilâyet olmuştur.

RUSYA: Rusya Federasyonu, ya da Rusya, doğu Avrupa ile kuzey Asya'ya yayılmış ve 17,075,400 km²'lik yüzölçümü ile dünyanın en geniş ülkesidir. Nüfus olarak ise sıralamada sekizincidir. Said Nursî Hazretleri, I. Dünya Savaşı esnasında gönüllü milis albayı olarak savaşırken üç talebesiyle birlikte Ruslara esir düşmüş, daha sonra Sibirya'da bulunan esir kampına götürülmüştür. Bu dönemdeki hayatıyla ilgili bilgiler Risale-i Nur'da mevcuttur.

– S –

SAFRANBOLU: Batı Karadeniz bölgesinde denizden kuş uçuşu 65 kilometre içerde bulunan bir ilçedir. Karabük iline bağlı bulunan Safranbolu il merkezinden yalnızca 8 kilometre uzaklıktadır. Yörede sırası ile Hititler, Frigler, dolaylı yoldan Lidyalılar, Persler, Helenistik Krallıklar (Pondlar), Romalılar, Selçuklular, Çobanoğulları, Candaroğulları ve Osmanlılar egemenlik kurmuşlardır. Safranbolu 1196 tarihinde Selçuklu Sultanı II. Kılıçarslan'ın oğlu Muhiddin Mesut Şah zamanında Türklerin eline geçmiştir. Tarihî süreç içerisinde ise 1213-1280 tarihleri arasında Çobanoğullarının, 1326-1354 tarihleri arasında Candaroğullarının, 1354-1402 ve 1423 yılından itibaren de Osmanlıların egemenliğine girmiştir.

SAMSUN: Samsun Anadolu'nun Karadeniz'e açılan en önemli kapısıdır. Avrupa ve Asya transit yolu üzerinde işlek bir kavşak noktasında bulunmaktadır. Türkiye'nin en büyük akarsuları Kızılırmak ve Yeşilirmak'ın arasında verimli delta topraklarına sahip önemli bir tarım merkezidir.

SARAYBURNU: İstanbul'da Eminönü'ne bağlı bir semt.

SARIYER: İstanbul'un ilçelerinde biridir. Beşiktaş ve Eyüp'le komşudur. İlçe sınırları dahilinde Büyükdere, Sarıyer ve İstinye dereleri vardır. İlçenin kuzey bölümünde kırsal yerleşim alanları, batı bölümünde ise Belgrat ve Fatih ormanları bulunmaktadır. Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri İstanbul'da bulunduğu 1918-1922 yılları arasında Sarıyer'e bağlı Fıstıkbağlar semtindeki ahşap bir evde kalmış, Abdülkadir-i Geylânî Hazretlerinin Fütûhu'l-Gayb isimli eserini okuyarak, kendi tabiriyle Eski Said'den Yeni Said dönemine geçmiştir. Risale-i Nur Külliyyatından Mesnevî-i Nuriye isimli eserini bu dönemde telif etmiştir.

SAV KÖYÜ (SAVA): Isparta'da, merkeze bağlı bir köydür. Risale-i Nur'un elle yazılıp çoğaltılması için bu köyün halkı bütünüyle çalışmışlardır. Said Nursî Hazretlerinin övgülerine mazhar olmuşlardır.

SEDD-İ ZÜLKARNEYN: Allah'ın kendisine hikmet ve kudret verdiği bir zat olan Zülkarneyn'in peygamber olup olmadığı hususu tartışmalıdır. Bazı müfessirlere göre Zülkarneyn, Yemen padişahlarından birisidir. Kur'ân'da Kehf Suresinde Zülkarneyn ile ilgili olarak, şarktan garba hakim olduğu ve mazlum milletleri, zalim kavimlerin tecavüzlerinden korumak için bir set inşa ettiği ifade edilmektedir. Bazı müfessirler Zülkarneyn'in yaptığı seddin Azerbaycan ile Ermenistan arasında olduğunu ve tatarların hücumundan korumak için inşa edildiğini; bazıları ise bunun Çin Seddi olduğunu ve Moğollara karşı yapıldığını söylemektedir. Kesin olan husus ise; Ye'cüc ve Me'cüc denilen ve yeryüzünde fesat çıkaran topluluklara karşı Zülkarneyn tarafından bir seddin inşa edilmiş olduğudur.

SELÂNİK: Bugün Yunanistan sınırları içinde bulunan bir şehir.

SİBİRYA: Büyük çoğunluğu Rusya Federasyonu içinde yer almaktadır. Batıdan doğuya doğru üç ana kesimden oluşur. Birinci kesimde, Batı Sibirya ovası; ikinci kesimde, Orta Sibirya Platosu; üçüncü kesimde ise Rusya Uzakdoğu'su yer alır. Bölge uzun ve sert geçen kışlarıyla tanınır. Bediüzzaman Hazretleri I. Dünya Savaşı yıllarında Ruslara esir düştüğünde Sibirya'nın Kosturma bölgesine götürülmüş ve orada yaklaşık 2.5 yıl esaret hayatı yaşamıştır.

SIİRT: Güneydoğu Anadolu bölgesinin önemli illerinden biridir. Mevcut bilgilere göre Siirt tarih yönünden çok eski bir geçmişe sahiptir. M.Ö. 2000 yılı başlarından M.Ö. 4. yüzyıla kadar sırasıyla Samiler, Babil ve Asur İmparatorluğu, Medler, Persler, M.S.ki dönemde Romalılar, Parslar ve Sasaneler bölgede hâkim olmuşlardır. Siirt, 1514 Çaldıran Zaferinden sonra Yavuz Sultan Selim tarafından Osmanlı İmparatorluğuna katılmıştır. 26 Eylül 1919 yılında 48 Sayılı Heyet-i Umumiye Kararı ile bağımsız sancak haline getirilen Siirt, 1923 yılında vilâyet olmuştur.

SOFYA: Sofya, Bulgaristan'ın başkentidir. Aynı zamanda ülkenin en büyük ve en kalabalık şehridir.

SUDAN: Kuzey Afrika'da Kızıldeniz kıyısında, Mısır ile Eritre arasında yer alır. Başkenti Hartum'dur. 1 Ocak 1956'da bağımsızlığına kavuşmuştur.

SULTANAHMET CAMİİ: Sultan I. Ahmet'in Sedefkâr Mehmet Ağa'ya yaptırdığı 1609-1617 tarihli Sultan Ahmet Camii dört yandan birer yarım kubbe ile desteklenmiş 23,50 m. çapındaki merkezî kubbeli yapı İstanbul'un en büyük boyutlu sultan camisidir. Yapı, zengin çinileri ve kalem işi bezemeleri ile de çok etkileyicidir. Çiniler Kâşici Hasan'ın, gösterişli yazılar hattat Ahmet Gubari'nin, sedef işlemeli kapı ve pencere kanatları ise yapının mimarı Sedefkâr Mehmet Ağa'nın eseridir.

SURİYE: Resmi adı Suriye Arap Cumhuriyeti olan bir Ortadoğu ülkesidir. Başkenti Şam'dır. Türkiye, Irak ve Lübnan'la komşudur. Nüfusun, % 90 Arap, % 10 Kürt ve Ermeni'dir. Dili Arapçadır.

SÜLEYMANİYE: Süleymaniye Camii bir mimarî şaheserdir. Kanunî Sultan Süleyman kendi adına yaptırtacağı camii Koca Mimar Sinan'a havale etmiştir. Mimarlık dünyasının bir dehası olan Mimar Sinan, camii ve etrafını saran büyük kompleksi 1550-1557 yılları arasında tamamlamıştır. Türk sanatının klâsik döneminin kurucusu ve geliştireni Mimar Sinan, sanatının üstünlüğünü burada da ispat etmiştir. Caminin avlusunun etrafını çevreleyen büyük komplekste okullar, kütüphane, hamam, aşevi, kervansaray, hastane ve dükkânlar bulunur. Dört minaresi olan caminin esas mekânını büyük bir kubbe örter. Caminin ana girişi etrafı revaklarla çevrili, ortasında şadırvanı olan iç avludandır. İç mimarîdeki açıklık, bütünlük, ölçülü bir süsleme buranın haşmetli etkisini güçlendirir. 53 metre yüksekliğinde 26.50 metre çapındaki merkezi kubbeyi fil ayağı denilen dört büyük paye taşır. Mekânın bütün elemanları uyumlu bir armoni içerisinde. Statik bakımından da yapının dengesi kusursuzdur. Zaman içinde İstanbul şehrini sarsan depremler burada tek bir çatlağa bile sebep olamamıştır. Kubbenin içi geçen yüzyılda yapılmış barok tesirli dekorasyondur.

– S –

ŞAM: Suriye'nin başşehri olan Şam'ın eski adı Dimişk'tır. Müslümanların fethetmesiyle birlikte uzun yıllar İslâm dini ve devletinin merkezi konumuna yükselmiş; Emevîler devrinde hilâfetin merkezi olmuştur. Üstat Bediüzzaman Said Nursî otuz beş yaşında iken buraya gelmiş ve Şam ulemasının da hazır bulunduğu on bin kişiye Emeviye Camiinde bir hutbe vermiştir. Bu hutbe büyük yankı uyandırmış, daha sonra tercüme edilerek Hutbe-i Şamiye adı altında Türkçe olarak yayınlanmıştır.

ŞEYH SAN'AN TEPESİ: Bugün Gürcistan sınırları içinde bulunur. Gürcülerin "Kutsal Dağ" dedikleri tepedir.

ŞİRVAN: Siirt'in ilçelerinden biri olan Şirvan, doğusunda Pervari, batısında Baykan, kuzeyinde Bitlis, güneyinde Aydınlar ile Siirt bulunmaktadır. İlçenin hemen batısında Tavan çayı ile doğusunda Botan nehri bulunmaktadır.

– T –

TAĞ KÖYÜ: Bitlis'in Hizan ilçesine bağlı köydür.

TAĞ MEDRESESİ: Bitlis'in Hizan ilçesine bağlı Tağ köyünde bulunan medresedir. Üstat Bediüzzaman burada bir süre ders almıştır.

TİFLİS: Ülkemizin kuzeydoğu komşularından Gürcistan'ın başkentidir. Şehir Kura Nehrinin bulunduğu vadide, nehrin her iki yanında yayılmıştır. Kafkasya'nın doğu ve batı kesimleri arasındaki yolu denetleyen stratejik bir konuma sahiptir.

TİLLO: Siirt'in bir ilçesidir. 1990 yılında ilçe olmuş ve Aydınlar adını almıştır. Kent merkezine uzaklığı 9 kilometredir. Süryani dilinde "yüksek ruhlar," Arap dilindeyse "yüksek yer" anlamına gelmektedir. İlçenin en belirgin özelliği; tarih zenginliğidir. Geçmişte özellikle de Osmanlı döneminde önemli bir kültür ve eğitimi merkezi olarak bilinmektedir.

– U –

URFA: Şanlıurfa, tarihi geçmişi 9 bin yıl öncesine dayanan, Hz. İbrahim'in doğduğu, Hz. Eyüb'ün yaşadığı, Hz. İsa tarafından kutsanan kent âdeta bir müze şehir görünümündedir. Ayrıca Üstat Bediüzzaman 23 Mart 1960'ta Urfa'da vefat etmişti. Vefat haberini alan Nurcular, cenazeye

yetişmek için Urfa'ya hareket ediyorlardı. Bu durum Ankara'yı telâşlandırdı. Cenazenin hemen defnedilmesi için baskılar yapılmaya başlandı. Yeni bir gerginlik çıkmaması için defin işlemleri bir gün önceye anladı. 24 Mart Perşembe günü binlerce insan tarafından alınan cenaze tekbirler ve dualarla dergâha getirildi. Ulu Cami ile Dergâh arasındaki 1.5 kilometrelik yol, ancak iki saatte alınamıyordu. Üstadın cenaze namazı, ikindi namazının ardından Halilürrahman Dergâhına defnedildi.

- Ü -

ÜRDÜN: Resmi adı Ürdün Krallığıdır. Ortadoğu'da bir Arap ülkesidir. Başkenti Amman'dır. Kuzeyinde Suriye, kuzey doğusunda Irak, güneyinde ve doğusunda Suudi Arabistan, batısında İsrail ve Batı Şeria ile sınır komşusudur. Dini İslâm ve ana dili Arapçadır. Nüfusu yaklaşık 5.5 milyonu bulmaktadır. Nüfusunun büyük bir bölümü Arap olan Ürdün'de Çerkez, Ermeni Türkmen ve Kürt gibi milletlerinden de bulunmaktadır. Dinî açıdan ise nüfusun % 90'ı Müslüman % 5'i de Hristiyanlardan oluşmaktadır.

- V -

VAN: Türkiye'nin Doğu Anadolu bölgesinin Yukarı Murat-Van bölümündeki Van Gölü kapalı havzasındadır. Kuzeyden Ağrı'nın Doğubeyazıt, Diyadin ve Hamur ilçeleri; Güneyden Siirt'in Pervari; Şırnak'ın Beytüşşebap, Hakkari'nin merkez ve Yüksekova ilçeleri ile çevrilidir. Doğusunda ise İran devlet sınırı yer alır. Yüzölçümü 19.069 km² dir. Van merkez ilçesinin yüzölçümü 2.289 km², ilin gerçek alanı toplam 21.823 m²'dir. Van, Doğu Anadolu bölgesinin volkanik dağlarla kaplı çukur kesiminde bulunan Van Gölünün doğu kıyasına 5 km uzaklıkta hafif eğimli bir alan üzerine kuruludur. Ortalama yüksekliği 1725 m.'dir. Türkiye'nin en büyük gölü olan ve bir bölümü Van ilinde kalan Van Gölü, bu dağlık bölümün ortasında yüksek dağlarla çevrelenmiş bir çöküntü durumundadır.

VAN GÖLÜ: Van Gölü veya yöresel adıyla Van Denizi, Tatvan ilçesi sınırları içinde bulunan Nemrut volkanik dağının patlaması sonucu oluşan kraterde biriken suların oluşturduğu varsayılan volkanik bir göldür. Çok sayıda koyu bulunan Van Gölünün yüzölçümü 3.713 kilometrekaredir. Ortalama olarak denizden yüksekliği 1646 metredir. Gölün ortalama derinliği 171 metre, en derin yeri ise 451 metredir. Gölün doğu bölümünde dört ada vardır. Bunlar; Akdamar, Çarpanak, Adır ve Kuş adalarıdır. Adalar tarihî ve turistik özelliğe sahiptir. Göl üzerinde feribotlarla Tatvan-Van demiryolu bağlantısı sağlanmakta, aynı zamanda bu demiryolu, İstanbul-Tahran demiryolu hatlarını da bağlamaktadır. Van Gölü dünyanın en büyük sodalı gölüdür. Gölün tuzlu-sodali suları, biyolojik çeşitliliği sınırlamaktadır. Gölde bilinen 103 tür fitoplankton, 36 tür zooplankton ve tek bir tür balık (inci kefalı) yaşamaktadır. Göl etrafı karadan 430 km.'dir.

VAN KALESİ: Şehir merkezine 5 km. uzaklıktadır. Van Gölü kıyısında, ovaya hakim bir kayalık üzerinde kurulmuştur. Doğu-batı istikametinde uzanan kale, 1800 m. uzunluğunda, 120 m. genişliğinde ve yaklaşık 80 m. yüksekliğindedir. M.Ö. 855 yılında Urartu Kralı I. Sardur tarafından yaptırılan Van Kalesi, İç kale ve Dış Kale olmak üzere iki kısımdan meydana gelmektedir. İç kaledeki, Urartu döneminden kalma en önemli yapılar, Sardur (Madır) Burcu, sur duvarları, Urartu kralları Menua ve I. Argişti'ye ait mezarlar, su sarnıcına ulaşan Binbir Merdiven, açık hava tapınağı ve Analıkız olarak adlandırılan iki adet tapınak nişidir. Kalenin kuzeybatı tarafında bulunan Sardur Burcu, üzerinde Kral I. Sardur'a ait çivi yazılı bir yazıt bulunmasından dolayı önem taşımaktadır. Asur çivi yazısı ile yazılmış bu yazıt, bilinen en eski Urartu yazıtıdır. Kalenin önemli diğer bir yapısı da, I. Argişti'ye ait kaya mezardır. Hemen bunun dışındaki kaya üzerinde, Urartular'ın günümüze

ulaşan en uzun yazıtı olan Horhor Yazıtları bulunur Kalenin kuzeydoğu tarafında II. Sarduri döneminde yapılmış olan, iki anıtsal nişan oluşan ve bugün halk arasında Analıkız olarak adlandırılan bir açık hava tapınağı yer almaktadır. Urartulardan Osmanlılara kadar yerleşime sahne olan Van Kalesi'e Osmanlı döneminde, iç kale sur duvarları, iki giriş kapısı, cephanelik, ambar, kuleler ve Van'daki ilk İslâm eseri olma özelliğini taşıyan Süleyman Han Camii eklenmiştir

VARŞOVA: Polonya'nın başkenti olan Varşova, yüzölçümü olarak ülkenin en büyük şehridir. Nüfusu 2004 yılı itibarıyla 1.692.000 olarak tahmin edilmiştir. Nüfusun çoğunluğu Polonyalıdır ve Katoliktir. Kent serin bir iklime sahiptir. I. Dünya Savaşı sırasında Ruslara esir düşen Bediüzzaman Hazretleri, 1918 yılında firar ettikten sonra Varşova üzerinden geçerek İstanbul'a gelmiştir.

VASTAN: Türkiye'nin doğusunda yer alan bir ilçedir. Güneydoğu Torosların bir uzantısı olan Kavuşahap dağlarının en yükseğı olan Artos Dağının eteğinde kuruludur. İlçe merkezi ilk olarak 1264 yılında şimdi bulunduğu yerden 20 kilometre uzaklıktaki Tatvan istikametindeki Yuva köyü civarında kurulmuştur. Fakat buranın تنها oluşundan dolayı 1297 yılında bugün bulunduğu, Urartuların Vostan, Selçukluların Vestan dedikleri yere taşınmış ve Gevaş adını almıştır.

VİYANA: Avusturya'nın başkentidir. Dokuz eyaleti bulunan Avusturyanın en küçük eyaletidir. I.Dünya Savaşı sırasında Ruslara esir düşen Bediüzzaman Hazretleri, 1918 yılında firar ettikten sonra Varşova üzerinden geçerek İstanbul'a gelmiştir.

VOLGA NEHRİ: Rusya'nın batı kesimindedir. Yaklaşık 3500 km olan volga Avrupa'nın en uzun akarsuyudur. Moskova'nın kuzeybatısındaki Valday tepelerinden çıkan nehir, güneydoğu yönünde akarak sularını Hazar Denizine boşaltır. I. Dünya Savaşı yıllarında esir düşen ve Rusyada esaret hayatı yaşayan Bediüzzaman Hazretleri, bir müddet Volga Nehrinin yakınlarında bulunan Tatarlara ait küçük bir camide kalmıştır.

– W –

WASHINGTON: 50 eyaletten oluşan Amerika Birleşik Devletlerinin federal başkentidir.

– Y –

YENİ CAMİ: İstanbul'da Eminönü Meydanı'ndadır. Cami, 68 yılda Mimar Mustafa Ağa tarafından 1660 yılında tamamlanmıştır. Türk-Osmanlı klasik sanatının en güzel örneğidir. Üç şerefeli iki minaresi vardır.

YUNANİSTAN: Bir yarımada üzerine kurulu olan Yunanistan, doğuda Türkiye, kuzeyde Bulgaristan, kuzeybatıda ise Arnavutluk ile komşudur. Batısında İyon Denizi, güneyinde Akdeniz, doğusunda ise Ege Denizi ile çevrili olan Yunanistan, Ege Denizindeki adaların çoğuna sahiptir. Yunanistan idarî bakımdan 13 vilâyete ayrılmıştır. Yunanistan'ın etnik yapısında Türkler, Arnavutlar ve Pomaklar yaşamaktadırlar. Yunanistan'ın başkenti Atina'dır.

YUŞA DAĞI: İstanbulun beykoz yöresinde olan Yuşa Tepesi 201 metre yüksekliğindedir. Tepe, adını bu mekana adını veren Hz. Yuşa'dan almıştır. Şehrin manevi merkezlerinden biridir.

TARİHÇE-İ HAYAT'IN AYET ve ARAPÇA METİN İNDEKSİ

Açıklama: Arapça metin indeksi, Arapça bilmeyenlerin de kolay bulmalarını temin bakımından, okunuş metinleri alfabetik sıraya konularak hazırlanmıştır.

Arapça metin Okunuşları	Arapça metin Konusu	Sayfa No	Arapça Metin
- A -			
Alelahireti.	İbrahim Suresi: 3.	459	عَلَى الْأَخِرَةِ
Allahü ekber.		671	اللَّهُ أَكْبَرُ
Allahümmağfir lilmü'minîne velmü'minât.		231, 948	اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
Allahümme salli alâ seyyidinâ muhammedin salâten tekûnü leke rıdaen ve lihakkıhi edâen.		317	اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَوةً تَكُونُ لَكَ رِضَاءً وَلِحَقِّهِ آدَاءً
Allahümme yâ Hâfizu yâ Hâfizu yâ Hayre'l-Hâfızın, ihfaznî vahfaz.		296	اللَّهُمَّ يَا حَافِظُ يَا حَافِظُ يَا خَيْرَ الْحَافِظِينَ احْفَظْنِي وَاحْفَظْ
Âmentü billâh.		541	أَمَنْتُ بِاللَّهِ
Asâ en tekrehû şey'en ve hüve hayrün leküm.	Bakara Suresi: 216.	649, 745, 764, 890	عَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ
- B -			
Bârekallah.		670	بَارِكْ اللَّهُ
- D -			
Dânî semai çi bûd bî hod şüden zihestî ender fenâyi mutlak zevkı beka çeşîden.		275	دَانِي سَمَاعٍ جِهَ بُودِ بِي خُودِشْدَنْ زِهَسْتِي أَنْدَرِ فَنَائِي مُطَلَقِ ذَوْقِ بَقَا چَشِيدَنْ
- E -			
Ecirnâ ve ecir vâlideynâ ve ecir talebete resailinnuri ve valideyhim minennâr.		760	أَجْرِنَا وَأَجِرِ وَالِدَيْنَا وَأَجِرِ طَلَبَةَ رِسَائِلِ النُّورِ وَالِدِيهِمْ مِنَ النَّارِ
Ecirnâ, irhamnâ, va firlenâ.		490	أَجْرِنَا ۞ اِرْحَمْنَا ۞ وَاعْفِرْ لَنَا

Arapça metin Okunuşları	Arapça metin Konusu	Sayfa No	Arapça Metin
El ahillâü yevmeizin ba'dühüm liba'din adüvvün illel müttakîn.	Zuhuf Sure-si: 67.	232	الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ
El-mevtü hakkun.		214, 291, 364	الْمَوْتُ حَقٌّ
el-Evvelü.	Hadîd Sure-si: 3.	683	الْأَوَّلُ
Elbâkî hüvelbâkî.		271, 275, 282, 437, 495, 742, 781	الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي
Elcezaü min cinsil amel.		211	الْجَزَاءُ مِنْ جِنْسِ الْعَمَلِ
Elfü elfi salâtin ve elfü elfi selâmin aleyke yâ resulallah.		454	أَلْفُ أَلْفِ صَلَاةٍ وَأَلْفُ أَلْفِ سَلَامٍ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ
Elhamdü lillâ rabbilâlemîn.	Fatiha Sure-si: 2.	872	الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
Elhamdü lillâh.	Fatiha Sure-si: 2.	454, 649, 671	الْحَمْدُ لِلَّهِ
Elhamdü lillâhi alâ ni'meti'l-imân.		530	الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نِعْمَةِ الْإِيمَانِ
Elhamdü lillâhi alâ nuri'l-imani min külli vechin.		785	الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نُورِ الْإِيمَانِ مِنْ كُلِّ وَجْهِ
Elhamdü lillâhi alâ nuril îmani velislâm.		274	الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نُورِ الْإِيمَانِ وَالْإِسْلَامِ
Elhamdü lillâhi hâzâ min fadli rabbî.		317, 466, 749, 1059	الْحَمْدُ لِلَّهِ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي
Elhhayru fimahtârehullah.		648, 904, 912	الْخَيْرُ فِيمَا اخْتَارَهُ اللَّهُ
Elhubbu fissiyaseti velbu zu lissiyaseti.		499	الْحُبُّ فِي السِّيَاسَةِ وَالْبُغْضُ لِلْسِّيَاسَةِ
Elkatretü tedüillü alelbahri.		334	الْقَطْرَةُ تَدُلُّ عَلَى الْبَحْرِ
Ellezîne kale lehümnâsü innennâse kad cemaû leküm fah evhüm.	Â-i Imran Suresi: 173.	411	الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ
En lâ yüzellile velâ yetezellele men kâne abden lillâhi lâ yekûnü abden lil ibâdi.		160	أَنْ لَا يُدَلَّلَ وَلَا يَتَدَلَّلَ مَنْ كَانَ عَبْدًا لِلَّهِ لَا يَكُونُ عَبْدًا لِلْعِبَادِ

Arapça metin Okunuşları	Arapça metin Konusu	Sayfa No	Arapça Metin
Ente fi dâiril hikmeti fatlûb tabîben yûdavî kalbek.		214, 333	أَنْتَ فِي دَارِ الْحِكْمَةِ فَاطْلُبْ طَيِّبًا يُدَاوِي قَلْبَكَ
Errazî bizzarari lâ yünzarü leh.		500, 732	الرَّاضِي بِالضَّرْرِ لَا يُنْظَرُ لَهُ
Esselâmü alâ menittebea'l-hüdâ. Ve'l-melâmü alâ menittebea'l-hevâ.		276	أَسْلَامٌ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى... وَالْمَلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهَوَى
Esselâmü aleyküm ve rahmetullah.		1108	السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ
Esselâmü aleyküm ve rahmetullahi ve berekâtühü ebeden daimen.		499, 742	السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا
Ettenezzülâtül ilâhiyyetü ilâ ukulilbeşer.		543	التَّنَزُّلَاتُ الْأَلِهِيَّةُ إِلَى عُقُولِ الْبَشَرِ
Eüzü billâhi mine's-şeytani ve's-siyaseti.		132, 154, 281, 352, 732, 797, 801	أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ
Eve men kâne meyten.		443	أَوْ مَنْ كَانَ مَيِّتًا
- F -			
Fe'l-bahye'l-sıdku velâ a e'l-be'sü felteğümü'l-mehabbetü ve't-takvâ ve's-şûra'l-melâmü...		161	فَلْيَحِيَ الصَّدَقُ وَلَا عَاشَ الْيَأْسُ فَلْتَدْمُ الْمَحَبَّةُ وَالتَّقْوَى وَالشُّورَى الْمَلَامُ...
Fealeyküm bittedarüki limâ zayya'tüm fi's-sayfi.		140	فَعَلَيْكُمْ بِالتَّدَارِكِ لِمَا ضَيَّعْتُمْ فِي الصَّيْفِ
Fein tevellev fekul hasbiyellahü lâ ilâhe illâ hüve aleyhi tevekkeltü ve hüve rabbül arşil azîm.	Tevbe Suresi: 129.	273, 382, 876	فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ
Feku lâ lehü kavlen leyyinen.	Taha Suresi: 44.	411	فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيْنًا
Feliümmihissüdüs.	Nisâ Suresi: 11.	388, 392, 398	فَلَا مِمَّ السُّدُسُ
Felizzekeri mizlü hazzil ünseyeyni.	Nisâ Suresi: 176.	388, 392, 398	فَلْيَذَكِّرْ مِثْلَ حَظِّ الْأُنثَيْنِ
Felyeşhedi's-sekalâni enni mürteciun.		116	فَلْيَشْهَدْ الثَّقَلَانِ أَنِّي مُرْتَجِعٌ

Arapça metin Okunuşları	Arapça metin Konusu	Sayfa No	Arapça Metin
Fenkihû mâ tabe leküm.	Nisâ Suresi: 3.	392	فَانْكَحُوا مَا طَابَ لَكُمْ
Fenzur ilâ âsari rahmetillâhi keyfe yuhyi'l-arda ba'da mevtihâ inne zâlike lemuh-yi'l-mevtâ...	Rum Suresi: 50.	524, 673	فَانظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَةِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتِ
Fesda' bimâ tû'mer.	Hicr Suresi: 94.	559	فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ
Fetilke hurufünnuri fecma' havâssehâ ve hakkık meânî-hâ bihelhayrû temimmet.		647	فَتِلْكَ حُرُوفُ الثُّورِ فَاجْمَعْ خَوَاصَّهَا وَحَقِّقْ مَعَانِيَهَا بِهَا الْخَيْرِ تُمَمَّتْ
- H -			
Halâkass mavati velarda.	A'raf Suresi: 54; En'am Suresi: 1, 73.	671	خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
Hasbiyellâhü lâ ilâhe illâ hüve aleyhi tevekkeltü ve hüve rabbûlar ilazîm.	Tevbe Suresi: 129.	625, 644	حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ
Hasbünallâhü ve ni'me'l-vekil.	Âi-i İmran Suresi: 173.	188, 225, 273, 382, 437, 621, 627, 636, 644, 728, 807, 884, 859, 872, 888	حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ
Hayrû'l-umûri ahmezühâ.		661	خَيْرَ الْأُمُورِ أَحْمَزُهَا
Hâzâ min fadli rabbî.		1003, 1059, 1145	هَٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي
Hel min mezîd.		525	هَلْ مِنْ مَزِيدٍ
Henîen leküm.		136	هَنِيئًا لَكُمْ
Hüvel âhiru.		685	هُوَ الْآخِرُ
Hüvel evvelü velahiru vez-zahiru velbatın.	Hadîd Sûresi: 3.	683, 686	هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ
Hüvellezî ceale şemse ziyaen ve'l-kamere nûrâ.	Yunus Suresi: 5.	331	هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا
Hüvezzahiru.		685	هُوَ الظَّاهِرُ

Arapça metin Okunuşları	Arapça metin Konusu	Sayfa No	Arapça Metin
- İ -			
İllelezîne âmenû ve amilussalihât.	Asr Suresi: 3.	492	إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
İllezîne âmenû.		492	إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا
İn ecriye illâ alellâh.	Yunus Suresi: 72; 28 Hûd Suresi: 29; Sebe Suresi: 47.		إِن أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ
İnnâ fetešnâ leke fethân mübînâ.	Fetih Suresi: 1.	795	إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا
İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi raciun.	Bakara Suresi: 76, 628 156.		إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ
İnne fî halkıssemavati ve-lardı vahtilâfilleyli vennehâ-ri velfülkilletî tecrî filbahri...	Bakara Suresi: 164.	583	إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ
İnne'l-evrupa hamiletün bilislâmiyyeti fesetelidu yev-men mâ.		85	إِنَّ الْأُرُوبَ حَامِلَةٌ بِالْإِسْلَامِيَّةِ فَسْتَلِدُ يَوْمًا مَا
İnne'l-insane lefi husrin.	Asr Suresi: 1-2.	491	إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ
İnehü kâne zalûmen cehûlâ.	Ahzab Suresi: 72.	729	إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا
İnnellâhe lekaviyyün azîz.	Hac Suresi: 40..	95	إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ
İnnellezîne keferû vesaddû an sebîlillâhi ve akkurresule min ba'di mâ tebeyyene...	Muhammed Suresi: 32.	1011	إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ
İnnellezîne ted'üne min dûnillâhi len yahlüku zübâben ve levictemeû leh.	Hac Suresi: 73.	202	إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ
İnnema'l-hiletü fi terki'l-hiyel.		115, 412	إِنَّمَا الْحِيلَةُ فِي تَرْكِ الْحِيلِ
İnnema'l-mü'minîne ihvetün.	Hucurat Sure-si: 10.	497, 614, 862, 1098	إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ
İyyake.	Fatiha Suresi: 5.	574	إِيَّاكَ

Arapça metin Okunuşları	Arapça metin Konusu	Sayfa No	Arapça Metin
İzâ mehasini'l-letî edallü bihâ kânet zünûbî fekul îi keyfe a'teziru.		99	إِذَا مَحَاسِنِي اللَّاتِي أَدَلُّ بِهَا كَانَتْ ذُنُوبِي فَقُلْ لِي كَيْفَ اعْتَدِرُ
- K -			
Kad cemea fî hıfzihî cem'ul cevami cemîa fî cum'atin		62	قَدْ جَمَعَ فِي حِفْظِهِ جَمْعَ الْجَوَامِعِ جَمِيعَهُ فِي جُمُعَةٍ
Kul bifadlillâhi ve birah-metihî febizâlike felyef-grahû hüve hayrun mimmâ yecmeûn.	Yunus Suresi: 58.	303	قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ
Kün feyekûn.	Yâsin Suresi: 82.	200, 202	كُنْ فَيَكُونُ
Kur lâ es'elüküm aleyhi ecren illelmeveddete filkur-bâ.	Şûra Suresi: 23.	765	قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى
- L -			
Lâ ilâhe illâ hü.	Haşir Suresi: 22, 23; Bakara Suresi: 255; Kasas Suresi: 88, vd.	198, 204, 524, 528, 529, 531, 532, 533, 537, 579	لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
Lâ ilâhe illallah.	Saffat Suresi: 35.	434, 454, 524, 528, 529, 672	لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
Lâ taknetû min rahmetillâh.	Zümer Suresi: 53.	152	لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ
Lâ takrebussalâh.	Nisa Suresi: 43.	634	لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ
Lâ ya'lemü'l-gaybe illallah.		478, 647	لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ
Lâ yedurruküm men dalle izahtedeytüm.	Maide Suresi: 105.	732	لَا يَدْرِكُكُمْ مِنْ ضَلَالٍ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ
Lâ yükefillifullâhü nefsen illâ vüs'ahâ.	Bakara Suresi: 286.	428	لَا يَكْلِفُ اللَّهُ نَفْسًا الْاَوْسَعَهَا
La'netullahi alezzalimîne velmünafikîn.		769	لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ وَالْمُنَافِقِينَ
Lehü'l-hamdü ve'l-minnetü.		749	لَهُ الْحَمْدُ وَالْمِنَّةُ

Arapça metin Okunuşları	Arapça metin Konusu	Sayfa No	Arapça Metin
Lev kânelbahrü midâden likelimati rabbî lenefidel-bahrü kable en tenfede kelimâtü rabbî.	Kehf Suresi: 109.	545	لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفَدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي
Lev kânelbahrü midâden likelimati rabbî.	Kehf Suresi: 109.	545, 579	لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي
Liküllü musîbetin " nnâ lil-lâhi ve innâ ileyhi raciun."	Bakara Suresi: 156.	865, 884	لِكُلِّ مُصِيبَةٍ «إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ»
Lizzekezi mizlû hazzil ünseyeyni.	Nisâ Suresi: 176.	388, 392, 398	لِلذِّكْرِ مِثْلَ حَظِّ الْأُنثِيَيْنِ

– M –

Mâ halkuküm velâ ba'sü-küm, illâ kenefsin vahidetin. si: 28.	Lokman Sure- si: 28.	202, 673	مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةً
Mâ tekulü fi hakkı'l-evrubaiyyeti ve'l-osmaniyyeti.		85	مَا تَقُولُ فِي حَقِّ الْأَوْرُوبَائِيَّةِ وَالْعُثْمَانِيَّةِ
Mâ zâ vecede men fekadahü. Ve mâ zâ fecade men vecedehü.		274	مَاذَا وَجَدَ مِنْ فَقْدِهِ ○ وَمَاذَا فَقَدَ مِنْ وَجَدِهِ
Mâşaallah.		670	مَا شَاءَ اللَّهُ
Mâülhayati bizilletin kecehennem. Ve cehennemü bilizzi fahrü menzilî.		434	مَاءُ الْحَيَاةِ بِذَلَّةٍ كَجَهَنَّمَ ○ وَجَهَنَّمَ بِالْعِزِّ فَخَرٌ مَنْزِلِي
Men âmene bilkaderi emine minel keder.		618, 648, 764, 908	مَنْ أَمِنَ بِالْقَدْرِ أَمِنَ مِنَ الْكُدْرِ
Men kâne himmetühü nef-sühü feleyse mine'l-insani liennehü medeniyyün bit-tab'l.		159	مَنْ الْإِنْسَانُ لِأَنَّهُ مَدْنِيٌّ بِالطَّبْعِ مَنْ كَانَ هَمَّتَهُ نَفْسَهُ فَلَيْسَ
Men talebe vecedde vecede.		987	مَنْ طَلَبَ وَجَدَ وَجَدَ
Min mehasini şerîati seddü ebvabilfiten.		769	مِنْ مَحَاسِنِ الشَّرِيعَةِ سَدُّ أَبْوَابِ الْفِتَنِ

– N –

Ni'me'l-mevlâ ve ni'me'n-nasîr.	Enfal Suresi: 40.	225, 437, 872	نِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ
Nükellimü men kâne fi'l-mehdi sabiyyen.	Meryem Sure- si: 29.	87	نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا

Arapça metin Okunuşları	Arapça metin Konusu	Sayfa No	Arapça Metin
Nurülkameri müstefadün mine şemsi.		331	نُورُ الْقَمَرِ مُسْتَفَادٌ مِنَ الشَّمْسِ
- R -			
Rabbenâ lâ tûâhiznâ in nesînâ ev ahta'nâ.	Bakara Suresi: 286.	324, 647	رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا
Rabbüssemavati velardı.	Zuhruf Suresi: 82; Duhan Suresi: 7; Ra'd Suresi: 16; İsra Suresi: 102; Kehf Suresi: 14.	671, 1058	رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
Rahmetullahi aleyh, âmin.		76	رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ آمِينَ
- S -			
Sebbeha lillâhi mâ fissema-vati velardı.	Hadid Suresi: 1.	560	سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
Selâmullahi ve rahmetühü ve berekâtühü alâ ihvaniküm lâsiyyema...		268	سَلَامُ اللَّهِ وَرَحْمَتُهُ وَبَرَكَاتُهُ عَلَى إِخْوَانِكُمْ لِأَسِيمًا...
Selâmullahi ve rahmetullahi ve berekâtühü aleykümerâ ve alâ ihvanikümâ mâdâmel melevâni ...		272	سَلَامُ اللَّهِ وَرَحْمَتُهُ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ وَعَلَى إِخْوَانِكُمْ مَا دَامَ الْمَمْلُوكَانِ
Sübhanallah.		454, 585, 671	سُبْحَانَ اللَّهِ
Sübhanallâhi velhamdülil-lâhi ve lâ ilâhe ilallahü val-lahü ekber.		37	سُبْحَانَكَ اللَّهُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ
Sübhanehü ve teâlâ ammâ yekulüne ulüvven kebîra.	İsra Suresi: 43.	608	سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا
Sübhâneke lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ inneke ente'l-âlimü'l-hakîm.	Bakara Suresi: 32.	296, 317, 609, 672	سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
Sübhanেকে যা মেনে ceale minelmâi külle şey'in hayyin.		604	سُبْحَانَكَ يَا مَنْ جَعَلَ مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيًّا
- S -			
Şeceratün mübarekâtün.	Nur Suresi: 35.	264	شَجَرَةٌ مُبَارَكَةٌ

Arapça metin Okunuşları	Arapça metin Konusu	Sayfa No	Arapça Metin
Şehidellâhü ennehü lâ ilâhe illâ hüve velmelâiketü ve ulülilmi kaimen bilkiştü lâ ilâhe illâ hüvelazizühakîm.	Âi-i İmran Suresi: 18.	579	شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
- T -			
Tahherallâhü eydînâ fenü-tahhirü elsinetenâ.		769	طَهَّرَ اللَّهُ أَيْدِينَا فَنَطَهَّرَ السِّنِينَا
Tevekkelnâ alellâh.		421	تَوَكَّلْنَا عَلَى اللَّهِ
Tevekkeltü alellâh.	Hûd Suresi: 56.	423	تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ
Tüsebbihu lehüssemavâtü's-seb'u ve'l-ardu ve men fihinne ve in min şey'in illâ yüsebbihu bihamdihî, ve lâkin lâ tefkahûne...	İsra Suresi: 44.	515	تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ
- U -			
Û gûfti elestü ve tû gûftî belâ şükri belâ çîst. Keşîden belâ sırrı belâ çîst. Ki, ya'nî menem halka zeni dergehi fakru ve fenâ.		274	أَوْ كُفْتُ أَلَسْتُ وَتَوَكَّفْتِي بِلِي شُكْرِي بِلِي چيستی کشیدن بلا سر بلا چيستی که یعنی منم حلقه زن درکه فقر و فنا
- V -			
Va'tesimü bihablillâhi cemîa.	Âi-i İmran Suresi: 103.	225	وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا
Vasbir lihukmi rabbike feinneke bia'yüninâ vesebih bihamdi rabbike.	Tur Suresi: 48.	510, 645, 648	وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
Ve âhiru da'vâhüm enil-hamdüülillâhi rabbilâlemîn.	Yunus Suresi: 10.	609	وَأَخِرِ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
Ve bihî nestaîn.		15, 846	وَبِهِ نَسْتَعِينُ
Ve bilayetilkübra eminnî minelfecet.		512, 646	وَبِالْآيَةِ الْكُبْرَى آمِنِي مِنَ الْفَجْتِ
Ve emmâ bini'meti rabbike fehaddis.	Duha Suresi: 11.	420	وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ

Arapça metin Okunuşları	Arapça metin Konusu	Sayfa No	Arapça Metin
Ve emruhüm şûra beynehüm.	ûra Suresi: 38.	160	وَأْمُرْهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ
Ve entüm sükârâ.	Nisa Suresi: 43.	634	وَأَنْتُمْ سَكَارَىٰ
Ve euzü bike rabbi en yahdurûn.	Mü'minun Suresi: 98.	296	وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ
Ve fi külli şey'in lehü ayetün tedüllü alâ ennehü vahid.		213, 704	وَفِي كُلِّ شَيْءٍ لَّهٗ آيَةٌ تَدُلُّ عَلَىٰ أَنَّهُ وَاحِدٌ
Ve hüve alâ külli şey'in kadîr.	Hûd Suresi: 4; Rum Suresi: 50; Şûra Suresi: 9, v.d.	312, 1058	وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
Ve hüvellezî yünezziül gayse min ba'di mâ kanetû veyen üru rahmetehü.	Şûra Suresi; 28.	521	وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ
Ve in min şey'in illâ yüseb-bihu bihamdihî.	İsra Suresi: 44.	97, 268, 272, 276, 430, 645, 647, 650, 739, 1126	وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
Ve in müttü at en felâ nezele'l-katrü.		139	وَأَنْ مَتَّ عَطَشًا فَلَا نَزَلَ الْقَطْرُ
Ve izâ merrû billâ vi merrû kirâmen.	Furkan Suresi: 72.	486	وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا
Ve izessuhufi nüşirat.	Tekvir Suresi:10.	570, 683, 685	وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ
Ve kalulhamdüllâhillezî hedânâ lihâze ve mâ künnâ linehtediye lev lâ en hedâ-nallâhü.	A'raf Suresi: 43.	282	وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَيْنَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَيْنَا اللَّهُ
Ve kul rabbi euzü bike min hemezâti şeyatîn.	Mü'minun Suresi: 97.	296	وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ
Ve lâ tenâzeü fetef elü ve tezhebe rîhuküm.	Enfal Suresi: 46.	327	وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ
Ve lâ teziru vaziretün vizra uhra.	Fâtır Suresi: 18.	729, 945, 1078, 1085, 1087, 1092	وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ
Ve mâ emrüssâati illâ kelemhilbasari ev hüve akrabü.	Nahl Suresi: 77.	673	وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلِمَةٍ بَصْرٍ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ

Arapça metin Okunuşları	Arapça metin Konusu	Sayfa No	Arapça Metin
Ve mâ medahtü muhammeden bimekaletî. Ve lâkin medahtü mekaletî bimuhammed.		306	وَمَا مَدَحْتُ مُحَمَّدًا بِمَقَالَتِي وَلَكِنْ مَدَحْتُ مَقَالَتِي بِمُحَمَّدٍ
Ve mâ medahtü'l-Kur'âne bikelimatî. Ve lâkin medahtü kelimatî bimekaletî bil-kur'âni.		306	وَمَا مَدَحْتُ الْقُرْآنَ بِكَلِمَاتِي وَلَكِنْ مَدَحْتُ كَلِمَاتِي بِالْقُرْآنِ
Ve mâ überriü nefsi innen-nefse leemmaratün bissüi.	Yusuf Suresi: 53.	424	وَمَا أBRÏئُ نَفْسِي إِنْ النَّفْسَ لَأَمَارَةٌ بِالسُّوءِ
Ve men yetevekkel alellahi fehüve hasbühu innellahe bâli u emrihi kad cealelahü liküllü şey'in kadrâ.	Talak Suresi: 3.	283	وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنْ اللَّهُ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا
Ve men yü'te'-hikmete fekad ütiye hayren kesîra.	Bakara Suresi: 269.	268	وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا
Ve min âyâtihî en tekummessemaü velardu biemrihî, sümme izâ daâküm da'veten minelardı izâ entüm tahrücün.	Rum Suresi: 25.	680	وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ
Ve minellâhi't-tevfiku ve'l-hidaye.		52	وَمِنَ اللَّهِ التَّوْفِيقُ وَالْهُدَايَةُ
Ve nahnü ünasün lâ tevessüte beynenâ. Lenas-sadru dünelaâlemîne evilkabru.		280	وَنَحْنُ أَنْاسٌ لَا تَوَسُّطَ بَيْنَنَا لَنَا الصِّدْرُ دُونَ الْعَالَمِينَ أَوْ الْقَبْرِ
Ve tasrîfirriyahi vessahâbil müsahhari beynessemi velardı.	Bakara Suresi: 164.	520	وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
Ve üfevvidu emrî ilellahi innellahe basîrun bilibâd.	Mü'min Suresi: 44.	417, 402	وَأَفْوِضْ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنْ اللَّهُ بِبَصِيرٍ بِالْعِبَادِ
Ve yensurakellâhü nasran azîzâ.	Fetih Suresi: 3.	795	وَيَنْصُرْكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا
Ve'l-ba'sü ba'de'l-mevti hakkun.		87	وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ
Ve'l-cibale ersâhâ.	Naziat Suresi: 32.	527	وَالْجِبَالُ أَرْسِيهَا

Arapça metin Okunuşları	Arapça metin Konusu	Sayfa No	Arapça Metin
Ve'l-cibâle evtâdâ.	Nebe' Suresi: 7	527	وَالْجِبَالِ أَوْتَادًا
Ve'l-mevtü yevmü nevruz-inâ.		139	وَالْمَوْتِ يَوْمَ نُوْرُوْنَا
Veelkayna revasiye.	Kaf Suresi: 7; Hicr Suresi: 32.	527	وَالْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَّ
Velâ ratbin velâ yâbisin illâ fî kitabın mübîn.	En'am Suresi: 59.	473	وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ
Velâhiru.	Hadîd Sûresi: 3.	684	وَالْآخِرُ
Velasr.	Asr Suresi: 1-2.	491, 492	وَالْعَصْرِ
Velbâtın.	Hadîd Sûresi: 3.	683, 684	وَالْبَاطِنُ
Velkâzîminelgayze velâfine aninnâs.	Al-i İmran Suresi: 134.	479, 841	وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ
Vellezîne câhedû finâ lenehdiyennehüm sübülenâ ve innellâhe lemea'l-muhsinîn.	Ankebut Suresi: 69.	21	وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ
Vemâ erselnâke illâ rahmeten lilâlemîn.	Enbiya Suresi: 107.	814, 820	وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ
Vemâ rameyte iz rameyte velâkinnellâhe ramâ.	Enfal Suresi: 17.	548	وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ
Ven akkal kameru.	Kamer Suresi: 1.	548	وَأَنشَقَّ الْقَمَرَ
Vessahibi bilcenbi.	Nisâ Suresi: 36.	334	وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ
Vezzahiru.	Hadîd Sûresi: 3.	684	وَالظَّاهِرُ
- Y -			
Yâ eyyühel meb'usûne inneküm lemeb'usûne liyevmin azîm.		220	يَا أَيُّهَا الْمَبْعُوثُونَ إِنكُمْ لَمَبْعُوثُونَ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ
Yâ eyyühellezîne âmenû etîullâhe ve etîurresû ve ûlilemri minküm.	Nisâ Suresi: 59.	1024	وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِيَ الْأَمْرِ مِنكُمْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ
Yâ eyyühellezîne âmenû etîurresule ve lâ tübtîlû a'mâleküm.	Muhammed Suresi: 33	1011	يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ

Arapça metin Okunuşları	Arapça metin Konusu	Sayfa No	Arapça Metin
Yâ eyyühennebiyyü kul liezvacike.	Ahzab Suresi: 28.	392	يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزُوجِكِ
Yâ leytenî küntü türabâ.	Nebe Suresi: 40.	87	يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا
Yekâdü senâ berkîhî yezhebü bilebsar.	Nur Suresi: 43.	521	يَكَادُ سَنَا بَرْقُهُ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ
Yestehibbûne'l-hayate'd-dünya.	İbrahim Suresi: 3.	455	يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
Yestehibbûne'l-hayate'd-dünya alel ahireti.	İbrahim Suresi: 3.	481, 459	يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ
Yevme tüble's-serâir.	Tank Suresi: 9.	97	يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ
Yevmen yec'alü'l-vildane îben.	Müzzemmil Suresi: 17.	188	يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا
Yürîdüne en yutfîu nural-lâhi biefvahihim ve ye'bal-lâhü illâ en yütimme nurehü ve lev kerihel-kâfirün.	Tevbe Suresi: 32.	1013	يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَن يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ
Yüsebbihurra'dü bihamdihî.	Ra'd Suresi: 13.	521	يُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ

TARİHÇE-İ HAYAT HADİS İNDEKSİ

Hadisin meali

Sayfa no

- A -

Âlimler peygamberlerin vârisleridirler. ﴿الْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ﴾ • (Keşfü'l-Hafâ, 2:1745; Buharî, İlim: 10; Ebu Davud, İlim: 1; İbni Mâce, Mukaddime: 17; Darimî, Mukaddime: 32; Müsned, 5:196.) 19

Allah için sevmek, Allah için buğz etmek. ﴿الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ﴾ • (Buharî, İman: 1.) 499

- B -

Belânın en şiddetlisine önce peygamberler, sonra sırasıyla evliyalar maruz kalırlar. ﴿شَدُّ الْبَلَاءِ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ ثُمَّ الْأَوْلِيَاءِ﴾ • (Tirmizî, Züht: 57; Buharî, Merza: 3; İbni Mâce, Fiten: 23; Darimî, Rikak: 67; Müsned 1:172, 174, 180, 185.) 506

Bir saat tefekkür, bir sene nafile ibadetten hayırlıdır. ﴿تَفَكُّرُ سَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ﴾ • (Keşfü'l-Hafâ, 1:1004.) 704

Bir tek adam seninle hidayete gelse, sahra dolusu kırmızı koyun, keçilerden daha hayırlıdır. (Buharî, 3:57.) 531

- H -

Hak yücedir ve hiçbir şey ondan daha yüce değildir. ﴿الْحَقُّ يَعْلو وَلَا يُعْلَى عَلَيْهِ﴾ • (Keşfü'l-Hafâ, 1:127, hadis no: 362.) 121

Her hâl için Allah'a hamd olsun. ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ﴾ • (Feyzü'l-Kadir, 1:368, hadis no: 662.) 278

- İ -

İslâm, Cahiliyetten kalma ırkçılık ve kabileciliği ortadan kaldırmıştır. ﴿الْعَصِيْبَةُ الْجَاهِلِيَّةُ﴾ • (Mana itibarıyla hadis (Keşfü'l-Hafâ, 1:127.) 415

- K -

Kavmin (milletin) efendisi, ona hizmet edendir. ﴿سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ﴾ • (Keşfü'l-Hafâ, 1:462, hadis no: 1515.) 946

Kim tevazu gösterirse, Allah onu yükseltir. ﴿وَمَنْ تَوَاضَعَ رَفَعَهُ اللَّهُ﴾ • (Müslim, Birr: 69; Tirmizî, Birr: 82; Müsned, 2:386.) 332

Küfür ve dalalet (inkârcılık ve sapıklık) dışında her hal üzere Allah'a hamd olsun.

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ سَوَى الْكُفْرِ وَالضَّلَالِ﴾ • (Fezû'lî-Kadir, 1:368, hadis no: 662.) 649

- M -

Milletin efendisi, onlara hizmet edendir. ﴿سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ﴾ • (Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 1:462, hadis no: 1515.) 101

Muhakkak Allah, bu ümmet için her yüz sene başında dinini yenileyen bir müceddid gönderir. ﴿إِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ عَلَى رَأْسِ كُلِّ مِائَةِ سَنَةٍ مَنْ يُجَدِّدُ لَهَا دِينَهَا﴾ • (Ebu Davud, Melâhim: 1.) 508

Mü'minin ferasetinden korkun. Çünkü o, Allah'ın nuruyla bakar. ﴿فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ﴾ • (Keşfü'l-Hafâ, 1:42.) 231

Mü'min mü'mine karşı bir binanın kenetlenmiş taşları gibidir. ﴿يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا﴾ • (Buharî, Salât: 88; Müslim, Birr: 65.) 949

- O -

O gariplere müjdeler olsun. ﴿طُوبَى لِلْغُرَبَاءِ﴾ • (Keşfü'l-Hafâ, 887.) 275

- S -

Şüpheli olanı bırak, şüpheli olmayana bak. ﴿دَعْ مَا يُرِيكَ إِلَى مَا لَا يُرِيكَ﴾ • (Buharî, Büyü: 6; Tirmizî, Kıyame: 60.) 59

- T -

Tamamı elde edilemeyen şeyin, hepsi terk edilmez. ﴿مَا لَا يَدْرِكُ كُلَّهُ لَا يَتْرَكَ كُلَّهُ﴾ • (Keşfü'l-Hafâ, 2:196, hadis no: 2258.) 152

TARİHÇE-İ HAYAT ŞAHİS İNDEKSİ

A

Abdullah	988, 1030, 1144
Abdullah (Molla)	53
Abdullah Cevdet	386
Abdullah Çavuş	420
Abdullah İbn-i Abbas	769
Abdurrahman	181, 191, 197, 495, 650, 735, 736, 798, 932
Abdurrahman Şeref Lâç	995, 1006, 1013
Abdülhâdî	1139
Abdülhamid Han Hazretleri	113; <i>Bakınız: Sultan-ı Mahlû.</i>
Abdülkâdir	1144
Abdülkadir-i Geylânî	333; <i>Bakınız: Geylânî Hazretleri, Gavs-ı Azam Şeyh Geylânî Hazretleri, Gavs-ı Geylânî, Şah-ı Geylânî, Şeyh Abdülka- dir-i Geylânî Hazretleri, Abdülkadir-i Geylânî, Gavs-ı Azam.</i>
Abdülkahir-i Cürcanî	559
Abdülkerim	71
Abdülmeccid (Nursî)	650, 735, 736, 1035
Abdülmuhsin	986
Abdürrezzak	635
Âdem (a.s.)	377, 676
Adnan Menderes	945, 947, 950, 951, 1122; <i>Bakınız: Menderes.</i>
Ahmed	795, 1030
Ahmed Ali Şimşirî	807
Ahmed Feyzi	928
Ahmed Hamdi Akseki	939
Ahmed Hâni Hazretleri	59
Ahmed Nazif	928
Ahmed Ramazan	1143, 1144
Ahmed Zeki	493
Ahmed'ler	135
Ahmet Atak	1027
Ahmet Ramazan	1130
Âişe-i Sıddîka (r.anhüm)	765
Akif	956; <i>Bakınız: Mehmed Akif (Ersoy).</i>

Ali	493
Ali (r.a.)	<i>Bakınız: İmam-ı Ali, Hazret-i Ali</i>
Ali Ekber Şah	1104, 1108
Ali Rıza (Mahkeme Reisi)	629
Ali Rıza Efendi (Fetva Emini)	171, 477, 478, 508
Ali Suavi	106
Ali Ulvî	1129
Ali Ulvi Kurucu	38
Allâme-i Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri	511
Antere	434
Asım Bey	345, 346
Âsiye	507
Aşere-i Mübeşşere	66, 478, 626, 765, 769
Atatürk	1123
Atıf	487, 1030

B

Bartınlı Seyyid	894
Bediüzzaman	16, 17, 19, 22, 25, 27, 30, 34, 36, 37, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 50, 52, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 68, 72, 76, 77, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 89, 93, 95, 96, 102, 124, 125, 126, 127, 128, 147, 169, 170, 177, 178, 179, 180, 183, 184, 186, 187, 192, 212, 215, 217, 218, 226, 227, 228, 229, 232, 233, 235, 238, 239, 240, 241, 243, 244, 250, 251, 256, 328, 330, 335, 336, 337, 338, 477, 478, 501, 611, 612, 613, 644, 695, 825, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 846, 925, 928, 930, 933, 943, 953, 967, 969, 976, 982, 983, 986, 988, 1017, 1021, 1022, 1045, 1055, 1056, 1059, 1060, 1061, 1063, 1064, 1065, 1067, 1068, 1069, 1070, 1103, 1104; <i>Bakınız: Said Nursî.</i>
~ dede	251

Bediüzzaman Hazretleri	21, 25, 172, 236, 237, 260, 261, 502, 512, 666, 833, 942, 988, 1015, 1031, 1129, 1137, 1139;
<i>Bakınız: Said Nursî.</i>	
Bediüzzaman Said Nur	971, 973;
<i>Bakınız: Said Nursî.</i>	
Bediüzzaman Said Nursî	18, 53, 84, 87, 170, 185, 239, 240, 243, 244, 245, 249, 250, 251, 255, 301, 336, 337, 339, 438, 439, 612, 614, 644, 693, 813, 830, 834, 846, 890, 941, 994, 995, 1062, 1069, 1071, 1114, 1135, 1143;
<i>Bakınız: Said Nursî.</i>	
Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri	90, 182, 254, 257, 261, 300, 511, 835;
<i>Bakınız: Said Nursî.</i>	
Bediüzzaman'ül-Fahrüddevrânî	813,
<i>Bakınız: Said Nursî.</i>	
Bediüzzaman-ı Hemedanî	215
Bekir	322, 493
Bergson	982
Beşkardeşler	794
Bid'atüzzaman	124;
<i>Bakınız: Said Nursî.</i>	
Binbaşı Merhum Asım Bey	345
Bismarck	147, 795, 796

C

Celâleddin Harzemşah	1086
Cemaleddin-i Efganî	72
Cercis Aleyhisselâm	903, 1085
Cevat Rifat Atilhan	972, 975
Cevdet Bey	170
Cevdet Sezer	983
Ceylân (Çalışkan)	928

Ç

Çalışkanlar	701, 904, 905
Çaycı Emin Efendi	501

D

deccal	611
İslâm ~i	829

Doktor Abdullah Cevdet	386
Doktor Duzi	622, 637, 724
Dr. Muhammed Hâbilullah	1143
Dr. Muhammed Hamidullah	1143
Dr. Rehber	1119

E

Ebû Cehil	818
Eflâtun	333
Eimme-i Erbaa	767
Eimme-i İsnâ Aşer	767
Elmalılı Hamdi	191
Emced Zuhavi	1129
Emin	462, 507, 511, 794
Emir Ebû Firâs el-Hamedânî	280
Enver Paşa	170, 406, 435
Eski Said	132, 140, 143, 153, 154, 171, 212, 213, 214, 215, 235, 276, 280, 284, 293, 333, 343, 406, 411, 412, 415, 416, 434, 435, 447, 476, 755, 756, 781, 783, 918, 924; <i>Bakınız: Said Nursî.</i>
Eşref Edip	880, 962, 980

F

Fahr-i Âlem	105, 111, 477, 555, 760, 815, 1094; <i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.)</i>
Fahr-i Cihan	35;
<i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.)</i>	
Fahrü'l-İslâm Üstâz-ı Âzam Bediüzzaman Hazretleri	1139
Fahrüddeveran	179
Fatih (Sultan Mehmed)	1017
Fatînülasr	1069, 1104
Ferid	956
Fettah Bey	67
Fevzi Çakmak	239
Feyzi	462, 463, 507, 508, 511, 794, 820, 822, 898, 908
Firavun	203, 250, 877, 1063, 1141

G

Galip	322
Gandi	974, 1004

Garibüzzaman	124
Gavs-ı Azam .....196, 214, 374, 473, 480, 498, 501, 556, 615, 635, 752, 852, 875, 884; <i>Bakınız: Abdülkadir-i Geylânî.</i>	
Gavs-ı Azam Şeyh Geylânî Hazretleri	194
Gavs-ı Geylânî	190
Gazalî	<i>Bakınız: İmam-ı Gazalî.</i>
Geylânî Hazretleri	67
gönüllü alay kumandanı	170, 185, 435, 921, 1075

H

Habib-i Kibriya	990
Habibullah	555, 813
Habîburrahman Şakir ...1140, 1141, 1142	
Habip	1093
Habrü'l-Ümme	769
Haccâc-ı Zâlim	765
Hacı Ali Kılınçalp	1137
Hacı İbrahim	730
Hacı İlyas	793
Hacı Seyyid	894
Hafız Ahmed	493
Hafız Ali	456, 472, 806
Hafız Ali (Yunanistan'daki)	1146
Hafız Ali Efendi	1105
Hafız Emin	477, 799
Hafız Fahreddin	799
Hafız Halid	330, 334
Hafız Mustafa	799, 807
Hafız Nebi	493
Hafız Nuri	331
Hafız Osman	1107
Halil	808
Halil Paşa	177
Hamza	175
Hamza'lar	135
Hasan Fehmi Bey	117
Hasan Feyzi	814, 820, 822, 823
Hasan Paşa	76
Hasanü'l-Benna	1116
Hayri	808
Hazret-i Âişe	<i>Bakınız: Âişe-i Siddîka</i>

(<i>r.anhüm</i>).	
Hazret-i Ali	159, 355, 386, 473, 646, 765, 769; <i>Bakınız: İmam-ı Ali.</i>
Hazret-i Bediüzzaman Said Nursî ...1105, 1114	
Hazret-i Cebrail	538
Hazret-i Davud	609
Hazret-i Gavs	386
Hazret-i İbrahim	609
Hazret-i İsa	461, 741; <i>Bakınız: İsa (a.s.)</i>
Hazret-i İsrâfil	681
Hazret-i Muhammed ...42, 306, 538, 609; <i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.)</i>	
Hazret-i Mûsa	609; <i>Bakınız: Mûsa (a.s.)</i>
Hazret-i Nur	1108
Hazret-i Ömer	1000
Hazret-i Peygamber	47, 56, 695, 957; <i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.)</i>
Hazret-i Resul-i Ekrem	56; <i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.)</i>
Hazret-i Said Nursî	1113, 1123; <i>Bakınız: Said Nursî.</i>
Hazret-i Süleyman	609
Hazret-i Şeyh	214
Hazret-i Üstat	27, 256, 259, 263, 338, 439, 440, 441, 501, 513, 953, 980, 1035, 1061, 1063, 1084, 1114, 1118, 1119, 1130, 1142; <i>Bakınız: Said Nursî.</i>
Hazret-i Üstat Nursî	1121; <i>Bakınız: Said Nursî.</i>
Hazret-i Üstat Said Nursî	1111, 1112; <i>Bakınız: Said Nursî.</i>
Hazret-i Ziyaeddin	449, 450, 657
Herkül	164, 166, 168
Herkül-i Yunanî	164
Hıfzı	894
Hikem-i Ataiyye	274
Hilmi	776, 794
Hilmi Bey	772
Hizan Şeyhi	54
Hoca Efendi	338, 997

Hoca Tahsin	106
Hulefa-i Raşidîn	66, 626
Hulûsî	310, 794
Hulûsî Bey	330
Hurşit Paşa	96
Hüseyin	493
Hüseyin Abdülhâdi	1139
Hüsnu	1144
Hüsrev (Altınbaşak)	301, 302, 328, 482, 742, 794, 813, 832, 893, 894, 898, 908, 944

I

İbni Sina	311, 333, 1067
İbnü'l-Kayyim-i Cevzî	766
İbnü't-Teymiye	766
İbsar Alim	1110
İkbal	15, 20, 1116
İkinci Abdülhamit	<i>Bakınız: Sultan-ı Mahlû.</i>
İmam-ı Ali	132, 374, 498, 501, 512, 513, 556, 615, 635, 646, 752, 765, 769, 852, 861, 875, 884, 1094; <i>Bakınız: Hazret-i Ali.</i>
İmam-ı Gazalî	26, 27, 213, 1072
İmam-ı Gazalî Hazretleri	59
İmam-ı Rabbanî	196, 212, 213, 215
İmam-ı Şafîî	483
İngiliz Başpapaz	408
İngiliz Müstemlekât Nazırı	81
İsa (a.s.)	1089; <i>Bakınız: Hazret-i İsa.</i>
İsa Abdülkâdir	1130, 1134, 1135, 1136
İsmail	808, 1030
İsmail Hakkı (İzmirli)	191
İsmet (İnönü)	409
İsrafil (a.s.)	556; <i>Bakınız: Hazret-i İsrâfil.</i>
İzmirli	956
İzmirli İsmail Hakkı	191

K

Kâmil	1019
Kara Kâzım	781
Karasso	95
Kâzım Karabekir Paşa	219
Kel Ali	177, 179, 180
Kel Mustafa (Mustafa Paşa)	70
Küçük Ali	877, 889
Küçük Âşık	507
Kürt Gönüllü Kumandanı	435; <i>Bakınız: Said Nursî.</i>

L

La Martin	29
Lebid ~in kızı	559
Lokman	814, 823
Lütfiye	794
Lütfü	1073

M

M. Sabir İhsanoğlu	1111, 1112, 1113, 1114, 1117, 1120
Mahatma Gandhi	974
Mecnun	123, 822
Mehdî	457
Mehmed	175, 1030, 1144
Mehmed (Said Nursî'nin biraderi)	66
Mehmed Akif (Ersoy)	191, 256, 955, 1122; <i>Bakınız: Akif.</i>
Mehmed Emin Efendi	54
Mehmed Feyzi	794
Memduh Bey	177, 179
Menderes	1112, 1113, 1117, 1118; <i>Bakınız: Adnan Menderes.</i>
Mevdûdî	1116
Mevlâna	1112
Mevlâna Celâleddin	213, 274, 275
Mevlâna Celâleddin-i Rumî	477
Mevlâna Halid	507, 655
Mihri	175

Mihri Helâv	995, 1004
Mir Hasan Velî	56
Mirza	53, 215
Mirza Bediüzzaman	215
Mister Carlyle	147, 796
Molla Abdullah	53, 54, 60, 61, 449, 657
Molla Ahmed Hâni Hazretleri	59
Molla Ali-i Suran	62
Molla Fethullah	61, 62, 76
Molla Habip	170, 177;
<i>Bakınız: Habip.</i>	
Molla Mehmed	56
Molla Mehmed Emin Efendi	53, 56
Molla Said	53, 55, 56, 57, 60, 61,
64, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76,	
77, 79, 80, 83, 91, 169, 170, 177, 179;	
<i>Bakınız: Said Nursî.</i>	
Molla Said'in Nursî	813
Molla Salih	70
Molla Seyyid Tâha	793
Muhammed (a.s.m.)	558, 677, 678,
691, 796, 1090; <i>Bakınız: Zât-ı Pâk-i Ri-</i>	
<i>salet, Zat-ı Ahmediye, Sultanü'l-Enbi-</i>	
<i>ya, Resul-i Ekrem, Peygamber-i Zîşan,</i>	
<i>Peygamber (a.s.m.), Peygamber Efen-</i>	
<i>dimiz, Muhammedü'l-Emin, Muham-</i>	
<i>med-i Kureysî, Muhammed-i Arabî,</i>	
<i>Muhbir-i Sadık, Hazret-i Peygamber,</i>	
<i>Hazret-i Muhammed, Habib-i Kibriya,</i>	
<i>Habibullah, Fahr-i Cihan, Fahr-i Âlem.</i>	
Muhammed Abduh	106
Muhammed-i Arabî	548, 690;
<i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.)</i>	
Muhammed-i Kureysî	555;
<i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.)</i>	
Muhammedü'l-Emin	889;
<i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.)</i>	
Muhbir-i Sadık	457;
<i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.)</i>	
Mûsa (a.s.)	213, 678, 877, 1089, 1141;
<i>Bakınız: Hazret-i Mûsa.</i>	
Mûsa Bey	178
Mustafa	493, 808

Mustafa Kemal	219, 611, 614,
618, 641, 643, 829, 881, 1025, 1098	
Mustafa Kemal Paşa	218, 226, 230, 232
Mustafa Oruç	795, 798
Mustafa Osman	761
Mustafa Paşa	67, 68, 69, 70, 71, 79, 80
Mustafa Sabri Efendi	24
Mustafa Sungur	<i>Bakınız: Sungur.</i>
Müstemlekât Nazırı	81

N

Nâim	956
Nakşibendî	35
Namık Kemal	106
Nebî-i Akdes	928
Nehru (Jawaharlal Nehru)	1116
Nemrut	203, 250, 818
Nihat Yazar	970
Nikola Nikolaviç	183
Niyazi-i Mısırî	189
Nureddin	331
Nuri	808
Nuriye	53, 331

O

Ordu Kumandanı	435
Osman Nuri	990, 991
Osman Yüksel	
Serdengeçti	966
Osman'lar	135

Ö

Ömer	493
Ömer (r.a.)	956
Ömer Paşa	792
Ömer'ler	135

P

Paris İslâm Kültür Merkezi Fahri	
Başkanı	1142
Peygamber (a.s.m.)	55, 102, 674,
699, 766, 796, 877, 943, 963, 1011;	
<i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.)</i>	

Peygamber Efendimiz	19, 56;
<i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.)</i>	
Peygamber-i Zîşan	943, 944;
<i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.)</i>	
Peygamber-i Zîşan Efendimiz	
Hazretleri	35
Prens Bismarck	147

R

Re'fet Bey	301, 730, 795
Recep Bey	781
Refet	898
Resul-i Ekrem	35, 263, 309, 314,
321, 332, 333, 511, 583, 586, 588, 592,	
594, 597, 600, 602, 604, 605, 607, 877,	
889, 1066, 1147; <i>Bakınız: Muhammed</i>	
<i>(a.s.m.)</i>	
Resulullah	690
Risale-i Nur Müellifi	889, 1084
Ruhi Bey	335
Rus Başkumandanı	183, 880, 1025
Rus Kumandanı	184, 435, 833, 921
Rus polisi	125
Rüstem	164, 166, 168
Rüstem-i İranî	164

S

Sa'deddin-i Taftazanî	765, 769, 770
Sa'd-ı Taftazanî	311
Sabir İhsanoğlu	1108
Sabri	310, 443, 767, 768, 898
Sadık	979
Sahibüzzaman	179
Said	322
Said (Nursî)	650
Said Kürdî	355;
<i>Bakınız: Said Nursî.</i>	
Said Mirza Efendi	186
Said Nur Hazretleri	971, 973
Said Nursî	40, 41, 42, 44,
45, 46, 47, 50, 51, 81, 83, 86, 96, 124,	
141, 171, 238, 264, 265, 271, 275, 282,	

283, 330, 336, 337, 339, 355, 410, 437,	
441, 445, 448, 449, 451, 452, 453, 456,	
458, 459, 461, 464, 465, 466, 467, 468,	
469, 472, 476, 477, 481, 482, 483, 485,	
487, 489, 490, 495, 499, 501, 582, 610,	
616, 618, 621, 625, 627, 628, 630, 632,	
633, 636, 638, 640, 646, 649, 651, 653,	
654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661,	
662, 663, 664, 665, 694, 697, 698, 699,	
700, 701, 705, 710, 724, 730, 733, 737,	
739, 745, 748, 750, 752, 754, 759, 763,	
764, 770, 771, 781, 784, 785, 788, 792,	
794, 800, 807, 808, 812, 814, 820, 825,	
890, 892, 893, 895, 896, 897, 900, 902,	
904, 906, 907, 908, 909, 911, 912, 913,	
914, 915, 916, 917, 918, 919, 921, 922,	
923, 924, 928, 932, 935, 939, 940, 941,	
950, 951, 996, 1003, 1021, 1022, 1026,	
1053, 1077, 1080, 1094, 1101, 1111,	
1112, 1113, 1116, 1120, 1135, 1147;	
<i>Bakınız: Kürt Gönüllü Kumandanı,</i>	
<i>Üçüncü Said, Üstat Hazretleri, Üstat</i>	
<i>Bediüzzaman Said Nursî, Üstat Bedi-</i>	
<i>üzzaman, Yeni Said, Üstat, Said Kürdî,</i>	
<i>Molla Said, Hazret-i Üstat Said Nursî,</i>	
<i>Hazret-i Üstat Nursî, Hazret-i Said</i>	
<i>Nursî, gönüllü alay kumandanı, Eski</i>	
<i>Said, Bid'atüzzaman, Bediüzzaman'ül-</i>	
<i>Fahrüddevrânî, Bediüzzaman Said</i>	
<i>Nursî Hazretleri, Bediüzzaman Said</i>	
<i>Nursî, Bediüzzaman Said Nur, Bediüz-</i>	
<i>zaman Hazretleri, Bediüzzaman, Haz-</i>	
<i>ret-i Üstat.</i>	
~'nin Darülfünunu	172
Said Nursî Hazretleri	265, 612, 699,
1116, 1140	
Said'ler	135
Said-i Kürdî	380, 394, 415
Saidü'l-Meşhur	64
Salâhaddin	762, 928
Salâhaddin-i Eyyubî	132
Salih	1030
Salih Özcan	1115

Sekkakî	559
Selâhaddin Rifat Erbil	1122
Seniyüddin Başak	995, 1005
Seyyid Abdullah	1138
Seyyid Abdülkâdirzâde	1138
Seyyid Ali Ekber Şah	1109, 1112
Seyyid Nur Mehmed	76, 331
Seyyid Nur Muhammed	54
Seyyid Sadeddin Paşa	777
Seyyid Şerif Cürcanî	769
Seyyidü'l-Enbiyâ Hazretleri	928
Siddik-ı Ekber	66
Siirt Mutasarrıfı	63
Sokrat	964
Sultan Abdülhamid	120
Sultan Hamid	989
Sultan Reşad	161, 162, 168, 226, 448, 1098
Sultan Selim	106
Sultan-ı mahlû	112
Sultan-ı mazlum	117
Sultan-ı sabık	113
Sultanü'l-Enbiya	19; <i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.)</i>
Sultanü'l-Ulema	477
Sungur	928, 931, 979
Süfyan	829
Süheyl Paşa	105
Süleyman	300, 301, 314, 322, 421, 1144
Süleyman (siddik)	422
Süleyman Efendi	317

S

Şah-ı Geylânî	263
Şah-ı Nakşibend	263
Şâh-ı Velâyet	815
Şeddat	250
Şefik	175, 735
Şefiü'l-Müznibîn	815
Şeker Ağa	79
Şeref-i Benî Âdem	555
Şeyh Abdurrahman Hazretleri	54
Şeyh Abdurrahman-ı Tâğî	76

Şeyh Abdülkadir-i Geylânî Hazretleri	67
Şeyh Bahid	1104
Şeyh Bahid Efendi	84, 85
Şeyh Bahid Hazretleri	85
Şeyh Cemâleddin-i Efganî	106
Şeyh Efendi	54
Şeyh Emin Efendi	64, 76
Şeyh Fehim	76
Şeyh Fethullah Efendi	76
Şeyh Geylânî	214
Şeyh Mehmed Celâlî Hazretleri	57
Şeyh Mehmed Emin Efendi Hazretleri	60
Şeyh Mehmed Küfrevî Hazretleri	75
Şeyh Mehmet Küfrevî	76
Şeyh Sadık	105
Şeyh Said	407, 615, 811, 852
Şeyh Seyyid Nur Muhammed Hazretleri	54
Şeyh Sünusî	233
Şeyh Talebesi	54
Şükrü Kaya	371, 372

T

Tahir Paşa	77, 78, 79, 80, 81, 83
Tahir'ler	135
Tahiri	898
Tahsin Bey	218
Talha (r.a.)	765, 767, 769
Tayyib	1138
Terzi Mustafa	808
Tevfik	301, 322

U

Ubeyd	180
Ukayl	769
Ulviye	794

Ü

Üçüncü Said	932; <i>Bakınız: Said Nursî.</i>
Üstad-ı Kebîr	1145

Üstat	22, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 44, 48, 49, 52, 61, 73, 154, 185, 239, 251, 258, 259, 261, 263, 264, 265, 325, 328, 331, 332, 334, 337, 338, 345, 439, 441, 442, 443, 460, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 582, 620, 644, 694, 696, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 739, 740, 741, 750, 813, 820, 824, 826, 828, 832, 877, 889, 925, 931, 932, 933, 934, 935, 939, 945, 953, 956, 962, 965, 968, 970, 985, 988, 992, 993, 994, 995, 997, 999, 1006, 1017, 1018, 1019, 1020, 1021, 1027, 1028, 1030, 1033, 1034, 1038, 1039, 1040, 1041, 1055, 1056, 1057, 1058, 1059, 1061, 1063, 1065, 1068, 1070, 1071, 1072, 1073, 1075, 1076, 1077, 1080, 1081, 1082, 1083, 1104, 1105, 1107, 1112, 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1119, 1120, 1121, 1123, 1127, 1129, 1131, 1135, 1137; <i>Bakınız: Said Nursî.</i>
Üstat Bediüzzaman	239, 251, 253, 255, 256, 336, 460, 613, 938, 939, 1020, 1060, 1070, 1075, 1084, 1104, 1105, 1107, 1142; <i>Bakınız: Said Nursî.</i>
Üstat Bediüzzaman Hazretleri	173, 181, 410, 712, 942, 944, 1043, 1110, 1137, 1139, 1142
Üstat Bediüzzaman Said Nursî	15, 91, 172, 237, 514, 937, 939, 1022, 1032, 1083; <i>Bakınız: Said Nursî</i>
Üstat Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri	90, 212, 252, 267, 496, 929, 1028, 1042, 1136
Üstat Bediüzzaman Said-i Nursî Hazretleri	1084
Üstat Hazretleri	91, 266, 299, 508,

739, 984, 986, 987, 1016, 1026, 1117, 1125, 1129, 1145; <i>Bakınız: Said Nursî.</i>	
Üstat Said Nur Hazretleri	973
Üstat Said Nursî	702, 826, 925, 931, 992, 995, 1014, 1033, 1121, 1122, 1130
Üstat Said Nursî Hazretleri	1121, 1141
Üstâz-ı Âzam	1139

V

Van Valisi Cevdet Bey	170
Velid	765, 769

Y

Yavuz Sultan Selim	106
Ye'cüc ve Me'cüc	471, 1003
Yeni Said	132, 171, 213, 235, 276, 284, 293, 333, 341, 406, 411, 413, 415, 435, 473, 756, 870, 932; <i>Bakınız: Said Nursî.</i>
Yezid	250, 765, 769
Yusuf'lar	135

Z

Zafer Afaq Ansar	1120
Zat-ı Ahmediye	454; <i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.)</i>
Zât-ı Pâk-i Risalet	926, 927; <i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.)</i>
Zehra	794
Zemahşerî	559
Zinnureyn	331
Ziya	931, 979, 987, 1030
Ziya Nur	977
Ziya Paşa	32
Ziyaeddin	450
Zübeyir (Gündüzalp)	928, 931
Zübeyir (r.a.)	765, 767, 769

A

Adapazarı 86, 1036
 Afrika 92, 1045, 1098, 1105, 1112
 Afyon 335, 694, 701, 715,
 718, 758, 761, 771, 776, 777, 800, 808,
 810, 825, 826, 827, 829, 830, 831, 833,
 836, 846, 847, 851, 856, 857, 865, 866,
 867, 876, 877, 890, 896, 913, 925, 929,
 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937,
 939, 961, 967, 968, 969, 992, 1028,
 1035, 1036, 1037, 1059
 Ağrı Dağı 82, 303, 963
 Ak Cami 338
 Âliye 1139
 Almanya 186, 236, 1066,
 1079, 1105, 1116
 Amerika 147, 157, 248,
 741, 762, 780, 789, 796, 957, 977, 979,
 1057, 1059, 1066, 1079, 1097, 1101,
 1105, 1106, 1148
 Anadolu 41, 58, 82, 86, 217,
 218, 228, 240, 242, 243, 244, 245, 246,
 251, 262, 457, 463, 492, 826, 828, 935,
 942, 987, 1028, 1037, 1040, 1044,
 1057, 1061, 1078, 1080, 1098, 1132
 Ankara 48, 212, 218, 226, 228,
 229, 233, 234, 235, 341, 342, 351, 368,
 371, 398, 405, 448, 512, 612, 617, 618,
 629, 632, 639, 641, 666, 700, 707, 713,
 715, 718, 745, 753, 770, 801, 802, 846,
 851, 857, 867, 878, 879, 880, 886, 888,
 896, 905, 934, 951, 954, 955, 987, 988,
 990, 1020, 1030, 1035, 1036, 1037,
 1042, 1082, 1098, 1108, 1119
 Antalya 385
 Arabistan 140, 238, 795, 858, 942,
 1095, 1098

Ararat Dağı 82, 303
 Arnavutluk 1116
 Artemit 169
 Arvas 56
 Asya 86, 87, 92, 123,
 125, 150, 160, 207, 231, 248, 366, 377,
 754, 850, 856, 1045, 1098, 1099
 Avrupa 73, 78, 85, 94,
 101, 102, 103, 104, 142, 147, 150, 206,
 222, 223, 248, 293, 344, 346, 348, 361,
 364, 377, 386, 389, 390, 391, 392, 393,
 396, 399, 402, 404, 406, 415, 430, 460,
 473, 612, 754, 841, 856, 1045, 1057,
 1063, 1066, 1067, 1087, 1089, 1097,
 1098, 1101, 1105, 1140, 1141, 1148
 Avusturya 102, 189
 Ayasofya ... 101, 104, 405, 869, 951, 1017
 Ayasofya Camii 84, 103, 230, 883
 Ayastafanos 109
 Aydın 385, 826
 Azerbaycan 1116

B

Bâb-ı Seraskerî 795
 Bağdat 59, 171, 415,
 1112, 1117, 1129, 1130, 1133, 1135
 Bahara 1115
 Bakırköy 108
 Balkanlar 1089
 Bani Hanı 68, 91
 Barla 49, 185, 238, 240, 241, 249,
 252, 261, 263, 265, 267, 268, 276, 277,
 283, 300, 342, 344, 349, 354, 380, 385,
 430, 433, 702, 710, 713, 935, 938,
 1033, 1034, 1038, 1039, 1040, 1137
 ~daki medrese 253, 266
 Barla Yaylası 297

Başıit	79, 122
Batum	125
Bayezid	96, 101, 104
Bayezit (ilçe)	57
Bayezit Meydanı	1074
Bedre	430, 433
Berlin Teknik Üniversite Mescidi	1105
Beyoğlu	1017
Beytüşşebab	79
Birma	1115
Biro	70
Biro Çölü	71
Bitlis	53, 60, 64, 72, 74, 75, 79, 90, 125, 170, 177, 178, 180, 792, 918, 919
Boğaz	196
Boğazlar	732
Bolvadin	251
Burdur	238, 239

C

Cami-i Emevî	144, 147, 154, 156
Camiü'l-Emevî	142, 1104
Camiü'l-Ezher	79, 285, 1097, 1098, 1104
Camiü'l-Ezher Üniversitesi	84, 1136, 1137
Cava	795
Cebel-i Kamer	526
Celfa	180
Cennet Bahçesi	300
Cezîre	68, 70, 80
Cizre	91

Ç

Çam Dağı	265, 267, 268, 297, 299
Çamlıca	197
Çamlıca Tepesi	197
Çanakkale	217
Çarşı Cami	705

Çin	1089, 1118, 1119
Çoravanis köyü	172

D

Dakka	1115
Dârülfünun	
Said Nursî'nin ~ u	172
Delhi	1115
Denizli	338, 496, 508, 509, 510, 512, 611, 613, 614, 619, 621, 638, 641, 644, 655, 658, 666, 673, 693, 700, 701, 706, 713, 715, 717, 718, 719, 723, 727, 745, 753, 781, 795, 799, 802, 822, 827, 829, 830, 831, 836, 837, 843, 844, 847, 851, 857, 860, 867, 877, 878, 886, 888, 890, 892, 913, 918, 935
Derbasiye	1139
Dere Bahçesi	301
Dersaadet	112
Dinar	385, 1036
Diyarbakır	1035, 1036, 1037
Diyarbakir	83
Dize	1138
Doğu Türkistan	1116

E

Edremit	169
Eflâni	702
Eğirdir	385, 712, 713
Eğirdir Gölü	299
Emirdağ	251, 694, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 707, 708, 710, 711, 713, 759, 771, 776, 777, 778, 801, 809, 824, 825, 826, 829, 836, 882, 883, 887, 893, 908, 933, 935, 939, 967, 992, 1020, 1033, 1040, 1084
Endonezya	972, 973, 1106, 1112
Erek Dağı	90, 172, 233, 919

Errabad 1113
Erzurum 56, 176, 768, 776
Eskişehir 66, 335, 336, 337, 338,
339, 367, 372, 410, 438, 473, 622, 625,
626, 629, 631, 632, 634, 636, 661, 712,
719, 802, 867, 871, 877, 879, 913, 992
Eyüb 1017
Eyüp Sultan Kabristan 193

F

Fatih 101, 1017
Fatih Cami 1016
Fatih Türbesi 1015
Ferah Tiyatrosu 104
Fırat Nehri 68
Filistin 1133
Finlandiya 774, 789,
1105, 1106, 1140, 1141

G

Garbî Anadolu 237, 238
Garbî Türkistan 1116
Garp 160, 162, 210, 221, 227, 377,
959, 976, 998, 1000, 1066, 1072, 1145
Gümölcine 1105

H

Hacı Bayram 218
Halep 860, 868
Harbiye Nezâreti 795
Haremeyn-i Şerifeyn 105, 766, 799
Haydarâbad 1109
Hicaz 480, 779
Hindistan 126, 795, 799, 800, 858, 974,
1070, 1098, 1106, 1111, 1113, 1116
Hind-Pak Yarımadası 1112
Hint 1100

Hizan 53, 54, 55, 90
Horhor 136
Horhor Medresesi 136, 175, 182
Hürriyet Meydanı 87

I

Irak 1095, 1096, 1103,
1106, 1129, 1130, 1136, 1143
Isparta 49, 238, 259, 261, 283, 284,
285, 327, 335, 336, 342, 344, 349, 352,
353, 354, 355, 363, 367, 371, 372, 380,
383, 384, 400, 405, 409, 439, 441, 448,
449, 457, 466, 467, 481, 611, 621, 645,
648, 650, 694, 705, 708, 713, 722, 739,
751, 808, 826, 847, 848, 878, 934, 992,
993, 994, 1032, 1033, 1034, 1035,
1037, 1038, 1039, 1040, 1043, 1137

İ

İdil-Ural 1116
İnebolu 439, 621, 708, 826, 934, 1036
İngiltere 789, 974
İran 177, 945, 1098, 1100, 1136, 1137
İspanya 983
İsparit 53, 650
İstanbul 48, 73, 83, 84, 86,
95, 98, 101, 103, 112, 114, 125, 161,
171, 181, 184, 186, 189, 191, 193, 194,
195, 196, 197, 205, 212, 216, 217, 218,
228, 233, 293, 344, 405, 415, 435, 476,
477, 482, 508, 611, 698, 719, 749, 753,
766, 792, 795, 799, 880, 924, 932, 934,
959, 963, 990, 992, 993, 994, 995,
1015, 1016, 1017, 1019, 1020, 1021,
1022, 1023, 1025, 1031, 1035, 1036,
1037, 1072, 1083, 1100, 1113, 1129
İstanbul Boğazı 217
İsveç 774, 789
İzmit 86

J

Japonya 1106

K

Kâbe 559, 957
Kafkas 126, 1098, 1100, 1116
Kafkas Cephesi 170
Kâğıthâne 792
Kahire 1136
Karabük 1036
Karachi 1114, 1115, 1117
Karadağ 491
Karadeniz 439
Karaşi 1110, 1111, 1114, 1116
Kastamonu 438, 439, 440, 441, 462, 502,
506, 508, 509, 512, 582, 611, 615, 623,
631, 645, 648, 664, 666, 673, 748, 794,
826, 846, 847, 848, 883, 1033
Keçili Köyü 824
Kerkük 1144
Keşmir 800, 1116
Kırım 1116
Kiloğrif 180
Konya 826
Kore 1106
Kosova 168, 169
Kosturma 180, 188, 194, 197, 921
Köprü 792
Kubbe-i Hasiye 91
Kudüs-i Şerif 969
Kureys Cami 64
Kürdistan 84, 356, 641, 1098
Kütahya 804

L

Lâhor 1119
Lahore 1115

Layelpur 1115
Lübnan 1133

M

Mağrib 1133
Makber-i Saadet 894
Malatya 1020, 1035
Mardin 71, 72
Medine-i Münevvere 15, 800,
860, 868, 894, 1077, 1125
Mekke 780
Mekke-i Mükerrerme 480,
807, 858, 859, 868, 894
Menemen 354, 407, 615, 811, 852
Mergivar 1138
Mersin 1035
Mısır 79, 84, 106, 126, 285,
526, 780, 860, 868, 945, 1069, 1104,
1116, 1131, 1133
Milâs 385
Mir Hasan Velî Medresesi 56
Miran 67, 71
Muş 177, 178

N

Nil-i mübarek 526
Norveç 774, 789
Nurs 54, 90, 91, 331,
702, 736, 739, 1038
Nurşin 54, 55, 178

P

Pakistan 140, 972, 973,
1095, 1096, 1103, 1104, 1109, 1110,
1111, 1112, 1113, 1114, 1115, 1116,
1117, 1118, 1119, 1120, 1121, 1122,
1123, 1124, 1130
Pasinler 176

Petersburg	184
Pirmis	54
Piyer Loti Oteli	1083
Prev	1114

R

Rangoon	1115
Ravza-i Mutahhara	894, 943
Rizâiye	1137
Rize	1035
Rumeli	87, 92, 161, 162
Rusya	48, 186, 188, 236, 249, 276, 435, 460, 759, 833, 913, 921, 1075, 1085, 1111, 1118

S

Safranbolu	826, 1036
Samsun	1020, 1021, 1022
Sarayburnu	1017
Sarıyer	196
Sav	457, 702, 1034
Sav Köyü	259, 1033
Sedd-i Zülkarneyn	471, 775, 811
Selânik	87, 95
Sibirya	184, 1116
Siirt	61, 62, 63, 64, 65, 66
Sind Üniversitesi	1104, 1108, 1109
Sofya	186
Sorbon Üniversitesi	1142
Sudan	825, 1133
Sultan Ahmed	1017
Sultan Eyüp Cami	193
Sultanahmed	96
Sultanahmed Cami	997
Suriye	1133, 1139
Süleymaniye	101, 1017

Ş

Şam ...	142, 161, 171, 698, 779, 791, 868, 1104
Şam-ı Şerif	285, 860
şark	100, 233
Şark 76, 83, 128, 151, 162, 168, 169, 171, 210, 221, 226, 227, 228, 237, 307, 336, 377, 698, 740, 856, 935, 963, 976, 998, 1000, 1036, 1057, 1066, 1099, 1100, 1101, 1145	
Şarkî Anadolu	55, 57, 83, 122, 161, 217, 228, 237, 698, 1039
Şarkî Türkistan	1119
Şehir Oteli	700
Şeyh San'an Tepesi	125
Şeyhan Yaylası	54
Şirvan	60, 64, 65

T

Tâgî Medresesi	54
Tağ köyü	53
Tağ Medresesi	91
Tiflis	125, 180
Tillo	66, 67, 91
Türkistan	126, 1098, 1116, 1119
Türkiye	85, 237, 241, 245, 250, 965, 968, 969, 971, 972, 1021, 1103, 1104, 1105, 1106, 1108, 1112, 1113, 1115, 1116, 1118, 1119, 1120, 1121, 1122, 1123, 1130, 1135, 1136, 1137, 1144, 1148

U

Urfa	942, 1036, 1037, 1139

Ü

Ürdün	1133

V

Van	48, 49, 76, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 90, 125, 127, 136, 142, 169, 170, 172, 175, 177, 180, 182, 218, 233, 235, 237, 238, 364, 385, 387, 448, 633, 918, 919, 1036, 1099, 1100
Van Gölü	169
Van Kalesi	136, 182
Varşova	184, 189
Vastan	170
Vastan Kasabası	56, 170
Vellamonkatu	1141
Viyana	184
Volga Nehri	188, 189

W

Washington	1143
Washington Cami	1106

Y

Yeni Cami	1017
Yeni Gün Matbaası	234
Yıldız Oteli	712, 992
Yıldız Sarayı	113, 265
Yunanistan	1105, 1144
Yûşa Dağı	932
Yutmiz	1116

Z

Zernâbâd Suyu	233

TARİHÇE-İ HAYAT GENEL İNDEKSİ

A

Abbası.....	229, 241.	kaderin ~i.....	923.
abd.....	92, 555.	zulüm içinde ~ tecellisi.....	1049.
~lere hazırlanan ebedî ihسانlar.....	599.	adalet-i âliye.....	680.
hakikî ~.....	161.	adalet-i hakikî.....	383, 769.
abd-i aziz.....	43, 1058.	adalet-i hakikiye.....	872.
abd-i küllî.....	687, 1058, 1073.	adalet-i İllâhiye.....	1002, 1049, 1050.
abdullah.....	95.	adalet-i izafiye ve nisbiye.....	768.
Abdullah.....	988, 1030, 1144.	adalet-i Kur'âniye.....	1002.
Abdullah (Molla).....	53.	adalet-i mahz.....	96, 98.
Abdullah Cevdet.....	386.	adalet-i Rabbanîye.....	461.
Abdullah Çavuş.....	420.	adalet-i sermediye.....	676.
Abdullah İbn-i Abbas.....	769.	adalet-i tamme.....	287.
Abdurrahman.....	181, 191, 197, 495, 650, 735, 736, 798, 932.	adaletname-i Şeriat.....	121.
Abdurrahman Şeref Lâç.....	995, 1006, 1013.	adaletperver.....	390.
Abdülhâdî.....	1139.	adaletsizlik.....	676, 722.
Abdülhamid Han Hazretleri.....	113, <i>Bakınız: Sultan-ı Mahlû.</i>	adam.....	
Abdülkadir.....	1144.	bir ~ın kıymeti himmeti nispetindedir.....	159.
Abdülkadir-i Geylânî.....	333; <i>Bakınız: Geylânî Hazretleri, Gavs-ı Azam Şeyh Geylânî Hazretleri, Gavs-ı Geylânî, Şah-ı Geylânî, Şeyh Abdülkadir-i Geylânî Hazretleri, Gavs-ı Azam.</i>	bir-iki ~ın hatasıyla yirmi otuz ~ı vurmak.....	652.
Abdülkahir-i Cürcanî.....	559.	büyük ~.....	25, 131, 871, 971, 974, 1004, 1018, 1117, 1122.
Abdülkerim.....	71.	felâket ve helâket asrının ~ı.....	205.
Abdülmecid (Nursî).....	650, 735, 736, 1035.	fena ve fânî ~ın güzel ve bâkî sözü.....	431.
Abdülmuhsin.....	986.	hileli ~.....	423.
Abdürrezzak.....	635.	kabir kapısında bekleyen bir ~.....	47.
âb-i hayat.....	206, 216, 367, 498, 517, 586.	Sultan-ı Kâinata hizmetkâr olan ~.....	130.
zilletle ~.....	434.	üç dört ~ı öldüren adamı ıslah.....	717, 843.
Âb-ı Kevser.....	762.	adap.....	304.
âbid.....	739.	Adapazarı.....	86, 1036.
acı.....	21.	âdât-ı ecnebiye.....	85.
acıma.....	500, 861; <i>Bakınız: merhamet.</i>	adavet.....	155, 435, 465, 480, 729, 769, 945, 949.
kâfir ve münafığın azap çekmesine ~mak.....	446.	~e muhabbet.....	142.
zarara razı olana ~mak.....	732.	ebedî bir ~.....	603.
âcize.....	43, 152, 198, 273, 543, 546.	hakikat kardeşine ~ etmemek.....	499.
acube-i hilkat.....	688.	İslâmiyete Nemrudâne ~.....	640.
acz.....	43, 188, 189, 198, 274, 288, 298, 318, 319, 543, 604, 671.	tarafgirâne ~.....	729.
~ini anlamak.....	886.	adem.....	683.
acz-i mutlak.....	269, 475.	Âdem (a.s.).....	377, 676.
açık bacak.....	994, 1010.	ademî.....	
açlık.....	460, 483, 492.	vücudî ve ~ sebep.....	569.
adab-ı dindârâne.....	117.	adem-i itikat.....	165.
adab-ı Kur'âniye.....	994.	adem-i müracaat.....	276, 435.
adab-ı şer'îye.....	160.	âdemiyet.....	288.
adab-ı şeriat.....	89, 103, 117, 129.	âdet.....	242.
adalet.....	18, 94, 100, 102, 115, 119, 124, 209, 278, 287, 355, 371, 372, 379, 382, 394, 400, 402, 622, 624, 630, 652, 653, 675, 680, 718, 724, 753, 857, 861, 866, 868, 869, 877, 879, 882, 888, 902, 946, 947, 1000, 1004, 1022; <i>Bakınız: şart-ı adalet.</i>	âdet-i arziye.....	526.
~ kanunları.....	619.	âdet-i İslâmiye.....	618.
~ müessesesi tarafgirlik yapmamalı.....	1000.	âdetullah.....	451.
~ namazı.....	103, 133.	Âdil.....	676, 682.
~ niyetiyle zulüm.....	394.	Âdil-i Hâkim-i Zülcelâl.....	876.
Allah'ın ~i.....	555, 685.	Adl.....	676, 1147.
Allah'ın ~i ve ahiret.....	681.	adliye.....	355, 363, 384, 398, 399, 400, 401, 623, 625, 638, 640, 642, 653, 656, 715, 722, 723, 724, 751, 752, 771, 778, 801, 810, 837, 853, 857, 859, 861, 879, 896, 905, 918, 1022, 1023.
		~ memurları.....	354, 355.
		~ memurları ve Risale-i Nur.....	867.
		~ reisi.....	861.
		~ yangını.....	715.
		~nin Nur Talebeleri aleyhine sevk edilmesi.....	628, 859.
		~nin şaşırtılması.....	630.
		Adliye Nezareti.....	403.
		Adliye Vekâleti.....	629.
		adliyecî.....	890.

Adnan Menderes	945, 947, 950, 951, 1122;	mazlumun ~ı	643.
<i>Bakınız: Menderes.</i>		ahali	
af	119, 431, 610, 768.	~nin Said Nursî'ye karşı alâkası	842.
~ kanunları	874, 884.	ahali-i Müslime	1136.
~ kanunu	936.	ahbap	195, 272.
kusurları ~fedenler	479, 841.	dokuz yüz doksan dokuz ~	194.
umumî ~	936.	ahfat	875.
Af Kanunu	361.	İslâm fedaîlerinin ~ları	918.
afak-ı İslâm	1040.	Ahir	
afak-ı kemalât	126.	~ ismi ve hafiziyet	683.
afakî	213, 500.	~ ismi ve haşir	686.
afat	446.	~ ismi ve meyve	684.
afet	509.	~ ismi ve zemîn	685.
erzel ~	1012.	ahir zaman	135, 461, 1003.
Afrika	92, 1045, 1098, 1105, 1112.	~da Âl-i Beytten gelecek büyük şahıs	886.
af-ı umumî	115.	~ın dehşetli şahısları	233.
afüvcü	273.	ahiret	24, 98, 106, 113, 166, 232,
afüvcüyem	189.	260, 341, 362, 425, 426, 429, 458, 481, 487, 588,	
Afyon	335, 694, 701, 718, 761,	627, 634, 649, 656, 660, 673, 674, 739, 762, 805,	
776, 777, 800, 825, 826, 829, 833, 836, 847, 851,	857, 877, 933, 934, 936, 967, 968, 969, 992, 1036.	853, 861, 1047, 1076; <i>Bakınız: dâr-ı ahiret.</i>	
~ hâdisesi	939.	~ âlemleri ve yıldızlar	585.
~ hapishanesi	925, 930, 937.	~ hayatı	51;
~nde Nur Talebelerine zulüm	832, 969.	<i>Bakınız: hayat-ı bâkiye.</i>	
~nden tahliye	931.	~ meyvelerini dünyada koparmaya	
~ hapsi	866.	çalışmamak	489.
~ ve Said Nursî'nin çektiği sıkıntılar	831.	~ pazarı	686, 900.
~inde Said Nursî'ye gaddarâne muamele	876.	~ saadeti	639.
~ndeki isyan ve Nur Talebeleri	913.	~ ve Allah	674.
~nin musibetten rahmete çevrilmesi	932.	~e çalışanlara ilişilmemeli	348.
~ mahkemesi		~e iman	1086, 1089.
~nde Said Nursî'ye gaddarâne muamele	876.	~ rûknünün bir hülâsası	673.
~ müdafaanamesi	896.	~ ve ölüm	616.
~ savcısı	1059.	~i bilen	423.
Afyon Adliyesi	715.	~i bilmemek	159.
Afyon Ağır Ceza Mahkemesi	829.	~in gelmemesi	681.
Afyon Hapishanesi	833.	~ine çalışanlara ilişilmemeli	850.
Afyon Mahkemesi	827, 830, 846,	~te kurulacak büyük mahkeme	<i>Bakınız: mahke-</i>
929, 935, 936, 1028, 1035.		<i>me-i kübra.</i>	
~ müdafaatı	846.	adalet-i sermediye, hikmet-i ezeliye ve ~	676.
~ne beyan	865.	Cenab-ı Hakkın isimleri ~i iktiza eder	691.
~nin iddianamesi	867, 873.	dünya hayatını ~e tercih	455, 481, 1086.
~ne karşı verilen itiraznamenin zeyli	867.	dünyevî meşgalenin ~ hesabına geçmesi	711.
~nin Risale-i Nur hakkında beraat kararı	1037.	Esma-i Hüсна ve ~	674.
~nin uzatılması	830.	Hakîm, Hakem, Adl, Âdil isimleri ve ~	676.
Afyon Savcısı	961.	Kur'ân ve ~	692.
Afyon Valisi	771.	melâike ve ~	690, 691.
ağa	138.	Mucîb, Semî, Rahîm isimleri ve ~	677.
ağaç	298, 529, 598, 599, 678, 683, 684;	Muhammed (a.s.m.) ve ~	691.
<i>Bakınız: eşcar.</i>		Muhammed'in (a.s.m.) saadet-i ebediye	
~in içi ve Bâtin ismi	684.	duası ve ~	677.
~in suret-i cismaniyesi ve Zahir ismi	684.	Muhyî, Mümît, Hayy, Kayyum, Kadîr, Alîm	
~lar Allah'ı tanı ve tanıtırır	597.	isimleri ve ~	678.
~ların ihyası	570.	peygamberler, ehl-i velâyet ve ~	678.
ağalık	132.	Rabbülâlemîn, Sultanü'd-Deyyan isimleri	
Ağır Ceza Mahkemesi	401.	ve ~	674.
~ne beyan	865.	Rahîm, Kerîm isimleri ve ~	675.
ağleb-i enbiya	377.	Rahman, Hakîm, Âdil, Kerîm, Hâkîm isimleri	
ağleb-i hükema	856.	ve ~	682.
ağraz	114.	saltanat-ı sermediye ve ~	681.
ağraz-ı siyasi	352.	ahkâm	
ağraz-ı şahsî	87.	~da Avrupa'ya dilencilik	94.
Ağrı Dağı	82, 303, 963.	ahkâm-ı diniye	426, 925, 926.
ah	676.	ahkâm-ı ilâhiye	925.
		ahkâm-ı kudsiye	231.

ahlâk.....	16, 18, 24, 27, 30, 33, 37, 40, 50, 106, 138, 151, 158, 208, 242, 248, 452, 471, 635, 663, 696, 702, 720, 805, 855, 926, 968, 973, 983, 992, 998, 1045.	müstakim ~lar	541.
~ zabıtası	1010.	müstakim ve münevver ~lar	539.
~ta numune-i imtisal olmak	655.	nurlu, istikametli ~lar ve tevhid	540.
ahlâk-ı Peygamberî ile ~lanmak	35.	zeminin ~ı	856.
cemiyet ve ~	982.	akide	551, 634.
gencin ~ı	998.	batıl ~ler	878.
içtimaî ~	950.	Akif	956;
kötü ~	<i>Bakınız: sû-i ahlâk.</i>	<i>Bakınız: Mehmed Akif (Ersoy).</i>	
ahlâk-ı Ahmediye		akl-ı beşer	675.
~ ile tahallük	92, 93, 105.	akl-ı selim	954.
ahlâk-ı âliye	40, 138.	aklî 254.	
ahlâk-ı hamide	695.	akraba	1090.
ahlâk-ı hasene	89, 549.	~lar içinde samimâne muhabbet	866.
ahlâk-ı içtimaiye	720.	akran	272.
ahlâk-ı İslâmiye	103.	akrep	41, 416, 733.
~nin kemalâtını ef'alle izhar	144.	aksülamel	437.
ahlâk-ı Muhammediye	502, 926.	aktap	443, 556.
ahlâk-ı Peygamberî	35.	akvam	
ahlâk-ı rezile	88.	~in ihtilâfı	104.
ahlâk-ı seyriye	158.	akvam-ı İslâmiye	
ahlâkî	33, 1037.	~ mabeynindeki uhuvvetin inkişafına iki vesile	1097.
~ ders	921.	Âi	553.
~ kıymetler	976.	alâka	
~ öğütler	634.	millette karşı fedakârâne ~	866.
Ahlâkla Dinin İki Kaynağı	982.	Nurculardaki harika ~	917.
ahlâksız	123, 549.	alâmet-i farika	589.
ahlâksızlık	17, 44, 695, 711, 857, 995, 1012, 1013.	alât	600.
~ çirkefi	983.	alâyiş	41.
ahmakane kelime	159.	alçak gönüllülük	<i>Bakınız: mahviyet, tevazu.</i>
ahmaklık	952.	aldatma	423.
Ahmed	795, 1030.	aldanırız, fakat ~yız	115.
Ahmed Ali Şimşirî	807.	âlem	539, 588, 669.
Ahmed Feyzi	928.	~ fânî ve hâdistir	569.
Ahmed Hamdî Akseki	939.	~deki tagayyür ve tebeddül	569.
Ahmed Hâni Hazretleri	59.	~in intizamlı vefatı	569.
Ahmed Nazif	928.	~in medar-ı iftihar	555.
Ahmed Ramazan	1143, 1144.	~lerin Rabbinin hitabı	565.
Ahmed Zeki	493.	baharda taze bir ~in vücuda gelişi	570.
Ahmedler	135.	bâkî ~	45.
Ahmet Atak	1027.	cev ~i	519.
Ahmet Ramazan	1130.	ebedî ~	603.
ahrar	978.	eşcar ve nebatat ~i	528.
ahval	202.	güzde ve baharda ~in vefatı	570.
ahval-i kudsiye	700.	hayvanat ve tuyur ~i	530.
ahval-i ruhiye	51, 174.	insanlar ~i	533.
aile	34.	nur ~i	627.
~ hayatı	639.	saadet ~i	627.
Aişe-i Siddika (r.anhüm)	765.	seyyah ~ler	570.
Ak Cami	338.	âlem-i ahiret	98.
akarib	272.	âlem-i asgar	92.
akd-i uhuvvet	660.	âlem-i beka	603, 691, 1064.
akıbet		~da ihsanat	608.
~i görmeyen kör hissiyat	481.	~da ihsanat-ı uhreviye	591.
akıl	38, 145, 199, 212, 213, 221, 273, 291, 295, 319, 455, 494, 499, 500, 531, 539, 540, 541, 542, 543, 550, 559, 604, 605, 650, 681, 998, 1065, 1072.	âlem-i berzah	97, 195, 272, 539.
~ ve kalp ittifakı	213.	âlem-i beşeriyet	245, 247, 772.
~ ve kalp nurunun mezci	1065.	âlem-i cismanî	539.
~a husumet	98.	âlem-i fenâ	1064.
~lara istikamet ve nur	559.	âlem-i gayp	462, 539, 541, 542, 552, 691, 889.
		~in lisanı	566.
		~tan alınan ders-i marifet	547.
		âlem-i Hristiyanîyet	759.
		âlem-i insaniyet	58, 131, 233, 247, 468, 989.

âlem-i İslâm.....	40, 41, 58, 81, 82, 125,
144, 147, 149, 151, 152, 154, 156, 157, 168, 206,	
210, 217, 222, 223, 227, 228, 229, 230, 231, 232,	
233, 240, 244, 246, 247, 250, 254, 262, 265, 285,	
336, 366, 452, 457, 463, 482, 620, 630, 699, 719,	
743, 749, 752, 754, 759, 791, 795, 796, 827, 831,	
832, 835, 862, 875, 887, 896, 905, 913, 924, 935,	
941, 942, 950, 951, 952, 965, 984, 987, 988, 1028,	
1040, 1041, 1044, 1057, 1067, 1071, 1074, 1086,	
1097, 1103, 1104, 1105, 1113, 1136, 1137, 1140.	
~ camii.....	251.
~ içinde inkılâpvârî iş görmek.....	222.
~ muazzam bir camidir.....	231.
~ Türkler ve Risale-i Nur.....	860.
~ ve Risale-i Nur.....	245.
~ ve yeis.....	151.
~a indirilen darbeler ve Said Nursî.....	216.
~da İslâm devletlerinin teşekkülleri.....	122.
~ın bayramı.....	795.
~ın ecebi esaretinden kurtuluşu.....	143.
~ın fecr-i sadıki.....	248.
~ın fıtrat ve tabiatına muhalif bir yol.....	207.
~ın geri kalış sebepleri.....	1104.
~ın İkinci Harbi Umumîden kurtulması.....	492.
~ın itiraz ve ithhamını izale, muhabbet ve uhuvvetini iade.....	754.
~ın itiraz ve ithhamları.....	753.
~ın ittifakı.....	1104.
~ın kahraman bir kumandanı.....	860.
~ın kuvve-i maneviyesi.....	150.
~ın medeniyet-i hâzıraya karşı istinkâfî.....	208.
~ın medresesi.....	1097.
~ın muhabbet ve teveccühü.....	220.
~ın muhabbet ve uhuvveti.....	772.
~ın nefret ve adaveti.....	773.
~ın saadet-i dünyeviyesi.....	143.
~ın saadet-i müstakbelesi.....	206.
~ın şahs-ı manevîsinin kalbinde yerleşen beş kuvvet.....	148.
~ın terakkisi.....	123.
~ın teveccüh ve muhabbetini kırmak isteyenler.....	630.
~ın Türkler aleyhine çevrilmeye çalışılması.....	859.
~ın uhuvveti.....	805, 855.
~ın vahdeti.....	229.
Risale-i Nur ve ~.....	1103.
âlem-i İslâmîyet.....	118, 468, 772, 1078, 1093.
âlem-i küfür.....	222.
âlem-i mana.....	333, 988.
âlem-i misal.....	205.
âlem-i nur.....	617, 1064.
âlem-i ruhanî.....	166.
âlem-i şahadet.....	166, 539, 541, 690, 889.
~ ve âlem-i gayp arasında insanî berzahlar.....	539.
~te âlem-i gaybın lisanı.....	566.
âlem-i şuhut.....	989.
âlem-i ulvî.....	139.
Âlemlerin Rabbi.....	963.
Âlemlerin Yaratıcısı.....	963.
Alevilik.....	766.
Ali 493.	
Ali (Hafız).....	456, 472, 806.
Ali (r.a.).....	<i>Bakınız: İmam-ı Ali, Hazret-i Ali.</i>
Âl-i Beyt.....	769.
~ muhabbeti.....	765;
<i>Bakınız: muhabbet-i Âl-i Beyt.</i>	
ahir zamanda ~ten gelecek büyük zat.....	886.
manevî ~.....	886.
Ali Ekber Şah.....	1104, 1108, 1112.
al-i himmetli.....	220.
Âl-i Muhammed.....	556.
Ali Rıza (mahkeme reisi).....	629.
Ali Rıza Efendi (eski fetva emini).....	171, 477, 508.
Ali Suavî.....	106.
Ali Ulvî.....	1129.
Ali Ulvi Kurucu.....	38.
âlicenap.....	18.
âlihîmet.....	133.
alil.....	273.
Alîm.....	45, 519, 678.
âlim.....	16, 19, 35, 37, 55, 63, 68, 108, 131, 679, 699, 797, 1065; <i>Bakınız: ulema, ehl-i ilim.</i>
~ler peygamberlerin varisleridir.....	19, 954.
~lerin Kur'ân'a karşı sükutu.....	564.
din ~i.....	967;
<i>Bakınız: ulema-i din.</i>	
irşat ~leri.....	1013.
Müslüman ~i.....	183.
salih bir ~ ve siyasi tarafgirlik.....	949.
alimane	
~ halk ve inşa.....	531.
~ istihdam.....	518.
Alîm-i Külli Şey.....	201, 520, 532, 568.
Âliye.....	1139.
alkış.....	697.
Allah.....	20, 32, 34, 45, 70, 115, 131, 154, 196, 220, 229, 260, 332, 333, 416, 418, 431, 458, 482, 487, 615, 634, 635, 666, 667, 671, 695, 713, 733, 750, 760, 779, 816, 840, 852, 861, 932, 944, 946, 953, 955, 961, 963, 964, 965, 969, 970, 973, 991, 996, 1003, 1005, 1007, 1008, 1009, 1010, 1011, 1012, 1013, 1024, 1040, 1050, 1051, 1054, 1091, 1100, 1108, 1120, 1141, 1142, 1147; <i>Bakınız: Hâlık, Cenab-ı Hak.</i>
~ bize yeter, O ne güzel vekildir.....	188.
~ dostu.....	<i>Bakınız: ehl-i velâyet, evliya, velî.</i>
~ eserleriyle kemalâtını bildirmek ister.....	541.
~ için sevmek ~ için buğz etmek.....	499.
~ iman ve Kur'ân uğrunda mücadele edenlere yollarını gösterir.....	22.
~ kemalâtını bildirmek ister.....	541.
~ kendi	
~ hünerlerini ve sanatkârlığının kemalâtını teşhir etmek ister.....	554.
~ rububiyetine minnetkârâne ibadet ettirmek ister.....	554.
~ sözleriyle kendini tanıtır.....	543.
~ ulûhiyetine iman ve itaat ettirmek ister.....	554.
~ne teşekkür ve hamd ettirmek ister.....	554.
~ni tanıtmamak ve sevdirmek ister.....	554.
~ korkusu.....	1010.
~nu ve sevgisini insanlara aşlamak.....	1011.
~ kulunun güzel zannı yanındadır.....	152.
~ masnularıyla kendini tanıtmamak ister.....	541.
~ muhsinlerle beraberdir.....	21.
~ nimetleriyle kendini sevdirmek ister.....	541.
~ nurunu tamamlayacaktır.....	1013.
~ rahmetini inkâr ettirmek istemez.....	599.
~ taraftarı.....	<i>Bakınız: hizbullah.</i>
~ Vacibü'l-Vücd'dur.....	593.
~ ve resulüne itaat.....	1024.

~ yolunda savaşmak.....	<i>Bakınız: cihad.</i>	~'in ilhamî kavillerle mahlûkatına imdat etmesi.....	546.
~ yolundan men eyleyen.....	1011.	~'in ilim sıfatı.....	577.
~'a bağılı olan topluluk.....	<i>Bakınız: hizbullah.</i>	~'in ilim ve hikmeti.....	323.
~'a hakikî abd olan, başkalarına abd olamaz.....	161.	~'in ilim ve kudreti.....	202.
~'a iman.....	522, 957, 1089;	~'in ilmi.....	200, 202, 531, 542, 543, 547, 591, 596, 608.
<i>Bakınız: iman-ı billâh.</i>		~ muhittir.....	593.
~'a intisap.....	672.	~nin harikaları.....	569.
~'a itaat.....	1011, 1024.	~nin ihatası.....	585, 590, 596, 598, 602, 606.
~'a karşı fakrını hissetmek.....	274.	~nin şümülü.....	582.
~'ı anmak.....	22.	~'in ilm-i muhiti.....	200, 323.
~'ı bildiren ve tanıtan sıfatlar.....	578.	~'in inayeti.....	596, 602, 607, 653.
~'ı Esmâ-i Hüsnâ ve sıfat-ı kudsiye ile tanımak.....	575.	~'in inayeti ve ahiret.....	681.
~'ı inkâr edenler.....	1091.	~'in iradesi.....	200, 531, 594, 599, 603, 608.
~'ı tanımayan.....	161.	~'in iradeti.....	591, 609.
~'ı tanıtmak.....	1010.	~'in isimleri.....	601, 607, 608;
~'ı tanıyan ve itaat eden bahtiyardır.....	672.	<i>Bakınız: esma, Esmâ-i Hüsnâ, esma-i llâhî, es- ma-i llâhiye.</i>	
~'ı tezahürâtından bilmek.....	542.	~ ve insan.....	603.
~'ı unutan bedbahttır.....	672.	~nin menbai.....	576.
~'ı vaadinde tekzip.....	608.	~'in ismini yükseltmek, yaymak.....	<i>Bakınız: ilâ-i kelimetullah.</i>
~'in adaleti.....	555, 680.	~'in itabı.....	65.
~ ve ahiret.....	681.	~'in izzeti, celâli ve ahiret.....	674.
~ ve haşır.....	608.	~'in kelâm sıfatı.....	577.
~'in azameti.....	525.	~'in kelâmı.....	542, 566.
~'in azamet-i kibriyası.....	586, 592, 604, 608.	~ hadsizdir.....	542.
~'in beşerle konuşması.....	543.	~yla münacat ve şükürlere mukabelesi.....	543.
~'in cemal-i sanâtı.....	598.	~'in kelâm-ı ezelisyle konuşması.....	542.
~'in cemali ve haşır.....	608.	~'in kemalâtı.....	543.
~'in dualara icabeti.....	545.	~'in kemal-i nimeti.....	598.
~'in ehadiyeti.....	547, 590, 595, 601, 604, 605.	~'in kendini- ~ kavlen, huzuren ve sohbeten sevdirmesi.....	545.
~'in emirleri.....	518, 1011, 1012.	~ mahlûkatına fiilen sevdirmesi.....	545.
~'in emri.....	519, 573, 585, 588, 599, 606, 608.	~ tanıttırması ve sevdirmesi.....	542.
~'in eserleri.....	529.	~'in keremi ve ahiret.....	674.
~'in Esmâ-i Hüsnâsı.....	537, 575, 600, 605.	~'in konuşması.....	542, 543;
~'in esması.....	566, 605.	<i>Bakınız: mukâleme-i Rabbaniye.</i>	
~ ve Habibullah.....	555.	~'in kudret sıfatı.....	577.
~'in faaliyeti.....	554.	~'in kudreti.....	200, 525, 528, 542, 547, 568, 570, 571, 585, 586, 588, 589, 590, 591, 594, 596, 599, 603, 607, 608, 609, 670;
~'in faaliyet-i kudreti.....	586.	<i>Bakınız: kudret-i llâhiye.</i>	
~'in fermanı ve kuvveti.....	519.	~ ve haşr-i cismanî.....	678.
~'in fiilen, hâlen, kavlen ve tekellümen konuşması.....	542.	~ne intisap.....	203.
~'in hâkimiyeti.....	590, 596, 609.	~nin azameti.....	582, 587, 593, 595, 598, 601, 606.
~nin genişliği.....	584, 587, 593, 601.	~nin harikaları.....	569.
~nin ihatası.....	582.	~nin harikaları ve mu'cizeleri.....	589.
~nin vüs'ati.....	598, 606.	~nin şümülü.....	587.
~'in hakkaniyeti.....	555.	~'in kudsi. ~ cemali.....	577.
~'in hâlîkiyeti.....	543.	~ kemali.....	577.
~'in hallâkiyeti.....	554.	~'in kullarıyla konuşması.....	543;
~'in haşmet-i ulûhiyeti.....	584.	<i>Bakınız: tenezzül-i llâhî.</i>	
~'in havli.....	588, 591.	~'in kuvveti.....	573, 588, 591, 594, 596, 599.
~'in hayat sıfatı.....	578.	~'in masıvası mahlûkudur.....	569.
~'in hikmeti.....	528, 531, 568, 570, 571, 586, 589, 591, 596, 599, 603, 608, 609, 680, 689.	~'in merhameti.....	587.
~ her şeye şamilidir.....	593.	~'in mevcudiyeti.....	568, 576, 583, 586, 588.
~ ve ahiret.....	681.	~ ve vahdeti.....	568, 579.
~nin ihatası.....	582, 590.	~'in misli muhaldir.....	569.
~nin mu'cizeleri.....	569.	~'in mukâleme sıfatı.....	543.
~nin şümülü.....	585, 596, 598, 602.	~'in mukâlemesi.....	544, 546;
~'in hususî rububiyeti.....	324.	<i>Bakınız: mukâleme-i Rabbaniye.</i>	
~'in icadı.....	571.	~'in naziri mümtendir.....	569.
~'in icraatı.....	554.	~'in nuru ile nurlanan bir gönül.....	22.
~'in idaresi.....	585.		
~'in ihsanatı.....	599, 607.		
~'in ihsanı.....	523.		
~'in ihsanları.....	598.		

~'in rahîmiyeti	545.	<i>Bakınız: sîfât-ı seb'a-i kudsiye.</i>	
~'in rahmaniyeti	545.	~'in yedi sîfât-ı sübutiyesi	577.
~'in rahmet ve hikmetine itimat	651.	~'tan başka yaratıcı yoktur	202.
~'in rahmeti	523, 573, 586, 590, 599, 603, 607, 609, 680; <i>Bakınız: rahmet-i llâhiye.</i>	~'tan maadası mümkündür	569.
~ ve ahiret	674, 681.	ahiret ve ~	674.
~ ve haşır	608.	en küçük bir şeyi de ~'tan istemek	199.
~nden ümidinizi kesmeyiniz	152.	gaybı ~'tan başka kimse bilemez	478.
~nin genişliği	584, 587, 593, 596, 598, 606.	her şey her şe'ninde ~'a muhtaçtır	323.
~nin hazineleri	608.	hiçbir şe'n ~'tan gizlenmez	571.
~nin mu'cizeleri	569.	hiçbir şey ~'a ağır gelmez	571.
~nin şümülü	582.	madem ~ var her şey var	298.
~nin vüs'atı	601.	yalnız ~ rızası için çalışmak	1053.
~'in rahmeti, cemali ve ahiret	674.	Allah Hazretleri	1141.
~'in rububiyeti	323, 517, 546, 554, 572, 583, 586, 596, 601, 603; <i>Bakınız: rahmet-i rububiyet.</i>	Allah-ı Kerîm	1140.
~nin haşmeti	584, 587, 590, 595, 606.	Allah-ı Zülkerîm Tealâ ve Tekaddes Hazretleri	25.
~nin saltanatı	<i>Bakınız: saltanat-ı rububiyet.</i>	Allahü ekber	454, 585.
~nin suunati ve tasarrufatı	577.	allâme	892, 985.
~nin vahdaniyetteki haşmeti	598.	~lerin Nurları tetkik ve takdiri	868.
~'in saltanatı	670.	Allâme Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi	24.
~'in saltanat-ı rububiyeti	593.	allâme-i asır	56, 813, 1073.
~'in saltanat-ı ulûhiyeti	584, 585, 599.	allâme-i Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri	511.
~'in sîfâtı	542, 566, 605.	allâme-i biadîl	927.
~ ve Habîbullah	555.	allâme-i zîfunun	502.
~ ve haşır	607.	Allâmü'l-Guyûb	542.
~'in sîfât-ı kudsiyesi	538, 600.	~'un kelâmı	566.
~'in sîfât-ı seb'ası	531.	Alman	85, 1066.
~'in sıfatları	600, 605, 607.	Almanya	186, 236, 1066, 1079, 1105, 1116.
~'in şe'nleri	607.	altı hastalık	143.
~'in şefkat	676.	altı kelime	143.
~'in şefkatı	<i>Bakınız: şefkat-i uluhiyet.</i>	Altıncı Mesele	666.
~ ve ahiret	674.	âmâl	134.
~nin genişliği	587.	a'mal-ı salîha	470, 471, 492, 495, 498, 989, 1050.
~'in suunati ve haşır	607.	amel	35, 459, 463, 470, 498, 688, 828, 926, 1011.
~'in takdiri	<i>Bakınız: takdir-i Hudâ.</i>	~ defteri	<i>Bakınız: defter-i a'mal.</i>
~'in tasarrufatı	554.	~ etmemek	869.
~'in tasarrufu	516.	~in karşılığı	211.
~'in tedbiri	519, 585, 594.	~ler muhasebe edilecek	688.
~'in tekellümü	542, 543.	~lerin heder edilmesi	1011.
~'in ulûhiyeti	543, 554.	az ~ ile çok büyük sevap	471.
~'in umumî rububiyeti	323.	ihlâslı ~	1072.
~'in vahdaniyeti	531, 552, 553, 556, 584, 604.	amele	713.
~'in vahdeti	531, 535, 538, 542, 544, 547, 555, 566, 568, 577, 579, 583, 584, 586, 587, 588, 589, 592, 593, 595, 598, 601, 605; <i>Bakınız: vahdet-i Rabbaniye.</i>	amel-i hayır	459.
~ ve nuranî kalplerin icmaı	540.	amel-i salih	469, 470, 636, 766, 915.
~'in vahdeti	590.	~ dinin ikinci cüz'üdür	635.
~'in varlığı	593; <i>Bakınız: Allah'ın vücudu.</i>	ameliyat-ı cerrahiye	214.
~ ve birliği	589, 592, 604, 605.	ameliyat-ı şifakârâne	214.
~'in vedudiyeti	545.	Amerika	248, 741, 780, 789, 796, 977, 979, 1057, 1059, 1066, 1079, 1097, 1101, 1105, 1106, 1148.
~'in vücub-ı vücudu	531, 535, 538, 547, 570, 571, 577, 584, 586, 587, 588, 592, 598, 600, 604, 605.	~ bir İslâm devletine hamiledir	147.
~ ve nuranî kalplerin icmaı	540.	~'nın zekâ tarlaları	147.
~na dair üç icma	537.	Amerikalı	762.
~'in vücudu	542, 544, 555, 566, 568, 587, 589; <i>Bakınız: Allah'ın varlığı.</i>	Amerikan	957.
~na delalet eden sıfatlar	578.	âmi657	785.
~nu tekellümü ile iş'arı	543.	âmin	519.
~nu, huzurunu ve himayetini ihsas etmesi	546.	Amir	519.
~'in yardımı ve başarıya ulaştırması	<i>Bakınız: tevlik-i llâhi.</i>	~in emri	519.
~'in yardımı, başarılı kılması	<i>Bakınız: tevlik.</i>	amir-i hatadar	211.
~'in yedi kudsi sîfâtı	576;	amir-i vicdanî	95.
		amud-i nuranî	128.
		an	31.
		an'anat	
		~tan tecerrüt	1099.

an'anat-ı İslâmiye.....	721.	Ankara Üniversitesi	1119.
an'anat-ı millîye.....	721.	Ankara Üniversitesi Nur Talebeleri.....	955.
an'anat-ı millîye-i İslâmiye.....	342.	Ankaralı Osman Nuri	990.
an'âne	242, 1100.	anlaşma	<i>Bakınız: ittifak.</i>
an'âne-i diniye.....	775.	anlaşmazlık.....	<i>Bakınız: ihtilâf, tefrika.</i>
an'âne-i İslâmiye.....	774, 1024, 1099.	anne.....	388, 392, 398.
an'âne-i müstemirre.....	224.	Antalya.....	385.
Anadolu.....	41, 82, 83, 86, 218, 228, 238, 240, 243, 245, 246, 262, 457, 463, 826, 828, 935, 942, 987, 1028, 1037, 1040, 1044, 1057, 1078, 1098, 1132.	Antere	434.
~ halkı.....	240.	antidemokratik.....	1007.
~ halkının İslâmiyetle olan bağlarının koparılmaya çalışılması.....	242.	Arabi	
~ İkinci Harbi Umumî ve Risale-i Nur	492.	~ kitaplar ve Kur'ân	560.
~ mescidi.....	251.	<i>Arabî İşaratü'l-İ'caz</i>	1035.
~ ve Risale-i Nur	244, 457, 1061, 1080.	<i>Arabî Mesnevi-i Nuriye</i>	212, 1035, 1065.
~ ve Risale-i Nur hizmeti	58.	Arabistan	140, 238, 795, 858, 942, 1095, 1098.
~daki Millî Kurtuluş Hareketi.....	217.	Arap.....	70, 152, 155, 157, 163, 943, 1090, 1100, 1135, 1136; <i>Bakınız: kavm-i Arap.</i>
~şarkî ~.....	122.	~ birliği	795.
Şarkî ~ medrese teşkilâtı.....	55.	~ devletlerinin esaretten kurtulmaları	143.
anarşi.....	721, 1001, 1002, 1003, 1005.	~ edipleri ve Kur'ân	564.
iman dersleri ~ye karşıdır	1001.	~ taifeleri.....	157.
Müslüman ~ye taraftar olmaz	1002.	~ ve Türk	943, 944.
Risale-i Nur ~yi önen.....	467, 471, 484, 630, 721, 726, 752, 753, 757, 791, 811, 843, 848, 851, 853, 858, 952, 1001, 1078, 1090.	~ın metaneti.....	152.
anarşilik.....	108, 471, 630, 695, 721, 726, 751, 752, 771, 773, 809, 811, 848, 851, 858, 859, 871, 1024.	~ın saadetinin fecr-i sadıkının emareleri	143.
~e karşı bir sedd-i Kur'ânî	811.	~lar Türkler ve ırkçılık	1096.
~i yetiştiren cemiyetler.....	857.	~lar ve ye's	152.
~ten kurtaran beş esas.....	484, 848.	~lar, Türkler ve diğer İslâmî taifeler	157.
milletin ~ten kurtulması.....	977.	~ların milliyetî İslâmiyetle mezcolmuştur	1096.
anarşist.....	41, 639, 640, 721, 774, 837, 877, 1055, 1090.	~larla Türklerin ittifakı	152.
anarşistlik.....	637, 791, 843, 857, 866, 952, 977, 1089, 1090.	Türk ve ~ın birleşmesi ve Risale-i Nur	1090.
~ hesabına hükümeti iğfal	844.	Araplık.....	1096.
~e karşı set.....	1089.	Ararat Dağı	82, 303.
hayat-ı içtimaiyeye ~ tavriyla husumet	640.	arı	
anasır	201.	~lar cumhuriyetçidir	626.
anasır-ı İslâmiye	360.	arif	318, 537, 1128.
Anayasa.....	1000, 1007.	~lerin marifetleri	318.
Anglikan Kilisesi.....	216.	arif-i billâh	26.
Bediüzzamanın ~nin suallerine cevabı.....	217.	arkadaş	53, 334.
Ankara.....	48, 212, 226, 228, 229, 233, 234, 235, 371, 405, 448, 612, 617, 618, 641, 666, 700, 707, 715, 718, 753, 802, 851, 857, 867, 879, 881, 896, 905, 934, 955, 987, 988, 990, 1020, 1035, 1036, 1037, 1042, 1082, 1098, 1108.	arkadaşlık	639.
~ Ağır Cezasının beraati.....	886.	hakikat yolunda ~	639.
~ ehl-i vukufu.....	639, 718, 770.	Arnavutluk	1116.
~ hükümetinin Bediüzzaman'ı ~'ya daveti	218.	Arş	366, 643.
~ mahkemeleri.....	888.	Arş-ı Âlâ	174.
~ makamâtı	629, 632.	Arş-ı Azam.....	486, 556, 605, 615, 852, 1028.
~ reisleri.....	341, 342, 880.	arş-ı hakikat	574.
~'nın yedi makamâtı	801.	arş-ı marifet-i Rabbanîye	540.
Bediüzzaman'ın ~'ya gelişi	218.	Artemit.....	169.
Said Nursî'nin ~'ya kaçmayışı	880.	Arvas.....	56.
Ankara Adliyesi	713.	arz	516, 523, 524, 525, 588, 590, 604, 686.
Ankara Ağır Ceza Mahkemesi	512.	~ Allah'ı tanıır ve tanıtırır	597.
~nin risaleleri tetkiki	802.	~ ve Kur'ân	856.
Ankara Ceza Mahkemesi.....	878.	~ ve semavat	588.
Ankara Ehl-i Vukufu	713.	~ın çizdiği daire	523.
Ankara Kütüphanesi	351, 368, 398.	~ın halifesi	287.
Ankara Nur Talebeleri	951.	~ın iki hareketi	522.
		~ın kıyameti	856.
		arz-ı iftikar	502.
		arzî	
		~ belâlar	638.
		~ mevcudatın tebdil ve tecdit edilmesi	575.
		arzu	22, 149, 165, 208, 424, 602, 606.
		beka ~su	688.
		ebede uzanan ~lar.....	689.
		fânî ~ları.....	464.

arzuḥâl	
mahkeme-i kübraya ~	876.
asabî	499.
asabiyet-i unsuriye	652.
asakir-i muvahhidîn	110.
asalet	973.
~ fukarası	975.
âsâr-ı bergüzide	926.
âsâr-ı kudsiye	926.
âsâr-ı üns	503.
âsârın mebusları	205.
Asa-yı Mûsa	762, 791, 799, 806, 855, 987, 1068, 1138.
~'nın kabr-i Peygamberîde görülmesi	855, 894.
asayîş	104, 359, 361, 362, 363, 372, 382, 393, 396, 397, 424, 467, 484, 630, 634, 658, 714, 726, 753, 756, 757, 803, 805, 809, 810, 839, 843, 848, 851, 852, 855, 869, 872, 873, 876, 878, 881, 946, 958, 999, 1001, 1002, 1055, 1078, 1079, 1084, 1085, 1086, 1088, 1127.
~ ihlâl edenler	1002.
~i ihlâl ittihamına cevap	880, 882, 1000.
~i muhafaza	1026.
~in temel taşı	946.
Nur Şakirtleri ve ~	363, 756, 870, 881.
Nur Talebeleri ve ~	1001.
Risale-i Nur Şakirtleri ve ~	1005.
Risale-i Nur ve ~	347, 484, 630, 726, 753, 756, 809, 848, 1055, 1078, 1085.
risaleler ~	363.
asayîş-i dâhiliye	383, 386.
asayîş-i memleket	362.
asfiya	535, 604, 605, 607.
~ ve Kur'ân	562.
~'nin vücub-i vücuda dair ittifakı	537.
asfiya-i müdakkikîn.	
~in Resul-i Ekrem'in sadıkiyetine şahadeti	553.
Ashab	
~in Resul-i Ekrem'in sadıkiyetini tasdiki	553.
Ashab-ı Kehf	
~in köpeği	<i>Bakınız: kelb-i Ashab-ı Kehf.</i>
Asım Bey	345, 346.
asır	
~in manevî hastalıkları ve Risale-i Nur	456, 459.
dinsizlik ~ı	1026.
fetret ~ı	556.
meş'um ~	464.
muannit ve mülhî ~	558.
saadet-i beşeriye ~ı	548.
asilzade evlât	126.
Asiye	507.
asker	107, 108, 109, 110, 111, 712, 992.
~ ocağı	110.
~in itaatı	110.
~in itaatsizliği	109, 110, 111.
~lerin amirlerine itaatı	<i>Bakınız: itaat-ı askerîye.</i>
~ve siyaset	110.
ehl-i iman ~ lerin cemiyeti	107.
mutî ~	111.
askerî	291, 364.
asl-ı şeriat	101.
asr suresi	491.
asr-ı hazır meclisi	137.
asr-ı hürriyet	286.
asr-ı Muhammedî	
on dördüncü ~	251.
Asr-ı Saadet	131, 162, 250, 557, 963.
Muhammed Arabî ve ~	548.
Asr-ı Saadet mahkemesi	121.
asr-ı salis-i aşr	136.
astronomi	77.
asuman	517.
Asya	86, 87, 92, 123, 125, 207, 248, 377, 850, 1045, 1098.
~ kıt'asının ve istikbalinin keşşafı ve miftahı şüradır	160.
~ medeniyetinin galebesi	150.
~ muazzam bir camidir	231.
~'da bir İslâm üniversitesi	1098.
~'da din hâkimdir	856.
~'da hükmedenler	366.
~'da hüküm süren dindar olmalı	856.
~'nın geri kalmasının bir sebebi	160.
~'nin itiraz ve ittihamını izale, muhabbet ve uhuvvetini iade	754.
~'nin terakkisi	123, 1099.
enbiyanın ekserinin ~'da gelmesi	856, 1099.
aşağı	152.
aşair	127, 140, 221.
~i irşat	76.
Şarktaki ~le muhavere ve münazara	128.
Aşere-i Mübeşşere	66, 478, 626, 765, 767, 769.
âşık	22.
aşiret	71, 100, 127, 156, 431, 698;
<i>Bakınız: aşair.</i>	
aşk 37.	
aşk-ı insaniye	788.
at 70.	
atâ	
~ ender belâ	274.
atâ-i rahmet	818.
atalet	362, 487, 730.
Atatürk	1123.
ateş	589, 609, 1010.
yaşama ~i	517.
ateşpare-i zekâ	83, 85.
Atıf 487, 1030.	
atmosfer	
bulutların ~ sıcaklığını dengelemesi	517.
avam	108, 117, 162, 287, 452, 763, 953.
~a nasihat	116.
hakaik-i imaniye ~ ve siyaset	414.
iğfal olunabilen ~	414.
avam-ı ehl-i iman	746, 920.
avam-ı mü'min	479.
avam-ı mü'minîn	1062.
avam-ı Müslimîn	223.
avam-ı nâs	103, 104, 748.
avn-i Hak	989.
avn-i ilâhî	229.
Avrupa	85, 101, 102, 104, 206, 248, 344, 348, 364, 377, 386, 391, 431, 754, 856, 1045, 1057, 1066, 1089, 1097, 1101, 1105, 1140, 1141, 1148.
~ bir İslâm devletine hamiledir	85, 147.
~ dinsizliği	1063.
~ feylesofları	293, 346, 361, 390, 392, 393, 396, 402, 404, 473, 612, 1067.
~ ve Said Nursî	348.

Bağdat Paktı.....	1112, 1117.	~ formüller.....	959.
bağlılık.....	975.	~ ideolojiler.....	1027.
bahar.....	523, 529, 530, 569, 570, 668, 670, 678, 683, 684, 685.	~akideler.....	878.
~ haşri.....	683.	~ı tasvir safi zihinleri idlâldir.....	1059.
~ mevcudatı.....	570.	Bâtın	
~ ordugâhı.....	668.	~ ismi ve ağacın içi.....	684.
~da taze bir âlemin vücuda gelişi.....	570.	~ ismi ve hafziyet.....	683.
bâkî ~.....	686.	~ ismi ve haşir.....	686.
Cennetâsâ bir ~.....	135.	~ ismi ve zemin.....	686.
<i>Bahara</i> (gazete).....	1115.	bâtınen	
bahir.....	592, 604.	~ talib-i dünya.....	424.
bahr-i umman.....	77, 85, 1069.	bâtın-ı kalp.....	464.
baht-ı İslâm		Batum.....	125.
~ın anahtarını meşrutiyetteki şuradır.....	123.	Bayezid.....	57, 96.
bahtiyar.....	24, 34, 52, 328, 429, 672, 687, 785.	Bayezid (yer).....	101, 104.
~ bir ihtiyar.....	963.	Bayezit Meydanı.....	1074.
bahtiyarlık.....	51.	bayrak-ı tevhid.....	110.
Bakırköy.....	108.	bayrak-ı tevhid-i lâhî.....	111.
bâkî.....	761.	bayraktar.....	49, 155, 206, 241, 242, 248, 262, 353, 860.
~ âlem.....	603.	bedavet.....	208.
~ âlemler ve yıldızlar.....	585.	bedbaht.....	430, 436, 627, 628, 630, 635, 643, 672, 687, 696, 755, 757, 864, 901.
~ dâr-ı saadet.....	591.	beddua.....	357, 466, 486, 643.
~ eser fânî şahsa bağlanmamalı.....	47, 304.	Said Nursî'nin ~ etmemesi.....	803, 806, 868, 882, 961, 1085, 1092.
~ hayat.....	<i>Bakınız: hayat-ı bâkiye.</i>	beden.....	482.
~nin âyine-i zîşuuru ~ olmalı.....	603.	zîhayatın ~indeki nizam ve mizan.....	600.
fânî zahmeti ~ rahmete tebdil.....	651.	bedevi	
fânîyi ~ye tercih.....	455.	yarı ~.....	112.
Bâkî.....	478.	bedevî.....	70, 71, 140, 548, 556, 949.
Bâkî-i Sermedî.....	198.	~ edip.....	559.
bal.....	675.	~ göçerler.....	137.
bâlâ.....	123.	bedeviyet.....	122, 123, 691.
balırsı.....	128.	Bedir.....	250.
balık.....	446, 592.	Bedir Harbi.....	1093.
~ların iâşesi.....	593.	Bedir Muharebesi.....	1085.
Balkan Harbi.....	169, 491.	bediü'l-beyan.....	511.
Balkanlar.....	1089.	Bediüzzaman.....	16, 25, 27, 37, 42, 44, 52, 59, 61, 62, 63, 72, 81, 83, 85, 86, 89, 93, 95, 96, 127, 147, 169, 170, 178, 179, 183, 184, 212, 215, 217, 226, 227, 228, 229, 232, 233, 235, 239, 240, 241, 244, 256, 330, 335, 336, 337, 338, 478, 501, 611, 612, 613, 644, 695, 827, 828, 829, 830, 832, 833, 846, 933, 943, 953, 969, 976, 977, 982, 983, 986, 1022, 1056, 1060, 1061, 1063, 1064, 1065, 1067, 1070, 1103, 1104; <i>Bakınız: Said Nursî.</i>
Bani Hanı.....	68, 91.	~ aleyhinde propaganda.....	239, 256, 336, 834.
bâr.....	432.	~ dede.....	251.
barış		~ fatinûlasırdır.....	1069.
genel ~.....	<i>Bakınız: müsâlemet-i umumî, sulh-i umumî.</i>	~ hakkında beraat kararı.....	612.
Bârigâh-ı Kibriya.....	1125.	~ hakkında Samsun'da açılan dava.....	1021.
Barla.....	49, 185, 237, 240, 252, 261, 263, 265, 267, 268, 276, 277, 283, 300, 342, 344, 349, 354, 380, 385, 430, 433, 702, 710, 713, 935, 938, 1033, 1034, 1038, 1039, 1040, 1137.	~ hakkındaki takdirkâr yazılar.....	43, 45, 1070.
~daki medrese.....	253, 266.	~ hür adamların hür memleketinin kuruluş felsefesini nakşetmiştir.....	976.
Bediüzzaman'ın ~'ya nefyedilişi.....	241.	~ hürriyet taraftarı idi.....	86.
Said Nursî'nin ~'ya gönderilişi.....	238, 240.	~ ıslahatçıdır.....	30.
Üstadın ~'daki ikametgâhı.....	263.	~ kimdir?.....	925, 976.
Barla Yaylası.....	297.	~ lâfızdan ziyade manaya ehemmiyet vermiştir.....	1068.
Bartınlı Seyyid.....	894.	~ lâkabı.....	215.
basar.....	577.	~ mahkûm edilemez.....	835.
basîret.....	959, 1071.	~ nasıl bir kimsedir?.....	1070.
baskı.....	<i>Bakınız: istibdat, tahakküm.</i>	~ örnek bir şahsiyettir.....	982.
baş		~ peygamberlerin vârisi olan bir âlimdir.....	19.
~ların feda olduğu hakikat.....	628, 845, 876, 918.		
zındıkaya ve küfr-i mutlaka ~ eğmemek.....	850.		
başıbozuk.....	111.		
Başit.....	79, 122.		
başkumandan.....	1087.		
Başvekalet.....	632.		
batıl.....	18, 1060, 1125.		

~ Risale-i Nur'la dinsizliğin istilâsını durdurmuştur	243.	~'in eserleri.....	212, 612.
~ telifatında Kur'ân'dan başka kitaba müracaat etmemiştir	256.	~'in eserlerini okumak	1075.
~ ünvanı.....	77, 84, 928.	~'in eserlerinin tercümesi	1068.
~ ve Cezire âlimleri.....	68.	~'in Eskişehir'e sevk edilişi.....	335.
~ ve çocuklar	251.	~'in fedakârlığı	180.
~ ve Dârülhikmeti'l-İslâmiye.....	191, 192.	~'in feyzi	17.
~ ve eserleri.....	477.	~'in Garbî Anadolu'ya nefyedilmesi.....	238.
~ ve eserleri hakkındaki ehl-i vukuf raporu	612.	~'in gayesi, davası ve imanı	17.
~ ve fedakâr talebeleri.....	180.	~'in gönüllüleri	183.
~ ve Fevzi Çakmak	239.	~'in hamallara meşrutiyet telkini	101.
~ ve Hahambaşı Yahudî Karasso.....	95.	~'in hapishanede iken camide görülmesi	338.
~ ve Hurşit Paşa	96.	~'in hapishanede iken çarşıda görülmesi.....	337.
~ ve İttihad-ı Muhammedî (a.s.m.) Cemiyeti	86.	~'in hayatı ve hizmeti.....	82.
~ ve Mustafa Paşa	68, 80.	~'in hayatı, eserleri, meslek ve meşrebi.....	17.
~ ve Nikola Nikolaviç	183.	~'in hayatının cendereye sokanlar	982.
~ ve Nur Talebeleri	41.	~'in hizmeti, ahvali ve ahlâkı	695.
~ ve Risale-i Nur.....	46, 1045.	~'in Hutuvat-ı Sitte ile yaptığı hizmet.....	216.
~ ve Rus polisi	125.	~'in Hürriyet hakkındaki makaleleri	86.
~ ve talebeleri	930.	~'in imanı	20.
~ne hücum edenler	44.	~'in İslâmiyete hizmet aşkı	86.
~nin Afyon hapsi ve tahliyeleri.....	830.	~'in İstanbul hayatı	86.
~nin Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesine sevki	337.	~'in İstanbul'a teşrihi.....	1017.
~nin faaliyeti siyasî değildir	1059.	~'in İşaratü'l-l'caz'ı telifi	170.
~'a beraat.....	846.	~'in ittihad-ı İslâmdaki fikri	106.
~'a gizli cemiyet kurma ithamı	829.	~'in izzet-i İslâmiyeyi muhafaza edişi	1069.
~'a hikmet-i Kur'âniye talim edilmesi	82.	~'in Jön Türklere muhalefeti	86.
~'a olan teveccüh-i ammenin kırılmaya çalışılması.....	834.	~'in Kur'ân'a hizmetten men edilmeye çalışılması.....	240.
~'a yapılan hilâf-ı hakikat ithamlar	695.	~'in Kur'ân'dan başka kitap bulundurmayaşısı	212.
~'a yapılan kanunsuz muameleler ve halk	833.	~'in mahpusları irşadı	827.
~'a yapılan zulüm ve ihanet.....	833.	~'in maruz kaldığı işkenceler ve suikastlar.....	831.
~'a yapılan zulümler	250.	~'in mazhar olduğu inayet	22.
~'a yapılan zulümler ve millet	828.	~'in mesleği	612.
~'da siyasî bir gaye yoktur.....	1055.	~'in meşrutiyet hakkında aşiretlere çektiği telgraf.....	100.
~'i idam plânı	846.	~'in meşrutiyet hakkında nutuklar vermesi	101.
~'in açtığı nur yolu ve tasavvuf.....	36.	~'in meziyet ve faziletleri	19.
~'in Afyon Ağır Ceza Mahkemesine sevki	829.	~'in muharrirlere nasihati	104.
~'in Afyon hapsinden tahliyesi	833.	~'in mukaddes cihadı	19.
~'in Afyon Mahkemesi	827.	~'in müspet hareket düsturu.....	336.
~'in Anglikan Kilisesinin suallerine cevabı	217.	~'in namaza dair neşrettiği beyanname	219.
~'in Ankara'dan ayrılıp Van'a gidişi.....	233.	~'in odasının basılıp kitaplarının gasp edilmesi	983.
~'in Ankara'ya gelişi.....	218.	~'in Otuz Bir Mart Hâdisesi hakkında bir cevabı	133.
~'in Arabistan'a gitmesi için yapılan teklife cevabı	238.	~'in pasaportu.....	186.
~'in askerlere hitabı	109.	~'in Risale-i Nur'la hizmeti.....	46, 243.
~'in Avrupa ve Osmanlı hakkındaki görüşü.....	85.	~'in Risale-i Nur'u telif edilişi.....	50, 241, 831.
~'in Avrupa'yı boykot etmesi.....	102.	~'in risaleleri telifi, tashihi ve neşretmesi.....	255.
~'in ayağı kırık hâlde su ve çamur içinde kalışı	180.	~'in riyaziye ve cebirdeki harikulâde sūr'at-i intikali.....	80.
~'in Ayasofya Camiinde mebusana meşrutiyeti telkini	103.	~'in Ruslara esir düşmesi	180.
~'in Barla'ya nefyedilişi ve istibdad-ı mutlak devri.....	241.	~'in Rusya esareti.....	188.
~'in başka eserlerden nakil tarzı	212.	~'in Rusya esaretinden firarı	184, 189.
~'in Bayezit, Ayasofya ve Ferah Tiyatrosunda konuşması	104.	~'in sabrı ve iradesi	20.
~'in Bitlis'i Ruslara karşı müdafaası	177.	~'in sakal bırakmaması	478.
~'in Burdur'a nefyedilmesi	238.	~'in seksen kitap okuması	60.
~'in cebir ilminde bir risale telif edilişi	80.	~'in Sibirya esareti.....	184.
~'in dinî neşriyatı ve istibdad-ı mutlak devri	241.	~'in Siirt ulemasıyla münazarası	62.
~'in divan-ı harpteki müdafaası ve beraati	96.	~'in sipere girmemesi	178.
~'in Emirdağ ve Afyon hayatı	836.	~'in siyaset yoluyla İslâmiyete hizmet düşüncesi	86.
		~'in siyasî bir faaliyeti yoktur	612.
		~'in tefekkür sistemi.....	34.

~'in tevkifi.....	825.	~ ender belâ	274.
~'in usul-i tedrisi	77.	~ vereni bulmak	274.
~'in Van'ı Ruslara karşı savunması	170.	~da tevekkül	274.
~'in vatana avdet belgesi	187.	cefa ender ~	274.
~'in vukufiyeti	76.	Risale-i Nur'a hücum zamanında ~'ların gelmesi	1080.
~'in vücuduna dört gülle isabet etmesi	179.	safe ender ~	274.
~'in yapılan teklifleri reddetmesi	233.	semavî ve arzî ~'lar	638.
~'in yaptığı Kur'ânî hizmet	834.	tevekküle ~ küçülür	274.
~'in zâtı, eserleri ve talebeleri	16.	vatan için iki dehşetli ~	753.
~'in zehirlenmesi	967.	belâgat	171, 309, 1068.
~'in zeka ve ilmi	82.	ayetin ~i	559, 560.
~'in Şarktaki Aşairle muhavere ve münazaraları	128.	kelâmın ~i	564.
~'in zekâsı, ilmi ve fazlı	62.	Kur'ân'ın ~i	474, 559, 560, 564.
Afyon hapsinden sonra ~'a yapılan zulüm ve tazyikat	833.	belâgat-ı mu'cizekârane	473.
Ankara hükümetinin ~'i Ankara'ya daveti	218.	beliğ	560.
Bitlis valisinin ~'i nefyetmesi	64.	~ler ve Kur'ân	560, 564.
İngilizlerin ~ hakkındaki idam kararı	217.	beliyye	545.
Meşrutiyetin ~'i	124.	ben	
milletin ~'a itimadı	828.	~ öldükten sonra dünya ne olursa olsun	139.
Müslümanları Kur'ân'dan soğutma plânı ve ~	81.	~ ölsem milletim sağ olsun	158.
Nur Talebeleri ~'dan ayrılmayacaklardır	1060.	~ ötürsem devletim, milletim sağdır	138.
sâhibü'n-nur olan ~	988.	~ susuzluktan ölsem, hiç yağmur gelmesin	159.
Siirtte talebelerin ~'i kavgayla iskât teşebbüsleri	63.	beni Âdem	
Bediüzzaman Hazretleri	25, 172, 236, 260, 502, 512, 666, 712, 833, 942, 944, 988, 1015, 1031, 1137, 1139; <i>Bakınız: Said Nursî.</i>	~in medar-ı şerefi	555.
~ hakkındaki beraat kararı	1129.	beniâdem	132.
~'nin Garbî Anadolu'ya nefyi	237.	benlik	31, 42, 406, 469, 475, 662, 737, 787, 804, 854, 886, 946, 947, 949, 1092, 1093.
~'nin ihlâsı	261.	beraat	44, 862, 887, 888.
~'nin yüksek sıfatları	21.	Bediüzzaman ve eserleri hakkında ~ kararı	612.
Bediüzzaman Said Nur	971, 973; <i>Bakınız: Said Nursî.</i>	cemiyetçilikten ~	871.
Bediüzzaman Said Nursî	18, 53, 87, 185, 239, 240, 243, 244, 249, 250, 251, 255, 301, 336, 337, 438, 439, 612, 644, 693, 813, 830, 834, 846, 890, 941, 994, 995, 1069, 1071, 1114, 1135, 1143; <i>Bakınız: Said Nursî.</i>	mahkemelerin risalelere ~ vermesi	642.
~ ve Şeyh Bahîd Efendi	84.	risalelerin ~i	886.
~'nin cihad-ı diniyesi	1062.	üç mahkemenin ~i	861, 866.
~'nin hizmet-i imaniyesi	245.	beraat-i istihlâl	88.
Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri	90, 182, 254, 257, 261, 300, 511, 835, 1028, 1136; <i>Bakınız: Said Nursî.</i>	beraatü'1-istihlâl	134.
Bediüzzaman'ül-Fahrüddevrani	813; <i>Bakınız: Said Nursî.</i>	berahin-i katia	93, 94, 105.
Bediüzzaman-ı Hemedânî	215.	berahin-i vahdet	605.
Bedre	430, 433.	Berat Gecesi	<i>Bakınız: Leyle-i Berat.</i>
beka	198, 603.	bere	1023.
~ arzusu	688.	bereket	419, 420, 422, 456, 482, 748, 893, 1069.
~ duası	603, 688.	gizli ~i izhar	420.
~ya terakki	683.	iktisadın ~li menfaati	422.
bekabillah	23.	Said Nursî'nin mazhar olduğu ~	419, 420, 422.
beka-i daimî	681.	bereket-i ilâhiye	422.
beka-i istiklâliyet-i İslâm	206.	Bergson	982.
beka-i uhrevî	677, 678.	berk	521, 587, 588; <i>Bakınız: şimşek.</i>
beka-i uhreviye	676.	Berlin Teknik Üniversite Mescidi	1105.
Bekir	322, 493.	ber	604.
Bektaşî	634.	berzah	232, 292, 297, 784.
belâ	368, 483, 506, 652, 715, 848, 861, 1008, 1011, 1080.	insanî ~'lar	539.
~ çekmek ve ~'nin sırrı	274.	berzahî	
		~ haps-i münferit	853.
		beslenme	572, 602.
		beş kuvvet	148.
		beşaret-ı Kur'âniye	443.
		beşaret-i Kur'âniye	444.
		beşâset	503.
		beşer	38, 142, 150, 151, 207, 287, 534, 620, 740, 759, 789, 817, 831, 977, 1090; <i>Bakınız: nev-i beşer.</i>
		~ dünyası	533.
		~ esir ve ecir olmak istemez	206.

casus.....	663.	cemaat-i uzma.....	556.
Cava.....	795.	cemahir-i müttefika.....	795.
cazibedar		Cemahir-i Müttefika-i Amerika.....	157.
~ sefahat.....	654.	cemal.....	577, 607, 608, 675, 784, 785.
cazibe-i umumiyeye.....	366, 856.	Allah'ın ~i ahireti.....	674.
cebbar		kudsî ~.....	577.
~ hükümet.....	878.	Cemal.....	24.
Cebel-i Kamer.....	526.	Cemaleddin-i Efganî.....	72.
ceberut.....	974.	cemalî	
~ devri.....	336, 1064.	~ isimler.....	607.
cebir.....	246.	cemal-i adalet.....	500.
cebr.....	869.	cemal-i hikmet.....	684.
cebr-i kanunî.....	643.	cemal-i rahmet.....	681, 684.
cebr-i keyfî.....	1023.	cemal-i sanat.....	598.
cebr-i keyfî-i küfrî		Cemel Vak'ası.....	<i>Bakınız: Vak'a-i Cemel</i>
~ye kanun namını takılması.....	638, 859.	Cemil.....	689.
cefa.....	506, 827, 1008, 1141.	Cemil-i Zülcelâl.....	270.
~ ender belâ.....	274.	cemiyat-ı akvamiye.....	114.
cehalet.....	102, 120, 138, 165, 247, 535, 723.	cemiyet.....	26, 34, 41, 107, 108, 353, 374,
milletin ~ini tedavi.....	113.	497, 614, 631, 636, 637, 638, 816, 862, 871, 917,	
cehd.....	261.	923, 959, 960, 982, 1010, 1011, 1127, 1133.	
Cehennem.....	166, 336, 445, 458, 460, 607,	~ ittihamına cevap.....	351.
609, 762, 889, 901, 907, 962, 1010, 1047, 1050;		~ kurma ittihamını kıran rapor.....	633.
<i>Bakınız: sakar.</i>		~ ve ahlâk.....	982.
~ hapsi.....	636.	~in basiret gözü.....	959.
~ zakkumu.....	166.	~in iç hayatı ve manevî varlığı.....	960.
~de adam ister.....	732.	~in imanı.....	960, 961, 962.
ehl-i imanı ~den kurtarmak.....	863.	anaerşiliği yetiştiren ~ler.....	857.
küfr-i mutlaktaki ~ azabı.....	1090.	Garb ~i.....	959.
manevî ~.....	166, 731, 1089, 1091.	gizli ~ ittihamı.....	829.
zalimler için yaşasın ~.....	96, 98, 881, 1074.	İslâm ~i.....	959, 960.
Cehennemî		ittihad-i İslâma çalışan ~ler.....	1131.
~ bir azap.....	1072.	mukaddes ~.....	107, 497, 614, 862.
~ hâlet.....	849.	Nur Şakirtlerine ~ isnadıyla zulmedilmesi.....	923.
Cehennem-i manevî.....	1089.	Nur Talebeleri hakkında ~ vehmi.....	862.
cehil.....	94, 99, 145, 1029, 1125.	Nur Talebelerinin ~lerle alâkası yoktur.....	863, 924.
cehl-i mutlak.....	740.	Nur Talebelerinin mensup olduğu	
celâdet.....	23, 964, 973.	mukaddes ~.....	497, 614.
celâl.....	503, 607.	Nurcular ~ değildir.....	917.
Allah'ın ~i ve ahiret.....	674.	Risale-i Nur'un ~lerle alâkası yoktur.....	641.
Celâl.....	24.	Rum ve Ermeni ~leri.....	392.
Celâleddin Harzemşah.....	1086.	siyasî ~.....	1131.
celâlî		siyasî ~ ittihamına cevap.....	622, 638, 862.
~ isimler.....	607.	siyasî ~ vehmini veren üç madde.....	624.
celb-i nef.....	470.	siyasî muhalif ~ler.....	352.
Celcelûtiye.....	501, 764, 926, 1094.	uhrevî ~.....	639.
Celfa.....	180.	üç yüz elli milyon mensubu olan ~.....	862.
Cem'ül-Cevami.....	58, 62.	cemiyetçilik.....	380, 496, 662, 775,
cemaat.....	208, 225, 327, 418, 436, 758, 1093.	802, 863, 871, 1051.	
~ hayrı.....	1094.	~ ittihamına cevap.....	639.
~ istibdadı.....	146.	~ten beraat.....	871.
~in şahs-ı manevîsinden gelen deha.....	743.	cemiyet-i beşeriye.....	97.
~ten meydana gelen manevî şahıs <i>Bakınız: şahs-ı manevî.</i>		cemiyet-i hayriye.....	108.
ittihad-ı ehl-i iman ~i.....	923.	cemiyet-i Muhammedî.....	94.
kardeşâne ~.....	639.	cemiyet-i Nakşiye.....	631.
mübarek ~.....	310, 311.	cemiyet-i siyasiye.....	353.
sünnet ve ~.....	222.	~ ittihamına cevap.....	352, 624, 631, 639.
zaman ~ zamanıdır.....	39, 225, 743.	~ vehmi.....	636.
cemaat-i İslâmiye.....	631, 699, 730.	Cenab-ı Erhamürrâhimîn.....	276, 461, 511,
~ heyetleri.....	1094, 624.	647, 651, 894.	
cemaat-i meşhure.....	556.		
cemaat-i nuraniye.....	556.		

Cenab-ı Hak	16, 21, 25, 26, 36,	ceride	133.
38, 53, 58, 76, 82, 84, 161, 171, 183, 198, 213,		ceride-i seyyare	141.
264, 272, 288, 296, 298, 303, 310, 326, 330, 345,		cesaret.....163, 164, 165, 167, 168,	
402, 411, 414, 416, 420, 421, 436, 448, 457, 464,		257, 258, 327, 467, 551, 964, 971.	
465, 471, 472, 477, 478, 481, 492, 502, 505, 507,		imanın kazandırdığı ~ ..Bakınız: cesaret-i imaniye,	
512, 534, 612, 615, 619, 620, 658, 678, 689, 698,		şahamet-i imaniye.	
724, 735, 737, 744, 779, 798, 804, 810, 812, 827,		cesaret-i fevkalâde.....	510.
835, 852, 854, 872, 877, 886, 889, 915, 924, 944,		cesaret-i fitriye	467.
946, 949, 975, 985, 990, 1019, 1030, 1038, 1063,		cesaret-i imaniye.....	179.
1071, 1074, 1081, 1086, 1090, 1092, 1098, 1109;		ceset	
<i>Bakınız: Allah, Hâlık.</i>		~in teşekkülü.....	600.
~ vaadinde hulf etmez	22.	~leriyle bâkî hayvanlar.....	603.
~kî kaybeden neyi kazanır, Onu bulan her		cevab-ı ilmi	389.
şeyi bulur	275.	cevab-ı red.....	433.
~kın Hak ismi ve insan	688.	cevahir-i galiye.....	305.
~kın hıfz ve himayesinde bulunmak	22.	Cevat Rifat Atilhan	972, 975.
~kın isimleri ahireti iktiza eder	691.	Cevdet Bey	170.
~kın rızasında fânî olmak	35.	Cevdet Sezer	983.
~kın varlığı ve adaleti	889.	cevher	525.
~kın vazifesi.....	707;	cevher-i insaniyet.....	130.
<i>Bakınız: vazife-i lâhiye.</i>		ceviz-i Hindî	679.
~kın vazifesine karışmamak	487.	Cevşen	
Cenab-ı Hak Hazretleri	1138.	~'in misli yoktur.....	551.
Cenab-ı Kadîr-i Mutlak Hazretleri.....	1137.	Cevşenü'l-Kebir	263, 550, 610, 704.
cenaze	364.	Resul-i Ekrem ve ~	550.
Cennet.....	15, 21, 31, 166, 270, 349, 367,	cevv	518, 519, 521, 522, 525, 586.
444, 449, 495, 526, 599, 606, 651, 662, 677, 727,		cevv-i feza.....	588.
732, 762, 821, 889, 901, 907, 962, 1047.		cevv-i sema.....	517, 586.
~ bahsi	301.	Ceylân (Çalışkan)	928.
~ çiçeklerinin fidanlık ve mezraacığı	270.	ceza	100, 367, 394, 403, 415,
~i ispat ve nefiy.....	679.	428, 445, 729, 1087.	
~ten gelen nehirler.....	526.	~ kanunları.....	1012.
~ten inen el.....	21.	kıyas ~sı	861.
gaybî ~	526.	kusur ve ~	115.
manevî ~	166.	Ceza Kanunu	1010.
Cennet Bahçesi	300.	cezbe	1087.
Cennet-i Âlâ	36.	Cezire	68, 70, 80.
Cennet-i maneviye.....	1091.	~ âlimleri ve Bediüzzaman	68.
Cennet-i terakkî.....	88.	cidal.....	208, 209.
Cennetâsâ bahar	135.	cihad.....	18, 26, 27, 31, 94, 102, 445, 730.
Cennetü'l-Firdevs	609, 651, 1147.	dâhildeki ~	1086.
cephe-i harp.....	171, 406.	dinî ~	729.
cerbeze	100, 121.	hariçteki ~	1086.
tenkitkârâne ~li nazar	394.	mukaddes ~	19.
Cercis Aleyhisselâm.....	903, 1085.	cihad-ı asgar	989.
cereyan		cihad-ı diniye	84, 242, 243, 250, 1063.
asr-ı hâzırın ~ları	1039.	manevî ~	49.
dehşetli ~lar	481.	cihad-ı ekber.....	92, 989, 1054.
din lehindeki ~lar	58.	cihad-ı haricî	94.
dinsizlik ~ı	753.	cihad-ı manevî	699, 1085.
hâkim ~lar	451.	dâhildeki ~	1091.
haricî muzır ~lar.....	913.	cihad-ı maneviye.....	1086.
iki dehşetli ~	773, 947.	dâhil ve hariçteki ~deki fark.....	1086.
imanın ~ı	428.	cihan	
imansızlık ~ı.....	428.	~dolmuş belâ.....	274.
Kur'ân ve iman aleyhindeki ~ları	765.	cihan-ı ilim.....	927.
menfi ~lar	42, 470, 995.	cihaz	
siyaset ~ları	281, 465, 499, 797.	hayvanatın ~ları	531.
siyasî ve içtimai ~lar	465.	maslahatlı ~lar	571.
şimal ~ı	762.	cihazat	589, 590, 591, 596.
tarafgirâne ~lar	729.	cihazat-ı bedeniye	573, 600.
zararlı ~lar.....	52.	cihazat-ı insaniye.....	688.
cereyan-ı bid'akârane	222.	cihazat-ı maneviye.....	603.
cereyan-ı müstebidâne	207.		
cereyan-ı umumî	118.		

cihaz-ı insaniye	455.
cihet	
Kur'ân'ın altı ~i.....	562.
cihetü'l-vahdet.....	209.
cihetü'l-vahdet-i ittihat	94.
cilâ	820.
cilve-i merhamet	597.
cilve-i rahmet	523.
cilve-i rahmet-i âlem	814, 817.
cin	
~ ve ins.....	606, 607, 609, 889.
~ler ve Kur'ân	564.
cinayet.....	1087.
birisinin ~iyle başkaları mes'ul olmaz	945.
on bir buçuk ~	100.
cinnî	
Nurların ~ ve insî düşmanları	443.
cisim	786.
cismanî	
~ âlem-i şahadet.....	541.
~ kâinat	166.
~ Kur'ân	568.
Cizre	
~ alimleri	91.
coğrafya	77.
~ muallimi	77.
Cuma	899.
cumhur	
~un cereyanı.....	210.
cumhurî	
~ kanunlar.....	289.
cumhur-i mü'minin	223.
cumhuriyet.....	286, 290, 344, 359, 388, 389, 658, 728, 850, 963, 1111.
~ hükümeti	725.
~ kanunları	377.
istibdad-ı mutlaka ~ namı verilmesi.....	638, 859.
lâdinî ~	360, 388.
lâik ~	341, 360, 626.
mana-i dindar ~ ve reisleri.....	66, 626.
Saîd Nursî'nin ~ hakkındaki fikri.....	66, 625.
cumhuriyetçi	
dindar bir ~	66, 626.
karıncalar ve arılar ~dir.....	626.
cumhuriyetperver	
karıncalar ve arılar ~dir.....	626.
cumhuriyetperverlik	294.
karıncaların ~i.....	66.
cüşuhuruş	561.
cübbe	507.
Mevlâna Halid'in ~si	655.
cür'et	971.
cürm-i meşhûr	434.
cüz-i ihtiyarî	311.

Ç

Çalışkan	905.
Çalışkanlar	701.
~ın tahliyelerinin teshiri.....	904.
çalışma	66, 362;
<i>Bakınız: sa'y.</i>	

~ların ibadet hükmüne geçmesi	712.
çam	203, 475.
çam ağacı	265, 267, 268, 297.
Çam Dağı	265, 267, 268, 297, 299.
Çamlıca	197.
Çamlıca Tepesi	197.
Çanakkale	217.
çare-i halâs	142.
çarşı	
medeniyet ve fazilet ~sı.....	141.
Çarşı Cami.....	705.
çay	526.
Çaycı Emin Efendi.....	501.
çekirdek	46, 475, 523, 529, 569, 589, 599, 606, 675, 682, 683, 684.
~ ve Evvel ismi	683.
çekirdek-i aslî.....	687.
çekişme	<i>Bakınız: niza.</i>
çeşme	592.
çınar ağacı.....	253, 263, 264, 265, 266, 1038.
çıplak	871, 994.
yarım ~ hanımlar	1010.
çiçek	529, 784.
kudsî ~ler.....	307.
çiçek-i ekber.....	683.
Çin	1089, 1118, 1119.
çoban	713.
çobanlık.....	713.
çocuk	370, 493, 503, 710, 711, 965.
~ları ihtiyarlatan gün	188.
Bediüzzaman ve ~lar.....	251.
Bediüzzaman'ın Müslüman ve Ermeni ~larının öldürülmesini engellemesi	177.
kâfirin ~larının hukuku	730.
Müslüman Türk ~larının dimağlarını tahrip.....	1012.
Risale-i Nur ve ~lar.....	251, 493.
Üstat ve ~lar	506, 711.
Çoravanis köyü	172.
çorba	626.
yakıcı ~	655.

D

daavat-ı insaniye.....	676.
dad-ı ezel	123.
dağ	526, 527, 528, 594, 595, 596, 609.
~ Allah'ı tanı ve tanıttırır	597.
~lar ve zemin	527.
~lar ve zihayat	595.
~lar zemin sefinesinin hazineli direkleridir	527.
~lardaki ihtiyatî iddiharlar	528.
~lardaki masnuların icat edilmeleri.....	595.
~ların hizmetleri	594.
~ların vazifeleri	
~ ve hikmetleri	528.
~ ve hizmetleri	527.
~ların ve içindeki mahlûkatın tanzif ve teshiri.....	596.
dâhî.....	535, 973.
~ hükema-i mü'minin	553.
~ imamlar ve Kur'ân'ın belâgati	559.
ilm-i belâgat ~leri ve Kur'ân'ın belâgati	559.
kudsî ~ler.....	537.

dâhî-i azam	1073.	Dârü'l-Hikmet.....	191, 192, 205, 214, 347, 386, 777, 932.
Dâhiliye Vekâleti	371, 372, 403, 837.	Darü's-Selâm	243.
Dâhiliye Vekili	771, 772, 855.	dârülfünun.....	79, 113, 168, 876, 1098;
~ ile hasbihal	770.	<i>Bakınız: üniversite.</i>	
Dâhiliye Vekili Hilmi.....	776.	~un binasında yazılı ayetin üzerinin	
dâhiye-i hilkat	270.	kapatılması	795.
daimî		dinî ~lar	113.
~ haps-i münferit.....	627, 853.	Said Nursî'nin ~u	172.
~ hayat.....	424.	Şark ~u	79, 83, 161, 168, 169, 226, 405, 633, 1098.
daire		Dârülfünun-i İslâmiye	1097.
resmî ~	426, 427.	Dârülhikmet'l-İslâmiye.....	48, 191, 214, 217, 233, 333, 344, 350, 364, 396, 406, 419.
daire-i ders	495.	dava	18, 174, 321, 679, 783, 830, 935, 972.
daire-i esbab-ı zahiriye	323.	~ içinde bürhan.....	318.
daire-i gurbet.....	273.	~ sahibi	24.
daire-i haşır ve neşir	681.	kudsî ~	42, 43.
daire-i İslâm.....	113.	mukaddes ~	23.
daire-i İslâmiyet.....	134.	davet	427, 551.
daire-i kudsiye.....	760.	hakka ~	551.
daire-i Nuriye		Resul-i Ekrem'in ~i	549, 551.
~den çekinmemek	914.	davranış	<i>Bakınız: muamele.</i>
daire-i tasarruf-i rububiyet.....	323.	dayanışma	<i>Bakınız: tesanüt.</i>
daire-i terbiye	869.	deccal	611.
daire-i zikir	454.	~âne bir hareket	740.
Dakka	1115.	İslâm ~i	829.
dalâlet.....	58, 73, 165, 168, 195, 199, 213, 224, 240, 246, 250, 262, 281, 326, 445, 457, 461, 464, 616, 617, 624, 627, 695, 723, 732, 733, 746, 747, 772, 788, 790, 849, 877, 889, 952, 1010, 1029, 1097.	def-i mefasit	470.
~ cereyanları.....	43, 513.	def-i şer	470.
~ fırkaları.....	499.	define-i ulûm ve fûnun	511.
~ hücumu	475.	defter-i a'mal	232, 452, 569.
~ nazarıyla kâinat	166.	~in bir küçük senedi.....	675.
~e rıza dalâlettir	950.	defter-i amel	453.
~e teslim-i silâh etmemek	882.	defter-i hasenat	260, 894, 1147.
~in kırılması	1051.	defter-i hidemat	685.
~in şekavet-i dünyeviyesi	168.	deha	
~le ithihâm etme.....	<i>Bakınız: tadilil.</i>	an'anat aleyhine çevrilmemesi gereken ~	342.
~te gidenler için ölüm	616.	eski Roma ve Yunan iki ~ları	209.
~ten çıkan merhametsizlik.....	652.	ferdî şahısların ve şahs-ı manevînin ~sı	743.
başkalarının ~leriyle meşgul olmamak	732.	harika ve mağlûp olmaz ~	642.
fen ve felsefeden gelen ~	1067.	mağlûp edilmez ~	368.
fenden ve ilimden gelen ~	723.	deha-i askerî	342.
dalâlet		dehan-ı hakikat	928.
fen ve felsefenin ~ kısmı	1089.	dehşet.....	165, 986.
dalâlet-i fenniye	318.	~li bir zulüm	860.
dalâlet-i mutlaka.....	721.	~li komiteler	918.
dalkavuk	231.	~li kumandan	860, 881.
dalkavukluk.....	153, 659, 867, 1057, 1070.	~li şahıs	619.
~ etmemek.....	149.	~li ve hikmetli faaliyet	554.
damar		delâil-i akliye	1039.
insandaki zaif ~lar.....	786.	delâil-i nübüvvet.....	558.
damar-ı insanî.....	456, 787.	delâil-i şer'îye	101.
damla	334.	Delhi	1115.
dane-i hakikat	134.	delil.....	38.
danişma	<i>Bakınız: meşveret.</i>	delil-i kat'î.....	769.
dans	1087.	dellâl	
dâr-ı ahiret	765.	Kur'an'ın ~i.....	330, 430, 476, 870, 953, 1030.
esma ve ~	689.	dellâl-i Kur'an.....	127.
rahmet, hikmet, inayet, adalet ve ~	681.	dellâl-i saltanat.....	608.
dâr-ı beka.....	688.	demdeme	128.
dâr-ı saadet	591, 607, 608, 678.	demir	609.
~i ispat ve nefiy.....	679.	demokrasi	44, 1005, 1008.
Dârü'l-Hikmet	197, 233.		

Demokrat.....	941, 947, 950, 951, 977, 978, 979, 980, 981, 1113, 1117, 1135.	derece-i tavsif	550.
~ hükümeti	1136.	dereke-i kelbiyet.....	208.
~ idare.....	250.	dergâh.....	536.
~lar Devr-i Sabıkın oyunlarına aldanmamalı	981.	dergâh-i adalet.....	876.
~lar dine taraftarıdır	1088.	dergâh-i ilâhî.....	189.
~lar dini ve din ehlini himaye etmeli	981.	tezellül ile ~ye iltica.....	886.
~lar nasıl bir siyaset takip etmeli?.....	981.	dergâh-i lâhiye.....	876.
~lar Nurcular ve ulema	978.	dergâh-ı rahmet	43.
~lara tavsiye	980.	ders.....	127, 744.
~ların din aleyhine sevk edilmeye çalışılması	978.	~ arkadaşları.....	325.
~ların din hürriyetine taraftarlığının önlenmeye çalışılması.....	980.	~ müzakeresinde zeki muhatap olmak.....	655.
~ların dinsiz gösterilmeye çalışılması.....	978, 980.	~usulü	<i>Bakınız: usul-i tedris.</i>
~ların tahribata sevkedilmeye çalışılması.....	979.	dinî ~.....	364, 366.
dindar ~lar	947, 948, 950, 951, 1024, 1028, 1029.	enbiyanın ~leri.....	535.
kendini ~ gösterenler	979.	hususî ~.....	436.
Demokrat Parti.....	829, 980.	ıçtimaî ~ler.....	635.
~ hükümeti	936.	iman ~inden istifade	874.
deniz	525, 594, 609.	iman ve Kur'ân ~nde dostluk.....	639.
~ Allah'ı tanıır ve tanıttırır	597.	iptidai ~ler	691.
~deki cevherler	592.	Kur'ân'ın ~i	564.
~lerdeki balıkların iâşesi	593.	Kur'ân'ın kâinata dair verdiği ~.....	561.
~lerdeki mahlûkatın idare ve terbiyesi.....	594.	lisan-ı hâl ve fiil diliyle ~.....	656.
~lerdeki mevcutların intizamları ve rızıkları	592.	meccanen ~	55.
~lerin hakikatleri ve şehadetleri	526.	Nur ~leri.....	924.
~lerin idare ve tedbiri.....	593.	Nur Talebelerine son ~	1084.
ebedî rahmet ~leri ve numuneleri.....	594.	Risale-i Nur ~i	654.
feza ~i.....	523.	Risale-i Nur'un ~leri.....	501.
Denizli.....	611, 613, 619, 621, 641, 700, 701, 706, 718, 727, 745, 753, 781, 795, 800, 836, 837, 847, 851, 860, 877, 886, 892, 913.	siyasî ~	435, 921.
~ ağırcezasının beraati	886.	tahkikî iman ~leri	257.
~ beraati.....	666.	Dersaadet.....	112.
~ hapishanesi	638.	dershane	
~ hapsi.....	338, 508, 831.	hususî ~ler açılması	790.
~ hapsinde Meyve Risalesinin telifi	613, 666.	Dershane-i Nuriye	259, 265, 694, 702, 1034.
~ hapsinde yazılan mektuplar.....	644.	her yerde bir ~ açmak	790.
~ hapsinden tahliye	700.	ilk ~	263.
~ hapsinin sebebi.....	611.	Dershane-i Yusufiye.....	649.
~ kahramanı merhum Hasan Feyzi	822.	ders-i din	
~ mahkemesi	510, 867, 918.	~de lâzım olan şahıslar	874.
~ medrese-i Yusufiyesi	655.	~de nefisine hisse vermemek.....	874.
Denizli Adliyesi	713.	ders-i dinî	1100.
Denizli Ağır Ceza Mahkemesi.....	512, 611, 693, 700, 935.	ders-i hakikat	727.
Denizli Hapishanesi	673, 827.	ders-i hikmet	989.
~nde mahpusların Nurlarla İslahı	717, 843.	ders-i ibret	989.
Denizli Hapsi	827.	ders-i ilmî	727.
~nin bir meyvesi.....	673.	ders-i iman	
Denizli Mahkeme-i Âdilesi.....	844.	~da toplanmaya cemiyet-i siyasiye ittihamı	639.
Denizli Mahkemesi	666, 713, 715, 719, 802, 829, 830, 857, 878, 888.	ders-i imanî	573.
~nde yapılan müdafaaдан bazı kısımlar	614.	ders-i Kur'ân	281, 743.
Derbasiye (yer).....	1139.	ders-i Kur'âniye.....	1002.
derd-i maişet.....	487, 730, 786, 900.	ders-i manevî	333.
Dere Bahçesi	301.	ders-i marifet	547.
derece-i belâgat	561.	ders-i şefkat	747.
derece-i cesaret	217.	ders-i tevhid	567.
derece-i fehîm ve idrak	706.	dert.....	21, 319.
derece-i i'caz.....	322, 565.	~ ehli.....	820.
derece-i melekiye.....	208.	~lerden kurtulmak	760.
derece-i şehadet ve gazilik	211.	dertli	676.
		desais-i şeytaniye	88.
		desise	
		dinsizlerin Üstat hakkındaki bir ~si	1070.
		Nur Talebeleri aleyhindeki ~	924.
		Nur Talebelerini Nurlardan çekmek için ~ler.....	750.
		Risale-i Nur'un düşmanlarının gizli ~leri.....	443.

despotizm	<i>Bakınız: istibdat.</i>	~ düşmanlığı	1075.
dessas		~ ehli	981.
~ münafıklar	762.	~ ehline karşı şiddet	980.
~ zındık	859.	~ ehlini himaye	981.
dest-i gaybi	518, 676.	~ fitne ve anarşiyi men eder	1002.
dest-i hikmet	270, 520, 685.	~ hükme ve kanuna bağlanmaz	635.
dest-i inayet	316, 648.	~ hürriyeti.....	44, 980, 981, 1007, 1122;
dest-i kudret	31.	<i>Bakınız: hürriyet-i diniye.</i>	
deva	319.	~ için mücadele etme, çalışma, gayret gösterme	<i>Bakınız: cihad, mücadele-i diniye.</i>
devir		~ ihtiyacı.....	1127.
~ ve teselsül	569.	~ ilmiyle uğraşan	<i>Bakınız: ehli-ulûm-i diniye.</i>
din zehirdir denilen ~	44.	~ lehindeki cereyanlar	58.
dinsizliğin hükümferma olduğu ~	249.	~ milliyetin hayatı ve ruhudur	162.
dinsizlik ~i	241, 243, 257.	~ müesseselerini tahrip	980.
dinsizlik ~i ve Risale-i Nur	243.	~ perdesi.....	753.
İslâmiyete baskı yapılan ~	968.	~ saadeti.....	639.
devlet	131, 151, 385, 1010, 1011, 1041, 1045, 1101.	~ tedrisatı.....	228, 790.
~in emniyetini ihlâl ittihamına cevap.....	632.	~ terakkiye mâni değildir	711.
~in emniyetini ihlâl ittihamını kıran rapor.....	633.	~ ve milliyet.....	162.
~in nizamını değiştirme ittihamına cevap	1008.	~ ve vicdan hürriyeti	1000.
~ler, milletler muharebesi	206.	~ yıkıcılığının hükmettiği devir	243.
ben ölürsem ~im sağdır	138.	~ yıkıcısı.....	611.
devlet-i İslâmiye	795.	~ zehirdir denilen devir	44.
~nin felâketi	206.	~de ihmal ve lâubalilik	222.
devre		~de lâkayt.....	136, 1099.
~ manevî tahribat ~si	49.	~de lâubalilik.....	222.
devr-i cumhuriyet	989.	~de tahrifat ittihamına cevap	618.
devr-i istibdat	989, 1117.	~den çıkanlar	134.
devr-i mes'ut	818.	~den pişmanlık	433.
devr-i meşrutiyet	989.	~e bağıllıkta zayıflık	<i>Bakınız: zaaf-ı diyanet.</i>
devr-i rezilâne	967.	~e bir ihanet.....	755.
Devr-i Saadet	957.	~e hizmet.....	<i>Bakınız: hamiyet-i diniye.</i>
~in bir cilvesi	1064.	~e hizmet edenlerin kötülenmesi.....	44.
devr-i sabık	930.	~e merbutiyet.....	433.
~ta Üstâd ve talebelerine yapılan muameleler...44.		~e uygun meşrutiyet	<i>Bakınız: meşrutiyet-i meşrua.</i>
Devr-i Sabık.....	970, 981, 1000, 1002, 1003.	~e ve dindarlara baskı	1000.
didâr-ı Mevlâ.....	36.	~e yapılan saldırılar	44.
dikkat	30, 49.	~i alet etme ittihamına cevap	339.
diktatör	980.	~i alet etme ittihamını kıran rapor.....	633.
diktatorya	969.	~i dünyadan ayırmak	360.
dil	291, 531.	~i dünyadan tefrik edip bîtarafâne kalmak	376.
dimağ.....	129, 291, 482, 675, 682, 1005.	~i himaye	981.
~ları tahrip.....	1012.	~i methüsenâ.....	48.
din	37, 84, 86, 128, 134, 144, 145, 153, 154, 166, 218, 221, 224, 228, 244, 256, 259, 354, 361, 377, 388, 461, 611, 633, 634, 635, 720, 721, 728, 751, 774, 828, 829, 856, 859, 860, 864, 866, 873, 877, 901, 919, 947, 955, 961, 965, 979, 980, 981, 999, 1000, 1002, 1008, 1010, 1011, 1012, 1024, 1049, 1051, 1064, 1088, 1096, 1099, 1119, 1127, 1131, 1137, 1144; <i>Bakınız: diyanet.</i>	~i reddetmek.....	360.
~ adamı	45, 976.	~i rüşvet verenler	150.
~ adamları.....	256.	~i siyasete alet etme ittihamı...100, 393, 394, 630, 752, 1002, 1051.	
~ adamlarının imha edildiği devir	1062.	~i siyasete alet etme ittihamına cevap	376, 380, 393, 397.
~ adamlarının susturulmaya çalışıldığı devir.....	241.	~i siyasete alet etmemek.....	154.
~ alet edilmez	621.	~i siyaset-i İslâmiyeye alet etme	154.
~ aleyhindeki eserlere ilişmemesi	637.	~i takvim ve tahkim.....	925.
~ âlimi	967;	~i ve ~i hissiyatı alet etme ittihamına cevap ..1009.	
<i>Bakınız: ulema-i din.</i>		~imizin muktezası	139.
~ dersi.....	<i>Bakınız: ders-i dinî.</i>	~in gizli düşmanları.....	1025.
~ düşmanları	43, 46, 695, 706, 933, 1012, 1040, 1055, 1057, 1068, 1070.	~in hakikatlerini ders vermenin men edildiği devir	257.
~ ve Yedinci Şua.....	611.	~in himayeti	128.
~nın hücumlarından sarsılmamak	761.	~in izzeti.....	<i>Bakınız: izzet-i diniye.</i>
		~in propagandası	1011.
		~in tahtı ve makamı vicdandır	635.
		~in yüksek hadimleri	925.
		~ini dünyaya alet etmemek.....	729.

~ini dünyaya satanlar	628.	~ medreseler.....	105.
~siz bir millet yaşayamaz	849, 1089.	~ mukaddesata karşı mürtedâne mücadele	640.
~uygun olarak yapılan meşveret	<i>Bakınız: meşveret-i şer'iye.</i>	~ neşriyat.....	<i>Bakınız: neşriyat-ı diniye.</i>
Asya'da ~ hâkimdir	856.	~ neşriyatın yaptırılmadığı devir	1062.
beşeriyetin saadetini temin edecek ~	741.	~ tedris.....	77.
dünya için ~ feda edilmemeli	92.	~ tedrisat.....	962, 994.
gizli ~ düşmanları	238, 260, 335, 835, 1055, 1056, 1058, 1060.	~ telkinler	<i>Bakınız: telkinat-ı diniye.</i>
hak ~in hizmeti	51.	~ vezâifin uhrevî meyvelerini basamak yapmamak	458.
hiç kimse ~inden dolayı muaheze edilemez...1007.		rabita-i ~	209.
İslâmiyet dışındaki ~ler.....	<i>Bakınız: edyan-ı saire.</i>	din-i fitrî	134.
milletteki ~ kuvveti	773.	din-i hak	134, 138, 158, 247, 789.
sair ~lerin tâbillerinin İslâmiyete girmeleri	144.	~tan gelen nokta-i istinat	168.
semavî ~ler	247.	Din-i Hak	381.
siyaseti ~e alet.....	153, 154, 1131.	din-i hakikî.....	461.
siyasetle ~e hizmet.....	412.	din-i hak-ı fitrî	128.
Dinar	385, 1036.	din-i İslâm	74, 83, 94, 95, 477.
dindar	44, 72, 256, 376, 626, 636, 657, 710, 856, 946, 1111; <i>Bakınız: ehl-i diyanet.</i>	~in esaslarını ders vermenin menedildiği devir	257.
~ bir cumhuriyetçi	66, 626.	din-i Muhammedî	461, 928.
~ ehl-i siyaset	154.	Din-i Mübin.....	955.
~ hürriyetperverler	950.	Din-i Mübin-i İslâm	42, 1138.
~ hürriyetperverlere hücum	947.	dinsiz	231, 240, 241, 242, 270, 285, 341, 353, 360, 363, 376, 390, 393, 396, 430, 431, 472, 483, 484, 626, 749, 803, 827, 828, 848, 850, 950, 968, 978, 980, 1070, 1089, 1100.
~ mebuslar ve demokratlar.....	1024.	~ felsefenin tedrisi	242.
~ nasihatçilere şamil lâstikî kanun	628.	~ feylesoflar	393, 431, 1079.
~ siyasetçilere beyan	945.	~ in hukuku	729.
~ ve müttakiyi lâkayda tercih	806.	~ istibdad-ı mutlak	1064.
~ ve temiz şahsiyetler.....	982.	~ komiteler	392.
~lar aleyhinde propaganda.....	1020.	~ müstemlekât nâzırı	1096.
~lara ilişmemeli.....	341, 850.	~ zalimler	883.
~ların cemiyetçilikle suçlanması	638.	~lerin kitapları	805, 855.
zahiren ~	751.	~na ilişilmemesi	872.
dindarâne		~lerin mahiyeti	1057.
~ kahramanlık	875.	~lerin neşriyatları	857.
dindarlık	341, 376, 377, 755.	ecnebi ~leri	849.
~ perdesi.....	978, 980.	gizli ~ komiteleri.....	58, 241, 826.
dindaş	436.	gizli ~ler.....	44, 257, 336, 706, 846, 1096.
~ların selâmeti ve menfaati	919.	haricî ~ cereyanların reisleri	250.
dinî	28, 33, 184.	Kur'ân ~lere dahi rahmettir.....	1089.
~ akidelerin imhasının düşünüldüğü devir.....	249.	mütenebbih beşer ~ olamaz	134.
~ bağlar, salâbet ve sadâkat	1060.	Said Nursî'nin ~lere meydan okuması	430.
~ bağlardan uzaklaştırma plânları	242.	dinsizlik	47, 48, 49, 159, 240, 246, 254, 257, 258, 262, 282, 337, 366, 376, 377, 388, 392, 393, 471, 472, 627, 637, 695, 706, 751, 755, 756, 757, 777, 780, 849, 857, 977, 986, 1012, 1030, 1062, 1063, 1064, 1097, 1131; <i>Bakınız: irtidat-ı mutlak, meslek-i zındıkâ.</i>
~ cereyan	360.	~ asrı.....	1026.
~ cihad	729.	~ cereyanı.....	753, 940.
~ cihad-ı ekber.....	1054.	~ devri	241, 243, 257, 440.
~ dârülfünunlar	113.	~ devri ve Risale-i Nur.....	243.
~ ders	364, 366, 921.	~ fikri	234.
~ eserlerin yazılmasının engellendiği devir	241.	~ icraatı	257.
~ farzları yapmanın dünyevî çalışmaları ibadet hükmüne geçer.....	712.	~ komiteleri	250.
~ gazeteler.....	105, 1020.	~ şahsiyet-i manevîyesine karşı çıkan şahıs ..1051.	
~ hakikatler	<i>Bakınız: hakaik-ı diniye.</i>	~e karşı mücadele	258.
~ hayat	<i>Bakınız: hayat-ı diniye.</i>	~in hükümferma olduğu devir	249.
~ his	<i>Bakınız: hiss-i dinî.</i>	~in istilâsının durdurulması.....	244.
~ hissiyat.....	<i>Bakınız: hissiyat-ı diniye.</i>	gizli ~ komiteleri	701.
~ hissiyatı siyasete alet etmek	658.	siyaseti ~e alet	99, 153, 393, 395, 630, 752, 1002, 1131.
~ hizmeti	699.	diplomat	556.
~ hürriyet.....	<i>Bakınız: hürriyet-i şer'iye.</i>		
~ ilimler	<i>Bakınız: ulûm-i diniye.</i>		
~ inkişafa mâni olmaya çalışanlar	44.		
~ inkişafı hazmedemeyen gizli dinsizler	257.		
~ inkişafın düşmanları	250.		
~ makam	783.		

diplomatik.....	730.	dua	230, 232, 251, 425, 442, 445, 454, 463, 466, 472, 495, 497, 498, 506, 549, 550, 551, 606, 614, 637, 676, 677, 785, 838, 863, 911, 941.
direk		Allah'ın ~lara icabeti	545.
hazneli ~ler	527.	beka ~sı	603, 688.
dirilik.....	578.	binler dillerle ve kalplerle ~	489.
dirilme	570.	mağfiret ~sı	857.
insan ~mek üzere öldürülmeyecektir	603.	Muhammed'in (a.s.m.) saadet-i ebediye ~sı ve ahiret.....	677.
ölümden sonra ~	87;	Risale-i Nur Talebelerinin ~larına hissedarlık ..	442.
<i>Bakınız: haşir.</i>		dua-i umumî	948.
yirmi ölüp üç yüz ~	131.	duygu	22, 287, 600.
diriltme.....	<i>Bakınız: ihya.</i>	hayvanatın ~ları	531.
Divan-ı Harb-i Örfî	97, 98, 368, 423, 614, 698, 880, 1025, 1073, 1085.	Duzi	622, 637, 724.
Divan-ı Harb-i Örfî ve Said Nursî	96.	dükkân-ı Rabbanî	668.
Divan-ı Harp.....	96, 119, 423, 989.	dülgere	576.
Divan-ı Riyaset	226, 406, 614, 881.	dünya.....	24, 41, 78, 150, 298, 359, 362, 423, 428, 429, 458, 588, 603, 625, 649, 669, 686, 740, 748, 761, 955, 959.
diyanet	92, 433, 458.	~ hayatı	458, 660, 686, 788;
~e merbutiyet	433.	<i>Bakınız: hayat-ı dünyeviye.</i>	
~te lâubalicesine hareketler	122.	~nı ahirete tercih	455, 481, 1086.
Diyanet.....	233.	~ hayatına müteveccih	362.
Diyanet Dairesi	876.	~ için din feda edilmemeli	92.
Diyanet İşleri	936.	~ malî	786.
Diyanet İşleri Kütüphanesi	939.	~ metâi	1004.
Diyanet İşleri Müşavere Kurulu.....	936, 1036.	~ misafirhanedir	432.
Diyanet İşleri Reisi Ahmed Hamdi Akseki.....	939.	~ misafirhanesi	515.
Diyanet İşleri Yayınları	1122.	~ misafiri	557.
Diyanet Kütüphanesi		~ saadeti	639.
risalelerin ~ne konulması.....	806, 855.	~ saltanatı	1093.
Diyanet Reisi.....	791, 898.	~ sarayının elektrik lâmbaları	670.
Diyanet Riyaseti	364, 805, 878, 940, 1059.	~ ve hâdisatı	757.
~ hocalarının Nurları tetkik ve takdiri.....	868.	~daki hayatın saadet ve lezzeti	500.
~nin bir vazifesi.....	940.	~daki ihtilâfların halli	1066.
~nin risaleleri tetkiki	805.	~daki vefiyat ve huduslar.....	570.
~nin risaleleri tetkiki ve takdiri	855.	~dan ayrılık.....	194.
Diyanbakır	1035, 1036, 1037.	~dan küsenlere kanunen ilişilmez	869.
Diyanbekir.....	83.	~dan tecerrüt	426.
diyar-ı gurbet.....	425.	~nin buhar kazanları	592.
Dize (yer).....	1138.	~nin hakikatini keşfeden	423.
doğruluk.....	139, 153, 154, 563;	~nin imtihanları	914.
<i>Bakınız: sıdk.</i>		~nin rütbeleri.....	881.
~u ihya etmek	153.	~yı terk eden	<i>Bakınız: târik-i dünya.</i>
İslâmiyete lâyük ~u göstermek	134.	beşer ~sı	533.
doğu		fânî ~	424, 591.
~ illeri	<i>Bakınız: vilâyat-ı şarkiye.</i>	fânî ~ya riyakârâne bakmak	47.
Doğu Türkistan	1116.	seyyar ~lar	570.
doktor.....	328, 785, 786, 1072;	tedenni ~sı	150.
<i>Bakınız: tabip.</i>		terakki ~sı	135, 150.
kendi hastalığına teşhis edebilen bahtiyar ~	328.	Dünya Savaşı.....	<i>Bakınız: Harb-i Umumî.</i>
maddî ve gafil ~lar	329.	dünya-i deniye	220.
Doktor Abdullah Cevdet	386.	dünyaperest	198, 785.
Doktor Duzî	622, 724.	dünyaperestlik	624, 775.
~nin İslâmiyet aleyhindeki eseri.....	637.	dünyevî	
dolu	520, 521.	~ bir saadet	111.
dost.....	189, 195, 429, 849, 868;	~ cemiyet	636.
<i>Bakınız: yâr.</i>		~ dostlar ve rütbelere	429.
~lardan müfârekât.....	194.	~ makamat.....	870.
dokuz yüz doksan dokuz ~	194.	~ merakaver meseleler.....	731.
düşmanın düşmanı, düşman kaldıkça ~tur	210.	~ meşâgil	739.
samimî ~larla görüşme	660.	~ meşâgalenin ahiret hesabına geçmesi	711.
dostluk	293, 639.	~ saadet	52.
âlem-i İslâmın ~u	855.	~ vazifeler ve Risale-i Nur	51.
iman ve Kur'ân dersinde ~	639.	beşerin ~ saadeti	148.
Dr. Muhammed Hâbilullah.....	1143.		
Dr. Muhammed Hamidullah	1143.		
Dr. Rehber	1119.		

düstur	290.	~ ömür	591.
ehl-i dünyanın ~ları	286.	~ rahmet denizleri ve numuneleri	594.
hürriyet-i vicdan ~u	626.	~ rahmet hazineleri	599.
küfrî ~lar	878.	~ saadet	51, 712, 996.
vahşiyâne ~lar	869.	~ saadet ve şekavet	1047.
düstur-i cidal	731.	~nin sadık dostu ~ olacaktır	603.
düstur-i cifrî ve riyazî	474.	ezeli ve ~	577.
düstur-i esasî	679, 946.	ebedperest	788.
düstur-i esasiye	452.	ebedülâbâd	607.
düstur-i esasiye-i şer'îye	769.	ebna-i cins	159.
düstur-i faaliyet	563.	~ini mülâhaza	159.
düstur-i hareket	469, 773.	ebna-i vatan	89.
düstur-i hayat	1069.	Ebu Cehil	818.
düstur-i hikmet	503.	ebu lâşey	141.
düstur-i ilâhî	879.	ecanip	
düstur-i irade-i ilâhiye	729.	~in istibdad-ı manevîsi	123.
düstur-i Rahmanî	499.	ecdat	31, 137, 231, 869, 875, 877, 919, 923, 1045.
düstur-i şeytanî	499.	~a ihanet	880.
düstur-i teavün	209.	~ın yeni nesillere unutturılmaya çalışılması	242.
düşman	31, 149, 165, 179, 225, 362, 432, 664, 671, 832, 868, 949, 959.	ecel	280, 340, 341, 567, 672, 731, 755, 777, 870, 919, 1064.
~ hâdisat	1046.	~ şerbeti	345.
~in dostu ve düşmanı	210.	echeliyet	535.
~in malı, çocuk çocuğu	1086.	ecir	206.
din ~ları	46, 1012, 1057.	ecirna	490.
din ve İslâmîyet ~ları	43.	ecnebi	94, 111, 150, 158, 159, 192, 230, 231, 279, 374, 630, 757, 762, 777, 796, 809, 812, 964, 1079, 1135; <i>Bakınız: ecanip.</i>
gizli ~lar	623.	~ dinsizleri	849.
gizli din ~ları	335, 835, 1055, 1056, 1058, 1060.	~ dolapları	390.
İslâm ~ları	48, 242.	~ entrikaları	390.
millet ~ı	982.	~ fûnunu	204.
Nur Talebelerinin gizli ~ları	844, 852, 853, 859, 869, 897, 900, 1002.	~ hesabına darbeler	638.
Risale-i Nur'un gizli ~ları	840.	~ hesabına Kur'ân ve iman hakikatlerine hücum	640.
Said Nursî'nin gizli ~ları	786, 842, 846, 903, 904, 1022.	~ hesabına mukaddesatla mücadele	640.
vatan ve dinin gizli ~ları	1025.	~ hükümetleri	796.
vatan ve millet ~ları	706, 722.	~ ifsatları	771.
düşman-ı İslâm	1116.	~ kanunları	879.
düşmanlık	155;	~ menfaati	716.
<i>Bakınız: adavet, husumet.</i>		~ müdahalesi	947.
insaniyete vahşiyâne ~	639.	~ parmağına alet olmak	412.
düşünce		~lerin cehli, vahşetleri ve dinlerine taassupları	145.
dar ~ler	27, 960.	~lerin istilâsı	<i>Bakınız: istilâ-i ecanip.</i>
		~lerin körü körüne papazları taklitleri	145.
		~lerin Müslümanları esaret altına alması	152.
		~lerin Müslümanların yüksek ahlâkını alıp kendi ahlâk-ı seyyielerini vermeleri	158.
		~lerin terakkisi	142, 158.
		~lerin terakkiyatı	158.
		~lerin zararlı seciyeleri	159.
		ecram	584.
		ecram-ı semaviye	270, 516, 583.
		ecram-ı ulviye	
		~nin tesbih ve tekbiri	585.
		eczahane-i kudsiye-i Kur'âniye	329, 330.
		eczahane-i Kur'âniye	143.
		eczahane-i kübra	667.
		eczahane-i rahmet-i âlem	819.
		<i>Eddîfa</i> gazetesi	1130.
		edebî	33.
		edeb-i İslâmîye	103.
		edebiyat	122.

- edebiyatçı.....1072.
 edep.....695, 696, 983.
 edepsiz
 ~ edip ve feylesofların fikirlerinin tedrisi .....242.
 ~ gazeteler.....122.
 edepsizlik.....434, 871.
 edip.....37, 378, 559, 1068.
 ~ler edepli olmalı .....103, 122.
 Arap ~leri ve Kur'ân.....564.
 bedevî ~.....559.
 edepsiz ~lerin fikirlerinin tedrisi .....242.
 enaniyetli ~ler ve Kur'ân.....560.
 Edremit.....169.
 edviye-i Kur'âniye.....427.
 edyan-ı saire
 ~ müntesiplerinin İslâmiyete dâhil olmaları .....134.
 edyan-ı semaviye.....445, 754.
 ef'al .....688.
 ef'al-i lâhiye
 ~nin kanunları .....323.
 ef'al-i Rabbaniye.....575, 577.
 efelik.....467.
 efendi.....248.
 efkâr.....121, 551.
 efkâr-ı amme.....418, 1062.
 efkâr-ı amme-i millet .....128.
 efkâr-ı faside.....88.
 efkâr-ı nuriye.....989.
 efkâr-ı saibe.....359.
 efkâr-ı siyasiye.....556.
 efkâr-ı ulema.....405.
 efkâr-ı umumî.....120, 121.
 efkâr-ı umumiyeye.....103, 104, 110, 122.
 Eflâni (yer).....702.
 Eflâtun.....333.
 efrad-ı millet.....354, 426.
 efrat.....130, 529.
 ~in simalarındaki sikke-i hikmet .....601.
 ~in suretlerinin açılması .....523, 529.
 cahil ~ .....103.
 Eğirdir.....385, 712, 713.
 Eğirdir Gölü.....299.
 eğitim.....Bakınız: *maarif, tahsil*.
 eğitimci.....Bakınız: *ehl-i maarif*.
 eh1-i iman
 ~ için terakkiyate vesile esbap .....150.
 ehadis-i şerife
 müteşabih ~ .....1067.
 ehadiyet.....547, 590, 595, 597, 604, 605.
 vahidiyet içinde ~ .....601.
 ehemmiyetsiz.....329.
 eh1-i ahiret.....425.
 eh1-i akıl.....45, 201, 424.
 eh1-i asır.....99.
 eh1-i belâgat.....309.
 Eh1-i Beyt.....767.
 eh1-i bid'a.....751.
 eh1-i Cennet.....498.
 eh1-i dalâlet.....165, 199, 203, 231, 262, 292,
 304, 326, 370, 389, 456, 466, 472, 479, 481, 499,
 534, 607, 608, 656, 699, 744, 765, 864, 901, 1064,
 1134.
 ~ için ölüm .....775.
 ~in eh1-i ilmi ittihâmı .....28.
 ~in imansızlıktan gelen elem ve korkular .....167.
 ~in meselelerini takip etmek .....731.
 ~in mücadelesi.....731.
 ~in nazarında kâinat .....166.
 eh1-i din .....383, 952.
 ~in hürmetini kırmak .....755.
 ~in terzil edilmeye çalışıldığı devir .....249.
 eh1-i diyanet .....397, 486, 628.
 ~ birbirini tenkit etmemeli.....485.
 ~ için bir varta .....458.
 ~in dinin esaslarını ders almalarının
 engellendiği devir .....257.
 eh1-i diyanet .....744, 751.
 eh1-i dünya.....276, 277, 278, 284, 289, 293,
 295, 296, 365, 395, 396, 411, 417, 418, 419, 423,
 425, 426, 427, 430, 431, 432, 433, 435, 483, 656,
 697, 731, 805.
 ~ ile mübareze etmeyenlere ilişmemeli .....850.
 ~ Nur Talebelerine ilişmemeli .....616, 853.
 ~ Risale-i Nur'a ilişmemeli .....509.
 ~nin düsturları.....286.
 ~nin enaniyetteki hassasiyeti .....295.
 ~nin ıslahı.....425.
 ~nin Said Nursî
 ~den tevehhümü.....430, 431.
 ~nin ahiretine karışması .....283.
 ~ye tazyiki .....418.
 ~ye usul-i medeniyetini teklif etmesi.....425.
 ~ye verdiği sıkıntı .....433.
 ~ye yaptığı enva-ı zulüm .....276.
 ~yi kendilerini sevmemekle suçlaması .....424.
 ~yi serbest bırakmama sebebi .....430.
 ~yle uğraşması .....414.
 ~ya müracaat.....433.
 eh1-i fazilet.....288.
 eh1-i fazl .....230, 231.
 eh1-i felsefe .....199, 203, 213, 378, 1065.
 ~nin İslâmiyete muarız çıkmasının bir sebebi .146.
 eh1-i fen .....330, 378.
 ~nin İslâmiyete muarız çıkmasının bir sebebi .146.
 ~nin medar-ı tenkit zannetlikleri ayetler .....146.
 eh1-i fikir.....119.
 eh1-i gaffet.....289, 323, 324, 466, 499, 744, 847, 848.
 eh1-i hadis.....888.
 eh1-i hak.....479, 652, 698, 710, 737.
 ~ mukabele-i bilmissil yapmamalı .....652.
 ~kın hakkını müdafaası .....652.
 eh1-i hakikat 35, 113, 212, 230, 231, 258,
 264, 268, 378, 465, 474, 479, 655, 680, 710, 737,
 746, 755, 766, 767, 789, 868, 899, 914.
 eh1-i hâkim .....889.
 eh1-i hâl ve akd .....220, 403, 408.
 eh1-i hamiyet .....747.
 eh1-i hükûmet.....58, 133, 467, 469, 653.
 ~ Risale-i Nur'a taraftar olmalı .....484.
 eh1-i hükûm .....289, 411.
 eh1-i ibadet .....899.
 eh1-i idare.....469, 653, 734.
 eh1-i ihanet .....755.
 eh1-i ihtisas .....679, 680.
 eh1-i ilhad .....389, 479.
 eh1-i ilim 63, 77, 84, 86, 191, 228, 369,
 378, 498, 706, 978, 987, 1065, 1069, 1072, 1104.
 ~ birbirini tenkit etmemeli.....485.
 ~in enaniyetini tahrik etmemek.....486.
 eh1-i dalaletin ~i ittihâmı .....28.

- ehl-i iman .....43, 107, 154, 157, 158, 167, 207, 231, 232, 238, 239, 240, 245, 257, 445, 447, 450, 459, 463, 474, 481, 489, 500, 567, 631, 696, 731, 733, 734, 746, 755, 765, 800, 844, 857, 863, 884, 887, 888, 889, 892, 899, 901, 952, 1010, 1028, 1029, 1030, 1057, 1091; *Bakınız: mü'min*.
- ~ için ölüm terhis tezkeresidir .....775.
- ~ medar-ı ihtilâf meseleleri niza etmemeli .....768.
- ~i birbirine bağlayan nuranî rabitaları bilmemek .....143.
- ~i Cehennemden kurtarmak .....863.
- ~i idam-ı ebedî ve daimî haps-i münferitten kurtarmak .....497, 614.
- ~in birliği .....*Bakınız: ittihad-ı ehl-i iman*.
- ~in efkârî içindeki zındıkâ fikri .....234.
- ~in hayat-ı ebediyelerini muhafaza .....747.
- ~in hayat-ı maneviye ve maddiyesi .....157.
- ~in imanlarını muhafaza .....746.
- ~in muhtaç olduğu hakikat .....746.
- ~in nazarında kâinat .....167.
- ~in uhuvveti .....631.
- Kur'ân'ın hakikatlerini ~a bildirmek .....863.
- Nur Talebeleri ve ~ .....656.
- ehl-i inat .....213.
- ehl-i inkâr .....536.
- ehl-i insaf .....292.
- ehl-i inzibat .....653.
- ehl-i irşat .....479.
- ehl-i İslâm .....144, 150, 155, 214, 216, 251, 263, 459, 860, 943, 996, 1066.
- ~ için terakkiyata vesile esbap .....150.
- ~in temeddünü .....134.
- ~in temeddünü ve tedennisi .....144.
- ehl-i istiğrak .....213.
- ehl-i kalp .....45, 216, 952, 988.
- ehl-i kemal .....45, 230, 231, 264.
- ehl-i keramet
- ~ mürşitler .....536.
- ehl-i keşif
- ~ mürşitler .....536.
- ehl-i kıyam .....116.
- ehl-i Kur'ân .....818, 887.
- ehl-i küfür .....262, 608, 951.
- ehl-i maarif .....293, 879.
- ehl-i makamat .....920.
- ehl-i marifet .....292, 293, 294, 550.
- ehl-i medrese .....1065, 1066, 1098.
- ehl-i mektep .....1065, 1066, 1098.
- ehl-i meslek .....119.
- ehl-i namus .....628, 773.
- ehl-i necat .....730.
- ehl-i rıza .....500.
- ehl-i saadet .....498.
- ehl-i salâhat .....498.
- ehl-i sefahat .....262.
- ehl-i siyaset .....58, 86, 127, 228, 262, 365, 467, 653, 726, 744, 801, 850, 874, 893, 1091.
- dindar ~ .....154.
- ehl-i Sünnet .....953.
- Ehl-i Sünnet .....767, 769.
- Ehl-i Sünnet ve Cemaat .....33.
- Ehl-i Sünnet Velcemaat .....765, 769.
- ehl-i şekavet .....506.
- ehl-i şeriat .....99.
- ehl-i tahkik .....176, 308, 535, 679, 768.
- ehl-i takva .....369, 458, 664.
- ehl-i tarikât .....212, 449, 489, 498, 654, 978; *Bakınız: ehl-i tasavvuf*.
- zındıkların ~i mağlup eden plânları .....653.
- ehl-i tasavvuf .....1065, 1073.
- ehl-i tekye .....1066.
- ehl-i tevekkül .....500.
- ehl-i tuğyan .....304.
- ehl-i ulûm-i diniye .....755.
- ehl-i velâyet .....307, 465, 550, 551, 679.
- ~ ve gaybî şeyler .....478.
- ehl-i vukuf .....612, 634, 639, 718, 727, 770, 775, 867, 889, 936, 994, 1059.
- ~ raporu .....632.
- ~un Said Nursî ve eserleri hakkındaki raporu .....612, 633.
- ~un tahrifi .....633.
- Said Nursî'nin ~ ittihamlarına cevabı .....633.
- vukufsuz ~ .....612, 617.
- ehl-i zulûm
- tükürün ~ün merhametsiz yüzüne! .....218.
- ehu'l-acap .....141.
- ehvenîşer .....939, 1091.
- Eimme-i Erbaa .....767.
- Eimme-i İsnâ Aşer .....767.
- ekalliyet-i müsriفة .....191.
- ekonomik savaş .....*Bakınız: harb-i iktisadî*.
- ekser-i hükema .....377.
- el .....424, 861.
- Cennetten inen ~ .....21.
- kılıç kesmez, ~ keser .....68.
- el-aman gü .....273.
- el-cennetü hakkun .....675.
- el-cezaü min cinsi'l-amel .....211.
- el-emel .....143.
- elbise-i fahire .....305.
- elektrik .....518, 566, 586, 713.
- elektrik-i hakaik-i İslâmiyet .....124.
- elektrik-i muzî .....141.
- elem .....165, 414, 500, 671, 764, 793, 845, 849.
- ~in yok olması .....*Bakınız: zeval-i elem*.
- ~lerde bâkî lezzetleri aramak .....654.
- bâkî ve elim ~ler .....844.
- imansızlıktan gelen ~ler .....167.
- lezzet-i sefhânedeki ~leri göstermek .....654.
- elhamdülillâh .....454, 838.
- elhannâs .....499640.
- Elhüccetüzzehra .....879, 925.
- Elmalılı Hamdi .....191.
- elmas
- ~ kılıç .....94, 310, 407, 790.
- fânî cam parçasını bâkî ~a tercih .....455.
- emanet-i kübra .....678, 687.
- Emced Zuhavî .....1129.
- emekçi .....*Bakınız: amele*.
- emel .....22, 131, 134.
- ebede uzanan ~ler .....689.
- mukaddes ~ .....31.
- Emeviler .....1096.
- Emin .....462, 507, 511, 794.
- emir .....129.
- keyfî ~ .....869.
- Kumandanın ~i .....519.

Emir Ebu Firas el-Hemedanî	280.	neşr-i hak için ~ya ittiba.....	28.
Emirdağ	251, 501, 693, 694, 700,	endişe	22.
701, 702, 703, 704, 705, 707, 708,	710, 711, 713,	endişe-i istikbal	291, 543.
771, 776, 777, 778, 801, 809, 824,	825, 826, 829,	Endonezya	972, 973, 1106, 1112.
836, 882, 883, 887, 893, 908, 933,	935, 939, 967,	enfûsî	213.
992, 1020, 1033, 1040.		Enis	298.
~ ve Nurlar	702.	ensal-i âtiye.....	493.
emn ü emân.....	740.	entrika	369.
emniyet.....	41, 165, 167, 347, 370, 467,	~lı cemiyet ve komiteler.....	863.
630, 752, 753, 843, 848, 946, 999,	1001, 1055.	Said Nursî aleyhinde ~	350, 354, 357,
~e hizmet	627.	376, 407, 611.	
~i ihlâl edenler	1002.	Said Nursî'nin ~ ittihamına cevapı.....	882, 883.
~i ihlâl ittihamına cevap.....	632, 839, 844,	entrikacı	376, 403, 407.
880, 882, 1000.		enva	529.
~i ihlâl ittihamını kıran rapor.....	633.	~in fertlerinin suretlerinin açılması.....	523.
Nur Talebeleri ve ~	1001.	enva-ı ihсанat	195.
Risale-i Nur ve ~	347.	enva-ı kemalât	698.
emniyet-i dâhiliye.....	383, 385, 391, 627, 946.	enva-ı lütf	195.
emniyet-i umumiye	383, 840, 843.	enva-ı rahmet.....	276.
~yi ihlâl ittihamına cevap.....	339, 346, 383.	enva-ı zulüm	276.
emperyalist	1116.	envar	536.
emperyalizm.....	974.	marifet-i lâhiyenin ~ı	533.
emr-i bilmâ'ruf	115.	envar-ı hakikat	697.
emr-i din	925.	envar-ı ilâhî.....	128.
emr-i kün feyekûn	200, 202.	envar-ı imanî.....	430.
emr-i maaş	502.	envar-ı imaniye.....	310, 330, 346, 465, 1084.
emr-i maruf	67.	envar-ı Kur'âniye	277, 281, 301.
emr-i Rabbanî	519, 527.	envar-ı Muhammediye	928.
emr-i şer.....	767.	envar-ı tevhid	699.
emval-i dünyeviye	453.	Enver Paşa	170, 406, 435.
en'am	618.	er	
enaniyet.....	43, 292, 293, 295, 296,	tarihe şerefler veren ~ler	15.
325, 332, 386, 406, 419, 469, 475,	479, 498, 659,	erbab-ı fazilet	228.
662, 665, 747, 783, 787, 804,	854, 920, 947, 948,	erbab-ı ırfan	927.
985, 1069, 1092, 1093.		erbab-ı ulûm.....	927.
~i terk etmek	<i>Bakınız: terk-i enaniyet.</i>	Ercûze.....	501.
ehl-i dünyanın ~teki hassasiyeti	295.	Erek Dağı.....	90, 172, 233, 919.
ehl-i ilmin ~in tahrik etmemek.....	486.	Erhamürrahimîn	25, 277, 910.
ilimden gelen ~	486.	erkân-ı azîme	361.
enaniyetli	293, 791.	erkân-ı hükümet	
~ edipler ve Kur'ân	560.	~i iğfal	628.
~ sofimeşrep	753.	erkân-ı imaniye.....	346, 535, 680, 889.
enbiya	92, 377, 533, 534, 535, 553,	selim, nuranî kalpler ve ~	540.
604, 605, 607, 690, 691; <i>Bakınız: peygamber.</i>		erkân-ı İslâmiye	
~ mesleği	28.	~de ihmal	211.
~ Resul-i Ekrem'in doğruluğunu şahadet eder.....	552.	erkek.....	388, 392, 398.
~nın dersleri.....	535.	Ermeni	392, 792.
~nın ekserinin Şarkta gelmesi	162, 221, 227,	~ fedaîleri.....	183, 919.
856, 1099.		~ komitesi	918.
~nın hakkaniyeti.....	534.	~nin Eski Said ve talebelerinden	
~nın kudsî kitap ve suhurları	534.	korkması	919.
~nın kudsî sıfatları, mu'cizeleri ve Resul-i		Bediüzzaman'ın Müslüman ve ~ çocuklarının	
Ekrem	552.	öldürülmelerini engellemesi.....	177.
~nın kuvvet-i imanları, ciddiyetleri ve		ermiş	36, 966.
fedakârlıkları	534.	Errabad.....	1113.
~nın mu'cizatları	534.	ervah-ı bâkiye	195.
~nın müspet meselelerde icmaî ve ittifakı.....	534.	ervah-ı neyyire	607.
~nın Resul-i Ekrem'in doğruluğuna şahadeti	552.	ervah-ı tayyibe	538.
~nın şahsî kemalâtları ve hakikatlı talimatları.....	534.	erzak	420, 523, 525, 572, 593, 668.
~nın tilmizleri.....	534.	Erzurum	56, 176, 768, 776.
~nın varisleri	506, 1013.	esaret	31, 89, 123, 142, 157, 197;
~nın vücub-i vücuda dair icmaî	537.	<i>Bakınız: zindan-ı esaret.</i>	
~nın vücut ve vahdaniyet-i lâhiyyeye dair		Said Nursî'nin Rusya ~i.....	435.
icmaî	552.		
~yı tasdik	535.		

- esas
 anarşilikten kurtaran beş ~ .....848.
 menfi ~lar.....207.
 müspet ~lar.....209.
 esasat .....925.
 esasat-ı diniye.....461.
 esasat-ı imaniye.....318.
 esasat-ı İslâmiye.....319.
 esasat-ı Kur'âniye.....426.
 esbab-ı maddiye.....200, 201, 202.
 esbab-ı tabiiye.....201, 203.
 esbap
 ~ eşyaya sahip çıkamaz .....202.
 ~ perdedir .....199.
 zahiri ~ .....526.
 eseflenme.....*Bakınız: teessüf.*
 eser .....32, 33, 34, 35, 541, 578, 935.
 ~ sahibini çürütmekle ~i çürütmek.....304.
 ~deki mezâyâ .....305.
 bâkî ~ fânî şahsa bağlanmamalı .....47, 304.
 felsefi ~ler.....1072.
 ilmi ~ler.....46.
 mu'cizeli ~ler.....541.
 zındıkların ~leri ve şakirtleri.....637.
 eser-i âlişan .....926.
 eser-i bedia .....506.
 eser-i ikram-ı ilâhî .....317.
 eser-i in'am .....305.
 eser-i inayet.....313, 314.
 eser-i inayet-i Rabbanîye .....314.
 eser-i minnet.....55.
 eser-i tereddüt.....551.
 esfel-i safilîn.....231, 232, 336.
 eshâb-ı tahkik .....680.
 esir .....206, 417, 730.
 eski .....137.
 ~ yazı .....256.
 Eski Harb-i Umumi .....82, 771.
 eski parti .....978, 1077, 1078.
 Eski Said .....132, 140, 143, 154, 171, 212, 215, 235, 276, 280, 284, 293, 333, 343, 406, 411, 412, 415, 416, 434, 435, 476, 755, 756, 781, 783, 924; *Bakınız: Said Nursî.*
 ~ ve gazete .....412.
 ~ ve siyaset .....153.
 ~ ve talebelerinin kuvveti .....919.
 ~'in Ermeni komiteleriyle mücadelesi .....918.
 ~'in *Fütuhü'l-Gayb* ile tefeül edişi .....214.
 ~'in geçirdiği inkilâb-ı ruhî.....214.
 ~'in hissettiği istibdat .....447.
 ~'in İmam-ı Rabbanî'nin Mektubat'ıyla tefeülü.....215.
 ~'in siyaseti terk etmesi .....132, 154, 412.
 ~'in talebelerinin ~'le şiddet-i alâkaları .....918.
 ~'in Van'daki medresesi ve talebeleri .....918.
 ~'in Yeni Said'e inkilâp etmesi.....213, 333.
 Ermeni komitesinin ~ ve talebelerinden korkması.....919.
 Eskişehir .....335, 367, 372, 410, 438, 636, 712, 877, 913, 992.
 ~ hapishanesi .....473.
 ~ hapsi .....410.
 ~ mahkemesi .....867.
 Eskişehir Adliyesi .....629.
 Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi.....66, 335, 337.
 Eskişehir Hapishanesi .....336, 338.
 Eskişehir Mahkemesi.....622, 632, 634, 719, 802, 871, 879.
 ~nde Said Nursî'nin Cumhuriyet hakkındaki görüşü.....625.
 ~nin tetkikinden geçen risaleler.....631.
 Said Nursî'nin ~ müdafaatından bir kısım .....339.
 esma .....555, 566, 605, 676, 687.
 ~ ve haşır.....689.
 fenler ve ~ .....671.
 Esma-i Hüсна .....36, 537, 575, 600, 605.
 ~ ve ahiret.....674.
 ~nın Rahîmâne ve Kerîmâne cilveleri .....577.
 Hâlık'ı ~sıyla tanımak .....575.
 esma-i ilâhî .....682.
 esma-i ilâhiye .....575, 577, 685.
 bin bir ~ .....576.
 esnaf .....636, 712.
 esrar .....426.
 esrar ü envâr.....566.
 esrar-ı kâinat .....927.
 esrar-ı Kur'âniye .....310, 330, 886.
 eşcar .....529, 598, 600.
 ~ âlemi .....528.
 ~in Sâniin vücub-i vücuduna şahadeti .....597.
 dünyadaki ~ numunedir .....599.
 ebedî ~ .....599.
 eşedd-i istibdat .....652.
 eşedd-i istibdat .....868.
 eşedd-i zulm-i Nemrudâne.....1025.
 eşedd-i zulüm .....241, 256, 452, 652, 788, 829, 868, 869, 896, 923, 1055, 1063.
 eşhas .....123.
 muzır ~ .....434.
 eşhas-ı ahir zaman .....233.
 eşitlik .....*Bakınız: müsavat.*
 eşkâl .....201, 202.
 eşkiya .....71.
 Eşref Edip .....880, 962, 980.
 eşya .....199, 201, 683, 1008.
 esbap ~ya sahip çıkamaz .....202.
 et'ime .....523.
 etvar .....248.
 evamir-i hassa .....323.
 evamir-i kat'iye .....220.
 evamir-i Kur'âniye .....223.
 evamir-i Rabbanîye .....590, 925.
 evamir-i şer'iye .....86, 105.
 evet .....274.
 evham.....167, 213, 258, 428, 656, 861.
 nefsin ~i .....1052.
 evlâd-ı maneviye.....197.
 evlâd-ı vatan .....771.
 evlât .....137, 710, 995.
 ~im yanıyor.....27.
 vatan ~ını tenvir ve irşat .....635.
 evliya .....449, 473, 475, 604, 605, 607, 665, 691, 766, 875, 884, 892; *Bakınız: velî, ehl-i velâyet.*
 ~ ve Kur'an .....562.
 ~nın Resul-i Ekrem'in sadıkiyetine şahadeti .....552.
 ~nın vücub-i vücuda dair tevafuku .....537.
 evliya-i azîme.....449, 556.
 evliya-i umur .....92.

evliyaullah	220.
~in âsârı	927.
evrad-ı kudsiye	704.
evrad-ı mahsusa	453.
evrad-ı mühimme	488.
evrak-ı muzırâ	801, 803, 806, 810, 855.
evrak-ı tevkifiye	365.
evrat	453, 504;
<i>Bakınız: virt.</i>	
evsaf-ı kemal	511.
Evvel	
~ ismi ve çekirdek	683.
~ ismi ve hafiziyet	683.
~ ismi ve haşır	686.
~ ismi ve küre-i arz	684.
Eyüp (yer)	1017.
Eyüp Sultan Kabristanı	193.
eyyam-ı meşhure	472.
eyyühe'r-rüsa ve'r-rüesa	140.
eza	506, 827.
ezan	979.
yeni ~	344.
ezan-ı Muhammedî	941, 951, 978, 980, 1017.
ezelî	569.
~ nutuk	561.
~ ve ebedî	577.
eziyet	418.
ezlem	652.
ezvak	489, 536.
marifet-i ilâhiyenin ~ı	533.
ezvak-ı maneviye	465.

F

fa'al	
~ Zatın harika işleri	521.
Fa'al-i Hallâk	590.
Fa'alün Lima Yürüd	588.
faaliyet	577.
hikmet medar ~ hakikati	575.
faaliyet-i daim	575.
faaliyet-i hayretnüma	312.
faaliyet-i kudret	586.
faaliyet-i müstevliye	575.
faaliyet-i umumiye	365.
fâcir	769.
fahir	306, 422.
fahişe	1010.
fahr	115, 288.
Fahr-i Âlem	105, 111, 477, 555, 760, 815, 1094;
<i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.).</i>	
Fahr-i Cihan	<i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.).</i>
~'in ilmine ve ameline varis olan	35.
Fahrü'l-İslâm Üstâz-ı Azam Bediüzzaman	
Hazretleri	1139.
Fahrüddeveran	179.
fail	576.
fail-i Alîm	575.
fail-i Ferd-i Samed	576.
fail-i Kadîr	575.
fakir	123, 208, 210, 347, 543, 546, 655.
fakir-i müstağni	43.

fakirü'l-hâl	1134.
fakr	43, 94, 274, 288, 319, 543, 671.
~nı anlamak	886.
tam bir ~	148.
fakr u zaruret	456.
fakr-ı mutlak	269, 475.
fânî	43, 198, 761.
~ arzular	464.
~ dünya	424, 591.
~ dünya hayatı	919.
~ dünyaya riyakârâne bakmak	47.
~ lezzet-i sefhânedeki elemleri göstermek	654.
~ makamat	863.
~ zahmeti bâkî rahmete tebdil	651.
~ zevkler	764, 844.
~yi bâkiye tercih	455.
âlem ~dir	569.
bâkî eser ~ şahsa bağlanmamalı	47, 304.
fena ve ~ adamın güzel ve bâkî sözü	431.
fânîlik	198.
farika	529, 532.
farmason	242, 978, 980, 1001, 1113.
farz	845;
<i>Bakınız: feraiz.</i>	
~ namazını kılmak	712, 713.
~ları yapan, kebireleri işlemeyen kurtulur	470.
~ları yapanın dünyevî çalışmaları ibadet	
hükümüne geçer	712.
farz-ı kifaye-i cihad	206.
fasık	221, 803, 1100.
~ı salih	227, 1100.
fasit	116.
fatinûlasır	179, 1069, 1104.
Fâtır-ı Hakîm	287.
Fâtır-ı Kadîr	590, 600.
Fatih	1018.
gönüller ~i	15, 29.
Fatih (Sultan Mehmed)	1017.
Fatih (yer)	101, 1017.
Fatih Camii	1016.
Fatih Türbesi	1015.
Fatiha	925.
Fatiha-i Şerife	574.
fayda	598.
faydalı	<i>Bakınız: nafi.</i>
faydasız	329; <i>Bakınız: malâyani.</i>
fazilet	16, 17, 18, 19, 27, 30, 37, 96, 98, 106, 130,
131, 132, 147, 150, 209, 247, 288, 290, 327, 328,	
651, 702, 804, 854, 957, 971, 973, 974, 975, 983.	
~ çarşısı	141.
~i kaldırmak	287.
imanlı ~	287, 288.
fazilet-i imaniye	292.
faziletsizlik	288.
fecr-i kâzip	145.
fecr-i sadık	58, 86, 143, 145, 248, 698.
fedâî	25, 31, 42.
Ermeni ~leri	919.
İslâmiyet ~si olmak	1059.
Nurculardaki müspet ~ler	918.
Taşnak ~leri	918.
fedâîlik	918, 923.
fedâî-yi İslâm	243.
fedakâr	42, 50, 707.

- fedakârâne .....
 ~alâka .....866.
 fedakâr-ı İslâm .....184.
 fedakârlık .....31, 49, 261, 467, 481, 919, 971, 972, 1134.
   Said Nursî'nin ~ı .....1026.
 fehim .....543.
 felâh .....760.
 felâket .....142, 460, 1049.
   ~ asrının adamı .....205.
   ~te saadet .....206.
   Hristiyan mazlumların çektikleri ~ler .....461.
 felek .....764.
 felsefe .....34, 35, 51, 77, 221, 222, 247, 312, 461, 654, 747, 748, 856, 960, 1066, 1072, 1099.
   ~ fûnunu ile ulûm-i diniyenin barışması .....1098.
   ~ ilimleri .....*Bakınız: ulûm-i felsefe*.
   dine muarız ~ .....244.
   dinsiz ~nin tedrisi .....242.
   fen ve ~den gelen dalalet .....1067.
   fen ve ~nin dalalet kısmı .....1089.
   maddiyyun ~si .....654.
   Roma ~sinin dehası .....209.
   Said Nursî ve ~ .....51.
 felsefe-i tabiiye .....74.
   ~ dersi .....104.
 felsefî .....33, 38.
   ~ eserler .....1072.
   ~ fûnunu .....204.
   ~ ilimler .....*Bakınız: ulûm-i felsefe, ulûm-i felsefiye*.
   ~ maarif .....329.
   ~ meseleler .....198.
 fem .....129.
 fen .....51, 74, 77, 94, 145, 146, 147, 148, 164, 166, 167, 174, 247, 248, 249, 564, 654, 673, 687, 790, 960, 1045, 1099; *Bakınız: fûnun*.
   ~ ilimleriyle uğraşanlar .....*Bakınız: ehl-i fen*.
   ~ ve felsefeden gelen dalâlet .....1067.
   ~ ve felsefenin dalâlet kısmı .....1089.
   ~den gelen dalâlet 723;
     Bakınız: dalâlet-i fenniye
   ~ler Allah'tan bahseder .....667.
   bir ~de o ~nin mütehasşısının sözü geçer .....679.
   her ~ Hâlık-ı Zülcelâl'i bildirir .....671.
   pozitif ~ ilimleri .....*Bakınız: fûnun-i müspete, müspet ilimler, pozitif ilimler*.
 fena .....1060.
   ~ şeylerle meşgul olmamak .....1059.
   ~ ve fânî adamın güzel ve bâkî sözü .....431.
   ~ları izale .....554.
 fenâ .....683.
   ~ ender belâ .....274.
 fenâillâh .....23.
 fenalık .....156, 428, 636, 676, 723, 886, 1010, 1013, 1026.
   ~ izale .....554.
 fenalık .....140.
 Fener Patrikleri .....982.
 fennî .....
   ~ malûmat .....329.
 fenn-i askerî .....669.
 fenn-i elektrik .....670.
 fenn-i hikmet .....128.
 fenn-i hikmetü'l-üşya .....671.
 fenn-i iaşe .....668.
 fenn-i kıraat .....671.
 fenn-i kitabet .....671.
 fenn-i makine .....667.
 fenn-i tıb .....667.
 feragat .....18, 24, 25, 42, 261, 828, 1128.
   ~ mesleği .....1053.
   Said Nursî'nin ~i .....24.
 feragat-i nefis .....254, 477, 834.
 ferah .....441, 845, 893, 910, 916, 922.
 Ferah Tiyatrosu .....104.
 ferahlık .....258, 482.
 feraiz .....220, 712.
   ~in terki .....224.
 Ferd .....1147.
 ferdi .....
   ~ saadet .....1039.
   ~ şahısların dehası .....743.
 ferdi-i ferit .....264, 509.
 ferdi-i Müslüman .....123.
 ferdi-i mütedeyyin .....677.
 Ferd-i Samed .....576.
 ferdiyet .....480.
 ferid makamı .....480.
 Ferid .....956.
 ferman .....
   Kâinat Sahibinin ~ı .....549.
   sermedi ~ .....561.
 ferman-ı âlî .....462.
 ferman-ı kudsi .....204.
 ferman-ı Rahman .....555.
 fert .....34, 41, 156, 160, 174, 175, 208, 225, 291, 324; *Bakınız: efrat*.
 feryat .....
   belâdan ~ etmek .....274.
 fesadat .....108.
 fesahat .....529, 1068.
 fesat .....64, 117, 392, 471, 644, 1013.
   ~ komiteleri .....250.
   ~ ocağı .....983.
   ~ saçma ithamına cevap .....635.
   ~ tohumları .....944.
 fetih .....
   suretlerin ~i .....529, 532.
 fetret .....461, 1145.
   ~ asrı .....556.
 Fettah Bey .....67.
 Fettah-ı Allâm .....590.
 fetva .....1064.
 fevaid-i dünyeviye .....459.
 fevka'l-kanun .....289, 432.
 fevzâ .....1001.
 Fevzi Çakmak .....239.
 feyiz .....15, 23, 26, 29, 37, 56, 59, 216, 232, 277, 427, 526, 536, 537, 551, 743, 985.
   îlâhî ~ .....15.
   Kur'ân'ın ~i .....431.
 feylesof .....146, 348, 723, 775, 795, 796, 847, 858, 954, 1066.
   ~ların imanî meselelerdeki muhalif fikirleri ehemmiyetsizdir .....680.
   Avrupa ~ları .....293, 346, 348, 361, 390, 392, 393, 396, 402, 404, 473, 612, 1067.
   dinsiz ~lar .....393, 431, 1079.
   edepsiz ~ların fikirlerinin tedrisi .....242.

Feyyaz-ı Mutlak	478, 505.	fikrî	254.
Feyyaz-ı Müteal	587.	~ hayat	34.
Fezî	462, 463, 507, 508, 511, 794, 898, 908.	fikr-i hüriyet	145.
fez-i envâr-ı Muhammedî	927.	fikr-i intikam	87, 104, 119.
fez-i Hak	1008.	fikr-i istibdat	289.
fez-i ilim	927.	fikr-i küfrî	850.
fez-i iman	89.	fikr-i küfür	365.
fez-i imanî	535.	fikr-i milliyet	159.
fez-i Kur'an	273.	fikr-i siyaset	409.
fez-i ulvî	926.	fikr-i siyasî	154, 949.
Fezî-i biçâre	823.	fikr-i siyasiye	154.
feza	517, 522, 585, 587, 592, 604.	Filistin	1133.
~ Allah'î tanır ve tanıtır	597.	filozof	<i>Bakınız: ağıleb-i hükema.</i>
~ denizi	523.	~ların ekserinin garpta gelmesi	1099.
fezail-i ilmiye	928.	Finlandiya	774, 789, 1105, 1106, 1140, 1141.
feza-i feyiz	123.	firak	660, 671, 849.
fıkra		firak-ı dâle-i İslâmiye	222.
~ nefsi susturan ~	763.	Firavun	203, 250, 640, 877, 1141.
fırak-ı dâle	487.	firavunâne	
Fırat Nehri	68.	~ temerrüt	642.
fırka	106, 116, 117, 880.	firenk	
~ların iftirakı	107.	~ illeti	415.
~nın imtiyazı	119.	firkat	189, 194.
itilâfçı, ittihatçı ~ları	880.	fitne	249, 363, 1002, 1013.
fırka-i halise	116.	~ ateşleri	455.
fırtına	520.	~lerin kapısını açmamak	769.
fısk	414, 492.	İslâmlar içindeki eski ~leri medar-ı bahs etmemek	767.
fıska		Sahabeler zamanındaki ~ler	765.
~a rıza fısktır	950.	fizik	77.
fitrat-ı asliye	140.	Fransız	242, 977.
fitrat-ı beşeriye	151, 287, 788.	Fransız Büyük İhtilâli	104.
~nın hacet-i zaruriyesi	639.	Fransız İhtilâl-i Kebiri	913.
fitrat-ı insaniye	455.	Frenk	
fitrî		~ mukallitleri	223.
~ matlâplar	676.	Frenkmeşrep	231.
~ tesbihatlar	685.	fuhûl-i müfessîrîn	942.
~ vazifeler	603.	fuhûl-i ulema	942.
Fihriste Risalesi	347.	fuhuş	1010, 1012.
fiil	576.	Fuhuşla Mücadele Nizamnamesi	1010.
~ diliyle ders ve irşat	656.	fukara	503.
ihatalı ~	532.	fünun	58, 76, 94, 111, 222, 671, 673.
Rabbanî ~ler	576.	~un esası	160.
Rahmanî ~ler	576.	felsefe ~ ile ulûm-i diniyenin barışması	1098.
fikir	26, 29, 37, 38, 74, 212, 242, 247, 412, 490, 531, 964, 984, 998, 999.	felsefî ve ecebi ~u	204.
~ açıklığı	<i>Bakınız: küşayış-î fikir.</i>	ulema-i din ve ~	112.
~ adamı	967, 968.	fünun-i cedide	146, 227.
~ alışverişi	<i>Bakınız: meşveret.</i>	fünun-i cedide-i medeniye	111.
~ hareketi	<i>Bakınız: cereyan.</i>	fünun-i hikmet	198.
~ hürriyeti	120;	fünun-i İslâmiye	75.
~ hürriyet-i fikr-i ilmiye	<i>Bakınız: hürriyet-i fikr-i ilmiye.</i>	fünun-i medeniye	199.
~ ihtilâfı	912;	fünun-i müspet	430.
~en mazide olanlar	136.	fürkan-ı cismanî	577.
~i Hakîm-i Zülcelâl'in hesabına çevirmek	330.	fütuhât	27, 28, 441.
~lerin neşri	878.	manevî ~	457.
dinsizlik ~i	234.	fütuhât-ı Nuriye	836.
intikam ~i	122.	Fütuhûl'-Gayb	190, 196, 214, 333, 926.
unsuriyetperverlik ~i	415.	fütür	152, 730, 731, 751, 761, 827.
fikren		füyuzat-ı İlahîye	943.
~ kabul etmemek	879.	füyuzat-ı şem-i İlahî	928.
~ sıkıntı	650.		
~ taraftar olmamak	869.		

G

gadab-ı İlähî.....	464.
gaddar.....	461, 769, 803.
~ medeniyet.....	652.
~ siyaset.....	153, 949.
gaddarâne	
~ muameleler.....	877.
gadir.....	1002.
~e şiddet-i nefret.....	122.
gafil.....	521, 784.
~ doktorlar.....	329.
gaflet.....	167, 188, 223, 224, 248, 326, 487, 739, 788, 845, 959.
~ zamanı.....	728, 730.
Mevlâyı unutmaya ~ine düşmeyenler.....	23.
gaflet-i umumiye.....	747.
gaibâne	
~ marifet.....	574.
~ methüsena.....	574.
galat-ı his.....	540.
galebe.....	489.
galip.....	788.
Galip.....	322.
gam.....	189, 194, 651, 910.
Gandi.....	974, 1004.
ganimet.....	311, 729, 1086.
garaz.....	119, 733, 920, 945;
<i>Bakınız: ağraz.</i>	
garazkârâne münakaşat.....	117.
Garbî Anadolu.....	238.
Garbî Türkistan.....	1116.
Garibüzzaman.....	124.
garip.....	189, 273, 275, 417, 1024.
garp.....	160, 377, 789, 796, 1000, 1136.
~ cemiyeti içinde doğan bir hastalık.....	959.
~ eserleri.....	1072.
~ feylesofları.....	1066.
~ husumeti.....	210.
~in tefessüh etmiş batıl formülleri.....	959.
hükemanın ekserinin ~ta gelmesi.....	221, 227, 856, 1099.
Şark ve ~ arasındaki müfakat.....	976.
Şarkla ~ın barışması.....	1066.
Garplı.....	162.
~lara benzemek.....	227.
garplılaşıma.....	154, 168, 219, 1099, 1100.
gavs-ı azam.....	449.
Gavs-ı Azam.....	196, 214, 374, 473, 480, 501, 556, 615, 635, 752, 852, 875, 884;
<i>Bakınız: Abdülkadir-i Geylânî.</i>	
Gavs-ı Azam Şeyh Geylânî Hazretleri.....	194.
gavs-ı ferit.....	1145.
Gavs-ı Geylânî.....	190.
gavsîyet.....	480, 1065.
Gavsü'l-Vasilîn.....	30.
gaybî	
~ cennet.....	526.
~ imdat.....	46.
~ menba.....	526.
~ Zat.....	555.
ehl-i velâyet ve ~ şeyler.....	478.
Kur'an'ın ~ ihbarları.....	565.

gaye.....	18, 22, 34.
gaye-i hayat.....	1073.
gayp.....	588.
~ı Allah'tan başka kimse bilemez.....	478.
gayret.....	362.
gayret-i vataniye.....	653.
gayretullah.....	86, 368, 715.
gayr-i mahdud âmâl.....	134.
gayrimeşru.....	1087.
~ muhabbet.....	435.
gayrimüslim.....	132, 138.
~lerle müsavat.....	132.
~reis olamaz, fakat hizmetkâr olur.....	132.
gazab-ı İlähî.....	636, 724, 946.
Gazalî.....	<i>Bakınız: İmam-ı Gazalî Hazretleri.</i>
gazat-ı muzırna.....	594.
gazete.....	43, 103, 109, 110, 117, 118, 121, 123;
<i>Bakınız: ceride.</i>	
dinî ~ler.....	105, 1020.
edepsiz ~ler.....	122.
Eski Said ve ~.....	412.
Said Nursî ve ~.....	342, 381, 412, 799.
gazeteci.....	103, 231.
gazi.....	108, 220, 844, 1045.
gazilik.....	211.
gece.....	17.
meşhur, mübarek ~ler.....	<i>Bakınız: Leyle-i Berat, Leyle-i Kadir, Leyle-i Miraç, leyâlî-i meşhure.</i>
gece-i Ramazan.....	941.
geçim.....	419;
<i>Bakınız: maişet.</i>	
~ derdi.....	<i>Bakınız: derd-i maişet.</i>
Said Nursî'nin ~i.....	419.
geçmiş	
~ zaman.....	533.
iman nazarıyla ~ zaman.....	533.
gelecek	
~ nesil.....	<i>Bakınız: nesl-i âti.</i>
gelişme.....	<i>Bakınız: terakki.</i>
~nin engeli.....	<i>Bakınız: mani-i herkemal.</i>
manevî ~.....	<i>Bakınız: terakkiyat-ı maneviye.</i>
gemi-i cebbar.....	270.
genç.....	634, 663, 952, 954, 974, 1012, 1046.
~ Saidler.....	1082.
~in imanı.....	872.
~lerin islâhî ve Nurcular.....	844.
~lerin imanı ve ahlâkı.....	998.
Risale-i Nur ve ~ler.....	251.
Üstat ve ~ler.....	711.
gençlik.....	52, 199, 749, 831, 952, 953, 976, 995, 996, 1008, 1012, 1128.
hayvanî hislerin esiri olmayan bir ~.....	968.
Kur'an'ı ortadan kaldıracak bir ~ yetiştirme plânı.....	249.
Türk ~i.....	1121.
Gençlik Rehberi.....	849, 994, 995, 997, 998, 1007, 1008, 1012, 1031, 1136.
~nin bastırılması ve Üstat aleyhine açılan dava.....	992, 994.
~nin beraati.....	1129, 1136.
genel barış.....	<i>Bakınız: sulh-i umumî.</i>
genel çekim.....	<i>Bakınız: cazibe-i umumiye.</i>
gerçek	
~i araştırma meyli.....	<i>Bakınız: meyl-i taharri-i hakikat.</i>

gerileme	<i>Bakınız: tedenni.</i>
Geylânî Hazretleri	67.
gînâ	816.
gînâ-i kalp	502.
gıpta	149.
gıybet	64, 503, 945, 949.
giyinme tarzı	<i>Bakınız: suret-i telebûs.</i>
gizli	343.
~ bereketi izhar	420.
~ din düşmanları	238, 335, 829, 835, 1055, 1056, 1058, 1060.
~ dinsiz komiteler	241, 826.
~ dinsiz ve ifsat komiteleri	58.
~ dinsizler	44, 257, 336, 1096.
~ dinsizlik komiteleri	701.
~ fesat ve dinsizlik komiteleri	250.
~ hatalar	763.
~ ifsat komitesi	640.
~ komite	376, 407, 716, 762.
~ komiteler	376.
~ komünistler	242.
~ müfsitler	377.
~ münafıklar	154, 613, 837, 905, 924.
~ zındıka komitesi	658, 871.
~ zındıklar	496, 653, 662.
Allah ~ kemalâtını bildirmek ister	541.
Nur Talebelerinin ~ düşmanları	859, 869, 900.
Nurların düşmanlarının ~ desiseleri	443.
Said Nursî'yi mahkûm etmek isteyen ~ kuvvet	394.
göçer	130, 137.
gök	516, 522, 584, 586, 592.
~ gürültüsü	517, 518, 586;
<i>Bakınız: ra'd.</i>	
gönül	15, 26, 30, 32, 38, 814, 1052.
~ler Fatihî	15, 29.
Allah'ın nuru ile nurlanan bir ~	22.
gönüllü alay kumandanı	170, 185, 435, 921, 1075.
görenek	458, 1086.
görev	<i>Bakınız: vazife.</i>
~den alma	<i>Bakınız: azil.</i>
görme	578.
görüş	
dar ~ler	27, 960.
göz	
~leri arkada maziye bakanlar	136.
gaybbin ~ler	556.
gözaltı	<i>Bakınız: nezaret.</i>
gurbet	188, 189, 190, 273, 275, 297, 298.
beş muhtelif ~	272.
gurur	43, 214, 332, 386, 416, 419, 420, 665, 737, 949.
güçenmek	910.
Gül ve Nur fabrikaları	1033.
Gül ve Nur Fabrikası	751.
güldeste-i marifet	530.
gülistan	43.
gül-i Tevhid	822.
Gümülcine	1105.
günah	445, 461, 470, 768, 845, 1013.
~lara karşı takvayı esas tutmak	470.
~lardan içtinap	470.
~lardan men etmek	635.
~lı zevkler	793.

bir ~ın yüz olması	155.
büyük ~lar	<i>Bakınız: kebaîr-i azîme.</i>
medeniyetin ~ları	207.
günahkâr	
~ medeniyet	207.
hiç bir ~ başkasının günahını yüklenmez	729, 945, 1078, 1092.
güneş	516, 519, 546, 669.
~ ve seyyareleri	585.
~lerin teshir ve tanzimi	585.
kâinatın manevî ~i	555.
güreş	69.
güven	<i>Bakınız: itîmat.</i>
güvenlik	<i>Bakınız: asayiş, emniyet, emniyet-i dâhiliye.</i>
güz	684.
~de âlemin vefatı	570.
güzel	
~ seciyeler	363.
~ seciyelerin in'ikâsında âyine olmak	655.
~ zan	152.
fena ve fânî adamın ~ ve bâkî sözü	431.
güzellik	563, 785.

H

habbe	529, 589.
~nin kubbe yapılması	858.
Habbe	213.
haberleşme	<i>Bakınız: muhabere.</i>
Habib-i Kibriya	990.
Habibullah	813.
~ ve Hâlık	555.
Habiburrahman Şakir	1140, 1141, 1142.
Habip	1093.
hablullah	856.
hablülmetin	92.
Habrülümme	769.
hac	795, 923.
Rusların ~la ilgili bir propagandası	859.
Hac	1106.
hacat	672.
hacat-ı diniye	224.
hacat-ı gayr-i zaruriye	458, 1086.
hacat-ı hayatiye	456.
hacat-ı zaruriye	292, 458, 1086.
Haccac-ı Zalim	765.
haccü'l-ekber	795.
hacet	676.
hacet-i zaruriye	639, 850.
hacı	791.
~ların Aşa-yı Mûsa'yı kabr-i Peygamberide görmesi	894.
Rusların ~larla ilgili bir propagandası	859.
Hacı Ali Kılıncalp	1137.
Hacı Bayram	218.
Hacı İbrahim	730.
Hacı İlyas	793.
Hacı Seyyid	894.
hadd-i evsat	137.
hadd-i maruf	502.
hadim	747.
Kur'an'ın ~i	431.

hadim-i hak	327.	~kı neşredenler.....	28.
hadim-i İslâm	1073.	~kın hatırı.....	325.
hadim-i Kur'ân.....	443.	~kın hatırını muhafaza.....	325.
hadis	1067.	bir masumun ~kı yüz canı için feda edilmez ...	729.
müteşabih ~ler	888.	haksızlığı ~ zannedenlere karşı ~ dava etmek.....	433.
hâdis	569.	insan ~larının çiğnendiği devir.....	969.
âlem ~tir.....	569.	masumun ~kı.....	1002.
hâdisat-ı cevviye	522.	Hak.....	71, 478, 608, 689, 739, 822, 988, 989, 1054, 1069, 1081.
hâdisat-ı kevniye	563.	~ ismi ve insan.....	688.
hâdise-i acibe-i cevviye.....	521.	~kın hizmetkârı.....	<i>Bakınız: hadim-i Hak.</i>
hâdise-i adliye.....	398.	Hak Teâlâ.....	991.
hâdise-i dünyeviye.....	415, 1094.	hakaik	129, 319.
hâdise-i siyâsiye	839.	çıplak ~	98.
hadisi	928.	iman ~i.....	466.
hadis-i şerif	634.	tebeddül-i esma ile ~ tebeddül etmek.....	115.
Hafız Ahmed	493.	hakaik-ı âliye.....	305, 349.
Hafız Ali	456, 472, 806.	hakaik-ı diniye	459.
Hafız Ali (Yunanistan'daki)	1146.	~yi asrın fehmine uygun tarzda ispat etmek	77.
Hafız Ali Efendi	1105.	hakaik-ı eşya.....	927.
Hafız Emin	477, 799.	hakaik-ı gaybiye	319.
Hafız Fahreddin	799.	hakaik-ı i'caz.....	306.
Hafız Halid	330, 334.	hakaik-ı lâhiye.....	315.
Hafız Mustafa	799, 800, 807.	hakaik-ı iman	772.
Hafız Nebi	493.	hakaik-ı imaniye	47, 143, 145, 168, 248, 250, 308, 311, 312, 315, 345, 349, 353, 376, 383, 413, 418, 426, 427, 428, 443, 444, 464, 465, 473, 485, 637, 666, 703, 767, 772, 774, 844, 903, 995, 1051, 1063, 1073, 1131, 1133, 1134.
Hafız Nuri.....	331.	~ alet olmaz	728.
Hafız Osman	1107.	~ avam ve siyaset.....	414.
hafız-ı Kur'ân	619, 620.	~nin dersi.....	292.
hafiyе	635.	~nin fütuhati.....	783.
hafiyelik	120.	~nin fütuhati ve inkişâfı.....	1039.
Hafız	546, 689.	~nin kemalâtını ef'alle izhar.....	144.
~ ismi ve haşir	686.	~nin neşrindeki vazifedar.....	783.
~ ismi ve insan.....	688.	~yi ders vermek	747.
hafziyet	684.	~yi siyasete alet etme itihamı	394.
Hafiz-i Zülcelâl	374, 685.	hakaik-ı imaniye-i Kur'âniye.....	468.
~in Hafız ismi ve insan	688.	hakaik-ı İslâmiye.....	146, 246, 364, 426, 446, 565.
~in himayesi, hikmeti ve çekirdekler	570.	hakaik-ı İslâmiyet	
Hafiz-i Zülcelâli Ve'l-İkram		~in mazi kıt'asını tamamen istilâsına sekiz mâniya	145.
~ hadsiz kudret, adalet, hikmet, hikmet ve rahmetle iş görür	685.	hakaik-ı kudsiye	231, 553.
hafziyet	682, 683, 684, 686.	hakaik-ı kudsiye-i imaniye.....	393.
Evvel, Âhir, Zahir, Bâtın isimleri ve ~	683.	hakaik-ı Kur'ân.....	306.
hahiş-i vicdaniye	106.	hakaik-ı Kur'âniye	143, 174, 212, 246, 248, 250, 281, 308, 311, 312, 392, 418, 428, 505, 558, 703, 772, 773, 796, 1063, 1131.
hain		~ avam ve siyaset.....	414.
~in hükmü.....	226, 881, 1074.	hakaik-ı meşrutiyet.....	103.
namaz kılmayan ~dir.....	226, 881, 1025, 1074.	hakaik-ı imaniye	909, 1091.
vatan ~i	982.	hakaik-ı Şeriat	118.
hak	18, 42, 51, 116, 151, 209, 279, 355, 403, 431, 484, 534, 536, 552, 652, 848, 861, 882, 888, 920, 947, 954, 967, 1003, 1004, 1005, 1007, 1011, 1066, 1125.	hakaret	811, 961;
~ din	<i>Bakınız: din-i hak.</i>	<i>Bakınız: tahkirat; tahkir.</i>	
~ dinin hizmeti	51.	~li sözler	416.
~ inhisar altına alınmaz	426.	Hakem.....	676, 1147.
~ kelâmullah	558.	hakikat.....	22, 45, 51, 99, 121, 151, 212, 308, 318, 319, 483, 484, 534, 536, 537, 540, 552, 603, 633, 637, 654, 696, 699, 744, 797, 848, 861, 866, 920, 923, 1052, 1060, 1065, 1066, 1068, 1134.
~ kuvveti	652.	~ inhisar altına alınmaz	426.
~ lisani	269.	~ kahramanları.....	665.
~ namına dehşetli bir haksızlık.....	652.	~ konuşuyor	1001.
~ tarikatler ve Kur'ân	562.		
~ ve hakikatin tebliği ve neşri	19.		
~ ve hakkaniyetin manevî kılıçları	149.		
~ yolunda fedâî	42.		
~ yücedir	121.		
~ka davet	551.		
~ka karşı hürmetsizlik.....	433.		

~ peşinde koşanlar Risale-i Nur'dan ders almali	954.
~ yolunda arkadaşlık	639.
~e bir yol	213.
~e karşı kısa bir yol	1097.
~e zulüm	743.
~i hiçbir şeye alet ve feda etmemek	874.
~i müdrik	41.
~leri basamak yapıyor ittihâmı	747.
~lerin imamı	813.
~lerin mercii ve güneşi	608.
~li tarikatler	537.
bâkî ~ fânî şahsiyete binâ edilmemeli	743.
başların feda olduğu ~	628, 845, 876, 918.
bilmediği bir ~i kabul etmek	325.
ehl-i imanın muhtaç olduğu ~	746.
ezelî bir ~	42.
hikmet medar faaliyet ~i	575.
hudus ve imkân ~leri	569.
iman ~leri	858, 900.
imanî ~ler	885.
imkân ~i	572.
konuşan yalnız ~tir	1049, 1052.
kudsi ~ler	885.
muhbir-i sadıkların ispat ettikleri ~	534.
nazarları bâkî ~lere çevirmek	43.
nefis ve şeytanı susturan bir ~	664.
Nur Talebelerinin hayatlarını vakfettikleri ~	662, 664.
Risale-i Nur'daki ~ siyasetten men eder	652.
hakikatbin	451.
hakikat-i adalet	626.
hakikat-i İslâmiye	144.
hakikat-i İslâmiyet	144.
hakikat-i Kur'âniye	977.
hakikat-i şeriat	124.
hakikati	61.
hakikat-i adalet	66.
hakikat-i Ahmediye	814.
hakikat-i âliye	605.
hakikat-i arşiye	850.
hakikat-i ekber-i haşriye	608.
hakikat-i haşriye	683, 943.
Muhammed-i Arabî, Kur'an ve ~	691.
hakikat-i ihlâs	733, 747.
hakikat-i ilmiye	388.
hakikat-i imaniye	622, 658, 864, 901, 1052, 1053.
~nin inkişâfı	1053.
hakikat-i İslâmiye	88, 136, 151, 249, 1121, 1123.
~ bütün siyasetlerin fevkindedir	158.
hakikat-i İslâmiyet	148.
~e ittiba	134.
~e tarikat namı takılması	844.
~i fukaraya ve mutaassıp hocalara tahsis	134.
hakikat-i kudsiye	346, 542.
hakikat-i Kur'an	882.
~a karşı mürtedane mücadele	859.
hakikat-i Kur'âniye	39, 50, 244, 326, 512, 513, 622, 637, 658, 766, 814, 844, 845, 850, 875, 892, 942, 1002, 1025, 1029, 1041, 1074.
~nin kuvvetine dayanmak	948.
hakikat-i kübra	244.
hakikat-i Leyle-i Kadir	489, 490, 788.
hakikat-i mahz	61.

hakikat-i meşrutiyet-i meşrua	101.
hakikat-i Muhammediye	265, 687, 814.
hakikat-i Nuriye	875.
hakikat-i rahmet-i âlem	816.
hakikat-i teavün	572.
hakikat-i vahiy	
~in tahakkuku ve sübutu	542.
hakikatü'l-hakaik	212.
hakikî	
~ fedailer	918.
~ medeniyet	151.
hakîm	35.
Hakîm	82, 268, 303, 417, 428, 519, 528, 573, 651, 676, 682, 689.
hâkîm	95, 115, 355, 371, 394, 401, 436, 548, 715, 872, 1003, 1012, 1013.
~in Said Nursî'ye ihanetkârâne hareketi	842.
Hâkîm	669, 682.
hakîmâne	517, 525, 528, 589.
~ faaliyet-i daime	575.
~ icat	531.
~ istihdam	518.
~ işler	519, 521.
~ tağyir ve tahviller	568.
~ temyiz ve tefrik	529.
hâkimâne	
~ faaliyet-i daime	575.
hâkim-i âdil	556, 700, 861.
Hakîm-i Kadîr	193.
Hâkim-i Müdebbir	
~in tedbiri	519.
Hakîm-i Rahîm	318.
Hakîm-i Zülcelâl	270, 330, 667.
Hâkim-i Zülcelâl	341.
Hakîm-i Zülkernal	1058.
hâkimiyet	140, 544, 582, 946, 947.
Allah'ın ~inin genişliği	584.
hâkimiyet-i İslâmiye	123, 157, 484, 848, 950, 1030.
~ye ecnebi hesabına darbeler	638.
~ye karşı mürtedane mücadele	640.
hâkimiyet-i millet	132.
hâkimiyet-i milliye	88.
hâkimiyet-i nuraniye	566.
hâkimiyet-i umumiye	544.
hakkalyakîn	36, 552, 575, 605, 608, 703.
hakkaniyet	
Allah'ın ~i	555.
hakk-ı hayat	688.
hakk-ı keşif	377.
haksız	
~lara zillet göstermemek	149.
haksızlık	403, 676, 947, 1000, 1049.
~i hak zannedenlere karşı hak dava etmek	279, 433.
hâl	247, 248, 664.
~ dili	541.
şiddetli ~ler	545.
halâskâr-i iman	1073.
halâvet	
Kur'an'ın ~i	561.
Halep	860.
~ allamelerinin Nurları tetkik ve takdiri	868.
hâlet-i hayaliye	193.

Hâlık.....37, 298, 515, 544, 545, 548, 549, 554, 555, 585, 592, 594, 596, 651, 666, 667, 671, 673, 678, 682, 686, 689, 690, 739; <i>Bakınız: Yaratici.</i>	hallâkiyet-i umumiyeye.....365.
~ Vacibü'l-Vücuttur.....590.	halvet.....196.
~ ve Habibullah.....555.	halvet-i mergube.....278.
~ ve insan.....602.	hamakat.....47.
~ ve Muhammed-i Kureyşî.....555.	hamal.....101, 102.
~'i Esmâ-i Hüсна ve sîfât-ı kudsiye ile tanımak.....575.	hamd.....454, 475, 554, 591, 592, 604.
~'i takdis ve tesbih.....591.	hamdüsenâ.....531, 600.
~'in kitabı.....557.	hamî.....546.
~'in kudreti ve hazinesi.....199.	Hamî.....298.
~'in mevcudiyeti.....517.	hâmil-i zîsaadet.....928.
~'in vahdeti.....517.	hamiyet.....111, 128, 133, 139, 141, 224, 428.
~'in vücub-i vücudu.....517.	~ dersi.....227.
~'in vücub-i vücudu, vahdeti ve sîfât-ı kudsiyesi.....538.	hamiyetfüruş.....362.
âlemlerin ~'inin hitabı.....565.	hamiyet-i diniye.....162, 163, 179, 768.
insana lâzım olan ~.....203.	hamiyet-i İslâmîye.....50, 118, 128, 146, 163, 240, 452, 1073.
kâinattan ~ını soran seyyahın müşahedatı.....515.	hamiyet-i milliye.....118, 162, 227, 355, 653, 722.
Hâlık Teâlâ.....211.	~ hamiyet-i diniyeye hadim olmalı.....162.
Hâlık-ı Hakîm.....276, 277.	hamiyetli.....133.
~ ve Rahîmin umumî ve hususî rububiyeti.....323.	hamiyetperver.....773, 775.
Hâlık-ı Kâinat.....534, 538, 1058.	Hamza.....175.
~in ulûhiyet ve vahdaniyetini ilân ve ispat.....34.	Hamza'lar.....135.
Hâlık-ı Küllî Şey.....605, 609.	hancı.....636.
Hâlık-ı Mutlak.....1138.	hane.....343.
Hâlık-ı Rahîm.....47, 195, 276, 277, 323, 599, 740.	hanedan.....431.
~in mübarek kelâmı.....563.	Hanefî.....349, 806.
Hâlık-ı Rahman.....597.	hane-i devvar.....270.
Hâlık-ı Zîşân.....546.	hangâh.....536.
Hâlık-ı Zülcelâl.....280, 588, 686.	hanım
~in esması, sîfâtı, kemalâtı ve fenler.....671.	kahraman ~lar.....259.
Hâlık-ı Zülcelâl ve'l-Cemal Hazretleri.....511.	Nur Talebesi ~lar.....259.
hâlıkîyet.....543.	Nurlar ve ~lar.....259.
Hâlıkî.....609.	Risale-i Nur hizmeti ve ~lar.....259, 260.
hâl-i âlem.....276, 451, 464, 707.	yarım çıplak ~lar.....1010.
~in salâhi.....425.	Hannan-ı Mennan.....590.
hâl-i haşiane.....504.	hapis.....19, 656, 673, 827, 833, 841, 845, 925, 1054.
hâl-i perişaniyet.....111.	~ edilen..... <i>Bakınız: mahpus.</i>
hâl-i Ustat.....740.	~ korkusu.....635.
halife.....19, 66, 102, 626.	~te farz namazını kılmak ve tevbe etmek.....845.
halife-i arz.....687.	~teki mahpusların irşadı.....827.
halife-i şahsî.....225.	~tekileri nurlandırmak ve tesellî vermek.....840.
halife-i zemin.....678.	Cehennem ~i.....636.
Halil.....808.	hapishane.....23, 833, 913, 964.
Halil Paşa.....177.	~de islâhat.....827.
halim-selim.....31, 964.	~lerin Nur mektebi vaziyetine girmesi.....827.
halis.....707.	~nin terbiye medresesi hükümünü alışı.....717.
~ niyet.....426.	haps-i münferit.....627, 637, 838, 853, 863, 884.
halk.....44, 55, 127, 258, 702, 976.	daimî ~.....497, 614.
~a kabul ettirmek.....489.	ebedî ~.....616, 623, 721, 755, 756, 853.
~a nasîh.....739.	Said Nursî'nin ~i.....715, 771, 778, 836.
~i ifsat ittihamına cevap.....634.	haram.....208, 470, 848, 1087.
~ların malını kabul etmemek.....419.	~ zevk ve eğlencelere düşkünlük..... <i>Bakınız: sefahat.</i>
halk (yaratma).....202, 204, 531, 577.	~dan çekilmek.....484.
Halk Fırkası.....772.	hararet.....517, 518.
halka-i envâr.....495.	hararet-i hüzn.....122.
halka-i şükûr.....529.	harb-i iktisadî.....102.
halka-i tahmidat-ı Ahmediye.....495.	Harb-i Umumî.....49, 82, 143, 150, 169, 175, 185, 188, 216, 333, 435, 448, 464, 465, 797, 919.
halka-i zikir.....454, 528.	~yi gören ihtiyardır.....188.
Halkçı.....980, 981, 1111, 1117.	birinci ~.....171, 176, 229, 491, 943, 1096;
Hallâk.....531.	~ <i>Bakınız: Birinci Cihan Harbi.</i>
hallâkiyet.....554.	eski ~.....171, 459.
	iki ~.....207.
	ikinci ~.....491, 788.

Harb-i Umumiye	48.	~ ve neşir	331, 677, 678, 681, 688.
Harbiye Nezareti		~deki mahkeme-i kübraya bir arzuhal	889.
~nin binasında yazılı ayetin üzerinin		~e dair risale	427.
kapatılması	795.	~i inkâr	388;
harekât	35, 248.	<i>Bakınız: inkâr-ı haşir.</i>	
harekât-ı ilmiye ve fikriye	396.	~in gelmemesi	681.
harekât-ı lâübaliyane	114.	bahar ~i	683.
harekât-ı milliye	405, 880.	esma ve ~	689.
hareket		Evvel Âhir Zahir Bâtrn isimleri ve ~	686.
dahilde ~	1091.	Kur'ân ve ~	692.
istikamette ~	712.	haşiye	57, 75.
menfi ~	806, 1085, 1091, 1096.	haşmet	208.
müspet ~	336, 706, 707, 1026,	~li tasarrufat	554.
1075, 1084, 1085, 1086, 1088, 1091.		haşmet-i saltanat	544, 682.
yapmacık ~	<i>Bakınız: tekellûf.</i>	Kur'ân'ın ~i	561.
Hareket Ordusu	109, 408.	haşmet-i saltanat-ı maneviye	555.
hareket-i İslâmiye	1136.	haşmet-i ulûhiyet	584.
Haremeyn-i Şerifeyn	105, 766, 799.	haşmetkârâne	
harf-i Kur'ân	915.	~ ordugâh ve talimgâh	515.
harf-i Rahmânî	531.	haşr-i azam	312.
haricî		~in meydanı	523.
~ tecavüz	1085, 1086.	~in misalleri	570.
harika		~in numuneleri	524, 570.
~ deha	642.	haşr-i beşerî	365.
medeniyet ~ları	565.	haşr-i cismanî	678, 1067.
harika-i hikmet	602.	hata	115, 325, 503, 652, 768, 797,
hârîka-i ilmiye	927.	798, 845, 1079, 1091.	
harika-i san'at-ı Hâlıkane	270.	~ ender belâ	274.
hârîka-i zaman	699.	bir-iki adamın ~sıyla yirmi otuz adamı	
harp	1094, 1127.	vurmak	652.
has		birisinin ~sıyla başkası mes'ul olmaz	729,
~ sıfatlar	571.	1078, 1085.	
Hasan Fehmi Bey	117.	gizli ~lar	763.
Hasan Feyzi	820, 822, 823.	hatırat	605.
~nin Risale-i Nur hakkındaki manzûmesi	814.	hatırat-ı gaybiye	605.
Hasan Paşa	76.	hatırat-ı ilmiye	348.
Hasanül-Benna	1116.	hatırat-ı kalp	203, 204.
hasarat	492.	hatip	789.
hasaret	47;	hatme-i Ahmediye	454.
<i>Bakınız: zarar.</i>		hatme-i kübra	454.
manevî ~lerden kurtulma çaresi	492.	hatme-i muazzama-i Muhammediye	495.
Müslümanların ~lerinin başlama tarihi	491.	hatm-i Nakşiye	453.
hasaret-i insaniye	491.	hatt-ı Kur'ân	
hasenat	325, 471, 637, 857.	~ ile yazılı ayetin üzerinin kapatılması	795.
hasene .156, 325, 566, 768, 774, 860, 899, 915, 1079.		hatt-ı Kur'âniye	795.
bir ~nin binler olması	155.	hava	518, 519, 520, 522, 587, 588, 589.
haset	149.	~ askerî	712.
haslet	347.	~ zerreleri	518, 520.
millî ~ler	976.	~nin hizmetleri	519.
Muhammed'in (a.s.m.) ~leri	555.	~nin tasfiyesi ve dağlar	594.
haslet-i hamra	138.	havacı	992.
hasta	214, 329, 347, 1024;	havaic-i gayr-i zaruriye	208.
<i>Bakınız: mariz.</i>		havaic-i zaruriye	208.
Hastalar Risalesi	361.	havale	140.
hastalık	509, 785, 786, 845.	havas	162, 545, 676, 920.
asrın manevî ~ları ve Risale-i Nur	456, 459.	hayal	38, 137, 319.
Garb cemiyeti içinde doğan bir ~	959.	hayâsiz	871.
manevî ~lardan kurtuluş	760.	hayat	41, 280, 297, 327, 329,
manevî ~lardan temizlenmek	35.	451, 456, 458, 468, 471, 520, 538, 543, 559, 577,	
Müslümanları kurun-i vustada durduran altı ~ ..	142.	578, 602, 634, 639, 784, 785.	
haşir	370, 389, 444, 519, 569, 608, 675, 677, 678,	~ dinsiz olarak kabil değildir	1089.
683, 685, 686, 691, 876, 879, 889, 1047, 1067;		~ sıfatı	578.
<i>Bakınız: haşr-i azam, haşr-i beşerî, haşr-i cismanî.</i>		~ tarzı	<i>Bakınız: tarz-ı hayat.</i>
~ hakikati	<i>Bakınız: hakikat-i haşriye.</i>	~ yolcusu	557, 568.

~a adavet.....	98.	hayat-ı siyasiye.....	72, 464, 484, 556, 559, 626, 643, 790, 809.
~a hizmet.....	329.	hayat-ı şahsiye.....	159, 559.
~in gayesi ve hayatı imandır.....	557.	hayat-ı uhreviye.....	339, 457, 458, 459, 477, 761, 790.
~in hayati imandır.....	557.	~nin saadet ve lezzeti.....	500.
~in kıymeti ve ehemmiyeti.....	329.	hayat-ı dünyeviyeyi ~ye tercih.....	458.
~ını medeniyet fantaziyesiyle geçirmek.....	1092.	hayat-ı zahiri.....	58.
ahiret ~i.....	51.	hayat-ı dünyeviye.....	477.
aile ~i.....	639.	hayatperverâne	
daimî ~.....	424.	~ istihdam.....	518.
dünya ~ına müteveccih.....	362.	Haydarâbad.....	1109.
ebedî ~.....	603, 712, 952.	haydut.....	102.
iki ~ı muhafaza.....	853.	hayır.....	418, 647, 660, 739, 767, 861.
kâinat ve ~.....	602.	~lı işler.....	287.
mevt ve ~ münavebesi.....	590.	cemaat ~ı.....	1094.
sermedî ~ı taşıyan Zat.....	543.	hayrat.....	470.
uhrevî ~i.....	641.	Hayri.....	808.
hayat-ı bâkî.....	158.	haysiyet.....	138, 197, 744.
hayat-ı bâkiye.....	329, 734, 760, 789, 869, 881, 919.	hayvan.....	130, 532, 604.
hayat-ı dünyeviyeyi ~ye tercih.....	455.	~ların duyguları ve azaları.....	531.
hayat-ı beşeriye.....	280.	~ların idare ve tedbirleri.....	590.
hayat-ı diniye.....	458.	~ların ihyası.....	570.
~yi telkin.....	383.	~ların rızıkları ve cihazatları.....	589.
hayat-ı dünya		~ların ruhları bâkîdir.....	603.
~ya mecbur olmadan karışmamak.....	485.	~ların suretlerinin açılması.....	532.
hayat-ı dünyevî.....	429.	cesetleriyle bâkî ~lar.....	603.
hayat-ı dünyeviye.....	167, 189, 197, 291, 362, 413, 457, 458, 459, 464, 641, 731, 784, 789, 790, 847, 850, 869, 1097.	hayvanat.....	287, 520, 531, 572, 589, 601, 602, 667, 668, 677.
~ vazifesinden terhis.....	675.	~ âlemi.....	530.
~nin muhafazası.....	455.	~ ilhamları.....	545.
~ye hizmet.....	413.	~in bedenindeki nizam ve mizan.....	600.
~yi hayat-ı bâkiyeye tercih.....	455.	~in cihazatlarının verilmesi.....	590.
~yi hayat-ı uhreviyeeye tercih.....	458.	~in iâşe ve idareleri.....	525.
hayat-ı ebediye.....	285, 329, 340, 346, 367, 413, 414, 423, 428, 429, 445, 458, 717, 731, 747, 847, 850.	~in intizamlı vefatı.....	569.
~sini kurtaranlara sarsılmaz rabîta.....	866.	~in tevellüdât ve vefiyatları.....	525.
hayat-ı fânîye.....	329, 734.	denizlerdeki ~in tedbir ve idaresi.....	593.
~ye hasr-ı nazar.....	329.	hayvanat-ı bahriye.....	592.
hayat-ı içtimâî.....	189, 855.	hayvanat-ı muzırta.....	231.
hayat-ı içtimâiye.....	66, 143, 153, 158, 159, 196, 233, 339, 361, 399, 434, 455, 464, 467, 468, 471, 484, 556, 559, 626, 635, 639, 643, 805, 806, 848, 866, 879, 932, 945, 992, 1090, 1134.	hayvanat-ı vahşiye.....	421.
~ medresesi.....	142.	hayvanî.....	670, 678.
~ ve sıdk.....	153.	hayvaniyet.....	533.
~nin temel taşı.....	639.	hayvanlık.....	129.
~ye anarşîlik tavrıyla husumet.....	640.	Hayy.....	678, 1147.
~ye dair bir kanun-i esasî.....	949.	Hazır	
~ye hizmet.....	413.	~ ve Nazır'ın kelâmî hadsizdir.....	542.
~ye mecbur olmadan karışmamak.....	485.	hâzırâne makam.....	574.
~yi anarşîlikten kurtaran beş esas.....	484, 848.	hazine-i âliye.....	327.
~yi temin eden rabîtalar.....	866.	hazine-i gaybiye-i rahmet.....	521.
hayat-ı içtimâiye-i beşeriye.....	154, 155, 281, 286, 288.	hazine-i gayp.....	211, 523, 589.
hayat-ı içtimâiye-i insaniye		hazine-i Kur'âniye.....	790, 885.
~nin üssül-esası.....	866.	hazine-i Rabbaniye.....	518.
hayat-ı içtimâiye-i İslâmîye.....	160.	hazine-i rahmet.....	518, 526, 953.
hayat-ı içtimâiye-i siyasiye		hazinelî direkler.....	527.
~ ve sıdk.....	142.	hazîn-i Cennet.....	88.
hayat-ı içtimâiye-i siyasiye-i beşeriye.....	280.	Hazret-i Aîşe.....	Bakınız: Aîşe-i Sıddıka (r.anhüm).
hayat-ı insaniye.....	455.	Hazret-i Ali.....	355, 386, 473, 646, 765, 769;
hayat-ı kudsiye-i İslâmîye.....	944.	Bakınız: İmam-ı Ali.	
hayat-ı maddiye.....	41, 157.	Hazret-i Allah.....	739.
hayat-ı maneviye.....	41, 139, 157.	Hazret-i Bediüzzaman Said Nursî.....	1105, 1114.
		Hazret-i Cebraîl.....	538.
		Hazret-i Davud.....	609.
		Hazret-i Gavs.....	386.
		Hazret-i İbrahim.....	609.

Hazret-i İsa	461;	nameşru ~a müsait kanunlar	624.
<i>Bakınız: İsa(a.s.).</i>		hevesât	751.
~'nin din-i hakikisi	461.	hevesat-ı süfliye	209.
~'nin vürudu	741.	heveskârâne	231.
Hazret-i İsrâfil	681.	hey'et	171, 175, 571.
Hazret-i Kur'ân	926.	hey'et-i fenniye	
Hazret-i Muhammed	42, 306, 538, 609;	~nin Risale-i Nur lehindeki raporu	633.
<i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.).</i>		hey'et-i hâkime	364, 383.
Hazret-i Mûsa	609;	~ye beyan	873.
<i>Bakınız: Mûsa (a.s.).</i>		hey'et-i içtimaiye	434, 630.
Hazret-i Nur	1108.	hey'et-i içtimaiye-i İslâmiye	158.
Hazret-i Ömer	1000.	hey'et-i ilmiye	630.
Hazret-i Peygamber	47, 56, 695, 957;	~nin Risale-i Nur lehindeki raporu	633.
<i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.).</i>		hey'et-i İslâmiye	1019.
Hazret-i Resul-i Ekrem	56;	Hey'et-i Vekile	762.
<i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.).</i>		heybet	503.
Hazret-i Said Nursî	1113, 1123.	heyet-i hâkime	356, 359, 366.
Hazret-i Süleyman	609.	Heyet-i Vekile	403, 629.
Hazret-i Şeyh	214.	hıfz	
Hazret-i Üstat	259, 263, 338, 439,	zeka ile ~	62.
440, 441, 501, 513, 644, 953, 980, 1035, 1061,		Hıfzı	894.
1063, 1111, 1114, 1118, 1119, 1120, 1130, 1142;		hıfz-ı hayat	456.
<i>Bakınız: Said Nursî.</i>		hıfz-ı ilâhî	642.
~in vasiyetnâmesi	1084.	hillet	659.
ahalinin ~tan uzaklaştırılmaya çalışılması	256.	Hiristiyan	753, 1000, 1025, 1089, 1096.
Hazret-i Üstat Nursî	1121.	~ dindar ruhanîleri	768.
Hazret-i Üstat Said Nursî	1112.	~ ruhanîleri	762.
Hazret-i Ziyaeddin	449, 450, 657.	~lar içerisinde Nur Talebeleri	1066.
hediye	793.	Hiristiyanlık	878.
Said Nursî'nin ~ kabul etmemesi	55, 78,	~ âleminin Müslümanlıkla ittihadı	741.
350, 419, 502, 708, 718, 793, 798, 1069, 1070,		hırs	456.
1072, 1076.		hırs-ı hayat ve hıfzı	455.
hediye-i Kur'âniye	476.	hırsız	861.
hediye-i maneviye	1076.	hiyanet	549, 882, 1002.
hediye-i nuraniye	462.	Hicaz	480, 779.
helâket	460.	hiç	
~ asrının adamı	205.	~ten gelen rızıklar	523.
Müslümanların ~lerinin başlama tarihi	491.	~ten icat	201, 202, 531.
helâl	192, 484, 768, 1087.	hiçlik	274, 683.
Kur'ân'ın ~ etmemesi	417.	hidayet	22, 34, 67, 240, 732, 1030, 1053.
Said Nursî'nin hakkını ~ etmesi	416,	şeriattaki ilâhî ~	209.
418, 641, 697, 798, 803, 808, 812, 867, 868,		hiddet	394, 479, 861.
1052, 1078, 1080, 1092.		hiddetli	416.
her şey		hidemat-ı hayatiye	329.
~ bir sebebe bakar	199.	hidemat-ı Nuriye	467.
~ her şe'ninde Allah'a muhtaçtır	323.	hidrojen	521.
~ ya bizzat veya neticeleri itibarıyla güzeldir	322.	Hikem-i Ataiyye	274.
~de bir pencere-i marifet	213.	hikmet	30, 35, 166, 167, 200, 247, 269,
~de hükmeden hikmet	590.	490, 519, 520, 523, 528, 529, 531, 532, 551, 568,	
~e ihata eden ilim	587.	569, 570, 571, 577, 582, 585, 589, 591, 593, 596,	
~e muhit ilim	593.	598, 599, 600, 602, 603, 607, 608, 609, 675, 677,	
~e şamil hikmet	587, 593.	680, 703.	
~e taallük eden ilim	590.	~ medar faaliyet hakikati	575.
~i icat eden kudretin azameti	584.	~li keyfiyetler	571.
~in miktarı	200.	~li suretler	578.
~in plânı, modeli, fihristesi ve programı	202.	~li vazifeler	521.
~in sanatlı ve sühuletti olarak vücuda gelişi	203.	Allah'ın ~i	685, 689.
~in suret-i mahsusası	200.	Allah'ın ~i ve ahiret	681.
~in şekli, hey'eti	201.	dehşetli ve ~li faaliyet	554.
Herkül	164, 166, 168.	ezeli ~	675.
Herkül-i Yunanî	164.	her şeyde hükmeden ~	590.
heva	95, 150, 161, 208, 209, 319, 502.	her şeye şamil ~	587.
hevaperestâne	231.	sahraların ve dağların ~leri	528.
heves	95, 150, 161, 208, 602, 954.	Hikmet Eli	675.
hevesat	470.		

hikmet-i beşeriye.....	332.	hiss-i kablelvuku.....	175, 251, 447, 448, 462, 735, 736, 737.
hikmet-i ecnebiye.....	199.	hissiyat.....	652, 784, 790, 861.
hikmet-i esasiye.....	287.	hususî ~.....	748.
hikmet-i ezeliye.....	126, 676.	kör ~.....	481, 763, 785.
hikmet-i felsefe.....	212.	hissiyat-ı âliye.....	135.
hikmet-i hakikî.....	332.	hissiyat-ı askerî.....	117.
hikmet-i hükümet.....	102.	hissiyat-ı bâkiye.....	788.
hikmet-i ilâhiye.....	506, 927.	hissiyat-ı diniye.....	396, 465, 627.
hikmet-i İslâmiye.....	406.	hissiyat-ı imaniye.....	346.
hikmet-i kudsiye.....	198, 607.	hissiyat-ı İslâmiye.....	128.
hikmet-i Kur'âniye.....	82.	hissiyat-ı ulviye.....	153, 209.
hikmet-i Rabbâniye.....	840.	hitâbât-ı Nebeviye.....	928.
hikmet-i şâmile.....	680.	hitabat-ı Sübhaniye.....	591, 678, 687.
hikmet-i Şeriat.....	332.	hitabe.....	30.
hikmet-i tamme-i Sübhaniye.....	499.	rüyada bir ~.....	205.
hikmetperverâne tecditler.....	568.	Hizan.....	53, 54, 55, 90.
hikmetsizlik.....	676.	Hizan Şeyhi.....	54.
hilafet.....	206, 229;	Hizb-i Kur'ânî.....	618.
<i>Bakınız: nokta-i hilafet.</i>		hizbullah.....	631, 923.
~ komitesi.....	924.	hizbü'l-Kur'ân.....	233, 631, 942, 1055.
Osmanlı ~i.....	49.	Hizbün-Nuriye.....	264.
hilafet-i maneviye.....	742.	hizmet.....	48, 49, 136, 140, 244, 258, 259, 261, 307, 317, 414, 444, 448, 451, 457, 487, 661, 709, 713, 787, 800, 935, 952, 953, 977, 1024, 1029.
hilafet-i Nübüvvet.....	742.	~ aşkı.....	254.
Hilafet-i Osmaniye.....	155.	~ hâricinde kerâmât ve kemalât aramamak.....	787.
hilâf-ı adalet.....	619.	~in makbuliyeti.....	304.
hilâf-ı akıl.....	414.	~lerini basamak yapıyor ithamı.....	747.
hilâf-ı hakikat.....	860.	~te birbirini tenkit etmek.....	327.
hilâf-ı hikmet.....	414, 682.	~te biriyle münakaşa etmemek.....	767.
hilâf-ı kanun.....	778, 801, 1023.	~te fütür getirmemek.....	761.
hilâf-ı Kur'ân.....	74.	~te ihlâs.....	871.
hilâf-ı şeriat.....	88, 101.	~te ihtiyat.....	752, 897.
hilâf-ı Şeriat.....	115, 116.	~te ihtiyat etmek ve telâş etmemek.....	893.
hilâl.....	679.	~te ihtiyat, dikkat ve temkin.....	762.
hile.....	208, 381, 413, 549, 867, 920.	~te me'yus olmamak.....	908.
~li adam.....	423.	~te me'yus olmamak ve telâş etmemek.....	891.
hilkat.....	199, 554.	~te merak ve telâş etmemek.....	906.
hilkat-i kâinat.....	312, 565.	~te metanet.....	653.
~in tılsımı, muamması ve Muhammed (a.s.m.).....	555.	~te metanet ve sebat.....	730.
Hilmi.....	794.	~te muvaffakiyet.....	1071.
Hilmi Bey.....	772.	~te münakaşadan ve tarafgirâne mübaheseden kaçınmak.....	798.
hilye-i Nebeviye.....	926.	~te sebat.....	653.
himaye-i Rabbaniye.....	374.	~te sebat, sadakat ve metanet.....	751.
himayet.....	546.	~te tedbir.....	663.
himmet.....	139, 738.	~te tesanüt.....	327, 659, 660, 661, 662.
kimin ~i milleti ise, o küçük bir millettir.....	159.	~te vahdet ve tesanüdü muhafaza.....	664.
kimin ~i yalnız nefsi ise, o insan değil.....	159.	~teki imtihanların hikmeti.....	920.
menfaat-i şahsiyesine ~i hasretmek.....	143.	~teki inayat.....	304.
Hind.....	795, 807.	~teki maddî zahmetler.....	650.
~li âlim.....	807.	~teki meşakkatlere karşı sabır ve şükürle mukabele.....	897.
~li Müslümanlar.....	1116.	~teki sıkıntılar.....	661.
Hindistan.....	126, 795, 858, 974, 1070, 1098, 1106, 1111, 1113, 1116.	~a karşı sabır ve tahammül.....	661.
~ uleması ve Nurlar.....	799.	~a sabır ve şükürle mukabele.....	1084.
Hind-Pak Yarımadası.....	1112.	~da birbirine tesellici olmak.....	655.
Hindü.....	1116.	~in hiçe inmesi.....	655.
Hintli.....	1100.	~teki zahmetler.....	921.
his.....	22, 26, 38, 494, 786.	ağır şerâit altında iman ~i.....	657.
sevgi ~leri.....	15.	emniyete ~.....	627.
ulvî ~ler.....	148.	en halis, selâmetli ve muvaffakiyetli ~.....	452.
hiss-i adalet.....	372.	hak dinin ~i.....	51.
hiss-i dinî.....	128, 162, 1099.		
hiss-i diyanet.....	103.		

hayat-ı içtimaiye ve dünyeviye ~	413.	1050, 1134, 1136, 1147.
ihlâsla ~	786.	~'nin şeref ve selâmetini himaye
iman ~i	58, 440, 452, 466, 831, 863, 901, 1030, 1052; <i>Bakınız: hizmet-i imaniye.</i>	793.
iman ve İslâmiyet ~i	828, 1073.	hizmet-i külliye
imana ~	413, 627, 706, 1051.	hizmet-i milliye
imana ve Kur'an'a ~	1001, 1003, 1036.	Nurun ~si
imanî ~	1036.	hizmet-i Nuriye
imanların kurtulmasına ~	1092.	768, 904, 931, 932.
insanlara ~in ibadet hükmüne geçmesi	712.	~den vazgeçirme plânı
kavmin efendisi onlara ~ edendir	946.	~den vazgeçmemek
kudsî ~	466.	~yi velâyet makamına tercih etmek
kudsî ~ mücahitleri	665.	Afyon hapsinden sonraki ~
kudsî nura ~	414.	hizmet-i Nuriye-i kudsiye
Kur'an ~i	84.	~ alet olmaz
Kur'an ~inin kerameti	420.	hizmet-i vataniye
Kur'an ve iman ~i	47, 49, 827, 953, 986, 1014, 1054.	hizmetkâr
Kur'an ve iman ~i siyasetten men eder	414.	padişahın doğru bir ~i
Kur'an'a ~	847.	ücretli ~
Kur'an'a ve imana ~	258, 1004, 1056, 1074.	hizmetkârlık
maîşet özüyle ~i bırakmamak	483.	imana ve Kur'an'a ~
manevî tahrîbata karşı manevî ~ler	1091.	imana ve Kur'an'a ~ sıfâtı
milletin imanına ve saadetine ~	780.	hoca
müspet ~ tarzı	1084.	İstanbuldaki ihtiyar ~
müspet iman ~i	1084.	kahraman bir ~
Nur Talebelerini ~ten uzaklaştırma plânı	1058.	münafığı sena, salih ~yı tenkit
Nurun ~inin faydaları	441.	Said Nursî şeyh değil ~dir
Risale-i Nur ~inin ilk yılları	243.	Hoca Efendi
Risale-i Nur'a ~ hizmetin faydaları	482.	Hoca Tahsin
saadet ve selâmet ~i	720.	hocalar
Said Nursî'nin tecridinin ~e faidesi	920.	783, 880, 939, 1087.
siyaset ~e mâni ve hatırlıdır	412.	~ gizli münafıklara karşı dikkatli olmalı
şahsî ~	738.	~a ilişmemek
şer'an ~	413.	bid'a taraftarı ~
uhrevî ~e mukabil hiçbir şey istememek	55.	resmî ~
vazifemiz ~tir	457, 489, 707, 1086, 1133.	safdil ~
hizmet-i cihadiye	170.	zahir ~
hizmet-i diniye		hocalık
bid'alara mûsamaha ve tevilat ile ~ tam olmaz	738.	hodbinâne
hizmet-i iman	413.	hodfuruş
hizmet-i imaniye	39, 41, 49, 55, 82, 84, 179, 243, 245, 250, 439, 448, 488, 509, 511, 624, 695, 697, 699, 734, 787, 794, 841, 850, 863, 864, 865, 901, 902, 904, 907, 912, 916, 928, 933, 1036, 1037, 1040, 1050, 1053, 1059, 1060, 1074, 1084, 1088, 1147; <i>Bakınız: Risale-i Nur hizmeti.</i>	hodfuruşluk
~ ve siyaset	466.	733, 735, 737, 747, 780, 787, 804, 812, 854, 870, 949, 1092.
~de meşakkat	718.	hodgâm
~deki maddî zahmetler	650.	hodgâmlık
~nin inkişafı	650.	Horhor
~nin şeref ve selâmetini himaye	793.	Horhor Medresesi
~yi dost-düşman tefrik etmeden yapmak	868.	Hristiyan
~yi tarafgirliğe girmeden yapmak	868.	~ mazlumlar
nazarları ~ye çevirmek	706.	Hristiyanlık
vazifemiz ~dir	1086.	Hû
hizmet-i İslâmiye	76, 152, 992.	Hubab
hizmet-i kudsiye	407, 408, 509, 1037.	hubb-i câh
~yi alet etmemek	1134.	hubb-i din
hizmet-i kudsiye-i imaniye	345.	hubb-i vatan
hizmet-i Kur'an	268, 280, 311, 319, 413.	hudus
hizmet-i Kur'aniye	40, 45, 76, 84, 179, 243, 310, 316, 317, 331, 386, 404, 422, 509, 511, 709, 826, 828, 904, 907, 912, 995, 1034, 1037,	vefat ve ~
		hukuk
		130, 132, 378, 379, 381, 398, 403, 410, 426, 629, 715, 723, 730, 861, 877, 962, 999, 1004.
		~ta ise, şah ve geda birdir
		dinsizin ~u
		kadınlık ~u
		Türk-İslâm ~u
		hukukî
		hukuk-i amme
		hukuk-i dünyeviye
		hukuk-i hayat

hukuk-i hürriyet	355.	hükema-i mü'minin	553.
hukuk-i ibad	224, 947, 988.	hükmetme	<i>Bakinız: tahakküm.</i>
hukuk-i insaniye	461, 688.	hükmi kanun	
hukuk-i medeniye ve insaniye	771.	~u icra	861.
hukuk-i medeniyet	426, 432.	hükmi Kur'ân	1086.
hukuk-i umumiye	162, 771.	hükmi şer'i	767.
hukukullah	224, 947, 988.	hükümet	72, 98, 99, 102, 129, 245, 284, 286, 289, 290, 342, 346, 348, 350, 354, 355, 356, 359, 360, 361, 363, 366, 369, 370, 371, 376, 389, 390, 391, 392, 393, 403, 405, 408, 409, 496, 627, 628, 630, 634, 635, 638, 642, 643, 653, 658, 662, 715, 722, 723, 752, 759, 779, 790, 826, 856, 869, 878, 896, 905, 918, 947, 948, 958, 999, 1000, 1010, 1011.
Hulefa-i Raşidîn	66, 626.	~ hizmetikârdır	132.
Hulûsi	310, 794.	~ kalbe değil ele bakmalı	343, 625.
Hulûsi Bey	330.	~ Nura talebeliği teşvik ve takdir etmeli	872.
hurmet-i ribâ	763.	~e karşı sülû maksat ithamını kıran rapor	633.
Hurşit Paşa	96.	~e muhalefet ithamına cevap	1004.
huruf-i Kur'âniye	566.	~i işgal	630, 640, 859.
huruf-i Kur'âniye ve zikriye	388.	~i işfale çalışanlar	376.
husumet	94, 102, 106, 479.	~le mübareze ithamına cevap	622.
~e husumet	93, 155.	anarşistlik hesabına ~i işgal	844.
Garp ~i	210.	cebbar ~	878.
hayat-ı içtimaiyeye anarşilik tavrıyla ~	640.	cumhuriyet ~i	725.
Şark ~i	210.	din aleyhtarı eski ~	829.
hususî	343, 364.	ecnebi ~leri	796.
~ ders	436.	İslâm ~i	1000.
~ dershaneler açılması	790.	İslâm ~leri	999.
~ dünya	193.	Said Nursî'nin ~ telâkkisi	626.
~ makam ve hususî hissiyat	748.	Said Nursî'nin ~e müracaat etmemesi	434.
~ menzil	367.	hükümet-i cumhuriye	370, 376, 377, 389, 390, 391, 392, 393, 399, 403, 407, 409, 619, 626, 632, 633, 725, 727, 851.
~ rububiyet	324.	hükümet-i demokrasi	1136.
hususiyet	571.	hükümet-i İslâmiye	376, 393.
huşû	23, 37.	hükümet-i İttihadiye	364, 406.
Hut	146.	hükümet-i milliyeye	434.
hutbe		hüküm	366, 431, 635, 729, 879, 887, 1087.
Said Nursî'nin Şam'da irad ettiği ~	142.	hainin ~ü	226, 881, 1074.
hutbe-i Şamiye	142.	kanunî ~lerin tanzim ve ittıradı	175.
Hutbe-i Şamiye	142.	hükümdar	398, 1069.
hutbe-i şîrîn	269.	hükümet	47, 618, 623, 853.
Hutbetü'ş-Şamiye	1143.	~in kanunları	624.
huteba	129.	hükümet-i Cumhuriye	229.
Hutuvat-ı Sitte	216, 217, 341, 405, 435, 880, 1124.	hükümet-i meşrûta	87.
huzur	26, 1127.	hür 95, 103, 131.	
huzur (Allah'ın huzuru)	23, 490, 545, 546, 547, 574, 696, 700.	~ adamların ~ memleketi	976.
namazdaki ~	1094.	hürmet	290, 291, 293, 294, 296, 418, 450, 467, 469, 471, 484, 756, 758, 780, 848, 975.
huzur-i ilâhî	22.	ebedî ~	756.
huzur-i Muhammedî	538.	hürmetsizlik	
huzur-i Resul-i Ekrem	511.	hakka karşı ~	433.
huzuzat-ı nefsanîye	504.	hürriyet	73, 86, 89, 97, 99, 117, 123, 129, 130, 131, 132, 133, 163, 164, 165, 293, 355, 359, 398, 628, 630, 718, 725, 753, 967, 968, 1003, 1005, 1007.
~den tecerrüt	426.	~ adab-ı şeriatla müteeddibe ve mütezeyyine	
hüccet-i Kur'âniye	558.	olmalı	129.
hüccet-i rahmet-i âlem	818.	~ fırkası	762.
hüccet-i risalet	553.	~ imanın hassasıdır	130.
Hüccetü'l-Bâliğâ	741.	~ inkilâbı	447, 491.
Hüceyrat-ı bedeniye	572.	~ perdesi	288, 1000.
Hücumat-ı Sitte		~ taraftarı	<i>Bakinız: taraftar-ı hürriyet.</i>
~ ve Zeyli	631.	~ ve iman	131.
hüda	95, 150, 161, 209.	~ ve sefahat	129.
Hüdâ	821.		
Hüdhüd-i Süleymanî	603.		
hükema	213, 377, 551, 1066;		
<i>Bakinız: ağleb-i hükema.</i>			
~ların eserleri	1072.		
~nın ekserinin Garpta gelmesi	221, 227, 1099.		
Avrupa ~sı	406.		
hükema-i İslâmiye	569.		
hükema-i İshrakiyyun	59.		

~i sû-i tefsir etmemek	89.
~in neşvüneması	89.
~in şe'ni	130.
~ten istifade	92.
başkasının ~ini bozmamak	130.
din ~i	980, 981.
din ve neşir ~i	1007.
din ve vicdan ~i	1000.
ekmeksiz yaşarım, ~siz yaşayamam	718.
fikir ve söz ~i	120.
İslâmî ~	74.
İslâmiyet terbiyesiyle mütezeyyine olan ~	130.
Said Nursî'nin ~inin kayıt ve istibdat altına alınması	718.
sefahat ve rezalette ~	129.
Şeriat dairesindeki ~	123.
vicdan ~i	968.
yarı ~	130.
Hürriyet	84, 86, 103, 162, 228, 233, 423, 491.
Said Nursî'nin ~ hakkındaki makaleleri	86.
Hürriyet Meydanı	87.
hürriyetçiler	720.
Hürriyete Hitap	87.
hürriyet-i diniye	628.
hürriyet-i fikir	122, 175, 622, 878.
hürriyet-i fikir-i ilmiye	725.
hürriyet-i ilmiye	344, 359, 389, 622, 628, 872.
hürriyet-i kalem	725.
hürriyet-i meşrua	74.
hürriyet-i mutlaka	122.
hürriyet-i şahsiye	884.
hürriyet-i şer'î	87.
hürriyet-i şer'îye	66, 86, 149, 155, 160, 161, 447.
~nin iki esası	160.
hürriyet-i Şer'îye	149.
hürriyet-i şer'îyye	626.
hürriyet-i umumî	130.
hürriyet-i vicdan	364, 619, 626, 628, 725, 727, 850, 878.
hürriyetin	1096.
hürriyetperver	376, 389, 947.
dindar ~ler	950.
dindar ~lere hücum	947.
hürriyetperverlik	390.
Hüseyin	493.
Hüseyin Abdülhâdi	1139.
hüs-ni akıbet	466.
hüs-ni hatime	259, 609, 1064.
hüs-ni hilkat	595.
hüs-ni hulk	695, 696.
hüs-ni kabul-i halk	289.
hüs-ni misal	258, 481, 926.
hüs-ni niyet	122.
hüs-ni sanat	676.
hüs-ni teveccüh	480.
Hüs-nü	1144.
hüs-nüzan	296, 308, 449, 451, 479, 503, 665, 742, 744, 783, 804, 854, 857, 864, 885, 902.
~ların ilâve ettikleri meziyetler	657.
Said Nursî'nin ~ları reddetmesi	451, 746, 758, 771, 780, 782, 783, 804, 854, 870.
hüsran	
ebedî ~	36.
Hüsrev (Altınbaşak)	301, 302, 328, 482, 742, 813, 832, 893, 894, 898, 908, 944.

hüsün	33, 577, 785.
hüviyet	18, 571.
hüz-ni masumâne ve mazlumane	122.
hüzün	189, 194, 910.

I	
Irak	1095, 1096, 1103, 1106, 1129, 1130, 1136, 1143.
ırk	124.
ırkçı	
~ muallimler	1100.
ırkçılık	114, 947, 948, 1096;
<i>Bakınız: Frenk illeti, unsuriyetperverlik.</i>	
~ fikri	1096.
~ kardeşliği	948.
menfi ~	1098.
ırkı	1120.
ırktaş	1100.
ırmak	525, 592.
ırz	964.
islâh	425, 663, 838, 881, 1062.
gençlerin ~ı ve Nurcular	844.
mahkûmların ~i	717, 843.
mahpusların ~i	913.
üç dört adamı öldüren adamı ~	717, 843.
islâhat	827.
islâhatçı	18, 24, 30.
islâh-ı hâl	418.
Isparta	49, 238, 259, 261, 283, 284, 285, 327, 335, 336, 342, 344, 349, 352, 353, 354, 355, 363, 367, 371, 372, 380, 383, 384, 400, 405, 409, 439, 441, 448, 449, 457, 466, 495, 498, 611, 621, 645, 648, 650, 694, 705, 708, 713, 722, 739, 751, 808, 826, 848, 931, 934, 992, 993, 994, 1032, 1033, 1034, 1035, 1038, 1039, 1040, 1043, 1137.
~ adliyesi ve emniyeti	1034.
~ hükûmeti	650, 878.
~ kahramanları	449, 467, 481.
~ mevkıfları	372.
Risale-i Nur ve ~	439, 1033.
Said Nursî ve ~	650.
Üstat ve ~	1034.
Isparta Sorgu Hâkimliği	1037.
Istanbul	181.
ızdırap	31, 972.

i	
iaşe	523, 525, 554, 601, 668.
balıkların ~si	593.
medrese talebeleri ve ~leri	55.
zihayatın ~si	598.
ibad	298.
Allah'ın ~ının dualarına icabeti	545.
ibadet	
Resul-i Ekrem'in ~i	550.
ibadet	21, 26, 106, 219, 249, 285, 442, 488, 490, 554, 649, 660, 712, 713, 730, 785, 788, 790, 838, 845, 909, 911, 915, 941, 954, 1058.
~ ayları	899.
binler dil ile ~	489, 895.
çalışmaların ~ hükûmüne geçmesi	712.
menfi ~	470.
tefekürî bir ~	909.

ibadet-i mahsusâ	604.	497, 568, 614, 616, 617, 623, 627, 637, 641, 672,
ibadet-i makbule	442.	721, 726, 755, 756, 760, 775, 809, 811, 838, 844,
ibadet-i tefekkürîye	488, 490, 610.	853, 857, 863, 884, 1090.
ibâhe	773.	idam-ı ebediye .....
ibda	531, 577.	812.
ibni ammil-garâip	141.	idare .....
İbni Sina	311, 333, 1067.	167, 362, 363, 420, 424, 484, 523,
İbnü'l-Hacer	58.	525, 553, 578, 585, 634, 652, 658, 721, 726, 751,
İbnü'l-Kayyim-i Cevzî	766.	753, 756, 757, 759, 803, 848, 851, 852, 873, 980.
İbnü't-Teymiye	766.	denizlerin ~si .....
ibnüzzaman	141.	593.
ibret	30.	kendi kendini ~ .....
~li vak'alar	634.	976.
İbsar Alim (şahıs)	1110.	körü körüne ~ .....
icat	200, 202, 204, 520, 553,	976.
569, 570, 571, 577, 584, 595, 601, 606.	597.	müstebit ~ .....
~ fiillerinde muvafakat	597.	86.
hiçten ~	201, 202, 531.	nebatat ve eşcarın ~leri .....
zihayatın ~ edilmesi	523.	597.
İ'caz	307.	Nur Talebelerinin ~ye ilişmemesi .....
Kur'ân'ın ~i	303, 474, 564.	869.
icaz	1068	zeminin ~si .....
~lı İ'caz	171	591.
İ'caz-ı Ahmediye	324.	zihayatın ~si .....
İ'caz-ı Kur'ân	233, 304, 315, 318,	523, 598.
321, 322, 324, 399.	82.	idareci .....
~i beyan	368.	<i>Bakınız: ulülemir, ehl-i idare.</i>
İ'caz-ı Kur'ânî	176, 558.	~lere itaat .....
İ'caz-ı Kur'ânîye	307, 780.	1024.
İ'caz-ı manevî	171.	idare-i âlem .....
İ'caz-ı nazmî	55.	85.
icazet	55.	idare-i millet .....
icaz-ı Kur'ân	303.	362.
~i beyan	303.	idarî .....
icbar	94, 105, 653.	364.
icma	174, 534, 537, 552, 1025.	idarî makamlar .....
tevhidde ~	540.	701.
vücub-i vücuda ve vahdete dair ~lar	540.	iddianame .....
vücub-i vücuda ve vahdet-i Rabbanîye	536.	629.
dair ~lar	536.	Afyon Mahkemesinin ~si .....
icma-ı ümmet	175.	867, 868, 869, 873.
icra	861.	iddihar .....
hük-m-i kanunu ~	680.	528.
icraat-ı celâliye	56.	ideâl .....
icra-i tedris	56.	34, 37.
İçki 72.	478, 479, 765, 769, 1086.	ideoloji .....
İçtihat	33, 127, 184, 291, 464, 793, 976, 1110.	242, 1002.
İçtimâî	950;	batıl ~ler .....
~ ahlâk	<i>Bakınız: ahlâk-ı içtimâîye.</i>	1027.
~ ahlâk-ı âliye	138.	menfi ~ler .....
~ bünye	995.	44, 48.
~ dersler	635.	İdil-Ural ~ .....
~ hayat	51.	1116.
~ hayata ait bir hakikat	950.	İdlâl .....
~ keşmekeşler	635.	1059.
~ nizam ve intizamı kalblere yerleştirmek	1005.	İdman .....
İçtimâiyat-ı beşeriye	796.	69.
İçtimâiyat-ı İslâmîye	153.	İdrak .....
İdam	19, 99, 119, 184, 195, 627, 675, 683, 853.	288.
Bediüzzaman'ı ~ plânı	846.	İfâde .....
Said Nursî'nin ~ına hükmeden komite	777.	37, 38.
Said Nursî'nin ~lara ehemmiyet vermemesi	880.	İfade-i meram .....
İdam-ı ebedî	166, 336, 340, 341,	171.
		İffet .....
		502, 695, 962.
		Üstatın ~ ve istikameti .....
		710.
		İffet-i mücesseme .....
		40, 927.
		İffetsizlik .....
		1012.
		İfratperver .....
		114.
		İfrit .....
		1094.
		İfsadat .....
		116.
		İfsad-ı siyaset .....
		389.
		İfsat .....
		471, 499, 640, 654, 663, 918.
		~ komitecilik .....
		637.
		~ komiteleri .....
		44, 58.
		~ komitesi .....
		640, 1097.
		ecnebi ~ları .....
		771.
		halkı ~ ithamına cevap .....
		634.
		İftihar .....
		305.
		İftira .....
		122.
		Said Nursî'ye ~ .....
		793, 858, 877.
		İftirak .....
		194, 660.
		İğfal .....
		121, 423.
		~ olunabilen avam .....
		414.
		hükûmeti ~ .....
		628, 630, 640, 859.
		İhanet .....
		787, 810.
		ecdada ~ .....
		880.
		İhata .....
		~lı fiil .....
		532.
		~lı ilim .....
		587, 600.
		İhata-ı ilmiye .....
		200.
		İhbarât-ı gaybiye-i Alevîye ve Gavsîye .....
		723.
		İhbar-ı gaybî .....
		566, 635.
		İhdas .....
		570.
		~ edici .....
		571.

ihkak-ı hak	379, 381.	ihhtiyac-ı şedit	475, 874.
ihlâl-i asayiş	382.	ihhtiyac-ı zarurî	624, 676, 854.
ihlâs	16, 23, 27, 37, 49, 55,	ihhtiyaç	38, 254, 319, 456, 543, 671, 676.
139, 154, 175, 176, 178, 179, 231,	232, 246, 260,	şedit bir ~	148.
261, 294, 418, 433, 452, 456,	459, 467, 470, 471,	zarurî olmayan ~lar	<i>Bakınız: hava-i gayr-i zaruriye.</i>
488, 503, 649, 706, 707, 714,	728, 735, 738, 743,	ihhtiyar	188, 199, 273, 347, 471, 495, 503, 634.
746, 780, 783, 785, 786,	787, 797, 798, 805, 827,	~ bir âlim ve vaiz	485.
838, 863, 886, 900, 901, 911,	923, 953, 989, 992,	bahtiyar bir~	963.
1070, 1071, 1072, 1073, 1086,	1128, 1134.	İstanbul'daki ~	476, 508.
~ esasî siyasetten meneder	797.	Risale-i Nur ve ~lar	493.
~ sırrî	864.	ihhtiyar (irade)	1087.
~la hizmet	786.	~ etmek	578.
~lı amel	1072.	ihhtiyarî	
~lı taife-i mücahidîn	246.	~ ihsan ve imtinan	529.
azamî ~	1093.	~ iktidar	578.
hizmette ~	871.	~ tezyin ve tasvir	529.
Said Nursî'nin ~ı	1093.	ihhtiyarkârâne	
ihlâs Risalesi	1072.	~ halk ve inşa	531.
ihlâs-ı etem	1071.	İhtiyarlar Lem'ası	
ihlâs-ı hakikî	1092.	~nın tekmili	836.
ihlâs-ı tam	654.	İhtiyarlar Risalesi	361, 719.
ihlâs-ı tâtme	986, 1063.	ihhtiyarlık	196, 198, 272, 297, 298, 424, 845.
ihmal		ihhtiyat	487, 661, 662, 663, 752,
dinde ~	222.	762, 794, 893, 897, 911.	
ihshan	422, 519, 523, 529, 577,	ihhtiyatî	
~ erbâbı	23.	~ iddiharlar	528.
~ını enaniyetini bırakmayana ihhsân etmek	665.	ihhtiyatkârâne	528.
ebedî âlemde ebedî ~lar	599.	ihhtyan-ı Müslimîn	156, 1131, 1132, 1133, 1134.
en büyük ihhsân ~ını kurtarmaktır	737.	Nur Talebeleri ile ~in farkları	1131.
ihhsanat	420, 607.	ihhtyan-ı tarikat	454.
âlem-i bekada ~	608.	ihhtyan-ı vatan	88.
Allah'ın hususî rububiyetindeki ~ı	324.	ihya	202, 312, 531, 570, 678.
ebedî ~	596.	İhyâü'l-Ülüm	59.
ihhsanat-ı hususî	323.	ikame-i dava	378.
ihhsanat-ı ilâhiye	591.	ikaz	332, 1010.
ihhsanat-ı uhreviye	591.	İkbal	15, 20, 954, 1116.
ihhsan-ı ilâhî	289, 422, 665.	iki kanatlı	35.
ihhsan-ı ilâhiye	800.	iki Mekteb-i Musibet Şahadetnamesi	96, 405, 423.
ihhsan-ı Rabbanî	240.	İkinci Abdülhamit	<i>Bakınız: Sultan-ı Mahlû.</i>
ihhsan-ı şahane	112.	İkinci Dünya Harbi	460.
ihhtar-ı Kur'ânî	196.	İkinci Harb-i Umumî	491, 492.
ihhtikâr	492.	İkinci Şua	336.
ihhtilâf	63, 102, 210, 392, 765,	ikna	38, 94, 105, 246.
~a düşmemek	881, 913.	ikram	45, 422, 529, 577, 780.
dünyadaki ~ların halli	1066.	~ı izhar etmek	734.
ihhtilâf ü tefrika	106.	ebedî ~	756.
ihhtilâfat	131.	ikramât-ı ilâhiye	735.
ihhtilâf-ı efkâr	94.	Nurlara dair ~nin izhar edilmesinin sebebi	734, 735.
ihhtilâl	237, 641, 729.	ikram-ı ilâhî	46, 307, 326, 420, 441.
~ci komiteler	150.	ikram-ı Rabbanî	314, 315, 316, 423.
ihhtilâlcî	859.	iktidar	351.
ihhtilât	417, 426, 436.	ihhtiyarî ~	578.
ihhtimal-i helâket	223.	iktiran	740.
ihhtimal-i necat	223, 224.	İktisat Risalesi	1120, 1123.
ihhtimal-i zarar	224.	iktisat	30, 49, 350, 419, 718, 1069, 1134.
ihhtiram	780.	~ sarayı	29.
ihhtiras	22, 44.	~ ve istiğna	29.
ihhtiyac	688.	~in bereketli menfaati	422.
ihhtiyacat	165.	Said Nursî'nin ~ı	419, 422.
ihhtiyacat-ı ruhiye	224.	İktisat Risalesi	361.
ihhtiyac-ı kat'î			
ders-i dindeki bir ~	874.		
ihhtiyac-ı manevî	743.		
ihhtiyac-ı ruh	204.		

iktisatçılık		şaşırmaz ~	432.
Said Nursî'nin ~ı	29.	illet	459, 488.
iktisatsızlık	456.	firenk ~ı	415.
il		ilm ü irfan	76.
doğu ~leri	..... <i>Bakınız: vilâyat-ı şarkiye.</i>	ilmeyakîn	36, 535, 536, 547, 552, 556, 575, 605, 608.
ilâç	527, 785, 786.	ilmen	
manevî ~lar	414.	~ kabul etmemek	879.
ilâh	600.	~ taraftar olmamak	869.
ilâ-i kelimetullah	53, 93, 94, 105, 106, 107, 206.	ilmî	38, 127, 184.
ilâhe'l-Evvelîne ve'l-Âhirîn	604.	~ bir yol	35.
ilâhî	189, 273, 583.	~ dersler	1036.
~ dava	25.	~ eserler	46.
~ emirlerin mecmuacıkları	684.	~ fikir hürriyeti	..... <i>Bakınız: hürriyet-i fikr-i ilmiye.</i>
~ feyiz	15.	~ hürriyet	..... <i>Bakınız: hürriyet-i ilmiye.</i>
~ fütuhât	28.	~ mücadele	213.
~ gayeler	570.	~ tedris	77.
~ haz	23.	ilm-i belâgat	
~ inayet	45.	~ dâhileri ve Kur'ân'ın belâgatı	559.
~ kanunlar	18.	İlm-i Ezeli	203.
~ nutuk	174.	ilm-i iman	57.
kâinatta işleyen ~ kanunlar	..... <i>Bakınız: kavanin-i âdetullah.</i>	ilm-i imanî	1024.
ilâhiyat Fakültesi	1122.	ilm-i kelâm	57, 74, 76, 765, 769.
ilâ-i Kelimetullah	149.	~ uleması	569.
~ maddeten terakkiye mütevakkıftır	149.	~in muhakkikleri ve Kur'ân	564.
ilân-ı hürriyet	87.	ilm-i Kur'ân	56.
ilerleme	..... <i>Bakınız: terakki.</i>	ilm-i muhit	200, 323.
ilhad	26, 445, 640, 918, 986.	iltica	274.
ilham	20, 256, 542, 544, 546, 577, 579, 605, 1125.	tezellül ile dergâh-ı ilâhiye ~	886.
~ çeşitleri	545.	iltifat	22.
~ gölgelidir, renkler karışır ve umumdur	545.	fânîlerin ~ları	41.
~ ile vahyin farkları	544.	iltizam	318.
~in ekseri vasıtasızdır	544.	imam	304, 559.
~in mahiyetî, hikmeti ve şahadeti	545.	iki ~	480.
~ların vücub-i vücuda ve vahdete şahadeti	547.	imamet	..... <i>Bakınız: imamlık.</i>
sadık ~lar	546.	Said Nursî'nin ~inin engellenmesi	436.
ilhamat	604.	İmam-ı Ali	374, 498, 501, 556, 615, 635, 646,
ilhamat-ı sadıka	605.	752, 765, 769, 852, 875, 884; <i>Bakınız: Hazret-i Ali.</i>	
ilham-ı ilâhî	875.	~ ve Ayetü'l-Kübra	512.
ilhamî		~ Yahudî muhakemesi	861.
~ kaviller	546.	~nin muhafız ifrit isteysi	1094.
ilim	28, 33, 51, 53, 56, 58, 63, 77,	~nin Yahudîyle muhakemesi	132.
112, 145, 174, 198, 245, 293, 294, 413, 478, 494,		İmam-ı Gazalî	26, 27, 213, 636, 1072.
498, 531, 542, 543, 547, 564, 577, 578, 582, 591,		İmam-ı Gazalî Hazretleri	59.
596, 602, 633, 699, 702, 703, 790, 954, 962, 967,		imam-ı kübra	1145.
983, 1039, 1065, 1069, 1133.		İmam-ı Mübin	606.
~ ehli	..... <i>Bakınız: ehl-i ilim.</i>	İmam-ı Rabbanî	196, 212, 213, 215.
~ öğrenimi	..... <i>Bakınız: tahsil.</i>	İmam-ı Şafîî	483.
~ sıfatı	577.	imamlık	417, 427;
~den gelen dalalet	723.	<i>Bakınız: imamet.</i>	
~den gelen enaniyet	486.	iman	16, 18, 20, 21, 23, 27, 28, 31, 32, 35,
~in izzetini muhafaza	792.	37, 50, 92, 138, 139, 141, 149, 151, 153, 161, 165,	
~le tekâmül	53.	166, 167, 168, 195, 203, 234, 242, 244, 246, 248,	
Allah'ın ~ı	200.	249, 250, 251, 256, 258, 259, 260, 285, 292, 318,	
Allah'ın ~i ve icat	202.	335, 336, 337, 347, 348, 353, 360, 361, 363, 414,	
felsefî ~ler	..... <i>Bakınız: ulûm-i felsefe.</i>	415, 425, 428, 432, 436, 442, 447, 448, 449, 451,	
her şeye taallük eden ~	590.	457, 468, 469, 472, 474, 479, 481, 486, 487, 489,	
ihatalı ~	587, 600.	490, 492, 513, 530, 534, 538, 539, 551, 554, 567,	
İslâmî ~ler	..... <i>Bakınız: ulûm-i İslâmiye.</i>	609, 627, 634, 635, 637, 649, 660, 672, 674, 696,	
İslâmiyetin ~leri ve Kur'ân	562.	699, 702, 712, 727, 737, 738, 742, 769, 797, 800,	
muhit bir ~ sahibi	203.	828, 842, 847, 849, 851, 861, 864, 885, 901, 918,	
müspet ~ler	34.	952, 953, 955, 957, 959, 964, 965, 968, 971, 980,	
pozitif ~ler	976.	992, 1008, 1011, 1027, 1036, 1039, 1045, 1047,	
siyasetle ~e hizmet	412.	1051, 1054, 1055, 1061, 1062, 1067, 1074, 1076,	
		1079, 1081, 1082, 1090, 1100, 1125, 1126, 1128,	
		1144, 1145; <i>Bakınız: itikat, yakîn-i imaniye, feyz-i iman.</i>	

- ~ alet olmaz .....339.
- ~ aleyhinde çalışan zındıka komitesi.....871.
- ~ aleyhindeki cereyanlar.....765.
- ~ aşkı ve heyecanı .....50.
- ~ bağı .....*Bakınız: rabita-i iman.*
- ~ bekçisi.....1001.
- ~ canibinden manevî yasakçı .....636.
- ~ davası .....1081.
- ~ davasına hizmet .....933.
- ~ dersi 257;
Bakınız: ders-i iman.
~nde halis dostluk .....639.
~nden istifade .....874.
- ~ dersleri.....636.
- ~ dersleri anarşiye karşıdır .....1001.
- ~ derslerine ifsat ittihâmı .....634.
- ~ dolu bir kalp .....*Bakınız: ehl-i iman, mü'min.*
- ~ eden .....*Bakınız: ehl-i iman, mü'min.*
- ~ edenler Allah'a ve Resulüne itaat etmeli .....1011.
- ~ emniyet ve asaiyişi temin eder .....347.
- ~ esası ve İslâm cemiyeti .....960.
- ~ esasları .....959.
- ~ gelen teselliler .....845.
- ~ gözü.....576.
~yle semavat .....583.
- ~ hadsiz lezzetlere medar olduğunu ders vermek .....654.
- ~ hakaiki .....*Bakınız: hakikat-i imaniye, hakaik-i imaniye.*
- ~ hakikatini alet yapmamak .....1052.
- ~ hakikatleri .....158, 244, 468, 611, 640, 790, 858, 900.
- ~ hakikatleri dersleri .....58.
- ~ hakikatlerini ders vermek .....746.
- ~ hakikatlerini öğrenmek .....52.
- ~ hakikatlerinin neşri.....46.
- ~ hizmeti.....47, 49, 58, 261, 336, 397, 440, 466, 660, 827, 828, 831, 834, 842, 863, 901, 922, 953, 986, 1001, 1014, 1030, 1036, 1052, 1054, 1071, 1073; *Bakınız: hizmet-i imaniye.*
~ siyasetten men eder.....414.
- ~ hizmetinin safveti.....452.
- ~ ile intisap .....672.
- ~ ilmi .....385.
- ~ inhisar altına alınmaz .....426.
- ~ kahramanı.....21.
- ~ kalesi .....959.
- ~ kudsiyeti.....534.
- ~ kuvveti 535;
Bakınız: kuvvet-i imaniye.
- ~ nazarı
~yla geçmiş zaman .....533.
~yla kâinat .....167.
- ~ nurlarını neşretmek .....489.
- ~ nuru 711, 784, 975;
Bakınız: nur-i iman.
- ~ ruhunun yeniden canlanması .....1040.
- ~ uğrunda mücadele .....22.
- ~ ve hürriyet.....130.
- ~ ve küfrün muvazenesi .....166.
- ~a çalışanlara ilişilmemeli.....348.
- ~a çalışmak .....413.
- ~a hizmet.....258, 259, 327, 413, 627, 706, 768, 953, 1003, 1004, 1051, 1056, 1074.
- ~a hizmetin ehemmiyeti.....780.
- ~a hizmetkârlık .....416, 418.
- ~a muhtaç gönüller.....1052.
- ~a muhtaç olanlar .....1052.
- ~da meretebe kazanmak .....568.
- ~dan gelen hürriyet-i şer'iyenin iki esası .....160.
- ~dan gelen nokta-i istinat .....167.
- ~dan gelen şefkat .....*Bakınız: şefkat-i imaniye.*
- ~dan sonra en yüksek namazdır .....226, 881.
- ~ı kurtaracak eserlerin yayılmasına çalışmak .....33.
- ~ı kurtarmak .....23, 27, 43, 258, 448, 631, 721, 780, 960, 961, 995, 1056, 1059, 1073, 1082.
- ~ı kurtarmak hizmeti .....468.
- ~ı kurtarmak ve kuvvetlendirmek.....706.
- ~ı kurtarmak, kuvvetlendirmek ve tahkiki yapmak .....446.
- ~ı kuvvetlendirip kurtarmak .....867.
- ~ı yıkma plânlarının uygulandığı devir ve Bediüzzaman .....1062.
- ~im yanyor .....27.
- ~in cereyanı .....428.
- ~in ders ve takviyesi .....292.
- ~in erkânı .....535.
- ~in esasları.....*Bakınız: esasat-i imaniye.*
- ~in ilâçlarıyla küllî rahneleri tamir .....1062.
- ~in kazandırdığı yiğitlik ve cesaret .....*Bakınız: şahamet-i imaniye.*
- ~in kemalini bulması .....20.
- ~in kurtulması .....34, 876.
- ~in kuvvetlenmesi.....524, 537.
~ için lâzım olan şahıslar .....874.
~ ve inkişafı .....536.
- ~in mahiyeti .....139.
- ~in rükünlerini teyit, ispat ve neşir .....47.
- ~in tahkim ve takviyesi .....50.
- ~in takviyesi .....582.
- ~in tekniğe meydan okuyuşu.....965.
- ~ına çalışanlara ilişilmemeli.....850.
- ~ını kurtaran .....756.
- ~ını ve ubûdiyetini muhafaza .....737.
- ~ıla dünyevî ve uhrevî saadeti kazanmak .....52.
- ~ları muhafaza .....746.
- ~ların kurtarılmasına hizmet .....1092.
- ~ların kurtulması .....641, 867.
- ~ların takviyesi .....46, 58.
- ~ların yandığı yangın ve Said Nursî .....960.
- ~lı fazilet .....287, 288.
- ~lı nesiller .....996.
- ~lı talebeler .....959.
- ~lı zatlar .....987.
- ağır şerâit altında ~ hizmeti .....657.
- ahirete ~ .....616, 1086, 1089.
- Allah'a ~ .....522.
- Bediüzzaman'ın ~ı .....20.
- cemiyetin ~ı .....960, 961, 962.
- en büyük ihsan ~ını kurtarmaktır .....737.
- en kıymetli sermaye-i insaniye ~dır .....568.
- gencin ~ı .....872, 998.
- hayatın gayesi ve hayatı ~dır .....557.
- hürriyet ~in hassasıdır .....130.
- İslâm ve ~ fedakârları .....58.
- milletin ~ının selâmeti .....962.
- milletteki ~ bütünlüğü.....773.
- müspet ~ hizmeti .....1084.

Nur'un sadık şakirtleri ~ ile kabre girecekler ...895.	imza .....636.
nurlu, istikametli akıllar ve ~ .....540.	in'am .....529, 577, 598.
peyman ve yeminimiz ~dır .....94, 105.	in'am-ı Hak.....1007.
Resul-i Ekrem'in ~ı .....549, 551.	inanç 964, 974, 975;
Risale-i Nur dairesine giren ~ını kurtarır .....444.	<i>Bakınız: itikat.</i>
Risale-i Nur dairesine giren ~la kabre girer.....444, 489.	inançsızlık ..... <i>Bakınız: küfr-i mutlak.</i>
Said Nursi'nin ~ı.....963, 964, 971, 973.	inat .....536, 643, 733.
tahkikî ~.....257, 656, 827, 1055, 1057, 1064.	inatçı ..... <i>Bakınız: muannit.</i>
tarikât zamanı değil ~ı kurtarmak zamandır .....349, 415, 727.	inayat .....304, 308, 311, 320.
iman-ı billâh .....298, 302, 525, 533, 537.	inayat-ı lâhiye .....306, 307, 320.
~ın bir bürhanı .....666.	inayat-ı Rabbaniye.....304, 307, 310.
iman-ı kâmil .....609.	inayet .....25, 298, 321, 489, 602, 607, 649.
iman-ı tahkikî.....246, 352, 362, 381, 446, 498, 650, 717, 726, 727, 811, 843, 889; <i>Bakınız: tahkiki iman.</i>	~ gözü .....645.
~ dersleri.....500.	Allah'ın ~i ve ahiret .....681.
~ dünya ve ahiret hayatına faydalıdır .....362.	ilâhî ~ .....45.
~ ilimleri .....494.	inayet-i dâime .....680.
~ medar-ı saadettir .....650.	inayet-i Hak .....986.
imani .....254, 364, 889.	inayet-i hassa .....324, 922.
~ ders.....366.	inayet-i lâhî .....885, 924.
~ dersler.....501.	inayet-i lâhiye.....310, 311, 315, 316, 320, 505, 707, 745, 764, 890, 893, 897, 914.
~ hakikatler .....679, 847, 885.	inayet-i Rabbaniye.....46, 308, 313, 315, 317, 642, 908, 911.
~ hakikatleri ehl-i imana bildirmek ...497, 614, 863.	~nin Nur Talebelerine tazyike izin vermesinin sebebi .....920.
~ hizmet .....1036.	inayet-i Rahmaniye .....374.
~ hizmet ve gizli dinsizler .....826.	inbisat .....482.
~ hizmete ilişilmemeli .....616, 853.	incil .....552.
~ hizmetteki sıkıntılar .....651.	~ Kur'an ittihadı .....741.
~ ilâçlar .....329.	İnebolu .....439, 621, 708, 826, 934, 1036.
~ meselelerdeki muhalif fikirler ehemmiyetsizdir .....680.	infilâk .....303.
~ meslek .....864, 901.	İngiliz .....126, 217, 222, 242, 293, 333, 341, 389, 405, 435, 878, 880, 977, 999, 1059.
~ neticeleri kısa zamanda kazanmak .....1065.	~ başkumandanı .....880, 1025.
~ set ..... <i>Bakınız: sedd-i imani.</i>	~ ceberutu ve emperyalizmi .....974.
~ vazifeler .....364.	~ devleti .....217.
imanlı .....183, 363.	~lerin Bediüzzaman hakkındaki idam kararı ...217.
imansız .....48.	~lerin müstemlekât nazırı .....347.
~ ehl-i dalaletin nazarında kâinat .....166.	İngiliz Anglikan Kilisesi.....216.
imansızlık .....44, 246, 262, 347, 362, 414, 428, 492, 695, 742, 995, 1081, 1101.	İngiliz Başpapaz .....408.
~ cereyanı .....428.	İngiliz Meclis-i Mebusanı.....81.
~tan gelen elemeler ve korkular .....167.	İngiliz Müstemlekât Nazırı.....81.
imdad-ı hususî .....324.	İngiltere .....789.
imdad-ı Muhammediye .....989.	inhisar
imdad-ı Rahmanî .....324.	~ iman ve Kur'an ~ altına alınmaz .....426.
imdat .....519.	inhisar-ı kuvvet.....94.
~ gaybî ~ .....46.	inkâr .....445, 534, 536, 608, 674, 679, 877, 879.
imha-i hakikat.....288.	~ edici .....679.
imha-i hürriyet .....288.	Allah'ı ~ edenler .....1091.
imkân .....203, 569, 571, 572, 632.	kesin ve tam bir ~ ..... <i>Bakınız: küfr-i mutlak.</i>
imkânât .....339, 571.	inkâr-ı haşir.....370, 389, 741.
~ı vukuat yerinde istimal.....632, 714, 880.	inkâr-ı ulûhiyet .....741.
imkân-ı katil .....339.	inkilâb .....380, 392, 409, 965.
imparatorluk	inkilâbat-ı dahiliye .....527.
~ sömürgeci, cebbâr ve zalim bir ~ .....1074.	inkilâbat-ı ruhî .....932.
imtihan	inkilâb-ı azîm .....224.
~ dünyanın ~ları.....914.	inkilâb-ı ruhî .....214.
~ hizmetteki ~ların hikmeti .....920.	inkilâp .....230, 303, 572, 773, 774, 882.
imtina .....203.	~ softaları .....137.
imtinan .....529.	inkilâpvari .....222.
imtiyaz .....115, 571.	inkiyat .....554.
~ bir fırkanın ~ı.....119.	inkisâr-ı hayal .....665.
imtiyazsızlık .....116.	inkışaf .....482, 559.
	~ imanın ~ı .....536.

inorganik kimya.....	77.	üstün ~ vasfı	973.
ins		insanı	
~ ve cin şeytanları	1070.	~ berzahlar.....	539.
insaf	147, 325, 653, 882.	~ istidadat	689.
insan	34, 41, 43, 51, 52, 100, 115,	~ vazifeler	625.
141, 165, 174, 254, 291, 324, 364, 475, 539, 572,		~ vazifelerde nokta-i istinat.....	639.
591, 595, 601, 602, 604, 606, 625, 639, 671, 675,		insaniyet	123, 134, 149, 208, 248,
677, 678, 682, 688, 711, 786, 854, 971, 1090, 1127;		251, 262, 362, 696, 1046, 1071.	
<i>Bakınız: beşer, nev-i insan.</i>		~ hayatı	639.
~ âlem-i aşgarında cihad-ı ekber ile mükelleftir	92.	~e vahşiyane düşmanlık	639.
~ cemiyetinde ahlâkın yükselmesi.....	982.	~en terakki	209.
~ dirilmemek üzere öldürülmeyecektir	603.	~i kavrayış	1081.
~ haklarının çiğnendiği devir ve şehir.....	969.	~in yaşamak damarı	456.
~ her amelinden muhâsebe ve sorguya		insaniyet-i kübra	50, 118.
çekilecek.....	688.	insanlık	21, 23, 37, 43, 51, 52, 159, 982,
~ ilhamları	545.	1003, 1127; <i>Bakınız: beşeriyet.</i>	
~ nedir, nereden geliyor, nereye gidecek?	1045.	~in mutluluğu	<i>Bakınız: saadet-i beşeriye.</i>
~ nev'i	287.	insanoğlu.....	987.
~ toprak altına muvakkaten girecektir	195.	insî	
~ türü	<i>Bakınız: nev-i insan.</i>	~ şeytanlar	461.
~ ve ebedî hayat.....	602.	inşa	531.
~ ve Hâlik	602.	inşıkak-ı âsâ	225.
~ ve zemin mevcudatı	591.	intibah	198, 330.
~a lâzım olan Hâlik ve Rab	203.	intibah-ı beşer	207.
~a tecelli eden isimler	603.	intibah-ı millî	86.
~daki zaif damarlar	786.	intibah-ı ruhî.....	197, 328.
~in acı	604.	intihal.....	378.
~in aklı ve kalbi.....	539.	intihar	870, 961.
~in bedenindeki nizam ve mizan.....	600.	intikam	476, 627, 832, 853, 1026.
~in beka arzusu	688.	~ fikri.....	122;
~in beka duası	603.	<i>Bakınız: fikr-i intikam.</i>	
~in çalışması	<i>Bakınız: sa'y-i insani.</i>	Nur Talebelerinin ~i.....	1075.
~in ebede uzanan emelleri ve arzuları	689.	intisap	203.
~in fitratı medenîdir	159.	intizam	164, 165, 167, 518, 520,
~in hakiki saadeti.....	52.	529, 532, 570, 577, 589, 592, 669, 675, 677, 958,	
~in hayatı	<i>Bakınız: hayat-ı insaniye.</i>	1001, 1002, 1005.	
~in kalbi	603.	~lı suretler.....	578.
~in lisanı	606.	~lı vefat	569.
~in mesh-i manevîsi	208.	~lı vefiyatlar ve huduslar.....	570.
~in şuuru.....	603.	askerin ~i.....	111.
~in tarifi.....	687.	intizamât.....	200.
~in ulvî vazifeleri.....	455.	inzibat	467, 653, 759.
~in vazifesi nedir?	1045.	inziva.....	26, 289, 292.
~in zaafî.....	604.	ipek	675.
~in şefkati	<i>Bakınız: şefkat-i insaniye.</i>	iptal-i his.....	166.
~lar âlemi	533.	irade	254, 323, 424, 531, 577, 578, 608, 974, 998.
~lar hür oldular, ama yine abdullahtırlar	95.	irade-i âliye	321.
~lar için bir haşır ve neşir olacak.....	688.	iradet	591.
~lara hizmetin ibadet hükmüne geçmesi.....	712.	İran.....	177, 945, 1098, 1136, 1137, 1138.
~lara iyi görünmek.....	780.	İranlı	1100.
~lara kabul ettirmek	707.	irfan	16, 18, 28, 32, 37, 245, 985, 1128, 1133.
~ları terbiye	559.	irfân	23, 33, 37, 1125.
~ların hürmet ve ihtiramı.....	780.	irkilme	21.
~ların münacat ve şükürlerine mukabele		irsiyet	399, 409, 878.
edilmesi	543.	irşat	23, 26, 51, 76, 79, 115, 127, 133, 184, 254,
~larla bir arada bulunma	<i>Bakınız: ihtilât.</i>	262, 635, 663, 699, 744, 748, 984, 1127, 1128.	
Allah'ın isimleri ve ~	603.	~ âlimleri	1013.
büyük ~ ların tarih-i hayatları	15.	~in ifsat olarak tabir edilmesine cevap	635.
gafil ~	521.	lisan-ı hâl ve fiil diliyle ~	656.
Hafız ismi ve ~	688.	mahpusları ~	827.
Hak ismi ve ~	688.	millet ~ ve tenvir edilmeli	238.
hakikati müdrîk ~	41.	irşatgâh	536.
mes'ud ~lar	982.	irtibat	866.
örnek ~	43, 973, 982, 1081.	taifeler içinde ~	866.
		uhrevî ~	636.

irtica.....	97, 99, 376, 695, 980.	~ memleketleri	1121;
İslâmiyete ~ diyenlere yazıklar olsun!	712.	<i>Bakınız: memalik-i İslâmiye.</i>	
irtidad-ı mutlak	859.	~ memleketleri ve Risale-i Nur.....	1103.
~ rejim altına almak	638.	~ milleti.....	<i>Bakınız: millet-i İslâmiye.</i>
irtidat		~ milliyet-i kudsiyesi	919.
~ eden Müslüman küfr-i mutlaka düşer	849.	~ ordusu.....	773.
irtidatkâr		~ ordusunun Yunana galebesi	234.
~ küfr-i mutlak	653.	~ ruhunu yok etme plânları.....	241.
İsa (a.s.).....	1089;	~ şearini ihya ve muhafaza	225.
<i>Bakınız: Hazret-i İsa.</i>		~ taifeleri.....	155.
İsa Abdülkadir	1130, 1134, 1135, 1136.	~ taifeleri, Araplar ve Türkler	157.
isabet-i kanuniye	401.	~ terbiyesi	710.
isabet-i nazar	1093.	~ topluluğu	<i>Bakınız: ehl-i İslâm, cemaat-i İslâmiye.</i>
İsevî	762, 1089.	~ uleması ve Risale-i Nur	1069.
İslâmiyetin ve ~lerin hakikî dininin ittifakı	148.	~ ulemasının icmaı	1025.
isim.....	576.	~ ve iman fedakârları	58.
~ ve resim.....	224.	~a konulmuş istibdatların kayıtları ve meşveret-i şer'îye	160.
Allah'ın ~leri.....	576, 601, 603, 607, 608.	~ı asrın idrakine söyletmek.....	256.
celâlî ve cemalî ~ler.....	607.	~ın ebedî düşmanları.....	229.
Hak ~i	608.	~ın istediği mücahitler.....	24.
manasız ~ ve resim	66, 626.	~ın ittihadı, uhuvvetin inkişafı	210.
Rabbanî ~ler	597.	~ın izzeti.....	<i>Bakınız: izzet-i İslâmiye.</i>
rububiyet ~leri.....	590.	~ın kaderi.....	<i>Bakınız: baht-ı İslâm.</i>
Sâniin ~leri.....	597.	~ın maruz kaldığı tehlikeler ve Said Nursî	959.
İslâm	25, 46, 51, 76, 109, 110, 123, 126, 140, 168, 210, 222, 223, 230, 240, 248, 250, 620, 762, 763, 835, 880, 951, 955, 957, 967, 1007, 1024, 1090, 1095, 1110, 1121, 1122, 1127; <i>Bakınız: din-i İslâm.</i>	~ın mücahitlerine bir nümune-i iktida	1029.
~ akademisi	191.	~ın terakkisi	143.
~ âlemi	247, 1105;	~la ilgili hizmet	<i>Bakınız: hizmet-i İslâmiye.</i>
<i>Bakınız: âlem-i İslâm.</i>		Asya'da bir ~ üniversitesi.....	1098.
~ âlemi ve Risale-i Nur	245.	Avrupa bir ~ devletine hamiledir.....	85, 147.
~ âleminin hastalıkları ve çareleri	142.	istikbal inkılâbı içinde, en yüksek gür seda ~ın sedası olacaktır	210.
~ âlimleri	954;	Türk ~ hukuku	402.
<i>Bakınız: ulema-i İslâm.</i>		üç yüz milyon ~ın uhuvvetleri	138.
~ birliği	795, 1120;	İslâm Deccalı	829.
<i>Bakınız: ittihad-ı İslâm.</i>		İslâmî	254.
~ cemaati	143.	~ aşk ve heyecan	43.
~ cemiyeti	959.	~ devletlerin teşkil edilmesi.....	143.
~ için tevhid ve iman esaslarının önemi	960.	~ esaslar	1121.
~nin iman esasları	959.	~ esaslar, cereyanlar ve şeariler	1062.
~ dairesindeki dinsizin hukuku.....	729.	~ gelenekler.....	<i>Bakınız: an'anat-ı İslâmiye.</i>
~ dârülfünunu.....	168.	~ gelişmelere mani olunmaya çalışılan devir	44.
~ davasına hizmet	933.	~ hareket	1122;
~ devletlerinin teşekkülleri	122.	<i>Bakınız: hareket-i İslâmiye.</i>	
~ dini	1009, 1010, 1012.	~ hizmeti	1136.
~ dininin teâfisi.....	46.	~ hürriyet ve medeniyete	74.
~ dünyası	1118, 1119.	~ idare.....	229.
~ düşmanları	48, 964, 1115.	~ ilimler	<i>Bakınız: ulûm-i İslâmiye.</i>
~ düşmanlarının ~ âlemini yıpratma ve sömürme emelleri.....	242.	~ ilimleri.....	1100.
~ fedailerinin ahfadlarının fedailiği	918.	~ inkılâb	228.
~ fitne ve anarşiyi meneder	1002.	~ kitaplar	<i>Bakınız: kütüb-i İslâmiye.</i>
~ güneşi.....	951.	~ medeniyet	142.
~ hükemalarının eserleri	1072.	~ neticeleri kısa zamanda kazanmak	1065.
~ hükûmeti	1000.	~ saadetin fecr-i sadığı	58.
~ hükûmetleri	999.	~ şear	1041;
~ içine atılan frenk illeti	415.	<i>Bakınız: şear-i İslâmiye.</i>	
~ inkişafı	210.	~ şeari kaldırma plânları	241.
~ kahramanı.....	945.	~ terbiye.....	<i>Bakınız: terbiye-i İslâmiye.</i>
~ kanunlarının kırılması	1022.	~ teşkilâtlar.....	1121.
~ kardeşliği	1117;	~ vazifelerde nokta-i istinat.....	639.
<i>Bakınız: uhuvvet-i İslâmiye.</i>		~milliyet	159.
~ kavimleri ve menfi irkçılık	1098.	Avrupa ve Amerika ~ bir devlet doğuracak.....	147.
		Türkiye'deki ~ inkişaf	1105.

- İslâmiyet 47, 49, 50, 64, 81, 85, 86,
92, 97, 114, 115, 118, 124, 126, 131, 132, 133, 134,
135, 136, 138, 152, 154, 157, 168, 184, 192, 220,
222, 223, 227, 229, 230, 231, 238, 242, 244, 247,
248, 249, 250, 258, 264, 287, 332, 335, 336, 337,
356, 360, 392, 415, 440, 461, 549, 550, 551, 563,
582, 639, 696, 698, 699, 712, 730, 765, 766, 767,
773, 828, 841, 879, 882, 935, 945, 947, 949, 951,
953, 989, 994, 996, 1010, 1024, 1040, 1041, 1045,
1046, 1055, 1061, 1062, 1063, 1064, 1070, 1099,
1105, 1110, 1111, 1118, 1119, 1120, 1122, 1125,
1135, 1137, 1146; *Bakınız: Şeriat-ı Garra.*
- ~ aleyhinde çalışan zındıka komitesi.....871.
~ aleyhinde dehşetli tahavvüller ve tahripler ....242.
~ aleyhinde ittifak .....250.
~ aleyhindeki eserlere ilişilmemesi .....637.
~ bütün siyasetlerin fevkindedir .....158.
~ dairesi.....*Bakınız: daire-i İslâmiyet.*
~ dışındaki dinler .....*Bakınız: edyan-ı saire.*
~ düşmanları.....43, 459, 644,
828, 835, 1055, 1069, 1070.
~nın taarruzları .....1057.
~ düşmanlarının taarruz ve propagandaları ...1054.
~ güneş gibidir, üflemele sönmöz .....128.
~ güneşi yerdeki ışıklara alet ve tâbi olamaz ...154.
~ güneşine mümanaat eden perdeler .....145.
~ hakikati.....*Bakınız: hakikat-i İslâmiyet.*
~ hakikatleri .....1039.
~ hizmeti .....828, 1071, 1073.
~ maddeten dahi istikbale hükmedecek .....148.
~ milliyeti 138, 140, 155, 163, 168,
866, 946, 948, 1098.
~ nurunun dünyaya yayılması .....127.
~ seciyesinden çıkan bir Müslim .....721.
~ şerefi .....1025.
~ terbiyesiyle mütezeyyine olan hürriyet .....130.
~ ve sıdk .....153.
~e baskı yapılan devir .....968.
~e hizmet .....258, 953, 1058.
~e irtica diyenlere yazıklar olsun! .....712.
~e karşı mürtedane mücadele .....859.
~e müteveccih olmak .....247.
~e Nemrudâne adavet .....640.
~e sembol olmuş iş ve ibadetler.....*Bakınız: şeair-i İslâmiye.*
~e vurulmaya çalışılan bir darbe .....766.
~i anlayış .....1081.
~i yıkma plânlarının uygulandığı devir ve
Bediüzzaman .....1062.
~i yok etmek için tahribat ve tecavüzat .....241.
~in bir kanun-i esasîsi .....945, 946, 949.
~in desatirine inkıyat .....222.
~in düşmanları.....1116.
~in ehli .....135.
~in göstereceği terakki .....142.
~in hakaiki .....144.
~in hakikati .....*Bakınız: hakikat-i İslâmiyet.*
~in hakikatlerini ders vermenin menedildiği
devir .....257.
~in hâkimiyeti .....*Bakınız: hâkimiyet-i İslâmiye.*
~in hakkaniyeti.....144, 147.
~in hayat-ı içtimaiyesi ve sıdk .....153.
~in ilimleri ve Kur'ân .....562.
~in kahraman bir ordusu ve fedakârı .....50.
~in kıymetini tenzil .....154.
~in kudsiyetine temas eden bir iyilik .....156.
- ~in kuvvetiyle medeniyetin mehasini galebe
edecek .....150, 207.
~in terakkisi.....118, 148, 149.
~in uhuvveti .....806.
~in ve İsevîlerin hakikî dininin ittifakı .....148.
~in zuhuru .....247.
~te imandan sonra en yüksek hakikat namazdır.....
226.
Avrupa medeniyetinin ~ hakaikiyle musalâhası.....
1098.
Avrupa ve Amerika ~le hamiledir .....147.
beşerin dünyevî ve uhrevî saadeti ~tedir .....148.
biz ölsek, milletimiz olan ~ hayıdır.....139.
doğru ~i ve ~e lâyük doğruluğu göstermek .....134.
ehl-i fennin ~e muarız çıkmasının bir sebebi ...146.
gizli ~ düşmanları.....611.
hakikî milliyetimizin esası, ruhu ~tir .....155.
istikbal yalnız ~in olacak .....143, 148.
Kur'ân, Resul-i Ekrem ve ~ .....565.
milletin ~le alâkasını kesme plânı .....249.
Müslüman muhakeme-i akliye ile başka
dini ~e tercih etmez .....134.
Müslümanın fitrat ve vicdanı ~ten
vazgeçemez .....133.
nev-i beşerin din-i fitrîsi ~ olacak.....134.
sair dinlerin tâbillerinin ~e girmeleri.....144.
Türk milletini ~ten uzaklaştırma plânları .....242.
Türk milletinin ~ten uzaklaştırılmaya
çalışılması .....241.
Türklük ve Araplık ~le mezc olmuştur .....1096.
zaman ~ fedâisi olma zamanıdır .....1059.
- İslâmlar.....81, 111, 222, 942, 1123.
~ içindeki eski fitneleri medar-ı bahis
etmemek .....767.
~i Kur'ân'dan soğutma ve hakim olma fikri ...1096.
İsmail .....808, 1030.
İsmail Hakkı (İzmirli) .....191.
İsmet (İnönü).....409.
İsm-i Azam
'ın mastarı ve medarı.....578.
İsm-i Âzam .....687, 1147.
ism-i Evvel .....684.
ism-i Hakîm .....268, 502.
~ ve semavat .....583.
ism-i Meşrutiyet .....116, 119.
ism-i mukaddes .....133.
ism-i Nur .....502.
ism-i Rahîm .....268.
ism-i Şeriat .....116.
ism-i Vedûd .....268.
İspanya .....983.
İsparit .....53, 650.
ispat .....246, 536, 679.
~ edici .....679, 680.
mahv ve ~ .....519.
israf .....29.
israfat .....456.
İsrafat .....88.
İsrafil (a.s.) 556;
Bakınız: Hazret-i İsrafil.

- İstanbul.....48, 73, 83, 84, 86, 95, 98,
101, 103, 104, 112, 114, 125, 161, 171, 184, 189,
190, 191, 193, 194, 195, 196, 197, 205, 212, 216,
217, 218, 228, 233, 293, 344, 405, 415, 435, 477,
482, 611, 698, 719, 749, 753, 766, 792, 793, 795,
799, 924, 932, 934, 963, 990, 992, 993, 994, 1015,
1016, 1017, 1020, 1022, 1025, 1031, 1035, 1036,
1037, 1072, 1083, 1100, 1129.
~ mahkeme-i âdilesi .....1023.
~ uleması .....84.
~'daki ihtiyar .....476, 508.
~'u Avrupa'ya kıyas.....103.
~'un istilâsı .....217.
~'un işgali .....216, 217.
Said Nursî'nin ~'a gelişi .....83.
İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesi.....994.
İstanbul Boğazı .....217.
İstanbul Mahkemesi.....994, 1022.
istibdadat.....148.
istibdadat-ı askeriye.....652.
istibdad-ı acibe.....447.
istibdad-ı manevî .....94.
ecanibin ~si.....123.
istibdad-ı mutlak.....74, 132, 143, 241,
256, 628, 630, 753, 762, 773, 774, 776, 828, 829,
947, 1055, 1063, 1064, 1097.
~a cumhuriyet namı verilmesi .....638, 859.
istibdad-ı rezile.....92.
istibdat.....87, 89, 92, 95, 97, 100, 101,
102, 103, 112, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120,
123, 130, 133, 143, 146, 160, 161, 164, 257, 287,
288, 359, 788, 829, 880, 971, 1004, 1074;
Bakınız: eşedd-i istibdadat, istibdadat.
~ devri.....336.
~in Garibüzzamanı .....124.
cemaat ve komite ~ı .....146.
Eski Said'in hissettiği ~ .....447.
mutlak bir ~ .....1000.
sari hastalık gibi intişar eden ~ .....143.
şahıstaki münferit ~ .....146.
şeytanın ~ .....129.
istidadat .....165, 682.
istidad-ı fitrî .....89, 676.
istidad .....29, 42, 591, 689.
istiğfar .....475, 840, 915.
binler dil ile ~ .....489, 895.
istiğnâ .....27, 28, 1069, 1134.
iktisat ve ~ .....29.
Said Nursî'nin ~sı .....27.
istiğnâ-i mutlak .....927.
istiğrak .....23, 25, 37.
istihdam .....308, 317.
hakimane ve kerimane ~ .....518.
istihdam-ı lâhî .....82.
istihdam-ı Rahmanî .....572.
istihfaf-ı hayat .....138.
istihracat .....604.
istikamet .....97, 559.
~ şehidi .....345.
~le hareket .....712.
~li akıllar ve tevhid .....540.
İslâmiyete lâyık ~i göstermek .....134.
istikbal.....145, 149, 151, 366.
~ inkılâbı .....210.
~ saadeti .....150.
~ yalnız İslâmiyetin olacak .....143, 148.
~de Kur'ân hükmedecek .....145.
~de nev-i beşerin din-i fitrîsi İslâmiyet olacak ..134.
~deki nesl-i ati .....876.
İslâmiyet maddeten dahi ~e hükmedecek .....148.
İstiklâl Harbi .....405.
istiklaliyet.....140.
istilâ-yı ecanip .....977.
istimdad-ı nur .....220.
istimdat.....324.
istinat
~ noktası .....827.
istirahat-i beşeriye.....461.
istirahat-i kalp .....441.
istirahat-i ruh .....499, 500.
istirahat-i umumiye
~ düşmanları .....1096.
istirdad-ı hürriyet .....120.
istirham .....924.
istişare.....*Bakınız: meşveret.*
İsvç .....774, 789.
isyan .....286, 608, 674, 740.
Afyon hapsindeki ~ .....913.
Said Nursî'nin ~ teklifini reddetmesi .....237.
iş 32, 140, 458;
Bakınız: meşgale.
hakimane ~ler .....521.
hakimane ve rahimane ~ler .....519.
hayırlı ~ler .....287.
tahripkârane ~ .....223.
iş'ar-ı Samedanî .....544.
işarat-ı gaybiye .....320, 324, 474.
işarat-ı Kur'âniye .....443, 474, 501, 723, 895.
İşarat-ı Kur'âniye.....477.
işarat-ı riyaziye .....928.
İşarat-ı Selâse.....283.
İşaratü'l-l'icaz .....171, 176, 177, 326, 333, 406.
~in kuvvet ve kıymeti .....171.
~in muhtasar ve icazlı tarzda yazılmasının
sebepleri .....171.
~in telifi .....170, 1093.
~in tercümesi .....1035.
~in yazılışı .....333.
Arabî ~ .....1035.
işaret-i amme .....322.
işaret-i gaybiye.....309, 311, 313, 315,
317, 320, 322, 875.
işaret-i hassa .....322.
işçi 712;
Bakınız: amele.
Üstâd ve ~ler.....711.
işitme.....578.
işkal-i mantıkiye .....333.
işkençe .....19, 1054.
İşrakıyyun.....*Bakınız: ulema-i İşrakıyyun, hükema-i
İşrakıyyun.*
iştiha.....554.
iştirak-i a'mal-i uhreviye .....452, 471, 472, 498.
iştıyak .....543.
it'am .....523, 554, 577.
itaat 102, 107, 108, 221, 291, 484,
516, 554, 674, 848, 1024.
Allah ve Resulüne ~ .....1011.
askerin ~i .....110, 111.
ulû'l-emre ~ .....110, 1024.
zabite ~ .....111.

itaat-i askeriye.....	109, 117.
itaatsiz.....	103.
itaatsizlik	
askerin ~i.....	109, 110, 111.
itab.....	161.
İtalyan Harbi.....	491.
itham.....	872.
Nur Talebelerini ~.....	871.
ithamname	
Nur Talebeleri aleyhindeki ~.....	877.
Said Nursî aleyhindeki garazkârâne ~.....	877, 879.
itidal.....	97.
itidal-i dem.....	480, 481, 661, 662, 663.
itikad-ı yakîne.....	605.
itikadî.....	889.
itikat.....	164, 165, 242, 540, 919, 1045.
Resul-i Ekrem'in ~i.....	551.
itikatsızlık	
cahilâne ~.....	165.
itilâfçı.....	880.
itimât.....	452, 456, 920.
itirazname.....	632.
Said Nursî'nin ~si.....	869.
itiyad.....	1086.
itrinan.....	165.
ittifak.....	102.
~ hüdudadır, heva ve heveste değil.....	95.
âlem-i İslâmın ~ı.....	1104.
İttihad ve Terakkî.....	114, 963.
ittihad-ı ehl-i iman	
~ cemaatindeki uhuvvet-i İslâmiye.....	923.
ittihad-ı İslâm.....	106, 156, 158, 977, 978, 1131.
~a çalışan cemiyetler.....	1131.
İttihâd-ı İslâm.....	1066, 1119, 1121.
ittihad-ı kulub.....	88.
ittihad-ı millet.....	88, 119.
İttihad-ı Muhammedî.....	108, 978.
İttihad-ı Muhammedî (a.s.m.).....	86, 104, 108, 978.
~nin tarifi.....	105.
İttihad-ı Muhammediye.....	98.
İttihad-ı Muhammediye Cemiyeti.....	883.
ittihâm.....	431, 639, 862, 880, 901.
ittihamname.....	882.
Said Nursî aleyhinde ~.....	887.
ittihat.....	105, 106, 107, 209, 210, 246, 327.
İslâmın ~ı.....	210.
Türk ve Arab'ın ~ı.....	944.
İttihat ve Terakkî.....	117.
ittihatçı.....	880, 978.
İttihatçı.....	168, 222, 226.
iyi.....	1060.
~leri himaye.....	554.
iyilik.....	140, 156, 428, 554, 563,
676, 739, 768, 1079; <i>Bakınız: hasenat, hasene.</i>	
~i emretmek.....	<i>Bakınız: emr-i bilmaruf.</i>
İslâmiyetin kudsiyetine temas eden bir ~.....	156.
medeniyetin ~leri.....	207.
iz'an.....	318.
izah.....	691.
izhar.....	57, 783.
izhar-ı hacet.....	718.
izhar-ı muhalefet.....	86.
İzmirli.....	956.

İzmirli İsmail Hakkı.....	191.
İzmit.....	86.
izzet	
Said Nursî'nin ~i.....	53.
izzet.....	53.
izzet.....	130.
izzet.....	280.
izzet.....	292.
izzet	
~li vaziyet.....	292.
izzet.....	434.
izzet.....	607.
izzet	
Allah'ın ~i ve ahiret.....	674.
izzet.....	744.
izzet.....	961.
izzet-i celâl.....	607, 608.
izzet-i diniye.....	216, 1069.
izzet-i ilmiye.....	28, 53, 353, 406, 502, 718, 811.
izzet-i İslâmiye.....	149, 832, 1025, 1069, 1075.
izzet-i nefis.....	477.
izzetli.....	416.

J

jandarma.....	72, 1022.
Japon.....	740.
~ başkumandan ve İslâmiyetin hakkaniyeti.....	144.
Japonya.....	1106.
jeoloji.....	77.
Jön Türkler.....	86.
jurnal.....	861.
Nur Talebeleri aleyhindeki ~.....	924.

K

Kâbe.....	559, 957.
Kâbe-i irfan.....	822.
kâbe-i kemalât.....	106.
Kab-ı Kavseyn.....	565, 823.
kabile.....	639.
~ler içinde irtibat.....	866.
müstebit ~.....	923.
kabil-i af.....	431.
kabil-i hitap.....	64.
kabiliyet.....	29.
kabine.....	924.
kabir.....	260, 291, 340, 341, 364,
429, 652, 775, 838, 844, 870, 884, 888.	
~ azabı.....	609.
~ kapısında bekleyen bir adam.....	47.
~ taşları.....	510.
Nurun sadık şakirtleri iman ile ~ girecekler.....	895.
Risale-i Nur dairesine giren imanla ~e	
giren.....	444, 489.
yalnız ~ine çalışanlara kanunen ilişilmez.....	869.
kabr-i kalp.....	97.
kabr-i Peygamberî.....	855.
Asa-yı Mûsa'nın ~de görülmesi.....	894.
kabristan.....	193, 194, 195, 196.

- kader .....210, 278, 312, 433, 661, 1052.
 ~ kalemi .....576.
 ~den gelen düsturların listeleri .....684.
 ~e iman eden kederden emin olur.....764.
 ~i tenkit ve ~e teslim.....660.
 ~in adaleti .....763, 922, 923.
 ~in işareti .....*Bakınız: remz-i kader.*
 kader-i ezeli .....126.
 Kader-i Ezeli .....162.
 kader-i ezeliye.....856.
 kader-i ilâhî.....53, 278, 295, 432, 433, 435,
 649, 655, 840, 890, 923, 1049, 1051, 1053, 1054.
 ~nin Nur Talebelerine tazyike izin vermesinin
 sebebi .....920.
 kadın .....388, 392, 398, 710, 962, 994, 995.
 kadınlık
 ~ hukuku .....399.
 kadim .....569.
 Kadîr .....519, 528, 672, 678.
 Kadîr Gecesi .....*Bakınız: Leyle-i Kadîr.*
 Kadîrâne
 ~ istimal .....570.
 Kadîr-i Alîm .....200.
 Kadîr-i Ezeli .....198, 200, 201.
 ~nin eseri .....203.
 ~nin ilm-i muhiti .....200.
 Kadîr-i Hakîm .....607.
 Kadîr-i Kayyum .....603.
 Kadîr-i Külli Şey .....520, 532, 568, 596.
 Kadîr-i Mutlak .....200, 586.
 Kadîr-i Zülcelâl .....525, 586, 588, 594, 1058, 1138.
 ~i tavsif ve tarif.....577.
 Kadîr-i Zülkemat .....270.
 kafa .....329.
 kafiye-i beşer .....280.
 kâfir .....414, 445, 460, 620, 1013, 1089, 1111.
 ~in azap çekmesine şefkat etmemek .....446.
 ~in çocuklarının hukuku .....730.
 dinî cihadda ~in çocuğunun durumu .....729.
 münafık ~den eşettir .....436.
 kafiye .....37.
 Kafkas .....126, 1098, 1100.
 Kafkas Cephesi .....170.
 Kafkasya .....1116.
 Kâğıthâne .....792.
 Kahhar-ı Zülcelâl .....607, 859.
 Kahire .....1136.
 kahraman .....31, 42, 165, 628.
 ~ bir hoca .....226.
 ~ hanımlar .....259.
 ~ millet ve tahribat devresi .....49.
 Isparta ~ları .....449, 481.
 Nur ~ları .....261.
 sahte ~lar .....48.
 vatanın eski ~ları .....918.
 kahraman-ı İslâm .....1075, 1094.
 kahramanlık .....42, 50, 163, 168, 179, 919, 1045.
 dindarâne ~ .....875.
 kaht .....483, 492.
 kaide-i zalimane .....652.
 kâinat 42, 166, 167, 199, 312, 505, 512, 538, 553, 563,
 568, 572, 573, 576, 577, 578, 582, 602, 604, 606,
 609, 674, 676, 677, 687.
 ~ Hâlıkı .....515, 538, 544, 554.
 ~ kitabı .....*Bakınız: kitab-ı kâinat.*
 ~ kitab-ı kebirî .....670.
 ~ şehri muhteşemi .....670.
 ~ ve hayat .....602.
 ~ ve Kur'ân .....565.
 ~a tahkir .....445.
 ~in hakimane tağyir ve tahvili .....568.
 ~in harekâtındaki neticeler ve Resul-i Ekrem...554.
 ~in heyet-i mecmuası .....568.
 ~in hilkatindeki makasid-i ilâhiye ve
 Muhammed (a.s.m.) .....554.
 ~in mahiyetindeki kıymet ve Resul-i Ekrem .....554.
 ~in manevî güneşi .....555.
 ~in mevcudatının kemalâtı ve Resul-i Ekrem...554.
 ~in Mutasarrıfı .....563.
 ~in Resul-i Ekrem'in hakkaniyetine şahadeti...554.
 ~in tahavvülâtındaki hikmetler ve Resul-i
 Ekrem .....554.
 ~in Vacibü'l-Vücut'a şahadeti .....572.
 ~taki faaliyet-i müstevliye .....575.
 ~taki hudus hakikati .....569.
 ~taki imkân hakikati .....571.
 ~taki teavün-i umumî .....573.
 ~tan Hâlıkını soran seyyahın müşahedatı .....515.
 Kur'ân'ın ~a dair verdiği ders .....561.
 Kur'ân'ın dürbünüyle ~ .....568.
 Kur'ân'ın ışığıyla ~ .....561.
 zihayat ~lar .....570.
 Kâinat Sahibi
 ~'nin fermanı .....549.
 Kâinat Sultanı .....687.
 ~'nin emirleri .....518.
 kal'a-i kudsiye .....155.
 kal'a-i semaviye-i arziye .....563.
 kalben
 ~ hareket .....212.
 kalbî .....254.
 kalb-i kerîm .....954.
 kalb-i münevver .....505, 696.
 kalb-i umumî .....1062.
 kalb-i umumî-i müşterek-i millet .....103.
 kalb-i Üstat .....740.
 kalem
 zehirli, mel'un ve müfsid ~ler .....974.
 kalem-i kudret .....699.
 Kalem-i Kudret .....677.
 kalp 36, 37, 129, 141, 199, 212, 213,
 221, 273, 288, 291, 292, 343, 424, 427, 432, 455,
 482, 494, 499, 539, 541, 542, 550, 559, 576, 603,
 604, 605, 650, 681, 741, 786, 790, 849, 998, 999,
 1005, 1010, 1026, 1052, 1062, 1065, 1072.
 ~ telefonu .....546.
 ~ ve ruhun yaralarını tedavi .....213.
 ~e ferah .....893.
 ~en sıkıntı .....650.
 ~i hüşyar .....454.
 ~ini tedavi edecek tabip ara .....333.
 ~leri tasfiye .....559.
 akıl ve ~ ittifakı .....213.
 akıl ve ~ nurunun mezci .....1065.
 içtimai nizam ve intizamı ~lere yerleştirmek...1005.
 iman dolu bir ~ .....20.
 münevver ~ler .....541.
 nuranî ~ler .....539, 540.
 nuranî ~ler ve tevhid .....540.
 selim ~ler .....539, 563.
 yanılmaz ~ .....432.

kâlû belâ	105.	kanun-i esasîye-i Kur'ânîye	1078.
kamer	516, 609.	kanun-i fitrat	286, 287.
kamer-i marîfet	331.	kanun-i îlâhî	764, 987, 1087.
Kâmil	1019.	kanun-i kaderî	764.
kamuoyu	<i>Bakınız: efkâr-i umumiye.</i>	kanun-i kudsiye	767.
Kamus-i Okyanus	66, 91.	kanun-i medenî	393, 399.
kanaat	349, 350, 483, 502, 973, 1069, 1134.	Kanun-i Medenî	396, 399.
kanaat-ı imaniye	673.	kanun-i medeniyet	426.
kanaat-ı ilmiye	359.	kanun-i müsavat	292.
kanaat-ı siyasiye	359, 360.	kanun-i şer'î	88.
kanaat-ı vicdaniye	642, 802, 829, 888.	kar	521.
kanaatsizlik	456.	Kara Kâzım	781.
kanil geceleri	<i>Bakınız: leylî-i meşhure, Leyle-i Berat, Leyle-i Kadir, Leyle-i Miraç.</i>	karabet	866.
kanun	44, 94, 119, 284, 286, 289, 290, 293, 345, 348, 349, 350, 358, 359, 360, 361, 362, 367, 372, 377, 378, 381, 382, 390, 391, 396, 399, 401, 403, 410, 426, 432, 485, 619, 625, 627, 635, 637, 638, 758, 759, 771, 776, 778, 779, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 811, 855, 856, 862, 865, 868, 869, 878, 885, 896, 902, 935, 962, 967, 999, 1000, 1009, 1010, 1022, 1023, 1024, 1079.	karaborsacılık	<i>Bakınız: ihtikâr.</i>
~ namına kanunsuzluk	410, 776, 838, 1022.	Karabük	1036.
~ namındaki keyfi emirler	869.	Karachi	1115, 1117.
~ perdesi	44.	Karadağ	491.
~en muhaliflere ilişilmez	869.	Karadeniz	439.
~la amel etmemek	367.	karakol	883.
~suz taharrî	801, 805, 810, 855.	karanlık	
~suz tazip	923.	manevî ~ların izalesi	707.
~u reddetmek	367.	kararname	
~un hükmü	<i>Bakınız: hükm-i kanun.</i>	Nur Şakirtleri hakkındaki ~	631.
af ~ları	874, 884.	Karasso	95.
af ~u	936.	Karaşi	1110, 1111, 1114, 1116.
an'âne-i İslâmiye ~ları	1024.	Karaşi Üniversitesi	1111.
cebr-i keyfî-i küfriye ~ namı verilmesi	638, 859.	kardeşâne	
ceza ~ları	1012.	~ cemaat ve toplanmak	639.
cumhurî ~	289.	kardeşlik	857.
ecnebi ~ları	879.	uhrevî ~	862.
hükümetin ~ları	624.	karı793, 871.	
hürriyet-i vicdan ~u	850.	kâr-ı akıl	434.
kâinata işleyen ilâhî ~lar	<i>Bakınız: kavanin-i âdetullah.</i>	karınca	132, 626.
keyfî ~lar	950.	~lar cumhuriyetçidir	66, 626.
kudsî ~lar	890.	karîha-i ulviye	926.
kuvvet ~da olmalı	95, 119.	kaside-i Celcelûtiye	646.
lâstikî ~	628, 918.	Kaside-i Celcelûtiye	512.
medeniyetin İslâmiyete muhalif ~ları	392.	kaside-i Rabbanî	531.
menfiler ~u	432.	kasr-ı nuranî-i İslâmiyet	135.
mutlak müsavat ~	287.	kast	577.
müsavat ~u	290.	Kastamonu	438, 439, 440, 441, 462, 496, 501, 502, 506, 508, 509, 512, 582, 611, 623, 645, 648, 664, 666, 673, 748, 794, 826, 846, 848, 883, 1033.
müsavat-ı mutlaka ~u	287.	~ kalesi	509.
nameşru hevesata müsait ~lar	624.	~ zabitasının raporu	631.
Nur Şakirtlerine ~suz olarak hücum edilmesi	809.	~ zelzelesi	615.
on vecihle ~suz hâdise	800.	Kastamonu Lâhikası	441.
Resul-i Ekrem'in şeriatının ~ları	550.	Kastamonuda	438.
serbestî ~ları	350, 354, 386.	kastî	
serbestiyet ~u	805, 855, 857.	~ in'am ve ikram	529.
vaşsiyane ~lar	869.	~ temyiz ve tefrik	529.
kanunî		kat-ı yed	117.
~ hükümlerin tanzim ve ittıradı	175.	Kâtib	671.
kanunsuzluk	1000, 1079.	Kâtib-i Zülkemat	
kanun-i beşerî	1087.	~'in vücudu ve mevcudiyeti	568.
kanun-i esasî	88, 100, 230, 286, 698, 945, 946, 947, 949, 1078, 1090, 1098.	kâtibin-i Kiram	688.
kanun-i esasî-i Kur'ânî	946.	katil	355, 632, 635, 861, 964, 1012.
		katran ağacı	265, 299, 421.
		katre	518, 520.
		yağmur ~leri	520.
		Katre	213.
		kavanin-i âdetullah	92.

kavil		şahsî ~	39.
ilhamî ~ler.....	546.	kemalât-ı ilmiye	558.
kavim	<i>Bakınız: akvam.</i>	kemalât-ı insaniye	179, 264.
~in efendisi	946.	~nin menbai ve esası	537.
taği ve zalim ~ler	676.	kemalât-ı maneviye	1045.
kavmî	1120.	kemalât-ı rububiyet	681.
kavm-i Âd ve Semûd ve Firavun	680.	kemalât-ı ruhiye	787.
kavm-i Arap	942, 944.	kemalât-ı sanat	167.
kavm-i Nuh ve Hüd ve Salih	680.	kemal-i adalet	684.
kaymakam	132.	kemal-i aşk	923.
Kayyûm	678, 1147.	kemal-i emniyet	167.
kaza	712.	kemal-i ferah	841.
~ ve kader-i ilâhî	649.	kemal-i hikmet	287, 500, 681, 684.
kaza-i Rabbâniye	645.	kemal-i hürmet	862.
Kazak	170, 178, 183, 435.	kemal-i hüsûn	602.
kazanç		kemal-i ihlâs	55.
manevî ~	863.	kemal-i ihtiram	566.
Kâzım Karabekir Paşa	219.	kemal-i ilim	570.
kaziye-i muhkeme	612, 935, 1055.	kemal-i intizam	520, 523, 573.
kebair	414, 712, 1010.	kemal-i izzet ve şecaat	184.
kebair-i azîme	470.	kemal-i kudret	287, 684.
kebire	470.	kemal-i mahviyet	912.
Keçili Köyü	824.	kemal-i metanet	617, 664.
keder		kemal-i mizan	676.
kadere iman eden ~den emin olur	764.	kemal-i musahhariyet	590.
kederlenme	<i>Bakınız: teessûf.</i>	kemal-i muvazene	523.
kedi	422.	kemal-i nâmütenâhî	926.
~nin mırımları	422.	kemal-i nimet	598.
kefalet-i zımniye	175.	kemal-i nizam	523.
kefarete	461, 763, 768, 799, 845, 881.	kemal-i rahat-ı kalp	627.
keffaretü'z-zünup	418.	kemal-i rububiyet	682.
Kehkeşan	270, 271, 573.	kemal-i sabır	890, 897, 902.
Kel Ali	177, 179, 180.	kemal-i sadakat	706.
Kel Mustafa	70.	kemal-i sanat	201.
kelâm	577.	kemal-i sevinç	918.
~ ilmi	<i>Bakınız: ilm-i kelâm.</i>	kemal-i şefkat	697.
~ sıfatı	577.	kemal-i teslimiyet	500.
~in kıymeti, ulviyeti ve belâgatı	564.	kemal-i tevazu	332.
Hâlık-ı Rahim'in mübarek ~	563.	kemal-i vecd	36.
Hazır ve Nazır'ın ~i hadsizdir	542.	kemiyet	457, 487, 707, 747, 1134.
sair ~lar ve Kur'ân	563.	kemmiye-i kalile-i muzırza	222.
kelâm-ı ezeli	542.	kendi	
kelâm-ı Ezeli	92.	~ni dünyada misafir telâkki etmek	429.
kelâm-ı ilâhî		~ni herkesten ziyade kusurlu ve âciz bilmek	43.
~ nihayetsizdir	579.	~ni setretmek	45.
kelâmullah	558, 690.	zındıkaya karşı ~ni muhafaza	853.
kelb-i Ashab-ı Kehf	603.	Kendi Kendine Bir Hasbihal	715.
kelimât-ı kudret	703.	kendi kendine olma	519, 600.
kelimat-ı Rabbanîye	545.	keramat	307, 489, 552, 604, 605.
kelime-i beyza	138.	keramat-ı Alevîye	501.
kelime-i hamka	139.	keramat-ı Gavsîye	501.
kelime-i Sübhanî	531.	keramat-ı Kur'âniye	326.
kemal	577.	keramat-ı şahsiye	489.
kudsî ~	577.	keramet	307, 310, 458, 536, 748.
Kemal	24.	Kur'ân hizmetinin ~i	420.
kemalât	24, 33, 46, 135, 149, 152, 153, 217, 247, 305, 534, 552, 698, 699, 783, 985, 1050, 1090.	namazın ~i	72.
~in esası ve madeni	525.	keramet-i Alevîye	385.
~in üstadi	148.	keramet-i esrar-ı Kur'âniye	302.
Allah gizli ~ını bildirmek ister	541.	keramet-i Gavsîye	385.
Resul-i Ekrem'in ~i	555.	keramet-i gaybiye	374, 852.
Said Nursî'nin ~i kabul etmeyip Nurlara vermesi	782.	keramet-i gaybiye-i Gavs-ı Azam	498.
		keramet-i i'caziye	322.
		keramet-i Kur'âniye	301, 302, 307, 310, 314, 315, 317, 326.

kerem	25.	kibriya-i azamet.....	599.
Allah'ın ~i ve ahiret.....	674.	kifayet-i ilmiye	60.
keremkârâne		Kiloğrif	180.
~ ziyafetgâh	515.	kimsesiz	355.
kerîm	595.	kimya.....	77.
Kerîm	298, 428, 519, 675, 682.	~ muallimi	77.
kerimane	528.	kimyager	141.
~ istihdam	518.	kimya-i gayr-i uzvî.....	77.
~ rızık	590.	kin	44, 945.
~ tedabir.....	596.	kisve-i ilmiye	60.
kerîmiyet	685.	kitab-ı kâinat	269, 671.
Kerkük	1144.	~ı mütâlâa.....	700, 703.
kervan-ı benibeşer.....	131.	kitab-ı kebir.....	516, 554, 606, 670.
kesret	1008.	kitab-ı kebir-i kâinat.....	505.
kesr-i nefis	61.	Kitab-ı Mübin.....	606.
keşf	489, 679.	kitab-ı semavî	505.
keşf ü keramat	787.	kitab-ı Sübhanî.....	568.
keşfiyat	378, 536, 540, 552, 604, 607.	Kitabullah	926.
keşfiyat-ı kat'îye	616.	kitap	57, 864, 1008.
keşfiyat-ı kudsiye-i Kur'âniye	340.	~in mukaddemesi	16.
keşif	458, 489, 505, 665.	dinsizlerin ~ları	805, 855.
keşmekeş	117.	dinsizlerin ~ları ilişilmemesi	872.
~ içtimai ~ler	635.	kudsî ~lar	534.
Keşmir	800, 1116.	mu'cize ~	559.
keşşaf.....	377.	mukaddes ~lar	674.
keyfi		zındıkların ~ları ve şakirtleri.....	637.
~ emirler.....	869.	kizb.....	153.
~ muamele.....	432.	~ ve sıdk	153.
~ olarak küfre zorlama.....	<i>Bakınız: cebr-i keyfi-i küfrî.</i>	maslahat için ~	154.
keyfiyet.....	457, 707, 747.	koku	597.
hikmetli ~ler	571.	komiser	883.
kılıç	149, 238.	komite	497, 614, 917, 918.
~ kesmez, el keser	68.	~ istibdadı	146.
hak ve hakkaniyetin manevî ~ları	149.	dinsiz ~ler	392.
kınama.....	<i>Bakınız: levm-i laim.</i>	Ermeni ~si	918, 919.
Kırım	1116.	gizli ~	376, 407, 716, 762.
kısas.....	117, 861.	gizli ~ler	376.
kıskançlık	149.	gizli dinsiz ~ler.....	58, 241, 250, 701, 826.
kıskanma	327.	gizli ifsat ~si	58, 250, 640.
kıssa-i Müsa.....	444.	gizli zındıka ~si	658, 871.
kış	862, 891.	hilafet ~si	924.
yaz ~	588.	ifsat ~si	44, 1097.
kışla.....	919.	ihtilâlcî ~ler	150.
kiyafet	643, 811, 884.	Nur Talebelerinin ~lerle alâkası yoktur	863, 924.
Avrupaperest sarhoşların ~leri.....	643.	Nurcular ~ değildi	917.
kiyamet	519, 678, 856.	Risale-i Nur'un ~lerle alâkası yoktur.....	641.
vatanın ~i	637.	Said Nursî'nin idamına hükmeden ~	777.
kiyas-ı fasit.....	103.	zındıka ~si	778.
kiyas-ı istikraî	333.	komiteci	374.
kiymet	159, 577.	komitecilik	119, 380, 496, 658, 662, 923, 1051.
kiymet-i şahsiye	744.	~ isnadına cevap	368.
kiymettar		ifsat ~	637.
~ eser	806, 855.	komünist	242, 749, 828, 837,
kız	793.	843, 858, 893, 918, 978, 979, 980, 1000, 1001,	
~lar lisesi.....	869.	1024, 1027, 1089, 1112, 1113, 1116, 1122, 1130.	
~ların Nur Talebelerine musallat edilmeleri	751.	~ propagandası.....	860.
İslâm fedâilerinin ~ları	918.	~ler aleyhindeki hadise.....	749.
kızıl		~lerin mahiyeti	1057.
~ ejder.....	818.	~lerin neşriyatı	805, 855, 857.
~ tehlike	699, 866.	gizli ~ komitesi	1022.
Kızıl Rusya	759, 1118.	komünistlik	637, 706, 749, 811, 952, 977,
kibir	<i>Bakınız: tekebbür.</i>	1064, 1089, 1135.	
		komünizm	49, 254, 759, 981, 1012,
		1041, 1113, 1116, 1120; <i>Bakınız: şimal cereyanı.</i>	
		~e zemin hazırlanması	242.

Konuşan Yalnız Hakikattir.....	1049.	vedi ~ sîfât.....	576.
konusma.....	520, 543, 547, 578, 579.	kudsiyet	
âlemlerin Rabbinin ~sı.....	565.	iman ~i.....	534.
Allah'ın ~sı.....	542.	kudsiyet-i hizmet.....	406.
Konya.....	826.	Kudûs-i Şerif.....	969.
Kore.....	1106.	kul.....	20, 22, 25.
Kore Harbi.....	1106.	kulluk.....	1058.
korkak.....	152.	kulüb-i nuraniye.....	607.
~ bir dilenci.....	168.	külüpler.....	1096.
korku.....	22, 164, 165, 166, 167, 258, 786, 1058.	kum.....	525, 593.
Allah ~su.....	1010.	basit ~ ve sudan rızık verilmesi.....	592.
hapis ~su.....	635.	kumandan.....	257, 398, 620, 869, 1087.
imansızlıktan gelen ~lar.....	167.	dehşetli ~.....	860, 881.
korkutmak.....	654.	Kumandan	
Kosova.....	168, 169.	~'in emri.....	519.
Kosturma.....	180, 188, 194, 197, 921.	Kumandan-ı Akdes.....	669.
kök.....	523, 570, 678, 683.	kumandan-ı âzam.....	668.
köksüzlük.....	1012.	kumar.....	635.
Köprü.....	792.	kumistan.....	526.
kör		kundura	
~ hissiyat.....	481, 763, 785.	~ boyacısı.....	871.
~ kuvvet.....	531.	Kur'ân.....	22, 26, 31, 34, 38, 46, 47, 48, 49,
kötü		50, 52, 58, 75, 81, 82, 83, 84, 85, 110, 129, 138,	
~ ahlâk.....	<i>Bakınız: sû-i ahlâk.</i>	174, 175, 184, 195, 204, 212, 213, 216, 220, 229,	
kötüleme.....	<i>Bakınız: zem.</i>	230, 240, 243, 244, 246, 247, 248, 251, 256, 259,	
kötülük.....	1026.	262, 277, 280, 292, 293, 303, 304, 305, 306, 307,	
köy.....	55.	309, 318, 319, 322, 323, 326, 331, 336, 344, 353,	
kubbe-i asuman.....	129.	364, 366, 399, 427, 444, 445, 446, 447, 462, 473,	
Kubbe-i Hasiye.....	91.	478, 488, 492, 548, 559, 561, 565, 566, 609, 610,	
kubbe-i saadet.....	59.	612, 615, 619, 620, 621, 622, 631, 637, 663, 674,	
Kuddûs.....	1147.	691, 695, 696, 698, 699, 703, 721, 733, 741, 743,	
kudret.....	38, 199, 200, 202, 204,	752, 766, 772, 773, 774, 775, 780, 784, 788, 789,	
312, 323, 525, 528, 542, 547, 568, 569, 570, 571,		790, 796, 803, 804, 810, 819, 823, 835, 847, 849,	
576, 577, 578, 582, 586, 588, 589, 591, 594, 600,		850, 852, 854, 857, 859, 860, 862, 868, 869, 872,	
603, 608, 609, 670, 677, 678, 683, 685.		876, 877, 878, 887, 895, 909, 915, 916, 917, 935,	
~ sîfatı.....	577.	942, 952, 953, 955, 956, 957, 960, 962, 963, 965,	
~e intisap.....	203.	981, 986, 996, 999, 1009, 1024, 1028, 1029, 1039,	
~in azameti.....	584, 587, 593, 595, 598, 601, 606.	1040, 1046, 1047, 1060, 1061, 1062, 1063, 1065,	
~in harikaları ve mu'cizeleri.....	589.	1066, 1067, 1070, 1071, 1074, 1076, 1078, 1082,	
~in şümülü.....	587.	1086, 1089, 1090, 1092, 1093, 1096, 1098, 1107,	
~li Zatın harika işleri.....	521.	1120, 1128, 1133, 1148.	
kudret-i beşer.....	322.	~ âlem-i gaybın lisanıdır.....	566.
Kudret-i Ezeliye.....	166, 203.	~ âlemlerin Rabbinin hitabıdır.....	564.
~ye intisap.....	203.	~ alet edilmez.....	621.
kudret-i îlahiye.....	46, 82, 312, 475.	~ aleyhinde dehşetli tahavvüller ve tahrîpler...242.	
kudret-i mutlaka.....	82.	~ aleyhindeki cereyanlar.....	765.
kudsi		~ aleyhindeki plânlar ve Risale-i Nur.....	346.
~ bir çekirdek.....	915.	~ Allâm'ül-Guyubun kelâmıdır.....	566.
~ çiçekler.....	307.	~ ayetleri.....	<i>Bakınız: âyât-ı Kur'âniye.</i>
~ dâhîler.....	537.	~ ayn-ı hak ve mecma-ı hakaiktir.....	562.
~ dava.....	1081, 1082.	~ ayn-ı hak ve sadıktır.....	563.
~ hakikatler.....	885.	~ beşer kelâmı değıldir.....	558, 563.
~ hizmet.....	466.	~ bütün kitapların fevkindedir.....	560.
~ hizmetler ve hakikatler.....	747.	~ camiiyette harikadır.....	562.
~ kal'a.....	163.	~ dersi.....	1051;
~ kitap ve suhurlar.....	534.	<i>Bakınız: ders-i Kur'ân.</i>	
~ merkezler ve Risale-i Nur.....	860.	~ dersinde halis dostluk.....	639.
~ milliyet.....	155.	~ hakikati.....	<i>Bakınız: hakikat-i Kur'âniye,</i>
~ mürşitler.....	536.	<i>hakaik-ı Kur'âniye.</i>	
~ pazar.....	899.	~ hakikatlarının dünyaya yayılması.....	127.
~ program.....	497, 614, 862.	~ hakikatleri.....	244, 640, 866.
~ sıfatlar.....	605, 607.	~ hakikatlerine ve naşirlerine sarsılmaz rabıta.....	866.
~ vazife.....	732, 742.	~ hakikatlerini teyit, ispat ve neşir.....	46.
		~ hakkaniyetlidir.....	563.
		~ harikadır.....	566.
		~ hattını muhafaza ve Risale-i Nur.....	256, 1063.

~ hizmeti.....47, 49, 84, 440, 660, 827, 834, 953, 986, 1014, 1054, 1071; <i>Bakınız: hizmet-i Kur'âniye.</i>	~'ın bayraktarı .....49, 241, 242, 248, 353, 860.
~ hizmeti siyasetten men eder .....414.	~'ın belâgatı .....559, 564. ~ takat-i beşer fevkindedir .....560.
~ hizmetinin kerameti .....420.	~'ın bir lem'a-i i'cazı .....146.
~ ihbar-ı gaybî cihetinde mu'cizedir .....566.	~'ın dellâli .....330, 430, 476, 870, 953, 1030.
~ inhisar altına alınmaz .....426.	~'ın dersiyle bahirler ve nehirler .....592.
~ kal'a-i semaviye-i arziedir .....563.	~'ın dostlarının yazdıkları kitaplar ve ~ .....560.
~ kelâmullahtır .....558.	~'ın dürbünüyle kâinat .....568.
~ kelimesinin tevafuku .....321.	~'ın düşmanlarının yazdıkları kitaplar ve ~ .....560.
~ lehindeki büyük bir cereyan .....796.	~'ın esrarı .....316, 1094.
~ maddî müdafaadan men eder .....615.	~'ın feyzi .....431.
~ medeniyeti..... <i>Bakınız: medeniyet-i Kur'ân.</i>	~'ın gaybî ihbarları .....565.
~ menba-ı hak ve maden-i hakikatır .....564.	~'ın güzel hakikatleri .....306.
~ mu'cizedir .....549, 558, 559, 564, 566.	~'ın hadimi .....431.
~ Muhammed'in (a.s.m.) mu'cizesidir .....558.	~'ın hakaiki ve hıfzı .....75.
~ Muhammed-i Arabî'nin mu'cizesidir .....690.	~'ın hakikatleri .....282, 468.
~ nev-i beşerin umum tabakalarına ders verir .....564.	~'ın hakikatlerini ehl-i imana bildirmek .....863.
~ Nur Talebelerini siyasetten men eder .....483.	~'ın hâkimiyet-i nuraniyesi ve saltanat-ı kudsiyesi .....566.
~ nurları .....260.	~'ın halâveti .....561.
~ nuru ..... <i>Bakınız: nur-i Kur'ân.</i>	~'ın harflerinin sevapları .....566.
~ Resul-i Ekrem ve İslâmiyet .....565.	~'ın hasiyetleri, sırları ve âlî manaları .....565.
~ semavîdir .....558, 563.	~'ın haşmet-i saltanatı .....561.
~ Şakirtleri .....145.	~'ın helâl etmemesi .....417.
~ takat-i beşerin fevkindedir .....564.	~'ın hizmeti .....51; <i>Bakınız: hizmet-i Kur'ân.</i>
~ taraftarı ..... <i>Bakınız: hizbül'-Kur'ân.</i>	~'ın hizmetkârı .....828.
~ uğrunda mücahede .....22.	~'ın hizmetkârı ve neferi .....31.
~ ve ahiret .....692.	~'ın işığıyla mevcudat-ı âlem .....561.
~ ve Arap edipleri .....564.	~'ın i'caz ve belâgatı .....474.
~ ve diğer kitaplar .....796.	~'ın il'cazı .....82, 303, 564.
~ ve eski peygamberlerin hakikatleri .....562.	~'ın ilaçları .....885; <i>Bakınız: edviye-i Kur'âniye.</i>
~ ve hakikat-i haşriye .....690.	~'ın ilâçlarıyla küllî rahneleri tamir .....1062.
~ ve kâinat .....565.	~'ın imanı hakikatlerini ehl-i imana bildirmek...497, 614.
~ ve küre-i arz .....856.	~'ın imanî olan hakikatlerini izah ve ispat .....1046.
~ ve Resul-i Ekrem .....563.	~'ın insanları terbiyesi .....559.
~ ve Risale-i Nur .....473, 558.	~'ın kabul ettiği medeniyet .....208.
~ ve sair kelâmlar .....563.	~'ın kâinata dair verdiği ders .....561.
~ yıldızlarına perde çekilmez .....419.	~'ın kaldırılmasının düşünül­düğü devir .....249.
~ yolu .....37.	~'ın kaldırılmaya ve çürütülmeye çalışılması...348.
~ zemini muhafaza eder .....856.	~'ın kuvveti .....653.
~'a hizmet .....240, 258, 327, 847, 1001, 1003, 1004, 1036, 1056, 1074.	~'ın lâfzî mu'cizeleri .....1107.
~'a hizmetin ehemmiyeti .....780.	~'ın makam-i hürmeti ve mertebe-i muvaaffakiyeti .....563.
~'a hizmetkârlık .....418.	~'ın makbuliyeti .....564.
~'a hizmetkârlık sıfâtı .....416.	~'ın mertebe-i belâgatı .....560.
~'a hücum ve ~'ın kendisini müdafaası .....82, 303.	~'ın meziyetleri ve hasiyetleri .....566.
~'a sarılmak .....247, 706.	~'ın misli olamaz .....564, 790.
~'a yönelmek, onu okumaya, anlamaya çalışmak .....247.	~'ın misli yoktur .....566, 790.
~'daki meziyetler ve nükteler .....565.	~'ın mu'cizatı, hakkaniyeti ve Resul-i Ekrem...558.
~'daki tekrarların hikmeti .....444.	~'ın nuru ..... <i>Bakınız: nur-i Kur'ân.</i>
~'dan alınan ders-i tevhid ve iman .....567.	~'ın nüzulü .....563.
~'dan evvel mevcudat-ı âlem .....561.	~'ın rahmeten il'âlemin oluşunun bir sırrı .....1089.
~'dan gelen teselliler .....845.	~'ın sabahında uyanmak .....248.
~'ı imha plânları .....241.	~'ın sıdk ve hakkaniyeti .....562.
~'ı ortadan kaldıracak bir gençlik yetiştirme plânı .....249.	~'ın siyasetten men eder .....652.
~'ı tefsir edebilecek şahs-ı manevî .....175.	~'ın surelerinin mislinin getirilememesi...560, 564.
~'ı yıkma plânlarının uygulandığı devir ve Bediüzzaman .....1062.	~'ın şebabet ve garabeti .....562.
~'ın altı ciheti nuranîdir .....562.	~'ın talimi ve nuruyla semavat .....583.
~'ın ayeti ve sarahati .....474.	~'ın tazeliği ve gençliği .....562.
~'ın ayetleri .....559.	~'ın tebdil-i hayat-ı içtimaiyesi .....558.
~'ın bayrağını her tarafa ilan .....152.	~'ın tefsiri nasıl yapılmalı? .....174.

~'in tefsirleri iki kısımdır.....	255, 917, 1046.	985, 1017, 1030, 1047, 1054, 1074, 1114, 1119, 1126, 1136, 1139.
~'in temsilieri.....	<i>Bakınız: temsilat-ı Kur'âniye.</i>	~'in Allah kelâmı olduğunu ispat.....34.
~'in tercümanının ~'a itikad ve ihtiramı	563.	~'in nurlu yolu .....
~'in tilaveti ve ruhaniler	563.	~'in sadık hizmetkârı.....
~'in usandırmaması	561.	Kur'ân-ı Mecîd.....
~'in üslûb-ı ifadesi ve tarz-ı beyanı.....	562.	Kur'ân-ı Mu'cizülbeyan .....
~'in vech-i i'cazı.....	558, 564.	491, 498, 505, 527, 538, 555, 579, 605, 671, 789, 1062, 1147.
~'in yaptığı inkılâp	559.	~'a güzel bir tefsir-i cami .....
~'in zemzeme-î belâgatı	561.	~'in derece-i i'cazı .....
~'la muaraza edilmez	560, 564.	~'in Hâlîkîn kitabı olduğunun ispatı .....
âlimlerin ~'a karşı sükutu	564.	~'in mislini getirmek mümkün değildir .....
Arabî kitaplar ve ~	560.	rûy-i zeminin kıt'aları ve hükümetleri ~'a
beşer ~'in hakaikına yapışacak	168.	sarılacaklar .....
enaniyetli edipler, belîğler ve ~	560.	Kur'ân-ı Mübîn .....
evliya, asfiya ve ~	562.	Kur'ân-ı Rabbanî .....
gelecek neslin eliyle ~'i imha plânı	241.	cismanî ~ .....
ilhamı doğrudan doğruya ~'dan almak	256.	Kur'ânî .....
İncil ~ itihadı	741.	~ bir sed .....
İsevîlerin hakikî dininin ~'a tâbi olması	148.	~ dersler.....
istikbalde ~ hükmedecek	145.	~ hakikat .....
istikbalde en gür seda ~'in sedası olacaktır	229.	~ hakikatler .....
lisan-ı hâl ile de ~'ı okumak.....	248.	~ hakikatler manzumesi .....
menfî hareketten ~ meneder	1075.	~ set .....
Muhammed (a.s.m.) ~'in mu'cizesidir.....	558.	<i>Bakınız: sedd-i Kur'âni.</i>
Muhammed-i Arabî ~'in mu'cizesidir	690.	ilm-i imanı kısa zamanda kazandıran ~ bir
Müslümanları ~'dan soğutma plânı	81, 1097.	tefsir .....
Said Nursî'nin ~'i hıfzı	75.	kalp ve akıl ile hakikate ulaştracak ~ bir yol ..
tevâfuklu ~	940.	kurbîyet-i ilâhiye.....
üstad-ı hakikî ~'dır	212.	Kureyş Cami .....
yirminci asrın ~ felsefesi olan eserler	1045.	kurnazlık.....
Kur'ân-ı Azîmüştân	174, 312, 462, 482, 486, 856.	kurt.....
~ harikadır.....	549.	kurtuluş .....
~a tefsir.....	174.	kurun-i üla .....
~'ın müfessiri	175.	kurun-i vusta .....
Kur'ân-ı Azîmüştân	1007.	kusur.....
~'in hikmetleri	1011, 1012.	~ ve ceza .....
Kur'ân-ı ekber-i âlem	670.	~ları affedenler.....
Kur'ân-ı Hakîm	1084.	~unu bilmek .....
Kur'ân-ı Hakîm	28, 39, 42, 50, 51, 188, 216, 231, 234, 241, 255, 257, 304, 313, 315, 326, 340, 366, 376, 392, 399, 430, 469, 476, 501, 502, 505, 597, 602, 604, 607, 696, 725, 946, 954, 1002, 1003, 1023, 1026, 1038, 1041, 1056, 1061, 1071, 1078, 1089, 1090, 1093, 1097.	~unu görene ve bildirene minnettar olmak .....
~ küfr-i mutlaktaî manevî Cehennemî izale eder	1091.	~unu görmek.....
~ zeminin akli ve kuvve-i müfekkiresidir.....	856.	başkasının ~u insanın ~una özür olamaz .....
~deki belâgat	309.	kendini ~lu bilmek .....
~deki hikmet-i kudsiye	198.	şahsî ~lara bakmamak .....
~den gelen tevhid nuru	198.	kusurat.....
~'in belâgatı	322.	kuş .....
~'in dersi	592.	~ların duyguları ve azaları .....
~yle bahirler ve nehirler	592.	küşe-i kabîr .....
~yle cevî-i sema	586.	kutbiyet.....
~yle dağlar	594.	kutb-i azam .....
~yle nebatat ve eşçar	600.	kutbül-arîffîn .....
~'in feyzi.....	277.	kut-i lâyetmut .....
~'in hakikatleri.....	1039.	kutup.....
~'in hizmeti	279, 292.	kuva .....
~'in hizmeti siyasetten meneder	467.	hayvanatın ~ları .....
~'in mu'cize-i maneviyesinin bir âyinesi	875.	kuva-i hafıza .....
~'in nuru.....	194.	Kuva-i Milliye.....
~'in talimîyle semavat	588.	kuvve-i bâzu .....
Kur'ân-ı Kerîm	25, 33, 36, 38, 81, 146, 248, 249, 263, 306, 313, 318, 964, 967, 969,	kuvve-i hafıza .....
		kuvve-i imaniye .....
		kuvve-i maneviye.....
		46, 150, 151, 167, 168, 362, 536, 655, 717, 731, 734, 735, 865, 902, 910, 932.
		kuvve-i maneviye-i harîka .....
		kuvve-i maneviye-i imaniye.....
		430.

kuvve-i müfekkire	856.
kuvve-i ulviye	229.
kuvvet	167, 207, 209, 210, 412, 431.
~ kanunda olmalı	95, 119.
hak ~i	652.
kör ~	165, 531, 600.
Nur Talebeleri'ni ezmek isteyen gizli ~	659.
Said Nursî'yi mahkûm etmek isteyen gizli ~	394.
kuvvet-i iman	534, 1063, 1097.
kuvvet-i imaniye	285, 467, 717, 864.
kuvvet-i maddiye	652.
kuvvet-i marifet	293.
kuyud-i ihtiraziye	379, 380, 382, 397.
Küçük Ali	877, 889.
Küçük Aşık	507.
Küçük Tarihçe-i Hayat	980.
küffar	942.
küfran	306, 461, 492, 740.
küfran-ı nimet	292, 305.
küfrî düsturlar	878.
küfr-i mutlak	58.
küfr-i meşkûk	849.
küfr-i mutlak	628, 630, 637, 651, 653, 658, 749, 752, 760, 768, 772, 773, 847, 848, 849, 850, 877, 889, 1030, 1051, 1052, 1062, 1070, 1078, 1089, 1090.
~a düşenler için ölüm	1090.
~a karşı set	1089.
~ı yerleştirenler	630.
~taki cehennem azabı	1090.
küfür	18, 26, 153, 165, 166, 366, 445, 461, 492, 608, 640, 674, 817, 951, 952, 1011, 1081, 1125.
~ propagandası	1012.
~ rejimleri	999.
~e rıza küfürdür	950.
~le itham etme	Bakınız: <i>tekrir</i> .
~ün çürük direkleri	959.
~ün mahiyeti	139.
iman ve ~ün muvazenesi	166.
kesin ve tam bir ~	Bakınız: <i>küfr-i mutlak</i> .
keyfi olarak ~e zorlama	Bakınız: <i>cebr-i keyfî-i küfrî</i> .
Külliyât-ı Nur	741.
külliyet	42.
Kürdistan	84, 356, 641, 1098.
küre-i arz	146, 151, 366, 500, 524, 609, 650, 677, 681.
~ denilen Rahmanî iaşe anbarı	668.
~ eczahanesi	667.
~ fabrikası	667.
~ ve ism-i Evvel	684.
~ ve Kur'ân	856.
~in bahar ordugâhı	668.
~in kıyameti	856.
~in vazifeleri	522.
küre-i zemin	538.
Kürt	59, 137, 157, 806, 1099, 1100, 1136.
Rafizî bir ~	227.
Kürt Gönüllü Kumandanı	435;
Bakınız: <i>Said Nursî</i> .	
Kürtçülük	1100.
küşayış-î fikir	59.
Kütahya	804.
kütüb-i İslâmiye	105, 129.

kütüb-i mukaddese	542, 607.
~ Resul-i Ekrem'i tasdik eder	552.
kütüb-i mukaddese-i semaviye	579.
kütüb-i münzele	796.
kütüphane	637.

L

lâ ilâhe illâllah	454.
Lâ Martin	29.
lâdinî	1099.
~ cumhuriyet	360, 388.
lâf	32.
lâfız	37, 1068.
lâfz-ı Resul-i Ekrem	314.
lâfz-ı şeriat	108.
lâfzullah	322.
Lâhika Mektupları	440;
Bakınız: <i>mektuplar</i> .	
Lâhikalar	703.
Lâhor	1119.
Lahore	1115.
lâik	
~ cumhuriyet	341, 360, 626.
~in manası	626.
lâiklik	965, 994, 1000, 1008.
~e aykırı hareket etme ithamına cevap	1008.
lâkayt	
dindar ve müttakîyi ~a tercih	806.
dinde ~	136.
lâkaytlık	152, 285, 362.
lânet	766, 769, 770.
lânetleme	Bakınız: <i>tel'in</i> .
Lâsiyyemalar	213.
lâstik	
~li kanun	628, 918.
lâtife	287.
lâubâli	948.
lâubalilik	88.
dinde ~	222.
Layelpur	1115.
lâyihâ-i temyiz	879.
lâyuhî	325.
Lebid	
~in kızı	559.
ledünniyât	927.
lehviyat-ı medeniye	224.
lem'a-i i'caz	146, 492.
Lem'alar	213, 703, 1048.
lemaat-ı müteferrika	128.
Lemeat	213.
Lemeât-ı Nuriye	1038.
letaif	36, 537.
letaif-i insaniye	494.
levazimat	
zihayatın ~ının gönderilmesi	523.
Levh-i Mahfuz	105, 606.
~un numunecikleri	682.
Levh-i Mahv ve İspat	586.
levm	161.
levm-i laim	510.
leyâlî-i meşhûre	915.

Leyle-i Berat.....	915.	maarifperverlik	294.
Leyle-i Kadir.....	453, 788, 899, 911, 915, 941.	maaş	112, 191, 192, 419, 1058.
~de kalbe gelen bir hakikat	788.	ma'bed	
Leyle-i Miraç	911.	sonsuz bir ~	36.
lezaiz-i nameşrua.....	88.	maddencilik	1027.
lezzet	424, 500, 671, 764, 845.	madde-i kanuniye	380, 382, 397.
~in zevali.....	845.	madde-i unsuriye	202.
~li zehirler	654.	maddeten terakki.....	50, 94, 106, 144, 148, 149.
elemelerde bâkî ~leri aramak.....	654.	maddî	539.
hazır ~i ilerideki ~e tercih	481.	~ mertebeler	901.
imanın hadsiz ~lere medar olduğunu ders vermek	654.	~ müdafaa	615, 852.
manevî ~ler.....	525.	~ sıkıntılarda birbirine tesellici olmak	655.
muvakkat ~i	764.	~ tazyikler.....	119.
lezzet-i hayat.....	849.	~ terakki	149.
lezzet-i sefihâne.....	654.	~ terakkiyat	148.
lezzet-i şeytaniye	414.	~manevî saadet ve terakki	712.
libas.....	883.	hizmetteki ~ zahmetler	650.
lillâh	706.	maddiyat	174, 1045.
lillâh için.....	311.	maddiyyun	348, 654, 1097.
limon tuzu	595.	maddiyyunluk.....	244, 653.
lisan	273, 471, 606.	maden	527, 594.
âlem-i gaybın ~i.....	566.	maden-i hakikat	564.
lisan-ı Arabî.....	1090.	maden-i hayat-ı içtimaiye	119.
lisan-ı gayp	473.	maden-i kuvve-i maneviye	348.
lisan-ı hâl	231, 257, 298, 522, 525, 529, 531, 539, 585, 599, 604, 656, 784.	maden-i tekemmül	198.
~ diliyle ders ve irşat.....	656.	maden-i terakkiyat	550.
~ ile de Kur'ân'ı okumak.....	248.	madeniyyat	595.
lisan-ı kal.....	525, 531, 552, 586, 599, 604, 656.	mağfired duası	857.
lisan-ı mahsus.....	667.	mağlûp	652, 788.
lisan-ı risalet.....	928.	Mağrib	1133.
lisan-ı Türkî	1090.	mağrur.....	406.
lisan-ı Üstat.....	740.	mağrurâne.....	306.
lisanü'l-hak	510.	mahall-i ağraz	122.
lise		mahall-i ceza	765.
~ talebeleri.....	666, 673.	Mahatma Gandhi	974.
kızlar ~si	869.	mahbûb-i cân	815.
Lokman	814, 823.	Mahbûb-i Hudâ	813.
Lübnan	1133.	mahbûb-i zîşan	814.
lûtf-i Rahman	273.	mahbusin	119.
lûtf-i Yazdanî	240.	mahiyyet	571.
Lütfiye	794.	mahiyyet-i beşeriye.....	288.
Lütûf	1073.	mahiyyet-i ilmiye	200.
lütuf	25.	mahiyyet-i insaniye	698, 788.
lüzumsuz	329.	mahkeme	44, 355, 367, 371, 372, 377, 379, 398, 399, 400, 401, 619, 628, 634, 830, 861, 878, 879, 882, 888, 933, 999, 1000.

M

M. Sabir İhsanoğlu	1111, 1112, 1113, 1114, 1117, 1120.	~lerin risalelere beraat vermesi	642.
Ma'bud	604.	ahirette kurulacak büyük ~	Bakınız: mahkeme-i kübra.
maarif.....	88, 837.	üç ~	154, 778, 809, 811, 855, 858, 861, 862, 866, 872, 881, 883, 917.
~ dairesi	294.	Mahkeme Reisi	997.
~ dairesi Nura telebeliği teşvik ve takdir etmeli	872.	Mahkeme Reisi Ali Rıza.....	629.
felsefî ~	329.	mahkeme-i adalet	355, 379, 381.
Maarif	50.	mahkeme-i âdile	358, 392, 1023.
maarif-i Ahmediye	928.	mahkeme-i kübra	435, 437, 637, 857, 879, 882, 884, 888, 889.
maarif-i cedide	114.	haşirdeki ~ya arzuhâl	876.
maarif-i fenniye	330.	mahkeme-i kübra-i haşir	878, 1022.
maarif-i ilâhiye	216, 330.	mahkeme-i temyiz.....	1023.
maarif-i İslâmiye.....	699.	Mahkeme-i Temyiz	398, 403, 876, 878, 879, 935.
		mahkûm	415, 426, 432, 861, 872, 879, 882, 888, 1009, 1049.
		~ların islâhı	717, 843.
		zulmen ~	1054.
		mahkûmiyyet	639, 830, 880, 883.

mahkûm-i inkıraz	207.	uhrevî ~	886.
mahlûk	199, 516, 569, 571.	Makamat-ı Haririye	62.
~larda işleyen Hikmet Eli	675.	makam-ı hürmet	563.
denizlerdeki ~ların rızıkları	592.	makam-ı içtimâî	286, 290.
en sevgili ~	555.	makam-ı iddia	632, 633, 634, 635, 636, 639, 865.
mahlûkat	561, 677.	makam-ı ihtiram	292.
~in sevk ve idareleri	590.	makam-ı kudsi	579.
~taki teavün hakikatı	572.	makam-ı manevî	232.
zeminin ~ı	591.	makam-ı maneviye	
zîruh ~ın konuşması	543.	şahsî ~yi aramamak	787.
mahlûkat-ı semaviye		makam-ı şan-ı şeref	900.
~nin tanzimi	585.	makam-ı uhrevî	783.
mahpus	613, 656, 663, 672, 673, 881,	makarr-ı saltanat-ı ebediye	594.
900, 906, 913, 925.		makasid-ı İlâhiye	554.
~lardan farzı kılanlar, sabır içinde şükretmeli ..	845.	makasid-ı Kur'âniye	444.
~ları irşat	827.	Makber-i Saadet	894.
~ların islâhı	913.	makbul-i Nebevî	894.
~ların islâhı ve Meyve Risalesi	843.	makine	
~ların Nurlardan istifâdeleri	838.	teksir ~si	887.
~ların terbiye edilmesi	656.	makine-i Rabbaniye	667.
mahrem		makine-i tekemmülât	92.
~ risaleler	385, 386, 631, 878, 880, 923.	maksad-ı siyasi	366.
mahrumiyet	31.	maksud-ı bizzat	221, 464.
mahsus bir zat	571.	mal	355, 786, 1004.
mağser-i acayıp	517, 587.	halkların ~ını kabul etmemek	419.
mahv ü ispat	568.	millet ~ı	192.
mahv ve ispat	519.	Malatya Hâdisesi	1020, 1035.
mahviyet	131, 406, 502, 663,	malâyani	429, 500, 732.
665, 737, 738, 783, 804, 854.		malâyaniyat	199.
mahviyetkâr	18.	malik	546.
mahviyetkârlık		Malik	548.
Said Nursî'nin ~ı	30.	Malik-i Yevmiddin	602.
mahz-ı adalet	1051.	malûmat	
maîşet	191, 317, 441, 456, 482, 483,	fennî ~ı	329.
748, 761, 1086; <i>Bakınız: geçim.</i>		mana	37, 1068.
~ derdi	<i>Bakınız: derd-i maîşet.</i>	~sız isim ve resim	66, 626.
Said Nursî'nin ~ı	770.	mana-i dindar	
maîşet-i dünyeviye		~ cumhuriyet ve reisleri	66, 626.
~ için minnet altına girmek	419.	mana-i harf	248.
makale		mana-i hilafet	224.
Said Nursî'nin Hürriyet hakkındaki ~leri	86.	mana-i işarî	473, 474.
makam	232, 291, 450, 469, 479,	mana-i meşrutiyet	123.
665, 783, 863, 900, 1051.		mana-i remzî	474.
~ sahibi	783.	mana-i saltanat	224.
~ sahibi olmak	469.	mana-i sarîh	473, 474.
~ sevgisi	<i>Bakınız: hubb-i câh.</i>	mana-i sarîhî	474.
büyük ~lar	747.	manen terakki	50, 144.
dinî ~	783.	manevî	29.
hâzırâne ve muhatabâne ~	574.	~ Âl-i Beyt	886.
hususî ~	748.	~ baskı	<i>Bakınız: tahakküm.</i>
manevî ~	804, 1061.	~ bir yasakçı	843.
manevî ~ sahibi olmaya çalışmaktan		~ buhran	959.
kaçınma	787, 854.	~ cehennem	166, 731, 1089, 1091.
manevî ~lar	747.	~ cennet	166.
nuranî ~lar	746.	~ cennetin hazinesi ve nehirler	526.
Said Nursî'nin manevî ~ları kabul		~ cihad	<i>Bakınız: cihad-ı manevî, mücahede-i maneviye.</i>
etmemesi	746, 782.	~ değerler	976.
şahsî ~	450, 657.	~ fütuhât	457.
şahsî ~ları arzu etmemek	886.	~ gelişme	<i>Bakınız: terakkiyat-ı maneviye.</i>
makamat	748, 870.	~ hacat-ı zaruriye	292.
~ı kabul etmemek	871.	~ hasaretlelerden kurtulma çaresi	492.
fânî ~	863.	~ hastalıklar ve sıdk	153.
manevî ~ı	1050.		
Said Nursî'nin ~ı hizmete feda etmesi	871.		

~ hastalıklardan kurtuluş	760.	~ların simaları, şekilleri ve suretleri	532.
~ hastalıklardan temizlenmek	35.	zişuur ~lar ve mukâleme-i Rabbanîye	546.
~ hayat	327.	masnuat	270, 554, 576, 578, 675, 676, 703.
~ ilaçlar	414.	~in suretlerinin açılışı	529.
~ kalıp	201.	mason	254, 661, 663, 918, 978, 979, 1027;
~ karanlıkların izalesi	707.	<i>Bakınız: farmason</i>	
~ kazanç	863.	~ların mahiyeti	1057.
~ makam	804, 1061.	~ların plânlarının akim kalması	653.
~ makam sahibi olmaya çalışmaktan kaçınma.787, 854.		masonluk	952, 977.
~ makamat	1050.	masraf	208.
~ makamlar	747.	masum	115, 119, 122, 251, 363,
~ mertebe	863, 901.	368, 446, 460, 463, 483, 495, 652, 695, 729, 803,	
~ mücahede	213.	810, 827, 848, 882, 945, 946, 947, 1002, 1026.	
~ saha	1005.	~lar ve musibetler	460.
~ silâhlar	640.	~lara yapılan hiddetli muameleler	861.
~ şükür	<i>Bakınız: şükür-i manevî.</i>	~ları himaye	946.
~ tahribat	1101.	~un hakkı	1002.
~ tahribat devresi	49.	bir ~un hakkı yüz canı için feda edilmez	729.
~ tahribata karşı ~ hizmetler	1091.	mâsuniyet	1007.
~ tedavi	1064.	mâşuk-i mecâzî	789.
~ terakkiyat	524.	matbuat nizamnamesi	103.
~ teselli	329.	materyalist	968.
~ vazifeler	292.	~ milliyetçilik	1122.
~ yardım	857.	materyalizm	1027.
~ yasakçı	636, 1055, 1078.	matlap	676.
~ zevkler ve lezzetler	525.	matlup	609.
~ zulûmat ve yaralar	204.	maye-i hayat	206.
maneviyat	23, 166, 551, 1045, 1101.	mazarat-ı umumîye	87.
~ adamî	964.	mazhar-ı enbiya	850.
~tan gelen dayanma gücü	<i>Bakınız: kuvve-i manevîye.</i>	mazhar-ı i'caz	318.
mani-i herkemal	95.	mazhar-ı muhabbet	108.
mantık	34, 74.	mazhar-ı uhuvvet	108.
mantikî	38.	mazhariyet-i ulyâ	927.
manzara-i hayal	137.	mazi	366.
Manzume-i Şemsiye	573.	~ günahî	211.
maraz-ı ruhî	445.	~ kîtası	136, 145.
Mardin	71, 72.	mazlum	210, 445, 460, 676, 827, 844.
~ ulemasının Said Nursî'yle muarazası	71.	~ları zellil etmemek	149.
marifet	22, 102, 130, 145, 293, 318, 494, 524, 530, 547, 696, 790.	~ların cereyanı	210.
~in inkişafı	537.	~ların imdadına koşanlar	461.
gaibâne ~	574.	~un ahî	643.
hakikî ~	147.	bahtiyar ~	672.
marifet-i ilâhiye	533, 553, 700, 703.	Hristiyan ~lar	461.
marifet-i imaniye	541.	mazlumiyet	99, 371, 845.
marifet-i İslâmiye	1134.	me'yus	150, 649.
marifet-i Rabbanîye	550.	~ olmamak	891, 908.
marifet-i tam	95.	me'yusiyet	99, 152, 188, 362, 447, 910.
marifetullah	213, 302, 505, 537, 703.	mebus	51, 219, 228, 412.
mariz	329.	163 ~un Van'daki dârülfünuna tahsisatı	633.
masıva	27, 569.	dindar ~lar	1024.
maslahat	154, 415, 598, 606, 807, 878.	mebusan	
~lı cihazlar	571.	~a hitap	226.
~lı sıfatlar	571.	mecburiyet-i kat'îye	853.
maslahat-ı beşer	207.	meclis	224.
maslahat-ı beşeriye	168.	~ elinde bulunmayan ve ~ tarikiyle olmayan kuvvet	225.
maslahat-ı hükümet	851.	büyük ~ ya taklit veya tenkit edilir	224.
maslahat-ı İslâm	223.	Meclis	229, 1075.
maslahat-ı İslâmiye	222.	meclis-i mebusan	107.
maslahatkârâne tebdiller	568.	Meclis-i Mebusan	48, 218, 403, 629, 698.
masnu	200, 541, 542, 571, 595.	meclis-i muhteşem	205.
		meclis-i tehlil	528, 531.
		meclis-i tevhid	528.
		mecma-ı hakaik	562.

mecmua-i kâinat	670.	İslâmî ~	74, 142.
mecnun	123, 477, 822.	İslâmiyetin kuvvetiyle ~in mehasini galebe edecek	150, 207.
Mecusî	877.	Kur'ân'ın kabul ettiği ~	208.
mezcup	1087.	maddî ve manevî ~	229.
medar-ı bahs	767.	mimsiz ~	122, 399, 1086.
medar-ı fahr	307, 308, 475, 943.	muzlim ~	209.
medar-ı füyuzat	495.	sefahat-i mutlaka ~ ismi verilmesi	638, 859.
medar-ı gurur	307, 308, 475.	sefih, mütemerit, gaddar, manen vahşi bir ~	207.
medar-ı hamd	307, 308.	sefihâne ~	869.
medar-ı hayret	639, 868.	Şeriat sefih ve gaddar ~i reddeder	207.
medar-ı iftihar	231, 244, 357, 358, 555, 813, 1046.	Şeriat-ı Ahmediyenin tazammun ettiği ve emrettiği ~	209.
medar-ı ihtilâf	765, 768.	Şeriat-ı Garradaki ~	209.
medar-ı inkişaf	550.	Türk ~i	1045.
medar-ı itham	386.	medeniyetçi	101.
medar-ı itiraz	480, 888.	medeniyet-i âmm	95.
medar-ı ittiham	862, 863.	medeniyet-i beşeriye	49, 866.
medar-ı maişet	28, 427.	medeniyet-i fuzlâ	118.
medar-ı merak	464.	medeniyet-i habise	207, 222.
medar-ı mes'uliyet	618, 619, 756, 804, 805, 855, 858, 924.	medeniyet-i hakikiye	149.
medar-ı münakaşa	487.	medeniyet-i hâzıra	208, 209.
medar-ı niza	487.	âlem-i İslâmın ~ya karşı istinkâfı	208.
medar-ı saadet	650, 651.	medeniyet-i insaniye	248.
medar-ı saadet-i dünyeviye	197.	medeniyet-i İslâmiye	248.
medar-ı sual	871.	medeniyet-i kadime	87.
medar-ı sürûr	813.	medeniyet-i Kur'ân	~'in zaman-ı zuhuru .....
medar-ı şefkat	298.	medeniyet-i Muhammediye	989.
medar-ı şeref	231, 555, 651.	medeniyet-i sefihane	160, 223.
medar-ı şükran	308, 845.	medeniyetperver	159.
medar-ı şükûr	307.	medet	324.
medar-ı tahakküm	288.	medih	457, 766, 797, 804, 816, 854.
medar-ı tenevvür	198.	Risale-i Nur ve müellifini ~	48.
medar-ı tenkit	146.	Said Nursî'nin ~lerin bir kısmını kabul etmesinin sebebi	52, 865, 885.
medar-ı teselli	329, 639, 660.	Said Nursî'ye yapılan ~lerden tevehhüm	902.
medar-ı zarar	639.	medine-i fazila-i Eflâtuniye	118.
mededhah	189, 273.	Medine-i Münevvere	15, 800, 860, 894, 1077, 1125.
medenî	127, 159.	~ allamelerinin Nurları tetkik ve takdiri	868.
~ hukuk	<i>Bakınız: hukuk-i medeniyet.</i>	medrese	53, 54, 55, 56, 57, 69, 112, 227, 498, 536, 790, 919, 940, 1065, 1097, 1098.
~ milletler	<i>Bakınız: mil-i mütemeddine.</i>	~ talebeleri ve işçeleri	55.
~ce nameşru hevesata müsait kanunlar	624.	nuranî ~	533.
~lere galebe çalmak ikna iledir	94, 105.	Risale-i Nur ~si	447.
~lerin içi	208.	Said Nursî'nin ~si	633, 919.
sureten ~	136.	Şarkî Anadolu ~ teşkilâtı	55.
medenileşme	<i>Bakınız: temeddün.</i>	terbiye ~	717.
medeniyet	88, 122, 123, 131, 148, 196, 208, 209, 222, 242, 247, 294, 344, 391, 392, 399, 461, 464, 619, 773, 849, 878, 1003, 1045, 1099; <i>Bakınız: kanun-i medeniyet, usul-i medeniyet.</i>	medrese-i İslâmiye	1101.
~ çarşısı	141.	medrese-i nuraniye	557.
~ fantaziyesi	788, 1092.	medrese-i Nuriye	457, 1033, 1036, 1037, 1038.
~ harikaları	565, 620.	medrese-i seyyare	şimendifer denilen ~ .....
~in beş menfî esası	207.	medrese-i umumî	285.
~in günahları, seyyiatları	150, 207.	medrese-i umumiye	1098.
~in icaplarını taklit	1087.	medrese-i Yusufiye	23, 655, 661, 827, 837, 841, 893, 895, 899, 913, 914, 915, 964, 1054.
~in mehasini	145, 147.	~deki şiddetli imtihanında sarsılmayanlar	655.
~in mehasini ve iyilikleri	150, 207.	~den ayrılmak istemeyen gençler	827.
~in sefahati ve lezzetli zehirleri	654.	üçüncü ~	826, 838, 890, 925.
~ten istifa	123.	Medresetüzzehra	79, 83, 136, 161, 447, 448, 466, 661, 1053, 1098.
Asya ~inin galebesine	150.	mefahir-i milliye	360.
Avrupa ~i	150, 392.	mefahir-i tarihiye	219.
Avrupa ~inin İslâmiyet hakaikiyle musalâhası	1098.		
gaddar ~	652.		
günahkâr ~	150, 207.		
hakikî ~	123, 149, 151, 249.		

mefkûre		Risale-i Nur'un ~e zararı yoktur.....	881.
tarafgirâne ~ler	728.	memlûk	730.
mehabet.....	503.	memur72, 121, 343, 350, 361, 412, 466, 496, 640, 653, 656, 657, 712, 716, 778, 840, 842, 844, 861, 904, 923.	
mehasin		~ların Nurlara taraftar olmaları	837.
medeniyetin ~i	207.	~ların Said Nursî'yi taciz etmesi	436.
mehasin-i ahval	511.	~ların Said Nursî'yle görüşmekten kaçınması	434.
Mehdî ve şakirtleri.....	457.	~un vazifesi.....	434.
Mehdîlik		adliye ~ları ve Risale-i Nur	867.
Said Nursî ve ~.....	900.	adliye ~u	861.
meh-i taban	823.	müdahin ~lar.....	128.
Mehmed	175, 1030, 1144.	resmî ~lar	885, 902.
Mehmed (Said Nursî'nin biraderi).....	66.	Üstat ve ~lar.....	711.
Mehmed Akif (Ersoy)	191, 256, 955, 1122;	vehham ~lar	924.
<i>Bakınız: Akif.</i>		memurîn-i adliye	354.
Mehmed Emin Efendi	54.	memurîn-i Rabbâniye	926.
Mehmed Feyzi	501, 794.	memuriyet.....	132, 345, 361, 366, 376, 388, 573, 947.
mekarim-i ahlâk	502.	~ hizmetikârlıktır	946.
Mekke	780.	memur-i Rabbânî	985.
Mekke-i Mükerreme.....	480, 807, 858, 859, 894.	menabi-i diniye.....	360.
~ allamelerinin Nurları tetkik ve takdiri	868.	menba	527.
mekteb-i harbiye	126.	gaybî ~	526.
mekteb-i idadî	126.	menba-i hak	564.
mekteb-i irfan.....	1001, 1002, 1005, 1053.	menba-i hakikat	953.
mekteb-i mülkiye	126.	menba-i hayat-ı içtimaiye	114.
mektep	249, 493, 964, 1098, 1100.	menba-i vahy	926.
Mektubat	1038, 1048.	Menderes	1112, 1113, 1117, 1118;
Mektubat (İmam-ı Rabbânî'nin).....	196, 215.	<i>Bakınız:Adnan Menderes.</i>	
mektuplar.....	39, 52, 154, 171, 343, 368, 439, 612, 633, 641, 644, 703, 713, 715, 802, 809, 811, 830, 846, 874, 878, 880, 882, 890, 968, 1070, 1077; <i>Bakınız: Lâhika Mektupları.</i>	Menemen Hâdisesi	407, 615, 811, 852.
~ın beraati.....	886.	~nin taklidi.....	354.
hapishanelerde yazılan ~	644.	menfaat	138, 207, 209, 977.
Nur Talebelerinin ~	440.	dindaşların ~i	919.
Said Nursî'nin Nur Talebelerine yazdığı ~	439.	maddî ve manevî ~ler.....	798.
melâike	146, 270, 298, 489, 539, 544, 655, 674, 755, 1047.	menfaat-i imaniye	436.
~ ilhamları	545.	menfaat-i insaniye.....	168.
~ ve ahiret.....	689, 691.	menfaat-i maddiye.....	1134.
~leri görmek ve konuşmak	538.	menfaat-i şahsiye	151, 159, 162.
melâike-i rahmet.....	113.	~sine himmeti hasretmek	143.
mele-i âlâ	264, 707, 813.	~ye hasr-ı nazar	159.
melek	270, 690, 887, 911;	menfaat-i umumiye	151, 247.
<i>Bakınız: melâike.</i>		menfaatperestlik.....	787.
~ler ve Kur'ân	564.	menfi	
melek-i ra'd	681.	~ cereyanlar	42, 470, 995.
melekiyet	533.	~ hareket	806, 1075, 1084, 1085, 1091, 1096.
memalik-i İslâmiye	92.	~ ırkçılık	1098.
memalik-i Osmaniye	92.	~ ibadet	470.
Memduh Bey.....	177, 179.	~ ideolojiler	44, 48.
memleket.....	26, 49, 72, 246, 254, 348, 354, 359, 364, 378, 630, 719, 852, 862, 896, 941, 957, 968, 980, 999, 1002, 1005, 1029, 1134; <i>Bakınız: vatan.</i>	~ komiteler	376.
~ ve Risale-i Nur.....	52, 441, 857.	~ meseleler	536.
~in asayışı.....	<i>Bakınız: asayiş-i memleket.</i>	~ milliyet	208, 415, 919.
~in emniyet ve asayişini ihlâl edenler.....	1002.	~ propagandalar	644.
~in nokta-i istinâdını temin	757.	~ seyyieler	860.
~in saadet ve selâmeti.....	51.	~ siyaset.....	811.
~in ve istikbâlinin en büyük iki tehlikesi	757.	~ şeylerle meşgul olmamak.....	1060.
~te din hürriyetinin temini	981.	~ Turancılık	637.
~te hükmedenler Risale-i Nur'dan istifade etmeli	858.	~ce iş	223.
ebedî ~	599.	beş ~ esas	207.
hür adamların hür ~i	976.	menfî	277, 417, 426, 427, 885, 887.
		~ler kanunu	432.
		menfilik	
		~leri zikretmeden ders vermek	1064.
		menhiyat	470.

menkibe	634.	üç ~	451, 468.
ulvî ~ler	15.	mesele-i ahiret	417.
merak	381, 455, 465, 468,	mesele-i diniye	456.
500, 516, 517, 530, 623, 707, 714, 731, 732, 740,		mesele-i imaniye	417, 1093.
745, 771, 797, 801, 902, 908.		mesele-i insaniye	616.
~i tahrik	525.	mesele-i kudsiye	605.
~lı yolcu	519, 522, 574.	mesele-i sırr-ı iman	340.
merakâver		mesele-i tarikat	349.
~ meseleler	731.	mesh-i manevî	208.
meratib-i imaniye	551.	mesken	983.
merdut	226, 881, 1074.	meskenet	1057.
merdümgiriz	770.	meslek	174, 475, 480, 537, 699, 738.
Mergivar (yer)	1138.	dünyevî ~ler ve Risale-i Nur	51.
merhamet	25, 363, 445, 467, 471, 484,	enbiya ~i	28.
500, 523, 732, 848.		imanî ~	901.
ebedî ~	756.	muzır ~ler	48.
Said Nursî'nin ~i	26, 27.	Risale-i Nur ~i	<i>Bakınız: Risale-i Nur mesleği.</i>
zarara razı olana ~ edilmez	500.	tarikat ~i	654.
merhamet-i ilâhiye	500.	meslek-i ilmiye	197.
merhamet-i Rabbanîye	445.	meslek-i Risale-i Nur	
merhamet-i şahane	323.	~ tarikatlere kıyas edilmez	654.
merhamet-i umumiye-i ilâhiye	499.	meslek-i zındıka	433.
merhametkârâne	445.	Mesnevî	213.
merhametsizlik	445.	Mesnevî-i Nuriye	
dalaletten çıkan ~	652.	~nin tercümesi	1035.
merkez		Arabî ~	212, 1035, 1065.
kudsi ~ler ve Risale-i Nur	860.	Mesnevî-i Şerif	213, 926.
merkez-i hükümet	229, 871.	meş'ale-i hidayet	262, 1040.
Mersin	1035.	meş'ale-i ilâhiye	926.
mert	99.	meşağil	739.
mertebe		meşahir-i insaniye	534.
maddî ve manevî ~	901.	meşakkat	31, 660, 897, 914.
uhrevî ve manevî ~	901.	meşayih	35, 75, 76, 129.
mertebe-i belâgat	560.	meşgale	
mertebe-i ilim	926.	dünyevî ~nin ahiret hesabına geçmesi	711.
mertebe-i ilmiye	553.	meşgale-i Kur'âniye	909.
mertebe-i iman	551, 926.	meşgale-i Nuriye	909.
mertebe-i kemal	179.	meşher	
mertebe-i marifet	550.	muvakkat ~	591.
mertebe-i muvaffakiyet	563.	meşher-i âzam-ı kâinat	670.
mertebe-i şefkat	445.	Meşihat	191, 869.
mertebe-i şehadet	178.	Meşihat-ı İslâmiye	216, 217, 293.
mertebe-i tevhid	522.	meşrep	174, 475, 480, 537, 912.
mes'ud insanlar	982.	meşruiyet	103.
mes'udâne	603.	meşruta-i meşrua	111, 447.
mes'ul	632, 945, 999.	meşrutiyet	86, 88, 94, 99, 100, 101,
birisinin hatasıyla başkası ~ olmaz	729, 1078,	114, 118, 132, 133, 228, 880, 1074.	
1085.		~ adalet ve şeriattır	102.
mes'uliyet	1079.	~ hâkimiyet-i millettir	132.
mesafe-i terakki	88.	Meşrutiyet	85, 97, 100, 103, 112, 114,
mesail-i azîme-yi siyasiye	1101.	115, 116, 119, 120, 123, 133, 228, 698, 963.	
mesail-i diniye	798.	~in Bediüzzamanı	124.
mesail-i dünyeviye	1059.	~in düşmanı	115.
mesail-i ilmiye	216, 332.	baht-ı İslâmın anahtarı ~teki şuradır	123.
mesail-i imaniye	216, 341, 538, 605.	ikinci ~	<i>Bakınız: hürriyet.</i>
~yi ispat	535.	meşrutiyet-i meşrua	86, 114.
mesail-i kudsiye	361.	Meşrutiyet-i meşrua	123, 124.
mesail-i siyasiye	340.	meşrutiyetperver	133.
mesail-i şeriat	92.	meşveret	94, 115, 160, 447, 857, 1088.
mescid-i ekber	609.	meşveret-i meşrua	155.
mescid-i kebir	154, 157.	meşveret-i şer'îye	88, 100, 155, 160.
mescid-i seyyar	270.	Metâli	74.
mescit	105.	metalib-i seb'a	117.
mesele	366.		

- metalip .....208.
- metanet .....23, 46, 49, 164, 167, 168, 452, 456, 467, 481, 551, 653, 664, 730, 751, 890, 1029.
- metanet-i ahlâkiye.....927.
- methiye .....864, 902.
- methüsenâ .....48, 591, 864, 886, 902.
- dini ~ .....48.
- gaibane ~ .....574.
- Said Nursî'nin ~ları Nurlara çevirmesi .....885.
- metod .....999.
- mevadd-ı kanuniye .....377, 381.
- Mevakif .....74.
- mevcudat .....199, 268, 365, 512, 530, 538, 576, 606, 689, 703.
- ~ nereden gelip nereye gidiyorlar? .....1045.
- ~a bir zulm-i azîm .....445.
- ~in en mükemmeli .....548.
- ~in intizamât ve hikmetleri .....200.
- ~in kemalâtı .....554.
- ~in mahiyet ve hakikatleri nedir .....1045.
- ~in tebdil ve tecdit edilmesi .....575.
- ~taki cemaller ve kemaller .....577.
- bahar ~ı .....570.
- mevcudat-ı âlem
- Kur'ân'dan evvel ve Kur'ân'ın ışığıyla ~ .....561.
- mevcudat-ı bahariye .....202.
- mevcut
- ~ ve imkân hakikati .....571.
- ~un şahsiyetini tahsis .....571.
- Mevdûfî .....1116.
- mevhîbe-i ilâhî .....426.
- mevhîbe-i mutlak .....927.
- mevkî .....1058.
- Mevlâ .....24, 431.
- ~ görelim neyler, neylerse güzel eyler .....650.
- ~yı unutma gâffetine düşmeyenler .....23.
- Mevlâna .....1112.
- Mevlâna Celâleddin .....213, 274, 275.
- Mevlâna Celâleddin-i Rumî .....477.
- Mevlâna Halid
- ~ ve Said Nursî .....507.
- ~in cübbesi .....655.
- ~in cübbesi ve Said Nursî .....507.
- Mevlevî .....522.
- mevsim .....554, 677, 684.
- mevsuf .....576.
- mevsuf-i Vacibü'l-Vücut .....576.
- mevt
- ~ ve hayat münavebesi .....590.
- izzetle ~i zilletle hayata tercih .....280.
- mevzu .....38.
- meydan-ı harp .....179, 492.
- meydan-ı imtihan .....920.
- meydan-ı iptilâ ve imtihan .....988.
- meydan-ı münakaşat .....117.
- mevil .....149.
- meyl-i taharri .....134.
- meyl-i taharri-i hakikat .....145.
- meylü'î-istikmal .....150.
- meyye .....529, 530, 599.
- ~ ve Âhir ismi .....684.
- Meyve .....741.
- Meyve Risalesi .....617, 629, 630, 659, 719, 827.
- ~ ve mahkûmların ıslâhı .....717, 843.
- ~'nin telifi .....613, 666.
- Meyve Risalesi ve Hücûci .....877.
- meyye-i bâkî .....566.
- meyye-i münevver .....696, 928.
- Meyvenin Dördüncü Meselesi .....731.
- mezar .....*Bakınız: kabristan.*
- Said Nursî'nin ~ı .....1034.
- mezar-ı müteharrik .....136.
- mezâyâ-i âliye .....928.
- mezhep .....1007.
- dört ~ .....103.
- meziyet .....19, 24, 45, 131, 305, 328.
- hüsnüzanların ilâve ettikleri ~ler .....657.
- şahsî ~ .....39.
- meziyet-i dindârâne .....285.
- mintika-i harre .....526.
- mırmır .....422.
- Mısır .....79, 106, 126, 285, 780, 860, 945, 1069, 1104, 1116, 1131, 1133.
- ~ allamelerinin Nurları tetkik ve takdiri .....868.
- ~'ın kumistanı ve Nil-i mübarek .....526.
- Mısır Camiü'l-Ezher Üniversitesi .....84.
- Mihri .....175.
- Mihri Helâv .....995, 1004.
- miktar .....201.
- miktar-ı muayyen .....200.
- miktar-ı muayyene .....202.
- Milâs .....385.
- mil-i mütemeddine .....88.
- millet .....41, 44, 47, 49, 50, 51, 52, 72, 87, 106, 107, 113, 114, 116, 120, 121, 152, 162, 174, 192, 222, 224, 227, 230, 245, 254, 258, 284, 285, 290, 291, 293, 294, 341, 346, 347, 353, 354, 359, 364, 370, 377, 392, 393, 484, 582, 618, 630, 638, 639, 640, 642, 643, 656, 695, 706, 711, 712, 713, 714, 716, 717, 720, 721, 724, 727, 734, 752, 756, 757, 758, 770, 771, 773, 774, 775, 777, 781, 790, 805, 827, 829, 831, 834, 844, 847, 848, 850, 851, 852, 853, 855, 856, 857, 861, 862, 866, 872, 876, 878, 882, 884, 885, 896, 901, 934, 935, 945, 949, 950, 952, 955, 957, 968, 969, 976, 977, 979, 981, 984, 995, 996, 1004, 1005, 1010, 1011, 1024, 1029, 1036, 1037, 1041, 1045, 1046, 1055, 1064, 1078, 1088, 1095, 1096, 1099, 1100, 1101.
- ~ âlem-i İslâm ve Risale-i Nur .....754.
- ~ büyük meclisi ya taklit veya tenkit eder .....224.
- ~ can damarı hükümündeki şakirtler .....615, 852.
- ~ düşmanı .....982.
- ~ için asil tehlike .....1011.
- ~ irşat ve tenvir edilmesi .....238.
- ~ karşı mürtedane mücadele .....640.
- ~ mali .....192.
- ~ Risale-i Nur'a muhtaçtır .....484.
- ~ ve Risale-i Nur .....52, 721, 722, 775, 857.
- ~ ve vatan düşmanları .....722.
- ~e ecnebi hesabına darbeler .....638.
- ~e hizmet .....*Bakınız: hamiyet-i milliye.*
- ~i anaşliikten muhafaza .....726.
- ~im sağ olsun .....139.
- ~in anaşliikten kurtulması .....977.
- ~in asayışı .....810.
- ~in Bediüzzaman'a itimadı .....828.
- ~in birliği .....*Bakınız: ittihad-ı millet.*
- ~in cehaletini tedavi .....113.

~in en büyük kuvveti.....	630.	milliyetperver.....	356, 773, 775.
~in hak ve hürriyetlerini temin	1005.	milliyetperverlik	294, 357.
~in hakikî bir nokta-i istinadı.....	855.	milliyetsiz	231, 360.
~in hümrmeti.....	291.	mimsiz medeniyet.....	122, 399, 1086.
~in idaresi.....	229;	minnet.....	419, 793.
<i>Bakınız: idare-i millet.</i>		maîşet için ~ altına girmek.....	419.
~in imanına ve saadetine hizmet.....	780.	Mir Hasan Vefî Medresesi.....	56.
~in imanının selâmeti	962.	mir'at-ı mücellâ	928.
~in İslâmiyetle alâkasını kesme plânı.....	249.	mirac-ı Ahmedî.....	536.
~in kalp hastalığı zaaf-ı diyanettir.....	93.	mirac-ı imanî	574.
~in menfaatini düşünmemek	159.	Miran.....	67, 71.
~in nokta-i istinadı	805.	~ ağaları	71.
~in saadeti.....	876.	Mîran Reisi Mustafa Paşa	79.
~in terakkisi.....	50.	miras.....	388, 392, 398.
~ine karşı fedakârane alâka	866.	mirasyedi.....	137.
~ler arası gizli Türk düşmanları	974.	Mirkat	75.
~teki din kuvveti.....	773.	Mirza	53, 215.
ben ölürsem ~im sağdır.....	138.	Mirza Bediüzzaman	215.
devletler, ~ler muharebesi	206.	misafir	
dinsiz bir ~ yaşayamaz.....	849, 1089.	kendini dünyada ~ telâkki etmek	429.
eğer ben ölsem ~im sağ olsun	158.	üç cihette ~	193.
hayvanat ~leri.....	531.	misafirhane	432.
hiçbir ~ dinsiz yaşayamaz	360.	dünya ~dir.....	432.
kahraman ~ ve tahrifat devresi	49.	dünya ~si	515.
kendi ~ine duyulan sevgi..... <i>Bakınız: muhabbet-i</i>		Misafirhane Sahibi	
<i>milliye.</i>		~'nin rahmeti	432.
kimin himmeti ~i ise, o küçük bir ~tir.	159.	misafirhane-i dünya	428, 594.
medenî ~ler..... <i>Bakınız: mil-i mütemeddine.</i>		misafirhâne-i Rahmaniye	669.
Risale-i Nur ve ~	50.	misal-i musağğar	602.
Risale-i Nur'la mübareze ~e zarar verir	875.	misâl-i rahmet-i âlem	815.
Said Nursî ve ~	717.	misbah-ı devvar	270.
Said Nursî'nin ~e hizmetleri.....	170.	misil	
Said Nursî'nin şahsını çürütmek ~e zarardır...873.		~i muhal.....	569.
tehlikelere karşı ~e bir set	872.	Mister Carlyle.....	147, 796.
Türk ~i	858, 860.	misyoner	222, 762.
millet-i İslâm.....	221, 833, 942.	mişvâr-i Ahmediye	926.
millet-i İslâmiye.....	132, 240, 246, 249,	mizac-ı mutedile-i adalet.....	124.
289, 754, 834, 1026, 1028, 1040, 1056, 1100.		mizan.....	520, 529, 532, 570, 577, 597, 600, 675.
~'nin üssü'l-esası	866.	~lı suretler.....	578.
~nin iki cihân saadeti	698.	~lı vefiyat ve huduslar.....	570.
millet-i kudsiye	131.	mizan-ı hikmet	323.
millet-i mazlume.....	87.	mizan-ı mahsus	202.
milletvekili..... <i>Bakınız: mebus.</i>		mizan-ı şeriat	97.
millî.....	809.	Molla Abdullah	53, 54, 60, 61, 449, 657.
~ gelenekler..... <i>Bakınız: an'anat-ı milliye.</i>		~'in Said Nursî'den ders alışı	60.
~ hasletler.....	976.	Molla Ahmed Hâni Hazretleri	59.
~ huy ve ahlâk..... <i>Bakınız: seciye-i milliye.</i>		Molla Ali-i Suran.....	62.
~ saadet.....	1039.	Molla Camî.....	57, 61.
Millî Kurtuluş Hareketi.....	217.	Molla Fethullah	61, 62, 76.
milliyet.....	97, 118, 773, 866.	Molla Habip	170, 177;
~imiz bir vücuttur, ruhu İslâmiyet, aklı Kur'ân		<i>Bakınız: Habip.</i>	
ve imandır.....	138.	Molla Mehmed	56.
din ~in hayatı ve ruhudur.....	162.	Molla Mehmed Emin Efendi.....	53, 56.
din ve ~	162.	Molla Said	53, 55, 56, 57, 60, 61, 62, 64, 65,
İslâmiyet ~i	138, 140, 155,	67, 68, 69, 70, 71, 75, 80, 91, 169, 170, 177, 179;	
163, 168, 866, 946, 948, 1098.		<i>Bakınız: Said Nursî.</i>	
menfi ~	208, 415, 919.	~ hodfuruşluk, tasannu ve tekellüften	
milliyetçi	353.	hoşlanmazdı	83.
milliyetçilik.....	357, 358.	~ ve bedevi eşkiyaları.....	71.
materyalist ~	1122.	~ ve Mustafa Paşa	67, 79.
zâhiren ~ hakikatte ırkçılık.....	947.	~ ve siyaset	72.
milliyet-i hakikiye.....	1098.	~ ve sünuhat	74.
milliyet-i hakikiye-i İslâmiye.....	156.	~ ve Şeyh Mehmed Küfrevî Hazretleri	75.
milliyet-i kudsiye.....	919, 947.	~ ve Tahir Paşa.....	78, 79.

~ vücutça idmanlı ve kuvvetli idi.....	69.	muamma	
~ zekat almazdı	55.	hilkat-i kâinatın ~sı ve Muhammed (a.s.m.)	555.
~ zekât ve hediye almaz, talebelerini de men ederdi.....	78.	muamma-i hayretnûma.....	312.
~de küçük yaşta görülen izzet	53.	muannid	1051.
~e ilm-i Kur'ân verilmesi	56.	muannit	406.
~in aşiretleri barıştırması	79.	~ asır.....	558.
~in ders aldığı ulema	76.	~ belâğler ve Kur'ân	560.
~in en son aldığı ders	75.	~ hasımlar	488.
~in hediye ve maaş kabul etmemesi	78.	~ vesveseli	920.
~in hiçbir âlimden soru sormaması	78.	muaraza	
~in iki mütezat hâli	74.	Kur'ân'la ~a edilmez	560, 564.
~in kazaen sabah namazını geçirmesi	65.	muâşeret.....	196.
~in Kur'ân'ı hıfzı.....	75.	muavenet.....	327, 572, 573.
~in Mardin'e gelişi.....	71.	muavenet-i hayriye	345.
~in mücerret kalışı ve dünyaya âlâka peyda etmemesi	78.	muavenetkârâne	
~in Müslüman ve Ermeni çocuklarının öldürülmelerini engellemesi.....	177.	~ uhuvvet	866.
~in ulemaya muhalif olduğu hususlar	77.	muayyen	
~in Van'a gidişi.....	76.	~ suret.....	571.
Mardin ulemasının ~le muarazası	71.	Mucib	677.
Mustafa Paşa'nın ~e serkeş bir at verışı	70.	mucib-i ihtilâl	756.
Molla Said'in Nursî.....	813.	mucib-i mes'uliyet	642.
Molla Salih	70.	mucip	
Molla Seyyid Tâha	793.	zeki ~ olmak	655.
mu'cizat	270, 533, 534, 604, 605, 606.	mucize-i Kur'âniye	1090, 1097.
Resul-i Ekrem'in ~i	549.	mucize-i maneviye	1089.
mu'cizat-ı Ahmediye.....	321.	mugalâta	121, 122.
mu'cizat-ı Ahmediye	309, 549, 884.	muhabbet	105, 106, 107, 116, 141, 155, 161, 209, 290, 450, 543, 603, 660, 706, 766, 857, 910, 912.
mu'cizat-ı Ahmediye Mektubatı	309.	~ fedâileri	94.
mu'cizat-ı Ahmediye Risalesi	636.	~e muhabbet	93, 155.
mu'cizat-ı bâhire	549, 605, 607.	adavete ~	142.
mu'cizat-ı kudret	270.	akrabalar içinde samimane ~	866.
mu'cizat-ı Kur'âniye	309.	âlem-i İslâmın ~i	220, 630.
mu'cizat-ı Kur'âniye Risalesi.....	565.	gayrimesru ~	435.
mu'cizat-ı sanat.....	203.	müfritâne ~	449.
mu'cize	534, 552, 555, 679.	siyaset arkadaşına ~	499.
~ kitap	559.	muhabbet-i Âli-i Beyt	765, 766.
~li eserler	541.	muhabbet-i insaniyet.....	147.
kudret ~leri.....	589.	muhabbet-i milliye	88.
Kur'ân ~dir.....	549, 558, 564, 566.	muhabbet-i Nebevî	50.
mu'cize-i ekber	790.	muhabbet-i Nebeviye	992.
mu'cize-i fitrat	927.	muhabbetullah	537.
mu'cize-i hikmet	532.	muhabere	343, 426.
mu'cize-i kudret.....	270.	muhafaza	406.
mu'cize-i kudret-i Samedâniye.....	688.	zındıkaya karşı kendini ~	853.
mu'cize-i Kur'âniye	709, 754, 856, 885.	Muhafaza-i İlähiye	374.
mu'cize-i kübra	790, 892.	muhafaza-i şamile.....	573.
mu'cize-i kübra-i Miraç.....	889.	muhakeme.....	19, 44, 132, 861, 887, 1000.
mu'cize-i manevî.....	244, 245, 1079.	muhakeme-i aklıye	134.
mu'cize-i maneviye	476, 733, 790, 872, 875, 985.	muhakkikîn-i İslâmiye	147.
mu'cize-i maneviye-i Kur'âniye	738.	muhakkik	535, 556, 564.
mu'cize-i Peygamberî	88, 229.	muhakkikîn-i kelâmîye	570.
mu'cize-i sanat	602.	muhakkikîn-i ulema	174.
Mu'cizeli Kur'ân.....	1107.	muhalefet	1000.
Muallâkat-ı Seb'a	559.	muhalefet-i şeriat	133.
muallim	550, 666, 690, 740, 744, 876.	muhallif.....	355, 412, 431, 625, 643, 869, 878, 999.
ırkçı ~ler	1100.	siyasî ~	643.
muallim-i ekber	553.	Muhammed (a.s.m.)	322, 678, 796;
muamele		Bakınız: Peygamber-i Zîşan, Peygamber (a.s.m.),	
masumlara yapılan hiddetli ~	861.	Peygamber Efendimiz, Habib-i Kibriya, Habibullah;	
muamele-i halisâne.....	503.	Resul-i Ekrem, Muhammed-i Arabî, Muhammed-i	
		Kureyşî, Hazret-i Peygamber, Hazret-i Muhammed,	
		Fahr-i Cihan, Muhammedül-Emin, Şeref-i Benî-	
		âdem, Fahr-i Âlem, Zat (a.s.m.), Hazret-i Resul-i	

<i>Ekrem, Sultanü'l-Enbiya.</i>		
~ Kur'an'ın mu'cizesidir	558.	
~ ve ahiret.....	691.	
~'in delâil-i nübüvveti ve kemâlât-ı ilmiyesi	558.	
~'in mu'cizâtı.....	558.	
~'in saadet-i ebediye duası ve ahiret.....	677.	
~'in zincirinden çıkan bir Müslüman	1090.	
kâinatın hilkatindeki makasíd-ı İlâhiye ve ~.....	554.	
Kur'an ~'in mu'cizesidir.....	558.	
Muhammed Abduh.....	106.	
Muhammed-i Arabî..... <i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.).</i>		
~ ve Asr-ı Saadet.....	548.	
~ ve hakikat-i haşriye.....	690.	
~'nin getirdiği nur	548.	
Muhammed-i Kureyşî.....	555;	
<i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.).</i>		
~ ve Hâlık	555.	
Muhammedü'l-Emîn	889;	
<i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.).</i>		
muharebe		
devletler, milletler ~si	206.	
muharrir	104, 250.	
muhatabâne		
~ makam	574.	
muhatab-ı hâs.....	687.	
muhatab-ı Samedâniye.....	565.	
muhatab		
zeki ~ olmak	655.	
muhbir-i sadık	534, 605, 680.	
Muhbir-i Sadık.....	457.	
muhit		
~ini tenvir	51.	
muhsin	21.	
muhtaç	208, 676.	
muhteva	37.	
Muhyî	678.	
mukabele-i bilmissil	479, 652, 945.	
mukabele-i Rahmanî.....	544.	
Mukaddemat-ı İsna Aşer	311.	
mukaddeme	16.	
mukadderat-ı beşeriye	915.	
mukadderat-ı İslâm	205.	
mukaddes	1009.	
~ cemiyet.....	107, 497, 614, 862.	
~ dava.....	26.	
~ dinler.....	1012.	
~ kitaplar	674.	
~ vazife	33, 1013.	
~ yol	1128.	
mukaddesat	184, 747, 773, 786, 965, 1012.	
~a karşı mürtedane mücadele.....	640.	
~ı alet etme ittihamına cevap	1009.	
~ı alet etme ittihamını kıran rapor	633.	
~in muhafazası	939.	
mukaddesat-ı diniye.....	731.	
mukaddesat-ı semaviye.....	461.	
mukâleme-i Rabbaniye	546.	
mukallit		
frenk ~leri.....	223.	
muktesidâne.....	769.	
muktesit.....	191.	
mukteza-i hâl	104.	
murakabe	128.	
murakebe.....	26, 30, 36.	
Mûsa (a.s.).....	213, 678, 877, 1089, 1141;	
<i>Bakınız: Hazret-i Mûsa.</i>		
Mûsa Bey.....	178.	
musaffî	550.	
Musannif	568.	
Müsevî	1089.	
musibet	115, 121, 206, 362, 427,	
443, 483, 499, 500, 649, 659, 662, 664, 763, 827,		
848, 861, 910.		
~ cinayetin neticesi, mükâfatın		
mukaddemesidir	210.	
~ler ve masumlar	460.	
Hristiyan mazlumların çektikleri ~ler.....	461.	
müşterek hatadan neş'et eden müşterek ~	211.	
Said Nursî'nin on işkenceli ~i	876.	
musibet-i amme		
~ ekseriyetin hatasına terettüp eder	211.	
musibet-i beşeriye.....	460.	
musibet-i semaviye	460.	
musibetzede	211, 672, 922.	
mazlum Hristiyan ~ler.....	461.	
musika-i İlâhiye	129.	
Mustafa	493, 808.	
Mustafa Kemal.....	219, 611, 614, 618, 641,	
643, 829, 881, 1025, 1098.		
Mustafa Kemal Paşa	218, 226, 230, 232.	
Mustafa Oruç	795, 798.	
Mustafa Osman	761.	
Mustafa Paşa	67, 68, 69, 70, 71, 79, 80.	
~'nin Said Nursî'ye serkeş bir at verişî	70.	
Mustafa Sabri Efendi	24.	
Mustafa Sungur..... <i>Bakınız: Sungur.</i>		
Muş	177, 178.	
mutasarrıf.....	72.	
Mutasarrıf.....	563, 668, 677.	
Mutasarrıf-ı Fa'al.....	587.	
mutasavvıf	23, 25, 35, 36.	
mutasavvıfe		
ulema ile ~ arasındaki gerginliğin sebebi	35.	
mutlu	<i>Bakınız: mes'ut.</i>	
mutluluk..... <i>Bakınız: saadet.</i>		
muvaaffak	1086.	
muvaaffakiyet	24, 307, 489.	
muvaaffakiyet.....	287.	
muvafık	412.	
muvaahhit	94.	
muvaakkat		
~ meşher.....	591.	
muvazene	520, 570, 600, 675.	
muvazene-i adalet	1000.	
muvazene-i amme	573.	
muvazene-i vasia.....	526.	
muzafferiyet	220.	
muzafferiyet-i kalbiye	199.	
muzır		
~ eşhas	434.	
haricî ~ cereyanlar	913.	

mü'min.....	17, 23, 34, 43, 94, 105, 107, 108, 414, 440, 448, 675, 699, 767, 869, 932, 942, 953, 957, 964, 965, 987; <i>Bakınız: ehl-i iman.</i>	müddeiumum.....	629.
~ anarşi ve bozgunculuğa taraftar olmaz.....	1002.	müddeiumumî.....	364, 383, 619, 1092.
~ mü'mine karşı bir binanın kenetlenmiş taşları gibidir.....	949.	ordunun şerefini kıran ~.....	860.
~ zabıt.....	111.	müdebbir.....	546.
~ler dünyayı ahirete tercih etmemeli.....	481.	Müdebbir.....	428, 668, 669, 670.
~ler ehl-i dalalete taraftar olmamalı.....	481.	müdebbirâne.....	528.
~ler kardeşdir.....	497, 614, 862, 1098.	~ ef'al-i Rabbanîye.....	575.
~lere hizmet.....	712.	~ idare.....	523.
~lere karşı muavenetkârâne uhuvvet.....	866.	Müdebbir-i Hakîm.....	522, 600.
~lere mürteci diyenlere yazıklar olsun!.....	712.	müdekkik.....	767.
~lerin nokta-i istinadı.....	43.	müderis.....	56, 60.
mübah.....	1088.	müellif.....	305, 1068.
mübahese.....	798.	müellif-i İslâm.....	1073.
mübâlâğat.....	117.	müfarakat.....	194.
mübârek aylar.....	909.	müfârakat	
mübârek cemaat.....	310, 311.	ebedî ~lar.....	849.
Mübârekler Hey'eti.....	1034.	müfessir.....	318.
mübâreze		Kur'ân-ı Azîmüşşanî ~i.....	175.
~ye sevk eden halattan tecerrüt.....	485.	müfsid	
mücadele.....	972.	~ kalemler.....	974.
İslâmîyete ve hakikat-i Kur'ân'a karşı		müfsit.....	393.
mürtedâne ~.....	859.	gizli ~ler.....	377.
mukaddesata karşı mürtedâne ~.....	640.	müftehirâne.....	306.
müspet ~.....	246.	müfteri.....	563.
mücadele-i ilmiye.....	64.	müftü'l-enam.....	477.
mücahedat-ı fikriye.....	378.	mükâfat.....	674.
mücahede.....	21, 240, 504, 957, 1029.	mükâfat-ı hazıra.....	211.
manevî ~.....	471.	mükâfat-ı maneviye.....	460.
manevî ve ilmî ~.....	213.	mükâleme	
mücahede-i diniye.....	246.	~ sıfâtı.....	543.
mücahede-i maneviye.....	660, 662.	Allah'ın ~si.....	544, 546.
mücahede-i milliye.....	990.	mükâleme-i Rabbanîye.....	544.
mücahid-i ekber.....	907, 988, 1073.	mükâleme-i Sübhanî.....	544.
mücahid'in kumandanlar.....	224.	mükemmellik	
mücahidin-i İslâm.....	220.	~lerin engeli.....	<i>Bakınız: mani-i herkemal.</i>
mücahit.....	21, 22, 23, 24, 25, 29, 38, 157, 660, 739, 903, 971, 996, 1094, 1137.	mülâyemet.....	503.
~lere bir nümune-i iktida.....	1029.	mülâyimane.....	406.
kudsî hizmet ~leri.....	665.	mülhit.....	230, 357, 358, 376, 390, 392, 393, 395, 396, 399.
Mücahit.....	20.	~ asır.....	558.
mücazat.....	674.	~ zalimler.....	401.
müceddid-i din.....	477.	mülk.....	729.
müceddid-i ekber.....	251.	mülk-i bâkî.....	567.
müceddit.....	971, 1141, 1145.	Mümît.....	678.
mücerred.....	29.	mümkinat.....	571.
mücevherât-ı Kur'âniye.....	1060.	mümkün.....	203, 571.
müçtehit.....	449, 535, 564, 699, 883.	mümtaz.....	18.
müdafaa.....	406, 862, 867, 877, 1070.	~ şahsiyet.....	571.
ehl-i hakkın hakkını ~sı.....	652.	mümteni.....	203.
maddî ~.....	615, 852.	Mün'im-i Hakikî.....	305.
müdafaa-i milliye.....	354.	münacat.....	504, 550.
müdafaalar.....	964.	~lara mukabele edilmesi.....	543.
müdafaaname.....	629.	Münacat.....	582.
Said Nursî'nin ~si.....	632.	münacat-ı Cevşeniye.....	504.
Müdafaaname.....	719.	münacat-ı Nebeviye.....	610.
müdafaat.....	629, 725, 877.	münafık.....	445, 465, 483, 485, 616, 638, 716, 751, 753, 778, 781, 877, 889, 1058, 1061, 1089.
Afyon Mahkemesi ~i.....	846.	~ kâfirden eşettir.....	436.
müdafaat-ı ilmiye.....	392, 393.	~i sena, salih hocayı tenkit.....	154.
müdahin memurlar.....	128.	~ın azap çekmesine şefkat etmemek.....	446.
müdakkik.....	535.	~ların Nur Talebelerini Nurlardan uzaklaştırma plânları.....	1059.
müddei.....	436, 715, 877.	~larının plânlarının akim kalması.....	653.
		dessaş ~lar.....	762.
		gizli ~lar.....	154, 613, 766, 837, 853, 904, 905, 924.

münafıklık.....	153.	müsavat-ı mutlaka	287.
münakaşa.....	486, 664, 765, 767, 798.	müsavatsızlık	119.
Nur Talebeleri ~ etmemeli.....	767.	müsebbih	271.
münakaşat.....	117.	müsebbihane	
münazaa	246, 798.	~ şahadet.....	529.
münazara	486.	müsemma	576.
Münazarat.....	127, 447.	müsemma-i meşrutiyet	101.
münazarat-ı ilmiye	378.	Müsemma-i Meşrutiyet.....	116.
münazarat-ı nefsiye	199.	müsemma-i Vahid-i Ehad.....	576.
münevver.....	51, 52, 114, 131, 145, 879, 954.	müsemma-yı Meşrutiyet	120.
~ akıllar.....	539.	Müslim	
~ kalpler.....	541.	İslâmiyet seciyesinden çıkan bir ~.....	721.
münevverlik		Müslüman	26, 32, 33, 48,
hakikî ~	1065.	123, 142, 145, 151, 223, 231, 292, 348, 356, 360,	
münevverü'l-fikir	111.	445, 460, 486, 559, 637, 657, 719, 721, 729, 751,	
münevvir	550.	759, 762, 763, 768, 811, 842, 878, 879, 942, 943,	
Münevvir	670.	944, 972, 973, 999, 1007, 1008, 1009, 1089, 1096,	
münker	73.	1100, 1106, 1114, 1116, 1125, 1126, 1127, 1131;	
münkir	17, 535.	<i>Bakınız: ehl-i iman, mü'min, ehl-i İslâm, İslâmlar.</i>	
münteha	1065.	~ anarşi ve bozgunculuğa taraftar olmaz.....	1002.
münzevi.....	284, 367, 805, 847, 883, 1023, 1024.	~ devletler.....	1116.
müraat-ı ahkâm.....	89.	~ dinini bıraksa anarşist olur	774.
müracaat	432, 433, 436.	~ kavimler	<i>Bakınız: akvam-ı İslâmiye.</i>
ehl-i dünyaya ~	433.	~ kisvesindeki propagandacılar	640.
Said Nursî'nin vesika için ~ etmemesi.....	432.	~ muhakeme-i akliye ile başka dini İslâmiyete	
mürafaa.....	132.	tercih etmez	134.
mürâilik	1057.	~ olmayan.....	<i>Bakınız: gayrimüslim.</i>
mürebbi.....	22, 30, 550.	~ Türk çocuklarının dimağlarını tahrip	1012.
Mürebbi-i Rahîm	600.	~ uleması	473.
mürebbiyâne		~âlimi	183.
~ cilve-i rahmet	523.	~ın fitrat ve vicdanı İslâmiyetten vazgeçemez.....	133.
~ ef'al-i Rabbaniye.....	575.	~ız aldanırız, fakat aldatmayız	115.
mürit.....	449, 454.	~lar içinde din ve milliyet müttehittir	162.
mürşid-i azam	251, 1145.	~ları Kur'ân'dan soğutma plânı	81, 1097.
mürşid-i ekber	540, 984.	~ları kurun-i vustada durduran altı hastalık	142.
mürşid-i hakikî.....	216.	~ların ahlâkı	177.
mürşit.....	26, 108, 216, 260, 304, 449,	~ların birbirine muhabbeti	806.
550, 740, 744, 965, 973.		~ların hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyedeki	
ehl-i keşif ve keramet ~ler	536.	saadetleri ve meşveret	160.
kudsî ~ler.....	536.	~ların imanları	513.
mürteci	116, 135, 880, 964.	~ların imanlarının takviyesi.....	46.
mü'minlere ~ diyenlere yazıklar olsun!	712.	~ların nefretlerini kardeşliğe çevirmek.....	757.
mürtedâne		~ların saadetinin fecr-i sadığı	698.
İslâmiyete ve hakikat-i Kur'ân'a karşı ~		~ların sevgisi.....	220.
mücadele	859.	~ların terakki ve kemalâtının esasları.....	698.
mukaddesata karşı ~ mücadele	640.	~ların terakkisi ve tedennisi	144.
mürtet.....	877.	~ların teselsül eden hasaretlerinin başlama	
mürur-i zaman.....	874, 884.	tarihi.....	491.
müsaade-i hükümet	346.	~ların yeisten kurtuluşu	258.
müsabaka	287.	ecnebilerin ~ları esaret altına alması	152.
~ şevki	149.	ecnebilerin ~ların yüksek ahlâkını alıp kendi	
yüksek şeylere ~.....	148.	ahlâk-i seyiyelerini vermeleri	158.
müsadere.....	1079.	irtidat eden ~ küfr-i mutlaka düşer	849.
risalelerin ~si.....	884.	Muhammed'in (a.s.m.) zincirinden çıkan bir ~1089.	
müsalâha.....	113.	Risale-i Nur ~ların kardeşlik ve muhabbetini	
müsalemet	209.	kazandırır.....	857.
müsalemet-i umumî	944.	Risale-i Nur ~ların nokta-i istinadını temin	
müsalemet-i umumiye.....	1079, 1096.	eder	858.
müsavat	119, 132, 286, 290.	Risale-i Nur ~ların vahdetini temin eder.....	858.
gayr-i müslimlerle ~	132.	Türk olmayan ~lar.....	227.
mutlak ~ kanunu	287.	Müslümanlık	229, 697, 813, 943, 944, 975, 982.
müsavat-ı hukuk	287.	~ hisleri	1009.
müsavat-ı mutlak	290.	~a ait bağların koparılmaya çalışılması.....	242.
		Hıristiyanlık âleminin ~la ittihadı	741.

müspet	
~ esaslar	209.
~ fedâiler	918.
~ fenler	148.
~ hareket	336, 706, 707, 1026, 1075, 1084, 1085, 1086, 1088, 1091.
~ hizmeti tarzı	1084.
~ ilimler	34, 960, 1047.
~ iman hizmeti	1084.
~ mesail	146.
~ mücadele	246.
~i ders vermek	1064.
müstağniyâne	769.
müstait bir velet	126.
müstakim	
~ akıllar	539, 541.
müstebidâne	947.
müstebit	118, 1064.
~ idare	86.
~ kabile	923.
~lere dalkavukluk etmemek	149.
müstemlekât nazırı	81, 347, 1096.
müstemleke	151.
müstemlekecilik	217.
müşahadat	524, 540, 552, 604, 607.
kâinattan Hâlikını soran seyyahın ~ı	515.
müşahade	36, 536, 552.
müşfikane	
~ cilve-i rahmet	523.
~ iâşe ve it'am	523.
müşrikîn	889.
mütalâa	515, 539.
mütalâagâh	516.
mütebahhir	535, 536, 556.
mütedeyyin	221, 717.
mütefekkir	34, 37, 43, 145, 522, 524, 533, 536.
mütefekkir-i ekber	1073.
mütefelsif nefis	199.
mütefennin	162.
~ edipler ve Kur'an'ın belâgati	559.
~ ulema	565.
mütehassıs	679.
mütehayyir	281.
mütekebbir	292.
~lere karşı tevazu etmemek	292.
mütekebbirane	947.
mütekellif	502.
Mütekellim-i Ezeli	
~nin mevcudiyeti ve vahdeti	579.
mütekellim-i maalgayr	490.
mütemerridane	
mukaddesata karşı ~ mücadele	640.
mütemerrit	281.
mütenebbih	
~ beşer dinsiz olamaz	134.
müteşâbih	
~ hadisler	888.
müteşâbih	1067.
mütevâzî	18, 31, 1004.
müttakî	
dindar ve ~ı lakayda tercih	806.
zâhirde ~ler	664.
müttehit	94, 131.

müvellidülhumuza	520, 521;
<i>Bakınız: oksijen.</i>	
müvellidülmâ	521.
müzakere	655.
müzekkî	550.

N

nadire-i fitrat	30.
nadire-i hikmet	270.
nadire-i hilkat	84.
nafi	434, 850.
~ bir nur	1019.
~ bir uzuv	843.
nahiv	57, 74.
Nâim	956.
Naka-i Salih	603.
Nakkaş	671.
Nakkaş-ı Zülcelâl	568.
Nakşi	654.
~ tarikati	653, 924;
<i>Bakınız: tarik-ı Nakşi.</i>	
Nakşibendî	35.
nam	576.
namaz	67, 211, 219, 221, 223, 226, 418, 454, 656, 711, 712, 845, 862, 881, 997, 1093, 1094;
<i>Bakınız: salât.</i>	
~ kılınan dünyevi meşgaleleri ahiret hesabına geçer	711.
~ kılmayan haindir	226, 881, 1025, 1074.
~ tesbihati	453, 495.
~daki huzur	1094.
~dan sonra tesbih, zikir ve tehlil	495.
~ın kerameti	72.
Bektaşî ve ~	634.
farz ~ını kılınan çalışması ibadet hükmüne geçer	712.
farz ~ını kılmak	712, 713.
imandan sonra en yüksek ~dır	226, 881.
name-i nur	269.
nameşru	
~ hevesata müsait kanunlar	624.
Namık Kemal	106.
namus	720, 1010.
nâs	
~a nasihat	115.
~ı hakka davet	551.
~ın tarizi	65.
nasih	258, 739.
nasihat	105, 1010.
avama ~	116.
nâsa ~	115.
Nasranî	877, 999, 1023.
nass-ı katî	769.
naşir-i ağraz	122.
naşir-i efkâr	231.
natûvan	189, 273.
nazar	193, 1026.
~ları bâkî hakikatlere çevirmek	43.
tenkitkârâne cerbezeli ~	394.
nazar-ı adalet	356, 383, 384.
nazar-ı amme	44, 858.
nazar-ı dikkat	456.

nazar-ı hafî-i gaybî.....	135.	~lerin iddiharları ve sarf edilmeleri	526.
nazar-ı millet	369.	~lerin menfaatleri ve vazifeleri	525.
nazar-ı nefret ve tahkir.....	230.	~lerin varidat ve sarfiyatları	525.
nazar-ı Şeriat	207.	Cennetten gelen ~ler	526.
Nazır	542.	Nehru (Jawaharlal Nehru)	1116.
nazir		neme lâzım	95, 152, 156, 157.
~i mümteni	569.	neml	603.
nazm	269.	Nemrudâne	
nazm-ı Kur'ân	171.	İslâmiyete ~ adavet	640.
nebat	529, 598, 599, 604, 674, 675.	Nemrut	203, 250, 818.
dünyadaki ~lar numunedir	599.	nesil	30, 136, 262, 866, 965, 982, 996, 1029.
ebedî ~lar.....	599.	ecdâtın yeni ~lere unutturulmaya çalışılması	242.
nebatat	520, 529, 572, 589,	gelecek ~	Bakınız: nesl-i âti.
595, 598, 600, 667, 668, 677, 683.		gelecek ~in eliyle Kur'ân'ı imha plânı	241.
~ âlemi	528.	imanlı ~ler	996.
~ Allah'î tanır ve tanıtırır	597.	köle ruhlu bir ~	968.
~in cihazatlarının verilmesi	590.	nesl-i âti	157, 251, 341, 463, 655,
~in hikmet ve intizamları	595.	720, 876, 934, 1071.	
~in idare ve tedbirleri	590.	~ ve Risale-i Nur	721, 723.
~in intizamlı vefatı	569.	~nin dalaletten kurtarılması	723.
~in Sâniin vücub-i vücuduna şehadeti	597.	nesl-i atiye	720.
~in telkihi	518.	nesl-i cedid	136.
nebatî	670, 678.	neşe	194.
nebî	676.	neşir	569.
Nebî-i Akdes	928.	~ hürriyeti	1007.
neçâbet	973.	fikirlerin ~i	878.
necat	154, 641, 696.	neşr-i envâr-ı imaniye	1041.
nefer	31, 108.	neşr-i envâr-ı Kur'âniye	439.
nefes	29, 518, 586.	neşr-i hak	
nefis	23, 29, 30, 43, 53, 130, 193,	~ için enbiyaya ittibâ	28.
199, 203, 204, 209, 211, 213, 214, 273, 274, 295,		neşr-i hakaik	506, 511.
296, 297, 319, 332, 413, 416, 418, 420, 424, 427,		neşr-i ilim	197.
441, 494, 502, 550, 559, 609, 664, 673, 763, 783,		neşr-i maarifi	112.
784, 785, 786, 787, 794, 840, 864, 871, 920, 947,		neşriyat	43, 103, 1113.
948, 957, 1010, 1065, 1072.		dinsizlerin ~ları	857.
~ cümleden edna	886.	komünistlerin ~ı	805, 855.
~i susturan fıkrâ	763.	neşriyat-ı diniye	426.
~in desiseleri	295.	neşve-i ümit	123.
~in evhamı	1052.	netice-i bâkiye	495.
~in terbiyesi	416.	nev208, 529.	
~ini itham etmek	737.	~lerin efradının simalarındaki sikke-i hikmet ...	601.
~le mücadele	105, 504.	nevahi-i şer'îye	105.
~le yapılan münazara	Bakınız: münazarat-ı	nevâkis-ı kanuniye	402.
nefsiye.		nevi	
~leri tezkiye	559.	~lerin vefiyatları ve hudusları	570.
ders-i dinde ~ine hisse vermemek	874.	nev-i benî beşer	97.
mütefelsif ~	199.	nev-i beşer	126, 135, 145, 152, 160, 174,
serkeş ~ler	635.	208, 287, 451, 499, 533, 542, 550, 553, 561, 565,	
nefiy	381, 426, 428, 679.	678, 683, 788, 789, 943, 944.	
Said Nursî'nin ~i	240, 384, 427.	~in baharı ve sabahı	151.
nefret	155, 161, 394.	~in din-i fitrîsi İslâmiyet olacak	134.
nefsânî		~in eski hatiatına kefaret	151.
~ haksızlıklar	947.	~in tabakaları ve Kur'ân	564.
nefsi		nev-i insan	308, 563, 676, 677, 683.
kimin himmeti yalnız ~ ise, o insan değil	159.	~in tenevvüü	287.
nefs-i emmare	47, 92, 213, 325, 424,	~in terakki ve tekemmülü	123.
455, 475, 476, 479, 870, 873.		nevm	205.
~ye esir olmak	129.	neyyir-i hürriyet	124.
nefs-i emmâre	721, 804, 854, 1010.	neyyir-i saadet	926.
nefsî! nefsi!	159.	nezâfet-i şer'îye	504.
nefyedici	679.	nezâhet	502, 695.
nehir	525, 592.	nezâret	434.
~ler hazine-i rahmetten akıyorlar	526.	nifak	115, 119, 122, 153, 759.
~lerin hakikatleri ve şehadetleri	526.		

Nihat Yazat	970.	Kur'an'dan gelen ~	194.
nihayet-i acz.....	198.	Muhammed'in (a.s.m.) getirdiği ~	548.
nikâh	1010.	nafi bir ~	1019.
Nikola Nikolaviç	183.	sönmez ~	432.
Nil-i mübarek	526.	Şark tarafından zuhur edecek ~	307.
nimet	220, 541, 554, 591, 598, 604, 740, 828.	üç ~	125.
şükür maksadıyla ~i anma	<i>Bakınız: tahdis-i nimet.</i>	zulmetin ~u	813.
nimet-i ilâhî	220, 856.	Nur	281, 697,
nimet-i ilâhiye	288, 292, 619, 620, 787.	700, 702, 706, 707, 711, 733, 739, 761, 768, 778,	792, 794, 798, 799, 807, 816, 821, 836, 842, 843,
nimet-i meşrutiyet	133.	891, 894, 918, 924, 932, 935, 955, 971, 1008,	1059, 1073, 1081, 1108, 1115, 1125, 1130, 1135;
nimet-i uzma	952.	<i>Bakınız: Risale-i Nur.</i>	
nişane-i tasdik	534.	~ dairesi	<i>Bakınız: daire-i Nuriye.</i>
niyaz	43, 203, 688.	~ dairesindeki şahs-ı manevî	914.
niyaz-ı ruh	204.	~ davasının tebliğ, tenvir ve irşat usûlü	1128.
Niyazi-i Misrî	189.	~ dersânesi	837.
niyet	470.	~ dersleri	711, 924.
halis ~	426.	~ eczaları	806, 987.
niyet-î halisa	103.	~ eczalarının kanunsuz olarak toplanması	855.
niyet-i halisane	835.	~ hizmeti	768, 863, 901, 922, 932, 935;
niyet-i halise		<i>Bakınız: hizmet-i Nuriye, hidemat-ı Nuriye.</i>	
~nin kerameti	310.	~ hâricinde kerâmât ve kemalât	
niyet-i içtinap	470.	aramamak	787.
niza	479, 768.	~ hizmetinin faydaları	441.
nizam	164, 166, 523, 570, 577, 597,	~ ism-i celîlî ve Said Nursî	331.
600, 958, 964, 1001, 1002, 1005.		~ kahramanları	261.
nizam-ı içtimai	1005.	~ kaideleri	890.
noksan	43.	~ külliyyatı	1105.
Nokta	213.	~ mecmualarının çoğaltılması	708.
nokta-i asabiye	119.	~ mecmualarının kıymettar hizmet-i milliyesi ..	860.
nokta-i esasî	950.	~ mecmualarının neşri	934.
nokta-i hilafet	113.	~ medreseleri eski medreselerin neticelerini	
nokta-i imaniye	540.	temin eder	790.
nokta-i istimdât	672.	~ medresesi	795.
nokta-i istinat	168, 207, 209, 231, 257,	~ mekteb-i irfanı	1053.
543, 639, 672, 699, 948.		~ mekteb-i irfanî şakirtleri	1002.
memleketin ~ını temin	757.	~ mekteb-i irfanî talebeleri ve asayiş	1001.
milletin ~ı	855.	~ merkezleri	1033.
mü'minlerin ~ı	43.	~ müellifinin vazifelerini gördüğü yerler	265.
Müslümanların ~ı	858.	~ naşirlerinin feragatleri	260.
nokta-i siyah	133.	~ neşriyatı	1126.
Norveç	774, 789.	~ nüshaları	841.
nöbet	31, 249.	~ nüshalarının fütûhatları	890.
nukuş-i hikmet	201.	~ risaleleri ve hanımlar	259.
numune-i haşir	588.	~ risalelerinin telifi ve tashihi	261.
numune-i imtisal	51, 655.	~ risalelerinin ve mektuplarının çoğaltılıp	
numune-i kıyamet	588.	neşredilmesi	439.
nur	18, 22, 29, 139, 198, 199, 205, 274,	~ şakirtleri	881.
281, 447, 534, 536, 559, 589, 664, 955, 985, 1013,		~i asayişî ihlâl etmez	881.
1126.		~nde Vehhâbilik damarı olmamalı	765.
~ âlemi	270, 627.	~ şuaları	1029.
~ temsilatı	331.	~ talebeleri	1057.
~ tohumları	135.	~ talebeleri birbirlerine nazlanmamalı ve	
~ ve nuranî vazife	465.	hüzün vermemei	910.
~ ve topuz	281, 345, 346, 486, 622,	~ talebeleri ehl-i imanla kardeşdir	952.
706, 732, 762.		~ talebesi	1116.
~ yolu	36.	~ tohumları ekmek	761.
~lu akıllar ve tevhid	540.	~a hizmet	709, 952.
~lu kafileyê iltihak	52.	~a talebe olanlar	706.
~lu yol	19, 33.	~a talebe olmak teşvik ve takdir edilmeli	872.
~suz prensipler	242.	~daki ihlâs	797.
Allah ~unu tamamlayacaktır	1013.	~daki ihlâsı bozmamak	886.
iman ~u	711.	~dan zarar gelmez	346.
kudsi ~a hizmet	414.	~u okumak ve dinlemek	895.

~un dellâllığını yapmak.....	952.
~un ders dairesinin genişlemesi.....	916.
~un derslerinin intişarı.....	899.
~un dersleriyle Afyon hapsindeki isyanın küçülmesi.....	913.
~un fütuhâtı.....	1057.
~un fütuhâtı ve intişarı.....	791.
~un hakikatleri.....	907.
~un hakikî şakirtlerine ~ kâfidir.....	798.
~un ilk medresesi.....	266.
~un kıymetinin düşürülmeye çalışılması.....	900.
~un kuvveti.....	707.
~un manevî bir fütuhâtı.....	749.
~un mecmuaları	
~nın başka lisanlara tercümesi.....	858.
~nın Makber-i Saadette görülmesi.....	894.
~nın makbuliyeti.....	894.
~nın tercümesi.....	894.
~un mesleği	
~nde hürmet ve ihtiramları arzulamak yoktur.....	780.
~nde şahsî makamları arzu etmek yoktur.....	886.
~un neşriyat ve fütuhâtı.....	1056.
~un risaleleri	
~ne yanlış mana verilmesi.....	884.
~nin müsaderesi.....	884.
~un sadık şakirtleri iman ile kabre girecekler.....	895.
~un şefaati, ~un duası, ~un himmeti.....	761.
~un şirket-i manevîsi.....	785.
~un takvadârâne ve riyazetkârâne meşrebi.....	914.
~un umûma, muhtaçlara ve muârizlara ders vermek mesleği.....	914.
allâmelerin ~ mecmualarını tetkik ve takdiri.....	868.
hapishanelerin ~ mektebi vaziyetine girmesi.....	827.
nazarların ~ hakikatlerine celp edilmesi.....	913.
sakıtane ~un sözünü dinleyenler.....	135.
Üstat ve ~ hizmetleri.....	709.
Nur Âleminin Bir Anahtarı.....	993.
Nur Asrı.....	1026.
Nur Çağlayanı.....	1125.
Nur postacıları.....	440.
Nur Risaleleri.....	245, 328, 705, 837, 842, 900, 921, 1136; <i>Bakınız: risaleler, Nurlar, Risale-i Nur.</i>
~ medrese malıdır.....	940.
~ uhuvvet-i İslâmiyeyi temin eder.....	858.
~ ve vatandaşların teveccühü.....	965.
~ni mütalâa etmek.....	247.
~nin beraati.....	886.
~nin beraati ve serbestiyeti.....	936.
~nin cemiyetçilikten beraati.....	871.
~nin neşri.....	702.
~nin teksiri ve neşri.....	934.
~nin telifatında Kur'ân'dan başka kitaba müracaat edilmemiştir.....	256.
~nin telifi.....	254, 505.
~nin tesiri.....	1052.
~nin tetkik edilmesi.....	612.
~nin usandırması.....	909.
~nin yayılması.....	30.
~nin yayılmasına çalışmak.....	33.
~nin yazılması.....	259, 965.
Türk milleti ve ~.....	858.
Nur Şakirdi.....	1113.
Nur Şakirtleri.....	766, 782, 795, 837, 863, 900;

<i>Bakınız: Risale-i Nur Şakirtleri, Risale-i Nur Talebeleri, Nur Talebeleri.</i>	
~ her yerde bir derşane-i Nuriye açmalı.....	790.
~ hile, dalkavukluk ve yalanla müdaafaya tenezzül etmez.....	867.
~ idare ve asayiş muhafaza eder.....	803.
~ manevî Âl-i Beytten sayılabilir.....	886.
~ manevî zabıttır.....	803, 843.
~ sıkıntılara karşı birbirlerine teselli vermeli.....	910.
~ne cemiyet isnadiyla zulmedilmesi.....	923.
~ne cemiyet namı verilmesine karşı cevap.....	866.
~ne kanunsuz olarak hücum edilmesi.....	809.
~ne siyâsî cemiyet namı verilmesine karşı cevap.....	866.
~nin cemiyetçilik ve komiteciligi ihtiyacı yoktur.....	923.
~nin çektikleri zahmetler.....	903.
~nin irtibatları.....	866.
~nin Kur'ân hakikatlerine karşı alâkaları.....	866.
~nin mahpusların islâhına çalışmaları.....	913.
~nin medrese-i Yusufiyede toplanmalarının bir faydası.....	914.
~nin Said Nursî'ye medihlerinin suç sayılmasına cevap.....	885.
~nin siyâsî cemiyette ittihâm edilmesine cevap.....	866.
~nin şahsî manevîsi.....	699, 804, 855.
~nin uhuvveti.....	866.
Nur Talebeleri.....	16, 32, 40, 41, 246, 251, 258, 260, 439, 440, 613, 644, 666, 693, 760, 825, 827, 830, 870, 907, 925, 933, 934, 953, 979, 989, 992, 1020, 1021, 1027, 1034, 1035, 1036, 1041, 1054, 1055, 1058, 1059, 1070, 1078, 1082, 1084, 1088, 1106, 1120, 1121, 1122, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1139, 1148; <i>Bakınız: Risale-i Nur Şakirtleri, Risale-i Nur Talebeleri.</i>
~ aldatılmış hoca, şeyh ve zahirde müttakilerle uğraşmamalı.....	664.
~ aleyhinde jurnal ve desise.....	924.
~ aleyhinde plân.....	654, 658, 762.
~ aleyhinde propaganda.....	409.
~ aleyhindeki gizli komite.....	716.
~ anarşiliğe karşı bir sedd-i Kur'ânî tesisine çalışıyor.....	811.
~ ancak Nurlarla meşgul olmalı.....	1060.
~ asayiş muhafazaya yardım ediyor.....	1088.
~ asayişin manevî bekçileridir.....	958.
~ benlik, enaniyet ve makam sahibi olmaktan kaçınılmalı.....	469.
~ bir cemaattir.....	853.
~ daima beraberdir.....	651.
~ din, Kur'ân ve Risale-i Nur'u alet etmez.....	621.
~ ehl-i dünyanın meselelerini takip etmemeli.....	731.
~ ehl-i ilmin enaniyetini tahrik etmemeli.....	486.
~ emniyet ve asayiş temine çalışır.....	843, 1001.
~ hakkında cemiyet vehmi.....	862.
~ hakkında siyâsî cemiyet vehmini veren üç madde.....	624.
~ için ölüm terhis tezkeresidir.....	616, 623, 756, 853.
~ ihlâs esâsi ve siyasetli cemaatler.....	728.
~ ihtiyat etmeli.....	897.
~ ile İhvan-ı Müsliminin farkları.....	1131.
~ ilişenleri münakaşa ve münazaraya sevk etmemeli.....	486.
~ inayet-i İlahiye altındadır.....	897.

- ~ istihdam ediliyor.....308, 317.
 ~ mabeyindeki şirket-i maneviye .....260, 911.
 ~ mabeyindeki uhuvvet gücenmek ve tarafgirlik kaldırmaz .....910.
 ~ mabeyindeki uhuvvet ve muhabbet sarsılmamalı .....912.
 ~ münakaşa etmemeli .....767.
 ~ münakaşadan ve tarafgirâne mübaheseden kaçınmalı .....798.
 ~ nasıl bir cemiyettir? .....862.
 ~ nerede olurlarsa olsunlar yine beraberdirler .....1061.
 ~ Nurlara karşı sadakat ve alâkalarını sarsmamalı .....752.
 ~ Nurlardan ve Bediüzzamandan ayrılmayacaklardır .....1060.
 ~ ölüme karşı nur-i Kur'an ile cidalde .....731.
 ~ tefrikaya düşmemeli .....499.
 ~ vakitlerini kudsi vazifeye hasretmeli .....732.
 ~ vatana ve millete menfaatidir.....861.
 ~ ve bid'a taraftarı hocalar.....1088.
 ~ ve ehl-i iman .....258, 656.
 ~ ve siyaset.....981, 1131.
 ~ ve siyaset cereyanları.....499.
 ~nde nur vardır, siyaset topuzu yoktur .....281, 345, 346, 622, 706, 762.
 ~nde nur vardır, topuz yoktur .....486, 732.
 ~nde siyasi bir gaye yoktur .....1055.
 ~ndeki hak kuvveti .....652.
 ~ne cemiyetçilik ithamı .....871.
 ~ne hücum.....627, 924.
 ~ne işlenir.....811.
 ~ne işkence edenler ~nin davasına hizmet ettiler .....1053.
 ~ne karşı cemiyet-i siyasiye vehmi .....636.
 ~ne karşı gelen istibdad-ı mutlak .....628.
 ~ne siyasetçilik ithamı .....871.
 ~ne tarikatçı ve siyasi cemiyetçi nâmı takilmasına karşı cevap.....844.
 ~ne yapılan ihanetler ve hiddetli muameleler...861.
 ~ne yapılan taarruzlar.....1054.
 ~ne zulmedenler .....488.
 ~ni birbirinden uzaklaştırma plânı.....908.
 ~ni ezmek isteyen gizli kuvvet.....659.
 ~ni mahkum etmek isteyenler ve mahkeme-i kübra.....857.
 ~ni meşrep veya fikir ihtilâfi cihetinden birbirinden soğutma plânları .....912.
 ~ni Nurlardan uzaklaştırma plânı ...751, 908, 1058.
 ~ni Risale-i Nur'dan çekmek isteyenlerin desiseleri ve verilecek cevap .....750.
 ~ni Risale-i Nur'dan ve Üstattan ayırma plânları .....1058.
 ~ni Said Nursî'den soğutma plânı .....751, 906.
 ~nin asayişe ve idareye ilşmemesi .....870.
 ~nin başına gelen dehşetli bir hâdise ve faydaları .....648.
 ~nin cemiyet ve komitelerle alâkası yoktur.....497, 614, 863, 924.
 ~nin cemiyetçilik ve tarikatçılıktan beraati .....802.
 ~nin cemiyetçilikle itham edilmesine cevap ....639.
 ~nin defetmeye çalıştığı iki tehlike .....757.
 ~nin Denizli hapsinden tahliyeleri .....700.
 ~nin düşmanları .....859, 869, 900.
 ~nin Emirdağ'dan Afyon'a getirilişi.....826.
 ~nin emniyeti ihlâlle itham edilmesine cevap .844.
 ~nin fedakârlıkları .....258, 259.
 ~nin gayesi .....258.
 ~nin gizli düşmanları .....496, 623, 751, 844, 852, 853, 897, 1002.
 ~nin haksız yere mahkûm edilmesi .....878.
 ~nin hayatlarını vakfettikleri hakikat .....662, 664.
 ~nin hedefi ve programı .....853.
 ~nin Hususî vazifesi .....497, 614, 863.
 ~nin İsparta'dan Eskişehir'e nakledilmesi .....372.
 ~nin iman dersleri anaşîye karşıdır .....1001.
 ~nin iman kuvvetleri ve dinsizliği karşı mücadeleleri .....258.
 ~nin imana ve emniyete hizmeti .....627.
 ~nin imanlarının inkişafı.....257.
 ~nin intikamı .....853, 1075.
 ~nin istinat noktası.....827.
 ~nin iştirak-i a'mal-i uhreviye düsturu .....471.
 ~nin itham edildiği maddeler .....380.
 ~nin kalblerindeki tahkiki iman .....656.
 ~nin korkutulmaya çalışılması .....1057.
 ~nin maddî müdafaadan men edilmeleri .....852.
 ~nin maişeti .....317.
 ~nin manevî kazançlarına ve dualarına hissedarlık .....895.
 ~nin maruz kaldıkları hücum ve taarruzlar .....1056.
 ~nin mazhar olduğu inayat ve teshilat .....308.
 ~nin medrese-i Yusufiye sevk edilmesinin bir hikmeti .....655.
 ~nin mektupları .....440.
 ~nin mensup olduğu mukaddes cemiyet .497, 614.
 ~nin meselesinin genişlendirilmesi .....916.
 ~nin mesleği âzamî ihlâstır .....1093.
 ~nin mesleğinde müspet hareket esastır .....336, 706, 918, 1075, 1084, 1086, 1088, 1091.
 ~nin metaneti .....653.
 ~nin muarızları .....638.
 ~nin resmî ve gayr-i resmî muarızları .....859.
 ~nin Risale-i Nur'u okuyup okutmaları .....1056.
 ~nin Risale-i Nurları neşretmeleri .....832.
 ~nin risaleleri çoğaltıp neşretmeleri .....439.
 ~nin Said Nursî'ye hürmetlerinden tevhhüm edilmesi .....871.
 ~nin sarsılmamasının hikmeti .....828.
 ~nin sebatı .....653, 657.
 ~nin siyasetle alâkası yoktur .....1059.
 ~nin siyasetten men edilmesi .....483, 848.
 ~nin siyasi cemiyetle itham edilmesine cevap .....862.
 ~nin şahs-ı manevîsi .....910.
 ~nin şirket-i maneviye-i uhreviyeleri .489, 490, 738.
 ~nin tahliyelerinin tehiri .....372, 905.
 ~nin uhuvveti .....648, 649.
 ~nin üçüncü medrese-i Yusufiyesi .....826.
 ~nin vazifesi hizmettir .....457, 489, 707, 1086, 1133.
 adliyenin ~ aleyhine sevk edilmesi .....628, 859.
 Afyon hapisanesinde ~ne zulüm .....832, 969.
 Afyon hapsindeki isyan ve ~ .....913.
 Afyon hapsinin ~ hakkında rahmete çevrilmesi .....932.
 Avrupa'da hristiyanlar içerisinde sarıklı ~ .....1066.
 bolşevizm namına ~yle mücadele .....871.
 dalalet hesabına ~ni mahkûm edenler .....617.

devr-i sabıkta ~ne yapılan muameleler	44.	nur-i iman	273, 275, 538, 552, 934.
dinsizlik hesabına ~ne hücum	377, 627, 756.	nur-i imanî	246, 976.
ehl-i dünya ~ne ilişmemeli	616, 853.	nur-i Kur'ân	199, 281, 731, 1030.
genç kızların ~ne musallat edilmeleri	751.	fânî metâlarla gururlanıp ~dan kaçanlar	760.
istikbâlin ~	711.	nur-i mahz-i Kur'ân	927.
ışkençe ve zulümler ~ için şeref madalyasıdır	1054.	nur-i Mevlâ	817.
ithammenin ~ne cebren dinlettirilmesi	877.	nur-i Muhammedî	1037.
meceburiyet derecesinde ~ne zulmedilmesi	615, 853.	nur-i şerif	823.
Risale-i Nur'un neşredildiği yıllar ve ~	258.	nur-i tevhid	248, 790.
Said Nursî'nin ~ne son dersi	1084.	nur-i vakar	503.
üniversiteli ~ ve Said Nursî	995.	nur-i velâyet	552.
yakıcı ve ateşli hallerden sarsılmayan ~	657.	Nuriye	53, 331.
Nur Talebesi.....	38, 958, 1073, 1114, 1130, 1137, 1139.	Nurlar.....	52, 58, 248, 443, 466, 611, 658, 694, 700, 702, 709, 768, 781, 782, 784, 791, 793, 796, 800, 820, 821, 841, 857, 858, 863, 864, 865, 866, 885, 887, 892, 896, 900, 901, 902, 903, 905, 906, 916, 924, 934, 935, 936, 940, 988, 1033, 1034, 1035, 1036, 1037, 1041, 1056, 1084, 1130, 1147; Bakınız: risaleler, Risale-i Nur, Nur Risaleleri.
~ hanımlar	259.	~ kabul ettirmek	1063.
~ her eseri okumaz, her sözü dinlemez	30.	~ rıza-i Muhammedî dairesindedir	894.
~ yüz adam kuvvetindedir	258.	~ ve Emirdağ	702.
~nin istiğnâsı	28.	~ ve gizli münafıklar	905.
Risale-i Nur'u gaye-i hayat edinen bir ~	258.	~ ve hanımlar	259.
nuranî		~ ve kahraman şakirtleri	932.
~ arifler	537.	~ yalnız akî mesail-i ilmiye değil, belki kalbî, ruhî, hâli mesail-i imaniyedir	216.
~ kalpler	539, 540.	~a çalışanların sarsılmamasının hikmeti	828.
~ kalpler ve tevhid	540.	~a çalışmak	760.
~ makamlar	746.	~a tam ihlâs ile hizmet	786.
~ medrese	533.	~a yapılan taarruzlar	1056.
~ müdafaa	732.	~daki teselli	890.
~ rabitalar	143.	~dan çekinmemek	914.
~ zatlar	307.	~ı sebat ve sadakatle okumak	1056.
Nurcu	439, 788, 836, 904, 949.	~ın beraati	1036.
~ hemşireler	794.	~ın beraati ve serbestiyeti	936.
Nurcular	749, 760, 762, 779, 785, 795, 826, 907, 922, 942, 978, 979, 981, 1035, 1125, 1133, 1134.	~ın fevkalâde kuvveti	791.
~ cemiyet ve komite değildir	917.	~ın fütuhâtı	783.
~ dağıtılmaz	918.	~ın fütuhâtı ve kıymeti	782.
~ dessay münafıklara karşı dikkatli olmalı	762.	~ın gizli düşmanları	842.
~ düşmanların hücumlarından sarsılmamalı	761.	~ın iman hizmeti ve ahali	842.
~ ihtiyat ve dikkat içinde olmalı	794.	~ın iman hüccetleri	885.
~ maişet hususunda endişe etmemeli	761.	~ın inkişâfî ve gizli dinsizler	826.
~ taraftar aramaya mecbur değil	1133.	~ın intişarına taraftar olanlar ve olmayanlar	791.
~ Üstatlarıyla içtimaya mecbur değil	1131.	~ın mübarek makamları ziyareti	894.
~da suç bulunamaması	1036.	~ın neşri	1037.
~daki harika alâka	917.	~ın neşri ve hanımlar	259.
~daki müspet fedaîler	918.	~ın söndürülmeye çalışılması	744.
~daki uhuvvet-i İslâmiye	923.	~ın tam serbestiyeti	791.
~ı hizmet-i Nuriyeden vazgeçirme plânı	912.	~ın tashihi	708, 894.
~ı lekedar etmek için plân	794.	~ın yayılması, okunması	934.
~ı örkütme ve nazarlarını dağıtma plânı	907.	~ın yazılması ve çoğaltılması	708, 1033.
~ın cemiyetçilikten beraati	871.	~ın zuhuru	743.
Demokratlar, ~ ve ulema	978.	~la meşguliyetin faydaları	893, 909.
gençlerin islâhî ve ~	844.	Hindistan uleması ve ~	799.
Nurculuk	1021.	mahpusların ~dan istifâdeleri	838.
Nureddin	331.	mahpusların ~la islâh olmaları	717, 843.
Nurî	808.	memurların ~a taraftar olmaları	837.
nur-i aslî	1145.	Nur Talebeleri ancak ~la meşgul olmalı	1060.
Nur-i Bâkî	1145.	Nur Talebelerini ~dan uzaklaştırma plânı	908, 1058.
nur-i bedî	823.	Nurs	53, 54, 90, 91, 331, 702, 739, 1038.
nur-i Hak	815.	~ karyesi ve ~lular	736.
nur-i hakikat	246, 1052.	Nursî	1113.
nur-i hidayet	209, 822, 988.		
nur-i hikmet	927.		
nur-i Hudâ	823.		
nur-i ilâhî	1012.		

Nurşin	54, 55, 178.
Nurun İlk Kapısı	238, 1138.
nutfе	
~lerden suretlerin açılması	532.
nutuk	
ezelî ~	561.
Said Nursî'nin askerleri itaate getiren ~u	110.
nübüvvet	552, 691, 1047.
Nübüvvet	247, 783.
nüfus	518, 586.
nüfus-i İslâmiye	156.
nüfuz	290, 431, 962, 1004.
Said Nursî'nin ~unun kırılmaya çalışılması	436, 716, 756.
nükte-i i'caz	510.
nümune-i iktida	926, 1029.
nümune-i imtisâl	988.
nüşa-i nadire-i zaman	510.
nızık	840.

O

oğul	
İslâm fedaîlerinin ~ları	918.
oksijen	520, 521;
<i>Bakınız: müvellidülhumuza.</i>	
okul	<i>Bakınız: mektep.</i>
okuma	53, 493.
okuyucu	1068.
On Beşinci Rica	836.
on bir buçuk cinayet	100.
On Dokuzuncu Mektup	301, 309, 314, 322, 558.
Onuncu Söz	304, 311, 331, 370, 387, 389, 741, 909.
~ün ehl-i dalaleti susturması	389.
~ün tevafukâtı	388.
ordu	619, 620, 774, 860.
~nun şerefi	860.
Türk ~su	155.
Ordu Kumandanı	435.
Orduca	1116.
ordugâh	515.
zemin ~ı	668.
ordugâh-ı zemin	591.
ordu-yu Sübhânî	668.
oruç	211, 492;
<i>Bakınız: savm.</i>	
Osman Nuri	990, 991.
Osman Yüksel Serdengeçti	966.
Osman'lar	135.
Osmanlı	109, 110, 111, 143.
~ Avrupa ile hamiledir	85, 147.
~ devletin felâketi	206.
~ hilafeti	49.
Avrupa ve ~	85.
Osmanlı Devleti	229.
Osmanlı İmparatorluğu	95.
Otuz Üç Pencere	302.
Otuz Üçüncü Mektup	302.
Otuzbir Mart Hadisesi	96, 97, 108, 116, 133, 405, 880.
Otuzuncu Lem'a	336.
Otuzuncu Söz	301, 314, 476.
oyun	
zulümlü zulümatlı ~lara bakmamak	465.

Ö

öfke	
~lerini yutanlar	479, 841.
öğrenci	<i>Bakınız: talebe.</i>
öğrenim	<i>Bakınız: tahsil.</i>
öğretim	249;
<i>Bakınız: tedrisat, tedris.</i>	
öğüt	
ahlâkî ~ler	634.
öldürülme	
insan dirilmemek üzere ~yecektir	603.
ölme	
yirmi olarak ~ üç yüz olarak dirilme	131.
ölü	765.
ölüm	20, 32, 166, 297, 340, 623, 652, 682, 726, 731, 755, 775, 811, 812, 827, 838, 844, 849, 854, 857, 884, 1045, 1047, 1064, 1090;
<i>Bakınız: vefat.</i>	
~ den sonra dirilme	<i>Bakınız: haşir.</i>
~den sonra dirilme	87.
~ü hayat-ı bâkiyeye tebdil	760.
dalalette gidenler için ~	616.
ehl-i dalalet için ~	775.
ehl-i iman için ~ terhis tezkeresidir	775.
küfr-i mutlaka düşenler için ~	1090.
Nur Talebeleri için ~ terhis tezkeresidir	616, 623, 756, 853.
Ömer	493.
Ömer (r.a.)	956;
<i>Bakınız: Hazret-i Ömer.</i>	
Ömer Paşa	792.
Ömer'ler	135.
ömr-i makbul	915.
ömr-i sanî	113.
ömür	32, 297, 329, 424, 428, 429, 785, 788, 845, 916, 919, 941.
ebedî ~	591.
üç ayda seksen sene ~	899.
Önsöz	15.
örf	242.
örf-i nas	305.
örnek	18, 29, 740.
~ insan	43, 973, 982, 1081.
öz	37.
özür	95.

P

padîşah	102, 113, 323, 355, 371.
~in iki suretle konuşması ve emri	544.
cerbezeli bir ~	394.
Padîşah	672.
Padîşah-ı Ezel ve Ebed	687.
Padîşah-ı Ezeli	544.
Padîşah-ı Zülcelâl	
~e intisap	672.
Pakistan	140, 972, 973, 1095, 1096, 1103, 1105, 1109, 1110, 1111, 1112, 1113, 1114, 1115, 1117, 1118, 1119, 1120, 1121, 1122, 1123, 1130.
~ basını	1121.

Pakistan İslâm Talebe Cemiyeti	1121, 1122.
Pakistan Maarif Nâzır Vekili Ali Ekber Şah	1104.
Pakistan Talebe Cemiyeti	1110.
papaz	1023, 1024, 1025.
~ların tahakkümleri	145.
para	958.
Paris İslâm Kültür Merkezi Fahri Başkanı	1142.
parti	106, 1091.
~lerin cereyanları	837.
eski ~	978, 1077, 1078.
Said Nursî'ye sıkıntı veren ~	1092.
partici	101.
particilik	
~ taraftarlığı	945.
Pasinler	176.
paşa	99, 114, 118, 121.
pazar	
ahiret ~i	900.
kudsî ~	899.
pedagog	30.
peder	56, 471.
tembel ~ler	137.
pencere-i marifet	213.
perde-i gayp	542, 556.
perde-i müstebidâne	125.
perestiş	43, 543.
Petersburg	184.
peygamber	29, 34, 247,
533, 538, 542, 634, 674, 677, 678, 713, 969, 1128;	
<i>Bakınız: enbiya.</i>	
~lerin varisleri	19, 954.
~lerin yolu	19.
eski ~lerin hakikatleri ve Kur'ân	562.
eski ~lerin Kur'ân gibi izahat vermemelerinin	
sebebi	691.
Peygamber (a.s.m.)	20, 102, 674, 699, 766, 796,
877, 943, 963, 1054; <i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.)</i>	
~in kabri	<i>Bakınız: kabri-i Peygamberi.</i>
~e itaat	1024.
~e karşı gelenler	1011.
Peygamber Efendimiz	19;
<i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.)</i>	
Said Nursî'nin rüyasında ~ ile görüşmesi	56.
peygamberan-ı izam	56.
Peygamber-i Zîşan	943, 944;
<i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.)</i>	
Peygamber-i Zîşan Efendimiz Hazretleri	35.
peyk	584.
pınar	526.
pîr-i fânî	1008.
Pirmis	54.
pişman	423.
Piyer Loti Otelî	1083.
plân	
Kur'ân'ı ortadan kaldıracak bir gençlik	
yetiştirme ~ları	249.
Kur'ân'ı ve İslâmı imha ~ları	241.
Nur Talebeleri aleyhinde ~	654, 762.
Nur Talebelerini birbirinden uzaklaştırma ~ı	908.
Nur Talebelerini Nurlardan uzaklaştırma ~ı	751,
908.	
Nurcuları lekedar etmek için ~	794.
Nurcuları ürkütme ve nazarlarını dağıtma ~ı	907.
Said Nursî aleyhinde ~	778.

tarikatları mağlup eden ~lar	654.
Türk milletini İslâmiyetten uzaklaştırma ~ları	242.
zındıkların ~larının akim kalması	653.
polis	635, 883.
politika	168.
pozitif ilimler	976, 1047;
<i>Bakınız: fûnun-i müspete.</i>	
Prens Bismarck	147.
Press Ateşeliği	1119.
Prev	1114.
profesör	51, 293.
program	
kudsî ~	862.
Nur Talebelerinin ~ı	853.
propaganda	1009, 1011, 1012.
Bediüzzaman aleyhinde ~239, 256, 336, 409, 834.	
dindarlar aleyhinde ~	1020.
dinin ~sı	1011.
komünist ~sı	860.
küfür ~sı	1012.
menfi ~lar	644.
mübâlâğalı ~lara ehemmiyet vermemek	752.
Müslüman kisvesindeki ~cılar	640.
Nur Talebeleri aleyhinde ~	409.
Rusların hacılarla ilgili ~sı	859.
Said Nursî aleyhinde ~	407, 409,
722, 755, 777, 806.	
zalim ~	153.
propaganda-i siyaset	282, 414, 847.
psikoloji	982.
puthane	869.
putperestlik	957.

R

ra'd	518, 521, 587, 588;
<i>Bakınız: gök gürültüsü.</i>	
ra'dat	586.
Rab	20, 32, 87, 204, 271, 273, 274,
345, 466, 488, 523, 544, 545, 583, 628, 669, 671,	
674, 689, 748, 812, 838, 845, 985.	
~bi tavsif	550.
~den nidâ	821.
âlemlerin ~binin hitabı	565.
Ben senin ~bin değil miyim?	274.
birbirinizi ~ yapmayınız	161.
insana lâzım olan ~	203.
Rabbânî	
~ fiiller	576.
~ hikmetler	554.
~ hitabe	174.
~ isimlerde muvafakat	597.
~ it'amlar ve ziyafetler	554.
~ maksatlar	565, 570.
~ sanatlar	520.
havanın ~ hizmetleri	520.
Rabbe'l-Âlemîn	604.
Rabbe's-Semavati ve'l-Aradîn	604, 609.
Rabbenâ	677.
Rabbi	609.
Rabb-i Rahîm	277, 597, 610, 760, 828, 1055.
Rabb-i Zülcelâl	573.
Rabb-i Zülcelâli ve'l-İkram	520.

Rabbülâlemîn.....	27, 674, 1127.	zahmette ~ vardır	828.
~in rızasına ermek.....	24.	Rahmeten Lilâlemin.....	814, 815, 1089.
~in rububiyeti.....	572.	Zat.....	445.
Rabbü'l-Berri ve'l-Bahr.....	592.	rahmet-i âlem	
Rabbü'l-Enbiya ve's-Siddikîn.....	608.	~ Risaletü'n-Nur.....	814.
rabita.....	639.	rahmet-i amme.....	680.
ehl-i imanı birbirine bağlayan nuranî ~ları		rahmet-i hassa.....	322.
bilmemek.....	143.	rahmet-i lâhî.....	422, 426.
hayat-ı içtimaiyeyi temin eden ~lar.....	866.	rahmet-i lâhiye.....	240, 246, 452, 476, 500, 707, 941.
rabita-i dinî, vatanî, sınıfı.....	209.	Rahmet-i lâhiye	
rabita-i iman.....	130.	~den kuvvetli ümit beslemek.....	143.
radio.....	245, 259, 520, 620, 740.	rahmet-i Rabbâniye.....	840.
~ nimetine şükür.....	619, 620.	rahmet-i rububiyet.....	546.
Risale-i Nur ~larla ders verilecek.....	620.	rahne.....	1062.
Rafızî.....	765.	raiyet.....	394, 426.
~ bir Kürt.....	227.	Ramazan.....	941.
rahat.....	26, 893.	ramazan.....	418, 422, 453, 649, 884.
rahîm.....	595.	~ hilâlî.....	679.
Rahîm.....	82, 161, 268, 298,	ramazan-ı mübarek.....	785, 899.
303, 519, 573, 651, 672, 675, 676, 677, 689, 1147.		ramazan-ı sükût.....	88.
rahimane.....	517, 525.	ramazan-ı şerif.....	422, 452, 489, 490, 915, 941, 950.
~ işler.....	519.	Rangoon.....	1115.
~ rızık.....	523, 589, 590.	rapor	
~ tedabir.....	596.	Bediüzzaman ve eserleri hakkında verilen ~.....	612.
~ terbiye.....	523.	Ravza-i Mutahhara.....	894, 943.
~ tezyin ve tasvir.....	529.	Re'fet Bey.....	301, 730, 795.
Rahîmâne		Receb-i Şerif.....	899.
~ istihdam.....	570.	Recep Bey.....	781.
~ rububiyet.....	572.	refah.....	1127.
Rahîm-i Zülcelâl.....	367.	Refet.....	898.
Rahîm-i Zülcemal		ref-i imtiyaz.....	115, 119.
~in idare ve işesi.....	525.	rehber.....	248, 304, 450, 550, 556, 690, 1019.
rahîmiyet.....	545, 685.	rehber-i azam.....	984.
rahîp.....	348.	rehber-i ekmel.....	243, 540.
Rahman.....	161, 682, 1147.	Rehberü's-Şebab.....	1138.
Rahman-ı Rahîm.....	521, 607.	reis.....	128, 132, 140, 226, 248, 336, 551, 744;
~in rahmeti.....	523.	<i>Bakınız: rüesa.</i>	
Rahman-ı Zülcelâl-i ve'l-İkram		adliye ~i.....	861.
~in hazine-i rahmeti ve nehirler.....	526.	Ankara ~leri.....	341, 880.
Rahmanî		büyük ~.....	802.
~ fiiller.....	576.	mana-i dindar cumhuriyet ve ~leri.....	66, 626.
~ hediyeler ve vazifeler.....	518.	Reis.....	762.
~ hizmetler.....	570.	reis-i cumhur.....	66, 626.
~ işe anbarı.....	668.	Reis-i Cumhuriyet ve Başvekile beyan.....	1095.
~ işler.....	520.	Reis-i Hükümet.....	924.
yağmurdaki ~ cilveler.....	520.	Reisicumhur.....	405, 632, 761.
Rahmanirrahîm.....	602.	~daki deha.....	342.
rahmaniyet.....	545, 685.	rejim.....	391, 392, 409, 638, 829, 999, 1000.
Rahmanürrahîm.....	324.	~ aleyhtarlığı ithamına cevap.....	999.
rahmet.....	298, 432, 445, 518, 523,	dünyayı dine tercih ~i.....	459.
569, 573, 577, 582, 586, 587, 588, 590, 594, 596,		irtidad-ı mutlakın ~ altına alınması.....	859.
599, 603, 604, 607, 608, 610, 653, 677, 680, 703,		küfür ~leri.....	999.
784, 785, 800, 897, 922, 1089.		rekabet.....	149, 150, 485, 659, 662.
~ hazineleri.....	608.	remz-i kader.....	856.
~ hazinesi.....	422.	Resâilî'n-Nur	
~in genişliği.....	584, 598, 606.	~ ve Kur'ân.....	558.
~in vüs'ati.....	601.	resmî.....	364, 644, 851, 1023.
Allah'ın ~i.....	685.	~ daire.....	426, 427.
Allah'ın ~i ve ahiret.....	674, 681.	~ hocalar.....	294, 924.
Allah'ın ~inden ümidinizi kesmeyiniz.....	152.	~ memurlar.....	653, 885, 902.
ebedî ~ denizleri ve numuneleri.....	594.	~ ulema.....	978.
ebedî ~ hazineleri.....	599.	Resul.....	1008, 1013.
fânî zahmeti bâkî ~e tebdil.....	651.	~e itaat.....	1011, 1024.
zahmetlerde ~i aramak.....	654.		

Resul-i Ekrem	263, 332, 333, 597, 602, 604, 605, 607, 877, 889, 1066, 1147; <i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.)</i>	rezzâkiyet.....	685.
~ doğru sözlüdür.....	549.	rıfk	503.
~ kelimesinin tevafuku.....	309, 321.	rıza	500, 651, 840, 922.
~ ve Cevşenül'-Kebir	550.	rıza-i Bâri	36.
~ ve Kur'ân	563.	rıza-i ilâhî.....	52, 78, 231, 232, 261, 707, 721, 827, 862, 918, 932, 952, 1051, 1056, 1071, 1072, 1073, 1084, 1134.
~'de yalan olamaz ve bulunamaz	549.	~ için çalışmak.....	1046.
~'in kemalâtı ve hasletleri.....	555.	rıza-i Muhammedî.....	894.
~'in ahlâk-ı hasenesi ve kemalâtı	549.	rızık.....	421, 422, 586, 589, 601.
~'in daveti	549, 551.	~a bereket.....	893.
~'in dersiyle semavat.....	583, 588.	basit kum ve sudan ~ verilmesi.....	592.
~'in dua ve münacatı	550.	denizlerdeki mahlûkların ~ları.....	592.
~'in duası	549.	talebe-i ulûmun ~ı.....	483.
~'in dünyaya meydan okuması.....	551.	zihayâtın ~ları.....	523, 590.
~'in hâdisat-ı kevnîyeyi gaybiyâne beyan etmesi	563.	rikkat	189, 194, 460.
~'in hakka davetteki sebatı	551.	rikkat-i cinsiye	499.
~'in ibadâtı	550.	risale	
~'in ilmi, ameli ve varisleri	35.	bir mahrem ~	1088.
~'in imanı	549, 565.	haşre dair ~	427.
~'in imanı ve itikadı.....	551.	tesettür-i nisa hakkındaki ~.....	871.
~'in kabri.....	<i>Bakınız: Makber-i Saadet.</i>	Risale-i camia	444.
~'in mertebe-i imanı.....	551.	Risale-i Haşir	326.
~'in mertebe-i marifeti.....	550.	risâle-i Münâcât	877.
~'in metanet, sebat ve cesareti	551.	Risale-i Nur	36, 39, 40, 45, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 55, 57, 83, 146, 154, 179, 213, 243, 244, 246, 247, 251, 254, 257, 258, 259, 260, 264, 265, 285, 289, 331, 332, 333, 335, 340, 360, 364, 365, 366, 367, 374, 376, 377, 378, 379, 381, 385, 396, 400, 401, 439, 440, 445, 446, 447, 448, 450, 469, 473, 474, 477, 485, 486, 488, 493, 494, 495, 501, 504, 505, 506, 509, 511, 522, 553, 558, 565, 570, 609, 611, 615, 616, 617, 618, 621, 622, 623, 627, 628, 629, 634, 641, 644, 646, 647, 648, 649, 657, 659, 660, 666, 693, 694, 695, 697, 700, 705, 706, 707, 717, 718, 719, 720, 723, 727, 729, 733, 734, 735, 737, 738, 740, 741, 742, 747, 751, 753, 755, 760, 766, 767, 768, 775, 777, 778, 782, 790, 795, 797, 801, 804, 812, 814, 821, 827, 829, 835, 847, 848, 849, 851, 852, 853, 855, 859, 864, 868, 870, 875, 876, 877, 878, 884, 885, 886, 888, 889, 891, 892, 893, 898, 913, 916, 932, 933, 934, 936, 939, 942, 943, 945, 951, 952, 953, 954, 955, 961, 984, 985, 987, 992, 995, 998, 1012, 1018, 1021, 1026, 1027, 1028, 1029, 1030, 1033, 1036, 1038, 1041, 1044, 1047, 1055, 1057, 1059, 1060, 1061, 1063, 1066, 1067, 1071, 1072, 1073, 1075, 1076, 1078, 1081, 1082, 1090, 1091, 1092, 1098, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1111, 1115, 1118, 1120, 1121, 1123, 1124, 1127, 1129, 1135, 1140, 1141, 1144, 1148; <i>Bakınız: risaleler, Nur, Nurlar, Nur Risaleleri.</i>
~'in mu'cizâtı.....	549.	~ akli ve kalbi tenvir, nefsi musahhar eder.....	1065.
~'in Rabbini tavsifi	550.	~ akvam-ı İslâmiye mabeynindeki uhuvvetin inkişafına bir vesiledir.....	1097.
~'in sadakatı.....	553.	~ âlem-ı İslâmın ve ehl-i imanın malıdır.....	245.
~'in sıdkı.....	555.	~ âlem-ı İslâmın itihâmını izale, muhabbetini iadeye vesiledir.....	754.
~'in sözlerinin hakkaniyeti ve ihbaratının doğruluğu.....	548.	~ alet edilmemeli	488, 798.
~'in şeriatı	550.	~ alet edilmez.....	483, 488, 621, 847, 1072.
~'nin kanunları	550.	~ Anadolu için belâları defeder.....	1080.
~'in takvası.....	550.	~ Anadolu ve İkinci Harbi Umumî.....	492.
~'in talimi		~ Anadolu'nun sinesinden çıkartılamaz.....	457.
~yle bahirler ve nehirler.....	592.	~ anaşîyi önlér.....	467, 471, 484, 630, 721, 726, 752, 753, 757, 791, 811, 843, 848, 851, 853, 858, 952, 1001, 1078, 1090.
~yle cev-v-i sema.....	586.	~ asrın ihtiyaçlarına cevap veren bir tefsirdir ..	1069.
~yle dağlar.....	594.	~ ayet-i Kur'ânîyenin hakikatlerini tefsir eder ..	346.
~yle nebatat ve eşcar.....	600.	~ başka eserlere benzemez	834.
~'in tebliği.....	551.		
~'in ubudiyeti	549, 550.		
~'nde iptida ve intihayı birleştirmesi	550.		
~'in vahdaniyete şahadeti.....	556.		
~'in vüs'at-i imanı.....	565.		
~'in yakını.....	551.		
asfiya-i müdakkikînin ~'in sadıkiyetine şahadeti	553.		
Ashabın ~'in sadıkiyetini tasdiki	553.		
enbiya ~'in doğruluğunu şahadet eder.....	552.		
evliyanın ~'in sadıkiyetine şahadeti.....	552.		
kâinatın ~'in hakkaniyetine şahadeti.....	554.		
Kur'ân, ~ ve İslâmiyet.....	565.		
Kur'ân'ın ~e nüzulü.....	563.		
Resulullah	690.		
Reşhalar.....	213.		
revaç	489.		
rezail	131, 138.		
rezalet.....	129, 1010, 1013.		
~te hürriyet.....	129.		
rezalet-i medeni	249.		
Rezzak.....	419, 531, 592.		
Rezzakane			
~ rızıklar.....	523.		
Rezzak-ı Zülcelâl	591.		

- ~ belâlara ve anarşistliğe bir settir .....791.
- ~ beşeriyeti fikir karanlıklarından kurtarıp
tenvir ve irşat edecektir .....984.
- ~ beşeriyetin en büyük bir saadeti olacaktır .....741.
- ~ beşeriyetin ihtiyaçlarına cevap verecek bir
külliyattır .....984.
- ~ bir sedd-i Kur'ânîdir 49, 246, 471,
753, 775, 1030, 1105.
- ~ bu asrı ve gelecek asrı tenvir edecek bir
mu'cize-i Kur'ânîyedir .....708.
- ~ çürütülemez .....1060.
- ~ dahili ve harici kuvvetlere tabi olmaz .....746.
- ~ dairesi
~ haricinde bulunanlar ve siyasi
cereyanlar .....464.
~ sadakat ve metanet ister .....467.
~ ve neşriyatı .....441.
~ndeki manevî şirket .....*Bakınız: şirket-i
maneviye-i Nuriye, şirket-i maneviye-i uhre-
viye.*
~ne giren imanla kabre girer .....444, 489.
~ne giren selâmette kalır .....500.
~ne girenin kazancı .....452.
~ne girmek .....456, 459, 738, 760.
~nin genişlemesi .....458.
~nin yakınındakiler O'nun dairesine
girmeli .....498.
- ~ davası .....1073.
- ~ davasının kaziyi-i muhkeme halini alması 612,
1055.
- ~ dersi .....650.
- ~ dersleri .....1036.
- ~ derslerine ifsat ithamı .....634.
- ~ dinsizliğin belini kırmıştır .....257.
- ~ dinsizliğin istilâsını durdurmuştur .....244.
- ~ dinsizlik cereyanına karşı sedd-i Kur'ânî'dir .....753.
- ~ doğrudan Kur'ân'a bağlıdır .....852.
- ~ eczaları .....365.
~nda tevafukat .....309.
~nin hakaik-i imaniyeyi ispatı .....311.
~nin tetkik edilmeleri .....633.
- ~ emniyet, asayiş, hürriyet ve adaleti temin
eder .....630, 753.
- ~ esas tutup neşrine çalışmak .....52.
- ~ eski medreselerin faydasını verir .....1065.
- ~ fen ve felsefeden gelen dalaleti kesmiştir ...1067.
- ~ ferdiyet makamının mazharıdır .....480.
- ~ feylesofların ve hükemanın uğraştığı
müşkilleri keşf ve halletmiştir .....1066.
- ~ hakaik-i İslâmîyeye dair ihtiyaçlara kâfidir .....446.
- ~ hakikati ders verip batıldan kurtarır .....1060.
- ~ hakikatleriyle imana hizmet .....706.
- ~ hakiki saadet yolunu gösterir .....52.
- ~ hakkında beyan edilen senalar .....48.
- ~ hakkındaki makaleler .....1107.
- ~ hakkındaki müracaata ehemiyet
verilmemesi .....715.
- ~ hakkındaki takdîrkâr yazılar .....45.
- ~ hâl ve istikbâlî bir mürşid-i ekberidir .....984.
- ~ hasımlara karşı siper istimal edilmemesi .....488.
- ~ hayat-ı içtimaiyeyi anarşilikten kurtarır .....848.
- ~ herkesin başında bir yasakçı bırakır .....636.
- ~ hiçbir tesir altında kalmadan telif edilmiştir .....50.
- ~ hizmeti 39, 49, 244, 468, 505, 507,
705, 828; *Bakınız: hizmet-i imaniye, vazife-i
Nuriye, vazife-i Nuriye-i kudsiye.*
~ emniyet, hürmet ve asayiş tesis eder .....467.
~ mukabilinde hiç birşey talep etmemek .....55.
- ~ nden uzaklaştırmak için plân .....1058.
- ~ ve Anadolu .....58.
- ~ ve hanımlar .....259, 260.
- ~nde metanet ve sebat .....730.
- ~ne ömrünü vakfedenler .....261.
- ~ni bırakmamak .....483.
- ~nin başladığı yıllar .....243.
- ~nin faydaları .....441, 482.
- ~nin maksadı .....706.
- ~nin önemi .....1072.
- ~ hizmeti-i imaniyesi .....41.
- ~ ile hizmet .....448.
- ~ ile mübareze edilmez .....872.
- ~ iman-ı tahkikiyi kısa zamanda kazandırır .....498.
- ~ imanın mertebelerinde terakkiyata
medardır .....1062.
- ~ imanı meseleleri aklın, mantığın ve ilmen
ispat eder .....1047.
- ~ imansızlığı temelinden kaldıracaktır .....742.
- ~ kâfidir .....446, 505.
- ~ kalblerde birer manevî yasakçı bırakır .....1055.
- ~ kırılmaz, iliştiğe kuvvetleşir .....716.
- ~ kısa zamanda iman-ı tahkikiye isal eder .....446.
- ~ komünizme, nifak ve şikaka karşı melcedir...759.
- ~ Kur'ân'ın bir mu'cize-i maneviyesidir .....476.
- ~ Kur'ân'ın imanî hakikatlerini ispat ve izah
eden bir tefsirdir .....917.
- ~ Kur'ân'ın malıdır 245, 304, 305, 733, 834,
1028, 1061, 1071.
- ~ Kur'ân'ın son asırlarda beklenen bir mu'cize-i
maneviyesidir .....244.
- ~ Kur'ân-ı Hakîmin hakikî bir tefsiridir .....255.
- ~ küfr-i mutlakı kırar .....630.
- ~ küfr-i mutlaktaki manevî cehennemî izale
eder .....1091.
- ~ küllî bir tahribatı tamire çalışıyor .....1062.
- ~ lâyük ellere geçmeli .....1048.
- ~ lehinde rapor .....633, 1036.
- ~ mağlup olmaz .....858, 875.
- ~ mecmualarının kabri Peygamberîde
görülmesi .....894.
- ~ medresesi .....447.
- ~ menfiyi zikretmeden ders verir .....1064.
- ~ mesleği 246;
Bakınız: meslek-i Risale-i Nur.
~ âzamî ihlâstır .....1093.
~ ve diğer meslekler .....738.
- ~nde benlik, enaniyet ve makam sahibi
olmaktan kaçınmak esastır .....469.
- ~nde Cenab-ı Hakkın vazifesine
karışmamak esastır .....487.
- ~nde ihlâs esası .....707.
- ~nde inakâşa etmek yoktur .....486, 487.
- ~nde müspet hareket esastır .....1075.
- ~nde rekabet, tarafgirlik ve mübareze
etmek yoktur .....485.
- ~nde şefkat esası .....803.
- ~nde tarafgirane mübahese yoktur .....798.
- ~ndeki kuvvet ve asayiş .....1085.
- ~nin bir hulâsası .....629.
- ~nin esâsî âzamî ihlâs ve terk-i
enaniyettir .....1071.
- ~ millet ve memleket aleyhindeki cereyanlara
karşı çaredir .....52.
- ~ millete faydalıdır .....347, 717.
- ~ millet-i İslâmîyeyi tehlikelerden muhafazaya
vesile olmuştur .....246.
- ~ milleti ve vatani anarşilik tehlikesinden
kurtarmaya çalışır .....721.

~ müceddid-i dindir.....	477.	~ Türk ve Arabı birleştirmeye vesiledir.....	1090.
~ mücerrep bir kurtarıcıdır.....	459.	~ vatana faydalıdır.....	347, 717, 848.
~ müellifi.....	330, 1004, 1005, 1120.	~ vatanın manevî bir halâskândır.....	753.
~ bir rehber-i ekmeldir.....	243.	~ vazifeleri.....	704.
~ şakirtleri ve asayiş.....	1005.	~ ve Afyon Mahkemesi.....	935.
~ şöhret ve tekebbürün en büyük düşmanıdır.....	1004.	~ ve Anadolu.....	244, 1061.
~nin hizmet-i imaniyesi.....	245.	~ ve asayiş.....	347, 484, 630, 726, 753, 756, 848, 1055, 1078, 1085.
~nin şahsıyla bağlı değildir.....	834.	~ ve Bediüzzaman.....	46, 1045.
~ Müslümanların kardeşlik ve muhabbetini kazandırır.....	857.	~ ve çocuklar.....	251, 493, 711.
~ müteşabih ayet ve hadisler hakkındaki itirazları kesmiştir.....	1067.	~ ve diğer eserler.....	1072.
~ nasıl bir külliyyattır?.....	1047.	~ ve diğer İslâm memleketleri.....	1103.
~ nasıl bir tefsirdir?.....	255, 916, 1045, 1046.	~ ve hadimleri himaye edilmeli.....	727.
~ nasıl bir zamanın mahsulüdür?.....	243, 250.	~ ve hariç memleketler.....	1103, 1106.
~ nedir?.....	925, 1045.	~ ve haşr-ı cismanî.....	1067.
~ nurdur, Nurdan zarar gelmez.....	346.	~ ve Isparta.....	439, 1033.
~ radyolarla ders verilecek.....	620.	~ ve ihtiyarlar.....	493.
~ rahmet-i ilâhiye tarafından ihсан edilmiştir.....	476.	~ ve İmam-ı Ali.....	764.
~ ruhları teskin, kalpleri tatmin eder.....	740.	~ ve kış.....	892.
~ sadaka hükmüne geçer.....	1080.	~ ve Kur'an.....	473, 558.
~ sadakat ve sebat ister.....	498.	~ ve Kur'an hattını muhafaza.....	256, 1063.
~ sair ilimler ve kitaplar gibi okunmamalı.....	494.	~ ve memleket.....	441.
~ siyasetten men eder.....	848.	~ ve millet.....	50.
~ sönmez, söndürülemez.....	1067.	~ ve müellifi.....	985.
~ susmaz ve susturulmaz.....	719.	~ ve müellifini çürütmeye çalışanlar.....	1060.
~ şahs-ı manevîsi.....	264.	~ ve müellifinin medhedilmesi.....	48.
~ şakirtleri.....	456, 457, 756.	~ ve müellifinin yaptığı hizmet.....	244.
~ dağıtılamaz.....	615, 852, 875.	~ ve müsâlemet-i umumiye.....	1079.
~ ehl-i saadet ve ehl-i Cennet olacak.....	498.	~ ve nesl-i âti.....	723.
~ metanet, tesanüt ve dikkat etmeli.....	481.	~ ve Nurs'lular.....	736.
~ Nurlara karşı sadakatlarını sarsmamalı.....	751.	~ ve Said Nursî.....	476.
~ Risale-i Nur'u alet etmez.....	483.	~ ve şakirtleri.....	656, 722, 755, 873.
~ Risale-i Nuru terk etmez.....	876.	~ emniyet ve asayişine temine çalışır.....	843.
~ ve asayiş.....	363, 1005.	~ itham değil, himaye edilmeli.....	722.
~ ve emniyet.....	628.	~ vatan, millet ve nesl-i atiyi kurtarmaya çalışıyor.....	720.
~ne mecburiyet derecesinde zulmedilmesi.....	615, 853.	~ne dini siyasete alet etme ithamı.....	630.
~ni amelce binler adam hükmüne getirir.....	498.	~ne ilişenler maskara olurlar.....	839.
~ni incitmek vatana zarardır.....	873.	~ne kanun cihetinden ilişilememesi.....	838.
~nin beşarat-ı Kur'ânîyeye ve akitların iltifatına mazhariyetinin sırrı.....	443.	~ni itham.....	872.
~nin cemiyet zannedilmesinin sebebi.....	624.	~ni mahkûm etmek.....	637.
~nin cemiyetlerle münasebeti yoktur.....	374.	~ni muhafaza.....	744.
~nin lisan-ı hâlle mahpuslara ders vermeleri.....	656.	~ni siyasetli cemaatlere temastan men.....	728.
~nin mahviyet ve tevazuları.....	665.	~nin gayesi.....	721.
~nin maişetindeki bereket.....	748.	~nin meşgul oldukları vazife.....	731.
~nin siyasetten men edilmesi.....	484.	~nin şahs-ı manevîsinin hakikati.....	743.
~nin şahs-ı manevîsi.....	874.	~nin tarikatle kıyaslanarak hücum edilmesi.....	653.
~ şimalden gelen tehlikeye karşı seddir.....	872.	~ ve talebeleri ~ himaye edilmeli.....	856.
~ şüphelerden kurtarır.....	51.	~nin beraati.....	857.
~ taklidî imanı tahkikî imana çevirir.....	1064.	~ ve tercümanının mahiyeti.....	926.
~ talebeleri.....	1095.	~ ve Türk milleti.....	244.
~ himaye edilmeli.....	851.	~ ve vatan.....	724.
~ tergipl edilmeli.....	872.	~ ve Zat-ı Pâk-i Risalet.....	927.
~ zalimlerin satranç oyunlarına bakmamalı.....	465.	~ vehim ve vesveseleri mahveder.....	1065.
~nin Afyon Ağır Ceza Mahkemesine sevki.....	829.	~ yirminci asrın Kur'an felsefesidir.....	1045.
~nin kazandığı iki fâide ve netice.....	895.	~ yüz manevî keşfiyatı havidir.....	377.
~nin siyasetten kaçınmalarının hikmeti.....	468.	~'a ait dava ve itiraz ehemmiyetlidir.....	629.
~nin şahs-ı manevîsine işaret-i gaybiye.....	875.	~'a dair ikramât-ı ilâhiyeyi izharın sebebi.....	734, 735.
~nin vazife-i Nuriyesi ve siyaset.....	732.	~'a dair işaretler ve evliyanın imalı haberleri.....	475.
~ talebliğini bırakmayanlar.....	655.	~'a gelen itirazlar karşısında sarsılmamak.....	480.
~ talebesi ve asayiş.....	958.	~'a hücum edenlerin amacı.....	630.
~ tılsım-ı kâinatın muammasını keşfeden bir keşfaftır.....	984.	~'a hücum edilmemeli.....	615, 852.
~ tokatlarda istimal edilmez.....	488.	~'a hücum zamanında belâların gelmesi.....	1080.

~'a ilişenler	488, 848.	~'u müdaafayı engellemek için bir desise	1070.
~'a ilişenleri münakaşa ve münazaraya sevk etmemek	486.	~'u müdafa	862.
~'a ilişenlerin tokat yemeleri	748.	~'u okuma ve yazmanın suç sayılmasına cevap	622.
~'a ilişilemez	1078.	~'u okumak	258, 760, 984, 985, 986, 1019, 1056, 1075, 1076.
~'a ilişmek	724.	~ okutmak	260.
~ afetlere sebep olur	509.	~ okutmak ve neşrine çalışmak	1036.
~ değil tervic ve neşrine çalışılmalı	791.	~ ve neşretmek	828.
~ vatan ve millet maslâhatına zıttır	1088.	~'u okumak ve okutmak	1056.
~ vatan, millet ve asayişe düşmanlıktır	484.	~'u okuyan	51, 254, 834.
~'a intisap edenlerin en ehemmiyetli vazifesi	442.	~'u okuyan mühim ve hakikatlı bir âlim olabilir	1065.
~'a itiraz ve mukabele durumunda hareket tarzı	480.	~'u okuyanlara cemiyetçilik namı verilip ilişilmesi	638.
~'a kanaat etmek	446.	~'u tetkik etmek ve alâkadar olmak	954.
~'a karşı çevrilen plânlr	852.	~'u yazarlar	259.
~'a karşı sadakat ve alâkayı sarsmamak	752.	~'u yazmak, okumak ve neşretmek	442.
~'a perde altından hücum edenler	630.	~'un açtığı iman, irfan ve Kur'ân yolu	37.
~'a rakip başka bir çığır açmamak	498.	~'un âlem-i İslâma yayılması	791.
~'a samimi alâka	260.	~'un Anadolu'daki neşri	1132.
~'a sarılmak	955.	~'un Ankara Kütüphanesine kabulü	351.
~'a suikast edenler	465.	~'un Arabistan ve Pakistan'da tesirâtı	1095.
~'a şakirt olmak	738.	~'un asayişe hizmeti	1079.
~'a tevehhümle ilişilmesi	642.	~'un Avrupa feylesoflarını susturması	348.
~'a yapılan taarruzlar	1057.	~'un başka lisanlara tercümesi	857.
~'a zarar verenler	510.	~'un bazı risalelerinin müsaderesi	884.
~'da Âl-i Beyt muhabbeti bir esastır	765.	~'un beraati	18, 1125.
~'da lâfızdan ziyade manaya ehemmiyet verilmiştir	1068.	~'un beraati ve îadesi	778.
~'da nur vardır, siyaset topuzu yoktur	281, 345, 346, 622, 706, 762.	~'un beraati ve serbestiyeti	936, 1037.
~'da nur vardır, topuz yoktur	486, 732.	~'un bereketi	615.
~'da suç bulunamaması	1055.	~'un bereketi ve hizmeti	852.
~'da şahıs yok, şahs-ı manevî var	1071.	~'un bir müdafaanamesi	629.
~'daki belâgat, fesahat, selâset ve îcâz	1067.	~'un cemiyetçilik ve tarikatçılıktan beraati	802.
~'daki cazibe	1068.	~'un cemiyetlerle alâkası yoktur	641.
~'daki kuvvet ve tesir	318.	~'un cerh edilememesi	723.
~'daki manevî zevk ve cazibedar nur	493.	~'un cümlelerine yanlış mana verilmesi	880.
~'daki şefkat ve hakikat siyasetten men eder	652.	~'un cüzleri	566.
~'daki takrizlerin konulma sebebi	46.	~'un dair meziyet, lâhî inayet ve ikramların zikredilme sebebi	45.
~'daki tekrarların hikmeti	444.	~'un daire-i dersi ve halka-i envarı	495.
~'daki yüksek hakikatlar	260, 261.	~'un def etmeye çalıştığı iki belâ	753.
~'dan çekinmemek ve inkâr etmemek	659.	~'un defetmeye çalıştığı iki tehlike	757.
~'dan ders alanlar ve asayiş	363.	~'un dersleri	702.
~'dan ders alanlar ve ecel	345.	~'un diğer dillerde tâb edilmesi	1103.
~'dan tam ders alan	649.	~'un düşmanlarının gizli desiseleri	443.
~'dan umunun istifade edebilmesinin sırrı	50.	~'un edebî üstünlüğü	1067.
~'la dinsizliğe karşı yapılan mücadele	258.	~'un ehemmiyeti	443.
~'la imanlarını kurtaranlar himaye edilmeli	851.	~'un ehemmiyeti ve makbuliyeti	723.
~'la küfür tohumları eritilecektir	951.	~'un emniyeti ihlâl ile itham edilmesine cevap	346, 391.
~'la meşgul olmak	752.	~'un en büyük umdesi	957.
~'la mübareze		~'un fiyatı	1048.
~ edilmemeli	849, 858, 875.	~'un fütuhâtı	457, 472, 487, 649.
~ millete ve vatana zarar verir	875.	~'un galebese	1097.
~ ve zelzele	849.	~'un galibane mukavemetinin hikmeti	488.
~'la yapılan hizmet	245.	~'un gayesi	721.
~'lar Üstat yerine ders verir	1131.	~'un gayesi içtîmâî nizam ve intizamî kalplere yerleştirmek	1005.
~'larda siyaseti alâkadar eden mevzûlar yoktur	1059.	~'un geliri	1048.
~'u anlamıyorlar, yahut anlamak istemiyorlar	960.	~'un gizli düşmanları	836, 837, 840.
~'u bahanelerle ithiham edenlere cevap	624.	~'un hakaika dair mesalî	325.
~'u bırakmamak	449.	~'un hakikati	874.
~'u dikkat ve tefekkürle devamlı okumak	952, 954.	~'ne işaret-i gaybiye	875.
~'u dikkatle okumak	1058.	~'un hakikatleri	663.
~'u gaye-i hayat edinen bir Nur Talebesi	258.		
~'u ithiham edenler	854.		

~'un hakikatlerinden hisse almak	494.	~'un neşir ve tamimine dair ithihama cevap	386.
~'un hakikatlerinin neşri	728.	~'un neşredildiği yıllar ve Nur Talebeleri	258.
~'un hakkaniyeti	494, 508, 509.	~'un neşri	256, 477, 1033, 1044, 1071.
~'un hakkaniyetinin anlaşılması	1036.	~ ve Menderes hükümeti	1112.
~'un harîçte revacı ve makbuliyeti	800.	~ ve Nur Talebelerinin fedakârlıkları	259.
~'un has şakirtleri	464.	~ ve resmen intişarı	50.
~'un haseneleri	850.	~ne mani olmaya çalışanlar	1055.
~'un hedefi	389, 396, 726.	~ne set çekilemez	1078.
~'un himaye edilmesi	707.	~yle yapılan hizmet	46.
~'un hizmet ve meşgalesi	465.	~'un neşriyat, fütuhât ve tesirâtı	1073.
~'un hizmet-i imaniyesi	250, 448.	~'un neşriyatı	834.
~'un hizmet-i Kur'âniye ve imaniyesi	84.	~'un nüfuzu kırılmaz	756.
~'un hüccetleri	868.	~'un olgunluğu	954.
~'un içtimâî derslerine ilişilmek istenmesi	635.	~'un programı ve hedefi	726.
~'un idare ve asayişe dokunacak ciheti yoktur	726.	~'un rejim aleyhtarlığıyla itham edilmesine cevap	391.
~'un ihlâs esası siyasetten meneder	797.	~'un resmen serbestîsi	951.
~'un ihlâsına dünya menfaatleri girmemeli	798.	~'un resmî makamlarca tetkiki	878.
~'un ilmî kıymet taşımadığı iddiasına cevap	868.	~'un revacı	780.
~'un iman hakikatlerini neşri	58.	~'un sadık şakirtleri ve -biz- tabiri	490.
~'un imanî ve Kur'ânî dersleri	501.	~'un sahibi	475.
~'un intişarı	387, 1092, 1135.	~'un selâmet ve intişarı	750.
~'un intişarı ve fütuhâtı	746.	~'un selâmet ve şerefi	891.
~'un intişarı ve gizli dinsizler	826.	~'un serbest intişarı	1081.
~'un irşadının ifsat olarak tabir edilmesine cevap	635.	~'un serbestiyeti	738, 1037.
~'un istinat noktaları ve hüccetleri	782.	~'un siyasetle alâkası yoktur	630, 707, 752.
~'un işaret-i Kur'âniyeye mazhariyetinin sırrı ve hikmeti	443.	~'un siyasetle itham edilmesine cevap	341, 359.
~'un kazandırdığı iki netice-i muhakkaka	489.	~'un şahs-ı manevîsi	480, 954.
~'un kazandırdığı neticelere mukabil sadakat ve sebat ister	498.	~ Ferid makamına mazhurdur	480.
~'un kelimatından tarizler çıkarılması	395.	~ni göstermek	733.
~'un kemalâtı	1068.	~nin ehemmiyetli ve kudsi vazifesi	742.
~'un kendini kablelvuku ihlâs edışı	736.	~nin ve şakirtlerinin terfisi	462.
~'un kıymet ve büyüklüğü	260.	~'un şiddetli tokatları	641.
~'un kıymet ve ehemmiyeti	473, 1068.	~'un tâbi ve neşri	1037.
~'un kıymeti	723, 984.	~'un tahribatlara karşı mukavemeti ve tamiri	471.
~'un kıymet-i diniyesi	635.	~'un tashihâtı	709.
~'un kıymetinin kırılmaya çalışılması	793.	~'un telif edildiği menziller	265.
~'un komitelerle alâkası yoktur	641.	~'un telif edildiği seneler	249.
~'un komünist propagandasını kırması	860.	~'un telif ve inkişaf merkezleri	1040.
~'un Kur'ân yazısıyla neşredilmesi	256.	~'un telifi	241, 259, 1063, 1097.
~'un küçük ve masum şakirtleri	493.	~'un telifi ve neşri	254, 831.
~'un küfr-i mutlakla mücadelede muvaffakiyeti	1052.	~'un telifi ve neşriyatı	255.
~'un küllî neşriyatı	1037.	~'un telifi ve tashihi	261.
~'un mahiyeti	246, 501.	~'un telifindeki iktidar-ı bedî	505.
~'un makbuliyeti	473, 799, 894.	~'un tercümanı	743.
~'un makbuliyeti ve kuvveti	782.	~'un tercümesi	942, 1035, 1068, 1079, 1105, 1106, 1113, 1117.
~'un manevî fiyatı	940.	~'un tesirât ve fütuhâtı	1057.
~'un matbaalarda basılması	754.	~'un tesiri	245, 717, 1052, 1071.
~'un mecmuaları	868.	~'un tetkik edilmesi	612.
~'un medar-ı imtiyazı	474.	~'un tetkiki ve beraati	802.
~'un memlekete zararı yoktur	881.	~'un tezâhürü	743.
~'un menbâi ve madeni Kur'ân'dır	751.	~'un vazifesi	847, 867.
~'un meslek-i esasî	654.	~'un verdiği istifade	1072.
~'un mevzuu ve hedefi	361.	~'un yazılışı	476.
~'un meydana çıkışı	237, 641.	~'un yazılması ve neşredilmesi	439.
~'un millet ve vatana zararı yoktur	775.	~'un yazılması ve yazarlara yapılan eziyetler	256.
~'un mücadele tarzı	246.	~'un yeni harf ile neşredilmesi	1035, 1037.
~'un mücahede-i diniyesi	246.	~'un yetiştirdiği imanlı zâtlar	987.
~'un müdafaanamesi hükmündeki risale	629.	~'un yolu ve mesleği	51.
~'un münafıklara vurduğu tokatlar	840.	~'un zındıkların plânlarını akim bırakması	654.
~'un müsaderesi	724, 969.	~'un zuhuru	237.
		~'un zuhuru ve inkişafı	42.
		~'un zuhuru ve intişarı	49.

~'un zuhuru, telif ve neşri	237.	~nın telif edildiği ilk merkez	240.
adliye memurları ve ~	867.	~nın telifi	254.
adliye ve mahkemenin ~'a ilişmemesi	778.	~nın tetkik edilmesi	611.
adliyenin ~ aleyhine sevkedilmesi	722.	Risale-i Nur Mizanları	1143.
asrın manevî hastalıkları ve ~	456, 459.	Risale-i Nur Müellifi	889, 1084.
Asya'da hükmedenler ~'dan istifade etmeli	366.	Risale-i Nur Şakirtleri	439, 452, 463, 481, 656, 723, 735, 744, 746, 779, 1147; <i>Bakınız: Risale-i Nur Talebeleri, Nur Şakirtleri.</i>
dünyevi maksatlar kasten ~'dan istenilmemeli	488.	~ gibi çok kudsî hizmette çok az zahmet çekenler olmamıştır	651.
dünyevî vazifeler ve ~	51.	~ hakkında ehl-i vukuf raporu	633.
ecnebilerin ~'u tercümeyle başlamaları	1079.	~ hizmeti-i Nuriyeyi velâyet makamına tercih eder	489.
ehl-i dünya ~'a ilişmemeli	509.	~ itirazlar karşısında sarsılmamalı	480.
ehl-i dünya ve siyaset ~'dan istifadeye muhtaçtır	365.	~ kalben, ruhen ve aklen sıkıntı çekmezler	650.
ehl-i mektep, ehl-i felsefe ve ehl-i tasavvuf ~'a sarılmalı	1065.	~ küfr-i mutlaka ve anarşistliğe sed çeker	1089.
eski parti ve ~	1078.	~ lehinde rapor	633.
hakikat peşinde koşanlar ~'dan ders almalı	954.	~ maişet özüyle hizmeti bırakmamalı	483.
Hasan Feyzi'nin ~ hakkındaki manzûmesi	814.	~ muarızları hiddet, tehevür ve mukabele-i bilmissile karşılamamalı	479.
ilm-i kelâmda teceddüt yapan ~	76.	~ Risale-i Nur'u alet etmez	847.
iman ve İslâmiyete ~'la hizmet	258.	~ tahribata ve günahlara karşı takvayı esas tutmalı	470.
İslâm uleması ve ~	1069.	~ ve asayiş	756.
Kur'an aleyhindeki plânlar ve ~	346.	~ ve Medresetü'z-Zehra	448.
mahkemelerin ~'a beraat vermesi	642.	~ndeki sebat ve sadakatın sebebi	261.
mahkûmların ~'la islâh olmaları	717, 843.	~ne taarruz zamanında zelzeleler meydana gelmesi	638.
mecburiyet derecesinde ~'a hücum edilmesi	615.	~ni bahanelerle itham edenlere cevap	624.
memlekette hükmedenler ~'dan istifade etmeli	858.	~ni itham edenler	854.
Müslümanların eski muhabbetini kazandıracak ~dur	857.	~nin cemiyet-i siyasiye ile itham edilmesine cevap	352, 624, 631, 639.
nazarları ~'a çevirmek	706.	~nin derslerine cemiyet-i siyasiye ithamı	639.
nazarların ~'a celp edilmesi	913.	~nin dini siyasete alet etme ithamına cevabı	752.
nesl-i ati ve ~	721.	~nin hizmeti	452.
Nur Talebeleri ~'dan ayrılmayacaklardır	1060.	~nin iştirak-i a'mal-i uhreviye düsturu	452.
Nur Talebelerini ~'dan uzaklaştırma plânı	751, 1058.	~nin meşgul olduğu vazife	1059.
Nur Talebelerini ~'dan çekmek isteyenlerin desiseleri ve verilecek cevap	750.	~nin siyasetten men edilmesi	847.
Pakistan basınında ~ hakkındaki neşriyattan örnekler	1121.	~nin şahs-ı manevîsi	928.
Said Nursî ~ hizmeti her şeye tercih ederdi	264.	~nin şirket-i manevîye-i uhreviyeleri	489, 490, 738.
Said Nursî'nin ~'la giriştiği hizmet ve cihad-ı manevî	699.	~nin tahribatçılara karşı mücahedeleri	471.
Said Nursî'nin ~'u senadan maksadı	46.	~nin tevkifi ve afetler	509.
Said Nursî'nin çürütülerek ~'a zarar verilmeğe istenmesi	486, 858.	~nin vazifesi hizmettir	457, 489, 707, 1086, 1133.
Said Nursî'nin şahsiyeti ve ~	782.	Risale-i Nur Talebeleri	46, 440, 449, 472, 609, 700, 1071, 1120, 1130, 1147; <i>Bakınız: Risale-i Nur Talebeleri, Nur Şakirtleri, Risale-i Nur Şakirtleri, Nur Talebeleri.</i>
Samsunda ~ hakkında açılan dava	1021.	~ dairesi	730.
Şark vilâyetlerinde ~'un intişarı	935.	~ mağlup olmazlar	1061.
tahribatçılara karşı ~'un mukavemet ve tesirâtı	471.	~ndeki uhrevî kardeşlik	862.
Üstat ve ~	1071.	~ne gelen bir misibet ve <i>Ayetül-Kübra</i>	647.
vatan, millet ve ehl-i hükümet ~'a taraftar olması	484.	~ne Said Nursî'nin vasiyeti	1053.
vatanperver siyâşiler ~'u neşretmeli	754.	~nin Bediüzzaman hakkındaki takdîr-kâr makale ve mektupları	1070.
zemin ve kâinat ~ ile alâkadardır	892.	~nin dua ve kazançlarına hissedarlık	442.
Risale-i Nur Külliyyatı	16, 32, 33, 36, 38, 136, 259, 830, 846, 985, 995, 1066, 1081, 1105, 1106, 1121, 1122, 1148.	~nin hizmetleri	441.
~ hakkında beraat ve serbestiyet kararı	612.	~nin muvaffakiyetleri ve sırr-ı ihlâs	1073.
~ mühim suallere cevaplar verir	1045.	~nin siyasî cemiyetle itham edilmesine cevap	622, 862.
~nı mütâlâa	38.	Risale-i Nur Talebeliği	
~nın hakkaniyeti ve sıdkı	1069.	~ne sarılmak	483.
~nın mazhar olduğu fûtuhat	28.	Risale-i Nur Talebesi	
~nın neşrine müsaade	1122.	~ ünvanı	442.

Risaletler	284, 285, 304, 305, 313, 314, 315, 316, 321, 328, 343, 344, 347, 360, 361, 364, 365, 378, 382, 390, 397, 401, 402, 403, 405, 475, 477, 485, 509, 522, 582, 622, 633, 642, 647, 694, 705, 724, 725, 849, 887, 935, 1047, 1106, 1122; <i>Bakınız: Risalet-i Nur, Nurlar, Nur Risaletleri.</i>	Rizâye (yer)	1137.
~ asayışı temin eder	362.	Rize	1035.
~ dünya ve ahiret hayatına faydalıdır	362.	Roma	
~ hakkında beraat	713.	~ dehası	209.
~ hakkında ehl-i vukuf raporu	633.	~ felsefesinin dehası	209.
~ Kur'ân'ın malıdır	305.	eski ~ ve Yunan iki dehaları	209.
~ vatana faydalıdır	848.	rububiyet	161, 195, 323, 517, 543, 546, 554, 572, 582, 583, 586, 591, 596, 601, 603.
~ ve asayiş	363, 382, 634.	~ isimleri ve fiilleri	590.
~ ve Said Nursî	315.	~in haşmeti	584, 587, 590, 595, 606.
~ ve Türk milleti	356.	~in şuunatı ve tasarrufatı	577.
~ zamanın yaralarına devadır	316.	~in vahdaniyetteki haşmeti	598.
~deki tekrarların hikmeti	444.	hususî ~	324.
~e yanlış mana verilmesi	884.	umumî ~	323.
~i yazan	442.	zemindeki ~in idare ve tedbiri	591.
~i yazmak, okumak veya dinlemek	490.	rububiyet-i amme	322, 323.
~in beraati	801, 886.	rububiyet-i hassa	322.
~in çoğaltılması	261, 439.	rububiyet-i lâhiye	500.
~in Diyanet Kütüphanesine konulması	806, 855.	rububiyet-i mutlaka	674.
~in hiç kimseye sù-i tesiri olmamıştır	315.	ruh	15, 18, 22, 32, 37, 38, 189, 198, 199, 209, 212, 213, 273, 427, 494, 499, 500, 550, 559, 602, 650, 691, 740, 786, 790, 857, 998, 1010, 1047, 1052.
~in intişarı	387.	~a rahat	893.
~in müsaderesi	837, 884.	~en sıkıntı	650.
~in neşir ve tamimine dair ittihama cevap	387.	~en tekâmül	209.
~in neşredilmesi	255, 439.	~lar için gıda	820.
~in neşri	887.	~ların inkîşaf ve terakkisi	559.
~in neşrinde ve tashihatında teshilât	317.	~un istirahatı	<i>Bakınız: istirahat-i ruh.</i>
~in siyasetle ittiham edilmesine cevap	359.	~un maşukası	130.
~in teksiri	887.	hayvanların ~ları bâkîdir	603.
~in telif edildiği seneler	249.	kalp ve ~un yaralarını tedavi	213.
~in telif tertipleri	347.	yep yeni bir ~	50.
~in telifi	255, 505.	ruhanî	655, 690, 755.
~in telifi ve tashihi	261.	~ reisler	551.
~in telifi, tashihi ve neşredilmesi	255.	~ler ve Kur'ân	564.
~in tetkiki ve takdir edilmesi	805, 855.	ruhaniyat	691.
~in yazılıp neşredilmesi	441.	ruhban	145.
~in yazılması	314, 315, 476.	ruhî	254.
~in yazılması ve yazanlara yapılan ziyetler	256.	Ruhi Bey	335.
~in zararı yoktur	642.	ruhlandırılmak	531.
mahkemelerin ~e beraat vermesi	642.	ruhsat	35, 456, 939.
mahrem ~	385, 386, 631, 878, 880, 923.	ruhsat-ı şer'iye	455, 643, 768.
Said Nursî ve ~	369, 378.	ruh-i aslî	925.
risalet	453, 552.	Rum	392, 792.
risalet-i Ahmediye	265.	Rumeli	87, 92, 161, 162.
Risaleti Ahmediye	925.	Rus	126, 144, 170, 177, 180, 183, 435, 436.
Risalet-i Muhammediye	943.	~ların hacla ilgili bir propagandası	859.
Risaletü'n-Nur	558.	~ların Türkler ve kardeşleri aleyhindeki propagandası	859.
~ tabirine yanlış mana verilmesi	621.	Rus Başkumandanı	183, 880, 1025.
rahmet-i âlem ~	814.	Rus Kazağı	178.
riya	294, 386, 416, 418, 420, 427, 816.	Rus Kumandanı	184, 435, 833, 921.
riyakâr	433, 503.	Rus polisi	125.
riyakârane	231.	Rusya	48, 186, 188, 236, 249, 276, 759, 833, 913, 921, 1075, 1085, 1111, 1118.
~ enaniyet	295, 296.	~daki masumların çektikleri felâketler	460.
fânî dünyaya ~ bakmak	47.	Said Nursî'nin ~ esareti	435.
riyakârlık	296, 433, 469, 780, 787, 804, 812, 854, 1057, 1070.	rûy-i zemin	451, 598, 789.
~ bir nevi yalancılıktır	153.	~in kıt'aları ve hükümetleri	789.
riyaset	132.	rüesa	140, 277, 480.
riyazet	59.	rûkn-i imanî	204.
riyazî	38.	Rüstem	164, 166, 168.
riyaziyat	77.	Rüstem-i İrani	164.

rüşvet-i mutlaka	774.
rütbe	429, 787.
uhrevî ~ler.....	746.
rütbe-i akıl	32.
rüya	737.
~da bir hitabe.....	205.
Said Nursî'nin ~sında Peygamber (a.s.m.) ile görüşmesi.....	55.
rüya-i sadıka	205.
rüzgar	518, 519, 520, 522, 586, 587.

S

Sa'deddin-i Taftazanî	765, 769, 770.
Sa'd-i Taftazanî	311.
sa'y	208, 362, 713.
sa'y-i insanî	88.
saadet.....	34, 41, 52, 155, 167, 168, 208, 249, 500, 524, 559, 647, 672, 711, 712, 717, 760, 850, 1037, 1091, 1127.
~ âlemi	627.
~ güneşi.....	143.
~ ve selâmet hizmeti.....	720.
~li bir kıyamet.....	87.
~te felâket.....	206.
beşerin dünyevî ve uhrevî ~i	148.
beşeriyetin ~i ve Risale-i Nur	741.
dünya ve ahiret ~i.....	639.
dünyevî bir ~	111.
dünyevî ve uhrevî ~	52, 1044.
ebedî ~	51, 712, 996, 1010, 1047.
ferdî ve millî ~i.....	1039.
hakikî ~	954.
iki cihânın ~i.....	698, 1064.
İslâmî ~in fecr-i sadıka	58.
istikbal ~i.....	150.
milletin ~i.....	876.
uhrevî ~	1050.
vatan-millet ~i	995.
Saadet.....	112.
saadet-i acile-i muvakkata	206.
saadet-i acile-i müstemirre.....	206.
saadet-i bâkiye	842.
saadet-i beşeriye	166.
~ asrı	548.
saadet-i dâreyn.....	562, 565, 637.
saadet-i dünyeviye.....	86, 143, 151, 459, 1131.
saadet-i ebediye	204, 292, 339, 348, 413, 424, 429, 436, 449, 488, 606, 607, 651, 662, 677, 678, 681, 688, 731, 756, 789, 948, 1050, 1147.
~nin bir numunesi.....	167.
saadet-i ebediye ve sermediye	248.
saadet-i hayatiye	285.
saadet-i müstakbele.....	206.
saadet-i sermediye	568.
saadet-i uhreviye.....	459, 1131.
saadet-saray-ı medeniyet	122, 130.
saat-i ekber	686.
sabır	23, 254, 337, 418, 506, 650, 651, 653, 661, 718, 744, 757, 840, 845, 861, 908, 913, 916, 924, 1029, 1084, 1085, 1134.
~ içinde şükretmek	906, 914.
~da numune-i imtisal olmak.....	655.
Bediüzzaman'ın ~ı	20.
Sabir İhsanoğlu.....	1108, 1111, 1112, 1113, 1114, 1117, 1120.
sabiyy-i müteşeyyih	131.
Sabri	310, 443, 767, 768, 898.
sadâ-i semavî ve ruhanî	129.
sadaka	55, 502, 1080.
Risale-i Nur ~ hükmüne geçer.....	1080.
Said Nursî'nin ~ kabul etmemesi	55, 350, 502, 718, 793, 798, 1070.
sadaka-i câriye.....	1140.
sadakat	18, 49, 139, 141, 246, 260, 261, 427, 452, 456, 467, 468, 472, 489, 498, 751, 910, 1055, 1056.
dinî ~	1060.
Risale-i Nur'a ~	752.
sadakatsizlik.....	197.
sadakte	135.
Sadaret	100.
sade-f-i kehf-misal.....	129.
Sadık	979.
Sadıku'l-Va'di'l-Emin	602.
Sadıku'l-Va'di'l-Kerîm	607.
safa	1008.
~ ender belâ	274.
Safahât.....	1122.
safahat-i âlem	279.
safa-i sadr	506.
safdil.....	118.
safdillik	1070.
safha-i rengin	269.
sâfikalp.....	744.
Safranbolu	826, 1036.
safsata-i nefis	224.
safvet	260.
sağcılık	1012.
Sahabe	556, 948.
~nin Hazret-i Muhammed'i tasdikî	556.
Sahabe-i Güzin	944.
Sahabe-i Kiram.....	66, 626, 1066.
Sahabeler	19, 489, 538, 551, 766, 767, 768, 769, 783.
~ zamanındaki fitneler	765.
sahâif-i a'mâl.....	685.
Sahib	668.
Sahib-i Hakikî.....	202.
sahib-i hâl	216.
sahib-i ihtisas	174.
Sahib-i İnyet.....	317.
sahib-i kemal.....	886.
Sahib-i Kur'ân	416.
sahib-i takva.....	1073.
sahib-i zühd	1073.
sahibi'n-nur ve'l-azm ve'l-irade ve'l-irşad.....	991.
sahibü'l-ihlâs ve'n-nur ve'l-kemal ve'l-irşad	988.
sâhibü'n-nur	988.
Sahibüzzaman	179.
sahife-i a'mâl.....	463, 682.
sahife-i amel	685.
sahife-i hayatiye-i bahariye	524.
sahife-i tevhid	515.
sahil-i selâmet.....	33, 258.
Sahip	432.
sahra	527, 528.
~ların vazife ve hikmetleri.....	528.

- sahtekâr .....563.
- Said .....322, 1131.
- ~ daha annesinin karnındayken saiddir .....511.
- genç ~ler .....1082.
- Said (Nursî) .....58, 61, 751, 771, 801, 850, 961, 962, 1147.
- ~ elli bin nefer kuvvetindedir .....430.
- ~ elli milyon kuvvetindedir .....1074.
- ~ hakkında memurların evhamlandırılması .....904.
- ~ yoktur, konuşan yalnız hakikattir .....1052.
- ~'in cemiyetçilik ve tarikatçılıktan beraati .....802.
- ~'in fedakarlığı .....1052.
- ~'in gizli çalışma ittihamına cevabı .....882.
- genç ~ .....62, 63, 71, 72, 73, 84.
- küçük ~'in mertliği .....54.
- Said Kürdî .....355.
- Said Nur .....964.
- ~ mahkûmken bile hükmediyordu .....964.
- ~ Meşrutiyet, İttihad ve Terakki ve Cumhuriyet devirleri .....963.
- ~ ve talebeleri .....963, 965.
- ~ zindanları nur, gönülleri nur eyledi .....964.
- ~'un iradesi ve zekâsı .....963.
- Said Nur Hazretleri .....971, 973.
- Said Nursî .....909, 928.
- Said Nursî .....45, 46, 47, 50, 51, 81, 83, 124, 141, 238, 250, 265, 275, 282, 283, 330, 337, 355, 441, 445, 449, 451, 452, 453, 456, 458, 459, 461, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 472, 476, 477, 481, 482, 483, 485, 487, 489, 490, 494, 495, 499, 501, 582, 616, 618, 621, 625, 628, 632, 646, 649, 651, 653, 656, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 694, 701, 724, 730, 733, 737, 739, 745, 748, 752, 754, 763, 764, 770, 771, 784, 785, 788, 792, 794, 800, 812, 814, 820, 825, 863, 867, 892, 893, 895, 896, 897, 900, 902, 907, 908, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 921, 922, 923, 932, 935, 939, 940, 941, 950, 951, 994, 995, 996, 1003, 1014, 1022, 1053, 1077, 1080, 1101, 1111, 1112, 1113, 1116, 1120, 1135, 1147; *Bakınız: Üçüncü Said, gönüllü alay kumandanı, Bid'atüzzaman, Bediüzzaman'ül-Fahrüddevrânî, Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri, Bediüzzaman Said Nursî, Bediüzzaman Said Nur, Bediüzzaman Hazretleri, Risale-i Nur müellifi, Üstat, Üstad-ı Kebir, Nursî, Hoca Efendi, Said Nur, Molla Said'i-n-Nursî, Kürt Gönüllü Kumandanı, Hazret-i Üstat, Yeni Said, Eski Said, Bediüzzaman, Molla Said, Said'ül-Meşhur.*
- ~ Abdülhamid ve Yıldız Sarayı .....113.
- ~ aleyhinde desîse .....749.
- ~ aleyhinde entrika ...350, 354, 357, 376, 407, 611.
- ~ aleyhinde ittihamname .....887.
- ~ aleyhinde plân .....762, 778.
- ~ aleyhinde propaganda .....45, 256, 407, 409, 722, 755, 777, 806, 826.
- ~ aleyhinde Samsun'da dava açılması .....1021.
- ~ aleyhindeki garazkârâne ithamname .....877, 879.
- ~ aleyhindeki gizli komite .....376.
- ~ aleyhindeki isnatlar .....47.
- ~ bir kahramandır .....42.
- ~ daima mütebessimdi .....503.
- ~ Devr-i Saadeti nefsinde yaşayan bir mü'mindi .....957.
- ~ dindar bir cumhuriyetçidir .....66, 626.
- ~ dini siyasete alet etmemiştir .....1049, 1050.
- ~ gelenlerle ne konuşurdu ? .....706.
- ~ güçsüz tutmaktan hoşlanırdı .....69.
- ~ hakkında Eskişehir'de dava açılması .....335.
- ~ hakkında habbenin kubbe yapılması .....351, 811.
- ~ hakkında iman hakikatlerini alet ediyor-tevehhümü .....900.
- ~ hakkında teveccüh-i ammenin kırılmaya çalışılması .....750, 754, 758, 812, 842.
- ~ hakkında zahiren tarik-i dünya şüphesi .....423, 424.
- ~ hakkındaki evhamlı suallerin cevapları .....419.
- ~ hakkındaki takdîrîkâr yazıları .....45, 1070.
- ~ hareketinin tahdit olunmasını sevmezdi .....73.
- ~ İspartalıdır .....650.
- ~ ile medrese talebeleri arasında geçen tartışma .....54.
- ~ ile talebelerinin şiddetli âlakadarlığı .....624.
- ~ ilmî kitapları kendi kendine mütalâa ederdi .....58.
- ~ iman ilmini alet etmemiştir .....385.
- ~ ism-i Nur ve Hakîm'e mazhardı .....502.
- ~ istibdatla mücadele etmiş, hürriyet ve demokrasinin tesisine çalışmıştır .....1005.
- ~ kendi için değil, cemiyet için yaşardı .....958.
- ~ kimdir? .....976.
- ~ lehinde rapor .....633.
- ~ maası ve ihsan-ı şahaneyi reddetmesi .....112.
- ~ münacat ve evradını terk etmezdi .....504.
- ~ müşrid-i azam ve müceddid-i ekberdir .....251.
- ~ Nur hizmeti hâricinde kerâmât ve kemâlât aramazdı .....787.
- ~ Nur ism-i celîline mazhardır .....331.
- ~ örnek bir insan ve büyük bir mütefekkindir .....43.
- ~ Risale-i Nur hizmetini her şeye tercih ederdi .....264.
- ~ sadaka, zekât ve hediye almazdı .....502.
- ~ sorulan suallere tereddütsüz cevap verirdi .....58.
- ~ sual sormazdı .....69.
- ~ suçsuz ve masum olduğu hâlde neden zulümlere maruz kaldı? .....1050.
- ~ şeyh değil hocadır .....415, 727.
- ~ taharet ve nezafet-i şer'îyeye riayet ederdi .....504.
- ~ tekellûf ve taazzumdan hoşlanmazdı .....502.
- ~ ve Anglikan Kilisesi .....216.
- ~ ve Ankara reisleri .....341.
- ~ ve Avrupa kitapları .....78.
- ~ ve biraderi Molla Abdullah .....53, 54.
- ~ ve Bitlis Valisi .....72.
- ~ ve Cemaleddin-i Efgânî ve tarik-i Sünusiye mensup talebeler .....72.
- ~ ve cemiyetin imanı .....960, 961, 962.
- ~ ve Cezîre âlimleri .....68.
- ~ ve coğrafya ve kimya muallimleri .....77.
- ~ ve Çam Dağı .....265.
- ~ ve çınar ağacı .....263, 264, 265, 1038.
- ~ ve çocuklar .....251.
- ~ ve Dârülhikmeti'l-İslâmiye .....191, 192.
- ~ ve Divan-ı Harb-i Örfî .....96, 880, 1073.
- ~ ve eserleri hakkındaki ehl-i vukuf raporu .....612, 633.
- ~ ve eserlerinin beraati .....18.
- ~ ve felsefe .....51.
- ~ ve Fevzi Çakmak .....239.
- ~ ve gazete .....342, 381, 412, 797, 799.
- ~ ve hizmet-i imaniyesi .....697.
- ~ ve hükema-i İsrakiyyunun mesleği .....59.
- ~ ve hürriyet .....112.
- ~ ve İsparta .....650.

~ ve İmam-ı Ali.....	765.	~'nin asayışı muhafazası.....	363, 1026, 1085.
~ ve jandarmalar.....	72.	~'nin asayişle ilgili ittihama cevabı.....	397, 880, 882, 1000.
~ ve küçük braderi Mehmed.....	66.	~'nin asılsız isnatlarla suçlanması.....	887.
~ ve Mahatma Gandhi.....	974.	~'nin askerleri itaata getiren nutku.....	110.
~ ve Medresetü'z-Zehra.....	83.	~'nin Avrupa feylesoflarıyla mücadelesi.....	348.
~ ve Mehdilik.....	900.	~'nin Avrupa'ya meydan okuması.....	430.
~ ve Mevlâna Halid.....	507.	~'nin âyâtı tefsirden dolayı suçlanması.....	878, 879.
~ ve Mevlâna Halid'in cübbesi.....	507, 655.	~'nin âzamî ihlâsa mazhariyeti.....	1073.
~ ve millet.....	717.	~'nin azmi ve sadakati.....	1081.
~ ve müspet ilimler.....	960.	~'nin babası ve annesi.....	53.
~ ve Nikola Nikolaviç.....	183.	~'nin Bağdat'a ziyaret kastıyla derviş kıyafetiyle yola çıkışı.....	59.
~ ve Risale-i Nur.....	476, 733, 1045.	~'nin Barla hayatı.....	237, 240, 261.
~ ve risaleler.....	305, 315, 369, 378.	~'nin Barla'daki ikametgâhı.....	263.
~ ve Rus başkumandanı.....	880.	~'nin Barla'dan Ispartaya celbedilişi.....	354.
~ ve siyaset.....	72, 807, 951, 958.	~'nin Barla'ya gidişi.....	1038.
~ ve sünuhat.....	74.	~'nin Barla'ya gönderiliş sebebi.....	238, 240, 1040.
~ ve şapka.....	367, 810, 811, 883, 1020, 1022, 1023, 1025.	~'nin başkasının yemeğini yemekten men edilmesi 420.	
~ ve Şeyh Bahid Efendi.....	84.	~'nin beddua etmemesi.....	357, 466, 486, 803, 806, 868, 882, 957, 961, 1085, 1092.
~ ve Şeyh Mehmed Celâlî Hazretleri.....	57.	~'nin beraati.....	1125.
~ ve Şeyh Seyyid Nur Muhammed Hazretleri.....	54.	~'nin beş muhtelif gurbeti.....	272.
~ ve Tahir Paşa.....	78.	~'nin Beşinci Şua ile suçlanması.....	888.
~ ve taife-i nisa.....	710.	~'nin Bitlis'e gelişi.....	60.
~ ve talebeleri		~'nin Bitlis'e nefyedilmesi.....	72.
~ne yapılan eza ve cefa.....	1003.	~'nin Bitlisi Ruslara karşı müdafaası.....	177.
~'nin 1950'den sonra yazdığı mektuplar.....	941.	~'nin Burdur'a nefyedilmesi.....	238.
~'nin Denizli Ağır Ceza Mahkemesine sevki.....	611.	~'nin bütün hedefi iman ve Kur'an'dı.....	957.
~'nin Denizli hapsi ve tahliyeleri.....	612.	~'nin cami temeline harç koyması.....	1043.
~'nin Emirdağ'dan Afyona getirilişi.....	826.	~'nin camiden men edilmesi.....	418, 436, 705, 750, 758.
~'nin Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesine sevki.....	337.	~'nin cehd ve azmi.....	262.
~ ve tefekkür.....	703.	~'nin Cem'ül-Cevâmî'yi hıfz etmesi.....	62.
~ ve Türk gençleri.....	357.	~'nin cemaat sevabından mahrum bırakılması.....	436.
~ yanında Kur'an ve Risale-i Nur'dan başka kitap bulundurmazdı.....	505.	~'nin cemiyet ve teşkilât ittihamına cevabı.....	351.
~ yokluk içinde tükenmez bir varlığa kavuşmuştu.....	709.	~'nin cemiyetçilik ittihamına cevabı.....	639.
~ zahmetlere ve sıkıntılara nasıl tahammül ediyor?.....	416.	~'nin cemiyet-i siyasiye ittihamına cevabı.....	352, 624, 631, 636, 639.
~ zem ve gybetten hoşlanmazdı.....	503.	~'nin cesaret, kemalât ve şecaati.....	217.
~ zillet ve hakarete tahammül etmezdi.....	961.	~'nin cesareti.....	55.
~de küçük yaşta görülen izzet.....	53.	~'nin cumhuriyet hakkındaki fikri.....	66, 625.
~deki azim ve irade.....	973.	~'nin çektiği azap ve işkence.....	779.
~deki medrese usullerine dair icat ve teceddüt fikri.....	57.	~'nin çektiği eza ve cefa.....	960, 1052.
~deki yüksek kanaat ve üstün insan vasfı.....	973.	~'nin çektiği zahmet ve sıkıntı.....	435.
~i daima izzetini korurdu.....	53.	~'nin Dârü'l-Hikmeteyken geçirdiği bir inkılâb-ı ruhî.....	214.
~i hakkında evham edenlere ~'nin cevabı.....	713.	~'nin Darülfünunu.....	172.
~in siyaset tevehhümüne cevabı.....	726.	~'nin Dârülhikmeti'l-İslâmiyede aldığı maaş.....	350.
~'nin yapılan teklifleri reddetmesi.....	641.	~'nin dava ettiği hakikat.....	1039.
~'nin Abdülkadir-i Geylânî'yi rüyasında görmesi.....	67.	~'nin davası.....	42.
~'nin Afyon Hapishanesinde yazdığı mektuplar.....	890.	~'nin davasındaki kararlılığı.....	340.
~'nin Afyon hapishanesinden tahliyesi.....	931.	~'nin davasının ve imanının azameti.....	971.
~'nin Afyon hapsinde çektiği sıkıntılar.....	831.	~'nin dehası.....	42.
~'nin Afyon hayatı.....	825.	~'nin deşşetli kumandanlardan korkmaması.....	880, 882.
~'nin Afyon Mahkemesi.....	846.	~'nin Denizli hapsinden tahliyesi ve Emirdağ'ına nefyi.....	700.
~'nin ahlâkı.....	695.	~'nin Denizli hayatı.....	611.
~'nin Ahmed Hamdi Akseki'ye yazdığı mektup.....	939.	~'nin Denizli Mahkemesindeki müdafaasından kısımlar.....	614.
~'nin âlimlerle münazarasından lâtif bir hatıra.....	68.	~'nin derslerinin zararı yoktur.....	642.
~'nin Ankara'ya kaçmayışı.....	880.	~'nin devletin emniyetini ihlâl ittihamına cevabı.....	632.
~'nin Arabî risaleleri ders vermesi.....	1035.		
~'nin arkasından kurşun atırılması.....	702.		

- ~'nin devletin nizamını değiştirmeyi istemekle suçlanmasına cevap.....1008.
- ~'nin dindar ve müttakiyi lâkayta tercih etmesi .....806.
- ~'nin dinde tahrifat ittihamına cevabı.....618.
- ~'nin dini alet etme ittihamına cevabı.....339.
- ~'nin dini alet etmekle suçlanmasına cevap...1009.
- ~'nin dini siyasete alet etme ittihamına cevabı .....100, 376, 380, 393, 394, 397, 1002.
- ~'nin dini siyasete alet etmekle ittiham edilmesinin hikmeti .....1051.
- ~'nin dinsizlere meydan okuması .....430.
- ~'nin doğum tarihi ve yeri .....53.
- ~'nin dostlarının ~'den zahiren teberrisi .....427.
- ~'nin dünya cereyanlarıyla alakası yoktur .....428.
- ~'nin dünya rütbelerine ehemmiyet vermemesi881.
- ~'nin dünya siyasetine karışmaması .....279.
- ~'nin dünyadan çekilmesi .....424, 1004.
- ~'nin dünyaya karışma arzusu yoktu.....405, 407, 614.
- ~'nin dünyevî veya siyasi bir maksadı yoktur...387.
- ~'nin düşmanları .....869, 900; *Bakınız: Said Nursî'nin gizli düşmanları.*
- ~'nin düşmanlarından intikam almasının hikmeti .....1026.
- ~'nin düşmanlarının ~'yi ezmeleri .....725.
- ~'nin düşmanlarının desiseleri.....716.
- ~'nin edebî cephesi .....37.
- ~'nin ehemmiyetli kuvvetlere karşı istîğnâsı .....746.
- ~'nin ehl-i dünyanın dünyasına karışmaması...425.
- ~'nin ehl-i dünyanın tevehhümüne cevabı .....485.
- ~'nin ehl-i dünyayı sevmeme ittihamına cevabı .....424.
- ~'nin ehl-i vukuf ittihamlarına cevabı .....633.
- ~'nin Emirdağ hayatı.....693, 701.
- ~'nin Emirdağ ve Afyon hayatı.....836.
- ~'nin Emirdağ'a gidişi .....992, 1020.
- ~'nin Emirdağ'ına gönderilmesi .....778.
- ~'nin emniyet-i dahiliye ile ilgili ittihama cevabı .....385.
- ~'nin emniyeti ihlâl ittihamına cevabı.....339, 346, 383, 391, 839, 880, 882, 1000.
- ~'nin emniyet-i umumiyye hizmeti .....840.
- ~'nin entrika ittihamına cevabı.....614, 802, 882, 883.
- ~'nin Ermeni komiteleriyle mücadelesi .....918.
- ~'nin esareti .....238.
- ~'nin eseri ve davası.....42.
- ~'nin eserleri .....212.
- ~'nin eserleri vatana ve millete menfaatlidir .....770.
- ~'nin eserleri ve hayatı .....45.
- ~'nin Eskişehir hayatı .....335.
- ~'nin Eskişehir Mahkemesi müdafaatının bir kısmı .....339.
- ~'nin evsaf-ı kemali ve mehasin-i ahvalı.....511.
- ~'nin fânî makamatı ve uhrevî mertebeleri feda etmesi.....863, 901.
- ~'nin fedakârlığı .....832, 863, 876, 901, 961, 1026, 1052.
- ~'nin fenne ait eserleri tetkiki .....74.
- ~'nin feragat mesleği .....1053.
- ~'nin feragat ve cesareti .....1081.
- ~'nin feragati .....24, 42.
- ~'nin fesat saçma ittihamına cevabı .....635.
- ~'nin fıtratı .....865, 961.
- ~'nin fitri vazifesi .....709.
- ~'nin fikrî cephesi.....34.
- ~'nin fikrinin münkeşif ve münkabız bulunduğu vakitler .....74.
- ~'nin Futûhü'l-Gayb'la tefeül edışı .....214.
- ~'nin fûnunu tahsili .....76.
- ~'nin Garbi Anadolu'ya nefyedilmesi .....238.
- ~'nin garip ve kimsesiz hâlini tasvir eden bir hikâye .....370.
- ~'nin geçimi .....349, 353, 419.
- ~'nin Gençlik Rehberi mahkemesinden beraatı .....1014.
- ~'nin giriftar edildiği bir haksızlık .....403.
- ~'nin giyinişi, gayesi, ideali .....262.
- ~'nin gizli düşmanları.....407, 623, 645, 701, 762, 786, 837, 842, 846, 903, 904, 1022.
- ~'nin gizli siyaset ittihamına cevabı .....882.
- ~'nin gönüllü alay kumandanı olarak hizmetleri .....170, 435.
- ~'nin görüşmeye gelenlere Risale-i Nur'u okuma tavsiyesi .....1076.
- ~'nin hakikat-i İslâmiye için yaptığı mücadele .....1121.
- ~'nin hakkaniyeti ve sıdkı .....1069.
- ~'nin hakkını helâl etmesi.....416, 418, 641, 697, 798, 803, 808, 812, 867, 868, 1052, 1078, 1080, 1092.
- ~'nin haksız ittihamlara cevabı .....618.
- ~'nin hâl-i âlem siyasetine karşı lâkaytlığı .....276.
- ~'nin halkın hürmetinden çekinmesi .....806.
- ~'nin halkların malını kabul etmemesi .....419.
- ~'nin halklarla görüşmemesi .....806.
- ~'nin halklarla konuşmayı (insanlarla sohbeti) terk edışı .....1041.
- ~'nin hapishanede iken camide görülmesi .....338, 892.
- ~'nin hapishanede iken çarşıda görülmesi .....337.
- ~'nin haps-i münferidi .....715, 771, 778, 836.
- ~'nin Harb-i Umumiyyi merak etmemesinin hikmeti .....465.
- ~'nin harika hâlâtı .....506.
- ~'nin hayatı
- ~ bir intizam dairesinde geçiyordu .....84.
- ~ ve ahlâkı .....40.
- ~ ve eserleri .....770.
- ~ ve risaleler .....315.
- ~na ve ahvaline hangi nokta-i nazardan bakmalı? .....84.
- ~nda Üçüncü Said devresi .....932.
- ~nı milletin saadetine vakfetmesi .....876.
- ~nin iki safhası .....48.
- ~'nin hayat-ı içtimaiyye karışmasından tevehhüm edilmesi .....642.
- ~'nin hayat-ı içtimaiyye ve siyasete temas etmemesi .....806.
- ~'nin hayat-ı ilmîyesi .....315.
- ~'nin hediye kabul etmemesi .....55, 78, 350, 419, 502, 708, 718, 793, 798, 1069, 1070, 1072, 1076.
- ~'nin hediye, sadaka ve ihsanları almaması ....793.
- ~'nin her şeyden men edilmesi.....417, 426, 431, 833.
- ~'nin hey'et-i hâkimeye beyanı .....873.
- ~'nin hiddete getirilmeye çalışılması.....744, 778, 810, 811.
- ~'nin hileyte tenezzül etmezdi .....423.
- ~'nin Hizan yaylasındaki medreseye gidişi.....54.

~'nin hizmet ve mücahedesi.....	1029.	~'nin ilmî kudreti	72.
~'nin hizmeti	42, 48, 404.	~'nin ilmin izzetini muhafaza etmesi	792.
~'nin hizmet-i imaniyedeki azmi.....	509.	~'nin imametinin engellenmesi	436.
~'nin hizmet-i imaniyesine set çekilmek istenmesi	701.	~'nin İmam-ı Rabbanî'nin Mektubat'ıyla tefeülü	215.
~'nin hizmet-i imaniyeye başladığı seneler	243.	~'nin iman hakikatlerini kaleme alması.....	885.
~'nin hizmet-i vataniye ve milliyesi	216.	~'nin iman kurtarmaya verdiği ehemmiyet.....	43.
~'nin hizmetindeki muvaffakiyetin sırrı	1071.	~'nin iman ve şuuru	1081.
~'nin hizmetkârlığı makamlara tercih edişi	748.	~'nin imana hizmeti tercih sebebi	413.
~'nin hizmetteki ihlâsı	871.	~'nin imanı.....	963, 964, 971, 973.
~'nin hukuk-i medeniyetten ıskat edilmesi	426, 432, 771.	~'nin imanların kurtulmasına yaptığı hizmet.....	961.
~'nin hukukullah ve hukuk-i ibadî müdafaası	988.	~'nin imhâsı için gizli plân ve emir	705.
~'nin hususî dersinden men edilmesi	436.	~'nin İngilizlerin plânlarını bozması	880.
~'nin Hutuvat-ı Sitte ile yaptığı hizmet.....	435, 880.	~'nin inkılâp aleyhtarlığı ithamına cevabı	882.
~'nin hükûmete muhalefet ithamına cevabı	1004.	~'nin inkılâba ve rejime muhalefet ithamına cevabı	392.
~'nin hükûmete müracaat etmemesi	434.	~'nin insanlarla görüşmesinden tevehhüm edilmesine cevap.....	720.
~'nin hükûmetle mübareze ithamına cevabı	622.	~'nin insanlarla konuşmasının engellenmesi.....	719.
~'nin hükûmet telâkkisi	626.	~'nin intikamı	756, 779, 840.
~'nin hürmet, ihtiram ve hüsn-i zanlardan kaçınması	780.	~'nin inzivayı tercihi edişinin bir sebebi	756.
~'nin hürmet, teveccüh ve şöhretten kaçınması	1072.	~'nin İslâmî devletlerin teşekkülünü önceden haber vermesi	143.
~'nin Hürriyet hakkındaki makaleleri.....	86.	~'nin ism-i Rahîm ve ism-i Hakîm mazhariyeti	268.
~'nin Hürriyet Meydanında söylediği nutuk	87.	~'nin İstanbul hayatı	193, 197.
~'nin hürriyetinin kayıt ve istibdat altına alınması	718.	~'nin İstanbul Mahkemesindeki müdafaası	999, 1022.
~'nin Hürriyetten evvelki hayatı	698.	~'nin İstanbul ulemasını münazaraya davet edişi	83.
~'nin hürriyetten men edilmesi.....	725.	~'nin İstanbul'a gelişi	83, 161, 191.
~'nin hüsnûzanlara karşı cevabı.....	744.	~'nin İstanbul'daki hayatı	698.
~'nin hüsnûzanlardan dolayı yapılan ithamlara cevabı	855, 864, 885.	~'nin istibdad-ı mutlak altına alınması	776.
~'nin hüsnûzanları reddetmesi	451, 746, 758, 771, 780, 782, 783, 804, 854, 870.	~'nin istidasını yazdırmasına izin verilmemesi	359.
~'nin hüsn-i zanları tamamen reddetmeyişinin sebebi	885.	~'nin istidatları.....	699.
~'nin İsparta hayatı	931.	~'nin istiğnâsı.....	27, 1069.
~'nin İsparta'da ikameti.....	1033.	~'nin istirahat ve hâli	276.
~'nin İsparta'daki hayatından safhalar.....	1035.	~'nin isyan teklifini reddetmesi.....	237.
~'nin ibadetine müdahale	344.	~'nin işkenceli esareti	869.
~'nin icaz-ı Kur'ân'ı beyanı	82, 303.	~'nin itiraz ve müdafaatının reddedilmesi.....	401.
~'nin içki içen Vali ve memurlara karşı tavrı	72.	~'nin itiraznamesinin okutulmaması	869.
~'nin idam edileceği şayiasının yayılması	44.	~'nin izzeti	56.
~'nin idamına hükmeden komite.....	777.	~'nin izzet-i diniye ve şeref-i İslâmiyeyi muhafazası	216.
~'nin idamını yada serbestiyetini isteyişi	403.	~'nin izzet-i ilmiyeyi muhafazası	502.
~'nin idamlara ehemmiyet vermemesi.....	880.	~'nin izzet-i İslâmiyeyi muhafazası	1025, 1069, 1075.
~'nin idareye karışmaması	869.	~'nin kâğıt para taşımaması	958.
~'nin ifsat komitesiyle mücadelesi	1097.	~'nin kahramanlığı	697, 957.
~'nin ihlâsa verdiği ehemmiyet	1072.	~'nin Kamus-i Okyanusu hifzedişi	66.
~'nin ihlâsı.....	1093.	~'nin kanunsuz bir taarruza tahammülü	744.
~'nin ihlâssızlık isnadına cevabı	901.	~'nin kanunsuz taharri edilmesi	801, 805, 810, 855.
~'nin ihtilâttan men edilmesi	417, 426, 436.	~'nin Kastamonu hayatı	438.
~'nin iki mütezat hâli	74.	~'nin Kastamonu'ya nefyi	438.
~'nin iktisadı.....	422.	~'nin kayıtlar altına alınması	430.
~'nin iktisadî ve riyazeti	718.	~'nin kemalâtı	698, 699.
~'nin iktisat ve bereketi	419.	~'nin kırk kitabı hifzetmesi	74, 75.
~'nin iktisat ve kanaati	349, 350.	~'nin kıyafeti için suçlanmasına karşı cevabı	884.
~'nin iktisatçılığı	29.	~'nin kıyafetine ilişilmesi	811.
~'nin ilim, cesaret, hafıza ve zekâsı	83.	~'nin kıyafetini değiştirmemesi	643.
~'nin ilk hayatı.....	53.	~'nin kisve-i ilmiyeye girmeyi kabul etmemesi.....	60.
~'nin ilk hayat-ı siyasiyesi	72.	~'nin kitaplarına yanlış mana verilmesi	874.
~'nin ilmi.....	1069.	~'nin komitecilik isnadına cevabı	368.
~'nin ilmî cephesi	32.		

~'nin konuşmaktan men edilmesi	1091.	kubbesinde kalışı.....	59.
~'nin konuşması	503, 956.	~'nin Molla Fethullah'ın medresesine gidişi.....	61.
~'nin konuşmasına mani olunmasının bir sebebi	898.	~'nin muhâbereden menedilmesi	725.
~'nin köyü	736.	~'nin musibetlere karşı sabırla sükûtnun sebebi	416.
~'nin Kur'ân'a ait dellâllığı	430.	~'nin Mustafa Paşayı tarik-ı hidayete daveti.....	67.
~'nin Kur'ân'ı hıfzı	75.	~'nin mücahedesi.....	957.
~'nin Kur'ân'ın esrarına verdiği ehemmiyet	1094.	~'nin müdafaaları	964.
~'nin küçüklüğünde, temeddüh suretindeki bir hâleti.....	735.	~'nin müdafaanamesi	632.
~'nin lâik cumhuriyet hakkındaki görüşü	626.	~'nin müdafaası	375, 391.
~'nin lâikliğe aykırı hareket etmekle suçlanmasına cevap	1008.	~'nin müdafaasının engellenmesi.....	877.
~'nin maaş kabul etmemesi.....	419.	~'nin müdafaatı	629.
~'nin maddî ve manevî mertebelerden kaçması	901.	~'nin müdafaatını yazdırmasına izin verilmemesi	877.
~'nin mahiyeti.....	813.	~'nin müdafaatının kanunsuz olarak reddedilmesi	396.
~'nin mahkemede konuşturulmaması.....	877, 882.	~'nin müdafaatının nazara alınmayıp mahkûm edilmesi.....	400.
~'nin mahviyetkârlığı.....	30.	~'nin müracaat etmemesi	344.
~'nin maişetçe muktesit yaşayışı.....	191.	~'nin Müslüman ve Ermeni çocuklarının öldürülmelerini engellemesi	177.
~'nin maişeti	419, 420, 427, 770, 798.	~'nin mütevaziydi	503.
~'nin maişeti ve kıyafeti	502.	~'nin namahremlere bakmaması	792.
~'nin makam ve şöhret kazanmaya çalıştığına dair ithama cevabı.....	863, 901.	~'nin namaza dair bir kerameti	72.
~'nin makamâtı hizmete feda etmesi.....	871.	~'nin namaza dair neşrettiği beyanname	219, 1075.
~'nin makamâtı kabul etmemesi.....	886.	~'nin nefesle mücahedesi.....	504.
~'nin manevî makamattan men edilmesi.....	1051.	~'nin nefyi	240, 276, 384, 427, 778.
~'nin manevî makamları kabul etmemesi.....	746.	~'nin nefyi ve yapılan zulümler	967.
~'nin mantık, felsefe ve müspet ilimlerle alâkası	34.	~'nin neşrettiği envâr-ı imaniye	430.
~'nin Mardin ulemasıyla muarazası	71.	~'nin Nur Talebelerine son dersi	1084.
~'nin Mardin'e gelişi	71.	~'nin Nur Talebelerine yazdığı mektupların çoğaltılıp neşredilmesi	439.
~'nin Mardinden Bitlis'e nefyedilmesi	72.	~'nin Nurlara dair ikramât-ı İlâhiyeyi izharının bir sebebi.....	734, 735.
~'nin maruz kaldığı bir haksızlık	396.	~'nin Nurları tashihi.....	708.
~'nin maruz kaldığı işkenceler ve suikastler	831.	~'nin nuru	965.
~'nin mazhar olduğu bereket.....	420, 422.	~'nin nüfuzunun kırılmaya çalışılması	436, 716, 756.
~'nin mazhar olduğu muvaffakiyet ve kemalâtın neşredilme sebebi.....	46.	~'nin nüfuzunun kırılmaya çalışılması ve ~'nin cevabı	756.
~'nin medihlerden dolayı suçlanmasına cevabı	886.	~'nin on işkenceli musibeti.....	876.
~'nin medihleri reddetmesi	854.	~'nin ormandan geceleyin geçerek Nurşin'e gelişi	55.
~'nin medihlerin bir kısmını kabul etmesinin sebebi	52, 865, 885.	~'nin ölümü	1074.
~'nin medresesi	633.	~'nin ömrü.....	957, 960.
~'nin Medresetü'z-Zehra düşüncesi	79.	~'nin radyo aleyhtarlığı ithamına karşı cevabı	619.
~'nin mehabet ve celâli	503.	~'nin rehberi yalnız Kur'ân'dı	956.
~'nin mekarim-i ahlâkı	502.	~'nin rejim aleyhtarlığı ithamına cevabı ..	391, 999.
~'nin mektuplarına yanlış mana verilmesi	874.	~'nin rejime ve inklâba dair ithama cevabı ...	409.
~'nin memleketle hizmetleri	435.	~'nin Risale-i Nur'la giriştiği hizmet ve cihad-ı manevî.....	699.
~'nin menfî hareket etmemesi	1026.	~'nin Risale-i Nur'u kablelvuku hissedışı	736.
~'nin menzilinin kanunsuz olarak basılması	802, 803.	~'nin Risale-i Nur'u senadan maksadı.....	46.
~'nin merhameti	26, 27.	~'nin Risale-i Nur'u telif edişi	241.
~'nin mertebe-i ilmi.....	1104.	~'nin Risale-i Nur'u telif ettiği seneler.....	249.
~'nin mesaisini yalnızca imana teksif edişi.....	959.	~'nin Risale-i Nur'u telifi	254, 255, 505.
~'nin mesleği	287, 430, 703, 873.	~'nin risaleleri telifi ve tashihi.....	261.
~'nin meşrebi	287, 503.	~'nin risaleleri yazması	314.
~'nin meşrutiyet hakkında nutuklar vermesi	101.	~'nin risalelerin neşir ve tamimine dair ithama cevabı	386.
~'nin mezarı	1034.	~'nin Rumeli'ye seyahatı	161.
~'nin millette ders vermeye hakkım vardır.....	364.	~'nin Ruslara esir düşmesi	180.
~'nin milletten ve gençlikten istediği	52.	~'nin Rusya esareti.....	188, 435.
~'nin minnet almaması	419.	~'nin Rusya esaretinden firarı	184, 189.
~'nin minnet altına girmeme düsturu	419.		
~'nin Mir Hasan Velî Medresesine gidişi	56.		
~'nin Molla Ahmed Hâni Hazretlerinin			

~nin Rusya'da kahramanca bir hareketi	1075.	~ndan korkulması	430.
~nin rûyasında Peygamber (a.s.m.) ile görüşmesi	55.	~ni çürütüp Risale-i Nur'a ilişilmek istemesi	486.
~nin sa'y ü gayreti ve himmeti	988.	~nin çürütülmeye çalışılması	744, 858, 873, 874, 903, 908.
~nin sabir ve metaneti	1029.	~yla meşgul olunması	779, 891, 897.
~nin sabir ve tahammülü	418, 506, 778, 779.	~nin şahs-ı manevîsi	501.
~nin sadaka kabul etmemesi	55, 718, 798.	~nin şahsî nüfuz temin etmekle suçlanmasına cevap	1009.
~nin sakal bırakmaması	478.	~nin şahsiyeti	502, 973.
~nin sarığına müdahale	344, 703.	~ ve Risale-i Nur	782.
~nin sekiz taburu itaate getirmesi	880, 882.	~nin çürütülmeye çalışılması	873, 874.
~nin seksen kitap okuması	60.	~nin Şam ve Hicaz'a gitmeyi kabul etmemesi	779.
~nin selef-i salihine muhalefet ithamına cevabı	626.	~nin Şam'da irad ettiği hutbe	142.
~nin serbest bırakılmama sebebi	430.	~nin Şark Hadisesi münasebetiyle nefyi	384.
~nin serbestiyet ve hürriyet aşkı	73.	~nin Şarktaki hayatı	698.
~nin serbestiyetten sonra memleketine gitmemesi	806.	~nin şefkati	26, 27, 697, 881.
~nin sesinin kısılması	1093.	~nin şekvası	725.
~nin sıkıntılı esareti	436.	~nin Şeyh Mehmed Emin Efendinin dersinde bulunuşu	60.
~nin Sibirya esareti	184.	~nin Şeyhan Yaylasına gidişi	54.
~nin Siirt ulemasıyla münazarası	62.	~nin şimendiferde, iki mütefenninle mübahasesi	162.
~nin Siirt'e gelişi	61.	~nin şirke ve putperestliğe düşmanlığı	957.
~nin siyasete dair ithama cevabı	408, 625, 873, 883.	~nin Şirvan'a biraderi Molla Abdullah yanına gidişi	60.
~nin siyasete dair tevehhüme cevabı	643, 714, 719, 847.	~nin Şirvan'a gidişi	64.
~nin siyasete karışmaması	350, 869, 887, 901.	~nin Tağ köyündeki medreseye gidişi	53.
~nin siyasete lâkayd kalışı	279.	~nin tahakküm ve terzile boyun eğmeyişi	1085.
~nin siyaseti dine, Kur'an'a alet ederek çalışması	84.	~nin tahakküme tahammülsüzlüğü	54.
~nin siyaseti terk edişi	342, 411, 412, 797, 949.	~nin tahkir edilmesi	416.
~nin siyasetle alakası yoktur	428.	~nin tahkirat ve ihanetlere tahammülü	810.
~nin siyasetle ilgilenmemesinin hikmeti	467.	~nin tahsil	53, 57, 927.
~nin siyasetle ilgili ithama cevabı	1001.	~nin takke giymemesi	643.
~nin siyasetli cemaatlere alakasızlığı	728.	~nin taraftarlıktan ve siyasetten kaçınması	797.
~nin siyasetten alâkasını kesmesi	771.	~nin tarassud edilmesi	708.
~nin siyasetten kaçınması	345, 363, 413, 433, 468, 652, 721, 797, 801, 805, 864, 901.	~nin tarassut edilmesi	642.
~nin siyasi bir faaliyeti yoktur	612.	~nin tarihçe-i hayatı	39, 40, 41, 52.
~nin siyasi cemiyetçilik ithamına cevabı	622, 802.	~nin Tarihçe-i Hayatı	41.
~nin sobasız bir koğuştta tecrid edilmesi	837.	~nin tarikat ithamına cevabı	348, 415, 727.
~nin sohbetleri	709.	~nin tasavvuf cephesi	35.
~nin sohbetten menedilmesi	1076.	~nin taşlatılması	506.
~nin şahsı	42, 874.	~nin tayyarelerle takip edilmesi	808, 810, 826.
~ ve hizmet	874.	~nin tazip edilmesi	406, 433, 435, 876, 882, 920, 923.
~na evliyanın işaret-i gaybiyeleri	875.	~nin tecridi	277, 426, 715, 716, 717, 734, 778, 873, 907, 970, 1000.
~na gösterilen teveccühün hikmeti	874.	~nin hizmete faydası	920.
~na hilafet-i maneviyenin mazharı nazarıyla bakılması	742.	~nin tecrid-i mutlakı	336, 410, 617, 629, 644, 726, 759, 771, 778, 831, 837, 870, 877, 879, 882, 890, 903.
~na ihanetlere tahammülü	868.	~nin tecziyesini talep etmesi	870.
~na karşı fazla hürmetleri kabul etmemesi	418.	~nin tedrice riayet etmeden riyazete başlaması	59.
~na karşı hürmet ve teveccühü reddetmesi	758.	~nin tefekkür sistemi	34.
~na sıkıntı verilmesi	903.	~nin temizliğe itinası	957.
~na tahkir ve ihanetlere katlanması	873.	~nin terakkiyat-ı hâzıra aleyhtarlığı ithamına cevabı	619, 620.
~na verilen makam ve hürmeti reddetmesi	469.	~nin tercüme-i hâli	501.
~na verilen manevî makamları Nurlara vermesi	782.	~nin tesis ettiği sedd-i Kur'ânî ve imanî	43.
~na yapılan eşedd-i zulüm	869.	~nin tesis ettiği şahs-ı manevî	43.
~na yapılan haksız muameleler	870.	~nin tesisine çalıştığı üniversite	1098.
~na yapılan iltifatların bir kısmını kabulünün hikmeti	875.	~nin teşkilât ithamına cevabı	354.
~na yapılan işkencelerin bir sebebi	900.	~nin tevazuu	30, 332, 697.
~na yapılan medihlerin suç sayılması	885.	~nin teveccüh-i ammeden kaçınması	418, 771.
~na yapılan zulümlere aldırılmaması	429.	~nin tevhid ve iman esaslarını terennüm etmiştir	960.
		~nin tevkifi	344, 825.

~'nin tezellüle tenezzül etmemesi.....	423.	~'ye yapılan emsâlsiz tazyik.....	718.
~'nin Tilloya gidişi ve bir türbede kalışı.....	66.	~'ye yapılan eşedd-i zulüm.....	869.
~'nin Türk milletine muhabbeti ve hizmeti.....	353, 356.	~'ye yapılan gaddarâne muamele.....	877.
~'nin ubudiyeti.....	43, 504, 509.	~'ye yapılan hakaretlerin amacı ve ~'nin cevabı.....	755.
~'nin ulemaya muhalif olduğu hususlar.....	77.	~'ye yapılan haksız muamele.....	417.
~'nin unsuriyetperverlik ittihamına cevabı.....	415.	~'ye yapılan iftira ve isnadların dayandığı noktalar.....	999.
~'nin üç aylık tahsili.....	57.	~'ye yapılan kanunsuz muamele.....	758, 807, 812.
~'nin ünvanları.....	179.	~'ye yapılan kanunsuz tazyik.....	770.
~'nin üslûp ve ifâdesi.....	38.	~'ye yapılan kanunsuzluk.....	1022.
~'nin Van'a gidişi.....	76.	~'ye yapılan medihlerden tevehhüm.....	902.
~'nin Van'dan Şam'a gidişi.....	142.	~'ye yapılan medihlerden tevehhüm edilmesi.....	871.
~'nin Van'ı Ruslara karşı savunması.....	170.	~'ye yapılan on vecihle kanunsuz hâdise.....	800.
~'nin vasiyeti.....	1053.	~'ye yapılan tahakküm.....	865, 870.
~'nin vatana hizmetleri.....	405.	~'ye yapılan tarassud ve tahakküm.....	836.
~'nin vazife-i müdafaaatı erkânlara bırakması.....	898.	~'ye yapılan tarassut ve tazyik.....	289.
~'nin vazifesi.....	43.	~'ye yapılan zalimane muâmeleler.....	1063.
~'nin ve Risale-i Nur'un programı ve hedefi.....	726.	~'ye yapılan zulüm.....	250, 779, 781.
~'nin ve Risale-i Nur'un vazifesi.....	720.	~'ye yapılan zulüm ve cefa.....	1000.
~'nin verilen cezaya itirazı.....	337.	~'ye yapılan zulüm ve işkencelerin hakikî sebebi.....	1050.
~'nin vesika için müracaat etmemesi.....	276, 278, 432.	~'ye zarar veren iki cereyan.....	805.
~'nin yapılan muamelelere sabırla mukabelesinin sebebi.....	1085.	~'yi mahkûm eden haksız karar.....	879.
~'nin yapılan teklifleri reddetmesi.....	233.	~'yi mahkûm etmek isteyen gizli kuvvet.....	394.
~'nin yapısı.....	958.	~'yle mücadele eden komite.....	777.
~'nin yapmadığı büyük bir vazife.....	866.	adliyenin ~ aleyhine sevk edilmesi.....	1022.
~'nin yazılarındaki güzellik ve tesir.....	319.	ahalinin ~'ye karşı kemal-i alâkası.....	842.
~'nin yemeğin tanelerini karıncalara vermesi.....	66.	âlem-i İslâma indirilen darbeler ve ~.....	216.
~'nin zahmet ve meşakkatlere tahammülü.....	961.	Ankara hükümetinin ~'yi Ankara'ya daveti.....	218.
~'nin zarûretsiz sohbetten tevahhuş etmesi.....	1076.	Avrupa'dan gelen dalalet ve ~.....	74.
~'nin zatı ve eserleri.....	45.	Başkumandanın ~'yi dünyaya alıştırmaya çalışması.....	1087.
~'nin zehirlenmesi.....	506, 509, 612, 645, 704, 770, 777, 779, 831, 832, 835, 937, 967, 970.	ehl-i dünyanın ~'den tevehhümü.....	430, 431.
~'nin zekâsı ve hıfzı.....	62.	ehl-i dünyanın ~'nin ahiretine karışması.....	283.
~'nin zekâsı, ilmi ve fazlı.....	62.	ehl-i dünyanın ~'ye tazyiki.....	418.
~'nin zekât almaması.....	55, 78, 419, 502, 718.	ehl-i dünyanın ~'ye verdiği sıkıntı.....	433.
~'nin zındıkaya teslim-i silâh etmemesi.....	882.	ehl-i dünyanın ~'ye yaptığı enva-ı zulüm.....	276.
~'nin ziyaretçi kabul etmemesi.....	1072.	ehl-i dünyanın ~'yle uğraşması.....	414.
~'nin ziyaretçilere dair bir mektubu.....	1076.	ehl-i dünyanın usul-i medeniyeti ve ~.....	425.
~'nin zulümlere karşı tahammülünün hikmeti.....	1025.	evham yüzünden ~'ye eziyet verilmesi.....	808.
~'ye ait hârika hallerin beyân edilme sebebi.....	694.	Gençlik Rehberi'nin bastırılması ve ~ aleyhine açılan dava.....	994.
~'ye asılsız suçlar isnat edilmesi.....	865.	gönüller fatihi ~.....	15.
~'ye bağlılık.....	1145.	hâkimin ~'ye ihanetkârâne hareketi.....	842.
~'ye bahanelerle sıkıntı verilmesi.....	415.	haps-i münferitte ~.....	638.
~'ye Bediüzzaman ünvanının verilmesi.....	77, 84, 928.	imanların yandığı yangın ve ~.....	960.
~'ye beraat verilen meselelerden sual edilmesi.....	858.	insanların ~'yle görüşürülmemesi.....	496.
~'ye eziyet verip rakibâne ilişilmesi.....	428.	İslâmın maruz kaldığı tehlikeler ve ~.....	959.
~'ye gaddarâne muamele.....	876.	İslâmiyete baskı yapılan devir ve ~'ye yapılan zulüm.....	968.
~'ye iftira.....	45, 793, 825, 839, 858, 877.	ithamnamenin ~'ye cebren dinlettirilmesi.....	877.
~'ye isnat ve iftirâ.....	837.	memurların ~ ile görüşmekten kaçınması.....	434.
~'ye işkence edenler ~'nin davasına hizmet ettiler.....	1053.	memurların ~'yi taciz etmesi.....	436.
~'ye kanunsuz olarak sıkıntı verilmesi.....	805.	Molla Abdullah'ın ~'den ders alışı.....	60.
~'ye karşı emsâlsiz adavetler ve ihanetler.....	882.	mü'minlerin ~'ye teveccühleri.....	964.
~'ye karşı keyfi ve fevka'l-kanun muamele.....	432.	müdderrisin ~'ye ders vermeye tenezzül etmemesi.....	56.
~'ye sıkıntı verenler.....	436.	Müslümanları Kur'ân'dan soğutma plânı ve ~.....	81, 1097.
~'ye tarafgirâne ve rakibâne nazarla bakılması.....	428.	Nur Talebelerini ~'den soğutma plânı.....	751, 906.
~'ye tecrid ve tarassudlarla sıkıntı verilmesi.....	715.	Nurlar bedeline ~'nin şahsına ihanet edilmesi.....	783.
~'ye tevehhümle ilişilmesi.....	642.		

Pakistan basınında ~ hakkındaki neşriyattan örnekler.....	1121.	~'in isimleri.....	597.
Şeyh Emin Efendinin ~'yi imtihan edişi	64.	~'in mevcudiyeti ve vahdeti	568.
üniversiteli Nur Talebeleri ve ~	995.	~'in vahdeti ve ehadiyeti.....	595, 597.
Said Nursî Hazretleri	265, 612, 699, 1114, 1116, 1140.	~'in vücub-i vücudu.....	595, 597.
Said'ler	135.	Sâni-i Âlem	92.
Said-i Kürdî	380, 394, 415.	Sâni-i Hakîm	167, 599.
Saidü'l-Meşhur	64.	~'in eserleri	529.
sakal.....	477.	~'in hikmeti ve kudreti.....	589.
sakam-ı kalbî	445.	~'in vücudu ve vahdeti.....	589.
sakar	762, 888;	Sâni-i Kerîm ve Rahîm	195.
<i>Bakınız: Cehennem.</i>		Sâni-i Vâhid	704.
salâbet	832.	Sâni-i Zülcelâl	265, 784.
dinî ~	1060.	~'in kudretine iftira	153.
salâbet-i diniye	285.	sansür	1079.
salâbet-i imaniye	926.	Sarayburnu	1017.
salâh	23.	saray-ı Samedanî	568.
hâl-i âlemin ~'ı	425.	sarf57, 74.	
Salâhaddin	762, 928.	sarhoş	825.
Salâhaddin-i Eyyubî		sarhoşluk	166, 1087.
~'nin Hristiyan i'te mürafaası	132.	sarık	
salâhât	850.	Said Nursî'nin ~'ına müdahale	344, 703.
salâh-ı hâl	843.	Sarıyer	196.
salâh-ı selâmet	740.	sarkıntılık.....	871.
salâhiyet.....	426.	sarsıntı	527.
salât.....	211, 220.	Sav	457, 702, 1033, 1034.
salâvât	677, 915.	Sav Köyü	259.
salâvat-ı nuriye	263.	savcı.....	1010.
salih	1128.	savlet-i a'da.....	106.
~ amel	<i>Bakınız: amel-i salih.</i>	savm.....	211.
~ bir âlim ve siyasî tarafgirlik	949.	saygı	<i>Bakınız: hürmet.</i>
fasıkî ~e tercih	227, 1100.	sebat	23, 28, 43, 46, 139, 164, 261, 452, 498, 551, 649, 653, 657, 730, 751, 907, 1055, 1056.
Salih	1030, 1130.	sebatkârâne	738.
Salih Özcan	1115.	sebeb-i hakikî	278.
sâlik	36.	sebeb-i hilkatî	943.
saltanat	674.	sebeb-i hilkat-ı âlem.....	1094.
Allah'ın ~'ı	670.	sebeb-i hilkat-i kâinat	477.
saltanat-ı bâkiye	449.	sebeb-i iftirak	106.
saltanat-ı kudsiye	566.	sebeb-i istibdat	288.
saltanat-ı rububiyet	607.	sebeb-i ittihâm	620, 621.
saltanat-ı Rubûbiyet	680, 681.	sebeb-i saadet	96, 98.
saltanat-ı sermediye	674, 681.	sebeb-i tefrika	114.
~ ve ahiret.....	681.	sebeb-i zahîrî	278.
saltanat-ı ulûhiyet	584, 585, 599.	sebepe	199.
samimiyyet.....	16, 18, 310.	vücudî ve ademî ~	569.
Samsun	1020, 1021, 1028.	zahîrî ve hakikî ~	278.
~'da Üstat aleyhinde dava açılması	1021.	Sebilürreşad	1001, 1077, 1119.
Samsun Mahkemesi	1022.	Sebilürreşad Mecmuası	980, 1129.
sanat	94, 102, 148, 199, 203, 247, 248, 249, 576, 597, 687, 1045.	secdegâh-ı ubudiyet	504.
bir ~ta o ~'ın mütehasısının sözü geçer	679.	secde-i şükran	760, 1039, 1040.
sanat-ı acibe	589.	seciye	40, 153, 347, 661, 1003, 1046.
sanat-ı İlâhiye	700, 703.	fena ve pis ~	159.
sanat-ı Rabbanîye.....	602.	güzel ~ler.....	363.
sanatkâr	576, 712.	güzel ~lerin in'ikasında âyine olmak	655.
sanatkârâne		seciye-i avra	139.
~ işler	519.	seciye-i diniye	720.
~ teşhîrgâh	515.	seciye-i milliye.....	158, 720.
sanatperverâne ibda	531.	seciyesizlik	347.
sanayi	94.	seçim.....	829.
sani	576.	sedd-i azam	512, 513.
Sâni	298, 569, 596, 604, 670.	sedd-i imanî	43.
~'i tavsif ve hamdüsena.....	531.	sedd-i Kur'ânî	43, 49, 246, 471, 753, 811, 1030, 1105.

sedd-i rasin-i istinat.....	133.	Semî.....	677.
Sedd-i Zülkarneyn.....	471, 753, 775, 811.	Semî-i Mucîb.....	676.
sefahat.....	129, 246, 249, 285,	senâ.....	154.
292, 461, 464, 470, 654.		senâ.....	797, 804, 816.
~te gideler için ölüm.....	616.	Seniyüddin Başak.....	995, 1005.
~te hürriyet.....	129.	serbestî kanunları.....	350, 354, 386.
medeniyetin ~leri.....	207.	serbesti-i kelâm.....	122.
sefahatçı.....	626.	serbestiyet.....	73.
sefahat-i mutlak		~ kanunu.....	805, 855, 857.
~a medeniyet ismi verilmesi.....	638, 859.	Said Nursî'nin tahakküm altındaki ~i.....	870.
sefahet.....	88, 117, 123, 150, 166, 168, 492.	serdar-ı hidayet.....	813.
~i terk etmek.....	<i>Bakınız: terk-i sefahat.</i>	Serdengeçti.....	1115.
sefahet-i mutlak.....	773.	seretan.....	152.
sefalet.....	139, 460.	sereyan-ı seria.....	506.
sefih.....	103, 123, 133.	serkeş nefisler.....	635.
~medeniyet.....	207.	sermaye-i insaniye.....	568.
sefihâne		sermaye-i ömür.....	1073.
~ ahlâk-ı seyyieler ve seciyeler.....	158.	sermaye-i servet.....	821.
~ lezzet.....	<i>Bakınız: ayn-ı lezzet-i sefihâne.</i>	sermedî	
~ medeniyet.....	869.	~ ferman.....	561.
sefine.....	527.	~ hayatı taşıyan Zat.....	543.
zemin ~si.....	527.	~ sabah.....	686.
sefine-i Rabbanîye.....	258, 523.	~ vazife.....	683.
sefine-i Sübhâniye.....	668.	serpuş.....	883, 1023, 1024.
sekerât.....	769.	serseri.....	363, 773, 913, 948.
sekînet.....	502.	~ ahlâksızlar.....	231.
Sekizinci Hüccet-i İmaniye.....	582.	serserilik.....	484, 853.
Sekkakî.....	559.	~i bırakıp itaat etmek.....	848.
Selâhaddin Rifat Erbil.....	1122.	servet.....	208, 773, 816, 1058.
selâm.....	161.	ses.....	518, 520.
selâmet.....	92, 161, 249, 429.	sevab-ı ahiret.....	118.
dindaşların ~i.....	919.	sevab-ı uhrevî.....	139.
selâmet-i âmme.....	1095.	sevad-ı azam.....	191.
selâmet-i kalp.....	122, 499, 500, 506.	sevap.....	230, 418, 436, 448, 459,
selâmet-i millet.....	222.	470, 482, 498, 566, 649, 650, 651, 660, 661, 712,	
Selânik.....	87, 95.	718, 730, 762, 764, 767, 779, 800, 838, 840, 845,	
selef-i salihin.....	205, 231, 626.	899, 909, 911, 914, 915, 922.	
selim		az amel ile çok büyük ~.....	471.
~ kalpler.....	539, 563.	sevgi.....	15;
~ kalpler ve tevhid.....	540.	<i>Bakınız: muhabbet.</i>	
sem.....	577.	makam ~si.....	<i>Bakınız: hubb-i câh.</i>
sema.....	269, 525, 604.	sevgili	
~ Allah'î tanır ve tanıtırır.....	597.	en ~ mahlûk.....	555.
sema-i Kur'ân.....	305.	sevinç.....	167.
sema-i risalet.....	332.	sevk-i Rabbanî.....	82.
semavat.....	270, 517, 537, 583, 584, 585, 588.	sevme.....	155.
~ ahali ve sekenesi.....	538.	sevme.....	499.
~ ehli.....	270, 532, 538.	Sevr ve Hut.....	146.
~ ve arz.....	561.	seyahat-i fikriye.....	522, 527, 530.
sahife-i tevhid olan ~.....	515.	seyf i rahmet-i âlem.....	818.
semâvât.....	681.	seyf-i elmas.....	128.
Semavat Hâlikî.....	517.	seyfû'l-İslâm.....	244.
semavî		seyir.....	36.
~ belâlar.....	638.	seyrangâh.....	516.
~ dinler.....	247.	seyr-i sülûk.....	1065.
~ kitaplar.....	34.	seyyah	
~ mevcudatın tebdil ve teccid edilmesi.....	575.	kâinattan Hâlikını soran ~ın müşahedatı.....	515.
~ tokatlar.....	534.	seyyah-ı talip.....	535.
~ tokatlarla zalimleri ve yalancıları imha.....	555.	seyyarat.....	202, 573.
~ vahiyler.....	544.	seyyare	
semâvî		on iki ~.....	584.
~ bir kuvvet.....	741.	seyyiat.....	150.
~ fermanlar.....	678, 691.	medeniyetin ~ları.....	207.
		Seyyid Abdullah.....	1138.

Seyyid Abdülkadirzade.....	1138.	sırat-ı müstakim	
Seyyid Ali Ekber Şah.....	1109, 1112.	~ kafilesine iltihak.....	52.
Seyyid Nur Mehmed.....	76, 331.	sırr-ı adalet.....	287.
Seyyid Nur Muhammed.....	54.	sırr-ı azim.....	340.
Seyyid Sadeddin Paşa.....	777.	sırr-ı dakik-ı Rububiyet ve Rahmaniyet.....	322.
Seyyid Şerif Cürcanî.....	769.	sırr-ı Ehadiyet.....	312.
seyyid-i sened.....	1075.	sırr-ı hilkat.....	201.
Seyyidü'l-Enbiya Hazretleri.....	928.	sırr-ı hilkat-i âlem.....	312.
seyyie.....	156, 325, 773, 860, 1079.	sırr-ı ihlâs.....	179, 385, 386, 485, 488, 641, 729, 787, 900, 1072, 1073.
menfi ~ler.....	860.	sırr-ı iman.....	340.
sıddık.....	414.	sırr-ı inayet.....	303, 318.
Sıddık-ı Ekber.....	66, 626.	sırr-ı kader.....	311.
sıddıkın.....	535, 605.	sırr-ı Kur'ân.....	812.
sıddıkın-i muhakkıkın.....	553.	~ ile ölüm.....	616.
sıdk.....	116, 139, 153, 154, 452.	sırr-ı Sübhânî.....	1126.
~ İslâmiyetin üssü'l-esasıdır.....	153.	sırr-ı şefkat.....	803.
~in hayat-ı içtimaiye-i siyasiyede ölmesi.....	142.	sırr-ı tefevvuk.....	357.
hayat-ı içtimaiye ve ~.....	153.	sırr-ı temsil.....	319.
kız ve ~.....	153.	sırr-ı tevâtür ve icma.....	224.
yaşasın ~!.....	161.	sırr-ı tevhid.....	199.
sıfat.....	202.	sırr-ı ubudiyet.....	488.
Allah'ın ~ları.....	600, 605, 607.	sırr-ı vahdet.....	312.
bütün ~ların esası ve menbâi.....	578.	Sibirya.....	184, 1116.
has ~lar.....	571.	Siirt.....	62, 63, 64, 65, 66.
hayat ~ı.....	578.	Siirt Mutasarrıfı.....	63.
ilim ~ı.....	577.	sikke-i fitrat.....	516.
kelâm ~ı.....	577.	~ta birlik.....	601.
kudret ~ı.....	577.	Sikke-i Gaybî.....	892.
maslahatlı ~lar.....	571.	sikke-i hikmet.....	601.
Zat-ı Akdes'i bildiren ve tanıtan ~lar.....	578.	sikke-i hilkat.....	593.
Zat-ı Zülcelâl'in vücuduna delalet eden ~lar.....	578.	~te müşabehet.....	597.
sıfât.....	540, 571, 576, 578.	sikke-i i'caz.....	562.
Allah'ın ~ı.....	542, 555, 566, 605, 607.	Sikke-i Tasdik-i Gaybî.....	755.
Kur'ân'a hizmetkârlık ~ı.....	416.	silâh.....	149.
mükâleme ~ı.....	543.	manevî ~lar.....	640.
yedi ~.....	577.	silsile-i nuranî.....	105, 106.
yedi kudsî ~.....	576.	silsile-i nuraniye.....	156.
sıfat-ı hayat.....	578.	silsile-i tefekkür.....	264.
sıfât-ı lâhiye.....	676.	sima.....	532.
sıfat-ı kelâm		~lardaki sikke-i hikmet.....	601.
~dan gelen tekellüm-i ilâhî.....	579.	Sind Üniversitesi.....	1104, 1108.
sıfât-ı kudsîye.....	538, 600, 605.	sinek	
Hâlik'ı ~siyle tanımak.....	575.	bir ~in halk edilmesi.....	202.
sıfât-ı Samedâniye.....	577.	bir tek ~in yaratılması.....	202.
sıfât-ı seb'a.....	531.	sinema.....	194, 1087.
sıfât-ı seb'a-i kudsîye.....	575;	sinn-i bölüg.....	60, 74.
<i>Bakınız: Allah'ın yedi kudsî sıfatı.</i>		Siracünnur.....	799, 888, 923.
sıfât-ı Sübhaniye		sirkat.....	378, 635.
yedi ~.....	576.	sivrisinek.....	128.
sıfât-ı sübutiye		siyaset.....	158.
yedi ~.....	577.	siyaseçililik.....	412.
sıfât-ı ulyâ.....	36.	siyaset.....	84, 85, 104, 105, 106, 108, 132, 153, 154, 158, 168, 193, 228, 233, 276, 279, 282, 341, 344, 350, 359, 360, 363, 376, 380, 381, 393, 396, 397, 412, 414, 431, 447, 451, 466, 483, 484, 625, 637, 732, 747, 751, 789, 796, 797, 805, 807, 811, 848, 849, 855, 862, 879, 900, 901, 947, 981, 995, 1049, 1059, 1133, 1134.
Sıffın Harbi.....	765.	~ bataklığı.....	428.
sıhhat.....	893.	~ cereyanları.....	281, 499, 797.
sıkıntı.....	416, 418, 429, 433, 649, 650, 651, 656, 661, 664, 764, 800, 902, 903, 909, 910, 912, 913, 914, 916, 1084.	~ için sevmek ~ için buğz etmek.....	499.
~lara tahammül.....	416.	~ kalpleri ifsad eder asabî ruhları azapta bırakır.....	499.
~larda birbirine tesellici olmak.....	655.		
hizmetteki ~lar.....	655.		
sırfı			
rabita-i ~.....	209.		
Sırat Köprüsü.....	55.		

- ~ propagandası .....*Bakınız: propaganda-i siyaset.*
~ tarafgirliği .....154.
~ topuzu .....281, 345, 346, 622, 706, 762.
~ ve cereyanları .....465.
~i dine alet .....153, 154, 1131.
~i dinsizliğe alet .....99, 153, 393, 395, 630, 752, 1002, 1131.
~le din lehinde iştilgal edenler .....1131.
~le dine ve ilme hizmet .....412.
~ten haberdar olanlar ve İslâmiyet .....133.
~ten men eden hakikatler .....483.
~ten tecerrüt .....282.
asker ve ~ .....110.
Bediüzzaman'ın ~ yoluyla İslâmiyete hizmet düşüncesi .....86.
dini ~e alet etme ithamı .....100, 393, 394, 630, 752, 1002, 1051.
dini ~e alet etme ithamına cevap .....376, 380, 393, 397.
dini ~e alet etmemek .....154.
Eski Said'in ~i terketmesi .....154, 412.
gaddar ~ .....153, 949.
hakaik-i imaniye, avam ve ~ .....414.
ihlâs esası ~ten meneder .....797.
iman hizmeti ~ten men eder .....414.
İngiliz, Fransız ve Amerika ~leri .....977.
İslâmiyet bütün ~lerin fevkindedir .....158.
Nur Talebeleri ve ~ .....981, 1131.
Nur Talebelerinin ~le alâkası yoktur .....1059.
Nur Talebelerinin ~ten men edilmesi .....483, 847, 848.
Risale-i Nur'un ~le alâkası yoktur .....630, 752.
Risale-i Nur'un ~le itham edilmesine cevap .....359.
Said Nursî ve ~ .....411, 412, 413, 428, 433, 652, 805, 807, 869, 887, 901, 951, 958.
Said Nursî'nin ~e dair ithama cevabı .....408, 625, 873, 883.
Said Nursî'nin ~e dair tevehhüme cevabı .....714, 719, 726, 847.
Said Nursî'nin ~i terk edişi .....342, 797, 949.
Said Nursî'nin ~le ilgilenmemesinin hikmeti .....467.
Said Nursî'nin ~li cemaatlere alâkasızlığı .....728.
Said Nursî'nin ~ten kaçınması .....345, 468, 801, 864.
selâmet-i kalb ve istirahat-i ruh isteyen ~i bırakmalı .....499.
şeytandan ve ~ten Allah'a sığınırım .....154, 281, 352, 801.
tarafgirâne ~ .....949.
Üstat dini ~e alet etmemiştir .....154.
zalimane ~ .....981.
siyasetçi 1091;
Bakınız: ehl-i siyaset.
dindar ~lere beyan .....945.
müfrit dinsiz ~ler .....1089.
siyasetçilik .....380, 775, 797, 871.
siyaset-i dünya .....428.
siyaset-i hâzıra .....945.
siyaset-i hükümet .....343.
siyaset-i İslâmiye .....698.
dini ~ alet etme .....154.
siyaset-i şer'î .....117.
siyasî .....184, 291, 464, 639, 793, 1005.
~ boğuşmaları takip etmemek .....500.
~ cemiyet .....1131.
~ cemiyet ithamına cevap .....622, 638, 862.
~ cemiyet vehmini veren üç madde .....624.
~ cemiyetçi .....844.
~ cereyanlar .....871.
~ ders .....435, 921.
~ fikir .....*Bakınız: fikr-i siyasî.*
~ hayat .....*Bakınız: hayat-ı siyasiye.*
~ kanaat .....*Bakınız: kanaat-ı siyasiye.*
~ muhalif .....643.
~ muhalif cemiyetler .....352.
~ ricâl .....1005.
~ zındıkların kitaplarına ilişilmemesi .....872.
dindar ~ler .....946.
Said Nursî'nin ~ cemiyetçilik ithamına cevabı .....802.
vatanperver ~ler Risale-i Nur'u neşretmeli .....754.
siyonist .....1111, 1122.
siyonizm .....1116, 1120.
skolastik .....960.
Sofestaî .....541.
sofimeşrep .....479.
sofimeşrep .....498, 753.
softa .....137, 964.
Sofya .....186.
Sofya Ateşemillîleri .....186.
sohbet .....30, 196.
Said Nursî'nin ~ten men edilmesi .....1076.
sohbet-i dünyeviye-i siyasiye .....412.
Sokrat .....964.
Sorbon Üniversitesi .....1142.
sosyal ahlâk .....*Bakınız: ahlâk-i içtimaiye.*
sosyal düzen .....*Bakınız: nizam-ı içtimai.*
sosyal hayat .....*Bakınız: hayat-ı içtimaiye.*
sosyalizm .....286.
soysuz .....974, 975.
sömürgeci .....1074.
söz .....37, 64, 306.
~ hürriyeti 120, 1007;
Bakınız: hürriyet-i kalem.
fena ve fânî adamın güzel ve bâkî ü .....431.
hakaretili ~ler .....416.
susmaz ~ .....432.
Sözler .....268, 275, 301, 302, 304, 306, 307, 315, 328, 330, 647, 703, 987, 1038, 1048, 1118.
~ tasavvur değil tasdik, teslim değil imandır .....318.
~ yalnız aklî mesail-i ilmiye değil, belki kalbî, ruhî, hâlî mesail-i imaniyedir .....216.
~deki hakaik ve kemalât .....47, 304.
~deki kuvvet ve tesir .....318.
~deki tevafuk ve muvaffakiyet .....322.
~i medih .....304.
~in neşrinde ve tashihatında teşhîlât .....317.
~in okunmasının usanç vermemesi .....302.
~in telifinde sühulet ve sür'at .....301.
~in yazılması .....315.
~in yazılmasındaki sühulet ve iştiyak .....302.
Student's Voice .....1121, 1120, 1122.
su .....519, 521, 523, 525, 527, 589, 592.
~ dan suretlerin açılması .....532.
~yun iddiharı ve dağlar .....594.
basit kum ve ~dan rızık verilmesi .....592.
sual
her ~e cevap verilir, fakat ~ sorulmaz .....83.

subay	712;
<i>Bakınız: zabıt.</i>	
suç	360, 367, 384, 879, 882, 888, 1000, 1008, 1009, 1010, 1011, 1012.
suçlu	
~yu misliyle cezalandırma	<i>Bakınız: kısas.</i>
Sudan	1133.
suhuf	534, 552, 607.
suhuf-i semaviye	542.
sû-i ahlâk	146, 872.
şeriatın muhalefetinden gelen ~	146.
sû-i akıbet	445.
sû-i hâl	886.
sû-i ihtiyar	1087.
suiistimal	950.
suiistimalât	654.
suikast	809, 903.
sukut	664.
sukut-i ahlâk	457.
sukut-i musammem	117.
sulh	944, 1096.
sulh-i umumî	115, 150, 151, 207, 1079, 1101.
sulh-i umumiye	1095.
Sultan	546, 670.
~'ın fermanı ve kuvveti	519.
şefkatli ~	112.
Sultan Abdülhamid	120.
Sultan Ahmed (yer)	1017.
Sultan Eyüp Cami	193.
Sultan Hamid	989.
Sultan Reşad	161, 162, 168, 226, 448, 1098.
Sultan Selim	106.
Sultanahmed Cami	997.
Sultanahmet	96.
Sultan-ı Ezeli	129, 681.
Sultan-ı Kâinat	
~a hizmetkâr olan adam	130.
Sultan-ı mahlû	112.
Sultan-ı mazlum	117.
Sultan-ı sabıka	113.
Sultanü'd-Deyyân	674.
Sultanü'l-Enbiyâ	19.
Sultanü'l-Ulema	477.
sun'	577.
Sungur	928, 931, 979.
sure	444, 560, 566.
~lerin mislinin getirilememesi	560, 564.
~lerin sevapları	566.
Sure-i Fetih	566.
Sure-i Yâsin	506.
suret	529, 532, 571, 578.
~lerin açılması	523, 529, 532.
muayyen ~	571.
sureten medenî	136.
suret-i mahsusa	200.
suret-i telebbüs	425.
Suriye	1133, 1139.
sübhanallah	454, 585.
süfyan	611, 829.
Süheyl Paşa	105.
sühulet	200, 203.
sükût	653, 861, 875.
Süleyman	300, 301, 314, 322, 421, 1144.

Süleyman (sıddık)	422.
Süleyman Efendi	317.
Süleymaniye	101.
Süleymaniye (yer)	1017.
sülfato	595.
sülûk	213.
sünen-i Muhammediye	925.
sünnet	470.
~ ve cemaat	222.
~e riayet etmek	1094.
sünnet-i Nebeviye	105, 926.
~yi ihya	92, 105.
sünnet-i Peygamberî	
~yi ihya	93.
sünnet-i Peygamberiye	51.
sünnet-i seniye	184, 450, 1024, 1064.
sünühat	74, 75.
Sünühat	205.
sünühat-ı ilhamiye	325.
sünühat-ı kalbiye	176.
sünühat-ı Kur'âniye	176.
sürgün	19;
<i>Bakınız: menfî.</i>	
sürur	194.
sürür	814.
süt	523.
~ tulumbacıları	523.
Süyufî	61.

Ş

Şâban-ı Muazzam	899.
Şâfî	349.
Şâfî	806.
şahadet	318, 460, 542, 918.
müsebbihane ~	529.
şahadet-i tevhid	542.
şahadet-i vücut	542.
şah-ı evliya	817.
Şah-ı Geylânî	263.
Şah-ı Nakşibend	263.
Şah-ı Velâyet	815.
şahıs	32, 208, 744, 783, 1051.
~ zamanı değil şahs-ı mane'î zamanıdır	1071.
~ını medh ü sena	854.
ahir zamanın dehşetli ~ları	233.
dehşetli ~	619, 860.
imanın kuvvetlenmesi için lâzım olan ~lar	874.
şahid-i sadık	321.
şahs-ı mane'î	39, 43, 149, 225, 311, 699, 804, 855, 874, 875, 910, 914.
~den gelen dehâ	743.
kendini değil ~yi göstermek	733.
Kur'ân'ı tefsir edebilecek ~	175.
Risale-i Nur'un ~si	480.
şahıs zamanı değil ~ zamanıdır	1071.
şahsî	
~ garazlar	104;
<i>Bakınız: ağraz-ı şahsî.</i>	
~ hiddet	355.
~ hizmeti	738.
~ kemalât ve meziyet	39.

~ kusurlara bakmamak	158.	şarklı	106, 162.
~ makam	450, 657.	şart-ı adalet	355.
~ makam-ı maneviyeyi aramamak	787.	şayan-ı af ve müsamaha	396.
~ makamları arzu etmemek	886.	şair	765, 1041, 1062, 1064.
~ mâsuniyet	1007.	~ kaldırma plânları	241.
~ menfaat	<i>Bakınız: menfaat-i şahsiye.</i>	~ ihya ve muhafaza	225.
şahsiyat	139.	şair-i İslâmiye	85, 219, 224, 230, 491, 941, 950, 977, 979, 1064.
şahsiyet	16, 18, 24, 451, 659, 886, 976.	~yi iltizam	220.
bâkî hakikat fânî ~e binâ edilmemeli	743.	şecaat	111, 138, 217.
dindar ve temiz ~ler	982.	şecaat-i fitriye	111.
mevcutun ~ni tahsis	571.	şecaat-i harika	40, 927.
mümtaz ~	571.	şecaat-i imaniye ve aklıye ve fenniye	111.
şahsiyet-i maneviye	224, 875, 885.	şecaat-i milliye-i İslâmiye	992.
şahsiyetsizlik	976.	şecer	604.
şair	37.	şecere-i mübarek	265.
şakî	877.	şecere-i mübareke	263, 562.
şakirtler	633, 637, 638, 665, 872, 873, 874, 875.	şecere-i risalet	928.
milletin can damarı hükmündeki ~	615, 852.	şeddat	250.
Risale-i Nur ~i	<i>Bakınız: Risale-i Nur Şakirtleri.</i>	şef	980.
Şam	142, 161, 171, 698, 779, 791, 1104.	Şefik	175, 735.
~ allamelerinin Nurları tetkik ve takdiri	868.	Şeffü'l-Müznibîn	815.
~ uleması	142.	şefkat	445, 460, 461, 484, 500, 523, 554, 577, 729, 803, 841, 848, 902, 910, 1024;
Şam-ı Şerif	285, 860.	<i>Bakınız: şiddet-i şefkat.</i>	
şan	41, 98, 886.	~ hakikati siyasetten men eder	483.
~ ve şeref	220, 469, 854, 870, 1093.	~ kahramanı	710.
şan-ı adalet	382.	~le cihazlanmış şehamet-i imaniye	149.
şanüşeref	190, 489, 747, 756, 786, 787, 804, 812, 863, 900.	~li kardeş olmak	655.
şanüşeref-i dünyeviye	787.	Allah'ın ~i	676.
şanüşeref-i millet-i İslâmiye	118.	Allah'ın ~i ve ahiret	674.
şap	595.	azap ve cihad gibi hadiseleri ~ine	
şapka	883, 1025.	sığıştıramamak	445.
Said Nursî ve ~	367, 810, 811, 883, 1020, 1022, 1023, 1025.	canavarlara ~ etmemek	445.
şarap	635.	kâfir ve münafığın azap çekmesine ~	
şark	237.	etmemek	446.
~ aşiretleri	100.	Risale-i Nur'daki ~ siyasetten men eder	652.
~ vilâyetleri	228;	Said Nursî'nin ~i	26, 27.
<i>Bakınız: vilâyet-i şarkîye.</i>		zarara razı olana ~ edilmez	732.
~ta sulh-i umumî	1101.	zayıfa ~	122.
~taki aşairle muhavere ve münazara	128.	şefkat-i imaniye	128, 130, 160.
Şark	76, 168, 171, 221, 227, 377, 963, 1000, 1057, 1100.	şefkat-i insaniye	
~ dârülfünunu	79, 83, 161, 168, 169, 226, 405, 633, 1098.	~ rahmetin derecesini aşmamalı	445.
~ husumeti	210.	şefkat-i rububiyet	608.
~ tarafından zuhur edecek nur	307.	şefkat-i ulûhiyet	546.
~ ve Garb arasındaki müfakat	976.	şefkatkârâne	445, 573.
~ vilâyetlerinde Risale-i Nur'un intişarı	935.	Şefkatli Sultan	112.
~i ayağa kaldıracak din ve kalptir	221.	şehadet	211, 461.
~in terakkiyatı	227.	şehamet	128, 257, 336, 957.
~la Garbın barışması	1066.	şehamet-i imaniye	40, 130, 149, 152, 160.
enbiyanın ekserinin ~ta gelmesi	162, 221, 227, 856, 1099.	şehamet-i İslâmiye	152, 179, 961.
yalnız hiss-i dinî ~i uyandırır	162.	şehid	31, 819.
Şark Üniversitesi	1101.	Şehir Oteli	700.
Şark Vilâyetleri Umumî Vaizliği	235.	şehit	99, 108, 176, 178, 460, 828, 844, 1045, 1128.
şark-ı şimalî		istikamet ~i	345.
~den çıkan ejdarha	773.	şehr-i muhteşem	670.
Şarkî Anadolu	83, 122, 161, 217, 228, 237, 698, 1039.	şehr-i mübârek	649.
~ medrese teşkilâtı	55.	şehr-i Rahmânî	568.
~ usul-i tedrisi	57.	şehristan-ı istikbal	137.
Şarkî Türkistan	1119.	şehvet-i medeniye	249.
		şek	51, 74, 76, 889.
		şekavet	208.
		ebedî ~	1047.
		şekavet-i daim	688.

şekavet-i dünyeviye	168.	Şeyh Abdülkadir-i Geylânî Hazretleri	67.
Şeker Ağa	79.	Şeyh Bahid	1104.
şekil	201.	Şeyh Bahid Efendi	84, 85.
şekva	436, 662, 924.	Şeyh Bahid Hazretleri	85.
şem-i ilâhî	928.	Şeyh Cemaleddin-i Efganî	106.
Şemme	213.	Şeyh Efendi	54.
şems	609.	Şeyh Emin Efendi	64, 76.
Şems-i Ezeli	537.	Şeyh Fehim	76.
~nin huzuru, vücub-i vücudu ve vahdeti	547.	Şeyh Fethullah Efendi	76.
şems-i hakikat	331, 540, 696.	Şeyh Geylânî	214.
şems-i hidayet	926.	Şeyh Mehmed Celâlî Hazretleri	57.
Şems-i Sermedî		Şeyh Mehmed Emin Efendi	60.
~nin mükâlemesi	546.	Şeyh Mehmed Küfrevî Hazretleri	75.
şer	287, 1011.	Şeyh Mehmet Küfrevî	76.
şer'an		Şeyh Sadık	105.
~ hizmet	413.	Şeyh Said	615, 811.
~ lânet	766.	Şeyh Said Hâdisesi	811, 852.
şerarat-ı neyyirâne	128.	Şeyh Said Vakıası	407.
şeref	132, 138, 197, 311, 886, 962.	Şeyh San'an Tepesi	125.
Şeref-i Benîâdem	555;	Şeyh Seyyid Nur Muhammed Hazretleri	54.
<i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.)</i>		Şeyh Sinusî	641.
şeref-i intisap	50.	Şeyh Sünusî	233.
şeref-i İslâmiye	216.	Şeyh Talebesi	54.
şerh	57, 75.	Şeyhan Yaylası	54.
Şerh-i Şemsi	60.	şeyhlik	431, 448.
Şerhü'l-Mevâkif	58.	~in şe'ni	131.
şeriat	36, 86, 87, 88, 96, 98,	şeyhü'l-İslâm	217.
101, 102, 103, 106, 108, 109, 132, 133, 209, 228,		şeyhülislâm	883.
451, 468, 549, 551, 767, 880.		Şeyhülislâm	880.
~ sebeb-i saadet ve adalet-i mahz ve		şeyn-i temenna	123.
faziletir	98.	şeytan	154, 199, 203, 213,
~da yüzde bir nisptenide siyasete		319, 441, 609, 640, 664, 673, 786, 1010, 1070.	
mütealliktir	106.	~ın desiseleri	1052.
~ın adabı	<i>Bakınız: âdâb-ı şeriat.</i>	~ın istibdadı	129.
~ın emirleri	<i>Bakınız: evamir-i şer'iye.</i>	şeytan-ı racim	281, 414.
~ın meseleleri	<i>Bakınız: mesail-i şeriat.</i>	şiddet	
~ın muhalefetinden gelen sû-i ahlâk	146.	~li hâller	545.
~ın tarif ettiği hürriyet	<i>Bakınız: hürriyet-i şer'iye.</i>	şiddet-i açlık	89.
~taki ilâhî hidayet ve Roma felsefesinin		şiddet-i ateş	519.
dehası	209.	şiddet-i ihtiyaç	319, 874.
~ten düşen	36.	şiddet-i iktisat	349.
Muhammed'in (a.s.m.) ~i	550.	şiddet-i nefret	
Şeriat	109, 110, 118, 478, 881, 1025.	gadre ~	122.
~ dairesindeki hürriyet	123.	şiddet-i şefkat	460, 881.
~ sefih ve gaddar medeniyeti reddeder	207.	şiddet-i zuhurundan gizlenmiş	586, 592, 599, 604.
Şeriat-ı Ahmedi	92.	şifâ	814.
Şeriat-ı Ahmediye		şiiir	37, 269.
~nin tazammun ettiği ve emrettiği medeniyet	209.	şikak	759.
Şeriat-ı Garra	88, 92, 93, 94.	şimal	789.
~daki medeniyet	209.	~ cereyanı	762.
Şeriat-ı Kübra	564.	~de çıkan dinsizlik cereyanı	753.
şeriat-ı Muhammediye	471.	~deki kızıl tehlike	866.
şerik	592, 604.	~den gelen tehlikeye set	872.
şerr-i mahz	206.	~e müteveccih	94.
şevk	37, 53, 56, 128, 189, 362, 530, 651.	şimal-i garbî	796.
mûsabaka ~i	149.	şimal-i şarkî	194.
şevket	431.	şimendifer	565, 619, 620.
şevk-i mutlak	269.	~ denilen medrese-i seyyare	163.
şey		şimendifer-i kanun-i şer'iye-i esasiye	88.
tamamı elde edilmeyen ~in hepsi terk edilmez 152.		şimşek	518, 521, 586;
şeyh	131, 277, 415, 479, 664.	<i>Bakınız: berk.</i>	
Said Nursî ~ değil hocadır	415, 727.	şirk	312, 957, 1125.
Şeyh Abdurrahman Hazretleri	54.	şirket-i manevî	785.
Şeyh Abdurrahman-ı Tâgî	76.		

şirket-i maneviye	260, 911.	tabiat.....	323, 324, 329, 430, 531, 600, 788.
şirket-i maneviye-i duaiye	661.	sağır ~	165.
şirket-i maneviye-i Nuriye	895.	tabiat-ı âlem-i İslâm	207.
şirket-i maneviye-i uhreviye	489, 490, 738.	tabiatperest	43, 365.
Şirvan.....	60, 64, 65.	Tâbiîn	162.
şöhret	41, 418, 503, 863, 900, 1004, 1058, 1072.	tabiiyyun	348, 850, 1097.
şöhret-i kâzibe	115, 416, 418.	tabiiyyunluk	244.
şöhretperestlik	232, 780, 804, 854, 870.	tabip	214, 329.
şöhretperverâne.....	231.	tabur	880.
şöhretşiar-ı âlem	556.	tacir	141.
Şualar.....	1048.	tâdil-i erkân	656.
şube-i müstebidane.....	114.	tadlîl	769.
şuhur-i selâse	278, 472.	tagayyûr	569.
Şuhur-i Selâse	899, 915.	Tagî Medresesi	54.
şuhûr-i selâse	730.	Tag köyü	53.
şuhut	318, 505.	Tag Medresesi	91.
Şule.....	213.	tâgî	676.
şüle-i rahmet-i âlem	815.	tağyir	568.
şura	160, 161.	tahakküm101, 102, 120, 130, 131, 150, 161, 286, 287, 288, 289, 290, 946, 947, 1085.	
baht-ı İslâmın anahtarı Meşrutiyetteki ~dir.....	123.	~ etmemek.....	149.
Şura-i Devlet	629.	papazların ~leri.....	145.
şura-i hakikî	160.	Said Nursî'ye yapılan ~	865, 870.
şuunat.....	607.	tahallûk	92, 93, 105.
şuunat-ı sermediyе	588.	tahammül.....	254, 337, 416, 418, 506, 661, 663, 718, 744, 757, 861, 907, 908, 916.
şuunat-ı Sübhaniye	577.	taharet	504.
şuur		taharrî	
~suz olarak ~lu düşmana yardım	225.	kanunsuz ~	801, 805, 810, 855.
şuurkârâne		taharri-i hakikat	106, 539.
~ istihdam	518.	~ meyelânî	147.
şübehat	75, 213, 656.	tahavvül.....	588.
şübehat-ı uhreviye	809.	tahavvülât	554, 572.
şüheda	220.	tahavvülât-ı zerrat	312.
şükran	220.	tahdis	288.
şükri-i manevî	307, 420.	tahdis-i nimet.....	82, 303, 305, 306, 307, 502.
şükri-i mutlak	269.	Tahir Paşa	77, 78, 79, 80, 81, 83.
Şükrü Kaya	371, 372.	Tahirlir	135.
şükûk.....	213.	Tahiri	898.
şükûr.....	274, 288, 475, 482, 483, 531, 604, 619, 620, 650, 651, 653, 734, 739, 764, 845, 897, 902, 908, 913, 924, 1084.	tahkik.....	318.
~lere mukabele edilmesi.....	543.	tahkikî	
şükûrsüzlük	492, 845.	~ iman	446, 656, 827, 863, 1055, 1057, 1064; <i>Bakınız: iman-ı tahkikî.</i>
şümul-i rahmet	322.	~ iman dersleri.....	257.
şümul-i rahmet	323.	tahkir	416, 417, 787, 797.
şüphe.....	51, 74, 76, 748, 889.	tahkirat	416, 810.
~li olanı bırak ~li olmayana bak.....	59.	Tahliller.....	956.
feylesoların inkârlarıyla ~ye düşmemek	680.	tahliye.....	833.

T

taaddüd-i zevcat	878.	tahribat.....	470, 471, 485, 1057.
taam.....	668.	manevî ~	1101.
taarruz.....	652.	manevî ~ devresi	49.
taassup.....	102, 106, 145, 149, 366.	manevî ~a karşı manevî hizmetler	1091.
tâat	26.	manevî ~a sed çekmek	1085.
taayyûn	200.	tahribatçı-tamirci	470.
taazzum	502.	tahrip	287.
tabaka-i avam	223, 286, 320, 763.	~ ediciler	977.
tabaka-i havas	287.	tahripkârane iş	223.
tabakat-ı beşer		tahsil	53, 56, 58, 76.
~ muharebesi.....	206.	tahsil-i ilim	56.
tabasbusat	88.	tahsin	780.
		Tahsin Bey	218.

tahsis.....	571.	~lere şaşaalı geçmek	780.
~ edici	571.	Tarihçe	700.
taht-ı muhakeme.....	830, 935.	tarihçe-i hayat	
tahvil	568, 577.	Said Nursî'nin ~i.....	39, 40, 41, 52.
taife.....	670.	Tarihçe-i Hayat	39, 41, 50, 835, 1077, 1082.
~ler içinde irtibat	866.	~ hasebiyle taharrî Hâdisesi	1080.
hayvanat ~leri.....	531.	~in neşri.....	1077.
küçük ~lerin menfaati	157.	~ta Üstadın şahsına ait bahislerin kısa kesilmesinin sebebi	39.
taife-i azîme	553.	tarih-i hayat	
taife-i ehli-i hak	479.	büyük insanların ~ları	15.
taife-i ilmiye	562.	Tarih-i İslâm	637.
taife-i insaniye.....	539.	tarik	<i>Bakınız: turuk.</i>
taife-i mücahidin	246.	~lerin şâhı	813.
taife-i nisa	710.	aslâh ~	113.
takat-i beşer	560, 564.	tarikat	36, 349, 415, 448, 453, 458, 486, 498, 537, 738.
takdir	450, 553, 577.	~ dersi	727.
takdir-i Hudâ	431.	~ ehli.....	<i>Bakınız: ehli-i tasavvuf, ehli-i tarikat.</i>
takdis	591, 600, 609.	~ mesleği	654.
takdisat.....	670.	~ şeriat dairesi içinde bir dairedir	36.
takke	643.	~ zamanı değil imanı kurtarmak zamanıdır.....	349, 415, 727.
taklit	134, 145, 318.	~ları mağlup eden plânlar	654.
örnek insanları ~	982.	~ten düşen	36.
taklitçilik.....	976.	~ten maksad	35.
takriz	45, 46, 864, 902.	hak ~lar ve Kür'an	562.
taksimü'l-a'mal	327.	hakikat-i İslâmiyete ~ namı takılması	844.
takva	23, 469, 470, 471, 643, 850.	meslek-i Risale-i Nur ~lere kıyas edilmez	654.
günahlara karşı ~yı esas tutmak	470.	Nakşî ~i.....	924.
takvaci.....	626.	Said Nursî'nin ~ dersi ittihamına cevabı.....	348.
takviye-i iman.....	724, 741.	tarikatçı	844.
talebe.....	51, 55, 63, 69, 325, 864, 876, 902, 1099, 1100, 1121.	tarikatçilik	380, 658, 727, 802.
halis ve fedakâr ~ bine mukabildir.....	707.	tarikat-ı Sünûsiye	72.
lise ~leri	666, 673.	tarikat-ı Ahmediye	454.
medrese ~leri ve işçileri	55.	tarikat-ı Muhammediye	453.
Risale-i Nur ~leri.....	<i>Bakınız:Risale-i Nur Talebeleri.</i>	tarik-ı acz-i mendi	269.
talebe-i ulûm	1036.	târik-ı dünya	932.
~un rızkı.....	483.	tarik-ı hidayet	67.
Talha (r.a.).....	765, 767, 769.	tarik-ı Nakşî.....	269.
talib-i dünya	424.	tarik-ı Nakşibendî	269.
<i>Talikat</i>	333.	tarik-ı Sünûsî.....	72.
talim		tarik-ı terakki	106.
dinsiz felsefenin ~i.....	242.	târik-ı dünya	348, 423, 424.
talimgâh	516.	târikü'd-dünya	284.
talimgâh-ı dünya	591.	tarz-ı beyan	562.
taltif	655.	tarz-ı hayat	425.
tama	786.	tarz-ı hayat-ı içtimaiye.....	470.
tantana	128.	tarz-ı mükâleme	545.
tanzif	517.	tarz-ı tevcih	926.
tanzim	517, 573, 585.	tarziye	881.
semavatın ~i	585.	tasannu	153, 657, 804, 854.
tarafgirâne		tasarrufat	
~ adavet.....	729.	azametli ve haşmetli ~	554.
~ fikir	949.	tasarruf-ı kudsî	927.
~ mefkûreler.....	728.	tasavvuf	36, 59, 318.
tarafgirlik	652, 729, 797, 798, 910.	~ ehli.....	<i>Bakınız: ehli-i tasavvuf.</i>
~e sevk eden halattan tecerrüt.....	485.	Said Nursî'nin ~ cephesi.....	35.
~le mübahese etmemek	798.	tasavvufi.....	33.
siyaset ~i.....	154.	tasavvur	318.
tarafhtar-ı hürriyet	628.	tasdik.....	318.
tarafhtarlık	114, 499.	tasfiye	26, 559.
particilik ~i.....	945.		
tarassut	289, 643.		
tarih.....	15, 77, 144.		

tashih	894.	tecrûbe-i ilmiye.....	768.
Bediüzzamanın risaleleri ~i	255.	tedabir	
Nurların ~i.....	708.	rahimane ve kerimane ~.....	596.
tasvir	522.	tedafü	209.
tasvir	38, 529, 532, 553, 577.	tedavi	
batılı ~ safi zihinleri idlâldir	1059.	manevî ~.....	1064.
taş	298.	tedbir.....	167, 517, 519, 522, 553,
Taşnak.....	918.	577, 578, 584, 585, 590, 592, 594, 603, 608, 774.	
~ fedâileri.....	918.	~ ve idarede münasebet.....	597.
taşra.....	103.	denizlerin ~i	593.
tat	595.	hizmette ~	663.
Tatar.....	188.	zeminin ~i	591.
tatbik-i nazariyat.....	104.	tedenni	151, 210.
tatmin	22.	~ dünyası.....	135, 150.
taun-i beşerî	653.	ehl-i İslâmın ~si	144.
tavuk	422.	tederrüs	76.
tavzif	517, 573, 585, 596.	tedric kanunu	59.
tayinat	525.	tedris	76, 77, 113.
tayin edici.....	571.	dinsiz felsefenin ~i	242.
tayyare.....	565, 619, 620, 712.	tedrisat	
Said Nursî'nin ~lerle takip edilmesi ..808, 810, 826.		din ~i.....	228, 790.
tayyareci.....	712.	dinî ~.....	962, 994.
tayy-ı mekân	495.	tedvir	517, 577.
Tayyib (şahıs).....	1138.	teenni	494.
tazarru	319.	teessüf	128, 764, 793, 845.
tazip	98, 121.	tefahur.....	503, 870.
Said Nursî'nin ~ edilmesi.....	406, 433,	tefani	327.
435, 876, 882, 920, 923.		tefekkür.....	26, 36, 51, 248, 264,
tazyik.....	289, 418.	442, 700, 703, 953, 1125.	
maddî ~ler.....	119.	~ hürriyeti.....	1007.
tearrüf-i Rabbanî.....	544.	~ sistemi	34.
teavün	227, 572.	tefekkürî	
~ hakikati	572.	~ bir ibadet.....	909.
teavün-i umumî	573.	tefekkür-i âlâ-i lâhî	504.
tebarüz-i ulûhiyet	575.	tefekkür-i imanî	442.
tebdil	568, 575, 577.	tefekkür-i imaniye	
tebdil-i hava	433.	~yi kazananlar	51.
tebdil-i hayat-ı içtimaiye	558.	teferruat	318.
tebdil-i kıyafet	811.	tefeül	214, 215.
tebeddül	569, 588.	tefevvuk	503.
tebeddül-i esma.....	115.	tefeyyüz	23, 264.
tebeddül-i saltanat	491.	tefrik	529.
tebliğ	19, 487, 1128.	tefrika	107, 114, 119, 415.
Resul-i Ekrem'in ~i	551.	tefsik	154.
tebliğ-i risalet	551.	tefsir.....	74, 174, 176, 872, 1009.
tecvüz	130, 207, 723, 732.	~ iki kısımdır	255, 917, 1046.
haricî ~.....	1085, 1086.	ilm-i imanı kısa zamanda kazandıran Kur'ânî	
tecazûp	209.	bir ~	58.
tecdit	568, 575.	İşaratü'l-l'caz ~i.....	171.
teceddüt meyli.....	149.	Kur'ân'in ~i nasıl yapılmalı?	174.
tecelli-i amme.....	322.	Kur'ân-ı Azîmü'sşana ~	174.
tecelli-i hâkimiyet	619.	tefsir-i cami	171.
tecelli-i hassa	322.	tefsir-i Kur'ân	462, 943, 1071.
tecelliyat-ı cemaliye	167.	tefsir-i Kur'ânî	171, 1063, 1069.
tecelliyat-ı rububiyet.....	591.	tegallübü	286.
tecerrüt	23, 426.	tegallüp	287, 288, 289.
tecrîd-i mutlak		tehdit	166, 167.
Said Nursî'nin ~i.....	336, 410, 617, 629,	teheccüt	504.
644, 726, 759, 771, 778, 831, 837, 870, 877,		tehevür	479.
879, 882, 890, 903.		tehlîke	874, 959.
tecrit	19.	iki büyük ~	757.
Said Nursî'nin ~i.....	277, 426, 715, 716,	kızıl ~	699, 866.
717, 734, 778, 873, 907, 920, 970, 1000.		şimalden gelen ~ye set.....	872.
tecrûbe.....	634.		

tehlîke-i azîm.....	1096.	teneffüs.....	520.
tehlîl.....	490, 495, 609.	tenezzül.....	130.
Tekaddes Hazretleri.....	991.	tenezzül-i İllâhî.....	543, 544.
tekâmül.....	23.	tenfiz-i ahkâm-ı şer'îye.....	225.
~ meyli.....	150.	tenkidat-ı ukalâ mahkemesi.....	121.
ilimle ~.....	53.	tenkit.....	154, 465, 485.
ruhen ~.....	209.	~ etmemek.....	327.
tekbir.....	585, 609.	tenkitkârâne.....	394.
tekebbür.....	131, 1004.	tenvir26, 77, 184, 262, 294, 635, 699, 984, 1127, 1128.	
~ etmemek.....	149.	millet irşat ve ~ edilmeli.....	238.
tekel.....	<i>Bakınız: inhisar.</i>	muhitini ~.....	51.
tekellûf.....	502, 657.	tenzil.....	522, 577.
tekellüm.....	578.	terakki.....	23, 87, 118, 123, 142,
Allah'ın ~ü.....	542, 543.	144, 151, 162, 242, 247, 248, 287, 530, 559, 664,	
tekellüm-i ilâhî.....	579.	698, 702, 712, 1099.	
tekemmül.....	123.	~ dünyası.....	135, 150.
tekfîr.....	767, 797.	~ yolu.....	<i>Bakınız: tarik-i terakki.</i>
tekke.....	536, 537.	Asya'nın ve âlem-i İslâmın ~si.....	123.
teklîf-i mâlâyutak.....	428.	Avrupalıların ~si.....	142.
tekmil.....	577.	din ~ye mani değildir.....	711.
teknik.....	1045.	ecnebilerin ~leri.....	158.
tekrar.....	561.	ehl-i İslâmın ~si.....	144.
risalelerdeki ~ların hikmeti.....	444.	iman ve marifette ~.....	537.
teksir makinesi.....	887.	imanda ~.....	536.
tekye.....	55.	insaniyeten ~.....	209.
tel'in.....	769.	İslâmın ~si.....	143.
telâhuk-i efkâr.....	160, 175, 550, 560.	İslâmîyetin ~si.....	148, 149.
telâş.....	165, 551, 745.	maddeten ~.....	94, 106, 149.
~ etmemek.....	891, 893, 897, 902, 906, 908.	maddî ~.....	149.
telefon.....	520.	manen ~.....	144.
kalp ~u.....	546.	milletin ~si.....	50.
telgraf.....	520.	terakkîyat.....	158, 1050.
telîf30.....		~a vesile esbab.....	150.
telkîh.....	518, 520.	beşerîyetin ~i.....	160.
telkin.....	30, 37, 1009.	ecnebilerin ~i.....	158.
telkinat-ı diniye.....	383.	maddî ~.....	148.
telsiz.....	520.	manevî ~.....	524.
<i>Telvîhat Risalesi</i>	727.	Şarkın ~i.....	227.
<i>Telvîhat-ı Tis'a</i>	738.	terakkîyat-ı beşerîye.....	166, 167.
temaşa.....	36, 264, 700.	terakkîyat-ı hâzıra.....	138, 619, 620.
temaşagâh.....	516.	terakkîyat-ı manevî.....	198.
tembel pederler.....	137.	terakkîyat-ı medeniye.....	397.
tembellik.....	152, 156, 157, 223.	terbiye.....	26, 130, 523, 554, 656, 763, 774, 964.
Arapların ve Türklerin ~i.....	157.	~ medresesi.....	717.
temeddüh.....	406, 735.	~ sanatı.....	982.
temeddün.....	134.	İslâm ~si.....	710.
~ meyelanı.....	149.	Kur'an'ın insanları ~si.....	559.
ehl-i İslâmın ~ü.....	144.	mahpusların ~ edilmesi.....	656.
temellük.....	378, 729.	nefsin ~si.....	416.
temerrüt.....	642.	terbiye-i İslâmîye.....	721, 947, 962, 994.
temessül.....	538.	terbiye-i medeniye.....	773.
temeyyüz.....	503, 589.	tercih.....	
temkin.....	762.	~ edici.....	571.
temsîl.....	634.	~ ve teşvik edici.....	459.
temsîlat.....	313, 318.	tercûman-ı Nur.....	927.
temsîlat-ı Kur'âniye.....	313, 319.	tercûme-i hâl.....	501.
temyiz.....	529, 532, 578, 830, 935.	tereşşuhat-ı siyasiye ve dünyeviye.....	285.
Temyiz.....	886.	terhis.....	627.
~ mahkemeleri.....	886.	~ tezkeresi.....	166, 340, 345, 616, 617,
Temyiz Birinci Ceza Dairesi.....	612.	623, 672, 756, 775, 812, 844, 853.	
Temyiz Mahkemesi.....	830, 833, 936, 1055.	~ vesikası.....	341.
tenâşüb.....	675.	terk-i dünya.....	269.
tenazu.....	208.	terk-i enaniyet.....	654, 663, 665, 733, 737, 1071.

terk-i hesfî	269.	tevazu	131, 288, 305, 663, 665, 737, 912.
terk-i kebair	470.	kim ~ gösterirse Allah onu yükseltir	332.
terk-i sefahet	88.	mütekebbirlere karşı ~ etmemek	292.
terk-i terk	269.	Said Nursî'nin ~su	30.
terk-i ukba	269.	tevazukârâne	305.
terkip	38.	tevazün	209.
tertip	553.	tevbe	755, 769, 840, 845.
Terzi Mustafa	808.	teveccüh	22, 290, 291, 756.
terzil	1085.	Said Nursî'nin şahsına gösterilen ~	875.
tesadüf	323, 324, 529, 531, 595, 597, 600.	teveccüh-i amme	286, 290, 418, 771, 812, 874, 883, 1072.
serseri ~	165.	Said Nursî hakkında ~nin kırılmaya çalışılması	750, 754, 758, 812, 834, 842.
tesadüm	208.	Said Nursî'ye olan ~nin hikmeti	874.
tesanüt	139, 209, 227, 311, 327, 481, 624, 644, 654, 655, 659, 660, 663, 664, 923, 949.	teveccüh-i nâs	289, 804, 854.
~ü muhafaza	661, 662.	teveddüd-i lâhî	545.
zararlı şeylere karşı ~	639.	tevehhüm	
tesbih	454, 495, 561, 585, 591, 669.	ehl-i dünyanın Said Nursî'den ~ü	431.
kırk bin dil ile ~	489, 911.	tevehhüm-i ebediyet	844.
tesbihat	585, 670, 784.	tevekkül	274, 411, 502, 653, 893, 904, 908.
lisân-ı hâl ile ~ı	682.	~ eden	<i>Bakınız: ehl-i tevekkül.</i>
namaz ~ı	453, 495.	~le belâ küçülür	274.
tesbihat-ı salâtiye	454.	tekâsülî ~	140.
teselli	167, 168.	tevellüdat	525.
manevî ~	329.	tevfik	92.
sıkıntılarda birbirine ~ci olmak	655.	Tevfik	301, 322.
tesellî	22, 660, 717, 910, 916, 922.	tevfik-i lâhiye	729.
teselsül		tevfik-i lâhî	876.
devir ve ~	569.	tevhid	94, 107, 199, 246, 365, 444, 515, 528, 533, 540, 542, 925, 957, 993, 1047, 1125.
tesettür	344, 389, 409, 871, 878, 994.	~ esasî ve İslâm cemiyeti	960.
<i>Tesettür Risalesi</i>	344, 618, 631, 802.	~ sayfası	<i>Bakınız: sahife-i tevhid.</i>
tesettür-i nisa		~ sikkeleri	703.
~ hakkındaki risale	871.	nurlu, istikametli akıllar ve ~	540.
teshilât	308.	selim, nuranî kalpler ve ~	540.
risalelerin neşrinde ve tashihatında ~	317.	tevhid-i lâhî	105.
teshir	517, 522, 585, 596.	tevhid-i kible	212, 215, 216.
teshir-i Rabbanî	572.	tevilât	738.
tesirat-ı hariciye	355.	tevkif	19.
tesis-i hürriyet	124.	Tevrat	552.
teskin	22.	tezahum	207.
teslim	318, 554, 840, 904, 922.	tezahür-i rububiyet	517, 575, 577.
teslim-i ruh	627.	tezellül	130, 292, 423, 433, 961.
teslim-i silâh	319, 653, 845, 882.	~ etmemek	149, 161.
teslimiyet	500, 912.	~ ile dergâh-ı lâhiye iltica	886.
teşbih	38.	tezkiye	26, 559.
teşci	46.	tezli etmemek	161.
teşekkî	660.	tezyif	945.
teşekkül		tezyin	529, 532, 573, 578.
cesedin ~ü	600.	tılsım	
kendi kendine ~	600.	hilkat-i kâinatın ~sı ve Muhammed (a.s.m.)	555.
teşekkür	660.	tılsım-ı acib	365.
teşhîrgâh	515.	tılsım-ı kâinat	312, 340, 365, 984, 1067.
teşkilât		tılsım-ı müşkülküşa	312.
~ ithamına cevap	351, 354.	Ticanî	950.
teşkil-i ceset	600.	ticaret	
tetkikat-ı amika	535.	uhrevî bir ~	713, 739.
tetkikat-ı ilmiye	171.	ticaret-i uhreviye	899.
tevfuk	309, 321, 322.	Tiflis	125, 180.
tevfuk	940.	tilka-i nefis	926.
~lu Kur'ân	940.	Tillo	66, 67, 91.
tevfukat	308, 309, 320, 321, 322, 326.	tilmiz	534.
tevfukat-ı lâtiye	326.	tilmiz-i Kur'ân	1073.
tevâif-i beşer	740.		
tevakfuk	730.		

tiryak-ı şâfi	141.
tiryaklık	1086, 1092.
tiyatiro	1087.
tohum	203, 523, 569, 682, 683, 684.
tohumcuk	675.
tokat	
semavî ~lar	534.
top	178.
toplum düzeni	<i>Bakınız: nizam-ı içtimâî.</i>
toplum hayatı	<i>Bakınız: hayat-ı içtimâiye.</i>
toprak	523, 525, 526, 589, 595, 784.
~ altına girmek	785.
topuz	
nur ve ~	280, 345, 346, 486, 622, 706, 732, 762.
torun	<i>Bakınız: ahfat.</i>
tuba-i hilkat	270.
tûfân-ı şedid	818.
tuğyan	1028.
tûl-i emel	123.
tulumbacık	523.
Turancılık	
menfî ~	637.
turukların başı	216.
turuk-i cehriye	213.
turuk-i hafiye	213.
tûti	133.
tutumluluk	<i>Bakınız: iktisat.</i>
tuyur âlemi	530.
tuz 595.	
Tükiye	1135.
türbe	626, 819.
Türk 102, 137, 155, 157, 163, 217, 227, 229, 230, 356, 357, 806, 943, 944, 947, 948, 967, 1007, 1046, 1090, 1099, 1100, 1111, 1113, 1115, 1119, 1120, 1136.	
~ cemiyetinin imanı ve Said Nursî	962.
~ düşmanları	974.
~ genci	974.
~ gençlerinin medar-ı iftiharları	357.
~ gençliği	1121.
~ İslâm hukuku	402.
~ medeniyeti	1045.
~ milleti	50, 219, 228, 238, 358, 699, 772, 773, 775, 1007, 1081, 1113, 1137.
~ içindeki dehşetli hadisat	250.
~ ve ifsat komitesi	1097.
~ ve İslâmiyet	360.
~ ve kardeşleri dinine sahiptir	860.
~ ve Nur Risaleleri	858.
~ ve Risale-i Nur	244.
~ ve risaleler	356.
~ ve Said Nursî	353, 356.
~ni dinden uzaklaştırma planları	242.
~nin düşmanları	974, 982.
~nin İslâmiyetten uzaklaştırılmaya çalışılması	241.
~nin sırr-ı tefevvuku	357.
~ Müslüman demektir	1096.
~ nesli	974.
~ olmayan Müslümanlar	227.
~ ordusu	155.
~ ve Arap	943.
~ ittifakı	152.
~in birleşmesi ve Risale-i Nur	1090.
~in ittihadı	944.
~ler millet-i İslâmiyenin kahraman bir	

ordusudur	1100.
~ler, Araplar ve diğer İslâmî taifeler	157.
~ler, Araplar ve ırkçılık	1096.
~lerin karanlık günleri	983.
~lerin milliyeti İslâmiyetle mezcolduğu	1096.
Müslüman ~ çocuklarının dimağlarını tahrip ..	1012.
necib ~ler	948.
nerede ~ varsa Müslümandır	360.
Rusların ~ler ve kardeşleri aleyhindeki propagandası	859.
Türk Gençliği Uyanıyor	1121.
Türkçe	294, 1116.
Türkçü	353, 356.
Türkçülük	358.
Türkistan	126, 1098, 1116, 1119.
Türkiye	85, 241, 245, 250, 965, 968, 971, 972, 1021, 1103, 1104, 1106, 1108, 1112, 1113, 1114, 1115, 1116, 1118, 1119, 1120, 1121, 1122, 1123, 1130, 1135, 1136, 1148.
~deki İslâmî inkişaf	1105.
Türlük	1096.
Türk-Pakistan dostluğu	1112, 1116, 1117.
Türk-Pakistan Talebeler Birliği	1116.

U

Ubeyd	180.
ubüdiyet	43, 263, 504, 551.
Resul-i Ekrem'in ~i	550.
ubûdiyet	672, 687, 947.
imanını ve ~ini muhafaza	738.
ucub	665.
uhrevî	
~ bir ticaret	713.
~ cemiyet ve uhuvvet	639.
~ fedaîler	918.
~ harekât	728.
~ hayat	641.
~ hizmet	55.
~ irtibat	636.
~ kardeşlik	862.
~ makamat	886.
~ mertebe	863, 901.
~ meyveleri basamak yapmamak	458.
~ rûtbeler	746.
~ saadet	52, 1050.
beşerin ~ saadeti	148.
Uhud	250.
Uhud Muharebesi	1085.
uhuvvet	107, 209, 311, 327, 353, 648, 649, 659, 663, 706, 866, 910, 912, 932, 939, 987.
~ için bir düstur	327.
~in inkişafı	210.
akvam-ı İslâmiye mabeynindeki ~in inkişafına iki vesile	1097.
âlem-i İslâmın ~i	630, 805, 855.
ehl-i imanın ~i	631.
mü'minlere karşı muavenetkârâne ~	866.
uhrevî ~	639.
üç yüz milyon İslâmın ~leri	138.
uhuvvet-i imaniye	1097.
uhuvvet-i İslâmiye	110, 155, 206, 923, 946, 1096, 1097, 1100.
Risale-i Nur ~yi temin eder	858.

uhuvvetkârâne	503.
Ukayl	769.
ukde-i hayatiye	153.
ukul-i münevvere	607.
ukul-i müstakime	562.
ulema	33, 35, 59, 62, 67, 68, 71, 76, 77, 101, 103, 108, 112, 113, 129, 213, 217, 474, 535, 979, 1025.
~ ile mutasavvıfe arasındaki gerginliğin sebebi	35.
~nın Hazret-i Muhammed'i tasdiki	556.
~nın susturulduğu devir	1062.
Demokratlar, Nurcular ve ~	978.
mütefennin ~	565.
resmî ~	978.
ulema-i din	
~ ve fûnun	112.
ulema-i İslâm	176, 872, 1069.
ulema-i İshrakiyyun	59.
ulemaü's-su	478.
ulûhiyet	34, 543, 554, 608.
~in şefkati	<i>Bakınız: şefkat-i ulûhiyet.</i>
~in tebarüz hakikati	577.
ulûm	58.
~ ve maarif-i İslâmiye	699.
ulûm-i akliye	212.
ulûm-i âliye	74, 553.
ulûm-i an'ane	1099.
ulûm-i Arabiye	171.
ulûm-i diniye	227, 1099, 1101.
felsefe fûnunu ile ~nin barışması	1098.
ulûm-i evvelîn ve âhirîn	927.
ulûm-i felsefe	198, 1100.
ulûm-i felsefiye	199, 212.
ulûm-i imaniye	288, 349, 696, 885.
~ alet olmaz	339.
ulûm-i İslâmiye	198, 564, 822, 1134.
ulûm-i Kur'âniye	
~ye çalışmak fazileti	288.
ulûm-i müspet	77.
ulûlazmâne	506, 510.
ulûlemir	106, 115.
~e itaat	110, 1024.
ulüvv-i ahlâk	974.
ulüvv-i cenap	479.
ulüvv-i himmet	502.
ulüvvücenâplık	841.
ulvî derece	35.
ulvî hisler	148.
Ulviye	794.
umumî	
~ af	936.
~ barış	<i>Bakınız: barış.</i>
~ kanunlar	324.
~ rububiyet	323.
~ terbiye ve iâşe	554.
~ vahiyler	544.
Umumî Harp	652.
umumun nazarı	<i>Bakınız: nazar-ı amme.</i>
umur-i diniye	
~yi terk	456.
umur-i uhreviye	455.
unsur	124, 572.

unsuriyet	208.
unsuriyet-i milliyet	209.
unsuriyetperverlik	415.
Urfa	942, 1036, 1037, 1139.
urvetü'l-vüska	154, 163.
usanma	22.
usta	713.
Usta	568.
usul	535.
usul-i tedris	57, 77.
usûl-i İslâmiyet	732.
usul-i medeniyet	425.
usulü'd-din	564.
~ uleması	569.
uyaniş	<i>Bakınız: intibah.</i>
uygarlaşma	<i>Bakınız: temeddün.</i>
uyuşmazlık	<i>Bakınız: ihtilâf.</i>
uzlet	26, 196.
uzlet-i makbule	278.
uzuv	
nafi bir ~	843.
uzv-i insanî	455.
uzv-i nafi	848.

Ü

ücretli hizmetkâr	132.
üç aylar	<i>Bakınız: Şuhur-i Selâse.</i>
üç elif	327.
üç mahkeme	855, 858, 861, 862, 866, 872, 881, 883, 917.
üç mesele	451, 468.
Üçüncü Said	932;
<i>Bakınız: Said Nursî.</i>	
Üçüncü Şua	582.
ülfet	503.
ülke	<i>Bakınız: memleket.</i>
ümit	167, 188, 258.
Rahmet-i İlâhiyeden kuvvetli ~ beslemek	143.
rahmetten ~i kesmemek	152.
ümitsiz	<i>Bakınız: me'yus.</i>
ümitsizlik	142, 150, 707, 827;
<i>Bakınız: me'yusiyet.</i>	
ümitvar	210.
ümmet	56, 152, 534.
~in istiaze ettiği şahıslar	229.
ümmet-i Muhammed	258, 926.
ümmet-i Muhammediye	243, 258.
ümmî	463.
ümmî	463, 548, 556.
~ Zâtın (a.s.m.) İslâmiyeti	550.
~ Zatta (a.s.m.) zuhur eden şeriat ve kanunları	550.
üniversite	795, 1101;
<i>Bakınız: dârülfünun.</i>	
Asya'da bir İslâm ~si	1098.
Said Nursî'nin tesisine çalıştığı ~	1098.
şark ~si	1101.
ünsiyet	167, 273, 298.
ünvan	576.
Ürdün	1133.
ürkütme	654.
üslûb-i ifade	562.

üslûp	37, 38, 1068.	~'in Emirdağ'ından talebelerine yazdığı mektuplar	713.
üşsül-esas	866.	~'in evsaf-ı kemali ve mehasin-i ahvali	511.
Üstad Bediüzzaman Said Nursî	91.	~'in hadiseleri kable'l-vuku haber verişî	508.
üstad-ı azam	553.	~'in hayatı	39.
üstad-ı hakikî		~'in herşeyi Risale-i Nur idi	709.
~ Kur'ân'dır	212.	~'in hizmet-i imaniyedeki azmi ve ubudiyetteki gayreti	509.
üstad-ı kudsi	212.	~'in hizmet-i Nuriyesi	702.
üstad-ı küll	264.	~'in hizmetinin rıza-i ilâhîden başka maksadı yoktur	52.
üstad-ı mutlak	1094.	~'in hüsn-i zannı	503.
üstâd	61, 216, 304, 548, 556, 690, 699, 744, 864, 902.	~'in iffet ve istikameti	710.
~ları ihanetlerle çürütmek	654.	~'in ihbar-ı gaybîsi	509.
muhterem ve mütebahhir ~lar	536.	~'in ikazları	506.
yalnız bir ~in arkasından gitmek	212, 215.	~'in kırlara gidişî	708.
Üstat	28, 29, 30, 33, 34, 35, 37, 38, 49, 73, 185, 258, 261, 263, 265, 325, 328, 331, 332, 334, 337, 338, 439, 441, 442, 496, 502, 505, 508, 509, 511, 512, 582, 620, 644, 696, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 707, 708, 712, 739, 740, 741, 824, 828, 832, 889, 925, 932, 933, 934, 935, 939, 953, 956, 962, 970, 985, 988, 992, 993, 995, 997, 1027, 1028, 1030, 1033, 1034, 1038, 1040, 1041, 1055, 1057, 1059, 1060, 1063, 1070, 1071, 1072, 1073, 1075, 1077, 1080, 1081, 1112, 1115, 1116, 1118, 1121, 1123, 1131, 1135, 1137; <i>Bakınız: Said Nursî.</i>	~'in mahiyeti	813.
~ az fakat veziz söylediler	503.	~'in memurlara ve işçilere verdiği dersler	711.
~ bir arif-i billâh idi	26.	~'in mesleği, meşrebi ve hususî ahvali	40.
~ dini siyasete alet etmemiştir	154.	~'in millete yaptığı hizmetler	712.
~ gelenlerle ne konuşurdu ?	706.	~'in nefisle mücahadesi	504.
~ hakkı söylemekten çekinmezdi	510.	~'in nutku ve ülfeti	504.
~ hakkında yazılan makaleler	1115.	~'in okuduğu vîr, hizb ve münacatlar	264.
~ in Adnan Menderes'e yazdığı mektup	945.	~'in Risale-i Nur'u tashihi	709.
~ kusur ve hataları setrederdi	503.	~'in Risale-i Nur'u telif edişî	505.
~ lâyuhtî değil	325.	~'in sabir ile sebatı	509.
~ mukabilsiz birşey almazdı	708.	~'in sohbetleri	709.
~ mütevaziydi	503.	~'in sözleri ve hitâbî	709.
~ nazırları Risale-i Nur'a çevirirdi	706.	~'in şahs-ı manevîsi	501.
~ Nur ism-i celîline mazhardır	331.	~'in şahsî ve hizmeti	40.
~ Risale-i Nur hizmetini her şeye tercih ederdi	505.	~'in şahsiyeti	39, 40.
~ taharet ve nezafet-i şer'iyeye riayet ederdi	504.	~'in tahammülü	509.
~ talebeleri ve <i>Ayetül-Kübra</i>	512.	~'in tarassut edilmesi	701, 702.
~ talebelerinin hatırat-ı kalbini okurdu	506.	~'in tarihçe-i hayatı	41.
~ tekellüf ve taazzumdan hoşlanmazdı	502.	~'in tercüme-i hâli	501.
~ vaktini boş geçirmezdi	504.	~'in ubudiyeti	504, 509.
~ ve çocuklar	506, 711.	~'in velâdeti	508.
~ ve eserleri	1105.	~'in yeme-içmesi	957, 1004.
~ ve gençler	711.	~'in zehirlenmesi	704.
~ ve Isparta	1034.	~'in ziyaretçilere dair bir mektubu	1076.
~ ve mektep talebeleri	251.	~a eza ve cefa edilmesinin bir sebebi	968.
~ ve Mevlâna Halid'in cübbesi	507.	~a sadakat ve sebat	1055.
~ ve Nur hizmetleri	709.	~ı müdaafayı engellemek için bir desise	1070.
~ ve Resul-i Ekrem	332.	~ı rencide edenler	510.
~ ve talebelerin üçüncü hapsi	694.	~ın Afyon hapsinden sonraki hayatı	931.
~ zem ve gıybetten hoşlanmazdı	503.	~ın Barla'daki ikametgâhı	263.
~a yapılan iftiralar	696.	~ın Barla'ya gidişî	1038.
~a yapılan zulüm, tarassut ve manevî baskılar	705.	~ın Emirdağ'a gidişî	1020.
~'in ahvali ve hususî hayatı	696.	~ın Emirdağ'ına gidişî	992.
~'in belâlara karşı sabır ve tahammülü	506.	~ın Emirdağ'ından Isparta'ya gelişi	1033.
~'in ders ve irşâdî	709.	~ın fazileti	1068.
~'in ders ve sohbeti	706, 707.	~ın fikrî cephesi	34.
~'in elbisesi	957.	~ın harika hâlâtî	506.
~'in Emirdağ hayatı	702.	~ın hayatının iki safhası	48.
~'in Emirdağ'daki hizmeti ve meşgalesi	703.	~ın hususî hayatı	31.
		~ın ilmi	332.
		~ın ilmî cephesi	32.
		~ın ilmî, fikrî tasavvufî ve edebî cepheleri	32.
		~ın imanî dersleri	239.
		~ın İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesine sevki	994.
		~ın İstanbul Mahkemesindeki müdafaası	999.
		~ın istîğnası	27.
		~ın istîğnası ve iktisadı	29.

~in izzet-i ilmiyeyi muhafazası.....28.	~'un sîfât ve esması .....555, 566.
~in karakter ve şahsiyeti.....22.	~'un vücub-i vücudu, kudreti ve hikmeti .....571.
~in kendisine verilen manevi makamları reddetmesi.....1061.	~'un vücudu ve vahdeti .....544, 555, 566.
~in Kur'ân hizmetindeki muvaffakiyeti.....877.	hudus hakikatının ~'a şahadeti .....569.
~in mantık, felsefe ve müspet ilimlerle alakası ..34.	imkân hakikatının ~'a şahadeti .....571.
~in meşrep ve mesleği .....29.	Vâcibü'l-Vücut Tealâ ve Tekaddes Hazretleri .....35.
~in meziyetleri, ahlâk ve kemalâtı .....24.	vacip .....470, 569.
~in Nur Risaleleri ve vatandaşların tevaccühü .....965.	vahdaniyet .....34, 234, 531, 552, 553, 582, 584, 604, 691.
~in sıfatları .....24.	~teki haşmet .....598.
~in şahsiyeti.....24.	Resul-i Ekrem'in ~e şahadeti.....556.
~in şefkat ve merhameti.....27.	vahdaniyet-i lâhiye.....552, 943, 1047.
~in tayyarelerle takip edilmesi .....826.	vahdet.....327, 517, 531, 535, 538, 542, 544, 547, 555, 577, 579, 583, 584, 586, 587, 588, 589, 590, 592, 593, 595, 597, 598, 601, 1008.
~in tevazusu .....332.	hizmette ~i muhafaza .....664.
~in uzlet ve inzivadan sonra irşat ve cemiyet hayatına atılması .....26.	nuranî kalplerin ~e dair icmaları .....540.
~in yanına gelenlere verdiği derslerden nûmuneler.....712.	vahdet-i cinsiye .....601.
~in yeme-içmesi .....29, 263, 626.	vahdet-i idare .....595, 601.
~la görüşmek .....705.	vahdet-i İslâmiye .....772.
~la hakikat meşrebinde görüşmek.....443.	vahdet-i nev'îye .....601.
~ta Risale-i Nur'un talebesiydi.....1071.	vahdet-i Rabbanîye
devr-i sabıkta ~a yapılan muameleler .....44.	~ye dair üç icma .....537.
Gençlik Rehberi'nin bastırılması ve ~ aleyhine açılan dava .....992, 994.	vahdet-i rububiyet .....312.
gönüllüleri Fatihî ~ .....1125.	vahdet-i tedbir .....595, 601.
hanımlar, çocuklar ve ~ .....710.	Vahid-i Ehad .....576, 585, 590.
Nur Talebelerini ~dan uzaklaştırma plânı .....1058.	vahidiyet
Samsun'da ~ aleyhinde dava açılması.....1021.	~ içinde ehadiyet .....601.
Tarihçe-i Hayatta ~in şahsına ait bahislerin kısa kesilme sebebi.....39.	vahiy .....542, 544, 577, 579.
Üstat Bediüzzaman .....239, 251, 253, 256, 336, 460, 613, 938, 1020, 1104, 1105, 1107, 1142.	~ gölgesiz, safi ve havassa hastır .....545.
~in Nur Talebelerine son dersi.....1084.	~in ekserisi melâike vasıtasıyladır .....544.
Üstat Bediüzzaman Hazretleri.....173, 181, 410, 942, 1043, 1110, 1137, 1139, 1142.	~in hakikati.....542.
Üstat Bediüzzaman Said Nursî.....15, 172, 237, 514, 937, 1022, 1083.	ilham ile ~in farkları .....544.
~nin Isparta'da kaldığı ev.....1032.	vahşet .....106, 122, 130, 144, 145, 208, 248, 298, 986.
Üstat Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri .....90, 252, 267, 929, 1042.	vahşî .....94.
~nin eserleri .....212.	~ hayvanlar .....130.
Üstat Bediüzzaman Said-i Nursî Hazretleri .....1084.	~medeniyet .....207.
Üstat Hazretleri.....91, 266, 299, 984, 986, 1016.	vahy-i lâhî .....542.
~ne bağlılık .....1145.	vahy-i meşhut .....542.
Üstat Said Nursî .....702, 826, 925, 931, 992, 995, 1014, 1033, 1121, 1122, 1130.	vahy-i semavî .....562.
Üstat Said Nursî Hazretleri .....1141.	vaiz .....427.
Üstat-ı Azam .....974.	ihtiyar ~ .....485.
Üstat-ı Kebîr .....1145.	vaiz-i umumî .....233, 641.
Üstat-ı Azam .....1139.	vaiz-i umumîlik .....233.
üzülmeye .....21.	vaizlik .....417, 427.
üzüm .....47.	vakar
üzüntü .....22.	sıkıntılı ~ .....657.
	vakar-ı ilmiye.....292.
	Vakıa-i Cemel.....765.
	vakıa-i ruhaniye .....205.
	vakıa-i sadıka.....82, 303.
	vakit .....29, 504.
	vali .....132, 372.
	Vali .....72.
	Vali Tahir Paşa .....78, 81.
	valide .....471, 523.
	Van .....48, 49, 76, 77, 78, 79, 81, 83, 90, 125, 127, 136, 142, 169, 170, 172, 175, 177, 180, 182, 233, 235, 237, 238, 364, 385, 387, 448, 918, 919, 1036, 1099, 1100.
	mebusların ~daki dârülfünuna tahsisatı .....633.
	Said Nursî'nin ~a gelişî .....76.
	Van Gölü .....169.

V

va'z u nasihat.....1013.
vaad-i lâhî .....22.
vaaz .....23.
Vacibü'l-Vücut.....268, 520, 576, 585, 590, 597, 605.
~ ve Habibullah.....555.
~'un mevcudiyeti.....569.

Van Kalesi.....	136, 170, 182.	fitrî ~ler	603.
Van Valisi	77, 218.	hikmetli ~ler	521.
Van Valisi Cevdet Bey.....	170.	imânî ~ler.....	364.
varîdat		insânî ve İslâmî ~lerde nokta-i istinat	639.
nehirlerin ~ ve sarfiyatları	525.	manevî ~ler.....	292.
varis		memurun ~si.....	434.
enbiyanın ~leri	506, 1013.	mukaddes ~.....	1013.
mesleklerin ve ilimlerin ~i	699.	Nur Talebelerinin hususî ~si	863.
peygamberlerin ~leri	19, 954.	nur ve nuranî ~	465.
Resul-i Ekrem'in ~leri	35.	Said Nursî'nin yapmadığı büyük bir ~	866.
Varşova	184, 189.	sermedî ~	683.
vasıta-i cer	28.	ulvî ~ler	455.
vasıta-i ihlâs	296.	vazîfedar	291.
vasıta-i saadet	248.	vazîfe-i bâkiye	
vasıta-i tahakküm.....	289.	~de fütur getirmemek	731.
vasiyet		vazîfe-i devriye	527.
Said Nursî'nin ~i	1053.	vazîfe-i diniye	184, 838.
Vastan	177.	vazîfe-i hakikî	811.
Vastan Kasabası	56, 170.	vazîfe-i hakikiye	500, 865.
vatan.....	44, 58, 72, 114, 189, 227, 230, 246, 249,	vazîfe-i hâkimiyet	341.
251, 258, 262, 273, 284, 297, 341, 346, 347, 354,		vazîfe-i ilâhiye	1063.
370, 377, 392, 393, 432, 484, 509, 638, 639, 640,		~ye karışmamak	457, 489,
642, 651, 656, 695, 699, 706, 711, 714, 716, 717,		707, 922, 1084, 1085, 1086.	
720, 721, 724, 752, 753, 756, 757, 758, 770, 771,		vazîfe-i ilmiye	838, 939, 1051.
775, 781, 790, 805, 809, 810, 827, 829, 831, 834,		vazîfe-i imaniye.....	326, 365, 656, 743, 905.
843, 847, 848, 850, 851, 852, 855, 856, 857, 858,		vazîfe-i kudsiye	465, 726, 767, 845.
861, 862, 866, 871, 872, 873, 875, 876, 878, 882,		vazîfe-i Kur'âniye	310, 327, 905.
884, 885, 934, 935, 945, 947, 948, 949, 950, 951,		vazîfe-i milliye ve vataniye	721.
952, 965, 977, 984, 995, 1024, 1029, 1036, 1037,		vazîfe-i müdafaat	898.
1041, 1046, 1055, 1064, 1088, 1096, 1099, 1101;		vazîfe-i Nuriye	732, 841, 859.
<i>Bakınız: memleket.</i>		vazîfe-i Nuriye-i kudsiye	730.
~ ahali ve Risale-i Nur	245.	vazîfe-i şükür	760.
~ âlem-i İslâm ve Risale-i Nur	754.	vazîfe-i teceddüd-i din	507.
~ aleyhindeki eserlere ilişilmemesi	637.	vazîfe-i tefekkürîye	263.
~ asıl için tehlike	1011.	vazîfe-i ubudiyet	509.
~ evlâdını tenvir ve irşat	635.	vazîfe-i uhreviye	656.
~ haini	982.	vazîfe-i vataniye	851.
~ in gizli düşmanları	1025.	vazîfe-i vatanî	66.
~ için iki dehşetli belâ	753.	vaziyet-i nâimane	563.
~ Risale-i Nur'a muhtaçtır.....	484.	vech-i 'i'caz	558.
~ ve millet düşmanları	706.	veciz.....	38.
~ ve Risale-i Nur	721, 722, 724, 775.	Vedûd.....	268, 298.
~a ecnebi hesabına darbeler	638.	vedûdiyât.....	545.
~a karşı mürtedane mücadele	640.	vefa	1008.
~daki milletin en büyük kuvveti.....	630.	vefasızlık	197.
~in eski kahramanları	918.	vefat	189, 569, 570.
~in kıyameti	637.	~ firak değil visaldir	195.
Risale-i Nur'la mübaraze ~a zarar verir	875.	~ ve hudus.....	570.
Said Nursî'nin ~a hizmetleri.....	170.	güzde ve baharda âlemin ~i	570.
Said Nursî'nin şahsını çürütmek ~ zarardır	873.	intizamlı ~	569.
tehlikelere karşı ~a bir set	872.	vefiyat	525, 570.
vatandaş.....	436, 641, 721, 775, 853, 857, 1046.	Vehhâb-ı Rezzak	590.
~ haklarının çarşıya gerildiği devir ve şehir	969.	Vehhabîler	766.
hayırlı ~lar.....	964.	Vehhabîlik	
vatânî	809.	~ damarı	765, 766.
rabîta-i ~	209.	vehham	
vatanperver		~ memurlar	924.
~ siyasiler Risale-i Nur'u neşretmeli.....	754.	vehim	165, 319, 1065.
vatanperverlik	294, 358.	cemiyet-i siyasiye ~i	636.
vazı-i kanun	382.	Nur Talebeleri hakkında cemiyet ~i	862.
vazife.....	31, 44, 167, 291, 329, 425, 428, 451, 987.	velâyet	211, 310, 448, 449, 453, 489, 696, 783.
~ cümleden âlâ	886.	~ mertebelerinde terakkî	787.
~miz hizmettir	457, 707, 1086, 1133.	~ sahibi	<i>Bakınız: ehl-i velâyet.</i>
~miz hizmettir	489.	~in hak tarikatleri ve Kur'an	562.
dünyevî ~ler ve Risale-i Nur	51.	~in şe'ni	131.

velâyet-i Ahmediye.....	453.
velâyet-i kâmile	175.
velâyet-i kübra	453, 489.
veled-i manevî	191.
velî	122, 31, 307, 449, 464, 478, 657, 1128;
<i>Bakınız: evliya, ehl-i velâyet.</i>	
Velid.....	765, 769.
velî-i kâmil	311.
Vellamonkatu (yer)	1141.
verâset-i Ahmediye	814.
veraset-i nübüvvet	489.
vesika	277, 291, 418, 426, 427, 436.
Said Nursî'nin ~ için müracaat etmemesi.....	276, 278, 432.
vesîle-i necat	707.
vesvese.....	748, 1065.
vesvese-i şeytan	224.
vesveseli muannit ~.....	920.
vezin.....	37.
vicdan.....	21, 37, 38, 98, 121, 165, 168, 288, 483, 563, 635, 848, 971, 999, 1062, 1090.
~ hürriyeti.....	968, 1000, 1007;
<i>Bakınız: hürriyet-i vicdan.</i>	
vicdan-ı umumiye	1062.
vicdanî.....	364.
vicdansızlık	427.
vilâyat-ı şarkiye	100, 101, 106, 111, 112, 122, 161, 162, 227, 233, 641, 1098.
~de dine ve İslâmiyete taraftar olmalı	1099.
vilâyet.....	285.
vilâyet-i şarkiye	1078.
vir-d-i şerif	65.
vir-d-i zeban	231.
virt	36;
<i>Bakınız: evrat.</i>	
Viyana	184.
Volga Nehri	188, 189.
vukuat	339, 632.
imkânâtı ~ yerinde istimal	714, 880.
vuslat	32.
ebedî ~	31.
vuslat-ı Leylâ.....	123.
vücub-i vücud	517, 531, 535, 538, 547, 570, 571, 577, 584, 586, 587, 588, 592, 595, 597, 598, 600, 604, 605.
~a dair üç icma	537.
nuranî kalplerin ~a dair icmaları	540.
Vücub-i Vücud	582.
vücûb-i zekât	763.
vücudî ~ ve ademî sebep.....	569.
vücud-i haricî	201.
vücud-i ilâhiye.....	552.
vücud-i müstesna.....	511.
vücup	540.
vücüt.....	59, 69, 201, 202, 203, 579.
~a sıhhat.....	893.
Vücüt ve vahdaniyet	234.
vükelâ.....	107, 117.
vüs'at-ı rahmet	587.
vüs'at-ı rahmet-i ilâhiye.....	453, 475.

W

Washington	1143.
Washington Cami.....	1106.
Washington İslâm Kültür Merkezi	1143.
Washington İslâm Kültür Merkezi Genel Sekreteri.....	1106.

Y

Yâ Rahîm.....	422.
yabancı adetler	<i>Bakınız: âdât-ı ecnebiye.</i>
yadigâr-ı harp	406.
yağmur	518, 519, 520, 521, 522, 526, 586, 587, 588.
~ hazine-i gaybiye-i rahmette yapıyor	521.
~ katreleri.....	520.
~a rahmet namı verilmesi	518.
~un atmosfer sıcaklığını dengelemesi	517.
Yahudî	132, 355, 877, 969, 999, 1023, 1025, 1089, 1112, 1116.
İmam-ı Ali ~ muhakemesi	861.
yakaza.....	205.
yakıcı çorba	655.
yakîn	540, 551.
Resul-i Ekrem'in ~i	551.
yakînî bürhanlar	604.
yakîn-i imaniye	319.
yalan	115, 116, 117, 139, 400, 416, 549, 867.
~ söylememek	139.
yalancı ~ları imha.....	555.
yalancılık.....	153, 412.
yangın adliye ~ı	715.
imanların yandığı ~ ve Said Nursî	960.
müthiş ~	27.
yanlış	332, 549.
yapmacık hal ve hareket	<i>Bakınız: tekellûf.</i>
yaprak	529, 530.
yâr	22, 432.
yara	1062.
yararlı	<i>Bakınız: nafi.</i>
yararsız.....	<i>Bakınız: malâyani.</i>
Yaratıcı	574, 592.
Yaratıcı	584;
<i>Bakınız: Hâlık.</i>	
yaratılış	589.
yardım	573.
manevî ~	857.
yarı bedevî.....	112.
yasakçı	843, 1055.
manevî ~	636, 1078.
yaşama	458, 520, 586, 589, 603.
~ ateşi	517.
~ şeraiti	458.
yaşamak	362.
~ damarı	456.
yavru	523, 572, 602.
Yavuz Sultan Selim.....	106.
yaz	730.
~ kış	588.
yazar	<i>Bakınız: muharrir.</i>
Ye'cûc ve Me'cûc	471, 1003.
ye's	131, 142, 143, 150, 152, 329, 707.
Araplar ve ~	152.
yedi ~ kudsî sıfât	576.
~ sıfât-ı Sübhaniye	576.
~ sıfât-ı sübutiye	577.
yed-i şecaat	111.
Yedinci Mesele.....	673.
Yedinci Şua ~ ve din düşmanları	611.

yeis	150, 151, 152, 205, 258, 440, 1126.
~ mani-i herkemaldır	95.
~ ve âlem-i İslâm	151.
ölsün ~!	161.
yemek	29.
Yeni Cami	1017.
Yeni Gün Matbaası	234.
Yeni Said	132, 171, 213, 235, 276, 284, 293, 406, 411, 415, 435, 756, 870, 932;
<i>Bakınız: Said Nursi.</i>	
~ ve Ankara reisleri	341.
~'in hakaik-i imaniyeye dair zikrettiği bürhanlar	473.
~'in siyasetten tecennüp sebebi	413.
Eski Said'in ~'e inkılâp etmesi	213, 333.
Yeniçeri	107, 110.
yer	432, 517.
yerme	<i>Bakınız: zem.</i>
yetki	<i>Bakınız: salâhiyet.</i>
Yezid	250, 765, 769.
~'e lânet	765, 769.
yıldız	195, 269, 270, 584, 585, 586, 593, 669, 670, 1127.
~lar ve ahiret âlemleri	585.
~ların tesbih ve tekbiri	585.
~ların teshir, tanzim ve tevzifi	585.
ebedî âlemde ~lar	596.
Yıldız Otel	712, 992.
Yıldız Sarayı	113, 265.
yılma	22.
yiğit	138.
Yirmi Altıncı Lem'anın Altıncı Ricası	297.
Yirmi Beşinci Söz	309, 558.
Yirmi Dokuzuncu Lem'a	264.
Yirmi İkinci Lem'a	283.
Yirmi İkinci Mektup	347.
Yirmi İkinci Söz	347, 490.
Yirmi Sekizinci Söz	300, 301, 314.
yokluk	189.
yol	
peygamberlerin ~u	19.
zararsız ~ zararlı ~a müreccahtır	429.
yolcu	21.
yolu	
mukaddes ~	1128.
yumurta	422, 569, 589.
~lardan suretlerin açılması	532.
Yunan	222, 234, 880.
eski Roma ve ~ iki dehaları	209.
Yunanistan	1105, 1144.
Yusuf'lar	135.
Yüşa Dağı	932.
Yutmiz	1116.
yük	<i>Bakınız: bâr.</i>
yükselme	22;
<i>Bakınız: terakkî.</i>	
yüz	
zihayatin ~leri	601.
yüz altmış üç	
~ mebusun Van'daki dârülfünuna tahsisatı	633.
yüz altmış üçüncü madde	379, 396, 399, 628, 632, 994, 1004, 1007, 1009.
yüz altmış üçüncü madde-i kanuniye	382, 383, 396.

Z

zaaf	189, 210, 225, 298, 318, 604.
zaaf i milliyet	225.
zaaf-ı dine	223.
zaaf-ı diyanet	93.
zabita	372, 469, 653, 715, 837, 1010, 1055.
Nur Şakirleri manevî ~dir	803, 843.
zabitname	
garazkârâne ve sathî ~	632.

zabit	99, 108, 109, 110, 111, 114, 118, 121, 128.
~e itaat	111.
taifelere kumandanlık yapan, karışan ve karıştıran ~	688.
zafer	18.
Zafer Afaq Ansar	1120.
zâhidâne	769.
Zahir	
~ ismi ve ağacın suret-i cismaniyesi	684.
~ ismi ve hafziyet	683.
~ ismi ve haşir	686.
~ ismi ve zemin	685.
zahiren	
~ tarik-i dünya	424.
~ teberri	427.
zahiri	
~ esbap	526.
zahir-i Şeriat	479.
zahitlik	286.
zahmet	31, 415, 652, 656, 800, 845, 897, 903, 922.
~i rahmete tebdil	651.
~lerde rahmeti aramak	654.
~lere tahammül	416.
~te rahmet vardır	828.
hizmetteki ~ler	650, 921.
zaif	189, 273.
zaif damar	786, 787.
zalim	216, 286, 336, 371, 460, 461, 672, 676, 769, 779, 803, 838, 861, 1049, 1064;
<i>Bakınız: ehl-i zulüm.</i>	
~ imha	555.
~ propaganda	153.
~ler için yaşasın Cehennem	96, 98, 881, 1074.
~lere baş eğmemek	882.
~lere tezellül etmemek	161.
~lere zillet göstermemek	149.
~lerin satraç oyunlarına bakmamak	465.
dinsiz ~ler	883.
tükürün ~lerin o hayasız yüzüne	1025, 1074.
zalimiyet	99.
zaman	29, 151, 1047.
~ cemaat zamanıdır	39, 225, 743.
~ şahıs değil şahs-ı manevî ~dir	1071.
geçmiş ~	533.
iman nazarıyla geçmiş ~	533.
zaman-ı istibdat	98.
zaman-ı müthişe	249.
zaman-ı Saadet	134.
zaman-ı Sahabe	471.
zan	
güzel ~	152.
zarar	210, 456, 729, 828;
<i>Bakınız: hasaret.</i>	
~ vermekten sakınmak	363.
~a razı olana merhamet edilmez	500.
~a razı olanın lehinde bakılmaz	732.
~sız yol ~lı yola müreccahtır	429.
zarar-ı dünyevî	456.
zararlı	<i>Bakınız: muzır.</i>
~ şeylere karşı tesanüt	639.
zaruret	102, 455, 1086, 1087, 1088.
~ler haramı helâl edebilir	1087.
~ler mahzurlu şeyleri mübah kılar	1088.
zaruret-i kat'îye	1087.
zaruret-i maişet	483.
zarurî ihtiyaçlar	<i>Bakınız: havaic-i zaruriye.</i>
zaruriyat-ı diniye	223.
zat	576.
beklenen ~	451.
büyük ~lar	19, 45.
imanlı ~	987.
mahsus bir ~	571.
zekâvetli ~	868.
Zat (a.s.m.)	548, 690;
<i>Bakınız: Muhammed (a.s.m.).</i>	
~ doğru sözlüdür	549.

~ ve Kur'ân	549.	zehirlenme	19.
~'ı teyit ve tasdik eden üç icma	555.	Said Nursî'nin ~'si	506, 509, 612, 645, 704, 770, 777, 779, 831, 832, 835, 937, 967, 970.
~'in davalarının esasî ve hayatının gayesi	555.	Zehra	794.
~'in davası	552.	zehr-i katil	415.
~'in derece-i hakkaniyeti	553.	zekâ	
~'in dini	555.	~ ile hıfz	62.
~'in doğruluğu	552.	~ tarlaları	147.
~'in düsturları, terbiyesi ve tebaiyeti	552.	zekât	55, 211, 419, 492.
~'in e'fal, akval ve ahvali	550.	Said Nursî'nin ~ almaması ...	55, 78, 419, 502, 718.
~'in hakkaniyeti	553, 554.	zekâtü'l-ömür	113.
~'in huyları ve hasletleri	548.	zekâvet	
~'in hüccet-i risaleti	553.	~li zat	868.
~'in İslâmiyeti	550.	zeki	
~'in kemalâtı ve hasletleri	555.	~ bir mahdum	126.
~'in kıymeti	548.	~ muhatap ve mucip olmak	655.
~'in kudsi sıfatları ve mu'cizeleri	552.	zelil etmemek	149.
~'in Kur'âna ihtiramı	563.	zelzele	509, 594, 849.
~'in mu'cizati	549.	Kastamonu ~'si	615.
~'in mu'cizeleri	555.	Nur Talebelerine taarruz ve ~	715.
~'in risaleti	552.	Risale-i Nur ve ~	638.
~'in sadakati	553.	zelzele-i muzırta	527.
~'in sadikiyeti	552, 553.	zem	503, 766, 767, 769.
~'in sıdki	555.	Zemahşeri	559.
~'in sözlerinin hakkaniyeti ve ihbaratının doğruluğu	548.	zemin	517, 519, 531, 532, 585, 587, 588, 590, 592, 670, 674, 677, 860, 986.
~'in şeriatı	549.	~ mevcudat ve insan	591.
~'in ümmîliğiyle beraber getirdiği hakaik-ı kudsiye	553.	~ ordugâhı	668.
~'in üssü'l-esas davası vahdaniyettir	553.	~ sefinesi	527.
~'in Vacibü'l-Vücut'a delalet ve şahadeti	555.	~ ve Âhir ismi	685.
~'in vahdaniyete şahadeti	556.	~ ve Bâtın ismi	685.
cemaat-i nuraniyenin ~'i tasdiki	556.	~ ve dağlar	527.
kütüb-i mukaddese ~'i tasdik eder	552.	~ ve seknesi Hâlik'ı takdis ve tesbih eder	591.
muhakkik ulemanın ~'i tasdiki	556.	~ ve Zahir ismi	685.
Sahabenin ~'i tasdiki	556.	~ yüzünün pisliklerden temizlenmesi	150.
Zat (Allah)	688.	~deki mahlukat	591.
~ hayattar ve diridir	578.	~in sevk ve idareleri	590.
~ ve mükâmele sıfâtı	543.	~in aklı ve kuvve-i müfekkiresi	856.
~'in emri ve kuvveti	525.	~in sükûneti	594.
~'in sözü ve kelâmı	557.	~in takdisat ve tesbihatı	592.
bir tek ~	200.	Cennet çiçeklerinin fidanlık ve mezraacığı olan ~	270.
fa'al ve kudretli bir ~'in harika işleri	521.	Kur'ân ~i muhafaza eder	856.
gaybî ~	555.	rububiyetin ~deki idare ve tedbiri	591.
gizli kemalâtını bildirmek isteyen ~	542.	zemm	765.
Zat-ı Ahmediye	454.	Zemzem	923.
Zat-ı Akdes	577, 578, 592, 604.	zemzeme-i belâgat	561.
~'i bildiren ve tanıtan sıfatlar	578.	zendeka	893.
~'in kudsi cemali ve kemali	577.	zengin	492.
Zat-ı Bâri	35.	Zernâbâd Suyu	233.
zat-ı ekmel	989.	zerrat	201, 202, 203, 584, 604.
zat-ı hakimane	990.	zerrat-ı bedeniye	573.
Zat-ı Hayy-ı Kayyum	578.	zerrat-ı hürriyat	130.
~'un vücub-i vücudu, sıfât-ı seb'ası ve vahdeti	531.	zerrat-ı taamiye	572.
zat-ı kerîmü's-sıfat	928.	zerre	201, 598, 600, 820, 821;
zat-ı mübarek	450.	<i>Bakınız: zerrat.</i>	
zat-ı nuriye	988.	hava ~leri	518, 520.
Zat-ı Pâk-i Risalet	927.	hava ~si	519.
~'in manevî ilham ve telkinatı	926.	Zerre	213.
Zat-ı Rahîm	599.	zeval	671.
Zat-ı Vacibü'l-Vücut	323.	zeval-i elem	845.
zat-ı zihavârik	927.	zevat-ı âlişan	926.
Zat-ı Zülcelâl	318, 740.	zevat-ı âliye	76.
~'in vücub-i vücudu ve vahdeti	577.	zevat-ı kudsiye	926.
~'in vücub-i vücudu, kudreti ve hikmeti	570.	zevat-ı mukaddese	926.
~'in vücuduna delalet eden sıfatlar	578.	zevk	38, 530, 554, 664, 665, 679.
Zât-ı Zülcelâl	889.	âni ve fânî ~ler	763.
zaviye	536.	fânî ~ler	764, 844.
zayıf	546.	fânî ~leri aramamak	665.
~a şefkat	122.	günahlı ~ler	793.
zayıt	492.	manevî ~ler	525.
zâyiât-ı mâliye	660.	zevk-i hakikat	535.
Zebur	552.	zevk-i hayat ve aşkı	455.
zehir		zevkî mizancıklar	607.
~li kalemler	974.		
lezzetli ~ler	654.		

zındık.....	414, 485, 615, 616,	~ ibad.....	298.
638, 645, 664, 744, 790, 847, 852, 1070, 1089.		~ masnular ve mukâleme-i Rabbanîye.....	546.
~ların eserleri.....	622, 724.	ziya.....	518.
~ların hükümeti iğfal etmesi.....	628.	Ziya.....	931, 979, 987, 1030.
~ların kitaplarının serbest okunması.....	637.	Ziya Nur.....	977.
~ların plânları.....	653.	Ziyâ Paşa.....	32.
dessas ~.....	859.	Ziyaeddin.....	450.
el-hannas ~.....	640.	ziyafetgâh.....	515.
gizli ~lar.....	154, 496, 653, 662, 751, 853, 908.	ziya-i irşâdî.....	976.
siyasî ~ların kitaplarına ilişilmemesi.....	872.	ziya-i İslâmîyet.....	92.
zındıka.....	74, 250, 282, 428, 433, 457,	ziya-i rahmet-i âlem.....	816, 817.
623, 653, 663, 765, 780, 817, 850, 853, 877, 918;		ziyaretçi.....	1076.
<i>Bakınız: meslek-i zındıka.</i>		ziya-yı maarif-i İslâmîye.....	124.
~ dalaleti.....	1010.	ziya-yı şeriat-ı beyza.....	117.
~ hesabına Nur Talebelerine hücum.....	627.	ziynet.....	597.
~ komitesi.....	778.	~li suretler.....	578.
~ya baş eğmemek.....	1074.	zorbalk.....	<i>Bakınız: tahakküm.</i>
~ya bilmeyerek bir nevi yardım.....	499.	zulm.....	288.
~ya karşı kendini muhafaza.....	853.	zulmet.....	18, 21, 205, 274, 414.
~ya teslim-i silâh etmemek.....	653, 845, 882.	~ perdelerinin yırtılması.....	707.
ehl-i imanın efkârı içindeki ~ fikri.....	234.	~in nuru.....	813.
gizli ~ komitesi.....	658, 871.	üç ~.....	125.
Said Nursî'nin idamına hükmeden ~		zulmet-i küfür.....	1028.
komitesi.....	777.	zulm-i azîm.....	445.
zındıklık.....	977.	zulm-i şedit.....	100.
zihayat.....	201, 202, 324, 518, 521,	zulüm.....	19, 67, 70, 100, 102, 119, 287,
523, 538, 545, 572, 573, 578, 584, 586, 595, 599,		336, 394, 414, 429, 431, 476, 642, 652, 729, 763,	
602, 603, 604, 606, 668, 671, 676, 682, 683, 688.		788, 827, 829, 838, 844, 860, 861, 961, 971, 1000,	
~ kâinatlar.....	570.	1002, 1054, 1079, 1088; <i>Bakınız: eşedd-i zulüm.</i>	
~ mâcunlar ve tiryaklar.....	667.	~ içinde adalet tecellîsi.....	1049.
~ ve dağlar.....	595.	~e rıza göstermemek.....	499.
~in bedenindeki nizam ve mizan.....	600.	~e rıza zulümdür.....	950.
~in erzakının verilmesi.....	572.	~en mahkûm.....	1054.
~in hacetleri ve matlabları.....	676.	~lü zulümatlı oyunlara bakmamak.....	465.
~in iaşe ve idaresi.....	598.	adalet niyetiyle ~.....	394.
~in icat ve idaresi.....	523.	Said Nursî'ye yapılan ~ler.....	1050.
~in intizamlı vefatı.....	569.	zulûmat.....	204.
~in levazimatının gönderilmesi.....	523.	~ı dağıtmak.....	457.
~in rızıkları.....	523, 590.	zulûmat-ı ebedîye.....	340.
zihin.....	29, 212, 1059.	zulûmat-ı ruhiye.....	198.
zikir.....	37, 271, 422, 453, 490, 495, 525, 533, 561.	Zübeyir (Gündüzalp).....	928, 931.
zikirhane.....	105, 531, 536.	Zübeyr (r.a.).....	765, 767, 769.
zikirhane-i azam.....	609.	Zühre.....	213.
zikrullah.....	878.	zührt.....	59.
zillet.....	31, 123, 280, 433, 434, 961, 1057;	Zülcelâl Sultan.....	546.
<i>Bakınız: tezellül.</i>		Zülcemal Hâlık-ı Zîşan.....	546.
~ göstermemek.....	149.	zülcenaheyn.....	35, 1065.
~e düşürmemek.....	161.	Zülfikar.....	791, 799, 806, 815, 855, 884, 923.
zımam-ı ihtiyar.....	112.	Zülfikar-ı rahmet-i âlem.....	818.
zina.....	635, 1012.	zümre-i mübareke.....	506.
zincir-i nurani.....	163, 540, 1061.	zünun-i faside.....	101.
zindan.....	19, 827, 964.		
zindan-ı esaret.....	87.		
Zinnureyn.....	331.		
zîruh.....	298, 531, 538, 602, 603, 604, 606.		
~un ihyası.....	312.		
~un konuşması.....	543.		
zişuur.....	424, 538, 561, 602, 603, 606.		

Tarihsel Gelişim ve Olaylar İçinde Bediüzzaman Said Nursî

Tarih	Bediüzzaman Said Nursî	Osmanlı Devletindeki Olaylar	Dünyadaki Olaylar
1878	• Bitlis'in Hizan Kazasına bağlı Nurs köyünde doğdu.	• II. Abdülhamit Kanun-u Esasi'nin 113. madde'si gereğince meclisi tatil etti ve 1. Meşrutiyet dönemi sona erdi. (14 Şubat). • Ali Suavi Vak'ası (20 Mayıs). • Prizren'de Arnavut birliği kuruldu. (10 Haziran). • Osmanlı Devleti Halep Fermanını ilan etti. (23 Ekim)	• Arnavutların toprak bütünlüğü ve özerklikleri Osmanlı Devletince tanındı. • Kars, Ardahan ve Batum Rusya'ya bırakıldı. • Sırbistan, Karadağ ve Romanya bağımsızlığına kavuştu. • Doğu Bayazıt tekrar Osmanlılara geçti. • Ruslar Sofya ve Edirne'yi işgal etti. (20 Ocak). • Osmanlı Devleti ile Rusya arasında Ayestafanos Antlaşması imzalandı. (3 Mart). • Kıbrıs'ın İngiltere tarafından yönetilmesini öngören Kıbrıs Antlaşması imzalandı. (4 Haziran). • Berlin Kongresi sona erdi ve Berlin Antlaşması imzalandı. (13 Temmuz). • Haleppa Fermanına bağlı olarak Girit adasında Rum çoğunluğu olan bir temsilciler meclisi kuruldu. (Ekim)
1879		• Osmanlı Devleti Bosna-Hersek bölgesinde Avusturya egemenliğini kabul etmek zorunda kaldı. (21 Nisan)	• Almanya Avusturya ile ittifak kurarak Rusya'yı yalnız bıraktı. • Matematikçi Albert Einstein doğdu. • Rusya'da Stalin ve Troçki doğdu.
1880		• Ünlü devlet adamı ve şair Ziya Paşa öldü. (18 Mayıs). • Ülgün şehri Karadağ'a terk edildi. (27 Kasım)	• İngiltere'de liberal parti seçimleri kazandı ve William Gladstone hükümeti kuruldu.
1881		• Yıldız Mahkemesi (27 Haziran). • Teselya Yunanistan'a terk edildi. (2 Temmuz). • Mısır'da Vatanîler isyan çıkarıldı. (9 Eylül). • Düyun-u Umumiye İdaresi kuruldu. (20 Aralık)	• Rus Çarı 2. Aleksandr öldürüldü. • Almanya, Avusturya ve Rusya arasında Üç İmparatorlar Ligi Antlaşması imzalandı. • Fransızlar Tunus'u işgal etti. (12 Mayıs)
1882		• İskenderiye'de Müslüman ve Hristiyan mücadelesi başladı. (12 Haziran)	• Bismark'ın girişimleriyle Almanya, Avusturya ve İtalya arasında İngiltere'ye yönelik Üçlü İttifak imzalandı. (20 Mayıs). • İngiltere Mısır'ı işgal etti. (13 Eylül). • İlk hidroelektrik santral inşa edildi. (ABD)
1883			• Rusya'da Komünist Parti kuruldu.

Tarih	Bediüzzaman Said Nursî	Osmanlı Devletindeki Olaylar	Dünyadaki Olaylar
1884		• Mithat Paşa Taif zindanında öldürüldü. (7 Mayıs)	
1885			• Hindistan'da Ulusal Kongre kuruldu. • Almanya'da Benz motor üzerine çalışmalar yapıldı. • Bulgaristan özerk Osmanlı vilayeti olan Doğu Rumeliyi işgal etti (18 Eylül). • Bükreş antlaşması imzalandı. (19 Ekim)
1886	• Molla Muhammed Emin Efendinin medresesinde öğrenim hayatına başladı. • Nurs'a geri döndü.	• Doğu Rumeli buhranı yaşandı.	• Doğu Afrika İngiltere ve Almanya arasında paylaşıldı.
1887	• Öğrenim için Pirmis köyüne gitti. • Öğrenim için ağabeyi Molla Abdullah ile Nurşin köyüne ve Seyhan yaylasına gitti. • Tağ medresesinde öğrenime devam etti.	• Pozitivist ve materyalist Beşir Fuad'ın deneysel intiharı. (6 Şubat)	• İsviçre'de Ermeni Hınçak Örgütü kuruldu. • Bismarck Almanya ve Rusya'nın ortak politikalar üzerinde anlaşmasını sağlayan ittifak antlaşmasını Rusya'ya kabul ettirdi.
1888		• Deutsche Bank ile yapılan anlaşma sonucu Osmanlı Devleti üzerindeki İngiliz, Fransız ve Avusturya'nın mali baskısı azaltıldı. (27 Eylül). • Almanlar Anadolu Demiryolları Kumpanyasını kurdu. (6 Ekim). • Namık Kemal öldü. (2 Aralık)	• Brezilya'da kölelik kaldırıldı.
1889		• İbrahim Temo, Abdullah Cevdet ve İshak Sükuti önderliğinde İttihad-ı Osmani Cemiyeti kuruldu. (21 Mayıs). • Yemen'de Zeydiler isyan etti. • II. Abdülhamit tarafından Uzakdoğu'ya gönderilen Ertuğrul Fırkateyni Japonya sularında battı. 581 kişi öldü. (16 Eylül)	• Japon İmparatoru Meiji, Bismarck Almanya'sını örnek alan bir Anayasa çıkardı. • Alman İmparatoru II. Wilhelm İstanbul'u ziyaret etti.
1890	• Molla Muhammed'in refakatinde Doğubayezit'a hareket etti.	• Erzurum'da Ermenilerle Türkler arasında çatışma yaşandı. (Haziran)	• Almanya Başbakanı Bismarck görevinden ayrıldı.
1891	• Doğubayezit'ta Şeyh Mehmet Celali Medresesine geldi	• Ahmet Vefik Paşa öldü (1 Nisan). • Servet-i Fünun dergisi çıkmaya başladı.	
1892	• Öğrenimini Şeyh Mehmet Celali medresesinde tamamladı, icazet aldı ve Siirt'e gitti. • Molla Fethullah Efendi tarafından Bediüzzaman lakabı verildi		• Herbert J. Gladstone İngiltere'de müstemlekeler bakanı oldu.
1893	• Siirt'te alimlerle münazara etti. • Tillo'ya gitti. • Miran aşireti reisi Mustafa Paşayı zulümden men etti. • Cizre alimleriyle münazara etti.		

Tarih	Bediüzzaman Said Nursî	Osmanlı Devletindeki Olaylar	Dünyadaki Olaylar
1894	• Mardin'e gitti.	• Büyük İstanbul depremi yaşandı. (10 Temmuz). • Sason kasabasında ilk Ermeni isyanı meydana geldi.	• Rusya'da tahta Çar II. Nikola geçti. • Rusya-Fransa ittifak yaptı.
1895	• Bitlis'e sürgün edildi. • Bitlis valisi Ömer Paşa'nın konağında kalmaya başladı.	• Yemen'de Zeydiler ikinci kez isyan etti. • Mehmed Murat Efendi Mizan gazetesini çıkarmaya başladı. • Ermeniler İstanbul'da bir protesto yürüyüşü düzenlediler (30 Eylül). • İttihad-ı Osmani Cemiyeti Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti adını aldı.	• Çin-Japon savaşı başladı. • Rusya'da Lenin İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği'ni kurdu. • Ahmet Rıza Paris'te Meşveret gazetesini çıkardı. • Röntgen X ışınlarını keşfetti. • Marconi telsiz telgrafı icat etti. • Sinema ilk kez halka gösterildi.
1896		• Ermeniler Osmanlı Bankasının İstanbul şubesine saldırdılar. • Bağdat demiryolu Konya'ya ulaştı.	• Theodor Herzl Yahudilerin ulusal yurt isteklerini dile getiren Yahudi Devleti (Judenstaat) eserini yazdı.
1897	• Van valisi Hasan Paşanın daveti üzerine Van'a gitti. • Tahir Paşanın konağında ikamet etmeye başladı. • Pozitif bilimlere ait eserleri incelemeye başladı. • Horhor Medresesini kurdu ve ders vermeye başladı.	• Servet-i Fünun dergisi kapatıldı. • Hasan Paşanın yerine Van Valiliğine Tahir Paşa atandı.	• Radyum keşfedildi. • Theodor Herzl Dünya Siyonist Teşkilatını kurdu. • Osmanlı-Yunan Savaşı başladı (18 Nisan). • Batılı Devletlerin Osmanlı-Yunan savaşına müdahalesiyle Girit Yunanlılara bırakıldı. • Girit'e iç işlerinde bağımsızlık verildi. (18 Aralık).
1898		• Alman İmparatoru II. Wilhelm İstanbul'u ikinci kez ziyaret etti. • Girit terk edildi. (5 Kasım). • Girit'teki Türkler Anadolu'ya göç etti. (21 Aralık).	• Girit'te isyan çıktı ve büyük devletler Osmanlılardan adadaki askerlerini çekmesini istedi. (4 Ekim). • Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi kuruldu.
1899	• Kızıl İ'caz isimli Arapça eserini telif etti.		• İngiltere'de Avam Kamarasında sömürgelerle ilgili görüşmeler yapıldı ve Müstemlekeler Bakanı Herbert J. Gladstone, "Kur'an'ı ortadan kaldırmalıyız" dedi.
1900		• Hicaz demiryolunun inşasına başlandı. • İstanbul'da Darülfünun açıldı. (15 Ağustos).	• Çin'de Boxer ayaklanması. (Haziran). • Batılı Devletlerin gönderdiği uluslararası birlik Pekin'i ele geçirdi.
1902		• Osmanlı Liberal Kongresi Prens Sabahaddin öncülüğünde toplandı. (4-9 Şubat). • Bağdat Demiryolları inşası yapılan ihale anlaşmasıyla Almanlara verildi. (18 Mart). • Prens Sabahaddin Teşebbüs-ü Şahsî ve Adem-i Merkeziyet Cemiyetini kurdu.	• II. Abdülhamit'in yönetimine karşı örgütlenen Jön Türkler, Paris'te I. Jön Türk Kongresini topladı, Terakki ve İttihat Cemiyeti kuruldu. (4 Şubat).

Tarih	Bediüzzaman Said Nursî	Osmanlı Devletindeki Olaylar	Dünyadaki Olaylar
1903	Tahir Paşa ile münakaşa etti ve Hizan'a döndü.	- Makedonya'da 30 bin civarında Bulgar çeteci Osmanlı yönetimine karşı ayaklanma başlattı. (2 Ağustos). - Makedonya'daki Osmanlı yönetimine karşı gelişen şiddet olayları nedeniyle Sadrazam Saîd Paşa azledildi, yerine Rumeli İslahat Komisyonu Başkanı Mehmet Ferit Paşa getirildi. (10 Ocak).	- Avrupa'da ekonomik kriz başladı. - Rus Sosyal Demokrat Partisi Belçika'da toplantı yaptı. - Wright Kardeşlerin yaptığı ilk motorlu uçak uçtu. (17 Aralık).
1904		V. Murat vefat etti. (29 Ağustos). - ABD ve İngiltere'deki tersanelerde yapılan Mecidiye ve Hamidiye kruvazörleri, İstanbul'a getirildi ve donanmaya dahil edildi. Kruvazörler, Abdülhamid döneminde donanmaya katılan ilk modern gemilerdi. (1 Eylül). - İkinci Sason isyanı başladı. - Yusuf Akçura'nın Üç Tarz-ı Siyaset yazısı yayımlandı.	Pasifik'te Rus-Japon Savaşı başladı. (10 Şubat).
1905		Ermeni Komitesi 2. Abdülhamit'e bombalı saldırı tertipledi. (21 Temmuz).	1. Rus Devrimi başladı. (21 Ocak). - Rus-Japon savaşı Japonya'nın sürpriz galibiyeti ile sonuçlandı. (1904-1905). - Japonya ve Rusya arasında yapılan Portsmouth Barışından sonra Mançurya bölgesi Japonların kontrolüne geçti, Rusya Kore'nin bağımsızlığını tanımak zorunda kaldı. - Rusya'da Meşrutiyet ilan edildi.
1906		Selanik'te Osmanlı Hürriyet Cemiyeti kuruldu.	İran'da Meşrutiyet ilan edildi.
1907	Bediüzzaman İstanbul'a gitti.	- Erzurum ayaklanması, Bitlis ayaklanması, Diyarbakır ayaklanması. - Osmanlı Hürriyet Cemiyeti ile Jön Türklerin Paris kolu İttihat ve Terakki Cemiyeti adı altında birleşti. (27 Eylül).	- Paris'te II. Jön Türk Kongresi yapıldı. (27-29 Aralık). - Einstein izafiyet teorisini geliştirdi.
1908	- Şekerci Hanı'nda "her suale cevap verilir; fakat sual sorulmaz" diye ilan etti. (Şubat-Mart). - Mısır El-Ezher Üniversitesi öğretim görevlilerinden Şeyh Bahid Efendi ile görüştü. - Hükümet tarafından Toptaşı Tımarhanesine gönderildi. - Tımarhane doktorunun "Bediüzzaman'da zerre kadar mecnunluk eseri varsa, dünyada akıllı adam yoktur" şeklindeki raporu üzerine alelacele tımarhaneden çıkarılıp tevkifhanede nezaret altına alındı.	- Kolağası Resneli Niyazi ve Binbaşı Enver Beyler isyan ederek dağa çıktılar. (3 Temmuz). II. Meşrutiyet ilan edildi. (23 Temmuz). - Osmanlı Ahrar Fırkası kuruldu. (14 Eylül). - Meclis-i Mebûsan açıldı (17 Aralık). - Sırat-ı Müstakim dergisi yayımlandı. - Avusturya mallarına karşı boykot başladı.	- Reval Mülakatı yapıldı. (9 Haziran). - Bulgaristan bağımsızlığına kavuştu. (5 Ekim). - Avusturya Bosna-Hersek'i ilhak etti. (5 Ekim). - Girit Yunanistan'a bağlandı.

- Meşrutiyetin ilanı ile serbest bırakıldı.
  - II. Meşrutiyet ilanının üçüncü gününde İstanbul'da, daha sonra Selanik'te meşrutiyete dair bir nutuk verdi.
  - Mizancı Murad'ın, Şehzadebaşı'nda Ferah Tiyatrosunda verdiği konferansta çıkan kargaşayı yatıştırdı.
  - Hamallarla konuşarak boykotun daha etkili hale getirilmesine çalıştı.
  - Nutuk 1 isimli eserini yazdı. (1908-1909).
- 1909**
- Bayezid Talebe İctimaında talebeleri yatıştırdı. (27 Şubat).
  - Ayasofya Mevlidi'nde heyecanlı kalabalığı yatıştırdı. (3 Nisan).
  - 31 Mart olayında askerlere hitap ederek isyandan vazgeçmelerini sağladı. (16 Nisan).
  - 31 Mart Ayaklanmasında, herkesi sükunete ve soğukkanlılığa davet ettiği makalelerini neşretti (Serbesti gazetesinde) (17 Nisan).
  - 31 Mart Vak'asına karşıtığı iddiasıyla tevkif edildi, Divan-ı Harb-i Örfi'de yargılandı ve be-
raat etti (30 Nisan - 25 Mayıs).
  - *İki Mekteb-i Musibetin Şehadetnamesi (Divan-ı Harbî Örfî)* eserini telif etti.
- Osmanlı Demokrat Fırkası kuruldu (6 Şubat).
  - Bayezid Talebe İctimai. (27 Şubat).
  - Serbesti gazetesi başyazarı Hasan Fehmi öldürüldü. (7 Nisan).
  - 31 Mart Vak'ası patlak verdi. (13 Nisan).
  - Adana'da Ermeni olayları vuku buldu. Yaklaşık 30.000 kişi öldü. (14 Nisan).
  - Hareket Ordusu Yeşilköy'e ulaştı; İstanbul'da sıkıyönetim ilan etti. (19 Nisan).
  - II. Abdülhamid tahttan indirildi. (27 Nisan).
  - V. Mehmed Reşad padişah oldu. (27 Nisan).
  - 31 Mart olayı ile ilgisi olanlar sıkıyönetim mahkemelerine çıkarıldılar.
  - 1876 Anayasasında (Kanun-ı Esasî) değişiklik yapıldı. (21 Ağustos).
- 1910**
- İstanbul'dan ayrılarak İnebolu, Batum ve Tiflis'e gitti. (Mart).
  - Van'a gitti.
  - Meşrutiyet ve anayasa ile ilgili olarak şark aşiretlerini ziyaret etti, sorularına cevap verdi.
  - Reçetetü'l Avam, Reçetetü'l-Ulëma veya Saykalü'l-İslam isimli eserlerini yazdı.
- Çırağan Sarayı yandı. (19 Ocak).
  - Ahalî Fırkası kuruldu. (21 Şubat).
  - İttihad ve Terakki Fırkası bölünmeye başladı. (Şubat).
  - Arnavutluk isyanı başladı. (1 Nisan).
  - Gazeteci Ahmed Samim öldürüldü. (fail-i meçhul) (9 Haziran).
  - Osmanlı Sosyalist Fırkası kuruldu. (Eylül).
- 1911**
- Şam'a gitti. Şam Emeviye Camii'nde, kalabalık bir topluluğa hitap etti.
  - İstanbul'a gelerek Sultan Reşad'ın Rumeli seyahatine katıldı. (5 Haziran).
  - *Hutbe-i Şamiye, Münazarat, Muhakemat, Devaü'l-Ye's* isimli eserlerini yazdı.
- Rumeli seyahatine çıkan Sultan Reşad İstanbul'dan hareket etti. (5 Haziran).
  - Abdullah Cevdet İctihat dergisini çıkardı.
  - Türk Yurdu dergisi çıktı.
  - Selanik'te Genç Kalemler dergisi çıktı.
- Japonya Kore'yi ilhak etti.**
- Meksika'da halk ayaklanması başladı.**
- Panço Villa ve Emiliano Zapata'nın, bir yıl önce başlattığı ayaklanmanın ardından Meksika'da darbe oldu. (10 Nisan).**
- İtalya, Trablusgarp ve Bingazi'nin tahliyesi için Osmanlı Devletine ultimatom verdi. (28 Eylül).**
- İtalyanlar Trablusgarb ve Bingazi'ye saldırdı ve işgal etti. (29 Eylül).**

- 1912.
- Batum, Tiflis yoluyla Van'a gitti.
  - *Teşhisü'l-İllet* isimli eserini yayınladı.
  - V. Mehmed Reşad meclisi dağıttı (18 Ocak).
  - Türk Ocakları kuruldu. (25 Mart).
  - Milli Meşrutiyet Fırkası kuruldu (15 Temmuz).
  - İttihat ve Terakki komitesi hükümetten düştü. (16 Temmuz).
  - Çin'de Sun Yat-San liderliğindeki devrimciler, Manchu hanedanını yıktı. (10 Ekim).
  - İtalya Trablusgarp ve Bingazi'yi topraklarına kattığını dünyaya duyurdu. (5 Kasım).
  - Marie Curie, radyoaktiflik konusunda kendi başına yaptığı çalışmalarından dolayı Nobel Ödülü aldı; böylece bu ödülü iki kez alan ilk kişi oldu.
  - Ernest Rutherford, atomun merkezinde bir çekirdek olduğunu gösterdi.
  - İlk seferinde buz dağına çarparak batan, dönemin en büyük transatlantik Titanik'te 1517 yolcu yaşamını yitirdi. (15 Nisan).
  - İtalyanlar Rodos, On iki Ada ve Çanakkale Boğazına saldırdı. (18 Nisan).
  - 1. Balkan Savaşı başladı. (8 Ekim).
  - Osmanlı Devleti ile İtalya arasında Uşi Antlaşması imzalandı. (15 Ekim).
  - Arnavutluk bağımsızlığını ilan etti. (28 Kasım).
- 1913
- Van'da Medresetü'z-Zehra'nın temelini attı.
  - Şeyh Selim isyanına engel olmaya çalıştı.
  - Talikat isimli eserini yazdı.
  - Babîali baskını yapıldı (23 Ocak).
  - İttihat ve Terakki yeniden iktidar oldu.
  - Sadrazam Mahmud Şevket Paşa öldürüldü. (11 Haziran).
  - İttihat ve Terakki'nin siyasi terör devri başladı.
  - Said Halim Paşa sadrazamlığa atandı. (12 Haziran).
  - Edirne geri alınarak Garbi Trakya Türk Cumhuriyeti kuruldu. (21 Temmuz).
  - Londra Barış Antlaşması imzalandı. (30 Mayıs).
  - II. Balkan savaşı başladı. (29 Haziran).
  - Osmanlı-Bulgar barışı: İstanbul Antlaşması imzalandı. (29 Ağustos).
  - Osmanlı-Yunan barışı: Atina Antlaşması imzalandı. (14 Kasım).
- 1914
- Birinci Dünya savaşında talebeleriyle birlikte Gönüllü Milis Alayı kurarak Ermeniler ve Ruslarla mücadele etti.
  - *İşaratü'l-İcaz* isimli eserini yazmaya başladı.
  - Binbaşı Enver Bey Harbiye Nazırı oldu ve Paşa unvanını aldı. (3 Ocak).
  - Meclis-i Mebusan süresiz tatil edildi. (2 Ağustos).
  - Osmanlı Devleti, Almanya ve Üçlü İttifak ülkeleri ile birleşme kararı aldı (2 Ağustos).
  - Kapitülasyonlar kaldırıldı. (9 Eylül).
  - Cihad-ı Ekber ilan edildi. (14 Kasım).
  - Enver Paşa kumandasındaki Osmanlı kuvvetlerinin Sarıkamış harekatı başladı. (22 Aralık).
  - Panama Kanalı açıldı.
  - Avusturya Macaristan veliahdı Fransis Ferdinand Saraybosna'da Sırp milliyetçisi Princi tarafından katledildi (28 Haziran).
  - Avusturya Sırbistan'a savaş açtı (28 Temmuz).
  - 1. Dünya Savaşı başladı. (1 Ağustos).
  - Almanya Rusya'ya savaş ilan etti. (1 Ağustos).
  - Almanya Fransa'ya savaş ilan etti. (3 Ağustos).
  - İngiltere Almanya'ya savaş ilan etti. (4 Ağustos).
  - Avusturya Rusya'ya savaş ilan etti. (6 Ağustos).

Tarih	Bediüzzaman Said Nursî	Osmanlı Devletindeki Olaylar	Dünyadaki Olaylar
			- Japonya Almanya'ya savaş ilan etti. (23 Ağustos). - Ruslar Doğu Bayazıt'da saldırı. (31 Ekim). - Rusya Osmanlı Devletine savaş ilan etti. (3 Kasım). - İngiliz ve Fransız savaş gemileri Çanakkale tabyalarını topa tutmaya başladı. (3 Kasım). - İngiltere ve Fransa Osmanlı Devletine savaş ilan etti. (5 Kasım). - Osmanlı Devleti İtilaf Devletlerine savaş ilan etti. (11 Kasım). - Rus donanması Trabzon'u bombaladı. (17 Kasım).
1915		- Cemal Paşa kumandasındaki Osmanlı kuvvetlerinin Mısır Seferi yapıldı: Kanal Hezimet. (Ocak-Şubat). - Van'da Ermeni isyanı başladı. (15 Nisan). - Doğu Anadolu'da Ruslarla işbirliği yapan Ermeni nüfus iç bölgelere taşındı: Tehcir uygulaması. (27 Mayıs).	- İngilizler Adana'yı işgal etti. (23 Ocak). - Müttefikler Çanakkale Boğazını geçmeye çalıştı: Çanakkale Savaşı (19 Şubat). - Bulgaristan, Türkiye ve Almanya'nın yanında savaşa katıldı. (6 Eylül).
1916	Bitlis savunması sırasında Ruslara esir düştü ve Kostroma'ya götürüldü (2 Mart).	- İngilizler ve Fransızlar Gelibolu'yu terk etti. - Rus taarruzu başladı, Erzurum, Rize, Trabzon ve Erzincan işgal edildi. (11 Ocak). - Hicaz Emiri Şerif Hüseyin isyan başlattı. (27 Haziran). - Şerif Hüseyin krallığını ilan etti (6 Kasım). - Hicaz ve Mekke kaybedildi.	- Sykes-Picot Anlaşması imzalandı. (16 Mayıs). - Romanya İtilaf Devletlerine katıldı. (17 Ağustos). - Einstein'in izafiyet teorisi yayınlandı.
1917	Rusya'daki Çarlık Rejimini yıkan ayaklanma ve devrim sırasında esir kampından firar etti.	- Vehîd Vahdettin Almanya'yı ziyaret etti. - Yıldırım Orduları Grubu kuruldu. - Irak ve Suriye Cepheleri çöktü. - Filistin Osmanlı hakimiyetinden çıktı. (9 Aralık).	- ABD İtilaf Devletlerine katıldı ve Almanya'ya savaş ilan etti (6 Nisan). - Rusya'da Bolşevik ihtilali yapıldı. - St. Jean de Maurienne Anlaşması imzalandı. (17 Nisan). - Rusya'da yeni bir ayaklanma çıktı. Sosyalistler Bolşevik Hükümetini devirerek, 1. Dünya Savaşından çekildiler. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği kuruldu. (9 Ekim). - Balfour Bildirgesi ile Filistin'de Yahudiler'e yurt vaat edildi. (2 Kasım).
1918	- Varşova, Berlin, Viyana üzerinden İstanbul'a geldi. - Darü'l-Hikmet-ül İslamiye üyeliğine atandı. (26 Ağustos).	II. Abdülhamid vefat etti. (10 Şubat). - Sultan Reşad vefat etti. (3 Temmuz). - İttihat ve Terakkinin ileri gelenleri ülkeyi terketti. (2/3 Kasım). - İtilaf Devletleri İstanbul'u işgal etti. (13 Kasım).	- Wilson Prensipleri yayınlandı. (8 Ocak). - İttifak Devletleri ile Rusya arasında Brest-Litovsk Anlaşması imzalandı. (3 Mart). - Mondros Mütarekesi imzalandı. (30 Ekim). I. Dünya Savaşı sona erdi. - Çekoslovakya Devleti kuruldu.

Tarih	Bediüzzaman Said Nursî	Osmanlı Devletindeki Olaylar	Dünyadaki Olaylar
1919	• <i>Nokta</i> risalesini yazdı. • Abdurrahman Nursî tarafından Bediüzzaman Said Nursî'ye ait ilk Tarihçe-i Hayat yazıldı.	• Damat Ferit Paşa kabinesi kuruldu. Hürriyet ve İtilaf Fırkası iktidara geçti (4 Mart). • İzmir işgal edildi. (15 Mayıs). • Mustafa Kemal İstanbul Hükümeti tarafından Anadolu'ya gönderildi. (19 Mayıs). • Erzurum Kongresi yapıldı. (23 Temmuz-7 Ağustos). • Sivas Kongresi yapıldı. (4-12 Eylül). • Sivas Kongresi Heyeti Temsiliyesi ile Ali Rıza Paşa Hükümeti temsilcileri görüştü: Amasya Mülakatı(22 Ekim).	• Komünist Enternasyonal'in (İli. Enternasyonal) kuruluşu. (4 Mart). • İtilaf Devletleri Almanya ile Versailles Antlaşması imzalandı. (28 Haziran). • İtilaf Devletleri Avusturya ile St. Germain Antlaşması'nı imzaladı. (10 Eylül). • İtilaf Devletleri Bulgaristan ile Neuilly Antlaşması'nı imzaladı. (27 Kasım). • Mısır'da milliyetçi ayaklanma meydana geldi. • Rutherford alfa parçacıklarını kullanarak bir elementin başka bir elemente yapay dönüşümünü gerçekleştirdi. • Atlas Okyanusu uçakla aşıldı.
1920	• Bediüzzaman'ın da içinde bulunduğu birçok aydın tarafından Yeşilay Cemiyeti kuruldu. • İngilizlere karşı Hutuvat-ı Sitte isimli eserini neşretti. • Hakikat Çekirdekleri 1 ve Sühnuhat isimli eserlerini yazdı.	• İstanbul'da son Meclis-ı Mebusan açıldı. (12 Ocak). • Son Osmanlı Mebusan Meclisince Misak-ı Milli kabul edildi. (28 Ocak). • İstanbul İtilaf Devletleri tarafından işgal edildi (16 Mart). • T.B.M.M. açıldı. (23 Nisan). • Türkiye Komünist Partisi kuruldu.	• San Remo Konferansı yapıldı. (24 Nisan). • İtilaf Devletlerinin Macaristan ile Trianon Antlaşması imzalandı. (4 Haziran). • Osmanlı ile İtilaf Devletleri arasında Sevr Antlaşması imzalandı. (10 Ağustos). • Bakü'de Doğu Milletleri Kongresi toplandı. (1-8 Eylül). • Milletler Cemiyeti kuruldu. • İtalya'da Benito Mussolini, Ulusal Faşist Partisini kurdu. • Dünyada ilk genel radyo yayınları yapıldı. • Ermenistan ile Osmanlı arasında Gümrü Antlaşması imzalandı. (2 Aralık).
1921	• Anglikan Kilisesinin suallerine cevap verdi. • Şeyhülislam Dürrizade Abdullâh Efendinin Kuvay-ı Milliye aleyhine verdiği fetvaya karşı Anadolu hareketini destekleyen bir fetva yayınladı. • <i>Hakikat Çekirdekleri 2, Lemâat, Şuaat, Rumuz ve Tuluat</i> isimli eserlerini yazdı. • 1921-1923 yılları arasında Mesnevi-i Arabi (33. Lem'a) isimli eserini yazdı.	• I. İnönü Muharebesi yapıldı. (6/10 Ocak). • Londra Konferansı yapıldı. (21 Şubat-11 Mart). • Türk-Rus Dostluk ve Kardeşlik anlaşması imzalandı. (16 Mart). • İstiklal marşı kabul edildi. (12 Mart). • II. İnönü Muharebesi yapıldı. (31 Mart/1 Nisan). • Sakarya Meydan Muharebesi yapıldı. (23 Ağustos/13 Eylül). • Fransa ile Barış (20 Eylül).	• Yunan kralı I. Aleksandros bir maymunun ısırması sonucu öldü, yerine Konstantin kral oldu. • İran'da Rıza Han iktidara geldi. • Çin Komünist Partisi kuruldu.
1922	• T.B.M.M. hükümeti ileri gelenlerinin daveti üzerine Ankara'ya gitti ve resmi merasimle karşılandı (19 Kasım). • Ankara'da Katre, Zeylül'l-Katre, Habbe, Zeylül'l-Habbe, Zerre, Şemme, Zeyl eserlerini yazdı.	• Büyük Taarruz başladı. (26 Ağustos). • Yunan Başkumandanı Trikopis esir edildi. (30 Ağustos). • İzmir işgalden kurtarıldı. (9 Eylül).	• İtalya'da Mussolini iktidara geldi. • İrlanda bağımsızlığını ilan etti. • Lenin yeni ekonomik politikasını ilan etti.

Tarih	Bediüzzaman Said Nursî	Türkiye Cumhuriyeti Olayları	Dünyadaki Olaylar
		- Mudanya Mütarekesi. (11 Ekim). - Saltanat kaldırıldı. (1 Kasım). - Abdülmecit Efendi Halife oldu. (16 Kasım). - Sultan Vahdettin bir İngiliz zırhlısı ile İstanbul'dan ayrıldı. (17 Kasım). - Lozan Barış Konferansı başladı. (20 Kasım). - Çanakkale işgalden kurtuldu. (26 Kasım).	
1923	- Mecliste milletvekillerinin namazda gösterdikleri ihmal dolayısıyla 10 maddelik beyanname yayınladı. (1 Şubat). - Ankara'dan ayrılarak Van'a gitti. - Tedrisat Umum Müdürlüğüne Van'da vaizlik kadrosu verildi. - Zühre, Zührenin Zeyli, Habab, Zeylül Habab, isimli eserlerini yazdı.	- Büyük Millet Meclisinde Medresetü'z-Zehra hakkında kanun teklifi verildi. (2 Mart). - Lozan Barış Antlaşması imzalandı. (24 Temmuz). - Cumhuriyet ilan edildi. (29 Ekim). - Ziya Gökalp'in Türkçülüğün Esasları isimli kitabı yayınlandı. - Ankara başkent kabul edildi. (13 Kasım).	- Fransa, Almanya'nın Ruhr bölgesini işgal etti. - İran bağımsızlığına kavuştu.
1924	Şeyh Said'in isyana davetini reddetti.	- Hilafet ilga edildi ve Osmanlı hanedan mensupları yurt dışına çıkartıldı. (3 Mart). - Tevhid-i Tedrisat Kanunu kabul edildi. (3 Mart). - Şer'îye ve Evkaf Bakanlığı kaldırıldı. (3 Mart). - Türkiye İş Bankası kuruldu. (26 Ağustos).	- Lenin öldü. - Hicaz Emiri Hüseyin kendisini halife ilan etti. (7 Mart).
1925	- Van'dan alınarak mecburi ikamete tabi tutulmak üzere Burdur'a gönderildi. - Nur'un İlk Kapısı'nı yazdı.	- Şeyh Said Ayaklanması meydana geldi. (13 Şubat). - Aşar vergisi kaldırıldı. (17 Şubat). - Takrir-ı Sükun Kanunu çıktı. (4 Mart). - İstiklal Mahkemeleri yeniden toplandı. - Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası kapatıldı. (3 Haziran). - Şapka kanunu çıkarıldı. (25 Kasım). - Tekke ve zaviyeler kapatıldı. (30 Kasım). - Türkiye ve Sovyet Rusya arasında saldırmazlık paktı imzalandı. (17 Aralık).	- Almanya'da Hindenburg Cumhurbaşkanı oldu. - Avrupa'da Lokarno Dönemi başladı. (Almanya, Belçika, Fransa, İngiltere ve İtalya arasında akdedilen antlaşmalarla sınır tayinleri) (16 Ekim).
1926	- Isparta'ya sürgüne gönderildi. (25 Ocak). - Isparta'nın Barla köyünde mecburi ikamete tabi tutuldu. (20 Şubat). - Risale-i Nur'un telifine başladı. - Onuncu Sözünü yazdı. - Birinci, İkinci, Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci, Sekizinci, Dokuzuncu, Yirminci, Yirmi Birinci ve Yirmi İkinci Sözleri yazdı.	- Medeni Kanun kabul edildi. (17 Şubat). - Yeni Ceza Kanunu kabul edildi. (1 Mart). M. Kemal'e karşı düzenlenecek suikast ortaya çıkarıldı. (İzmir Suikastı) (15 Haziran).	Almanya Milletler Cemiyetine kabul edildi.

Tarih	Bediüzzaman Said Nursî	Türkiye Cumhuriyeti Olayları	Dünyadaki Olaylar
1927	On Sekizinci ve Yirmi Beşinci Sözleri yazdı.	- İstiklal Mahkemeleri kaldırıldı. (7 Mart). M. Kemal 2. CHF kurultayında nutkunu okudu. (15-20 Ekim).	- İbni Suud kendisini Hicaz ve Necid kralı ilan etti. - İlk sesli film yapıldı.
1928	1928-1930 arasında Yirmi Dokuzuncu, Otuzuncu, Otuz Birinci, Otuz İkinci, Otuz Üçüncü Sözleri yazdı. - Yirminci ve Yirmi Dördüncü Mektupları yazdı.	- İstanbul'da Türkçe hutbe okunmaya başlandı. (3 Şubat). - Anayasanın dinle ilgili hükümleri kaldırıldı. (10 Nisan). - Uluslararası Sayıların Kabulü Hakkındaki Kanunun kabulü. (20 Mayıs). - Yeni Türk Harfleri kabul edildi. (1 Kasım).	- Kellog Paketi ile ABD, İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Polonya, Belçika ve Çek Cumhuriyeti diplomaside barış ve güvenlik siyaseti üzerinde anlaşta. - Yunanistan'da Eleferios Venzelos başbakan oldu. - İskoç bakteriyolojist Alexander Fleming, pek çok zararlı bakteriyi yok ettiği bilinen bir 'küf' buldu. Bu küfe 'Penicillium Notatum' adını verdi. (15 Eylül).
1929	- Birinci, On Üçüncü, On Dokuzuncu, Yirmi Yedinci ve Otuz Üçüncü Mektupları yazdı. - Yirmi Yedinci Sözü yazdı.	- Ticaret Kanunu kabul edildi. (13 Mayıs). - Türkiye gümrük bağımsızlığına kavuştu.	- New York Borsasının çökmesiyle ABD'nin hızlı yükselişi kesintiye uğradı. - Dünyada ekonomik bunalım başladı.
1930	İkinci, Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Dokuzuncu, On Altıncı ve On Yedinci Mektupları yazdı.	- Serbest Cumhuriyet Fırkası kuruldu. (12 Ağustos). - İrtica iddiaları yüzünden Serbest Cumhuriyet Fırkası kendini feshetmek zorunda bırakıldı. (17 Kasım). - Menemen Olayı meydana geldi. (23 Aralık).	- Hint Ulusal Kongresi ilk defa tam bağımsızlık isteğiyle ortaya çıktı. - Gandhi ikinci sivil itaatsizlik girişimini başlattı. - Londra'da ABD, İngiltere ve Japonya silahsızlanma girişimlerine yönelik anlaşmalar yapıldı. (Ocak).
1931	On Altıncı Mektubun Zeyli, Yirmi Altıncı Mektubun İkinci Kısmı ve Yirmi Sekizinci Mektubun Birinci Parçasını yazdı.	- Türk Tarih Kurumu kuruldu. (12 Nisan). - T.B.M.M'nin 6. Dönemi fevkalade toplantısında Mustafa Kemal 3. kez cumhurbaşkanı seçildi. (4 Mayıs).	- Viyana'daki Kredit-Anstaldt Bankasının iflası ile uluslararası ödemeler mekanizması çöktü. İflaslar dünya ekonomisini daha da fazla bunalıttı. - İspanya'da cumhuriyet ilan edildi.
1932	- Birinci, İkinci, Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Lem'aları yazdı. - Yirmi Altıncı Mektupları yazdı.	- İstanbul'da Yerebatan Camii'nde Hafız Yaşar Okur tarafından ilk kez Türkçe Kur'an okundu. (22 Ocak). - Halkevleri kuruldu. (19 Şubat). - Türk Dil Kurumu kuruldu. (12 Temmuz). - Türkiye, Milletler Cemiyetine üye oldu. (18 Temmuz). - Ayasofya Camii kapatıldı. - Kadro dergisi çıkmaya başladı.	- Japonlar Mançurya'yı işgal etti. (Mart). - Japonya Rusya ile komşu oldu. - Irak bağımsız krallık oldu. - İbni Suud tarafından Suudi Arabistan Krallığı kuruldu.
1933	- Sekizinci, On Birinci ve On Yedinci Lem'aları yazdı. - On Dördüncü Sözün Zeyli, Yirmi Üçüncü Mektup ve Yirmi Sekizinci Mektubun İkinci Parçasını yazdı.	- İstanbul'da camilerde ezan ve kamet Türkçe okunmaya başlandı. (7 Şubat). - Yeni İstanbul Üniversitesi açıldı. (18 Kasım). 1. Beş Yıllık Sanayi Planı hazırlandı.	- Almanya'da Nazi Partisi iktidara geçti. - Avrupa'da silahsızlanma politikaları gündeme gelmeye başladı. - Alman cumhurbaşkanı Von Hindenburg Hitler'i şansölyeliğe getirdi.

Tarih	Bediüzzaman Said Nursî	Türkiye Cumhuriyeti Olayları	Dünyadaki Olaylar
1934	- Barla'daki ikametine son verilerek Isparta'ya getirildi. - Yirmi Dokuzuncu Mektubun Birinci Kısmı, Onuncu, On İkinci, On Dördüncü, On Altıncı, On Sekizinci, Yirminci, Yirmi Birinci, Yirmi İkinci, Yirmi Dördüncü, Yirmi Beşinci ve Yirmi Altıncı Lem'aları yazdı. - İktisad Risalesi, Hastalar Risalesi ve İhtiyarlar Risalesini yazdı.	- Balkan Antantı kuruldu. (9 Şubat). - Soyadı Kanunu çıktı. (21 Haziran). - Ayasofya Camiinin müzeye çevrilmesi için kanun çıktı. (24 Kasım). - Kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanındı. (5 Aralık).	Almanya'da Hitler devlet başkanı oldu.
1935	- Talebeleri ile birlikte tutuklanarak Eskişehir hapisanesine getirildi. - Yirmi Yedinci, Yirmi Sekizinci, Yirmi Dokuzuncu ve Otuzuncu Lem'aları yazdı.	- Kapatılan Ayasofya Camii müze olarak açıldı. (1 Şubat). - Atatürk 4. kez cumhurbaşkanlığına seçildi.	- İngiltere ve Almanya Deniz Silahlarının Kısıtlanmasına Yönelik Antlaşma imzalandı. - İtalya Habeşistan'ı işgal etti. (5 Ekim).
1936	- Kastamonu'ya sürgün edildi. - Birinci ve İkinci Şu'ai yazdı. - Kastamonu Lahikasını yazdı.	- Ankara'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi açıldı. (9 Ocak). - Ankara'da Devlet Konservatuarı kuruldu. (6 Mayıs). - Montreux Boğazlar Sözleşmesi imzalandı. (20 Temmuz). "İstiklal Marşı" şairi Mehmet Akif Ersoy vefat etti. (27 Aralık).	- Japonya ile Almanya Anti-Komintern Paktı imzalandı. (25 Kasım). - Filistin'de Yahudi göçüne karşı Araplar isyan etti. - İspanya'da General Franco önderliğinde iç savaş başladı.
1937	Üçüncü Şu'ai yazdı.	- Altı Ok anayasaya girdi. (5 Şubat). - Karabük Demir ve Çelik Fabrikasının temel atma töreni yapıldı. (3 Nisan). - Hatay'ın Bağımsızlık Antlaşması TBMM tarafından onaylandı. (14 Haziran). - Türkiye, İran, Irak ve Afganistan arasında Tahran'da Sâ'dâbat Paktı imzalandı. (8 Temmuz). - İnönü Başbakanlıktan çekildi. Görevi Celal Bayar devraldı. (25 Ekim).	- Cenevre'de yapılan Milletler Cemiyeti toplantısında, Hatay'ın bağımsızlığı kabul edildi. (27 Ocak). - Türkiye-Mısır Dostluk, İkamet ve Tabiiyet Antlaşması yapıldı. (7 Nisan).
1938	Dördüncü, Beşinci ve Yedinci Şuaları (Ayet'ül Kübra) yazdı.	- Sadabat Paktı TBMM tarafından onaylandı. (14 Ocak). - Hatay Millet Meclisi açıldı ve Tayfur Sökmen devlet başkanlığına seçildi. (2 Eylül). - Ankara Radyosu yayına başladı. (28 Ekim). M. Kemal öldü. (10 Kasım). - İsmet İnönü cumhurbaşkanı seçildi (11 Kasım).	- Almanya Avusturya'yı ilhak etti. (12 Mart). - Japonya Çin'i işgal etti. - Türkiye ve Fransa, Hatay'da eşit sayıda asker bulundurmaları konusunda anlaşma yaptı. Birlikler Hatay'a girdi. (3-4 Temmuz).
1939		- Hatay Türkiye'ye katıldı. (29 Haziran). - Türk-İngiliz ve Fransız İttifakı, Ankara'da imzalandı (Ankara Paktı). (19 Ekim). 33.000 kişinin öldüğü Erzincan Depremi yaşandı. (27 Aralık).	- Almanya Çekoslovakya'yı işgal etti. - Almanya, İtalya ile ittifak antlaşması imzalandı. (22 Mayıs). - Almanya-Sovyet Saldırmazlık Paktı imzalandı. (23 Ağustos). - Almanya, Polonya'ya saldırdı. (1 Eylül). 2. Dünya Savaşı başladı. (1 Eylül). - İngiltere ve Fransa Almanya'ya savaş ilan etti. (3 Eylül).

Tarih	Bediüzzaman Said Nursî	Türkiye Cumhuriyeti Olayları	Dünyadaki Olaylar
1940	• Onuncu Şuayı yazdı.	• Köy Enstitüleri Kanunu TBMM'de kabul edildi. (17 Nisan).	• Almanya Paris'i işgal etti. (14 Haziran). • Alman-Fransız Silah Bırakma Antlaşması imzalandı. (22 Haziran). • Almanya, Londra'yı havadan bombaladı. (7 Eylül). • İtalya, Fransa ve İngiltere'ye savaş ilan etti.
1941		• Türkiye ve Rusya arasında Saldırmazlık Deklarasyonu imzalandı. (24 Mart). • Türkiye ve Almanya arasında Saldırmazlık Deklarasyonu imzalandı. (18 Haziran). • Refah gemisi Kıbrıs yakınlarında bir torpille batırıldı. (23 Haziran). • Varlık Vergisi Kanunu çıkarıldı. (11 Kasım).	• Japonya, ABD'nin Pearl Harbour üssüne saldırdı. (7 Aralık). • Almanya ABD'ye savaş ilan etti. (11 Aralık).
1942	• Sekizinci Şuayı yazdı.	• Almanya'nın Türkiye Büyükelçisi Von Papen'e suikast düzenlendi. • Varlık Vergisi uygulaması başladı.	• İngiltere ve ABD arasında Birleşmiş Milletler ittifakı kuruldu. Daha sonra bu ittifaka 22 devlet daha katıldı. (Ocak).
1943	• Kastamonu'dan Isparta'ya sevk edildi. • Isparta'da sorgulamadan sonra talebeleriyle Denizli Ağır Ceza Mahkemesine sevk edildi. • On Birinci ve On Üçüncü Şuaları yazdı.	• Amerikan başkanı Roosevelt, İngiltere başbakanı Churchill ve Türkiye'yi temsilen İsmet İnönü Kahire'de buluştular. (7 Aralık).	• Afrika'da İtalyan ve Alman birlikleri teslim oldu. (Mayıs). • Müttefikler Sicilya'ya saldırdı. Mussolini iktidarı düştü. (Haziran). • Alman ordusu Stalingrad'da teslim oldu.
1944	• On İkinci Şuayı yazdı. • Denizli Ağır Ceza Mahkemesi, talebeleriyle birlikte beraatine karar verdi. (15 Haziran). • Denizli'den Emirdağ'a sürgün edildi. (1 Ağustos). • Temyiz mahkemesi beraat kararını onayladı. (30 Aralık).	• Irkçılık-Turancılık davası başlandı. (7 Eylül).	• II. Dünya savaşında müttefikler Normandiya çıkartmasını yaptı. • Arjantin'de Peron iktidarı başladı.
1945		• Türkiye Almanya ile Japonya'ya kağıt üzerinde savaş ilan etti. (23 Şubat). • Dörtlü karar ilan edildi. (7 Haziran). • Tan Gazetesi öğrenciler tarafından basıldı. (4 Aralık). • Anayasanın dili sadeleştirildi.	• Yalta Konferansı başladı. (4 Şubat). • İtalya müttefiklere teslim oldu. (29 Nisan). • Almanya kayıtsız şartsız teslim oldu. (7 Mayıs). • A.B.D. Hiroşima'ya atom bombası attı. (6 Ağustos). • A.B.D. Nagasaki'ye atom bombası attı. (9 Ağustos). • Japonya silah bırakma antlaşmasını imzaladı. (2 Eylül). • ABD Başkanı Truman zafer ilan etti ve İkinci Dünya Savaşı sona erdi. (2 Eylül). • Birleşmiş Milletler Örgütü kuruldu. (24 Ekim).

Tarih	Bediüzzaman Said Nursî	Türkiye Cumhuriyeti Olayları	Dünyadaki Olaylar
1946	Risale-i Nur'lar teksir ile çoğaltıldı.	- Demokrat Parti kuruldu. (7 Ocak). - Amerikan filosu İstanbul'u ziyaret etti. (5-9 Nisan). - Tek dereceli milletvekili seçim kanunu kabul edildi. (5 Haziran). - İlk çok partili seçim yapıldı. (21 Temmuz). - Demokrat Parti 63 milletvekili ile meclise girdi. (21 Temmuz).	İlk elektronik bilgisayar yapıldı.
1947	Risale-i Nur'lar ilk defa Avrupa ülkeleri ve ABD'ye gönderildi.	Türkiye IMF'ye katıldı. (11 Mart).	- Truman Doktrini ile ABD Avrupa devletlerini tekrar kalkındırma politikasını hayata geçirdi. (12 Mart). - Pakistan bağımsızlığına kavuştu. - Yunanistan'da iç savaş başladı.
1948	- Talebeleri ile Afyon Ağır Ceza Mahkemesine sevk edildi. (28 Ocak). - On Dördüncü Şuayı yazdı.	Kurtuluş Savaşı komutanlarından Kazım Karabekir vefat etti. (25 Ocak).	- Gandhi öldürüldü. (30 Ocak). - İsrail devleti kuruldu. (14 Mayıs). - Çekoslovakya, Polonya ve Macaristan'da komünistler iktidar oldu.
1949	- Afyon'da talebeleriyle beraber tevkif edildi. - Afyon Hapishanesinden tahliye oldu. (20 Eylül). - Emirdağ'a gitti. (2 Aralık). - On Beşinci Şuayı yazdı.	- İlkokullara seçimli din dersi konuldu. (1 Şubat). - Ankara'da İlahiyat Fakültesi kuruldu. (4 Haziran). - Türkiye Avrupa Konseyine kabul edildi. (8 Ağustos).	- Çin'de komünist devrim başlatıldı. - Endonezya bağımsızlığını kazandı. - NATO kuruldu. (4 Nisan). - Ürdün bağımsızlığına kavuştu.
1950	Seçim başarılarından dolayı Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ı tebrik etti.	- Demokrat Parti iktidara geldi. (14 Mayıs). - Celal Bayar cumhurbaşkanı oldu. - Adnan Menderes başbakan oldu. - Arapça ezan okuma yasağı kaldırıldı. (16 Haziran). - Radyoda Kur'an ve dini program yayın yasağı kaldırıldı. (5 Temmuz). - Genel af kanunu çıkarıldı. (14 Temmuz). - DP hükümeti komünistlere karşı savaşmak üzere 4500 kişilik bir tugayı Birleşmiş Milletler emrinde Kore'ye gönderdi. (25 Temmuz). - İlkokullara mecburî din dersi konuldu. (21 Ekim).	Kore savaşı başladı.
1951	- Hristiyan âleminin bir nevi ruhani lideri olan Papa'ya <i>Zülfikar</i> kitabı gönderildi. (22 Şubat). - Şapka Kanununa muhalefet gerekçesiyle Emirdağ'da mahkemeye verildi.	Türkiye, NATO'ya katılma protokolünü imzaladı. (17 Ekim).	- İlk nükleer santraller kuruldu. - Libya bağımsızlığına kavuştu.

Tarih	Bediüzzaman Said Nursî	Türkiye Cumhuriyeti Olayları	Dünyadaki Olaylar
1952	- Gençlik Rehberi Mahkemesinden dolayı İstanbul'a gitti. (22 Ocak). - Emirdağ'a döndü. - Afyon Mahkemesi duruşmasına katıldı. (30 Mayıs). - Samsun'da Büyük Cihad Gazetesinin yayını sebebiyle dava açıldı. - İngiliz asıllı müsteşrik bir yabancı Seb'a Semavat hakkında yedi günlük bir konferans vermeye başladı. Bediüzzaman'ın cevabı ve Nur Talebelerinin faaliyetleriyle konferansın ikinci günü Türkiye'yi terketti.	- Türkiye NATO'ya üye oldu. (18 Şubat). - Osmanlı hanedanının kadın üyelerine Türkiye'ye gelebilmeleri için izin verildi. (16 Haziran). - Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Türk-İş) kuruldu. (31 Temmuz). - Köy Enstitüleri kapatıldı. (10 Ağustos).	Mısır'da krallığa karşı askeri darbe yapıldı ve Cemal Abdünnasır başkan oldu. (23 Temmuz).
1953	- İstanbul'da Rum Ortodoks Patriği Althenagoras ile görüştü. - Isparta'da hakkında yeni bir dava açıldı ve Isparta'ya gitti. - Isparta'ya yerleşmek üzere geldi. (23 Ağustos).	- Türkiye, Yunanistan ve Yugoslavya arasında dostluk işbirliğini öngören antlaşma imzalandı. (Şubat). - Dumlupınar denizaltısı, Çanakkale Boğazında Naboland isimli İsveç şilebiyle çarpıştı. (4 Nisan).	- Joseph Stalin öldü. (5 Mart). - Cemal Abdünnasır Mısır'da cumhuriyet rejimini hayata geçirdi. - Kore Savaşı ateşkesle sonuçlandı. - Francis Crick ile James Watson DNA molekülünün yapısını keşfetti.
1954		- Türkiye Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini imzaladı. (20 Mart). - Genel seçimler DP'nin zaferi ile sonuçlandı. (2 Mayıs).	- Türkiye, Yunanistan ve Yugoslavya arasında "İttifak, İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Antlaşması" (Balkan Paketi) imzalandı. (9 Ağustos). - Cenevre Konferansı yapıldı. - Cezayir'de bağımsızlık mücadelesi başladı. - Tunus ve Cezayir bağımsızlığına kavuştu.
1955	CENTO'nun kuruluşundan dolayı Cumhurbaşkanı ve Başbakanı tebrik etti.	- İstanbul'da gayrimüslimlere yönelik saldırılar başladı. (6-7 Eylül Olayları). - Hürriyet Partisi kuruldu. (20 Aralık).	- Türkiye ve Irak arasında ortak güvenlik ve savunmayı öngören Bağdat Paketi imzalandı. (24 Şubat). 4 Nisan'da İngiltere, 23 Eylül'de Pakistan, 3 Kasım'da İran bu pakta üye oldu. - Varşova Paketi imzalandı.
1956	- Afyon mahkemesi bütün Risale-i Nur'ların beraatine ve sahiplerine iadesine karar verdi. (Haziran). - Risale-i Nurlar'ın yayınlanması serbest bırakıldı.	Hükümet ortaokullarda din derisi okutulmasını kararlaştırdı. (13 Ağustos).	- Süveyş Kanalı bunalımı. - Polonya'da ayaklanma başladı. - İngiliz Hükümeti Başpiskopos Makarios'u sürgüne gönderdi. - Fas bağımsızlığına kavuştu.
1957	- Yapılan davet üzerine Isparta Askeri Tugay Camiinin temelini attı. (Nisan). - Genel seçimde DP'yi desteklediğini belirtti.	- Sanayi Bakanlığı kuruldu. (27 Mayıs). - Genel seçimleri DP kazandı. (27 Ekim).	- ABD'de Eisenhower doktrini kabul edildi. (5 Ocak). - Avrupa Ekonomik Topluluğu kuruldu. (25 Mart). - İlk uzay uydusu Sputnik fırlatıldı. (4 Ekim). - Vietnam'da iç savaş başladı. - Makarios serbest bırakıldı.

Tarih	Bediüzzaman Said Nursî	Türkiye Cumhuriyeti Olayları	Dünyadaki Olaylar
1958		Erzurum'da Atatürk Üniversitesi açıldı. (17 Kasım).	- Suriye ve Mısır Birleşik Arap Cumhuriyetini oluşturdu. (1 Şubat). - Irak, Ürdün'le Arap esasına dayalı bir federasyon kurdu. (14 Şubat). - Irak'ta kraliyet devrildi ve yerine cumhuriyet rejimi ilan edildi. (14 Temmuz).
1959	Nur talebelerinin davetleri üzerine Konya ve Ankara'ya ziyaretlerde bulundu.	Menderes uçak kazası geçirdi. (17 Şubat).	- Kıbrıs'ı bağımsız bir devlete dönüştüren Londra Anlaşması imzalandı. (19 Şubat). - Türkiye-ABD ikili anlaşması imzalandı. (5 Mart). - Nijerya bağımsızlığına kavuştu.
1960	- İstanbul'daki Nur talebelerinin daveti üzerine İstanbul'a gitti. (1 Ocak). - Ankara'ya son ziyaretini gerçekleştirdi. (11 Ocak). - Ankara'ya gitmesini yasaklayan hükümet kararı üzerine Emirdağ'a gitti. - Emirdağ'dan Isparta'ya geçti. (20 Ocak). - Isparta'dan ayrılarak Urfa'ya gitti. - Urfa'da İpek Palas Otelinde vefat etti. (23 Mart). - Halilü'r-Rahman Camii avlusundaki mezarına defnedildi. (24 Mart). - Naaşı kabrinden alınarak bilinmeyen bir yere götürüldü. (12 Temmuz).	- Tahkikat komisyonu kuruldu. (18 Nisan). - Ankara ve İstanbul'da öğrenci yürüyüşleri oldu. (28 Nisan). - Milli Birlik Komitesi hükümete darbe yaptı. (27 Mayıs). - Devlet Planlama Teşkilatı kuruldu. (1 Ekim). - DP'li yöneticilerin yargılandığı Yassıada mahkemesi başladı. (14 Ekim). - Milli Birlik Komitesi 14 üyesini ihraç etti. (15 Kasım).	- Willard Frank Libby, arkeoloji, jeoloji, jeofizik ve bilimin diğer dallarında, yaş tayini için karbon 14 yönteminin kullanımını keşfettiği için Nobel Ödülü'nü kazandı. - Rusya'ya iltica eden iki NSA görevlisi ABD'nin 40 ülkenin haberleşmesini dinlediğini açıkladı.

